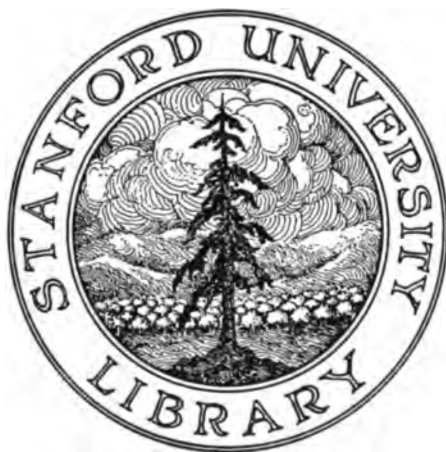
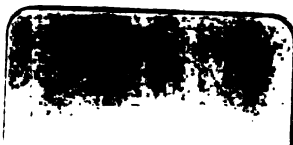

STANFORD UNIVERSITY
LIBRARY

THUCYDIDIS

DE

BELLO PELOPONNESIACO

LIBRI OCTO.

AD

OPTIMORUM LIBRORUM FIDEM EDITOS

EXPLANAVIT

ERNESTUS FRIDERICUS POPPO.

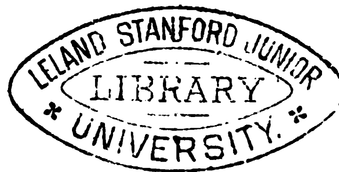
VOL. II. SECT. 1.

EDITIO ALTERA, QUAM AUXIT ET EMENDAVIT

IOANNES MATTHIAS STAHL.

LIPSIAE
IN AEDIBUS B. G. TEUBNERI.
MDCCCLXXV.

LIPSIAE: TYPIS B. G. TEUBNERI.

PRAEFATIO
IOANNIS MATTHIAE STAHLII.

Cum novam huius voluminis editionem parandam suscepissem, Popponis consilium et institutum ita tenendum esse duxi, ut ea servarem, quorum et veritatem et utilitatem perspexissem, refingerem quae minus recte vel accurate exposita essent, supervacanea vel falsa reicerem, adderem vel substituerem quibus reconditae scriptoris sententiae planius illustrarentur, vera earum intellegentia aperiretur, ambigua verborum integritas aut confirmaretur aut restitueretur. Cum autem largissimum quo uterer fructum et aliena et mea studia praeberent in hoc scriptore collocata, factum est ut multis locis emendata, multis plane mutata haec editio prodeat. Atque consentaneum est in difficillimis plurima novata esse. Nolui tamen, quae mea essent, quamquam subinde leviter indicavi, data opera ac sedulo a Popponianis secernere et distinguere; modo vera sint, cuius sint haud multum refert. Hoc facile cuivis patebit me maiore iudicii et libertate et confidentia usum esse. Cum ille multa in dubio relinqueret neque certis rationibus ambigua ubique diiudicaret et, ut anxius erat in tuenda librorum memoria, toleraret quae ferri non posse ipse haud ignoraret, ego ante omnia ad certum quoque loco iudicium pervenire studui neque apertis vitiis levem et aptam medicinam, si in promptu esset, adhibere dubitavi. Neque enim minus fugienda esse persuasum habui vana interpretandi artificia quam temerariam coniectandi licentiam. In constituendis scriptoris verbis easdem fere rationes secutus sum, quibus editionem Tauchnitzianam accommodavi. Sed

cum singula denuo examinarem, aliquotiens conclamatum illud „dies diem docet“ expertus sum, magis tamen in eis quae non vidissem quam quae perperam statuissem. In vocabulorum formis universo codicum consensui plus confisus sum quam singulorum locorum scripturae atque omnino librorum manu scriptorum memoria potiora esse censui veterum inscriptionum testimonia, grammaticorum praecepta ratione comprobata, poetarum scaenicorum usum. Ubi a librorum memoria recessi, singulis locis hanc discrepantiam indicavi, nisi quod constantem quorundam vocabulorum scripturam tacite ubique correxi. Ita *σῴζω θνῄσκω μιμνῄσκω λῄζομαι πρῴρα ἀντίπρῳρος πρῴην λάθρᾳ* cum *ι* subscripto exarari volui, cuius ne in codicibus quidem omnia vestigia evanuerunt, *φιλονικία φιλονικεῖν* pro *φιλονεικία φιλονεικεῖν* (*φιλονικίας* I 41, 3 Pal.), *ἀνοκωχή διοκωχή* pro *ἀνακωχή διακωχή*, *ᾔσαν* pro *ᾔεσαν*, *Ποτείδαια* pro *Ποτίδαια*, accusativis nominum propriorum tertiae declin. in *ης* terminationem *η* ubique restitui, de quibus vocabulorum formis omnibus disputavi in quaestionibus grammaticis ad Th. pertinentibus(progr. gymn. Marcelliani Colon. a. 1872) p. 13 sqq., neque magis toleravi *ἐπεισφέρειν* quam *εἰσφέρειν*. De nominum propriorum frequentium forma semel monuisse satis habui. Notatae scripturarum varietati suis locis addidi lectiones codicis musei Britannici Mss. 11, 727 (*M*). Virorum doctorum coniecturas, quas in verborum ordinem non recipiendas esse duxi, ne commentarii molem nimium augerem, ibi tantum commemoravi ubi earum aliqua species esset vel ipsa verborum explanatio ad eas refutandas non sufficere videretur.

Corrigenda

adn. 37, 2 init. timent pro timentur
adn. 69, 1 Antiph. II δ 1 pro Antiph. II 8, 1.

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ ΞΥΓΓΡΑΦΗΣ Γ.

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ

ΞΥΓΓΡΑΦΗΣ Γ.

τρίτη ἐσβολὴ Πελοποννησίων ἐς τὴν Ἀττικήν.

1 **1.** *Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους Πελοποννή-*
σιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ἅμα τῷ σίτῳ ἀκμάζοντι
ἐστράτευσαν ἐς τὴν Ἀττικήν (ἡγεῖτο δὲ αὐτῶν Ἀρ-
χίδαμος ὁ Ζευξιδάμου, Λακεδαιμονίων βασιλεύς),
καὶ ἐγκαθεζόμενοι ἐδῄουν τὴν γῆν· καὶ προσβο-
λαί, ὥσπερ εἰώθεσαν, ἐγίγνοντο τῶν Ἀθηναίων
ἱππέων, ὅπῃ παρείκοι, καὶ τὸν πλεῖστον ὅμιλον
τῶν ψιλῶν εἶργον τὸ μὴ προεξιόντας τῶν ὅπλων
2 *τὰ ἐγγὺς τῆς πόλεως κακουργεῖν. ἐμμείναντες δὲ*
χρόνον οὗ εἶχον τὰ σιτία ἀνεχώρησαν καὶ δι-
ελύθησαν κατὰ πόλεις.

Λέσβος ἀφίσταται ἀπ' Ἀθηναίων, ὃ πρὸ καιροῦ ἐγένετο τῆς διανοίας ἐκείνοις μηνυθείσης.

1 2. *Μετὰ δὲ τὴν ἐσβολὴν τῶν Πελοποννησίων*
εὐθὺς Λέσβος πλὴν Μηθύμνης ἀπέστη ἀπ' Ἀθη-
ναίων, βουληθέντες μὲν καὶ πρὸ τοῦ πολέμου
(ἀλλ' οἱ Λακεδαιμόνιοι οὐ προσεδέξαντο), ἀναγ-

Cap. 1. Cf. Diod. XII 52. — § 1. *τῷ σίτῳ ἀκμάζοντι.* Cf. adn. II 19. — *ἐγκαθεζόμενοι*, castris stativis ibi positis. Cf. adn. II 18, 1 et IV 2. — *ὅπῃ παρείκοι*] *ὅπου ἐνεδέχετο καὶ ἐνεχώρει.* Schol. et Suid. Cf. Soph. Phil. 1048. — *τὸ μή.* De articuli accusativo cf. VII 33, 3. Krueg. Gr. § 55, 1 adn. 7. Buttm. § 140, 5 b, de negatione Krueg. § 67, 12 adn. 4. Buttm. § 148 adn. 9. — *τῶν ὅπλων*, castris. Cf. adn. I 111, 1.

§ 2. *οὗ.* De genet. cf. II 23, 3. I 48, 1. Bernh. Synt. p. 179.

Cap. 2. Cf. Diod. XII 55. — § 1. *Λέσβος ... βουληθέντες.* Cf. Matth. Gr. § 434, 2. Krueg. Gr. § 58, 4 adn. 2 et adn. I 7 et 136, 1, de re infra 13, 1. — *τοῦ πολέμου*] *τοῦ Πελοποννησιακοῦ.* Schol. Cf. adn. II 31, 3. — *προσεδέξαντο*, Suppl. *αὐτούς.* Rei causam

κασθέντες δὲ καὶ ταύτην τὴν ἀπόστασιν πρότερον
ἢ διενοοῦντο ποιήσασθαι. τῶν τε γὰρ λιμένων 2
τὴν χῶσιν καὶ τειχῶν οἰκοδόμησιν καὶ νεῶν ποίη-
σιν ἐπέμενον τελεσθῆναι, καὶ ὅσα ἐκ τοῦ Πόντου
ἔδει ἀφικέσθαι, τοξότας τε καὶ σῖτον, καὶ ἃ μετα-
πεμπόμενοι ἦσαν. Τενέδιοι γὰρ ὄντες αὐτοῖς 3
διάφοροι καὶ Μηθυμναῖοι καὶ αὐτῶν Μυτιλη-
ναίων ἰδίᾳ ἄνδρες κατὰ στάσιν, πρόξενοι Ἀθη-
ναίων, μηνυταὶ γίγνονται τοῖς Ἀθηναίοις, ὅτι ξυν-
οικίζουσί τε τὴν Λέσβον ἐς τὴν Μυτιλήνην βίᾳ
καὶ τὴν παρασκευὴν ἅπασαν μετὰ Λακεδαιμονίων

exponit schol. ἵνα μὴ λύσωσι τὰς τριακοντούτεις σπονδάς. — ταύτην, i. e. τὴν τότε. Cf. schol. De causis defectionis cf. Thirlw. Hist. Gr. c. 21 init. Guil. Herbst de Mytil. defect. (progr. gymn. Fried. Guil. Coloniensis a. 1861) p. 7 sqq. Auctores eius fuisse optimates apparet ex 47, 3. 39, 6.

§ 2. τῶν τε γάρ. Ut hac sententia, cur Lesbii defectionem, quamvis iam dudum moliti, diutius differe voluerint, ita altera a verbis Τενέδιοι γὰρ ὄντες incipienti, quomodo inviti ad eam maturandam adducti sint, exponitur. Cf. adn. I 91, 3. II 5, 4. — λιμένων τὴν χῶσιν] οἱ προσδεχόμενοι πολεμίους κατὰ θάλασσαν ἰσχυροτέρους αὐτῶν χῶμα ἔχουν ἐπὶ τοῖς στόμασι τῶν λιμένων, ὅπως δυσείσπλωτοι τοῖς πολεμίοις εἶεν. Schol. Cum his et proximis τειχ. οἰκοδ. cf. 3, 6. — ποίησιν ἐπέμενον τελεσθῆναι. Inf. ab ἐπέμενον pendet. Cf. 26, 4. Soph. Trach. 1176. Accus. cum inf. item sequitur Eur. Phoen. 222 ἔτι δὲ Κασταλίας ὕδωρ — ἐπιμένει με κόμας ἐμὰς — δεῦσαι παρθένιον χλιδάν et eandem structuram περιμένειν habet VII 20, 3. Praeterea ad ἐπέμενον ex ὅσα simplex accus. πάντα cogitandus est. — μεταπεμπόμενοι ἦσαν. Cf. II 67, 1. Matth. Gr. § 560. Krueg. Gr. § 56, 3 adn. 1. Frustra Cobet. Var. lect. 253 μεταπεπεμμένοι ἦσαν. Cf. Herbst. adv. Cob. p. 37.

§ 3. Μηθυμναῖοι. Cf. c. 18. — κατὰ στάσιν] τὸ μηνυταὶ γίγνονται τῷ κατὰ στάσιν συντακτέον. Schol. Qualis haec στάσις fuerit, traditum est ab Aristot. Polit. V 4: Τιμοφάνους γὰρ τῶν εὐπόρων τινὸς καταλιπόντος δύο θυγατέρας, ὁ περιωσθεὶς καὶ οὐ λαβὼν τοῖς υἱέσιν αὐτοῦ Δόξανδρος ἦρξε τῆς στάσεως καὶ τοὺς Ἀθηναίους παρώξυνε, πρόξενος ὢν τῆς πόλεως. — πρόξενοι. Cf. adn. II 29, 1. — μηνυταὶ γίγνονται. Cf. adn. I 132, 5. — ξυνοικίζουσι ... ἐς τὴν Μυτιλήνην βίᾳ] ἄκοντας τοὺς Λεσβίους ἀναγκάζουσιν ἐς τὴν Μυτιλήνην [μετ]οικῆσαι. ἐβούλοντο γὰρ ἐκ μιᾶς πόλεως ὁρμώμενοι πολεμεῖν. Schol. Sed non alia haec ξυνοίκισις atque illa II 15, 2. Nam Mytilenaeos non id egisse, ut Lesbi incolas in suam urbem traducerent, ex eis apparet, quae 18, 1 narrantur atque ad eorum consilium procul dubio pertinent. Id igitur efficere volebant, ut tota insula ipsorum legibus et magistratibus uteretur. Cf. Guil. Herbst l. l. 19. — μετὰ Λακεδαιμονίων ... ξυγγενῶν ὄντων] συλλαμβανόντων αὐτοῖς Λακεδαιμονίων καὶ

καὶ Βοιωτῶν ξυγγενῶν ὄντων ἐπὶ ἀποστάσει ἐπεί-
γονται· καὶ εἰ μή τις προκαταλήψεται ἤδη, στε-
ρήσεσθαι αὐτοὺς Λέσβον.
1 3. *Οἱ δ' Ἀθηναῖοι (ἦσαν γὰρ τεταλαιπωρημένοι*
ὑπό τε τῆς νόσου καὶ τοῦ πολέμου ἄρτι καθισταμένου καὶ ἀκμάζοντος) μέγα μὲν ἔργον ἡγοῦντο εἶναι Λέσβον προσπολεμώσασθαι ναυτικὸν ἔχουσαν καὶ δύναμιν ἀκέραιον, καὶ οὐκ ἀπεδέχοντο πρῶτον τὰς κατηγορίας μεῖζον μέρος νέμοντες τῷ μὴ βούλεσθαι ἀληθῆ εἶναι· ἐπειδὴ μέντοι καὶ πέμψαντες πρέσβεις οὐκ ἔπειθον τοὺς Μυτιληναίους τήν τε ξυνοίκισιν καὶ τὴν παρασκευὴν διαλύειν, δεί-
2 *σαντες προκαταλαβεῖν ἐβούλοντο. καὶ πέμπουσιν*
ἐξαπιναίως τεσσαράκοντα ναῦς, αἳ ἔτυχον περὶ Πελοπόννησον παρεσκευασμέναι πλεῖν· Κλεϊππίδης

οἱ δὲ ναυτικὸν πέμψαντες Μυτιληναίοις ἐν Ἀπόλλωνος Μαλόεντος ἑορτῇ ἔξω ἐπιπεσεῖν μάτην ἐλπίζουσιν.

Cap. 3. § 1. *ξυνοίκισιν* Pal. C. E., ab al. man. Laur., Bekk. Vulgo *ξυνοίκησιν*. At vid. 2, 3.

Βοιωτῶν, *τὸ δὲ συγγενῶν ὄντων ἐπὶ μόνους τοὺς Βοιωτοὺς ἐνεκτέον* (i. e. *ἀνοιστέον, ἀποδοτέον*). *οὗτοι γὰρ κατὰ τὸ Αἰολικὸν συγγενεῖς τῶν Λεσβίων ... Αἰολέων γὰρ ἄποικοι Λέσβιοι, Αἰολεῖς δὲ καὶ Βοιωτοί· οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι Δωριεῖς*. Schol. Cf. Plehn. Lesbiac. p. 39. — *ἐπείγονται*. Transitive dictum est, ut alibi, ubi res, quae properantur, eorum, qui festinant, sunt vel eis prosunt. Cf. IV 5, 2. VI 100, 1. VIII 9, 1. 82, 2. — *προκαταλήψεται*. Cf. sd. V 57, 1. — *ἤδη*. Hoc rectius cum superioribus quam cum eis, quae secuntur, coniungi docet Haas. Lucubr. Thuc. p. 2. — *στερήσεσθαι*. De transitu ad infin. cf. adn. I 87, 4. Passive iterum legitur 39, 8. — *αὐτούς*] *τοὺς Ἀθηναίους*. Schol.

Cap. 3. § 1. *τεταλαιπωρημένοι* passivum, non medium esse apparet ex Isocr. VIII 19 (*ὁ πόλεμος*) *τεταλαιπώρηκεν ἡμᾶς*. Cf. 78, 1. IV 27, 1. 35, 4. VII 28, 2. Eandem vim apud Th. activum habet. Cf. I 99, 1. 134, 1. II 101, 5. — *τοῦ πολέμου ἄρτι καθισταμένου καὶ ἀκμάζοντος*, cum bellum modo constaret (im vollen Gange war) et vigeret. Cf. I 1, 1. III 68, 4. De *ἄρτι* cf. Vig. p. 368 et Lob. ad Phryn. p. 20. — *μέγα ... ἡγοῦντο εἶναι*. Simillime Germani: sie hielten es für etwas Grofses. — *προσπολεμώσασθαι*] *ἀντὶ τοῦ πρὸς τοῖς οὖσι πολεμίοις ... καὶ αὐτὴν πολεμίαν ποιῆσαι*. Schol. — *ναυτικὸν ἔχουσαν*. Cf. I 18. II 9. III 13. — *μεῖζον ... εἶναι*, plus tribuentes cupiditati, ne vera essent (quam accusationibus vel quam idoneis rationibus). Cf. I 71, 1. III 48, 1. VI 88, 1. De sententia cf. IV 108, 4. V 113. — *ἀληθῆ*. „Subint. [*τὰ*] *κατηγορημένα*, vel *κατηγορήματα*, e voce *κατηγορίας* idem notante.“ Bau.

§ 2. *Κλεϊππίδης*. *Κλεινιππίδης* Diod. XII 55.

δὲ ὁ Δεινίου τρίτος αὐτὸς ἐστρατήγει. ἐσηγγέλθη 3
γὰρ αὐτοῖς ὡς εἴη Ἀπόλλωνος Μαλόεντος ἔξω τῆς
πόλεως ἑορτή, ἐν ᾗ πανδημεὶ Μυτιληναῖοι ἑορτά-
ζουσι, καὶ ἐλπίδα εἶναι ἐπειχθέντας ἐπιπεσεῖν
ἄφνω· καὶ ἢν μὲν ξυμβῇ ἡ πεῖρα, — εἰ δὲ μή,
Μυτιληναίοις εἰπεῖν ναῦς τε παραδοῦναι καὶ τείχη
καθελεῖν, μὴ πειθομένων δὲ πολεμεῖν. καὶ αἱ μὲν 4
νῆες ᾤχοντο· τὰς δὲ τῶν Μυτιληναίων δέκα
τριήρεις, αἳ ἔτυχον βοηθοὶ παρὰ σφᾶς κατὰ τὸ
ξυμμαχικὸν παροῦσαι, κατέσχον οἱ Ἀθηναῖοι καὶ
τοὺς ἄνδρας ἐξ αὐτῶν ἐς φυλακὴν ἐποιήσαντο.
τοῖς δὲ Μυτιληναίοις ἀνὴρ ἐκ τῶν Ἀθηνῶν διαβὰς 5
ἐς Εὔβοιαν καὶ πεζῇ ἐπὶ Γεραιστὸν ἐλθών, ὁλκά-
δος ἀναγομένης ἐπιτυχών, πλῷ χρησάμενος καὶ
τριταῖος ἐκ τῶν Ἀθηνῶν ἐς Μυτιλήνην ἀφικόμενος
ἀγγέλλει τὸν ἐπίπλουν. οἱ δὲ οὔτε ἐς τὸν Μαλόεντα 6
ἐξῆλθον τά τε ἄλλα τῶν τειχῶν καὶ λιμένων πέρι
τὰ ἡμιτέλεστα φραξάμενοι ἐφύλασσον.

§ 3. *ἐσηγγέλθη γάρ.* Explicantur verba *πέμπουσιν ἐξαπιναίως.* — *Ἀπόλλωνος Μαλόεντος.* Nomen, quod idem apud Steph. Byz. et Hesych. legitur, deum pastorem videtur significare. Cf. Preller Myth. Gr. I p. 207. — *ἐλπίδα εἶναι.* Cf. adn. IV 70, 2 et VI 87, 4. — *ἢν μὲν ξυμβῇ.* De apodosi (*εὖ ἔχειν*) omissa cf. IV 13, 3. Hom. Il. I 139. Plat. Prot. 311 d. Matth. Gr. § 617 a. Krueg. Gr. § 54, 12 adn. 12. Ipsum *ξυμβῇ* schol. expl. *κατορθωθῇ.* — *εἰ δὲ μή.* Cum hoc dicendi genus sine verbo legitur, etiam praecedente *ἢν* plerumque, etsi non semper (vid. I 82, 2. VII 60, 1), *εἰ* retinetur. Cf. Engelh. ad Plat. Menex. c. 1. — *εἰπεῖν.* Infinitivus a *κελεύουσιν* pendet, quod ex superiore *πέμπουσιν* repetendum est. — *ναῦς ... τείχη.* Cf. adn. I 101, 3.

§ 4. *τὰς δὲ ... δέκα τριήρεις.* Articulum explanari enuntiatione relativa, quae sequitur, docet Arn. ad 22, 7 comparans praeterea VIII 15. 26. — *παρὰ σφᾶς ... παροῦσαι.* Cf. adn. II 34, 4. I 20, 1. — *ἐς φυλακὴν ἐποιήσαντο.* Vid. Vig. p. 283. Cf. *ἐς ἀσφάλειαν ποιεῖσθαι* VIII 1, 3.

§ 5. *Γεραιστόν*] *Γεραιστὸς ἀκρωτήριον Εὐβοίας ἔχον λιμένα.* Schol. Cf. Strab. 446. Hodie promontorium Mandili. Vid. Leak. Bursian. Geogr. II p. 399. 434. — *ἐπιτυχών ... χρησάμενος.* Haec participia copula carent, quia eis non, ut superioribus, tempus, sed illo causa, hoc ratio itineris perfecti declaratur. Ceterum attende participia cumulata. — *πλῷ*] *ἀντὶ τοῦ εὐπλοίᾳ.* Schol. Cf. adn. I 137, 2. — *τριταῖος.* Cf. Matth. Gr. § 446, 9. Krueg. Gr. § 57, 5 adn. 4.

§ 6. *ἐς τὸν Μαλόεντα.* Steph. Byz. *Μαλόεις Ἀπόλλων ἐν Λέσβῳ· καὶ ὁ τόπος τοῦ ἱεροῦ Μαλόεις.* Cum locus designetur, offensioni non est praepositio *ἐς.* — *τά τε ἄλλα ... ἐφύλασσον.* In his verbis diffi-

1 4. *Καὶ οἱ Ἀθηναῖοι οὐ πολὺ ὕστερον κατα-*
πλεύσαντες ὡς ἑώρων, ἀπήγγειλαν μὲν οἱ στρα-
τηγοὶ τὰ ἐπεσταλμένα, οὐκ ἐσακουόντων δὲ τῶν
2 *Μυτιληναίων, ἐς πόλεμον καθίσταντο. ἀπαράσκευοι*
δὲ οἱ Μυτιληναῖοι καὶ ἐξαίφνης ἀναγκασθέντες πο-
λεμεῖν ἔκπλουν μέν τινα ἐποιήσαντο τῶν νεῶν ὡς
ἐπὶ ναυμαχίᾳ ὀλίγον πρὸ τοῦ λιμένος· ἔπειτα κατα-
διωχθέντες ὑπὸ τῶν Ἀττικῶν νεῶν λόγους ἤδη
προσέφερον τοῖς στρατηγοῖς, βουλόμενοι τὰς ναῦς

τοῦ δὲ ναυτικοῦ ἐς Λέσβον ἐλθόντος γίγνεται ἀνοκωχή, ἐν ᾗ Μυτιληναῖοι ἐς τε Ἀθήνας καὶ κρύφα καὶ ἐς Λακεδαίμονα ἀποστέλλουσι πρέσβεις.

ciliοribus si codd. scriptura *περὶ* retinetur, *περὶ τὰ ἡμιτέλεστα* cum *φραξάμενοι* iungendum est, quod verbum alibi simplex accus. sequitur. Praeterea semiperfecta non minus certe custodienda erant quam reliqua. Eadem causa in Classeni interpretationem valet: reliqua omnia, quae ad muros et portus attinebant, obsaeptis semiperfectis custodiebant, si reliqua partibus semiperfectis contraria ponuntur. In superioribus autem non invenitur cui *τὰ ἄλλα*, si obiectum sit verbi *ἐφύλασσον*, commode opponatur. Nos locum nunc sic explicamus: neque in Maloentem exierunt et praeterea (cf. IV 55, 1. VI 31, 3. VIII 86, 7), quod ad muros et portus attinebat obsaeptis partibus semiperfectis custodias agebant. Eandem igitur vim *φυλάσσειν* verbo hic tribuimus quam habet III 23, 1. VII 17, 2. Contra Meinekium, qui in Herm. III 3 p. 351 *πέριξ* coniecit, quod duobus genetivis *πέρι* ubique interponeretur, monendum est omnibus eis locis (II 45, 2. 51, 3. V 111, 4. VII 72, 2) duas notiones inter se aut disiungi aut opponi. Eadem autem quae hic coniunctio est apud Plat. Polit. 298 d *τοὺς κινδύνους τούς τε πρὸς αὐτὸν τὸν πλοῦν ἀνέμων καὶ θαλάττης πέρι καὶ πρὸς τὰς τοῖς λῃσταῖς ἐντεύξεις*. Adde de Rep. 451 a. 520 c. Ex nostra ratione etiam Steupii (Quaest. Thuc. p. 35 sqq.) coniectura *ἐφυλάσσοντο* facile caremus. *Φράσσειν* et *φράσσεσθαί τι* valere aliquid obsaepire seu palis sudibusque munire ex IV 13, 4. Plut. Tim. 18 et aliunde satis constat; sine casu *φραξαμένων* legitur VIII 35, 4, ubi tamen ex superioribus facile *τὴν πόλιν* subaudias, nisi mavis esse *φραξάντων ἑαυτούς*. De portubus Mytilenarum cf. c. 6.

Cap. 4. § 1. *οἱ Ἀθηναῖοι . . . καταπλεύσαντες*. Scholiasta post haec interpungens nominativos pro genetivis absolutis positos censet ea ratione, quam explicant Matth. Gr. § 562. adn. 1 et Krueg. Gr. § 56, 9 adn. 4 et Buttm. Gr. § 145, 5 adn. 4. At id, quoniam partis potius quam generis nomen per appositionem partitivam in nominativo collocari solet, displicet. Et omnino simplicius haec omissa interpunctione cum verbis *ὡς ἑώρων* iunguntur. De collocatione cf. 5, 1. V 28, 1. VII 82, 1. — *ἑώρων*. Ea, quae 3, 6 narrata sunt. — *πρὸ τοῦ λιμένος*. Cum duo Mytilenarum fuerint portus, *ὧν ὁ νότιος κλειστὸς τριηρικὸς ναυσὶ πεντήκοντα, ὁ δὲ βόρειος μέγας καὶ βαθὺς χώματι σκεπαζόμενος* (Strab. 617), hic *τὸν τριηρικὸν λιμένα* significari patet.

§ 2. *ἀπαράσκευοι . . . καὶ ἐξαίφνης*. Similiter adiectivum et adverbium copulata sunt 13, 2 *θᾶσσον καὶ ἀπαράσκευος*, 82, 2.

*τὸ παραυτίκα, εἰ δύναιντο, ὁμολογίᾳ τινὶ ἐπιεικεῖ
ἀποπέμψασθαι. καὶ οἱ στρατηγοὶ τῶν Ἀθηναίων* 3
*ἀπεδέξαντο, καὶ αὐτοὶ φοβούμενοι μὴ οὐχ ἱκανοὶ
ὦσι Λέσβῳ πάσῃ πολεμεῖν. καὶ ἀνοκωχὴν ποιη-* 4
*σάμενοι πέμπουσιν ἐς τὰς Ἀθήνας οἱ Μυτιληναῖοι
τῶν τε διαβαλλόντων ἕνα, ᾧ μετέμελεν ἤδη, καὶ
ἄλλους, εἴ πως πείσειαν τὰς ναῦς ἀπελθεῖν ὡς
σφῶν οὐδὲν νεωτεριούντων. ἐν τούτῳ δὲ ἀποστέλ-* 5
*λουσι καὶ ἐς τὴν Λακεδαίμονα πρέσβεις τριήρει,
λαθόντες τὸ τῶν Ἀθηναίων ναυτικόν, οἳ ὥρμουν
ἐν τῇ Μαλέᾳ, πρὸς βορέαν τῆς πόλεως· οὐ γὰρ
ἐπίστευον τοῖς ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων προχωρήσειν.*

— *τὸ παραυτίκα.* „*Πρὸς τὸ παρόν, μέχρις ἂν εὖ ὦσι παρεσκευασμένοι.*“ *Δούκας.* — *ἀποπέμψασθαι*, a se submovere. Cf. Herod. I 120.

§ 4. *τῶν διαβαλλόντων.* De re vid. 2, 3, de praesentis participio adn. II 2, 4. — *τὰς ναῦς ἀπελθεῖν.* De navibus id dictum est, quod proprie hominibus convenit. Cf. adn. II 80, 2.

§ 5. *ἐν τούτῳ*, induciarum tempore. — *πρὸς βορέαν τῆς πόλεως* omnes adhuc interpretes cum *ἐν τῇ Μαλέᾳ* iunxerunt. Sed cum Strab. 616 auctore constet Maleam promontorium maxime australe Lesbi fuisse, plerique (Arn. Bloomf. Thirlw. Hist. Gr. c. 21 p. 173. Grote Hist. Gr. VI p. 307, vers. germ. IV p. 492. Conze de Itin. in Lesb. facto p. 7 sq.) locum quendam eiusdem nominis a septentrionali urbis parte situm statuunt non cogitantes Th., si eum locum a promontorio adiecta significatione discernere voluisset, *τῇ πρὸς βορ. τ. π.* scribere debuisse. Accedit quod haec opinio nullo veterum scriptorum testimonio confirmatur. Class. *ἐν τῇ Μαλέᾳ* delevit, quod falsum interpretamentum esse opinatus est ex 6, 2 ductum. Sed veri simillimum est Athenienses, cum induciis factis ad urbem nihil agere possent, ad Maleam, ubi *ναύσταθμον* habebant (6, 2), classe rediisse. Neque si prope urbem mansissent, Mytilenaei quod maxime impetrare volebant, ut illos submoverent, induciarum pactione effecissent. Si vero ad *ἀποστέλλουσι* verba *πρὸς βορ. τ. π.* referuntur, luce clariora sunt omnia. Cum enim Athenienses ad Maleam in statione essent, Mytilenaeos navem, quam ab illis conspici nollent, septentrionem versus mittere oportebat. De collocatione verborum cf. 81, 2. IV 67, 2. 70, 1. — *οὐ γὰρ ἐπίστευον . . . προχωρήσειν*, propr. non enim fidebant eis, quae ab Atheniensibus petebant (seu impetrare cupiebant), fore, ut bene cederent. Ita recte olim Haack. „Offensionem praebuit dativus *τοῖς*, qui si cum *ἐπίστευον* coniungitur, non apte addi visus est infinitivus *προχωρήσειν*, ut scribendum potius fuerit *ἐπίστευον τὰ ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων προχωρήσειν.* Poterat tamen veriora docere ipsius usus Thucydidis diligenter observatus; eodem enim modo dixit IV 92, 7 *πιστεύσαντες τῷ θεῷ πρὸς ἡμῶν ἔσεσθαι*, quod item dici potuit *πιστεύσαντες τὸν θεὸν πρὸς ἡμῶν ἔσεσθαι.*“

6 *καὶ οἱ μὲν ἐς τὴν Λακεδαίμονα ταλαιπώρως διὰ
τοῦ πελάγους κομισθέντες αὐτοῖς ἔπρασσον ὅπως
τις βοήθεια ἥξει.*

1 5. *Οἱ δ' ἐκ τῶν Ἀθηνῶν πρέσβεις ὡς οὐδὲν
ἦλθον πράξαντες, ἐς πόλεμον καθίσταντο οἱ Μυτι-
ληναῖοι καὶ ἡ ἄλλη Λέσβος πλὴν Μηθύμνης· οὗτοι
δὲ τοῖς Ἀθηναίοις ἐβεβοηθήκεσαν καὶ Ἴμβριοι καὶ
Λήμνιοι καὶ τῶν ἄλλων ὀλίγοι τινὲς ξυμμάχων.
2 καὶ ἔξοδον μέν τινα πανδημεὶ ἐποιήσαντο οἱ Μυτι-
ληναῖοι ἐπὶ τὸ τῶν Ἀθηναίων στρατόπεδον, καὶ
μάχη ἐγένετο, ἐν ᾗ οὐκ ἔλασσον ἔχοντες οἱ Μυτι-
ληναῖοι οὔτε ἐπηυλίσαντο οὔτε ἐπίστευσαν σφίσιν
3 αὐτοῖς, ἀλλ' ἀνεχώρησαν. ἔπειτα οἱ μὲν ἡσύχαζον,
ἐκ Πελοποννήσου καὶ μετ' ἄλλης παρασκευῆς βου-
4 λόμενοι, εἰ προσγένοιτό τι, κινδυνεύειν (καὶ γὰρ
αὐτοῖς Μελέας Λάκων ἀφικνεῖται καὶ Ἑρμαιώνδας
Θηβαῖος, οἳ προαπεστάλησαν μὲν τῆς ἀποστάσεως,
φθάσαι δὲ οὐ δυνάμενοι τὸν τῶν Ἀθηναίων ἐπί-*

ἔπειτα ἐς πόλεμον καθίστανται Μυτιληναῖοι καὶ Ἀθηναῖοι. μάχη. δευτέρα πρεσβεία Μυτιληναίων ἐς Λακεδαίμονα.

Cap. 5. § 3. *ἑαυτῶν.* Pal. Vat. H. Bekk. et taciti Aug. et m. *αὐτῶν.*

Haas. Lucubr. Thucyd. p. 109. *ἀπὸ τῶν Ἀθηνῶν* mavult Bekk. Sed cf. I 127, 1.

§ 6. *διὰ τοῦ πελάγους,* per altum mare i. e. non appulsi in itinere. — *αὐτοῖς,* si ad Lacedaemonios referendum est, cum verbo *ἔπρασσον* sic iungendum est, ut valeat cum eis (cf. IV 106, 2. 110, 2. V 76, 3. VIII 5, 3); sin ad Lesbios, cum verbo *ἥξει* (cf. adn. I 13, 3 et *αὐτοῖς ἀφικνεῖται* 5, 4). Sed Lacedaemone cum Lacedaemoniis agi per se patet, consilium autem Mytilenaeorum accuratius indicatur, si sibi auxilium petivisse dicuntur.

Cap. 5. § 1. *οἱ δ' ἐκ τῶν Ἀθηνῶν πρέσβεις.* Cf. adn. I 8, 2. — *οὗτοι.* I. e. *οἱ Μηθυμναῖοι.* Cf. adn. I 136, 1. — *Ἴμβριοι καὶ Λήμνιοι.* Coloni Atheniensium. Cf. VII 57, 2.

§ 2. *ἐπὶ τὸ τῶν Ἀ. στρατόπεδον.* Recte schol. *τὸ ὁρμοῦν ἐν τῇ Μαλέᾳ.* — *οὐκ ἔλασσον ἔχοντες.* Cf. adn. I 105, 6. Krueg. Gr. § 53, 1 adn. 3. — *ἐπηυλίσαντο*] *ἐπαυλίσασθαί ἐστι τὸ πλησίον τῶν πολεμίων νυκτὸς αὐλίσασθαι.* Schol. Cf. IV 134, 2. Luci. Ver. Hist. I 38. Particulis *οὔτε...οὔτε* iuxta posita sunt quorum alterum alteri ex logica ratione suppositum est. Cf. IV 87, 4.

§ 3. *ἐκ Πελοποννήσου ... κινδυνεύειν.* „Ordo verborum: *ἐκ Πελοπ. εἰ προσγένοιτό τι, καὶ μετ' ἄλλης παρασκευῆς, (εἰ προσγένοιτο,) βουλόμενοι κινδυνεύειν.*" Goell. Quia, si quid (auxilii) ex Pelop. accessisset, atque cum alio apparatu periclitari volebant.

πλουν κρύφα μετὰ τὴν μάχην ὕστερον ἐσπλέουσι τριήρει, καὶ παρῄνουν πέμπειν τριήρη ἄλλην καὶ πρέσβεις μεθ' ἑαυτῶν· καὶ ἐκπέμπουσιν)·

Ἀθηναῖοι ἐπὶ Μυτιλήνῃ στρατοπεδεύονται καὶ ἐφορμοῦσιν.

6. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι πολὺ ἐπιῤῥωσθέντες διὰ 1 τὴν τῶν Μυτιληναίων ἡσυχίαν ξυμμάχους τε προσεκάλουν, οἳ πολὺ θᾶσσον παρῆσαν ὁρῶντες οὐδὲν ἰσχυρὸν ἀπὸ τῶν Λεσβίων, καὶ περιορμισάμενοι τὸ πρὸς νότον τῆς πόλεως ἐτείχισαν στρατόπεδα δύο ἑκατέρωθεν [τῆς πόλεως], καὶ τοὺς ἐφόρμους ἐπ' ἀμφοτέροις τοῖς λιμέσιν ἐποιοῦντο. καὶ τῆς 2 μὲν θαλάσσης εἶργον μὴ χρῆσθαι τοὺς Μυτιληναίους, τῆς δὲ γῆς τῆς μὲν ἄλλης ἐκράτουν οἱ Μυτιληναῖοι καὶ οἱ ἄλλοι Λέσβιοι προσβεβοηθηκότες ἤδη, τὸ δὲ περὶ τὰ στρατόπεδα οὐ πολὺ κατεῖχον οἱ Ἀθηναῖοι, ναύσταθμον δὲ μᾶλλον ἦν

Cap. 6. § 1. περιορμισάμενοι. Cass. Aug. Ven. C. Pal. It. Vat. H. G. m. περιορμησάμενοι. Sed medium huius verbi non est Graecum. Alterum τῆς πόλεως om. Valla.

§ 4. **μετὰ τὴν μάχην** (§ 2 narratam) **ὕστερον**. Cf. μετὰ τὰς σπονδὰς οὐ πολλῷ ὕστερον V 24, 2 et ibi adn., item πρὸ τῶν Τρωϊκῶν πρότερον I 3, 1. — **τριήρη ἄλλην**. Praeter eam, de qua 4, 5 dictum est.

Cap. 6. § 1. **Πολὺ θᾶσσον**. Quam fecissent, si ἰσχυρόν τι apud Lesbios vidissent. — **περιορμισάμενοι**. Interpretes, qui 4, 5 πρὸς βορέαν τῆς πόλεως cum ὥρμουν iungunt, hic Athenienses classe a septentrionali urbis parte in australem circumvectos esse volunt. Neque tamen satis reputaverunt hanc sententiam ἐπὶ τὸ πρὸς νότον requirere. Cf. Dem. LI 4. Nam huc non pertinet IV 23, 2 περιώρμουν, πλὴν τὰ πρὸς τὸ πέλαγος, ubi naves locum circumstant, non ex alio loco in alium circumvectae sunt. Ex nostra ratione cogitandum est, Athenienses a Malea, quo induciis factis redierant, tum advectos meridionalem urbis partem, ubi ὁ τριηρικὸς λιμήν erat (cf. Strab. 617, quem locum supra attulimus), primum navibus cinxisse, ne in eis operibus, quae deinde peracturi erant, hostium classe impedirentur. In quo animadverti oportet aliud esse περιορμίσασθαι, aliud τοὺς ἐφόρμους ποιεῖσθαι. Illud ad observandos, hoc ad includendos hostes fit. — **ἑκατέρωθεν**, i. e. a septentrione et a meridie. — **τοὺς ἐφόρμους**. „Suid. τὰς ἐφορμήσεις interpretatur." Duk. Cf. II 89, 9. IV 27. 32. — **ἐπ' ἀμφοτέροις τοῖς λιμέσιν**. De his vid. Strab. l. l. et Plehn. Lesb. p. 12 sqq.

§ 2. **Τῆς μὲν θαλάσσης εἶργον μὴ χρῆσθαι**. Cf. Matth. Gr. § 532 d. Kuehn. § 856 b β' et de negatione 1, 1. Potuisse etiam omitti verba μὴ χρῆσθαι apparet ex I 141, 4 et ibi adn. — **ναύσταθμον ... ἀγορᾶς**. De verbis ναύσταθμον (statio, receptaculum) πλοίων cf. adn. II 92, 5. Πλοῖα

αὐτοῖς πλοίων καὶ ἀγορᾶς ἡ Μαλέα. καὶ τὰ μὲν περὶ Μυτιλήνην οὕτως ἐπολεμεῖτο.

στρατεία τῶν Ἀθηναίων ἐς τὴν Λακωνικήν, ἐπ' Οἰνιάδας καὶ ἐς Λευκάδα. Ἀσωπίου φόνος.

1 7. Κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον τοῦ θέρους
τούτου Ἀθηναῖοι καὶ ἐς Πελοπόννησον ναῦς ἀπ-
έστειλαν τριάκοντα καὶ Ἀσώπιον τὸν Φορμίωνος
στρατηγόν, κελευσάντων Ἀκαρνάνων τῶν Φορ-
μίωνός τινα σφίσι πέμψαι ἢ υἱὸν ἢ ξυγγενῆ ἄρ-
2 χοντα. καὶ παραπλέουσαι αἱ νῆες τῆς Λακωνικῆς
3 τὰ ἐπιθαλάσσια χωρία ἐπόρθησαν. ἔπειτα τὰς μὲν
πλείους ἀποπέμπει τῶν νεῶν πάλιν ἐπ' οἴκου ὁ
Ἀσώπιος, αὐτὸς δ' ἔχων δώδεκα ἀφικνεῖται ἐς
4 Ναύπακτον, καὶ ὕστερον Ἀκαρνᾶνας ἀναστήσας
πανδημεὶ στρατεύει ἐπ' Οἰνιάδας καὶ ταῖς τε ναυσὶ
κατὰ τὸν Ἀχελῷον ἔπλευσε, καὶ ὁ κατὰ γῆν στρα-
5 τὸς ἐδῄου τὴν χώραν. ὡς δ' οὐ προσεχώρουν, τὸν
μὲν πεζὸν ἀφίησιν, αὐτὸς δὲ πλεύσας ἐς Λευκάδα
καὶ ἀπόβασιν ἐς Νήρικον ποιησάμενος ἀναχωρῶν

Cap. 7. § 1. ἐς Πελοπ. In Cl. Ven. C. F. Reg. Gr. aliis περί Π., ex interpr. Cf. Schol.
§ 5. Νήρικον. Aug. Ven. Pal. Reg. et grammat. Osanni Νηρικόν. At vid. Herodian. (ed. Lentz) I p. 152. Goettl. Doctr. accent. p. 222.

et navigia sunt (cf. adn. II 84, 2) et naves onerariae. Ἀγορά mercatum et ipsas merces significat. Cf. adn. I 62,1. Μᾶλλον Bloomf. explicat potius quam aliud quidlibet. Cum Maleae nomine cohaerens valet potius quam castra. Cum copiae Atheniensium non sufficerent ad urbem ab occidente quoque includendam, sed ea parte superiores essent Mytilenaei, cavendum erat, ne horum impetu frumentum quaeque alia ad bellum gerendum necessaria essent periclitarentur, ideoque in magis remoto atque tuto loco ea collocabant. Similiter VI 49, 4 Lamachus Atheniensibus Syracusas oppugnaturis suasit, ut Megara ναύσταθμον facerent, quae etiam longius a Syracusis quam Malea a Mytilenis distabant. His autem interiectum erat septuaginta stadiorum spatium (Strab. 617). — τὰ μὲν ... ἐπολεμεῖτο. Similiter IV 23, 2 τὰ περὶ Πύλον ... ἐπολεμεῖτο. Quaeritur autem, τὰ περί sitne nominativus (cf. adn. I 37, 1) an accusativus (cf. II 96, 3. IV 108, 1. V 52, 1). Sed a simplicitate illud commendari videtur. Cf. IV 23, 2. V 26, 6. VI 91, 7. Xen. Anab. IV 4, 1 ὅσα ἐπολεμήθη.

Cap. 7. § 1. τῶν Φορμίωνος. Proprie aut postea υἱῶν ἢ ξυγγενῶν scribendum aut τῶν omittendum videatur. Vulgata tamen aliquis ex gente Phormionis significatur. Cur autem is arcessitus sit, ex rebus Phormionis libro II narratis facile intellegitur.

§ 4. ἀναστήσας. Cf. adn. II 68, 1.

§ 5. κατὰ τὸν Ἀχελῷον, in Acheloo. Cf. IV 25, 8 et de situ Oeniadarum II 102, 2. Aliter κατά IV 107, 2 dictum est. — Νήρικον] καὶ Ὅμηρος

διαφθείρεται αὐτός τε καὶ τῆς στρατιᾶς τι μέρος ὑπὸ τῶν αὐτόθεν τε ξυμβοηθησάντων καὶ φρουρῶν τινων ὀλίγων. καὶ ὕστερον ὑποσπόνδους τοὺς 6
νεκροὺς ἀποπλεύσαντες οἱ Ἀθηναῖοι παρὰ τῶν Λευκαδίων ἐκομίσαντο.

οἱ ἐκπεμφθέντες Μυτιληναίων πρέσβεις ἐς Ὀλυμπίαν παραγίγνονται.

8. Οἱ δὲ ἐπὶ τῆς πρώτης νεὼς ἐκπεμφθέντες Μυτιληναίων πρέσβεις, ὡς αὐτοῖς οἱ Λακεδαιμόνιοι εἶπον Ὀλυμπίαζε παρεῖναι, ὅπως καὶ οἱ ἄλλοι ξύμμαχοι ἀκούσαντες βουλεύσωνται, ἀφικνοῦνται ἐς τὴν Ὀλυμπίαν (ἦν δὲ Ὀλυμπιάς, ᾗ Δωριεὺς Ῥόδιος τὸ δεύτερον ἐνίκα), καὶ ἐπειδὴ μετὰ τὴν ἑορτὴν κατέστησαν ἐς λόγους, εἶπον τοιάδε.

λόγος τῶν πρέσβεων, οἳ ἐν τῷ προοιμίῳ λέγουσι διὰ τὴν ἀπόστασιν οὐ δεῖν νομίζεσθαι χείρους.

9. „Τὸ μὲν καθεστὸς τοῖς Ἕλλησι νόμιμον, 1
ὦ ἄνδρες Λακεδαιμόνιοι καὶ ξύμμαχοι, ἴσμεν· τοὺς γὰρ ἀφισταμένους ἐν τοῖς πολέμοις καὶ ξυμμα-

Cap. 9. § 1. *Καθεστώς.* It. Vat. Aug. m. Praestare videri formam *καθεστός* evicit Schneid. ad Plat. III p. 85 sq. Cf. Buttm. Gr. max. II § 114 p. 158 ed. 1 (p. 208 ed. Lob.) **.

(Od. XXIV 376) *οἶδε ταύτην τὴν πόλιν.* Schol. Antiquius nomen Leucadis urbis esse censent Strabo 452 et, qui Neritum nominat, Plinius Nat. Hist. IV 1, 5, cui tamen rei repugnare videtur, quod Thucydides utriusque nominis mentionem facit. Cf. III 94 et Leak. Graec. sept. III p. 16. — *αὐτός τε.* Pronomen propter ea, quae addita sunt, iterari necesse fuit. Cf. V 21, 3. — *ὑπό τῶν αὐτόθεν* ab incolis huius regionis. Cf. IV 129, 2. II 25, 3.

§ 6. *ἀποπλεύσαντες,* cum inde solvissent, i. e. cum paulum ab insula, ad quam prius appulsi erant, recessissent.

Cap. 8. *ἐπὶ τῆς ... νεώς.* Cf. 4, 5. — *εἶπον.* Cf. adn. I 131, 1. — *Ὀλυμπίαζε παρεῖναι.* Cf. adn. II 34, 4. — *Δωριεύς.* „Diagorae filius, cuius meminit Xenoph. Ἑλλην. I [1, 12 et 5, 19]" Huds. Cf. Thuc. VIII 35. Paus. VI 7, 1. 2. Muell. Dor. II p. 148 sq. „Dorieum tribus continuis Olympiadibus pancratio [qua de re cf. adn. V 49] vicisse testatur Pausan. II 7, quod etiam in Ὀλυμπιάδων ἀναγραφῇ [at de hac vid. Clint. Fast Hell. p. XXVI. Cf. Niebuhr. Script. hist. I p. 212 sqq.] legitur, ubi Dorieus Rhodius primum pancratio vicisse dicitur Ol. LXXXVII, secundum Ol. LXXXVIII, tertium Ol. LXXXIX." Duk. hic et ad V 49. — *ἐνίκα,* victor erat. Cf. V 49, 1 et adn. I 13, 6. 54, 2. — *μετὰ τὴν ἑορτήν.* Hos dies festos circa solstitium per quinque dies celebratos et plenilunio finitos esse constat. Sed hoc semper fuisse primum plenilunium, quod secutum sit solstitium, non certum existimat Ideler Chronol. I p. 366. Plerumque hic significari m. Iul. d. XX vel XXI putant.

Cap. 9. § 1. *τοὺς γὰρ ἀφισταμένους* cet. Cum sententia cf. Demosth. XVIII 47.

χίαν τὴν πρὶν ἀπολείποντας οἱ δεξάμενοι, καθ' ὅσον μὲν ὠφελοῦνται, ἐν ἡδονῇ ἔχουσι, νομίζοντες δὲ εἶναι προδότας τῶν πρὸ τοῦ φίλων χείρους
2 ἡγοῦνται. καὶ οὐκ ἄδικος αὕτη ἡ ἀξίωσίς ἐστιν, εἰ τύχοιεν πρὸς ἀλλήλους οἵ τε ἀφιστάμενοι καὶ ἀφ' ὧν διακρίνοιντο ἴσοι μὲν τῇ γνώμῃ ὄντες καὶ εὐνοίᾳ, ἀντίπαλοι δὲ τῇ παρασκευῇ καὶ δυνάμει, πρόφασίς τε ἐπιεικὴς μηδεμία ὑπάρχοι τῆς ἀποστάσεως· ὃ ἡμῖν καὶ Ἀθηναίοις οὐκ ἦν, μηδέ τῳ χείρους δόξωμεν εἶναι, εἰ ἐν τῇ εἰρήνῃ τιμώμενοι ὑπ' αὐτῶν ἐν τοῖς δεινοῖς ἀφιστάμεθα.

10. Περὶ γὰρ τοῦ δικαίου καὶ ἀρετῆς πρῶτον, ἄλλως τε καὶ ξυμμαχίας δεόμενοι, τοὺς λόγους ποιησόμεθα, εἰδότες οὔτε φιλίαν ἰδιώταις βέβαιον γιγνομένην οὔτε κοινωνίαν πόλεσιν ἐς οὐδέν, εἰ μὴ μετ' ἀρετῆς δοκούσης ἐς ἀλλήλους γίγνοιντο καὶ

ἀποφαίνουσι γάρ, ὅτι δικαία ἐστὶν ἡ ἀπόστασις διὰ τὴν Ἀθηναίων πλεονεξίαν καὶ ἐς τοὺς ξυμμάχους ἀπιστίαν,

Liv. XXVII 17. Tac. Ann. I 58. — ἐν ἡδονῇ ἔχουσι, caros habent. Cf. adn. I 99, 2 et I 55, 1. — χείρους ἡγοῦνται, scil. quam essent, si non defecissent. Cf. de talibus comparativis Bernh. Synt. p. 433 et adn. I 95, 7. Verba χείρους ἡγεῖσθαι redeunt IV 114, 3.

§ 2. ἡ ἀξίωσις] ἡ δόξα, ἡ κρίσις, ὁ λογισμός. Schol. Cf. adn. II 88, 2. — εἰ τύχοιεν. Vid Matth. Gr. § 524 adn. 3 et Madvig. Gr. § 135 c adn. 1 b. Exceptio statuitur in re, quae per se aliquantum veritatis habet. Nos: nur müssten ... sein. — ἀντίπαλοι, i. e. ἰσοσθενεῖς, ἴσοι. Cf. adn. I 142, 3. — πρόφασις. Cf. adn. I 23, 6. — ὃ „Τὰ τρία ταῦτα (quae antecedunt a vv. ἴσοι μέν)." Δούκας. — εἰ ... ἀφιστάμεθα, hoc cum vere fiat, εἰ ad ὅτι particulae vim accedit. Cf. III 32, 2. 43, 5, VII 34, 7. 67, 1.

Cap. 10. § 1. περὶ τοῦ δικαίου καὶ ἀρετῆς] περὶ τοῦ δικαίως αὐτῶν ἀφίστασθαι, καὶ μὴ διὰ κακίαν τε καὶ πανουργίαν. Schol. Ἀρετή igitur est honestas, probitas, quam a se in defectione esse conservatam student demonstrare. Τὸ δίκαιον idem est atque πρόφασις ἐπιεικής, ἀρετῆς ad superius χείρους respicit. — ἄλλως τε καὶ ξυμμαχίας δεόμενοι. Ea de causa enim iudicium illud (9, 1) in se non cadere quam maxime debent demonstrare. — βέβαιον. Cf. I 32, 1. — γιγνομένην, cum ἄν absit idem est quod ὅτι γίγνεται. Itaque εἰ ... γίγνοιντο ... εἶεν pariter explicandum atque supra (9, 2) εἰ τύχοιεν. — ἐς οὐδέν, in ulla re. Cf. VII 59, 3. 87, 6. — μετ' ἀρετῆς δοκούσης, cum conspicua honestate i. e. societas ita fieri debet, ut honestas in ea appareat. Cf. Eur. Hec. 295. Heracl. 897. Troad. 613. Pind. Nem. VII 31. — γίγνοιντο. „Est structura ἀπὸ κοινοῦ; nam ex praegresso φιλίας nunc φίλοι repetendum est." Gottl. Nisi in v. ὁμοιότροποι demum subiectum mutatum esse

τἆλλα ὁμοιότροποι εἶεν· ἐν γὰρ τῷ διαλλάσσοντι τῆς
γνώμης καὶ αἱ διαφοραὶ τῶν ἔργων καθίστανται.
ἡμῖν δὲ καὶ Ἀθηναίοις ξυμμαχία ἐγένετο πρῶτον 2
ἀπολιπόντων μὲν ὑμῶν ἐκ τοῦ Μηδικοῦ πολέμου,
παραμεινάντων δὲ ἐκείνων πρὸς τὰ ὑπόλοιπα τῶν
ἔργων. ξύμμαχοι μέντοι ἐγενόμεθα οὐκ ἐπὶ κατα- 3
δουλώσει τῶν Ἑλλήνων Ἀθηναίοις, ἀλλ' ἐπ' ἐλευ-
θερώσει ἀπὸ τοῦ Μήδου τοῖς Ἕλλησι. καὶ μέχρι 4
μὲν ἀπὸ τοῦ ἴσου ἡγοῦντο, προθύμως εἱπόμεθα·
ἐπειδὴ δὲ ἑωρῶμεν αὐτοὺς τὴν μὲν τοῦ Μήδου
ἔχθραν ἀνιέντας, τὴν δὲ τῶν ξυμμάχων δούλωσιν

statuere mavis, quod hic sit φιλία καὶ κοινωνία, postea οἱ ἰδιῶται καὶ πόλεις. Class. ἰδιῶται καὶ πόλεις utriusque membri subiectum esse existimat prius interpretatus nisi honestate inter se utantur. Sed omnibus quod sciam locis μετά τινος γίγνεσθαι ad personam pertinet (cf. Xen. Cyr. VIII 7, 27. Plat. Apol. 32 c) et mutatio significationis verbi γίγνεσθαι non minus molesta est quam subiecti. Boehm. γίγνοιτο coniecit, quod cum in utraque societate valeat, propter οὔτε . . . οὔτε minus placet. — τἆλλα i. e. τὴν ἄλλην γνώμην. Ceterum εἰδότες et quae secuntur non ad societatem cum Lacedaemoniis ineundam spectant, sed ad τοὺς λόγους ποιησόμεθα pertinent. Nam tota quae sequitur explicatio eo refertur, ut neque honestatem neque morum similitudinem in Atheniensium societate vim habuisse demonstretur. — ἐν τῷ διαλλάσσοντι τῆς γνώμης, in animorum discrepantia. Verbum intransitive dictum est, et de participio cf. adn. I 36, 1.

§ 2. ξυμμαχία ἐγένετο. Cf. Herodot. IX 106 et Thuc. I 95, 1. Duae res utroque loco narratae hic callide misceri a Lesbiis videntur; nam quae legitur apud Herodotum, ἀπολιπόντων . . . ἔργων accidisse, etiamsi de Leotychidis discessu (Herodot. IX 114) cogites, existimari non potest; § 3 autem ad foedus ab Herodoto commemoratum respicitur. — ἀπολιπόντων . . . ἐκ τοῦ Μηδ. πολ. Cf. Matth. Gr. § 495, 1 et adn. V 4, 4. De re vid. I 95, 6 sq. — παραμεινάντων . . . πρὸς τὰ ὑπόλοιπα. Cf. I 75, 2.

§ 3. ξύμμαχοι . . . Ἕλλησι, socii tamen facti sumus non Atheniensibus ad Graecos subigendos, sed Graecis ad liberandos eos a rege Medorum. Vocabulo καταδούλωσις, quod durius inepte appellat Pollux IX 142, etiam Plat., Diod., alii usi sunt. Cf. Lob. ad Phryn. p. 351. Dativus Ἀθηναίοις et cum verbis ξύμμαχοι ἐγενόμεθα et cum nomine καταδούλωσις cohaeret, quod VI 76, 4 similiter cum dativo iunctum est. Cf. ibi adn. Dicere autem Lesbii possunt se non Atheniensium, sed Graecorum socios factos esse, quia post pugnam ad Mycalen pugnatam in foedus Graecorum (ἐς τὸ συμμαχικόν), quamquam Atheniensium potissimum studio, recepti sunt. Vide Herodot. l. d.

§ 4. ἀπὸ τοῦ ἴσου] κατ' ἰσονομίαν. Schol. Cf. adn. I 77, 3 et de re I 97. — ἑωρῶμεν αὐτούς cet. Cf. VI 76 et I 98

5 *ἐπειγομένους, οὐκ ἀδεεῖς ἔτι ἦμεν. ἀδύνατοι δὲ ὄντες καθ' ἓν γενόμενοι διὰ πολυψηφίαν ἀμύνεσθαι οἱ ξύμμαχοι ἐδουλώθησαν πλὴν ἡμῶν καὶ Χίων. ἡμεῖς δὲ αὐτόνομοι δὴ ὄντες καὶ ἐλεύθεροι*
6 *τῷ ὀνόματι ξυνεστρατεύσαμεν. καὶ πιστοὺς οὐκέτι εἴχομεν ἡγεμόνας Ἀθηναίους παραδείγμασι τοῖς προγιγνομένοις χρώμενοι· οὐ γὰρ εἰκὸς ἦν αὐτοὺς οὓς μὲν μεθ' ἡμῶν ἐνσπόνδους ἐποιήσαντο καταστρέψασθαι, τοὺς δὲ ὑπολοίπους, εἴ ποτε ἄρα ἐδυνήθησαν, μὴ δρᾶσαι τοῦτο.*

1 11. *Καὶ εἰ μὲν αὐτόνομοι ἔτι ἦμεν ἅπαντες, βεβαιότεροι ἂν ἡμῖν ἦσαν μηδὲν νεωτεριεῖν· ὑποχειρίους δὲ ἔχοντες τοὺς πλείους, ἡμῖν δὲ ἀπὸ τοῦ ἴσου ὁμιλοῦντες, χαλεπώτερον εἰκότως ἔμελ-*

καὶ ὅτι οὐδὲ τὸ αὐτονόμους ἔτι εἶναι σφᾶς προτρέπεσθαι δύναται πιστοὺς εἶναι Ἀθηναίοις.

Cap. 10. § 4. *ἐπαγομένους* codd. Cf. adn.
§ 5. *ἀμύνεσθαι* Cass. Aug. Ven. Pal. Vat. H. Reg. M. Lugd. Vulgo et Bekk. *ἀμύνασθαι.*
Cap. 11. § 1. *αὐτῶν.* Cass. Cl. Ven. Pal. Gr. Lugd. *αὐτῶν.* At vid. adn.

extr. 99 sqq. — *ἐπειγομένους.* Traditum *ἐπαγομένους* Funckhaenelius in Diurn. scholast. 1832 p. 793 comparans Soph. Ant. 358 et Demosth. XIX 259 interpretatur sibi, suum in usum, adducentes. Cf. Steph. Thes. in h. v. p. 1367. Cum tamen contrarium sit *ἀνιέντας*, recte *ἐπειγομένους* coniecerunt Rossius in explicatione trium inscriptionum Syri repertarum et Bekk. in ed. ster., quibus adstipulatur Haas. Lucubr. Thuc. p. V.

§ 5. *καθ' ἓν γενόμενοι*, in unum coeuntes. Cf. 11, 4. — *διὰ πολυψηφίαν.* Damna *τῆς ἰσοψηφίας* societatis Laconicae, unde *πολυψηφίαν*, quam *πολυπραγμοσύνης* voce explanat schol., oriri necesse erat, exposita sunt I 141. — *πλὴν ... Χίων.* Cf. I 19.

§ 6. *δή*, scilicet. Cf. IV 46, 5. VI 10, 5. 54, 4. 80, 1. — *πιστούς*, quibus confidere possemus. — *ἐδυνήθησαν.* *Δυνηθείησαν* coniecit Krueg., *δυνηθεῖεν* Dobr. Uterque modus Latine hic reddendus est: si potuissent, si facultas oblata esset; sed indicativo id simul negatur factum esse, (Lesbii enim et Chii non erant subacti), cum optativus, quid cogitassent Lesbii, solum exprimeret, de exitu nihil significans. Ne quis *ἂν δρᾶσαι* requirat, monendum est in sententia *εἰκός ἐστι* locutioni subiecta apud Th. nusquam *ἂν* infinitivo addi. Cf. Stahl. Quaest. gram. p. 5 et adn. IV 60, 2.

Cap. 11. § 1. *βεβαιότεροι ... νεωτερεῖν.* „*Βέβαιος* de persona dictum est is, de quo fiducia concipitur, is, de quo nobis aliquid certo

λον οἴσειν καὶ πρὸς τὸ πλεῖον ἤδη εἶκον τοῦ
ἡμετέρου ἔτι μόνου ἀντισουμένου, ἄλλως τε καὶ
ὅσῳ δυνατώτεροι αὐτοὶ αὑτῶν ἐγίγνοντο καὶ ἡμεῖς
ἐρημότεροι. τὸ δὲ ἀντίπαλον δέος μόνον πιστὸν
ἐς ξυμμαχίαν· ὁ γὰρ παραβαίνειν τι βουλόμενος
τῷ μὴ προέχων ἂν ἐπελθεῖν ἀποτρέπεται. αὐτό- 2
νομοί τε ἐλείφθημεν οὐ δι᾽ ἄλλο τι ἢ ὅσον αὐτοῖς
ἐς τὴν ἀρχὴν εὐπρεπείᾳ τε λόγου καὶ γνώμης
μᾶλλον ἐφόδῳ ἢ ἰσχύος τὰ πράγματα ἐφαίνετο
καταληπτά. ἅμα μὲν γὰρ μαρτυρίῳ ἐχρῶντο μὴ 3
ἂν τούς γε ἰσοψήφους ἄκοντας, εἰ μή τι ἠδί-
κουν οἷς ἐπῇσαν, ξυστρατεύειν· ἐν τῷ αὐτῷ δὲ

persuademus; unde *βέβαιός εἰμι τοῦτο ποιήσειν*, certa fides habetur mihi me hoc facturum esse. Thuc. III 11 *βεβαιότεροι ἂν ἡμῖν ἦσαν μηδὲν νεωτεριεῖν*, certiorem spem de eis conciperemus fore, ut cet.“ Steph. — *καὶ πρὸς τὸ πλεῖον ἤδη εἶκον*, quamvis maior pars iam cederet. Frustra *καί* (etiam) Dobr. expungit. — *πρὸς τὸ ... ἀντισουμένου*, cum (vel quod) nos, quamvis maior pars iam cederet, adhuc soli pares ipsis (dignitate) essemus. De praep. *πρός* comparationem indicante vid. Matth. Gr. 591 *δ΄*, de neutris adn. II 45, 1. Genetivus absolutus est, non ex *χαλεπώτερον οἴσειν* pendet (cf. I 77, 3. II 62, 3. 65, 4), cuius obiectum ex *ἡμῖν ... ὁμιλοῦντες* repetendum est. — *ὅσῳ*. I. e. *τοσούτῳ μᾶλλον ὅσῳ*, vel omnino *καθόσον*, *ὅτι*. Cf. adn. VI 89, 6. Matth. Gr. § 455 adn. 7 et § 480 c adnot. 2. Bernh. Synt. p. 435. Buttm. Exc. ad Plat. Alc. II p. 205. Bach. ad Tac. Ann. I 2. Similiter § 2 *ὅσον* est quatenus, quod. — *αὐτοὶ αὑτῶν*. Cf. Matth. Gr. § 452. — *τὸ ἀντίπαλον δέος*, aequalis metus, mutui metus aequalitas. — *τῷ ... ἀποτρέπεται*, deterretur (*τοῦ παραβαίνειν*) eo, quod non viribus superior invasurus (impetum facturus) sit.

§ 2. *ὅσον*, quatenus. — *ἐς τὴν ἀρχήν*, ad imperium quaerendum. Cf. II 62, 1. — *γνώμης ἐφόδῳ*, prudentis consilii conatu. — *τὰ πράγματα ... καταληπτά*, res obtineri posse. Cf. 30, 3.

§ 3. *ἅμα μέν*. His respondent verba *ἐν τῷ αὐτῷ δὲ καί*, ut IV 73, 2. — *μὴ ἂν ... ξυστρατεύειν*. Ne *ἑκόντας* legendum censeas, plenam sententiam hanc esse existima. Nobis enim documento utebantur dicentes, (etiamsi alii coacti se adiuvare perhiberentur) eos certe, qui idem ius suffragii ferendi haberent, invitos auxilium sibi laturos non esse, (neque omnino id facturos,) nisi, quos aggrederentur, aliquid deliquissent (i. e. nisi ipsa causae aequitate moverentur, ut participes bellorum fierent). Simili brevitate dicendi ante particulas nisi, ni, nisi quod, aliquotiens usus est Tacitus, ut ante ni Ann. IV 64, et Thucydides ante *εἰ* iterum IV 86, 4. Ceterum veri superlatio oratoria videtur esse, quod Lesbii,

καὶ τὰ κράτιστα ἐπί τε τοὺς ὑποδεεστέρους πρώτους ξυνεπῆγον καὶ [τὰ] τελευταῖα λιπόντες, τοῦ ἄλλου περιῃρημένου, ἀσθενέστερα ἔμελλον ἕξειν. εἰ δὲ ἀφ' ἡμῶν ἤρξαντο, ἐχόντων ἔτι τῶν πάντων αὐτῶν τε ἰσχὺν καὶ πρὸς ὅ τι χρὴ στῆναι,
4 οὐκ ἂν ὁμοίως ἐχειρώσαντο. τό τε ναυτικὸν ἡμῶν παρεῖχέ τινα φόβον μή ποτε καθ' ἓν γενόμενον, ἢ ὑμῖν ἢ ἄλλῳ τῳ προσθέμενον, κίνδυνον σφίσι
5 παράσχῃ. τὰ δὲ καὶ ἀπὸ θεραπείας τοῦ τε κοινοῦ αὐτῶν καὶ τῶν ἀεὶ προεστώτων περιεγιγνόμεθα.

§ 5. θεραπείας. Vat. H. Reg. τῆς θεραπείας. Sine artic. II 51 ἕτερος ἀφ' ἑτέρου θεραπείας.

αὐτόνομοι et, ut post hanc defectionem soli ex eis Methymnaei, ναυσὶ καὶ οὐ φόρῳ ὑπήκοοι VII 57, 5, ἰσοψήφους se vocant, quippe memores iuris et veteris instituti iam diu ab Atheniensibus sublati, quo socii ἀπὸ κοινῶν ξυνόδων consultabant. Vid. I 97. — καὶ τὰ κράτιστα ...] καὶ τοὺς κρατίστους ἡμᾶς ἐπὶ τοὺς ἀσθενεστέρους τῶν Ἑλλήνων πρώτους παρελάμβανον. Schol. De neutro cf. adn. II 45, 1. — τελευταῖα λιπόντες. Articulus Kruegero auctore deletus est, cum τελευταῖα sit accusativus praedicati. Frustra ad eum tuendum 23, 3. 85, 1 afferunt, ubi vide adn. — τοῦ ἄλλου περιῃρημένου, reliquis circumcisis, proprie circumcirca demptis. Cf. Xen. Cyrop. II 1, 21. Memor. III 2, 4. — αὐτῶν. Et ipsi vires habebant et aliorum (πρὸς ὅ τι χρὴ στῆναι) viribus facile adiuvabantur. —. πρὸς ὅ τι χρὴ στῆναι, apud quos consisterent, quibus se adiungerent. Cf. IV 56, 2. Saepius μετά τινος στῆναι similiter legitur. Cf. adn. 39, 2. Contraria vi ἵστασθαι πρός τινα dictum est V 104. De verbo χρή vid. adn. I 91 1 et praesentis causa cf. etiam II 4, 2. IV 34, 3.

§ 4. τό τε ναυτικόν. Sequitur tertia causa, cur Lesbii libertate non sint privati. Cf. § 2. — καθ' ἓν γενόμενον. Cf. adn. 10, 5. — προσθέμενον, cum se adiunxisset, προσχωρῆσαν. Cf. VIII 48, 4. 87, 4.

§ 5. τὰ δέ, partim vero. Cf. Matth. Gr. § 288 adn. 2 et attende hic non clare praecedere τὰ μέν. — ἀπὸ θεραπείας] τέσσαρα τεκμήρια τέθεικε, δι' ὧν συνίστησιν, ὅτι οὐχὶ διὰ δικαιοσύνην μέχρι δεῦρο ἀπέσχοντο ἡμῶν (scripsit schol. ἡμῶν sic, ut ὅτι praefixerit orationi rectae), ἀλλὰ διὰ πανουργίαν· ἓν μὲν τὸ κατὰ τὴν εὐπρέπειαν τοῦ λόγου, δεύτερον δὲ τὸ γνώμης μᾶλλον ἐφόδῳ ἢ ἰσχύι τὰ πράγματα φαίνεσθαι καταληπτά, τρίτον τὸ φοβεῖσθαι τὸ ναυτικὸν τῶν Μιτυληναίων, τέταρτον τὸ θεραπεύεσθαι πρὸς τῶν Μιτυληναίων κολακείᾳ μὲν κοινῇ τοὺς Ἀθηναίους, δώροις δὲ τῶν προεστώτων ἕκαστον. Schol. Θεραπεία dicitur de observantia, qua quis colit alios. — περιγιγνόμεθα, incolumes manebamus, αὐτόνομοι ἐλείφθημεν § 2.

οὐ μέντοι ἐπὶ πολύ γ' ἂν ἐδοκοῦμεν δυνηθῆναι, εἰ μὴ ὁ πόλεμος ὅδε κατέστη, παραδείγμασι χρώμενοι τοῖς ἐς τοὺς ἄλλους.

ἀποφαίνουσι δὲ καὶ β), ὅτι ἀναγκαία ἡ ἀπόστασις διὰ τῆς ἑκατέρων δυνάμεως ἀνομοιότητα,

12. *Τίς οὖν αὕτη ἢ φιλία ἐγίγνετο ἢ ἐλευθερία* 1
πιστή, ἐν ᾗ παρὰ γνώμην ἀλλήλους ὑπεδεχόμεθα καὶ οἱ μὲν ἡμᾶς ἐν τῷ πολέμῳ δεδιότες ἐθεράπευον, ἡμεῖς δὲ ἐκείνους ἐν τῇ ἡσυχίᾳ τὸ αὐτὸ

Cap. 12. § 1. *ἢ φιλία* Cl. T. Ald. ed. Bas. Bekk. Vulgo *ἡ φιλ.* In qua scriptura offensioni est collocatio adiectivi *πιστή*, quam artificiosius quam verius excusare videtur Kaempf. Quaest. Thuc. p. 12. De receptis verbis cf. adn.

ἀλλήλους ὑπεδεχόμεθα. Aug. *ἀλλήλοις ὑποδεχόμεθα. ἀλλήλοις* etiam It. Vat., *ὑποδεχόμεθα* Ven. Gr. Mire Valla: utrique alteris sumus suspecti. Cf. adn.

§ 6. *δυνηθῆναι.* Suppl. *περιγίγνεσθαι.* — *τοῖς ἐς τοὺς ἄλλους.* Illustrat schol. adiectis verbis *ὑπ' Ἀθηναίων γενομένοις.*

Cap. 12. § 1. *τίς οὖν ... πιστή*, qualis igitur aut amicitia aut libertas firma erat haec, sive haec igitur quo iure firma vel amicitia vel libertas vocetur! Goelleri dubitationes et verborum distinctionem refutavit Krohl. Quaest. Thuc. I p. 4 et Pop. in ed. maiore Suppl. Kaempfius Quaest. Thuc. p. 12 sq. receptam scripturam optime se habere fassus membranarum auctoritatem, quae in ἡ et ἢ nulla est, non vult posthaberi. — *ὑπεδεχόμεθα.* „Excipiebamus, scil. hospitio et epulis. Aut fortasse metaphorice intellegatur pro vv. excipiebamus cum honore et familiariter.“ Bloomf., qui nunc alteram explanationem praefert. At Haasius Lucubr. Thuc. p. 69, cum *ὑποδέχεσθαι* plerumque nihil significet nisi vel in se recipere aliquam rem gerendam, vel recipere aliquem hominem, et, quod de hospitio et epulis scribat Bloomf., aut significationem illam non habeat, aut, si habeat, in verbo ipso ea non insit, neque etiam intellegatur metaphora illa qualis sit, qua id, quod sit excipere simpliciter, dicatur ita, ut sit excipere cum honore et familiariter, *ὑπήρχοντο* legendum conicit, quod verbum, quamquam alibi apud Thuc. non legatur, tamen apud alios eiusdem aetatis scriptores exstare demonstrat. Sed verbi *ἔρχεσθαι* imperf. *ἠρχόμην* Atticis minus usitatum erat (cf. adn. IV 120, 1) et *ὑπελθεῖν* insidiosius videtur, quam quod Mytilenaei de se ipsis dixerint. Facile est conicere *ἀπεδεχόμεθα* i. e. probabamus; sed sollemne est *ὑποδέχεσθαι* de advenis dictum, qui in alienam civitatem admittuntur ibique commercium habent. In Plat. Leg. 952 e *ἀγοραῖς καὶ λιμέσιν ὑποδέχεσθαι* contrarium est quam apud Thuc. I 67, 4 *λιμένων καὶ ἀγορᾶς εἴργεσθαι.* Cf. Plat. Leg. 953 b et d. Contrariam igitur fere inter Mytilenaeos et Athenienses condicionem fuisse indicatur atque his cum Megarensibus ex decreto Megarico intercedebat. Itaque *ἀλλήλους ὑποδέχεσθαι* hic idem valet quod *ἐπιμίγνυσθαι παρ' ἀλλήλους* II 1, quocum cf. I 146. Utroque verbo mutuum commercium significatur civitatum, quae inter se pace atque amicitia u tuntur. — *ἐθεράπευον.* Est hy-

ἐποιοῦμεν· ὅ τε τοῖς ἄλλοις μάλιστα εὔνοια [πίστιν] βεβαιοῖ, ἡμῖν τοῦτο ὁ φόβος ἐχυρὸν παρεῖχε, δέει τε τὸ πλέον ἢ φιλίᾳ κατεχόμενοι ξύμμαχοι ἦμεν· καὶ ὁποτέροις θᾶσσον παράσχοι ἀσφάλεια θάρσος, οὗτοι πρότεροί τι καὶ παραβήσεσθαι
2 ἔμελλον. ὥστε, εἴ τῳ δοκοῦμεν ἀδικεῖν προαποστάντες διὰ τὴν ἐκείνων μέλλησιν τῶν ἐς ἡμᾶς δεινῶν, αὐτοὶ οὐκ ἀνταναμείναντες σαφῶς εἰδέναι
3 εἴ τι αὐτῶν ἔσται, οὐκ ὀρθῶς σκοπεῖ. εἰ γὰρ δυνατοὶ ἦμεν ἐκ τοῦ ἴσου καὶ ἀντεπιβουλεῦσαι, καὶ ἀντιμελλῆσαί τι ἔδει ἡμᾶς ἐκ τοῦ ὁμοίου [ἐπ' ἐκείνοις εἶναι], ἐπ' ἐκείνοις δὲ ὄντος ἀεὶ τοῦ ἐπιχειρεῖν, καὶ ἐφ' ἡμῖν εἶναι δεῖ τὸ προαμύνασθαι.

πίστιν. D. πιστόν. Cf. adn.
§ 3. ἀντιμελλῆσαι schol. alter, T. Bekk. In plerisque librris mss. ἀντεπιμελλῆσαι, quod ex superiore ἀντεπιβουλεῦσαι ortum frustra defendunt Krohl. Quaest. Thuc. I p. 4 et Kaempf. Quaest. Thuc. p. 6 sq. Cf. Comment. antiqu. stud. a. 1842 p. 126, ubi ἐπιμέλλειν, adversus al. cunctari, nec reperiri nec similitudini linguae consentaneum esse expositum est.

perbole oratoria, ut ἰσόψηφοι 11, 3. — ὅ τε ... εὔνοια [πίστιν] βεβαιοῖ. Kruegeri interpretationem, qui plenam orationem futuram esse dicit, si scriptum sit ὅ τε τοῖς ἄλλοις μάλιστα εὔνοια ποιεῖ (sive παρέχει), πίστιν βεβαιοῖ, merito Class. reicit, cum et vim scriptoris verbis afferat et sententiam minus aptam efficiat; nam ex mutuo timore fidem nasci non posse. Nec minus recte longe diversum esse ille affirmat II 40, 3, ubi ὅ pariter ad utrumque quod sequitur membrum spectet.. Ut vero τοῦτο, sicut opus est, ad ὅ referri possit, eodem auctore πίστιν delendum est. Firmari societatem, non fidem ex proximis verbis patet, quibus horum explicatio quaedam continetur. — κατεχόμενοι, retenti, vel, quod parum differt, cum capti teneremur, ut 45, 4.

§ 2. εἴ τῳ ... δεινῶν. Id est: si cui propterea, quod illi mala nobis inferre cunctantur, iniuste agere eo, quod ante defecerimus, videmur. Cf. Matth. Gr. § 380 adn. 1. — ἀνταναμείναντες cum infinit. ut ἀναμένειν IV 120, 3. 135, 1. Cf. adn. 2, 2.

§ 3. ἐκ τοῦ ἴσου. Cf. adn. I 51, 2 et IV 117, 2. Saepius ἀπὸ τοῦ ἴσου. — τί ἔδει ... εἶναι (sic olim legebatur distinctione post ἀντιμελλῆσαι facta) si recte scripta sunt, significant: quid opus erat nos, qui (i. e. si vel potius cum) potentia pares essemus, in ipsorum potestate esse; nam ad verba ἐκ τοῦ ὁμοίου cogitandum est ὄντας. In quam sententiam haec cum ab aliis accepta sunt, tum ab Haas. Lucubr. Thuc. p. 84, nisi quod hic per oxymoron ea dicta esse addit, et a Kaempf. Quaest. Thuc. p. 11, quem vide. Nec multo aliter Arn. in ed. 2:

καὶ ὅτι, καίπερ ἀπαράσκευος γεγενημένη, γ) καιρία γε μέντοι καὶ ξύμφορός ἐστιν.

13. Τοιαύτας ἔχοντες προφάσεις καὶ αἰτίας, ὦ 1
Λακεδαιμόνιοι καὶ ξύμμαχοι, ἀπέστημεν, σαφεῖς μὲν τοῖς ἀκούουσι γνῶναι ὡς εἰκότως ἐδράσαμεν, ἱκανὰς δὲ ἡμᾶς ἐκφοβῆσαι καὶ πρὸς ἀσφάλειάν τινα τρέψαι, βουλομένους μὲν καὶ πάλαι, ὅτε ἔτι ἐν τῇ εἰρήνῃ ἐπέμψαμεν ὡς ὑμᾶς περὶ ἀποστάσεως, ὑμῶν δὲ οὐ προσδεξαμένων κωλυθέντας· νῦν δὲ ἐπειδὴ Βοιωτοὶ προυκαλέσαντο, εὐθὺς ὑπηκούσαμεν, καὶ

quid opus erat nos aeque atque sumus (immo fuimus) illis subiectos esse. De verbis εἶναι ἐπί τινι cf. adn. II 84, 2. Sed illa vis a disputationis serie videtur abhorrere, cum et ex eis, quae antecedunt, et ex contrariis ἐπ' ἐκείνοις δὲ ... προαμύνασθαι appareat hoc dicendum esse: si enim pares essemus Atheniensibus, simili modo in eos nos gerere debebamus. Quae sententia ut oriatur, primum τί in encliticum pronomen mutatum cum superioribus iungendum est; deinde aut, quae Krohlii Quaest. Thuc. I p. 5 opinio est, verba ἐκ τοῦ ὁμοίου ἐπ' ἐκείνοις εἶναι interpretanda simili ratione adversus illos esse, similiter adversus illos agere, quae tamen vis in Graecis inesse posse vix videtur (cf. Comment. antiqu. stud. a. 1842 p. 127); aut, quod nos suasimus, ἐπ' delendum, ut ἐκ τοῦ ὁμοίου εἶναι idem valeat atque ὁμοῖον εἶναι (cf. adn. I 143, 4), et ὁμοῖος sit ὁμοιότροπος, quemadmodum I 71, 2, ubi cf. adn., quamquam formulae ἐκ τοῦ ὁμοίου I 143, 4 et IV 10, 4 aliam notionem fatemur esse; aut, quae Kruegeri coniectura est, ἐπ' ἐκείνους ἰέναι legendum, nisi haec coniectura displicet, quia ἰέναι ἐπί τινα non tam sonat adversari, resistere, quam invadere, id quod Mytilenaei, si cunctari possent, facere non debebant. Ἰέναι iam Goeller coniecit, sed is et dativum et interrogativum pronomen retinuit, quorum neutrum fieri posse docuit Krohl. l. d. et Pop. in ed. mai. Suppl. Iusto audacior est coniectura Pflugkii in Sched. crit. p. 31 proposita. — Cum ex rationibus supra expositis nulla esset quae ab omni parte satisfaceret, Kruegeriana optime constare Classeno visa est, si a verbis καὶ ἀντιμελλῆσαι apodosis inciperetur, ita ut hinc ἐπ' ἐκείνους penderet. Quod verum esset, si ἐπί τινα ἰέναι adversandi vel defendendi vim haberet. At omnibus locis contra aliquem proficisci valet, quae significatio et rerum condicioni repugnat et Mytilenaeorum voluntati, qui suum esse τὸ προαμύνασθαι dicunt. Praeterea cuius rei cunctatio fieri debeat, supra indicatum est verbis σαφῶς εἰδέναι εἴ τι αὐτῶν ἔσται; nam ἀντιμελλῆσαι prorsus idem significat atque ἀνταναμείναντες. Quare magis placet Boehmii sententia, qui eadem facta verborum distinctione ἐπ' ἐκείνοις εἶναι pro interpretamento habet ex proximis verbis ducto. De duplici καί cf. I 83, 3.

Cap. 13. § 1. Τοιαύτας. Similiter τοιαῦτα cum asyndeto post orationes legimus II 74, 1. IV 93, 1. 96, 1 et alibi τοσαῦτα. Cf. adn. II 75, 1. IV 98, 1. — προφάσεις καὶ αἰτίας, ansas et causas. Cf. adn. I 23, 6. — βουλομένους ... κωλυθέντας. Cf. 2, 1. —

*ἐνομίζομεν ἀποστήσεσθαι διπλῆν ἀπόστασιν, ἀπό
τε τῶν Ἑλλήνων, μὴ ξὺν κακῶς ποιεῖν αὐτοὺς μετ'
Ἀθηναίων, ἀλλὰ ξυνελευθεροῦν, ἀπό τε Ἀθηναίων,
μὴ αὐτοὶ διαφθαρῆναι ὑπ' ἐκείνων ἐν ὑστέρῳ,
2 ἀλλὰ προποιῆσαι. ἡ μέντοι ἀπόστασις ἡμῶν θᾶσσον
γεγένηται καὶ ἀπαράσκευος· ᾗ καὶ μᾶλλον χρὴ ξυμ-
μάχους δεξαμένους ἡμᾶς διὰ ταχέων βοήθειαν
ἀποστέλλειν, ἵνα φαίνησθε ἀμύνοντές τε οἷς δεῖ
3 καὶ ἐν τῷ αὐτῷ τοὺς πολεμίους βλάπτοντες. και-
ρὸς δὲ ὡς οὔπω πρότερον. νόσῳ τε γὰρ ἐφθάρα-
ται Ἀθηναῖοι καὶ χρημάτων δαπάνῃ, νῆές τε αὐ-
τοῖς αἱ μὲν περὶ τὴν ὑμετέραν εἰσίν, αἱ δ' ἐφ' ἡμῖν
4 τετάχαται· ὥστε οὐκ εἰκὸς αὐτοὺς περιουσίαν νεῶν
ἔχειν, ἢν ὑμεῖς ἐν τῷ θέρει τῷδε ναυσί τε καὶ
πεζῷ ἅμα ἐπεσβάλητε τὸ δεύτερον, ἀλλ' ἢ ὑμᾶς
οὐκ ἀμυνοῦνται ἐπιπλέοντας, ἢ ἀπ' ἀμφοτέρων
5 ἀποχωρήσονται. νομίσῃ τε μηδεὶς ἀλλοτρίας γῆς πέρι*

Cap. **13**. § 1. *ξὺν κακῶς*. m. et corr. Laur. *ξυγκακῶς*, qualia placuerant Buttmanno Gr. max § 24 adn. 4. Sed. cf. adn.

ἐνομίζομεν. Hoc verbnm Arn. secundum ea, quae ad 42, 4 adnotata sunt, aequum putavimus interpretatur, cui explanationi nobis futuri infinitivus *ἀποστήσεσθαι* videtur obstare. — *ἀποστήσεσθαι διπλῆν ἀπόστασιν, ἀπό τε* cet. Scriptor ita *ἀφίστασθαι* verbo subtiliter ludit, ut a propria atque generali absistendi vi, cum ad diversa referatur, diversae notiones repetantur. Cf. VI 92, 3. — *ξὺν κακῶς ποιεῖν*. Cf. Matth. Gr. § 594, 2. Bernh. Synt. p. 197. Krueg. Gr. § 42, 5 adn. 2. Sententia enuntiati haec est: ne cum Atheniensibus coniuncti eos laederemus (in servitutem Atheniensium redigendo aut hanc firmando). — *ἀλλὰ προποιῆσαι*, sed hoc (*τὸ διαφθεῖραι*) ante faceremus, sed eos hoc faciendo praeveniremus.

§ 2. *θᾶσσον ... καὶ ἀπαράσκευος*. De verbis cf. adn. 4, 2, de re vid c. 2. — *χρὴ ξυμμάχους* cet.] *τὸ ἑξῆς, ξυμμάχους ἡμᾶς δεξαμένους ὑμᾶς τοὺς Λακεδαιμονίους*. Schol. — *ἵνα φαίνησθε*, ut compareatis. Cf. Krueg. Gr. § 56, 4 adn. 5.

§ 3. *ἐφθάραται ... τετάχαται*. Cf. Matth. Gr. § 204, 6 adn. 1. Krueg. Gr. § 30, 2 adn. 7.

§ 4. *τὸ δεύτερον*. Cf. c. 1. — *ἀπ' ἀμφοτέρων*] *ἀπό τε ὑμῶν τῶν Λακεδαιμονίων καὶ τῶν Μυτιληναίων*. Schol.

§ 5. *νομίσῃ τε μηδείς*. Similiter collocata sunt verb *παραστῇ δὲ μηδενί* IV 95, 2 et *ὑπολάβῃ δὲ μηδείς* VI 84, 2. Cf. Neu. et Wund. ad Soph. Ant.

ἰέναι ἐς τὸν Ἰσθμὸν τοῖς δύο μέρεσιν ὡς ποιησόμενοι, καὶ αὐτοὶ πρῶτοι ἀφίκοντο, καὶ ὁλκοὺς παρεσκεύαζον τῶν νεῶν ἐν τῷ Ἰσθμῷ ὡς ὑπεροίσοντες ἐκ τῆς Κορίνθου ἐς τὴν πρὸς Ἀθήνας θάλασσαν καὶ ναυσὶ καὶ πεζῷ ἅμα ἐπιόντες. καὶ οἱ μὲν προθύμως ταῦτα ἔπρασσον· οἱ δὲ ἄλλοι 2
ξύμμαχοι βραδέως τε ξυνελέγοντο καὶ ἐν καρποῦ ξυγκομιδῇ ἦσαν καὶ ἀρρωστίᾳ τοῦ στρατεύειν.

Ἀθηναῖοι μὲν ἑκατὸν ναυσὶ τὴν Πελοπόννησον παραπλέουσι, Λακεδαιμόνιοι δὲ ἀφέντες τὸ ἐς τὴν Ἀττικὴν στρατεύειν στόλον ἐς Λέσβον παρασκευάζουσι.

16. Αἰσθόμενοι δὲ αὐτοὺς οἱ Ἀθηναῖοι διὰ 1
κατάγνωσιν ἀσθενείας σφῶν παρασκευαζομένους, δηλῶσαι βουλόμενοι ὅτι οὐκ ὀρθῶς ἐγνώκασιν, ἀλλ' οἷοί τέ εἰσι μὴ κινοῦντες τὸ ἐπὶ Λέσβῳ ναυτικὸν καὶ τὸ ἀπὸ Πελοποννήσου ἐπιὸν ῥᾳδίως ἀμύνεσθαι, ἐπλήρωσαν ναῦς ἑκατὸν ἐσβάντες

di vim habet, ut VI 58, 2 et dicendi verba alia alibi. Cf. adn. I 131, 1. II 71, 1. — *τοῖς δύο μέρεσιν.* Cf. adn. II 10, 2. — *ἔφραζον* et *ἀφίκοντο* verborum subiectum solum *οἱ Λακεδαιμόνιοι* est, ut verbis *τοῖς ξυμμάχοις* et *αὐτοὶ* indicatur. Eandem subiecti mutationem habes 53, 4, contrariam I 61, 3. Contra non solos Lacedaemonios Mytilenaeorum consilia probasse eosque in societatem recepisse apparet ex c. 8. — *ὁλκούς*] *οἱ ὁλκοὶ ὄργανά εἰσιν, οἷς αἱ νῆες ἕλκονται.* Schol. Male Haas., fortasse loco IV 67, 3 deceptus, vehicula pro phalangis. Hinc ortum est verbum *ὑπερνεωλκεῖν*, quo recentiores pro Thucydideo *ὑπερφέρειν* utuntur, et nomen *δίολκος* statim commemorandum. — *τῶν νεῶν.* Earum, de quibus agitur II 92, 6. 93, 1. — *ἐν τῷ Ἰσθμῷ.* In ea parte, quae inde *δίολκος* appellatur. Vid. Strab. 380. — *ὡς ὑπεροίσοντες.* Traducere (per isthmum) dixit Liv. XLII 16. Id et in hoc Isthmo et in Leucadio saepe factum esse ex III 81. IV 8. VIII 7 intellegitur. Vide de hoc more Graecorum Wachsm. Ant. Gr. II p. 336 et quos alios in ed. mai. ad IV 8, 2 citavimus. — *ἐκ τῆς Κορίνθου.* Proprie ex Lechaeo portu Corinthiorum et sinu Crisaeo.

§ 2. *ἐν καρποῦ ... ἦσαν.* De verbis *εἶναι ἔν τινι*, in re versari, cf. adn. I 22, 1. II 17, 5. 80, 2. *Καρπός* autem in singulari collective vel pro nomine *σῖτος* legitur etiam IV 84, 2. 88, 1. Cf. adn. II 4, 2 et multa fruge Hor. Ep. I 16, 10. — *ἀρρωστίᾳ.* „Suidas h. v. *ἀρρωστία τοῦ στρατεύειν ἀντὶ τοῦ ἀπροθυμία.*" Duk. De quo translato usu vocabulorum *ἄρρωστος* et *ἀρρωστία* cf. VIII 83, 2 et adn. VII 47, 1.

Cap. 16. § 1. *διὰ κατάγνωσιν ἀσθενείας σφῶν.* Iure Stephanus in Thes. eis, qui *κατάγνωσιν* hic, ut III 82, 8, condemnationem velint esse, non assentitur, dicens hic idem significari atque verbis *διὰ τὸ καταγνῶναι σφῶν ἀσθένειαν.* *Καταγνῶναί τινος* autem valere indicare de aliquo aliquid (plerumque in malam partem), ut 45, 1, ideoque attribuere alicui aliquid, docet Arn. — *καὶ τὸ ... ἀμύνεσθαι.* Cum eam quae proximis verbis memoratur

αὐτοί τε πλὴν ἱππέων καὶ πεντακοσιομεδίμνων καὶ οἱ μέτοικοι, καὶ παρὰ τὸν Ἰσθμὸν ἀναγαγόντες ἐπίδειξίν τε ἐποιοῦντο καὶ ἀποβάσεις τῆς Πελοπον-
2 νήσου ᾗ δοκοίη αὐτοῖς. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι ὁρῶντες πολὺν τὸν παράλογον τά τε ὑπὸ τῶν Λεσβίων ῥηθέντα ἡγοῦντο οὐκ ἀληθῆ, καὶ ἄπορα νομίζοντες, ὡς αὐτοῖς καὶ οἱ ξύμμαχοι ἅμα οὐ παρῆσαν καὶ ἠγγέλλοντο καὶ αἱ περὶ τὴν Πελοπόννησον [τριάκοντα] νῆες τῶν Ἀθηναίων τὴν περιοικίδα αὐτῶν

Cap. 16. § 1. δοκοῖ codd. hic et II 100, 6 in δοκοίη corrigendum. Idem II 79, 9 ex m. rescribendum. De IV, 105, 1 cf. sd. Cf. Stahl. Quaest. gram. p. 17 sq.

centum navium classem non defendendi causa Athenienses comparaverint, sed ut Isthmum praetervecti et ad Peloponnesum appulsi vires ostentarent, etiam alias naves eis praesto fuisse oportet, quibus imminentem impetum, si opus esset, prohiberent. Volebant autem illa ostentatione documentum exhibere tantum abesse, ut hostium apparatu naves a Lesbo avocare cogerentur, ut etiam novam classem tantae magnitudinis nullo ipsorum periculo emittere possent. — αὐτοί τε πλὴν ἱππέων καὶ πεντακοσιομεδίμνων. De his vid. Boeckh. Oecon. civ. Athen. I p. 643 sqq. Herm. Antiqu. Gr. I § 108. Schoem. Antiqu. iur.p. 175 et 321. Antiqu. Gr. I p. 331 sq. Αὐτοί igitur sunt ζευγῖται καὶ θῆτες. De quibus classiariis cf. adn. 98, 4. — παρὰ τὸν Ἰσθμόν. Haec cum vv. ἐπίδειξιν ἐποιοῦντο iungenda, et omnia breviter dicta sunt pro his: καὶ ἐπὶ τὸν Ἰσθμὸν ἀναγαγόντες ἐπίδειξιν παρ' αὐτὸν ἐποιοῦντο. Παρά enim ad ... versus sonare non videtur posse. Cf. adn. VII 39, 2. — ἀναγαγόντες insolentius scriptum pro usitatiore ἀναγαγόμενοι defenditur simili usu verbi ἀντανάγειν VII 52, 1. VIII 38, 5. 83, 2 et eis, quae de ἄγειν et verbis cum eo copulatis adnotavit Matth. Gr. § 495, 1. — ἐπίδειξιν, ostentationem, ut VI 31, 4. Suppl. autem ex superioribus τῶν νεῶν.

§ 2. παράλογον. Cf. adn. I 78, 1. — τὰ ῥηθέντα. Vid. 13, 3. 4. — ἄπορα νομίζοντες, rem difficillimam esse rati. Cf. VIII 56, 4. — τριάκοντα recte delevit Steup. in Mus. Rhen. XXIV p. 355 sq., quod triginta naves, quae Laconicae oram depopulatae esse 7, 1 sq. memorantur hic significari non possunt. Ea enim res, cuius tamquam notissimae Mytilenaeorum legati Olympiae mentionem fecerunt (13, 3), posteriore tempore Lacedaemoniis quasi ignota nuntiari non potest. Praeterea cum illi Lacedaemoniis impetum terra marique in Atticam faciendum ita commendaverint, ut Athenienses et a Lesbo et a Peloponneso classes avocaturos esse dicerent, hic autem in eadem re Lesbiacae tantum classis mentio fiat, alteram non iam circa Peloponnesum fuisse hoc silentio ostenditur. Idem comprobatur eis, quae 7, 3 narrantur. Deleto autem τριάκοντα apparet intellegendam esse centum navium classem, de qua modo sermo fuit. — τὴν περιοικίδα αὐτῶν. Terram perioecorum Lacedaemoniorum vult

πορθοῦσαι, ἀνεχώρησαν ἐπ' οἶκον. ὕστερον δὲ ναυ- 3
τικὸν παρεσκεύαζον ὅ τι πέμψουσιν ἐς τὴν Λέσβον
καὶ κατὰ πόλεις ἐπήγγελλον τεσσαράκοντα νεῶν
πλῆθος καὶ ναύαρχον προσέταξαν Ἀλκίδαν, ὃς
ἔμελλεν ἐπιπλεύσεσθαι. ἀνεχώρησαν δὲ καὶ οἱ 4
Ἀθηναῖοι ταῖς ἑκατὸν ναυσίν, ἐπειδὴ καὶ ἐκείνους
εἶδον.

πλῆθος τοῦ ἐνεργοῦ ναυτικοῦ τῶν Ἀθηναίων καὶ ἀναλώματα αὐτῶν.

17. Καὶ κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον, ὃν αἱ νῆες 1
ἔπλεον, ἐν τοῖς πλεῖσται δὴ νῆες ἅμ' αὐτοῖς ἐνερ-
γοὶ καὶ ἄλλῃ ἐγένοντο, παραπλήσιαι [δὲ] καὶ ἔτι

Cap. 17. § 1. ἐνεργοὶ κάλλει codd. Cf. adn.

esse Did. — πορθοῦσαι. De participio cf. Matth. Gr. § 555 adn. 4. Krueg. Gr. § 56, 7 adn. 3.

§ 3. πέμψουσιν. Cf. Matth. Gr. § 507, I 1. — ἐπήγγελλον, imperabant. Cf. V 47, 6. VII 17, 1 et de περιαγγέλλειν adn. I 116, 1. II 10, 1. — τεσσαράκοντα ... Ἀλκίδαν. Cf. 26, 1.

§ 4. ἐκείνους εἶδον] ἀναχωρήσαντας δηλονότι. Schol. Cf. VI 88, 5. 102, 2. VII 56, 2.

Cap. 17. § 1. ἐν τοῖς. Significatur hunc navium numerum inter maximos fuisse. De vi huius locutionis explicate disputavit L. Herbst. Phil. XVI p. 346 sq. — αὐτοῖς iunge cum verbo ἐγένοντο, non cum particula ἅμα. Haud facile enim cuiquam placeat Kaempfii interpretatio verborum ἅμ' αὐτοῖς: una cum Atheniensibus eas complentibus (Quaest. Thuc. p. 20). — ἐνεργοὶ καὶ ἄλλῃ. Cum nunc inter omnes satis constet codicum scripturam κάλλει explicationem non habere, καὶ ἄλλῃ emendavimus, quo indicatur praeter centum navium circa Peloponnesum classem modo memoratam eodem fere tempore etiam aliis locis naves in opere fuisse. Cf. I 77, 2. VIII 92, 5. Ἐνεργός habet quidem plerumque alias quam hic significationes (cf. Ind. Xen. Cyr.), et aliena sunt omnia eius vocis exempla a Bloomf. adscripta; sed dici sic etiam τοὺς ἐν ἔργῳ ὄντας docetur verbis Plat. Leg. 674 b μηδὲ δικαστὰς ἐνεργοὺς ὄντας οἴνου γεύεσθαι τὸ παράπαν. — παραπλήσιαι καὶ ἔτι πλείους. Cf. VII 12, 4. 19, 2. 78, 1. 80, 4. Ex codicum scriptura expositio quae sequitur ad primum belli annum referenda est. At sic non solum iniquo loco posita est (cf. similes digressiones II 31, 2. VI 31, 2 sqq.), sed etiam navium numeri male conveniunt. Nam primo anno ducentae naves (I 61, 4. II 17, 4. 26, 1) emissae sunt, classis autem circa Atticam Euboeam Salamina collocatae nulla ibi fit mentio. Has autem centum naves illis si addideris, maior, si non addideris, minor numerus quam ducentarum quinquaginta navium summa evadit. Itaque ad hunc ipsum de quo agitur annum omnia spectare existimamus. Quod si verum est, non solum ἢ ex Campei coniectura (Coniectan. p. 19) addendum est, sed, cum non iam diversum aliquid afferatur, ne δὲ quidem tolerari potest. Praeterea περὶ Ποτίδαιαν (2) ab interprete, qui de primo belli anno cogitaret, adscriptum et deinde addito καὶ in verborum seriem receptum esse

2 πλείους ⟨ἢ⟩ ἀρχομένου τοῦ πολέμου. τήν τε γὰρ
Ἀττικὴν καὶ Εὔβοιαν καὶ Σαλαμῖνα ἑκατὸν ἐφύ-
λασσον, καὶ περὶ Πελοπόννησον ἕτεραι ἑκατὸν ἦσαν,
χωρὶς δὲ αἱ [περὶ Ποτίδαιαν καὶ] ἐν τοῖς ἄλλοις
χωρίοις, ὥστε αἱ πᾶσαι ἅμα ἐγίγνοντο ἐν ἑνὶ θέ-
3 ρει διακόσιαι καὶ πεντήκοντα. καὶ τὰ χρήματα τοῦτο
μάλιστα ὑπανήλωσε μετὰ Ποτειδαίας. τήν τε γὰρ
Ποτείδαιαν δίδραχμοι ὁπλῖται ἐφρούρουν (αὑτῷ γὰρ
καὶ ὑπηρέτῃ δραχμὴν ἐλάμβανε τῆς ἡμέρας), τρισ-
χίλιοι μὲν οἱ πρῶτοι, ὧν οὐκ ἐλάσσους διεπολιόρ-
κησαν, ἑξακόσιοι δὲ καὶ χίλιοι μετὰ Φορμίωνος,

§ 3. ὑπανάλωσε, ὑπαναλώθη codd. De augmento restituendo cf. Wecklein. Cur. epigr. p. 33 sq.

patet. Nam praeterquam quod de quarto anno sermo est, ne per se quidem illud stare potest, cum circum solam Potidaeam septuaginta naves fuerint (I 61, 4. Cf. I 57, 6. 61, 1). Deinde quae cetera loca fuerint, cognosci nequit, quia praeter Peloponnesum et Potidaeam una tantum expeditio navalis in Locridem et Euboeam primo anno profecta est (II 26, 1).

§ 2. τήν τε ... ἐφύλασσον. Haec classis, dum centum aliae naves circa Peloponnesum navigant, ipsorum Atheniensium terram ab hostium impetu tuebatur. Cf. adn. 16, 1. Fuerunt procul dubio centum illae naves subsidiariae, quae II 24, 2 memoratae sunt. Nam non solum impetus navalis instabat, ad quem prohibendum eis utendum esset, sed etiam, si alias fuisse statuis, trecentarum triremium expeditarum numerus (II 13, 8) quinquaginta duabus navibus superatur. — ἕτεραι ἑκατόν. Cf. c. 16. — χωρὶς δέ scil. ἦσαν. Cf. Plat. Euthyd. 289 c et d. Soph. Oed. Col. 808. — ἐν τοῖς ἄλλοις χωρίοις, duodecim ad Naupactum (7, 3), quadraginta ad Mytilenas (3, 2). αἱ πᾶσαι ... πεντήκοντα. Revera fuerunt ducentae quinquaginta duae.

§ 3. τὰ χρήματα. Cf. II 13, 3. — μετὰ Ποτειδαίας. Cf. II 70, 2 et Leak. Athen. p. 409 sq. — δίδραχμοι ὁπλῖται. De stipendiis eorum, qui terra militabant, apud Athenienses et alios Graecos vid. Boeckh. Oecon. civ. Athen. I p. 377 sqq. Wachsm. Antiqu. Gr. II p. 84. 322. Herm. Antiqu. Gr. I § 152, 16. Schoemann. Antiqu. Gr. I p. 448. infra V, 47. Tunc igitur singuli ternos obolos μισθόν, totidem σιτηρέσιον, et ipsi et pro ministris accipiebant. — ἐφρούρουν, obsidebant (muris exstructis, ubi in praesidio erant). Cf. I 64, 1. Arrian. Anab. I 7, 10. II 1, 4. IV 3, 4. 5, 2. — ὑπηρέτῃ. Erant enim singulis gravis armaturae militibus Atheniensium eiusmodi ministri, ut Lacedaemonios comitabantur Helotae θεράποντες. Cf. IV 16, 1 et VII 13, 2. — ἐλάμβανε. Unus quisque ὁπλίτης. Cf. Bernh. Synt. p. 419. Singularis sensu collectivo pro plurali positus est. Cf. ἡδόμενον I 120, 3. Herod. I 195. 197. 216. II 38. 47. 65. 70. — τρισχίλιοι. Vid. I 57, 6 et 61. ἑξακόσιοι δὲ καὶ χίλιοι. Vid. I 64, 2. — διεπολιόρκησαν. Completae sunt copiae pugna (I 63, 3) et morbo

οἳ προαπῆλθον· νῆές τε αἱ πᾶσαι τὸν αὐτὸν μι- 4
σθὸν ἔφερον. τὰ μὲν οὖν χρήματα οὕτως ὑπανη-
λώθη τὸ πρῶτον, καὶ νῆες τοσαῦται δὴ πλεῖσται
ἐπληρώθησαν.

στρατεία Μυτιληναίων ἐπὶ Μήθυμναν καὶ Μηθυμναίων ἐπ' Ἄντισσαν. ὕστερον Μυτιλήνη κύκλῳ περιτειχίζεται.

18. Μυτιληναῖοι δὲ κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον, ὃν 1
οἱ Λακεδαιμόνιοι περὶ τὸν Ἰσθμὸν ἦσαν, ἐπὶ Μή-
θυμναν ὡς προδιδομένην ἐστράτευσαν κατὰ γῆν
αὐτοί τε καὶ οἱ ἐπίκουροι· καὶ προσβαλόντες τῇ πό-
λει, ἐπειδὴ οὐ προυχώρει ᾗ προσεδέχοντο, ἀπῆλ-
θον ἐπ' Ἀντίσσης καὶ Πύρρας καὶ Ἐρέσου· καὶ κα-
ταστησάμενοι τὰ ἐν ταῖς πόλεσι ταύταις βεβαιότερα
καὶ τείχη κρατύναντες διὰ τάχους ἀπῆλθον ἐπ' οἴ-
κου. ἐστράτευσαν δὲ καὶ οἱ Μηθυμναῖοι, ἀναχωρη- 2
σάντων αὐτῶν, ἐπ' Ἄντισσαν· καὶ ἐκβοηθείας τινὸς
γενομένης, πληγέντες ὑπό τε τῶν Ἀντισσαίων καὶ

Cap. 18. § 1. Ἐρέσου. Pal. Vind. Ἐρεσοῦ. It. Vat. Bekk Ἐρέσσου. H. Reg. Ἐρεσσοῦ At ipse Bekk. simplex σ retinuit VIII 101, 1. 103, 2, quod „confirmant Theognostus in Cram. Anecd. II p. 72, 29, numi apud Eckhel. D. N. II p. 501 *ΕΡΕΣΙ* inscripti, et Archestrati apud Athen. III p. 111 f versus, in quo Ἐρέσου.“ Dind. in Steph. Thes. Accentum in tertia a fine tuetur Arcad. p. 76. Herodian. 1 p. 210.

(II 58, 2. III 87, 3) deminutae. Cf. II 31, 2. — προαπῆλθον. Vid. I 65, 3. II 29, 6. 58, 2. Hagnonis et Cleopompi exercitus (II 58, 1) hic non commemoratur, quod urbem non obsederunt, sed vi capere frustra conati sunt. Etiam Phormionis milites stipendia maiora per id tantum tempus acceperunt, quo obsidioni intererant. — τὸν αὐτὸν μισθόν. Haec non in hanc sententiam accipienda esse, ut binas, sed ut singulas drachmas nautis et classiariis, quippe quibus ministri non fuerint, solutas esse censeamus, recte adnotat Bloomf. Drachmam autem nautas interdum accepisse etiam ex VI 31, 3 discimus. Add. adn. VI 8, 1. De usitatis stipendiis classiariorum et remigum cf. VIII 29. 45, 2 et ibi adn. — ἔφερον] ἐλάμβανον. Schol. Cf. Matth. Gr. § 496, 2. VI 24, 3. VIII 97, 1. — De toto capite cf. quae disputata sunt in Mus. Rhen. XXVII p. 278 sqq. XXVIII p. 621 sqq.

Cap. 18. § 1. Μήθυμναν. De situ huius et ceterarum Lesbi urbium vid. Strab. 616 sqq. — ὡς προδιδομένην. Praesentis, non futuri participium ideo positum est, quia sententia proprie haec est, putantes parari ibi proditionem, agitari ibi a nonnullis proditionem. Cf. Held. ad Plut. Tim. p. 336. IV 85, 6. VII 25, 9. Vide praeterea adn. IV 14, 4. 25, 10 — οἱ ἐπίκουροι sunt auxilia, quae mercede sibi comparaverant. Cf. II 33, 1. III 85, 3. Eorum mentio iniecta est 2, 2. — προυχώρει. Cf. adn. I 109, 3.

§ 2. Ἐκβοηθείας, eruptione. Cf. ἐκβοηθεῖν I 105, 7. — πληγέντες] μεγάλως νι-

τῶν ἐπικούρων ἀπέθανόν τε πολλοί, καὶ ἀνεχώρησαν
3 οἱ λοιποὶ κατὰ τάχος. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι πυνθανόμενοι ταῦτα, τούς τε Μυτιληναίους τῆς γῆς κρατοῦντας καὶ τοὺς σφετέρους στρατιώτας οὐχ ἱκανοὺς ὄντας εἵργειν, πέμπουσι περὶ τὸ φθινόπωρον ἤδη ἀρχόμενον Πάχητα τὸν Ἐπικούρου στρατηγὸν
4 καὶ χιλίους ὁπλίτας ἑαυτῶν. οἱ δὲ αὐτερέται πλεύσαντες τῶν νεῶν ἀφικνοῦνται καὶ περιτειχίζουσι Μυτιλήνην ἐν κύκλῳ ἁπλῷ τείχει· φρούρια δέ ἐστιν
5 οἷ ἐπὶ τῶν καρτερῶν ἐγκατῳκοδόμηται. καὶ ἡ μὲν

§ 3. εἱργειν. Pal. et Bekk. εἵργειν. Cf. sd. I 35, 3, et reputa εἱργνύναι dici iubere Buttmannum in Ind. verb. anom.

§ 4. οἷ. Gr. D. Ar. Chr. Dan. Bekk. ᾗ. At ἐγκατοικοδομεῖν ἐς τόπον recte dici demonstrant Schneid. Lex. et Steph. Thes. Et in exemplo quidem ibi allato valet aedificio includere, hic in loco aut aedificare aut inaedificare (cf. adn.), quae sententia cum ei subiecta est, plerumque cum dativo coniungitur, cui quin ἐν quoque praefigi possit, non dubitandum videtur. Sed similiter Latini inaedificandi verbum tribus modis usurpant, velut in loca publica inaedificare dixit Liv. XXXIX 44. Neque verba ἐπὶ τῶν καρτερῶν scripturae οἷ obstare apparet ex adn. I 60, 3.

κηθέντες. Schol. Cf. IV 108, 5. V 14, 1. VIII 38, 3. — τῶν ἐπικούρων, quorum praesidium Mytilenaei ibi collocaverant. Huc spectat superius καταστησάμενοι . . . βεβαιότερα.

§ 3. πυνθανόμενοι ταῦτα ... κρατοῦντας. Cf. Matth. Gr. § 472 c extr. — Πάχητα . . . ὁπλίτας. Cf. Diod. XII 55.

§ 4. αὐτερέται. Cf. adn. I 10, 4. — ἐν κύκλῳ. Dicitur κύκλῳ et ἐν κύκλῳ sine discrimine. Cf. Steph. Thes. Apud Thuc. illud quidem multo frequentius est, sed ἐν κύκλῳ iterum c. 74. — ἁπλῷ τείχει. Contrario nomine opponitur muro duplici, qualis c. 21 describitur. — φρούρια . . . ἐγκατῳκοδόμηται. Haec castella extra continuam munitionem sita et praeter eam exstructa esse Arn. censet comparans Caes. B. C. III 37. Sed cum ἐγκατοικοδομεῖν, quod verbum minus rarum esse quam putat Bloomf. ex Steph. Thes. ed. rec. intellegitur, alibi semper inaedificare, muro includere significet, nescio an haec vis hic quoque retinenda, et sententia haec sit, illa castella in locis natura iam munitis (et ea de causa ad illa recipienda idoneis) operi continuo, quo urbs circumdaretur, inaedificata esse, sicut turres apud Plataeas inaedificatas videbimus c. 21. Perfectum, quod offensioni est, Arnoldus hic pro praesente ita positum in ed. pr. statuit, ut simul opus feliciter perfectum indicetur, et ita historicum quoddam oriatur perfectum. „A qua sententia [nunc ab ipso auctore non commemorata] me non alienum esse significavi ad Reisigii Schol. grammat. adn. 269 p. 225. Sed tamen et rarissime tale perfectum reperitur, et hoc loco id minime aptum esse arbitror.“ Haas. Lucubr. Thuc. p. 71, qui ἐγκατῳκοδόμητο legendum coniecit, Bloomf. ἐγκατοικοδομεῖται, Bekk. ἐγκατῳ-

Μυτιλήνη κατὰ κράτος ἤδη ἀμφοτέρωθεν καὶ ἐκ γῆς καὶ ἐκ θαλάσσης εἴργετο, καὶ ὁ χειμὼν ἤρχετο γίγνεσθαι.

Ἀθηναῖοι Λυσικλέα ἀργυρολογήσοντα ἐκπέμψαντες πλήσσονται.

19. *Προσδεόμενοι δὲ οἱ Ἀθηναῖοι χρημάτων ἐς* 1
τὴν πολιορκίαν, καὶ αὐτοὶ ἐσενεγκόντες τότε πρῶτον
ἐσφορὰν διακόσια τάλαντα, ἐξέπεμψαν καὶ ἐπὶ τοὺς
ξυμμάχους ἀργυρολόγους ναῦς δώδεκα καὶ Λυσι-
κλέα πέμπτον αὐτὸν στρατηγόν. ὁ δὲ ἄλλα τε ἠργυ- 2
ρολόγει καὶ περιέπλει, καὶ τῆς Καρίας ἐκ Μυοῦντος
ἀναβὰς διὰ τοῦ Μαιάνδρου πεδίου μέχρι τοῦ Σαν-
δίου λόφου, ἐπιθεμένων τῶν Καρῶν καὶ Ἀναιιτῶν,

§ 5. *εἴργετο.* Bekk. *εἵργετο.* Cf. § 3.
Cap. 19. § 2. *Σανδίου.* C. F. Mosqu. Ar. Chr. Dan. *Σαρδίου.* Gr. *Παιδίου.* Locus alibi nusquam memorari videtur. *Σάνδιος* coni. Meinek. Herm. III p. 363.

κοδομήθη, Krueg. *ἐγκατῳκοδόμησαν* aut *ἐγκατοικοδομεῖται.* Ex quibus primum certe reiciendum est, quia, quo tempore murus simplex exstructus est, castella non aedificata erant, sed aedificabantur, „cum" (quae ipsius Haasii sunt verba) „praesidia tum demum instituantur, cum murus perfectus est." Recte Class. monuit perf. positum esse propter praegressum praes. historicum. Sed in eo fallitur, quod castella a prioribus copiis antea munita esse putat. Nam hoc ideo cogitari nequit, quod antea terra superiores erant Mytilenaei (6, 2. 18, 3). Immo vero *ἐγκατῳκοδόμηται* perfecti muri habitum describit, cui castella inaedificata erant. Nemo profecto in hoc loco offenderet, si solito narrandi modo scriptum esset *περιετείχισαν* ... *ἐγκατῳκοδόμητο.*

Cap. 19. § 1. *καὶ αὐτοί*, et ipsi. — *ἐσενεγκόντες ... τάλαντα.* De *ἐσφορᾷ* vid. Wolf. proleg. ad Dem. Lept. p. XC sqq. Boeckh. Oecon. civ. Ath. I p. 618 sqq. Schoem. Antiqu. iur. publ. p. 321. Antiqu. Gr. I p. 457. Verbis Thucydidis autem utrum tunc primum *ἐσφορά* instituta, an tunc primum *ἐσφορά* ducentum talentum postulata sit, non satis significatur. Cf. Tittm. Resp. Gr. p. 41 et Herm. Antiqu. Gr. § 162, 10. De accusativis *ἐσφ. διακ. τάλ.* vid. Matth. Gr. § 428, 5. — *ἀργυρολόγους ναῦς.* Cf. adn. II 69, 1, ubi similis res narratur, IV 50, 1 et Herm. Antiqu. Gr. § 166, 4. Boeckh, l. d. p. 763. Koehler de Foedere Deliaco-Att. (Act. acad. Boruss. 1869) p. 133, 1 has naves ad exigenda tributorum residua missas esse putat. Sed aliud hic ipse locus docet. Nam hoc Th. verbis *καὶ αὐτοὶ ἐσενεγκόντες* satis indicavit, cives Athenienses et socios eadem ratione ad belli usum contribuisse; cum autem *ἐσφορά* fuerit stipendium pro temporis necessitate impositum, consentaneum est eodem modo sociis extra ordinem pecuniam imperatam esse. — *Λυσικλέα.* „Haud dubie idem fuit, cui post Periclis obitum nupsit Aspasia. Cf. Krueg. ad Dion. p. 328." Clariss. Specim. hist. p. 20. Cf. Schol. et interpr. Aristoph. Equ. 132.

§ 2. *Ἀναιιτῶν.* *Σάμιοι οἱ ἐξ Ἀναίων* vocantur c. 32. De

αὐτός τε διαφθείρεται καὶ τῆς ἄλλης στρατιᾶς πολλοί.

1 20. Τοῦ δ' αὐτοῦ χειμῶνος οἱ Πλαταιῆς (ἔτι γὰρ ἐπολιορκοῦντο ὑπὸ τῶν Πελοποννησίων καὶ Βοιωτῶν), ἐπειδὴ τῷ τε σίτῳ ἐπιλιπόντι ἐπιέζοντο καὶ ἀπὸ τῶν Ἀθηνῶν οὐδεμία ἐλπὶς ἦν τιμωρίας οὐδὲ ἄλλη σωτηρία ἐφαίνετο, ἐπιβουλεύουσιν αὐτοί τε καὶ Ἀθηναίων οἱ ξυμπολιορκούμενοι πρῶτον μὲν πάντες ἐξελθεῖν καὶ ὑπερβῆναι τὰ τείχη τῶν πολεμίων, ἢν δύνωνται βιάσασθαι, ἐσηγησαμένου τὴν πεῖραν αὐτοῖς Θεαινέτου τε τοῦ Τολμίδου, ἀνδρὸς μάντεως, καὶ Εὐμολπίδου τοῦ Δαϊμάχου, ὃς καὶ
2 ἐστρατήγει· ἔπειτα οἱ μὲν ἡμίσεις ἀπώκνησάν πως

Πλαταιῆς διακόσιοι καὶ εἴκοσι τὰ τείχη τῶν Πελοποννησίων ὑπερβῆναι διανοοῦνται. λέγεται πρῶτον ὁ τρόπος, ᾧ τοῦτο ἔμελλον διαπράξειν.

ἄλλης om. Cass. Aug. Cl. Ven. „Delendum videtur Kruegero ad Dion. p. 328, cf. II 69, 2. III 7, 5. At vulgatam tuetur locus III 112, 2 Δημοσθένης . . . καὶ τὸ ἄλλο στράτευμα.“ Goell. Cf. Xen. Cyr. VI 4, 1 Κῦρος μὲν ἐθύετο· ὁ δ' ἄλλος στράτος. „Tac. Hist. IV 56 legatis ... interfectis ceterum vulgus facile accessurum.“ Haack. Cf. adn. I 128, 5.

Cap. 20. § 1. Εὐμολπίδου. Vulgo vitiose Εὐπολπίδου, quod Aug. It. Vat. M. m. et, ut videtur, Cass. servant. Cl. Ven. C. F. D. I. E. Vind. Mosqu. Ar. Chr. Dan. Εὐμολπίδου, nisi quod in Ven. ω pro ο; Pal. et Reg. Εὐπομπίδου. Alterutrum reponendum est. Hoc Bekkero placuit, nos illud et ob maiorem testium, quibus nititur, numerum, et quod Eupompidae nomen, quamquam ex primigenio Εὔπομπος recte ductum, alibi nusquam invenitur, praetulimus.

situ huius oppidi cf. IV 75. VIII 19.

Cap. 20. Rem hoc et sequentibus capitibus explicatam breviter narrant Pseudo-Dem. LIX 103 et Polyaen. VI 19, 2. 3, paulo plenius Diod. XII 56.

§ 1. ἔτι ἐπολιορκοῦντο. Cf. II 78. — τιμωρίας, i. e. βοηθείας. Cf. adn. I 27, 1. — ἐπιβουλεύουσιν. De hoc verbo cum infin. iuncto vid. quos citat Herbst. ad Xen. Symp. IV 52 et Stallb. ad. Plat. Prot. 343 c. —Ἀθηναίων οἱ ξυμπολιορκούμενοι. Cf. II 6, 4. 78, 3. — ἐσηγησαμένου. Hoc verbum sonat interdum auctorem esse, (ut 22, 1 explicatur,) suadere. Cf. VI 90, 2. VII 73, 1. Bergm. ad Isocr. Areop. p. 324 ed. Bens. — ἀνδρὸς μάντεως. Cf. Krueg. Gr. § 57, 1 adn. 1 et de re Wachsm. Antiqu. Gr. II p. 327. — ἐστρατήγει. Valetne praetor erat, an dux illius eruptionis? Illi favet et pluralis ἡγοῦντο 22, 1 et sollemnis verbi στρατηγεῖν usus, quod copiis, non rei gerendae praeesse apud Th. significat.

§ 2. ἀπώκνησάν πως, metu quodam territi abstiterunt incepto, Port. Proprie ex superioribus repetendum ἐξελθεῖν καὶ ὑπερβῆναι τὰ τείχη. Hoc solum esse exemplum huius verbi sic simpliciter positi male

τὸν κίνδυνον μέγαν ἡγησάμενοι, ἐς δὲ ἄνδρας διακοσίους καὶ εἴκοσι μάλιστα ἐνέμειναν τῇ ἐξόδῳ ἐθελονταὶ τρόπῳ τοιῷδε. κλίμακας ἐποιήσαντο ἴσας 3
τῷ τείχει τῶν πολεμίων· ξυνεμετρήσαντο δὲ ταῖς ἐπιβολαῖς τῶν πλίνθων, ᾗ ἔτυχε πρὸς σφᾶς οὐκ ἐξαληλιμμένον τὸ τεῖχος αὐτῶν. ἠριθμοῦντο δὲ πολλοὶ ἅμα τὰς ἐπιβολάς, καὶ ἔμελλον οἱ μέν τινες ἁμαρτήσεσθαι, οἱ δὲ πλείους τεύξεσθαι τοῦ ἀληθοῦς λογισμοῦ, ἄλλως τε καὶ πολλάκις ἀριθμοῦντες καὶ ἅμα οὐ πολὺ ἀπέχοντες, ἀλλὰ ῥᾳδίως καθορωμένου ὅσον ἐβούλοντο τοῦ τείχους. τὴν μὲν οὖν ξυμ- 4
μέτρησιν τῶν κλιμάκων οὕτως ἔλαβον, ἐκ τοῦ πάχους τῆς πλίνθου εἰκάσαντες τὸ μέτρον.

§ 3. *ἐς ὃ* pro *ὅσον* codd. Cf. adn.

dicit Bloomf. Cf. IV 11, 4. VII 21, 4. Cum infinitivo iunctum est IV 11, 4, cum accusativo III 30, 4 (ob quod exemplum hic quoque accusativum ad *ἀπώκν.* referri posse adnotat Bloomf.) VIII 12, 1. — *ἐς δὲ ἄνδρας . . . εἴκοσι.* Cf. Matth. Gr. § 298 1 et § 578 g.

§ 3. *ξυνεμετρήσαντο.* Suppl. *τὸ τεῖχος.* — *ταῖς ἐπιβολαῖς τῶν πλίνθων*, laterum coagmentorum ordinibus. Dativus ita collocatus est, ut apud verba a Matth. Gr. § 396, 2 (ubi ex huius cap. § 4 etiam adde *εἰκάζειν ἔκ τινος*) enumerata. et ut ablativus apud Lat. metiri, Cf. Hemsterh. ad Luci. Nigr. p. 37. Rei exemplum habes Liv. XXV 23, 11. — *ἐξαληλιμμένον*, tectorio (penitus, quod in praep. inesse putat Arn., negat Bloomf.) inductum. „Poll. VII 124 *τιτάνῳ δὲ χρίειν, εἶτα ἀλείφειν, ἐπαλείφειν, καταλείφειν, ἐξαλείφειν.*“ Duk. — *ἔμελλον.* Cf. Matth. Gr. § 498 e. c. Krueg. Gr. § 53, 8 adn. 3. — *ἐς ὃ ἐβούλοντο τοῦ τείχους*, ea muri pars, in quam tendebant. Cf. Matth. Gr. § 585 adn. 2 et de Haackii et Arnoldi *καθορᾶν* cogitari iubentium explicationibus ed. mai. Collocatio autem videtur docere verba non sic cohaerere: *καθορωμένου τοῦ τείχους, ἐς ὃ ἐβούλοντο*, sed *καθορωμένου (τούτου) ἐς ὃ τοῦ τείχους ἐβούλ.* Cf. Matth. Gr. § 321, 5. Paulo ante *ἀπέχοντος* coniecit Did. — Huic explicationi videtur obstare, quod non ad murum pervenire illi volebant, sed transcendere murum, neque res in eo vertebatur, ut eam partem conspicerent, quam scalis superaturi essent, sed eam, ex qua muri altitudinem permetiri possent (*ᾗ ἔτυχε ... οὐκ ἐξαληλιμμένον το τεῖχος*). Quare emendandum esse videbatur. Cf. II 77, 3. III 104, 1. Annal. philol. 1868 p. 112.

§ 4. *τὴν ... ξυμμέτρησιν . . . ἔλαβον* convenientem mensuram assecuti sunt. Cf. Soph. Phil. 536. 656. Plut. Aem. Paul. 15 *μεθόδῳ καὶ δι' ὀργάνων εἰληφέναι δοκεῖ τὴν μέτρησιν.* — *τῆς πλίνθου.* De singulari cf. adn. II 4, 2. De laterum Graecorum mensura, quae hinc colligi posse existimat Bloomf., vide apud ipsum atque

1 21. Τὸ δὲ τεῖχος ἦν τῶν Πελοποννησίων τοιόνδε τῇ οἰκοδομήσει. εἶχε μὲν δύο τοὺς περιβόλους, πρός τε Πλαταιῶν καὶ εἴ τις ἔξωθεν ἀπ' Ἀθηνῶν ἐπίοι, διεῖχον δὲ οἱ περίβολοι ἑκκαίδεκα
2 πόδας μάλιστα ἀπ' ἀλλήλων. τὸ οὖν μεταξὺ τοῦτο [οἱ ἑκκαίδεκα πόδες] τοῖς φύλαξιν οἰκήματα διανενεμημένα ᾠκοδόμητο, καὶ ἦν ξυνεχῆ ὥστε ἓν φαίνεσθαι τεῖχος παχὺ ἐπάλξεις ἔχον ἀμφοτέρωθεν.
3 διὰ δέκα δὲ ἐπάλξεων πύργοι ἦσαν μεγάλοι καὶ ἰσοπλατεῖς τῷ τείχει, διήκοντες ἔς τε τὸ ἔσω μέτωπον αὐτοῦ [καὶ] οἱ αὐτοὶ καὶ τὸ ἔξω, ὥστε πάροδον μὴ εἶναι [παρὰ πύργον], ἀλλὰ δι' αὐτῶν

τοῦ τείχους τῶν Πελοποννησίων περιήγησις.

Cap. 21. § 3. τὸ ἔξω. Vulgo et Bekk. ἐς τὸ ἔξω, sed ἐς om. Cass. Aug. Cl. Ven. C. F. Pal. It. Vat. H. Reg. et novem deteriores libri. Praepositiones interdum etiam, cum contrariis opponuntur contraria, non iterari apparet ex vv. καὶ ὑπὲρ ὑμῶν καὶ ἡμῶν III 67, 1, ἔκ τε γῆς καὶ θαλάσσης VIII 56, 1. Cf. V 60, 2 adn. VII 47, 4. Tac. Agr. 35 simul in frontem, simul et latera . . . pugnaretur.

in ed. mai. De aoristi participio εἰκάσαντες disputat Kaempf. Quaest. Thuc. p. 24. Cf. adn. I 18, 2.

Cap. 21. § 1. δύο τοὺς περιβόλους. „Ut solebant, cum ab hoste exteriore metus erat." Duk. „Similiter Liv. V 1." Bloomf. Cf. Letr. Syrac. p. 81 sqq. — πρός. Cf. ad. I 62, 1.

§ 2. τὸ μεταξὺ, intervallum, ut II 18, 7. 77, 3. IV 25, 1. Verba seclusa suspecta iam Classeno delevit Herwerden. Stud. Thuc. p. 39. — οἰκήματα διανενεμημένα. Hic accusativus procul dubio pariter explicandus est atque τὸ ἐναντίον ὄνομα I 122, 4, ubi vide adn. Subiectum igitur τὸ μεταξὺ est et verbum οἰκοδομεῖν aedificiis occupare significat. Cf. IV 69, 2 et Liv. I 35, 10 privatis aedificanda divisa sunt loca. — ἦν ξυνεχῆ] τὰ οἰκήματα δηλονότι. Schol.

§ 3. διὰ . . . δέκα ἐπάλξεων, post denas pinnas, interiectis denis pinnis. Male ad decimam quamque pinnam Vall. Port. Vig. p. 587, quam interpretationem loquendi generibus similibus confutari vidit Steph. in Thes. v. διά. Cf. adn. II 29, 3 et Matth. Gr. § 580 b. — διήκοντες . . . τὸ ἔξω. Iungebant igitur utrumque murum tamquam ponte. — τὸ ἔσω . . . τὸ ἔξω. Graeci, ubi de duabus rebus, quae inter se referuntur, agitur, non, ut Latini, comparativis uti debent. Cf. II 76, 3 ἀπὸ τοῦ βραχέος τείχους, II 18, 7 τὸ ἔξωθεν, similia. — πάροδον μὴ εἶναι . . . ἀλλὰ . . . διῇσαν. Quare αἱ δίοδοι τῶν πύργων commemorantur 23, 1 diligenter a παρόδοις distinguendae, quamvis Latine utrasque transitus apellaveris. Et πάροδος potest quidem videri is transitus, qui praetereundo fit, transeundi copia. Ita Steph. At in „Inscr. de Munim. Athen. p. 84, 49 τῶν μεταπυργίων καθελὼν τὴν π., i. e. iter in muris in al-

μέσων διῇσαν. τὰς οὖν νύκτας, ὁπότε χειμὼν εἴη 4
νοτερός, τὰς μὲν ἐπάλξεις ἀπέλειπον, ἐκ δὲ τῶν
πύργων ὄντων δι' ὀλίγου καὶ ἄνωθεν στεγανῶν
τὴν φυλακὴν ἐποιοῦντο. τὸ μὲν οὖν τεῖχος ᾧ
περιεφρουροῦντο οἱ Πλαταιῆς τοιοῦτον ἦν.

οἱ Πλαταιῆς τοῦτο τὸ τεῖχος ὑπερβαίνουσι,

22. Οἱ δ', ἐπειδὴ παρεσκεύαστο αὐτοῖς, τηρή- 1
σαντες νύκτα χειμέριον ὕδατι καὶ ἀνέμῳ καὶ ἅμ'
ἀσέληνον ἐξῇσαν· ἡγοῦντο δὲ οἵπερ καὶ τῆς πείρας
αἴτιοι ἦσαν. καὶ πρῶτον μὲν τὴν τάφρον διέβησαν,
ἣ περιεῖχεν αὐτούς, ἔπειτα προσέμιξαν τῷ τείχει τῶν
πολεμίων λαθόντες τοὺς φύλακας, ἀνὰ τὸ σκοτεινὸν
μὲν οὐ προϊδόντων αὐτῶν, ψόφῳ δὲ τῷ ἐκ τοῦ
προσιέναι αὐτοὺς ἀντιπαταγοῦντος τοῦ ἀνέμου οὐ
κατακουσάντων· ἅμα δὲ καὶ διέχοντες πολὺ ἦσαν, 2
ὅπως τὰ ὅπλα μὴ κρουόμενα πρὸς ἄλληλα αἴσθησιν
παρέχοι. ἦσαν δὲ εὐσταλεῖς τε τῇ ὁπλίσει καὶ

§ 4. ἀπέλειπον. In bonis libris male ἀπέλιπον.
Cap. 22. § 2. πολύ. In optimis libris πολλοί. Vulgatum, quod Krueg. deleri voluit, satis tuetur Eunap. 51.

titudine pinnaculorum exstructum. In muris a Thuc. descriptis interturria habent πάροδον, turres δίοδον. Item Philo p. 80, 81 satis accurate docet, qua ratione πάροδοι τῶν μεταπυργίων et turrium δίοδοι construendae sint." Mueller. l. d. p. 48 et in Steph, Thes. Cf. Ruestow. et Koechly. Hist. rei milit. Gr. p. 213. καὶ delendum esse cognovit L. Herbst. Phil. XXIV p. 681. Cf. II 40, 3. Nec minus recto iudicio Naber (in Herwerd. Stud. Thuc. p. 39) παρὰ πύργον Th. abiudicavit.

§ 4. Χειμὼν . . . νοτερός] δίυγρος καὶ ὑετὸν ἔχων. Schol. Ambobus verbis idem exprimitur, quod 22, 1 χειμέριον ὕδατι καὶ ἀνέμῳ dicitur. Χειμών similiter IV 6, 1. 103, 2 legitur. — δι' ὀλίγου. Cf. adn. II 29, 3. — ἄνωθεν. Cf. adn. II 102, 2. — περιεφρουροῦντο. Cf. adn. 17, 3.

Cap. 22. § 1. παρεσκεύαστο. Vid adn. I 46, 1. — τηρήσαντες. Alibi φυλάξαντες. Similiter χειμῶνα τηρήσαντες IV 27, 1. — ὕδατι καὶ ἀνέμῳ. Infra 23, 5 haec nox ἀνέμῳ ὑπονιφομένη vocatur. Fuerunt igitur nives cum pluvia (cf. adn. II 77, 6) mixtae. Cf. Demosth. LIX 103. — οἵπερ . . . ἦσαν. Cf. 20, 1. — τὴν τάφρον. Fossam interiorem. Cf. adn. 23, 2. — προϊδόντων αὐτῶν. Cf. adn. 13, 7. — ψόφῳ. Casus ad propius participium ἀντιπατ. relatus est. Cf. adn. I 1, 2. Verbum ἀντιπαταγεῖν praeter hunc Th. locum posterioribus demum usitatum. Simile quiddam narratur Liv. XXIV 46.

§ 2. ὅπως τὰ ὅπλα μή. Super collocatione verborum cf. Mehlh. de Schem. ἀπὸ κοιν. p. 14. — εὐσταλεῖς τῇ ὁπλίσει] εὔζωνοι, κούφην ὅπλισιν

τὸν ἀριστερὸν πόδα μόνον ὑποδεδεμένοι ἀσφαλείας
3 ἕνεκα τῆς πρὸς τὸν πηλόν. κατὰ οὖν μεταπύργιον
προσέμισγον πρὸς τὰς ἐπάλξεις, εἰδότες ὅτι ἐρῆμοί
εἰσι, πρῶτον μὲν οἱ τὰς κλίμακας φέροντες, καὶ
προσέθεσαν. ἔπειτα ψιλοὶ δώδεκα ξὺν ξιφιδίῳ καὶ
θώρακι ἀνέβαινον, ὧν ἡγεῖτο Ἀμμέας ὁ Κοροίβου
καὶ πρῶτος ἀνέβη· μετὰ δὲ αὐτὸν οἱ ἑπόμενοι, ἓξ
ἐφ᾽ ἑκάτερον τῶν πύργων, ἐχώρουν, ἔπειτα ψιλοὶ
ἄλλοι μετὰ τούτους ξὺν δορατίοις ἀνέβαινον, οἷς
ἕτεροι κατόπιν τὰς ἀσπίδας ἔφερον, ὅπως ἐκεῖνοι
ῥᾶον προσβαίνοιεν, καὶ ἔμελλον δώσειν, ὁπότε
4 πρὸς τοῖς πολεμίοις εἶεν. ὡς δὲ ἄνω πλείους ἐγέ-
νοντο, ᾔσθοντο οἱ ἐκ τῶν πύργων φύλακες· κατέβαλε
γάρ τις τῶν Πλαταιῶν ἀντιλαμβανόμενος ἀπὸ τῶν
5 ἐπάλξεων κεραμίδα, ἣ πεσοῦσα δοῦπον ἐποίησε. καὶ
αὐτίκα βοὴ ἦν, τὸ δὲ στρατόπεδον ἐπὶ τὸ τεῖχος

§ 3. ἐχώρουν et quod sequitur ἀνέβαινον in codd. inverso ordine scripta sunt.

προσβαίνοιεν D. E. Mosqu. προβαίν. Sed cf. adn. IV 135.

εἴησαν codd. Cf. sd. 43, 4.

§ 4. Πλαταιῶν Pal. et Bekk. Vulgo et in plerisque libris Πλαταιέων hic et § 5 et 23, 1. 5. 24, 3. Cf. sd. II 2, 2.

δοῦπον ex uno It. Bekk., reliqui ψόφον. Rarius vocabulum Thucydidi, vulgare interpreti tribuendum est.

§ 5. βοὴ ἦν. Cass. Aug. Cl. Ven. Gr. D. I. E. βοήν, m. Ar.

περιβεβλημένοι. Schol. — τὸν ἀριστερὸν . . . πηλόν. De more in proeliis alterum pedem tectum habendi cf. Heyn. ad Verg. Aen. VII 690 in adn. et Exc. VIII, Liv. IX 40. Tunc sinister tantum pes ideo videtur fuisse calceatus, ut dexter, qui praecederet et incessum inchoaret, si nudus esset, prohiberet eos, ne in luto laberentur; nam firmitatem incessus in tali solo nuditas pedis, non calceamenta praebent. Cf. Sal. Iug. 94.

§ 3. ξιφιδίῳ καὶ θώρακι. De singulari cf. adn. II 52, 4. 70, 3. — καὶ . . . ἀνέβη. Cf. II 41, 4. VI 11, 1. Krueg. Gr. § 59, 2 adn. 6. — μετὰ δὲ αὐτὸν . . . ἐχώρουν. Eidem sunt, qui antea ψιλοὶ δώδεκα dicuntur. Non turres ascenderunt, sed earum custodibus potiri et διόδους occupare volebant, ut apparet ex 23, 1. Quare recte Class. ἀνέβαινον et ἐχώρουν sedes inter se mutare iussit. — ἓξ non cum superioribus οἱ ἑπόμενοι iungendum, sed cum eis, quae secuntur; nam seni ad utramque turrim accedebant. — τῶν πύργων. Quibus illud μεταπύργιον a dextra et a sinistra cingebatur.

§ 4. οἱ ἐκ . . . Hic et § 8 cf. adn. I 8, 2. — ἀντιλαμβανόμενος] ἀντιδρασσόμενος [τῶν ἐπάλξεων]. Schol.

§ 5. ἐπὶ τὸ τεῖχος. In suam quisque stationem, quam in muro habebat. Cf. § 6. —

ὥρμησεν· οὐ γὰρ ᾔδει ὅ τι ἦν τὸ δεινόν, σκοτεινῆς
νυκτὸς καὶ χειμῶνος ὄντος· καὶ ἅμα οἱ ἐν τῇ πόλει
τῶν Πλαταιῶν ὑπολελειμμένοι ἐξελθόντες προσέβα-
λον τῷ τείχει τῶν Πελοποννησίων ἐκ τοὔμπαλιν ἢ
οἱ ἄνδρες αὐτῶν ὑπερέβαινον, ὅπως ἥκιστα πρὸς
αὐτοὺς τὸν νοῦν ἔχοιεν. ἐθορυβοῦντο μὲν οὖν κατὰ 6
χώραν μένοντες, βοηθεῖν δὲ οὐδεὶς ἐτόλμα ἐκ τῆς
αὐτῶν φυλακῆς, ἀλλ' ἐν ἀπόρῳ ἦσαν εἰκάσαι τὸ
γιγνόμενον. καὶ οἱ τριακόσιοι αὐτῶν, οἷς ἐτέτακτο 7
παραβοηθεῖν, εἴ τι δέοι, ἐχώρουν ἔξω τοῦ τείχους
πρὸς τὴν βοήν. φρυκτοί τε ᾔροντο ἐς τὰς Θήβας
πολέμιοι· παρανῖσχον δὲ καὶ οἱ ἐκ τῆς πόλεως 8
Πλαταιῆς ἀπὸ τοῦ τείχους φρυκτοὺς πολλοὺς πρό-
τερον παρεσκευασμένους ἐς αὐτὸ τοῦτο, ὅπως ἀσα-

Chr. Dan. βοή sine verbo ἦν. „Αὐτίκα βοὴ ἦν scripsisse Thucydidem, non αὐτίκα βοήν, nec αὐτίκα βοή omisso ἦν, intellegi potest ex Hermog. περὶ Ἰδεῶν l. I c. 12 [p. 286 Walz. Cf. etiam script. inc. in Rhet. Walz. VIII p. 641]" Duk. Hermogenes exempla eiusmodi vult proferre, ὅταν τις μίαν λέξιν μερίσας τὰς τελευταίας αὐτῆς συλλαβὰς ἀρχὴν τοῦ ἐπιφερομένου ποιήσηται κῶλον, ut in Thucydideis Σαμία μία (VIII 16), quibus βοὴ ἦν non satis respondent. Retinuimus tamen nunc vulgatam, quod et paulo aliter dictum esset βοὴν ποιεῖν atque ψόφον ποιεῖν, et scriptura βοήν narratio minus alacris efficeretur, quam est in vulg.

§ 6. αὐτῶν Pal. It. Vat. H. Reg. Lugd. Bekk.; αὑτῶν M. vulgo ἑαυτῶν. Cf. adn.

§ 7. ἔξωθεν Cass. Aug. Cl. Ven. C. Gr. Laur. Lugd. D. Mosqu. Vulgo et Bekk. ἔξω. De illo vid. adn. I 65, 1. II 13, 7 et hic Arn., qui verba ἔξωθεν τοῦ τείχους a parte exteriore muri interpretatur. Genetivum tamen alibi ad ἔξωθεν Thucydides non apposuit.

ὅ τι ἦν τὸ δεινόν, quod esset illud periculum, quo clamor excitatus esset. — χειμῶνος ὄντος. Quo impediebatur, quo minus clamorem dignoscerent. — τῶν Πλαταιῶν, genet. partit. interpositus inter articul. et partic. Cf. I 126, 11. III 36, 5. VI 102, 1. — τὸν νοῦν ἔχοιεν, animum adverterent, ut VII 19, 5.

§ 6. ἐθορυβοῦντο, tumultus eis iniciebatur. Cf. V 65, 6. — κατὰ χώραν. Cf. adn. I 28, 5. — ἐκ τῆς αὐτῶν φυλακῆς, ex ipsorum custodia (statione). De interposito αὐτῶν cf. 91, 2. V 10, 9. VIII 48, 4. — ἐν ἀπόρῳ ἦσαν εἰκάσαι. Cf. adn. I 25, 1.

§ 7. οἱ τριακόσιοι. De articulo vid. adn. 3, 4. — ἐτέτακτο. „Ἐπετέτακτο?" Krueg. Thucydides quidem alibi simplici verbo sic usus esse non videtur; at Xenophon certe Cyr. I 5, 5. IV 3, 3 (ubi vulgo προστάσσειν invitis libris melioribus) et alii τάσσειν τινὶ ποιεῖν τι dicere non dubitaverunt. Class. cf. 61, 2. I 19. V 31, 2. — φρυκτοὶ . . . πολέμιοι. Cf. adn. II 94, 1.

φῇ τὰ σημεῖα τῆς φρυκτωρίας τοῖς πολεμίοις ᾖ καὶ
μὴ βοηθοῖεν, ἄλλο τι νομίσαντες τὸ γιγνόμενον
εἶναι ἢ τὸ ὄν, πρίν σφῶν οἱ ἄνδρες οἱ ἐξιόντες
διαφύγοιεν καὶ τοῦ ἀσφαλοῦς ἀντιλάβοιντο.
1 23. Οἱ δ' ὑπερβαίνοντες τῶν Πλαταιῶν ἐν
τούτῳ, ὡς οἱ πρῶτοι αὐτῶν ἀνεβεβήκεσαν καὶ τοῦ
πύργου ἑκατέρου τοὺς φύλακας διαφθείραντες
ἐκεκρατήκεσαν, τάς τε διόδους τῶν πύργων ἐν-
στάντες αὐτοὶ ἐφύλασσον μηδένα δι' αὐτῶν ἐπι-
βοηθεῖν, καὶ κλίμακας προσθέντες ἀπὸ τοῦ τείχους
τοῖς πύργοις καὶ ἐπαναβιβάσαντες ἄνδρας πλείους,
οἱ μὲν ἀπὸ τῶν πύργων τοὺς ἐπιβοηθοῦντας καὶ
κάτωθεν καὶ ἄνωθεν εἶργον βάλλοντες, οἱ δ' ἐν
τούτῳ οἱ πλείους πολλὰς προσθέντες κλίμακας
ἅμα καὶ τὰς ἐπάλξεις ἀπώσαντες διὰ τοῦ μετα-
2 πυργίου ὑπερέβαινον. ὁ δὲ διακομιζόμενος ἀεὶ
ἵστατο ἐπὶ τοῦ χείλους τῆς τάφρου, καὶ ἐντεῦθεν
ἐτόξευόν τε καὶ ἠκόντιζον, εἴ τις παραβοηθῶν
παρὰ τὸ τεῖχος κωλυτὴς γίγνοιτο τῆς διαβάσεως.

κἄπειτα καὶ τὴν ἔξω τάφρον καλῶς διαβαίνουσιν.

Cap. 23. § 1. ἀνεβεβήκεσαν Pal. Vulgo ἀναβεβήκεσαν. Cf. Stahl. Quaest. gram. p. 17.
εἶργον. Pal. Ald. Basil. 1. Bekk. εἵργον. Cf. ad. I 35, 3.

§ 3. φρυκτωρίας. Cf. 80, 2. — ῇ, καὶ μὴ βοηθοῖεν. Cf. Matth. Gr. § 518, 3. Krueg. Gr. § 54, 8 adn. 2. Bernh. Synt. p. 401. VI 96, 3. VII 17, 4 et exempla Latina, quale est hoc Verg. Aen. I 298 sqq.: Demittit, ut ... pateant, ne ... arceret. Add. Plaut. Mil. Gl. II 2, 58. Iust. XVIII 4, 10. — ἀντιλάβοιντο. Non ita raro valet assequi, i. e. pervenire in ... Cf. IV 128, 3. VII 60, 2. 77, 6 et de simplici verbo adn. 24, 2.

Cap. 23. § 1. οἱ πρῶτοι ... ἐκεκρατήκεσαν. Cf. 22, 3. — τάς τε ... ἐφύλασσον iungendum est cum proximis καὶ ... οἱ μὲν ... εἶργον ... οἱ δ' ... ὑπερέβαινον. Δίοδοι in inferioribus turrium partibus cogitandae sunt. Cf. 21, 3. — μηδένα ... ἐπιβοηθεῖν. Cf. VII 17, 2. Matth. Gr. § 532 f. — — καὶ κάτωθεν καὶ ἄνωθεν cum verbis εἶργον βάλλοντες, non cum superioribus τοὺς ἐπιβοηθοῦντας videntur iungenda.

§ 2. ὁ διακομιζόμενος ἀεί, pervadens quisque. Cf. Born. ad Xen. Cyr. VII 1, 20. — ἐπὶ τοῦ χείλους τῆς τάφρου. Latini quoque labrum fossae vocant, ut Liv. XXXVII 37. Haec autem fossa est exterior (24, 2), ab ea, cuius c. 22 ineunt. mentio facta est, discernenda. Cf. II 78, 1. — κωλυτὴς γίγνοιτο. Similiter iam I 35, 4. Cf. I 132, 5. III 2, 3.

ἐπεὶ δὲ πάντες διεπεπεραίωντο, [οἱ] ἀπὸ τῶν πύρ- 3
γων χαλεπῶς οἱ τελευταῖοι καταβαίνοντες ἐχώρουν
ἐπὶ τὴν τάφρον, καὶ ἐν τούτῳ οἱ τριακόσιοι αὐτοῖς
ἐπεφέροντο λαμπάδας ἔχοντες. οἱ μὲν οὖν Πλα- 4
ταιῆς ἐκείνους ἑώρων μᾶλλον ἐκ τοῦ σκότους
ἑστῶτες ἐπὶ τοῦ χείλους τῆς τάφρου, καὶ ἐτόξευόν
τε καὶ ἐσηκόντιζον ἐς τὰ γυμνά, αὐτοὶ δὲ ἐν τῷ
ἀφανεῖ ὄντες ἧσσον διὰ τὰς λαμπάδας καθεωρῶντο·
ὥστε φθάνουσι τῶν Πλαταιῶν καὶ οἱ ὕστατοι δια- 5
βάντες τὴν τάφρον, χαλεπῶς δὲ καὶ βιαίως· κρύ-
σταλλός τε γὰρ ἐπεπήγει οὐ βέβαιος ἐν αὐτῇ ὥστ'
ἐπελθεῖν, ἀλλ' οἷος ἀπηλιώτου [ἢ βορέου] ὑδατώ-
δης μᾶλλον, καὶ ἡ νὺξ τοιούτῳ ἀνέμῳ ὑπονιφο-
μένη πολὺ τὸ ὕδωρ ἐν αὐτῇ ἐπεποιήκει, ὃ μόλις

§ 3. οἱ om. M. Cf. adn.
§ 5. ὑπονειφομένη plerique, ὑπονιφομένη M. m.

§ 3. ἀπὸ τῶν πύργων ... οἱ τελευταῖοι καταβαίνοντες. Scripturam a nobis receptam tuetur schol. οἱ τελευταῖοι τῶν καταβαινόντων ἀπὸ τῶν τῆς ὀροφῆς πύργων χαλεπῶς ἀπεχώρουν. Articulus ad καταβαίνοντες pertinet. Cf. adn. 11, 3.

§ 4. ἐς τὰ γυμνά. „In latera nuda, non tecta clipeo, videlicet dextra. Vide Thuc. V 71, 1. Liv. XXII 50: in latus *dextrum*, *quod patebat*, Numidae iacularentur.“ Bloomf. Cf. V 10, 4.

§ 5. βιαίως. Cf. adn. II 33, 3. — κρύσταλλος ... ἐπεπήγει. De re vid. Krus. Hell. I p. 254. — ἐπελθεῖν. „Ἐπάνω αὐτοῦ διελθεῖν.“ Δούκας. — ἀλλ' οἷος ... μᾶλλον. Cum boreas glaciem non solvat, sed nives et grandinem afferens gignat (cf. Krus. Hell. I p. 322 sq.), subsolanus autem pluviam concitet (vid. Krus. l. d. p. 323), haec sic interpretanda sunt: sed qualis glacies subsolani potius quam boreae (vel subsolano potius quam borea flante) aquosa [magis] est. Μᾶλλον igitur aut cum solo ἢ aut simul et cum hoc et cum adi. ὑδατώδης iungendum est. Illud si verum, forsitan μᾶλλον transponendum aut ὑδατώδης ab interpretibus adscriptum esse suspicere. Krueger autem, ut ἢ aut significet, εὔρου pro voc. βορέου legendum coniecit. Contra Goellerum in ed. mai. suppl. diximus, eundemque similiter impugnavit Arn. in ed. 2. Ceterum de forma nominis ἀπηλιώτης vid. Lob. ad Soph. Ai. 805, de genetivis Matth. Gr. § 375 c adn., a quo et usu ablativi Latini in Madv. Gr. Lat. § 277 adn. 3 refellitur Bernh. Synt. p. 187. Cum ἢ βορέου, quocumque modo explicatur, a sententia huius loci alienum sit, resecto autem eo omnia recte se habeant, auctore Dobr. nunc deletum est. Adscriptum est ad interpretandum μᾶλλον et iniquo loco insertum. Tu ad ὑδατώδης μᾶλλον cogita ἢ βέβαιος. — ὑπονιφομένη. Hoc passivum, cuius activum IV 103, 2 legitur, audacius de nocte positum est. — ὃ pendet et ex

ὑπερέχοντες ἐπεραιώθησαν. ἐγένετο δὲ καὶ ἡ διάφευξις αὐτοῖς μᾶλλον διὰ τοῦ χειμῶνος τὸ μέγεθος.

1 24. Ὁρμήσαντες δὲ ἀπὸ τῆς τάφρου οἱ Πλαταιῆς ἐχώρουν ἀθρόοι τὴν ἐς Θήβας φέρουσαν ὁδὸν ἐν δεξιᾷ ἔχοντες τὸ τοῦ Ἀνδροκράτους ἡρῷον, νομίζοντες ἥκιστ' ἂν σφᾶς ταύτην αὐτοὺς ὑποτοπῆσαι τραπέσθαι τὴν ἐς τοὺς πολεμίους· καὶ ἅμα ἑώρων τοὺς Πελοποννησίους τὴν πρὸς Κιθαιρῶνα καὶ Δρυὸς κεφαλὰς τὴν ἐπ' Ἀθηνῶν φέρουσαν
2 μετὰ λαμπάδων διώκοντας. καὶ ἐπὶ μὲν ἓξ ἢ ἑπτὰ σταδίους οἱ Πλαταιῆς τὴν ἐπὶ τῶν Θηβῶν ἐχώρησαν, ἔπειθ' ὑποστρέψαντες ᾖσαν τὴν πρὸς τὸ ὄρος φέρουσαν ὁδὸν ἐς Ἐρύθρας καὶ Ὑσιάς, καὶ

οἱ ἐξελθόντες Πλαταιῆς σχεδὸν πάντες ἐς Ἀθήνας διαφεύγουσι.

Cap. 24. § 1. ἥκιστα σφᾶς codd. Cf. Stahl. Quaest. gram. p. 7 et Polyaen. VI 19, 8 ὡς ἥκιστα ἂν κατὰ ταύτην διωχθέντες.
§ 2. Ἐρύθρας. Cass. Cl. Pal. Vat. Reg. Ar. Chr. Ἐρυθράς, Ven. Ἐρυθρά. Sed Ἐρύθρας veriorem esse scripturam et hoc accentu Boeotiae urbem ab Ionica differe docent Goettl. Doctr. accent. p. 112 et Spitzn. ad Hom. Il. II 499.

verbo ἐπεραιώθησαν et ex ὑπερέχειν, quod nonnumquam etiam cum accusativo coniungitur. Cf. Krueg. Gr. § 47, 19. — διάφευξις. Eodem nomine Dio Cass. et Plutarchus usi sunt (cf. Steph. Thes.), eique simile est κατάφευξις VII 88, 3. 41, 1.

Cap. 24. § 1. τὸ τοῦ Ἀνδροκράτους ἡρῷον. De hoc vid. Herodot. IX 25 et Muensch. de Reb. Plataeens. p. 8, de ipso Androcrate Plut. Aristid. c. 11. — νομίζοντες ... τραπέσθαι, putantes minime eos suspicaturos hac via se profectos esse. De verbis τρέπεσθαι ὁδόν cf. Matth. Gr. § 409, 4. — ἐς τοὺς πολεμίους, in hostium terram. Cf. I 9, 2. 105, 1. III 95, 1. IV 129, 3. — τὴν πρὸς Κιθαιρῶνα. De duabus viis per Cithaeronem ferentibus vid. Wachsm. Antiqu. Gr. I p. 765 sq. — Δρυὸς κεφαλάς. Τὰς ἐκβολὰς τὰς Κιθαιρωνίδας αἳ ἐπὶ Πλαταιέων φέρουσι. Herod. IX 39. Cf. Krus. Hell. II 1 p. 422. Bursian. Geogr. I p. 249.

§ 2. Ἐρύθρας καὶ Ὑσιάς. „Hysiae ad orientem in excurrentibus Cithaeronis saltibus sitae a Plataeis viginti sex aut viginti septem stadiis aberant; Erythrae autem triginta fere stadiis a Plataeis distantes atque in planitie sitae inter septentriones orientemque spectabant." Muensch. de Reb Plat. p. 4, qui quod ex verbis Thucydidis Erythras ab Hysiis ad septentriones spectasse apparere putat, ideo minus certum est, quod, etiamsi in orientem vergerent, Plataeenses viae montanae natura cogi poterant, ut utrumque oppidum adirent. In Kieperti tabula Erythrae ab Hysiis inter septentriones et orientem sitae sunt. Cf. Bursian Geogr. I p. 248. Δῆμοι Βοιωτίας vocantur a schol., et agri Plataeensis non fuisse docet Muensch. l. d. p. 1. De accentu

λαβόμενοι τῶν ὁρῶν διαφεύγουσιν ἐς τὰς Ἀθήνας,
ἄνδρες δώδεκα καὶ διακόσιοι ἀπὸ πλειόνων· εἰσὶ
γάρ τινες αὐτῶν οἳ ἀπετράποντο ἐς τὴν πόλιν πρὶν
ὑπερβαίνειν, εἷς δ' ἐπὶ τῇ ἔξω τάφρῳ τοξότης
ἐλήφθη. οἱ μὲν οὖν Πελοποννήσιοι κατὰ χώραν 3
ἐγένοντο τῆς βοηθείας παυσάμενοι· οἱ δ' ἐκ τῆς
πόλεως Πλαταιῆς τῶν μὲν γεγενημένων εἰδότες
οὐδέν, τῶν δὲ ἀποτραπομένων σφίσιν ἀπαγγει-
λάντων ὡς οὐδεὶς περίεστι, κήρυκα ἐκπέμψαντες,
ἐπεὶ ἡμέρα ἐγένετο, ἐσπένδοντο ἀναίρεσιν τοῖς
νεκροῖς, μαθόντες δὲ τὸ ἀληθὲς ἐπαύσαντο. οἱ
μὲν δὴ τῶν Πλαταιῶν ἄνδρες οὕτως ὑπερβάντες
ἐσώθησαν.

Σάλαιθος ὁ Λακεδαιμόνιος ἐς Μυτιλήνην ἐσέρχεται.

25. Ἐκ δὲ τῆς Λακεδαίμονος τοῦ αὐτοῦ χει- 1
μῶνος τελευτῶντος ἐκπέμπεται Σάλαιθος ὁ Λακε-
δαιμόνιος ἐς Μυτιλήνην τριήρει. καὶ πλεύσας ἐς
Πύρραν καὶ ἐξ αὐτῆς πεζῇ κατὰ χαράδραν τινά,
ᾗ ὑπερβατὸν ἦν τὸ περιτείχισμα, διαλαθὼν ἐσέρ-
χεται ἐς τὴν Μυτιλήνην, καὶ ἔλεγε τοῖς προέδροις

§ 3. τῶν Πλαταιῶν. τῶν om. Cass. Cl. Ven. Laur. E. m. Ar. Chr. Dan.

Erythrarum cf. ad. — λαβόμενοι τῶν ὁρῶν. Λαβέσθαι est idem atque 22, 8, ubi vid. adn., ἀντιλαβέσθαι. Cf. 106, 3. VIII 80, 3. Plut. Crass. c. 30. — ἀπὸ πλειόνων. Vid. 20, 2. Quare τινές sunt septem fere. — τῇ ἔξω τάφρῳ. Cf. 23, 2.

§ 3. κατὰ χώραν ἐγένοντο, ad stationem suam se contulerunt. Cf. II 21, 2. III 27, 3. Xen. Anab. IV 8, 15. — ἀπαγγειλάντων. Nisi varietati orationis prospiceretur, potuit scribi ἀκούσαντες, μαθόντες. — ἐσπένδοντο. Imperfectum de conatu vel de re inchoata dictum est. Cf. adn. I 134, 1. — ἀναίρεσιν τοῖς νεκροῖς. Non multo aliter 109, 2 ἀναχώρησιν . . . οὐκ ἐσπείσαντο ἅπασιν et 114, 2 τοῖς . . . Ἀμπρακιώταις καὶ Πελοποννησίοις ἀναχώρησιν ἐσπείσαντο.

Cap. 25. § 1. Σάλαιθος ὁ Λακεδαιμόνιος. Similiter articulus legitur in his 100, 2 Μακάριος καὶ Μενεδαῖος οἱ Σπαρτιᾶται V 52, 1 Ἡγησιππίδαν τὸν Λακεδαιμόνιον. Cf. VIII 35, 1. — κατὰ χαράδραν τινά, per quendam torrentis alveum (siccum). Cf. 98, 1. 107, 3. 112, 6. Fuisse partem euripi eius, de quo explicatum est in adn. 6, 1, exsiccatam recte suspicari videtur Bloomf., nisi ipsius isthmi partem mavis esse. — ὑπερβατὸν . . . περιτείχισμα. Ex verbo ὑπερβατόν cl. 20, 1. 23, 1 non defuisse ibi opera Atheniensium, de quibus cf. 18, 4, sed humiliora fuisse et minus diligenter custodita esse videtur apparere. — διαλαθών, i. e. λάθρᾳ διελθών, λάθρα ὑπερβάς. — τοῖς προέδροις] τοῖς ἄρχουσι τῶν

ὅτι ἐσβολή τε ἅμα ἐς τὴν Ἀττικὴν ἔσται καὶ αἱ τεσσαράκοντα νῆες παρέσονται ἃς ἔδει βοηθῆσαι αὐτοῖς, προαποπεμφθῆναί τε αὐτὸς τούτων ἕνεκα καὶ ἅμα τῶν ἄλλων ἐπιμελησόμενος. καὶ οἱ μὲν
2 *Μυτιληναῖοι ἐθάρσουν τε καὶ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους ἧσσον εἶχον τὴν γνώμην ὥστε ξυμβαίνειν. ὅ τε χειμὼν ἐτελεύτα οὗτος, καὶ τέταρτον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα τῷδε, ὃν Θουκυδίδης ξυνέγραψεν.*

1 26. *Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους οἱ Πελοποννήσιοι ἐπειδὴ τὰς ἐς τὴν Μυτιλήνην δύο καὶ τεσσαράκοντα ναῦς ἀπέστειλαν ἄρχοντα Ἀλκίδαν, ὃς ἦν αὐτοῖς ναύαρχος, προστάξαντες, αὐτοὶ ἐς τὴν Ἀττικὴν καὶ οἱ ξύμμαχοι ἐσέβαλον, ὅπως οἱ Ἀθηναῖοι ἀμφοτέρωθεν θορυβούμενοι ἧσσον ταῖς ναυσὶν ἐς τὴν Μυτιλήνην καταπλεούσαις ἐπιβοηθή-*
2 *σωσιν. ἡγεῖτο δὲ τῆς ἐσβολῆς ταύτης Κλεομένης*

τετάρτη ἐσβολὴ Λακεδαιμονίων ἐς τὴν Ἀττικὴν ἡγουμένου Κλεομένους.

Cap. 25. § 2. *ἐτελεύτα* ante verba *τῷ πολέμῳ*, sicut vulgo c. 88 et VIII 60, ponitur in Cass. Aug. Ven. D. I. Ipsum *ἐτελεύτα* om. It. Vat. H. Reg. At vid. II 103. IV 51. 135. VI 93. VII 18. VIII 6.

Cap. 26. § 1. *ἔχοντα* pro *ἄρχοντα* codd. Cf. adn.

ἐπιβοηθήσωσιν. Vind. m. Bekk. *ἐπιβοηθήσουσιν.* At cf. ad. I 19.

Μυτιληναίων. Schol. Bene eos non novimus. Cf. Plehn. Lesb. p. 93. — *προαποπεμφθῆναί τε.* Cf. adn. I 87, 4.

§ 2. *πρὸς τοὺς ... εἶχον τὴν γνώμην.* Valla: minus ad Athenienses animo inclinabantur. Quam interpretationem probat Steph. in Thes. II p. 678, dubitans an reddi possit verbis: minus Atheniensibus mentem adhibebant. Cf. V 13, 2. 44, 1. 48, 3. adn. 22, 5.

Cap. 26. § 1. *δύο καὶ τεσσαράκοντα.* „Supra [16, 3 et 25, 1] *τεσσαράκοντα* tantum fuisse dixit.“ Huds. Add. 29, 1 et 69, 1. Videtur igitur alibi numerum summatim comprehendisse. Diod. XII 55 quinque et quadraginta numerat. — *ἄρχοντα ... προστάξαντες.* Codicum scriptura verbosiorem facit orationem cum alterutrum, aut *ἔχοντα* aut *προστάξαντες*, sufficiat. Steph. in Thes. v. *προστ.* pro vulg. *ἔχοντα* scribendum recte suspicatus est *ἄρχοντα*, ut VII 19, 4 leguntur similia verba *ἄρχοντα Ἀλέξανδρον Κορίνθιον προστάξαντες ἀπέστειλαν.* Cf. III 16, 3. VI 93, 2. VIII 23, 4, 39, 2. Ne vel sic verba languere putes, monendum est navibus etiam praepositos esse, qui itineri faciendo, non bello gerendo praeessent eaque de causa nauarchorum munere non fungerentur. Cf. VIII 26, 1. 29, 2. — *καταπλεούσαις* hic simplicem navigandi vim habere recte Class. monet. Cf. II 103, 1. IV 26, 6. VIII 35, 1. 108, 1.

§ 2. *Κλεομένης*] *οὗτος ὁ Κλεομένης καὶ ὁ Πλειστοάναξ*

ὑπὲρ Παυσανίου τοῦ Πλειστοάνακτος υἱέος βασι-
λέως ὄντος καὶ νεωτέρου ἔτι, πατρὸς δὴ ἀδελφὸς
ὤν. ἐδῄωσαν δὲ τῆς Ἀττικῆς τά τε πρότερον τετμη- 3
μένα, [καὶ] εἴ τι ἐβεβλαστήκει, καὶ ὅσα ἐν ταῖς πρὶν
ἐσβολαῖς παρελέλειπτο· καὶ ἡ ἐσβολὴ αὕτη χαλεπω-
τάτη ἐγένετο τοῖς Ἀθηναίοις μετὰ τὴν δευτέραν.
ἐπιμένοντες γὰρ ἀεὶ ἀπὸ τῆς Λέσβου τι πεύσεσθαι 4
τῶν νεῶν ἔργον ὡς ἤδη πεπεραιωμένων ἐπεξῆλθον
τὰ πολλὰ τέμνοντες. ὡς δ' οὐδὲν ἀπέβαινεν αὐτοῖς

§ 2. πατρὸς δὲ codd. Cf. adn.
§ 3. ἐβεβλαστήκει. I. ἐβλαστήκει. Arn. Chr. ἐπιβεβλαστήκει. Cf. adn.
§ 4. ἐπεξῆλθον. Ar. Dan. ὑπεξῆλθον. Cf. adn.

παῖδές εἰσι Παυσανίου τοῦ ἐν Πλαταιᾶσιν ἀριστεύσαντος ἐπὶ τῶν Μήδων. Schol. — ὑπὲρ Παυσανίου τοῦ Πλειστοάνακτος. De Plistoanacte tunc exsulante vid. II 21, 1. V 16 sq. De filio eius, qui postea imperium patri reverso reddidit et multo post iterum rex factus est, cf. Mans. Spart. II p. 319. Ei igitur Cleomenes tutor fuit. Cf. adn. I 107, 2. — νεωτέρου, teneriore aetate, quam qui exercitui praeesse posset. — πατρὸς δή. Particula δέ cum h. l. explicationem non habeat, δή emendavimus, quod similiter legitur apud partic. IV 59, 4. VI 80, 2. VII 81, 2. Verte: quoniam patris frater erat.

§ 3. [καὶ] εἴ τι ἐβεβλαστήκει. „Est delenda καί particula, ut sic procedat oratio: ἐδῄωσαν τά τε πρότερον τετμημένα, εἴ τι ἐβεβλαστήκει, καὶ ὅσα παρελέλειπτο.“ Dind. Cui Dobr. et Goell. assentiuntur. Καί si germanum est, nihil nisi etiam seu adeo potest valere, ut Fritzsch. ad Luci. p. 184 et in ed. Bloomf. interpretantur. Sed nec placet haec vis, et iusta membrorum ratio servata particula obscuratur, quam in ed. 2 Arn. quoque deleri mavult, etsi miram eius excusationem addidit. Praeterea ἐπεβλαστήκει legi iubet Dobr. Et in flexione quidem vulgatae iniuria haereas. Nam Buttmannus, qui in Gr. max. § 83 adn. 2 βέβλαμμαι solum exemplum reduplicationis ante βλ positae esse dicit, non solum eiusdem verbi activo βεβλαφέναι et perfecto βεβλασφήμηκε apud Demosth. XVIII 10, sed etiam ipso βεβλαστηκέναι in Hellanic. Fragm. 2 sive apud Schol. Apollon. III 1178 et ἐβεβλαστήκει Luci. Ver. Hist. I 31 refellitur. Verum est tamen apud Euripidem ἐβλάστηκα legi (cf. Buttm. l. d.). Succrescendi vim, qua hic opus est, verbo tribuit Guil. Dindorf. in lex Sophocl. s. v. — μετὰ τὴν δευτέραν. Cf. II 55. 57.

§ 4. ἐπιμένοντες ... πεύσεσθαι. Cf. Matth. Gr. § 584 b. adn. 2, 2. — ἐπεξῆλθον] ἐπέδραμον. Schol. At hoc est ἐπῆλθον. Verbum ἐπεξέρχεσθαι cum partic. iunctum studiose aliquid persequendi notionem habet. Cf. I 62, 6. Plat. Gorg. 492 d. Similiter cum dat. IV 14, 3. Plat. de Rep. 361 d. Clitoph. 408 d.

ὧν προσεδέχοντο καὶ ἐπελελοίπει ὁ σῖτος, ἀνεχώρησαν καὶ διελύθησαν κατὰ πόλεις.

αἰτίαι, δι' ἃς Μυτιληναῖοι ἀναγκάζονται ξυμβαίνειν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους.

1 27. Οἱ δὲ Μυτιληναῖοι ἐν τούτῳ, ὡς αἵ τε
νῆες αὐτοῖς οὐχ ἧκον ἀπὸ τῆς Πελοποννήσου,
ἀλλὰ ἐνεχρόνιζον, καὶ ὁ σῖτος ἐπελελοίπει, ἀναγκά-
ζονται ξυμβαίνειν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους διὰ τάδε.
2 ὁ Σάλαιθος καὶ αὐτὸς οὐ προσδεχόμενος ἔτι τὰς
ναῦς ὁπλίζει τὸν δῆμον πρότερον ψιλὸν ὄντα ὡς
3 ἐπεξιὼν τοῖς Ἀθηναίοις· οἱ δὲ ἐπειδὴ ἔλαβον ὅπλα,
οὔτε ἠκροῶντο ἔτι τῶν ἀρχόντων, κατὰ ξυλλόγους
τε γιγνόμενοι ἢ τὸν σῖτον ἐκέλευον τοὺς δυνατοὺς
φέρειν ἐς τὸ φανερὸν καὶ διανέμειν ἅπασιν, ἢ
αὐτοὶ ξυγχωρήσαντες πρὸς Ἀθηναίους ἔφασαν
παραδώσειν τὴν πόλιν.

ἡ ξύμβασις αὐτή, μεθ' ἣν καὶ Ἄντισσα Ἀθηναίοις ὑποχείριος γίγνεται.

1 28. Γνόντες δὲ οἱ ἐν τοῖς πράγμασιν οὔτ' ἀποκωλύειν δυνατοὶ ὄντες, εἴ τ' ἀπομονωθήσονται τῆς ξυμβάσεως, κινδυνεύσοντες, ποιοῦνται κοινῇ ὁμολογίαν πρός τε Πάχητα καὶ τὸ στρατόπεδον, ὥστε Ἀθηναίοις μὲν ἐξεῖναι βουλεῦσαι περὶ Μυτιληναίων ὁποῖον ἄν τι βούλωνται, καὶ τὴν στρατιὰν ἐς τὴν πόλιν δέχεσθαι αὐτούς, πρεσβείαν δὲ ἀποστέλλειν ἐς τὰς Ἀθήνας Μυτιληναίους περὶ ἑαυτῶν·

Cap. 27. § 2. ὄντα om. Cass. Aug. Cl.
Cap. 28. § 1. ἀποκωλύσειν codd. Cf. Stahl. Quaest. gram. p. 8.
κινδυνεύσοντες. Pal. It. H. Reg. B. M. κινδυνεύοντες.

Cap. 27. § 2. ὁπλίζει . . . ὄντα, „populo prius levius armato graviora arma tradit.“ Huds.
§ 3. κατὰ ξυλλόγους τε γιγνόμενοι. Similiter II 21, 2 κατὰ ξυστάσεις τε γιγνόμενοι. Cf. adn. 24, 3. — τοὺς δυνατούς. Lesbus enim tunc optimatium imperio parebat. Cf. Kort. Resp. Gr. p. 99 sq. Plehn. Lesb. p. 92 sq. Guil. Herbst. de Mytil. defect. p. 7 sqq. adn. 2, 1.
Cap. 28. § 1. οἱ ἐν τοῖς πράγμασιν] οἱ τὰ τῆς πόλεως πράττοντες. Schol. Sunt eidem, qui paulo ante οἱ δυνατοί appellati sunt, vel qui ex his tunc forte republicae praeerant. Infra 72, 2 et alibi οἱ ἔχοντες τὰ πράγματα. Cf. Wachsm. Antiqu. Gr. I p. 821. — δυνατοὶ ὄντες . . . κινδυνεύσοντες. Haec participia ex participio γνόντες apta sunt, atque οὔτε . . . τέ inter se respondent. — πρεσβείαν δὲ . . . Μυτιληναίους. Propter superiora Ἀθηναίοις μέν cet. proprie Μυτιληναίους δὲ πρεσβείαν ἀποστέλλειν scribendum erat, sed ob interposita καὶ τὴν . . . δέχεσθαι

*ἐν ὅσῳ δ' ἂν πάλιν ἔλθωσι, Πάχητα μήτε δῆσαι
Μυτιληναίων μηδένα μήτε ἀνδραποδίσαι μήτε ἀπο-
κτεῖναι. ἡ μὲν ξύμβασις αὕτη ἐγένετο. οἱ δὲ πρά-* 2
*ξαντες πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους μάλιστα τῶν
Μυτιληναίων περιδεεῖς ὄντες, ὡς ἡ στρατιὰ ἐσῆλθεν,
οὐκ ἠνέσχοντο, ἀλλ' ἐπὶ τοὺς βωμοὺς ὅμως καθ-
ίζουσι. Πάχης δ' ἀναστήσας αὐτοὺς ὥστε μὴ ἀδι-
κῆσαι, κατατίθεται ἐς Τένεδον, μέχρι οὗ τοῖς Ἀθη-
ναίοις τι δόξῃ. πέμψας δὲ καὶ ἐς τὴν Ἄντισσαν* 3
*τριήρεις προσεκτήσατο, καὶ τἆλλα τὰ περὶ τὸ στρα-
τόπεδον καθίστατο ᾗ αὐτῷ ἐδόκει.*

Ἀλκίδας χρόνιος ἐς Ἔμβατον καταπλεύσας τὴν Μυτιλήνην ἑαλωκέναι πυθόμενος βουλεύεται.

29. *Οἱ δ' ἐν ταῖς τεσσαράκοντα ναυσὶ Πελο-* 1
*ποννήσιοι, οὓς ἔδει ἐν τάχει παραγενέσθαι, πλέον-
τες περί τε αὐτὴν τὴν Πελοπόννησον ἐνδιέτριψαν,
καὶ κατὰ τὸν ἄλλον πλοῦν σχολαῖοι κομισθέντες
τοὺς μὲν ἐκ τῆς πόλεως Ἀθηναίους λανθάνουσι,
πρὶν δὴ τῇ Δήλῳ ἔσχον, προσμίξαντες δ' ἀπ' αὐ-
τῆς τῇ Ἰκάρῳ καὶ Μυκόνῳ πυνθάνονται πρῶτον*

μήτε ἀνδραποδίσαι. Pro hoc *μήτε* in optimorum librorum plerisque et mediocrium nonnullis *μηδὲ* legitur.

§ 3. *τἆλλα.* Cass. Ven. C. Gr. al. *τὰ ἄλλα.* Cf. ad. c. 90.

Cap. 29. § 1. *Ἰκάρῳ.* Vind. *Ἰλάρῳ.* Lugd. Chr. Dan. *Κλάρῳ.* Cf. adnotat.

αὐτούς (*τοὺς Μυτιλ.*) sermo mutatus est. — *ἐν ὅσῳ*, intra quantum temporis spatium. Cf. VIII 87, 1.

§ 2. *οὐκ ἠνέσχοντο*, non sustinuerunt (Caes. Bell. Gall. 2, 6). Obiectum item abest V 45, 4. — *ὅμως.* I. e. etsi fides data erat ab Atheniensibus incolumitatis, donec legati rediissent. § 1 extr. Qualis breviloquentia apud hanc particulam non rara est. Cf. I 105, 7. II 51, 6. III 49, 1. 80, 1. IV 96, 9. — *ἀναστήσας αὐτούς.* Cf. adn. I 126, 11. — *ὥστε*, ea condicione ut. Cf. Matth. Gr. § 629. — *κατατίθεται.* Cf. adn. 72, 1. — *μέχρι οὗ . . . δόξῃ.* Cf. adn. I 137, 2. Stahl. Quaest. gram. p. 11.

§ 3. *τὰ περὶ τὸ στρατόπεδον*, quae ad exercitum attinebant. Cf. 35, 2 et de v. *καθίστασθαι* adn. I 114, 3.

Cap. 29. § 1. *οἱ δ' ἐν . . . Πελοποννήσιοι.* Cf. 26, 1. — *σχολαῖοι.* Cf. Krueg. Gr. § 57, 5 adn. 4. — *τοὺς ἐκ τῆς πόλεως Ἀθηναίους.* Athenienses classe centum navium (c. 16) a Peloponneso redeuntes. — *πρὶν δή* de postremo rei eventu dictum est. Cf. I 118, 2. III 104, 6. VII 39, 2. 71, 5. Ad Delum enim classis ab Atheniensibus conspici non iam poterat. — *ἔσχον.* Cf. adn. I 110, 4. — *Ἰκάρῳ καὶ Μυκόνῳ.* A Delo in Ioniam profectos Myconum prius quam Icarum attigisse adnotat Haack. Quare aut verba

ὅτι ἡ Μυτιλήνη ἑάλωκε. βουλόμενοι δὲ τὸ σαφὲς
εἰδέναι κατέπλευσαν ἐς Ἔμβατον τῆς Ἐρυθραίας·
ἡμέραι δὲ μάλιστα ἦσαν τῇ Μυτιλήνῃ ἑαλωκυίᾳ
2 ἑπτά, ὅτε ἐς τὸ Ἔμβατον κατέπλευσαν. πυθόμε-
νοι δὲ τὸ σαφὲς ἐβουλεύοντο ἐκ τῶν παρόντων·
καὶ ἔλεξεν αὐτοῖς Τευτίαπλος ἀνὴρ Ἠλεῖος τάδε.
1 30. „Ἀλκίδα καὶ Πελοποννησίων ὅσοι πάρεσμεν λόγος Τευτιάπλου.
ἄρχοντες τῆς στρατιᾶς, ἐμοὶ δοκεῖ πλεῖν ἡμᾶς ἐπὶ
Μυτιλήνην πρὶν ἐκπύστους γενέσθαι, ὥσπερ ἔχο-
2 μεν. κατὰ γὰρ τὸ εἰκὸς ἀνδρῶν νεωστὶ πόλιν
ἐχόντων πολὺ τὸ ἀφύλακτον εὑρήσομεν, κατὰ μὲν
θάλασσαν καὶ πάνυ, ῇ ἐκεῖνοί τε ἀνέλπιστοι ἐπι-

ἑάλωκε. M. et deteriores aliquot libri frustra ἑαλωκυῖα εἴη. Cf. VIII 23, 2. V 82, 3.

transponenda aut Πάρῳ pro Ἰκάρῳ legendum esse coniecit Haas. in Ephem. antiqu. stud. 1836 p. 684 et in Lucubr. Thuc. p. 23. Sed in talibus veteres non anxie iustum ordinem observare respondet Bloomf., quod verum esse ex altero exemplo Thucydideo VIII 88 εὐθὺ τῆς Φασήλιδος καὶ Καύνου intellegitur. Cf. VIII 108, 1. Non prorsus similes sunt aliae ὑστερολογίαι, velut Tacitina Tarentino Brundisinoque foedere Ann. I 10. — προσμίξαντες δ' ... πυνθάνονται pariter atque τοὺς μὲν ... λανθάνουσι ad σχολαῖοι κομισθέντες referendum est. Ex tarditate enim et commodum et incommodum Peloponnesiis provenit, cum Atheniensium quidem conspectum vitarent, sed interim Mytilenae captae essent.

§ 2. τὸ σαφές, id, quod de illo nuntio verum esset, fere idem atque τὸ ἀληθές. Cf. I 22, 4. — Ἔμβατον] τὸ στενὸν τὸ μεταξὺ Χίου καὶ Ἐρυθρᾶς. Schol. Apud quem Ἐρυθρᾶς pro usitatiore Ἐρυθρῶν non sollicitandum. Vid. Steph. Thes. „Ἔμβατον Stephano τόπος τῆς Ἐρυθραίας. Ms. Vatic. geographi ἄκρον τῆς νήσου vocat. Polyaen. III 9 περὶ Ἔμβατα." Wass. — τῆς Ἐρυθραίας. Agri Erythrarum, urbis e regione Chii sitae. — τῇ Μυτιλήνῃ ἑαλωκυίᾳ. Cf. Matth. Gr. § 388 c. Krueg. Gr. § 48, 5 adn. 3. — ἐκ τῶν παρόντων, pro praesenti rerum statu. Cf. V 87. VII 62, 1. 77, 1 et ὡς ἐκ τῶν π. IV 17, 1.

Cap. 30. § 1. πρὶν ἐκπύστους γενέσθαι. Sic rursus IV 70, 2. VIII 42, 1. Similiter καταγγέλτους γίγνεσθαι VII 48, 1 et ἐξαγγέλτους VIII 14, 1. — ὥσπερ ἔχομεν, sicut sumus, i. e. „sine ulla mora ac deliberatione atque ulteriore apparatu." Duk. Cf. adn. I 134, 3. Stallb. ad Plat. Alc. 123 c.

§ 2. ἀνδρῶν ... ἐχόντων. Hos genetivos pendere ex nomine τὸ ἀφύλακτον, i. e. τὴν ἀφυλαξίαν, ex articulo omisso apparet. — πολὺ τὸ ἀφύλακτον εὑρήσομεν, magnam nancisceremur (i. e. experiendo inveniemus. Cf. VIII 66, 4. Herod. I 44. Soph. Phil. 452. Dem. IV 50) in custodiendo neglegentiam. — καὶ πάνυ,

γενέσθαι ἄν τινα σφίσι πολέμιον καὶ ἡμῶν ἡ ἀλκὴ
τυγχάνει μάλιστα οὖσα· εἰκὸς δὲ καὶ τὸ πεζὸν
αὐτῶν κατ' οἰκίας ἀμελέστερον ὡς κεκρατηκότων
διεσπάρθαι. εἰ οὖν προσπέσοιμεν ἄφνω τε καὶ 3
νυκτός, ἐλπίζω μετὰ τῶν ἔνδον, εἴ τις ἄρα ἡμῖν
ἐστιν ὑπόλοιπος εὔνους, καταληφθῆναι ἂν τὰ
πράγματα. καὶ μὴ ἀποκνήσωμεν τὸν κίνδυνον, 4
νομίσαντες οὐκ ἄλλο τι εἶναι τὸ καινὸν τοῦ πο-
λέμου ἢ τὸ τοιοῦτον, ὃ εἴ τις στρατηγὸς ἔν τε

αι

Cap. 80. §. 4. *τὸ καινόν*. Gr. C. F. M. *κενόν*, Laur. *κενόν*. Utrumque agnoscit schol. Sed vulgatam probamus, ne et plurimorum atque optimorum librorum auctoritatem spernere et in voce *κενά* subiti magis quam, qui huc non pertinet, inanis terroris significationem contra notionem vocabuli quaerere cogamur. Utrum praestet, Arnoldus in ed. 2, qui in ed. 1 *κενά* prorsus damnaverat, non audet decernere. Cf. etiam Krohl. Quaest. Thuc. I p. 6. At contra Arn. vid. Bloomf. in ed 2. Quod sequitur enuntiatum (*ὃ* ... *ὀρθοῖτο*) referri non posse nisi ad subitos et inexspectatos belli eventus optime docuit Class.

vel maxime. Cf. II 11, 6. 51, 2. Oppositum est *εἰκὸς δὲ καί*. — *καὶ ἡμῶν* ... *οὖσα*, et (ubi) nostrarum virium robur maxime locum habet. Cf. I 80, 3. VI 84, 9. De *εἶναι* locum habere significante cf. IV 10, 3. VII 4, 4. 28, 1. Plat. Lach. 185 d. Conviv. 208 a. Xen. Hist. Gr. II 3, 36. Respicitur ad maiores copias navales quam pedestres, quas in illa expeditione habebant Peloponnesii. Inutiles igitur sunt Kruegeri coniecturae *μάλιστ' ἀποῦσα* aut *μάλ' ἀποστατοῦσα* etiam ideo reiciendae, quia Peloponnesii mari non plus aberant a Mytilenis quam terra. Contra Class. vide Annal. phil. 1868 p. 113sq. — *ἀμελέστερον* ... *διεσπάρθαι*. De re cf. Drak. ad Liv. VI 3, 5.

§ 3. *ἐλπίζω*, quod sequitur *ἄν* cum inf. praes. vel aor., leniorem suspicandi vim habet. Cf. I 127, 2. II 20, 2. IV 13, 1. V 39, 2. VII 61, 3. Similiter supra *ἀνέλπιστοι ἐπιγενέσθαι ἄν* dictum est. — *καταληφθῆναι* ... *τὰ πράγματα*, fore, ut res (illas) in potestatem nostram redigamus. Cf. 11, 2 et *κατέχειν τὰ πράγματα* IV 2, 3.

§ 4. *ἀποκνήσωμεν*. Cf. adn. 20, 2. — *τὸ καινὸν τοῦ πολέμου*, necopinatum belli (ut subita belli dixerunt Liv. VI 32 et Tac. Hist. V 13), quod in bello novum vel inexspectatum accidit. Cf. adn. II 61, 2. Proverbium fuit *πολλὰ καινὰ τοῦ πολέμου*. Cf. Polyb. XXIX 6. Diod. XX 30. 67. Cic. ad Att. V 20, 3. Nam his locis et apud Aristot. Eth. Nic. III 11, 6, cum librorum scriptura fluctuet, *τὰ καινά*, non *τὰ κενά* intellegenda esse iudicamus. — *τὸ τοιοῦτον*, i. e. *τὸ προσπεσεῖν ἄφνω*: nam *τὸ μὴ ἀποκνεῖν τὸν κίνδυνον* minus recte *τὸ καινὸν τοῦ πολέμου* appellatur. — *ὃ* ad *τὸ τοιοῦτον* relatum quoniam esset *τὸ προσπεσεῖν ἄφνω*, id sic intellegendum esset, ut cum verbo *φυλάσσοιτο* iunctum significaret *τὸ ἄλλους ἑαυτῷ προσπεσεῖν ἄφνω*, cum verbo *ἐνορῶν* contra *τὴν δύνα-*

αὑτῷ φυλάσσοιτο καὶ τοῖς πολεμίοις ἐνορῶν ἐπιχειροίη, πλεῖστ' ἂν ὀρθοῖτο."

1 31. *Ὁ μὲν τοσαῦτα εἰπὼν οὐκ ἔπειθε τὸν Ἀλκίδαν· ἄλλοι δέ τινες τῶν ἀπ' Ἰωνίας φυγάδων καὶ οἱ Λέσβιοι <οἱ> ξυμπλέοντες παρῄνουν, ἐπειδὴ τοῦτον τὸν κίνδυνον φοβεῖται, τῶν ἐν Ἰωνίᾳ πόλεων καταλαβεῖν τινα ἢ Κύμην τὴν Αἰολίδα, ὅπως ἐκ πόλεως ὁρμώμενοι τὴν Ἰωνίαν ἀποστήσωσιν (ἐλπίδα δ' εἶναι· οὐδενὶ γὰρ ἀκουσίως ἀφῖχθαι), καὶ τὴν πρόσοδον ταύτην μεγίστην οὖ-*

ἄλλαι παραινέσεις, ἃς οὐκ ἐνδεχόμενος Ἀλκίδας ἀναπλεῖν προαιρεῖται.

Cap. 31. § 1. *μεγίστην οὖσαν.* Vat. H. Reg. *οὖσαν μεγίστην.*

μιν τοῦ τοῖς πολεμίοις προσπεσεῖν ἄφνω. Qualis durities cum ferenda non videatur, pronomen grammatice potius ad *τὸ καινὸν τοῦ πολέμου* spectare existimandum est. Quamquam ad sententiam fatemur nihil interesse, quia scriptor *οὐκ ἄλλο τι* esse *τὸ καινὸν τοῦ πολέμου* dixit *ἢ τὸ τοιοῦτον.* Proxima sic interpretare: quod si quis dux et in se caveat et in hostibus animadvertens impetum faciat, felicissimo successu utatur. *Ὃ* cum duobus verbis cohaerere iam diximus. Dativus *τοῖς πολεμίοις* item et cum verbo *ἐνορῶν* (cf. I 95, 7) et cum altero *ἐπιχειροίη* nectendus est. *Ἐν αὑτῷ*, non *αὐτός*, ob contraria *τοῖς πολεμίοις ἐνορῶν* scripsisse Thucydidem vidit Krohl. Quaest. Thuc. I p. 6. — *πλεῖστ' ἂν ὀρθοῖτο.* Similiter 37, 4. 42, 4.

Cap. 31. § 1. *οἱ* addidit Madvig. Advers. I p. 315. Non de Lesbiis in universum sermo est, sed de eis, qui cum Alcida erant. Fuerunt procul dubio legati Lacedaemonem missi (4, 5. 5, 4). — *ὁρμώμενοι.* Cf. adn. I 64, 2. — *ὅπως ... τὴν Ἰωνίαν ... γίγνηται*, ut Ioniam ad defectionem moverent et, hunc maximum Atheniensium reditum si intercepissent, simul etiam, si navibus terram eorum aggressuri essent, facultates sibi obtingerent. De *καὶ ἅμα* cf. I 14, 3. Ut hic item I 142, 7 et 8 *ἐφορμεῖν* terram alicuius navibus invadere atque obsidere significat. Hoc ipsum (cf. 15, 1 *ναυσὶ ἐπιόντες*) modo frustra Lacedaemonii temptaverant, cum in Isthmo impetum in Atheniensium fines faciendum pararent. Verbum *δαπάνη* non solum impensam indicat in aliquid faciendam, sed etiam opes quibus impensa exercetur. Cf. I 83, 2. 99, 3. VIII 37, 4. Herod. I 41. Xen. Cyr. I 6, 9. Oec. 7, 36. Plat. de Rep. 550 d. Leg. 718 a. Utramque vim etiam Latinorum sumptus habet. Cf. Ter. Heaut. I 2, 33. Cic. de Off. II 12, 42. De Classeni aliorumque interpretationibus cf. Mus. Rhen. XVII p. 618 sqq. et Annal. phil. 1868 p. 107 sq. — *οὐδενὶ γὰρ ἀκουσίως ἀφῖχθαι*, nemini ingrate se advenisse. Frustra *ἀκουσίῳ* coniecerunt Lindav. et Herwerd. Stud. Thuc. p. 41. Nam adverbium referendum est ad adiectivum passivae significationis (non optatus), quod legitur 40, 1. 82, 2. IV 98, 6. Activam vim (invitus) adiectivum habet

σαν Ἀθηναίων ἣν ὑφέλωσι, καὶ ἅμα, ἢν ἐφορμῶσιν αὐτοῖς, δαπάνη σφίσι γίγνηται· πείσειν τε οἴεσθαι καὶ Πισσούθνην ὥστε ξυμπολεμεῖν. ὁ δὲ 2
οὐδὲ ταῦτα ἐνεδέχετο, ἀλλὰ τὸ πλεῖστον τῆς γνώμης εἶχεν, ἐπειδὴ τῆς Μυτιλήνης ὑστερήκει, ὅτι τάχιστα τῇ Πελοποννήσῳ πάλιν προσμῖξαι.

ἐς Ἔφεσον οὖν καὶ ἐντεῦθεν ὡς ἐπὶ Πελοπόννησον φεύγει. ἀνόητος; ὠμότης αὐτοῦ ἐς τοὺς αἰχμαλώτους.

32. Ἄρας δὲ ἐκ τοῦ Ἐμβάτου παρέπλει, καὶ 1
προσσχὼν Μυοννήσῳ τῇ Τηΐων τοὺς αἰχμαλώτους οὓς κατὰ πλοῦν εἰλήφει ἀπέσφαξε τοὺς πολλούς. καὶ ἐς τὴν Ἔφεσον καθορμισαμένου 2

ὑφέλωσι. It. Vat. Reg. Bekk. ἀφέλωσι. Sed nobis hi libri non magis quam in superiorum verborum collocatione sequendi videntur; nam similiter ὑφελεῖν legitur 13, 7. 82, 2, neque clandestinum est, ut voluit Class., sed ad ea videtur pertinere, quorum usu aliquis fruitur.

αὐτοῖς Bekk. ex Cl. Ven. C. F. It. Vat. H. Reg. Bas. Gr. aliis. Vulgo αὐτούς, ut Cass. Aug. Pal. E., quod verbo ἐφορμεῖν parum convenit, etsi conferas Matth. Gr. § 402 adn. 1.

δαπάνη σφίσι Cass. Aug. Ven. C. Pal. It. Vat. H. Bas. Gr. Laur. Chr. Bekk. Vulgo σφίσι δαπάνη. Ar. δαπάνη καὶ σφίσι. M. σφίσιν αὐτοῖς δαπάνη. Pro nom. δαπάνη D. et I. δαπάνην. Cf. adn.

γίγνηται. Ven. H. G. ed. Bas. γίγνεται. D. et Parm. γίγνεσθαι.

§ 2. προσμῖξαι. Herodiani (ed. Lentz) II p. 709 praeceptum: τὸ ῐ καὶ τὸ ῡ πρὸ τοῦ ξ οὐδέποτε εὑρίσκεται φύσει μακρά, cuius ipse exceptionem statuit in augmento temporali (ἴξευον exemplo utitur), a falsa analogia substantivorum in ξ desinentium (κῆρυξ κήρῡκος, φοῖνιξ φοίνῑκος) videtur ductum esse. Longum enim ι ostendunt Μειξιάδης in Corp. inscr. n. 560 et ἐπιμειξίας in Philod. de ira lib. ed. Gomperz. col. XXXV 33. Atque ut a stirpe παγ fit πήγνυμι πήξω πέπηγμαι ἐπάγην, sic a stirpe μῐγ fit μίγνυμι μίξω μέμῑγμαι ἐμίγην. Quare noluimus ex illo praecepto προσμίξαι scribere.

Cap. 32. § 1. προσσχών. Pal. m. rec. Aug. προσχών. Cf. ad. I 15.

Μυοννήσῳ. Ante Bekk. et in plerisque membranis Μυονήσῳ. Sed vid. Strab. 618 et hic Duk. Cf. de Peloponnesi nomine ad. I 1.

VI 8, 4 eodemque spectat ἀκουσίως II 8, 1. — οἴεσθαι. Ad hoc, ut iam ad membrum ἐλπίδα δ' εἶναι . . . ἀφῖχθαι, ex superiore παρῄνουν repetendum ἔλεγον. Cf. adn. IV 3, 2. — Πισσούθνην. Cf. adn. I 115, 5. — ὥστε. Cf. adn. II 2, 4.

§ 2. τὸ πλεῖστον τῆς γνώμης εἶχεν, ad eam sententiam potissimum animo inclinabat, ut τὴν πλείστην γνώμην εἶχεν potuit scribi. Cf. adn. 25, 2. — προσμῖξαι. Cf. adn. I 46, 3.

Cap. 32. § 1. παρέπλει. Ioniae litora. — Μυοννήσῳ τῇ Τηΐων. Cf. Strab. 643 extr. et Liv. XXXVII 27. — κατὰ πλοῦν sine articulo, ut καθ' ὁδόν. Cf. VII 81, 3 et ἐν πλῷ VI 34, 9. — ἀπέσφαξε. Cf. II 67, 4. — τοὺς πολλούς. De hac appositione cf. Krueg.

αὐτοῦ, Σαμίων τῶν ἐξ Ἀναίων ἀφικόμενοι πρέσβεις ἔλεγον οὐ καλῶς τὴν Ἑλλάδα ἐλευθεροῦν αὐτόν, εἰ ἄνδρας διέφθειρεν οὔτε χεῖρας ἀνταιρομένους οὔτε πολεμίους, Ἀθηναίων δὲ ὑπὸ ἀνάγκης ξυμμάχους· εἴ τε μὴ παύσεται, ὀλίγους μὲν αὐτὸν τῶν ἐχθρῶν ἐς φιλίαν προσάξεσθαι,
3 *πολὺ δὲ πλείους τῶν φίλων πολεμίους ἕξειν. καὶ ὁ μὲν ἐπείσθη τε καὶ Χίων ἄνδρας ὅσους εἶχεν ἔτι ἀφῆκε καὶ τῶν ἄλλων τινάς· ὁρῶντες γὰρ τὰς ναῦς οἱ ἄνθρωποι οὐκ ἔφευγον, ἀλλὰ προσεχώρουν μᾶλλον ὡς Ἀττικαῖς, καὶ ἐλπίδα οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην εἶχον μή ποτε Ἀθηναίων τῆς θαλάσσης κρατούντων ναῦς Πελοποννησίων ἐς Ἰωνίαν παραβαλεῖν.*
1 33. *Ἀπὸ δὲ τῆς Ἐφέσου ὁ Ἀλκίδας ἔπλει κατὰ τάχος καὶ φυγὴν ἐποιεῖτο· ὤφθη γὰρ ὑπὸ τῆς Σαλαμινίας καὶ Παράλου ἔτι περὶ Κλάρον ὁρ-*

Cap. 33. § 1. *Κλάρον.* Bekk. de Popp. coniectura *Ἴκαρον* et § 2 *Ἰκάρῳ.* Cf. adn.

ad Dion. p. 305. Gr. § 57, 8 et adn. V 75, 4.
§ 2. *τῶν ἐξ Ἀναίων.* Cf. adn. 19, 2. — *τὴν Ἑλλάδα ἐλευθεροῦν.* Cf. II 8, 4. — *εἰ ... διέφθειρεν.* Exspectes forsitan aut *εἰ διαφθείροι* aut *εἰ διαφθείρει.* At cf. adn. 9, 2. — *χεῖρας ἀνταιρομένους,* propr. manus (suas) contra tollentes (ad pugnandum). Cf. Herod. VII 209.
§ 3. *Χίων ἄνδρας.* Ex his Alcidam ad Chium appulsum esse male colligit Haas. Lucubr. Thuc. p. 24. Nam hos homines mari in navibus onerariis captos esse et ex ipsis verbis *κατὰ πλοῦν* § 1 colligi potest et ex eis, quae II 67, 4 leguntur. Multo minus autem e Samo quoque captivos abductos esse idem Haas. debebat dicere. Nam qui soli hic commemorantur Samii, erant Anaitae § 2, Sami incolarum et Atheniensium hostes, Lacedaemoniorum socii. Cf. 19, 2. IV 75, 1. — *ἐλπίδα,* exspectationem, opinionem, Cf. VII 61, 2 et adn. I 1, 1. — *μήποτε ... παραβαλεῖν.* Negatio post nomen exspectationis vim habens infinitivo articulo carenti ita addita est, ut alibi post impedimenti et timoris substantiva (cf. adn. I 16 et infra 39, 2) et post adiectivum *ἀπροσδόκητος* VII 29, 3. Plerumque post tale *μή* optativum aut coniunctivum legi ex adn. II 13, 1 intelleges. *Παραβάλλειν* intransitivum est, ut *διαβάλλειν* II 83, 3. Significat traicere ut apud Herod. VII 179. Dem. XII 16.
Cap. 33. § 1. *φυγὴν ἐποιεῖτο.* Cf. adn. I 68, 2. Facere fugam Latini quoque sic dicunt. — *ὑπὸ τῆς Σαλαμινίας καὶ Παράλου.* Erant duae triremes veloces civitati Atheniensium ad varia publica negotia semper instructae paratae que. Cf. 77, 3. VI 53, 1. 61, 4. VIII 73, 5. 74, 1 et Boeckh. Oecon. civ. Ath. I p. 339. Tab. rei naval. Ath. p. 77 sq. Schoemann. Antiqu. Gr. I p. 443. — *περὶ Κλάρον.* Clarus (τὸ πρὸ Κο-

μῶν (αἱ δ' ἀπ' Ἀθηνῶν ἔτυχον πλέουσαι), καὶ
δεδιὼς τὴν δίωξιν ἔπλει διὰ τοῦ πελάγους ὡς γῇ
ἑκούσιος οὐ σχήσων ἄλλῃ ἢ Πελοποννήσῳ.

Πάχης δὲ Ἀλκίδαν μέχρι Πάτμου ἐπιδιώκει.

Τῷ δὲ Πάχητι καὶ τοῖς Ἀθηναίοις ἦλθε μὲν 2
καὶ ἀπὸ τῆς Ἐρυθραίας ἀγγελία, ἀφικνεῖτο δὲ
καὶ πανταχόθεν· ἀτειχίστου γὰρ οὔσης τῆς Ἰω-
νίας, μέγα τὸ δέος ἐγένετο μὴ παραπλέοντες οἱ
Πελοποννήσιοι, εἰ καὶ ὣς μὴ διενοοῦντο μένειν,
πορθῶσιν ἅμα προσπίπτοντες τὰς πόλεις. αὐτάγ-
γελοι δ' αὐτὸν ἰδοῦσαι ἐν τῇ Κλάρῳ ἥ τε Πάρα-
λος καὶ ἡ Σαλαμινία ἔφρασαν. ὁ δὲ ὑπὸ σπου- 3
δῆς ἐποιεῖτο τὴν δίωξιν· καὶ μέχρι μὲν Πάτμου
τῆς νήσου ἐπεδίωξεν, ὡς δ' οὐκέτι ἐν καταλήψει

ἑκούσιος. Cass. et Aug. ἑκουσίως. Cf. Lob. ad Phryn. p. 6, sed etiam adn. I 138, 4.

§ 3. Πάτμου Vind. Mosqu. Ar. Bekk. Vulgo Λάτμου. Gr. Λάγμου. „Cum nullus alius auctor de hac Latmo insula fecerit mentionem, credo legendum Πάτμου. Latmus enim est mons et urbs Cariae in mediterraneo, non insula.“ Palmer.

λοφῶνος ἄλσος τοῦ Κλαρίου Ἀπόλλωνος, Strab. 642) est Ioniae locus notus prope Colophonem inter Myonnesum et Ephesum situs. Eo igitur Alcidas, antequam Ephesum appulisset, pervenire potuit, quamquam supra ea de re nihil legimus. Nos quidem olim ob verba 29, 1 Ἴκαρον et § 2 Ἰκάρῳ scribendum censuimus; sed haec coniectura brevius ab Haack. Gerv. al. impugnata fusius et subtilius refutata est ab Arn. et Haas., ab hoc et in Ephemer. antiqu. studior. 1836 p. 681 sqq. et in Lucubr. Thuc. p. 17 sqq. — διὰ τοῦ πελάγους, per altum, relicta ora. Cf. 69, 1. — σχήσων. Cf. adn. I 110, 4.

§ 2. τῷ δὲ Πάχητι καὶ τοῖς Ἀθηναίοις. Cf. adn. I 116, 3. — ἦλθε ... ἀφικνεῖτο. Aoristus de uno nuntio, imperfectum de pluribus deinceps allatis. Eadem temporum mutatio 22, 3. Particulae μὲν καὶ ... δὲ καί similiter iam I 119 lectae sunt. — ἀτειχίστου οὔσης τῆς Ἰωνίας. Ex primo bello Persico repetit Goell. Cf. Herodot. VI 32 et Dahlm. Quaest. hist. I p. 108. Postea contra Athenienses urbes muniri videbimus VIII 14, 3. 84, 4. — καὶ ὣς, vel sic, i. e. καίπερ ἀτειχίστου οὔσης. — αὐτόν. Obscurius positum pronomen ad Alcidam refertur.

§ 3. ὑπὸ σπουδῆς = σπουδῇ, σπουδαίως. Cf. V 66, 2. VIII 107, 1. — ἐπεδίωξεν. Cf. adn. 69, 1. — ὡς δ' οὐκέτι ... ἐφαίνετο. „Propr. cum non amplius in comprehensione videretur (classis), i. e. cum videret se non iam posse classem hostium comprehendere, aut etiam assequi.“ Steph. in Thes. v. κατάληψις. Subiectum tamen verbi ἐφαίνετο non esse

ἐφαίνετο, ἐπανεχώρει. κέρδος δὲ ἐνόμισεν, ἐπειδὴ οὐ μετεώροις περιέτυχεν, ὅτι οὐδαμοῦ ἐγκαταληφθεῖσαι ἠναγκάσθησαν στρατόπεδον ποιεῖσθαι καὶ φυλακὴν σφίσι καὶ ἐφόρμησιν παρασχεῖν.

1 34. Παραπλέων δὲ πάλιν ἔσχε καὶ ἐς Νότιον τὸ Κολοφωνίων, οὗ κατῴκηντο Κολοφώνιοι τῆς ἄνω πόλεως ἑαλωκυίας ὑπὸ Ἰταμάνους καὶ τῶν βαρβάρων κατὰ στάσιν ἰδίᾳ ἐπαχθέντων. ἑάλω δὲ

ἀνακομιζόμενος δὲ Νότιον αἱρεῖ. τὰ ἐνταῦθα καὶ ἐν Κολοφῶνι πρότε-

στρατόπεδον. Τέ, quod olim sequebatur, om. It. Vat. H. Reg. Bekk. Cf. ed. mai.

Cap. 34. § 1. Ἰταμάνους. H. Ἰταβάνους. D. I. Ἰταμάγους. Vind. Ἰταμένους. Cf. adn.

ἰδίαν codd. Cf. adn.

classem hostium, quod Steph. putavit, manifestum est; sed facilius, id quod schol. et alii statuerunt, existimetur esse Alcidas paulo ante pronomine αὐτός significatus. Sed vel hoc displicet, quoniam a verbis ὁ δέ ad Pachetem rediit oratio. Ac si similia dicendi genera comparamus, ἐφαίνετο impersonaliter positum seu obscure subiectum τὰ πράγματα scriptoris animo obversatum esse fit verisimile. Cf. adn. I 137, 4. — ἐπανεχώρει, eo, unde profectus erat, redibat. Cf. I 63, 2. 131, 1. III 96, 2. V 41, 3. 55, 3. VI 70, 3. 97, 5 et adn. 108, 3. — ὅτι οὐδαμοῦ ... παρασχεῖν, quod nusquam deprehensae (naves hostiles) castra munire et sibi eas custodiendi et stationes ipsis oppositas habendi (seu navibus obsidendi) necessitatem praebere coactae essent. Σφίσι ad Athenienses refer. Super voc. ἐφόρμησις cf. adn. II 89, 9. Nomina rerum poni etiam de occasionibus et causis earum vidimus ad I 52, 2. II 44, 3. De re locos VIII 10. 15. 20 comparari iubet Arn. Paches autem necessitatem obsidendi classem hostilem ideo fugiebat, quod Atheniensium de Mytilenaeis decretum, quod ei peragendum erat, exspectabat. Cf. c. 28. Praeterea tota Lesbus nondum subiecta erat. Cf. 35, 1.

Cap. 34. Cf. Aristot. Polit. V 3. Polyaen. III 2. — § 1. πάλιν, i. e. ὀπίσω. — Νότιον τὸ Κολοφωνίων. „Oppidum Colophonium mari imminens abest a vetere Colophone duo ferme milia passuum, inquit Liv. XXXVII 26. Vel portum habuit vel certe litus navibus opportunum.“ Wass. Cf. Schneid. ad Xen. Hist. I 2, 4. — κατῴκηντο. Cf. adn. I 120, 2. — τῆς ἄνω πόλεως. „Τὴν ἄνω πόλιν vocat τὴν ἀπὸ θαλάσσης [cf. adn. I 93, 7], veterem Colophonem.“ Ae. Port. — Ἰταμάνους. Est nomen ignotum, cui similia ab Ἰθα potius incipiunt, velut Ἰθαμίτρης. — κατὰ στάσιν ἰδίαν interpretantur propter intestinam seditionem. Quod cum non apte fieri videatur, Bloomf. et Krueg. (in Seebod. Comment. III 1 p. 585) ἰδίᾳ legendum coniecerunt verba 2, 3 ἰδίᾳ κατὰ στάσιν μηνυταὶ γίγνονται comparantes. Id recipiendum est. Vulgatam frustra defendit Kaempf.

ρον ξυμβάντα Νότιον Ἀθηναῖοι κατοικίζουσι.

μάλιστα αὕτη ὅτε ἡ δευτέρα Πελοποννησίων ἐσ-
βολὴ ἐς τὴν Ἀττικὴν ἐγίγνετο. ἐν οὖν τῷ Νοτίῳ 2
οἱ καταφυγόντες καὶ κατοικήσαντες αὐτόθι αὖθις
στασιάσαντες, οἱ μὲν παρὰ Πισσούθνου ἐπικούρους
Ἀρκάδων τε καὶ τῶν βαρβάρων ἐπαγόμενοι ἐν
διατειχίσματι εἶχον καὶ τῶν ἐκ τῆς ἄνω πόλεως
Κολοφωνίων οἱ μηδίσαντες ξυνεσελθόντες ἐπολί-
τευον, οἱ δὲ ὑπεξελθόντες τούτους καὶ ὄντες φυ-
γάδες τὸν Πάχητα ἐπάγονται. ὁ δὲ προκαλεσά- 3
μενος ἐς λόγους Ἱππίαν τῶν ἐν τῷ διατειχίσματι
Ἀρκάδων ἄρχοντα, ὥστε, ἢν μηδὲν ἀρέσκον λέγῃ,
πάλιν αὐτὸν καταστήσειν ἐς τὸ τεῖχος σῶν καὶ

§ 2. ξυνεσελθόντες. Cass. Aug. Cl. Ven. alii nonnulli ξυνελθόντες, minus recte.
§ 3. τὸν ἐν τῷ codd. Cf. adn.

Quaest. Thuc. p. 14 sq. — ἡ δευτέρα ... ἐσβολή. Cf. II 47, 2.

§ 2. οἱ καταφυγόντες ... αὐτόθι, qui eo confugerant et ibi domicilia collocaverant. De nominativis cf. Krueg. Gr. § 56, 9 adn. 1. — ἐπικούρους Ἀρκάδων. Cf. VII 57, 9 et Wachsm. Antiqu. Gr. I p. 271 sq. — ἐπαγόμενοι partic. praes. de eis dictum, quorum adhuc auxilio utuntur. Cf. VI 6, 2. Verte: in auxilium adhibentes. — ἐν διατειχίσματι. Port. in munitionibus urbem intersaepientibus. Id est in parte urbis, quae a reliqua muro separata et castelli instar erat. Ita Polybii verba διατειχίζειν τὴν πόλιν ἀπὸ τῆς ἄκρας a Bloomf. allata Livius XXI 11 expressit Latinis vallo urbem ab arce intersaepire. Cf. VII 60, 2. — ἐπολίτευον, participes civitatis erant. Cf. adn. II 46, 1. Verba καὶ τῶν ..., ἐπολίτευον praeter institutum sententiae ordinem (οἱ μὲν ... εἶχον ..., οἱ δὲ ... ἐπάγονται) addita sunt. Cf. II 88, 2. Rem explicat Ullrich Symb. ad explic. Thuc. p. 114 sq. — ὑπεξελθόντες τούτους. Accusativum simili usu verborum ὑπεκστῆναι et ὑπεκτρέπεσθαι in Matth. Gramm. § 393, 4 illustrat Bloomf. Cf. ὑποχωρεῖν II 86, 2 et ibi adn.

§ 3. ὁ δὲ προκαλεσάμενος cet. Sequitur anacoluthon inde exortum, quod scriptor proprie ἐξελθόντα αὐτὸν ἐν φυλακῇ ἀδέσμῳ εἶχεν voluit pergere, sed interpositis verbis ὥστε ... ὑγιᾶ orationem mutavit extremi incisi participium in enuntiatum primarium resolvens, unde nominativi absoluti exorti sunt. Similes comprehensiones leguntur IV 80, 4. Xen. Cyr. IV 6, 3. Demosth. LII 30. Luci. Dial. de. XIV 2. XXIII 3. Cantac. III 99 p. 606. — τῶν ... ἄρχοντα. Cum ἄρχοντα articulo carere possit (cf. V 51, 2. VIII 92, 5), ut sententia constet, τὸν in τῶν auctore Class. mutare sufficit. — ὥστε. Cf. Matth. Gr. § 479 a et 629. — σῶν καὶ ὑγιᾶ. Salvum et incolumem,

ὑγιᾶ, ὁ μὲν ἐξῆλθε παρ' αὐτόν, ὁ δ' ἐκεῖνον μὲν
ἐν φυλακῇ ἀδέσμῳ εἶχεν, αὐτὸς δὲ προσβαλὼν
τῷ τειχίσματι ἐξαπιναίως καὶ οὐ προσδεχομένων
αἱρεῖ, τούς τε Ἀρκάδας καὶ τῶν βαρβάρων ὅσοι
ἐνῆσαν διαφθείρει· καὶ τὸν Ἱππίαν ὕστερον ἐσ-
αγαγών, ὥσπερ ἐσπείσατο, ἐπειδὴ ἔνδον ἦν, ξυλ-
4 λαμβάνει καὶ κατατοξεύει. Κολοφωνίοις δὲ Νότιον
παραδίδωσι πλὴν τῶν μηδισάντων. καὶ ὕστερον
Ἀθηναῖοι οἰκιστὰς πέμψαντες κατὰ τοὺς ἑαυ-
τῶν νόμους κατῴκισαν τὸ Νότιον, ξυναγαγόν-
τες πάντας ἐκ τῶν πόλεων, εἴ πού τις ἦν Κο-
λοφωνίων.
1 35. Ὁ δὲ Πάχης ἀφικόμενος ἐς τὴν Μυτιλή- Πάχης τὰ περὶ Λέσβον καθίσταται.
νην τήν τε Πύρραν καὶ Ἔρεσον παρεστήσατο,
καὶ Σάλαιθον λαβὼν ἐν τῇ πόλει τὸν Λακεδαι-
μόνιον κεκρυμμένον ἀποπέμπει ἐς τὰς Ἀθήνας
καὶ τοὺς ἐκ τῆς Τενέδου Μυτιληναίων ἄνδρας ἅμα
οὓς κατέθετο καὶ εἴ τις ἄλλος αὐτῷ αἴτιος ἐδό-
2 κει εἶναι τῆς ἀποστάσεως· ἀποπέμπει δὲ καὶ τῆς
στρατιᾶς τὸ πλέον. τοῖς δὲ λοιποῖς ὑπομένων

ὁ μέν. Aug. F. Pal. It. Vat Reg. Bas. Gr. Laur. male ὁ δ' vel ὁ δέ. Cf. adn.

§ 4. κατῴκισαν. Aug. Pal. Vat. H. G. M. κατῴκησαν, cuius vis non est apta.

Cap. 35. § 1. Ἔρεσον. It. Vat. Mosqu. (apud Hofm.) Ar. Chr. Ἔρεσσον. Reg. Ἐρεσσόν. At vid. ad c. 18.

salvum et sospitem, sospitem incolumemque dicunt Latini. — φυλακῇ ἀδέσμῳ. Cf. Cass. Dion. XXXVI 53, 3. „Latinis est custodia libera. Vide Lips. ad Tac. Ann. VI 2.“ Duk. — τῷ τειχίσματι. Est τὸ διατείχισμα, quod supra vocatum est. — οὐ προσδεχομένων] τῶν ἐντός. Schol. Proprie τῶν ἀνθρώπων. Cf. Matth. Gr. § 563. — αἱρεῖ. Intellegitur τὸ τείχισμα (cf. adn. I 1, 2) et cum eo Notium, quod nominat Polyaen.

§ 4. οἰκιστὰς πέμψαντες. Male Port. colonis eo missis. Οἰκισταί sunt conditores, duces coloniae, quos Athenienses Colophoniis ut colonis suis praefecerunt. Cf. I 24, 2. III 92, 5. — κατὰ τοὺς ἑαυτῶν νόμους. „Ex more, quo metropoles coloniis iura ac leges dabant.“ Duk. Cf. VI 4. 5.

Cap. 35. § 1. παρεστήσατο. Cf. adn. I 29, 5. — Σάλαιθον. Cf. c. 25. — τοὺς ἐκ ... κατέθετο. Cf. 28, 2.

§ 2. τῆς στρατιᾶς τὸ πλέον. Cf. Matth. Gr. § 442, 3. Infra 36, 5 τὸ πλέον τῶν πολιτῶν, I 118, 2 τὸ πλέον τοῦ χρόνου. — τοῖς δὲ λοιποῖς ut τοῖς λειπομένοις II

καθίστατο τὰ περὶ τὴν Μυτιλήνην καὶ τὴν ἄλλην Λέσβον ᾗ αὐτῷ ἐδόκει.

τῶν αἰτίων τῆς ἀποστάσεως ἐς Ἀθήνας ἀποπεμφθέντων πρῶτον ὠμὸν βούλευμα Ἀθηναίων γίγνεται· ὕστερον δὲ μετανοήσαντες αὖθις ἐκκλησίαν ποιοῦνται, ἐν ᾗ Κλέων λέγει.

36. Ἀφικομένων δὲ τῶν ἀνδρῶν καὶ τοῦ Σαλαίθου οἱ Ἀθηναῖοι τὸν μὲν Σάλαιθον εὐθὺς ἀπέκτειναν ἔστιν ἃ παρεχόμενον τά τ' ἄλλα καὶ ἀπὸ Πλαταιῶν (ἔτι γὰρ ἐπολιορκοῦντο) ἀπάξειν Πελοποννησίους· 1
περὶ δὲ τῶν ἀνδρῶν γνώμας ἐποιοῦντο, καὶ ὑπὸ ὀργῆς ἔδοξεν αὐτοῖς οὐ τοὺς παρόντας μόνον ἀποκτεῖναι, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἅπαντας Μυτιληναίους ὅσοι ἡβῶσι, παῖδας δὲ καὶ γυναῖκας ἀνδραποδίσαι, ἐπικαλοῦντές τήν τε ἄλλην ἀπόστασιν ὅτι οὐκ ἀρχόμενοι ὥσπερ οἱ ἄλλοι ἐποιήσαντο, καὶ προσξυνεβάλετο οὐκ ἐλάχιστον τῆς 2

Cap. 36. § 2. προσξυνεβάλοντο Ven. et. Mosqu., quod in Aug. man. ant. adscriptum, et eodem ducunt codicis F. scriptura προξυνεβάλοντο et vulgata προσξυνελάβοντο in Vat. per γρ. adnotata. Cass. Aug. Cl. T. Pal. It. Vat. H. Bas. Gr. Lugd. M. m. Bekk. προσξυνεβάλετο, C. προσξυνεβάλλετο, I. et Parm. προσξυνελάβετο. Cf. adn.

12, 5. — **καθίστατο.** Cf. adn. I 114, 3 et supra 28, 3.

Cap. 36. § 1. **παρεχόμενον**, proferentem, afferentem. Cf. I 39, 2. IV 108, 3. — **τά τ' ἄλλα.** Exspectaveris forsitan ἄλλα τε. Vulgatum tamen significat cum cetera, quae ab eo prolata sunt. Cf. V 46, 4. 52, 2. VII 65, 2.

§ 2. **γνώμας ἐποιοῦντο**, i. e. ἐβουλεύοντο. — **ἔδοξεν ... ἀνδραποδίσαι.** „De hoc Mytilenensium decreto vid. Aeli. Var. Hist. II 9 et Kuhn. not." Huds. Cf. Diod. XII 55 et al. in ed. mai. et de auctore decreti § 6. — **ἐπικαλοῦντες.** Cf. Krueg. Gr. § 56, 9 adn. 4. Zeun. ad Xen. Cyr. VII 5, 37 et Popp. ibid. ad III 2, 28. Gesn. ad Plin. Ep. X 34. Pergit, quasi praecesserit ἐβουλεύσαντο. Cf. II 53, 4. IV 40, 2. VI 24, 3. VII 42, 2. — **ἀρχόμενοι**, imperio subiecti. Sententia illustratur c. 39 init. Ἄρχεσθαι passive legitur item 37, 2. 46, 5. 84, 1. V 66, 3, ut gentes regnantur et similia dixit Tacitus. Cf. adn. I 142, 7. — **τήν τε ἄλλην ἀπόστασιν.** Τέ post τήν positum est, quod scriptor post verbum ἐποιήσαντο pergere constituerat καὶ τὸ τὰς Πελοπ. ναῦς ... τολμῆσαι, vel καὶ ὅτι αἱ Πελοπ. νῆες ... ἐτόλμησαν, sed postea orationem mutavit. Cf. adn. I 16. Alterum membrum addito verbo per se constans maiore quadam vi effertur. Eadem ratione usus est Herod. I 85, 1. 129, 1. II 44, 1. Contra Class., qui ante ὅτι particulam καί inseruit, cf. Annal. phil. 1868 p. 108. — **καὶ προσξυνεβάλετο ... παρακινδυνεῦσαι**, et praeterea contulit non minimum animorum ardoris (vel animorum ardorem) quod Peloponnesiorum naves in Ioniam ad opem illis ferendam traicere ausae erant. Dicitur qui-

ὁρμῆς αἱ Πελοποννησίων νῆες ἐς Ἰωνίαν ἐκεί-
νοις βοηθοὶ τολμήσασαι παρακινδυνεῦσαι· οὐ γὰρ
ἀπὸ βραχείας διανοίας ἐδόκουν τὴν ἀπόστασιν
3 ποιήσασθαι. πέμπουσιν οὖν τριήρη ὡς Πάχητα
ἄγγελον τῶν δεδογμένων, κατὰ τάχος κελεύοντες
4 διαχρήσασθαι Μυτιληναίους. καὶ τῇ ὑστεραίᾳ με-
τάνοιά τις εὐθὺς ἦν αὐτοῖς καὶ ἀναλογισμὸς
ὠμὸν τὸ βούλευμα καὶ μέγα ἐγνῶσθαι πόλιν ὅλην
5 διαφθεῖραι μᾶλλον ἢ οὐ τοὺς αἰτίους. ὡς δ'

dem plerumque *ξυμβάλλεσθαί τι ἔς τι* et *πρός τι* (Plat. de Rep. 331 b. Tim. 47 c. Leg. 836 d. Isocr. VII 79) vel etiam *τινί τι* (Plat. Apol. 35 e), sed potest etiam ex hoc verbo simplex accus. rei (Xen. Hipparch. 9, 4) vel ad partem significandam idem casus cum genet. partitivo pendere, ut apud Lys. XXX 16 *τοῦ μὲν γὰρ ὑμᾶς φυγεῖν μέρος τι καὶ οὗτος συνεβάλετο* et apud Dem. XLI 11 *οὐδὲ ταύτης (τῆς μνᾶς) ἀξιοῖ συμβαλέσθαι τὸ μέρος*. Hoc autem loco *οὐκ ἐλάχιστον* idem est atque *οὐκ ἐλάχιστον μέρος*. Cf. 31, 2 *τὸ πλεῖστον τῆς γνώμης*, IV 34, 1 *τοῦ θαρσεῖν τὸ πλεῖστον*, 35, 4. VIII 17, 3. Scriptura *προσξυνελάβοντο* quamquam a sententia haud aliena (cf. IV 47, 2. Cass. Dion. XLIII 47, 4) codd. auctoritate minus commendatur. Praeter Thuc. *προσσυμβάλλεσθαι* pariter dixit Hippocr. 797 e. 807 e. *Τῆς ὁρμῆς* significat animi impetum. Deinde *αἱ νῆες τολμήσασαι* est dicendi ratio comparanda cum his: 53, 2 *ὁ μὴ ῥηθεὶς λόγος ... αἰτίαν ἂν παράσχοι*, IV 29, 2 *ῥώμην καὶ ἡ νῆσος ἐμπρησθεῖσα παρέσχε*, Tac. Ann. I 8 cum occisus dictator Caesar aliis pessimum, aliis pulcherrimum facinus videretur, similibus exemplis Tacitinis apud Roth. ad Agric. p. 186 et in Wachsm. Athen. II 2 p. 285 sqq. et Graecis apud Pflugk. ad Eur. Hel. 94. Singularis autem *προσξυνεβάλετο* optime defenditur exemplis a Class. allatis IV 26, 5. VIII 9, 3. *Παρακινδυνεύειν ἐς τόπον* denique conferendum est cum usitatiore *διακινδ.* Cf. adn. I 63, 1. Ceterum pro verbis *προσξυνεβάλετο ... αἱ νῆες*, si antea *ἐπικαλοῦντές τε τὴν* cet. legeremus, proprie quidem *προσξυμβαλομένων ... τῶν νεων* dicendum erat; sed transitus a participio ad verbum finitum nec alibi infrequens et hic traiecta sic, ut paulo ante vidimus, particula *τέ* paene necessarius fuit. — *οὐκ ἀπὸ ... διανοίας*, non parvo consilio, alibi *ὀλίγον οὐδὲν ἐπινοοῦντες*. C. adn. II 8, 1 et de praep. *ἀπό* I 91, 7. II 77, 1, de adiect. adn. I 14, 3.

§ 3. *πέμπουσιν*. Ut videtur, ipsius diei, quo decretum factum est, vesperi. Cf. § 4 et 49, 2. — *τριήρη ... ἄγγελον* iunge, ut VIII 106, 4 *τριήρη ἄγγελον τῆς νίκης*. — *διαχρήσασθαι*. Cf. adn. I 126, 11.

§ 4. *ἀναλογισμός* iterum legitur VIII 84, 1. — *ἐγνῶσθαι*. Adnotandum dicendi genus *βούλευμα γιγνώσκειν ὠμόν* pro usitatiore *βουλεύεσθαι*. Cf. adn. I 5, 2. 112, 5. *Μέγα* immane nunc interpretatur Bloomf., at videtur esse grave, magni momenti. — *μᾶλλον ἢ οὐ*. Cf. adn. II 62, 3. Significatur ex populiscito non fieri quod fieri debeat.

ᾔσθοντο τοῦτο τῶν Μυτιληναίων οἱ παρόντες
πρέσβεις καὶ οἱ αὐτοῖς τῶν Ἀθηναίων ξυμπράσ-
σοντες, παρεσκεύασαν τοὺς ἐν τέλει ὥστε αὖθις
γνώμας προθεῖναι· καὶ ἔπεισαν ῥᾷον, διότι καὶ
ἐκείνοις ἔνδηλον ἦν βουλόμενον τὸ πλέον τῶν πο-
λιτῶν αὖθίς τινας σφίσιν ἀποδοῦναι βουλεύσα-
σθαι. καταστάσης δ' εὐθὺς ἐκκλησίας, ἄλλαι τε 6
γνῶμαι ἀφ' ἑκάστων ἐλέγοντο καὶ Κλέων ὁ Κλεαι-
νέτου, ὅσπερ καὶ τὴν προτέραν ἐνενικήκει ὥστε ἀπο-
κτεῖναι, ὢν καὶ ἐς τὰ ἄλλα βιαιότατος τῶν πολιτῶν
τῷ τε δήμῳ παρὰ πολὺ ἐν τῷ τότε πιθανώτατος,
παρελθὼν αὖθις ἔλεγε τοιάδε.

δημηγορία Κλέωνος κατὰ τῶν Μυτιληναίων, ὃς

37. „Πολλάκις μὲν ἤδη ἔγωγε καὶ ἄλλοτε 1
ἔγνων δημοκρατίαν ὅτι ἀδύνατόν ἐστιν ἑτέρων
ἄρχειν, μάλιστα δ' ἐν τῇ νῦν ὑμετέρᾳ περὶ Μυ-

Cap. 37. § 1· ὑμετέρᾳ. Cass. Aug. Pal. It. Ar. Chr. ἡμετέρᾳ. At vid. sqq., et Cleonem nequaquam decreti facti poenituisse perpende.

§ 5. οἱ αὐτοῖς τῶν Ἀθ. ξυμπράσσοντες. De interposito genet. cf. adn. 22, 5. — παρεσκεύασαν, subornaverant sive conciliaverant. Cf. IV 132, 2. VIII 52, 1. — τοὺς ἐν τέλει. „Hi sunt prytanes aut decem praetores civitatis, στρατηγοί. — Vid. II 59, 3. IV 118, 14. [VI 14]" Arn. Cf. Schoem. Antiqu. iur. publ. p. 221 sq. Tum ὥστε ita positum est, ut post πείθειν 31, 1. — γνώμας προθεῖναι. Cf. adn. I 139, 3 et de re adn. VI 14. — τὸ πλέον τῶν πολιτῶν. Cf. adn 35, 2. Paulo post τινά malunt Reisk. et Goell. Sed respicit ad τοὺς ἐν τέλει.

§ 6. καταστάσης ... ἐκκλησίας. Eadem verba iam affuerunt I 31, 4. — ἀφ' ἑκάστων. Cf. adnot. I 17, 1. — Κλέων. De hoc praeter alios vid. Kortuem. in Symb. philol. Helv. I p. 35 sqq. et Rank. in Vit. Aristoph. p. CCCLXXXIV sqq. Iniquius de eo Th. iudicasse statuunt Grot. Hist. Gr. VI p. 659 sqq. (vers. germ. III p. 685 sqq.) et Oncken. Ath. et Hell. II p. 203 sqq. Thucydidis iudicium defenditur a Wallichs. de Thuc. et Cleone; mediam quandam sententiam proponit Tuellmann. Symb. ad Cleon. recte aestim. Cf. adn. IV 28, 5. — τὴν προτέραν (γνώμην) ἐνενικήκει. Cf. Matth. Gr. § 409, 3. Krueg. § 46, 6. — τῷ τε δήμῳ ... πιθανώτατος, apud plebem gratiosissimus. Cf. IV 21, 3 τῷ πλήθει πιθανώτατος, VI 35, 2 πιθανώτατος τοῖς πολλοῖς. De vv. ἐν τῷ τότε cf. adn. I 32, 4. — παρελθὼν ... τοιάδε. Cleonem ipsum sententiam mutasse perperam scribit schol. Lucian. ad Tim. 30, adversus quem dixit Vischer in Mus. Helv. 1839 p. 30.

Cap. 37. § 1. δημοκρατίαν ὅτι. De particula ὅτι postposita cf. adn. I 10, 2. De neutro ἀδύνατον cf. 37, 3. VI 39, 1. — ἐν τῇ ... μεταμε-

2 τιληναίων μεταμελείᾳ. διὰ γὰρ τὸ καθ' ἡμέραν ἀδεὲς καὶ ἀνεπιβούλευτον πρὸς ἀλλήλους καὶ ἐς τοὺς ξυμμάχους τὸ αὐτὸ ἔχετε, καὶ ὅ τι ἂν ἢ λόγῳ πεισθέντες ὑπ' αὐτῶν ἁμάρτητε ἢ οἴκτῳ ἐνδῶτε, οὐκ ἐπικινδύνως ἡγεῖσθε ἐς ὑμᾶς καὶ οὐκ ἐς τὴν τῶν ξυμμάχων χάριν μαλακίζεσθαι, οὐ σκοποῦντες ὅτι τυραννίδα ἔχετε τὴν ἀρχὴν καὶ πρὸς ἐπιβουλεύοντας αὐτούς, καὶ ἄκοντες ἀρχό-

πρῶτον μὲν τὸ τῆς γνώμης εὐμετάβολον τῶν Ἀθηναίων μέμφεται, καὶ ἀμαθίαν σώφρονα ξυνέσεως ἀμείνω εἶναί φησιν.

§ 2. ἄκοντας ἀρχομένους· οὐκ Class. Boehm. cum codd., nisi quod perpauci eique deterrimae notae οἳ οὐκ habent ex correctura procul dubio ortum. Cf. adn.

λείᾳ rem indicat, in qua cognitionis causa vertitur. Cf. I 142, 8. II 61, 2. adn. IV 106, 1.

§ 2. διὰ γὰρ ... ἀλλήλους. Cf. I 68, 1. II 37, 2. Significatur securitas in eo posita, quod inter se neque timentur neque timorem inferunt. — τὸ αὐτὸ ἔχετε] ἀδεὲς δηλονότι. Schol. — ἢ οἴκτῳ ἐνδῶτε, vel misericordia moti remiseritis. Poterat ἐνδόντες scribere, nisi alterum membrum per se constare voluisset. — οὐκ ἐπικινδύνως ... μαλακίζεσθαι. Haec sic cohaerent: οὐχ ἡγεῖσθε μαλακίζεσθαι ἐπικινδύνως ἐς ὑμᾶς καὶ οὐκ ἐς ... χάριν. Μαλακίζεσθαι est mollem (facilemque) se praebere, et superiori ἐνδοῦναι optime respondet. Ἐπικινδύνως ἐς ὑμᾶς comparanda sunt cum exemplis ἐς πάντας ὁμοῖος I 6, 2, ἐς τοὺς πάντας ὠφελιμώτερον I 91, 6, ubi vid. adn. Denique ἐς χάριν valent ita, ut ineatis gratiam. Cf. Matth. Gr. § 578 e et de Latino in apud Tacitum Bach. ad Ann. I 6. De particulis καὶ οὐ autem vid. Matth. Gr. § 608 extr. — καὶ ἄκοντες ἀρχόμενοι ὡς. In tradita scriptura ex Th. loquendi usu explicationem non habet quod nulla iunctura οὐκ ἐξ ὧν κ. τ. λ. superioribus apponuntur. Nam diversa sunt II 60 4. VI 11, 5. 91, 4 (cf. adn.), iunctura non caret III 63, 2 (cf. adn.), VI 36, 2 αἳ ex δύνανται repetendum esse docuit Class. in Symb. crit. p. 12, III 59, 2 θ' ante ὅρκους excidit (cf. adn.), denique IV 10, 3 et scriptura dubia est et interpretatio summa difficultate laborat (cf. adn.). Quam nunc recepimus emendationem, ea plurimum commendationis habet ex restituta membrorum aequabilitate, quam hic scriptorem secutum esse in aperto sit. Nam ad οὐκ ἐπικινδύνως ἡγεῖσθε ἐς ὑμᾶς μαλακίζεσθαι pro causa refertur οὐ σκοποῦντες ὅτι τυραννίδα ἔχετε τὴν ἀρχὴν καὶ πρὸς ἐπιβουλεύοντας αὐτούς, itemque ad οὐχ ἡγεῖσθε οὐκ ἐς τὴν τῶν ξυμμάχων χάριν μαλακίζεσθαι spectat οὐ σκοποῦντες ὡς οὐκ ... περιγένησθε. Utraque autem causa, qua superiora explicantur, binis membris constat, et negationes in toto verborum circuitu paribus locis sibi respondent. De ὅτι et ὡς alternantibus cf. I 32, 1; ἄκοντες ἀρχόμενοι ante ὡς collocatum est, quia ad utrumque quod sequitur membrum pertinet (cf. adn. 66, 2): causa affertur, cur vi potius illi quam gratia pareant. Fusius de h. l. emendando expositum est in Mus.

μενοι ὡς οὐκ ἐξ ὧν ἂν χαρίζησθε βλαπτόμενοι αὐτοὶ ἀκροῶνται ὑμῶν, ἀλλ' ἐξ ὧν ἂν ἰσχύι μᾶλλον ἢ τῇ ἐκείνων εὐνοίᾳ περιγένησθε. πάντων 3 δὲ δεινότατον εἰ βέβαιον ἡμῖν μηδὲν καθεστήξει ὧν ἂν δόξῃ πέρι, μηδὲ γνωσόμεθα ὅτι χείροσι νόμοις ἀκινήτοις χρωμένη πόλις κρείσσων ἐστὶν ἢ καλῶς ἔχουσιν ἀκύροις, ἀμαθία τε μετὰ σωφροσύνης ὠφελιμώτερον ἢ δεξιότης μετὰ ἀκολασίας, οἵ τε φαυλότεροι τῶν ἀνθρώπων πρὸς τοὺς ξυνετωτέρους ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖον ἄμεινον οἰκοῦσι τὰς πόλεις. οἱ μὲν γὰρ τῶν τε νόμων σοφώτεροι 4 βούλονται φαίνεσθαι τῶν τε ἀεὶ λεγομένων ἐς τὸ

§ 3. ὡς ἐπὶ πλεῖστον Vat.

Rhen. XXVI p. 150 sqq. — ἐξ ὧν ἂν χαρίζησθε βλαπτ. αὐτ., ex eis (propter ea) quae vos eis indulgeatis cum vestro ipsorum damno. — ἀλλ' ἐξ ὧν. Haec quoque resolvenda esse in verba ἐξ ἐκείνων ἅ, et ἃ cohaerere proprie cum περιγένησθε vidit Goell. Latine non male coniunctionem prout substitues. Cf. ἀνθ' ὧν apud Matth. Gr. § 480 c. Ita ἐξ ὧν aliquotiens apud Aristid., velut περὶ ἀτελ. 69.

§ 3. χείροσι ... ἀκύροις. Similia atque adeo propter omissam comparationem perversissima docet Alcibiades VI 18 extr. Uterque autem eo magis vituperandus est, quod omnino non agebatur de lege vel consuetudine abroganda (κινεῖν νόμον), sed de decreto rescindendo (καθαιρεῖν ψήφισμα, τὰ ἐψηφισμένα λύειν). „Quae res diversissimae Graecorum iudicio erant. Cleonis dictum igitur ad hanc quaestionem non accommodatum est. — Cupere videtur ψηφίσματα et νόμους confundere, et contra mutationem unius ex illis eandem indignationem movere, quae in Graecia, cum quid in his novaretur, facile concitabatur.“ Arn. De discrimine legum et populi scitorum vid. Schoem. de Comit. p. 248 sq. deque eo paulatim sublato Herm. Antiqu. Gr. I § 67, 8. — κρείσσων ἐστίν, melius se habet. Cf. Soph. Ai. 635. OR. 1368. Impersonaliter eadem sententia dictum est 112, 7 κρεῖσσον εἶναι. — δεξιότης, i. e. ξύνεσις. Cf. 83, 7. — οἵ τε φαυλότεροι ... πρὸς τοὺς ξυνετωτέρους. Haec saepe contraria poni ostendit Bred. Cf. Schoem. ad Plut. Ag. I 1 p. 70. Φαυλότεροι igitur sunt mediocres, simplices homines. Cf. 83, 3. Deinde πρὸς τοὺς ξ. verte ad callidiores, cum callidioribus comparati. Cf. I 6, 4. 10, 2. Matth. Gr. § 571 δ. — ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖον, ut fere fit. Alibi sic ὡς ἐπὶ τὸ πολύ. Cf. I 12, 2. II 13, 8. V 107, 1. VI 46, 4. — ἄμεινον οἰκοῦσι. Cf. adn. I 17, 1.

§ 4. τῶν νόμων σοφώτεροι. Cf. I 84, 3. — τῶν τε ἀεὶ ... περιγίγνεσθαι, et quae quoque tempore consuluntur in publicum (dixeris etiam in com-

κοινὸν περιγίγνεσθαι, ὡς ἐν ἄλλοις μείζοσιν οὐκ ἂν δηλώσαντες τὴν γνώμην, καὶ ἐκ τοῦ τοιούτου τὰ πολλὰ σφάλλουσι τὰς πόλεις· οἱ δ' ἀπιστοῦντες τῇ ἐξ ἑαυτῶν ξυνέσει ἀμαθέστεροι μὲν τῶν νόμων ἀξιοῦσιν εἶναι, ἀδυνατώτεροι δὲ τοῦ καλῶς εἰπόντος μέμψασθαι λόγον, κριταὶ δὲ ὄντες ἀπὸ τοῦ ἴσου μᾶλλον ἢ ἀγωνισταὶ ὀρθοῦνται τὰ πλείω. ὧς οὖν χρὴ καὶ ἡμᾶς ποιοῦντας μὴ δεινότητι καὶ ξυνέσεως ἀγῶνι ἐπαιρομένους παρὰ ⟨τὸ⟩ δόξαν τῷ ὑμετέρῳ πλήθει παραινεῖν.

§ 4. τῇ ἐξ ἑαυτῶν ξυνέσει. τῇ ἑαυτῶν ξυνέσει Ven. C. F. D. Mosqu. Stob. Bekk. et taciti in Bekk. ed. ster. Aug. Pal. It. Vat., quod de It. et Vat. ipsius silentio in exempl. mai., de Pal. a Morst. refellitur. Praepositionem exemplis quibusdam a nobis prolatis (cf. de ἀπό adn. I 37, 1, de παρά adn. II 41, 1) et duobus Herodoteis III 126. VII 34 defendit Arn. Non aliter Bernh. Synt. p. 229. Cf. Matth. Gr. § 380 adn. 5. Pro ipso ἑαυτῶν Cass. Cl. Reg. M. alii nonnulli αὐτῶν.

§ 5. ὧς It. Bekk. Vulgo ὡς, quod defendit Fritzsch. ad Luci. p. 199, quem sequitur Goell. Ὧς quidem et ipsum insolentius dictum est (cf. Buttm. Gr. § 116, 5); vide tamen de eo praeter Heind. ad Protag. § 44, cuius exempla minus huc pertinent, Born. ad Xen. Comm. III 1, 4. Fritzschianam rationem, quamvis non plane reiciendam, tamen paulo duriorem esse iudicat Krohl. l. d. p. 7.

mune), ea vincere. Cf. IV 58. 59, 1. adn. I 91, 7. — ὡς ἐν ἄλλοις ... τὴν γνώμην, quasi in aliis maioribus rebus ingenium suum declarare non possint, sive non putantes aliam meliorem se invenire posse occasionem sollertiae ostentandae. Contra Cleon eis suadet 40, 3, ut ἐν ἄλλοις ἐλάσσοσιν ἀγῶνα quaerant, ob quae verba Bloomf. in interpr. μείοσιν hic legi voluit. De particula ἂν vid. Matth. Gr. § 598 b (ubi tamen Graeca reprehendenda sunt) et Madv. Gr. § 184 b. Cf. IV 10, 1. — ἀδυνατώτεροι ... μέμψασθαι. Usitatius diceretur ἀδυνατώτεροι ἢ (ὥστε) μέμψασθαι aut ἀδύνατοι μέμψασθαι. Cf. Matth. Gr. § 448 b. — τοῦ καλῶς εἰπόντος, eius, qui bene dixit. De articulo cf. Matth. Gr. § 268. — ἀπὸ τοῦ ἴσου, ex aequo (cf. adn. I 77, 3), i. e. aequi. — ἀγωνισταί, concertatores (in certaminibus oratorum 38, 2 sq. 40, 3). — ὀρθοῦνται τὰ πλείω, secundis rebus plerumque utuntur. Cf. 42, 4.

§ 5. δεινότητι, dicendi facultate. Cf. VIII 68, 1. — παρὰ ⟨τὸ⟩ δόξαν τῷ ὑμετέρῳ πλήθει, praeter sententiam multis vobis probatam. Alienissimum ab h. l. est παρὰ δόξαν, quod apud Th. praeter exspectationem, non praeter animi sententiam significat. Hoc dicit Cleo, modesti viri esse suum iudicium sententiae multis probatae postponere. — παραινεῖν. Cf. VIII 71, 3. Soph. OR. 918. Phil. 1351.

ἔπειτα τούς τε ἀντιλέγοντας ἂν ῥήτορας διαβάλλει καὶ αὐτοὺς τοὺς Ἀθηναίους, ῥᾳδίως ἀπατωμένους καὶ λόγου ἡδονῇ ἡσσωμένους, τῆς ἐκείνων θρασύτητος αἰτίους εἶναι λέγει.

38. Ἐγὼ μὲν οὖν ὁ αὐτός εἰμι τῇ γνώμῃ καὶ 1
θαυμάζω μὲν τῶν προθέντων αὖθις περὶ Μυτιληναίων λέγειν καὶ χρόνου διατριβὴν ἐμποιησάντων, ὃ ἔστι πρὸς τῶν ἠδικηκότων μᾶλλον (ὁ γὰρ παθὼν τῷ δράσαντι ἀμβλυτέρᾳ τῇ ὀργῇ ἐπεξέρχεται, ἀμύνασθαι δὲ τῷ παθεῖν ὅτι ἐγγυτάτω κείμενον ἀντίπαλον [ὂν] μάλιστα τὴν τιμωρίαν [ἀνα]λαμβάνει), θαυμάζω δὲ καὶ ὅστις ἔσται ὁ ἀντερῶν καὶ ἀξιώσων

Cap. 38. § 1. *ὁ αὐτὸς ... τῇ γνώμῃ.* Cf adn. II 61, 2 et Elmsl. ad Soph. OR. 557. — *προθέντων ... λέγειν.* Alibi *προθεῖναι λόγον*, quod legitur de magistratibus dicendi potestatem civibus facientibus. Cf. *γνώμας προθεῖναι* 36, 5 et Schoem. de Comit. Athen. p. 104. — *ἔστι πρὸς τῶν ἠδικ.* Cf. adn. II 86, 5. Tum ad *μᾶλλον* simul audi *ἢ πρὸς τῶν ἠδικημένων.* — *τῷ δράσαντι ... ἐπεξέρχεται.* De dativo cf. Matth. Gr. § 402, 5a et IV 14, 3. Sententia autem supplenda est verbis *χρόνου διατριβῆς ἐμποιηθείσης.* — *ἀμύνασθαι.* De infinitivo, cum sit subiectum enuntiationis, sine articulo posito cf. Matth. Gr. § 542 adn. 1. Buttm. Gr. § 140, 5 adn. 5. — *τῷ παθεῖν.* Dativus non ab *ἐγγυτάτω*, sed ab *ἐγγυτάτω κείμενον* pendet. Cf. II 89, 10. Matth. Gr. § 386, 6. Sieb. ad Paus. VI 24, 4. — *ἀντίπαλον ὄν*, i. e. *ἴσον ὂν* (*τὸ ἀμύνασθαι τῷ παθεῖν*). „Sententia est: quo propius acceptam iniuriam vindicatio sequitur, eo magis, viribus aequa cum sit, ultionem recipit, vel apta est ad ulciscendum.“ Haack. Nam cum verbo *ἀναλαμβάνει* hoc incisum coniungendum est, non cum superioribus *ὅτι ἐγγυτάτω κείμενον*, non quo participium participio subiectum ullam apud Thucydidem offensionem habeat (cf. adn. I 50, 4. 75, 4), sed ob membrorum aequalitatem. Augeretur concinnitas, si, id quod suasit Haas. Lucubr. Thuc. p. 115 sq., *ὂν* deleretur, ut *ἀντίπαλον* cum nomine *τιμωρίαν* iungeretur, quo *ἀντίπαλον* superiori *ἀμβλυτέρᾳ* responderet. Nunc aut *μάλιστα* simul verbis *ὅτι ἐγγυτάτω* et *ἀμβλυτέρᾳ* contrarium, aut in articulo *τὴν τιμωρίαν*, poenam debitam, notio illi *ἀμβλυτέρᾳ* respondens quaerenda est. Ceterum *ἀναλαμβάνει* utrum sit recipit (*ἀναδέχεται*), an repetit, dubitari potest. Hac vi alibi apud *τιμωρίας* et *δίκης* vocabula potius simplex *λαμβάνειν* legitur. — Cum *μάλιστα* procul dubio ad solum *ἐγγυτάτω* referendum sit, *ἀμβλυτέρᾳ* autem servata librorum scriptura opposito careat, *ὂν* auctore Haas. delere nunc non dubitamus. Ita autem *ἐγγυτάτω* et *μάλιστα* inter se cohaerent, ut, quo propius iniuriam vindicatio sequatur, eo magis par iniuriae supplicium sumi declaretur. Cf. adn. 62, 3. Deinde cum exemplis destitutum sit *τιμωρίαν ἀναλαμβάνειν*, usitatum *τιμωρίαν*, *δίκην λαμβάνειν*, *ἀνα* cum Class. ex repetito *αν* ortum esse iudicamus. Schol., qui adnotavit *ἰσχυρὰν τὴν τιμωρίαν ἂν ποιεῖται, ἂν λαμβάνει* videtur legisse. Verborum emendationem confirmat Vallae interpretatio: in ulciscendo cum recentissima offensa est, tum maxime

ἀποφαίνειν τὰς μὲν Μυτιληναίων ἀδικίας ἡμῖν
ὠφελίμους οὔσας, τὰς δ' ἡμετέρας ξυμφορὰς τοῖς
2 ξυμμάχοις βλάβας καθισταμένας. καὶ δῆλον ὅτι ἢ
τῷ λέγειν πιστεύσας τὸ πάνυ δοκοῦν ἀνταποφῆναι
ὡς οὐκ ἔγνωσται ἀγωνίσαιτ' ἄν, ἢ κέρδει ἐπαιρό-
μενος τὸ εὐπρεπὲς τοῦ λόγου ἐκπονήσας παράγειν
3 πειράσεται. ἡ δὲ πόλις ἐκ τῶν τοιῶνδε ἀγώνων
τὰ μὲν ἆθλα ἑτέροις δίδωσιν, αὐτὴ δὲ τοὺς κιν-
4 δύνους ἀναφέρει. αἴτιοι δ' ὑμεῖς κακῶς ἀγωνο-
θετοῦντες, οἵτινες εἰώθατε θεαταὶ μὲν τῶν λόγων

Cap. 38. § 1. οὐ ante τοῖς ξυμμάχοις additur in H. et Reg. et a Valla. Cf. adn.

par supplicium sumimus. — τὰς μὲν Μυτιληναίων . . . καθισταμένας. Hoc dicit Cleo, ad minuendam Mytilenaeorum culpam poenamque veritati contraria probanda esse. Verum autem est, Atheniensibus iniurias a Mytilenaeis illatas damnum afferre, sociis calamitates ab Atheniensibus acceptas, quippe quibus lenius cum illis agere cogantur, commodo esse. Haec igitur qui oppugnat, demonstrare debet Mytilenaeorum iniurias Atheniensibus commodo esse, horum autem calamitates sociis damnum afferre. Itaque coniecturis hic locus non erat temptandus.

§ 2. τὸ πάνυ δοκοῦν, id quod omnino videtur, omnibus probatum est. Hanc interpretationem veram esse et superiora docent (nam opinio, quam Cleo adversario obtrusit, communi sensui quam maxime repugnat) et proxima, quibus haec explicantur, docebunt. Ratio eorum, qui hesternum decretum significari volunt, scriptoris verbis conveniret, si scriptum esset τὸ πάνυ δόξαν. — οὐκ ἔγνωσται, non compertum est, non constat. Cf. Dem. XXI 41. — ἀγωνίσαιτ' ἄν, speciosam contentionem (ἀγώνισμα I 22, 4) edet. De optat. cum ἄν vi futuri praedito cf. II 64, 4. III 13, 6. Actionem significat, quae temporis momento concluditur. Eandem vim inf. aor. cum ἄν habet I 127, 2. III 92, 4. V 108. VI 50, 1. VII 36, 5. De influ. ab ἀγωνίσαιτ' ἄν pendente cf. 82, 8. IV 87, 6. VIII 89, 4. — τὸ εὐπρεπὲς τοῦ λόγου ἐκπονήσας, elaboratis dicendi ornamentis, qualia Gorgias (cf. Blass. Hist. eloqu. Att. I p. 58 sqq.) intulit. Oppositum est τὸ εὐπρεπὲς τοῦ λόγου τῷ λέγειν, i. e. dicendi facultati, quae demonstrandi argutiis constat. In his potissimum Protagoras disserendi subtilitatem ostendebat (cf. l. l. p. 24 sq.). Itaque Cleonem hic oratores e Protagorae et Gorgiae, qui hoc ipso tempore artem Athenis ostendebat (Cf. Diod. XII 53), disciplina profectos designare putamus. — παράγειν] ἀπατᾶν. Schol.

§ 3. ἑτέροις] τοῖς ῥήτορσιν. Schol. — ἀναφέρει] ἀναλαμβάνει, ἀναδέχεται. Schol. Cf. Polyb. I 36, 3.

§ 4. κακῶς ἀγωνοθετοῦντες, malos arbitros talium certaminum vos praestantes. — θεαταὶ μὲν . . . τῶν ἔργων. „Sententia: oratio enim vobis pro factis est (θεαταὶ τῶν λόγων); quod

γίγνεσθαι, ἀκροαταὶ δὲ τῶν ἔργων, τὰ μὲν μέλλοντα ἔργα ἀπὸ τῶν εὖ εἰπόντων σκοποῦντες ὡς δυνατὰ γίγνεσθαι, τὰ δὲ πεπραγμένα ἤδη, οὐ τὸ δρασθὲν πιστότερον ὄψει λαβόντες ἢ τὸ ἀκουσθέν, ἀπὸ τῶν λόγῳ καλῶς ἐπιτιμησάντων· καὶ μετὰ καινότητος μὲν λόγου ἀπατᾶσθαι ἄριστοι, μετὰ δεδοκιμασμένου δὲ μὴ ξυνέπεσθαι ἐθέλειν, δοῦλοι

§ 4. *ἀπὸ τῶν εὖ εἰπόντων σκοποῦντες*. Cass. Aug. Ven. *σκοποῦντες ἀπὸ τῶν εὖ εἰπ.*

τὰ δὲ πεπραγμένα. Mosqu. *τῶν τὰ* (sed hoc eras.) *πεπραγμένων*, quasi legendum sit *τῶν δὲ πεπραγμένων*. Sed cf. adn.

factum, ita factum fingitis, ut auditis et persuaderi vobis patimini (*ἀκροαταὶ τῶν ἔργων*).“ Goell. Prius incisum plenius sic illustrat schol.: *μετεσκεύασται τῶν ὄντων ἐφ' ὑμῖν ἡ φύσις· οὕτως γὰρ ἀκούετε τῶν λόγων καὶ πιστεύετε τοῖς ῥήτορσιν ὡς ὀφθαλμοῖς τὴν πίστιν λαμβάνοντες*. Est oxymoron quoddam. In toto autem loco attende parisosin. — *ἀπὸ τῶν εὖ εἰπόντων*, secundum eos, qui bene dixerint. Cf. I 21, 2. II 48, 3. Similiter *ἐξ ὧν* VI 36, 3. *Εὖ* schol. falso explanat *πιθανῶς*. Nam quod scriptor dixit Athenienses verbis plus quam rebus tribuere, id per duo oratorum genera supra descripta exsequitur. Cum enim *τῶν εὖ εἰπόντων* et *τῶν λόγῳ καλῶς ἐπιτιμησάντων* ad decoram orationis speciem (*τὸ εὐπρεπὲς τοῦ λόγου*) pertineant, verba *τὰ μὲν μέλλοντα ... ἐπιτιμησάντων* ad artificiosa dicendi ornamenta spectare patet, quae autem secuntur *καὶ μετὰ ... ἱκανῶς* non magis dubitari potest, quin ad dialecticorum subtilitates respiciant. Quae cum ita sint, *εὖ εἰπόντων* valet ornate dicentium. — Ad *τὰ πεπραγμένα* schol. ex superioribus recte repetit *σκοποῦντες*; reliqui accusativi ex verbo *λαβόντες* pendent. — *πιστότερον ὄψει λαβόντες*, certius propter adspectum (propterea quod ipsi videritis) esse arbitrati, de qua vi verbi *λαμβάνειν* vid. adn. II 42, 4. De flexione *δρασθέν* cf. ad. 54, 1. „Opponuntur primum *τὰ μέλλοντα* et *τὰ πεπραγμένα ἤδη*. Ex his vero opposita sibi sunt *τὸ δρασθέν*, i. e. quod vere factum ... [est] et *τὸ ἀκουσθέν* ... Cf. I 22, 2 *τὰ δ' ἔργα τῶν πραχθέντων*, I 138, 3 *τῶν μελλόντων ἐπὶ πλεῖστον τοῦ γενησομένου* ... Ceterum conferri potest eiusdem sententiae locus VII 48, 3.“ Haack. Oratores illi eadem verborum elegantia, quae futura sint, in maius augent, de eis, quae facta sunt, inique iudicant,

§ 5. *μετὰ καινότητος μὲν λόγου*, cum novitate dicti, quod a communi hominum sensu abhorret. Cf. Isocr. X 2 *ἐπὶ τῇ καινότητι τῶν εὑρημένων*. — *ἄριστοι*] *ἀντὶ τοῦ ἐπιτήδειοι*. Schol. Cf. Bloomf. et de ipso *ἐπιτήδειος* adn. VIII 70, de re Aristoph. Eccl. 581 sqq. et Equ. 1115. Suppl. autem *ὄντες*. — *μετὰ δεδοκιμασμένου δὲ* (*λόγου*) *μὴ ξυνέπεσθαι*, sententiam (omnibus) probatam (*τὸ πάνυ δοκοῦν* § 2) nullo modo sequi. De vv. *ξυνέπεσθαι μετά τινος* cf. adn. II 67, 3. — *δοῦλοι ... εἰωθότων* superioribus (*καὶ μετὰ ... ἐθέλειν*) subiungenda sunt.

ὄντες τῶν ἀεὶ ἀτόπων, ὑπερόπται δὲ τῶν εἰωθό-
6 των, καὶ μάλιστα μὲν αὐτὸς εἰπεῖν ἕκαστος βουλό-
μενος δύνασθαι, εἰ δὲ μή, ἀνταγωνιζόμενοι τοῖς
τοιαῦτα λέγουσι μὴ ὕστεροι ἀκολουθῆσαι δοκεῖν
τῇ γνώμῃ, ὀξέως δέ τι λέγοντος προεπαινέσαι, καὶ
προαισθέσθαι τε πρόθυμοι [εἶναι] τὰ λεγόμενα καὶ
προνοῆσαι βραδεῖς τὰ ἐξ αὐτῶν ἀποβησόμενα,
7 ζητοῦντές τε ἄλλο τι ὡς εἰπεῖν ἢ ἐν οἷς ζῶμεν,

— *τῶν ἀεὶ ἀτόπων*, quae quoque loco (cf. 11, 5. 23, 2. 37, 4) mira atque inaudita proferuntur. Haec ad *καινότητα λόγου* referuntur, *τὰ εἰωθότα* ad *λόγον δεδοκιμασμένον*.

§ 6. *ἕκαστος βουλόμενος* iuxta ponitur superiori *ἄριστοι*. — *ἀνταγωνιζόμενοι . . . δοκεῖν*. Goeller *ἀνταγωνιζόμενοι* in verba *τῷ ἀνταγωνίζεσθαι* resolvens *δοκεῖν* ex participio *βουλόμενοι* vult aptum esse. Sed hoc modo et aequalitas membrorum turbatur et asperitas orationis augetur. Praestet igitur *ἀνταγωνίζεσθαι* cum emphasi intellegere, ut sit aemulantem alicui contendere. Sic Dio Cass. LII 8 *ἀνταγωνιζόμενοι μὴ δοκεῖν ὀργίζεσθαι*. Cf. de simplici verbo ad § 2 adnot. — *τοιαῦτα*, scil. *καινά* sive *ἄτοπα*. — *μὴ ὕστεροι . . . τῇ γνώμῃ*, ne posteriores sententiam (propositam) sequi videamini, i. e. ne tardiores in sententia amplectenda videamini. — *ὀξέως δὲ . . . προεπαινέσαι*, sed (ut videantur), si quis quid acute dicat, id ante (quam ille dixerit) vel priores comprobasse. „*Ἐπαινέσαι* Thucydidi valere etiam consentire, probare, ex IV 65, 2 et V 37, 5 apparet.“ Heilm. Inutiles igitur videntur Reiskii et Kruegeri coniecturae *προεπαινέσαι* (quo aoristo Attici scriptores usi esse non videntur), *προεπινοῆσαι*, *προϋπονοῆσαι*, ex quibus altera haud dubie est optima, sed ob proximum *προνοῆσαι* minus grata, omnes vel ideo displicent, quod, cum eis notio ei, quae in Thucydideo *προαισθέσθαι* inest, simillima restituatur, totius incisi *καὶ προαισθέσθαι . . . τὰ λεγόμενα* sententia fit languidior. Falsas aliorum enodationes redarguimus in ed. mai. — *καὶ προαισθέσθαι τε*. Particula *καί* iungi *πρόθυμοι* [*εἶναι*] cum superioribus, *τέ* autem alterum *καί* ante *προνοῆσαι* positum praeparari perspicuum est. — *εἶναι*. Hic infinitivus quocunque modo explicaretur, depravari aut compositionem aut vim verborum ostendimus in ed. mai. Comment. et Supplem. Quare *εἶναι* delendum putamus, ut colo ante verba *καὶ προαισθέσθαι* posito *πρόθυμοι*, quemadmodum § 5 *ἄριστοι*, sit idem atque *πρόθυμοι ὄντες*. Arnoldus in ed. 2 *εἶναι* grammatice quidem ad *βουλόμενοι* referri, sed hoc a scriptore cum superioribus *οἵτινες εἰώθατε* vel *ἄριστοι* confusum esse suspicatur. Sed haec sententiae conformatio iusto durior est neque exemplis comprobari potest. Class. *πρόθυμοι εἶναι* ab *ἀνταγωνιζόμενοι* pendere vult. At haec quoque ratio non solum molestissima est, sed etiam vim sententiae infringit. Nam melius profecto cum acutis illis oratoribus intellegentia quam cupiditate vel studio intellegentiae certatur.

§ 7. *ἄλλο τι . . . ἢ ἐν οἷς*, Cf. Krueg. Gr. § 58, 4 adn. 5. —

φρονοῦντες δὲ οὐδὲ περὶ τῶν παρόντων ἱκανῶς· ἁπλῶς τε ἀκοῆς ἡδονῇ ἡσσώμενοι καὶ σοφιστῶν θεαταῖς ἐοικότες καθημένοις μᾶλλον ἢ περὶ πόλεως βουλευομένοις.

εἶτα τὴν Μυτιληναίων ἀδικίαν μεγαλύνει, οὓς τιμωμένους ὑπὸ Ἀθηναίων θρασύτητι καὶ ὕβρει πάντας, καὶ οὐ τοὺς ὀλίγους μόνον, ἐπαναστῆναι καὶ δεινῶς κολαστέους εἶναι διισχυρίζεται, ὅπως μὴ Ἀθηναῖοι κινδυνεύωσι.

39. Ὧν ἐγὼ πειρώμενος ἀποτρέπειν ὑμᾶς ἀπο- 1
φαίνω Μυτιληναίους μάλιστα δὴ μίαν πόλιν ἠδι-
κηκότας ὑμᾶς. ἐγὼ γάρ, οἵτινες μὲν μὴ δυνατοὶ 2
φέρειν τὴν ὑμετέραν ἀρχὴν ἢ οἵτινες ὑπὸ τῶν
πολεμίων ἀναγκασθέντες ἀπέστησαν, ξυγγνώμην
ἔχω· νῆσον δὲ οἵτινες ἔχοντες μετὰ τειχῶν καὶ
κατὰ θάλασσαν μόνον φοβούμενοι τοὺς ἡμετέρους
πολεμίους, ἐν ᾧ καὶ αὐτοὶ τριήρων παρασκευῇ
οὐκ ἄφρακτοι ἦσαν πρὸς αὐτούς, αὐτόνομοί τε
οἰκοῦντες καὶ τιμώμενοι ἐς τὰ πρῶτα ὑφ' ἡμῶν
τοιαῦτα εἰργάσαντο, τί ἄλλο οὗτοι ἢ ἐπεβούλευσάν
τε καὶ ἐπανέστησαν μᾶλλον ἢ ἀπέστησαν (ἀπόστα-

ἁπλῶς, denique. Cf. 45, 7 et 82, 5. Summatim tamquam comprehenduntur, quae inde a verbis *τὰ μὲν μέλλοντα* exposita sunt; nam *ἀκοῆς ἡδονῇ ἡσσώμενοι* ad dicendi artificia, *σοφιστῶν θεαταῖς ἐοικότες* ad disserendi argutias referendum est. Utrumque igitur oratorum genus hic quoque agnoscitur. Vide quae de toto verborum circuitu disputata sunt in Annal. phil. 1868 p. 114 sq. — **σοφιστῶν θεαταῖς**] *σοφιστὰς λέγει οὐ τοὺς σοφιζομένους τὴν ἀλήθειαν, ἀλλὰ τοὺς ἐν τῇ συνηθείᾳ λεγομένους, τοὺς διδασκάλους τῶν ῥητορικῶν προβλημάτων·* (cf. Mor. et Bait. ad Isocr. Paneg. c. 1 § 3) *θεατὰς δὲ αὐτοὺς τοὺς μαθητὰς καὶ ἀκροατάς.* Schol. — **καθημένοις.** „*Καθήμενοι?*" Krueg. Hac coniectura ideo non est opus, quod sedendi verbis non raro desidiae notionem contineri constat. Cf. IV 124, 4.

Cap. 39. § 1. **ὧν**] *ὧν ἐπιτηδευμάτων, ὧν εἶπεν ἄρτι.* Schol. — **ἀποφαίνω**, dico, contendo. Cf. II 62, 2. — **μάλιστα . . . μίαν πόλιν.** Cum eis, quae docet Matth. Gr. § 461 e, confer Fritzsch. ad Luci. p. 147.

§ 2. **νῆσον δὲ οἵτινες.** *Νῆσον* gravitatis causa ante relativum collocatum est, cuius postpositi alia exempla inveniuntur 82, 8. IV 80, 3. VI 33, 4. 36, 1. De Latinis vid. Kuehn. ad Cic. Tusc. III 15, 32. De coniunctionibus similiter traiectis cf. adn. I 10, 2. — **ἐν ᾧ** aut ubi, in qua parte, aut, ut saepe, dum. Male explicat Kuehn. Gr. § 785, 1 adn. — **τριήρων.** De accentu cf. Goettl. Doctr. accent. p. 257. — **ἐς τὰ πρῶτα**, imprimis, ut 56, 6. — **τί ἄλλο ἤ.** Cf. 58, 5. Matth. Gr. § 488, 11. Krueg. Gr. § 62, 3 adn. 7, de Latinis Zumpt. Gr. § 771. — **ἐπανέστησαν . . . ἀπέστησαν.** Dindorfius in Steph. Thes. v. *ἐπανάστασις* ita differre *ἐπανάστασιν* et *ἀπόστασιν* existimat, ut *ἐπανάστασις* sit rebellio et de eis dicatur, qui sint sub imperio, *ἀπόστασις* autem

σις μέν γε τῶν βίαιόν τι πασχόντων ἐστίν), ἐζή-
τησάν τε μετὰ τῶν πολεμιωτάτων ἡμᾶς στάντες
διαφθεῖραι; καίτοι δεινότερόν ἐστιν ἢ εἰ καθ'
3 αὑτοὺς δύναμιν κτώμενοι ἀντεπολέμησαν. παρά-
δειγμα δὲ αὐτοῖς οὔτε αἱ τῶν πέλας ξυμφοραὶ
ἐγένοντο, ὅσοι ἀποστάντες ἤδη ἡμῶν ἐχειρώθησαν,
οὔτε ἡ παροῦσα εὐδαιμονία παρέσχεν ὄκνον μὴ
ἐλθεῖν ἐς τὰ δεινά· γενόμενοι δὲ πρὸς τὸ μέλλον
θρασεῖς καὶ ἐλπίσαντες μακρότερα μὲν τῆς δυνά-
μεως, ἐλάσσω δὲ τῆς βουλήσεως, πόλεμον ἤραντο,
ἰσχὺν ἀξιώσαντες τοῦ δικαίου προθεῖναι· ἐν ᾧ
γὰρ ᾠήθησαν περιέσεσθαι, ἐπέθεντο ἡμῖν οὐκ
4 ἀδικούμενοι. εἴωθε δὲ τῶν πόλεων αἷς ἂν μάλιστα
καὶ δι' ἐλαχίστου ἀπροσδόκητος εὐπραξία ἔλθῃ,

Cap. 39. § 3. *ὄκνον τοῦ μὴ ἐλθεῖν* E. Cf. adn.
§ 4. *καὶ δι' ἐλαχίστου. Καί* om. Gr. E. Ar. Chr. Dan., sed praeter ceteros libros agnoscit Clem. Alex. VI Strom. 2. Cf. adn.

defectio sociorum. Et verum est *ἐπανίστασθαι*, propr. surgere adversus al., plerumque esse tumultum facere, rebellare. Cf. I 115, 5. V 28, 3. VIII 63, 3. 73, 2. Sed hic, ubi Mytilenaei *αὐτόνομοι οἰκοῦντες* dicuntur *ἐπαναστῆναι*, non *ἀποστῆναι*, quia *ἀπόστασις* sit *τῶν βίαιόν τι πασχόντων*, in illo notionem ultro bellum inferendi recte quaerere videtur Krueg. Bene igitur interpretes Germanici servata adnominatione: sie haben eher einen Anfall als Abfall gemacht. De imitatoribus Thucydidis verborum vid. ed. mai. — *μέν γε*, ut I 40, 4. — *μετὰ τῶν ... στάντες*. Similiter VII 57, 1. 61, 3. Sic Latini nonnumquam stare cum al. dicunt. Eadem vi 11, 3 *στῆναι πρός τινα* positum esse vidimus. *Ἡμᾶς* autem traiectum contrario *πολεμ.* propius admotum est. Cf. Muell. Hist. lit. Gr. II p. 364. — *καθ' αὑτοὺς*, per se soli. Cf. I 79, 1. IV 64, 3. 65, 1. Oppositum est *μετὰ τῶν πολεμιωτάτων*.

§ 3. *παράδειγμα δὲ ... παρέσχεν ὄκνον*. Est eadem commixtio membrorum in partitione, cuius exempla in *τὲ ... καί* particulis ad I 16, in *μὲν ... δέ* ad I 38, 5 adnotavimus. De *οὔτε* tali modo posito cf. 96, 3. V 7, 5. VI 17, 5. — *τῶν πέλας*. Cf. adn. I 82, 1. — *ὄκνον μὴ ἐλθεῖν*. De negatione addita et de articulo *τοῦ* omisso cf. adn. I 16 et III 82, 3. Non male igitur Xen. Anab. II 4, 3 *ἵνα ... φόβος ᾖ ἐπὶ βασιλέα μὴ στρατεύειν* cod. Vat. — *μακρότερα*, i. e. *μείζω*, ut *βραχύς* saepe est *μικρός*. Cf. adn. I 14, 3. — *προθεῖναι*] *προτιμῆσαι*. Schol. Cf. 84, 2.

§ 4. *εἴωθε δὲ ...*] *εἴωθε δὲ πρὸς ὕβριν τρέπειν ἡ εὐπραξία τῶν πόλεων ἐκείνας, αἷς ἂν αὐτὴ ἐξαίφνης ἐγγένηται καὶ ἀπροσδόκητος*. Schol. Cum sententia cf. Demosth. I 23. Liv. XXX 42, 15 et infra IV 17, 4.

ἐς ὕβριν τρέπειν· τὰ δὲ πολλὰ κατὰ λόγον τοῖς
ἀνθρώποις εὐτυχοῦντα ἀσφαλέστερα ἢ παρὰ δόξαν,
καὶ κακοπραγίαν ὡς εἰπεῖν ῥᾷον ἀπωθοῦνται ἢ
εὐδαιμονίαν διασῴζονται. χρῆν δὲ Μυτιληναίους 5
καὶ πάλαι μηδὲν διαφερόντως τῶν ἄλλων ὑφ'
ἡμῶν τετιμῆσθαι, καὶ οὐκ ἂν ἐς τόδε ἐξύβρισαν·
πέφυκε γὰρ καὶ ἄλλως ἄνθρωπος τὸ μὲν θερα-
πεῦον ὑπερφρονεῖν, τὸ δὲ μὴ ὑπεῖκον θαυμάζειν·
κολασθέντων δὲ καὶ νῦν ἀξίως τῆς ἀδικίας, καὶ 6
μὴ τοῖς μὲν ὀλίγοις ἡ αἰτία προστεθῇ, τὸν δὲ

§ 5. χρῆν. In compluribus libris optimis χρή. At vid. adn. διαφερόντως Pal. m. M. Ar. Chr. Dan., quod non displicuit Dobraeo et recipi iubet Dind. in Steph. Thes. Reliqui codd. et editores διαφέροντας. Illud praeter Cass. Dion. XXXVIII 39, 3, qui haec ipsa verba imitatur, commendat ipsius Thuc. usus (I 38, 4. 138, 3. II 40, 3. 51, 1. VIII 68, 3) et Isocr. VI 24.

§ 6. κολασθήτωσαν codd. Imperativos in ωσαν desinentes apud Atticos Macedonicae esse aetatis ex inscriptionibus antiquis et poetarum scaenicorum usu apparet. Cf. Stahl. Quaest. gram. p. 18. Quomodo formae posteriores irrepserint, ostendit schol., qui V 18, 7 ad ἀποδόντων adscripsit ἀποδότωσαν.

Sed difficultatem aliquam relinquunt verba μάλιστα ... ἀπροσδόκητος, pro quibus ex schol. explanatione δι' ἐλαχίστου καὶ (μάλιστα) ἀπροσδόκητος scribendum erat. Neque vero καί, quod a malis nonnullis codd. abest, deleri potest, ne insolens coniunctio superlativorum oriatur. Existimamus igitur verba sic explicanda esse: quibus maxime et minimo intervallo insperata felicitas contigerit. De formula δι' ἐλαχίστου cf. Bernh. Synt. p. 285, de hoc usu verbi ἐλθεῖν Wund. ad Soph. Phil. 141. — τὰ δὲ πολλά] ὡς ἐπὶ τὸ πολύ. Schol. — κατὰ λόγον ... εὐτυχοῦντα, res secundum rationem (i. e. prudenti ratiocinationi s. reputationi convenienter) hominibus prosperae. — παρὰ δόξαν. Suppl. εὐτυχοῦντα. — κακοπραγίαν ... διασῴζονται. Simile dictum habes apud Xen. Cyr. VII 5, 76.

§ 5. χρῆν. Cf. Krueg. Gr. § 53, 2 adn. 7. Matth. § 505 adn. — καὶ πάλαι, iam pridem. Cf. 13, 1. 104, 3. — τετιμῆσθαι, honoratos esse, in honore haberi. — καί, i. e. quodsi fecissetis. — καὶ ἄλλως, etiam alioqui, i. e. omnino. Cf. Steph. Thes. vol. I p. 1554 et adn. II 50, 2 et IV 78, 2. Cum toto dicto IV 61, 5 ob similitudinem orationis comparat Arn. — τὸ μὲν θεραπεῦον ὑπερφρονεῖν. De neutro hoc et eo, quod sequitur, cf. adn. II 45, 1, de accusativo consequenti verbum ὑπερφρονεῖν Matth. Gr. § 378 adn. 2.

§. 6. καὶ νῦν. Ut antea non in maiore eos esse oportebat honore quam ceteros socios, ita nunc merita iniuriae poena afficiendi sunt. — ἡ αἰτία προστεθῇ. Αἰτίαν προστιθέναι τινί etiam alios Atticos dixisse pro usitatiore ἐπιφέρειν et similibus discas ex Steph. Thes. v. αἰτία p. 1101.

δῆμον ἀπολύσητε. πάντες γὰρ ἡμῖν γε ὁμοίως ἐπέθεντο, οἷς γ' ἐξῆν ὡς ἡμᾶς τραπομένοις νῦν πάλιν ἐν τῇ πόλει εἶναι· ἀλλὰ τὸν μετὰ τῶν ὀλίγων κίνδυνον ἡγησάμενοι βεβαιότερον ξυναπ-
7 έστησαν. τῶν τε ξυμμάχων σκέψασθε εἰ τοῖς τε ἀναγκασθεῖσιν ὑπὸ τῶν πολεμίων καὶ τοῖς ἑκοῦσιν ἀποστᾶσι τὰς αὐτὰς ζημίας προσθήσετε, τίνα οἴεσθε ὅντινα οὐ βραχείᾳ προφάσει ἀποστήσεσθαι, ὅταν ἢ κατορθώσαντι ἐλευθέρωσις ᾖ ἢ σφαλέντι
8 μηδὲν παθεῖν ἀνήκεστον; ἡμῖν δὲ πρὸς ἑκάστην πόλιν ἀποκεκινδυνεύσεται τά τε χρήματα καὶ αἱ ψυχαί· καὶ τυχόντες μὲν πόλιν ἐφθαρμένην παραλαβόντες τῆς ἔπειτα προσόδου, δι' ἣν ἰσχύομεν,

ἡμῖν. In plerisque libris **ὑμῖν**. „**Ὑμῖν** restitui non solum propter auctoritatem optimorum librorum, sed etiam quod melius superioribus verbis videtur convenire.“ Arn. At ita etiam in proximis **ὑμᾶς** exspectaretur. Pro quo cum *ἡμᾶς* scriptor dicere maluerit, eandem **κοίνωσιν** iam in hoc *ἡμῖν* admissam et tantum in verbo **ἀπολύσητε**, ubi sine superbia loquentis retineri non poterat, evitatam esse credideris.

τραπομένοις Cass. Aug. (quamquam in hoc **τρεπ.** fuit) D. M. Mosqu. Ar. Chr. Interpretare: si ad nos se convertissent. Vulgo et Bekk. **τρεπομένοις**.

— **ἀπολύσητε**. Cf. adn. 56, 7. — **οἷς γε ἐξῆν**, quamquam eis (**τῷ δήμῳ**. Cf. adn. 15, 1) licebat. Cf. I 39, 1. VI 79, 1. — **ἐν τῇ πόλει εἶναι** procul dubio idem valet quod IV 106, 1 **πόλεως οὐ στερισκόμενοι**, ubi vide adn. Significat igitur in civitate esse, pleno civium iure uti. — **τὸν μετὰ . . . βεβαιότερον**. Sententia haec est: tutius esse arbitrati eandem belli fortunam periclitari cum optimatibus. **Κίνδυνος** est alea, discrimen, ut IV 85, 4. VI 13, 1.

§ 7. **τῶν τε ξυμμάχων**. Genetivus ideo videtur antepositus esse, ut non solum cum verbis **τοῖς τε ἀναγκασθεῖσιν . . . ἀποστᾶσι**, sed etiam cum remotioribus **τίνα ὅντινα οὐ** cohaereat. — **ζημίας προσθήσετε**. **Προστιθέναι** similiter atque § 6 dictum aut iniungere est, aut infligere. Cf. 45, 3. 82, 8. Krueg. ad Dion. p. 161. — **τίνα οἴεσθε ὅντινα οὔ**. Cf. Matth. Gr. § 483 p. 1074. Kuehn. Gr. § 789, 2. Krueg. Gr. § 51, 10 adn. 11.

§ 8. **ἀποκεκινδυνεύσεται**. Cf. Krueg. Gr. § 52, 3 adn. 4. — **τυχόντες**, re bene gesta. Similiter 82, 5. IV 63, 2. V 111, 5. — **τῆς ἔπειτα προσόδου . . . τὸ λοιπὸν στερήσεσθε**. Futuro reditu (i. e. reditu, quem praebitura erat, si non eversa esset) in posterum privati eritis. Ita si interpretamur, etiam minor est verborum abundantia quam I 123, 1. III 40, 3. Itaque **στερήσεσθε** futurum est verbi **στέρομαι**. Cf. 46, 8. Soph. Ant. 890. — **δι' ἣν ἰσχύομεν** dicit,

τὸ λοιπὸν στερήσεσθε, σφαλέντες δὲ πολεμίους
πρὸς τοῖς ὑπάρχουσιν ἕξομεν, καὶ ὃν χρόνον τοῖς
νῦν καθεστηκόσι δεῖ ἐχθροῖς ἀνθίστασθαι, τοῖς
οἰκείοις ξυμμάχοις πολεμήσομεν.

ἔτι δὲ μήτε οἴκτῳ μήτε ἡδονῇ λόγων μήτε ἐπιεικείᾳ δεῖν ἐνδοῦναι διδάξας διὰ κεφαλαίων ἀποδείκνυσιν ὅτι δίκαιά τε καὶ ξύμφορα παραινεῖ.

40. Οὔκουν δεῖ προθεῖναι ἐλπίδα οὔτε λόγῳ 1
πιστὴν οὔτε χρήμασιν ὠνητήν, ὡς ξυγγνώμην
ἁμαρτεῖν ἀνθρωπίνως λήψονται. ἄκοντες μὲν γὰρ
οὐκ ἔβλαψαν, εἰδότες δὲ ἐπεβούλευσαν· ξύγγνω-
μον δ' ἐστὶ τὸ ἀκούσιον. ἐγὼ μὲν οὖν καὶ τότε 2
πρῶτον καὶ νῦν διαμάχομαι μὴ μεταγνῶναι ὑμᾶς
τὰ προδεδογμένα, μηδὲ τρισὶ τοῖς ἀξυμφορωτάτοις
τῇ ἀρχῇ, οἴκτῳ καὶ ἡδονῇ λόγων καὶ ἐπιεικείᾳ,
ἁμαρτάνειν. ἔλεός τε γὰρ πρὸς τοὺς ὁμοίους δί- 3

Cap. 40. § 1. προθεῖναι Cass. Pal. M. Vall. Bekk. tacitique Aug. et m. Vulgo προσθεῖναι, quod a Goell. frustra defendi videtur. Cf. adn.

quod Atheniensium potentia in eo posita est, ut reditus ne deficiat. Ex nostra interpretatione facile caremus Ullrichii coniectura τῆς ἐκεῖθεν προσόδου (Symb. IV p. 1 sq.) et Herwerdeni ἐστερήσεσθε (Mnemos. nov. ser. I p. 81). Praeterea attende personas mutatas, ut V 9, 1 et alibi.

Cap. 40. § 1. οὔτε λόγῳ πιστήν, neque dicendi facultate fretam. De qua vi adiectivi πιστός cf. Soph. OC. 1031. Plat. Leg. 824 b. Quoniam autem ob contrarium ὠνητήν potius impetrabilem dicendum videretur, Krueger ποριστήν coniecit. At respicitur h. l. ad 38, 2 ἢ τῷ λέγειν πιστεύσας (λόγῳ πιστήν) . . . ἢ κέρδει ἐπαιρόμενος (χρήμασιν ὠνητήν). Sequitur λόγῳ hic pariter intellegendum esse quam illic τῷ λέγειν. De προθεῖναι, proponere cf. 44, 3. 52, 4. 82, 8. — ὡς ξυγγνώμην . . . λήψονται, propr. fore, ut veniam humanitus peccandi accipiant, i. e. ut veniam peccandi ideo accipiant, quia peccare humanum sit. Cf. 45, 3 et Xen. Cyr. VI 1, 37 atque de articulo τοῦ omisso Matth. Gr. § 542 adn. 1 b et adn. I 16. — ξύγγνωμον] συγγνώμης ἄξιον. Schol. Cf. IV 38, 6. Cass. Dion. fragm. 17. De accentu vocis ξυγγν., cum in Pal. ξυγγνῶμον legatur, cf. Goettl. Doctr. accent. p. 330.

§ 2. καὶ τότε] διεμαχεσάμην δηλονότι. Schol. Cf. adn. I 86, 2. — διαμάχομαι, pertinaciter contendo, pugnando obtinere studeo. Cf. 42, 2 et praeter alios Pflugk. ad Eur. Alc. 694. — μεταγνῶναι. Non tam poenitendi quam aliter decernendi notionem, aut certe ambas, hic in hoc verbo inesse docet Arn. — οἴκτῳ . . . ἁμαρτάνειν. De dat. cf. 37, 2.

§ 3. ἔλεος. Hoc vocabulum cum pro superiore οἶκτος substitutum sit, utrumque nomen hic certe prorsus non differre existimandum est. — τοὺς ὁμοίους, pares animis, similiter ani-

καιος ἀντιδίδοσθαι, καὶ μὴ πρὸς τοὺς οὔτ' ἀντ-
οικτιοῦντας ἐξ ἀνάγκης τε καθεστῶτας ἀεὶ πολε-
μίους· οἵ τε τέρποντες λόγῳ ῥήτορες ἕξουσι καὶ
ἐν ἄλλοις ἐλάσσοσιν ἀγῶνα, καὶ μὴ ἐν ᾧ ἡ μὲν
πόλις βραχέα ἡσθεῖσα μεγάλα ζημιώσεται, αὐτοὶ
δὲ ἐκ τοῦ εὖ εἰπεῖν τὸ παθεῖν εὖ ἀντιλήψονται·
καὶ ἡ ἐπιείκεια πρὸς τοὺς μέλλοντας ἐπιτηδείους
καὶ τὸ λοιπὸν ἔσεσθαι μᾶλλον δίδοται ἢ πρὸς
τοὺς ὁμοίως τε καὶ οὐδὲν ἧσσον πολεμίους ὑπο-
4 λειπομένους. ἕν τε ξυνελὼν λέγω· πειθόμενοι μὲν
ἐμοὶ τά τε δίκαια ἐς Μυτιληναίους καὶ τὰ ξύμ-
φορα ἅμα ποιήσετε, ἄλλως δὲ γνόντες τοῖς μὲν
οὐ χαριεῖσθε, ὑμᾶς δὲ αὐτοὺς μᾶλλον δικαιώσε-
σθε. εἰ γὰρ οὗτοι ὀρθῶς ἀπέστησαν, ὑμεῖς ἂν
οὐ χρεὼν ἄρχοιτε· εἰ δὲ δὴ καὶ οὐ προσῆκον

§ 3. ὁμοίους pro ὁμοίως codd. Cf. adn.
§ 4. ἓν δέ codd. Cf. adn.

matos. Cf. adn. I 71, 2. — ἐξ ἀνάγκης, necessario. Cf. VI 44, 1. — οἵ τε τέρποντες cet. Hinc explicatur, cur non oporteat ἡδονῇ λόγων peccare. — βραχέα ἡσθεῖσα μεγάλα ζημιώσεται. Cf. Krueg. Gr. § 39, 11 adn. Attende hic et in proximis πάρισα καὶ ἀντίθετα. — τὸ παθεῖν εὖ] τὸ χρηματίσασθαι ὑπὸ τῶν Μιτυληναίων. Schol. — ἐπιτηδείους. Cf. adn. I 60, 2. — ὁμοίως. Si ὁμοίους traditum recte est, significat pares atque antea, sibi constantes (in odio). Non male tamen Thiersch. ὁμοίως coniecit, quo probato oritur dicendi genus simile his: μέγιστον δὲ καὶ οὐχ ἥκιστα VII 44, 6, πλεῖστος φόβος· καὶ οὐδενὸς ἐλάσσων VII 85, 4. Cf. IV 108, 5. V 60, 1. 86. VII 49, 2. — Cum prorsus in obscuro sit, qua re illi pares se gerant, et si odio sibi constantes intellegantur, ὁμοίους contrariam vim habeat atque paulo ante, ὁμοίως emendationem scriptoris verbis inferre nunc non dubitamus.

§ 4. ἕν τε ξυνελὼν λέγω. Alibi sine numerali. Cf. adn. I 70, 9. Pro δὲ scripsimus τε, quod Th., ubi res summatim comprehendit, τέ vel καί particulis uti solet. Cf. II 41, 1. VI 80, 3. Haas. Lucubr. p. 75. — πειθόμενοι μὲν ἐμοὶ . . . ἄλλως δὲ γνόντες, ut IV 68, 2 πειθόμενοι μὲν ἐμοὶ . . . ἀπιστήσαντες δέ. — ὑμᾶς δὲ . . . δικαιώσεσθε, vos vero ipsos vestro iudicio magis damnabitis. „Etenim δικαιοῦν ex notione aequum censendi accipit vim condemnandi et puniendi.“ Arn. Cf. Herod. I 100. III 29. Plat. Leg. 934 b. Δικαιώσετε (cf. V 26, 2) coniecit Elmsl. ad Eur. Med. 93, ad quod praeoptandum propensi sunt Dind. et Bloomf. Confer tamen Buttm. Gr. max. II 1 p. 86 (ed. 2) et de medio cum pronomine reflexivo iuncto I 33, 3. — εἰ . . . ἀπέστησαν, ὑμεῖς ἂν . . . ἄρχοιτε. Cf. Matth. Gr. § 508 e adn. 1. § 524 adn. 3. — οὐ χρεὼν et οὐ προσῆκον. Cf. adn. I 120, 3. Utrumque vim con-

ὅμως ἀξιοῦτε τοῦτο δρᾶν, παρὰ τὸ εἰκός τοι καὶ
τούσδε ξυμφόρως δεῖ κολάζεσθαι, ἢ παύεσθαι τῆς
ἀρχῆς καὶ ἐκ τοῦ ἀκινδύνου ἀνδραγαθίζεσθαι.
τῇ τε αὐτῇ ζημίᾳ ἀξιώσατε ἀμύνασθαι, καὶ μὴ
ἀναλγητότεροι οἱ διαφεύγοντες τῶν ἐπιβουλευσάν- 5
των φανῆναι, ἐνθυμηθέντες ἃ εἰκὸς ἦν αὐτοὺς
ποιῆσαι κρατήσαντας ὑμῶν, ἄλλως τε καὶ προϋπάρ-
ξαντας ἀδικίας. μάλιστα δὲ οἱ μὴ ξὺν προφάσει 6
τινὰ κακῶς ποιοῦντες ἐπεξέρχονται καὶ διολλύ-
ναι, τὸν κίνδυνον ὑφορώμενοι τοῦ ὑπολειπομένου
ἐχθροῦ· ὁ γὰρ μὴ ξὺν ἀνάγκῃ τι παθὼν χαλε-

§ 5. οἱ διαφεύγοντες. H. οἱ διαφυγόντες. Sed vid. adn. II 2, 4 et interpr. Xen. Anab. VI 1 (3), 4.

§ 6. διόλλυνται codd. Cf. adn.

ἀνάγκῃ. Cass. Cl. Ven. Vind. Mosqu. Ar. Chr. Dan. M. et corr. Aug. δίκῃ. „Si vulgatam lectionem et Vallae . . . interpretationem sequimur, sententia erit: qui ab alio, nulla necessitate ad vim vel iniuriam faciendam coacto [propr. praeter

cessivam habet. De καί alteri addito cf. Krueg. Gr. § 56, 13 adn. 2. — ξυμφόρως] τοῦ συμφέροντος ἕνεκα. Schol. Cf. adn. II 64, 2. — ἐκ τοῦ ἀκινδύνου (= ἀκινδύνως, cf. adn. I 51, 2) ἀνδραγαθίζεσθαι. Cf. ἀπραγμοσύνη ἀνδραγαθίζεσθαι II 63, 2.

§ 5. τῇ τε αὐτῇ ζημίᾳ] . . . ᾗ ἂν ἐτιμωρήσαντο καὶ αὐτοὶ ὑμᾶς, περιγενόμενοι ὑμῶν. Schol. — ἀναλγητότεροι, i. e. ἀναισθητότεροι, ἧσσον ἀλγοῦντες ἐφ' οἷς ἀδικεῖσθε. — οἱ διαφεύγοντες. Cf. sd. — ἃ εἰκὸς ἦν αὐτοὺς ποιῆσαι, quae verisimile est ipsos facturos fuisse, propr. quae verisimile erat ipsos facturos esse. In verbis εἰκὸς ἦν imperfectum ad tempus defectionis respicit. De ποιῆσαι cf. adn. 10, 6.

§ 6 διόλλυνται, quod in codd. legitur, active disperdunt, funditus perditum eunt, interpretantur Bloomf. Arn. al., quae explanatio defensa est maxime a Doederl. Lect. Homer. spec. III p. 11 sq. Sed is refutatus est a Wex. Epist. crit. p. 10 et in ed. mai. ad VI 12. Hermannus διόλλυνται cum participio ὑφορώμενοι iungi iussit, ut hoc diceretur: dispereunt, si suspicantur, i. e. tolerare non possunt vivere suspicantes. Sed cum διόλλυσθαι nusquam vim non sustinendi habeat, ne haec quidem ratio probari potest. Quod nunc rescriptum est διολλύναι (penitus perdere) ita verbo ἐπεξέρχονται adiungitur, ut consilium insectandi (cf. V 89) indicet. Cf. IV 36, 1. 114, 2. 127, 2. V 56, 3. VI 8, 2. VIII 29, 2. adn. I 128, 3. Verte: insectantur, ut etiam penitus perdant. — τὸν κίνδυνον . . . ἐχθροῦ, suspicantes periculum a superstite inimico sibi impendens. Cf. Batrachom. 9 μῦς γαλέης κίνδυνον ἀλύξας et adn. 58, 5. Contra Class., qui τὸν in αὐτὸν mutavit, cf. Annal. phil. 1868 p. 109. — μὴ ξὺν ἀνάγκῃ.

7 πώτερος διαφυγὼν τοῦ ἀπὸ τῆς ἴσης ἐχθροῦ. μὴ ἐπίλογοι.
οὖν προδόται γένησθε ὑμῶν αὐτῶν, γενόμενοι
δ' ὅτι ἐγγύτατα τῇ γνώμῃ τοῦ πάσχειν καὶ ὡς
πρὸ παντὸς ἂν ἐτιμήσασθε αὐτοὺς χειρώσασθαι,
νῦν ἀνταπόδοτε μὴ μαλακισθέντες πρὸς τὸ παρ-
ὸν αὐτίκα μηδὲ τοῦ ἐπικρεμασθέντος ποτὲ δει-
8 νοῦ ἀμνημονοῦντες. κολάσατε δὲ ἀξίως τούτους
τε καὶ τοῖς ἄλλοις ξυμμάχοις παράδειγμα σαφὲς
καταστήσατε, ὃς ἂν ἀφιστῆται, θανάτῳ ζημιω-
σόμενον. τόδε γὰρ ἢν γνῶσιν, ἧσσον τῶν πολε-

necessitatem, i. e. cum eum non lacessierit], laesus est. Fortassis ita scripserit Thucydides. Sed tamen altera scriptura *ξὺν δίκῃ* non male respondet praecedenti sententiae; nam qui aliquem *μὴ ξὺν προφάσει* malo afficit, eum utique *μὴ ξὺν δίκῃ* laedit." Duk. Scripturam *ξὺν δίκῃ* tamen correctionis seu interpretationis speciem habere recentiores critici censent.

§ 7. *ἐγγύτατα τῇ*. In optimis libris male *ἐγγυτάτῃ*. „Quod . . . librariis tribuendum videtur, qui neglexerunt geminare syllabam *τα* . . . Cf. I 143, 5 *καὶ νῦν χρὴ ὅ τι ἐγγύτατα τούτου διανοηθέντας*." Duk. Cf. etiam adn.

Cf. adn. IV 130, 6. — *τοῦ ἀπὸ τῆς ἴσης ἐχθροῦ*, quam is, qui ex aequo inimicus fuit, i. e. qui pariter inimicum se praebuit, aeque alterum laesit (atque hic ipsum). Sic nunc Arn. quoque. Ceterum cf. ed. mai. et de formula *ἀπὸ τῆς ἴσης* adn. I 15, 2.

§ 7. *γενόμενοι . . . πάσχειν*, sed cogitatione quam proxime accedentes ad mala, quae passuri eratis, sive haec mala cogitatione fingentes, animo concipientes vel praecipientes. Similiter *γενέσθαι λόγῳ ἐν χρόνῳ* Plat. Menex. 239 d, *τῇ διανοίᾳ* (vel *τὴν διάνοιαν*) *ἐν τῷ δικαστηρίῳ* Aeschin. III 153. — *καὶ ὡς* cet. Aut ante *ὡς* ex verbis *γενόμενοι τῇ γνώμῃ* participium cogitandi vim habens repetendum, aut copulatis per orationis mutationem verbis *γενόμενοι δὲ καὶ ὡς ἂν ἐποιήσασθε* coniunctio *ὡς* quia interpretanda. Participium enim cum enuntiatis temporalibus et causalibus interdum *καί* particula copulari videbimus ad IV 63, 4. — *πρὸ παντὸς ἂν ἐτιμήσασθε*. Cf. Matth. Gr. § 575 extr. — *μαλακισθέντες*. Cf. adn. 37, 1. — *πρὸς τὸ παρὸν αὐτίκα*, ob praesentem nunc ipsorum fortunam. Haereas in dicendi genere et ob collocationem verborum et ob verbositatem. Sed de illa cf. adn. I 137, 4. II 7, 2, al.; haec non maior certe est quam in formulis *ἐν τῷ τότε παρόντι* I 95, 7, *τῶν ἔπειτα μελλόντων* I 123, 1, similibus. *Τὸ παραυτίκα* tamen coniecit Schneider Saxo.

§ 8. *κολάσατε . . . τούτους τε*. De collocatione verborum ex anacolutho orta cf. adn. I 16. II 37, 2. III 36, 2. — *ζημιωσόμενον*. Participium a locutione *σαφὲς παράδειγμα καταστήσατε* pendens iustam nobis defensionem habere videtur ex similibus exemplis 67, 6 *ποιήσατε . . . παράδειγμα οὐ λόγων τοὺς ἀγῶνας προθήσον-*

μίων ἀμελήσαντες τοῖς ὑμετέροις αὐτῶν μαχεῖσθε ξυμμάχοις."

Κλέωνι Διόδοτος ἀντιλέγει.

41. Τοιαῦτα μὲν ὁ Κλέων εἶπε. μετὰ δ' αὐτὸν Διόδοτος ὁ Εὐκράτους, ὅσπερ καὶ ἐν τῇ προτέρᾳ ἐκκλησίᾳ ἀντέλεγε μάλιστα μὴ ἀποκτεῖναι Μυτιληναίους, παρελθὼν καὶ τότε ἔλεγε τοιάδε.

Διοδότου δημηγορία ὑπὲρ τῶν Μυτιληναίων, ὃς ἐλέγχει μὲν τοὺς μεμφομένους τοὺς λόγους καὶ ἐκφοβοῦντας τοὺς ἀντιλέγοντας·

42. „Οὔτε τοὺς προθέντας τὴν διαγνώμην 1
αὖθις περὶ Μυτιληναίων αἰτιῶμαι, οὔτε τοὺς μεμ-
φομένους μὴ πολλάκις περὶ τῶν μεγίστων βου-
λεύεσθαι ἐπαινῶ, νομίζω τε δύο τὰ ἐναντιώτατα
εὐβουλίᾳ εἶναι, τάχος τε καὶ ὀργήν, ὧν τὸ μὲν
μετὰ ἀνοίας φιλεῖ γίγνεσθαι, τὸ δὲ μετὰ ἀπαι- 2
δευσίας καὶ βραχύτητος γνώμης. τούς τε λόγους

Cap. **42.** § 1. *νομίζω τε* Cass. Aug. Cl. Ven. F. Pal. It. Vat. Reg. Gr. Laur. Mosqu. m. Vulgo et Bekk. *νομίζω δέ*. *Τέ* ad negationem refertur etiam I 67, 1. VII 68, 3. Atque etiam apud Latinos particulas copulativas cum alibi tum post negationes ad contraria coniungenda legi docet Hand. Tursell. II p. 494 sqq. Arnoldus quae vulgatae olim opposuit, nunc omisit.

τες, ἀλλ' ἔργων, 64, 1 *δῆλον ἐποιήσατε . . . οὐ μηδίσαντες*. Lycurg. 50 *φανερὸν πᾶσιν ἐποίησαν οὐκ ἰδίᾳ πολεμοῦντες*, ubi sententiae participiis enuntiatae eodem modo obiecti vice funguntur. Contra Class., qui *ὡς* ante *ὃς* inserit, cf. Annal. phil. 1858, p. 109. Fuerunt quibus placeret quod in Mus. Rhen. XVI p. 629 propositum est, ut *ὃς . . . ζημιωσόμενον* post *γνῶσιν* verbum transponerentur. Lenius *ζημιωσόμενοι* Meinek. in Herm. III p. 363 coniecit, sed eius futuri vim activam exemplis non comprobavit. De dativo *θανάτῳ* cf. II 65, 3, de flexione verbi § 3.

Cap. **41.** *Εὐκράτους*. Estne ὁ *στυππειοπώλης* Aristoph. Equ. 129, ubi cf. Schol., an frater Niciae? Cf. Roscher. de Vit. Thuc. p. 411. — *ἀντέλεγε . . . μὴ ἀποκτεῖναι*. Cf. Krueg. Gr. § 67, 12 adn. 2.

Cap. **42.** Cum Diodotea oratione conferri potest Caesariana apud Salust. Cat. 51. „*Ἰστέον δὲ ὅτι ὁ μὲν Κλέων τὸ δίκαιον [μάλιστα] προβάλλεται, οὗτος δὲ ὁ Διόδοτος [μόνον] τὸ συμφέρον.*" Schol.

§ 1. *οὔτε τοὺς προθέντας . . . αἰτιῶμαι*] *πρὸς τὸ „καὶ θαυμάζω μὲν τῶν προθέντων αὖθις [περὶ Μυτιληναίων λέγειν*" 38, 1]. Schol. — *τὴν διαγνώμην*, fere idem atque *γνώμας* 36, 5 (cf. I 139, 3) aliter ac I 87, 6. — *τοὺς μεμφομένους μὴ . . . βουλεύεσθαι*] *πρὸς τὸ „εἰ βέβαιον ἡμῖν μηδὲν καθεστήξει ὧν ἂν δόξῃ πέρι*" [38, 3]. Schol. *Μή* om. unus Mosqu. Cf. de eo Matth. Gr. § 534 adn. 5. — *ἐναντιώτατα . . . ὀργήν*. Cf. Cort. ad Salust. Iug. 64. — *ὧν τὸ μὲν . . . τὸ δὲ . . . γνώμης*, quorum alterum (*τὸ τάχος*) cum dementia fieri solet, alterum (*ἡ ὀργή*) cum intemperantia et brevitate consilii.

§ 2. *τούς τε λόγους . . .*] *πρὸς τὸ „θεαταὶ μὲν τῶν λό-*

ὅστις διαμάχεται μὴ διδασκάλους τῶν πραγμάτων γίγνεσθαι, ἢ ἀξύνετός ἐστιν, ἢ ἰδίᾳ τι αὐτῷ διαφέρει· ἀξύνετος μέν, εἰ ἄλλῳ τινὶ ἡγεῖται περὶ τοῦ μέλλοντος δυνατὸν εἶναι καὶ μὴ ἐμφανοῦς φράσαι, διαφέρει δ' αὐτῷ, εἰ βουλόμενός τι αἰσχρὸν πεῖσαι εὖ μὲν εἰπεῖν οὐκ ἂν ἡγεῖται περὶ τοῦ μὴ καλοῦ δύνασθαι, εὖ δὲ διαβαλὼν ἐκπλῆξαι ἂν τούς τε ἀντεροῦντας καὶ τοὺς ἀκουσομέ-
3 νους. χαλεπώτατοι δὲ καὶ οἱ ἐπὶ χρήμασι προκατηγοροῦντες ἐπίδειξίν τινα. εἰ μὲν γὰρ ἀμαθίαν κατῃτιῶντο, ὁ μὴ πείσας ἀξυνετώτερος ἂν δόξας εἶναι ἢ ἀδικώτερος ἀπεχώρει· ἀδικίας δ' ἐπιφε-

§ 3. προκατηγοροῦντες Laur. Gr. E. F., reliqui προσκατ. Cf. adn.

γων γίγνεσθαι" καὶ τὰ ἑξῆς [38, 4 sqq.]. Schol. — διαμάχεται. — Cf. adn. 40, 2. — ἢ ἰδίᾳ τι αὐτῷ διαφέρει, aut privatim aliquid ipsius interest. Cf. τὰ διαφέροντα II 43, 5. VI 92, 5. — εὖ μὲν εἰπεῖν ... εὖ δὲ διαβαλών. In his, quae inter se respondere patet, εὖ cum eadem ambiguitate dictum est, quae in Latino probe inest. — οὐκ ἂν ἡγεῖται. Ἂν cum infinitivo cohaerere perspicuum est. Cf. adn. I 22, 1. Cum eodem autem iungendum est οὐκ, ita ut οὐ δύνασθαι valeat ἀδυνατεῖν.

§ 3. χαλεπώτατοι δὲ ... ἐπίδειξίν τινα. „Tanguntur Cleonis criminationes 38, 3 κέρδει ἐπαιρόμενος τὸ εὐπρεπὲς τοῦ λόγου ἐκπονήσας παράγειν πειράσεται [cf. 40, 3]. Gravissimi autem demum (calumniatores) ei sunt, qui eloquentiae quandam lucri causa ostentationem antea (antequam adversarius dixit; nam id fecit Cleo) criminantur. Qui προσκατηγοροῦντες scribentes hanc accusationem praeter inutilitatem dicendi fieri volunt, partem tantum eorum quae antea dicta sunt respiciunt. Fieri autem non potest, quin ad proxima quoque verba (εὖ δὲ διαβαλὼν ... ἀκουσομένους) illud προσ- referatur. Atqui non praeter calumniam ea criminatio fit, sed ipsa est gravissima calumnia. De καί particulae vi cf. Herod. I 71 ἀπὸ δὲ ταύτης τῆς γνώμης καὶ τὸ κάρτα οὔνομα ἐν Λυδοῖσι ἔχων. Haud iustam suspicionis causam praebet quod accus. ἐπίδειξίν τινα sine genet. personae cum προκατηγοροῦντες iungitur. Idem dicendi genus in passivo habes apud Andoc. I 8. 24. Cf. I 95, 3. 5. Inutilis igitur est coniectura ἐπιδείξειν. Verba ἐπὶ χρήμασι ponderis sui causa statim post articulum οἱ posita sunt. — ἀξυνετώτερος ... ἢ ἀδικώτερος, imperitus potius quam iniustus. Non semper igitur ea est vis talium, quam commemorat Matth. Gr. § 456. — ἀπεχώρει] τοῦ δικαστηρίου δηλονότι. Schol. Est Lat. discedere. — ἀδικίας δ' ἐπιφερομένης. Ἀδικία est τὸ ἐπὶ χρήμασι λέγειν, ἐπιφέρειν autem, ut in notissimo dicendi genere αἰτίαν ἐπιφέρειν τινί, est attribuere, obicere. —

ρομένης πείσας τε ὕποπτος γίγνεται καὶ μὴ τυχὼν μετὰ ἀξυνεσίας καὶ ἄδικος. ἥ τε πόλις οὐκ 4
ὠφελεῖται ἐν τῷ τοιῷδε· φόβῳ γὰρ ἀποστερεῖται τῶν ξυμβούλων. καὶ πλεῖστ' ἂν ὀρθοῖτο ἀδυνάτους λέγειν ἔχουσα τοὺς τοιούτους τῶν πολιτῶν· ἐλάχιστα γὰρ ἂν πεισθεῖεν ἁμαρτάνειν. χρὴ δὲ 5
τὸν μὲν ἀγαθὸν πολίτην μὴ ἐκφοβοῦντα τοὺς ἀντεροῦντας, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ ἴσου φαίνεσθαι ἄμεινον λέγοντα, τὴν δὲ σώφρονα πόλιν τῷ τε πλεῖστα εὖ βουλεύοντι μὴ προστιθέναι τιμήν, ἀλλὰ μηδ' ἐλασσοῦν τῆς ὑπαρχούσης, καὶ τὸν μὴ τυχόντα γνώμης οὐχ ὅπως ζημιοῦν, ἀλλὰ μηδ' ἀτιμάζειν. οὕτω γὰρ ὅ τε κατορθῶν ἥκιστα ἄν, ἐπὶ τῷ ἔτι μειζόνων ἀξιοῦσθαι, παρὰ γνώμην 6

§ 4. πεισθείησαν codd. Optativorum in ην dualem et pluralem a veteribus Atticis ubique contractum esse et Heraclides apud Eust. ad Hom. Od. XXI 195 docet et poetarum scaenicorum usus ostendit. Cf. Stahl. Quaest. gram. p. 18.

§ 6. ἐπὶ τῷ. Cass. Aug. Ven. Pal. It. Vat. Reg. Mosqu. M

μὴ τυχών. Cf. adn. 39, 8. — ἄδικος. Intelleg. γίγνεται (τοῖς ἀνθρώποις, hominum iudicio) δοκεῖ.

§ 4. τοὺς τοιούτους τῶν πολιτῶν. Quales sunt οἱ ἐπὶ χρήμασι προκατηγοροῦντες ἐπίδειξίν τινα. — πεισθεῖεν. Refertur ad collectivum ἡ πόλις. Cf. 72, 3. VIII 72, 2.

§ 5. χρὴ δὲ . . .] τὸ ἑξῆς, χρὴ φαίνεσθαι μὴ ἐκφοβοῦντα, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ ἴσου ἄμεινον λέγοντα. Schol. At ex collocatione verbi φαίνεσθαι consecutionem verborum hanc potius esse ab Arn. probatam: φαίνεσθαι ἄμεινον λέγοντα, μὴ ἐκφοβοῦντα . . ., ἀλλ' ἀπὸ τοῦ ἴσου, videtur apparere. „Ἀπὸ τοῦ ἴσου potest esse aequo iure, aequa condicione; nam qui alium contra se dicentem corruptelae insimulat, non patitur eum aequo iure esse secum, sed condicionem illius deteriorem facit.“ Duk. De φαίνεσθαι, comparere, se praestare cf. adn. 18, 2. — μὴ προστιθέναι τιμήν, non quidem addere novum honorem. — ἀλλὰ μηδ' . . . ὑπαρχούσης. Ad superiora πείσας τε ὕποπτος γίγνεται respici docet Arn. Particulas ἀλλὰ μηδέ etiam Latini hic et paulo post eisdem sed ne . . . quidem exprimunt, Germani hic aber auch nicht, postea sondern nicht einmal dicunt. — τὸν μὴ τυχόντα γνώμης. Haec cohaerent. „Cf. II 35, 3 τῆς ἑκάστου δόξης τυχεῖν.“ Arn. Dio Cass. LII 33. 7 τοὺς μὲν τυχόντας τῆς γνώμης καὶ ἐπαίνει καὶ τίμα· τοὺς δ' ἁμαρτόντας μήτ' ἀτιμάσῃς ποτὲ μήτ' αἰτιάσῃ. Ubi οἱ τυχόντες τῆς γνώμης sunt eidem, de quibus antea haec dixit; ἂν ἀρεσθῇς τοῖς λεχθεῖσιν ὑπ' αὐτῶν. De γνώμης articulo carente cf. I 38, 3. IV 28, 5. — οὐχ ὅπως. Cf. adn. I 35, 4.

τι καὶ πρὸς χάριν λέγοι, ὅ τε μὴ ἐπιτυχὼν ὀρέγοιτο τῷ αὐτῷ, χαριζόμενός τι καὶ αὐτός, προσάγεσθαι τὸ πλῆθος.

1 43. Ὧν ἡμεῖς τἀναντία δρῶμεν, καὶ προσέτι,
ἤν τις καὶ ὑποπτεύηται κέρδους μὲν ἕνεκα τὰ
βέλτιστα δὲ ὅμως λέγειν, φθονήσαντες τῆς οὐ
βεβαίου δοκήσεως τῶν κερδῶν τὴν φανερὰν ὠφε-
2 λίαν τῆς πόλεως ἀφαιρούμεθα. καθέστηκε δὲ
τἀγαθὰ ἀπὸ τοῦ εὐθέος λεγόμενα μηδὲν ἀνυπ-
οπτότερα εἶναι τῶν κακῶν, ὥστε δεῖν ὁμοίως
τόν τε τὰ δεινότατα βουλόμενον πεῖσαι ἀπάτῃ
προσάγεσθαι τὸ πλῆθος καὶ τὸν τὰ ἀμείνω λέγοντα

ἐλέγχει δὲ καὶ Ἀθηναίους ὑπόπτως ἐς τοὺς ῥήτορας ἔχοντας.

ἐπὶ τό. Et *ἐπί* consilium significans non solum, ubi de rebus arcessendis agatur (ut I 116. IV 13), aut ubi loci et consilii notio (ut in formula *ἐπὶ θήραν*) una cogitetur, cum accusativo coniungi posse ex dicendi generibus *ἐφ' ὅπερ* I 59 et *ἐπὶ τοῦτο* V 87 sane intellegitur. Cf. ad. IV 3. Infinitivi tamen in accusativo ita positi apud Thucydidem exempla nulla reperiuntur, dativi plurima. Vid. I 34. 38. 74. 121, al.

Cap. 48. § 2. *βουλόμενον*. In optimis libris *βουλευόμενον*.

§ 6. *ὅ τε μὴ ἐπιτυχὼν ... τὸ πλῆθος*, et qui exciderit consilio (sive cui non successerit), minime eadem re, (id est) et ipse aliquid gratificans, multitudinem sibi conciliare cupiat. *Ἥκιστ' ἂν* ex superiore membro mente repetenda et verba *χαριζόμενος ... αὐτός* explicatio, qualem *ἐπεξήγησιν* vocant, pronominis *τῷ αὐτῷ* videntur esse. Per se autem intellegitur hanc gratificationem praeter animi sententiam fieri; nam idem prorsus est praeter animi sententiam et in aliorum gratiam loqui, sed sub duplici tamquam aspectu positum. Cf. adn. 37, 2 init. At solo *ἂν* repetito Meyer „de nonnullis locis apud Thuc." p. 11 sic interpretatur: et qui non assecutus est, eadem de causa, gratus ex parte aliqua et ipse, studuerit multitudinem sibi conciliare. *Τῷ αὐτῷ* igitur ei videtur esse *διὰ τὸ τὴν πόλιν τὸν μὴ τυχόντα γνώμης οὐχ ὅπως ζημιοῦν, ἀλλὰ μηδ' ἀτιμάζειν*. Ex hac tamen explicatione alterum membrum priori minus respondet.

Cap. 48. § 1. *ὧν ... τἀναντία*. Cf. Matth. Gr. § 366 adn. 2. Krueg. Gr. § 48, 13 adn. 4. — *κέρδους μὲν ... δὲ ὅμως*. Germani membra potius inverterent *τὰ βέλτιστα μέν, κέρδους δὲ ὅμως ἕνεκα*. — *φθονήσαντες ... κερδῶν*. Sententia haec est: invidentes ei lucra, quae eum sibi parasse suspicamur, quamquam parum certa est haec suspicio. De feminino *βέβαιος* cf. adn. I 32, 1.

§ 2. *καθέστηκε*, usu venit, cum infin. ut I 76, 2. IV 97, 3. — *ἀπὸ τοῦ εὐθέος λεγόμενα*. „Cum recta dicuntur, id est sine ullo verborum circuitu." Steph. Cf. adn. I 34, 3 et de neutro *εὐθέος* Herm. ad Vig.* § 40 b. Contraria ponuntur paulo post *ἀπάτῃ* et *ψευσάμενον*.

ψευσάμενον πιστὸν γενέσθαι. μόνην τε πόλιν διὰ 3
τὰς περινοίας εὖ ποιῆσαι ἐκ τοῦ προφανοῦς μὴ
ἐξαπατήσαντα ἀδύνατον· ὁ γὰρ διδοὺς φανερῶς
τι ἀγαθὸν ἀνθυποπτεύεται ἀφανῶς πῃ πλέον ἕξειν.
χρὴ δὲ πρὸς τὰ μέγιστα καὶ ἐν τῷ τοιῷδε ἀξιοῦν 4
τι ἡμᾶς περαιτέρω προνοοῦντας λέγειν, ὑμῶν τῶν
δι' ὀλίγου σκοπούντων, ἄλλως τε καὶ ὑπεύθυνον
τὴν παραίνεσιν ἔχοντας πρὸς ἀνεύθυνον τὴν ὑμε-
τέραν ἀκρόασιν. εἰ γὰρ ὅ τε πείσας καὶ ὁ ἐπισπό- 5
μενος ὁμοίως ἐβλάπτοντο, σωφρονέστερον ἂν ἐκρί-

§ 3. *πόλιν*. Cf. adn.
§ 4. *ἀξιοῦν τι* coniectura est Kruegeri et Haasii. Vulgo et Bekk. *ἀξιοῦντι*. Cf. adn.

§ 3. *μόνην τε πόλιν.* De articulo *τήν*, qui in uno Mosqu. post *τε* legitur, apud *πόλεως* nomen omisso vid. adn. I 10, 2. Accus. *μόνην* praedicativum accipias: urbs sola est, quam etc. Privatis enim hominibus usu non venit, ut quominus sine fraude iuventur nimia ipsorum sagacitate impediant. — *διὰ τὰς περινοίας*] *τὰς περιεργίας*. Schol. „Significat nimiam animi sollertiam non solum omnia, quae vere in re aliqua videri possunt, videntem, sed etiam amplius quiddam cogitantem.“ Arn. — *ἐκ τοῦ προφανοῦς*, ut *ἀπὸ τ. πρ.* I 35, 4. Cf. adn. I 51, 2. — *ἀφανῶς πῃ*. Cf. *ἄλλως πως* VI 2, 4, *εὐσχημόνως πως* Xen. Cyr. I 3, 9. — *πλέον ἕξειν*. Cf. adn. I 37, 4.

§ 4. *πρὸς τὰ μέγιστα*, quod attinet ad res maximas, cum summa commoda aguntur. — *καὶ ἐν τῷ τοιῷδε ἀξιοῦν τι*. — Vulgo *ἀξιοῦντι*. Interpretantur autem vulgatam in illa tali existimatione vestra (de rhetoribus, maligna et invidiosa). „Vitiosum esse *ἀξιοῦντι*, ne de ipsa iam eius vocis significatione dicam, poterat duobus modis intellegi; primum quod *τὸ τοιόνδε ἀξιοῦν* non potest dici (nullum enim participiorum, quae neutro genere pro substantivis poni aiunt, exemplum tale est, ut participio additum sit nomen aliquod vel adiectivum vel adiectivi speciem habens), deinde quod *ἐν τῷ τοιῷδε* [cf. adn. II 36, 1] sic per se intellectum legitur frequentissime (ut c. 42 itemque II 36. V 88 et *τῷ τοιούτῳ* III 81. IV 56, al.)“ Haas. Lucubr. Thuc. p. 87 sqq. *Πρὸς τὰ μέγιστα καὶ ἐν τῷ τοιῷδε*, de summis commodis atque in tali rerum condicione. Cf. II 36, 1. IV 56, 1. V 88. Falso Haas. docet *καί* sonare etiam, adeo. — *ἀξιοῦν τι ἡμᾶς . . . σκοπούντων*, (oportet) velle nos paulo longius prospicientes dicere quam vos, qui per breve tempus res consideratis (post brevissimam considerationem causae fertis suffragia). De verbis *δι' ὀλίγου* cf. adn. I 77, 6, de neutro *τι* comparativo anteposito Matth. Gr. § 487, 4. — *ὑπεύθυνον τὴν παραίνεσιν ἔχοντας*. Poterant enim eis intendi *γραφαὶ παρανόμων*. — *ἀνεύθυνον* pro *ἀνυπεύθυνον* ut apud Herod. III 80.

νετε· νῦν δὲ πρὸς ὀργὴν ἥντιν' ἂν τύχητε ἔστιν ὅτε σφαλέντες τὴν τοῦ πείσαντος μίαν γνώμην ζημιοῦτε καὶ οὐ τὰς ὑμετέρας αὐτῶν, εἰ πολλαὶ οὖσαι ξυνεξήμαρτον.

1 44. Ἐγὼ δὲ παρῆλθον οὔτε ἀντερῶν περὶ
Μυτιληναίων οὔτε κατηγορήσων. οὐ γὰρ περὶ
τῆς ἐκείνων ἀδικίας ἡμῖν ὁ ἀγών, εἰ σωφρονοῦμεν,
2 ἀλλὰ περὶ τῆς ἡμετέρας εὐβουλίας. ἤν τε γὰρ
ἀποφήνω πάνυ ἀδικοῦντας αὐτούς, οὐ διὰ τοῦτο
καὶ ἀποκτεῖναι κελεύσω, εἰ μὴ ξυμφέρον, ἤν τε
καὶ ἔχοντάς τι ξυγγνώμης, ἐᾶν, εἰ τῇ πόλει μὴ
3 ἀγαθὸν φαίνοιτο. νομίζω δὲ περὶ τοῦ μέλλοντος

ἔπειτα λέγει ὅτι οὐ περὶ τῆς Μυτιληναίων ἀδικίας, ἀλλὰ περὶ τοῦ Ἀθηναίων ξυμφέροντος νῦν σκεπτέον·

§ 5. ἥντινα codd. praeter Vat. ἥν τινα, quo probato iungenda ἥν τινα τύχητε σφαλέντες. At non τινά, sed τι dicendum videtur fuisse, ut I 140 ἢν ἄρα τι καὶ σφαλλώμεθα. Cf. VIII 24. 32. 92. Pluralis verbis τὰ πλείω σφαλῆναι I 69 et similibus in Bloomf. ed. 2 adscriptis non satis defenditur. Ἥν τινος coniecit Dissen, ut τοῦδε σφάλλεσθαι legitur V 110, ἁπάντων VIII 76, al. Τινά om. Cl. et Gr. Cf. adn.

Cap. 44. § 2. ἤν τε καί. Mosqu. Ar. Chr. Dan. εἴτε καί, ex manifesta correctione. Pro nominativo ἔχοντες Cl. ἔχοντας, quod reponendum esse viderunt Lindav. Burges. al. Pro ἐᾶν Cl. ἦν sup. ras., reliqui εἶεν. Vulgatam tuetur Thom. Mag. p. 131, 9. Cf. adn. Paulo post Cass. B. Ar. Chr. Dan. ἐν τῇ πόλει, quam scripturam frustra defendit Bernh. Synt. p. 213.

§ 5. πρὸς ὀργὴν ἥντιν' ἂν τύχητε, ad quemlibet animi motum. De sollemni hac locutione cf. VIII 48, 5. Demosth. IX 54. XXIII 72. Ex constanti eius usu ἥντιν' ἂν pro ἥντινα nunc scripsimus Ceteroqui de integritate verborum non licet dubitare. Πρὸς ὀργήν dictum esse pro ὀργῇ, ut VIII 27, 6 et πρὸς φόβον frequenter apud optimos scriptores, docet Bloomf. Cf. adn. II 65, 8. — εἰ ... ξυνεξήμαρτον. Cf. adn. 9, 2.

Cap. 44. § 1. οὔτε κατηγορήσων. Suppl. αὐτῶν.

§ 2. ξυμφέρον. Cf. adn. 59, 2. — ἤν τε καὶ ... ἐᾶν. Corruptum est εἶεν, quia ἢν cum optativo coniungi hic non potest. „Tractatus est hic locus a multis, a me ipso ad Vig. p. 822. Neque, opinor, debebam ab sententia ibi proposita recedere. Nihil est enim, quod accommodatius illi loco sit, quam εἶεν pro apodosi esse, ut ad ἔχοντες ex praecedentibus intellegatur ἀδικῶσιν.“ Herm. de part. ἄν p. 149. Cur haec ratio parum probaretur, explicatum est in ed. mai. Quali arte Klotzius ad Devar. p. 460, ut vulgatam defendat, hoc quoque loco orationem obliquam vel cogitationem ac iudicium alterius cognoscendum esse efficere studeat, legas apud ipsum. Nos putamus ἔχοντας legendum (cf. sd.), et εἶεν depravatum esse. Pro hoc recepimus quod coniecerunt Lindav. et Burges. ad Proleg. p. 121; ζῆν homo doctus in Ephemer. Hal. 1820 m. Iul., ἐλεεῖν Fittbogen. Ad ἐᾶν, de cuius sen-

ἡμᾶς μᾶλλον βουλεύεσθαι ἢ τοῦ παρόντος. καὶ τοῦτο, ὃ μάλιστα Κλέων ἰσχυρίζεται, ἐς τὸ λοιπὸν ξυμφέρον ἔσεσθαι πρὸς τὸ ἧσσον ἀφίστασθαι θάνατον ζημίαν προθεῖσι, καὶ αὐτὸς περὶ τοῦ ἐς τὸ μέλλον καλῶς ἔχοντος ἀντισχυριζόμενος τἀναντία γιγνώσκω. καὶ οὐκ ἀξιῶ ὑμᾶς τῷ εὐπρεπεῖ 4
τοῦ ἐκείνου λόγου τὸ χρήσιμον τοῦ ἐμοῦ ἀπώσασθαι. δικαιότερος γὰρ ὢν αὐτοῦ ὁ λόγος πρὸς τὴν νῦν ὑμετέραν ὀργὴν ἐς Μυτιληναίους τάχ' ἂν ἐπισπάσαιτο· ἡμεῖς δὲ οὐ δικαζόμεθα πρὸς αὐτούς, ὥστε τῶν δικαίων δεῖν, ἀλλὰ βουλευόμεθα περὶ αὐτῶν, ὅπως χρησίμως ἕξουσιν.

§ 3. προθεῖσι. Ven. C. Gr. E. Laur. Lugd. Mosqu. Ar. προσθεῖσι. „Infra c. 82 [§ 8] τιμωρίας προτιθέντες. At supra c. 39 [§ 7] εἰ τὰς αὐτὰς ζημίας προσθήσετε.“ Duk. Cf. 45, 3 et adn.39, 7. Sed de poena in terrorem ostentanda sermo est. Cf. adn.

tentia cf. VIII 63, 4. Plat. Eythyphr. 4 b, subaudias κελεύσω, ἔχοντας a subaudiendo ἀποφήνω pendet. Cf. 67, 4. VIII 48, 5. Contra Class. εἶεν perperam tuentem cf. Annal. phil. 1868 p. 116.

§ 3. ἢ τοῦ παρόντος. De praepositione non iterata cf. adn. VII 47, 4. — τοῦτο ὅ, quod ad id attinet quod. Similiter simplex ὅ in Xen. Anab. V 5, 20. VI 1, 29. Cf. Herod. III 81. Xen. Anab. V 5, 22. Hist. Gr. II 3, 45. — ἰσχυρίζεται, affirmat, asseverat. Cf. VII 49, 1. — ξυμφέρον ἔσεσθαι. Est appositio seu epexegesis relativi ὅ. Cf. Matth. Gr. § 478. — θάνατον ζημίαν. Cf. adn. II 24, 1. — προθεῖσι. Cf. adn. 40, 1. 45, 1. De participio cf. I 118, 3. Matth. Gr. § 555 adn. 2.

§ 4. τῷ εὐπρεπεῖ (i. e. διὰ τὸ εὐπρεπὲς) τοῦ . . . λόγου. Cf. adn. 38, 2. — δικαιότερος γὰρ ὢν αὐτοῦ ὁ λόγος, iustior enim cum sit eius oratio. — πρὸς τὴν . . . ὀργήν, secundum iram vestram i. e. iustior illius oratio est, si ex ira vestra eam metimini. Cf. I 10, 5. De articulo ante verba ἐς Μυτιλ. non iterato cf. Krueg. Gr. § 50, 9 adn. 9. — ἐπισπάσαιτο, ad se attrahat, alliciat (vos). — δικαζόμεθα. Cf. adn. I 77, 2. — ὥστε τῶν δικαίων δεῖν. Sententia haec est: ut de iure nobis sit quaerendum. Pluralem scholiasta singulari explicat, sed videtur „haec esse rarior notio voc. τὸ δίκαιον, quae invenitur III 54, 1 in vv. παρεχόμενοι ἃ ἔχομεν δίκαια, ubi Steph. Thes. explanat quae afferuntur ad tuendum ius nostrum.“ Bloomf. Cf. Demosth. XVIII 7 et Casaub. ad Theophr. Char. c. 7. Sic iusta Ter. Phorm. II 1, 50 et δικαιώματα I 41, 1. — χρησίμως] ἡμῖν δηλονότι. Schol.

1 45. Ἐν οὖν ταῖς πόλεσι πολλῶν θανάτου ζημία πρόκειται καὶ οὐκ ἴσων τῷδε, ἀλλ' ἐλασσόνων ἁμαρτημάτων· ὅμως δὲ τῇ ἐλπίδι ἐπαιρόμενοι κινδυνεύουσι, καὶ οὐδείς πω καταγνοὺς ἑαυτοῦ μὴ περιέσεσθαι τῷ ἐπιβουλεύματι ἦλθεν ἐς τὸ δει-
2 νόν. πόλις τε ἀφισταμένη τίς πω ἥσσω τῇ δοκήσει ἔχουσα τὴν παρασκευήν, ἢ οἰκείαν ἢ ἄλλων
3 ξυμμαχίᾳ, τούτῳ ἐπεχείρησε; πεφύκασί τε ἅπαντες καὶ ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ ἁμαρτάνειν, καὶ οὐκ ἔστι νόμος ὅστις ἀπείρξει τούτου, ἐπεὶ διεξεληλύθασί γε διὰ πασῶν τῶν ζημιῶν οἱ ἄνθρωποι προστιθέντες, εἴ πως ἧσσον ἀδικοῖντο ὑπὸ τῶν κακούργων· καὶ εἰκὸς τὸ πάλαι τῶν μεγίστων ἀδικημάτων μαλακωτέρας κεῖσθαι αὐτάς, παραβαινομένων δὲ τῷ χρόνῳ ἐς τὸν θάνατον αἱ πολ-

καὶ διδάσκει ὅτι τὸ θάνατον ζημίαν προθεῖναι οὐδὲν ὠφελεῖ πρὸς τὸ ἀποτρέπειν τοὺς ἀνθρώπους τῶν ἁμαρτημάτων·

Cap. 45. § 1. Toto hoc loco hodie utare, cum agitur de poena capitis abroganda. — *θανάτου ζημία* ut 46, 1. Isocr. VIII 50. — *πρόκειται* optime respondet superiori *προθεῖσι* 44, 3. — *καὶ οὐκ ... ἁμαρτημάτων*, etiam eorum, quae huic non aequalia, sed minora sint delicta. De *οὐκ ἴσων, ἀλλ' ἐλασσόνων* cf. II 45, 1. — *καταγνοὺς ἑαυτοῦ*, iudicans de se contemptim. Cf. VII 51, 1. Xen. Cyr. VI 1, 36 et adn. 16 1.

§ 2. *τίς πω*. Cf. Buttm. Gr. § 149, 21. — *ἥσσω ... παρασκευήν*, (iusto) minorem se existimans habere apparatum, Port. Cf. adn. II3 5, 2. — *τὴν παρασκευήν, ἢ οἰκείαν*. Articulus nisi delendus est, quod ideo non placet, quia bene eo significatur is apparatus, quem urbs habebat, ideo videtur non esse iteratus, quia verba plena essent *ἢ οἰκείαν τινά*, i. e. *εἴτε οἰκεία τίς ἐστιν, ἣν ἔχει*. Quare comma interposuimus. In altero inciso pro adiectivo *ἢ ξυμμαχικήν* leguntur haec substituta: *ἢ ἄλλων ξυμμαχίᾳ* (*ἔχουσα παρασκευήν*). — *τούτῳ*, i. e. *τῷ ἀφίστασθαι*.

§ 3. *πεφύκασι ... ἁμαρτάνειν*. Cf. Soph. Ant. 1023 *ἀνθρώποισι γὰρ Τοῖς πᾶσι κοινόν ἐστι τοὐξαμαρτάνειν*. De *τέ* particula cf. adn. 40, 4. — *διεξεληλύθασι ... προστιθέντες*, per omnia poenarum genera iverunt eas iniungentes. Cf. adn. 39, 7. — *εἴ πως*. Cf. Matth. Gr. § 526. — *κεῖσθαι*. Sic iterum 47, 3. Passivum est verbi *τιθέναι*. Cf. 70, 4 et VIII 67, 2. — *παραβαινομένων*. Gl. Lugd. *τῶν ζημιῶν*. Non aliter positus est genetivus quam V 4, 4 *τῶν ... ἐκπεσόντων οἱ πολλοί*. Vertas igitur: cum vero neglegerentur, temporis progressu ad mortem plurimae earum processerunt. Verbum *παραβαίνειν* non solum migrandi, violandi, sed etiam neglegendi, nihil curandi vim habet. Cf. Aeschin. III 204 *οὐ τοὺς νόμους μόνον παραβέβηκεν, ἀλλὰ καὶ τὸν καιρὸν τῆς ἀναρρήσεως καὶ τὸν τόπον*. Similiter Demosth. XXIV 32. — *ἐς τὸν*

λαὶ ἀνήκουσι· καὶ τοῦτο ὅμως παραβαίνεται. ἢ 4
τοίνυν δεινότερόν τι τούτου δέος εὑρετέον ἐστὶν
ἢ τόδε γε οὐδὲν ἐπίσχει, ἀλλ' ἡ μὲν πενία ἀνάγ-
κῃ τὴν τόλμαν παρέχουσα, ἡ δ' ἐξουσία ὕβρει τὴν
πλεονεξίαν καὶ φρονήματι, αἱ δ' ἄλλαι ξυντυχίαι
ὀργήν [τῶν ἀνθρώπων], ὡς ἑκάστη τις κατέχεται
ὑπ' ἀνηκέστου τινὸς κρείσσονος, ἐξάγουσιν ἐς τοὺς
κινδύνους. ἥ τε ἐλπὶς καὶ ὁ ἔρως ἐπὶ παντί, ὁ 5
μὲν ἡγούμενος, ἡ δ' ἐφεπομένη, καὶ ὁ μὲν τὴν
ἐπιβολὴν ἐκφροντίζων, ἡ δὲ τὴν εὐπορίαν τῆς τύ-
χης ὑποτιθεῖσα, πλεῖστα βλάπτουσι, καὶ ὄντα

Cap. 45. § 4. τόδε γε. In optimis libris male τό γε, quod non ita ut τὸ δέ (de quo cf. adn. I 37, 2) ponitur.
ὀργῇ codd. Cf. adn.
§ 5. ἐπιβουλήν Vind. M. C. Cf. adn.

θάνατον ... ἀνήκουσι. De re cf. Wachsm. Antiqu. Gr. II p. 120. — τοῦτο, i. e. τὸ ἐς τὸν θάνατον τὰς πολλὰς ἀνήκειν. Cum hoc quoque loco παραβαίνειν neglegendi vim habeat, non opus est Kruegeri coniectura κἂν τούτῳ.

§ 4. ἀλλ' ἡ μὲν πενία ... κινδύνους. Hoc dicit, vitae humanae condiciones (ξυντυχίαι, πενία, ἐξουσία) necessitatibus quibusdam (ὑπ' ἀνηκέστου τινὸς κρείσσονος, ἀνάγκῃ, ὕβρει καὶ φρονήματι) contineri, quae hominum libidines (ὀργήν, τόλμαν, πλεονεξίαν) excitent. Hunc verborum conexum qui examinaverit, haud facile negabit, ὀργήν pro ὀργῇ rescribendum esse, quod decepti similitudine eorum quae praecesserant (ξυντυχίαι ὀργῇ ut πενία ἀνάγκῃ, ἐξουσία ὕβρει) librarii intulerunt. Quod sequitur τῶν ἀνθρώπων maxime languidum ex interpretamento huc videtur irrepsisse. Ad ξυντυχίαι potest adscriptum esse. — ἀνάγκῃ, rerum inopia. Cf. VI 68, 4. — ἐξουσία, opulentia. Cf. I 38, 6. 123, 1. — ὕβρει καὶ φρονήματι, luxuria atque insolentia. — ὀργήν ... κρείσσονος, libidinem afferentes (ita comparatam) prout quaeque (vitae condicio) insuperabili quadam vi superiore tenetur. Cf. II 37, 1 κατὰ τὴν ἀξίωσιν ὡς ἕκαστος ἔν τῳ εὐδοκιμεῖ. De ἑκάστη τις cf. IV 4, 2. 63, 1. — ἐξάγουσιν, impellunt, incitant. Cf. IV 89, 5. Obiecto caret ut § 5 πλεῖστα βλάπτουσι.

§ 5. ὁ ἔρως, cupiditas, desiderium. Cf. Brunck. ad Soph. OR. 601. — ἐπὶ παντί, in quavis re. — τὴν ἐπιβολὴν ἐκφροντίζων, consilium (seu rei aggrediendae rationem) excogitans. Verbi ἐκφροντίζειν eadem vis in Aristoph. Nub. 695. 698; ἐπιβολή apud Polyb. et Diod. et Plut. saepe sic legitur et similiter ἐπιβάλλεσθαι suscipere, conari valet apud Plat. Tim. 48 c. Soph. 264 b. Class. ἐπιβουλὴν scripsit conferens I 93, 6. Sed ibi ἐπιβουλαί hostilia sunt consilia, quae notio hic minus apta est. — ὑποτιθεῖσα. Cf. adn. 138, 2. — καὶ ὄντα

6 ἀφανῆ κρείσσω ἐστὶ τῶν ὁρωμένων δεινῶν. καὶ ἡ τύχη ἐπ' αὐτοῖς οὐδὲν ἔλασσον ξυμβάλλεται ἐς τὸ ἐπαίρειν· ἀδοκήτως γὰρ ἔστιν ὅτε παρισταμένη καὶ ἐκ τῶν ὑποδεεστέρων κινδυνεύειν τινὰ προάγει, καὶ οὐχ ἧσσον τὰς πόλεις, ὅσῳ περὶ τῶν μεγίστων, ἐλευθερίας ἢ ἄλλων ἀρχῆς, καὶ μετὰ πάντων ἕκαστος ἀλογίστως ἐπὶ πλέον τι
7 αὐτὸν ἐδόξασεν. ἁπλῶς τε ἀδύνατον καὶ πολλῆς εὐηθείας, ὅστις οἴεται, τῆς ἀνθρωπείας φύσεως ὁρμωμένης προθύμως τι πρᾶξαι, ἀποτροπήν τινα ἔχειν ἢ νόμων ἰσχύι ἢ ἄλλῳ τῳ δεινῷ.

1 46. Οὔκουν χρὴ οὔτε τοῦ θανάτου τῇ ζημίᾳ ὡς ἐχεγγύῳ πιστεύσαντας χεῖρον βουλεύσασθαι, οὔτε ἀνέλπιστον καταστῆσαι τοῖς ἀποστᾶσιν ὡς οὐκ καὶ τὸ μὲν χαλεπῶς τιμωρεῖσθαι τοὺς ἀπο-

§ 6. αὐτῶν Cass. Aug. Cl. Ven. F. Pal. It. Vat. Reg. Gr. M. D. E. Vind. Mosqu. Ar. Chr. et, ut videtur, Schol. Vulgo et Bekk. αὐτόν. Cf. adn.

ἀφανῆ, et quamvis sub aspectum minime cadant. Haec quoque ad nomina ἡ ἐλπὶς καὶ ὁ ἔρως spectant.

§ 6. ἐπ' αὐτοῖς, praeter ea (spem et cupidinem). — ἐκ τῶν ὑποδεεστέρων. Dukas explanat ἀπὸ ἐλάσσονος δυνάμεως, ut neutrum sit. Cf. Matth. Gr. § 574 p. 1334. — προάγει] παρακινεῖ. Schol. Cf. 59, 2. — ὅσῳ. Cf. adn. 11, 1. — περὶ τῶν μεγίστων. Προάγονται (κινδυνεύειν) subaudit Dukas, κινδυνεύουσι rectius Duker ad VI 89. Cf. etiam adn. IV 63, 2. — μετὰ πάντων] μετὰ τοῦ κοινοῦ. Schol. — ἐπὶ πλέον ... ἐδόξασεν. Cum omnibus coniunctus de se quisque praeter rationem in maius existimat. Duabus igitur de causis civitates facilius quam singuli fortunae se committunt, primum quod illis de rebus summi momenti certamen est, deinde quod consociatis omnium viribus se quisque validiorem esse putat eaque de causa ad pericula communiter subeunda propensior est. Contra Class., qui αὐτῶν recepit, cf. Annal. phil. 1868 p. 110. Τι ad verba ἐπὶ πλέον ita additum est, ut alibi ad μᾶλλον. Cf. I 49, 3. Aoristus est consuetudinis. Cf. Krueg. Gr. § 53, 10 adn. 2.

§ 7. ἁπλῶς. Cf. adn. 38, 7. 40, 4. — ἀδύνατον τὸ ἀποτροπήν τινα ἔχειν. — πολλῆς εὐηθείας scil. ἐστίν. Cf. I 142, 9. — ὅστις οἴεται, si quis opinatur. Cf. II 44, 1. VI 14. VII 68, 1. — ἀποτροπήν τινα ἔχειν, se habere rationem aliquam, qua avertat vel deterreat (naturam a cupide agendo).

Cap. 46. § 1. ἐχεγγύῳ, locuplete fideiussore. — οὔτε ἀνέλπιστον καταστῆσαι ... ὡς οὐκ ἔσται μεταγνῶναι, i. e. οὔτε ἀνέλπιστον ποιῆσαι τὸ μεταγνῶναι, neque spem tollere, fore, ut cet. De negatione οὐ cf. Matth. Gr. § 534 adn. 5, 2 et

στάντας ποιήσειν τούτους τὸ λοιπὸν ἰσχυρογνωμονεστέρους·

ἔσται μεταγνῶναι καὶ ὅτι ἐν βραχυτάτῳ τὴν ἁμαρ-
τίαν καταλῦσαι. σκέψασθε γὰρ ὅτι νῦν μέν, ἥν τις 2
καὶ ἀποστᾶσα πόλις γνῷ μὴ περιεσομένη, ἔλθοι
ἂν ἐς ξύμβασιν, δυνατὴ οὖσα ἔτι τὴν δαπάνην
ἀποδοῦναι καὶ τὸ λοιπὸν ὑποτελεῖν· ἐκείνως δὲ
τίνα οἴεσθε ἥντινα οὐκ ἄμεινον μὲν ἢ νῦν πα-
ρασκευάσεσθαι, πολιορκίᾳ τε παρατενεῖσθαι ἐς
τοὔσχατον, εἰ τὸ αὐτὸ δύναται σχολῇ καὶ ταχὺ
ξυμβῆναι; ἡμῖν τε πῶς οὐ βλάβη δαπανᾶν καθ- 3
ημένοις διὰ τὸ ἀξύμβατον καί, ἢν ἕλωμεν, πό-
λιν ἐφθαρμένην παραλαβεῖν καὶ τῆς προσόδου
τὸ λοιπὸν ἀπ' αὐτῆς στέρεσθαι; ἰσχύομεν δὲ πρὸς
τοὺς πολεμίους τῷδε. ὥστε οὐ δικαστὰς ὄντας 4
δεῖ ἡμᾶς μᾶλλον τῶν ἐξαμαρτανόντων ἀκριβεῖς
βλάπτεσθαι ἢ ὁρᾶν ὅπως ἐς τὸν ἔπειτα χρόνον

Cap. 46. § 2. τὶς καί. Cf. adn.
παρασκευάσεσθαι vulg., codd. paene omnes παρασκευάσασθαι. Cf. Stahl. Quaest. gram. p. 7.
εἰ. In plurimis libris male ἤ, quod operose refutat Grammius.

§ 609 extr. — ὅτι ἐν βραχυτάτῳ pro ἐν ὅτι βραχυτάτῳ. Cf. I 68, 1. 82, 4. II 34, 8. 35, 3. Matth. Gr. § 461 c et infra § 6. Est autem de tempore intellegendum. — τὴν ἁμαρτίαν καταλῦσαι, peccatum (suum) eluere. Potuit etiam medium poni, sed cf. διαλύειν I 131, 2. De similibus verbis vid. Dobr. ad V 63.

§ 2. νῦν μὲν ... ἐκείνως δέ. Sic iterum VI 11, 3. — ἥν τις ... πόλις, si quae etiam post defectionem civitas. Καί tamen abest ab Ar. Chr. Dan. — μὴ περιεσομένη, se non fore superiorem. — τίνα οἴεσθε ἥντινα. Cf. adn. 39, 7. — πολιορκίᾳ τε. De τέ vid. ad. I 144, 2 et Hartung. de Part. I p. 196. — παρατενεῖσθαι. „Duraturam et permansuram. Nisi potius legi debeat πολιορκίαν. Bud. p. 698." Steph. in Thes. h. v. At nec πολιορκίαν legi potest, cum πόλιν per collocationem ad utrumque membrum spectare debeat, et num παρατενεῖσθαι, productum iri, protractum iri, de urbe dicatur, dubites. Tu igitur interpretare: obsidione sustentanda confici, vires suas exhaurire. Huc spectat § 3 πόλιν ἐφθαρμένην. De vi verbi παρατείνειν cf. Xen. Cyr. I 3, 11. Mem. III 13, 6. Aristoph. Nub. 213. fragm. 421. Plat. Conviv. 207 b; de futuro medii passive posito Krueg. Gr. § 39, 11 adn. et φθερεῖσθαι VII 48, 5. — δύναται. Cf. adn. I 141, 1.

§ 3. καὶ ἢν ἕλωμεν ... τῷδε. Haec opponuntur Cleonis verbis 39, 8. Τῆς ἀπ' αὐτῆς legendum coniecit Krueg. Sed cf. adn. 44, 4. — τῷδε, hac re i. e. τῇ προσόδῳ.

§ 4. οὐ δικαστὰς ... βλάπτεσθαι, i. e. οὐ δεῖ ἡμᾶς μᾶλλον, δικαστὰς ἀκριβεῖς τῶν ἐξαμαρτανόντων ὄντας, βλάπτεσθαι. Βλάπτεσθαι

μετρίως κολάζοντες ταῖς πόλεσιν ἕξομεν ἐς χρη-
μάτων λόγον ἰσχυούσαις χρῆσθαι, καὶ τὴν φυλα-
κὴν μὴ ἀπὸ τῶν νόμων τῆς δεινότητος ἀξιοῦν
ποιεῖσθαι, ἀλλ' ἀπὸ τῶν ἔργων τῆς ἐπιμελείας.
5 οὐ νῦν τἀναντία δρῶντες, ἤν τινα ἐλεύθερον καὶ
βίᾳ ἀρχόμενον εἰκότως πρὸς αὐτονομίαν ἀπο-
στάντα χειρωσώμεθα, χαλεπῶς οἰόμεθα χρῆναι
6 τιμωρεῖσθαι. χρὴ δὲ τοὺς ἐλευθέρους οὐκ ἀφ-
ισταμένους σφόδρα κολάζειν, ἀλλὰ πρὶν ἀποστῆ-
ναι σφόδρα φυλάσσειν καὶ προκαταλαμβάνειν
ὅπως μηδ' ἐς ἐπίνοιαν τούτου ἴωσι, κρατήσαν-
τάς τε ὅτι ἐπ' ἐλάχιστον τὴν αἰτίαν ἐπιφέρειν.
1 47. Ὑμεῖς δὲ σκέψασθε ὅσον ἂν καὶ τοῦτο
2 ἁμαρτάνοιτε Κλέωνι πειθόμενοι. νῦν μὲν γὰρ ὑμῖν
ὁ δῆμος ἐν πάσαις ταῖς πόλεσιν εὔνους ἐστὶ καὶ
ἢ οὐ ξυναφίσταται τοῖς ὀλίγοις ἤ, ἐὰν βιασθῇ,
ὑπάρχει τοῖς ἀποστήσασι πολέμιος εὐθύς, καὶ τῆς
ἀντικαθισταμένης πόλεως τὸ πλῆθος ξύμμαχον

τὸν δὲ δῆμον ἐν ταῖς πόλεσιν, εἰ οἱ Μυτιληναῖοι διαφθαρήσονται, Ἀθηναίων ἀλλοτριώσεσθαι.

autem, quod Arn. nocere sibi ipsum interpretatur, est, ut alibi, damnum accipere; nam debet passivum esse. — *ἐς χρημάτων λόγον ἰσχυούσαις*, quae pecuniarum ratione habita polleant. Est singularis dicendi ratio pro usitata *χρήμασιν ἰσχ.* *Ἐς λόγον* proprie valere si inciderimus in sermonem de pecuniis instituendum Arn. studet demonstrare. Cf. Demosth. XIX 142. Plut. Lys. 30 *Λυσάνδρου ... μηδὲ μικρὸν ἐπιλαμπρύναντος τὸν οἶκον εἰς χρημάτων λόγον, ὡς ἱστορεῖ Θεόπομπος.* — *ἀπὸ τῶν ... τῆς ἐπιμελείας*, i. e. diligenter curando actiones nostras.

§ 5. *ἐλεύθερον καὶ βίᾳ ἀρχόμενον.* Significatur civitas, quae secundum pacta libera est et eam ob causam invita imperio paret. — *εἰκότως*, ut par est, quod *βίᾳ ἄρχεται.* — *αὐτονομίαν.* Veram, non *ὕπουλον* (VIII 64, 5) vel simulatam illam (10, 6), qua Mytilenaei fruebantur. De *πρὸς αὐτονομίαν ἀποστάντα* cf. Soph. Ant. 299 *πρὸς αἰσχρὰ πράγματ' ἵστασθαι.* Similiter ludit verbo *ἀφίστασθαι* 13, 1.

§ 6. *σφόδρα κολάζειν ... σφόδρα φυλάσσειν.* Attende *παρίσωσιν* eiusdem vocabuli iteratione effectam, quod saepius fit in anaphora. — *ὅπως ... ἴωσι*, ut ne in cogitationem quidem huius rei veniant. Cf. IV 92, 1. — *ὅτι ἐπ' ἐλάχιστον*, quam minime late, i. e. quam paucissimis. Cf. *ἐπὶ πολύ*, *ἐπὶ πλεῖστον*, similia, et adn. I 1, 2. De collocatione verborum vid. § 1.

Cap. 47. § 1. *τοῦτο ἁμαρτάνοιτε.* Cf. adn. I 38, 6.

§ 2. *νῦν μὲν γὰρ ...*] *πρὸς τὸ „καὶ μὴ τοῖς μὲν ὀλίγοις ἡ αἰτία προστεθῇ, τὸν δὲ δῆμον ἀπολύσητε“ καὶ τὰ ἑξῆς* [39, 6]. Schol. — *τῆς ἀντικαθισταμένης πόλεως*, ad-

ἔχοντες ἐς πόλεμον ἐπέρχεσθε. εἰ δὲ διαφθερεῖτε 3
τὸν δῆμον τῶν Μυτιληναίων, ὃς οὔτε μετέσχε
τῆς ἀποστάσεως, ἐπειδή τε ὅπλων ἐκράτησεν, ἑκὼν
παρέδωκε τὴν πόλιν, πρῶτον μὲν ἀδικήσετε τοὺς
εὐεργέτας κτείνοντες, ἔπειτα καταστήσετε τοῖς
δυνατοῖς τῶν ἀνθρώπων ὃ βούλονται μάλιστα·
ἀφιστάντες γὰρ τὰς πόλεις τὸν δῆμον εὐθὺς ξύμ-
μαχον ἕξουσι, προδειξάντων ὑμῶν τὴν αὐτὴν ζη-
μίαν τοῖς τε ἀδικοῦσιν ὁμοίως κεῖσθαι καὶ τοῖς
μή. δεῖ δέ, καὶ εἰ ἠδίκησαν, μὴ προσποιεῖσθαι, 4
ὅπως ὃ μόνον ἡμῖν ἔτι ξύμμαχόν ἐστι μὴ πολέ-
μιον γένηται. καὶ τοῦτο πολλῷ ξυμφορώτερον 5
ἡγοῦμαι ἐς τὴν κάθεξιν τῆς ἀρχῆς, ἑκόντας ἡμᾶς
ἀδικηθῆναι ἢ δικαίως οὓς μὴ δεῖ διαφθεῖραι·
καὶ τὸ Κλέωνος τὸ αὐτὸ δίκαιον καὶ ξύμφορον
τῆς τιμωρίας οὐχ εὑρίσκεται ἐν αὐτῷ δυνατὸν ὂν
ἅμα γίγνεσθαι.

παραινέσεις. (ἐπίλογοι.)

48. *Ὑμεῖς δὲ γνόντες ἀμείνω τάδε εἶναι καὶ* 1

Cap. 47. § 3. *τῶν Μυτιληναίων. τῶν* Cass. Aug. Cl. Ven. C. Pal. It. Vat. Gr. D. M. Mosqu. Vulgo. et Bekk. *τόν*. „Minus apte, cum hoc loco dicatur plebs (quae vox quidem premitur) Mytilenaeorum, non plebs (et quidem) ea, quae Mytilenae est.“ Hofm.

versariae civitatis. — *ἐς πόλεμον ἐπέρχεσθε.* Cf. IV 25, 9. 68, 4.

§ 3. *ὅπλων ἐκράτησεν.* Cf. c. 27. — *παρέδωκε τὴν πόλιν*, i. e. effecit, ut vobis urbs traderetur. Vid. c. 28. Errat Hartung. de Part. II p. 233. — *προδειξάντων* cum infinit., quod voluntas significatur. Cf. I 140, 5.

§ 4. *δεῖ δέ, καὶ εἰ ἠδίκησαν*, oportet, etiamsi deliquerunt (*ὁ δῆμος τῶν Μυτ.*). Veram esse ponit adversarii sententiam. Inutilis igitur est Kruegeri coniectura *ἔδει*. — *μὴ προσποιεῖσθαι*, dissimulare. Cf. Vig. p. 456 et Ast. ad Theophr. Charact. I p. 49 sq. — *ὃ μόνον . . . ξύμμαχόν ἐστι*, scil. *ὁ δῆμος ἐν ταῖς πόλεσι.*

§ 5. *τοῦτο* eis quae secuntur explicatur. — *κάθεξιν.* Cf. Lob. ad Phryn. p. 351. — *ἑκόντας . . . ἀδικηθῆναι.* Cf. adn. II 77, 6. — *οὓς μὴ δεῖ.* „*Οὓς οὐ ξυμφέρει τῇ πόλει.*“ *Δούκας.* — *καὶ τὸ Κλέωνος τὸ αὐτὸ δίκ. καὶ ξύμφ.*] *πρὸς τὸ „πειθόμενοι μὲν ἐμοὶ τά τε δίκαια ἐς Μυτιληναίους καὶ τὰ ξύμφορα ἅμα ποιήσετε“* [40, 4]. Schol. — *ἐν αὐτῷ*, scil. *ἐν τῷ διαφθεῖραι.* Frustra *ἐν τῷ αὐτῷ* sive *ἐν ταὐτῷ* coniecerunt Dobr. et Krueg.

Cap. 48. § 1. *γνόντες . . . τάδε εἶναι*, scil. quae deinde suadet *οὓς μὲν . . . κρῖναι καθ' ἡσυχίαν, τοὺς δ' ἄλλους ἐᾶν*

μήτε οἴκτῳ πλέον νείμαντες μήτ' ἐπιεικείᾳ, οἷς οὐδὲ ἐγὼ ἐῶ προσάγεσθαι, ἀπ' αὐτῶν δὲ τῶν παραινουμένων πείθεσθέ μοι Μυτιληναίων οὓς μὲν Πάχης ἀπέπεμψεν ὡς ἀδικοῦντας κρῖναι καθ'
2 *ἡσυχίαν, τοὺς δ' ἄλλους ἐᾶν οἰκεῖν. τάδε γὰρ ἔς τε τὸ μέλλον ἀγαθὰ καὶ τοῖς πολεμίοις ἤδη φοβερά· ὅστις γὰρ εὖ βουλεύεται πρὸς τοὺς ἐναντίους κρείσσων ἐστὶν ἢ μετ' ἔργων ἰσχύος ἀνοίᾳ ἐπιών."*

1 49. *Τοιαῦτα δὲ ὁ Διόδοτος εἶπε. ῥηθεισῶν δὲ τῶν γνωμῶν τούτων μάλιστα ἀντιπάλων πρὸς ἀλλήλας οἱ Ἀθηναῖοι ἦλθον μὲν ἐς ἀγῶνα ὅμως τῆς δόξης καὶ ἐγένοντο ἐν τῇ χειροτονίᾳ ἀγχώ-*
2 *μαλοι, ἐκράτησε δὲ ἡ τοῦ Διοδότου. καὶ τριήρη εὐθὺς ἄλλην ἀπέστελλον κατὰ σπουδήν, ὅπως μὴ*

δεύτερον ψήφισμα Ἀθηναίων, μεθ' οὗ τριήρης κατὰ σπουδὴν ἀποστέλλεται. παρὰ μικρὸν πάντες Μυτιληναῖοι διαφθείρονται.

οἰκεῖν. De infinit. post *γνόντες* posito cf. adn. IV 27, 4. — **πλέον νείμαντες.** Cf. adnot. 3, 1. — **οὐδὲ ἐγώ.** Sicut Cleo 40, 2. 3. — **προσάγεσθαι.** Suppl. *ὑμᾶς*. Cf. 42, 6. — **ἀπ'** Cf. adn. I 12, 2. II 77, 1. — **Μυτιληναίων ... ἀπέπεμψεν.** Cf. c. 35. — **καθ' ἡσυχίαν.** Cf. adn. II 93, 3.

§ 2. **πρὸς τοὺς ἐναντίους.** Haec Bekker secundum Reiskium cum superioribus coniunxit. Sed Athenienses tunc non adversus hostes (Peloponnesios), sed super adversariis (Mytilenaeis) consultaverunt. *Βουλεύεσθαι* autem *πρός τι* etiam esse deliberare et statuere de re al. existimat quidem Duk. ad IV 15, vide tamen contra hunc ibi in ed. mai. dicta. Interpretare igitur: in adversarios (quales Atheniensibus sunt Peloponnesii) potentior est. — **ἢ ... ἐπιών.** Krueger *η ὁ* legendum suspicatus est, quo non videtur opus esse. Cf. Matth. Gr. § 271 adn.

Cap. 49. § 1. **τοιαῦτα δέ.** Cf. adn. I 44. — **ἀντιπάλων,** aequalium, aequi ponderis. Apud Thuc. *ἀντίπαλος* ubique de eis dicitur, quae aequis inter se viribus opponuntur. Hinc corrigenda est adn. II 89, 6. Non cum subiecto *τῶν γνωμῶν τούτων*, sed cum praedicato *ῥηθεισῶν* verba *μάλιστα ἀντιπάλων* cohaerere ex articulo non iterato liquet. — **ἦλθον μὲν ... δόξης,** venerunt quidem nihilominus in certamen de decreto (faciendo), vel omnino in certamen opinionis; illi tamen explanationi articulus additus favet, ob quem *δόξα* sententia probanda videtur esse debere. — **ὅμως,** tamen, i. e. quamquam habitis duabus orationibus nondum satis apparebat, utra sententia plus valeret. — **ἀγχώμαλοι.** Hoc vocabulo, quod *τραχύ* vocat Pollux, praeter Thucydidem complures alios rerum scriptores usos esse docent interpretes ad VII 71, 2. — **ἡ τοῦ Διοδότου.** Suppl. *γνώμη*, quod nomen, etiamsi non praecederent verba *ῥηθεισῶν τῶν γνωμῶν τούτων*, omitti facile poterat.

§ 2. **ἄλλην,** i. e. *ἑτέραν*. Cf. adn. I 48, 3. — **ἀπέστελ-**

*φθασάσης τῆς προτέρας εὕρωσι διεφθαρμένην τὴν
πόλιν· προεῖχε δὲ ἡμέρᾳ καὶ νυκτὶ μάλιστα. παρα-* 3
*σκευασάντων δὲ τῶν Μυτιληναίων πρέσβεων τῇ
νηὶ οἶνον καὶ ἄλφιτα καὶ μεγάλα ὑποσχομένων,
εἰ φθάσειαν, ἐγένετο σπουδὴ τοῦ πλοῦ τοιαύτη
ὥστε ἤσθιόν τε ἅμα ἐλαύνοντες οἴνῳ καὶ ἐλαίῳ
ἄλφιτα πεφυραμένα, καὶ οἱ μὲν ὕπνον ᾑροῦντο
κατὰ μέρος, οἱ δὲ ἤλαυνον. κατὰ τύχην δὲ πνεύ-* 4
*ματος οὐδενὸς ἐναντιωθέντος καὶ τῆς μὲν προ-
τέρας νεὼς οὐ σπουδῇ πλεούσης ἐπὶ πρᾶγμα
ἀλλόκοτον, ταύτης δὲ τοιούτῳ τρόπῳ ἐπειγομένης,
ἡ μὲν ἔφθασε τοσοῦτον ὅσον Πάχητα ἀνεγνωκέ-
ναι τὸ ψήφισμα καὶ μέλλειν δράσειν τὰ δεδο-
γμένα, ἡ δ' ὑστέρα αὐτῆς ἐπικατάγεται καὶ δι-*

Cap. **49**. § 2. *ἑτέρας* Ar. Chr. Dan. Vulgo et It. Vat. Pal. Aug. M. m. *δευτέρας*. In Ven. D. I. et in marg. Cl. *προτέρας*, atque etiam in F. *προ* s. *δευτ.* ead. man. scriptum. Scripturam a nobis nunc receptam tuetur Vallae interpretatio: non assecuta haec priorem. Cf. § 4.

§ 3. *φθάσαιεν* codd. Rescribenda terminatio Attica, in qua praeter hunc locum et V 111, 1 librorum memoria consentit. Cf. Stahl. Quaest. gram. p. 18.

λον. De imperfecto vid. adn. I 26, 1. — *ὅπως μὴ ... τὴν πόλιν*. Cum sententia haec esse debeat: ne, si prior illa (de qua vid. c. 36) antevertisset, urbem exstinctam offenderent, *προτέρας* scribendum fuit pro vulgato *δευτέρας*. Cf. sd. — *προεῖχε*. Suppl. prior illa navis. — *ἡμέρᾳ καὶ νυκτί*. Cf. adn. 36, 3 et ibid. § 4. 6.

§ 3. *τῶν Μυτιληναίων πρέσβεων*. Cf. c. 28. — *ἄλφιτα* non solum ipsa farina hordeacea seu polenta, sed etiam farina in placentarum formam subacta seu panes hordeacei (*μᾶζαι*) vocantur. Cf. Beck. Charicl. I p. 484. — *ἤσθιον ... ἐλαύνοντες*. Plerumque enim in terram egressi edebant. Cf. IV 26, 3. — *πεφυραμένα*, subacta. „Non credibile est *μᾶζαν*, cibum remigum apud Aristoph. Ran. 1105, semper vino subactam fuisse, quos victu admodum tenui usos esse certum est. [Atque *μᾶζαν* Hesych. explicat *ἄλφιτα πεφυρμένα ὕδατι καὶ ἐλαίῳ*. Cf. Xen. Cyr. VI 2, 28.] Haud dubie verum est quod scribit Scheffer de Milit. nav. IV 1, hoc extraordinarium fuisse, quo alacriores essent remiges.“ Duk. De verbis *φύρειν* et *φυρᾶν* cf. Buttm. Gr. max. Ind. verb. et Lob. ad Soph. Ai. p. 182. — *οἱ μὲν ... κατὰ μέρος*. Plerumque enim cuncti in terra dormiebant. De verbis *κατὰ μέρος* cf. adn. IV 11, 3.

§ 4. *ἔφθασε τοσοῦτον*. Cf. Diod. XII 55. De tempore paulo aliter Strabo 618. — *ὅσον ἀνεγνωκέναι*. Cf. adn. I 2, 2. — *ὑστέρα ... ἐπικατάγεται*. Si *ἐπικατάγεσθαι* postea appelli

εκώλυσε μὴ διαφθεῖραι. παρὰ τοσοῦτον μὲν ἡ Μυτιλήνη ἦλθε κινδύνου.

1 50. Τοὺς δ' ἄλλους ἄνδρας οὓς ὁ Πάχης ἀπέπεμψεν ὡς αἰτιωτάτους ὄντας τῆς ἀποστάσεως Κλέωνος γνώμῃ διέφθειραν οἱ Ἀθηναῖοι (ἦσαν δὲ ὀλίγῳ πλείους χιλίων), καὶ Μυτιληναίων τείχη
2 καθεῖλον καὶ ναῦς παρέλαβον. ὕστερον δὲ φόρον μὲν οὐκ ἔταξαν Λεσβίοις, κλήρους δὲ ποιήσαντες τῆς γῆς πλὴν τῆς Μηθυμναίων τρισχιλίους, τριακοσίους μὲν τοῖς θεοῖς ἱεροὺς ἐξεῖλον, ἐπὶ δὲ τοὺς ἄλλους σφῶν αὐτῶν κληρούχους τοὺς λαχόντας ἀπέπεμψαν· οἷς ἀργύριον Λέσβιοι

ζημία Μυτιληναίων, ὧν τὰ μὲν τείχη κατασκάπτεται, ἡ δὲ γῆ κληρουχεῖται.

interpretamur, eadem notio praepositione verbi et adiectivo addito expressa est. Cf. adnot. I 23, 3. 133, al. Et eam vim sane alibi ἐπικατάγεσθαι habet. Cf. VIII 28, 1 et Steph. Thes. Videtur tamen etiam insuper appelli, praeter alteram appelli significare posse. — παρὰ τοσοῦτον ... κινδύνου, tam prope ad periculum (exitii) accessit. In locutionibus παρὰ τοσοῦτον γίγνεσθαι (VIII 33, 3. Cf. IV 106, 4), παρὰ τοσοῦτον ἔρχεσθαι (VII 2, 4. Plut. Brut. 15. Cf. VIII 76, 4. Isocr. VII 6. VIII 78. Arrian. Anab. I 21, 4. 22, 7) παρὰ τοσοῦτον distantiam significat. Res, a qua distantia fit, plerumque infinitivo, hic et VII 2, 4 genetivo exprimitur. De VI 37, 2 cf. adn. Hunc locum imitatus est Procop. bell. Goth. I 18 p. 90, 24.

Cap. 50. § 1. Πάχης. De huius, qui hic postremum apud Thuc. nominatur, reliquis rebus praeter Plut. Nic. 6 et Arist. 26 vid. Grotei Hist. Gr. VI p. 352 vers. germ. III 517 sq. — παρέλαβον. Port. traditas acceperunt, Vall. ademerunt. Cf. I 19 et § 3. Respondet postulato Atheniensium ναῦς παραδοῦναι 3, 3.

§ 2. κλήρους esse portiones agri sorte assignandas vel assignatas demonstrat Duk. Harum sortium singulas circiter 96 iugera continuisse ostendere studet Clint. Fast. Hell. p. 398. — τριακοσίους. Decima enim deis consecrari solebat. — τοῖς θεοῖς ... ἐξεῖλον. Has portiones singulis civibus locatas esse, qui sacras aedes sartas tectas servarent, victimas et omnes res ad sacrificia necessarias providerent, sacerdotes et inferiores ministros templorum sustentarent, explicat Arn. — κληρούχους. De his vid. Boeckh. Oecon. civ. Athen. I p. 555 sqq. et Herm. Antiqu. Gr. I § 117, 7 itemque Schoem. Antiqu. iur. p. 423. Antiqu. Gr. II p. 84 sq. Grot. Hist. Gr. VI p. 352 vers. germ. III p. 517. Quod ex hoc loco intellegitur, colonos in Lesbum missos non tributarios fuisse, idem in omnibus Atticis colonis valuisse Kirchhoffius demonstravit commentatione quam de tributo Atticorum colonorum scripsit actis acad. Boruss. a. 1873 inserta. — ἀπέπεμψαν. „Misisse illos viros videntur, ut magnitudinem et situm suarum sortium explorarent et cum futuris colonis transigerent." Arn., quocum in causis, cur illi missi sint, non prorsus consentit Bloomf. in ed. 2. Certe non potuisse illos aut illorum plurimos

ταξάμενοι τοῦ κλήρου ἑκάστου τοῦ ἐνιαυτοῦ δύο μνᾶς φέρειν αὐτοὶ εἰργάζοντο τὴν γῆν. παρέλα- 3
βον δὲ καὶ τὰ ἐν τῇ ἠπείρῳ πολίσματα οἱ Ἀθηναῖοι ὅσων Μυτιληναῖοι ἐκράτουν, καὶ ὑπήκουον ὕστερον Ἀθηναίων. τὰ μὲν κατὰ Λέσβον οὕτως ἐγένετο.

Ἀθηναίων Νικίου στρατηγοῦντος στρατεία ἐπὶ Μινῴαν.

51. Ἐν δὲ τῷ αὐτῷ θέρει μετὰ τὴν Λέσβου 1
ἅλωσιν Ἀθηναῖοι Νικίου τοῦ Νικηράτου στρατηγοῦντος ἐστράτευσαν ἐπὶ Μινῴαν τὴν νῆσον, ἣ κεῖται πρὸ Μεγάρων· ἐχρῶντο δὲ αὐτῇ πύργον ἐνοικοδομήσαντες οἱ Μεγαρῆς φρουρίῳ. ἐβούλετο 2
δὲ Νικίας τὴν φυλακὴν αὐτόθεν δι' ἐλάσσονος τοῖς Ἀθηναίοις καὶ μὴ ἀπὸ τοῦ Βουδόρου καὶ τῆς Σαλαμῖνος εἶναι, τούς τε Πελοποννησίους ⟨σκο-

perpetuo in Lesbo habitasse existimari pluribus Arn. probat. Cf. Boeckh. l. d. p. 563 sq. Grot. l. d. — *ταξάμενοι*. Cf. adn. I 101, 3.

§ 3. *τὰ ἐν τῇ ἠπείρῳ πολίσματα*. „Troiam ex hac voce captam a Pachete argumentatur Strab. 600.“ Wass. Eae intelleguntur urbes, quae *Ἀκταῖαι* vocantur IV 52, 3, ubi vid. adn. Cf. Kirchhoff. Inscr. Att. I p. 23.

Cap. 51. § 1. *Νικίου*. De hoc cf. Plut. Vit. Nic. et al. in ed. mai c. — *Μινῴαν*. Paroxytonon esse hoc nomen docet Goettl. Doctr. accent. p. 139, et *Μινῴη* Ionice dicitur. Male igitur in plerisque libris *Μίνωαν* legitur. *Μινῶα* adeo placere Nobbio in Sched Ptolem. II p. 9 mirum est, cum ipse bis apud Ptolem. *Μινώα* legi testetur. De ι subscr. cf. Lob. El. I p. 452. — *τὴν νῆσον*. „Strab. 391 ἄκραν vocat.“ Duk. Iam Thucydidis aetate alicubi vado a continente separatam esse ex § 3 discimus. Adhuc insulam, et unam quidem ex quinque illis, quae apud veteres Methurides seu Methuriades, hodie Cazuri appellentur, esse censet Krus. Hell. II 1 p. 386 sq. et 392. At eum verbis § 3 ἡ κατὰ γέφυραν ... τῇ νήσῳ refelli et veterum Minoam nunc cum continente iunctam esse oportere demonstravit Arn. vol. II p. 303 sqq. ed. 1. Idem apud eundum in ed. 2 vol I p. 540 sqq. Sprattii verbis ita explicatum est, ut locus ei in saxoso colle litoris assignatus sit. Esse nunc promontorium docet etiam Leak. Graec. sept. II p. 401 sq. Sprattium nunc etiam Bursian. Geogr. I p. 378 sqq. secutus est. — *πρὸ Μεγάρων*. Proprie ante Nisaeam, Megarorum portum (cf. § 3) ab urbe octo stadia remotum; vid. IV 66. — *πύργον*. Cf. adn. § 3.

§ 2. *δι' ἐλάσσονος*. Cf. adn. II 29, 3. — *ἀπὸ τοῦ Βουδόρου καὶ τῆς Σαλαμῖνος*. Cf. adn. I 116, 3 et de Budoro II 94, 3. — *τούς τε Πελοποννησίους ὅπως μὴ ποιῶνται ἔκπλους* qui ab *ἐβούλετο* pendere putaverunt et per attractionem subiecti pro *ὅπως οἱ Πελ. μὴ ποιῶνται ἔκπλους* positum esse, exempla afferre debebant *βούλεσθαι* verbi cum coniunctione *ὅπως* coniuncti. Sed in maxima copia ne unum quidem extat. Praeterea non aliud

πῶν> ὅπως μὴ ποιῶνται ἔκπλους αὐτόθεν λανθάνοντες τριήρων τε, οἷον καὶ τὸ πρὶν γενόμενον, καὶ λῃστῶν ἐκπομπαῖς, τοῖς τε Μεγαρεῦσιν ἅμα μηδὲν
3 ἐσπλεῖν. ἑλὼν οὖν [ἀπὸ τῆς Νισαίας] πρῶτον δύο πύργω προέχοντε μηχαναῖς ἐκ θαλάσσης καὶ τὸν ἔσπλουν ἐς τὸ μεταξὺ τῆς νήσου ἐλευθερώσας ἀπετείχιζε καὶ τὸ ἐκ τῆς ἠπείρου, ᾗ κατὰ γέφυραν διὰ τενάγους ἐπιβοήθεια ἦν τῇ νήσῳ οὐ πολὺ

Cap. 51. § 2. ἔκπλους αὐτόθεν. Pro αὐτόθεν Ven. It. Vat. Reg. et in marg. Cl. αὐτῶν, quod etiam αὐτῶν scriptum languet. Vulgatum adfuit quidem paulo ante, est tamen satis aptum. Cf. adn.

quid adiungitur, quod praeter insulae occupationem assequi volebant Athenienses, sed quo consilio ibi Nicias custodiam collocare voluerit exponitur. Fuit autem duplex, ut et Peloponnesios navigatione et Megarenses commeatu intercluderet, Omnia recte se habent, si inter Πελοποννησίους et ὅπως propter litterarum similitudinem σκοπῶν excidisse statuimus. Cf. VIII 4. Verbis autem τοῖς τε ... ἐσπλεῖν scriptor ordinem antea institutum reliquit, cum haec non a σκοπῶν, sed a τὴν φυλακὴν εἶναι pendeant (cf. adn. IV 27, 4) pariter atque φυλάσσειν infinitivus sequitur III 23, 1. VII 17, 2. Cf. Mus. Rhen. XXIV p. 629 sq. — αὐτόθεν] ἀπὸ τῆς Μινώας. Schol. Potius ex Megaride, maxime Nisaea. — οἷον ... γενόμενον. De participio cf. adn. II 54, 6, unde τό non cum adverbio, sed cum participio cohaerere verisimile est. De re vid. II 93 sq. — λῃστῶν. Similiter IV 67, 3 et al. Cf. Schoem. Antiqu. iur. p. 368 adn. 8. adn. IV 9, 1. — ἐσπλεῖν. Cf. adn. II 93, 4.

§ 3. ἀπὸ τῆς Νισαίας non potest significare ab ea parte (insulae), quae Nisaeam spectat, et si significaret, proximo ἐκ θαλάσσης repugnaret. Cf. Ullr. Symb. crit. III p. 28. Itaque nunc cum Class. haec verba ex interpretamento irrepsisse censemus, quod ad superius αὐτόθεν adscriptum erat. — δύο πύργω προέχοντε. Arn. in ed. 2. duas moles, alteram e Minoa, alteram ei adversam e continente, ductas, inque his extremis duas turres exstructas esse existimat. Sed recte Class. animadvertit hoc nullo ipsius scriptoris indicio confirmari. Utraque igitur turris in procursu insulae ad occludendum navibus aditum videtur exstructa fuisse. Ita si intellegimus προέχοντε vocabulum, aliud munimentum fuit quod in insula aedificasse Megarenses § 1 dicuntur. — τὸ μεταξὺ τῆς νήσου (καὶ τῆς Νισαίας), id spatium, quod est inter insulam et continentem, sinum illum maris vel portum. — ἐλευθερώσας, cum aperuisset. Cf. Cass. Dio XLII 12, 2. Procop. de aedif. V 2. — ἀπετείχιζε ... νήσῳ. Verbis τὸ ἐκ τῆς ἠπείρου plerique eam insulae partem, quae in continentem vergat, designari arbitrantur, de quo praepositionis ἐκ usu cf. adn. I 64, 1. Quae interpretatio stantibus verbis ἀπὸ τῆς Νισαίας, quibus eadem insulae pars significari vulgo putatur, probari nequit, deletis optime se habet. Nam sic inter se opposita sunt ἐκ θαλάσ-

διεχούσῃ τῆς ἠπείρου. ὡς δὲ τοῦτο ἐξειργάσαντο 4
ἐν ἡμέραις ὀλίγαις, ὕστερον δὴ καὶ ἐν τῇ νήσῳ
[τεῖχος] ἐγκαταλιπὼν [καὶ] φρουρὰν ἀνεχώρησε τῷ
στρατῷ.

Πλαταιῆς τὴν πόλιν παραδόντες δίκην ὑπέχουσιν.

52. Ὑπὸ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τοῦ θέρους 1
τούτου καὶ οἱ Πλαταιῆς οὐκέτι ἔχοντες σῖτον
οὐδὲ δυνάμενοι πολιορκεῖσθαι ξυνέβησαν τοῖς
Πελοποννησίοις τοιῷδε τρόπῳ. προσέβαλον αὐ- 2
τῶν τῷ τείχει, οἱ δὲ οὐκ ἐδύναντο ἀμύνεσθαι. γνοὺς δὲ ὁ Λακεδαιμόνιος ἄρχων τὴν ἀσθένειαν αὐτῶν βίᾳ μὲν οὐκ ἐβούλετο ἑλεῖν (εἰρημένον γὰρ ἦν αὐτῷ ἐκ Λακεδαίμονος, ὅπως, εἰ σπονδαὶ γίγνοιντό ποτε πρὸς Ἀθηναίους καὶ ξυγχωροῖεν ὅσα πολέμῳ χωρία ἔχουσιν ἑκάτεροι ἀποδίδοσθαι, μὴ

§ 4. ἐξειργάσαντο. Lugd. D. Vind. Mosqu. Ar. Chr. ἐξειργάσατο. Sed alibi quoque a duce ad milites transit oratio. Cf. III 112. IV 127. Doer. ad Liv. XXII 4. De simili transitu cf. adn. IV 132 extr.

Cap. 52. § 2. αὐτῶν om. Cass. Aug. Cl. Ven., quae omissio non displicebat Wassio.

εἰρημένον γὰρ ἦν. Integritatem horum verborum suspectam fecit scholiastae adnotatio: ἀντίπτωσις, ἤτοι αἰτιατικὴ ἀντὶ γενικῆς. ἀντὶ τοῦ εἰρημένου γὰρ αὐτῷ εἶπεν. Quae Cobeto (ad Hyper. or. fun. p. 68) et Herwerdeno (Stud. Thuc. p. 44) in causa fuit, ut γὰρ ἦν delerent. Sed cum ipse schol. γάρ agnoscat nec per se verba quidquam suspecti habeant, in codd. scriptura acquiescimus.

σης et τὸ ἐκ τῆς ἠπείρου. De dativo τῇ νήσῳ cf. Krueg. Gr. § 48, 12 adn. 4.

§ 4. ἐξειργάσαντο. Cf. ad. — ὕστερον δὲ καὶ ... ἐγκαταλιπὼν φρουράν. Praeterquam quod pontem munitione intersaepserant, praesidium in insula reliquerunt. Neque satis apte τεῖχος ἐγκαταλιπών de muro dicitur, qui post illorum discessum stabat, et prorsus supervacaneum est post ea quae antea narrata sunt. Recte igitur seclusa delevit Meineke in Herm. III p. 364. Ad τοῦτο ἐξειργάσαντο adscriptum τεῖχος alieno loco in verborum seriem irrepsit, deinde, ut sententia constaret, καί additum est.

Cap. 52. § 1. πολιορκεῖσθαι, sustinere obsidionem. Sic iterum 109, 1. Cf. adn. I 120, 3. — ξυνέβησαν. „Hanc Plataearum deditionem cum eruptione III 20 memorata coniungere videtur Diod. XII 56.“ Wass.

§ 2. προσέβαλον. Hoc ad Peloponnesios refertur, αὐτῶν et οἱ δέ ad Plataeenses. — εἰρημένον γὰρ ἦν. Suppl. βίᾳ μὴ ἑλεῖν. — ξυγχωροῖεν ... ἀποδίδοσθαι. Id quod pace Niciae re vera constitutum

ἀνάδοτος εἴη ἡ Πλάταια ὡς αὐτῶν ἑκόντων προσχωρησάντων), προσπέμπει δὲ αὐτοῖς κήρυκα λέγοντα, εἰ βούλονται παραδοῦναι τὴν πόλιν ἑκόντες τοῖς Λακεδαιμονίοις καὶ δικασταῖς ἐκείνοις χρήσασθαι, τούς τε ἀδίκους κολάσειν, παρὰ δίκην δὲ οὐδένα.
3 *τοσαῦτα μὲν ὁ κῆρυξ εἶπεν· οἱ δέ (ἦσαν γὰρ ἤδη ἐν τῷ ἀσθενεστάτῳ) παρέδοσαν τὴν πόλιν. καὶ τοὺς Πλαταιέας ἔτρεφον οἱ Πελοποννήσιοι ἡμέρας τινάς, ἐν ὅσῳ οἱ ἐκ τῆς Λακεδαίμονος δικασταί, πέντε ἄνδρες, ἀφίκοντο.*
4 *ἐλθόντων δὲ αὐτῶν, κατηγορία μὲν οὐδεμία προετέθη, ἠρώτων δὲ αὐτοὺς ἐπικαλεσάμενοι τοσοῦτον μόνον, εἴ τι Λακεδαιμονίους καὶ τοὺς ξυμμάχους ἐν τῷ πολέμῳ τῷ καθεστῶτι ἀγαθὸν [τι] εἰργασμένοι εἰσίν.*
5 *οἱ δ' ἔλεγον αἰτησάμενοι μακρότερα*

τούς τε. C. Gr. τοὺς δέ. Bas. ex emend. τούς γε. Cf. adn.
κολάζειν codd. Cf. adn.
§ 4. μόνον om. D. I. Sed cf. adn.
εἴ τι. τι om. Gr., nec legitur in simillimis verbis c. 54 et membranis iubentibus deletum est c. 68. Cf. adn.
τῷ καθεστῶτι om. Reg. Cf. c. 68 et adn. II 31, 3. Uni tamen libro hac in re non parendum.

est. Cf. V 17. — ἀνάδοτος. Vocabulum rarius, de quo cf. Poll. VII 13. — ἑκόντων προσχωρησάντων. Ἑκόντων, quod Krueger deletum cupit, fere idem est atque ὁμολογίᾳ I 117, 3 et ideo additum, ut haec superioribus βίᾳ ἑλεῖν magis respondeant. Res eventu comprobata est. Cf. V 17. — λέγοντα, qui diceret. Cf. VI 88, 10. VII 3, 1. 25, 9. Herod. I 69. Plut. Nic. 26. Polyaen. VII 41 (cf. Woelfflin. adn. crit. p. XXXIV). De eodem participii praes. usu Liviano exposuit Weissenborn. ad XXI 6, 2. — κολάσειν pro κολάζειν, cum res futuri temporis sit, recte Krueg. restituit. Cf. Stahl. Quaest. gram. p. 8. Pendet enim hic infinitivus ex verbo λέγοντα. De τέ — δέ inter se respondentibus cf. ad. I 11, 1 et V 9, 9. VIII 16, 3.

§ 3. ἐν τῷ ἀσθενεστάτῳ, in extrema imbecillitate. — πέντε ἄνδρες. Ex his unum a Paus. III 9, 1 nominari docuit Palmer.

§ 4. ἐπικαλεσάμενοι. Diod. καθ' ἕνα προσκαλούμενοι. Cf. c. 68, 1. — τοσοῦτον μόνον. Sic iterum IV 110, 2 contra consuetudinem Latinorum, non Germanorum. — εἴ τι ... ἀγαθόν, numquid ... boni quidquam (beneficium ullum). Alterum τι suadente Boehm. nunc delevimus. Cf. 54, 2. 68, 1. Similiter Romani Capua bello Punico secundo capta quaesiverunt, ecquis Campanorum bene meritus de republica Rom. esset. Liv. XXVI 33.

εἰπεῖν καὶ προτάξαντες σφῶν αὐτῶν Ἀστύμαχόν τε τὸν Ἀσωπολάου καὶ Λάκωνα τὸν Ἀειμνήστου, πρόξενον ὄντα Λακεδαιμονίων· καὶ ἐπελθόντες ἔλεγον τοιάδε.

λόγος Πλαταιῶν, οἳ ἐν προοιμίῳ περὶ τῆς αὐτῶν ἀπορίας τε ἅμα καὶ ἀνάγκης τοῦ λέγειν διεξέρχονται.

53. „*Τὴν μὲν παράδοσιν τῆς πόλεως, ὦ Λα-* 1
κεδαιμόνιοι, πιστεύσαντες ὑμῖν ἐποιησάμεθα, οὐ τοιάνδε δίκην οἰόμενοι ὑφέξειν, νομιμωτέραν δέ τινα ἔσεσθαι, καί, ἐν δικασταῖς οὐκ ἐν ἄλλοις δεξάμενοι, ὥσπερ καὶ ἐσμέν, γενέσθαι ἢ ὑμῖν,

§ 5. **καὶ ἐπελθόντες** om. Ar. Chr. Dan. Sed cf. adn:

§ 5. **προτάξαντες σφῶν αὐτῶν**, suae causae patronos constituentes. — **Ἀειμνήστου.** De hoc, qui civibus suis apud Marathonem et Plataeas proeliantibus praefuit, vid. Valck. ad Herodot. IX 64 et Siebel. ad Plut. Aristid. c. 19. — **καὶ ἐπελθόντες ἔλεγον.** Hoc *ἔλεγον* non ad Plataeenses omnes, sed ad oratores solos refertur, ut si *καὶ οὗτοι* sive *οἱ ἐπελθ. ἔλ.* legeretur. *Ἐπελθόντες* iam I 119 sic dictum est. Herwerd. Stud. Thuc. p. 44 *οἱ δὲ λόγον αἰτησάμενοι μακρότερον εἰπεῖν* proposuit delens *καὶ* ante *ἐπελθόντες*. Sed appellatis eis, qui verba fecerunt, parum commode *ἐπελθόντες* ad omnes Plataeenses refertur.

Cap. 53 sqq. Sequitur praeclara oratio Plataeensium, qua vix aliam esse venustiorem non solum apud Thucydidem, sed paene apud omnes scriptores Graecos iudicat Vinsemius. *Ὑπὲρ ἁπάσας*, inquit Dionysius Hal. de Thuc. hist. iudic. 921 sq., *τὰς ἐν ταῖς ἑπτὰ βίβλοις (τοῦ Θουκυδίδου) φερομένας (δημηγορίας) τὴν Πλαταιέων δημηγορίαν τεθαύμακα, παρ' οὐδὲν οὕτως ἕτερον, ὡς τὸ μὴ βεβασανίσθαι μηδὲ κατεπιτετηδεῦσθαι, ἀληθεῖ δέ τινι καὶ φυσικῷ κεκοσμῆσθαι χρώματι. τά τε γὰρ ἐνθυμήματα πάθους ἐστὶ μεστά, καὶ ἡ λέξις οὐκ ἀποστρέφουσα τὰς ἀκοάς· ἥ τε γὰρ σύνθεσις εὐεπής, καὶ τὰ σχήματα τῶν πραγμάτων ἴδια.* Plenius virtutes huius contionis explicavit Heilm. Vid. ed. mai. Moderationem sermonis admiratur Muell. Hist. lit. Gr. I p. 367. De dispositione cf. adn. c. 54 ineunt.

§ 1. **δίκην ... ὑφέξειν**, iudicium subituros, ut iterum 81, 2. VI 81, 4. — **ἐν δικασταῖς οὐκ ἐν ἄλλοις.** De praepositione in appositione iterata cf. VI 82, 4. Voigtl. ad Luci. Dial. Mort. XIV 5. Bernh. Synt. p. 211. Herbst. adv. Cob. p. 31. Negatio ad solum *ἐν ἄλλοις*, non ad verbum *δεξάμενοι* pertinet. — **δεξάμενοι ... γενέσθαι.** De verbo *δέχεσθαι*, adduci ut, cum infin. cf. I 143, 2. V 94. Plat. de Rep. 606 b. — **ὥσπερ καὶ ἐσμέν.** Suppl. *οὐκ ἐν ἄλλοις δικασταῖς*, non *ἐν ἄλλοις δικασταῖς* sine negatione. — **γενέσθαι.** *Γενέσθαι ἔν τινι* hic esse (constitui) coram aliquo sonat. Cf. Plat. Leg. 916 b. Soph. Ant. 459. Quod ad verborum structuram attinet, iungendum est *οἰόμενοι καὶ ἡγούμενοι* et participio *ἡγούμενοι* subiectum est *δεξάμενοι* i. e. *εἰ δεξαίμεθα*. Nam duabus causis, quibus commoti Lacedaemoniis confisi sunt, infra duplex timor opponitur, ubi *τὸν ἀγῶνα περὶ τῶν δεινοτάτων εἶναι* ad *οὐ τοιάνδε δίκην ὑφέξειν* respicit, *μὴ οὐ κοινοὶ ἀποβῆτε* ad τὸ

2 ἡγούμενοι τὸ ἴσον μάλιστ' ἂν φέρεσθαι. νῦν δὲ
φοβούμεθα μὴ ἀμφοτέρων ἅμα ἡμαρτήκαμεν· τόν
τε γὰρ ἀγῶνα περὶ τῶν δεινοτάτων εἶναι εἰ-
κότως ὑποπτεύομεν καὶ ὑμᾶς μὴ οὐ κοινοὶ ἀπο-
βῆτε, τεκμαιρόμενοι προκατηγορίας τε ἡμῶν οὐ
προγεγενημένης ᾗ χρὴ ἀντειπεῖν (ἀλλ' αὐτοὶ λό-
γον ᾐτησάμεθα) τό τε ἐπερώτημα βραχὺ ὄν, ᾧ
τὰ μὲν ἀληθῆ ἀποκρίνασθαι ἐναντίον γίγνεται,
3 τὰ δὲ ψευδῆ ἔλεγχον ἔχει. πανταχόθεν δὲ ἄποροι
καθεστῶτες ἀναγκαζόμεθα καὶ ἀσφαλέστερον δο-
κεῖ εἶναι εἰπόντας τι κινδυνεύειν· καὶ γὰρ ὁ μὴ
ῥηθεὶς λόγος τοῖς ὧδ' ἔχουσιν αἰτίαν ἂν παρά-
4 σχοι ὡς, εἰ ἐλέχθη, σωτήριος ἂν ἦν. χαλεπῶς
δὲ ἔχει ἡμῖν πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ ἡ πειθώ. ἀγνῶ-
τες μὲν γὰρ ὄντες ἀλλήλων, ἐπεσενεγκάμενοι μαρ-

Cap. 53. § 2. ἡμαρτήκαμεν. D. ἡμαρτήκωμεν. Sed. vid. adn. ἐναντία codd. Cf. adn.
§ 4. ἀλλήλων. Vat. ἀλλήλοις. Neutrum expressit Valla. Cum genetivo iunctum ἀγνώς est ignarus, cum dativo (ut I 137, 2)

ἴσον μάλιστ' ἂν φέρεσθαι refertur.

§ 2. ἀμφοτέρων. Spectat ad iudicium legibus convenientius et aequitatem, quarum duarum rerum se compotes futuros esse existimaverant. — ἡμαρτήκαμεν. Cf. Matth. Gr. § 520 g. Krueg. Gr. § 54, 8 adn. 12. — τῶν δεινοτάτων] τοῦ θανάτου. Schol. — ὑμᾶς. De attractione vid. adn. II 21, 1. — μή. Cf. adn. II 13, 1. — κοινοί, communes utrique parti, a partium studio alieni, aequi. Cf. c. 68. — ἀποβῆτε, evadatis. Cf. Xen. Mem. IV 8, 8. — προκατηγορίας ... προγεγενημένης. Sunt genetivi absoluti. De duplici πρό cf. adn. I 23, 5. — τό τε ἐπερώτημα βραχὺ ὄν. Accusativi absoluti, in quibus Thucydides, cum βραχὺ ὂν impersonaliter dici soleat (cf. Matth. Gr. § 564. Krueg. § 56, 9 adn. 7), accedente nomine eundem casum ita retinuit, ut δόξαν ταῦτα et similia saepius leguntur. Cf. Matth. l. d. et V 65, 3. — ἐναντίον γίγνεται nunc auctore Class. perspicuitatis causa scripsimus. Quamquam enim neutr. plur. adiectivi ad infinitivum pro subiecto positum referre licet (cf. I 125, 2. III 88, 1. Matth. Gr. § 443, 1), hic tamen fieri vix potest, quin ἐναντία ad τὰ ἀληθῆ spectare praeter sententiae rationem credas. — τὰ δὲ ψευδῆ scil. ἀποκρίνασθαι.

§ 3. εἰπόντας τι κινδυνεύειν, propr. si quid (prius) dixerimus, periclitari, i. e. non prius periclitari, quam aliquid dixerimus, non tacitos pericl. Cf. I 20, 2 βουλόμενοι ... δράσαντές τι καὶ κινδυνεῦσαι. — ὁ μὴ ῥηθεὶς λόγος i. e. τὸ μὴ ῥηθῆναι λόγον. Cf. adn. 36, 2. — αἰτίαν ἂν παράσχοι praebeat occasionem criminandi.

§ 4. ἀγνῶτες ... ἀλλή-

τύρια ὧν ἄπειροι ἦτε ὠφελούμεθ' ἄν· νῦν δὲ πρὸς εἰδότας πάντα λελέξεται, καὶ δέδιμεν οὐχὶ μὴ προκαταγνόντες ἡμῶν τὰς ἀρετὰς ἥσσους εἶναι τῶν ὑμετέρων ἔγκλημα αὐτὸ ποιῆτε, ἀλλὰ μὴ ἄλλοις χάριν φέροντες ἐπὶ διεγνωσμένην κρίσιν καθιστώμεθα.

ἐν δὲ τῷ λόγῳ αὐτῷ ἀπὸ τοῦ δικαίου ἀρχόμενοι πρῶ-

54. *Παρεχόμενοι δὲ ὅμως ἃ ἔχομεν δίκαια* 1 *πρός τε τὰ Θηβαίων διάφορα καὶ ἐς ὑμᾶς καὶ τοὺς ἄλλους Ἕλληνας, τῶν εὖ δεδραμένων ὑπό-*

ignotus, incognitus. Utraque ratione apud optimos scriptores, et ipsa verba *ἀγνῶτες ἀλλήλοις* apud Aristot., *ἀγνῶτες ἀλλήλων* apud Plat. reperiri cognoscas e Steph. Thes.

λελέξεται. F. Gr. D. E. Laur. Vind. *λέξεται*, quo tragici pro simplici fut. pass. utuntur (Soph. O. C. 1186. Eur. Alc. 323. Hec. 906), non pro fut. perfecti pass., quod huic loco aptum est. Cf. Krueg. Gr. § 53, 9 adn. 3. Male Zonar. p. 1300 *λελέξεται, ἀντὶ τοῦ λεχθήσεται.*

Cap. 54. § 1. *δεδρασμένων* omnes praeter D. Dan. Sed ut *δρᾶμα*, sic *δέδραμαι*. Altera forma, quam iam Thom. M. p. 103, 9 legit, non stabilitur aoristo *ἐδράσθην* (38, 4, VI 53, 2. cf. *δραστήριος, δραστικός*). Cf. enim *κέκλημαι, ἐκλήσθην* et *ἔρρωμαι, ἐρρώσθην*.

λων. Cf. sd. Latius patet quam *ὠφελούμεθ' ἄν*. Cf. adn. 15, 1. — *πρὸς εἰδότας*. Quod infructuosum est. Cf. VI 77, 1. — *λελέξεται*. Cf. sd. — *προκαταγνόντες . . . εἶναι*. *Προκαταγνόντες*, cum praedamnatis nobis iudicetis, cum praedamnaveritis nos statuentes. De qua breviloquentia et emphasi vid. Pflugk. ad. Eur. Heracl. 21. Cf. II 11, 2. III 83, 4. V 40, 3. Nisi hic mavis esse simpliciter cum antea de nobis (contemptim) statueritis. Cf. adn. 45, 1. Hoc vel ideo videtur praestare, quod iniquum iudicium damnationem praecedit, non sequitur. — *μὴ ἄλλοις . . . καθιστώμεθα*. Cum *ἄλλοις χάριν φέροντες* non significent in aliorum gratiam, sed aliis gratificantes, *ἄλλοις χαριζόμενοι* (vid. Pflugk. ad Eur. Med. 508), aut *ὑμῶν φερόντων καθιστώμεθα* aut *φέροντες ὑμᾶς καθιστῆτε* proprie scribendum erat. Cum acerba quadam ironia Plataeenses sibi tribuunt quod Lacedaemoniorum est. Inimicissimis enim sibi Thebanis se gratificari dicunt, cum ad iudicatam causam accedant.

Cap. 54. Post exordium (c. 53) legitur A) *τὸ διδακτικὸν μέρος τοῦ λόγου* (c. 54—57), in quo 1) de iusto (c. 54—56) sic, ut a) defensio Plataeensium (c. 54. 55), b) accusatio Thebanorum (c. 56) eo loco contineatur, tum 2) de utili (c. 57) explicatur. Sequitur B) *τὸ παραινετικὸν καὶ ἐντρεπτικὸν μέρος* (58, 1—59, 2) cum peroratione (59, 3. 4).

§ 1. *παρεχόμενοι*. — Cf. adn. 36, 1. — *δίκαια*. Cf. adn. 44, 4. — *πρὸς . . . ἐς*. Hae praepositiones similiter inter se respondent I 38, 1 et Demosth. III 1. — *διάφορα*. Cf. adn. II 27, 2.

μνησιν ποιησόμεθα καὶ πείθειν πειρασόμεθα.
2 φαμὲν γὰρ πρὸς τὸ ἐρώτημα τὸ βραχύ, εἴ τι
Λακεδαιμονίους καὶ τοὺς ξυμμάχους ἐν τῷ πολέ-
μῳ τῷδε ἀγαθὸν πεποιήκαμεν, εἰ μὲν ὡς πολε-
μίους ἐρωτᾶτε, οὐκ ἀδικεῖσθαι ὑμᾶς μὴ εὖ πα-
θόντας, φίλους δὲ νομίζοντας αὐτοὺς ἁμαρτάνειν
3 μᾶλλον τοὺς ἡμῖν ἐπιστρατεύσαντας. τὰ δ' ἐν
τῇ εἰρήνῃ καὶ πρὸς τὸν Μῆδον ἀγαθοὶ γεγενή-
μεθα, τὴν μὲν οὐ λύσαντες νῦν πρότεροι, τῷ δὲ
ξυνεπιθέμενοι τότε ἐς ἐλευθερίαν τῆς Ἑλλάδος
4 μόνοι Βοιωτῶν. καὶ γὰρ ἠπειρῶταί τε ὄντες ἐναυ-
μαχήσαμεν ἐπ' Ἀρτεμισίῳ, μάχῃ τε τῇ ἐν τῇ ἡμε-
τέρᾳ γῇ γενομένῃ παρεγενόμεθα ὑμῖν τε καὶ Παυ-
σανίᾳ· εἴ τέ τι ἄλλο κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον
ἐγένετο ἐπικίνδυνον τοῖς Ἕλλησι, πάντων παρὰ
5 δύναμιν μετέσχομεν. καὶ ὑμῖν, ὦ Λακεδαιμόνιοι,
ἰδίᾳ, ὅτεπερ δὴ μέγιστος φόβος περιέστη τὴν
Σπάρτην μετὰ τὸν σεισμὸν τῶν ἐς Ἰθώμην Εἱ-
λώτων ἀποστάντων, τὸ τρίτον μέρος ἡμῶν αὐ-

τον μὲν ὑπομιμνήσκουσι Λακεδαιμονίους τῆς πρότερον φιλίας καὶ ὧν τὸ πάλαι εὖ πεποιήκασιν αὐτούς.

§ 2. *φίλους δὲ νομίζοντας*, i. e. *εἰ δὲ φίλους (ἡμᾶς) νομίζετε*. — *αὐτούς*, i. e. *αὐτοὺς ὑμᾶς*.

§ 3. *οὐ λύσαντες ... πρότεροι*. Cf. II 2. — *ξυνεπιθέμενοι*, una vobiscum aggressi. — *μόνοι Βοιωτῶν*. Idem tamen de Thespiensibus constat ex Herod. VIII 50, de Haliartiis dicit Paus. IX 32, 4.

§ 4. *καὶ γάρ*, etenim. Cf. Krueg. Gr. 69, 32 adn. 21. — *ἠπειρῶται ... Ἀρτεμισίῳ*. Cf. Herodot. VIII 1 et Demosth. LIX 95. Ipsum Artemisium a recentioribus rerum scriptoribus saepe male promontorium appellatur, cum fuerit ora (*αἰγιαλός*). Vid. Herodot. VII 176. Verborum collocatio sic instituta est, ut *ἠπειρῶται* ponderis causa praeponeretur, quo facto *τέ* particulae traiectio extitit. De *τέ ... τέ* cf. VI 34, 4. Class. coni. *ἠπειρῶταί γε*. — *μάχῃ*. De dativo cf. adn. II 20, 1. — *παρεγενόμεθα ... Παυσανίᾳ*. Cf. Herodot. IX 28. Plut. Aristid. 20. Diod. XI 32. Muenscher de Reb. Plataeens. p. 58 et 60 sq. — *τὶ ἄλλο*. A falso Demosthene l. d. pugnas ad Thermopylas et ad Salaminem factas male huc referri docuimus in ed. mai. Proleg. 2 p. 283. Cf. Valck. ad Herodot. VII 202. — *παρὰ δύναμιν*, i. e. *ὑπὲρ δύν.*, ut 57, 3. I 70, al.

§ 5. *φόβος περιέστη τὴν Σπάρτην*. Similiter VIII 1, 2. Et *κίνδυνος καὶ φόβος περιέστη πόλιν* Demosth. XVIII 195. Cf. ibid. 179 (ubi *τῇ πόλει*, de qua casuum diversitate vid. Matth. Gr. § 402 d). Cf. etiam adn. VI 61, 4. Non aliter circumstare, ut circumsteterat Civilem metus Tac. Hist. IV 79. Cf. Liv. VI 2. 10. — *τὸν σεισμόν*. Vid. I 101, 2. — *τῶν ... ἀποστάντων*. Genetivi

αὐτῶν ἐξεπέμψαμεν ἐς ἐπικουρίαν· ὧν οὐκ εἰκὸς ἀμνημονεῖν.

ἔπειτα διδάσκουσιν ὅτι τὴν φιλίαν ἔλυσαν οἱ Λακεδαιμόνιοι, πρὸς οὓς πάλιν ἀποστῆναι καλῶς οὐκ ἐδυνήθησαν.

55. Καὶ τὰ μὲν παλαιὰ καὶ μέγιστα τοιοῦτοι 1
ἠξιώσαμεν εἶναι, πολέμιοι δὲ ἐγενόμεθα ὕστερον. ὑμεῖς δὲ αἴτιοι· δεομένων γὰρ ξυμμαχίας ὅτε Θηβαῖοι ἡμᾶς ἐβιάσαντο, ὑμεῖς ἀπεώσασθε καὶ πρὸς Ἀθηναίους ἐκελεύετε τραπέσθαι ὡς ἐγγὺς ὄντας, ὑμῶν δὲ μακρὰν ἀποικούντων. ἐν μέντοι 2
τῷ πολέμῳ οὐδὲν ἐκπρεπέστερον ὑπὸ ἡμῶν οὔτε ἐπάθετε οὔτε ἐμελλήσατε. εἰ δ' ἀποστῆναι Ἀθη- 3
ναίων οὐκ ἠθελήσαμεν ὑμῶν κελευσάντων, οὐκ ἠδικοῦμεν. καὶ γὰρ ἐκεῖνοι ἐβοήθουν ἡμῖν ἐναντία Θηβαίοις ὅτε ὑμεῖς ἀπωκνεῖτε, καὶ προδοῦναι αὐτοὺς οὐκέτι ἦν καλόν, ἄλλως τε καὶ οὓς εὖ παθών τις καὶ αὐτὸς δεόμενος προσηγάγετο ξυμμάχους καὶ πολιτείας μετέλαβεν, ἰέναι δὲ

ex nomine φόβος suspensi sunt. Cf. Krueg. Gr. § 47, 7 adn. 2. De verbis ἀποστῆναι ἐς τόπον vid. adn. I 101, 2, de participio transposito adn. I 90, 1. — ἡμῶν αὐτῶν, civium nostrorum. Arn. comparat II 39, 3. Add. adn. IV 34, 4.

Cap. 55. § 1. δεομένων ξυμμαχίας. Suppl. ἡμῶν. De re vid. Herodot. VI 108 et Muensch. de Reb. Plataeens. p. 48 sqq., de tempore eius c. 68, 5. — ὑμῶν δέ. Cf. ad. I 12, 3. Usitatior et plenior oratio haec esset: ὡς ἐκείνων μὲν ἐγγὺς ὄντων, ὑμῶν δέ cet. Sed prius incisum cum nomine Ἀθηναίους coniunctum, deinde sermo mutatus est. Cf. VI 64, 1 et Kaempf. ad II 68. — μακρὰν ἀποικούντων. De his inter se coniunctis cf. Steph. Thes. in v. ἀποικέω et μακρὰν ἀπεῖναι 13, 5.

§ 2. τῷ πολέμῳ. Cf. adn. II 31, 3. — οὐδὲν ἐκπρεπέστερον, nullam insigniorem iniuriam. De voce ἐκπρ. cf. adn. I 38, 4, de comparativo Matth. Gr. § 457. — ἐμελλήσατε. Suppl. παθεῖν, et cf. adn. I 134, 4 et Stallb. ad Plat. Theaet. p. 148 e.

§ 3. εἰ . . . οὐκ ἠθελήσαμεν. Cf. Matth. Gr. § 608, 5 b. adn. 9, 2. — ὑμῶν κελευσάντων. Vid. II 72 sqq. — ἐναντία. Cf. adn. I 29, 1. — ἦν. Tum, cum vos iussistis (anno 429). — οὓς, i. e. ὅτι αὐτούς. Cf. Plat. de Rep. 465 e. Matth. Gr. § 480 c. Relativum posuit, quod causam non singillatim, sed generatim eloquitur. — τὶς . . . προσηγάγετο pro ἡμεῖς . . . προσηγαγόμεθα. Cf. Matth. Gr. § 487, 3. — καὶ πολιτείας μετέλαβεν. Cf. Krueg. Gr. § 60, 6. Buttm. § 143, 7. Plerique eos demum Plataeenses, qui eruptione facta Athenas evasissent (c. 20 sqq.), ibi civitatem consecutos esse censent. Vid. Bloomf. ad c. 24. „Eos tamen iam ante civitate donatos fuisse Thuc. declarat III 55. 63. Atque haud scio, an plus auctoritatis huius quam oratorum testimoniis tribuam. Non spreverim tamen eam rationem, qua dissensum tollit

4 ἐς τὰ παραγγελλόμενα εἰκὸς ἦν προθύμως· ἃ δὲ
ἑκάτεροι ἐξηγεῖσθε τοῖς ξυμμάχοις, οὐχ οἱ ἑπόμενοι
αἴτιοι, εἴ τι μὴ καλῶς ἐδρᾶτο, ἀλλ' οἱ ἄγοντες
ἐπὶ τὰ μὴ ὀρθῶς ἔχοντα.

1 56. Θηβαῖοι δὲ πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα ἡμᾶς ἠδί-
κησαν, τὸ δὲ τελευταῖον αὐτοὶ ξύνιστε, δι' ὅπερ
2 καὶ τάδε πάσχομεν. πόλιν γὰρ αὐτοὺς τὴν ἡμε-
τέραν καταλαμβάνοντας ἐν σπονδαῖς καὶ προσέτι
ἱερομηνίᾳ ὀρθῶς ἐτιμωρησάμεθα κατὰ τὸν πᾶσι

εἶτα τὴν τῶν Θηβαίων ἀδικίαν ἐξελέγχουσι καὶ ἑαυτοὺς τούτοις παραβάλλουσι.

Cap. 55. § 4. ἐδρᾶτε. In Bekk. Anecd. p. 143 ἐδρᾶτο, quod placet. Nam codd. scriptura proximorum verborum sententiam praeoccupat.
Cap. 56. § 1. δι' ἅπερ codd. Cf. adn.

Meier de Bonis damn. p. 52 sq. n. 165." Krueg. ad Dion. p. 100. Significatur enim apud Thuc. ἰσοπολιτεία. Cf. Wachsm. Antiqu. Gr. I p. 590. Nieb. Hist. Rom. II p. 58 sqq. Muensch. l. d. p. 70 sqq. „Eius haec erat vis, ut, qui civis ex altera in alteram civitatem immigrasset, huius quoque continuo civis fieret." Schoem. Antiqu. iur. p. 377. — ἰέναι ἐς τὰ παραγγελλόμενα. Similiter I 121, 2.

§ 4. ἃ δὲ . . . τοῖς ξυμμάχοις, sed quae utrique pro imperio vestro praeitis sociis, Haas. Ut hic ἅ, ita V 66, 2 ἕκαστα et III 98, 3 ἔστιν ἅ. De accusativis hominum et terrarum eidem verbo ἐξηγεῖσθαι additis cf. adn. I 76, 1. — οἱ ἄγοντες. „Apertum est e superioribus repetendum esse τοὺς ἑπομένους . . . Infra 65, 2 οἱ γὰρ ἄγοντες παρανομοῦσι μᾶλλον τῶν ἑπομένων." Duk.

Cap. 56. § 1. πολλὰ . . . ἡμᾶς ἠδίκησαν. Cf. Matth. Gr. § 415, 1 β'. Krueg. Gr. § 46, 12. — τὸ τελευταῖον (ὃ ἡμᾶς ἠδίκησαν), postremam iniuriam. — δι' ὅπερ reponendum videtur; nam non satis simile huic est exemplum 38, 7 ἄλλο τι ἢ ἐν οἷς ζῶμεν, ubi vid. adn. De aliis enodationibus cf. ed. mai. Ἅπερ ad πολλὰ ἄλλα male refert Bloomf. in ed. 2, cui collocatio membrorum repugnat.

§ 2. πόλιν γάρ cet. Vid. II 2. — ἐν σπονδαῖς. Pro his II 2, 3 ἐν εἰρήνῃ. Cf. adn. I 55, 2. — ἱερομηνίᾳ, die festo (non feriarum menstruarum die, sive νουμηνίᾳ). „Fortassis omnis νουμηνία [quatenus dies festus est] recte dici potest ἱερομηνία. [Cf. Hemsterh. ad Hesych. II p. 26 et Petit. Leg. Att. p. 157.] Sed an omnis ἱερομηνία quoque sit νουμηνία, mihi non liquet. Nam Harpocration . . . ἱερομηνίας nihil aliud quam ἑορτώδεις ἡμέρας interpretatur. Et sic ex eo Suid. et Hesych. [Cf. Schol. Pind. Nem. III 2 ἱερομηνίαι δὲ λέγονται αἱ ἐν τῷ μηνὶ ἱεραὶ ἡμέραι οἱαιδήποτε θεοῖς ἀνειμέναι . . .] Adde quod Thuc. II 4 Plataeas a Thebanis τελευτῶντος τοῦ μηνός occupatas dicit." Duk. Haec quidem verba cum illa opinione sic conciliare studuerunt, ut expugnationem urbis postrema mensis nocte inchoatam, primo die proximi mensis perfectam dicerent. At Thucydides verba τελευτῶντος τοῦ μηνός non ibi, ubi de vespera seu tempore πρώτου ὕπνου, quo

νόμον καθεστῶτα, τὸν ἐπιόντα πολέμιον ὅσιον
εἶναι ἀμύνεσθαι. καὶ νῦν οὐκ ἂν εἰκότως δι' αὐ-
τοὺς βλαπτοίμεθα. εἰ γὰρ τῷ αὐτίκα χρησίμῳ 3
ὑμῶν τε καὶ ἐκείνων πολεμίῳ τὸ δίκαιον λήψε-
σθε, τοῦ μὲν ὀρθοῦ φανεῖσθε οὐκ ἀληθεῖς κρι-
ταὶ ὄντες, τὸ δὲ ξυμφέρον μᾶλλον θεραπεύοντες.
καίτοι εἰ νῦν ὑμῖν ὠφέλιμοι δοκοῦσιν εἶναι, πολὺ 4
καὶ ἡμεῖς καὶ οἱ ἄλλοι Ἕλληνες μᾶλλον τότε ὅτε

§ 3. *ὑμῶν τε*. *τε* om. C. Bas. Gr. Ar. Chr. D au. Bar. Cf. adn.

Thebani Plataeas intrarunt (II 2, 1), sed ibi, ubi de instanti diluculo posteri diei (II 3, 4) et fuga Plataeensium agitur, posuit. Praeterea Graecos civilis diei initium non a media nocte computasse, sed a solis occasu perpendi iubet Clariss. Specim. histor. p. 8. Denique Buttmannus in Ind. Demosth. Mid. *ἱερομηνίαν* a simili voce *ἑορτή* ita tantum differre docet, ut *ἑορτή* ipsum sollemne (ein Fest), *ἱερομηνία* diem sollemnem, diem festum (einen Festtag, Feiertag) significet. Cf. Herm. Antiqu. Gr. II § 44 adn. 12. Schoem. Antiqu. Gr. II p. 397. A. Mommseni Heortol. p. 108 adn. — *τὸν . . . νόμον καθεστῶτα*. De collocatione cf. adn. I 90, 1.

§ 3. *εἰ τῷ αὐτίκα χρησίμῳ . . . τὸ δίκαιον λήψεσθε*, si et ex praesenti utilitate vestra et ex hostili illorum odio de iure cognoscetis. Non recte in collocatione *τε καὶ* particularum haerent. Nam non minus quam *τὸ χρήσιμον* et *τὸ πολέμιον* inter se opposita sunt *ὑμῶν* et *ἐκείνων*, quod quo magis appareret, inversum verborum ordinem scriptor intulit. Cf. II 71, 1. Dativus verbo *λαμβάνειν* appositus est pariter atque *μετρεῖν, εἰκάζειν, τεκμαίρεσθαί τί τινι* dicitur: rationem significat, ex qua aliquid iudicatur. Cf. 59, 1 *οἴκτῳ σώφρονι λαβόντας* et Plut. Alc. 18 *ὀργῇ δ' ἅμα καὶ φόβῳ τὸ γεγονὸς λαμβάνοντες*. Duabus rationibus inter se coniunctis cum eadem iudicii iniquitas contineatur, semel articulus positus est. Optime Class. confert Demosth. XVIII 31 *τὸ μὲν . . . πρῶτον κλέμμα μὲν Φιλίππου, δωροδόκημα δὲ τῶν ἀδίκων τούτων ἀνθρώπων*. Krueger coniecit *πολεμίως*, comparans IV 17, 3 *λάβετε αὐτοὺς μὴ πολεμίως* et alia, in quibus *λαμβάνειν* sonat accipere in bonam aut malam partem (cf. ad. IV 106), quae coniectura placuit Haasio Lucubr. Thuc. p. 84. Minus apte tamen quam verba alicuius inimice seu hostili animo accipere videtur dici ius hostili animo accipere, quare Haasius *τὸ δίκαιον* non generatim id, quod iustum sit, sed quatenus id iudicandum proponatur a Plataeensibus vult esse. Sed ne sic quidem *πολεμίως* probabilitatem habet. Nam Thebanorum commodi neque in eis quae antecesserunt neque in eis quae secuntur ulla fit mentio; de eorum inimicitia autem modo expositum est. Contra Class., qui *τὸ δίκαιον λαμβάνειν* idem esse vult atque *δικάζειν* vide Annal. phil. 1868 p. 117. — *φανεῖσθε*. Cf. adn. 42, 5.

§ 4. *εἰ νῦν . . . εἶναι*. Attende pronomen in oppositione omissum. Cf. VI 34, 3. — *τότε*. Suppl. *ἦμεν*. Cf. I 86, 2. — *ὅτε . . . ἦτε*] *ἐπὶ τῶν Μηδικῶν*. Schol.

ἐν μείζονι κινδύνῳ ἦτε. νῦν μὲν γὰρ ἑτέροις
ὑμεῖς ἐπέρχεσθε δεινοί, ἐν ἐκείνῳ δὲ τῷ καιρῷ,
ὅτε πᾶσι δουλείαν ἐπέφερεν ὁ βάρβαρος, οἵδε
5 μετ' αὐτοῦ ἦσαν. καὶ δίκαιον ἡμῶν τῆς νῦν
ἁμαρτίας, εἰ ἄρα ἡμάρτηται, ἀντιθεῖναι τὴν τότε
προθυμίαν, καὶ μείζω τε πρὸς ἐλάσσω εὑρήσετε
καὶ ἐν καιροῖς οἷς σπάνιον ἦν τῶν Ἑλλήνων τινὰ
ἀρετὴν τῇ Ξέρξου δυνάμει ἀντιτάξασθαι, ἐπῃ-
νοῦντό τε μᾶλλον οἱ μὴ τὰ ξύμφορα πρὸς τὴν
ἔφοδον αὐτοῖς ἀσφαλείᾳ πράσσοντες, ἐθέλοντες
6 δὲ τολμᾶν μετὰ κινδύνων τὰ βέλτιστα. ὧν ἡμεῖς
γενόμενοι καὶ τιμηθέντες ἐς τὰ πρῶτα νῦν ἐπὶ
τοῖς αὐτοῖς δέδιμεν μὴ διαφθαρῶμεν, Ἀθηναίους
ἑλόμενοι δικαίως μᾶλλον ἢ ὑμᾶς κερδαλέως. καί-
7 τοι χρὴ ταὐτὰ περὶ τῶν αὐτῶν ὁμοίως φαίνεσθαι

§ 5. αὑτοῖς Bekk. Vulgo et in libris mss. αὐτοῖς. Cf. adn.

§ 5. τῆς . . . ἁμαρτίας . . . ἀντιθεῖναι. Cf. adn. II 85, 2. Praepositum ἡμῶν ad utrumque (τῆς νῦν ἁμαρτίας et τὴν τότε προθυμίαν) spectat. — εἰ ἄρα, si modo. Cf. 67, 1. — μείζω . . . ἐλάσσω] μείζω προθυμίαν πρὸς ἐλάσσω ἁμαρτίαν. Schol. — σπάνιον ἦν. Plurimi enim Graeci Xerxis imperio se subiecerunt. Cf. Herodot. VII 132. 188. — ἐπῃνοῦντο . . . πράσσοντες, laudabanturque magis, qui non, quae ipsis utilia essent, contra impetum (i. e. ad impetum barbarorum a se avertendum) in tuto (vel per otium et tranquillitatem) faciebant (i. e. barbaris se submittebant). Ita haec intellegenda esse docuimus in ed. mai. Τὰ ξύμφορα . . . αὐτοῖς igitur etiam sic collocari poterant: τὰ αὐτοῖς πρὸς τὴν ἔφοδον ξύμφορα. Ἀσφαλείᾳ alii suae securitatis causa explicant. Cf. II 44, 3. „At mihi dativus ἀσφαλείᾳ, cum contrarius sit verbis μετὰ κινδύνων, locutioni δι' ἀσφαλείας I 17 videtur respondere, i. e. in tuto.“ Arn. Cf. adn. 82, 4.

§ 6. ὧν ἡμεῖς γενόμενοι, ex quorum numero licet nos fuerimus. Plataeenses enim utilitatem honestati bello Persico adeo postposuerunt, ut urbem suam Persis comburendam relinquerent. Cf. adn. 57, 3. — τιμηθέντες ἐς τὰ πρῶτα. Cf. II 71, 2, ibi adn. et Muensch. de Reb. Plataeens. p. 62 sqq. Quod etiam ἀριστεῖα eis data esse Plutarchus Arist. 20 testatur, de eo dubitat quidem Mitf. Hist. Gr. II p. 301, sed vix idonea de causa. De verbis ἐς τὰ πρῶτα cf. 39, 2.

§ 7. καίτοι . . . φαίνεσθαι γιγνώσκοντας. Cf. § 3. φανεῖσθε οὐκ ἀληθεῖς κριταὶ ὄντες. Idem Isocr. II 18 his verbis commendat: ἀεὶ ταὐτὰ περὶ τῶν αὐτῶν γίγνωσκε. Hoc constantiae praeceptum opponitur diversae rationi, qua Plataeenses timent ne de sua honestate atque iustitia iudicetur. Periculum enim esse dicunt, ne eadem de causa, qua antea (οὐ τὰ ξύμφορα

γιγνώσκοντας καὶ τὸ ξυμφέρον μὴ ἄλλο τι νομίσαι ἢ τῶν ξυμμάχων τοῖς ἀγαθοῖς ὅταν ἀεὶ βέβαιον τὴν χάριν τῆς ἀρετῆς ἔχουσι καὶ τὸ παραυτίκα που ὑμῖν ὠφέλιμον καθιστῆται.

περὶ δὲ τοῦ ξυμφόρου λέξοντες, ὅτι Λακεδαιμόνιοι σφῶν κα-

57. *Προσσκέψασθέ τε ὅτι νῦν μὲν παράδειγμα* 1
τοῖς πολλοῖς τῶν Ἑλλήνων ἀνδραγαθίας νομίζεσθε· εἰ δὲ περὶ ἡμῶν γνώσεσθε μὴ τὰ εἰκότα (οὐ γὰρ

§ 7. *ἔχωσι* codd. Cf. adn.

ὑμῖν It. Vat. Laur. Pal. Ven. D. E. F. G. H. Alii *ἡμῖν*, quod placere posset, si sententia generalis esset. Cf. adn.

καθιστῆται. Ven. Pal. Gr. mali nonnulli *καθίστηται*, minus recte. *Καθίσταται* ex D. et Mosqu. recepit Hofm., qui antea comma post ὅτ' posuit. Sed nec ὅτ' ἄν deinceps posita ita separari possunt, ut ad diversa enuntiata referantur, nec ὅτε, id quod Hofm. existimat, est quandoquidem, neo ἄν pro ἐάν Thucydideum. Cf. ad. IV 46, 8. Ceterum vid. adn.

Cap. 57. § 1. *προσκέψασθε* codd. „Non *προσκέψασθε*, antea considerate, hic exspecto, sed praeterea considerate, i. e. *προσσκέψασθε*. Cf. Schoemann. ad Isaeum p. 444.“ Meinek. Herm. III p. 864. Idem proposuit Herwerd. Stud. Thuc. p. 44.

αὐτοῖς πράσσοντες, ἐθέλοντες δὲ τολμᾶν τὰ βέλτιστα) summis honoribus affecti sint, iam (*Ἀθηναίους ἑλόμενοι δικαίως μᾶλλον ἢ Λακεδαιμονίους κερδαλέως*) pereant. Similis sententiarum conexus intercedit inter 57, 4 et 58, 1. — *καὶ τὸ ξυμφέρον ... καθιστῆται*, et commodum non aliud quid putare quam cum, bonis sociis dum semper certam virtutis gratiam habetis, etiam praesens rerum condicio aliquatenus ex usu vestro constituitur, i.e. verum commodum ibi tantum cernitur, ubi praesens utilitas cum perpetua in socios bene meritos gratia coniungitur. Generale autem illud constantiae praeceptum ad Lacedaemonios et eam de qua agitur causam refertur, ut apparet ex infin. aor. *νομίσαι* et *ὑμῖν*. Contrariam rationem habes 55, 8. Cum toto horum verborum circuitu Plataeenses ostendere studeant fortitudinis in bello Persico exhibitae gratiam sibi deberi, in bonorum sociorum numero ipsi praecipue haberi volunt (cf. 58, 1. 4. 63, 2. 64, 2) suamque potissimum virtutem designant (cf. 56, 5. 57, 1. 58, 1. 63, 4). Vocula *που* i. e. aliquatenus (cf. II 87, 2) indicatur praesentem utilitatem minoris aestimandam esse quam gratiae officium. Spreta librorum auctoritate Heilmanni emendationem *ἔχουσι* nunc recipiendam esse ducimus, quod verum commodum non recte ita exsistere dicitur, si ad gratiam in universum bonis sociis habitam (nam ὅταν ἔχωσι idem est atque ὅταν τις ἔχῃ) Lacedaemoniorum accedat utilitas; nam utrumque aut generatim aut singillatim scriptor eloqui debebat. Audacior est Dobraei coniectura *κἂν ... που μὴ ὠφέλιμον καθιστῆται.* Contra Class., qui *κἂν ... ὑμῖν ὠφέλιμον ἀνθιστῆται* proposuit, cf. Annal. phil. 1868 p. 117 sq.

Cap. 57. § 1. *μὴ τὰ εἰκότα.* Cf. Hartung de Part. II p. 178. — *οὐ γὰρ ... μεμπτῶν.* Haec interpositio proprie post verba *ὁρᾶτε ὅπως* collocanda erat; sed similes interiectionum

ἀφανῆ κρινεῖτε τὴν δίκην τήνδε, ἐπαινούμενοι δὲ περὶ οὐδ' ἡμῶν μεμπτῶν), ὁρᾶτε ὅπως μὴ οὐκ ἀποδέξωνται ἀνδρῶν ἀγαθῶν πέρι αὐτοὺς ἀμείνους ὄντας ἀπρεπές τι ἐπιγνῶναι, οὐδὲ πρὸς ἱεροῖς τοῖς κοινοῖς σκῦλα ἀπὸ ἡμῶν τῶν εὐεργετῶν
2 τῆς Ἑλλάδος ἀνατεθῆναι. δεινὸν δὲ δόξει εἶναι Πλάταιαν Λακεδαιμονίους πορθῆσαι, καὶ τοὺς μὲν πατέρας ἀναγράψαι ἐς τὸν τρίποδα τὸν ἐν Δελφοῖς δι' ἀρετὴν τὴν πόλιν, ὑμᾶς δὲ καὶ ἐκ παντὸς τοῦ Ἑλληνικοῦ πανοικησίᾳ διὰ Θηβαίους
3 ἐξαλεῖψαι. ἐς τοῦτο γὰρ δὴ ξυμφορᾶς προκεχωρήκαμεν, οἵτινες Μήδων τε κρατησάντων ἀπωλλύμεθα καὶ νῦν ἐν ὑμῖν τοῖς πρὶν φιλτάτοις Θηβαίων ἡσσώμεθα καὶ δύο ἀγῶνας τοὺς μεγίστους ὑπέστημεν, τότε μέν, τὴν πόλιν εἰ μὴ

ταψηφισάμενοι κακῶς ἀκούσονται ἀποφαίνουσιν· ἅμα δὲ καὶ τὸ μέγεθος τῆς σφῶν ξυμφορᾶς ὀδύρονται.

§ 2. πανοικησίᾳ. Cl. Pal. Bas. Vind. Mosqu. m. Ar. Chr. πανοικεσίᾳ. Idem apud alios quoque scriptores legi, sed apud Thuc. II 16 πανοικησίᾳ siue magna scripturae varietate exstare docet Duk. Accedit Dio Cass. XLI 7. Cf. Lob. ad Phryn. p. 516.
§ 3. ἀπωλλύμεθα Cass. Cl. Mosqu. Bekk. et ex corr. Aug. Vulgo ἀπολλύμεθα. Cf. adn.

transpositiones vide IV 72. V 17. VI 104. VIII 48. Cum sententia cf. Sal. Cat. 51 et ibi Cort. — οὐκ ἀποδέξωνται, aegre patiantur. Cf. VII 48, 3. Infinitivus similiter post δέχεσθαι 53, 1. — ἐπιγνῶναι. Cf. adn. I 70, 2. — οὐδὲ (ἀποδέξωνται), i. e. καὶ (ὁρᾶτε ὅπως μὴ) οὐκ ἀποδ. — πρὸς ἱεροῖς τοῖς κοινοῖς. Intellege templa toti Graeciae communia, de quibus cf. adn. V 18, 2.

§ 2. τὸν τρίποδα τὸν ἐν Δελφοῖς] τὸν ἐκ τῶν Μηδικῶν σκύλων. Schol. „Vid. Herodot. IX 80 et Thuc. I 132.“ Duk. — ἐξαλεῖψαι. Pulchre respondet superiori ἀναγράψαι et de hominibus non minus recte dicitur quam Lat. delere, quod pariter proprie est eradere albo vel indice aliquo et ipsum eradere apud Tac. et Plin. Exempla Graeci verbi vim translatam habentis vide apud Aesch. Choeph. 503. Eur. Hipp. 1241. Cf. Blomf. Aesch. Theb. Gloss. v. 15.

§ 3. οἵτινες . . . ἀπωλλύμεθα, qui et, cum Medi vicissent (apud Thermopylas, aut, si hanc victoriam Persarum nominare non vis, omnino cum superiores facti essent Xerxis irruptione et pugnis ad Thermopylas et Artemisium commissis), peribamus. Urbs enim eorum a Xerxe exercitum per Boeotiam in Atticam ducente incendio deleta est, ante cuius adventum ipsi cum Thespiensibus in Peloponnesum emigrarant. Cf. Herodot. VIII 50. Diod. XI 14. Iust. II 12. Imperfecto in eo fuisse, ut perirent exprimi suspicatur Bloomf. in ed. 2. — ἐν ὑμῖν, apud vos. Tum ἡσσᾶσθαι vi forensi dictum est. Cf. adn. 53, 1. — τότε μέν. „Refero ad illud tempus belli Peloponnesiaci, cum

παρέδομεν, λιμῷ διαφθαρῆναι, νῦν δὲ θανάτου κρίνεσθαι. καὶ περιεώσμεθα ἐκ πάντων Πλαταιῆς, 4
οἱ παρὰ δύναμιν πρόθυμοι ἐς τοὺς Ἕλληνας, ἐρῆμοι καὶ ἀτιμώρητοι· καὶ οὔτε τῶν τότε ξυμμάχων ὠφελεῖ οὐδείς, ὑμεῖς τε, ὦ Λακεδαιμόνιοι, ἡ μόνη ἐλπίς, δέδιμεν μὴ οὐ βέβαιοι ἦτε.

ἔπειτα ἐπικλάσαι Λακεδαιμονίους σπουδάζουσι, καὶ ἐπισκήπτουσιν αὐτοῖς, μάλιστα ὅτι εὐεργέται αὐτῶν γεγένηνται μνημονεύοντες.

58. Καίτοι ἀξιοῦμέν γε καὶ θεῶν ἕνεκα τῶν 1
ξυμμαχικῶν ποτε γενομένων καὶ τῆς ἀρετῆς τῆς ἐς τοὺς Ἕλληνας καμφθῆναι ὑμᾶς καὶ μεταγνῶναι εἴ τι ὑπὸ Θηβαίων ἐπείσθητε, τήν τε δωρεὰν ἀνταπαιτῆσαι αὐτοὺς μὴ κτείνειν οὓς μὴ ὑμῖν

θανάτου κρίνεσθαι Vat. H. Reg. Bekk. Vulgo *θανάτου δίκη κρίν.* Cf. adn.

Plataeenses urbem suam Lacedaemoniis dederent inopia coacti. Cf. c. 52. 59." Haack. — *θανάτου κρίνεσθαι.* De genetivo cf. Krueg. Gr. § 47, 22 adn. 1. Xen. Cyr. I 2, 14.

§ 4. *καὶ περιεώσμεθα ... ἀτιμώρητοι.* „Conspicua est animi aegritudo et desperatio in his verbis, ubi evidens translatio in illo *περιεώσμεθα* [quod a vi in omnem partem trudendi in notionem reiciendi transire docet Bloomf.], *ἐκ* (ex omni societate humana) optime pro vulgari *ὑπό* [pro quo tamen etiam 69, 1, ubi vid. adn., legitur] usurpatum, moeste postpositum *Πλαταιῆς* et laxius adnexa *ἐρῆμοι καὶ ἀτιμ.* [praedicata verbi *περιεώσμεθα*] consilio scriptoris unice satisfaciunt." Heilm. — *παρὰ δύναμιν.* Et de re et de verbis cf. 54, 3. — *ἀτιμώρητοι*] *οὐδεμίαν βοήθειαν ἔχοντες ὑπό τινος.* Schol. — *οὔτε τῶν τότε ... ἦτε.* „Hac una brevi comprehensione desperatio et spes tam apte ad animos commovendos miscentur et verba huic animorum habitui tam congruenter electa et collocata sunt (id quod, si *οὐδείς* cum summa desperatione in exitu adiectum et verba *ἡ μόνη ἐλπίς* mentem sollicitantia et angentia transposueris, senties), ut una haec comprehensio idoneum documentum subtilissimae artis existimari possit." Heilm. — *βέβαιοι.* Cf. 56, 7.

Cap. 58. § 1. *τῆς ἀρετῆς*] *τῆς ἡμετέρας.* Schol. Cf. II 71, 3. — *καμφθῆναι.* Usitatius hac vi translata *ἐπικλασθῆναι*, ut 59, 1 et 67, 1. — *τήν τε δωρεὰν ... πρέπει.* „*Αὐτούς* int. *Θηβαίους.* Ad infinitivum autem *ἀνταπαιτῆσαι* subiectum subaudiendum est *ὑμᾶς* ex superioribus." Haack. *Ἀνταπαιτῆσαι*, reposcere pro singulari Plataeensium in Graecos merito. *Δωρεά* est gratia. Cf. Aesch. Prom. 616. *Τὴν δωρεὰν μὴ κτείνειν*, in quibus infinitivus per appositionem appositus aut ex adn. I 16 explicandus est, utrum valeant gratiam, ne occidant, an gratiam, ne occidatis, seu ne vos coacti sitis necem inferre, minus certum quidem est; sed alterum sententiae causa malo, quoniam Thebani potestatem illos occidendi non habebant. Krueger quidem, qui olim *αὐτούς* temptaverat, nunc repudiata coniectura sua hunc locum sic interpretatur: hanc a vobis gratiam nos iure

πρέπει, σώφρονά τε ἀντὶ αἰσχρᾶς κομίσασθαι χάριν, καὶ μὴ ἡδονὴν δόντας ἄλλοις κακίαν αὐτοὺς ἀντι-
2 λαβεῖν. βραχὺ γὰρ τὸ τὰ ἡμέτερα σώματα διαφθεῖραι, ἐπίπονον δὲ τὴν δύσκλειαν αὐτοῦ ἀφανίσαι. οὐκ ἐχθροὺς γὰρ ἡμᾶς εἰκότως τιμωρήσεσθε,
3 ἀλλ' εὔνους, κατ' ἀνάγκην πολεμήσαντας. ὥστε καὶ τῶν σωμάτων ἄδειαν ποιοῦντες ὅσια ἂν δικάζοιτε καὶ προνοοῦντες ὅτι ἑκόντας τε ἐλάβετε καὶ χεῖρας προϊσχομένους (ὁ δὲ νόμος τοῖς Ἕλλησι μὴ κτείνειν τούτους), ἔτι δὲ καὶ εὐεργέτας γεγενη-
4 μένους διὰ παντός. ἀποβλέψατε γὰρ ἐς πατέρων τῶν ὑμετέρων θήκας, οὓς ἀποθανόντας ὑπὸ Μήδων καὶ ταφέντας ἐν τῇ ἡμετέρᾳ ἐτιμῶμεν κατὰ

nostro reposcere posse credimus, ipsi ne interimatis, quos a vobis occidi non par est. Sed cum infinitivorum in primo et tertio membro ex verbo **ἀξιοῦμεν** pendentium **καμφθῆναι, μεταγνῶναι, κομίσασθαι, ἀντιλαβεῖν** subiectum sit ὑμᾶς, infinitivum in secundo membro ex eodem ἀξιοῦμεν suspensum sine summa orationis duritie et ambiguitate ad alium referri, praesertim cum nec praedicatum in nominativo positum additum et in tertio membro ὑμᾶς non iteratum sit, non posse perspicuum est. — **σώφρονα . . . κομίσασθαι χάριν**, ut honestam gratiam reportetis. **Ἀντὶ αἰσχρᾶς**, i. e. ἀντὶ τοῦ κομίσασθαι αἰσχράν. Αἰσχρὰ χάρις est Thebanorum pro interfectis Plataeensibus. — **κακίαν . . . ἀντιλαβεῖν**. Cf. adn. I 33, 2.

§ 2. **οὐκ ἐχθροὺς γάρ**. De collocatione γάρ particulae cf. Klotz. Adnot. ad Devar. p. 251.

§ 3. **ἄδειαν ποιοῦντες**. Suppl. ἡμῖν. Cf. VIII 76, 7. Differt ἄδειαν ποιεῖσθαι VI 60, 3. — **καὶ προνοοῦντες**, considerantes, antequam iudicetis. Quamquam haec consideratio causa est impunitatis, tamen ποιοῦντες et προνοοῦντες addito καί iuxta posita sunt. Cf. adn. I 1, 1. Quare statui nequit hoc καί ei, quod post ὥστε particulam positum est, respondere. Illud etiam valet. Iuste enim Lacedaemonii acturi esse dicuntur, si illorum corpora non solum non interimant, sed etiam incolumitatem eorum tueantur. — **χεῖρας προϊσχομένους**] ἱκετεύσαντας. Schol. Cf. 66, 2. — **ὁ δὲ νόμος τοῖς Ἕλλησι**. In articulo inest notio legis receptae, sanctae. De re cf. „Feith. Antiquit. Homer. III c. 14 et infra c. 66. 67.“ Duk.

§ 4. **πατέρων . . . θήκας**. De his vid. Herodot. IX 85 et Paus. IX 2, 4, de voce θήκη adn. I 8, 1. — **ἐτιμῶμεν κατὰ ἔτος ἕκαστον**. „Huius annui sacri totam rationem multis describit Plut. Aristid. p. 608 [c. 21, postquam dixit Plataeenses promisisse τοῖς πεσοῦσι καὶ κειμένοις αὐτόθι τῶν Ἑλλήνων ἐναγίζειν καθ' ἕκαστον ἐνιαυτόν].“ Duk. Ab his inferiis anniversariis distinguenda sunt Eleutheria, quae quinto quoque anno celebrabantur. Cf. praeter Plut. l. d. supra II 71, 2. Wachsm. Antiqu. Gr. II p. 503. Schoem. Antiqu. iur. p. 384. —

ἔτος ἕκαστον δημοσίᾳ ἐσθήμασί τε καὶ τοῖς ἄλλοις νομίμοις, ὅσα τε ἡ γῆ ἡμῶν ἀνεδίδου ὡραῖα, πάντων ἀπαρχὰς ἐπιφέροντες, εὖνοι μὲν ἐκ φιλίας χώρας, ξύμμαχοι δὲ ὁμαίχμοις ποτὲ γενομένοις. ὧν ὑμεῖς τοὐναντίον ἂν δράσαιτε μὴ ὀρθῶς γνόντες. σκέψασθε δέ· Παυσανίας μὲν γὰρ ἔθαπτεν αὐτοὺς νομίζων ἐν γῇ τε φιλίᾳ τιθέναι καὶ παρ' ἀνδράσι τοιούτοις· ὑμεῖς δὲ εἰ κτενεῖτε ἡμᾶς καὶ χώραν τὴν Πλαταιίδα Θηβαΐδα ποιήσετε, τί ἄλλο ἢ ἐν πολεμίᾳ τε καὶ παρὰ τοῖς αὐθένταις πατέρας τοὺς ὑμετέρους καὶ ξυγγενεῖς ἀτίμους γερῶν ὧν νῦν ἴσχουσι καταλείψετε; πρὸς δὲ καὶ γῆν ἐν ᾗ

§ 58. § 4. εὖνοι. Hofm. hic, IV 87, al. male εὔνοι. Cf. Goettl. de Acc. p. 316.

§ 5. ἴσχουσι. I. ἔχουσι. Quod secundum harum formarum differentiam in Buttm. Gr. max. Ind. verb. explicatam exspectes. Cf. adn. I 110, 4. Nec satis simile huic exemplum VII 50 τὰ ἑαυτῶν . . . χαλεπώτερον ἴσχοντα et quae comparavimus in ed. mai. Cf. tamen Soph. Ant. 304.

ἐσθήμασι. „H. Stephanus adnotavit, etsi scholiastae Sophoclis ad El. 270 [et cum his Phav. p. 316] tradant ἔσθημα in oratione soluta inusitatum esse, tamen eo uti Pollucem. Utitur eo Pollux VII 42. 50. 51. 54, Antoninus Liberal. 11 et Ammonius in παρέχειν. [Item Dio Cass. secundum Ind. Reim., Aelianus et Philo in Steph. Thes.] E quibus apparet hoc vocabulo non solos poetas usos esse. Perperam hoc loco id coniecturis temptaverunt. Quae enim vestimenta intellegenda sint, satis apparet ex Plut. Arist. 21, qui pompam, quam Plataeenses ad sepulcra caesorum quotannis ducere solebant, describens de illorum archonte haec memorat: ἐπὶ πᾶσι δὲ τῶν Πλαταιέων ὁ ἄρχων, ᾧ τὸν ἄλλον χρόνον οὔτε σιδήρου θιγεῖν ἔξεστιν οὔθ' ἑτέραν ἐσθῆτα πλὴν λευκῆς ἀναλαβεῖν, τότε χιτῶνα φοινικοῦν ἐνδεδυκὼς ἀράμενός τε ὑδρίαν ἀπὸ τοῦ γραμματοφυλακίου ξιφήρης ἐπὶ τοὺς τάφους προάγει διὰ μέσης τῆς πόλεως. Simillimus est locus Aesch. Eum. 1028 φοινικοβάπτοις ἐνδυτοῖς ἐσθήμασι τιμᾶτε, ubi φοινικόβαπτα ἐσθήματα ad inferorum cultum pertinere Herm. Antiqu. Gr. II § 36, 16 animadvertit. Consentaneum est praeter archontem etiam reliquam multitudinem ex sollemni inferiarum more (cf. Aesch. Choeph. 11) lugubri veste indutam fuisse. — ἐπιφέροντες. Cf. adn. II 34, 2. — εὖνοι μὲν ἐκ φιλίας χώρας scil. τῆς ἡμετέρας ἐπιφέροντες.

§ 5. ἔθαπτεν imperf., quod mansurum erat hoc sepulcrum. — τί ἄλλο ἤ. Cf. adn. 39, 1. — τοῖς αὐθένταις] τοῖς φονεῦσιν. αὐθένται κυρίως οἱ αὐτόχειρες. Schol. Cf. Lob. ad Phryn. p. 120. — ἀτίμους γερῶν. Cf. Matth. Gr. § 339. Krueg. Gr. § 47, 26 adn. 10. —

ἠλευθερώθησαν οἱ Ἕλληνες δουλώσετε, ἱερά τε θεῶν οἷς εὐξάμενοι Μήδων ἐκράτησαν ἐρημοῦντες καὶ θυσίας τὰς πατρίους τῶν εἰσαμένων καὶ κτισάντων ἀφαιρήσεσθε.

ἐρημοῦτε codd. Cf. adn.
εἰσαμένων Pal., nisi quod spiritus lenis ibi legitur. Cass. Ven. C. ἑσαμένων, sed Cass. abrasa secunda litera. Alterutrum probandum fuisse ex Buttm. Gr. max. § 108, II adn. 7. Matth. Gr. Ind. verb. anom. v. Ἕ.Ω apparet; illud ob Herodoti (I 66) et Plutarchi (Thes. 17) auctoritatem praestare visum est. Atque eadem forma Eur. Hipp. 31. Iph. Taur. 946 usus est. Vulgo et Bekk. ἑσσαμένων, Aug. Vind. Mosqu. et ex corr. m. ἑσσαμένων. I. Ar. Chr. Dan. ἱδρυσαμένων, ex interpr. Vid. schol. Librarii vel grammatici cum vocabulis etiam flexiones Homericas recipiendas hic et 59, 2 putaverunt, non perpendentes id ab aliis prosae orationis scriptoribus, qui eisdem vocibus utuntur, non factum esse, et κεκμηῶτας ne apud ipsum quidem Homerum, qui καμόντας dicere solet, hac significatione instructum legi.

ἱερά τε θεῶν. Intellegenda sunt potissimum Διὸς ἐλευθερίου ἱερά. Cf. II 71, 2. Plut. Arist. 20. — ἐρημοῦτε, quod codd. habent, futurum esse nonnulli suspicati sunt, qua de re cf. Matth. Gr. § 181, 2 c et Buttm. Gr. max. § 95 adn. 16. Sed etiam eliso σ ex ἐρημώσετε fieri non potest ἐρημοῦτε. Futuri temporis notio vocabulo inesse debet, quod eiusdem temporis est atque εἰ κτενεῖτε verba, ad quae referendum est. Rescripto igitur ἐρημοῦντες locum sic interpretamur: delubraque deorum, quibus precati Medos superaverunt, orbantes (cf. Dion. Antiqu. III 10) etiam sacrificia patria ab eis, qui illa (delubra) fundaverunt et condiderunt, instituta ademetis. Confirmatur emendatio membrorum aequabilitate, quam hic scriptorem instituisse perspicuum est. Totus enim hic locus aptissime cohaeret cum supra scriptis οὓς ἀποθανόντας . . . ἐτιμῶμεν . . . πάντων ἀπαρχὰς ἐπιφέροντες, εὖνοι μὲν ἐκ φιλίας χώρας, ξύμμαχοι δὲ ὁμαίχμοις ποτὲ γενομένοις. ὧν ὑμεῖς τοὐναντίον ἂν δράσαιτε μὴ ὀρθῶς γνόντες. Contrarium enim quale sit proximis verbis explicatur ita ut ex opposito sibi respondeant ἐκ φιλίας et ἐν γῇ φιλίᾳ: ἐν πολεμίᾳ, ξύμμαχοι et παρ' ἀνδράσι τοιούτοις: παρὰ τοῖς αὐθένταις, ἐτιμῶμεν: ἀτίμους γερῶν. Iam eis quae secuntur verbis nova causa ita affertur, ut, cum in eisdem rebus argumentatio versetur, aequabilitas illa continuetur. Nam γῆν . . . δουλώσετε pari modo atque antea ἐν πολεμίᾳ καταλείψετε ad εἰ χώραν τὴν Πλαταιίδα Θηβαΐδα ποιήσετε refertur, ἱερά τε θεῶν ... ἀφαιρήσεσθε ut antea παρὰ τοῖς αὐθένταις καταλείψετε ad εἰ κτενεῖτε ἡμᾶς respicit. Ne autem praeter institutum ordinem duo membra (. . . ἐρημοῦτε καὶ . . . ἀφαιρήσεσθε) uni (εἰ κτενεῖτε ἡμᾶς) respondeant, postrema sententia una comprehensione concludenda est. De πρός adverbio cf. Matth. Gr. § 594, 1. Intellege: praeterquam quod contraria facietis eis, quae nos patribus vestris praestamus. Verba θυσίας τῶν εἰσαμένων καὶ κτισάντων non ita possunt accipi, ut sacrificia sint delubrorum condito-

ἄλλαι παραινέσεις καὶ δεήσεις.

59. Οὐ πρὸς τῆς ὑμετέρας δόξης, ὦ Λακε- 1
δαιμόνιοι, τάδε, οὔτε ἐς τὰ κοινὰ τῶν Ἑλλήνων
νόμιμα καὶ ἐς τοὺς προγόνους ἁμαρτάνειν οὔτε
ἡμᾶς τοὺς εὐεργέτας ἀλλοτρίας ἕνεκα ἔχθρας μὴ
αὐτοὺς ἀδικηθέντας διαφθεῖραι, φείσασθαι δὲ καὶ
ἐπικλασθῆναι τῇ γνώμῃ οἴκτῳ σώφρονι λαβόντας
μὴ ὧν πεισόμεθα μόνον δεινότητα [κατανοοῦντας],
ἀλλ᾽ οἷοί τε ἂν ὄντες πάθοιμεν καὶ ὡς ἀστάθμη-
τον τὸ τῆς ξυμφορᾶς ᾧτινί ποτ᾽ ἂν καὶ ἀναξίῳ
ξυμπέσοι. ἡμεῖς τε, ὡς πρέπον ἡμῖν καὶ ὡς ἡ 2

Cap. 59. § 1. κατανοοῦντας. In plerisque libris κατανοοῦντες, in solis tribus eisque non optimis λαβόντες.
ᾧτινι. Ven. et ex. emend. Cl. ὅ τινι, non male. Cf. tamen adnotat.

ribus oblata. Neque enim his, qui superstites e pugna discesserunt, sed caesis inferiae afferuntur, et ne de caesis quidem sermo esse potest, quod θυσίαι deorum sunt. Cf. Plut. mor. 857 e τούτοις ὡς φθιτοῖς καὶ ἥρωσιν ἐναγίζειν δεῖν οἴεται, ἀλλὰ μὴ θύειν ὡς θεοῖς. Discernendum igitur est inter θυσίας et γέρα, quibus mortui honorantur. Genetivus auctores designat. Cf. 40, 6. V 14, 1 τὴν ἐλπίδα τῆς ῥώμης, Matth. Gr. § 375. Verbum ἀφαιρεῖσθαι pariter obiecto personali caret I 2, 2

Cap. 59. § 1. πρὸς τῆς . . . δόξης. Cf. Matth. Gr. § 472, 2 b et § 590, 6. — τὰ κοινὰ . . . νόμιμα. De his cf. Schoem. Antiqu. iur. p. 366. — ἀλλοτρίας, i. e. Thebanorum in Plataeenses. — φείσασθαι δέ. Suppl. πρὸς τῆς ὑμετέρας δόξης ἐστί. — οἴκτῳ σώφρονι λαβόντας. Οἶκτον σώφρονα, misericordiam prudentem, quae ex conscientia humanae infirmitatis oriatur, esse adnotat Heilm. Cf. adn. 58, 1. Cum λαβόντες, ne omni pondere careat, cum οἴκτῳ σώφρονι iungendum sit (cf. adn. 56, 3), res autem, quae misericordia prudenti accipiatur praeter immanitatem eorum, quae passuri sunt, cogitari nequeat (vix enim Classeno credas universam Plataeensium agendi rationem intellegendam esse, cuius nullum hoc loco est indicium), ad δεινότητα illud pertinere oportet, quo cum rettuleris, statim apparet κατανοοῦντας eius interpretamentum esse. Cf. Koenighoff. Critic. et exeget. (progr. gymn. Monasteriensis ad Eifliam 1850) p. 24. — τὸ τῆς ξυμφορᾶς. Similiter τὸ τῆς τύχης IV 18, 3. VII 61, 3. In proximis est attractio talis, qualem reperimus I 91, 2, ubi vid. adn., nisi quod hic relativae enuntiationis est. Bene Portus: quam sit incertum, cuinam calamitas vel immerenti sit eventura.

§ 2. πρέπον. Hoc cum plane adiective dicatur, etiam sine verbo εἶναι pro verbo finito ponitur. Talia participia praeter notissimum χρεών sunt ξυμφέρον 44, 2, δέον Demosth. III 1. His auge et corrige Matth. Gr. § 560

χρεία προάγει, αἰτούμεθα ὑμᾶς, θεοὺς τοὺς ὁμοβωμίους καὶ κοινοὺς τῶν Ἑλλήνων ἐπιβοώμενοι, πεῖσαι τάδε, προφερόμενοί ⟨θ'⟩ ὅρκους οὓς οἱ πατέρες ὑμῶν ὤμοσαν μὴ ἀμνημονεῖν· ἱκέται γιγνόμεθα ὑμῶν τῶν πατρῴων τάφων καὶ ἐπικαλούμεθα τοὺς κεκμηκότας μὴ γενέσθαι ὑπὸ Θηβαίοις μηδὲ

§ 2. προφερόμενοι. „Paene omnes mss. habent προσφερ., sed vulgaris scriptura videtur vera esse et simili usu VII 69 defenditur.“ Bloomf. Sic activum quoque 64, 3. V 17 atque passivum V 26 et alibi reperiemus. Cf. adn.

κεκμηκότας Pal. Bas. (sed hic ex emend.) M. I. Lugd. schol. in cap. Pollux III 106: „Τοὺς μέντοι κεκμηκότας τοὺς ἀποθανόντας ὁ αὐτὸς (Θουκυδ.) εἴρηκε.“ Vulgo et Bekk. κεκμηῶτας. At vid. Buttm. Gr. max. Ind. verb. v. κάμνω, de aliis scriptoribus in adn. dicta et ad. 58, 5.

adn. — αἰτούμεθα ὑμᾶς cet. Tria sunt totius obsecrationis quasi capita: αἰτούμεθα, ἱκέται γιγνόμεθα, ἀναμιμνῄσκομεν, ita ut in unam sententiam coalescant ἱκέται γιγνόμεθα . . . καὶ ἐπικαλούμεθα. Patet autem προφερόμενοι κ. τ. λ. ad ἱκέται γιγνόμεθα pertinere, quoniam pariter eo spectat, ut Lacedaemonii ad servandam patrum fidem commoveantur. Quod ut ipsis verbis appareat, coniunctionem addi necesse est. Ante ὅρκους facillime θ' (cf. V 71, 3. VIII 48, 1) excidit. — τοὺς ὁμοβωμίους contubernales forsitan dixeris ob Cic. Ep. ad Attic. XIII 28. Intelleguntur ei, „quibus communiter in eadem ara sacra fiunt; nam etiam pluribus deis una ara sacrabatur. Vid. Kuhn. ad Poll. VI 155. . . . Quod eosdem ὁμωχέτας vocatos dicit Kuhn., id est e Thuc. IV 97, ubi vid.“ Dnk. Arn. magnos deos (τοὺς δώδεκα) significari existimat. — ἐπιβοώμενοι, i. e. ἐπικαλούμενοι. Cf. 67, 2. — πεῖσαι τάδε cum ὑμᾶς accusativo iunge: ut vobis haec persuadeamus. Cf. 61, 1. — προφερόμενοι, pro nobis proferentes. Cf. Plat. Phil. 57 a. — οὓς . . . ὤμοσαν. Cf. II 71, 2. — μὴ ἀμνημονεῖν. Suppl. ὑμᾶς, quod concinnitatis causa ob superiora πεῖσαι τάδε omissum est, et exprime verbis ut ne obliviscamini eorum (iurum iurandorum). — ἱκέται . . . τάφων. „Haec ita accipienda: τοὺς τάφους τῶν ὑμετέρων πατέρων ἱκετεύομεν καὶ ἐπιβοώμεθα. Infra enim dicitur [67, 2] πατέρων τάφους τῶν ὑμετέρων ἐπιβοώμενοι.“ Ae. Port. Cf. Soph. OR. 1256 μητρῴαν δ' ὅπου κίχοι διπλῆν ἄρουραν οὗ τε καὶ τέκνων. Similia atque ἱκέται γιγνόμεθα dicendi genera sunt κωλυτὴν et μηνυτὴν γίγνεσθαι. Cf. adn. I 132, 5. III 23, 2. Iudicibus supplex fuit Cic. Tusc. I 29. Class. confert Isocr. VI 23 ἱκέται κατέστησαν ταύτης τῆς πόλεως. Adde Herod. I 73 Ἀλυάττεω ἱκέται ἐγένοντο. — τοὺς κεκμηκότας. Ne hanc huius verbi significationem propter Homeri εἴδωλα καμόντων et usum tragicorum poeticam existimes. Ut enim omnino mortui ad rei atrocitatem quodammodo occultandam saepe lenioribus nominibus vocari solent, ita κεκμηκότας eodem modo dictum esse a Platone et Aristotele demonstrarunt Iungerm. ad Poll. III 106 et Steph. in Thes. — ὑπὸ Θηβαίοις. Cf.

τοῖς ἐχθίστοις φίλτατοι ὄντες παραδοθῆναι, ἡμέρας τε ἀναμιμνῄσκομεν ἐκείνης ᾗ τὰ λαμπρότατα μετ' αὐτῶν πράξαντες νῦν ἐν τῇδε τὰ δεινότατα κινδυνεύομεν παθεῖν.

ἐπίλογοι. 3 ὅπερ δὲ ἀναγκαῖόν τε καὶ χαλεπώτατον τοῖς ὧδε ἔχουσι, λόγου τελευτᾶν, διότι καὶ τοῦ βίου ὁ κίνδυνος ἐγγὺς μετ' αὐτοῦ, παυόμενοι λέγομεν ἤδη ὅτι οὐ Θηβαίοις παρέδομεν τὴν πόλιν (εἱλόμεθα γὰρ ἂν πρό γε τούτου τῷ αἰσχίστῳ ὀλέθρῳ λιμῷ τελευτῆσαι), ὑμῖν δὲ πιστεύσαντες προσήλθομεν (καὶ δίκαιον, εἰ μὴ πείθομεν, ἐς τὰ αὐτὰ καταστήσαντας τὸν ξυντυχόντα κίνδυνον ἐᾶσαι ἡμᾶς αὐτοὺς ἑλέσθαι), ἐπισκήπτομέν τε 4

μετ' αὐτῶν. In optimis libris μεθ' αὐτῶν vel μεθ' ἑαυτῶν, sed hoc pronomen hic ferri posse non videtur.

§ 3. καταστήσαντας. In plerisque libris καταστήσαντες, quasi antea δίκαιοι legeretur, quod tamen nusquam scriptum exstat.

VII 64, 1. Herbst. adv. Cob. p. 27 sq. — φίλτατοι. Utrum ὑμῖν an αὐτοῖς (τοῖς κεκμηκόσι)? Hoc anteponendum esse docet Levesqu., quia Plataeenses tunc quidem Lacedaemoniis amicissimos se dicere non potuerint. Cf. 58, 4 εὖνοι ἐκ φιλίας χώρας. Quod si verum est, certe nec ὄντες apud praesens valet qui eramus, sed qui sumus (i. e. qui nos praebemus caesis illis amicissimos inferias et primitias offerendo), et οἱ ἔχθιστοι non videntur esse posse οἱ ἔχθιστοι τοῖς κεκμηκόσι, sed ἡμῖν. Cf. § 3 et II 71, 3. — ἡμέρας . . . ἐκείνης. Attende articulum insolentius omissum. Cf. adn. I 1, 2. 51, 2.

§ 3. ὅπερ δέ cet. Sententia relativa praemissa est, quae sic poterat collocari: παυόμενοι δέ, ὅπερ ἀναγκαῖον cet. — λόγου τελευτᾶν. De toto hoc inciso vid. Matth. Gr. § 476. Krueg. Gr. § 57, 10 adn. 7, de genetivo, quem frustra vituperat Bernh. Synt. p. 180, cf. Matth. Gr. § 355, 4 et ed. mai., item 104, 5. — μετ' αὐτοῦ, i. e. ἅμα τῷ λόγου τελευτᾶν. — τῷ αἰσχίστῳ ὀλέθρῳ λιμῷ] Ὅμηρος· Λιμῷ δ' οἴκτιστον θανέειν καὶ πότμον ἐπισπεῖν. (Od. XII 342.) Schol. Cf. Sal. Fragm. III 11 fame, miserrima omnium morte. Liv. XXVII 44 fame et frigore, quae miserrima mortis genera sunt, et id. XXI 41 ultimo supplicio humanorum fame.

§ 4. ἐπισκήπτομέν τε cet. „Conclusio orationis acerrimis admonitionibus cumulata et perturbata est, ἐπισκήπτομέν τε ἅμα μή, 1) Πλαταιῆς ὄντες οἱ προθυμότατοι περὶ τοὺς Ἕλληνας γενόμενοι, 2) Θηβαίοις, 3) τοῖς ἡμῖν ἐχθίστοις, 4) ἐκ τῶν ὑμετέρων χειρῶν καὶ τῆς ὑμετέρας πίστεως, 5) ἱκέται ὄντες, ὦ Λακεδαιμόνιοι, παραδοθῆναι, . . . διολέσαι, ubi insolenti collocatione vocativi ὦ Λακεδ., omissione accusativi ὑμᾶς in vv. γενέσθαι δὲ σωτῆρας ἡμῶν, quamquam subiectum diversum, quod proxime antecedit, tale additamentum postulabat, geminatis ἐκ τῶν ὑμετέρων χειρῶν καὶ τῆς ὑμετέρας πί-

ἅμα μὴ Πλαταιῆς ὄντες, οἱ προθυμότατοι περὶ τοὺς Ἕλληνας γενόμενοι, Θηβαίοις τοῖς ἡμῖν ἐχθίστοις ἐκ τῶν ὑμετέρων χειρῶν καὶ τῆς ὑμετέρας πίστεως ἱκέται ὄντες, ὦ Λακεδαιμόνιοι, παραδοθῆναι, γενέσθαι δὲ σωτῆρας ἡμῶν καὶ μὴ τοὺς ἄλλους Ἕλληνας ἐλευθεροῦντας ἡμᾶς διολέσαι."

60. Τοιαῦτα μὲν οἱ Πλαταιῆς εἶπον. οἱ δὲ Θηβαῖοι δείσαντες πρὸς τὸν λόγον αὐτῶν μὴ οἱ Λακεδαιμόνιοί τι ἐνδῶσι, παρελθόντες ἔφασαν καὶ αὐτοὶ βούλεσθαι εἰπεῖν, ἐπειδὴ καὶ ἐκείνοις παρὰ γνώμην τὴν αὐτῶν μακρότερος λόγος ἐδόθη τῆς πρὸς τὸ ἐρώτημα ἀποκρίσεως. ὡς δ' ἐκέλευσαν, ἔλεγον τοιάδε. Θηβαῖοι καὶ αὐτοὶ λόγον αἰτοῦνται.

1 61. „Τοὺς μὲν λόγους οὐκ ἂν ᾐτησάμεθα εἰπεῖν, εἰ καὶ αὐτοὶ βραχέως τὸ ἐρωτηθὲν ἀπεκρίναντο καὶ μὴ ἐπὶ ἡμᾶς τραπόμενοι κατηγορίαν ἐποιήσαντο καὶ περὶ αὐτῶν ἔξω τῶν προκειμένων καὶ ἅμα οὐδὲ ᾐτιαμένων πολλὴν τὴν ἀπολογίαν δημηγορία Θηβαίων, οἱ μετὰ μικρὸν προοίμιον (§ α') πρῶτον μὲν (α') περὶ τῆς σφῶν αὐτῶν διαφορᾶς

Cap. 60. τὴν αὐτῶν. Bekk. contra libros mss. τὴν αὐτῶν, quo non opus. Cf. adn. I 17.
Cap. 61. § 1. αὐτῶν. In bonis libris male αὐτῶν.

στεως angor et consilii inopia dicentis eximie depingitur et animi legentium vehementissime commoventur." Heilm. Qui in eis, quae de omisso ὑμᾶς scripsit, argutari videtur. Cf. adn. 56, 4, et cogita ὑμετέρας et ὦ Λακεδ. proxime abesse. De ἐπισκήπτειν verbo cf. adn. II 73, 3. — οἱ προθυμότατοι . . . γενόμενοι. Cf. 57, 4. — καὶ μὴ . . . διολέσαι, neve, qui ceteros Graecos in libertatem vindicatis, eidem nos funditus perdatis, Port. De re cf. II 8, 4.

Cap. 60. πρὸς τὸν λόγον αὐτῶν. Haec διὰ μέσου collocata ad δείσαντες et ἐνδῶσι simul spectant. Cf. μέχρι τοῦδε II 36, 1. — ἔλεγον. Cf. adn. I 72, 3.

Cap. 61. „Haec oratio quamquam magnam artem demonstrat, tamen exiguam fidem facit . . . Tota disputatio fallax est, sententiae falsae aut verbis exaggeratae, et quae vix ipsis Thebanis imposuerint." Bloomf.

§ 1. καὶ αὐτοί, i. e. οὗτοι καὶ αὐτοί, et isti. — τὸ ἐρωτηθὲν ἀπεκρίναντο. Cf. Matth. Gr. § 409, 6. — καὶ περὶ . . . ἀπολογίαν, et (nisi) de se ipsis extra propositum simul etiam eorum, quae ne accusata quidem sunt, multa defensione usi essent. Particulae καὶ ἅμα eodem modo 82, 1 et V 9, 4 leguntur. De perfecto deponentis αἰτιᾶσθαι passive posito vid. Buttm. Gr. § 113, 4 adn. 7. Krueg. Gr. § 39, 14 adn. 3. Cf.

τῆς πρὸς Πλαταιέας ἀπολογοῦνται, ἧς τήν τε ἀρχὴν ἀποφαίνουσι,

καὶ ἔπαινον ὧν οὐδεὶς ἐμέμψατο. νῦν δὲ πρὸς μὲν τὰ ἀντειπεῖν δεῖ, τῶν δὲ ἔλεγχον ποιήσασθαι, ἵνα μήτε ἡ ἡμετέρα αὐτοὺς κακία ὠφελῇ μήτε ἡ τούτων δόξα, τὸ δ' ἀληθὲς περὶ ἀμφοτέρων ἀκούσαντες κρίνητε.
ἡμεῖς δὲ αὐτοῖς διάφοροι ἐγενό- 2
μεθα πρῶτον, ὅτι ἡμῶν κτισάντων Πλάταιαν ὕστερον τῆς ἄλλης Βοιωτίας καὶ ἄλλα χωρία μετ' αὐτῆς, ἃ ξυμμίκτους ἀνθρώπους ἐξελάσαντες ἔσχομεν, οὐκ ἠξίουν οὗτοι, ὥσπερ ἐτάχθη τὸ πρῶτον, ἡγεμονεύε-

αἰτιαθείς VI 53, 2. VIII 68, 2. — *πρὸς μὲν τά.* De collocatione verborum „cf. III 82, 7 *ἐπὶ δὲ τῷ ἀγάλλονται* et VI 66, 1 *παρά δὲ τὸ κρημνοί.*“ Arn. Add. VI 45. VII 12, 1. Matth. Gr. § 287 adn. 3. Buttm. Gr. § 126 adn. 1. *Τὰ μέν* spectant ad *τὴν κατηγορίαν* (cf. 53, 2), *τὰ δέ* ad *τὴν ἀπολογίαν καὶ ἔπαινον.* — *ἀντειπεῖν . . . ἔλεγχον ποιήσασθαι.* Cf. *ἀντειπεῖν . . . ἔλεγχον ἔχει* 53, 2. — *ἡ ἡμετέρα . . . κακία*] *ταῦτα εἰρωνικῶς λέγει ὁ Θηβαῖος.* Schol. Nefarii putabuntur, si Plataeensium criminationem non refutaverint.

§ 2. *ἡμεῖς δέ.* Similiter *δέ* post prooemium I 87, 2 legitur, ubi, ut hic, *δή* legendum coniecit Krueg. — *ἡμῶν κτισάντων Πλάταιαν* cet. De re vid. Mans. Spart. III 2 p. 59. Plass. Hist. Graec. antiquiss. p. 614. Kluetz. de Foed. Boeot. p. 14 sq. Muensch. de Reb. Plataeens. p. 27 sq. Cf. adn. I 12, 3. — *ἄλλα χωρία.* „Regiones, quae infra Cithaeronem sitae ad Euripum extenduntur.“ Muensch. l. d. p. 27 secundum Ephor. apud Ammon. de Differ. verb. p. 70 in v. *Θηβαγενεῖς.* — *ἃ* ad Plataeas quoque referri debere recte demonstrat Muensch. l. d. p. 29. — *ξυμμίκτους ἀνθρώπους.* Hos esse Hyantes, Thraces, Pelasgos ex Strab. 401 docet Arn. — — *ἡγεμονεύεσθαι ὑφ' ἡμῶν.* Passivum *ἡγεμον.* hoc uno loco repertum similibus *ἄρχεσθαι* et *βασιλεύεσθαι* satis defenditur. Cf. adn. I 142, 7. „Ex his verbis conficitur . . . Plataeenses non in privatam Thebanorum dicionem pervenisse, sed principatum eis dedisse . . . Verbum enim *ἡγεμονεύεσθαι* . . . nihil aliud est nisi principatum alicuius sequi [et distinguendum ab *ἄρχεσθαι.* Plato tamen Phaed. pag. 80 scribens *τὸ μὲν θεῖον οἷον ἄρχειν τε καὶ ἡγεμονεύειν πεφυκέναι, τὸ δὲ θνητὸν ἄρχεσθαί τε καὶ δουλεύειν, δουλεύειν* substituit pro passivo *ἡγεμονεύεσθαι*]. Neque Thebani principatum in subditas [*ξυντελεῖς, ξυμμόρους* IV 76. 93], quippe quae imperio regerentur, sed in liberas Boeotiae civitates, quae suis ipsarum legibus tenerentur, sibi competere contendebant.“ Muensch. l. d. p. 30 et 32. Cui p. 28 sqq. dissentire in hac re Ephorus l. d. et Thucydides videntur, cum hic Thebanis non aliud Plataeensium quam reliquae Boeotiae imperium tribuat, ille eos *τοὺς τοῖς Ἀθηναίοις ὁμόρους προσοικειοῦντας ἰδίᾳ προσαγαγέσθαι* dicat; nam ibi eum ob verba *ἐνέμοντο δὲ τὴν ὑπὸ τὸν Κιθαιρῶνα χώραν* ad Plataeas respicere existimandum esse. At id nobis nequaquam certum videtur, quod Thucydides *ξυμμίκτους ἀνθρώπους* antea Plataeis habitantes expulsos, Ephorus *συμμίκτους πολλαχόθεν τὴν ὑπὸ τὸν Κιθαι-*

σθαι ὑφ' ἡμῶν, ἔξω δὲ τῶν ἄλλων Βοιωτῶν παραβαίνοντες τὰ πάτρια, ἐπειδὴ προσηναγκάζοντο, προσεχώρησαν πρὸς Ἀθηναίους, καὶ μετ' αὐτῶν πολλὰ ἡμᾶς ἔβλαπτον, ἀνθ' ὧν καὶ ἀντέπασχον.

1 62. Ἐπειδὴ δὲ καὶ ὁ βάρβαρος ἦλθεν ἐπὶ τὴν
Ἑλλάδα, φασὶ μόνοι Βοιωτῶν οὐ μηδίσαι, καὶ
τούτῳ μάλιστα αὐτοί τε ἀγάλλονται καὶ ἡμᾶς
2 λοιδοροῦσιν. ἡμεῖς δὲ μηδίσαι μὲν αὐτοὺς οὔ
φαμεν διότι οὐδ' Ἀθηναίους, τῇ μέντοι αὐτῇ
ἰδέᾳ ὕστερον ἰόντων Ἀθηναίων ἐπὶ τοὺς Ἕλληνας
3 μόνους αὖ Βοιωτῶν ἀττικίσαι. καίτοι σκέψασθε
ἐν οἵῳ εἴδει ἑκάτεροι ἡμῶν τοῦτο ἔπραξαν. ἡμῖν
μὲν γὰρ ἡ πόλις τότε ἐτύγχανεν οὔτε κατ' ὀλιγαρχίαν ἰσόνομον πολιτεύουσα οὔτε κατὰ δημο-

καὶ περὶ τῆς αὐξήσεως αὐτῆς λέγοντες τὰ ἐς τὸν σφέτερον μηδισμὸν ἀπολογοῦνται.

Cap. 62. § 1. δὲ καί. Καί om. I. Ar. Dan. Significat hanc quoque dissensionis occasionem fuisse.

ρῶνα χώραν νεμομένους sub imperium Thebanorum redactos dicit. Quare hunc de Hysiis et Eleutheris loqui suspicamur. Neque verum est quod idem Muenscher p. 30 propter articulum apud Thuc. ad verba ξυμμίκτους ἀνθρώπους non additum omnes agri Plataeensis incolas a Boeotis pulsos esse negandum putat; nam articulo ille de colluvie hominum ignotorum recte uti non potuit. Ceterum quam facile τὸ ἡγεμονεύεσθαι et τὸ ἄρχεσθαι sive ξυντελεῖν in rebus Boeotorum confusum sit, inde apparet, quod „ad hanc accusationem Isocrates XIV 8 respiciens haec scribit: ἐνίοτε γὰρ ἐπιχειροῦσι λέγειν ὡς διὰ τοῦτο, πρὸς ἡμᾶς οὕτω προσηνέχθησαν, ὅτι συντελεῖν αὐτοῖς οὐκ ἠθέλομεν." Bloomf. — ἔξω δὲ ... τὰ πάτρια, i. e., si sententiam spectamus, discedentes a societate communis concilii Boeotorum (Liv. XLII 43). Cf. adn. II 2, 4 et infra 65, 2, de causa rei autem 55, 1. — προσηναγκάζοντο. Suppl. τούτοις (τοῖς πατρίοις), i. e. μὴ παραβαίνειν ταῦτα. Cf. adn. I 106, 1. — προσεχώρησαν πρὸς Ἀθηναίους. Cf. 55, 1 et ibi adn.

Cap. 62. § 1. φασὶ ... μηδίσαι. Vid. 54, 3 et de vv. μόνοι Βοι. ibi adn.

§ 2. διότι οὐδ' Ἀθηναίους. Proprie cogitanda verba μηδίσαι φαμέν; potuit tamen bene Ἀθηναῖοι scribi, et videtur eadem esse attractio, quae frequentior est in comparationibus. Sententia redit 64, 1. — τῇ ... αὐτῇ ἰδέᾳ, i. e. τῷ αὐτῷ τρόπῳ. Cf. adn. I 109, 1. II 51, 1. „Ἀμφότεροι δηλονότι ἐπὶ τῇ τῶν Ἑλλήνων δουλείᾳ." Δούκας. Iungenda igitur haec sunt cum ἰόντων verbo.

§ 3. ἐν οἵῳ εἴδει, i. e. τρόπῳ πολιτείας, in quo statu. — κατ' ὀλιγαρχίαν ἰσόνομον. Est ἀπὸ γένους ὀλιγαρχία seu ἀριστοκρατικὴ ὀλιγαρχία,

κρατίαν· ὅπερ δέ ἐστι νόμοις μὲν καὶ τῷ σωφρο-
νεστάτῳ ἐναντιώτατον, ἐγγυτάτω δὲ τυράννου,
δυναστεία ὀλίγων ἀνδρῶν εἶχε τὰ πράγματα. καὶ 4
οὗτοι ἰδίας δυνάμεις ἐλπίσαντες ἔτι μᾶλλον σχήσειν,
εἰ τὰ τοῦ Μήδου κρατήσειε, κατέχοντες ἰσχύι τὸ
πλῆθος ἐπηγάγοντο αὐτόν· καὶ ἡ ξύμπασα πόλις
οὐκ αὐτοκράτωρ οὖσα ἑαυτῆς τοῦτ᾽ ἔπραξεν, οὐδ᾽
ἄξιον αὐτῇ ὀνειδίσαι ὧν μὴ μετὰ νόμων ἥμαρτεν.
ἐπειδὴ γοῦν ὅ τε Μῆδος ἀπῆλθε καὶ τοὺς νόμους 5
ἔλαβε, σκέψασθαι χρή, Ἀθηναίων ὕστερον ἐπιόν-
των τήν τε ἄλλην Ἑλλάδα καὶ τὴν ἡμετέραν χώραν
πειρωμένων ὑφ᾽ αὑτοῖς ποιεῖσθαι καὶ κατὰ στάσιν

quatenus in ea omnes nobiles ὁμότιμοι seu ὅμοιοι erant. Cf. Herm. Antiqu. Gr. § 58 et 180. Goellerum his obloquentem refutavimus in ed. mai. Suppl. — τῷ σωφρονεστάτῳ ἐναντιώτατον, modestissimo cuique (reipublicae cuique optime temperatae) maxime contrarium. Cf. Xen. Mem. I 2, 53 τὸ σῶμα τοῦ οἰκειοτάτου ἀνθρώπου τὴν ταχίστην ἐξενέγκαντες ἀφανίζουσιν et adn. 88, 1. — ἐγγυτάτω δὲ τυράννου. Paucorum dominatio regiae libidini propior est Tac. Ann. VI 42. Pariter rem cum persona componit Cic. de Leg. II 16, 40 ut id habendum sit antiquissimum et deo proximum, quod sit optimum. — δυναστεία ὀλίγων ἀνδρῶν. Πολυκέφαλον τυραννίδα iure vocat plenius illustrans Kortuem. Respubl. Gr. p. 19. Ipsum nomen δυναστεία dominationem, i. e. imperium paucorum simile tyrannidi, designat. Cf. Aristot. Polit. IV 5 ὅταν . . . ἄρχῃ μὴ ὁ νόμος ἀλλ᾽ οἱ ἄρχοντες . . ., καλοῦσι δὴ τὴν τοιαύτην ὀλιγαρχίαν δυναστείαν. Ita ὀλιγαρχίας ἀριστοκρατικῆς παρατροπὴν καὶ ὑπέρχυσιν Plutarchus περὶ μοναρχ. καὶ δημοκρ. t. IX p. 287 dicit δυναστείας, ὅταν ἐντέκῃ ὀλιγαρχία ὑπερφροσύνην. Cf. Herm. Antiqu. Gr. § 58, 12 et IV 78. VI 38. Ὀλιγαρχίαν simpliciter illum Thebarum statum appellat. Paus. IX 6, 1 opponens τῇ πατρίῳ πολιτείᾳ Thebanorum, quae est Thucydidis ὀλιγαρχία ἰσόνομος. — ὀλίγων ἀνδρῶν] Ἀτταγίνου καὶ τῶν ἄλλων ἀνδρῶν (velut Timegenidae) τῶν μηδισάντων μάλιστα. Schol. Cf. Herodot. IX 15 et 86 sqq. — τὰ πράγματα. Cf. adn. 28, 1.

§ 4. σχήσειν, retenturos esse. — τὰ τοῦ Μήδου. Cf. Matth. Gr. § 285. — κατέχοντες (coercentes) ... τὸ πλῆθος. De re cf. Plut. Aristid. c. 18 extr. — οὐκ αὐτοκράτωρ ... οὐδ᾽ ἄξιον ... ὀνειδίσαι. Cf. Paus. l. d. Aliter Thebanorum μηδισμόν excusare studet Plut. de Herodot. malign. p. 431 sqq. Cf. Kluetz, de Foed. Boeot. p. 30 sqq. — ὧν, i. e. τούτων ἅ. Cf. Matth. Gr. § 368. — μὴ μετὰ νόμων, i. e. ἄνευ νόμων. Cf. III 40, 6. VI 86, 3. VII 70, 8. adn. IV 130, 6. Oppositum est ἐπειδὴ . . . τοὺς νόμους ἔλαβε.

§ 5. τοὺς νόμους ἔλαβε,

ἤδη ἐχόντων αὐτῆς τὰ πολλά, εἰ μαχόμενοι ἐν Κορωνείᾳ καὶ νικήσαντες αὐτοὺς ἠλευθερώσαμεν τὴν Βοιωτίαν καὶ τοὺς ἄλλους νῦν προθύμως ξυνελευθεροῦμεν, ἵππους τε παρέχοντες καὶ παρα-
6 σκευὴν ὅσην οὐκ ἄλλοι τῶν ξυμμάχων. καὶ τὰ μὲν ἐς τὸν μηδισμὸν τοσαῦτα ἀπολογούμεθα.

1 63. Ὡς δὲ ὑμεῖς μᾶλλόν τε ἠδικήκατε τοὺς Ἕλληνας καὶ ἀξιώτεροί ἐστε πάσης ζημίας, πειρασό-
2 μεθα ἀποφαίνειν. ἐγένεσθε ἐπὶ τῇ ἡμετέρᾳ τιμωρίᾳ, ὡς φατέ, Ἀθηναίων ξύμμαχοι καὶ πολῖται. οὐκοῦν χρῆν τὰ πρὸς ἡμᾶς μόνον ὑμᾶς ἐπάγεσθαι αὐτοὺς καὶ μὴ ξυνεπιέναι μετ' αὐτῶν ἄλλοις, ὑπάρχον γε ὑμῖν, εἴ τι καὶ ἄκοντες προσήγεσθε ὑπ' Ἀθηναίων, τῆς τῶν Λακεδαιμονίων τῶνδε ἤδη ἐπὶ τῷ Μήδῳ ξυμμαχίας γεγενημένης, ἣν αὐτοὶ μάλιστα προβάλλεσθε· ἱκανή γε ἦν ἡμᾶς τε ὑμῶν ἀποτρέ-

ἔπειτα (β') ἐλέγχουσι τὰ πάλαι Πλαταιεῦσι πεπραγμένα, λέγοντες ὅτι οὐκ ἐπὶ τῇ σφετέρᾳ τιμωρίᾳ, ἀλλ' ἐπὶ τῷ ξυνεπιέναι ἄλλοις Ἀθηναίων ξύμμαχοι ἐγένοντο καὶ οὐκ ἴσην αὐτοῖς τὴν χάριν ἀνταποδιδόασι,

Cap. 63. § 2. ἐπάγεσθαι Chr. et Bekk. atque olim Cl. Vulgo et in ceteris libris male ὑπάγεσθαι, cum dicendum sit arcessere, advocare. Cf. § 4 et adn. I 3, 2 et Arn. ad VII 46.

ὑπάρχον γε T. I. M. Bekk. tacitusque apud hunc m. Vulgo soloece ὑπάρχον τε.

ἱκανή γε. Gr. ἱκανὴ γάρ, quod γάρ in Cass. rec. man. superscr. Exspectaverit forsitan quispiam, ut Reisk., ἢ ἱκανή γε. At cf. adn.

suas leges recepit. — ἐχόντων . . . τὰ πολλά. Post pugnam apud Oenophyta pugnatam. Vid. I 108, 2. — μαχόμενοι . . . Βοιωτίαν. Vid. I 113. — ἵππους παρέχοντες. Cf. II 9, 3. 22, 2.

Cap. 63. § 1. ἀξιώτεροι . . . ζημίας. Scholiasta etsi antea μᾶλλον explicavit μᾶλλον ἡμῶν, tamen hunc comparativum positivo reddit. Nimirum Thebani cum supra 62, 4 de sua civitate his verbis usi sint: οὐδ' ἄξιον αὐτῇ ὀνειδίσαι ὧν μὴ μετὰ νόμων ἥμαρτεν, hic se dignos poena confiteri non videntur posse. Solvendus ille comparativus in μᾶλλον ἄξιοι: vos potius quam nos digni estis poena. Cf. adn. II 40, 1.

§ 2. ἐπὶ τῇ ἡμετέρᾳ τιμωρίᾳ, ad nos propulsandos. Cf. II 42, 4. VI 76, 3. Pronomen possessivum pro genetivo obiecti est. Cf. adn. I 33, 3. — πολῖται. Cf. adn. 55, 3. — ὑπάρχον. Cf. adn. I 124, 1. II 62, 1. Suppl. autem μὴ ξυνεπιέναι. De γέ cum participio iuncto cf. adn. IV 65, 4. — εἴ τι . . . προσήγεσθε. „Προσάγεσθαι etiam de eis dicitur, qui vi et inviti compelluntur ad aliquid faciendum. Thuc. III 63, 2 et VI 54, 3." Duk. ad VIII 106. Res hic aut pronomine τι expressa est, aut, cum hoc potius adverbialiter dictum videatur, mente repetendum ξυνεπιέναι. — ἐπὶ τῷ Μήδῳ, contra Medum. Cf. adn. I 40, 6. — ἱκανή γε ἦν. Particula γε sententias iungit hic et I 40, 4.

πειν καί, τὸ μέγιστον, ἀδεῶς παρέχειν βουλεύεσθαι. ἀλλ' ἑκόντες καὶ οὐ βιαζόμενοι ἔτι εἵλεσθε μᾶλλον τὰ Ἀθηναίων. καὶ λέγετε ὡς αἰσχρὸν ἦν προδοῦναι 3
τοὺς εὐεργέτας· πολὺ δέ γε αἴσχιον καὶ ἀδικώτερον τοὺς πάντας Ἕλληνας καταπροδοῦναι, οἷς ξυνωμόσατε, ἢ Ἀθηναίους μόνους, τοὺς μὲν καταδουλουμένους τὴν Ἑλλάδα, τοὺς δὲ ἐλευθεροῦντας. καὶ οὐκ ἴσην αὐτοῖς τὴν χάριν ἀνταπέδοτε οὐδὲ 4
αἰσχύνης ἀπηλλαγμένην. ὑμεῖς μὲν γὰρ ἀδικούμενοι αὐτούς, ὡς φατέ, ἐπηγάγεσθε, τοῖς δὲ ἀδικοῦσιν ἄλλους ξυνεργοὶ κατέστητε. καίτοι τὰς ὁμοίας χάριτας μὴ ἀντιδιδόναι αἰσχρὸν μᾶλλον ἢ τὰς μετὰ δικαιοσύνης μὲν ὀφειληθείσας, ἐς ἀδικίαν δὲ ἀποδιδομένας.

§ 4. **αἰσχρόν.** D. **οὐκ αἰσχρόν**, et Valla minus turpe est. Ne negatione opus esset, Krueger **καίτοι τί** legendum esse suspicatus est. Sed cf. adn.

70, 2. VI 86, 3. Cf. Hartung. de Part. I p. 388 sq. — **τὸ μέγιστον.** Cf. Krueg. Gr. § 57, 10 adn. 12. — **παρέχειν βουλεύεσθαι.** Suppl. **ὑμᾶς.** — **οὐ βιαζόμενοι ἔτι.** Respicitur ad verba 55, 1 **ὅτε . . . ἐβιάσαντο.** — **εἵλεσθε . . . τὰ Ἀθηναίων**, partes Atheniensium. Nota formula, ut similes **φρονεῖν τά τινος** (cf. 68, 3), **βούλεσθαι τά τινος** VI 50, 3.

§ 3. **καὶ λέγετε.** Cf. 55, 3. — **καταπροδοῦναι.** *Κατά* addito intendendi quaedam vis videtur contineri. — **αἰσχρὸν . . . αἴσχιον.** Cf. adn. II 40, 1. — **οἷς ξυνωμόσατε**, i. e. **πρὸς οὓς ξυμμαχίαν ἐποιήσασθε.** Cf. adn. I 71, 6. — **τοὺς μὲν . . . τοὺς δέ.** Cf. adn. I 68, 4.

§ 4. **καίτοι τὰς . . . ἀποδιδομένας**, et tamen hoc potius turpe est, pares gratias non referre, quam (non referre) eas, quae cum iustitia quidem contractae sunt, sed ita redduntur, ut iniustitia inde oriatur (i. e. sed sine iniuria persolvi nequeunt). Sententiarum conexus hic est: Turpe esse dicitis gratiam non referre eis, a quibus beneficia acceperitis. Sed vos pro iusto beneficio iniustam gratiam refertis, quamquam in reddenda gratia parem iustitiae rationem non sequi turpe potius est quam imparem iusto beneficio (i. e. iniustam) gratiam neglegere. „Ita Cicero de Off. I 15 non reddere beneficium (**μὴ ἀντιδιδόναι χάριν**) viro bono non licet (**αἰσχρόν**), modo id facere possit sine iniuria (**τὰς ὁμοίας χάριτας**). Sed si id tantum cum iniuria reddi potest (**ἐς ἀδικίαν ἀποδιδομένας**), non reddere id (**μὴ ἀντιδιδόναι**) viro bono licet (**οὐκ αἰσχρόν**).“ Arn. Ita intellecta haec sana sunt. Verba **ἐς ἀδικίαν** sic dicta sunt, ut **ἐς χάριν** 37, 2, ubi vid. adn. — **χάριτας ἀντιδιδόναι**, ut **χάριν διδόναι** Soph. OC. 1490. Cf. I 41, 1.

1 64. Δῆλόν τε ἐποιήσατε οὐδὲ τότε τῶν Ἑλλή-
νων ἕνεκα μόνοι οὐ μηδίσαντες, ἀλλ' ὅτι οὐδ'
Ἀθηναῖοι, ἡμεῖς δέ, τοῖς μὲν ταὐτὰ βουλόμενοι
2 ποιεῖν, τοῖς δὲ τἀναντία. καὶ νῦν ἀξιοῦτε, ἀφ'
ὧν δι' ἑτέρους ἐγένεσθε ἀγαθοί, ἀπὸ τούτων
ὠφελεῖσθαι. ἀλλ' οὐκ εἰκός· ὥσπερ δὲ Ἀθηναίους
3 εἵλεσθε, τούτοις ξυναγωνίζεσθε, καὶ μὴ προφέρετε
τὴν τότε γενομένην ξυνωμοσίαν ὡς χρὴ ἀπ' αὐτῆς
νῦν σῴζεσθαι. ἀπελίπετε γὰρ αὐτήν, καὶ παρα-
βάντες ξυγκατεδουλοῦσθε μᾶλλον Αἰγινήτας καὶ
ἄλλους τινὰς τῶν ξυνομοσάντων ἢ διεκωλύετε,

καὶ ὅτι οἱ Πλαταιῆς πάντα ἃ χρηστοὶ ἐγένοντο δι' ἀττικισμὸν ἔπραξαν.

Cap. 64. § 1. ἡμεῖς δέ Vat. Pal. Aug. M. Mosqu. G. H., alii ὑμεῖς δέ. Cf. adn.

Cap. 64. § 1. δῆλόν τε ἐποιήσατε ... οὐ μηδίσαντες. Cf. adn. 40, 8. — Ἀθηναῖοι. Suppl. ἐμήδισαν. — ἡμεῖς δέ, scil. ἐμηδίσαμεν. Cf. Plat. de Rep. 422 d οὐδ' ἡμῖν θέμις, ὑμῖν δέ. Vide adn. I 67, 2. Editores qui ὑμεῖς δέ scripturam retinuerunt ad βουλόμενοι eam referentes, non cogitaverunt utrumque vocabulum, cum oppositum desit, adeo omni pondere carere, ut abesse non solum possint, sed etiam debeant. Accedit quod rerum veritati repugnat Plataeenses aut semper aut bello Persico Graecis contraria facere voluisse, quoniam una cum his armorum vi Persis restiterunt. — τοῖς μὲν ... τοῖς δέ, Atheniensibus ... Thebanis.

§ 2. ἀφ' ὧν ... ἀπὸ τούτων. Proprie aut ἀπὸ τούτων omittenda aut pro illis ἀφ' ὧν solum ἃ scribendum fuisse videatur. Sed cf. exempla in ed. mai. adscripta et Kuehn. Gr. § 787 adn. 1. Blum. ad Lycurg. 82. Saupp. ad Xen. de Vect. 4, 13. — τούτοις ξυναγωνίζεσθε. In praesentis imperativo inest haec notio: pergite eorum esse socii, permanete in horum partibus.

§ 3. μὴ προφέρετε. Supra 59, 2 medium legitur. De re vid. ibid. et 58, 1. 59, 2. — τότε. Cf. adnot. I 101, 2. — ξυνωμόσιαν. Sic iterum de societate V 83, 4. Cf. adn. I 71, 6 et II 74, 3. — Αἰγινήτας. Vid. I 105. 108. — ἄλλους ... ξυνομοσάντων. De expeditione Thessalica Atheniensium I 111 et pugna Coronensi I 113, quibus Plataeenses interfuisse Muenscher de Rep. Plataeens. p. 81 non male suspicatur, cogitari ideo non potest, quia nec Thessali nec Boeotorum exsules socii umquam fuerunt Plataeensium. Nec apte ad ea, quae de Phocensibus et Locris Opuntiis I 108, 3 narrata sunt, respiciatur; nam hi quoque apud Plataeas certe in exercitu Persico dimicaverunt. Vid. Herodot. IX 31. Quare praecipue Euboeae incolae videntur intellegendi; hi enim et in exercitu Pausaniae fuerunt secundum Herod. IX 28, et ad eos subigendos a Pericle vicinos Plataeenses arcessitos esse, etsi στρατιᾷ Ἀθηναίων eos adortus esse dicitur I 114, verisimile est; fortasse etiam Naxii (cf. I 98), qui, quamquam ab Herodoto l. d. non nominati, et ipsi apud Plataeas a Graecis videntur stetisse.

καὶ ταῦτα οὔτε ἄκοντες ἔχοντές τε τοὺς νόμους
οὕσπερ μέχρι τοῦ δεῦρο, καὶ οὐδενὸς ὑμᾶς βιασα-
μένου ὥσπερ ἡμᾶς· τὴν τελευταίαν τε πρὶν περι-
τειχίζεσθαι πρόκλησιν ἐς ἡσυχίαν ἡμῶν, ὥστε μηδ'
ἑτέροις ἀμύνειν, οὐκ ἐδέχεσθε. τίνες ἂν οὖν ὑμῶν 4
δικαιότερον πᾶσι τοῖς Ἕλλησι μισοῖντο, οἵτινες
ἐπὶ τῷ ἐκείνων κακῷ ἀνδραγαθίαν προύθεσθε;
καὶ ἅ μέν ποτε χρηστοὶ ἐγένεσθε, ὡς φατέ, οὐ
προσήκοντα νῦν ἐπεδείξατε, ἃ δὲ ἡ φύσις ἀεὶ
ἐβούλετο, ἐξηλέγχθη ἐς τὸ ἀληθές· μετὰ γὰρ Ἀθη-
ναίων ἄδικον ὁδὸν ἰόντων ἐχωρήσατε. τὰ μὲν οὖν 5
ἐς τὸν ἡμέτερόν τε ἀκούσιον μηδισμὸν καὶ τὸν
ὑμέτερον ἑκούσιον ἀττικισμὸν τοιαῦτα ἀποφαίνομεν.

ἕπεται (γ') ἀπολογία ὑπὲρ ὧν τὰ τελευταῖα Πλαταιῆς φασὶν ἀδικηθῆναι.

65. *Ἃ δὲ τελευταῖά φατε ἀδικηθῆναι (παρα-* 1
νόμως γὰρ ἐλθεῖν ἡμᾶς ἐν σπονδαῖς καὶ ἱερομηνίᾳ

§ 3. *ἡμῶν* Cass. Aug. Vat. M. H. Reg. D. I. E. Laur. m. Dan., qui genetivus subiective, quod dicunt, non obiective intellegendus est. In reliquis libris *ὑμῶν.*

μηδ' ἑτέροις Cass. Pal. T. Gr. Cf. adn. II 67, 4. II 72. VI 88. VIII 2. Krueg. ad Dion. p. 168. Vulgo et Bekk. *μηδετέροις.*

§ 4. *οὖν* om. Cass. Aug. Cl. Ven. It. Vat. M. H. Reg. Ar. Dan. Bekk. Aegre tamen hic particula sententias iungente careamus, et post *ἂν* saepe *οὖν* excidisse constat. Cf. ad. I 101, 3.

Cap. 65. § 1. *ἱερομηνίαις* codd. Cf. adn.

Vid. Thirlw. Hist. Graec. c. XVI p. 345. Minus de Thasiis, Samiis, Byzantiis et longinquioribus nec belli Persici tempore Plataeensium sociis cogitandum. — *τοὺς νόμους . . . δεῦρο.* Ex his Plataeenses iam tempore belli Aeginetici populari civitatis statu usos esse colligit Muensch. l. d. p. 78 sq. Certe per omnem illam aetatem eos numquam a *δυναστείᾳ* vel tyrannide oppressos esse hinc discimus. — *ὥσπερ ἡμᾶς.* Vid. 62, 3. 4. — *τὴν τελευταίαν . . . πρόκλησιν.* Vid. II 72. Iunge *τὴν πρόκλησιν ἡμῶν.* Cf. ad. — *ἐδέχεσθε.* Imperfectum positum videtur, quoniam saepius legati ultro citroque missi sunt.

§ 4. *οἵτινες . . . προύθεσθε*, qui in illorum perniciem virtutem exhibuistis (spectandam). Cf. VIII 85, 3. — *χρηστοὶ . . . ὡς φατέ.* Respicitur ad 54, 3. — *οὐ προσήκ. ν. ἐπεδείξατε*, ad vos non pertinere nunc demonstrastis. De vi verbi *ἐπεδείξατε*, pro quo Class. *ἀπεδείξατε*, cf. Plat. de Rep. 391 e. Dem. XXI 7. — *ἐξηλέγχθη ἐς τὸ ἀληθές*, „i. e. ita comperta sunt, ut vera voluntatis vestrae ratio appareret." Bau. Comparanda formula Tacitina in falsum augere et similes atque adn. I 10, 3. — *ἄδικον ὁδὸν ἰόντων.* Cf. Matth. Gr. § 409, 4. *Ὁδόν* non raro de agendi ratione legi constat. Cf. Soph. OR. 67.

Cap. 65. § 1. *ἃ δὲ . . . ἀδικηθῆναι.* Vid. 56, 1. 2. — *ἱερομηνίᾳ.* E plurali forma,

ἐπὶ τὴν ὑμετέραν πόλιν), οὐ νομίζομεν οὐδ᾽ ἐν
2 τούτοις ὑμῶν μᾶλλον ἁμαρτεῖν. εἰ μὲν γὰρ ἡμεῖς
αὐτοὶ πρός τε τὴν πόλιν ἐλθόντες ἐμαχόμεθα καὶ
τὴν γῆν ἐδῃοῦμεν ὡς πολέμιοι, ἀδικοῦμεν· εἰ δὲ
ἄνδρες ὑμῶν οἱ πρῶτοι καὶ χρήμασι καὶ γένει,
βουλόμενοι τῆς μὲν ἔξω ξυμμαχίας ὑμᾶς παῦσαι,
ἐς δὲ τὰ κοινὰ τῶν πάντων Βοιωτῶν πάτρια
καταστῆσαι, ἐπεκαλέσαντο ἑκόντες, τί ἀδικοῦμεν;
οἱ γὰρ ἄγοντες παρανομοῦσι μᾶλλον τῶν ἑπομέ-
3 νων. ἀλλ᾽ οὔτ᾽ ἐκεῖνοι, ὡς ἡμεῖς κρίνομεν, οὔθ᾽
ἡμεῖς· πολῖται δὲ ὄντες ὥσπερ ὑμεῖς καὶ πλείω
παραβαλλόμενοι, τὸ ἑαυτῶν τεῖχος ἀνοίξαντες καὶ
ἐς τὴν αὑτῶν πόλιν φιλίως, οὐ πολεμίως κομί-
σαντες ἐβούλοντο τούς τε ὑμῶν χείρους μηκέτι
μᾶλλον γενέσθαι, τούς τε ἀμείνους τὰ ἄξια ἔχειν,

§ 3. αὐτῶν. Cass. Cl. Ven. Pal. Reg. alii αὑτῶν. Cf. adn. c. 17. Sed in superiore membro ἑαυτῶν, ut hic in H.

quam codd. habent, sollemnia, quibus Thebani intraverint, complurium dierum fuisse colligit Arn. At Goeller plurali sanctitatem diei significari arbitratur. Repudiatis interpretandi artificiis nunc auctoribus Meinek. Herm. III p. 364 et Herwerd. Stud. Thuc. p. 46 singularem rescripsimus, qui idem 56, 2 legitur.

§ 2. αὐτοί, ipsi, i. e. nostra sponte. Cf. IV 60, 2. Matth. Gr. § 468, 4. — ἀδικοῦμεν. Cf. Krueg. Gr. § 53, 1 adn. 3. Cum rationes afferantur, ex quibus de Thebanorum culpa iudicandum sit, supra vertendum est si pugnabamus et vastabamus, non si pugnavissemus et vastavissemus. Nam hoc ipsum num factum sit, audientium iudicio permittitur. — εἰ δὲ ἄνδρες cet. Cf. II 2, 2. — ἐς δὲ τὰ ... καταστῆσαι, i. e. restituere in commune Boeotorum concilium (cf. Liv. XXXIV 41). Κοινά omitti potuit. Cf. adn. II 2, 4. III 61, 2. 66, 1. — οἱ γὰρ ἄγοντες ... ἑπομένων. Respicitur ad 55, 4.

§ 3. πλείω παραβαλλόμενοι, plura periculis obicientes. Cf. adn. II 44, 3. — φιλίως, οὐ πολεμίως, amico, non hostili (in civitatem) animo. — τοὺς ὑμῶν χείρους, qui ex vobis deteriores erant. — μᾶλλον γενέσθαι] χείρους δηλονότι. Schol. Μᾶλλον igitur cum comparativo iunctum est. Cf. Matth. Gr. § 458. In quo hic eo minus offendimus, quia, cum ipse comparativus non sit iteratus, ex eo facile positivus repeti potest. Certe aut adiectivum iterandum aut μᾶλλον addi necesse fuit. — τὰ ἄξια ἔχειν, quae merebantur ob-

σωφρονισταὶ ὄντες τῆς γνώμης καὶ τῶν σωμάτων τὴν πόλιν οὐκ ἀλλοτριοῦντες, ἀλλ' ἐς τὴν ξυγγένειαν οἰκειοῦντες, ἐχθροὺς οὐδενὶ καθιστάντες, ἅπασι δ' ὁμοίως ἐνσπόνδους.

(δ') ἀντικατηγορία τῶν Πλαταιεῦσι νεωστὶ δεδραμένων.

66. *Τεκμήριον δέ [ὡς οὐ πολεμίως ἐπράσσο-* 1
μεν]. οὔτε γὰρ ἠδικήσαμεν οὐδένα, προείπομέν
τε τὸν βουλόμενον κατὰ τὰ πάντων Βοιωτῶν
πάτρια πολιτεύειν ἰέναι πρὸς ἡμᾶς. καὶ ὑμεῖς 2
ἄσμενοι χωρήσαντες καὶ ξύμβασιν ποιησάμενοι τὸ
μὲν πρῶτον ἡσυχάζετε, ὕστερον δὲ κατανοήσαντες
ἡμᾶς ὀλίγους ὄντας, εἰ ἄρα καὶ ἐδοκοῦμέν τι
ἀνεπιεικέστερον πρᾶξαι οὐ μετὰ τοῦ πλήθους
ὑμῶν ἐσελθόντες, τὰ μὲν ὁμοῖα οὐκ ἀνταπέδοτε

Cap. **66.** § 2. *ὑμῶν.* Cass. Aug. Cl. Ven. Pal. Vat. M. H. Reg. Gr. *ἡμῶν.* Cuius scripturae haec est vis: non cum maiore parte nostra (nostri exercitus). Cf. II 5. Bauero autem ironia ita oriens non satis apta videtur gravitati et indignitati rei, de qua conqueruntur Thebani. Vulgata certe magis plerisque placuit. Cf. adn.

tinere. — *σωφρονισταὶ ὄντες τῆς γνώμης*, animi vestri (i. e. sensuum) moderatores. Respici putant interpretes ad sophronistas Atheniensium, custodes puerorum disciplinae publice constitutos, de quibus vid. Wachsm. Antiqu. Gr. I p. 489. II p. 369. Horum tamen sophronistarum magistratus recentior videtur esse Schoemanno Antiqu. iur. p. 337. Ceterum cf. VI 87, 3. VIII 48, 5. — *τῶν σωμάτων* (quod vocabulum ab initio legitur, quod contrarium est superiori *γνώμης*) . . . *οὐκ ἀλλοτριοῦντες.* Port.: civitatem civibus (propr. eurer Personen, cf. Vig. p. 143) non orbantes. Dixeris etiam ab urbe cives non abalienantes secundum Goellerum, qui bene contulit I 40, 2 *καὶ ἄλλον ἑαυτὸν οὐκ ἀποστερῶν*, ubi pariter exspectaremus *καὶ ἄλλον ἑαυτοῦ οὐκ ἀποστερῶν.* Atque *ἀλλοτρίωσιν* schol. interpretatur *στέρησιν.* Abreschius apte comparavit Sap. Sirach. 11, 35 *ἀπαλλοτριώσαι σε τῶν ἰδίων*, cum quibus verbis cf. Theodoret. in Steph. Thes. v. *ἀλλοτριόω.* — *ἐς τὴν ξυγγένειαν* (*τὴν τῶν Βοιωτῶν* schol.) *οἰκειοῦντες.* Est emphasis a Porto expressa verbis in pristinam cum necessariis gratiam reducentes.

§ **66.** § 1. Seclusa del. Meinek. Herm. III p. 365. Praecessit quod demonstraturi sunt Thebani: *ἐχθροὺς οὐδενὶ καθιστάντες, ἅπασι δ' ὁμοίως ἐνσπόνδους.* Cf. II 15, 4. 39, 2. 50, 2. *οὔτε γὰρ . . . πρὸς ἡμᾶς.* Vid. II 2, 4.

§ 2. *καὶ ὑμεῖς* cet. Vid. II 3. — *χωρήσαντες.* Suppl. *πρὸς ἡμᾶς.* — *εἰ ἄρα . . . πρᾶξαι*, etiamsi forte iniquius aliquid egisse videbamur. — *οὐ μετὰ τοῦ πλήθους ὑμῶν*, praeter multitudinis vestrae voluntatem. Cf. adn. 62, 4.

ἡμῖν, μήτε νεωτερίσαι ἔργῳ λόγοις τε πείθειν ὥστε ἐξελθεῖν· ἐπιθέμενοι δὲ παρὰ τὴν ξύμβασιν οὓς μὲν ἐν χερσὶν ἀπεκτείνατε οὐχ ὁμοίως ἀλγοῦμεν (κατὰ νόμον γάρ δή τινα ἔπασχον), οὓς δὲ χεῖρας προϊσχομένους καὶ ζωγρήσαντες ὑποσχόμενοί τε ἡμῖν ὕστερον μὴ κτενεῖν παρανόμως διεφθείρατε,
3 πῶς οὐ δεινὰ εἴργασθε; καὶ ταῦτα τρεῖς ἀδικίας ἐν ὀλίγῳ πράξαντες, τήν τε λυθεῖσαν ὁμολογίαν καὶ τῶν ἀνδρῶν τὸν ὕστερον θάνατον καὶ τὴν περὶ αὐτῶν ἡμῖν μὴ κτενεῖν ψευσθεῖσαν ὑπόσχεσιν,

πείθειν. Lugd. *πεῖσαι*, reliqui *πείσειν*. Cf. adn.

§ 3. *μὴ κτείνειν* codd. Emend. Herwerd. Stud. Thuc. p. 46. Verbum *ὑπισχνεῖσθαι* apud Th. semper futuri infinitivus sequitur. Cf. Stahl. Quaest. gram. p. 8 et adn.

ὑπόσχεσιν. Cass. Aug. It. Vat. G. Bekk. *ὑπόθεσιν.* At respicitur ad superius *ὑποσχόμενοι* et ad ea, quae II 5 narrata sunt. Neque iniuriae accusari possent Plataeenses, si opinionem aliquam (quid enim aliud esset hic *ὑπόθεσις*?) Thebanorum fefellissent. Denique dicendi generis *ψευσθῆναι ὑπόσχεσιν*, falli promissum, exempla attulit Bloomf. hic et ad V 83; at quis scripserit *ψευσθῆναι ὑπόθεσιν*, non meminimus, et putamus aptius dici *ὑποθέσεως*, ut *γνώμης*, *δόξης*, *ἐλπίδος*. Denique ipsum nomen *ὑπόθεσις* nusquam alibi apud Thuc. legitur.

I 128,3. — *μήτε νεωτερίσαι.* De infinitivo vid. Matth. Gr. § 532 f. Verbum de hac re affuit II 4, 1. — *πείθειν.* Ad conatum significandum praesenti opus est. Codd. scripturam emend. Class. — *ἐπιθέμενοι* cohaeret cum verbis *οὓς μὲν ἀπεκτείνατε* et *οὓς δὲ διεφθείρατε* et antepositum est ideo, quod et ad ambo membra relativa pertinet et superioribus *τὰ μὲν ὁμοῖα οὐκ ἀνταπέδοτε ἡμῖν* contrarium est. In quo hanc licentiam scriptor admisit, ut alteram sententiam non convenienter priori verbo finito, sed participio exprimeret. Accuratius locutus esset: *ἐπέθεσθε δὲ παρὰ τὴν ξύμβασιν, ἐν ᾧ οὓς μὲν κ. τ. λ.* Similiter Xen. Anab. I 3, 8 scripsit ὁ *δὲ ἰέναι μὲν οὐκ ἤθελε, λάθρᾳ δὲ . . . πέμπων αὐτῷ ἄγγελον ἔλεγε* pro *λάθρᾳ δὲ . . . ἔπεμψε αὐτῷ ἄγγελον λέγων.* — *οὐχ ὁμοίως.* Cf. adn. 12, 6. — *χεῖρας προϊσχομένους.* Cf. 58, 3. De re vid. II 4, 7. — *ὑποσχόμενοί τε* cet. Vid. II 5, 5 sqq.

§ 3. *καὶ ταῦτα.* Si minus plenam interpunctionem nunc post *ἀδικῶμεν* verbum positam servamus, haec et proxima videntur sic interpretanda, ut *τρεῖς ἀδικίας* praedicative appositum sit ad *ταῦτα*. Cf. Krueg. Gr. 57, 3 adn. 7 et § 61, 7 adn. 4. Nam ex hac interpunctione non apta huic loco est formula *καὶ ταῦτα*, de qua vid. Matth. Gr. § 470, 6. Male Krueg. *καὶ ταῦτα πράξαντες* collato Herod. I 197. VII 144 simul ad *εἴργασθε* et ad *ὅμως φατέ* refert; nam huic quidem eadem locutionis *καὶ ταῦτα* vis quae *εἴργασθε* verbo apta non est. — *τήν τε λυθεῖσαν ὁμολογίαν*, i. e. *τό τε λυθῆναι τὴν ὁμολ.* Similiter paulo post. Cf. adn. 36, 2. — *τὴν περὶ . . . ὑπόσχεσιν.* Haec grammatice sic expedienda: *τὴν*

ἣν τὰ ἐν τοῖς ἀγροῖς ὑμῖν μὴ ἀδικῶμεν, ὅμως
φατὲ ἡμᾶς παρανομῆσαι καὶ αὐτοὶ ἀξιοῦτε μὴ ἀντι-
δοῦναι δίκην. οὔκ, ἥν γε οὗτοι τὰ ὀρθὰ γιγνώ- 4
σκωσι· πάντων δὲ αὐτῶν ἕνεκα κολασθήσεσθε.

(εʹ) τοῦ προτρεπτικοῦ μέρους τοῦ τῶν Πλαταιῶν λόγου ἀνασκευή.

67. Καὶ ταῦτα, ὦ Λακεδαιμόνιοι, τούτου ἕνεκα 1
ἐπεξήλθομεν καὶ ὑπὲρ ὑμῶν καὶ ἡμῶν, ἵνα ὑμεῖς
μὲν εἰδῆτε δικαίως αὐτῶν καταγνωσόμενοι, ἡμεῖς
δὲ ἔτι ὁσιώτερον τετιμωρημένοι, καὶ μὴ παλαιὰς 2
ἀρετάς, εἴ τις ἄρα καὶ ἐγένετο, ἀκούοντες ἐπικλα-
σθῆτε, ἃς χρὴ τοῖς μὲν ἀδικουμένοις ἐπικούρους
εἶναι, τοῖς δὲ αἰσχρόν τι δρῶσι διπλασίας ζη-
μίας, ὅτι οὐκ ἐκ προσηκόντων ἁμαρτάνουσι. μηδὲ
ὀλοφυρμῷ καὶ οἴκτῳ ὠφελείσθων, πατέρων τε
τάφους τῶν ὑμετέρων ἐπιβοώμενοι καὶ τὴν σφε-
τέραν ἐρημίαν. καὶ γὰρ ἡμεῖς ἀνταποφαίνομεν 3
πολλῷ δεινότερα παθοῦσαν τὴν ὑπὸ τούτων ἡλι-

§ 4. οὔκ Cass. Cl. T. Mosqu. et a rec. mau. Pal. Vulgo οὐκ. Cf. adn.
Cap. 67. § 2. ὠφελείσθωσαν codd. Cf. sd. 39, 6.

περὶ αὐτῶν, (ἤγουν ὑμᾶς) μὴ κτενεῖν (αὐτούς), ἡμῖν ψευσθεῖσαν ὑπόσχεσιν, i. e. τὸ ψευσθῆναι ἡμῖν τὴν ὑπόσχεσιν ὅτι οὐ κτενεῖτε αὐτούς. Ceterum cf. sd. et de vv. τὴν ὑπόσχεσιν μὴ κτενεῖν supra 58, 1 τὴν δωρεὰν μὴ κτείνειν.

§ 4. οὔκ, ἥν γε cet. „Si grammaticorum praecepta sequimur, potius scribendum est οὔκ [quam οὐκ]." Duk., qui Latine non ita dici posse addit. Cf. de hoc usu solius οὔκ V 101. Fritzsch. ad. Luci. p. 202. Pflugk. ad Eur. Hec. 399.

Cap. 67. § 1. ἵνα ὑμεῖς ... τετιμωρημένοι, ut vos quidem sciatis hos a vobis iuste damnatum iri, nos vero (sciamus) etiam religiosius ultionem nos ab eis petivisse (accusando et, ut condemnentur, efficiendo).

§ 2. καὶ μή. Ante haec virgula ponenda est, quod superior oratio tota in eo versatur, ut Plataeenses suas virtutes laudantes Thebanorumque iniurias querentes refellantur. Cf. 61, 1. Quae autem inde a verbis μηδὲ ὀλοφυρμῷ secuntur, ad restinguendam misericordiam spectant, quam Plataeenses imploraverunt. — εἴ τις ἄρα καὶ ἐγένετο, si modo aliqua etiam fuit, non solum simulatur. Cf. adn. IV 48, 5. — διπλασίας ζημίας. Singularem numerum videri requiri adnotat Arn. Legitur is certe I 86, 1, quo loco sententia illustratur. Sed cf. 39, 7. Ἔστι τί μοι ζημία sonant aliquid mihi poenae est. — οὐκ ἐκ προσηκόντων, contraquam eis convenit. Cf. Matth. Gr. § 574 p. 1834. Bernh. Synt. p. 461. — πατέρων ... ἐρημίαν. Vid. 57, 4. 59, 2.

§ 3. ἡλικίαν, iuventutem, pro concreto, ut νεότης II 8, 1.

*κίαν ἡμῶν διεφθαρμένην, ὧν πατέρες οἱ μὲν
πρὸς ὑμᾶς τὴν Βοιωτίαν ἄγοντες ἀπέθανον ἐν
Κορωνείᾳ, οἱ δὲ πρεσβῦται λελειμμένοι κατ' οἰ-
κίας ἐρῆμοι πολλῷ δικαιοτέραν ὑμῶν ἱκετείαν
4 ποιοῦνται τούσδε τιμωρήσασθαι. οἴκτου τε ἀξιώ-
τεροι τυγχάνειν οἱ ἀπρεπές τι πάσχοντες τῶν
ἀνθρώπων· οἱ δὲ δικαίως, ὥσπερ οἵδε, τὰ ἐναν-
5 τία ἐπίχαρτοι εἶναι. καὶ τὴν νῦν ἐρημίαν δι' ἑαυ-
τοὺς ἔχουσι· τοὺς γὰρ ἀμείνους ξυμμάχους ἑκόν-
τες ἀπεώσαντο. παρενόμησάν τε οὐ προπαθόντες
ὑφ' ἡμῶν, μίσει δὲ πλέον ἢ δίκῃ κρίναντες καὶ
οὐκ ἀνταποδώσοντες νῦν τὴν ἴσην τιμωρίαν· ἔννομα*

§ 3. *καὶ οἰκίαι* codd. Cf. adn.

§ 5. *παρενόμησαν* Gr., reliqui *παρηνόμησαν*. Exempla perfecti apud Atticos quidem scriptores semper reduplicati (Xen. Hist. Gr. II 1, 31 *παρενενομήκεσαν*, 3, 36 *παρανενομηκέναι*, Dem. XXI 9 *παρανενομηκώς*, XXXXIII 71 *παρανενομήκασιν*, XXXXIV 31. LIV 2 *παρανενομῆσθαι*) documento sunt hos ipsam linguae rationem secutos esse. Longe diversum est *παρημέλουν* (I 25, 3) ex *παρά* et *ἀμελέω* ortum. Itaque eadem augmenti forma hic et Lys. III 17 inferenda est, quam nunc habes apud Herod. VII 288. Dem. XVII 22. Aeschin. III 77. Quam mature verbi originem ignorare coeperint, ostendit *παρηνομημένου* in Corp. inscr. n. 269, 1 e (titulus in Caria factus est a. 355 ante Chr.), nisi lapicidae errorem statuere mavis, qualem ibidem habes *βασιλέοντος* pro *βασιλεύοντος*. Scriptoribus certe hanc qualiscumque est ignorantiam vix recte imputaveris.

ἀνταποδόντες codd. Cf. adn.

— *διεφθαρμένην*. Plataeis. — *οἱ μὲν ... Κορωνείᾳ*. Cf. I 113 et supra 62, 5. — *οἱ δὲ ... ἐρῆμοι*, alii senes relicti in domibus (filiis) orbi. Verba *κατ' οἰκίας* (cf. 30, 2. VIII 92, 2) *διὰ μέσου* collocata ad *λελειμμένοι* et *ἐρῆμοι* simul spectant. Cf. adn. 60. Non recte tuentur codd. scripturam interpretantes: alii senes relicti et domus eorum orbae; nam sic *αἱ οἰκίαι* legi oportet. Nobis *πατέρες* duobus membris (*οἱ μὲν ... οἱ δὲ ...*) antepositum ostendebat de solis patribus sermonem esse. — *ὑμῶν*. Genetivus apud *ἱκετείας* nomen ita legitur, ut apud *ἱκέτου* vocabulum 59, 2.

§ 4. *οἱ δὲ δικαίως*. Subaud. *πάσχοντές τι*. — *τὰ ἐναντία* adverbialiter. Cf. Bernh. Synt. p. 130. Pflugk. ad Eur. Hel. 310. — *ἐπίχαρτοι εἶναι* (*ἀξιώτεροι*), digniores, quorum malis omnes gaudeant. „Etenim *ἐπίχαρτος*, inquit Salomo Prov. XI 3, *ἀσεβῶν ἀπώλεια*.“ Bloomf.

§ 5. *πλέον ἤ*, potius quam. Cf. II 89, 6. V 9, 6. — *ἀνταποδώσοντες*. Codd. scripturam *ἀνταποδόντες* falsam esse eo apparet, quod poenam non iam rependerunt sed rependent eaque res longe diversi temporis est atque *κρίναντες*. Proximum *ἔννομα γὰρ πείσονται*, quo causa affertur, cur poena eorum impar sit, ostendit futurum reponendum esse. — *ἔννομα ... πείσον-*

γὰρ πείσονται καὶ οὐχὶ ἐκ μάχης χεῖρας προϊ-
σχόμενοι, ὥσπερ φασίν, ἀλλ' ἀπὸ ξυμβάσεως ἐς
δεήσεις καὶ ἐπίλογοι. δίκην σφᾶς αὐτοὺς παραδόντες. ἀμύνατε οὖν, ὦ 6
Λακεδαιμόνιοι, καὶ τῷ τῶν Ἑλλήνων νόμῳ ὑπὸ
τῶνδε παραβαθέντι, καὶ ἡμῖν ἄνομα παθοῦσιν
ἀνταπόδοτε χάριν δικαίαν ὧν πρόθυμοι γεγενή-
μεθα, καὶ μὴ τοῖς τῶνδε λόγοις περιωσθῶμεν
ἐν ὑμῖν, ποιήσατε δὲ τοῖς Ἕλλησι παράδειγμα οὐ
λόγων τοὺς ἀγῶνας προθήσοντες ἀλλ' ἔργων, ὧν
ἀγαθῶν μὲν ὄντων βραχεῖα ἡ ἀπαγγελία ἀρκεῖ,
ἁμαρτανομένων δὲ λόγοι ἔπεσι κοσμηθέντες προ-
καλύμματα γίγνονται. ἀλλ' ἢν οἱ ἡγεμόνες, ὥσπερ 7
νῦν ὑμεῖς, κεφαλαιώσαντες πρὸς τοὺς ξύμπαντας

ται. Hacc apud Bekk. est interpositio, quae interpunctio nobis ideo improbanda videtur, quia non intellegimus, quomodo Plataeenses eo, quod se dediderint, vel postquam se dediderint, iniuste egisse dicantur, id quod fit verbis παρενόμησαν παραδόντες σφᾶς αὐτούς. Durissimam distinctionem et explicationem excogitavit Goell. sola ἔννομα γάρ interiecta esse arbitratus. — καὶ οὐχί, et nequaquam, scil. πείσονται. — χεῖρας προϊσχόμενοι. Cf. 66, 2. — ὥσπερ φασίν. Vid. 58, 3. — ἀπὸ ξυμβάσεως . . . παραδόντες. Vid. 52, 2 sq.

§ 6. ἀμύνατε . . . καί. Sic incipiens Thucydides proprie verba ἀνταπόδοτε . . . γεγενήμεθα additurus non erat. Cf. de τέ adn. I 16 et verborum apud καὶ . . . καί hanc ob causam traiectorem exempla 71, 1. IV 105, 1. V 16, 1. 61, 2. 88. VI 65, 1. — τῷ . . . νόμῳ . . . παραβαθέντι. Vid. 66, 2. — ὧν πρόθυμοι, i. e. τούτων ἃ πρόθυμοι, ut τὸ προταλαιπωρεῖν πρόθυμος ἦν legimus II 53, 3. Saepius πρόθυμος ἔς τι dicitur. — μὴ τοῖς . . . ὑμῖν, ne propter istorum orationem apud vos repulsam feramus, Port. Cf. adn. 57, 4. — ποιήσατε . . . παράδειγμα, i. e. δείξατε. Quare participium sequitur. Cf. adn. 40, 8. — λόγων τοὺς ἀγῶνας. „Refertur ad id genus rhetoricarum exercitationum, quod tunc [apud Athenienses maxime] valebat. Cf. 37, 4. 38, 3.“ Bloomf. Ῥητόρων ἀγῶνα vocat Demosth. XVIII 226. Articuli vis haec est: ea certamina, quae proponetis, non verborum, sed factorum (certamina) proponetis. — προθήσοντες. Similiter προκεῖσθαι ἀγῶνα dixerunt Diod. et alii. — ἁμαρτανομένων δέ. De verbis ἔργα ἁμαρτάνεται cf. adn. II 65, 11. — λόγοι ἔπεσι κοσμηθέντες, orationes verbis exornatae, verborum ornatu excultae. Cf. Lob. ad Soph. Ai. 1096. Bergk. Hist. litt. Gr. I p. 432, 24 et cum sententia Sal. Iug. 85. Similiter nonnulli II 41, 4 ἔπη intellegunt, ubi tamen cf. adn.

§. 7. κεφαλαιώσαντες, rebus singulis in unam summam contractis, omnia summatim attingentes, breviter complexi. Omnino de brevi agendi et cognoscendi ratione accipi posse adnotat Heilm., et plane alienam notionem ei verbo

διαγνώμας ποιήσησθε, ἧσσόν τις ἐπ' ἀδίκοις ἔργοις λόγους καλοὺς ζητήσει.“

1 68. *Τοιαῦτα δὲ οἱ Θηβαῖοι εἶπον. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι δικασταὶ νομίζοντες τὸ ἐπερώτημα σφίσιν ὀρθῶς ἕξειν, εἴ τι ἐν τῷ πολέμῳ ὑπ' αὐτῶν ἀγαθὸν πεπόνθασι, διότι τόν τε ἄλλον χρόνον ἠξίουν δῆθεν αὐτοὺς κατὰ τὰς παλαιὰς Παυσανίου μετὰ τὸν Μῆδον σπονδὰς ἡσυχάζειν καὶ* | Λακεδαιμόνιοι δίκην παρὰ τῶν Πλαταιῶν λαμβάνουσιν ὠμοτάτην, χαρισάμενοι Θηβαίοις.

affinxit Goell. Cum tamen alibi semper de sermone dici videatur, ut VI 91, 7. VIII, 53, 1 hic quoque maxime ad brevem illam interrogationem 52, 4 respicitur. Nam hoc participium, ut paulo post **ποιήσησθε**, non tam cum generali illo **ἡγεμόνες** quam cum **ὑμεῖς** pronomine esse congruens recte vidit Arn. — **διαγνώμας**. Cf. adn. I 87, 6. — **ποιήσησθε**. Verbi persona ad rem comparatam accommodata est. Cf. adn. I 82, 1.

Cap. 68. § 1. **τοιαῦτα δέ**. Cf. adn. I 44, 1. — **οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι δικασταί**. Verba finita horum nominativorum sunt **ἀπέκτειναν** et **ἐποιήσαντο**. — **τὸ ἐπερώτημα**. Vid. 52, 4. — **ἕξειν**. Futurum propter **αὖθις . . . ἐρωτῶντες** quod sequitur. Superius **ὀρθῶς** Bloomf. male explicat utiliter, cum esse recte, iuste, ex proximis liqueat. — **διότι τόν τε . . . ἡσυχάζειν**. Verbis **διότι τε ἠξίουν** qui respondere volunt **καὶ . . . ἡγούμενοι** orationisque mutationem eandem esse, quam reperimus I 1, 1 in verbis **ὅτι ἀκμάζοντές τε ἦσαν . . . καὶ . . . ὁρῶν**, non satis cogitaverunt, ut iusta fieret oppositio, **ὕστερον** cum participio **ἡγούμενοι** coniungendum fuisse. Ita fit deleto **ὅτε**; sed ne sic quidem omnia recte videntur procedere, cum propter sententiam **καὶ νῦν . . . ἡγούμενοι** potius exspectes. Quodsi **καὶ . . . ἡγούμενοι** cum **διότι τε ἠξίουν** verbis iungi nequit, reliquum est, ut **καὶ ὅτε ὕστερον** aut ad **προείχοντο** aut ad **ἐδέξαντο** referatur. Hoc autem duabus de causis statui nequit, primum quod Lacedaemonii ante spretam condicionem, non post eam Plataeenses quiescere volebant; deinde quominus ita sententiam expediamus, **ὡς** obstat, quo **ὡς ἐδέξαντο** verba alio spectare apparet; nam **ὡς** pro **ὅτι** particula post interpositionem iteratum esse (cf. Xen. Cyr. V 3, 30. Kuehn. Gr. § 771,3) ideo statui nequit, quod hac ratione **ἃ . . . προείχοντο κ. τ. λ.** non interposita sed obiectum sunt **οὐκ ἐδέξαντο** verborum. Iam vero, ut, quod unum restat, **καὶ ὅτε ὕστερον** cum **προείχοντο** iungatur, **ἃ** auctoribus Heilmanno et Class. delendum est. — **τόν τε ἄλλον χρόνον ἠξίουν . . . καὶ ὅτε ὕστερον . . . προείχοντο**. Plataeenses quiescere Lacedaemonii et per reliquum tempus volebant et postea cum pacis condicio ab Archidamo oblata est (cf. II 72, 1). Illud magis simulatum quam verum esse adiuncta **δῆθεν** particula ostendit. Semel saltem id factum esse ex II 72, 1 **ἅπερ καὶ τὸ πρότερον ἤδη προυκαλεσάμεθα** cognoscitur. — **τὰς παλαιὰς . . . σπονδάς**. Pactum vel promissum Pausaniae **στρατεῦσαι μηδένα ποτὲ ἀδίκως ἐπ' αὐτούς** (II 71, 2), a Plut. Arist. 21 magnificentius his verbis expressum: **Πλαταιεῖς ἀσύλους καὶ ἱεροὺς ἀφεῖσθαι**. — **μετὰ τὸν Μῆδον**, i. e. post cladem Medi,

ὅτε ὕστερον [ἃ] πρὸ τοῦ περιτειχίζεσθαι προείχοντο αὐτοῖς κοινοὺς εἶναι κατ' ἐκεῖνα, ὡς ⟨δ'⟩ οὐκ ἐδέξαντο, ἡγούμενοι τῇ ἑαυτῶν δικαίᾳ βουλήσει ἔκσπονδοι ἤδη ὑπ' αὐτῶν κακῶς πεπονθέναι, αὐ-

devicto Medo. Ita post Cremonam Tac. Hist. III 49, post vina Hor. Carm. I 18, 5. Cf. id. III 21, 19 et Rupert. ad Tac. l. d. et adnot. V 2, 1. — προείχοντο] προεβάλλοντο. Schol. Cf. IV 87, 2. — κοινοὺς εἶναι] τουτέστιν Ἀθηναίων καὶ Λακεδαιμονίων. Schol. Cf. adn. 53, 2. — ἐκεῖνα] τὰ τοῦ Παυσανίου. Schol. De neutro cf. Krueg. Gr. § 58, 3 adn. 6. — ὡς ⟨δ'⟩ οὐκ ἐδέξαντο, ἡγούμενοι . . . πεπονθέναι cum procul dubio ad causam pertineant, cur Lacedaemonii interrogationem recte se habere putaverint, participium ἡγούμενοι autem verbo ἠξίουν subditum esse nequeat, quod illi non opinionem eam habentes postulaverunt, sed postquam postulaverunt, opinati sunt, ut iuxta ponerentur διότι . . . ἠξίουν et ἡγούμενοι (cf. adn. I 1, 1), δ' addendum erat. Si quidquam ex perversa Vallae interpretatione hic concludi potest, haud temere hoc eum legisse conicias. Vertit enim: at ubi repudiata condicio est. Idem ἃ omittit. — ἡγούμενοι . . . πεπονθέναι, rati se propter sua iusta postulata (ab illis neglecta) iam ut foederis expertes ab illis violatos, Port. (nisi quod hostes male addidit). Ita haec videntur intellegenda, si recte scripta sunt. Verba ab illis neglecta omitti a Thuc. ideo potuerunt, quod antecedunt haec: ὡς οὐκ ἐδέξαντο. Ἔκσπονδοι non explicandum quia ἔκσπονδοι sint, sed se, qui (seu dum) nulla societate adstricti sint, qua ad parcendum illis permoverentur. Erant autem ἔκσπονδοι, quia Plataeenses condiciones ab Archidamo oblatas spreverant. Et „cum essent ἔκσπονδοι, Graecorum iudicio sine certis legibus cum eis vivebant; quare nihil prohibebat, quin supplicio eos afficerent . . . Solum igitur, quod Spartiatae considerabant, erat, num illo foedere, quod Pausanias cum Plataeensibus fecisset, solutos se iudicarent.“ Arn. Falsas aliorum enodationes vide in ed. mai. Comment. et Supplem. Accedat Bloomfieldiana praeter eam, quam pauloante probavimus, in ed. 2 proposita: optimum consilium habentes (with perfectly just intentions of their own), quam notionem soli dativo non subiectam esse apparet. Unum exemplis demonstrare non possumus, βούλησιν postulationem seu oblatam condicionem sonare. Arnoldo igitur in ed. 2 verba τῇ ἑαυτῶν δικαίᾳ βουλήσει non solum propter novam et Atticis prorsus ignotam vim vocis βούλησις, sed etiam propter universam formam et compositionem adeo dissimilia sermoni Graeco aetatis Thucydideae videntur, ut ea aut depravata aut ex scholio orta esse censeat. Quodsi ex interpretamento haec verba orta esse statuimus (et fatendum est hoc plurimum probabilitatis habere), Thucydidem τῇ δικαιώσει scripsisse facile conicias. Ita enim Lacedaemonii ea quam ex foederis iure instituerant postulatione se foedere solutos esse opinantur. Nempe δικαίωσις proprie est postulatio ex iure facta. Cf. V 17, 2. Similem atque hic immigrasse statuimus eiusdem vocabuli interpretationem habet schol. III 82, 4 δικαιώσει δὲ ἀντὶ τοῦ τῇ ἑαυτῶν δικαίᾳ κρίσει et V

θις τὸ αὐτὸ ἕνα ἕκαστον παραγαγόντες καὶ ἐρω-
τῶντες, εἴ τι Λακεδαιμονίους καὶ τοὺς ξυμμάχους
ἀγαθὸν ἐν τῷ πολέμῳ δεδρακότες εἰσίν, ὁπότε
μὴ φαῖεν, ἀπάγοντες ἀπέκτεινον καὶ ἐξαίρετον
2 ἐποιήσαντο οὐδένα. διέφθειραν δὲ Πλαταιῶν μὲν
αὐτῶν οὐκ ἐλάσσους διακοσίων, Ἀθηναίων δὲ πέντε
καὶ εἴκοσιν, οἳ ξυνεπολιορκοῦντο· γυναῖκας δὲ ἠν-
3 δραπόδισαν. τὴν δὲ πόλιν ἐνιαυτὸν μέν τινα [Θη-
βαῖοι] Μεγαρέων ἀνδράσι κατὰ στάσιν ἐκπεπτω-
κόσι καὶ ὅσοι τὰ σφέτερα φρονοῦντες Πλαταιῶν
περιῆσαν ἔδοσαν ἐνοικεῖν· ὕστερον δὲ καθελόντες
αὐτὴν ἐς ἔδαφος πᾶσαν ἐκ τῶν θεμελίων ᾠκοδό-
μησαν πρὸς τῷ Ἡραίῳ καταγώγιον διακοσίων

17, 2 **δικαιώσεις**] *αἰτήματα δίκαια*. — **τὸ αὐτὸ ἕνα ἕκαστον παραγαγόντες καὶ ἐρωτῶντες**. Est *σχῆμα διὰ μέσου*, de quo vid. Bernh. Synt. p. 351. Lob. ad Soph. Ai. 477. Wund. in Cens. Ai. Lob. p. 181 sqq. al. in ed. mai. c. *Παράγειν* hic et V 45, 4. 46, 5. VIII 53, 2 est producere (in medium). — **ὁπότε μὴ φαῖεν**. Cf. adn. II 15, 1. — **ἀπέκτεινον**. Cf. Dem. LIX 103 et de turpitudine rei Isocr. XIV 62.

§ 2. Cum numeris huius paragraphi cf. II 78, 3. III 20, 2. 24, 2. — **ξυνεπολιορκοῦντο**. Cf. Krueg. Gr. § 53, 2 adn. 8.

§ 3. **ἐνιαυτόν τινα**, circiter annum, ut numeralibus aliquotiens *τις* additur. Cf. adn. 111, 4. Omittitur *ἕνα*, quod solum *ἐνιαυτός* unum annum significat. Cf. 27, 2. VII 28, 3. — **Θηβαῖοι** recte del. Class. Nam omnium rerum, quae usque ad vocabulum *ἀπεμίσθωσαν* narrantur, eosdem esse auctores facile patet. Verbi *ἀπεμίσθωσαν* autem subiectum esse Peloponnesios sive Lacedaemonios proximum *καὶ ἐνέμοντο Θηβαῖοι* ostendit. Atque urbem diruisse terramque locasse Lacedaemoniorum duces Diod. XII 56, 6 tradit. — **Μεγαρέων . . . ἐκπεπτωκόσι**. Cf. IV 66. — **τὰ σφέτερα φρονοῦντες**. Similiter VI 51, 2 *τὰ τῶν Συρακοσίων φρονοῦντες*. Cf. adn. 63, 2 et de re II 2, 2. — **ἐς ἔδαφος . . . ἐκ τῶν θεμελίων**. Ne alterutrum superfluat, *ἐκ τῶν θεμελίων* (adverbialiter dicitur *ἐκ θεμελίων*) cum *ᾠκοδόμησαν* iunge, ut ex fundamentis urbis dirutae deversorium aedificasse dicantur. Privata aedificia praeter fundamenta ex lăteribus vel lutamento exstructa erant (cf. Boeckh. Oec. civ. I p. 93). Publicum deversorium totum ex saxo factum est. *Ἐς ἔδαφος* iterum IV 109, 1. Male intellectam Thucydideam formulam imitatus est Procopius verbis *καθεῖλε μὲν αὐτὸ ἐς τὸ ἔδαφος ἐκ τῶν θεμελίων* de Aedif. p. 12 d. — **πρὸς τῷ Ἡραίῳ**. De hoc templo vid. Herodot. IX 52. Paus. IX 2, 5. Plut. Arist. 18. Krus. Hell. II 1 p. 595. Leak. Graec. sept. II p. 364. Bursian. Geogr. p. 244. — **καταγώγιον**. Ut videtur, ad homines pios, qui templum Iunonis visitarent, recipiendos. De his deversoriis vid. Beck. Charicl.

ποδῶν πανταχῇ κύκλῳ οἰκήματα ἔχον κάτωθεν καὶ ἄνωθεν, καὶ ὀροφαῖς καὶ θυρώμασι τοῖς τῶν Πλαταιῶν ἐχρήσαντο, καὶ τοῖς ἄλλοις ἃ ἦν ἐν τῷ τείχει ἔπιπλα, χαλκὸς καὶ σίδηρος, κλίνας κατασκευάσαντες ἀνέθεσαν τῇ Ἥρᾳ, καὶ νεὼν ἑκατόμποδον λίθινον ᾠκοδόμησαν αὐτῇ. τὴν δὲ γῆν δημοσιώσαντες ἀπεμίσθωσαν ἐπὶ δέκα ἔτη, καὶ ἐνέμοντο Θηβαῖοι. σχεδὸν δέ τι καὶ τὸ ξύμπαν 4 περὶ Πλαταιῶν οἱ Λακεδαιμόνιοι οὕτως ἀποτετραμμένοι ἐγένοντο Θηβαίων ἕνεκα, νομίζοντες ἐς τὸν πόλεμον αὐτοὺς ἄρτι τότε καθιστάμενον

I p. 186 sq. — πανταχῇ, quoquoversus (i. e. in quadratum). Cf. Hier. Muell., qui hoc adverbium rectius ad superiora quam ad ea, quae secuntur, referri docet, etsi πανταχῇ κύκλῳ recte coniungi videbimus VII 79, 5. — οἰκήματα, cubicula. Cf. Stallb. ad Plat. Phaed. c. 65. — κάτωθεν καὶ ἄνωθεν, i. e. κάτω καὶ ἄνω. Cf. adn. II 102, 2. — τοῖς ἄλλοις. Est is dativus, pro quo etiam genetivus materiae legitur. Cf. Matth. Gr. § 374 b adn. — ἐν τῷ τείχει . . . σίδηρος. In his si ἐν τῷ τείχει sonant in muro, χαλκὸς καὶ σίδηρος oportet sint retinacula ferrea, quae opus lapideum in summo muro firmaverint (cf. I 93), similesque res aeneae. Ita Bloomf. explicat. Sed primum, etsi σίδηρος in muris exstruendis aliquotiens (ut praeter l. d. IV 69. VI 88) commemoratur, aeris in eis mentionem fieri non meminimus. Deinde ἐπίπλων nomen supellectilem magis quam materiam significans satis recte de illis retinaculis et illo aere vix dicatur. Denique cum antea ὀροφαὶ καὶ θυρώματα domuum Plataeensium fuerint, τὰ ἄλλα ἃ ἦν ἐν τῷ τείχει ἔπιπλα de ipsius muri partibus quibusdam explicari posse non existimamus. Quare Heilm. ἐν τῷ τείχει recte intra moenia, i. e. in urbe, videtur interpretatus esse. Cf. I 62, 6 ἐς τὸ τεῖχος κατέφυγεν. — κλίνας. Attende materiem harum κλινῶν. De κλίναις Graecorum universis vid. Beck. Charicl. II p. 115 sq. Hic sunt lecti aerati vel triclinia aerata Latinorum. Vid. interpr. Liv. XXXIX 6, 7. „Hi autem lecti aut usui hospitum in sacris sollemnibus erant destinati aut, id quod Bloomf. existimat, non in templi, sed in deversorii usum facti, ut, qui adoratum venissent, in eis cubarent.“ Arn. in ed. 2. Suam sententiam pluribus tuetur Bloomf. in ed. 2. — νεών. Hanc aediculam ei, quae iam in Ἡραίῳ seu sacro territorio (ἱερῷ) Iunonis fuisset, additam esse a Thebanis, ut deos Plataeenses propitiarent, suspicatur Arn. — ἐνέμοντο. Cf. adn. I 2, 2. II 15, 2.

§ 4. σχεδὸν δέ τι καὶ τὸ ξύμπαν, propemodum autem atque adeo omnino. „Dicendi genus σχεδόν τι redit V 66, 4 et VII 33, 2.“ Arn. Cf. Matth. Gr. § 487, 4 et de vv. τὸ ξύμπαν adn. I 145. De καί in gradatione posito vid. Matth. Gr. § 620, 1 e. — περὶ Πλαταιῶν, quod attinet ad Plat. — ἀποτετραμμένοι ἐγένοντο. Cf. Matth. Gr. § 560. Appellatur schema Chalcidicum (Chalcidense). — ἄρτι . . . καθιστάμενον. Cf. adn. 3, 1.

5 ὠφελίμους εἶναι. καὶ τὰ μὲν κατὰ Πλάταιαν ἔτει τρίτῳ καὶ ἐνενηκοστῷ ἐπειδὴ Ἀθηναίων ξύμμαχοι ἐγένοντο οὕτως ἐτελεύτησεν.

Λακεδαιμόνιοι ὡς ἐς τὴν Κέρκυραν πλευσούμενοι παρασκευάζονται.

1 69. Αἱ δὲ τεσσαράκοντα νῆες τῶν Πελοποννησίων αἱ Λεσβίοις βοηθοὶ ἐλθοῦσαι, ὡς τότε φεύγουσαι διὰ τοῦ πελάγους ἔκ τε τῶν Ἀθηναίων ἐπιδιωχθεῖσαι καὶ πρὸς τῇ Κρήτῃ χειμασθεῖσαι [καὶ] ἀπ' αὐτῆς σποράδες πρὸς τὴν Πελοπόννησον κατηνέχθησαν, καταλαμβάνουσιν ἐν τῇ Κυλλήνῃ τρισκαίδεκα τριήρεις Λευκαδίων καὶ Ἀμπρακιωτῶν καὶ Βρασίδαν τὸν Τέλλιδος ξύμβουλον Ἀλ-
2 κίδᾳ ἐπεληλυθότα. ἐβούλοντο γὰρ οἱ Λακεδαιμόνιοι, ὡς τῆς Λέσβου ἡμαρτήκεσαν, πλέον τὸ ναυτικὸν ποιήσαντες ἐς τὴν Κέρκυραν πλεῦσαι στασιάζουσαν, δώδεκα μὲν ναυσὶ μόναις παρόντων

Cap. 69. § 1. *τρισκαίδεκα*. *Τρεισκαίδεκα* Mosqu. Bekk. et taciti It. et Vat. Sed aut *τρεῖς καὶ δέκα* aut *τρισκαίδεκα* scribendum. Cf. Lob. ad Phryn. p. 409. Numerale deest in Cass. Aug. Pal. Reg.

§ 5. *τρίτῳ καὶ ἐνενηκοστῷ*. Itaque a. Chr. n. 519. „Olympiadum ratio hac de re variat [velut in Muell. Dor. et Clint. Fast. Hell.], quod, cum Plataeae aestate deditae sint, utrum Ol. LXXXIIIae anno [primo] exeunte, an altero ineunte captae sint, non constat. Quare Plataeenses aut Ol. LXV 1 aut LXV 2 in Atheniensium societatem pervenisse reperiuntur." Muensch. de Reb. Plataeens. p. 51. De dubitatione ex Cleomenis rebus exorta vid. ed. mai. Groteus in Hist. Gr. IV p. 224, vers. germ. II p. 456 *τρίτῳ καὶ ὀγδοηκοστῷ* legendum esse docet eique assentitur Duncker Hist. antiqu. IV p. 448. Contra numerum a codd. traditum tuentur Curtius Hist. Gr. I p. 318. Schoemann. Antiqu. II p. 72. Cum illis facit Sickel Symb. ad explic. Thuc. p. 8 (Halis 1863). — *ἐπειδὴ . . . ἐγένοντο*. Vid. 52, 1 et ibi adn.

Cap. 69. § 1. *αἱ δὲ τεσσαράκοντα νῆες*. Vid. c. 29. — *τότε*. Cf. adn. I 101, 2. Respicitur autem ad 33, 1. — *ἔκ τε τῶν Ἀθηναίων*. A Pachete. Vid. 33, 2 sq. et de praepositione Antiph. II 8, 1. Matth. Gr. § 574. — *ἐπιδιωχθεῖσαι*. Idem verbum de eadem re affuit 33, 3. In eo *ἐπί* intensivum esse et significare proxime seu *ἐπὶ πόδα* hic putat Bloomf. At idem ad c. 108 omnino a tergo persequi, insequi interpretatur. Rectius quam Goell. ad c. 33. — *σποράδες* idem atque *σποράδες γενόμεναι*, i. e. *διασπαρεῖσαι* esse et cum superioribus participiis coniungendum vulgo putant. At aptius quam haec cum *κατηνέχθησαν* cohaeret. Quare recte *καὶ* delevit Class. — *ξύμβουλον*. Cf. adn. II 85, 1.

§ 2. *δώδεκα μὲν . . . προφθάσωσι*, et quod cum duodecim duntaxat navibus

Ἀθηναίων περὶ Ναύπακτον, πρὶν δὲ πλέον τι ἐπιβοηθῆσαι ἐκ τῶν Ἀθηνῶν ναυτικὸν ὅπως προφθάσωσι· καὶ παρεσκευάζοντο ὅ τε Βρασίδας καὶ ὁ Ἀλκίδας πρὸς ταῦτα.

στάσις Κερκυραίων, ὧν οἱ ἐν Κορίνθῳ αἰχμάλωτοι γενόμενοι κατελθόντες Πειθίαν πρῶτον μὲν ἐς δίκην ὑπάγουσιν, ἔπειτα κτείνουσι.

70. Οἱ γὰρ Κερκυραῖοι ἐστασίαζον, ἐπειδὴ οἱ 1
αἰχμάλωτοι ἦλθον αὐτοῖς οἱ ἐκ τῶν περὶ Ἐπίδαμνον ναυμαχιῶν ὑπὸ Κορινθίων ἀφεθέντες, τῷ μὲν λόγῳ ὀκτακοσίων ταλάντων τοῖς προξένοις διηγγυημένοι, ἔργῳ δὲ πεπεισμένοι Κορινθίοις Κέρκυραν προσποιῆσαι. καὶ ἔπρασσον οὗτοι ἕκαστον τῶν πολιτῶν μετιόντες ὅπως ἀποστή-

Athenienses ad Naupactum essent, et ut, antequam maior aliqua classis Athenis subsidio venisset, praeverterent. Ὅπως Thucydides, quo clarius **δώδεκα ναυσὶ μόναις παρόντων** et **πλέον τι ἐπιβοηθῆσαι** contraria ponerentur, ante **προφθάσωσι** demum collocavit. Cf. adn. I 10, 2. IV 4, 1. Quod si huic explicationi obstare dicas, quod Lacedaemonii Corcyram non ideo, ut, priusquam Athenienses maiorem classem collegissent, illuc pervenirent, sed ut eam, si ante illud tempus navigassent, sibi conciliarent, petituri fuerint, Goeller id ipsum tam perspicuum esse respondet, ut scriptori non opus fuerit dicere **ὅπως προφθάσωσι καὶ τὴν πόλιν προσποιήσωνται**. De duodecim illis navibus vid. 75, 1.

Cap. **70.** § 1. **ἐστασίαζον.** Cf. Diod. XII 57. — **οἱ αἰχμάλωτοι.** Vid. I 54. 55. — **περὶ Ἐπίδαμνον.** Proprie apud Sybota. Vid. I 47 sqq. „Haud dubie Thuc. omnia ea, quae ineunte bello in Ionio mari gesta sunt, ad Epidamnum ideo rettulit, quia non procul ab illa . . . gerebantur, et certe vel ad oppugnationem vel ad defensionem et liberationem eius urbis spectabant.“ Haack. Cf. Diod. l. d. — **ὀκτακοσίων ταλάντων . . . διηγγυημένοι,** sponsione octingentum talentum facta ab hospitibus ipsorum publicis, talentis octingentis redempti datis fideiussoribus hospitibus suis publicis. Ita fere Port., ut dativus positus sit pro praepositione **ὑπό** et genetivo. Cf. Diod. l. d. De genetivo pretii cf. Dionys. Antiqu. VII 12 **διεγγυήσαντες τὰ σώματα χρημάτων.** Ad rem quod attinet, „cum binae minae usitatum redemptionis pretium gravis armaturae militum proeliis captorum apud Peloponnesios fuerint (vid. Herod. VI 79), octingenta talenta pretium circiter ducentorum quinquaginta hominum (vid. I 55) incredibile videatur.“ Arn. Demosthenis milites in Sicilia obsides relinquendos singulos singulis talentis aestimatos esse VII 83 legemus, unde ut iusto maiorem esse numerum **ὀκτακοσίων** forsitan conicias, ita minorem esse **ὀγδοήκοντα**, quem Valla expressit, videtur constare. Maius pretium Class. excusat nobilitate virorum et fallaci pacti simulatione. Infinitum numerum posuit Diod. De variis redemptionis pretiis vid. Boeckh. Oecon. civ. Ath. I p. 100 sq. et Schoem. Antiqu. iur. p. 369. De proxenis cf. adn. II 29, 1. — **μετιόντες,** ambientes. Cf. VIII 73. — **ὅπως ἀποστήσωσιν.** Cf. I 57, 4. Plat. Gorg. 480 e. 481 a.

2 σωσιν Ἀθηναίων τὴν πόλιν. καὶ ἀφικομένης Ἀτ-
τικῆς τε νεὼς καὶ Κορινθίας πρέσβεις ἀγουσῶν,
καὶ ἐς λόγους καταστάντων, ἐψηφίσαντο Κερκυ-
ραῖοι Ἀθηναίοις μὲν ξύμμαχοι εἶναι κατὰ τὰ
ξυγκείμενα, Πελοποννησίοις δὲ φίλοι ὥσπερ καὶ
3 πρότερον. καί (ἦν γὰρ Πειθίας ἐθελοπρόξενός τε
τῶν Ἀθηναίων καὶ τοῦ δήμου προειστήκει) ὑπ-
άγουσιν αὐτὸν οὗτοι οἱ ἄνδρες ἐς δίκην λέγοντες
4 Ἀθηναίοις τὴν Κέρκυραν καταδουλοῦν. ὁ δὲ ἀπο-
φυγὼν ἀνθυπάγει αὐτῶν τοὺς πλουσιωτάτους πέντε
ἄνδρας, φάσκων τέμνειν χάρακας ἐκ τοῦ τε Διὸς

§ 2. *καταστάντων.* Suppl. *τῶν πρέσβεων τοῖς Κερκυραίοις.* Cf. IV 58. — *ξύμμαχοι ... ξυγκείμενα.* Cf. I 44, 1. „*Καίτοι ἐπιμαχίαν μόνον ἐκεῖ ἐποιήσαντο πρὸς ἀλλήλους.*“ *Δούκας.* Eam etiam tunc servatam esse apparet ex adiectis vv. *Πελοποννησίοις ... πρότερον* et ex 75, 1. Latius igitur hic patet vis voc. *ξύμμαχοι* (cf. adn. I 44, 9) et fallitur Muell. de Rep. Corcyr. p. 28. Cf. adn. II 25, 1. *Τὰ ξυγκείμενα* = *τὰς ξυνθήκας.* Cf. V 47, 8. VIII 58, 5.

§ 3. *ἦν γάρ.* Causa *παρενθέτως* praemissa ut I 31, 2. 57, 6. 87, 2. III 107, 3. VII 48, 3. VIII 109, 1. Ubi sententia interposita non cum principali coalescit (cf. adn. I 72, 1), hanc earum necessitudinem interpositionis notis significare nunc placet. — *ἐθελοπρόξενος.* „*Ἐθελοπρόξενος* est, qui sua sponte alterius urbis legatos hospitio excipit [eiusque civium res curat], quamvis nondum ab illa urbe agnitus sit hospes, multo minus in tabulas publicas relatum sit hospitium cum illo contractum esse. Cum vero ius hospitii *ἀνάγραπτον*, id est publico nomine perscriptum est in civitatis albo, tum demum fit *πρόξενος.*“ Kuhn. ad Poll. III 59. 60. Posse *ἐθελοπρόξενον* etiam ab ipsis Corcyraeis nondum sanctum *πρόξενον* existimari dicit Muell. de Rep. Corcyr. p. 43 ob verba schol. non prorsus hanc vim habentia: *ἐθελοπρόξενος*] *ἀφ' ἑαυτοῦ γενόμενος, καὶ μὴ κελευσθεὶς ἐκ τῆς πόλεως· οἱ γὰρ πρόξενοι καλούμενοι ἐκ τῆς ἑαυτῶν πόλεως ἐγένοντο.* Similiter iam Boeckh. Corp. Inscr. I p. 731: non a Corcyraeis constitutus. Sed *πρόξενοι* constitui solebant plerumque ab ea civitate, cuius patrocinium agebant. Cf. Herm. Antiqu. I § 116. Schoemann. Antiqu. Gr. II p. 22. Accusare licebat *ἐθελοπρόξενον*, quod patrocinio sua sponte suscepto non in publica fide erat. — *τοῦ δήμου προειστήκει*, i. e. *τοῦ δήμου προστάτης ἦν.* *Οἱ τοῦ δήμου προστάται τῶν Κερκυραίων* nominantur c. 75, 2 et IV 46, 4. De quibus viris universis vide accuratissime disputantem Wachsmuthium in Antiqu. Gr. I p. 819 sqq. et Muell de Corcyr. Rep. p. 49 sq., qui tamen frustra dubitat, num Pithias *προστάτης τοῦ δήμου* fuerit. Disceptatur, utrum fuerint principes factionis popularis, an magistratus publicus. Recte Schoemann. Antiqu. Gr. I p. 174, 1 monet locos, qui illud cogant, inveniri multos, qui hoc, nullum.

§ 4. *ἀποφυγών*, absolutus. — *φάσκων ... τεμένους.* „Nata est haec apud

τοῦ τεμένους καὶ τοῦ Ἀλκίνου· ζημία δὲ καθ' ἑκάστην χάρακα ἐπέκειτο στατήρ. ὀφλόντων δὲ 5
αὐτῶν καὶ πρὸς τὰ ἱερὰ ἱκετῶν καθεζομένων διὰ πλῆθος τῆς ζημίας, ὅπως ταξάμενοι ἀποδῶσιν, ὁ Πειθίας (ἐτύγχανε γὰρ καὶ βουλῆς ὤν) πείθει ὥστε τῷ νόμῳ χρήσασθαι. οἱ δ' ἐπειδὴ τῷ τε 6

Cap. 70. § 4. τοῦ τεμένους Cass. Aug. Cl. Ven. F. Pal. It. H. Reg. Gr. D. E. Laur. Lugd. al. „Sic c. 81 ἐν τοῦ Διονύσου τῷ ἱερῷ." Duk. Cf. c. 96 et V 47. Vulgo et apud Bekk. deest τοῦ. § 5. ὀφλόντων. Aug. Ven. Pal. It. Vat. H. et in marg. Cl. male ὀφειλόντων. Cf. Buttm. Gr. Ind. verb. anom.

veteres religio lucorum, quam violatam dicebat Pithias. Vid. Ovid. Metam. VIII 741 sqq. et Fast. IV 753. Hinc saepe in Ovidio incaeduus lucus et incaedua silva. Athenienses poenam capitis statuerunt in eos, qui vel minimam ilicem e luco heroum excidissent. Aelian. Var. Hist. V 17." Duk. „Χάρακας Smith. et Heilm. interpretantur palos, [Port. et Kistem. vallos. Sed primum ipsum genus vocabuli in proximis refragatur. Nam χάρακα θηλυκῶς ἐπὶ τῶν ἀμπέλων, ἀρσενικῶς δὲ ἐπὶ τῶν πρὸς πολιορκίαν dici docent veteres grammatici. Cf. Moer. Thom. Lob. ad Phryn. p. 61. Deinde] difficile est ad intellegendum, quo pacto illi viri tot palis indigere potuerint ... Malo igitur cum Hobb. et al. interpretari statumina, pedamenta vitium." Bloomf. Vide plura in ed. mai. Cf. Mans. Spart. II App. IV p. 413 sqq. De τεμένους nomine vid. adnot. I 134, 1, de vineis circum templa sitis cf. c. 90, de ἐκ praepositione adn. II 75, 2. Non ipsas arbores caesas, sed earum ramos amputatos videri contra Arn. adnotat Bloomf. in ed. 2. — τοῦ Ἀλκίνου. Alcinoi τέμενος Corcyraei fortasse id putarunt esse, cuius mentionem facit Hom. Od. VI 293. De Alcinoi et Iovis coniunctione cf. Muell. de Corcyr. Rep. p. 56. — στατήρ. Corinthiorum rationem numariam Corcyrae in usu fuisse ostendit Corp. inscr. Gr. n. 1845. Stater eorum argenteus, qui apud ipsos trium drachmarum erat, δίδραχμον Atticum pondere aequabat. Cf. Hultsch. Metrol. p. 258 sqq.

§ 5. πρὸς τὰ ἱερὰ ... καθεζομένων. Cf. adn. I 126, 1. — πλῆθος, magnitudinem, ut στρατιᾶς πλήθει I 129, 3 et similia dicuntur. — ὅπως ταξάμενοι ἀποδῶσιν, ut accepta aestimatione solverent non poenam, sed aestimatum statuminum pretium. Cf. I 99, 3. — Πειθίας ... πείθει. Quae in his inest adnominatio, eam fortuitam existimamus esse. Cf. tamen VII 89, 2. — βουλῆς ὤν. Hinc substantivum βουλῆς male finxerunt Suid. et schol. Cf. Matth. Gr. § 322 et de articulo omisso Schneid. ad Plat. I p. 399. Senatores autem Corcyraeorum certe plures quam triginta fuisse cur ex hoc Thucydidis capite colligi posse dicat Muell. de Rep. Corcyr. p. 44, nobis non liquet. — ὥστε ... χρήσασθαι, ut lege (in eos) agerent, ut lex valeret. Quare debitores publici ἀτιμίᾳ notati, si ad diem constitutam totam multam non solvissent, magnis malis affecti essent. Cf. quae de Atheniensium debitoribus publicis adnotat Herm. Antiqu. Gr. I § 124 et 143. De ὥστε particula cf. adn. II 2, 4.

§ 6. ἐπειδὴ τῷ νόμῳ ἐξείργοντο scil. τοῦ ταξά-

νόμῳ ἐξείργοντο καὶ ἅμα ἐπυνθάνοντο τὸν Πειθίαν, ἕως ἔτι βουλῆς ἐστί, μέλλειν τὸ πλῆθος ἀναπείσειν τοὺς αὐτοὺς Ἀθηναίοις φίλους τε καὶ ἐχθροὺς νομίζειν, ξυνίσταντό τε καὶ λαβόντες ἐγχειρίδια ἐξαπιναίως ἐς τὴν βουλὴν ἐσελθόντες τόν τε Πειθίαν κτείνουσι καὶ ἄλλους τῶν τε βουλευτῶν καὶ ἰδιωτῶν ἐς ἑξήκοντα. οἱ δέ τινες τῆς αὐτῆς γνώμης τῷ Πειθίᾳ ὀλίγοι ἐς τὴν Ἀττικὴν τριήρη κατέφυγον ἔτι παροῦσαν.

1 71. Δράσαντες δὲ τοῦτο καὶ ξυγκαλέσαντες Κερ- μετὰ ταῦτα
κυραίους εἶπον ὅτι ταῦτα καὶ βέλτιστα εἴη καὶ δὲ Κερκυραῖοι μηδετέροις
ἥκιστ' ἂν δουλωθεῖεν ὑπ' Ἀθηναίων, τό τε λοιπὸν ἀμύνειν ψη-
μηδετέρους δέχεσθαι ἀλλ' ἢ μιᾷ νηὶ ἡσυχάζοντας, φίζονται.
τὸ δὲ πλέον πολέμιον ἡγεῖσθαι. ὡς δὲ εἶπον, καὶ
2 ἐπικυρῶσαι ἠνάγκασαν τὴν γνώμην. πέμπουσι
δὲ καὶ ἐς τὰς Ἀθήνας εὐθὺς πρέσβεις περί τε
τῶν πεπραγμένων διδάξοντας ὡς ξυνέφερε καὶ

μενοι ἀποδοῦναι (cf. II 13, 5. VIII 91, 3), cum lege, quominus id impetrarent, prohiberentur. *Τῶν νόμων* male coniecit Winckelm. in Comment. antiqu. stud. a. 1842 p. 294. Nam tantum abest, ut damnati illi legibus exclusi sint, ut ea ipsa re perierint, quia adversarii eorum Corcyraeis persuaserant *τῷ νόμῳ χρήσασθαι* spretis precibus *τοὺς ταξαμένους ἀποδοῦναι*. — *τοὺς αὐτοὺς ... νομίζειν*. Cf. adn. I 44, 1. — *ξυνίσταντο*. De coniuratis coeuntibus non raro dicitur. Cf. V 82, 2. VIII 65, 2. — *τῆς αὐτῆς γνώμης*. Suppl. *ὄντες*. Dicendi genus *τῆς αὐτῆς γνώμης εἶναι* legitur I 113, 2. V 46, 4. — *τινὲς ὀλίγοι*. Cf. II 21, 3. IV 46, 5.

Cap. 71. § 1. *ταῦτα καὶ βέλτιστα εἴη*. De collocatione verborum cf. adn. 67, 6. — *ἥκιστ' ἂν δουλωθεῖεν*. De *ἂν* cum optat. aor. rem futuram indicante uno temporis momento conclusam cf. adn. 38, 2. — *μηδετέρους δέχεσθαι*. Oratio ab *ὅτι* particula in infinitivum ita transit, ut *εἰπεῖν* rogandi seu proponendi vim accipiat. Cf. adn. II 24, 1 et I 87, 1. — *ἀλλ' ἤ*. Cf. Krueg. Gr. § 69, 4 adn. 6. V 60, 1. 80, 1. VII 50, 3. VIII 28, 2. — *μιᾷ νηί*. Eadem cautio placuit Lacedaemoniis II 7, 2. — *ἡσυχάζοντας* utrum ad *μηδετέρους* an ad Corcyraeos spectet, dubitant interpretes. Illud ideo anteferendum putat Bloomf., quia hodie quoque talis ratio sit disciplinae publicae in eis portibus, qui neutrius sint partis. At comparato loco II 7, 2 *ἡσυχάζοντας* accusativum ad *τοὺς δεχομένους*, non ad *τοὺς δεχθέντας* spectare fit verisimile. — *τὸ δὲ πλέον*, id autem, quod amplius esset (quam singulae naves), i. e. *τοὺς δὲ πλείους*. Cf. adn. II 45, 1.

§ 2. *περί τε ... ξυνέφερε*, qui et res gestas nuntiarent, ut ipsis commodum erat. Nam minus apta videtur haec sententia: qui et res gestas utiles (Atheniensibus) fuis-

τοὺς ἐκεῖ καταπεφευγότας πείσοντας μηδὲν ἀνεπι-
τήδειον πράσσειν, ὅπως μή τις ἐπιστροφὴ γένηται.

ὕστερον οἱ ὀλίγοι αὐτῶν ἐπιτίθενται τῷ δήμῳ, καὶ ἑκάτεροι μὲν μέρος τῆς πόλεως κατέχουσιν,

72. Ἐλθόντων δὲ οἱ Ἀθηναῖοι τούς τε πρέσβεις 1
ὡς νεωτερίζοντας ξυλλαβόντες καὶ ὅσους ἔπεισαν
κατέθεντο ἐς Αἴγιναν. ἐν δὲ τούτῳ τῶν Κερκυ- 2
ραίων οἱ ἔχοντες τὰ πράγματα ἐλθούσης τριή-
ρους Κορινθίας καὶ Λακεδαιμονίων πρέσβεων ἐπι-
τίθενται τῷ δήμῳ καὶ μαχόμενοι ἐνίκησαν. ἀφ- 3
ικομένης δὲ νυκτὸς ὁ μὲν δῆμος ἐς τὴν ἀκρόπο-
λιν καὶ τὰ μετέωρα τῆς πόλεως καταφεύγει καὶ
αὐτοῦ ξυλλεγεὶς ἱδρύθη καὶ τὸν Ὑλλαϊκὸν λιμένα

se demonstrarent. — *τοὺς ἐκεῖ καταπεφευγότας* pro *ἐκεῖσε* propter perfectum rei statum significans. Cf. adn. IV 14, 1. De re cf. 70, 6. — *ἐπιστροφή*, rerum conversio. Cf. Soph. OC. 542. Polyb. XXII 13, 15. Minus huic loco apta est animadversionis notio.

Cap. 72. § 1. *ἐλθόντων δέ*. Suppl. *τῶν πρέσβεων*, et cf. adn. 13, 7. — *ὅσους ἔπεισαν*. „*Τῶν ἐς τὴν Ἀττικὴν καταφυγόντων*.“ *Δούκας*. — *κατέθεντο ἐς Αἴγιναν*. „Similiter antea [c. 28] a Pachete Lesbii tractati sunt.“ Bloomf. Cf. I 115. IV 57. V 84 et de Aeginae statu II 27.

§ 2. *οἱ ἔχοντες τὰ πράγματα*. Cf. adn. 28, 1.

§ 3. *ἀφικομένης*. *Ἐφικομένης* conicit Krueg., haud dubie ideo, quod *νὺξ ἐπελθεῖν* IV 125, 5 et *ἐπιέναι* IV 130, 1 et alibi dicitur. Class. confert II 48, 2. V 64, 1. VIII 15, 1. — *τὴν ἀκρόπολιν*. De huius et ipsius urbis situ praeter Bloomf. ad. h. l. cf. Mannert. Geogr. VII p. 685. Dodw. It. I p. 36 et ab his dissentiens Muell. de Rep. Corcyr. p. 5. — *τὸν Ὑλλαϊκὸν λιμένα* ... *τὸν λιμένα τὸν πρὸς αὐτῇ*. „Urbem Corcyram duo portus ornavere, alter Alcinoi, alter Hyllaicus appellatus. Schol. et Eustath. ad Dionys. Perieg. 494. (Scylax p. 11 tres habet, quorum unum pulcherrimum dicit. Fortasse tertium existimavit eum, quo ... hodiernae urbis incolae praecipue utuntur.) Portum Alcinoi Thucydides prope forum ... situm in continentem spectasse tradidit, qui quidem secundum Dodwellium p. 38 sinu inter paeninsulam [in qua vetus Corcyra sita erat] et urbem hodiernam efficitur et nunc quoque navibus refugium praebet. [Appellatur Kastradhes a Leakio apud Bloomf. in ed. 2.] Ex ea regione etiam navalia Corcyraeorum sita erant. Cf. c. 74. Portum Hyllaicum ... in altera isthmi ora fuisse colligitur e Thuc. III 72. 81. Cf. Callim. apud schol. Dion. Per. l. d. schol. Ap. Rhod. [apud quem *Ὑλλικὸς λιμήν*] IV 983. 1125. [1149.] Situs erat (cf. Dodw. l. c.) ... ita, ut ipse portus septentrionem versus in litus se insinuaret, ostium vero ... meridiem et orientem versus cum mari cohaereret.“ Muell. l. d. p. 4. „Hic portus, in cuius introitu iacet insula fastigata, quae vocatur Pondiconisi vel Condilonisi, olim videtur amplus et ab omnibus ventis tutus fuisse; hodie vero impletus est arena et luto, ut vel parva navigia difficulter intrent. Appellatur a Graecis *πέραμα*.“ Dodw. l. d. Videtur etiam portus vetus sive Kaliki-

εἶχον· οἱ δὲ τήν τε ἀγορὰν κατέλαβον, οὗπερ οἱ πολλοὶ ᾤκουν αὐτῶν, καὶ τὸν λιμένα τὸν πρὸς αὐτῇ καὶ πρὸς τὴν ἤπειρον.

73. Τῇ δ' ὑστεραίᾳ ἠκροβολίσαντό τε ὀλίγα καὶ ἐς τοὺς ἀγροὺς περιέπεμπον ἀμφότεροι, τοὺς δούλους παρακαλοῦντές τε καὶ ἐλευθερίαν ὑπισχνούμενοι. καὶ τῷ μὲν δήμῳ τῶν οἰκετῶν τὸ πλῆθος παρεγένετο ξύμμαχον, τοῖς δ' ἑτέροις ἐκ τῆς ἠπείρου ἐπίκουροι ὀκτακόσιοι. ἑκάτεροι δὲ ἐπικούρους ἐπάγονται.

1 74. Διαλιπούσης δ' ἡμέρας μάχη αὖθις γίγνεται, καὶ νικᾷ ὁ δῆμος χωρίων τε ἰσχύι καὶ πλήθει προέχων· αἵ τε γυναῖκες αὐτοῖς τολμηρῶς ξυνεπελάβοντο βάλλουσαι ἀπὸ τῶν οἰκιῶν τῷ κεράμῳ καὶ παρὰ φύσιν ὑπομένουσαι τὸν θόρυ-
2 βον. γενομένης δὲ τῆς τροπῆς περὶ δείλην ὀψίαν δείσαντες οἱ ὀλίγοι μὴ αὐτοβοεὶ ὁ δῆμος τοῦ τε νεωρίου κρατήσειεν ἐπελθὼν καὶ σφᾶς διαφθείρειεν, ἐμπιπρᾶσι τὰς οἰκίας τὰς ἐν κύκλῳ τῆς ἀγορᾶς καὶ τὰς ξυνοικίας, ὅπως μὴ ᾖ ἔφοδος, φειδόμενοι οὔτε οἰκείας οὔτε ἀλλοτρίας· ὥστε καὶ χρήματα πολλὰ ἐμπόρων κατεκαύθη καὶ ἡ πόλις ἐκινδύνευσε πᾶσα διαφθαρῆναι, εἰ ἄνεμος δευτέρα μάχη καὶ νίκη τοῦ δήμου. ἐμπρησμὸς τῆς πόλεως.

opulo vocari. Cf. Leak. apud Bloomf. Bursian. Geogr. II p. 360. — *εἶχον*. In transitu a singulari ad pluralem post collectivum *δημος* non haerebis. Cf. I 34, 1. IV 57, 2.

Cap. 73. *ἠκροβολίσαντο ὀλίγα*. Cf. Krueg. Gr. § 46, 5 adn. 4. — *ἐπίκουροι*, mercenarii. Cf. adn. II 33, 1. 70, 3. III 18, 1.

Cap. 74. § 1. *διαλιπούσης δ' ἡμέρας*. Ita I 112, 1. *διαλιπόντων τριῶν ἐτῶν*. Similiter de loco hoc participium intransitive legitur VII 38, 3. — *αἵ τε γυναῖκες* cet. „Aliud exemplum huius audaciae mulierum Graecarum II 4 habuimus." Bloomf. — *τῷ κεράμῳ*. Cf. adn. II 4, 2.

§ 2. *περὶ δείλην ὀψίαν*. Ita iterum VIII 26, 1, sola *περὶ δείλην* IV 69, 3. 103, 1. Cf. interpr. Moer. h. v. Hutch. ad Xen. Anab. I 8, 8. Buttm. Lexil. II p. 182 sqq. — *οἱ ὀλίγοι*, optimates. Cf. Matth. Gr. § 266. — *αὐτοβοεί*. Cf. adn. II 81, 4. — *τοῦ νεωρίου*. Cf. adn. 72, 3. — *τὰς ξυνοικίας*. „*Συνοικίαι* pluribus per partes locabantur, ut Romae insulae ... Add. Iungerm. ad Poll. IX 39 et Casaub. ad Athen. VII 1." Duk. — *οὔτε οἰκείας οὔτε ἀλλοτρίας*. Suppl. *οἰκίας* in genet. Cf. I 90, 3. „I. e. nec suis *οἰκίαις* nec *ξυνοικίαις* vicinorum pauperiorum parcentes." Arn. — *χρήματα*, merces, bona. Cf. VI 49, 3. 97, 5. VII 24, 1. 25, 1. 27, 3. — *ἐκινδύνευσε ... διαφθαρῆναι*.

ἐπεγένετο τῇ φλογὶ ἐπίφορος ἐς αὐτήν. καὶ οἱ μὲν 3
παυσάμενοι τῆς μάχης ὡς ἑκάτεροι ἡσυχάσαντες
τὴν νύκτα ἐν φυλακῇ ἦσαν· καὶ ἡ Κορινθία ναῦς
τοῦ δήμου κεκρατηκότος ὑπεξανήγετο, καὶ τῶν
ἐπικούρων οἱ πολλοὶ ἐς τὴν ἤπειρον λαθόντες
διεκομίσθησαν.

Νικόστρατος Ἀθηναῖος παραγίγνεται καὶ ξύμβασιν πράσσει, ᾗ οὐ πιστεύοντες οἱ ὀλίγοι ἐς νησίδιον διακομίζονται.

75. Τῇ δ' ἐπιγιγνομένῃ ἡμέρᾳ Νικόστρατος ὁ 1
Διειτρέφους, Ἀθηναίων στρατηγός, παραγίγνεται
βοηθῶν ἐκ Ναυπάκτου δώδεκα ναυσὶ καὶ Μεσση-
νίων πεντακοσίοις ὁπλίταις· ξύμβασίν τε ἔπρασσε
καὶ πείθει ὥστε ξυγχωρῆσαι ἀλλήλοις δέκα μὲν
ἄνδρας τοὺς αἰτιωτάτους κρῖναι, οἳ οὐκέτι ἔμειναν,
τοὺς δ' ἄλλους οἰκεῖν σπονδὰς πρὸς ἀλλήλους
ποιησαμένους καὶ πρὸς Ἀθηναίους ὥστε τοὺς αὐ-
τοὺς ἐχθροὺς καὶ φίλους νομίζειν. καὶ ὁ μὲν ταῦτα 2
πράξας ἔμελλεν ἀποπλεύσεσθαι· οἱ δὲ τοῦ δήμου
προστάται πείθουσιν αὐτὸν πέντε μὲν ναῦς τῶν
αὑτοῦ σφίσι καταλιπεῖν, ὅπως ἧσσόν τι ἐν κινήσει
ὦσιν οἱ ἐναντίοι, ἴσας δὲ αὐτοὶ πληρώσαντες ἐκ
σφῶν αὐτῶν ξυμπέμψειν. καὶ ὁ μὲν ξυνεχώρησεν, 3

Cap. 74. § 3. ἡσυχάσαντες. Unus C. ἡσυχάσοντες, quod frustra recepit Did. Verte: cum quieti se dedissent.

Cap. 75. § 1. Διιτρέφους, Διιτρεφοῦς, Διοτρεφοῦς libri. Cf. Elmsl. ad Eur. Med. 326 adn. et Lob. Paral. Gr. I p. 28. Rescripsimus nunc eam nominis formam, quam veteres inscriptiones Atticae praebent. Cf. Kirchhoff. Inscr. Att. I n. 402. 447. Wecklein. Cur. epigr. p. 39.

§ 2. αὐτοῦ. Cass. Ven. Pal. Reg. Gr. et deteriores αὑτοῦ, fortasse recte. Cf. adn. I 17.

Revera periclitata est, periisse negatur. Quare ἄν abesse oportet. Cf. Buttm. Gr. § 139, 8 adn. 8. — εἰ ἄνεμος ... ἐπίφορος. Cf. II 77, 5. — αὐτήν, i. e. τὴν πόλιν.

§ 3. ὡς ἑκάτεροι. „Sic dicit, ut saepe ὡς ἕκαστοι." Duk. Cf. adn. I 8, 4.

Cap. 75. § 1. Νικόστρατος ὁ Διειτρέφους. De his cf. Ind. nom. et sd. — ἐκ Ναυπ. δώδεκα ναυσί. Cf. 69, 2. — ξύμβασιν ἔπρασσε, compositionem efficere studebat. — πείθει ὥστε. Cf. 70, 5. — σπονδὰς ... ὥστε. Cf. adn. I 28, 5. — τοὺς αὐτοὺς ... νομίζειν. Cf. adnot. I 44, 1.

§ 2. οἱ τοῦ δήμου προστάται. Cf. adn. 70, 3. — ὅπως ... οἱ ἐναντίοι, ut adversarii minus se commoverent. — ξυμπέμψειν. Ex superiore πείθουσιν hic non iam persuadendi, verum dicendi

οἱ δὲ τοὺς ἐχθροὺς κατέλεγον ἐς τὰς ναῦς. δείσαντες δὲ ἐκεῖνοι μὴ ἐς τὰς Ἀθήνας ἀποπεμφθῶσι, καθίζουσιν ἐς τὸ τῶν Διοσκόρων ἱερόν.
4 Νικόστρατος δὲ αὐτοὺς ἀνίστη τε καὶ παρεμυθεῖτο. ὡς δ' οὐκ ἔπειθεν, ὁ δῆμος ὁπλισθεὶς ἐπὶ τῇ προφάσει ταύτῃ, ὡς οὐδὲν αὐτῶν ὑγιὲς διανοουμένων τῇ τοῦ μὴ ξυμπλεῖν ἀπιστίᾳ, τά τε ὅπλα αὐτῶν ἐκ τῶν οἰκιῶν ἔλαβε καὶ αὐτῶν τινας οἷς ἐπέτυχον, εἰ μὴ Νικόστρατος ἐκώλυσε,
5 διέφθειραν ἄν. ὁρῶντες δὲ οἱ ἄλλοι τὰ γιγνόμενα καθίζουσιν ἐς τὸ Ἥραιον ἱκέται, καὶ γίγνονται οὐκ ἐλάσσους τετρακοσίων. ὁ δὲ δῆμος δείσας μή τι νεωτερίσωσιν, ἀνίστησί τε αὐτοὺς πείσας καὶ διακομίζει ἐς τὴν πρὸ τοῦ Ἡραίου νῆσον καὶ τὰ ἐπιτήδεια ἐκεῖσε αὐτοῖς διεπέμπετο.

§ 3. *Διοσκόρων* Laur. Chr. Bekk., reliqui codd. *Διοσκούρων*. Illud placet Lobeckio ad Phryn. p. 235, cui apud Xenoph. obsecutus est Bornem. ad. Symp. VIII 29. Cf. Aristoph. Pac. 285.
§ 5. *Ἥραιον*. Vulgo et Bekk. *Ἡραῖον*. Aug. *Ἥραιον*, in quo latet verum. Cf. ad. I 24, 7.

et promittendi notio repetenda. Cf. 94, 3. IV 3, 2.

§ 3. *κατέλεγον ἐς τὰς ναῦς*, deligebant, ut eis complerent naves. De verbo cf. VII 31, 5. VIII 31, 1. — *καθίζουσιν ἐς* cet. Cf. adn. I 126, 1. — *τὸ τῶν Διοσκόρων ἱερόν*. Id, quod in urbe fuit, praeter quod alterum in Istone monte commemorari docet Muell. de Republ. Corcyr. p. 58. Cf. etiam ad.

§ 4. *ἀνίστη*. De imperfecto cf. adn. I 134, 1. — *ὑγιές*, i. e. *χρηστόν, ἀγαθόν*. Cf. IV 22, 2. — *τοῦ μὴ ξυμπλεῖν ἀπιστίᾳ*. Confer Matth. Gr. § 534 adn. 5. 6.

§ 5. *τὸ Ἥραιον*. Cf. I 24, 7. Ad litus situm fuisse ex § 5 et ex c. 81 liquet. E regione portus Alcinoi fuisse putat Muell. de Corcyr. Republ. p. 5 adn. 7, iuxta ipsam urbem e regione Ptychiae Bloomf., ad portum Hyllaicum ob c. 81 rectius, ut videtur, Goell. „In Iunonis autem templum se recepisse ex Castoris et Pollucis tamquam in sanctius fanum et tutius perfugium videntur.“ Bloomf. — *τὴν πρὸ τοῦ Ἡραίου νῆσον*. Ptychiam, de qua videas IV 46, 3, dici suspicantur Manso Spart. II p. 84 et Bred., pro certo sumit Bloomf., qui unde hoc sciat, nos ignoramus. Condilonisi sive insulam ante portum Hyllaicum sitam (cf. adn. 70, 3) vult esse Goell., quod ob ea, quae modo de situ Iunonis templi diximus, verisimile est. Attamen quoniam reliquarum parvarum insularum circum Corcyram sitarum, de quibus vid. Plin. Hist. nat. IV 12, 53, ulla quadringenti homines vix recipiantur, Ptychiam esse probat Prokesch. Comment. I p. 33. Rursus commemoratur c. 76 et 79. Goellero adstipulatur Bursian. Geogr. II p. 361. — *δι-*

ὕστερον δὲ Πελοποννησίων νῆες παραγίγνονται,

76. Τῆς δὲ στάσεως ἐν τούτῳ οὔσης, τετάρτῃ ἢ πέμπτῃ ἡμέρᾳ μετὰ τὴν τῶν ἀνδρῶν ἐς τὴν νῆσον διακομιδὴν αἱ ἐκ τῆς Κυλλήνης Πελοποννησίων νῆες, μετὰ τὸν ἐκ τῆς Ἰωνίας πλοῦν ἐφ' ὅρμῳ οὖσαι, παραγίγνονται τρεῖς καὶ πεντήκοντα· ἦρχε δὲ αὐτῶν Ἀλκίδας, ὅσπερ καὶ πρότερον, καὶ Βρασίδας αὐτῷ ξύμβουλος ἐπέπλει. ὁρμισάμενοι δὲ ἐς Σύβοτα λιμένα τῆς ἠπείρου ἅμα ἕῳ ἐπέπλεον τῇ Κερκύρᾳ.

αἷς ἀντιπλεόντων τῶν Κερκυραίων δύο νῆες αὐτομολοῦσιν, ἐν ἑτέραις δὲ οἱ ἐμπλέοντες ἀλλήλοις μάχονται.

77. Οἱ δὲ πολλῷ θορύβῳ καὶ πεφοβημένοι 1
τά τ' ἐν τῇ πόλει καὶ τὸν ἐπίπλουν παρεσκευάζοντό τε ἅμα ἑξήκοντα ναῦς καὶ τὰς ἀεὶ πληρουμένας ἐξέπεμπον πρὸς τοὺς ἐναντίους, παραινούντων Ἀθηναίων σφᾶς τε ἐᾶσαι πρῶτον ἐκπλεῦσαι καὶ ὕστερον πάσαις ἅμα ἐκείνους ἐπιγενέσθαι. ὡς δὲ αὐτοῖς πρὸς τοῖς πολεμίοις ἦσαν 2
σποράδες αἱ νῆες, δύο μὲν εὐθὺς ηὐτομόλησαν, ἐν ἑτέραις δὲ ἀλλήλοις οἱ ἐμπλέοντες ἐμάχοντο· ἦν δὲ οὐδεὶς κόσμος τῶν ποιουμένων. ἰδόντες 3
δὲ οἱ Πελοποννήσιοι τὴν ταραχὴν εἴκοσι μὲν ναυσὶ πρὸς τοὺς Κερκυραίους ἐτάξαντο, ταῖς δὲ λοιπαῖς πρὸς τὰς δώδεκα ναῦς τῶν Ἀθηναίων, ὧν ἦσαν αἱ δύο Σαλαμινία καὶ Πάραλος.

Cap. 76. ἔφορμοι codd. Cf. adn.

ἐπέμπετο. Est transitus ad passivum. Cf. adn. 56, 7.

Cap. 76. αἱ ἐκ τῆς ... νῆες. Cf. 69, 1 et de ἐκ praepositione adn. I 8, 2. — Pro ἔφορμοι, quod adiectivum praeter hunc locum nusquam traditum est, levissima mutatione et paene nulla ἐφ' ὅρμῳ nunc rescripsimus, quod videtur interpretatus esse auctor gloss. Lugd. ἐν ὅρμῳ διατρίβουσαι. Cf. VI 67, 1 ἐπὶ ταῖς εὐναῖς, VII 28, 2 ἐφ' ὅπλοις. — τρεῖς καὶ πεντήκοντα. XL Alcidae, XIII Leucadiorum et Ambraciotarum. Vid. c. 69 et ibidem de Brasida. — Σύβοτα ... τῆς ἠπείρου. Cf. I 50, 3 et ibi adn.

Cap. 77. § 1. τὰς ἀεὶ πληρουμένας, ut quaeque complebantur. Cf. adn. 38, 5. — σφᾶς τε. Τέ om. Thom. M. p. 67, 10 et ideo minus commodum videri potest, quia membra adverbiis πρῶτον et ὕστερον distinguantur. Cf. tamen adn. IV 74, 2. V 9, 2. Σφᾶς γε male conicit Bloomf. — πάσαις, non ταῖς ἀεὶ πληρουμέναις.

§ 2. κόσμος. Cf. adn. II 11, 8. — τῶν ποιουμένων] τῶν γινομένων πραγμάτων. Schol.

§ 3. αἱ δύο, illae duae satis notae. — Σαλαμινία καὶ Πάραλος. Cf. adn. 33, 2.

1 78. *Καὶ οἱ μὲν Κερκυραῖοι κακῶς τε καὶ κατ' ὀλίγας προσπίπτοντες ἐταλαιπωροῦντο ⟨τὸ⟩ καθ' αὑτούς· οἱ δ' Ἀθηναῖοι φοβούμενοι τὸ πλῆθος καὶ τὴν περικύκλωσιν ἀθρόαις μὲν οὐ προσέπιπτον οὐδὲ κατὰ μέσον ταῖς ἐφ' ἑαυτοὺς τεταγμέναις, προσβαλόντες δὲ κατὰ κέρας καταδύουσι μίαν ναῦν. καὶ μετὰ ταῦτα κύκλον ταξαμένων αὐτῶν περι-*

οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ὀλίγον τι ἀντιστάντες τῶν Πελοποννησίων ἀθρόων ἐπιπλεόντων καὶ αὐτοὶ ὑποχωροῦσι.

Cap. 78. § 1. *κατ' ὀλίγας*, navibus raris (jedesmal mit wenigen Schiffen). Cf. Matth. Gr. § 581 b γ'. — *ἐταλαιπωροῦντο ⟨τὸ⟩ καθ' αὑτούς*, in sua parte laborabant. Formula *καθ' αὑτούς* aut per se sive soli et separatim valet, ut II 99, 2. III 89, 2 (cf. adn. II 89, 2), aut inter se, invicem, ut II 88, 1. IV 71, 1. Vid. Haas. Lucubr. Thuc. p. 43. Hic illa notio non apta est, sed ne haec quidem placet Haasio. Nam „Corcyraeos," inquit, „si narraret hic Thucydides, ut paulo ante narravit, pugnare ipsos inter se aut ipsos sibi inter se impedimento ac perturbationi esse, posset sane *καθ' αὑτούς* vel *κατὰ σφᾶς αὐτούς* dici. Nunc vero non hoc narrat, sed illud potius, coepisse laborare Corcyraeos ac premi ab hostibus propterea, quod male impetum facerent et ... navibus ... non ... coniunctis." Cum igitur complures hic in sua parte, in suo cornu, vel quantum ad ipsos attinet, dici voluerint, Haasius *ἐταλαιπώρουν τὸ καθ' αὑτούς* vel *ἐταλαιπωροῦντο τὸ καθ' αὑτούς* legi iubet. Nam et *ταλαιπωρεῖν* et *ταλαιπωρεῖσθαι* a Thuc. dici, et *τὸ καθ' αὑτους* in acie non solum significare cornu oppositum, ut I 62, 6. III 108, 2, sed etiam eam partem, in qua quis ipse sit. Cf. adn. II 11, 3. Haasii emendatio nunc videtur recipienda esse. Nam non satis commode ad paulo aliam verbi *ταλαιπωρεῖσθαι* notionem confugientes vertunt: in mala condicione inter se erant, quod perturbabantur, quod potius dicendum est: in mala condicione erant, quod inter se perturbabantur. Sed sic verbum, ad quod *καθ' αὑτούς* spectet, omissum est. — *ἀθρόαις μὲν οὐ προσέπιπτον*. Dativus utrum ad Athenienses an ad eorum hostes referendus esset, ambiguum esse existimavit Bred. Illud probat Dobr. comparans IV 11, 1 *τῷ στρατῷ προσέβαλλον*, IV 43, 1 *τοῖς ἄλλοις ξυνέβαλλε*. Cf. VIII 80, 1. Addit quidem fortasse post *μέσον* [et ante *οὐδὲ*] distinguendum esse, ut *ἀθρόαις* iungatur cum *ταῖς ... τεταγμέναις*. Sed prius verum esse dicit. De quo ob ipsos illos dativos *ταῖς ... τεταγμέναις* iure dubites. Refer potius *ἀθρόαις* ad hostes. — *προσβαλόντες κατὰ κέρας*. Port.: in extremum cornu irruentes. At Levesqu. *κατὰ κέρας* longo ordine sonare vult. Qua significatione etsi usitatius est dicendi genus *ἐπὶ κέρως* (vid. adn. II 90, 4), etiam alterum interdum legi non negamus. Vid. Popp. ad Xen. Cyr. I 6, 43. VII 1, 12. Hic tamen sic explanari non posse et contraria ei esse verba *κατὰ μέσον*, non *ἀθρόαις*, inde apparet, quod *ἀθρόαις* non valet *μετωπηδόν* (II 90, 4), *ἐπὶ μετώπου* (Luc. de Conscr. Hist. 29), in acie terrestri *ἐπὶ φάλαγγος* (Xen. Cyr. I 6, 43). — *κύκλον ταξαμένων*. Cf. adn. II 83, 5. *Ταξαμ. αὐτῶν* refer ad Lace-

ἔπλεον καὶ ἐπειρῶντο θορυβεῖν. γνόντες δὲ οἱ πρὸς 2
τοῖς Κερκυραίοις καὶ δείσαντες μὴ ὅπερ ἐν Ναυ-
πάκτῳ γένοιτο, ἐπιβοηθοῦσι· καὶ γενόμεναι ἀθρόαι
αἱ νῆες ἅμα τὸν ἐπίπλουν τοῖς Ἀθηναίοις ἐποι-
οῦντο. οἱ δ' ὑπεχώρουν ἤδη πρύμναν κρουόμενοι 3
καὶ ἅμα τὰς τῶν Κερκυραίων ἐβούλοντο προκατα-
φυγεῖν ὅτι μάλιστα, ἑαυτῶν σχολῇ τε ὑποχωρούν-
των καὶ πρὸς σφᾶς τεταγμένων τῶν ἐναντίων. ἡ
μὲν οὖν ναυμαχία τοιαύτη γενομένη ἐτελεύτα ἐς
ἡλίου δύσιν.

ἔπειτα οἱ μὲν Κερκυραῖοι τοὺς ἐκ τῆς νήσου πάλιν διακομίζουσιν, οἱ δὲ Πελοποννήσιοι ἐπὶ Λευκίμμην ἀποβαίνουσι.

79. *Καὶ οἱ Κερκυραῖοι δείσαντες μὴ σφίσιν* 1
ἐπιπλεύσαντες ἐπὶ τὴν πόλιν ὡς κρατοῦντες οἱ
πολέμιοι ἢ τοὺς ἐκ τῆς νήσου ἀναλάβωσιν ἢ καὶ
ἄλλο τι νεωτερίσωσι, τούς τε ἐκ τῆς νήσου
πάλιν ἐς τὸ Ἥραιον διεκόμισαν καὶ τὴν πόλιν
ἐφύλασσον. οἱ δ' ἐπὶ μὲν τὴν πόλιν οὐκ ἐτόλ- 2
μησαν πλεῦσαι κρατοῦντες τῇ ναυμαχίᾳ, τρισ-
καίδεκα δὲ ναῦς ἔχοντες τῶν Κερκυραίων ἀπ-

Cap. 79. § 1. **πάλιν** Ven. Mosqu. Ar. Chr. Dan. Vall. Bekk. Vulgo et in plerisque codd. **πάλαι**. Sed vid. ed. mai.

Ηραιον Aug. Pal. Vat. Vulgo et Bekk. *Ἡραῖον*. Sed vid. ad. I 24, 7.

§ 2. **τρισκαίδεκα δέ** Cass. Aug. Cl. Ven. C. F. Pal. It. Reg. Gr. Laur. Lugd. E. al. Vulgo et Bekk. **τρεῖς δὲ καὶ δέκα**, per se non deterius. Cf. Lob. ad Phryn. p. 409 sq.

daemonios, **περιέπλεον** ad Athenienses. — **περιέπλεον.** Ut solebant. Cf. II 84, 1. VII 36, 4.

§ 2. **οἱ πρὸς τοῖς Κερκυραίοις**, i. e. **οἱ πρὸς τοὺς Κερκυραίους τεταγμένοι** 77, 8. — **ὅπερ.** Suppl. **ἐγένετο.** — **ἐν Ναυπάκτῳ.** Cf. II 84.

§ 3. **πρύμναν κρουόμενοι.** Cf. adn. I 50, 5. — **τὰς τῶν Κερκυραίων.** Est accusativus subiecti. — **ὅτι μάλιστα** iunge cum **ἐβούλοντο.** Cf. I 141, 7. II 90, 4. III 47, 8. IV 79, 2. V 36, 1. VI 9, 2. VIII 91, 3. — **ἑαυτῶν ... ὑποχωρούντων.** Cur ita scriptum sit, non **ὑποχωροῦντες**, ex altero membro liquet. Cf. Krueg. Gr. § 47, 4 adn. 2.

Cap. 79. § 1. **ὡς κρατοῦντες**, ut victores. — **τοὺς ἐκ ... ἀναλάβωσιν.** De re cf. 75, 4, de **ἐκ** praepos. adn. I 8, 2. — **Ἥραιον.** Cf. adn. 75, 4.

§ 2. **κρατοῦντες τῇ ναυμαχίᾳ.** Haec expungi vult Krueg. Defendi tamen possunt, dummodo **κρατοῦντες** explices **καίπερ κρατ.** Cf. adn. I 69, 5. — **τρισκαίδεκα δὲ ... ἤπειρον** superiori membro ita opponitur ut singulae eorum partes inverso ordine sibi respondeant.

3 ἔπλευσαν ἐς τὴν ἤπειρον ὅθενπερ ἀνηγάγοντο. τῇ
δ' ὑστεραίᾳ ἐπὶ μὲν τὴν πόλιν οὐδὲν μᾶλλον
ἐπέπλεον, καίπερ ἐν πολλῇ ταραχῇ καὶ φόβῳ ὄν-
τας καὶ Βρασίδου παραινοῦντος, ὡς λέγεται,
Ἀλκίδᾳ, ἰσοψήφου δὲ οὐκ ὄντος· ἐπὶ δὲ τὴν Λευ-
κίμμην τὸ ἀκρωτήριον ἀποβάντες ἐπόρθουν τοὺς
ἀγρούς.

1 80. Ὁ δὲ δῆμος τῶν Κερκυραίων ἐν τούτῳ
περιδεὴς γενόμενος μὴ ἐπιπλεύσωσιν αἱ νῆες,
τοῖς τε ἱκέταις ᾖσαν ἐς λόγους καὶ τοῖς ἄλλοις,
ὅπως σωθήσεται ἡ πόλις. καί τινας αὐτῶν
ἔπεισαν ἐς τὰς ναῦς ἐσβῆναι· ἐπλήρωσαν γὰρ
2 ὅμως τριάκοντα. οἱ δὲ Πελοποννήσιοι μέχρι μέ-
σου ἡμέρας δῃώσαντες τὴν γῆν ἀπέπλευσαν, καὶ
ὑπὸ νύκτα αὐτοῖς ἐφρυκτωρήθησαν ἑξήκοντα νῆες
Ἀθηναίων προσπλέουσαι ἀπὸ Λευκάδος, ἃς οἱ
Ἀθηναῖοι πυνθανόμενοι τὴν στάσιν καὶ τὰς μετ'

καὶ ὁ μὲν δῆμος τῶν Κερκυραίων ἐς λόγους ἔρχεται τοῖς ἐναντίοις, οἱ δὲ Πελοποννήσιοι ἀποπλέουσι.

§ 4. *Λευκίμμην* Cass. Aug. Ven. C. Vat. H. et a man. sec. Cl. Vulgo et Bekk. *Λευκίμνην*. Cf. ad. I 30, 4.

Cap. 80. § 1. *τριάκοντα*. Post hoc addita vulgo *προσδεχόμενοι τὸν ἐπίπλουν* delevimus, quia absunt a Cass. Aug. It. Vat. H. Reg. Bekker, qui uncis inclusit, in ed. ster. ex solo marg. Aug. enotavit. Scholio ex verbis 79, 1 *δείσαντες μὴ σφίσιν ἐπιπλεύσαντες* ducto originem videntur debere.

Quo extitit *δέ* particulae traiectio. Cf. adn. 56, 3. — *ὅθενπερ ἀνηγάγοντο*. Vid. cap. 76.

§ 3. *ἐπὶ μὲν τὴν πόλιν ... ὄντας*. Cf. Matth. Gr. § 434, 2 a et § 556 adn. 3. Krueg. Gr. § 56, 4 adn. 2. — *οὐδὲν μᾶλλον*, nihilo magis, ut II 70. — *ἰσοψήφου δὲ οὐκ ὄντος*, cui tamen non idem fuit ius suffragii (ferendi), cuius tamen suffragium non tantundem valebat. Cf. I 141, 6. III 11, 3. Brasidas enim fuit consiliarius Alcidae secundum c. 69 et 76, quales viros nauarchis non fuisse *ἰσοψήφους* hinc discimus. — *Λευκίμμην*. Cf. adn. I 30, 4.

Cap. 80. § 1. *ὁ δὲ δῆμος ... ᾖσαν*. Similiter post collectivum *δῆμος* pluralis legitur V 82, 2 et VI 35, 1. Alia collectiva, quibus pluralem Thucydides addidit, praeter notissima *πλῆθος* et *ὅμιλος*, sunt *στρατιά* IV 128, 2, *στρατόπεδον* V 60, 4, *φρουρά* IV 57, 2. — *τοῖς ἄλλοις*. Reliquis optimatibus optimatiumque amicis. — *ὅμως*, i. e. quamvis victi essent et dissiderent. Cf. adn. 28, 2.

§ 2. *μέσου ἡμέρας*. Ita bene dici demonstrant Thom. Mag. p. 237, 7 et Lob. ad Phryn. p. 53 sq. Medium diei Liv. — *ἐφρυκτωρήθησαν*] ... *διὰ πυρσῶν ἐμηνύθησαν*. Schol. „Ex h. l. intellegi potest *φρυκτωρίαν* veterum non tam inopem

Ἀλκίδου ναῦς ἐπὶ Κέρκυραν μελλούσας πλεῖν ἀπέστειλαν καὶ Εὐρυμέδοντα τὸν Θουκλέους στρατηγόν.

81. *Οἱ μὲν οὖν Πελοποννήσιοι τῆς νυκτὸς εὐθὺς κατὰ τάχος ἐκομίζοντο ἐπ᾽ οἴκου παρὰ τὴν γῆν· καὶ ὑπερενεγκόντες τὸν Λευκαδίων ἰσθμὸν τὰς ναῦς, ὅπως μὴ περιπλέοντες ὀφθῶσιν, ἀποκομίζονται.* 1

Κερκυραῖοι τοὺς ἐχθροὺς ὠμότατα τιμωροῦνται, τοὺς πολλοὺς ἀποκτείνοντες ἢ ἑαυτοὺς φονεῦσαι ἀναγκάζοντες, οὐδὲ τὰ ἱερὰ αἰδούμενοι.

Κερκυραῖοι δὲ αἰσθόμενοι τάς τε Ἀττικὰς ναῦς προσπλεούσας τάς τε τῶν πολεμίων οἰχομένας, λαβόντες τούς τε Μεσσηνίους ἐς τὴν πόλιν ἤγαγον πρότερον ἔξω ὄντας, καὶ τὰς ναῦς περιπλεῦσαι κελεύσαντες, ἃς ἐπλήρωσαν, ἐς τὸν Ὑλλαϊκὸν 2

signorum fuisse, quam Polyb. X 40 describit, dicens eam parum utilitatis attulisse ... Ex his verbis [enim] existimare licet non solum indicatum esse Spartanis hostes advehi, sed etiam sexaginta naves et Leucade et Atheniensium advehi.“ Bred., apud quem vide plura. Cf. adn. II 80, 1. III 22, 7. VIII 102. „Recte Did. iungit cum *ἀπὸ Λευκάδος*, quia, si Athenienses iam Leucade profecti fuissent, prope Corcyram fuissent, priusquam classis Peloponnesiorum Leucadem pervenire et trans isthmum portari po[sset, quod dicuntur fecisse, *ὅπως μὴ περιπλέοντες ὀφθῶσι* c. 81.]“ Goell. Et ex socia Leucade significationem adventus hostium factam esse verisimile est. — *Εὐρυμέδοντα*. Cf. Ind. nom.

Cap. 81. § 1. *ὑπερενεγκόντες*. Cf. adnot. 15, 1. — *τὸν Λευκαδίων ἰσθμόν*. Leucas cum antiquitus paeninsula esset, a Corinthiis per Cypselum et Gargasum illuc missis isthmus, cui inde apud Polybium nomen *Διόρυκτος*, perfossus est. Vid. Strab. 452. Sed postea ventorum flatu congeriem arenae accumulantium, ut ait Plin. H. N. IV 1, 5, redditus est pristinae formae, quae Thucydidis aetate ei erat, cum naves machinarum ope eum superarent. Quod hic factum et IV 8, 2. Paeninsula fuit etiam tum, cum Philippus Macedo contra Romanos bellum gessit, sed Livii aetate rursus insula. Vid. Liv. XXXIII 17. Cf. Leak. Graec. sept. III p. 19 sq. Ventis quiescentibus fretum vado transiri posse dicit Dodwell. It. p. 67. Sub Anglorum imperio fossam restitutam esse memorat Bursian. Geogr. I p. 116. Isthmum sive fauces, quibus Acarnaniae adhaesisset, quingentos ferme passus longas, latas haud amplius centum et viginti fuisse scribit Liv. l. d., cuius verba reprehendit Leak. l. d. p. 20.

§ 2. *Κερκυραῖοι δέ* cet. Proximam narrationem laudat Dion. Hal. p. 883 R. — *οἰχομένας*. Cf. adn. II 65, 11. — *λαβόντες*. Cf. II 67, 3 *λαβόντες ἐκόμισαν*, Aristoph. Vesp. 1379 *ἄγειν ταύτην λαβών*, Lysistr. 1115. 1128. Thesmoph. 212. Matth. Gr. § 558 adn. 2. — *τούς τε Μεσσηνίους*. De Messeniis vid. 75, 1 et de *τέ* particulae collocatione adn. I 16. 72, 1. — *περιπλεῦσαι ... ἐς τὸν Ὑλλαϊκὸν λιμένα*. Hae naves haud dubie in portu ad forum sito 72, 3 completae sunt; nam ibi erant

λιμένα, ἐν ὅσῳ περιεκομίζοντο, τῶν ἐχθρῶν εἴ
τινα λάβοιεν, ἀπέκτεινον· καὶ ἐκ τῶν νεῶν ὅσους
ἔπεισαν ἐσβῆναι ἐκβιβάζοντες ἀπεχρῶντο· ἐς τὸ
Ἥραιόν τε ἐλθόντες τῶν ἱκετῶν ὡς πεντήκοντα
ἄνδρας δίκην ὑποσχεῖν ἔπεισαν, καὶ κατέγνωσαν
3 πάντων θάνατον. οἱ δὲ πολλοὶ τῶν ἱκετῶν, ὅσοι
οὐκ ἐπείσθησαν, ὡς ἑώρων τὰ γιγνόμενα, δι-
έφθειρον αὐτοῦ ἐν τῷ ἱερῷ ἀλλήλους, καὶ ἐκ τῶν
δένδρων τινὲς ἀπήγχοντο, οἱ δ' ὡς ἕκαστοι ἐδύ-
4 ναντο ἀνηλοῦντο. ἡμέρας τε ἑπτά, ἃς ἀφικόμενος
ὁ Εὐρυμέδων ταῖς ἑξήκοντα ναυσὶ παρέμεινε,
Κερκυραῖοι σφῶν αὐτῶν τοὺς ἐχθροὺς δοκοῦντας

Cap. 81. § 2. ἀπεχρῶντο Ven. et in marg. Aug. et Cl., ἀνεχρῶντο marg. Parm. Vulgo et Bekk. ἀπεχώρησαν. „E vulgata scriptura, quidquid eam Portus torqueat, nihil boni sensus elici potest. Eam, quae in marg. cod. Cl. notata est, confirmat Suidas: Θουκυδίδης ἀπεχρῶντο, ἀντὶ τοῦ ἀνῄρουν.“ Duk. Eadem habent Zon. Lex. et Bekk. Anecd. p. 423. Vulgatam nostra aetate unus Krueger defendit ad Dion. p. 149 et in Comment. antiqu. stud. 1840 p. 447. Sed cf. ed. mai.

Ἥραιον Aug. Pal. It. Vat. Dion. Hal. Vulgo et Bekk. Ἡραῖον. Cf. ad. I 24, 7.

§ 3. διέφθειρον M. Vind. D., reliqui διέφθειραν.

navalia 74, 2. Circumvectae igitur sunt paeninsulam, in qua veterem Corcyram, cuius parietinas nunc Palaeopolin appellant, sitam fuisse ad c. 72 adnotavimus. Cf. Muell. de Rep. Corcyr. p. 8 sq. — τῶν ἐχθρῶν. Ex optimatium parte. Dum circumnavigant, necabant eorum, qui in urbe remanserant (80, 1), si quem comprehenderant, ne re cognita inter eos, qui in navibus erant, tumultus concitaretur, hos autem in terram exponentes conficiebant. De εἰ particula cf. Matth. Gr. § 524 adn. 4. — ἀπεχρῶντο, interimebant. Cf. Suid. s. v. ἀπεχρήσαντο, Poll. VIII 74. IX 153 et de simili διαχρῆσθαι adn. I 126, 1. Ceterum vid. ad. — ἐς τὸ Ἥραιόν τε. Similiter collocata sunt verba ἐς τὰ ἐπὶ θάτερά τε VII 84, 4. Cf. δέ I 6, 3. — δίκην ὑποσχεῖν. Cf. adn. 58, 1.

§ 3. διέφθειρον ... ἀλλήλους. Errat Matth. Gr. § 489, III. — αὐτοῦ ἐν τῷ ἱερῷ. Extrema explicationis causa adiecta sunt, ut II 25, 3 in vv. αὐτόθεν ἐκ τῆς κοίλης Ἤλιδος. Cf. ἐκ τοῦ Ἄργους αὐτόθεν V 83, 1, et inde ... Capua Cic. pro Sext. 4, indidem ex Achaia Liv. XXV 15, 7, ubi vid. Drakenb. Vide praeter alios Krueg. ad Dion. p. 280. Ell. ad Arr. VII 11, 3. Herbst adv. Cob. p. 58 sq. — ἐκ τῶν δένδρων. Quae erant ἐν τῷ ἱερῷ. In usu praepositionis Latini cum Graecis consentiunt, Germani dissentiunt. Cf. ἀρτᾶν ἔκ τινος Xen. Anab. III 5, 10, ἀπαρτᾶν Luc. Tim. c. 36, similia.

§ 4. σφῶν αὐτῶν non est

μος· οἱ δὲ τρόποι τῶν πόλεων μάλιστα ἐφθάρησαν, καὶ τόλμα, ἀπάτη, ἐπιβουλαί, ἀπιστία ἐπηνοῦντο.

πολεμουμένων δὲ καὶ ξυμμαχίας ἅμα ἑκατέροις τῇ τῶν ἐναντίων κακώσει καὶ σφίσιν αὐτοῖς ἐκ τοῦ αὐτοῦ προσποιήσει ῥᾳδίως αἱ ἐπαγωγαὶ τοῖς νεωτερίζειν τι βουλομένοις ἐπορίζοντο. καὶ ἐπέπεσε 2
πολλὰ καὶ χαλεπὰ κατὰ στάσιν ταῖς πόλεσι, γιγνόμενα μὲν καὶ ἀεὶ ἐσόμενα, ἕως ἂν ἡ αὐτὴ φύσις τῶν ἀνθρώπων ᾖ, μᾶλλον δὲ καὶ ἡσυχαίτερα καὶ τοῖς εἴδεσι διηλλαγμένα, ὡς ἂν ἕκασται αἱ μεταβολαὶ τῶν ξυντυχιῶν ἐφιστῶνται. ἐν μὲν γὰρ εἰρήνῃ

Cap. 82. § 2. ἀνθρώπων sine articulo omnes praeter Vat. H. Class. confert I 20, 1. 77, 4. 140, 1. II 61, 4.

ἕκασται. Aug. Pal. It. Vat. G. ἕκαστα. Ἑκάστοις mavult Krueg.

πολεμουμένων δέ, cum autem bello premerentur. Cf. adn. I 37, 1. — καὶ ξυμμαχίας ἅμα ... ἐπορίζοντο, utrisque, qui rerum novarum erant cupidi, simul etiam facile dabatur facultas arcessendi socios auxiliares, ut et adversam factionem opprimerent et exinde potentiam sibimet compararent. De particulis καὶ ἅμα cf. adn. 61, 1. Cum bello simul etiam societatis arcessendae opportunitas dabatur. Propter hanc verborum coniunctionem et quod maximum pondus habet ξυμμαχίας vocabulum, etsi pendet ex remotiore ἐπαγωγαί, statim ab initio est positum. Magna sane haec est verborum collocationis licentia, sed vix maior quam illa 15, 1, ubi vide adn. Cf. etiam adn. IV 98, 7. Etiam „dativum ἑκατέροις paulo remotius a verbo suo ἐπορίζοντο posuit [quia, qui sint σφεῖς αὐτοί, ita melius intellegitur]. Porro idem dativus noto graecismo [cf. adn. I 2, 6] pro ἑκατέρων est positus; cogitandum enim ἑκατέρων τοῖς νεωτερίζειν τι βουλομένοις.“ Goell. Ξυμμαχία, ut saepe (cf. adn. I 118, 2), ipsos socios significat. Ἐπαγωγή ad verbum ἐπάγεσθαι, quod praecessit, revocandum est. Cf. 100, 1. Dativi autem κακώσει et προσποιήσει causam indicant. Cf. Matth. Gr. § 398 b et adn. I 128, 1. III 82, 6. VI 33, 2. Denique dativi σφίσιν αὐτοῖς ex substantivo verbali προσποιήσει pendent. Cf. Krueg. Gr. § 48, 12 adn. 4. Hanc Porti et nostram explanationem totius huius enuntiati probavit Dobr., nisi quod ῥᾳδίως non modo facile, sed libenter significare arbitratur.

§ 2. ἐπέπεσε. Cf. adn. II 48, 3. — γιγνόμενα ... ᾖ. Cf. Tac. Hist. IV 74 vitia erunt, donec homines, et similia complura in ed. mai. coll. — μᾶλλον (gravius, saevius) δέ. Suppl. γιγνόμενα, de quo cum adverbio iuncto cf. II 14 et de adverbio et adiectivo copulatis adn. 4, 2. — ὡς, prout. Cf. II 37, 1. III 45, 4. — ξυντυχιῶν. Cf. adn. 45, 4. — ἐφιστῶνται. Instare, imminere, explicatur in Steph. Thes. III p. 2579. Accedere (ad homines) et ea de causa evenire ad sententiam aptius vult esse Bloomf. comparans Soph. OR. 777 πρίν μοι τύχη τοιάδ᾽ ἐπέστη et Eur. Hipp. 819. Similiter ὅπως ἂν παραστῶ-

καὶ ἀγαθοῖς πράγμασιν αἵ τε πόλεις καὶ οἱ ἰδιῶται
ἀμείνους τὰς γνώμας ἔχουσι διὰ τὸ μὴ ἐς ἀκουσίους
ἀνάγκας πίπτειν· ὁ δὲ πόλεμος ὑφελὼν τὴν εὐπο-
ρίαν τοῦ καθ' ἡμέραν βίαιος διδάσκαλος καὶ πρὸς
τὰ παρόντα τὰς ὀργὰς τῶν πολλῶν ὁμοιοῖ. ἐστα-
3 σίαζέ τε οὖν τὰ τῶν πόλεων, καὶ τὰ ἐφυστερίζοντά
που ἐπιπύστει τῶν προγεγενημένων πολλὴν ἐπέφερε

§ 3. Quae nunc edidimus leguntur apud Dion. Hal. p. 886, 10. Contra πύστει τῶν προγενομένων πολὺ . . . τοῦ καινοῦσθαι idem p. 886, 2 et codd. nisi quod ἀποπύστει M., προγεγενημένων C., πολλήν Bas. ex emend., aliquot κενοῦσθαι habent. Eodem modo verba apud Dion. p. 958 afferuntur, praeterquam quod ἐς τό hic quoque legitur. Cf. adn.

σιν τύχαι Eur. Med. 331. — ἐς ἀκουσίους ἀνάγκας πίπτειν. Ἀβουλήτους ἀνάγκας explanantes substituerunt Dionys. Hal. et Ioseph. Cf. adn. 31, 1. Potuit etiam ἄκοντας ἐς ἀνάγκας (i. e. ἀπορίας) πίπτειν scribi. Ipsum simplex πίπτειν autem raro sic dicitur pro iuncto ἐμπίπτειν et aliis verbis. — τοῦ καθ' ἡμέραν, victus quotidiani. Τοῦ est neutrum. — τὰς ὀργάς] νῦν ὀργὰς τὰς γνώμας καὶ τοὺς τρόπους ἐκάλεσεν. Schol. Cf. adn. I 140, 1.

§ 3. ἐστασίαζε τὰ τῶν πόλεων, dissidebant civitatum partes. Cf. adn. II 11, 4. III 59, 1. „Dionysius Hal. l. d. partem huius digressionis de seditionibus urbium Graecarum usque ad verba ἐπὶ δὲ τῷ ἀγάλλονται accurate examinat et, quid in singulis prope periodis reprehendi mereatur, ostendit.“ Duk. — καὶ τὰ ἐφυστερίζοντα. Quaeritur, utrum τὰ ἐφυστερίζοντα sint αἱ ἐφυστερίζουσαι πόλεις, οἱ ἐφυστερίζοντες, an τὰ ὕστερον γιγνόμενα. Illud praeter Dion. p. 886 probavit Cantac. III 28 p. 178, qui ἐστασίαζον οὖν, inquit, αἱ πόλεις, καὶ οἱ ὑστερίζοντές που πύστει τῶν προγεγενημένων πολλὴν ἐπεδείκνυντο ὑπερβολήν. Sed utinam aut ipse aut alius demonstrasset ἐπιφέρειν ὑπερβολήν esse ἐπιδείκνυσθαι ὑπερβολήν, ποιεῖσθαι ὑπερβ. — ἐπιπύστει τῶν προγεγενημένων πολλὴν . . . ἐς τὸ καινοῦσθαι κ. τ. λ. Rescripsimus ea, quae ipsum Dionysium legisse certo cognoscitur. Duobus enim locis p. 886 apud eum haec verba afferuntur, priore qualia ex codicum fide leguntur, altero qualia nos edidimus. At illum et ἐπιπύστει τῶν προγεγενημένων πολλὴν et ἐς τὸ in suo libro habuisse ostendunt ipsius interpretationes: οἱ δὲ ὑστερίζοντες ἐπιπυνθανόμενοι τὰ γεγενημένα παρ' ἑτέρων ἐλάμβανον ὑπερβολὴν ἐπὶ τὸ διανοεῖσθαί τι καινότερον et p. 887 πολλὴν τὴν ἐπίδοσιν ἐλάμβανον ἐς τὸ διανοεῖσθαί τι καινότερον. Praeterea ἐς τὸ apud eundem p. 953 servatum est. Discrepantes igitur prioris loci scripturas ex libris Thucydideis illatas esse patet. Cf. quae de locorum Thucydideorum apud Dionys. fide supra adn. § 1 breviter monuimus. Vestigium ἐπιπύστει vocabuli in scriptura ἀποπύστει videtur latere atque πολλὴν et προγεγενημένων haud dubium est, quin Cantac. quoque l. d. ante oculos habuerit. Quibus testi-

τὴν ὑπερβολὴν ἐς τὸ καινοῦσθαι τὰς διανοίας τῶν τ' ἐπιχειρήσεων περιτεχνήσει καὶ τῶν τιμωριῶν ἀτοπίᾳ. καὶ τὴν εἰωθυῖαν ἀξίωσιν τῶν ὀνομάτων 4
ἐς τὰ ἔργα ἀντήλλαξαν τῇ δικαιώσει. τόλμα μὲν γὰρ ἀλόγιστος ἀνδρία φιλέταιρος ἐνομίσθη, μέλλησις δὲ προμηθὴς δειλία εὐπρεπής, τὸ δὲ σῶφρον τοῦ ἀνάνδρου πρόσχημα, καὶ τὸ πρὸς ἅπαν ξυνετὸν ἐπὶ πᾶν ἀργόν· τὸ δ' ἐμπλήκτως ὀξὺ ἀνδρὸς μοίρᾳ

§ 4. *ἀνδρία*. C. F. Pal. et deteriores nonnulli *ἀνδρεία*. Cf. sd. II 39, 4.

moniis accedit quod neutrum *πολύ* nullam habet explicationem (nam qui interpretati sunt: magnam afferebant exsuperantiam, ipsum *πολλὴν* reddiderunt) et *ἐς τὸ καινοῦσθαι* optime congruit cum V 75, 3 *τὴν* ... *ἐπιφερομένην αἰτίαν ἔς τε μαλακίαν* ... *καὶ ἐς τὴν ἄλλην ἀβουλίαν*. Totum igitur locum antiquissimi testis auctoritate in integrum restitutum sic vertimus: et ea, quae postea fere eveniebant, accedente priorum facinorum fama magnam ad (i. e. quod attinet ad. Cf. V 75, 3) excogitanda nova consilia afferebant exsuperantiam cum conatuum artificio tum poenarum insolentia. Dativi, pro quibus *διά* cum accus. ponere poterat (cf. *διὰ τὴν* ... *ξυμφοράν* in loco simillimo V 75, 3), causam indicant. Vocabulo *περιτέχνησις* simile est *περίνοια* 43, 3, ubi vide adn.

§ 4. *τὴν εἰωθυῖαν* ... *δικαιώσει*, usitatam vocabulorum significationem in rebus (propr. quod attinet ad res, ut supra *ἐς τὸ καινοῦσθαι*) arbitratu suo immutarunt, Port. *Ἀξίωσις*, propria aestimatio hic significationis vim habet. *Ἐς τὰ ἔργα διὰ μέσου* collocata non solum cum verbis *τὴν ἀξίωσιν* videntur cohaerere, cui rei non obstare articulum omissum in adn. crit. ad I 51, 4 vidimus sed etiam cum verbo *ἀντήλλαξαν*. Cf. adn. 60. De *δικαιώσεως* voce cf. adn. I 141, 1 et Dion. Antiqu. III 10 *ἀναστρέψασα τὰς ἀνθρωπίνας δικαιώσεις ἡ φύσις*. Totum locum volunt esse exemplum *ὑποκορισμοῦ*, sed non solum rebus turpibus honesta, verum etiam honestis invidiosa nomina imposita esse cognoscemus. Sententias similes vide apud Bloomf. — *τόλμα μέν* cet. Figuras poeticas, *παρομοιώσεις καὶ παρισώσεις*, in his exagitat Dion. Hal. p. 808, contra quem disputat Gail. p. 175. — *φιλέταιρος*. In hac voce ad *ἑταιρίας* respici putat Arn. Cf. § 5. — *ἐνομίσθη* aoristus rei eventum designat. Pariter antea *ἀντήλλαξαν* et postea *προσετέθη*, *ἐγένετο*. Rerum status imperfecto ubique describitur. — *τὸ δὲ σῶφρον* cet. Secuntur complura adiectiva pro substantivis abstractis posita. Cf. adn. I 6, 3. — *τὸ πρὸς ἅπαν* ... *ἀργόν*, omnem rem moderans prudentia ad omnem rem inertia, Haas. — *τὸ δ' ἐμπλήκτως ὀξύ*, vesanus animi impetus (ardor). — *ἀνδρὸς μοίρᾳ προσετέθη*, viro attribuebatur, virtutis loco habebatur, quod usitatius dici *ἐν ἀνδρείας* (vel *ἀνδρὸς*) *μοίρᾳ τιθέναι* docet Goell. Cf.

προσετέθη, ἀσφαλείᾳ δὲ τὸ ἐπιβουλεύσασθαι ἀποτροπῆς πρόφασις εὔλογος. καὶ ὁ μὲν χαλεπαίνων

ἀσφαλείᾳ δὲ τὸ ἐπιβουλεύσασθαι Mosqu. Vulgo et Bekk. ἀσφάλεια δὲ τὸ ἐπιβουλεύσασθαι. Sed dativum et nominativum deinceps collocatos habet Dion. Hal. p. 888, ἀσφαλεία legitur in m. et in marg. Cl., ἀσφαλείαι (ι adscripto) in M., in Lugd. gloss. τῇ adscr. est, denique Schol. explicat verbis τὸ ἐπιπολὺ βουλεύσασθαι δι᾽ ἀσφάλειαν. Dativum igitur reponendum esse viderunt Sylburg. et Bred. Cf. Krueg. ad Dion. p. 155, qui postea ἀσφαλείᾳ δὲ τῷ ἐπιβουλ. coniecit. Ar. Chr. Dan. ἀσφάλεια δὲ τοῦ ἐπιβουλεύσασθαι. Cf. adn.

Vig. p. 112. — ἀσφαλείᾳ δὲ τὸ ἐπιβουλεύσασθαι. Cum scriptor quod supra dixit, sollemnem nominum significationem ex arbitrio permutatam esse, fusius explicet, ex ipsa rerum natura aequabilitas quaedam verborum nata est. Nam non solum vera cuiusque nominis notio falsae quam brevissime opponitur, sed etiam vitio in virtutem mutato contraria virtus (primo tamen loco tripartita: μέλλησις προμηθής, τὸ σῶφρον, τὸ πρὸς ἅπαν ξυνετόν) in vitium versa respondet. Sequitur, ut hoc quoque loco eadem verae et falsae notionis brevissima sit oppositio neque quidquam explicationis causa addatur, deinde ut vesanae temeritati pro animo virili acceptae contraria virtus ignaviae loco habita ex adverso sit. Priore causa evincitur verbis ἀποτροπῆς πρόφασις εὔλογος praedicatum, non appositionem contineri, altera τὸ ἐπιβουλεύσασθαι ad prudentis consilii moderationem referre cogimur. Quod si verum est, dativus ἀσφαλείᾳ non a subaudiendo προσετέθη pendet, sed cum ἐπιβουλεύσασθαι iungendus est. Sic I 42, 4 διὰ κινδύνων τὸ πλέον ἔχειν dictum est pro τὸ διὰ κινδύνων πλέον ἔχειν, IV 20, 4 ἐν τούτῳ τὰ ἐνόντα ἀγαθά pro τὰ ἐν τούτῳ ἐνόντα ἀγαθά. Cf. Krueg. Gr. § 50, 10 adn. 1 et adn. I 42, 4. Verbum autem ἐπιβουλεύσασθαι auctam quandam simplicis βουλεύσασθαι vim habet. Significat enim amplius deliberare sive consultare (cf. ἐπινοῆσαι, ἐπιγνῶναι I 70, 2), qua eadem notione praeditum legitur apud Arrian. Epict. diss. IV 1, 160 ὅτι αἰσχρὸν ἡγεῖτο, οὐδ᾽ ἐπεβουλεύσατο, ubi vide Schweighaeus. Adverbialiter positum ἀσφαλείᾳ tuto sonat. Cf. 56, 5. Ut denique contrariorum congruentia servetur, ἀποτροπή virilitati quodammodo opposita esse debet. Eiusmodi autem substantiva verbalia vim suam non solum ab activo, sed etiam a medio genere eorum verborum repetunt, a quibus derivata sunt. Ita ἀποστροφή IV 76, 5 ad ἀποστρέφεσθαι, ἐπαγωγή § 1. 100, 1 ad ἐπάγεσθαι, ἀποκομιδή I 137, 4 ad ἀποκομίζεσθαι, ξυναλλαγή 82, 7 ad ξυναλλάσσεσθαι revocandum est. Quare ἀποτροπή non solum eius est, qui avertit (45, 7), sed etiam eius, qui avertitur sive timidus recedit (cf. I 57, 2. II 40, 3. IV 59, 2. VIII 10, 2). Iam vero locus sic vertendus est: tuto consultare pro causa speciosa recedendi habitum est. Subaudiendum hic et in eis quae secuntur ἐνομίσθη. Cum nostra interpretatione consentit schol. τὸ ἐπιπολὺ βουλεύσασθαι δι᾽ ἀσφάλειαν πρόφασις ἀποτροπῆς ἐνομίζετο. Contra Class. vide Annal. phil. 1868 p. 121 sq.

§ 5. ὁ χαλεπαίνων, homo iracundus, fervidus (der

πιστὸς ἀεί, ὁ δ' ἀντιλέγων αὐτῷ ὕποπτος. ἐπι-
βουλεύσας δέ τις τυχών ⟨τε⟩ ξυνετός, καὶ ὑπο-
νοήσας ἔτι δεινότερος· προβουλεύσας δὲ ὅπως
μηδὲν αὐτῶν δεήσει, τῆς τε ἑταιρίας διαλυτὴς
καὶ τοὺς ἐναντίους ἐκπεπληγμένος. ἁπλῶς τε ὁ
φθάσας τὸν μέλλοντα κακόν τι δρᾶν ἐπῃνεῖτο καὶ
ὁ ἐπικελεύσας τὸν μὴ διανοούμενον. καὶ μὴν καὶ 6
τὸ ξυγγενὲς τοῦ ἑταιρικοῦ ἀλλοτριώτερον ἐγένετο
διὰ τὸ ἑτοιμότερον εἶναι ἀπροφασίστως τολμᾶν·
οὐ γὰρ μετὰ τῶν κειμένων νόμων ὠφελίᾳ αἱ τοι-

§ 5. ἑταιρίας. C. F. It. I ἑταιρείας. Quas formas ita distinguunt Lob. ad Soph. Ai. 682 et Dind. in Steph. Thes., ut ἑταιρία sit amicitia, ἑταιρεία sodalitium. Cf. adn. Sed hoc discrimen praeter alios nonnullos non agnoscit Schoem. in Antiqu. iur. p. 101, qui conferri iubet Sinten. ad Plut. Pericl. p. 145, a quo tamen non multum probatum est. Alios, qui de his formis disseruerunt, nominavimus in ed. mai. Add. Bast. ad Isocr. Pan. c. 22.
ἁπλῶς δέ codd. Cf. adn.
§ 6. ὠφελίας codd. Cf. adn.

Hitzkopf). — τυχών, rem feliciter exsecutus. Cf. adn. 39, 8. Τε ex Dionys. p. 889. 954 accessit. Hoc ipsum legisse docet eius vituperatio (p. 889): οὔτε ὁ αὐτὸς τυχών τε καὶ ἐπιβουλεύσας νοεῖσθαι δύναται. Cf. IV 22, 3 εἰπόντες καὶ οὐ τυχόντες. — δεινότερος, i. e. ξυνετώτερος, ut schol. — αὐτῶν, μήτε τοῦ ἐπιβουλεῦσαι μήτε τοῦ ὑπονοῆσαι. — ἑταιρίας. Utrum hic sit amicitia universa, an sodalitium, dubitant interpretes; alterum tamen propter § 6 est probabilius, nec forma vocabuli multum obstat. Cf. ad. De sodalitiis praeter alios vid. Herm. Antiqu. Gr. I § 70. Schoem. Antiqu. iur. p. 101 et 850. Antiqu. Gr. I p. 185 sq. 864. Buettner. Hist. hetaeriar. Attic. — ἁπλῶς τε, non ἁπλῶς δέ, ex consuetudine Thucydidis. Cf. adn. 40, 4. — ἐπικελεύσας graviorem incitandi vim habet. Cf. Xen. Cyr. III 3, 41. Ad hoc et τὸν μὴ διανοούμενον pariter supple κακόν τι δρᾶν.

§ 6. τὸ ξυγγενὲς τοῦ ἑταιρικοῦ. De his neutris cf. adn. I 1, 1. II 45, 1. Τὸ ἑταιρικόν redit VIII 48, 3. — οὐ γὰρ μετὰ . . . πλεονεξίᾳ. Sententia cum haec sit: non enim servatis legibus, quae latae erant, utilitatis causa eiusmodi sodalitiorum coetus fiebant, sed contra constitutas leges avaritiae gratia, necessarius est dativus ὠφελίᾳ. Certe μετὰ ὠφελίας coniungenda esse vix credas, cum μετὰ τῶν κειμένων νόμων et παρὰ τοὺς καθεστῶτας (νόμους) ad amussim inter se respondeant. Confirmat emendationem non solum Vallae interpretatio: non enim huiusmodi conventus per leges ob utilitatem, sed contra leges ob avaritiam fiebant, sed etiam Dionysii παράφρασις p. 891 scripta: οὐ γὰρ ἐπὶ ταῖς κατὰ νόμον ὠφελίαις αἱ τῶν ἑταιρειῶν ἐγίγνοντο

αὗται ξύνοδοι, ἀλλὰ παρὰ τοὺς καθεστῶτας πλεονεξίᾳ. καὶ τὰς ἐς σφᾶς αὐτοὺς πίστεις οὐ τῷ θείῳ νόμῳ μᾶλλον ἐκρατύνοντο ἢ τῷ κοινῇ τι
7 παρανομῆσαι. τά τε ἀπὸ τῶν ἐναντίων καλῶς λεγόμενα ἐνεδέχοντο ἔργων φυλακῇ, εἰ προύχοιεν, καὶ οὐ γενναιότητι. ἀντιτιμωρήσασθαί τέ τινα περὶ πλείονος ἦν ἢ αὐτὸν μὴ προπαθεῖν. καὶ ὅρκοι εἴ που ἄρα γένοιντο ξυναλλαγῆς, ἐν τῷ αὐτίκα πρὸς τὸ ἄπορον ἑκατέρῳ διδόμενοι ἴσχυον, οὐκ ἐχόντων ἄλλοθεν δύναμιν· ἐν δὲ τῷ παρατυχόντι ὁ φθάσας θαρσῆσαι, εἰ ἴδοι ἄφρακτον, ἥδιον διὰ τὴν πίστιν

τῷ θείῳ νόμῳ. Cf. adn.

σύνοδοι, ἀλλ' ἐπὶ τῷ παρὰ τοὺς νόμους τι πλεονεκτεῖν. De dativis cf. adn. § 1. — τῷ θείῳ νόμῳ ut τοὺς θεῶν νόμους Soph. Ai. 1343, ἐν θεῶν νόμοις Pind. Pyth. II 43. Apud Dionys. p. 955 τῷ θείῳ καὶ νομίμῳ, unde τῷ ὁσίῳ καὶ νομίμῳ Dobr. Sed quid ipse Dionys. legerit, non satis liquet.

§ 7. τά τε ἀπὸ τῶν ἐναντίων . . . γενναιότητι, et quae ab adversariis probe dicebantur, ea ita admittebant, ut actiones eorum caverent, si superiores essent, non autem cum generositate. Utrum προύχοιεν ad τοὺς ἐνδεχομένους, an ad τοὺς ἐναντίους spectet, ambigitur; sed hoc videtur praestare. Nam quo magis adversarii potentia eminent, eo magis cavendi sunt. „Ἔργων ut τῶν ἔργων 46, 4, ἔργῳ φυλασσομένη VI 40, 2.“ Dobr. De ἀπό praepositione cf. adn. I 17, 1. — καὶ ὅρκοι . . . δύναμιν, et iura iuranda sicubi forte interponebantur reconciliationis (i. e. reconciliandae gratiae causa), in praesenti, propter rerum difficultatem utrimque data, valebant, dum (s. quam diu) vires aliunde non habebant. Ὅρκον διδόναι hic non, ut plerumque, est ius iurandum offerre, sed idem atque ὅρκον παρέχειν, ὀμνύναι. Pro ἑκατέρῳ Reiskius ἑκατέρων coniecit; sed nec plurali opus videtur, cum de duobus hominibus adversariis non minus quam de duabus partibus cogitari possit (cf. ad. I 22, 3), nec genetivo, cum ad ἐχόντων genetivum facile cogitetur αὐτῶν, i. e. duobus illis in gratiam redeuntibus. Potest quidem ἐχόντων eodem pronomine αὐτῶν simul audito etiam ad iura iuranda referri, neque ideo ex uno Par. D. ἔχοντες legi necesse est; sed ea, quae secuntur, alteri enodationi magis favent. — ἐν δὲ τῷ παρατυχόντι . . . προφανοῦς. „Opportunitate autem oblata qui prior virium fiduciam nactus esset, si minus munitum animadvertisset adversarium, ob fidem („qua adversarius nitebatur, non metuens dolum et insidias“ Haack.), eum lubentius ulciscebatur quam palam.“ Krueg. De ἄφρακτος vocabulo cf. I 6, 1. 117, 1, de φθάνειν verbo cum infin. iuncto adn. I 83, 3. Aristoph. Equ. 935. Nub. 1384. Plut. Marc. 4. Genus lo-

ἐτιμωρεῖτο ἢ ἀπὸ τοῦ προφανοῦς, καὶ τό τε ἀσφαλὲς ἐλογίζετο καὶ ὅτι ἀπάτῃ περιγενόμενος ξυνέσεως ἀγώνισμα προσελάμβανε. ῥᾷον δ' οἱ πολλοὶ κακοῦργοι ὄντες δεξιοὶ κέκληνται ἢ ἀμαθεῖς ἀγαθοί, καὶ τῷ μὲν αἰσχύνονται, ἐπὶ δὲ τῷ ἀγάλλονται.

αἴτια τῶν στάσεων.

8 *πάντων δ' αὐτῶν αἴτιον ἀρχὴ ἡ διὰ πλεονεξίαν καὶ φιλοτιμίαν· ἐκ δ' αὐτῶν καὶ ἐς τὸ φιλονικεῖν καθισταμένων τὸ πρόθυμον. οἱ γὰρ ἐν ταῖς πόλεσι προστάντες μετὰ ὀνόματος ἑκάτεροι εὐπρεποῦς, πλήθους τε ἰσονομίας πολιτικῆς καὶ*

quendi *ἐν τῷ παρατ.* legitur etiam V 88, 1. — *ξυνέσεως ἀγώνισμα*, prudentiae praemium, i. e. prudentiae laudem praemium victoriae. Cf. adn. I 22, 4. — *ῥᾷον δ' οἱ πολλοὶ ... ἀγαθοί.* „Vulgus autem, cum nefarii sunt, facilius sollertes audiunt quam, cum simplices, honesti. Haec inseruntur ut causa, cur felicem perfidiam magis aemulati quam detestati sint, cur alios decipere quam ipsi decipi maluerint.“ Arn. Alii *ῥᾷον κέκληνται* explicant lubentius vocantur, quod Bloomf. in ed. 2 tuetur, qui debebat niti vi passivi ad I 120, 3 illustrata. Krueger autem ad Dion. verba sic interpretatus erat: vulgus facilius nefarios callidos se dici patiuntur quam bonos simplices; quam explicationem a nobis in ed. mai. reprehensam tueri studuit in Comment. antiqu. studior. a. 1840 p. 452 sq., sed nobis certe non persuasit. Vulgaris, a qua Kruegerianam differre Bloomfieldius in ed. 2 non intellexit, confirmatur etiam Procopii (p. 298) imitatione. Cf. ed. mai. De perfecto *κέκλημαι* cf. Buttm. Gr. max. § 113 adn. 12. Eadem eius vis est II 37, 1. V 9. — *τῷ μὲν ... ἐπὶ δὲ τῷ.* Cf. adn. 61, 1 et I 68, 4.

§ 8. *ἐκ δ' αὐτῶν ... τὸ πρόθυμον*, et ex his (rebus nascens), vel atque post has etiam, cum in contendendi cupiditatem (et consuetudinem) adducuntur, alacre studium (partium). Praedicatum sunt superiora verba *αἴτιον ἦν*. Bene schol.: *πάντων δὲ τῶν εἰρημένων κακῶν αἴτιον ἦν ἡ ἐπιθυμία τοῦ βούλεσθαι ἄρχειν τῆς γῆς διὰ πλεονεξίαν καὶ φιλοτιμίαν. ἐκ τούτων δὲ ἡ στάσις ἀρχὴν λαμβάνουσα ... ὕστερον λαμβάνει ἑτέραν τῶν κακῶν αἰτίαν, τὴν τῶν στασιαζόντων προθυμίαν, ὥσπερ εἰς ἔξιν ἐρχομένων αὐτῶν τοῦ ... μὴ ἡττηθῆναι τῶν ἐναντίων (τοῦ μὴ εἴκειν τοῖς ἐναντίοις).* Quod autem antea *ἀρχή* legitur, non *ἐπιθυμία τῆς ἀρχῆς*, id noli mirari; nam similiter gloriam pro gloriae cupiditate aliquotiens commemorant Latini. Cf. Doederl. ad Tac. Ann. I 43. — *μετὰ ὀνόματος* cet. Haec imitatus est Salust. Cat. 38. — *πλήθους ἰσονομίας πολιτικῆς.* De aequabilitate iuris cf. Schoem. Antiquit. iur. p. 95 et Niebuhr. Hist. Rom. I p. 315. *Ἰσονομίας* autem nomen honestius a popularibus pro invisa *δημοκρατίας* appellatione adscitum esse docet Bloomf. Cf. adn. II 37. — *πολιτικῆς*, civilis, si idem esset atque inter cives, civium, aut hoc vocabulum aut *πλήθους* redundaret. Et cum ei in altero inciso respondeat *σώ-*

ἀριστοκρατίας σώφρονος προτιμήσει, τὰ μὲν κοινὰ λόγῳ θεραπεύοντες ἆθλα ἐποιοῦντο, παντὶ δὲ τρόπῳ ἀγωνιζόμενοι ἀλλήλων περιγίγνεσθαι ἐτόλμησάν τε τὰ δεινότατα, ἐπεξῇσάν τε τὰς τιμωρίας ἔτι μείζους, οὐ μέχρι τοῦ δικαίου καὶ τῇ πόλει ξυμφόρου προστιθέντες, ἐς δὲ τὸ ἑκατέροις που ἀεὶ ἡδονὴν ἔχον ὁρίζοντες, καὶ ἢ μετὰ ψήφου ἀδίκου καταγνώσεως ἢ χειρὶ κτώμενοι τὸ κρατεῖν ἑτοῖμοι ἦσαν τὴν αὐτίκα φιλονικίαν ἐκπιμπλάναι. ὥστε εὐσεβείᾳ μὲν οὐδέτεροι ἐνόμιζον, εὐπρεπείᾳ δὲ λόγου οἷς ξυμβαίη ἐπιφθόνως τι διαπράξασθαι ἄμεινον ἤκουον. τὰ δὲ μέσα τῶν πολιτῶν ὑπ'

§ 8. **προστιθέντες** Gr. schol. Aug. et Dion. Hal. p. 894, reliqui **προτιθέντες**. Illud commendant Krueg. ad Dion. p. 161, Doederl. ad Soph. Col. 149 et hic Arn. Cf. 39, 7. 45, 3. Vide adn.

φρονος, laudis notionem eo contineri oportet. „Indicat [igitur] rationem, quae civibus cum civibus, id est paribus cum paribus, intercedit, cum contraria sit ratio *δεσποτική* seu *τυραννική*.“ Arn. — ***ἀριστοκρατίας σώφρονος*** Paucorum igitur dominatum (*τὴν ὀλιγαρχίαν*) honesto nomine imperii optimatium (*ἀριστοκρατίας*) obtegebant. Cf. adn. II 87, 1. Atque hoc imperium **σῶφρον** appellabant, ut solebant civitates, quae ab optimatibus regebantur, *σωφροσύνῃ* gloriari. Cf. VIII 64, 5. — ***προτιμήσει*** variata structura ad *μετὰ ὀνόματος* appositum est. — ***ἆθλα ἐποιοῦντο***, tamquam suorum certaminum praemium sibi proponebant. — ***ἀγωνιζόμενοι . . . περιγίγνεσθαι***. Cf. adn. 88, 2 et cum sententia Sal. Iug. 42. — ***ἐπεξῇσάν τε***, et exsecuti sunt. Cf. adn. V 100. I 84, 3. — ***ἔτι μείζους***. Suppl. *ἢ κατὰ τὰ ὑπὸ τῶν ἐναντίων τολμηθέντα*. — ***μέχρι***, i. e. „intra fines et modum.“ Bau. — ***προστιθέντες***, iniungentes. Cf. adn. 39, 7. Cum *ἐπεξῇσαν* verbi sententia pugnat *προτιθέντες*, i. e. proponentes. Cf. adn. 40, 1. Nam modum ponendi notio, quae placuit Classeno, ab hoc verbo aliena est. — ***ἐς τὸ ἡδονὴν ἔχον***, secundum id, quod voluptatem praebebat, volupe erat. Cf. adn. II 41, 3. De *ἐς* praepos. cf. adn. I 6, 4. Matth. Gr. § 578 d. — ***ἐκπιμπλάναι***. Sic Lat. explere. Pro hoc *ἀποπιμπλάναι* VII 68, 1. — ***εὐσεβείᾳ . . . ἐνόμιζον***. Cf. adn. II 38, 1. Frustra igitur in uno Par. D. *εὐσέβειαν*. — ***εὐπρεπείᾳ δὲ . . . ἤκουον***, quibus autem contigisset, ut speciosa oratione utentes aliquid invidiose (nefasti quid) perpetrarent, melius audiebant. ***Ἐπιφθόνως***, invidiose, quod adverbium etiam I 75, 1 et vi activa Xen. Cyr. III 3, 10 legitur, Stephanus in Thes. male interpretatur memorabiliter; nam aliquid *εὐσεβείᾳ* contrarium commemorari necesse est; quare debet valere modo odioso et nefario, quam vim inesse posse primus vidit Heilm. De relativo postposito cf. adn. 39, 2. — ***τὰ δὲ μέσα τῶν πολιτῶν***, cives vero, quotquot inter utros-

ἀμφοτέρων ἢ ὅτι οὐ ξυνηγωνίζοντο ἢ φθόνῳ τοῦ περιεῖναι διεφθείροντο.

τὰ ἐκ τούτων προβάντα.

83. Οὕτω πᾶσα ἰδέα κατέστη κακοτροπίας 1
διὰ τὰς στάσεις τῷ Ἑλληνικῷ, καὶ τὸ εὔηθες, οὗ τὸ γενναῖον πλεῖστον μετέχει, καταγελασθὲν ἠφανίσθη, τὸ δὲ ἀντιτετάχθαι ἀλλήλοις τῇ γνώμῃ ἀπίστως ἐπὶ πολὺ διήνεγκεν· οὐ γὰρ ἦν ὁ δια- 2
λύσων οὔτε λόγος ἐχυρὸς οὔτε ὅρκος φοβερός, κρείσσους δὲ ὄντες ἅπαντες λογισμῷ ἐς τὸ ἀνέλπιστον τοῦ βεβαίου, μὴ παθεῖν μᾶλλον προεσκόπουν ἢ πιστεῦσαι ἐδύναντο. καὶ οἱ φαυλότεροι γνώμην 3
ὡς τὰ πλείω περιεγίγνοντο· τῷ γὰρ δεδιέναι τό τε αὐτῶν ἐνδεὲς καὶ τὸ τῶν ἐναντίων ξυνετόν, μὴ λόγοις τε ἥσσους ὦσι καὶ ἐκ τοῦ πολυτρόπου

Cap. 83. § 3. *αὐτῶν* ex Ae. Port. coniectura primus reposuit Bau. Vulgo *αὑτῶν*, quod excusari potest. Cf. adn. I 17 et III 22, 6.

que erant medii, Port. Ut Dioni Cass. XLIV 29 sunt cives neutram partem sequentes, quos Latini quoque medios vocant. Cf. ad IV 88, 3 et VIII 75, 1. De neutro genere vid. Hemsterh. ad Luci. Tim. c. 85 p. 147 et Matth. Gr. § 438 et 442, 4 atque de plurali *διεφθείροντο* ibid. § 300.

Cap. 83. § 1. *ἰδέα*. Cf. adn. I 109, 1. III 81, 5. — *τὸ εὔηθες*, simplicitas, die Gutmüthigkeit. Cf. Moer. p. 143. Thom. Mag. p. 149, 5. — *οὗ ... μετέχει*, cuius generositas est maxime particeps, i. e. ex qua generositas maxime constat. Cf. I 84, 3. — *τὸ δὲ ἀντιτετάχθαι ... ἀπίστως*, animis vero inter se oppositos (et quasi e regione instructos) esse diffidenter (et suspiciose). — *διήνεγκεν*] *κρεῖττον ἐγένετο.* Schol.

§ 2. *οὐ γὰρ ἦν ... φοβερός*, neque enim, quae (certamina) dirimeret, aut oratio (sponsio) firma erat aut ius iurandum formidabile. Cf. Krueg. Gr. § 50, 4 adn. 3 et 4. — *κρείσσους δὲ ... ἐδύναντο*, cum superiores essent omnes ratiocinatione adversus insperatum quam data fide (sponsionis aut iuris iurandi), ne quid mali paterentur, magis providebant, quam fiduciam capere poterant. De *ἐς* praepos. cf. IV 17, 1. Sal. Iug. 43 adversum divitias invictum animum. Genetivus *τοῦ βεβαίου* positus est pro *ἢ τῷ βεβαίῳ*. Cf. VI 1, 1. Xen. Anab. II 5, 13. Krueg. Gr. § 47, 27 adn. 1. Hunc locum imitatus est Cass. Dio fragm. 49 *κρείττους ἐς τὸ ἀφανὲς τοῦ προδήλου* (i. e. *ἢ ἐς τὸ πρόδηλον*) *τῷ λογισμῷ γιγνόμενοι*, quo de loco cf. Mus. Rheu. XXI p. 312. Similiter *βέβαιον* de eo dictum est, quod securitatem facit, IV 62, 4. VI 10, 2. I 124, 1. De *παθεῖν* cf. 88, 1.

§ 3. *οἱ φαυλότεροι γνώμην*, qui prudentia minus valebant. Cf. 37, 3. — *τὸ ... ἐνδεές*] *τὴν ἔλλειψιν τῆς γνώμης.* Schol.

αὐτῶν τῆς γνώμης φθάσωσι προεπιβουλευόμενοι,
4 τολμηρῶς πρὸς τὰ ἔργα ἐχώρουν. οἱ δὲ καταφρονοῦντες κἂν προαισθέσθαι καὶ ἔργῳ οὐδὲν σφᾶς δεῖν λαμβάνειν ἃ γνώμῃ ἔξεστιν, ἄφρακτοι μᾶλλον διεφθείροντο.

1 84. [Ἐν δ' οὖν τῇ Κερκύρᾳ τὰ πολλὰ αὐτῶν ἐν δὲ τῇ Κερκύρᾳ ἀρχὴ τῶν τοιούτων ἐγένετο.

§ 4. προαισθέσθαι. Aug. Vat. προαίσθεσθαι. Nullum praesentis αἴσθομαι apud Th. invenitur vestigium, quin in solo accentus discrimine id consistat. Cf. II 93, 3. V 26, 5. VII 75, 2.

Cap. 84. Ab ineunte hoc capite usque ad extremum in Aug. ad singulos versus dubitationis signa apposita sunt. Cf. adn.

§ 4. οἱ δὲ καταφρονοῦντες κἂν προαισθέσθαι. In his καταφρονοῦντες valet διὰ καταφρόνησιν οἰόμενοι s. νομίζοντες. Verba Herodot. I 66 καταφρονήσαντες Ἀρκάδων κρέσσονες εἶναι adscripsit Krueg. Cf. interpr. ibi et ad Herod. I 59. Schneid. ad Xenoph. Hist. Gr. IV 5, 12. Bernh. Synt. p. 368. Similes emphases reperiuntur II 11, 3. V 40, 3. — ἄφρακτοι] λείπει ὄντες. Schol. De ipsa voce cf. 82, 7.

Cap. 84. Τὰ ὠβελισμένα οὐδενὶ τῶν ἐξηγητῶν ἔδοξε Θουκυδίδου εἶναι· ἀσαφῆ γὰρ καὶ τῷ τύπῳ τῆς ἑρμηνείας καὶ τοῖς διανοήμασι πολὺν ἐμφαίνοντα τὸν νεωτερισμόν. Schol. Goeller in ed. 1 octo vel novem rationes ex verbis aut sententiis petitas proposuit, propter quas hoc caput damnandum esset. Has Arnoldus in ed. 1 excursu vol. I p. 608 sqq. examinans complures refutavit, sicut unam alteramve nos in ed. mai. Sed restant aliae nonnullae inconcussae, et pristinis novas quasdam Goeller addidit in ed. 2, ex quibus unam quidem nihil valere nos in ed. mai. Suppl. docuimus, sed duas alias substituimus. Et Arnoldus, cui prius hunc locum a Thucydide scriptum esse certissime persuasum erat, in ed. 2, ubi illum excursum omisit, quamquam sententiae plane Thucydideae sint, verba sibi a Christiano saeculi sexti aut septimi p. Chr. n. scripta videri dicit. Damnat autem primum propter αὐτῶν pronomen ab initio capitis positum, deinde propter optativos, qui § 1 leguntur, tum propter verba ἀρχόμενοι ὑπὸ τῶν παρασχόντων, porro propter dicendi genus ἀπαιδευσίᾳ ὀργῆς, denique propter enuntiatum ἐν ᾧ μὴ ... φθονεῖν. Bloomfieldius integritatem capitis, de qua prius dubitaverat, ed. 2 appendice defendit aliquotiens verba eius imitatum esse Iosephum dicens, quarum imitationum nonnullas parum certas esse cognoscemus ad § 1. Singula, in quibus offendimus, ex adnotatis diligentius cognoscentur. Hic hoc caput a Dionysio Hal., ubi totum superiorem locum Thucydidis, quo de factionibus explicatur, exscripsit, omissum, scholia id illustrantia paucissima et in codd. Aug. nulla esse, denique a grammaticis nihil ex eo afferri, sed ad verba quaedam § 2 Iosephum et Dionem Cass. respicere videri non est tacendum. Cf. tamen ibi adn. Frustra hoc cap. Thucydidi vindicare studet Kaempf. Quaest. Thuc. part. II (progr. gymn. Neo-Ruppinensis 1851).

§ 1. ἐν δ' οὖν τῇ Κερκύρᾳ. Postquam c. 82 et 83 de universa Graecia expositum est, nunc ad unam Corcyram reditur. Quare haec cum 82, 1 διότι ἐν τοῖς πρώτη ἐγένετο cohaerent. De δ' οὖν particulis cf. adn. I 3, 4. 68, 1. — τὰ πολλὰ

προετολμήθη, καὶ ὁπόσα ὕβρει μὲν ἀρχόμενοι τὸ πλέον ἢ σωφροσύνῃ ὑπὸ τῶν τὴν τιμωρίαν παρασχόντων οἱ ἀνταμυνόμενοι δράσειαν, πενίας δὲ τῆς εἰωθυίας ἀπαλλαξείοντές τινες, μάλιστα δ' ἂν διὰ πάθους ἐπιθυμοῦντες τὰ τῶν πέλας ἔχειν παρὰ δίκην γιγνώσκοιεν, οἵ τε μὴ ἐπὶ πλεονεξίᾳ, ἀπὸ

§ 1. *τινας* optimi et plerique codd.

ἀπὸ τοῦ ἴσου Cass. D. Ar. Chr. Dan. et s. v. al. man. in E. Sic *ἀπὸ τοῦ ἴσου* saepissime legimus apud Thuc. (cf. adn. I 77, 3), et similiter *ἀπὸ τοῦ προφανοῦς* (cf. adn. I 35, 4), *ἀπὸ τοῦ ἀδοκήτου* VI 47, *ἀπὸ τῶν εἰκότων* VI 23. Quamquam *ἐξ ἴσου* non minus bene dicitur quam *ἐκ τοῦ ἴσου*, ut I 120. IV 62.

αὐτῶν προετολμήθη. „*Αὐτῶν* [paulo obscurius] refertur ad *ἔργα* in superioribus 83, 3. Tum explicantur tres praecipuae causae scelerum, quae in turbis civilibus committuntur: 1) desiderium tyrannidem et insolentiam dominantium ulciscendi; 2) rapinae cupiditas pauperes ad divitum opes appetendas instigans; 3) sola partium studii acerbitas inde, quod homines perpetuo inter se dissident, oriens. Consecutio verborum est *προετολμήθη, ὁπόσα . . . δράσειαν . . . γιγνώσκοιεν . . . ἐπέλθοιεν.*“ Arn. Exorsus enim scriptor *καὶ ὁπόσα ὕβρει* proprie perrecturus erat *καὶ ὁπόσα πενίας*, sed interposito *μέν* leviter variavit orationem. — *ἀρχόμενοι* passive intellegendum. Cf. adn. 36, 2. — *ὑπὸ τῶν τὴν τιμωρίαν παρασχόντων.* Haec absona sunt. Iungenda ea esse cum superiore *ἀρχόμενοι* ex *ὑπό* praepositione, et *τιμωρίαν παρασχεῖν* valere poenam dare inde, quod Hesiodus Opp. 710 *δίκην παρασχεῖν* sic dixit, liquet. Cf. etiam Eur. Andr. 1108 et Phoen. 1654. Sed nullo modo apta est sententia ab eis, qui poenam dederunt; sonare autem ab eis, quos nunc ulciscendi opportunitatem habent, propter aoristi particip. non possunt. — *δράσειαν.* Haeremus in optativo. *Ὁπόσα δράσειαν* enim quoniam quae facerent, seu quaecunque faciebant, non quaecunque faciunt, valent (cf. Matth. Gr. § 528), non sententiam ad omnia tempora et loca spectantem continere, sed de solis Corcyraeis illius aetatis accipienda videantur. Cum tamen et natura sententiae verba generatim intellegi non solum patiatur, sed, quo satis gravis fiat, propemodum postulet, et in altero membro *ἄν* in vv. *μάλιστα δ' ἄν* legatur, idem *ἄν* primo membro, ubi post *δράσειαν* excidere sane facile potuit, additum velis (cf. Matth. Gr. § 527 a); in tertio enim ex superioribus, quamquam non sine inconcinnitate aliqua, mente repetatur. — *ἀπαλλαξείοντες.* Est verbum Thucydideum. Cf. I 95, 7. — *διὰ πάθους ἐπιθυμοῦντες.* „Haec necesse est valeant cupide (leidenschaftlich) appetentes; et usus genetivi quidem cum *διά* praepositione iuncti ad statum vel rerum condicionem, in qua aliquid fiat, significandum satis est notus (cf. *ἀπεχώρησεν ἀπ' αὐτῶν δι' ὀργῆς* VIII 43, 4); sed exemplum aut Thucydidis aut alius scriptoris Aristotele antiquioris, ubi *πάθος* (quod alibi semper apud Thuc. cladem et calamitatem designat) perturbationis animi seu cupiditatis vim habeat, non novi.“ Arn. — *οἵ τε μή . . , ἐπιόντες.* „Sunt ei, qui in seditiones

ἴσου δὲ μάλιστα ἐπιόντες, ἀπαιδευσίᾳ ὀργῆς πλεῖστον ἐκφερόμενοι ὠμῶς καὶ ἀπαραιτήτως ἐπέλθοιεν.
2 ξυνταραχθέντος τε τοῦ βίου ἐς τὸν καιρὸν τοῦτον τῇ πόλει καὶ τῶν νόμων κρατήσασα ἡ ἀνθρωπεία φύσις, εἰωθυῖα καὶ παρὰ τοὺς νόμους ἀδικεῖν, ἀσμένη

descendunt, quamquam aequali loco et condicione atque adversarii sunt, non, ut oppressi, vindictae cupidi, nec, ut egeni, rapinas desiderantes, sed ad crudelia facinora solo furore partium studii, quo diuturnitate contentionis corripiuntur, acti." Arn. Cf. adn. I 77, 3. Goeller tamen μὴ ἐπὶ πλεονεξίᾳ, ἀπὸ ἴσου δὲ non bene inter se ex adverso poni, cum quis etiam ἀπὸ τοῦ ἴσου πλεονεκτεῖσθαι possit, cl. I 77, 3 docet. Idem offendit in μὴ negatione, quae debeat esse οὐ. Sed in enuntiatis relativis generatim dictis negatio etiam ad singula vocabula contraposita spectans esse solet μή, ut ὅστις τὴν ἐπιχείρησιν ποιεῖται μὴ ἀπὸ τοῦ προφανοῦς μᾶλλον καὶ ἀντιπαραταχθέντος ἢ ἐκ τοῦ πρὸς τὸ παρὸν ξυμφέροντος V 9, 4, ὃς ἂν μὴ ἑαυτὸν μόνον, ἀλλὰ καὶ τὴν πόλιν ὠφελῇ VI 16, 3. — ἀπαιδευσίᾳ ... ἐκφερόμενοι. Bene Hier. Mueller: durch der Leidenschaft Zügellosigkeit zu weit [sehr weit] fortgerissen. Quam ipsam significationem vocis ἀπαιδευσία Arnoldus in ed. 2 recentiorem existimat. Cf. de hoc vocabulo adn. 42, 1. At cum Euripidem apud Stob. Serm. 171, 52 dixisse πόλλ' ἐστὶν ὀργῆς ἐξ ἀπαιδεύτου κακά Bloomfieldius adnotet, nemo in verbis ἀπαιδευσίᾳ ὀργῆς recte haerebit. Idem Bloomfieldius Iosephi verba Ant. XVII 11, 3 ἀπαιδευσίᾳ τοῦ πείθεσθαι τοῖς νόμοις et XIX 2, 2 ἀπαίδευτον τὴν ὀργὴν ἐπαφιείς hinc expressa putat; sed ex his locis alter Euripideo est similior, alter prior neutri satis similis. De singulari πλεῖστον cf. adn. 36, 2.

§ 2. ἐς τὸν καιρόν. Ἐς de tempore ita dictum est IV 89, 1 et VI 16, 6. Cf. Matth. Gr. § 578 b. Sed hic in hunc modum, usque adeo significari videtur. — καὶ ... κρατήσασα. Genetivi absoluti ξυνταραχθέντος τοῦ βίου cum participio in alio casu posito per καί particulam copulati sunt, ut non raro. Cf. adn. I 65, 1. — παρὰ τοὺς νόμους. Haec ex sermonis legibus valere praeter leges, neglectis legibus, certum est. Cogita modo 82, 6 μετὰ τῶν κειμένων νόμων et παρὰ τοὺς καθεστῶτας contraria poni, et quid significent παράνομος, παρανομία, παρανομεῖν, quid paulo ante παρὰ δίκην. Et Dio Cass. LII 34 scribit: ἡ φύσις καὶ παρὰ τὸν νόμον πολλοὺς ἁμαρτάνειν ἐξάγει. Quae et proxima ὁ νόμος οὐ δύναται τῆς φύσεως ἀεὶ κρατεῖν huc respicere vix est dubium, etsi Goeller haec verba etiam ad III 45 trahi posse affirmat. Sed cum haec παρὰ τοὺς νόμους contraria sint illis τῶν νόμων κρατήσασα, auctorem eis significari vigentibus legibus voluisse iure suspiceris. — ἀσμένη ... τοῦ δικαίου. Port.: se irae [concitationis seu perturbationis animi] quidem impotentem, at iure potentiorem esse ... lubenter declaravit. Sententiam hanc esse, naturam humanam exsultare sua turpitudine aperienda visam esse, docet Arn. Reprehendit quidem etiam haec Goell., sed, ut videtur, iniuria, cum adiectivo ἄσμενος notionem lubenter contineri satis constet (cf. I 26, 1), et natura prius legibus constricta his sub-

ἐδήλωσεν ἀκρατὴς μὲν ὀργῆς οὖσα, κρείσσων δὲ
τοῦ δικαίου, πολεμία δὲ τοῦ προύχοντος. οὐ
γὰρ ἂν τοῦ τε ὁσίου τὸ τιμωρεῖσθαι προυτίθεσαν
τοῦ τε μὴ ἀδικεῖν τὸ κερδαίνειν, ἐν ᾧ μὴ βλάπτου-
σαν ἰσχὺν εἶχε τὸ φθονεῖν. ἀξιοῦσί τε τοὺς κοι- 3
νοὺς περὶ τῶν τοιούτων οἱ ἄνθρωποι νόμους, ἀφ'
ὧν ἅπασιν ἐλπὶς ὑπόκειται σφαλεῖσι κἂν αὐτοὺς
διασώζεσθαι, ἐν ἄλλων τιμωρίαις προκαταλύειν καὶ
μὴ ὑπολείπεσθαι, εἴ ποτε ἄρα τις κινδυνεύσας
τινὸς δεήσεται αὐτῶν.]

οἱ φεύγοντες τῶν Κερκυραίων λη-

85. Οἱ μὲν οὖν κατὰ τὴν πόλιν Κερκυραῖοι 1
τοιαύταις ὀργαῖς ταῖς πρώταις ἐς ἀλλήλους ἐχρή-

latis sane dici possit gavisa esse demonstrare se, ut perturbationes animi non coerceret, ita iure potentiorem esse. Ceterum Reisk. virgulam non ante *ἀσμ.* voc., sed post id collocari iussit. — *ἀκρατὴς . . . τοῦ δικαίου*. Haec Bloomfieldius ab Iosepho paene transscripta dicit verbis Ant. XVII 8, 1 *ὀργῆς μὲν ἥσσων, κρείσσων δὲ τοῦ δικαίου*, praeter quae comparari posse apud eundem XIX 2, 2 *κρείσσων μὲν τοῦ δικαίου γενόμενος, ἥσσων δέ* cet. et XVIII 8, 8, quae quamvis similia hinc ducta esse ideo non certum videtur, quia hic usus vocabuli *κρείσσων* est creber. — *τοῦ προύχοντος*, eius, quod emineret. „Cf. Herod. VII 236 *τὸ κρέσσον στυγέουσι*." Arn. — *προυτίθεσαν*] *τιμιώτερον ἔκριναν*. Schol. Ita I 76, 2. III 39, 3. — *ἐν ᾧ . . . τὸ φθονεῖν*, quando (cf. I 21, 2. 37, 4. 42, 2. IV 17, 2) invidia vim nocentem non haberet. Cf. Cic. de Off. II 21, 75 utinam . . . tum essem natus, quando Romani dona accipere coepissent. Cum relativum hoc loco generatim positum (zu einer Zeit wo) vi condicionali instructum sit (cf. Krueg. Gr. § 51, 12 adn. 11 et 12), *ἐν ᾧ μή* idem est atque *εἰ μὴ ἐν τούτῳ*. Non debebant igitur hic *οὐ* pro *μή* exspectare.

§ 3. *ἀξιοῦσι*, volunt, audent. Cf. adn. IV 66, 2. — *τοὺς κοινοὺς περὶ τῶν τοιούτων . . . νόμους*. „Significat communes leges, quae ad talia factionum certamina referuntur, quales leges sunt, ut superato hosti parcamus, ut vicissitudines fortunae recordemur neve prosperis rebus nostris abutamur, ut inimicitiarum nostrarum acerbitates temperemus. Sententia haec est, homines violentia abreptos has communes humanitatis leges . . . neglegendi exemplum dare, et se earum tutela privare, cum aliquando futurum sit, ut patrocinii earum implorandi occasionem habeant." Arn. — *ἀφ' ὧν . . . διασώζεσθαι*, quibus fore, ut et ipsi, si in calamitates inciderint, serventur, omnibus spes est. *Ἐλπὶς ὑπόκειται* ut *ὕπεστιν ἐλπίς* VI 87, 4 et transitive *ὑποτιθέναι ἐλπίδα*. Tum *προκαταλύειν* est priores evertere. — *μὴ ὑπολείπεσθαι*, non relinquere (illas leges), de quo transitivo huius medii usu cf. Ell. ad Arr. V 20, 2 et supra I 140, 4.

Cap. 85. § 1. *ταῖς πρώταις* attributi, *τοιαύταις* praedicati vice fungitur: primae

σαντο, καὶ ὁ Εὐρυμέδων καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἀπέ- στεύουσι τὴν γῆν καὶ Ἰστώνην καταλαμβάνουσιν.
2 πλευσαν ταῖς ναυσίν. ὕστερον δὲ οἱ φεύγοντες τῶν Κερκυραίων (διεσώθησαν γὰρ αὐτῶν ἐς πεντακοσίους) τείχη τε λαβόντες, ἃ ἦν ἐν τῇ ἠπείρῳ, ἐκράτουν τῆς πέραν οἰκείας γῆς, καὶ ἐξ αὐτῆς ὁρμώμενοι ἐλῄζοντο τοὺς ἐν τῇ νήσῳ καὶ πολλὰ ἔβλαπτον, καὶ λιμὸς ἰσχυρὸς ἐγένετο ἐν τῇ πόλει.
3 ἐπρεσβεύοντο δὲ καὶ ἐς τὴν Λακεδαίμονα καὶ Κόρινθον περὶ καθόδου· καὶ ὡς οὐδὲν αὐτοῖς ἐπράσσετο, ὕστερον χρόνῳ πλοῖα καὶ ἐπικούρους παρασκευασάμενοι διέβησαν ἐς τὴν νῆσον ἑξακόσιοι
4 μάλιστα οἱ πάντες, καὶ τὰ πλοῖα ἐμπρήσαντες, ὅπως ἀπόγνοια ᾖ τοῦ ἄλλο τι ἢ κρατεῖν τῆς γῆς, ἀναβάντες ἐς τὸ ὄρος τὴν Ἰστώνην, τεῖχος ἐνοικο-

Cap. 85. § 2. ἐλήϊζον Cass. Aug. Cl. Ven. T. Pal. H. Reg. Vulgo et Bekk. ἐληΐζοντο. „Ἐλήϊζον, quod habent optimi mss., etiam e Thuc. IV 41, 2 adnotavit Steph., ἐλήιζόν τε τὴν Λακωνικήν, καὶ πλεῖστα ἔβλαπτον, idque ibi in omnibus scriptis est (exceptis paucissimis eisque malis]. Ληΐζω quoque dicunt Eustath. [Zon.] et Etym. M.“ Duk., qui praeterea activum passiva, quae apud Lucian. et alibi reperiatur, notione flexionis passivae confirmari docet. Cuius exempla, velut Luci. Gall. p. 170 et Procop. p. 185, in Steph. Thes. ed. rec., ubi solius aoristi passivi et perpecti, quae tempora etiam in deponentibus passive ponuntur, exempla passivam vim habentia leguntur, male omissa sunt. Certe ex scriptoribus nullum afferri potest exemplum activi λῄζειν. Nam IV 41, 2 pariter ἐλῄζοντο restituendum est. Cf. ibi ad.

libidines, quibus inter se utebantur, tales erant. Respicit autem ταῖς πρώταις ad ὕστερον δέ quod sequitur.

§ 2. διεσώθησαν. Navigiis in continentem. — τῆς πέραν οἰκείας γῆς, agro suo e regione (insulae in continente) sito. In continente igitur ex adverso sita agrum habebant Corcyraei, quales agros sive Περαίας multis aliis insulis, Lesbo, Samo, Chio, Rhodo, Thaso, in contrariis continentibus fuisse iure adnotat Bloomf. De genere dicendi ἡ πέραν γῆ cf. 91, 3.

§ 3. Οἱ πάντες. Cf. adn. I 100, 1.

§ 4. τὰ πλοῖα ἐμπρήσαντες. Idem ab Agathocle in Africa factum esse constat. Cf. Diod. XX 7 sq. — ἄλλο τι ἤ. Πρᾶξαι post ἄλλο τι audit schol. Cf. de simili formula τί ἄλλο ἤ adn. 39, 1 et V 87. — τὸ ὄρος τὴν Ἰστώνην. Hic mons a Dodw. It. p. 33 (45) is esse existimatur, in quo castrum St. Angeli positum sit. Cf. Palmer. apud Bloomf.; qui in ed. 2 posse etiam collem ad fontem rivuli St. Barbarae existimari dicit. A nonnullis de monte St. Salvatoris cogitari aut montem Olivetum nunc appellari docet Muell. de Rep. Corcyr. p. 6. Prope ipsam urbem

ὁρμησάμενοι ἔφθειρον τοὺς ἐν τῇ πόλει καὶ τῆς
γῆς ἐκράτουν.

Ἀθηναίων στρατεία ἐς Σικελίαν ἡ πρώτη Λάχητος καὶ Χαροιάδου στρατηγούντων.

86. Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους τελευτῶντος Ἀθη- 1
ναῖοι εἴκοσι ναῦς ἔστειλαν ἐς Σικελίαν καὶ Λά-
χητα τὸν Μελανώπου στρατηγὸν αὐτῶν καὶ Χα-
ροιάδην τὸν Εὐφιλήτου. οἱ γὰρ Συρακόσιοι καὶ 2
Λεοντῖνοι ἐς πόλεμον ἀλλήλοις καθέστασαν. ξύμ-
μαχοι δὲ τοῖς μὲν Συρακοσίοις ἦσαν πλὴν Κα-
μαριναίων αἱ ἄλλαι Δωρίδες πόλεις, αἵπερ καὶ
πρὸς τὴν τῶν Λακεδαιμονίων τὸ πρῶτον ἀρχο-
μένου τοῦ πολέμου ξυμμαχίαν ἐτάχθησαν, οὐ
μέντοι ξυνεπολέμησάν γε, τοῖς δὲ Λεοντίνοις αἱ
Χαλκιδικαὶ πόλεις καὶ Καμάρινα· τῆς δὲ Ἰταλίας
Λοκροὶ μὲν Συρακοσίων ἦσαν, Ῥηγῖνοι δὲ κατὰ
τὸ ξυγγενὲς Λεοντίνων. ἐς οὖν τὰς Ἀθήνας πέμ- 3
ψαντες οἱ τῶν Λεοντίνων ξύμμαχοι κατά τε πα-
λαιὰν ξυμμαχίαν καὶ ὅτι Ἴωνες ἦσαν, πείθουσι

inter occidentem et meridiem in media fere insula sitam fuisse dicit Bursian. Geogr. II p. 356. Iterum commemoratur IV 46, 1.

Cap. 86. § 1. **Ἀθηναῖοι** cet. „Causam [huius expeditionis Atheniensium] ... fuse narrat Diod. XII [c. 53 sq.]" Wass. — **εἴκοσι ναῦς**. Centum triremes commemorat Diodorus. Cf. Bloomf. — **Λάχητα**. Huius ingenium ex Aristoph. Vesp. et Plat. Lach. cognoscitur. — **Χαροιάδην**. „Pro hoc Diod. **Χαβρίαν** [quod e codd. correxit Wess.] Iustinus IV 3 [6 Chariadem nominans] Thucydidem firmat." Wass.

§ 2. **αἱ ... Δωρίδες πόλεις**. De his vid. VI 3. 4. 5. — **αἵπερ καὶ ... ξυνεπολέμησάν γε**. Cf. II 7, 2 et ibi adn. — **αἱ Χαλκιδικαὶ πόλεις**. Vid. VI 3. 75. 82. — **Συρακοσίων ἦσαν**. Estne **ξύμμαχοι** e superioribus, ubi tamen cum dativo iunctum est, audiendum? Non videtur necessarium. Vid. V 84, 2. — **κατὰ τὸ ξυγγενές**. Utrique enim Chalcidenses erant. Cf. de Rheginis VI 44. 79, de Leontinis VI 3 et al.

§ 3. **ἐς τὰς Ἀθήνας πέμψαντες**. Huius legationis princeps fuit Gorgias Leontinus. Vid. Plat. Hipp. mai. 282. Diod. l. d. — **οἱ τῶν Λεοντίνων ξύμμαχοι**. Ita Thucydidem videri scripsisse, quia, quod sciamus, Rhegini soli iam ante Atheniensium socii fuerint, adnotat Arn. in ed. 2. At societatem Leontinam (die Leont. Bundesgenossenschaft) significari putat Bloomf. Ipsorum certe Leontinorum legatum Gorgiam appellant Plat. et Diod. — **κατά τε παλαιὰν ξυμμαχίαν**. Huius foederis cum Rheginis Ol. 86, 4 instaurati reliquiae extant in Boeckh. Corp. inscr. n. 74, Kirchhoff. Inscr. Att. I n. 33. — **ὅτι Ἴωνες ἦσαν**. Cf. IV 61, 2 et Strab. 446 sq.

τοὺς Ἀθηναίους πέμψαι σφίσι ναῦς· ὑπὸ γὰρ
τῶν Συρακοσίων τῆς τε γῆς εἴργοντο καὶ τῆς θα-
4 λάσσης. καὶ ἔπεμψαν οἱ Ἀθηναῖοι τῆς μὲν οἰκειό-
τητος προφάσει, βουλόμενοι δὲ μήτε σῖτον ἐς τὴν
Πελοπόννησον ἄγεσθαι αὐτόθεν πρόπειράν τε
ποιούμενοι εἰ σφίσι δυνατὰ εἴη τὰ ἐν τῇ Σικελίᾳ
5 πράγματα ὑποχείρια γενέσθαι. καταστάντες οὖν
ἐς Ῥήγιον τῆς Ἰταλίας τὸν πόλεμον ἐποιοῦντο
μετὰ τῶν ξυμμάχων. καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα.

ὁ λοιμὸς τὸ δεύτερον ἐπιπίπτει Ἀθηναίοις.

1 87. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος ἡ νόσος
τὸ δεύτερον ἐπέπεσε τοῖς Ἀθηναίοις, ἐκλιποῦσα
μὲν οὐδένα χρόνον τὸ παντάπασιν, ἐγένετο δέ τις
2 ὅμως διοκωχή. παρέμεινε δὲ τὸ μὲν ὕστερον οὐκ
ἔλασσον ἐνιαυτοῦ, τὸ δὲ πρότερον καὶ δύο ἔτη,
ὥστε Ἀθηναίων γε μὴ εἶναι ὅ τι μᾶλλον ἐκάκωσε
3 τὴν δύναμιν. τετρακοσίων γὰρ ὁπλιτῶν καὶ τε-
τρακισχιλίων οὐκ ἐλάσσους ἀπέθανον ἐκ τῶν τά-
ξεων καὶ τριακοσίων ἱππέων, τοῦ τὲ ἄλλου ὄχλου

§ 4. τῆς οἰκειότητος προφάσει. Cf. IV 61, 2 et quae de secundo bello Siciliensi leguntur VI 6. 76. — βουλόμενοι δὲ μήτε cet. Ita orditur, quasi postea sit dicturus πρόπειράν τε ποιεῖσθαι, sed perinde pergit, ac si scripserit τὸ δ' ἀληθὲς οὔτε βουλόμενοι. Cf. adn. 89, 3. Praeterea pro verbis τὸ δ' ἀληθές vel similibus solum δέ sic legitur, ut aliquotiens apud Tacitum ceterum. Vid. Bach. ad Ann. I 44.

§ 5. καταστάντες, cum pervenissent. Cf. 92, 6. IV 14, 5 et de transitivo καθιστάναι, perducere, IV 78, 6. Propter ἐς non placet Bloomfieldii interpretatio. Cf. adn. I 59, 2.

Cap. 87. Cf. Diod. XII 58. — § 1. ἡ νόσος, notus ille morbus, pestilentia. Cf. II 47, 3. — τὸ δεύτερον ἐπέπεσε. Causas rei explicare studet Diod. l. d. Cf. Krauss. de Natur. morb. Att. p. 51 sq. — τὸ παντάπασιν. Sic hoc uno loco apud hoc adverbium articulus videtur legi, defenditur tamen satis similibus τὸ παράπαν, τὸ ξύμπαν, al. — διοκωχή] διάλειψις, ἀναβολή. Schol. Cf. de ἀνοκωχῆς voce adnot. I 40, 4. Pro hac legitur apud Diod. Cass.

§ 2. καὶ δύο ἔτη. Id scriptor supra II 47 sqq. dicere neglexit. — Ἀθηναίων γε, i. e. reliquorum non item. — δύναμιν, cum res ex militum hominumque interitu explicetur, copias (Streitmacht), non opes valet.

§ 3. τετρακοσίων γάρ cet. Diodorus l. d. affirmat mortuos esse στρατιωτῶν ὑπὲρ τοὺς τετρακισχιλίους, ἱππεῖς δὲ τετρακοσίους, τῶν δὲ ἄλλων ἐλευθέρων τε καὶ δούλων ὑπὲρ τοὺς μυρίους. — ἐκ τῶν τάξεων. His verbis idem atque usitata formula ἐκ καταλόγου VI 43, 1. VII 20, 2 videri significari adnotat Goell. Cf. VI 26, 2. 31, 3 et ibi adn.

σεισμοί.

ἀνεξεύρετος ἀριθμός. ἐγένοντο δὲ καὶ οἱ πολλοὶ 4
τότε σεισμοὶ τῆς γῆς ἔν τε Ἀθήναις καὶ Εὐβοίᾳ
καὶ ἐν Βοιωτοῖς καὶ μάλιστα ἐν Ὀρχομενῷ τῷ
Βοιωτίῳ.

τῶν ἐν Σικελίᾳ Ἀθηναίων ἐπὶ τὰς Αἰόλου νήσους στρατεία.

88. Καὶ οἱ μὲν ἐν Σικελίᾳ Ἀθηναῖοι καὶ Ῥη- 1
γῖνοι τοῦ αὐτοῦ χειμῶνος τριάκοντα ναυσὶ στρα-
τεύουσιν ἐπὶ τὰς Αἰόλου νήσους καλουμένας· θέ-
ρους γὰρ δι' ἀνυδρίαν ἀδύνατα ἦν ἐπιστρατεύειν.
νέμονται δὲ Λιπαραῖοι αὐτάς, Κνιδίων ἄποικοι 2
ὄντες. οἰκοῦσι δ' ἐν μιᾷ τῶν νήσων οὐ μεγάλῃ,
καλεῖται δὲ Λιπάρα· τὰς δὲ ἄλλας ἐκ ταύτης
ὁρμώμενοι γεωργοῦσι, Διδύμην καὶ Στρογγύλην

Cap. 87. § 4. *Εὐβοίᾳ* Cass. Aug. Cl. Ven. Pal. It. M. H. Reg., reliqui *ἐν Εὐβ.* Praepositionem ob arctam coniunctionem, quae inter Athenas et Euboeam intercedebat, omissam puta.

§ 4. *οἱ πολλοὶ τότε σεισμοὶ τῆς γῆς*, multi illi terrae motus, quos tunc fuisse constat. Ita recte Arn. *Τότε* autem simul ad *ἐγένοντο* verbum ex proximis intellegendum est. — *Βοιωτοῖς.* Cf. adn. I 107, 2. — *Ὀρχομενῷ τῷ Βοιωτίῳ*] δύο γὰρ Ὀρχομενοί, ὁ μὲν τῆς Ἀρκαδίας, ὃν Ὅμηρος (Il. II 605) καλεῖ πολύμηλον, ὁ δὲ τῆς Βοιωτίας, ὃν Ὅμηρος (Il. II 511) καλεῖ Μινύειον. Schol. Cf. IV 76, 3 et generis grammatici causa simul I 113, 2.

Cap. 88. § 1. *τὰς Αἰόλου νήσους.* „Eaedem Liparaeorum sive Lipareusium a Lipara omnium maxima et Ἡφαιστιάδες Graecis, Latinis Vulcani sive Vulcaniae dictae.“ Cluver. Sic. ant. p. 395. Cf. de eis Strab. 275 sq. Diod. V 7 sqq. Plin. Hist. Nat. III 8, 92 sqq. — — *δι' ἀνυδρίαν.* Hanc Smythii Comment. de Sic. p. 249 testimonio confirmat et explicat Arn.

§ 2. *νέμονται.* Cf. adn. I 2, 2. II 15, 2. 27, 2. — *Κνιδίων ἄποικοι.* „Sic et Strabo, Paus. [X 11, 3] atque alii [velut Diod. V 9, qui Cnidiis Rhodios nonnullos adiungit]. Add. Cluver. [l. d.]“ Duk. — *οὐ μεγάλῃ.* Ceteris tamen Aeoliis maiore. Circuitu paulo minorem esse XXV M. pass. dicit Plin.; ambitum CL stadiorum ei tribuit Diod. — *καλεῖται δέ.* Ita aliquotiens *δέ* legitur, ubi relativa enuntiatio collocari poterat. Cf. IV 53. Held. ad Plut. Aem. Paul. p. 178. Duk. ad Liv. III 38, 2. Walch. ad Tac. Agric. 16. — *τὰς δὲ ἄλλας.* Thucydides igitur quatuor tantum insulas Aeolias agnoscere videtur. Totidem et easdem nominat Paus. l. d. Quinque commemorat Appi. Civ. V 105. „Inter plerosque tamen ... auctores, Aristotelem, Marcianum Heracl. [?Scymn. Chi. 254,] Diod. Strab. Mel. Plin. Steph. al., de septenario numero convenit [cum Thucydideis addantur Euonymos, Phoenicusa, Ericusa.]“ Cluver. l. d. Hodie undecim vel duodecim numerant geographi. Cf. Holm. Hist. Sic. I p. 37 sqq. 348 sqq. — *Διδύμην.* „Vulgo nunc Salini [Saline] dicta.“ Cluver. p. 414. Mannerto tamen Geogr. IX 2 p. 468 est Panaria. Sed vide Holm. l. d. p. 41. 350. — *Στρογγύ-*

3 καὶ Ἱεράν. νομίζουσι δὲ οἱ ἐκείνῃ ἄνθρωποι ἐν
τῇ Ἱερᾷ ὡς ὁ Ἥφαιστος χαλκεύει, ὅτι τὴν νύκτα
φαίνεται πῦρ ἀναδιδοῦσα πολὺ καὶ τὴν ἡμέραν
καπνόν. κεῖνται δὲ αἱ νῆσοι αὗται κατὰ τὴν Σι-
κελῶν καὶ Μεσσηνίων γῆν, ξύμμαχοι δ' ἦσαν
4 Συρακοσίων. τεμόντες δ' οἱ Ἀθηναῖοι τὴν γῆν,
ὡς οὐ προσεχώρουν, ἀπέπλευσαν ἐς τὸ Ῥήγιον.
καὶ ὁ χειμὼν ἐτελεύτα, καὶ πέμπτον ἔτος τῷ πο-
λέμῳ ἐτελεύτα τῷδε ὃν Θουκυδίδης ξυνέγραψεν.
1 89. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους Πελοποννή- σεισμοὶ πολλαχοῦ τῆς Ἑλλάδος.
σιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι μέχρι μὲν τοῦ Ἰσθμοῦ ἦλ-
θον ὡς ἐς τὴν Ἀττικὴν ἐσβαλοῦντες Ἄγιδος τοῦ
Ἀρχιδάμου ἡγουμένου, Λακεδαιμονίων βασιλέως,
σεισμῶν δὲ γενομένων πολλῶν ἀπετράποντο πά-
2 λιν καὶ οὐκ ἐγένετο ἐσβολή. καὶ περὶ τούτους
τοὺς χρόνους τῶν σεισμῶν κατεχόντων, τῆς Εὐ-

λην. „Hodieque incolis Liparensibus atque conterminis Siculis vulgari vocabulo dicitur Strongoli, Italis vero Stromboli.“ Cluver. p. 410. — Ἱεράν. Plene vocatur Ἱερὰ Ἡφαίστου Diod. V 7, et idcirco ab aliis etiam simpliciter Ἡφαίστου νῆσος, hodie Vulcania seu Vulcano.

§ 3. νομίζουσι δέ cet. Hanc vulgi opinionem cur addiderit, Thuc. ipse significat verbis ὅτι ... καπνόν. — ἐν τῇ Ἱερᾷ χαλκεύει. „Quod de officina Vulcani in Hiera scribit Thuc., id ab aliis de Lipara, ab aliis de alia ex his insulis proditum.“ Duk. Causam dissensus aperit Diod. V 7 his verbis: αὗται δὲ (αἱ νῆσοι) πᾶσαι πυρὸς ἐσχήκασιν ἀναφυσήματα μεγάλα, ὧν κρατῆρες γεγενημένοι καὶ τὰ στόματα μέχρι τοῦ νῦν εἰσὶ φανερά. De Hierae natura ignita praeter eundem vid. Scymn. 256 sqq. et Strab. l. d. Super coniunctionis ὡς collocatione cf. adn. I 68, 1 et similia exempla V 7, 2. 72, 1. — Σικελῶν καὶ Μεσσηνίων. Messenii enim non erant pars Siculorum, sed Σικελιωτῶν; Siculi enim barbari erant, non totius Siciliae, sed partis septentrionalis et mediterraneae incolae. Vid. VI 2 et adn. III 115, 2.

Cap. 89. Cf. Diod. XII 59, qui quae § 2 sqq. narrantur verbis extollit. — § 1. Ἄγιδος τοῦ Ἀρχιδάμου. Archidamum, qui postremo III 1 nominatus est (nam c. 26 Cleomenes exercitum duxisse dictus est), circiter annum 427 mortuum esse demonstrat Clint. in Fast. Att. Cf. Krueg. Stud. hist. p. 151. — σεισμῶν ... ἀπετράποντο πάλιν. Idem VI 95, 1 factum videbimus. Similiter terrae tremoribus moti Lacedaemonii alios duces creaverunt VIII 6, 5 et minorem navium numerum emiserunt VIII 11, 3. Terrae motibus item Atheniensium et Corinthiorum contiones turbatae sunt V 45. 50.

§ 2. κατεχόντων, cum obtinerent, praevalerent. Cf. adn. I 10, 1 et Schweigh. ad Appi. III p. 128 et de alia eiusdem verbi vi intransitiva adn. IV

βοίας ἐν Ὀροβίαις ἡ θάλασσα ἐπανελθοῦσα ἀπὸ τῆς τότε οὔσης γῆς καὶ κυματωθεῖσα ἐπῆλθε τῆς πόλεως μέρος τι, καὶ τὸ μὲν κατέκλυσε, τὸ δ' ὑπενόστησε, καὶ θάλασσα νῦν ἐστι πρότερον οὖσα γῆ· καὶ ἀνθρώπους διέφθειρεν ὅσοι μὴ ἐδύναντο φθῆναι πρὸς τὰ μετέωρα ἀναδραμόντες. καὶ περὶ 3
Ἀταλάντην τὴν ἐπὶ Λοκροῖς τοῖς Ὀπουντίοις νῆσον παραπλησία γίγνεται ἐπίκλυσις, καὶ τοῦ τε φρουρίου τῶν Ἀθηναίων παρεῖλε καὶ δύο νεῶν ἀνειλκυσμένων τὴν ἑτέραν κατέαξεν. ἐγένετο δὲ 4

Cap. 89. § 2. *ἐπανελθοῦσα.* Vulgo et Bekk. *ἐπελθοῦσα.* „Scholiastam colligas legisse *ἐπανελθ.* Sic etiam paulo inferius de eadem re dicitur *ἐπαναχώρησις.* Itaque *ἐπανελθοῦσα* verum videtur." Haack. Cf. adn. In vulgata, quam pluribus confutavimus in ed. mai., *κατά* pro *ἀπό* praepositione legendum coniecit Krueg.

32. — *τῆς Εὐβοίας ἐν Ὀροβίαις.* Haec et inter se et cum eis, quae secuntur, iungenda sunt. „Non enim significat terrae motus in Euboea potissimum praevaluisse, sed eo tempore, quo et in Euboea et in aliis locis frequentes essent [cf. 87, 4], Orobiis etiam inusitatam maris inundationem fuisse." Arn. Situm fuisse hoc oppidum e regione Larymnorum et Anthedonis docet Strab. 405 de eodem consulendus 445. Hodie Roviés. Vid. Leak. Graec. sept. II p. 275 et Bursian. Geogr. II p. 411. — *ἡ θάλασσα* cet.] *ἐπανελθοῦσα ἡ θάλασσα μέρος ἀπὸ τῆς τότε οὔσης γῆς ἐπῆλθε καὶ κατέλαβε. καλῶς δὲ εἶπε „τῆς τότε οὔσης γῆς", ὡς νῦν θαλάσσης οὔσης, δηλονότι διὰ τὸν σεισμόν. ἄλλοι δὲ οὕτως· ἡ θάλασσα εἰς ἑαυτὴν ἀναχωρήσασα καὶ ὑποστρέψασα ἀπὸ τοῦ λιμένος καὶ τῆς γῆς ἐπὶ τὰ κυματώδη (τότε γὰρ μάλιστα κυματοῦται, ὅταν εἰς ἑαυτὴν ἀναχωρήσῃ), αὖθις δ' ἐλθοῦσα ἐπὶ τὴν γῆν κατέλαβε μέρος τι ἕτερον τῆς γῆς, ὅπερ πρότερον οὐ κατεῖχε.* Schol. „*Ἐπανελθοῦσα* [igitur] iure veram scripturam duci censeo. Mare primum ab eo, quod tunc erat, litore recessit, deinde in magnum cumulum seu montem aquae sublatum partem quandam urbis invasit." Arn. — *καὶ τὸ μὲν ... ὑπενόστησε*, et una quidem maris pars inundavit (inundationem fecit, ut § 4 *ἐπέκλυσε*), altera vero se rursus recepit. *Ὑπενόστησε* ut Herod. I 191 *ὑπονοστήσαντος τοῦ ποταμοῦ.* — *θάλασσα ... γῆ.* Exspectaveris forsitan *ἐστὶν ἡ*, sed vulgatam Goell. sic interpretatur: und früher gewesenes Land ist jetzt Meer. — *διέφθειρεν.* Ἡ *θάλασσα.*

§ 3. *Ἀταλάντην.* „Cum antea chersonesus esset, isthmo vi maris rupto ex paeninsula [tunc] factam insulam scribit Diod. [l. d.]. Verum Thucydidem, unde haec collegerit, male assecutus esse videtur, cum ante inundationem Atalantam fuisse insulam satis nobis exploratum sit ex l. II [c. 32, ubi vid. adn.]." Huds. Cf. Bursian. Geogr. I p. 191. — *τοῦ φρουρίου ... παρεῖλε.* De genet. cf. Matth. Gr. § 323 b et infra V 2, 4, de castello ipso II 32.

καὶ ἐν Πεπαρήθῳ κύματος ἐπαναχώρησίς τις, οὐ μέντοι ἐπέκλυσέ γε· καὶ σεισμὸς τοῦ τείχους τι κατέβαλε καὶ τὸ πρυτανεῖον καὶ ἄλλας οἰκίας ὀλίγας. αἴτιον δ' ἔγωγε νομίζω τοῦ τοιούτου, ᾗ ἰσχυρότατος ὁ σεισμὸς ἐγένετο, κατὰ τοῦτο ἀποστέλλειν τε τὴν θάλασσαν καὶ ἐξαπίνης πάλιν ἐπισπωμένης βιαιότερον τὴν ἐπίκλυσιν ποιεῖν· ἄνευ δὲ σεισμοῦ οὐκ ἄν μοι δοκεῖ τὸ τοιοῦτο ξυμβῆναι γενέσθαι.

1 90. Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους ἐπολέμουν μὲν καὶ ἄλλα, ὡς ἑκάστοις ξυνέβαινεν, ἐν τῇ Σικελίᾳ καὶ αὐτοὶ οἱ Σικελιῶται ἐπ' ἀλλήλους στρατεύοντες καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ξὺν τοῖς σφετέροις ξυμμάχοις· ἃ δὲ λόγου μάλιστα ἄξια ἢ μετὰ τῶν Ἀθηναίων ἐν τῇ Σικελίᾳ Μυλαὶ καὶ Μεσσήνη ὑπ' Ἀθηναίων ἐκπολιορκοῦνται.

§ 5. ἐπισπωμένην codd. Cf. adn.
Cap. 90. § 1. ἄλλοι codd. Cf. adn.

§ 4. Πεπαρήθῳ. Hanc insulam, quam olim cum recentiore Pipéri aut Pelagisi (Πελαγῆσι) comparabant, Χιλιδρόμιαν (Ἡλιοδρόμιαν, Λιδρόμιαν) esse suspicatur Leak. Graec. sept. III p. 112, Scopelon Fiedl. It. Graec. II p. 22 et 62 et Ross. Cf. Wachsm. Antiqu. Gr. I p. 37 et Hoffm. Graec. II p. 1506 sq. Peparethum et Scopelum simul nominat Ptolem. III 13, 47. Sed vide Bursian. Geogr. II p. 387. — κύματος. Cf. Bernh. Synt. p. 59. Kuehn. Gr. in us. schol. § 234, 1. — τὸ πρυτανεῖον. Cf. adn. II 15, 1.

§ 5. αἴτιον masculin. est spectans ad cogitandum τὸν σεισμόν. Post neutrum enim scribendum erat ὅτι ἀποστέλλει. — ᾗ ἰσχυρότατος cet. „Omnino scribendum videtur ἐπισπωμένης (scil. τῆς θαλάσσης), ut subiectum intellegatur τὸν σεισμόν, ut ἀποστέλλειν sit, quod semper et ubique fuit, verbum transitivum [huc enim non quadrat simplex στέλλειν intransitive positum a Soph. in Phil. 571. 640], ut recte se habeat ποιεῖν. Quemadmodum enim ἡ θάλασσα τὴν ἐπίκλυσιν ποιεῖται i. e. ἐπικλύζει, sic ὁ σεισμός Graece dicendus est τὴν ἐπίκλυσιν ποιεῖν.“ Herwerd. Stud. Thuc. p. 146. Cf. Krueg. Gr. § 52, 8 adn. 1. — βιαιότερον. Cf. Buttm. Gr. max. § 60 adn. 5. Matth. Gr. § 436, 4 b adn. infra 101, 2. V 71, 1. 110, 1. — ἄνευ σεισμοῦ idem est quod εἰ μὴ σεισμὸς ἐγένετο. Hinc explicandum ἂν ξυμβῆναι. Cf. Matth. Gr. § 598, 1 a.

Cap. 90. § 1. ἄλλα pro ἄλλοι nunc rescripsimus. Quinam enim hi sint, cum Siculi sociorum Atheniensium nomine videantur comprehendi (cf. c. 103), parum liquet. Praeterea oratio quoque parum concinna sit; ἄλλα bene opponitur proximis ἃ δὲ . . . ἄξια. Ἐπολέμουν ἄλλα ut τὰ ἄλλα ξυνεπολέμει I 65, 2, ubi cf. adn. — ξυνέβαινεν. Suppl. πολεμεῖν.

οἱ ξύμμαχοι ἔπραξαν ἢ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους οἱ ἀντιπόλεμοι, τούτων μνησθήσομαι.
2 Χαροιάδου γὰρ ἤδη τοῦ Ἀθηναίων στρατηγοῦ τεθνηκότος ὑπὸ Συρακοσίων πολέμῳ, Λάχης ἅπασαν ἔχων τῶν νεῶν τὴν ἀρχὴν ἐστράτευσε μετὰ τῶν ξυμμάχων ἐπὶ Μυλὰς τὰς τῶν Μεσσηνίων. ἔτυχον δὲ δύο φυλαὶ ἐν ταῖς Μυλαῖς τῶν Μεσσηνίων φρουροῦσαι καί τινα καὶ ἐνέδραν πεποιημέναι τοῖς ἀπὸ τῶν νεῶν.
3 οἱ δὲ Ἀθηναῖοι καὶ οἱ ξύμμαχοι τούς τε ἐκ τῆς ἐνέδρας τρέπουσι καὶ διαφθείρουσι πολλούς, καὶ τῷ ἐρύματι προσβαλόντες ἠνάγκασαν ὁμολογίᾳ τήν τε ἀκρόπολιν παραδοῦναι καὶ ἐπὶ Μεσσήνην ξυστρατεῦσαι.
4 καὶ μετὰ τοῦτο ἐπελθόντων οἱ Μεσσήνιοι τῶν τε Ἀθηναίων καὶ τῶν ξυμμάχων προσεχώρησαν καὶ αὐτοί, ὁμήρους τε δόντες καὶ τὰ ἄλλα πιστὰ παρασχόμενοι.

τῶν αὐτῶν στόλοι ἐς Πελοπόννησον, Μῆλον, Τάναγραν, Λοκρίδα.

1 91. Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους οἱ Ἀθηναῖοι τριάκοντα μὲν ναῦς ἔστειλαν περὶ Πελοπόννησον, ὧν ἐστρατήγει Δημοσθένης τε ὁ Ἀλκισθένους καὶ

ἀντιπολέμιοι codd. Verum praebet Poll. I 150 τὸ γὰρ τῶν ἀντιπολέμων ὄνομα, εἰ καὶ Θ. αὐτῷ κέχρηται, σκληρὸν ἐστιν.
Cap. 90. § 2. Μυλάς. Gr. Μύλας. Sic Diod. Strab. et saepe Dio Cass. atque Appian. Civ. l. V. Μυλαί tamen Steph. Byz.
§ 4. τὰ ἄλλα. E. τἄλλα. Bekk. τἆλλα. Crasi quidem saepissime Thucydides utitur. Sed ut de loquendi formula ἐς τὰ ἄλλα, in qua crasis paene constanter spernitur, taceamus, etiam alibi τὰ ἄλλα interdum et adiective (cf. VII 18. VIII 100) et substantive (cf. III 96. IV 38. V 35) in omnibus libris excepto uno mediocri aut malo legitur, atque Vat., cui in altero loco Mosqu. assentitur, excepto substantive etiam VIII 6. 41 et in multis libris III 28. VIII 97.

§ 2. Μυλάς. Nunc Milazzo. — δύο φυλαί. Solebant enim Graeci non miscere inter se diversarum tribuum milites sed κατὰ φυλὰς στρατεύειν. Cf. VI 98, 4. — πεποιημέναι. Cf. Matth. Gr. § 493. — τοῖς ἀπὸ τῶν νεῶν, (Atheniensium) militibus e navibus egressis.

§ 4. ἐπελθόντων οἱ Μεσσήνιοι τῶν Ἀθηναίων. Nominativi similiter traiecti exempla sunt IV 134, 1. V 42, 1. VI 6, al. Cf. Caes. B. Civ. III 12. Liv. IV 49 init. Tac. Ann. I 67. Krueg. Gr. Lat. § 702 adn. 2. — τὰ ἄλλα πιστὰ παρασχόμενοι, ceterorum certam fidem praestantes. Cf. adn. I 32, 2.

Cap. 91. § 1. Δημοσθένης. De hoc insigni duce cf. Ind. nom. et Aristoph. Equ. et

Προκλῆς ὁ Θεοδώρου, ἑξήκοντα δὲ ἐς Μῆλον καὶ
δισχιλίους ὁπλίτας, ἐστρατήγει δὲ αὐτῶν Νικίας
2 ὁ Νικηράτου. τοὺς γὰρ Μηλίους, ὄντας νησιώ-
τας καὶ οὐκ ἐθέλοντας ὑπακούειν οὐδὲ ἐς τὸ αὐ-
τῶν ξυμμαχικὸν ἰέναι, ἐβούλοντο προσαγαγέσθαι.
3 ὡς δὲ αὐτοῖς δῃουμένης τῆς γῆς οὐ προσεχώρουν,
ἄραντες ἐκ τῆς Μήλου αὐτοὶ μὲν ἔπλευσαν ἐς
Ὠρωπὸν τῆς Γραϊκῆς, ὑπὸ νύκτα δὲ σχόντες εὐθὺς
ἐπορεύοντο οἱ ὁπλῖται ἀπὸ τῶν νεῶν πεζῇ ἐς
4 Τάναγραν τῆς Βοιωτίας. οἱ δὲ ἐκ τῆς πόλεως παν-
δημεὶ Ἀθηναῖοι, Ἱππονίκου τε τοῦ Καλλίου στρα-
τηγοῦντος καὶ Εὐρυμέδοντος τοῦ Θουκλέους, ἀπὸ
5 σημείου ἐς τὸ αὐτὸ κατὰ γῆν ἀπήντων. καὶ στρατο-
πεδευσάμενοι ταύτην τὴν ἡμέραν ἐν τῇ Τανά-

Cap. 91. § 3. τῆς πέραν γῆς codd. Cf. adn.

Curtius Hist. Gr. II p. 382. — *δισχιλίους ὁπλίτας.* Diod. XII 65 tria milia commemorat et tempora confundit.

§ 2. *ὄντας νησιώτας.* Quos parere sibi debere Athenienses existimabant. Cf. V 97. 99. VII 57, 7. — *οὐκ ἐθέλοντας ὑπακούειν.* Quia Lacedaemoniorum erant coloni. Vid. V 84, 2. — *ἐς τὸ αὐτῶν ξυμμαχικὸν ἰέναι,* in ipsorum societatem venire. Cf. adn. 22, 6. Eadem res exprimitur V 36, 1 verbis ἐς τὰς Ἀττικὰς σπονδὰς ἐσελθεῖν, I 31, 2 ἐσγράφεσθαι ἑαυτοὺς ἐς τὰς σπονδάς. Transitive dicitur ἐς τὰς σπονδὰς ἐσαγαγεῖν V 35, 5, καταναγκάζειν ἐς τὴν Ἀθηναίων ξυμμαχίαν IV 77, 2. Idem quod Meliis tunc Therae insulae incolis imperatum esse ex Kirchhoff. Corp. inscr. Att. I n. 38. 257 cognosci potest. Cf. Koehler de Foed. Deliaco-Att. p. 146.

§ 3. *τῆς Γραϊκῆς.* Cf. adn. II 23, 3. Codicum scripturam sic defendit Goeller: „Quia Oropus e regione Euboeae sita est, puto agrum Oropi τὴν πέραν γῆν ita constanter appellatum esse, ut haec appellatio in nomen proprium abiret, atque Oropi ager hic ἡ πέραν γῆ audiat, quamquam Euboea non appellata.“ Sed haec mera est opinio. Nihil ad hunc locum Herod. VIII 44, ubi τὴν περαίην τῆς Βοιωτίης χώρης intellege partem Boeotiae exadversus Chalcidem (quam modo memoravit) sitam. — *σχόντες,* appulsi. Cf. 29, 1.

§ 4. *οἱ δὲ ἐκ ... Ἀθηναῖοι.* Cf. adn. I 8, 2. — *Ἱππονίκου τοῦ Καλλίου.* „Hic Hipponicus socer Alcibiadis et unus ex ditissimis Graecis erat. Pater eius Callias legatus effecisse dicitur, ut rex Persarum famosum illud foedus acciperet [quod Cimonium vulgo vocatur].“ Arn. Cf. Boeckh. Oecon. civ. Athen. I p. 629 sqq. — *ἀπὸ σημείου.* Cf. adn. II 90, 4. — *ἐς τὸ αὐτό,* in eundem locum. Cf. V 55, 2. Similiter ἐν τῷ αὐτῷ εἶναι et al. Cf. adn. IV 35, 1.

§ 5. *ἐν τῇ Τανάγρᾳ,* apud Tanagram sive in finibus

γρᾳ ἐδῄουν καὶ ἐνηυλίσαντο· καὶ τῇ ὑστεραίᾳ μάχῃ
κρατήσαντες τοὺς ἐπεξελθόντας τῶν Ταναγραίων
καὶ Θηβαίων τινὰς προσβεβοηθηκότας καὶ ὅπλα
λαβόντες καὶ τροπαῖον στήσαντες ἀνεχώρησαν, οἱ
μὲν ἐς τὴν πόλιν, οἱ δὲ ἐπὶ τὰς ναῦς. καὶ παρα- 6
πλεύσας ὁ Νικίας ταῖς ἑξήκοντα ναυσὶ τῆς Λο-
κρίδος τὰ ἐπιθαλάσσια ἔτεμε καὶ ἀνεχώρησεν
ἐπ᾽ οἴκου.

Λακεδαιμόνιοι Ἡράκλειαν τὴν ἐν Τραχῖνι ἀποικίζουσιν. αἰτία καὶ τρόπος ταύτης τῆς οἰκίσεως.

92. *Ὑπὸ δὲ τὸν χρόνον τοῦτον Λακεδαιμόνιοι* 1
Ἡράκλειαν τὴν ἐν Τραχινίᾳ ἀποικίαν καθίσταντο
ἀπὸ τοιᾶσδε γνώμης. Μηλιῆς οἱ ξύμπαντες εἰσὶ 2
μὲν τρία μέρη, Παράλιοι, Ἱερῆς, Τραχίνιοι· τούτων
δὲ οἱ Τραχίνιοι πολέμῳ ἐφθαρμένοι ὑπὸ Οἰταίων
ὁμόρων ὄντων, τὸ πρῶτον μελλήσαντες Ἀθηναίοις
προσθεῖναι σφᾶς αὐτούς, δείσαντες δὲ μὴ οὐ σφίσι
πιστοὶ ὦσι, πέμπουσιν ἐς Λακεδαίμονα ἑλόμενοι

Cap. 92. § 1. *Τραχινίᾳ* C. F. Bas. Gr. E. Laur. Vind. m. Vall. Et *Ἡράκλεια ἡ ἐν Τραχινίᾳ* haec urbs bis vocatur a Diod. Cf. Duk. ad IV 78. Mosqu. apud Gottl. *Τραχῖνι*, qua appellatione *Ἡράκλεια ἡ ἐν Τραχῖνι* alibi semper utitur Thucydides. Vid. IV 78. V 12. 51. Sed ex Mosqu. quoque *Τραχινίᾳ* affert Hofm. Nominatur etiam *Ἡράκλεια ἡ Τραχινία*, *Ἡράκλεια τῆς Τραχῖνος*, *Ἡράκλεια ἡ Τραχὶν καλουμένη πρότερον*. Cf. Duk. l. d. Wess. ad Diod. XII 59 et hic Bloomf. Vulgo et Bekk. hic *Τραχινίαις*, quod miro modo defendit Bernh. Synt. p. 64. Ex eo *Τραχινίᾳ ἐς* (malim *Τραχῖνι ἐς* ob ceteros locos Thuc.) eruit Bened., ut *Ἴασον καθίστασθαι ἐς φυλακήν* legimus VIII 29. Sed *Τραχῖνα* rectius quam *Ἡράκλειαν ἐς ἀποικίαν καθίστασθαι* dixeris.

Tanagrae. Cf. I 100, 3. III 67, 3. IV 5, 1. 118, 4. V 55, 1. 58, 2. VII 1, 3. — *ὅπλα*. *Τῶν πεσόντων ἐν τῇ μάχῃ*.
§ 6. *τῆς Λοκρίδος· τῆς Ὀπουντίας*.
Cap. 92 sq. Cf. Diod. XII 59. — § 1. *Ἡράκλειαν τὴν ἐν Τραχινίᾳ*. Cf. sd. De situ eius vid. § 6. Strab. 428. Liv. XXXVI 22. Krus. Hell. II 2 p. 128. Bursian. Geogr. I p. 94. — *ἀπὸ τοιᾶσδε γνώμης*, hoc consilio, hac de causa.
§ 2. *Μηλιῆς . . . τρία μέρη*. Haec male explicat Matth. Gr. § 319. Tu sic interpretare: Melienses sunt tres partes, i. e. constant ex tribus partibus. De re cf. Leak. Graec. sept. II p. 19 sq. — *Οἰταίων*. Hos, qui VIII 3 iterum et in Heracleae rebus a Xen. Hell. I 2, 18 commemorantur, partem Oetae inter Trachinios, Epicnemidios, Dorienses coluisse censet Dodw. Pro Aenianibus habet Muell. Dor. p. 44. Attamen apud Thuc. etiam hoc nomen V 51 legitur. — *μελλήσαντες*. Cf. adn. I 134, 4. — *προσθεῖναι σφᾶς αὐτούς*. Similiter VIII

3 πρεσβευτὴν Τισαμενόν. ξυνεπρεσβεύοντο δὲ αὐτοῖς καὶ Δωριῆς ἡ μητρόπολις τῶν Λακεδαιμονίων, τῶν αὐτῶν δεόμενοι· ὑπὸ γὰρ τῶν Οἰταίων καὶ
4 αὐτοὶ ἐφθείροντο. ἀκούσαντες δὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι γνώμην εἶχον τὴν ἀποικίαν ἐκπέμπειν, τοῖς τε Τραχινίοις βουλόμενοι καὶ τοῖς Δωριεῦσι τιμωρεῖν. καὶ ἅμα τοῦ πρὸς Ἀθηναίους πολέμου καλῶς αὐτοῖς ἐδόκει ἡ πόλις καθίστασθαι· ἐπί τε γὰρ τῇ Εὐβοίᾳ ναυτικὸν παρασκευασθῆναι ἄν, ὥστ' ἐκ βραχέος τὴν διάβασιν γίγνεσθαι, τῆς τε ἐπὶ Θρᾴκης παρόδου χρησίμως ἕξειν. τό τε ξύμπαν ὥρ-
5 μηντο τὸ χωρίον κτίζειν. πρῶτον μὲν οὖν ἐν Δελφοῖς τὸν θεὸν ἐπήροντο, κελεύοντος δὲ ἐξέπεμψαν τοὺς οἰκήτορας αὐτῶν τε καὶ τῶν περιοίκων, καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων τὸν βουλόμενον ἐκέλευον ἕπεσθαι πλὴν Ἰώνων καὶ Ἀχαιῶν καὶ

§ 5. *αὐτῶν*. In plerisque libris *αὑτῶν*, fortasse recte. Cf. adn. I 17. Vulgatae tamen articulus non repetitus non videtur obstare. Cf. adn. II 13, 1,

πλήν. *πλήν γ'* It. Bekk. Sed *γέ* quamquam non raro ad *πλήν* eleganter additur, uni tamen libro non omnium praestantissimo obediendum non putavimus.

50, 8. Cf. adn. 11, 4. Infinitivus aor. post *μέλλειν* ut V 30, 1. 98. VI 31, 1.

§ 3. *Δωριῆς ἡ μητρόπολις τῶν Λακεδ.* Cf. I 107, 2.

§ 4. *Γνώμην εἶχον*. Cf. adn. II 86, 5. — *τοῦ ... πολέμου καλῶς ... καθίστασθαι*. Cf. Matth. Gr. § 338 et adn. I 36, 2. Male *ἂν αὐτοῖς* Herwerden. Stud. Thuc. p. 48. Nam praesens eorum verborum, quae aliquid fieri indicant, per se ad futuram rem spectare potest. Cf. II 84, 2. IV 9, 3. 24, 4 *γίγνεσθαι*, IV 10, 3 *ξύμμαχον γίγνεται ... εὔπορον ἔσται*, Herod. VII 8, 1 *προσγινόμενον ... γινομένην*, 10, 2 *γίνεται δεινόν*, 236 *γίνονται ... γίνεται ... ἔσονται*. Quod enim fit, non est, sed erit. De *ἁλίσκονται* I 121, 4 et similibus praes. IV 95, 2. V 98 cf. adn. IV 95, 2. — *ἐπί τε γὰρ ... παρασκευασθῆναι ἄν*, nam et adversus Euboeam ibi classem parari posse (ob materiae navalis frequentiam). Cf. adn. I 40, 6. III 88, 2. — *τῆς ... Θρᾴκης παρόδου χρησίμως ἕξειν*. „Iam ea consilia adversus hanc terram videntur inisse, quae postea [IV 78 sqq.] exsecuti sunt." Bloomf. — *τὸ ξύμπαν*. Cf. adn. I 145. — *ὥρμηντο*. Cf. adn. II 59, 2.

§ 5. *ἐν Δελφοῖς ... ἐπήροντο*. „Ex more Graecorum coloniam deducturorum, de quo Spanhem. ad Callim. Hymn in Apoll. 57. [Curtius Hist. Gr. I p. 412 sqq. Schoem. Antiqu. Gr. II p. 81.] Mox *οἰκισταὶ τρεῖς* duces coloniae ut apud Romanos triumviri deducendae coloniae. Idem ibid." Duk. Saepe

ἔστιν ὧν ἄλλων ἐθνῶν. οἰκισταὶ δὲ τρεῖς Λακεδαιμονίων ἡγήσαντο, Λέων καὶ Ἀλκίδας καὶ Δαμάγων.
καταστάντες δὲ ἐτείχισαν τὴν πόλιν ἐκ και- 6
νῆς, ἣ νῦν Ἡράκλεια καλεῖται, ἀπέχουσα Θερμοπυλῶν σταδίους μάλιστα τεσσαράκοντα, τῆς δὲ θαλάσσης εἴκοσι. νεώριά τε παρεσκευάζοντο καὶ εἶρξαν τὸ κατὰ Θερμοπύλας κατ' αὐτὸ τὸ στενόν, ὅπως εὐφύλακτα αὐτοῖς εἴη.

διότι οὐκ ἐπίδοσιν ἔλαβεν ἡ ἀποικία.

93. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι τῆς πόλεως ταύτης ξυνοι- 1
κιζομένης τὸ πρῶτον ἔδεισάν τε καὶ ἐνόμισαν ἐπὶ

§ 6. *τῆς δὲ θαλάσσης.* *Δέ* ab optimis libris male abest. *ἤρξαντο* pro *εἶρξαν τὸ* omnes praeter Pal. Cf. adn.

tamen singuli *οἰκισταί*, interdum etiam bini commemorantur. Cf. VI 3. 4. 5 et Schoem. Antiqu. iur. p. 420. Sed apud Lacedaemonios hic numerus etiam in aliis ducibus frequens erat. Cf. adn. 100, 2. De numero colonorum vid. adn. 93, 2. Quae autem de Achaeis hic leguntur, pugnare videntur cum Xen. Hell. I 2, 18. Cf. tamen ibi interpr. et Thirlwall. Hist. Gr. IV p. 95 et Curtius Pelop. I p. 415.

§ 6. *καταστάντες.* Cf. adnot. 86, 5. — *ἐκ καινῆς*, denuo. Cf. Bernh. Synt. p. 185 sq. Thiersch. Gr. § 313, 7 b. Both. ad Soph. Ant. 912. Antea enim ibi Trachis urbs fuerat, quam sex stadia abfuisse ab Heraclea affirmat Strab. 428. — *Θερμοπυλῶν σταδίους ... τεσσαράκοντα.* Quindecim stadia Herodotus dicitur numerare, qua de re vid. Krus. Hell. II 2 p. 128. Cf. adn. prox. — *τῆς δὲ θαλάσσης εἴκοσι.* „Perhibet tamen Strabo 429 hanc urbem a portu XL, non XX stadiis abesse.“ Huds. „Haec Strabonis definitio non repugnat Thucydidi urbem XL stadia a Thermopylis, ubi portus et navalia exstructa erant, distare scribenti. Mare enim XX tantum stadia ab urbe remotum non id dicitur, quod apud portum erat, sed proxima pars sinus Maliaci, ad quam recta via ab Oetae angulo, ubi Heraclea condita erat, perveniri poterat. Ibi vero aqua minus profunda erat quam quae portum vel parvis Graecorum navigiis daret.“ Arn., qui praeterea naturam regionis Thermopylis vicinae valde mutatam esse adnotat. Cf. Leak. Graec. sept. II c. 10. — *εἶρξαν τὸ κατὰ Θερμοπύλας*, occludebant spatium versus Thermopylas spectans. De verbo *εἴργειν* cf. Hom. Od. VII 88, de *τὸ κατὰ* adn. 51, 3. Altera scriptura *ἤρξαντο* duabus de causis displicet, primum quod Thermopylae non proxime ab urbe distabant neque veri simile est eos in remotiore loco navalia constituisse, deinde quod *ὅπως εὐφύλακτα αὐτοῖς εἴη* ad munimentum procul dubio spectant. Id instaurasse videntur, quod olim a Phocensibus exstructum erat, de quo cf. Herod. VII 176. Reliquiae adhuc extant (cf. Gell. Itinerar. p. 239). Veram scripturam primus Class. recepit. — *εὐφύλακτα.* Cf. Matth. Gr. § 443, 1 et *εὐφυλακτότερα* VIII 55.

Cap. 93. § 1. *ξυνοικιζομένης.* Insolentius hic pro simplici *οἰκιζομένης*, *κτιζομένης*

τῇ Εὐβοίᾳ μάλιστα καθίστασθαι, ὅτι βραχύς ἐστιν
ὁ διάπλους πρὸς τὸ Κήναιον τῆς Εὐβοίας. ἔπειτα
μέντοι παρὰ δόξαν αὐτοῖς ἀπέβη· οὐ γὰρ ἐγένετο
2 ἀπ' αὐτῆς δεινὸν οὐδέν. αἴτιον δὲ ἦν· οἵ τε Θεσσα-
λοὶ ἐν δυνάμει ὄντες τῶν ταύτῃ χωρίων καὶ ὧν
ἐπὶ τῇ γῇ ἐκτίζετο, φοβούμενοι μὴ σφίσι μεγάλῃ
ἰσχύι παροικῶσιν, ἔφθειρον καὶ διὰ παντὸς ἐπο-
λέμουν ἀνθρώποις νεοκαταστάτοις, ἕως ἐξετρύ-
χωσαν γενομένους τὸ πρῶτον καὶ πάνυ πολλούς
(πᾶς γάρ τις Λακεδαιμονίων οἰκιζόντων θαρσα-
3 λέως ᾔει, βέβαιον νομίζων τὴν πόλιν)· οὐ μέντοι
ἥκιστα οἱ ἄρχοντες αὐτῶν τῶν Λακεδαιμονίων
οἱ ἀφικνούμενοι τὰ πράγματά τε ἔφθειρον καὶ
ἐς ὀλιγανθρωπίαν κατέστησαν, ἐκφοβήσαντες τοὺς
πολλοὺς χαλεπῶς τε καὶ ἔστιν ἃ οὐ καλῶς ἐξη-
γούμενοι· ὥστε ῥᾷον ἤδη αὐτῶν οἱ πρόσοικοι
ἐπεκράτουν.

legi adnotat Bloomf. comparans Eur. Hec. 1115. [1189.] — *ἐπὶ τῇ Εὐβοίᾳ*] κατὰ τῆς Εὐβοίας. Schol. Cf. 92, 4. — *Κήναιον*. Cf. Strab. 444. 446, ubi prope Oreum et Thermopylis contrarium esse dicitur. Hodie *Λιθάδα*. Vid. Leak. Graec. sept. II p. 67. Bursian Geogr. II p. 401.

§ 2. *αἴτιον δὲ ἦν* cet. De conformatione orationis cf. IV 26, 5. VIII 9, 3 et Matth. Gr. § 809 b β'. — *οἵ τε Θεσσαλοί*. Huic τέ postea per anacoluthon particulae οὐ μέντοι ἥκιστα (i. e. καὶ οὐχ ἥκιστα adiecta oppositi significatione) videntur respondere similiter atque alibi τε ... δέ (cf. adn. 52, 2) inter se referuntur. Nam proximum καὶ ὧν cum ἐν δυνάμει ὄντες cohaeret. — *δυνάμει*, i. e. ἐξουσίᾳ, κράτει. Thessalis paruisse parvos populos vicinos apparet ex II 101, 2, ubi vid. adn. De genetivo ab ἐν δυνάμει ὄντες pendente cf. Plat. de Rep. 328 c. — *ὧν ἐπὶ τῇ γῇ ἐκτίζετο*] ὧν ἐπὶ κακῷ τῆς γῆς ἐκτίζετο ἡ πόλις. Schol. Cf. V 51, 2 et adn. I 40, 6. Non esse ἐν apparet ex V 51. — *ἐξετρύχωσαν*. Similiter VII 48, 2 et simplex IV 60, 2. VII 28, 3. — *καὶ πάνυ πολλούς*. „Scymnus 597 μυρίους οἰκήτορας a Lacedaemoniis missos esse dicit.“ Bloomf. Fuerunt quattuor milia Peloponnesiorum et sex aliorum Graecorum secundum Diod. XII 59.

§ 3. *οἱ ἄρχοντες ... τῶν Λακεδαιμονίων*. Velut Hegesippidas. Vid V 52. — *οἱ ἀφικνούμενοι*, ei qui advenae (ex Lacedaemone) erant, non ex ipsa colonia. Neque enim satis periti erant rerum condicionis. Cf. Krueg. Gr. § 53, 1 adn. 3 et de summis magistratibus ex metropoli missis I 56, 2. Schoem. Antiqu. Gr. II p. 83. — *ἔστιν ἃ ... ἐξηγούμενοι*. Cf. adn. I 71, 7. III 55, 4. — *οἱ πρόσοικοι*. Hos cognosces ex V 51; unde modo enumeravimus.

Δημοσθένης ἐπὶ Λευκάδα στρατεύσας, καὶ τὴν γῆν δῃώσας ἀναπείθεται Αἰτωλοῖς ἐπιθέσθαι, περὶ ὧν ἔνια ἱστορεῖται.

94. *Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους καὶ περὶ τὸν αὐτὸν* 1
χρόνον ὃν ἐν τῇ Μήλῳ οἱ Ἀθηναῖοι κατείχοντο,
καὶ οἱ ἀπὸ τῶν τριάκοντα νεῶν Ἀθηναῖοι περὶ
Πελοπόννησον ὄντες πρῶτον ἐν Ἑλλομένῳ τῆς
Λευκαδίας φρουρούς τινας λοχήσαντες διέφθειραν·
ἔπειτα ὕστερον ἐπὶ Λευκάδα μείζονι στόλῳ ἦλθον,
Ἀκαρνᾶσί τε πᾶσιν, οἳ πανδημεὶ πλὴν Οἰνιαδῶν
ξυνέσποντο, καὶ Ζακυνθίοις καὶ Κεφαλλῆσι καὶ
Κερκυραίων πεντεκαίδεκα ναυσί. καὶ οἱ μὲν Λευ- 2
κάδιοι, τῆς τε ἔξω γῆς δῃουμένης καὶ τῆς ἐντὸς
τοῦ ἰσθμοῦ, ἐν ᾗ καὶ ἡ Λευκάς ἐστι καὶ τὸ ἱερὸν
τοῦ Ἀπόλλωνος, πλήθει βιαζόμενοι ἡσύχαζον·
οἱ δὲ Ἀκαρνᾶνες ἠξίουν Δημοσθένη τὸν στρατη-

Cap. **94.** § 1. *Ἑλλομένῳ.* „*Ἑλλομενῷ* scribendum mihi visum est. Spiritum asperum praebuit Mosqu. Cf. Grashof. in Ephem. schol. a. 1831 p. 525. De accentu vid. Goettl. librum p. 199.“ Hofm. Nos ob exceptiones ibid. p. 200 commemoratas nihil mutare ausi sumus.

Λευκαδίας tacitus Pal. In mss. paene omnibus *Ἀρκαδίας*. In quam provinciam mediterraneam Demosthenes cum copiis exiguis penetrare non potuit. Et ex eis, quae secuntur, hunc ducem tunc circa Leucadem versatum esse verisimile est. Accedit Dodwelli testimonium de nomine Ellomeni. Cf. adnot. Leucadia autem ager Leucadis vel tota paeninsula etiam VIII 13 vocatur.

Οἰνιαδῶν. In optimis libris mss. male *Οἰνιάδων*, cum nominativus sit *Οἰνιάδαι*.

Cap. **94.** Cum hoc cap. et proximis posterioribus cf. Diod. XII 60.

§ 1. *οἱ ἀπὸ . . . νεῶν.* Vid. c. 91. — *Ἑλλομένῳ.* „Hic locus [cuius nemo praeter Thucyd. mentionem fecit] hodie quoque vetus nomen retinet, et est vicus cum parietinis nonnullis in vicinia et portus, cui nomen Ulica, a capite insulae in meridiem versus.“ Dodw. l. d. p. 49 (66). Kliminó esse suspicatur Leak. Graec. sept. III p. 23 post alios nonnullos. Quin etiam *Κλυμένῳ* hic legendum esse coniecit Forchhammer (Hellen. p. 102) tabulaeque hoc nomen inscripsit Kiepert. At vide Bursian. Geogr. I p. 117. — *ἔπειτα ὕστερον.* Cf. adn. II 9, 2. — *Λευκάδα.* Urbis hic esse nomen ex non addito *αὐ* et ex ipsa varietate flexionum *Λευκαδία* et *Λευκάς* est verisimile. Cf. § 2. — *Οἰνιαδῶν.* Cf. II 102. — *Ζακυνθίοις.* Pro his Diodorus l. d. *Μεσσηνίους τοὺς ἐν Ναυπάκτῳ* commemorat, quorum nonnullos certe item affuisse ex § 3 liquet.

§ 2. *τῆς τε ἔξω γῆς.* Haec in Acarnania quaerenda videtur esse, cum *τὴν ἐντὸς τοῦ ἰσθμοῦ* non in isthmo, sed cis isthmum situm agrum esse ex mentione templi Apollinis, quod ibi collocatur, colligendum sit; id enim ad Leucaten promontorium (hodie Ducato) refert Strab. 451. Cf. Muell. Dor. I p. 231 sq. De ipso

γὸν τῶν Ἀθηναίων ἀποτειχίζειν αὐτούς, νομίζον-
τες ῥαδίως τ' ἂν ἐκπολιορκῆσαι πόλεώς τε ἀεὶ
3 σφίσι πολεμίας ἀπαλλαγῆναι. Δημοσθένης δ' ἀνα-
πείθεται κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον ὑπὸ Μεσσηνίων
ὡς καλὸν αὐτῷ στρατιᾶς τοσαύτης ξυνειλεγμένης
Αἰτωλοῖς ἐπιθέσθαι, Ναυπάκτῳ τε πολεμίοις οὖσι,
καὶ ἢν κρατήσῃ αὐτῶν, ῥαδίως καὶ τὸ ἄλλο ἠπει-
4 ρωτικὸν τὸ ταύτῃ Ἀθηναίοις προσποιήσειν. τὸ γὰρ
ἔθνος μέγα μὲν εἶναι τὸ τῶν Αἰτωλῶν καὶ μά-
χιμον, οἰκοῦν δὲ κατὰ κώμας ἀτειχίστους, καὶ
ταύτας διὰ πολλοῦ, καὶ σκευῇ ψιλῇ χρώμενον
οὐ χαλεπὸν ἀπέφαινον, πρὶν ξυμβοηθῆσαι, κατα-
5 στραφῆναι. ἐπιχειρεῖν δ' ἐκέλευον πρῶτον μὲν
Ἀποδωτοῖς, ἔπειτα δὲ Ὀφιονεῦσι, καὶ μετὰ τού-
τους Εὐρυτᾶσιν, ὅπερ μέγιστον μέρος ἐστὶ τῶν

§ 5. Ἀποδώτοις plerique. In Pal. et nonnullis malis libris Ἀποδότοις. Similiter c. 100. De accentu cf. Herodian. I p. 221.

isthmo cf. adn. c. 81, de Leucadis situ Liv. XXXIII 17. — ἀποτειχίζειν. „Περιτειχίζειν, ut constare videtur ex eo, quod dicit paulo infra [c. 95] διὰ τῆς Λευκάδος τὴν οὐ περιτείχισιν.“ Ae. Port. Cf. adn. I 64, 1.

§ 3. ἠπειρωτικόν non recte maiore littera pingitur apud Bekk. Cf. adn. I 47, 3, quibus frustra repugnare Letronnium ad Fragm. carm. geogr. p. 206 ex additis τὸ ταύτῃ apparet. Neque Epirotae remotiores et rebus Graecorum tunc parum implicati significantur, sed Ambraciotae, Leucadii, Oeniadae, qui Lacedaemoniorum in his oris socii erant. De adiect. cf. adn. I 1, 1. — προσποιήσειν. Cum verba Ναυπάκτῳ τε πολεμίοις οὖσι praecessissent, sequi haec fere debebant: καὶ ἄδειαν (καιρὸν) δώσουσι προσποιεῖν. Sed mutata oratio, quasi τέ, post quod saepe anacolutha reperiuntur, non antecessisset, sicut aliquotiens post genetivos absolutos (cf. IV 3, 3. VIII 78), ita hic post dativum participii in infinitivum ad ἀναπείθεται vel potius ad simplex πείθεται vel διδάσκεται, quod inde eliciendum est, referendum transit. Ναυπάκτῳ γε tamen conicit Bloomf.

§ 4. τὸ γὰρ ... εἶναι. Ex superiore ἀναπείθεται repete ἔλεγον. Cf. c. 75. — διὰ πολλοῦ, longo intervallo distantes. Cf. adnot. II 29, 3. — σκευῇ, armatura. Cf. adn. I 8, 1. — χαλεπόν. Suppl. ὂν et ex hoc adiectivo infinitivum καταστραφῆναι puta suspensum.

§ 5. Ἀποδωτοῖς. De his vid. Liv. XXXII 34. Krus. Hell. II 2 p. 231 et script. discr., de Ophionensibus infra c. 96 et Krus. l. d. p. 228 sqq., de Eurytanibus Krus. p. 220 sq. et Leak. Graec. sept. II p. 623. Hae gentes Aetoliam ἐπίκτητον habitabant. Cf. Bursian. Geogr. I p. 124. 132. — ὅπερ ... ἐστί. Cf. Krueg. Gr. § 61, 7 adn. 8.

Αἰτωλῶν, ἀγνωστότατοι δὲ γλῶσσαν καὶ ὠμοφάγοι εἰσίν, ὡς λέγονται· τούτων γὰρ ληφθέντων ῥᾳδίως καὶ τἆλλα προσχωρήσειν.

παρακλεῖ οὖν ἐς Σόλλιον καὶ ἐντεῦθεν ἐς Οἰνεῶνα τῆς Λοκρίδος· οἱ γὰρ Ὀζόλαι ξύμμαχοι ἦσαν.

95. *Ὁ δὲ τῶν Μεσσηνίων χάριτι πεισθεὶς καὶ* 1
μάλιστα νομίσας ἄνευ τῆς τῶν Ἀθηναίων δυνάμεως τοῖς ἠπειρώταις ξυμμάχοις [μετὰ τῶν Αἰτωλῶν] δύνασθαι ἂν κατὰ γῆν ἐλθεῖν ἐπὶ Βοιωτοὺς διὰ Λοκρῶν τῶν Ὀζολῶν ἐς Κυτίνιον τὸ Δωρικόν, ἐν δεξιᾷ ἔχων τὸν Παρνασσόν, ἕως καταβαίη ἐς Φωκέας, οἳ προθύμως ἐδόκουν κατὰ τὴν Ἀθηναίων ἀεί ποτε φιλίαν ξυστρατεύσειν ἢ κἂν βίᾳ προσαχθῆναι (καὶ Φωκεῦσιν ἤδη ὅμορος ἡ Βοιωτία ἐστίν),

Cap. **95.** § 1. *Παρνασσόν.* Mosqu. *Παρνασόν*, quod prius in Gr. max. § 21 adn. 9 probatum in Add. reiecit Buttm. Cf. Herodian. I p. 209.

ξυστρατεῦσαι M., reliqui **ξυστρατεύειν.** Cf. Stahl. Quaest. gram. p. 8.

— **τἆλλα προσχωρήσειν.** Ex superiore **ἐκέλευον** intellege **ἔλεγον.**

Cap. **95.** § 1. **τοῖς ἠπειρώταις ξυμμάχοις.** Dativi ei sunt, de quibus Matth. Gr. § 405 adn. 2 et Krueg. Gr. § 48, 15 adn. 18 agunt. Nomen autem **ἠπειρ.** rursus minore littera pinximus. Neque vero ad Acarnanes, Amphilochos, Locros Ozolas, qui iam erant Atheniensium in hac continente socii, respici putamus, sed ad eos, qui 94, 3 memorati sunt. Nam ne extra narrationis ordinem haec collocata sint, Demosthenes cogitandus est praeter gratiam Messeniis ferendam praecipue commodis expeditionis, quam illi suaserant, commotum esse. Sunt igitur socii continentis, quos illa expeditione sibi comparaturus erat. In quorum numero cum ipsi quoque Aetoli habeantur, ut ex 94, 3 apparet, seclusa ex interpretamento orta esse patet. — **Κυτίνιον.** Cf. I 107. — **ἐν δεξιᾷ ἔχων τὸν Παρνασσόν.** „Hanc rudem itineris significationem iam II 98 invenimus.“ Bloomf. Cf. c. 106. Similiter **ἐν δεξιᾷ λαβεῖν χώραν** dicitur, ut VII 1. „I. e. Parnasso superato prope Cytinium, deinde meridiem versus usque ad Phocida.“ Dobr. Brevius iter Delphorum hostilium causa Demosthenem ingredi non potuisse adnotat Bloomf. — **ἐς Φωκέας.** Cf. adn. 24, 1. — **τὴν Ἀθηναίων ... φιλίαν.** Et tamen II 9 (ubi cf. adn.) socii Lacedaemoniorum appellati sunt, quibus fortassis inviti se adiunxerant metu Boeotorum, quamquam undique sociis Peloponnesiorum cinctos eos non fuisse Locri Ozolae docent. Cf. § 3. — **ἢ κἂν ... προσαχθῆναι** eiusdem temporis est atque **ξυστρατεύσειν.** Infin. aor. cum **ἂν** igitur hic eandem vim habet quam optat. cum eadem particula iunctus 38, 2. 71, 1, ubi vide adn. Cf. V 108. VI 50, 1. — **ἄρας οὖν.** „**Οὖν** inservit epanalepsi post interiectam parenthesin ... Latinis eun-

ἄρας οὖν ξύμπαντι τῷ στρατεύματι ἀπὸ τῆς Λευ-
κάδος ἀκόντων Ἀκαρνάνων παρέπλευσεν ἐς Σόλλιον.
2 κοινώσας δὲ τὴν ἐπίνοιαν τοῖς Ἀκαρνᾶσιν, ὡς οὐ
προσεδέξαντο διὰ τῆς Λευκάδος τὴν οὐ περιτεί-
χισιν, αὐτὸς τῇ λοιπῇ στρατιᾷ, Κεφαλλῆσι καὶ
Μεσσηνίοις καὶ Ζακυνθίοις καὶ Ἀθηναίων τρια-
κοσίοις τοῖς ἐπιβάταις τῶν σφετέρων νεῶν (αἱ γὰρ
πεντεκαίδεκα τῶν Κερκυραίων ἀπῆλθον νῆες),
3 ἐστράτευσεν ἐπ' Αἰτωλούς. ὡρμᾶτο δὲ ἐξ Οἰνεῶνος
τῆς Λοκρίδος. οἱ δὲ Ὀζόλαι οὗτοι Λοκροὶ ξύμ-
μαχοι ἦσαν, καὶ ἔδει αὐτοὺς πανστρατιᾷ ἀπαν-
τῆσαι τοῖς Ἀθηναίοις ἐς τὴν μεσόγειαν· ὄντες γὰρ
ὅμοροι τοῖς Αἰτωλοῖς καὶ ὁμόσκευοι μεγάλη ὠφε-
λία ἐδόκουν εἶναι ξυστρατεύοντες μάχης τε ἐμ-
πειρίᾳ τῆς ἐκείνων καὶ χωρίων.
1 96. Αὐλισάμενος δὲ τῷ στρατῷ ἐν τοῦ Διὸς ἔπειτα ἐσβάλ-
τοῦ Νεμείου τῷ ἱερῷ, ἐν ᾧ Ἡσίοδος ὁ ποιητὴς λει ἐς Αἰτω-λίαν, καὶ ἔνια

Σόλλιον. Cass. Aug. Cl. Pal. Reg. al. male Σόλιον. Cf. II 30.

dem usum praestant ergo, igitur; itaque." Duk. Cf. Matth. Gr. § 625 et VII 6, 1. 42, 3. VIII 57, 2, de Latinis Gron. ad Liv. II 12, 2. — Σόλλιον. Cf. II 30, 1.

§ 2. τὴν οὐ περιτείχισιν. De hoc usu negationis cf. adn. I 137, 4, de re supra 94, 2. — τριακοσίοις τοῖς ἐπιβάταις. Ἐπιβάται sunt classiarii, milites classici. „Ex hac autem computatione deni classiarii erant in singulis triremibus; nam [omnes expeditionis participes fuisse ex articulo intellegitur, et] naves, ex quibus hac occasione in terram expositi sunt, triginta fuerunt. Vid. c. 91. 94." Arn., qui eandem rationem comparatis inter se locis II 92, 7. 102, 1 et IV 76, 1. 101, 3 effici addit. Cf. Boeckh. Oec. civ. Athen. I p. 390 et Leak. de Pag. Att. p. 23sq. Tempora distinguenda et ab Atheniensibus numerum quadragenorum classiariorum, qui apud Herodot. VI 15 commemorentur, deminutum esse explicant Arn. et Boeckh. l. d.

§ 3. Οἰνεῶνος. „Portum fuisse et ex his [atque c. 98] suspicari possumus, et affirmat Steph. Byz." Bloomf. Duorum fere dierum itinere a Potidania abfuisse ex c. 96 colligas, et viam Naupacto Cytinium et Delphos per hoc oppidum tulisse ex superioribus et ex c. 102 cognoscitur. Add. Leak. Graec. sept. II p. 616 sq., et Bursian. Geog. I p. 148. — ἀπαντῆσαι . . . ἐς. Cf. adn. II 20, 3. — ὁμόσκευοι] τῇ αὐτῇ σκευῇ χρώμενοι, ἤγουν ψιλῇ. Schol. Cf. 94, 4.

Cap. 96. § 1. αὐλισάμενος, cum (post iter primi diei, quo Oeneone profectus erat) pernoctasset. Haec mens scriptoris videtur. Cf. ed. mai. — ἐν ᾧ Ἡσίοδος . . . „De morte Hesiodi vide Plutarchum in libello

πολίχνια αἱρεῖ· οἱ δὲ Αἰτωλοὶ πάντες ἐπιβοηθοῦσιν.

λέγεται ὑπὸ τῶν ταύτῃ ἀποθανεῖν, χρησθὲν αὐτῷ ἐν Νεμέᾳ τοῦτο παθεῖν, ἅμα τῇ ἕῳ ἄρας ἐπορεύετο ἐς τὴν Αἰτωλίαν. καὶ αἱρεῖ τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ Ποτι- 2
δανίαν καὶ τῇ δευτέρᾳ Κροκύλειον καὶ τῇ τρίτῃ Τείχιον, ἔμενέ τε αὐτοῦ καὶ τὴν λείαν ἐς Εὐπάλιον τῆς Λοκρίδος ἀπέπεμψε· τὴν γὰρ γνώμην εἶχε τἆλλα καταστρεψάμενος οὕτως ἐπὶ Ὀφιονέας, εἰ μὴ βούλοιντο ξυγχωρεῖν, ἐς Ναύπακτον ἐπαναχω-
ρήσας στρατεῦσαι ὕστερον. τοὺς δὲ Αἰτωλοὺς 3
οὐκ ἐλάνθανεν αὕτη ἡ παρασκευὴ οὔτε ὅτε τὸ

Cap. 96. § 2. *Κροκύλειον* libri optimi et Steph. Byz. et Eustath. ad Hom. Il. II p. 307. Vulgo *Κροκύλιον*, „quae forma legitur apud Theognost. p. 21, 7 et Zonar. p. 1257." Dind. in Steph. Thes.

Τείχιον Cass. Ven. Reg. Vind. m. Ar. Dan., quem accentum in nomine proprio servandum videri docet Goettl. Doctr. accent. p. 232 et 420. Aug. Cl. It. Vat. Mosqu. *Τειχίον*.

de Convivio septem Sapientum [c. 19] et Holstenii notas ad Steph. Byz. in v. *Νεμέα*." Huds. „Vid. Paus. Boeot. [IX 31, 5] Plut. in Dioclis Conviv. p. 162 [et ibi Wyttenb.]." Wass. „Add. Procl. Vit. Hesiod. p. 3. Dind." Goell. Et Hesiod. ed. Goettl. p. XLIII ed. 1. Bergk. Hist. litt. Gr. I p. 922. *Ὑπὸ τῶν ταύτῃ* cum *ἀποθανεῖν*, non cum *λέγεται* iungenda sunt. — *χρησθέν*. Cf. Matth. Gr. § 564. — *παθεῖν*. Infin. aor. non futuri vim habet, sed positus est, quod verbum *χρῆν* praecipiendi notionem, a qua profectum est, retinet. Cf. Madvig. Adv. crit. I p. 176.

§ 2. *Ποτιδανίαν*. „De situ huius loci pauca scimus praeterquam ex Thucyd. et Liv. XXVIII 8, ex quorum illo proximum Oeneoni fuisse [cf. adn. 95, 3] . . ., ex altero non longe ab [Eupalio et Apollonia] remotum fuisse discimus." Bloomf. Errat Krus. Hell. II 2 p. 172. — *Κροκύλειον*. „Aliud Crocylium, de quo hic loquimur, et Homeri [Il. II 633] *τὰ Κροκύλεια*." Wass. De Crocylio praeter alios cf. Krus. l. d. p. 173. 237 et Leak. l. d. p. 618. — *Τείχιον*. De accentu cf. sd. Hoc oppidulum aut castellum, de cuius situ certius testimonium non extat, cum Tichiunte, Oetae montis cacumine, male confudit Huds. — *Εὐπάλιον*. Ita iterum c. 102 et Liv. XXVIII 8, Steph. et Plin. Eupaliam vocant. De situ cf. Liv. et Krus. et Leak. l. d. Ab Oeneone versus septentriones sit fumuisse dicit Bursian. Geogr. I p. 148. — *τὴν γὰρ γνώμην* . . . „*Τὴν γὰρ γνώμην εἶχε πρῶτον τἆλλα καταστρέψασθαι, εἶτ᾽ ἐς Ναύπακτον ἀναχωρῆσαι, κἀκεῖθεν* [rectius *καὶ ὕστερον*] *ἐπιθέσθαι τοῖς Ὀφιονεῦσιν, εἰ μὴ βούλοιντο προσχωρῆσαι ἑκόντες*." *Δούκας*. *Οὕτως* post participium additum est, ut IV 88, 1. VI 61, 4. De Ophionensibus cf. 94, 5. — *ἐπαναχωρήσας*. Cf. adn. 83, 3.

§ 3. *οὔτε ὅτε*. Thucydides ita incepit, ut si verba *πολλῇ χειρὶ ἐπεβοήθουν πάντες* non esset additurus; quibus subiunctis *οὔτε* proprie pro *οὐκ* ante *ἐλάνθανεν* ponendum erat. Cf. adn. 39, 3. V 7, 5. VI 17, 5. —

πρῶτον ἐπεβουλεύετο, ἐπειδή τε ὁ στρατὸς ἐσεβε-
βλήκει, πολλῇ χειρὶ ἐπεβοήθουν πάντες, ὥστε καὶ
οἱ ἔσχατοι Ὀφιονέων, οἱ πρὸς τὸν Μηλιακὸν κόλπον
καθήκοντες, Βωμιῆς καὶ Καλλιῆς ἐβοήθησαν.
1 97. Τῷ δὲ Δημοσθένει τοιόνδε τι οἱ Μεσσήνιοι
παρῄνουν, ὅπερ καὶ τὸ πρῶτον· ἀναδιδάσκοντες
αὐτὸν τῶν Αἰτωλῶν ὡς εἴη ῥᾳδία ἡ αἵρεσις,
ἰέναι ἐκέλευον ὅτι τάχιστα ἐπὶ τὰς κώμας καὶ μὴ
μένειν ἕως ἂν ξύμπαντες ἀθροισθέντες ἀντιτάξων-
ται, τὴν δ' ἐν ποσὶν ἀεὶ πειρᾶσθαι αἱρεῖν. ὁ δὲ
2 τούτοις τε πεισθεὶς καὶ τῇ τύχῃ ἐλπίσας, ὅτι
οὐδὲν αὐτῷ ἠναντιοῦτο, τοὺς Λοκροὺς οὐκ ἀνα-
μείνας οὓς αὐτῷ ἔδει προσβοηθῆσαι (ψιλῶν γὰρ
ἀκοντιστῶν ἐνδεὴς ἦν μάλιστα) ἐχώρει ἐπὶ Αἰγι-
τίου, καὶ κατὰ κράτος αἱρεῖ ἐπιών. ὑπέφευγον
γὰρ οἱ ἄνθρωποι καὶ ἐκάθηντο ἐπὶ τῶν λόφων
τῶν ὑπὲρ τῆς πόλεως· ἦν γὰρ ἐφ' ὑψηλῶν χω-

Δημοσθένης δὲ ἐπὶ Αἰγιτίου προχωρεῖ, ὃ ἑλόντι προσβάλλουσιν οἱ Αἰτωλοί, καὶ γίγνονται ἐπὶ πολὺ ἀκροβολίσεις.

ἐπεβουλεύετο. „Ἐννοητέον . . . τὸ παρασκευή." Δούκας. Valet autem ἐπιβουλεύειν τι excogitare aliquid adversus aliquem (τινί). Cf. 109, 8. VI 54, 8. 88, 7 et adn. III 20, 1. — πρὸς τὸν Μηλιακὸν κόλπον, in Maliacum sinum versus, non ad Mal. sin. — Βωμιῆς. „Steph. Βωμοί, λόφοι Αἰτωλίας· οἱ κατοικοῦντες Βωμιεῖς. Θουκυδίδης τρίτῳ. Strab. 451 Εὔηνος ἄρχεται ἐκ Βωϊαίων [? Βωμιαίων? Βωμιέων?] τῶν ἐν Ὀφιεῦσιν [? Ὀφιονεῦσιν] Αἰτωλικοῦ ἔθνους." Wass. — Καλλιῆς. Horum urbs Callium nominatur a Paus. X 22, 4. Cf. ibid. § 2. Krus. l. d. p. 229 et Leak. p. 624 et Bursian l. d. p. 142.

Cap. 97. § 1. τὸ πρῶτον. Vid. 94, 1. — ἀναδιδάσκοντες. Cf. adn. I 82, 1. — τὴν δ' ἐν ποσίν. Repete ex superioribus κώμην, et de ipsa formula cf. Vig. p. 601. Non dissimiliter ante pedes dicunt Latini.

§ 2. τῇ τύχῃ ἐλπίσας. Cf. Matth. § 399 c. — ἔδει προσβοηθῆσαι. Vid. 95, 8. — ψιλῶν ἀκοντιστῶν, i. e. ψιλῶν, ὄντων ἀκοντ.; alii enim ψιλοί aderant. Vid. 98, 1. Non probanda igitur Kruegeri coniectura ψιλῶν καὶ ἀκοντ. inde, ut videtur, orta, quod interdum ψιλοὶ καὶ τοξόται memorantur. Cf. adn. IV 36, 1. — Αἰγιτίου. „Huius oppidi nulla apud veteres memoria." Wass. De situ eius nonnullas suspiciones vid. in ed. mai. et apud Leak. l. d. p. 617. Caput Apodotorum erat. Cf. Bursian. l. d. p. 142. — ἐπιών, cum aggrederetur, i. e. ipso incursu vi cepit. Quod cur tam facili negotio factum sit, proximis explicatur. — ὑπέφευγον. De imperfecto cf. adn. 68, 2. — ἐφ' ὑψηλῶν χωρίων. Χωρίων frustra impugnat Krueg. Cf. V 65, 1 χωρίον ἐρυμνὸν καὶ δυσπρόσοδον (de colle). ibid. § 2 χωρίον καρτερόν. Cf. VII 73, 1.

ρίων ἀπέχουσα τῆς θαλάσσης ὀγδοήκοντα σταδίους
μάλιστα. οἱ δὲ Αἰτωλοί (βεβοηθηκότες γὰρ ἤδη 3
ἦσαν ἐπὶ τὸ Αἰγίτιον) προσέβαλλον τοῖς Ἀθηναίοις
καὶ τοῖς ξυμμάχοις καταθέοντες ἀπὸ τῶν λόφων
ἄλλοι ἄλλοθεν καὶ ἐσηκόντιζον, καὶ ὅτε μὲν ἐπίοι
τὸ τῶν Ἀθηναίων στρατόπεδον, ὑπεχώρουν, ἀνα-
χωροῦσι δὲ ἐπέκειντο· καὶ ἦν ἐπὶ πολὺ τοιαύτη ἡ
μάχη, διώξεις τε καὶ ὑπαγωγαί, ἐν οἷς ἀμφοτέροις
ἥσσους ἦσαν οἱ Ἀθηναῖοι.

τέλος δὲ Ἀθηναῖοι ἡσσῶνται, καὶ μέγιστος αὐτῶν γίγνεται ὄλεθρος. οἱ δὲ λοιποὶ ὕστερον πλὴν Δημοσθένους ἐς Ἀθήνας κομίζονται.

98. Μέχρι μὲν οὖν οἱ τοξόται εἶχόν τε τὰ 1
βέλη αὐτοῖς καὶ οἷοί τε ἦσαν χρῆσθαι, οἱ δὲ
ἀντεῖχον (τοξευόμενοι γὰρ οἱ Αἰτωλοὶ ἄνθρωποι
ψιλοὶ ἀνεστέλλοντο)· ἐπειδὴ δὲ τοῦ τε τοξάρχου
ἀποθανόντος οὗτοι διεσκεδάσθησαν καὶ αὐτοὶ ἐκε-
κμήκεσαν καὶ ἐπὶ πολὺ τῷ αὐτῷ πόνῳ ξυνεχόμε-
νοι, οἵ τε Αἰτωλοὶ ἐνέκειντο καὶ ἐσηκόντιζον,
οὕτω δὴ τραπόμενοι ἔφευγον, καὶ ἐσπίπτοντες ἔς
τε χαράδρας ἀνεκβάτους καὶ χωρία ὧν οὐκ ἦσαν
ἔμπειροι διεφθείροντο· καὶ γὰρ ὁ ἡγεμὼν αὐτοῖς

§ 3. *βεβοηθηκότες . . . ἐπί.* Cf. adn. I 107, 5. — *καὶ ὅτε . . . ἐπέκειντο.* Cf. similes locos VII 79, 5. II 79, 6. — *ὑπαγωγαί*] *ἀναχωρήσεις.* Schol. Cf. *ὑπάγειν* IV 126, 6. V 10, 8. VIII 10, 2. — *ἐν οἷς ἀμφοτέροις.* Cf. Sal. Cat. 5 inopia rei familiaris et conscientia scelerum, *quae utraque* his artibus auxerat. Similiter *ἀμφότερα αὐτά* post duo feminina VI 72, 4. Cf. interpr. Liv. XLIV 36. Zumpt. Gr. Lat. § 377. Krueg. Gr. § 58, 2 adn. 5.

Cap. 98. § 1. *οἱ τοξόται.* Hos aut Cephalleniorum et Messeniorum (95, 2) nonnullos aut remiges navium Atheniensium videri fuisse explicat Arn. Illud haud dubie verisimilius est. — *τὰ βέλη*, sua tela, ea tela, quibus uti solent. — *αὐτοῖς*] *μέχρι μὲν οὖν αὐτοῖς εἶχον οἱ τοξόται βέλη, ἀντὶ τοῦ οἱ τοξόται αὐτῶν.* Schol. Cf. Matth. Gr. § 389. Dativi pronominis *αὐτός* ita positi plurima exempla apud Thuc. reperiuntur. Cf. paulo post, I 6, 8. II 101, 5. VII, 19, 5. — *οἱ δέ.* Hunc usum verborum *ὁ δέ* in apodosi satis tuitus est Fritzsch. ad Luci. p. 47. Probat etiam Dobr. ad Herodotum nos remittens. Cf. adn. I 11, 1. — *ἀνεστέλλοντο*, reprimebantur. Cf. VI 70, 8. — *οὗτοι . . . αὐτοί.* „*Οὗτοι*, sagittarii, *αὐτοί*, Atheniensium milites ceteri." Kistem. — *καὶ ἐπὶ πολύ.* *Καί* Reiskius deleri voluit, et uncis inclusit Bekk., delevit Did. Cum *καὶ μάλα, καὶ πάνυ* similibusque tamen non male comparat Krueg. ad Dion. p. 274. Cf. eiusdem Gr. § 69, 32 adn. 18. — *χαράδρας*, torrentium alveos vel fauces. Cf. adn. 25, 1 et 112, 6.

τῶν ὁδῶν Χρόμων ὁ Μεσσήνιος ἐτύγχανε τεθνη-
2 κώς. οἱ δὲ Αἰτωλοὶ ἐσακοντίζοντες πολλοὺς μὲν
αὐτοῦ ἐν τῇ τροπῇ κατὰ πόδας αἱροῦντες, ἄν-
θρωποι ποδώκεις καὶ ψιλοί, διέφθειρον, τοὺς δὲ
πλείους τῶν ὁδῶν ἁμαρτάνοντας καὶ ἐς τὴν ὕλην
ἐσφερομένους, ὅθεν διέξοδοι οὐκ ἦσαν, πῦρ κομι-
3 σάμενοι περιεπίμπρασαν. πᾶσά τε ἰδέα κατέστη
τῆς φυγῆς καὶ τοῦ ὀλέθρου τῷ στρατοπέδῳ τῶν
Ἀθηναίων, μόλις τε ἐπὶ τὴν θάλασσαν καὶ τὸν
Οἰνεῶνα τῆς Λοκρίδος, ὅθενπερ καὶ ὡρμήθησαν,
4 οἱ περιγενόμενοι κατέφυγον. ἀπέθανον δὲ τῶν τε
ξυμμάχων πολλοὶ καὶ αὐτῶν Ἀθηναίων ὁπλῖται
περὶ εἴκοσι μάλιστα καὶ ἑκατόν. τοσοῦτοι μὲν τὸ
πλῆθος καὶ ἡλικία ἡ αὐτὴ οὗτοι βέλτιστοι δὴ
ἄνδρες ἐν τῷ πολέμῳ τῷδε ἐκ τῆς Ἀθηναίων
πόλεως διεφθάρησαν. ἀπέθανε δὲ καὶ ὁ ἕτερος
5 στρατηγὸς Προκλῆς. τοὺς δὲ νεκροὺς ὑποσπόνδους
ἀνελόμενοι παρὰ τῶν Αἰτωλῶν καὶ ἀναχωρήσαντες

Cap. 98. § 3. τῷ στρατοπέδῳ Bekk. de Reiskii coniectura, „ut [dativus legitur] c. 83 init.“ Dobr. Vulgo τῶν στρατοπέδων, quem pluralem de uno exercitu frustra defendit Bernh. Synt. p. 63.
§ 4. βέλτιστοι δή. D. I. E. m. Ar. Chr. Dan. δὴ βέλτιστοι. Cf. adn.

§ 2. κατὰ πόδας αἱροῦντες. „Schol. συντόμως, i. e. illico, e vestigio ... Bredovius videtur ad celeritatem cursus horum hominum rettulisse, quasi esset pedibus assecuti.“ Haack. Rectius schol. Cf. adn. IV 126, 6. — τὴν ὕλην. Articulo addito ad χαράδρας antea commemoratas videtur respici, quae fuerint saltuosae seu silvosae. Certe significatur silva illius regionis. — ἐσφερομένους. „Latine sit illatos, inferentes se, eo concedentes.“ Bau. Medium esse patrio sermone deceptus male affirmat Bloomf. in ed. 2. Ἐκφερομένους coniecit Bekk.

§ 3. ἰδέα. Cf. adn. I 109, 1. III 81, 5. VII 29, 5. — τὴν θάλασσαν καὶ τὸν Οἰνεῶνα. Cf. adn. 95, 3 et de genere adn. IV 42, 4.

§ 4. ἡλικία, i. e. νεότης. Interpunctionem post ἡ αὐτὴ nunc auctore Haas. (Lucubr. p. 7) sustulimus, ut τοσοῦτοι et ἡλικία ἡ αὐτὴ i. e. ὁμήλικες pariter atque βέλτιστοι δὴ ἄνδρες ad οὗτοι referantur. — βέλτιστοι ἄνδρες. „Hoc dictum facit, ut classiarios hac occasione non ex sola classe τῶν θητῶν [ut plerumque, cf. VI 43] sumptos esse, sed nonnullos iuvenes ex honestioribus gentibus ortos ... ad militandum in hac expeditione permotos esse coniciamus.“ Arn. Cf. adn. VIII 24, 2 et supra 16, 1.

ἐς Ναύπακτον ὕστερον ἐς τὰς Ἀθήνας ταῖς ναυσὶν ἐκομίσθησαν. Δημοσθένης δὲ περὶ Ναύπακτον καὶ τὰ χωρία ταῦτα ὑπελείφθη τοῖς πεπραγμένοις φοβούμενος τοὺς Ἀθηναίους.

τῶν περὶ Σικελίαν Ἀθηναίων στόλος.

99. Κατὰ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους καὶ οἱ περὶ Σικελίαν Ἀθηναῖοι πλεύσαντες ἐς τὴν Λοκρίδα ἐν ἀποβάσει τέ τινι τοὺς προσβοηθήσαντας Λοκρῶν ἐκράτησαν καὶ περιπόλιον αἱροῦσιν ὃ ἦν ἐπὶ τῷ Ἄληκι ποταμῷ.

Αἰτωλοὶ πείθουσι Λακεδαιμονίους σφίσι ξυστρατεύειν ἐπὶ Ναύπακτον ἡγουμένου Εὐρυλόχου.

100. Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους Αἰτωλοὶ προπέμ- 1
ψαντες πρότερον ἐς τε Κόρινθον καὶ ἐς Λακε-
δαίμονα πρέσβεις, Τόλοφόν τε τὸν Ὀφιονέα καὶ
Βοριάδην τὸν Εὐρυτᾶνα καὶ Τίσανδρον τὸν Ἀπο-
δωτόν, πείθουσιν ὥστε σφίσι πέμψαι στρατιὰν
ἐπὶ Ναύπακτον διὰ τὴν τῶν Ἀθηναίων ἐπαγωγήν.
καὶ ἐξέπεμψαν Λακεδαιμόνιοι περὶ τὸ φθινόπωρον 2
τρισχιλίους ὁπλίτας τῶν ξυμμάχων. τούτων ἦσαν

Cap. 99. Ἄληκι. It. Gr. vett. edd. Ἅληκι, fortasse recte. Nam ita Strab. (cf. adnot.) „Et in Dion. Perieg. p. 59 ed. Rob. Steph. v. 367 ἐπὶ προχοῇσιν Ἅληκος. Item in Conon. Narrat. V apud Phot. in Biblioth. Priscian. quoqne in metaphrasi v. 361 qua currit flumen Alecis. [Et hodie Aliee.] Sed in edd. Antigoni Caryst. Mirab. c. I. Ἄληξ.“ Duk.

Cap. 100. § 1. Ἀποδωτόν. De accentu cf. sd. 94, 5.

§ 5. τοῖς πεπραγμένοις φοβούμενος. Cf. Matth. Gr. § 398.b et de re c. 114.

Cap. 99. περὶ Σικελίαν. In Sicilia et vicina Italia. — Λοκρίδα. Cf. 86, 2. — περιπόλιον. „Castellum seu statio τῶν περιπόλων est. Cf. IV 67, 2 [ubi de περιπόλοις vid. adn.], VI 45, 1. VII 48, 5 [Kuhn. ad Poll. IX 16].“ Arn. Infra 115, 6 vocatur Λοκρῶν φρούριον. — Ἄληκι ποτ. Strab. 260 τοῦ δὲ Ἄληκος ποταμοῦ, τοῦ διορίζοντος τὴν Ῥηγίνην ἀπὸ τῆς Λοκρίδος. Cf. etiam sd. et adn. 103, 3.

Cap. 100. § 1. πρότερον, id est, ut videtur, „priusquam Atheniensium expeditio in Aetoliam facta est. Inimicitiarum enim, quae inter Aetoliam et Naupactum erant, iam c. 94 mentio facta est, et una ex causis expeditionis Demosthenis haec fuit, nt fidelissimos Atheniensium socios ab aggressionibus inimicorum eo ipso tempore Poloponnesiorum auxilia, quibus illos destruerent, implorantium liberaret.“ Arn. De abundantia cf. I 28, 5. VI 57, 3. — ὥστε. Cf. II 2, 4. 101, infra 102, 6. — διὰ τὴν ... ἐπαγωγήν, i. e. propterea quod (Naupactii contra ipsos) adduxerant Athenienses, seu ad Aetoliam invadendam advocaverant. Ita recte Haack. Cf. 94, 3.

§ 2. τῶν ξυμμάχων. Suis

πεντακόσιοι ἐξ Ἡρακλείας τῆς ἐν Τραχῖνι πόλεως τότε νεοκτίστου οὔσης· Σπαρτιάτης δ' ἦρχεν Εὐρύλοχος τῆς στρατιᾶς, καὶ ξυνηκολούθουν αὐτῷ Μακάριος καὶ Μενεδάιος οἱ Σπαρτιᾶται.

1 101. *Ξυλλεγέντος δὲ τοῦ στρατεύματος ἐς Δελφοὺς ἐπεκηρυκεύετο Εὐρύλοχος Λοκροῖς τοῖς Ὀζόλαις· διὰ τούτων γὰρ ἡ ὁδὸς ἦν ἐς Ναύπακτον, καὶ ἅμα τῶν Ἀθηναίων ἐβούλετο ἀποστῆ-*
2 *σαι αὐτούς. ξυνέπρασσον δὲ μάλιστα αὐτῷ τῶν Λοκρῶν Ἀμφισσῆς διὰ τὸ τῶν Φωκέων ἔχθος δεδιότες· καὶ αὐτοὶ πρῶτοι δόντες ὁμήρους καὶ τοὺς ἄλλους ἔπεισαν δοῦναι φοβουμένους τὸν*

ὁ δὲ Λοκροῖς τοῖς Ὀζόλαις ἐπικηρυκεύεται περὶ διόδου ξυμπρασσόντων Ἀμφισσέων.

§ 2. *Μενεδάιος*. Pro hoc *Μενέδατος* in omnibus libris mss. excepto Vat., ubi *Μενέδαιος*. Vulgatum ex c. 109, ubi tamen Cl. et Ven. rursus *Μενέδατος*, repositum est, et defenditur a Valck. ad Herodot. VI 52. *Μενεδάιος* recte restitui iubet Dind. in Steph. Thes.

Cap. **101.** § 2. *πρῶτον δόντες* codd. Cf. adn.

enim hominibus libenter parcebant. Ceterum de copiis Eurymachi cf. 107, 4. 109, 2 et ibi adn. — *νεοκτίστου οὔσης*. Cf. c. 92. — *ξυνηκολούθουν αὐτῷ* Fuisse eos *ἐφῃρημένους ἄρχειν* discimus ex 109, 1. Atque „ex IV 38, 1 *αὐτὸς τρίτος ἐφῃρημένος ἄρχειν κατὰ νόμον* plerumque duos duces, qui post mortem superioris alter alteri in imperio succederent, quotiens exercitus Lacedaemoniorum in bellum proficisceretur, constitutos esse apparet. Item tres viri nominantur, ut novae coloniae Heracleae praeessent, missi III 92, 5, idemque numerus IV 132, 3. V 12, 1 de Spartiatis ad imperium in Chalcidice suscipiendum missis redit.“ Arn. — *οἱ Σπαρτιᾶται*. De articulo cf. adn. 25, 1.

Cap. **101.** § 1. *Δελφούς*. Lacedaemoniis amicos. Cf. I 112. 121. — *τῶν Ἀθηναίων . . . ἀποστῆσαι*. Cf. 95, 3.

§ 2. *Ἀμφισσῆς*. Horum quarto bello sacro notissimorum maximam et fortasse tunc solam fuisse Locrorum Ozolarum urbem (nam *κατὰ κώμας* hic populus habitabat) adnotat Bloomf. Cf. de ea Krus. Hell. II 2 p. 161 sqq. et Leak. Graec. sept. II p. 590 sqq. Sed etiamsi Stephanus in eis, quae deinde ex eo proferentur, aliquotiens *πόλιν* neglegentius pro *κώμῃ* dixerit, c. 102 certe aliae urbes Locrorum nominantur. — *διὰ τὸ . . . δεδιότες*. Haec brevitate obscuriora sunt. Amphissenses cum Phocenses sibi infensos metuerent, Lacedaemoniorum gratiam sibi conciliare studuisse existimari possunt. Vischer autem in Mus. Helv. I p. 380 putat eos intellegentes se exercitui hostili resistere non posse metuisse, ne Phocenses hac occasione uterentur ad saeviendum in se. Alii aliter explicant. Cf. ed. mai. — *πρῶτοι* ex Krueg. nunc emendatione rescripsimus. Primi ipsi obsides dederunt, deinde reliquis, ut idem facerent, persuaserunt. Male huc affertur I 53, 2 ubi *πρῶτον* significat priusquam illud facia-

ἐπιόντα στρατόν, πρῶτον μὲν οὖν τοὺς ὁμόρους αὐτοῖς Μυονέας (ταύτῃ γὰρ δυσεσβολώτατος ἡ Λοκρίς), ἔπειτα Ἰπνέας καὶ Μεσσαπίους καὶ Τριτειέας καὶ Χαλαίους καὶ Τολοφωνίους καὶ Ἡσσίους καὶ Οἰανθέας. οὗτοι καὶ ξυνεστράτευον πάντες.

μὲν οὖν. Οὖν om. C. E. Mosqu. m. Ar. Chr. Dan., et suspectum est Kruegero. Sed cf. adn.
. *Μεσσαπίους.* Gr. Ar. *Μεσαπίους.* Cf. adn.
Τριταιέας vel *Τριτοιέας* codd. Cf. adn.

tis. — *μὲν οὖν.* Attende has particulas insolentius in medio ambitu verborum collocatas, qui usus frequentior est in simillimis *μὲν δή. Μὲν οὖν* ita leguntur etiam IV 104, 5 et in Xen. Anab. IV 7, 2, ubi *οὖν* nuper ex optimis libris receptum est. Cf. Soph. OR. 499. — *Μυονέας.* „Vide Paus. VI 19, 3 locum hunc citantem.“ Wass. Inde et e Steph. Byz. v. *Μυονία* scriptura constat. Quare apud eundem Steph. in v. *Μύων* pro vv. *οἱ πολῖται Μύωνες, ὡς Θουκυδίδης τρίτῃ· λέγονται καὶ Μυωνεῖς* leg. *λέγ. καὶ Μυονεῖς, ὡς Θουκ. τρίτ.* Situs eorum depingitur a Paus. X 38, 4 verbis *ἄνω μὲν ὑπὲρ Ἀμφίσσης πρὸς ἤπειρον Μυωνία, σταδίοις ἀπωτέρω τριάκοντα Ἀμφίσσης, . . . κεῖται δὲ πόλισμα ἐπὶ ὑψηλοῦ.* Cf. ibi Siebel. atque Krus. Hell. II 2 p. 169. Cum hic locus in confinio Locridis atque Phocidis situs esset, a Steph. in v. *Μυονία* Phocidi attributus est, sed in v. *Μύων* rectius, ut apud Thuc. et Paus., Locridi. Cf. Bursian. Geogr. I p. 152. — *δυσεσβολώτατος.* Cf. ad 89, 5 v. *βιαιότερον* adn. — *Ἰπνέας.* Eorum vicus *Ἴπνος.* Cf. Steph. Byz. — *Μεσσαπίους.* Nomen aliunde non notum; neque enim huc spectant Messapii Italiae VII 33, 4. „*Μεταπίους* omnino legendum esse colligunt viri eruditi ex Steph. in v. *Χάλαιον* et ex. Polyb. l. V. [c. 7 et 13]. Vid. Palmer. Graec. ant. p. 542.“ Huds. „Hic tamen sententiam videtur mutasse. Vid. Graec. ant. 2.“ Duk. Et recte mutavit; nam Metapa in Aetolia ad Trichonidem paludem sita huc non pertinet, et apud Steph. in v. *Χάλαιον* singula paene nomina depravata sunt. — *Τριτειέας.* „*Τριταίους* Steph. Byz. in v. *Χάλαιον.* Verum secundum Steph. *Τριτειέας* potius ex voce *Τριτεία.*“ Huds. Verba enim Stephani, cum quo cf. Herodian. I p. 280, haec sunt: *Τρίτεια . . . ὁ πολίτης Τριτειεύς. ἔστι καὶ ἄλλη μεταξὺ Φωκίδος καὶ Λοκρῶν τῶν Ὀζολῶν.* Et legitur apud Herodot. VIII 33 accusativus *Τριτέας,* et Plin. H. N. IV 3, 8 nominativus Tritea, a quibus scriptoribus Phocidi tribuitur, atque Tritaea est potius Achaiae urbis nomen apud Polyb. Strab. al. Cf. Herodian. I p. 283. II p. 593. — *Χαλαίους.* Plin. l. d. § 7 Portus Chalaeon, a quo VII M. pass. introrsus liberum oppidum Delphi. Ab eo in Phocide collocatur, sed a Steph. Byz., ut a Thuc., in Locride. De situ cf. Krus. l. d. p. 170 sq. et Leak. l. d. p. 594 sq. Ulrichsio nunc est *ἡ σκάλα τῶν Σαλόνων* (It. Graec. I p. 6), cum quo consentit Bursian. l. d. p. 150. — *Τολοφωνίους.* Steph. Byz. *Τολοφών· πόλις Λοκρῶν τῶν Ὀζολῶν. τὸ ἐθνικὸν Τολοφώνιος.* Cf. Krus. p. 174 et Leak. p. 620. — *Ἡσσίους.* Steph. Byz. *Ἡσσός· πόλις Λοκρίδος. τὸ ἐθνικὸν Ἥσσιος.* — *Οἰανθέας.* „Oppidum *Οἰάνθεια*

Ὀλπαῖοι δὲ ὁμήρους μὲν ἔδοσαν, ἠκολούθουν δὲ οὔ· καὶ Ὑαῖοι οὐκ ἔδοσαν ὁμήρους, πρὶν αὐτῶν εἷλον κώμην Πόλιν ὄνομα ἔχουσαν.

1 102. *Ἐπειδὴ δὲ παρεσκεύαστο πάντα καὶ τοὺς
ὁμήρους κατέθετο ἐς Κυτίνιον τὸ Δωρικόν, ἐχώρει
τῷ στρατῷ ἐπὶ τὴν Ναύπακτον διὰ τῶν Λοκρῶν,
καὶ πορευόμενος Οἰνεῶνα αἱρεῖ αὐτῶν καὶ Εὐπά-
2 λιον· οὐ γὰρ προσεχώρησαν. γενόμενοι δ' ἐν τῇ
Ναυπακτίᾳ καὶ οἱ Αἰτωλοὶ ἅμα ἤδη προσβεβοη-
θηκότες, ἐδῄουν τὴν γῆν καὶ τὸ προάστειον ἀτεί-
χιστον ὂν εἷλον· ἐπί τε Μολύκρειον ἐλθόντες, τὴν
Κορινθίων μὲν ἀποικίαν, Ἀθηναίων δὲ ὑπήκοον,
3 αἱροῦσι. Δημοσθένης δὲ ὁ Ἀθηναῖος (ἔτι γὰρ
ἐτύγχανεν ὢν μετὰ τὰ ἐκ τῆς Αἰτωλίας περὶ Ναύ-
πακτον) προαισθόμενος τοῦ στρατοῦ καὶ δείσας
περὶ αὐτῆς, ἐλθὼν πείθει Ἀκαρνᾶνας, χαλεπῶς*

ἔπειτα πορεύεται ἐς Ναύπακτον, ἣν Δημοσθένης περιποιεῖ· Εὐρύλοχος δ' ἐς τὴν Αἰτωλίαν ἀναχωρεῖ Ἀμπρακιώταις ξυστρατεύσων.

Cap. **102.** § 2. *Μολύκριον* Cass. Aug. Ven. C. F. Pal. It. Vat. Reg. Gr. Mosqu. Vulgo et Bekk. *Μολύκρειον* ut II 84, quod Thucydidem scripsisse testatur Herodian. I p. 374. Cf. Steph. Byz. s. v.

Pausaniae [X 38, 5 et Polybio], Stephano [et Plinio] *Οἰάνθη*." Wass. Ad mare e regione Aegirae, urbis Achaiae, sitam fuisse e Polyb. IV 57 apparet, a quo Aetoliae urbs appellatur, quia tunc ab Aetolis possidebatur. Hodie Galaxidi (*τὸ Γαλαξίδι*) ei videtur respondere. Cf. Dodw. It. p. 130 (177). Krus. p. 168. Leak. p. 594 sq. — *Ὀλπαῖοι*. Non confundendi hi Locri cum Olpis vel Olpa castello Argivorum Amphilochiorum c. 105 sqq., quocum confudit Steph. Byz., vel certe eius interpres. — *Ὑαῖοι*. Steph. Byz. *Ὑαία· πόλις Λοκρῶν Ὀζολῶν. τὸ ἐθνικὸν Ὑαῖος.* Cf. Leak. p. 619, qui p. 615 *Τλαῖοι* legi temere mavult.

Cap. **102.** § 1. *Κυτίνιον*. Cf. I 107. — *Οἰνεῶνος*. Cf. adn. 95, 3. — *Εὐπάλιον*. Cf. adn. 96, 2.

§ 2. *προσβεβοηθηκότες* pariter atque *ἐν τῇ Ναυπακτίᾳ* cum *γενόμενοι* iunge. Cf. adn. 68, 4. — *Μολύκρειον*. Cf. II 84, 4. Aetoliae adnumerat Steph. Byz., sed apud Thuc. Locridis partem esse apparet, item apud Ptolem. — *αἱροῦσι*. Cf. Diod. XII 60, qui in proximis de Acarnanibus falsa narrat.

§ 3. *μετὰ τὰ ἐκ τῆς Αἰτωλίας*. Similiter IV 81, 2 *ἐς τὸν μετὰ τὰ ἐκ Σικελίας πόλεμον*, VIII 2, 1 *πρὸς τὴν ἐκ τῆς Σικελίας τῶν Ἀθηναίων μεγάλην κακοπραγίαν πάντες ἐπηρμένοι ἦσαν*, VI 89, 2 *ἐθεράπευον ὑμᾶς περὶ τὴν ἐκ Πύλου ξυμφοράν*. In quibus omnibus brevitas dicendi inest. De re cf. c. 97 sq. — *περὶ Ναύπακτον*. Cf. 98, 5. — *δείσας περὶ αὐτῆς*. Cf. adn. I 60, 1.

*διὰ τὴν ἐκ τῆς Λευκάδος ἀναχώρησιν, βοηθῆσαι
Ναυπάκτῳ. καὶ πέμπουσι μετ' αὐτοῦ ἐπὶ τῶν* 4
*νεῶν χιλίους ὁπλίτας, οἳ ἐσελθόντες περιεποίησαν
τὸ χωρίον· δεινὸν γὰρ ἦν μή, μεγάλου ὄντος τοῦ
τείχους, ὀλίγων δὲ τῶν ἀμυνομένων, οὐκ ἀντίσχω-
σιν. Εὐρύλοχος δὲ καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ ὡς ᾔσθοντο* 5
*τὴν στρατιὰν ἐσεληλυθυῖαν καὶ ἀδύνατον ὂν τὴν
πόλιν βίᾳ ἑλεῖν, ἀνεχώρησαν οὐκ ἐπὶ Πελοποννή-
σου, ἀλλ' ἐς τὴν Αἰολίδα τὴν νῦν καλουμένην
Καλυδῶνα καὶ Πλευρῶνα καὶ ἐς τὰ ταύτῃ χωρία
καὶ ἐς Πρόσχιον τῆς Αἰτωλίας. οἱ γὰρ Ἀμπρα-* 6
*κιῶται ἐλθόντες πρὸς αὐτοὺς πείθουσιν ὥστε μετὰ
σφῶν Ἄργει τε τῷ Ἀμφιλοχικῷ καὶ Ἀμφιλοχίᾳ τῇ
ἄλλῃ ἐπιχειρῆσαι καὶ Ἀκαρνανίᾳ, ἅμα λέγοντες ὅτι,
ἢν τούτων κρατήσωσι, πᾶν τὸ ἠπειρωτικὸν Λακε-
δαιμονίοις ξύμμαχον καθεστήξει. καὶ ὁ μὲν Εὐρύ-* 7
*λοχος πεισθεὶς καὶ τοὺς Αἰτωλοὺς ἀφεὶς ἡσύχαζε
τῷ στρατῷ περὶ τοὺς χώρους τούτους, ἕως τοῖς
Ἀμπρακιώταις ἐκστρατευσαμένοις περὶ τὸ Ἄργος
δέοι βοηθεῖν. καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα.*

τῶν ἐν τῇ Σικελίᾳ Ἀθηναίων ἐπ'

103. *Οἱ δ' ἐν τῇ Σικελίᾳ Ἀθηναῖοι τοῦ ἐπι-* 1
γιγνομένου χειμῶνος ἐπελθόντες μετὰ τῶν Ἑλλή-

— *διὰ τὴν ... ἀναχώρησιν.* Cf. 94, 2. 3. 95, 1. 2.

§ 4. *ἐπὶ τῶν νεῶν.* Intellegendas esse ipsorum Acarnanum naves recte monet Class.; nam triginta Atticae, quibus Demosthenes praefectus erat, Athenas redierant (98, 5) et viginti, quae 105, 3 memorantur, postea demum profectae sunt. — *δεινόν.* Cf. adn. IV 75, 1. — *ὀλίγων δὲ τῶν ἀμυνομένων*, cum ei, qui urbem defendebant (praesidium eius efficiebant), pauci essent. Non opus igitur Kruegeri coniectura *ἀνυνουμένων.*

§ 5. *τὴν Αἰολίδα.* Nomen regionis Calydonem et Pleuronem complectentis. Cf. Krus. Hell. II 2 p. 224. 241. Bursian. Geogr. I p. 126. Appellatio ducta est ab Aeolibus, qui e Thessalia profecti ibi sedes collocaverant. Cf. Strab. 464. — *Καλυδῶνα καὶ Πλευρῶνα.* De situ harum urbium vid. Strab. 450 sq. et 459. Krus. Hell. II 2 p. 234—244. Leak. Graec. sept. I p. 109. 117 sq. III p. 536 sq. Bursian. l. d. p. 130. — *Πρόσχιον.* De hoc vid. Strab. 451. Krus. l. d. p. 248. Leak. I p. 119. Bursian. l. d. p. 131.

§ 6. *ἠπειρωτικόν.* Rursus minore littera pinximus. Cf. adn. 94, 3. 95, 1. Fallitur igitur Wachsm. Antiqu. Gr. I p. 11.

§ 7. *περὶ τὸ Ἄργος* iunge cum *βοηθεῖν.*

Cap. 103. § 1. *τῶν Ἑλλήνων*, i. e. *τῶν Σικελιωτῶν.* —

νων ξυμμάχων καὶ ὅσοι Σικελῶν κατὰ κράτος Ἴνησσαν καὶ
ἀρχόμενοι ὑπὸ Συρακοσίων καὶ ξύμμαχοι ὄντες ἐς τὴν Λοκρίδα στρατεία.
ἀποστάντες αὐτοῖς [ἀπὸ Συρακοσίων] ξυνεπολέ-
μουν, ἐπ' Ἴνησσαν τὸ Σικελικὸν πόλισμα, οὗ τὴν
ἀκρόπολιν Συρακόσιοι εἶχον, προσέβαλλον, καὶ
2 ὡς οὐκ ἐδύναντο ἑλεῖν, ἀπῇσαν. ἐν δὲ τῇ ἀνα-
χωρήσει ὑστέροις Ἀθηναίων τοῖς ξυμμάχοις ἀνα-
χωροῦσιν ἐπιτίθενται οἱ ἐκ τοῦ τειχίσματος Συρα-
κόσιοι, καὶ προσπεσόντες τρέπουσί τε μέρος τι
3 τοῦ στρατοῦ καὶ ἀπέκτειναν οὐκ ὀλίγους. καὶ
μετὰ τοῦτο ἀπὸ τῶν νεῶν ὁ Λάχης καὶ οἱ Ἀθη-
ναῖοι ἐς τὴν Λοκρίδα ἀποβάσεις τινὰς ποιησάμενοι
κατὰ τὸν Καικῖνον ποταμὸν τοὺς προσβοηθοῦντας

Cap. 103. § 1. *προσέβαλλον*. Gr. D. I. E. Mosqu. et a man. sec. m. *προσέβαλον*, quod nescimus cur Bekk. receperit, cum, semel an saepius Athenienses impetum in locum fecerint, ex narratione non appareat. Arnoldus imperfectum servatum incipiebant aggredi interpretatur.
§ 3. *Καικῖνον*. Bekk. nunc *Καΐκινον*. Cf. adn.

ὅσοι Σικελῶν ... Συρακοσίων. Cf. VI 88, 4. *Κατὰ κράτος* hic est violenter. — *αὐτοῖς*, i. e. *τοῖς Ἀθηναίοις*. Traiectum cum *ξυνεπολέμουν* iungendum esse docet Haack. Bauer *πρὸς αὐτοὺς* valere voluerat. Utrumque coniungit Reiskius. „Deleverim otiosum additamentum, quod insuper perplexo verborum ordine arguitur.“ Herwerd. Stud. Thuc. p. 147. — *Ἴνησσαν*. Eius cives *Ἰνησσαῖοι* VI 94. „Inessaei sive Inessenses eidem sunt cum illis, qui Ciceroni in Verrinis ... Aetnenses dicuntur. Nam oppidum Aetna antea dictum fuit ... *Ἴνησσα* ... Vid. Cluv. Sic. p. 122. 123.“ Huds. „Abest, inquit Strabo p. 268, *ἀπὸ τῆς Κατάνης σταδίους ὀγδοήκοντα*, et *πλησίον τῶν Κεντορίπων* esse alibi [p. 273] narrat.“ Wass. — *τὸ Σικελικὸν πόλισμα*. Articulo praecipuum castellum Siculorum significari putat Arn. — *προσέβαλλον*. Insolentius cum *ἐπί* praepositione iunctum esse cognoscitur ex Matth. Gr. § 402b et ibi adn.

§ 2. *οἱ ἐκ τοῦ τειχίσματος*, i. e. *οἱ ἐκ τῆς ἀκροπόλεως ἐπεξελθόντες*.

§ 3. *Καικῖνον*. Danvillius non recte inter Cauloniam et Crotonem, ubi Carcinem (Corace) habet Plin. H. N. III 10, 96, collocavit; nam fuisse in Locride docet Thuc. Sed ne Cluverii quidem sententia probari potest Caecinum et Halecem eundem censentis. Nam huius quoque nomen legimus c. 99, uni autem fluvio a Thuc. duo data esse nomina minime probabile est, quamquam *Καικίνῳ* separari Locridem ab agro Rhegino dicit Paus. VI 6, 2 (cf. Ael. Var. Hist. VIII 18, ubi *Καινικός* vocatur), quod idem de Halece affirmare Strabonem ad c. 99 vidimus. De Caecini nominis accentu cf. Goettl. Doctrin. accent. p. 203. Omnia autem verba *κατὰ τὸν Καικ. ποτ.* iunge cum *ἐκράτησαν*.

Λοκρῶν μετὰ Προξένου τοῦ Καπάτωνος ὡς τρια-
κοσίους μάχῃ ἐκράτησαν καὶ ὅπλα λαβόντες ἀπ-
εχώρησαν.

Δήλου κάθαρσις μετὰ παρεκβάσεως περὶ τῶν πάλαι Δηλίων, ὧν μάρτυς Ὅμηρος ἐν τοῖς ὕμνοις.

104. *Τοῦ δ' αὐτοῦ χειμῶνος καὶ Δῆλον ἐκά-* 1
θηραν Ἀθηναῖοι κατὰ χρησμὸν δή τινα. ἐκάθηρε
μὲν γὰρ καὶ Πεισίστρατος ὁ τύραννος πρότερον
αὐτήν, οὐχ ἅπασαν, ἀλλ' ὅσον ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ
ἐφεωρᾶτο τῆς νήσου· τότε δὲ πᾶσα ἐκαθάρθη
τοιῷδε τρόπῳ. θῆκαι ὅσαι ἦσαν τεθνεώτων ἐν 2
Δήλῳ, πάσας ἀνεῖλον, καὶ τὸ λοιπὸν προεῖπον
μήτε ἐναποθνῄσκειν ἐν τῇ νήσῳ μήτε ἐντίκτειν,
ἀλλ' ἐς τὴν Ῥήνειαν διακομίζεσθαι. ἀπέχει δὲ
ἡ Ῥήνεια τῆς Δήλου οὕτως ὀλίγον ὥστε Πολυ-
κράτης, ὁ Σαμίων τύραννος, ἰσχύσας τινὰ χρόνον
ναυτικῷ καὶ τῶν τε ἄλλων νήσων ἄρξας καὶ τὴν
Ῥήνειαν ἑλών, ἀνέθηκε τῷ Ἀπόλλωνι τῷ Δηλίῳ
ἁλύσει δήσας πρὸς τὴν Δῆλον. καὶ τὴν πεντετη-
ρίδα τότε πρῶτον μετὰ τὴν κάθαρσιν ἐποίησαν

Cap. **104.** § 1. *Δῆλον ἐκάθηραν.* „In insula Delo Apollini sacra nec parere fas fuit, nec mortuum sepelire. Hinc, quod mortui in ipsa sepulturae essent mandati, illa Deli *κάθαρσις*, quam non semel Athenienses procurarunt. Vid. Diod. Sic. XII [c. 58] et Strab. X [p. 486]. De ritu vero Atheniensium in urbe lustranda vid. Meurs. Attic. Lect. l. IV c. 23.“ Huds. „Add. Spanhem. ad Callim. Hymn. in Del. v. 1 et 277.“ Duk. — *κατὰ χρησμὸν δή τινα*, scilicet secundum oraculum quoddam. Cf. I 24, 2 et ibi adn. Diod. pestilentiae causa Deli lustrationem factam esse addit. — *ἐκάθηρε ... Πεισίστρατος* cet. Cf. Herodot. I 64 *τὴν νῆσον Δῆλον καθήρας, καθήρας δὲ ὧδε· ἐφ' ὅσον ἔποψις τοῦ ἱροῦ εἶχεν, ἐκ τούτου τοῦ χώρου παντὸς ἐξορύξας τοὺς νεκροὺς μετεφόρεεν ἐς ἄλλον χῶρον τῆς Δήλου.* — *τῆς νήσου* cum remotiore *ὅσον* iunge. Cf. VII 87, 2 *προσῆγε τῷ τείχει τῶν Ἀθηναίων, καθ' ὅσον πρὸς τὴν πόλιν αὐτοῦ ἑώρα*, et ed. mai. Prol. 1 p. 299.

§ 2. *Θῆκαι ὅσαι* cet. Exemplum orationis simillimum Virgiliano: urbem quam statuo, vestra est. Cf. Matth. Gr. § 474. De re cf. I 8. — *ἐναποθνῄσκειν.* Antecedens dictum videtur pro consequenti; certe *θάπτειν* substituerunt Diod. et Strab. l. d. — *μήτε ἐντίκτειν.* Partu enim, ut funeribus, contaminari loca sacra veteres credebant. — *οὕτως ὀλίγον.* Quattuor stadia teste Strab. l. d. — *Πολυκράτης* cet. Cf. I 13, 6. — *τὴν πεντετηρίδα.* Cf. Poll. VIII 107. Boeckh. ad Corp. Inscript. I p. 255. Oecon. civ. Ath. II p. 82, qui Thargelionis d. VI et VII ea celebrata esse dicit, Wachsm. Antiqu. Gr. II p. 581. Preller Mythol. I p. 202. A. Mommsen. Heortol. p. 415. Kirchhoff.

3 οἱ Ἀθηναῖοι [τὰ Δήλια]. ἦν δέ ποτε καὶ τὸ πάλαι μεγάλη ξύνοδος ἐς τὴν Δῆλον τῶν Ἰώνων τε καὶ περικτιόνων νησιωτῶν· ξύν τε γὰρ γυναιξὶ καὶ παισὶν ἐθεώρουν, ὥσπερ νῦν ἐς τὰ Ἐφέσια Ἴωνες, καὶ ἀγὼν ἐποιεῖτο αὐτόθι καὶ γυμνικὸς καὶ μου-
4 σικός, χορούς τε ἀνῆγον αἱ πόλεις. δηλοῖ δὲ μάλιστα Ὅμηρος ὅτι τοιαῦτα ἦν ἐν τοῖς ἔπεσι τοῖσδε, ἅ ἐστιν ἐκ προοιμίου Ἀπόλλωνος·

ἄλλοτε Δήλῳ, Φοῖβε, μάλιστά γε θυμὸν ἐτέρφθης,
ἔνθα τοι ἑλκεχίτωνες Ἰάονες ἠγερέθονται

Cap. **104.** § 4. *ἄλλοτε.* In Thuc. codd. mss. et apud Bekk. *ἀλλ' ὅτε*, in Hom. edd. *ἀλλὰ σύ.*

Inscr. Att. I adn. 283. — *τὰ Δήλια* del. Herwerd. Stud. Thuc. p. 48. Non solum propter abundantiam molestum est, sed etiam superioribus male aptum. Nam maxime diversum est Liv. II 21 Saturnalia institutus festus dies, quod Matth. Gr. § 428, 5 affert.

§ 3. *τὸ πάλαι.* Cf. Herm. Antiqu. Gr. I § 11, 9. — *ξύνοδος ἐς . . .* Cf. adn. I 96, 2. — *περικτιόνων νησιωτῶν.* Incolarum Cycladum. — *ἐθεώρουν . . . ἐς.* „*Θεωρεῖν* hac significatione cum praep. *εἰς* dicit etiam Lucian. Timon. p. 152 [c. 50] et Aristoph. Vesp. 1183. Ludos spectatum venire interpretatur H. Steph... Cf. VIII 10.“ Duk. Add. Bernh. Synt. p. 849 et de re adn. V 18, 2. — *τὰ Ἐφέσια.* „Quae de Ephesiis hic tradit Thuc., ea pluribus exsequitur Dion. Hal. Ant. IV 25.“ Duk. Cf. Locell. ad Xenoph. Ephes. p. 132. Whitt. de Chio p. 24 al. in ed. mai. d. — *ἀγὼν . . . μουσικός.* Athenienses haud facile dicere *ἀγῶνας μουσικούς*, sed *μουσικῆς* affirmat Poll. Cf. praeter Steph. Thes. Mor. ad Isocr. Pan. c. 42 et Stallb. ad Plat. Menex. c. 21. De his certaminibus uberrime disseruit Bernh. Hist. litt. Graec. I p. 296. — *ἀνῆγον*, ducebant, sie führten auf. Cf. Spanhem. ad Callim. Del. 279.

§ 4. *Ὅμηρος.* „Ex h. l. constat Thucydidem hymnum Apollinis, qui nunc quoque exstat, pro genuino foetu Homeri habuisse, [etsi] ex eo non confici potest eum idem de omnibus aliis, qui sub Homeri nomine circumferuntur, sensisse.“ Duk. Cf. Matth. Animadv. ad Hymn. Hom. p. 10 sqq. Baumeister. Hymn. Hom. p. 113. A nonnullis hic hymnus Cynaetho Chio tribuebatur, de quo cf. Bernh. Hist. litt. Gr. I p. 326. Baumeister l. d. — *ἐκ προοιμίου Ἀπόλλωνος*] *ἐξ ὕμνου [Ἀπόλλωνος]· τοὺς γὰρ ὕμνους προοίμια ἐκάλουν.* Schol. Etenim carmina ista non veri hymni, sed eo consilio composita videntur, ut rhapsodiis decantandis eis praeluderetur. Vid. Wolf. Prolegom. ad Hom. p. CV. Matth. Animadv. in Hymn. Hom. p. 11 sqq. Welck. Mus. Rhen. Suppl. vol. I p. 350. Bergk. Hist. litt. Gr. I p. 745. Contra Baumeist., qui l. d. p. 102 post alios suspicatus est maiores hymnos ipsarum rhapsodiarum locum obtinuisse, cf. Bergk. l. d. p. 749. — *ἄλλοτε* cet. Cf. Homer. hymn. in Apoll. 145 sqq., ubi tamen complura aliter scripta leguntur atque in Thucydidis libris mss. Hic „exemplar ante oculos

σὺν σφοῖσιν τεκέεσσι γυναιξί τε σὴν ἐς ἄγυιαν·
ἔνθα σε πυγμαχίῃ τε καὶ ὀρχηστυῖ καὶ ἀοιδῇ
μνησάμενοι τέρπουσιν, ὅταν καθέσωσιν ἀγῶνα.

ὅτι δὲ καὶ μουσικῆς ἀγὼν ἦν καὶ ἀγωνιούμενοι 5 ἐφοίτων ἐν τοῖσδε αὖ δηλοῖ, ἅ ἐστιν ἐκ τοῦ αὐτοῦ προοιμίου. τὸν γὰρ Δηλιακὸν χορὸν τῶν γυναικῶν ὑμνήσας ἐτελεύτα τοῦ ἐπαίνου ἐς τάδε τὰ ἔπη, ἐν οἷς καὶ ἑαυτοῦ ἐπεμνήσθη·

ἀλλ' ἄγεθ', ἱλήκοι μὲν Ἀπόλλων Ἀρτέμιδι ξύν,
χαίρετε δ' ὑμεῖς πᾶσαι. ἐμεῖο δὲ καὶ μετόπισθεν
μνήσασθ', ὁππότε κέν τις ἐπιχθονίων ἀνθρώπων
ἐνθάδ' ἀνείρηται ταλαπείριος ἄλλος ἐπελθών·
„Ὦ κοῦραι, τίς δ' ὔμμιν ἀνὴρ ἥδιστος ἀοιδῶν
ἐνθάδε πωλεῖται καὶ τέῳ τέρπεσθε μάλιστα;"
ὑμεῖς δ' εὖ μάλα πᾶσαι ὑποκρίνασθ' εὐφήμως·
„Τυφλὸς ἀνήρ, οἰκεῖ δὲ Χίῳ ἐνὶ παιπαλοέσσῃ."

τοσαῦτα μὲν Ὅμηρος ἐτεκμηρίωσεν ὅτι ἦν καὶ 6 τὸ πάλαι μεγάλη ξύνοδος καὶ ἑορτὴ ἐν τῇ Δήλῳ·

ἀγυιάν plerique. In Cass. et Gr. *ἄγυιαν*, h. e. *ἄγυιαν* (vid. Goettl. Doctr. accent. p. 138 et Buttm. Gr. max. § 34 adn. 4), scribitur. Quod probandum esse ex vocali *α* in *η* non mutata apparet; nam terminationis *υια* oxytonae *α* longa est. Cf. Hom. Il. XX 254.

πυγμαχίῃ τε. Τέ omittunt Cass. Aug. Cl. Ven. C. F. Pal. M. H. Reg. Bas. Gr. al., eamque omissionem, qua fit, ut *καί* in thesi insolentius producatur, legibus versus Homerici non contrariam esse disci potest ex Thiersch. Gr. § 150, 5.

habuisse videtur a nostrorum codicum fonte compluribus locis diversum." Baumeist. l. d. p. 141. — *ἄγυιαν* pro urbe positum. Cf. Pind. Pyth. II 107. Dindorf. lex. Sophocl. s. v.

§ 5. *ἐτελεύτα τοῦ ἐπαίνου ἐς τάδε τὰ ἔπη.* Cf. Soph. OC. 476 *τὸ δ' ἔνθεν ποῖ* (i. e. *ἐς τί*) *τελευτῆσαί με χρή.* Praeterea de genetivo vid. adn. 59, 3, de *ἐς* praepos. adn. II 51, 1. *Ὁ ἔπαινος* autem significat laudem choro Deliaco tributam, qua interpretatione concidit Ruhnkenii argumentatio ex his verbis Thucydidis aetate duos hymnos, quorum alter 178 versus priores complectens Delii Apollinis, alter Delphici laudes persequeretur, nondum in unum coaluisse colligentis in Ep. crit. p. 91. Ruhnkenii tamen sententiam tuetur Baumeist. l. d. p. 143 sq. — *τυφλὸς ἀνήρ, οἰκεῖ δὲ Χίῳ ἔνι.* De vi, quam Thucydidis et ipsius hymni, ad quem provocat, testimonia in quaestione de patria et rebus Homeri habeant, vide disputantes Nitzschium et Welckerum in Mus. Rhen. Suppl. vol. I p. 169 sqq. (qui tamen p. 173 *οἰκεῖ* mire interpretatur). Caecum eum fuisse hic ipse locus documento esse videbatur. Cf. Sengebusch. Dissert. Hom. II p. 15 sqq. Bergk. l. d. p. 476.

ὕστερον δὲ τοὺς μὲν χοροὺς οἱ νησιῶται καὶ οἱ Ἀθηναῖοι μεθ' ἱερῶν ἔπεμπον, τὰ δὲ περὶ τοὺς ἀγῶνας καὶ τὰ πλεῖστα κατελύθη ὑπὸ ξυμφορῶν, ὡς εἰκός, πρὶν δὴ οἱ Ἀθηναῖοι τότε τὸν ἀγῶνα ἐποίησαν καὶ ἱπποδρομίας, ὃ πρότερον οὐκ ἦν.

1 105. Τοῦ δ' αὐτοῦ χειμῶνος Ἀμπρακιῶται, ὥσπερ ὑποσχόμενοι Εὐρυλόχῳ τὴν στρατιὰν κατέσχον, ἐκστρατεύονται ἐπὶ Ἄργος τὸ Ἀμφιλοχικὸν τρισχιλίοις ὁπλίταις, καὶ ἐσβαλόντες ἐς τὴν Ἀργείαν καταλαμβάνουσιν Ὄλπας, τεῖχος ἐπὶ λόφου ἰσχυρὸν πρὸς τῇ θαλάσσῃ, ὅ ποτε Ἀκαρνᾶνες τειχισάμενοι κοινῷ δικαστηρίῳ ἐχρῶντο· ἀπ-

Ἀμπρακιῶται μὲν ἐπὶ Ἄργος τὸ Ἀμφιλοχικὸν ἐκστρατευσάμενοι Ὄλπας τῆς Ἀργείας καταλαμβάνουσιν, Ἀκαρνᾶνες δὲ Ἀμφι-

§ 6. τοὺς μὲν χοροὺς ... ἔπεμπον. Cf. Xen. Memor. III 3, 12. — μεθ' ἱερῶν, cum sacrificiis. — καὶ τὰ πλεῖστα, vel plurima. Cf. I 25, 4. VI 24, 2. Non igitur opus est καί expungere. — πρὶν δή. Cf. adn. 29, 1. — τὸν ἀγῶνα ἐποίησαν καὶ ἱπποδρομίας. Non solum pristinum certamen renovarunt, sed etiam equestre instituerunt. Indicatur tunc instauratas esse ferias veteris amphictyoniae Deliacae (περικτιόνων νησιωτῶν § 3), eaque Thucydidi causa digressionis fuit. Cf. Schoem. Antiqu. Gr. II p. 26. Bursian. Geogr. II p. 455. — ὃ scil. τὸ πεποιῆσθαι ἀγῶνα ἱπποδρομίας.

Cap. 105 sqq. Cf. Diod. XII 60. — § 1. ὥσπερ ... κατέσχον. „Quemadmodum polliciti Eurylocho exercitum eius detinuerant, id est eam expeditionem suscipiunt, quam se suscepturos pollicendo ab Eurylocho impetraverant, ut cum suo exercitu [remaneret].“ Huds. — Ἄργος τὸ Ἀμφιλοχικόν. Cf. adn. II 68, 1. — τρισχιλίοις ὁπλίταις. Mille tantum commemorat Diod. l. d. — Ὄλπας. Plerumque plurali numero, sed ter, 107, 3. 111, 1. 113, 1, singulari effertur, sicut Πλάταια et Πλαταιαί (cf. adn. II 7, 1), Ἰδομένη et Ἰδόμεναι (cf. adn. 112, 1), Κεγχρειά et Κεγχρειαί (adn. IV 42, 4), et apud alios scriptores Tarsi, Issi aliarumque urbium nomina modo in singulari, modo in plurali leguntur. Situm Olparum Thucydides ipse depingit. Prope Arabo seu Arápi fuisse docent Krus. Hell. II 2 p. 333 et Leak. Graec. sept. IV p. 250 sq. Eius reliquias nunc vocari Ἑλληνικοῦλι docet Bursian. Geogr. I p. 38. — ποτὲ de temporibus bello Pelop. antiquioribus agi docet. Quaeritur autem, utrum cum solo τειχισάμενοι an simul cum altero verbo cohaereat. — κοινῷ δικαστηρίῳ ἐχρῶντο. Communem Acarnanum et Amphilochorum conventum intellegit Krus. l. d., cui favet testimonium Stephani Byz. in v. Ὄλπαι et situs loci; at hoc si vellet dicere Thucydides, σφίσιν αὐτοῖς καὶ τοῖς Ἀμφιλόχοις ei videntur addenda fuisse. Quare κοινῷ ad varias parvas civitates, in quas Acarnania divisa fuerit, referri vult Bloomf. in ed. 1. Et τὸ κοινὸν τῶν Ἀκαρνάνων commemoratur a Xen. Hell. IV 6, 4 (cf. adn. infra IV 49); sed eorum communis iudicii (Bundesgericht) sedem fuisse in

λόγοις βοηθοῦσι, καὶ ἑκάτεροι ἄλλην βοήθειαν μεταπέμπονται.

ἔχει δὲ ἀπὸ τῆς Ἀργείων πόλεως ἐπιθαλασσίας
οὔσης· πέντε καὶ εἴκοσι σταδίους μάλιστα. οἱ δὲ 2
Ἀκαρνᾶνες, οἱ μὲν ἐς Ἄργος ξυνεβοήθουν, οἱ δὲ
τῆς Ἀμφιλοχίας ἐν τούτῳ τῷ χωρίῳ ὃ Κρῆναι
καλεῖται, φυλάσσοντες τοὺς μετὰ Εὐρυλόχου Πε-
λοποννησίους μὴ λάθωσι πρὸς τοὺς Ἀμπρακιώτας
διελθόντες, ἐστρατοπεδεύσαντο. πέμπουσι δὲ καὶ 3
ἐπὶ Δημοσθένη τὸν ἐς τὴν Αἰτωλίαν Ἀθηναίων
στρατηγήσαντα, ὅπως σφίσιν ἡγεμὼν γίγνηται, καὶ
ἐπὶ τὰς εἴκοσι ναῦς Ἀθηναίων αἳ ἔτυχον περὶ
Πελοπόννησον οὖσαι, ὧν ἦρχεν Ἀριστοτέλης τε ὁ
Τιμοκράτους καὶ Ἱεροφῶν ὁ Ἀντιμνήστου. ἀπέστει- 4
λαν δὲ καὶ ἄγγελον οἱ περὶ τὰς Ὄλπας Ἀμπρα-
κιῶται ἐς τὴν πόλιν κελεύοντες σφίσι βοηθεῖν
πανδημεί, δεδιότες μὴ οἱ μετ' Εὐρυλόχου οὐ
δύνωνται διελθεῖν τοὺς Ἀκαρνᾶνας καὶ σφίσιν ἢ

agro Argivo non est probabile. Cum Krusio quidem ideo consentit Vischer in Mus. Helv. I p. 383, quia Acarnanum et Amphilochorum unam civitatem fuisse ex II 68, 7 appareat. Sed etiam postquam hi illis se dediderunt, separatim utrosque nominari ex III 114 et aliunde apparet. Aliam horum verborum explicationem vide in Wachsm. Ant. Gr. I p. 161. Krusio Class. quoque adstipulatur. Nobis nunc maxime placet Schoemanni sententia; qui in Antiqu. Gr. II p. 69 hoc tempore, cum Olpae Amphilochorum essent, commune Acarnanum iudicium alio translatum fuisse dicit. — **ἐπιθαλασσίας οὔσης.** Ex palude Armyró haec explananda putat Leak. l. d. IV p. 244 sq. Urquhardt autem Indol. orient. I p. 94 urbem non ad ipsam oram maritimam, sed in vicinia sinus Ambracii sitam recte **ἐπιθαλάσσιον** vocari posse censet.

§ 2. **οἱ Ἀκαρνᾶνες, οἱ μέν.** Cf. adn. IV 71, 1. — **Κρῆναι.** Situs huius loci ex eis, quae 106, 3 leguntur, cognoscitur, unde in via usitata ex Acarnania per Amphilochiam Olpas et Ambraciam ferenti haud procul a Thyamo monte fuisse discimus. „Secundum nomen suum Crenae ad ipsas radices collium, ubi fontes erumpunt, videntur fuisse. Quare eas aliquantum introrsus, ad orientem ab Argo Amphilochio, ubi ima collium sunt, spectasse probabile est.“ Arn. At situs locorum inversos esse nunc docet Bursian. l. d. recte monens quod Th. Argos urbem **ἐπιθαλάσσιαν** dicit non obstare, quominus aliquanto a mari remota fuerit. Cum Burs. consentit Kieperti tabula. — **φυλάσσοντες τοὺς ... Πελοπ. μή.** De attractione cf. adn. II 21, 1.

§ 3. **ἐς τὴν Αἰτωλίαν.** Cf. c. 96 sq. — **Ἀριστοτέλης.** Pater Charmidis Hermocopidae. Cf. Droys. Mus. Rhen. IV 1 p. 29. Postea unus ex triginta tyrannis secundum Rosch. Vit. Thuc. p. 416.

§ 4. **τὴν πόλιν.** Ambraciam.

μονωθεῖσιν ἡ μάχη γένηται ἢ ἀναχωρεῖν βουλομένοις οὐκ ᾖ ἀσφαλές.

1 106. *Οἱ μὲν οὖν μετ' Εὐρυλόχου Πελοποννή-*
σιοι ὡς ᾔσθοντο τοὺς ἐν Ὄλπαις Ἀμπρακιώτας
ἥκοντας, ἄραντες ἐκ τοῦ Προσχίου ἐβοήθουν κατὰ
τάχος, καὶ διαβάντες τὸν Ἀχελῷον ἐχώρουν δι'
Ἀκαρνανίας οὔσης ἐρήμου διὰ τὴν ἐς Ἄργος βοή-
θειαν, ἐν δεξιᾷ μὲν ἔχοντες τὴν Στρατίων πόλιν
καὶ τὴν φρουρὰν αὐτῶν, ἐν ἀριστερᾷ δὲ τὴν ἄλλην
2 *Ἀκαρνανίαν. καὶ διελθόντες τὴν Στρατίων γῆν*
ἐχώρουν διὰ τῆς Φυτίας καὶ αὖθις Μεδεῶνος παρ'
ἔσχατα, ἔπειτα διὰ Λιμναίας· καὶ ἐπέβησαν τῆς

Εὐρύλοχος μὲν οὖν τὴν Ἀκαρνανίαν διελθὼν προσμίγνυσι τοῖς ἐν Ὄλπαις Ἀμπρακιώταις.

Cap. **106**. § 1. *τοὺς ἐν Ὄλπαις ... ἥκοντας*, i. e. eos Ambraciotas, qui apud Olpas erant, illuc (Olpas) venisse. — *Προσχίου*. Vid. 102, 5. — *Ἀχελῷον*. Finem Aetoliae et Acarnaniae. Cf. Strab. 449 extr. Quem fluvium postquam traiecerunt, sursum ad eum profecti esse putandi sunt; nam Stratus, de qua cf. II 80, 8, ad dextram relicta ad ipsum fluvium sita erat. Vid. II 102, 2.

§ 2. *Φυτίας*. „Eadem urbs est, quae Polybio *Φουτεῖαι* pluraliter vocatur.“ Huds. Steph. Byz. *Φοιτίαι, πόλις Ἀκαρνανίας ... λέγεται καὶ Φοίτιον*. Apud Polyb. in cod. Vat. *Φοιτίαι* et *Φυτεῖαι* legitur. Vid. IV 62 cum adn. Schweigh. Gentile *Φοιτιάν* in inscript. apud Leak. IV p. 26. Quare *οι* pro *υ* apud Thuc. reponi vult Boeckh. Corp. Inscr. II p. 3. De situ falli Krusium Hell. II 2 p. 340 sq. docuimus in ed. mai. Apud Portam fuisse putat Leak. III p. 575, sed Urquhardtio Porta est Metropolis. A Strato in occidentem spectasse et prope Portam fuisse nunc etiam Bursian. l. d. p. 111 iudicat eundemque situm ostendit Kieperti tabula. — *αὖθις*, postea, deinde. Cf. V 36, 1. VII 42, 4. Ind. Xen. Anab. — *Μεδεῶνος*. „Medionem scribit Liv. [XXXVI 11, ubi cf. Sigon.]“ Huds. *Μεδίων* etiam Steph. ex Polyb. Distinguenda Medeou Labeatidis terrae, de qua vid. Drakenb. ad Liv. XLIV 23. A Phytia in septentrionem spectabat. Cf. Krus. l. d. p. 341. Leak. III p. 575. Bursian. l. d. — *παρ' ἔσχατα*, prope extremos fines. Cf. *ἐπ' ἔσχατα* VIII 95. — *Λιμναίας*. Cf. II 80, 8 et ibi adn. — *τῆς Ἀγραίων*. Cf. II 102, 2 et ibi adn. Ob haec Od. Mueller quidem ad tab. Graec. sept. p. 26 tractum Agraeae inter Limnaeam Acarnaniae et Argivum agrum interiacentem ad mare usque pertinuisse sumit. Quod si verum esset, II 80, ubi Cnemus Ambracia per agrum Argivum Limnaeam dicitur profectus esse, exiguus ille tractus Agraeae silentio praeteritus esse existimandus esset. Sed Acarnanes et Amphilochos arcta societate iunctos (cf. II 68) ad mare, ubi Atheniensium ope validissimi erant, agros suos exiguo Agraeorum tractu separari passos esse per se non est verisimile. Atque ab Agraeis Ambraciotarum et Peloponnesiorum amicis Acarnanes Amphilochis auxilio profecti (105, 2) transitu

οἱ παρόντες ἀκοντισταί· Πελοποννήσιοι δὲ καὶ Ἀμπρακιῶται ἀναμὶξ τεταγμένοι πλὴν Μαντινέων· οὗτοι δὲ ἐν τῷ εὐωνύμῳ μᾶλλον καὶ οὐ τὸ κέρας ἄκρον ἔχοντες ἀθρόοι ἦσαν, ἀλλ' Εὐρύλοχος ἔσχατον εἶχε τὸ εὐώνυμον καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ, κατὰ Μεσσηνίους καὶ Δημοσθένη.

τὸ Εὐρυλόχου στράτευμα νικᾶται, καὶ ἐς Ὄλπας καταφεύγει.

108. Ὡς δ' ἐν χερσὶν ἤδη ὄντες περιέσχον 1
τῷ κέρᾳ οἱ Πελοποννήσιοι καὶ ἐκυκλοῦντο τὸ δεξιὸν τῶν ἐναντίων, οἱ ἐκ τῆς ἐνέδρας Ἀκαρνᾶνες ἐπιγενόμενοι αὐτοῖς κατὰ νώτου προσπίπτουσί τε καὶ τρέπουσιν, ὥστε μήτε ἐς ἀλκὴν ὑπομεῖναι φοβηθέντας τε ἐς φυγὴν καὶ τὸ πλέον τοῦ στρατεύματος καταστῆσαι· ἐπειδὴ γὰρ εἶδον τὸ κατ' Εὐρύλοχον καὶ ὃ κράτιστον ἦν διαφθειρόμενον, πολλῷ μᾶλλον ἐφοβοῦντο. καὶ οἱ Μεσσήνιοι ὄντες ταύτῃ μετὰ τοῦ Δημοσθένους τὸ πολὺ τοῦ
ἔργου ἐξῆλθον. οἱ δὲ Ἀμπρακιῶται καὶ οἱ κατὰ 2
τὸ δεξιὸν κέρας ἐνίκων τὸ καθ' ἑαυτοὺς καὶ πρὸς τὸ Ἄργος ἀπεδίωξαν· καὶ γὰρ μαχιμώτατοι τῶν
περὶ ἐκεῖνα τὰ χωρία τυγχάνουσιν ὄντες. ἐπανα- 3
χωροῦντες δὲ ὡς ἑώρων τὸ πλέον νενικημένον

χον. Cf. adn. I 48, 3. — Μαντινέων. Hi ne cui propter VII 57, 9 mercenarii videantur, obstant ea, quae 109, 2 leguntur, ubi vid. adn. — οἱ μετ' αὐτοῦ. Οἱ ἐξ Ἡρακλείας et sociorum ab Eurylocho secundum 100, 2 adductorum alii, si qui erant, praeter Peloponnesios.

Cap. 108. § 1. τῷ κέρᾳ, i. e. τῷ ἑαυτῶν εὐωνύμῳ κέρᾳ. — ἐς ἀλκὴν ὑπομεῖναι. Similiter ἐς χεῖρας ὑπομεῖναι V 72, 4, ἐς χεῖρας δέχεσθαι Xen. Hell. II 4, 34. Anab. IV 3, 31, ἐς χεῖρας συμμῖξαι apud Arri. et al. In qualibus inest emphasis. — τὸ κατ' Εὐρύλοχον, exercitus partem apud Eurylochum collocatam, τοὺς μετ' Εὐρυλόχου. — οἱ Μεσσήνιοι ὄντες. Οἱ Μεσσ. οἱ ὄντες male conicit Dobr., quod alibi Messenii non erant. — ἐξῆλθον, exsecuti sunt, perfecerunt, ut I 70, 7. Soph. Trach. 506. Vulgatum ἐπεξῆλθον melioribus libris contrarium frustra restitui volunt Bloomf. et Haas. Lucubr. p. 100.

§ 2. ἀπεδίωξαν. In ἀπό notio ex loco pugnae s. ex campo potest inesse. Ἐπεδίωξαν scribendum censent Bloomf. in ed. 1, cui nunc haec mutatio non necessaria videtur, et Haas. l. d. p. 62, hic, quia ἀποδιώκειν apud Thuc. nusquam legatur nisi aliquotiens in paucis depravatis libris. At in omnibus exstat VI 102, 3. Cf. Aristoph. Nub. 1299.

§ 3. ἐπαναχωροῦντες post alios, qui fugati erant, se recipientes. Cf. IV 44, 2. VI 100, 3. VIII 10, 2. De alia huius verbi significatione cf. adn.

καὶ οἱ ἄλλοι Ἀκαρνᾶνες σφίσι προσέκειντο, χαλεπῶς διεσῴζοντο ἐς τὰς Ὄλπας, καὶ πολλοὶ ἀπέθανον αὐτῶν ἀτάκτως καὶ οὐδενὶ κόσμῳ προσπίπτοντες πλὴν Μαντινέων· οὗτοι δὲ μάλιστα ξυντεταγμένοι παντὸς τοῦ στρατοῦ ἀνεχώρησαν. καὶ ἡ μὲν μάχη ἐτελεύτα ἐς ὀψέ.

1 109. Μενεδάιος δὲ τῇ ὑστεραίᾳ Εὐρυλόχου
τεθνεῶτος καὶ Μακαρίου αὐτὸς παρειληφὼς τὴν
ἀρχὴν καὶ ἀπορῶν μεγάλης ἥσσης γεγενημένης
ὅτῳ τρόπῳ ἢ μένων πολιορκήσεται, ἔκ τε γῆς καὶ
ἐκ θαλάσσης ταῖς Ἀττικαῖς ναυσὶν ἀποκεκλῃμένος,
ἢ καὶ ἀναχωρῶν διασωθήσεται, προσφέρει λόγον
περὶ σπονδῶν καὶ ἀναχωρήσεως Δημοσθένει καὶ
τοῖς Ἀκαρνάνων στρατηγοῖς καὶ περὶ νεκρῶν ἅμα
2 ἀναιρέσεως. οἱ δὲ νεκροὺς μὲν ἀπέδοσαν καὶ τροπαῖον αὐτοὶ ἔστησαν καὶ τοὺς ἑαυτῶν τριακοσίους μάλιστα ἀποθανόντας ἀνείλοντο· ἀναχώρησιν δὲ ἐκ μὲν τοῦ προφανοῦς οὐκ ἐσπείσαντο ἅπασι, κρύφα

ὕστερον δὲ Δημοσθένης Μαντινεῦσι καὶ τοῖς ἀξιολογωτάτοις τῶν ἄλλων Πελοποννησίων σπένδεται ἀναχώρησιν ἄνευ τῶν Ἀμπρακιωτῶν.

Cap. 108. § 3. ἀτάκτως. It. Vat. H. ἀφυλάκτως, fortasse quia οὐδενὶ κόσμῳ fere idem atque ἀτάκτως valent. Cf. adn. II 11, 8. 52, 2. At „ἀτάκτως et οὐδενὶ κόσμῳ recte coniunguntur, ut contra κόσμῳ καὶ τάξει IV 126 et τὸ κόσμιον καὶ εὔτακτον apud Herodi. II 4.“ Duk.

ἐς ὀψέ Cass. Cl. C. F. Bas. Gr. Laur. D. I al. Vulgo et Bekk. ἕως ὀψέ. „Ἐς ὀψέ rursus dicit Thucyd. VIII 23 [ut ἐς cum aliis adverbiis alibi, cf. adn. I 129, 3] idque hic non reiciendum puto propter verbum ἐτελεύτα, quod saepissime cum praepositione εἰς iungitur. Thuc. I 51 καὶ ἡ ναυμαχία ἐτελεύτα ἐς νύκτα et III 78 ἡ μὲν οὖν ναυμαχία ... ἐτελεύτα ἐς ἡλίου δύσιν.“ Duk. Vulgata, in qua inest emphasis, qualis in verbis I 71 μέχρι τοῦδε ὡρίσθω ὑμῶν ἡ βραδυτής, Lobeckio ad Phryn. p. 47 exquisitior videtur, quam quae librariis tribuatur. Nos ἐς ob causas a Duk. prolatas et quod εἰς ὀψέ etiam apud Demosth. (vid. Lob.) et alios multos legitur, ἕως ὀψέ non item, antetulimus, quod fecit etiam Dobr.

33, 3. — οἱ ἄλλοι Ἀκ., qui eis non exadversum erant, οἱ ἐκ τῆς ἐνέδρας. — σφίσι. Cf. adn. I 20, 1. — ἀτάκτως καὶ οὐδενὶ κόσμῳ. Cf. sd. — προσπίπτοντες, accurrentes (Olpas). Cf. VI 97, 4. VIII 84, 2. Προπίπτοντες non recte conicit Bloomf. in ed. 2.

Cap. 109 § 1. παρειληφὼς τὴν ἀρχήν. Cf. adn. 100, 2. — πολιορκήσεται. Cf. adnot. 52, 1. — προσφέρει λόγον. Cf. adn. I 57, 5, ubi λόγους, ut hic Cl. et Ven. — νεκρῶν. De articulo omisso cf. adn. I 54, 1.

§ 2. ἀναχώρησιν ... ἅπασι. Cf. adn. 24, 3. —

δὲ Δημοσθένης μετὰ τῶν ξυστρατήγων Ἀκαρνάνων σπένδονται Μαντινεῦσι καὶ Μενεδαΐῳ καὶ τοῖς ἄλλοις ἄρχουσι τῶν Πελοποννησίων καὶ ὅσοι αὐτῶν ἦσαν ἀξιολογώτατοι ἀποχωρεῖν κατὰ τάχος, βουλόμενος ψιλῶσαι τοὺς Ἀμπρακιώτας τε καὶ τὸν μισθοφόρον ὄχλον [τὸν ξενικόν], μάλιστα δὲ Λακεδαιμονίους καὶ Πελοποννησίους διαβαλεῖν ἐς τοὺς ἐκείνῃ χρῄζων Ἕλληνας ὡς καταπροδόντες τὸ ἑαυτῶν προυργιαίτερον ἐποιήσαντο. καὶ 3
οἱ μὲν τούς τε νεκροὺς ἀνείλοντο καὶ διὰ τάχους ἔθαπτον, ὥσπερ ὑπῆρχε, καὶ τὴν ἀποχώρησιν κρύφα οἷς ἐδέδοτο ἐπεβούλευον.

ἀγγελθέντων δὲ ὅτι οἱ ἐκ τῆς πόλεως Ἀμπρακιῶται

110. Τῷ δὲ Δημοσθένει καὶ τοῖς Ἀκαρνᾶσιν 1
ἀγγέλλεται τοὺς Ἀμπρακιώτας τοὺς ἐκ τῆς πόλεως

Cap. 109. § 2. ξυστρατήγων Aug. (nisi quod ξυνστρ.) et Pal. Vulgo et Bekk. ξυστρατηγῶν. At II 58 in omnibus libris ξυστράτηγοι. Cf. Goettl. Doctr. accent. p. 321.
Μενεδαΐῳ. Cf. ad. 100, 2.

Δημοσθένης μετὰ τῶν ξυστρατήγων . . . σπένδονται. Cf. Matth. Gr. § 302 extr. (ubi falli auctorem hinc liquet), Krueg. Gr. § 63, 4 adn. 3. Zumpt. Gr. Lat. § 375. Wagner Gr. Brit. § 783. Infinitivus sequitur ut IV 114, 2 — ψιλῶσαι] μονῶσαι, ψιλοὺς τῶν συμμάχων ποιῆσαι. Schol. — τὸν μισθοφόρον ὄχλον. Hi quoniam a Mantinensibus, Lacedaemoniis aliisque Peloponnesiis discernuntur, certe non possunt esse Mantinenses. Cf. adnot. 107, 4. Vischer igitur in Mus. Helv. I p. 384 vult esse socios non e Peloponneso a Lacedaemoniis collectos. Possunt adeo nonnulli Peloponnesii praeter Mantinenses et Lacedaemonios his additi existimari, si non Πελοποννησίων et μισθοφόρον, sed ἀξιολογώτατοι et ὄχλον inter se opponi statueris. At Bloomf., cum de mercenariis Eurylochum secutis 100, 2 nihil legatur, eos Epirotas nonnullos ab Ambraciotis adductos conicit fuisse. Seclusa del. Herwerd. Stud. Thuc. p. 49, μισθοφόρον del. Meinek. Herm. III p. 366. Similiter ξενικόν adscriptum est VIII 25, 2. — Λακεδαιμονίους καὶ Πελοποννησίους. Cf. adn. I 116, 3. Similiter 113, 3. — διαβαλεῖν ἐς τοὺς . . . Ἕλληνας, in invidiam adducere apud . . . Graecos. Cf. IV 22, 3 et adn. II 18, 2. — καταπροδόντες. Suppl. αὐτούς, nisi mavis esse proditione facta. Cf. adn. I 80, 4. II 43, 1. Ne forte credas cum hoc verbo Ἕλληνας iungendum esse, monemus non in omnes Graecos, sed in illorum socios hanc proditionem fieri. — τὸ ἑαυτῶν προυργιαίτερον ἐποιήσαντο, suo commodo plus tribuerunt. Cf. Isocr. VI 35. Polyb. I 1, 6.

§ 3. οἷς, i. e. ἐκεῖνοι οἷς. — ἐπεβούλευον. Cf. adn. 96, 3.

πανδημεὶ κατὰ τὴν πρώτην ἐκ τῶν Ὀλπῶν ἀγγελίαν
ἐπιβοηθεῖν διὰ τῶν Ἀμφιλόχων, βουλομένους τοῖς
ἐν Ὄλπαις ξυμμῖξαι εἰδότας οὐδὲν τῶν γεγενη-
2 μένων. καὶ πέμπει εὐθὺς τοῦ στρατοῦ μέρος τι
τὰς ὁδοὺς προλοχιοῦντας καὶ τὰ καρτερὰ προ-
καταληψομένους, καὶ τῇ ἄλλῃ στρατιᾷ ἅμα παρ-
εσκευάζετο βοηθεῖν ἐπ' αὐτούς.

ἐπιβοηθοῦσιν, ἀντιπαρασκευάζεται.

1 111. Ἐν τούτῳ δ' οἱ Μαντινῆς καὶ οἷς ἔσπει-
στο πρόφασιν ἐπὶ λαχανισμὸν καὶ φρυγάνων ξυλ-
λογὴν ἐξελθόντες ὑπαπῇσαν κατ' ὀλίγους, ἅμα
ξυλλέγοντες ἐφ' ἃ ἐξῆλθον δῆθεν· προκεχωρηκό-
τες δὲ ἤδη ἄπωθεν τῆς Ὄλπης θᾶσσον ἀπεχώρουν.
2 οἱ δ' Ἀμπρακιῶται καὶ οἱ ἄλλοι ὅσοι μέν<οντες>
ἐτύγχανον οὕτως, ἀθρόοι ξυνελθόντες ὡς ἔγνωσαν

ἐν τούτῳ οἱ Μαντινῆς καὶ οἷς ἔσπειστο ἀποχωροῦσιν. οἱ δ' Ἀμπρακιῶται ἑπόμενοι αὐτοῖς οἱ μὲν ἀποκτείνονται, οἱ δ' ἐς τὴν Ἀγραΐδα διαφεύγουσι.

Cap. 111. § 1. ἄπωθεν. It. Vat. Bekk. ἄποθεν. „Hac sola forma [ἄπωθεν] usi sunt veteres, non ἄποθεν, quod recentioris linguae vitium est, de quo dictum in Thesauro vol. 1, 2 p. 1434.“ Guil. Dindorf. in lex. Soph. s. v. Certe ἄποθεν formae nullus apud poetas scaenicos est usus, ubique ἄπωθεν habent. Cf. Herodian. I p. 500 ἀπὸ τοῦ απω μὴ εἰρημένου τὸ ἄπωθεν.

§ 2. ξυνελθόντες. C. Laur. Mosqu. ξυνεξελθόντες. Cui adeo non favet imperfectum de conatu ξυνεξῇσαν 113, 1, ut repugnet. Cf. adn.

Cap. 110. § 1. κατὰ τὴν ... ἀγγελίαν. Vid. 105, 4. — ξυμμῖξαι. Cf. adn. II 84, 5.

§ 2. μέρος ... προλοχιοῦντας. Cf. Matth. Gr. § 434, 2. — παρεσκευάζετο βοηθεῖν. Cf. Matth. Gr. § 531. Cum βοηθεῖν iunge τῇ ἄλλῃ στρατιᾷ. Cf. I 81, 3.

Cap. 111. § 1. πρόφασιν. Cf. Matth. Gr. § 425, 5. Krueg. Gr. § 46, 3 adn. 5, infra V 80. VI 33. — λαχανισμόν. „Λάχανα [quae collecturi erant] haud dubie ea erant, de quibus Aristoph. Thesm. 457 ἀγρίοισι τοῖς λαχάνοις οὗτος τραφείς. Ex Gell. Mor. p. 191 haec ἄγρια λαχανα, quae wild cabbage vocat, adhuc in Graecia usitatum cibum esse apparet.“ Bloomf. Cf. Leak. Graec. sept. IV p. 248. Fiedl. It. Graec. I p. 731.

§ 2. οἱ ἄλλοι. Mercenarii. Cf. 109, 2. — ὅσοι μὲν ... ξυνελθόντες. Complura sunt, in quibus hic offendimus. Primum enim μέν indicaret eos, qui tunc frequentes convenissent (ἀθρόοι ξυνῆλθον) vel ex altera scriptura, de qua cf. sd., frequentes una exissent (ἀθρ. ξυνεξῆλθον), ab aliis discerni, de quibus tamen nihil legitur, quare Krueger pro vv. ὅσοι μέν legendum ὅσοιπερ coniecit. Sed neque de frequenti conventu neque de exitu eorum quidquam antea indicatum est; quin etiam ex proximis satis apparet eos, quominus una exirent, ab Acarnanibus prohibitos esse, eodemque pertinet 113, 1 imperf. de conatu ξυνεξ-

ἀπιόντας, ὥρμησαν καὶ αὐτοὶ καὶ ἔθεον δρόμῳ, ἐπικαταλαβεῖν βουλόμενοι. οἱ δὲ Ἀκαρνᾶνες τὸ 3
μὲν πρῶτον καὶ πάντας ἐνόμισαν ἀπιέναι ἀσπόνδους ὁμοίως καὶ τοὺς Πελοποννησίους ἐπεδίωκον, καί τινας αὐτῶν τῶν στρατηγῶν κωλύοντας καὶ φάσκοντας ἐσπεῖσθαι αὐτοῖς ἠκόντισέ τις, νομίσας καταπροδίδοσθαι σφᾶς· ἔπειτα μέντοι τοὺς μὲν Μαντινέας καὶ τοὺς Πελοποννησίους ἀφίεσαν, τοὺς δ᾽ Ἀμπρακιώτας ἔκτεινον. καὶ ἦν πολλὴ ἔρις καὶ 4
ἄγνοια εἴτε Ἀμπρακιώτης τίς ἐστιν εἴτε Πελοποννήσιος. καὶ ἐς διακοσίους μέν τινας αὐτῶν ἀπ-

ῆσαν. Quare ne eorum quidem ratio defendi potest, qui partem tantum illorum una exiisse *μέν* particula obscurius significari volunt. Atque sic mutila potius quam obscura sententia evaderet. Deinde *οὕτως* quid sit, parum liquet. Nam Goeller quidem „per *πρόφασιν τοῦ λαχανισμοῦ καὶ τῆς φρυγάνων ξυλλογῆς*“ vult esse, pro quibus potius, ut Arn. in ed. 2, *ἐπὶ λαχανισμὸν καὶ … ξυλλογήν* debebat dicere, quia Ambraciotae et mercenarii has res non, ut Mantinenses et ceteri, quibuscum induciae factae erant, praetexuisse, sed vere meditati esse existimandi essent; sed id verbis *ἐπ᾽ αὐτὸ ἐκεῖνο* vel aliis eodem consilio valentibus potius quam *οὕτως* particula videtur exprimendum fuisse. Denique insolentia sermonis est in imperfecto *ἐτύγχανον* cum aoristi participio iuncto, cum alibi usquequaque apud Thuc. imperfecto *ἐτύγχανον* aut praesentis aut, ubi rei perfectae status describitur, perfecti participium addatur. Itaque ad *ἐτύγχανον* participium praes. requiritur, cuius reliquias inexplicabili illo *μέν* servatas esse consentaneum est. Ex nostra emendatione haec sententia exoritur: omnes, quibus ita (eo quod Mantinenses et quibuscum pactum erat exibant) contingebat, ut (in urbe) remanerent, postquam cognito illos abire cuncti (ad deliberandum) convenerunt, et ipsi profecti sunt. De vi verbi *μένειν* cf. I 65, 1. Xen. Anab. IV 4, 19. — *ἔθεον δρόμῳ.* Sic rursus IV 67, 4. 112, 1. Cf. Ind. Xen. Anab. Matth. Gr. § 636, 1 extr. Lob. Paral. Gr. II p. 527, etiam adn. 112, 4.

§ 3. *ἠκόντισέ τις.* *Τις* hic est nostrum mancher. Cf. Matth. Gr. § 487, 1. Neque enim verisimile est ab uno complures duces iaculis petitos esse. *Ἀκοντίζειν* cum accusativo recte iungi cum aliunde constat tum e Lex. Xenoph., quod de hoc et similibus verbis adnotare neglexit Matth. Gr. § 350 p. 826. — *Μαντινέας καὶ … Πελοποννησίους.* Cf. adn. 109, 2.

§ 4. *ἐς διακοσίους τινάς.* Sic iterum VIII 21. Cf. ibi adn. atque de *τις* etiam VII 34, 5. Cum autem Olpas tria milia Ambraciotarum (vid. 105, 1) et exercitus Eurylochi ante expeditionem Naupactum factam aeque magnus (cf. 100, 2) convenissent, apparet, quantopere a Diod. XII 60 *σχεδὸν πάντας* interfectos esse affirmante numerus caesorum exaggeratus sit, quamquam adnumeravit pridie caesos. Thucydides sibi constat

ἔκτειναν· οἱ δ' ἄλλοι διέφυγον ἐς τὴν Ἀγραΐδα ὅμορον οὖσαν, καὶ Σαλύνθιος αὐτοὺς ὁ βασιλεὺς τῶν Ἀγραίων φίλος ὢν ὑπεδέξατο.

1 112. Οἱ δ' ἐκ τῆς πόλεως Ἀμπρακιῶται ἀφικνοῦνται ἐπ' Ἰδομένην. ἐστὸν δὲ δύο λόφω [ἡ Ἰδομένη] ὑψηλώ· τούτοιν τὸν μὲν μείζω νυκτὸς ἐπιγενομένης οἱ προαποσταλέντες ὑπὸ τοῦ Δημοσθένους ἀπὸ τοῦ στρατοπέδου ἔλαθόν τε καὶ ἔφθασαν προκαταλαβόντες, τὸν δὲ ἐλάσσω ἔτυχον οἱ
2 Ἀμπρακιῶται προαναβάντες καὶ ηὐλίσαντο. ὁ δὲ Δημοσθένης δειπνήσας ἐχώρει καὶ τὸ ἄλλο στράτευμα ἀπὸ ἑσπέρας εὐθύς, αὐτὸς μὲν τὸ ἥμισυ ἔχων ἐπὶ τῆς ἐσβολῆς, τὸ δ' ἄλλο διὰ τῶν Ἀμ-
3 φιλοχικῶν ὀρῶν. καὶ ἅμα ὄρθρῳ ἐπιπίπτει τοῖς Ἀμπρακιώταις ἔτι ἐν ταῖς εὐναῖς καὶ οὐ προῃσθη-

τοῖς δ' ἐκ τῆς πόλεως Ἀμπρακιώταις ἐπ' Ἰδομένην ἀφικομένοις Δημοσθένης ἐπιπίπτει καὶ τοὺς πολλοὺς αὐτῶν διαφθείρει.

113, 3. — *Ἀγραΐδα* pro *Ἀγραιΐδα* ut *Θηβαΐδα* 58, 5. Cf. *Εὐβοΐδα* Soph. Trach. 74. Eur. Ion. 60. Supra 106, 2 *ἡ Ἀγραίων*, ubi de hoc agro cf. adn. Add. Leak. Graec. sept. IV p. 352.

Cap. 112. § 1. *οἱ δ' ἐκ τῆς πόλεως Ἀμπρ.* Cf. 110, 1. — *ἐστὸν δύο λόφω.* Ad Macrinoros refert minorem prope Menidi, ubi Palaeopyrgo, collocans Leak. l. d. p. 250. At hunc inter duos colles distantiam nimiam statuere docet Bursian. Geogr. I p. 39. Seclusa, quae moleste interposita sunt, del. Herwerd. Stud. Thuc. p. 49. — *οἱ προαποσταλέντες.* Cf. 110, 2. — *ἔφθασαν προκαταλαβόντες.* Cf. adn. I 23, 5. — *τὸν δὲ ἐλάσσω.* „*Ἐς δὲ τὸν ἐλ.?* Nec falsum *ἐς τὸν δὲ ἐλάσσω.*" Krueg. Alterum verum videtur, cum Thucydides usquequaque *ἀναβαίνειν ἐς, ἐπί, κατά τι*, non *ἀναβαίνειν τι*, dicat, et similiter Xenophon, atque *ἐς* post superius *προκαταλαβόντες* facile excidere potuerit. *Ἀναβαίνειν τι* tamen praeter poetas dixerunt Dio. Cass. LX 23. Appi. I p. 175. Paus. VI 16 et idem saepius.

§ 2. *ἀπὸ ἑσπέρας.* Cf. Matth. Gr. § 573 p. 1329 et VII 29, 2. — *ἐπὶ τῆς ἐσβολῆς*, ad aditum (Pass) illorum tumulorum. Cf. IV 83, 2. 127, 2. Eum locum, ubi via ab Olpis oram legens planitie relicta colles intret, significari putat Arn., qui in ed 2 aut esse convallem, quae in meridiem ab *Μακρινόρει* ad sinus oram descendens in Bakeri tabula conspiciatur, aut eum aditum, quo ex Artae planitie colles apud Palaeam Kuliam intrentur, conicit. Transitum *Μακρινόρους* (the pass of Macrinóro) esse perspicuum videtur Leakio l. d. Cf. Urquh. I p. 98, qui locum nunc tutiorem esse suspicatur. — *διὰ τῶν Ἀμφιλοχικῶν ὀρῶν*, i. e. per Macrinoros.

§ 3. *ἅμα ὄρθρῳ.* Paulo post *νυκτὸς ἔτι οὔσης*, et IV 110, 1 *νυκτὸς ἔτι καὶ περὶ ὄρθρον.* „Est igitur *ὄρθρος* ... id tempus, quod praecedit auroram, quo quis adhuc lucerna uti potest. Ita veteres, ut auctor est Phrynichus [p. 275, ubi vid. Lob.]" Duk. Non multo aliter *περίορθρον* II 3, 4, ubi cf. adn. — *ἔτι ἐν ταῖς εὐναῖς.* Similiter IV 32, 1. Ex-

*μένοις τὰ γεγενημένα, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον νομίσασι
τοὺς ἑαυτῶν εἶναι· καὶ γὰρ τοὺς Μεσσηνίους πρώ- 4
τους ἐπίτηδες ὁ Δημοσθένης προὔταξε καὶ προσ-
αγορεύειν ἐκέλευε, Δωρίδα τε γλῶσσαν ἱέντας καὶ
τοῖς προφύλαξι πίστιν παρεχομένους, ἅμα δὲ καὶ
οὐ καθορωμένους τῇ ὄψει νυκτὸς ἔτι οὔσης. ὡς 5
οὖν ἐπέπεσε τῷ στρατεύματι αὐτῶν, τρέπουσι, καὶ
τοὺς μὲν πολλοὺς αὐτοῦ διέφθειραν, οἱ δὲ λοι-
ποὶ κατὰ τὰ ὄρη ἐς φυγὴν ὥρμησαν. προκατ- 6
ειλημμένων δὲ τῶν ὁδῶν, καὶ ἅμα τῶν μὲν Ἀμφιλό-
χων ἐμπείρων ὄντων τῆς ἑαυτῶν γῆς καὶ ψιλῶν
πρὸς ὁπλίτας, τῶν δὲ ἀπείρων καὶ ἀνεπιστημόνων
ὅπῃ τράπωνται, ἐσπίπτοντες ἔς τε χαράδρας καὶ
τὰς προλελοχισμένας ἐνέδρας διεφθείροντο. καὶ ἐς 7
πᾶσαν ἰδέαν χωρήσαντες τῆς φυγῆς ἐτράποντό
τινες καὶ ἐς τὴν θάλασσαν οὐ πολὺ ἀπέχουσαν,
καὶ ὡς εἶδον τὰς Ἀττικὰς ναῦς παραπλεούσας
ἅμα τοῦ ἔργου τῇ ξυντυχίᾳ, προσένευσαν, ἡγη-
σάμενοι ἐν τῷ αὐτίκα φόβῳ κρεῖσσον εἶναι σφί-
σιν ὑπὸ τῶν ἐν ταῖς ναυσίν, εἰ δεῖ, διαφθαρῆ-
ναι ἢ ὑπὸ τῶν βαρβάρων καὶ ἐχθίστων Ἀμφι-*

Cap. 112. § 4. ἐκέλευε. Vat. D. I. ἐκέλευσε, sed frustra. Cf. adn. I 72, 8.

primas verbis Tac. Ann. I 50 strati etiam tum per cubilia.

§ 4. **προσαγορεύειν**. Suppl. τοὺς Ἀμπρακιώτας. — **Δωρίδα**. Adiective, ut VI 5, 1. Cf. adn. I 131, 1. — **γλῶσσαν ἱέντας**. Ut alibi φωνὴν ἱέναι et Lat. vocem mittere. **πίστιν παρεχομένους**, fidem facientes, fiduciam inicientes (dialecto sua Dorica). Cf. VI 17, 1. — **οὐ καθορωμένους τῇ ὄψει**, quod oculis conspici non poterant. Significatur falsam ex deceptis auribus opinionem oculorum conspectu corrigi non potuisse. Comparanda dicendi genera λόγῳ εἰπεῖν I 22, 7, προλοχίζειν ἐνέδραις II 81, 5, δρόμῳ θεῖν supra 111, 2.

§ 5. **ἐπέπεσε** (Δημοσθένης) ... **τρέπουσιν** (οἱ στρατιῶται αὐτοῦ). Cf. ad. III 51, 4. Pro genet. αὐτῶν (i. e. τῶν Ἀμπρακιωτῶν) Krueger αὐτῷ legendum coniecit, quo non est opus.

§ 6. **ἀπείρων**. Suppl. τῆς γῆς. — **τράπωνται**. De coniunctivo cf. adn. I 107, 6 et ad. II 52, 3.

§ 7. **ἰδέαν**. Cf. adn. I 109, 1. III 81, 5. — **ἅμα τοῦ ἔργου τῇ ξυντυχίᾳ**, eo ipso tempore, quo haec res accidit, in ipso huius rei (i. e. cladis et fugae eorum) articulo. „Cf. I 33, 1 ἡ ξυντυχία τῆς ἡμετέρας χρείας“ Arn. — **ὑπὸ τῶν βαρβάρων ... Ἀμφιλόχων**. „Ambraciotae id

8 λόγων. οἱ μὲν οὖν Ἀμπρακιῶται τοιούτῳ τρόπῳ κακωθέντες ὀλίγοι ἀπὸ πολλῶν ἐσώθησαν ἐς τὴν πόλιν· Ἀκαρνᾶνες δὲ σκυλεύσαντες τοὺς νεκροὺς καὶ τροπαῖα στήσαντες ἀπεχώρησαν ἐς Ἄργος.

1 113. Καὶ αὐτοῖς τῇ ὑστεραίᾳ ἦλθε κῆρυξ ἀπὸ τῶν ἐς Ἀγραίους καταφυγόντων ἐκ τῆς Ὄλπης Ἀμπρακιωτῶν, ἀναίρεσιν αἰτήσων τῶν νεκρῶν οὓς ἀπέκτειναν ὕστερον τῆς πρώτης μάχης, ὅτε μετὰ τῶν Μαντινέων καὶ τῶν ὑποσπόνδων ξυνεξῇσαν
2 ἄσπονδοι. ἰδὼν δ' ὁ κῆρυξ τὰ ὅπλα τῶν ἀπὸ τῆς πόλεως Ἀμπρακιωτῶν ἐθαύμαζε τὸ πλῆθος· οὐ γὰρ ᾔδει τὸ πάθος, ἀλλ' ᾤετο τῶν μετὰ σφῶν
3 εἶναι. καί τις αὐτὸν ἤρετο ὅ τι θαυμάζοι καὶ ὁπόσοι αὐτῶν τεθνᾶσιν, οἰόμενος αὖ ὁ ἐρωτῶν εἶναι τὸν κήρυκα ἀπὸ τῶν ἐν Ἰδομεναῖς. ὁ δ'
4 ἔφη διακοσίους μάλιστα. ὑπολαβὼν δ' ὁ ἐρωτῶν εἶπεν· „Οὔκουν τὰ ὅπλα ταυτὶ φαίνεται, ἀλλὰ πλέον ἢ χιλίων.“ αὖθις δὲ εἶπεν ἐκεῖνος· „Οὐκ ἄρα τῶν μεθ' ἡμῶν μαχομένων ἐστίν.“ ὁ δ' ἀπεκρίνατο· „Εἴπερ γε ὑμεῖς ἐν Ἰδομένῃ χθὲς ἐμά-

κήρυκος τῶν Ἀμπρακιωτῶν καὶ Ἀκαρνᾶνός τινος περὶ τοῦ πλήθους τῶν τεθνηκότων διάλογος. Ἀμπρακίας πάθος μέγιστον.

Cap. 118. § 1. κῆρυξ. De accentu cf. Herodian. II p. 70. 694. 709. Priscian. p. 753.

§ 3. θαυμάζοι. Ven. Reg. D. θαυμάζει. Quo non opus, etsi τεθνᾶσιν sequitur. Cf. Matth. Gr. § 529, 5 extrem. Thiersch. § 353, 7. Kuehn. § 848.

sibi sumebant, ut Amphilochos barbaros iudicarent, quod re vera mixta gens erant. Vid. II 68, 5.“ Arn.

§ 8. ἀπό. Cf. adn. I 110, 1. In re consentit Diod. XII 60.

Cap. 118. § 1. ἐς Ἀγραίους. Cf. adnot. I 107, 2. — τῆς πρώτης μάχης. Cf. c. 107. 108. — καὶ τῶν ὑποσπόνδων, i. e. καὶ τῶν ἄλλων ὑποσπόνδων. Cf. 109, 2 et adn. I 116, 3. — ξυνεξῇσαν. Cf. adn. 111, 2.

§ 2. σφῶν. Ad caduceatorem ipsum et ad eos, a quibus missus erat, refertur. Qua ratione saepe pluralis σφεῖς legitur, quia, quamvis unus aliquis nominetur, tamen plures cogitantur. Cf. IV 28, 1. 70, 2. V 58, 4. 71, 3.

§ 3. ὅ τι θαυμάζοι. Cf. ad. — Ἰδομεναῖς. Cf. adn. 105, 1. Frustra igitur unus Ar. Ἰδομένῃ ob § 4 et 112, 1. — διακοσίους μάλιστα. Pro his 111, 4 εἰς διακοσίους τινάς. Cf. adn. I 13, 3.

§ 4. Φαίνεται. Ante hoc σ' excidisse coniecit Krueg. et διακοσίων ipsis scriptoris verbis inseruit Class. At tu interpretare: apparet vero haec non esse arma eorum. Cf. Krueg. Gr. § 61, 7 adn. 2. — πλέον. Cf. Matth. Gr. § 437 adn. 2. Frustra Herwerd. Stud. Thuc. p. 49 hic

χεσθε." „Ἀλλ' ἡμεῖς γε οὐδενὶ ἐμαχόμεθα χθές, ἀλλὰ πρῴην ἐν τῇ ἀποχωρήσει." „Καὶ μὲν δὴ τούτοις γε ἡμεῖς χθὲς ἀπὸ τῆς πόλεως βοηθή-[illegible] τῆς Ἀμπρακιωτῶν ἐμαχόμεθα." ὁ δὲ κῆρυξ 5 ὡς ἤκουσε καὶ ἔγνω ὅτι ἡ ἀπὸ τῆς πόλεως βοήθεια διέφθαρται, ἀνοιμώξας καὶ ἐκπλαγεὶς τῷ μεγέθει τῶν παρόντων κακῶν ἀπῆλθεν εὐθὺς ἄπρακτος καὶ οὐκέτι ἀπῄτει τοὺς νεκρούς. πά- 6 θος γὰρ τοῦτο μιᾷ πόλει Ἑλληνίδι ἐν ἴσαις ἡμέραις μέγιστον δὴ τῶν κατὰ τὸν πόλεμον τόνδε ἐγένετο. καὶ ἀριθμὸν οὐκ ἔγραψα τῶν ἀποθανόντων, διότι ἄπιστον τὸ πλῆθος λέγεται ἀπολέσθαι ὡς πρὸς τὸ μέγεθος τῆς πόλεως. Ἀμπρακίαν μέντοι οἶδα ὅτι, εἰ ἐβουλήθησαν Ἀκαρνᾶνες καὶ Ἀμφίλοχοι Ἀθηναίοις καὶ Δημοσθένει πειθόμενοι ἐξελεῖν, αὐτοβοεὶ ἂν εἷλον. νῦν δ' ἔδεισαν μὴ οἱ Ἀθηναῖοι ἔχοντες αὐτὴν χαλεπώτεροι σφίσι πάροικοι ὦσι.

διανομὴ τῶν σκύλων. οἱ μὲν Ἀθηναῖοι καὶ οἱ Πελοποννήσιοι ἀπέρχονται, Ἀμπρακιώταις δὲ Ἀκαρνᾶνες καὶ

114. Μετὰ δὲ ταῦτα τρίτον μέρος νείμαντες 1 τῶν σκύλων τοῖς Ἀθηναίοις τὰ ἄλλα κατὰ τὰς πόλεις διείλοντο. καὶ τὰ μὲν τῶν Ἀθηναίων πλέοντα ἑάλω, τὰ δὲ νῦν ἀνακείμενα ἐν τοῖς Ἀττικοῖς ἱεροῖς Δημοσθένει ἐξῃρέθησαν τριακόσιαι πανοπλίαι, καὶ ἄγων αὐτὰς κατέπλευσε· καὶ ἐγένετο ἅμα αὐτῷ μετὰ τὴν τῆς Αἰτωλίας ξυμφορὰν ἀπὸ ταύ-

Cap. **114**. § 1. τῆς Αἰτωλίας. Pal. C. F. Gr. Laur. Vind.

πλεῖν scribere voluit, quo comici usi sunt et qui horum sermonem sequebantur. Cf. Stahl. Quaest. gram. p. 16. — **πρῴην**, nudius tertius, id quod ex 112, 2 sq. et 113, 1 apparet. Cf. Heind. ad Plat. Prot. § 3. — **καὶ μὲν δή**. Hae particulae hic, ut saepe simillimae καὶ μήν, cum asseveratione adversandi vim at vero habent. Non usitatae sunt καὶ μὴν δή, quas restitui vult Bloomf.

§ 5. **διέφθαρται**. Est tempus orationis rectae. Cf. Matth. Gr. § 529, 5 et paulo ante τεθνᾶσιν.

§ 6. **ὡς πρός**. Cf. Matth. Gr. § 591 δ'. — **Ἀμπρακίαν μέντοι** cet. Cf. Diod. XII 60. — **ἐξελεῖν**, expugnare, ut aliquotiens apud Thuc. Cf. IV 69, 1. 122, 6. V 43, 3. VIII 46, 3. 100, 3.

Cap. **114**. § 1. **πλέοντα**, in navigatione. Super πλεῖν verbo de rebus dicto cf. adn. II 93, 4. — **ἐξῃρέθησαν**. Verbum ad appositionem πανοπλίαι accommodatum est, ut alibi (cf. adn. 112, 1) ad praedicatum. Similiter Tac. Ann. XIII 37. Ducibus autem praedae partem selectam esse satis notum est. — **τῆς Αἰτωλίας**. Cf. Bernh. Synt. p. 162, sed etiam ad. De

2 της τῆς πράξεως ἀδεεστέρα ἡ κάθοδος. ἀπῆλθον δὲ καὶ οἱ ἐν ταῖς εἴκοσι ναυσὶν Ἀθηναῖοι ἐς Ναύπακτον. Ἀκαρνᾶνες δὲ καὶ Ἀμφίλοχοι ἀπελθόντων Ἀθηναίων καὶ Δημοσθένους τοῖς ὡς Σαλύνθιον καὶ Ἀγραίους καταφυγοῦσιν Ἀμπρακιώταις καὶ Πελοποννησίοις ἀναχώρησιν ἐσπείσαντο ἐξ Οἰνιαδῶν οἵπερ καὶ μετανέστησαν παρὰ Σαλυνθίου.

Ἀμφι[illegible] σπένδονται. ὕστερον δὲ Κορίνθιοι φρουρὰν ἐς τὴν Ἀμπρακίαν ἀποστέλλουσιν.

3 καὶ ἐς τὸν ἔπειτα χρόνον σπονδὰς καὶ ξυμμαχίαν ἐποιήσαντο ἑκατὸν ἔτη Ἀκαρνᾶνες καὶ Ἀμφίλοχοι πρὸς Ἀμπρακιώτας ἐπὶ τοῖσδε, ὥστε μήτε Ἀμπρακιώτας μετὰ Ἀκαρνάνων στρατεύειν ἐπὶ Πελοποννησίους μήτε Ἀκαρνᾶνας μετὰ Ἀμπρακιωτῶν ἐπ' Ἀθηναίους, βοηθεῖν δὲ τῇ ἀλλήλων, καὶ ἀποδοῦναι Ἀμπρακιώτας ὁπόσα ἢ χωρία ἢ ὁμήρους Ἀμφιλόχων ἔχουσι, καὶ ἐπὶ Ἀνακτόριον μὴ βοηθεῖν πο-
4 λέμιον ὂν Ἀκαρνᾶσι. ταῦτα ξυνθέμενοι διέλυσαν

ἐκ τῆς Αἰτ., non male (cf. 102, 3 et ibi adn.), nisi *ἐκ* ab interpretibus adscriptum videretur, sicut vulgo *ἐν τῇ Αἰτωλίᾳ* legitur.

§ 2. *οἵπερ . . . Σαλυνθίου* ex Hermanni coniectura scripsit Bekk. In libris mss. inepte *οἵπερ . . . Σαλύνθιον*. Dubitationes contra Hermanni coniecturam in ed. mai. a nobis motas satis probabiliter refellit Goell. Antea in compluribus libris bonis rursus male *Οἰνιάδων*. Cf sd. 94, 1.

§ 3. *ὁμήρους* Taurin. et taciti libri Bekkeriani praeter m., quamquam huic silentio non magna fides haberi potest. Cf .ed. mai. Ante Bekk. inepte *ὁμόρους*.

re cf. c. 98. — *κάθοδος*. Ut alibi de exulum, ita hic de Demosthenis sua sponte exulantis (cf. 98, 5) reditu in patriam legitur.

§ 2. *ταῖς εἴκοσι ναυσίν*. Cf. 105, 3. 107, 1. — *Ναύπακτον*. Solitam stationem classium Atticarum. Cf. c. 69. 75 al. — *τοῖς . . . καταφυγοῦσιν*. Cf. 111, 4. — *ἀναχώρησιν . . . Σαλύνθον*, foedere facto ex Oeniadis, quo a Salynthio discesserant, abeundi (in Peloponnesum et Acarnaniam) potestatem dederunt. Qua venia eis opus erat, cum naves eis deessent, quibus mari in patrias redirent. Ita intellectis verbis non opus videtur coniectura *ἐπ' Οἰνιαδῶν*. Ceterum cf. sd. *Μετανίστασθαι* hic, sicut proprie, valet in alium locum proficisci, unde migrandi notionem accepit I 12, 1 et *μετανάστασις* I 2, 1. II 16, 1.

§ 3. *ἑκατὸν ἔτη*. Tot vel adeo pauciores annos commemorant veteres, ubi de aeterna pace et amicitia loquerentur recentiores. Cf. V 47, 1. — *ἐπὶ τοῖσδε*, his condicionibus. Cf. VIII 18, 1 et Matth. Gr. § 479 a. — *τῇ ἀλλήλων*. Cf. adn. I 44, 1, ex quo eodem loco hanc *ξυμμαχίαν* proprie *ἐπιμαχίαν* fuisse apparet. — *ἐπὶ . . . βοηθεῖν*. Cf. adn. I 107, 5 et de Anactorio I 55, 1.

τὸν πόλεμον. μετὰ δὲ ταῦτα Κορίνθιοι φυλακὴν ἑαυτῶν ἐς τὴν Ἀμπρακίαν ἀπέστειλαν ἐς τριακοσίους ὁπλίτας καὶ Ξενοκλείδαν τὸν Εὐθυκλέους ἄρχοντα· οἳ κομιζόμενοι χαλεπῶς διὰ τῆς ἠπείρου ἀφίκοντο. τὰ μὲν κατ' Ἀμπρακίαν οὕτως ἐγένετο.

ἐν τῇ Σικελίᾳ Ἀθηναῖοι ἐς τὴν Ἱμεραίαν καὶ τὰς Αἰόλου νήσους στρατεύονται. ὕστερον δὲ Πυθόδωρος παραδέ-

115. *Οἱ δ' ἐν τῇ Σικελίᾳ Ἀθηναῖοι τοῦ αὐ-* 1
τοῦ χειμῶνος ἐς τε τὴν Ἱμεραίαν ἀπόβασιν ἐποιή-
σαντο ἐκ τῶν νεῶν μετὰ τῶν Σικελῶν ἄνωθεν
ἐσβεβληκότων ἐς τὰ ἔσχατα τῆς Ἱμεραίας καὶ ἐπὶ
τὰς Αἰόλου νήσους ἔπλευσαν. ἀναχωρήσαντες δὲ 2
ἐς Ῥήγιον Πυθόδωρον τὸν Ἰσολόχου, Ἀθηναίων

Cap. **115.** § 1. *Σικελῶν* ex Bloomfieldii coniectura scripsimus. Vulgo et Bekk. *Σικελιωτῶν*. Cf. adn. *Σικελῶν τῶν* coniecit Dobr. Sed etiam VII 67, 11 in omuibus libris praeter tres *Σικελιωτῶν* pro *Σικελῶν* legi admonet Arn.

§ 4. *Κορίνθιοι*. Lacedaemonios nominat Diod. XII 60, sed haud dubie minus recte, cum Ambracia Corinthi esset colonia. Cf. II 80. — *Ξενοκλείδαν*. Cf. I 46, 2. — *ἠπείρου*. Vulgo inepte rursus, ut c. 94. 95, maiore littera pingitur. Corinthios, ut Ambraciam terra pervenirent, non potuisse per Epirum proficisci perspicuum est. Ceterum cf. adn. I 47, 3.

Cap. **115.** § 1. *Σικελῶν*. Vulgo male *Σικελιωτῶν*. Nam *ἰστέον*, inquit Schol. ad V 5, *ὅτι οἱ μὲν Ἕλληνες οἱ ἐν Σικελίᾳ Σικελιῶται λέγονται, οἱ δὲ βάρβαροι οἱ ἐν αὐτῇ* (vel apud Thuc. potius unus populus barbarus, cf. VI 2) *Σικελοί*. Cf. Duk. ad IV 58. Atqui *Σικελιωτῶν* sive Siciliensium cum pars Syracusanorum, pars Atheniensium socii essent (cf. c. 86), alteri non possunt simpliciter *οἱ Σικελιῶται* appellari. Si vero quis obiecerit hoc idem in Siculis valere, quorum pars tantum Atheniensibus accesserit (103, 1), monendum est horum maximam partem ab Atheniensibus stetisse (cf. VII 57, 11) ideoque etiam IV 25, 9 Siculos eorum socios solo gentis nomine designari, nullo vero loco item Sicilienses. Praeterea hi „oram inhabitabant, cum *Σικελοί* ... medias partes insulae incolerent (vid. VI 88), quod cum irruptione eorum a superiore regione (*ἄνωθεν*) facta consentit.“ Bloomf. Socios autem Atheniensium Siculos tunc fuisse ex 103, 1 et IV 25, 9, ubi *ὑπὲρ τῶν ἄκρων* cum hoc *ἄνωθεν* comparanda, apparet. Codicum scripturam Class. defendere studet, sed cum *ἄνωθεν* locum significet, unde profecti sint, nobis quidem non persuasit a regione mediterranea (cf. I 59, 2) irruptionem fecisse eos qui oram incolebant. De Siculorum autem qui ab Atheniensibus stabant sedibus cf. VI 88, 4. Ut *τὰ ἔσχατα τῆς Ἱμεραίας*, ita Tac. Ann. IV 74 imperii (Romani) extrema. — *τὰς Αἰόλου νήσους*. Cf. c. 88 et ibi adn.

§ 2. *Πυθόδωρον*. Estne is, qui ineunte bello (II 2, 1) archon fuit? Cf. de eo Ind. nom. et Rosch. de vit. Thuc. p. 416.

στρατηγόν, καταλαμβάνουσιν ἐπὶ τὰς ναῦς διά- χεται τὴν
3 δοχον ὧν ὁ Λάχης ἦρχεν. οἱ γὰρ ἐν Σικελίᾳ ἀρχὴν αὐτῶν καὶ ἐπὶ Λο-
ξύμμαχοι πλεύσαντες ἔπεισαν τοὺς Ἀθηναίους κροὺς πλεῖ.
βοηθεῖν σφίσι πλείοσι ναυσί· τῆς μὲν γὰρ γῆς
αὐτῶν οἱ Συρακόσιοι ἐκράτουν, τῆς δὲ θαλάσσης
ὀλίγαις ναυσὶν εἰργόμενοι παρεσκευάζοντο ναυτικὸν
4 ξυναγείροντες ὡς οὐ περιοψόμενοι. καὶ ἐπλήρουν
ναῦς τεσσαράκοντα οἱ Ἀθηναῖοι ὡς ἀποστελοῦν-
τες αὐτοῖς, ἅμα μὲν ἡγούμενοι θᾶσσον τὸν ἐκεῖ
πόλεμον καταλυθήσεσθαι, ἅμα δὲ βουλόμενοι μελέ-
5 την τοῦ ναυτικοῦ ποιεῖσθαι. τὸν μὲν οὖν ἕνα
τῶν στρατηγῶν ἀπέστειλαν Πυθόδωρον ὀλίγαις
ναυσί, Σοφοκλέα δὲ τὸν Σωστρατίδου καὶ Εὐρυ-
μέδοντα τὸν Θουκλέους ἐπὶ τῶν πλειόνων νεῶν
6 ἀποπέμψειν ἔμελλον. ὁ δὲ Πυθόδωρος ἤδη ἔχων
τὴν τοῦ Λάχητος τῶν νεῶν ἀρχὴν ἔπλευσε τελευ-
τῶντος τοῦ χειμῶνος ἐπὶ τὸ Λοκρῶν φρούριον ὃ
πρότερον Λάχης εἷλε· καὶ νικηθεὶς μάχῃ ὑπὸ τῶν
Λοκρῶν ἀνεχώρησεν.
1 116. Ἐρρύη δὲ περὶ αὐτὸ τὸ ἔαρ τοῦτο ὁ Αἴτνης ῥεῦμα.

§ 6. Ἀνεχώρησεν. Aug. Pal. (apud Morst.) C. F. Reg. Bas. E. Laur. al. ἀπεχώρησεν.

— ἐπὶ τὰς ναῦς. Cf. Bernh. Synt. p. 258 et Xen. Cyr. IV 5, 58. Hist. Gr. III 4, 20. — Λάχης. Hunc propter peculatus crimen revocatum esse ex Aristoph. Vesp. 240 sq. et ibi schol. demonstravit Bloomf. Cf. Clariss. l. d. p. 32 sq.

§ 3. πλεύσαντες. Suppl. πρὸς τοὺς Ἀθηναίους. — τῆς δὲ θαλάσσης ... εἰργόμενοι. Haec quoque de Syracusanis intellegenda. De ipsis verbis cf. adn. I 141, 4. — παρεσκευάζοντο ... περιοψόμενοι, classem colligendo id (τὸ εἴργεσθαι) non sinere fieri parabant. Quod ab eis perfectum videbimus IV 24 sq.

§ 4. αὐτοῖς, i. e. τοῖς ἐν Σικελίᾳ ξυμμάχοις.

§ 5. Σοφοκλέα. Esse eum, qui postea in triginta tyrannis reperiatur, conicit Rosch. l. d. Ceterum cf. Ind. nom.

§ 6. ὃ ... Λάχης εἷλε. Cf. c. 99.

Cap. 116. § 1. περὶ αὐτὸ τὸ ἔαρ τοῦτο. Περί, circa, sub, i. e. cum iam appropinquaret hoc ver. Propter verba enim § 3 κατὰ τὸν χειμῶνα τοῦτον haec idem quod pleniora τοῦ αὐτοῦ χειμῶνος τελευτῶντος καὶ πρὸς ἔαρ ἤδη IV 135, 1, τοῦ χειμῶνος τελευτῶντος ἤδη καὶ πρὸς ἔαρ V 39, 3 et similia V 56, 5. 81, 2 valere existimanda sunt. Nam principium veris a Thucydide hiemi non esse adnumeratum cognoscimus ex verbis ἅμα τῷ ἦρι εὐθὺς τοῦ ἐπιγιγνομένου θέρους V 40, 1 et similibus VI 8, 1. 94, 1.

*ῥύαξ τοῦ πυρὸς ἐκ τῆς Αἴτνης, ὥσπερ καὶ τὸ
πρότερον, καὶ γῆν τινα ἔφθειρε τῶν Καταναίων,
οἳ ἐπὶ τῇ Αἴτνῃ τῷ ὄρει οἰκοῦσιν, ὅπερ μέγιστόν
ἐστιν ὄρος ἐν τῇ Σικελίᾳ. λέγεται δὲ πεντηκο-* 2
*στῷ ἔτει ῥυῆναι τοῦτο μετὰ τὸ πρότερον ῥεῦμα,
τὸ δὲ ξύμπαν τρὶς γεγενῆσθαι τὸ ῥεῦμα ἀφ'
οὗ Σικελία ὑπὸ Ἑλλήνων οἰκεῖται. ταῦτα μὲν* 3
*κατὰ τὸν χειμῶνα τοῦτον ἐγένετο, καὶ ἕκτον ἔτος
τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα τῷδε ὃν Θουκυδίδης ξυνέγραψεν.*

— ὁ ῥύαξ τοῦ πυρός. „Der Feuerstrom. Articulus positus est, quia notissimum erat φαινόμενον, Aetnae peculiare.“ Arn. Latine rivum ignis dixeris secundum Plin. H. N. II 106, 231. Ignis irriguus appellatur a Sever. in Aetn. v. 28. — τὸ πρότερον. Adverbialiter. Cf. I 59, 2. II 72, 1. Neque enim ad τὸ πρότερον subaudiri ἔαρ posse ex § 2 intellegitur. — τῷ ὄρει additum esse, ut mons ab urbe Aetna distingueretur, monuit Meinek. Herm. III p. 354. Non debebat tamen codd. deteriorum scripturam ὑπὸ τῇ A. commendare, qua reposita de urbe omnino cogitari nequit.

§ 2. πεντηκοστῷ ἔτει ... μετὰ τὸ πρότερον ῥεῦμα. „Accidit [igitur secundum Thucydidis computationem] τὸ πρότερον ῥεῦμα Ol. LXXVI 2 (475), sedecim annis ante Hieronis victoriam a Pindaro Pyth. I celebratam, cuius v. 29 mentionem Aetnae et eius incendii inicit.“ Goell. Secundum marmor Parium autem (Ep. 52) eruptio Aetnae Ol. LXXV 2, a. Chr. 479 evenit. Quae quin a Thuc. τῷ προτέρῳ ῥεύματι designetur, non videtur dubium Boeckhio et Kruegero. Ex quibus ille in Explic. Pind. Pyth. I p. 224 aut Thucydidem minore diligentia in numerando usum rotundum, quem dicunt, numerum posuisse aut eruptionem per complures annos continuatam esse (cf. idem ad Corp. Inscr. II p. 339), hic in Vit. Thuc. p. 64 sq. ε' (i. e. πέμπτῳ) ante ἔτους nomen apud Thuc. excidisse suspicatur. Nisi forte adeo eruptionem marmoris Parii tertiam Thucydideam vis esse. Cf. adn. prox. Certe Thucydidem inter duas illas, quas commemorat, mediam nullam novisse ex πρότερον voce apparere iam Dodwellus in Appar. ad Annal. docuit. — τὸ δὲ ξύμπαν τρὶς γεγενῆσθαι. Tertiam eruptionem, quae hic commemoretur, non esse eam, quae Diodoro XIV 59 et Orosio II 18 testibus evenerit Ol. XCVI 1, a. Chr. 396 aut Ol. XCV 1, a. Chr. 400, sed antiquiorem duabus, quarum annos Thucydides significaverit, probabiliter contra Dodwellum demonstrarunt Goeller et Krueg. l. d., quare Roscher de Vit. Thuc. p. 103 Thucydidem ante id incendium Aetnae, de quo Diodorus et Orosius loquerentur, mortuum ex his collegit. Cf. Ullrich. Symb. ad explic. Th. p. 92 sq. Sed quod idem superiore πρότερον rem evinci putat, non est vere dictum; nam τὸ πρότερον ῥεῦμα ea eruptio, quae anni 425 incendium nulla alia interiecta praecessit, vocari potuit, sive tertia ambabus antiquior sive recentior fuit. — ἀφ' οὗ ... οἰκεῖται. Cf. VI 3 et ibi adn.

THUCYDIDIS

DE

BELLO PELOPONNESIACO

LIBRI OCTO.

AD

OPTIMORUM LIBRORUM FIDEM EDITOS

EXPLANAVIT

ERNESTUS FRIDERICUS POPPO.

EDITIO ALTERA, QUAM AUXIT ET EMENDAVIT

IOANNES MATTHIAS STAHL.

VOL. II. SECT. II.

LIPSIAE

IN AEDIBUS B. G. TEUBNERI.

MDCCCLXXV.

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ ΞΥΓΓΡΑΦΗΣ Δ.

VII. *Ἕβδομον ἔτος τοῦ πολέμου. Κεφ. α'—να'.*

A. *Θέρος. Κεφ. α'—μθ'.*

1. *Μεσσήνην μὲν Συρακόσιοι καὶ Λοκροὶ ἀφιστᾶσιν Ἀθηναίων, τὴν Ῥηγίνων δὲ οἱ Λοκροὶ δῃοῦσι. α'.*

2. *Πελοποννήσιοι μὲν ἐς τὴν Ἀττικὴν ἐσβάλλουσιν, Ἀθηναῖοι δὲ ἐς Σικελίαν πλέοντες Πύλον τειχίζουσιν. β'—ς'.*

3. *Ἠιόνα Μενδαίων ἀποικίαν Σιμωνίδης Ἀθηναῖος αἱρεῖ μέν, ἐκκρούεται δὲ πάλιν. ζ'.*

4. *Λακεδαιμόνιοι Πύλῳ προσβαλόντες ἀποκρούονται, καὶ οἱ ἐς Σφακτηρίαν διαβάντες αὐτῶν ἀπολαμβάνονται. η'—ιδ'.*

Λόγος Δημοσθένους. ι'.

5. *Ἐπιχειρία γίγνεται περὶ Πύλον καὶ λόγοι ἄπρακτοι περὶ εἰρήνης. ιε'—κβ'.*

Αἱ περὶ Πύλον σπονδαί. ις'.

Δημηγορία Λακεδαιμονίων. ιζ'—κ'.

6. *Αἱ σπονδαὶ διαλύονται. ἀδικία Ἀθηναίων. περὶ Πύλον κατὰ κράτος πολεμεῖται. κγ'.*

7. *Τὰ ἐν Σικελίᾳ πραχθέντα. κδ'. κε'.*

8. *Ἡ Σφακτηρία μετὰ ἐπίπονον πολιορκίαν ὑπὸ Κλέωνος καὶ Δημοσθένους βίᾳ αἱρεῖται. κς'—λθ'. ἅμα δὲ βραχέως μνημονεύεται τὰ ἐκ ταύτης τῆς αἱρέσεως γενόμενα. μ'—μα'.*

9. *Ἀθηναίων στρατεία ἐς τὴν Κορινθίαν Νικίου ἡγουμένου. μβ'—με'.*

10. *Ἐν Κερκύρᾳ λῆψις καὶ φόνος τῶν Ἰστώνην κατεχόντων φυγάδων. μς'—μη'.*

11. *Ἀνακτόριον αἱρεῖται ὑπὸ Ἀθηναίων καὶ Ἀκαρνάνων. μθ'.*

B. *Χειμών. Κεφ. ν'. να'.*

1. *Ἀρταφέρνην μετὰ γραμμάτων βασιλέως ἐς Λακεδαίμονα πορευόμενον Ἀθηναῖοι ξυλλαμβάνουσι. θάνατος Ἀρταξέρξου. ν'.*

2. *Χῖοι τὸ τεῖχος περιαιροῦσιν. να'.*

VIII. *Ὄγδοον ἔτος τοῦ πολέμου. Κεφ. νβ'—ρις'.*

A. *Θέρος. Κεφ. νβ'—πη'.*

1. *Οἱ Μυτιληναίων φυγάδες πρῶτον μὲν Ῥοίτειον, ἔπειτα δὲ Ἄντανδρον αἱροῦσιν. νβ'.*

2. *Ἀθηναίων στρατεία ἐπὶ Κύθηρα. νγ'. νδ'.*

3. *Λακεδαιμονίων παρασκευαὶ καὶ ἔκπληξις. νε'.*

4. *Ἀθηναίων ἐπὶ Θυρέαν καὶ τοὺς ἐνταῦθα Αἰγινήτας στρατεία. νς'. νζ'.*

5. *Σικελιῶται ὁμολογίαν ποιοῦνται, καὶ τοὺς Ἀθηναίους ἀποπέμπουσι. νη'—ξε'.*

Λόγος Ἑρμοκράτους. νθ'—ξδ'.

6. *Ἀθηναίων στρατεία ἐπὶ Μεγαρέας, ἐν ᾗ Νίσαιαν μὲν καὶ τὰ μακρὰ τείχη αἱροῦσιν, αὐτὰ δὲ τὰ Μέγαρα Βρασίδας σώζει.* ξϛʹ—οδʹ.

7. *Ἄντανδρος ὑπὸ Ἀθηναίων ἁλίσκεται. Λαμάχου ξυμφορὰ ἐν τῷ Πόντῳ.* οεʹ.

8. *Ἱπποκράτει καὶ Δημοσθένει τὰ Βοιωτῶν πράγματα ἀπό τινων δημοκρατεῖσθαι βουλομένων πράσσεται.* οϛʹ. οζʹ.

9. *Βρασίδου πορεία ἐς τὰ ἐπὶ Θρᾴκης,* οηʹ—πβʹ, *οἷ ἀφικόμενος πρῶτον μὲν ἐπὶ Ἀρραβαῖον στρατεύει,* πγʹ, *ἔπειτα ἐς Ἄκανθον.* πδʹ—πηʹ.

Δημηγορία Βρασίδου ἐν Ἀκάνθῳ. πεʹ—πζʹ.

B. *Χειμών.* *Κεφ.* πθʹ—ριϛʹ.

1. *Μάχη ἐν Δηλίῳ καὶ Δηλίου ἅλωσις.* πθʹ—ραʹ.

Παρακέλευσις Παγώνδου. ϟβʹ.

Παρακέλευσις Ἱπποκράτους. ϟεʹ.

2. *Δημοσθένης ἐς τὴν Σικυωνίαν ἀποβαίνει. Σιτάλκου θάνατος.* ραʹ.

3. *Βρασίδας στρατεύει ἐς Ἀμφίπολιν, ἣν αἱρεῖ, Ἠιόνος δὲ διὰ Θουκυδίδην ἀποτυγχάνει.* ρβʹ—ρηʹ.

4. *Μεγαρῆς τὰ μακρὰ τείχη κατασκάπτουσι, καὶ Βρασίδας ἐπὶ τὴν Ἀκτὴν στρατεύσας τὰ πλεῖστα πολίσματα αὐτῆς προσποιεῖται.* ρθʹ.

5. *Βρασίδας ἐπὶ Τορώνην στρατεύσας τήν τε πόλιν καὶ τὴν Λήκυθον τὸ φρούριον αἱρεῖ.* ριʹ—ριϛʹ.

IX. *Ἔνατον ἔτος τοῦ πολέμου.* *Κεφ.* ριζʹ—ρλεʹ.

A. *Θέρος.* *Κεφ.* ριζʹ—ρλγʹ.

1. *Ἐκεχειρία ἐνιαύσιος Λακεδαιμονίων καὶ Ἀθηναίων.* ριζʹ—ριθʹ.

2. *Σκιώνη ἀφίσταται πρὸς Βρασίδαν. καὶ περὶ αὐτῆς οἱ Λακεδαιμόνιοι πρὸς τοὺς Ἀθηναίους διαφέρονται.* ρκʹ—ρκβʹ.

3. *Καὶ Μένδη δὲ ἀφίσταται. παρασκευαὶ ἑκατέρων.* ρκγʹ.

4. *Βρασίδου καὶ Περδίκκου ἐπὶ Ἀρραβαῖον στρατεία δευτέρα, ἐν ᾗ Βρασίδας μεγίστῳ κινδύνῳ περιπίπτει.* ρκδʹ—ρκηʹ.

5. *Ἀθηναῖοι Μένδην μὲν ἀναλαμβάνουσι, Σκιώνην δὲ περικάθηνται.* ρκθʹ—ρλαʹ.

6. *Περδίκκου ξύμβασις πρὸς τοὺς Ἀθηναίους. Ἰσχαγόρας οὐ δύναται ἐπικουρίαν προσάγειν Βρασίδᾳ.* ρλβʹ.

7. *Θηβαῖοι Θεσπιέων τεῖχος περιαιροῦσιν. ὁ νεὼς τῆς Ἥρας ἐν Ἄργει κατακαίεται.* ρλγʹ.

B. *Χειμών.* *Κεφ.* ρλδʹ. ρλεʹ.

1. *Μαντινέων καὶ Τεγεατῶν ξυμβολὴ ἐν Λαοδικίῳ.* ρλδʹ.

2. *Βρασίδας Ποτιδαίας ἀποπειρᾷ.* ρλεʹ.

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ
ΞΥΓΓΡΑΦΗΣ Δ.

Μεσσήνην μὲν Συρακόσιοι καὶ Λοκροὶ ἀφιστᾶσιν, τὴν Ῥηγίνων δὲ οἱ Λοκροὶ δῃοῦσι.

1 1. *Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους περὶ σίτου*
ἐκβολὴν Συρακοσίων δέκα νῆες πλεύσασαι καὶ
Λοκρίδες ἴσαι Μεσσήνην τὴν ἐν Σικελίᾳ κατέλα-
βον, αὐτῶν ἐπαγαγομένων, καὶ ἀπέστη Μεσσήνη
2 *Ἀθηναίων. ἔπραξαν δὲ τοῦτο μάλιστα οἱ μὲν*
Συρακόσιοι ὁρῶντες προσβολὴν ἔχον τὸ χωρίον
τῆς Σικελίας καὶ φοβούμενοι τοὺς Ἀθηναίους
μὴ ἐξ αὐτοῦ ὁρμώμενοί ποτε σφίσι μείζονι παρα-
σκευῇ ἐπέλθωσιν, οἱ δὲ Λοκροὶ κατὰ ἔχθος τὸ
Ῥηγίνων, βουλόμενοι ἀμφοτέρωθεν αὐτοὺς κατα-
3 *πολεμεῖν. καὶ ἐσεβεβλήκεσαν ἅμα ἐς τὴν Ῥηγίνων*
οἱ Λοκροὶ πανστρατιᾷ, ἵνα μὴ ἐπιβοηθῶσι τοῖς
Μεσσηνίοις, ἅμα δὲ καὶ ξυνεπαγόντων Ῥηγίνων
φυγάδων, οἳ ἦσαν παρ' αὐτοῖς· τὸ γὰρ Ῥήγιον

Cap. 1. § 1. *θέρους*. Eiusque vere. Cf. c. 2 et adn. III 116, 1. — *περὶ σίτου ἐκβολήν*] *τὴν τῶν σταχύων ἐκ τῶν καλύκων γένεσιν. ἐπιφέρει γὰρ* [2, 1] „*ὑπὸ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τοῦ ἦρος* [*πρὶν τὸν σῖτον ἐν ἀκμῇ εἶναι*]“. *ἦρος δὲ στάχυες ἐκφύονται*. Schol. Recte igitur Port.: cum segetes spicas emittere inciperent. — *πλεύσασαι*, provectae. — *αὐτῶν*, i. e. *τῶν Μεσσηνίων*. Cf. adn. I 136, 1 et paulo post adn. § 3. Messana superiore aestate invita Atheniensium societati se applicaverat.

§ 2. *προσβολήν*] *ἤγουν τόπον ἐπικαιρότατον, ἀφ' οὗ ἔστιν ἐξορμᾶν κατὰ τῆς Σικελίας . . ., προσόρμισιν καὶ ἔφοδον τῆς Σικελίας, ἢ πρὸς τὴν Σικελίαν*. Schol. Cf. VI 48, 1. VII 4, 7 et infra 52, 3. — *ἀμφοτέρωθεν*] *ἔκ τε τῆς γῆς ἑαυτῶν, τῆς Λοκρίδος, καὶ ἐκ θαλάσσης*. Schol.

§ 3. *ἐσεβεβλήκεσαν* plusquamperfectum, quod hoc tempore etiam in eorum terra erant. — *τοῖς Μεσσηνίοις*. Ex his *αὐτῶν* § 1 minus distincte non de toto populo Messeniorum, sed de nonnullis ex eo dictum esse

ἐπὶ πολὺν χρόνον ἐστασίαζε καὶ ἀδύνατα ἦν ἐν
τῷ παρόντι τοὺς Λοκροὺς ἀμύνεσθαι, ᾗ καὶ μᾶλ-
λον ἐπετίθεντο. δῃώσαντες δὲ οἱ μὲν Λοκροὶ τῷ 4
πεζῷ ἀπεχώρησαν, αἱ δὲ νῆες Μεσσήνην ἐφρούρουν·
καὶ ἄλλαι [αἱ] πληρούμεναι ἔμελλον αὐτόσε ἐγκαθ-
ορμισάμεναι τὸν πόλεμον ἐντεῦθεν ποιήσεσθαι.

Πελοποννήσιοι ἐς τὴν Ἀττικὴν ἐσβάλλουσιν. Ἀθηναῖοι δὲ στόλον μὲν ἐς Σικελίαν παρασκευάζονται, διανοοῦνται δὲ καὶ τῇ Κερκύρᾳ καὶ τῇ Πελοποννήσῳ προσίσχειν.

2. Ὑπὸ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τοῦ ἦρος, 1
πρὶν τὸν σῖτον ἐν ἀκμῇ εἶναι, Πελοποννήσιοι καὶ
οἱ ξύμμαχοι ἐσέβαλον ἐς τὴν Ἀττικήν (ἡγεῖτο δὲ
Ἆγις ὁ Ἀρχιδάμου, Λακεδαιμονίων βασιλεύς), καὶ
ἐγκαθεζόμενοι ἐδῄουν τὴν γῆν. Ἀθηναῖοι δὲ τάς 2
τε τεσσαράκοντα ναῦς ἐς Σικελίαν ἀπέστειλαν,
ὥσπερ παρεσκευάζοντο, καὶ στρατηγοὺς τοὺς ὑπο-
λοίπους, Εὐρυμέδοντα καὶ Σοφοκλέα· Πυθόδω-
ρος γὰρ ὁ τρίτος αὐτῶν ἤδη προαφῖκτο ἐς Σι-
κελίαν. εἶπον δὲ τούτοις καὶ Κερκυραίων ἅμα 3
παραπλέοντας τῶν ἐν τῇ πόλει ἐπιμεληθῆναι, οἳ
ἐλῃστεύοντο ὑπὸ τῶν ἐν τῷ ὄρει φυγάδων· καὶ
Πελοποννησίων αὐτόσε νῆες ἑξήκοντα προεπεπλεύ-
κεσαν τοῖς ἐν τῷ ὄρει τιμωροὶ καὶ λιμοῦ ὄντος

Cap. 2. § 3. παρεπεπλεύκεσαν codd. Cf. adn.

apparet. — ἀδύνατα ἦν. Cf. adn. III 53, 2 et III 88, 1. V 14, 4. — ἐπετίθεντο, impetum continuabant.

§ 4. καὶ ἄλλαι . . . ποιήσεσθαι. Cf. c. 24. „Articulus, cum nulla navium quae tum parabantur mentio facta sit, ex praecedentis vocabuli terminatione natus perperam irrepsisse videtur.“ Class. Symb. crit. p. 14. Cf. Annal. phil. 1870 p. 324.

Cap. 2. § 1. πρὶν τὸν σῖτον ἐν ἀκμῇ εἶναι. Cf. adn. II 19, 1. Infra 6, 1 τοῦ σίτου ἔτι χλωροῦ ὄντος. — Ἆγις. Ante Bekk. male Ἄγις. Cf. Fix. in Steph. Thes. h. v. et de ipso Agide Ind. nom. — ἐγκαθεζόμενοι. Cf. adn. III 1, 1.

§ 2. τὰς τεσσαράκοντα ναῦς. Vid. III 115, 4. — ὥσπερ παρεσκευάζοντο, eadem qua eas paraverant ratione, i. e. non aliud consilium secuti. De imperf. cf. adn. III 68, 2. — τοὺς ὑπολοίπους. Cf. III 115, 5.

§ 3. εἶπον. Cf. adn. I 131, 1. — παραπλέοντας. De accusativo vid. adn. II 11, 7. — ἐλῃστεύοντο . . . φυγάδων. Cf. III 85, unde montem constat esse Istonen. — προεπεπλεύκεσαν. Quod in codd. est παρεπεπλ. vix aliter intellegi potest quam antea παραπλέοντας. Sed Athenienses Corcyram praetervehentes in Siciliam profecturi erant, Peloponnesii ipsam Corcyram petiverant. Aptissimum esse quod auctore Class. rescripsi-

μεγάλου ἐν τῇ πόλει νομίζοντες καθέξειν ῥᾳδίως
4 τὰ πράγματα. Δημοσθένει δὲ ὄντι ἰδιώτῃ μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τὴν ἐξ Ἀκαρνανίας αὐτῷ δεηθέντι εἶπον χρῆσθαι ταῖς ναυσὶ ταύταις, ἢν βούληται, περὶ τὴν Πελοπόννησον.

1 3. Καὶ ὡς ἐγένοντο πλέοντες κατὰ τὴν Λακωνικὴν καὶ ἐπυνθάνοντο ὅτι αἱ νῆες ἐν Κερκύρᾳ ἤδη εἰσὶ τῶν Πελοποννησίων, ὁ μὲν Εὐρυμέδων καὶ Σοφοκλῆς ἠπείγοντο ἐς τὴν Κέρκυραν, ὁ δὲ Δημοσθένης ἐς τὴν Πύλον πρῶτον ἐκέλευε σχόντας αὐτοὺς καὶ πράξαντας ἃ δεῖ τὸν πλοῦν ποιεῖσθαι. ἀντιλεγόντων δὲ κατὰ τύχην χειμὼν ἐπιγενόμενος

Δημοσθένης οὖν τὴν Πύλον τῆς Μεσσηνίας ἀξιοῖ τειχίζεσθαι, ᾧ οἱ ἄλλοι στρατηγοὶ ἀντιλέγουσιν.

mus, apparet ex 3, 2. — κατασχήσειν . . . τὰ πράγματα. Cf. adn. III 30, 3.

§ 4. μετὰ τὴν . . . Ἀκαρνανίας. Vid. III 114. — ταῖς ναυσὶ ταύταις. „Eisdem, quibus Eurymedon cum Sophocle et Pythodoro praeerat.“ Haack. Id enim et ex ipsis verbis intellegitur et ex eis, quae c. 8 sqq. narrantur. Fallitur igitur Diod. XII 60. — περὶ τὴν Πελοπόννησον. Errat schol. Aristoph. Equ. v. 55. Cf. Duk.

Cap. 3. § 1. Λακωνικήν. Cuius nomine etiam Messenia continetur. Cf. II 25. — Πύλον. Totum locum Thucydidis, in quo de Pylo et Sphacteria et rebus ibi gestis agitur, in compendium redactum Britannice interpretatus est et illustravit Leakius in itineris per Peloponnesum facti descriptione vol. I p. 401 sqq. Ceterum cf. Diod. XII 60. De Pylo a Demosthene occupata narratiunculam propter ea, quae Thucyd. scribit, parum probabilem servavit Polyaen. III 1, 1. Super situ Pyli et Sphacteriae et quibus locis nunc responderent disseruit Arnoldus vol. II p. 400 sqq., quocum praeter alios praecipue Leakius l. d. conferendus est. Thucydidis aetate Pylum non fuisse urbem, sed ante castellum ibi ab Atheniensibus exstructum promontorii deserti nomen ex § 2. 3 apparet. Cf. Strab. 359 ἡ μὲν παλαιὰ Πύλος ἡ Μεσσηνιακὴ ὑπὸ τῷ Αἰγαλέῳ πόλις ἦν· κατεσκασμένης δὲ ταύτης ὑπὸ τῷ Κορυφασίῳ τινὲς αὐτῶν ᾤκησαν. (Qui τινές tam pauci videntur fuisse et tam disperse habitasse, nisi adeo postea discesserunt, ut Thucydides ἐρῆμον locum vocare non dubitaverit. Nisi forte Strabo, quae de Messeniis postea Pylum reversis c. 41 legemus, in falsum tempus transtulit.) προσεκτήσαντο (marg. rectius προσέκτισαν) δὲ αὐτὴν Ἀθηναῖοι τὸ δεύτερον ἐπὶ Σικελίαν πλέοντες μετ᾽ Εὐρυμέδοντος καὶ Στρατοκλέους (leg. Σοφοκλέους). Pylum autem παλαιὸν Ἀβαρῖνον sive Παλαιόκαστρον, non, id quod Castellanus maxime demonstrare studuerat, urbem Avarinum sive Νεόκαστρον esse cum plerisque statuit Leak. l. d. Dissentiunt Pouquev. et Arn. At Leakii sententiam defenderunt Grot. Hist. Gr. VI p. 481 sq. vers. germ. III p. 559 sq. Curtius Pelop. II p. 174. 179. Bursian. Geogr. II p. 176 sq. Fuit igitur promontorium a septentrione versus Sphacteriam insulam procurrens ab eaque angusto freto disiunctum. Cf. adn. 8, 6 et 13, 4. — σχόντας, appulsos. Cf. adn. I 110, 4. — ἀντιλεγόντων δέ. Suppl. αὐτῶν

κατήνεγκε τὰς ναῦς ἐς τὴν Πύλον. καὶ ὁ Δημοσθένης εὐθὺς ἠξίου τειχίζεσθαι τὸ χωρίον (ἐπὶ τοῦτο γὰρ ξυνέπλευσε), καὶ ἀπέφαινε πολλὴν εὐπορίαν ξύλων τε καὶ λίθων καὶ φύσει καρτερὸν ὂν καὶ ἐρῆμον αὐτό τε καὶ ἐπὶ πολὺ τῆς χώρας· ἀπέχει γὰρ σταδίους μάλιστα ἡ Πύλος τῆς Σπάρτης τετρακοσίους καὶ ἔστιν ἐν τῇ Μεσσηνίᾳ ποτὲ οὔσῃ γῇ, καλοῦσι δὲ αὐτὴν οἱ Λακεδαιμόνιοι Κορυ- 2

Cap. 3. § 2. τοῦτο Aug. Ven. T. Pal. It. Vat. Gr. M. L. W. X. Y. Z. al. Quod ut exquisitius recepimus. Cf. V 87 et ibi adn. Vulgo τούτῳ, quem casum locis I 74 et Xen. Cyr. I 6, 39 tuetur Arn. Cf. ad. III 42, 6.

ξυνέπλευσε codd. longe plurimi et optimi, ξυνέπλευσαν Pal., ξυνέκπλευσε M., vulg. ξυνεκπλεῦσαι. Cf. adn.

αὐτό τε. In optimis libris αὐτὸ τότε, vix recte; τότε non vertit Valla.

(τοῦ Εὐρυμέδοντος καὶ Σοφοκλέους).

§ 2. ἐπὶ τοῦτο] ἤγουν ἕνεκα τοῦ τειχισθῆναι. Schol. — ξυνέπλευσε. Vulg. ξυνεκπλεῦσαι facilem habet explicationem. Saepe enim ex verbis voluntatis, postulandi, hortandi, similibus dicendi verba repetenda sunt. Velut ex παραινεῖν III 81, 1, ex ἀναπείθεσθαι III 94, 3 (cf. III 75, 1), ex κελεύειν III 94, 5, ex ἐᾶν V 41, 2, ex ἐπιμαρτύρεσθαι VI 29, 2, ex παραιτεῖσθαι V 63, 3. Etiam ex querendi verbis, velut ex ἐπικαλεῖν V 56, 2, ex μέμφεσθαι VIII 50, 5. Similiter putandi notio ex verbis cogitandi aliquid facere, videndi, sciendi, timendi, similibus depromenda est. Sicut ex διανοεῖσθαι VI 96, 1, ex ὁρᾶν IV 27, 1. VII 42, 4, ex εἰδέναι VI 64, 1, ex φοβεῖσθαι IV 8, 8, ex formula ἐς μέγα δέος κατέστησαν IV 108, 1 et ex simili ἐς ὑποψίαν καθίστη V 29, 3. Qualia apud Latinos quoque reperiri constat. De Graecis cf. Matth. Gr. § 537 extr. et § 634, 4. Sed non minus optimorum librorum scriptura narrationi convenit. Demosthenem enim eo consilio Athenis profectum esse, non postea cepisse vel inde apparet, quod statim cum Messeniae oram praetervehebantur navium duces Pylum appellere iussit ibique facere, quae opus esse viderentur. — ἐπὶ πολὺ τῆς χώρας. Cf. adn. I 1, 2. — ἀπέχει γάρ. „Ex depravv. libris Kistem. praeferebat δέ . . . [Sed] γάρ h. l. spectat ad ἐρημίαν πολλὴν τῆς χώρας." Haack. — σταδίους . . . τετρακοσίους. Consentit Strab. 551. Ex Arrowsmithii tabula viam esse 42 mill. geogr. docet Clint. Fast. Hell. p. 403 ed. Krueg. de stadiorum magnitudine disserens. Olympica stadia esse demonstrat etiam Puill. Boblaye Parietin. Pelopon. p. 113 sqq. de Pylo explicans. Paulo minus (575 pedum Britann.) stadium Thucydideum esse putaverat Leak. Topogr. Athen. p. 382 interpr. Germ. — αὐτήν ad Pylum, non ad Messeniam spectare et ex verbis Strabonis paulo ante adscriptis, unde Coryphasium montis vel promontorii nomen esse apparet, intellegitur et collatis locis IV 118, 4 et V 18, 7, ubi manifesto de

3 φάσιον. οἱ δὲ πολλὰς ἔφασαν εἶναι ἄκρας ἐρήμους
τῆς Πελοποννήσου, ἣν βούληται καταλαμβάνων
τὴν πόλιν δαπανᾶν. τῷ δὲ διάφορόν τι ἐδόκει
εἶναι τοῦτο τὸ χωρίον ἑτέρου μᾶλλον, λιμένος τε
προσόντος καὶ τοὺς Μεσσηνίους οἰκείους ὄντας
αὐτῷ τὸ ἀρχαῖον καὶ ὁμοφώνους τοῖς Λακεδαιμο-
νίοις πλεῖστ' ἂν βλάπτειν ἐξ αὐτοῦ ὁρμωμένους
καὶ βεβαίους ἅμα τοῦ χωρίου φύλακας ἔσεσθαι.
1 4. Ὡς δὲ οὐκ ἔπειθεν οὔτε τοὺς στρατηγοὺς
οὔτε τοὺς στρατιώτας, ὕστερον καὶ τοῖς ταξιάρ-
χοις κοινώσας, ἡσύχαζεν, ὑπὸ ἀπλοίας μέχρι

ἀπλοίας δὲ οὔσης ἡ Πύλος ἐκτειχίζεται.

Pylo legitur, docet Arn. Cf. Vischer in Mus. Helv. I p. 388.

§ 3. δαπανᾶν. Εἰς ἀναλώματα μεγάλα ἐμβάλλειν interpretatur Suid. Est sumptu exhaurire, conficere. Similiter Appi. Civ. I 94 ἄνεμος πόλιν ἐδαπάνησε, consumpsit. Dici etiam de conficiendo seu consumendo tormentis et morbis cognoscitur ex ed. mai. et ex Steph. Thes. — διάφορον ... ἑτέρου μᾶλλον. „Διάφορον hic significat eximium, imprimis commodum. Rarum est, ut μᾶλλον sequatur.“ Bloomf. — λιμένος τε προσόντος. De hoc portu vide plura c. 8 et 13 — καὶ τοὺς Μεσσηνίους ... πλεῖστ' ἂν βλάπτειν. Oratio proprie ita procedere debebat, καὶ τῶν Μεσσηνίων ... πλεῖστ' ἂν βλαπτόντων. Sed ut III 94, 3, ubi cf. adn., transiit ad infinitivum, ad quem ex superioribus ἐδόκει vi diversa (putabat) sive ἐνόμιζε repetendum, pro quo ne ὅτι ἐνόμιζε requiri existimes, cf. adn. ad simillimum enuntiatum V 53. — αὐτῷ, i. e. τῷ χωρίῳ. „Messenios autem, qui Naupactum tenebant, cur οἰκείους Πύλῳ et Lacedaemoniis ὁμοφώνους esse dicat Thuc., cognosci potest e Pausan. Messen. XXIV et XXVII.“ Duk. De priore cf. 41, 2, de altero III 112, 4.

Cap. 4. § 1. ὕστερον ... τοῖς ταξιάρχοις κοινώσας. „Ἀπορεῖται, ὅπως τοῖς στρατιώταις πρότερον τῶν ταξιάρχων ἐκοίνωσε τειχίζειν τὸ χωρίον· ταξίαρχοι γὰρ τῶν τάξεων ἦσαν ἄρχοντες, οὗτοι δὲ προτιμητέοι τῶν ὑποταττομένων στρατιωτῶν ἐν βουλαῖς.“ Δούκας. Fortasse res sic intellegenda est, ut Demosthenem militibus per taxiarchos, quibuscum post imperatores rem communicasset, frustra persuadere studuisse existimemus. De ipsis taxiarchis Atheniensium, qui decem quotannis, singuli ex singulis tribubus, creabantur, vid. Herm. Antiqu. Gr. I § 152 et Schoem. Antiqu. iur. p. 253 sq., Antiqu. Gr. II p. 439, quamquam ab his taxiarchis eos, qui hic commemorantur, discerni vult Arn. — ἡσύχαζεν, vi translata: er hielt sich ruhig, gab seine Bemühungen auf. — ὑπὸ ἀπλοίας μέχρι. Bekker non post ἡσύχαζεν verbum, sed post ἀπλοίας nomen interpunxit. Sed patet non navigandi difficultatem Demostheni in causa fuisse, cur quiesceret, sed quod exercitus adhortanti non obtemperaverat. Immerito Kruegero, si ὑπὸ ἀπλοίας cum verbis ὁρμὴ ἐνέπεσε iungeretur, collocatio verborum non ferenda visa est. Saepissime enim Th. coniunctionibus notiones ponderis augendi causa praeponit,

αὐτοῖς τοῖς στρατιώταις σχολάζουσιν ὁρμὴ ἐνέπεσε
περιστᾶσιν ἐκτειχίσαι τὸ χωρίον. καὶ ἐγχειρήσαντες 2
εἰργάζοντο, σιδήρια μὲν λιθουργὰ οὐκ ἔχοντες,
λογάδην δὲ φέροντες λίθους, καὶ ξυνετίθεσαν ὡς
ἕκαστόν τι ξυμβαίνοι· καὶ τὸν πηλόν, εἴ που δέοι

Cap. 4. § 1. Codd. plurimi ἐσέπεσε, pauci ἐπέπεσε. Quorum neutrum cum in animi motu valeat, ἐνέπεσε correximus. Cf. II 91, 4. IV 34, 2. VI 24, 3. VII 80, 3.

velut coniunctioni ὡς I 134, 1. 141, 2. III 88, 3 (cf. adn. III 87, 2), ὅτι I 90, 4. 144, 2. IV 27, 1. V 7, 5. VIII 78, διότι I 77, 2, εἰ I 10, 2. 11, 2. 33, 3. 107, 3. 142, 4. IV 85, 5. VII 20, 3, ἤν III 31, 1. VI 13, 1. 18, 4. 79, 1, ἵνα IV 87, 3. Similiter pronomini relativo VI 38, 3. Cf. adn. I 10, 2. 68, 1. Contra Class., qui Dobraeo auctore ἡσύχαζον ὑπὸ ἀπλοίας edidit, cf. Annal. phil. 1870 p. 322. — αὐτοῖς τοῖς στρατιώταις. Milites navigatione impedita otiosi ipsi (i. e. sua sponte. Cf. III 65, 2. IV 60, 2. 128, 4) id fecerunt, quod Demosthenes eis persuadere frustra conatus erat. — περιστᾶσιν. Mutata sententia interpretatur Heilm. „Simplicior intellectus, opinor, verior est, ut milites undique accurrentes [circumstantes] munitionem aggressi esse dicantur.“ Arn. — ἐκτειχίσαι modo est absolvere munitionem, modo, ut hic, omnino emunire. Cf. IV 45, 2. VII 4, 5. 26, 3. Drak. ad Liv. XXI 7, 7. Miram verborum ὡς δὲ οὐκ . . . τὸ χωρίον explicationem proposuit Mueller-Struebing Aristoph. p. 665 sqq., quam, si placet, vide apud ipsum.

§ 2. σιδήρια, ferrea instrumenta, ferramenta. — λιθουργά. Insolentius hic adiective legitur; nam alibi (ut 69, 2) λιθουργός substantivum est. Apud Poll. VII 125 et apud Suid. in v. λογάδην legitur λιθουργικά, sed id sic dici non certius est, immo vulgato patrocinatur Greg. Nyss. λιθουργοῖς ὀργάνοις scribens. Vid. Dind. in Steph. Thes. „Videtur σιδήρια λιθουργά accipere non tam pro ferramentis ad elaborandos quam ad eximendos lapides. [Attamen] schol. expl. λαξευτήρια, scalpendis et poliendis lapidibus apta.“ Steph. ibid. Recte schol. Cf. adn. prox. — λογάδην φέροντες, cum delectu (sive selectos) comportantes, quia caedere eos non poterant. Cf. IV 31, 2. VI 66, 2. Schaefer in Steph. Thes. non selectos, sed collectos lapides vult esse; at illa interpretatio reliquo usui vocabuli, ut cum de militibus dicitur, est convenientior. Contrarium esse loquendi genus λίθοι ἐν τομῇ ἐγγώνιοι I 93, 5 adnotat Did. „Structura huius castelli, praeterquam quod minus erat, antiquissimo Cyclopiae, quae vocatur, architecturae generi similis videtur fuisse, cuius exemplum exstat in Tirynthis moenibus. Vid. Gell. Argol. tab. 14. Ibi intervalla maiorum saxorum lapillis expleta erant, quod ipsum Pyli factum esse probabile est; et mortario, quod Thuc. in partibus quibusdam operis adhibitum esse dicit, ad hos lapides solidandos opus erat, cum maiora saxa sua magnitudine et pondere firma essent.“ Arn. Cf. Puill. Bobl. l. d. p. 4 et Muell. Enchirid. Archaeolog. § 269. — καὶ ξυνετίθεσαν. De transitu a participio ad verbum finitum cf. adn. I 57, 4. — ξυμβαίνοι, i. e. ξυναρμόζοι. — καὶ τὸν πηλὸν cet. Horum

χρῆσθαι, ἀγγείων ἀπορίᾳ ἐπὶ τοῦ νώτου ἔφερον ἐγκεκυφότες τε, ὡς μάλιστα μέλλοι ἐπιμένειν, καὶ τὼ χεῖρε ἐς τοὐπίσω ξυμπλέκοντες, ὅπως μὴ ἀπο-
3 πίπτοι. παντί τε τρόπῳ ἠπείγοντο φθῆναι τοὺς Λακεδαιμονίους τὰ ἐπιμαχώτατα ἐξεργασάμενοι, πρὶν ἐπιβοηθῆσαι· τὸ γὰρ πλέον τοῦ χωρίου αὐτὸ καρτερὸν ὑπῆρχε καὶ οὐδὲν ἔδει τείχους.

1 5. Οἱ δὲ ἑορτήν τινα ἔτυχον ἄγοντες, καὶ ἅμα πυνθανόμενοι ἐν ὀλιγωρίᾳ ἐποιοῦντο, ὡς, ὅτ' ἂν ἐξέλθωσιν, ἢ οὐχ ὑπομενοῦντας σφᾶς ἢ ῥᾳδίως ληψόμενοι βίᾳ· καί τι καὶ αὐτοὺς ὁ στρατὸς ἔτι
2 ἐν ταῖς Ἀθήναις ὢν ἐπέσχε. τειχίσαντες δὲ οἱ Ἀθηναῖοι τοῦ χωρίου τὰ πρὸς ἤπειρον καὶ ἃ μάλιστα ἔδει ἐν ἡμέραις ἓξ τὸν μὲν Δημοσθένη μετὰ νεῶν πέντε αὐτοῦ φύλακα καταλείπουσι, ταῖς δὲ πλείοσι ναυσὶ τὸν ἐς τὴν Κέρκυραν πλοῦν καὶ Σικελίαν ἠπείγοντο.

αἰτίαι τῆς ὀλιγωρίας τῶν Λακεδαιμονίων. οἱ Ἀθηναῖοι τειχίσαντες ταῖς πλείοσι ναυσὶν ἀποπλέουσιν.

1 6. Οἱ δ' ἐν τῇ Ἀττικῇ ὄντες Πελοποννήσιοι ὡς ἐπύθοντο τῆς Πύλου κατειλημμένης, ἀνεχώρουν κατὰ τάχος ἐπ' οἴκου, νομίζοντες μὲν οἱ Λακεδαιμόνιοι καὶ Ἆγις ὁ βασιλεὺς οἰκεῖον σφίσι

οἱ δὲ Πελοποννήσιοι ἀναχωροῦσιν ἐκ τῆς Ἀττικῆς.

ἐνάργειαν iure laudat schol. De πηλοῦ voce cf. adn. I 93, 5. — τοῦ νώτου. De singulari cf. adn. II 52, 4. 70, 3.

§ 3. φθῆναι ... πρὶν ἐπιβοηθῆσαι. Subiectum infinitivi ἐπιβοηθῆσαι eadem attractione obiectum superioris φθῆναι factum est, de qua vid. adn. II 21, 1. — αὐτὸ καρτερόν. Antea 3, 2 φύσει καρτερόν, unde liquet, quid sit αὐτό. Cf. 69, 2. Tum οὐδέν est οὐδαμῶς.

Cap. 5. § 1. ἑορτὴν ... ἄγοντες. Hac de causa a militia abstinebant. Cf. adn. V 54, 2. — ἐν ὀλιγωρίᾳ ἐποιοῦντο. Cf. Vig. p. 282. — ὡς ... ὑπομενοῦντας. Cf. Matth. Gr. § 568, 3. Buttm. Gr. § 145 adn. 7. — ἐν ταῖς Ἀθήναις, apud Athenas. Cf. adn. III 91, 5.

§ 2. καὶ ἃ ... ἔδει. Dicit καί, quia etiam in partibus nonnullis ad mare versis munitione subita opus fuit. Cf. 13, 1 et ibi adn. — ἐν ἡμέραις ἕξ. At Diod. XII 61 ἐν εἴκοσιν ἡμέραις ἐτείχισε τὴν Πύλον, fortasse de universa munitione loquens, etsi τὰ πρὸς τὸ πέλαγος τετραμμένα etiam infra c. 9 infirmissimo muro munita reperiemus. — τὸν ... πλοῦν ... ἠπείγοντο. Cf. adn. III 2, 3.

Cap. 6. § 1. ἐπύθοντο ... κατειλημμένης. Conf. Matth. Gr. § 349 adn. 2. Krueg. Gr. § 47, 10 adn. 11. — νομίζοντες οἱ Λακεδαιμόνιοι. De nominativis cf. Matth. Gr. § 562, 1 adn. 1. Krueg. Gr. § 56, 9 adn. 1. Cf. II 54, 2. IV

τὸ περὶ τὴν Πύλον· ἅμα δὲ πρῴ ἐσβαλόντες καὶ τοῦ σίτου ἔτι χλωροῦ ὄντος ἐσπάνιζον τροφῆς τοῖς πολλοῖς, χειμών τε ἐπιγενόμενος μείζων παρὰ τὴν καθεστηκυῖαν ὥραν ἐπίεσε τὸ στράτευμα.
2 ὥστε πολλαχόθεν ξυνέβη ἀναχωρῆσαί τε θᾶσσον αὐτοὺς καὶ βραχυτάτην γενέσθαι τὴν ἐσβολὴν ταύτην· ἡμέρας γὰρ πεντεκαίδεκα ἔμειναν ἐν τῇ Ἀττικῇ.

Ἠιόνα Μενδαίων ἀποικίαν Σιμωνίδης Ἀθηναῖος μάτην αἱρεῖ.

7. Κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον Σιμωνίδης Ἀθηναίων στρατηγὸς Ἠιόνα τὴν ἐπὶ Θρᾴκης, Μενδαίων ἀποικίαν, πολεμίαν δὲ οὖσαν, ξυλλέξας Ἀθηναίους τε ὀλίγους ἐκ τῶν φρουρίων καὶ τῶν ἐκείνῃ ξυμμάχων πλῆθος προδιδομένην κατέλαβε· καὶ παραχρῆμα ἐπιβοηθησάντων Χαλκιδέων καὶ Βοττιαίων ἐξεκρούσθη τε καὶ ἀπέβαλε πολλοὺς τῶν στρατιωτῶν.

Πελοποννήσιοι παρασκευάζονται ὡς Πύλῳ

1 8. Ἀναχωρησάντων δὲ τῶν ἐκ τῆς Ἀττικῆς Πελοποννησίων οἱ Σπαρτιᾶται αὐτοὶ μὲν καὶ οἱ

Cap. 7. Ἠιόνα Aug. It. Bekk. pro vulgat. Ἠϊόνα. Et apud Harpocrat. in v. Ἠϊών, πόλις Θρᾴκης, Μενδαίων ἀποικία, litterarum ordo ι furtivum esse demonstrat. Accedit, quod in Cass. C. F. G. X. Z. α. Ἠόνα exaratur. Obstat tamen Eustath. ad Homer. Il. p. 179 Rom. ὅτι δὲ Ἠιὼν δισυλλάβως καὶ τόπος ἐστὶ Στρυμόνος, καὶ Ἠϊὼν τρισυλλάβως πόλις ἐν Χερσονήσῳ παρὰ Θουκυδίδῃ καὶ ἄλλη πρὸς τῇ Πιερίᾳ. Ceterum cf. sd. I 98, 1.

73, 4. V 81, 2. — πρῴ de anni tempore ut VII 19, 1. — τοῦ σίτου . . . ὄντος. Cf. 2, 1. — ἐσπάνιζον τροφῆς τοῖς πολλοῖς, so hatten sie für den grössten Theil des Heeres nicht hinlängliche Lebensmittel. Simillime VIII 57, 1 ἦν ἀπορῶσι πολλαῖς ναυσὶ τῆς τροφῆς. — χειμών, frigus, tempestas pluvia, hiberna. Cf. adn. III 21, 4. — παρά, ut I 28, 3, ubi cf. adn.

§ 2. πολλαχόθεν. Proprie tribus de causis, ut docent superiora.

Cap. 7. Ἠιόνα. De scriptura nominis cf. sd. Non esse Eionem Strymoniam (I 98. IV 102 sqq.) satis demonstratum est in ed. mai. I 2 p. 350 sq. Sed etiam in Chersoneso sitam et Pieriam, quas commemorat Eustath. (cf. sd.), significari iure negat Arn. Eam de qua hic agitur urbem in Chalcidica collocandam esse breviter adnotat Od. Muell. de Maced. p. 26. In ora Bisaltiae inter Bolben et Amphipolin fuisse multis probare studet Cousinery Maced. I p. 119 sqq. — Μενδαίων. De his vid. c. 123. De μέν non addito cf. sd. I 12, 3. — ἐκ τῶν φρουρίων. Quae in hac regione habebant Athenienses.

Cap. 8. § 1. τῶν ἐκ. Cf. adn.

ἐγγύτατα τῶν περιοίκων εὐθὺς ἐβοήθουν ἐπὶ τὴν Πύλον, τῶν δὲ ἄλλων Λακεδαιμονίων βραδυτέρα ἐγίγνετο ἡ ἔφοδος, ἄρτι ἀφιγμένων ἀφ' ἑτέρας
2 στρατείας. περιήγγελλον δὲ καὶ κατὰ τὴν Πελοπόννησον βοηθεῖν ὅτι τάχιστα ἐπὶ Πύλον, καὶ ἐπὶ τὰς ἐν τῇ Κερκύρᾳ ναῦς σφῶν τὰς ἑξήκοντα ἔπεμψαν, αἳ ὑπερενεχθεῖσαι τὸν Λευκαδίων ἰσθμὸν καὶ λαθοῦσαι τὰς ἐν Ζακύνθῳ Ἀττικὰς ναῦς ἀφικνοῦνται ἐπὶ Πύλον· παρῆν δὲ ἤδη καὶ ὁ πεζὸς
3 στρατός. Δημοσθένης δὲ προσπλεόντων ἔτι τῶν Πελοποννησίων ὑπεκπέμπει φθάσας δύο ναῦς ἀγγεῖλαι Εὐρυμέδοντι καὶ τοῖς ἐν ταῖς ναυσὶν ἐν Ζακύνθῳ Ἀθηναίοις παρεῖναι ὡς τοῦ χωρίου κιν-
4 δυνεύοντος. καὶ αἱ μὲν νῆες κατὰ τάχος ἔπλεον κατὰ τὰ ἐπεσταλμένα ὑπὸ Δημοσθένους· οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι παρεσκευάζοντο ὡς τῷ τειχίσματι προσβαλοῦντες κατά τε γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν, ἐλπίζοντες ῥᾳδίως αἱρήσειν οἰκοδόμημα διὰ ταχέων εἰργασμένον καὶ ἀνθρώπων ὀλίγων ἐνόντων.
5 προσδεχόμενοι δὲ καὶ τὴν ἀπὸ τῆς Ζακύνθου τῶν Ἀττικῶν νεῶν βοήθειαν ἐν νῷ εἶχον, ἢν

προσβαλοῦντες κατά τε γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν καὶ ὁπλίτας διαβιβάζουσιν ἐς Σφακτηρίαν.

Cap. 8. § 1. *στρατείας*. In libris mss. *στρατιᾶς*. Cf. ad. I 9, 3.

§ 5. *τῆς Ζακύνθου*. *Τῆς* om. It. Vat. M. H.; sed postquam haec insula bis § 2 et 3 nominata est, articulum additum malumus. Cf. c. 18.

I 8, 2. — *τῶν περιοίκων*. Cf. adn. I 101, 2. — *τῶν δὲ ἄλλων*, i. e. *τῶν μὴ ἐγγύτατα οἰκούντων*.

§ 2. *περιήγγελλον*. Cf. adn. I 116, 1. II 10, 1. — *τὰς ἐν . . . τὰς ἑξήκοντα*. Cf. c. 2 et de *σφῶν* adn. I 25, 2. „Diod., ut videtur, *τεσσαράκοντα πέντε* XII 61." Wass. Et infra 11, 2 apud ipsum Thuc. quadraginta tres commemorantur. De quo dissensu cf. adn. 11, 2. — *ὑπερενεχθεῖσαι τὸν . . . ἰσθμόν*. De re vid. adn. III 15, 1, de Leucadiorum isthmo adn. III 81, 1. — *τὰς ἐν Ζακύνθῳ . . . ναῦς*. De Eurymedontis et Sophoclis classe agi et docet Bloomf. cl. c. 13 et apparet clarissime ex § 8. — *ὁ πεζὸς στρατός*. *Μύριοι καὶ δισχίλιοι* teste Diod.

§ 4. *αἱ νῆες . . . ἔπλεον*. Naves iter faciebant, dum proxima geruntur. Sunt igitur naves duae ad arcessendam classem missae, non ipsa classis. — *τὰ ἐπεσταλμένα*, mandata.

§ 5. *τὴν βοήθειαν*. „Sententia huius loci est Peloponnesios exspectasse et praevidisse Atti-

ἄρα μὴ πρότερον ἔλθωσι, καὶ τοὺς ἔσπλους τοῦ λιμένος ἐμφράξαι, ὅπως μὴ ᾖ τοῖς Ἀθηναίοις ἐφορμίσασθαι ἐς αὐτόν. ἡ γὰρ νῆσος ἡ Σφακτη- 6 ρία καλουμένη τόν τε λιμένα, παρατείνουσα καὶ ἐγγὺς ἐπικειμένη, ἐχυρὸν ποιεῖ καὶ τοὺς ἔσπλους στενούς, τῇ μὲν δυοῖν νεοῖν διάπλουν κατὰ τὸ τείχισμα τῶν Ἀθηναίων καὶ τὴν Πύλον, τῇ δὲ πρὸς τὴν ἄλλην ἤπειρον ὀκτὼ ἢ ἐννέα· ὑλώδης τε καὶ ἀτριβὴς πᾶσα ὑπ' ἐρημίας ἦν καὶ μέγεθος

cam classem utpote amicam auxilio venturam Atheniensibus, qui Pyli erant." Duk. — καὶ τοὺς ἔσπλους ... ἐμφράξαι. Καί, i. e. praeterquam quod impetus facerent.

§ 6. ἡ νῆσος ἡ Σφακτηρία. Haec ab aliis scriptoribus Σφαγία dicitur. Vid. Gottleb. ad Plat. Menex. c. 30. Tres Sphagias ante Pylum iacere affirmat Plin. Hist. nat. IV 12, 55. Duas tantum agnoscit Muell. Dor. II p. 455. Numerum non definit Xen. Hist. VI 2, 31. Tertia praeter Sphacteriam seu Sparicam (Avarini insulam) et eam, quae hodie Paree vocatur, potest esse Kilonaki inter Sphacteriam et continentem medio in sinu Avarini sita. Cf. Bursian. Geogr. II p. 176, 1. — παρατείνουσα. De vi huius verbi intransitiva cf. Herod. I 203, de re Paus. IV 36, 4. Diod. l. d. Strab. 359. — τῇ μὲν ... ὀκτὼ ἢ ἐννέα. „Australis introitus certe plus 1200 cubitos Britannicos [yards, quorum singuli ternos pedes aequant,] latus est (ex recenti quadam dimensione adeo amplius 1400 cubiti dicuntur esse), septentrionalis circiter 150. Quorum numerorum ratio non consentit, ac si septentrionalem introitum normam comparationis vellemus esse, veteribus triremibus spatium ducenorum vel trecenorum pedum, ut [aequatis frontibus] moverentur, opus erat, id quod credi non potest." Leak. Pelop. I p. 415 sq., qui a Thucydide portus ostii latitudinem non visam aut accurate examinatam esse suspicatur. Bloomf. in numeris ὀκτώ et ἐννέα a librariis erratum, Arn. Sphacteriam et Pylum omnino non esse Sparicam et Avarinum veterem con[...]it. At ex hodierno statu nihil certi concludi posse, cum locorum natura mutationem subierit, dicit Curtius Pelop. II p. 179 sq. Contra Bursian. Geogr. II p. 176, 2 hoc in septentrionali tantum introitu factum esse contendit, ceteroqui scriptoris errorem statuendum esse, qui ipse haec loca non spectaverit. Cf. paulo post et 13, 4 adn. — ὑλώδης cet. Cf. 29, 3. — μέγεθος ... πεντεκαίδεκα σταδίους. Μέγεθος hic longitudinem, non circuitum esse docent Stanhop. Plataear. planit. p. 95. Bloomf. Arn., hic, si de Sphagia seu Sparica agatur. Sed idem, quoniam re vera haec insula in longitudinem amplius duobus miliariis geographicis et dimidio pateat, multo plura quam quindecim stadia effici et ea quoque de causa hanc insulam intellegi vix posse addit, sed suspicatur esse nunc Vetus Castrum Avarini. Longitudo tamen insulae ab aliis aliter definitur; nam Bellino teste apud St. Vincentium in parte physica eius libri, qui inscribitur „Expédition scientifique de Morée", p. 50 est multo minor („d'une lieue et un quart"). Cf. etiam Stanhop. l. d. Curtius l. d. insulam pro Thucy-

7 περὶ πεντεκαίδεκα σταδίους μάλιστα. τοὺς μὲν
οὖν ἔσπλους ταῖς ναυσὶν ἀντιπρῴροις βύζην κλῄ-
σειν ἔμελλον· τὴν δὲ νῆσον ταύτην φοβούμενοι
μὴ ἐξ αὐτῆς τὸν πόλεμον σφίσι ποιῶνται, ὁπλί-
τας διεβίβασαν ἐς αὐτὴν καὶ παρὰ τὴν ἤπειρον
8 ἄλλους ἔταξαν· οὕτω γὰρ τοῖς Ἀθηναίοις τήν τε
νῆσον πολεμίαν ἔσεσθαι τήν τε ἤπειρον ἀπόβασιν
οὐκ ἔχουσαν (τὰ γὰρ αὐτῆς τῆς Πύλου ἔξω τοῦ
ἔσπλου πρὸς τὸ πέλαγος ἀλίμενα ὄντα οὐχ ἕξειν
ὅθεν ὁρμώμενοι ὠφελήσουσι τοὺς αὐτῶν), σφεῖς
δὲ ἄνευ τε ναυμαχίας καὶ κινδύνου ἐκπολιορκή-
σειν τὸ χωρίον κατὰ τὸ εἰκός, σίτου τε οὐκ ἐνόν-
9 τος καὶ δι' ὀλίγης παρασκευῆς κατειλημμένον. ὡς
δ' ἐδόκει αὐτοῖς ταῦτα, καὶ διεβίβαζον ἐς τὴν
νῆσον τοὺς ὁπλίτας ἀποκληρώσαντες ἀπὸ πάντων
τῶν λόχων. καὶ διέβησαν μὲν καὶ ἄλλοι πρότε-

§ 8. τοὺς αὐτῶν. In optimis libris mss. τοὺς αὐτῶν. Cf adn. I 17, 1.

κατειλημμένον codd. praeter Lugd. M. Y. b., qui προκατειλημμένον habent. Ceterum cf. adn.

didis ratione novem fere stadiis nunc maiorem esse docet eamque discrepantiam a loci mutatione repetit. Bursian. vero l. d. hic quoque scriptoris errorem statuit. — περὶ . . . μάλιστα. Haec ita inter se coniuncta sunt, ut ὀλίγου ἐς IV 124, 1, ἐς διακοσίους τινάς VIII 21. Cf. ibi adn. et Xen. Cyr. II 1, 6. Simillime Plat. Crit. 112 e περὶ δύο μάλιστα ὄντας μυριάδας. Cf. adn. I 13, 3.

§ 7. ἀντιπρῴροις, i. e. ὥστε εἶναι ἀντιπρῴρους, στήσαντες αὐτὰς ἀντιπρῴρους. Cf. Diod. c. 61. Contra τριήρεσι πλαγίαις simili consilio usi sunt Syracusani VII 59. — τὴν νῆσον . . . ἐξ αὐτῆς. De hoc attractionis genere cf. adn. II 42, 4.

§ 8. ἔσεσθαι. Ad hunc infinitivum et eos, qui secuntur, e superiore φοβούμενοι repete ἐνόμιζον. Cf. adn. 3, 2. — τὰ γὰρ . . . ἕξειν. Nam ipsius Pyli oram, cum excepto portus introitu, quatenus altum spectaret, importuosa esset, non habituram (praebituram) esse (quidquam). Portus Pyli habebat quidem introitum ab alto (ostium septentrionale § 6 adn.), sed ipse in sinum (Avarini) spectabat. Cf. adn. 13, 1. — δι' ὀλίγης κατειλημμένον. „Cum non sat diu occupatum esset, ut bene munitum esse posset." Dobr. Molestissimum est servata codd. scriptura κατειλημμένον in tanta vicinia ipsius nominis αὐτοῦ (τοῦ χωρίου) subaudire (cf. II 8, 4. IV 41, 4), praesertim cum genetivus σίτου praecesserit. Quare recepimus Dobraei emendationem. Cf. 20, 3.

§ 9. καὶ διεβίβαζον. De καί cf. adn. II 98, 4. — ἀπὸ πάντων τῶν λόχων. Hos

ρον κατὰ διαδοχήν, οἱ δὲ τελευταῖοι καὶ ἐγκαταληφθέντες εἴκοσι καὶ τετρακόσιοι ἦσαν, καὶ Εἵλωτες οἱ περὶ αὐτούς· ἦρχε δὲ αὐτῶν Ἐπιτάδας ὁ Μολόβρου.

Δημοσθένης δὲ ὁ ἐν Πύλῳ φρούραρχος ἀντιπαρασκευάζεται.

9. Δημοσθένης δὲ ὁρῶν τοὺς Λακεδαιμονίους 1
μέλλοντας προσβάλλειν ναυσί τε ἅμα καὶ πεζῷ, παρεσκευάζετο καὶ αὐτός, καὶ τὰς τριήρεις αἳ περιῆσαν αὐτῷ ἀπὸ τῶν καταλειφθεισῶν ἀνασπάσας ὑπὸ τὸ τείχισμα προσεσταύρωσε, καὶ τοὺς ναύτας

§ 9. ἐγκαταλειφθέντες It. Vat. M. Cf. adn..
Μολόβρου. Μολοβροῦ Cass. Aug. Ven. It. Vat. al. Sed vulgata ad proprium ab appellativo distinguendum videtur servanda. Ceterum cf. de hoc nomine Boeckh. Corp. Inscript. I p. 698.
Cap. 9. § 1. αἵπερ ἦσαν codd. Cf. adn.

quinque fuisse male dicit schol. ad h. l., quocum conf. schol. Aristoph. Lysistr. 454. Septem praeter Sciritas pugnasse audiemus V 68, 3. Cf. de omni re Muell. Dor. II p. 233. Thirlw. Hist. Gr. vol. I extr. Haas. ad Xen. de Rep. Laced. p. 204. — ἐγκαταληφθέντες, illic deprehensi, Haas. Si ita intellegitur, concidunt dubitationes Kruegeri, qui vulgatum ἐγκαταλειφθέντες tuitus est ad Dion. p. 296 et contra Goellerum in Comment. antiqu. stud. a. 1842 m. Febr. p. 98. — εἴκοσι καὶ τετρακόσιοι. Idem repetitur 38, 5. Cf. Plut. Nic. c. 7. — Εἵλωτες οἱ περὶ αὐτούς. Horum numerum fortasse ex eis, quae de pugna Plataeensi Herodot. IX 28 legantur, definiri posse existimat Dukas. Cf. Mor. ad Isocr. Pan. c. 25. At qui apud Herodotum commemorantur, erant levis armaturae milites; qui autem in Sphacteria erant, eos famulos fuisse Spartiatarum et inde, quod c. 16 θεραπόντων mentio fit, et quod c. 34 sqq. nihil de levis armaturae militibus et auxilio, quod Helotae Spartiatis tulerint, legitur, perspicuum est. Cf. etiam Visch. Mus. Helvet. I p. 393 adn.

Cap. 9. § 1. τὰς τριήρεις. Tres. Cf. 5, 2. 8, 3. — αἳ περιῆσαν. Recepimus Classeni emendationem, quod significandae sunt naves, quae de relictis (5, 2) superant, postquam duae Zacynthum missae sunt (8, 3). Cum hae quoque in relictarum numero essent, non sufficiebat dicere illas ex relictis fuisse. — προσεσταύρωσε. Προεσταύρωσε coniecit Bloomf. comparans VI 75, 1 al. et de re Herod. IX 97 τάς τε νέας ἀνείρυσαν καὶ περιεβάλοντο ἕρκος καὶ λίθων καὶ ξύλων, δένδρεα ἐκκόψαντες ἥμερα, καὶ σκόλοπας περὶ τὸ ἕρκος κατέπηξαν. In Stephani Thesauro exemplis antiquioribus verbo προσσταυροῦν carentibus t. I p. 1805 e Thuc. l. IV excitatur προσσταυροῦσι τὰς ναῦς, quod non potest nisi huc spectare. Interpretatur auctor vallis seu palis (in terram) depactis praemunire, quod alibi (VII 25, 5) σταυροὺς πρὸ τῶν νεῶν καταπηγνύναι Thuc. dicat. Sed ipsae quoque naves pro munimento videntur fuisse, cui firmandi causa vallum adiecerunt. Huic interpretationi favet Appian. Bell. civ. V 33 τὰς τάφρους προσεσταύρουν. — τοὺς ναύ-

ἐξ αὐτῶν ὥπλισεν ἀσπίσι τε φαύλαις καὶ οἰσυΐναις ταῖς πολλαῖς** · οὐ γὰρ ἦν ὅπλα ἐν χωρίῳ ἐρήμῳ πορίσασθαι, ἀλλὰ καὶ ταῦτα ἐκ λῃστρικῆς Μεσσηνίων τριακοντόρου καὶ κέλητος ἔλαβον, οἳ ἔτυχον παραγενόμενοι. ὁπλῖταί τε τῶν Μεσσηνίων τούτων ὡς τεσσαράκοντα ἐγένοντο, οἷς ἐχρῆτο μετὰ τῶν
2 ἄλλων. τοὺς μὲν οὖν πολλοὺς τῶν τε ἀόπλων καὶ ὡπλισμένων ἐπὶ τὰ τετειχισμένα μάλιστα καὶ ἐχυρὰ τοῦ χωρίου πρὸς τὴν ἤπειρον ἔταξε, προειπὼν ἀμύνασθαι τὸν πεζόν, ἢν προσβάλῃ · αὐτὸς δὲ ἀπολεξάμενος ἐκ πάντων ἑξήκοντα ὁπλίτας καὶ

§ 2. προσβάλλη Vat. Aug. Cass. Cl. Mosqu. Ven.

τας, remiges, non classiarios, qui iam erant armati. Cf. VII 1, 3. VIII 17, 1. Liv. XXVI 17. — ἀσπίσι τε. Non possunt τε — καί particulis iuncta esse φαύλαις et οἰσυΐναις et frustra ad tuendam hanc enodandae difficultatis rationem III 56, 3. IV 115, 1 afferuntur, ubi vide adn. Neque magis probabile est remiges eis solis armis instructos esse, quae ad arcenda, non ad infligenda vulnera idonea essent. Quare lacuna statuenda est. Excidisse potest καὶ ἀκοντίοις. — οἰσυΐναις. De his clipeis salignis et aliis vimineis, antiquissimis et in Asia usitatissimis, vide Bloomf. et Herm. ad Luci. de Hist. conscr. p. 153. — ὅπλα sunt gravis armaturae. Cf. VI 72, 4. VIII 97, 1. Quibus qui non instructi sunt infra ἄοπλοι vocantur. — λῃστρικῆς. Non verbo piratica, sed praedatoria reddi iubet Bloomf. Haec tamen apud veteres parum distinguuntur; Livius certe easdem naves et piraticas et praedatorias vocat XXXIV 32. 36. Ceterum cf. adn. III 51, 2. — κέλητος. Μικρὸν καὶ στενὸν πλοῖον explicat schol. Cf. IV 120, 2. VIII 38, 1 atque de deminutivo I 53, 1. — οἳ ἔτυχον παραγενόμενοι. Eo non forte delati sunt, sed praedandi consilio advenerunt, postquam Athenienses ibi consedise cognoverunt (cf. 41, 2); sed adventus eorum tum accidit, cum Athenienses eorum auxilio uti possent. Neque cogitari potest casu quodam tantam armorum copiam (remiges quadringenti fere fuerunt. Cf. Boeckh. Oec. civ. I p. 388) in Messeniorum navibus fuisse, sed ea in Demosthenis usum videntur comparasse. Haud facile Classeno credas unam navem (sic enim τριακοντόρου καὶ κέλητος intellegit) eamque parvam praeter hoc armorum onus quadraginta milites gravis armaturae capere potuisse. — ὁπλῖται τῶν Μεσσηνίων. Σφενδονήτας Messeniorum duce Comone apud Sphacteriam opem tulisse Atheniensibus dicit Paus. IV 26.

§ 2. ἐπὶ τὰ τετειχισμένα . . . τὴν ἤπειρον, ubi locus maxime munitus et tutus erat, (id est) ad continentem versus. — ἐχυρά Thuc. videtur addidisse, quia haec pars non solum manu, sed etiam natura (cf. 3, 2. 4, 3) munita erat; nam opera etiam τὰ κατὰ τὸν λιμένα munitissima erant.

τοξότας ὀλίγους ἐχώρει ἔξω τοῦ τείχους ἐπὶ τὴν
θάλασσαν, ᾗ μάλιστα ἐκείνους προσεδέχετο πει-
ράσειν ἀποβαίνειν ἐς χωρία μὲν χαλεπὰ καὶ πετρώδη
πρὸς τὸ πέλαγος τετραμμένα, σφίσι δὲ τοῦ τείχους
ταύτῃ ἀσθενεστάτου ὄντος ἐπισπάσεσθαι αὐτοὺς
ἡγεῖτο [προθυμήσεσθαι]· οὔτε γὰρ αὐτοὶ ἐλπίζοντές 3
ποτε ναυσὶ κρατηθήσεσθαι οὐκ ἰσχυρὸν ἐτείχιζον,
ἐκείνοις τε βιαζομένοις τὴν ἀπόβασιν ἁλώσιμον
τὸ χωρίον γίγνεσθαι. κατὰ τοῦτο οὖν πρὸς αὐτὴν 4
τὴν θάλασσαν χωρήσας ἔταξε τοὺς ὁπλίτας ὡς
εἴρξων, ἢν δύνηται, καὶ παρεκελεύσατο τοιάδε.

ἐπισπάσασθαι codd. praeter D., qui ἐπισπᾶσθαι habet. Cf. adn.

Cf. 13, 1. — ἔξω τοῦ τείχους. Munitio igitur non usque ad ipsam oram maris pertinebat. — πρὸς τὸ πέλαγος. Distinguitur a superiore θάλασσα. Cf. adn. 8, 8. 13, 1. — ἐπισπάσεσθαι ... [προθυμήσεσθαι]. Quod in codd. vulgatur sic interpretatur Stephanus: putabat fore, ut hoc eos ad audendum aliquid alliceret, eumque secutus est Class. Sed neque nudus infin. aoristi futuri vim habet (cf. Stahl. Quaest. gram. p. 2 sqq.) neque ex ἐπισπᾶσθαι verbo infinitivus futuri suspensus esse potest (cf. l. d. p. 8 sq.). Praeterea durissimum est ex genetivo absoluto accusativum subiecti repetere. Cur enim Thucydidem scribere noluisse credamus quod maxime in promptu erat τὸ τεῖχος ταύτῃ ἀσθενέστατον ὄν? Quarum difficultatum duas tollit Bloomf. coniectura ἐπισπάσεσθαι, ut medii futurum positum sit pro futuro passivo; remanet infin. futuri προθυμήσεσθαι contra grammaticae leges ex verbo ἐπισπᾶσθαι aptus. Neque magis licet ἐπισπάσεσθαι e verbo προθυμεῖσθαι suspendere. Ac ne sana quidem sententia sic evadit. Nemo enim contendere potest, ut alliciatur, quoniam illud proprio, hoc alieno studio fit. Quam repugnantiam effugere voluerunt vertentes paratos fore, quae debilior notio a verbo προθυμεῖσθαι aliena est. Cum autem restituto ἐπισπάσεσθαι omnia recte se habeant, modo προθυμήσεσθαι omiseris, hoc Dobraeum secuti pro illius interpretamento habemus. Verte igitur: ubi, cum murus hic ipsis infirmissimus esset, fore putabat ut allicerentur. Madvig., qui in Adv. crit. I p. 318 ἐπιβήσεσθαι ... προθυμήσεσθαι coniecit, exempla infinitivi fut. ex προθυμεῖσθαι verbo pendentis afferre debebat. Cf. Stahl. l. d. p. 8 sq.

§ 3. οὔτε γὰρ ... γίγνεσθαι. Non enim firmius (illam partem) muniverant, existimantes neque se umquam navibus devictum iri et ab illis, si per vim in terram escenderent, castellum facile capi posse. Ita bene Haack. „Recte dici potest βιάζεσθαί τι, ut IV 9, 3. 11, 4 τὴν ἀπόβασιν, ibid. 36, 1 τὴν ἔφοδον, VII 22, 2 τὸν ἔσπλουν, 70, 7 τὸν ἔκπλουν.“ Duk. ad VII 69, 4. De ἐλπίζ. vid. adn. I 1, 1. De inf. praes. γίγνεσθαι cf. adn. III 92, 4.

§ 4. κατὰ τοῦτο, hac ratione, sive ea de causa. Cf. V 65, 3. VIII 5, 5. 66, 4. Aristoph. Nub. 239. Pac. 192. Av. 916.

1 10. „Ἄνδρες οἱ ξυναράμενοι τοῦδε τοῦ κινδύνου, μηδεὶς ὑμῶν ἐν τῇ τοιᾷδε ἀνάγκῃ ξυνετὸς βουλέσθω δοκεῖν εἶναι, ἐκλογιζόμενος ἅπαν τὸ περιεστὸς ἡμᾶς δεινόν, μᾶλλον ἢ ἀπερισκέπτως εὔελπις ὁμόσε χωρῆσαι τοῖς ἐναντίοις <ὡς> καὶ ἐκ τούτων ἂν περιγενόμενος. ὅσα γὰρ ἐς ἀνάγκην ἀφῖκται ὥσπερ τάδε, λογισμὸν ἥκιστα ἐνδεχόμενα
2 κινδύνου τοῦ ταχίστου προσδεῖται. ἐγὼ δὲ καὶ τὰ πλείω ὁρῶ πρὸς ἡμῶν ὄντα, ἢν ἐθέλωμέν τε

λόγος αὐτοῦ, ᾧ παρακελεύεται τοῖς στρατιώταις.

Cap. 10. § 1. περιεστώς m., sed Pal. Gr. Laur. α. Bekk. περιεστός. Ita taciti quidem apud Bekk. in edit. stereot. Aug. It. Vat.; sed in duobus postremis certe ita non legi maioribus eiusdem viri exemplis videtur demonstrari. Ceterum cf. sd. III 9, 1.

μᾶλλον ἤ Pal. Marc., sed ἤ om. Cass. Aug. Cl. It. Vat. M. Gr. Lugd. Laur. E. m., et δέ pro eo praebent Ven. F. C. Reg. W. X. Y. Z. al.

χωρῆσαι. χωρήσας Cl. F. H. C. I. Laur. Z. al., quod placuit Reiskio et Arn. Sed cf. ed. mai.

Cap. 10. § 1. Ἄνδρες οἱ cet. De nominat. cf. Krueg. Gr. § 45, 2 adn. 7. — ξυναράμενοι ... κινδύνου. Cf. Matth. Gr. § 325, 1 et infra V 28, 2. Ξυναίρεσθαι κίνδυνον legimus II 71, 2. — ἐκλογιζόμενος. Non differre a simplici, nisi quod paulo gravius est, apparet ex I 70, 1. 80, 2. II 40, 3. — μᾶλλον ἤ. Qui μᾶλλον δέ praeferunt, repetunt ex superioribus βουλέσθω ἕκαστος, posterius ex contrario μηδείς. Cf. Krueg. ad Dion. p. 116 interpr. Tac. Histor. II 52. Matth. Gr. § 562 adn. 2 et § 634, 3. Sed aliter μᾶλλον δέ dictum est 83, 5. III 82, 2; contrá simillime atque hic μᾶλλον ἤ post negationem legitur I 73, 3. 91, 2. III 46, 4. IV 62, 2. 78, 3. V 110, 2. VII 19, 5. 25, 9. 36, 3. 48, 4. 67, 4. 69, 3. 81, 5. VIII 8, 3. 48, 5. 91, 2. — ἀπερισκέπτως, inconsulto, i. e. periculis non reputatis. — καὶ ἐκ τούτων ἂν περιγενόμενος, i. e. ἐκεῖ, εἰ ὁμόσε χωρήσειε, καὶ ἐκ τούτων ἂν περιγένοιτο. De ἄν cf. adn. III 87, 4. Περιγίγνεσθαι ἔκ τινος, evadere seu emergere e re, iam I 141, 5. II 49, 7 lectum esse adnotat Bloomf. Cum causa adiungatur, qua confisi milites hostibus obviam ire iubentur, patet haec verba ad illorum cogitationem referenda esse pariter atque supra vetantur instans periculum reputantes cauti esse. Quare ὡς addendum erat. Hoc confirmat Dio Cass. fragm. 55, 7 αἱ μὲν γὰρ εὐπραγίαι σφάλλουσιν ἔστιν ὅτε τοὺς ἀπερισκέπτως τι δι' αὐτὰς ἐλπίσαντας ὡς καὶ αὖθις κρατήσοντας, qui hunc locum ante oculos videtur habuisse. — κινδύνου ... προσδεῖται, periclitatione celerrima opus habent, Steph.

§ 2. πρὸς ἡμῶν ὄντα] ἡμῖν σύμμαχα καὶ ὠφέλιμα ὄντα. Cf. adn. II 86, 5. — ἐθέλωμέν τε. Pro τε nonnulli frustra γε scribi iusserunt. Cf. adn. I 16 et cogita in proximis plenam orationem esse καὶ ἢν ἐθέλωμεν. Cf. adn. III 56, 3. —

μεῖναι καὶ μὴ τῷ πλήθει αὐτῶν καταπλαγέντες
τα υπάρχοντα ἡμῖν κρείσσω καταπροδοῦναι. τοῦ 3
τε γὰρ χωρίου τὸ δυσέμβατον ἡμέτερον νομίζω,
ὃ μενόντων μὲν ἡμῶν ξύμμαχον γίγνεται, ὑπο-
χωρήσασι δὲ καίπερ χαλεπὸν ὂν εὔπορον ἔσται

§ 3. ὃ abest a libris mss. paene omnibus, sed legitur etiam apud Dionys. p. 801. Nisi corruptela hic statuenda est (cf. adn.), eo carere non possumus. Cf. adn. III 37, 2. Omissionem quidem eius, si deinde *μενόντων μέν* ex Pal. et Dionys. scripseris (reliqui codd. *μέν* om.), excusari posse putat Arn. in ed. 2, quod ita hoc enuntiatum simile foret alteri I 40, 4; sed ibi *γε* sententias iungit. Cf. adn. III 63, 2. Hofmanus deleto ὃ sic interpungens: *τὸ δυσέμβατον ἡμέτερον, νομίζω, μενόντων ἡμῶν ξύμμαχον γίγνεται*, nec *νομίζω*, ut *δοκῶ* et *οἶμαι* (cf. Matth. Gr. § 630 g), medio sermoni interponi demonstravit et *ἡμέτερον* cum verbis *μενόντων ἡμῶν ξύμμαχον* iunctum inutile fieri parum perpendit.

τῷ πλήθει . . . καταπλαγέντες. Haec propter dativum frustra a Dion. Hal. p. 800 reprehensa sunt. Cf. I 81, 6. III 113, 5. V 65, 5. VI 34, 6. Krueg. Gr. § 46, 10 adn. 1.

§ 3. *τοῦ τε γὰρ χωρίου . . . νομίζω.* His postea respondent verba *τό τε πλῆθος . . . φοβεῖσθαι.* Quoniam enim *τὰ ὑπάρχοντα κρείσσω* plurali numero praecesserunt, plura commoda sequantur necesse est. Secundum haec igitur interpunctionem loci constituimus. — *δυσέμβατον.* Cum de escensionis et accessus difficultate agatur, *δυσέκβατον* aut *δυσεπίβατον* forsitan scriptum malis, sed *δυσέμβατον* fere idem atque hoc videtur valere. — *ὑποχωρήσασι δὲ . . . ἔσται*] *ὑποχωρησάντων δὲ* [*ἡμῶν*], *καίπερ δυσέμβατον ὄν, εὐεπίβατον γενήσεται τοῖς Λακεδαιμονίοις.* Schol. Hanc debere esse sententiam omnes interpretes inter se consentiunt, sed dativum *ὑποχωρήσασι* quomodo explicent non habent. Dionys., qui p. 801 praeter praesentis *γίγνεται* futuro *ἔσται* respondentis inconcinnitatem (de qua cf. adn. III 92, 4) dativum *ὑποχωρήσασι* vituperat, pro quo genetivus convenientior fuerit, haec tria vocabula in suo libro habuisse patet. Quid praeterea legerit, ex allatis apud eum Thucydidis verbis satis certo cognosci nequit (cf. adn. III 82, 1. 4). Omnia sic a Thucydide profecta esse aegre nobis persuademus, sed hic vetustissimum esse mendum suspicamur, cui cum certa fide sanando impares simus. Vix enim Class. cuiquam probaverit hic dativum ex similitudine eorum, qui I 10, 5. 24, 1. II 62, 3. IV 56, 1. 120, 2 leguntur, explicari posse. Ac ne in superioribus quidem omnia recte se habere iudicamus. Male enim pro videndi (*ὁρῶ*) causa opinio (*νομίζω*) infertur, quippe quae minus certam cognitionem efficiat. Deinde non solum nimiam verbositatem sententiae *ἡμέτερον νομίζω ὃ μενόντων μὲν ἡμῶν ξύμμαχον γίγνεται* iure incusaveris, sed etiam quod loci difficultatem illis commodo esse (nam *ἡμέτερον* idem valere putatur atque *πρὸς ἡμῶν*) ita exponitur, ut hoc cum exceptione quadam (*μενόντων μὲν ἡμῶν*) fieri dicatur. Minus enim sic explicatur quam propositum est. Omnes offensiones sublatae essent, si scriptum foret *τοῦ τε*

μηδενὸς κωλύοντος καὶ τὸν πολέμιον δεινότερον
ἕξομεν μὴ ῥᾳδίως αὐτῷ πάλιν οὔσης τῆς ἀναχω-
ρήσεως, ἤν καὶ ὑφ' ἡμῶν βιάζηται (ἐπὶ γὰρ ταῖς
ναυσὶ ῥᾷστοί εἰσιν ἀμύνεσθαι, ἀποβάντες δὲ ἐν
4 τῷ ἴσῳ ἤδη), τό τε πλῆθος αὐτῶν οὐκ ἄγαν δεῖ
φοβεῖσθαι· κατ' ὀλίγον γὰρ μαχεῖται καίπερ πολὺ
ὂν ἀπορίᾳ τῆς προσορμίσεως, καὶ οὐκ ἐν γῇ
στρατός ἐστιν ἐκ τοῦ ὁμοίου μείζων, ἀλλ' ἀπὸ
νεῶν, αἷς πολλὰ τὰ καίρια δεῖ ἐν τῇ θαλάσσῃ

ῥᾳδίως Cass. Aug. Cl. Pal. Vat. M. H. Gr. B. Vulgo et Bekk. ῥᾳδίας. Cf. adn.

γὰρ χωρίον τὸ δυσέμβατον [ἡμέτερον νομίζω ὃ] μενόντων μὲν ἡμῶν ξύμμαχον γίγνεται, ὑποχωρήσασι δὲ χαλεπόν (καὶ γὰρ εὔπορον ἔσται . . . ἤδη), τό τε πλῆθος κ. τ. λ., de quo emendandi conatu cf. Mus. Rhen. XXII p. 143. Lacunam post ὑποχωρήσασι δέ statuit Herwerd. Stud. Thuc. p. 50, quam verbis ἐναντίον· ἐκείνοις γὰρ explet. — τὸν πολέμιον. „Dionysius Hal. [p. 798] inter ea, quae Thucydidi peculiaria sunt, hoc quoque recenset, quod singularibus pro pluralibus utitur, ut ὁ πολέμιος pro οἱ πολέμιοι, ὁ Συρακόσιος, ὁ Ἀθηναῖος [VI 78] pro οἱ Συρακόσιοι, οἱ Ἀθηναῖοι. Sed H. Stephanus . . . hoc Thucydidi peculiare esse negat et alios quoque scriptores Graecos eorumque imitatione Latinos ita loqui ostendit.“ Duk. Cf. Krueg. Gr. § 44, 1 adn. 2. Apud Latinos saepe sic legi nomen hostis notissimum est. Cf. Drak. ad Liv. V 50. Nec aliter nos utimur vocabulo der Feind, quod idem fit in aliis linguis recentioribus. — μὴ ῥᾳδίως . . . οὔσης τῆς ἀναχωρήσεως. Similiter Sal. Iug. 94 uti prospectus nisusque per saxa *facilius* foret. Cf. VII 4, 4 ῥᾷον αὐτῷ ἐφαίνετο ἡ ἐσκομιδὴ τῶν ἐπιτηδείων ἔσεσθαι, 28, 1 ἥ τε τῶν ἐπιτηδείων κομιδὴ . . . διὰ τῆς Δεκελείας θᾶσσον οὖσα, Bernh. Synt. p. 337. adn. III 80, 2. — ἢν καί, si etiam, si insuper. — ἐπὶ γὰρ . . . ἴσῳ ἤδη. Sententiarum cohaerentia haec est: Hostem propterea, quod, si a nobis urgeatur, facile se recipere non poterit, acrius pugnantem habebimus. (Et acrius pugnare poterit, seu Neque hoc mirum est.) Etenim quamquam, quamdiu in navibus sunt, facillime propulsari possunt, in terram egressi nobis iam pares futuri sunt.

§ 4. κατ' ὀλίγον, distributive: immer nur in geringer Zahl. Cf. V 9, 2. VI 34, 4. — καὶ οὐκ ἐν γῇ . . . νεῶν. Στρατός articulo carens praedicatum est, ad quod aut ex superioribus τὸ πλῆθος αὐτῶν aut ex ipso praedicato subiectum ὁ στρατὸς αὐτῶν repetendum. „Optime Heilm. vim verborum definit: ac non in terra est exercitus, ubi [rectius qui] sit ex aequo [in aequa condicione], seu cum cetera sint paria, maior, sed in navibus.“ Kistem. De verbis ἐκ τοῦ ὁμοίου cf. adn. II 62, 5, de ἀπό praepositione Matth. Gr. § 573 p. 1328. — αἷς . . . ξυμβαίνειν, quibus mul-

ξυμβῆναι. ὥστε τὰς τούτων ἀπορίας ἀντιπάλους ἡγοῦμαι τῷ ἡμετέρῳ πλήθει, καὶ ἅμα ἀξιῶ ὑμᾶς, Ἀθηναίους ὄντας καὶ ἐπισταμένους ἐμπειρίᾳ τὴν ναυτικὴν ἐπ' ἄλλους ἀπόβασιν ὅτι, εἴ τις ὑπομένοι καὶ μὴ φόβῳ ῥοθίου καὶ νεῶν δεινότητος κατάπλου ὑποχωροίη, οὐκ ἄν ποτε βιάζοιτο, καὶ αὐτοὺς νῦν μεῖναί τε καὶ ἀμυνομένους παρ' αὐτὴν τὴν ῥαχίαν σῴζειν ἡμᾶς τε αὐτοὺς καὶ τὸ χωρίον."

οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐκ τε γῆς καὶ ἐκ θαλάσσης προσβάλλου-

11. *Τοσαῦτα τοῦ Δημοσθένους παρακελευσα-* 1
μένου οἱ Ἀθηναῖοι ἐθάρσησάν τε μᾶλλον καὶ ἐπι-
καταβάντες ἐτάξαντο παρ' αὐτὴν τὴν θάλασσαν.
οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι ἄραντες τῷ τε κατὰ γῆν 2

tae opportunitates in mari contingant est necesse. Port. Cogita: ut propositum assequantur, vel simile enuntiatum. Cf. schol. *αἷστισι ναυσὶ πολλῶν χρεία τῶν ἐπιτηδείων, οἷον ἀνέμου καὶ χωρίων φιλανθρώπων καὶ εἰρεσίας εὐκαίρου, ἵνα δυνηθῶσιν ἀντιταχθῆναι τοῖς ἐν τῇ γῇ.* Nam *καίρια* valere posse casus, periculosa, dicendi genere *καιρία πληγή* non videtur demonstrari. Atque quominus hanc vim vocabulo tribuamus, *δεῖ* obstat.

§ 5. *ἀντιπάλους.* Cf. adn. III 49, 1. — *τῷ ἡμετέρῳ πλήθει*] *ἔξεστι λέγειν τὸ πλῆθος καὶ ἐπὶ ὀλίγων.* Schol. Cf. V 6, 3. VI 104, 3. — *ῥοθίου*] *ῥόθιόν ἐστιν ὁ ἦχος ὁ ἀπὸ* (haec duo vocabula bene interponuntur in Aug.) *τῆς εἰρεσίας.* Schol. Cf. Harpocr. p. 312. Eustath. in Hom. Od. V p. 1540. Recte igitur fluctuum illisorum strepitu Port. — *νεῶν δεινότητος κατάπλου*, i. e. *δεινότητος κατάπλου νεῶν.* De tribus genetivis cf. adn. I 143, 2. — *οὐκ ἄν ποτε βιάζοιτο.* Nonnulli supplent *ὑποχωρεῖν.* Sed superiora potius per notam attractionem (de qua vid. adnot. II 21, 1) dicta sunt pro his: *ἐπισταμένους ὅτι ἡ ἀπόβασις . . . οὐκ ἄν ποτε βιάζοιτο*, et *βιάζεσθαι*, ut non raro (cf. I 2, 1. 77, 4. VII 84, 2), passivum est et valet vi perfici, erzwungen werden, sicut active 9, 3 legimus *βιαζομένοις τὴν ἀπόβασιν*, ubi cf. adn. — *καὶ αὐτούς* bene Haack. verbis ipsos quoque videtur exprimere, ut respiciatur ad Demosthenem litus non relicturum. *Καὶ αὐτοῦ* coniecit Krueg., sed in hac coniectura *καί* parum placet. — *ῥαχίαν*] *ὅτι ῥαχία ἐστὶ πετρώδης τόπος περὶ ὃν περιρρήγνυται ἡ θάλασσα.* Schol., qui minus apta addit. Suidas et Photius: *ῥαχίαν οἱ Ἀττικοὶ τὴν ἀκτὴν καὶ τὸν τόπον αὐτόν, ᾧ προσαράττει τὸ κῦμα, καὶ Θουκυδίδης οὕτως.* Cf. Bloomf. ad Aesch. Prom. 738.

Cap. 11. § 1. *ἐπικαταβάντες.* Hoc Dukas propter verba 9, 4 vult significari *προσεπικαταβῆναι τὸ λοιπὸν (πρὸς τὴν θάλασσαν).* Non confirmatur tamen haec explicatio aliis locis, ubi *ἐπικαταβαίνειν* legitur, VI 97, 5. VII 23, 1. 35, 2. 84, 5, unde intellegitur esse descendere ad locum. Cf. Steph. Thes.

§ 2. *τῷ στρατῷ.* Cf. adn.

στρατῷ προσέβαλλον τῷ τειχίσματι καὶ ταῖς ναυσὶν ἅμα οὔσαις τεσσαράκοντα καὶ τρισί· ναύαρχος δὲ αὐτῶν ἐπέπλει Θρασυμηλίδας ὁ Κρατησικλέους, Σπαρτιάτης. προσέβαλλε δὲ ᾗπερ ὁ
3 Δημοσθένης προσεδέχετο. καὶ οἱ μὲν Ἀθηναῖοι ἀμφοτέρωθεν, ἔκ τε γῆς καὶ ἐκ θαλάσσης, ἠμύνοντο· οἱ δὲ κατ' ὀλίγας ναῦς διελόμενοι, διότι οὐκ ἦν πλείοσι προσσχεῖν, καὶ ἀναπαύοντες ἐν τῷ μέρει τοὺς ἐπίπλους ἐποιοῦντο, προθυμίᾳ τε πάσῃ χρώμενοι καὶ παρακελευσμῷ, εἴ πως ὠσάμενοι
4 ἕλοιεν τὸ τείχισμα. πάντων δὲ φανερώτατος Βρασίδας ἐγένετο. τριηραρχῶν γὰρ καὶ ὁρῶν τοῦ χωρίου χαλεποῦ ὄντος τοὺς τριηράρχους καὶ κυβερνήτας, εἴ πῃ καὶ δοκοίη δυνατὸν εἶναι σχεῖν, ἀποκνοῦντας καὶ φυλασσομένους τῶν νεῶν μὴ ξυντρίψωσιν, ἐβόα λέγων ὡς οὐκ εἰκὸς εἴη ξύλων

σι, καὶ Βρασίδας τοὺς ἄλλους ἐπισπέρχει.

8, 3. — ταῖς ναυσὶν ... τεσσαράκοντα καὶ τρισί. Si hic numerus germanus est, ex illis LX navibus, quas Pylum venisse 8, 2 (ubi cf. adn.) legimus, nonnullae ita videntur in illo cursu afflictatae esse, ut eas adhibere ad impetum nequirent. Quamquam, si haec sententia sit, πλοΐμοις additum cupias. Multo minus noluisse Lacedaemonios nonnullis navibus ob loci angustiam uti conicias, cum ex articulo ab eis omnes, quas possent, in pugnam productas esse appareat. „Ego ἑξήκοντα καὶ πέντε verum numerum esse arbitror; nam Thucydides [c. 16] sexaginta triremes a Lacedaemoniis ex pacto traditas esse dicens quinque ab Atheniensibus antea in pugna navali captas [c. 14] non potest velle comprehendere. Hae igitur quinque illas, quae super sexaginta requiruntur, efficient.“ Bloomf. ad c. 8, qui has quinque prioribus sexaginta, cum Pylum navigarent, se adiunxisse suspicatur; sed quoniam hac de re supra nihil legitur, eas potius postea aliunde advenisse censere debebat. Tota autem eius disputatio ideo minus certa est, quia 16, 8 περί ad ἑξήκοντα appositum legitur et quod Lacedaemonii praeter eas naves, quibus pugnassent, τὰς ἐν τῇ Λακωνικῇ πάσας, ὅσαι μακραί, tradere iussi sunt 16, 1. Quare certe in minore mutatione ἑξήκοντα καὶ τρισί acquiescere poterimus. — Θρασυμηλίδας. Thrasymedes apud Diod. XII 61.

§ 3. ἐν τῷ μέρει, per vices, ut VIII 86, 8. Cf. Bloomf. ad Aesch. Agam. 335. Similiter κατὰ μέρος III 49, 3. IV 26, 3. — ὠσάμενοι, proruentes, irrumpentes. Cf. IV 35, 3. 96, 4. VI 70, 2.

§ 4. φανερώτατος Βρασίδας. Cf. Diod. XII 62. — ἀποκνοῦντας. Cf. adn. III 20, 2. — φυλασσομένους τῶν νεῶν μὴ ξυντρίψωσιν, navium causa cavebant, ne eas confringerent. De similibus genetivis vide adn. I 77, 3. II 62, 3. 65, 4. Frustra Madvig. Adv. crit. I p. 318 τῶν νεῶν ξύντριψιν coniecit. — λέγων

φειδομένους τοὺς πολεμίους ἐν τῇ χώρᾳ περιιδεῖν τεῖχος πεποιημένους, ἀλλὰ τάς τε σφετέρας ναῦς βιαζομένους τὴν ἀπόβασιν καταγνύναι ἐκέλευε, καὶ τοὺς ξυμμάχους μὴ ἀποκνῆσαι ἀντὶ μεγάλων εὐεργεσιῶν τὰς ναῦς τοῖς Λακεδαιμονίοις ἐν τῷ παρόντι ἐπιδοῦναι, ὀκείλαντας δὲ καὶ παντὶ τρόπῳ ἀποβάντας τῶν τε ἀνδρῶν καὶ τοῦ χωρίου κρατῆσαι.

τοῦ αὐτοῦ Βρασίδου μεγίστη ἀνδρεία. οἱ Λακεδαιμόνιοι ἄπρακτοι γίγνονται.

12. *Καὶ ὁ μὲν τούς τε ἄλλους τοιαῦτα ἐπέσπερχε καὶ τὸν ἑαυτοῦ κυβερνήτην ἀναγκάσας ὀκεῖλαι τὴν ναῦν ἐχώρει ἐπὶ τὴν ἀποβάθραν· καὶ πειρώμενος ἀποβαίνειν ἀνεκόπη ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων, καὶ τραυματισθεὶς πολλὰ ἐλιποψύχησέ τε καὶ πεσόντος αὐτοῦ ἐς τὴν παρεξειρεσίαν ἡ ἀσπὶς περιερρύη ἐς τὴν θάλασσαν, καὶ ἐξενεχθείσης αὐτῆς ἐς τὴν γῆν οἱ Ἀθηναῖοι ἀνελόμενοι ὕστερον* 1

Cap. 12. § 1. *ἐλιποψύχησε* Pal. Ang. M. Gr. b; reliqui *ἐλειποψύχησε* vel *ἐλειποθύμησε*. Cf. Soph. fragm. 440.

deleri vult Krueg., et verum est *βοᾶν ὡς* s. *ὅτι* sine tali additamento legi VI 28, 2. VII 48, 4. Xenoph. Anab. I 8, 1; sed haec non est sermonis abundantia, quam ferre non possis. Verte: compellabat dicens. Diod. XII 62, 2 *ἐβόα καὶ παρεκελεύετο*. — *ξύλων*. Per contemptum ita naves et a Brasida vocantur et a Mardonio, qui ad Xerxem *οὐ γὰρ ξύλων* inquit (Herod. VIII 100) *ἀγὼν ὁ τὸ πᾶν φέρων ἐστὶ ἡμῖν, ἀλλ' ἀνδρῶν*. Cf. Xen. Hist. I 1, 24, ubi non minus contemptim de navibus loquitur Pharnabazus. Ab his differt poeticus vocabuli usus, de quo cf. Bloomf. — *ἐπιδοῦναι*, offerre. — *ὀκείλαντας*. Hic transitive (*τὰς ναῦς*), aliter atque II 91, 4, ubi cf. adn.

Cap. 12. § 1. *τοὺς ἄλλους τοιαῦτα ἐπέσπερχε*. De duplici accusativo vid. Matth. Gr. § 421 adn. 2 a. Alia exempla voc. *τοιαῦτα* ita positi attulit Pflugk. ad Eur. Herc. f. 219. Totus locus *ἐναργείας* exemplum est Plutarcho de Glor. Athen. p. 367. — *ἀποβάθραν*. Vocatur etiam *ἐπιβάθρα*. Cf. praeter alios Baehr. ad Plut. Alc. p. 157. Tum de *ἀνεκόπη*, si placet, cf. Herm. ad Luci. de Conscr. hist. c. 49, ubi huc respicitur. — *τραυματισθεὶς πολλά*. Cf. adn. I 69, 5. Rem in maius auget Diod. XII 62. — *παρεξειρεσίαν*] *παρεξειρεσία ἐστὶν ὁ ἔξω τῆς εἰρεσίας* (quod vocabulum hic insolentius remigium, transtra significat) *τῆς νεὼς τόπος, καθ' ὃ μέρος οὐκέτι κώπαις κέχρηνται. ἔστι δὲ τοῦτο τὸ ἀκρότατον τῆς πρύμνης καὶ τῆς πρῴρας*. Schol. Cf. Suid. et al. Lexic. Hic est *τῆς πρῴρας*, ut VII 34, 5. — *περιερρύη*, defluxit s. decidit (a brachio, quod circumdederat,

πρὸς τὸ τροπαῖον ἐχρήσαντο ὃ ἔστησαν τῆς προσ-
2 βολῆς ταύτης. οἱ δ' ἄλλοι προυθυμοῦντο μέν,
ἀδύνατοι δ' ἦσαν ἀποβῆναι τῶν τε χωρίων χαλε-
πότητι καὶ τῶν Ἀθηναίων μενόντων καὶ οὐδὲν ὑπο-
3 χωρούντων. ἐς τοῦτό τε περιέστη ἡ τύχη ὥστε
Ἀθηναίους μὲν ἐκ γῆς [τε] καὶ ταύτης Λακωνικῆς
ἀμύνεσθαι ἐκείνους ἐπιπλέοντας, Λακεδαιμονίους
δὲ ἐκ νεῶν τε καὶ ἐς τὴν ἑαυτῶν πολεμίαν οὖσαν
ἐπ' Ἀθηναίους ἀποβαίνειν· ἐπὶ πολὺ γὰρ ἐποίει
τῆς δόξης ἐν τῷ τότε τοῖς μὲν ἠπειρώταις μά-
λιστα εἶναι καὶ τὰ πεζὰ κρατίστοις, τοῖς δὲ θα-
λασσίοις τε καὶ ταῖς ναυσὶ πλεῖστον προέχειν.

1 13. Ταύτην μὲν οὖν τὴν ἡμέραν καὶ τῆς ὑστε- *ἐν ᾧ οἱ Λακεδαιμόνιοι μηχανὰς μέλλουσι παρα-*
ραίας μέρος τι προσβολὰς ποιησάμενοι ἐπέπαυντο·
καὶ τῇ τρίτῃ ἐπὶ ξύλα ἐς μηχανὰς παρέπεμψαν

texerat). Cf. Baehr. ad Plut. Pyrrh. c. 30. — **τῆς προσβολῆς ταύτης.** De collocatione genetivi cf. adn. II 45, 1. 48, 3.

§ 2. **προυθυμοῦντο.** Suppl. *ἀποβῆναι* ex eis, quae secuntur.

§ 3. **ἐς τοῦτο περιέστη ἡ τύχη,** eo usque conversa est fortuna, tanta fortunae commutatio facta est. Cf. adn. I 78, 2. Cum proximis cf. Diod. l. d. — **τε** auctore Class. delendum est. Nam verborum sententia haec est: e terra eaque Laconica. Cf. VII 75, 5. — **ἀποβαίνειν.** Schol. *ζητεῖν ἀποβαίνειν.* Cf. Krueg. § 58, 1 adn. 7. — **ἐπὶ πολὺ γάρ** cet. Haec, ante quae perspicuitatis causa sententia in superioribus latens haec autem sane magna est mutatio addi poterat, „si ad verbum vertere velis, hoc significant: plurimum enim gloriae suae s. maximam gloriae suae partem efficiebat Lacedaemoniis, quod erant terra optimi, Atheniensibus, quod mari, h. e. Lacedaemoniorum hoc tempore gloria in eo potissimum posita erat, quod terra, Atheniensium, quod mari optimi erant.“ Schoemann. Observ. p. 21. Super formulis *ἐπὶ πολύ* et *ἐν τῷ τότε* cf. adn. I 1, 2. 32, 4, super vi adiect. *θαλάσσιος* adn. I 7. Class. scholiastae interpretationem *κατὰ πολὺ γὰρ ἐν τοῖς χρόνοις ἐκείνοις ἔρρεπε τὰ τῆς δόξης τοῖς μὲν Λακ. κ. τ. λ.* amplexus *ἐποίει* intransitivum accipit eodem modo quo dictum est II 8, 4, ubi vide adn. Sed num *ποιεῖν* eodem sensu cum dativo ponatur, quo ibi cum *ἐς* praepos. coniunctum est, dubium esse potest. Schol. *τὰ τῆς δόξης* legisse putat Herwerd. Stud. Thuc. p. 51.

Cap. 13. § 1. **ἐπέπαυντο,** re omissa quiescebant. Cf. adn. 1, 3. — **ἐπὶ ξύλα ἐς μηχανάς.** Eadem brevitate Germani nach Holz zu Belagerungsmaschinen; ple-

σκευάζεσθαι, αἱ ἐκ Ζακύνθου Ἀθηναίων νῆες παραγίγνονται ὡς ναυμαχήσοντες.

τῶν νεῶν τινας ἐς Ἀσίνην, ἐλπίζοντες τὸ κατὰ τὸν λιμένα τεῖχος ὕψος μὲν ἔχον, ἀποβάσεως δὲ μάλιστα οὔσης ἑλεῖν ⟨ἂν⟩ μηχαναῖς. ἐν τούτῳ δὲ αἱ 2
ἐκ τῆς Ζακύνθου νῆες τῶν Ἀθηναίων παραγίγνονται πεντήκοντα· προσεβοήθησαν γὰρ τῶν τε φρουρίδων τινὲς αὐτοῖς τῶν ἐκ Ναυπάκτου καὶ Χῖαι τέσσαρες. ὡς δὲ εἶδον τήν τε ἤπειρον ὁπλιτῶν 3
περίπλεων τήν τε νῆσον, ἔν τε τῷ λιμένι οὔσας τὰς ναῦς καὶ οὐκ ἐκπλεούσας, ἀπορήσαντες ὅπῃ καθορμίσωνται, τότε μὲν ἐς Πρωτὴν τὴν νῆσον,

Cap. 13. § 1. *ἔχειν* codd. Cf. adn.
§ 2. *πεντήκοντα* Cl. et Ven. Vulgo et Bekk. *τεσσαράκοντα*. „*Πεντήκοντα* reponendum esse existimat Ae. Port.; nam ex 23, 2 liquet navium numerum, postquam advenerint naves viginti Athenis missae, fuisse 70, ideoque, nisi pro *μ'* scribamus *ν'*, ratio numeri istius et summa ista non constaret.“ Huds. Cf. plura in ed. mai.
§ 3. *Πρωτήν* Aug. Ven. Steph. Byz., cuius verba sunt *Πρωτή, ὀξυτόνως, νῆσος ἀπὸ τῆς Σφακτηρίας καὶ Πύλου*. Vulgo et Bekk. *Πρώτην*.

nius Latini. — *Ἀσίνην*. Est Asine Messenia, quam Strabo 359 sq. sinui Asinaeo nomen dedisse docet et Pausanias IV 34, 7 inter Acritam (Cap Gallo) et Colonides sitam quadraginta ab utroque loco stadia abesse testatur. Ubi hodie Corone sit, vult fuisse Boblay. de Parietin. Pelop. p. 112. Aliter Leak. Pelop. I p. 443. At vide Curt. Pelop. II p. 168. Bursian. Geogr. II p. 178 sq. — *ἐλπίζοντες* ita dictum est, ut 9, 3. — *τὸ κατὰ τὸν λιμένα τεῖχος*. Prius Lacedaemonii ab alto (*πρὸς τὸ πέλαγος* 8, 8. 9, 2), tunc a portu navibus impetum facturi erant; nam castellum Atheniensium in ipso promontorio situm utroque spectabat. Cf. Leak. l. d. p. 415. Ad portum murus excelsus, sed escensio facilis; in altum mare versus loca aspera, murus infirmus et exiguus (cf. 9, 2); a terra denique castellum optime munitum et firmatum erat (cf. ibid.). — *ὕψος μὲν ἔχον*. Inf. *ἔχειν*, quem codd. praebent, non solum ideo improbandus est, quod Th. *ἐλπίζειν* ubique ita ad res futuras refert, ut nusquam cum nudo infinitivo praes. aut aoristi id iungat (cf. Stahl. Quaest. gram. p. 7), sed etiam quod de muri altitudine, quam vident, nihil illi possunt sperare aut suspicari (cf. adn. III 30, 3). Verum restituit Ullrich. Symb. crit. I p. 25. De participiorum iuxta positorum diversitate cf. I 65, 1. 67, 1. IV 8, 8. — *ἀποβάσεως . . . οὔσης*, cum vero ibi maxime escensio locum haberet (facillime fieret). Cf. adn. III 30, 2. — *ἑλεῖν*. Post hoc *ἂν* addendum est ex usu Thucydideo supra commemorato. Cf. adn. 24, 1. 30, 1. VII 21, 2.

§ 2. *αἱ ἐκ . . . τῶν Ἀθηναίων*. Cf. 8, 2. 3. — *τῶν φρουρίδων . . . ἐκ Ναυπάκτου*. Cf. III 114, 2 et ibi adn.

§ 3. *καθορμίσωνται*. Cf. adn. I 107, 6 et ad. II 52, 8. — *Πρωτήν*. Cf. ad. Apud Graecos adhuc hanc insulam vetus

ᾗ οὐ πολὺ ἀπέχει ἐρῆμος οὖσα, ἔπλευσαν καὶ ηὐλίσαντο, τῇ δ' ὑστεραίᾳ παρασκευασάμενοι ὡς ἐπὶ ναυμαχίαν ἀνήγοντο, ἢν μὲν ἀντεκπλεῖν ἐθέλωσι σφίσιν ἐς τὴν εὐρυχωρίαν, εἰ δὲ μή, ὡς
4 αὐτοὶ ἐπεσπλευσούμενοι. καὶ οἱ μὲν οὔτε ἀντανήγοντο οὔτε ἃ διενοήθησαν, φράξαι τοὺς ἔσπλους, ἔτυχον ποιήσαντες, ἡσυχάζοντες δ' ἐν τῇ γῇ τάς τε ναῦς ἐπλήρουν καὶ παρεσκευάζοντο, ἢν ἐσπλέῃ τις, ὡς ἐν τῷ λιμένι ὄντι οὐ σμικρῷ ναυμαχήσοντες.

1 14. Οἱ δ' Ἀθηναῖοι γνόντες καθ' ἑκάτερον τὸν ἔσπλουν ὥρμησαν ἐπ' αὐτούς, καὶ τὰς μὲν πλείους καὶ μετεώρους ἤδη τῶν νεῶν καὶ ἀντιπρῴρους προσπεσόντες ἐς φυγὴν κατέστησαν, καὶ ἐπιδιώκοντες ὡς διὰ βραχέος ἔτρωσαν μὲν πολλάς, πέντε δὲ ἔλαβον, καὶ μίαν τούτων αὐτοῖς ἀνδράσι· ταῖς δὲ λοιπαῖς ἐν τῇ γῇ καταπεφευγυίαις

καὶ ἐς τὸν λιμένα ἐσπλεύσαντες νικῶσι τοὺς ἐναντίους, καίπερ τῶν Λακεδαιμονίων μεγίστην προθυμίαν δει-

§ 4. σμικρῷ. Cl. et Gr. μικρῷ. Cf. VII 75, 5 οὐ σμικρᾷ, VIII 81, 2 οὐ σμικρᾶς.

nomen servare, non, ut apud barbaros, Prodano appellari docet Leak. Pelop. I p. 428. Sita est a Pylo septentrionem versus. Cf. Curt. Pelop. II p. 183. Bursian. Geogr. II p. 178. — **ἢν μὲν . . . ἐς τὴν εὐρυχωρίαν.** Plerique interpretes apodosim omissam esse statuerunt (cf. adn. III 3, 3), sed recte Class. condiciònem ad superius **ὡς ἐπὶ ναυμαχίαν** (i. e. ὡς ναυμαχήσοντες) referendam esse docet.

§ 4. **ἃ διενοήθησαν, φράξαι.** Pariter I 124, 1 τάδε ad πολεμεῖν spectat, ubi vide adn. Frustra igitur Class. ὅ. De re vid 8, 5. — **ἢν ἐσπλέῃ τις.** *Τις* ad Athenienses ita refertur, ut tamen proprie pronomini infinito man respondeat. Cf. Matth. Gr. § 487, 2. — **ὄντι οὐ σμικρῷ.** „Immo amplissimus Graeciae et propemodum Europae portus est, id quod ex immenso numero navium, quas in postrema pugna complexus est, videtur apparere.“ Bloomf. Amplius duo milia navium eo portu capi affirmat Pouquev., atque ex hac magnitudine et quod status eius, qui nunc sit, plane dissimilis sit usitatis Graecorum portubus, non posse esse sinum Avarinium colligit Arn. coniciens esse lacum Osmyni Agae. Cf. adn. 8, 6. Potest tamen esse λιτότης. Cf. Matth. Gr. § 463.

Cap. 14. § 1. **καθ' ἑκάτερον τὸν ἔσπλουν.** Cf. 8, 6. — **τὰς πλείους** cet. De casu cf. ad. II 42, 4. Opponuntur autem his infra αἱ δὲ καὶ πληρούμεναι ἔτι. — **ὡς διὰ βραχέος,** quantum per brevitatem spatii poterant. — **ἔτρωσαν.** Similiter κατατραυματίζειν VII 41, 4. VIII 10, 4. — **ἐν τῇ γῇ καταπεφευγυίαις ἐνέβαλλον.** Dubitari potest,

κυόντων, καὶ τοὺς ἐν Σφακτηρίᾳ ἄνδρας ἀπολαμβάνουσιν.

ἐνέβαλλον. αἱ δὲ καὶ πληρούμεναι ἔτι πρὶν ἀνάγεσθαι ἐκόπτοντο· καί τινας καὶ ἀναδούμενοι κενὰς εἷλκον τῶν ἀνδρῶν ἐς φυγὴν ὡρμημένων.
ἃ ὁρῶντες οἱ Λακεδαιμόνιοι καὶ περιαλγοῦντες 2
τῷ πάθει, ὅτιπερ αὐτῶν οἱ ἄνδρες ἀπελαμβάνοντο ἐν τῇ νήσῳ, παρεβοήθουν, καὶ ἐπεσβαίνοντες ἐς τὴν θάλασσαν ξὺν τοῖς ὅπλοις ἀνθεῖλκον ἐπιλαμβανόμενοι τῶν νεῶν· καὶ ἐν τούτῳ κεκωλῦσθαι ἐδόκει ἕκαστος ᾧ μή τινι καὶ

Cap. 14. § 2. *μή τινι.* „In vetusto cod. Cl. archetypo scriptum suspicor *μή τις*, ut verissime coniecit Poppo.“ Bloomf. in cod. collat.

utrum *καταπεφευγέναι* vi perfecti, quo status permanens significetur, cum *ἐν* praepositione copulatum, an verba *ἐν τῇ γῇ* cum *ἐνέβαλλον* proxime iungenda sint, ut ad *καταπεφευγυίαις* subaudiatur *ἐς τὴν γῆν* seu *ἐκεῖ*. Similis dubitatio oritur in verbis VII 71, 7 *οἱ ἐν τῇ νήσῳ διαβεβηκότες* et VII 87, 2 *ὅσα εἰκὸς ἐν τῷ τοιούτῳ χωρίῳ ἐμπεπτωκότας κακοπαθῆσαι.* Sed III 71, 2 necesse est iungi *τοὺς ἐκεῖ καταπεφευγότας* neque participium separari potest, et *καταπεφευγέναι* interdum cum *ἐν* praepositone coniungi docuit Heind. ad Plat. Sophist. p. 260 c. Cf. Xen. Hell. IV 8, 18. Bernh. Synt. p. 208. Krueg. Gr. § 68, 12 adn. 2. Sic naves afflictas atque *in litore* eiectas esse Caes. B. G. V 10. Cf. Beneck. ad Iust. XXII 2, 10. Etiam substantivum *καταφυγή* similiter legi videtur VIII 11, 3 in enuntiato *τὰ περὶ τὴν ἐν τῷ Πειραιῷ τῶν νεῶν καταφυγὴν ἠγγέλθη.* — *ἐκόπτοντο*, lacerabantur (rostris), quassabantur, affligebantur. Cf. VIII 13, 1. 105, 3.

§ 2. *περιαλγοῦντες.* Hoc verbum apud Atticos rarum redit VI 54, 3 et legitur etiam in (Plat.) Hipparch. p. 229 d. — *ὅτιπερ*, quoniam. Nullum adhuc *περ* cum *ὅτι* particula coniuncti apud Atticos quidem scriptores notatum esse exemplum Class. monet. Cf. *ἐπειδήπερ* VI 18, 3. Aristoph. Nub. 1414, *ἐπείπερ* Soph. OR. 1003. 1432, *διότιπερ* Herod. IV 186, Hart. de part. I p. 342 sq. — *ἀπελαμβάνοντο*, in eo erat, ut intercluderentur. Imperf. de conatu. — *ἐπεσβαίνοντες* cet. „Compara similem locum II 90 sub fin.“ Bloomf. — *καὶ ἐν τούτῳ* cet. Cf. II 8, 4 *ἐν τούτῳ τε κεκωλῦσθαι ἐδόκει ἑκάστῳ τὰ πράγματα, ᾧ μή τις αὐτὸς παρέσται*, et ibi adn. Hic *ἐδόκει ἕκαστος* valent unusquisque putabat, *κεκωλῦσθαι ᾧ μὴ ... ἔργῳ παρῆν* dicta esse pro simplicioribus *κεκωλῦσθαι τὸ ἔργον ᾧ μὴ παρῆν*, demonstrat Arn. cl. Matth. Gr. § 474 b. Sed *ᾧ μή τινι* nec ita collocata pro legitimis *ᾧτινι μή* placent, nec *ὅστις* praecedente *οὗτος* a Thucydide videtur usurpari potuisse. Quare nos *ᾧ μή τις* malle in ed. mai. diximus. Quod commendatur verbis II 8, 4, si tantum tribuendum est locorum similitudini. Vulgatam praeter Arn. ita defendit Krohl, Quaest. Thuc. I p. 8, ut ad *ᾧ* dativum ex superioribus *ἐν τού-*

3 αὐτὸς ἔργῳ παρῆν. ἐγένετό τε ὁ θόρυβος μέγας,
καὶ ἀντηλλαγμένου τοῦ ἑκατέρων τρόπου περὶ
τὰς ναῦς· οἵ τε γὰρ Λακεδαιμόνιοι ὑπὸ προθυ-
μίας καὶ ἐκπλήξεως ὡς εἰπεῖν ἄλλο οὐδὲν ἢ ἐκ
γῆς ἐναυμάχουν, οἵ τε Ἀθηναῖοι κρατοῦντες καὶ
βουλόμενοι τῇ παρούσῃ τύχῃ ὡς ἐπὶ πλεῖστον
4 ἐπεξελθεῖν ἀπὸ νεῶν ἐπεζομάχουν. πολύν τε πόνον
παρασχόντες ἀλλήλοις καὶ τραυματίσαντες δι-
εκρίθησαν, καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι τὰς κενὰς ναῦς
5 πλὴν τῶν τὸ πρῶτον ληφθεισῶν διέσωσαν. κατα-
στάντες δὲ ἑκάτεροι ἐς τὸ στρατόπεδον οἱ μὲν
τροπαῖόν τε ἔστησαν καὶ νεκροὺς ἀπέδοσαν καὶ
ναυαγίων ἐκράτησαν, καὶ τὴν νῆσον εὐθὺς περι-
έπλεον καὶ ἐν φυλακῇ εἶχον, ὡς τῶν ἀνδρῶν
ἀπειλημμένων. οἱ δ' ἐν τῇ ἠπείρῳ Πελοποννήσιοι
καὶ ἀπὸ πάντων ἤδη βεβοηθηκότες ἔμενον κατὰ
χώραν ἐπὶ τῇ Πύλῳ.

§ 3. ἀντηλλαγμένος codd. Cf. adn.

τῳ praepositionem subaudiri (cf. adn. I 1, 2. Krueg. Gr. § 51, 11 adn. 1), τινί autem, quod nonnumquam, ut VII 75, 5 (cf. adn. I 91, 1) nomini suo praeponatur, ad voc. ἔργῳ referri iubeat. Perf. κεκωλῦσθαι autem impersonaliter dictum impedimentum esse valet; rem enim, non ipsos ita impeditos esse illi putant. Fatendum est sic quoque locum iusto obscuriorem esse; sed omnem obscuritatem vix ulla ratione sustuleris.

§ 3. ἀντηλλαγμένου, quod Class. rescripsit, ideo necessarium est, quod id solum invicem mutari potest, quod utrique diversum habent. Verte: cum etiam invicem mutata esset utrorumque consuetudo circa naves (i. e. ea ratione, qua de navibus dimicabant). Cohaeret igitur περὶ τὰς ναῦς cum verbo ἀντηλλαγμένου. — ἐκπλήξεως. „Non est formido, ut interpretes accipiunt, sed furor." Bloomf. Comparentur παράπληκτος et παραπληξία. — ἄλλο οὐδὲν ἤ. Cf. adn. III 39, 2. 85, 4. Usitatior collocatio est οὐδὲν ἄλλο, sed de hac cf. Klotz. ad Dev. p. 44. — τῇ παρούσῃ ... ἐπεξελθεῖν, praesentem fortunam quam longissime persequi. Cf. adn. III 26, 4. Cass. Dion. fragm. 60.

§ 4. τὰς κενὰς ... πλὴν τῶν ... ληφθεισῶν. Cf. § 1.

§ 5. καταστάντες δὲ ἑκάτεροι ..., οἱ μὲν ... οἱ δέ. Cf. Krueg. Gr. § 57, 8. — νεκρούς. De articulo omisso cf. adn. I 54, 1. — ἐν φυλακῇ εἶχον. Cf. adn. I 55, 1. — ὡς τῶν ἀνδρῶν ἀπειλημμένων, quod viri interclusi essent. Cf. adn. 10, 1. — καὶ ἀπὸ πάντων ... βεβοηθηκότες. „Οὐ γὰρ ἐξ ἀρχῆς ἐβοήθησαν ἅπαντες οἱ

Λακεδαιμονίοις δοκεῖ περί τε Πύλον ἐκεχειρίαν ποιήσασθαι καὶ ἐς Ἀθήνας πρεσβεύσασθαι περὶ εἰρήνης.

15. Ἐς δὲ τὴν Σπάρτην ὡς ἠγγέλθη τὰ γεγενημένα περὶ Πύλον, ἔδοξεν αὐτοῖς ὡς ἐπὶ ξυμφορᾷ μεγάλῃ τὰ τέλη καταβάντας ἐς τὸ στρατόπεδον βουλεύειν παραχρῆμα ὁρῶντας ὅ τι ἂν δοκῇ. 1
2 καὶ ὡς εἶδον ἀδύνατον ὂν τιμωρεῖν τοῖς ἀνδράσι καὶ κινδυνεύειν οὐκ ἐβούλοντο ἢ ὑπὸ λιμοῦ τι παθεῖν αὐτοὺς ἢ ὑπὸ πλήθους βιασθέντας [ἢ] κρατηθῆναι, ἔδοξεν αὐτοῖς πρὸς τοὺς στρατηγοὺς τῶν Ἀθηναίων, ἢν ἐθέλωσι, σπονδὰς ποιησαμένους τὰ περὶ Πύλον ἀποστεῖλαι ἐς τὰς Ἀθήνας πρέσβεις περὶ ξυμβάσεως καὶ τοὺς ἄνδρας ὡς τάχιστα πειρᾶσθαι κομίσασθαι.

αἱ περὶ Πύλον σπονδαί. οἱ πρέσβεις

16. Δεξαμένων δὲ τῶν στρατηγῶν τὸν λόγον ἐγίγνοντο σπονδαὶ τοιαίδε, Λακεδαιμονίους μὲν 1

Cap. **15.** § 1. *παραχρῆμα.* Invitis membranis paene omnibus a nonnullis editorum recentiorum servata est vulgata *πρὸς τὸ χρῆμα.*
§ 2. *ἢ κρατηθῆναι* Cass. Aug. Cl. Ven. It. Vat. M. m., quae scriptura non displicebat Hermanno. Interpretantur: ut aut fame aut a multitudine superati morerentur (*παθεῖν τι*, cf. IV 38, 1 et ibi adn.) caperenturve. *Κρατηθῆναι* sine *ἢ* F. C. Reg. Cam. Gr. C. I. E. Laur. Vind. alii deteriores et Bekk. Vulgo et Port. *ἢ κρατηθέντας.* Bekkeri scriptura verior videtur, cum *ἢ κρατηθέντας* post *βιασθέντας* redundet et *κρατηθῆναι* cum verbis *ὑπὸ πλήθους βιασθέντας* aptissime cohaerere satis pateat.

Πελοποννήσιοι, ἀλλὰ μόνοι οἱ [Σπαρτιᾶται] μετὰ τῶν περιοίκων, εἶτα δὲ καὶ οἱ ἄλλοι κατ' ὀλίγους. ὅρα κεφ. η'." *Δούκας.* Etenim *περιήγγελλον κατὰ τὴν Πελοπόννησον βοηθεῖν* 8, 2. Quare *καί* intendendi vim habet.

Cap. **15.** § 1. *ἐς τὴν Σπάρτην.* Dicitur enim Graece *ἀγγέλλειν ἐς τόπον*, ut Latine plerumque nuntiare in urbem. Cf. IV 122, 4. V 49, 2. VI 58, 1. — *ὡς ἐπὶ ξυμφορᾷ μεγάλῃ*, quod in magna se esse calamitate intellegerent. Cf. adn. 14, 5. — *τὰ τέλη.* Cf. adn. I 58, 1. — *καταβάντας.* Cf. Buttm. Gr. § 129, 11. Krueg. Gr. § 58, 1 adn. 2. — *βουλεύειν παραχρῆμα ὁρῶντας*, ut illico videntes (i. e. rerum condicionem inspicientes) statuerent, neque antea ad deliberandum Spartam redirent.

§ 2. *ἢ ὑπὸ ... κρατηθῆναι.* Cf. sd. Class. confert 19, 1 *ἐκπολιορκηθέντες μᾶλλον ἂν χειρωθεῖεν.* — *ποιησαμένους.* De casu cf. adn. I 53, 1. II 11, 7. — *τὰ περὶ Πύλον.* Cf. VIII 41, 2. 62, 2. Matth. Gr. § 421 adn. 4 Bernh. Synt. p. 125. Krueg. Synt. dial. § 46, 18 adn. 2. Hae induciae ad Pylium tantum bellum pertinebant, de pace deinde acturi erant. — *τοὺς ἄνδρας ... κομίσασθαι.* Causa rei ex V 15 cognoscitur.

Cap. **16.** § 1. *ἐγίγνοντο*

τὰς ναῦς ἐν αἷς ἐναυμάχησαν καὶ τὰς ἐν τῇ Λακωνικῇ πάσας, ὅσαι ἦσαν μακραί, παραδοῦναι κομίσαντας ἐς Πύλον Ἀθηναίοις, καὶ ὅπλα μὴ ἐπιφέρειν τῷ τειχίσματι μήτε κατὰ γῆν μήτε κατὰ θάλασσαν, Ἀθηναίους δὲ τοῖς ἐν τῇ νήσῳ ἀνδράσι σῖτον ἐᾶν τοὺς ἐν τῇ ἠπείρῳ Λακεδαιμονίους ἐσπέμπειν τακτὸν καὶ μεμαγμένον, δύο χοίνικας ἑκάστῳ Ἀττικὰς ἀλφίτων καὶ δύο κοτύλας οἴνου καὶ κρέας, θεράποντι δὲ τούτων ἡμίσεα· ταῦτα δὲ ὁρώντων τῶν Ἀθηναίων ἐσπέμπειν, καὶ πλοῖον μηδὲν ἐσπλεῖν λάθρᾳ· φυλάσσειν δὲ καὶ τὴν νῆσον Ἀθηναίους μηδὲν ἧσσον ὅσα μὴ ἀποβαίνοντας, καὶ ἀποστέλλονται ἐς Ἀθήνας.

Cap. 16. § 1. Λακεδαιμονίους ἐκπέμπειν codd. Cf. adn.

σπονδαί. Similiter imperfectum legitur IV 65, 2 ἐποιοῦντο τὴν ὁμολογίαν, VIII 86, 2 ἄλλας (ξυνθήκας) ἐποίουν. Cf. adn. I 26, 1. 72, 3. — ἐσπέμπειν, ut paulo post et 26, 9, restituit Dobr. Tolerari posset ἐκπέμπειν, si ex urbe frumentum mitteretur. Cf. etiam 26, 5 ἐσάγειν, ἐσαγαγόντι, 26, 6 ἐσῆγον, 27, 1 ἐσπλεῖ. — μεμαγμένον, non molitum (ἀληλεμένον 26, 5), sed subactum, depstum. Ut autem talis σῖτος mitteretur, Lacedaemonii videntur pacti esse, quod viri in Sphacteria inclusi mulieres ad panes coquendos (γυναῖκας σιτοποιούς, de quibus cf. II 78, 3) non haberent; Athenienses autem fortasse eo libentius concesserunt, ne conservari diutius posset. Hordeaceum vero aut panem aut pollinem illo tempore missum esse ex proximo nomine ἀλφίτων apparet. Male καί ante μεμαγμένον positum delet Herwerd. Stud. Thuc. p. 51. Nam frumentum statutum idque depstum intellegendum esse docuit L. Herbst. adv. Cob. p. 26 conferens Plat. de Leg. 746 a χρήματά τε ἔχοντες τακτὰ καὶ μέτρια. — δύο χοίνικας ... ἀλφίτων. „Id sine dubio de binis in diem accipiendum est. [Quae notio in diem etiam alibi apud numeralia non exprimitur. Cf. VII 87, 2. VIII 29, 1.] Hoc Portus Lacedaemonios de industria pactos putat, ut, si inter ipsos et Athenienses non conveniret, suis in insula aliquantum commeatus superesset [cf. 39, 2]. Nam vulgo una χοῖνιξ [pars quadragesima octava medimni seu octava modii Romani] in diuturnum alimentum hominis sufficere credebatur. [Quare tantum servis dabatur.] Vid. Perizon. ad Aelian. V. H. I 26.“ Duk. Cf. Boeckh. Oecon. civ. Athen. I p. 109 et Clint. Fast. Att. p. 404 ed. Krueg. De ἀλφίτων autem voce cf. adn. III 49, 3. — κοτύλας. Cotyla erat quarta choenicis pars. Cf. Boeckh. l. d. p. 127 sq. et Quaest. metrolog. p. 201 sq. Hultsch. Metrol. p. 82 sq. Tantundem valebat quantum hemina Romana, id est dimidia pars sextarii. Hanc autem satis magnam vini, quod aqua, quam ἁλμυράν certe in insula habebant (26, 4), temperare solerent, portionem fuisse ex narratis VII 87, 2 liquet. — θεράποντι, i. e. Εἵλωτι Cf. 8, 9 et ibi adn. — ὅσα μὴ ἀποβαίνοντας, i. e. ὅσα δύνασθαι μὴ ἀποβ., quantum possent non descendentes. Cf. adn. I 111, 1.

ὅπλα μὴ ἐπιφέρειν τῷ Πελοποννησίων στρατῷ
μήτε κατὰ γῆν μήτε κατὰ θάλασσαν. ὅ τι δ' ἂν 2
τούτων παραβαίνωσιν ἑκάτεροι καὶ ὁτιοῦν, τότε
λελύσθαι τὰς σπονδάς. ἐσπεῖσθαι δὲ αὐτὰς μέχρι
οὗ ἐπανέλθωσιν οἱ ἐκ τῶν Ἀθηνῶν Λακεδαιμο-
νίων πρέσβεις· ἀποστεῖλαι δὲ αὐτοὺς τριήρει Ἀθη-
ναίους καὶ πάλιν κομίσαι. ἐλθόντων δὲ τάς τε
σπονδὰς λελύσθαι ταύτας καὶ τὰς ναῦς ἀποδοῦ-
ναι Ἀθηναίους ὁμοίας οἵασπερ ἂν παραλάβωσιν.
αἱ μὲν σπονδαὶ ἐπὶ τούτοις ἐγένοντο, καὶ αἱ νῆες 3
παρεδόθησαν οὖσαι περὶ ἑξήκοντα, καὶ οἱ πρέ-
σβεις ἀπεστάλησαν. ἀφικόμενοι δὲ ἐς τὰς Ἀθήνας
ἔλεξαν τοιάδε.

λόγος Λακεδαιμονίων περὶ εἰρήνης, οἳ μετὰ προοίμιον (§ α'—γ') πρῶτον ἀποφαίνον-

17. „Ἔπεμψαν ἡμᾶς Λακεδαιμόνιοι, ὦ Ἀθη- 1
ναῖοι, περὶ τῶν ἐν τῇ νήσῳ ἀνδρῶν πράξοντας ὅ
τι ἂν ὑμῖν τε ὠφέλιμον ὂν τὸ αὐτὸ πείθωμεν, καὶ
ἡμῖν ἐς τὴν ξυμφορὰν ὡς ἐκ τῶν παρόντων κό-
σμον μάλιστα μέλλῃ οἴσειν. τοὺς δὲ λόγους μα- 2

Πελοποννησίων. *Πελοποννησίῳ* Cass. Aug. It. Vat. M. Ven. sec. man., fortasse recte. Cf. ad. V 26. 80.

§ 2. *ὅ τι δ' ἂν ... καὶ ὁτιοῦν*, quidquid autem ... vel tantillum. Post haec (pro quibus 23, 1 *ἐὰν καὶ ὁτιοῦν*) in apodosi quidem proprie scribendum erat *τοῦτο λύειν τὰς σπονδάς*, sed haec levis sententiae immutatio neminem offendet, qui de *ὃς ἂν* vocibus ad II 44, 1 et alibi adnotata meminerit. — *μέχρι οὗ ἐπανέλθωσιν*. Cf. adn. I 137, 2. Stahl. Quaest. gram. p. 11 sq. De *ἐπανέρχεσθαι* cf. adn. III 33, 3. — *οἱ ἐκ ... πρέσβεις*. Cf. adn. I 8, 2. Insolentius tamen hoc enuntiatum est, quod verba eius proprie in haec videntur resolvenda: *ἐκ τῶν Ἀθηνῶν οἱ ἐς τὰς Ἀθήνας πεμφθησόμενοι* (*ἀποσταλησόμενοι*). Sed fortasse solum *ἐπανήξοντες* subaudiendum est.

§ 3. *περὶ ἑξήκοντα*. In numero consentit Philochorus apud schol. Aristoph. Pac. 664. Ceterum cf. adn. 11, 2. — *οἱ πρέσβεις*. Consule de his disputantem Rankinm de Vit. Aristoph. p. CCCLXXVIII sqq. Archeptolemum, qui apud Aristophanem nominatur, non Lacedaemonium, sed Atheniensem a Demosthene Athenas missum esse putat Hermannus in Comment. antiqu. stud. a. 1837 m. Maio. p. 518.

Cap. 17. § 1. *τὸ αὐτό*, idem, i. e. simul. Cf. III 47, 5. VI 87, 8. — *καὶ ἡμῖν ... μέλλῃ οἴσειν*. Superioribus magis responderent verba *καὶ ἡμῖν ... οἴσον*, sed ideo minus apta essent, quod de eis, quae Lacedaemoniis honesta essent, persuasionem in animis Atheniensium effici non opus erat. Itaque mutata est, ut saepe, post *τε* oratio; neque vero propterea

κροτέρους οὐ παρὰ τὸ εἰωθὸς μηκυνοῦμεν, ἀλλ'
ἐπιχώριον ὂν ἡμῖν οὗ μὲν βραχεῖς ἀρκῶσι μὴ
πολλοῖς χρῆσθαι, πλείοσι δὲ ἐν ᾧ ἂν καιρὸς ᾖ
διδάσκοντάς τι τῶν προύργου λόγοις τὸ δέον
3 πράσσειν. λάβετε δὲ αὐτοὺς μὴ πολεμίως μηδ'
ὡς ἀξύνετοι διδασκόμενοι, ὑπόμνησιν δὲ τοῦ κα-
4 λῶς βουλεύσασθαι πρὸς εἰδότας ἡγησάμενοι. ὑμῖν
γὰρ εὐτυχίαν τὴν παροῦσαν ἔξεστι καλῶς θέσθαι,
ἔχουσι μὲν ὧν κρατεῖτε, προσλαβοῦσι δὲ τιμὴν
καὶ δόξαν, καὶ μὴ παθεῖν ὅπερ οἱ ἀήθως τι
ἀγαθὸν λαμβάνοντες τῶν ἀνθρώπων· ἀεὶ γὰρ τοῦ
πλέονος ἐλπίδι ὀρέγονται διὰ τὸ καὶ τὰ παρόντα
5 ἀδοκήτως εὐτυχῆσαι. οἷς δὲ πλεῖσται μεταβολαὶ
ἐπ' ἀμφότερα ξυμβεβήκασι, δίκαιοί εἰσι καὶ ἀπι-
στότατοι εἶναι ταῖς εὐπραγίαις. ὃ τῇ τε ὑμετέρᾳ
πόλει δι' ἐμπειρίαν καὶ ἡμῖν μάλιστ' ἂν ἐκ τοῦ
εἰκότος προσείη.

σιν ὅτι τοὺς ἐμπείρους ἀπιστοτάτους ταῖς εὐπραγίαις εἶναι δεῖ.

relativum in nominativo addendum erat. Cf. Buttm. Gr. § 143, 7, supra adn. II 84, 2 interpr. Tac. Germ. c. 18 extrem. Stallb. ad Plat. Charm. 156 c. De vv. *ἐκ τῶν παρόντων* vid. adn. III 29, 2. De addito *ὡς* cf. II 8, 4. Verte: quantum ex praesenti rerum statu fieri potest.

§ 2. *μακροτέρους ... μηκυνοῦμεν.* Cf. I 90, 3. II 75, 6. Heind. et Stallb. ad Plat. Gorg. 465 e. Lob. Paral. Gr. II p. 532. *Οὐ παρὰ τὸ εἰωθός* autem dicunt legati, ut hanc orationem cum Lacedaemoniorum *βραχυλογίᾳ*, de qua vid. I 86 et Muell. Dor. II p. 386 sqq., concilient. — *ἀλλ' ἐπιχώριον ὂν* cet. Haec contraria sunt superioribus *οὐ παρὰ τὸ εἰωθός*. De syntaxi cf. Matth. Gr. § 564. Krueg. Gr. § 56, 9 adn. 7. — *οὗ ... ἀρκῶσι.* De *ἂν* non addito cf. Matth. Gr. § 527 adn. 2. Stahl. Quaest. gram. p. 12. infra 18, 4. — *ἐν ᾧ ... πράσσειν*, quando tempus sit verbis (s. orationibus longioribus) agere id quod opus est docentes aliquid eorum, quae e re praesenti sunt. Recte Class. observat oxymoron quoddam inesse in verbis *λόγοις πράσσειν*. Dicendo quoque illi, ut Spartanos decet, *πρακτικοί* sunt.

§ 3. *λάβετε.* Cf. adn. II 56, 3. Nisi autem negatio ad solum *πολεμίως* relata esset, *μὴ λάβητε* legeretur. — *ὑπόμνησιν ... ἡγησάμενοι*, admonitionem esse rati bene consultandi adversus scientes adhibitam.

§ 4. *εὐτυχίαν ... καλῶς θέσθαι.* Reisk.: euer gegenwärtiges Glück recht wohl (nutzen und recht anständig) anlegen. Cf. adn. I 25, 1. IV 59, 4. L. Herbst. in Phil. XVI p. 280 sq. — *ἔχουσι ... κρατεῖτε*, tenentibus (ita ut retineatis) ea, quae possidetis. — *ἀεὶ γὰρ ... ὀρέγονται*, semper enim spe elati maiora appetunt.

§ 5. *ἐπ' ἀμφότερα.* Cf. adn. I 83, 3. — *δίκαιοί εἰσι.* Cf. Matth. Gr. § 297. — *ἐκ τοῦ εἰκότος.* Cf. adn. I 51, 2.

καὶ διὰ τοῦτο προσήκειν λέγουσι τοῖς Ἀθηναίοις ἐς τὰς σφετέρας ξυμφορὰς ἀπιδόντας ἐν τῷ εὐτυχεῖν τὸν πόλεμον καταλῦσαι.

18. *Γνῶτε δὲ καὶ ἐς τὰς ἡμετέρας νῦν ξυμ- 1*
φορὰς ἀπιδόντες, οἵτινες ἀξίωμα μέγιστον τῶν
Ἑλλήνων ἔχοντες ἥκομεν παρ' ὑμᾶς, πρότερον
αὐτοὶ κυριώτεροι νομίζοντες εἶναι δοῦναι ἐφ' ἃ
νῦν ἀφιγμένοι ὑμᾶς αἰτούμεθα. καίτοι οὔτε 2
δυνάμεως ἐνδείᾳ ἐπάθομεν αὐτὸ οὔτε μείζονος
προσγενομένης ὑβρίσαντες, ἀπὸ δὲ τῶν ἀεὶ ὑπαρ-
χόντων γνώμῃ σφαλέντες, ἐν ᾧ πᾶσι τὸ αὐτὸ
ὁμοίως ὑπάρχει. ὥστε οὐκ εἰκὸς ὑμᾶς διὰ τὴν 3
παροῦσαν νῦν ῥώμην πόλεώς τε καὶ τῶν προσ-
γεγενημένων καὶ τὸ τῆς τύχης οἴεσθαι ἀεὶ μεθ'
ὑμῶν ἔσεσθαι. σωφρόνων δὲ ἀνδρῶν οἵτινες 4

Cap. 18. § 1. **νῦν** om. Cass. Aug. Cl. Ven. Pal. It. M., est tamen aptissimum.

Cap. 18. § 1. ***κυριώτεροι . . . δοῦναι***, plus potestatis habere dandi. Cf. Bloomf. Gloss. ad Aesch. Agam. 103. — ***ἐφ' ἅ***. Cf. adn. V 87. Ex hoc ad ***αἰτούμεθα*** subaudiendum est ***ἅ***.

§ 2. ***ἀπὸ ὑπαρχόντων***, propr. profecti (ausgehend von) ab eis quas semper habebamus (i. e. constantibus, consuetis) rebus et opibus. Cf. adn. I 91, 7. II 62. — ***γνώμῃ σφαλέντες***. Similiter ***γνώμῃ ἁμαρτεῖν*** VI 78, 3, ***ψευσθῆναι γνώμῃ*** VII 9. — ***ἐν ᾧ . . . ὑπάρχει***, qua in re idem omnibus pariter contingit (scil. ut decipiantur).

§ 3. ***ῥώμην . . . τῶν προσγεγενημένων***. ***Προσγεγενημένων*** neutrum, quo significentur res, quae (nuper) accesserunt, („***τὰς νίκας λέγει καὶ τὴν ἐκ τούτων δόξαν.***" ***Δούκ.***) esse ratus, ***ῥώμην*** ad ***πόλιν*** relatam robur et potentiam, ad ***τὰ προσγεγ.*** per dilogiam vel potius zeugma magnitudinem valere censeo. Similiter Bau., nisi quod intellegit constantiam aut opulentiam, vim, quae ex partis nascitur. — ***τὸ τῆς τύχης***. Cf. adn. III 59, 1.

§ 4. ***σωφρόνων δὲ ἀνδρῶν*** cet. Sequitur locus addum vexatus. In quo si primum quaeritur, quae sit singulorum membrorum cohaerentia, manifestum est ***οἵτινες . . . ἔθεντο*** non posse protasin, ***καὶ . . . ἂν προσφέροιντο*** apodosin esse, nisi in verbis ***τόν τε πόλεμον νομίσωσι*** aliquid interiisse censueris, ex quo penderet coniunctivus. Quare Dobraeus ***ἢν*** ante ***νομίσωσι*** periisse, Haasius in Lucubr. Thuc. p. 86 aut ***τόν*** in relativum ***οἵ*** mutandum aut hoc ante ***νομίσωσι*** excidisse coniecit, ex quibus coniecturis tertia ceteris praestat. Quam si probaveris, enuntiati ***οἳ νομίσωσι*** apodosin esse ***καὶ ἐλάχιστ' ἂν . . . καταλύοιντο*** existimaveris. Sed nec ullum in membranis extat vestigium omissi vocabuli et sententia ex his prodiens consilio oratoris praecipuo videtur repugnare. Quod non potest id esse, ut, quales homines mala, quibus Athenienses hic ad pacem impellendi tunc non premebantur, prudenter tractaturi sint, demonstret, sed ut eos, quos antea for-

τἀγαθὰ ἐς ἀμφίβολον ἀσφαλῶς ἔθεντο (καὶ ταῖς ξυμφοραῖς οἱ αὐτοὶ εὐξυνετώτερον ἂν προσφέροιντο), τόν τε πόλεμον νομίσωσι μὴ καθ' ὅσον ἄν τις αὐτοῦ μέρος βούληται μεταχειρίζειν τούτῳ ξυνεῖναι, ἀλλ' ὡς ἂν αἱ τύχαι αὐτῶν ἡγήσωνται

§ 4. τούτῳ ξυνεῖναι, quod ex nostra interpretatione (vide adn.) ad vim verbi μεταχειρίζειν accuratius definiendam multum confert, om. It. Pro ξυνεῖναι in D. legitur ἐξεῖναι, quare τοῦτο ἐξεῖναι coniecit Burg. Cf. adn.

tunam semper sibi secundam fore sperare vetuit, prosperis rebus moderate utendum esse doceat. Quamquam Haasius l. d. p. 80 Athenienses, si moderate utantur fortuna secunda, hunc ex eo fructum laturos, ut adversae prudentius obviam eant, ideo haud absurde dici putat, quia, adversa ut aliquando accidat, exspectandum esse iam antea monuerit. Fatendum tamen est ne sic quidem haec ad amussim superioribus respondere. Nam cum antea dictum sit iniquum esse fortunae nimium confidere, quid aequum ac modestum sit in contraria sententia commode opponitur; quod vero modesti homines rebus adversis prudentius uti dicuntur, haec causa potius prioris illius sententiae quam oppositio est. Deinde qui rebus secundis caute diffidunt male dicuntur inter modestos viros tamquam pars esse, quasi vero non in omnes modestos viros illud cadat. Ac ne illud quidem Haas. cuiquam persuaserit minore cum Atheniensium reprehensione h. l. dici σωφρόνων ἀνδρῶν οἵτινες quam σώφρονες ἄνδρες οἵτινες. Itaque enuntiato καὶ ταῖς . . . ἂν προσφέροιντο in parenthesin redacto et pronuntiationibus οἵτινες ἔθεντο νομίσωσί τε inter se copulatis, prima verba interpretamur: prudentes autem viri ei sunt, qui cet. Possunt enim continere mixtionem dicendi generum σωφρόνων ἀνδρῶν ἐστι θέσθαι et σώφρονες ἄνδρες εἰσὶν οἵτινες ἔθεντο. Cf. Matth. Gr. § 481 adn. 3 et § 632, 6. Add. Xen. Anab. II 5, 21 παντάπασι δὲ ἀπόρων ἐστὶ καὶ ἀμηχάνων . . ., οἵτινες ἐθέλουσι δι' ἐπιορκίας πράττειν τι, Aristoph. Thesm. 177 σοφοῦ πρὸς ἀνδρός, ὅστις ἐν βραχεῖ πολλοὺς καλῶς οἷός τε συντέμνειν λόγους. Item supra III 45, 7 et de verbi ἐστι omissione adn. I 120, 5. Ullr. Symb. crit. II p. 18 et Class. εἰσίν subaudiunt σωφρόνων ἀνδρῶν pro genetivo partitivo accipientes. Cf. Krueg. Gr. § 47, 9 adn. 2 et Plat. Alc. II 150 b. Deinde iungimus inter se οἵτινες ἔθεντο νομίσωσί τε, quae eadem est coniunctio coniunctivi et indicativi in enuntiatis relativis, cuius exempla leguntur II 44, 1, ubi vid. adn., et IV 92, 1, nisi quod ibi coniunctivus antecedit, indicativus sequitur. Add. Demosth. XXIV 63 ὁπόσοι Ἀθηναίων . . . ἢ νῦν εἰσὶν ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ ἢ τὸ λοιπὸν κατατεθῶσι. De ἂν non addito cf. etiam adn. 17, 2. — τἀγαθὰ ἐς ἀμφίβολον ἀσφαλῶς ἔθεντο, secundas res inter ambigua tuto posuerunt. Haas. l. d. p. 83 docet esse oxymoron, cui similia legantur IV 61, 8. 126, 6. — τόν τε πόλεμον . . . τούτῳ ξυνεῖναι. Male Haasius l. d. p. 87 τούτῳ ad πόλεμον vult spectare, qui accusativus toti sententiae ita prae-

(καὶ ἐλάχιστ' ἂν οἱ τοιοῦτοι πταίοντες διὰ τὸ μὴ τῷ ὀρθουμένῳ αὐτοῦ πιστεύοντες ἐπαίρεσθαι ἐν

positus sit, ut in exemplis IV 108, 1 τοὺς ξυμμάχους ἐφοβοῦντο μὴ ἀποστῶσιν, III 53. 2 ὑποπτεύομεν ὑμᾶς μὴ οὐ κοινοὶ ἀποβῆτε, similibus multis. At in his vulgaris est attractio subiecti et rarius obiecti enuntiati secundarii ad primarium attracti, de qua vid. adn. II 21, 1. 42, 4. 62, 1 al. Cf. Ind. gramm. v. Attract. Haec autem ante pronuntiata transitiva ob ὅτι, ὡς, μή incipientia, interrogativa, relativa reperitur. Infinitivi post hunc accusativum positi unum exemplum, quod quis huc referat, novimus, I 23, 6, in quo hac ipsa de causa nostram explanationem improbat Kamp. Observ. crit. ad Thuc. p. 22. Sed etiamsi eam tueare, illud exemplum ab hoc differt, quod illic infinitivus ad ipsum accusativum attractum refertur, qua sola ratione videtur sic dici posse. Ergo τὸν πόλεμον νομίζουσι . . . τούτῳ ξυνεῖναι pro his: τὸν πόλεμον νομίζουσιν, ὅτι . . . αὐτῷ ξύνεισιν (in quibus de αὐτ. pronomine cf. adn. II 42, 4) prorsus soloeca verba existimamus. Thucydides si id, quod Haasius vult, dicere cuperet, haud dubie scriberet τοῦ τε πολέμου (οἳ) νομίσωσι μὴ καθ' ὅσον ἄν τις μέρος βούληται μεταχειρίζειν, τούτῳ ξυνεῖναι. Cf. adn. III 39, 2. Neque τὸν πόλεμον esse subiectum infinitivi ξυνεῖναι statuere licet, sive τούτῳ, id quod Arn. vult, ad μέρος τοῦ πολέμου refertur, sive, quoniam perversa videtur dicendi ratio ὁ πόλεμος ξύνεστι τούτῳ τῷ μέρει τοῦ πολέμου, potius ad τινά. Nam non solum dubitandum est, num pronomen demonstrativum, quippe quod certam et definitam rem indicet, ad indefinitum respicere possit, sed etiam ad tuendam locutionem τὸν πόλεμον τούτῳ (τῷ ἀνθρώπῳ) ξυνεῖναι pro altera τοῦτον τῷ πολέμῳ ξυνεῖναι exempla afferri non possunt nisi poëtica, qualia habes Soph. OR. 863 ξυνείη μοῖρα, OC. 7 χρόνος ξυνών, 946 γάμοι ξυνόντες, 1244 ἆται ξυνοῦσαι, Ant. 372 ὅτῳ τὸ μὴ καλὸν ξύνεστι, Ai. 338 νοσήμασι ξυνοῦσι, Eur. Troad. 681 ἐμοὶ ξύνεστιν ἐλπίς. Quibus de causis τὸν πόλεμον obiecti accusativum esse nunc censemus pendentem ex verbo μεταχειρίζειν, quod cum νομίσωσι iungimus. Pronomen τούτῳ autem ad μέρος spectare volumus et infinitivum ξυνεῖναι eodem modo interpretamur atque διολλύναι, quod III 40, 6 rescripsimus, ubi vide adn. Vertas igitur: qui bellum putant, non ex quanta eius parte aliquis velit, se tractare, ut huic (parti) intersint, sed ut fortunae casus ipsos regant. De activo μεταχειρίζειν cf. adn. I 13, 2. Vocabulum μέρος, quod alibi post καθ' ὅσον omittitur (cf. tamen I 23, 3 ἐπὶ πλεῖστον μέρος) hic additum est, ut τούτῳ habeat, quo commode referatur. Male Bredov. αὐτῷ (τῷ πολέμῳ) pro αὐτῶν coniecit, quod, cum fortunae casus regere potius bellum quam ei viam praeire (cf. Krueg. Gr. § 47, 20 adn. 2) videantur, αὐτοῦ esse debebat. At non aptius bellum illi regunt quam eos, qui bello intersunt. Contra Class. vide Annal. phil. 1870 p. 326 sq. — καὶ ἐλάχιστ' ἂν . . . καταλύοιντο, etiam minimum tales viri labentes (quod participium iungendum cum verbo component), propterea quod non ipsius (belli) successibus efferuntur, in bona potissimum fortuna bellum component. De καταλύεσθαι, bellum finire, (hostibus) reconciliari, cf. I 81, 5. V 15, 2. 17, 2.

5 τῷ εὐτυχεῖν ἂν μάλιστα καταλύοιντο)· ὃ νῦν
ὑμῖν, ὦ Ἀθηναῖοι, καλῶς ἔχει πρὸς ἡμᾶς πρᾶξαι,
καὶ μήποτε ὕστερον, ἢν ἄρα μὴ πειθόμενοι
σφαλῆτε, ἃ πολλὰ ἐνδέχεται, νομισθῆναι τύχῃ
καὶ τὰ νῦν προχωρήσαντα κρατῆσαι, ἐξὸν ἀκίν-
δυνον δόκησιν ἰσχύος καὶ ξυνέσεως ἐς τὸ ἔπειτα
καταλιπεῖν.

1 19. Λακεδαιμόνιοι δὲ ὑμᾶς προκαλοῦνται ἐς *ἔπειτα ἀποδεικνύασιν ὅτι ἀσφαλέστατόν ἐστι μετρίως ξυναλλαγῆναι.*
σπονδὰς καὶ διάλυσιν πολέμου, διδόντες μὲν
εἰρήνην καὶ ξυμμαχίαν καὶ ἄλλην φιλίαν πολλὴν
καὶ οἰκειότητα ἐς ἀλλήλους ὑπάρχειν, ἀνταιτοῦν-
τες δὲ τοὺς ἐκ τῆς νήσου ἄνδρας, καὶ ἄμει-
νον ἡγούμενοι ἀμφοτέροις μὴ διακινδυνεύεσθαι,
εἴτε βίᾳ διαφύγοιεν παρατυχούσης τινὸς σωτη-
ρίας εἴτε καὶ ἐκπολιορκηθέντες μᾶλλον ἂν χει-
2 ρωθεῖεν. νομίζομέν τε τὰς μεγάλας ἔχθρας μάλιστ'
ἂν διαλύεσθαι βεβαίως, οὐκ ἢν ἀνταμυνόμενός
τις καὶ ἐπικρατήσας τὰ πλείω τοῦ πολεμίου κατ'

Cap. 19. § 2. πλέω codd. Cum apud poetas scaenicos praeter πλέον vocalis ε in πλέονος πλέονι tantum formis compareat, reliqua per diphthongum scribenda esse duximus. Cf. Stahl. Quaest. gramm. p. 16 sq.
πολέμου codd. Cf. adn.

VIII 58, 7, de iterato ἄν I 76, 4. 136, 3. Hanc sententiam pariter atque superiorem (καὶ ταῖς . . . προσφέροιντο) interpositam esse volumus. Nam ut illic interponitur, quomodo ex prudenti cautione calamitate affecti viri moderati se gerant, ita hic explicatur, quam agendi rationem ex iudicii sobrietate in rebus secundis illi sequantur. Itaque καί ut supra etiam valet.

§ 5. ὃ ad totum modestae continentiae praeceptum modo expositum spectare putamus. — νομισθῆναι. „Pendet e praecedentibus καλῶς ἔχει, ut haec coniungantur: καλῶς ἔχει ὑμῖν πρᾶξαι καὶ μήποτε νομισθῆναι.“ Duk. — τὰ . . . κρατῆσαι. Cf. adn. 19, 2. — δόκησιν. Cf. adn. II 35, 2.

Cap. 19. § 1. ὑπάρχειν ita ad dandi vel potius (cf. adn. I 85, 2) offerendi verbum additum est ut alibi εἶναι, velut ἐκείνην ἔδωκεν αὐτῷ παίγνιον εἶναι Luci. Dial. de. VII 5. Cf. Blum. ad Lyc. Leocr. p. 125 et Verg. Aen. IX 178. — ἀμφοτέροις, nobis utrisque. — διακινδυνεύεσθαι. Cf. adn. I 78, 2. — εἴτε καὶ . . . χειρωθεῖεν, an expugnati magis in vestram potestatem redigantur (quam iam nunc sunt, cum inclusi a vobis teneantur). Ἄν appositum est, quia ἐκπολιορκηθέντες valet εἰ ἐκπολιορκηθεῖεν.

§ 2. καὶ ἐπικρατήσας τὰ πλείω. Similiter τὰ πλείω ἐπικρατεῖν VII 63, 2 et supra τὰ νῦν προχωρήσαντα κρατῆσαι. — πολεμίου scribendum est,

ἀνάγκην ὅρκοις ἐγκαταλαμβάνων μὴ ἀπὸ τοῦ
ἴσου ξυμβῇ, ἀλλ' ἤν, παρὸν τὸ αὐτὸ δρᾶσαι
πρὸς τὸ ἐπιεικές, καὶ ἀρετῇ αὐτὸν νικήσας παρὰ
ἃ προσεδέχετο μετρίως ξυναλλαγῇ. ὀφείλων γὰρ 3
ἤδη ὁ ἐναντίος μὴ ἀνταμύνεσθαι ὡς βιασθείς,
ἀλλ' ἀνταποδοῦναι ἀρετήν, ἑτοιμότερός ἐστιν αἰ-
σχύνῃ ἐμμένειν οἷς ξυνέθετο. καὶ μᾶλλον πρὸς 4
τοὺς μειζόνως ἐχθροὺς τοῦτο δρῶσιν οἱ ἄνθρω-
ποι ἢ πρὸς τοὺς τὰ μέτρια διενεχθέντας· πεφύ-
κασί τε τοῖς μὲν ἑκουσίως ἐνδοῦσιν ἀνθησσᾶσθαι

αὐτὸν νικήσας H. Gr. D. J., reliqui αὐτὸ νικήσας. Cf. adn. § 4. ἑκοῦσιν ἐνδοῦσιν Bekk. Anecd. I p. 126. Vide Herbst adv. Cob. p. 22 sqq.

ne desit unde obiectum verbi ἐγκαταλαμβάνων suppleatur et quo αὐτόν referri possit. — ἐγκαταλαμβάνων. Frequentius hac vi καταλαμβάνειν. Cf. I 9, 1. IV 86, 1. VIII 68, 3. — τὸ αὐτό, scil. τὸ ξυμβῆναι. — πρὸς τὸ ἐπιεικές, secundum aequitatem, oppositum est praegresso κατ' ἀνάγκην. — ἀρετῇ αὐτὸν νικήσας. Male αὐτό ita defendunt, ut ad τὸ παρεῖναι τὸ αὐτὸ δρᾶσαι, quod volunt esse τὸ δύνασθαι μὴ ἀπὸ τοῦ ἴσου ξυμβῆναι, id referant. Sed τὸ αὐτὸ ad solum τὸ ξυμβῆναι refertur (aliter enim Th. τοῦτο potius vel αὐτὸ scripsisset) et quomodo quis facultatem iniquae pactionis superare possit, haud facile expedias, nisi forte superare idem esse opineris atque contemnere. Difficultatem superare possumus, facultatem non item. Patet propter erroris facilitatem codicum auctoritatem nullam esse; quid scribendum sit, totum ex sententia pendet. Itaque nunc αὐτόν restituimus. Opponitur generosae virtutis (Edelmuth) victoria ab hoste reportata armorum victoriae. — παρὰ ἃ προσεδέχετο (scil. ὁ πολέμιος) aptissime cum μετρίως iunge: cum maiore temperantia quam exspectabat.

§ 3. ἑτοιμότερος] προσυπακουστέον ... τοῦ ... βιασθέντος σπείσασθαι. Schol. — αἰσχύνῃ. De dativo cf. adn. III 82, 1.

§ 4. καὶ μᾶλλον ...] καὶ μᾶλλον πρὸς τοὺς μειζόνως ἐχθροὺς τοῦτο δρῶσιν, τὸ εὐγνωμονῆσαι ἤτοι προθύμως ἐμμένειν ταῖς συνθήκαις· ὡς γὰρ ἐκ μεγάλων ἐχθρῶν ἐκφυγόντες καὶ σωθέντες ἀσμένως φέρουσι τὸ ἡσυχάζειν, κέρδος νομίζοντες τὸ μὴ πάλιν κινδυνεύειν πρὸς μείζω μαχόμενοι. Schol. De μειζόνως comparativo cf. adn. I 130. — τὰ μέτρια διενεχθέντας. Similiter VIII 84, 5 δουλεύειν τὰ μέτρια, IV 117, 1 ξυμβῆναι τὰ πλείω. Cf. adn. § 2. — πεφύκασι, eorum naturae insitum est. Cf. II 64, 3. III 45, 3. IV 61, 5. — τοῖς ... ἐνδοῦσιν ἀνθησσᾶσθαι. Cum ἀνθησσᾶσθαι verbo coniunctus est is casus, qui ad similia ἐνδιδόναι, εἴκειν, ὑπείκειν, νικᾶσθαι addi solet, sicut vicissim νικᾶσθαι verbo interdum genetivus adiungitur. Similiter iam quodammodo III 38, 7 ἀκοῆς ἡδονῇ ἡσσώμενοι, unde

μεθ' ἡδονῆς, πρὸς δὲ τὰ ὑπεραυχοῦντα καὶ παρὰ γνώμην διακινδυνεύειν.

1 20. Ἡμῖν δὲ καλῶς, εἴπερ ποτέ, ἔχει ἀμφοτέ-
ροις ἡ ξυναλλαγή, πρίν τι ἀνήκεστον διὰ μέσου
γενόμενον ἡμᾶς καταλαβεῖν, ἐν ᾧ ἀνάγκη ἀίδιον
ὑμῖν ἔχθραν πρὸς τῇ κοινῇ καὶ ἰδίαν ἔχειν, ἡμᾶς
2 δὲ στερηθῆναι ὧν νῦν προκαλούμεθα. ἔτι δ'
ὄντων ἀκρίτων καὶ ὑμῖν μὲν δόξης καὶ ἡμετέρας
φιλίας προσγιγνομένης, ἡμῖν δὲ πρὸ αἰσχροῦ
τινος <τῆς> ξυμφορᾶς μετρίως κατατιθεμένης διαλ-
λαγῶμεν, καὶ αὐτοί τε ἀντὶ πολέμου εἰρήνην
ἑλώμεθα καὶ τοῖς ἄλλοις Ἕλλησιν ἀνάπαυσιν
κακῶν ποιήσωμεν· οἳ καὶ ἐν τούτῳ ὑμᾶς αἰτιωτέ-

καὶ τελευτῶντες διεξέρχονται ὅτι νῦν καιρὸς ἄριστός ἐστι τῆς εἰρήνης, ἧς τὴν χάριν οἱ Ἕλληνες τοῖς Ἀθηναίοις προσθήσουσιν.

Cap. 20. § 1. ἡμᾶς vulgo, plerique codd. ὑμᾶς. Cf. adn.

et ex contrario τὰ ὑπεραυχοῦντα neutrius generis esse τοῖς ἐνδοῦσιν apparet. Cf. 61, 5 τοῦ εἴκοντος et adn. II 45, 1. De ἑκουσίως adverbio cf. Lob. ad Phryn. p. 6. — καὶ παρὰ γνώμην, etiam praeter rationem, i. e. etiamsi ratione res suas considerantes spem prosperi eventus non habeant. Cf. adn. I 70, 3.

Cap. 20. § 1. διὰ μέσου γενόμενον, interveniens, intercedens, ut ἐν μέσῳ. Cf. Vig. p. 109. — ἐν ᾧ ... ἔχθραν ... ἔχειν, in quo necesse est vobis sempiternam inimicitiam praeter communem (Lacedaemoniorum civitatis) etiam privatam (eorum, qui cognatos amiserunt) habere. De passivo locutionis ἔχθραν ἔχειν sensu cf. I 2, 3. VIII 86, 3. Particula μέν, quam post ὑμῖν propter oppositum ἡμᾶς δέ exspectaveris, omissa est propter ἀίδιον cum gravitate praepositum. — ἡμᾶς δέ nunc scripsimus duabus de causis, primum quod ὑμᾶς δέ opposito caret, deinde quod rectius et usui Thucydideo convenientius est Lacedaemonios eis privari, quae assequi student (cf. I 70, 7. IV 78, 3), quam Athenienses eis, ad quae Lacedaemonii eos cohortantur. Posterior causa contra Haasium (Lucubr. § 76) et Class. valet, qui servato ὑμᾶς in priore membro ἡμῖν emendarunt ἔχθραν ἔχειν sensu activo accipientes.

§ 2. ἔτι δ' ὄντων ἀκρίτων. Cf. adn. I 7, 1. Schol.: ἔτι δὲ ὄντων ἀδιακρίτων καὶ ἀμφιβόλων τῶν πραγμάτων τῶν κατὰ τὴν Σφακτηρίαν. — ἡμετέρας φιλίας, i. e. παρ' ἡμῶν φιλίας. Cf. Krueg. Gr. § 51, 4 adn. 8. — ἡμῖν δὲ ... κατατιθεμένης, nobis autem cum, antequam dedecus aliquod nobis accidat, calamitas tolerabiliter finiatur, sive res adversae modice componantur. Articulus, quo carere non possumus, quod de nota illa calamitate sermo est, quae causa legationis fuit, accessit ex schol. ἡμῖν δὲ τοῖς Λακεδαιμονίοις πρὶν αἰσχροῦ τινος πειραθῆναι (ἀντὶ τοῦ πρὶν ἁλῶναι τοὺς ἄνδρας) τῆς ξυμφορᾶς μετρίως κατατιθεμένης. — ἐν τούτῳ, i. e. ἐν τῷ διαλλαγῆναι, ἐν τῷ γενέ-

ρους ἡγήσονται. πολεμοῦνται μὲν γὰρ ἀσαφῶς
ὁποτέρων ἀρξάντων· καταλύσεως δὲ γιγνομένης,
ἧς νῦν ὑμεῖς τὸ πλέον κύριοί ἐστε, τὴν χάριν
ὑμῖν προσθήσουσιν. ἥν τε γνῶτε, Λακεδαιμονίοις 3
ἔξεστιν ὑμῖν φίλους γενέσθαι βεβαίως, αὐτῶν τε
προκαλεσαμένων χαρισαμένοις τε μᾶλλον ἢ βια-
σαμένοις. καὶ ἐν τούτῳ τὰ ἐνόντα ἀγαθὰ σκο- 4
πεῖτε ὅσα εἰκὸς εἶναι· ἡμῶν γὰρ καὶ ὑμῶν ταὐτὰ
λεγόντων τό γε ἄλλο Ἑλληνικὸν ἴστε ὅτι ὑπο-
δεέστερον ὂν τὰ μέγιστα τιμήσει".

Ἀθηναῖοι δὲ ἐπιεικῆ εἰρήνην οὐκ ἀγαπῶντες Κλέωνος ἐνάγοντος δεινὰ αἰτοῦσιν.

21. Οἱ μὲν οὖν Λακεδαιμόνιοι τοσαῦτα εἶπον, 1
νομίζοντες τοὺς Ἀθηναίους ἐν τῷ πρὶν χρόνῳ
σπονδῶν μὲν ἐπιθυμεῖν, σφῶν δὲ ἐναντιουμένων
κωλύεσθαι, διδομένης δὲ εἰρήνης ἀσμένους δέξε-

Cap. 21. § 1. *ἀσμένους* Aug. Ven. Pal. Vat. M. F. C. G.* (?) Bas. Gr. I. Laur. al. Vulgo et Bekk. *ἀσμένως*, quod defendit Krueg. ad Dion. p. 38. Sed *ἄσμενος*, non *ἀσμένως*, alibi ita usurpat Thucydides. Cf. I 26, 1. III 66, 2. V 29, 1. VI 12, 2. 34, 6. 60, 4. al. sd. VII 84, 4. Herbst. adv. Cob. p. 22.

δέξεσθαι. Cass. Aug. Cl. Ven. T. Pal. Bas. alii nonnulli *δέξασθαι*, It. Vat. H. *δέχεσθαι*. Infinitivo futuri opus est, quoniam *διδομένης εἰρήνης* idem est atque *ἢν εἰρήνη διδῶται*. Cf. Stahl. Quaest. gram. p. 6 sq.

σθαι τὴν εἰρήνην. — *πολεμοῦνται*, bello vexantur. — *ἀσαφῶς*, cum in obscuro sit. Cf. adn. II 64, 2. — *ὁποτέρων ἀρξάντων*. Suppl. *πολεμοῦνται*, et cf. Matth. Gr. § 567 a.

§ 3. *ἥν τε γνῶτε*, si decreveritis (*τὴν κατάλυσιν*). Particula *τε* non, ut Class. vult, summam eorum, quae antea dicta sunt, comprehendit, sed alteram superiori rationem adiungit. Nam Athenienses non solum ceterorum Graecorum gratiam merituri esse dicuntur, sed etiam Lacedaemoniorum gratificando amicitiam sibi confirmaturi. Patet inter se referri *χάριν* et *χαρισαμένοις*. — *φίλους*. De casu cf. adn. I 81, 2. — *αὐτῶν*, scil. *ἡμῶν*. — *χαρισαμένοις* ... *βιασαμένοις*, et cum vos gratia potius quam vi usi fueritis. Aoristi participia vim habent futurorum exactorum.

§ 4. *ἐν τούτῳ τὰ ἐνόντα ἀγαθά*. De collocatione verborum cf. adn. III 82, 4. — *ταὐτὰ λεγόντων*. De consentiendo dicitur, ut apud nos dieselbe Sprache führen. Vid. V 31, 6. — *τὰ μέγιστα τιμήσει*. Cf. I 38, 2. III 40, 3. VI 64, 1. Krueg. Gr. § 46, 11 adn. 2.

Cap. 21. § 1. *τοσαῦτα*, non *τοιαῦτα*, quod respicitur ad 17, 2. — *ἐν τῷ πρὶν* . . . *ἐπιθυμεῖν*. De re cf. II 59, 2, de praesentis infinitivo imperfectum tempus exprimente Krueg. Gr. § 53, 2 adn. 9.

2 σθαί τε καὶ τοὺς ἄνδρας ἀποδώσειν. οἱ δὲ τὰς
μὲν σπονδάς, ἔχοντες τοὺς ἄνδρας ἐν τῇ νήσῳ,
ἤδη σφίσιν ἐνόμιζον ἑτοίμους εἶναι, ὁπόταν
βούλωνται ποιεῖσθαι πρὸς αὐτούς, τοῦ δὲ πλέο-
3 νος ὠρέγοντο. μάλιστα δὲ αὐτοὺς ἐνῆγε Κλέων
ὁ Κλεαινέτου, ἀνὴρ δημαγωγὸς κατ' ἐκεῖνον τὸν
χρόνον ὢν καὶ τῷ πλήθει πιθανώτατος· καὶ
ἔπεισεν ἀποκρίνασθαι ὡς χρὴ τὰ μὲν ὅπλα καὶ
σφᾶς αὐτοὺς τοὺς ἐν τῇ νήσῳ παραδόντας πρῶ-
τον κομισθῆναι Ἀθήναζε, ἐλθόντων δὲ ἀποδόντας
Λακεδαιμονίους Νίσαιαν καὶ Πηγὰς καὶ Τροιζῆνα
καὶ Ἀχαΐαν, ἃ οὐ πολέμῳ ἔλαβον, ἀλλ' ἀπὸ τῆς

§ 3. **Τροιζῆνα.** Τροίζηνα aliquot libri. Item reliquis locis I 115, 1. IV 45, 2. 118, 4 fluctuatur. Cf. Herodian. II p. 356 sq. ibique Lentzii adn.

§ 2. **οἱ δέ** cet. De eis, quae tunc Athenis acta sunt, cf. Aristoph. Pac. 213. 666. Orationem Atheniensis cuiusdam pacem concedendam censentis finxit Aristides vol. I p. 391 sqq. — **ἑτοίμους.** Ἑτοῖμος hic feminini generis videtur esse, ut Herodot. V 31. Demosth. VIII 15. 46. Appi. Mithr. 38. Apud Thucydidem alibi semper feminina flexio est ἑτοίμη, nisi quod VIII 26, 1 olim ἑτοῖμοι legebatur. Cf. Matth. Gr. § 118 adn. 1.

§ 3. **μάλιστα . . . Κλέων.** Confirmat Aristoph. Equ. 794 sqq. — **ἀνὴρ . . . πιθανώτατος.** Quod similibus verbis eundem virum Th. III 36, 6 descripserit, Groteus (Hist. Gr. VI p. 445, vers. germ. III p. 570) neglegentiam quandam scriptoris, Steupius (Mus. Rhen. XXV p. 291 sq.) interpretamentum hic agnoscit. Sed cum Th. III 36, 3, qualis tunc Cleonis fuerit potentia, declaret, postea eius auctoritas, quae in altero decreto de Mytilenaeis facto non iam valuerit, videtur deminuta esse, deinde rursus crevisse. Cum igitur non eadem continue Cleo auctoritate usus sit, hoc quoque loco eam tum summam fuisse scriptor commemorasse potest. Haud magni momenti est, quod Th. hoc uno loco δημαγωγός vocabulo utitur, cum item semel apud eum δημαγωγία (VIII 65, 2) occurrat. Utut est, verba Thucydidi abiudicare non audemus. — **ἀποδόντας . . . Ἀχαΐαν.** Cf. I 115, 1 et ibi adn. Goeller ad illum locum cum Achaiam provinciam Peloponnesi intellegi non posse dixisset, quia haec terra ita libera et sui arbitrii fuisset, ut sanus Cleo eam a Spartiatis postulare non posset, Arnoldus in ed. 2 eum Achaiam et Troezenem praesidio et tutela Lacedaemoniorum orbari voluisse respondit; id enim si factum esset, Athenienses Achaia facile potituros fuisse. Similiter sub finem secundi belli Samnitici Samnites finibus Lucanis decedere iussos esse. At cum Lucani legatos Romam misissent, qui Samnites infesto exercitu suos fines ingressos questi, ut et se in fidem acciperent et vim illorum arcerent, rogarent (vid. Liv. X 11), foedere icto Romanis profecto nihil aliud postulandum erat, quam ut Samnites agro novorum sociorum suorum decederent (ibid.

προτέρας ξυμβάσεως Ἀθηναίων ξυγχωρησάντων
κατὰ ξυμφορὰς καὶ ἐν τῷ τότε δεομένων τι
μᾶλλον σπονδῶν, κομίσασθαι τοὺς ἄνδρας καὶ
σπονδὰς ποιήσασθαι ὁπόσον ἂν δοκῇ χρόνον
ἀμφοτέροις.

οἱ Λακεδαιμόνιοι οὖν μάτην ξυνέδρους κελεύσαντες ἑλέσθαι ἄπρακτοι ἀναχωροῦσιν.

22. Οἱ δὲ πρὸς μὲν τὴν ἀπόκρισιν οὐδὲν 1
ἀντεῖπον, ξυνέδρους δὲ σφίσιν ἐκέλευον ἑλέσθαι
οἵτινες λέγοντες καὶ ἀκούοντες περὶ ἑκάστου ξυμβή-
σονται κατὰ ἡσυχίαν ὅ τι ἂν πείθωσιν ἀλλήλους.
Κλέων δὲ ἐνταῦθα δὴ πολὺς ἐνέκειτο, λέγων 2
γιγνώσκειν μὲν καὶ πρότερον οὐδὲν ἐν νῷ ἔχοντας
δίκαιον αὐτούς, σαφὲς δ' εἶναι καὶ νῦν, οἵτινες
τῷ μὲν πλήθει οὐδὲν ἐθέλουσιν εἰπεῖν, ὀλίγοις δὲ
ἀνδράσι ξύνεδροι βούλονται γίγνεσθαι· ἀλλὰ εἴ
τι ὑγιὲς διανοοῦνται, λέγειν ἐκέλευσεν ἅπασιν.
ὁρῶντες δὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι οὔτε σφίσιν οἷόν τε 3
ὂν ἐν πλήθει εἰπεῖν, εἴ τι καὶ ὑπὸ τῆς ξυμφορᾶς

Cap. 22. § 3. εἴ τι. In libris inepte εἴτε, cum οὔτε . . . οὔτε inter se respondeant. Nugatur Hoogev. de Partic. p. 200. Nostram emendationem recepit Bekk.

12). Sed nec similia in Achaia facta erant nec tale postulatum recte verbis ἀποδοῦναι Ἀχαΐαν exprimeretur. Haec terra ineunte bello Pelop. praeter Pellenen ne foederata quidem Lacedaemoniis, sed utrisque amica fuerat (II 9, 2), et tunc quoque idem ibi rerum status videtur fuisse. Quare si Cleo Lacedaemonios Atheniensibus eam ἀποδοῦναι, i. e. reddere, restituere sua opera, postulaverit, non minor eius iniquitas vel dementia ducenda est quam eorum, qui a Ludovico XIV nepotem expelli Hispania voluerunt. — τι μᾶλλον, aliquanto magis. Cf. τι τὸ πλέον IV 27, 4.

Cap. 22. § 1. ξυνέδρους, viros delectos, quibuscum rem disceptarent, Port. Cf. V 85, 1 et interpr. Isocr. VII 58. Simile quiddam V 27, 2 factum legemus. — ξυμβήσονται, scil. αὐτοῖς. De futuro cf. Matth. Gr. § 507 I 1 et VIII 1, 8.

§ 2. πολὺς ἐνέκειτο. Ita latine aliquis dicitur multus instare Sal. Iug. 84, gravis instare Liv. XXVII 4. Cf. interpr. Tac. Agric. c. 20 et de Graecis Wess. ad Diod. XVI 85. Wyttenb. ad Plut. Mor. I p. 267. — καὶ νῦν. Class. Cobetum (ad Hyper. p. 69) secutus καί abesse mavult, quod τὸ σαφὲς εἶναι gravius sit quam τὸ γιγνώσκειν. Nobis καί utrobique adiunctum ostendit parem intellegentiam significari. — ὑγιές. Cf. adn. III 75, 4.

§ 3. ἐν πλήθει plerique ita interpretantur, quasi articulus additus sit; qui cum absit, significari videtur in multorum hominum concilio. — τι . . . ξυγχωρεῖν. In postulatis c. 21.

ἐδόκει αὐτοῖς ξυγχωρεῖν, μὴ ἐς τοὺς ξυμμάχους διαβληθῶσιν εἰπόντες καὶ οὐ τυχόντες, οὔτε τοὺς Ἀθηναίους ἐπὶ μετρίοις ποιήσοντας ἃ προυκαλοῦντο, ἀνεχώρησαν ἐκ τῶν Ἀθηνῶν ἄπρακτοι.

1 23. *Ἀφικομένων δὲ αὐτῶν διελέλυντο εὐθὺς αἱ σπονδαὶ αἱ περὶ Πύλον, καὶ τὰς ναῦς οἱ Λακεδαιμόνιοι ἀπῄτουν, καθάπερ ξυνέκειτο· οἱ δ' Ἀθηναῖοι ἐγκλήματα ἔχοντες ἐπιδρομήν τε τῷ τειχίσματι παράσπονδον καὶ ἄλλα οὐκ ἀξιόλογα δοκοῦντα εἶναι οὐκ ἀπεδίδοσαν, ἰσχυριζόμενοι, ὅτι δὴ εἴρητο, ἐὰν καὶ ὁτιοῦν παραβαθῇ, λελύσθαι τὰς σπονδάς. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι ἀντέλεγόν τε καὶ ἀδίκημα ἐπικαλέσαντες τὸ τῶν νεῶν ἀπελθόντες*

2 *ἐς πόλεμον καθίσταντο. καὶ τὰ περὶ Πύλον ὑπ' ἀμφοτέρων κατὰ κράτος ἐπολεμεῖτο, Ἀθηναῖοι μὲν δυοῖν νεοῖν ἐναντίαιν ἀεὶ τὴν νῆσον περιπλέοντες*

ἔπειτα αἱ σπονδαὶ διαλύονται. ἀδικία Ἀθηναίων. περὶ Πύλον κατὰ κράτος πολεμεῖται.

Cap. 23. § 1. *διελύοντο* codd. Cf. adn.
§ 2. *νεοῖν* om. It. Vat. Pal. Aug. M. Cass. H. Recte Class. monet *ἔλλειψιν* quam statuunt usu non comprobatam esse. Certe *Πάραλος* et *Σαλαμινία* exempla ad eam commendandam non sufficiunt.

Cf. *τι ἐνδοῦναι* II 12, 1 et similia. — *ἐς τοὺς ξυμμάχους διαβληθῶσιν.* Cf. adn. III 109, 2. — *εἰπόντες καὶ οὐ τυχόντες.* Cf. adn. III 82, 5.

Cap. 23. § 1. *ἀφικομένων δὲ αὐτῶν.* De tempore rei cf. 39, 2. — *διελέλυντο* rescribendum est, quod ipso legatorum adventu induciis continuo finis impositus erat. Hoc luce clarius ostendit pacti condicio 16, 2 allata: *ἐλθόντων δὲ (τῶν πρέσβεων) τάς τε σπονδὰς λελύσθαι ταύτας καὶ τὰς ναῦς ἀποδοῦναι Ἀθηναίους*, ex qua quae hic narrantur facta esse *καθάπερ ξυνέκειτο* docet. Itaque legatorum reditum duae res simul secutae sunt, ut et induciae exiissent et naves repeterentur, neque vero, id quod L. Herbst. adv. Cob. p. 41 sqq. et Class. opinantur, repetendis navibus induciae solvi coeptae sunt. Subtiles sunt nugae, quibus Herbst. l. d. evincere studet participium aor. *ἀφικομένων* hic aliam vim habere atque illic *ἐλθόντων*. Eodem modo inter se referuntur *λελύσθαι* 46, 3 et *ἐλέλυντο* 47, 1. — *ἐπιδρομὴν τῷ τειχίσματι.* Ἐπιδρομή est impetus ex improviso factus. Cf. 56, 1. De dativo vid. adn. I 73, 1. — *ἀπεδίδοσαν.* Imperfectum refer ad *ἀπῄτουν*: quotiens Lacedaemonii repetebant, totiens Athenienses negabant. — *εἴρητο.* Vid. 16, 2. — *ἐς πόλεμον καθίσταντο*, bellum obibant. Cf. III 4, 1. 5, 1.

§ 2. *τὰ περὶ Πύλον.* Cf. adn. III 6, 2. — *ἐπολεμεῖτο, Ἀθηναῖοι μὲν . . . περιπλέοντες.* Cf. Krueg. Gr. § 50, 9 adn. 4. Simillime Herodot. VIII 74 *πολλὰ ἐλέγετο περὶ τῶν*

τῆς ἡμέρας (τῆς δὲ νυκτὸς καὶ ἅπασαι περιώρμουν, πλὴν τὰ πρὸς τὸ πέλαγος, ὁπότε ἄνεμος εἴη· καὶ ἐκ τῶν Ἀθηνῶν αὐτοῖς εἴκοσι νῆες ἀφίκοντο ἐς τὴν φυλακήν, ὥστε αἱ πᾶσαι ἑβδομήκοντα ἐγένοντο), Πελοποννήσιοι δὲ ἐν [τε] τῇ ἠπείρῳ στρατοπεδευόμενοι καὶ προσβολὰς ποιούμενοι τῷ τείχει, σκοποῦντες καιρὸν εἴ τις παραπέσοι ὥστε τοὺς ἄνδρας σῶσαι.

Συρακόσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ἐκ τῆς Μεσσήνης ὁρμώμενοι ἐν τῷ πορθμῷ, ὃς διαγράφεται, ναυμαχίας ἀπόπειραν ποιεῖσθαι διανοοῦνται.

24. *Ἐν τούτῳ δ' ἐν τῇ Σικελίᾳ οἱ Συρα-* 1
κόσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι πρὸς ταῖς ἐν Μεσσήνῃ
φρουρούσαις ναυσὶ τὸ ἄλλο ναυτικὸν ὃ παρεσκευά-
ζοντο προσκομίσαντες τὸν πόλεμον ἐποιοῦντο ἐκ
τῆς Μεσσήνης (καὶ μάλιστα ἐνῆγον οἱ Λοκροὶ τῶν 2
Ῥηγίνων κατὰ ἔχθραν, καὶ αὐτοὶ δὲ ἐσεβεβλήκεσαν
πανδημεὶ ἐς τὴν γῆν αὐτῶν), καὶ ναυμαχίας ἀπο- 3

ἔν τε Cass. Aug. Cl. Ven. F. H. C. Reg. Gr. I. E. Laur. m. *α'* reliqui *τε* om. Cf. adn.

Cap. 24. § 1. *οἱ ἐν τῇ Σικ. Συρ.* codd. falsa verborum collocatione, cum extra Siciliam Syracusani non fuerint.

§ 2. *ἐσεβεβλήκεσαν* Cass. Aug. Cl. Ven. T. Vat. H. Gr. al. Vulgo et Bekk. *ἐσβεβλήκεσαν*. Cf. sd. III 23, 1.

αὐτῶν, οἱ μὲν . . . Ἀθηναῖοι δέ, ubi post *αὐτῶν* male plene interpungunt, et Eur. Heracl. 39 *δυοῖν γερόντοιν δὲ στρατηγεῖται φυγή, ἐγὼ μὲν ἀμφὶ τοῖσδε καλχαίνων τέκνοις, ἡ δ' αὖ* cet. Cf. Eur. Hel. 289 et ad utrumque locum vid. Pflugk. Diversa componit Bernh. Synt. p. 472. De vi vocis *ἐναντίαιν* cf. adn. I 93, 5. — *περιώρμουν*. „Οὐ περιέπλεον, ἀλλὰ σποράδην καὶ ἀπέχοντες ἀπ' ἀλλήλων περὶ τὴν νῆσον ἦσαν ὁρμοῦντες, εἴτουν ἐφησυχάζοντες ἐν τῇ πολιορκίᾳ." *Δούκας*. Sic III 6, 1 *περιορμίζεσθαι*. Cf. etiam adn. 26, 3. — *πλὴν τὰ . . . ἄνεμος εἴη*. Quotiens enim ventus spirabat, non περιώρμουν *τὰ πρὸς τὸ πέλαγος*. Vid. 26, 7 et de accusativo adn. III 6, 1. — *ἀφίκοντο*, (antea) advenerant. — *ἑβδομήκοντα*. Cf. 13, 2 et ibi sd. — *ἐν τῇ . . . ποιούμενοι*, in continenti castra habentes (cf. I 30, 3. 51, 4. 62, 1. VII 47, 2. Krueg. Gr. 53, 2 adn. 9) et impetus (inde) facientes. Non diversa haec sunt, ut *τε — καί* particulis discerni possint, sed coniuncta. — *εἴ τις . . . σῶσαι*. Ὥστε pro *ἵνα* positum putat Hoogev. de Partic. p. 601, sed verba valent *εἴ τις (καιρὸς) περιπέσοι οὕτως* (sive *τοιοῦτος*) *ὥστε*. De *καιρόν* a verbo *σκοποῦντες* attracto cf. adn. II 21, 1.

Cap. 24. § 1. *πρὸς ταῖς . . . φρουρούσαις ναυσί*. Cf. 1, 1. 4. — *ὃ παρεσκευάζοντο*. Cf. III 115, 3. IV 1, 4.

§ 2. *καὶ αὐτοὶ . . . αὐτῶν*. Cf. 1, 3, ubi *πανστρατιᾷ* pro *πανδημεί* et § 2 *κατὰ ἔχθος τὸ Ῥηγ.* De plusquamperf. *ἐσεβεβλήκεσαν* cf. adn.

πειρᾶσθαι ἐβούλοντο, ὁρῶντες τοῖς Ἀθηναίοις τὰς
μὲν παρούσας ὀλίγας ναῦς, ταῖς δὲ πλείοσι καὶ
μελλούσαις ἥξειν πυνθανόμενοι τὴν νῆσον πολιορ-
4 κεῖσθαι. εἰ γὰρ κρατήσειαν τῷ ναυτικῷ, τὸ Ῥήγιον
ἤλπιζον πεζῇ τε καὶ ναυσὶν ἐφορμοῦντες ῥᾳδίως
χειρώσεσθαι, καὶ ἤδη σφῶν ἰσχυρὰ τὰ πράγματα
γίγνεσθαι· ξύνεγγυς γὰρ κειμένου τοῦ τε Ῥηγίου
ἀκρωτηρίου τῆς Ἰταλίας τῆς τε Μεσσήνης τῆς
Σικελίας, τοῖς Ἀθηναίοις [τε] οὐκ ἂν εἶναι ἐφορ-
5 μεῖν καὶ τοῦ πορθμοῦ κρατεῖν. ἔστι δὲ ὁ πορθ-
μὸς ἡ μεταξὺ Ῥηγίου θάλασσα καὶ Μεσσήνης,
ᾗπερ βραχύτατον Σικελία τῆς ἠπείρου ἀπέχει· καὶ

§ 4. χειρώσασθαι It Vat. Aug. M. Viud. Mosqu. D. E. F. H. I. Cf. adn. 13, 1. Stahl. Quaest. gram. p. 6.

τε, quod verborum cohaerentiam turbat, om. Ar. Chr. Dan.

1, 3. Altera haec Locrorum incursio. Cf. 1, 4.

§ 3. *ταῖς δὲ πλείοσι*, *ταῖς μετὰ τοῦ Εὐρυμέδοντος καὶ Σοφοκλέους*. — *τὴν νῆσον*. Sphacteriam. Haec enim aliquotieus eximie in hoc libro et proximo posteriore ἡ νῆσος vocatur. Vid. IV 55, 3. 57, 4. 108, 8. V 15, 1. 24, 2. 34, 2. — *πεζῇ . . . ἐφορμοῦντες* zeugma est. — *καὶ γίγνεσθαι*. Ex *ἤλπιζον* cogita *ἐνόμιζον*. Cf. adn. 13, 1. 52, 3. Verbum *γίγνεσθαι ἂν* particula carere potest ex eis, quae adnotata sunt III 92, 4. Exceptio igitur quaedam eorum hic statuenda est, quae disputavit Stahl. Quaest. gram. p. 6.

§ 4. *ξύνεγγυς γάρ* cet. „Cum enim propinqua inter se sint Rhegium . . . et Messana.“ Huds. — *τοῦ Ῥηγίου ἀκρωτηρίου*. „Quidam intellegunt Leucopetram [quae Thucydidi *Πέτρα* VII 35, 2], Cluverius promontorium medium inter urbem Rheginam, et Leucopetram [circiter V vel VI utrimque milia passuum distans, nunc Capo Pellara], quod etiam *ὁμωνυμία* videtur suadere, quae argumentum est propinquitatis.“ Cellar. „In meridiem versus a portu Rhegii est angulus orae extremae, ubi nunc Torre del Lupo est; Thucydides vocat *Ῥήγιον ἀκρωτήριον*.“ Mannert. Geogr. IX 2 p. 184. Nobis nihil significari videtur nisi utramque urbem in extrema ac prominenti parte alteram Italiae alteram Siciliae sitam fuisse. Nam *ἀκρωτήριον* extremum quidvis ac prominens est. — *εἶναι* = *ἐξεῖναι*. Cf. V 40, 2. VII 11, 3.

§ 5. *βραχύτατον . . . ἀπέχει*. Similiter minimum distare Horatius dicit Ep. II 1, 72, *μήκιστον ἀπελαύνειν* Xen. Cyr. IV 5, 28. Cf. adn. III 36, 2. Ipsum dictum Thucydideum, si subtiliter loquamur, non verum, sed discrimen perexiguum esse adnotat Bloomf. De freti latitudine vid. VI 1, 2, ubi cf. adn.

ἐστιν ἡ Χάρυβδις κληθεῖσα τοῦτο, ᾗ Ὀδυσσεὺς λέγεται διαπλεῦσαι. διὰ στενότητα δὲ καὶ ἐκ μεγάλων πελαγῶν, τοῦ τε Τυρσηνικοῦ καὶ τοῦ Σικελικοῦ, ἐσπίπτουσα ἡ θάλασσα ἐς αὐτὸ καὶ ῥοώδης οὖσα εἰκότως χαλεπὴ ἐνομίσθη.

τρεῖς ναυμαχίαι, ὧν ἐν τῇ δευτέρᾳ καὶ τρίτῃ οὐκ ἔλασσον ἔχουσιν οἱ Συρακόσιοι.

25. *Ἐν τούτῳ οὖν τῷ μεταξὺ οἱ Συρακόσιοι* 1
καὶ οἱ ξύμμαχοι ναυσὶν ὀλίγῳ πλείοσιν ἢ τριάκοντα ἠναγκάσθησαν ὀψὲ τῆς ἡμέρας ναυμαχῆσαι περὶ πλοίου διαπλέοντος, ἀντεπαναγόμενοι πρός τε Ἀθηναίων ναῦς ἑκκαίδεκα καὶ Ῥηγίνας ὀκτώ.
καὶ νικηθέντες ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων διὰ τάχους 2
ἀπέπλευσαν ὡς ἕκαστοι ἔτυχον ἐς τὰ οἰκεῖα στρα-

Cap. 25. § 1. *ἀντεπαγόμενοι* Cass. Aug. M. Cl. Ven. H. It. Vat. Ar. Vulgo et Bekk. *ἀντεπαναγόμενοι*, quod verum putamus, cum nusquam Th. sic *ἐπάγεσθαι* de eis dixerit, qui in impetum provehantur, *ἐπανάγεσθαι* autem VIII 42, 2. Cf. *ἐπαναγωγή* VII 4, 4. 84, 6. De compositionis genere cf. *ἀντεπεξῆγον* VIII 104, 4, *ἀντεπεξελάσαντες* IV 72, 3.

— *ἡ Χάρυβδις*. Cf. Cluver. Sic. ant. p. 70 et de statu, qui nunc est, ex eis, qui itinera in Siciliam fecerunt, Brydon. I p. 85 sqq. Muent. p. 492. Hoar. II p. 209 sq. al., etiam Smyth. apud Arn. et Holm. Hist. Sic. p. 8. Is Smythius Thucydidem solum dicit esse scriptorem antiquiorem a se lectum, a quo huius periculi verus locus constitutus et effectus non exaggeratus sit. — *τοῦτο*. Cf. Matth. Gr. § 439 et 440, 7. Krueg. Gr. § 61, 7 adn. 4. — *Ὀδυσσεὺς . . . διαπλεῦσαι*. Hom. Odyss. XII 235 sqq. Cf. ibid. 101 sqq. — *ἐκ μεγάλων πελαγῶν . . . ἐσπίπτουσα ἡ θάλασσα*. Attende distinctionem nominum *πέλαγος* et *θάλασσα*, ex quibus illud de maribus singularibus, hoc de fluctu seu undis dictum est. Cf. Wund. ad Soph. Ant. 951. Wagn. ad Verg. Aen. X 377. De mari Siculo cf. 53, 3. Strab. 128 et Dorvill. Sic. p. 3. — *ἐς αὐτό*. Significatur quidem ὁ πορθμός, sed neutrum respondet superiori *τοῦτο*. — *εἰκότως χαλεπὴ ἐνομίσθη*. „Ex ratione, qua rei mentio fit, scriptoris aetate illud fretum minus periculosum existimatum esse colligere possumus; et nostris temporibus a tempestatibus non violenter agitatur. Ita Dorvill. Sic. p. 9.“ Bloomf., qui duas causas, ex quibus Thucydides originem aestus maris et inde ortae opinionis repetat, ad rem explicandam non sufficere demonstrat.

Cap. 25. § 1. *ἠναγκάσθησαν*. Bloomf. dubitat, utrum valeat coacti sunt, an inducti sunt. Cf. adn. 59, 2. Huic favet quidem 24, 3, sed fortasse prius, quam voluissent, pugnandi necessitatem eis imposuit illud *πλοῖον διαπλέον*. — *ἑκκαίδεκα καὶ . . . ὀκτώ*. Tot igitur in freto affuerunt; nam proprie plures erant in illis regionibus. Cf. III 86, 5. 88, 1.

§ 2. *ἀπέπλευσαν*. Suppl. οἱ Συρακόσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι. — *ἔτυχον* miramur a nullo

τόπεδα [τό τε ἐν τῇ Μεσσήνῃ καὶ ἐν τῷ Ῥηγίῳ],
3 *μίαν ναῦν ἀπολέσαντες· καὶ νὺξ ἐπεγένετο τῷ ἔργῳ. μετὰ δὲ τοῦτο οἱ μὲν Λοκροὶ ἀπῆλθον ἐκ τῆς Ῥηγίνων, ἐπὶ δὲ τὴν Πελωρίδα τῆς Μεσσήνης ξυλλεγεῖσαι αἱ τῶν Συρακοσίων καὶ ξυμμάχων*
4 *νῆες ὥρμουν καὶ ὁ πεζὸς αὐτοῖς παρῆν. προσπλεύσαντες δὲ οἱ Ἀθηναῖοι καὶ Ῥηγῖνοι ὁρῶντες τὰς ναῦς κενὰς ἐνέβαλον, καὶ χειρὶ σιδηρᾷ ἐπιβληθείσῃ μίαν ναῦν αὐτοὶ ἀπώλεσαν τῶν ἀνδρῶν ἀποκο-*
5 *λυμβησάντων. καὶ μετὰ τοῦτο τῶν Συρακοσίων ἐσβάντων ἐς τὰς ναῦς καὶ παραπλεόντων ἀπὸ κάλω ἐς τὴν Μεσσήνην, αὖθις προσβαλόντες οἱ*

§ 2. *τό τε.* Olim *τότε*, quod primus emendavit Reisk.

§ 3. *ξυλλεγεῖσαι.* In mss. *συλλεγεῖσαι.* Sed *ξυλλέγειν* plus quam triciens apud Thuc. legitur. Suid. et Plut.: *ξὺν Θουκυδίδης ἀντὶ τοῦ σύν, καὶ τὰ ἄλλα τὰ ὅμοια.* A quo more in l. I nusquam recedunt libri editi èt plerique mss., l. II bis, 62 et 102, l. III nusquam, l. IV ter, hic et 48 et 86.

§ 4. *αὐτοί* Cl. F. Reg. Bas. Gr. D. E. Laur. *α'*. schol. Vall. Vulgo et Bekk. *αὐτοῖς*. At dativus Athenienses impetu facto unam navem Syracusanis perdidisse significans sententiam depravat. Cf. § 5 *Ἀθηναῖοι ἑτέραν ναῦν ἀπολλύουσι.* Praeterea Syracusanorum naves *κεναί* erant et *ναῦς ἀπολλύναι* apud Th. ubique est naves amittere.

eorum, qui alibi saepe *ὡς ἕκαστοι* sine tali additamento scribere Thucydidem meminissent, impugnatum esse; sed est sane tuendum. Cf. 93, 4. — *τό τε ... ἐν τῷ Ῥηγίῳ.* Haec verba Thucydidis esse non possunt. Nam stationem navalem, unde profecti bellum gererent, Syracusani et socii Messanam habebant (24, 1), Rhegium Athenienses (III 86, 5). Quare fieri non poterat, ut huc illi in castra se reciperent. Interpolator in errorem inductus videtur esse proximis verbis *οἱ μὲν Λοκροὶ ἀπῆλθον ἐκ τῆς Ῥηγίνων*, quibuscum cf. 24, 2. De Classeni interpretatione cf. Annal. phil. 1870 p. 327.

§ 3. *ξυλλεγεῖσαι*, cum antea in sua quaeque castra se recepissent.

§ 4. *χειρὶ σιδηρᾷ.* „Manus ferrea erat, qua . . . navim navi ita alligabant, ut cominus congredi et, si occasio ferret, in alterius navem transmeare possent.“ Huds. Cf. VII 62, 3 et Herz. ad Caes. de Bell. Gall. VII 81. Interpretare autem verba in hanc sententiam: manu ferrea a Syracusanis (ad naves suas tuendas celeriter accurrentibus et ea fere facientibus, quae a Lacedaemoniis ad naves vacuas defendendas 14, 2. 4 facta audivimus) iniecta. — *αὐτοὶ ἀπώλεσαν*, ipsi (Athenienses) amiserunt. Cf. § 5 et sd.

§ 5. *ἀπὸ κάλω.* „Cf. Poll. I 113. Polybius, Strabo et Diodorus Sic. dicunt *ῥυμουλκεῖν* et *ῥυμουλκεῖσθαι*, Latini remulco trahere [naves] et trahi. Vid. Suid. in *ῥυμουλκῶ*, Sigon. ad Liv. XXV 30 et Scheffer de Milit.

Ἀθηναῖοι, ἀποσιμωσάντων ἐκείνων καὶ προεμβα-
λόντων, ἑτέραν ναῦν ἀπολλύουσι. καὶ ἐν τῷ παρά- 6
πλῳ καὶ τῇ ναυμαχίᾳ τοιουτοτρόπῳ γενομένῃ
οὐκ ἔλασσον ἔχοντες οἱ Συρακόσιοι παρεκομί-
σθησαν ἐς τὸν ἐν τῇ Μεσσήνῃ λιμένα.

ἔπειτα Μεσσήνιοι Νάξῳ μὲν προσβαλόντες τρέπονται, Λεοντίνων δὲ ἐπ' αὐτοὺς στρατευσάντων καλὴν ἐπεκδρομὴν ποιοῦνται, τέλος γε μέντοι ὑπὸ τῶν

Καὶ οἱ μὲν Ἀθηναῖοι, Καμαρίνης ἀγγελθείσης 7
προδίδοσθαι Συρακοσίοις ὑπ' Ἀρχίου καὶ τῶν
μετ' αὐτοῦ, ἔπλευσαν ἐκεῖσε· Μεσσήνιοι δ' ἐν
τούτῳ πανδημεὶ κατὰ γῆν καὶ ταῖς ναυσὶν ἅμα
ἐστράτευσαν ἐπὶ Νάξον τὴν Χαλκιδικὴν ὅμορον
οὖσαν. καὶ τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ τειχήρεις ποιήσαντες 8
τοὺς Ναξίους ἐδῄουν τὴν γῆν, τῇ δ' ὑστεραίᾳ
ταῖς μὲν ναυσὶ περιπλεύσαντες κατὰ τὸν Ἀκεσίνην

nav. II 5." Duk. — ἀποσιμωσάντων] ὑπαναχωρησάντων καὶ μετεωρισάντων τὰς ναῦς, ἵνα ἐκ πολλοῦ διαστήματος δυνηθῶσι μετὰ μείζονος ὁρμῆς ἐμβάλλειν τοῖς Ἀθηναίοις. Schol. Μετεωρίσαι τὰς ναῦς plerique veterum grammaticorum, velut Suid. Zon. Eustath., explanant. Recentiorum interpretum complures ob notationem vocis malunt esse in obliquum movere, in transversum agere (naves). Cf. Arn. „Utcunque origo [et prima notio verbi] explicatur, vis eius h. l. manifesta est, et haec quidem, Syracusanorum naves, cum Athenienses id agere, ut se, dum remulco prope litus traherentur et se convertendi spatium non haberent, invaderent, animadvertissent, abiectis repente funibus in latus versas . . . et deinde priores aggressas esse." Arn. Ἐπισιμοῦν Xenoph. Hell. V 4, 50 comparat Bloomf. — ἑτέραν ἀπολλύουσι, alteram navem (praeter eam, de qua § 4) amittunt. Ἀπολλύουσι, pro quo Moeris Attice, alii paulo cautius apud antiquiores Atticos ἀπολλύασι dici affirmant, ut hic in omnibus libris mss., ita iterum in omnibus praeterquam in Gr. VII 51, 2 atque in Cl. Ven. et mediocribus aliquotiens, interdum apud Xenophontem, saepe apud Isocratem legitur. Cf. VIII 10, 3. Brem. Exc. II ad Isocr. Matth. Gr. § 207 p. 474. Stahl. Quaest. gram. p. 19.

§ 6. ἔλασσον ἔχοντες. Cf. adn. III 5, 2. — ἐς τὸν ἐν τῇ Μεσσήνῃ λιμένα. Cf. adn. ad § 10 et ad I 52, 1.

§ 7. Νάξον τὴν Χαλκιδικήν. Cf. VI 3, 1.

§ 8. περιπλεύσαντες κατά cet. Exspectaveris πλεύσ., ut III 7 κατὰ τὸν Ἀχελῷον ἔπλευσε. Illud tamen videtur esse circumvecti urbem (Naxiorum) vel cum emphasi circumvecti promontorium (quod hodie Cap Schisò appellatur) et navigantes in cet.; nam iterata τὴν γῆν ἐδῄουν ad agrum ab altera (a Messana remotiore) parte urbis et in altera fluvii ripa situm videntur spectare. „A Naxo meridiem versus lingua est in altum excurrens, quam circumvecti ad Acesinem perveniunt." Herbst. adv. Cob. p. 521. — Ἀκεσίνην. „Acesines [Plinio H. N. III 8 Asines] exiguus fluvius erat, in mare sex fere stadiis infra Onobalam [Appi. Civ. V 109] in-

ποταμὸν τὴν γῆν ἐδῄουν, τῷ δὲ πεζῷ πρὸς τὴν ᾿Αθηναίων ἐς τὴν πόλιν διώκονται.
9 πόλιν προσέβαλλον. ἐν τούτῳ δὲ οἱ Σικελοὶ ὑπὲρ τῶν ἄκρων πολλοὶ κατέβαινον βοηθοῦντες ἐπὶ τοὺς Μεσσηνίους. καὶ οἱ Νάξιοι ὡς εἶδον, θαρσήσαντες καὶ παρακελευόμενοι ἐν ἑαυτοῖς ὡς οἱ

§ 8. ἐσέβαλλον codd. Cf. adn.

fluens, ad cuius ostium Naxus sita erat. Hi duo rivuli nunc Alcantaro et Camarallo vocantur." Bloomf. ad h. l. At idem ad VI 3 Acesinen Alcantaram quidem ab Arrowsmithio appellari, sed rectius Cluverio (Sic. ant. p. 93) Fiume freddo videri esse adnotat. Rursus aliter Mannert. Geogr. IX 2 p. 284. Arrowsmithio adstipulatur Holm. Hist. Sic. p. 26. 339. — πρὸς τὴν πόλιν προσέβαλλον ex Cobeti emendatione (Nov. lect. p. 347) scripsimus. Nam ἐσβάλλειν a Thucydide nusquam alibi dicitur de adoriendo urbem, sed est irruptionem facere in terram, aut certe de equitatu impressionem facere in aciem hostilem II 100, 5, nec umquam cum πρός praepositione iungitur. Vulgatam ad urbem versus irruptionem faciebant interpretatur Krohl. Quaest. Thuc. spec. I p. 8, dicens πρὸς τὴν πόλιν significare regionem, qua Messenii irruptionem in agrum Naxiorum fecerint. Quod exemplis certe ab eo prolatis non confirmari, sed πρὸς τῆς πόλεως verbis exprimendum videri respondimus in Comment. antiqu. stud. 1842 p. 129. Et post ea, quae antea de vastatione agrorum narrata sunt, commemoratio irruptionis in hos agros factae prorsus inutilis esset. Neque minus exemplis destitutus est Haasius, qui densatum genus loquendi esse opinatus ad urbem oppugnandam accesserunt convertit. Class. prope urbem incursiones factas esse vult, oblitus sic πρὸς τῇ πόλει scribendum fuisse. Ac superius τειχήρεις ποιήσαντες in ipsam urbem impetum factum esse satis ostendit. Pari corruptela II 79, 6 in Laur. et m. ἐσέβαλλον, VIII 31, 3 in omnibus ἐσβολήν legitur. Nihil ad hunc locum Taciti verba irrumpunt ad Moesiam Hist. I 79, quae corrupta esse nunc fere consentiunt.

§ 9. Σικελοί. Cf. adn. III 115, 1. — ὑπὲρ τῶν ἄκρων iungenda cum κατέβαινον verbo: super montes descendebant. Cf. Xen. Anab. IV 7, 4 κυλινδοῦσι λίθους ὑπὲρ τῆς πέτρας et similia exempla Xenophontea in Ind. Cyrop. Male alii Siculi ultra montes habitantes interpretantur, cui explicationi articuli omissionem obstare apparet; inutilis vero est coniectura Σικελοὶ οἱ ὑπέρ cet. Hi montes autem cum debeant esse Naxo vicini, sunt Tauri vel Aetnae partes, non Heraei aliique, quos praeter hos nominat Bloomf. — παρακελευόμενοι ἐν ἑαυτοῖς. Simillima dicendi genera sunt παρακελεύσεις et παραινέσεις ποιεῖσθαι ἐν σφίσιν αὐτοῖς V 69, 2 et VIII 76, 3. In quibus ἑαυτοῖς et σφίσιν αὐτοῖς leguntur pro ἀλλήλοις. Cf. II 4, 1. VI 77, 1, ἐν ἡμῖν αὐτοῖς IV 62, 2. Bernh. Synt. p. 273. Arndt. de Pron. reflex. p. 11 sqq. De ἐν praepositione cf. praeterea IV 66, 1 ἐποιοῦντο λόγους ἐν ἀλλήλοις, VI 103, 3. — παρακελευόμενοι . . . ὡς ut παρακελ. ὅτι VI 68, 3.

*Λεοντῖνοι σφίσι καὶ [οἱ] ἄλλοι Ἕλληνες ξύμμαχοι
ἐς τιμωρίαν ἐπέρχονται, ἐκδραμόντες ἄφνω ἐκ
τῆς πόλεως προσπίπτουσι τοῖς Μεσσηνίοις, καὶ
τρέψαντες ἀπέκτεινάν τε ὑπὲρ χιλίους καὶ οἱ
λοιποὶ χαλεπῶς ἀπεχώρησαν ἐπ' οἴκου· καὶ γὰρ
οἱ βάρβαροι ἐν ταῖς ὁδοῖς ἐπιπεσόντες τοὺς
πλείστους διέφθειραν. καὶ αἱ νῆες σχοῦσαι ἐς* 10
*τὴν Μεσσήνην ὕστερον ἐπ' οἴκου ἕκασται διεκρί-
θησαν. Λεοντῖνοι δὲ εὐθὺς καὶ οἱ ξύμμαχοι μετὰ
Ἀθηναίων ἐς τὴν Μεσσήνην ὡς κεκακωμένην ἐστρά-
τευον, καὶ προσβάλλοντες οἱ μὲν Ἀθηναῖοι κατὰ
τὸν λιμένα ταῖς ναυσὶν ἐπείρων, ὁ δὲ πεζὸς πρὸς
τὴν πόλιν. ἐπεκδρομὴν δὲ ποιησάμενοι οἱ Μεσ-* 11
*σήνιοι καὶ Λοκρῶν τινες μετὰ τοῦ Δημοτέλους, οἳ
μετὰ τὸ πάθος ἐγκατελείφθησαν φρουροί, ἐξαπι-
ναίως προσπεσόντες τρέπουσι τοῦ στρατεύματος
τῶν Λεοντίνων τὸ πολὺ καὶ ἀπέκτειναν πολλούς.
ἰδόντες δὲ οἱ Ἀθηναῖοι καὶ ἀποβάντες ἀπὸ τῶν*

§ 9. [*οἱ*] *ἄλλοι*. *Οἱ* om. It. Vat. M., tacitus Aug., Bekk. in ed. ster., sane probabiliter; nam licet *τοὺς ἄλλους Ἕλληνας ξυμμάχους* interpreteris, articulum non excusabis, quod qui illi sint antea non significatum est.

§ 10. *ἐπ' οἴκου . . . διεκρίθησαν*] *ἀπέπλευσαν ἐπ' οἴκου διακριθεῖσαι*. Schol. *Διαλυθῆναι ἐπ' οἴκου* dicit Ios. B. I. IV 9, 5. Cf. Latina domum dilabuntur Iust. II 12, 27 et domos dilabi Liv. XLIV 45 et adn. I 18, 2 aliasque emphases in adnot. II 4, 8 et in Ind. gramm. — *μετὰ Ἀθηναίων*, qui servata Camarina (§ 7) videntur rediisse. — *ὡς κεκακωμένην*, quod eam afflictam putarent (cf. adn. 10, 1. 14, 4. 15, 1) ideoque impetum haud facile sustenturam esse. — *ἐστράτευον*. Imperfectum, pro quo in malis nonnullis libris aoristus extat, defenditur imperfecto *ἐστρατεύοντο* I 112, 2. Non simile est exemplum § 12. — *κατὰ τὸν λιμένα . . . πρὸς τὴν πόλιν*. *Πειρᾶν*, ad quod alibi (cf. adn. I 61, 4) genetivus additur, hic absolute est positum. „Cf. 48, 5 *ἐπὶ τὴν Σολύγειαν πειράσειν*. [Ob quae tamen *κατά* et *πρός* praepositiones cum *ἐπείρων* verbo copulari nolumus, sed eas ad *προσβάλλοντες* referimus. Cf. Matth. Gr. § 402 b adn.] Utroque loco *πειρᾶν* paene vim impetum faciendi accipit, in quam facile e notione temptandi transit.“ Arn. „Portus atque urbs Messanae paene duo distincta oppida, quamvis unis moenibus inclusa, sicut Athenae et Piraeus, videntur effecisse.“ Bloomf. Cf. § 6 *τὸν ἐν τῇ Μεσσήνῃ λιμένα*.

§ 11. *τοῦ Δημοτέλους*. Insolentius hic articulus est adiectus nomini proprio obscuro.

νεῶν ἐβοήθουν, καὶ κατεδίωξαν τοὺς Μεσσηνίους πάλιν ἐς τὴν πόλιν τεταραγμένοις ἐπιγενόμενοι· καὶ τροπαῖον στήσαντες ἀνεχώρησαν ἐς τὸ Ῥήγιον.
12 μετὰ δὲ τοῦτο οἱ μὲν ἐν τῇ Σικελίᾳ Ἕλληνες ἄνευ τῶν Ἀθηναίων κατὰ γῆν ἐστράτευον ἐπ' ἀλλήλους.

1 26. Ἐν δὲ τῇ Πύλῳ ἔτι ἐπολιόρκουν τοὺς ἐν τῇ νήσῳ Λακεδαιμονίους οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ τὸ ἐν
2 τῇ ἠπείρῳ στρατόπεδον τῶν Πελοποννησίων κατὰ χώραν ἔμενεν. ἐπίπονος δ' ἦν τοῖς Ἀθηναίοις ἡ φυλακὴ σίτου τε ἀπορίᾳ καὶ ὕδατος· οὐ γὰρ ἦν κρήνη ὅτι μὴ μία ἐν αὐτῇ τῇ ἀκροπόλει τῆς Πύλου καὶ αὕτη οὐ μεγάλη, ἀλλὰ διαμώμενοι τὸν κάχληκα οἱ πλεῖστοι ἐπὶ τῇ θαλάσσῃ ἔπινον οἷον
3 εἰκὸς ὕδωρ. στενοχωρία τε ἐν ὀλίγῳ στρατοπεδευομένοις ἐγίγνετο, καὶ τῶν νεῶν οὐκ ἐχουσῶν

ἀπορίαι τῶν Ἀθηναίων ἐν τῇ Σφακτηρίας φυλακῇ, ἐς ἣν οἱ Εἵλωτες σῖτον ἐσάγουσι.

— τεταραγμένοις ἐπιγενόμενοι, turbatos adorti. Cf. III 30, 2. 77, 1. 108, 1. IV 93, 2. 120, 2. VII 32, 2.

Cap. 26. § 1. κατὰ χώραν. Cf. adn. I 28, 5.

§ 2. οὐ γὰρ ἦν κρήνη ... οὐ μεγάλη. Puteum aquae dulcis in Vetere Avarino commemorat Abel Blouet in libro, qui inscribitur „Expédition scientifique de Morée“ p. 3. De Novo Avarino inter se discrepantia tradunt St. Vincent. ibid. p. 134 et Castellan. Descript. Pelop. p. 84. Hic simul prope Veterem Avarinum aquam hodie tam largam esse, ut loca humiliora paludosa sint, affirmat, respiciens haud dubie ad lacum Osmyni Agae. At haec loca commutationem subiisse et antiquo tempore arenosa fuisse Curtius (Pelop. II p. 180) probabile iudicat idemque (p. 176) ne nunc quidem ad promontorium (cf. adn. 3, 1) ullum fontem inveniri docet. De particulis ὅτι μή cf. 94, 1. VII 42, 6. Herm. ad Vig. p. 846 et Klotz. ad Devar. p. 693. — διαμώμενοι] διασκάπτοντες. Schol. Non prorsus idem atque διορύσσειν valere, sed simul notiones amoliendi (pala) atque penetrandi continere et, si canem terram scabentem cogitemus, optime illustrari adnotat Arn. Cf. plura in ed. mai., apud Hemsterh. ad Hesych. in h. v. et in Steph. et Pass. lexic. ed. nov. — κάχληκα hic glaream interpretemur. Significat proprie singularis vi collectiva, de qua vid. adn. II 4, 2, lapillos, qui in aquis vel in maris litoribus reperiuntur. Cf. Steph. Thes., ubi quod ab aliis χάλιξ appellari dicitur, id non satis verum esse apparet ex adn. I 93, 5. — οἷον εἰκός, qualem (eos bibisse) consentaneum vel credibile est, i. e. οὐ πάντῃ γλυκύ, quae sunt verba Arriani superiora Thucydidis imitantis Exp. Alex. VI 23.

§ 3. ἐν ὀλίγῳ, in angusto spatio; erant enim Pyli undique inclusi. Ceterum cf. adn. II 84, 1. — τῶν νεῶν οὐκ ἐχουσῶν ὅρμον. Frustra in his haeret Quinault. de Graec. recent. p. 13. Nam et Athenienses castello suo inclusi, tota autem vicina pars continentis a peditibus Peloponnesiorum occupata erat, et magnus

ὅρμον αἱ μὲν σῖτον ἐν τῇ γῇ ᾑροῦντο κατὰ μέρος, αἱ δὲ μετέωροι ὥρμουν. ἀθυμίαν τε πλεί- 4
στην ὁ χρόνος παρεῖχε παρὰ λόγον ἐπιγιγνόμενος, οὓς ᾤοντο ἡμερῶν ὀλίγων ἐκπολιορκήσειν, ἐν νήσῳ τε ἐρήμῃ καὶ ὕδατι ἁλμυρῷ χρωμένους.
αἴτιον δὲ ἦν οἱ Λακεδαιμόνιοι προειπόντες ἐς τὴν 5
νῆσον ἐσάγειν σῖτόν τε τὸν βουλόμενον ἀληλεμένον καὶ οἶνον καὶ τυρὸν καὶ εἴ τι ἄλλο βρῶμα, οἷον ἂν ἐς πολιορκίαν ξυμφέρῃ, τάξαντες ἀργυρίου πολλοῦ καὶ τῶν Εἱλώτων τῷ ἐσαγαγόντι ἐλευθερίαν
ὑπισχνούμενοι. καὶ ἐσῆγον ἄλλοι τε παρακινδυ- 6
νεύοντες καὶ μάλιστα οἱ Εἵλωτες, ἀπαίροντες ἀπὸ τῆς Πελοποννήσου ὁπόθεν τύχοιεν καὶ καταπλέοντες ἔτι νυκτὸς ἐς τὰ πρὸς τὸ πέλαγος τῆς νήσου.

Cap. 26. § 5. ἀληλεμένον Aug. It. Bas. Gr. Laur. α'. Bekk., quam formam alteri ἀληλεσμένον praeferimus. Cf. Stahl. Quaest. gram. p. 20. Ex Amphidis versu ab Athen. 642 a servato nihil videtur concludi posse.

ξυμφέρῃ Cass. Aug. It. H. Bekk. In ceteris libris aut ξυμφέρει aut, ut vulgo, ξυμφέροι. Coniunctivus recte positus est, ut II 74, 1. VIII 56, 1. al.; optativus cum ἂν ab hoc loco alienus est, quod de iudicio aliquo scriptoris cogitari nequit. Cf. Krueg. Gr. 54, 3 adn. 6. 13 adn. 2.

sinus Avarini Graecis non potuit statio navium videri, nec ab alto stationem habebant, quoniam τὰ τῆς Πύλου ἔξω τοῦ ἔσπλου πρὸς τὸ πέλαγος ἀλίμενα esse legimus 8, 8. Ob quae omnia scriptor eos negat ὅρμον habuisse, etsi naves Sphacteriam obsidentes, de quibus hic quoque potissimum agitur, hanc insulam περιορμεῖν ipse scripsit 23, 2; nam, ut hic audimus, μετέωροι ὥρμουν. De omni quaestione cf. etiam Vischer in Mus. Helv. I p. 392. — κατὰ μέρος] κατὰ διαδοχήν. Schol. Cf. adn. 11, 3.

§ 4. παρὰ λόγον] παρὰ προσδοκίαν. Schol. Proprie contra rationem. — ἐπιγιγνόμενος. Cf. adn. I 126, 8. Frustra Cob. ad Hyper. p. 69 ἐπιτεινόμενος. — οὓς, i. e. ὅτι αὐτούς. Cf. Matth. Gr. § 480 c. Thuc. I 140, 5. II 44, 2. VI 68, 1. VII 75, 7. VIII 76, 6. Plat. de Rep. 465 e. — ἐν νήσῳ τε ἐρήμῃ etc. Cf. adn. 27, 1. — ἁλμυρῷ. Non salsum, sed subsalsum intellegendum esse docet Bloomf. Cf. adn. 31, 2.

§ 5. αἴτιον δὲ ἦν οἱ Λακεδ. Cf. Matth. Gr. § 309 b. Krueg. Gr. § 63, 6. adn. III 36, 2. — ἀληλεμένον. Cf. adn. 16, 1. — εἴ τι. Cf. Matth. Gr. § 617, 1 g. — ξυμφέρῃ. Cf. sd. — τάξαντες ἀργυρίου πολλοῦ, hoc ingenti pretio aestimantes, Port. Cf. τετιμ. χρημ. § 7.

§ 6. παρακινδυνεύοντες. Cf. adn. III 36, 2. — ἐς τὰ ... νήσου, i. e. in eam insulae partem, quae altum mare spectabat.

7 *μάλιστα δὲ ἐτήρουν ἀνέμῳ καταφέρεσθαι· ῥᾷον
γὰρ τὴν φυλακὴν τῶν τριήρων ἐλάνθανον, ὁπότε
πνεῦμα ἐκ πόντου εἴη· ἄπορον γὰρ ἐγίγνετο περι-
ορμεῖν, τοῖς δὲ ἀφειδὴς ὁ κατάπλους καθειστήκει·
ἐπώκελλον γὰρ τὰ πλοῖα τετιμημένα χρημάτων, καὶ
οἱ ὁπλῖται περὶ τὰς κατάρσεις τῆς νήσου ἐφύ-
λασσον. ὅσοι δὲ γαλήνῃ κινδυνεύσειαν, ἡλίσκοντο.*
8 *ἐσένεον δὲ καὶ κατὰ τὸν λιμένα κολυμβηταὶ
ὕφυδροι, καλῳδίῳ ἐν ἀσκοῖς ἐφέλκοντες μήκωνα
μεμελιτωμένην καὶ λίνου σπέρμα κεκομμένον·
ὧν τὸ πρῶτον λανθανόντων φυλακαὶ ὕστερον*
9 *ἐγένοντο. παντί τε τρόπῳ ἑκάτεροι ἐτεχνῶντο,
οἱ μὲν ἐσπέμπειν τὰ σιτία, οἱ δὲ μὴ λανθά-
νειν σφᾶς.*

§ 7. *καθειστήκει* Mosqu. m. C. D. F. G. I. corr. Aug., reliqui *καθεστήκει*. Cf. Herodian. II p. 269. Wecklein. Cur. epigr. 35 sq. De formis syncopatis vide Herodian. II p. 186.

§ 7. *τριήρων*. De accentu cf. adn. III 39, 2. — *ἐγίγνετο*. Post hoc *τότε* excidisse conicit Krueg. Quod quamquam non positum in superioribus *ὁπότε...εἴη* latet. — *τοῖς δὲ ἀφειδὴς... καθειστήκει*, illi vero navibus suis in appellendo non parcebant. — *περὶ τὰς κατάρσεις*] *κατάρσεις λέγει τοὺς ἐπιτηδείους εἰς καταγωγὴν τόπους καὶ εἰς τὸ προσορμίζεσθαι. τὸ δὲ ἐφύλασσον ἀντὶ τοῦ φρουροὶ ἦσάν τινες τῶν πολιορκουμένων, ἵνα εὐθὺς ἀπολάβωσι τὰς τροφάς*. Schol. — *δὲ γαλήνῃ*. *Δ' ἐν γαλήνῃ* conicit Krueg. Cf. tamen adn. II 20, 1.

§ 8. *κατὰ τὸν λιμένα*, per sinum inter insulam et continentem situm. Oppositum est *τοῖς πρὸς τὸ πέλαγος* § 6. — *κολυμβηταί*. De his urinatoribus Bloomf. interpr. Curt. IV 3, 10 antestatur. — *καλῳδίῳ*. Singularis distributivus est. Cf. adn. II 70, 3. De ι subscripto syllabae antepaenultimae cf. Herodian. II p. 541. Wecklein. Cur. epigr. p. 47. — *μήκωνα μεμελιτωμένην*. „Est papaveris semen cum melle mixtum. Etenim papaveris sativi tria genera; candidum, cuius semen tostum in secunda mensa cum melle apud antiquos dabatur, [et duo alia]. Plin. Hist. nat. XIX 8 [§ 167]." Arn. De panibus papavere et sesamo conspersis Casaubonum ad Athenaei 110 f et 111 a verba *μακωνίδων δ' ἄρτων μνημονεύει Ἀλκμάν* comparari iubet Bloomf. — *λίνου σπέρμα κεκομμένον*. „Casaubonus Galeni locum profert, ubi, lini semen, inquit, inter illa habet, quae et alimenti et pharmaci usum praestent." Bloomf. Cf. Billerb. Flor. class. p. 86.

τῶν δ' ἐν τῇ πόλει Ἀθηναίων διὰ ταῦτα ὁμοίως ἀπορούντων Κλέων τούς τε ἀγγέλους τῶν πραγμάτων καὶ τοὺς στρατηγοὺς διαβάλλει καὶ παραινεῖ στρατεύειν.

27. Ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις πυνθανόμενοι περὶ 1
τῆς στρατιᾶς ὅτι ταλαιπωρεῖται καὶ σῖτος τοῖς
ἐν τῇ νήσῳ ὅτι ἐσπλεῖ, ἠπόρουν καὶ ἐδεδοίκεσαν
μὴ σφῶν χειμὼν τὴν φυλακὴν ἐπιλάβοι, ὁρῶν-
τες τῶν τε ἐπιτηδείων τὴν περὶ τὴν Πελοπόν-
νησον κομιδὴν ἀδύνατον ἐσομένην, ἅμα ἐν χωρίῳ
ἐρήμῳ καὶ οὐδ' ἐν θέρει οἷοί τε ὄντες ἱκανὰ περι-
πέμπειν, τόν τε ἔφορμον χωρίων ἀλιμένων ὄν-
των οὐκ ἐσόμενον, ἀλλ' ἢ σφῶν ἀνέντων τὴν
φυλακὴν περιγενήσεσθαι τοὺς ἄνδρας ἢ τοῖς
πλοίοις ἃ τὸν σῖτον αὐτοῖς ἦγε χειμῶνα τηρή-
σαντας ἐκπλεύσεσθαι. πάντων δὲ ἐφοβοῦντο μά- 2
λιστα τοὺς Λακεδαιμονίους, ὅτι ἔχοντάς τι ἰσχυ-
ρὸν αὐτοὺς ἐνόμιζον οὐκέτι σφίσιν ἐπικηρυκεύε-
σθαι· καὶ μετεμέλοντο τὰς σπονδὰς οὐ δεξάμενοι.
Κλέων δὲ γνοὺς αὐτῶν τὴν ἐς αὑτὸν ὑποψίαν 3

Cap. 27. § 3. *αὑτόν* Bekk., ut videtur, de coniectura. Vulgo *αὐτόν*.

Cap. 27. § 1. *ταλαιπωρεῖται*. Cf. adn. III 3, 1. — *ἐσπλεῖ*. Cf. adn. II 93, 4. — *ἐδεδοίκεσαν* cet. Cf. Plut. Nic. c. 7. — *ἐπιλάβοι*, interciperet. Cf. adn. II 51, 6 et IV 96, 8. — *ὁρῶντες* cet., videntes et commeatum circa Peloponnesum subvehi (hieme) non posse. Hactenus omnia sunt perspicua: nam *κομιδή*, apud Plut. l. d. *περιαγωγή*, est apportatio, subvectio (cf. VI 21, 2), et membra *τῶν τε . . . τόν τε* inter se respondent. Neque difficultatem interpretibus parare debebat *ἐν χωρίῳ ἐρήμῳ*. Nam brevius dictum est pro pleniore *τοῦ χωρίου ἐν ᾧ ἦσαν ἐρήμου ὄντος*. Pariter 26, 4 *ἐν νήσῳ ἐρήμῃ* idem valet atque *τῆς νήσου ἐν ᾗ ἦσαν ἐρήμης οὔσης*. Ita si intellegimus, aptissime utroque loco huic locutioni participium ex aequo positum adiungitur, illic *ὕδατι ἁλμυρῷ χρωμένους*, hic *οὐδ' ἐν θέρει οἷοί τε ὄντες κ. τ. λ.* Cf. adn. 56, 1. Particula *ἅμα*, cum ad superiora referri nequeat (nam *τε ἅμα . . . τε* responsionis exemplum Thucydideum non novimus), cum proximo *καί* iungendum est. — *περιγενήσεσθαι*, incolumes mansuros, obsidionem perlaturos esse. Infinitivus hic et proximus e *νομίζοντες* verbo vel simili in superiore *ὁρῶντες* latente pendere existimandi sunt. Cf. adn. 3, 2 et VI 78, 1. VIII 45, 6.

§ 2. *ἔχοντάς τι ἰσχυρόν*, firmam quandam fiduciam habentes viros servatum iri. Cf. adn. III 6, 1. — *ἐπικηρυκεύεσθαι* male Class. ad futurum tempus refert. Nam Athenienses Lacedaemonios fiduciam illam habere ideo putabant, quod inde ab induciarum exitu non iam de pace agebant. — *μετεμέλοντο . . . δεξάμενοι*. Cf. Plut. l. d.

περὶ τῆς κωλύμης τῆς ξυμβάσεως οὐ τἀληθῆ ἔφη
λέγειν τοὺς ἐξαγγέλλοντας. παραινούντων δὲ τῶν
ἀφιγμένων, εἰ μὴ σφίσι πιστεύουσι, κατασκόπους
τινὰς πέμψαι, ᾑρέθη κατάσκοπος αὐτὸς μετὰ
4 Θεαγένους ὑπὸ Ἀθηναίων. καὶ γνοὺς ὅτι ἀναγκα-
σθήσεται ἢ ταὐτὰ λέγειν οἷς διέβαλλεν, ἢ τἀναν-
τία εἰπὼν ψευδὴς φανήσεσθαι, παρῄνει τοῖς
Ἀθηναίοις, ὁρῶν αὐτοὺς καὶ ὡρμημένους τι τὸ
πλέον τῇ γνώμῃ στρατεύειν, ὡς χρὴ κατασκόπους
μὲν μὴ πέμπειν μηδὲ διαμέλλειν καιρὸν παριέντας,
εἰ δὲ δοκεῖ αὐτοῖς ἀληθῆ εἶναι τὰ ἀγγελλόμενα,
5 πλεῖν ἐπὶ τοὺς ἄνδρας. καὶ ἐς Νικίαν τὸν Νικη-
ράτου στρατηγὸν ὄντα ἀπεσήμαινεν, ἐχθρὸς ὢν

Θεαγένους F. C. Reg. D. Parm. m. Ar. Chr. Vulgo et Bekk. **Θεογένους**. Per se utrumque probum esse docet Lob. ad Phryn. p. 658. Sed apud Thuc. aequabilitatis causa, cum eadem nominis forma I 126. V 19, 24 legeretur, **Θεαγένους** hic exarandum esse adnotavit Haack. Cf. Wecklein, Cur. epigr. p. 40.
§ 4. *αὐτοὺς καί*. *καὶ αὐτοὺς καί* E. Cf. adn.

§ 3. *κωλύμης*. Cf. adn. I 92. — *ἐξαγγέλλοντας*. *Ἐσαγγέλλοντας* conicit Krueg. Sed cf. *ἐξάγγελος γίγνεται* VIII 51, 1. — *Θεαγένους*. „Fortasse is vir, de quo hic loquitur Thuc., idem est atque ille, cuius mentionem facit Aristoph. Vesp. 1878.“ Arn. Ceterum cf. ad.

§ 4. *ἀναγκασθήσεται ἢ* cet. Cum ex verbo *ἀναγκασθήσεται* futuri infinitivus pendere nequeat, *φανήσεσθαι* ita ad verbum *γνούς* referendum est, ut ex eo *νομίσας* repetatur. Cf. adn. § 1 et VI 12, 1. Quod eo facilius fieri potest, cum ipsum *γιγνώσκειν* existimandi vi instructum infinitivus sequatur (I 48, 2. 69, 3. III 48, 1. IV 18, 7). Particulas ἢ — ἢ autem ita scriptor collocavit, quasi alterum quoque membrum ex *ἀναγκασθήσεται* suspensurus esset, sed relicto deinde instituto ordine (cf. adn. III 36, 2. IV 100, 1) liberius sententiam conformavit. — *ὡρμημένους . . . τῇ γνώμῃ*, videns eos etiam (obenein) aliquanto magis animis propensos. Ex qua interpretatione apparet inutilem esse Kruegeri coniecturam *καὶ αὐτούς*. De *τι*, quod ab It. abest, cf. adn. 21, 3, de *ὡρμῆσθαι* adn. II 59, 2.

§ 5. *ἀπεσήμαινε*, obscure designabat. Duo alia exempla huius verbi similiter positi in Steph. Thes. reperiri adnotavit Bloomf. frustra *ὑπεσ.* legendum suspicatus. *Ἀποσημαίνειν ἔς τι* cum *ἀποβλέπειν ἔς τι* comparat Arn., et simplex *σημαίνειν* non ita raro cum hac praepositione iungitur. Cf. adn. II 8, 3. —

καὶ ἐπιτιμῶν, ῥᾴδιον εἶναι παρασκευῇ, εἰ ἄνδρες
εἶεν οἱ στρατηγοί, πλεύσαντας λαβεῖν τοὺς ἐν τῇ
νήσῳ, καὶ αὐτός γ' ἄν, εἰ ἦρχε, ποιῆσαι τοῦτο.

Νικίας οὖν τῷ Κλέωνι παραχωρεῖ τῆς ἐπὶ Πύλῳ ἀρχῆς, ἣν οὗτος ἄκων ὑφίσταται, μεγαληγορεῖ γε μέντοι.

28. Ὁ δὲ Νικίας τῶν τε Ἀθηναίων τι ὑπο- 1
θορυβησάντων ἐς τὸν Κλέωνα ὅ τι οὐ καὶ νῦν
πλεῖ, εἰ ῥᾴδιόν γε αὐτῷ φαίνεται, καὶ ἅμα ὁρῶν
αὐτὸν ἐπιτιμῶντα, ἐκέλευεν ἥντινα βούλεται δύνα-
μιν λαβόντα τὸ ἐπὶ σφᾶς εἶναι ἐπιχειρεῖν. ὁ δὲ 2
τὸ μὲν πρῶτον οἰόμενος αὐτὸν λόγῳ μόνον ἀφιέναι,
ἑτοῖμος ἦν· γνοὺς δὲ τῷ ὄντι παραδωσείοντα
ἀνεχώρει καὶ οὐκ ἔφη αὐτὸς ἀλλ' ἐκεῖνον στρατη-
γεῖν, δεδιὼς ἤδη. καὶ οὐκ ἂν οἰόμενός οἱ αὐτὸν
τολμῆσαι ὑποχωρῆσαι, αὖθις [δὲ] ὁ Νικίας ἐκέλευε 3

ἐπιτιμῶν, increpans, cum exprobratione dicens. Pendere possunt ex hoc proxima **ῥᾴδιον εἶναι**, ut resurgere infinitivus ex increpandi verbo Tac. Ann. I 39. Sed haud scio an rectius cum schol. (*ἀποσκώπτων ἐδήλου*) et Krueg. ex verbo *ἀπεσήμαινεν* ea suspendamus (cf. adn. 28, 1). Nam causa, qua Niciam designaverit, ex eis, quae antecesserunt, repeti nequit; quominus autem *ἐπιτιμῶν* ita ad verbum *ἀπεσήμαινεν* pertinere statuamus, ut ea incusatione Nicias tectius petatur, *ἐχθρὸς ὢν* cum eo coniunctum obstat, quippe quod pariter eidem verbo aptari non possit. — **παρασκευῇ ... πλεύσαντας**, idoneo apparatu profectos. Cf. IV 94, 1. V 56, 4.

Cap. 28. Cum toto hoc cap. et cum extremis superioris verbis cf. Plut. Nic. c. 7.

§ 1. **τῶν τε Ἀθηναίων ὑποθορυβησάντων ... καὶ ὁρῶν**. Cf. adnot. I 65, 1. — **ὅ τι ... πλεῖ**, cur (cf. I 90, 5) non etiam nunc navigaret. Itaque schol. *ὑποθορυβησάντων* recte interpretatur *μετὰ θορύβου εἰπόντων*. Cf. adn. 27, 5 Cleoni affirmanti, se viros capturum fuisse, si imperator fuisset, Athenienses respondent hoc etiam nunc ei licere. Plut. Nic. 7 *τί δ' οὐχὶ καὶ νῦν αὐτὸς σὺ πλεῖς ἐπὶ τοὺς ἄνδρας;* — **τὸ ἐπὶ σφᾶς εἶναι**, quod quidem ad se attineret. Pluralis *σφᾶς* ad Niciam eiusque collegas, reliquos *στρατηγούς*, refertur (cf. adn. III 113, 2). De accusativo vid. Soph. Ant. 889. Eur. Hec. 514. Or. 1345. Lys. XIII 58. Herm. ad Vig. adn. 398. Popp. ad Xen. Cyr. I 4, 18. Matth. Gr. § 283 et § 586 c (dubia est scriptura Thuc. VIII 48, 6), de infinitivo Reitz. ad Vig. adn. 178. Matth. l. prior. Krueg. § 55, 1 adn. 1. Deinde *ἐπιχειρεῖν* est rem aggredi.

§ 2. **ἀνεχώρει**] *ἀντὶ τοῦ ἀνεδύετο*. Schol. Notanda ubertas verborum Thucydidis, qui intra paucos versus similibus verbis *ἀναχωρεῖν*, i. e. recedere, *ὑποχωρεῖν* i. e. obsequi, *ὑποφεύγειν* i. e. subterfugere, *ἐξαναχωρεῖν* i. e. derelinquere, *ἐξαπαλλάσσεσθαι* i. e. se expedire (cf. Herbst. adv. Cob. p. 19) usus est. — **καὶ οὐκ ἂν οἰόμενος ... ὑποχωρῆσαι** antehac pariter atque *δεδιὼς ἤδη* ad Cleonem spectare putaverunt. Sed postquam hic primum Niciam impe-

καὶ ἐξίστατο τῆς ἐπὶ Πύλῳ ἀρχῆς καὶ μάρτυρας τοὺς Ἀθηναίους ἐποιεῖτο. οἱ δέ, οἷον ὄχλος φιλεῖ ποιεῖν, ὅσῳ μᾶλλον ὁ Κλέων ὑπέφευγε τὸν πλοῦν καὶ ἐξανεχώρει τὰ εἰρημένα, τόσῳ ἐπεκελεύοντο τῷ Νικίᾳ παραδιδόναι τὴν ἀρχὴν καὶ ἐκείνῳ ἐπεβόων πλεῖν.
4 ὥστε οὐκ ἔχων ὅπως τῶν εἰρημένων ἔτι ἐξαπαλλαγῇ, ὑφίσταται τὸν πλοῦν, καὶ παρελθὼν οὔτε φοβεῖσθαι ἔφη Λακεδαιμονίους πλεύσεσθαί τε λαβὼν ἐκ μὲν τῆς πόλεως οὐδένα, Λημνίους δὲ καὶ Ἰμβρίους τοὺς παρόντας καὶ πελταστὰς οἳ ἦσαν ἔκ τε Αἴνου βεβοηθηκότες καὶ ἄλλοθεν τοξότας τετρακοσίους· ταῦτα δὲ ἔχων [ἔφη] πρὸς

Cap. 28. § 4. ἔφη om. M.

rium in speciem tantum deponere opinatus deinde cognovit revera eum cupere illo se abdicare, non potest eandem opinionem retinere, quam falsam esse modo intellexit. Accedit quod τολμᾶν apud Thuc. quidem (aliter Plat. Menex. 245a, c) nusquam in eis valet, quae ut faciamus, praeter voluntatem a nobis impetramus, sed eis accommodatur, quae difficilia vel periculosa sunt. Difficile autem ac periculosum erat imperium suscipere, non exuere. Quare conatus hic Cleoni, non Niciae tribuendus est. Sequitur, ut δέ post αὖθις deleto οἰόμενος ad Niciam referatur. Ita significatur hunc, quamquam ipse imperium deponere revera cupiebat, cum Cleoni illud obtrudere videretur, magis id secutum esse, ut eum perturbaret quam bello gerendo praeficeret. De verbo ὑποχωρῆσαι cf. Dem. XVIII 186. Plura de emendando hoc loco disputata sunt in Mus. Rhen. XXVII p. 484 sq.

§ 3. ἐξίστατο] παρεχώρει. Schol. Cf. II 63, 2. — ἐξανεχώρει τὰ εἰρημένα. Accusativus ita positus est, ut apud ὑποχωρεῖν II 88, 2, ubi cf. adn., et apud ὑπεξελθεῖν III 34, 2. „Τὰ εἰρημένα sunt illa, de quibus est in fine cap. praec.“ Duk. Ipsum ἐξανεχώρει schol. interpretatur ἀνεδύετο, ἀπέφευγεν, Hesych. λεληθότως ὑπέφευγεν. — τόσῳ. Ex superiore membro mente repetendum μᾶλλον. Ipsum τόσος autem praecedente ὅσος non spernunt solutae orationis scriptores. Cf. VIII 24, 4. Buttm. Gr. max. § 79, 4. Saupp. ad Xen. de Vect. 4, 13.

§ 4. παρελθών. Denuo in eadem contione. — Λημνίους ... καὶ Ἰμβρίους. Atheniensium colonos. Cf. VII 57, 2. Kirchhoff. de Attic. colon. tributo p. 32. — τοὺς παρόντας. Similiter VIII 69, 2 colonorum et sociorum auxilio in urbe adesse videbimus. — ἔκ τε Αἴνου ... τετρακοσίους. De Aeno cf. VII 57, 5. In verbis „scriptor, simul ad genus militum simul ad patriam eorum respiciens, duas constructiones in unam contraxit; nam aut καὶ ἔκ τε Αἴνου βεβοηθηκότας πελταστὰς καὶ ἄλλοθεν τοξότας dicendum erat, aut καὶ (i. e. ἔτι δὲ) πελταστάς τε, οἳ ἦσαν ἐξ Αἴνου βεβοηθηκότες, καὶ ἄλλοθεν τοξότας.“ Haack. et Arn. Class. confert I 77, 6. 95, 4. 132, 2.

τοῖς ἐν Πύλῳ στρατιώταις ἐντὸς ἡμερῶν εἴκοσιν ἢ ἄξειν Λακεδαιμονίους ζῶντας ἢ αὐτοῦ ἀποκτενεῖν. τοῖς δὲ Ἀθηναίοις ἐνέπεσε μέν τι καὶ γέλωτος τῇ κουφολογίᾳ αὐτοῦ, ἀσμένοις δ' ὅμως ἐγίγνετο τοῖς σώφροσι τῶν ἀνθρώπων, λογιζομένοις δυοῖν ἀγαθοῖν τοῦ ἑτέρου τεύξεσθαι, ἢ Κλέωνος ἀπαλλαγήσεσθαι, ὃ μᾶλλον ἤλπιζον, ἢ σφαλεῖσι γνώμης Λακεδαιμονίους σφίσι χειρώσεσθαι.

ἔπειτα Δημοσθένη στρατηγὸν προσαιρεῖται, λέγεται ἅμα διὰ τί οὗτος ἀπόβασιν ἐς τὴν νῆσον διανοούμενος μέχρι τούτου ἀνεβάλετο.

29. Καὶ πάντα διαπραξάμενος ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ 1
καὶ ψηφισαμένων Ἀθηναίων αὐτῷ τὸν πλοῦν, τῶν
τε ἐν Πύλῳ στρατηγῶν ἕνα προσελόμενος, Δημο-
σθένη, τὴν ἀναγωγὴν διὰ τάχους ἐποιεῖτο. τὸν 2
δὲ Δημοσθένη προσέλαβε πυνθανόμενος τὴν ἀπό-
βασιν αὐτὸν ἐς τὴν νῆσον διανοεῖσθαι. οἱ γὰρ
στρατιῶται κακοπαθοῦντες τοῦ χωρίου τῇ ἀπορίᾳ

§ 5. χειρώσασθαι It. Vat. Aug. M. Cass. Vind. Class. Mosqu. Ven. D. F. Cf. Stahl. Quaest. gram. p. 7.

Cap. 29. § 1. ἀγωγήν It. Vat. Pal. Aug. M. m. Cass. Clar., vulgo ἀναγωγήν. Cf. adn.

§ 5. κουφολογίᾳ. „Plutarchus in libello de Herodoti malignitate [p. 895 R.] Thucydidem laudat, quod hoc Cleonis vitium κουφολογίαν maluit appellare quam θρασύτητα aut μανίαν." Acac. apud Huds. Attamen infra 39, 3 μανιώδη ὑπόσχεσιν de eadem re legemus. Aliter atque Thucydides de hac re statuerunt Grot. Hist. Gr. VI p. 462 sqq., vers. germ. III p. 576 sqq. et Oncken. Ath. et Hell. II p. 260 sqq. Contra scriptoris iudicium defendit Wallichs. de Thuc. et Cleone (progr. Flensburg. 1866) p. 21 sqq., excusavit Tuellmann. Symb. ad Cleonem recte aestimandum (progr. Ploen. 1867) p. 24 sqq. — ἀσμένοις δ' ἐγίγνετο. Cf. adn. II 3, 2. — ἀπαλλαγήσεσθαι. Hoc futurum, quod Moeris Hellenicum vocat, et simile ἀπαλλαχθήσεσθαι interdum apud optimos scriptores inveniri docuimus in ed. mai. — σφίσι χειρώσεσθαι, eum Lacedaemonios sibi (Atheniensibus) subiecturum. Sic iterum V 68, 1 Ἄγιν χειρωσάμενον σφίσιν Ἄργος. Utroque igitur loco σφίσιν ad medium necessario additum nec pro ἑαυτοῖς positum est.

Cap. 29. § 1. διαπραξάμενος ... καὶ ψηφισαμένων Ἀθ. cet. Cf. adn. I 65, 1. — προσελόμενος, cum sibi collegam adiunxisset. Ipsi igitur potestas collegam deligendi aut fuit lege aut facta est. — ἀναγωγήν de maritimo itinere scribendum est, quod qui faciunt non ἄγεσθαι, sed ἀνάγεσθαι dicuntur. Cf. VI 29, 3. 30, 1. 32, 1. Recte se habet ἀγωγή V 85, 1.

§ 2. τὴν ἀπόβασιν ... διανοεῖσθαι. Cf. 32, 4 τὴν ἀπόβασιν ἐπενόει, VI 82, 4 δουλείαν ἐβούλοντο. — τοῦ χωρίου τῇ ἀπορίᾳ. Cf. 26, 2 sq.

καὶ μᾶλλον πολιορκούμενοι ἢ πολιορκοῦντες ὥρ-
3 μηντο διακινδυνεῦσαι. καὶ αὐτῷ ἔτι ῥώμην καὶ
ἡ νῆσος ἐμπρησθεῖσα παρέσχε. πρότερον μὲν γὰρ
οὔσης αὐτῆς ὑλώδους ἐπὶ τὸ πολὺ καὶ ἀτριβοῦς
διὰ τὴν ἀεὶ ἐρημίαν ἐφοβεῖτο καὶ πρὸς τῶν πολε-
μίων τοῦτο ἐνόμιζε μᾶλλον εἶναι· πολλῷ γὰρ ἂν
στρατοπέδῳ ἀποβάντι ἐξ ἀφανοῦς χωρίου προσ-
βάλλοντας αὐτοὺς βλάπτειν. σφίσι μὲν γὰρ τὰς
ἐκείνων ἁμαρτίας καὶ παρασκευὴν ὑπὸ τῆς ὕλης
οὐκ ἂν ὁμοίως δῆλα εἶναι, τοῦ δὲ αὐτῶν στρατο-
πέδου καταφανῆ ἂν εἶναι πάντα τὰ ἁμαρτήματα,
ὥστε προσπίπτειν ἂν αὐτοὺς ἀπροδοκήτως ᾗ βού-
λοιντο· ἐπ' ἐκείνοις γὰρ ἂν εἶναι τὴν ἐπιχείρησιν.
4 εἰ δ' αὖ ἐς δασὺ χωρίον βιάζοιτο ὁμόσε ἰέναι,
τοὺς ἐλάσσους, ἐμπείρους δὲ τῆς χώρας, κρείσ-

§ 3. οὔσης αὐτῆς. It. Vat. H. Bekk. αὐτῆς οὔσης. αὐτῶν Bekk. de coniectura, ut videtur, cui propter ἑαυτῶν pronomen § 4 adversari noluimus. Vulgo αὐτῶν, quod excusari potest. Cf. adn. III 22, 6.

§ 4. κρείσσους E. Vulgo et Bekk. κρείττους. Sed σσ in vocabulis aut has litteras aut ττ habentibus apud Thuc. constanter ponendum; nam ττ non saepius quam ter quaterve (III 45, ubi Bekk. mutavit, V 45. 171. VIII 71) in omnibus membranis reperitur, deciens fere in plurimis et optimis. Excipiuntur tantum vocabula praeter Atticam dialectum non usitata, quale est ἄττα I 118. II 100. Suspecta sunt δέρρεις II 75 et Μυρρίνη VI 55.

— μᾶλλον πολιορκούμενοι ἢ πολιορκοῦντες. Similia Xen. de Vect. 4, 48 et alibi leguntur. Cf. II 65, 8 et Kiessl. ad. Tac. Germ. 19.

§ 3. ῥώμην, animi robur, fiduciam. Cf. VII 18, 2. — ἡ νῆσος ἐμπρησθεῖσα, quod insula incendium passa erat. Cf. adn. III 36, 2. Rem hodie quoque saepe in hac insula evenire docet Leak. It. Pelop. I p. 411. — ὑλώδους ... ἐρημίαν. Cf. 8, 6. — πρὸς τῶν πολεμίων. Cf. adn. II 86, 5. — πολλῷ στρατοπέδῳ ἀποβάντι. Dativi cum προσβάλλοντας verbo cohaerent. De πολλῷ cf. adn. I 105, 4. — δῆλα. De neutro vid. Matth. Gr. § 441, 1. Ita pacem et concordiam victis utilia, victoribus tantum pulchra esse Tac. Hist. III 70. Cf. adn. III 97, 3. — ἀπροσδοκήτως adverbium ut VII 21, 4. Cum reliquis locis Th. adiectivo utatur, facile quidem est hic ἀπροσδοκήτοις, illic ἀπροσδοκήτους emendare, sed num necessarium sit, dubitamus. Cf. adn. III 81, 1. — ἐπ' ἐκείνοις ... ἐπιχείρησιν. Similiter II 84, 2.

§ 4. εἰ δ' αὖ ... ἰέναι, quod si in loca densa obviam ire (progredi ad manus conserendas cum hoste) cogeretur. — τοὺς

σους ἐνόμιζε τῶν πλειόνων ἀπείρων· λανθάνειν τε ἂν τὸ ἑαυτῶν στρατόπεδον πολὺ ὂν διαφθειρόμενον, οὐκ οὔσης τῆς προσόψεως ᾗ χρῆ ἀλλήλοις ἐπιβοηθεῖν.

ἡ δὲ νῆσος ἐμπρησθεῖσα Δημοσθένει σπουδὴν παρέχει ἀποβάσεως, καὶ ἐπειδὴ Κλέωνος ἀφικομένου (§ γ') μάτην λόγοι

30. *Ἀπὸ δὲ τοῦ Αἰτωλικοῦ πάθους, ὃ διὰ τὴν* 1
ὕλην μέρος τι ἐγένετο, οὐχ ἥκιστα αὐτὸν ταῦτα
ἐσῄει. τῶν δὲ στρατιωτῶν ἀναγκασθέντων διὰ 2
τὴν στενοχωρίαν τῆς νήσου τοῖς ἐσχάτοις προσ-
ίσχοντας ἀριστοποιεῖσθαι διὰ προφυλακῆς καὶ ἐμ-
πρήσαντός τινος κατὰ μικρὸν τῆς ὕλης ἄκοντος, ἐπεὶ
ἀπὸ τούτου πνεύματος ἐπιγενομένου τὸ πολὺ αὐ- 3

πλειόνων Ar., reliqui *πλεόνων*. Cf. sd. 19, 2.
προσόψεως. Prospectus Valla. Sed conspicere non poterant, ubi auxilium ferendum esset. Cf. sd. II 89, 8.
χρῆν codd. Cf. adn.
Cap. **30.** § 2. *καὶ ἀπὸ τούτου* codd. Cf. adn.

ἐλάσσους. De *μέν* non addito cf. sd. I 12. — *χρή* pro *χρῆν* emendare nunc non dubitamus, quoniam res praeteriti temporis esse omnino nequit et cogitata oratio recta praesens requirit. Falso Class. sie müssten vertit (hoc ipsum est *χρή*), debebat sie hätten müssen. Nec simile est II 51, 2. Contra huic loco conveniunt I 91, 1. II 4, 2. III 11, 3. IV 84, 3. V 62, 1. VII 44, 3.

Cap. **30.** § 1. *τοῦ Αἰτωλικοῦ πάθους*. Vid. III 97. 98, ubi de *τῇ ὕλῃ* § 3. — *μέρος τι*, ut I 23, 3 et II 64, 1, non tam ex parte quam magna ex parte valere suspicatur Arn. — *αὐτόν*. Potuisse etiam *αὐτῷ* scribi docet Bloomf. Cf. Matth. Gr. § 402 c.

§ 2. *τῶν δὲ στρατιωτῶν*. Atheniensium. — *διὰ τὴν στενοχωρίαν*. Etiam haec verba portui amplissimo sinus Avarini atque adeo lacui Osmini Agae parum convenire Goell. dicit. At non agitur hic de angustiis portus, sed de exiguo spatio continentis ab Atheniensibus occupato, ubi cibum capere solebant. Vid. 26, 3 et ibi adn. — *τῆς νήσου* iunge cum *τοῖς ἐσχάτοις*. — *προσίσχοντας*. De accusativo vid. adn. II 11, 7. — *διὰ προφυλακῆς*, dispositis sive adhibitis excubiis. Cf. Xen. Hist. Gr. VI 2, 29. — *κατὰ μικρὸν τῆς ὕλης*. Orationis conformationem similem esse verbis II 76, 4 *τοῦ μεγάλου οἰκοδομήματος ἐπὶ μέγα κατέσεισε* adnotat Arn. Cf. ibi et de verbis *ἐπὶ πολύ* ad I 1, 2 adn. Add. adn. V 116, 2. — *ἐπεὶ ἀπὸ τούτου ... κατακαυθέν*. Coniunctio *καί* in codd. tradita inepta est, cum faciat, ut *ἀπὸ τούτου* ad genetivum absol. *πνεύματος ἐπιγενομένου* pertineat. Nam sive causae vim verbis *ἀπὸ τούτου* subesse putamus, absurdum est ex incensione (*ἀπὸ τοῦ ἐμπρῆσαί τινα τὴν ὕλην*) ventum exortum esse; sive temporis notionem eis subicimus, rerum naturae conveniens non est ex eo tempore, quo silva incensa est, ventum extitisse, id quod et ipsum illam huius rei causam fuisse

τῆς ἔλαθε κατακαυθέν, οὕτω δὴ τούς τε Λακεδαιμονίους μᾶλλον κατιδὼν πλείους ὄντας, ὑπονοῶν πρότερον ἐλάσσοσι τὸν σῖτον αὐτοὺς ἐσπέμπειν, τήν τε νῆσον εὐαποβατωτέραν οὖσαν, τότε ὡς ἐπ' ἀξιόχρεων τοὺς Ἀθηναίους μᾶλλον σπουδὴν ποιεῖσθαι τὴν ἐπιχείρησιν παρεσκευάζετο, στρατιάν τε μεταπέμπων ἐκ τῶν ἐγγὺς ξυμμάχων καὶ τὰ ἄλλα ἑτοιμάζων. Κλέων δὲ ἐκείνῳ τε προπέμψας ἄγγελον ὡς ἥξων καὶ ἔχων στρατιὰν ἣν ᾐτήσατο, ἀφικνεῖται ἐς Πύλον. καὶ ἅμα γενόμενοι πέμπουσι πρῶτον ἐς τὸ ἐν τῇ ἠπείρῳ

προσηνέχθησαν τοῖς Λακεδαιμονίοις,

4

§ 3. αὐτοῦ ἐσπέμπειν codd. Cf. adn.
τότε ὡς ... ποιεῖσθαι in codd. ante verba τήν τε νῆσον scripta sunt. Cf. adn.

simul indicaret, sed post id tempus, quae sententia a praepositione ἀπό aliena est. Patet vero illud non in causa fuisse, cur ventus oriretur, sed cur maxima pars silvae deflagraret. Ut ita verba cohaereant, ἐπεί pro καί nunc scripsimus. Quae emendatio etiam eo confirmatur, quod οὕτω δή praeter unum locum II 6, 3, ubi superiora summatim comprehenduntur, a Thucydide ubique (I 131, 1. II 12, 4. 19, 1. 70, 1. 83, 3. [III 98, 1. IV 73, 4. 75, 1. VIII 71, 2. 99, 1) in apodosi usurpatum est, quem eundem locum hic καί in ἐπεί mutato recipit. — ἔλαθε κατακαυθέν, antequam sentirent (unversehens), deflagravit. Cf. 133, 2. Soph. Phil. 506.

§ 3. ὑπονοῶν ... ἐσπέμπειν, cum antea suspicaretur paucioribus (quam quantum numorum 16, 1 ediderant) eos frumentum (in insulam) misisse, quo diutius hoc suppeditaret atque illi obsidionem sustinerent. Recepimus Baueri correcturam αὐτούς, quod neque subiecto infinitivi facile caremus neque ulla αὐτοῦ pro αὐτόσε positi extant exempla. — τότε ... σπουδὴν ποιεῖσθαι. Haec verba eo loco, quo in codd. scripta sunt, collocata, si Ἀθηναίους μᾶλλον σπουδὴν ποιεῖσθαι ex verbo ὑπονοῶν pendere putamus, non solum iunctura carent, sed etiam, licet δέ vel simile quid addideris, perspici nequit, ad quod tempus τότε spectet aut cuinam rei Athenienses maiorem diligentiam adhibuisse Demosthenes suspicatus sit. Si vero, id quod unum restat, ad adiectivum ἀξιόχρεων infinitivum revocamus, patet totum incisum alienis verbis immixtum in suum locum transponendum esse. Quod ante nos Krueger et Class. intellexerunt. Interpretare igitur: tunc ut in rem dignam, cui Athenienses magis studium impenderent (propter maiorem virorum numerum escensionisque facilitatem), impetum parabat. Praeterea animadvertas τότε oppositum esse praegresso πρότερον. Cf. I 130, 1. — μεταπέμπων. Cf. adn. I 112, 3.

§ 4. Κλέων δέ. Hinc novum caput incipere debebat. — ὡς ἥξων, i. e. ὅτι ἥξοι. Cf. Matth. Gr. § 569, 7 b et infra 68, 6. — ἅμα γενόμενοι] ἦγουν

στρατόπεδον κήρυκα προκαλούμενοι, εἰ βούλοιντο, ἄνευ κινδύνου τοὺς ἐν τῇ νήσῳ ἄνδρας σφίσι τά τε ὅπλα καὶ σφᾶς αὐτοὺς κελεύειν παραδοῦναι, ἐφ' ᾧ φυλακῇ τῇ μετρίᾳ τηρήσονται, ἕως ἄν τι περὶ τοῦ πλέονος ξυμβαθῇ.

πρῶτον μὲν οἱ ὁπλῖται τῶν Ἀθηναίων ἀποβαίνουσι. τάξις τῶν Λακεδαιμονίων.

31. Οἱ προσδεξαμένων δὲ αὐτῶν μίαν μὲν 1
ἡμέραν ἐπέσχον, τῇ δ' ὑστεραίᾳ ἀνηγάγοντο μὲν νυκτὸς ἐπ' ὀλίγας ναῦς τοὺς ὁπλίτας πάντας ἐπιβιβάσαντες, πρὸ δὲ τῆς ἕω ὀλίγον ἀπέβαινον τῆς νήσου ἑκατέρωθεν, ἔκ τε τοῦ πελάγους καὶ πρὸς τοῦ λιμένος, ὀκτακόσιοι μάλιστα ὄντες ὁπλῖται, καὶ ἐχώρουν δρόμῳ ἐπὶ τὸ πρῶτον φυλακτήριον τῆς νήσου. ὧδε γὰρ διετετάχατο. ἐν ταύτῃ μὲν 2
τῇ πρώτῃ φυλακῇ ὡς τριάκοντα ἦσαν ὁπλῖται, μέσον δὲ καὶ ὁμαλώτατόν τε καὶ περὶ τὸ ὕδωρ

συνελθόντες ὁ Κλέων καὶ ὁ Δημοσθένης. Schol. Cf. γιγνομένοις δίχα I 64, 1 et Taciti verba si una forent Hist. II 28. — ἐφ' ᾧ. Cf. adn. I 103, 1. Tum τηρήσονται = τηρηθήσονται. — περὶ τοῦ πλέονος ξυμβαθῇ] — ὡς ἂν εἰ ἔλεγε· καὶ περὶ τῶν ἄλλων πραγμάτων, ἕως τέλειαι σπονδαὶ γένωνται καὶ παντὸς τοῦ πολέμου ἀπαλλαγή. Schol. Verte: donec aliquid de reliquo (über das Weitere) convenisset. Cf. II 36, 3. IV 117, 1. Soph. OC. 36. Phil. 576. Trach. 731. Polyb. IV 31, 14. Cass. Dion. XXXIX 33, 4.

Cap. 31. § 1. ἐπ' ὀλίγας ναῦς. „Ἐπὶ γὰρ τὰς πολλὰς ἐπεβίβασαν τὸν ψιλὸν ἄλλον ὅμιλον." Δούκας. Vid. 32, 2. De κακοφωνίᾳ, quae in hoc enuntiato videtur inesse, cf. Lob. Paral. Gr. I p. 16. — πρὸς τοῦ λιμένος. „Cf. III 21, 1 πρὸς Πλαταιῶν, IV 130, 1 περιπλεύσαντες ἐς τὸ πρὸς Σκιώνης." Duk. Add. ad. I 62, 1.

§ 2. διετετάχατο. Οἱ ἐν τῇ νήσῳ supplet schol. De flexione cf. adn. III 13, 2. — μέσον δέ cet. „Sphagiae insulae contemplatione descriptio Thucydidis egregie illustratur; planities et fons in media insula, ubi Lacedaemonii consederant, vertex seu iugum in parte septentrionali, quo se receperunt, optime recognoscuntur. Munitionis rudis parum stabiliter factae in hoc iugo reliquias nunc superesse nemo sperabit; sed ruinae quaedam speculae recentioris eodem loco reperiuntur." Leak., apud quem vide plura in It. Pelop. I p. 408 sqq. sive apud Curt. Pelop. II p. 178 sqq. Μέσον substantive sine articulo legimus iam II 81, 3. III 78, 1. — τὸ ὕδωρ. Illud ἁλμυρὸν ὕδωρ 26, 4 intellegit Haack., et Bloomf. in ed. non fontem, quem insula non videatur continuisse, sed puteum esse in Leakii tabula circa mediam insulam collocatum adnotat. Leakius tamen fontem vel locum, unde praecipue petatur aqua, qui sit media fere in insula in rupe ad viginti pedes excavata, a puteo sito prope australem extremitatem insulae partis ad

οἱ πλεῖστοι αὐτῶν καὶ Ἐπιτάδας ὁ ἄρχων εἶχε, μέρος δέ τι οὐ πολὺ αὐτὸ τὸ ἔσχατον ἐφύλασσε τῆς νήσου τὸ πρὸς τὴν Πύλον, ὃ ἦν ἔκ τε θαλάσσης ἀπόκρημνον καὶ ἐκ τῆς γῆς ἥκιστα ἐπίμαχον· καὶ γάρ τι καὶ ἔρυμα αὐτόθι ἦν παλαιὸν λίθων λογάδην πεποιημένον, ὃ ἐνόμιζον σφίσιν ὠφέλιμον ἂν εἶναι, εἰ καταλαμβάνοι ἀναχώρησις βιαιοτέρα. οὕτω μὲν τεταγμένοι ἦσαν.

1 32. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι τοὺς μὲν πρώτους φύλακας, οἷς ἐπέδραμον, εὐθὺς διαφθείρουσιν ἔν τε ταῖς εὐναῖς ἔτι ἀναλαμβάνοντας τὰ ὅπλα καὶ λαθόντες τὴν ἀπόβασιν, οἰομένων αὐτῶν τὰς ναῦς

οἱ πρῶτοι φύλακες τῆς νήσου διαφθείρονται. ἔπειτα οἱ ἄλλοι Ἀθηναῖοι

Cap. 31. § 2. *αὐτοῦ τὸ ἔσχατον* codd. Cf. adn. Bekker de coniectura *τοὔσχατον* propter III 46. At *τὸ ἔσχατον* IV 35. 92.

orientem vergentis videtur distinguere. Fontem item agnoscit Curt. l. d. p. 178. Superius *τε* sine causa Krueg. abesse mavult. Verte: mediam partem eamque planissimam et circa fontem sitam. — *αὐτὸ τὸ ἔσχατον*. Otiosum videtur *αὐτοῦ* in codd. traditum pro *αὐτόθι* acceptum, ad Epitadam relatum ineptum est. Quare ex Baueri coniectura *αὐτό* scripsimus. — *ἔκ τε θαλάσσης ... καὶ ἐκ τῆς γῆς*. In usu articuli eadem inaequalitas Xen. Hell. V 3, 26 *μήτε ἐκ τῆς γῆς μήτε κατὰ θάλατταν*. Cf. ibid. VI 2, 8. — *λίθων λογάδην πεποιημένον*, propr. factum e lapidibus ita, ut legerentur, i. e. e lapidibus non caesis, non ascia fictis. Cf. adn. 4, 2. — *καταλαμβάνοι*. Cf. adn. II 18, 1.

Cap. 32. § 1. *ἔν τε ταῖς εὐναῖς ἔτι*. Haec iungenda sunt cum *διαφθείρουσιν* verbo. Cf. de omisso *ὄντας* adn. III 112, 3. Haasio in Lucubr. Thuc. p. 113 aut *καί* vel etiam *ἤ* post *ἔτι* aut *τέ* ante *τὰ ὅπλα*, qualem particulam excidisse neminem adhuc vidisse asseverat, etsi *καί* post *ἔτι* iam Abreschius, Reiskius, Bauer interiisse suspicati sunt, addendum, aut denique *καί*, quod est ante *λαθόντες* transponendum ante *ἀναλαμβάνοντας* videtur. Vulgatam sic interpretare: statim in cubilibus etiamtum (stratos) interficiunt, dum arma capiunt, quod illi semisomni fecisse, sed non statim clipeis, loricis similibusque armis armari potuisse existimandi sunt. — *καὶ λαθόντες τὴν ἀπόβασιν*. „Ἐλλείπει τὸ ... αὐτούς· ὃ δὲ καὶ ἀναφέρεται ... πρὸς τὸ ἔν τε ταῖς εὐναῖς.“ Δούκας. Id ideo recte fieri, quia *λαθόντες τὴν ἀπόβασιν*, si sententiam spectemus, idem atque *τὴν ἀπόβασιν οὐ προϊδόντας* valeant, adnotat Arn. Cf. verba III 112, 3. Accusativi *τὴν ἀπόβασιν*, qui rem significat, quam latentes perpetraverunt, exempla, quae afferri possunt, neutrorum sunt adiectivi vel pronominis (VII 15, 2. VIII 17, 3. Eur. Iph. Aul. 516). Revocaveris tamen eum ad Krueg. Gr. § 46, 6. Quamquam dubitare licet, an *ποιούμενοι* ante *οἰομένων* ex-

ἀποβαίνουσι. καλὴ ἐπίνοια Δημοσθένους.

κατὰ τὸ ἔθος ἐς ἔφορμον τῆς νυκτὸς πλεῖν. ἅμα 2
δὲ ἕῳ γιγνομένῃ καὶ ὁ ἄλλος στρατὸς ἀπέβαινον, ἐκ μὲν νεῶν ἑβδομήκοντα καὶ ὀλίγῳ πλειόνων πάντες πλὴν θαλαμιῶν, ὡς ἕκαστοι ἐσκευασμένοι, τοξόται δὲ ὀκτακόσιοι καὶ πελτασταὶ οὐκ ἐλάσσους τούτων, Μεσσηνίων τε οἱ βεβοηθηκότες καὶ ἄλλοι ὅσοι περὶ Πύλον κατεῖχον πάντες πλὴν τῶν ἐπὶ τοῦ τείχους φυλάκων. Δημοσθένους δὲ τά- 3
ξαντος διέστησαν κατὰ διακοσίους τε καὶ πλείους, ἔστι δ' ᾗ ἐλάσσους, τῶν χωρίων τὰ μετεωρότατα λαβόντες, ὅπως ὅτι πλείστη ἀπορίᾳ ᾖ τοῖς πολεμίοις πανταχόθεν κεκυκλωμένοις καὶ μὴ

Cap. 32. § 2. *ἀπέβαινον.* In plerisque libris *ἐπέβαινον.* At vid. 31, 1 et hoc cap. extr.

θαλαμιῶν scribi iubet Herodian. I p. 119. II p. 853. In libris vulgatum est *θαλαμίων.*

τοξόται τε codd. Cf. adn.

§ 3. *κεκυκλωμένοις.* Cass. Aug. Cl. Pal. C. Reg. Gr. Laur. B. *κεκωλυμένοις.* In It. et Vat. *κεκωλυμένοις* (superscr. *κυκλ*). Ven. Chr. Dan. e

ciderit. — *ἔφορμον τῆς νυκτός.* Cf. 23, 2.

§ 2. *καὶ ὁ ἄλλος στρατός.* Praeter octingentos illos gravis armaturae milites 31, 1. — *ἑβδομήκοντα.* Cf. 23, 2. — *πάντες.* „Plus quam decem milia quingenti." Vischer. Mus. Helvet. I p. 393. — *θαλαμιῶν.* „Thalamii infimus remigum ordo, medius Zugitae [sive Zygitae], superior vero Thranitae." Huds. Cf. Boeckh. Tab. publ. rei nav. p. 114 sqq. Thalamios armis prorsus caruisse et ad proeliandum non idoneos fuisse videri adnotat Arn. Omnino tamen aliqui remiges in navibus relinquendi erant. — *ὡς ἕκαστοι ἐσκευασμένοι,* suo quisque modo armati. Ἐσκευασμένοι similiter 33, 2 legitur; de formula *ὡς ἕκαστοι* cf. adn. I 3, 4. — *τοξόται δέ* nunc Krueg. auctore scripsimus, quod gravis armaturae militibus 31, 1 in insulam expositis iam ex opposito inter se discernuntur remiges armati et milites levis armaturae. Neque enim satis similia sunt exempla *μὲν — τε* particularum inter se respondentium I 144, 2. II 70, 2. III 46, 2. Cum sagittarii significentur 28, 4 commemorati, aegre Classeno credimus quadringentos Cleonem postulasse, duplicem numerum secum eduxisse neque hoc a Th. indicatum esse; veri multo similius videtur alterutro loco *υ'* et *ω'* inter se esse commutata. — *οἱ βεβοηθηκότες.* Vid. 9, 1. — *ὅσοι περὶ Πύλον κατεῖχον.* De intransitivo *κατέχειν* verbi usu cf. adn. I 10, 1. III 89, 2. Valent haec, ut cum Tacito (Ann. II 17 et al.) loquamur, quotquot circum Pylum agebant, alle, die um Pylos standen. „Cf. VIII 28, 2 *ἐπὶ Ἴασον, ἐν ᾗ Ἀμόργης κατεῖχε.*" Arn.

§ 3. *διέστησαν*] *ἐτάχθησαν μεμερισμένως.* Schol. —

ἔχωσι πρὸς ὅ τι ἀντιτάξωνται, ἀλλ' ἀμφίβολοι γίγνωνται τῷ πλήθει, εἰ μὲν τοῖς πρόσθεν ἐπίοιεν, ὑπὸ τῶν κατόπιν βαλλόμενοι, εἰ δὲ τοῖς πλαγίοις, ὑπὸ
4 τῶν ἑκατέρωθεν παρατεταγμένων. κατὰ νώτου τε ἀεὶ ἔμελλον αὐτοῖς, ᾗ χωρήσειαν, οἱ πολέμιοι ἔσεσθαι [ψιλοὶ] καὶ οἱ ἀπορώτατοι, τοξεύμασι καὶ ἀκοντίοις καὶ λίθοις καὶ σφενδόναις ἐκ πολλοῦ ἔχοντες ἀλκήν· οἷς μηδὲ ἐπελθεῖν οἷόν τε ἦν· φεύγοντές τε γὰρ ἐκράτουν καὶ ἀναχωροῦσιν ἐπέκειντο. τοιαύτῃ μὲν γνώμῃ ὁ Δημοσθένης τό τε πρῶτον τὴν ἀπόβασιν ἐπενόει καὶ ἐν τῷ ἔργῳ ἔταξεν.

1 33. Οἱ δὲ περὶ τὸν Ἐλπιτάδαν καὶ ὅπερ ἦν πλεῖστον τῶν ἐν τῇ νήσῳ, ὡς εἶδον τό τε πρῶ- τοῖς μὲν ὁπλίταις οἱ Λακεδαιμό-

marg. Cl. κυκλουμένοις. Κεκωλυμένοις etsi defendi potest (cf. Bened.), vulgata tamen a Bekk. et plerisque editorum recentiorum servata aptior visa est.

ἔχουσι It. Vat. Laur. Pal. M. m. Vind. Graev. Mosqu. Ven. C. F. G. H. I. Oppositum ἀλλ' ἀμφίβολοι γίγνωνται scripturam ἔχωσι commendat.

ἀμφίβολοι, i. e. ἀμφοτέρωθεν vel πανταχόθεν βαλλόμενοι. Cf. adn. II 76, 3, infra 36, 3. — ἑκατέρωθεν, ab alterutro latere.

§ 4. οἱ πολέμιοι ... καὶ οἱ ἀπορώτατοι, a tergo semper eis futuri erant hostes eique infestissimi. Cum in proximis ipsius levis armaturae quattuor quae sunt genera afferantur (cf. Ruest. et Koechl. Hist. rei milit. Gr. p. 128 sq.), οἱ ἀπορώτατοι, qui sic definiuntur, pro ipsis ψιλοῖς habendi sunt, neque aut pars eorum aut praeter eos esse possunt. Sequitur, ut ψιλοί ab interprete ad οἱ ἀπορώτατοι adscriptum in alienum locum immigraverit. Contra Class. vide Annal. phil. p. 323. De voce ἀπορώτατοι cf. Suid. ἀπορώτατος, ἀντὶ τοῦ πρὸς ὃν οὐδένα πόρον ἔστιν εὑρεῖν· οὕτως Ἰσαῖος, Dio Cass. XLIX 6. Reisk. ibid. ad XXXVIII 35. Engelh. ad Plat. Apol. Socr. 18 d. Stallb. ad Plat. Lys. 223 b et hic Dobr., qui comparat exempla Herodotea, velut VI 44, ubi vid. interpr. — τοξεύμασι ... ἔχοντες ἀλκήν, telis et iaculis et lapidibus et fundis eminus robur (cf. adn. III 30, 2) habentes. Paulo supra § 2 non alii levis armaturae milites quam τοξόται et πελτασταί commemorati sunt, sed praeter hos etiam socii navales. — οἷς μηδὲ ... οἷόν τε ἦν. Negatio cum sit μηδέ, ad infinitivum relata est, etsi magis ad οἷόν τε pertinere videatur; sed quoniam ea vis, quae in altera parte vocis μηδέ inest, cum ἐπελθεῖν cohaeret, negatio ad idem accommodata est. — φεύγοντες ... ἐπέκειντο. Cf. similes locos II 79, 6. III 97, 3. — ἀπόβασιν ἐπενόει. Cf. adn. 29, 2.

Cap. 33. § 1. καὶ ὅπερ ... νήσῳ. His explicari supe-

νιοι οὐ δύνανται προσμῖξαι, οἱ δὲ ψιλοὶ καλῶς ἀμύνονται.

τον φυλακτήριον διεφθαρμένον καὶ στρατὸν σφί-
σιν ἐπιόντα, ξυνετάξαντο καὶ τοῖς ὁπλίταις τῶν
Ἀθηναίων ἐπῇσαν βουλόμενοι ἐς χεῖρας ἐλθεῖν·
ἐξ ἐναντίας γὰρ οὗτοι καθειστήκεσαν, ἐκ πλαγίου
δὲ οἱ ψιλοὶ καὶ κατὰ νώτου. τοῖς μὲν οὖν ὁπλί- 2
ταις οὐκ ἐδυνήθησαν προσμῖξαι οὐδὲ τῇ σφετέρᾳ
ἐμπειρίᾳ χρήσασθαι· οἱ γὰρ ψιλοὶ ἑκατέρωθεν
βάλλοντες εἶργον, καὶ ἅμα ἐκεῖνοι οὐκ ἀντεπ-
ῇσαν, ἀλλ' ἡσύχαζον· τοὺς δὲ ψιλούς, ᾗ μάλιστα
αὐτοῖς προσθέοντες προσκέοιντο, ἔτρεπον, καὶ οἳ
ὑποστρέφοντες ἠμύνοντο, ἄνθρωποι κούφως τε
ἐσκευασμένοι καὶ προλαμβάνοντες ῥᾳδίως τῇ φυγῇ

Cap. 33. § 1. καθεστήκεσαν codd. Cf. sd. 26, 7.
§ 2. ἠδυνήθησαν codd. Hoc uno loco verbum δύνασθαι in omnibus libris augmentum ἡ habet; μέλλειν et βούλομαι ubique apud Th. addito ε augentur. Cf. Stahl. Quaest. gram. p. 17.
ἐπιθέοντες M. m. Ar. Chr. Dan. Mosqu. D. F. I. De duplici προσ- cf. II 79, 6.
καὶ οἳ Aug. Cl. T. It. Pal. Cf. Buttm. Gr. § 126, 5. Matth. Gr. § 286. Vulgo et Bekk. καὶ οἱ.
τῆς φυγῆς codd. Cf. adn.

riora ex 31, 2 liquet. De neutro vid. Matth. Gr. § 442, 3 et adn. Saepe neutro relativi ita utitur Tacitus. Velut perfringit quod obvium et validum erat Ann. XIV 37. Adde adn. 133, 1. — ἐξ ἐναντίας, adversa fronte, a fronte, leguntur etiam 35, 3. Xen. Cyr. VII 1, 20, ubi eis similiter ἐκ πλαγίου opponi docet Bloomf., alibi. Cf. Schweb. ad Onos. p. 82 et Lob. Paral. Gr. II p. 363.

§ 2. τῇ ἐμπειρίᾳ. Cf. II 89, 2. — ὑποστρέφοντες, revertentes, vel conversi. Cf. III 24, 2. — ἄνθρωποι κούφως τε ἐσκευασμένοι. His verbis respondet καὶ προλαμβάνοντες ... τῇ φυγῇ, cuius causam eis quae secuntur contineri verba ἐν οἷς ... οὐκ ἐδύναντο διώκειν ostendunt. Cf. 12, 2. Dicere poterat χωρίων χαλεπότητί τε καὶ τραχύτητι, nisi ὑπὸ τῆς πρὶν ἐρημίας addendum fuisset, quo simul particulae τε traiectio extitit. Loca et natura difficilia erant et propter incultum solum aspera. — προλαμβάνοντες ... τῆς φυγῆς. „Plut. Alex. 20, 6 Δαρεῖον μὲν οὐχ εἷλε, τέτταρας σταδίους ἢ πέντε προλαβόντα τῇ φυγῇ ... Cic. 47, 2 ἄμεινον εἶναι τὸν μὲν Κικέρωνα προλαμβάνειν τῇ φυγῇ, αὐτὸν δὲ μεταθεῖν ... Quae exempla faciunt, ut apud Thuc. scribendum putem τῇ φυγῇ.“ Held. Addend. ad Plut. Vit. Aem. Paul. et Timol. pag. postrem. Adde Xen. Cyneg. 7, 7 ἐπειδὰν δὲ προλάβῃ ὁ λαγὼς τῷ δρόμῳ. Emendationem confirmat Procopii (p. 374a) imitatio: ἄνδρες ... κούφως ἐσκευασμένοι καὶ τῇ φυγῇ προλαμβάνοντες. Male hoc exemplum cum genetivis loci τῆς ὁδοῦ, τοῦ πρόσω componit Krueg. Gr. § 47, 1 adn. Atque

χωρίων τε χαλεπότητι καὶ ὑπὸ τῆς πρὶν ἐρημίας τραχέων ὄντων, ἐν οἷς οἱ Λακεδαιμόνιοι οὐκ ἐδύναντο διώκειν ὅπλα ἔχοντες.

1 34. Χρόνον μὲν οὖν τινα ὀλίγον οὕτω πρὸς ἀλλήλους ἠκροβολίσαντο· τῶν δὲ Λακεδαιμονίων οὐκέτι ὀξέως ἐπεκθεῖν ᾗ προσπίπτοιεν δυναμένων, γνόντες αὐτοὺς οἱ ψιλοὶ βραδυτέρους ἤδη ὄντας τῷ ἀμύνεσθαι, καὶ αὐτοὶ τῇ τε ὄψει τοῦ θαρσεῖν τὸ πλεῖστον εἰληφότες πολλαπλάσιοι φαινόμενοι καὶ ξυνειθισμένοι μᾶλλον μηκέτι δεινοὺς αὐτοὺς ὁμοίως σφίσι φαίνεσθαι, ὅτι οὐκ εὐθὺς ἄξια τῆς προσδοκίας ἐπεπόνθεσαν, ὥσπερ ὅτε πρῶτον ἀπέβαινον τῇ γνώμῃ δεδουλωμένοι ὡς ἐπὶ Λακεδαιμονίους, καταφρονήσαντες καὶ ἐμβοήσαντες ἀθρόοι ὥρμησαν ἐπ' αὐτοὺς καὶ ἔβαλλον λίθοις τε καὶ τοξεύμασι καὶ ἀκοντίοις, ὡς ἕκαστός τι πρόχειρον

καὶ μετὰ χρόνον τινὰ ὁρμῶσιν ἐπὶ τοὺς πολεμίους. μεγίστη ἀπορία τούτων.

ἠδύναντο It. Vat. Aug. Graev. Ar. Chr.

Cap. 34. § 1. ἀμύνεσθαι Cl. Ven. Lugd., reliqui ἀμύνασθαι. Illud placet, cum 33, 2 imperfecta legantur et de assidua pugna agatur. Cf. adn.

οὖν αὐτῶν apud Dionys. p. 873 post καταφρονήσαντες adduntur, quae haud scio an ipse non legerit.

cum προλαμβάνειν τῆς ὁδοῦ ita dicatur, ut duo vel plures eadem via eant (cf. Herod. III 105. Paus. II 28, 6), hic non possunt similiter τῆς φυγῆς προλαμβάνειν qui soli fugam capiunt. Neque minus φυγῆς genetivum non ferendum esse ostendit locus Diodori XVI 94, 4, qualis eius sit ratio, dilucide aperiens. Ibi enim προλαβεῖν τῆς διώξεως non est persequendo praevenire, sed persecutionem (persequentes) praevenire. De loco parum simili 60, 2 cf. adn.

Cap. 34. § 1. βραδυτέρους ... τῷ ἀμύνεσθαι, defensione (i. e. assiduo hostis propulsandi labore) iam tardiores (quam antea et magis defatigatos) esse. Cf. ad. — τῇ ὄψει ... φαινόμενοι, adspectu plurimum animi cepere (animos maxime confirmarunt), cum viderent se esse multo plures. „Ut VI 31, 1 τῇ ὄψει ἀνεθάρσουν. Cf. VI 49, 2." Krueg. — ὥσπερ refer ad superius ὁμοίως (cf. adn. II 55, 2) et suppl. ἐφαίνοντο δεινοί. — τῇ γνώμῃ δεδουλωμένοι, animis servilem in morem deiecti, Port. Cf. adn. II 61, 3 et VII 71, 3. Alia exempla huius formulae vid. apud Krueg. ad Dion. p. 136 et in Ellendt. Quaest. Arri. p. 10. — ὡς ἐπὶ Λακεδαιμονίους, i. e. ἄνδρας „σφόδρα πεζομάχους καὶ πολεμικούς" (schol.). De particula ὡς cf. adn. 15, 1. — καταφρονήσαντες. Hinc incipit apodosis. „Dicit Dionysius Hal. [p. 872 sq.] collocationem membrorum huius periodi contortam

εἶχε. γενομένης δὲ τῆς βοῆς ἅμα τῇ ἐπιδρομῇ ἔκ- 2 πληξίς τε ἐνέπεσεν ἀνθρώποις ἀήθεσι τοιαύτης μάχης καὶ ὁ κονιορτὸς τῆς ὕλης νεωστὶ κεκαυμένης ἐχώρει πολὺς ἄνω, ἄπορόν τε ἦν ἰδεῖν τὸ πρὸ αὑτοῦ ὑπὸ τῶν τοξευμάτων καὶ λίθων ἀπὸ πολλῶν ἀνθρώπων μετὰ τοῦ κονιορτοῦ ἅμα φερομένων. τό τε ἔργον ἐνταῦθα χαλεπὸν τοῖς 3 Λακεδαιμονίοις καθίστατο. οὔτε γὰρ οἱ πῖλοι ἔστεγον τὰ τοξεύματα, δοράτιά τε ἐναπεκέκλαστο βαλλομένων, εἶχόν τε οὐδὲν σφίσιν αὐτοῖς χρήσασθαι ἀποκεκλῃμένοι μὲν τῇ ὄψει τοῦ προορᾶν, ὑπὸ δὲ τῆς μείζονος βοῆς τῶν πολεμίων τὰ ἐν αὐτοῖς παραγγελλόμενα οὐκ ἐσακούοντες, κινδύνου

§ 2. αὑτοῦ Cass. Cl. Ven. T. Pal. Reg. Gr. al. Vulgo et Bekk. αὐτοῦ. Cf. adn. I 17.

§ 3. ἐναποκέκλαστο omnes praeter D. Cf. sd. III 23, 1. ἐν αὐτοῖς cum Bekk. scripsimus invitis membranis, quae ἐν αὑτοῖς habent. Cf. § 2.

facere orationem, et ostendit, quo ordine ex sententia sua collocari debuissent, ut clarior et suavior fieret oratio." Duk. Sed temere Thucydidea reprehendit. Cf. ed. mai.

§ 2. τῆς ὕλης ... κεκαυμένης. Cf. 30, 2. — ἀπὸ cum passivo iunctum, unde aliquid proficiscatur, significat. Cf. III 36, 6. 82, 7. IV 37, 2. VI 20, 4. VIII 77, 3. 89, 1. Krueg. Gr. § 52, 5 adn. 1. Herbst. adv. Cob. p. 50 sq.

§ 3. οἱ πῖλοι. Hic non esse pileos, galeas, sed, cum propria et prima vis huius vocis sit lanae coactae, hic loricas ex coactis factas ea significari demonstrat Levesqu. Atque Arn. πῖλον Λακωνικόν a Poll. I 149 non addita explicatione nominari et apud Xenoph. Cyr. V 5, 7 πῖλον de stragula e lana coacta facta legi adnotat. De universa armatura Spartiatarum vid. Muell. Dor. II p. 244 et Herm. Antiqu. Gr. I § 30, quamquam neuter πίλους memorat, sed aeneas loricas. — ἔστεγον, perferebant. Cf. adn. II 94, 3. — δοράτια ... βαλλομένων, et hastae, quibus petebantur, fractae inhaerebant, i. e. et iacula (hostium) in loricis coactilibus Lacedaemoniorum, cum ferirentur (Lacedaemonii), fracta inhaerebant (ita ut membris uti non possent). „Hanc interpretationem haud dubiam relinquunt hi duo loci, quorum auctores ad hunc respexisse probabile est: Paus. I 21, 8 ἐναποκλῶνται γὰρ σφίσι [τοῖς θώραξι τοῖς λινοῖς] καὶ λεόντων ὀδόντες et Plut. Crass. 25 ἐναποθραύειν τοῖς τραύμασι (scil. τοὺς ὀιστούς)." Bloomf. — εἶχόν τε ... χρήσασθαι, neque, quid (de) se ipsis facerent, habebant, i. e. incerti erant, quid agerent. — ἀποκεκλῃμένοι ... τοῦ προορᾶν, quod eorum oculis erepta esset omnis facultas prospiciendi, Port. „Τῇ ὄψει oppositionis causa additum,

τε πανταχόθεν περιεστῶτος καὶ οὐκ ἔχοντες ἐλπίδα καθ' ὅτι χρὴ ἀμυνομένους σωθῆναι.

1 35. Τέλος δὲ τραυματιζομένων ἤδη πολλῶν
διὰ τὸ ἀεὶ ἐν τῷ αὐτῷ ἀναστρέφεσθαι, ξυγκλήσαντες ἐχώρησαν ἐς τὸ ἔσχατον ἔρυμα τῆς νήσου,
2 ὃ οὐ πολὺ ἀπεῖχε, καὶ τοὺς ἑαυτῶν φύλακας. ὡς
δὲ ἐνέδοσαν, ἐνταῦθα ἤδη πολλῷ ἔτι πλέονι βοῇ τεθαρσηκότες οἱ ψιλοὶ ἐπέκειντο, καὶ τῶν Λακεδαιμονίων ὅσοι μὲν ὑποχωροῦντες ἐγκατελαμβάνοντο, ἀπέθνῃσκον, οἱ δὲ πολλοὶ διαφυγόντες ἐς τὸ ἔρυμα μετὰ τῶν ταύτῃ φυλάκων ἐτάξαντο
3 παρὰ πᾶν ὡς ἀμυνούμενοι ἧπερ ἦν ἐπίμαχον. καὶ
οἱ Ἀθηναῖοι ἐπισπόμενοι περίοδον μὲν αὐτῶν καὶ κύκλωσιν χωρίου ἰσχύι οὐκ εἶχον, προσιόντες δὲ
4 ἐξ ἐναντίας ὤσασθαι ἐπειρῶντο. καὶ χρόνον μὲν
πολὺν καὶ τῆς ἡμέρας τὸ πλεῖστον ταλαιπωρούμενοι ἀμφότεροι ὑπό τε τῆς μάχης καὶ δίψης καὶ ἡλίου ἀντεῖχον, πειρώμενοι οἱ μὲν ἐξελάσασθαι

οἱ Λακεδαιμόνιοι ἀναχωροῦσιν ἐς τὸ ἔσχατον ἔρυμα, ὅπου τὸ πλεῖστον τῆς ἡμέρας ἀντέχουσι.

Cap. 35. § 1. ἀναστρέφοντες Vat. Cf. sd. VIII 105, 2.
§ 4. δίψης Pal. pr. M. Ven. D. I., reliqui δίψους. Thucydidi ut poetis scaenicis (cf. Aesch. Pers. 484. 491. Arist. Equ. 584) antiquiorem formam reddendam esse censemus.

quia sequitur ἐσακούοντες." Haack. Cf. adn. III 112, 4. — περιεστῶτος. Cf. adn. III 54, 5. — χρή. Cf. adn. I 91, 1. Neque vero ideo, quod plerumque sola οὐκ ἔχειν, οὐκ ἐπίστασθαι, ἀπορεῖν antecedunt, ἐλπίδα recte a Krueg. sollicitatum esse existimamus. Nam omisso ἐλπίδα scribendum erat καθ' ὅ τι χρὴ ἀμύνασθαι.

Cap. 35. § 1. ἐν τῷ αὐτῷ ἀναστρέφεσθαι. Erant igitur coarctati et quasi loco affixi. Ἐν τῷ αὐτῷ similiter V 7, 2. VIII 78. Cf. adn. III 91, 4 atque in uno haberi Tac. Ann. XV 10. — ξυγκλήσαντες] συνασπίσαντες, πυκνωθέντες. Schol. Intransitive etiam V 72, 1 legi videtur. — τὸ ἔσχατον ἔρυμα τῆς νήσου. Quod erat in extrema parte insulae. Cf. 31, 2. — καὶ τούς. Ex superiore ἐς repete πρός vel ὡς.

§ 2. πολλῷ ἔτι πλέονι βοῇ. Quam ante. Vid. 34, 1. De collocatione verborum cf. sd. I 80, 4. — ἧπερ ... ἐπίμαχον. Cf. 31, 2.

§ 3. περίοδον ... κύκλωσιν, i. e. facultatem τοῦ περιιέναι καὶ κυκλοῦσθαι. Cf. adn. I 52, 2. II 44, 3. — ἐξ ἐναντίας. Cf. adn. 33, 1. — ὤσασθαι. Suppl. αὐτούς.

§ 4. ἐξελάσασθαι. Similiter in medio ἐξελάσασθαι ἐκ τῆς χώρας VII 5, 4. Cf.

ἐκ τοῦ μετεώρου, οἱ δὲ μὴ ἐνδοῦναι· ῥᾷον δ' οἱ Λακεδαιμόνιοι ἠμύναντο ἢ ἐν τῷ πρίν, οὐκ οὔσης σφῶν τῆς κυκλώσεως ἐς τὰ πλάγια.

τοῦ δὲ τῶν Μεσσηνίων στρατηγοῦ κατὰ νώτου αὐτῶν φανέντος οἱ Ἀθηναῖοι κρατοῦσι τῶν ἐφόδων.

36. Ἐπειδὴ δὲ ἀπέραντον ἦν, προσελθὼν ὁ 1
τῶν Μεσσηνίων στρατηγὸς Κλέωνι καὶ Δημοσθένει ἄλλως ἔφη πονεῖν σφᾶς· εἰ δὲ βούλονται ἑαυτῷ δοῦναι τῶν τοξοτῶν μέρος τι καὶ τῶν ψιλῶν περιιέναι κατὰ νώτου αὐτοῖς ὁδῷ ᾗ ἂν αὐτὸς εὕρῃ, δοκεῖν βιάσεσθαι τὴν ἔφοδον. λαβὼν δὲ ἃ ᾐτή- 2
σατο, ἐκ τοῦ ἀφανοῦς ὁρμήσας ὥστε μὴ ἰδεῖν ἐκείνους, κατὰ τὸ ἀεὶ παρεῖκον τοῦ κρημνώδους τῆς νήσου προβαίνων καὶ ᾗ οἱ Λακεδαιμόνιοι

Cap. 36. § 1. *βιάσασθαι* codd. Cf. Stahl. Quaest. gram. § 7. § 2. *προσβαίνων* codd. plerique. Vat. Reg. D. Bekk. *προβαίνων*. *Προσβαίνειν* numquam quidem procedere sonat, sed et hic et alibi parum refert, utrum accedere an procedere dicas. Etenim „*προσβαίνων* est accedens ad id, quod petas i. e. hic ascendens. *Προβαίνων* igitur mutatio est inutilis. Cf. III 22, 4. IV 129 (*κατὰ ἀτραπόν τινα τοῦ λόφου πειρώμενος προσβῆναι*). VII 43." Arn. *Προβαίνων* tamen propter *περιελθών*, quod sequitur, verum videtur Hofmano, cui nunc assentimur.

Sturz. Lex. Xenoph. — *ἐν τῷ πρίν*. Cf. adn. I 32, 4. — *ἐς τὰ πλάγια*] *ἀντὶ τοῦ ἐκ τῶν πλαγίων*. Schol. Proprie in latera versus, ita ut in latera impetus fieret.

Cap. 36. § 1. *ἐπειδὴ δὲ ἀπέραντον ἦν*, cum autem nihil efficeretur, res nullum exitum haberet. Impersonalis est formula dicendi. Cf. adn. I 7, 1. II 8, 4. — *ὁ ... στρατηγός*. De eius nomine cf. adn. 9, 1. — *ἄλλως*. Cf. adn. I 109, 3. — *σφᾶς*, „se, i. e. exercitum totum." Dobr. — *τῶν τοξοτῶν ... καὶ τῶν ψιλῶν*. Mirum est sagittarios a levis armaturae militibus distingui. Et forsitan haec pro plenioribus *τῶν τοξοτῶν καὶ τῶν ἄλλων ψιλῶν* videantur dicta esse. Ita velites et levis armatura Liv. XXVIII 15. Cf. Xen. Anab. V 2, 12 et de hoc dicendi genere adn. I 116, 3. Sed non eandem explicationem concedunt verba VIII 71, 2 *μέρος τι τῶν ὁπλιτῶν καὶ ψιλῶν καὶ τοξοτῶν*. Ubi pars levis armaturae militum eximio quodam modo videtur *ψιλοί* appellata esse. Quod confirmabunt etiam *ψιλοί* c. 93 commemorati, si c. 100 comparaveris. Add. adnot. c. 94 et V 47. VII 78. Hic *πελταστάς* potissimum significari ex c. 32 apparet. — *περιιέναι*. De infinitivo cf. Matth. Gr. 532 a. adn. III 40, 6.

§ 2. *ἐκ τοῦ ἀφανοῦς*. Cf. adn. I 51, 2. — *ὥστε ... ἐκείνους*. Est verbositas ex studio explicationis orta. Cf. Ind. gramm. v. Verbosit. — *κατὰ τὰ ἀεὶ παρεῖκον* (olim invitis libris melioribus *παρῆκον*) *τοῦ κρημνώδους τῆς νήσου*. Ob duplicem vim *ἀεί* adverbii et *κατά* praepositionis disputatur, utrum haec valeant *ubicunque* praerupta insulae cedebant

χωρίου ἰσχύι πιστεύσαντες οὐκ ἐφύλασσον, χαλεπῶς τε καὶ μόλις περιελθὼν ἔλαθε, καὶ ἐπὶ τοῦ μετεώρου ἐξαπίνης ἀναφανεὶς κατὰ νώτου αὐτῶν τοὺς μὲν τῷ ἀδοκήτῳ ἐξέπληξε, τοὺς δὲ ἃ προσεδέχοντο ἰδόντας πολλῷ μᾶλλον ἐπέρρωσε. καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι βαλλόμενοί τε ἀμφοτέρωθεν ἤδη καὶ γιγνόμενοι ἐν τῷ αὐτῷ ξυμπτώματι, ὡς μικρὸν μεγάλῳ εἰκάσαι, τῷ ἐν Θερμοπύλαις (ἐκεῖνοί τε γὰρ τῇ ἀτραπῷ περιελθόντων [τῶν Περσῶν] διεφθάρησαν οὗτοί τε), ἀμφίβολοι ἤδη ὄντες

(i. e. declivia seu fastigata erant et aditum dabant), an iuxta *continuum* recessum praeruptarum rupium (seu continentem tractum rupium cedentium et introrsus inclinatarum), an denique *prout* singulis in locis praeruptae rupes aditum dabant, seu prout singulis in locis praeruptarum rupium fieri poterat (i. e. enitendo, rependo aliisque similibus modis). Prima ratio ad rerum condicionem maxime videtur convenire. Illud *παρεῖκον τοῦ κρημνώδους* autem ad mare cogitandum esse et inde, quod locum insulae tunc a Lacedaemoniis occupatum *ἐκ θαλάσσης ἀπόκρημνον* fuisse c. 31 legimus, et quod Messenius per illud a tergo circumvenit eos, qui Athenienses e media insula accedentes arcebant, cognoscitur. Et Leakius in l. ad c. 31 d prope portum Sphagiae descripsit rupium lacunam seu hiatum et fauces sive angustam viam transitum viris per saxa et loca difficilia strenue enitentibus concedentem, quo trames per rupes e media insula ferret.

§ 3. *ξυμπτώματι.* Hoc vocabulum displicuit Phrynicho, qui tamen semel a Demosth. positum esse non negat. Vid. Lob. ad Phryn. p. 248. — *ὡς ... εἰκάσαι.* Cf. Matth. Gr. § 545, 1. Krueg. Gr. § 55, 1 adn. 3. — *ἐκεῖνοί τε ... οὗτοί τε.* Hanc esse interpositionem demonstravit Krueg. ad Dion. p. 269 et adversus nostras et Goelleri dubitationes in Comment. antiquit. stud. 1842 p. 99, ubi verbi inter duo membra interpositi hoc simillimum exemplum protulit: Eur. Iph. T. 1333 *κεῖνοί τε γὰρ σίδηρον οὐκ εἶχον χεροῖν ἡμεῖς τε.* Cf. ed. mai. I p. 290. — *τῇ ἀτραπῷ περιελθόντων ... διεφθάρησαν.* Cf. Herod. VII 213 sqq. „*Ἀτραπός* ea est, quam per montes ferentem Herodotus Persis a Graeco proditore indicatam esse narrans accuratissime depingit c. 216." Bloomf. Cf. de ea Leak. Graec. sept. II p. 53. Bursian. Geogr. I p. 95. Hoc autem nomen de appellativo factum proprium isti semitae angustae videri adnotat Casaub. ad Strab. I p. 10. Cf. Leak. l. d. p. 59, secundum quem hodie *μονοπάτι.* — *οὗτοί τε.* Suppl. *τῇ ἀτράπῳ περιελθόντων διεφθάρησαν.* Nam Messeniorum quoque ducem cum suis semita ivisse ostendit § 1 *ὁδῷ.* Cum *ἐκεῖνοι* et *οὗτοι* particulis *τε—τε* inter se aequentur, patet *τῶν Περσῶν*, quod in prioribus tantum valeat, interpretis esse. Quo deleto cf. Krueg. Gr. § 47, 4 adn. 8. *Διαφθαρῆναι* autem possunt dici, quia paulo post capti sunt. Quare *προσαπόλλυσθαι* de eisdem legi VII 71, 7 adnotat Krueg. — *ἀμφίβολοι*

οὐκέτι ἀντεῖχον, ἀλλὰ πολλοῖς τε ὀλίγοι μαχόμενοι καὶ ἀσθενείᾳ σωμάτων διὰ τὴν σιτοδείαν ὑπεχώρουν· καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐκράτουν ἤδη τῶν ἐφόδων.

ἔπειτα κήρυγμα ποιοῦνται πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους.

37. Γνοὺς δὲ ὁ Κλέων καὶ ὁ Δημοσθένης 1
ὅτι, εἰ καὶ ὁποσονοῦν μᾶλλον ἐνδώσουσι, διαφθαρησομένους αὐτοὺς ὑπὸ τῆς σφετέρας στρατιᾶς, ἔπαυσαν τὴν μάχην καὶ τοὺς ἑαυτῶν ἀπεῖρξαν, βουλόμενοι ἀγαγεῖν αὐτοὺς Ἀθηναίοις ζῶντας, εἴ πως τοῦ κηρύγματος ἀκούσαντες ἐπικλασθεῖεν τῇ γνώμῃ [τὰ ὅπλα παραδοῦναι] καὶ 2
ἡσσηθεῖεν τοῦ παρόντος δεινοῦ, ἐκήρυξάν τε, εἰ βούλοιντο, τὰ ὅπλα παραδοῦναι καὶ σφᾶς αὐτοὺς Ἀθηναίοις ὥστε βουλεῦσαι ὅ τι ἂν ἐκείνοις δοκῇ.

γενομένων δὲ ἐπερωτήσεων τῶν ἐν τῇ ἠπείρῳ Λακεδαιμο-

38. Οἱ δὲ ἀκούσαντες παρεῖσαν τὰς ἀσπίδας 1
οἱ πλεῖστοι καὶ τὰς χεῖρας ἀνέσεισαν, δηλοῦντες προσίεσθαι τὰ κεκηρυγμένα. μετὰ δὲ ταῦτα γε-

Cap. 38. § 1. παρῆκον Vat. Pal., παρεῖκον corr. It. Aug., παρεῖκαν b. D., reliqui παρῆκαν. Th. omnibus locis ἔδοσαν, ἔθεσαν habet paremque verbi ἱέναι formam praeter hunc l. et VII 19, 4 (cf. sd.). Vide V 32, 4. 81, 1. VII 53, 4. Neque aliter in Inscr. Att. I ed. Kirchhoff quam παρέδοσαν, ἀνέθεσαν. Cf. Stahl. Quaest. gram. p. 18 sq.

ἤδη ὄντες. Sententia superiorum post interpositionem iteratur, qualis epanalepsis exempla reperiuntur etiam I 18, 1. VII 42, 3. De ipso ἀμφίβολοι cf. adn. 32, 3. — ἀσθενείᾳ ... διὰ ... σιτοδείαν. Cf. Matth. Gr. § 397 adn. 1.

Cap. 37. § 1. γνούς. Singularis ad propius nomen accommodatus est; sed usitatius esset γνόντες. — ὅτι ... διαφθαρησομένους αὐτούς. Cf. Matth. Gr. § 549 adn. 1. Krueg. § 55, 4 adn. 10. Similia exempla reperiuntur Plat. Gorg. 481 d. Apolog. 37 b. Dion. Hal. Ant. V 10 extr. Ios. B. I. IV 2, 2. Καὶ ὁποσονοῦν valent quantulumcunque vel tantillum. — τὰ ὅπλα παραδοῦναι, quod mox recurrit, hoc loco cum per se intellegatur, suadente Kruegero delevimus.

§ 2. εἰ βούλοιντο. Cf. 16, 2. 30, 4. 48, 1. V 115, 2. — ἐκείνοις. Cf. adn. I 132, 5. II 11, 6.

Cap. 38. § 1. παρεῖσαν τὰς ἀσπίδας. Signum obedientiae, ut apud Herodot. III 128 μεθῆκαν τὰς ἀσπίδας. Romanos ἐπιθεῖναι ταῖς κεφαλαῖς τὰς ἀσπίδας testatur Appi. Civ. II 42, a Macedonibus hastas erectas esse Liv. XXXIII 10. — τὰς χεῖρας ἀνέσεισαν. Hoc quoque deditionis signum. „Vid interpr. Tac. Hist. I 54.“ Goell. — δηλοῦντες προσίεσθαι. Attende infinitivum superioris participii causa pro usitatiore

νομένης τῆς ἀνοκωχῆς ξυνῆλθον ἐς λόγους ὅ τε
Κλέων καὶ ὁ Δημοσθένης καὶ ἐκείνων Στύφων
ὁ Φάρακος, τῶν πρότερον ἀρχόντων τοῦ μὲν
πρώτου τεθνηκότος, Ἐπιτάδου, τοῦ δὲ μετ' αὐ-
τὸν Ἱππαγρέτου ἐφῃρημένου ἐν τοῖς νεκροῖς ἔτι
ζῶντος κειμένου ὡς τεθνεῶτος, αὐτὸς τρίτος
ἐφῃρημένος ἄρχειν κατὰ νόμον, εἴ τι ἐκεῖνοι πά-
2 σχοιεν. ἔλεγε δὲ ὁ Στύφων καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ
ὅτι βούλονται διακηρυκεύσασθαι πρὸς τοὺς ἐν τῇ
ἠπείρῳ Λακεδαιμονίους ὅ τι χρὴ σφᾶς ποιεῖν.
3 καὶ ἐκείνων μὲν οὐδένα ἀφέντων, αὐτῶν δὲ τῶν
Ἀθηναίων καλούντων ἐκ τῆς ἠπείρου κήρυκας
καὶ γενομένων ἐπερωτήσεων δὶς ἢ τρίς, ὁ τελευ-
ταῖος διαπλεύσας αὐτοῖς ἀπὸ τῶν ἐκ τῆς ἠπείρου
Λακεδαιμονίων ἀνὴρ ἀπήγγειλεν ὅτι „οἱ Λα-
κεδαιμόνιοι κελεύουσιν ὑμᾶς αὐτοὺς περὶ ὑμῶν
αὐτῶν βουλεύεσθαι μηδὲν αἰσχρὸν ποιοῦντας."
οἱ δὲ καθ' ἑαυτοὺς βουλευσάμενοι τὰ ὅπλα παρ-

νίων οἱ ἐν τῇ νήσῳ παραδιδόασι σφᾶς αὐτούς. ἀριθμὸς τῶν τε ἀποθανόντων καὶ τῶν ληφθέντων.

participio collocatum, ut infra 47, 2 similiter apud *κατάδηλος* adiectivum. Ad verbum *δηλοῦν* infinitivum addiderunt etiam Paus. III 25, 12. VI 16, 3. Iuli. Ep. 38. Proc. p. 459 c. Cf. praeterea Steph. Thes. Krueg. Gr. § 56, 7 adn. 8. — *ἐκείνων*, ex illis. — *τοῦ δὲ μετ' ... ἐφῃρημένου*. *Ἱππαγρέτας* hic non muneris nomen, de quo cf. Herm. Antiqu. Gr. I § 29, 15 et Haas. ad Xen de Rep. Laced. p. 105, sed propium videtur esse. Cf. Arn. De collocatione verborum cf. adn. I 90, 1. „Vel vacat *μετ' αὐτόν*, vel praepositio in *ἐφῃρημένον*." Steph. in Thes. v. *ἐφαιρεῖν*. Similia redundantiae exempla quaere in adn. I 23, 3. 122, 4. 133, al. — *ἐφῃρημένος ... νόμον*. „Coniungo *ἐφῃρημένος κατὰ νόμον*. Nam indicat Thuc., quod etiam illa *εἴ τι ἐκεῖνοι πάσχοιεν* ostendunt, horum ducum alios aliis non suffragiis militum, qui in praesidio erant, sed, antequam hi in insulam traicerentur, publice ex lege subrogatos fuisse, ut in locum priorum, si quid his accidisset [*εἴ τι ... πάσχοιεν*], succederent." Duk. Cf. de hac re et de ternario ducum numero adn. III 100, 2, de formula *εἴ τι ... πάσχοιεν* interpr. ad Plat. Menex. c. 18.

§ 2. *ἔλεγε*. Cf. Matth. Gr. § 304 et supra adn. 37, 1. — *διακηρυκεύσασθαι*] *ἐν ἴσῳ μέν πώς ἐστι τῷ ἐπικηρυκεύσασθαι· εἰ μή τις εἴποι τὸ μὲν διακηρυκεύεσθαι πρὸς φίλους, τὸ δ' ἐπικηρυκεύεσθαι πρὸς πολεμίους*. Schol. Dukas proprie *διὰ τῶν πολεμίων πρὸς φίλους μετὰ κηρυκείου διέρχεσθαι* suspicatur valere.

§ 3. *ἐκείνων* significans ex illis (inclusis) pendere videtur ex *οὐδένα* voce. Cf. ed. mai. — *ὅτι*. Cf. adn. I 137, 4. — *ὑμᾶς αὐτοὺς περὶ ὑμῶν αὐτῶν*. In hac pronominum

ἔδοσαν καὶ σφᾶς αὐτούς. καὶ ταύτην μὲν τὴν 4
ἡμέραν καὶ τὴν ἐπιοῦσαν νύκτα ἐν φυλακῇ εἶ-
χον αὐτοὺς οἱ Ἀθηναῖοι· τῇ δ' ὑστεραίᾳ οἱ μὲν
Ἀθηναῖοι τροπαῖον στήσαντες ἐν τῇ νήσῳ τὰ ἄλλα
διεσκευάζοντο ὡς ἐς πλοῦν καὶ τοὺς ἄνδρας τοῖς
τριηράρχοις διεδίδοσαν ἐς φυλακήν, οἱ δὲ Λακε-
δαιμόνιοι κήρυκα πέμψαντες τοὺς νεκροὺς δι-
εκομίσαντο. ἀπέθανον δ' ἐν τῇ νήσῳ καὶ ζῶντες 5
ἐλήφθησαν τοσοίδε· εἴκοσι μὲν ὁπλῖται διέβησαν
καὶ τετρακόσιοι οἱ πάντες· τούτων ζῶντες ἐκομί-
σθησαν ὀκτὼ ἀποδέοντες τριακόσιοι, οἱ δὲ ἄλλοι
ἀπέθανον· καὶ Σπαρτιᾶται τούτων ἦσαν τῶν
ζώντων περὶ εἴκοσι καὶ ἑκατόν. Ἀθηναίων δὲ οὐ
πολλοὶ διεφθάρησαν· ἡ γὰρ μάχη οὐ σταδία ἦν.

χρόνος τῆς πολιορκίας καὶ θρέψις τῶν πολιορκουμένων. ἑκάτεροι ἀναχωροῦσιν ἐπ' οἶκον.

39. Χρόνος δὲ ὁ ξύμπας ἐγένετο ὅσον οἱ ἄν- 1
δρες [οἱ ἐν τῇ νήσῳ] ἐπολιορκήθησαν, ἀπὸ τῆς
ναυμαχίας μέχρι τῆς ἐν τῇ νήσῳ μάχης, ἑβδομή-
κοντα ἡμέραι καὶ δύο. τούτων περὶ εἴκοσιν ἡμέ- 2

Cap. 38. § 4. τὰ ἄλλα. Gr. τἄλλα, Bekk. τἄλλα. Cf. ad. III 90, 4.

collocatione propter ea, quae leguntur in Buttm. Gr. § 127, 3 et Kuehn. Gr. § 337, 8, noli offendere. Cf. Schaef. ad Dem. I p. 347. Arndt. de Pronom. reflex. usu p. 5 infra VI 77, 1. Cum περὶ ὑμῶν αὐτῶν iunge solum αὐτούς.

§ 4. *διεσκευάζοντο.* Hoc uno loco Thucydides hoc verbo usus alibi παρασκευάζεσθαι τὸν πλοῦν dicit. Cf. I 54, 1. VIII 91, 2. — *διεκομίσαντο.* Non simpliciter receperunt (ἐκομίσαντο, cf. II 79, 7. 82, 1), sed (receptos) ad se (in continentem) transportarunt. Cf. I 89, 3.

§ 5. *εἴκοσι ... καὶ τετρακόσιοι.* Cf. 8, 9. — *οἱ πάντες.* Cf. Matth. Gr. § 266. — *ὀκτὼ ἀποδέοντες τριακόσιοι.* Similiter τριακοσίων ἀποδέοντα μύρια II 13, 3. Multo usitatius hac vi est simplex δέοντα. Ceterum quadringentos captivos commemorat Plut. de Glor. Athen. p. 360 confundens numerum militum in insula relictorum. Cum Thuc. consentit Diod. XII 63, praeterquam quod verba ὀκτὼ ἀποδέοντες neglexit. Cf. ed. mai. — *Σπαρτιᾶται.* Cf. V 15, 1. — *μάχη ... σταδία.* Ξυσταδὸν μάχη appellatur VII 81, 5, pugna stataria Latinis. Cf. Reim. ad Dion. Cass. p. 38.

Cap. 39. § 1. *οἱ ἐν τῇ νήσῳ* delevimus non solum quod, qui viri sint, per se intellegitur, sed etiam quod ita addita sunt, quasi de aliis quibusdam viris extra insulam obsessis hic cogitari possit. — *τῆς ναυμαχίας.* Cf. c. 14.

ρας, ἐν αἷς οἱ πρέσβεις περὶ τῶν σπονδῶν ἀπῆσαν, ἐσιτοδοτοῦντο, τὰς δὲ ἄλλας τοῖς ἐσπλέουσι λάθρα διετρέφοντο· καὶ ἦν σῖτος ἐν τῇ νήσῳ, καὶ ἄλλα βρώματα ἐγκατελήφθη· ὁ γὰρ ἄρχων Ἐπιτάδας ἐνδεεστέρως ἑκάστῳ παρεῖχεν ἢ πρὸς τὴν
3 ἐξουσίαν. οἱ μὲν δὴ Ἀθηναῖοι καὶ οἱ Πελοποννήσιοι ἀνεχώρησαν τῷ στρατῷ ἐκ τῆς Πύλου ἑκάτεροι ἐπ' οἶκον, καὶ τοῦ Κλέωνος καίπερ μανιώδης οὖσα ἡ ὑπόσχεσις ἀπέβη· ἐντὸς γὰρ εἴκοσιν ἡμερῶν ἤγαγε τοὺς ἄνδρας, ὥσπερ ὑπέστη.
1 40. Παρὰ γνώμην τε δὴ μάλιστα τῶν κατὰ τὸν πόλεμον τοῦτο τοῖς Ἕλλησιν ἐγένετο (τοὺς γὰρ Λακεδαιμονίους οὔτε λιμῷ οὔτ' ἀνάγκῃ οὐδεμιᾷ ἠξίουν τὰ ὅπλα παραδοῦναι, ἀλλὰ ἔχοντας
2 καὶ μαχομένους ὡς ἐδύναντο ἀποθνήσκειν), ἀπιστοῦντές τε μὴ εἶναι τοὺς παραδόντας τοῖς τε-

γνώμη τῶν Ἑλλήνων περὶ τῶν πεπραγμένων.

Cap. 39. § 2. ἀπήεσαν codd. Cf. adn.

§ 2. οἱ πρέσβεις. Cf. c. 16 sqq. — ἀπῆσαν scribendum est, quod non de itineris, sed de absentiae tempore scriptor loquitur. Cf. adn. 42, 3. Herbst. adv. Cob. p. 11. — τοῖς ἐσπλέουσι, rebus quae importabantur. Cf. adn. II 93, 4. Alii quidem ὑπὸ τῶν ἐσπλεόντων interpretantur cl. c. 26, sed et καταπλέουσι potius dicendum erat (vid. 26, 6), nec neglegendi οἱ ἐσνέοντες κατὰ τὸν λιμένα (ibid. § 8). — ἦν σῖτος. Falsa igitur narrat Diod. XII 63. „Ἦν, i. e. περιῆν, ὑπῆρχεν ἔτι." Gottl. Aut hoc ἦν deleri aut paulo post βρώματα ἃ legi cupit Krueg. At quoniam ἦν fere idem est atque reperiebatur, in altero membro non male ei respondeat ἐγκατελήφθη. — ἢ πρός. Ἢ audacter damnat Bernh. Synt. p. 438. Tu vide Matth. Gr. § 449 extr. et Klotz. ad Devar. p. 582.

§ 3. τοῦ Κλέωνος. Is Atheniensibus rem bene gestam nuntians primus in epistolae principio χαίρειν fertur scripsisse. Vid. Thom. Mag. in v. χαίρειν et ibi interpr. — ἤγαγε τοὺς ἄνδρας. Δεθέντας addit Diod. l. d. — ὥσπερ ὑπέστη, quemadmodum promiserat, de qua vi verbi ὑφίστασθαι cf. VIII 29, 1. Similiter ἀναδέχεσθαι dicitur. De re vid. 28, 4.

Cap. 40. § 1. ἠξίουν ... παραδοῦναι, aequum (decere) existimabant ... tradere. Ita haec intellegenda, quia οὔτε sequitur, non μήτε. Cf. VI 92, 2. — ὡς ἐδύναντο, ut possent, pro viribus.

§ 2. ἀπιστοῦντες. Post sententiam interpositam verborum structura ab initio instituta mutata est, quod idem factum videmus I 18, 1. IV 73, 4, ubi cf. adn. Pergit, quasi praecesserit παρὰ γνώμην τε ... ἤκουσαν. Cf. adn. III 36, 2. De priore τε alteri respondente cf. I 8, 3. II 64, 6. IV 36, 3. VI 34, 4. VII 84, 7. 44, 4. De μή cf. adn.

θνεῶσιν ὁμοίους. καί τινος ἐρομένου ποτὲ ὕστερον τῶν Ἀθηναίων ξυμμάχων δι' ἀχθηδόνα ἕνα τῶν ἐκ τῆς νήσου αἰχμαλώτων εἰ οἱ τεθνεῶτες αὐτῶν καλοὶ κἀγαθοί, ἀπεκρίνατο αὐτῷ πολλοῦ ἂν ἄξιον εἶναι τὸν ἄτρακτον, λέγων τὸν οἰστόν, εἰ τοὺς ἀγαθοὺς διεγίγνωσκε, δήλωσιν ποιούμενος ὅτι ὁ ἐντυγχάνων τοῖς τε λίθοις καὶ τοξεύμασι διεφθείρετο.

βούλευμα Ἀθηναίων περὶ τῶν αἰχμαλώτων. Πύλον αὐτοί τε καὶ οἱ Μεσσήνιοι φυλάσσουσιν. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι μάτην πρεσβεύονται παρ' αὐτούς.

41. *Κομισθέντων δὲ τῶν ἀνδρῶν οἱ Ἀθηναῖοι* 1
ἐβούλευσαν δεσμοῖς μὲν αὐτοὺς φυλάσσειν μέχρι
οὗ τι ξυμβῶσιν· ἢν δ' οἱ Πελοποννήσιοι πρὸ
τούτου ἐς τὴν γῆν ἐσβάλλωσιν, ἐξαγαγόντες ἀπο-
κτεῖναι. τῆς δὲ Πύλου φυλακὴν κατεστήσαντο, καὶ 2
οἱ ἐκ τῆς Ναυπάκτου Μεσσήνιοι ὡς ἐς πατρίδα
ταύτην (ἔστι γὰρ ἡ Πύλος τῆς Μεσσηνίδος ποτὲ
οὔσης [γῆς]) πέμψαντες σφῶν αὐτῶν τοὺς
ἐπιτηδειοτάτους ἐλῄζοντό τε τὴν Λακωνικὴν καὶ

Cap. 41. § 2. *γῆς* om. Pal.
ἐληίζοντό τε Bas. D. Dan., *ἐλῄιζον τότε* Mosqu. Ar. Chr., *ἐλῄϊζόν τε* Aug., sed *το* add. man. 2. Reliqui *ἐλῄιζόν τε*. Cf. ad.

I 10, 1. — ***δι' ἀχθηδόνα.*** „Valla verba Graeca verterat per contumeliam, quod Steph. emendandum putavit prae tristitia. Sed Valla mentem Thucydidis recte assecutus est, et post eum Ae. Portus, cuius hoc scholion Graecum est: *διὰ λύπην, ἵνα τὸν αἰχμάλωτον τοιούτῳ σαρκασμῷ καὶ ἐπηρεασμῷ μᾶλλον λυπήσῃ.*" Duk. *Διά* etsi plerumque de causa rei gestae dicitur, interdum etiam de consilio legi exemplis IV 102, 4 et V 53 docet Arn., et vidimus iam II 89, 4. De *ἀχθηδόνος* vocabulo cf. adnot. II 37, 2. — ***ἄτρακτον.*** Proprie, id quod schol. Theocr. Id. IV 52 a Gail. excitatus testatur, *εἶδος ἀκάνθης* videtur esse; deinde res ex illo ligno factas designat, plerumque fusum, adhuc *ἀδράκτι*. Per translationem, ut *ἠλακάτη*, sagitta est apud poetas. Apud Thuc. autem „contemptim protulit Laco, ut alter eiusdem gentis [apud Plut. in Apophth. Lac., cf. Lob. ad Soph. Ai. 1120]: *Οὐ μέλει μοι τούτου, ὅτι ἀποθανοῦμαι, ἀλλ' ὅτι ὑπὸ γύνιδος τοξότου.*" Wass. — ***ὁ ἐντυγχάνων***, quilibet. Cf. 132, 3. Disiungendum est a proximo dativo.

Cap. 41. § 1. ***ἐβούλευσαν***, i. e. *ἐβουλεύσαντο, ἐψηφίσαντο*, quo verbo usus est Diod. XII 63 de re neglegentius loquens. De activo *βουλεύειν* cf. V 63, 2. 111, 2. VI 18, 6. — ***μέχρι ... ξυμβῶσι.*** Cf. adn. I 137, 2. Stahl. Quaest. gram. p. 11 sq.

§ 2. ***καὶ οἱ*** cet. Cf. Diod. l. d. et de *ἐκ* praepos. adn. I 8, 2. — ***ἔστι ... γῆς.*** Cf. 3, 2. — ***τοὺς ἐπιτηδειοτάτους***, scil. ad depopulandum. — ***τὴν Λακωνικήν.*** I. e. Messeniam.

3 πλεῖστα ἔβλαπτον ὁμόφωνοι ὄντες. οἱ δὲ Λακεδαι-
μόνιοι ἀμαθεῖς ὄντες ἐν τῷ πρὶν χρόνῳ λῃστείας
καὶ τοιούτου πολέμου, τῶν τε Εἱλώτων αὐτομολούν-
των καὶ φοβούμενοι μὴ καὶ ἐπὶ μακρότερον σφίσι
τι νεωτερισθῇ τῶν κατὰ τὴν χώραν, οὐ ῥᾳδίως
ἔφερον, ἀλλά, καίπερ οὐ βουλόμενοι ἔνδηλοι εἶναι
τοῖς Ἀθηναίοις, ἐπρεσβεύοντο παρ' αὐτοὺς καὶ
ἐπειρῶντο τήν τε Πύλον καὶ τοὺς ἄνδρας κομίζε-
4 σθαι. οἱ δὲ μειζόνων τε ὠρέγοντο καὶ πολλάκις
φοιτώντων αὐτοὺς ἀπράκτους ἀπέπεμπον. ταῦτα
μὲν τὰ περὶ Πύλον γενόμενα.

1 42. Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους μετὰ ταῦτα εὐθὺς
Ἀθηναῖοι ἐς τὴν Κορινθίαν ἐστράτευσαν ναυσὶν
ὀγδοήκοντα καὶ δισχιλίοις ὁπλίταις ἑαυτῶν καὶ
ἐν ἱππαγωγοῖς ναυσὶ διακοσίοις ἱππεῦσιν· ἠκο-
λούθουν δὲ καὶ τῶν ξυμμάχων Μιλήσιοι καὶ
Ἄνδριοι καὶ Καρύστιοι· ἐστρατήγει δὲ Νικίας ὁ
2 Νικηράτου τρίτος αὐτός. πλέοντες δὲ ἅμα ἕῳ
ἔσχον μεταξὺ Χερσονήσου τε καὶ Ῥείτου ἐς τὸν

Ἀθηναῖοι Νικίου ἡγουμένου ἐς τὴν Κορινθίαν στρατεύσαντες ἐς τὸν ἐπὶ Σολυγείᾳ αἰγιαλὸν κατίσχουσι. Κορίνθιοι δὲ βοηθοῦσι,

III 85, 2. Class. ἐληίζοντο omittens τε. Sed τε particulam expungere noluimus. Nam saepius ut hic notiones similes τε—καί particulis iunguntur. Cf. 94, 2. VI 88, 10. VII 60, 5. Stein. ad Herod. V 4.

Cf. adn. II 25, 1. — ὁμόφωνοι ὄντες. Cf. 3, 3.

§ 3. ἀμαθεῖς . . . λῃστείας, nescii, i. e. insueti latrocinii. — αὐτομολούντων καὶ φοβούμενοι. Cf. adn. I 65, 1. — ἐπὶ μακρότερον, i. e. πλεῖον, quo Dio Cass. XLVII 48 in similibus verbis utitur. De re cf. 55, 1 et ibi adn. — οὐ βουλόμενοι ἔνδηλοι εἶναι. Suppl. φοβούμενοι ex superioribus. Cf. II 64, 6 et ed. mai.

§ 4. φοιτώντων αὐτοὺς . . . ἀπέπεμπον. Cf. adn. III 13, 7. „Huc respicit Aristoph. Pac. 636 sq. Add. ibi Schol." Duk. — ταῦτα . . . γενόμενα. Cf. adn. II 54, 6.

Cap. 42. § 1. ὀγδοήκοντα. „Diodori exemplaria ἑξήκοντα, ὁπλίτας τρισχιλίους. [XII 65]" Wass. Diodorus varias Niciae expeditiones confudit. Vid. Wass. et Duk. ad V 116. — ἱππαγωγοῖς. Cf. adn. II 56, 2.

§ 2. πλέοντες δέ cet. Cf. Polyaen. I 39, 1, cuius tamen narratio ab ea, quam apud Thuc. legimus, valde discrepat, in quibus fidem ei haberi vetat Leak. Mor. III p. 310. — ἅμα ἕῳ iunge cum verbo ἔσχον. Nocti et ἕως (cf. § 4 νυκτὸς καταπλεύσαντες) et ὀρθρός (cf. adn. III 112, 3) adnumeratur. — μεταξὺ Χερσονήσου τε καὶ Ῥείτου . . . λόφος ἐστίν. Bloomfieldius in interpr., quoniam

αἰγιαλὸν τοῦ χωρίου ὑπὲρ οὗ ὁ Σολύγειος λόφος ἐστίν, ἐφ' ὃν Δωριῆς τὸ πάλαι ἱδρυθέντες τοῖς ἐν τῇ πόλει Κορινθίοις ἐπολέμουν οὖσιν Αἰολεῦσι· καὶ κώμη νῦν ἐπ' αὐτοῦ Σολύγεια καλουμένη ἐστίν. ἀπὸ δὲ τοῦ αἰγιαλοῦ τούτου, ἔνθα αἱ νῆες κατέσχον, ἡ μὲν κώμη αὕτη δώδεκα σταδίους ἀπέχει, ἡ δὲ Κορινθίων πόλις ἑξήκοντα, ὁ δὲ ἰσθμὸς εἴκοσι. Κορίνθιοι δὲ προπυθόμενοι ἐξ 3

Cap. 42. § 2. *Σολύγειος*. Ob proximum *Σολύγεια* ex Herodian. I p. 136 et Steph. Byz. recepimus. In libris mss. et apud Bekk. *Σολύγιος*.

Ῥεῖτος debeat esse rivulus (cf. II 19), significari *Ἑλένης λουτρόν*, quod a Paus. II 2, 3 ita describatur, ut dicat esse aquam salsam in mare influentem, existimat. Consentit Puill. Bobl. p. 39. Idem autem Bloomfieldius in ed. „Eis“ inquit, „quae copiose in interpr. de difficultatibus geographicis huius loci disputavi, nunc addo Rhetum certo collocari posse ad rivulum, ubi Mertesi nunc sit, et Chersonesum esse promontorium uno et dimidio miliario inde distans; postremo collem Solygeum esse, ubi positus sit a Leakio, et vicum Solygeam oportere fuisse, ubi Galataki sit in Leakii tabula.“ Rhetum a Lavacro Helenae distinguit Od. Mueller in tabula Peloponnesi, quam inspice, sicut Reingani tabulam Megaridis et Kiepertianam Argolidis, Corinthii agri, Megaridis. Totum hunc locum praeter Arnoldum, qui tabulam geographicam et brevem orae Corinthiae a Cenchreis in meridiem vergentis descriptionem addidit, illustrat Leak. Pelop. III p. 309 sq. Cui Chersonesus est paeninsula parvum *ὅρμον* infra Galatáki situm inter septentriones et occidentem solem prope tepidum rivulum, qui olim Lavacrum Helenae appellatus sit, finiens. Rhetum putat fuisse portum parva insula munitam, quae recta via tribus miliariis geographicis et dimidio inter ortum brumalem et meridiem a Cenchreis distet. Haec insula hodie Platiá videtur appellari et una esse ex eis, ad quas c. 44 respicitur. Sed Rhetum fuisse portum Thucydides non docet, verum Athenienses inter Chersonesum et Rhetum ad terram appulsos esse narrat. Ceterum vicum Solygeam Leakius vult esse vetus *πολυάνδριον*, quod sit inter Mertési et Galatáki. Chersonesum promontorium esse, in quod *τὸ Ὄνειον ὄρος* (44, 4) excurrat, nunc Curt. Pelop. II p. 548 sq. et Bursian. Geogr. II p. 12 consentiunt, de Rheto discrepant, quem ille dicit procursum quendam esse sinum a Chersoneso meridiem versus situm claudentem, hic rivulum ibidem fere in sinum effluentem. — *ἐφ' ὅν*. Cf. adn. I 131, 1. — *Δωριῆς . . . Αἰολεῦσι*. De re vid. Muell. Orchom. p. 140 et Dor. I p. 85 sq. Krus. Hell. I 1 p. 492. Plass. Hist. Gr. I p. 249. II p. 189 et de Doriensium ratione Peloponnesi expugnandae add. Herm. Antiqu. I § 18. — *εἴκοσι*. In hoc numero erratum esse censent Palmer. et Bloomf. At Leakio vocabulo *ἰσθμός* Thucydidem proximam partem planitiei Isthmiae Cenchreis vicinam designare voluisse probabile videtur. Et Arn. quoque isthmi nomen utique ambiguum esse et, quam longe Thucydidis

Ἄργους ὅτι ἡ στρατιὰ ἥξει τῶν Ἀθηναίων, ἐκ πλείονος ἐβοήθησαν ἐς Ἰσθμὸν πάντες πλὴν τῶν ἔξω Ἰσθμοῦ· καὶ ἐν Ἀμπρακίᾳ καὶ ἐν Λευκαδίᾳ ἀπῆσαν αὐτῶν πεντακόσιοι φρουροί· οἱ δ' ἄλλοι πανδημεὶ ἐπετήρουν τοὺς Ἀθηναίους οἷ κατα-
4 σχήσουσιν. ὡς δὲ αὐτοὺς ἔλαθον νυκτὸς καταπλεύσαντες καὶ τὰ σημεῖα αὐτοῖς ἤρθη, καταλιπόντες τοὺς ἡμίσεις αὐτῶν ἐν Κεγχρειᾷ, ἢν ἄρα οἱ Ἀθηναῖοι ἐπὶ τὸν Κρομμυῶνα ἴωσιν, ἐβοήθουν κατὰ τάχος.

§ 3. ἀπήεσαν codd., quod cum actionem perfectam significare nequeat, ἐν praepositioni repugnat. Cf. Herbst. adv. Cob. p. 11.
§ 4. αὐτῶν. In plerisque membranis αὑτῶν. Cf. adn. I 17. Κρομμύωνα vulgo et Bekk. Cf. Herodian. I p. 22. II p. 724.

aetate spectaverit, accurate compertum nos non habere adnotat.

§ 3. ἐκ πλείονος, propr. iam inde a longiore tempore, i. e. multo ante, ut 103, 4 et VIII 88. Plus ponderis habet cum proximo ἐβοήθησαν quam cum προπυθόμενοι coniunctum. Idem verborum collocatio suadet et imperfectum ἐπετήρουν, quod illos diutius ibi commoratos esse ostendit. — πεντακόσιοι φρουροί. Ex his trecentos Ambraciam missos esse legimus III 114. — πανδημεί. Exceptis tamen τοῖς πρεσβυτέροις. Vid. 44, 4.

§ 4. τὰ σημεῖα αὐτοῖς ἤρθη] αὐτοῖς, φησί, τοῖς Κορινθίοις ἤρθη τὰ σημεῖα παρὰ τῶν φίλων αὐτῶν τῶν ἐν τῇ χώρᾳ, σημαινόντων αὐτοῖς ὅτι πολέμιοι ἐπῆλθον. Schol. „Ἄρσις illa σημείων fiebat φρυκτοῖς, facibus accensis et elatis, ut compluribus locis ostendit Thuc.; quarum nullus, vel certe exiguus usus est, . . . cum iam dies illuxit. Itaque etiam Thuc. omnibus locis, quibus de his agit, mentionem noctis facit. Vid. II 94 [ubi cf. adn.] III 22 et 80, hic et infra c. 110. 111, ubi Thucyd. dicit, [ὁπότε τὸ σημεῖον ἀρθείη, ὃ ξυνέκειτο, ex quibus etiam articuli vis cognoscitur, et] ἔπειτα τὸ σημεῖον τοῦ πυρός, ὡς εἴρητο, ἀνέσχον." Duk. Alia igitur sunt σημεῖα commemorata in locis ad I 49, 1 adscriptis. — Κεγχρειᾷ. Ita iterum c. 44, contra Κεγχρειάς VIII 20, Κεγχρειῶν VIII 10. 23. Cf. adn. III 105, 1 et Wass., qui apud alios pro diphthongo ει legi solum ε docet. Cf. Herodian. I p. 284. II p. 278. De accentu vid. Goettl. Doctr. accent. p. 130. Hodie Κεχριαίς vocari testatur Leak. Pelop. III p. 234; videtur tamen nunc, cum paululum a litore distat, longius ad meridiem spectare. Cf. Bloomf. in interpr., qui triginta stadia in septentrionem versus ad litus transferendam esse demonstrat. — τὸν Κρομμυῶνα. Masculini generis est etiam c. 44 ut Οἰνεών III 98. Duplex nomen fuit Κρομμυών (cf. Strab. 380. 390. 391. Paus. II 1, 3) et Κρεμμυών (cf. Herodian. I p. 22. II p. 724). Similis ambiguitas cernitur in Κέρκυρα, Κόρκυρα. Crommyonem a Corintho CXX stadia abfuisse audiemus c. 45, κώμην τῆς Κορινθίας, πρότερον δὲ τῆς Μεγαρίδος appellat Strabo p. 380, εἶναι ἐπὶ τοῦ Ἰσθμοῦ

καὶ γίγνεται μάχη καρτερά,

43. *Καὶ Βάττος μὲν ὁ ἕτερος τῶν στρατηγῶν* 1
(δύο γὰρ ἦσαν ἐν τῇ μάχῃ οἱ παρόντες) λαβὼν
λόχον ἦλθεν ἐπὶ τὴν Σολύγειαν κώμην φυλάξων
ἀτείχιστον οὖσαν, Λυκόφρων δὲ τοῖς ἄλλοις ξυν-
έβαλλε. καὶ πρῶτον μὲν τῷ δεξιῷ κέρᾳ τῶν Ἀθη- 2
ναίων εὐθὺς ἀποβεβηκότι πρὸ τῆς Χερσονήσου
οἱ Κορίνθιοι ἐπέκειντο, ἔπειτα δὲ καὶ τῷ ἄλλῳ
στρατεύματι. καὶ ἦν ἡ μάχη καρτερὰ καὶ ἐν χερσὶ
πᾶσα. καὶ τὸ μὲν δεξιὸν κέρας τῶν Ἀθηναίων 3
καὶ Καρυστίων (οὗτοι γὰρ παρατεταγμένοι ἦσαν
ἔσχατοι) ἐδέξαντό τε τοὺς Κορινθίους καὶ ἐώσαντο
μόλις· οἱ δὲ ὑποχωρήσαντες πρὸς αἱμασιάν (ἦν
γὰρ τὸ χωρίον πρόσαντες πᾶν) βάλλοντες τοῖς
λίθοις καθύπερθεν ὄντες καὶ παιανίσαντες ἐπῇσαν
αὖθις, δεξαμένων δὲ τῶν Ἀθηναίων ἐν χερσὶν ἦν
πάλιν ἡ μάχη. λόχος δέ τις τῶν Κορινθίων ἐπι- 4
βοηθήσας τῷ εὐωνύμῳ κέρᾳ ἑαυτῶν ἔτρεψε τῶν

Cap. 43. § 3. *παιανίσαντες* corr. Aug. Ar. Chr. Vituperanda est editorum inconstantia, qui, cum VII 75, 7 *παιάνων* recepissent, *παιωνίζειν* et *παιωνισμός* toleraverunt. Solum *παιάν* agnoscit Herodian.

τῆς ἀρχῆς scribit Paus. II 1, 4. Nihilominus de situ non prorsus consentiunt recentiores, ex quibus, ut alios taceamus, haud procul a Canetta sive Kinéta collocat Leak. l. d. p. 307, prope Hagion Theodorum Bobl. p. 35. Leakio adstipulantur Curt. Pelop. II p. 555. Bursian. Geogr. I p. 384.

Cap. 43. § 1. *τοῖς ἄλλοις.* „*Ποτέροις; τοῖς ἐναντίοις, ἵν' ᾖ κατὰ τῶν ἄλλων; ἢ τοῖς περὶ [αὐτόν], ἵν' ᾖ σὺν τοῖς ἄλλοις προσέπεσε τοῖς ἐναντίοις; καὶ φαμὲν τὸ δεύτερον.*" *Δούκας.* Quem recte iudicare contraria *λαβὼν λόχον* docent.

§ 2. *εὐθὺς ἀποβεβηκότι*, simul atque e navibus exierat.

§ 3. *αἱμασιάν.* „*Περίβολός τις σμικρὸς ὑπὸ τῶν τυχόντων λίθων ἐστὶν ἡ αἱμασιά, ἣν περὶ τὰ χωρία φυλακῆς ἕνεκα τῶν καρπῶν ἀπὸ τῶν βλαπτόντων κτίζουσιν οἱ γεωργοί.*" *Δούκας.* Lat. maceria. — *ἦν γὰρ . . . πᾶν.* His verbis, cur Corinthii paulo post dicantur *καθύπερθεν ὄντες*, explicatur. — *τοῖς λίθοις*, lapidibus illius maceriae.

§ 4. *ἑαυτῶν.* Scripturae *αὐτῶν* per se non deterioris nullum exstat vestigium. In vulg. cornu sinistrum parum proprie lochitarum illorum dici videatur. Sed comparanda exempla *πέμπουσι . . . δισχιλίους ἑαυτῶν ὁπλίτας* I 61, 1, *ἐβοήθησαν . . . ἑαυτῶν πεντακοσίοις καὶ χιλίοις ὁπλίταις* I 107, 2, similia, ex quibus *ἑαυτῶν* fere idem atque *τῶν σφετέρων*, civium suorum, valere apparet. Add. *σφῶν αὐτῶν* V 64, 3. 114, 2. De articuli col-

Ἀθηναίων τὸ δεξιὸν κέρας καὶ ἐπεδίωξεν ἐς τὴν θάλασσαν· πάλιν δὲ ἀπὸ τῶν νεῶν ἀνέστρεψαν οἵ τε Ἀθηναῖοι καὶ οἱ Καρύστιοι. τὸ δὲ ἄλλο στρατόπεδον ἀμφοτέρωθεν ἐμάχετο ξυνεχῶς, μάλιστα δὲ τὸ δεξιὸν κέρας τῶν Κορινθίων, ἐφ' ᾧ ὁ Λυκόφρων ὢν κατὰ τὸ εὐώνυμον τῶν Ἀθηναίων ἠμύνετο· ἤλπιζον γὰρ αὐτοὺς ἐπὶ τὴν Σολύγειαν κώμην πειράσειν.

1 44. Χρόνον μὲν οὖν πολὺν ἀντεῖχον οὐκ ἐνδιδόντες ἀλλήλοις· ἔπειτα (ἦσαν γὰρ τοῖς Ἀθηναίοις οἱ ἱππῆς ὠφέλιμοι ξυμμαχόμενοι, τῶν ἑτέρων οὐκ ἐχόντων ἵππους) ἐτράποντο οἱ Κορίνθιοι καὶ ὑπεχώρησαν πρὸς τὸν λόφον καὶ ἔθεντο τὰ ὅπλα καὶ οὐκέτι κατέβαινον, ἀλλ' ἡσύχαζον. 2 ἐν δὲ τῇ τροπῇ ταύτῃ κατὰ τὸ δεξιὸν κέρας οἱ πλεῖστοί τε αὐτῶν ἀπέθανον καὶ Λυκόφρων ὁ

ἐν ᾗ οἱ Ἀθηναῖοι νικῶσι μέν, αἰσθόμενοι δὲ πλείους βοηθοῦντας ἐς τὰς ἐγγὺς νήσους διαβαίνουσιν.

§ 5. ξυνεχῶς. Libri mss. et Bekk. συνεχῶς. Sed vid. I 11. II 1. 75. V 24, al. et adn. crit. supra 25, 3.

locatione cf. sd. II 13, 1. — ἀνέστρεψαν intrans. ut apud Plat. Prot. 315 b.

§ 5. τὸ δὲ ἄλλο στρατόπεδον ἀμφοτέρωθεν ἐμάχετο, i. e. ab altera parte media acies et dextrum cornu Corinthiorum, ab altera media acies et sinistrum cornu Atheniensium. — κατά, e regione, adversus. Cf. sd. I 33, 3. — ἤλπιζον γάρ] οἱ Κορίνθιοι. Schol. Ἐλπίζειν est προσδέχεσθαι. — ἐπὶ τὴν ... κώμην πειράσειν. „Expl. ut φυλάσσειν περὶ χώραν, i. e. φυλακὴν ποιεῖσθαι; ita hic πεῖραν ποιήσεσθαι." Bau. Scholiasta ἐλθεῖν subaudiri vult, quod Arn. melius in ipsa formula πειρᾶν ἐπί inesse ait, ut cum Britannice dicatur to try for. Comparaveris Latina niti seu contendere in locum. Pro Bauero tamen aliquantum faciunt, si non verba 25, 10 προσβάλλοντες οἱ μὲν Ἀθηναῖοι κατὰ τὸν λιμένα ταῖς ναυσὶν ἐπείρων, ὁ δὲ πεζὸς πρὸς τὴν πόλιν, ubi cf. adn., certe haec Nic. Greg. p. 849 πειρᾶσθαι κατὰ τῆς τῶν πολεμίων πόλεως.

Cap. 44. § 1. οἱ ἱππῆς. Cf. 42, 1. — οὐκ ἐχόντων ἵππους. Quare non nominati sunt in sociis equitatum praebentibus II 9, 3. — οἱ Κορίνθιοι, ei, de quorum pugna modo sermo fuit, i. e. media acies et dextrum cornu. — τὸν λόφον, τὸν Σολύγειον 42, 2. — ἔθεντο τὰ ὅπλα, constiterunt, propr. armis in uno loco constitutis et compositis. Cf. adn. II 2, 4. — οὐκέτι, scil. ut denuo impetum facerent.

§ 2. αὐτῶν, i. e. eorum, qui in media acie et dextro cornu pugnantes ceciderunt. — Λυκόφρων. Cf. Plut. Nic. c. 6. —

στρατηγός. ἡ δὲ ἄλλη στρατιὰ τῷ αὐτῷ τρόπῳ,
οὐ κατὰ δίωξιν πολλὴν οὐδὲ ταχείας φυγῆς γενο-
μένης, ἐπεὶ ἐβιάσθη, ἐπαναχωρήσασα πρὸς τὰ
μετέωρα ἱδρύθη. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι, ὡς οὐκέτι αὐτοῖς 3
ἐπῇσαν ἐς μάχην, τούς τε νεκροὺς ἐσκύλευον καὶ
τοὺς ἑαυτῶν ἀνῃροῦντο, τροπαῖόν τε εὐθέως
ἔστησαν. τοῖς δ' ἡμίσεσι τῶν Κορινθίων, οἳ ἐν 4
τῇ Κεγχρειᾷ ἐκάθηντο φύλακες, μὴ ἐπὶ τὸν Κρομ-
μυῶνα πλεύσωσι, τούτοις οὐ κατάδηλος ἡ μάχη
ἦν ὑπὸ τοῦ ὄρους τοῦ Ὀνείου· κονιορτὸν δὲ ὡς
εἶδον, καὶ ὣς ἔγνωσαν ἐβοήθουν ⟨τ'⟩ εὐθύς.

Cap. 44. § 2. τούτῳ τῷ τρόπῳ codd. Cf. adn.
§ 4. καὶ ὡς codd. praeterquam quod M. m. Ar. Chr. Dan. Mosqu. D. E. F. ὡς om. Cf. adn.

ἡ δὲ ἄλλη στρατιά, i. e. sinistrum cornu Corinthiorum, quod partem Atheniensis exercitus sibi oppositam usque ad mare persecutum erat (43, 4). — τῷ αὐτῷ τρόπῳ. Quod in codd. traditum est τούτῳ τῷ τρόπῳ ad superiora referri posset eodem manente subiecto, mutato, ubi duo idem fecisse dicuntur, τῷ αὐτῷ scribi necesse est. Interpretare igitur: eodem modo (τῆς ἀναχωρήσεως δηλονότι schol.) quo illi, qui servatis ordinibus paulatim ad clivum redierant (ὑπεχώρησαν) et, cum constitissent, quieti loco manebant (ἡσύχαζον). Proximis deinde verbis οὐ κατὰ . . . γενομένης per appositionem haec res ita explicatur, ut contrarium factum esse negetur. — ἐπεὶ ἐβιάσθη, a dextro hostium cornu, quod, cum ad mare reiectum esset, iterum obversum pugnam integravit (ἀνέστρεψαν 43, 4). — ἐπαναχωρήσασα. Sinistrum hoc Corinthiorum cornu post reliqui exercitus receptum et ipsum se recepit (cf. adn. III 108, 3). — πρὸς τὰ μετέωρα. Cf. χωρίον πρόσαντες 43, 3. Contra Classeni interpretationem vide Annal. phil. 1870 p. 328 sq.

§ 3. τούς τε . . . ἀνῃροῦντο. Similiter V 74, 2.

§ 4. τοῖς δ' ἡμίσεσι . . . πλεύσωσι. Cf. 42, 4. — ὑπὲρ τοῦ ὄρους τοῦ Ὀνείου. Hunc montem Oneum (den Berg Oneos) ab Oneis montibus (dem Oneischen Gebirge) discernit Reingan. Megar. p. 14 sq. At vid. Wachsm. Antiqu. Gr. I p. 767. Iugum vel radices ex Oneis montibus procurrentes et inter Cenchreas et Chersonesum ad mare descendentes significari putat Bloomf., quem in interpr. ad c. 42 vide plura de hac re disputantem. Cf. Leak. Pelop. III p. 311 vel in ed. mai. et Puill. Bobl. l. d. p. 34 et 38, qui Strabonem p. 380 errasse arguit. Cf. Bursian. Geogr. II p. 9 adn. 2. Horum montium τὸν ὑπὲρ Κεγχρεῶν λόφον commemorat etiam Xen. Hell. VII 1, 41. — καὶ ὣς ἔγνωσαν, nihilominus (quamquam mons obstabat) rem cognoverunt. Alterum ὡς, quod tam propinquum in vulgata scriptura moleste repetitur, omitti nequit, ne κονιορτόν ad εἶδον et ἔγνωσαν simul spectet. Neque omnino ὡς εἶδον et ὡς ἔγνωσαν ea quam codd. praebent ratione inter se coniuncta apte superiori-

ἐβοήθησαν δὲ καὶ οἱ ἐκ τῆς πόλεως πρεσβύτεροι
5 τῶν Κορινθίων αἰσθόμενοι τὸ γεγενημένον. ἰδόντες δὲ οἱ Ἀθηναῖοι ξύμπαντας αὐτοὺς ἐπιόντας καὶ νομίσαντες τῶν ἐγγὺς ἀστυγειτόνων Πελοποννησίων βοήθειαν ἐπιέναι, ἀνεχώρουν κατὰ τάχος ἐπὶ τὰς ναῦς, ἔχοντες τὰ σκυλεύματα καὶ τοὺς ἑαυτῶν νεκροὺς πλὴν δυοῖν, οὓς ἐγκατέλιπον οὐ δυνά-
6 μενοι εὑρεῖν. καὶ ἀναβάντες ἐπὶ τὰς ναῦς ἐπεραιώθησαν ἐς τὰς ἐπικειμένας νήσους, ἐκ δ' αὐτῶν ἐπικηρυκευσάμενοι τοὺς νεκροὺς οὓς ἐγκατέλιπον ὑποσπόνδους ἀνείλοντο. ἀπέθανον δὲ Κορινθίων μὲν ἐν τῇ μάχῃ δώδεκα καὶ διακόσιοι, Ἀθηναίων δὲ ὀλίγῳ ἐλάσσους πεντήκοντα.

1 45. Ἄραντες δὲ ἐκ τῶν νήσων οἱ Ἀθηναῖοι ἔπλευσαν αὐθημερὸν ἐς Κρομμυῶνα τῆς Κορινθίας (ἀπέχει δὲ τῆς πόλεως εἴκοσι καὶ ἑκατὸν σταδίους), καὶ καθορμισάμενοι τήν τε γῆν ἐδῄωσαν καὶ τὴν
2 νύκτα ηὐλίσαντο. τῇ δ' ὑστεραίᾳ παραπλεύσαντες ἐς τὴν Ἐπιδαυρίαν πρῶτον καὶ ἀπόβασίν τινα

ἔπειτα ἐς Κρομμυῶνα, ἐντεῦθεν δὲ ἐς Μέθανα πλέουσιν, ὅπου τὸν ἰσθμὸν τειχίσαντες φρουρὰν ἐγκαταλείπουσιν.

bus respondent. Aut κονιορτὸν δὲ ἰδόντες ὡς ἔγνωσαν dicendum erat aut id quod nunc reposuimus. — οἱ ἐκ ... πρεσβύτεροι, seniores, qui in urbe remanserant (omnes tum, cum πανδημεί profecti sunt Corinthii, 42, 3). Ita his intellectis non opus videtur Kruegeri coniectura οἱ πρεσβύτ. De ἐκ praepositione cf. adn. I 8, 2.

§ 5. τῶν ἐγγὺς ἀστυγειτόνων. Ἐγγύς delendum putant Dobr. et Krueg. Latine etsi vicinus proximus dicitur, non meminimus quidem etiam in positivo legi vicinum propinquum; nobis tamen non inusitata sunt verba ein naher Nachbar. — πλὴν δυοῖν. Consentit Plut. Nic. c. 6, quem consule de proximis.

§ 6. ἐπὶ τὰς ἐπικειμένας νήσους. Unam habet Muelleri tabula et remotiorem alteram. Videntur esse quae hodie Platia (cf. ad c. 42) et Hebraeum castrum vel Hebraeorum insula (cf. adn. VIII 11) nominantur, fortasse etiam Pentenisia. — τοὺς νεκροὺς ... ὑποσπόνδους ἀνείλοντο. „Etsi recuperare mortuos per caduceatorem erat confiteri esse victum, Nicias tamen gloria victoriae cedere quam rem piam omittere maluit. Praeterea populus neglecta cadavera iniquissimo animo ferebat, id quod e sententia de imperatoribus post proelium ad Arginussas commissum lata cognoscitur.“ Hobb. Cf. Plut. l. d. Bloomf. et Thirlw. Hist. c. 22 p. 253. — ἀπέθανον δὲ ... πεντήκοντα. Minus probabiles numeri leguntur apud Diod. XII 65.

Cap. 45. § 1. Κρομμυῶνα. Cf. adn. 42, 4 et de re Diod. l. d.

ποιησάμενοι ἀφίκοντο ἐς Μέθανα τὴν μεταξὺ Ἐπιδαύρου καὶ Τροιζῆνος, καὶ ἀπολαβόντες τὸν τῆς χερσονήσου ἰσθμὸν ἐτείχισαν [ἐν ᾧ ἡ Μεθώνη ἐστί]. καὶ φρούριον καταστησάμενοι ἐλῄστευον τὸν ἔπειτα χρόνον τήν τε Τροιζηνίαν γῆν καὶ Ἁλιάδα καὶ Ἐπιδαυρίαν. ταῖς δὲ ναυσίν, ἐπειδὴ ἐξετείχισαν τὸ χωρίον, ἀπέπλευσαν ἐπ' οἴκου.

Εὐρυμέδων καὶ Σοφοκλῆς τῆς Κερκύρας τὴν Ἰστώνην αἱροῦσι. ξυνθῆκαι πρὸς τοὺς φυγάδας. τέχνασμα τῶν προστατῶν τῶν Κερκυραίων.

46. Κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον ταῦτα ἐγίγνετο, καὶ Εὐρυμέδων καὶ Σοφοκλῆς, ἐπειδὴ ἐκ 1 τῆς Πύλου ἀπῆραν ἐς τὴν Σικελίαν ναυσὶν Ἀθηναίων, ἀφικόμενοι ἐς Κέρκυραν ἐστράτευσαν μετὰ τῶν ἐκ τῆς πόλεως ἐπὶ τοὺς ἐν τῷ ὄρει τῆς

Cap. **45**. § 2. *ἐς Μεθώνην* codd. Strab. p. 874 *μεταξὺ δὲ Τροιζῆνος καὶ Ἐπιδαύρου χωρίον ἦν ἐρυμνὸν Μέθανα καὶ χερρόνησος ὁμώνυμος τούτῳ· παρα Θουκυδίδῃ δὲ ἔν τισιν ἀντιγράφοις Μεθώνη φέρεται ὁμωνύμως τῇ Μακεδονικῇ* testatur suo tempore in plerisque libris Thucydideis fuisse *Μέθανα* eamque formam ipsum pro veriore habuisse. Eadem forma plurali tantum usus est Paus. II 34. Nos Strabonis auctoritatem pluris facimus quam librorum manu scriptorum Thucydidis et Diodori XII 65. Idem etiam nunc paeninsulae nomen.

Cap. **46**. § 1. Pronomine *ὃν*, quod in libris aliquot deterioribus post *χρόνον* additur, optime caremus. Cf. VIII 10, 1.

§ 2. *ἀπολαβόντες*. Cf. adn. I 7, 1. — *τῆς χερσονήσου*, quae et ipsa Methana nominabatur. Cf. Strab. 374. Ex quo apparet seclusa abesse posse, quae ideo praeterea delenda sunt, quod oppidum non in isthmo, sed in media ora occidentali paeninsulae situm erat. Cf. Curt. Pelop. II p. 441 (apud Paus. IV 34, 1 *ἰσθμός* ipsam paeninsulam significat). Neque omnino hic oppidi mentionem fieri putamus. De paeninsula montuosa et ab isthmo in triangulam speciem procurrente cf. Curt. l. d. p. 438 sqq. Bursian. Geogr. II p. 91. — *φρούριον καταστησάμενοι*. Cf. IV 118, 4. V 18, 7. Huius munimenti adhuc reliquiae extant. Cf. Bursian. l. d. p. 92. Herwerd. Stud. Thuc. p. 55 *ἐγκαταστησάμενοι* mavult, quod ut scriptori licebat, ita, cum locus per se intellegi posset, necesse non erat. — *Ἁλιάδα*. Cf. II 56, 5. adn. I 105, 1. Leak. Pelop. II p. 463. — *ἐξετείχισαν*. Cf. adn. 4, 1.

Cap. **46**. Cf. Polyaen. VI 20. — § 1. *ἐς τὴν Σικελίαν . . . ἐς Κέρκυραν*. Secundum mandata. Vid. c. 2. — *ναυσὶ Ἀθηναίων*. Non igitur in earum numero fuerunt Chiae, quarum mentio iniecta est 13, 2. Probabiliter tamen Class. coniecit ante *ναυσί* navium numerum excidisse. Num quadraginta fuerint, quot eisdem ducibus primum Athenis in Siciliam profectae sunt (2, 2), parum certum est. — *τῷ ὄρει τῆς Ἰστώνης*. Haec etsi confirmantur Polyaeni verbis *τὸ τῆς Ἰστώνης ὄρος*, tamen ideo suspecta videantur, quod alibi constanter appositione in his utitur Thucydides. Cf. III 116, 1. IV

Ἰστώνης Κερκυραίων καθιδρυμένους, οἳ τότε μετὰ
τὴν στάσιν διαβάντες ἐκράτουν τε τῆς γῆς καὶ
2 πολλὰ ἔβλαπτον. προσβαλόντες δὲ τὸ μὲν τείχι-
σμα εἷλον, οἱ δὲ ἄνδρες καταπεφευγότες ἀθρόοι
πρὸς μετέωρόν τι ξυνέβησαν ὥστε τοὺς μὲν ἐπι-
κούρους παραδοῦναι, περὶ δὲ σφῶν τὰ ὅπλα
3 παραδόντων τὸν Ἀθηναίων δῆμον διαγνῶναι. καὶ
αὐτοὺς ἐς τὴν νῆσον οἱ στρατηγοὶ τὴν Πτυχίαν
ἐς φυλακὴν διεκόμισαν ὑποσπόνδους, μέχρι οὗ
Ἀθήναζε πεμφθῶσιν, ὥστ', ἐάν τις ἁλῷ ἀπο-
4 διδράσκων, ἅπασι λελύσθαι τὰς σπονδάς. οἱ δὲ
τοῦ δήμου προστάται τῶν Κερκυραίων, δεδιότες
μὴ οἱ Ἀθηναῖοι αὐτοὺς ἐλθόντας οὐκ ἀποκτείνωσι,

§ 3. ὥστε ἄν codd. nisi quod ὥστε ἐάν D. In omnibus libris ἄν pro ἐάν duobus tantum locis traditum est VI 13, 1. 18, 6. „Ἄν pro ἐάν dictum est in recentiore dialecto Attica, nusquam a veteribus Atticis, qui solis usi sunt formis ἐάν et ἤν, nisi quod in crasi cum καί particula κἄν dixerunt.“ Guil. Dindorf. Lex. Soph. p. 33.

§ 4. τοὺς ἐλθόντας codd. Cf. adn.

70, 1. 96, 7. Quale vitium sublatum est Iust. XXXVI 2, 14. Tamen haec Latinis non prorsus esse abiudicanda discas ex Krebs. Antibarb. p. 39. Atque apud Polybium huic loco simillimum est I 54, 6 τὴν ἄκραν τοῦ Παχύνου, cui consentiunt Liv. XXIV 35, 3 promontorium Pachyni (cf. VIII 13, 5. XXIV 12, 4) et Tac. Ann. VI 50 promontorium Miseni. Cf. Krueg. Gr. § 50, 7 adn. 7. De ipso hoc monte cf. adn. III 85, 4. — τότε. Vid. III l. d. et de τότε adn. I 101, 2.

§ 2. πρὸς μετέωρόν τι. Ergo castellum non in vertice montis situm erat. — τοὺς ἐπικούρους. Cf. III 85, 3.

§ 3. τὴν Πτυχίαν. „Hinc colligitur (inquit Palmer. in Graec. ant. p. 362) eam insulam fuisse Corcyraeorum civitati vicinam; nec alia, ut puto, potest esse quam ea, quae ad os portus Corfu civitatis praeiacet et nunc insula Sancti Viti [sive Vido] vocatur.“ Huds. „Plin. IV 12 [§ 53] ante Corcyram Ericusa, Marathe, . . . *Ptychia*, Tarachie. Sic fere etiam Steph.“ Wass. Cf. Dodw. It. I p. 28 (39) et adn. III 75, 5. — μέχρι . . . πεμφθῶσιν. Cf. adn. I 137, 2. III 28, 2. — ἐάν τις. Meinek. Herm. III p. 355 ἐὰν εἷς τις mavult, ut ἅπασι opponatur. Sed neque oppositione hic opus est. et Polyaen. VI 20 ἐάν δέ τινες αὐτῶν φεύγοντες ἁλῶσι, λελύσθαι τὰς σπονδάς codicum scripturam veram esse confirmat.

§ 4. οἱ δὲ . . . προστάται. Cf. adn. III 70, 3. — αὐτοὺς ἐλθόντας. Cum sententia postulet non eos, qui venissent, sed eos (captivos), si eo (Ἀθήναζε) venissent, τούς in codd. traditum vitiosum esse apparet. Magis placebat αὐτούς reponere, quam τούς Dobraeo auctore delere. Non allegandum est III 81, 4, ubi vide adn.

μηχανῶνται τοιόνδε τι. τῶν ἐν τῇ νήσῳ πείθουσί 5
τινας ὀλίγους, ὑποπέμψαντες φίλους καὶ διδάξαντες ὡς κατ' εὔνοιαν δὴ λέγειν ὅτι κράτιστον αὐτοῖς εἴη ὡς τάχιστα ἀποδρᾶναι, πλοῖον δέ τι αὐτοὶ ἑτοιμάσειν· μέλλειν γὰρ δὴ τοὺς στρατηγοὺς τῶν Ἀθηναίων παραδώσειν αὐτοὺς τῷ δήμῳ τῶν Κερκυραίων.

ἀπόδρασις ἐνίων τῶν φυγάδων καὶ τῶν πάντων ὠμοτάτη κόλασις.

47. Ὡς δὲ ἔπεισαν καὶ μηχανησαμένων τὸ 1
πλοῖον ἐκπλέοντες ἐλήφθησαν, ἐλέλυντό τε αἱ σπονδαὶ καὶ τοῖς Κερκυραίοις παρεδέδοντο οἱ πάντες. ξυνελάβοντο δὲ τοῦ τοιούτου οὐχ ἥκιστα, 2
ὥστε ἀκριβῆ τὴν πρόφασιν γενέσθαι καὶ τοὺς τεχνησαμένους ἀδεέστερον ἐγχειρῆσαι, οἱ στρατηγοὶ τῶν Ἀθηναίων, κατάδηλοι ὄντες τοὺς ἄνδρας μὴ ἂν βούλεσθαι ὑπ' ἄλλων κομισθέντας, διότι αὐτοὶ

§ 5. **πείθουσί τινας ὀλίγους.** „Non diserte expressit, quid persuadere eis conati sint. Sed id latet in sequentibus verbis *ὅτι κράτιστον αὐτοῖς εἴη ὡς τάχιστα ἀποδρᾶναι.* Quae verba cum pendeant ex *λέγειν*, noluit ea bis dicere, etsi bis intellegenda sunt, certe *ἀποδρᾶναι.*" Haack. De coniunctis vocabulis *τινες ὀλίγοι* cf. I 63, 1. IV 56, 1. — *δή*, scilicet. Cf. adn. III 10, 6. — **ὅτι ... εἴη ... ἑτοιμάσειν.** Cf. adn. I 87, 4.

Cap. 47. § 1. **ἔπεισαν καὶ ... ἐλήφθησαν.** Illius verbi subiectum, quod dicitur, sunt *οἱ ὑποπεμφθέντες φίλοι*, huius *τῶν ἐν τῇ νήσῳ οἱ πεισθέντες.* — **μηχανησαμένων.** Cf. adn. 36, 3. — **ἐλέλυντο ... παρεδέδοντο.** De plusquamperfectis cf. adn. 23, 1.

§ 2. **ξυνελάβοντο τοῦ τοιούτου.** Cf. Matth. Gr. § 325, 1. Krueg. Gr. § 47, 15. — **ὥστε ἀκριβῆ... γενέσθαι.** Portus: ut certa minimeque dubia causa videretur (illis, qui in insula erant). *Ἡ πρόφασις*, quam schol. neglegentius *ἀπάτην*, Heilm. melius den gebrauchten (potius vorgespiegelten) Beweggrund explicat, est indicata verbis postremis superioris capitis, *μέλλειν γὰρ ... τῶν Κερκυραίων.* *Ἀκριβῆ* schol. interpretatur *πιθανὴν καὶ πιστήν.* Explicatur hoc inciso superius *τοῦ τοιούτου.* — **κατάδηλοι ὄντες ... βούλεσθαι.** De infinitivo cf. Matth. Gr. § 549 adn. 2 et supra ad 38, 1. Aliquotiens sic Appian., ut Mithr. c. 13. 23. Cf. Tacit. Dial. de orat. c. 16 manifestus est ... accingi. Cum verbo *ξυνελάβοντο* haec hunc in modum cohaerent: Eam rem peragendam haud minime adiuverant duces Atheniensium eo quod manifestum erat, eis non volentibus fore, si viri ab aliis (Athenas) deducti his honorem ferrent. Ex qua interpretatione duo cognoscuntur, *ἂν βούλεσθαι* et condicioni cuidam subiectum esse neque id in rerum aliqua veritate, sed in cogitatione versari eaque de causa infinitivum necessarium esse.

ἐς Σικελίαν ἔπλεον, τὴν τιμὴν τοῖς ἄγουσι προσ-
3 *ποιῆσαι. παραλαβόντες δὲ αὐτοὺς οἱ Κερκυραῖοι*
ἐς οἴκημα μέγα κατεῖρξαν, καὶ ὕστερον ἐξάγοντες
κατὰ εἴκοσιν ἄνδρας διῆγον διὰ δυοῖν στοίχοιν
ὁπλιτῶν ἑκατέρωθεν παρατεταγμένων, δεδεμένους
τε πρὸς ἀλλήλους καὶ παιομένους καὶ κεντουμένους
ὑπὸ τῶν παρατεταγμένων, εἴ πού τίς τινα ἴδοι
ἐχθρὸν ἑαυτοῦ· μαστιγοφόροι τε παριόντες ἐπε-
τάχυνον τῆς ὁδοῦ τοὺς σχολαίτερον προϊόντας.

1 48. *Καὶ ἐς μὲν ἄνδρας ἑξήκοντα ἔλαθον τοὺς*
ἐν τῷ οἰκήματι τούτῳ τῷ τρόπῳ ἐξαγαγόντες καὶ
διαφθείραντες (ᾤοντο γὰρ αὐτοὺς μεταστήσοντάς
ποι ἄλλοσε ἄγειν)· ὡς δὲ ᾔσθοντο καί τις αὐτοῖς

φόνος δεινότατος τῶν φυγάδων. τελευτὴ τῆς στάσεως. οἱ Ἀθηναῖοι ἐς Σικελίαν ἀποπλέουσι.

Cap. 47. § 3. **καθεῖρξαν** codd. Emend. Class. In reliquis verborum compositorum exemplis Th. **εἴργειν** habet. Cf. I 76, 2. IV 98, 6. VI 6, 2. 91, 2. VII 57, 7. II 39, 1. 53, 4. III 45, 3. IV 87, 1.

προσιόντας codd. Cf. adn.

Cap. 48. § 1. **μεταστήσοντας** de coniectura editoris exemplorum Tauchnitzianorum primus recepit Haack. Vulgo et Bekk. **μεταστήσαντας**. Quam vulgatam interpretantur existimabant enim ab eis (Corcyraeis) eductos (ex carcere) alio traduci, Ita fere post alios Krohl. Quaest. Thuc. I p. 9. Sed cur haec interpretatio improbanda esset, exposuimus contra hunc in Comment. antiqu. stud. 1842 p. 130.

§ 3. **ἐς οἴκημα ... κατεῖρξαν**. De ἐς praepos. cf. Herod. V 63. Cratin. apud Poll. X 160. Alibi **κατείργειν** cum **ἐν** praep. iungitur. Cf. Dem. XVIII 97. Luci. Ver. hist. I 33. Demon. 25. Eadem in verbo **κατακλείειν** varietas. Cf. I 109, 4. IV 57, 2 cum Xen. Cyr. VII 2, 5. — **μαστιγοφόροι**, lorarii, lictores. Non raro commemoratur **Κερκυραία μάστιξ**. Vid. Muell. de Corcyr. rep. p. 24 sq. — **ἐπετάχυνον τῆς ὁδοῦ**. De genetivo cf. adn. 33, 2. — **τοὺς ... προϊόντας**. „Perbene se habet **προσιόντας**, quod Suidas quoque s. v. **σχολαίτερον** servat, cum exules, qui e carcere educti ad Corcyraeorum armatos ... prae metu lentius accederent, ab **μαστιγοφόροις** urgerentur. Etenim **μαστιγοφόροι** illi exules usque ad illum locum, in quo Corcyraei instructi duos ordines effecerant, putandi sunt comitati esse, non [item] intra ipsos ordines armatorum, quippe qui ea re impediti fuissent, quominus suos quisque inimicos vulnerarent.“ Krohl. Quaest. Thuc. I p. 9. Sed patet **ἐπετάχυνον** eiusdem temporis esse atque **διῆγον**. Cum autem per armatorum ordines ducerentur, non accedebant ad eos, sed accesserant. Recepta Dukeri emendatione tardius (mortis timore) progredientes intellegimus.

Cap. 48. § 1. **μεταστήσοντας ... ἄλλοσε**, ut eos in alium quendam locum transmoverent. Cf. sd. —

ἐδήλωσε, τούς τε Ἀθηναίους ἐπεκαλοῦντο καὶ
ἐκέλευον σφᾶς, εἰ βούλονται, αὐτοὺς διαφθείρειν,
ἔκ τε τοῦ οἰκήματος οὐκέτι ἤθελον ἐξιέναι, οὐδ'
ἐσιέναι ἔφασαν κατὰ δύναμιν περιόψεσθαι οὐδένα.
οἱ δὲ Κερκυραῖοι κατὰ μὲν τὰς θύρας οὐδ' αὐτοὶ 2
διενοοῦντο βιάζεσθαι, ἀναβάντες δὲ ἐπὶ τὸ τέγος
τοῦ οἰκήματος καὶ διελόντες τὴν ὀροφὴν ἔβαλλον
τῷ κεράμῳ καὶ ἐτόξευον κάτω. οἱ δὲ ἐφυλάσσοντό 3
τε ὡς ἐδύναντο καὶ ἅμα οἱ πολλοὶ σφᾶς αὐτοὺς
διέφθειρον, οἰστούς τε, οὓς ἀφίεσαν ἐκεῖνοι, ἐς
τὰς σφαγὰς καθιέντες καὶ [ἐκ] κλινῶν τινων, αἳ
ἔτυχον αὐτοῖς ἐνοῦσαι, τοῖς σπάρτοις καὶ ἐκ τῶν

§ 3. ἠδύναντο codd. multi. Cf. sd. 33, 2.
ἐκ, quod praeter codd. Poll. X 37 habet, om. Valla.

σφᾶς ... αὐτούς. Αὐτούς a σφᾶς pronomine ad exules referendo disiungendum accusativum subiecti ad Athenienses spectantem esse recte docet Arn. — ἐσιέναι. De infinitivo ex περιόψεσθαι pendenti cf. adn. I 35, 4.

§ 2. ἀναβάντες ... τὴν ὀροφήν. Discernitur τέγος, tectum, Dach, (quod Atticum, στέγος commune esse demonstrat Duk.) et ὀροφή, lacunar, Decke (Hier. Muellero Giebel). Alibi tamen ὀροφή, ut ὄροφος I 134, 2, etiam de tecto legitur. Cf. III 68, 3. Διελεῖν non idem est atque ἀφελεῖν I 134, 2, ubi aliud fuisse Spartiatarum consilium Nepotis verbis docuimus, sed perfringere, revellere et ita aperire, quam vim recte tenens Arn. comparat V 2, 4. 3, 2 aliosque locos. — τῷ κεράμῳ. Cf. adn. II 4, 2.

§ 3. τὰς σφαγάς, iugula. Cf. Xen. Cyneg. 10, 16. — ἐκ κλινῶν τινων. Haec utrum cum ἀπαγχόμενοι (cf. de ἐκ adn. III 81, 3) an cum τοῖς σπάρτοις (ut detractae lectis institae vel facti e lectis funes significentur) cohaereant, dubitari potest. Illi explanationi favet additum ἐκ, quod ex altera non solum inutile, sed etiam falsum est, huic ratio, qua praepositio in altero membro est posita, et quod ἀπάγχεσθαι proprie non est se suspendere, quae notio addito ἐκ ob haec, ut videtur, verba ei tribuitur in lex. Pass. ed. rec., sed se strangulare. Cum igitur neutra ratio difficultate careat, Vallae auctoritate confisi ἐκ hic ex proximo καὶ ἐκ per errorem illatum esse censemus. Atque altero loco maxime diversum est, cum ad ποιοῦντες pertineat. Cf. Herod. I 194 ἐκ ξύλων ποιεῦνται τὰ πλοῖα. — τοῖς σπάρτοις, restibus, institis, fasciis, Gurten. Ita Beck. Char. II p. 117, et videtur haec explanatio propter additum articulum et quod huic inciso verbum ποιεῖν non est adiectum praestare alteri, qua volunt esse funes (ex institis factos). Κλῖναι autem etiam alibi sunt potissimum spondae. Cf. adn. III 68, 3. — καὶ ἐκ τῶν ... παραιρήματα ποιοῦντες. Ποιοῦντες participium participio ἀπαγχόμενοι subiectum est, et haec mutata oratione pro verbis καὶ ἐκ τῶν ἱματίων (πεποιημέ-

ἱματίων παραιρήματα ποιοῦντες ἀπαγχόμενοι, παντί
<τε> τρόπῳ τὸ πολὺ τῆς νυκτός (ἐπεγένετο γὰρ
νὺξ τῷ παθήματι) ἀναλοῦντες σφᾶς αὐτοὺς καὶ
4 βαλλόμενοι ὑπὸ τῶν ἄνω διεφθάρησαν. καὶ αὐτοὺς
οἱ Κερκυραῖοι, ἐπειδὴ ἡμέρα ἐγένετο, φορμηδὸν
ἐπὶ ἁμάξας ἐπιβαλόντες ἀπήγαγον ἔξω τῆς πόλεως·
τὰς δὲ γυναῖκας, ὅσαι ἐν τῷ τειχίσματι ἑάλωσαν,
5 ἠνδραπόδισαν. τοιούτῳ μὲν τρόπῳ οἱ ἐκ τοῦ
ὄρους Κερκυραῖοι ὑπὸ τοῦ δήμου διεφθάρησαν,

ἀναλοῦντες ex Heilmanni coniectura post Haackium recepit Bekk. Vulgo ἀναδοῦντες. Suidas et Zonaras: ἀναλοῦντες, ἀντὶ τοῦ ἀναιροῦντες· Θουκυδίδης· καὶ ἀναλῶν καὶ ἀναλοῦν (II 24. VI 12. VIII 45). Valla: sibi manus inferentes.

§ 4. ἠνδραποδίσαντο codd. Reliquis locis omnibus Th. activo utitur. Emend. Meinek. Herm. III p. 866.

νοις) παραιρήμασι ideo scripta sunt, quia παραιρήματα illo ipso tempore ab exulibus facta esse scriptor clare vult dicere. Παραιρήματος vocabulum e Thuc. afferunt Pollux VII 64. Moer. Suid. Phot. al. grammatici. Non esse τὰ πρὸς ταῖς ὤαις, quam vim ei tribuit Pollux, sive vestium fimbrias ex subiuncto ποιοῦντες apparere vidit Piers. ad Moer. Restes interpretatus est Portus. Sed secundum originem videntur potius esse ἀπὸ τῶν ἱματίων παρῃρημένα (cf. Galen. in Schneid. lex.), segmenta, laciniae, claves, Streifen. Bene igitur schol.: ὡς ἂν εἰ ἔλεγε· τελαμῶνάς τινας ἀποσχίζοντες τῶν ἱματίων ὥσπερ ζώνας ἐποίουν. — παντί <τε> τρόπῳ. Particula τε (Valla: omni denique modo) addenda erat. Nam παντὶ τρόπῳ . . . ἀναλοῦντες σφᾶς αὐτοὺς non cohaerere cum superioribus participiis καθιέντες et ἀπαγχόμενοι contra Goellerum demonstravimus in ed. mai. Suppl. Sin autem παντὶ τρόπῳ et proxima omnia ad διεφθάρησαν referimus, proprie copulam omitti non posse, cum duo verba διέφθειρον et διεφθάρησαν inter se coniungenda sint, perspicuum est. Reisigius tamen in Coniect. ad Aristoph. p. 316, Arnoldus, Haasius in Lucubr. Thuc. p. 14 putant maiorem numerum participiorum in causa fuisse, cur ab instituta oratione paululum deflecteret Thucydides et ita pergeret, ut si aut alterum verbum διεφθάρησαν non esset additurus aut superiora σφᾶς αὐτοὺς διέφθειρον oblitus esset. Illis παντὶ τρόπῳ autem scriptor non solum superiore membro καὶ ἅμα οἱ πολλοὶ . . . ἀπαγχόμενοι expressa, sed, cum διεφθάρησαν non de sola maiore parte, sed ut antea ἐφυλάσσοντο de omnibus in illo aedificio inclusis dictum sit, etiam remotiora Κερκυραίων ἀναβάντων . . . ἐτοξεύοντο κάτω complectitur, unde et duplex partitio illorum παντὶ τρόπῳ διεφθάρησαν oritur, et, cur hoc verbum addi necesse fuerit, cognoscitur. Nam „qui ὑπὸ τῶν ἄνω βαλλόμενοι perierunt, διεφθάρησαν quidem, sed non σφᾶς αὐτοὺς διέφθειρον.“ Goell.

§ 4. φορμηδόν. Cf. adn. II 75, 2.

καὶ ἡ στάσις πολλὴ γενομένη ἐτελεύτησεν ἐς τοῦτο,
ὅσα γε κατὰ τὸν πόλεμον τόνδε· οὐ γὰρ ἔτι ἦν
ὑπόλοιπον τῶν ἑτέρων ὅ τι καὶ ἀξιόλογον. οἱ δὲ 6
Ἀθηναῖοι ἐς τὴν Σικελίαν, ἵναπερ τὸ πρῶτον
ὥρμηντο, ἀποπλεύσαντες μετὰ τῶν ἐκεῖ ξυμμάχων
ἐπολέμουν.

Ἀνακτόριον αἱρεῖται ὑπὸ Ἀθηναίων καὶ Ἀκαρνάνων.

49. Καὶ οἱ ἐν τῇ Ναυπάκτῳ Ἀθηναῖοι καὶ
Ἀκαρνᾶνες ἅμα τελευτῶντος τοῦ θέρους στρα-
τευσάμενοι Ἀνακτόριον Κορινθίων πόλιν, ἣ κεῖ-
ται ἐπὶ τῷ στόματι τοῦ Ἀμπρακικοῦ κόλπου, ἔλα-
βον προδοσίᾳ· καὶ ἐκπέμψαντες Κορινθίους αὐτοὶ
Ἀκαρνᾶνες οἰκήτορες ἀπὸ πάντων ἔσχον τὸ χωρίον.
καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα.

Ἀρταφέρνην μετὰ γραμμάτων βασιλέως ἐς Λακεδαίμονα πορευόμενον

50. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος Ἀριστεί- 1
δης ὁ Ἀρχίππου, εἷς τῶν ἀργυρολόγων νεῶν Ἀθη-
ναίων στρατηγός, αἳ ἐξεπέμφθησαν πρὸς τοὺς
ξυμμάχους, Ἀρταφέρνη, ἄνδρα Πέρσην, παρὰ βασι-

§ 5. ἐτελεύτησεν ἐς . . . Cf. adn. II 51, 1. — ὅσα γε . . . τόνδε. Hinc post bellum Pelop. ante mortem Thucydidis novas seditiones Corcyrae excitatas esse suspicari possumus. Diodorus quidem ipso bello Pelop. alium Corcyrae tumultum commemorat XIII 48; sed vid. Wachsm. Antiqu. Gr. I p. 785 et Muell. de Corcyr. rep. p. 88. Ὅσα γε, quantum quidem attinet. Cf. VIII 70, 1 adn. — οὐ γὰρ . . . ἀξιόλογον, neque enim iam reliquum erat ex altera factione (ex factione optimatium) quod (non solum reliquum, sed) etiam mentione dignum esset; sive clarius neque enim quod reliquum erat ex altera factione etiam eiusmodi erat, ut mentione dignum sit. Cf. II 54, 5. adn. III 67, 2.

§ 6. ἵναπερ . . . ὥρμηντο. Similiter 74, 1, ubi cf. adn.

Cap. 49. Ἀνακτόριον. Cf. I 55. — καὶ ἐκπέμψαντες τοὺς Κορινθίους] ἀντὶ τοῦ καὶ ἐκβαλόντες τοὺς ὄντας ἐκεῖ (vid. I 55) Κορινθίους. Schol. De hac vi verbi ἐκπέμπειν Arn. comparat V 52, 2. Add. Hom. Odyss. XVIII 336. — αὐτοὶ . . . τὸ χωρίον. Αὐτοί significat, quamquam Athenienses et Acarnanes communiter hanc expeditionem suscepissent, solos Acarnanes incolas urbis expugnatae factos esse. Cf. adn. V 60, 1. Ἀπὸ πάντων autem schol. recte explicat ἀφ' ἑκάστης πόλεως Ἀκαρνανίας. „Acarnania enim in varias tribus et conventus seu parvas partes erat divisa, quae singulae quodammodo sui iuris erant.“ Bloomf. Cf. II 9, 4 Ἀκαρνάνων οἱ πλείους, 77, 2 Ἀκαρνάνων πάντων, ex quo loco et hoc societate iunctas esse illas civitates apparet. Add. adn. III 105, 1 et de concilio Boeotorum posita verba οἱ πάντες Βοιωτοί II 2, 4. III 65 sq.

Cap. 50. § 1. ἀργυρολόγων νεῶν. Cf. adn. III

λέως πορευόμενον ἐς Λακεδαίμονα ξυλλαμβάνει ἐν
2 Ἠιόνι τῇ ἐπὶ Στρυμόνι. καὶ αὐτοῦ κομισθέντος
οἱ Ἀθηναῖοι τὰς μὲν ἐπιστολὰς μεταγραψάμενοι
ἐκ τῶν Ἀσσυρίων γραμμάτων ἀνέγνωσαν, ἐν αἷς
πολλῶν ἄλλων γεγραμμένων κεφάλαιον ἦν [πρὸς
Λακεδαιμονίους] οὐ γιγνώσκειν ὅ τι βούλονται.
πολλῶν γὰρ ἐλθόντων πρέσβεων οὐδένα ταὐτὰ
λέγειν· εἰ οὖν βούλονται σαφὲς λέγειν, πέμψαι
3 μετὰ τοῦ Πέρσου ἄνδρας ὡς αὐτόν. τὸν δὲ Ἀρτα-
φέρνη ὕστερον οἱ Ἀθηναῖοι ἀποστέλλουσι τριήρει
ἐς Ἔφεσον καὶ πρέσβεις ἅμα· οἳ πυθόμενοι αὐτόθι
βασιλέα Ἀρταξέρξην τὸν Ξέρξου νεωστὶ τεθνηκότα

Ἀθηναῖοι ξυλλαμβάνουσι. θάνατος Ἀρταξέρξου.

Cap. 50. § 3. Ἀρταξέρξην. Ἀρτοξέρξην Bekk., qui in ed. stereot. vulgatam nominis formam ex solo m. profert, quamquam in mai. exempl. praeter C ceteros omnes eam exhibere ipse affirmavit. Cf. ad. I 104, 1. Quod restat, α tuentur etiam Persica nomina Artachschethr et Artaschir, unde Graecum Artaxerxes ortum esse docuit Grotef. in Heer. Id. I 2 p. 351.

19, 1. — Ἠιόνι. Cf. adn. I 107.

§ 2. μεταγραψάμενοι, cum transscribendas (et hac re convertendas) curassent. — — ἐκ τῶν Ἀσσυρίων γραμμάτων. „Brissonius de regno Persar. I p. 141 dicit Thucydidem referre has litteras Assyrio sermone scriptas fuisse . . . Non video, cur Ἀσσύρια γράμματα hic pro sermone Assyrio accipi debeant; nam hoc potius dixisset ἐκ τῆς Ἀσσυρίας γλώσσης, ut I 138 Περσίδα γλῶσσαν, vel διαλέκτου, ut Plut. Apophth. p. 825 τὴν Περσίδα διάλεκτον. Nec scio ab aliis proditum Persas tum lingua Assyria usos fuisse. [Quod in aula atque edictis principum factum esse frustra ex his verbis collegit Blum. de Herodot. et Ctes.] Fortassis hoc significat Thuc., Persas non habuisse suas ac proprias litterarum formas, sed ad scribendum adhibuisse litteras Assyrias, quas pro antiquissimis habet Plinius H. N. VII 56, et ab Assyriis ad . . . alios orientis populos venisse viri docti existimant.“ Duk. Cuius explanationem probans Arn. Persas, populum semiferum, cum propriis litterarum formis careret, Assyrias ascivisse, sicut Galli Graecis usi sint, explicat. Significari videatur scriptura cuneata, quam Herodot. IV 87 Assyriam vocari Heeren. Id. I 2 p. 369 ed. 4 censet, si hanc non solum in monumentis, sed etiam in epistolis adhibitam esse constiterit. — πρὸς Λακεδαιμονίους cum ad γεγραμμένων pertineat, interpretamentum esse liquet iniquo loco insertum. — πολλῶν . . . πρέσβεων. Lacedaemonios decrevisse ad regem Persarum legatos mittere II 7 legimus. Sed prima legatio intercepta est, vid. II 67; de aliis Thucyd. nihil narravit. — σαφές, i. e. σαφές τι, quod vulgo hic additum etiam alibi apud adiectiva omittitur. Vid. VI 21, 1. Matth. Gr. § 487, 7. Schneid. ad Xen. Cyr. IV 4, 8. Ita aliud sentio Quintil. Inst. X 1, 41, ubi vid. Herbst.

§ 3. νεωστὶ τεθνηκότα . . . ἐτελεύτησεν. Conspirat

(κατὰ γὰρ τοῦτον τὸν χρόνον ἐτελεύτησεν) ἐπ' οἴκου ἀνεχώρησαν.

Χῖοι τὸ τεῖχος περιαιροῦσιν.

51. Τοῦ δ' αὐτοῦ χειμῶνος καὶ Χῖοι τὸ τεῖ- 1
χος περιεῖλον τὸ καινὸν κελευσάντων Ἀθηναίων καὶ ὑποπτευσάντων ἐς αὐτούς τι νεωτεριεῖν, ποιησάμενοι μέντοι πρὸς Ἀθηναίους πίστεις καὶ βεβαιό-

Cap. 51. § 1. *αὐτούς.* T. Gr. B. Mosqu. *ἑαυτούς.* Bekk. *αὑτούς.* Cf. adn.

Diodor. XII 64 Artaxerxem mortuum esse dicens Ol. LXXXVIII 4 Stratocle archonte. Cf. Wessel. ad Diod. l. d. Clint. Fast. Hell. ed. Krueg. p. 326. Clariss. l. d. p. 41. Successit ei Xerxes II, qui, si fides Ctesiae Pers. 45 (cf. tamen Clint.), post quadraginta quinque dies necatus est; huic Sogdianus, qui non multo amplius sex menses regnavit; huic Darius II, quem l. VIII aliquotiens nominat Thuc.

Cap. 51. § 1. *περιεῖλον.* Cf. adn. I 108, 3. — *καὶ ὑποπτευσάντων.* *Καί* ne suspectum habeas; cf. adn. I 1, 1 *καὶ ἐλπίσας.* — *ἐς αὐτούς* utrum cum *ὑποπτευσάντων* verbo an reposito *αὐτούς* cum *νεωτεριεῖν* iungenda sint, dubitari potest; nam et *ὑποπτεύειν ἔς τινα ἄνθρωπον* dicitur, qua formula saepe utitur Dio Cass. („vid. p. 22, 100. 269, 8. 274, 94. 309, 58. 322, 41. 429, 80. 690, 96.“ Bloomf. ad VI 92), et *νεωτερίζειν ἔς τινα*, ut II 3, 1; illud verisimilius videtur Kruegero in Comment. antiqu. stud. 1842 p. 101 et propter collocationem verborum et quod *νεωτερίζειν ἔς τινα* soleat valere vim alicui facere, manus alicui afferre. Neutra causa nobis satis videtur valere; nam in verbo *νεωτερίζειν* per se, non per additam praepositionem haec vis inest (III 66, 2. 75, 5) et verborum collocatio non minus alteram rationem probat. Cum autem qui suspectentur in propatulo sit, *ἐς αὐτούς* multo gravius est cum verbo *νεωτεριεῖν* iunctum. De pronomine *αὐτούς*, pro quo *αὑτούς* scribi non necesse sit, cf. adn. 78, 2. — *ποιησάμενοι . . . βεβαιότητα.* Si in his *ποιεῖσθαι πίστιν πρός τινα* interpretamur pacisci cum aliquo, quam usitatam notionem huius formulae esse exemplis Xen. Hell. I 3, 12 *ὤμοσαν τόν τε κοινὸν ὅρκον καὶ ἰδίᾳ καὶ ἀλλήλοις πίστεις ἐποιήσαντο*, Herod. IX 92 *οἱ Σάμιοι πίστιν τε καὶ ὅρκια ἐποιεῦντο συμμαχίης πέρι πρὸς τοὺς Ἕλληνας*, similibus docent Krueg. ad Dion. p. 331 et Schoem. Observ. in Thuc. p. 10 sq., in verbis *ποιησάμενοι βεβαιότητα* dilogia statuenda est. Haec enim ex particula *μέντοι*, quae vim adversandi toti huic enuntiato tribuit, perspicuum est non posse sonare satisdare alicui, fidem dare, quam significationem apud Thucydidem eis subiectam esse sine dubio huc respiciens scribit Steph. in Thes. v. *βεβαιότης*, sed valere sibi comparare seu impetrare fidem, sich Sicherheit verschaffen. At recte Schoemannus l. c. docet nihil obstare, quominus *πίστιν ποιεῖσθαι* quoque in eundem modum accipiatur, ut sit efficere, ut sibi fides detur, sich ein Versprechen verschaffen. Cf. *ἄδειαν ποιεῖσθαι* VI 60, 3. Ita verbis intellectis exspectes quidem *παρ' Ἀθηναίων*, sed *πρός* significatione latissima usurpari, ubi aliquid alteri cum altero inter-

τητα ἐκ τῶν δυνατῶν μηδὲν περὶ σφᾶς νεώτερον
2 βουλεύσειν. καὶ ὁ χειμὼν ἐτελεύτα, καὶ ἕβδομον
ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα τῷδε ὃν Θουκυδίδης
ξυνέγραψεν.

1 52. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους εὐθὺς τοῦ
τε ἡλίου ἐκλιπές τι ἐγένετο περὶ νουμηνίαν καὶ
2 τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ἱσταμένου ἔσεισε. καὶ οἱ Μυτι-
ληναίων φυγάδες καὶ τῶν ἄλλων Λεσβίων, ὁρμώ-
μενοι οἱ πολλοὶ ἐκ τῆς ἠπείρου καὶ μισθωσάμε-
νοι ἔκ τε Πελοποννήσου ἐπικουρικὸν καὶ αὐτόθεν
ξυναγείραντες, αἱροῦσι Ῥοίτειον, καὶ λαβόντες
δισχιλίους στατῆρας Φωκαΐτας ἀπέδοσαν πάλιν,
3 οὐδὲν ἀδικήσαντες. καὶ μετὰ τοῦτο ἐπὶ Ἄντανδρον
στρατεύσαντες προδοσίας γενομένης λαμβάνουσι
τὴν πόλιν. καὶ ἦν αὐτῶν ἡ διάνοια τάς τε ἄλλας

οἱ Μυτιληναίων φυγάδες πρῶτον μὲν Ῥοίτειον, τοῦτο δὲ ἀποδόντες Ἄντανδρον αἱροῦσιν. ἡ διάνοια αὐτῶν.

cedere dicatur, respondet Schoem. Cf. adn. II 45, 1. — *ἐκ τῶν δυνατῶν* cum superioribus iungenda esse inde liquet, quod Chii stultissimi existimandi essent, si pacti essent, ne Athenienses, quoad eius fieri posset, de condicione sua quidquam novarent. Debebant enim praevidere fore, ut Athenienses, quotienscunque aliquid in pristino suo statu innovassent, hanc necessariam sibi visam esse mutationem dicerent. Ceterum Krueger, qui olim *ἐκ τῶν δυνατῶν* ad *μηδὲν . . . νεωτεριεῖν* rettulit, postea se ob collocationem verborum in alteram interpretationem magis inclinare in Comment. antiqu. stud. l. d. professus est. Ipsum loquendi genus *ἐκ τῶν δυνατῶν* obviam fuit II 3, 4. — *σφᾶς* ad Chios spectare et ex ipso hoc pronomine et ex superiore adnotatione intellegitur.

Cap. 52. § 1. *τοῦ ἡλίου ἐκλιπές τι ἐγένετο.* „Eclipsin hanc Martii Iuliani die XXIo hora post mediam noctem VIIa statuunt chronologi." Dodw. Cf. Heiss. Eclips. bell. Pelop. Colon. 1884 p. 10 sq. — *περὶ νουμηνίαν.* Cf. II 28. — *ἱσταμένου*, i. e. *ἄρχοντος*, sive intra primam huius mensis decadem. Cf. Ideler. Chron. I p. 280. — *ἔσεισε.* Cf. Matth. Gr. § 295, 1. Bernh. Synt. p. 191.

§ 2. *ὁρμώμενοι.* Cf. adn. I 64, 2. — *καὶ μισθωσάμενοι.* De addita particula *καί* cf. adn. 51, 1. — *ἔκ τε Πελοποννήσου ἐπικουρικόν.* *Τέ* rursus ita collocatum est, ut si alterum verbum *ξυναγείραντες* non esset secuturum. Cf. 100, 1. 127, 2. adn. I 16. *Ἐπικουρικόν* substantive legitur etiam VIII 25, 2. De re cf. Wachsm. Ant. Gr. I p. 271 sq. — *αὐτόθεν*] *ἀπὸ τῆς ἠπείρου.* Schol. — *Ῥοίτειον.* Cf. VIII 101, 3. — *στατῆρας Φωκαΐτας.* Erant aurei a Phocaeensibus cusi. Cf. Boeckh. Oec. civ. Ath. I p. 35 sq. Corp. inscr. Gr. I p. 286. Hultsch. Metrol. p. 130. 268. Pretium huius nummi videtur fuisse duodetriginta drachmarum Atticarum. — *ἀπέδοσαν πάλιν*, scil. Rhoeteum.

§ 3. *Ἄντανδρον.* Ad sinum Adramyttenum inter Gargara et Atramytteum seu Atramyttium.

πόλεις τὰς Ἀκταίας καλουμένας, ἃς πρότερον Μυτιληναίων νεμομένων Ἀθηναῖοι εἶχον, ἐλευθεροῦν, καὶ πάντων μάλιστα τὴν Ἄντανδρον· καὶ κρατυνάμενοι αὐτήν (ναῦς τε γὰρ εὐπορία ἦν ποιεῖσθαι αὐτόθεν, ξύλων ὑπαρχόντων ἐκ τῆς Ἴδης ἐπικειμένης, καὶ τὴν ἄλλην παρασκευήν) ῥᾳδίως

Cap. 52. § 3. *ὑπαρχόντων καὶ τῆς Ἴδης* codd. Cf. adn. *παρασκευῇ* pauciores libri. Cass. Aug. Cl. Ven. T. Pal. It. Laur. Vat. M. F. C. Reg. Bas. Gr., al. *σκευῇ*, in quo omissum est *παρα* compendio scriptum. De usu eius Thucydideo cf. adn. I 8, 1. De emendatione vide adn.

Cf. Strab. 606. — *τὰς Ἀκταίας καλουμένας.* „Has *Ἀκταίας* vocatas dicit, haud dubie quod n propinqua Lesbo ora sitae erant. Strabo 605 ad sinum Adramyttenum dicit esse *τὸν τῶν Μιτυληναίων αἰγιαλὸν κώμας τινὰς ἔχοντα τῶν κατὰ τὴν ἤπειρον τῶν Μιτυληναίων.* Et 607 *ἐν δὲ τῇ παραλίᾳ τῇ ἑφεξῆς αἱ τῶν Μιτυληναίων κῶμαι* (s. *κατοικίαι*), *Κορυφαντίς τε καὶ Ἡράκλεια κ. τ. λ.*" Duk. Cf. Plehn. Lesbiac. p. 45. Eaedem sunt, quas Athenienses imperio suo adiunxisse III 50, 3 narratum est. Memorantur in titulo decretum de ordinandis sociorum tributis Ol. LXXXVIII 4 factum continente, qui exscriptus est in Inscr. Att. I ed. Kirchhoff. n. 37, ubi vide adn. p. 23. In earum numero habentur Rhoeteum et Antandrus. — *πάντων μάλιστα.* De neutro genere cf. Soph. El. 665. Matth. Ev. 12, 28 *ποία ἐστὶ πρώτη πάντων ἐντολή;* Dorv. ad Char. p. 571 (549) Winer. Gr. Nov. Test. § 27, 5. — *καὶ κρατυνάμενοι* cet. Ad totum id enuntiatum, quod sequitur, ex superioribus *ἦν αὐτῶν ἡ διάνοια* repete *ἤλπιζον, ἐνόμιζον.* Cf. adn. 3, 2. Ceterum per *καί* particulam hic causa eorum quae antecesserunt adnectitur. Cf. I 33, 2 *καὶ . . . ἐπικαλοῦνται,* 80, 4 *καὶ . . . ἔχομεν*, II 36, 2 *καὶ . . . παρεσκευάσαμεν*, IV 87, 4 *οὐδὲ ὀφείλομεν.* Huic autem loco propter obliquam orationem simillimum est 87, 2 et VI 99, 2 *καὶ φθάνειν ἂν κ. τ. λ.* — *ξύλων . . . ὑπαρχόντων,* cum materiae copia esset ex Ida adiacente. De verbo *ὑπάρχειν* cum praepos. *ἐκ* iuncto cf. V 83, 1. VII 13, 1. 28, 3. Cum Ida mons propter arborum abundantiam commemoretur, qui traditam scripturam retinent ad evitandam *ταὐτολογίαν* ita interpretari debent, ut materia et ibi parata fuisse et ex Ida adiacente facile parari potuisse dicatur. At hoc si Th. voluisset, non est dubium, quin *ὑπαρχόντων τε καί* scripturus fuerit, et ne sic quidem sententiam satis aperte enuntiavisset. Quare nobis nunc correctura opus esse videtur. — *καὶ τὴν ἄλλην παρασκευήν.* Servato dativo in codd. tradito vulgo interpositionis signum alterum post *ἐπικειμένης* participium ponitur; sed verba *καὶ τῇ ἄλλῃ παρασκευῇ* cum eis, quae secuntur, coniuncta intellegi nequeunt, etsi Hofmanus vult esse *ἐν τῇ ἄλλῃ παρ.* anacoluthiam vel duas constructiones mixtas hic quaerens. Ad superiora autem si referuntur, quod ut faciamus, etiam *τε—καί* particulis cogimur inter se respondentibus, nos *καὶ τὴν ἄλλην παρασκευήν* coniecimus scribendum, Haack. et Goell. *καὶ τῆς ἄλλης παρα-*

ἀπ' αὐτῆς ὁρμώμενοι τήν τε Λέσβον ἐγγὺς οὖσαν κακώσειν καὶ τὰ ἐν τῇ ἠπείρῳ Αἰολικὰ πολίσματα
4 *χειρώσεσθαι. καὶ οἱ μὲν ταῦτα παρασκευάζεσθαι ἔμελλον.*

1 53. *Ἀθηναῖοι δὲ ἐν τῷ αὐτῷ θέρει ἑξήκοντα ναυσὶ καὶ δισχιλίοις ὁπλίταις ἱππεῦσί τε ὀλίγοις καὶ τῶν ξυμμάχων Μιλησίους καὶ ἄλλους τινὰς ἀγαγόντες ἐστράτευσαν ἐπὶ Κύθηρα· ἐστρατήγει δὲ αὐτῶν Νικίας ὁ Νικηράτου καὶ Νικόστρατος*
2 *ὁ Διειτρέφους καὶ Αὐτοκλῆς ὁ Τολμαίου. τὰ δὲ Κύθηρα νῆσός ἐστιν, ἐπίκειται δὲ τῇ Λακωνικῇ κατὰ Μαλέαν· Λακεδαιμόνιοι δ' εἰσὶ τῶν περιοίκων, καὶ Κυθηροδίκης ἀρχὴ ἐκ τῆς Σπάρτης διέβαινεν*

Ἀθηναῖοι στρατεύουσι ἐπὶ Κύθηρα, περιήγησις ταύτης τῆς νήσου.

κακῶσαι Cl.
χειρώσασθαι It. Vat. Laur. Pal. Aug. M. m. Cass. Vind. Gr. Ar. Cl. Chr. Cant. Ven. C. D. F. G. H. I. Parm.; vulgo **χειρώσεσθαι.** Cf. ad. 24, 4. 28, 5.
Cap. **53.** § 1. In membranis *Διοτρεφοῦς.* Cf. ad. III 75, 1.

σκευῆς, quamquam ille addit fortasse etiam dativum ex *εὐπορίας* nomine pendentem defendi posse, de quo nos dubitamus, cum *παρασκευή* ea res sit, cuius comparandae facultas fuerit. Cf. III 82, 2. Dativos ita tuetur Krohl. Quaest. Thuc. I p. 9 sq., ut eos superioribus genetivis absolutis respondere et alteram causam eis contineri, cur naves facile potuerint Antandri comparari, dicat. Omnia igitur verba interiecta sic in Latinum convertit: navium etenim facultas erat aedificandarum, cum ligna suppeterent et Ida haud procul abesset, ac propter reliquum apparatum. Sed Thucydidem, si hanc vellet esse sententiam, cum *τέ* particula delectetur, *ξύλων τε ὑπαρχόντων* vel potius *ξύλων τε τῆς Ἴδης ἐπικειμένης ὑπαρχόντων* scripturum fuisse verisimile est. Cf. similiter variatae orationis exempla IV 69, 3. VII 80, 1, al. Contra Classeni interpretationem cf. Annal. phil. 1870 p. 330. — *τὰ . . . Αἰολικὰ πολίσματα.* „De Aeolicis oppidis continentis . . . est etiam apud Melam I 18 Gargara et Asson, Aeoliorum colonias. Et apud Strab. 610." Duk. Cf. Herodot. I 149. 151. Non diversa sunt ab urbibus Actaeis.

Cap. **53.** § 1. *Ἀθηναῖοι δέ* cet. Cf. Diod. XII 65. — *δισχιλίοις ὁπλίταις*, i. e. *ἑαυτῶν δισχιλίοις* (cf. adn. 48, 4), cum statim ab eis socii distinguantur. — *Μιλησίους.* De horum numero cf. adn. c. 54.

§ 2. *ἐπίκειται δέ.* Cf. adn. III 88, 2. — *Λακεδαιμόνιοι . . . περιοίκων*, sunt autem Cytherii Lacedaemonii ex numero perioecorum. *Λακεδαιμόνιοι* igitur praedicatum est. De perioecis cf. adn. I 101, 2. — *Κυθηροδίκης ἀρχή*, magistratus, qui Cytheriorum index vocabatur. Cf. Bloomf., qui singularem *ἀρχή* ad unum magistratum significandum hic ita adhibitum esse, ut plurali non raro

αὐτόσε κατὰ ἔτος, ὁπλιτῶν τε φρουρὰν διέπεμπον ἀεὶ καὶ πολλὴν ἐπιμέλειαν ἐποιοῦντο. ἦν γὰρ 3 *αὐτοῖς τῶν τε ἀπ' Αἰγύπτου καὶ Λιβύης ὁλκάδων προσβολή, καὶ λῃσταὶ ἅμα τὴν Λακωνικὴν ἧσσον ἐλύπουν ἐκ θαλάσσης, ᾗπερ μόνον οἷόν τ' ἦν κακουργεῖσθαι· πᾶσα γὰρ ἀνέχει πρὸς τὸ Σικελικὸν καὶ Κρητικὸν πέλαγος.*

καταςχόντες οὖν οἱ Ἀθηναῖοι αὐτὴν αἱροῦσι, καὶ

54. *Κατασχόντες οὖν οἱ Ἀθηναῖοι τῷ στρατῷ* 1 *δέκα μὲν ναυσὶ καὶ δισχιλίοις Μιλησίων ὁπλίταις τὴν ἐπὶ θαλάσσῃ πόλιν Σκάνδειαν καλουμένην*

viri publicis muneribus fungentes designentur, docet. Cf. I 96, 2.

§ 3. *τῶν ἀπ' Αἰγύπτου . . . ὁλκάδων.* Hae iterum VIII 35, 2 commemorantur et frumentum potissimum videntur advexisse. Cf. III 86, 4. — *προσβολή*] *προσόρμισις καὶ καταγωγή.* Schol. Cf. adn. 1, 2. — *λῃσταὶ . . . κακουργεῖσθαι.* Cf. Demarati verba apud Herodot. VII 235. Frustra *οἷα τ' ἦν* Herwerd. Stud. Thuc. p. 56. Cf. VI 78, 2. — *πᾶσα . . . ἀνέχει.* *Πᾶσα* referturne ad *Λακωνικήν* an ad *νῆσον?* Hoc praestiterit. Cythera, inquit Thuc., a Lacedaemoniis praesidio occupata tenebantur, quod ita Laconica minus a mari infestari poterat, cum haec insula in duo maria prominens eam defenderet. De *ἀνέχει* verbo cf. adn. I 46, 4. — *Σικελικὸν πέλ.* Cf. adn. 24, 5. — *Κρητικὸν πέλ.* De hoc cf. Strab. 124. 323 infra V 110, 1.

Cap. 54. § 1. *δισχιλίοις Μιλησίων ὁπλίταις.* Tot unorum Milesiorum statui ex his ipsis, totidem Atheniensium ex 53, 1 (ubi cf. adn.) verbis cum his comparatis, si numeri utriusque loci incorrupti sunt, apparet. Vitium tamen hic latere in *δισχιλίοις* et propter numerum gravis armaturae militum maiorem, quam qui ab urbe Atheniensium imperio subiecta suppeditatus videatur, et propter navium eis adiunctarum paucitatem, in quibus usitato modo completis duo milia remigum, nautarum, classiariorum, non solorum classiariorum, infuisse consentaneum est, denique propter res ab reliquo exercitu gestas, unde hunc maiorem fuisse colligas, probabile videtur. Atque eo minus de ea re dubitabis, si Milesios ad suum agrum ab Atheniensibus et Argivis defendendum non pluribus quam octingentis gravis armaturae militibus urbe egressos esse VIII 25, 2 legeris. Haud sine probabilitate conicere licet *πεντακοσίοις* (*φ'*) pro *δισχιλίοις* (*‚β*) legendum esse. Nam ita, si aequa fere ratio hic et 53, 1 inter militum et navium numeros intercedit, Atheniensium militum duo milia in quadraginta navibus fuerunt, quibus et decem hic commemoratis de sexaginta navium summa deductis, decem paucis equitibus et reliquis aliquot sociis supersunt. — *τὴν ἀπὸ θαλάσσης πόλιν.* Codd. scripturam tuentes Curtius Pelop. II p. 301 et Class. tria in Cytheris fuisse oppida (*τὴν ἐπὶ θαλάσσῃ πόλιν Σκάνδειαν, τὴν ἐπὶ θαλάσσῃ πόλιν Κυθηρίων, τὴν ἄνω πόλιν*) censent. Quorum sententiae primum testimonia Paus. III 23, 1 *ἐν Κυθήροις δὲ ἐπὶ θαλάσσης Σκάνδειά ἐστιν ἐπίνειον, Κύθηρα δὲ ἡ πόλις ἀναβάντι ἀπὸ Σκανδείας στάδια ὡς δέκα* et schol. *ἰστέον δὲ ὅτι δύο πόλεις*

αἱροῦσι, τῷ δὲ ἄλλῳ στρατεύματι ἀποβάντες τῆς νήσου ἐς τὰ πρὸς Μαλέαν τετραμμένα ἐχώρουν ἐπὶ τὴν ἀπὸ θαλάσσης πόλιν τῶν Κυθηρίων, καὶ ηὗρον εὐθὺς αὐτοὺς ἐστρατοπεδευμένους ἅπαντας.
2 καὶ μάχης γενομένης ὀλίγον μέν τινα χρόνον ὑπέστησαν οἱ Κυθήριοι, ἔπειτα τραπόμενοι κατέφυγον ἐς τὴν ἄνω πόλιν, καὶ ὕστερον ξυνέβησαν πρὸς Νικίαν καὶ τοὺς ξυνάρχοντας Ἀθηναίοις ἐπιτρέψαι

ξύμβασιν μετρίαν πρὸς τοὺς Κυθηρίους ποιησάμενοι ἐς Ἀσίνην καὶ Ἕλος ἀποπλέουσι.

Cap. 54. § 1. ἐπὶ τὴν ἐπὶ θαλάσσῃ πόλιν codd. Cf. adn. εὗρον codd. De restituendo augmento ηὑ cf. Guil. Dindorf. lex. Soph. s. v. εὑρίσκω, Wecklein. Cur. epigr. p. 33 sqq. Stahl. Quaest. gram. p. 17.

ἦσαν τῶν Κυθήρων, μία μὲν ὁμώνυμος, ἑτέρα δὲ ἡ Σκάνδεια λέγεται, ἐν τῇ νήσῳ τῶν Κυθήρων παρὰ θάλασσαν κειμένη obstant, qui duo tantum in insula oppida fuisse memorant. Deinde cum a Th. ἡ ἄνω πόλις ubique opponatur uni oppido ad mare sito (cf. I 93, 7. II 48, 2. III 34, 1 et 2. VI 57, 1. 66, 4. 69, 3), de duobus oppidis maritimis hic vix potest cogitari, praesertim quod alterum a priore ne discernitur quidem dilucide, quoniam Scandea non minus urbs Cytheriorum est. Accedit quod unum fuisse oppidum ad portum situm ipse Th. § 4 verbis τήν τε Σκάνδειαν τὸ ἐπὶ τῷ λιμένι πόλισμα indicavit et aliud praeterea ad mare fuisse portu non ornatum vix credi potest. Itaque hic eandem urbem significari oportet, quae deinde ἡ ἄνω πόλις vocatur. Quod ut fieret, Bursian. Geogr. II p. 142, 1 ἐπὶ θαλάσσῃ delere voluit. Nobis cum significatio videatur necessaria esse superiori ἐπὶ θαλάσσῃ opposita, quod ita demum, cum Scandea quoque urbs Cytheriorum sit, perspicua distinctio fit, ἀπὸ θαλάσσης potius emendare nunc placet. Cf. I 7. 46, 4. II 86, 1. De toto loco vide Annal. phil. 1870 p. 331 sq. Portus unus insulae est in ea parte, quae in orientem vergit, hodie Avlémona secundum Leak. Graec. sept. III p. 73 sqq. Quem a veteribus Φοινικοῦντα appellatum esse (cf. Xen. Hist. Gr. IV 8, 7) Curt. l. d. et Bursian. p. 141 statuunt. Ad eum igitur Scandea sita erat, quae ideo ἐπίνειον Cytheriorum a Paus. et Steph. Byz. vocatur. Urbs mediterranea eodem Pausania teste circiter decem stadia a Scandea remota erat. Etiam uno nomine duae insulae urbes videntur comprehensae esse. Certe Xenoph. Hist. Gr. IV 8, 8 τὴν πόλιν τῶν Κυθηρίων nominans non distinguit τὴν ἄνω et τὴν ἐπὶ θαλάσσῃ. Et Scylax § 47 Κύθηρα inquit, νῆσος καὶ πόλις καὶ λιμήν. Et Plinius H. N. IV 12, 56. Cythera cum oppido commemorat. Add. Strab. 363. Quare res in Cytheris gestas summatim complexus Diod. XII 65 unam urbem memorat. — εὐθύς; scil. χωροῦντες. Cytherii de Atheniensium consilio certiores facti eis obviam profecti erant. Athenienses igitur in septentrionalem insulae partem appulsi statim, cum iter ad superiorem urbem facerent, illos castra habentes invenerunt.

§ 2. τὴν ἄνω πόλιν. Cf. adn. § 1 et I 93, 7. — ἐπιτρέψαι. Cf. adn. I 28, 2, Similiter Liv. XXXVI 35 senatui de vobis

περὶ σφῶν αὐτῶν πλὴν θανάτου. ἦσαν δέ τινες 3
καὶ γενόμενοι τῷ Νικίᾳ λόγοι πρότερον πρός τινας
τῶν Κυθηρίων, διὸ καὶ θᾶσσον καὶ ἐπιτηδειότε-
ρον τό τε παραυτίκα καὶ τὸ ἔπειτα τῆς ὁμολογίας
ἐπράχθη αὐτοῖς· ἀνέστησαν γὰρ ⟨ἂν⟩ οἱ Ἀθηναῖοι
Κυθηρίους, Λακεδαιμονίους τε ὄντας καὶ ἐπὶ τῇ
Λακωνικῇ τῆς νήσου οὕτως ἐπικειμένης. μετὰ δὲ 4
τὴν ξύμβασιν οἱ Ἀθηναῖοι τήν τε Σκάνδειαν τὸ
ἐπὶ τῷ λιμένι πόλισμα παραλαβόντες καὶ τῶν
Κυθήρων φυλακὴν ποιησάμενοι ἔπλευσαν ἔς τε
Ἀσίνην καὶ Ἕλος καὶ τὰ πλεῖστα τῶν περὶ θάλασ-

§ 3. τὰ τῆς ὁμολογίας pauci et deteriores libri. „A plerisque mss. abest articulus τά, vitio, opinor, scribarum [ut VII 38, 2], quibus errandi causam praebuit ultima vocis praecedentis syllaba.“ Duk. At si genetivum ὁμολογίας pro partitivo accipimus, ab optimorum librorum memoria recedere non opus est.

permittatis. — ἦσαν . . . γενόμενοι. Cf. Krueg. Gr. § 56, 3 adn. 3.

§ 3. τὸ ἔπειτα. Cf. 57, 4 et ibi adn. — τὰ τῆς ὁμολογίας. Cf. adn. II 60, 1. — ἀνέστησαν γὰρ ⟨ἂν⟩ . . . Κυθηρίους, expulissent enim Athenienses Cytherios. Quod cum non factum sit, patet ἄν addendum esse. Suppl.: εἰ μὴ ἦσαν γενόμενοι τῷ Νικίᾳ πρότερον λόγοι πρός τινας αὐτῶν, δι' οὓς ἐπιτηδειότερον τὰ τῆς ὁμολογίας ἐπράχθη. De quo usu particularum γὰρ ἄν cf. adn. I 11, 1. 68, 4. 102, 2. Ἀναστῆσαι eadem fere vi atque μεταστῆσαι (57, 4) vel μετοικίσαι positum legimus II 27, 1. 99, 3. — ἐπὶ τῇ Λακωνικῇ . . . ἐπικειμένης. Alibi nusquam apud dativum ad ἐπικεῖσθαι additum Thucydides praepositionem iterat; sed fecit Herodotus de ipsis Cytheris loquens VII 235. Οὕτως valet adeo, i. e. tam prope.

§ 4. ἐπὶ τῷ λιμένι. Ex articulo unum a Thucydide statui portum Cytherorum liquet. Cf. adn. § 1 et ibi Scyl. verba. Neque vero contrarium a Strabone doceri inde, quod εὐλίμενον hanc insulam l. d. vocat, recte a quodam geographo colligi arbitramur. — παραλαβόντες, cum accepissent scil. a Cytheriis, qui captam Scandeam ex pacto eis permiserunt. — Ἀσίνην. Per situm locorum debet esse Laconica, quam inter Taenarum et Gythium collocat Strabo 363. Eam quidem umquam fuisse negat Leak. verba Strabonis corrupta esse affirmans Pelop. I p. 279. Sed refellitur et testimonio Stephani Byz., qui Laconicam a Messenia, de qua vid. adn. 13, 1, discernit, et narratione Polybii V 19, qui a Philippo Amyclis profecto, cum Asinen exercitum duxisset, totam regionem ad mare Creticum spectantem usque ad Taenarum devastatam esse dicens de Laconica loquitur. Eandem urbem esse atque eam, quae Λᾶ vocatur (VIII 91, 2. 92, 3), Curt. Pelop. II p. 274 putat, cui obloquitur Bursian. Geogr. II p. 146 propius Gythium sitam fuisse statuens. — Ἕλος. De huius situ cf. Strab. l. d. Paus. III 22, 3. Bursian. l. d. p. 133. — περὶ θάλασσαν,

σαν, καὶ ἀποβάσεις ποιούμενοι καὶ ἐναυλιζόμενοι τῶν χωρίων οὗ καιρὸς εἴη ἐδῄουν τὴν γῆν ἡμέρας μάλιστα ἑπτά.

1 55. Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι ἰδόντες μὲν τοὺς Ἀθηναίους τὰ Κύθηρα ἔχοντας, προσδεχόμενοι δὲ καὶ ἐς τὴν γῆν σφῶν ἀποβάσεις τοιαύτας ποιήσεσθαι, ἀθρόᾳ μὲν οὐδαμοῦ τῇ δυνάμει ἀντετάξαντο, κατὰ δὲ τὴν χώραν φρουρὰς διέπεμψαν, ὁπλιτῶν πλῆθος, ὡς ἑκασταχόσε ἔδει, καὶ τὰ ἄλλα ἐν φυλακῇ πολλῇ ἦσαν, φοβούμενοι μὴ σφίσι νεώτερόν τι γένηται τῶν περὶ τὴν κατάστασιν, γεγενημένου μὲν τοῦ ἐπὶ τῇ νήσῳ πάθους ἀνελπίστου καὶ μεγάλου, Πύλου δὲ ἐχομένης καὶ Κυθήρων καὶ πανταχόθεν σφᾶς περιεστῶτος πο- *Λακεδαιμονίων παρασκευαὶ καὶ ἔκπληξις.*
2 λέμου ταχέος καὶ ἀπροφυλάκτου. ὥστε παρὰ τὸ εἰωθὸς ἱππέας τετρακοσίους κατεστήσαντο καὶ τοξότας, ἔς τε τὰ πολεμικά, εἴπερ ποτέ, μάλιστα δὴ ὀκνηρότεροι ἐγένοντο ξυνεστῶτες παρὰ τὴν ὑπάρχουσαν σφῶν ἰδέαν τῆς παρασκευῆς ναυτικῷ ἀγῶνι, καὶ τούτῳ πρὸς Ἀθηναίους, οἷς τὸ μὴ ἐπιχειρούμενον ἀεὶ ἐλλιπὲς ἦν τῆς δοκήσεώς τι πρά-

circa mare, quod ibi sinum efficit. Cf. Plat. Phaedon. 109 b. — *τῶν χωρίων*. Genetivus cum οὗ adverbio cohaeret. — *οὗ καιρὸς εἴη*, ubicunque commodum (seu opportunum) erat. *Καιρός* hic de loci opportunitate dictum est. Cf. 90, 2. — *τὴν γῆν*. Velut *τὴν Ἑλίαν, ἥτις ἐστίν, ὡς μέρος θεωρουμένη, πλείστη καὶ καλλίστη χώρα τῆς Λακωνικῆς*. Polyb. l. c.

Cap. 55. § 1. *προσδεχόμενοι*. Ante expeditionem 54, 4 memoratam, cuius narrationem persequitur c. 56. — *νεώτερόν τι γένηται*. „Sine dubio Helotes metuebant. Cf. cap. 41.“ Haack. Ad homines de plebe, qui populare imperium constituere voluerint, simul respici putat Lachm. Hist. Gr. p. 29. — *περιεστῶτος*. Cf. adn. III 54, 5. — *ἀπροφυλάκτου*. A quo cavere non poterant, nulla cautione avertendum, breviter improvisum.

§ 2. *παρὰ τὸ εἰωθός*. Cf. Wachsm. Antiqu. Gr. II p. 315. Herm. Antiqu. I § 29. Schoemann. Antiqu. Gr. I p. 285. — *εἴπερ ... ὀκνηρότεροι*, quam esse solebant. Cf. Krueg. Gr. § 49, 5. „Ad res bellicas, si umquam ante, tunc potissimum tardiores extiterunt.“ Portus. De particula *εἴπερ* cf. Matth. Gr. § 617 e, de re I 118. — *τὴν ὑπάρχουσαν σφῶν ἰδέαν*. De collocatione verborum cf. adn. I 144, 1. — *οἷς τὸ μὴ ... πράξειν*] *οἵστισιν Ἀθηναίοις τὸ μὴ ἐπιχειρεῖν ἀεί τι πράττειν καινὸν ὑστέρησις ἐδόκει τῶν προσδοκηθέντων*. Schol. „Denen jede

ξειν· καὶ ἅμα τὰ τῆς τύχης πολλὰ καὶ ἐν ὀλίγῳ 3
ξυμβάντα παρὰ λόγον αὐτοῖς ἔκπληξιν μεγίστην
παρεῖχε, καὶ ἐδέδισαν μή ποτε αὖθις ξυμφορά τις
αὐτοῖς περιτύχῃ οἷα καὶ ἐν τῇ νήσῳ, ἀτολμό- 4
τεροί τε δι' αὐτὸ ἐς τὰς μάχας ἦσαν καὶ πᾶν ὅ
τι κινήσειαν ᾤοντο ἁμαρτήσεσθαι διὰ τὸ τὴν γνώ-
μην ἀνεχέγγυον γεγενῆσθαι ἐκ τῆς πρὶν ἀηθείας
τοῦ κακοπραγεῖν.

μετὰ μικρὰν μάχην γεγενημένην περὶ Κοτύρταν Ἀθηναῖοι ἐπὶ Θυρέαν καὶ τοὺς ἐνταῦθα Αἰγινήτας στρατεύουσι,

56. Τοῖς δ' Ἀθηναίοις τότε τὴν παραθαλάσ- 1
σιον δῃοῦσι τὰ μὲν πολλὰ ἡσύχασαν, ὡς καθ'
ἑκάστην φρουρὰν γίγνοιτό τις ἀπόβασις, πλήθει
τε ἐλάσσους ἕκαστοι ἡγούμενοι εἶναι καὶ ἐν τῷ
τοιούτῳ· μία δὲ φρουρά, ἥπερ καὶ ἠμύνατο περὶ

Cap. 55. § 3. ἐδεδίεσαν codd. Cf. Lob. ad Phryn. p. 181. Stahl. Quaest. gram. p. 19.
§ 4. ἀτολμότεροι δὲ δι' αὐτό codd. Cf. adn.

Unterlassung einer Unternehmung ein Zurückbleiben schien hinter ihrer Erwartung dessen, was sie [propr. dass sie etwas] ausführen würden." Goell. De hoc ingenio Atheniensium vid. I 70, 7. Cum oratione Arn. recte confert 63, 1 τὸ ἐλλιπὲς τῆς γνώμης ὧν ἕκαστός τις ᾠήθημεν πράξειν.

§ 3. καὶ ἅμα. Ante haec lenius nunc distinximus, quod praeter causam modo expositam (ξυνεστῶτες ... πράξειν) altera affertur, cur ad res bellicas segniores facti sint. — τὰ τῆς τύχης. Cf. adn. II 60, 1. — τῇ νήσῳ. Cf. adn. 24, 3.

§ 4. ἀτολμότεροί τε ... ἦσαν. His verbis, quae non diversum aliquid continent, sed repetunt superius ὀκνηρότεροι ἐγένοντο, conclusio fit argumenti modo expositi (καὶ ἅμα ... νήσῳ). Itaque et τε pro δέ scribendum erat et lenius ante hoc incisum distinguendum. — πᾶν ὅ τι κινήσειαν, quid quid aggressi essent. Accusativum πᾶν ad ἁμαρτήσεσθαι referre licet. Cf. III 47, 1. IV 114, 5. — διὰ τὸ γενέσθαι, propter animi diffidentiam in ipsis exortam. Cf. Passov. Lex. ed. rec. v. ἀνεχέγγυος. — ἐκ τῆς ... κακοπραγεῖν. Cf. 41, 3.

Cap. 56. § 1. τοῖς δὲ Ἀθηναίοις ... δῃοῦσι. Dativus est relationis (cf. Krueg. Gr. § 48, 5), quem ad dativum commodi facile revocaveris. Cf. 120, 2. Rem confirmat Diod. XII 65. Ἡ παραθαλάσσιος substantive legitur iam II 26, 2. — τὰ πολλά, maximam partem, plerumque. — ἐν τῷ τοιούτῳ, „in hoc rerum statu, cum ita, ut supra [c. 55] demonstratum est, animo affecti essent." Port. et Haack. Cf. adn. II 86, 1. III 81, 5 et de ἐν praepositione, cui ex aequo positum est participium ἡγούμενοι, adn. 27, 1. — ἥπερ καὶ ἠμύνατο, quae etiam (reliquis quiescen-

Κοτύρταν καὶ Ἀφροδιτίαν, τὸν μὲν ὄχλον τῶν ψιλῶν ἐσκεδασμένον ἐφόβησεν ἐπιδρομῇ, τῶν δὲ ὁπλιτῶν δεξαμένων ὑπεχώρησε πάλιν, καὶ ἄνδρες τέ τινες ἀπέθανον αὐτῶν ὀλίγοι καὶ ὅπλα ἐλήφθη, τροπαῖόν τε στήσαντες οἱ Ἀθηναῖοι ἀπέπλευσαν ἐς Κύθηρα.
2 ἐκ δὲ αὐτῶν περιέπλευσαν ἐς Ἐπίδαυρον τὴν Λιμηράν, καὶ δῃώσαντες μέρος τι τῆς γῆς ἀφικνοῦνται ἐπὶ Θυρέαν, ἥ ἐστι μὲν τῆς Κυνουρίας γῆς καλουμένης, μεθορία δὲ

Cap. 56. § 1. Ἀφροδισίαν codd. Ἀφροδιτίαν Th. hic scripsisse Herodian. I p. 287 testatur.

§ 2. Λιμηράν. Pal. et Mosqu. Λιμῆραν, sicut VI 105. VII 26 sex septemve libri boni. Cf. Herodian I p. 260.

Θυρέαν. In plerisque librorum optimorum Θυραίαν. Cf. ad. II 27, 2. Herodian. I p. 284.

Κυνουρίας. Ven. It. Vat. H. et tacitus apud Bekkerum Aug. Κυνοσουρίας, quod recepit Bekk. Idem repetitur in Ven. It. Vat. V 14 et in Ven. It. Vat. H. V 41. „Κυνοσουρίας etiam olim legebatur in Strabone [p. 376], ubi id emendarunt Xylander et Hartungus ... Idem e Luciani Icaromenippo p. 200 [c. 18] sustulit Palmer. Exercit. p. 549.“ Duk. Κυνουρίαν tuentur Herodotus, apud quem incolae VIII 73 Κυνούριοι, Pausanias, apud quem incolae Κυνουρεῖς, ager Κυνουρική III 2, 2 sq. et alibi, Steph. Byz., ubi Κύνουρα, πόλις Ἄργους, ἀπὸ Κυνούρου παιδὸς Περσέως ... Κυνουρεὺς τὸ ἐθνικὸν ... καὶ Κυνούριος καὶ Κυνουρία. Add. Plut. Cleom. Nihil ad hunc l. Κυνοσουρίδος apud Callimach. III 94, quod referendum est ad Κυνόσουρα tribus Laconicae nomen. Cf. O. Schneider ad Callimach. l. d. et Curt. Pelop. II p. 227.

tibus) repugnavit. Cf. adn. III 67, 2. IV 48, 5. — Κοτύρταν. Apud Steph. Byz., ut vulgo hic, mendose Κορτύταν scribi ex literarum serie apparere adnotat Wass. Cf. Herodian. I p. 271. „Lege ergo Κοτύρταν“, inquit. „Atque ita etiam Stephani codex Perusinus ... De hoc oppido nihil omnino veteres.“ — Ἀφροδιτίαν. Apud Paus. III 22, 9 incolae inde Boeas deducti esse perhibentur. A quibus Boeis haec loca ad occidentem spectasse putat Leak. Pelop. I p. 511. Cf. Curt. Pelop. II p. 297. Bursian. Geogr. II p. 139. — τινὲς ... ὀλίγοι. Cf. adn. 46, 5.

§ 2. τὴν Λιμηράν] οὐκ ἀπὸ λιμοῦ ὠνόμασται, ἀλλὰ διὰ τὸ πολλοὺς ἔχειν λιμένας, ἀντὶ τοῦ λιμενηράν. Schol. Quocum consentit Apollodorus apud Strab. 368 et Herodian. I p. 260. At κατάξηρον, ἐνδεῆ, explicat schol. ad VII 26, 2 nomen repetens a λιμός voce. Et similiter Suidae valet πενιχρά, λιμώττουσα. Cf. etiam Etym. M. in h. v. Plura de hac urbe leguntur VI 105, 2. VII 26, 2. Strab. l. d. Paus. III 22, 4. Huius urbis, quae ad sinum late patentem sita erat, adhuc ruinae extant. Cf. Curt. Pelop. II p. 292 Bursian. Geogr. II p. 138. — Θυρέαν. Cf. II 27, 2. — μεθ-

τῆς Ἀργείας καὶ Λακωνικῆς· νεμόμενοι δὲ αὐτὴν ἔδοσαν Λακεδαιμόνιοι Αἰγινήταις ἐκπεσοῦσιν ἐνοικεῖν διά τε τὰς ὑπὸ τὸν σεισμὸν σφίσι γενομένας καὶ τῶν Εἱλώτων τὴν ἐπανάστασιν εὐεργεσίας, καὶ ὅτι Ἀθηναίων ὑπακούοντες ὅμως πρὸς τὴν ἐκείνων γνώμην ἀεὶ ἕστασαν.

καὶ τὴν Θυρέαν ἐκπορθοῦσι, καὶ τοὺς ἁλόντας Αἰγινήτας ἐς Ἀθήνας πέμπουσιν, ἔνθα ἀποκτείνονται, Τάνταλος δὲ καὶ τῶν Κυθηρίων ἔνιοι ἧσσον ἰσχυρῶς κολάζονται.

57. Προσπλεόντων οὖν ἔτι τῶν Ἀθηναίων οἱ 1
Αἰγινῆται τὸ μὲν ἐπὶ τῇ θαλάσσῃ ὃ ἔτυχον οἰκοδομοῦντες τεῖχος ἐκλείπουσιν, ἐς δὲ τὴν ἄνω πόλιν, ἐν ᾗ ᾤκουν, ἀπεχώρησαν ἀπέχουσαν σταδίους μάλιστα δέκα τῆς θαλάσσης. καὶ αὐτοῖς τῶν Λακε- 2
δαιμονίων φρουρὰ μία τῶν περὶ τὴν χώραν, ἥπερ καὶ ξυνετείχιζε, ξυνεσελθεῖν μὲν ἐς τὸ τεῖχος οὐκ ἠθέλησαν δεομένων τῶν Αἰγινητῶν, ἀλλ' αὐτοῖς κίνδυνος ἐφαίνετο ἐς τὸ τεῖχος κατακλῄεσθαι· ἀναχωρήσαντες δὲ ἐπὶ τὰ μετέωρα ὡς οὐκ ἐνόμιζον ἀξιόμαχοι εἶναι, ἡσύχαζον. ἐν τούτῳ δὲ οἱ Ἀθη- 3
ναῖοι κατασχόντες καὶ χωρήσαντες εὐθὺς πάσῃ τῇ

ορία ... Λακωνικῆς. Cf. V 41, 2. Leak. Pelop. II p. 493. Ross. Pelop. p. 158 sqq. Curt. Pelop. II p. 376 sq. Bursian. Geogr. II p. 68 sqq. — *νεμόμενοι.* Cf. adn. I 2, 2. II 15, 2. — *ἔδοσαν ... ἐνοικεῖν.* Cf. II 27, 2 et ibi adn. — *ὑπὸ τὸν σεισμόν.* Cf. I 101, 2. — *καὶ ὅτι ... ἕστασαν.* Portus: tum etiam quod, licet Atheniensium imperio subiecti, tamen secum perpetuo sensissent. De dicendi genere *στῆναι πρός τινα* cf. adn. 11, 3 et Musgr. atque al. interpr. ad Soph. Ant. 299, de *ἐκείνων* pronomine adn. I 132, 5 et II 11, 6, de re I 67 et adn. 57, 4.

Cap. 57. § 1. *τεῖχος,* castrum. Cf. III 85, 2. — *τὴν ἄνω πόλιν.* Cf. adn. I 93, 7. IV 54, 1. — *σταδίους ... δέκα.* Leakius Pelop. II p. 492 triplum esse spatium affirmans haud dubie ipse in situ Thyreae constituendo erravit, quamquam cum eo consentit Ross. Pelop. p. 168 sq. Sed cf. Puill. Bobl. de Pariet. Pelop. p. 68 sq. Errare Curtium Pel. II p. 382, qui Palaeocastron Scti. Andreae ad mare situm pro Thyrea habet, ipsius Th. verba satis ostendunt. Ex ruinis, quae hodie in hac regione inveniuntur, nullas Thyreae tribui posse, quae tum penitus deleta nec postea restituta est, Bursian. Geogr. II p. 70 docet. Idem l. d. Aeginetarum castellum in promontorio fuisse conicit, in quo nunc Astros oppidum situm est.

§ 2. *τῶν περὶ τὴν χώραν.* Cf. 56, 1. — *τὸ τεῖχος. Ὃ ἔτυχον οἰκοδομοῦντες* § 1. — *ἠθέλησαν.* Cf. adn. III 110, 2. — *ἐς.* Cf. adn. 47, 3.

§ 3. *ἐν τούτῳ δέ.* Proxima pluribus exposita cupit Dion. Hal. p. 842. At cf. ibi Krueg.

στρατιᾷ αἱροῦσι τὴν Θυρέαν. καὶ τήν τε πόλιν κατέκαυσαν καὶ τὰ ἐνόντα ἐξεπόρθησαν, τούς τε Αἰγινήτας, ὅσοι μὴ ἐν χερσὶ διεφθάρησαν, ἄγοντες ἀφίκοντο ἐς τὰς Ἀθήνας καὶ τὸν ἄρχοντα, ὃς παρ' αὐτοῖς ἦν τῶν Λακεδαιμονίων, Τάνταλον
4 τὸν Πατροκλέους· ἐζωγρήθη γὰρ τετρωμένος. ἦγον δέ τινας καὶ ἐκ τῶν Κυθήρων ἄνδρας ὀλίγους, οὓς ἐδόκει ἀσφαλείας ἕνεκα μεταστῆσαι. καὶ τούτους μὲν οἱ Ἀθηναῖοι ἐβουλεύσαντο καταθέσθαι ἐς τὰς νήσους, καὶ τοὺς ἄλλους Κυθηρίους οἰκοῦντας τὴν ἑαυτῶν φόρον τέσσαρα τάλαντα φέρειν, Αἰγινήτας δὲ ἀποκτεῖναι πάντας ὅσοι ἑάλωσαν δια τὴν προτέραν ἀεί ποτε ἔχθραν, Τάνταλον δὲ παρὰ τοὺς ἄλλους τοὺς ἐν τῇ νήσῳ Λακεδαιμονίους καταδῆσαι.

58. Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους ἐν Σικελίᾳ Καμαριναίοις καὶ Γελῴοις ἐκεχειρία γίγνεται πρῶτον πρὸς ἀλλήλους· εἶτα καὶ οἱ ἄλλοι Σικελιῶται

Καμαριναίων καὶ Γελῴων ἐκεχειρίαν ποιησαμένων οἱ

p. 95. — αἱροῦσι . . . Θυρέαν. Cf. Diod. XII 65. — τὸν ἄρχοντα. Φρούραρχον vocat Diod. Cf. IV 69, 3. V 3, 1. Is igitur ἄρχων relicta cohorte sua praesidiaria urbem superiorem videtur intrasse, ut Aeginetis praeesset. — τῶν Λακεδαιμονίων. Genetivum interpunctione nostra cum enuntiato relativo coniunximus (cf. adn. II 45, 1. 48, 3), cum id suaderet collocatio verborum.

§ 4. καταθέσθαι ἐς τὰς νήσους. Quod facere Athenienses solebant. Cf. Haack. et adn. III 72, 1. — φόρον τέσσαρα τάλαντα. Cf. Matth. Gr. § 428, 5. Hoc tributum modicum fuisse docet Arn. ad 54, 2, ubi τὸ ἔπειτα quoque τὰ τῆς ὁμολογίας πραχθῆναι αὐτοῖς (τοῖς Κυθηρίοις) ἐπιτηδειότερον legimus. — ἀποκτεῖναι πάντας. Similis crudelitatis exempla vide II 67. III 68. V 32. 116. De errore Diodori aut eius librariorum cf. ed. mai. — προτέραν . . . ἔχθραν. Cf. I 14. 105 sqq. 67, 2. II 27, 2. — τοὺς ἐν τῇ νήσῳ] τῇ Σφακτηρίᾳ. Schol. Cf. adn. 24, 3. Quare τοὺς ἐκ τῆς νήσου acute coniecit Lindav. Spicil. p. 7. Ad vulgatam tamen aut ἁλόντας e superiore ἑάλωσαν aut δεθέντας e proximo καταδῆσαι subaudiendum esse adnotat Arn. Similiter II 34, 5 τοὺς ἐν Μαραθῶνι (ἀποθανόντας) et V 67, 1 οἱ ἐπὶ Θρᾴκης (πολεμήσαντες) Βρασίδειοι. Idem in verbis παρὰ τοὺς ἄλλους καταδῆσαι, quae pro plenioribus παρὰ τοὺς ἄλλους ἀπαγαγόντας καταδῆσαι dicta sint, densatam orationem attendi vult.

Cap. 58. Rem, quae hic narratur, et orationem ab Hermocrate habitam perscripserat etiam Timaeus, qui vituperatur a Polyb. XII 25. — Καμαριναίοις. Cf. III 86, 2. — Σικελιῶται. Cf. adn. III 115, 1. Steph. Byz.

Σικελιῶται ἐς Γέλαν ξυνέρχονται.

ξυνελθόντες ἐς Γέλαν, ἀπὸ πασῶν τῶν πόλεων πρέσβεις, ἐς λόγους κατέστησαν ἀλλήλοις, εἴ πως ξυναλλαγεῖεν. καὶ ἄλλαι τε πολλαὶ γνῶμαι ἐλέγοντο ἐπ' ἀμφότερα, διαφερομένων καὶ ἀξιούντων, ὡς ἕκαστοί τι ἐλασσοῦσθαι ἐνόμιζον, καὶ Ἑρμοκράτης ὁ Ἕρμωνος Συρακόσιος, ὅσπερ καὶ ἔπεισε μάλιστα αὐτούς, ἐς τὸ κοινὸν τοιούτους δὴ λόγους εἶπεν.

λόγος Ἑρμοκράτους, ὃς μετὰ βραχὺ προοίμιον (§ α') τὸν πόλεμον νῦν οὐκ εὔκαιρον

59. „Οὔτε πόλεως ὢν ἐλαχίστης, ὦ Σικελιῶ- 1
ται, τοὺς λόγους ποιήσομαι οὔτε πονουμένης μά-
λιστα τῷ πολέμῳ, ἐς κοινὸν δὲ τὴν δοκοῦσάν μοι
βελτίστην γνώμην εἶναι ἀποφαινόμενος τῇ Σικελίᾳ
πάσῃ. καὶ περὶ μὲν τοῦ πολεμεῖν ὡς χαλεπὸν 2

Cluv. Sic. antiq. p. 39. — *κατέστησαν*, i. e. *ἦλθον*. — *ἐπ' ἀμφότερα*. Cf. adn. I 83, 3. — *διαφερομένων*. Suppl. *αὐτῶν*. — *ἀξιούντων, ὡς ἕκαστοι* cet., cum postulata ederent, ut (i. e. prout) quique cet. Cf. adn. III 45, 4. — *Ἑρμοκράτης*. De rebus huius insignis viri vid. Ind. nom. et rer. Thuc. et Diod., Sturz. Lex. Xenoph. et Dorvill. ad Charit. p. 11. — *ἐς τὸ κοινόν*, in commune, cum reliqui suam quique utilitatem sequerentur. Cf. *ἐς τὸ κοινόν* I 91, 7. Isocr. X 36, *κοινῇ* Thuc. I 124, 1. II 43, 2. Dion. Hal. Antiqu. VI 56, *κοινῶς* Thuc. II 42, 3, in commune consulat Tac. Ann. XII 5, in commune disseruit XV 63.

Cap. 59 sqq. „*Τέμνεται ἡ δημηγορία αὕτη τῷ δικαίῳ καὶ τῷ συμφέροντι καὶ τῷ δυνατῷ, οὕτω· δίκαιον μὲν γάρ, φησί, πρὸς τοὺς ὁμοφύλους συμβῆναι καὶ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους αἱρεῖσθαι πόλεμον· εἶτα δὲ καὶ συμφέρον μὴ ἐᾶν καταδουλωθῆναι Σικελίαν· τὸ δὲ δυνατόν, ὅτι, ἐὰν ὁμονοήσωμεν, ῥᾳδίως τῶν ἐναντίων περιεσόμεθα.*" Schol.

§ 1. *οὔτε πόλεως* . . .] *οἱ περὶ καταλύσεως πολέμου παραινοῦντες ἀεὶ ὑποπτεύονται διὰ φόβον καὶ μαλακίαν τὸν πόλεμον φεύγοντες ταῦτα παραινεῖν. διὸ καὶ ὁ Ἑρμοκράτης τοῦτο ποιεῖ. (?παραιτεῖται?) ἅμα δὲ καὶ αὔξει τὸ ονομα τῆς ἑαυτοῦ πατρίδος, ἵνα συγγνώμην ἔχωσιν αὐτῷ οἱ λόγοι μετὰ παρρησίας καὶ φρονήματος προσερχόμενοι.* Schol. Aliud initium orationis Hermocratis fuit apud Timaeum l. ad. c. 58 d. Non poterat Th. *οὔτε* . . . *οὔτε* particulas sic collocare ut fecit Herod. VII 101 *σὺ εἶς* . . . *πόλιος οὔτ' ἐλαχίστης οὔτ' ἀσθενεστάτης*, quod negatio ad *τοὺς λόγους ποιήσομαι* pertinet. Vertas igitur: non ego verba faciam ex minima civitate ortus aut quae bello maxime laboret (qui si essem, pro mea potius civitate quam pro tota Sicilia dissererem). — *πονουμένης*. Cf. adn. II 51, 6. — *ἐς κοινὸν* . . . *ἀποφαινόμενος*, in publicum proponens ut apud Dem. XIX 156. — *τῇ Σικελίᾳ πάσῃ* iunge cum voce *βελτίστην*.

§ 2. *καὶ περὶ μὲν* . . . *μακρηγοροίη*; Etiam apud Timaeum Hermocrates dicit audientes *σαφῶς εἰδέναι, τίνα διαφορὰν ἔχει ὁ πόλεμος τῆς εἰρήνης*; sed postea tamen id

τί ἄν τις πᾶν τὸ ἐνὸν ἐκλέγων ἐν εἰδόσι μακρηγοροίη; οὐδεὶς γὰρ οὔτε ἀμαθίᾳ ἀναγκάζεται αὐτὸ δρᾶν, οὔτε φόβῳ, ἢν οἴηταί τι πλέον σχήσειν, ἀποτρέπεται. ξυμβαίνει δὲ τοῖς μὲν τὰ κέρδη μείζω φαίνεσθαι τῶν δεινῶν, οἱ δὲ τοὺς κινδύνους ἐθέλουσιν ὑφίστασθαι πρὸ τοῦ αὐτίκα τι
3 ἐλασσοῦσθαι. αὐτὰ δὲ ταῦτα εἰ μὴ ἐν καιρῷ τύχοιεν ἑκάτεροι πράσσοντες, αἱ παραινέσεις τῶν ξυν-
4 αλλαγῶν ὠφέλιμοι. ὃ καὶ ἡμῖν ἐν τῷ παρόντι πειθομένοις πλείστου ἂν ἄξιον γένοιτο. τὰ γὰρ ἴδια ἕκαστοι εὖ βουλευόμενοι δὴ θέσθαι τό τε πρῶτον ἐπολεμήσαμεν καὶ νῦν πρὸς ἀλλήλους δι' ἀντιλογιῶν πειρώμεθα καταλλαγῆναι, καὶ ἢν ἄρα μὴ

εἶναι λέγει· γίγνεσθαι γὰρ αὐτὸν διὰ ἴδια διάφορα·

Cap. 59. § 2. ἐν καιρῷ. Ἐν a membranis paene omnibus abest (M. habet), et delevit Bekk. Sed in tempore s. opportune Graece usquam καιρῷ sine praepositione dici non meminimus, quamquam Latine tempore (tempori) et loco nonnumquam ita leguntur, et καιρόν in accusat. scripserunt Soph. Ai. 34 et Eur. Hel. 486. Arnoldus quidem ad II 40, 1 nos delegat, sed ibi καιρῷ non valet opportune. De ἐν καιρῷ cf. I 121, 1. V 61, 2. VI 9, 3.

ipsum pluribus demonstravit, quod iure vituperat Polyb. — τὸ ἐνόν. „Potest esse quod insit [mali] bello, sed et quod possit afferri; notum enim ἔνεστι vel ἔνι idem esse quod ἔξεστι, δυνατόν ἐστι." Bau., cui assentitur Dind. in Steph. Thes. III p. 1055. — ἐκλέγων, pronuntians. Class. confert. Isocr. II 44. — οὔτε ἀμαθίᾳ. Cf. I 80, 1. — ἀναγκάζεται, inducitur, impellitur, ut VIII 41, 3, qua ratione Latini quoque cogendi verbo utuntur. Vid. Fabr. ad. Sal. Iug. 84. — αὐτὸ δρᾶν, i. e. bellum inferre. — τοῖς μὲν ... οἱ δέ, Sunt alii ... alii (τῶν πολεμούντων), non alteri ... alteri (ex superioribus).

§ 4. Ὃ καὶ γένοιτο, de quo si nobis quoque in praesentia persuadeatur, plurimi faciendum (seu maximo commodo) erit." Ὃ et τὸ τὰς παραινέσεις τῶν ξυναλλαγῶν ὠφελίμους εἶναι. Pro πειθομένοις etiam πείθεσθαι scribi potuit. Cf. Matth. Gr. § 555 adn. 2 — τὰ γὰρ ἴδια ... θέσθαι. Iunge εὖ θέσθαι. Cf. L. Herbst. Phil. XVI p. 280 sq. De δή participio adiuncto cf. adn. III 26, 2. Ceterum totum incisum ad duo quae secuntur pariter refertur. Sententia igitur haec est: Nam quoniam eo consilio, ut suis quique privatis rebus bene consulerent, primo tempore bellum suscepimus, etiam nunc eandem rationem secuti inter nos disceptando conciliari conemur. Cf. adn. III 37, 2. 66, 2. Inutilem esse Ullrichii (Symb. crit. I p. 24) coniecturam βουλόμενοι interpretatio docet. — δι' ἀντιλογιῶν, disceptan-

προχωρήσῃ ἴσον ἑκάστῳ ἔχοντι ἀπελθεῖν, πάλιν πολεμήσομεν.

νῦν δὲ καὶ περὶ τῶν κοινῶν σκεπτέον εἶναι τῶν Ἀθηναίων πάσῃ τῇ Σικελίᾳ ἐπιβουλευόντων.

60. Καίτοι γνῶναι χρὴ ὅτι οὐ περὶ τῶν ἰδίων 1
μόνον, εἰ σωφρονοῦμεν, ἡ ξύνοδος ἔσται, ἀλλ' εἰ ἐπιβουλευομένην τὴν πᾶσαν Σικελίαν, ὡς ἐγὼ κρίνω, ὑπ' Ἀθηναίων δυνησόμεθα ἔτι διασῶσαι· καὶ διαλλακτὰς πολὺ τῶν ἐμῶν λόγων ἀναγκαιοτέρους περὶ τῶνδε Ἀθηναίους νομίσαι, οἳ δύναμιν ἔχοντες μεγίστην τῶν Ἑλλήνων τάς τε ἁμαρτίας ἡμῶν τηροῦσιν ὀλίγαις ναυσὶ παρόντες, καὶ ὀνόματι ἐννόμῳ ξυμμαχίας τὸ φύσει πολέμιον εὐπρεπῶς ἐς τὸ ξυμφέρον καθίστανται. πόλεμον γὰρ αἱρομένων ἡμῶν καὶ ἐπαγο- 2
μένων αὐτούς, ἄνδρας οἳ καὶ τοὺς μὴ ἐπικαλουμένους αὐτοὶ ἐπιστρατεύουσι, κακῶς τε ἡμᾶς αὐτοὺς ποιούντων τέλεσι τοῖς οἰκείοις, καὶ τῆς ἀρχῆς ἅμα προκοπτόντων ἐκείνοις, εἰκός, ὅταν

do. — *ἴσον ἔχοντι ἀπελθεῖν*, ut aequum (seu suum ius) obtinens hinc discedat.

Cap. 60. § 1. *ἔσται.* *Ἔστιν* conicit Krueg. Ex vulgata in *ξυνόδου* voce non tam de ipso conventu, quam de deliberationibus concilii cogitandum est. — *νομίσαι.* Ex superioribus repete *χρή*. — *τὸ φύσει ... καθίστανται*, inimicitiam natura ingenitam (gentium origine diversarum) sub honesta specie ad suam utilitatem accommodant. Cf. 61, 2 sq. 64, 3. III 86, 2. Similiter *φύσει πολεμίους* VI 79, 2. Isocr. XII 163, *πολεμίους φύσει* Plat. de Rep. 470 c.

§ 2. *πόλεμον γάρ* cet. De re vid. III 86. *Γάρ* non ad proxima superiora *τὸ φύσει ... καθίστανται*, sed ad primariam sententiam *διαλλακτὰς ... Ἀθηναίους νομίσαι* respicit. — *τοὺς μὴ ἐπικαλουμένους ... ἐπιστρατεύουσι.* De accusativo vid. Matth. Gr. § 402 a adn. 1. infra c. 92. Athenienses imperium consecuti erant *παραγιγνόμενοι προθύμως τοῖς ἀεὶ ἢ βαρβάροις ἢ Ἕλλησιν ἐπικαλουμένοις* VI 18; Hermocrate autem iudice etiam non advocati, sicubi bellum conflatum esse audivissent, alterutros adiuturi accurrebant. *Αὐτοί* valet sua sponte. Cf. adn. III 65, 2. — *τέλεσι*] *ταῖς δαπάναις*. Schol. — *τῆς ἀρχῆς ... προκοπτόντων ἐκείνοις*] *τοῖς Ἀθηναίοις. τὸ δὲ προκοπτόντων, προοδοποιούντων καὶ εὐτρεπιζόντων, ἤγουν προκοπὴν καὶ ἐπίδοσιν ποιούντων ἡμῶν τῆς ἀρχῆς ἐκείνων.* Schol. De verbo, quod proprie significat caedendis arboribus viam aperire, cf. VII 56, 3. Genetivum *τῆς ἀρχῆς* partitivum esse Haackius recte videtur docere. Cf. ed. mai. Nam aliter quidem genetivum illustrare conantur Bernh. Synt. p. 141 et Arn., componentes cum IV 47, 3 verbis *ἐπετάχυνον τῆς ὁδοῦ τοὺς σχολαίτερον προσιόντας*, ut *τῆς ἀρχῆς* valeat *ἐν τῇ ἀρχῇ*, *εἰς*

γνῶσιν ἡμᾶς τετρυχωμένους, καὶ πλέονί ποτε στόλῳ ἐλθόντας αὐτοὺς τάδε πάντα πειράσασθαι ὑπὸ σφᾶς ποιεῖσθαι.

1 61. *Καίτοι τῇ ἑαυτῶν ἑκάστους, εἰ σωφρονοῦμεν, χρὴ τὰ μὴ προσήκοντα ἐπικτωμένους μᾶλλον ἢ τὰ ἑτοῖμα βλάπτοντας ξυμμάχους τε ἐπάγεσθαι καὶ τοὺς κινδύνους προσλαμβάνειν, νομίσαι τε στάσιν μάλιστα φθείρειν τὰς πόλεις καὶ τὴν Σικελίαν, ἧς γε οἱ ἔνοικοι ξύμπαντες μὲν ἐπιβουλευόμεθα, κατὰ πόλεις δὲ διέσταμεν.*
2 *ἃ χρὴ γνόντας καὶ ἰδιώτην ἰδιώτῃ καταλλαγῆναι καὶ πόλιν πόλει, καὶ πειρᾶσθαι κοινῇ σῴζειν τὴν πᾶσαν Σικελίαν, παρεστάναι δὲ μηδενὶ ὡς οἱ μὲν Δωριῆς ἡμῶν πολέμιοι τοῖς Ἀθηναίοις, τὸ δὲ Χαλκιδικὸν τῇ*
3 *Ἰάδι ξυγγενείᾳ ἀσφαλές. οὐ γὰρ τοῖς ἔθνεσιν ὅτι δίχα πέφυκε, τοῦ ἑτέρου ἔχθει ἐπίασιν, ἀλλὰ τῶν*

οὐ γὰρ ἐπὶ Χαλκιδέων βοηθείᾳ, ἀλλὰ διὰ πλεονεξίαν τοὺς Ἀθηναίους ἐς τὴν Σικελίαν ἐλθεῖν· ἀλλὰ γὰρ οὐ τοσ-

τὴν ἀρχήν (quae praepositiones intransitivo *προκόπτειν* adduntur), sed eorum explanatio *ἐκείνους* flagitaret. — *πειράσασθαι.* Locutionem *εἰκός ἐστι* apud Th. non magis quam infinitivus cum *ἄν* (cf. adn. III 10, 6) futuri infinitivus sequitur. Cf. Stahl. Quaest. gram. p. 15.

Cap. 61. § 1. *καίτοι τῇ ἑαυτῶν* cet. Orator: quicunque, inquit, socios arcessere vult, eo consilio id faciat, ut aliena atque externa suo imperio adiungat, non, id quod nonnulli Siciliensium, a quibus Athenienses in hanc insulam invitati sunt, fecerunt, tum, cum laedat domestica et sua. *Τῇ ἑαυτῶν* igitur iunge cum *ἐπικτωμένους* verbo. „*Τὰ ἑτοῖμα*, sua, opponit *τοῖς μὴ προσήκουσι.*" Duk. — *τοὺς κινδύνους προσλαμβάνειν.* Arnoldus interpretatur suscipere pericula praeter ea, quae evitari nequeant. Sed *κινδύνους προσλαμβάνειν* nihil videtur esse nisi suscipere pericula; nam ita hoc dicendi genus legitur VI 78, 3. Cf. *προστίθεσθαι κινδύνους* I 144, 1 et ibi adn. Articulo autem significantur ea pericula, quae cum hac sociorum invitatione cohaerent. — *τὰς πόλεις καὶ τὴν Σικελίαν*, cum singulas civitates tum Siciliam universam. — *ἧς γε*, quippe cuius. Cf. 126, 2. VI 37, 1. VIII 76, 6. — *ἐπιβουλευόμεθα.* Suppl. *ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων.*

§ 2. *παρεστάναι*, in mentem venire. Cf. VI 34, 9. Subiectum verbi est enuntiatum ab *ὡς* incipiens. Cf. 95, 2. — *οἱ Δωριῆς ἡμῶν*, ei nostrum, qui Dores sunt. Cf. IV 126. V 15. De his civitatibus vid. VI 3 sqq. — *τὸ Χαλκιδικόν.* Cf. Matth. Gr. § 445, 5 et de re adn. III 86, 2. — *τῇ Ἰάδι ξυγγενείᾳ.* Et Athenienses enim et Chalcidenses Iones erant. Cf. de his III 86, 3. Orti autem erant ex Euboeae Ionibus. Vid. VI 3. 67. De *Ἰάδι* cf. adn. I 131, 1.

§ 3. *οὐ γὰρ ... ἐπίασιν*, neque enim propterea, quod

οὗτον ἐκείνους, ὅσον τοὺς Σικελιώτας μεμπτέους εἶναι, οἷς δείκνυται ἀπαλλαγὴ τοῦ κινδύνου.

ἐν τῇ Σικελίᾳ ἀγαθῶν ἐφιέμενοι, ἃ κοινῇ κεκτή-
μεθα. ἐδήλωσαν δὲ νῦν ἐν τῇ τοῦ Χαλκιδικοῦ 4
γένους παρακλήσει· τοῖς γὰρ οὐδεπώποτε σφίσι
κατὰ τὸ ξυμμαχικὸν προσβοηθήσασιν αὐτοὶ τὸ δί-
καιον μᾶλλον τῆς ξυνθήκης προθύμως παρέσχοντο.
καὶ τοὺς μὲν Ἀθηναίους ταῦτα πλεονεκτεῖν τε καὶ 5
προνοεῖσθαι πολλὴ ξυγγνώμη, καὶ οὐ τοῖς ἄρχειν
βουλομένοις μέμφομαι, ἀλλὰ τοῖς ὑπακούειν ἑτοι-
μοτέροις οὖσι· πέφυκε γὰρ τὸ ἀνθρώπειον διὰ
παντὸς ἄρχειν μὲν τοῦ εἴκοντος, φυλάσσεσθαι δὲ
τὸ ἐπιόν. ὅσοι δὲ γιγνώσκοντες αὐτὰ μὴ ὀρθῶς 6
προσκοποῦμεν, μηδὲ τοῦτό τις πρεσβύτατον ἥκει

Sicilia gentibus eam incolentibus in duas partes divisa est, alterius gentis odio aggrediuntur. *Δίχα πεφυκέναι* ut *δίχα γίγνεσθαι* I 64, 1, ubi cf. adn. Bekker comma post *ἔθνεσιν* nomen posuit; at Athenienses male dicerentur gentes non propterea, quod divisae essent, odio alterius moti aggredi. Qui enim odio motus aliis bellum infert, non ideo id facit, quia in duas partes divisi sunt, et qui in alterutram gentem odium concepit, non ambas adoritur. Interpunctione igitur mutata ad *ἐπίασιν* cogita *τῇ Σικελίᾳ* vel *ἡμῖν*.

§ 4. *ἐν τῇ . . . παρακλήσει.* Vid. III 86, 3. — *κατὰ τὸ ξυμμαχικόν.* Cf. l. d. *κατὰ παλαιὰν ξυμμαχίαν* et ibi adn. — *τὸ δίκαιον . . . παρέσχοντο*, debitum officium maiore studio quam foedus postulabat praestiterunt. Itaque „*μᾶλλον τῆς ξυνθήκης προθύμως* idem quod *ὑπὲρ τὴν ξυνθήκην προθύμως*“. Preibisch. de Comp. usu Thuc. p. 22.

§ 5. *ταῦτα πλεονεκτεῖν.* Cf. adn. I 88, 6. — *ὑπακούειν ἑτοιμοτέροις.* Arnoldus aut in verba *ἑτοίμοις ὑπακούειν μᾶλλον ἢ ἀντιστῆναι* haec resolvi aut, ut Reisk., *ἑτοιμοτέροις* pro *ἑτοιμοτέροις τοῦ δέοντος*, nimis paratis (cf. Matth. Gr. § 457 b), dictum vult. Illud fieri recte non potest; unde enim repetas *ἢ ἀντιστῆναι?* Hoc sententiae adversari docens Krohl. Quaest. Thuc. I p. 10 proprie *ἢ ἄρχειν* subaudiri iubet, sed comparationis vim simul fatetur esse eam, quae ex aliarum linguarum legibus ad sententiae integritatem vix desideretur. Cf. Matth. Gr. § 457 d. — *τὸ ἀνθρώπειον . . . τοῦ εἴκοντος . . . τὸ ἐπιόν.* Cf. adn. II 45, 1.

§ 6. *ὅσοι δὲ . . . ἥκει κρίνας.* „Declinavit ab inchoata structura *ὅσοι . . . μὴ προσκοποῦμεν*, secundum quam subiungere debebat *καὶ ὅσοι μὴ τοῦτο πρεσβύτατον ἥκομεν κρίναντες*, quasi supra dixisset *εἰ δὲ . . . προσκοποῦμεν* vel *εἰ δέ τις γιγνώσκων αὐτὰ μὴ ὀρθῶς προσκοπεῖ.*“ Haack. De relativis per commixtionem duarum loquendi rationum pro *εἰ* positis vid. adn. I 22, 1 et Matth. Gr. § 481 adn. 1. — *πρεσβύτατον.* Cf. Plut. Mor. p. 7 f *ἅπερ ἐγὼ πάντων . . . ἀγαθῶν πρε-*

κρίνας, τὸ κοινῶς φοβερὸν ἅπαντας εὖ θέσθαι,
7 ἁμαρτάνομεν. τάχιστα δ' ἂν ἀπαλλαγὴ αὐτοῦ γένοιτο, εἰ πρὸς ἀλλήλους ξυμβαῖμεν· οὐ γὰρ ἀπὸ τῆς αὑτῶν ὁρμῶνται Ἀθηναῖοι, ἀλλ' ἐκ τῆς τῶν
8 ἐπικαλεσαμένων. καὶ οὕτως οὐ πόλεμος πολέμῳ, εἰρήνῃ δὲ διαφοραὶ ἀπραγμόνως παύονται, οἵ τ' ἐπίκλητοι εὐπρεπῶς ἄδικοι ἐλθόντες εὐλόγως ἄπρακτοι ἀπίασι.

1 62. Καὶ τὸ μὲν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους τοσοῦ- *ἔπειτα τὰ μὲν τῆς εἰρήνης ἀγαθά, τὸ δὲ ἀστάθμητον τοῦ πολέμου δηλοῦται.*
2 τον ἀγαθὸν εὖ βουλευομένοις εὑρίσκεται. τὴν δὲ ὑπὸ πάντων ὁμολογουμένην ἄριστον εἶναι εἰρήνην πῶς οὐ χρὴ καὶ ἐν ἡμῖν αὐτοῖς ποιήσασθαι; ἢ δοκεῖτε, εἴ τῴ τι ἔστιν ἀγαθὸν ἢ εἴ τῳ τὰ ἐναντία, οὐχ ἡσυχίαν μᾶλλον ἢ πόλεμον τὸ μὲν παῦσαι ἂν ἑκατέρῳ, τὸ δὲ ξυνδιασῶσαι, καὶ τὰς τιμὰς καὶ λαμπρότητας ἀκινδυνοτέρας ἔχειν τὴν

Cap. 61. § 7. *ξυμβαίημεν* codd. Cf. sd. III 42, 4. *αὐτῶν.* Cass. Aug. Cl. Ven. T. Pal. Gr. al. *αὑτῶν.* Similiter eidem *αὐτοῦ* 62, 2 extr. et iterum *αὐτῶν* 62, 3 extr. Cf. adn. I 17.

Cap. 62. § 2. *ἡσυχία ... πόλεμος* codd. Cf. adn. *παῦσαι ... ξυνδιασῶισαι* Pal. M., alii *παύσαι ... ξυνδιασώσαι.* At terminatio *σαι* sing. opt. aor. Thucydidi abiudicanda est. Cf. Stahl. Quaest. gram. p. 18.

σβύτατα κρίνω. — *τὸ κοινῶς ... θέσθαι*] *κοινῶς φοβερὸν ἡ δούλωσις ἡ παρὰ τῶν Ἀθηναίων ἐπιβουλευομένη πᾶσιν ὁμοίως.* Schol. *Θέσθαι,* componere vel administrare. Cf. 59, 4.

§ 8. *οὕτως,* i. e. *διὰ ξυμβάσεως.* — *παύονται.* Praesenti utitur, quod sententiam generatim eloquitur, quod idem ostendunt *πόλεμος* et *διαφοραί* articulo destituta. — *εὐπρεπῶς ... ἀπίασι.* Attende egregia antitheta. Sententia haec est: cum honesta specie (*ὡς δῆθεν συμμαχοῦντες τοῖς ἐνθάδε Χαλκιδεῦσι* schol.), ut iniuriam facerent, huc venerint, merito infecta re abibunt. „*Εὔλογος* et *εὐπρεπής* plerumque ita discernuntur a Thuc., ut *εὔλογον* sit quod *est* pulchrum et rationi consentaneum, *εὐπρεπές* quod *videtur* esse, quamquam revera non est. Vid. I 37, 4. 39, 2. III 38, 2. 44, 4, IV 86, 6. 87, 3. VI 76, 2. 84, 2.“ Arn. ad VI 8. *Εὔλογον* tamen pro *εὐπρεπεῖ* videtur legi III 82, 4. VI 79, 2.

Cap. 62. § 1. *καὶ τὸ μέν* cet., i. e. *καὶ τὸ μὲν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους (ἀγαθὸν) εὑρίσκεται τοσοῦτον ἀγαθὸν (ὄν).*

§ 2. *ἄριστον.* Cf. adn. III 37, 1. — *ἐν ἡμῖν αὐτοῖς ποιήσασθαι.* Cf. adn. 25, 9. — *ἢ δοκεῖτε ... ξυνδιασῶσαι.* Qui servantes *ἡσυχία* et *πόλεμος* in codd. tradita *παύ-*

εἰρήνην, ἄλλα τε ὅσα ἐν μήκει λόγων ἄν τις διέλ-
θοι [ὥσπερ περὶ τοῦ πολεμεῖν]; ἃ χρὴ σκεψαμέ-
νους μὴ τοὺς ἐμοὺς λόγους ὑπεριδεῖν, τὴν δὲ
αὑτοῦ τινα σωτηρίαν μᾶλλον ἀπ᾽ αὐτῶν προϊδεῖν.
καὶ εἴ τις βεβαίως τι ἢ τῷ δικαίῳ ἢ βίᾳ πράξειν 3
οἴεται, τῷ παρ᾽ ἐλπίδα μὴ χαλεπῶς σφαλλέσθω,
γνοὺς ὅτι πλείους ἤδη, καὶ τιμωρίαις μετιόντες
τοὺς ἀδικοῦντας καὶ ἐλπίσαντες ἕτεροι δυνάμει
τινὶ πλεονεκτήσειν, οἱ μὲν οὐχ ὅσον οὐκ ἠμύναντο,
ἀλλ᾽ οὐδ᾽ ἐσώθησαν, τοῖς δ᾽ ἀντὶ τοῦ πλέον ἔχειν
προσκαταλιπεῖν τὰ αὑτῶν ξυνέβη. τιμωρία γὰρ 4

αὑτοῦ. Cf. sd. 61, 7.
§ 3. αὑτῶν. Cf. sd. 61, 7.

σαι . . . ξυνδιασῶσαι legunt (vide sd.) frustra δοκεῖτε explicare student collato I 3, 2, ubi δοκεῖ μοι idem valet quod ὡς ἐμοὶ δοκεῖ (I 3, 3. 10, 4. 93, 7), quia, si δοκεῖτε pro ὡς δοκεῖτε accipis, tota sententia perit. Cum igitur talis verborum structura qualis hic habetur nullo exemplo confirmari possit, summopere laudandus est Herwerdenus, quod, cum duo boni libri infinitivos praebeant, ἡσυχίαν et πόλεμον emendavit (Stud. Thuc. p. 58). Praeterea monendum est τὸ μέν referri ad τὰ ἐναντία, τὸ δέ ad ἀγαθόν. Cf. adn. I 68, 4. — ὥσπερ περὶ τοῦ πολεμεῖν, quae tam aliena et inepta sunt, ut mirum videatur fuisse qui ea defenderent, ad marginem a librario adscripta sunt, qui similis loci 59, 2, ubi de belli gravitate agitur, reminiscebatur. Iure ea delevit Krueg. — ὑπεριδεῖν . . . προϊδεῖν respondent inter se, ut Latine despicere et prospicere dixeris. De qualibus adnominationibus cf. I 33, 4. III 39, 2.

§ 3. τῷ δικαίῳ. Dativum modi vult esse Matth. § 400, 5; sed debet potius existimari dativus causae (schol. διὰ τὸ δικαίως ἐπιέναι), quod agitur de eis qui bellum componere ideo nolint, quia causae suae aequitate certam successus spem conceperint. — τῷ παρ᾽ ἐλπίδα, insperato, i. e. exitu spei suae inexspectato. Cf. VII 66, 3 et adn. II 89, 5. — μὴ χαλεπῶς σφαλλέσθω, ne graviter labatur, Port. — πλείους . . . πλεονεκτήσειν. Οἱ τιμωρίαις μετιόντες τοὺς ἀδικοῦντας sunt οἱ τῷ δικαίῳ, sicut οἱ δυνάμει . . . πλεονεκτήσειν ἐλπίσαντες vicissim οἱ βίᾳ οἰόμενοί τι πράξειν. Offensionem non debet praebere καί post ἤδη positum; nam proximo καί respondet. Pro δυνάμει τινί Krueger subtiliter δυνάμει τι coniecit ob superiora τι . . . βίᾳ. — οὐχ ὅσον οὐκ. Ita aliquotiens Dio Cass., ut fragm. 9 et 48, 14. Cf. Buttm. Gr. § 150, 2. — προσκαταλιπεῖν, insuper amittere.

§ 4. τιμωρία cet. Abstracta, quae dicunt, in toto loco posita esse pro concretis ex ἀδικεῖται verbo et ei respondenti εὔελπι apparet. De ὅτι καί et διότι καί cf. Krueg. Gr. § 69,

οὐκ εὐτυχεῖ δικαίως, ὅτι καὶ ἀδικεῖται· οὐδὲ ἰσχὺς βέβαιον διότι καὶ εὔελπι. τὸ δὲ ἀστάθμητον τοῦ μέλλοντος ὡς ἐπὶ πλεῖστον κρατεῖ, πάντων τε σφαλερώτατον ὂν ὅμως καὶ χρησιμώτατον φαίνεται· ἐξ ἴσου γὰρ δεδιότες προμηθίᾳ μᾶλλον ἐπ' ἀλλήλους ἐρχόμεθα.

1 63. *Καὶ νῦν τοῦ ἀφανοῦς τε τούτου διὰ τὸ ἀτέκμαρτον δέος καὶ διὰ τὸ ἤδη, φοβεροὺς παρόντας Ἀθηναίους, κατ' ἀμφότερα ἐκπλαγέντες, καὶ τὸ ἐλλιπὲς τῆς γνώμης ὧν ἕκαστός τις ᾠήθημεν* ἕπονται παραινέσεις ἐς σπονδάς, ὧν ἡ ὠφελία ἔτι βραχεῖ κεφαλαίῳ ἀποδείκνυται.

§ 4. *προμηθείᾳ* vulgo. *Προμηθίᾳ* ex optimis libris hic recepit Bekk., sed idem VI 80 dedit *προμήθειαν*, ubi similiter *προμηθίαν* nonnulli librorum praestantissimorum. Hac forma abstinere prosam orationem Atticam censuit Schaef. Mel. crit. p. 41. Cf. tamen Schneid. ad Plat. I p. 442 et Stadelm. de Dial. Herodot. III p. 3 sq. Nec si poetica est, ideo a Thucydide aliena videtur, quem poeticis vocabulis non omnino abstinuisse satis certum est. Atque cum *ὠφελία* ubique scripserimus (cf. ad. I 3, 2), in quo pariter *τὸ ῑ ποιητικόν* dicit Herodian. II p. 458, constantia, ut item *προμηθία* scribatur, suadet.

Cap. 63. § 1. *ἕκαστός τις*. Pro *τις* Cass. Aug. Pal. Vat. M. H. D. I. Laur. Bekk. *τι*. Nobis tamen paulo aptius dici videtur consiliorum defectus in eis, quae nos executuros esse

32 adn. 17. — *δικαίως*, ut iustum est, merito. Cf. VII 63, 4 et adn. II 64, 2. — *ἀδικεῖται*. Schol. *προηδίκηται*. Cf. adn. I 38, 4. — *τοῦ μέλλοντος*. Haec verba cum superioribus *τὸ ἀστάθμητον* videntur cohaerere, ut *κρατεῖ* sonet obtinet, praevalet. — *προμηθίᾳ μᾶλλον*, providentius, circumspectius.

Cap. 63. § 1. *τοῦ ἀφανοῦς*, i. e. *τοῦ ἀδήλου, τοῦ ἀσταθμήτου*, quod antea dixit. — *διὰ τὸ . . . Ἀθηναίους*. Cogita *διὰ τὸ ἤδη δέος* (cf. Matth. Gr. § 282, 1. VII 56, 2 *ὑπό τε τῶν ἄλλων ἀνθρώπων καὶ τῶν ἔπειτα*), i. e. propter praesentem (cf. Dem. XXIII 134 *τὴν ἤδη χάριν*) metum, qui qualis sit explicatur apposito *φοβεροὺς παρόντας Ἀθηναίους*, ubi adiectivum praedicative positum est et participium substantivi vice fungitur ut 29, 3 *ἐμπρησθεῖσα* et 47, 2 *κομισθέντας*. Nugantur qui haec ita continuari volunt, ut mixta inter se esse dicant *διὰ τὸ παρεῖναι* et *διὰ τοὺς παρόντας*, quae confusio mirum quantum inepta nullo probatur exemplo. Nam V 7, 2 *καὶ οὐ βουλόμενος* quamquam invitus significat et *αὐτούς* ad *ἀναλαβὼν ἦγεν* pertinet, VIII 105, 2 boni libri *διώκειν* pro *διώκοντες* habent (simile vitium videsis in ad. 35, 1) idque recepit Bekk. De loco I 2, 5 perperam huc allato cf. adn. Fusius de hoc loco disputatum est in Annal. phil. 1870 p. 334. — *ἀμφότερα*. Sunt superiora illa *διὰ τὸ . . . καὶ διὰ τό* cet. — *καὶ τὸ ἐλλιπὲς . . . εἰρχθῆναι*. Cf. 55, 2 *ἐλλιπὲς ἦν τῆς δοκήσεώς τι πράξειν*. Vertas: et quod consilio in eis quae quisque nos peracturos

πράξειν ταῖς κωλύμαις ταύταις ἱκανῶς νομίσαντες
εἰρχθῆναι, τοὺς ἐφεστῶτας πολεμίους ἐκ τῆς χώ-
ρας ἀποπέμπωμεν, καὶ αὐτοὶ μάλιστα μὲν ἐς ἀίδιον
ξυμβῶμεν, εἰ δὲ μή, χρόνον ὡς πλεῖστον σπεισά-
μενοι τὰς ἰδίας διαφορὰς ἐς αὖθις ἀναβαλώ-
μεθα. τὸ ξύμπαν τε δὴ γνῶμεν πειθόμενοι μὲν 2
ἐμοὶ πόλιν ἕξοντες ἕκαστος ἐλευθέραν, ἀφ' ἧς
αὐτοκράτορες ὄντες τὸν εὖ καὶ κακῶς δρῶντα ἐξ
ἴσου ἀρετῇ ἀμυνούμεθα ἤδη, ἀπιστήσαντες ⟨*δ'*⟩

unusquisque sperabamus, quam in eis quorum aliquid nos cet. Arnoldus *τι πράξειν* III 45 et *τι πράξειν* IV 55 comparari posse et notionem insigne quiddam faciendi contineri videri, sed ita potius *ᾠήθημέν τι πράξειν* exspectari adnotat. Eidem *τι* verba 62, 8 videntur magis favere, quam favent. *Τις* etiam a Krohlio aptius existimatum servavit Hofm. Cf. *ἑκάστη τις* III 45, 4.

§ 2. *ἣν δὲ ἀπιστήσαντες ἄλλοις ὑπακούσωμεν* et in fine *γιγνόμεθα* codd., praeterquam quod *ἣν διαπιστήσαντες* Pal. Cf. adn.

esse putavimus proposito deerat (quominus perficeretur), his obstaculis satis (i. e. ita ut alias eius rei causas quaerere non opus sit) impeditum esse arbitrati. Genetivus obiectivus *ὧν* (i. e. *τούτων ἃ*) ex vocabulo *γνώμης* aptus est pariter atque ad *διανοίας* refertur VI 15, 4 *τὸ μέγεθος τῆς διανοίας ὧν καθ' ἓν ἕκαστον ἔπρασσεν*. Krohlius quidem Quaest. Thuc. I p. 10 interpunctionem ita mutari iussit, ut *κατ' ἀμφότερα πράξειν* interiecta esse existimentur. Sed huic cum ea obstant, quae in Comment. antiqu. stud. 1842 p. 131 disputata sunt, tum ipsa sententia. Eis enim, quae nondum consecuti erant *ὧν ἕκαστός τις ᾠήθησαν πράξειν*, quae sunt eadem atque supra 62, 8 illa *εἴ τις βεβαίως τι πράξειν ... οἴεται*, terreri Sicilienses non poterant, sed monendi erant, ne eorum consequendorum spe a pace alienis animis essent. — *ταῖς κωλύμαις*. De ipsa voce cf. adn. I 92, 1. Sunt autem haec impedimenta *ἀμφότερα* illa, quae modo cognovimus. — *ἐς ἀίδιον*. Cf. II 64, 3. — *ἐς αὖθις*. Cf. adn. I 129, 3 et Bernh. Synt. p. 196.

§ 2. *τὸ ξύμπαν* adverbialiter (cf. adn. 145); nam ex *γνῶμεν* verbo participium *ἕξοντες* et postea *ὑπακουσόμενοι* suspensum est. — *ἀρετῇ*, cum honestate, i. e. ut bonos et fortes viros decet. — *ἀμυνούμεθα*. Cf. adn. I 42, 1. — *ἤδη*, ut apud Latinos continuo (cf. Hor. Sat. I 6, 29), saepius celerem ideoque certissimum effectum indicat. Cf. IV 10, 3. 66, 4. VI 90, 3. VII 6, 1. 77, 6. Herod. VII 235. In fine pariter collocatum est III 2, 3. IV 10, 3. VIII 92, 6. Proxime ad *ἤδη* a nobis coniectura nunc illatum accedit cod. Pal. scriptura *ἣν δι*. — *ἀπιστήσαντες*. Suppl. *ἐμοί*. Loquitur autem orator in participiis *πειθόμενοι* et *ἀπιστήσαντες* ad primam personam relatis per *κοίνωσιν*. Quod in codd. scriptum est *ἣν δὲ ἀπιστήσαντες ἄλλοις ὑπακούσωμεν* multis laborat et quae

ἄλλοις ὑπακουσόμενοι, οὐ περὶ τοῦ τιμωρήσασθαί τινα, ἀλλά, καὶ ἄγαν εἰ τύχομεν, φίλοι μὲν ἂν τοῖς ἐχθίστοις, διάφοροι δὲ οἷς οὐ χρὴ κατ' ἀνάγκην γιγνοίμεθα.

1 64. *Καὶ ἐγὼ μέν, ἅπερ καὶ ἀρχόμενος εἶπον, πόλιν τε μεγίστην παρεχόμενος καὶ ἐπιὼν τῷ μᾶλλον ἢ ἀμυνούμενος ἀξιῶ προϊδόμενος αὐτῶν*

τὸ τέλος λέγεται, ὅτι οἱ Συρακόσιοι πρόθυμοί εἰσι ξυμβῆναι,

Cap. 64. § 1. *προειδόμενος . . . αὐτός* de Reiskii coniectura expediri nequeant difficultatibus. Ac primum quidem eorum verborum apodosis desideratur. Supplere quidem eam voluerunt variis modis, Buttm. Gr. § 150, 7 et Bernh. Synt. p. 262 *λόγος ἔσται,* schol. et Arn. *ὁ ἀγὼν ἔσται* post *οὐ περὶ τοῦ τιμωρήσασθαί τινα* cogitari iubentes, Hermann. de Part. *ἄν* p. 42 e proximis *φίλοι ἂν γιγνοίμεθ' ἀλλήλοις* subaudiens. Sed earum rationum nulla est, quae ullius linguae legibus conveniat aut exemplis comprobetur. Male certe cum hoc loco componitur VIII 56, 5, ubi vide adn. et ad. Deinde cum totius sententiae ratio, qualem *μὲν—δέ* particulae ostendunt, postulet, ut contraria contrariis reddantur, membrorum inter se oppositorum aequabilitas ita turbata est, ut superiori *πειθόμενοι* non *ἀπιστήσαντες* respondeat, id quod unum ipsorum verborum notionibus accommodatum est, sed *ἢν ὑπακούσωμεν,* quamquam *ὑπακούειν* contrariam vim habet atque *πόλιν ἐλευθέραν ἔχειν.* Neque magis suo loco *ἀμυνούμεθα* et *οὐ περὶ τοῦ τιμωρήσασθαί τινα* inter se referuntur, quae non minus e contraria posita esse ex ipsorum sententia elucet. Ex ea vero quam fecimus emendatione ab utraque parte terna quae debent membra iusto ordine sibi opponuntur. Similem sententiae conformationem habes III 40, 4. — *οὐ περὶ τοῦ τιμωρήσασθαι,* non ad ulciscendum aliquem i. e. non ita ut de ulciscendo agatur. Cf. adn. III 45, 6. — *ἄγαν εἰ τύχοιμεν,* si valde nobis res successerit, si praeclare nobiscum actum fuerit. „Cf. V 9 *ἢν τὰ ἄριστα πράξητε.*" Dobr. De *εἰ* postposito cf. adn. I 10, 2. 68, 1. adn. IV 4, 1, de *τυχεῖν,* felicem esse, cf. adn. III 82, 5. — *φίλοι μὲν ἄν.* „Thucydides ut *φίλοι* et *διάφοροι, τοῖς ἐχθίστοις* et *οἷς οὐ χρή* invicem opposuit, sic opposuit etiam *γιγνοίμεθα ἄν* et *κατ' ἀνάγκην γιγνόμεθα,* ita quidem, ut optativus ad *ἄν* ex illo indicativo supplendus sit." Herm. l. d. At utrumque pariter certum est neque ulla causa apparet, cur alterum lenius, alterum confidentius enuntietur. Deinde haec ratio ita exemplis destituta est et tam facilis emendatio *γιγνοίμεθα,* ut hanc medicinam loco adhibere nunc non dubitemus.

Cap. 64. § 1. *ἀρχόμενος.* 59, 1. — *πόλιν . . . παρεχόμενος.* Civitatem maximam allegans vel eius auctoritatem proferens et ea nitens parum recte Steph. in Thes., quamquam *παρέχεσθαι* ita dici vidimus ad III 36, 1; est potius maximam civitatem exhibens (nos: eine sehr grosse Stadt darstellend), ita ut ipse pro maxima civitate sit. Cf. 85, 6. Herod. VII 161. — *προϊδόμενος αὐτῶν,* his

τοὺς δὲ ἄλλους τὴν αὐτὴν προθυμίαν ἔχειν καλόν τε εἶναι καὶ ξύμφορον.

ξυγχωρεῖν, καὶ μὴ τοὺς ἐναντίους οὕτω κακῶς
δρᾶν ὥστε αὐτὸς τὰ πλείω βλάπτεσθαι, μηδὲ
μωρίᾳ φιλονικῶν ἡγεῖσθαι τῆς τε οἰκείας γνώμης
ὁμοίως αὐτοκράτωρ εἶναι καὶ ἧς οὐκ ἄρχω τύχης,
ἀλλ' ὅσον εἰκὸς ἡσσᾶσθαι. καὶ τοὺς ἄλλους δι- 2
καιῶ ταὐτό μοι ποιῆσαι, ὑφ' ὑμῶν αὐτῶν καὶ μὴ
ὑπὸ τῶν πολεμίων τοῦτο παθεῖν. οὐδὲν γὰρ αἰ- 3
σχρὸν ⟨ὂν⟩ οἰκείους οἰκείων ἡσσᾶσθαι, ἢ Δωριέα

Bekker. Vulgatam προειδομένους ... αὐτούς rursus quidem defendit Krohl. Quaest. Thuc. I p. 11, sed ei nos respondimus in Comment. antiqu. stud. 1842 p. 131. Augmentum participii aor. nunc sustulimus, quod vitium vitiis defendere nolebamus. Nam quae eius augmenti exempla afferebantur (Aesch. I 165. Dem. XIX 233. Dionys. Ant. I 65. VII 42. Luci. Tox. 39. Cass. Dion. LII 10, 3. LIX 23, 5), ea correxerunt novissimi editores.

(quae 63, 2 exposita sunt) provisis. De genet. vide Matth. Gr. § 379. Herod. II 121. III 159. V 39. Αὐτά Thucydidi nonnumquam idem est atque ταῦτα. Confer III 66, 4, frequentem formulam δι' αὐτό (I 2. 18. 68. IV 55 al.) et adn. I 144, 4. — ξυγχωρεῖν. Port. compositionem facere interpretatus est, sed videtur valere aliquid concedere, remittere de iure suo, ut τι ξυγχωρεῖν 22, 3; male certe explicat Bernh. Synt. p. 180. — τῆς τε οἰκείας ... τύχης, existimare me summam potestatem [aeque] habere et in meam voluntatem et in fortunam (Port.), i. e. me aeque fortunae atque (non minus fortunae quam) meorum consiliorum arbitrum esse. Cf. membra similiter invertenda I 120, 5. 140, 1. — ἡσσᾶσθαι, de iure meo decedere, aliis cedere. Cf. § 3 et adn. I 77, 1.

§ 2. ταὐτό. Noli ταὐτόν desiderare propter Buttm. Gr. max. II p. 414 (ed. 1). Vid. ad Xen. Anab. VI 4, 9. — τοῦτο παθεῖν, scil. τὸ ἡσσᾶσθαι.

§ 3. οὐδὲν γὰρ αἰσχρὸν ⟨ὂν⟩. Enuntiatum, in cuius initio haec leguntur, ita in codd. scriptum est, ut mira vel potius nulla verborum cohaerentia evadat. Quid enim sibi velit pronomen relativum οἷ, vix ullo modo expedias. Neque enim ex eo, quod in tempore bellum gerent, deinde pacem facient, intellegitur haud turpe esse domesticos domesticis cedere, sed ipsam pacis honestatem potius belli componendi causam esse patet. Neque Hermocrates id, quod Siciliensibus persuasurus est, nulla addita condicione aut causa ita pronuntiare potest, quasi utique eventurum sit. Certe in eis quae secuntur, ubi de alienigenis sermo est, quomodo adversus hos se gesturi sint, adiuncta condicione ἢν σωφρονῶμεν eloquitur. Itaque ὂν post αἰσχρόν excidisse putamus eoque omisso ad supplendam iuncturam οἷ insertum esse, quod idem in aliquot libris factum esse vidimus ad. III 37, 2. Verba οὐδὲν αἰσχρὸν ὂν pariter leguntur apud Plat. de Rep. 606 b. Cf. Krueg. Gr. § 56, 9 adn. 7. — Δωριέα τινὰ Δωριέως. Haec eis, quae de Camarinaeis III 86 narrantur, illustrat Dukas conferens etiam III 90, 1. —

τινὰ Δωριέως ἢ Χαλκιδέα τῶν ξυγγενῶν, τό τε
ξύμπαν γείτονας ὄντας καὶ ξυνοίκους μιᾶς χώρας
καὶ περιρρύτου καὶ ὄνομα ἓν κεκλημένους Σικε-
λιώτας, [οἳ] πολεμήσομέν τε, οἶμαι, ὅταν ξυμβῇ,
καὶ ξυγχωρησόμεθά γε πάλιν καθ' ἡμᾶς αὐτοὺς
4 λόγοις κοινοῖς χρώμενοι· τοὺς δὲ ἀλλοφύλους
ἐπελθόντας ἀθρόοι ἀεί, ἢν σωφρονῶμεν, ἀμυνού-
μεθα, εἴπερ καὶ καθ' ἑκάστους βλαπτόμενοι ξύμ-
παντες κινδυνεύομεν, ξυμμάχους δὲ οὐδέποτε
5 τὸ λοιπὸν ἐπαξόμεθα οὐδὲ διαλλακτάς. τάδε
γὰρ ποιοῦντες ἔν τε τῷ παρόντι δυοῖν ἀγαθοῖν
οὐ στερήσομεν τὴν Σικελίαν, Ἀθηναίων τε ἀπαλ-
λαγῆναι καὶ οἰκείου πολέμου, καὶ ἐς τὸ ἔπειτα
καθ' ἡμᾶς αὐτοὺς ἐλευθέραν νεμούμεθα καὶ ὑπὸ
ἄλλων ἧσσον ἐπιβουλευομένην."

§ 3. τὸ δὲ ξύμπαν codd. Cf. adn. III 40, 4.

καὶ περιρρύτου. Demetr. περὶ σχημ. § 118 Θουκυδίδης κἂν λάβῃ παρὰ τοῦ ποιητοῦ τι, ἰδίως αὐτῷ χρώμενος ἴδιον τὸ ληφθὲν ποιεῖ. οἷον ὁ μὲν ποιητὴς (Od. τ', 172) ἐπὶ τῆς Κρήτης ἔφη· Κρήτη τις γαῖ' ἔστι ... περίρρυτος ... ὁ δὲ Θουκυδίδης ὁμονοεῖν τοὺς Σικελιώτας καλὸν οἴεται εἶναι γῆς ὄντας μιᾶς καὶ περιρρύτου, καὶ ταὐτὰ πάντα εἰπών, γῆν τε ἀντὶ νήσου καὶ περίρρυτον ὡσαύτως, ὅμως ἕτερον λέγειν δοκεῖ, διότι οὐχ ὡς πρὸς μέγεθος (vel potius ad insulae notionem circuitu quodam verborum exprimendam), ἀλλὰ πρὸς ὁμόνοιαν (i. e. ad demonstrandum consentaneum esse insulanos esse concordes, cum dirempti sint a consortio aliorum) αὐτοῖς ἐχρήσατο. Legi vocabulum etiam apud Diod. et Aristid. docet Bloomf. Add. Xen. de Vect. 1, 7 et de Lat. circumfluus Krebs. — ὄνομα ... κεκλημένους. Cf. adn. II 37, 1. — Σικελιώτας. Respicit enim Hermocrates ad eos solos, quorum legati aderant. Vid. c. 58. — ξυγχωρησόμεθά γε. Particula γε addita est, ut ξυγχωρησόμεθα prae verbo πολεμήσομεν maiore vi efferatur. Nempe superioribus non tam causa continetur, cur gerendum sit bellum quam cur componendum. — λόγοις, colloquiis, consultationibus.

§ 4. ἐπελθόντας, hostiliter contra nos profectos. Oppositum est ξυμμάχους et διαλλακτάς. — ξυμμάχους δὲ οὐδέποτε κ. τ. λ., neque vero etiam eos umquam posthac socios arcessemus aut pacificatores. Proximum igitur verbi ἐπαξόμεθα obiectum est τοὺς ἀλλοφύλους.

§ 5. ἐς τὸ ἔπειτα. Cf. ἐς ἔπειτα I 130, 2 et perpende discrimen.

σπονδαὶ τῶν Σικελιωτῶν, μεθ' ἃς οἱ τῶν Ἀθηναίων ἡγεμόνες ἀποπλέουσιν, ἐφ' ᾧ ὁ δῆμος μάλα ἀγανακτεῖ.

65. Τοιαῦτα τοῦ Ἑρμοκράτους εἰπόντος πει- 1
θόμενοι οἱ Σικελιῶται αὐτοὶ μὲν κατὰ σφᾶς αὐ-
τοὺς ξυνηνέχθησαν γνώμῃ ὥστε ἀπαλλάσσεσθαι
τοῦ πολέμου ἔχοντες ἃ ἕκαστοι ἔχουσι, τοῖς δὲ
Καμαριναίοις Μοργαντίνην εἶναι ἀργύριον τακτὸν
τοῖς Συρακοσίοις ἀποδοῦσιν. οἱ δὲ τῶν Ἀθηναίων 2
ξύμμαχοι παρακαλέσαντες αὐτῶν τοὺς ἐν τέλει
ὄντας εἶπον ὅτι ξυμβήσονται καὶ αἱ σπονδαὶ ἔσον-
ται κἀκείνοις κοιναί. ἐπαινεσάντων δὲ αὐτῶν,
ἐποιοῦντο τὴν ὁμολογίαν, καὶ αἱ νῆες τῶν Ἀθη-
ναίων ἀπέπλευσαν μετὰ ταῦτα ἐκ Σικελίας. ἐλ- 3
θόντας δὲ τοὺς στρατηγοὺς οἱ ἐν τῇ πόλει Ἀθη-
ναῖοι τοὺς μὲν φυγῇ ἐζημίωσαν, Πυθόδωρον καὶ
Σοφοκλέα, τὸν δὲ τρίτον, Εὐρυμέδοντα, χρήματα
ἐπράξαντο, ὡς ἐξὸν αὐτοῖς τὰ ἐν Σικελίᾳ κατα-
στρέψασθαι δώροις πεισθέντες ἀποχωρήσειαν. οὕ- 4
τω τῇ γε παρούσῃ εὐτυχίᾳ χρώμενοι ἠξίουν σφίσι
μηδὲν ἐναντιοῦσθαι, ἀλλὰ καὶ τὰ δυνατὰ ἐν ἴσῳ
καὶ τὰ ἀπορώτερα μεγάλῃ τε ὁμοίως καὶ ἐνδεε-

Cap. 65. § 4. τῇ τε παρούσῃ codd. longe plurimi et optimi; pauci τε om. Emend. Benedictus. Cf. adn.

Cap. 65. § 1. αὐτοὶ ... ξυνηνέχθησαν] ὡμονόησαν ἀλλήλοις καθ' ἑαυτούς, μὴ κοινολογησάμενοι τοὺς λόγους τοῖς Ἀθηναίοις. Schol. — ἔχοντες ... ἔχουσι. Cf. adn. I 140, 2. — Μοργαντίνην. Cum oppidum inter Syracusas et Catanam ad Symaethum situm Camarinaei tenere non potuerint, aut in nomine vel Morgantines, pro qua forsitan de Motucae seu Motychae agro cogites, vel Camarinaeorum, pro quibus Catanaeos exspectaveris, necesse est erratum esse, aut praeter notissimam illam Morgantinen alter eiusdem nominis locus inter Syracusas et Camarinam fuerit oportet. Hoc placet Bloomfieldio. Cf. tamen Holm. Hist. Sic. II p. 403.

§ 2. αὐτῶν ... ὄντας, Atheniensium duces. — κἀκείνοις, Atheniensibus, quibuscum solos Locros tunc compositionem non fecisse V 5 discemus. — ἐποιοῦντο. Cf. adn. 16, 1.

§ 3. τοὺς μὲν ... ἐπράξαντο. De re cf. Aristid. I p. 374 et schol. Aristoph. Vesp. 240, de ἐπράξαντο, (multam) exegerunt, cf. VI 54, 5. VIII 5, 5. 87, 2.

§ 4. τῇ γε παρούσῃ εὐτυχίᾳ χρώμενοι, quippe qui praesenti fortuna uterentur. Similiter εὐτυχίᾳ κεχρῆσθαι Plat. Men. 72 a, τοιαύτῃ τύχῃ χρῆσθαι Lys. X 25, τῇ παρούσῃ καταστάσει χρῆσθαι Cass. Dio XXXVIII 3, 1. De γε particula ad participium

στέρᾳ παρασκευῇ κατεργάζεσθαι. αἰτία δ' ἦν ἡ παρὰ λόγον τῶν πλειόνων εὐπραγία αὐτοῖς ὑποτιθεῖσα ἰσχὺν τῆς ἐλπίδος.

1 66. *Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους Μεγαρῆς οἱ ἐν τῇ
πόλει πιεζόμενοι ὑπό τε Ἀθηναίων τῷ πολέμῳ,
ἀεὶ κατὰ ἔτος ἕκαστον δὶς ἐσβαλλόντων πανστρα-
τιᾷ ἐς τὴν χώραν, καὶ ὑπὸ τῶν σφετέρων φυγά-
δων τῶν ἐκ Πηγῶν, οἳ στασιασάντων ἐκπεσόν-
τες ὑπὸ τοῦ πλήθους χαλεποὶ ἦσαν λῃστεύοντες,
ἐποιοῦντο λόγους ἐν ἀλλήλοις ὡς χρὴ δεξαμέ-
νους τοὺς φεύγοντας μὴ ἀμφοτέρωθεν τὴν πόλιν*
2 *φθείρειν. οἱ δὲ φίλοι τῶν ἔξω τὸν θροῦν αἰ-
σθόμενοι φανερῶς μᾶλλον ἢ πρότερον καὶ αὐτοὶ*
3 *ἠξίουν τούτου τοῦ λόγου ἔχεσθαι. γνόντες δὲ
οἱ τοῦ δήμου προστάται οὐ δυνατὸν τὸν δῆμον
ἐσόμενον ὑπὸ τῶν κακῶν μετὰ σφῶν καρτερεῖν,
ποιοῦνται λόγους δείσαντες πρὸς τοὺς τῶν Ἀθη-
ναίων στρατηγούς, Ἱπποκράτη τε τὸν Ἀρίφρονος*

Μεγαρέων κακὰ πασχόντων τινὲς κρύφα λόγους ποιοῦνται πρὸς Ἱπποκράτη καὶ Δημοσθένη.

pertinenti cf. 86, 2. III 68, 2. — *κατεργάζεσθαι*] *νικᾶν.* Schol. Cf. adn. 85, 2. — *αἰτία ... εὐπραγία.* Cf. IV 17, 4. *Τῶν πλειόνων* = *ἐν τοῖς πλείστοις πράγμασιν.* — *ὑποτιθεῖσα.* Cf. adn. I 138, 2. — *ἰσχὺν τῆς ἐλπίδος*, i. e. *ἰσχυρὰν ἐλπίδα*, propr. spei vigorem.

Cap. 66 sqq. Cf. Diod. XII 66 et de vicinis Megarae locis Spratt. apud Arn. ed. 2 vol. I p. 540 sqq. Bursian. Geogr. I p. 378 sqq.

§ 1. *πιεζόμενοι τῷ πολέμῳ.* Cf. Aristoph. Acharn. 761. — *ἀεὶ κατὰ ἔτος ἕκαστον.* Cf. adn. II 85, 4. — *δὶς ἐσβαλλόντων.* Ex decreto publico. Cf. Plut. Pericl. c. 30 et Ullrich. de psephism. Megar p. 36, qui hoc distinguendum docet a decreto I 139 commemorato. Ceterum add. Paus. I 40, 3 et supra II 31. — *τῶν ἐκ Πηγῶν.* Pegis igitur, de quibus cf. adn. I 103, 4, hi potiti erant. — *στασιασάντων.* Cf. adn. 36, 3. — *τοῦ πλήθους.* Populare igitur imperium aut iam ante hanc seditionem fuit aut ea constitutum est Megaris et servatum usque ad ea, quae c. 74 narrata sunt. Cf. Schoem. Antiqu. iur. publ. Gr. p. 94.

§ 2. *ἠξίουν ... ἔχεσθαι.* „Consentaneum putabant, ut rem urgerent. *Ἠξίουν* liberius reddi potest audebant [cf. VII 63, 1]; *ἔχεσθαι* proprie adhaerere, acriter persequi, ut [V 49, 5. I 140, 1]. Postremo *λόγον* valet rem, de qua agebatur.“ Bloomf.

§ 3. *οἱ ... προστάται.* Cf. adn. III 70, 3. — *μετὰ ... καρτερεῖν*, secum tolerare, durare. — *Ἀρίφρονος.* Hunc esse Periclis fratrem suspicatur Vischer in Mus. Helv. I p. 376.

*καὶ Δημοσθένη τὸν Ἀλκισθένους, βουλόμενοι ἐν-
δοῦναι τὴν πόλιν καὶ νομίζοντες ἐλάσσω σφίσι
τὸν κίνδυνον ἢ τοὺς ἐκπεσόντας ὑπὸ σφῶν κατ-
ελθεῖν. ξυνέβησάν τε πρῶτα μὲν τὰ μακρὰ τείχη* 4
*ἑλεῖν Ἀθηναίους (ἦν δὲ σταδίων μάλιστα ὀκτὼ
ἀπὸ τῆς πόλεως ἐπὶ τὴν Νίσαιαν τὸν λιμένα
αὐτῶν), ὅπως μὴ ἐπιβοηθήσωσιν ἐκ τῆς Νισαίας
οἱ Πελοποννήσιοι, ἐν ᾗ αὐτοὶ μόνοι ἐφρούρουν
βεβαιότητος ἕνεκα τῶν Μεγάρων, ἔπειτα δὲ καὶ
τὴν ἄνω πόλιν πειρᾶσθαι ἐνδοῦναι· ῥᾷον δ' ἤδη
ἔμελλον προσχωρήσειν τούτου γεγενημένου.*

οἱ δὲ ἐς τὴν Μεγαρίδα πλεύσαντες, καὶ ἐνέδραν ποιησάμενοι, δόλῳ τῶν προδοτῶν τὰ μακρὰ τείχη ἐσελθόντες αἱροῦσιν.

67. *Οἱ οὖν Ἀθηναῖοι, ἐπειδὴ ἀπό τε τῶν ἔρ-* 1
*γων καὶ τῶν λόγων παρεσκεύαστο ἀμφοτέροις, ὑπὸ
νύκτα πλεύσαντες ἐς Μινῴαν τὴν Μεγαρέων νῆσον
ὁπλίταις ἑξακοσίοις, ὧν Ἱπποκράτης ἦρχεν, ἐν ὀρύγ-
ματι ἐκαθέζοντο, ὅθεν ἐπλίνθευον [τὰ τείχη] καὶ
ἀπεῖχεν οὐ πολύ. οἱ δὲ μετὰ τοῦ Δημοσθένους* 2

Cap. 67. § 1. *ἐπλίνθευον*. Cass. Cl. (hic a pr. man.) M. T. F. Lugd. Vind. Mosqu. Parm. Ar. Chr. Dan. et e corr. Aug. *ἐπλινθεύοντο*, quod paulo alia vi legitur II 78.

— *ἐνδοῦναι*, tradere, dedere. De hoc huius verbi usu cf. interpr. ad. V 62.

§ 4. *τὰ μακρὰ τείχη*. Cf. I 108. — *ἦν δέ* Suppl. *τὰ τείχη*. — *ὀκτώ*. Apud Strab. 391 Nisaea a Megaris remota dicitur *δέκα καὶ ὀκτὼ σταδίους*, et apud Thucydidem aut a Thucydide potius quam apud Strabonem erratum esse censent Mannert. Graec. p. 344 et Arn. Falli hos et qui eis assentiantur probare studet Krus. Hell. II 1 p. 366. Sed Straboni assentiendum esse docet etiam Leak. Graec. sept. II p. 402. Tacet de hoc dissensu Spratt. l. d. Thucydidem tamen auctorem sequitur Bursian. Geogr. I p. 378. — *τὴν Νίσαιαν τὸν λιμένα*. Cf. adn. II 67, 2. — *βεβαιότητος ... Μεγάρων*, ut Megara firmius tenerent, Port. — *τὴν ἄνω πόλιν*. Cf. adn. I 93, 7. — *ἔμελλον*. Suppl. *οἱ Μεγαρῆς*. — *τούτου γεγενημένου*, i. e. „captis ab Atheniensibus muris longis". Haack.

Cap. 67. § 1. *ἀπό*. Cf. adn. II 77, 1. — *παρεσκεύαστο*. Cf. adn. I 46, 1. — *τὴν ... νῆσον*. Cf. adn. III 51, 1. — *ἐν ὀρύγματι*. Haec fossa in continente haud procul a longis moenibus videtur quaerenda. — *ἐπλίνθευον τὰ τείχη*, lateres ad muros exstruendos sumebant, Port. Sed mirum est *τείχη πλινθεύειν*, quod dici posset, si ducendis lateribus muri fierent. Quare nunc nobis *τὰ τείχη* ad *ἀπεῖχεν* videtur adscriptum esse, cuius subiectum desiderabant, deinde alieno loco insertum. — *καὶ ἀπεῖχεν*, i. e. *καὶ ὃ ἀπεῖχεν*. Cf. adn. II 4, 5.

τοῦ ἑτέρου στρατηγοῦ Πλαταιῆς τε ψιλοὶ καὶ ἕτεροι περίπολοι ἐνήδρευσαν ἐς τὸ Ἐνυάλιον, ὅ ἐστιν ἔλασσον ἄπωθεν. καὶ ᾔσθετο οὐδεὶς εἰ μὴ οἱ ἄνδρες οἷς ἐπιμελὲς ἦν εἰδέναι τὴν νύκτα ταύτην.
3 *καὶ ἐπειδὴ ἕως ἔμελλε γίγνεσθαι, οἱ προδιδόντες τῶν Μεγαρέων οὗτοι τοιόνδε ἐποίησαν. ἀκάτιον ἀμφηρικὸν ὡς λῃσταί, ἐκ πολλοῦ τεθεραπευκότες*

§ 2. **τὸν Ἐνυάλιον** codd. Immo τὸ Ἐν. Cf. adn.
ἄπωθεν. It. Vat. T. Vind. Mosqu. Bekk. **ἄποθεν**. Cf. ad. III 111, 1.
εἰδέναι om. M. T. F. Lugd. et expungi vult Krueg. Cf. tamen I 5, 2.

§ 2. *Πλαταιῆς.* Ex eis, qui Athenas perfugerant. — **ἕτεροι περίπολοι.** Quaeritur, hi circitores fuerintne adolescentes (**ἔφηβοι**) illi Atheniensium, de quibus vid. Herm. Antiqu. Gr. I § 123 et Schoem. Antiqu. Gr. I p. 361. 425, an ab his diversi milites excurrentes (Streiftruppen), quales vult esse Wachsmuth. Antiqu. Gr. II p. 316. Et illos quidem intellegens Duker, quamquam hi **περίπολοι** plerumque non educti essent ad bella externa, quia Minoa iam ante ab Atheniensibus occupata in eaque praesidium positum esset III 51, ibi fuisse coniicit. At Boeckh. Inscr. I p. 305 negat hos **περιπόλους** esse ephebos; nam cum Thuc. eos cum **ψιλοῖς** *Πλαταιεῦσι* componat et hoplitis opponat, patere eos fuisse leviter armatos, cum tamen ephebi **πανοπλίᾳ** usi sint. Cf. Harpocr. et Xen. Mem. III 5, 27. Et Haackius quidem ad haec inter se concilianda verba **ἕτεροι περίπολοι** non arcte ita iungenda, quasi **περίπολοι** item fuerint **ψιλοί**, sed accipienda pro his: **ἕτεροι, περίπολοι ὄντες**, existimat. At tirones, quales sint ephebi, hic non apte videntur commemorari Vischero in Mus. Helv. I p. 397, et homines leviter armati haud dubie magis idonei sunt ad **τὸ ἐσδραμεῖν** § 5, ubi de **ὁπλίταις** cf. adn. Altera tamen ex parte non neglegendum est **ψιλοὺς ἐκ παρασκευῆς ὡπλισμένους**, quales hic videntur requiri, Atheniensibus secundum c. 94 non fuisse, ubi cf. adn. — **ἐς τὸν Ἐνυάλιον.** Nisi ὅ sequeretur, deus pro dei templo nominatus videri posset. Nam quamquam, cum hoc fit, plerumque **παρά**, non **ἐς** ponitur (cf. Arn. ad h. l.), similiter **ἐς τὸν Μαλόεντα** III 3 legi docet Goell., ubi cf. adn. § 6. Quoniam autem ὅ sequitur, cum Reisk. legendum videtur **τὸ Ἐνυάλιον** sive (cl. Lob. ad Phryn. p. 370) **Ἐνυαλιεῖον**. Illud etiam in Steph. Thes. nov. hinc excitatum commendatur similibus *Πύθιον*, **Δήλιον, Ἐλευσίνιον.** Hoc autem templum (**ἱερόν, τέμενος**) in continente collocandum esse ex § 5 ineunt. recte colligit Haack. — **ἔστιν . . . ἄπωθεν.** Cf. Krueg. Gr. § 62, 2 adn. 4. Ἔλασσον est **ἔλασσον ἢ τὸ ὄρυγμα** § 1. — **τὴν νύκτα ταύτην** iunge cum verbis **ᾔσθετο οὐδείς.**

§ 3. **ἀκάτιον ἀμφηρικόν]** **πλοιάριον ἑκατέρωθεν ἐρεσσόμενον, ἐν ᾧ ἕκαστος τῶν ἐλαυνόντων δικωπίᾳ ἐρέττει.** Schol. — **τεθεραπευκότες τὴν ἄνοιξιν.** Hoc insolentius dictum est, cum **θεραπεύειν**

*τὴν ἄνοιξιν τῶν πυλῶν, εἰώθεσαν ἐπὶ ἁμάξῃ,
πείθοντες τὸν ἄρχοντα, διὰ τῆς τάφρου κατα-
κομίζειν τῆς νυκτὸς ἐπὶ τὴν θάλασσαν καὶ ἐκπλεῖν·
καὶ πρὶν ἡμέραν εἶναι πάλιν αὐτὸ τῇ ἁμάξῃ κο-
μίσαντες ἐς τὸ τεῖχος κατὰ τὰς πύλας ἐσῆγον,
ὅπως τοῖς ἐκ τῆς Μινῴας Ἀθηναίοις ἀφανὴς δὴ
εἴη ἡ φυλακή, μὴ ὄντος ἐν τῷ λιμένι πλοίου
φανεροῦ μηδενός. καὶ τότε πρὸς ταῖς πύλαις ἤδη* 4
*ἦν ἡ ἅμαξα, καὶ ἀνοιχθεισῶν κατὰ τὸ εἰωθὸς ὡς
τῷ ἀκατίῳ οἱ Ἀθηναῖοι (ἐγίγνετο γὰρ ἀπὸ ξυν-
θήματος τὸ τοιοῦτον) ἰδόντες ἔθεον δρόμῳ ἐκ
τῆς ἐνέδρας, βουλόμενοι φθάσαι πρὶν ξυγκλῃ-*

§ 4. *ξυγκλῃσθῆναι* Pal. Vulgo *ξυγκλεισθῆναι*. Cass. *ξυγκληθῆναι*, M. *ξυγκλειθῆναι*, Aug. a man. rec. *ξυγκλῃθῆναι*, quod recepit Bekk. Sed quamquam *κέκλῃμαι* et *κέκλειμαι* praeter *κέκλεισμαι*, non *ἐκλῄθην* iuxta atque *ἐκλῄσθην* seu *ἐκλείσθην* dicitur. Et V 72 Bekk. ipse *ξυγκλῃσθέν* exhibuit atque I 117 *κατεκλῄσθησαν*. Congruunt etiam *κλῃστός* II 17. VII 38 et *ἄκλῃστος* II 93. Cf. ad. III 54, 1.

ανδρα τινά, colere aliquem, officiis aliquem demereri, ut I 9, 2, usitatissimum sit. Sed *θεραπεύειν τι* quoniam omnino servire alicui rei sonat, non solum curare aliquid, ut *τὸ ναυτικόν* II 65, 7, sed etiam cura et studio efficere aliquid valet. Infinitivus sequitur VI 61, 5. VII 70, 3, alibi *ὅπως*, ut I 19, 1. — *τῶν πυλῶν*. Portarum longorum moenium. — *ἐπὶ ἁμάξῃ*. Navigiolorum plaustris vectorum exempla adscripsit Bloomf. fraudem bellicam huic simillimam narrari a Liv. XXV 9 praeterea adnotans. — *τὸν ἄρχοντα*. Praefectum Peloponnesiorum Nisaeae et in longis moenibus praesidia agentium. Cf. 66, 4. 67, 5. 68, 2. 69, 3. — *διὰ τῆς τάφρου*. Eam esse fossam, quae iuxta alterum muri brachium, in quo porta fuerit, ad mare vel Nisaeam fuerit perducta, recte docet Haack. — *ἐς τὸ τεῖχος* iunge cum *ἐσῆγον* verbo. *Τεῖχος* autem singularis longosne muros continuam munitionem efficientes hic et 68, 1 et 69, 2 designet, an unum eorum brachium ei regioni, in quam Athenienses egressi erant, obiacens, quaeritur. Cf. adn. 69, 2. — *ὅπως ... φυλακή*] ὅπως ἀφανὲς δῆθεν ᾖ τοῖς Ἀθηναίοις τί χρὴ φυλάττεσθαι. οὐ γὰρ ὄντος οὐδενὸς ἐν τῷ Μεγαρικῷ λιμένι πλοίου φανεροῦ διὰ τὸ ἐντὸς τειχῶν μεθ' ἡμέραν κρύπτεσθαι τὸ ἀκάτιον, ἄπορον ἦν γνῶναι τοῖς Ἀθηναίοις ὑφ' ὧν τινων λῃστεύονται. Schol. De *δή* cf. adn. III 10, 6. Pro adiect. *ἀφανής* (incerta) facile *ἀσαφής* conicias. Cf. III 22, 8. — *τῷ λιμένι*. De hoc cf. adn. III 51, 3.

§ 4. *ὡς τῷ ἀκατίῳ*] ὡς τοῦ ἀκατίου μέλλοντος εἰσκομίζεσθαι. Schol. — *ἀπὸ ξυνθήματος*. Sic iterum VI 61, 2. VII 22, 1. Cf. adn. I 133. II 90, 4. IV 130, 5. — *ἔθεον δρόμῳ*. Cf. adn. III 111, 2. —

σθῆναι πάλιν τὰς πύλας καὶ ἕως ἔτι ἡ ἅμαξα ἐν αὐταῖς ἦν, κώλυμα οὖσα προσθεῖναι· καὶ αὐτοῖς ἅμα καὶ οἱ ξυμπράσσοντες Μεγαρῆς τοὺς κατὰ τὰς πύλας φύλακας κτείνουσι. καὶ πρῶτον μὲν οἱ περὶ τὸν Δημοσθένη Πλαταιῆς τε καὶ περίπολοι ἐσέδραμον οὗ νῦν τὸ τροπαῖόν ἐστι, καὶ εὐθὺς ἐντὸς τῶν πυλῶν (ᾔσθοντο γὰρ οἱ ἐγγύτατα Πελοποννήσιοι) μαχόμενοι τοὺς προσβοηθοῦντας οἱ Πλαταιῆς ἐκράτησαν καὶ τοῖς τῶν Ἀθηναίων ὁπλίταις ἐπιφερομένοις βεβαίους τὰς πύλας παρέσχον.

1 68. Ἔπειτα δὲ καὶ τῶν Ἀθηναίων ἤδη ὁ ἀεὶ
2 ἐντὸς γιγνόμενος χωρεῖ ἐπὶ τὸ τεῖχος. καὶ οἱ Πελοποννήσιοι φρουροὶ τὸ μὲν πρῶτον ἀντισχόντες ἠμύνοντο ὀλίγοι, καὶ ἀπέθανόν τινες αὐτῶν, οἱ δὲ πλείους ἐς φυγὴν κατέστησαν, φοβηθέντες ἐν νυκτί τε πολεμίων προσπεπτωκότων καὶ τῶν

κατὰ τὰς πύλας Cass. Aug. (hic tamen a man. rec.) M. Cl. Ven. T. F. Lugd. Mosqu. Parm. al. Vulgo et Bekk. κατὰ πύλας. Sed articulus est necessarius, quia eadem porta iam bis addito articulo commemorata est. Redit etiam § 5.

Cap. 68. § 1. χωρεῖ. Cf. Ven. M. T. F. It. Lugd. Mosqu. Parm. aliique nonnulli ἐχώρει, quo non opus.

§ 2. ἠμύνοντο. Aug. Pal. T. F. It. Vat. M. H. Mosqu. ἠμύναντο, quod minus placet.

προσθεῖναι. Suppl. αὐτὰς (τὰς θύρας). De verbo cf. interpr. Herod. III 78.

§ 5. ᾔσθοντο ... Πελοποννήσιοι. His explicatur, qui sint οἱ προσβοηθοῦντες. Cf. I 81, 2. — τοῖς ... ὁπλίταις. Cum non Plataeenses et περίπολοι, sed soli Plataeenses vicisse dicantur, ὁπλιτῶν vocabulo ipsi περίπολοι significari alicui forsitan videantur. Cf. adn. § 2. Sed quoniam pro horum nomine obscurum anfractum verborum positum esse non verisimile est et circitores una cum Plataeensibus in urbem iam irrupisse legimus, gravis armaturae milites esse Hippocratis § 1 probabile est, praesertim cum de his quoque aliquid hic legi consentaneum sit.

Cap. 68. § 1. ἀεί. Cf. adn. III 77, 1.

§ 2. οἱ δὲ πλείους ... προδεδωκέναι, plerique autem perterriti, quod et noctu hostes aggressi erant et proditores ex Megarensibus contra pugnabant (ipsos oppugnabant), in fugam se verterunt arbitrati ab universis Megarensibus se esse proditos. Verba ἐν νυκτί τε ... καὶ ... ἀντιμαχομένων ita διὰ μέσου collocata sunt, ut non solum ad φοβηθέντες, sed etiam ad νομίσαντες pertineant. Cf. adn. III 60. De part. praes. προδιδόντων cf. adn. III 81, 4.

*προδιδόντων Μεγαρέων ἀντιμαχομένων νομίσαντες
τοὺς ἅπαντας σφᾶς Μεγαρέας προδεδωκέναι. ξυν-* 3
*έπεσε γὰρ καὶ τὸν τῶν Ἀθηναίων κήρυκα ἀφ'
ἑαυτοῦ γνώμης κηρῦξαι τὸν βουλόμενον ἰέναι
Μεγαρέων μετὰ Ἀθηναίων θησόμενον τὰ ὅπλα. οἱ
δ' ὡς ἤκουσαν, οὐκέτι ἀνέμενον, ἀλλὰ τῷ ὄντι
νομίσαντες κοινῇ πολεμεῖσθαι κατέφυγον ἐς τὴν
Νίσαιαν. ἅμα δὲ ἕῳ ἑαλωκότων ἤδη τῶν τειχῶν* 4
*καὶ τῶν ἐν τῇ πόλει Μεγαρέων θορυβουμένων οἱ
πρὸς τοὺς Ἀθηναίους πράξαντες καὶ ἄλλο μετ'
αὐτῶν πλῆθος, ὃ ξυνῄδει, ἔφασαν χρῆναι ἀνοίγειν
τὰς πύλας καὶ ἐπεξιέναι ἐς μάχην. ξυνέκειτο δὲ* 5
*αὐτοῖς τῶν πυλῶν ἀνοιχθεισῶν ἐσπίπτειν τοὺς
Ἀθηναίους, αὐτοὶ δὲ διάδηλοι ἔμελλον ἔσεσθαι
(λίπα γὰρ ἀλείψεσθαι), ὅπως μὴ ἀδικῶνται. ἀσφά-
λεια δὲ αὐτοῖς μᾶλλον ἐγίγνετο τῆς ἀνοίξεως· καὶ
γὰρ [οἱ] ἀπὸ τῆς Ἐλευσῖνος κατὰ τὸ ξυγκείμενον
τετρακισχίλιοι ὁπλῖται τῶν Ἀθηναίων καὶ ἱππῆς
ἑξακόσιοι [οἱ] τὴν νύκτα πορευόμενοι παρῆσαν.*

ἔπειτα δὲ οἱ προδόται καὶ τὴν πόλιν τῶν Μεγαρέων ἐπιχειροῦσιν ἐνδοῦναι, ὅπερ οὐ προχωρεῖ.

§ 4. *ἄλλοι* codd. Cf. adn.
§ 5. *οἱ τήν. Οἱ* om. Cl. Ven. D. I. Ar. Chr. Dan. Nec aptus videtur articulus, quo addito verba significant ei equites, qui nocte iter faciebant, advenerant, cum exspectemus equites no-

§ 3. *ἀφ' ἑαυτοῦ γνώμης*, sua sponte. Sola *ἀφ' ἑαυτοῦ* pro his posuit Diod. XII 66, et ita sane saepius scribitur. Vid. Duk. ad VI 40. Sed *γνώμης* addit Dio Cass. XLII 58. XLVI 52. al., unde hanc vocem frustra a Krueg. deleri apparet. — *τὸν βουλόμενον ἰέναι*, ut, qui vellet, iret. Cf. Schoem. Observ. p. 13 sq. — *μετὰ . . . θησόμενον τὰ ὅπλα*, cum Atheniensibus arma iuncturus. Cf. adn. II 2, 4. — *κοινῇ*, i. e. „*κοινῶς ὑπὸ πάντων Μεγαρέων, καὶ οὐχὶ ὑπὸ μόνων τῶν πραξάντων πρὸς Ἀθηναίους.*“ *Δούκας*. — *πολεμεῖσθαι*. Cf. adn. I 37, 1.
§ 4. *πράξαντες*. Cf. adn. I 131, 1. — *ἄλλο μετ' αὐτῶν πλῆθος*. Ita nunc ex Abreschii coniectura scripsimus, ne seiungantur quae suapte natura aptissime cohaereant. Eadem enim multitudo (maxima pars factionis popularis), quae rei conscia erat, cum illis faciebat.
§ 5. *λίπα ἀλείψεσθαι*. Cf. adn. I 6, 5. — *ἀσφάλεια . . . ἀνοίξεως*, tutius autem aperire portas poterant. — *[οἱ] ἀπὸ . . . ὁπλῖται*. Hi cum antea non commemorati sint, articulus aut delendus est aut in *ἄλλοι* mutandus. — *κατὰ τὸ ξυγκείμενον*, secundum pactum, cuius reliquae condiciones modo indicatae sunt. Contra Class. vide Annal. phil. 1870 p. 323 sq.

6 ἀληλιμμένων δὲ αὐτῶν καὶ ὄντων ἤδη περὶ τὰς πύλας καταγορεύει τις ξυνειδὼς τοῖς ἑτέροις τὸ ἐπιβούλευμα. καὶ οἳ ξυστραφέντες ἀθρόοι ἦλθον καὶ οὐκ ἔφασαν χρῆναι οὔτε ἐπεξιέναι (οὐδὲ γὰρ πρότερόν πω τοῦτο ἰσχύοντες μᾶλλον τολμῆσαι) οὔτε ἐς κίνδυνον φανερὸν τὴν πόλιν καταγαγεῖν· εἴ τε μὴ πείσεταί τις, αὐτοῦ τὴν μάχην ἔσεσθαι. ἐδήλουν δὲ οὐδὲν ὅτι ἴσασι τὰ πρασσόμενα, ἀλλ' ὡς τὰ βέλτιστα βουλεύοντες ἰσχυρίζοντο, καὶ ἅμα περὶ τὰς πύλας παρέμενον φυλάσσοντες, ὥστε οὐκ ἐγένετο τοῖς ἐπιβουλεύουσι πρᾶξαι ὃ ἔμελλον.

1 69. Γνόντες δὲ οἱ τῶν Ἀθηναίων στρατηγοὶ ὅτι ἐναντίωμά τι ἐγένετο καὶ τὴν πόλιν βίᾳ οὐχ οἷοί τε ἔσονται λαβεῖν, τὴν Νίσαιαν εὐθὺς περιετείχιζον, νομίζοντες, εἰ πρὶν ἐπιβοηθῆσαί τινας ἐξέλοιεν, θᾶσσον ἂν καὶ τὰ Μέγαρα προσχωρῆσαι
2 (παρεγένετο δὲ σίδηρός τε ἐκ τῶν Ἀθηνῶν ταχὺ καὶ λιθουργοὶ καὶ τἆλλα ἐπιτήδεια)· ἀρξάμενοι δ'

ἡ Νίσαιά γε μέντοι περιτειχισθεῖσα ὁμολογίᾳ παραδίδοται, καὶ τὰ μακρὰ τείχη ἀπορρήγνυται ἀπὸ τῶν Μεγάρων.

cturno itinere advenerant. Hofmanus tamen, ut illa sententia idonea fiat et ne praesentis participium male positum sit, huc quoque refert verba κατὰ τὸ ξυγκείμενον, quod per horum collocationem fieri posse vix videtur.

§ 6. καὶ οἳ Cl. T. (hic ex coll. Bloomf.) Mosqu. Cf. ad. 82, 2. Vulgo et Bekk. καὶ οἱ.

§ 6. ξυστραφέντες ἀθρόοι ἦλθον, agmine denso facto frequentes venerunt. — οὔτε ἐς κίνδυνον . . . καταγαγεῖν. Dicebant neque omnino eruptionem faciendam esse (inf. praes. ἐπεξιέναι) neque eo temporis momento privatis consiliis urbi periculum afferendum (inf. aor. καταγαγεῖν). — τις. Cf. adn. 13, 4. — αὐτοῦ, illic, in ipsa urbe, non foris cum Atheniensibus. — οὐδέν adverbialiter dictum, ut I 26, 4. IV 12, 2. — ὡς βουλεύοντες . . . ἰσχυρίζοντο. Conf. Matth. Gr. § 569, 7 b.

Cap. 69. § 1. εὐθὺς περιετείχιζον. Diodorus primum eos περιταφρεῦσαι urbem, deinde περιτειχίσαι narrat XII 66.

§ 2. παρεγένετο . . . ἐπιτήδεια. Hanc totam enuntiationem ideo in parenthesim redegimus, quod explicationem verborum εὐθὺς περιετείχιζον ita adiungit, ut quid antea factum sit, quo opus accelerari potuerit, significetur. Ita interrumpitur quodammodo narratio de murorum aedificatione instituta. — σίδηρος. Suntne instrumenta ferrea (σιδήρια c. 4)? Cf. adn. VII 18. Ipso tamen ferro ad retinacula facienda opus fuisse putat Bloomf. Cf. I 93, 5. III 78, 3. — λιθουργοί. Cf. V 82 et Moer. Att. — ἀρξάμενοι cet. Hoc participium neque ad περιετείχιζον

ἀπὸ τοῦ τείχους ὃ εἶχον καὶ διοικοδομήσαντες τὸ πρὸς Μεγαρέας, ἀπ' ἐκείνου ἑκατέρωθεν ἐς θάλασσαν [τῆς Νισαίας] τάφρον τε καὶ τείχη ⟨ἦγον⟩ διελομένη ἡ στρατιά, ἔκ τε τοῦ προαστείου λίθοις

neque ad *ἀπεσταύρουν* referre licet. Illud fieri posset, si *ἀρξάμενοι* exadversum participio *νομίζοντες* responderet. At hoc sententiarum ordo vetat. Patet enim scriptorem illud *περιετείχιζον*, postquam quo consilio Athenienses id fecerint exposuit, ita explicare, ut qua ratione in exstruendo munimento singillatim usi sint fusius describat. Ad explicatam hanc descriptionem *ἀρξάμενοι* pertinet, non ad summam rei verbo *περιετείχιζον* comprehensam. Non magis *ἀρξάμενοι* cum verbo *ἀπεσταύρουν* iungendum est. Describitur enim totum opus quomodo inchoatum et perfectum sit, non quomodo circumvallatae sint aliquot eius partes. Neque *λίθοις καὶ πλίνθοις χρώμενοι* verbo *ἀπεσταύρουν* accommodatur. Denique dici vix potest, quam dura et artificiose excogitata utraque sit interpretandi ratio. Itaque cum nobis verbum, ad quod *ἀρξάμενοι* referendum sit, deesse videatur, *ἦγον* excidisse censemus. Similiter Madvig. Adv. crit. I p. 320. — *ἀπὸ τοῦ τείχους ὃ εἶχον*. Cum Athenienses ab hoc *τείχει* incipientes Nisaeam a mari ad mare circummuniverint, non unum brachium longorum murorum, sed toti longi muri, quod unum opus essent, singulari significati intellegendi sunt. Pari enim modo uterque murus urbem cum portu coniungebat, neque alterum Nisaeam attigisse alterum ultra Nisaeam ad mare pertinuisse recte cogitaveris. Quod verbis, quibus Thucydides 66, 4 et I 108, 4 de longis muris usus est, et Atticorum moenium natura satis apparet. De singulari cf. etiam adn. II 13, 7 et supra 67, 3. — *διοικοδομήσαντες ... Μεγαρέας*, cum partem adversus Megarenses sitam transverso muro intersaepsissent. Cf. adn. III 21, 2. Factum est hoc in spatio duobus muri brachiis interiecto. Verbum recurrit VIII 90, 5 de transverso porticu usurpatum. Unde incisum *ἀπ' ἐκείνου . . . Νισαίας* a Bekk. male cum his verbis coniunctum esse cognoscitur. — *ἐκείνου*, i. e. *τοῦ τείχους ὃ εἶχον*. — *τῆς Νισαίας* quominus cum *ἑκατέρωθεν* iungamus et verborum collocatio obstat et quod *ἑκατέρωθεν τῆς Νισαίας*, quoniam Nisaea ad mare sita est, quodammodo repugnat alteri eiusdem regionis significationi *ἐς θάλασσαν*, cui conveniens potius esset *ἑκατέρωσε*. Neque aptius *ἐς θάλασσαν τῆς Νισαίας* iungas, qua ratione mare ab urbe denominari haud meminimus et hoc loco articulus ante *θάλασσαν* omissus vetat. Relinquitur, ut verba, quorum nulla sit iunctura; pro interpretamento habeamus ex superiore *τὴν Νίσαιαν εὐθὺς περιετείχιζον* adscripto. Quo deleto a longis muris ex utraque parte, qua transversum murum hi contingebant, moenia ad mare ducta esse dicuntur. Simile additamentum nobis occurrit III 6, 1. — *διελομένη ἡ στρατιά*. De re cf. adn. II 78, 1. Ceterum Thuc. proprie aut *διελομένης τῆς στρατιᾶς* scribere aut *ἡ στρατιά* statim ad primum participium addere debebat; sed *ἀρξάμενοι* et *διοικοδομήσαντες* ad duces referens, tamen nominativos *ἡ στρατιὰ διελομένη* ex dicendi genere adn. I 49, 4. II 54, 2 illustrato retinuit. — *ἔκ τε . . . χρώμενοι καὶ . . .*

καὶ πλίνθοις χρώμενοι, καὶ κόπτοντες τὰ δένδρα καὶ ὕλην ἀπεσταύρουν εἴ πῃ δέοιτό τι· καὶ αἱ οἰκίαι τοῦ προαστείου ἐπάλξεις λαμβάνουσαι αὐταὶ
3 *ὑπῆρχον ἔρυμα. καὶ ταύτην μὲν τὴν ἡμέραν ὅλην εἰργάζοντο· τῇ δὲ ὑστεραίᾳ περὶ δείλην τὸ τεῖχος ὅσον οὐκ ἀπετετέλεστο, καὶ οἱ ἐν τῇ Νισαίᾳ δείσαντες, σίτου τε ἀπορίᾳ (ἐφ' ἡμέραν γὰρ ἐκ τῆς ἄνω πόλεως ἐχρῶντο) καὶ τοὺς Πελοποννησίους οὐ νομίζοντες ταχὺ ἐπιβοηθήσειν τοῖς τε Μεγαρέας πολεμίους ἡγούμενοι, ξυνέβησαν τοῖς Ἀθηναίοις ῥητοῦ μὲν ἕκαστον ἀργυρίου ἀπολυθῆναι ὅπλα παραδόντας, τοῖς δὲ Λακεδαιμονίοις, τῷ τε ἄρχοντι καὶ εἴ τις ἄλλος ἐνῆν, χρῆσθαι Ἀθηναίους ὅ τι ἂν βούλωνται. ἐπὶ τούτοις ὁμολογήσαντες*

Cap. 69. § 3. *ἀπετετέλεστο.* Aug. Mosqu. Ar. Chr. Suid. Phot. Bekk. *ἀποτετέλεστο.* Cf. ad. III 23, 1.

τοῖς δέ taciti Aug. It. Vat. Bekk. in ed. ster., etsi It. et Vat. testimonium propter ed. mai. Bekkeri silentium suspectum est. Vulgo *τοῖς τε.* Et *μὲν* ... *τε* sane nonnumquam inter se respondent (cf. ad. I 144, 2); id vero hic, cum huic membro statim alterum particulis *τε* ... *καί* subiciatur, displicet. Vulgatam tamen excusat Arn.

ἀπεσταύρουν pro *ἔκ τε* ... *χρώμενοι καὶ* ... *ἀποσταυροῦντες.* Altero loco verbum finitum intulit, quod participio *ἀποσταυροῦντες* moleste subiceretur *κόπτοντες.* Eadem de causa I 132, 5 *δείσας* ... *καὶ λύει* (pro *λύσας*) et VIII 45, 4 *πλουσιώτατοι ὄντες* ... *ἐπικουρίᾳ δὲ* ... *ἀξιοῦσι* (pro *ἀξιοῦντες*). Cf. adn. III 36, 2. — *τὰ δένδρα καὶ ὕλην.* „Schol. statuit ellipsin adiectivi *ἄλλην*, quem sequitur Steph. Append. ad Script. de Dial. p. 120." Duk. Item Schoem. ad Plut. Ag. I 1 p. 75. Cf. adn. I 116, 3 et, ubi eadem vocabula discernuntur, II 75, 1. — *εἴ πῃ δέοιτό τι*, si qua pars alicubi munitione (proprie *τοῦ ἀποσταυροῦσθαι*) egeret. Nisi *δέοιτο* impersonale esse mavis, ut Dind. in Steph. Thes. Cf. adn. 130, 4. — *αὐταί*, ipsae. Vulgatam *αὗται* membranis melioribus adversantem frustra tuentur Matth. Gr. § 472, 1 b. Kuehn. Gr. in us. schol. § 304 adn. 3.

§ 3. *ὅσον οὐκ.* Cf. adn. I 36, 1. — *σίτου ἀπορίᾳ* iuxta positum est participiis *οὐ νομίζοντες* et *ἡγούμενοι.* Tres igitur erant causae timoris. — *τῆς ἄνω πόλεως.* Cf. 66, 4. — *ῥητοῦ* ... *ἀπολυθῆναι.* De redemptionis pretiis cf. adn. III 70. „*Ἕκαστον* de Peloponnesiis accipiendum exceptis Lacedaemoniis; nam hi Atheniensibus permittebantur; supra autem c. 66 dixerat Peloponnesios solos Nisaeae custodiam habuisse." Haack.

ἐξῆλθον. καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τὰ μακρὰ τείχη ἀπορρήξαντες ἀπὸ τῆς τῶν Μεγαρέων πόλεως καὶ τὴν Νίσαιαν παραλαβόντες τἆλλα παρεσκευάζοντο. 4

Βρασίδας μὲν τότε ἐπὶ Θρᾴκης στρατείαν παρασκευαζόμενος βοηθεῖ.

70. Βρασίδας δὲ ὁ Τέλλιδος Λακεδαιμόνιος κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον ἐτύγχανε περὶ Σικυῶνα καὶ Κόρινθον ὤν, ἐπὶ Θρᾴκης στρατείαν παρασκευαζόμενος, καὶ ὡς ᾔσθετο τῶν τειχῶν τὴν ἅλωσιν, δείσας περί τε τοῖς ἐν τῇ Νισαίᾳ Πελοποννησίοις καὶ μὴ τὰ Μέγαρα ληφθῇ, πέμπει ἔς τε τοὺς Βοιωτοὺς κελεύων κατὰ τάχος στρατιᾷ ἀπαντῆσαι ἐπὶ Τριποδίσκον (ἔστι δὲ κώμη τῆς Μεγαρίδος ὄνομα τοῦτο ἔχουσα ὑπὸ τῷ ὄρει τῇ Γερανείᾳ), καὶ αὐτὸς ἔχων ἦλθεν ἑπτακοσίους μὲν καὶ δισχιλίους Κορινθίων ὁπλίτας, Φλειασίων δὲ τετρακοσίους, Σικυωνίων δὲ ἑξακοσίους καὶ τοὺς 1

Cap. 70. § 1. στρατείαν. Vulgo et Bekk. στρατιάν. Cum autem ἐπὶ Θρᾴκης, in Thraciam versus, cum στρατιᾶς nomine non bene congruant et c. 74 Thucydides aperte huc respiciens dicat τὴν ἐπὶ Θρᾴκης στρατείαν παρεσκευάζεν, ἵναπερ καὶ τὸ πρῶτον ὥρμητο, στρατείαν recepit Haack., quem secuti sumus. Ceterum cf. ad. I 9.

Γερανία Pal. Aug. Cass. Mosqu. F. b. Cf. Herodian. I p. 275.

Φλιασίων codd. Non dubitavimus antiquiorem nominis formam Thucydidi reddere, quam vetustiores tituli (Φλειάσιοι in monumento celeberrimo Constantinopolitano, de quo cf. adn. I 132, 2, et in Rossii It. in Pelop. p. 42, Φλειάσιον in Inscr. Att. I n. 45) praebent, praesertim cum ne in libris quidem manu scriptis omnia eius vestigia evanuerint (V 115, 1 Φλειασίαν Pal. idemque V. 57, 2 Φιλειοῦντα, V 58, 2 Φλειοῦντα H., V 57, 2. 58, 2 Φλοιοῦντα I. et V 58, 1 Φλοιοῦντα C. I.). Cf. Bursian. Geogr. II p. 33, 5. Si fides habenda est Herodiano urbem a verbo φλεῖν nomen duxisse docenti (I p. 243), quomodo orta sit ει vocalis, quam reliquis locis tacite restituimus, optime eis explicatur, quae Usener in Annal. phil. 1872 p. 742 sq. disputavit.

§ 4. ἀπορρήξαντες, cum (parte rescissa) abrupissent, ut, etiamsi Megara ipsa in deditionem non venisset, firmiter longa moenia tenerent, quae nihilominus c. 109 recuperata a Megarensibus legemus.

Cap. 70. § 1. ἐπὶ Θρᾴκης ... παρασκευαζόμενος. De causis huius expeditionis vid. 79, 2. — πέμπει ἐς τοὺς Β. Cf. adn. I 107, 2. De τε particulae collocatione cf. adn. I 16. — Τριποδίσκος. Apud Strab. 394 Τριποδίσκιον, qui addit καθ' ὃ ἡ νῦν ἀγορὰ Μεγαρέων κεῖται, apud Steph. Τριποδίσκος, Τριποδίσκοι, Τριποδίσκη, Paus. I 43, 7 Τριποδίσκοι. De situ cf. Leak. Graec. sept. II p. 410 sq. et Krus. Hell. II 1 p. 396. Bursian. Geogr. I p. 380. —

μεθ' ἑαυτοῦ ὅσοι ἤδη ξυνειλεγμένοι ἦσαν, οἰόμε-
2 *νος τὴν Νίσαιαν ἔτι καταλήψεσθαι ἀνάλωτον. ὡς*
δὲ ἐπύθετο (ἔτυχε γὰρ νυκτὸς ἐπὶ τὸν Τριπο-
δίσκον ἐξελθών), ἀπολέξας τριακοσίους τοῦ στρα-
τοῦ, πρὶν ἔκπυστος γενέσθαι, προσῆλθε τῇ τῶν
Μεγαρέων πόλει λαθὼν τοὺς Ἀθηναίους ὄντας
περὶ τὴν θάλασσαν, βουλόμενος μὲν τῷ λόγῳ
καὶ ἅμα εἰ δύναιτο ἔργῳ τῆς Νισαίας πειρᾶσαι,
τὸ δὲ μέγιστον, τὴν τῶν Μεγαρέων πόλιν ἐσελθὼν
βεβαιώσασθαι. καὶ ἠξίου δέξασθαι σφᾶς λέγων
ἐν ἐλπίδι εἶναι ἀναλαβεῖν Νίσαιαν.

1 71. *Αἱ δὲ τῶν Μεγαρέων στάσεις φοβούμεναι,* *οἱ δὲ Μεγαρῆς οὐ δέχονται αὐτὸν ἐς τὴν πόλιν.*
οἱ μὲν μὴ τοὺς φεύγοντας σφίσιν ἐσαγαγὼν αὐτοὺς
ἐκβάλῃ, οἱ δὲ μὴ αὐτὸ τοῦτο ὁ δῆμος δείσας
ἐπιθῆται σφίσι καὶ ἡ πόλις ἐν μάχῃ καθ' αὑτὴν
οὖσα ἐγγὺς ἐφεδρευόντων Ἀθηναίων ἀπόληται,

ἑαυτοῦ Cass. Cl. Ven. M. T. F. C. Reg. al. Vulgo et Bekk. *αὐτοῦ*.

Cap. 71. § 1. *ἀπόληται*. Cass. Aug. Cl. (hic a pr. man.) T. Pal. It. Vat. M. H. Mosqu. *ἀπολεῖται*. Cf. ad. I 36, 1.

ὅσοι . . . ἦσαν. Hos non amplius centum fuisse oportet, si 72, 2 adiunctis Boeotorum duobus milibus et ducentis totus exercitus sex milia gravis armaturae militum continuisse recte traditur.

§ 2. *ὡς δὲ ἐπύθετο*, cum rem comperisset. Cf. adn. 44, 4 et 48, 1. 123, 3. VIII 62, 2. — *ἔτυχε . . . ἐξελθών*. Hoc enuntiatum apodosi iungendum. — *ἀπολέξας*. Medium legitur IV 9, 2. V 8, 4. Cf. adn. I 16. — *ἔκπυστος γενέσθαι*. Cf. adn. III 30, 1. — *τῆς Νισαίας πειρᾶσαι*. Cf. adn. I 64, 4. — *σφᾶς*. Ipsum et milites. Cf. adn. III 113, 2. — *ἐν ἐλπίδι εἶναι*. Cf. adn. II 51, 6. Post hoc nudus infinitivus aoristi positus est ad similitudinem *εἰκός ἐστι* locutionis. Cf. adn. III 10, 6. IV 60, 2. Stahl. Quaest. gram. p. 5. Idem factum est III 3, 3. VI 87, 4.

Cap. 71. § 1. *αἱ . . . στάσεις . . . οἱ μὲν . . . οἱ δέ*. „Non novum est, ut nominibus collectivis adiectiva vel participia diversi generis et numeri apponantur. [Cf. Matth. Gr. § 434, 2 a. Krueg. Gr. § 58, 4 adn. 1.] Hic . . . etiam alia figura est, quod nominativus *αἱ στάσεις* pro genetivo partitivo, quem vocant, ponitur. . . . Sic rursus III 105, 2 *οἱ δὲ Ἀκαρνᾶνες, οἱ μὲν . . . οἱ δέ*." Duk. Cf. Matth. Gr. § 289 adn. 8 et § 319. Krueg. Gr. § 57, 8. „*Οἱ μέν* intellegendi principes popularis factionis, *οἱ τοῦ δήμου προστάται* (vid. c. 66); *οἱ δέ* sunt exulum amici ex optimatium factione." Haack. — *ἐκβάλῃ*. Intell. *ὁ Βρασίδας*. — *αὐτούς* ad eosdem, qui antea *σφίσι* prono-

οὐκ ἐδέξαντο, ἀλλ' ἀμφοτέροις ἐδόκει ἡσυχάσασι
τὸ μέλλον περιιδεῖν· ἤλπιζον γὰρ καὶ μάχην ἑκά- 2
τεροι ἔσεσθαι τῶν τε Ἀθηναίων καὶ τῶν προσβοη-
θησάντων, καὶ οὕτω σφίσιν ἀσφαλεστέρως ἔχειν,
οἷς τις εἴη εὔνους, κρατήσασι προσχωρῆσαι· ὁ δὲ 3
Βρασίδας ὡς οὐκ ἔπειθεν, ἀνεχώρησε πάλιν ἐς τὸ
ἄλλο στράτευμα.

ἔπειτα τὴν Βρασίδου δύναμιν οἱ Βοιωτοὶ αὐξάνουσι, καὶ γίγνεται ἱππομαχία.

72. Ἅμα δὲ τῇ ἕῳ οἱ Βοιωτοὶ παρῆσαν δια- 1
νενοημένοι μὲν καὶ πρὶν Βρασίδαν πέμψαι βοηθεῖν
ἐπὶ τὰ Μέγαρα, ὡς οὐκ ἀλλοτρίου ὄντος τοῦ
κινδύνου, καὶ ἤδη ὄντες πανστρατιᾷ Πλαταιᾶσιν·
ἐπειδὴ δὲ καὶ ἦλθεν ὁ ἄγγελος, πολλῷ μᾶλλον
ἐρρώσθησαν, καὶ ἀποστείλαντες διακοσίους καὶ
δισχιλίους ὁπλίτας καὶ ἱππέας ἑξακοσίους τοῖς
πλείοσιν ἀπῆλθον πάλιν. παρόντος δὲ ἤδη ξύμ- 2
παντος τοῦ στρατεύματος, ὁπλιτῶν οὐκ ἔλασσον
ἑξακισχιλίων, καὶ τῶν Ἀθηναίων τῶν μὲν ὁπλιτῶν
περὶ τὴν Νίσαιαν ὄντων καὶ τὴν θάλασσαν ἐν
τάξει, τῶν δὲ ψιλῶν ἀνὰ τὸ πεδίον ἐσκεδασμένων,
οἱ ἱππῆς οἱ τῶν Βοιωτῶν ἀπροσδοκήτοις ἐπι-

§ 2. οἷς τις Cl. ex emend. eiusd. man. et Bekk., eodemque ducunt vestigia librorum D. I. E. Laur. Vulgo ὅστις, quod frustra probat Bernh. Synt. p. 296. Cf. ed. mai. et de recepta scriptura adn.
Cap. 72. § 2. περί τε τὴν N. aliquot codd., inter quos Pal. M. m. Nulla est locorum diversitas, quae τε — καί particulis distinguatur.

mine significati sunt, refertur valens ipsos. — περιιδεῖν, circumspicere. Medium legitur 73, 1. VI 93, 1. 103, 2.

§ 2. καὶ οὕτω ... προσχωρῆσαι, atque ita sibi tutius esse in eorum, quibus aliquis benevolus esset, deditionem, ubi vicissent, concedere, sive liberius partes sequi victorum, quibus quisque benevolus esset.

§ 3. ἐς τὸ ... στράτευμα. Cf. adn. I 137, 3.

Cap. 72. § 1. πέμψαι. Cf. 70, 1. — ὡς ... ὄντος. Cf. adn. 14, 5. — καὶ ... ὄντες iunge cum superiore διανενοημένοι. — ἐρρώσθησαν. Oratio a participio transiit in tempus finitum. Cf. adnot. I 57, 4 et de ipso verbo II 8, 1. — ἀποστείλαντες cet. Paulo ante scripta ita corrigi videntur, ut, cum antea Boeoti advenisse dicti sint, hic non cum universis copiis advenisse, sed harum, quas Plataeas usque adduxissent, partem misisse tradantur. Minus placet Dukae explanatio in ed. mai.

§ 2. ἔλασσον. Cf. Matth. Gr..

πεσόντες τοῖς ψιλοῖς ἔτρεψαν ἐπὶ τὴν θάλασσαν (ἐν
γὰρ τῷ πρὸ τοῦ οὐδεμία βοήθειά πω τοῖς Μεγα-
3 ρεῦσιν οὐδαμόθεν ἐπῆλθεν)· ἀντεπεξελάσαντες δὲ
καὶ οἱ τῶν Ἀθηναίων ἐς χεῖρας ᾖσαν, καὶ ἐγένετο
ἱππομαχία ἐπὶ πολύ, ἐν ᾗ ἀξιοῦσιν ἑκάτεροι οὐχ
4 ἥσσους γενέσθαι. τὸν μὲν γὰρ ἵππαρχον τῶν
Βοιωτῶν καὶ ἄλλους τινὰς οὐ πολλοὺς πρὸς
αὐτὴν τὴν Νίσαιαν προσελάσαντας οἱ Ἀθηναῖοι
[καὶ] ἀποκτείναντες ἐσκύλευσαν, καὶ τῶν τε νεκρῶν
τούτων κρατήσαντες ὑποσπόνδους ἀπέδοσαν καὶ
τροπαῖον ἔστησαν· οὐ μέντοι ἔν γε τῷ παντὶ
ἔργῳ βεβαίως ⟨οὐδὲν⟩ οὐδέτεροι τελευτήσαντες

§ 4. προσελάσαντα Aug., reliqui προσελάσαντες. Cf. adn.

§ 437 adn. 2. — ἔτρεψαν ... θάλασσαν. Emphasis quaedam. — ἐν γάρ cet. „Rationem reddit eius, quod dixerat, ἀπροσδοκήτοις.“ Steph. De verbis ἐν τῷ πρὸ τοῦ cf. adn. I 32, 4.

§ 3. οἱ τῶν Ἀθηναίων. Cum ἱππῆς ex superioribus facillime repeti possit idque faciendum esse natura verbi ἀντεξελαύνειν satis doceat, mirum est Kruegerum ἱππῆς οἱ excidisse conicere.

§ 4. τινὰς οὐ πολλούς. Ita iam II 79, 4. Similiter VIII 70, 2. Cf. adn. 46, 5 et VI 1. — πρὸς ... ἐσκύλευσαν. Quae codd. praebent male sic defenduntur, ut Athenienses prope Nisaeam, quam tenebant, consulto se recepisse dicantur, ut hostes eodem pellicerent. Nam quae in hac sententia maximi est momenti notio se recipiendi prorsus desideratur; deinde illos, cum ad Nisaeam accederent, magnum aliquid ausos esse, id quod in Athenienses nullo modo cadit, additum αὐτήν satis ostendit. Optime autem Boeotorum equites ad ipsam Nisaeam adequitasse dicuntur. Cf. Ullrich. Symb. crit. I p. 14 sq. Itaque Porti coniecturam προσελάσαντας nunc recepimus simulque καί delevimus, quod προσελάσαντες vitiose scripto coniungendi causa additum est. Quominus enim proximo καί respondeat, diversitas sententiarum obstat, quae inter se aequari nequeant. Cf. Schuetz. in Diurn. scholast. Berolin. XXIV p. 765. — βεβαίως ... τελευτήσαντες. Participium aoristi τελευτήσαντες perinde atque partic. praesentis τελευτῶντες (II 47, 4. 51, 5. VI 53, 3. VIII 81, 3) pro adverbio positum postremo valere et ratio et usus eius locutionis vetat. Neque magis τελευτήσαντες eventum adepti sonare potest. Cum obiectum verbi deesse satis cognoscatur, οὐδέν addidimus, quod litterarum similitudine facile excidit. Verte: in toto quidem certamine (parte proelii aliquid effectum esse haud negatur) cum certo eventu neutri quidquam exsecuti. Cf. VII 59, 1.

ἀπεκρίθησαν, ἀλλ' οἱ μὲν Βοιωτοὶ πρὸς τοὺς ἑαυτῶν, οἱ δὲ ἐπὶ τὴν Νίσαιαν.

ἀλλ' οὔτε Βρασίδας οὔτε οἱ Ἀθηναῖοι τολμῶσι πρότεροι μάχης ἄρξαι. τῶν δὲ ἀπελθόντων ὁ Βρασίδας ἐς τὰ Μέγαρα ἐσάγεται.

73. *Μετὰ δὲ τοῦτο Βρασίδας καὶ τὸ στρά-* 1
τευμα ἐχώρουν ἐγγυτέρω τῆς θαλάσσης καὶ τῆς
τῶν Μεγαρέων πόλεως, καὶ καταλαβόντες χωρίον
ἐπιτήδειον παραταξάμενοι ἡσύχαζον, οἰόμενοι σφί-
σιν ἐπιέναι τοὺς Ἀθηναίους καὶ τοὺς Μεγαρέας
ἐπιστάμενοι περιορωμένους ὁποτέρων ἡ νίκη ἔσται.
καλῶς δὲ ἐνόμιζον σφίσιν ἀμφότερα ἔχειν, ἅμα 2
μὲν τὸ μὴ ἐπιχειρεῖν προτέρους μηδὲ μάχης καὶ
κινδύνου ἑκόντας ἄρξαι, ἐπειδή γε ἐν φανερῷ
ἔδειξαν ἑτοῖμοι ὄντες ἀμύνεσθαι καὶ αὐτοῖς ὥσπερ

— *ἀπεκρίθησαν* (discesserunt) . . . *πρὸς* . . . *ἐπί.* Cf. de *διακριθῆναι* adn. I 18, 2. IV 25, 10. Quod utrique e proelio in eum locum discesserunt, unde profecti erant, eo patebat cum dubio eventu esse pugnatum.

Cap. 73. § 1. *παραταξάμενοι . . . ἐπιέναι.* Sententia est Lacedaemonios aciem quidem instruxisse, sed de colle non descendisse existimantes fore, ut Athenienses vel illuc propter insitum animi impetum contra se venirent. — *περιορωμένους.* Cf. adn. II 43, 4. Similiter legitur VI 93, 1. 103, 2. VII 33, 2.

§ 2. *ἀμφότερα.* Hoc verbis *ἅμα μὲν . . . ἄρξαι* et *ἐν τῷ αὐτῷ δὲ . . . ξυμβαίνειν* explicatur; nam *ἅμα μὲν . . . ἐν τῷ αὐτῷ δὲ καί* inter se respondent. Cf. adn. III 11, 3. Atque illa ad *οἰόμενοι . . . Ἀθηναίους*, haec ad *καὶ τοὺς Μεγαρέας . . . ἔσται* respiciunt. — *καὶ αὐτοῖς . . . ἀνατίθεσθαι.* Vulgatam codicum scripturam sic interpretatus est Portus: sibique quodammodo sine pulvere et labore victoriam merito tributum iri. Sed a verbo simplici *τιθέναι* aliena est notio tribuendi, qua *ἀνατιθέναι* praeditum est. Cf. II 64, 1. VIII 51, 3. Deinde prorsus in obscuro est, quis illis, quamquam laborem non sustinuerint, victoriam tributurus sit. An Athenienses, quorum etiam impetum exspectabant? Non magis Megarenses, de quibus hic cogitare alienum est, quoniam, quid adversus hos commodi Lacedaemonii ex quiescendo se percepturos esse putent, proximis verbis separatim explicatur. Neque perspici potest, qua de causa quisquam illis nullo labore perfunctis victoriam tribuat aut cur iuste id fiat. Cum autem inter se opponantur *ἐπιχειρεῖν* et *ἀμύνεσθαι*, deinde *μάχης καὶ κινδύνου* et *ἀκονιτί*, bina hic membra sibi respondere perspicuum est. Atque hoc ipsum, ut paria paribus apte referantur, ea quam instituimus emendatione satis levi effecimus. Verte: quandoquidem in aperto ostenderant se paratos esse ad defendendum et ipsis (cf. V 23, 5. 40, 2) ut tamquam sine pulvere victoria tribueretur postulaverant. Ea enim quam inierant ratione, ut promptos se ostenderent ad pugnandum neque tamen ipsi pugnam committerent, id assequi volebant, ut Athenienses pugnam detrectantes illos bello superiores esse ipsi tamquam confiterentur. De vocabulo translato *ἀκονιτί*

ἀκονιτὶ τὴν νίκην ἐδικαίωσαν ἀνατίθεσθαι, ἐν τῷ αὐτῷ δὲ καὶ πρὸς τοὺς Μεγαρέας ὀρθῶς ξυμβαί-
3 νειν· εἰ μὲν γὰρ μὴ ὤφθησαν ἐλθόντες, οὐκ ἂν ἐν τύχῃ γίγνεσθαι σφίσιν, ἀλλὰ σαφῶς ἂν ὥσπερ ἡσσηθέντων στερηθῆναι εὐθὺς τῆς πόλεως· νῦν δὲ κἂν τυχεῖν αὐτοὺς Ἀθηναίους μὴ βουληθέντας ἀγωνίζεσθαι, ὥστε ἀμαχεὶ ἂν περιγενέσθαι αὐτοῖς
4 ὧν ἕνεκα ἦλθον. ὅπερ καὶ ἐγένετο. οἱ γὰρ Μεγαρῆς, ὡς οἱ Ἀθηναῖοι ἐτάξαντο μὲν παρὰ τὰ μακρὰ τείχη ἐξελθόντες, ἡσύχαζον δὲ καὶ αὐτοὶ μὴ ἐπιόντων, λογιζόμενοι καὶ οἱ ἐκείνων στρατηγοὶ μὴ ἀντίπαλον εἶναι σφίσι τὸν κίνδυνον, ἐπειδὴ καὶ

Cap. 73. § 2. *δικαίως ἂν τίθεσθαι* codd., nisi quod pro *ἂν τίθεσθαι* Laur. *ἀντίθεσθαι*, Vat. Pal. Aug. *ἀντιθέσθαι*, *ἀντιτίθεσθαι* Mosqu. Cf. adn.
§ 3. *ἡσσηθέντων*. Cf. adn.

cf. Hor. Ep. I 1, 51 et de *ὥσπερ* translationem indicante Soph. El. 277. — *ἐν τῷ αὐτῷ* . . . *ξυμβαίνειν*. Pro his proprie *ἐν τῷ αὐτῷ δὲ τὸ πρὸς τοὺς Μεγαρέας* seu *ἅμα δὲ ἃ περὶ τοὺς Μεγαρέας ἔμελλε γίγνεσθαι* dicendum erat. Sed cum propter interpositum enuntiatum *καὶ αὐτοῖς* . . . *ἀνατίθεσθαι* verborum *καλῶς ἔχειν ἀμφότερα ἅμα μὲν τὸ*...minus recordemur, Thuc. incisum ab *ἐν τῷ* incipiens cum solo *ἐνόμιζον*, ad superius enuntiatum iam supplendo, voluit cohaerere. Verba igitur *ὀρθῶς ξυμβαίνειν* nihil esse nisi repetitionem superiorum *καλῶς ἔχειν* perspicuitatis causa factam recte affirmat Arn.

§ 3. *οὐκ ἂν* . . . *σφίσι*, non esse futurum, ut (res) in aleam daretur sive in fortunae arbitrio poneretur i. e. non spem futuram esse impetrandi quod sibi proposuerant, ut Megarenses in urbem se reciperent. De impersonali usu huius dicendi generis cf. adn. I 137, 4. — *ἡσσηθέντων*. Suppl. *σφῶν* et cf. adn. III 13, 7. Frustra igitur Ven. *ἡσσηθέντες*. — *ἂν περιγενέσθαι αὐτοῖς*, sibi obventura. Cf. adn. I 144, 3.

§ 4. *οἱ γὰρ Μεγαρῆς*. Haec post longam interpositionem verbis *οἱ τῶν φευγόντων φίλοι Μεγαρῆς* cum correctione quadam vel potius accuratius definita repetuntur et cohaerent cum verbo *ἀνοίγουσι*. Similes locus est VIII 99. — *καὶ αὐτοί*, ut Lacedaemonii; vid. § 1. — *μὴ ἐπιόντων*] *λείπει τῶν Λακεδαιμονίων*. Schol. — *λογιζόμενοι* . . . *οἱ* . . . *στρατηγοί*. De nominativis vid. Matth. Gr. § 562, 1 adn. 2. Krueg. Gr. § 56, 9 adn. 1. — *μὴ ἀντίπαλον* . . . *σφίσι*] . . . *μὴ ἴσον* . . . *αὐτοῖς τε καὶ τοῖς Πελοποννησίοις*. Schol. — *ἐπειδὴ* . . . *προεκεχωρήκει*, cum ipsis (Atheniensibus. Cf. adn. § 2) pleraque successissent. Ad Peloponnesios certe pronomen *αὐτοῖς* per rerum statum, qui tunc fuerit, referri non posse recte docet Krohl. Quaest. Thuc. I p. 11

τὰ πλείω αὐτοῖς προεκεχωρήκει, ἄρξασι μάχης πρὸς πλείονας αὐτῶν ἢ λαβεῖν νικήσαντας Μέγαρα ἢ σφαλέντας τῷ βελτίστῳ τοῦ ὁπλιτικοῦ βλαφθῆναι, τοὺς δὲ ξυμπάσης τῆς δυνάμεως μέρος ἕκαστον

§ 4. τοῖς δὲ ξυμπάσης τῆς δυνάμεως καὶ τῶν παρόντων μέρος ἕκαστον κινδυνεύειν εἰκότως ἐθέλειν τολμᾶν codd., nisi quod τῆς δέ D. I., ἑκατόν Laur.

ol. c. 79. — τὰ πλείω hic sunt res apud Megara gestae, quod Nisaeam et longa moenia Athenienses ceperant et Megarensibus omnem maris usum intercluserant. — ἄρξασι iunge cum σφίσι, sibi, si incepissent. — πρὸς πλείονας αὐτῶν. Equites quidem utrorumque pares erant (cf. 68, 5. 72, 1), sed Brasidas sex milia gravis armaturae peditum habebat (vid. 72, 2), Athenienses quattuor milia sexcentos (cf. 67, 1. 68, 5) praeter Plataeenses leviter armatos et περιπόλους 67, 2. — ἢ λαβεῖν νικήσαντας Μέγαρα. Verborum vim si spectamus, hoc incisum ad εἶναι τὸν κίνδυνον, unde aptum est, proprie non pertinet, sed solum alterum σφαλέντας . . . βλαφθῆναι. Periculum enim erat, ne spe Megarae capiendae frustrati robur exercitus perderent. Sed rei discrimen scriptor ita significare voluit, ut quid sperari posset quidque metuendum esset in aequo collocaret. De accusativis νικήσαντας et σφαλέντας cf. Krueg. Gr. § 55, 2 adn. 7. — τῷ βελτίστῳ . . . βλαφθῆναι. Insolentius verbo βλάπτεσθαι, iacturam facere, dativus, pro quo poetae, cum in vim privandi transeat, genetivo utuntur (cf. Matth. Gr. § 338), additus est. Eundem esse ut in σφαλῆναι ἄλλῃ τε παρασκευῇ καὶ τοῦ ναυτικοῦ πλείονι μορίῳ II 65, 12, ἀξιόχρεῳ δυνάμει VI 10, 2 et τῇ πόλει κινδυνεύειν II 65, 7. VI 47, 1 Class. monet. Aoristum βλαβῆναι (I 141, 1. Aesch. Agam. 118) solum agnoscit Buttm. Gr. Ind. verb.; sed βλαφθῆναι Hom. Soph. Thuc. iterum 87, 8 et 5. Cf. ed. mai. et interpr. Moer. et Thom. — τοὺς δὲ . . . τολμᾶν. Vulgata librorum scriptura sic est interpretanda: apud illos vero universi exercitus et praesentium partem quamque merito paratam esse audere periclitari (belli fortunam). Sed primum qualis haec sit distinctio universi exercitus et praesentium nequaquam apparet. Nam universum exercitum sive totius societatis sive uniuscuiusque civitatis intellegis praesentibus copiis oppositum, illius, non harum pars in periculum vocatur. Hoc enim patet indicari, singulas Peloponnesiorum civitates non omnibus copiis, sed ea quam quaeque praebere debebat parte (nos: das jedesmalige Contingent. Cf. II 12, 5) ad bellum profectas esse eaque de causa minus periclitari quam Athenienses. Male Class. τοὺς παρόντας esse vult civitates, quae belli gerendi partem habeant, quam vim παρεῖναι non magis quam adesse habet. Deinde cum periculo, quod Athenienses pugnando subire dicuntur, parum concinit quod Peloponnesiorum unaquaeque pars ad audendum prompta esse dicitur. Neque enim, quo animo utrique periculum suscipiant, hic agitur, sed quantam copiarum partem discrimini committant. Denique summae offensioni est inanis loci verbositas, quam qui defendunt, ipsum scriptorem absurdum quam librarios neglegentes fuisse ma-

κινδυνεύειν καὶ ⟨ἐκ⟩ τῶν παρόντων εἰκότως ἐθέλειν τολμᾶν, χρόνον δὲ ἐπισχόντες καὶ ὡς οὐδὲν ἀφ' ἑκατέρων ἐπεχειρεῖτο, ἀπῆλθον πρότερον οἱ Ἀθηναῖοι ἐς τὴν Νίσαιαν καὶ αὖθις οἱ Πελοποννήσιοι ὅθενπερ ὡρμήθησαν· οὕτω δὴ τῷ μὲν Βρασίδᾳ αὐτῷ καὶ τοῖς ἀπὸ τῶν πόλεων ἄρχουσιν οἱ τῶν φευγόντων φίλοι Μεγαρῆς, ὡς ἐπικρατήσαντι καὶ τῶν Ἀθηναίων οὐκέτι ἐθελησάντων μάχεσθαι, θαρσοῦντες μᾶλλον ἀνοίγουσί τε τὰς πύλας καὶ δεξάμενοι, καταπεπληγμένων ἤδη τῶν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους πραξάντων, ἐς λόγους ἔρχονται.

τοὺς Ἀθηναίους. *Τούς* om. Cass. Cl. Ven. Reg. Gr. Ar. Chr.

lunt. Nam verba *ἐθέλειν τολμᾶν* non solum nullo sententiae damno possunt abesse, sed etiam, si abessent, rectius ea se haberet. Quae cum ita sint, *εἰκότως ἐθέλειν τολμᾶν* a verbo *κινδυνεύειν* seiungendum esse putamus et, cum *καὶ τῶν παρόντων* eo quo traditum est loco ferri nequeat, hoc per errorem transposito factum esse, ut verba antea separata perperam inter se coirent. Modo *καὶ ἐκ τῶν παρόντων* legas, et mutato ordine non solum idoneam sententiam pro inani verborum strepitu nanciscimur, sed etiam quod argumentationi videtur deesse, quominus Athenienses suum et Peloponnesiorum periculum pariter aestiment, aptissime suppletur. Cum enim de se illi reputaverint non solum, cuius rei facile iacturam facturi sint, sed etiam quid iam bello effecerint (*ἐπειδὴ καὶ τὰ πλείω αὐτοῖς προεκεχωρήκει*), iam, cum de Peloponnesiis locuntur, ita ad utramque hanc causam respiciunt, ut hos universi exercitus suam quosque partem periculo opponere dicant atque ex praesenti rerum statu (cf. adn. III 29, 2), ubi nihil assecuti sint, quod perdere possint, nimirum audendi cupidos esse. Quae sententia ut quam accuratissime exprimatur, Classeni coniecturam *τοὺς δέ* pro *τοῖς δέ* recepimus. Nam cum dativo Thucydidem *κινδυνεύεσθαι* potius scripturum fuisse II 43, 5 *οἷς ἡ ἐναντία μεταβολὴ . . . κινδυνεύεται* (cf. Dem. XIX 285. XXXIV 28) satis ostendit; *μέρος κινδυνεύειν* autem non minus recte dicitur quam VI 57, 3 *πάντα κινδυνεύειν*. — *χρόνον δὲ ἐπισχόντες*. Sequitur altera pars protasis, quae cum *ὡς* coniunctione post verba *οἱ γὰρ Μεγαρῆς* posita copulanda est. De *χρόνον* nomine vid. adn. II 18, 2. — *καὶ ὡς*. *Καί* additum est ideo, quia *ἐπισχόντες* idem est atque *ὡς ἐπέσχον*. Cf. Kistem. et adn. III 40, 7. V 44, — *ἀφ'*. Cf. adn. I 17, 1. — *αὖθις*. Cf. adn. III 106, 2. — *οὕτω δή*. Cf. adn. 30, 2. — *τῷ μὲν Βρασίδᾳ*. *Μέν* non habere, quod ei respondeat, quia scriptor postea scribere *τοὺς δὲ ἐκ Πηγῶν κατάγουσι* voluerit, sed haec, implicata variis additamentis oratione, 74, 2 alio ordine subiunxerit, bene docet Haack. in ed. 1. Cf. adn. I 10, 1. — *ἐπικρατήσαντι*. De singulari cf. Xen. Anab. I 10, 1. Krueg. Gr. § 68, 4 adn. 2. Particula *ὡς* non solum ad *ἐπικρατήσαντι*, sed etiam ad *ἐθελησάντων* pertinet. Cf. adn. 14, 5. — *τῶν ... πραξάντων*. Cf. 66, 3. 68, 4.

καὶ ὕστερον ὁ μὲν ἐς Κόρινθον ἐπανέρχεται· τῶν δὲ Μεγαρέων οἱ φεύγοντες κατελθόντες ὀλιγαρχίαν καθιστᾶσιν.

1 74. Καὶ ὕστερον ὁ μὲν διαλυθέντων τῶν ξυμμάχων κατὰ πόλεις ἐπανελθὼν καὶ αὐτὸς ἐς τὴν Κόρινθον τὴν ἐπὶ Θρᾴκης στρατείαν παρεσκεύαζεν, ἵναπερ καὶ τὸ πρῶτον ὥρμητο· 2 οἱ δὲ ἐν τῇ πόλει Μεγαρῆς, ἀποχωρησάντων καὶ τῶν Ἀθηναίων ἐπ' οἴκου, ὅσοι μὲν τῶν πραγμάτων πρὸς τοὺς Ἀθηναίους μάλιστα μετέσχον, εἰδότες ὅτι ὤφθησαν εὐθὺς ὑπεξῆλθον, οἱ δὲ ἄλλοι κοινολογησάμενοι τοῖς τῶν φευγόντων φίλοις κατάγουσι τοὺς ἐκ Πηγῶν, ὁρκώσαντες πίστεσι μεγάλαις μηδὲν μνησικακήσειν, βουλεύσειν δὲ τῇ πόλει τὰ ἄριστα. 3 οἱ δὲ ἐπειδὴ ἐν ταῖς ἀρχαῖς ἐγένοντο καὶ ἐξέτασιν ὅπλων ἐποιήσαντο, διαστήσαντες τοὺς λόχους ἐξελέξαντο τῶν τε ἐχθρῶν καὶ οἳ ἐδόκουν μάλιστα ξυμπρᾶξαι τὰ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, ἄνδρας ὡς ἑκατόν, καὶ τούτων πέρι ἀναγκάσαντες τὸν δῆμον ψῆφον φανερὰν διενεγκεῖν, ὡς κατ-

Cap. 74. § 1. *ἵνα ... ὥρμηντο.* Port.: quo et antea cogitabat. Cf. 70, 1. Similiter 48, 6. Cf. adn. II 59, 2.

§ 2. *οἱ δὲ ... Μεγαρῆς ... ὅσοι μὲν ... οἱ δ' ἄλλοι.* Est rursus *σχῆμα καθ' ὅλον καὶ κατὰ μέρος*. Cf. adn. 71, 1. — *ἀποχωρησάντων ... ἐπ' οἴκου.* Relicto praesidio in longis moenibus et Nisaeae. — *τῶν πραγμάτων πρὸς τοὺς Ἀθην.* Ostendit Abresch. substantivum verbale esse coniunctum cum praepositione verbi. Cf. *σωτηρία* adn. I 141, 7. De articulo non iterato cf. ad. I 51, 4. — *τοὺς ἐκ Πηγῶν.* Cf. 66, 1. — *ὁρκώσαντες πίστεσι μεγάλαις.* Eadem formula usus est Dio Cass. fragm. 43, 27.

§ 3. *ἐν ταῖς ἀρχαῖς ἐγένοντο*, magistratus gerere coeperunt. — *ἐξέτασιν ὅπλων ἐποιήσαντο.* „Arma recognoscere et arma lustrare vertunt interpretes. Non video, cur hic aliter debeat accipi quam VI 96, 3, ubi illis *ἐξέτασιν ὅπλων ποιεῖσθαι* est exercitum [*ὁπλίτας*] recensere. Cf. Xen. Cyr. II 4, 1 et Anab. V 3, 3.“ Duk. „Similis agendi ratio hominum simile consilium habentium a Xen. Hell. II 4, 8—10 describitur ... Recensus seu lustratio ... cum Graeci milites [aliter atque Romani], priusquam dux eos alloqueretur, arma ordine collocarent seu ponerent (*ἔθεντο τὰ ὅπλα*), opportunitatem arma auferendi et noxiis sine certamine potiendi praebuit.“ Arn. Cf. VI 58 et Nabidis facinus Liv. XXXIV 27. — *διαστήσαντες τοὺς λόχους*, diductis et separatis cohortibus. — *ψῆφον φανερὰν διενεγκεῖν*, suffragia aperte ferre. Cf. adn. 88, 1. *Ψῆφον διενεγκεῖν* = *διαψηφίσασθαι* l. d. Tali modo fore, ut reos absolvere nemo auderet, sperasse illos Hobberii verbis declarat Bloomf. Modum rei loco Lys. XIII 37 illustrat Arn. Cf. Xen. Hist. II 4, 9.

ἐγνώσθησαν, ἔκτειναν, καὶ ἐς ὀλιγαρχίαν τὰ μάλιστα
4 κατέστησαν τὴν πόλιν. καὶ πλεῖστον δὴ χρόνον
αὕτη ὑπ' ἐλαχίστων γενομένη ἐκ στάσεως μετά-
στασις ξυνέμεινεν.

1 75. Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους τῆς Ἀντάνδρου ὑπὸ Ἄντανδρος ὑπ' Ἀθηναίων ἁλίσκεται.
τῶν Μυτιληναίων, ὥσπερ διενοοῦντο, μελλούσης
κατασκευάζεσθαι, οἱ τῶν ἀργυρολόγων Ἀθηναίων Λαμάχου ξυμφορὰ ἐν τῷ Πόντῳ.
στρατηγοί, Δημόδοκος καὶ Ἀριστείδης, ὄντες περὶ
Ἑλλήσποντον (ὁ γὰρ τρίτος αὐτῶν Λάμαχος δέκα
ναυσὶν ἐς τὸν Πόντον ἐσεπεπλεύκει) ὡς ᾐσθάνοντο
τὴν παρασκευὴν τοῦ χωρίου καὶ ἐδόκει αὐτοῖς
δεινὸν εἶναι μὴ ὥσπερ τὰ Ἄναια ἐπὶ τῇ Σάμῳ
γένηται, ἔνθα οἱ φεύγοντες τῶν Σαμίων καταστάν-
τες τούς τε Πελοποννησίους ὠφέλουν ἐς τὰ ναυ-
τικὰ κυβερνήτας πέμποντες καὶ τοὺς ἐν τῇ πόλει
Σαμίους ἐς ταραχὴν καθίστασαν καὶ τοὺς ἐξιόντας
ἐδέχοντο· οὕτω δὴ ξυναγείραντες ἀπὸ τῶν ξυμμά-
χων στρατιὰν καὶ πλεύσαντες, μάχῃ τε νικήσαντες
τοὺς ἐκ τῆς Ἀντάνδρου ἐπεξελθόντας ἀναλαμβά-
2 νουσι τὸ χωρίον πάλιν. καὶ οὐ πολὺ ὕστερον

§ 4. *ὑπ' ἐλαχίστων γενομένη*, quamvis a paucissimis facta. Ita participium intellegendum est, ne articulo opus sit. Cf. Blum. et de verbis *γίγνεσθαι ὑπό τινος* Matth. Gr. § 495, 2. — *ἐκ στάσεως μετάστασις*, ex seditione ortus status commutatus (reipubl.). Adnominatio Latino sermone exprimi non potest, facilius patrio. *Μετάστασις* similiter legitur VI 20, 2. Deest haec eius notio in Steph. Thes. ed. rec. De tempore abrogati paucorum imperii cf. Wachsmuth. Antiqu. Gr. I p. 728.

Cap. 75. § 1. *τῆς Ἀντάνδρου ... κατασκευάζεσθαι.* De re cf. supra 52, 3 et Diod. XII 72, de verbo *κατασκ.* (instruere) adn. I 92, 8. — *ἀργυρολόγων*, scil. *νεῶν*. Cf. III 19, 1. IV 50, 1. — *Ἀριστείδης*. Cf. 50, 1. — *Λάμαχος*. Haud dubie idem, qui postea unus e tribus ducibus in Siciliam missis fuit. — *ἐς τὸν Πόντον ἐσεπ.* De causa rei cf. Iust. XVI 3, 9. — *παρασκευήν*. Superiori *κατασκευάζεσθαι* ideo respondet, quia *κατασκευή* aliter dici solet. Cf. adn. I 10, 2. II 16, 1. — *δεινόν*, metuendum, periculum, ut III 102, 4. — *τὰ Ἄναια*. Vid. III 19. 32. — *ἐπί*. Cf. adn. I 40, 6. — *ἀναλαμβάνουσι ... πάλιν*. Cf. adn. I 112, 4.

§ 2. *οὐ πολὺ ὕστερον* cum *ἀπόλλυσι* verbo, non cum *ἐσπλεύσας* cohaerere ex § 1 li-

ἐς τὸν Πόντον ἐσπλεύσας Λάμαχος, ἐν τῇ Ἡρακλεώτιδι ὁρμήσας ἐς τὸν Κάλητα ποταμὸν ἀπόλλυσι τὰς ναῦς ὕδατος ἄνωθεν γενομένου καὶ κατελθόντος αἰφνιδίου τοῦ ῥεύματος· αὐτὸς δὲ καὶ ἡ στρατιὰ πεζῇ διὰ Βιθυνῶν Θρᾳκῶν, οἵ εἰσι πέραν ἐν τῇ Ἀσίᾳ, ἀφικνεῖται ἐς Καλχηδόνα τὴν ἐπὶ τῷ στόματι τοῦ Πόντου Μεγαρέων ἀποικίαν.

Ἱπποκράτει καὶ Δημοσθένει τὰ Βοιώτια πράγματα ἀπό τινων δημοκρατεῖ-

76. Ἐν δὲ τῷ αὐτῷ θέρει καὶ Δημοσθένης 1
Ἀθηναίων στρατηγὸς τεσσαράκοντα ναυσὶν ἀφικνεῖται ἐς Ναύπακτον, εὐθὺς μετὰ τὴν ἐκ τῆς Μεγαρίδος ἀναχώρησιν. τῷ γὰρ Ἱπποκράτει καὶ ἐκείνῳ 2

Cap. 75. § 2. *Κάληκα* codd., nisi quod *Κάλικα* D., *Κάλυκα* Ar. Chr. Cf. adn.

αὐτός τε codd. Class. oppositum *τὰς ναῦς* particulam *δέ* flagitare intellexit.

Χαλκηδόνα codd. praeter *Καλκεδόνα* D. Cf. adn.

quet. — *Ἡρακλεώτιδι.* Agro Heracleae Bithyniae, de qua vid. Strab. 543 sqq. et Xen. Anab. VI 2, 1. — *ὁρμήσας ἐς.* Alibi quidem *ὁρμεῖν* cum *ἐν* praepositione iungitur (ut I 52, 1. III 4, 5. VII 31, 1), quare vulgatum *ὁρμίσας*, quod cum proximis *τὰς ναῦς* iungas, contra membranarum auctoritatem servandum existimes; sed repugnat verborum collocatio, et *ὁρμεῖν ἐς τόπον* compares cum usitatis *σχεῖν ἐς* (cf. adn. I 110, 1), *κεῖσθαι ἐς*, similibus. Herod. VII 188 *ὁρμέονται ἐς τὸν πόντον.* — *Κάληκα.* „Huius fluvii nomen apud auctores multum variat. Arrianus in Periplo [p. 63 ed. Hoffm., ubi tamen *ἐμπόριον* appellatur, fluvius ab Anonymo in loco mutilo p. 105] *Κάλητα* vocat, Diodorus [XII 72] *Κάχητα.* Sed Memnon [c. 22], cui [dummodo librariis eius satis confidatur] magis credendum, utpote Heracleotae et Bithyniae vicino, *Κάλλητα* nominat. Hodie etiam Chelit dicitur." Palmer. apud Huds. „*Κάλητα* vocat [etiam] Eustath. ad Dion. Perieg. v. 793." Duk. Hoc igitur verum nomen videtur. — *ἀπόλλυσι τὰς ναῦς.* Cf. Iust. et Diod. l. d. — *ἄνωθεν*, coelitus. Cf. adn. II 77, 6. — *αὐτὸς δέ* cet. Haec exornat Iust. l. d. § 11. — *Βιθυνῶν Θρᾳκῶν.* Horum agri fines optime cognoscuntur e Xen. Anab. VI 2, 1. 2. De origine nominis cf. Appi. Mithrid. c. 1. — *Καλχηδόνα.* Verum nomen huius urbis, quod in omnibus numis ei datur, *Καλχηδών* est, in Atticis tamen huius aetatis titulis praeter *Καλχηδόνιοι Χαλχηδόνιοι* (Inscr. Att. I n. 240. 258) invenitur. Nam quod Kirchhoffius n. 228. 235 *Χαλκηδόνιοι* legit, *κ* littera utroque loco in supplemento est. Usitatius tamen Atticis fuisse *Καλχηδών* ex Aristoph. Equ. 174 colligas, ubi poeta similitudine nominum *Καρχηδόνα* et *Καλχηδόνα* ludit, qua de re cf. Mueller-Struebing. Aristoph. p. 9 sqq. — *Μεγαρέων ἀποικίαν.* Et simul Boeotorum. Vid. Duebn. ad Iust. XVI 3, 4.

Cap. 76. § 1. *μετὰ . . . ἀναχώρησιν.* Vid. 74, 2.

τὰ Βοιώτια πράγματα ἀπό τινων ἀνδρῶν ἐν ταῖς πόλεσιν ἐπράσσετο, βουλομένων μεταστῆσαι τὸν κόσμον καὶ ἐς δημοκρατίαν ὥσπερ οἱ Ἀθηναῖοι τρέψαι· καὶ Πτοιοδώρου μάλιστ' ἀνδρὸς φυγάδος ἐκ Θηβῶν ἐσηγουμένου τάδε αὐτοῖς παρεσκευάσθη. σθαι βουλομένων πράσσεται. τρόπος τῆς ἐπιβουλῆς.

3 Σίφας μὲν ἔμελλόν τινες προδώσειν (αἱ δὲ Σῖφαι εἰσι τῆς Θεσπικῆς γῆς ἐν τῷ Κρισαίῳ κόλπῳ ἐπιθαλασσίδιοι)· Χαιρώνειαν δέ, ἣ ἐς Ὀρχομενὸν τὸν Μινύειον πρότερον καλούμενον, νῦν δὲ Βοιώτιον, ξυντελεῖ, ἄλλοι ἐξ Ὀρχομενοῦ ἐνεδίδοσαν, καὶ οἱ Ὀρχομενίων φυγάδες ξυνέπρασσον τὰ μάλιστα καὶ ἄνδρας ἐμισθοῦντο ἐκ Πελοποννήσου (ἔστι δὲ ἡ Χαιρώνεια ἔσχατον τῆς Βοιωτίας πρὸς τῇ Φανο-

Cap. 76. § 3. Φανότιδι codd. falso accentu, cum derivatum sit a Φανοτεύς. Cf. Goettl. Doctr. acc. p. 272 sqq. Dindorf. in Steph. Thes. s. v. Φανοτεύς.

§ 2. ἀπό. Cf. adn. I 17, 1. — ἐπράσσετο] ἀντὶ τοῦ προεδίδοτο. Schol. Cf. adn. I 131, 1 et III 4, 6 atque de re Diod. XII 69. — τὸν κόσμον] τὴν πολιτείαν. Schol. Cf. VIII 48. 67. Similiter ante Thucydidem Herodotum I 99 scripsisse κόσμον τόνδε καταστησάμενος docet Wass. — οἱ Ἀθηναῖοι. „Abresch. adnotavit perinde esse, sive suppleatur μετέστησαν, sive ἔτρεψαν, sive ex voc. δημοκρατίαν adsumatur δημοκρατοῦνται.“ Gottl. — ἐσηγουμένου. Cf. adn. III 20, 1.

§ 3. Σῖφαι. Hunc iustum huius nominis esse accentum demonstrant. Sieb. ad Paus. IX 32, 3 et Goettl. Doctr. accent. p. 164. De aliis nominis formis vid. Wass. ad h. l. Ἐπίνειον τῆς Θεσπικῆς appellatur a Steph. Byz. Portum Σαράντι sub Χοστίᾳ hodie esse vult Leak. Graec. sept. II p. 515. Cf. Bursian. Geogr. I p. 241. — Ὀρχομενὸν τὸν Μινύειον. „Adeundi sunt Strab. 409. 411. 414. Paus. IX 36 et Eustath. in Il. II 272. Ὀρχομενὸν Μινύειον dicit Hom. Il. II 511 et Theocr. Id. XVI 104.“ Duk. — νῦν δὲ Βοιώτιον. Cf. III 87. — ξυντελεῖ. Cf. adn. II 15, 2. „Liberae Boeotiae civitates [ex quibus septem nominantur IV 93, sed decem tunc fuisse colligitur ex numero Boeotarchorum IV 91] minores aliquot suae potestati subiectas habebant; sicut Chaeronea Orchomeno, Leuctra et Siphae Thespiis, Acraephia Glissas Therapne aliaeque Thebis obnoxiae erant. Hae minores civitates vocantur ξύμμοροι [IV 93] seu ξυντελεῖς et milites atque pecuniam dare debebant, ut, quantum auxiliorum quaeque civitas, cui contributae erant, communi Boeotorum societati mitteret, compleretur.“ Arn. Cf. Herm. Antiqu. Gr. I § 179 et qui ibi et a nobis in ed. mai. citantur, etiam Schoem. Antiqu. iur. p. 408 sq. Antiqu. Gr. II p. 78. Bursian. l. d. p. 205. — ἐνεδίδοσαν. De imperfecto cf. adn. I 134, 1. — ἐκ Πελοποννήσου. De Arcadia maxime cogitandum videtur. Cf. VII 57, 9. — ἔσχατον. De neutro vid. adn. I 68, 2. — Φανοτίδι. De urbe Phanoteo,

τίδι τῆς Φωκίδος), καὶ Φωκέων μετεῖχόν τινες.
τοὺς δὲ Ἀθηναίους ἔδει Δήλιον καταλαβεῖν, τὸ 4
ἐν τῇ Ταναγραίᾳ πρὸς Εὔβοιαν τετραμμένον Ἀπόλ-
λωνος ἱερόν, ἅμα δὲ ταῦτα ἐν ἡμέρᾳ ῥητῇ γίγνε-
σθαι, ὅπως μὴ ξυμβοηθήσωσιν ἐπὶ τὸ Δήλιον οἱ
Βοιωτοὶ ἀθρόοι, ἀλλ' ἐπὶ τὰ σφέτερα αὐτῶν
ἕκαστοι κινούμενα. καὶ εἰ κατορθοῖτο ἡ πεῖρα καὶ 5
τὸ Δήλιον τειχισθείη, ῥᾳδίως ἤλπιζον, εἰ καὶ μὴ
παραυτίκα νεωτερίζοιτό τι τῶν κατὰ τὰς πολιτείας
τοῖς Βοιωτοῖς, ἐχομένων τούτων τῶν χωρίων καὶ
λῃστευομένης τῆς γῆς καὶ οὔσης ἑκάστοις διὰ
βραχέος ἀποστροφῆς οὐ μενεῖν κατὰ χώραν τὰ
πράγματα, ἀλλὰ χρόνῳ τῶν Ἀθηναίων μὲν προσιόν-
των τοῖς ἀφεστηκόσι, τοῖς δὲ οὐκ οὔσης ἀθρόας

§ 5. νεωτερίζοιτο Aug. (hic tamen cum punctis super τo), olim Cl. (in quo nunc νεωτερίζοιντο), Mosqu. et s. v. al. man. E. Vulgo et Bekk. νεωτερίζοι. „Si librorum [plerorumque] scriptura hic sine vitio est, . . . debet νεωτερίζοι [esse] pro νεωτερίζοιτο; nam passivam significationem esse apertum est. Mihi tamen hoc suspectum est, ac nonnihil dubito, an ultima syllaba exciderit propter affinitatem sequentis voculae τι. Cap. 41 huius libri φοβούμενοι μὴ σφίσι τι νεωτερισθῇ τῶν κατὰ τὴν χώραν." Duk. „Νεωτερίζοι qui defendit Bauerus, comparat Lat. mutare, movere, vertere [poterat etiam Graeca, qualia leguntur in Matth. Gr. § 495, 1], sed verbi νεωτερίζειν nulla affert exempla." Haack. Arnoldus subiectum vulgatae indicari posse τὴν πεῖραν [καὶ τὸ τειχισθῆναι τὸ Δήλιον] conicit, vix recte.

μενεῖν. Aug. Cl. Ven. T. Pal. It. M. Reg. Gr. μένειν.

cuius ager hic significatur, quae viginti stadia a Chaeronea distabat, vid. Paus. X 4, 1. Krus. Hell. II 2 p. 58. Bursian. Geogr. I p. 168. — μετεῖχον. Illius consilii.

§ 4. Δήλιον. De eius situ praeter ea, quae hic leguntur, cf. c. 98. Liv. XXXV 51. Strab. 403. Paus. IX 20, 1. Krus. Hell. II 1 p. 623. Leak. Graec. sept. II p. 458 sq. Ab Aulide plus triginta stadiis, quot interiecta fuisse Strab. l. d. memorat, abfuisse Bursian. l. d. p. 218, 4 docet. — ἀλλ' ἐπί. Ex superiore ξυμβοηθήσωσι repete simplex. — κινούμενα] ἀντὶ τοῦ ταραττόμενα. Schol. Cf. 89, 2.

§ 5. ἤλπιζον refertur ad τοὺς μέλλοντας προδώσειν, et ex eo pendet infinitivus καταστήσειν. — ἑκάστοις, i. e. ἑκάστοις τοῖς νεωτερίζουσι. — διὰ βραχέος ἀποστροφῆς] οὐκ ἀπὸ πολλοῦ διαστήματος καταφυγῆς. Schol. De verbis διὰ βρ. cf. adn. II 29, 3. 83, 5, de ἀποστροφῆς vocabulo adn. VIII 75, 3. — κατὰ χώραν] κατὰ τὴν οἰκείαν τάξιν. Schol. Cf. adn. I 28, 5. — προσιόντων, eo

τῆς δυνάμεως, καταστήσειν αὐτὰ ἐς τὸ ἐπιτήδειον.
ἡ μὲν οὖν ἐπιβουλὴ τοιαύτη παρεσκευάζετο.

Δημοσθένης ἐς Ναύπακτον προαποσταλεὶς τὰ περὶ ταύτην τὴν χώραν καθίσταται.

1 77. Ὁ δὲ Ἱπποκράτης αὐτὸς μὲν ἐκ τῆς
πόλεως δύναμιν ἔχων, ὁπότε καιρὸς εἴη, ἔμελλε
στρατεύειν ἐς τοὺς Βοιωτούς, τὸν δὲ Δημοσθένη
προαπέστειλε ταῖς τεσσαράκοντα ναυσὶν ἐς τὴν
Ναύπακτον, ὅπως ἐξ ἐκείνων τῶν χωρίων στρατὸν
ξυλλέξας Ἀκαρνάνων τε καὶ τῶν ἄλλων ξυμμάχων
πλέοι ἐπὶ τὰς Σίφας ὡς προδοθησομένας· ἡμέρα
2 δ' αὐτοῖς εἴρητο ᾗ ἔδει ἅμα ταῦτα πράσσειν. καὶ
ὁ μὲν Δημοσθένης ἀφικόμενος, Οἰνιάδας δὲ ὑπό
τε Ἀκαρνάνων πάντων κατηναγκασμένους κατα-
λαβὼν ἐς τὴν Ἀθηναίων ξυμμαχίαν καὶ αὐτὸς
ἀναστήσας τὸ ξυμμαχικὸν τὸ ἐκείνῃ πᾶν, ἐπὶ
Σαλύνθιον καὶ Ἀγραίους στρατεύσας πρῶτον καὶ
προσποιησάμενος τἆλλα ἡτοιμάζετο ὡς ἐπὶ τὰς
Σίφας, ὅταν δέῃ, ἀπαντησόμενος.

Βρασίδου πορεία ἐς τὰ ἐπὶ Θρᾴκης, ὅς

1 78. Βρασίδας δὲ κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον τοῦ
θέρους πορευόμενος ἑπτακοσίοις καὶ χιλίοις ὁπλί-

Cap. 77. § 2. *Οἰνιάδας τε* E. Particulam om. Mosqu. Cf. adn.

adiungentibus. — *καταστήσειν . . . ἐπιτήδειον*, se res illas in statum (sibi) commodum adducturos.

Cap. 77. § 1. *ταῖς τεσσαράκοντα ναυσίν*. Respicitur ad 76, 1. — *ὡς προδοθησομένας*, quas proditum iri exspectaret. Cf. adn. 10, 1. 14, 4. 25, 10.

§ 2. *ὁ μὲν Δ.* Huic respondet *Βρασίδας δέ*. — *Οἰνιάδας . . . ὑπὸ Ἀκαρνάνων πάντων*. Cf. adn. c. 49 et de Oeniadis II 102. Particulam *δέ* ideo positam esse recte docet Class., quod Demosthenes, quo advenerit consilio, ut Siphas statim aggrederetur, id mutaverit cum Oeniadas inveniret in Atheniensium societatem vi adductos; quare inter se quodammodo opposita esse *ἀφικόμενος* et *καταλαβών*. Deinde *ὑπό τε Ἀκαρνάνων* et *καὶ αὐτός* ita inter se iunguntur, ut quid illi peregerint et quid ipse fecerit distinguatur. — *κατηναγκασμένους . . . ξυμμαχίαν*, cum in Atheniensium societatem adactos repperisset. Cf. adn. III 91, 2. — *ἀναστήσας*. Cf. adn. II 68, 1. — *Σαλύνθιον καὶ Ἀγραίους*. Vid. III 106, 2 adn. et III 111, 4. — *προσποιησάμενος*. Cf. adn. I 8, 3. — *ἀπαντησόμενος*. Cf. adn. 89, 1.

Cap. 78. § 1. *Βρασίδας δέ* cet. Hic ambitus verborum reprehenditur a Duka. Cf. ed. mai. De rebus a Brasida usque ad captam Toronen gestis vid. Diod.

ὑπὸ τῶν ἐπιτηδείων ἀχθεὶς μόλις τὴν Θεσσαλίαν διαβὰς ἐς Δῖον ἔρχεται.

ταις ἐς τὰ ἐπὶ Θρᾴκης ἐπειδὴ ἐγένετο ἐν Ἡρακλείᾳ τῇ ἐν Τραχῖνι καί, προπέμψαντος αὐτοῦ ἄγγελον ἐς Φάρσαλον παρὰ τοὺς ἐπιτηδείους ἀξιοῦντος διάγειν ἑαυτὸν καὶ τὴν στρατιάν, ἦλθον ἐς Μελίτειαν τῆς Ἀχαΐας Πάναιρός τε καὶ Δῶρος καὶ Ἱππολοχίδας καὶ Τορύλαος καὶ Στρόφακος πρόξενος ὢν Χαλκιδέων, τότε δὴ ἐπορεύετο. ἦγον 2 δὲ καὶ ἄλλοι Θεσσαλῶν αὐτὸν καὶ ἐκ Λαρίσης Νικονίδας Περδίκκᾳ ἐπιτήδειος ὤν. τὴν γὰρ Θεσσαλίαν ἄλλως τε οὐκ εὔπορον ἦν διιέναι ἄνευ ἀγωγοῦ καὶ μετὰ ὅπλων γε δή, καὶ τοῖς πᾶσί γε ὁμοίως Ἕλλησιν ὕποπτον καθειστήκει τὴν τῶν πέλας μὴ πείσαντας διιέναι· τοῖς τε Ἀθηναίοις ἀεί ποτε τὸ πλῆθος τῶν Θεσσαλῶν εὔνουν ὑπῆρχεν. ὥστε, εἰ μὴ δυναστείᾳ μᾶλλον ἢ ἰσονομίᾳ ἐχρῶντο

Cap. 78. § 1. *Μελιτίαν* codd. *Μελιταιεῖς*, *Μελίταιαν* Strab. 432. 434. A plerisque aliis scriptoribus *Μελίτεια* haec urbs vocatur eademque forma habetur in Ussingii Inscr. Gr. ined. n. 2. Utramque formam, *Μελίταια* et *Μελίτεια*, agnoscit Herodian. I 272. II 549. Cum *Μελιτίαν* sola codicum Thuc. auctoritate nitatur, *Μελίτειαν* rescripsimus itemque § 5 *Μελιτείας*.

§ 2. Vulgo *καθεστήκει*, *καθειστήκει* Mosqu. C. G. Cf. ad. 26, 7.

XII 67. 68. — *τὰ ἐπὶ Θρᾴκης*. Cf. adn. I 56, 2. — *Ἡρακλείᾳ*. Cf. III 92. — *ἐπιτηδείους*. Cf. adn. I 60, 2. — *Μελίτειαν*. Situm huius urbis unum Ptolemaeum [III 13, 46] indicare affirmat Wass.; at cf. etiam infra § 5 et Strab. 434. „Ex Ptolemaeo diei iter ab Heraclea in via Pharsalum [secundum § 5 pariter diei fortasse non integri itinere distantem] ferente abfuisse novimus.“ Bloomf. Vide Bursian. Geogr. I p. 85. — *τῆς Ἀχαΐας*. Achaiam Phthiotidem Herodoti et Thucydidis aetate a Spercheo (cf. Herod. VII 198) ad Enipeum [in mediterraneo] spectasse docet Arn. Cf. § 3 et de finibus agri Achaeorum Muell. ad tab. Graec. sept. p. 10 sq. Achaeos autem Thessalorum imperio subiectos fuisse ex VIII 3 discimus, sed simul cum Lacedaemoniis necessitudine aliqua coniunctos fuisse inde et ex h. l. colligamus. — *ἐπορεύετο*. Suppl. *ἐκ τῆς Μελιτείας*, vel potius *ἐκ τῆς Ἡρακλείας*.

§ 2. *ἄλλως τε*, cum alioqui, cum omnino. Cf. adn. II 50, 2. III 39, 5. Huic respondet *καὶ μετὰ ὅπλων γε δή*. — *ἀγωγοῦ*. Cf. adn. II 12, 2. — *γε δή*, utique. Cf. 92, 4. Interpunctionem post has particulas sustulit Bekk., sed vid. ed. mai. — *καὶ . . . γε*, atque adeo. — *τῶν πέλας*. Cf. adn I 32, 1. — *τοῖς Ἀθηναίοις . . . εὔνουν*. Cf. I 102. II 22. — *δυναστείᾳ*. Cf. adn. III 78, 3. De Thessalorum et singulorum et universorum rebus publicis vid.

τῷ ἐπιχωρίῳ οἱ Θεσσαλοί, οὐκ ἄν ποτε προῆλθεν·
3 ἐπεὶ καὶ τότε πορευομένῳ αὐτῷ ἀπαντήσαντες ἄλλοι τῶν τἀναντία τούτοις βουλομένων ἐπὶ τῷ Ἐνιπεῖ ποταμῷ ἐκώλυον καὶ ἀδικεῖν ἔφασαν ἄνευ
4 τοῦ πάντων κοινοῦ πορευόμενον. οἱ δὲ ἄγοντες οὔτε ἀκόντων ἔφασαν διάξειν, αἰφνίδιόν τε παραγενόμενον ξένοι ὄντες κομίζειν. ἔλεγε δὲ καὶ αὐτὸς ὁ Βρασίδας τῇ Θεσσαλῶν γῇ καὶ αὐτοῖς φίλος ὢν ἰέναι καὶ Ἀθηναίοις πολεμίοις οὖσι καὶ οὐκ ἐκείνοις ὅπλα ἐπιφέρειν, Θεσσαλοῖς τε οὐκ εἰδέναι καὶ Λακεδαιμονίοις ἔχθραν οὖσαν ὥστε

τῷ ἐπιχωρίῳ Dionys. 799, **τὸ ἐγχώριον** codd. praeter **τὸ χωρίον** Vat. H. Cf. adn.

Herm. Antiqu. Gr. I § 178. Schoem. Antiqu. iur. p. 401 sq. — **τῷ ἐπιχωρίῳ**. **Τὸ ἐγχώριον**, quod codd. habent, **ἐγχωρίως** expl. schol., quae ratio exemplis scriptorum Atticorum prorsus destituta est. Nec simile esse **τὸ ἀρχαῖον** (II 99, 3. IV 3, 3) Kruegeriana huius accusativi definitio (Gr. § 46, 3) satis ostendit. Atque hoc genus omne exemplorum frequentia conspicuum est, cum **τὸ ἐγχώριον** ita dictum esse nullo praeter hunc loco probari possit. Nec magis allegandum est II 15, 5 **τὰ πλείστου ἄξια ἐχρῶντο**, quod dictum esse pro **τὰς πλείστου ἀξίας χρήσεις ἐχρῶντο** optime Krueger monet. Cf. eius Gr. § 46, 5 adn. 4. Hoc enim loco vix recte se habet illos dominationem ad domesticum usum adhibuisse. Apparet vero, quantum id quod Dionysius legit, dummodo interpretationem habeat, fide antecedat codicum nostrorum auctoritatem. Ipsum autem Dionysium **τῷ ἐπιχωρίῳ** legisse eius vituperatio ostendit. Reprehendit enim Thucydidem, quod neutrum pro feminino posuerit; scribendum fuisse **τῇ ἐπιχωρίᾳ**. Sed ut multis aliis locis hic quoque in promptu est videre Dionysium ea quae vituperaverit non satis intellexisse. Perspicuum enim est **δυναστείᾳ** et **ἰσονομίᾳ** praedicati vice fungi, quo cognito nihil obstat, quin sententia paulo aliter conformata vertamus: nisi domesticus quo Thessali utebantur rerum status magis principum dominatio quam legum aequabilitas fuisset.

§ 3. **τῶν τἀναντία...βουλομένων**. Compara formulam **βούλεσθαι τά τινος** in adn. III 68, 2. **Οὗτοι** sunt **οἱ ἄγοντες τὸν Βρασίδαν**. — **ἐπὶ τῷ Ἐνιπεῖ ποταμῷ**. Hunc fluvium, qui ab ipsis Thessalis **Ἐλιπεύς** vocabatur (cf. Bursian. Geogr. I p. 76, 3), cum Apidano misceri et ambos Peneum a dextra influere constat. Cf. adn. § 5. Quoniam autem Thessali Brasidam, ut primum ad Enipeum pervenit, retenturi erant, ibi fines Achaiae et Thessaliae tunc videntur fuisse. Cf. adn. 1. — **ἐκώλυον**, imperf. de conatu. — **ἄνευ τοῦ πάντων κοινοῦ**. „Id est sine voluntate et consensu **τοῦ κοινοῦ** Thessalorum.“ Duk. De hac vi **ἄνευ** praepositionis cf. adn. I 128, 3 et Matth. Gr. § 576, de **τῷ κοινῷ τῶν Θεσσαλῶν** Herm. et Schoem. l. ad § 2 l. et Tittm. Respubl. Gr. p. 716 sqq.

τῇ ἀλλήλων γῇ μὴ χρῆσθαι· νῦν δὲ ἀκόντων
ἐκείνων οὐκ ἂν προελθεῖν (οὐδὲ γὰρ ἂν δύνα-
σθαι), οὐ μέντοι ἀξιοῦν γε εἴργεσθαι. καὶ οἱ μὲν 5
ἀκούσαντες ταῦτα ἀπῆλθον· ὁ δὲ κελευόντων τῶν
ἀγωγῶν, πρίν τι πλέον ξυστῆναι τὸ κωλῦσον,
ἐχώρει οὐδὲν ἐπισχὼν δρόμῳ. καὶ ταύτῃ μὲν τῇ
ἡμέρᾳ, ᾗ ἐκ τῆς Μελιτείας ἀφώρμησεν, ἐς Φάρ-
σαλόν τε ἐτέλεσε καὶ ἐστρατοπεδεύσατο ἐπὶ τῷ
Ἀπιδανῷ ποταμῷ, ἐκεῖθεν δὲ ἐς Φάκιον, καὶ ἐξ
αὐτοῦ ἐς Περραιβίαν. ἀπὸ δὲ τούτου ἤδη οἱ μὲν 6

§ 4. νῦν δέ Vat., reliqui νῦν τε. Cf. adn.
§ 5. Περαιβίαν codd. Duplex ρ verum esse ostendit Aesch. Suppl. 253. Infra Περραιβοί solus Pal.

§ 4. νῦν δέ, iam vero, cum illi aliter sentire viderentur. Cum opponatur ipsius Brasidae sententiae, recte Class. νῦν δέ recepit. — ἀκόντων. Suppl. ἐκείνων. — τῇ Θεσσαλῶν γῇ καὶ αὐτοῖς (Θεσσαλοῖς). Nam nec agrum Thessalorum devastaturus, nec ipsos laesurus erat. Nisi forte αὐτούς ad eos solos, qui Brasidae se opposuerunt, referre mavis.

§ 5. τι πλέον . . . τὸ κωλῦσον. De neutris cf. adn. II 45, 1, de τι πλέον adn. III 45, 6. ξυστῆναι = ξυναθροισθῆναι. — ἐτέλεσε. Cf. adn. II 97, 1. — ἐπὶ τῷ Ἀπιδανῷ ποτ. Pharsalus igitur Thucydidea si non ad ipsum Apidanum, certe in proximo collocanda est. Quod confirmatur verbis Strabonis 432 ὁ δ' Ἐνιπεὺς ἀπὸ τῆς Ὄθρυος παρὰ Φάρσαλον ῥυεὶς εἰς τὸν Ἀπιδανὸν παραβάλλει. Haec flumina haud procul ab urbe coniungi Bursian. Geogr. I p. 76 docet, cum quo non plane consentit novissima Kieperti tabula. Locum antiquae urbis hodie partim Φέρσαλα occupat. Cf. Bursian. l. d. p. 75. — ἐς Φάκιον. „Per Apidani [cum Enipeo iuncti] vallem Phacium descendit in inferiore illius extremitate, ubi Penei convalli iungitur, situm.“ Arn. Cf. de eo Liv. XXXII 13 et XXXVI 13 et interpr. Steph. Byz. Ad Gyphtó-castron prope Alifacam collocat Leak. Graec. sept. IV p. 293, de quo dubitat Bursian. l. d. p. 68. — ἐξ αὐτοῦ ἐς Περραιβίαν. Perrhaebia recentior, qualis erat Herodoti et Thucydidis aetate, interiecta erat inter Peneum, Cambunios montes, Pindum. Cf. Strab. 442 οἱ Περραιβοὶ τινὲς μὲν συσταλέντες περὶ τὰ ἑσπέρια τοῦ Ὀλύμπου μέρη κατέμενον αὐτόθι πρόσχωροι ὄντες Μακεδόσι· τὸ δὲ πολὺ μέρος εἰς τὰ περὶ Ἀθαμανίαν ὄρη καὶ τὴν Πίνδον ἐξέπεσε· νυνὶ δὲ μικρὸν ἢ οὐδὲν αὐτῶν ἴχνος σώζεται. Herodotus cum Gonno urbe coniungit VII 128. 187. al. Cf. Muell. Dor. II p. 65 et ad tab. Graec. septentr. p. 5 sq. Leak. l. d. IV p. 213. Bursian. l. d. p. 57. „A Phacio Brasidas cum iuxta Peneum Larissam contendere posset, statim in Perrhaebiam transiisse, et transversis itineribus per mediam hanc terram Dium profectus videtur, ubi usitatam viam ex Macedonia Larissam per Tempe ferentem assecutus est. Tempe igitur vitasse et Pierios montes traiecisse fere eodem itinere videtur, quod Xerxes, cum in contrariam partem profectus

τῶν Θεσσαλῶν ἀγωγοὶ πάλιν ἀπῆλθον, οἱ δὲ Περραιβοὶ αὐτόν, ὑπήκοοι ὄντες Θεσσαλῶν, κατέστησαν ἐς Δῖον τῆς Περδίκκου ἀρχῆς, ὃ ὑπὸ τῷ Ὀλύμπῳ Μακεδονίας πρὸς Θεσσαλοὺς πόλισμα κεῖται.

1 79. Τούτῳ τῷ τρόπῳ Βρασίδας Θεσσαλίαν
φθάσας διέδραμε πρίν τινα κωλύειν παρασκευά-
σασθαι, καὶ ἀφίκετο ὡς Περδίκκαν καὶ ἐς τὴν
2 Χαλκιδικήν. ἐκ γὰρ τῆς Πελοποννήσου, ὡς τὰ
τῶν Ἀθηναίων ηὐτύχει, δείσαντες οἵ τε ἐπὶ Θρᾴ-
κης ἀφεστῶτες Ἀθηναίων καὶ Περδίκκας ἐξήγαγον
τὸν στρατόν, οἱ μὲν Χαλκιδῆς νομίζοντες ἐπὶ
σφᾶς πρῶτον ὁρμήσειν τοὺς Ἀθηναίους (καὶ ἅμα
αἱ πλησιόχωροι πόλεις αὐτῶν αἱ οὐκ ἀφεστηκυῖαι
ξυνεπῆγον κρύφα), Περδίκκας δὲ πολέμιος μὲν
οὐκ ὢν ἐκ τοῦ φανεροῦ, φοβούμενος δὲ καὶ

λέγεται διὰ τί οἱ Χαλκιδῆς καὶ Περδίκκας μετεπέμψαντο τὸν στρατὸν τῶν Πελοποννησίων.

§ 6. τῶν Θεσσαλῶν. Τῶν om. Cl. Ven. T. Laur. M., Bekkero teste Pal. et m., omnino omnes, ut videtur, libri mss. praeter It. et Vat.

Δῖον. In compluribus libris mss. optimis Δίον, sed male.

Cap. 79. § 2. εὐτύχει vulgo, ηὐτύχει Mosqu. C. G. Cf. ad. 54, 1.

est, . . . initt. Cf. Herodot. VII 128. 131." Arn. Ergo per Pythii et Petrae fauces. Vid. Leak. III p. 343.

§ 6. κατέστησαν, deduxerunt. Cf. 103, 4. — Δῖον. Situm Thuc. iam ipse indicavit, quocum cf. Liv. XLI 8. Pieriae videatur esse, sed extra eam collocatur a Strab. 330 et Liv. XLIV 9, ubi vid. Duk. Ex recentioribus de situ cf. Boeckh. Inscr. II p. 49. Leak. III p. 408 sqq. Bursian. l. d. p. 56. — ὃ . . . κεῖται, quod Macedoniae versus Thessaliam oppidum sub Olympo situm est. Th. verba sic collocavit, ut Μακεδονίας . . . πόλισμα simul ad κεῖται pertineat. Class. πρῶτον post Μακεδονίας excidisse suspicatur, quo carere possumus.

Cap. 79. § 1. ὡς . . . καὶ ἐς. Ex talibus exemplis discrimen utriusque particulae optime cognoscitur. Cf. II 67, 1.

§ 2. ἐξήγαγον, Dobraeus ἐπηγάγοντο, arcessiverunt, coniecit; sed vulgatam bene defendit Arn. Cf. adn. ad I 107, 4 et § 3. Valet effecerunt, ut ex Peloponneso exercitus educeretur. — οἱ . . . ἀφεστῶτες Ἀθηναίων. Chalcidenses et Bottiaei. Cf. I 58. — πλησιόχωροι. Hanc vocem frustra a Thoma Mag. reprehendi docuimus in ed. mai. Ex ea autem pendet genetivus αὐτῶν. — ξυνεπῆγον. Cf. 84, 2 et adn. I 107, 4. — πολέμιος μὲν οὐκ ὤν. Compositionem enim ab eo cum Atheniensibus factam

αὐτὸς τὰ παλαιὰ διάφορα τῶν Ἀθηναίων καὶ
μάλιστα βουλόμενος Ἀρραβαῖον τὸν Λυγκηστῶν
βασιλέα παραστήσασθαι. ξυνέβη δὲ αὐτοῖς, ὥστε 3
ῥᾷον ἐκ τῆς Πελοποννήσου στρατὸν ἐξαγαγεῖν, ἡ
τῶν Λακεδαιμονίων ἐν τῷ παρόντι κακοπραγία. 1

καὶ διὰ τί οἱ Λακεδαιμόνιοι πρόθυμοι ἦσαν ἐκπέμψαι αὐτόν. ὑποψία καὶ κακούργημα αὐτῶν ἐς τοὺς Εἵλωτας.

80. Τῶν γὰρ Ἀθηναίων ἐγκειμένων τῇ Πελο-
ποννήσῳ καὶ οὐχ ἥκιστα τῇ ἐκείνων γῇ, ἤλπιζον
ἀποτρέψειν αὐτοὺς μάλιστα, εἰ ἀντιπαραλυποῖεν
πέμψαντες ἐπὶ τοὺς ξυμμάχους αὐτῶν στρατιάν,
ἄλλως τε καὶ ἑτοίμων ὄντων τρέφειν τε καὶ ἐπὶ
ἀποστάσει σφᾶς ἐπικαλουμένων. καὶ ἅμα τῶν 2
Εἱλώτων βουλομένοις ἦν ἐπὶ προφάσει ἐκπέμψαι,
μή τι πρὸς τὰ παρόντα τῆς Πύλου ἐχομένης νεω-
τερίσωσιν. ἐπεὶ καὶ τόδε ἔπραξαν φοβούμενοι 3

§ 2. *Ἀρριβαῖον* vel *Ἀρρίβαιον* codd. Sed hic ipse vir *Ἀρραβαῖος* in Inscr. Att. I n. 42 (cf. adn. 132, 1) vocatur pariterque a Strab. 326 et Aristot. Polit. V 10. Coniunctae horum auctoritati plus fidei tribuimus quam codicibus Thuc., qui hic et c. 83. 124. 125. 127 in *ι* vocali sibi constant. De accentu cf. Goettl. Doctr. acc. p. 179.

Cap. 80. § 1. *ἀποτρέψειν* Ar. Chr. Dan., *ἀποτρέψαι* Laur. M. m. Cass. Cl. T. F. B. D. I. E., reliqui *ἀποστρέψαι*. Cf. adn. infra et 13, 1.

τε post *τρέφειν* om. Pal. M. T. Lugd. Cf. adn.

esse II 29 legimus. — *τὰ παλαιὰ διάφορα*. Cf. I 57 sqq. — *Λυγκηστῶν*. Cf. II 99, 2. infra c. 83 et 124 sqq. — *παραστήσασθαι*. Infra 83, 1 *καταστρέψασθαι*. Cf. adn. I 29, 5.

§ 3. *ξυνέβη δὲ αὐτοῖς* opportune autem eis cecidit, Port. Hinc novum caput melius inciperet.

Cap. 80. § 1. *ἐγκειμένων*. Ex Pylo atque Cytheris. Cf. c. 55 sqq. — *ἀποτρέψειν*, aversuros esse. Cf. III 63, 2. Minus hoc loco aptum verbum *ἀποστρέψειν* i. e. redire iubere. Cf. IV 97, 2. V 75, 2. — *ἑτοίμων ὄντων*. Suppl. *ἐκείνων* (*τῶν ξυμμάχων*). — *τρέφειν τε*. De traiecto *τε* cf. adn. I 16. III 81, 2.

§ 2. *τῶν Εἱλώτων*. Est genetivus partitivus pertinens ad *ἐκπέμψαι*. — *βουλομένοις ἦν*. Suppl. *αὐτοῖς* et cf. adn. II 3, 2. — *πρὸς τὰ παρόντα*, propter praesentem rerum statum. Cf. V 14, 3.

§ 3. *ἐπεὶ* cet. Plena sententia haec est: hanc causam fuisse manifestum est; nam cet. *Ἐπεί*, ut *ὡς*, etiam in pronuntiatis per se constantibus plane ut *γάρ* poni inde constat, quod adeo ante imperativum et ante interrogationes leguntur. Cf. Matth. Gr. § 618. Item *ὥστε* et Lat. quamquam. Quare hic, ubi enuntiatum ab hac particula incipiens tanti ponderis est, ut duabus paragraphis illustretur, maiorem interpunctionem praecedere voluimus. Cf. VI 89, 6 et quodammodo iam supra 78, 3. — *τόδε ἔπραξαν*. Haec verbis *προεῖπον*

αὐτῶν τὴν σκαιότητα καὶ τὸ πλῆθος (ἀεὶ γὰρ τὰ πολλὰ Λακεδαιμονίοις πρὸς τοὺς Εἵλωτας τῆς φυλακῆς πέρι μάλιστα καθειστήκει)· προεῖπον, αὐτῶν ὅσοι ἀξιοῦσιν ἐν τοῖς πολεμίοις γεγενῆσθαι σφίσιν ἄριστοι, κρίνεσθαι, ὡς ἐλευθερώσοντες, πεῖραν ποιούμενοι καὶ ἡγούμενοι τούτους σφίσιν ὑπὸ φρονήματος, οἵπερ καὶ ἠξίωσαν πρῶτος ἕκαστος
4 ἐλευθεροῦσθαι, μάλιστα ἂν καὶ ἐπιθέσθαι. καὶ προκρίναντες ἐς δισχιλίους, οἱ μὲν ἐστεφανώσαντό τε καὶ τὰ ἱερὰ περιῆλθον ὡς ἠλευθερωμένοι,

§ 3. σκαιότητα Vat. H., quod in It. superscr. In Aug. quidem νεότητα, sed post tres quattuorve litteras erasas. Reliqui νεότητα. Hoc sive iuvenilem animum sive pubem interpretamur ideo improbandum est, quod non omnes Helotes id aetatis erant et αὐτῶν πλῆθος procul dubio totam eorum multitudinem, non iuvenes tantum complectitur. Cf. adn.

καθειστήκει Mosqu. b. C. G., reliqui καθεστήκει. Cf. ad. 26, 7.

αὐτῶν cet. explicantur, sicut addita φοβούμενοι . . . τὸ πλῆθος interpositis ἀεὶ γὰρ . . . καθειστήκει. Secundum haec igitur interpunctionem Bekkerianam mutavimus. De γάρ ad προεῖπον non addito cf. Matth. Gr. § 630 e. — τὴν σκαιότητα καὶ τὸ πλῆθος, stolidam contumaciam et multitudinem. Vocabulum σκαιότης optime significat servorum durissime habitorum animum rudem et exacerbatum. Similiter Polyb. XXXII 19, 4 ἀπειθείᾳ καὶ σκαιότητι. — ἀεὶ γὰρ . . . καθειστήκει. Huc refer κρυπτείαν et similia instituta. Cf. Muell. Dor. II p. 40 sqq. Herm. Antiqu. Gr. I § 48. Schoem. Antiqu. iur. p. 111. — προεῖπον, pronuntiaverunt. De re cf. Diod. XII 67, de tempore rei Thirlw. Hist. Gr. III p. 266 adn. — αὐτῶν ὅσοι. De collocatione verborum cf. adn. III 39, 2 et Bernh. Synt. p. 461. — ἐν τοῖς πολεμίοις. Herwerd. Stud. Thuc. p. 60 πολεμικοῖς scribendum esse censet. Sed τὰ πολεμικά ad belli usum, τὰ πολέμια ad pugnandi virtutem videntur pertinere. Cf. 126, 2. VI 80, 1. Herod. VII 9, 3. 234. 238. Quod si verum est, patet I 18, 3 τὰ πολεμικά reponendum esse. — κρίνεσθαι, ut secernendos se sisterent. — οἵπερ καὶ ἠξίωσαν . . . ἐλευθεροῦσθαι, qui eidem etiam voluerant primo quisque loco in libertatem vindicari eaque re altum animum (φρόνημα) ostenderant. De τούτους . . . οἵπερ cf. 117, 1. Herod. VII 5 ταῦτα πρήσσοις τάπερ ἐν χερσὶ ἔχεις. Licet etiam vertere eosdem qui.

§ 4. προκρίναντες. Voluit pergere ἐς δισχιλίους στεφανωθέντας καὶ τὰ ἱερὰ περιελθόντας αὐτοὺς ἠφάνισαν, sed, ut animos magis ad Helotas converteret, participia resolvit, ut III 34, 3, ubi vid. adn. De re cf. Plut. Lyc. c. 28. — οἱ μὲν . . . ἠλευθερωμένοι. De forma manumittendi apud Lacedaemonios vid. Muell. Dor. II p. 45. Herm. Antiqu. Gr. I § 25 cum adn.

οἱ δὲ οὐ πολλῷ ὕστερον ἠφάνισάν τε αὐτοὺς καὶ οὐδεὶς ᾔσθετο ὅτῳ τρόπῳ ἕκαστος διεφθάρη.
5 *καὶ τότε προθύμως τῷ Βρασίδᾳ αὐτῶν ξυνέπεμψαν ἑπτακοσίους ὁπλίτας, τοὺς δ' ἄλλους ἐκ τῆς Πελοποννήσου μισθῷ πείσας ἐξήγαγεν.*

ὅτι καὶ αὐτὸς Βρασίδας εἰκότως ἀπεστάλη καὶ ὠφελιμώτατος τοῖς Λακεδαιμονίοις ἐγένετο.

81. 1 *Αὐτὸν δὲ Βρασίδαν βουλόμενον μάλιστα Λακεδαιμόνιοι ἀπέστειλαν, προυθυμήθησαν δὲ καὶ οἱ Χαλκιδῆς, ἄνδρα ἔν τε τῇ Σπάρτῃ δοκοῦντα δραστήριον εἶναι ἔς τὰ πάντα καὶ ἐπειδὴ ἐξῆλθε πλείστου ἄξιον Λακεδαιμονίοις γενόμενον.*
2 *τό τε γὰρ παραυτίκα ἑαυτὸν παρασχὼν δίκαιον καὶ μέτριον ἐς τὰς πόλεις ἀπέστησε τὰ πολλά, τὰ δὲ προδοσίᾳ εἷλε τῶν χωρίων, ὥστε τοῖς Λακεδαιμονίοις γίγνεσθαι ξυμβαίνειν τε βουλομένοις, ὅπερ ἐποίησαν, ἀνταπόδοσιν καὶ ἀποδοχὴν χωρίων καὶ*

Cap. 81. § 1. *αὐτόν τε* codd. Cf. adn.
προυθυμήθησαν. In optimis membranis male *προυθύμησαν*.

13. 14. — *ἠφάνισαν αὐτοὺς . . . διεφθάρη*. „Diodorus Sic. [l. d.] scribit principibus Lacedaemoniorum negotium datum fuisse eos . . . domi suae interficiendi.“ Duk. *Κρυπτείας* exemplum hoc non esse recte docet Muell. Dor. II p. 44.

§ 5. *αὐτῶν* (i. e. ex numero universorum Helotarum), . . . *ἑπτακοσίους ὁπλίτας*. „De numero a Thuc. dissentit Diodorus; mille enim eos fuisse scribit et accersitos a Brasida ex Thracia [capta Acantho].“ Huds. Hos Helotas plena libertate postea demum donatos esse audiemus V 34. Cf. Muell. l. d. p. 45. — *τοὺς δ' ἄλλους*, i. e. *χιλίους ὁπλίτας*. Vid. 78, 1. — *μισθῷ πείσας*. Cf. Wachsm. Antiqu. Gr. II p. 323 et adn. I 60, 1.

Cap. 81. § 1. *αὐτὸν δέ*. Cum ad diversa transitus fiat, recte Class. *δέ* pro *τε* emendavit. — *προυθυμήθησαν . . . ἄνδρα*. Ἀποσταλῆναι αὐτόν ex superiore enuntiatione subaudit Arn. comparans VII 86, 3. Et eodem modo Bekkerum intellegi velle inde apparet, quod comma ante *ἄνδρα* et post *ἀπέστειλαν* collocavit. Quod verum videtur; nam iungit quidem *προθυμεῖσθαι* verbum Thucydides saepe cum accusativo (cf. V 17, 1. 89, 3. VI 39, 2. VIII 6, 1. 90, 1), sed is aliis omnibus locis rei est. — *δραστήριον*. „A Plutarcho comparatur Achilli p. 221 d Symposii.“ Dorv. ad Char. p. 669.

§ 2. *δίκαιον καὶ μέτριον*. Cf. c. 108. — *τὰ πολλά*. Cf. c. 88. 106 sq. 120. 123. — *τὰ δέ*. Cf. c. 110. — *ξυμβαίνειν τε βουλομένοις*. His proprie respondere debebant *καὶ πολεμεῖν βουλομένοις*, quae latent in verbis *καὶ τοῦ πολέμου*. — *ὅπερ ἐποίησαν*. Vid. V 17. Ἐπόθησαν frustra conicit Krueg., quo verbo nusquam Th. usus est. Significatur hoc consilium revera effectum esse. Class. confert VII

τοῦ πολέμου ἀπὸ τῆς Πελοποννήσου λώφησιν·
ἔς τε τὸν χρόνῳ ὕστερον μετὰ τὰ ἐκ Σικελίας
πόλεμον ἡ τότε Βρασίδου ἀρετὴ καὶ ξύνεσις, τῶν
μὲν πείρᾳ αἰσθομένων, τῶν δὲ ἀκοῇ νομισάντων,
μάλιστα ἐπιθυμίαν ἐνεποίει τοῖς Ἀθηναίων ξυμ-
3 μάχοις ἐς τοὺς Λακεδαιμονίους. πρῶτος γὰρ
ἐξελθὼν καὶ δόξας εἶναι κατὰ πάντα ἀγαθὸς
ἐλπίδα ἐγκατέλιπε βέβαιον ὡς καὶ οἱ ἄλλοι τοιοῦ-
τοί εἰσι.

82. Τότε δ' οὖν ἀφικομένου αὐτοῦ ἐς τὰ
ἐπὶ Θρᾴκης οἱ Ἀθηναῖοι πυθόμενοι τόν τε Περ-
δίκκαν πολέμιον ποιοῦνται, νομίσαντες αἴτιον εἶναι
τῆς παρόδου, καὶ τῶν ταύτῃ ξυμμάχων φυλακὴν
πλείονα κατεστήσαντο.

ἀλλὰ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἀντεμηχανήσαντο.

1 83. Περδίκκας δὲ Βρασίδαν καὶ τὴν στρατιὰν
εὐθὺς λαβὼν μετὰ τῆς ἑαυτοῦ δυνάμεως στρα-
τεύει ἐπὶ Ἀρραβαῖον τὸν Βρομεροῦ, Λυγκηστῶν
Μακεδόνων βασιλέα, ὅμορον ὄντα, διαφορᾶς τε
2 αὐτῷ οὔσης καὶ βουλόμενος καταστρέψασθαι. ἐπεὶ

Βρασίδας ἐπὶ Ἀρραβαῖον στρατεύσας ἄκοντος Περδίκκου σπένδεται.

Cap. 82. πλέονα codd. Cf. ad. 19, 2.

60, 3. VIII 1, 4. — ἔς τε τὸν χρόνῳ ὕστερον . . . πόλεμον opponitur superiori τό τε παραυτίκα. — μετὰ τὰ ἐκ Σικελίας. Cf. adn. III 102, 2. — πόλεμον. In Ionia et Hellesponto maxime gestum. — ἀρετὴ καὶ ξύνεσις. Pro his ἐμπειρία καὶ τόλμα V 7. — τῶν μὲν . . . αἰσθομένων. Praeter τοὺς ἐπὶ Θρᾴκης ei possunt esse socii, qui in Cleonis exercitu fuerunt. Vid. V 2. 7. — ἐπιθυμίαν . . . ἐς τοὺς Λακ., desiderium adversus Lacedaemonios i. e. Lacedaemoniorum societatis. De ἐς praepos. cf. VI 15, 3.

§ 3. πρῶτος γὰρ ἐξελθὼν καὶ δόξας pro πρῶτος γὰρ τῶν ἐξελθόντων δόξας. Cf. adn. I 1, 1. III 58, 3. Aliter quondam Pausanias. Cf. I 130. — ἐλπίδα, fiduciam. Cf. V 14, 1. Quare sequitur praes. ὡς . . . εἰσι. — κατὰ πάντα. Cf. Lob. ad Soph. Ai. 1415 et Steph. Thes. in v. πᾶς p. 570 ed. rec. Similis est Velleii formula per omnia. Conf. ibi Kritz. ad II 31 extr.

Cap. 82. δ' οὖν post digressionem. Cf. adn. I 3, 4. — ποιοῦνται. Dukas ἐκήρυξαν. Cf. Pflugk. ad Eur. Hec. 299.

Cap. 83. § 1. Ἀρραβαῖον. Cf. adn. 79, 2. — Λυγκηστῶν Μακεδόνων. Cf. II 99, 2.

*δὲ ἐγένετο τῷ στρατῷ μετὰ τοῦ Βρασίδου ἐπὶ τῇ
ἐσβολῇ τῆς Λύγκου, Βρασίδας λόγοις ἔφη βού-
λεσθαι πρῶτον ἐλθὼν πρὸ πολέμου Ἀρραβαῖον
ξύμμαχον Λακεδαιμονίων, ἢν δύνηται, ποιῆσαι.
καὶ γάρ τι καὶ Ἀρραβαῖος ἐπεκηρυκεύετο ἑτοῖμος* 3
*ὢν Βρασίδᾳ μέσῳ δικαστῇ ἐπιτρέπειν· καὶ οἱ
Χαλκιδέων πρέσβεις ξυμπαρόντες ἐδίδασκον αὐτὸν
μὴ ὑπεξελεῖν τῷ Περδίκκᾳ τὰ δεινά, ἵνα προθυ-
μοτέρῳ ἔχοιεν καὶ ἐς τὰ ἑαυτῶν χρῆσθαι. ἅμα δέ* 4
*τι καὶ εἰρήκεσαν τοιοῦτον οἱ παρὰ τοῦ Περδίκκου
ἐν τῇ Λακεδαίμονι, ὡς πολλὰ αὐτοῖς τῶν περὶ
αὐτὸν χωρίων ξύμμαχα ποιήσοι, ὥστε ἐκ τοῦ
τοιούτου κοινῇ μᾶλλον ὁ Βρασίδας τὰ τοῦ Ἀρρα-*

Cap. 83. § 2. *τῆς Λύγκου.* Cf. adn.
§ 4. *αὐτόν.* Invitis membranis Bekk. *αὑτόν*, quod non necessarium. Cf. adn. I 17. Ad asperum tamen spiritum in similibus formulis inclinat Arndt. de Pronom. reflex. p. 22.

§ 2. ***ἐπὶ τῇ ἐσβολῇ τῆς Λύγκου.*** In compluribus mediocris aut exiguae auctoritatis libris *τοῦ Λύγκου*, sed vid. c. 129. 132. Lynci nomine apud Thuc. Lyncestidem significari recte censere Leakium Graec. sept. III p. 311 ex feminino genere apparet. De *ἐσβολῆς* voce cf. adn. III 112, 2. *Μεταξὺ δυοῖν λόφοιν στενή* dicitur 127, 2, et diei non integri iter has fauces ab Arnissa Macedoniae inferioris urbe abfuisse ex 128, 3 discimus. Arnoldus, apud quem vide plura, hunc aditum in regionem Lyncestarum ex Macedonia inferiore eundem putat atque eum, quem Livius XXXI 39 describat tamquam quo ex valle Erigoni Eordaeam intremus. Add. Leak. l. d. p. 314 sq. — ***λόγοις . . . ποιῆσαι.*** *Λόγοις* refer ad *ξύμμαχον ποιῆσαι*, et ad *ἐλθών* participium ex illo subaudi e proximis *πρὸς Ἀρραβαῖον*.

§ 3. ***μέσῳ δικαστῇ***] *ἀντὶ τοῦ μεσίτῃ καὶ διαιτητῇ.* Schol. „Cf. Aristot. Eth. V 4 [7 p. 1132, 33] *ζητοῦσι δικαστὴν μέσον· καὶ καλοῦσιν ἔνιοι μεσιδίους, ὡς, ἐὰν τοῦ μέσου τύχωσι, τοῦ δικαίου τευξόμενοι* . . . Sed dubitari potest, utrum in vv. *μέσος δικαστής* non tam intercessionis quam animi ab omni partium studio alieni vis insit.“ Arn. Cf. adn. III 82, 8 et Plut. de Sollert. animal. t. X p. 24 Reisk.: *εἰκάζομεν . . . κοινόν σε καὶ μέσον ἔσεσθαι τῶν νεανίσκων βραβευτήν.* — ***ἐπιτρέπειν.*** Cf. adn. I 28, 2. — ***ἐδίδασκον . . . τὰ δεινά***, monebant eum, ne eximeret Perdiccae ea, quae timeret. *Διδάσκειν* sequente infinitivo hortandi vim habet etiam VII 18, 1; *ὑπεξελεῖν* verbi valentis eximere, adimere, subtrahere, exempla adscripsit Arn. — ***προθυμοτέρῳ.*** Refer ad Perdiccam.

§ 4. ***κοινῇ . . . πράσσειν.*** Arnoldus ex eis, quae a legatis Perdiccae Lacedaemone promissa essent, Brasidam aequius esse putavisse existimat, ut ipse una cum Perdicca, quam ut hic solus suo arbitratu res Arrhabaei componeret. Nobis tamen, quo

5 *βαίου ἠξίου πράσσειν. Περδίκκας δὲ οὔτε δι-*
καστὴν ἔφη Βρασίδαν τῶν σφετέρων διαφορῶν
ἀγαγεῖν, μᾶλλον δὲ καθαιρέτην ὧν ἂν αὐτὸς ἀπο-
φαίνῃ πολεμίων, ἀδικήσειν τε εἰ αὐτοῦ τρέφον-
τος τὸ ἥμισυ τοῦ στρατοῦ ξυνέσται Ἀρραβαίῳ.
6 *ὁ δὲ ἄκοντος καὶ ἐκ διαφορᾶς ξυγγίγνεται, καὶ*
πεισθεὶς τοῖς λόγοις ἀπήγαγε τὴν στρατιὰν πρὶν
ἐσβαλεῖν ἐς τὴν χώραν. Περδίκκας δὲ μετὰ τοῦτο
τρίτον μέρος ἀνθ' ἡμίσεος τῆς τροφῆς ἐδίδου,
νομίζων ἀδικεῖσθαι.

1 84. *Ἐν δὲ τῷ αὐτῷ θέρει εὐθὺς ὁ Βρασίδας* *ἔπειτα ἐπὶ Ἀκανθίους*
ἔχων καὶ Χαλκιδέας ἐπὶ Ἄκανθον τὴν Ἀνδρίων *στρατεύει, οἳ*
2 *ἀποικίαν ὀλίγον πρὸ τρυγήτου ἐστράτευσεν. οἱ* *λόγον αὐτῷ*
δὲ περὶ τοῦ δέχεσθαι αὐτὸν κατ' ἀλλήλους ἐστα- *διδόασι.*

Cap. 84. § 1. *τρυγήτου*. Pal. *τρυγητοῦ*. Cf. Herodian. I p. 220. Spitzn. Exc. XXX ad Hom. Il.

iure Brasidas ex Perdiccae promissione Lacedaemoniis multos socios parandi illud sibi persuadere potuerit, non satis liquet. Nescio igitur, an Bloomf. *κοινῇ* rectius interpretatus sit s i n e p a r t i u m s t u d i o, quae notio in adiectivo *κοινός* certe inest. Cf. adn. III 53, 2 et paulo ante verba Plutarchi. Alias huius *κοινῇ* explanationes vid. in ed. mai. *Πράσσειν* est t r a c t a r e.

§ 5. *καθαιρέτην*. Attende hoc substantivum, quo primus usus videtur Thucydides, a quo recepit Dio Cass. — *τρέφοντος τὸ ἥμισυ τ. στρ.* Altera pars dimidia videtur a Chalcidensibus sustentata esse. Cf. 80, 1.

§ 6. *ἄκοντος*] *τοῦ Περδίκκου δηλονότι*. Schol. — *ἐκ διαφορᾶς*, p o s t a l t e r c a t i o n e m v e l d i s s e n s i o n e m (cum Perdicca). Sic iterum *ἐκ τῆς διαφορᾶς* 125, 1, ubi *διαφερομένων αὐτῶν* antecedunt. Cf. etiam V 42, 1, — *τρίτον μέρος*. De articulo ante numerum ordinalem non addito cf. adn. 90, 3. Hic patrio sermone dixeris e i n D r i t t e l. — *ἡμίσεος*. Cf. ad. 104, 4.

Cap. 84. § 1. *καὶ Χαλκιδέας*. Praeter suum exercitum. — *Ἄκανθον*. „Urbs *ἐν τῷ Σιγγιτικῷ κόλπῳ* [ad Strymonium aliis, et rectius, cf. Mannert. Geogr. VII p. 451 et Leak. Graec. sept. III p. 148] *παράλιος, πλησίον τῆς τοῦ Ξέρξου διώρυχος* [cf. c. 109]. Epit. Strab.“ W a s s. Cf. Cousin. Maced. II p. 150 sq. et Leak. l. d. p. 147, secundum quos hodie est Erissús sive Hicrissús. — *τὴν Ἀνδρίων ἀποικίαν*. Articulo hanc Acanthum ab aliis urbibus eiusdem nominis distingui docet Arn. Similiter tamen I 30 *Λευκάδα τὴν Κορινθίων ἀποικίαν*, ubi ab hac Coelesyriae urbem (de qua cf. Steph. Thes.) discerni nequaquam verisimile est, cum haec non ante Alexandri tempora hoc nomen accepisse videatur. N o t a m igitur coloniam significari putamus. — *τρυγήτου*. Vindemia pro diversitate regionum ab exeunte Augusto usque ad d. IV.

σίαζον, οἵ τε μετὰ τῶν Χαλκιδέων ξυνεπάγοντες καὶ ὁ δῆμος. ὅμως δὲ διὰ τοῦ καρποῦ τὸ δέος ἔτι ἔξω ὄντος πεισθὲν τὸ πλῆθος ὑπὸ τοῦ Βρασίδου δέξασθαί τε αὐτὸν μόνον καὶ ἀκούσαντας βουλεύσασθαι, δέχεται· καὶ καταστὰς ἐπὶ τὸ πλῆθος (ἦν δὲ οὐδὲ ἀδύνατος, ὡς Λακεδαιμόνιος, εἰπεῖν) ἔλεγε τοιάδε.

δημηγορία Βρασίδου, ὃς πρῶτον μὲν ἀπολογεῖται ὑπὲρ τοῦ χρόνῳ ἐπελθεῖν καὶ κελεύει

85. „*Ἡ μὲν ἔκπεμψίς μου καὶ τῆς στρατιᾶς* 1
ὑπὸ Λακεδαιμονίων, ὦ Ἀκάνθιοι, γεγένηται τὴν
αἰτίαν ἐπαληθεύουσα ἣν ἀρχόμενοι τοῦ πολέμου
προείπομεν, Ἀθηναίοις ἐλευθεροῦντες τὴν Ἑλλάδα
πολεμήσειν· εἰ δὲ χρόνῳ ἐπήλθομεν, σφαλέντες 2

§ 2. *ἀκούσαντας*. E. *ἀκούσαντες*. Sed mutatio quaedam subiecti est, cum *ἀκούσαντας βουλεύσασθαι* ad omnes cives referatur.

Kal. Oct. fiebat. Vid. Dodw. Annal. Thuc. in ed. mai.

§ 2. *ξυνεπάγοντες*. Cf. 79, 2 et ibi adn. — *διὰ τοῦ καρποῦ τὸ δέος*. Pro his 88, 1 *περὶ τοῦ καρποῦ φόβῳ*. Genetivus obiecti igitur, qui apud metus nomina plerumque eum, quem metuimus (cf. Matth. Gr. § 367), hic rariore modo id, cui metuimus, significat. De singulari *καρπός* cf. adn. II 4, 2. III 15, 2. — *καταστὰς ἐπὶ τὸ πλῆθος*, cum contionem adiisset, ad contionem progressus. Cf. 97, 2. — *οὐδὲ ἀδύνατος*. „Cur *οὐδέ*, non *οὐ*? Nempe quia et alias virtutes . . . Brasidae memora[vit] c. 81, ut ne hanc quidem facultatem et commendationem ei defuisse innueret.“ Bau. — *ὡς Λακεδαιμόνιος*. „Haec verba . . . ita explicat Aelian. Var. Hist. XII 50, quasi dicere voluerit Thucydides dicendi imperitos fuisse Spartanos ac Brasidam fuisse ut inter Spartanos facundum.“ Huds. „Ὡς [enim] hic restringit et minuit, ut Lat. ; disertus, ut Lacedaemonius, scil. esse poterat.“ Bau. „Vid. Liv. XXXII 33 vir, ut inter Aetolos, facundus, et ad ea verba Gron.“ Wass. Cf. Dionys. Antiqu. X 31. Vide Matth. Gr. § 628, 1 e et de exigua Lacedaemoniorum in dicendo exercitatione I 84, 3.

Cap. 85 sqq. In hac oratione artem sophisticam cerni ex eaque Brasidam non minus prudentia civili quam militari insignem fuisse apparere docet Bloomf. Quam autem is artem sophisticam, forsitan rectius calliditatem Laconicam dixeris. Ei certe attribuimus mendacia c. 85 extr.

§ 1. *ἐπαληθεύουσα*] *βεβαιοῦσα, κυροῦσα*. Schol. Hanc expeditionem ita a Lacedaemoniis institutam esse dicit, ut fidem faciat causae, quam belli initio pronuntiaverint. — *προείπομεν . . . πολεμήσειν*. Cf. II 8, 4, unde comma vulgo et apud Bekk. non recte post *Ἀθηναίοις* poni liquebit.

§ 2. *σφαλέντες τῆς ἀπὸ . . . δόξης*, opinione (sive exspectatione) a bello illic gesto profecta frustrati, quod cum brevitate quadam dictum est pro hoc: eventu ab illo bello exspectato frustrati. Illa opinio qualis fuerit, statim

τῆς ἀπὸ τοῦ ἐκεῖ πολέμου δόξης, ἣ διὰ τάχους αὐτοὶ ἄνευ τοῦ ὑμετέρου κινδύνου ἠλπίσαμεν Ἀθηναίους καθαιρήσειν, μηδεὶς μεμφθῇ· νῦν γάρ, ὅτε παρέσχεν, ἀφιγμένοι καὶ μετὰ ὑμῶν πειρασό- σφᾶς δέξασθαι, εἰ μὴ βούλονται ἢ ἀδίκους ἢ ἀσθενεῖς δοκεῖν.
3 μεθα κατεργάζεσθαι αὐτούς. θαυμάζω δὲ τῇ τε ἀποκλήσει μου τῶν πυλῶν καὶ εἰ μὴ ἀσμένοις
4 ὑμῖν ἀφῖγμαι. ἡμεῖς μὲν γὰρ οἱ Λακεδαιμόνιοι οἰόμενοί τε παρὰ ξυμμάχους, καὶ πρὶν ἔργῳ ἀφικέσθαι, τῇ γοῦν γνώμῃ ἥξειν καὶ βουλομένοις ἔσεσθαι, κίνδυνον [τε] τοσόνδε ἀνερρίψαμεν διὰ τῆς ἀλλοτρίας πολλῶν ἡμερῶν ὁδὸν ἰόντες καὶ
5 πᾶν τὸ πρόθυμον παρεχόμενοι· ὑμεῖς δὲ εἴ τι ἄλλο ἐν νῷ ἔχετε ἢ εἰ ἐναντιώσεσθε τῇ τε ὑμετέρᾳ αὐτῶν ἐλευθερίᾳ καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων,
6 δεινὸν ἂν εἴη. καὶ γὰρ οὐχ ὅτι αὐτοὶ ἀνθίστασθε,

Cap. 85. § 4. *κίνδυνόν τε.* *Τε* uncis notavimus, quod eo turbatur orationis series.
§ 6. *οὐ μόνον ὅτι* codd. Cf. adn.

proximis verbis *ἢ . . . καθαιρήσειν* significatur. — *ἣ . . . ἠλπίσαμεν*, qua spem concepimus. — *μεμφθῇ*. Cf. Herod. I 77. IV 180. Alibi Th. aoristo *ἐμεμψάμην* utitur. — *ὅτε παρέσχεν*, quando facultas est data. Cf. adn. I 120, 3. — *κατεργάζεσθαι*, debellare, propr. conficere. Cf. 65, 4. VI 11, 1. 33, 1.

§ 3. *θαυμάζω . . . τῶν πυλῶν.* De dativo vid. Matth. Gr. § 399c et de duplici genetivo ex *ἀποκλήσει* apto ibid. § 380. Ortus est ex genere dicendi *ἀποκλήειν τινὰ τῶν πυλῶν*, excludere al. portis, non ex eo, quod V 80, 3 legitur.

§ 4. *οἰόμενοί τε.* De *τε* cf. adn. I 16. — *παρὰ ξυμμάχους . . . ἥξειν*, nos venturos ad eos, qui, vel priusquam ad ipsos re ipsa pervenissemus, animo saltem socii essent. De participio *ὄντας* non addito cf. adn. I 6, 4. III 70, 6 et Ind. gramm. v. Ellips. — *βουλομένοις ἔσεσθαι*] *αὐτοῖς δηλονότι τοῖς ξυμμάχοις.* Schol. Cf. adn. II 8, 2. — *κίνδυνον . . . ἀνερρίψαμεν*] *ἀπὸ μεταφορᾶς τῶν κύβων.* Schol. Cf. Wund. de Lobeck. ed. Soph. Ai. p. 79. Similiter infra 95, 2. V 103, 1. Add. Valck. ad Herodot. VII 50. — *πᾶν . . . παρεχόμενοι.* „Ex hoc loco Ammonius ostendit discrimen inter *παρέχειν* et *παρέχεσθαι*." Duk. Cf. Krueg. Gr. § 58, 8 adn. 2.

§ 5. *καὶ τῶν . . . Ἑλλήνων.* De articulo *τῇ* non iterato cf. adn. I 7.

§ 6. *οὐχ ὅτι.* Quod in codd. scriptum est *οὐ μόνον ὅτι* ortum esse putamus coalescentibus *οὐχ ὅτι* (cf. II 97, 6) et suprascripto eius interpretamento *οὐ μόνον*. Idem vitium in Plat. Symp. 197 b (ed. O. Jahn) sustulit Usener. —

*ἀλλὰ καὶ οἷς ἂν ἐπίω ἧσσόν τις ἐμοὶ πρόσεισι,
δυσχερὲς ποιούμενοι εἰ ἐπὶ οὓς πρῶτον ἦλθον
ὑμᾶς, καὶ πόλιν ἀξιόχρεων παρεχομένους καὶ
ξύνεσιν δοκοῦντας ἔχειν, μὴ ἐδέξασθε· καὶ τὴν
αἰτίαν οὐχ ἕξω πιστὴν ἀποδεικνύναι ἀλλ' ἢ ἄδι-
κον τὴν ἐλευθερίαν ἐπιφέρειν ἢ ἀσθενὴς καὶ ἀδύ-
νατος τιμωρῆσαι τὰ πρὸς Ἀθηναίους, ἣν ἐπίωσιν,
ἀφῖχθαι. καίτοι στρατιᾷ γε τῇδ' ἣν νῦν ἐγὼ ἔχω* 7
*ἐπὶ Νίσαιαν ἐμοῦ βοηθήσαντος οὐκ ἠθέλησαν
Ἀθηναῖοι πλείονες ὄντες προσμῖξαι, ὥστε οὐκ*

§ 7. *πλέονες* codd. Cf. sd. 19, 2.

οἷς ἂν ἐπίω. Ante haec supple *τούτων.* — *ἐπὶ . . . ὑμᾶς*, i. e. *ὑμεῖς, ἐπὶ οὓς πρῶτον ἦλθον.* Ne *πρώτους* quis exspectet verba sic intellegenda esse monemus: ad quos primus meus aditus fuit. Cf. adn. I 53, 2. — *παρεχομένους.* Cf. adn. 64, 1. — *καὶ τὴν αἰτίαν . . . πιστὴν ἀποδεικνύναι κ. τ. λ.*, atque causam (eius repulsae), cui fides habeatur, non potero edere nisi me iniustam libertatem afferre aut imbecillum atque invalidum ad propulsandos Athenienses advenisse. Alterutrum igitur pro causa eius repulsae afferri potest, quam causam cum certam quandam esse oporteat, articulus additus est, qui alias in hoc dicendi genere abesse solet. Cf. Krueg. Gr. § 50, 4 adn. 14. Itaque infinitivi *ἐπιφέρειν* et *ἀφῖχθαι* a *τὴν αἰτίαν ἀποδεικνύναι* pendent perinde atque simplex verbum *αἰτιᾶσθαι* infinitivus sequitur. De *οὐχ . . . ἀλλ' ἤ*, non . . . nisi, cf. adn. III 71, 1. — *ἄδικον*, iniustam, i. e. quam hoc nomine vocari nefas sit, (*αὐτονομίᾳ καὶ ἰσονομίᾳ* carentem). Cf. Xen. Cyr. II 2, 26 et de re 86, 3 sqq. — *τιμωρῆσαι τὰ πρὸς Ἀθηναίους.* Cf. VI 56, 2 *ξυνεπαμύνειν τὰ πρὸς τοὺς δορυφόρους.* Abr. Add. adn. III 6, 2.

§ 7. *καίτοι κ. τ. λ.* Inverso ordine utramque quam afferri posse dixit repulsae causam refellit, verbis *καίτοι . . . ἀποστεῖλαι* priorem, posteriorem verbis *αὐτός τε . . . ξυμμαχήσοντες.* — *στρατιᾷ τῇδ'.* Articulus ideo omissus videtur, quia *ὅδε* hic vim vere demonstrativam habet, qua fit, ut adverbii hic notio eo contineatur. Cf. adn. I 51, 2. II 74, 3. — *ἣν νῦν ἔχω.* Hanc callidam, sed falsam iactationem esse docet ipse Thuc. 108, 5. Cf. 72, 2 cum 78, 1. Affuerunt quidem tunc Brasidae etiam Chalcidenses (cf. 84, 1), quorum numerus nobis est ignotus; sed vel sic haec vere non sunt dicta, nisi certe *τῇδ'* in *τοσῇδ'* mutatur, quod eo minus probabile est, quia Brasidas iterum mentitur in verbis *πλείονες ὄντες.* Cf. adn. 73, 4. — *ἐπὶ Νίσαιαν . . . βοηθήσαντος.* Cf. c. 70 sqq. — *ὥστε . . . ἀποστεῖλαι.* Cum *νηίτης* ubique adiectivum sit (cf. II 24, 1), ita librorum memoriam tuentur, ut ex eis quae secuntur *στρατῷ* subaudientes navali expeditione interpretentur. At neque *στρατός* expeditionem significat neque quae evadit sententia sana ratione cum superiore cohaeret.

εἰκὸς νηίτῃ γε αὐτοὺς [τῷ ἐν Νισαίᾳ] στρατῷ ἴσον πλῆθος ἐφ' ὑμᾶς ἀποστεῖλαι.

1 86. *Αὐτός τε οὐκ ἐπὶ κακῷ, ἐπ' ἐλευθερώσει δὲ τῶν Ἑλλήνων παρελήλυθα, ὅρκοις τε Λακεδαιμονίων καταλαβὼν τὰ τέλη τοῖς μεγίστοις ἦ μὴν οὓς ἂν ἔγωγε προσαγάγωμαι ξυμμάχους ἔσεσθαι αὐτονόμους, καὶ ἅμα οὐχ ἵνα ξυμμάχους ὑμᾶς ἔχωμεν ἢ βίᾳ ἢ ἀπάτῃ προσλαβόντες, ἀλλὰ τοὐν-*

Pro *τῷ ἐν Νισαίᾳ* Pal. *τῷ ἐκεῖ* habet, qua discrepautia utrumque interpretamentum esse elucet. Cf. adn.

Nam sive Athenienses minorem eo quem ad Nisaeam habuerunt exercitum contra Acanthios missuros esse vis, non intellegitur, cur minoribus hic copiis opus esse putent, cum illic maioribus pugnam committere non ausi sint; sive contrarium statuis, exspectatione maioris hostium exercitus Acanthiorum animi non possunt ita confirmari, ut penes Brasidam satis praesidii esse sibi persuadeant ad propulsandum Atheniensium impetum. Alii *νηίτῃ τῷ ἐν Νισαίᾳ* iunxerunt non cogitantes, cum longe maior pars eius exercitus terrestri itinere advenerit (cf. 67, 1. 68, 5), ridicula sic Brasidam mentiri. Nec sententiarum conexus hac ratione melior fit. Deleto autem *τῷ ἐν Νισαίᾳ*, quod interpretamentum esse ipsa scripturae discrepantia arguit, haec oritur ratiocinatio: Cum Athenienses ad Nisaeam, quamquam plures erant, mecum pugnam committere noluerint, non veri simile est eos navali quidem exercitui (nam de terrestri eorum expeditione non est quod cogitetis) pares copias (quippe quae nimis exiguae eis videantur) contra vos missuros esse. Navibus enim magnum exercitum non transportari posse tamquam omnibus notum cogitando interponendum est, cuius rei veritatem VI 37, 1 *οὔθ' ὁπλίτας ἰσοπλήθεις τοῖς ἡμετέροις ἐπὶ νεῶν γε ἐλθόντας* ostendit. Si autem nec terra nec mari expeditionem mittent, nulla omnino fiet, quae sententia optime congruit cum verbis 108, 5 *ἐπίστευον μηδένα ἂν ἐπὶ σφᾶς βοηθῆσαι* eandem fere argumentationem concludentibus.

Cap. 86. § 1. *ὅρκοις τε.* Huic *τε* respondent particulae *καὶ ἅμα.* Nam duobus incisis hoc modo inter se coniunctis inverso ordine explicantur *οὐκ ἐπὶ κακῷ, ἐπὶ ἐλευθερώσει δέ*, quoniam ad libertatem *ἔσεσθαι αὐτονόμους*, ad maleficium *ἢ βίᾳ ἢ ἀπάτῃ προσλαβόντες* pertinet. Ceterum in altero inciso institutum verborum ordinem scriptor variavit; priori convenientius erat *καὶ ἅμα οὐ ξυμμάχους ὑμᾶς ποιησόμενος . . . ἀλλὰ . . . ξυμμαχήσων.* Dicendi genus *ὅρκοις καταλαμβάνειν τινά*, iuribus iurandis obstringere, hic a Bloomf. illustratum iam I 9, 1 affuit. Cf. *ἐγκαταλ.* supra 19, 2. — *τοῖς μεγίστοις.* Cf. adn. V 18, 9. Ceterum revera non a Brasida, sed a Chalcidensium legatis, Lacedaemoniorum magistratus hoc iure iurando obligatos esse suspicatur Thirlw. Hist. Gr. c. 28 p. 275; sed id propter verba c. 88 parum est credibile.

ἔπειτα δείκνυσιν ὅτι οὐκ ἀσαφῆ οὐδὲ ἐπὶ τοῖς ὀλίγοις οὖσαν τὴν ἐλευθερίαν ἐπιφέρει.

αντίον ὑμῖν δεδουλωμένοις ὑπὸ Ἀθηναίων ξυμ-
μαχήσοντες. οὔκουν ἀξιῶ οὔτ' αὐτὸς ὑποπτεύεσθαι, 2
πίστεις γε διδοὺς τὰς μεγίστας, οὐδὲ τιμωρὸς
ἀδύνατος νομισθῆναι, προσχωρεῖν τε ὑμᾶς θαρ-
σήσαντας. καὶ εἴ τις ἰδίᾳ τινὰ δεδιὼς ἄρα, μὴ 3
ἐγώ τισι προσθῶ τὴν πόλιν, ἀπρόθυμός ἐστι,
πάντων μάλιστα πιστευσάτω. οὐ γὰρ ξυστασιά- 4
σων ἥκω, οὐδ' ἂν σαφῆ τὴν ἐλευθερίαν νομίζω
ἐπιφέρειν, εἰ τὸ πάτριον παρεὶς τὸ πλέον τοῖς

Cap. 86. § 2. *πίστεις γε* ex Reiskii coniectura nunc a Bekk. recepta. Vulgo *πίστεις τε*. *Τε* om. Ar. Chr. Dan. Cf. adn. 65, 4.
οὔτε τιμωρὸς codd. Bekk. *προσχωρεῖν δέ* de coniectura, quam non recepimus, quia in *οὔτε* vitium esse credimus. Cf. adn.
§ 4. *ξυστασιάσων*. Libri mss. et Bekk. *συστασιάσων*. Cf. ad. 25, 3.
οὐδὲ ἀσαφῆ codd. praeter Bar. Cl. γρ. Aug., qui *οὐδὲ ἀσφαλῆ* habent, itemque schol. *γράφεται ἀσφαλῆ*. Cf. adn.

§ 2. *οὔτ' αὐτὸς ... θαρσήσαντας*. Cum *αὐτός* et *ὑμᾶς* inter se opponi appareat, necesse est quae verbis *προσχωρεῖν τε* praecedunt ad *αὐτός* omnia referri atque in unum membrum coniungi. Scribendum igitur *οὐδὲ τιμωρὸς ἀδύνατος*. Cf. L. Herbst. in Philol. XVI p. 330 sq.

§ 3. *καὶ εἴ τις* cet. Tertiam rem, quam quis praeter duas 85, 6 dictas Brasidae opponat, paucorum dominatus ne ab eo constituatur, metuendum esse contendens, Laco ita refutat usque ad 87, 1, ut honestatem vera sociorum libertate constituta probatam sibi ipsis utilem esse ostendat. — *ἀπρόθυμος*. Ex superioribus supple *προσχωρεῖν*.

§ 4. *οὐδ' ἂν σαφῆ ... ἐπιφέρειν*. Vulgatam codicum scripturam sic interpretantur: neque ambiguam in animo habeo vobis libertatem afferre, quod fieret, si etc. Sed neque talis breviloquentia exemplis comprobatur (aliter comparatum est III 11, 3) et illum verborum putandi usum, de quo dixerunt Lob. ad Phryn. p. 753 et Krueg. Gr. § 55, 3 adn. 15, Th. sibi non concessit nisi in verbo *δοκεῖν* (de IV 117, 1 cf. adn.). Accedit quod condicio, cui infinitivus ex verbo *νομίζω* pendens subiectus est, postulat, ut huic *ἂν* particula addatur. Cf. Stahl. Quaest. gram. p. 6. Baueri emendationem a nobis receptam confirmat schol. *οὐδὲ γὰρ φανερὰν ⟨ἂν⟩ ἐπιφέρειν νομίζω τὴν ἐλευθερίαν*. Vertas: neque manifestam (sive veram) libertatem me allaturum esse existimo. Cf. 85, 6 *ἄδικον τὴν ἐλευθερίαν ἐπιφέρειν*. — *τὸ πάτριον παρείς*. *Τὴν πάτριον ἑκάστοις πολιτείαν καταλύσας* interpretatur schol. Sed *παριέναι* non est *καταλύειν*. Vertendum igitur: neglecto patrio more. Fuerunt quibus hoc nimium mendacium videretur quam quod Brasidas dicere ausus esset. Sed violentam dicit rerum commutationem a Lacedaemoniorum institutis abhorrere, atque ipse Th. I 19 de eadem re sic locutus est, ut illos lenius egisse verbo *θεραπεύοντες* significaret. — *τὸ πλέον ... τὸ ἔλασσον*. Cf. adn. II 45, 1.

ὀλίγοις ἢ τὸ ἔλασσον τοῖς πᾶσι δουλώσαιμι.
5 χαλεπωτέρα γὰρ ἂν τῆς ἀλλοφύλου ἀρχῆς εἴη, καὶ ἡμῖν τοῖς Λακεδαιμονίοις οὐκ ἂν ἀντὶ πόνων χάρις καθίσταιτο, ἀντὶ δὲ τιμῆς καὶ δόξης αἰτία μᾶλλον· οἷς τε τοὺς Ἀθηναίους ἐγκλήμασι καταπολεμοῦμεν, αὐτοὶ ἂν φαινοίμεθα ἐχθίονα ἢ ὁ
6 μὴ ὑποδείξας ἀρετὴν κατακτώμενοι. ἀπάτῃ γὰρ εὐπρεπεῖ αἴσχιον τοῖς γε ἐν ἀξιώματι πλεονεκτῆσαι ἢ βίᾳ ἐμφανεῖ· τὸ μὲν γὰρ ἰσχύος δικαιώσει, ἣν ἡ τύχη ἔδωκεν, ἐπέρχεται, τὸ δὲ γνώμης ἀδίκου ἐπιβουλῇ.

§ 5. χαλεπωτέρα. Reg. χαλεπώτερα, D. χαλεπώτερον. Cf. adn.
φαινοίμεθα. In plerisque membranis male φαινώμεθα et § 6 τοῖς τε pro τοῖς γε. Illud φαινώμεθα recepit Hofmanus confundens syntaxin Homericam cum Attica.

§ 5. χαλεπωτέρα γάρ cet. Ratio redditur, cur se veram libertatem eo modo allaturum esse non existimet; quae enim ita pararetur libertas, eam graviorem fore quam alienum imperium. — ἀντὶ πόνων ... ἀντὶ δὲ τιμῆς. Prius ἀντί in mercedem, alterum in loco significat. — οἷς τε ... κατακτώμενοι, et propter quae crimina Athenienses bello persequimur, (ea) odiosiora (i. e. ita ut sint odiosiora) nos, quam qui virtutem non prae se tulit, compareamus acquirentes. De φαινοίμεθα cum participio iuncto cf. adn. III 18, 2. 42, 5. Ἐγκλήματα sunt, quod libertas urbium sociarum opprimatur. De dativo vid. Matth. Gr. § 398 b, de καταπολεμεῖν adn. II 7, 3. Verba ὁ μὴ ... ἀρετήν eo referenda, quod Athenienses non, ut Lacedaemonii, se Graeciae libertatem daturos professi erant; Lacedaemonii enim τὴν ἀξίωσιν τῆς ἀρετῆς ὡς ἐλευθεροῦντες τὴν Ἑλλάδα ἐφέροντο. Cf. I 69, 1. Denique φθόνον, μῖσος, alia similia κατακτᾶσθαι Graecos dicere, quod sit sich zuziehen, affirmat Bauer. Exempla quidem eiusmodi in Steph. Thes. frustra quaesivimus; cum tamen κατακτᾶσθαι sit acquirere, sibi parare, velut κράτος et νοῦν apud Soph., cum Class. ironiam quandam Brasidae in hoc vocabulo agnoscimus, quo dicat lucrum, quod Lacedaemonii illa ratione faciant, odiosa crimina esse.

§ 6. ἀπάτῃ γὰρ ... ἐπιβουλῇ. „Cf. I 77 et Aristot. Rhet. I 11. Xen. Hell. III 5, 15.“ Arn. Item Cic. Off. I 13, 10. De εὐπρεπής cf. adn. 61, 8. — τοῖς γε ἐν ἀξιώματι, eis quidem, qui in existimatione sunt; reliquis minus turpe est. — ἰσχύος δικαιώσει, iure (mit dem Rechtsanspruch) potentiae. Cf. adn. I 141, 1. III 68, 1.

ἔπονται ἀπειλαί τε, εἰ οἱ Ἀκάνθιοι ἡσυχίαν ἄγειν προέλοιντο, καὶ τὸ τέλος παραινέσεις.

87. Οὕτω πολλὴν περιωπὴν τῶν ὑμῖν ἐς τὰ 1
μέγιστα διαφόρων ποιούμεθα, καὶ οὐκ ἂν μείζω
πρὸς τοῖς ὅρκοις βεβαίωσιν λάβοιτε ἢ οἷς τὰ ἔργα
ἐκ τῶν λόγων ἀναθρούμενα δόκησιν ἀναγκαίαν
παρέχεται ὡς καὶ ξυμφέρει ὁμοίως ὡς εἶπον. εἰ 2
δ' ἐμοῦ ταῦτα προϊσχομένου ἀδύνατοι μὲν φήσετε
εἶναι, εὔνοι δ' ὄντες ἀξιώσετε μὴ κακούμενοι
διωθεῖσθαι, καὶ τὴν ἐλευθερίαν μὴ ἀκίνδυνον

Cap. 87. § 1. ἡμῖν codd. Cf. adn. διαφόρων Reg. Bekk., et ita legendum esse docuit Duk. Cf. adn. Cl. διαφορων sine accentu. Vulgo διαφορῶν.

Cap. 87. § 1. οὕτω, itaque, quare. Cf. I 76, 2. Hinc, non, ut vulgo fit, ab καὶ οὐκ novum caput ordiendum erat, nisi omnem hanc paragraphum ad superius caput referre malumus, quod sane optime fieret. Nam „Brasidas hic omnia, quae ad suam et civitatis suae sinceritatem probandam [a 86, 3] dixit, summatim repetit." Arn. — περιωπήν. „Inter auctoris glossematica reponunt Dion. Hal. p. 793 et Suidas [cum Phot. et Phav., qui vim sic illustrant: καλεῖ δὲ (Θουκ.) περιωπὴν τὴν φροντίδα καὶ τὴν περίσκεψιν, οὐ τὸν τόπον, ὡς Ὅμηρος]. Περιάθρησιν expl. Pollux II 54. [Περίσκεψιν, περιάθρησιν, πρόνοιαν schol.] Usus est Agathias II 54. Cf. etiam Hesych." Duk. — τῶν . . . διαφόρων. Cum διάφορα non in universum commoda, sed rationes controversas (streitige Interessen) valeant, hoc autem loco nulla sit Lacedaemoniorum controversia, patet ὑμῖν legendum esse. Vertas igitur: magnum respectum habemus rationum vobis maxime controversarum. Significantur partium studia, de quibus 86, 4 sermo fuit. Cf. adn. I 68, 2. — ἢ οἷς . . . εἶπον. „Verte: quam ab eis, quibus res ipsae cum eorum professionibus comparatae necessario fidem faciunt ea ipsa eis esse utilia, quae prae se ferant. Εἶπον dixerunt, non dixi." Dobr. Ante οἷς pronomen proprie cogitandum τούτων, et βεβαίωσις τούτων est eine von denen ausgehende Gewährleistung, ideoque fides ab eis accepta. Ita concidunt dubitationes contra hanc explicationem motae a Krohl. in Quaest. Thuc. I p. 12, cuius enodationem refellimus in Comment. antiqu. stud. 1842 p. 132. De aliis explanationibus vid. ed. mai. Ἀναθρούμενα Suidas et alii lexicographi interpretantur ἀνασκοπούμενα. Cf. Eur. Hec. 808. Plat. Crat. 399 c. De δοκήσεως voce cf. adn. II 35, 2.

§ 2. εὔνοι δ' ὄντες . . . διωθεῖσθαι, sed si tamen, quod benevoli (nobis) sitis, sine damno vestro nos reicere velitis, sive poscatis, ut incolumibus liceat vobis nos reicere. Verbi διωθεῖσθαι exempla, ut IV 108, 4, protulit

ὑμῖν φαίνεσθαι δίκαιόν τε εἶναι, οἷς καὶ δυνατὸν δέχεσθαι αὐτήν, τούτοις καὶ ἐπιφέρειν, ἄκοντα δὲ μηδένα προσαναγκάζειν, μάρτυρας μὲν θεοὺς καὶ ἥρωας τοὺς ἐγχωρίους ποιήσομαι ὡς ἐπ' ἀγαθῷ ἥκων οὐ πείθω, γῆν δὲ τὴν ὑμετέραν δῃῶν πειρά-
3 σομαι βιάζεσθαι, καὶ οὐκ ἀδικεῖν ἔτι νομιῶ, προσεῖναι δέ τί μοι καὶ κατὰ δύο ἀνάγκας τὸ εὔλογον, τῶν μὲν Λακεδαιμονίων, ὅπως μὴ τῷ ὑμετέρῳ

§ 2. ὑμῖν. Cass. Aug. Cl. (hic a pr. man.) T. F. Pal. It. Vat. M. H. Mosqu. Bekk. ἡμῖν. Vulgatam agnoscunt Valla et schol. Qui ἡμῖν praeferunt, infinitivum φαίνεσθαι ad ipsum ἀξιώσετε, non ad subaudiendum putandi verbum (cf. adn.) aptant. Sed nihil Acanthiorum, modo ipsi securam libertatem haberent, intererat, ut Lacedaemonii pericula susciperent.

Dobr. — φαίνεσθαι. Ad hunc infinitivum, ut ad eum, qui sequitur, ex ἀξιώσετε verbo repetendum est verbum putandi. Cf. adn. 3, 2. Causa affertur reiciendi, ita ut pro καί cogitare possis ἐκεῖ. Simillimus est locus 52, 3, ubi cf. adn. — οἷς καὶ . . . καὶ ἐπιφέρειν. De duplici καί cf. Krueg. Gr. § 69, 32 adn. 13. — προσαναγκάζειν. Cf. adn. I 106, 1. III 61, 2. — θεοὺς . . . τοὺς ἐγχωρίους. Cf. adn. II 71, 4. Non ἥρωας, sed ἥρως dici vult Phryn.; alterum tamen etiam apud Xen. Cyr. III 3, 21 et apud Plat. (vid. Ast. Lex. Plat.) extat.

§ 3. ἀνάγκας, causas necessarias. — τῶν μὲν Λακεδαιμονίων. Genetivus ex v. ἀνάγκας vel potius ex singulari ἀνάγκην inde repetendo pendet. Est autem ἀνάγκη Λακεδαιμονίων necessitas spectans ad Lacedaemonios. — τῷ ὑμετέρῳ εὔνῳ. Similiter V 98 τῷ ὑμετέρῳ ξυμφόρῳ, VI 16, 2 τῷ ἐμῷ διαπρεπεῖ. Cf. adn. I 37, 4. Significat eam quam praetendunt adversus Lacedaemonios benevolentiam respicitque ad εὔνοι ὄντες § 2. Cf. III 47, 5 τὸ Κλέωνος τὸ αὐτὸ δίκαιον καὶ ξυμφέρον. Male hoc explanari volunt proximis τοῖς . . . φερομένοις, cum inter se conciliari nequeant tributa, quae illi Atheniensibus pendunt, et benevolentia, quam erga Lacedaemonios habent. Itaque priorem dativum causae, alterum instrumenti putamus. Cum ironia autem quadam rem in maius augente id pro mali effectus causa habetur, quod eius impedimentum non fuit. Vertas igitur: ne ex hac vestra benevolentia pecuniis, quae a vobis Atheniensibus penduntur, detrimentum accipiant i. e. ne ea quam praetenditis benevolentia id efficiatis, ut pecuniis, quae nihilominus a vobis Atheniensibus contribuuntur, ipsis noceatur. Nos: damit sie nicht mit eurem (angeblichen) Wohlwollen durch die von euch an die Athener gezahlten Gelder zu Schaden kommen. Eundem dativum causae καθ' ὑπερβολήν positum iterum habemus V 72, 2 κατὰ πάντα τῇ ἐμπειρίᾳ ἐλασσωθέντες i. e. cum peritia militari nihil effecissent nisi ut omnino inferiores discederent. Duo dativi diversae significationis item coniuncti sunt

εὔνῳ, εἰ μὴ προσαχθήσεσθε, τοῖς ἀπὸ ὑμῶν χρή-
μασι φερομένοις παρ' Ἀθηναίους βλάπτωνται, οἱ
δὲ Ἕλληνες ἵνα μὴ κωλύωνται ὑφ' ὑμῶν δουλείας
ἀπαλλαγῆναι. οὐ γὰρ δὴ εἰκότως γ' ἂν τάδ' 4
ἐπράσσομεν, οὐδὲ ὀφείλομεν οἱ Λακεδαιμόνιοι μὴ
κοινοῦ τινος ἀγαθοῦ αἰτίᾳ τοὺς μὴ βουλομένους
ἐλευθεροῦν· οὐδ' αὖ ἀρχῆς ἐφιέμεθα, παῦσαι δὲ 5
μᾶλλον ἑτέρους σπεύδοντες τοὺς πλείους ἂν ἀδι-
κοῖμεν, εἰ ξύμπασιν αὐτονομίαν ἐπιφέροντες ὑμᾶς
τοὺς ἐναντιουμένους περιίδοιμεν. πρὸς ταῦτα 6
βουλεύεσθε εὖ, καὶ ἀγωνίσασθε τοῖς τε Ἕλλησιν
ἄρξαι πρῶτοι ἐλευθερίας καὶ ἀίδιον δόξαν κατα-
θέσθαι, καὶ αὐτοὶ τά τε ἴδια μὴ βλαφθῆναι καὶ
ξυμπάσῃ τῇ πόλει τὸ κάλλιστον ὄνομα περιθεῖναι."

§ 4. τάδε πράσσοιμεν codd. Cf. adn.

38, 2. 126, 6. VII 23, 2. — τοῖς . . . χρήμασι φερομένοις. De collocatione verborum cf. adn. I 90, 1. — οἱ δὲ Ἕλληνες. Attende orationem mutatam casu ad κωλύωνται relato.

§ 4. οὐ γὰρ . . . τάδε πράσσοιμεν. Si, id quod loci cohaerentia cogit, haec valent alioqui profecto nulla probabili causa haec (hanc quam in animo habemus rem scil. τὸ γῆν δῃοῦντες πειρᾶσθαι βιάζεσθαι § 2) faceremus, pro vulgatis τάδε πράσσοιμεν ex Dobraei coniectura τάδ' ἐπράσσομεν legendum est. Cf. adn. I 11, 1. 102, 2. Contrarium enim affirmant, se, cum duae causae modo memoratae revera valeant, suo iure id facere. — οὐδ' ὀφείλομεν. Pro hoc cogitare licet ἐπεὶ οὐκ ὀφείλομεν. Nam causa superioris sententiae οὐ γὰρ . . . ἐπράσσομεν adnectitur. Cf. adn. 52, 3. — μὴ κοινοῦ τινος ἀγαθοῦ αἰτίᾳ, nisi alicuius boni publici causa. Proprie supplendum ἐλευθεροῦντες. — τοὺς μὴ βουλομένους. Intell. ἐλευθεροῦσθαι.

§ 5. οὐδ' αὖ, neque vero. Cf. adn. I 15, 2. Altera causa additur, cur inique Acanthios in societatem vi adducerent, nisi illae rationes valerent, quod imperium non affectant. Hoc enim si affectarent, consentaneum esset eos ita facere. — παῦσαι. Repete ἀρχῆς. Cf. III 40, 4. — τοὺς ἐναντιουμένους περιίδοιμεν, i. e. τοὺς (τῇ αὐτονομίᾳ) ἐναντιουμένους περιίδοιμεν ἐναντιουμένους. Ita his explicatis non opus videtur Kruegeri coniectura τοῦτ' ἐναντ. etiam ideo improbanda, quod τούτῳ desideraretur.

§ 6. πρὸς ταῦτα. Cf. adn. I 71, 7. — ἀγωνίσασθε. Cf. adn. III 38, 2. — ἄρξαι πρῶτοι. Cf. adn. II 36, 1. — καταθέσθαι. Propr. vobis recondere, i. e. parare. Cf. adn. I 128, 4. — βλαφθῆναι. Cf. adn. 73, 4. — περιθεῖναι. Cf. VI 89, 2 ἐμοὶ δὲ ἀτιμίαν περιέθετε, Isocr. V 78. 149. Hyperid. IV 8. Ab ornatu translatum est ad alia, et similiter Tacitum aliquotiens circumdare alicui aliquid de concili-

1 88. Ὁ μὲν Βρασίδας τοσαῦτα εἶπεν. οἱ δὲ
Ἀκάνθιοι, πολλῶν λεχθέντων πρότερον ἐπ' ἀμφό-
τερα, κρύφα διαψηφισάμενοι, διά τε τὸ ἐπαγωγὰ
εἰπεῖν τὸν Βρασίδαν καὶ περὶ τοῦ καρποῦ φόβῳ
ἔγνωσαν οἱ πλείους ἀφίστασθαι Ἀθηναίων, καὶ
πιστώσαντες αὐτὸν τοῖς ὅρκοις οὓς τὰ τέλη τῶν
Λακεδαιμονίων ὀμόσαντα αὐτὸν ἐξέπεμψαν, ἦ μὴν
ἔσεσθαι ξυμμάχους αὐτονόμους οὓς ἂν προσαγά-
2 γηται, οὕτω δέχονται τὸν στρατόν. καὶ οὐ πολλῷ
ὕστερον καὶ Στάγειρος Ἀνδρίων ἀποικία ξυναπέστη.
ταῦτα μὲν οὖν ἐν τῷ θέρει τούτῳ ἐγένετο.

Ἄκανθος καὶ ὕστερον καὶ Στάγειρος πρὸς Βρασίδαν ἀφίστανται.

1 89. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος εὐθὺς
ἀρχομένου, ὡς τῷ Ἱπποκράτει καὶ Δημοσθένει
στρατηγοῖς οὖσιν Ἀθηναίων τὰ ἐν τοῖς Βοιωτοῖς
ἐνεδίδοτο, καὶ ἔδει τὸν μὲν Δημοσθένη ταῖς ναυσὶν

Δημοσθένης μὲν ταῖς Σίφαις ἐπιβουλεύων ἄπρακτος γίγνεται.

ando dixisse docent interpr. Agric. c. 20.

Cap. 88. § 1. τοσαῦτα, non τοιαῦτα, quia quodammodo oppositum est proximo πολλῶν. Cf. adn. 21, 1. — ἐπ' ἀμφότερα. Cf. adn. I 83, 3. — κρύφα διαψηφισάμενοι. „Hoc Demosthenes et alii oratores Attici plerumque dicunt κρύβδην ψηφίσασθαι, id est tabella suffragium ferre. [Contrarium] ψῆφον φανερὰν διενεγκεῖν dixit Thuc. supra c. 74, voce suffragium ferre.“ Duk. Non solum voci, qua Lacedaemonii suffragia dabant I 87, 2, sed etiam manibus porrectis (τῷ χειροτονεῖν, de quo item ψηφίζεσθαι legitur) atque adeo calculorum usui cuidam, qui explicatur Lys. XIII 37, sed ad iudicia spectat, potest contrarium esse. Iunctum autem verbum διαψηφίζεσθαι proprie de compluribus hominibus super quaestione aliqua suffragia deinceps ferentibus dici, quamquam minus proprie etiam de singulis suffragium alterutram in partem ferentibus legatur, explicat Arn. Hic illa sententia ei subiecta est. — περὶ τοῦ καρποῦ φόβῳ. Cf. 84, 2. — πιστώσαντες αὐτὸν τοῖς ὅρκοις. Usitatius hac vi est medium. Cf. Soph. Oed. C. 650. — ὀμόσαντα. „Non ad αὐτόν referri debet, sed ad τέλη, ἅπερ ὀμόσαντα τοὺς ὅρκους αὐτὸν ἐξέπεμψαν, ut constat ex eis, quae supra [c. 86] dixit Brasidas: ὅρκοις τε καταλαβὼν τὰ Λακεδαιμονίων τέλη τοῖς μεγίστοις.“ Ae. Port. Cf. Arn. Dubitanter loquitur Thirlw. Hist. Gr. c. 23 p. 276. — ἐξέπεμψαν. Cf. ad. I 126, 5. — οὕτω. Cf. adn. III 96, 2.

§ 2. Στάγειρος. De hac notissima patria Aristotelis vid. Wass., qui praeter alia conditam esse Archilochi et Thaletis temporibus atque saepe etiam τὰ Στάγειρα scribi adnotat, et de situ Herodot. VII 115 et Leak. Graec. septentr. III p. 167, qui prope recentiorem Λυβιάδαν seu Λυμπεξιάδαν collocat.

Cap. 89. Cf. Diod. XII 69 sq. — § 1. τὰ ἐν . . . ἐνεδίδοτο. Cf. c. 76. Est imperf. de conatu.

ἐς τὰς Σίφας ἀπαντῆσαι, τὸν δ' ἐπὶ τὸ Δήλιον,
γενομένης διαμαρτίας τῶν ἡμερῶν ἐς ἃς ἔδει
ἀμφοτέρους στρατεύειν, ὁ μὲν Δημοσθένης πρό-
τερον πλεύσας πρὸς τὰς Σίφας καὶ ἔχων ἐν ταῖς
ναυσὶν Ἀκαρνᾶνας καὶ τῶν ἐκεῖ πολλοὺς ξυμμά-
χων, ἄπρακτος γίγνεται μηνυθέντος τοῦ ἐπιβου-
λεύματος ὑπὸ Νικομάχου, ἀνδρὸς Φωκέως ἐκ
Φανοτέως, ὃς Λακεδαιμονίοις εἶπεν, ἐκεῖνοι δὲ
Βοιωτοῖς. καὶ βοηθείας γενομένης πάντων Βοιω- 2
τῶν (οὐ γάρ πω Ἱπποκράτης παρελύπει ἐν τῇ
γῇ ὢν) προκαταλαμβάνονται αἵ τε Σῖφαι καὶ
ἡ Χαιρώνεια. ὡς δὲ ᾔσθοντο οἱ πράσσοντες τὸ
ἁμάρτημα, οὐδὲν ἐκίνησαν τῶν ἐν ταῖς πόλεσιν.

Ἱπποκράτης δὲ Δήλιον τειχίζει, ὃ

90. Ὁ δὲ Ἱπποκράτης ἀναστήσας Ἀθηναίους 1
πανδημεί, αὐτοὺς καὶ τοὺς μετοίκους καὶ ξένων
ὅσοι παρῆσαν, ὕστερος ἀφικνεῖται ἐπὶ τὸ Δήλιον,

Cap. 90. § 1. ὕστερος. F. E. m. ὕστερον, et cap. praeced. omnes libri ὁ μὲν Δημοσθένης πρότερον πλεύσας. Inaequalitas tamen ferenda videtur, praesertim cum ὕστερον apud veniendi

— ἐς τὰς Σίφας ἀπαντῆσαι. „Ἀπαντᾶν saepe est certo tempore vel loco adesse, praesto esse, ut ἀπαντᾶν ἐπὶ τὴν δίκην, ἐπὶ τὴν κυρίαν, ἐπὶ τὸ δικαστήριον, ἐπὶ τὴν δίαιταν . . . Cf. supra 70, 1 [et clarius exemplum 77, 2]. Latini occurrere dicunt." Duk. Ἀφικνεῖσθαι interpretatur Lecapen. p. 56. De Siphis et de Delio vid. 76, 3. 4. — ἐς ἅς. Ἐς est Latinum ad. Cf. de eo adn. III 84, 2. — πρότερον. Ne propter masculinum ὕστερος 90, 1 πρότερος scribendnm existimes, cf. adn. I 53, 2. — καὶ τῶν ... ξυμμάχων. Velut recentium sociorum Oeniadarum et Agraeorum. Cf. 77, 2. 101, 3. — Φανοτέως. Cf. adn. 76, 3.

§ 2. Χαιρώνεια. Cf. 76, 3. — οἱ πράσσοντες. „Adnotat Casaub. ad Polyb. p. 185 πράσσειν saepe idem esse ac prodere, eamque significationem huius verbi cum ex hoc Thucydidis tum ex aliorum scriptorum locis ostendit . . . Sic etiam h. l. accipit schol. (quamquam non recte ἁμάρτημα exponit προδοσίαν pro διαμαρτίαν τῶν ἡμερῶν, quam memorat Thuc., vel τὸ ἁμάρτημα imperatorum Atheniensium,) et c. 74. 76. 110. 113 itidem de proditione interpretatur. Habet haec vox in universum significationem clandestinae molitionis et partium studii." Duk. Cf. adn. I 131, 1.

Cap. 90. § 1. ἀναστήσας. Cf. adn. II 68, 1. — τοὺς μετοίκους. De his expeditionis sociis cf. adn. II 13, 7. 31, 2, deque distinctione eorum et peregrinorum I 143, 1. — καὶ ξένων ὅσ. παρ. „Ξένους quoque ad arma capienda excitatos esse valde memorabile est." Bloomf.,

ἤδη τῶν Βοιωτῶν ἀνακεχωρηκότων ἀπὸ τῶν Σιφῶν· καὶ καθίσας τὸν στρατὸν Δήλιον ἐτείχιζε τοιῷδε τρόπῳ [τὸ ἱερὸν τοῦ Ἀπόλλωνος]. τάφρον μὲν κύκλῳ περὶ τὸ ἱερὸν καὶ τὸν νεὼν ἔσκαπτον, ἐκ
2 δὲ τοῦ ὀρύγματος ἀνέβαλλον ἀντὶ τείχους τὸν χοῦν, καὶ σταυροὺς παρακαταπηγνύντες, ἄμπελον

ποιήσας μέρος τῆς στρατιᾶς ἀποπέμπει.

verba alibi aliter dicatur (cf. adn. II 80, 7), πρότερον autem adn. 89, 1 excusatum sit.

Δήλιον ante ἐτείχιζε om. M.

§ 2. παρακαταπηγνύντες. Cass. Aug. Cl. T. F. Vat. M. H. Lugd. καταπηγνύντες. Vulgata tamen vix potuit temere oriri et est hic aptissima. Similiter enim ξύλα παροικοδομεῖν II 75 et ἐπικαρένησαν II 77, ubi cf. Dobr. Σταυροὺς κατέπηξαν tamen legimus VII 25, 5. Sed hi non praeter aliquid infiguntur, sed πρὸ τῶν παλαιῶν νεωσοίκων.

apud quem vide plura. — τὸ ἱερὸν τοῦ Ἀπόλλωνος. Haec non solum damnanda sunt, quod similia iam legimus 76, 4, sed etiam quod, si tali appositione opus fuisset, ad praegressum ἐπὶ τὸ Δήλιον adiungi debebat.

§ 2. περὶ τὸ ἱερὸν καὶ τὸν νεών. „Ἱερόν et νεών hic distingui, cum alioqui saepe pro eodem dicantur, observat in Thes. Stephanus. Distinguuntur etiam [V 18, 2 et] a Paus. V 6.“ Duk. De discrimine eorum cf. adn. I 134, 1. Valck. ad Herodot. VI 19. Wachsm. Antiqu. Gr. II p. 545. Sic templum et aedes Plin. Paneg. c. 36, ubi vid. interpr. — ἀντὶ τείχους. Plenius II 3, 2. — τὸν χοῦν. Cf. adn. II 76, 2. — καὶ σταυροὺς . . . καθαιροῦντες. Si verborum II 75, 2 ξύλα τέμνοντες παρῳκοδόμουν ἑκατέρωθεν, φορμηδὸν ἀντὶ τοίχων τιθέντες, ὅπως μὴ διαχέοιτο πολὺ τὸ χῶμα· ἐφόρουν δὲ ὕλην ἐς αὐτὸ καὶ λίθους καὶ εἴ τι ἄλλο ἀνύτειν μέλλοι ἐπιβαλλόμενον memineris et verba καὶ παντὶ τρόπῳ ἐμετεώριζον τὸ ἔρυμα perpenderis, etiam ἄμπελον, ut lapides atque lateres, ad terram aggestam firmandam et munitionem altiorem reddendam adhibitam esse tibi persuadebis. Auditis igitur ad ἐσέβαλλον verbis ἐς τὸν χοῦν sic interpretare: et vallos propter fossam defigentes, vites, quae circum templum erant, excisas et simul lapides atque lateres ex proximis aedificiis detractos in terram aggestam (seu aggerem) iniciebant (infigebant). Nam posses quidem etiam ἐσέβαλλον verbo ad sola καὶ λίθους καὶ πλίνθον relato enuntiatum sic convertere: et vallos vitibus, quae circa templum erant, excisis propter humum egestam defigentes, simul et lapides et lateres . . . detractos iniciebant. Quam explicationem ex duabus in ed. mai. propositis praeferendam esse docere aggressus est Haas. Lucubr. Thuc. p. 15. Sed „ut ne diiudicem, an vites faciendis vallis aptae sint, primum elucet, cum humus e fossa egesta ad iustam aggeris altitudinem non sufficeret, Athenienses omni alia materia μετεωρίζειν τὸ ἔρυμα conatos esse. Utuntur igitur hoc loco cratibus vel fasciculis ex vitibus alligatis et simul lapidibus et lateribus, uti II 75, 2 Lacedaemonii. Ita

κόπτοντες τὴν περὶ τὸ ἱερὸν ἐσέβαλλον καὶ λίθους
ἅμα καὶ πλίνθον ἐκ τῶν οἰκοπέδων τῶν ἐγγὺς
καθαιροῦντες, καὶ παντὶ τρόπῳ ἐμετεώριζον τὸ
ἔρυμα. πύργους τε ξυλίνους κατέστησαν ᾗ καιρὸς
ἦν καὶ τοῦ ἱεροῦ οἰκοδόμημα οὐδὲν ὑπῆρχεν·
ᾗπερ γὰρ ἦν στοά, κατεπεπτώκει. ἡμέρᾳ δὲ ἀρξά- 3
μενοι τρίτῃ ὡς οἴκοθεν ὥρμησαν ταύτην τε
εἰργάζοντο καὶ τὴν τετάρτην καὶ τῆς πέμπτης
μέχρι ἀρίστου. ἔπειτα, ὡς τὰ πλεῖστα ἀπετετέλε- 4
στο, τὸ μὲν στρατόπεδον προαπεχώρησεν ἀπὸ
τοῦ Δηλίου οἷον δέκα σταδίους ὡς ἐπ' οἴκου
πορευόμενον, καὶ οἱ μὲν ψιλοὶ οἱ πλεῖστοι εὐθὺς
ἐχώρουν, οἱ δ' ὁπλῖται θέμενοι τὰ ὅπλα ἡσύχα-
ζον· Ἱπποκράτης δὲ ὑπομένων ἔτι καθίστατο

καταπεπτώκει codd. Cf. sd. III 23, 1.

demum etiam illud recte se habet *καὶ λίθους ἅμα*, in quo, si Haasium sequaris, aut *καί* aut *ἅμα* supervacaneum est. Deinde scriptor c. 100 non vallos, sed murum incensum esse ait (*ἧψε τοῦ τείχους*). Porro mirum quoque est, si in aggere non alia alimenta ignis quam valli rari inerant, ignem facile propagari potuisse, et magis etiam mirum istis vallis viteis esse tantum incendium factum, *ὥστε μηδένα ἔτι ἐπ' αὐτοῦ (τοῦ τείχους) μεῖναι* c. 100. Denique vide, num scriptor eodem c. 100 murum solis vallis infixis *ᾠκοδομῆσθαι* apte dicere potuerit." Hofm. De singularibus *ἄμπελον* et *πλίνθον* vid. adn. II 4, 2, de *καθαιρεῖν* verbo adn. II 14, 1. *Οἰκόπεδα* nihil esse nisi aedificia verisimile est propter verba II 75, 4 *ἐκ τῶν ἐγγὺς οἰκιῶν καθαιροῦντες*. Class. *ἐπέβαλλον* coniecit, quod simili loco II 75, 2 *ἐπιβαλλόμενον* legeretur. Sed cum *ἐσέβαλλον* potius componendum est *ἐφόρουν ἐς αὐτό*. — *καιρός*. Cf. adn. 54, 4. — *καὶ τοῦ . . . ὑπῆρχεν*, et ubi templi (sive fani) nullum erat aedificium. De talibus aedificiis cf. I 134, 1. — *ἦν*, aliquando erat, fuerat. Explicatur, cur ab hac parte nullum aedificium fuerit. Cum autem plerumque porticu *περίβολος* seu murus *τοῦ ἱεροῦ* continuaretur, si illa superfuisset, suppleri ea locum turrium quodammodo potuisse adnotat Bloomf.

§ 3. *ἡμέρᾳ . . . τρίτῃ*. Similiter sine articulo 101, 1 et VIII 24, 1. Apud *ἔτος* numeri ordinales articulum plerumque additum non habent, interdum habent. Cf. sd. I 87, 6 et plura in ed. mai. — *ὡς* = *ἐξ οὗ*. Cf. adn. I 6, 2. — *ὥρμησαν*. Cf. adn. II 19, 1 et infra 94, 1.

§ 4. *οἱ πλεῖστοι*. Appositio partitiva. Cf. adn. III 82, 1 et 94, 1 verba *ὅτι μὴ ὀλίγοι*. — *ἐχώρουν*. Ex superioribus repetendum videtur *ἐπ' οἴκου*. Cf.

φυλακάς τε καὶ τὰ περὶ τὸ προτείχισμα, ὅσα ἦν ὑπόλοιπα, ὡς χρῆν ἐπιτελέσαι.

91. Οἱ δὲ Βοιωτοὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις ξυνελέγοντο ἐς τὴν Τάναγραν· καὶ ἐπειδὴ ἀπὸ πασῶν τῶν πόλεων παρῆσαν καὶ ᾐσθάνοντο τοὺς Ἀθηναίους προχωροῦντας ἐπ' οἴκου, τῶν ἄλλων βοιωταρχῶν, οἵ εἰσιν ἕνδεκα, οὐ ξυνεπαινούντων μάχεσθαι, ἐπειδὴ οὐκ ἐν τῇ Βοιωτίᾳ ἔτι εἰσί (μάλιστα γὰρ ἐν μεθορίοις τῆς Ὠρωπίας οἱ Ἀθηναῖοι ἦσαν, ὅτε ἔθεντο τὰ ὅπλα), Παγώνδας ὁ Αἰολάδου βοιωταρχῶν ἐκ Θηβῶν μετ' Ἀριανθίδου τοῦ Λυσιμαχίδου, καὶ ἡγεμονίας οὔσης αὐτοῦ βουλόμενος τὴν μάχην ποιῆσαι καὶ νομίζων ἄμεινον εἶναι κινδυνεῦσαι, προσκαλῶν ἑκάστους κατὰ λόχους, ὅπως μὴ ἀθρόοι ἐκλίποιεν τὰ ὅπλα, ἔπειθε

οἱ δὲ Βοιωτοὶ ξυλλέγονται ἐς Τάναγραν, καὶ Παγώνδας αὐτοὺς πείθει μάχην ποιεῖσθαι.

94, 1. — φυλακάς τε . . . ἐπιτελέσαι, et custodias, et quidquid circa propugnacula (Aussenwerke) reliquum esset, ut (i. e. quo modo) conficiendum esset, constituebat.

Cap. 91. οἵ εἰσιν ἕνδεκα. Cf. ad solum βοιωταρχῶν, non ad τῶν ἄλλων βοιωταρχῶν, videtur spectare. Cf. de numero boeotarcharum Herm. Antiqu. Gr. I § 179 adn. 10. Boeckh. Inscript. I p. 727 et 729. Clint. Fast. Hell. I p. 407. Schoemann. Antiqu. Gr. II p. 78. Hoc tamen loco ἑπτά legendum esse U. de Wilamowitz-Moellendorff in Herm. VIII p. 440 coniecit, quod septem tantum civitatum auxilia 93, 4 memorarentur. — ἐν μεθορίοις τῆς Ὠρωπίας. Ager Oropius autem, de quo saepe inter Boeotos et Athenienses certatum est (cf. Muell. Orchom. p. 411 sq. Herm. Antiqu. Gr. I § 179, 5 et qui ibi citati sunt), tunc Atheniensium erat. Cf. II 23, 2 et infra c. 99. — Παγώνδας. Apud Diodor. XII 69 scribitur Παντοιάδας vel Παντόδας. Sed cf. infra c. 93 et 96 et Athen. V 15. — βοιωταρχῶν ἐκ Θηβῶν μετ' Ἀριανθίδου. Thebae igitur binos boeotarchas dabant, id quod confirmatur etiam locis II 2, 1 et VII 30, 3. — καὶ ἡγεμονίας οὔσης αὐτοῦ. Quaeritur, particula καί utrum βοιωταρχῶν καὶ ἡγεμονίας οὔσης αὐτοῦ (cf. adn. I 65, 1) an βοιωταρχῶν καὶ νομίζων inter se iungantur. Hoc unusquisque praeferret, si ἡγεμον. οὔσ. αὐτ. valere quod *tunc* imperium penes ipsum erat constaret. Sed vel non addito τότε eadem verborum coniungendorum ratio videtur probari posse, si hoc enuntiatum dum imperium penes ipsum esset interpretere. Non intellegitur autem ex his, praeter Pagondam solusne alter Thebanus boeotarches an etiam reliqui ex aliis civitatibus orti aliis temporibus imperium habuerint. Diurnas fuisse vices forsitan ex verbis 93, 1 ἤδη γὰρ καὶ τῆς ἡμέρας ὀψὲ ἦν collegeris certo tamen rem non demonstrantibus. Ceterum attende articulum ad ἡγεμον. nomen non additum. — ποιῆσαι. Cf. adn. II 86, 6. — ὅπως μὴ . . . τὰ ὅπλα. Confirmari his ex-

τοὺς Βοιωτοὺς ἰέναι ἐπὶ τοὺς Ἀθηναίους καὶ τὸν
ἀγῶνα ποιεῖσθαι, λέγων τοιάδε.

παρακέλευσις Παγώνδου.

92. „Χρῆν μέν, ὦ ἄνδρες Βοιωτοί, μηδ' ἐς 1
ἐπίνοιάν τινα ἡμῶν ἐλθεῖν τῶν ἀρχόντων ὡς οὐκ
εἰκὸς Ἀθηναίοις, ἢν ἄρα μὴ ἐν τῇ Βοιωτίᾳ ἔτι
καταλάβωμεν αὐτούς, διὰ μάχης ἐλθεῖν· τὴν γὰρ
Βοιωτίαν ἐκ τῆς ὁμόρου ἐλθόντες τεῖχος ἐνοικο-
δομησάμενοι μέλλουσι φθείρειν, καὶ εἰσὶ δήπου
πολέμιοι ἐν ᾧ τε ἂν χωρίῳ καταληφθῶσι καὶ ὅθεν
ἐπελθόντες πολέμια ἔδρασαν. νυνὶ δ', εἴ τῳ καὶ 2
ἀσφαλέστερον ἔδοξεν εἶναι, μεταγνώτω· οὐ γὰρ
τὸ προμηθές, οἷς ἂν ἄλλος ἐπίῃ, περὶ τῆς σφε-
τέρας ὁμοίως ἐνδέχεται λογισμὸν καὶ ὅστις τὰ μὲν
ἑαυτοῦ ἔχει, τοῦ πλείονος δὲ ὀρεγόμενος ἑκὼν
τινι ἐπέρχεται. πάτριόν τε ὑμῖν στρατὸν ἀλλό- 3

plicationem locutionis *τίθεσθαι τὰ ὅπλα* ad II 2, 2 propositam, cum nonnullos, ut arma a militibus ordine composita tuerentur, dum reliqui inermes [cf. adn. 74, 3] ad imperatoris orationem audiendam irent, relinquendos fuisse videamus, bene disputat Arn.

Cap. 92. *Διαιρεῖται ἡ δημηγορία αὕτη τῷ συμφέροντι καὶ τῷ δικαίῳ, ὑποφαίνει δὲ ὀλιγάκις καὶ τὸ δυνατόν. ἡ μὲν πρότασις ἐξ ἐπιπλήξεως τῶν μὴ συνεπαινούντων μάχεσθαι· ἡ δὲ κατασκευὴ ἐκ διαβολῆς τῶν Ἀθηναίων, ὅτι πανταχοῦ ἐχθροί· τὸ δὲ συμπέρασμα προτρεπτικὸν εἰς τὰ πρακτέα κατὰ διορισμόν, τίσι τῶν ἀνθρώπων ἔτι μᾶλλον προμηθητέον.* Schol.

§ 1. *μηδ' ἐς ἐπίνοιαν ... ἐλθεῖν.* Cf. III 46, 6 et ibi adn. et de *χρῆν* adn. 29, 4. — *διὰ μάχης ἐλθεῖν.* Cf. adn. II 11, 8. — *ἐν ᾧ ... ἔδρασαν,* cum omni loco quo deprehenduntur tum ibi (i. e. in Attica. Cf. 91), unde profecti hostilia fecerunt. Diversitati sententiarum, quarum altera generatim, altera singillatim enuntiatur, accommodata est discrepantia modorum, de qua cf. adn. II 44, 1.

§ 2. *νυνὶ δ'* etc. Haec contraria ponuntur superioribus *χρῆν μὲν ... ἐλθεῖν.* — *ἀσφαλέστερον ἔδοξεν.* Cogita *τὸ μὴ διὰ μάχης ἐλθεῖν.* — *οὐ γὰρ τὸ προμηθὲς κ. τ. λ.*] *ἡ προμήθεια τοῦ μέλλοντος καὶ ἡ πρόνοια οὐχ ὁμοίου χρῄζει διαλογισμοῦ τῶν τε ὑπερμαχούντων τῆς ἰδίας γῆς καὶ τῶν ἐχόντων μὲν τὴν ἰδίαν, ὀρεγομένων δὲ γῆς ἀλλοτρίας καὶ ἐπιόντων. ἐμφαίνει δὲ ὅτι χρὴ ἡμᾶς ὑπερμαχοῦντας τῇ ἡμῶν αὐτῶν τόλμῃ χρήσασθαι καὶ ἀπονοίᾳ μᾶλλον ἤπερ λογισμῷ.* Schol. Sententia illustratur simili loco I 86, 4, dicendi genus *λογισμὸν ἐνδέχεσθαι* affuit IV 10, 1. Ante *οἷς* cogitando supple *τούτοις* pariterque *τούτῳ* ante *ὅστις.* — *καὶ ὅστις ... ἔχει.* Cum singillatim hic Athenienses designentur, item ut paulo ante transitus fit ab universali enuntiandi modo ad singularem.

§ 3. *πάτριον.* Cf. adn. I

φυλον ἐπελθόντα καὶ ἐν τῇ οἰκείᾳ καὶ ἐν τῇ τῶν
πέλας ὁμοίως ἀμύνεσθαι. Ἀθηναίους δὲ καὶ προσέτι
4 ὁμόρους ὄντας πολλῷ μάλιστα δεῖ. πρός τε γὰρ
τοὺς ἀστυγείτονας πᾶσι τὸ ἀντίπαλον καὶ ἐλεύ-
θερον καθίσταται, καὶ πρὸς τούτους γε δὴ οἳ καὶ
μὴ τοὺς ἐγγύς, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἄπωθεν πειρῶνται
δουλοῦσθαι, πῶς οὐ χρὴ καὶ ἐπὶ τὸ ἔσχατον ἀγῶ-
νος ἐλθεῖν (παράδειγμα δὲ ἔχομεν τούς τε ἀντι-
πέρας Εὐβοέας καὶ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος τὸ πολὺ
ὡς αὐτοῖς διάκειται), καὶ γνῶναι ὅτι τοῖς μὲν

Cap. 92. § 4. ἄπωθεν. Cl. T. It. Vat. Mosqu. m. Bekk. ἄποθεν. Cf. ad. III 111, 1.

128, 1. — προσέτι ὁμόρους ὄντας. Thucydides ipse statim illustrat. Cf. praeterea de vicinis dicta VI 88, 1.

§ 4. πρός τε γὰρ ... καθίσταται. Τὸ ἀντίπαλον est subiectum, ἐλεύθερον praedicatum. Proprie igitur verba valent τὸ ἀντίπαλον εἶναι γίγνεται ἐλεύθερον, ἐστὶν ἐλεύθερον, i. e. libertas nititur τῷ εἶναι ἀντιπάλους. Bene Haas.: adversus finitimos libertas omnibus in eo posita est, ut illis aemula virtute obsistant. Τὸ ἀντίπαλον enim ob superiora hic non aequalitatem virium, sed animum ad τὸ ἀντιπαλαίειν paratum debet designare. Recte igitur iam schol. οἱ γὰρ πρὸς τοὺς ἀστυγείτονας ἀντιπαλαίοντες καὶ ἀντιμαχόμενοι καὶ ἐλεύθεροί εἰσιν. — γε δή. Cf. adn. 78, 2. — οἳ καὶ μὴ τοὺς ἐγγύς, ἀλλὰ καί cet. Post μή supplendum est μόνον, quod saepius post negationem sequente ἀλλὰ καί ita omittitur, ut membrum oppositum maiore vi efferatur. Cf. Xen. Mem. II 3, 8. Dem. XX 14. XXIII 49. Errat Goeller, quod addito μόνον non μή, sed οὐ scribi debuisse dicit. Cf. I 82, 1. II 62, 3. Nam μή positum est, quod hic non singulare quoddam factum, sed qualitas potius significatur. Nos: solche, welche. Cf. Krueg. Gr. § 67, 4 adn. 3. Qui adeo, ne dicam propinquos, sed etiam remotos subigere conantur, interpretatur Haack.; sed solius μή pro duabus particulis μὴ ὅτι positi exempla desideramus. — ὡς αὐτοῖς διάκειται, quomodo eis res se habeant. Optime Krueger confert Xen. Anab. VII 3, 17 ἄμεινον ὑμῖν διακείσεται. Documento (warnendes Beispiel. Cf. III 39, 3) igitur Pagondas dicit illis esse rerum condicionem, qua Euboeenses et reliquae Graeciae maxima pars utatur. Non licet explicare: quomodo (maxima reliquae Graeciae pars) erga eos (Athenienses) sit affecta, quia orator exempla vult afferre, quae doceant in servitutem redigi eos, qui non in extremam dimicationem adversus Athen. descendant. Neque magis placet ratio eorum, qui vertunt: quomodo ab eis (Atheniensibus) habita sit, ita ut διάκειται pro διατίθεται accipiatur (cf. adn. III 45, 3), quoniam ad indicandam passivam verbi intransitivi notionem ὑπό praepositione videtur opus esse. Certe dativus in hoc dicendi genere iusto obscurior est. — τοῖς ἄλλοις (adversus ceteros) ... ποιοῦνται.

ἄλλοις οἱ πλησιόχωροι περὶ γῆς ὅρων τὰς μάχας
ποιοῦνται, ἡμῖν δὲ ἐς πᾶσαν, ἢν νικηθῶμεν, εἷς
ὅρος οὐκ ἀντίλεκτος παγήσεται; ἐσελθόντες γὰρ
βίᾳ τὰ ἡμέτερα ἕξουσι. τοσούτῳ ἐπικινδυνοτέραν 5
ἑτέρων τὴν παροίκησιν τῶνδε ἔχομεν. εἰώθασί τε
οἱ ἰσχύος που θράσει τοῖς πέλας, ὥσπερ Ἀθη-
ναῖοι νῦν, ἐπιόντες τὸν μὲν ἡσυχάζοντα καὶ ἐν
τῇ ἑαυτοῦ μόνον ἀμυνόμενον ἀδεέστερον ἐπιστρα-
τεύειν, τὸν δὲ ἔξω ὅρων προαπαντῶντα καί, ἢν
καιρὸς ᾖ, πολέμου ἄρχοντα ἧσσον ἑτοίμως κατ-
έχειν. πεῖραν δὲ ἔχομεν ἡμεῖς αὐτοῦ ἐς τούσδε· 6
νικήσαντες γὰρ ἐν Κορωνείᾳ αὐτούς, ὅτε τὴν γῆν
ἡμῶν στασιαζόντων κατέσχον, πολλὴν ἄδειαν τῇ
Βοιωτίᾳ μέχρι τοῦδε κατεστήσαμεν. ὧν χρὴ 7
μνησθέντας ἡμᾶς τούς τε πρεσβυτέρους ὁμοιω-
θῆναι τοῖς πρὶν ἔργοις, τούς τε νεωτέρους
πατέρων τῶν τότε ἀγαθῶν γενομένων παῖδας
πειρᾶσθαι μὴ αἰσχῦναι τὰς προσηκούσας ἀρετάς,
πιστεύσαντας δὲ τῷ θεῷ πρὸς ἡμῶν ἔσεσθαι, οὗ

Cf. I 122, 2. — ἡμῖν δὲ ... παγήσεται. Sententia haec est: termini nostrae terrae ab Atheniensibus victoribus haud dubie ita constituentur, ut tota illorum agro contineatur. Ἐς respondet nostro für. Cf. II 13, 3. Ceterum scriptor cum acerba quadam ironia vocabulo ὅρος ludit. Cf. adn. III 13, 1.

§ 5. τοσούτῳ ... ἔχομεν] τοσοῦτον ἡ τούτων γειτνίασίς ἐστι φοβερώτερον ἤπερ τῶν ἄλλων οἷς γειτνιῶμεν. Schol. Ἑτέρων enim est τῆς ἑτέρων (παροικήσεως). Cf. Matth. Gr. § 458. — τὸν ἡσυχάζοντα ... ἐπιστρατεύειν. Cf. adn. 60, 2. — τῇ ἑαυτοῦ. Cf. adn. I 44, 1. — κατέχειν. Dubitatur, valeatne suppleto ex superioribus dativo πολέμῳ bello premere (cf. I 108, 4), an retinere, sustinere. Hoc simplicius videtur. Verba ἧσσον ἑτοίμως κατέχειν hinc deprompsisse Suidam non adnotarunt eius interpretes. Πολέμου = μάχης.

§ 6. πεῖραν ... ἐς τούσδε. Cf. III 11, 6. — νικήσαντες ... αὐτούς. Cf. I 113, 2, unde Boeotos tunc ἐπιθέσθαι apparet. — ἡμῶν στασιαζόντων. De hac re I 108, 3 nihil legitur.

§ 7. ἡμᾶς τούς τε πρεσβυτέρους cet. Appositio distributiva. — τοῖς πρὶν ἔργοις. Per breviloquentiam quandam homines cum rebus sunt comparati, ut saepius res hominum cum hominibus. Cf. adn. I 71, 2 et Hell. ad Soph. OC. 330. — πατέρων ... παῖδας cum πειρᾶσθαι iunge. Nos: als Söhne. — πρὸς ἡμῶν ἔσεσθαι. Suppl. αὐτόν. Scripsit autem Thucydides ita per ἐπεξήγησιν, quia, si τὸν θεόν dixisset, non poterat ad πιστεύσαντες verbum apte referre dativum τοῖς

τὸ ἱερὸν ἀνόμως τειχίσαντες νέμονται, καὶ τοῖς ἱεροῖς, ἃ ἡμῖν θυσαμένοις καλὰ φαίνεται, ὁμόσε χωρῆσαι τοῖσδε καὶ δεῖξαι ὅτι ὧν μὲν ἐφίενται πρὸς τοὺς μὴ ἀμυνομένους ἐπιόντες κτάσθων, οἷς δὲ γενναῖον τήν τε αὑτῶν ἀεὶ ἐλευθεροῦν μάχῃ καὶ τὴν ἄλλων μὴ δουλοῦσθαι ἀδίκως, ἀνανταγώνιστοι ἀπ' αὐτῶν οὐκ ἀπίασι."

1 93. Τοιαῦτα ὁ Παγώνδας τοῖς Βοιωτοῖς παρ-
αινέσας ἔπεισεν ἰέναι ἐπὶ τοὺς Ἀθηναίους. καὶ
κατὰ τάχος ἀναστήσας ἦγε τὸν στρατόν (ἤδη γὰρ
καὶ τῆς ἡμέρας ὀψὲ ἦν), καὶ ἐπειδὴ προσέμιξεν
ἐγγὺς τοῦ στρατεύματος αὐτῶν, ἐς χωρίον καθ-
ίσας ὅθεν λόφου ὄντος μεταξὺ οὐκ ἐθεώρουν
ἀλλήλους, ἔτασσέ τε καὶ παρεσκευάζετο ὡς ἐς μά-
2 χην. τῷ δὲ Ἱπποκράτει ὄντι περὶ τὸ Δήλιον ὡς
[αὐτῷ] ἠγγέλθη ὅτι Βοιωτοὶ ἐπέρχονται, πέμπει

οἵ τε Βοιωτοὶ καὶ Ἱπποκράτης παρασκευάζονται ὡς ἐς μάχην. Βοιωτῶν διάκοσμος.

§ 7. κτάσθωσαν codd. Cf. sd. III 39, 6.
αὐτῶν. Aug. Cl. Ven. Pal. Gr. al. αὑτῶν. Cf. adn. I 17, 1.
Cap. 93. § 1. καὶ ἐπειδή. Cass. Aug. Cl. Ven. Pal. (apud Morst.) It. Vat. M. H. D. I. Lugd. m. καὶ ἐπεὶ δέ. Laur. Ar. Chr. ἐπεὶ δέ, qua scriptura recepta Bekk. interpunctionem in superioribus mutavit.

ἱεροῖς. De πρός praepositione cf. adn. II 86, 5. — ἀνόμως . . . νέμονται. Cf. infra 97, 2. — πρός. Cf. adn. I 86, 5. — κτάσθων. Ὅτι orationi rectae praefixum esse censet Matth. Gr. § 624 p. 1495. Cf. Paul. ad Thess. II 3, 10 παρηγγέλλομεν ὑμῖν ὅτι, εἴ τις οὐ θέλει ἐργάζεσθαι, μηδὲ ἐσθιέτω, et Xen. Cyr. II 3, 23. Obstat tamen aliquatenus, quod hic cogitata oratione recta aptiores sunt secundae personae. Quare hoc exemplum ad Matth. Gr. § 511, 5 b referri malumus. Cf. Bernh. Synt. p. 393. Modus autem est concessivus. — γενναῖον] ἤγουν πάτριον καὶ ἀπὸ γένους. Schol. Cf. Hom. Il. V 253. Pind. Pyth. 8, 44. — ἀπ' αὐτῶν. Cf. adn. III 13, 5. — ἀπίασι. Cf. adn. 59, 4.

Cap. 93. § 1. προσέμιξεν ἐγγύς. Sic iterum VIII 71, 2. Προσέμιξεν est accessit. Cf. 118, 1. — καθίσας, subsistens. — ἔτασσε scil. τὸν στρατόν. Cf. Luci. Quomod. hist. sit conscr. 60.

§ 2. τῷ δὲ Ἱπποκράτει . . . ὡς [αὐτῷ] ἠγγέλθη. Redundat αὐτῷ, quod inde explicandum esse putant, quod duplex loquendi genus, τῷ Ἱπποκράτει ὡς ἠγγέλθη, et ὁ Ἱπποκράτης, ὡς αὐτῷ ἠγγέλθη, coniunctum sive ab illo ad hoc transitus factus sit. Sed haec interpretatio cum exemplis parum confirmetur, αὐτῷ (τῷ Δηλίῳ) ἐπέρχονται potius iungendum est, ut infra dicitur ἐπίοι αὐτῷ. Cum autem Pagondas prope exercitum Atheniensium

ἐς τὸ στράτευμα κελεύων ἐς τάξιν καθίστασθαι,
καὶ αὐτὸς οὐ πολλῷ ὕστερον ἐπῆλθε, καταλιπὼν
ὡς τριακοσίους ἱππέας περὶ τὸ Δήλιον, ὅπως φύ-
λακές τε ἅμα εἶεν, εἴ τις ἐπίοι αὐτῷ, καὶ τοῖς
Βοιωτοῖς καιρὸν φυλάξαντες ἐπιγένοιντο ἐν τῇ
μάχῃ. Βοιωτοὶ δὲ πρὸς τούτους ἀντικατέστησαν 3
τοὺς ἀμυνουμένους, καὶ ἐπειδὴ καλῶς αὐτοῖς εἶ-
χεν, ὑπερεφάνησαν τοῦ λόφου καὶ ἔθεντο τὰ ὅπλα
τεταγμένοι ὥσπερ ἔμελλον, ὁπλῖται ἑπτακισχίλιοι
μάλιστα καὶ ψιλοὶ ὑπὲρ μυρίους, ἱππῆς δὲ χίλιοι
καὶ πελτασταὶ πεντακόσιοι. εἶχον δὲ δεξιὸν μὲν 4
κέρας Θηβαῖοι καὶ οἱ ξύμμοροι αὐτοῖς· μέσοι δὲ
Ἁλιάρτιοι καὶ Κορωναῖοι καὶ Κωπαιῆς καὶ οἱ ἄλ-
λοι οἱ περὶ τὴν λίμνην· τὸ δὲ εὐώνυμον εἶχον Θε-
σπιῆς καὶ Ταναγραῖοι καὶ Ὀρχομένιοι. ἐπὶ δὲ τῷ

§ 3. *ἀμυνουμένους* ex Kruegeri et Dobraei, qui II 85, 4 et IV 126, 3 comparat, coniectura recepit Bekk. Vulgo *ἀμυνομένους*.

accessisset, qui decem stadiis a Delio aberat (90, 4), huic exercitui, non Delio et Hippocrati impetus ab illo impendebat. Quare *αὐτῷ*, sive ad Hippocratem sive ad Delium spectat, hoc loco non quadrat videturque ex proximo *ἐπίοι αὐτῷ* margini adscriptum iniquo loco in verborum seriem immigrasse. — *ἐς τὸ στράτευμα.* Cf. adn. I 137, 3. — *ἐπῆλθε*, advenit. — *ἐπιγένοιντο*, supervenirent.

§ 3. *ὑπερεφάνησαν τοῦ λόφου*, in summo colle apparuerunt. Cf. § 1 et 96, 1. — *τεταγμένοι ὥσπερ ἔμελλον.* Suppl. *τάσσεσθαι*. Cf. Krueg. ad Dion. p. 118 et Arn., qui Boeotos ad aciem mutandam et temporibus accommodandam non esse coactos his verbis significari docet. Ceterum attende numeros dactylicos, de quibus cf. adn. I 13, 6. Deinde de magnitudine exercitus Boeotorum cf. Diod. XII 69. — *πελτασταί.* Hos primos videri esse peltastas, qui in civitate Graeciae propriae commemorentur, adnotat Vischer in Mus. Helv. I p. 403. Cf. adn. II 29, 5.

§ 4. *δεξιὸν κέρας.* De articulo omisso cf. adn. I 48, 4, de re Diod. XII 70. — *οἱ ξύμμοροι αὐτοῖς.* Recentiores omnes interpretantur *τοὺς ξυντελοῦντας ἐς αὐτούς*, i. e. Boeotos Thebanis contributos (et subiectos); etenim similiter in civitate Attica *ξυμμορίαι* alibi *ξυντέλειαι* dicuntur. Ceterum vid. adn. 76, 3 et cf. insuper Boeckh. Oecon. civ. Athen. I p. 722 sq. Muell. Orchom. p. 403. Clint. Fast. Hell. p. 408 ed. Krueg. Tales erant e. c. Parasopii, Therapnenses, Peteonii. Vid. Strab. 408—410. — *μέσοι δέ* cet. Simul audi *ἦσαν*. Variata est enim oratio. Cf. I 48, 4 et Tac. Hist. III 22. — *λίμνην.* Copaidem. — *ἐπὶ δὲ τῷ κέρᾳ ... ἦσαν.* De re cf. V 67, 1 et Ruest. et Koechl. Hist. rei mil. Gr. p. 143.

κέρᾳ ἑκατέρῳ οἱ ἱππῆς καὶ ψιλοὶ ἦσαν. ἐπ' ἀσπίδας δὲ πέντε μὲν καὶ εἴκοσι Θηβαῖοι ἐτάξαντο, οἱ δὲ ἄλλοι ὡς ἕκαστοι ἔτυχον. αὕτη μὲν Βοιωτῶν παρασκευὴ καὶ διάκοσμος ἦν.

1 94. Ἀθηναῖοι δὲ οἱ μὲν ὁπλῖται ἐπὶ ὀκτὼ πᾶν τὸ στρατόπεδον ἐτάξαντο ὄντες πλήθει ἰσοπαλεῖς τοῖς ἐναντίοις, ἱππῆς δὲ ἐφ' ἑκατέρῳ τῷ κέρᾳ. ψιλοὶ δὲ ἐκ παρασκευῆς μὲν ὡπλισμένοι οὔτε τότε παρῆσαν οὔτε ἐγένοντο τῇ πόλει· οἵπερ δὲ ξυνεσέβαλον

Ἀθηναίων τάξις. Ἱπποκράτης παρακελεύεται τοῖς Ἀθηναίοις.

— *ἐπ' ἀσπίδας πέντε καὶ εἴκοσι.* „*Πότερον τὸ βάθος ἢ τὸ πλάτος; τὸ βάθος ἔοικε· οἱ γὰρ Ἀθηναῖοι, φησὶ παρακατιών* [94, 1], *ἐς ὀκτὼ ἐτάξαντο ὄντες πλήθει ἰσοπαλεῖς τοῖς Βοιωτοῖς· εἰ γὰρ τὸ πλάτος ἐπὶ ὀκτὼ ἦσαν Ἀθηναῖοι, εἶεν ἂν οἱ αὐτοὶ τὸ βάθος μικροῦ δεῖν ἐς χιλίους· ὃ καὶ πάντῃ ἄτοπον.*“ *Δούκας.* De altitudine aciei agi etiam ex simili loco VII 79, 1 perspici adnotat Kistem. Acies autem Graecorum haud raro satis densa erat. Ita „in clarissima pugna Leuctrica Thebani quinquagenos *ἐς βάθος* instruxerunt. Xen. Hell. VI 4, 12. Syracusanorum acies in prima pugna, quam cum Atheniensibus fecerunt, a fronte introrsus in senos denos ordines armatorum patebat (Thuc. VI 67, 2), eademque usitata phalangis Macedonicae erat altitudo. (Polyb. XVIII 13.) — Contra Athenienses et Lacedaemonii bello Peloponnesiaco plerumque aciem suam ita instruxerunt, ut *τὸ βάθος* eius octonos tantum milites contineret (Thuc. IV 94, 1. V 68, 3. VI 67, 1), quamquam postea Lacedaemonii contra Thebanos apud Leuctra et alibi aciem suam densioribus ordinibus instruxerunt. (Xen. Hell. VI 4, 12).“ Arn. Cf. Ruest. et Koechl. l. d. p. 118 sq. *Ἀσπίδος* vocabulo, ut alibi, significantur *οἱ ἀσπιδηφόροι, ὁπλῖται.*

§ 5. *ὡς ἕκαστοι ἔτυχον.* Cf. 25, 2. Xen. Anab. II 2, 17. — *διάκοσμος.* Poeticum male a nonnullis appellatur; eodem enim eadem vi usi sunt Aristot. Theophr. Plut. Cf. Steph. Thes. nov.

Cap. 94. § 1. *Ἀθηναῖοι δὲ οἱ μὲν ὁπλῖται.* Cf. adn. 71, 1. — *ἐπὶ ὀκτώ.* Cf. adn. 93, 4. — *πᾶν τὸ στρατόπεδον* ad *οἱ μὲν ὁπλῖται* appositum *ὁπλιτῶν στρατόπεδον* debet esse. — *ἰσοπαλεῖς.* Etsi *πανδημεί* profecti erant c. 90, quod cur, quamvis secundum 93, 3 circiter septem milia fuisse existimandi sint, cum II 13 conciliari posse videatur, docet Vischer Mus. Helvet. I p. 403 ex pestilentiae cladibus et militum absentia explicans. Male certe Portus totum enuntiatum *ὄντες . . . ἐναντίοις* ad universos Athenienses rettulit, quod de solis gravis armaturae militibus intellegendum esse et ex collocatione et ex eis, quae paulo post leguntur, liquet. — *ἐκ παρασκευῆς ὡπλισμένοι,* data opera (eo consilio, ut essent *ψιλοί*) instructi. Cf. V 56, 4. Paulo aliter *ἀπὸ παρασκευῆς* I 133, ubi cf. adn. — *οὔτε ἐγένοντο τῇ πόλει.* „Ad ea, quae hic leguntur, illustranda animadvertendum est in enumeratione copiarum Atticarum a Pericle initio belli II 13 facta nullos [praeter mille et sexcentos sagittarios § 8, quos interdum a levi armatura distin-

ὄντες πολλαπλάσιοι τῶν ἐναντίων, ἄοπλοί τε
πολλοὶ ἠκολούθησαν, ἅτε πανστρατιᾶς ξένων τῶν
παρόντων καὶ ἀστῶν γενομένης, καὶ ὡς τὸ πρῶ-
τον ὥρμησαν ἐπ' οἴκου, οὐ παρεγένοντο ὅτι μὴ
ὀλίγοι. καθεστώτων δὲ ἐς τὴν τάξιν καὶ ἤδη μελ- 2
λόντων ξυνιέναι, Ἱπποκράτης ὁ στρατηγὸς ἐπιπαρ-
ιὼν τὸ στρατόπεδον τῶν Ἀθηναίων παρεκελεύε-
τό τε καὶ ἔλεγε τοιάδε.

παρακέλευσις Ἱπποκράτους.

95. „Ὦ Ἀθηναῖοι, δι' ὀλίγου μὲν ἡ παραίνε- 1
σις γίγνεται, τὸ ἴσον δὲ πρός γε τοὺς ἀγαθοὺς
ἄνδρας δύναται, καὶ ὑπόμνησιν μᾶλλον ἔχει ἢ
ἐπικέλευσιν. παραστῇ δὲ μηδενὶ ὑμῶν ὡς ἐν τῇ 2
ἀλλοτρίᾳ οὐ προσῆκον τοσόνδε κίνδυνον ἀναρρι-
πτοῦμεν. ἐν γὰρ τῇ τούτων ὑπὲρ τῆς ἡμετέρας

Cap. 95. § 1. πρός τε codd. Emend. Reisk. Cf. adn.

gui vidimus in adn. 36, 1] nominatos esse ψιλούς; in prima expeditione Sicula centum quidem ψιλῶν ... mentionem fieri, sed eos Megarenses exules fuisse (VI 43) et in altera expeditione ἀκοντιστάς sive ψιλούς ... Acarnanes aut alios peregrinos fuisse (VII 70)." Arn. — οἵπερ. Supplendum solum ψιλοί, non ψιλοὶ ἐκ παρασκευῆς ὡπλισμένοι. — πολλαπλάσιοι τῶν ἐναντίων. Cf. Matth. Gr. § 356, 4. — πολλοί. Οἱ πολλοί coniecit Krueg. — πανστρατιᾶς. Plerumque hoc nomen in solo dativo adverbialiter legitur. Substantivum πανστρατιά tamen etiam Leo Diac. habet IX 10. — ξένων ... καὶ ἀστῶν. Supra 90, 1 praeter hos seorsum nominavit τοὺς μετοίκους. — ὡς ... ἐπ' οἴκου. Cf. 90, 4. — οὐ παρεγένοντο, non affuerunt (in proelio). — ὅτι μή. Cf. adn. 26, 2.

§ 2. ἐπιπαριὼν τὸ στρατόπεδον. „Ἄλλοις μετ' ἄλλους [τοῦ στρατοπέδου] παριὼν μέχρι τῶν ἐσχάτων."

Δούκας. Cf. VI 67, 3. VII 76. Ergo iuxta aciem procedens, secundum ordines exercitus procedens.

Cap. 95. § 1. δι' ὀλίγου ... γίγνεται, fit brevi, paucis. Ἡ παραίνεσις = ἥδε ἡ παρ. — τὸ ἴσον ... δύναται idem valet (suppl. δι' ὀλίγου γιγνομένη παραίνεσις καὶ μακρά). Cf. II 29, 2. — πρός γε. Ex codd. scriptura πρός τε excusationem non habet particulae τε traiectio. Aliter certe comparatum est 77, 2, ubi vide adn. Deinde καὶ ... ἔχει aptius cum δι' ὀλίγου ... γίγνεται iungi videtur quam cum δύναται. — καὶ ... ἐπικέλευσιν, et magis admonitionem quam stimulationem (cf. III 82, 5 ἐπικελεύσας) habet.

§ 2. παραστῇ μηδενὶ ... ὡς. Cf. adn. 61, 2 et de collocatione verborum adn. III 13, 5. — οὐ προσῆκον ut III 40, 4. — κίνδυνον ἀναρριπτοῦμεν. Cf. adn. 85, 4. — ἐν τῇ τούτων. Ergo hic Hippocrates eum locum Boeotorum fatetur esse, quem boeotarchae ipsi c.

ὁ ἀγὼν ἔσται· καὶ ἢν νικήσωμεν, οὐ μή ποτε ὑμῖν
Πελοποννήσιοι ἐς τὴν χώραν ἄνευ τῆς τῶνδε ἵπ-
που ἐσβάλωσιν, ἐν δὲ μιᾷ μάχῃ τήνδε τε προσ-
3 κτᾶσθε καὶ ἐκείνην μᾶλλον ἐλευθεροῦτε. χωρήσατε
οὖν ἀξίως ἐς αὐτοὺς τῆς τε πόλεως, ἣν ἕκαστος
πατρίδα ἔχων πρώτην ἐν τοῖς Ἕλλησιν ἀγάλλεται,
καὶ τῶν πατέρων, οἳ τούσδε μάχῃ κρατοῦντες
μετὰ Μυρωνίδου ἐν Οἰνοφύτοις τὴν Βοιωτίαν
ποτὲ ἔσχον.“

1 96. Τοιαῦτα τοῦ Ἱπποκράτους παρακελευομέ-
νου καὶ μέχρι μὲν μέσου τοῦ στρατοπέδου ἐπελ-
θόντος, τὸ δὲ πλέον οὐκέτι φθάσαντος, οἱ Βοιω-
τοί, παρακελευσαμένου καὶ σφίσιν ὡς διὰ ταχέων
καὶ ἐνταῦθα Παγώνδου, παιανίσαντες ἐπῆσαν ἀπὸ
2 τοῦ λόφου. ἀντεπῆσαν δὲ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι καὶ
προσέμιξαν δρόμῳ. καὶ ἑκατέρων τῶν στρατο-
πέδων τὰ ἔσχατα οὐκ ἦλθεν ἐς χεῖρας, ἀλλὰ τὸ
αὐτὸ ἔπαθε· ῥύακες γὰρ ἐκώλυσαν. τὸ δὲ ἄλλο

τὰ στρατόπεδα ἐς χεῖρας εἶσι, καὶ πρῶτον μὲν τὸ εὐώνυμον τῶν Βοιωτῶν ἡσσᾶται ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων, τὸ δὲ δεξιὸν κρατεῖ, ἔπειτα δὲ φυγὴ γίγνεται παντὸς τοῦ στρατεύματος τῶν Ἀθηναίων.

Cap. 96. § 1. παιωνίσαντες omnes praeter Ar. Chr. Cf. sd. 43, 3.

91 suum esse negaverunt. Et hi quidem consilio convenienter, Hippocrates non item. Ceterum cf. c. 91 et ibi adnot. — οὐ μὴ ... ἐσβάλωσιν, non vobis ullo tempore Peloponnesii in terram, quia horum equitatu carebunt, invadent. De ἄνευ causam indicante cf. Soph. El. 187. Ceterum οὐ μή cum coniunctivo aor. apud Thuc. hoc uno loco pro futuro positum invenitur. — προσκτᾶσθε ... ἐλευθεροῦτε. Praesenti scriptor utitur, quod nullo temporis respectu solum ipsius rei effectum denotat. Pariter post κἂν τούτῳ V 98. Cf. I 121, 4.

§ 3. χωρήσατε ... ἐς αὐτούς. Cf. Xen. Anab. III 2, 16 ἐτολμήσατε ... ἰέναι εἰς αὐτούς. Est invadere in eos. — ἔχων πρώτην ... ἀγάλλεται. Cum non πρώτῃ legatur, ἀγάλλεσθαι, ut cum alia verba affectuum (cf. Matth. Gr. § 555) tum in nonnullis libris αὐχεῖν Eur. Alc. 676, cum participio coniunctum videtur. — ἐν Οἰνοφύτοις. Cf. I 108.

Cap. 96. § 1. φθάσαντος. Suppl. ἐπελθόντος vel ἐπελθεῖν. — σφίσι. Cf. adn. I 20, 1. — ὡς διὰ ταχέων. Cf. Matth. Gr. § 628 p. 1509. — καὶ ἐνταῦθα, tunc quoque (ut iam ante). — τοῦ λόφου. Cf. c. 93.

§ 2. καὶ ἑκατέρων cet. In pugnae, quae iam sequitur, descriptione aliquantum a Thucydide singulis in rebus dissentit Diod. l. d. Propter Socratis militiam aliquotiens ad hoc proelium respexerunt Plato et alii. — ῥύακες] ῥεύματα ὑδρηγά. Schol. „Fortassis fossae stagnantem Asopum derivantes.“ Muell.

καρτερᾷ μάχῃ καὶ ὠθισμῷ ἀσπίδων ξυνειστήκει. 3
καὶ τὸ μὲν εὐώνυμον τῶν Βοιωτῶν καὶ μέχρι
μέσου ἡσσᾶτο ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων, καὶ ἐπίεσαν
τούς τε ἄλλους ταύτῃ καὶ οὐχ ἥκιστα τοὺς Θε-
σπιέας. ὑποχωρησάντων γὰρ αὐτοῖς τῶν παρα-
τεταγμένων, καὶ κυκλωθέντων ἐν ὀλίγῳ, οἵπερ δι-
εφθάρησαν Θεσπιέων, ἐν χερσὶν ἀμυνόμενοι κατ-
εκόπησαν. καί τινες καὶ τῶν Ἀθηναίων διὰ τὴν
κύκλωσιν ταραχθέντες ἠγνόησάν τε καὶ ἀπέκτει-
ναν ἀλλήλους. τὸ μὲν οὖν ταύτῃ ἡσσᾶτο τῶν 4
Βοιωτῶν καὶ πρὸς τὸ μαχόμενον κατέφυγε, τὸ δὲ
δεξιόν, ᾗ οἱ Θηβαῖοι ἦσαν, ἐκράτει τῶν Ἀθη-
ναίων, καὶ ὠσάμενοι κατὰ βραχὺ τὸ πρῶτον ἐπ-
ηκολούθουν. καὶ ξυνέβη, Παγώνδου περιπέμψαν- 5
τος δύο τέλη τῶν ἱππέων ἐκ τοῦ ἀφανοῦς περὶ
τὸν λόφον, ὡς ἐπόνει τὸ εὐώνυμον αὐτῶν, καὶ
ὑπερφανέντων αἰφνιδίως, τὸ νικῶν τῶν Ἀθηναίων

§ 2. *ξυνεστήκει* omnes praeter Mosqu. Cf. sd. 26, 7. 80, 3.

Orchom. p. 491. Cf. id. in Ersch. et Grub. Encycl. v. Boeot. — *τὸ ἄλλο ... ξυνειστήκει*, cetera vero acies consistebat acriter pugnans et clipeis (clipeorum umbonibus) se (mutuo) propellens. *Τὸ ἄλλο* similiter alibi. Cf. adn. II 45, 1. De *ὠθισμῷ ἀσπίδων*, umbonum impulsu, cf. Herod. VII 225. IX 62. Liv. XXX 34, 3. Tac. Hist. II 42.

§ 3. *μέχρι μέσου*, usque ad mediam aciem, non ad mediam cornus sinistri partem. Cf. de articulo omisso adn. II 81, 3. — *ὑποχωρησάντων αὐτοῖς τῶν παρατεταγμένων*, cum ei, qui prope hos fuerant instructi, recessissent. *Αὐτοῖς*, i. e. Thespiensibus, est proprie notus ille dativus incommodi vel ethicus, de quo cf. adn. III 98, 1. — *καὶ κυκλωθέντων ἐν ὀλίγῳ*, et cum (Thespienses) in angusto (ab hostibus) circumventi essent. Mutatum est subiectum. Kruegeri coniectura *κυκλωθέντες* male apta est ad proximum genetivum partitivum *Θεσπιέων*. — *οἵπερ ... κατεκόπησαν*. „*Τῶν δὲ κυκλωθέντων τούτων ὅσοι διεφθάρησαν, γενναίως ἀμυνόμενοι διεφθάρησαν.*" *Δούκας*.

§ 4. *τὸ μαχόμενον*] *μέρος τῶν Βοιωτῶν τὸ ἔτι μάχην ὑπομένον*. Schol. Cf. adn. II 45, 1. — *κατὰ βραχύ*, paulatim, pedetentim. Cf. VII 79, 5 et Steph. Thes. nov. II p. 403. Hoc et *τὸ πρῶτον* ad duo verba, quibus interposita sunt, simul spectant. Cf. adn. III 60. 82, 4. IV 68, 2.

§ 5. *καὶ ξυνέβη* cet. Huc respicit Athen. V 55. — *τέλη*. Cf. II 22, 2. — *ἐκ τοῦ ἀφανοῦς*. Cf. adn. I 51, 2. — *ὑπερφανέντων*] *τῶν ἱππέων τῶν Βοιωτῶν δηλονότι*. Schol.

κέρας, νομίσαν ἄλλο στράτευμα ἐπιέναι, ἐς φό-
6 βον καταστῆναι. καὶ ἀμφοτέρωθεν ἤδη, ὑπό τε
τοῦ τοιούτου καὶ ὑπὸ τῶν Θηβαίων ἐφεπομένων
καὶ παραρρηγνύντων, φυγὴ καθειστήκει παντὸς
7 τοῦ στρατοῦ τῶν Ἀθηναίων. καὶ οἱ μὲν πρὸς τὸ
Δήλιόν τε καὶ τὴν θάλασσαν ὥρμησαν, οἱ δὲ ἐπὶ
τοῦ Ὠρωποῦ, ἄλλοι δὲ πρὸς Πάρνηθα τὸ ὄρος,
οἱ δὲ ὡς ἕκαστοί τινα εἶχον ἐλπίδα σωτηρίας.
8 Βοιωτοὶ δὲ ἐφεπόμενοι ἔκτεινον, καὶ μάλιστα οἱ
ἱππῆς, οἵ τε αὐτῶν καὶ οἱ Λοκροί, βεβοηθηκότες
ἄρτι τῆς τροπῆς γιγνομένης· νυκτὸς δὲ ἐπι-
λαβούσης τὸ ἔργον ῥᾷον τὸ πλῆθος τῶν φευγόν-
9 των διεσώθη. καὶ τῇ ὑστεραίᾳ οἵ τε ἐκ τοῦ Ὠρω-
ποῦ καὶ οἱ ἐκ τοῦ Δηλίου φυλακὴν ἐγκαταλιπόν-
τες (εἶχον γὰρ αὐτὸ ὅμως ἔτι) ἀπεκομίσθησαν
κατὰ θάλασσαν ἐπ' οἴκου.

1 97. Καὶ οἱ Βοιωτοὶ τροπαῖον στήσαντες καὶ
τοὺς ἑαυτῶν ἀνελόμενοι νεκροὺς τούς τε τῶν
πολεμίων σκυλεύσαντες καὶ φυλακὴν καταλιπόντες
ἀνεχώρησαν ἐς τὴν Τάναγραν, καὶ τῷ Δηλίῳ ἐπ-
2 εβούλευον ὡς προσβαλοῦντες. ἐκ δὲ τῶν Ἀθη-
ναίων κῆρυξ πορευόμενος ἐπὶ τοὺς νεκροὺς
ἀπαντᾷ κήρυκι Βοιωτῷ, ὃς αὐτὸν ἀποστρέψας
καὶ εἰπὼν ὅτι οὐδὲν πράξει πρὶν ἂν αὐτὸς ἀνα-

τῶν δὲ νικησάντων τῷ Δηλίῳ μελλόντων προσβαλεῖν κηρύγματα γίγνεται ἑκατέρων. καὶ οἱ Βοιωτοὶ προαγορεύουσι τοὺς Ἀθηναίους ἐκ τοῦ

§ 6. παραρρηγνύντων. Valet paulatim disicere, ordines dissolvere, et est consequens τῷ ὤσασθαι § 5. Cf. VI 70, 2 et adn. V 73, 1.

§ 7. καὶ οἱ μὲν cet. Simillime Diod. c. 70. — Πάρνηθα. Cf. adn. II 28, 1.

§ 8. νυκτὸς ἐπιλαβούσης τὸ ἔργον, „cum certamen nox oppressisset, [intercepisset,] certamini supervenisset." Bau. Cf. Diod. l. d.

§ 9. εἶχον ... ὅμως ἔτι. „Id est: καίπερ νικηθέντες, ὅμως ἔτι κατεῖχον αὐτὸ τὸ Δήλιον." Ae. Port. Cf. adn. III 28, 2.

Cap. 97. § 1. τούς τε ... σκυλεύσαντες. His spoliis forum Thebarum exornatum est. Cf. Diod. — φυλακὴν καταλιπόντες. Ad custodienda cadavera et spolia. — καὶ τῷ ... προσβαλοῦντες. Recte Valla: insidiantes Delio tamquam aggressuri. Minime sic languet ὡς προσβαλοῦντες, quoniam insidiae non solum per vim, sed etiam per proditionem fiunt. Cf. 108, 4.

§ 2. ἐκ δὲ τῶν Ἀθηναίων. Et ex ipsa quidem Attica, non a praesidio Delium tenente. Cf. c. 101. — ἀποστρέψας. Cf. adn. 80, 1. — καὶ εἰπών.

ἱεροῦ ἀπιόντας ἀποφέρεσθαι τοὺς νεκρούς.

χωρήσῃ πάλιν, καταστὰς ἐπὶ Ἀθηναίους ἔλεγε τὰ
παρὰ τῶν Βοιωτῶν, ὅτι οὐ δικαίως δράσειαν
παραβαίνοντες τὰ νόμιμα τῶν Ἑλλήνων· πᾶσι 3
γὰρ εἶναι καθεστηκὸς ἰόντας ἐπὶ τὴν ἀλλήλων
ἱερῶν τῶν ἐνόντων ἀπέχεσθαι, Ἀθηναίους δὲ Δή-
λιον τειχίσαντας ἐνοικεῖν, καὶ ὅσα ἄνθρωποι ἐν
βεβήλῳ δρῶσι πάντα γίγνεσθαι αὐτόθι, ὕδωρ
τε ὃ ἦν ἄψαυστον σφίσι πλὴν πρὸς τὰ ἱερὰ χέρ-
νιβι χρῆσθαι, ἀνασπάσαντας ὑδρεύεσθαι. ὥστε 4
ὑπέρ τε τοῦ θεοῦ καὶ ἑαυτῶν Βοιωτοὺς ἐπικαλου-
μένους τοὺς ὁμωχέτας δαίμονας καὶ τὸν Ἀπόλλω
προαγορεύειν αὐτοὺς ἐκ τοῦ ἱεροῦ ἀπιόντας ἀπο-
φέρεσθαι τὰ σφέτερα αὐτῶν.

ἀπόκρισις τῶν Ἀθηναίων.

98. Τοσαῦτα τοῦ κήρυκος εἰπόντος οἱ Ἀθη- 1
ναῖοι πέμψαντες παρὰ τοὺς Βοιωτοὺς ἑαυτῶν κή-
ρυκα τοῦ μὲν ἱεροῦ οὔτε ἀδικῆσαι ἔφασαν οὐδὲν
οὔτε τοῦ λοιποῦ ἑκόντες βλάψειν· οὐδὲ γὰρ τὴν
ἀρχὴν ἐσελθεῖν ἐπὶ τούτῳ, ἀλλ' ἵνα ἐξ αὐτοῦ τοὺς

De καί cf. adn. I 1, 1 ad vv. καὶ ἐλπίσας. — καταστάς. Cf. adn. 84, 2.

§ 3. πᾶσι γὰρ εἶναι. De transitu ad infinitivum cf. adn. I 87, 4. — ὅσα ... δρῶσι, πάντα. „Οἷά εἰσι καὶ τὰ ἐκρίματα τῆς κοιλίας, ὅσα κάτω χωρεῖ.“ Δούκας. Cf. VII 87, 2 πάντα ποιούντων. — ὃ ἦν ... χρῆσθαι. Haec sic necte: ὃ ἦν ἄψαυστον σφίσι πλὴν πρὸς τὰ ἱερά, (ὥστε) χρῆσθαι (αὐτῷ) χέρνιβι. — χέρνιβι. „De voce χέρνιψ ita Athen. IX 18: ἔστι δὲ ὕδωρ, εἰς ὃ ἀπέβαπτον δαλὸν ἐκ τοῦ βωμοῦ λαμβάνοντες, ἐφ' οὗ τὴν θυσίαν ἐπετέλουν, καὶ τούτῳ περιρραίνοντες τοὺς παρόντας ἥγνιζον.“ Huds. Cf. plura apud interpr. Soph. OR. 235. — ἀνασπάσαντες] ἀνιμησαμένους. ἤγουν ἐξ αὐτοῦ τοῦ ὕδατος ἀνιμωμένους πρὸς τὰς κοινὰς χρείας χρῆσθαι. Schol.

§ 4. τοὺς ὁμωχέτας] ὁμωχέται οἱ συμμετέχοντες τῶν αὐτῶν ναῶν καὶ τῶν αὐτῶν ἱερῶν. Schol. Τοὺς συννάους θεοὺς καὶ ὁμωροφίους interpretantur Suid. et Phot., et ille Βοιωτικὴν λέξιν appellat. Cf. adn. III 59, 2 et Ahrens. de Dial. Aeol. p. 192. — αὐτούς, ipsos sive ultro. Cf. adn. 4, 1. Cum gravi pondere praepositum est. — τὰ σφέτερα αὐτῶν. Cadavera maxime significari e c. 98. 99 liquet.

Cap. 98. § 1. τοσαῦτα. De asyndeto cf. adn. II 75, 1. III 13, 1. — οὔτε ἀδικῆσαι ... βλάψειν. Discrimen non tam in verbis ἀδικεῖν et βλάπτειν, id quod Arn. existimat, quam in temporibus inessse nobis videtur. De verbis τοῦ λοιποῦ vid. Krueg. Gr. § 47, 2 adn. 3. — τὴν ἀρχήν. Cf. Krueg. Gr. § 46, 3 adn. 2 et VI 56, 1. — ἀλλὰ ... μᾶλλον, sed potius.

2 ἀδικοῦντας μᾶλλον σφᾶς ἀμύνωνται. τὸν δὲ νό-
μον τοῖς Ἕλλησιν εἶναι, ὧν ἂν ᾖ τὸ κράτος τῆς
γῆς ἑκάστης, ἤν τε πλέονος ἤν τε βραχυτέρας,
τούτων καὶ τὰ ἱερὰ ἀεὶ γίγνεσθαι, τρόποις θερα-
πευόμενα οἷς ἂν πρὸ τοῦ εἰωθόσι καὶ δύνων-
3 ται. καὶ γὰρ Βοιωτοὺς καὶ τοὺς πολλοὺς τῶν
ἄλλων, ὅσοι ἐξαναστήσαντές τινα βίᾳ νέμον-
ται γῆν, ἀλλοτρίοις ἱεροῖς τὸ πρῶτον ἐπελθόν-
4 τας οἰκεῖα νῦν κεκτῆσθαι. καὶ αὐτοί, εἰ μὲν
ἐπὶ πλέον δυνηθῆναι τῆς ἐκείνων κρατῆσαι, τοῦτ'
ἂν ἔχειν· νῦν δ' ἐν ᾧ μέρει εἰσίν, ἑκόντες εἶναι
5 ὡς ἐκ σφετέρου οὐκ ἀπιέναι. ὕδωρ τε ἐν τῇ

Cap. 98. § 2. πρὸς τοῖς εἰωθόσι codd. Cf. adn.

§ 2. *βραχυτέρας*. Cf. adn. I 14, 3. — *τρόποις ... δύνωνται.* Ad extrema subaudi *θεραπεύεσθαι*. Cum *πρός* praepositio hic neque ad locum referri possit neque ad rem, cui opera impendatur (in hanc enim sententiam cum verbis *εἶναι*, *γίγνεσθαι*, *διατρίβειν*, similibus coniungitur), ad explicandum *πρὸς τοῖς εἰωθόσι* in codicibus traditum una Porti interpretatio restat: eis caerimoniis culta, quibus còli possint praeter eas, quae moribus iam sunt receptae. Sed e rerum natura est ab eis, qui terra aliqua potiti sunt, ipsos solitos circa sacra mores diligenter observari; sollemni sacrorum cultui aliquid addere nefas potius habebatur. Observandum autem esse quantum fieri possit pristinum religionis ritum optime nostra emendatione exprimitur. Particula *καί* ante *δύνωνται* quandam limitandi vim habet; indicat enim, ut ita sacra colantur, opus esse eius rei etiam potestatem fieri.

§ 3. *Βοιωτούς*. De horum occupatione agri Cadmeorum aliorumque cf. I 12. — *οἰκεῖα νῦν κεκτῆσθαι*, nunc ea pro suis (als ihr Eigenthum) possidere.

§ 4. *καὶ αὐτοί*. Cum communis ille sit Graecorum mos, quem eundem Boeoti et aliae plurimae gentes secuti sint, se ipsos quoque pari ratione usuros esse dicunt. Male Class. ante haec verba lenius distinxit. — *εἰ μὲν ... ἂν ἔχειν*, si ampliorem illorum agri partem in suam potestatem redigere potuissent, eam (ampliorem partem) retenturos (se dicebant). De *ἐπὶ πλέον* verbis dictis ut *ἐπὶ πολύ*, *ἐπὶ πλεῖστον*, *ἐπὶ μέγα* vid. adn. I 1, 2, de infinitivo *δυνηθῆναι* cf. II 102, 5. Matth. Gr. § 537. Krueg. § 55, 4 adn. 9. Contra Kruegerum, qui praeter optimorum librorum fidem *δυνηθεῖεν* scripturam olim vulgatam recepit, recte Class. monuit *δυνηθῆναι* pro *ἐδυνήθησαν* positum esse. Pariter apud Herod. III 108 *εἰ μὴ γίνεσθαι* pro *εἰ μὴ ἐγίνετο*. Cf. Herod. I 129. II 172. III 105. VII 229. — *ἑκόντες εἶναι*. Cf. adn. II 89, 8. — *ὡς ἐκ σφετέρου*. Plene *ἐκ τούτου ὡς ἐκ σφετέρου*, ex

ἀνάγκῃ κινῆσαι, ἣν οὐκ αὐτοὶ ὕβρει προσθέσθαι, ἀλλ' ἐκείνους προτέρους ἐπὶ τὴν σφετέραν ἐλθόντας ἀμυνόμενοι βιάζεσθαι χρῆσθαι. πᾶν 6 δ' εἰκὸς εἶναι τῷ πολέμῳ καὶ δεινῷ τινι κατειργομένῳ ξύγγνωμόν τι γίγνεσθαι καὶ πρὸς τοῦ θεοῦ. καὶ γὰρ τῶν ἀκουσίων ἁμαρτημάτων καταφυγὴν εἶναι τοὺς βωμούς, παρανομίαν τε ἐπὶ τοῖς μὴ ἀνάγκῃ κακοῖς ὀνομασθῆναι καὶ οὐκ ἐπὶ

§ 6. *τῷ πολέμῳ.* Aug. e corr. et Cl. *τὸ πολέμῳ.* *κατειργόμενον* codd., nisi quod *κατειργασμένον* D. *ἑκουσίων* It. Vat. Aug. Cant. B. E. H., quod repugnat superiori sententiae, cuius explicationem hic habemus.

hac (parte agri) utpote ex sua, sive cum eam suam esse existimarent.

§ 5. *κινῆσαι.* Propr. loco suo movere, i. e. omnino uti. Cf. *χρήματα κινεῖν*, de quo loquendi genere vid. adn. I 143, 1. — *ὕβρει προσθέσθαι*, per insolentiam sibi imposuisse. Ita *προστιθέναι τινὶ ἀνάγκην*, necessitatem alicui imponere, dixit Eur. Herc. fur. 710. De medio cf. adn. I 78, 1. 144, 1. — *ἀλλ' ἐκείνους . . . χρῆσθαι.* Haec comprehensionis pars non ad pronomen relativum *ἣν* refertur, sed per se constat; ad *χρῆσθαι* supplendum est *τῷ ὕδατι.* De *βιάζεσθαι* passive usurpato cf. III 47. 2. 68, 2. IV 19, 3, et de infinitivo praesentis vi imperfecti instructo adn. 21, 1. Praeterea animadvertas *ἐκείνους* propter oppositum *αὐτοί* gravitatis causa in initio collocatum. — *πᾶν δ' εἰκὸς . . . θεοῦ.* Qui traditam scripturam *κατειργόμενον* retinent, ante *πολέμῳ* vocabulum *τὸ* scribere debent, quoniam articulus generali huius nominis significationi minus aptus est, aptissimus post *πᾶν*. Atque sic verba interpretantur: consentaneum autem esse, ut, quidquid bello et periculo aliquo expressum (sive calamitatis necessisate) fieret, venia aliqua dignum esset etiam dei existimatione. *Ξύγγνωμον* sonare posse venia dignum vidimus III 40, 1, ubi cf. adn. De *πρός* praepositione cf. adn. I 71, 5. Sed dubitationem movet *κατειργόμενον*. Quod si coactum necessitate expressum, significare posset, omnia recte se haberent. At *κατείργειν* alibi est coercere, in angustias redigere, premere, ut *τῷ πολέμῳ* VI 6, 2 (cf. adn. supra 47, 3); quae notio *πᾶν* de hominibus intellegi iubet, quibus tamen verba *ξύγγνωμόν τι* minus conveniunt. Qua de causa nunc Reiskei coniecturam *κατειργομένῳ* comprobamus, qua recepta locum sic vertimus: omnino (cf. I 70, 1. VII 44, 4) autem consentaneum esse eis, qui bello atque aliquo periculo premantur, veniam obtingere etiam a deo. — *τῶν ἀκουσίων . . . τοὺς βωμούς.* Ut facta caede fortuita. Cf. Schoem. Antiqu. iur. p. 376. — *παρανομίαν τε . . . ὀνομασθῆναι*, et scelus nomen cepisse ex eis, qui nulla necessitate cogente flagitiosi essent. *Κα-*

7 τοῖς ἀπὸ τῶν ξυμφορῶν τι τολμήσασι. τούς τε νεκροὺς πολὺ μειζόνως ἐκείνους ἀντὶ ἱερῶν ἀξιοῦντας ἀποδιδόναι ἀσεβεῖν ἢ τοὺς μὴ ἐθέλοντας
8 ἱεροῖς τὰ μὴ πρέποντα κομίζεσθαι. σαφῶς τε ἐκέλευον σφίσιν εἴκειν μὴ ἀπιοῦσιν ἐκ τῆς Βοιωτῶν γῆς (οὐ γὰρ ἐν τῇ ἐκείνων ἔτι εἶναι, ἐν ᾗ δὲ δορὶ

§ 7. τὰ μὴ πρέποντα Cass. schol. Bekk. In Taurin. τὰ μὴ προσήκοντα. Vulgo et in plerisque libris τὰ πρέποντα, in Cl. tamen τά ex rasura, ubi olim plures litterae extabant.
§ 8. εἰπεῖν ... σπένδουσιν codd. Cf. adn.

κοῖς masculinum esse ex respondente ei voce τολμήσασι apparet. Ὀνομάζεσθαι ἐπί τινι sonant nach einem benannt werden, nomen ex aliquo invenisse, traxisse. Cf. Matth. Gr. § 420 adn. 2 b. — ἀπὸ τῶν ξυμφορῶν. Port.: rebus adversis coacti. Cf. Mor. ad Isocr. Paneg. c. 22.

§ 7. τούς τε νεκρούς ... ἀσεβεῖν. „Ordo est: ἐκείνους (Boeotos) ἀσεβεῖν πολὺ μειζόνως ἀξιοῦντας ἀποδιδόναι (volentes reddere) τοὺς νεκροὺς ἀντὶ ἱερῶν. Τοὺς νεκρούς autem praemisit, quod de his praecipue sermo esset futurus; quasi quod interfectos attineat." Bau. Cf. adn. III 82, 1. — ἢ τοὺς ... κομίζεσθαι, quam eos, qui nollent templis (restituendis, vel templorum pretio, ἱεροῖς enim ablativus est) recuperare ea, quae non deceret (templorum pretio recuperari). „Boeoti volebant reddere corpora ἀντὶ ἱερῶν [i. e. hac condicione], ut Athenienses ipsis, Boeotis, cederent templo, ac pro eo ipsis restituto auferrent corpora civium. Hanc ergo Athenienses accusant ἀσέβειαν, contaminationem sacrorum cadaveribus comparatorum, quorum alterum cum altero, res sacrae et divinae cum re impura et incesta, permutaretur." Bau.

§ 8. σαφῶς τε ... ἀναιρεῖσθαι. Quae in codd. leguntur vitiosa esse primum eo apparet, quod σπένδουσιν intellegi non potest, nisi vim medii σπένδεσθαι ei tribuamus. At haec verbi activi notio exemplis non comprobatur. Nam quod Herodiani historici locus V 1, 4 huc affertur, ibi patet legendum esse: τὸν γοῦν πρὸς Παρθυαίους πόλεμον ... κατελύσαμεν καὶ ἐν οἷς ἀνδρείως παραταξάμενοι οὐδέν τι ἡττήμεθα καὶ ἐν οἷς πείσαντες ... μέγαν βασιλέα πιστὸν φίλον ἀντ' ἐχθροῦ δυσμάχου ἐποιήσαμεν. Quid autem Th. scripserit, maxime in promptu est cognoscere. Manifestum enim est σπένδουσιν levissima corruptela ex σπεύδουσιν ortum esse. Neque tamen eo restituto locus omni offensione caret. Primum enim, cum ex interposito σπεύδουσιν verbo τοὺς νεκροὺς ἀναιρεῖσθαι suspendere cogamur, εἰπεῖν verbi obiectum desideramus, deinde, etiamsi hoc ex eisdem verbis repeti posset, perspici nequit, cur Athenienses sibi declarari sive imperari velint, ut mortuos patrio more sepeliant, neque vero id sibi permitti satis habeant. Infinitivum enim ἀναιρεῖσθαι ad εἰπεῖν non referre licet nisi ita, ut huic verbo imperandi sive adhortandi vim tribuas. Itaque εἰπεῖν non minus corruptum putamus quam σπένδουσιν. Neque minus facilis huius vitii

ἐκτήσαντο), ἀλλὰ κατὰ τὰ πάτρια τοὺς νεκροὺς σπεύδουσιν ἀναιρεῖσθαι.

Ἕτερος λόγος τῶν Βοιωτῶν. 99. *Οἱ δὲ Βοιωτοὶ ἀπεκρίναντο, εἰ μὲν ἐν τῇ Βοιωτίᾳ εἰσίν, ἀπιόντας ἐκ τῆς ἑαυτῶν ἀποφέρεσθαι τὰ σφέτερα, εἰ δὲ ἐν τῇ ἐκείνων, αὐτοὺς γιγνώσκειν τὸ ποιητέον, νομίζοντες τὴν μὲν Ὠρωπίαν, ἐν ᾗ τοὺς νεκροὺς ἐν μεθορίοις τῆς μάχης γενομένης κεῖσθαι ξυνέβη, Ἀθηναίων κατὰ τὸ ὑπήκοον εἶναι, καὶ οὐκ ἂν αὐτοὺς βίᾳ σφῶν κρατῆσαι αὐτῶν· οὐδ' αὖ ἐσπένδοντο δῆθεν ὑπὲρ τῆς ἐκείνων· τὸ δὲ „ἐκ τῆς ἑαυτῶν" εὐπρεπὲς εἶναι ἀποκρίνασθαι „ἀπιόντας καὶ ἀπολαβεῖν ἃ ἀπ-*

emendatio est εἴκειν, quo de verbo cf. I 140, 1. Locum in integrum restitutum sic vertimus: atque aperte iubebant eos sibi cedere non abeuntibus ex Boeotorum terra, sed patrio more mortuos studentibus tollere. De δορί cf. I 128, 7.

Cap. 99. εἰ μὲν ... τὰ σφέτερα. Boeoti igitur, ut antea templum, ita tunc agros cum cadaveribus permutari voluerunt, et hac tantum condicione ad inducias faciendas et mortuos reddendos parati erant, si Athenienses Delium relinquerent. Sunt autem haec propterea dicta, quod Athenienses Delium tenentes paulo ante ἐν τῇ Βοιωτῶν ἔτι εἶναι negaverant, etsi hoc ratione vana ἐν ᾗ ... ἐκτήσαντο confirmatum tantum abest, ut verum sit (cf. 76, 4), ut pugnae locum Atticae decem stadiis propiorem (90, 4) in agro Boeotorum esse ipse Hippocrates c. 95 dixerit. — εἰ δὲ ... ποιητέον. „Εἰ δὲ ἐν τῇ οἰκείᾳ, οὐ δεῖν αὐτοὺς ἀπαιτεῖν τοὺς νεκρούς, ἀλλ' ἐλθόντας λαμβάνειν." Δούκας. De ἐκείνων pronomine cf. adn. II 7, 2. 11, 6. — κατὰ τὸ ὑπήκοον. „I. e. διὰ τὸ ὑπήκοον, ὅτι τοῖς Ἀθηναίοις ὑπήκοος ἦν." Ae. Port. Cf. adn. c. 91. — καὶ οὐκ ἂν ... αὐτῶν, neque tamen eos umquam se invitis potituros illis (cadaveribus). De copulandi particula adversandi vim habenti cf. Kritz. ad Salust. Iug. 107, 3. Walth. ad Tac. Ann. V 8 et alibi, Hand. Tursell. II p. 494 sqq., de formula βίᾳ σφῶν adn. I 43, 3. — οὐδ' αὖ ... ἐκείνων. Neque vero inducias pro agro, quem illi suum dicerent, facere volebant, ἵνα μή, inquit Dukas, ὁμολογήσωσι τῶν Ἀθηναίων εἶναι τὴν Ὠρωπίαν. De particulis οὐδ' αὖ vid. adn. 87, 5, de imperfecto adn. I 134, 1, de δῆθεν particula adn. I 92 deque eius collocatione adn. I 127, 1. — τὸ δὲ ... ἀπαιτοῦσιν] εὐπρεπὲς δὲ εἶναι ἀποκρίνασθαι ἐκ τῆς Βοιωτῶν ἀπιόντας τοὺς Ἀθηναίους ἀπολαβεῖν ἅπερ αἰτοῦσιν. Schol. Logicum verborum ordinem rhetoricis de causis mutandum fuisse satis liquet. „Καί significat etiam: wenn sie abzögen, so sollten sie *auch* bekommen, was sie begehrten." Bau., qui hanc particulam similiter 100, 1 post participium legi addit. Articulum

αιτοῦσιν." *ὁ δὲ κῆρυξ τῶν Ἀθηναίων ἀκούσας ἀπῆλθεν ἄπρακτος.*

1 100. *Καὶ οἱ Βοιωτοὶ εὐθὺς μεταπεμψάμενοι ἔκ τε τοῦ Μηλιέως κόλπου ἀκοντιστὰς καὶ σφενδονήτας, καὶ βεβοηθηκότων αὐτοῖς μετὰ τὴν μάχην Κορινθίων τε δισχιλίων ὁπλιτῶν καὶ τῶν ἐκ Νισαίας ἐξεληλυθότων Πελοποννησίων φρουρῶν καὶ Μεγαρέων ἅμα, ἐστράτευσαν ἐπὶ τὸ Δήλιον καὶ προσέβαλλον τῷ τειχίσματι· ἄλλῳ τε τρόπῳ πειράσαντες καὶ μηχανὴν προσήγαγον,*

2 *ἧπερ εἷλεν αὐτό, τοιάνδε. κεραίαν μεγάλην δίχα πρίσαντες ἐκοίλαναν ἅπασαν καὶ ξυνήρμοσαν πάλιν ἀκριβῶς ὥσπερ αὐλόν, καὶ ἐπ' ἄκραν λέβητά τε ἤρτησαν ἁλύσεσι καὶ ἀκροφύσιον ἀπὸ τῆς*

ἔπειτα οἱ αὐτοὶ μηχανὴν προσαγαγόντες τὸ Δήλιον αἱροῦσιν.

Cap. **100.** § 1. *προσέβαλον* codd. Cf. adn.

τό cave ne invita collocatione ad *ἀποκρίνασθαι* referas, cum is sit, de quo Matth. Gr. § 280 egit.

Cap. **100.** § 1. *μεταπεμψάμενοι ἔκ τε* cet. De collocatione verborum cf. adn. I 16. — *ἐκ τοῦ Μηλιέως κόλπου.* Ut videtur, ex foederatis Trachiniis (cf. III 92) atque ex amicis Aetolis, quorum Callienses in hunc sinum versus pertinebant (cf. III 96). Aetolos peritos iaculatores fuisse didicimus III 96. 97. Similiter Trachinii et reliqui Melienses tunc boni erant velites; *οὐ μὴν οὐδὲ Μαλιεῦσι παρέμεινε μελέτη τῶν τόξων*, teste Paus. I 23, 4. — *τῶν ἐκ ... φρουρῶν.* Cf. c. 69. — *προσέβαλλον.* Imperfecto videtur opus esse, quoniam tota res comprehenditur, cuius singulae partes et exitus deinde describuntur. Class., qui verum tempus restituit, confert II 4, 1 et III 107, 3. Idem intellexit participium *πειράσαντες* non posse referri ad *προσέβαλλον*, ita ut *καὶ προσήγαγον* positum sit pro *καὶ προσαγαγόντες* (cf. Krueg. Gr. § 59, 2 adn. 9); ita enim praesentis potius quam aoristi participium requireretur. Vertendum igitur: atque cum alio modo rem temptassent, etiam machinam admoverunt, quae eadem id cepit.

§ 2. *κεραίαν*, i. e. *δοκόν*. Cf. adn. II 76, 4. „Inter alia exempla *ἐκφράσεως* etiam hunc locum proponit Theon. Progym. c. 11." Duk. — *δίχα πρίσαντες.* Quod terebra defuerit, rem ita factam esse adnotat Bloomf. Illa tamen iam Homeri aetate nota fuit. Cf. Od. IX 385 et al. Longitudo igitur trabis videtur obstitisse, quominus terebra facile uterentur. — *ἐπ' ἄκραν (τὴν κεραίαν) ... ἤρτησαν.* Saepius *ἀρτᾶν* et similia verba cum aliis praepositionibus iungi vidimus II 76, 4 et in adn. III 81, 3. — *ἀκροφύσιον*, fistulam ad flatum ciendum, quae vis huius vocabuli ab Hesych. et aliis gram-

κεραίας σιδηροῦν ἐς αὐτὸν νεῦον καθεῖτο, καὶ
ἐσεσιδήρωτο ἐπὶ μέγα καὶ τοῦ ἄλλου ξύλου. προσ- 3
ῆγον δὲ ἐκ πολλοῦ ἁμάξαις τῷ τείχει, ᾗ μάλιστα
τῇ ἀμπέλῳ καὶ τοῖς ξύλοις ᾠκοδόμητο· καὶ ὁπότε
εἴη ἐγγύς, φύσας μεγάλας ἐσθέντες ἐς τὸ πρὸς
ἑαυτῶν ἄκρον τῆς κεραίας ἐφύσων. ἡ δὲ πνοὴ 4
ἰοῦσα στεγανῶς ἐς τὸν λέβητα, ἔχοντα ἄνθρακάς
τε ἡμμένους καὶ θεῖον καὶ πίσσαν, φλόγα ἐποίει
μεγάλην καὶ ἧψε τοῦ τείχους, ὥστε μηδένα ἔτι
ἐπ' αὐτοῦ μεῖναι, ἀλλὰ ἀπολιπόντας ἐς φυγὴν
καταστῆναι καὶ τὸ τείχισμα τούτῳ τῷ τρόπῳ
ἁλῶναι. τῶν δὲ φρουρῶν οἱ μὲν ἀπέθανον, δια- 5
κόσιοι δὲ ἐλήφθησαν· τῶν δὲ ἄλλων τὸ πλῆθος
ἐς τὰς ναῦς ἐσβὰν ἀπεκομίσθη ἐπ' οἴκου.

οἱ νεκροὶ ἀποδίδονται. ἀριθμὸς τῶν ἀποθανόντων.

101. Τοῦ δὲ Δηλίου ἑπτακαιδεκάτῃ ἡμέρᾳ 1
ληφθέντος μετὰ τὴν μάχην καὶ τοῦ ἀπὸ τῶν
Ἀθηναίων κήρυκος οὐδὲν ἐπισταμένου τῶν γε-
γενημένων ἐλθόντος οὐ πολὺ ὕστερον αὖθις περὶ
τῶν νεκρῶν, ἀπέδοσαν οἱ Βοιωτοὶ καὶ οὐκέτι ταὐ-
τὰ ἀπεκρίναντο. ἀπέθανον δὲ Βοιωτῶν μὲν ἐν 2
τῇ μάχῃ ὀλίγῳ ἐλάσσους πεντακοσίων, Ἀθηναίων
δὲ ὀλίγῳ ἐλάσσους χιλίων καὶ Ἱπποκράτης ὁ

maticis Graecis illustratur. Distinguitur a follibus § 3. Deinde *ἀπό* est von ... her. — *καθεῖτο*, demissa erat, ging hinunter. Cf. adn. 103, 5. — *ἐπὶ μέγα ... τοῦ ἄλλου ξύλου*. Cf. adn. II 76, 4 et de *ἄλλος* adn. I 128, 5.

§ 3. *ἐκ πολλοῦ*, e longinquo. — *τῇ ἀμπέλῳ καὶ τοῖς ξύλοις*. Cf. 90, 2 et ibi adn.

§ 4. *στεγανῶς*, i. e. per fistulam cavatam. — *τοῦ τείχους*. Est genetivus partitivus.

§ 5. *τῶν δὲ ἄλλων τὸ πλῆθος*. Ceterorum Delii praesidiariorum maior pars debet esse, cum de reliquo exercitu iam c. 96 extr. actum sit. Clarius Diod. l. d. *τῶν δὲ φρουρούντων τὸ Δήλιον οἱ πλείους* (quod non verum videtur) *μὲν μαχόμενοι γενναίως ἀπέθανον, διακόσιοι δὲ ἥλωσαν, οἱ δὲ λοιποὶ κατέφυγον εἰς τὰς ναῦς καὶ διεκομίσθησαν μετὰ τῶν ἄλλων* (quod post pugnam infelicem *διατεῖναι πρὸς τὰς ἰδίας ναῦς* dixit) *εἰς τὴν Ἀττικήν*.

Cap. **101**. § 1. *ἑπτακαιδεκάτῃ ἡμέρᾳ*. Cum idem numerale VII 28, 3 legatur, Krueger frustra *ἑβδόμῃ καὶ δεκάτῃ* coniecit, etsi plerumque *παρατάξει* in talibus numeris Thucydides utitur. Cf. ad. I 87, 6. — *τοῦ κήρυκος ... αὖθις*. Cf. 97, 2.

§ 2. *Ἱπποκράτης*. Hipponicum orationis contra Alcib. § 13 auctor male nominat. Cf.

στρατηγός, ψιλῶν δὲ καὶ σκευοφόρων πολὺς ἀριθμός.

3 Μετὰ δὲ τὴν μάχην ταύτην καὶ ὁ Δημοσθένης ὀλίγῳ ὕστερον, ὡς αὐτῷ τότε πλεύσαντι τὰ περὶ τὰς Σίφας τῆς προδοσίας πέρι οὐ προυχώρησεν, ἔχων τὸν στρατὸν ἐπὶ τῶν νεῶν τῶν τε Ἀκαρνάνων καὶ Ἀγραίων καὶ Ἀθηναίων τετρακοσίους ὁπλίτας, ἀπόβασιν ἐποιήσατο ἐς τὴν Σικυωνίαν. Δημοσθένης ἐς τὴν Σικυωνίαν ἀπόβασιν ποιεῖται.
4 καὶ πρὶν πάσας τὰς ναῦς καταπλεῦσαι βοηθήσαντες οἱ Σικυώνιοι τοὺς ἀποβεβηκότας ἔτρεψαν καὶ κατεδίωξαν ἐς τὰς ναῦς, καὶ τοὺς μὲν ἀπέκτειναν, τοὺς δὲ ζῶντας ἔλαβον· τροπαῖον δὲ στήσαντες τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀπέδοσαν.

5 Ἀπέθανε δὲ καὶ Σιτάλκης Ὀδρυσῶν βασιλεὺς ὑπὸ τὰς αὐτὰς ἡμέρας τοῖς ἐπὶ Δηλίῳ, στρατεύσας ἐπὶ Τριβαλλοὺς καὶ νικηθεὶς μάχῃ. Σεύθης δὲ ὁ Σπαρδόκου ἀδελφιδοῦς ὢν αὐτοῦ ἐβασι- Σιτάλκου θάνατος.

Cap. **101**. § 5. *Σπαραδίκου* D., *Περσίδου* Mosqu., reliqui *Σπαραδόκου*. Alius vir eiusdem nominis in Corp. inscr. Gr. n. 107 *Σπάρτοκος* nominatur. Quare veram hic formam *Σπάρδοκος* puta-

ed. mai. — *ψιλῶν . . . πολὺς ἀριθμός*. Ne haec cum c. 94 extr. pugnent, Haack. lixis adiectis maxime numerum auctum, Bloomf. levis armaturae milites in fuga ab equitibus Boeotis interfectos esse arbitratur. Goeller certe Atheniensibus defuisse tantum *ψιλοὺς ἐκ παρασκευῆς ὡπλισμένους* affirmans errat vel difficultatem male explicat; nam pugnae ex aliis quoque leviter armatis non interfuisse nisi paucos Thucydides dixit c. 94.

§ 3. *ὡς αὐτῷ . . . προυχώρησεν*. Cf. c. 89. — *Ἀκαρνάνων καὶ Ἀγραίων*. Vid. c. 77. — *καὶ Ἀθηναίων . . . ὁπλίτας*. „Ante haec verba comma posui, ut omnes hos quadringentos gravis armaturae milites classiarios quadraginta navium Atticarum, quibus Demosthenem in sinu Corinthio praepositum esse c. 77 legimus, fuisse ostenderem.“ Arn. Cf. plura in ed. mai. et de numero classiariorum adn. III 95.

§ 5. *ἀπέθανε . . . Σιτάλκης*. A percussore, quocum Athenienses amicitiam iunxerint, interfectus esse dicitur in Philip. Epist. § 9. Cf. Iacobs. ad translat. Demosth. orat. publ. p. 528. — *Ὀδρυσῶν βασιλεύς* ut *Θρᾳκῶν βασιλεύς* II 29, 1. 95, 1, *βασιλεὺς Λιβύων* I 104, 1. Cf. ad. II 74, 2. — *ὑπὸ τὰς . . . Δηλίῳ*. Simillime 129, 2 *ὑπὸ τὸν αὐτὸν χρόνον τοῖς ἐν τῇ Λύγκῳ*. — *Τριβαλλούς*. Cf. II 96, 4. —

λευσεν Ὀδρυσῶν τε καὶ τῆς ἄλλης Θρᾴκης, ἧσπερ καὶ ἐκεῖνος.

Βρασίδας στρατεύει ἐς Ἀμφίπολιν. παρέκβασις περὶ τῆς κτίσεως, τοῦ τόπου καὶ τοῦ ὀνόματος ταύτης τῆς πόλεως.

102. *Τοῦ δ' αὐτοῦ χειμῶνος Βρασίδας ἔχων* 1
τοὺς ἐπὶ Θρᾴκης ξυμμάχους ἐστράτευσεν ἐς Ἀμφί-
πολιν τὴν ἐπὶ Στρυμόνι ποταμῷ Ἀθηναίων
ἀποικίαν. τὸ δὲ χωρίον τοῦτο ἐφ' οὗ νῦν ἡ πό- 2
λις ἐστὶν ἐπείρασε μὲν πρότερον καὶ Ἀρισταγόρας
ὁ Μιλήσιος φεύγων βασιλέα Δαρεῖον κατοικίσαι,
ἀλλὰ ὑπὸ Ἠδώνων ἐξεκρούσθη, ἔπειτα δὲ καὶ οἱ
Ἀθηναῖοι ἔτεσι δύο καὶ τριάκοντα ὕστερον, ἐποί-
κους μυρίους σφῶν τε αὐτῶν καὶ τῶν ἄλλων τὸν
βουλόμενον πέμψαντες, οἳ διεφθάρησαν ἐν Δρα-
βησκῷ ὑπὸ Θρᾳκῶν. καὶ αὖθις ἑνὸς δέοντι τρια- 3
κοστῷ ἔτει ἐλθόντες οἱ Ἀθηναῖοι, Ἅγνωνος τοῦ
Νικίου οἰκιστοῦ ἐκπεμφθέντος, Ἠδῶνας ἐξελά-
σαντες ἔκτισαν τὸ χωρίον τοῦτο, ὅπερ πρότερον

mus parte codd. II 101, 5 servatam; nam retinendam esse δ litteram. similis ambiguitas nominum *Ἀδραμύττιον Ἀτραμύττιον* (cf. Steph Byz. s. v. *Ἀδραμύττειον*) et *Μηκυβερναῖοι Μηκυπερναῖοι* (cf. indic. Inscr. Att. I) ostendit. Cf. sd. II 101, 5.

Cap. **102**. § 2. *Δραβησκῷ* Vat. Aug. Cass. Gr. Ar. Chr. Ven. M. m., alii *Δραβήσκῳ*. Cf. Herodian. I p. 153.

§ 3. *Ἠδῶνας*, ut II 99, Cl. Reg. Mosqu. Ar. Chr. Bekk., qui in ed. ster. vulgatum *Ἤδωνας* ex solo m. affert. Cf. Herodian. I p. 25.

ἧσπερ ... ἐκεῖνος. Cf. II 96. 97.

Cap. **102**. § 1. *τοὺς ἐπὶ Θρᾴκης ξυμμάχους.* Cf. adn. I 56, 2. — *Ἀμφίπολιν.* De universis huius urbis rebus vid. Clint. Fast. Hell. Append. IX p. 275 sqq. et alios in ed. mai. laudatos.

§ 2. *τὸ δὲ χωρίον τοῦτο* cet. Cf. Diod. XII 68. — *Ἀρισταγόρας.* „Vid. Herod. V 11 et 124." Duk. — *ἔτεσι ... ὕστερον.* De anno rei cf. adn. I 100, 3 et hic paulo post § 3. Antea ad *οἱ Ἀθην.* nominativum suppl. *ἐπείρασαν κατοικίσαι.* — *ἐποίκους.* Cf. adn. II 27, 1. — *διεφθάρησαν ἐν Δραβησκῷ.* Cf. I 100, 3 et ibi adn. In situ definiendo a Leakio dissentit Tafel de viae Egnatiae parte orient. p. 10. Inter Philippos et Strymonem fuisse cum ex Appi. Civ. IV 105 appareat, locus in Kiepertii tabula ei assignatus probari non potest.

§ 3. *ἑνὸς δέοντι τριακοστῷ ἔτει.* Euthymene archonte sive Ol. LXXXV 4, a. Chr. 437. Vid. Diod. XII 32. Schol. Aeschin. p. 755 Reisk. Clint. ad h. a. Sed cum de reliquis quae hic memorantur temporibus viri docti dissentiant, ne de hoc quidem anno satis inter eos constat. Cf. adn. I 100, 3. — *Ἅγνωνος ... ἐκπεμφθέν-*

4 Ἐννέα ὁδοὶ ἐκαλοῦντο. ὡρμῶντο δὲ ἐκ τῆς Ἠιόνος, ἣν αὐτοὶ εἶχον ἐμπόριον ἐπὶ τῷ στόματι τοῦ ποταμοῦ ἐπιθαλάσσιον, πέντε καὶ εἴκοσι σταδίους ἀπέχον ἀπὸ τῆς νῦν πόλεως, ἣν Ἀμφίπολιν Ἅγνων ὠνόμασεν, ὅτι ἐπ' ἀμφότερα περιρρέοντος τοῦ Στρυμόνος [διὰ τὸ περιέχειν αὐτὴν] τείχει μακρῷ ἀπολαβὼν ἐκ ποταμοῦ ἐς

τος. De modo, quo hic illo loco potitus sit, vid. Polyaen. Strateg. VI 53, de monumentis eius Thuc. V 11, de aliis rebus ab eo gestis Ind. verb. — **Ἐννέα ὁδοί.** Cf. I 100, 3. — **ἐκαλοῦντο.** Cf. Matth. Gr. § 305, de Latinis Krueg. Gr. § 294 adn. 3.

§ 4. **πέντε καὶ εἴκοσι σταδίους.** Diod XII 73 ὡς τριάκοντα. Ab ostiis Strymonis τὸν ἀνάπλουν εἰς Ἀμφίπολιν κ' σταδίων esse dicit Strab. 331 fragm. 35. — **Ἀμφίπολιν ... ὠνόμασεν.** Causam nominis in verbis ὅτι περιφανῆ ἐς θάλασσάν τε καὶ τὴν ἤπειρον ᾤκισεν inesse debere orationis conformatio videtur docere. Quare a city looking down two ways interpretatur Arn. At Stephanus Byz. certe magis ad verba ἐπ' ἀμφότ. περιρρ. respiciendum existimavit διὰ τὴν περίρροιαν τοῦ Στρυμόνος vocari dicens. Cf. etiam Lob. Paral. Gr. II p. 382. — **ἐπ' ἀμφότερα περιρρέοντος τοῦ Στρυμόνος.** Ex his verbis et proximis ἐκ ποταμοῦ ἐς ποταμὸν Strymonem prope Amphipolim in duas partes dividi et delta quoddam facere, in quo urbs sita esset, collegerunt Gatterer et Mannert. Geogr. VII p 236. Voemelius autem Prolegom. in Demosth. or. Philipp. p. 38 cum Strymonem non duobus, sed uno brachio in mare profluere ex geographis recentioribus didicisset, illis partibus urbem ut insulam cinctam esse finxit. Quod si verum esset, Hagno non murum ἐκ ποταμοῦ ἐς ποταμὸν exstruxisset. Omnino autem Strymonis e Cercinitide palude (hodie Takino) effluentis brachia nulla esse aut per naturam loci esse potuisse clarissime docet Cousinery Maced. I, quem de ruinis Amphipolis prope Jenikoei (Jenikievi, Graece Neochori) sitis vid. p. 122 sqq. Ideo igitur Strymonem utrimque (i. e. a duobus lateribus) circumfluere dici, quia flexus eius illic esset, Cousin. et Arn. intellexerunt. — **διὰ τὸ περιέχειν αὐτήν,** „quo urbem plane cingeret (flumine utrimque clausam, tunc et muro claudendam)." Bau. Sed neque Hagno neque murus urbem cinxisse potest. Illud verbi περιέχειν notio vetat, hoc eo statuere prohibemur, quod maiorem tantum urbis partem flumen cingebat. Quare Dobraeo auctore haec verba interpretis esse censemus, qui urbem inde nomen accepisse indicare voluit, quod amnis eam circumflueret. — **τείχει ... ἐς ποταμόν,** muro longo a fluvio ad fluvium ducto circumseptam, propr. a reliqua terra separatam. Cf. adn. I 7. „Strymon a septentrione veniens ab hac parte in urbem se illidit, inde autem in occidentem Cerdylii montem sequens declinat. [Quem collem posteaquam ambiit, in meridiem flectitur.] Haec cursus mutatio effecit, ut Thuc. verbis ἐκ ποταμοῦ ἐς ποταμὸν uteretur." Cou-

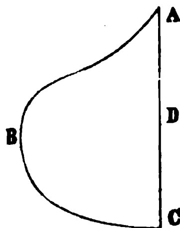
ποταμὸν περιφανῆ ἐς θάλασσάν τε καὶ τὴν ἤπειρον ᾤκισεν.

ἐφ' ἣν πορευθεὶς ὁ Βρασίδας προδοσίᾳ Ἀργιλίων, οἳ τῶν Ἀθηναίων ἀφίστανται, τὴν γέφυραν τοῦ Στρυμόνος διαβαίνει

103. Ἐπὶ ταύτην οὖν ὁ Βρασίδας ἄρας ἐξ 1
Ἀρνῶν τῆς Χαλκιδικῆς ἐπορεύετο τῷ στρατῷ. καὶ
ἀφικόμενος περὶ δείλην ἐπὶ τὸν Αὐλῶνα καὶ Βορμίσκον, ᾗ ἡ Βόλβη λίμνη ἐξίησιν ἐς θάλασσαν,
καὶ δειπνοποιησάμενος ἐχώρει τὴν νύκτα. χειμὼν 2
δὲ ἦν καὶ ὑπένιφεν· ᾗ καὶ μᾶλλον ὥρμησε, βουλόμενος λαθεῖν τοὺς ἐν τῇ Ἀμφιπόλει πλὴν τῶν

Cap. 103. § 1. *Βρομίσκον* It. Vat. Mosqu. Bekk. tacitique Aug. et m., sed hic certe vix iure; vulgo *Βρωμίσκον*. Restituimus eam nominis formam, quam praebent Steph. Byz. et Herodian. I p. 153.
§ 2. *ὑπένειφεν* plerique. Cf. ad. III 23, 5.

sin. l. d. p. 127. „Si recte se habet tabula Barbiei du Bocage, hoc modo:

ABC Strymon, ADC *τεῖχος*. Concicio in Strymone flexum esse [talem], ut collem sive rupem prope cingat, i. e. collem situm esse alicubi in spatio ABCD." Dobr. — *περιφανῆ . . . ἤπειρον*. Cum urbs partim in clivo septentrionali, partim in clivo australi eius, quem diximus, collis sita esset. Cf. adn. V 10, 2.

Cap. 103. § 1. *Ἀρνῶν*. Cf. Steph. in v. *Ἄρνη*. Calarna aliorum putatur esse. Ab ostio Bolbes paludis non multum abfuisse ex Thucydidis narratione intellegitur. — *τὸν Αὐλῶνα καὶ Βορμίσκον*. Bormiscus a Steph. Byz. dicitur locus esse, ubi Euripides perierit. „In itinerario Hierosolymitano [p. 604] corruptum nomen Peripidis tamquam XX mil. ab Amphipoli distantis invenitur et subiuncta sunt haec verba: ibi positus est Euripides poeta. Ammianus Marcellinus de eodem loco loquitur XXVII p. 389 ed. Vales., mentionem faciens Arethusae convallis et stationis, in qua visitur Euripidis sepulcrum. [Cf. Mannert. Geogr. VII p. 469 et Taf. de viae Egnat. parte orient. p. 7 sq.] Arethusam convallem et stationem liquet esse Aulonem et Bormiscum Thucyd." Arn. „Parvus rivus exit ex Besikia palude et pervadens per hiatum montis in mare effluit. Hic hiatus est in via magna Thessalonica Byzantium ferenti. — Est praesidium in his faucibus. (Vocabantur olim fauces Arethusae, nunc Besikiae, a Turcis Rumili-Boghazi.) Cumque Aulonis nomen satis fauces indicet, Bolben esse Besikiam paludem et Bormiscum prope ostium rivi manifestum est." Leak. Graec. sept. III p. 169 sq. et p. 461. Add. Cousin. Maced. I p. 117 sq., qui rivum unum fere miliarium longum esse dicit p. 116. — *Βόλβη*. Cf. I 58, 2 et ibi adn. — *ἐξίησιν*. Cf. ad. I 46, 4.
§ 2. *χειμών*. Cf. adn. 6, 1.

3 προδιδόντων. ἦσαν γὰρ Ἀργιλίων τε ἐν αὐτῇ οἰκήτορες (εἰσὶ δὲ οἱ Ἀργίλιοι Ἀνδρίων ἄποικοι) καὶ ἄλλοι οἳ ξυνέπρασσον ταῦτα, οἱ μὲν Περδίκκᾳ πειθόμενοι, οἱ δὲ Χαλκιδεῦσι. 4 μάλιστα δὲ οἱ Ἀργίλιοι, ἐγγύς τε προσοικοῦντες καὶ ἀεί ποτε τοῖς Ἀθηναίοις ὄντες ὕποπτοι καὶ ἐπιβουλεύοντες τῷ χωρίῳ, ἐπειδὴ παρέτυχεν ὁ καιρὸς καὶ Βρασίδας ἦλθεν, ἔπραξάν τε ἐκ πλείονος πρὸς τοὺς ἐμπολιτεύοντας σφῶν ἐκεῖ ὅπως ἐνδοθήσεται ἡ πόλις, καὶ τότε δεξάμενοι αὐτὸν τῇ πόλει καὶ ἀποστάντες τῶν Ἀθηναίων ἐκείνῃ τῇ νυκτὶ κατέστησαν τὸν στρατὸν πρὸ ἕω ἐπὶ τὴν γέφυραν τοῦ ποτα-

καὶ τὰ ἔξω τῶν Ἀμφιπολιτῶν αἱρεῖ.

§ 4. πρόσω libri, nisi quod Pal. προσωι, Cass. in marg. man. rec. γρ. καὶ πρὸ ἕω. Bekk. in ed. ster. tacet quidem de Aug. It. Vat., sed huic silentio nihil tribuendum esse inde, quod in mai. exempl. praeter marg. Cass. ceteros libros πρόσω habere clare dicit, apparet. Nihilominus πρὸ ἕω praeferendum est. Cum enim

§ 3. Ἀργιλίων. Argilum Bysaltiae urbem inter Novem vias sive Amphipolim et Syleum campum sitam fuisse ex Herod. VII 115 discimus. Cf. Cousin. l. d. p. 118 sq.

§ 4. ἔπραξάν τε ... ἡ πόλις. Cum haec cohaereant cum superioribus οἱ Ἀργίλιοι, verba, ut nunc leguntur, valent: Argilii ..., postquam opportunitas oblata est et Brasidas advenit, et ex longiore tempore (et multo ante) cum suis illic domicilia habentibus, ut urbs dederetur, egerunt (vel egerant) et cet. At si, postquam opportunam occasionem invenerunt, et post adventum Brasidae demum de prodenda Amphipoli cogitare coeperunt, iam ex longiore tempore seu multo ante id fecisse existimari non posse videantur. Bloomf. tamen ἐκ πλείονος, de quibus cf. adn. 42, 3, non subtilius interpretanda neque de ullo tempore, quod Brasidae profectioni in Macedoniam et Thraciam antecesserit, intellegenda esse dicit. Quod si tenueris et simul ad ἦλθεν non ἐπ' Ἄργιλον καὶ Ἀμφίπολιν, sed ἐς τὰ ἐπὶ Θρᾴκης audiveris, forsitan correctione πράξαντες pro verbis ἔπραξάν τε a Krueg. proposita non opus sit. Librorum memoriam nunc etiam tuetur Class. Ἐμπολιτεύειν redit 106, 1, de ἐνδιδόναι cf. interpr. ad V 62, 2. — δεξάμενοι ... τῇ πόλει. Similiter δέχεσθαι πόλει VI 50, 1, ὅρμῳ VI 44, 2, contra ἐς τὴν πόλιν III 28, 1, ἐς τὸν Πειραιᾶ VIII 90, 3. Cum Latini quoque recipere aliquem urbe, tecto dicant, dativum non loci, sed instrumenti esse certum est. Δέχεσθαι ἐν τόπῳ apud Thuc. et alios Atticos non legitur, etsi Homerus dixit Il. XVIII 331, ut sidera in coelo recepta Ov. Met. II 529. — κατέστησαν. Cf. adn. 78, 6. — πρὸ ἕω. Cf. ad. — τὴν γέφυραν τοῦ ποτ. Hunc pontem eodem loco, ubi nunc esset, fuisse suspicatur Leak. l. d. p. 196.

μοῦ. ἀπέχει δὲ τὸ πόλισμα πλέον τῆς διαβάσεως, 5
καὶ οὐ καθεῖτο τείχη ὥσπερ νῦν, φυλακὴ δέ τις βραχεῖα καθειστήκει· ἣν βιασάμενος ῥᾳδίως ὁ Βρασίδας, ἅμα μὲν τῆς προδοσίας οὔσης, ἅμα δὲ καὶ χειμῶνος ὄντος, καὶ ἀπροσδόκητος προσπεσών, διέβη τὴν γέφυραν, καὶ τὰ ἔξω τῶν Ἀμφιπολιτῶν οἰκούντων κατὰ πᾶν τὸ χωρίον εὐθὺς εἶχε.

διὰ ταῦτα θόρυβος γίγνεται ἐν τῇ πόλει. οἱ δὲ ἐναντίοι τοῖς προδιδοῦσι πέμπουσιν ἐπὶ Θουκυδίδην, κελεύοντες βοηθεῖν.

104. Τῆς δὲ διαβάσεως αὐτοῦ ἄφνω τοῖς ἐν 1
τῇ πόλει γεγενημένης, καὶ τῶν ἔξω πολλῶν μὲν ἁλισκομένων, τῶν δὲ καὶ καταφευγόντων ἐς τὸ τεῖχος, οἱ Ἀμφιπολῖται ἐς θόρυβον μέγαν κατέστησαν, ἄλλως τε καὶ ἀλλήλοις ὕποπτοι ὄντες.
καὶ λέγεται Βρασίδαν, εἰ ἠθέλησε μὴ ἐφ' ἁρπα- 2
γὴν τῷ στρατῷ τραπέσθαι, ἀλλ' εὐθὺς χωρῆσαι
πρὸς τὴν πόλιν, δοκεῖν ἂν ἑλεῖν. νῦν δὲ ὁ 3
μὲν ἱδρύσας τὸν στρατὸν ἐπὶ τὰ ἔξω ἐπέδραμε,

addito *πρόσω* nullo sententiae damno carere possimus, maximi momenti est Brasidam ante lucem, priusquam ab Amphipolitanis conspiceretur (cf. § 2), ad pontem pervenisse. Nam quominus in eandem sententiam, *ἐκείνῃ τῇ νυκτί* ad *κατέστησαν* referamus, id obstat quod *δεξάμενοι καὶ ἀποστάντες* accuratiore praeter *τότε* temporis definitione egent, ut hoc illa nocte, qua Brasidas iter persequebatur (cf. § 1), factum esse clare cognoscatur.

§ 5. *ἀπέχει δὲ ... διαβάσεως*, aberat autem oppidum (Amphipolis) longius a transitu, i. e. haud ita brevis erat distantia. Cf. *ἐκ πλείονος* 103, 4. VIII 88, 1. — *οὐ καθεῖτο τεῖχη*, non demissi erant muri brachio ad Strymonem deducto, ut „Syracusarum partem Livius describit l. XXIV brachio muri demisso iunctam." Bau. „Cf. Verg. Aen. III 353 et Thucyd. V 52, 2 *τείχη καθεῖναι ἐς θάλασσαν.*" Bloomf. — *ὥσπερ νῦν.* „*Ἀπολαβόντες γὰρ νῦν ἐν τῇ πόλει πλεῖον χωρίον μακροτέρῳ τείχει ἐγγύτερον τῇ γεφύρᾳ ἐγίνοντο.*" *Δούκας.* Cf. Leak. l. d. p. 196 sq. Statum Amphipolis, antequam historiam suam scripsit Thucydides, mutatum esse appareт etiam ex V 10, 6. 11, 1. — *βραχεῖα.* Cf. adn. I 14, 3. — *ἀπροσδόκητος.* Plerumque apud Thuc. active legitur (cf. adn. II 33, 3), hic passive, ut VIII 23, 3. — *τὰ ἔξω τῶν Ἀμφιπολιτῶν*, Amphipolitanorum res eas, quae erant extra urbem. Cf. II 5, 4 *ἐπεβούλευον τοῖς ἔξω τῆς πόλεως τῶν Πλαταιῶν* et de re Diod. XII 68. — *χωρίον*, regionem. Cf. adn. I 63, 1. II 47, 3.

Cap. 104. § 2. *Βρασίδαν ... δοκεῖν ἂν ἑλεῖν*, Brasidam ... videri (seu probabile esse) eam fuisse capturum. Ceterum Brasidam defendit Bloomf.

§ 3. *ἱδρύσας.* Alibi *καθίσας.*

καὶ ὡς οὐδὲν αὐτῷ ἀπὸ τῶν ἔνδον ὡς προσεδέχετο
4 ἀπέβαινεν, ἡσύχαζεν· οἱ δὲ ἐναντίοι τοῖς προδιδοῦσι, κρατοῦντες τῷ πλήθει ὥστε μὴ αὐτίκα τὰς πύλας ἀνοίγεσθαι, πέμπουσι μετὰ Εὐκλέους τοῦ στρατηγοῦ, ὃς ἐκ τῶν Ἀθηνῶν παρῆν αὐτοῖς φύλαξ τοῦ χωρίου, ἐπὶ τὸν ἕτερον στρατηγὸν τῶν ἐπὶ Θρᾴκης, Θουκυδίδην τὸν Ὀλόρου, ὃς τάδε ξυνέγραψεν, ὄντα περὶ Θάσον (ἔστι δὲ ἡ νῆσος Παρίων ἀποικία, ἀπέχουσα τῆς Ἀμφιπόλεως ἡμίσεος ἡμέρας μάλιστα πλοῦν), κελεύ-
5 οντες σφίσι βοηθεῖν. καὶ ὁ μὲν ἀκούσας κατὰ τάχος ἑπτὰ ναυσὶν αἳ ἔτυχον παροῦσαι ἔπλει, καὶ ἐβούλετο φθάσαι μάλιστα μὲν οὖν τὴν Ἀμφίπολιν, πρίν τι ἐνδοῦναι, εἰ δὲ μή, τὴν Ἠιόνα προκαταλαβών.

1 105. Ἐν τούτῳ δὲ ὁ Βρασίδας δεδιὼς καὶ τὴν ἀπὸ τῆς Θάσου τῶν νεῶν βοήθειαν καὶ πυνθανόμενος τὸν Θουκυδίδην κτῆσίν τε ἔχειν τῶν χρυσείων μετάλλων ἐργασίας ἐν τῇ περὶ ταῦτα

Βρασίδας δὲ δεδιὼς τὴν βοήθειαν ξύμβασιν μετρίαν ὑποτείνει.

Cap. **104**. § 3. καὶ ὡς. Ὡς ab optimis libris abest, atque antea pro ἐπί in Laur. legitur ἐπεί; sed nihil mutandum est.

§ 4. ἐκ τῶν Ἀθηναίων codd. Cf. ad. I 110, 4.

τῶν ἐπί It. M. Vat. H. Bekk. tacitique apud hunc Aug. et Pal. Vulgo τὸν ἐπί. Si τῶν legatur, Thucydidem se et Euclem simul praefectos τῶν ἐπὶ Θρᾴκης fuisse dicere eamque sententiam fortasse meliorem esse, scriptura τόν autem Thucydidem alterum ducem, qui circa Thraciam versatus sit, appellari et patet et adnotat Arn.

ἡμίσεος. It. Vat. H. et corr. Cl. ἡμισείας, quam grammaticorum manifestam correctionem male recepit Bekk. Vid. Buttm. Gr. max. I § 62 adn. 1* et Matth. Gr. § 119 b, 5. Ἡμίσεος neutrum est, ut 83, 6, et ἥμισυ ἡμέρας est dicendi genus simile notis μέσον ἡμέρας, μέσον νυκτῶν. Vid. Xen. Cyr. IV 4, 1 et Matth. Gr. § 442, 3.

§ 4. μετὰ Εὐκλέους, im Einverständniss mit Eukles. Cf. ad V 44, 1 et VIII 73, 3. — φύλαξ τοῦ χωρίου. Cf. Harpocr. s. v. ἐπίσκοποι: οἱ παρ' Ἀθηναίων εἰς τὰς ὑπηκόους πόλεις ἐπισκέψασθαι τὰ παρ' ἑκάστοις πεμπόμενοι ἐπίσκοποι καὶ φύλακες ἐκαλοῦντο, οὓς οἱ Λάκωνες ἁρμοστὰς ἔλεγον. Cf. Boeckh. Oec. civ. Ath. I p. 583.

§ 5. μὲν οὖν. Cf. adn. III 101, 2.

Cap. **105**. § 1. δεδιὼς καί. De καί per synchysin traiecto cf. adn. III 67, 6. — τὸν Θουκυδίδην . . . Θρᾴκῃ. Plerique interpretes conversionibus suis vocabulum ἐργασίας in

*Θρᾴκῃ καὶ ἀπ' αὐτοῦ δύνασθαι ἐν τοῖς πρώτοις
τῶν ἠπειρωτῶν, ἠπείγετο προκατασχεῖν, εἰ δύ-
ναιτο, τὴν πόλιν, μὴ ἀφικνουμένου αὐτοῦ τὸ πλῆ-
θος τῶν Ἀμφιπολιτῶν, ἐλπίσαν ἐκ θαλάσσης
ξυμμαχικὸν καὶ ἀπὸ τῆς Θρᾴκης ἀγείραντα αὐτὸν
περιποιήσειν σφᾶς, οὐκέτι προσχωροίη. καὶ τὴν* 2
*ξύμβασιν μετρίαν ἐποιεῖτο, κήρυγμα τόδε ἀνειπών,
Ἀμφιπολιτῶν καὶ Ἀθηναίων τῶν ἐνόντων τὸν
μὲν βουλόμενον ἐπὶ τοῖς ἑαυτοῦ τῆς ἴσης καὶ
ὁμοίας μετέχοντα μένειν, τὸν δὲ μὴ ἐθέλοντα
ἀπιέναι τὰ ἑαυτοῦ ἐκφερόμενον πέντε ἡμερῶν.*

Cap. **105.** § 1. *προχωροίη* Pal.; reliqui *προσχωροῖ* vel *προχωροῖ* praeter paucos, qui *προσχωρεῖ* vel *προχωρεῖ* habent. Cf. ad. III 16, 1.

Plut. Cim. c. 4 verbis *τὰ χρυσεῖα περὶ τὴν Θρᾴκην ἐκέκτητο* omissum non expresserunt, quo Bloomf. significari dicit Thucydidem possessorem fuisse metallorum, quae in illa Thraciae parte exercerentur. Sed rectius *ἐργασίας* ex *κτῆσιν* voce pendere statues, ut verba valeant Thucydidi fuisse ius et potestatem exercendorum metallorum auri. Cf. Boeckh. Oecon. civ. Ath. I p. 420 sqq. Schoemann. Antiqu. Gr. I p. 450. De re praeter Plut. vid. Marcell. Vit. § 14. 19 et ibi § 20 adn., de ipsis his auri fodinis adn. I 100, 2. — *ἀπ' αὐτοῦ*, i. e. *ἀπὸ τοῦ ἔχειν τὴν κτῆσιν*. De *ἀπό* praep. vid. Mor. ad Isocr. Pan. c. 27. — *δύνασθαι* ita dictum est, ut I 33, 2. II 29, 1. — *ἐν τοῖς πρώτοις*, apud primores. Haec huius vocabuli notio non rara est. Cf. 108, 7. 132, 2 interpr. Hom. Od. VI 60. Primi homines eidem etiam a Latinis vocantur. Cf. Zumpt. ad Cic. Verr. IV 23, 50. Male *ἐν τοῖς πρῶτον* Bekk., quasi ipse quoque Thucydides eius continentis incola fuerit. — *ἐκ θαλάσσης ... ἀγείραντα*, collectis ex mari (ex Thaso et adiacentibus civitatibus maritimis) auxiliis (navalibus) et ex Thracia (terrestribus). Hinc colligere licet Thucydidem non paratum habuisse exercitum secum Athenis eductum, quo statim Amphipolim praesidio firmare posset, sed in illis demum regionibus parasse (ut Simonides c. 7) eaque de causa accedente Brasida ad Thasum commoratum esse. Cum autem Brasida opinione celerius progresso ab Amphipolitanis auxilio vocatus esset, maiores copias non oppertus septem quae forte aderant navibus haud cunctanter ad tuendam urbem profectus est (104, 5). Ita facile crimina diluuntur, quibus scriptorem ob rem male gestam afficiunt Grot. Hist. Gr. VI p. 564 sqq. (vers. germ. III p. 632 sqq.), Mur. Hist. crit. litt. Gr. V p. 32 sqq., Oncken. Athen. et Hell. II p. 321 sqq. Aliis causis eum defendit Hieckius in commentatione de Th. proditione scripta (progr. Berolin. 1869).

§ 2. *καὶ τὴν ξύμβασιν* cet. Cf. Polyaen. I 38, 3 et Diod. — *τῆς ἴσης ... μετέχοντα*. Cf. adn. I 15, 2. 27, 1. — *τὸν δὲ μὴ ἐθέλοντα*. Suppl. *μένειν*.

1 106. *Οἱ δὲ πολλοὶ ἀκούσαντες ἀλλοιότεροι ἐγένοντο τὰς γνώμας, ἄλλως τε καὶ βραχὺ μὲν Ἀθηναίων ἐμπολιτεῦον, τὸ δὲ πλεῖον ξύμμικτον, καὶ τῶν ἔξω ληφθέντων συχνοὶ οἰκεῖοι ἔνδον ἦσαν· καὶ τὸ κήρυγμα πρὸς τὸν φόβον δίκαιον εἶναι ὑπελάμβανον, οἱ μὲν Ἀθηναῖοι διὰ τὸ ἄσμενοι ἂν ἐξελθεῖν, ἡγούμενοι οὐκ ἐν ὁμοίῳ σφίσιν εἶναι τὰ δεινὰ καὶ ἅμα οὐ προσδεχόμενοι βοήθειαν ἐν τάχει, ὁ δὲ ἄλλος ὅμιλος πόλεώς τε ἐν τῷ ἴσῳ*

γίγνεται οὖν ἡ ὁμολογία. Θουκυδίδης δὲ ἐς Ἠιόνα καταπλεῖ.

Cap. **106**. § 1. *ὑπελάμβανον* M. Cass. Cl. Ven. T. F. Lugd. D. I. Ar. Chr. Dan. Vulgo et Bekk. *ἐλάμβανον*. Quod verbum ubi videtur idem valere quod *ὑπολαμβάνειν* (cf. adn. II 42, 4. III 88, 4), cum proprie sit accipere in aliquam partem, interpretari (cf. III 56, 3. 59, 1. IV 17, 3. VI 27, 3. 53, 3. 61, 1 et Steph. Thes.), cum infinitivo vel enuntiato pendenti alibi non coniungitur. Contra ab *ὑπολαμβάνειν* infinitivus eadem ratione pendet qua *ὡς* cum indicativo VI 84, 1. Cf. Xen. Cyr. V 4, 49. Plat. Phaed. 86 b.

Cap. **106**. § 1. *ἀλλοιότεροι ἐγένοντο τὰς γνώμας*] *ἤγουν μετεβλήθησαν τὴν προαίρεσιν*. Schol. Respondet his *τετραμμένον* § 2. Cf. II 59, 1 *ἠλλοίωντο τὰς γνώμας* et Schneid. ad Xen. Comment. III 10, 6 atque de comparativo Matth. Gr. § 457. — *ἄλλως τε καὶ . . . ἐμπολιτεῦον*. De nominativis cf. Matth. Gr. § 562 adn. 1, de verbis *βραχὺ Ἀθηναίων* Matth. Gr. § 442, 3, de *ἐμπολιτεύειν* c. 103. — *τὸ δὲ πλεῖον ξύμμικτον*. Cf. 103, 3. Aristot. Pol. V 2. Boeckh. Inscr. II p. 64. — *τῶν ἔξω ληφθέντων*. Vid. 104, 1. — *πρὸς τὸν φόβον*, pro metu suo. Cf. adn. III 37, 3. — *διὰ τὸ ἂν ἐξελθεῖν*, quod, si oblata condicio acciperetur, lubenter exituri erant. Cf. adn. 47, 2. — *οὐκ ἐν ὁμοίῳ . . . εἶναι*, haud in aequo (cf. adn. II 49, 5) sibi fore pericula i. e. minora fore quam si propositam condicionem repudiarent. Cf. VI 11, 1. — *πόλεώς τε . . . οὐ στερισκόμενοι*, quod civitate (ihrer bürgerlichen Stellung, ihres Bürgerrechtes) propter aequum ius (bei der Gleichberechtigung) non privabantur. Respicitur procul dubio ad 105, 2 *τῆς ἴσης καὶ ὁμοίας μετέχοντα* eademque fere sententia aliis verbis exprimitur. Cf. *ἐν τῇ πόλει εἶναι* III 89, 6, *τὸ ἴσον* II 37, 1, de *ἐν* praepos. II 61, 2 *ἐν τῷ ὑμετέρῳ ἀσθενεῖ τῆς γνώμης*, V 29, 2 *ἐν ἄλλοις*, adn. III 37, 1. Krueg. Gr. § 68, 12 adn. 6. Perperam Class. *ἐν τῷ ἴσῳ* simul valere putat idemque esse atque *ἐν τῷ αὐτῷ*, exemplis, ut ipse fatetur, destitutus. Neque si pariter interpretamur (cf. *ἐν τῷ ὁμοίῳ* VI 16, 4. 21, 2), hoc ad duo membra *τε — καί* particulis iuncta spectare potest, ut *ὁμοίως* I 39, 1. 70, 7. III 47, 3 (cf. I 141, 1). Nam praeterquam quod haec ratio verborum usu non comprobatur, ne *ὁμοίως* quidem ita usurpatur nisi ubi eadem res ad notiones contrarias refertur. Non magis cogitari potest pariter atque antea;

οὐ στερισκόμενοι καὶ κινδύνου παρὰ δόξαν ἀφ-
ιέμενοι. ὥστε τῶν πρασσόντων τῷ Βρασίδᾳ ἤδη 2
καὶ ἐκ τοῦ φανεροῦ διαδικαιούντων αὐτά, ἐπει-
δὴ καὶ τὸ πλῆθος ἑώρων τετραμμένον καὶ τοῦ
παρόντος Ἀθηναίων στρατηγοῦ οὐκέτι ἀκροώ-
μενον, ἐγένετο ἡ ὁμολογία, καὶ προσεδέξαντο ἐφ'
οἷς ἐκήρυξε. καὶ οἱ μὲν τὴν πόλιν τοιούτῳ 3
τρόπῳ παρέδοσαν· ὁ δὲ Θουκυδίδης καὶ αἱ νῆες
ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ ὀψὲ κατέπλεον ἐς τὴν Ἠιόνα.
καὶ τὴν μὲν Ἀμφίπολιν Βρασίδας ἄρτι εἶχε, τὴν 4
δὲ Ἠιόνα παρὰ νύκτα ἐγένετο λαβεῖν· εἰ γὰρ μὴ
ἐβοήθησαν αἱ νῆες διὰ τάχους, ἅμα ἕῳ ἂν εἴχετο.

καὶ ταύτης μὲν Βρασίδας μάτην πειρᾷ· Μύρκινος δὲ καὶ Γαληψὸς καὶ Οἰσύμη προσχωροῦσιν αὐτῷ.

107. Μετὰ δὲ τοῦτο ὁ μὲν τὰ ἐν τῇ Ἠιόνι 1
καθίστατο, ὅπως καὶ τὸ αὐτίκα, ἢν ἐπίῃ ὁ Βρα-
σίδας, καὶ τὸ ἔπειτα ἀσφαλῶς ἕξει, δεξάμενος
τοὺς ἐθελήσαντας ἐπιχωρῆσαι ἄνωθεν κατὰ τὰς
σπονδάς. ὁ δὲ πρὸς μὲν τὴν Ἠιόνα κατά τε τὸν 2
ποταμὸν πολλοῖς πλοίοις ἄφνω καταπλεύσας, εἴ
πως τὴν προύχουσαν ἄκραν ἀπὸ τοῦ τείχους
λαβὼν κρατοίη τοῦ ἔσπλου, καὶ κατὰ γῆν ἀπο-
πειράσας ἅμα, ἀμφοτέρωθεν ἀπεκρούσθη, τὰ δὲ

hoc enim priore tempore non factum est, ut retinerent, quod periculum esset ne amitterent. Maxime vero a loci cohaerentia alienum est pariter atque Athenienses, quoniam omnino fieri non poterat, ut Brasidas reliquae multitudini iniquiorem se praeberet quam Atheniensibus. Aptissime vero ad illam convenit reliquam multitudinem ad pacem faciendam inclinasse, quod concessa iuris aequabilitate civitatem retinebat. — *κινδύνου ... ἀφιέμενοι*, quod periculo solvebantur.

§ 2. *πρασσόντων*] ἤγουν συνεργούντων εἰς τὴν προδοσίαν. Schol. Cf. adn. I 131, 1. IV 76, 2. — *αὐτά*. Cf. adn. 64, 1. — *τοῦ ... στρατηγοῦ*. Τοῦ Εὐκλέους. Vid. c. 104.

§ 3. *παρὰ νύκτα ἐγένετο λαβεῖν*, quin occuparet, per unam duntaxat noctem stetit, Port. Cf. adn. III 49, 4. Fallitur Bernh. Synt. p. 258.

Cap. 107. § 1. *τὸ αὐτίκα ... τὸ ἔπειτα*. Utrumque adverbialiter, ut illud II 41, 4, hoc V 115, 4. — *ἐπιχωρῆσαι*, accedere, ad eum concedere. — *ἄνωθεν*] ἤγουν ἐκ τῆς ἄνω πόλεως. Schol.

§ 2. *κατὰ τὸν ποταμόν*, secundo flumine. Cf. Valck. ad Herod. III 13. — *τὴν προύχουσαν ... τείχους*, lingulam a muro excurrentem. Similiter collocata sunt verba VII 70, 2 ἐκράτουν τῶν τεταγμένων νεῶν πρὸς αὐτῷ. Cf. Krueg. ad Dion. p. 139 et Foertsch. Observ.

3 *περὶ τὴν Ἀμφίπολιν ἐξηρτύετο. καὶ Μύρκινός τε αὐτῷ προσεχώρησεν, Ἠδωνικὴ πόλις, Πιττακοῦ τοῦ Ἠδώνων βασιλέως ἀποθανόντος ὑπὸ τῶν Γοάξιος παίδων καὶ Βραυροῦς τῆς γυναικὸς αὐτοῦ, καὶ Γαληψὸς οὐ πολλῷ ὕστερον καὶ Οἰσύμη· εἰσὶ δὲ αὗται Θασίων ἀποικίαι. παρὼν δὲ καὶ Περδίκκας εὐθὺς μετὰ τὴν ἅλωσιν ξυγκαθίστη ταῦτα.*

1 108. *Ἐχομένης δὲ τῆς Ἀμφιπόλεως, οἱ Ἀθηναῖοι ἐς μέγα δέος κατέστησαν, ἄλλως τε καὶ ὅτι ἡ πόλις αὐτοῖς ἦν ὠφέλιμος ξύλων τε ναυπηγησίμων πομπῇ καὶ χρημάτων προσόδῳ, καὶ ὅτι μέχρι μὲν τοῦ Στρυμόνος ἦν πάροδος Θεσσαλῶν διαγόντων ἐπὶ τοὺς ξυμμάχους σφῶν τοῖς Λακε-*

διὰ δὲ τῆς Ἀμφιπόλεως τὴν ἅλωσιν οἱ Ἀθηναῖοι μάλα φοβοῦνται, καὶ οἱ ξύμμαχοι πρόθυμοι γίγνονται ἐς τὸ

Cap. **107**. § 3. *Γαληψός* post Haackium Bekker. Vulgo *Γάψηλος*. Reg. *Γαψηλός*. Receptum ex Diod. XII 68 et Steph. Byz. reponendum esse iam Huds. et Duk. viderunt. Cf. V 6 et adn.

Cap. **108**. § 1. *αὐτοῖς ἦν* It. Vat. M. H. Bekk. tacitique Aug. et m., quod de altero certe non credibile. Vulgo *ἦν αὐτοῖς*. In re dubia a Bekk. recedere noluimus. Maxime placeret collocatio *ὠφέλιμος ἦν αὐτοῖς*.

in Lys. p. 38. — *ἐξηρτύετο*. Cf. adn. I 80, 3.

§ 3. Cf. Diod. XII 68. — *Μύρκινος*. „Urbs haud procul ab Amphipoli in septentrionem versus sita, ubi Strymon [immo Angites] in paludem Cercinitidem influit.“ Bloomf. Cf. Cousin. Maced. II p. 3 et Leak. Graec. sept. III p. 180 sq. — *Ἠδωνικὴ πόλις*. Cf. adn. V 6, 4. 5. — *Γοάξιος*. De flexione cf. adn. I 64, 2. — *Γαληψός*. „Gatterer recte hoc oppidum a Galepso Sithoniae distinguit. [Cf. Drak. ad Liv. XLIV 45, 15]. Hanc Xerxis classis propter litus Torone Olynthum navigans praetervecta est. Cf. Herodot. VII 122. Sed eam Galepsum, de qua hic agitur, Strabo claris verbis a Strymone ad orientem spectasse dicit, quod idem ex Thucydidis narratione V 6 cognoscitur.“ Arn. Strabonis verba p. 331 haec sunt: *εἶτα αἱ τοῦ Στρυμόνος ἐκβολαί, εἶτα Φάγρης, Γαληψός, Ἀπολλωνία, πᾶσαι πόλεις, εἶτα τὸ Νέσσου* (sive *Νέστου*) *στόμα*. — *Οἰσύμη*. Inter Amphipolim et Neapolim fuisse docet Scymn. v. 655 sqq. Estne Homeri *Αἰσύμη* Il. VIII 304? Cf. de hac urbe et de Galepso Cousin. l. d. p. 69 sq. et Leak. l. d. p. 179 sq.

Cap. **108**. § 1. *ὠφέλιμος*. Cf. Voemel. Prolegom. in Demosth. orat. Philipp. p. 42 sq. — *καὶ ὅτι*. Altera causa timoris proprie demum in verbis *τότε δὲ . . . γεγενῆσθαι* inest, sed oratio ita conformata est, ut in *μὲν . . . δέ* particulis nonnumquam fieri docuerunt Buttm. Gr. § 149, 11 et Matth. § 622, 4. Cf. adn. I

νεωτερίζειν. παρασκευαὶ τῶν Ἀθηναίων καὶ Βρασίδου.

δαιμονίοις, τῆς δὲ γεφύρας μὴ κρατούντων, ἄνωθεν μὲν μεγάλης οὔσης ἐπὶ πολὺ λίμνης τοῦ ποταμοῦ, τὰ δὲ πρὸς Ἠιόνα τριήρεσι τηρουμένων, οὐκ ἂν δύνασθαι προελθεῖν· τότε δὲ ῥάδια ἤδη [ἐνομίζετο] γεγενῆσθαι. καὶ τοὺς ξυμμάχους ἐφο- 2
βοῦντο μὴ ἀποστῶσιν. ὁ γὰρ Βρασίδας ἔν τε τοῖς ἄλλοις μέτριον ἑαυτὸν παρεῖχε καὶ ἐν τοῖς λόγοις πανταχοῦ ἐδήλου ὡς ἐλευθερώσων τὴν Ἑλλάδα ἐκπεμφθείη. καὶ αἱ πόλεις πυνθανόμεναι 3
αἱ τῶν Ἀθηναίων ὑπήκοοι τῆς τε Ἀμφιπόλεως τὴν ἅλωσιν καὶ ἃ παρέχεται, τήν τε ἐκείνου πρᾳότητα, μάλιστα δὴ ἐπήρθησαν ἐς τὸ νεωτερίζειν, καὶ ἐπεκηρυκεύοντο πρὸς αὐτὸν κρύφα, ἐπιπαριέναι

ῥᾴδια Bekk. ex Kistem. coniectura. In membranis ῥᾳδία. Sed πάροδος seu aditus ad Strymonem iam antea Lacedaemoniis patuerat, tunc vero etiam ultra hunc fluvium progredi poterant, quae vis oritur mutato accentu. Cf. adn.

ἐνομίζετο vulgo et Pal. It. Mosqu. Ἐνόμιζε Cl. Ven. T. F. C. Reg. Gr. B. E. Laur. (hic ex ras.) Ar. Chr. Dan. Ἐνόμιζεν Cass. Aug. M. Aut hoc aut ἐνόμιζε Vat. et m. Ἐνόμιζον D. et rec. man. Cass., quod a Valla expressum recepit Bekk. Nihil ex his verum, sed hoc verbum ab interpretibus adiectum esse censuit Kistem. Ἐνομίζετο quidem minus quam ἐνόμιζον verbis κατέστησαν et ἐφοβοῦντο respondet, sed haec inaequalitas non magni est aestimanda.

35, 8. — τῆς δὲ γεφύρας. Cf. 108, 4. 5. — μὴ κρατούντων, scil. τῶν Λακεδαιμονίων. — ἄνωθεν μὲν . . . τοῦ ποταμοῦ, quod superne (a superiore pontis parte) magnam per longum spatium paludem fluvius efficiebat (proprie: magna palus fluvius erat). De οὔσης ad λίμνης accommodato cf. adn. 102, 3. Cf. V 7, 4 τὸ λιμνῶδες τοῦ Στρυμόνος. Palus Cercinitis non illa quidem solo Strymone, sed simul Angita (hodie Anghista) et aliis minoribus fluviis efficitur; sed ille et maximus est et iam, antequam in illam paludem influit, super ripas effundi et campos apud Sirim sive Serram (hodie Seres) obruere solet, qua de re compluribus locis exposuit Cousin. l. d. Et Leakius lacum a superiore parte desinere in stagnum, per quod Strymon fluvius in illum fluat, docet l. d. III p. 199. — τὰ δὲ πρὸς Ἠιόνα. De hoc genere dicendi cf. adn. III 6, 2. — τηρουμένων. Suppl. τῶν Λακεδαιμονίων, ad quos eosdem spectat δύνασθαι. Cf. adn. III 18, 7. — δύνασθαι. De infinitivo cf. adn. 8, 2. — ῥᾴδια . . . γεγενῆσθαι. Suppl. προελθεῖν et de neutro plurali cf. I 125, 2. III 88, 1. Matth. Gr. § 443, 1. Add. scr. discr.

§ 2. μέτριον . . . παρεῖχε. Cf. c. 81. — ἐλευθερώσων . . . ἐκπεμφθείη. Cf. 86, 1.

§ 3. αἱ πόλεις cet. Haec sic coniungenda sunt: αἱ πόλ. αἱ ὑπήκ. πυνθ. τ. ἅλωσιν. — ἃ παρέχεται. „I. e. ἃ προτεί-

4 τε κελεύοντες καὶ βουλόμενοι αὐτοὶ ἕκαστοι πρῶ-
τοι ἀποστῆναι. καὶ γὰρ καὶ ἄδεια ἐφαίνετο αὐτοῖς,
ἐψευσμένοις μὲν τῆς Ἀθηναίων δυνάμεως ἐπὶ
τοσοῦτον ὅση ὕστερον διεφάνη, τὸ δὲ πλέον
βουλήσει κρίνοντες ἀσαφεῖ ἢ προνοίᾳ ἀσφαλεῖ,
εἰωθότες οἱ ἄνθρωποι οὗ μὲν ἐπιθυμοῦσιν ἐλπίδι
ἀπερισκέπτῳ διδόναι, ὃ δὲ μὴ προσίενται λογισμῷ
5 αὐτοκράτορι διωθεῖσθαι. ἅμα δὲ τῶν Ἀθηναίων
ἐν τοῖς Βοιωτοῖς νεωστὶ πεπληγμένων καὶ τοῦ
Βρασίδου ἐφολκὰ καὶ οὐ τὰ ὄντα λέγοντος, ὡς
αὐτῷ ἐπὶ Νίσαιαν τῇ ἑαυτοῦ μόνῃ στρατιᾷ
<βοηθήσαντι> οὐκ ἠθέλησαν οἱ Ἀθηναῖοι ξυμ-
βαλεῖν, ἐθάρσουν καὶ ἐπίστευον μηδένα ἂν ἐπὶ
6 σφᾶς βοηθῆσαι. τὸ δὲ μέγιστον, διὰ τὸ ἡδονὴν

νει, ut III 36 init.“ Abresch. Cf. ibi adn. — κελεύοντες. Ut saepe, a civitatibus transitur ad cives. — αὐτοὶ ἕκαστοι. Cf. adn. I 105, 6.

§ 4. ἄδεια ἐφαίνετο αὐτοῖς, securitas eis ostendebatur sive ante oculos obversabatur. — ἐψευσμένοις ... διεφάνη, quod in aestimandis Atheniensium opibus tanto magis falsi sunt, quanto illae maiores postea apparuerunt. De genetivo cf. Krueg. Gr. § 47, 14. — τὸ δὲ πλέον ... ἀσφαλεῖ. De nominativo participii vid. Matth. Gr. § 55 b adn. Krueg. Gr. § 56, 9 adn. 4. Deinde πάρισον in vv. ἀσαφεῖ et ἀσφαλεῖ attendi iubet schol. Cum sententia cf. III 3, 1. V 113. — εἰωθότες οἱ ἄνθρωποι. Nominativi pro genetivis absolutis ideo videntur esse positi, quia in αὐτοί pronomine, quod subiectum est participii κρίνοντες, nomen οἱ ἄνθρωποι certe ex parte inest. Cf. Matth. Gr. § 562 adn. 1. Krueg. Gr. § 56, 9 adn. 1. — διδόναι, committere, ut ἐλπίδι ἐπιτρέπειν II 42, 4. Subaudiendum igitur est τοῦτο. — λογισμῷ αὐτοκράτορι διωθεῖσθαι, arbitrario (cf. 126, 5) iudicio reicere. De διωθεῖσθαι vid. adn. 87, 2.

§ 5. ἐν τοῖς Βοιωτοῖς, i. e. ἐν τῇ Βοιωτίᾳ. Cf. adn. I 107, 2. — ἐφολκά. Supra 88, 1 ἐπαγωγά. — καὶ οὐ τὰ ὄντα. Nam praeter ipsius exercitum affuisse alios novimus ex c. 70. 72. Cum proximis cf. c. 73. — ἐπὶ Νίσαιαν ... ξυμβαλεῖν. Ἐπὶ Νισαίᾳ coniecit Duk., quem vera divinasse crederes, nisi ita aut αὐτῷ aut τῇ ἑαυτοῦ στρατιᾷ supervacaneum esset. Atque praeter verba ἐπὶ Νίσαιαν etiam dativus τῇ ἑαυτοῦ μόνῃ στρατιᾷ non habet quo referatur. Apparet vero ex 85, 7 στρατιᾷ τῇδε ... ἐπὶ Νίσαιαν ἐμοῦ βοηθήσαντος, οὐκ ἠθέλησαν Ἀθηναῖοι πλείονες ὄντες προσμῖξαι, quorum verborum sententia hic repetitur, excidisse βοηθήσαντι. Hoc cognoverunt Linwood. in Annal. phil. 1862 p. 198 et Herwerd. Stud. Thuc. p. 64. — ἐπὶ σφᾶς βοηθῆσαι. Cf. adn. I 107, 5 et de inf. aor. cum ἄν adn. III 38, 2.

§ 6. διὰ τὸ ... ἔχον ἐν

ἔχον ἐν τῷ αὐτίκα καὶ ὅτι τὸ πρῶτον Λακεδαι-
μονίων ὀργώντων ἔμελλον πειράσεσθαι, κινδυνεύειν
παντὶ τρόπῳ ἑτοῖμοι ἦσαν. ὧν αἰσθόμενοι οἱ μὲν
Ἀθηναῖοι φυλακάς, ὡς ἐξ ὀλίγου καὶ ἐν χειμῶνι,
διέπεμπον ἐς τὰς πόλεις, ὁ δὲ ἐς τὴν Λακεδαίμονα
ἐφιέμενος στρατιάν τε προσαποστέλλειν ἐκέλευε
καὶ αὐτὸς ἐν τῷ Στρυμόνι ναυπηγίαν τριήρων
παρεσκευάζετο. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι τὰ μὲν καὶ 7
φθόνῳ ἀπὸ τῶν πρώτων ἀνδρῶν οὐχ ὑπηρέτησαν
αὐτῷ, τὰ δὲ καὶ βουλόμενοι μᾶλλον τούς τε
ἄνδρας τοὺς ἐκ τῆς νήσου κομίσασθαι καὶ τὸν
πόλεμον καταλῦσαι.

Μεγαρῆς τὰ μακρὰ τείχη

109. *Τοῦ δ' αὐτοῦ χειμῶνος Μεγαρῆς τε τὰ* 1

§ 6. *αἰσθανόμενοι* It. Aug. M. Quod ne quis propter imperfectum *διέπεμπον* praeferendum putet, cf. VII 8, 1.
Cap. **109**. § 1. *Μεγαρῆς τά τε* codd. Cf. adn.

τῷ αὐτίκα, quod res eis in praesentia grata erat s. voluptatem afferebat. Cf. Matth. Gr. § 570. Krueg. Gr. § 43, 4 adn. 28. — *ὅτι . . . ἔμελλον πειράσεσθαι*, quod primum (das erste Mal) Lacedaemonios cum studio agentes experturi erant. — *ὡς ἐξ ὀλίγου καὶ ἐν χειμῶνι*, quantum brevi temporis spatio (cf. adn. II 11, 4) et in hieme fieri poterat. Cf. adn. 17, 1. — *ἐφιέμενος*. Si hoc sonat mandans, mandata dans perferenda, Thucydides huic medio, quod alibi in soluta oratione appetere significat, eam vim tribuit, quae in Steph. Thes. poetica appellatur, et Homeri, tragicorum atque Aristophanis exemplis confirmatur, quibus hoc Thucydideum addidit Dind. Sed cum ne poetae quidem *ἐφίεσθαι* absolute, ut *ἐπιστέλλειν*, pro verbis *σὺν ἐπιστολαῖς* (*ἐντολαῖς*) *πέμπειν* posuerint, Dukas hic *ἐφιέμενος* interpretatur *μετὰ πάσης ἐφέσεως*. Haec tamen significatio non magis exemplis probatur, et, cum ex hac ratione *ἐς τὴν Λακεδαίμονα* cum *ἐκέλευε* verbo iungendum sit, *ἐφιέμενος* omni vi caret, optime autem *ἐς τὴν Λακεδαίμονα ἐφιέμενος* opponitur pronomini *αὐτός*; praeterea ad *ἐφιέμενος* quoque *στρατιὰν προσαποστέλλειν* cogitare licet. Cf. adn. I 65, 2. De re cf. Diod.

§ 7. *φθόνῳ ἀπὸ τῶν πρώτων ἀνδρῶν*. De *ἀπό* vid. adn. I 37, 1 et Bernh. Synt. p. 222, de *πρώτοις ἀνδράσι* adn. IV 105, 1. Muell. Dor. II p. 83, infra V 15. — *οὐχ ὑπηρέτησαν αὐτῷ*. Cf. tamen I 132. — *τοὺς ἐκ τῆς νήσου*. Id est *τοὺς ἐκ τῆς Σφακτηρίας ἐς Ἀθήνας κομισθέντας*, qui V 34, 2 *οἱ ἐκ τῆς νήσου ληφθέντες* vocantur. Cf. V 15, 1. 24, 2 et adn. IV 24, 3.

Cap. **109**. § 1. *Μεγαρῆς τε τά*. Si haec recte in codicibus scripta essent, collocatio particulae *τέ* ita explicanda esset, ut in exemplis ad I 16 adscriptis. Sed cum in altero membro nihil

μακρὰ τείχη, ἃ σφῶν οἱ Ἀθηναῖοι εἶχον, κατ-
έσκαψαν ἑλόντες ἐς ἔδαφος, καὶ Βρασίδας μετὰ
τὴν Ἀμφιπόλεως ἅλωσιν ἔχων τοὺς ξυμμάχους
2 *στρατεύει ἐπὶ τὴν Ἀκτὴν καλουμένην. ἔστι δὲ ἀπὸ*
τοῦ βασιλέως διορύγματος ἔσω προύχουσα, καὶ
ὁ Ἄθως αὐτῆς ὄρος ὑψηλὸν τελευτᾷ ἐς τὸ Αἰγαῖον
3 *πέλαγος. πόλεις δὲ ἔχει Σάνην μὲν Ἀνδρίων ἀπ-*
οικίαν παρ' αὐτὴν τὴν διώρυχα, ἐς τὸ πρὸς Εὔβοιαν
πέλαγος τετραμμένην, τὰς δὲ ἄλλας Θυσσὸν καὶ
Κλεωνὰς καὶ Ἀκροθῴους καὶ Ὀλόφυξον καὶ Δῖον,
4 *αἳ οἰκοῦνται ξυμμίκτοις ἔθνεσι βαρβάρων διγλώσ-*
σων· καί τι καὶ Χαλκιδικὸν ἔνι βραχύ, τὸ δὲ

κατασκάπτουσι, καὶ Βρασίδας ἐπὶ τὴν Ἀκτὴν στρατεύσας τὰ πλεῖστα πολίσματα αὐτῆς προσποιεῖται.

§ 3. *Θύσσον* codd. Cf. Herodian. I p. 208.
Ἀκροθῴους. Huic nomini ι subscriptum, quod in codicibus videtur abesse, addendum esse ostendit Inscr. Att. I n. 37, 4.

enuntietur, quod mutata sententiae forma Megarensibus tribui possit, placet Haackii coniectura *τε τά*. — *σφῶν*. De collocatione huius vocabuli cf. adn. II 45, 1, de ipso pronomine adn. I 20, 1, de re supra 69, 4. — *στρατεύει ἐπὶ τὴν Ἀκτήν*. Cf. Diod. XII 68 et de Acte sive paeninsula Atho montis Strab. Epit. p. 510.

§ 2. *βασιλέως*. Xerxis. Cf. Herodot. VII 22. 122 et de hac eius fossa Cousin. Maced. II p. 153 sq. et Leak. Graec. sept. III p. 143 sq. — *ἔσω*. „Intra Chersonesum, ita ut per fossam illam a continente separetur.“ Haack. — *καὶ ὁ Ἄθως . . . τελευτᾷ*, et Athos, mons eius excelsus, ad Aegaeum pelagus terminatur, Port. Cuius et Gattereri explanationem comparatis verbis Herodoti VII 22 ὁ *Ἄθως ἐστὶ ὄρος μέγα . . . ἐς θάλασσαν κατῆκον . . . τῇ δὲ τελευτᾷ ἐς τὴν ἤπειρον τὸ ὄρος, χερσονησοειδές ἐστι* probamus. De *τελευτᾶν ἔς τι* cf. adn. II 51, 1.

§ 3. *τὸ πρὸς . . . πέλαγος*. Id est ad sinum Singiticum. Cf. Herodot. VII 122 et Leak. l. d. p. 144. Temere Herwerd. Stud. Thuc. p. 64 *πρὸς Σιθωνίαν*. — *τὰς δὲ ἄλλας*. „Strabonis excerpta l. VII in fine etiam quinque has urbes, quas hic memorat Thucydides, in Atho monte ponunt, Sanes mentionem non faciunt.“ Duk. Hanc tamen nominat Herodot. VII 22 dicens esse *ἐν τῷ ἰσθμῷ, ἐς τὸν τελευτᾷ ὁ Ἄθως*. Situs singularum urbium definiri non posse demonstrat Leak. p. 150 sqq. — *Ἀκροθῴους*. Apud Herodot. *Ἀκρόθῳον*. In cacumine seu summo Atho fuisse dicunt Plin. H. N. IV 10 Acrathon et Mela II 2 Acroathon vocantes, contra quos disputat Leak. p. 149.

§ 4. *διγλώσσων*, bilinguium, i. e. praeter suam linguam etiam Graece loquentium. Cf. Heilm., qui comparat VIII 85, 2, Nieb. Script. hist. I p. 130.

πλεῖστον Πελασγικόν, τῶν καὶ Λῆμνόν ποτε καὶ Ἀθήνας Τυρσηνῶν οἰκησάντων, καὶ Βισαλτικὸν καὶ Κρηστωνικὸν καὶ Ἠδῶνες· κατὰ δὲ μικρὰ πολίσματα οἰκοῦσι. καὶ οἱ μὲν πλείους προσεχώρησαν τῷ Βρασίδᾳ, Σάνη δὲ καὶ Δῖον ἀντέστη, καὶ αὐτῶν τὴν χώραν ἐμμείνας τῷ στρατῷ ἐδῄου.

ἔπειτα ἐπὶ Τορώνην στρατεύει, ἔνθα οἱ πράσσοντες αὐτῷ πρῶτον ἑπτὰ ἄνδρας ἐσάγουσιν, οἵπερ πυλίδα διαιροῦσιν.

110. Ὡς δ' οὐκ ἐσήκουον, εὐθὺς στρατεύει 1
ἐπὶ Τορώνην τὴν Χαλκιδικήν, κατεχομένην ὑπὸ Ἀθηναίων· καὶ αὐτὸν ἄνδρες ὀλίγοι ἐπήγοντο, ἑτοῖμοι ὄντες τὴν πόλιν παραδοῦναι· καὶ ἀφικόμενος νυκτὸς ἔτι καὶ περὶ ὄρθρον τῷ στρατῷ ἐκαθέζετο πρὸς τὸ Διοσκόρειον, ὃ ἀπέχει τῆς πόλεως τρεῖς μάλιστα σταδίους. τὴν μὲν οὖν ἄλλην 2
πόλιν τῶν Τορωναίων καὶ τοὺς Ἀθηναίους τοὺς ἐμφρουροῦντας ἔλαθεν· οἱ δὲ πράσσοντες αὐτῷ εἰδότες ὅτι ἥξοι, καὶ προελθόντες τινὲς αὐτῶν λάθρᾳ ὀλίγοι ἐτήρουν τὸν πρόσοδον, καὶ ὡς

Cap. 110. § 1. Διοσκούρειον vulgo. T. It. Reg. Gr. Mosqu. Ar. Chr. Διοσκούριον. Διοσκόριον legi iubet Lob. ad Phryn. p. 235 et 368, Διοσκόρειον Dind. in Steph. Thes. Cf. III ad. 75, 3.
§ 2. ἥξοι. Ven. T. C. Reg. et alii tres ἥξει.
προελθόντες Vat. et Bekk. et taciti Aug. et Pal. in Bekk. ed. ster., sed contra silentia aliorum. Vulgo προσελθόντες. Sed huic repugnat ἐτήρουν τὴν πρόσοδον. Neque προελθόντες propter ἐσκομίζουσι παρ' αὐτούς repudiandum est, quoniam cogitandum est illos, ut viris viam in urbem monstrarent, eodem rediisse.

Sint. ad Plut. Them. c. 6. — Πελασγικόν, τῶν ... Τυρσηνῶν οἰκησάντων. De collocatione participii cf. adn. I 90, 1. De Pelasgis Tyrrhenis sive Tyrrhenis Pelasgicis vid. Nieb. Hist. Rom. I p. 44 sqq. et p. 65. Muell. Addend. ad Minyas p. 437 sqq. et Etrusc. I p. 76 al. Wachsm. Antiqu. Gr. I p. 779. Baehr. ad Herod. I 57. Herm. Antiqu. Gr. I § 7 et 8. Schwegleri Hist. Rom. I p. 264 sq. Mommseni Hist. Rom. I p. 112. — Λῆμνον ... καὶ Ἀθήνας. Cf. Herodot. VI 137 sqq. — Βισαλτικὸν καὶ Κρηστωνικόν. Nomina orta ex Bisaltiae et Chrestoniae sive Grestoniae vocabulis, de quibus terris cf. adn. II 99, 6.

Cap. 110. § 1. Τορώνην. Sithoniae urbem praecipuam, cuius situs eis, quae extremo hoc cap. et 113, 2 leguntur, definitur. Ruinae eius adhuc Torone dicuntur. Vid. Leak. Graec. sept. III p. 119. — περὶ ὄρθρον. Cf. adn. III 112, 3.

§ 2. τὴν ... ἄλλην πόλιν, i. e. τοὺς ἄλλους πολίτας. —

ᾔσθοντο παρόντα, ἐσκομίζουσι παρ' αὐτοὺς ἐγχειρίδια ἔχοντας ἄνδρας ψιλοὺς ἑπτά (τοσοῦτοι γὰρ μόνοι ἀνδρῶν εἴκοσι τὸ πρῶτον ταχθέντων οὐ κατέδεισαν ἐσελθεῖν· ἦρχε δὲ αὐτῶν Λυσίστρατος Ὀλύνθιος), οἳ διαδύντες διὰ τοῦ πρὸς τὸ πέλαγος τείχους καὶ λαθόντες τούς τε ἐπὶ τοῦ ἀνωτάτω φυλακτηρίου φρουρούς, οὔσης τῆς πόλεως πρὸς λόφον, ἀναβάντες διέφθειραν καὶ τὴν κατὰ Καναστραῖον πυλίδα διῄρουν.

1 111. Ὁ δὲ Βρασίδας τῷ μὲν ἄλλῳ στρατῷ ἡσύχαζεν ὀλίγον προελθών, ἑκατὸν δὲ πελταστὰς προπέμπει, ὅπως, ὁπότε πύλαι τινὲς ἀνοιχθεῖεν καὶ τὸ σημεῖον ἀρθείη ὃ ξυνέκειτο, πρῶτοι ἐσδράμοιεν. καὶ οἱ μὲν χρόνου ἐγγιγνομένου καὶ θαυμά- *ὕστερον δὲ ἑκατὸν πελτασταὶ Βρασίδου ἐσκομίζονται.*
2

ἦρχε . . . Ὀλύνθιος ab optimis libris absunt, sed man. rec. in marg. adscr.
ἀνωτάτω M. Cant. I., ἀνωτάτου Ar. Chr. Dan. H., reliqui ἀνώτατα. Cf. Dindorf. Lex. Soph. s. v. πρόσω.

πράσσοντες αὐτῷ. Cf. adn. III 4, 6. — προελθόντες, extra urbem progressi. Cf. I 111, 1 προϊόντες πολὺ ἐκ τῶν ὅπλων. De verbis τινὲς ὀλίγοι subiecti ambitum deminuentibus cf. adn. 6, 1. 73, 4. — ἐσκομίζουσι παρ' αὐτούς, ad se (in urbem) introducunt. Cf. 111, 2. — ἄνδρας ψιλούς. Ex Brasidae militibus. — τοσοῦτοι μόνοι. Cf. adn. III 52, 4. — διαδύντες. „Cum hoc verbum per foramen aliquod perlabentibus congruens sit, murum, quem collapsum et in quo reficiendo eos tunc occupatos fuisse postea [112, 2] discimus, alicubi patuisse suspicemur.“ Bloomf. Verba καὶ λαθόντες, quia clandestini ingressus notio iam διαδύντες voce continetur, nemo quidem magnopere desideret, clarius tamen caput rei eloquuntur. — τοὺς . . . φρουρούς] τὸ ἑξῆς, τοὺς φρουροὺς διέφθειραν. Schol. Φυλακτήριον, ut Lat. praesidium, hic de loco dictum est, supra 31, 1. 33, 1 de militibus. — οὔσης . . . πρὸς λόφον, cum urbs acclinata (seu applicata) sit colli. Ex qua interpretatione, cur accusativus positus sit, intellegitur. — κατὰ Καναστραῖον. Καναστραῖον ἄκρη, τὸ δὴ πάσης τῆς Παλλήνης ἀνέχει μάλιστα, Herodot. VII 123. Hodie Plaiúri apud Leak. l. d. p. 156. E regione igitur huius Pallenes promontorii in Sithonia erat Torone. Portula igitur ad portum erat, in opposito latere continentem versus porta, quae ad forum ducebat (111, 2). De accentu vocis vid. Goettl. Doctrin. accent. p. 235. — διῄρουν. Imperfectum, quia haec res, dum proxima geruntur, nondum perfecta erat.

Cap. 111. § 2. ἐγγιγνομένου. Cf. I 113, 1. De proximo καί cf. adn. I 65, 1. — θαυμάζοντες. „Ἀποροῦντες τί ἂν εἴη τὸ αἴτιον δι' οὗ οὐ φαίνεταί τι σημεῖον.“ Δού-

ζοντες κατὰ μικρὸν ἔτυχον ἐγγὺς τῆς πόλεως προσελθόντες· οἱ δὲ τῶν Τορωναίων ἔνδοθεν παρασκευάζοντες μετὰ τῶν ἐσεληλυθότων, ὡς αὐτοῖς ἥ τε πυλὶς διῄρητο καὶ αἱ κατὰ τὴν ἀγορὰν πύλαι τοῦ μοχλοῦ διακοπέντος ἀνεῴγοντο, πρῶτον μὲν κατὰ τὴν πυλίδα τινὰς περιαγαγόντες ἐσεκόμισαν, ὅπως κατὰ νώτου καὶ ἀμφοτέρωθεν τοὺς ἐν τῇ πόλει οὐδὲν εἰδότας ἐξαπίνης φοβήσειαν, ἔπειτα τὸ σημεῖόν τε τοῦ πυρός, ὡς εἴρητο, ἀνῖσχον καὶ διὰ τῶν κατὰ τὴν ἀγορὰν πυλῶν τοὺς λοιποὺς ἤδη τῶν πελταστῶν ἐσεδέχοντο.

καὶ ὁ ἄλλος δὲ στρατὸς ἐσπίπτει.

112. *Καὶ ὁ Βρασίδας ἰδὼν τὸ ξύνθημα ἔθει* 1
δρόμῳ, ἀναστήσας τὸν στρατὸν ἐμβοήσαντά τε ἀθρόον καὶ ἔκπληξιν πολλὴν τοῖς ἐν τῇ πόλει παρασχόντα. καὶ οἱ μὲν κατὰ τὰς πύλας εὐθὺς 2
ἐσέπιπτον, οἱ δὲ κατὰ δοκοὺς τετραγώνους, αἳ ἔτυχον τῷ τείχει πεπτωκότι καὶ ἀνοικοδομουμένῳ πρὸς λίθων ἀνολκὴν προσκείμεναι. Βρασίδας μὲν 3
οὖν καὶ τὸ πλῆθος εὐθὺς ἄνω καὶ ἐπὶ τὰ μετέωρα

Cap. **111.** § 2. *ἀνέσχον* codd. Propter actionem permanentem et similem locum III 22, 8. emend. Class.

Cap. **112.** § 2. *οἰκοδομουμένῳ* codd. Emend. Herwerd. Stud. Thuc. p. 65. Sic I 89, 3 Lugd. *οἰκοδομεῖν* pro *ἀνοικοδομεῖν* idemque M., sed *ἀν* sec. man. suprascr.

κας. — *κατὰ μικρόν*, paulatim. — *οἱ . . . παρασκευάζοντες*, qui . . . rem adornabant. — *αὐτοῖς*, i. e. *ὑπ' αὐτῶν*. — *τοῦ μοχλοῦ διακοπέντος*. Cf. II 4. — *περιαγαγόντες*. Extra urbem. Cf. Dobr. — *κατὰ νώτου καὶ ἀμφοτέρωθεν*. Per portulam intromissos ita circumducere per vicos urbis videntur voluisse, ut non solum a tergo, sed etiam a lateribus irruerent. — *ὡς εἴρητο* = *ξυνέκειτο* § 1, quemadmodum uti dictum erat legimus Sal. Iug. c. 113.

Cap. 112. § 1. *ἔθει δρόμῳ*. Cf. adn. III 111, 2. — *ἐμβοήσαντα . . . καὶ . . . παρασχόντα*, qui clamorem sustulit (cf. II 92, 1. IV 34, 1) cunctus et magnum terrorem oppidanis incussit. Aoristi sunt inchoativi. Similiter I 18, 2 *τῶν ξυμπολεμησάντων* i. e. eorum qui bellum communiter susceperunt.

§ 2. *δοκοὺς τετραγώνους*, trabes vel asses quadrangulares, planitiem obliquam a solo ad verticem muri efficientes.

§ 3. *τὸ πλῆθος*, plerique, maior pars. — *τὰ μετέωρα*.

τῆς πόλεως ἐτράπετο, βουλόμενος κατ' ἄκρας καὶ βεβαίως ἑλεῖν αὐτήν· ὁ δὲ ἄλλος ὅμιλος κατὰ πάντα ὁμοίως ἐσκεδάννυντο.

1 113. Τῶν δὲ Τορωναίων γιγνομένης τῆς ἁλώ-
σεως τὸ μὲν πολὺ οὐδὲν εἰδὸς ἐθορυβεῖτο, οἱ δὲ
πράσσοντες καὶ οἷς ταὐτὰ ἤρεσκε μετὰ τῶν ἐσ-
2 ελθόντων εὐθὺς ἦσαν. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι (ἔτυχον
γὰρ ἐν τῇ ἀγορᾷ ὁπλῖται ἐγκαθεύδοντες ὡς πεντή-
κοντα) ἐπειδὴ ᾔσθοντο, οἱ μέν τινες ὀλίγοι δια-
φθείρονται ἐν χερσὶν αὐτῶν, τῶν δὲ λοιπῶν οἱ
μὲν πεζῇ, οἱ δὲ ἐς τὰς ναῦς, αἳ ἐφρούρουν δύο,
καταφυγόντες διασῴζονται ἐς τὴν Λήκυθον τὸ
φρούριον, ὃ εἶχον αὐτοὶ καταλαβόντες, ἄκρον τῆς

τῶν δέ, παρόντων Ἀθηναίων οἱ πολλοὶ καὶ τῶν Τορωναίων οἱ αὐτοῖς ἐπιτήδειοι καταφεύγουσιν ἐς τὴν Λήκυθον.

Cap. 113. § 1. ταῦτα codd., quod non habet quo apte referatur. Emend. Class. Cf. adn.
§ 2. καθεύδοντες codd. Sententia postulat excubias agentes. Verum ex Xen. Hist. Gr. II 4, 24 reposuit Class.

Cf. 110, 2. — βουλόμενος. Cf. ἐπικρατήσαντι 73, 4 ibique adn. Similiter Antiochum progeniemque eius emotum Liv. XLII 50. — κατ' ἄκρας, a culmine (Verg. Aen. II 602), a summo vertice, ideoque funditus. Cf. Aeschyl. Choeph. 691. Plat. de Leg. 909 b.

Cap. 113. § 1. τὸ πολύ, ut paulo ante τὸ πλῆθος. — οἷς ταὐτὰ ἤρεσκε, quibus eadem atque his placebant sive qui cum his sentiebant.

§ 2. τινὲς ὀλίγοι. Cf. adn. 46, 5. — αὐτῶν] τῶν περὶ τὸν Βρασίδαν. Schol. Sed cum et remotiores sint οἱ περὶ τὸν Βρασίδαν et verba ἐν χερσίν per se sola poni soleant, αὐτῶν potius ad Athenienses spectare et traiectum videtur. Cf. adn. III 104, 1. — ἐς τὰς ναῦς, αἳ ἐφρούρουν δύο. Similiter VII 43, 4 πρὸς τὰ στρατόπεδα, ἃ ἦν ἐπὶ τῶν Ἐπιπολῶν τρία, ubi cf. adn. — τὴν Λήκυθον τὸ φρούριον. De articulis cf. adn. II 67, 2. — αὐτοί, ipsi (soli), sine Toronaeis. Cf. 130, 6. VIII 95, 6. — ἄκρον . . . ἰσθμῷ, urbis (Toronae) arx, quae in mare porrecta angusto isthmo (ab reliqua urbe) intercepta erat. Non urbs igitur erat Lecythus, sed pars Toronae extrema eiusque castellum. Quare errat Kiepertus, qui in tab. Maced. Lecythum in alio promontorio quam Toronen, quamquam cum dubitationis signo, collocavit. Ἐς τὴν θάλασσαν ἀπειλημμένον cum emphasi dicta sunt pro plenioribus ἐς τὴν θάλασσαν ἀνέχον καὶ ἀπειλημμένον. Cf. Ind. gramm. v. Emphas. Cum verbis ἀπειλημμένον ἐν στενῷ ἰσθμῷ, ne quis in praepositione ἐν haereat, Arnoldus VI 1, 2 ἐν εἴκοσι σταδίων μάλιστα μέτρῳ διείργεται contendit. Melius etiam enuntiatum 120, 3 τῆς Παλλήνης ἐν τῷ ἰσθμῷ ἀπειλημμένης comparat Haack. Add. VI 97, 1 et de ἀπολαμβάνειν adn. I 7.

πόλεως ἐς τὴν θάλασσαν ἀπειλημμένον ἐν στενῷ
ἰσθμῷ. κατέφυγον δὲ καὶ τῶν Τορωναίων ἐς 3
αὐτοὺς ὅσοι ἦσαν σφίσιν ἐπιτήδειοι.

Βρασίδας δὲ τούτοις μὲν σπένδεται δύο ἡμέρας, τῶν δὲ Τορωναίων ξύλλογον ποιήσας παραθαρσύνει.

114. Γεγενημένης δὲ ἡμέρας ἤδη καὶ βεβαίως 1
τῆς πόλεως ἐχομένης ὁ Βρασίδας τοῖς μὲν μετὰ
τῶν Ἀθηναίων Τορωναίοις καταπεφευγόσι κήρυγμα
ἐποιήσατο τὸν βουλόμενον ἐπὶ τὰ ἑαυτοῦ ἐξελθόντα
ἀδεῶς πολιτεύειν, τοῖς δὲ Ἀθηναίοις κήρυκα προσ-
πέμψας ἐξιέναι ἐκέλευσεν ἐκ τῆς Ληκύθου ὑπο-
σπόνδους καὶ τὰ ἑαυτῶν ἔχοντας ὡς οὔσης Χαλκι-
δέων. οἱ δὲ ἐκλείψειν μὲν οὐκ ἔφασαν, σπείσασθαι 2
δὲ σφίσιν ἐκέλευον ἡμέραν τοὺς νεκροὺς ἀνελέσθαι.
ὁ δὲ ἐσπείσατο δύο. ἐν ταύταις δὲ αὐτός τε τὰς
ἐγγὺς οἰκίας ἐκρατύνατο καὶ Ἀθηναῖοι τὰ σφέ-
τερα. καὶ ξύλλογον τῶν Τορωναίων ποιήσας ἔλεξε 3
τοῖς ἐν τῇ Ἀκάνθῳ παραπλήσια, ὅτι οὐ δίκαιον
εἴη οὔτε τοὺς πράξαντας πρὸς αὐτὸν τὴν λῆψιν
τῆς πόλεως χείρους οὐδὲ προδότας ἡγεῖσθαι
(οὐδὲ γὰρ ἐπὶ δουλείᾳ οὐδὲ χρήμασι πεισθέντας
δρᾶσαι τοῦτο, ἀλλ' ἐπὶ ἀγαθῷ καὶ ἐλευθερίᾳ τῆς
πόλεως), οὔτε τοὺς μὴ μετασχόντας οἴεσθαι μὴ
τῶν αὐτῶν τεύξεσθαι· ἀφῖχθαι γὰρ οὐ διαφθερῶν
οὔτε πόλιν οὔτε ἰδιώτην οὐδένα. τὸ δὲ κήρυγμα 4
ποιήσασθαι τούτου ἕνεκα τοῖς παρ' Ἀθηναίους

Cap. 114. § 1. *προσπέμψας*. In optimis membranis *προπέμψας*: At vid. Duk. ad VII 2.

§ 3. *ἐς αὐτούς*, in locum ubi erant. Cf. adn. 24, 1. — *σφίσιν*. Cf. adn. I 20, 1.

Cap. 114. § 1. *γεγενημένης δὲ ἡμέρας ἤδη*. Referuntur haec ad 110, 1 dicta. — *μετὰ τῶν Ἀθηναίων*, i. e. *μετὰ τῶν ἐν τῇ ἀγορᾷ* (113, 2) *γενομένων*. — *Τορωναίοις καταπεφευγόσι*. De collocatione verborum vid. adn. I 90, 1. — *ἐξελθόντα*] *τῆς Ληκύθου*. Schol. — *ὡς οὔσης Χ*., quod Chalcidensium esset. Cf. adn. 14, 5.

§ 2. *σπείσασθαι ... ἀνελέσθαι*. Cf. III 109, 2.

§ 3. *τοῖς ἐν ... Ἀκάνθῳ*. Suppl. *λεχθεῖσι* et cf. c. 85 sqq. — *χείρους*. Cf. adn. III 9, 1. — *οὐδὲ* ante *προδότας* collocatum propter superiorem negationem dictum est pro Latino vel. — *ἐπὶ δουλείᾳ* cet. Similiter III 10, 3.

§ 4. *παρ' Ἀθηναίους*. *Τοὺς Λήκυθον ἔχοντας*. Cf.

καταπεφευγόσιν, ὡς ἡγούμενος οὐδὲν χείρους τῇ ἐκείνων φιλίᾳ· οὐδ' ἂν σφῶν πειρασαμένους αὐτοὺς [τῶν Λακεδαιμονίων] δοκεῖν ἧσσον, ἀλλὰ πολλῷ μᾶλλον, ὅσῳ δικαιότερα πράσσουσιν, εὔνους ἂν σφίσι γενέσθαι, ἀπειρίᾳ δὲ νῦν πεφοβῆσθαι. τούς τε πάντας παρασκευάζεσθαι ἐκέλευσεν ὡς βεβαίους τε ἐσομένους ξυμμάχους καὶ τὸ ἀπὸ τοῦδε ἤδη ὅ τι ἂν ἁμαρτάνωσιν αἰτίαν ἕξοντας· τὰ δὲ πρότερα οὐ σφεῖς ἀδικεῖσθαι, ἀλλ' ἐκείνους μᾶλλον ὑπ' ἄλλων κρεισσόνων, καὶ ξυγγνώμην εἶναι εἴ τι ἠναντιοῦντο.

1 115. *Καὶ ὁ μὲν τοιαῦτα εἰπὼν καὶ παραθαρ-* ἔπειτα προσβάλλει τῇ Ληκύθῳ. τῇ δ' ὑστεραίᾳ οἴκημα καταρραγὲν φυγὴν τῶν φρουρῶν ποιεῖ.
σύνας διελθουσῶν τῶν σπονδῶν τὰς προσβολὰς
ἐποιεῖτο τῇ Ληκύθῳ· οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἠμύναντό
τε ἐκ φαύλου τειχίσματος καὶ ἀπ' οἰκιῶν ἐπάλξεις
2 *ἐχουσῶν, καὶ μίαν μὲν ἡμέραν ἀπεκρούσαντο· τῇ*
δ' ὑστεραίᾳ μηχανῆς μελλούσης προσάξεσθαι αὐτοῖς
ἀπὸ τῶν ἐναντίων, ἀφ' ἧς πῦρ ἐνήσειν διενοοῦντο

113, 2. 3. — **ὡς ἡγούμενος.** Cf. *ὡς οἰόμενος* VI 32, 3 et ibi adn. Explicatur superius *τούτου ἕνεκα.* — **οὐδ' ἂν . . . εὔνους ἄν.** De iterato *ἄν* cf. adn. I 136, 3. — **τῶν Λακεδαιμονίων** interpretamentum esse *σφῶν* pronominis cum verborum abundantia tum inepta collocatio ostendit. Pariter I 144, 2 *τοῖς Λακεδαιμονίοις* delendum est, quod iam schol. ex margine in verborum seriem illatum esse adnotavit. — **ὅσῳ.** Cf. adn. III 11, 1. — **δικαιότερα πράσσουσιν.** Intell. *οἱ Λακεδαιμόνιοι τῶν Ἀθηναίων.*

§ 5. **τὸ ἀπὸ τοῦδε.** Cf. ad. II 46, 1. — **αἰτίαν ἕξοντας.** Suppl. *τούτου*, et de dicendi genere *αἰτίαν ἔχειν*, culpam sustinere, cf. adn. III 13, 7 et VIII 91, 3. — **σφεῖς.** De nominativo, pro quo in uno Par. E. *σφᾶς*, vid. Buttm. Gr. § 142 adn. 3. Krueg. Gr. § 55, 2 adn. 1. Neque ei obstat, quod nominativus verbi *ἐκέλευσεν* est proprie unus Brasidas; nam etiam ibi, ubi eorum, qui pronomine *σφεῖς* indicantur, unus superiore nomine continetur, nominativus ponitur. Cf. V 55, 1.

Cap. 115. § 1. **ἠμύναντό τε . . . καὶ . . . ἀπεκρούσαντο** iunge. Cf. ad. 41, 2 et V 10, 9. — **φαύλου τειχίσματος.** Quale fuerit, e proximis *ξύλινα παραφράγματα*, quod opus per isthmum factum videtur (cf. 113, 2), colligi potest.

§ 2. **προσάξεσθαι** passivum, ut apud Plat. de Rep. 458d. Demosth. V 14. — **ἀπό.** Cf. adn. I 17, 1 et hic Arn. — **ἐνήσειν διενοοῦντο.** Memorabile exemplum verbi *διανοεῖσθαι* cum futuri infinitivo iuncti, „quod simul ostendit, qua ratione inductus scriptor hac verborum structura usus sit. Etenim *μέλλειν* verbi notione *διενοοῦντο* praeditum esse voluit et, ne illud iteraretur, hoc posuit.“ Stahl.

ἐς τὰ ξύλινα παραφράγματα, καὶ προσιόντος ἤδη τοῦ στρατεύματος, ᾗ ᾤοντο μάλιστα αὐτοὺς προσκομιεῖν τὴν μηχανὴν καὶ ἦν ἐπιμαχώτατον, πύργον ξύλινον ἐπ' οἴκημα ἀντέστησαν, καὶ ὕδατος ἀμφορέας πολλοὺς καὶ πίθους ἀνεφόρησαν καὶ λίθους μεγάλους, ἄνθρωποί τε πολλοὶ ἀνέβησαν. τὸ δὲ 3
οἴκημα λαβὸν μεῖζον ἄχθος ἐξαπίνης κατερράγη, καὶ ψόφου πολλοῦ γενομένου τοὺς μὲν ἐγγὺς καὶ ὁρῶντας τῶν Ἀθηναίων ἐλύπησε μᾶλλον ἢ ἐφόβησεν· οἱ δὲ ἄπωθεν, καὶ μάλιστα οἱ διὰ πλείστου, νομίσαντες ταύτῃ ἑαλωκέναι ἤδη τὸ χωρίον, φυγῇ ἐς τὴν θάλασσαν καὶ τὰς ναῦς ὥρμησαν.

ἁλίσκεται οὖν τὸ τείχισμα, ὃ καθαιρεθὲν ἀνατίθεται τέμενος.

116. Καὶ ὁ Βρασίδας ὡς ᾔσθετο αὐτοὺς 1
ἀπολείποντάς τε τὰς ἐπάλξεις καὶ τὸ γιγνόμενον ὁρῶν, ἐπιφερόμενος τῷ στρατῷ εὐθὺς τὸ τείχισμα λαμβάνει, καὶ ὅσους ἐγκατέλαβε διέφθειρε. καὶ 2
οἱ μὲν Ἀθηναῖοι τοῖς τε πλοίοις καὶ ταῖς ναυσὶ τούτῳ τῷ τρόπῳ ἐκλιπόντες τὸ χωρίον ἐς Παλλήνην διεκομίσθησαν· ὁ δὲ Βρασίδας (ἔστι γὰρ ἐν τῇ

Cap. 115. § 3. ἄπωθεν. It. Vat. D. E. Mosqu. Bekk. ἄποθεν. Cf. ad. III 111, 1.

Quaest. gram. p. 9. Cf. 121, 1. VII 56, 1. VIII 55, 2. 74, 3. Herod. VII 206. 207. Similem inf. fut. post ἐπεῖχε habes apud Herod. I 80 et post ἐν νόῳ ἔχειν apud eundem I 10. 86. VIII 7. 8. IX 93. — παραφράγματα. De loricis et pluteis dicitur. Cf. VII 25, 6. — ᾤοντο ad Athenienses refer, αὐτούς ad hostes eorum.

§ 3. καὶ μάλιστα οἱ διὰ πλείστου, et maxime quidem qui longissime distabant. Cf. adn. II 29, 3.

Cap. 116. § 1. ὡς ᾔσθετο ... καὶ ... ὁρῶν. Cf. adn. I 1, 1 et de τε per anacoluthon traiecto adn. I 16. — ἐπιφερόμενος τῷ στρατῷ] ἐπιτιθέμενος σὺν τῷ στρατῷ. Schol.

§ 2. τοῖς δὲ πλοίοις καὶ ταῖς ναυσί, navigiis navibusque. Naves sunt duae triremes 113, 2 memoratae. Duk. πλοῖα et ναῦς etiam II 84 distingui adnotat. Cf. ibi adn. — § 2 et VI 65, 2. — Παλλήνην. Vicinam. Cf. adn. 110, 2. — ἔστι γάρ cet. De talibus interpositionibus cf. adn. I 31, 2. Hic τῇ θεῷ et τὰς τριάκοντα μνᾶς extra eam collocata referuntur ad Ἀθηναίας nomen et verba τριάκοντα μνᾶς intra eam posita. — ἐν τῇ ... Ἀθηναίας ἱερόν. Ut saepe in promontoriis.

Ληκύθῳ Ἀθηναίας ἱερόν, καὶ ἔτυχε κηρύξας, ὅτε ἔμελλε προσβάλλειν, τῷ ἐπιβάντι πρώτῳ τοῦ τείχους τριάκοντα μνᾶς ἀργυρίου δώσειν) νομίσας ἄλλῳ τινὶ τρόπῳ ἢ ἀνθρωπείῳ τὴν ἅλωσιν γενέσθαι, τάς τε τριάκοντα μνᾶς τῇ θεῷ ἀπέδωκεν ἐς τὸ ἱερὸν καὶ τὴν Λήκυθον καθελὼν καὶ ἀνασκευάσας
3 *τέμενος ἀνῆκεν ἅπαν. καὶ ὁ μὲν τὸ λοιπὸν τοῦ χειμῶνος ἅ τε εἶχε τῶν χωρίων καθίστατο καὶ τοῖς ἄλλοις ἐπεβούλευε· καὶ τοῦ χειμῶνος διελθόντος ὄγδοον ἔτος ἐτελεύτα τῷ πολέμῳ.*

1 117. *Λακεδαιμόνιοι δὲ καὶ Ἀθηναῖοι ἅμα* *ἐκεχειρία ἐνιαύσιος Λακε-*

Cap. **116**. § 2. *Ἀθηνᾶς* codd. Restituimus formam antiquiorem, quam solam habent tituli scriptoris aetati suppares. Cf. indicem Inscr. Att. I et Wecklein. cur. epigr. p. 10. Nihil certius est quam in foedere V 23, 5 corruptum esse *Ἀθηνᾶ*, quoniam in eiusdem aetatis actis publicis constanter invenitur *Ἀθηναία*. Quo minus negari potest ipsius quoque scriptoris verba hic et V 10, 2 eodem vitio infecta esse.

προσβάλλειν. Cass. Aug. T. It. Vat. M. et olim Cl. *βάλλειν*, et *προσ* etiam in H. s. v. al. man. Simplex recepit Bekk., verum quo pacto hic dici queat, nos non perspicimus. Superiore cap. legimus § 1 *προσβολὰς ἐποιεῖτο* et § 2, quo haec respiciunt, *προσιόντος ἤδη τοῦ στρατεύματος*.

Cf. VIII 35, 3. — *ἐς τὸ ἱερόν*, in usum fani. — *ἀνασκευάσας*. Maleschol. *ἀνοικοδομήσας*. Cf. edit. mai. „*Ἀνασκευάσας* hic valet rudera tollens, locum purgans, ut aptus ad *τέμενος* sit. Eam fere vim et I 18 haec vox obtinet.“ Kistem. Cui Haack. Dobr. Arn. adstipulantur. At inde, quod *ἀνασκευάζεσθαι* I 18, 2 significat *τὰ σκεύη ἀναλαμβάνειν*, res convasare, et contrarium *κατασκευάζεσθαι* II 17, 3 *τὰ σκεύη καταλύειν*, *κατασκευὴν ποιεῖσθαι*, hic *ἀνασκευάζειν* esse locum purgare, rudera removere minime efficitur. Rectius igitur Goellerum secutus aedificiorum supellectilem tollere interpretere, ut sit nostrum ausräumen (vasorum conquisitione et direptione facta), non aufräumen. — *τέμενος . . . ἅπαν*, consecravit, ut totum solum sacrum esset. *Τέμενος* est is accusativus, qui factitivus vocatur. Cf. I 138, 5. II 26, 1. „*Τέμενος . . . ἅπαν*, ut *χώνὴρ ὄξος ἅπαν* apud Theocr. XV 148, ubi vid. Valck.“ Dobr. Cf. Matth. Gr. § 437 adn. 3. Denique de *ἀνιέναι* vid. interpret. Herodot. II 65.

Cap. **117**. § 1. *ἅμα ἦρι τοῦ ἐπιγιγνομένου θέρους*. Cf. adn. V 40, 1. „Cap. 118 *ἄρχειν δὲ τήνδε τὴν ἡμέραν τετράδα ἐπὶ δέκα τοῦ Ἐλαφηβολιῶνος μηνός*. Itaque induciae inceperunt mense ante finitum annum octavum, quamquam Thucyd. eas pro primo noni anni facto ponit.“ Clint. Fast. Hell. a. 423. At si, id quod etiam aliis de causis verisimile esse vidimus, II 2, 1 pro vulg. *δύο μῆνας* maiorem numerum

δαιμονίων καὶ Ἀθηναίων. δηλοῦται πρῶτον διὰ τί ἑκάτεροι ἐπεθύμουν τῆς ἐκεχειρίας.

ἦρι τοῦ ἐπιγιγνομένου θέρους εὐθὺς ἐκεχειρίαν ἐποιήσαντο ἐνιαύσιον, νομίσαντες Ἀθηναῖοι μὲν οὐκ ἂν ἔτι τὸν Βρασίδαν σφῶν προσαποστῆσαι οὐδὲν πρὶν παρασκευάσαιντο καθ' ἡσυχίαν, καὶ ἅμα, εἰ καλῶς σφίσιν ἔχοι, κἂν ξυμβῆναι τὰ πλείω, Λακεδαιμόνιοι δὲ ταῦτα τοὺς Ἀθηναίους ἡγούμενοι ἅπερ ἐδέδισαν φοβεῖσθαι, καὶ γενομένης ἀνοκωχῆς κακῶν καὶ ταλαιπωρίας μᾶλλον ἐπιθυμήσειν αὐτοὺς πειρασαμένους ξυναλλαγῆναί τε καὶ τοὺς ἄνδρας σφίσιν ἀποδόντας σπονδὰς ποιήσασθαι καὶ ἐς τὸν πλείω χρόνον. τοὺς γὰρ 2

Cap. 117. § 1. καὶ ξυμβῆναι codd. Cf. adn.

Λακεδαιμόνιοί τε Cass. Aug. It. Vat. Gr. E. Laur., cui τε defendendo ad sd. I 144, 2 adnotata vix quisquam credat sufficere; nam nimis aperta hic est disiunctio duorum nominum.

τοὺς Ἀθηναίους. Aug. It. Vat. H. τοῖς Ἀθηναίοις. Quem casum qui probarit, ei antea ταὐτά legendum et ex superioribus νομίσαντες subaudiendum esset. Sed hoc molestius est neque ad sententiam satis aptum.

ἐδεδίεσαν M. Cass. T. F. et olim Cl. et e corr. Aug., reliqui ἔδεισαν. Plusquamperf., quod timoris diuturnitatem indicat aptius est ad praesens φοβεῖσθαι. Cf. sd. 55, 3.

reposueris, hic error tollitur. De binis induciis propter schol. Aristoph. Equ. 793, de quo vid. Goell., temere cogitant Dodw. et Clariss. p. 48. — ἐκεχειρίαν . . . ἐνιαύσιον. Cf. Diod. XII 72. — οὐκ ἂν . . . οὐδέν, Brasidam, si ita fecissent, non iam plures socios eo adducturum esse, ut ab ipsis deficerent. — κἂν ξυμβῆναι τὰ πλείω. Cf. 30, 4 ἕως ἄν τι περὶ τοῦ πλέονος ξυμβαθῇ ibique adn. De accusativo vide adn. 19, 4. Si καὶ ξυμβῆναι in libris traditum retinemus, propter condicionem, cui sententia subiecta est, superius ἂν hic quoque est cogitandum. Cf. Stahl. Quaest. gram. p. 4 sqq. Cum autem non communis sit utriusque verbi, προσαποστῆσαι et ξυμβῆναι, ratio condicionalis, probabilius videtur hic et simili loco VI 40, 1 mutatione paene nulla κἂν reponere. — ταῦτα . . . ἅπερ. Cf. adn. 80, 3. — ἀνοκωχῆς, cessatione. Cuius translatae notionis exempla vide in ed. mai. — πειρασαμένους. Suppl. τῆς ἀνοκωχῆς κακ. καὶ ταλ. — τοὺς ἄνδρας. Τοὺς ἐν τῇ Σφακτηρίᾳ ληφθέντας. — ἐς τὸν πλείω χρόνον. Similiter additus articulus legitur V 15, 2 περὶ τοῦ πλείονος χρόνου βουλεύεσθαι. Cf. adn. 30, 4.

§ 2. τοὺς γὰρ δὴ ἄνδρας . . . ηὐτύχει, viros enim pluris faciebant (malebant) recipere quando (cf. I 19. V 20, 1) etiam Brasidas secunda fortuna uteretur (cf. 73, 4 ἐπειδὴ . . . προσεκεχωρήκει) quam omissa hac occasione iniquioris fortunae periculum adire. Cf. 79, 2 ὡς τὰ τῶν Ἀθηναίων ηὐτύχει. Cum ὡς idoneam explicationem habeat,

*δὴ ἄνδρας περὶ πλείονος ἐποιοῦντο κομίσασθαι
ὡς ἔτι Βρασίδας ηὐτύχει· καὶ ἔμελλον ἐπὶ μεῖζον
χωρήσαντος αὐτοῦ καὶ ἀντίπαλα καταστήσαντος
τῶν μὲν στέρεσθαι, τοῖς δ' ἐκ τοῦ ἴσου ἀμυνό-*
3 *μενοι κινδυνεύειν <εἰ> καὶ κρατήσειαν. γίγνε-*

§ 2. *ηὐτύχει* F., *εὐτυχεῖ* Gr., reliqui *εὐτύχει*. Cf. ad. 79, 2. *τοὺς δ' ἐκ* seu *τοὺς δὲ ἐκ* D. E. Sed *τούς* nec natura horum codd. commendatur nec Athenienses videtur significare posse, nec placet hic *ἀμύνεσθαί τινα*, aliquem a se propulsare, ulcisci. Cf. adn.

κινδυνεύειν It. Vat. Pal. Aug. Cass. Ven. D., vulgo *κινδυνεύσειν*.

κρατήσειν codd. Cf. adn.

noluimus ex corrupta schol. Aristoph. Pac. 479 scriptura *ἕως ὅτε*, ut quibusdam placuit, *ἕως* recipere. — *καὶ ἔμελλον*. Cum duae res, si bellum persequantur, evenire possint, ut Brasidas aut minus bene rem gerat aut etiam longius progrediatur, iam Lacedaemonii, postquam praesentis fortunae usu deteriorem praeveniendam esse secum reputaverunt, quid ex altero eventu ad efficiendum potissimum suum consilium exspectandum sit, considerant. — *καὶ ἀντίπαλα καταστήσαντος*, cum res (Lacedaemoniorum Atheniensium rebus) aequasset. Verba VII 13, 2 *ἐπειδὴ ἐς ἀντίπαλα καθεστήκαμεν* comparat Bloomf. *Ἀντίπαλα* sine substantivo legitur etiam V 8, 2. Aequo belli eventu difficillima est compositio, quod qui antea inferiores erant bellum continuaverunt, ut meliores condiciones impetrarent, quas adversarii, nisi superati erunt, non concedent. Atque hoc ipsum, quod neutri alteris cedunt, optime vocabulo *ἀντίπαλα* i. e. quae paribus viribus inter se adversantur (cf. adn. III 49, 1) simul exprimitur. — *τῶν μὲν στέρεσθαι*. Verbum *στέρεσθαι* privatum esse, carere significat. Cf. Buttm. Gr. max. Ind. verb. Cum longiore Brasidae progressu et aequato belli eventu pax impediatur, viri in captivitate remanent. Dubitatum est an *τῶν μέν* ad nominativum *τὰ μέν* referendum sit. Sed patet tota inde a verbis *τοὺς γὰρ δή* comprehensione nihil aliud explicari quam Lacedaemonios ea potissimum de causa illo tempore ad pacem faciendam inclinasse, ut viros captivos recuperarent. Quare cum *τῶν μέν* de his intellegendum sit, oppositum *τοῖς δέ* de reliquis Spartanis dictum est. — Quae in codicibus vulgantur *τοῖς δ' . . . κινδυνεύειν καὶ κρατήσειν* Hofmanus sic interpretatur: Contra si (his ab Atheniensibus · receptis, postea) in propulsando bello aeque liberi atque illi essent, fieri poterat, ut vel superiores (tandem) decederent. Quae explicatio multis nominibus falsa est. Primum enim particula *μέν* post *τῶν* posita docet verba *τοῖς δ' ἐκ . . . ἀμυνόμενοι* non illis *ἐπὶ μεῖζον . . . καταστήσαντος* contraria esse, sed et ipsa aliquid post *τὸ . . . καταστῆσαι* gerendum designare. Deinde enuntiatum *τοὺς δὲ κομισάμενοι* vel simile, ut illa *τοῖς δ' ἐκ . . . ἀμυνόμενοι* recte et intellegerentur et superioribus *ἐπὶ μεῖζον . . . καταστήσαντος* contraria

ται οὖν ἐκεχειρία αὐτοῖς τε καὶ τοῖς ξυμμάχοις ἥδε.

ponerentur, omitti non potuit. Denique τοῖς δέ verbis Athenienses significari nequeunt, quod nec usquam paulo ante sunt nominati et, ut τῶν μέν verbis Lacedaemoniorum pars designatur, ita idem de τοῖς δέ statuendum est. Haec igitur non ex formula ἐκ τοῦ ἴσου, sed ex ἀμυνόμενοι pendent, quo haec sententia evadit: aliis autem (i. e. alia parte civium) ex aequo pugnantes discrimen insuper victoriae adituri erant. Ἀγωνίζεσθαι enim στρατιώταις, pugnare militibus, cum recte dicatur, quia ἀμύνεσθαι ἀνδράσι similiter legatur, nihil videtur obstare. Cf. adn. II 39, 2. Posset dativus etiam ad κινδυνεύειν referri, ut verba sonarent alios autem in discrimen daturi erant (cf. adn. II 65, 7), si ad κινδυνεύειν ita dictum infinitivum vel similem enuntiationem addi posse constaret. In quo infinitivo κρατήσειν additoque καί omnino maxima dubitatio restat. Ac primum quidem a Thucydidis aetate et usu abhorret futuri infinitivus ex verbo κινδυνεύειν aptus, qui tum demum cum eo iungi poterat, postquam videri significare coepit. Deinde καί si est insuper, ante κινδυνεύειν collocandum, sin est adeo, ut aliquid atrocius quam τὸ ἐκ τοῦ ἴσου significetur, non victoriae, sed cladis vocabulum post hanc particulam desideratur. Et omnino non victoria in spem ostentata ad indutias et pacem Lacedaemonios propensos reddere potuit, sed metus et periculum, ne non vincerent. Μὴ κρατήσειν vel καὶ μὴ κρατήσειν igitur coniecit Corais, propter infinitivum futuri reiciendum. Neque ullo modo certius erat inferiores Lacedaemonios fore quam superiores. Haud melius καὶ κρατήσεσθαι. De aliis coniecturis et enodationibus vide ed. mai. Novissima Classeni interpretatio refutata est in Annal. phil. 1870 p. 340 sq. Neque tamen coniecturam ibidem propositam nunc probamus, sed aliam emendandi viam sequendam esse ducimus, quam praemunivit Ad. de Velsen Sched. crit. p. 9 sqq. Qui cum idoneam sententiam praebere intellexisset schol. ἐν ἀδήλῳ εἶναι εἰ κρατήσουσιν αὐτῶν neque tamen illud vulgata in libris scriptoris verba exprimere, aliquid excidisse arbitratus, quo ea interpretatio spectavisset, καὶ ἐν ἀδήλῳ εἶναι τὸ κρατήσειν legendum proposuit. Sed cum ipsum κινδυνεύειν interpretem verbis ἐν ἀδήλῳ εἶναι reddere satis eluceat, nos scholii vestigia secuti εἰ καὶ κρατήσειαν corrigendum esse censemus. Similiter I 32, 5 μέγας ὁ κίνδυνος εἰ ἐσόμεθα ὑπ' αὐτοῖς et I 78, 2 ὁποτέρως ἔσται ἐν ἀδήλῳ κινδυνεύεται, ubi probabile est ἐν ἀδήλῳ ex interpretamento ἐν ἀδήλῳ ἐστί irrepsisse; certe eo deleto vis sententiae non minuitur. Cf. Krueg. Gr. § 65, 1 adn. 9. Vertimus igitur: atque longius progresso eo et rebus in adversum aequatis illis quidem cariturи erant, reliquos autem ex aequo (propter ἀντίπαλα καταστάντα) pugnae committentes periclitaturi, si etiam (ob sie auch) vincerent. Quod Lacedaemonii timent, ne frustra reliquos viros belli periculis opponant, ne quis hunc metum eorum virtutem dedecere opinetur, cf. 55, 4. Similiter de hoc loco videtur statuisse Madvig. Adv. crit. I p. 322. Quod vero idem pro τοῖς δ' τοὺς δ' hic inferre voluit, non assentimur, cum nobis non liqueat commode captivis ex adverso respondere Athenienses.

1 118. „Περὶ μὲν τοῦ ἱεροῦ καὶ τοῦ μαντείου τοῦ Ἀπόλλωνος τοῦ Πυθίου δοκεῖ ἡμῖν χρῆσθαι τὸν βουλόμενον ἀδόλως καὶ ἀδεῶς κατὰ τοὺς
2 πατρίους νόμους. τοῖς μὲν Λακεδαιμονίοις ταῦτα δοκεῖ καὶ τοῖς ξυμμάχοις τοῖς παροῦσι· Βοιωτοὺς δὲ καὶ Φωκέας πείσειν φασὶν ἐς δύναμιν προσ-
3 κηρυκευόμενοι. περὶ δὲ τῶν χρημάτων τοῦ θεοῦ ἐπιμέλεσθαι ὅπως τοὺς ἀδικοῦντας ἐξευρήσομεν,

ἔπονται ἔπειτα αἱ σπονδαὶ αὐταί, καθὰ ξυγχωροῦσιν οἱ Λακεδαιμόνιοι.

Cap. 118. § 1. καὶ ἀδεῶς om. Aug. Pal. It. Vat. H. Laur. C. E. G. H. At vid. V 18. 23. 47, 8. Boeckh. Inscr. I p. 112. Wachsm. Antiqu. Gr. II p. 340.

§ 3. τοῦ θεοῦ. Vulgo et Bekk. τῶν τοῦ θεοῦ, sed τῶν om. Cass. Aug. Cl. Ven. T. F. Pal. It. Vat. H. Mosqu.

ἐπιμελεῖσθαι libri. De restituenda forma antiquiore cf. Stahl. Quaest. gram. p. 19 sq.

Cap. 118. „Haec ἐκεχειρία ita distinguenda est: Ἀθην. περὶ μὲν τοῦ ἱεροῦ. — Λακεδ. τοῖς μὲν Λακεδ. — Ἀθην. περὶ δὲ τῶν. — Λακεδ. περὶ μὲν οὖν. — Ἀθην. ἐπὶ δὲ τῆς αὐτῶν. — Λακεδ. τοῖς μὲν Λακεδ. — Ἀθην. ἔδοξεν τῷ δήμῳ. — Λάχης εἶπε. Τύχῃ—αὐτῶν.“ Dobr. Hofmanus primas induciarum condiciones aut a mixtis legatis Atheniensium et Spartiatarum ad id ipsum electis aut a solis Atheniensibus scriptas putat contineri § 1. 3. 5—8. 10 extr. αἱ δὲ . . . ἔσονται; deinde quae a contione Lacedaemoniorum et sociorum addita essent, interposita esse § 2. 4. 9. 10 init. usque ad κελεύετε. Haec omnia (§ 1—10 extr.), ut de quibus Lacedaemonii consentirent, Lacedaemone Athenas missa esse; deinde ab Atheniensibus id plebiscitum factum, quod § 11 sqq. legeretur. „Plerique explicatores e contrario totam pactionem a Lacedaemoniis factam eiusque singulas leges ab eis confirmatas, deinde eam Athenas, ut ab Atheniensibus comprobaretur, missam esse existimant. Quare omnia, quae a principio capitis usque ad ἐνιαυτὸν ἔσονται leguntur, compositionem a Lacedaemoniis perscriptam putant esse, quam sequatur Atheniensium confirmatio. Quae sententia verbis paulo ante ea, quibus Athenienses foedus sanxerunt, scriptis, εἰ δέ τι ὑμῖν . . . διδάσκετε, stabilitur.“ Arn.

§ 1. περὶ μὲν τοῦ ἱεροῦ cet. Primum caput foederis inde repetendum est, quod belli tempore oraculi aditus saepius impediebatur. Lacedaemonii autem potissimum quoddam patrocinium eius gerebant. Similiter a deorum sacris foederis initium fit V 18, 2.

§ 2. τοῖς παροῦσι. Hi cognoscuntur ex 119, 2. — Φωκέας. Cf. adn. II 9, 2.

§ 3. περὶ δὲ τῶν χρημάτων. Ad haec ex § 1 simul audi δοκεῖ ἡμῖν. — τοὺς ἀδικοῦντας. Non esse certos quosdam sacrilegos, qui paulo ante furtum fecerint, sed generatim omnes eos, qui pecunias deo Delphico sacratas avertant, significari docet Bredovius. Et totum alterum caput foederis Bloomfieldio et Arnoldo eo videtur spectare, ut ne Lacedaemonii opes Delphicas in suos usus convertant, id quod incipiente bello sibi proposuerint. Cf. I 121. Nobis tamen Lacedaemonios sibi ipsis usum pecuniarum interdicentes de sontibus investi-

ὀρθῶς καὶ δικαίως τοῖς πατρίοις νόμοις χρώμε-
νοι καὶ ἡμεῖς καὶ ὑμεῖς καὶ τῶν ἄλλων οἱ βου-
λόμενοι, τοῖς πατρίοις νόμοις χρώμενοι πάντες.
περὶ μὲν οὖν τούτων ἔδοξε Λακεδαιμονίοις καὶ 4
τοῖς ἄλλοις ξυμμάχοις κατὰ ταῦτα· τάδε δὲ ἔδοξε
Λακεδαιμονίοις καὶ τοῖς ἄλλοις ξυμμάχοις, ἐὰν
σπονδὰς ποιῶνται οἱ Ἀθηναῖοι, ἐπὶ τῆς αὐτῶν
μένειν ἑκατέρους ἔχοντας ἅπερ νῦν ἔχομεν, τοὺς
μὲν ἐν τῷ Κορυφασίῳ ἐντὸς τῆς Βουφράδος καὶ

καὶ ἡμεῖς καὶ ὑμεῖς C. Reg. Mosqu. et s. v. al. man. E. tacitique Aug. Pal. It. Vat., quorum testimonia suspecta sunt. Recepit Bekk. Vulgo *καὶ ὑμεῖς καὶ ἡμεῖς*. Bekkeriana scriptura primae personae pronomen verbo primae personae propius admovetur, et vulgata nostratibus modestiam talibus minutiis affectantibus quam veteribus naturam sequentibus congruentior videtur. Aliter § 7 et 8 res se habet.

§ 4. Prius *ἄλλοις* habent M. m. al., multi om. Utroque loco eadem ratione defenditur. Cf. adn. I 128, 5. Verba *κατὰ ταῦτα . . . ξυμμάχοις* praebent M. T. F. et supplementum Aug. hac discrepantia, ut in hoc *τάτε δέ* sit, in illis *δέ* omittatur. Eis carere non possumus, quod *περὶ μὲν οὖν . . . κατὰ ταῦτα* praegressam pacti partem concludunt ut reliquas similia verba § 2 et 9. Cf. Ullrich. Symb. crit. IV p. 49.

αὐτῶν. In optimis libris mss. *αὐτῶν*. Cf. adn. I 17, 1. Praeterea Cass. et Mosqu. *τοῖς αὐτ.* pro *τῆς αὐτ.*

gandis locutos esse parum verisimile videtur.

§ 4. *ἐὰν σπονδὰς ποιῶνται*, si pacem faciant, i. e. si hoc propositum foedus sanciant. — *ἔχοντας . . . ἔχομεν*. Cf. adn. I 140, 4. Diodorus XII 72 expressit verbis *ἔχειν ἑκατέρους ὧν τότε κύριοι καθειστήκεισαν*. — *τοὺς μέν* cet. Singula membra verbis *τοὺς μὲν . . . τοὺς δέ* distincta de praesidiis Atheniensium partes quasdam Peloponnesi et Megaridis occupatas tenentibus, quae partes certis limitibus coercentur, intellegenda sunt. De Coryphasio cf. IV 3, 2 et ibi adn. — *ἐντὸς τῆς Βουφράδος καὶ τοῦ Τομέως*. „Steph. *Τομαῖον ὄρος παρὰ τὸ Κορυφάσιον τῆς Πύλου, ἐοικὸς σμίλῃ*. [Ubi corrigendum esse *Τομεύς* initium loci docet.] *Τῆς Βουφράδος* nulla, opinor, apud veteres mentio." Wass. Duos montes designari putat Leak. Pelop. I p. 416, qui colles Kondozóni et Tavoláki intellegit. Buphradem esse parvum portum Voidokiliam, Tomeum angustiorem aditum sinus Abarini, nisi malis esse ostium, per quod vicinae paludis aquae in illum effluant, opinatur Puill. Bobl. de pariet. Pelop. p. 114 sq., quem non nominatum tamquam certum ducem sequitur Bobrik. Graec. p. 128. Sed recte Leak. intellexit locos hic significari a Pylo continentem vel orientem versus sitos. Idem contra Curtii coniecturam in Pelop. II p. 181 propositam valet. Cf. Bursian. Geogr. II

τοῦ Τομέως μένοντας, τοὺς δὲ ἐν Κυθήροις μὴ ἐπιμισγομένους ἐς τὴν ξυμμαχίαν μήτε ἡμᾶς πρὸς αὐτοὺς μήτε αὐτοὺς πρὸς ἡμᾶς, τοὺς δὲ ἐν Νισαίᾳ καὶ Μινῴᾳ μὴ ὑπερβαίνοντας τὴν ὁδὸν τὴν ἀπὸ τῶν πυλῶν τῶν παρὰ τοῦ Νίσου ἐπὶ τὸ Ποσειδώνιον, ἀπὸ δὲ τοῦ Ποσειδωνίου εὐθὺς ἐπὶ τὴν γέφυραν τὴν ἐς Μινῴαν (μηδὲ Μεγαρέας καὶ τοὺς ξυμμάχους ὑπερβαίνειν τὴν ὁδὸν ταύτην), καὶ τὴν νῆσον, ἥνπερ ἔλαβον οἱ Ἀθηναῖοι, ἔχοντας, μηδὲ ἐπιμισγομένους μηδετέρους μηδετέρωσε, καὶ τὰ ἐν Τροιζῆνι, ὅσαπερ νῦν ἔχουσι. καὶ οἷα

παρά. Cass. Aug. [sed hic a corr.] T. F. M. Lugd. D. I. E. Vind. et olim Cl. ἀπό. Quod si verum est, deinde τοῦ Νισαίου lege ex eisdem libris praeter E. et ex Mosqu. Sed nec haec scriptura nec vulgata satis apta est. Cf. ed. mai. „Fort. παρὰ τὸ Νίσου vel τὸ τοῦ Ν., ut τὸ τῆς Χλόης Aristoph. Lysistr. 835.“ Dobr. Deficiente rerum notitia locus in dubio est relinquendus. Cf. adn.

μηδέ. Vulgo et Bekker μήτε, quod ferri non potest, cum nec alterum μήτε aut τε vel καί ei respondeat nec oratio illo omisso contracta sit.

p. 158, 1. — τοὺς δὲ ἐν Κυθήροις. De Cytheris ab Atheniensibus occupatis cf. c. 54. — μὴ ἐπιμισγομένους ἐς τὴν ξυμμαχίαν, non commeantes in terram socialem. De ἐπιμίσγεσθαι cf. adn. I 13, 5. Ἡ ξυμμαχία sic legitur etiam § 5 et V 83, 2. Alibi ἡ ξυμμαχίς. Cf. adn. I 110, 4. Significari autem videntur perioecorum Lacedaemoniorum agri Cytheris vicini, in quos Athenienses prius saepius egressi erant. Cf. c. 54 extr. et sqq. — τοὺς δὲ ἐν Νισαίᾳ. Cf. c. 69 sqq. — καὶ Μινῴᾳ. Cf. III 51. IV 67. — τὴν . . . ἐπὶ τὸ Ποσειδώνιον. I. e. τὴν οὖσαν (h. e. φέρουσαν) ἐπὶ τὸ Π. Sunt autem haec ideo obscuriora, quod et singula loca nominata accurate non novimus et scriptura parum certa est. Cf. sd. et ed. mai. In vulgata Nisus pro statua vel templo Nisi est dictus. Cf. adn. II 13, 5 et IV 67, 2. — τὴν γέφυραν . . . Μινῴαν. Cf. III 51, 3 et ibi adn. — οἱ Ἀθηναῖοι verbo additur, quod ἔχοντας non de tota Atheniensium civitate dictum est. — ἔχοντας. Refer ad τοὺς ἐν Νισαίᾳ μὴ ὑπερβαίνοντας. — μηδετέρους] ἤγουν Ἀθηναίους καὶ Μεγαρέας. Schol. — τὰ ἐν Τροιζῆνι, i. e. τὰ ἐν τῇ Τροιζηνίδι. Cf. adn. III 91, 5. Respicitur autem ad Methana paeninsulam, quam ab Atheniensibus occupatam esse 45, 2 legimus, et ex superioribus repetendum est ἔχοντας.

§ 5. καὶ οἷα ξυνέθεντο. Antehac cum haec verba cum superioribus conecterentur, ex verbis τὰ ἐν Τροιζῆνι subaudiendum visum est nomen οἱ Τροιζήνιοι. Etenim ne perpetuo levibus proeliis defatigarentur, inter Troezenios et Athenienses Methana occupantes convenisse, quo usque procedere utrisque

ξυνέθεντο πρὸς Ἀθηναίους, καὶ τῇ θαλάσσῃ χρωμένους, ὅσα ἂν κατὰ τὴν ἑαυτῶν καὶ κατὰ τὴν ξυμμαχίαν, Λακεδαιμονίους καὶ τοὺς ξυμμάχους πλεῖν μὴ μακρᾷ νηί, ἄλλῳ δὲ κωπήρει πλοίῳ ἐς πεντακόσια τάλαντα ἄγοντι μέτρα. κήρυκι δὲ καὶ

liceret. Sed neque huius neque alius pacti, ad quod haec verba revocari possint, ulla facta est mentio. Nam ad pacem triginta annorum (I 115) respici ideo verisimile non est, quod hac Troezen Peloponnesiis reddita, non Methanorum possessio Atheniensibus concessa est. Quare cum superioribus aptari nequeant, ad ea quae secuntur applicanda esse censemus. Atque causa, cur his addita sint, non in obscuro est. Nempe quae antecesserunt pacti condiciones ea continent, quae utrique communiter praestare debeant; iam vero sequitur quod facere soli Lacedaemonii eorumque socii vetentur. Hoc igitur Atheniensibus se concessisse nihil contra promittentibus ita speciose significant, ut sibi ita cum illis convenisse dicant. Compositionem autem quandam factam esse, antequam pactum sanciretur, per se patet. — **καὶ τῇ θαλάσσῃ χρωμένους.** Haec in exemplis Bekkerianis puncto post **ξυμμαχίαν** posito male ad Athenienses referuntur, cum debeant spectare ad Peloponnesios. Particula **καὶ** addita est, quod supra de terris occupatis sermo fuit. „Similibus terminis Persarum navigatio circumscripta est, eique ad imperium maritimum Atheniensium servandum tam necessarii videbantur, ut vel, cum auxilio Persarum maxime egerent, eos removere nollent. Vid. VIII 56.“ Arn., qui additis hic verbis simul alteram rem videri spectatam esse hanc, ut mercatura Peloponnesi et eorum navigationes in Aegyptum et Phoenicen cohiberentur, explicat. — **ὅσα ἂν** (suppl. **χρῶνται**, ut ᾖ post ἦν 98, 2) . . . **ξυμμαχίαν**, quantum (uti eo) possent ad suum sociorumque agrum. De brevitate dicendi cf. adn. I 111, 1. Superiore condicione utrique in alienos fines egredi vetantur. — **ἄλλῳ δὲ κωπήρει πλοίῳ**, sed alia, quae remis agitur, minore nave. **Πλοῖον** contrarium est nomini **ναῦς** (cf. adn. 116, 2), non verbis **μακρὰ ναῦς** (nam erant etiam **μακρὰ πλοῖα**, cf. I 14, 1 et ibi adn.); additum autem **κωπῆρες** non contrarium ponitur **μακρά** adiectivo, sed ea **πλοῖα**, quae remis agebantur, a navibus onerariis, quae ipsae interdum **πλοῖα** vocantur (cf. III 6, 2), distinguuntur, siquidem naves onerariae velis instructae erant. Cf. II 97, 1. Particula **δέ** negationi opponitur ut I 67, 2. III 64, 1. **ἄλλῳ** dictum est ut **τοῖς ἄλλοις** § 4 et **τῇ ἄλλῃ** I, 2, 2 (cf. Krueg. Gr. § 50, 4 adn. 11); nos: wohl aber sonst. — **ἐς πεντακόσια τάλαντα . . . μέτρα**, Lasten bis zu 500 Tal. In magnitudine navium aestimanda apud Latinos quidem plerumque amphorae commemorantur (quare hoc vocabulum lexicographi pro nostro Tonnen de oneribus binorum milium librarum poni volunt), sed apud Graecos usitatum modum aestimandi talentum fuisse ex hoc loco et Herodot. I 194. II 96 colligit Arn. ad VII 25, 6. Totum pondus cum recentioribus comparant Biester in It. Anach. vol. VII p. LXXXVI et alii apud Bloomf. Sed res ideo dubia est, quod et incertum videtur, talentum fueritne id, quo in mercatura utebantur, quod Biester non multo minus quinquaginta

πρεσβείᾳ καὶ ἀκολούθοις, ὁπόσοις ἂν δοκῇ, περὶ καταλύσεως τοῦ πολέμου καὶ δικῶν ἐς Πελοπόννησον καὶ Ἀθήναζε σπονδὰς εἶναι ἰοῦσι καὶ ἀπιοῦσι,
7 καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν. τοὺς δὲ αὐτομόλους μὴ δέχεσθαι ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ, μήτε ἐλεύθερον μήτε δοῦλον, μήτε ὑμᾶς μήτε ἡμᾶς.
8 δίκας τε διδόναι ὑμᾶς τε ἡμῖν καὶ ἡμᾶς ὑμῖν κατὰ τὰ πάτρια, τὰ ἀμφίλογα δίκῃ διαλύοντας
9 ἄνευ πολέμου. τοῖς μὲν Λακεδαιμονίοις καὶ τοῖς ξυμμάχοις ταῦτα δοκεῖ· εἰ δέ τι ὑμῖν εἴτε κάλλιον εἴτε δικαιότερον τούτων δοκεῖ εἶναι, ἰόντες ἐς Λακεδαίμονα διδάσκετε· οὐδενὸς γὰρ ἀποστήσονται, ὅσα ἂν δίκαια λέγητε, οὔτε οἱ Λακεδαιμόνιοι
10 οὔτε οἱ ξύμμαχοι. οἱ δὲ ἰόντες τέλος ἔχοντες
11 ἰόντων, ἧπερ καὶ ὑμεῖς ἡμᾶς κελεύετε. αἱ δὲ σπονδαὶ ἐνιαυτὸν ἔσονται.

Ἔδοξεν τῷ δήμῳ. Ἀκαμαντὶς ἐπρυτάνευε, Φαίνιππος ἐγραμμάτευε, Νικιάδης ἐπεστάτει. Λάχης αὗται δὲ ἐπικυροῦνται ὑπὸ τοῦ δήμου τῶν Ἀθηναίων.

§ 6. ὁπόσοις ἄν. In optimis libris male ὁπόσοις ἐάν.

§ 7. μήτε ὑμᾶς μήτε ἡμᾶς. Reg. et Bekk. μήτε ἡμᾶς μήτε ὑμᾶς, ut taciti Aug. It. Vat. in Bekk. ed. ster., cui eiusdem Bekkeri silentium de It. et Vat. in ed. mai. repugnat. Et Lacedaemonios de hac re prius ab Atheniensibus cavere quam Atheniensibus spondere consentaneum est. Aliter § 3, ubi cf. dicta.

libris fuisse statuit, an Atticum, quod senatus Romanus non minus octoginta pondo ponderibus Romanis pendere voluit apud Liv. XXXVIII 38, an Aegineticum, et cum eis, quae prius de his ponderibus disputata sunt, nunc Boeckhii quaestiones metrologicae sunt conferendae.

§ 6. ἀκολούθοις] τῶν πρεσβευτῶν καὶ τῶν κηρύκων. Schol.

§ 9. οὐδενὸς ἀποστήσονται, nihil recusabunt.

§ 10. τέλος ἔχοντες] ἀντὶ τοῦ αὐτοκράτορες ὄντες. Schol. Τέλος igitur est summa et libera potestas. Cf. Wachsm. Antiqu. Gr. I p. 814.

§ 11. ἔδοξεν cet. Secuntur formulae et praescriptiones populiscitorum usitatae, de quibus cf. Schoem. de Comit. Athen. p. 131 sqq. et Antiqu. iur. p. 225. Boeckh. Oec. civ. Ath. II p. 50. — Ἀκαμαντὶς ἐπρυτάνευε. Cf. Herm. Antiqu. Gr. I § 111 et 127. — ἐγραμμάτευε. L. c. „erat γραμματεὺς κατὰ πρυτανείαν . . ., qui oratoribus aderat in conscribendis psephismatibus, eiusque nomen ante Euclidem psephismatibus praescribebatur". Schoem. de Comit. Athen. p. 319. Cf. Boeckh. Oec. civ. Ath. I p. 254 sq. De scribis Atheniensium universis vide quos citat Herm. Antiqu. Gr. I § 127 adn. 17 et Schoem. Antiqu. iur. p. 218. — ἐπεστάτει. De epistatis Athe-

εἶπε, τύχῃ ἀγαθῇ τῇ Ἀθηναίων, ποιεῖσθαι τὴν ἐκεχειρίαν, καθ' ἃ ξυγχωροῦσι Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι αὐτῶν· καὶ ὡμολόγησαν ἐν τῷ δήμῳ 12 τὴν ἐκεχειρίαν εἶναι ἐνιαυτόν, ἄρχειν δὲ τήνδε τὴν ἡμέραν, τετράδα ἐπὶ δέκα τοῦ Ἐλαφηβολιῶνος μηνός. ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ ἰόντας ὡς ἀλλήλους 13 πρέσβεις καὶ κήρυκας ποιεῖσθαι τοὺς λόγους, καθ' ὅ τι ἔσται ἡ κατάλυσις τοῦ πολέμου. ἐκκλησίαν 14 δὲ ποιήσαντας τοὺς στρατηγοὺς καὶ τοὺς πρυτάνεις, πρῶτον περὶ τῆς εἰρήνης βουλεύσασθαι Ἀθηναίους, καθ' ὅ τι ἂν ἐσίῃ ἡ πρεσβεία περὶ τῆς καταλύσεως τοῦ πολέμου. σπείσασθαι δὲ αὐτίκα

§ 12. ἄρχειν. Aug. Ven. Pal. H. F. C. aliique haud pauci ἀρχήν. At cf. adn.

niensium vid. Herm. l. d. § 127, 7—9 et Schoem. l. d. p. 217 et 221. — εἶπε ... ποιεῖσθαι τὴν ἐκεχειρίαν, „rogationem tulit, ut ... inducias facerent. Cf. II 24 [et ibi § 1 adn.] VIII 67." Arn.

§ 12. ἄρχειν. Suppl. τῆς ἐκεχειρίας. Plene II 12, 3 ἥδε ἡ ἡμέρα τοῖς Ἕλλησι μεγάλων κακῶν ἄρξει, ubi cf. adn., V 19, 1 ἄρχει τῶν σπονδῶν ἔφορος Πλειστόλας. Cf. Boeckh. Inscr. I p. 29 et 877. — τετράδα ... μηνός. Itaque τὰς ἐνιαυσίας ἐπὶ Ἰσάρχου Ἐλαφηβολιῶνος σπονδάς appellat Athen. V 18 s. 59, qui Isarchus usque ad a. 423 Hecataeonem ineuntem praetor fuit. Cf. Clint. Cum autem cap. 119 sequantur verba μηνὸς ... Γεραστίου δωδεκάτῃ, quaeritur primum, hic dies idem sit an diversus, ita ut tempora initae et firmatae pacis distinguantur; deinde quo pacto fieri possit, ut Elaphebolionis secunda decas hic Gerastii Laconici secundae, at V 19 eiusdem Elaphebolionis tertia decas Artemisii Laconici tertiae respondeat. Hanc inaequalitatem inde, quod, cum ratio intercalandi alia aliis locis esset, eidem menses Athenis atque Spartae duobus annis interiectis non iam congruerint, explicant Ideler Chronol. I p. 363 et Arn. De altera quaestione cf. adn. 119, 1.

§ 13. ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ] ἐν τῷ ἐνιαυτῷ. Schol.

§ 14. ἐκκλησίαν δὲ ποιήσαντας τοὺς στρατ. καὶ τοὺς πρυτ. De accusativis cf. Krueg. Gr. § 56, 9 adn. 1. Στρατηγοί autem et πρυτάνεις saepius sic iunguntur, velut Demosth. XVIII 73. 75. Cf. Winiewski Commentar. histor. in Demosth. Orat. de Cor. p. 304. De contionibus a praetoribus convocatis vid. adn. II 59, 2. — καθ' ὅ τι ἂν ... τοῦ πολέμου. „Sententia haec est: quomodo (et quibus condicionibus) legatio de bello sedando (missa) admitteretur. Καθ' ὅ τι [enim] quomodo, qua ratione, significat. Ita legitur [paulo ante § 13 et] VIII 67 et VI 8." Bloomf. Similiter Arn., nisi quod de modo agendi cum populo cogitari vult. Ex quibus explanationibus aut ἐσίῃ sine ἄν exspectatur, ut sit modus deliberativus qui vocatur, aut ἐσίοι ἄν, ut subaudita enuntiatione con-

μάλα τὰς πρεσβείας ἐν τῷ δήμῳ τὰς παρούσας ἦ μὴν ἐμμενεῖν ἐν ταῖς σπονδαῖς τὸν ἐνιαυτόν."

1 119. Ταῦτα ξυνέθεντο [Λακεδαιμόνιοι] καὶ ὤμοσαν Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι Ἀθηναίοις καὶ τοῖς ξυμμάχοις μηνὸς ἐν Λακεδαίμονι Γεραστίου ὀνόματα τῶν σπεισαμένων.
2 δωδεκάτῃ. ξυνετίθεντο δὲ καὶ ἐσπένδοντο Λακεδαιμονίων μὲν οἵδε· Ταῦρος Ἐχετιμίδα, Ἀθήναιος

Cap. 119. § 1. καὶ ὤμοσαν Cass. Vat. T. F. C. Reg. Bas. Gr. D. E. Laur. Vind. M. m. Ar. Chr. Dan. Vulgo et Bekk. καὶ ὡμολόγησαν. Sed ξυνέθεντο καὶ ὤμοσαν libenter iungi docet Boisson. ad Eunap. p. 485, et vulgata ex 118, 11 videtur repetita esse. In parte codicum alterum Λακεδαιμόνιοι abest. Nos deleto priore verum praebere censemus M. Cass. T. Lugd. Vind. m. Ar. Chr. Dan. Non bene enim τὸ ξυνθέσθαι sociis adimi (cf. 118, 2. 11) aut τὸ ὀμόσαι obscurius de Lacedaemoniis enuntiari videtur. Nec καὶ ὤμοσαν nec καὶ ὡμολόγησαν agnoscunt Cl. Aug. Ven. Mosqu. Transposito Λακεδαιμόνιοι ortae sunt corruptelae.

dicionali haec dicantur: quo pacto legatio, si advenerit, recipiatur. Quare aliam interpretandi viam secuti nunc vertimus: utcunque (i. e. ubi primum) adveniat legatio de bello componendo. De verbo ἐσιέναι cf. Xen. Hist. Gr. II 2, 21 οἱ πρέσβεις ἐπανέφερον ταῦτα εἰς τὰς Ἀθήνας. εἰσιόντας δ' αὐτοὺς ὄχλος περιεχεῖτο πολύς; καθ' ὅ τι ἂν eodem modo dictum est V 47, 3. 4, utcunque ab Hor. Carm. I 17, 10. II 17, 11. III 4, 29. IV 4, 35. — ἐμμενεῖν ἐν ταῖς σπονδαῖς. Krueger ἐν deletum cupit, et sane apud Thucyd. alibi, cum hoc verbum translatum est significans stare aliqua re, perseverare in re, praepositio non additur dativo. Cf. II 72, 1. IV 19, 3. V 18, 9. 47, 8. 56, 3. Sed cum in inscriptionibus atque apud Polyb. et alios aliquotiens ἐν sic legi ex Steph. Thes. nov. in h. v. constet, ne apud Thuc. quidem ἐν temptandum. De loco invenitur II 23, 3 ut apud alios scriptores. — αὐτίκα μάλα, hoc ipso tempore, quo induciae confirmatae sunt. Male Class. de tempore cogitat, quo de pace agatur. — τὰς πρεσβείας . . . τὰς παρούσας, quae 119, 2 nominantur.

Cap. 119. § 1. Ἀθηναίοις . . . δωδεκάτῃ. Verba ἐν Λακεδαίμονι non coniungenda esse cum verbis ξυνέθεντο et ὤμοσαν, sed cum μηνὸς Γεραστίου, ex collocatione apparet. Idem tempus atque 118, 12 significari eo cognoscitur, quod diversa utriusque populi ratione id notavit et foederis facti diem etiam V 19, 1 et Attico et Laconico more designavit.

§ 2. ξυνετίθεντο καὶ ἐσπένδοντο. Similiter imperfecta leguntur V 19, 2 ὤμνυον δὲ καὶ ἐσπένδοντο, pariter de legatis, contra aoristi V 17, 2 de populis. Etenim aoristi rem gestam breviter significant, imperfecta modum, quo gesta sit, describunt. — Λακεδαιμονίων οἵδε. „E Schol. Aristoph. Equ. 791 Lacedaemonios, quorum subscriptiones secuntur, legatos fuisse apparet. Ergo foedus Athenis factum esse oportet." Bloomf. Cf. adn. 118, 14.

Περικλείδα, Φιλοχαρίδας Ἐρυξιλαΐδα· Κορινθίων δὲ Αἰνέας Ὠκύτου, Εὐφαμίδας Ἀριστωνύμου· Σικυωνίων δὲ Δαμότιμος Ναυκράτους, Ὀνάσιμος Μεγακλέους· Μεγαρέων δὲ Νίκασος Κεκάλου, Μενεκράτης Ἀμφιδώρου· Ἐπιδαυρίων δὲ Ἀμφίας Εὐπαιίδα· Ἀθηναίων δὲ οἱ στρατηγοὶ Νικόστρατος Διειτρέφους, Νικίας Νικηράτου, Αὐτοκλῆς Τολμαίου. ἡ μὲν δὴ ἐκεχειρία αὕτη ἐγένετο, καὶ 3
ξυνῇσαν ἐν αὐτῇ περὶ τῶν μειζόνων σπονδῶν διὰ παντὸς ἐς λόγους.

ἐν τούτῳ δὲ Σκιώνη ἀφίσταται πρὸς

120. *Περὶ δὲ τὰς ἡμέρας ταύτας αἷς ἐπήρ-* 1
χοντο Σκιώνη ἐν τῇ Παλλήνῃ πόλις ἀπέστη ἀπ'

§ 2. *Ἐρυξιδαΐδα* codd. Emend. Valcken. idque probat Cob. Nov. lect. p. 34.

Αἰνέας. In nonnullis optimarum membranarum depravate *Ἐνέας*, apud Schol. Aristoph. Equ. 791 *Αἰνείας*. Hoc ne quis malit, admonendum est duplicem esse huius nominis formam. Cf. interpr. Xen. Anab. IV 7, 13 et Steph. Thes. nov. in h. v.

Εὐπαιίδα. Bekker *Εὐπαΐδα*. Nomen aliunde ignotum, ut Cecali.

Διοτρεφοῦς Mosqu., reliqui *Διειτρέφους*. Cf. ad. III 75, 1.

Cap. **120**. § 1. *Παλλήνῃ*. Vulgo et Bekk. *Πελλήνῃ*. Sed Pallenen vocari hanc paeninsulam cum aliorum scriptorum consensu tum Thucydidis ceteris locis constat. Cf. I 56. 64. IV 116. 123. 129. Pellene fuit Achaiae urbs. Cf. paulo post adnot. Similiter § 3 erratum est.

§ 3. *περὶ τῶν ... σπονδῶν*. „*Περὶ τελείας εἰρήνης*." *Δούκας*. Cf. V 15, 2 et supra 117, 1.

Cap. **120**. § 1. *αἷς ἐπήρχοντο*] *εἰς ἀλλήλους ἑκάτεροι*. Schol. Sed hoc falsum esse eo apparet, quod Athenis foedus a legatis sancitum est. Cf. adn. 118, 14. Atque verbi *ἔρχεσθαι* imperfectum *ἠρχόμην* Atticis parum usitatum fuit. Cf. Elmsl. ad Eur. Heracl. 210. Quare recte videtur L. Herbst. adv. Cob. p. 10 docuisse hoc verbum ab *ἐπάρχεσθαι* derivandum et de singulis deinceps libantibus dictum esse allegans similem eiusdem verbi usum Homericum (Od. III 340. XVIII 418. XXI 263. 272. Il. I 471. IX 176). Cf. Buttm. Lexil. I p. 101 sqq. Atque tam late eius sententia patuit, ut in quavis re deis oblata valeret. Nam similiter atque hic libationes significat deis foederis sanciendi causa dicatas (cf. *ἐσπένδοντο* 119, 2), de choreis in Bacchi honorem instituendis in Corp. inscr. II n. 2144, 9 usurpatum est. Vide etiam hymn. in Apoll. 125. — *Σκιώνη ... ἀπέστη*. Id *ἐπὶ Ἰσάρχου* accidisse dicit Philochorus apud schol. Aristoph. Vesp. 210. Cogitandum autem de extremis mensibus huius praetoris, sive a. 423, non 424. Cf. adn. 118, 12 et Diod. XII 72. Situs Sciones eis, quae c. 129 sqq. leguntur, diligentius definitur. —

Ἀθηναίων πρὸς Βρασίδαν. φασὶ δὲ οἱ Σκιωναῖοι Πελληνῆς μὲν εἶναι ἐκ Πελοποννήσου, πλέοντας δ' ἀπὸ Τροίας σφῶν τοὺς πρώτους κατενεχθῆναι ἐς τὸ χωρίον τοῦτο τῷ χειμῶνι ᾧ ἐχρήσαντο
2 Ἀχαιοί, καὶ αὐτοῦ οἰκῆσαι. ἀποστᾶσι δ' αὐτοῖς ὁ Βρασίδας διέπλευσε νυκτὸς ἐς τὴν Σκιώνην τριήρει μὲν φιλίᾳ προπλεούσῃ, αὐτὸς δὲ ἐν κελητίῳ ἄπωθεν ἐφεπόμενος, ὅπως, εἰ μέν τινι τοῦ κέλητος μείζονι πλοίῳ περιτυγχάνοι, ἡ τριήρης ἀμύνῃ [αὐτῷ], ἀντιπάλου δὲ ἄλλης τριήρους ἐπιγενομέ-

Βρασίδαν, ὃς ἐς αὐτὴν διαπλεύσας ἐν ξυλλόγῳ τῶν ἐνοίκων λέγει.

§ 2. ἄπωθεν. Cl. T. It. Vat. D. E. Mosqu. Bekk. ἄποθεν. Cf. sd. III 111, 1.
ἀμύνῃ Cass. Aug. Ven. T. Pal. It. Vat. M. H. Lugd. Mosqu. Vulgo et Bekk. ἀμύνοι. At simillime VII 4, 1 ὅπως οἱ Ἀθηναῖοι, εἰ μὴ δύναιντο κωλῦσαι, μηκέτι οἷοί τε ὦσιν ἀποτειχίσαι, item post praeteritum. Cf. adn. I 19. Compara exempla Latina, qualia leguntur in Krueg. Gramm. p. 894 et 901, velut Ciceronianum: Cato ad Popilium scripsit, ut, si eum pateretur in exercitu remanere, secundo eum obliget militiae sacramento. Optativum tamen huc respiciens posuit Polyaen. I 38, 4.
αὐτῷ. Cass. Aug. Cl. Ven. T. Pal. It. Vat. M. Reg. Bas. Gr. Laur. αὐτῇ, et ita probabile est legi etiam in C. D. E. F. G. H. I., ex quibus αυτη protulit Gail. Αὐτῇ legi voluit Bened., quod solo sui adspectu interpretatus est Herm., ultro Arn. Nobis neutra explanatio satis apta videtur, sed hoc pronomen, quod Polyaenus l. d. omisit et ab interpretibus addi potuit, suspectum est.

Πελληνῆς ... ἐκ Πελοποννήσου. Notissima est Pellene Achaiae urbs, eiusque incolae Πελληνῆς commemorati II 9, 2. V 58, 4, al. — πλέοντας δ' ἀπὸ Τροίας cet. „De Scione Pompon. Mela II 2 fin. ab Achivis capto Ilio remeantibus posita. Idem scribunt Steph. in Σκιώνη, Conon. Narrat. XIII apud Phot. [qui tamen urbis originem Protesilai comitibus attribuit] et Polyaenus [VII 47], sed non tempestatem, ut Thucydides, verum aliam causam, cur in Chersoneso consederint Graeci, fuisse narrant; nec tamen ipsi inter se concordant.“ Duk. — τοὺς πρώτους, maiores, primos conditores. — τῷ χειμῶνι ... Ἀχαιοί. Cf. de Phocensibus narrata VI 2 et Verg. Aen. I 39 sqq. XI 259 sqq. cum Heyn. adn. De χρῆσθαι dixit Hoog. ad Vig. p. 325. Cf. πλῷ χρησάμενος III 3, 5.

§ 2. ἀποστᾶσι δ' αὐτοῖς. Sunt dativi commodi, pro quibus sententia paululum mutata πρὸς ἀποστάντας δ' αὐτοὺς scribi poterat. Cf. adn. 56, 1. De re cf. Polyaen. I 38, 4. — διέπλευσε. Torone, ut videtur. Cf. 122, 2. — τριήρει ... προπλεούσῃ. De dativis vid. Matth. § 405 adn. 2. — κελητίῳ. Paulo post κέλης, de quo navigio cf. adn. I 53, 1. IV 9, 1. — αὐτῷ, i. e. τῷ κέλητι. Sed cf. sd. — ἀντιπάλου ... ἐπιγενομένης. Attende orationem hic et iterum in vv. οὐ

νης οὐ πρὸς τὸ ἔλασσον νομίζων τρέψεσθαι, ἀλλ' ἐπὶ τὴν ναῦν, καὶ ἐν τούτῳ αὐτὸν διασώσειν. περαιωθεὶς δὲ καὶ ξύλλογον ποιήσας τῶν Σκιω- 3
ναίων ἔλεγεν ἅ τε ἐν τῇ Ἀκάνθῳ καὶ Τορώνῃ, καὶ προσέτι φάσκων ἀξιωτάτους αὐτοὺς εἶναι ἐπαίνου, οἵτινες τῆς Παλλήνης ἐν τῷ ἰσθμῷ ἀπειλημμένης ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων Ποτείδαιαν ἐχόντων καὶ ὄντες οὐδὲν ἄλλο ἢ νησιῶται αὐτεπάγγελτοι ἐχώρησαν πρὸς τὴν ἐλευθερίαν καὶ οὐκ ἀνέμειναν ἀτολμίᾳ ἀνάγκην σφίσι προσγενέσθαι περὶ τοῦ φανερῶς οἰκείου ἀγαθοῦ· σημεῖόν τ' εἶναι τοῦ καὶ ἄλλο τι ἂν αὐτοὺς τῶν μεγίστων ἀνδρείως ὑπομεῖναι, εἴ <τε> τεθήσεται κατὰ νοῦν τὰ πράγματα, πιστοτάτους τε τῇ ἀληθείᾳ ἡγήσεσθαι αὐτοὺς Λακεδαιμονίων φίλους καὶ τἆλλα τιμήσειν.

τρέψεσθαι. In pluribus et optimis libris mss. τρέψασθαι, quod vel ideo ferri non potest, quia pro Lat. me converti Graece ἐτρεψάμην dici non potest. Praeterea res futuri temporis est.
αὐτὸν. In compluribus optimarum membranarum male αὑτόν.
§ 3. Παλλήνης. Vulgo et Bekker iterum Πελλ. Cf. ad § 1.
προγενέσθαι Ar. Chr., quod male praefert Ullrich. Symb. crit. III p. 42. Cf. adn.

νομίζων τρέψεσθαι mutatam. — αὐτὸν διασώσειν, i. e. incolumem Scionam perventurum (evasurum) esse.

§ 3. ἔλεγεν . . . Τορώνῃ. De re vid. c. 85 et 114, de imperfecto adn. I 72, 3. — φάσκων. Pro hoc, quod langueret, πάντων legendum coniecit Krueger. Posset etiam ab interpretibus adscriptum videri, nisi excusaretur simili formula ἔφη λέγων, de qua vid. Lob. ad Soph. Ai. 757. — τῆς Παλλήνης . . . ἐχόντων. „Scylax p. 62 ed. Gron. [p. 26] Ποτίδαια ἐν τῷ μέσῳ τὸν ἰσθμὸν ἐμφράττουσα." Duk. Cf. adn. I 64, 1 et de verbis adn. IV 113 extr. — ὄντες . . . νησιῶται. „Quia eis nullum e continenti auxilium ferri poterat. Cf. c. 121, 2. 122, 5." Duk. De locutione οὐδὲν ἄλλο ἢ propemodum significante cf. II 16, 2. IV 14, 3. VII 75, 5. VIII 5, 1. — ἀνέμειναν cum infinitivo ut 135, 1. Cf. adn. III 2, 2. — ἀνάγκην σφίσι προσγενέσθαι, scil. praeterquam quod libertatem proprium bonum esse appareret. — εἴ <τε> τεθήσεται . . . πράγματα. Kruegero auctore τε addidimus, quia haec condicio superioribus ideo adiungi nequit, quod nemo gravissima tolerabit, si ei res ex animi sententia constitutae erunt. Opponitur potius duriori necessitati prosper rerum eventus. — πιστοτάτους τε τῇ ἀληθείᾳ, quorum summa fides rerum veritate comprobata sit. Male Krueg. τῇ ἀληθείᾳ in suspicionem vocavit, quod hoc uno loco apud Thuc. legeretur. Nam pari modo semel invenitur VI 38, 2 τὸ ἀληθές. — τἆλλα. Cf. adn. III 3, 6.

1 121. *Καὶ οἱ μὲν Σκιωναῖοι ἐπῄρθησάν τε τοῖς λόγοις, καὶ θαρσήσαντες πάντες ὁμοίως, καὶ οἷς πρότερον μὴ ἤρεσκε τὰ πρασσόμενα, τόν τε πόλεμον διενοοῦντο προθύμως οἴσειν καὶ τὸν Βρασίδαν τά τ' ἄλλα καλῶς ἐδέξαντο καὶ δημοσίᾳ μὲν χρυσῷ στεφάνῳ ἀνέδησαν ὡς ἐλευθεροῦντα τὴν Ἑλλάδα, ἰδίᾳ δὲ ἐταινίουν τε καὶ*
2 *προσήρχοντο ὥσπερ ἀθλητῇ. ὁ δὲ τό τε παραυτίκα φυλακήν τινα αὐτοῖς ἐγκαταλιπὼν διέβη πάλιν καὶ ὕστερον οὐ πολλῷ στρατιὰν πλείω ἐπεραίωσε, βουλόμενος μετ' αὐτῶν τῆς τε Μένδης καὶ τῆς Ποτειδαίας ἀποπειρᾶσαι, ἡγούμενος καὶ τοὺς Ἀθηναίους βοηθῆσαι ἂν ὡς ἐς νῆσον καὶ βουλόμενος φθάσαι· καί τι αὐτῷ καὶ ἐπράσσετο ἐς τὰς πόλεις ταύτας προδοσίας πέρι.*

καὶ οἱ μὲν Σκιωναῖοι αὐτὸν λαμπρῶς τιμῶσιν· ὁ δὲ πλείω στρατιὰν περαιοῖ.

Cap. 121. § 1. *διενοοῦντο οἴσειν*. De syntaxi cf. adn. 115, 2. *Οἴσειν* respondet verbo *ὑπομένειν* 120, 3. Similiter *προθύμως τὰ τοῦ πολέμου φέρειν* VIII 36, 1. — *δημοσίᾳ . . . ἀνέδησαν*. De talibus coronis vid. Tayl. ad Aeschin. vol. III p. 361 sq. Orat. Reisk., de *ἀναδεῖν* verbo Sinten. ad Plut. Pericl. c. 28. — *ἐταινίουν*. *Ὥσπερ ἀθλητήν* (cf. Bloomf.), quae in proximis in alio casu posita huc iam spectant. — *προσήρχοντο ὥσπερ ἀθλητῇ* ita olim interpretati sunt, ut illos ad Brasidam ut ad athletam victorem salutandi et honorandi causa accessisse dicerent, non cogitantes eo modo saltem *προσήρχοντό τε καὶ ἐταινίουν* scribendum fuisse. Postea L. Herbst. adv. Cob. p. 7 sqq. docuit *προσήρχοντο* a verbo *προσάρχεσθαι* derivandum et de floribus sertisque intellegendum esse, quibus certaminum victores conspersos tamquam primitiis honorabant. Cf. Pind. Pyth. 9, 124. Paus. VI 7, 1. Neque aliter in Plat. Theaet. 168 c *ταῦτα . . . τῷ ἑταίρῳ σου εἰς βοήθειαν προσηρξάμην κατ' ἐμὴν δύναμιν, σμικρὰ ἀπὸ σμικρῶν* hoc verbum, si modo recte traditum est, explicaveris quam munus tamquam ferale mortuo datum intellegens. Nam ad sacra et religionem proprie pertinet. Cf. adn. 120, 1. Buttm. Lexil. I p. 103. Florum spargendorum morem pari comparatione usi commemorant App. B. C. II 27. Plut. Cass. 30. Pollux, qui III 152 *ἐταινίουν τε καὶ προσήεσαν ὥσπερ ἀθλητῇ* quasi Xenophonteum affert, et memoria et intellectu lapsus est.

§ 2. *Μένδης*. De ea vid. c. 123, de temptata Potidaea c. 135. — *τοὺς Ἀθηναίους . . . ὡς ἐς νῆσον*. „Athenienses semper gravius tulisse defectionem insulanorum quam sociorum, qui in continenti degebant, etiam alibi ostendit Thucydides [ut III 39. V 99], cuius rei causam indicat c. 122.“ Duk. De Scionaeis pro insulanis habitis cf. 120, 3. 122, 5, de *ὡς ἐς* adn. 15, 1. — *ἐπράσσετο ἐς τ. π.* Cf. adn. I 65, 2. 131, 1. 132, 4.

ἔπειτα τῆς ἐκεχειρίας Βρασίδᾳ ἀγγελθείσης διαφορὰ γίγνεται περὶ Σκιώνης, ἐς ἣν οἱ Ἀθηναῖοι στρατεύειν ψηφίζονται.

122. *Καὶ ὁ μὲν ἔμελλεν ἐγχειρήσειν ταῖς πόλεσι* 1
ταύταις· ἐν τούτῳ δὲ τριήρει οἱ τὴν ἐκεχειρίαν
περιαγγέλλοντες ἀφικνοῦνται παρ' αὐτόν, Ἀθη-
ναίων μὲν Ἀριστώνυμος, Λακεδαιμονίων δὲ Ἀθή-
ναιος. καὶ ἡ μὲν στρατιὰ πάλιν διέβη ἐς Τορώνην, 2
οἱ δὲ [τῷ Βρασίδᾳ] ἀνήγγελλον τὴν ξυνθήκην,
καὶ ἐδέξαντο πάντες οἱ ἐπὶ Θρᾴκης ξύμμαχοι
Λακεδαιμονίων τὰ πεπραγμένα. Ἀριστώνυμος δὲ 3
τοὺς μὲν ἄλλους κατῄνει, Σκιωναίους δὲ αἰσθό-
μενος ἐκ λογισμοῦ τῶν ἡμερῶν ὅτι ὕστερον
ἀφεστήκοιεν, οὐκ ἔφη ἐνσπόνδους ἔσεσθαι. Βρα-
σίδας δὲ ἀντέλεγε πολλά, ὡς πρότερον, καὶ οὐκ
ἠφίει τὴν πόλιν. ὡς δ' ἀπήγγειλεν ἐς τὰς Ἀθή- 4
νας ὁ Ἀριστώνυμος περὶ αὐτῶν, οἱ Ἀθηναῖοι
εὐθὺς ἑτοῖμοι ἦσαν στρατεύειν ἐπὶ τὴν Σκιώνην.
οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι πρέσβεις πέμψαντες παρα-
βήσεσθαι ἔφασαν αὐτοὺς τὰς σπονδάς, καὶ τῆς

Cap. **122**. § 3. *τοῖς μὲν ἄλλοις* codd. Cf. adn.
ἠφίει E., reliqui *ἀφίει*. Cf. Stahl. Quaest. gram. p. 17.

Cap. **122**. § 1. *ἐγχειρήσειν* cum dativo idem fere valet quod antea *ἀποπειρᾶσαι* cum genetivo. Krueg. mavult *ἐπιχειρήσειν*. At Class. confert Xen. Cyr. VII 1, 9.

§ 2. *τῷ Βρασίδᾳ*, cum iam antea ad Brasidam legati venerint indutias nuntiantes (§ 1), quo facto exercitus eius Toronam rediit, repugnat rerum quae tunc erat condicioni. Quod cum perspexisset Madvig. Adv. crit. I p. 322, *οἱ δὲ ξὺν τῷ Βρασίδᾳ* coniecit. Nobis potius *τῷ Βρ.* imperiti videtur librarii interpretamentum esse. Cum antea Brasidae indutias indixerint, iam, ut proxima ostendunt, sociis Lacedaemoniorum nuntiant. Class., qui legatos Brasidae renuntiasse vult, quid cum singulis civitatibus de indutiis egissent, plus interpretatur quam hic scriptum est. In verbo *ἀναγγέλλειν ἀνά* eandem vim videtur habere atque in *ἀνακηρύσσεσθαι* V 50, 4. Est igitur palam sive in publicum nuntiare. — *ἐδέξαντο*. Quod in eorum arbitrio positum fuit, cum legati ipsorum non affuissent.

§ 3. *τοὺς μὲν ἄλλους κατῄνει*. Dativus ex *κατῄνει* i. e. adnuebat aptus neque exemplis stabilitur neque rationem qua explicetur facile invenias. Quare accusativum restituimus, ut *ἐνσπόνδους ἔσεσθαι* ad *κατῄνει* et *οὐκ ἔφη* inter se opposita pariter pertineat. Emendationem confirmant exempla Sophoclea O. C. 1634. 1637. — *Σκιωναίους αἰσθόμενος . . . ὅτι*. Cf. adn. II 21, 1. — *ὡς πρότερον*. Suppl. *ἀφεστήκοιεν*.

πόλεως ἀντεποιοῦντο Βρασίδᾳ πιστεύοντες, δίκῃ
5 τε ἑτοῖμοι ἦσαν περὶ αὐτῆς κρίνεσθαι. οἱ δὲ δίκῃ μὲν οὐκ ἤθελον κινδυνεύειν, στρατεύειν δὲ ὡς τάχιστα, ὀργὴν ποιούμενοι εἰ καὶ οἱ ἐν ταῖς νήσοις ἤδη [ὄντες] ἀξιοῦσι σφῶν ἀφίστασθαι τῇ κατὰ γῆν Λακεδαιμονίων ἰσχύι ἀνωφελεῖ πιστεύοντες
6 (εἶχε δὲ καὶ ἡ ἀλήθεια περὶ τῆς ἀποστάσεως μᾶλλον ᾗ οἱ Ἀθηναῖοι ἐδικαίουν· δύο γὰρ ἡμέραις ὕστερον ἀπέστησαν οἱ Σκιωναῖοι), ψήφισμά τ' εὐθὺς ἐποιήσαντο, Κλέωνος γνώμῃ πεισθέντες, Σκιωναίους ἐξελεῖν τε καὶ ἀποκτεῖναι. καὶ τἆλλα ἡσυχάζοντες ἐς τοῦτο παρεσκευάζοντο.

1 123. Ἐν τούτῳ δὲ Μένδη ἀφίσταται αὐτῶν, πόλις ἐν τῇ Παλλήνῃ, Ἐρετριέων ἀποικία. καὶ

ἐν τούτῳ καὶ Μένδη ἀφίσταται. παρασκευαὶ ἑκατέρων.

Cap. 123. § 1. Ἐρετριέων. Gr. Ἐρετρίων, ob quod Bekker in ed. mai. Ἐρετριῶν scripsit vulgatum in ed. ster. ex solis Pal. et m. enotans. Cf. Stahl. Quaest. gram. p. 12 sq.

§ 4. δίκῃ ... κρίνεσθαι. De ratione, qua talia indicia instituta sint, cf. I 28, 2 et ibi adn.

§ 5. εἰ. Cf. Krueg. Gr. § 65, 5 adn. 7. — ἤδη [ὄντες]. Ὄντες ἤδη aliquis malit, cum ἤδη ad ἀξιοῦσι verbum spectet. Praestare tamen videtur ὄντες, quod facile ad οἱ ἐν ταῖς νήσοις (cf. adn. 121, 2) ab interprete adscribi potuerit, Kruegero auctore delere. Utique non ferenda est haec verborum collocatio, nec similis traiectio apud Th. invenitur. — ἀνωφελεῖ. Articulus non est iteratus, quod hoc valet καίπερ ἀνωφελεῖ οὔσῃ.

§ 6. μᾶλλον ᾗ οἱ Ἀθ. Suppl. ἢ ᾗ οἱ Λακεδαιμόνιοι. — ἐδικαίουν, ex iure contendebant. Cf. adn. III 68, 1. — ὕστερον] ἤγουν μετὰ τὴν ἐπεχειρίαν. Schol. Itaque Elaphebolionis die sexto decimo. Vid. 118, 12. — ψήφισμα ... ἀποκτεῖναι. Cf. Diod. XII 72 et infra V 82. — γνώμῃ πεισθέντες. Cf. I 78, 1. III 95, 1.

Cap. 123. Cf. Diod. l. d. — § 1. Μένδη ... Ἐρετριέων ἀποικία. „Ita etiam Pompon. Mel. [II 2] et Harpocr. Attamen Paus. V 27 sic scribit: Μενδαίοις τε αὐτοῖς γένος τε Ἑλληνικὸν καὶ ἀπὸ Ἰωνίας ἐστίν· [quae verba quomodo cum Thucydidis testimonio concilianda sint, docet ibi Siebel. in adn. p. 285] οἰκοῦσι δὲ ἀπὸ θαλάσσης ἄνω . . . Quem locum gravissimum esse reputemus, cum solus nos idoneos reddat ad situm Mendae definiendum, quae non portus . . . erat, sed oppidum mediterraneum.“ Bloomf. At etsi usque ad ipsum mare non pertinuerit, certe proxime ei inter Potidaeam et Scionen prope Posidonium iacuisse ex c. 129. 130. 131 liquet. Quare maritimum Cassandreae vicum appellat Liv. XXXI 45, ubi in libris nomen varie scribitur. De situ add. etiam Cousin. Maced. II p. 110 et Leak. Graec. sept. III

*αὐτοὺς ἐδέξατο ὁ Βρασίδας οὐ νομίζων ἀδικεῖν,
ὅτι ἐν τῇ ἐκεχειρίᾳ φανερῶς προσεχώρησαν· ἔστι
γὰρ ἃ καὶ αὐτὸς ἐνεκάλει τοῖς Ἀθηναίοις παρα-
βαίνειν τὰς σπονδάς. διὸ καὶ οἱ Μενδαῖοι μᾶλλον* 2
*ἐτόλμησαν, τήν τε τοῦ Βρασίδου γνώμην ὁρῶν-
τες ἑτοίμην, τεκμαιρόμενοι καὶ ἀπὸ τῆς Σκιώνης
ὅτι οὐ προυδίδου, καὶ ἅμα τῶν πρασσόντων
σφίσιν, ὀλίγων τε ὄντων καὶ ὡς τότε ἐμέλλησαν,
οὐκέτι ἀνέντων, ἀλλὰ περὶ σφίσιν αὐτοῖς φοβου-
μένων τὸ κατάδηλον καὶ καταβιασαμένων παρὰ
γνώμην τοὺς πολλούς. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι εὐθὺς* 3
*πυθόμενοι, πολλῷ ἔτι μᾶλλον ὀργισθέντες παρ-
εσκευάζοντο ἐπ' ἀμφοτέρας τὰς πόλεις. καὶ Βρα-* 4
*σίδας προσδεχόμενος τὸν ἐπίπλουν αὐτῶν ὑπεκ-
κομίζει ἐς Ὄλυνθον τὴν Χαλκιδικὴν παῖδας καὶ
γυναῖκας τῶν Σκιωναίων καὶ Μενδαίων, καὶ τῶν
Πελοποννησίων αὐτοῖς πεντακοσίους ὁπλίτας δι-*

p. 157. — *αὐτούς.* I. e. *τοὺς Μενδαίους*. Cf. adn. I 136, 1. — *ἃ . . . σπονδάς.* *Ἃ* cum *παραβαίνειν* sic videtur cohaerere, ut oriatur dicendi genus *ἔνια παραβαίνειν τὰς σπονδάς*; nam minus apta oritur sententia, si *παραβαίνειν τ. σπ.* epexegesin relativi esse censueris. Cf. 16, 2.

§ 2. *ἐτόλμησαν.* Suppl. *προσχωρεῖν* vel *ἀφίστασθαι.* — *καὶ ἅμα τῶν . . . πολλούς.* Sequitur altera causa qua Mendaei moti sint. Iungendum enim est *τήν τε . . . γνώμην ὁρῶντες ἑτοίμην καὶ ἅμα τῶν πρασσόντων σφίσιν . . . οὐκέτι ἀνέντων*, ita ut alteri membro interposita sit causa duplex *ὀλίγων τε ὄντων καὶ ὡς τότε ἐμέλλησαν* pariter atque priori simplex adiungitur *τεκμαιρόμενοι . . . προυδίδου.* Sic igitur vertendum: tum quia ei qui rem ipsis (i. e. apud ipsos) agitabant, cum et paucorum imperio studerent et illo tempore eam moliri coepissent, non intermiserant, sed sibi ipsis timebant, ne patefierent, et multitudinem invitam vi coegerant (eaque de causa conatum persequebantur). In quo animadvertendum est duobus membris *ὀλίγων τε ὄντων καὶ ὡς τότε ἐμέλλησαν* inverso ordine respondere quae e contrario posita sunt *ἀλλὰ . . . πολλούς.* Timebant enim, ne consilia sua patefierent, quod rem iam susceperant, et multitudinem vi coegerant, quod paucorum imperium affectabant. Addere poterat scriptor quod verbo *ἀνέντων* opponeretur, sed cum participia moleste nollet cumulare, omisit quod per se intellegi posset. In *τότε*, de quo vid. adn. I 101, 2, ad rem c. 121 narratam respici vidit Arn. De *ἐμέλλησαν* (*πράσσειν*) cf. adn. I 134, 4. *Ἀνεῖναι* similiter I 129, 3 lectum est. Denique de pronominis *σφίσιν* casu cf. de simili *αὐτοῖς* adn. III 98, 1, de ipso pronomine adn. I 20, 1.

§ 3. *πολλῷ ἔτι μᾶλλον.* Cf. ad. I 80, 4.

ἔπεμψε καὶ πελταστὰς τριακοσίους Χαλκιδέων,
ἄρχοντά τε τῶν ἁπάντων Πολυδαμίδαν. καὶ οἱ
μὲν τὰ περὶ σφᾶς αὐτούς, ὡς ἐν τάχει παρεσο-
μένων τῶν Ἀθηναίων, κοινῇ ηὐτρεπίζοντο.

Βρασίδας δὲ καὶ Περδίκκας στρατεύουσιν ἐπὶ Ἀρραβαῖον τὸ δεύτερον, καὶ τοὺς μὲν Λυγκηστὰς τρέπουσιν, Ἰλλυριοὺς δὲ ἄλλως μένοντες διαφέρονται πρὸς ἀλλήλους.

1 124. Βρασίδας δὲ καὶ Περδίκκας ἐν τούτῳ
στρατεύουσιν ἅμα ἐπὶ Ἀρραβαῖον τὸ δεύτερον ἐς
Λύγκον. καὶ ἦγον ὁ μὲν ὧν ἐκράτει Μακεδόνων
τὴν δύναμιν καὶ τῶν ἐνοικούντων Ἑλλήνων ὁπλί-
τας, ὁ δὲ πρὸς τοῖς αὐτοῦ περιλοίποις τῶν Πε-
λοποννησίων Χαλκιδέας καὶ Ἀκανθίους καὶ τῶν
2 ἄλλων κατὰ δύναμιν ἑκάστων. ξύμπαν δὲ τὸ
ὁπλιτικὸν τῶν Ἑλλήνων τρισχίλιοι μάλιστα, ἱππῆς
δ' οἱ πάντες ἠκολούθουν Μακεδόνων ξὺν Χαλκι-
δεῦσιν ὀλίγου ἐς χιλίους, καὶ ἄλλος ὅμιλος τῶν
βαρβάρων πολύς. ἐσβαλόντες δὲ ἐς τὴν Ἀρραβαίου
καὶ εὑρόντες ἀντεστρατοπεδευμένους αὐτοῖς τοὺς
3 Λυγκηστάς, ἀντεκαθέζοντο καὶ αὐτοί. καὶ ἐχόντων
τῶν μὲν πεζῶν λόφον ἑκατέρωθεν, πεδίου δὲ τοῦ
μέσου ὄντος, οἱ ἱππῆς ἐς αὐτὸ καταδραμόντες

§ 4. εὐτρεπίζοντο codd. Cf. ad. 54, 1.
Cap. **124**. § 1. ὀλίγου Priscian. XVIII p. 1192 et Bekk. Cf. adn. In libris mss. male ὀλίγῳ.
§ 2. αὐτοῖς Bekk. In membranis αὐτοῖς.

§ 4. *ὡς ἐν τάχει παρεσομένων τῶν Ἀθ.*, quod Athenienses celeriter adfuturos esse putarent. Cf. adn. 77, 1.

Cap. **124**. § 1. *ἐπὶ Ἀρραβαῖον τὸ δεύτερον.* Cf. c. 83. — *Λύγκον.* Cf. ibid. § 2 adn. — *Μακεδόνων ... Ἑλλήνων.* „Macedones hic perspicue a Graecis distinguuntur, sicut c. 126 adeo inter barbaros referuntur; nam regia quidem gens ex Graeca et Dorica stirpe erat, populus non item.“ Arn. Graecos in Macedonia habitantes Thermae, Pydnae aliorumque oppidorum maritimorum Perdiccae obnoxiorum incolas esse arbitramur. Methonaeos huc non pertinere ex c. 129 cognoscitur. — *πρὸς τοῖς ... Πελοποννησίων.* Ex mille septingentis (vid. c. 78) quingentos Scionen miserat (vid. 123, 4), alios nonnullos fortasse alibi in praesidio reliquerat. — *οἱ πάντες.* Cf. Matth. Gr. § 266. — *ὀλίγου ἐς.* De ὀλίγου genetivo absolute posito vid. Vig. p. 115. Matth. Gr. § 355 adn. 2, de coniunctis ὀλίγου ἐς adn. 8, 6. — *τῶν βαρβάρων.* Sine dubio eorum, qui Macedonibus socii et subiecti erant. Vid. II 99.

§ 2. *ἀντεκαθέζοντο καὶ αὐτοί.* Similiter V 6, 3.

§ 3. *τῶν ... πεζῶν.* Utriusque exercitus, Lyncestarum eorumque adversariorum. — *πεδίου ... ὄντος.* Verba τοῦ μέσου subiectum quod vocatur sunt,

ἱππομάχησαν πρῶτα ἀμφοτέρων, ἔπειτα δὲ καὶ
ὁ Βρασίδας καὶ ὁ Περδίκκας, προελθόντων πρό-
τερον ἀπὸ τοῦ λόφου μετὰ τῶν ἱππέων τῶν Λυγ-
κηστῶν ὁπλιτῶν καὶ ἑτοίμων ὄντων μάχεσθαι,
ἀντεπαγαγόντες καὶ αὐτοὶ ξυνέβαλον καὶ ἔτρεψαν
τοὺς Λυγκηστάς, καὶ πολλοὺς μὲν διέφθειραν, οἱ
δὲ λοιποὶ διαφυγόντες πρὸς τὰ μετέωρα ἡσύχα- 4
ζον. μετὰ δὲ τοῦτο τροπαῖον στήσαντες δύο μὲν
ἢ τρεῖς ἡμέρας ἐπέσχον, τοὺς Ἰλλυριοὺς μένοντες,
οἳ ἔτυχον τῷ Περδίκκᾳ μισθοῦ μέλλοντες ἥξειν·
ἔπειτα ὁ Περδίκκας ἐβούλετο προϊέναι ἐπὶ τὰς
τοῦ Ἀρραβαίου κώμας καὶ μὴ καθῆσθαι, Βρασί-
δας δὲ τῆς τε Μένδης περιορώμενος, μὴ τῶν
Ἀθηναίων πρότερον ἐπιπλευσάντων τι πάθῃ, καὶ
ἅμα τῶν Ἰλλυριῶν οὐ παρόντων, οὐ πρόθυμος ἦν,
ἀλλὰ ἀναχωρεῖν μᾶλλον. 1

καὶ τῶν Ἰλλυριῶν μεταστάντων οἱ μὲν Μακεδόνες ἐξαίφνης φεύγουσι, Βρασίδας δὲ τοὺς ἑαυτοῦ καλῶς τάσσει καὶ θαρσύνει.

125. Καὶ ἐν τούτῳ διαφερομένων αὐτῶν ἠγ-
γέλθη ὅτι καὶ οἱ Ἰλλυριοὶ μετ' Ἀρραβαίου, προ-
δόντες Περδίκκαν, γεγένηνται· ὥστε ἤδη ἀμφο-
τέροις μὲν δοκοῦν ἀναχωρεῖν διὰ τὸ δέος αὐ-
τῶν, ὄντων ἀνθρώπων μαχίμων, κυρωθὲν δὲ
οὐδὲν ἐκ τῆς διαφορᾶς ὁπηνίκα χρὴ ὁρμᾶσθαι,
νυκτός τε ἐπιγενομένης, οἱ μὲν Μακεδόνες καὶ

§ 3. *διαφεύγοντες* codd. Emend. Meinek. in Herm. III p. 367. Cf. 35, 2. 131, 3.

Cap. **125**. § 1. *καὶ οἱ. Καὶ* om. Vat. H. Mosqu. Bekk. Cf. adn.

πέδιον praedicatum. — *ἀμφοτέρων* ex *ἱππῆς* nomine pendet. Cf. adn. III 104, 1. — *ἀντεπαγαγόντες ... ξυνέβαλον*. Cf. Matth. Gr. § 495, 1. Eodem pertinet *ἐπέσχον* § 4.

§ 4. *μισθοῦ*. Cf. Matth. Gr. § 364 et V 6, 2. — *καθῆσθαι*. Cf. adn. III 38 extr. — *τῆς Μένδης περιορώμενος*] *εὐλαβούμενος περὶ αὐτῆς, κηδόμενος*. Schol. Hoc verbum, ut Thom. Mag. p. 316, 12 docet, *ἀντὶ τοῦ φροντίζω γενικῇ συντασσόμενον*, simili sententia cum *ὅπως* iunctum est VIII 48, 4. Non igitur opus esse videtur Meinekii coniectura *προορώμενος* (Herm. III p. 367). Cf. *ἐπιστρέφεσθαι*. Respondent vero his verba *καὶ ἅμα ... παρόντων*. Cf. adn. I 65, 1. De Menda Brasidam recte divinasse docet c. 129.

Cap. **125**. § 1. *ὅτι καὶ ... γεγένηνται*, Illyrios non solum non adventuros esse, sed etiam deserto Perdicca ad Arrhabaeum se applicasse. — *ὥστε* cohaeret cum verbis *οἱ Μακεδόνες ... ἐχώρουν ἐπ' οἴκου*. — *δοκοῦν ... κυρω-*

τὸ πλῆθος τῶν βαρβάρων εὐθὺς φοβηθέντες, ὅπερ φιλεῖ μεγάλα στρατόπεδα, ἀσαφῶς ἐκπλήγνυσθαι, καὶ νομίσαντες πολλαπλασίους μὲν ἢ ἦλθον ἐπιέναι, ὅσον δὲ οὔπω παρεῖναι, καταστάντες ἐς αἰφνίδιον φυγὴν ἐχώρουν ἐπ' οἶκον, καὶ τὸν Περδίκκαν τὸ πρῶτον οὐκ αἰσθανόμενον, ὡς ἔγνω, ἠνάγκασαν πρὶν τὸν Βρασίδαν ἰδεῖν (ἄπωθεν γὰρ πολὺ ἀλλήλων ἐστρατο-
2 πεδεύοντο) προαπελθεῖν. Βρασίδας δὲ ἅμα τῇ ἕῳ ὡς εἶδε τοὺς Μακεδόνας προανακεχωρηκότας τούς τε Ἰλλυριοὺς καὶ τὸν Ἀρραβαῖον μέλλοντας ἐπιέναι, ξυναγαγὼν καὶ αὐτὸς ἐς τετράγωνον τά-

ἄπωθεν. ἄποθεν Cl. T. It. Vat. m. Bekk., ad quos 126, 6 D. et E. accedunt. Cf. sd. III 111, 1.

§ 2. προκεχωρηκότας libri, nisi quod προσκεχωρηκότας Ar. Chr. Dan. Emend. Herwerd. Stud. Thuc. p. 66 monens ita demum recte sequi καὶ αὐτὸς ... διενοεῖτο ἀναχωρεῖν. Cf. προαναχωρήσει 128, 4 et sd. 112, 2.

θέν. Cf. Matth. Gr. § 564. Krueg. § 56, 9 adn. 5. — τὸ πλῆθος τῶν βαρβάρων. Cf. 124, 1 et ibi adn. — ὅπερ φιλεῖ μεγάλα στρατόπεδα. Simillimum exemplum VII 80, 3 (parum simile est VI 33, 6) ostendit ex verbo, quo pronomen respiciat, generaliorem quandam notionem subaudiendam esse, ut illic γίγνεσθαι, sic hoc loco πάσχειν. Neque minus indidem infinitivum ἐκπλήγνυσθαι explicativum esse apparet. Sic ut solet, quod solet, apud Latinos. Vid. Drakenb. ad. Liv. VI 34, 5. Kritz. et Fabr. ad. Sal. Catil. c. 29. Cf. ὡς εἰώθει apud Schaef. ad Plut. V p. 29. De epexegesi vid. Matth. Gr. § 476. Krueg. Gr. § 57, 10 adn. 7. Similiter Liv. XXI 61, ubi frustra haeserunt. Erravit Bernh. Synt. 298. — ἀσαφῶς ἐκπλήγνυσθαι. „Huiusmodi terrores, quos Πανικά, Πανικοὺς θορύβους et Πανικὰ δείματα vocant Graeci [cf. Valck. ad Herodot. IV 203], ... ἀσαφῶς, id est ἀδήλου οὔσης τῆς αἰτίας, exercitibus incidunt ... quomodo et Pausanias X 23 terrores illos ἀπὸ αἰτίας οὐδεμιᾶς et schol. Synesii ... μηδεμιᾶς αἰτίας προφανείσης oriri dicunt.“ Duk. Exemplum rei inveniemus VII 80. Ἐκπλήγνυσθαι, quod alibi non videtur extare, Atticistarum et lexicographorum veterum testimoniis satis confirmatur. — ὅσον οὔπω. Eodem modo VI 34, 9. Cf. Vig. p. 131 et de simili formula ὅσον οὐ I 36, 1 adn. et VIII 96, 3. — πρὶν τὸν Βρασίδαν ἰδεῖν] πρὶν διαλεχθῆναι τῷ Βρασίδᾳ. Schol. Cf. Hemsterh. ad Luci. Dial. De. IX et XXIV, item Graecum ἐντυγχάνειν et Latina visere et convenire aliquem.

§ 2. καὶ αὐτός traiecta sunt, ad διενοεῖτο ἀναχωρεῖν referenda. — τετράγωνον τάξιν. Πλαίσιον appellatur VI 67, 1 et VII

ξιν τοὺς ὁπλίτας καὶ τὸν ψιλὸν ὅμιλον ἐς μέσον λαβὼν διενοεῖτο ἀναχωρεῖν. ἐκδρόμους δέ, εἴ πῃ 3
προσβάλλοιεν αὐτοῖς, ἔταξε τοὺς νεωτάτους, καὶ αὐτὸς λογάδας ἔχων τριακοσίους τελευταῖος γνώμην εἶχεν ὑποχωρῶν τοῖς τῶν ἐναντίων πρώτοις προσκεισομένοις ἀνθιστάμενος ἀμύνεσθαι. καὶ 4
πρὶν τοὺς πολεμίους ἐγγὺς εἶναι, ὡς διὰ ταχέων παρεκελεύσατο τοῖς στρατιώταις τοιάδε.

παρακέλευσις Βρασίδου.

126. „Εἰ μὲν μὴ ὑπώπτευον, ἄνδρες Πελο- 1
ποννήσιοι, ὑμᾶς τῷ τε μεμονῶσθαι καὶ ὅτι βάρβαροι οἱ ἐπιόντες καὶ πολλοὶ ἔκπληξιν ἔχειν, οὐκ ἂν ὁμοίως διδαχὴν ἅμα τῇ παρακελεύσει ἐποιούμην. νῦν δὲ πρὸς μὲν τὴν ἀπόλειψιν τῶν ἡμετέρων καὶ τὸ πλῆθος τῶν ἐναντίων βραχεῖ ὑπομνήματι καὶ παραινέσει τὰ μέγιστα πειράσομαι πείθειν. ἀγαθοῖς γὰρ εἶναι ὑμῖν προσήκει τα 2
πολέμια οὐ διὰ ξυμμάχων παρουσίαν ἑκάστοτε, ἀλλὰ δι' οἰκείαν ἀρετήν, καὶ μηδὲν πλῆθος πεφοβῆσθαι ἑτέρων, οἵ γε μηδὲ ἀπὸ πολιτειῶν τοι-

78, 2, quod idem hic nulla necessitate reponere vult Herwerd. Stud. Thuc. p. 66. — *ἐς μέσον λαβών*. Alibi *ἐντὸς ποιεῖσθαι*. Vid. VI 67, 1 et adn. II 83, 5. De articulo omisso cf. adn. II 81, 3.

§ 3. *ἐκδρόμους*. Hi in agmine quadrato ita videntur dispositi esse, ut per parva intervalla relicta possent excurrere. Ita certe in navali acie II 83, 5 factum est. — *γνώμην εἶχεν*. Cf. adn. II 86, 5.

§ 4. *ὡς διὰ ταχέων*. Cf. adn. 96, 1.

Cap. 126. De huius orationis natura universa conf. Schloss. Consp. hist. univ. I 2 p. 142 sq.

§ 1. *ὅτι βάρβαροι οἱ ἐπιόντες*. Verbum *εἰμί* post coniunctiones quoque interdum omitti docent Matth. Gr. § 306, 3. Cf. V 76, 3. Idem facit Tacitus. Vid. Boett. Lex. Tacit. p. LXXXIV. — *πρὸς μέν*. Coniunctio huic *μέν* respondens § 3 in verbis *βαρβάρους δέ* sequitur. Ad *τὴν ἀπόλειψιν . . . καὶ τὸ πλῆθος τῶν ἐν.* Brasidas breviter § 2 respondet, barbaros non esse metuendos fusius a § 3 usque ad extremam orationem ostendit. *Πρός* valet quod attinet ad, propter. Cf. Matth. Gr. § 591, γ'. δ'. — *βραχεῖ ὑπομνήματι καὶ παραινέσει*, i. e. *βραχείᾳ διδαχῇ καὶ παρακελεύσει*. (cf. II 88, 1), nisi quod *ὑπόμνημα* non quaevis est *διδαχή*, sed eius, qui alicui rem notam, quam oblitus est, in memoriam redigit. Cf. 95, 1. *Παραίνεσις* hic continetur enuntiatis *ἀγαθοῖς . . . ἑτέρων*, *ὑπόμνημα* verbis *οἵ γε . . . κρατεῖν*.

§ 2. *ἀγαθοῖς . . . προσήκει*. Cf. II 89, 2. — *τὰ πολέμια*. Cf. adn. 80, 3. — *οἵ*

οὕτων ἥκετε, ἐν αἷς οἱ πολλοὶ ὀλίγων ἄρχουσιν,
ἀλλὰ πλειόνων μᾶλλον ἐλάσσους, οὐκ ἄλλῳ τινὶ
κτησάμενοι τὴν δυναστείαν ἢ τῷ μαχόμενοι κρα-
3 τεῖν. βαρβάρους δὲ οὓς νῦν ἀπειρίᾳ δέδιτε, μα-
θεῖν χρή, ἐξ ὧν τε προηγώνισθε τοῖς Μακεδόσιν
αὐτῶν καὶ ἀφ' ὧν ἐγὼ εἰκάζω τε καὶ ἄλλων
4 ἀκοῇ ἐπίσταμαι, οὐ δεινοὺς ἐσομένους. καὶ γὰρ

Cap. 126. § 3. εἰκάζω. In plurimis et optimis membranis εἰκάζων. Et crediderit quidem aliquis hoc ideo cum ἐπίσταμαι verbo coniungi posse, quia ex addito ἀκοῇ appareat non de vera scientia agi, quae fama non magis paretur quam coniectura. Sed ἀκοῇ ἐπίστασθαι recte dici Graecos existimasse constat (cf. adn.), εἰδέναι autem et εἰκάζειν contraria ponuntur. Cf. Plat. Alcib. I c. 4 extr. εὖ οἶδα, καὶ οὐκ εἰκάζω, Xen. Comment. III 6, 11 μηκέτι εἰκάζωμεν, ἀλλ' ἤδη εἰδῶμεν, et ne philosophi soli haec diligenter distinguere videantur, Thuc. VI 92, 5 τὰ μὲν Ἀθηναίων οἶδα, τὰ δ' ὑμέτερα ᾔκαζον, Lycurg. c. Leocr. c. 9 οὐκ . . . εἰκάζοντας, ἀλλὰ . . . εἰδότας. Add. Steph. Thes. III p. 217.

γε (cf. adn. 61, 1) . . . ἐν αἷς οὐ . . . ἐλάσσους, quippe qui ne a civitatibus quidem profecti sitis ita constitutis, ut aliorum multitudinem timeatis, cum in eis non multi paucis imperent, sed pluribus potius pauciores. Cum pateat ad τοιούτων cogitandum esse ὥστε πλῆθος πεφοβῆσθαι ἑτέρων, non potest eodem ἐν αἷς referri atque falsa est suspicio eorum, qui, ut hoc fiat, οὐ quod sequitur delere volunt. De negatione μηδέ cf. adn. 92, 4, de pronomine relativo causam afferente adn. 26, 4.

§ 3. βαρβάρους δὲ οὓς . . . δέδιτε, quos vero nunc, quod barbari sunt, timete. Gravioris oppositionis causa (cf. ad πρὸς μέν § 1) βαρβάρους in initio collocatum est. — ἐξ ὧν . . . αὐτῶν. Ὧν pro plenioribus ἐκείνων ἃ positum est, et ἃ προηγώνισθε eo, quod ἀγῶνά τινα ἀγωνίζεσθαι Graeci dicunt, satis explicantur. Sic διαγωνίζεσθαι ταῦτα Xen. Cyr. I 2, 12, τοσαῦτα μάχεσθαι Thuc. VII 81, 3. Deinde οἱ Μακεδόνες αὐτῶν sonant ei, qui ex illis Macedones sunt. Cf. adn. IV 61, 1. Macedones autem a Graecis adeo Philippi et Demosthenis temporibus in barbaris numeratos esse notissimum est. Cf. adn. 124, 1. Προαγωνίζεσθαί τινι, id est πρότερον ἀγωνίζεσθαι πρός τινα, comparari possunt cum verbis προκινδυνεῦσαι τῷ βαρβάρῳ I 73. Respicitur autem ad 124, 3 narrata; nam Lyncestas esse Macedones vidimus II 99. IV 83; αὐτῶν pronomine autem praeter hos Illyrii continentur. — ἄλλων ἀκοῇ ἐπίσταμαι. Similiter VII 48, 3 ἄλλων ἐπιτιμήσει ἀκούοντας, nisi quod hic ἄλλων genetivus est subiectivus. Frustra Meinek. in Herm. p. 367 ἄλλως. De ἀκοῇ εἰδέναι, ἐπίστασθαι cf. I 4, 1. VI 17, 6. 53, 3. 55, 1. 60, 1. VII 87, 5.

ὅσα μὲν τῷ ὄντι ἀσθενῆ ὄντα τῶν πολεμίων δόκησιν ἔχει ἰσχύος, διδαχὴ ἀληθὴς προσγενομένη περὶ αὐτῶν ἐθάρσυνε μᾶλλον τοὺς ἀμυνομένους· οἷς δὲ βεβαίως τι πρόσεστιν ἀγαθόν, μὴ προειδώς τις ἂν αὐτοῖς τολμηρότερον προσφέροιτο. οὗτοι δὲ τὴν μέλλησιν μὲν ἔχουσι τοῖς ἀπείροις φοβεράν· καὶ γὰρ πλήθει ὄψεως δεινοὶ καὶ βοῆς μεγέθει ἀφόρητοι, ἥ τε διὰ κενῆς ἐπανάσεισις τῶν ὅπλων ἔχει τινὰ δήλωσιν ἀπειλῆς. προσμῖξαι δὲ τοῖς ὑπομένουσιν αὐτὰ οὐχ ὁμοῖοι· οὔτε γὰρ τάξιν ἔχοντες αἰσχυνθεῖεν ἂν λιπεῖν τινα χώραν

§ 4. ὅσα ... περὶ αὐτῶν. Cf. adn. I 22, 1 et adn. III 18, 5 et infra 128, 1. V 98. — δόκησιν ἔχει. De nomine vid. adn. II 35, 2, de verbo adn. II 41, 3. — ἐθάρσυνε aoristus est consuetudinis. Cf. adn. III 45, 6. — αὐτοῖς. Cf. adn. III 18, 5. — ἀμυνομένους. Ἀμυνουμένους mavult Krueg.; sed οἱ ἀμυνόμενοι omnino adversarii videntur esse. — τολμηρότερον, audacius (quam si edoctus fuerit).

§ 5. οὗτοι δὲ ... φοβεράν. „I. e. οὗτοι δέ, ἐν ᾧ μέλλουσι (nec manus conserunt), τ. ἀ. φοβεροί εἰσι.“ Gottl. Est igitur ἡ μέλλησις exspectatio (impetus), impendens impetus, ut Haack. interpretatur. — πλήθει ὄψεως. „Amplitudine spectaculi (quod conferta acies praebebat)“. Lob. ad Soph. Ai. 196, quem pro extremis quod immanitate corporum praebent dicere debuisse mox videbimus. Cave ne illam amplitudinem confundas cum ὄψεως λαμπρότητι VI 31, 6. Πλῆθος interdum esse μέγεθος vidimus ad III 70, 5. Nos: durch das Massenhafte ihres Anblicks. Ne quis Meinekii (Herm. III p. 367) et Herwerdeni (Stud. Thuc. p. 66) coniecturam ἀηθείᾳ ideo probandam putet, quod hic de multitudine sermo omnino fieri nequeat, quoniam de ea priore huius adhortationis parte (§ 1 et 2) dictum sit, monemus non de multitudine hic agi, sed de ampla specie, quam immania barbarorum corpora habeant. Cf. VII 44, 2 τὴν μὲν ὄψιν τοῦ σώματος et Cass. Dion. XXXVIII 45, 5 μὴ γάρ τοι μήτε τὴν ὁρμὴν αὐτῶν μήτε τὸ μέγεθος ἢ τῶν σωμάτων ἢ τῆς βοῆς φοβηθῆτε. — ἥ τε ... τῶν ὅπλων. Similiter apud Liv. XXXVII 17 quatientium scuta in patrium quendam morem horrendum armorum crepitum et VII 10 armorum agitationem vanam commemorari docent interpretes. Altera formula prorsus huic respondet. Διὰ κενῆς enim est dicendi genus adverbiale, ut ἐκ καινῆς III 92, 6, addendum eis, de quibus Thiersch. Gr. § 313, 7 b agit, et hic post articulum pro adiectivo positum. — αὐτά. Tres illas res verbis πλήθει ... τῶν ὅπλων significatas. — οὔτε γὰρ ... βιαζόμενοι. Negatio ad totam sententiam et ea de causa simul ad participium et ad verbum finitum pertinet. Cf. Mehlh. de

βιαζόμενοι, ἥ τε φυγὴ καὶ ἡ ἔφοδος αὐτῶν ἴσην
ἔχουσα δόξαν τοῦ καλοῦ ἀνεξέλεγκτον καὶ τὸ
ἀνδρεῖον ἔχει (αὐτοκράτωρ δὲ μάχη μάλιστ' ἂν
καὶ πρόφασιν τοῦ σῴζεσθαί τινι πρεπόντως πο-
ρίσειε), τοῦ τε ἐς χεῖρας ἐλθεῖν πιστότερον τὸ
ἐκφοβήσειν ὑμᾶς ἀκινδύνως ἡγοῦνται· ἐκείνῳ γὰρ
6 ἂν πρὸ τούτου ἐχρῶντο. σαφῶς τε πᾶν τὸ
προϋπάρχον δεινὸν ἀπ' αὐτῶν ὁρᾶτε ἔργῳ μὲν
βραχὺ ὄν, ὄψει δὲ καὶ ἀκοῇ κατασπέρχον. ὃ
ὑπομείναντες ἐπιφερόμενον καί, ὅταν καιρὸς ᾖ,
κόσμῳ καὶ τάξει αὖθις ὑπαγαγόντες, ἔς τε τὸ
ἀσφαλὲς θᾶσσον ἀφίξεσθε καὶ γνώσεσθε τὸ λοι-
πὸν ὅτι οἱ τοιοῦτοι ὄχλοι τοῖς μὲν τὴν πρώτην
ἔφοδον δεξαμένοις ἄπωθεν ἀπειλαῖς τὸ ἀνδρεῖον

§ 5. ὑμᾶς libri longe plurimi et optimi, vulgo ἡμᾶς. Nullo huius adhortationis loco orator prima, sed ubique secunda persona pluralis utitur.

schem. ἀπὸ κοινοῦ p. 14 sq. et adn. I 141, 6. Similem esse descriptionem Germanorum pugnae, quam det Germanicus apud Tac. Ann. II 14, admonet ibi Lipsius. Cf. etiam Caes. B. c. I 44. Apud Graecos contra loco cedere turpe existimatum esse docet Bloomf., sicut de Romanis Fabri ad Sal. Cat. c. 9. — ἥ τε φυγὴ ... τοῦ καλοῦ. Cf. Tac. Hist. II 12 extr. et Germ. c. 6. — ἀνεξέλεγκτον ... ἔχει, etiam fortitudinem relinquit non probatam seu incertam. De ἀνεξέλ. voce cf. adnot. I 21, 1. Id autem enuntiatum, quod sequitur, in interpositionem mutavimus, ut verba τοῦ τε ... ἡγοῦνται cum superioribus aptius cohaereant. — αὐτοκράτωρ μάχη, pugna, in qua unusquisque rem suo arbitratu gerit, Port. Cf. adn. 108, 4 et Matth. Gr. § 112 adn. 2. — πρεπόντως, sine ignominia, cum σῴζεσθαι iunge ut infra ἀκινδύνως cum ἐκφοβήσειν. — ἐκφοβήσειν, conari perterrefacere. Cf. Bernh. Synt. p. 366. — ἐκείνῳ γὰρ ἂν ... ἐχρῶντο. Suppl. εἰ μὴ πιστότερον τὸ ἐκφοβήσειν ἡγοῦντο, et cf. adn. I 11, 1. 68, 4. 102, 2. IV 54, 3.

§ 6. πᾶν τὸ ... αὐτῶν, quidquid terroris antea (πρὸ τοῦ ἐς χεῖρας ἐλθεῖν) ab eis intenditur. — κατασπέρχον. Valet urgere, incessere, (ad quem huius verbi usum illustrandum in Steph. Thes. nov. bene comparantur verba Ioseph. B. I. IV 2, 4). Cum autem κατασπέρχειν τινά dicatur, ὄψει et ἀκοῇ sunt dativi instrumenti. — κόσμῳ καὶ τάξει. Cf. ad. III 108, 3 et adn. II 11, 9. — ὑπαγαγόντες, i e. ὑποχωρήσαντες. Cf. V 10, 3. VIII 10, 2. Matth. Gr. § 495, 1. — ἀπειλαῖς ... ἐπικομποῦσι. Nulla difficultas in duobus dativis est cum eodem verbo iunctis, si priorem pro dativo instrumenti, alterum pro eo dativo modi accipis, de

μελλήσει ἐπικομποῦσιν. οἳ δ' ἂν εἴξωσιν αὐτοῖς, κατὰ πόδας τὸ εὔψυχον ἐν τῷ ἀσφαλεῖ ὀξεῖς ἐνδείκνυνται."

τούτου δὲ ἀνδρείως ὑφισταμένου οἱ πολλοὶ τῶν βαρβάρων ἀπέρχονται στενόν τι προκαταληψόμενοι.

127. *Τοιαῦτα ὁ Βρασίδας παραινέσας ὑπῆγε* 1
τὸ στράτευμα. οἱ δὲ βάρβαροι ἰδόντες πολλῇ βοῇ καὶ θορύβῳ προσέκειντο, νομίσαντες φεύγειν τε αὐτὸν καὶ καταλαβόντες διαφθερεῖν. καὶ ὡς αὐ- 2
τοῖς αἵ τε ἐκδρομαὶ ὅπῃ προσπίπτοιεν ἀπήντων καὶ αὐτὸς ἔχων τοὺς λογάδας ἐπικειμένους ὑφίστατο, τῇ τε πρώτῃ ὁρμῇ παρὰ γνώμην ἀντέστησαν καὶ τὸ λοιπὸν ἐπιφερομένους μὲν δεχόμενοι ἠμύνοντο, ἡσυχαζόντων δὲ αὐτοὶ ὑπεχώρουν, τότε δὴ τῶν μετὰ τοῦ Βρασίδου Ἑλλήνων ἐν τῇ εὐρυχωρίᾳ οἱ πολλοὶ τῶν βαρβάρων ἀπέσχοντο, μέρος

Cap. 127. § 1. *διαφθείρειν* codd. Sed res futuri temporis est eoque differt a *φεύγειν*. Cf. Stahl. Quaest. gram. p. 8.

quo dixit Krueg. Gr. § 48, 15 adn. 15. Cf. l. d. adn. 20 et adn. 87, 8. *Ἐν ταῖς ἀπειλαῖς πᾶν τὸ φοβερὸν διακενῆς ἐπικομποῦσιν* Thucydidem imitatus scripsit Dio Cass. XXXIX 45 *ἐν*, ut videtur, de suo addens. Rarius vocabulum *ἐπικομπεῖν*, iactare, iterum VIII 81, 3 legitur. — *κατὰ πόδας ... ἐνδείκνυνται.* (Cognoscetis eiusmodi turbas) ... e vestigio (secutas) fortitudinem, (cum) in tuto (sint), alacres ostendere. De formula *κατὰ πόδας* Dobr. comparat III 98, 2 *πολλοὺς κατὰ πόδας αἱροῦντες ἄνθρωποι ποδώκεις*, ubi cf. adn., V 64, 3. VIII 17, 3. Tum interpretes haeserunt in eo, quod *ὀξεῖς* legitur, non *ὀξέως*. At vid. Zumpt. Gr. Lat. § 682. Roth. ad Tac. Agric. p. 204 sq. et adn. ad ad. III 39, 5. V 66, 3. Postremo animadvertas in hoc et superiore inciso terna sibi respondere inverso ordine: similia *ἄπωθεν ἀπειλαῖς* et *ἐν τῷ ἀσφαλεῖ ὀξεῖς* itemque *τὸ ἀνδρεῖον* et *τὸ εὔψυχον*, contraria *μελλήσει* et *κατὰ πόδας*. Praeterea opponuntur *οἳ δ' ἂν εἴξωσιν αὐτοῖς* pari loco *τοῖς ... δεξαμένοις*.

Cap. 127. § 1. *ὑπῆγε*, pedetentim reducebat.

§ 2. *αἵ τε ἐκδρομαί*] *οἱ τεταγμένοι δηλονότι πρὸς τὸ ἐκτρέχειν* [126, 3]. Schol. „Ita in proximo cap. *τὴν κύκλωσιν* idem valet atque *τοὺς τεταγμένους πρὸς τὸ κυκλοῦσθαι* atque VIII 102, 2 *τῷ φιλίῳ ἐπίπλῳ* significant classem amicorum, qui erant *ἐπιπλέοντες*." Arn. — *ἐπικειμένους* scil. *αὐτούς* (*τοὺς πολεμίους*). — *τῇ τε πρώτῃ* etc. cum superioribus iunge. — *ἀντέστησαν*. „*Συμπεριέλαβεν ἐνταῦθα τῷ ἀριθμῷ καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ τοῦ Βρασίδου λογάδας*." *Δοῦκας*. Cf. ad. III 51, 4. —

δέ τι καταλιπόντες αὐτοῖς ἐπακολουθοῦν προσβάλλειν, οἱ λοιποὶ χωρήσαντες δρόμῳ ἐπί τε τοὺς φεύγοντας τῶν Μακεδόνων οἷς ἐντύχοιεν ἔκτεινον καὶ τὴν ἐσβολήν, ἥ ἐστι μεταξὺ δυοῖν λόφοιν στενὴ ἐς τὴν Ἀρραβαίου, φθάσαντες προκατέλαβον, εἰδότες οὐκ οὖσαν ἄλλην τῷ Βρασίδᾳ ἀναχώρησιν. καὶ προσιόντος αὐτοῦ ἐς αὐτὸ ἤδη τὸ ἄπορον τῆς ὁδοῦ κυκλοῦνται ὡς ἀποληψόμενοι.

1 128. Ὁ δὲ γνοὺς προεῖπε τοῖς μεθ' αὐτοῦ τριακοσίοις, ὃν ᾤετο μᾶλλον ἂν ἑλεῖν τῶν λόφων, χωρήσαντας πρὸς αὐτὸν δρόμῳ ὡς τάχιστα ἕκαστος δύναται ἄνευ τάξεως, πειρᾶσαι ἀπ' αὐτοῦ ἐκκροῦσαι τοὺς ἤδη ἐπόντας βαρβάρους, πρὶν καὶ

Βρασίδας δὲ τὸ στενὸν διαπερᾷ, καὶ οἱ στρατιῶται αὐτοῦ λείαν ποιοῦνται τὰ Μακεδόνων.

Cap. 128. § 1. μετ' αὐτοῦ Cass. Aug. Cl. Ven. T. Pal. It. M. Vat. H. Mosqu. m. Vulgatam cum Bekkero retinemus. ἐπιόντας codd. Cf. adn.

καταλιπόντες. De nominativo cf. adn. ad λογιζόμενοι 78, 4. — προσβάλλειν. De infinitivo cf. adn. III 40, 6. — χωρήσαντές τε. De particulae collocatione inde repetenda, quod scriptor primo in altero membro καὶ ἐπὶ τὴν ἐσβολήν dicturus erat, vid. adn. I 16. III 36, 2. 81, 2. — τὴν ἐσβολήν. Cf. adn. III 112, 2 et IV 83, 2. — στενὴ ἐς τὴν Ἀρρ. Attende horum verborum traiectionem in enuntiatum relativum. Cf. Krueg. Gr. § 51, 12. Krueg. Gr. Lat. § 552 et adn. VII 43, 4. — φθάσαντες προκατέλαβον. Pro his III 112, 1 ἔφθασαν προκαταλαβόντες. Cf. II 52, 4. Rem ita cogitandam esse Arnoldus docet, ut Lyncestas fauces iam insedisse et Brasida accedente colles utrimque occupare et a tergo inclusum omnino intercipere parasse statuamus. — προσιόντος αὐτοῦ. Cf. adn. III 13, 7. — κυκλοῦνται, circumsistunt, incipiunt circumvenire. Cf. V 72 sq. VII 81, 2.

Cap. 128. § 1. αὐτόν rursus relativo respondet, ut 126, 4. — ἐπόντας ex coniectura scripsimus. In libris mss. ἐπιόντας, quod excuses quidem sic, ut barbaros aut prius quidem fauces inter duos colles (c. 127 extr.) sitas seu vallem occupasse, sed tunc demum ipsum iugum ascensuros fuisse aut, quae Hofmani sententia est, collibus prius occupatis tunc adeo longius occurrisse Peloponnesiis dicas. Sed cum barbari utraque ratione nimiae stultitiae arguantur nec hic propter additum ἤδη et quoniam de pugna nondum commissa agitur valeat ea excusatio, qua c. 131 (ubi cf. ad.) vulgata a Kruegero defenditur, maxime autem propter verba, quae statim secuntur, ἐκράτησαν τῶν ἐπὶ τοῦ λόφου praeferendum fuit ἐπόντας, quod etiam verbis πλείονα κύκλωσιν αὐτόσε προσμῖξαι aperte ad superius κυκλοῦνται

Περδίκκας οὖν Πελοποννησίων ἀπαλλάσσεσθαι προθυμεῖται.

τὴν πλείονα κύκλωσιν σφῶν αὐτόσε προσμῖξαι.
καὶ οἱ μὲν προσπεσόντες ἐκράτησάν τε τῶν ἐπὶ 2
τοῦ λόφου, καὶ ἡ πλείων ἤδη στρατιὰ τῶν Ἑλλή-
νων ῥᾷον πρὸς αὐτὸν ἐπορεύοντο· οἱ γὰρ βάρ-
βαροι καὶ ἐφοβήθησαν, τῆς τροπῆς αὐτοῖς ἐνταῦθα
γενομένης σφῶν ἀπὸ τοῦ μετεώρου, καὶ ἐς τὸ
πλεῖον οὐκέτ' ἐπηκολούθουν, νομίζοντες καὶ ἐν
μεθορίοις εἶναι αὐτοὺς ἤδη καὶ διαπεφευγέναι.
Βρασίδας δὲ ὡς ἀντελάβετο τῶν μετεώρων, κατὰ 3
ἀσφάλειαν μᾶλλον ἰὼν αὐθήμερον ἀφικνεῖται ἐς
Ἄρνισαν πρῶτον τῆς Περδίκκου ἀρχῆς. καὶ αὐτοὶ 4
ὀργιζόμενοι οἱ στρατιῶται τῇ προαναχωρήσει τῶν
Μακεδόνων, ὅσοις ἐνέτυχον κατὰ τὴν ὁδὸν ζεύ-
γεσιν αὐτῶν βοεικοῖς ἢ εἴ τινι σκεύει ἐκπεπτωκότι,
οἷα ἐν νυκτερινῇ καὶ φοβερᾷ ἀναχωρήσει εἰκὸς ἦν

§ 3. *Ἄρνισαν* D. E., vulgo *Ἄρνισσαν*. Cf. Herodian. II p. 449.

respicientibus commendatur, cum *τὸ κυκλοῦσθαι* collibus occupatis effectum esse ad caput superius viderimus. — *πρὶν καὶ . . . προσμῖξαι*] *πρὶν τοὺς πολλοὺς τῶν κυκλοῦν* [rectius *κυκλοῦσθαι*] *τοὺς Λακεδαιμονίους μελλόντων παρεῖναι*. Schol. *Σφῶν* igitur ad Lacedaemonios spectat, *κύκλωσιν* autem esse nomen abstractum pro concreto, quod dicunt, positum vidimus ad 127, 2. Interpretare ergo: priusquam maior numerus (barbarorum), qui ipsos circumventurus esset, eo conveniret (vel proprie eo accessisset; cf. adn. 93, 1).

§ 2. *τῆς τροπῆς . . . μετεώρου*. „Et *αὐτοῖς* et *σφῶν* recte ad *τῆς τροπῆς γενομένης* rettuleris, cum genetivus indicet qui fugerint, dativus autem, quorum interfuerit eos non fugere, quem dativum commodi [et incommodi] vel ethicum vocant.“ Haack. „Est autem notatu dignum exemplum usus huius dativi iam in adn. ad III 98, 1 illustrati. *Αὐτοῖς γενομένης* prorsus idem valent atque *ἰδόντες γενομένην*, et cum ita *αὐτοῖς*, si vim verborum respicimus, subiectum enuntiati sit, *σφῶν* ad id pertinens apte sequitur.“ Arn. — *ἐς τὸ πλεῖον*, ulterius. Cf. II 21, 1.

§ 3. *ἀντελάβετο*. Cf. adn. III 22, 8. — *ἐς Ἄρνισαν . . . ἀρχῆς*. *Πρῶτον* adverbio prima verba proximi cap. respondere vidit Kistem. *Ἄρνισα τῆς . . . ἀρχῆς* ita dicta sunt ut simillima 78, 6. „Huius oppidi nullus veterum meminit praeter nostrum et Ptolemaeum, qui in Taulantiis reposuit, at alii rectius ad Erigonum [hodie Tjernam] fl., qui per Paeoniam fluens in Axium editur.“ Wass. Cf. Leak. Graec. sept. III p. 315 sq.

§ 4. *αὐτοί*, suo sponte, non iussi a Brasida. Cf. adn. III 65, 2. IV 4, 1. — *ἢ εἴ τινι*. Repete *ἐνέτυχον*, et cf. Matth. Gr. § 617, 1 g. — *φοβερᾷ*, timida. Cf. Soph. OR. 153.

ξυμβῆναι, τὰ μὲν ὑπολύοντες κατέκοπτον, τῶν
5 δὲ οἰκείωσιν ἐποιοῦντο. ἀπὸ τούτου τε πρῶτον Περδίκκας Βρασίδαν τε πολέμιον ἐνόμισε καὶ ἐς τὸ λοιπὸν Πελοποννησίων τῇ μὲν γνώμῃ δι' Ἀθηναίους οὐ ξύνηθες μῖσος εἶχε, τῷ δὲ ἀναγκαίῳ ξυμφόρῳ διαστὰς ἔπρασσεν ὅτῳ τρόπῳ τάχιστα τοῖς μὲν ξυμβήσεται, τῶν δὲ ἀπαλλάξεται.

1 129. Βρασίδας δὲ ἀναχωρήσας ἐκ Μακεδονίας ἐς Τορώνην καταλαμβάνει Ἀθηναίους Μένδην ἤδη ἔχοντας, καὶ αὐτοῦ ἡσυχάζων ἐς μὲν τὴν Παλλήνην ἀδύνατος ἤδη ἐνόμιζεν εἶναι διαβὰς τιμωρεῖν,
2 τὴν δὲ Τορώνην ἐν φυλακῇ εἶχεν. ὑπὸ γὰρ τὸν

Ἀθηναῖοι δὲ στόλον ἔπεμψαν ἐπὶ Μένδην καὶ Σκιώνην. οἷς ἀφικομένοις Μενδαῖοι καὶ οἱ ἐπί-

§ 5. τῶν δὲ ἀναγκαίων ξυμφόρων διαναστάς codd. Cf. adn.

§ 5. Πελοποννησίων τῇ μὲν γνώμῃ ... εἶχε. Portus sic interpretatus est: animo concepit [rectius alebat] odium in Peloponnesios, non consuetum illud quidem propter Athenienses (quos gravissime oderat). Sed cum haec sententia ei, quae sequitur, parum recte opponatur, eis interpretibus recentioribus, qui τῇ γνώμῃ cum οὐ ξύνηθες verbis iungunt, adstipulandum videtur. Idem fecit quidem iam Steph. in Thes. v. μῖσος, sed δι' Ἀθηναίους verba minus apte cum ceteris coniunxit. — τῷ δὲ ... διαστάς. Librorum memoriam, quam interpretantur: necessariis suis commodis (quibus ad Peloponnesiorum partes trahebatur) derelictis, non genuinam esse tribus potissimum causis nobis persuasimus. Primum enim deest quod ex adverso τῇ μὲν γνώμῃ verbis apte respondeat, deinde διαναστῆναι hoc uno loco a Th. adhibitum apud alios scriptores (sunt autem posterioris aetatis) ubique exsurgendi vim habet neque usquam cum genetivo coniungitur, tum sibi ipsi illa interpretatio pugnat, quoniam commoda aut non derelinquuntur aut nulla eorum est necessitas. Ut autem Madvigii (Adv. crit. I p. 323) emendationem probaremus, imprimis scholiastae interpretatione ἕνεκεν τοῦ ἀναγκαίου συμφέροντος commoti sumus, quem τῷ ἀναγκαίῳ ξυμφόρῳ legisse perspicuum est. Neque abstinendum esse duximus, quin etiam διαστάς, de quo ille dubitavit, reciperemus (ΔΙΑ bis posito factum est ΔΙΑΝΑ), cum ea qua hic indigemus notione διαναστῆναι praeditum esse nullis exemplis confirmare possemus. Atque cum sententiae conformatione sic orta satis congruit altera scholiorum explicatio priori illi adiuncta: διὰ τὴν ἀνάγκην συμφέρειν νομίσας μισεῖν τοὺς Λακεδαιμονίους, ἀποστὰς διεπράττετο πῶς Ἀθηναίοις μὲν φίλος ἔσται, Λακεδαιμονίων δὲ ἀπαλλάξεται. Abalienatus igitur est Perdiccas a Peloponnesiis necessaria commodi sui ratione a Brasida eiusque exercitu contempti (cf. 124, 4. 128, 4).

Cap. 129. Cf. Diod. XII 72. — § 2. ὑπὸ τὸν ... Λύγκῳ.

κουροι ἀντιτάσσονται, καὶ τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ καλῶς ἀγωνίζονται.

αὐτὸν χρόνον τοῖς ἐν τῇ Λύγκῳ ἐξέπλευσαν ἐπί τε τὴν Μένδην καὶ τὴν Σκιώνην οἱ Ἀθηναῖοι, ὥσπερ παρεσκευάζοντο, ναυσὶ μὲν πεντήκοντα, ὧν ἦσαν δέκα Χῖαι, ὁπλίταις δὲ χιλίοις ἑαυτῶν καὶ τοξόταις ἑξακοσίοις καὶ Θρᾳξὶ μισθωτοῖς χιλίοις καὶ ἄλλοις τῶν αὐτόθεν ξυμμάχων πελτασταῖς· ἐστρατήγει δὲ Νικίας ὁ Νικηράτου καὶ Νικόστρατος ὁ Διειτρέφους. ἄραντες δὲ ἐκ Ποτειδαίας 3
ταῖς ναυσὶ καὶ σχόντες κατὰ τὸ Ποσειδώνιον ἐχώρουν ἐς τοὺς Μενδαίους. οἱ δ' αὐτοί τε καὶ Σκιωναίων τριακόσιοι βεβοηθηκότες Πελοποννησίων τε οἱ ἐπίκουροι, ξύμπαντες δὲ ἑπτακόσιοι ὁπλῖται, καὶ Πολυδαμίδας ὁ ἄρχων αὐτῶν, ἔτυχον ἐξεστρατοπεδευμένοι ἔξω τῆς πόλεως ἐπὶ λό-

Cap. 129. § 2. *Διιτρέφους* libri. Cf. ad. III 75, 1.
§ 3. *οἱ δ' αὐτοί.* *Δ'* Bekker ex optimis libris mss. Elisio quidem ideo displiceat, quod post *δέ* paulisper subsistendum et virgula ponenda est; sed etiam alia exempla apostrophi ante comma apud Thuc. reperiuntur. Cf. I 124, 2. III 22, 1. VII 84, 1.
ἐστρατοπεδευμένοι Vat. Pal. H. Cf. adn.

Eodem modo dictum, quo supra 101, 3. De Lynco cf. adn. 83, c2. — *παρεσκευάζοντο.* Vid. . 122 extr. — *τῶν αὐτόθεν ξυμμάχων.* „I. e. *τῶν ἐπὶ Θρᾴκης. Αὐτόθεν*, ex regione, ubi res gerebantur. Cf. III 7.“ Arn. Ex his Methonaei nominantur § 4.

§ 3. *σχόντες κατὰ.* Cf. adn. I 110, 4. — *Ποσειδώνιον.* „Non puto significare promontorium Posideum [quod vulgo in extrema Pallene collocant], sed Neptuni templum prope Mendam et Potidaeam versus situm. Re ibi male gesta pars exercitus Nicia duce circumvecta est ad alteram partem Mendes, quae Scionen spectat (c. 130), reliqui cum Nicostrato apud portas septentrionales remanserunt.“ Dobr. Qui de situ quidem recte explicat, sed potest vel sic promontorium locus existimari. Nam promontorium quoddam inter Mendam et Cassandream (veterem Potidaeam) memorat Liv. XXXI 45, quod videtur esse Posideum XLIV 11, adhuc Posidi apud Leak. Graec. sept. III p. 156. Cf. Boeckh. Oec. civ. Ath. II p. 758. — *ἐς τοὺς Μενδαίους.* Cf. adn. III 24, 1. — *ξύμπαντες.* Sine articulo sic rursus V 3, 4 et iam I 107, 5. — *ἑπτακόσιοι.* Supra c. 123 Brasidas quingentos Peloponnesiorum hoplitas transmisisse dicitur, qui trecentis Scionaeis et insuper Mendaeis, quorum utrorumque plurimos graviter armatos fuisse verisimile est, iuncti maiorem numerum efficerent, nisi partem Peloponnesiorum Scionae in praesidio relictam esse ex c. 131 constaret. — *ἐξεστρατοπεδευμένοι ἔξω.* De his inter se iunctis cf. adn. I 133.

4 φου καρτεροῦ. καὶ αὐτοῖς Νικίας μέν, Μεθωναίους τε ἔχων εἴκοσι καὶ ἑκατὸν ψιλοὺς καὶ λογάδας τῶν Ἀθηναίων ὁπλιτῶν ἑξήκοντα καὶ τοὺς τοξότας ἅπαντας, κατὰ ἀτραπόν τινα τοῦ λόφου πειρώμενος προσβῆναι καὶ τραυματιζόμενος ὑπ' αὐτῶν οὐκ ἐδυνήθη βιάσασθαι· Νικόστρατος δὲ ἄλλῃ ἐφόδῳ ἐκ πλείονος παντὶ τῷ ἄλλῳ στρατοπέδῳ ἐπιὼν τῷ λόφῳ ὄντι δυσπροσβάτῳ καὶ πάνυ ἐθορυβήθη, καὶ ἐς ὀλίγον ἀφίκετο πᾶν τὸ στράτευμα τῶν Ἀθηναίων νικηθῆναι. καὶ ταύτῃ μὲν τῇ ἡμέρᾳ, ὡς οὐκ ἐνέδοσαν οἱ Μενδαῖοι καὶ οἱ ξύμμαχοι, οἱ Ἀθηναῖοι ἀναχωρήσαντες ἐστρατοπεδεύσαντο, καὶ οἱ Μενδαῖοι νυκτὸς ἐπελθούσης ἐς τὴν πόλιν ἀπῆλθον.

1 130. Τῇ δ' ὑστεραίᾳ οἱ μὲν Ἀθηναῖοι περιπλεύσαντες ἐς τὸ πρὸς Σκιώνης τό τε προάστειον εἷλον καὶ τὴν ἡμέραν ἅπασαν ἐδῄουν τὴν γῆν οὐδενὸς ἐπεξιόντος (ἦν γάρ τι καὶ στασιασμοῦ ἐν τῇ πόλει), οἱ δὲ τριακόσιοι τῶν Σκιωναίων

τῇ δ' ὑστεραίᾳ ἡ γῆ τῶν Μενδαίων δῃοῦται, καὶ τῇ τρίτῃ στάσεως γενομένης ἡ πόλις αὐτὴ

§ 4. ἐδυνήθη Ven., reliqui ἠδυνήθη. Cf. ad. 33, 2.
Cap. 130. § 1. πρός. In bonis libris mss. male πρό. Cf. adn.

§ 4. Μεθωναίους. Eius Methonae incolas, quae a Thucyd. ὅμορος Μακεδονίᾳ appellatur VI 7, ubi cf. adn. — βιάσασθαι. Suppl. αὐτούς. Cf. adn. I 1, 2. — ἐκ πλείονος, a longiore intervallo. Saepius de tempore dicitur. Cf. adn. 42, 3. — καὶ πάνυ ἐθορυβήθη, vehementissime (vel plane) turbatus est. Cf. adn. III 22, 6 et adn. III 30, 2. 98, 1. — ἐς ὀλίγον ἀφίκετο, i. e. ὀλίγου ἐδέησεν. Quod uno hoc loco haec locutio invenitur non satis est causae, cur Herwerdeni (Stud. Thuc. p. 66) coniecturam παρ' ὀλίγον (cf. VII 71, 3) probemus. Nam non minus singulare est I 14, 2 τριήρεις . . . ἐς πλῆθος ἐγένοντο. Nos: bis auf ein Kleines. Infinitivus pariter sequitur atque similes locutiones adn. III 49, 4 commemoratas.

Cap. 130. § 1. περιπλεύσαντες. Ipsum, ut videtur, Posidonium promontorium (129, 2) aut, si hoc templum Neptuni esse vis, oram inter hoc et Mendae suburbium Scionen spectans prominentem. — ἐς τὸ πρὸς Σκιώνης, ad eam (Mendes) partem, quae Scionen spectabat. Cf. adn. I 62, 1. IV 31, 1. — τι στασιασμοῦ. Cf. Matth. Gr. § 442, 3. Rarius nomen στασιασμός bis sine reprehensione commemorat Pollux et habet etiam Aristoteles.

αἱρεῖται πλὴν τῆς ἀκροπόλεως, ἐν ᾗ οἱ Πελοποννήσιοι φρουροὶ ἀποτειχίζονται.

τῆς ἐπιούσης νυκτὸς ἀπεχώρησαν ἐπ᾽ οἶκον. καὶ 2
τῇ ἐπιγιγνομένῃ ἡμέρᾳ Νικίας μὲν τῷ ἡμίσει τοῦ στρατοῦ προϊὼν ἅμα ἐς τὰ μεθόρια τῶν Σκιωναίων τὴν γῆν ἐδῄου, Νικόστρατος δὲ τοῖς λοιποῖς κατὰ τὰς ἄνω πύλας, ᾗ ἐπὶ Ποτειδαίας
ἔρχονται, προσεκάθητο τῇ πόλει. ὁ δὲ Πολυ- 3
δαμίδας (ἔτυχε γὰρ ταύτῃ τοῖς Μενδαίοις καὶ ἐπικούροις ἐντὸς τοῦ τείχους τὰ ὅπλα κείμενα) διατάσσει τε ὡς ἐς μάχην καὶ παρῄνει τοῖς Μεν-
δαίοις ἐπεξιέναι. καί τινος αὐτῷ τῶν ἀπὸ τοῦ 4
δήμου ἀντειπόντος κατὰ τὸ στασιωτικὸν ὅτι οὐκ ἐπέξεισιν οὐδὲ δέοιτο πολεμεῖν, καὶ ὡς ἀντεῖπεν ἐπισπασθέντος τῇ χειρὶ ὑπ᾽ αὐτοῦ καὶ θορυβη-

§ 2. ἅμα. „Ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ ὁ μὲν ἑτέρωθεν τὴν γῆν ἐδῄου, ὁ δὲ ἑτέρωθεν τῇ πόλει προσεκάθητο." Ae. Port. Cui explicationi quamquam parum favet collocatio verborum, melior tamen non videtur proponi posse, et tales particulae interdum traiciuntur. Cf. adn. II 94, 4. — τὰς ἄνω πύλας. Mendae. Non propter oram igitur per Posidonium, sed per interiora paeninsulae iter terrestre Menda Potidaeam ferebat.

§ 3. ἔτυχε γὰρ . . . τὰ ὅπλα κείμενα. Memores simus dicendi generis τίθεσθαι τὰ ὅπλα ad II 2, 4 illustrati, cum κεῖσθαι idem valeat atque τεθεῖσθαι. Cf. adn. III 45, 3 et V 61, 4. „Inter obsidionem arma civium constanter in uno aut pluribus locis apertis intra muros composita erant, ut in quovis subito tumultu illuc congregarentur et simul armarentur atque suis quisque ordinibus instruerentur. Revera urbs ad tempus castris similis facta est et sicut castra locum, ubi arma ordine componerentur et milites lustrarentur, continebat. Vid. VIII 69 et Xen. Anab. II 2, 20. III 1, 3." Arn. Add. VII 28.

§ 4. κατὰ τὸ στασιωτικόν] κατὰ τὸ ἔθος τῶν στασιαζόντων. Schol. Cf. § 1. — δέοιτο. Malis δέοι, ut in simili re 68, 6 χρῆναι legitur. Non desunt tamen exempla verborum δεῖσθαι et δεῖ commutatorum et illius impersonaliter positi. Vid. Buttm. ad Plat. Men. c. 12. Doederl. ad. Soph. OC. 570. Steph. Thes. nov. II p. 1037. Sed Thucydidem aliis locis ita locutum esse demonstrari non potest; nam verba IV 69, 2 et VIII 43, 3 scripta aliter explanari possunt. Cf. ibi adn. Quare δέοιντο coniecit Krueg. conferens Xen. Hist. Gr. II 4, 35. Lys. XII 42. Aeschin. III 139. Sed etiam contumacius eadem verbi sententia ille homo dicit sibi ipsi bellando non opus esse, ut suo arbitrio permissum esse velit rei communiter suscipiendae deesse, si eam sibi non conducere putet. De diversis modis cum ὅτι particula coniunctis cf. adn. II 80, 1. — ἐπισπασθέντος. „Ἐπισπάσασθαι hic est apprehendere eo consilio, ut abstrahamus, abripiamus." Bloomf., apud quem vide plura. — θορυβηθέντος. Id hic de aspera et violenta loquentis

θέντος, ὁ δῆμος εὐθὺς ἀναλαβὼν τὰ ὅπλα περι-
οργὴς ἐχώρει ἐπί τε Πελοποννησίους καὶ τοὺς
5 τὰ ἐναντία σφίσι μετ' αὐτῶν πράξαντας. καὶ
προσπεσόντες τρέπουσιν ἅμα μὲν μάχῃ αἰφνι-
δίῳ, ἅμα δὲ τοῖς Ἀθηναίοις τῶν πυλῶν ἀνοιγο-
μένων φοβηθέντων· ᾠήθησαν γὰρ ἀπὸ προειρη-
μένου τινὸς αὐτοῖς τὴν ἐπιχείρησιν γενέσθαι.
6 καὶ οἱ μὲν ἐς τὴν ἀκρόπολιν, ὅσοι μὴ αὐτίκα
διεφθάρησαν, κατέφυγον, ἥνπερ καὶ τὸ πρότε-
ρον αὐτοὶ εἶχον· οἱ δὲ Ἀθηναῖοι (ἤδη γὰρ καὶ
ὁ Νικίας ἐπαναστρέψας πρὸς τῇ πόλει ἦν) ἐσ-
πεσόντες [ἐς] τὴν [Μένδην] πόλιν, ἅτε οὐκ ἀπὸ
ξυμβάσεως ἀνοιχθεῖσαν, ἁπάσῃ τῇ στρατιᾷ ὡς
κατὰ κράτος ἑλόντες διήρπασαν, καὶ μόλις οἱ
στρατηγοὶ κατέσχον ὥστε μὴ καὶ τοὺς ἀνθρώ-
7 πους διαφθείρεσθαι. καὶ τοὺς μὲν Μενδαίους
μετὰ ταῦτα πολιτεύειν ἐκέλευον ὥσπερ εἰώθεσαν,

§ 4. περιοργής. Olim et in plerisque libris male περὶ ὀργῆς.

interpellatione non solo strepitu et tumultu, sed adeo plagis aut abripiendo effecta accipiendum esse docet Arnoldus. Haackius quidem tumultu exorto interpretatur; sed hanc sententiam θορυβηθέν flexione exprimi et perspicuitatis ratio postulabat et quod hic non legitur verbum dicendi vel nuntiandi. Cf. Buttm. Gr. § 145 adn. 10. Herwerdeni (Stud. Thuc. p. 67) coniectura θορυβήσαντος facilior est quam probabilior.

§ 5. φοβηθέντων. Suppl. αὐτῶν, et cf. adn. III 13, 7. IV 108, 1. — ἀπὸ προειρημένου τινός, ex aliquo compacto. Cf. Hoog. ad. Vig. p. 581 et ἀπὸ ξυνθήματος 67, 4, ἀπὸ παραγγέλματος VIII 99, similia. Cf. adn. I 133.

§ 6. αὐτοί. Cf. adn. 113, 2. — ἐπαναστρέψας. Cf. § 2. — πρὸς τῇ πόλει ἦν, ad urbem erat, apud urbem illam aderat. — [ἐς] τὴν ... πόλιν. Praepositio ἐς delenda est, ne enuntiatum participiale ἅτε ... ἀνοιχθεῖσαν, quod cum verbis ἐσπεσόντες ἐς τὴν Μ. πόλιν coniungi sententia vetat, a substantivo suo disiungatur. Cf. Ullrich. Symb. crit. IV p. 50. Ineptius etiam, cum praecesserit πρὸς τῇ πόλει, Μένδην additur, quasi haec alia urbs sit ab illa addito nomine distinguenda. — ἅτε. Cf. Krueg. Gr. § 56, 12 adn. 2. — οὐκ ἀπὸ ξυμβάσεως = ἄνευ ξυμβάσεως. Praepositionis notio addita negatione in contrarium vertitur. Cf. III 40, 6 μὴ ξὺν προφάσει, V 8, 3 μὴ ἀπὸ καταφρονήσεως, VI 86, 3 μὴ μεθ' ὑμῶν, VII 70, 8 μὴ κατ' ἀνάγκην. Soph. OC. 1636 οὐκ οἶκτου μέτα. — ὡς ... ἑλόντες, quod eam vi cepissent. Cf. adn. 14, 5. — ὥστε. Cf. adn. I 49, 7.

αὐτοὺς κρίναντας ἐν σφίσιν αὐτοῖς εἴ τινας ἡγοῦνται αἰτίους εἶναι τῆς ἀποστάσεως· τοὺς δ' ἐν τῇ ἀκροπόλει ἀπετείχισαν ἑκατέρωθεν τείχει ἐς θάλασσαν καὶ φυλακὴν ἐπικαθίσταντο. ἐπειδὴ δὲ τὰ περὶ τὴν Μένδην κατέσχον, ἐπὶ τὴν Σκιώνην ἐχώρουν.

λόφου δέ τινος ἁλόντος καὶ Σκιώνη πολιορκεῖται, ὅποι οἱ ἐκ τῆς ἀκροπόλεως τῆς Μένδης διαφεύγουσι.

131. Οἱ δὲ ἀντεπεξελθόντες αὐτοὶ καὶ Πελοποννήσιοι ἱδρύθησαν ἐπὶ λόφου καρτεροῦ πρὸ τῆς πόλεως, ὃν εἰ μὴ ἕλοιεν οἱ ἐναντίοι, οὐκ ἐγίγνετο σφῶν περιτείχισις. 1 προσβαλόντες δ' αὐτῷ κατὰ κράτος οἱ Ἀθηναῖοι καὶ μάχῃ ἐκκρούσαντες τοὺς ἐπόντας ἐστρατοπεδεύσαντό τε καὶ ἐς τὸν 2

§ 7. ἐπεκαθίσαντο libri longe plurimi. Hoc certe ἐπικαθίσαντο scribendum videtur; nam Thucydides etsi ἐκαθεζόμην, tamen non ἐκάθισα, verum καθῖσα dixit. Cf. VI 66, 1. VII 82, 3. Contra ἐκάθητο V 6, 5, ἐκάθηντο III 97, 2. IV 44, 4 idemque procul dubio restituendum V 58, 4, ubi optimorum librorum plerique κάθηντο habent. Cf. προσεκάθητο IV 130, 2, ἀντεκάθητο V 6, 3. Sed hic Ar. Chr. et corr. Pal. ἐπεκαθίσταντο, in quo germanum ἐπικαθίσταντο latere verisimile est. Nam vi transitiva quidem non solum ἐκάθισα, sed, de quo in Buttm. Gr. max. Ind. verb. v. ἕζομαι tacetur, etiam ἐκαθισάμην (ut ἐστησάμην) dici ostendunt Lycurg. 141. Demosth. contra Aph. II 15 et contra Apatur. 14. Dio Cass. XLIX 41. Luci. Pisc. 12. Sed nusquam legimus καθίζω φυλακήν, saepissime καθίστημι et καθίσταμαι apud Thuc. Xen. al. Cf. I 113, 1. II 24, 1. 94, 2. IV 41, 2, al. et Sturz. Lex. Xen. Ἐπεκαθίσταντο autem propter augmentum syllabicum barbarum ex iusto ἐπικαθίσταντο ita depravari potuit, ut in multis membranis ἀντεπαρεσκευάζοντο et ἀντεπαρατάσσοντο reperiuntur VII 3, 2. 5, 1, al. Imperfectum tamen Hofmano hic minus aptum videtur. At cf. II 94, 2, IV 90, 4. Ceterum Dindorfium in Steph. Thes., ἐπικαθίσαντο an ἐπικαθείσαντο scribatur, nihil fere interesse dicere miramur. Nam hoc, cuius nullum in membranis vestigium est, nemo reponi volet, cum aoristus εἰσάμην de longe alia re III 58, 5 in oratione Plataeensium legatur.

Cap. 131. § 2. ἐπόντας Bekker ex nostra coniectura postea a cod. Cl. confirmata. Vulgatam ἐπιόντας defendit quidem Krueger in Comment. antiqu. stud. 1842 p. 104 occurrentes, impetum cursu excipientes interpretans et, ne Scionaei et Peloponnesii nimis stolide egisse videantur, si collem, in quo consedissent, reli-

§ 7. ἐν σφίσιν αὐτοῖς. Cf. adn. 25, 9. — ἐπικαθίσταντο. Cf. ad. Cap. 131. § 1. Πελοποννήσιοι. Cf. adn. 129, 3. — ὃν εἰ μὴ ἕλοιεν ... οὐκ ἐγίγνετο σφῶν περιτείχισις, quem nisi caperent, non fiebat eorum circummunitio. Similis hic exceptio statuitur atque ea, de qua dictum est adn. III 9, 2. 10, 1. De genetivo obiecti σφῶν cf. 35, 4, de pronomine adn. I 20, 1.

περιτειχισμὸν τροπαῖον στήσαντες παρεσκευάζοντο.
3 καὶ αὐτῶν οὐ πολὺ ὕστερον ἤδη ἐν ἔργῳ ὄντων
οἱ ἐκ τῆς ἀκροπόλεως ἐν τῇ Μένδῃ πολιορκού-
μενοι ἐπίκουροι βιασάμενοι παρὰ θάλασσαν τὴν
φυλακὴν νυκτὸς ἀφικνοῦνται, καὶ διαφυγόντες
οἱ πλεῖστοι τὸ ἐπὶ τῇ Σκιώνῃ στρατόπεδον ἐσ-
ῆλθον ἐς αὐτήν.
1 132. Περιτειχιζομένης δὲ τῆς Σκιώνης Περ-
δίκκας τοῖς τῶν Ἀθηναίων στρατηγοῖς ἐπικηρυ-
κευσάμενος ὁμολογίαν ποιεῖται πρὸς τοὺς Ἀθη-
ναίους διὰ τὴν τοῦ Βρασίδου ἔχθραν περὶ τῆς
ἐκ τῆς Λύγκου ἀναχωρήσεως, εὐθὺς τότε ἀρξά-
2 μενος πράσσειν. καὶ ἐτύγχανε γὰρ τότε Ἰσχαγό-
ρας ὁ Λακεδαιμόνιος στρατιὰν μέλλων πεζῇ πο-
ρεύσειν ὡς Βρασίδαν, ὁ δὲ Περδίκκας, ἅμα μὲν

Περδίκκου ξύμβασις πρὸς τοὺς Ἀθηναίους. Ἰσχαγόρας οὐ δύναται ἐπικουρίαν προσάγειν Βρασίδᾳ, αὐτός γε μέντοι ὡς αὐτὸν ἀφικνεῖται.

querint, eos in hoc ipso colle paululum hostibus obviam procedere potuisse dicens. Sed id τοὺς ἀντιθέοντας, τοὺς ἐπιφερομένους similive verbo potius exprimendum quam hoc.

§ 3. διαφυγόντες. Cass. Aug. Ven. Pal. Vat. H. Lugd. Mosqu. διαφεύγοντες, quod non defenditur eodem librorum vitio 124, 3, ubi vide Bd.

§ 3. οἱ ἐκ cet. De praepos. vid. adn. I 8, 2. — παρὰ θάλασσαν cum ἀφικνοῦνται iungi vix verborum collocatio patitur. Vertas igitur: perrupta praeter mare custodia (nos: da sie sich am Meere vorbei . . . durchgeschlagen). Cf. 130, 7. — διαφυγόντες . . . στρατόπεδον, per (Atheniensium) castra ad Scionen posita elapsi.

Cap. 132. § 1. ὁμολογίαν. Non solum pacem, sed etiam societatem. Vid. V 5, 2. — περὶ τῆς . . . ἀναχωρήσεως. Ad c. 83 respici existimat Dukas. Sed de re 124, 4 narrata et eis, quae ex altero receptu orta sint, agi propter verba proxima εὐθὺς . . . πράσσειν alii malunt; nam haec 128, 5 dictis respondere; atque hoc ut statuamus eo cogimur, quod Brasidas illo tempore irruptionem in Lyncum non fecit (cf. 83, 2. 6) itaque ex ea redire non poterat. — πράσσειν. Repetas quidem ex superioribus πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, sed eo non est opus. Cf. adn. II 79, 2. Foederis a Perdicca cum Atheniensibus facti lacera fragmenta adhuc servata sunt, quae exscripta habentur in Inscr. Att. I n. 42. 43.

§ 2. καὶ ἐτύγχανε γάρ. Cf. adn. III 70, 3. — ὁ δὲ Περδίκκας. Δέ deleri vult Dobr., nec legitur in similibus locis III 70, 3. 107, 3; ferri tamen potest, quod et alibi, ubi enuntiationes interpositae sunt, per anacoluthon additur (cf. VIII 29, 2) et, si hic pro γάρ simile

κελεύοντος τοῦ Νικίου, ἐπειδὴ ξυνεβεβήκει, ἔν-
δηλόν τι ποιεῖν τοῖς Ἀθηναίοις βεβαιότητος πέρι,
ἅμα δ' αὐτὸς οὐκέτι βουλόμενος Πελοποννησίους
ἐς τὴν αὐτοῦ ἀφικνεῖσθαι, παρασκευάσας τοὺς ἐν
Θεσσαλίᾳ ξένους, χρώμενος ἀεὶ τοῖς πρώτοις, δι-
εκώλυσε τὸ στράτευμα καὶ τὴν παρασκευὴν ὥστε
μηδὲ πειρᾶσθαι Θεσσαλῶν. Ἰσχαγόρας μέντοι καὶ 3
Ἀμεινίας καὶ Ἀριστεὺς αὐτοί τε ὡς Βρασίδαν
ἀφίκοντο, ἐπιδεῖν πεμψάντων Λακεδαιμονίων τὰ
πράγματα, καὶ τῶν ἡβώντων αὐτῷ παρανόμως
ἄνδρας ἐξῆγον ἐκ Σπάρτης ὥστε τῶν πόλεων ἄρ-

Cap. 132. § 2. *αὐτοῦ* Cass. Aug. Ven. Pal. Gr. al.
§ 3. *ἡβώντων αὐτῶν* codd. Cf. adn.

ἐπεί cogitatur, recte scriptum est. Cf. adn. I 11, 1. — *ἐπειδὴ ξυνεβεβήκει*, quoniam pactionem fecisset. Cf. 78, 4 *ἐπειδὴ προεκεχωρήκει* et adn. 117, 2. — *ἔνδηλον ... πέρι*, manifestam aliquam constantiae suae significationem Atheniensibus dare, Port. — *παρασκευάσας*. Cf. adn. III 36, 5. — *χρώμενος ... τοῖς πρώτοις*] *δηλονότι ξένοις καὶ φίλοις*. Schol. Exemplum 78, 2 reperitur. — *τὴν παρασκευήν*. Conatum vertit Class., quam vim vocabulum non habet. Neque interpretari licet impedivit apparatum i. e. quominus exercitus pararetur; nam paratum hunc fuisse *τὸ στράτευμα* ostendit. Quare substantivo *παρασκευή* eandem sententiam tribuentes, quam paulo ante verbum *παρασκευάζειν* habet, Perdiccam eo, quod Thessalorum principes ad suum consilium adiuvandum adduxerat, impedivisse volumus, quominus Ischagoras, ut Brasidas fecerat (cf. 78, 3. 4), Thessalos suis consiliis conciliaret. Atque hoc ita impedivisse dicitur, ut ne temptaretur quidem. Genetivum *Θεσσαλῶν* igitur ad *τὴν παρασκευήν* applicamus.

§ 3. *ἐπιδεῖν*. Cf. adn. ad *προσβάλλειν* 127, 2. — *καὶ τῶν ἡβώντων ...*] *ὡς ... οὐκ ὄντος νομίμου ἄρχοντας καθιστάνειν ταῖς πόλεσι τοὺς ἡβῶντας, ἀλλὰ τοὺς προβεβηκότας καθ' ἡλικίαν*. Schol. *Παρανόμως* hic non esse contra leges, sed praeter consuetudinem (*παρὰ τὸ καθεστηκὸς ἔθος* schol.), contra instituta (Spartiatarum), demonstrant Mans. Sart. II p. 140. Lex. Arn. Hoc autem primum est harmostarum vestigium. Cf. Herm. Antiqu. Gr. I § 39 adn. 8. Nomen *ἁρμοστής* VIII 5, 2 legitur. *Ἄνδρας*, quod insolentius de *τοῖς ἡβῶσιν* dictum videatur, valet *τινάς*. Cf. Bergmann. ad Isocr. Aerop. p. 150 ed. Bensel. et adn. VII 43, 4. Neque enim audiendus est Haasius sic interpretatus: adolescentium ... quosdam tamquam viros. Quod in codicibus scriptum est *τῶν ἡβώντων αὐτῶν* neque ita explicare licet, ut ipsorum puberum vertamus, quoniam oppositum deest, neque *αὐτῶν* pro genetivo partitivo acceptum

χοντας καθιστάναι καὶ μὴ τοῖς ἐντυχοῦσιν ἐπιτρέπειν. καὶ Κλεαρίδαν μὲν τὸν Κλεωνύμου καθίστησιν ἐν Ἀμφιπόλει, Πασιτελίδαν δὲ τὸν Ἡγησάνδρου ἐν Τορώνῃ.

1 133. Ἐν δὲ τῷ αὐτῷ θέρει Θηβαῖοι Θεσπιέων
τεῖχος περιεῖλον ἐπικαλέσαντες ἀττικισμόν, βουλόμενοι
μὲν καὶ ἀεί, παρεστηκὸς δὲ ῥᾷον ἐπειδὴ
καὶ ἐν τῇ πρὸς Ἀθηναίους μάχῃ ὅ τι ἦν αὐτῶν
2 ἄνθος ἀπωλώλει. καὶ ὁ νεὼς τῆς Ἥρας τοῦ αὐτοῦ
θέρους ἐν Ἄργει κατεκαύθη, Χρυσίδος τῆς
ἱερείας λύχνον τινὰ θείσης ἡμμένον πρὸς τὰ
στέμματα καὶ ἐπικαταδαρθούσης, ὥστε ἔλαθεν

Θηβαῖοι Θεσπιέων τεῖχος περιαιροῦσι, καὶ ὁ νεὼς τῆς Ἥρας ἐν Ἄργει κατακαίεται.

Ἐπιτελίδαν codd. Emend. Dobr. Cf. V 3, 1. 2.

Cap. 188. § 1. ἀπωλώλει It. Vat. Aug. M., reliqui ἀπολώλει. Verbi ἔρχεσθαι plusquamperf. constanter in libris augmento caret; idem in eodem tempore verbi ὀλλύναι hic et VII 27, 5 boni libri servant. Cf. Herodian. II p. 268. Krueg. Gr. § 28, 6 adn. 2.

ad Λακεδαιμονίων referre, quia idem atque proximum ἐκ Σπάρτης valeret. Deinde urbium praefectos a triumviris institutos esse non est probabile; sed hoc penes Brasidam fuisse cum inde apparere videatur, quod idem postea Agis (VIII 5, 2) et Lysander (cf. Xen. Hist. Gr. II 2, 2) fecerunt, tum ex singulari καθίστησιν, qui ad unum aliquem triumvirorum non significatum referri nequeat (ad parum similia spectat adn. I 91, 5), colligi potest, maxime vero apparet restituta vera scriptura αὐτῷ. Cf. V 13, 1 ᾧπερ ἦγον τὴν στρατιάν, et de coniunctione ὥστε adn. II 40, 4. — τοῖς ἐντυχοῦσιν. „Quos hic τοὺς ἐντυχόντας vocat Thuc., hos alii τοὺς τυχόντας magis dicunt.“ Duk. Cf. Vig. p. 364. Thucydides ipse alibi (ut I 22, 2) τοὺς παρατυχόντας vocare consuevit. Sed ὁ ἐντυχὼν et ὁ ἐντυγχάνων similiter apud Plat. Isae. alios legi discas ex Steph. Thes. — ἐπιτρέπειν. Suppl. αὐτάς.

Cap. 188. § 1. περιεῖλον. Cf. adn. I 108, 3 et de articulo ante τεῖχος omisso adn. I 101, 3. — ἀττικισμόν. Cf. Krus. Hell. II 1 p. 602. — παρεστηκός. Cf. adn. 125, 1. De verbo vid. adn. 61, 2. Sed sententiae causa forsitan aliquis malit legi παρεσχηκός. Cf. adn. I 120, 3. IV 85, 2. — ἐν τῇ ... μάχῃ. Apud Delium. Cf. c. 96. — ὅ τι ... ἄνθος. De v. ἄνθος cf. Hemsterh. ad Luci. Tim. I p. 474 ed. Lehm. et Plugk. ad Eur. Hel. 1593, de usu relativi generis neutrius Matth. Gr. § 442 adn. et supra IV 33, 1 adn. Sic fere quod roboris in Samnio erat Liv. X 38, omne quod roboris, quod floris fuerit XXVII 4, 4. Cf. Herz. ad Caes. B. c. III 87.

§ 2. ὁ νεὼς τῆς Ἥρας. De hoc templo inter Mycenas et Argos sito vid. Paus. II 17 et Leak. Pelop. II p. 389 sqq. Curt. Pelop. II p. 396 sqq. Bursian. Geogr. II p. 47 sq. — ἐν Ἄργει. Cf. adn. II 2, 1 et V 18, 10. — κατεκαύθη. Cf. Paus. II 17, 7. — ἔλαθεν. Cf.

ἀφθέντα πάντα καὶ καταφλεχθέντα. καὶ ἡ Χρυσὶς μὲν εὐθὺς τῆς νυκτὸς δείσασα τοὺς Ἀργείους ἐς Φλειοῦντα φεύγει· οἱ δὲ ἄλλην ἱέρειαν ἐκ τοῦ νόμου τοῦ προκειμένου κατεστήσαντο, Φαεινίδα ὄνομα. ἔτη δὲ ἡ Χρυσὶς τοῦ πολέμου 3
τοῦδε ἐπέλαβεν ὀκτὼ καὶ ἔνατον ἐκ μέσου, ὅτε ἐπεφεύγει. καὶ ἡ Σκιώνη τοῦ θέρους ἤδη τελευτῶντος περιετετείχιστό τε παντελῶς, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐπ' αὐτῇ φυλακὴν καταλιπόντες ἀνεχώρησαν τῷ ἄλλῳ στρατῷ.

Μαντινέων καὶ Τεγεατῶν ξυμβολὴ ἐν Λαοδοκείῳ.

134. Ἐν δὲ τῷ ἐπιόντι χειμῶνι τὰ μὲν Ἀθη- 1
ναίων καὶ Λακεδαιμονίων ἡσύχαζε διὰ τὴν ἐκεχειρίαν, Μαντινῆς δὲ καὶ Τεγεᾶται καὶ οἱ ξύμμαχοι ἑκατέρων ξυνέβαλον ἐν Λαοδοκείῳ τῆς

§ 4. ἡ Χρυσίς Vat. et Bekk. Vulgo articulus deest, quem, cum hoc nomen iam bis paulo ante affuerit, utique desideramus.

Cap. 134. § 1. Λαοδοκείῳ pro Λαοδικίῳ nunc auctore Bursian. Geogr. II p. 227, 4 rescripsimus, cum item apud Polyb. II 51. 55 Λαδοκείοις, Λαδόκεια nunc restitutum sit. Cf. Paus. VIII 44, 1.

adn. 80, 2. — καταφλεχθέντα. Hinc verbi φλέγειν non recte solum aoristum secundum passivi in Buttm. Gr. max. Ind. verb. agnosci intellegitur. Καταφλεχθῆναι etiam apud complures recentiores legitur (cf. Steph. Thes.), ἀναφλεχθῆναι in Plat. Epist. (vid. Ast. Lex. Plat.).

§ 3. ἐς Φλειοῦντα. „Tegeam Paus. l. d Clementis Alexandr. in Protrept. p. 35 [sacerdotem una cum templo combustam tradentis] et, qui eum sequitur, Arnobii VI p. 207 nullam rationem habet Scaliger ad Euseb. Chron. p. 204." Duk. — τοῦ προκειμένου deleri vult Krueg. Et alibi sane νόμος dicitur κεῖσθαι (III 82, 6. V 105. VI 54), sed si est lex, non institutum, ut hic, ubi προκείμενος non morem definire videtur, qui omnino in sufficiendis sacerdotibus valuerit, sed eum, qui ad peculiarem hanc rerum condicionem accommodatus eis in promptu fuerit. Deleto τοῦ νόμου, quod proposuit Madv. Adv. crit. I p. 323, ἐκ τοῦ προκειμένου nimis obscurum est. — ἐπέλαβεν] κατέσχε. Schol. Attigerat, Steph. in Thes.

Cap. 134. § 1. οἱ ξύμμαχοι ἑκατέρων. Velut Heraeenses et Maenalii, qui V 67 una cum Tegeatis Lacedaemonios adiuvant, et Parrhasii, de quibus V 33. Add. V 47, 1. — Λαοδοκείῳ. Polybius II 51 et 55 τὰ Λαδόκεια τῆς Μεγαλοπολίτιδος vocat. Fallitur ibi Schweigh. in adn. vol. V p. 459. Cf. ad. —

Ὀρεσθίδος, καὶ ⟨ἡ⟩ νίκη ἀμφιδήριτος ἐγένετο·
κέρας γὰρ ἑκάτεροι τρέψαντες τὸ καθ' αὑτοὺς
τροπαῖά τε ἀμφότεροι ἔστησαν καὶ σκῦλα ἐς Δελ-
2 φοὺς ἀπέπεμψαν. διαφθαρέντων μέντοι πολλῶν
ἑκατέροις καὶ ἀγχωμάλου τῆς μάχης γενομένης
καὶ ἀφελομένης νυκτὸς τὸ ἔργον οἱ Τεγεᾶται μὲν
ἐπηυλίσαντό τε καὶ εὐθὺς ἔστησαν τροπαῖον, Μαν-
τινῆς δὲ ἀπεχώρησάν τε ἐς Βουκολιῶνα καὶ ὕστε-
ρον ἀντέστησαν.

1 135. Ἀπεπείρασε δὲ τοῦ αὐτοῦ χειμῶνος καὶ Βρασίδας
ὁ Βρασίδας τελευτῶντος καὶ πρὸς ἔαρ ἤδη Ποτει- Ποτειδαίας
δαίας. προσελθὼν γὰρ νυκτὸς καὶ κλίμακα προσ- ἀποπειρᾷ.
θεὶς μέχρι μὲν τούτου ἔλαθε (τοῦ γὰρ κώδωνος

αὑτούς. Cass. Aug. Gr. αὐτούς, sed ad καθ' nihil diversitatis adnotatum est. Ceterum cf. adn. I 17.

§ 2. Βουκολιῶνα Cass. et Aug., reliqui Βουκολίωνα. Cf. Herodian. I p. 20 sq. Goettl. Doctr. accent. p. 266 g.

Ὀρεσθίδος. Haec Ὀρεστία vel Ὀρέστεια nominatur a Steph. Byz. in v. Ὀρέσται. Ager videtur Ὀρεσθεῖον urbis V 64, cuius conditor a Paus. VIII 3, 1 Ὀρεσθεύς, filius Lycaonis, dicitur, a quo Ὀρεσθάσιον [? Ὀρέσθειον?], postea autem ab Oreste, Agamemnonis filio, mutato nomine Ὀρέστειον, ut apud Eur. et alibi nomen pingitur, appellata esse perhibetur. Sitam eam fuisse in Maenalia discimus ex Thuc. V 64, in via Megalopoli Pallantium et Tegeam ferenti ex Paus. VIII 44, 1. 2. Cf. Muell. Dor. II p. 442. In culmine montis Tzimbarú collocatur a Leak. Pelop. II p. 318 sq. Sub hoc monte situm fuisse mavult Bursian. Geogr. II p. 227, 3. — ⟨ἡ⟩ νίκη. Cf. VII 55, 1. VIII 27, 6. — κέρας ... αὑτούς. Et a Mantinensibus et a Tegeatis socii adversariorum videntur fugati esse. De κατά cf. ad. I 33, 3.

§ 2. ἀγχωμάλου. Cf. adn. III 49, 1. — Βουκολιῶνα. Hunc locum alibi quam apud Plin. IV 6 frustra quaesivimus, sed inter Laodoceum et Mantineam fuisse liquet ex Thucydidis narratione. De accentu cf. ad. — ἀντέστησαν scil. τροπαῖον.

Cap. 135. § 1. τοῦ αὐτοῦ ... Βρασίδας τελευτῶντος. De collocatione verborum insolentiore vid. adn. III 90, 4 et Dorv. ad Char. p. 320, de ceteris cf. V 39, 3. — μέχρι μὲν τούτου] τοῦ προσθεῖναι τὴν κλίμακα. Schol. Ergo hactenus. Cf. V 32, 4. — κώδωνος. „Excubiarum praefecti [immo circitores vigiliarum] tintinnabula secum ferebant ad explorandos vigiles, ut eis auditis responderent. Vid. Suid. in v. κωδωνοφορῶν." Huds. „Schol. Aristoph. Av. 1160 et ex eo Suid. in κωδωνοφορεῖται. [Conf. id. schol. ad v. 843.] Memorat etiam ... Harpocrat. [et Etym. M.] in διεκωδώνισε." Duk. Male nonnulli de tuba cogitaverunt propter Soph. Ai.

*παρενεχθέντος οὕτως ἐς τὸ διάκενον, πρὶν ἐπαν-
ελθεῖν τὸν παραδιδόντα αὐτόν, ἡ πρόσθεσις ἐγέ-
νετο), ἔπειτα μέντοι εὐθὺς αἰσθομένων πρὶν
προσβῆναι, ἀπήγαγε πάλιν κατὰ τάχος τὴν στρα-
τιάν, καὶ οὐκ ἀνέμεινεν ἡμέραν γενέσθαι. καὶ ὁ* 2
*χειμὼν ἐτελεύτα, καὶ ἔνατον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτε-
λεύτα τῷδε ὃν Θουκυδίδης ξυνέγραψεν.*

17. „Esse tintinnabulum ... apparet ex Hesych.: *κωδωνοφορῶν·* — *οἱ περιπολάρχαι ἐπὶ τοὺς φύλακας ἐρχόμενοι κώδωνα διέσειον, καὶ οὕτως ἐξεπείραζον τὸν καθεύδοντα.* Photius in eadem voce habet *καὶ ἐψόφουν πειράζοντες* [ut schol. Aristoph.]" Goell. — *οὕτως*, ita ut hac opportunitate uterentur. Respicit ad praegressum participium, ut III 96, 2, ubi vide adn. Inutilis est Cobeti (Nov. lect. p. 231) coniectura *ἐν τοσούτῳ*. — *ἐς τὸ διάκενον ... ἐγένετο. Αὐτόν* spectat ad *τὸν κώδωνα*, et *τὸ διάκενον* est vacuum murorum spatium interiectum. Cf. V 71. Id autem inter custodes et circitores interiectum esse male nonnulli censent. Hoc enim intervallum minus esset, quam id, quod inter binas excubias interesset, quas ita dispositas esse consentaneum est, ut ipsis insciis nemo murum temptare posset. Itaque totam stationem excubitorum aliquo in loco collocatorum signum deferre debuisse statuentes locum illius custodibus interea paulisper vacuum significari putamus, sive *ὁ παραδιδούς* est *ὁ περιπολάρχης*, sive in singulis stationibus singuli vigiles fuisse existimandi sunt. Ita „Lips. Poliorcet. p. 279: dum is, qui circuit, tintinnabulum porrigit atque ita locum paulisper deserit. Nam *κώδων* videtur a statione excubiarum in moenibus positarum ad stationem traditus esse. Hoc ipsum tempus Aratus insidiis legit, cum Sicyonem caperet. Plut. Vit. Arat. 7." Goell. Cf. Kor. ad Plut. ed. Schaef. vol. V p. 471. Alias in circumeundis vigiliis (*τῇ περιοδείᾳ, τῷ περιοδεύειν, ἐφοδεύειν*, cf. Kor. et Ast. ad Theophr. Charact. c. 6) Graeci *τῇ τῆς σκυταλίδος περιφορᾷ καὶ παραδόσει* utebantur. Vid., ad quem Arn. delegat, Casaub. ad Aen. Tact. c. 22. — *αἰσθομένων.* Cf. Matth. Gr. § 563. — *προσβῆναι.* Cum vere accessisse Brasidam paulo ante legerimus, fere idem esse debet atque *ἀναβῆναι*, ut III 22, 3. — *ἀνέμεινεν* cum infin. ut 120, 3, ubi vide adn.

Corrigendis libri tertii (p. IV) haec addenda sunt:
adn. III 12, 8 vers. finem legendum est: ita ut hinc *ἐπ' ἐκείνους ἰέναι* penderet
adn. III 25, 1 partem euripi eius, quo insula Mytilenen antiquiorem continens a reliqua Lesbo separabatur (cf. Diod. XIII 79), exsiccatam etc.

THUCYDIDIS

DE

BELLO PELOPONNESIACO

LIBRI OCTO.

AD

OPTIMORUM LIBRORUM FIDEM EDITOS

EXPLANAVIT

ERNESTUS FRIDERICUS POPPO.

EDITIO ALTERA, QUAM AUXIT ET EMENDAVIT

IOANNES MATTHIAS STAHL.

VOL. III. SECT. I.

LIPSIAE

IN AEDIBUS B. G. TEUBNERI.

MDCCCLXXIX.

LIPSIAE: TYPIS B. G. TEUBNERI.

PRAEFATIO

IOANNIS MATTHIAE STAHLII.

Serius quam volebam mihi contigit, ut quod susceperam retractandae huius editionis munus persequerer. Post quadriennium igitur ad id reversus consilio non mutato institutam rationem tenui scriptoris interpretandi et ubi opus esset pro virili parte emendandi. Quanquam enim nuper fuit qui praematuram hanc omnem emendandi Thucydidis operam iudicaret, quod accurata demum quae nondum parata esset eius recensione emendatio niti posset, non ab omni quidem parte infructuosum fore puto, si quis potiores Thucydidis libros manu scriptos denuo perscrutatus sit, sed hac opera futurum esse ut aliud emendationi fundamentum constituatur confidenter nego. Nam Bekker minutias quidem orthographicas vel manifesta calami vitia ad unum omnia non ea cura enotavit, quae hodie plerisque necessaria videtur; sed, si orthographica praetermittis, eas scripturas, quarum ad cognoscenda et eruenda ipsius scriptoris verba ratio aliqua habenda esset, tam accurate enotavit, ut in paucissimis et levissimis tantum aliquid ab illo praetermissum aut erratum sit. Quae talia invenientur, eorum ad emendandum Thucydidem aut nullus usus erit aut valde exiguus. Rectam autem scribendi rationem codicum memoria plerumque non tam demonstrat quam aliunde cognitam confirmat. Maxime adhuc desideratur plena atque exacta libri Laurentiani collatio, sed cum ei similis sit et satis notus Monacensis 228, ne ex hac quidem quicquam proditurum esse credo quo aliam atque nunc emendandi viam sequi cogamur.

Cum interpretis vero munere emendandi studium necessitate quadam coniunctum est, si quidem ratione ac via usus interpretationem ad sententiarum cohaerentiam, sermonis leges rerumque veritatem componere debet. Cui necessitati cum mihi quoque parendum esset, imprimis haud neglectis aliorum iudiciis ea diligenter examinavi,

quae in editione Tauchnitziana statueram, et ubi priorem sententiam causis, non opinionibus improbatam vidi, libenter mutavi. Sedulo enim cavere volui, ne mihi mea magis placerent, quod mea quam quod vera essent.

Quod ad libros attinet, ad quos in rebus explicandis eos qui plura cuperent et Poppo et ego delegavimus, nunc tertia usus sum Schoemanni Antiquitatum Graecarum editione, quarum antea prima adhibita est, itemque quartae Historiae Graecae ab Ernesto Curtio conscriptae; Hermanni Antiquitatum antea usus eram quam ipse paravit editione eaque primi voluminis postrema, nunc novissimam a Baehrio et Starkio curatam consului.

Postremo hic liceat aliquot errores in l. IV eiusque commentariis a typothetis commissos, quae me, cum plagulas corrigerem, aliis negotiis occupatum et amicorum officio atque auxilio destitutum effugerunt, breviter notare. In Thucydidis verbis lege:

12, 3	*ἀμύνεσθαι*	pro	*ἀνύνεσθαι*
29, 2	*Δημοσθένη*	,,	*Δημοσθένη*
29, 3	*ἀπροσδοκήτως*	,,	*ἀπροδοκήτως*
32, 3	*διακοσίους*	,,	*διακασίους*
32, 3	*ἀπορία*	,,	*ἀπορίᾳ*
33, 1	*Ἐπιτάδαν*	,,	*Ἐλπιτάδαν*
63, 2	*τύχοιμεν*	,,	*τύχομεν*
102, 4	*τοῦ*	,,	*τοὐ*,

in adnotationibus

p. 34 col. dextr. v. 23 prout pro ut

p. 204 ,, sinistr. v. 17 quin ,, quia;

praeterea p. 169 col. sinistr. v. 11 uno praeter hunc loco (V 69, 1) pro hoc uno loco et p. 187 col. sinistr. v. 26. 27 esse pro fore scribere debebam.

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ ΞΥΓΓΡΑΦΗΣ Ε.

X. *Δέκατον ἔτος τοῦ πολέμου. Κεφ. α'—κδ'.*

A. *Θέρος. Κεφ. α'—ιβ'.*

1) *Ἐκεχειρία γίγνεται, ἐν ᾗ Ἀθηναῖοι Δηλίους ἀνέστησαν. α'.*

2) *Κλέωνος στρατεία ἐς Τορώνην. β'. γ'.*

3) *Φαίακος πλοῦς ἐς τὴν Σικελίαν. δ'. ε'.*

4) *Κλέωνος στρατεία ἐς Ἀμφίπολιν. μάχη ἐπ' Ἀμφιπόλει, θάνατος Κλέωνος καὶ Βρασίδου. ς'—ια'.*

Παρακέλευσις Βρασίδου. θ'.

5) *Οἱ ἀμφὶ Ῥαμφίαν ἐς τὰ ἐπὶ Θρᾴκης βοήθειαν ἄγοντες ἐς Ἡράκλειαν ἀφικνοῦνται. ιβ'.*

B. *Χειμών. Κεφ. ιγ'—κδ'.*

1) *Οἱ ἀμφὶ Ῥαμφίαν ἀναχωροῦσιν ἐπ' οἴκου. ιγ'.*

2) *Αἰτίαι δι' ἃς οἵ τε Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ Ἀθηναῖοι πρὸς τὴν εἰρήνην τὴν γνώμην εἶχον. ιδ'—ιζ'.*

3) *Γίγνονται σπονδαὶ Λακεδαιμονίων καὶ Ἀθηναίων. ιζ'—κ'.*

Αἱ σπονδαὶ αὐταί. ιη'. ιθ'.

4) *Λακεδαιμονίων λαχόντων προτέρων τὰ τῆς ὁμολογίας ἀποτελεῖν ἀπορίαι γίγνονται περὶ Ἀμφιπόλεως, οὐδὲ οἱ ἄλλοι ξύμμαχοι πάντες δέχονται τὰς σπονδάς. κα'.*

5) *Γίγνεται οὖν ξυμμαχία Λακεδαιμονίων καὶ Ἀθηναίων πεντηκοντούτης. κβ'—κδ'.*

Ἡ ξυμμαχία αὐτή. κγ'.

XI. *Ἑνδέκατον ἔτος τοῦ πολέμου. Κεφ. κε'—λθ'.*

A. *Θέρος. Κεφ. κε'—λε'.*

1) *Ὅτι αὐτίκα πάλιν ταραχαὶ καὶ ὑποψίαι ἦσαν, ὕστερον δὲ αὖθις ἐς πόλεμον φανερὸν κατέστησαν. κε'.*

2) *Ὅτι τῆς ξυμβάσεως οὐκ ἀληθοῦς εἰρήνης οὔσης ὁ πόλεμος ἑπτὰ καὶ εἴκοσι ἔτη ἐγένετο καὶ Θουκυδίδης διὰ παντὸς αὐτοῦ ἐπεβίω. κς'.*

3) *Οἱ Κορίνθιοι τοὺς Ἀργείους πείθουσι τοὺς βουλομένους τῶν Ἑλλήνων προκαλεῖσθαι ἐς ξυμμαχίαν. κζ'. κη'.*

4) *Μαντινῆς πρῶτοι τοῖς Ἀργείοις προσχωροῦσι. τότε δὲ καὶ ἡ ἄλλη Πελοπόννησος διαθορυβεῖται καὶ πρὸς τούτους ῥέπει. κθ'.*

5) *Λακεδαιμόνιοι Κορινθίοις ἄλλως παρακελεύονται ἐσιέναι ἐς τὰς τῶν Ἀθηναίων σπονδάς. λ'.*

6) *Καὶ μὴν Ἠλεῖοι Λακεδαιμονίοις περὶ Λεπρέου διαφερόμενοι Ἀργείων γίγνονται ξύμμαχοι. τούτοις δὲ ἕπονται Κορίνθιοι καὶ Χαλκιδῆς. λα'.*

7) *Ἀθηναῖοι Σκιώνην μὲν αἱροῦσι, Δηλίους δὲ κατάγουσι. πόλεμος Λοκρῶν καὶ Φωκέων. λβ'. § α'. β'.*

8) *Κορίνθιοι οὔτε Τεγεάτας οὔτε Βοιωτοὺς οἷοί τέ εἰσιν ἐς τὴν Ἀργείων ξυμμαχίαν ἐσάγειν. λβ'. § γ'—θ'.*

9) *Λακεδαιμονίων στρατεία ἐς Παρρασίους, οὓς ἐλευθεροῦσι. λγ'.*

10) *Τρόπος ὃν οἱ Λακεδαιμόνιοι τούς τε μετὰ Βρασίδου Εἵλωτας μαχεσαμένους καὶ τοὺς ἐκ Σφακτηρίας αἰχμαλώτους διατιθέασι. λδ'.*

11) *Θυσσὸς αἱρεῖται. λε'. § α'.*

12) *Ὑποψίαι καὶ διαφοραὶ Ἀθηναίων καὶ Λακεδαιμονίων. διαμένει γε μέντοι ἡ ἡσυχία, καὶ οἱ ἐκ Πύλου Εἵλωτες ἐξάγονται. λε'. § β'—η'.*

B. *Χειμών. Κεφ. λϛ'—λθ'.*

1) *Κλεόβουλος καὶ Ξενάρης πειρῶνται τὰς σπονδὰς τῶν Ἀθηναίων καὶ Λακεδαιμονίων διαλῦσαι. λϛ'—λη'.*

2) *Μηκύβερνα αἱρεῖται. λθ'. § α'.*

3) *Λακεδαιμόνιοι Βοιωτοῖς ξυμμαχίαν ἰδίαν ποιοῦνται, καὶ Πάνακτον καθαιρεῖται. λθ'. § β'. γ'.*

XII. *Δωδέκατον ἔτος τοῦ πολέμου. Κεφ. μ'—να'.*

A. *Θέρος. Κεφ. μ'—ν'.*

1) *Ἀργεῖοι καὶ Λακεδαιμόνιοι ἐς λόγους ξυνέρχονται. μ'. μα'.*

2) *Ἀθηναῖοι τῇ Πανάκτου καθαιρέσει καὶ τῇ ἰδίᾳ Λακεδαιμονίων καὶ Βοιωτῶν ξυμμαχίᾳ ἀγανακτοῦσιν. μβ'.*

3) *Ὑπὸ Ἀλκιβιάδου πεισθέντες Ἀθηναῖοι Ἀργείοις καὶ τοῖς τούτων ξυμμάχοις Μαντινεῦσι καὶ Ἠλείοις ξυμμαχίαν ποιοῦνται. μγ'—μζ'.*

Ἡ ξυμμαχία αὐτή. μζ'.

4) *Αἱ τῶν Λακεδαιμονίων καὶ Ἀθηναίων σπονδαὶ ἔτι διαμένουσιν. οἱ Κορίνθιοι πρὸς ἐκείνους πάλιν τὴν γνώμην ἔχουσι. μη'.*

5) *Λακεδαιμονίους Ἠλεῖοι τοῦ ἐν Ὀλυμπίᾳ ἱεροῦ εἴργουσιν. ἀμφιλογίαι αὐτῶν περὶ καταδίκης. Λίχας. μθ'. ν'. § α'—δ'.*

6) *Κορινθίοις λόγοι προσφέρονται. ν'. § ε'.*

B. *Χειμών. Κεφ. να'.*

Ἡρακλεῶται οἱ ἐν Τραχῖνι ἡσσῶνται Αἰνιάνων καὶ ἄλλων προσχώρων. να'.

XIII. *Τρίτον καὶ δέκατον ἔτος τοῦ πολέμου. Κεφ. νβ'—νϛ'.*

A. *Θέρος. Κεφ. νβ'—νε'.*

1) *Ἡράκλειαν Βοιωτοὶ παραλαμβάνουσιν. νβ'. § α'.*

2) *Ἀλκιβιάδης ἐς Πελοπόννησον στρατεύσας τείχη οἰκοδομεῖ. νβ'. § β'.*

3) *Πόλεμος Ἐπιδαυρίων καὶ Ἀργείων. νγ'—νε'.*

B. *Χειμών. Κεφ. νϛ'.*

Λακεδαιμονίων φρουροὺς ἐς Ἐπίδαυρον ἐσπεμψάντων Ἀθηναῖοι τοὺς Εἵλωτας ἐς Πύλον ἀνακομίζουσιν. Ἐπιδαύρου Ἀργεῖοι ἀποπειρῶσι.

XIV. *Τέταρτον καὶ δέκατον ἔτος τοῦ πολέμου. Κεφ. νζ'—πα'.*

A. *Θέρος. Κεφ. νζ'—οε'. Πόλεμος Ἀργείων καὶ Λακεδαιμονίων.*

1) *Πρώτη στρατεία Λακεδαιμονίων Ἄγιδος ἡγουμένου ἐπὶ Ἄργος. τετράμηνοι σπονδαί. νζ'—ξ'.*

2) *Αἱ σπονδαὶ λύονται. Ἀργεῖοι καὶ οἱ ξύμμαχοι Ὀρχομενὸν μὲν αἱροῦσι, παρασκευάζονται δὲ καὶ ὡς ἐπὶ Τεγέαν. ξα'. ξβ'.*

3) *Δευτέρα στρατεία Ἄγιδος ἐπὶ Ἄργος. ξγ'—οε'.*

α) *Πορεῖαι καὶ ἀντιστρατοπεδεύσεις ἑκατέρων. ξγ'—ξε'.*

β) *Μάχη μεγίστη μεταξὺ Μαντινείας καὶ Τεγέας, ἐν ᾗ ἡσσῶνται Ἀργεῖοι καὶ οἱ ξύμμαχοι. ξϛ'—οδ'.*

γ) *Λακεδαιμόνιοι οὐ χρῶνται τῇ νίκῃ. Ἀργεῖοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ἄρχονται Ἐπίδαυρον τειχίζειν. οε'.*

B. *Χειμών. Κεφ. οϛ'—πα'.*

1) *Σπονδαὶ καὶ ξυμμαχία γίγνονται Λακεδαιμονίων καὶ Ἀργείων. οϛ'—οθ'.*

Αἱ σπονδαὶ αὗται. οζ'.

Ἡ ξυμμαχία αὐτή. οθ'.

2) *Ἀθηναῖοι κελεύονται τῆς Πελοποννήσου ἐξελθεῖν. Περδίκκας καὶ οἱ Χαλκιδῆς ξυνομνύασι Λακεδαιμονίοις καὶ Ἀργείοις. Δημοσθένους δόλος. Ἐπιδαυρίοις τὸ τείχισμα ἀποδίδοται. π'.*

3) *Μαντινῆς ξυμβαίνουσι Λακεδαιμονίοις. ἐν Σικυῶνι καὶ ἐν Ἄργει ὀλιγαρχία καθίσταται. πα'.*

XV. *Πέμπτον καὶ δέκατον ἔτος τοῦ πολέμου. Κεφ. πβ'. πγ'.*

A. *Θέρος. πβ'.*

1) *Περὶ Διέων καὶ Ἀχαΐας. § α'.*

2) *Ἀργείων ὁ δῆμος τῶν ὀλίγων, οἷς οἱ Λακεδαιμόνιοι μέλλουσι βοηθεῖν, ἐπικρατεῖ καὶ Ἀθηναίοις πάλιν σπεισάμενος μακρὰ τείχη τειχίζει. § β'—ϛ'.*

Β. *Χειμών.* *πγ'.*

1) *Λακεδαιμονίων στρατεία, ἐν ᾗ τὰ Ἀργείων τείχη καὶ Ὑσιὰς λαμβάνουσιν.* § α'. β'.

2) *Ἀργείων στρατεία ἐς τὴν Φλειασίαν.* § γ'.

3) *Περδίκκας κατακλῄεται.* § δ'.

XVI. *Ἕκτον καὶ δέκατον ἔτος τοῦ πολέμου. Κεφ. πδ'—Βιβλ.* Ζ. *κεφ. ζ'.*

Α. *Θέρος. Κεφ. πδ'—ριε'.*

1) *Μηλίων πολιορκία. πδ'—ριδ'.*

Διάλογος Μηλίων καὶ Ἀθηναίων. πε'—ριγ'.

2) *Ἀργείων δευτέρα ἐσβολὴ ἐς τὴν Φλειασίαν. Ἀθηναίων καὶ Λακεδαιμονίων λῃστεῖαι. πόλεμος Κορινθίων καὶ Ἀθηναίων. ριε'.* § α'—γ'.

3) *Μηλίων ἐπέξοδος.* § δ'.

Β. *Χειμών. Κεφ. ρις'—Βιβλ.* Ζ. *κεφ. ζ'.*

1) *Λακεδαιμόνιοι μέλλουσιν ἐς τὴν Ἀργείαν στρατεύειν. ρις'.* § α'.

2) *Μηλίων μετὰ δευτέραν ἐπέξοδον ἅλωσις καὶ ὠμοτάτη τιμωρία.* § β'—δ'.

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ
ΞΥΓΓΡΑΦΗΣ Ε.

---

1. *Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους αἱ μὲν ἐνιαύσιοι σπονδαὶ διελέλυντο μέχρι Πυθίων. καὶ ἐν*

Ἐκεχειρία γίγνεται, ἐν ῇ Ἀθηναῖοι Δηλίους ἀνέστησαν.

Cap. 1. *αἱ μὲν . . . Πυθίων* antehac sic explicaverunt: indutiae annuae solutae erant (et bellum renovatum est) usque ad Pythia, i. e. usquedum Pythia novas indutias novamque belli cessationem effecerunt. Sed hanc interpretationem, quam primus improbavit Mueller-Struebing. Aristoph. p. 387 sqq., reiciendam esse apparet. Nam temere addita sunt verba et bellum renovatum est, quoniam, cum non semper et ubique indutiarum exitum continuo bellum sequatur (nempe possunt etiam finitis indutiis aliquantum temporis arma quiescere), nulla eius supplementi est necessitas. Neque haec erat feriarum Pythicarum vis, ut earum tempore omne bellum prorsus intermitteretur, sed propter eas pacabatur Delphica tantum terra et tutus commeatus ludos adeuntibus dabatur. Cf. quae de Olympiis exponit Schoemann. Antiqu. Gr. II p. 46 sq. Potest autem ipsum *διελέλυντο* ita cum verbis *μέχρι Πυθίων* iungi, ut sana sententia evadat. Cum enim plusquamperfectum rei statum significet, *αἱ ἐνιαύσιοι σπονδαὶ διελέλυντο μέχρι Πυθίων* idem valet quod *τῶν ἐνιαυσίων σπονδῶν διάλυσις ἦν μέχρι Πυθίων* pariter atque IV 16, 2 *ἐσπεῖσθαι αὐτὰς μέχρι οὗ ἐπανέλθωσιν* nihil aliud est quam *εἶναι δὲ τὰς σπονδὰς μέχρι οὗ ἐπανέλθωσιν*. Est autem *διάλυσις τῶν σπονδῶν* is rerum status, quo foedus exiit necdum bellum renovatum est, qui medius inter bellum et pacem status deinde *ἐκεχειρία* dicitur. Huic autem tempori, per quod post indutias armorum quies erat, 2, 1 belli initium ita opponitur, ut liberius post interpositam narrationem *καὶ ἐν τῇ ἐκεχειρίᾳ . . . ὥρμητο* verborum collocatio instituatur. Accuratius enim ad *αἱ μὲν ἐνιαύσιοι σπονδαὶ διελέλυντο μέχρι Πυθίων* referretur *μετὰ δὲ τὴν ἐκεχειρίαν Κλέων . . . ἐξέπλευσε*. „Pythia tertio cuiusque Olympiadis anno facta esse non solum perspicuo Pausaniae (X 7, 3) testimonio demonstratur, sed quaecunque Pythiorum ludicra peracta in historia commemorantur, in tertium cuiusque Olympiadis annum . . . incidisse inveniuntur." Arn. Cuius rei locupletissimus testis praeter Clintonem (Fast.

τῇ ἐκεχειρίᾳ οἱ Ἀθηναῖοι Δηλίους ἀνέστησαν ἐκ Δήλου, ἡγησάμενοι κατὰ παλαιάν τινα αἰτίαν οὐ καθαροὺς ὄντας ἱερῶσθαι, καὶ ἅμα ἐλλιπὲς σφίσιν εἶναι τοῦτο τῆς καθάρσεως, ᾗ πρότερόν μοι δεδήλωται ὡς ἀνελόντες τὰς θήκας τῶν τεθνεώτων ὀρθῶς ἐνόμισαν ποιῆσαι. καὶ οἱ μὲν Δήλιοι Ἀτραμύττειον Φαρνάκου δόντος αὐτοῖς ἐν τῇ Ἀσίᾳ ᾤκησαν οὕτως ὡς ἕκαστος ὥρμητο.

Κλέων στρατεύει ἐς τὰ ἐπὶ Θράκης

1 2. *Κλέων δὲ Ἀθηναίους πείσας ἐς τὰ ἐπὶ Θράκης χωρία ἐξέπλευσε μετὰ τὴν ἐκεχειρίαν, Ἀθηναίων*

Cap. 1. *οἱ* ante *Ἀθηναῖοι* habet Vat.
Ἀτραμύττιον It. E. Vind. K. m. Ar. Chr. Dan. Bekk. In C. D. I. *Ἀτραμύτιον*. Vulgo *Ἀτραμύττειον*. Bas. *Ἀτραμύτειον*. Pal. *Ἀδραμύντειον* vel *Ἀδραμύττειον*. *Ἀτραμύττειον*] *Ὥρου· Ἀδραμύττειον Εὔπολις, Ἀτραμύττειον Θουκυδίδης*. Schol. Cf. etiam Suid. Phav. Adramytteum Liv. XXXVII 19, Adramytteos Plin. V 32, 122. In nummis *Ἀδραμύτιον* (Eckhel. Doctr. num. II p. 448). Cf. praeterea de variis nominis formis Steph. Byz. s. v.

Hell. I p. 209 ed. Krueg.) est Boeckhius ad Pind. II 2 p. 206 sqq. et Inscr. I p. 814. Quo autem anni tempore commissa essent postquam diu inter viros doctos dissensio fuit, Delphorum mensem Bucatium, quo ea celebrata esse ex Corp. inscr. n. 1688 discimus, cum Atheniensium mense Metagitnione convenire Kirchhoffius in Relat. menstr. acad. Berol. 1864 p. 129 sqq. demonstravit. Itaque cum annuae indutiae Elaphebolionis die XIV finitae essent (cf. IV 118, 12), quinque fere mensium spatio illa *διάλυσις τῶν σπονδῶν* sive *ἐκεχειρία* continebatur. — *οἱ Ἀθηναῖοι ... ἀνέστησαν*. De re vid. Diod. XII 73 et Paus. IV 27, 5, de verbo II 27, 1. adn. IV 54, 3. — *κατὰ παλαιὰν ... οὐ καθαροὺς ὄντας*. Piaculi enim crimine polluti erant, quod mortuos in sacra insula sepeliverant. Vid. III 104. — *ἱερῶσθαι*, deo consecratos esse. — *τοῦτο τῆς καθάρσεως*, hoc genus purgationis. — *ᾗ*. „Casus pendet ex participio et ad *ποιῆσαι* supplendum *αὐτήν*. Cf. Krueg. ad Dion. p. 119.“ Goell. Add. adn. I 1, 2. Praeter necessitatem Reisk. *ἥν*, Benedict. et Dobr. *ᾗ* coniecerunt. — *πρότερον*. Vid. I 8 et III 104. — *Ἀτραμύττειον*. De nomine cf. ad., de urbe ipsa Strab. p. 613 sq. et Prokesch. It. per As. et Aegypt. III p. 282 sq. — *Φαρνάκου*. Cf. VIII 6. 58. — *ᾤκησαν*, sedes collocaverunt. De re cf. VIII 108, 4. — *ὡς ἕκαστος ὥρμητο*, ut quisque cupiebat. Cf. adn. II 59, 2. IV 48, 6. 74, 1. Frustra Meinek. in Herm. III p. 367 *ὥργητο*. Significatur Delios non colonorum more et legibus cunctos una profectos Atramyttii consedisse, sed singulos ut cuique libuisset.

Cap. 2. Cf. Diod. XII 73. — § 1. *μετὰ τὴν ἐκεχειρίαν*, post exactam armorum quietem. Cf. adn. III 68, 1. Itaque mense Augusto ineunte. Cf. adn. c. 1. — *Ἀθηναίων* cet. Lectos fuisse milites videbimus 8, 2.

καὶ Τορώνη Βρασίδου ἀπόντος προσβάλλει.

μὲν ὁπλίτας ἔχων διακοσίους καὶ χιλίους καὶ ἱππέας τριακοσίους, τῶν δὲ ξυμμάχων πλείους, ναῦς
2 δὲ τριάκοντα. σχὼν δὲ ἐς Σκιώνην πρῶτον ἔτι πολιορκουμένην καὶ προσλαβὼν αὐτόθεν ὁπλίτας τῶν φρουρῶν, κατέπλευσεν ἐς τὸν Κωφὸν λιμένα, τῶν Τορωναίων ἀπέχοντα οὐ πολὺ τῆς πόλεως.
3 ἐκ δ' αὐτοῦ, αἰσθόμενος ὑπ' αὐτομόλων ὅτι οὔτε Βρασίδας ἐν τῇ Τορώνῃ οὔτε οἱ ἐνόντες ἀξιόμαχοι εἶεν, τῇ μὲν στρατιᾷ τῇ πεζῇ ἐχώρει ἐς τὴν πόλιν, ναῦς δὲ περιέπεμψε δέκα ⟨ἐς⟩ τὸν λιμένα
4 περιπλεῖν. καὶ πρὸς τὸ περιτείχισμα πρῶτον ἀφικνεῖται ὃ προσπεριέβαλε τῇ πόλει ὁ Βρασίδας, ἐντὸς βουλόμενος ποιῆσαι τὸ προάστειον, καὶ διελὼν τοῦ παλαιοῦ τείχους μίαν αὐτὴν ἐποίησε πόλιν.

Cap. 2. § 2. *Κολοφωνίων* codd. Cf. adn.
§ 3. *οὔτε Βρασίδας* Bekk. ex Popponis coniectura. Vulgo male *οὐδὲ Βρ.*
ἐς interposuit Bekk. Naves enim non, ut portum Torones, sed ut promunturium inter Cophum portum et illum interiacens circumveherentur, missae sunt. Quo facto in illum pervenerunt. Vide 3, 1 atque cf. *περιπλεῦσαι ἐς τὸν λιμένα* III 81, 2 et ibi adn.

§ 2. *ἔτι πολιορκουμένην.* Respicitur ad IV 131. 132. 133, 4. — *ἐς τὸν Κωφὸν λιμένα.* Colophoniorum portus, quem codd. habent, hic nullus potest fuisse. Diversum esse quem hic Th. memoravit portum a portu Torones inde colligitur, quod postea decem naves ex illo in hunc circumnavigaverunt. Quare ab aliquot editoribus falso post *Τορωναίων* distinctum est. *Κωφῶν* coniecit Leakius Graec. sept. III p. 119, quia hodie esset portus Kufó (*Κωφός*) inter Derrhim promunturium (nunc Drepanon) et Toronen. Sed is portus a Strab. p. 331, fragm. 32 et Mel. II 3, 1 non *Κωφῶν*, sed *Κωφὸς λιμήν* dicitur, quem ipsum scriptori hoc loco reddidit Pluygersius in Cobeti Nov. lect. p. 381.

§ 3. *αἰσθόμενος ὑπ' αὐτομόλων.* „*Ἀπ' αὐτομόλων?*" Krueg. *Ὑπό* defenditur verbis Soph. Ai. 1320 *οὐ γὰρ κλύοντές ἐσμεν αἰσχίστους λόγους, ἄναξ Ὀδυσσεῦ, τοῦδ' ὑπ' ἀνδρὸς ἀρτίως;* (cf. Matth. Gr. § 373, 3), etsi ibi *κλύειν* non est certiorem fieri, ut hic *αἰσθάνεσθαι*. Cf. adn. I 8, 2. 130, 1.

§ 4. *προσπεριέβαλε τῇ πόλει...*] *βουλόμενος ἐντὸς τοῦ τείχους ποιῆσαι τὸ τῶν Τορωναίων προάστειον, τοῦ παλαιοῦ τείχους μέρος διακόψας, καθ' ὃ ἦν τὸ προάστειον, ἕτερον τεῖχος καινὸν προσῳκοδόμησεν, ᾧ περιέβαλε τὸ πρότερον, καὶ συνῆψε κατὰ τὴν διαίρεσιν [τὸ καινὸν] πρὸς τὸ παλαιόν, ὥστε ἓν τὸ πᾶν γενέσθαι.* Schol. — *διελὼν τοῦ παλαιοῦ τείχους*, rescissa veteris muri parte. Cf. adn. II 75, 6. Totum membrum *καὶ . . ἐποίησε πόλιν* priori *ὃ προσπεριέβαλε τῇ*

Ἡ Τορώνη ἁλίσκεται. τὰ τοῖς ἐμφρουροῦσι ξυμβάντα. αἱρεῖται καὶ Πάνακτον.

3. *Βοηθήσαντες δὲ ἐς αὐτὸ Πασιτελίδας τε ὁ* 1
Λακεδαιμόνιος ἄρχων καὶ ἡ παροῦσα φυλακὴ προσ-
βαλόντων τῶν Ἀθηναίων ἠμύνοντο. καὶ ὡς ἐβιά-
ζοντο καὶ αἱ νῆες ἅμα περιέπλεον ⟨αἱ⟩ ἐς τὸν λι-
μένα περιπεμφθεῖσαι, δείσας ὁ Πασιτελίδας μὴ αἵ
τε νῆες φθάσωσι λαβοῦσαι ἐρῆμον τὴν πόλιν καὶ
τοῦ τειχίσματος ἁλισκομένου ἐγκαταληφθῇ, ἀπο-
λιπὼν αὐτὸ δρόμῳ ἐχώρει ἐς τὴν πόλιν. οἱ δὲ 2
Ἀθηναῖοι φθάνουσιν οἵ τε ἀπὸ τῶν νεῶν ἑλόντες
τὴν Τορώνην καὶ ὁ πεζὸς ἐπισπόμενος αὐτοβοεὶ
κατὰ τὸ διῃρημένον τείχους τοῦ παλαιοῦ ξυνεσ-
πεσών. καὶ τοὺς μὲν ἀπέκτειναν τῶν Πελοποννη-
σίων καὶ Τορωναίων εὐθὺς ἐν χερσί, τοὺς δὲ
ζῶντας ἔλαβον καὶ Πασιτελίδαν τὸν ἄρχοντα. Βρα- 3
σίδας δὲ ἐβοήθει μὲν τῇ Τορώνῃ, αἰσθόμενος δὲ
καθ᾽ ὁδὸν ἑαλωκυῖαν ἀνεχώρησεν, ἀποσχὼν τεσ-
σαράκοντα μάλιστα σταδίους μὴ φθάσαι ἐλθών.
ὁ δὲ Κλέων καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τροπαῖά τε ἔστησαν 4
δύο, τὸ μὲν κατὰ τὸν λιμένα, τὸ δὲ πρὸς τῷ τει-
χίσματι, καὶ τῶν Τορωναίων γυναῖκας μὲν καὶ
παῖδας ἠνδραπόδισαν, αὐτοὺς δὲ καὶ Πελοπον-
νησίους καὶ εἴ τις ἄλλος Χαλκιδέων ἦν, ξύμπαν-

πόλει ex aequo adiunctum est, quanquam ad relativum ὅ non item refertur. Cf. 5, 1. adn. VI 11, 1.

Cap. 3. § 1. *αὐτό*, *τὸ περιτείχισμα*. — *Πασιτελίδας*. Cf. IV 132, 3. — *αἱ* recte addidit Haack., cum verbis quae sequuntur accuratius definiantur decem naves modo (2, 3) memoratae. — *τοῦ τειχίσματος*, i. e. *τοῦ περιτειχίσματος*, *τοῦ καινοῦ τείχους*. Deinde *ἐγκαταληφθῇ* est *ἐν αὐτῷ καταληφθῇ*.

§ 2. *αὐτοβοεί* cum *ἐπισπόμενος* verbo iungit Goeller, quod minus recte fieri videri, cum *αὐτοβοεί* non esset simpliciter illico, sed primo clamore atque impetu (cf. adn. II 81, 4), respondimus in ed. mai. suppl. Add. Krueg. in Comment. antiqu. stud. a. 1842 p. 106, qui hac voce rem celeriter effectam (*ein schnell erlangtes Ergebnisz*) exprimi docet. Ipse igitur Krueger cum superiore *ἑλόντες*, quod mente repeti vult, necti iubet. Sed ne transpositio verborum durior oriatur, nescio an Haackius rectius *αὐτοβοεί* cum *ξυνεσπεσών* participio iunxerit.

§ 3. *ἐβοήθει* de consilio et conatu opitulandi dictum esse perspicuum est. Cf. adn. I 134, 1. Frustra *ἐπεβοήθει* Meinek. in Herm. III p. 368. — *ἀποσχὼν . . . ἐλθών*, cum . . . stadia afuisset, quo minus adventu suo praeveniret urbis occupationem.

§ 4. *ἠνδραπόδισαν*. Cf. Diod. XII 73. — *ξύμπαντας*.

τας ἐς ἑπτακοσίους, ἀπέπεμψαν ἐς τὰς Ἀθήνας·
καὶ αὐτοῖς τὸ μὲν Πελοποννήσιον ὕστερον ἐν ταῖς
γενομέναις σπονδαῖς ἀπῆλθε, τὸ δὲ ἄλλο ἐκο-
μίσθη ὑπ' Ὀλυνθίων, ἀνὴρ ἀντ' ἀνδρὸς λυθείς.
εἷλον δὲ καὶ Πάνακτον Ἀθηναίων ἐν μεθορίοις
τεῖχος Βοιωτοὶ ὑπὸ τὸν αὐτὸν χρόνον προδοσίᾳ.
6 καὶ ὁ μὲν Κλέων φυλακὴν καταστησάμενος τῆς
Τορώνης ἄρας περιέπλει τὸν Ἄθων ὡς ἐπὶ τὴν
Ἀμφίπολιν.

1 4. Φαίαξ δὲ ὁ Ἐρασιστράτου τρίτος αὐτὸς
Ἀθηναίων πεμπόντων ναυσὶ δύο ἐς Ἰταλίαν καὶ
Σικελίαν πρεσβευτὴς ὑπὸ τὸν αὐτὸν χρόνον ἐξ-
2 έπλευσε. Λεοντῖνοι γὰρ ἀπελθόντων Ἀθηναίων
ἐκ Σικελίας μετὰ τὴν ξύμβασιν πολίτας τε ἐπ-
εγράψαντο πολλοὺς καὶ ὁ δῆμος τὴν γῆν ἐπενόει
3 ἀναδάσασθαι. οἱ δὲ δυνατοὶ αἰσθόμενοι Συρα-

στάσεις τῶν Λεοντίνων, οὓς Φαίαξ πέμπεται περιποιήσων· τῷ δὲ ἐν Γέλᾳ οὐ προχωροῦντος τοῦ πράγματος πάλιν ἀποπλεῖ.

Cap. 3. § 6. περιέπλει. Aug. Cl. Ven. (Pal.?) Vat. H. G. K. M. περιπλεῖ, quod vix aptum est; nam ad haec c. 6 referuntur verba ὁ δὲ Κλέων ὡς . . . περιέπλευσεν ἐπὶ τὴν Ἀμφίπολιν, atque imperfecto res incohata significatur, aoristo c. 6 perfecta. Cf. adn. II 25, 4.

De articulo non addito cf. adn. IV 129, 3. — αὐτοῖς. „Hoc exemplo norma usus dativi [commodi et incommodi atque ethici] explanandi III 98, 1 proposita insigni modo illustratur. Sine αὐτοῖς hoc enuntiato simpliciter, quid captivis factum sit, exponeretur; cum illo factum ad Athenienses refertur, ita ut haec fere sit sententia: eos postea amiserunt, alteros pace, alteros . . ." Arn. — τὸ Πελοποννήσιον, i. e. οἱ Πελοποννήσιοι. Cf. Bernh. Synt. p. 431 et adn. II 45, 1. — ἐν ταῖς . . . σπονδαῖς. Vid. 18, 7. — ἀνὴρ . . . λυθείς. Similiter II 103, 1. De syntaxi cf. Krueg. Gr. § 56, 9 adn. 1.

§ 5. Πάνακτον. Thucydidi neutrum esse adnotant veteres lexicographi. Cf. 39, 3. Situm si distinctius quam ex verbis Thucydidis cognoscere cupis, cf. Leak. Graec. sept. II p. 370 et de Pag. Attic. p. 181 ed. Westerm.

§ 6. καὶ ὁ μέν cet. Cf. Diod. l. d. — περιέπλει. Cf. adn. crit. — ὡς . . . Ἀμφίπολιν, ut Amphipolim peteret, Amphipolim versus.

Cap. 4. § 1. Φαίαξ. De hoc vid. Aristoph. Equ. 1377. Plut. Nic. c. 13 et Alcib. c. 13.

§ 2. ἀπελθόντων . . . ξύμβασιν. Vid. IV 65, unde τὴν ξύμβασιν apparet esse „τὴν κοινὴν τῶν Σικελιωτῶν" (schol.). — πολίτας ἐπεγράψαντο] . . . ἑτέρους ἐπὶ τοῖς οὖσιν ἐνεγράψαντο εἰς τὴν πολιτείαν. Schol. Similiter Latini dicunt adscribere in civitatem, civitati. — καὶ ὁ δῆμος . . . ἀναδάσασθαι. „Ita, cum Cyrenis novos cives pristinis adscribi opus esset, coloni ex omnibus partibus Graeciae invitati sunt

κοσίους τε ἐπάγονται καὶ ἐκβάλλουσι τὸν δῆμον.
καὶ οἱ μὲν ἐπλανήθησαν ὡς ἕκαστοι· οἱ δὲ δυνα-
τοὶ ὁμολογήσαντες Συρακοσίοις καὶ τὴν πόλιν ἐκ-
λιπόντες καὶ ἐρημώσαντες Συρακούσας ἐπὶ πολι-
τείᾳ ᾤκησαν. καὶ ὕστερον πάλιν αὐτῶν τινὲς διὰ 4
τὸ μὴ ἀρέσκεσθαι ἀπολιπόντες ἐκ τῶν Συρακου-
σῶν Φωκαίας τε, τῆς πόλεώς τι τῆς Λεοντίνων
χωρίον καλούμενον, καταλαμβάνουσι καὶ Βρικιν-
νίας, ὂν ἔρυμα ἐν τῇ Λεοντίνῃ. καὶ τῶν τοῦ δή-
μου τότε ἐκπεσόντων οἱ πολλοὶ ἦλθον ὡς αὐτούς,
καὶ καταστάντες ἐκ τῶν τειχῶν ἐπολέμουν. ἃ πυν- 5

Cap. 4. § 3. *Συρακούσας.* „Urbem *Συρακούσσας* vocant antiquissimi codd., nec tamen sibi constant.“ Bekk. ad III 86. Eandem nominis scripturam agnoscit Herodian. II p. 2. Sed iam in marmore Pario (Boeckh. Corp. inscr. Gr. n. 2374) *Συρακούσαις* (l. 52) *Συρακουσῶν* (l. 71. 77).

§ 4. *Φωκαίας.* Utrum in paenultima ε melius sit an αι, nos ignoramus. Ven. *Φωκεάς*, *Φωκέας* Pal. Aug. m. M. *Φωκέας*] *οἱ μὲν ἐκτεταμένως ἀναγιγνώσκουσιν, ὡς Πρασίας, οἱ δὲ συνεσταλμένως.* Schol.

ἐπὶ γῆς ἀναδασμῷ Herodot. IV 159.“ Arn., qui de agro publico viritim dividendo intellegendum esse praeterea docet.

§ 3. *ὡς ἕκαστοι.* Cf. adn. I 3, 4. — *ἐκλιπόντες καὶ* ex interpretamento ortum esse falso suspicatur Meinek. in Herm. III p. 368. Nam Th. post nobilium emigrationem (*ἐκλιπόντες*) nullos iam relictos esse incolas (*ἐρημώσαντες*) declarat. — *Σ. ἐπὶ πολιτείᾳ ᾤκησαν*, Syracusis ea condicione ut cives fierent (adn. III 114, 3) sedes collocaverunt (adn. V 1).

§ 4. *αὐτῶν τινες.* Reliqui quando in patriam redierint, disces e Xen. Hist. Gr. II 3, 5. — *ἀρέσκεσθαι*, acquiescere, contentum esse, siue complemento iterum 37, 4 legitur, id quod Bloomfieldii causa adnotandum est. — *ἀπολιπόντες ἐκ τῶν Σ.* Cf. adn. 80, 3. III 10, 2. — *τῆς πόλεως . . . χωρίον καλούμενον.* Cum ἡ πόλις ἡ *Λεοντίνων* a τῇ *Λεοντίνῃ* distinguatur, *χωρίον* in urbe ipsa quaerendum eiusque locus (cf. adn. I 63, 1. III 97, 2) et fortasse regio (*ein Viertel*) existimanda est. Fallitur igitur Mannert. Geogr. IX 2 p. 301. — *Βρικιννίας*, castellum prope Leontinos. Cf. Holm. Hist. Sic. II p. 9. — *ὄν.* Cf. Bernh. Synt. p. 337. Krueg. Gr. § 63, 6. — *τότε* respicit ad § 3. Cf. adn. III 69, 1. — *καταστάντες . . . ἐπολέμουν.* „Phrasis *καταστάντες ἐπολέμουν* hic fortassis non aliam significationem habet quam II 1 *καταστάντες τε ξυνεχῶς ἐπολέμουν.*“ Duk. At ibi ex superioribus *ἄρχεται πόλεμος ἐν ᾧ* facile repetas *ἐς αὐτόν.* „Hic sign. cum ibi constitissent, *Posto gefasst hatten.* [Ita Bloomf.] Unde enim sumptum repetas vel suppleas *ἐς τὸν πόλεμον*? Et vero hoc iam antea factum erat.“ Bau. Cf. adn. I 59, 2. — *ἐκ τῶν τειχῶν*, ex munimentis. — *ἐπολέμουν*] *πρὸς τοὺς Συρακουσίους.* Schol.

θανόμενοι οἱ Ἀθηναῖοι τὸν Φαίακα πέμπουσιν,
εἴ πως πείσαντες τοὺς σφίσιν ὄντας αὐτόθι ξυμ-
μάχους καὶ τοὺς ἄλλους, ἢν δύνωνται, Σικελιώ-
τας κοινῇ, ὡς Συρακοσίων δύναμιν περιποιουμέ-
νων, ἐπιστρατεῦσαι, διασώσειαν τὸν δῆμον τῶν
6 Λεοντίνων. ὁ δὲ Φαίαξ ἀφικόμενος τοὺς μὲν Κα-
μαριναίους πείθει καὶ Ἀκραγαντίνους, ἐν δὲ Γέλᾳ
ἀντιστάντος αὐτῷ τοῦ πράγματος οὐκέτι ἐπὶ τοὺς
ἄλλους ἔρχεται, αἰσθόμενος οὐκ ἂν πείθειν αὐ-
τούς, ἀλλ' ἀναχωρήσας διὰ τῶν Σικελῶν ἐς Κα-
τάνην καὶ ἅμα ἐν τῇ παρόδῳ καὶ ἐς τὰς Βρικιν-
νίας ἐλθὼν καὶ παραθαρσύνας ἀπέπλει.

ἐν δὲ τῇ παρακομιδῇ Λοκροῖς ἐντυχών, οὓς δι' ὁμολογίαν γεγενημένην οὐκ ἀδικεῖ, πάλιν ἐς Ἀθήνας ἀφικνεῖται.

1 5. Ἐν δὲ τῇ παρακομιδῇ τῇ ἐς τὴν Σικελίαν
καὶ πάλιν ἀναχωρήσει καὶ ἐν τῇ Ἰταλίᾳ τισὶ πόλε-
σιν ἐχρημάτισε περὶ φιλίας τοῖς Ἀθηναίοις, καὶ
Λοκρῶν ἐντυγχάνει τοῖς ἐκ Μεσσήνης ἐποίκοις ἐκ-
πεπτωκόσιν, οἳ μετὰ τὴν Σικελιωτῶν ὁμολογίαν
στασιασάντων Μεσσηνίων καὶ ἐπαγαγομένων τῶν
ἑτέρων Λοκροὺς ἔποικοι ἐξεπέμφθησαν, καὶ ἐγέ-
2 νετο Μεσσήνη Λοκρῶν τινα χρόνον. τούτοις οὖν
ὁ Φαίαξ ἐντυχὼν [τοῖς κομιζομένοις] οὐκ ἠδίκη-

Cap. 5. § 1. *Σικελιωτῶν*. Vulgo et Bekk. *τῶν Σικελιωτῶν*, sed *τῶν* om. Cass. Aug. Cl. Ven. T. Pal. H. F. Gr. Lugd. Laur. M. alii. Cfr. I 93, 8 *μετὰ τὴν Μήδων ἀναχώρησιν*, IV 109, 1 *μετὰ τὴν Ἀμφιπόλεως ἅλωσιν* et ed. mai. adn. ad. I 12.
§ 2. [*τοῖς κομιζομένοις*]. Aug. corr. *προσκομιζομένοις*.

§ 5. *τοὺς ... ξυμμάχους*. Urbes Chalcidicas et Camarinaeos, id quod e III 86 al. notum est. — *τοὺς ἄλλους*, e quibus paulo post Agrigentini et Gelenses nominantur. — *ὡς ... περιποιουμένων*, causa ab Atheniensibus prolata. Cf. adn. IV 123, 4.
§ 6. *ἀντιστάντος αὐτῷ τοῦ πράγματος*, cum ei res non successisset. Cf. 38, 4. *ἀντιστατοῦντος τοῦ πράγματος* Procop. p. 129. 200. — *αἰσθόμενος ... πείθειν*. Cf. Matth. Gr. §. 549 adn. 2. Krueg. Gr. § 56, 7 adn. 9. infra VI 59, 3. — *διὰ τῶν Σικελῶν*. Terrestri igitur itinere. Simul tamen naves quoque Catanam misisse existimandus est.
Cap. 5. § 1. *ἐχρημάτισε*] *λόγους προσήνεγκε*. Schol. Cf. adn. I 87, 5 et V 61, 1. — *φιλίας τοῖς Ἀθηναίοις*. Cf. Krueg. Gr. § 48, 12 adn. 4 et adn. I 73, 1. — *Λοκρῶν*, *τῶν Ἐπιζεφυρίων*. — *ἐποίκοις*. Cf. adn. II 27, 1. De verborum *τοῖς ... ἐκπεπτωκόσιν* collocatione cf. adn. I 90, 1. — *ὁμολογίαν*, *ξύμβασιν* 4, 2, ubi vid. — *καὶ ἐγένετο*. Cf. adn. 2, 4.
§ 2. [*τοῖς κομιζομένοις*]

σεν· ἐγεγένητο γὰρ τοῖς Λοκροῖς πρὸς αὐτὸν ὁμο-
λογία ξυμβάσεως πέρι πρὸς τοὺς Ἀθηναίους. μόνοι
γὰρ τῶν ξυμμάχων, ὅτε Σικελιῶται ξυνηλλάσσοντο,
οὐκ ἐσπείσαντο Ἀθηναίοις, οὐδ' ἂν τότε, εἰ μὴ 3
αὐτοὺς κατεῖχεν ὁ πρὸς Ἱππωνιάτας καὶ Μεδ-
μαίους πόλεμος, ὁμόρους τε ὄντας καὶ ἀποίκους.
καὶ ὁ μὲν Φαίαξ ἐς τὰς Ἀθήνας χρόνῳ ὕστερον
ἀφίκετο.

περὶ τὴν Ἀμφίπολιν Κλέων μὲν Γαληψὸν ἑλὼν ἐν Ἠιόνι αὐλίζεται, Βρασίδας δὲ ἐπὶ Κερδυλίῳ ἀντικαθήμενος παρασκευάζεται στρατόν.

6. Ὁ δὲ Κλέων ὡς ἀπὸ τῆς Τορώνης τότε 1
περιέπλευσεν ἐπὶ τὴν Ἀμφίπολιν, ὁρμώμενος ἐκ
τῆς Ἠιόνος Σταγίρῳ μὲν προσβάλλει Ἀνδρίων
ἀποικίᾳ καὶ οὐχ εἷλε, Γαληψὸν δὲ τὴν Θασίων
ἀποικίαν λαμβάνει κατὰ κράτος. καὶ πέμψας ὡς 2
Περδίκκαν πρέσβεις, ὅπως παραγένοιτο στρατιᾷ
κατὰ τὸ ξυμμαχικόν, καὶ ἐς τὴν Θρᾴκην ἄλλους

„Immo ἀποκομιζ." Bekk., τότε κομ. Meinek. in Herm. III p. 368. Cf. adn.

§ 3. Ἰτωνέας καὶ Μελαίους codd. Cf. adn.

Cap. 6. § 1. Σταγείρῳ codd. In veteribus titulis Atticis omnibus locis est Σταγιρῖται. Cf. indicem Inscript. Att. I s. v. Verae scripturae mentionem facit Herodian. II p. 449 κατὰ δὲ τὴν παράδοσιν διὰ τοῦ ῑ γράφεται.

Articulus nulla ratione potest defendi. Nam aliter comparata sunt exempla a Krueg. Gr. 50, 11 adn. 21 allata. Auctore Class. haec verba nunc a librario addita esse putamus, qui iis significare voluerit τούτοις non ad proximum Λοκρῶν referri, sed ad Locros Messana expulsos domum redeuntes. — ἐγεγένητο... Ἀθηναίοις, Locris enim cum ipso convenerat de compositione cum Atheniensibus facienda. Attende ὁμολογίας vocabulum, quod plerumque, ut § 1. IV 54, 3. 132, 1 al., idem valet atque ξύμβασις, hic ab eo nomine distingui ipsam actionem τοῦ ὁμολογεῖν sive pacis (ξυμβάσεως) condiciones inter Locros et Phaeacem convenisse significans. Iisdem verbis ὁμολογία ξυμβάσεως πέρι utitur scriptor quidam apud Suid. in vv. Δημήτριος ὁ Ἀντιγόνου. Similiter interdum ὁμολογίαι atque ξυνθῆκαι discernuntur.

§ 3. οὐδ' ἂν τότε scil. ἐσπείσαντο. — Ἰτωνέας καὶ Μελαίους, qui in codd. sunt, nullos in Italia inferiore invenimus. Neque enim huc referri potest ignota urbs Itone in Italia sita, quam Steph. Byz. memorat; nam ὁ πολίτης Ἰτώνιος. Quare recipienda erat Weidneri (Mus. Rhen. XIX p. 141) coniectura confirmata verbis Strab. p. 256 Ἱππώνιον Λοκρῶν κτίσμα ... Μέδμα πόλις Λοκρῶν τῶν αὐτῶν et situ oppidorum.

Cap. 6. § 1. τότε respicit ad 3, 6. Cf. adn. 4, 4. — ὁρμώμενος. Cf. adn. I 64, 2. — Σταγίρῳ. Cf. IV 88, 2. — Γαληψόν. Cf. IV 107, 3.

§ 2. κατὰ τὸ ξυμμαχικόν. De vocabulo vid. adn. II

παρὰ Πολλῆν τῶν Ὀδομάντων βασιλέα, ἄξοντας
μισθοῦ Θρᾷκας ὡς πλείστους, αὐτὸς ἡσύχαζε περι-
3 μένων ἐν τῇ Ἠιόνι. Βρασίδας δὲ πυνθανόμενος
ταῦτα ἀντεκάθητο καὶ αὐτὸς ἐπὶ τῷ Κερδυλίῳ·
ἔστι δὲ τὸ χωρίον τοῦτο Ἀργιλίων ἐπὶ μετεώρου
πέραν τοῦ ποταμοῦ, οὐ πολὺ ἀπέχον τῆς Ἀμφι-
πόλεως, καὶ κατεφαίνετο πάντα αὐτόθεν, ὥστε
οὐκ ἂν ἔλαθεν [αὐτόθεν] ὁρμώμενος ὁ Κλέων τῷ
στρατῷ· ὅπερ προσεδέχετο ποιήσειν αὐτόν, ἐπὶ τὴν
Ἀμφίπολιν ὑπεριδόντα σφῶν τὸ πλῆθος τῇ παρ-
4 ούσῃ στρατιᾷ ἀναβήσεσθαι. ἅμα δὲ καὶ παρ-

§ 2. *Πολλῆν* Aug. Ven. It. Bekk. M. marg. Vind. tacitusque Pal. apud Bekk., ut sit nomen contractum. Vulgo *Πόλλην*. Cass. *Πολλ.* abrasis ceteris. Cl. et Gr. *Πολλήν*. Laur. corr. *Πόλλυν*. Vind. et m. *Πολῦν*. E. *Πολυν*, accentum tacuit Gail. Mosqu. *Πόλυν*. Ex quibus *Πόλτυν* eruit Dind. in Steph. Thes. K. corr. *Πόλιν*. *Πόλλιν* coniecit Reisk. Deinde *τόν* pro vulg. *τῶν* Pal. M. deterioresque aliquot.

ἄξαντα Pal. M., reliquorum plurimi et optimi *ἄξοντα*. Cf. adn.

§ 3. *αὐτόθεν* om. C. D. I. Valla, et ex superioribus temere iteratum videtur. Nam si cum *ἔλαθεν* iungatur, supervacaneum esse, sin cum *ὁρμώμενος* participio, de alio loco intellegendum esse 22, 3, de re IV 132, 1. — *Ὀδομάντων*. Cf. II 102, 8 et ibi adn. — *ἄξοντας*. Non ipse rex Thraces adducturus erat (id enim si sua sponte facturus fuisset, non opus erat legatis ad eum mittendis), sed legati ut Perdiccae ex societate sic illi mercede persuasuri erant, ut copias mitteret. Quare nunc recepimus Linwoodii emendationem (Annal. phil. 1862 p. 200). — *μισθοῦ*. Cf. adn. IV 124, 4.

§ 3. *ἀντεκάθητο καὶ αὐτός*, et ipse contra hostes (s. castris hosti oppositis) considebat. Similiter IV 124, 2. *Καὶ αὐτός* ad solam considendi notionem, non simul ad verba *ἐπὶ τῷ Κερδυλίῳ* referuntur. „Et ipse Brasidas sedem cepit, ut Cleon (sedem ceperat), nempe ad Cerdylium.“ Bau. — *Κερδυλίῳ*. Proxime dextram Strymonis ripam in Arn. tab. Amphip. et Leak. Graec. sept. III p. 194, id quod verbis *πέραν* ... *αὐτόθεν* et 8, 1 narratis confirmatur. Cousineryo est 'vicus Kutschuk-Orschova Maced. I p. 132 sqq. „Coniunctio cum Amphipoli per eum pontem, qui IV 103 commemoratus est, efficiebatur.“ Bloomf., qui nihil nisi collem fuisse dicens proximis verbis *ἔστι δὲ τὸ χωρίον* ... *ἐπὶ μετεώρου* refellitur. — *Ἀργιλίων*. De his vid. IV 103. — *πέραν τοῦ ποτ.* Si ab Amphipoli proficiscimur, quam ad sinistram ripam Strymonis fuisse ex IV 108 constat. — *ἐπὶ τὴν Ἀμφίπολιν* ... *ἀναβήσεσθαι*. *Ἐπὶ τὴν Ἀμφ.* cohaerent cum *ἀναβήσεσθαι*, et de toto enuntiato epexegesin continenti cf. Matth. Gr. § 476. Krueg. Gr. § 57, 10 adn. 8. Kuehn. Gr. max. § 562, 2. *Πλῆθος* hic *ἐπ' ὀλίγων* dicitur, ut IV 10, 5, ubi cf. adn.

§ 4. *παρεσκευάζετο* obiecto caret ut II 11, 5. III 46, 2.

*εσκευάζετο Θρᾷκάς τε μισθωτοὺς πεντακοσίους καὶ
χιλίους καὶ τοὺς Ἠδῶνας πάντας παρακαλῶν, πελ-
ταστὰς καὶ ἱππέας· καὶ Μυρκινίων καὶ Χαλκιδέων
χιλίους πελταστὰς εἶχε πρὸς τοῖς ἐν Ἀμφιπόλει.
τὸ δ' ὁπλιτικὸν ξύμπαν ἠθροίσθη δισχίλιοι μάλι-* 5
*στα καὶ ἱππῆς Ἕλληνες τριακόσιοι. τούτων Βρα-
σίδας μὲν ἔχων ἐπὶ Κερδυλίῳ ἐκάθητο ἐς πεντα-
κοσίους καὶ χιλίους, οἱ δ' ἄλλοι ἐν Ἀμφιπόλει
μετὰ Κλεαρίδου ἐτετάχατο.*

ἔπειτα Κλέων πρὸς τὴν Ἀμφίπολιν ἄγει καὶ τὴν θέσιν αὐτῆς θεᾶται.

7. *Ὁ δὲ Κλέων τέως μὲν ἡσύχαζεν, ἔπειτα* 1
ἠναγκάσθη ποιῆσαι ὅπερ ὁ Βρασίδας προσεδέχετο.
τῶν γὰρ στρατιωτῶν ἀχθομένων μὲν τῇ ἕδρᾳ, ἀνα- 2
*λογιζομένων δὲ τὴν ἐκείνου ἡγεμονίαν πρὸς οἵαν
ἐμπειρίαν καὶ τόλμαν μετὰ οἵας ἀνεπιστημοσύνης
καὶ μαλακίας γενήσοιτο καὶ οἴκοθεν ὡς ἄκοντές
αὐτῷ ξυνεξῆλθον, αἰσθόμενος τὸν θροῦν, καὶ οὐ*

quam prius *αὐτόθεν*, id quod tolerabile non sit, denique exiguo intervallo bis positum displicere recte docet Haas. Lucubr. Thuc. p. 99, qui probat *αὐτόν*, quod in Cam. et Gr. legitur.

§ 4. *Ἠδῶνας* Cl. Reg. Ar. Chr. Ald. Flor. Bas. Vulgo et Bekk. *Ἤδωνας*. Cf. ad. IV 102, 3.

Cap. 7. § 1. *ποιῆσαι* om. It., quod probat Herwerd. Stud. Thuc. p. 68. Sed ex ipso *ποιῆσαι* ad *προσεδέχετο* cogitandum est *ποιήσειν*. Cf. 6, 3.

§ 2. *ξυνῆλθον* codd. Cf. adn.

Nam *Θρᾷκάς τε . . . καὶ τοὺς Ἠδῶνας* ad solum *παρακαλῶν* pertinet. — *Ἠδῶνας πάντας*. Horum alii prope Amphipolim (cf. I 100, 3), alii in Acte (cf. IV 109, 4) habitabant. — *Μυρκινίων*. Hi omnium quidem Edonum numero videantur comprehendi, cum Myrcinus IV 107, 3 Edonica urbs appellata sit; sed ex iis, quae ibidem adiecta sunt, cur ab Edonibus hic separentur, intellegitur. Cf. paulo post adn.

§ 5. *ἱππῆς Ἕλληνες*, i. e. non Edonici. Hos Chalcidenses fuisse et Myrcinios (Myrcinus enim Thasiorum erat colonia. Cf. IV 107, 3) ex 10, 9 cognoscimus. — *ἐτετάχατο*. Cf. adn. III 13, 3.

Cap. 7. § 2. *τῇ ἕδρᾳ*] *τῇ προσμονῇ, τῇ διατριβῇ καὶ τῇ ἀργίᾳ*. Schol. — *πρὸς οἵαν . . . μετὰ οἵας*. Cf. Krueg. Gr. § 51, 14 adn. 1. Kuehn. Gr. max. § 587, 7. Monk. ad Eur. Alc. 146. — *ξυνεξῆλθον* rescripsit Dobr., cui propter *ἐξῆλθε* 8, 2 assentitur Haas. Lucubr. p. 99. Cf. L. Dindorf. praefat. ad Diod. III p. XI. Requiritur notio proficiscendi, non eundi. De collocatione *ὡς* particulae cf. adn. III 88, 3. IV 4, 1. — *καὶ οὐ βουλόμενος*, quanquam invitus. Cf. Hom. Od. II 110. Il. IV

βουλόμενος, αὐτοὺς διὰ τὸ ἐν τῷ αὐτῷ καθημέ-
3 νους βαρύνεσθαι ἀναλαβὼν ἦγε. καὶ ἐχρήσατο τῷ
τρόπῳ ᾧπερ καὶ ἐς τὴν Πύλον εὐτυχήσας ἐπί-
στευσέ τι φρονεῖν· ἐς μάχην μὲν γὰρ οὐδὲ ἤλπι-
σέν οἱ ἐπεξιέναι οὐδένα, κατὰ θέαν δὲ μᾶλλον
ἔφη ἀναβαίνειν τοῦ χωρίου, καὶ τὴν μείζω πα-
ρασκευὴν περιέμενεν, οὐχ ὡς τῷ ἀσφαλεῖ, ἢν ἀναγ-
κάζηται, περισχήσων, ἀλλ' ὡς κύκλῳ περιστὰς
4 βίᾳ αἱρήσων τὴν πόλιν. ἐλθών τε καὶ καθίσας ἐπὶ
λόφου καρτεροῦ πρὸ τῆς Ἀμφιπόλεως τὸν στρα-
τὸν αὐτὸς ἐθεᾶτο τὸ λιμνῶδες τοῦ Στρυμόνος
καὶ τὴν θέσιν τῆς πόλεως [ἐπὶ τῇ Θρᾴκῃ] ὡς ἔχοι,

300. — *αὐτούς* iunge cum *ἀναλαβὼν ἦγε*. Hac obiecti collocatione efficitur, ut *διὰ τὸ ... βαρύνεσθαι* non ad *βουλόμενος*, sed ad *ἀναλαβὼν ἦγε* referre cogamur. — *διὰ τὸ ... βαρύνεσθαι*. Cf. IV 18, 4 *διὰ τὸ μὴ τῷ ὀρθουμένῳ αὐτοῦ πιστεύοντες ἐπαίρεσθαι*, IV 35, 1 *διὰ τὸ ἀεὶ ἐν τῷ αὐτῷ ἀναστρέφεσθαι*. Cf. adn. IV 63, 1. — *ἀναλαβὼν ἦγε*, assumptos ducebat, i. e. motis castris (copias Amphipolim versus) ducebat. Cf. de *ἄγειν* Matth. Gr. § 495, 1, ut de Lat. ducere Krueg. Gr. Lat. § 303 adn. 3, 1.

§ 3. *τῷ τρόπῳ*. Significetne hoc vocabulum hic rationem (*das Verfahren*) an ingenium et mores Cleonis, dubitant interpretes. Illud verum. Nam missa quiete similiter atque apud Pylum factum est (cf. IV 29, 2. 30) subsidia oppertus urbem vi capere volebat. — *ἐς τὴν Πύλον*, adversus Pylum vel respectu Pyli (cf. Eur. Or. 542). Significatur Sphacteriae expugnatio. Cf. V 14, 2. VII 71, 7. — *ἐπίστευσέ τι φρονεῖν*, aliquid se sapere fiduciam cepit. — *κατὰ θέαν ... τοῦ χωρίου*, ut situm loci viseret (specularetur). Redeunt verba *κατὰ θέαν* 9, 3. 10, 2. VI 31, 1. Cf. Matth. Gr. § 581 b, ε΄. — *οὐχ ὡς τῷ ἀσφαλεῖ, ἢν ἀναγκάζηται, περισχήσων*, non ut tuto praesidio (cf. VI 55, 3), si in necessitatem adduceretur, superior evaderet (cf. VIII 105, 1). Ad *ἢν ἀναγκάζηται* solent *μάχεσθαι* vel *πολεμεῖν* subaudire, quod unde adscisci possit haud in promptu est videre. Facilius est ex initio enuntiati *ἐς μάχην* repetere (cf. I 23, 6), sed cum hoc quoque molestius sit, nihil supplere praestat et verbum eadem ratione accipere qua usurpatum est VII 62, 4. Xen. Cyrop. II 4, 10. Hier. 9, 2. Praesidia Cleo oppertus est, non ut necessitate coactus iis uteretur, sed ut ultro vim inferret. Ita optime carebimus Herwerdeni coniectura, qui in Stud. Thuc. p. 68 *ἀγωνίζεσθαι* excidisse opinatus est. — *κύκλῳ περιστάς*, undique circumstans, i. e. urbem undique copiis circumdans et aggrediens.

§ 4. *τε*, igitur narrationem persequitur. Cf. I 12, 4. 18, 5. — *τὸ λιμνῶδες τοῦ Στρυμόνος*. Cf. adn. IV 108, 1. — *ἐπὶ τῇ Θρᾴκῃ*. „Haec quanquam in confiniis vel in vicinia Thraciae sonent, tamen

ἀπιέναι τε ἐνόμιζεν, ὁπόταν βούληται, ἀμαχεί· κα γὰρ οὐδὲ ἐφαίνετο οὔτ' ἐπὶ τοῦ τείχους οὐδεὶ οὔτε κατὰ πύλας ἐξῄει, κεκλῃμέναι τε ἦσαν πᾶσαι ὥστε καὶ μηχανὰς ὅτι οὐκ ἀνῆλθεν ἔχων, ἁμαρτεῖν ἐδόκει· ἑλεῖν γὰρ ἂν τὴν πόλιν διὰ τὸ ἐρῆμον

παρασκευαὶ Βρασίδου.

8. Ὁ δὲ Βρασίδας εὐθὺς ὡς εἶδε κινουμένου τοὺς Ἀθηναίους, καταβὰς καὶ αὐτὸς ἀπὸ το Κερδυλίου ἐσέρχεται ἐς τὴν Ἀμφίπολιν. καὶ ἐπ

§ 5. οὐ κατῆλθεν plurimi et optimi codd., Gr. K. Ar. Ch οὐκ ἀπῆλθεν. „Quo nihil proficias. Cum Eione, quae urbs in li tore sita erat, Amphipolin et in collem quendam progrederetur Cle ἀνῆλθεν potius quam κατῆλθεν dicendum videtur. Cf. [supra 3. 7, 3 et] 9, 3 ἀναβῆναι πρὸς τὸ χωρίον.“ Haack. Οὐκ ἀνῆλθεν iure etiam Bekker mavult. De vulgata cf. adn.

magis consentaneum est significare adversus Thraciam, seu Thraciae imminentem.“ Arn. Qui ideo scripturam ἐπὶ τὴν Θρᾴκην invitis membranis retineri cupiens sententiam hanc esse addit, Cleonem, cui Eione iter facienti situm Amphipolis in mare versus bene cognitum fuisse oporteat, tunc eius situm ad lacum et continentem sive, quibus verbis Thucydides expresserit, ad Thraciam versus contemplatum esse. Sed non iusta est haec oppositio, quoniam Amphipolis continentem versus non magis ἐπὶ τῇ Θρᾴκῃ sita est quam mare versus. Hofmanus sententiam hanc esse dicit: et cum urbs in confiniis Thraciae sita esset, quales hac parte belli commoditates afferret. Strymon autem tunc Thraces a Macedonia et Chalcidice disiungebat. Cf. II 97. 99. Sed de commoditatibus nihil dixit Th., neque quales hac parte cogitari possint commoditates facile cognoscitur. Non magis placet Classeni interpretatio: *im Verhältnisz zu der umliegenden thrakischen Landschaft.* Nam hanc vim ἐπί c. dat. non habet. Th. ipse vix aliud hic significasse potest quam universum Amphipolis situm, qualem IV 102, 4 descripsit. Itaque nunc ἐπὶ τῇ Θρᾴκ interpreti tribuimus.

§ 5. ἐφαίνετο οὔτ' ἐπ τοῦ τείχους. Ita orsus, ut in altero membro novum verbu non additurus esset, posito ἐξῄ ordinem verborum institutum se vavit, de qua synchysi cf. ad III 96, 3. — οὐκ ἀνῆλθε necessarium est, quod, cum Cle in colle constitisset, quo desce derit cogitari omnino neque Refertur autem ἀνῆλθεν eode modo quo ἀναβαίνειν 6, 3. 3. 9, 3 ad iter ab ora maris i interiorem terram factum. Μηχα νάς, quo vocabulo hic scalae p tissimum significantur (cf. ad VI 102, 2) ob maximum pondu quod habet, ab initio collocatu est (cf. adn. I 10, 2).

Cap. 8. § 1. ὁ δὲ Βρασι δας cet. „Brasidae ratio in h splendidi eius curriculi fine Frontin. Strateg. I 5, 23 et P lyaen. I 38 [cuius narratio diver est] bene describitur.“ Bloom — κινουμένους, *sich in B wegung setzen.* Cf. 10, 5. Krue Gr. § 52, 6 adn. 1. — κατα βὰς καὶ αὐτός. „Verba κ αὐτός non [necessario] significa Athenienses de aliquo loco d scendisse, sed ad solam prof ctionem eorum (ὡς εἶδε κινο

ἔξοδον μὲν καὶ ἀντίταξιν οὐκ ἐποιήσατο πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, δεδιὼς τὴν αὑτοῦ παρασκευὴν καὶ νομίζων ὑποδεεστέρους εἶναι, οὐ τῷ πλήθει (ἀντίπαλα γάρ πως ἦν), ἀλλὰ τῷ ἀξιώματι (τῶν γὰρ Ἀθηναίων ὅπερ ἐστράτευε καθαρὸν ἐξῆλθε, καὶ Λημνίων καὶ Ἰμβρίων τὸ κράτιστον), τέχνῃ δὲ

3 *παρεσκευάζετο ἐπιθησόμενος. εἰ γὰρ δείξειε τοῖς ἐναντίοις τό τε πλῆθος καὶ τὴν ὅπλισιν ἀναγκαίαν οὖσαν τῶν μεθ' ἑαυτοῦ, οὐκ ἂν ἡγεῖτο μᾶλλον περιγενέσθαι ἢ ἄνευ προόψεώς τε αὐτῶν καὶ μὴ*

4 *ἀπὸ τοῦ ὄντος καταφρονήσεως. ἀπολεξάμενος οὖν αὐτὸς πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν ὁπλίτας καὶ τοὺς ἄλλους Κλεαρίδᾳ προστάξας ἐβουλεύετο ἐπιχειρεῖν*

Cap. 8. § 3. *δείξειε . . . ἑαυτοῦ*. Cass. Aug. Cl. Pal. It. Vat. M. *δείξοιεν*, (Gr. *δείξοιε*, H. *δείξοι*) et Aug. It. Vat. H. *ἑαυτῶν*. Qui plurales forsitan ita alicui probandi videantur, ut transitus factus sit a Brasida solo ad milites. Cf. sd. III 51, 4. Sed de militibus aptius *τὴν ἑαυτῶν* quam *τῶν μεθ' ἑαυτῶν* diceretur.

μένους τοὺς Ἀθην.) referuntur." Arn. Cf. paulo ante adn.

§ 2. *ὑποδεεστέρους εἶναι*] *τοὺς ἑαυτοῦ δηλονότι*. Schol. Haec notio ex collectivo *τὴν αὐτοῦ παρασκευήν* repetenda est. Cf. Matth. Gr. § 434, 2. Krueg. Gr. § 58, 4. adn. 1. Cum satis appareat de Brasidae militibus sermonem esse, nulla verborum est ambiguitas et Porti coniectura *ὑποδεέστερος* facile supersedemus. — *ἀντίπαλα . . . ἦν*. Scholiastes simul audit *ἑκάτερα τὰ στρατεύματα τῶν ἐναντίων*; sed *ἀντίπαλα* substantive dictum videtur. Cf. IV 117, 2. VII 18, 2 et ibi adn. — *τῷ ἀξιώματι*, dignitate. Brasidae milites magna ex parte Helotas et mercennarios fuisse ex IV 80 novimus. — *καθαρόν*, *οὐχὶ συγκλύδων οὐδὲ ἐπικούρων ἀλλ' αὐτῶν τῶν πολιτῶν*. Schol. Cf. *χρηστοῖς καταλόγοις ἐκκριθέντα* VI 31, 3. Atheniensium copias apud Amphipolim *ἐξ ἐπιλέκτων ἀνδρῶν* constitisse testatur etiam Athen. p. 215d.

§ 3. *ἀναγκαίαν*] *εὐτελῆ καὶ οὐκ ἐκ παρασκευῆς*. Schol. Ergo urgente necessitate factam, vix necessitati suffecturam, *nothdürftig*. Cf. VI 37, 2. — *ἢ ἄνευ προόψεώς τε αὐτῶν καὶ μὴ ἀπὸ τοῦ ὄντος καταφρονήσεως*, quam si non fuisset earum rerum (militum paucitatis et vilis armaturae) antea conspectus (Atheniensibus) neque eius quod revera esset (ipsis) contemptio. De *μὴ ἀπό* idem quod *ἄνευ* significante cf. adn. IV 130, 6, de vi condicionali *ἄνευ* praepositionis II 87, 4. VII 49, 2 et *μὴ ἀπό* locutionis *μὴ μεθ' ὑμῶν* VI 86, 3, de toto loco Symb. philol. Bonnens. p. 387 sq.

§ 4. *Κλεαρίδᾳ προστάξας*] *μετὰ Κλεαρίδου τάξας*. Schol. Est igitur *προστάσσειν* addere, committere. Cf. VI

αἰφνιδίως, πρὶν ἀπελθεῖν τοὺς Ἀθηναίους, οὐκ ἂν νομίζων αὐτοὺς ὁμοίως ἀπολαβεῖν αὖθις μεμονωμένους, εἰ τύχοι ἐλθοῦσα αὐτοῖς ἡ βοήθεια. ξυγκαλέσας δὲ τοὺς πάντας στρατιώτας καὶ βουλόμενος παραθαρσῦναί τε καὶ τὴν ἐπίνοιαν φράσαι ἔλεγε τοιάδε.

παρακέλευσις Βρασίδου.

9. „Ἄνδρες Πελοποννήσιοι, ἀπὸ μὲν οἵας χώρας ἥκομεν, ὅτι ἀεὶ διὰ τὸ εὔψυχον ἐλευθέρας, καὶ ὅτι Δωριῆς μέλλετε Ἴωσι μάχεσθαι, ὧν εἰώθατε κρείσσους εἶναι, ἀρκείτω βραχέως δεδηλωμένον. τὴν δὲ ἐπιχείρησιν ᾧ τρόπῳ διανοοῦμαι ποιεῖσθαι διδάξω, ἵνα μή τῳ τὸ κατ' ὀλίγον καὶ μὴ ἅπαντας κινδυνεύειν ἐνδεὲς φαινόμενον ἀτολμίαν παράσχῃ. τοὺς γὰρ ἐναντίους εἰκάζω καταφρονήσει τε ἡμῶν καὶ οὐκ ἂν ἐλπίσαντας ὡς ἂν

Cap. 9. § 2. ὅτῳ τρόπῳ M. Cf. adn.
μὴ τῷ τε It. Vat. Pal. Aug. M. Cass. Gr.; reliqui μὴ τό τε nisi quod τε om. Ar. Chr. K., τὸ om. Vind. D. I. Cf. adn.

42, 1. — οὐκ ἂν ... μεμονωμένους, quod existimaret illos non pariter (sociorum auxiliis) nudatos iterum a se interceptum iri. Cf. VI 49, 3. — ἡ βοήθεια. Cf. 6, 2.

Cap. 9. § 1. ὅτι ... ἐλευθέρας explicandi causa ad ἀπὸ ... ἥκομεν appositum est et concise dictum pro ὅτι ἀπὸ ... ἐλευθέρας ἥκομεν. — ὧν ... εἶναι. Cf. adn. I 124, 1 et interpr. Herodot. III 56. — ἀρκείτω ... δεδηλωμένον. Participium proprie valet si declaratum est. Ceterum cf. Matth. Gr. § 555 adn. 2 et § 297 p. 757 atque verba Plauti satis sum semel deceptus Capt. III 5, 99. Infinitivo usus est in similibus verbis Ios. A. I. VII 1, 5 ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων ἐν βραχέσιν ἀρκεῖ δεδηλῶσθαι.

§ 2. ᾧ. Cf. Kuehn. Gr. max. § 562, 4. VIII 50, 5 adn. I 136, 3. — ἵνα μή τῳ τὸ κατ' ὀλίγον κ. τ. λ. Optimorum librorum scriptura τῷ τε expli cari nequit, nisi pro subiecto τὸ τὴν ἐπιχείρησιν ποιεῖσθαι ex superioribus repetamus et τέ transpositum esse statuamus, ita u iungendum sit κατ' ὀλίγον τε καὶ μὴ ἅπαντας. Eadem τὲ . καὶ iuncturae explicatio est, s recepta deteriore lectione τό τε proprium verbo παράσχῃ subiectum adiungimus. Sed quanquan similes notiones a Th. saepius ho modo copulantur (cf. ad. IV 41 2), nullam tamen apud eum huius iuncturae exstat exemplum, ub eadem notio dupliciter et ipsa af firmanda et contraria negand efferatur (cf. III 40, 3. IV 108 5. V 60, 1. 86. VII 44, 6. 49, 2) Noluimus tamen cum paucis neque iis satis bonis libris τε omittere, quoniam sanae rationi convenientius est optimorum codd lectionem leni mutatione emendare. Emendationem in prior huius libri editione propositam nunc receptam comprobavit Class

§ 3. καὶ οὐκ ἂν ἐλπίσαν-

ἐπεξέλθοι τις αὐτοῖς ἐς μάχην, ἀναβῆναί τε πρὸς τὸ χωρίον καὶ νῦν ἀτάκτως κατὰ θέαν τετραμ-
4 μένους ὀλιγωρεῖν. ὅστις δὲ τὰς τοιαύτας ἁμαρτίας τῶν ἐναντίων κάλλιστα ἰδὼν καὶ ἅμα πρὸς τὴν ἑαυτοῦ δύναμιν τὴν ἐπιχείρησιν ποιεῖται μὴ ἀπὸ τοῦ προφανοῦς μᾶλλον καὶ ἀντιπαραταχθέντος ἢ ἐκ τοῦ πρὸς τὸ παρὸν ξυμφέροντος, πλεῖστ' ἂν
5 ὀρθοῖτο· καὶ τὰ κλέμματα ταῦτα καλλίστην δόξαν ἔχει ἃ τὸν πολέμιον μάλιστ' ἄν τις ἀπατήσας
6 τοὺς φίλους μέγιστ' ἂν ὠφελήσειεν. ἕως οὖν ἔτι ἀπαράσκευοι θαρσοῦσι καὶ τοῦ ὑπαπιέναι πλέον ἢ τοῦ μένοντος, ἐξ ὧν ἐμοὶ φαίνονται, τὴν διάνοιαν ἔχουσιν, ἐν τῷ ἀνειμένῳ αὐτῶν τῆς γνώμης καὶ πρὶν ξυνταθῆναι μᾶλλον τὴν δόξαν, ἐγὼ μὲν ἔχων

§ 6. ξυνταχθῆναι codd. Cf. adn.

τας ὡς . . . ἐς μάχην, et quod non videntur suspicati esse quenquam iis proditurum esse ad pugnam. Ita intellegendum est οὐκ ἂν ἐλπίσαντας, ut dictum sit pro ὅτι οὐκ ἂν ἤλπισαν (cf. Plat. Apol. 18c ἐν ᾗ ἂν μάλιστα ἐπιστεύσατε ibique Cron. et Kuehn. Gr. max. § 392a, 4); ἂν ἐπεξέλθοι autem vim futuri habet (cf. adn. III 38, 2). Ad ἐλπίσαντας ὡς cf. VIII 54, 1. — κατὰ θέαν. Cf. adn. 7, 3. De τραπέσθαι κατά τι cf. 10, 10. — ὀλιγωρεῖν, securos esse.

§ 4. κάλλιστα, optime, ut VI 83, 3. — καὶ ἅμα, *auch zugleich*. Cf. adn. III 61, 1. — πρὸς τὴν ἑαυτοῦ δύναμιν, pro viribus suis, i. e. rationem habens copiarum suarum, respiciens earum naturam. Cf. adn. III 37, 3. — μὴ ἀπὸ τοῦ . . . ἀντιπαραταχθέντος, non ex aperto magis et acie adversum instructa. Cf. de talibus formulis adn. I 35, 4.

§ 5. τὰ κλέμματα] τὰ στρατηγήματα. Schol. Latini quoque furta belli vocant. — ἃ . . . ἀπατήσας. Cf. Matth. Gr. § 421 adn. 3. Krueg. Gr. § 46, 5. § 51, 9 adn. 2. Non iteratio est hic ἂν particulae, ut I 36, 3. IV 114, 4, sed prius ἄν ad ἀπατήσας, alterum ad ὠφελήσειεν pertinet. Nempe non solum verbum quod dicitur finitum, sed etiam participium condicioni subiectum est. Sententia enim haec est: ea furta pulcherrimam laudem habent, quae si quis adhibeat hostem maxime fallat, amicis plurimum prosit. Cf. VI 18, 2. Xen. Cyr. I 3, 11. Sufficere tamen in talibus sententiis et potest et solet ἄν semel verbo primario additum. Similiter interpretanda erat altera parenthesis IV 18, 4.

§ 6. τοῦ μένοντος. Cf. Matth. Gr. § 570. Kuehn. Gr. max. § 403a, γ. — φαίνονται. Ad subiectum, ut saepe Graeci δοκοῦσιν, ἐοίκασι, rettulit, ubi nos impersonaliter loquimur. Cf. infra 75, 3. 113. Krueg. Gr. § 55, 4 adn. 3. Pflugk. ad Eur. Med. 337, de Latinis Krebs. Antibarb. s. v. videri. — ἐν τῷ ἀνειμένῳ αὐτῶν τῆς γνώμης, dum sunt remissis animis, Port. — πρὶν . . . τὴν δόξαν,

τοὺς μετ' ἐμαυτοῦ καὶ φθάσας, ἣν δύνωμαι, προσ-
πεσοῦμαι δρόμῳ κατὰ μέσον τὸ στράτευμα. σ1
δέ, Κλεαρίδα, ὕστερον, ὅταν ἐμὲ ὁρᾷς ἤδη προσ-
κείμενον καὶ κατὰ τὸ εἰκὸς φοβοῦντα αὐτούς
τοὺς μετὰ σεαυτοῦ τούς τ' Ἀμφιπολίτας καὶ τοὺ
ἄλλους ξυμμάχους ἄγων αἰφνιδίως τὰς πύλας ἀνοί-
ξας ἐπεκθεῖν καὶ ἐπείγεσθαι ὡς τάχιστα ξυμμῖξα
ἐλπὶς γὰρ μάλιστ' ἂν αὐτοὺς οὕτω φοβηθῆναι
τὸ γὰρ ἐπιὸν ὕστερον δεινότερον τοῖς πολεμίοι
τοῦ παρόντος καὶ μαχομένου. καὶ αὐτός τε ἀνὴ
ἀγαθὸς γίγνου, ὥσπερ σε εἰκὸς ὄντα Σπαρτιάτη
καὶ ὑμεῖς, ὦ ἄνδρες ξύμμαχοι, ἀκολουθήσατε ἀν
δρείως καὶ νομίσατε <τρία> εἶναι τοῦ καλῶς πο
λεμεῖν, τὸ ἐθέλειν καὶ τὸ αἰσχύνεσθαι καὶ <τὸ
τοῖς ἄρχουσι πείθεσθαι, καὶ τῇδε ὑμῖν τῇ ἡμέρ
ἢ ἀγαθοῖς γενομένοις ἐλευθερίαν τε ὑπάρχειν κ
Λακεδαιμονίων ξυμμάχοις κεκλῆσθαι, ἢ Ἀθηναίω

§ 8. Quanquam excusationem habet tradita scriptura μάλισ
(cf. VI 87, 4), tamen probabilius videtur Th. μάλιστ' ἂν scripsiss
quo clarius indicaret οὕτω idem quod ἢν τοῦτο γένηται valere. (
Stahl. Quaest gram. p. 7.
§ 9. Stob. Flor. II p. 326 (ed. Meinek.) νομίσατε τρία εἶνα
schol. ὅτι ἐκ τριῶν γίνεται τὸ καλῶς πολεμεῖν. Haec veram su
peditare scripturam ostendunt I 33, 3. 74, 1. 122, 4. III 40, 2. I
64, 5. Verborum concinnitas postulat, ut tertio quoque infinitivo a

priusquam consilium eorum magis intentum vel confirmatum fuerit. Quod in codd. est ξυνταχθῆναι neque cum δόξαν similibusque alibi consociatur neque vim habet τῷ ἀνειμένῳ contrariam. Quare nunc recepimus Kruegeri emendationem. Cf. Xen. Oec. 2, 18 συντεταμένῃ γνώμῃ.

§ 7. τούς τ' Ἀμφιπολίτας. Cum ex 6, 5 et 8, 4 inter se collatis appareat τοὺς μετὰ σεαυτοῦ Peloponnesios esse gravis armaturae milites, Ullrich. Symb. IV p. 25 sqq. καὶ τούς τ' Ἀ. coniecit. Sed sublata post σεαυτοῦ et ξυμμάχους interpunctione per τέ particulam alterum superiori membrum adiungitur. Cf. I 18, 1. — ἐπεκθεῖ
Cf. Matth. Gr. § 546a. Krue
Gr. § 55, 1 adn. 5.

§ 8. τὸ ἐπιὸν ... μαχ
μένου. De neutris cf. adn. 45, 1.

§ 9. σὲ εἰκός. Suppl. γίγν
σθαι. — εἶναι ... πολεμεῖ
Cf. Matth. Gr. § 316a. Kru
§ 47, 6 adn. 9. — τὸ ἐθέλε
(πολεμεῖν), animo promp
esse, alacritatem. — αἰσχ
νεσθαι. Cf. I 84, 3 et ibi a
— ὑπάρχειν, obvenire, p
ratam esse. Subiecta au
huius infinitivi praeter ἐλευ
ρίαν sunt κεκλῆσθαι et γε
σθαι. — κεκλῆσθαι. Cf. a
III 82, 7. — ἢ Ἀθηναίων
Huic τὲ proximum δέ respon

τε δούλοις, ἢν τὰ ἄριστα ἄνευ ἀνδραποδισμοῦ ἢ θανατώσεως πράξητε, καὶ δουλείαν χαλεπωτέραν ἢ πρὶν εἴχετε, τοῖς δὲ λοιποῖς Ἕλλησι κωλυταῖς γενέσθαι ἐλευθερώσεως. ἀλλὰ μήτε ὑμεῖς μαλακισθῆτε, ὁρῶντες περὶ ὅσων ὁ ἀγών ἐστιν, ἐγώ τε δείξω οὐ παραινέσαι οἷός τε ὢν μᾶλλον τοῖς πέλας ἢ καὶ αὐτὸς ἔργῳ ἐπεξελθεῖν."

1 10. Ὁ *μὲν Βρασίδας τοσαῦτα εἰπὼν τήν τε ἔξοδον παρεσκευάζετο αὐτὸς καὶ τοὺς ἄλλους μετὰ τοῦ Κλεαρίδα καθίστη ἐπὶ τὰς Θρᾳκίας καλουμένας τῶν πυλῶν, ὅπως ὥσπερ εἴρητο ἐπεξίοιεν.*
2 *τῷ δὲ Κλέωνι, φανεροῦ γενομένου αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ Κερδυλλίου καταβάντος καὶ ἐν τῇ πόλει ἐπιφανεῖ*

Κλέωνος ἤδη ἀναχωροῦντος Βρασίδας τε καὶ Κλεαρίδας ἐπεξέρχονται· καὶ μάχης γενομένης οἱ Ἀθηναῖοι ἡσ-

ticulus addatur, quod suadet Krueg. Et habent eum Stobaei codd. A. B. et Thucydidis D., qui tamen *τοῖς* om.

de qua iunctura cf. adn. III 52, 2. — *δούλοις . . . ἀνδραποδισμοῦ.* Distinguuntur enim *δουλοῦσθαι* et *ἀνδραποδίζεσθαι*. Nam hoc fit, si incolae in servitutem abducuntur vel veneunt (VI 62, 3), qua de causa cum *δῆσαι* iungitur III 28, 1, et ubi mares puberes interficiuntur, ibi mulieres et pueri *ἀνδραποδίζονται*. Cf. V 32, 1. 116, 4. Illo autem significatur e liberis factos aliquos esse imperio subiectos (*ὑπηκόους*) et tributarios (*φόρου ὑποτελεῖς*). Cf. I 98, 4. — *ἢν τὰ ἄριστα . . . πράξητε*, si optime vobiscum actum fuerit. Notus est hic usus verbi *πράσσειν* cum adverbio iuncti, pro quo adverbio hic legimus *τὰ ἄριστα*. Cf. adn. I 19 et Krueg. Gr. § 46, 5 adn. 11. — *καὶ δουλείαν χαλεπωτέραν* ad *δούλοις* pertinet: (Atheniensium servos appellari) idque (scil. servos) graviore servitute (quam antea habebatis). Cf. 34, 2. Plat. de Rep. 579d *δοῦλος τὰς μεγίστας θωπείας καὶ δουλείας*, Krueg. Gr. § 46, 4 adn. 6.

§ 10. *μαλακισθῆτε.* Cf. adn. II 43, 6.

Cap. 10. Ad hoc caput penitus intellegendum Amphipolis situm bene exploratum habeamus oportet, de quo cf. Arn. Exc. vol. II. Leak. Graec. sept. III c. 25. Cousin. Maced. I p. 122 sqq. Kutzen. de Athen. imper. p. 18 sqq. Weissenborn. Hellen. p. 153 sqq.

§ 1. *ἐπὶ τὰς Θρᾳκίας . . . τῶν πυλῶν.* „Portae Thraciae patebant in viam hodie Dramam et in loca planitiei ad orientem a lacu Strymonio vergentia ferentem, et idcirco inter septentriones et orientem veteris situs spectabant ad ipsum initium descensus in lacum versus." Leak. l. d. p. 194. Cf. Kutz. p. 28. — *ὥσπερ εἴρητο* 9, 7. — *ὅπως ἐπεξίοιεν*, ut post eum exirent. Cf. *ἐπεκθεῖν* 9, 7. adn. III 108, 3.

§ 2. *φανεροῦ γενομένου.* Hinc pendent participia *καταβάντος, θυομένου, πράσσοντος*. Cf. Krueg. Gr. § 56, 4 adn. 7. — *φανεροῦ . . . ἔξωθεν.* Hinc apparere Amphipolim tunc non

σῶνται, καὶ Κλέων ἀποθνήσκει· τελευτᾷ δὲ καὶ Βρασίδας.

οὔσῃ ἔξωθεν περὶ τὸ ἱερὸν τῆς Ἀθηναίας θυομένου καὶ τοιαῦτα πράσσοντος, ἀγγέλλεται (προυκεχωρήκει γὰρ τότε κατὰ τὴν θέαν) ὅτι ἥ τε στρατιὰ ἅπασα φανερὰ τῶν πολεμίων ἐν τῇ πόλει κα ὑπὸ τὰς πύλας ἵππων τε πόδες πολλοὶ καὶ ἀνθρώ-

Cap. **10.** § 2. *Ἀθηνᾶς* codd. Quanquam Athenis in antiqu monumento privato nuper reperta est forma *Ἀθηνᾶ* (cf. Inscr. Att Suppl. n. 373 w) et confirmatum (ibidem in addendis ad n. 298 eandem in tabulis curatorum operum publicorum ante Euclidem ar chontem factis uno loco exstare, tam frequens ceteroqui in tituli eius aetatis est forma *Ἀθηναία* (cf. indicem Inscr. Att. I), ut han tum sollemnem et communem, illam vulgari usu receptam fuisse ap pareat. Neque breviorem formam poëtae scaenici habent, nisi quo uno loco apud Aristoph. (Pac. 218) in vulgari iurandi formula es *νὴ τὴν Ἀθηνᾶν*, ubi tamen Meinek. *Ἀθηναίαν* correxit. Ex reli qua autem Th. elocutione vulgarem dicendi consuetudinem aspernan tis certum est eum vulgari forma non usum esse. Cf. ad. IV 116, 2 *ταῦτα* codd. Cf. adn.

usque ad verticem eius collis, in quo sita fuerit, pertinuisse docet Arn. Videri tumulum Amphipolitanum non prorsus in coni formam assurgere, sed superficiem inaequalem atque duos vertices, inferiorem et superiorem, cavo alterum ab altero seiunctos habuisse. Urbis moenia iuxta inferiorem verticem pertinuisse, Cleonis exercitum in superiore consedisse. De Cerdylio cf. 6, 5. 8, 1. — *θυομένου*. De medio sacra significante, quae ominis causa ante pugnam vel in confinio terrae hostilis fiunt, cf. IV 92, 7. V 54, 2. Matth. Gr. § 496 p. 1111. — *τοιαῦτα*. Pronomen *ταῦτα*, quod codd. praebent, neque ad proximum *θυομένου* cum idonea sententia referri potest neque ad superius *τὴν ἔξοδον παρεσκευάζετο*. Illa enim interpretatione mera *ταὐτολογία* efficitur neque quicquam ad hanc evitandam valet quod *ταῦτα πράσσοντος* ad caerimoniarum apparatum vel Brasidae in sacris faciendis sedulitatem atque industriam, qua eius consilium patefactum sit, spectare volunt. Neque enim licet veram verborum vim hoc modo in maius augere Ad exitum autem, quem Brasidas parabat, ea de causa *ταῦτ* non convenit, quod hoc ipsum postea demum cognitum est, cum totum exercitum in urbe esse e ad portas equorum hominumqu concursum fieri animadvertissen Sed etsi rem ipsam antea no cognoverunt, tamen talia agi tari vel ex sacrificii ritu pate scebat. Hoc igitur Th. dicenter fecimus rescripto *τοιαῦτα*, sci *οἷον τὸ τὴν ἔξοδον παρασκευάζεσθαι*. — *προυκεχωρήκει . . . θέαν*. Cf. 7, 4. 5 et ib adn. — *ὑπὸ τὰς πύλας . . ὑποφαίνονται*. Sonanta proxime portas obscur cerni, an sub portis appa rere? Alterum solet probari Nonnulli igitur Cleonis milite tam prope ad moenia accesserant ut sub portis pedes hostium cer nerent. Quod ideo fieri potuisse quia milites non essent in muri (cf. 7, 5), et viam tam cavam videri factam esse, ut foramen nonnullorum digitorum sub por tis relinqueret, docet Arn. De *ὑπὸ* praepositione cum accusativo iun cta, ubi quis dativum exspectet

3 πων ὡς ἐξιόντων ὑποφαίνονται. ὁ δὲ ἀκούσας
ἐπῆλθε· καὶ ὡς εἶδεν, οὐ βουλόμενος μάχῃ δι-
αγωνίσασθαι πρίν οἱ καὶ τοὺς βοηθοὺς ἥκειν καὶ
οἰόμενος φθήσεσθαι ἀπελθών, σημαίνειν τε ἅμα
ἐκέλευεν ἀναχώρησιν καὶ παρήγγειλε [τοῖς] ἀπιοῦ-
σιν ἐπὶ τὸ εὐώνυμον κέρας, ὥσπερ μόνον οἷόν τ'
4 ἦν, ὑπάγειν ἐπὶ τῆς Ἠιόνος. ὡς δ' αὐτῷ ἐδόκει
σχολῇ γίγνεσθαι, αὐτὸς ἐπιστρέψας τὸ δεξιὸν καὶ
τὰ γυμνὰ πρὸς τοὺς πολεμίους δοὺς ἀπῆγε τὴν

§ 3. *παρήγγειλε* It. Vat. Aug. M. Cass. Mosq. Ven., reliqui *παρήγγελλε*, quod praeferendum esse putavit Class.

§ 4. *σχολῇ* Ar., *σχολῇ* Pal., *ἡ σχολὴ* M., *σχολὴ* reliqui. Sententia postulat: cum lentius ei fieri videretur; *σχολήν τινι γίγνεσθαι* significat aliquem otium nancisci.

cf. Matth. Gr. § 593 c. p. 1396. — *ὡς ἐξιόντων*, tanquam exituri essent.

§ 3. *ἐπῆλθε*. Eo, unde nuntius ei allatus erat. — *τοὺς βοηθούς*. Cf. 6, 2. — *σημαίνειν ... ἀναχώρησιν*, signum receptui dari. — *καὶ παρήγγειλε ... Ἠιόνος*, praecepit, ut in sinistrum cornu vel sinistrorsum abeuntes, qua sola ratione fieri poterat Eionem paulatim se reciperent. „Exercitus adversus urbem aciem instruxerat ... Qualis exercitus si in alterutrum cornu se recepturus est, acies in ordinem agminis [*Marschkolonne*, *ὀρθίους λόχους*, quibus factis exercitus *ἐπὶ κέρως* seu *κατὰ κέρας ἰέναι* dicitur] mutatur cunctis aut dextrorsum aut sinistrorsum se convertentibus ... Tunc solum sinistrorsum abire potuerunt; nam haec via Eionem ferebat.“ Bloomf. Eionem in eadem ripa Strymonis in qua Amphipolim sitam fuisse hinc et ex § 10 liquet. Cf. Kutz. l. d. p. 8 sq. De *ὑπάγειν* verbo vid. adn. IV 126, 6. Articulum *τοῖς* Krueger deleri recte iubet. Nam inepte Cleo narratur militibus iam abeuntibus vel abituris praecepisse, ut sinistrorsum se subducerent, cum hoc praeceptum non, postquam receptui cecinit, datum sit, sed eodem tempore (*ἅμα*). Novam articuli vim sibi excogitavit Class., qui eum paulatim atque deinceps factam *ἀναχώρησιν* designare dicit. Cf. adn. IV 46, 4. V 5, 2. Ortus esse potest articulus ex adscripto *αὐτοῖς*.

§ 4. *ἐπιστρέψας τὸ δεξιόν*. *Ἐπιστρέφειν* proprium hac de re verbum est. Cf. II 90, 4. „Conversio contraria a Cleone iussae in Polyb. XI 22, 11 appellatur *ἐπιστρέφειν ἐπὶ δόρυ*. Et apud Aelianum et apud Arrian. Tact. saepe nomen *ἐπιστροφή* legitur, nunc *δεξιὰ ἐπιστροφή*, nunc *ἐς ἀριστερὰν ἐπιστροφή*.“ Bloomf. Haec, de qua hic explicatur, etiam *ἐπ' ἀσπίδα ἐπιστροφή* potest vocari. Ceterum tunc „dextrum cornu locum suum tenere et frontem hosti obvertere debebat pergere, ne is, antequam altera pars exercitus iter Eionem versus bene ingressa esset, persequeretur. Sed Cleo cum [sinistro cornu lentius imperatum faciente] impressioni hostis diutius obnoxius esset, dextrum cornu praepropere iussit abire, qua re dextra latera adversariis in itinere offerret necesse fuit.“ Arn. — *τὰ γυμνά*. Cf. adn. III 23, 4.

στρατιάν. κἀν τούτῳ Βρασίδας ὡς ὁρᾷ τὸν καιρὸν καὶ τὸ στράτευμα τῶν Ἀθηναίων κινούμενον, λέγει τοῖς μεθ' ἑαυτοῦ καὶ τοῖς ἄλλοις ὅτι „Οἱ ἄνδρες ἡμᾶς οὐ μένουσι· δῆλοι δὲ τῶν τε δοράτων τῇ κινήσει καὶ τῶν κεφαλῶν· οἷς γὰρ ἂν τοῦτο γίγνηται, οὐκ εἰώθασι μένειν τοὺς ἐπιόντας. ἀλλὰ τάς τε πύλας τις ἀνοιγέτω ἐμοὶ ἃς εἴρηται, καὶ ἐπεξίωμεν ὡς τάχιστα θαρσοῦντες." καὶ ὁ μὲν κατὰ τὰς ἐπὶ τὸ σταύρωμα πύλας καὶ τὰς πρώτας τοῦ μακροῦ τείχους τότε ὄντος ἐξελθὼν ἔθει δρόμῳ τὴν ὁδὸν ταύτην εὐθεῖαν ἧπερ νῦν κατὰ τὸ καρτερώτατον τοῦ χωρίου ἰόντι τροπαῖον ἕστηκε· καὶ προσβαλὼν τοῖς Ἀθηναίοις, πεφοβημένοις τε ἅμα τῇ σφετέρᾳ ἀταξίᾳ καὶ τὴν τόλμαν αὐτοῦ ἐκπεπληγμένοις, κατὰ μέσον τὸ στράτευμα, τρέπει. καὶ ὁ Κλεαρίδας, ὥσπερ εἴρητο, ἅμα κατὰ τὰς Θρᾳκίας πύλας ἐπεξελθὼν τῷ στρατῷ ἐπεφέρετο.

§ 5. ὅτι. Cf. adn. I 137, 4. — μένουσι. Kruegeriano μενοῦσι opus esse non videtur. Iam enim cedere incipiunt. — ἃς εἴρηται. Suppl. ἀνοίγειν. Brasidam autem se per τὰς ἐπὶ τὸ σταύρωμα πύλας erumpere velle antea significasse hinc cognoscimus.

§ 6. κατὰ τὰς ... πύλας. „Σταυρώματος seu valli, de quo Thuc. loquitur, situs certo constitui non quit." Arn. Neque enim id ex his efficitur, quod ex iis colligit Leak. l. d. p. 197. Ipsis verbis significantur portae ad vallum ferentes. Cf. IV 118, 4. — καὶ τὰς πρώτας. Hanc portam a superiore diversam fuisse ex articulo iterato satis liquet. De portis urbis cf. Kutz. et Weissenborn. Hellen. p. 156 sq. et de hoc loco id. p. 165 et 289. — τοῦ μακροῦ τείχους. Cf. IV 102, 4 et ibi adn. — τότε ὄντος. Cf. adn. IV 103, 5. — κατὰ τὸ καρτερώτατον τοῦ χωρίου. „His ego maxime arduam collis partem designari puto." Arn., qui arbitratur esse ascensum ad summum culmen eius collis, in quo Athenienses constiterint. Et de loco natura munito illius tractus iam Haack. acceperat hanc explicationem in ed. 2 bene confirmans verbis ἐπὶ λόφου καρτεροῦ 7, 4 de eo loco, quo Cleo consederat, positis. — ἰόντι. Cf. adn. I 24, 1.

§ 7. ὥσπερ εἴρητο. Cf. 9, 7. — τῷ στρατῷ. Dextrum cornu Atheniensium esse ex § 9 apparet. — τῷ ἀδοκήτῳ καὶ ἐξαπίνης. Plerumque ita interpretantur, ut si ἐξαπίνης pro adiectivo dictum sit. Cf. Bernh. Synt. p. 328. Quod post ἀδοκήτῳ adiectivum et cum exstent vocabula ἐξαπιναῖος et Thucydidi usitatissimum αἰφνίδιος, durum. Fortasse igitur copula deleta ἐξαπίνης ad θορυβ. referendum est, sicut IV 36, 2 ἐξαπίνης ἀναφανεὶς τῷ ἀδοκήτῳ ἐξέπληξε legi-

ξυνέβη τε τῷ ἀδοκήτῳ [καὶ] ἐξαπίνης ἀμφοτέρω-
8 *θεν τοὺς Ἀθηναίους θορυβηθῆναι· καὶ τὸ μὲν εὐώνυμον κέρας αὐτῶν, τὸ πρὸς τὴν Ἠιόνα, ὅπερ δὴ καὶ προυκεχωρήκει, εὐθὺς ἀπορραγὲν ἔφυγε. καὶ ὁ Βρασίδας ὑποχωροῦντος ἤδη αὐτοῦ ἐπιπαριὼν τῷ δεξιῷ τιτρώσκεται, καὶ πεσόντα αὐτὸν οἱ μὲν Ἀθηναῖοι οὐκ αἰσθάνονται, οἱ δὲ πλησίον ἄραντες ἀπήνεγκαν. τὸ δὲ δεξιὸν τῶν Ἀθηναίων*
9 *ἔμενε μᾶλλον· καὶ ὁ μὲν Κλέων, ὡς τὸ πρῶτον οὐ διενοεῖτο μένειν, εὐθὺς φεύγων καὶ καταληφθεὶς ὑπὸ Μυρκινίου πελταστοῦ ἀποθνῄσκει, οἱ δὲ αὐτοῦ ξυστραφέντες [ὁπλῖται] ἐπὶ τὸν λόφον τόν τε Κλεαρίδαν ἠμύνοντο καὶ δὶς ἢ τρὶς προσβαλόντα, καὶ οὐ πρότερον ἐνέδοσαν πρὶν ἥ τε*

§ 7. *καὶ* om. Cass. Gr. Cf. adn.
§ 8. *προυκεχωρήκει* D., reliqui *προκεχωρήκει*. Cf. ad. III 23, 1. *ἔφυγε* It. Vat. H., reliqui *ἔφευγε*.
ἔμενε corr. Aug. Cass. G., reliqui *ἔμενέ τε*.

mus. — *ἀμφοτέρωθεν*, i. e. *ἔκ τε τοῦ Βρασίδου καὶ τοῦ Κλεαρίδου*.

§ 8. *ἐπιπαριὼν τῷ δεξιῷ*, contra dextrum (cornu) accedens. Cf. IV 108, 3.

§ 9. *εὐθὺς φεύγων*. Falsa igitur narrat Diod. XII 74. — *καταληφθεὶς ... ἀποθνῄσκει*. Consentiunt Suid. in v. *Κλέων* et Aristid. II p. 262. Ineptit Schol. Aristoph. Pac. 283. — *αὐτοῦ* vel propter collocationem pro adverbio habendum esse putavit Class. delens simul *ἐπὶ τὸν λόφον*. Sed de pronominis collocatione cf. adn. III 22, 6. Neque tam facile nudum *αὐτοῦ* adverbium intellegitur quam Class. putat perperam suo loco interpretatus, et *ἐπὶ τὸν λόφον* suam vim habet, cum antea hunc collem, qui idem est, de quo dictum 7, 4, Cleonis milites relinquere coepissent (§ 4). Sed offendimur in participii *ξυστραφέντες* collocatione. Attulerunt quidem ad eam defendendam IV 107, 2 *τὴν προύχουσαν ἄκραν ἀπὸ τοῦ τείχους*, V 112, 2 *τῇ μέχρι τοῦδε σῳζούσῃ τύχῃ ἐκ τοῦ θείου αὐτήν*, VII 70, 2 *τῶν τεταγμένων νεῶν πρὸς αὐτῷ*; sed iis locis attributivum habemus participium circumscribendi vel distinguendi causa substantivo additum, hic praedicativum. Neque enim antea densum agmen fecerant milites, ut vocari potuerint *οἱ ξυστραφέντες ὁπλῖται*, sed tunc demum fecerunt, et *ξυστραφέντες* eadem ratione intellegendum est atque IV 68, 6. VI 91, 2. Quod ut fieri posset, *ὁπλῖται* delevimus, quod nullo sententiae damno abesse potest. Cf. VIII 45, 2 *τοὺς ἑαυτῶν*, Xen. anab. I 2, 15 *Κλέαρχος καὶ οἱ ἐκείνου*, 5, 12. 8, 13. Schol., cuius haec sunt: *οἱ δὲ αὐτοῦ] ἤτοι οἱ αὐτοῦ τοῦ Κλέωνος, ἢ ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ*, videri potest *ὁπλῖται* non legisse. — *καὶ ... προσβαλόντα*, quanquam bis vel ter aggressum. Cf. Krueg. Gr. § 56, 13 adn. 2.

Μυρκινία καὶ ἡ Χαλκιδικὴ ἵππος καὶ οἱ πελτασταὶ περιστάντες καὶ ἐσακοντίζοντες αὐτοὺς ἔτρεψαν. οὕτω δὴ τὸ στράτευμα πᾶν ἤδη τῶν Ἀθηναίων φυγὸν χαλεπῶς καὶ πολλὰς ὁδοὺς τραπόμενοι κατὰ ὄρη, ὅσοι μὴ διεφθάρησαν ἢ αὐτίκα ἐν χερσὶν ἢ ὑπὸ τῆς Χαλκιδικῆς ἵππου καὶ τῶν πελταστῶν, οἱ λοιποὶ ἀπεκομίσθησαν ἐς τὴν Ἠιόνα. οἱ δὲ τὸν Βρασίδαν ἄραντες ἐκ τῆς μάχης καὶ διασώσαντες ἐς τὴν πόλιν ἔτι ἔμπνουν ἐσεκόμισαν· καὶ ᾔσθετο μὲν ὅτι νικῶσιν οἱ μεθ' αὐτοῦ, οὐ πολὺ δὲ διαλιπὼν ἐτελεύτησε. καὶ ἡ ἄλλη στρατιὰ ἀναχωρήσασα μετὰ τοῦ Κλεαρίδου ἐκ τῆς διώξεως νεκρούς τε ἐσκύλευσε καὶ τροπαῖον ἔστησε.

ταφὴ καὶ τιμαὶ Βρασίδου. ἀριθμὸς τῶν ἀποθανόντων. οἱ Ἀθηναῖοι ἀποπλέουσι.

11. *Μετὰ δὲ ταῦτα τὸν Βρασίδαν οἱ ξύμμαχοι πάντες ξὺν ὅπλοις ἐπισπόμενοι δημοσίᾳ ἔθαψαν ἐν τῇ πόλει πρὸ τῆς νῦν ἀγορᾶς οὔσης· καὶ τὸ λοιπὸν οἱ Ἀμφιπολῖται περιείρξαντες αὐτοῦ τὸ μνημεῖον ὡς ἥρῳ τε ἐντέμνουσι καὶ τιμὰς δεδώ-*

§ 10. *οὕτω δὲ* codd. Cf. adn.
§ 11. *μεθ' αὐτοῦ* Cass. Aug. Pal. Lugd., et inde duae reliquae scripturae oriri potuerunt. Nam vulgo *μετ' αὐτοῦ* (cf. IV 128, 1), Cl. T. It. Vat. Gr. Mosqu. M. *μεθ' ἑαυτοῦ*.
Cap. 11. § 1. *περιείρξαντες* D., reliqui *περιέρξαντες*. Cf. I 106, 1.

§ 10. *οὕτω δή*. Duobus praeter hunc locis apud Th. *οὕτω δέ* traditum est, I 45, 3. VI 64, 1, ubi oppositio fit contrariae condicionis, non superiorum comprehensio atque conclusio. Krueg. igitur auctore *δέ* in *δή* mutandum erat. Simillimus huic locus est II 6, 3, ubi *οὕτω δή* legitur. Cf. adn. IV 30, 2. — *τὸ στράτευμα . . . φυγὸν . . . οἱ λοιποί*. Cf. Matth. Gr. § 562 adn. 1. — *ὁδοὺς τραπόμενοι*. Cf. Krueg. Gr. § 46, 6 adn. 2.

§ 12. *νεκρούς*. De articulo omisso cf. adn. I 54, 1.

Cap. 11. § 1. *ἔθαψαν . . . ἀγορᾶς*. In Graeciae urbibus, quos honorifice sepelire volebant, eos in urbe media et prope forum saepius sepeliebant. Cf. Xen. Hist. Gr. VII 3, 12. Themistoclis *μνημεῖον* Magnesiae in foro fuisse legimus I 138, 5. Conditores coloniarum in foris humatos esse docent verba Xenophontis citata. Cf. Herman. Antiqu. Gr. I § 74 adn. 3. Amphipolitani autem Brasidam *οἰκιστήν* proclamaverunt. Ceterum eidem Spartae *κενοτάφιον* exstructum esse Paus. III 14, 1 tradit. — *περιείρξαντες . . . τὸ μνημεῖον*. „Semper monumenta suorum saepiebant veteres, tenuiores quidem maceria aut humili aliqua levique materia, honestiores vero lorica e silice vel saxo aut marmore.“ Casaub. ad Sueton. Neron. 33. — *ὡς*

κασιν ἀγῶνας καὶ ἐτησίους θυσίας, καὶ τὴν ἀποικίαν ὡς οἰκιστῇ προσέθεσαν καταβαλόντες τὰ Ἁγνώνεια οἰκοδομήματα καὶ ἀφανίσαντες εἴ τι μνημόσυνόν που ἔμελλεν αὐτοῦ τῆς οἰκίσεως περιέσεσθαι, νομίσαντες τὸν μὲν Βρασίδαν σωτῆρά τε σφῶν γεγενῆσθαι καὶ ἐν τῷ παρόντι ἅμα τὴν τῶν Λακεδαιμονίων ξυμμαχίαν φόβῳ τῶν Ἀθηναίων θεραπεύοντες, τὸν δὲ Ἅγνωνα κατὰ τὸ πολέμιον τῶν Ἀθηναίων οὐκ ἂν ὁμοίως σφίσι ξυμφόρως
2 οὐδ' ἂν ἡδέως τὰς τιμὰς ἔχειν. καὶ τοὺς νεκροὺς

ἥρῳ ... θυσίας. Non ἥρωϊ scribendum sed ἥρῳ. Cf. Arist. Av. 1490. Plat. com. fragm. 169, 18. Herodian. II p. 714. Dind. in Steph. Thes. Ἐντέμνουσι scholiastes explicat ἐναγίζουσιν, ἐναγίσματα προσφέρουσιν, quam notionem inde ortam esse, quod mortuis et diis inferis hostiae ictu cervicibus inflicto caesae essent, docent interpretes. Non satis perspicua tamen sunt verba schol. Apoll. Rhod.: ἔντομα τὰ σφάγια κυρίως τὰ τοῖς νεκροῖς ἐναγιζόμενα διὰ τὸ ἐν τῇ γῇ αὐτῶν ἀποτέμνεσθαι τὰς κεφαλάς. οὕτω γὰρ θύουσι τοῖς χθονίοις. De omni cultu heroum et de verbis ἐντέμνειν et ἐναγίζειν diversis a θύειν vid. Wessel. ad Diod. IV 1. Valck. ad Herodot. VI 38. Wachsm. Antiqu. Gr. II p. 452. 549. 555. Schoemann. Antiqu. Gr. II p. 218 sq. „Aristoteles tamen verbo θύειν utitur, quo dona Brasidae oblata exprimat, Ethic. Nicom. V 7, quanquam ἐτησίους θυσίας, de quibus hic loquitur Thuc., Brasidae facta sacrificia esse non necessario consequitur; potius anniversaria sollemnia seu dies festi videntur consecrati esse ludis et sacrificiis, quae diis fierent, celebrandi.“ Arn. Neglegentius Ἀμφιπολῖται Βρασίδᾳ θύειν ἠξίουν ὡς ἥρῳ καὶ οἰκιστῇ scribit Aristid. I p. 85. — τὴν ἀποικίαν ... προσέθεσαν. Cf. Suid. in vv. Βρασίδας et ἐπεγράψαντο. A Thucydide honores heroi et conditori urbis decretos non distinctos esse inde apparet, quia ἥρῳ, non οἰκιστῇ ἀγῶνας καὶ ἐτησίους θυσίας tribuit et omnino conditores heroes post mortem existimari solebant. Cf. Wessel. et Wachsm. locis in superiore adnotatione allatis et Herman. Antiqu. Gr. I § 74 adn. 3. Schoemann. Antiqu. Gr. II p. 88. — καταβαλόντες τὰ Ἁγνώνεια οἰκοδομήματα, μνημεῖα in honorem Hagnonis conditoris (cf. IV 102, 3) et herois aedificata, praecipue ἡρῷον. — εἴ τι ... περιέσεσθαι, „et si quod aliud deductionis eius monumentum superfuturum erat, i. e. et quicquid supererat, quod deductae ab eo coloniae memoriam renovare posset s. conservare.“ Steph. in Thes. Gr. — σωτῆρά τε. Particula ita collocata est, quasi deinde sequatur καὶ τῆς τῶν Λακ. ξυμμαχίας αἴτιον, ἣν ... ἐθεράπευον. Cf. adn. 108. — τὸν δὲ Ἅ.... ἔχειν, Hagnoni vero eos honores tribui propter Atheniensium inimicitias neque ipsis pariter (ut ante) utile fore (quoniam non iam propter eos ipsis propitium se praebiturus esset) neque illi gratum. Cf. Mueller-Struebing. Aristoph. p. 719.

τοῖς Ἀθηναίοις ἀπέδοσαν. ἀπέθανον δὲ Ἀθηναί[ων] μὲν περὶ ἑξακοσίους, τῶν δ' ἐναντίων ἑπτά, [διὰ] τὸ μὴ ἐκ παρατάξεως, ἀπὸ δὲ τοιαύτης ξυντυχ[ίας] καὶ προεκφοβήσεως τὴν μάχην μᾶλλον γενέσθ[αι]. μετὰ δὲ τὴν ἀναίρεσιν οἱ μὲν ἐπ' οἴκου ἀπέπλ[ευ]σαν, οἱ δὲ μετὰ τοῦ Κλεαρίδου τὰ περὶ τὴν Ἀμ[φί]πολιν καθίσταντο.

οἱ ἀμφὶ Ῥαμφίαν Βρασίδᾳ βοήθειαν ἄγοντες ἐς Ἡράκλειαν ἀφικνοῦνται.

12. Καὶ ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τοῦ θ[έ]ρους τελευτῶντος Ῥαμφίας καὶ Αὐτοχαρίδας κ[αὶ] Ἐπικυδίδας Λακεδαιμόνιοι ἐς τὰ ἐπὶ Θρᾴκης χω[ρία] βοήθειαν ἦγον ἐνακοσίων ὁπλιτῶν, καὶ ἀφικόμεν[οι] ἐς Ἡράκλειαν τὴν ἐν Τραχῖνι καθίσταντο ὅ[τι] αὐτοῖς ἐδόκει μὴ καλῶς ἔχειν. ἐνδιατριβόντων αὐτῶν ἔτυχεν ἡ μάχη αὕτη γενομένη, καὶ τὸ θ[έ]ρος ἐτελεύτα.

τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος οὗτοι ἀναχωροῦσιν ἐπ' οἴκου.

13. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος εὐθ[ὺς] μέχρι μὲν Πιερίου τῆς Θεσσαλίας διῆλθον οἱ πε[ρὶ] τὸν Ῥαμφίαν, κωλυόντων δὲ τῶν Θεσσαλῶν κ[αὶ]

§ 2. ἑπτά. „Hoc incredibile est, si vera sunt quae de hac pugna scribit Diod. XII 74. Sed Thucydidi potius fidem habendam esse merito censet Acacius.“ Duk. A Diodoro pugnam rhetorice patet esse exornatam. Thucydidem sequitur Aristides l. d. „Ita in magna pugna apud Corinthum anno 394 ante Chr. pugnata octo tantum Lacedaemonii occisi sunt. Xen. Hist. Gr. IV 3, 1. [Memor sis etiam pugnae ἀδάκρυος Xen. Hist. Gr. VII 1, 32.] Tanta enim Spartiatarum peritia et disciplina erat, ut, donec ordines eorum perrumperentur, paene sine periculo pugnarent. Vid. Muell. Dor. II 12, § 9.“ Arn. Cf. Napoleonis iudicium rationem imparem caesorum in exercitibus victoribus et victis veterum populorum ex armorum natura explicantis in eo libro, qui inscribitur „Précis des guerres de César par Napoléon écrit par M. Marchand“ p. 145 edit. Stuttgart. — μᾶλλον, potius.

Cap. 12. § 1. Ῥαμφία[ς] Clearchi pater. Vid. VIII 39, De Epicydida cf. Schneid. ad X[en.] Hist. Gr. IV 2, 2. — καθ[ί]σταντο . . . ἔχειν. Cf. III [...] 3. Perperam Meinek. in Her[...] III p. 368 μεθίσταντο. Cf. 82, [...]

§ 2. ἐνδιατριβόντων . [...] ἐτελεύτα. Itaque aestate exe[un]te proelium ad Amphipolim [commissum es]t (cf. § 1 et Dodw.), qu[od] Ol. LXXXIX 3 Alcaeo archo[nte] pugnatum esse testantur co[m]plures. Vid. Clint. Fast. Gr. [...] a. 422.

Cap. 13. § 1. Πιερίου. „[...] locus a Livio Piera [XXXII ...] et Pieria [XXXVI 14] vocat[ur ...] Erat oppidum Thessaliae h[aud] procul a Metropoli et via Pe[...] naeo et ex Athamania Laris[sam] ferenti.“ Arn. De hac urbe a[...] Muell. ad tab. Graec. sept. p. [...] et Leak. Graec. sept. IV p. [...] sq., qui a Cierio et Arna n[on] differre arbitrati prope Matur[...] gam collocant. — κωλυόντ[ων]

ἅμα Βρασίδου τεθνεῶτος, ᾧπερ ἦγον τὴν στρατιάν, ἀπετράποντο ἐπ' οἴκου, νομίσαντες οὐδένα καιρὸν ἔτι εἶναι τῶν τε Ἀθηναίων ἥσσῃ ἀπεληλυθότων καὶ οὐκ ἀξιόχρεων αὐτῶν ὄντων δρᾶν τι ὧν κἀ-
2 κεῖνος ἐπενόει· μάλιστα δὲ ἀπῆλθον εἰδότες τοὺς Λακεδαιμονίους ὅτε ἐξῇσαν πρὸς τὴν εἰρήνην μᾶλλον τὴν γνώμην ἔχοντας.

1 14. Ξυνέβη τε εὐθὺς μετὰ τὴν ἐν Ἀμφιπόλει μάχην καὶ τὴν Ῥαμφίου ἀναχώρησιν ἐκ Θεσσαλίας ὥστε πολέμου μὲν μηδὲν ἔτι ἅψασθαι μηδετέρους, πρὸς δὲ τὴν εἰρήνην μᾶλλον τὴν γνώμην εἶχον, οἵ τε Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ Ἀθηναῖοι πρὸς τὴν εἰρήνην τὴν γνώμην εἶχον.

Cap. 13. § 2. ἔτι εἶναι. It. Vat. H. Bekk. εἶναι ἔτι.

. . . Θεσσαλῶν de conatu (cf. adn. III 18, 1). Transitum exercitus impedituri erant, ut Ischagorae impediverunt IV 132, 2. — καιρόν. Suppl. τοῦ ἄγειν τὴν στρατιὰν (ἐς τὰ ἐπὶ Θρᾴκης). — ἥσσῃ ἀπεληλυθότων, cum victi discessissent neque etiam (quae est vis perfecti) in Thracia essent. — καὶ οὐκ . . . ὄντων, et quod ipsi idonei non essent. Αὐτῶν est σφῶν αὐτῶν et proprie post καί collocandum erat; sed cf. adn. 16, 1. De ἀξιόχρεως voce conf. Herod. IV 126. — κἀκεῖνος. Ut non solum suum (exercitus in Thraciam ducendi), sed etiam Brasidae (delendi ibi Atheniensium imperii) consilium exsequerentur, parum idonei sibi visi sunt. Cf. adn. III 67, 2. Itaque duces Lacedaemonii duabus de causis rem non iam opportunam esse putaverunt, quod ad suas in Thracia res tuendas propter Atheniensium discessum subsidiis non iam opus esset et ad persequenda Brasidae consilia ipsi sibi viderentur parum idonei esse.

§ 2. τὴν γνώμην ἔχοντας. Cf. adn. III 25, 2. Ceterum totum membrum μάλιστα . . . ἔχοντας superioribus leniore interpunctione aptius adnectendum est. Sententiarum enim cohaerentia haec est: cum Thessali eos impedire conarentur et simul Brasidas mortuus esset, domum reverterunt, quod cum rem non iam opportunam esse putabant tum Lacedaemonios eo tempore quo proficiscebantur, quanquam Brasidae consiliis obsecutos eiusque auctoritati parentes, magis ad pacem quam ad bellum inclinasse compertum habebant. Etenim nihilominus in re suscepta perstitissent, si rem etiam opportunam iudicassent aut Lacedaemonios a pace alienos esse rati, ne re infecta reversi in civium suorum invidiam incurrerent, metuissent.

Cap. 14. § 1. Ξυνέβη infin. cum ὥστε sequitur ut Soph. Trach. 1152. Plat. Alc. II 148d. Pariter γίγνεσθαι ὥστε Xen. Anab. V 6, 30. Hist. Gr. V 3, 10. Cyr. VIII 2, 2. Cf. Matth. Gr. § 531 adn. 2. Kuehn. Gr. max. § 473 adn. 11. — πρὸς δὲ . . . εἶχον. Mutatur verborum structura, cum haec praeter sententiae rationem non iam ad ξυνέβη ὥστε referantur. Cf. § 4. adn. VI 18, 4. Krueg. Gr. § 59, 2 adn. 8. — μᾶλλον, potius ut 11, 2. —

λέγεται α) τὰ τὰς πόλεις αὐτὰς προτρεπόμενα πρὸς ξύμβασιν,

οἱ μὲν Ἀθηναῖοι πληγέντες ἐπὶ τῷ Δηλίῳ καὶ δι'
ὀλίγου αὖθις ἐν Ἀμφιπόλει, καὶ οὐκ ἔχοντες τὴν
ἐλπίδα τῆς ῥώμης πιστὴν ἔτι, ᾗπερ οὐ προσεδέ-
χοντο πρότερον τὰς σπονδάς, δοκοῦντες τῇ παρ-
ούσῃ εὐτυχίᾳ καθυπέρτεροι γενήσεσθαι· καὶ τοὺς 2
ξυμμάχους ἅμα ἐδέδισαν σφῶν μὴ διὰ τὰ σφάλ-
ματα ἐπαιρόμενοι ἐπὶ πλέον ἀποστῶσι, μετεμέλοντό
τε ὅτι μετὰ τὰ ἐν Πύλῳ καλῶς παρασχὸν οὐ ξυν-
έβησαν· οἱ δ' αὖ Λακεδαιμόνιοι παρὰ γνώμην 3
μὲν ἀποβαίνοντος σφίσι τοῦ πολέμου, ἐν ᾧ ᾤον-
το ὀλίγων ἐτῶν καθαιρήσειν τὴν τῶν Ἀθηναίων
δύναμιν, εἰ τὴν γῆν τέμνοιεν, περιπεσόντες δὲ τῇ
ἐν τῇ νήσῳ ξυμφορᾷ, οἵα οὔπω ἐγεγένητο τῇ Σπάρτῃ,
καὶ λῃστευομένης τῆς χώρας ἐκ τῆς Πύλου καὶ
Κυθήρων, αὐτομολούντων τε τῶν Εἱλώτων καὶ ἀεὶ
προσδοκίας οὔσης μή τι καὶ οἱ ὑπομένοντες τοῖς

Cap. 14. § 2. ἐδεδίεσαν codd. Cf. ad. IV 55, 3.
§ 3. γεγένητο libri. Cf. ad. III 23, 1.

δι' ὀλίγου, paulo post. Cf. adn. II 94, 3. — *ἐλπίδα τῆς ῥώμης*. Cf. adn. III 58, 5. — *οὐ προσεδέχοντο*, repudiabant. — *πρότερον*. Vid. IV 21. — *δοκοῦντες τῇ παρούσῃ εὐτυχίᾳ*, propter praesentem fortunam putantes. Cf. adn. III 97, 2.

§ 2. *καὶ... ἐδέδισαν*. Transitus fit a participiis ad verbum quod dicitur finitum. Cf. § 4. adn. III 36, 2. Krueg. Gr. § 59, 2 adn. 9. — *μετὰ τὰ ἐν Πύλῳ . . οὐ ξυνέβησαν*. Haec ad pacem postremo a Lacedaemoniis oblatam (IV 41, 3 et 4) referuntur, non ad actiones de ea antea factas (IV 15—23). Nimirum eos postremae paenitebat dimissae opportunitatis, qua si usi essent, laetissimas condiciones impetrassent. Et priorem, cum posterior secuta sit, sine damno dimiserunt. Cf. adn. 7, 3. — *παρασχόν*. Cf. adn. I 120, 3. Sententiarum cohaerentia inde a verbis *οὐκ ἔχοντες* haec est: fiducia destituti erant, qua pacem repudiaverant, atque simul timebant, ne socii amplius defecturi essent, eosque recusatae pacis paenitebat. Itaque non solum fiduciam amiserunt, sed etiam timore et paenitentia affecti sunt.

§ 3. *οἱ δ' αὖ Λακεδαιμόνιοι*] *ἀπὸ κοινοῦ εἶχον τὴν γνώμην πρὸς τὴν εἰρήνην νοητέον*. Schol. Structura ad participia redit. — *ὀλίγων ἐτῶν* Cf. Krueg. Gr. § 47, 2 adn. 3. — *τῇ νήσῳ*. Cf. adn. IV 24, 3. — *λῃστευομένης . . . Κυθήρων*. Vid. IV 41. 54 sq. — *αὐτομολούντων . . . Εἱλώτων*. Vid. IV 41, 3. — *προσδοκίας . . . μή*. Cf. adn. II 13, 1. — *τοῖς ἔξω*, iis, qui extra erant, foras abierant, degressi erant. Ita IV 66, 1 et 2 iidem *οἱ φυγάδες* et *οἱ*

ἔξω πίσυνοι πρὸς τὰ παρόντα σφίσιν, ὥσπερ καὶ
4 πρότερον, νεωτερίσωσι· ξυνέβαινε δὲ καὶ πρὸς τοὺς Ἀργείους αὐτοῖς τὰς τριακοντούτεις σπονδὰς ἐπ' ἐξόδῳ εἶναι, καὶ ἄλλας οὐκ ἤθελον σπένδεσθαι οἱ Ἀργεῖοι, εἰ μή τις αὐτοῖς τὴν Κυνουρίαν γῆν ἀποδώσει [ὥστ'] (ἀδύνατα ⟨δ'⟩ εἶναι ἐφαίνετο Ἀργείοις καὶ Ἀθηναίοις ἅμα πολεμεῖν), τῶν τε ἐν Πε-

§ 4. τριακονταέτεις Cl. Vat. M., vulgo τριακονταετεῖς, τριακοντούτεις E. „Unus cod. Parisinus τριακοντούτεις pro τριακονταέτεις servavit idque recipiendum est. Cf. I 23, 4. 87, 6. 115, 1. II 2, 1. Arist. Ach. 194.“ Stahl. Quaest. gram. p. 15.
Κυνοσουρίαν It. Vat. Ven., Κινουρίαν M. Cf. ad. IV 56, 2.

ἔξω appellantur. — πίσυνοι. Cf. adn. II 89, 6. — πρὸς τὰ παρόντα. Cf. adn. IV 80, 2. — ὥσπερ . . . πρότερον. Vid. I 101. 103.

§ 4. ξυνέβαινε, accedebat. De transitu ad verb. fin. cf. § 2. — ἐπ' ἐξόδῳ εἶναι. „Nempe anno sequenti; nam illo anno rursus ἐπ' ἐξόδῳ hae eaedem σπονδαί fuisse dicuntur et bellum illis a Lacedaemoniis impendere (V 28).“ Dodw. Annal. Thuc. Initae ergo erant hae indutiae a. 451 a. Chr. Pari sensu atque hic et 28, 2 ἔξοδος apud Xen. Hist. Gr. V 2, 2 ἐξέρχεσθαι. — καὶ ἄλλας ... οἱ Ἀργεῖοι. Ampelidam et Licham ad foedus cum Argivis renovandum missos esse posthac demum (22, 2) comperimus. Vid. c. 22. De verborum structura cf. § 1. — εἰ μή τις. De pron. indefinito ad Lacedaemonios spectante cf. adn. IV 18, 4 et Bernh. Synt. p. 440. — Quod in codd. legitur ὥστ' ἀδύνατα εἶναι ἐφαίνετο sana ratione cum superioribus non cohaeret. Nam ex eo, quod foederis cum Argivis pacti exitus instabat neque id hi renovare volebant, minime consequens est fieri non potuisse, ut Lacedaemonii cum Argivis et Atheniensibus simul bellum gererent. Neque si, id quod Krueg. suasit, hanc consequentiam non solum ad proxima spectare volumus, sed ad omnia quae inde a verbis οἱ δ' αὖ Λακεδαιμόνιοι exposita sunt (cf. VIII 68, 4), quicquam ad restituendum iustum sententiarum ordinem proficimus. Parum apte enim dicitur: cum Lacedaemonii bello quod cum Atheniensibus habebant graves calamitates accepissent, praeterea autem Argivi foedus quod exibat renovare nollent, impares erant bello simul cum Argivis et Atheniensibus gerendo; sed dicendum est: cum Argivi foedus quod exibat renovare nollent, Lacedaemonii autem tum bello quod cum Atheniensibus habebant graves calamitates accepissent, impares erant bello simul cum Argivis et Atheniensibus gerendo. Nempe proxima huius imbecillitatis causa non in foederis exitu, sed in acceptis calamitatibus sita est. Facile autem ὥστ', in quo tota sententiae repugnantia cernitur, ortum esse potest ex proximis litteris ωσει errore repetitis. Ita si statuimus, δέ particulam post ἀδύνατα addendam esse continuo patet, quae quidem ωσει in ὥστ' mutato omittenda erat. Sententias similiter interpositas habes II 62, 3. III 81, 1. 58, 3; ἀδύνατα εἶναι eodem modo dictum est I 59, 2. — τῶν τε ἐν Πελοποννήσῳ ... Ἀργείους. Iam ante pacem cum Atheniensibus factam (17, 2), qua maxime so-

λοποννήσῳ πόλεων ὑπώπτευόν τινας ἀποστήσεσθαι πρὸς τοὺς Ἀργείους· ὅπερ καὶ ἐγένετο.

ἣν οἱ Λακεδαιμόνιοι μάλιστα ἐσηγοῦνται.

15. *Ταῦτ' οὖν ἀμφοτέροις αὐτοῖς λογιζομένοις ἐδόκει ποιητέα εἶναι ἡ ξύμβασις, καὶ οὐχ ἧσσον τοῖς Λακεδαιμονίοις, ἐπιθυμίᾳ τῶν ἀνδρῶν τῶν ἐκ τῆς νήσου κομίσασθαι· ἦσαν γὰρ οἱ Σπαρτιᾶται αὐτῶν πρῶτοί τε καὶ ὁμοῖοι σφίσι ξυγγενεῖς.*

Cap. 15. § 1. *ὁμοίως σφίσι* codd. Cf. adn.

ciorum animi a Lacedaemoniis abalienati sunt, in Peloponneso fuisse qui magis ad Argivorum societatem inclinarent praeter hunc locum facile colligitur ex 28, 2, ubi eius rei causa non pacis condiciones fuisse memorantur, sed calamitates Lacedaemoniorum et florentes Argivorum opes. — *ὅπερ καὶ ἐγένετο.* Vid. c. 29 sqq.

Cap. 15. § 1. *ἐπιθυμίᾳ τῶν ἀνδρῶν . . . κομίσασθαι.* Haec explicandi causa ad *οὐχ ἧσσον τοῖς Λακεδαιμονίοις* (*ἐδόκει*) apposita sunt. De dativo cf. adn. 14, 1. Infinitivus *κομίσασθαι* epexegeticus est. Cum nonnullis scriptoribus Latinis ad verbum dixeris virorum recipiendi desiderio. Cf. Plat. Crit. 52 c *οὐδ' ἐπιθυμία σε ἄλλης πόλεως οὐδ' ἄλλων νόμων ἔλαβεν εἰδέναι*, Xen. Cyr. V 2, 31 *οὐ δύναμαι ἐννοῆσαι ἀσφαλεστέραν οὐδὲ μίαν πορείαν ἡμῖν τῆς πρὸς αὐτὴν Βαβυλῶνα πορείας ἰέναι.* De verbis *τῶν ἀνδρ. τῶν ἐκ τῆς νήσου* cf. adn. IV 108, 7. Cave ne credas hanc superioribus cur Lacedaemonii ad pacem inclinarent causis addendam fuisse. Nam cum antea expositum sit, cur utrique pariter paci studuerint, iam praecipua (*οὐχ ἧσσον*) eius rei causa, quam Lacedaemonii habuerint, et quacum ab Atheniensium parte nihil comparari possit, affertur. Hoc eo quoque indicatur, quod *οὐχ ἧσσον τοῖς Λακεδαιμονίοις* verbis *ἀμφοτέροις αὐτοῖς* ita oppositum est, ut adiuncto pronomine personali, quo alibi *ἀμφότεροι* apud Th. carere solet, *ἀμφοτέροις* gravius intendatur. — *οἱ Σπαρτιᾶται αὐτῶν.* Haec perinde dicta sunt atque *οἱ Μακεδόνες αὐτῶν* IV 126, 3, *οἱ Δωριῆς ἡμῶν* IV 61, 2, ubi vid. adn. Neque enim omnes viri in insula capti Spartiatae erant. Cf. IV 38 5. — *πρῶτοι.* Cf. adn. IV 105 1. „Cum Muellero (Dor. II p. 83 consentio hic non vagam aliquam appellationem esse, sed ad singularem et agnitam dignitatem referri.“ Arn. Conf. Lachm. d Rep. Laced. p. 120. — *κα ὁμοῖοι σφίσι ξυγγενεῖς* Mueller Dor. II p. 237 inter s cognatos intellegit sicut *σφίσ δὲ ὁμόγλωσσοι* apud Herod. I 57 Sed primum viri in Sphacteriam missi, quoniam sorte ex omnibu lochis electi erant (IV 8, 9), inter s cognati vix potuerunt esse. Dein de cum *οἱ Λακεδαιμόνιοι* nome primarium totius comprehensioni sit, *σφίσι* in enuntiatione hui subiecta ad illos refertur, sic VII 70, 2 *πανταχόθεν σφίσ τῶν Συρακοσίων ἐπιφερομένων* Cf. adn. I 20, 1 et Arndt. d Pron. reflex. p. 37. Et poteran Spartani postremum in insulam missi (cf. IV 8, 9) primores es et eorum, penes quos, cum om civium iure uterentur, reipublic hoc tempore administratio er

2 ἤρξαντο μὲν οὖν καὶ εὐθὺς μετὰ τὴν ἅλωσιν αὐτῶν πράσσειν, ἀλλ' οἱ Ἀθηναῖοι οὔπως ἤθελον, εὖ φερόμενοι, ἐπὶ τῇ ἴσῃ καταλύεσθαι. σφαλέντων δὲ αὐτῶν ἐπὶ τῷ Δηλίῳ παραχρῆμα οἱ Λακεδαιμόνιοι γνόντες νῦν μᾶλλον ἂν ἐνδεξαμένους ποιοῦνται τὴν ἐνιαύσιον ἐκεχειρίαν, ἐν ᾗ ἔδει

§ 2. οὔπω Cl. Ven. Reg. F. Gr. M. C. D. I. E. Mosqu. m. Ar. Dan. schol. Aristoph. Pac. 478. Vall. Bekk. tacitusque Pal., reliqui οὔπως, ac. Phot. et Suid. οὔπως· οὐδένα τρόπον· καὶ Θουκυδίδης ἐν ε' καὶ Ὅμηρος. Cf. adn.

ἂν ἐνδεξαμένους m. Thom. Mag. p. 116, 6, δεξαμένους Chr. Dan., ἐνδεξομένους Gr. D., ἂν ἐνδεξομένους reliqui. De futuro cum ἄν Th. abiudicando cf. Stahl. Quaest. gram. p. 9 sqq.

(hi enim hic sunt Lacedaemonii) cognati. Restat, ut de ὁμοῖοι dicatur, pro quo in codd. est ὁμοίως. Hoc nullam habere explicationem nunc apud omnes constat, ac diu cognitum est de Spartanis homoeis, i. e. iis qui pleno civium iure utebantur, sermonem esse. De quibus cf. Muell. Dor. II p. 83. Herm. de Homoeis p. 7 sq. Antiqu. Gr. I § 25, 12 sqq. Schoem. Antiqu. iur. p. 119, de Homoeis (Opusc. I) p. 108 sqq. Antiqu. Gr. I p. 228. Ut autem homoei intellegerentur, ὁμοίοις σφίσι Bekk. correxit, quod post Haas. (Lucubr. p. V) L. Herbst. (Phil. XVI p. 312) ita probavit, ut explicaret: „sibi, qui homoei erant (i. e. iis Lacedaemoniorum, qui homoei erant), cognati". Sed Lacedaemonios, penes quos rei publicae administratio erat, omnes homoeos fuisse necesse est. Nam qui non homoei erant (ὑπομείονες; cf. Herm. Antiqu. Gr. I § 48, 9), licet suffragii partem habuerint (de quo dubitari potest), honoribus certe destituti erant. Quare nunc Rauchensteinium Phil. XXXVI p. 234) secuti ὁμοῖοι σφίσι litterarum mutatione non maiore emendavimus. Itaque Spartiatae captivi, cum homoei essent, homoeis Lacedaemoniis, qui reipublicae administrationem habebant, cognati erant. Etenim consentaneum est ὑπομειόνων coniugia homoeos aspernatos esse. Sententiam Th. fere, non verba expressit Plut. Nic. 10 οἱ γὰρ ἐκ Πύλου κομισθέντες ἦσαν ἐξ οἴκων τε πρώτων τῆς Σπάρτης καὶ φίλους καὶ ξυγγενεῖς τοὺς δυνατωτάτους ἔχοντες.

§ 2. ἤρξαντο . . . πράσσειν. Vid. IV 41, 3. Non poterat hic scriptor prioris legationis ad pacem petendam missae (IV 15—23) mentionem inicere, quoniam de iis tantum actionibus sermo est, qui ad recuperandos captivos pertinebant. — οὔπως, minime, nullo modo hoc uno loco apud Th. Cf. Herod. I 33. 152. — ἀλλ' οἱ Ἀθηναῖοι cet. Vid. ibid. § 4. — εὖ φερόμενοι. Cf. adn. II 60, 3. — ἐπὶ τῇ ἴσῃ. Cf. adn. I 27, 1. — καταλύεσθαι. Cf. adn. IV 18, 4. — παραχρῆμα cum participio γνόντες iunge; nam indutiae aliquanto post Delium captum (IV 89, 1) factae sunt (IV 117, 1). — ἂν ἐνδεξαμένους, accepturos esse. Cf. Herod. III 128. Frustra Meinek. in Herm. III p. 368 ἀνθεξομένους. Cf. VI 20, 2. — ποιοῦνται . . . βουλεύεσθαι. Vid. IV 117, 1. 118, 13.

ξυνιόντας καὶ περὶ τοῦ πλείονος χρόνου βουλεύεσθαι.

β) διὰ τί οἱ τὰ πρῶτα ἐν Λακεδαίμονι καὶ ἐν Ἀθήναις φερόμενοι, Πλειστοάναξ τε καὶ Νικίας, τὴν ξύμβασιν προυθυμοῦντο.

16. Ἐπειδὴ δὲ καὶ ἡ ἐν Ἀμφιπόλει ἧσσα τοῖς Ἀθηναίοις ἐγεγένητο καὶ ἐτεθνήκει Κλέων τε καὶ Βρασίδας, οἵπερ ἀμφοτέρωθεν μάλιστα ἠναντιοῦντο τῇ εἰρήνῃ, ὁ μὲν διὰ τὸ εὐτυχεῖν τε καὶ τιμᾶσθαι ἐκ τοῦ πολεμεῖν, ὁ δὲ γενομένης ἡσυχίας καταφανέστερος νομίζων ἂν εἶναι κακουργῶν καὶ ἀπιστότερος διαβάλλων, τότε δὴ ἑκατέρᾳ τῇ πόλει

Cap. 16. § 1. τότε δὴ Ar. Chr., τότε δὲ reliqui. Sed neque ulla hic est oppositio et apud Th. in apodosi ubique (I 49, 7. 58, 1. II 84, 3. IV 78, 1. 127, 2. V 17, 2. 58, 1. VII 18, 3. VIII 92, 2) τότε δή. Quare huc non pertinet adn. I 11, 1. Pariter in apodosi semper οὕτω δή. Cf. adn. IV 30, 2.

οἱ ἐν ante ἑκατέρᾳ addunt Reg. F. Lugd. Gr.; deinde μάλιστα τὴν omnes. Cf. adn.

119, 3. — περὶ τοῦ πλείονος χρόνου, de posteriore tempore. Cf. adn. IV 30, 4. 117, 1.

Cap. 16. § 1. οἵπερ ... τῇ εἰρήνῃ. Cf. Plut. Nic. 9 et Aristoph. Pac. 269—284. — διὰ τὸ εὐτυχεῖν. Cf. VI 17, 1. Non tanquam sui cupidum Th. Brasidam depinxit. Sic enim διὰ τὸ αὐτὸς εὐτυχεῖν scripsisset. Profecto fortuna et auctoritas, qua florebat, non solum ipsi, sed etiam reipublicae profuit. — γενομένης ... κακουργῶν. Cf. Aristoph. Equ. 800. — καὶ ἀπιστότερος διαβάλλων, minusque fidei suis calumniis futurum. Qualium Cleonis calumniarum exempla leguntur III 38. IV 27. — τότε δὴ ... προεθυμοῦντο. Hinc incipit apodosis. Cf. sd. Paci multo magis studebant, quod Brasidas et Cleo mortui erant; cur omnino studuerint, proximis explicatur. — ἑκατέρᾳ τῇ πόλει σπεύδοντες τὰ μάλιστ' αὐτήν, utrique civitati maxime studentes comparare eam. Cf. Eur. Iph. T. 579. Herc. 1133. Quod in codd. est τὴν ἡγεμονίαν sententiae prorsus repugnat. Neque enim, cur principatum Nicias et Plistonax affectaverint, proximis explicatur, sed cur pacis studios fuerint. Emendandi autem ἡγεμονίαν conatus adhuc frustrat sunt. Unum L. Dindorfii inventum ὁμολογίαν videri potest aliquantulum probabilitatis habere. Sed non habebit, si vocabuli notio accuratius examinata erit. Nam non pacem id significat, se conventionem (*Verabredung Uebereinkunft*), qualis neque antea memorata est, id quod adiunctus articulus postulat, neque ut hoc loco fieri debet, per s bello opponitur. Itaque ἡγεμονία huic loco eximendum esse ra pro additamento id habuimus quo scriba aliquis complere voluerit mancam scripturam μάλιστ τὴν pervulgato errore (cf. sd 38, 3) ex integra μάλιστ' αὐτὴ depravatam. Neque minus librar correcturae debetur οἱ ἐν ant ἑκατέρᾳ in paucis iisque deterioribus libris additum. — Νικίας Huius maxime opera pacem, qua adeo ab eo Νικίειος εἰρήνη ap pellata est, effectam esse Plutarchus Nic. 9 plene docet. Ad

σπεύδοντες τὰ μάλιστ' αὐτὴν [ἡγεμονίαν] Πλειστοάναξ τε ὁ Παυσανίου, βασιλεὺς Λακεδαιμονίων, καὶ Νικίας ὁ Νικηράτου, πλεῖστα τῶν τότε εὖ φερόμενος ἐν στρατηγίαις, πολλῷ δὴ μᾶλλον προεθυμοῦντο, Νικίας μὲν βουλόμενος, ἐν ᾧ ἀπαθὴς ἦν καὶ ἠξιοῦτο, διασώσασθαι τὴν εὐτυχίαν, καὶ ἔς τε τὸ αὐτίκα πόνων πεπαῦσθαι καὶ αὐτὸς καὶ τοὺς πολίτας παῦσαι, καὶ τῷ μέλλοντι χρόνῳ καταλιπεῖν ὄνομα ὡς οὐδὲν σφήλας τὴν πόλιν διεγένετο, νομίζων ἐκ τοῦ ἀκινδύνου τοῦτο ξυμβαίνειν καὶ ὅστις ἐλάχιστα τύχῃ αὐτὸν παραδίδωσι, τὸ δὲ ἀκίνδυνον τὴν εἰρήνην παρέχειν· Πλειστοάναξ δὲ ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν διαβαλλόμενος περὶ τῆς καθόδου καὶ ἐς ἐνθυμίαν τοῖς Λακεδαιμονίοις ἀεὶ προβαλλόμενος ὑπ' αὐτῶν, ὁπότε τι πταίσειαν, ὡς διὰ τὴν ἐκείνου κάθοδον παρανομηθεῖσαν ταῦτα ξυμ-

καὶ ἐν τῷ μέλλοντι Gr., et *κἂν τῷ* maluit Dobr. Sed. Th. potius *ἐς τὸν μέλλοντα χρόνον* scripsisset, ut *ἐς τὸ ἔπειτα* IV 18, 5. II 64, 5.

id. Alcib. 14 et infra 43, 2. — *πλεῖστα* adverbialiter dictum est. — *εὖ φερόμενος*. Cf. 15, 2. — *ἐν ᾧ*, dum. Cf. Xen. Cyr. II 1, 20. — *ἠξιοῦτο*. Aut ex superioribus repete *ἀπαθὴς εἶναι* (dum cladium expers et erat et putabatur esse) aut interpretare honorabatur. Alterum placet propter similem vim nominis *ἀξίωμα* (I 130, 1. II 65, 8. IV 18, 1. VI 15, 3). „Cf. Pors. ad Hec. 319.“ Dobr. — *διασώσασθαι τὴν εὐτυχίαν*. Cf. VI 17, 1. VII 77, 2. — *πεπαῦσθαι ... παῦσαι*. In verborum *καὶ αὐτός* collocatione eadem synchysis invenitur, quae in *καί* particula illustrata est ad III 67, 6, in *τέ* ad I 16 et alibi, in *οὔτε* ad III 96, 3. — *καὶ τῷ...ὄνομα*, et posteritati nomen relinquere. Port. Cf. Krueg. Gr. § 48, 4 adn. 1. — *διεγένετο*. Cf. l. l. § 56, 5 adn. 3. — *καὶ ὅστις*, i. e. *καί τινι ὅς*, *καὶ εἴ τις*. Cf. adn. II 44, 1. IV 16, 2. — *τύχῃ*. Articulum, qui in simillimis verbis VI 23, 3 legitur, frustra desiderabat Bauer. Cf. II 42, 4. V 75, 3. — *περὶ τῆς καθόδου*] ... *φεύγων κάθοδον εὕρετο· ἔφευγε δὲ διὰ τό ποτε πρότερον δόξαι δῶρα παρ' Ἀθηναίων λαβὼν ἀναχωρῆσαι ἐκ τῆς Ἀττικῆς*. Schol. Cf. § 3. — *καὶ ἐς ἐνθυμίαν ... ὑπ' αὐτῶν*. Bene Port.: et (cum) Lacedaemoniorum animis ab illis quasi religio semper obiceretur. „*Ἐνθυμία* est seria cogitatio cum poenitentia et culpae memoria.“ Bau. Cf. Schneid. ad Pseudo-Xen. de Rep. Athen. 3, 12. Huic Th. loco locutionem *ἐς ἐνθυμίαν προβάλλειν* debet Cass. Dio XXXIX 11. Cf. Pollux II 231. — *τι πταίσειαν*. Cf. *οὐκ ἐλάσσω πταίει* I 122, 1 et adn. I 38, 6. et III 43, 5. — *παρανομη-*

βαίνοι. τὴν γὰρ πρόμαντιν τὴν ἐν Δελφοῖς ἐπῃτιῶντο αὐτὸν πεῖσαι μετ' Ἀριστοκλέους τοῦ ἀδελφοῦ ὥστε χρῆσαι Λακεδαιμονίοις ἐπὶ πολὺ τάδε θεωροῖς ἀφικνουμένοις, Διὸς υἱοῦ ἡμιθέου τὸ σπέρμα ἐκ τῆς ἀλλοτρίας ἐς τὴν ἑαυτῶν ἀναφέρειν· εἰ δὲ μή, ἀργυρέᾳ εὐλάκᾳ εὐλαξεῖν· χρόνῳ δὲ προτρέψαι τοὺς Λακεδαιμονίους φεύγοντα αὐτὸν ἐς Λύκαιον διὰ τὴν ἐκ τῆς Ἀττικῆς ποτε μετὰ δώ-

§ 2. Pro *εὐλάξειν* nunc a Cobeto (Mnemos. VI p. 165) moniti, ne discreparet oraculi dialectus, Doricum futurum restituimus.

θεῖσαν. Cf. Krueg. Gr. § 52, 3 adn. 4. De collocatione cf. adn. I 90, 1.

§ 2. *πεῖσαι . . . ὥστε*. Cf. adn. II 2, 4. III 70, 5. — *τοῦ ἀδελφοῦ*. Plistoanactis. — *χρῆσαι Λ. ἐπὶ πολὺ . . ἀφικνουμένοις*, ut responderet per longum tempus Lacedaemoniis, quotienscunque adveniebant. — *θεωροῖς*. „Hic *θεωροί* sunt legati ad oraculum consulendum missi." Duk. „Officiis *θεωρῶν* Spartae quattuor Pythii, ex quibus bini ab utroque rege creati sunt, fungebantur, qui cum regibus publice alebantur et una cum iis responsa oraculorum legebant. Vid. Herodot. VI 57. Xen. Rep. Laced. 15." Arn. Cf. Muell. Dor. II p. 18. Herm. Antiqu. Gr. I § 40, 16. — *Διὸς υἱοῦ . . . εὐλαξεῖν*] *ἡμιθέου μὲν τοῦ Ἡρακλέους λέγει, σπέρμα δὲ* [poetice, ut in sermone oraculi] *τὸν ἀπόγονον· οὗτος δ' ἦν ὁ Πλειστοάναξ. ἀναφέρειν δὲ τὸ κατάγειν. εὐλάκαν δὲ τὴν ὕνιν Λακεδαιμόνιοι λέγουσιν· ἔνιοι δὲ τὴν δίκελλαν, ἀπὸ τοῦ λακαίνειν* [hoc non habent lexica, norunt solum *λαχαίνειν*], *ὅ ἐστι σκάπτειν. εὐλάξειν δὲ ἀρόσειν. τοιοῦτο δέ τι λέγει, ἀργυρέᾳ εὐλάκᾳ εὐλάξειν, τουτέστι λιμὸν ἔσεσθαι, καὶ πολλοῦ σφόδρα τὸν σῖτον ὠνήσεσθαι, ὥσπερ ἀργυροῖς ἐργαλείοις χρωμένους. ἔνιοι δὲ οὐ λυσιτελήσειν φασὶν αὐτοῖς τὴν γῆν γεωργεῖν, ὥσπερ εἰ ἀργυροῖς ἐργαλείοις ἐχρῶντο*. Schol. Huc spectant Hesych. in v. *ἀργυρέα ὕννις*, Suid. Zon. Phot. Phav. (apud quorum nonnullos male *χ* pro *κ* in voc. *εὐλ.*). „Comparari possit nostro *es wird alles zu Golde*, vel *es ist wie Gold*, quo caritatem significemus." Bau. Praeter *υἱέος* genetivum Atticis in usu fuisse *υἱοῦ* exemplis titulorum Atticorum demonstravi Foucart. in Ephem. philol. Francogall. (Revue de philol.) I p. 36.

§ 3. *προτρέψαι . . . καταγαγεῖν*. Pendet ex superioribus *ἐπῃτιῶντο τὴν πρόμαντιν*. — *Λύκαιον*, montem Arcadiae, in quo Iovis *Λυκαίου ἱερόν*. Cf. Bursian. Geogr. II p. 235 sqq. — *διὰ τὴν . . . ἀναχώρησιν*, propter illum ex Attica cum munerum specie reditum, i. e. propter reditum illum ex Attica, ad quem muneribus adductus videbatur. Ut ex sd. patet, antiquitus tradita scriptura *δόκησις* fuit. Eandem falso interpretatus est Suidas: *δώρων δόκησιν τὴν δωροδοκίαν Θ.*, neque aliam cognovit schol., qui adnotavit *οἱ μὲν τὴν δόκησιν ἀντὶ τοῦ δοκήσεώς φασι κεῖσθαι: διὰ τὴν ἐκ τῆς Ἀττικῆς ποτε μετὰ δώρων δοκήσεως ἀναχώρησιν· οἱ δὲ τηρήσαντες τὴν δόκησιν τὴν ἀναχώρησιν μᾶλλον ἀντὶ ἀναχωρήσεως ἐδέξαντο· ἀλλ*

ρων δοκήσεως ἀναχώρησιν καὶ ἥμισυ τῆς οἰκίας τοῦ ἱεροῦ τότε τοῦ Διὸς οἰκοῦντα φόβῳ τῶν Λα-

§ 3. *δόκησιν* M. Cass. Cl. T. F. Chr. Dan. Mosqu., praeterea Suid. et schol. (cf. adn.); *δόκησιν ἕως* Laur. H. E. corr. Aug. m., *δόκησιν ἐς* vel *εἰς* C. D. I. K. Vind. corruptum ex *δόκησιν ἕως*,
εως
quod ipsum ex *δόκησιν* ortum est, ut ostendit schol. (cf. adn.) et adscriptum in marg. Cl. *δοκήσεως*; *δοκοῦσαν ἕως* Vat. It., pro quo *δωκοῦσαν ἕως* Pal., cuius scripturae origo facillime explicatur, si duplicem accusativi *δόκησιν*, quem reliqua verborum structura
οὖσαν εως
non patitur, correcturam fuisse statuimus: *δόκησιν*. Hoc igitur in archetypo fuisse credimus. Iam vide adn.

φόβῳ τῷ Cass. Aug. Cl. Ven. Pal. Laur. Ar. E. M. m., quod recte haberet, si antea significatus esset is timor. Cf. I 108, 3.

δὲ τὴν δόκησιν ἐπὶ τῆς λήψεως τῶν δώρων ἔλαβον κ. τ. λ., ex quibus verbis discimus praeter opinionem Suidae probatam, cui *μετά* post valet, alios *δοκήσεως* cum *μετά* praep. iunctum pro *δόκησιν* ponere voluisse, alios *ἀναχωρήσεως* pro *ἀναχώρησιν*, hunc genetivum procul dubio ad *δόκησιν* aptantes. Duae autem in archetypo vocabuli *δόκησιν*, quod nullam pateretur iuncturam, erant correcturae: altera praecipiebatur ut *δοκήσεως*, altera ut *δοκοῦσαν* legeretur. Quorum posterius ideo repudiandum est, quod *γενέσθαι* omitti potuisse nullo confirmatur exemplo *δοκεῖν* verbi similiter pro *δοκεῖν εἶναι* vel *γίγνεσθαι* usurpati. Nam aliter comparatum est III 10, 1, ubi vid. adn. Altera autem in archetypo proposita emendatio ut facilior est (scribae enim oculos ad terminationem sequentis *ἀναχώρησιν* aberrasse in promptu est cogitare), ita ad sententiam aptissima. Nam *δόκησις* vocabuli vis et ratio genetivi *δώρων* ex *μετὰ δοκήσεως* pendentis eadem est atque III 48, 1 *φθονήσαντες τῆς οὐ βεβαίου δοκήσεως τῶν κερδῶν* et IV 18, 5 *ἀκίνδυνον δόκησιν ἰσχύος καὶ ξυνέσεως*; praeterea dicendi consuetudine optime comprobatur *δώρων* breviter dictum pro *δωροδοκίας* (cf. *δώρων γραφή*, *δώρων ἑλόντες* Aristoph. Nub. 591, *κερδῶν* similiter dictum III 43, 1, ubi vid. adn.). Herwerdenus, qui in Stud. Thuc. p. 71 *διὰ τὴν . . . μετὰ δώρων ἀναχώρησιν* scriptori tribuit, accuratam sustulit huius loci congruentiam cum iis, quae Th. II 21, 1 narravit: *ἡ φυγὴ αὐτῷ ἐγένετο ἐκ Σπάρτης δόξαντι χρήμασι πεισθῆναι τὴν ἀναχώρησιν*. Classeni coniectura *διὰ τὴν . . . μετὰ δωροδοκήσεως δοκοῦσαν ἀναχώρησιν* non solum propter *δοκοῦσαν* displicet, sed etiam quod, cum substantivum *δωροδόκησις* quanquam recte formatum alibi non exstet, *μετὰ δώρων* in eodem verborum conexu et brevius et elegantius dictum esset. — *καὶ ἥμισυ . . . οἰκοῦντα.* Portus: et qui dimidiatas aedes templi Iovis tunc incolebat. Quae interpretatio si vera sit, domus quaedam fani saepto (*διαφράγματι*) in duas partes divisa esse existimanda erit. De qualibus aedificiis fanorum cf. adn. I 133. 134 et IV 90. Sed obstat huic enodationi usus articuli ante *οἰκίας* vocem positi. Non magis *τὴν οἰκίαν τοῦ ἱεροῦ* circuitum esse verborum, quo ipse *νεώς* exprimatur, verisimile ducimus. „Sensus esse videtur: habitantem in aedibus, quarum dimidia pars sita erat in Iovis luco.“ Dobr. „Habentem dimidiam partem domus suae

κεδαιμονίων ἔτει ἑνὸς δέοντι εἰκοστῷ τοῖς ὁμοίοις χοροῖς καὶ θυσίαις καταγαγεῖν ὥσπερ ὅτε τὸ πρῶτον Λακεδαίμονα κτίζοντες τοὺς βασιλέας καθίσταντο.

17. Ἀχθόμενος οὖν τῇ διαβολῇ ταύτῃ καὶ νομίζων ἐν εἰρήνῃ μέν, οὐδενὸς σφάλματος γιγνομένου, καὶ ἅμα τῶν Λακεδαιμονίων τοὺς ἄνδρας κομιζομένων κἂν αὐτὸς τοῖς ἐχθροῖς ἀνεπίληπτος εἶναι, πολέμου δὲ καθεστῶτος ἀεὶ ἀνάγκην εἶναι τοὺς προύχοντας ἀπὸ τῶν ξυμφορῶν διαβάλλεσθαι, προυθυμήθη τὴν ξύμβασιν.

ἔπειτα δηλοῦται ὁ τρόπος ὃν ἐγένοντο σπονδαὶ Λα-

Καὶ τόν τε χειμῶνα τοῦτον ἦσαν ἐς λόγους, καὶ πρὸς τὸ ἔαρ ἤδη παρασκευή τε προεπανεσείσθη ἀπὸ τῶν Λακεδαιμονίων, περιαγγελλομένη

in sacro Iovis agro. Causa haec fuit, ut quovis temporis puncto in delubro esset et tamen nonnulla quotidianorum vitae negotiorum illo non profanato perageret, quod, si totum aedificium intra τέμενος esset, fieri non licuisset. Cf. IV 97, 3." Arn. Atque e Paus. VIII 38, 5 discimus in ipsum τέμενος Iovis intrare nefas fuisse. Ὑπεριδόντα δὲ τοῦ νόμου, inquit, καὶ ἐσελθόντα ἀνάγκη πᾶσα αὐτὸν ἐνιαυτοῦ πρόσω μὴ βιῶναι. Quare Plistoanax introire nisi necessitate coactus noluisse existimandus erit. De articulo ante ἥμισυ omisso cf. adn. I 8, 1. — ἔτει ... καταγαγεῖν. Itaque filio eius Pausaniae abrogatum est imperium. Quod, si Plistoanactem statim post expeditionem a. 446 factam (I 114) expulsum esse censemus, a. 427 accidisse est putandum. — Λακεδαίμονα κτίζοντες. Cf. adn. I 18, 1. — τοὺς βασιλέας, regum imperium. Cf. VIII 68, 4 ἐπειδὴ οἱ τύραννοι κατελύθησαν. Itaque hic non tangitur famae discrepantia, quam memorat Herod. VI 52.

Cap. 17. § 1. ἐν εἰρήνῃ μὲν ... κομιζομένων = εἰ εἰρήνη εἴη, ἐν ᾗ οὐδὲν σφάλμα γίγνεται, καὶ ἅμα οἱ Λ. τοὺς ἄνδρας κομίζοιντο. — τοὺς ἄνδρας. Cf. 15, 1. — ἀπό. Cf. adn. I 24, 4. 91, 7. — προυθυμήθη τὴν ξύμβασιν, ut pactioni studeret adductus est. Cf. adn. IV 81, 1 et Krueg. Gr. § 46, 6 adn. 3.

§ 2. καὶ τόν cet. Ut haec interpuncta sunt, καί copula hoc membrum cum superioribus nectitur, τέ particula cum toto hoc pronuntiato cohaerenti id quod sequitur praeparatur, in quo ut καί ante πρός positum illi τέ respondet, ita altero τέ rursus id enuntiatum praenuntiatur, quod incipit a verbis καὶ ἐπειδή. — ἦσαν ἐς λόγους. Suppl. ἀλλήλοις οἱ Ἀθηναῖοι καὶ Λακεδαιμόνιοι. — προεπανεσείσθη, hosti palam intentatus est. „Valet proprie quatere rem aliquam elatam contra aliquem, ut eum terreamus." Bloomf. „Cf. ἐπανασείσεις IV 126, 5". Dobr. Simile dicendi genus est προσείειν φόβον VI 86, 1, ubi vid. adn. — περιαγγελλομένη.

κατὰ πόλεις ὡς ⟨ἐς⟩ ἐπιτειχισμόν, ὅπως οἱ Ἀθηναῖοι μᾶλλον ἐσακούοιεν, καὶ ἐπειδὴ ἐκ τῶν ξυνόδων ἅμα πολλὰς δικαιώσεις προενεγκόντων ἀλλήλοις ξυνεχωρεῖτο ὥστε ἃ ἑκάτεροι πολέμῳ ἔσχον ἀποδόντας τὴν εἰρήνην ποιεῖσθαι, Νίσαιαν δ' ἔχειν Ἀθηναίους (ἀνταπαιτούντων γὰρ Πλάταιαν οἱ Θηβαῖοι ἔφασαν οὐ βίᾳ, ἀλλ' ὁμολογίᾳ αὐτῶν προσχωρησάντων καὶ οὐ προδόντων ἔχειν τὸ χωρίον, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τῷ αὐτῷ τρόπῳ τὴν Νίσαιαν), τότε δὴ παρακαλέσαντες τοὺς ἑαυτῶν ξυμμάχους οἱ Λακεδαιμόνιοι καὶ ψηφισαμένων πλὴν Βοιωτῶν καὶ Κορινθίων καὶ Ἠλείων καὶ Μεγαρέων τῶν ἄλλων ὥστε καταλύεσθαι (τούτοις δὲ οὐκ ἤρεσκε τὰ

κεδαιμονίων καὶ Ἀθηναίων.

Cap. 17. § 2. ὡς ἐπὶ τειχισμόν codd. plerique. Cf. adn.

Compara loquendi formulam ἐπαγγέλλειν στρατείαν vel στρατιάν, de qua cf. adn. III 16, 3 et adn. II 10, 1. — ὡς ⟨ἐς⟩ ἐπιτειχισμόν. Sententiam recte explanavit schol. ὡς μελλόντων φρούρια ἐπιτειχίσειν ἐν τῇ Ἀττικῇ τῶν Λακεδαιμονίων. Sed ad hoc significandum non sufficit τειχισμός, sed ἐπιτειχισμός necessarium est. Nam de ipsa quidem castelli munitione illud dici potest, sed non indicat eam contra aliquem fieri. Neque VIII 34, de cuius tamen loci integritate iure dubitaveris, aliud quicquam significat, ut collato VIII 38, 2 elucet. Itaque nunc recepimus emendationem olim in hac editione propositam et Arnoldo probatam. Similiter ὡς ἐπίπλουν pro ὡς ἐς ἐπίπλουν I 50, 5 Aug. et Pal. habent. — δικαιώσεις. Vid. adn. I 141, 1. — προενεγκόντων. Cf. ad. III 59, 2. — ξυνεχωρεῖτο ὥστε. Similiter paulo post ψηφισαμένων ὥστε. Cf. adn. 16, 2. et VI 88, 8. — ἃ ... ποιεῖσθαι. Cum hoc inter eos convenerit, mirum est c. 18 nihil legi de Sollio et Anactorio. Cf. 30, 2 et ibi adn. — οὐ βίᾳ, ἀλλ' ὁμολογίᾳ. Vid. III 52, unde has argutias sophisticas Thebanorum esse cognosces. — αὐτῶν. Intellege ipsos Plataeenses. — καὶ οὐ προδόντων adiungendum vocabulo ὁμολογίᾳ. Si concinnitatem non aspernatus esset, καὶ οὐ προδοσίᾳ posuisset. Pariter eam neglexit in verbis ὀλίγων τε ὄντων καὶ ὡς τότε ἐμέλλησαν IV 123, 2, ubi cf. adn. Non potest coniungi οὐ βίᾳ καὶ οὐ προδόντων propter vim adversativam in καὶ οὐ (μή) positam. Cf. 27, 2. IV 99. VI 92, 3. Krueg. Gr. § 59, 1 adn. 10. Ad προδόντων cogitandum est τινῶν. Cf. Krueg. Gr. § 47, 4 adn. 3. — τῷ αὐτῷ ... Νίσαιαν. Vid. IV 69. — πλὴν Βοιωτῶν ... Μεγαρέων. „Megarenses sine dubio aegre ferebant, quod Nisaea, portus eorum, Atheniensibus tradita erat; et Boeotos Panactum restituere noluisse verisimile est. [Cf. c. 39.] Corinthii et Elei probare foedus non poterant, illi quod coloniis suis, Sollio et Anactorio, privati erant [cf. c. 30], hi quod non neglegi, sed iniuste tractari et opprimi se a Lacedaemoniis querebantur [vid. c. 31].“ Bloomf. — τούτοις. Hoc pronomen ad remotiora nomina Βοιωτῶν ...

πρασσόμενα), ποιοῦνται τὴν ξύμβασιν καὶ ἐσπείσαντο πρὸς τοὺς Ἀθηναίους καὶ ὤμοσαν, ἐκεῖνοί τε πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους, τάδε.

αἱ σπονδαὶ αὐταί.

18. „*Σπονδὰς ἐποιήσαντο Ἀθηναῖοι καὶ Λακε-* 1
δαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι κατὰ τάδε, καὶ ὤμοσαν
κατὰ πόλεις. περὶ μὲν τῶν ἱερῶν τῶν κοινῶν, θύειν 2
[καὶ ἰέναι] καὶ μαντεύεσθαι καὶ θεωρεῖν κατὰ τὰ πάτρια τὸν βουλόμενον καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν ἀδεῶς. τὸ δ' ἱερὸν καὶ τὸν νεὼν τὸν ἐν Δελφοῖς τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ Δελφοὺς αὐ-

Μεγαρέων refertur, quia haec animo magis obversantur quam propius *ἄλλων*, Idem in Latino hic fieri constant.

Cap. 18. § 1. *Ἀθηναῖοι.* Non additur *καὶ οἱ ξύμμαχοι*, quod Athenienses etiam in rebus, quae ad societatem pertinebant, deliberationibus et decretis non adhibebant consilia sociorum. Cf. 47, 1. — *κατὰ τάδε*, in has condiciones, ut 47, 8. 77, 1. 79, 1. Alibi *ἐπὶ τοῖσδε*. Conf. VIII 18, 1. De re cf. Diod. XII 24.

§ 2. *περί*, quod attinet ad. — *τῶν ἱερῶν τῶν κοινῶν.* Cf. adn. III 57, 1 et Mor. ad Isocr. Paneg. c. 48. „Templa communia erant Delphicum, Olympicum, Nemeum, Neptuni Isthmii, in quibus quattuor magni ludi totius Graeciae celebritate fiebant, Iovis Dodonaei, fortasse etiam quod Abis in Phocide erat, aliaque nonnulla, ubi oracula edebantur.“ Arn. — *καὶ ἰέναι.* *Ἰέναι* verbo, ne quis in ipso itinere ad templum interpelletur, caveri existimat Arn. Sed cum iter non sequatur immolationem, in hac interpretatione verborum collocatio non est ferenda. Accedit quod *καὶ ἰέναι* prorsus abundat. Etenim *θύειν καὶ μαντεύεσθαι* pariter atque *θεωρεῖν* propter verba *καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν ἀδεῶς* ad eos refertur, qui earum rerum causa ad templa communia iter faciunt. Quo simul efficitur, ut *καὶ ἰέναι* ex interpretamento irrepserit. Adscriptum *ἰέναι* ut cum scriptoris verbis coniungeretur, *καί* additum est. — *θεωρεῖν*, i. e. *θεωροὺς γίγνεσθαι* vel *θεωροὺς ἰέναι*, ut III 104, 3, ubi vid. adn. *Θεωροί* autem hic non videntur ii esse, de quibus ad 16, 2 dictum est (nam horum officia iam verbis *θύειν καὶ μαντεύεσθαι* satis significata sunt), sed ii, qui ad certamina sacra (*ἐς πανηγύρεις*) mittebantur. Vid. Herm. Antiqu. Gr. II § 31, 20. Schoem. Antiqu. iur. p. 257. — *τὸ δ' ἱερὸν καὶ τὸν νεών.* Conf. adn. IV 90, 2. — *Δελφοὺς αὐτονόμους εἶναι.* Non subiectos imperio Phocensium. Cf. I 112, 5 et ibi adn. — *αὐτοτελεῖς*] *αὐτοτελεῖς αὐτοὺς καὶ μὴ ἄλλοις συντελοῦντας.* Schol. Stob. Ecl. Phys. II 6, 3 *τέλος . . . τὸ ἀνάλωμα . . . καθ' ὃ λέγεταί τις αὐτοτελὴς καὶ εὐτελής.* Qui de summa imperandi potestate vel aliter interpretantur, ut Pap. in Lex., a superiore *αὐτόνομος* non discernunt aut generale vocabulum inter illud et *αὐτόδικος* interpositum esse male statuunt. — *αὐτοδίκους*] *αὐτόδικοι ἄνθρωποι οἱ παρ' αὐτοῖς δίκας διδόντες καὶ λαμβάνοντες καὶ μὴ ὑπ' ἄλλων κρινόμενοι, ἐν αὐτοῖς τὴν διαφορὰν δίκῃ διαλύοντες, καὶ μὴ* [ut civitates aliis subiectae] *μετάγοντες αὐτὴν εἰς ὑπερορίους ἀνθρώπους.* Schol.

τονόμους εἶναι καὶ αὐτοτελεῖς καὶ αὐτοδίκους
καὶ αὑτῶν καὶ τῆς γῆς τῆς ἑαυτῶν κατὰ τὰ
3 πάτρια. ἔτη δὲ εἶναι τὰς σπονδὰς πεντήκοντα
Ἀθηναίοις καὶ τοῖς ξυμμάχοις τοῖς Ἀθηναίων καὶ
Λακεδαιμονίοις καὶ τοῖς ξυμμάχοις τοῖς Λακεδαι-
μονίων ἀδόλους καὶ ἀβλαβεῖς καὶ κατὰ γῆν καὶ
4 κατὰ θάλασσαν. ὅπλα δὲ μὴ ἐξέστω ἐπιφέρειν ἐπὶ
πημονῇ μήτε Λακεδαιμονίους καὶ τοὺς ξυμ-
μάχους ἐπ' Ἀθηναίους καὶ τοὺς ξυμμάχους μήτε
Ἀθηναίους καὶ τοὺς ξυμμάχους ἐπὶ Λακεδαι-
μονίους καὶ τοὺς ξυμμάχους, μήτε τέχνῃ μήτε
μηχανῇ μηδεμιᾷ· ἢν δέ τι διάφορον ᾖ πρὸς ἀλ-
λήλους, δικαίῳ χρήσθων καὶ ὅρκοις καθ' ὅ τι ἂν
5 ξυνθῶνται. ἀποδόντων δὲ Ἀθηναίοις Λακεδαιμόνιοι
καὶ οἱ ξύμμαχοι Ἀμφίπολιν. * * ὅσας δὲ πόλεις

Cap. 18. § 4. *δίκαις* Reg. F. Bas. Gr. Ar. schol. et in marg. man. rec. Cass. Quod optime quidem huic loco conveniret (cf. I 78, 4. 140, 2), sed si Th. id scripsisset, haud facile in *δικαίῳ* esset mutatum. Cf. adn.

§ 3. *ἀδόλους καὶ ἀβλαβεῖς*. Cf. IV 118, 1. et ibi sd.

§ 4. *ἐπὶ πημονῇ*. Paulo post *ἐπὶ κακῷ*, 47, 2 iterum *ἐπὶ πημονῇ*, qualia in pactis cautionis causa addi solent. Ipsum nomen *πημονή*, quod poeticum iudicatur, sed haud dubie potius priscum erat, in solis pactis apud Thuc. legitur. — *μήτε τέχνῃ ...μηδεμιᾷ*. Hanc quoque usitatam formulam esse, qua omnino nullo modo significetur, ostendit 47, 2. — *ἢν δέ τι*. In Atheniensium actis publicis, quae lapidibus inscripta nunc exstant, aetate Macedonica anterioribus constanter *ἐάν*, non *ἤν* invenitur. Eum tamen fuisse magis publicum scribendi quam unicum loquendi modum poetarum scaenicorum usus docet, qui promiscue *ἐάν* et *ἤν* (nusquam *ἄν*) habent. Eorum exemplum cum Th. secutus sit, nolumus omnibus locis actorum publicorum ab eo allatorum *ἐάν* rescribere. Nam suum scribendi morem hic quoque secutus est qui poterat perinde atque *σσ* in foedera ubique intulit, ubi *ττ* fuisse titulorum Atticorum constantia apparet. Atque valde memorabile est duobus tantum locis in foederibus Attico sermone conscriptis *ἐάν* servatum esse (IV 118, 4 V 47, 12), cum *ἤν* undetricies inveniatur, neque minus memorabile quod, cum in inscriptionibus publicis ante Macedonicam aetatem ubique sit *ἐπειδάν*, Th. *ἐπήν* nisi in foederibus non usurpavit (V 47, 6. VIII 58, 6. 7), in quibus *ἐπειδάν*, quo alibi utitur, non habet. Neque tamen a communi Atticorum usu alienum fuisse *ἐπήν*, exempla Aristoph. (Av. 983. 1355. Lys. 1175) docent. — *δικαίῳ χρήσθων*, iure (*Rechtsverfahren*) utuntor. Sic *τὰ δίκαια* I 87, 5. Articulus abest, quod non omne aut certum ius significatur, sed quodcunque inter eos convenerit. — *καθ' ὅ τι ἂν ξυνθῶνται*, utcunque convenerit.

§ 5. *ὅσας δὲ πόλεις παρ-*

παρέδοσαν Λακεδαιμόνιοι Ἀθηναίοις, ἐξέστω ἀπιέναι ὅποι ἂν βούλωνται αὐτοὺς καὶ τὰ ἑαυτῶν ἔχοντας· τὰς δὲ πόλεις φερούσας τὸν φόρον τὸν ἐπ' Ἀριστείδου αὐτονόμους εἶναι. ὅπλα δὲ μὴ ἐξέστω ἐπιφέρειν Ἀθηναίους μηδὲ τοὺς ξυμμάχους ἐπὶ κακῷ, ἀποδιδόντων τὸν φόρον, ἐπειδὴ αἱ σπονδαὶ ἐγένοντο. εἰσὶ δὲ Ἄργιλος, Στάγιρος, Ἄκανθος, Σκῶλος, Ὄλυνθος, Σπάρτωλος. ξυμμάχους δ' εἶναι

§ 5. εἰσὶ δὲ αἵδε It. et pauci codd. deteriores. Στάγειρος codd. Cf. ad. 6, 1.

ἐδοσαν. Neque tradidisse Lacedaemonios urbes neque traditurος esse adhuc dictum est. Class. quidem putat nominata Amphipoli, urbe principali, prius de reliquarum urbium, quae Atheniensibus reddendae sint, condicionibus constitui, deinde demum has oratione liberius conformata (εἰσὶ δὲ κ. τ. λ.) nominatim appellari. Sed non solum perspici vix potest, cur tam obscura atque implicata dicendi ratione in foedere, ubi omnia clara atque simplicia esse et debent et solent, usi sint, sed etiam prorsus diversa hic est condicio Amphipolis et reliquarum eiusdem regionis urbium. Illa, quae Atheniensium colonia sit, priori eorum dominio restituitur (ἀποδόντων), sociae urbes, quae ab Atheniensibus defecerunt, non in priorem statum restituuntur, sed ita iis permittuntur (παρέδοσαν), ut pro tributariis et oboedientibus, quales antea fuerunt, tributariae et sui iuris fiant. Deinde Amphipolis redditur a Lacedaemoniis et sociis eorum, ceterae urbes traduntur a solis Lacedaemoniis. Itaque ἀποδόντων nullo modo ad has pertinere potest. Cum igitur παρέδοσαν neque ex verbo ἀποδόντων explicationem habeat neque alia omnino supra παράδοσις memorata sit, si quidem recte id traditum est, excidisse efficitur quo παρέδοσαν referatur. Omnia recte procedent, si haec fere omissa esse cogitaveris: ὅσαι δὲ πόλεις τῶν ἐπὶ Θρᾴκης ἀποστᾶσαι Ἀθηναίων Λακεδαιμονίοις προσεχώρησαν παραδοῦναι Λακεδαιμονίους Ἀθηναίοις. Iam vero sequitur ὅσας δὲ πόλεις παρέδοσαν, non ὅσας δ' ἂν πόλεις παραδῶσι, quod παράδοσις ea ipsa quam omissam esse coniecimus foederis condicione facta est. Similiter de decreto auxilio praes. βοηθοῦμεν VI 10, 5. — αὐτούς, ipsos incolas. — τὸν φόρον τὸν ἐπ' Ἀριστείδου. Auctum est Ol. 85, 4 tributum ab Aristide discriptum a 460 talentis ad 600. Cf. I 96. II 13. Koehler de Foedere Deliaco-Att. (Act. acad. Berol. 1869) p. 134 sqq. — αὐτονόμους εἶναι. Αὐτονομία igitur non contraria τῷ φόρον φέρειν. Vid. Boeckh. Oecon. civ. Ath. I p. 535. Infinitivus autem aut ex repetendo ἐξέστω pendet aut ita explicandus est ut paulo post ξυμμάχους εἶναι, § 6 οἰκεῖν, alii § 7. 8. In quibus dubium videri potest, utrum ad illa σπονδὰς ἐποιήσαντο κατὰ τάδε, ex quibus infinitivi § 2. 3 apti erant, denuo respiciatur, an infinitivi pro imperativis sint positi. Cui rei non obstare accusativos ex Matth. Gr. § 546 intellegitur. — ἐπειδὴ αἱ σπονδαὶ ἐγένοντο, ex quo pax composita est. Cf. adn. I 6, 3. — Ἄργιλος, Στάγιρος, Ἄκανθος ad Brasidam defecerant. Cf. IV 103. 88 ibique adn. — Σκῶλος. In tributorum tabulis (cf. Inscr. Att. I indic. p.

μηδετέρων, μήτε Λακεδαιμονίων μήτε Ἀθηναίων·
ἣν δὲ Ἀθηναῖοι πείθωσι τὰς πόλεις, [βουλομένας
ταύτας] ἐξέστω ξυμμάχους ποιεῖσθαι αὐτοὺς Ἀθη-
6 *ναίοις. Μηκυβερναίους δὲ καὶ Σαναίους καὶ Σιγ-*

231. 238) ubique *Στώλιοι* vocantur. Neque tamen ideo hic *Στῶλος* scribendum. Nam illam nominis formam non solum tuetur Strab. p. 408 fragm. 23 *ἦν δὲ καὶ* (praeter *Σκῶλον κώμην τῆς Παρασωπίας ὑπὸ τῷ Κιθαιρῶνι*) *τῶν περὶ Ὄλυνθον πόλεων ὁμώνυμος αὐτῇ Σκῶλος*, cui sua debet Eustath. ad Hom. Il. Π 497, sed etiam in ipsis inscriptionibus eandem varietatem *Μιλτώριοι Μιλκώριοι* ostendunt. Cf. Inscr. Att. I indic. et Koehl. l. l. p. 178. Stolios statim initio belli defecisse quanquam a Th. non commemoratum ex eo colligas, quod inter civitates tributarias regionis Thraciae Ol. 88, 1 (427 a. Ch.) non inveniuntur (Inscr. Att. I n. 256). Neque magis ibi comparent Olynthii et Spartolii, de quorum defectione cf. I 58. II 79. — *αὐτοὺς Ἀθηναίοις* pro *αὐτοὺς ἑαυτοῖς* dictum esse crediderunt. Sed exempla nominis proprii hoc modo pro pron. reflexivo (quo ne opus quidem est propter medium *ποιεῖσθαι*) positi prorsus desiderantur (diversum enim est et corruptum *μετὰ Βοιωτῶν* 86, 1, ubi cf. adn.), neque ulla causa apparet, cur non legitimo more *αὐτοῖς Ἀθηναίους* scriptum sit. Class., qui dat. *Ἀθηναίοις* cum *ἐξέστω* iungit, accusativum *αὐτούς* non explicat. Sane quidem dativus ille aptari nequit nisi verbo *ἐξέστω*; hoc autem si fit, necesse est *αὐτούς* eadem ratione ad *τὰς πόλεις* referri qua supra ad *ὅσας πόλεις*. Ita vero locum non habet eodem pertinens pronomen *ταύτας*. Cui adiunctum *βουλομένας*, quod sententiam verborum *ἣν δὲ Ἀ. πείθωσι* repetit, licet talis abundantia in foedere toleranda esse videatur, tamen sine pron. *ταύτας* stare nequit. Itaque *βουλομένας ταύτας* ad *αὐτούς* interpretandi causa adscriptum esse nunc putamus.

§ 6. *Μηκυβερναίους δὲ καὶ Σαναίους καὶ Σιγγαίους*. Has urbes non ex iis fuisse, quas *παρέδοσαν Λακεδαιμόνιοι*, ex superioribus apparet. Neque tamen haec oppida etiam tum in Atheniensium potestate fuisse Boeckhio (Oec. civ. I p. 537) concedendum est. Nam de Mecybernaeis pro certo demonstrari potest eos initio belli ab Atheniensibus descivisse. Cum enim Ol. 86, 1 sive a. Ch. 435 tributum solvissent (Inscr. Att. I n. 244), non iam pependerunt Ol. 88, 1 sive a. Ch. 427 (ibid. n. 256), cuius rei causa a defectione urbium Chalcidensium Ol. 87, 1 sive a. Ch. 431 facta repetenda est. Pariter Singus inter civitates tributarias Ol. 86, 1 fuit, non fuisse videtur Ol. 88, 1. Cum igitur Mecyberna et Singus initio belli defecerint, eodem tempore Sane, cui pares condiciones decretae sint, descivisse putanda est. Attamen aliquid diversitatis fuisse consentaneum est inter horum oppidorum defectionem et earum urbium, quae supra commemoratae sunt, quoniam aliter non intellegitur, cur in ipsa pactione separata sint. Itaque haec oppida ea fuisse credimus, de quibus dictum est I 58, 2 *καὶ Περδίκκας πείθει Χαλκιδέας τὰς ἐπὶ θαλάσσῃ πόλεις ἐκλιπόντας καὶ καταβαλόντας ἀνοικίσασθαι ἐς Ὄλυνθον μίαν τε πόλιν ταύτην ἰσχυρὰν ποιήσασθαι.* Sic demum intellegitur, cur iubeantur *οἰκεῖν τὰς πόλεις τὰς ἑαυτῶν καθάπερ Ὀλύνθιοι καὶ*

γαίους οἰκεῖν τὰς πόλεις τὰς ἑαυτῶν καθάπερ Ὀλύν-
θιοι καὶ Ἀκάνθιοι. ἀποδόντων δὲ Ἀθηναίοις 7
Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι Πάνακτον. ἀποδόν-
των δὲ καὶ Ἀθηναῖοι Λακεδαιμονίοις Κορυφάσιον
καὶ Κύθηρα καὶ Μέθανα καὶ Πτελεὸν καὶ Ἀταλάντην,

§ 7. *Μεθώνην* codd. Cf. ad. IV 45, 2. Verae scripturae indiciis

Ἀκάνθιοι. Nam sublato *συνοικισμῷ* ita suas ipsorum urbes habitare i. e. in priores sedes remigrare iubentur, ut ceteroqui paribus atque Olynthii et Acanthii condicionibus utantur. Ad confirmandam hanc sententiam hoc accedit, quod illa oppida Chalcidensia omnia (cf. Herm. Antiqu. Gr. I § 81) et ad mare sita erant. Nam Mecyberna, quam Harpocr. s. v. viginti stadiis ab Olyntho remotam fuisse dicit, a Strab. p. 330 fragm. 28 *Ὀλύνθου ἐπίνειον* vocatur, et Singus ad sinum Singiticum sita erat (ibid. fragm. 31). Sane autem non potest fuisse Andriorum colonia in Acte sita, quae Brasidae resistens Atheniensibus fidem servavit (IV 109, 3. 5), sed oppidum in Pallenae ora Chalcidense ab Herod. VII 123 (cf. Strab. p. 330 fragm. 27) commemoratum. In tabulis tributariis unius ubique Sanae incolae memorantur iique etiam Ol. 88, 1 post Chalcidensium defectionem. Hi igitur Andriorum coloniam habitabant. Cur alteri Sanaei non inveniantur, eius rei causa in dubio relinquenda est. Nam parum probabilitatis habet quod Boeckh. Oec. civ. II p. 725 statuit, duo illa oppida unam effecisse rempublicam. Denique non praetermittendum est quod, si catalogos sexagesimae tributorum Ol. 86, 1 et 88, 1 integros fere servatos, quorum alter quattuor annis ante, alter totidem post Chalcidensium defectionem factus est, inter se comparamus, non inveniuntur alia oppida Chalcidensia ad mare sita, quae praeter illa in catalogo Ol. 88, 1 omissa sint. De scriptura nominum monendum est in catalogis *Μηκυβερναῖοι* et *Μηκυπερναῖοι* inveniri, praeterea ubique *Σίγγιοι*. Neque tamen hic *Σιγγίους* scribendum. Alterum enim ἐθνικόν Steph. Byz. agnoscit et in ipsis catalogis eandem varietatem *Σκαψαῖοι Σκάψιοι* ostendunt. — *καθάπερ Ὀλύνθιοι καὶ Ἀκάνθιοι*, i. e. *αὐτονόμους καὶ φόρον ὑποτελεῖς*. Ut notissima talium civitatum (cf. § 5) exempla hic Olynthios et Acanthios afferri adnotat Class.; Boeckh. Oec. civ. I p. 537[a] peculiares quasdam praeterea horum oppidorum fuisse condiciones suspicatur, propter quas sola commemorata sint.

§ 7. *Πάνακτον*. Cf. 3, 5. — *Κορυφάσιον*. Vid. IV 3. — *Κύθηρα*. Vid. IV 53 sqq. — *Μέθανα*, Troezeniae paeninsulam ab Atheniensibus occupatam. Vid. IV 45, 2 et ibi adn. — *Πτελεόν*. Quae intellegatur urbs, ignoramus, cum nullam ex quattuor vel quinque huius nominis, quas novimus, ab Atheniensibus captam esse Thucydides narraverit. Quoniam tres in Thessalia et Asia et Chersoneso Thracia (orat. de Halonn. § 39 sq.) sitae prorsus huc non pertinent, si nomen recte scriptum est, de alia alicubi in confiniis Messeniae et Elidis sita, de qua vid. Hom. Il. II 594 et Strab. p. 538, cogitandum putant. Sed etiam huic opinioni cum ordo locorum obstat, tum hoc, quod Plinius hanc urbem intus sive mediterraneam esse dicit H. N. IV 5, 15. Rectius fortasse huc referas Boeotiae oppidum ab eodem IV 7, 26 nominatum. — *Ἀταλάντην*. Cf.

καὶ τοὺς ἄνδρας ὅσοι εἰσὶ Λακεδαιμονίων ἐν τῷ
δημοσίῳ τῷ Ἀθηναίων ἢ ἄλλοθί που ὅσης
Ἀθηναῖοι ἄρχουσιν ἐν δημοσίῳ· καὶ τοὺς ἐν
Σκιώνῃ πολιορκουμένους Πελοποννησίων ἀφεῖ-
ναι καὶ τοὺς ἄλλους ὅσοι Λακεδαιμονίων
ξύμμαχοι ἐν Σκιώνῃ εἰσὶ καὶ ὅσους Βρασί-
δας ἐσέπεμψε καὶ εἴ τις τῶν ξυμμάχων τῶν
Λακεδαιμονίων ἐν Ἀθήναις ἐστὶν ἐν τῷ δημοσίῳ
ἢ ἄλλοθί που ἧς Ἀθηναῖοι ἄρχουσιν ἐν δημοσίῳ.
ἀποδόντων δὲ καὶ Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμα-
χοι οὕστινας ἔχουσιν Ἀθηναίων καὶ τῶν ξυμμά-
8 *χων κατὰ ταὐτά. Σκιωναίων δὲ καὶ Τορωναίων*
καὶ Σερμυλιῶν καὶ εἴ τινα ἄλλην πόλιν ἔχουσιν
Ἀθηναῖοι, Ἀθηναίους βουλεύεσθαι περὶ αὐτῶν καὶ
9 *τῶν ἄλλων πόλεων ὅ τι ἂν δοκῇ αὐτοῖς. ὅρκους*
δὲ ποιήσασθαι Ἀθηναίους πρὸς Λακεδαιμονίους
καὶ τοὺς ξυμμάχους κατὰ πόλεις· ὀμνύντων δὲ
τὸν ἐπιχώριον ὅρκον ἑκάτεροι τὸν μέγιστον, ⟨ἑπτα-

ibi allatis accedit quod *Μεθάνιοι* in huius ipsius temporis titulo exstat (Diurn. archaeolog. XXXIII p. 181) et *Μέθανα* nomen oppidi in omnibus nummis scribitur (Eckhel. Doctr. num. II p. 290 sq.).

§ 8. *Σερμυλίων* codd. Cum nomen oppidi sit *Σερμυλία* (nam Herod. VII 122 Boeckhio auctore *Σερμυλίην* pro *Σερμύλην* scribendum est), unde non derivatur *Σερμύλιος ἐθνικόν*, Steph. autem Byz., praeterquam quod *ὡς παρὰ τὸ Σερμύλιον Σερμυλιαῖος* affert, *Σερμυλιεύς* incolae nomen habeat, cum quo consentiunt tituli huius aetatis Attici *Σερμυλιῆς* aut *Σερβυλιῆς* praebentes (cf. Inscr. Att. I indic.), *Σερμυλιῶν* = *Σερμυλιέων* correximus. Pariter scribendum I 65, 2.

II 32. — *ἐν τῷ δημοσίῳ*] *ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ*. Schol. Viri potissimum intellegendi sunt in Sphacteria capti, qui in vincula publica coniecti erant. Cf. IV 41, 1. 57, 4. — *ὅσης*, i. e. *ὅσης γῆς*, quod nomen per synesin in *ἄλλοθι* latet; nam omissio eius iis exemplis, quae leguntur in adn. I 44, 1, non est similis. Item paulo post *ἄλλοθί που ἧς*. — *καὶ τοὺς ... πολιορκουμένους*. Vid. IV 130, 7. 131 sq. — *ἀφεῖναι*. De infinitivo cf. adn. § 5. — *καὶ τοὺς ἄλλους ... ἐσέπεμψε*. Vid. IV 123, 4. — *καὶ εἴ τις ... ἐστίν*. Exemplum pete ex 3, 4.

§ 8. *Σκιωναίων*. Scionen non captam, sed obsessam tenebant Athenienses. Cf. 2, 2. — *Τορωναίων*. Hos expugnatos esse 3, 2 legimus. — *Σερμυλιῶν*. Horum oppidum Athenienses non amiserant. Cf. adn. I 65, 2. — *Ἀθηναίους ... δοκῇ αὐτοῖς*. Sic igitur Scionaei arbitrio Atheniensium turpiter permissi sunt.

§ 9. *τὸν ... ὅρκον ... τὸν μέγιστον*. Ita iam IV 86, 1. Cf. V 47, 8. In formulis enim

καίδεκα⟩ ἓξ ἑκάστης πόλεως. ὁ δ' ὅρκος ἔστω ὅδε· „ἐμμενῶ ταῖς ξυνθήκαις καὶ ταῖς σπονδαῖς ταῖσδε δικαίως καὶ ἀδόλως.“ ἔστω δὲ Λακεδαιμονίοις καὶ τοῖς ξυμμάχοις κατὰ ταὐτὰ ὅρκος πρὸς Ἀθηναίους, τὸν δὲ ὅρκον ἀνανεοῦσθαι κατ' ἐνιαυτὸν ἀμφοτέρους. στήλας δὲ στῆσαι Ὀλυμπίασι καὶ Πυθοῖ καὶ Ἰσθμοῖ καὶ Ἀθήνησιν ἐν πόλει καὶ ἐν Λακεδαίμονι ἐν Ἀμυκλαίῳ. εἰ δέ τι ἀμνημονοῦσιν ὁποτεροιοῦν καὶ ὅτου πέρι, λόγοις δικαίοις

§ 9. *ἐμμένω* libri. Emend. Fr. Portus.

§ 10. *Ἰσθμῷ* codd. Emend. Portus.

Ἀθήναις libri longe plurimi et optimi, pauci deteriores procul dubio ex correctura *ἐν Ἀθήναις*. Verum restituit Herwerd. Stud. Thuc. p. 72, nisi quod *ν ἐφελκυστικόν* addi non posse perperam opinatus est. Cf. Inscr. Att. I n. 26. II n. 91.

§ 11. *ὅτου* T. Mosqu., *οἷ τοῦ* It. Vat. Laur. Pal. Aug. M., *εἴ του* reliqui.

iurisiurandi varii et confirmandi et fidem dandi gradus fuerunt. Quod deinde in codd. legitur *ἓξ ἑκάστης πόλεως* post *ἑκάτεροι* omni caret sententia. Felicissima coniectura vitium patefecit Ullrich. Symb. IV p. 8 sqq. *ἓξ* ex *ιζ'* ortum esse dicens. Nam ex utraque civitate septendecim iuramentum praestiterunt. Cf. 19, 2. Non minus facile tamen *ιζ'* ante *ἓξ* omitti potuit. De *ἑκάτεροι . . . ἓξ ἑκάστης* cf. 68, 2. — *ὁ δ' ὅρκος . . . ὅδε*. Diversis igitur obtestationibus et devotionibus utentes omnes in eadem verba iurare debebant.

§ 10. *τὸν δὲ ὅρκον . . . ἀμφοτέρους*. „Hoc et ideo fiebat, quia omnes leges et acta publica, ne obsolescerent, subinde sollemniter confirmanda esse sentiebant, et ut ne proximi magistratus iis, quae a decessoribus acta essent, nisi eandem obligationem recepissent, se non obstrictos teneri opinarentur.“ Arn. — *στήλας στῆσαι*. In columnis enim foedera incidebantur. Cf. infra 23 et 47. — *Ὀλυμπίασι . . . Ἰσθμοῖ*. Itaque in communibus totius Graeciae templis. Cf. adn. § 2. — *ἐν πόλει*, in arce. Cf. II 15, 6. V 23, 6. 47, 11. Saepissime sic in inscriptionibus Atticis. De articulo non addito cf. Krueg. Gr. § 50, 2 adn. 15. — *ἐν Ἀμυκλαίῳ*. Amyclae, civitas Laconiae a Doribus eversa, sacra Apollini, in qua *τέμενος Ἀπόλλωνος σχεδὸν ἐπιφανέστατον*, ut inquit Polyb. V 19, *τῶν κατὰ τὴν Λακωνικὴν ἱερῶν*. Idem eam viginti stadia a Sparta afuisse testatur. Nihilominus aeque bene Amyclaeum Spartae esse dicatur atque templum Iunonis Argis esse scriptum est IV 133, 2. Cf. II 2, 1 et ibi adn. Haackius quidem *ἐν Λακεδαίμονι* fortasse *prope Lacedaemonem* valere adnotat, sed huic explanationi contra posita verba *Ἀθήνησιν ἐν πόλει* obstant. De situ Amyclarum vid. Curt. Pelop. II p. 245 sqq. Bursian. Geogr. II p. 129 sq.

§ 11. *καὶ ὅτου πέρι*. Aut *καί* valet et, ut mente iteretur *ἀμνημονοῦσιν* et deinde *τοῦτο* ad *εὔορκον εἶναι μεταθεῖναι* subaudiatur, aut *καὶ ὅτου* dicta sunt pro usitatis *καὶ ὁτουοῦν*. Ita explicat Matth. Gr. § 483. Similiter *ὁπότερος* est *ὁποτεροσοῦν* Xen. Cyr. VII 4, 5 et in optimis libris III 2, 22. 23. — *λόγοις*

χρωμένοις εὔορκον εἶναι ἀμφοτέροις ταύτῃ μετα-
θεῖναι ὅπῃ ἂν δοκῇ ἀμφοτέροις, Ἀθηναίοις καὶ
Λακεδαιμονίοις.“

1 19. Ἄρχει δὲ τῶν σπονδῶν ἔφορος Πλειστό- ὥρα τῶν σπονδῶν.
λας, Ἀρτεμισίου μηνὸς τετάρτῃ φθίνοντος, ἐν δὲ ὀνόματα τῶν ὀμοσάντων.
Ἀθήναις ἄρχων Ἀλκαῖος, Ἐλαφηβολιῶνος μηνὸς
2 ἕκτῃ φθίνοντος. ὤμνυον δὲ οἵδε καὶ ἐσπένδοντο·
Λακεδαιμονίων μὲν ⟨Πλειστοάναξ, Ἆγις,⟩ Πλειστό-
λας, Δαμάγητος, Χίονις, Μεταγένης, Ἄκανθος,
Δάιθος, Ἰσχαγόρας, Φιλοχαρίδας, Ζευξίδας, Ἄντ-
ιππος, Τέλλις, Ἀλκινάδας, Ἐμπεδίας, Μηνᾶς,
Λάφιλος· Ἀθηναίων δὲ οἵδε· Λάμπων, Ἰσθμόνι-
κος, Νικίας, Λάχης, Εὐθύδημος, Προκλῆς, Πυ-
θόδωρος, Ἅγνων, Μυρτίλος, Θρασυκλῆς, Θεα-
γένης, Ἀριστοκράτης, Ἰώλκιος, Τιμοκράτης, Λέων,
Λάμαχος, Δημοσθένης.

Cap. 19. § 2. Ἀλκινίδας vel Ἀλκινίδης codd. Cf. 24, 1.
Λαμφιλος codd., ut videtur, fere omnes. Cf. 24, 1.
Ἀριστοκίτης in codd. longe optimis et plurimis, Ἀριστοκοίτης vulgo et Bekk. Cf. 24, 1.

δικαίοις, rationibus iustis (*Rechtsgründe*), ut 98, 1. Cf. I 76, 2. — Eundem esse huius capitis et verborum foederis finem cum ex forma proximorum verborum tum ex *ὤμνυον* 19, 2 cum *ὀμνύντων* 18, 9 collato apparet. Cf. 24, 1 et 23, 4. IV 119, 1.

Cap. 19. § 1. **ἄρχει . . . Πλειστόλας**, propr. incipit has indutias ephorus Plist., initium harum indutiarum fuit ephoratus Plistolae, seu id tempus, quo Plistolas ephorus fuit. Vid. Boeckh. Inscr. I p. 877. Cf. IV 118, 12 et ibi adn. — **Ἀρτεμισίου μηνός**, scil. *ἐν Λακεδαίμονι*, quae addita legimus IV 119, 1 — **ἄρχων Ἀλκαῖος**. Cf. Clint. Fast. Hell. ad a. 422. — **Ἐλαφηβολιῶνος . . . φθίνοντος**. Aprilis Iuliani diem X vel XI, quod hic annus intercalaris fuerit, censent esse Dodw. in Annal. Thuc. Clariss. Specim. p. 63. At Martio mense foedus compositum dicit Krueg. ad Clint. Fast. Hell. a. 421. Diem XII Aprilis statuit A. Mommsen. Symb. ad chronol. Gr. (suppl. Annal. phil. 1856) p. 48, medium fere Aprilem Curt. Hist. Gr. II p. 508.

§ 2. **ὤμνυον**. Ita, non *ὤμνυσαν* rursus 24, 1. Cf. adn. IV 25, 5. Kuehn. Gr. max. § 282 adn. 6. — **Πλειστόλας**. Ante hoc nomen excidisse *Πλειστοάναξ, Ἆγις* ex eorundem nominum recensu, qui c. 24 reperitur, demonstravit Arn. Cf. 23, 4 *ὀμοῦνται . . . ἑκατέρων*. Plerique Lacedaemonii, qui post Plistolam commemorantur, ignoti sunt. Tellis potest esse pater Brasidae; Ischagoras non videtur ille esse, qui IV 132 nominatus est; nam is in Chalcidice remanserat. — **Λάμπων**. Estne vates huius nominis in Aristoph. Av. 521. 988? — **Λάχης**. Huius sicut Niciae opera Lacedaemonios ad pacem efficiendam maxime usos esse Thuc. 43, 2 testatur.

μῆκος τοῦ πρώτου πολέμου κατὰ θέρη καὶ χειμῶνας.

20. *Αὗται αἱ σπονδαὶ ἐγένοντο τελευτῶντος* 1
τοῦ χειμῶνος ἅμα ἦρι, ἐκ Διονυσίων εὐθὺς τῶν ἀστικῶν, αὐτόδεκα ἐτῶν διελθόντων καὶ ἡμερῶν ὀλίγων παρενεγκουσῶν ἢ ὡς τὸ πρῶτον [ἡ ἐσβολὴ ἡ ἐς τὴν Ἀττικὴν καὶ] ἡ ἀρχὴ τοῦ πολέμου τοῦδε

Cap. **20.** § 1. *ἐκ Διονυσίων . . . τῶν ἀστικῶν.* Haec appellantur etiam *τὰ κατ' ἄστυ.* De Dionysiis universis, quae quaterna fuerunt, cf. quos citavimus ad II 15, 4. Initium Dionysiorum urbanorum inde a. d. IX Elaphebolionis fuit. Vid. A. Mommsen. Heortolog. p. 387 sq. — *αὐτόδεκα ἐτῶν.* „Id est *ὅλων δέκα ἐτῶν.* Sic . . . Cicero . . . decem ipsos dies Athenis fuit, hoc est integros." Huds. — *ἡμερῶν ὀλίγων παρενεγκουσῶν*, cum paucorum dierum differentia exstitisset (*mit einem Unterschied von nur wenigen Tagen*). Pariter dictum *παρενεγκούσας* 26, 3. Schol. explicavit *παρελθουσῶν* eamque interpretationem secutus est Buttm. ad Dem. Mid. exc. III p. 129; sed hoc post *διελθόντων* redundare recte Krueg. monuit. Eam quam verbo tribuimus discrepandi vim habet apud Dionys. Antiqu. I 28. Cass. Dion. XLIII 26, 1. LIX 5, 1. Conon. in Photii bibl. p. 140b. Discrepantia autem in eo est quod decem annis pauci dies addendi sunt. Cf. schol. 26, 3 *παρενεγκούσας] προσθεμένας.* — *ἢ ὡς.* Redundare *ἤ*, sed ideo positum videri, quia in genetivis *αὐτόδεκα ἐτῶν διελθόντων* insit sententia decem annis post, explicat Bau. — *ἡ ἐσβολὴ . . . καὶ ἡ ἀρχὴ . . . ἐγένετο.* Cum pro belli initio Thebanorum in Plataeas impetum Th. habeat (II 1. 2, 1), prima autem in Atticam incursio octoginta diebus post hunc impetum facta sit (II 19, 1), non potest utraque res eodem temporis spatio a pace distare. Quam difficultatem frustra adhuc expedire conati sunt interpretes. Nam etiamsi *ἡ ἐσβολὴ ἐγένετο* ad decretam, non ad factam incursionem spectaret (quod fieri posse negandum est), ne sic quidem ratio constaret, cum etiam inter decretam Lacedaemoniorum incursionem et Thebanorum impetum unius fere mensis spatium intercesserit (cf. II 2, 1. 4, 2 et 10, 1). Accedit quod *ὡς τὸ πρῶτον ἡ ἐσβολὴ ἡ ἐς τὴν Ἀττικὴν ἐγένετο* ita dictum est, quasi una haec in Atticam facta sit incursio; certe ad rem aptius fuisset *ὡς ἡ πρώτη ἐσβολὴ ἐς τὴν Ἀττικὴν ἐγένετο.* His de causis necesse est *ἡ ἐσβολὴ ἡ ἐς τὴν Ἀττικήν* errori interpretis tribuatur, qui non Thebanorum impetum, sed Lacedaemoniorum incursionem pro belli initio habuerit. Interpretamento temere in scriptoris verba illato coniungendi causa *καί* additum est. Vitium perspexit et sanavit E. H. O. Mueller in comment. de temp. quo Bell. Pel. init. ceperit p. 84. Deletis verbis spuriis *τὸ πρῶτον ἡ ἀρχὴ ἐγένετο* pariter dictum est atque II 48, 1 *ἤρξατο τὸ πρῶτον.* — Temporis computatio vera est, si Krueg. secuti II 2, 1 *Πυθοδώρου ἔτι τέσσαρας* (codd. *δύο*) *μῆνας ἄρχοντος* legimus. Cum enim pax facta sit die XXIV Elaphebolionis (19, 1) bellum paucis diebus ante hoc anni tempus initium cepit. Si autem integri menses II 2, 1 intellegendi sunt, cum archontes primo Hecatombaeonis die munus adierint, ultimo mensis die bellum exorsum est, quem, ne posterior sit die XXIV Elaphebolionis, fuisse necesse est ultimum Anthesterionis. Inter hunc autem

ἐγένετο. σκοπείτω δέ τις κατὰ τοὺς χρόνους καὶ μὴ τῶν ἑκασταχοῦ ἢ ἀρχόντων ἢ ἀπὸ τιμῆς τινος ἐς τὰ προγεγενημένα σημαινόντων τὴν ἀπαρίθμησιν τῶν ὀνομάτων πιστεύσας μᾶλλον. οὐ γὰρ ἀκριβές ἐστιν, οἷς καὶ ἀρχομένοις καὶ μεσοῦσι καὶ

Cap. 20. § 2. ἢ ἀπὸ τιμῆς τινος τὴν ἀπαρίθμησιν τῶν ὀνομάτων ἐς τὰ κ. τ. λ. codd.

et primum Hecatombaeonis quattuor mensium spatium interest. Ultimus autem dies Anthesterionis Ol. 87, 1 (a. Ch. 431) erat secundum A. Momms. l. l. Aprilis Iuliani dies VIII, secundum Curt. l. l. p. 822, 21 eiusdem dies IV. Ex illius igitur sententia quattuor dierum differentia exstitit. Cf. adn. 19, 1.

§ 2. καὶ μὴ ... πιστεύσας μᾶλλον. Quo in codd. scriptum est loco τὴν ἀπαρίθμησιν τῶν ὀνομάτων neque ad κατά referre licet neque ad σημαινόντων. Illud enim si fieret, τῶν ἀπὸ τιμῆς τινος eos significare oporteret, qui aliquo honore fungerentur, id quod ἀπό praepositionis vis vetat. Alterum autem qui statuerunt, ut sententiam aliquam elicerent, verbi σημαίνειν vim effingere coacti sunt, quam non habet. Neque enim significare iis valet, sed ad significandum praebere sive exhibere. Sed cum necesse sit ἀπὸ τιμῆς τινος cum verbo σημαινόντων coniungi, accusativus autem τὴν ἀπαρίθμησιν τῶν ὀνομάτων, qui eodem pertinere nequeat, non habeat quo referatur nisi ad κατά praepositionem, perturbatum esse genuinum verborum ordinem facile intellegitur. Idem schol. nos docet, qui recte scriptoris sententiam sic explicat: κατὰ θέρη, φησί, καὶ χειμῶνας τὰ δέκα ἔτη σκοπείτω τις καὶ μὴ ἐξαριθμείσθω μήτε τοὺς ἄρχοντας μήτε τοὺς ἀπὸ ἄλλης τινὸς τιμῆς ἐπωνύμους τοῖς ἔτεσι γεγενημένους. Rectum verborum ordinem primus cognovit Arn., quem nunc secuti sumus. Classeno facilius visum est τὴν ἀπαρίθμησιν τῶν ὀνομάτων ante τῶν ἑκασταχοῦ transponere. Cui non sumus adstipulati, quod, si ita scriptum fuisset, minus facilis erat ea quam traditam accepimus verborum collocatio, deinde vero quod sententiae vim in praepositis genetivis τῶν ἑκασταχοῦ ἢ ἀρχόντων ἢ ... σημαινόντων sitam esse volumus. Magnopere idem vituperandus est, quod praeter sententiae rationem ἐς praepositionem delevit. Quasi vero ipsas res antea gestas enumeratio nominum significaret, non id quod ad res pertinet tempus. Neque adversari, quominus illa servetur, dicendi consuetudinem apparet ex adn. II 8, 3. — οἷς καὶ ἀρχομένοις καὶ μεσοῦσι. Aut temporis sunt dativi aut ii, de quibus Matth. Gr. § 562, 2 explicavit. De οἷς = ὅτι αὐτοῖς cf. adn. III 26, 4. Male Class. οὐ γὰρ ἀκριβές ἐστιν, cuius causam οἷς κ. τ. λ. continet, pro sententia interposita habet. Cf. schol. οὐ γὰρ ἀκριβῶς ἐντεῦθεν οἱ χρόνοι τῶν πράξεων λαμβάνονται, ἐπειδὴ καὶ κατὰ τοὺς πρώτους χρόνους τῶν ἀρχόντων καὶ κατὰ τοὺς μέσους καὶ κατὰ τοὺς τελευταίους πολλὰ ἐπράχθη. — καὶ ὅπως ἔτυχέ τῳ, vel qualibet alia (temporis) ra-

ὅπως ἔτυχέ τῳ ἐπεγένετό τι. κατὰ θέρη δὲ καὶ 3
χειμῶνας ἀριθμῶν, ὥσπερ γέγραπται, εὑρήσει, ἐξ
ἡμισείας ἑκατέρου τοῦ ἐνιαυτοῦ τὴν δύναμιν ἔχον-
τος, δέκα μὲν θέρη, ἴσους δὲ χειμῶνας τῷ πρώ-
τῳ πολέμῳ τῷδε γεγενημένους.

Λακεδαιμονίων λαχόντων προτέρων τὰ τῆς ὁμολογίας ἀποτελεῖν ἀπορίαι γίγνονται περὶ Ἀμφιπόλεως καὶ ξυμμάχων τινῶν τὰς σπονδὰς οὐ δεχομένων. Κλεαρίδου πορεία.

21. Λακεδαιμόνιοι δέ (ἔλαχον γὰρ πρότεροι 1
ἀποδιδόναι ἃ εἶχον) τούς τε ἄνδρας εὐθὺς τοὺς
παρὰ σφίσιν αἰχμαλώτους ἀφίεσαν καὶ πέμψαντες
ἐς τὰ ἐπὶ Θρᾴκης πρέσβεις Ἰσχαγόραν καὶ Μηνᾶν
καὶ Φιλοχαρίδαν ἐκέλευον τὸν Κλεαρίδαν τὴν Ἀμ-
φίπολιν παραδιδόναι τοῖς Ἀθηναίοις καὶ τοὺς
ἄλλους τὰς σπονδάς, ὡς εἴρητο ἑκάστοις, δέχε-
σθαι. οἱ δ' οὐκ ἤθελον, νομίζοντες οὐκ ἐπιτη- 2
δείας εἶναι· οὐδὲ ὁ Κλεαρίδας παρέδωκε τὴν πόλιν
χαριζόμενος τοῖς Χαλκιδεῦσι, λέγων ὡς οὐ δυνα-
τὸς εἴη βίᾳ ἐκείνων παραδιδόναι. ἐλθὼν δὲ αὐτὸς 3
κατὰ τάχος μετὰ πρέσβεων αὐτόθεν ἀπολογησό-
μενός τε ἐς τὴν Λακεδαίμονα, ἢν κατηγορῶσιν οἱ
περὶ τὸν Ἰσχαγόραν ὅτι οὐκ ἐπείθετο, καὶ ἅμα
βουλόμενος εἰδέναι εἰ ἔτι μετακινητὴ εἴη ἡ ὁμο-

tione. Subaudi *ἐπιγενόμενον*. Cf. Krueg. Gr. § 56, 4 adn. 2.

§ 3. *κατὰ θέρη δὲ καὶ χειμῶνας*. De hac divisione historiae Thucydideae cf. adn. II 1 et Ulrici de Art. histor. veter. p. 287 sq. — *ἐξ ἡμισείας ... ἔχοντος*. „Ordo est, ni fallor, *ἑκατέρου ἔχοντος ἐξ ἡμισείας τὴν δύναμιν τοῦ ἐνιαυτοῦ*. *Δύναμις* summa [pretium, *Werth*] II 97, 3. VI 46, 3.“ Dobr. Ad verbum igitur: cum utraque vim anni dimidia ex parte contineat vel summam anni dimidia ex parte efficiat, i. e. *da jede von beiden Jahreszeiten zur Hälfte das Jahr ausmacht*. *Ἡμίσειαν* interdum substantive non addito nomine *μοῖραν* aut articulo dici intelleges e Steph. Thes. Dimidias autem illas partes apud Thuc. non videri aequales inter se esse apparet ex adn. II 1. — *τῷ πρώτῳ πολέμῳ*. Ita vel bellum decenne etiam c. 24 sqq. et alibi id bellum vocat, quod ab oratoribus Archidamium nominatur. Cf. ed. mai. adn. II 10 et Ullrich. Symb. ad explic. Thuc. p. 13.

Cap. 21. § 1. *ἔλαχον ... πρότεροι ἀποδιδόναι*. Id pecuniis a Nicia effectum esse narrare Theophrastum scribit Plut. Nic. 10, qua de re cf. Thirlw. Hist. Gr. III p. 308. — *ἀφίεσαν*. De imperf. cf. VII 29, 1. VIII 64, 1. — *τοὺς ἄλλους*. *Τοὺς ἐπὶ Θρᾴκης*, de quibus in pactione 118, 5. 6 actum erat, praeter Amphipolitanos.

§ 2. *βίᾳ ἐκείνων*. Cf. adn. I 43, 3.

§ 3. *μετὰ πρέσβεων*, procul dubio Amphipolitanorum, qui et ipsi Atheniensibus tradi nolebant. — *εἰ ἔτι μετακινητὴ ... ὁμολογία*, si forte pacis condiciones adhuc im-

λογία, ἐπειδὴ ηὗρε κατειλημμένους, αὐτὸς μέν,
πάλιν πεμπόντων τῶν Λακεδαιμονίων καὶ κελευόν-
των μάλιστα μὲν καὶ τὸ χωρίον παραδοῦναι, εἰ
δὲ μή, ὁπόσοι Πελοποννησίων ἔνεισιν ἐξαγαγεῖν,
κατὰ τάχος ἐπορεύετο.
1 22. Οἱ δὲ ξύμμαχοι ἐν τῇ Λακεδαίμονι αὐτοῦ αἰτίαι πεντηκοντουτίδος
<ἔτι> ἔτυχον ὄντες, καὶ αὐτῶν τοὺς μὴ δεξα- ξυμμαχίας
μένους τὰς σπονδὰς ἐκέλευον οἱ Λακεδαιμόνιοι Λακεδαιμονίων καὶ
ποιεῖσθαι. οἱ δὲ τῇ αὐτῇ προφάσει ᾗπερ καὶ τὸ Ἀθηναίων.
πρῶτον ἀπεώσαντο οὐκ ἔφασαν δέξεσθαι, ἢν μή
2 τινας δικαιοτέρας τούτων ποιῶνται. ὡς δ' αὐτῶν
οὐκ ἐσήκουον, ἐκείνους μὲν ἀπέπεμψαν, αὐτοὶ δὲ
πρὸς τοὺς Ἀθηναίους ξυμμαχίαν ἐποιοῦντο, νομί-

Cap. 21. § 3. εὗρε κατειλημμένας codd. Cf. ad. IV 54, 1 et adn. ad hunc l.
Cap. 22. § 1. αὐτοὶ codd. Cf. adn.
δέξασθαι codd. Cf. Stahl. Quaest. gram. p. 6.

mutari possent. — κατειλημμένους, obstrictos scil. τῇ ὁμολογίᾳ (cf. adn. IV 86, 1), quod antehac conici posse diximus, necessarium indicat Haas. Lucubr. Thuc. p. 66 sq. Nam quod κατειλημμένας primus scholiastes ad σπονδάς rettulerit ἰσχυράς interpretatus, duabus de causis fieri non posse; primum quod hic sit usus Thucydidis, ut καταλαμβάνειν [cum ei firmandi notio subiecta sit] de hominibus dicat (nam VIII 63, 3 τὰ ἐν τῷ στρατεύματι, si sententiam spectes, non esse res pactionibus firmatas, sed ipsos milites), deinde quod non credibile sit sanum scriptorem participium κατειλημμένος noluisse referre ad ὁμολογίαν, quod proximum sit, sed ad σπονδάς, quod longissime remotum sit. His rationibus nunc obsecuti sumus. Cf. L. Herbst. in Philol. XXIV p. 627. — αὐτὸς μέν. Ipse opponitur legatis, qui cum eo venerant, quos remansisse subaudiendum est.

Cap. 22. § 1. αὐτοῦ. Quod codd. praebent αὐτοί cum opposito prorsus careat, auctore Krueg. ad Dion. p. 280 αὐτοῦ nunc rescripsimus. Praeterea ἔτι addendum esse visum est, cum non primum h. l. socii Lacedaemone fuisse commemorentur, sed eos iam antea eo arcessitos esse 17, 2 acceperimus. Itaque dicendum est eos etiam tum adfuisse. Nam semel eos advenisse neque hoc tempore rediisse ex 27, 1 apparet. Facta igitur emendatione significatur socios etiam tum in ipsa Lacedaemone (cf. adn. 83, 1) nequedum reduces in itinere fuisse. Cf. 22, 2. 27, 1. — τοὺς μὴ ... τὰς σπονδάς. Vid. 17, 2. Accusativus σπονδάς et ad δεξαμένους et ad ποιεῖσθαι pertinet. — ᾗπερ ... ἀπεώσαντο. Hanc causam ex 21, 2 et 30, 2 colligi posse docet Dukas.

§ 2. αὐτῶν (τῶν Λακεδαιμονίων) οὐκ ἐσήκουον (οἱ ξύμμαχοι). — ξυμμαχίαν ἐποιοῦντο. Proprie ἐπιμαχίαν esse docet Bloomf. Cf. adn. I 44.

ζοντες ἥκιστα ἂν σφίσι τούς τε Ἀργείους, ἐπειδὴ οὐκ ἤθελον Ἀμπελίδου καὶ Λίχου ἐλθόντων ἐπισπένδεσθαι, [νομίσαντες αὐτοὺς ἄνευ Ἀθηναίων οὐ] δεινοὺς εἶναι (πρὸς γὰρ ἂν τοὺς Ἀθηναίους, εἰ ἐξῆν, χωρεῖν), καὶ τὴν ἄλλην Πελοπόννησον μάλιστ' ἂν ἡσυχάζειν. παρόντων οὖν πρέσβεων 3 ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων καὶ γενομένων λόγων, ξυνέβησαν, καὶ ἐγένοντο ὅρκοι καὶ ξυμμαχία ἥδε.

§ 2. πρὸς γὰρ ... χωρεῖν in codd. post ἡσυχάζειν collocata sunt.

1. De re cf. Plut. Nic. 10. Imperfectum ad pacis actiones spectat, quarum eventus infra aoristis exprimitur. — ἐπισπένδεσθαι, foedus redintegrare. Cf. ἐπισπονδαί 32, 5. — νομίσαντες ... οὐ δεινοὺς εἶναι. Haec verba qui explicare student, in iis epanalepsin inesse volunt et νομίσαντες pariter atque νομίζοντες ad Lacedaemonios referri, pro ἥκιστα autem in altero membro οὐ dictum esse. Sed haec epanalepsis neque ullo modo significata est, ut I 18, 1. 26, 1. IV 78, 4. VIII 99. Xen. Cyr. IV 2, 3, et post interpositum breve enuntiatum ἐπειδὴ ... ἐπισπένδεσθαι prorsus inepta; tum vero etiam post talem epanalepsin sententia verbo primario concludi solet. Quae cum ita sint, facile est ad credendum νομίσαντες ... οὐ ex interpretamento νομίσαντες αὐτοὺς ἄνευ Ἀθηναίων οὐ δεινοὺς εἶναι in scriptoris verba illata esse. Etenim ἄνευ Ἀθηναίων ex reliquo sententiarum conexu facillime subaudiri mox perspicuum fiet. Contra Class. νομίζοντες ... σφίσι uncis inclusit, perperam opinatus αὐτοὺς ἄνευ Ἀθηναίων (ipsos sine Atheniensibus), cum contrarium sit 14, 4 Ἀργείοις καὶ Ἀθηναίοις ἅμα, abesse non posse. Sed 14, 4 Argivorum et Atheniensium duplex tantum bellum, non ea armorum societas designatur, quam impeditam esse hoc loco ponitur. Accedit quod apud Th. ubi causa rei susceptae ab exspectato eius effectu repetitur, id quod h. l. fit, putandi vel exspectandi verbum aut infin. fut. aut infin. cum ἂν sequi solet, quoniam condicio ἢν τοῦτο γένηται vel εἰ τοῦτο γένοιτο cogitando suppletur. Cf. II 2, 4. III 115, 4. I 72, 1. II 20, 2. III 94, 2. IV 117, 1. VIII 71, 1. Denique quomodo orta sint verba a Class. damnata, haud facile perspexeris; nam vix potest ad νομίσαντες αὐτοὺς ἄνευ Ἀθηναίων οὐ δεινοὺς εἶναι interpretandi causa adscriptum fuisse νομίζοντες ἥκιστα ἂν σφίσι δεινοὺς εἶναι. — πρὸς γὰρ ἂν ... χωρεῖν, nam si liceret (sed non licebit propter societatem, quam Lacedaemonii cum Atheniensibus facturi sunt), ad Athenienses eos se applicaturos esse. Exponitur parenthesi, cur Lacedaemoniis, si cum Atheniensibus se non coniunxerint, ab Argivis periculum timendum sit. Eadem clare indicatur hoc periculum Lacedaemonios eo evitaturos esse, quod foedere cum Atheniensibus facto impedituri sint, ne horum societate Argivi adiuventur, quod idem interpres adscripto νομίσαντες αὐτοὺς ἄνευ Ἀθηναίων οὐ δεινοὺς εἶναι significavit. Restat ut demonstretur verba, de quibus agitur, a nobis in suum locum transposita esse. Duabus autem potissimum de causis ad ceteram Peloponnesum illa per-

1 23. „*Κατὰ τάδε ξύμμαχοι ἔσονται Λακεδαιμόνιοι ⟨καὶ Ἀθηναῖοι⟩ ** πεντήκοντα ἔτη. ἢν δέ τινες ἴωσιν ἐς τὴν γῆν πολέμιοι τὴν Λακεδαιμονίων καὶ κακῶς ποιῶσι Λακεδαιμονίους, ὠφελεῖν* ἡ ξυμμαχία αὐτή.

tinere nequeunt. Primum enim Lacedaemoniorum socios in societatem recipere Atheniensibus pace facta non licebat (quos enim licuerit, dictum est 18, 5), deinde 14, 4 *τῶν τε ἐν Πελοποννήσῳ πόλεων ὑπώπτευόν τινας ἀποστήσεσθαι πρὸς τοὺς Ἀργείους* ostendit Peloponnesi civitates magis ad Argivorum quam ad Atheniensium societatem inclinasse. Immo hanc eo tempore ipsos Argivos circumspexisse 40, 2 aperte dictum est. Denique schol. interpretatio *νομίζοντες ἥκιστ' ἂν οὕτω πρὸς Ἀθηναίους χωρήσειν τοὺς Ἀργείους προσθησομένους αὐτοῖς* eundem quem restituimus sententiarum ordinem ostendit. Verumtamen eodem loco 14, 4, qui nobis transponendi causam praebuit, Class. ita usus est, ut demonstrare conaretur *Ἀργείους* pro *Ἀθηναίους* legendum neque traditum verborum ordinem mutandum esse. Sed ut praetermittamus hanc mutationem a litterarum similitudine haud multum commendari, societate Lacedaemoniorum cum Argivis renovata impediri quidem poterant illorum socii, quominus ad hos deficerent, sed quomodo eiusdem rei impedimentum esse potuerit illorum cum Atheniensibus societas, per se non intellegitur. Class. quidem dicit Peloponnesi civitates ad Argivos deficere prohibitas esse, quod hi cum Atheniensibus bellum commissuri non fuerint. Quasi vero Atheniensium, non Lacedaemoniorum socii, si licuisset, defecturi fuerint et illis, non his ab Argivis bellum impenderit. Neque scriptoris verbis dictum aut perspicue significatum est Argivos Atheniensibus bellum non illaturos esse. Immo vero ne Lacedaemoniis quidem dictum est eos non esse bellum paraturos, sed periculum tantummodo non allaturos.

Cap. 23. § 1. *καὶ Ἀθηναῖοι* auctore Fr. Porto addendum fuisse per se patet. — *ἢν δέ τινες.* Cum nulla antecesserit condicio foederis, aut delendum est *δέ*, ut superioris *κατὰ τάδε* hinc incipiat explicatio (cf. 47, 3), aut praeter verba *καὶ Ἀθηναῖοι* alia excidisse statuendum est, quibus prior aliqua condicio contineretur. Atque hoc posterius nunc veri videtur similius esse. Nam 39, 3 (cf. 46, 2) inter huius foederis condiciones haec memoratur: *ἄνευ ἀλλήλων μήτε σπένδεσθαί τῳ μήτε πολεμεῖν*, quam in ipsis eius verbis hoc capite traditis prorsus desideramus. Nam quae hic de bello gerendo et componendo leguntur, ad solum impetum spectant in alterutram civitatem factum communiter defendendum et ulciscendum, neque vero in omni bello et pacto valent. Atqui condicionem 39, 3 allatam latius patere vel eo apparet, quod ibi Lacedaemonii eam violaturi esse dicuntur, si cum Boeotis, quorum impetum neque ipsi neque Athenienses sustinuerunt, societatem ineant. Quare eius sententiam hanc fuisse cognoscitur, ut omne bellum et foedus communi consilio fieret. Postea autem demum foederi hanc condicionem additam esse qui volunt, qua de re nihil usquam traditum accepimus, inani atque arbitraria fictione rei difficultatem magis obscurant quam expediunt. Cum autem pro certo habendum sit *καὶ Ἀθηναῖοι* excidisse, quid magis in promptu est suspicari quam eadem lacuna etiam condicionem illam omissam esse? Certe hoc probabilius quam alte-

*Ἀθηναίους Λακεδαιμονίους τρόπῳ ὁποίῳ ἂν δύ-
νωνται ἰσχυροτάτῳ κατὰ τὸ δυνατόν· ἢν δὲ δῃώ-
σαντες οἴχωνται, πολεμίαν εἶναι ταύτην τὴν πόλιν
Λακεδαιμονίοις καὶ Ἀθηναίοις καὶ κακῶς πάσχειν
ὑπὸ ἀμφοτέρων, καταλύειν δὲ ἅμα ἄμφω τὼ πόλεε.
ταῦτα δ' εἶναι δικαίως καὶ προθύμως καὶ ἀδόλως.
καὶ ἤν τινες ἐς τὴν Ἀθηναίων γῆν ἴωσι πολέμιοι* 2
*καὶ κακῶς ποιῶσιν Ἀθηναίους, ὠφελεῖν Λακεδαι-
μονίους τρόπῳ ὅτῳ ἂν δύνωνται ἰσχυροτάτῳ κατὰ
τὸ δυνατόν· ἢν δὲ δῃώσαντες οἴχωνται, πολεμίαν
εἶναι ταύτην τὴν πόλιν Λακεδαιμονίοις καὶ Ἀθη-
ναίοις καὶ κακῶς πάσχειν ὑπ' ἀμφοτέρων, κατα-
λύειν δὲ ἅμα ἄμφω τὼ πόλεε. ταῦτα δ' εἶναι
δικαίως καὶ προθύμως καὶ ἀδόλως. ἢν δὲ ἡ δου-* 3
*λεία ἐπανιστῆται, ἐπικουρεῖν Ἀθηναίους Λακεδαι-
μονίοις παντὶ σθένει κατὰ τὸ δυνατόν. ὀμοῦνται* 4
*δὲ ταῦτα οἵπερ καὶ τὰς ἄλλας σπονδὰς ὤμνυον
ἑκατέρων. ἀνανεοῦσθαι δὲ κατ' ἐνιαυτὸν Λακε-
δαιμονίους μὲν ἰόντας ἐς Ἀθήνας πρὸς τὰ Διο-
νύσια, Ἀθηναίους δὲ ἰόντας ἐς Λακεδαίμονα πρὸς*

Cap. 23. § 2. *Ἀθηναίων.* Articulum *τῶν* vulgo additum om. Vat. F. C. D. m. Bekk. Quem secuti sumus, quia „nec hoc et sequenti capite nec c. 18 et 19 usquam articulus [nominibus Atheniensium et Lacedaemoniorum] additus est.“ Hofm.

ram post *πεντήκοντα ἔτη* lacunam statuere. Nihil desideratur, si ita scriptum fuit: *κατὰ τάδε ξύμμαχοι ἔσονται Λακ. καὶ Ἀθ. ἐπὶ τοῖς ἴσοις καὶ ὁμοίοις* (cf. 79, 1. Xen. Hist. Gr. VII 1, 1. 13), *μήτε σπένδεσθαί τῳ ἄνευ κοινῆς γνώμης* (cf. 38, 1) *μήτε πολεμεῖν· εἶναι δὲ τὴν ξυμμαχίαν πεντήκοντα ἔτη.* Nimirum excogitari possunt etiam alia et forsitan etiam probabiliora. — *τρόπῳ ... δυνατόν.* De sollemni hac in actis publicis dicendi ubertate cf. § 2 et 47, 3. 4. Cf. Matth. Gr. § 636, 2. — *καταλύειν.* Infra 47, 3 et alibi *καταλύειν τὸν πόλεμον*, sed sine hoc nomine etiam § 2 et VIII 58, 7. Saepius medium sic legitur. Cf. adn. IV 18, 4. — *τὼ πόλεε.* Ita hic et § 2 omnes membranae, non contracte. Temere igitur iudicat Dind. in Steph. Thes. s. v. *πόλις*. Cf. Buttm. Gr. max. § 51 adn. 7. *Τώ* cum femininis coniungi hodie notissimum est. — *εἶναι*, i. e. *γίγνεσθαι.* Quare adverbia sequuntur, ut § 2. Cf. adn. IV 10, 3.

§ 3. *ἡ δουλεία.* Cf. *θεραπηίη* Herod. I 199. Matth. Gr. § 429, 1.

§ 4. *τὰς ἄλλας*, i. e. *τὰς ἑτέρας* (cf. adn. III 107, 4), *τὰς προτέρας* c. 18. — *ἀνανεοῦσθαι.* Cf. adn. 18, 10. — *τὰ Διονύσια.* Cf. adn. 20, 1. —

5 τὰ Ὑακίνθια. στήλην δὲ ἑκατέρους στῆσαι, τὴν μὲν ἐν Λακεδαίμονι παρ' Ἀπόλλωνι ἐν Ἀμυκλαίῳ,
6 τὴν δὲ ἐν Ἀθήναις ἐν πόλει παρ' Ἀθηναίᾳ. ἢν δέ τι δοκῇ Λακεδαιμονίοις καὶ Ἀθηναίοις προσθεῖναι καὶ ἀφελεῖν περὶ τῆς ξυμμαχίας, ὅ τι ἂν δοκῇ, εὔορκον ἀμφοτέροις εἶναι."

1 24. Τὸν δὲ ὅρκον ὤμνυον Λακεδαιμονίων μὲν οἵδε, Πλειστοάναξ, Ἆγις, Πλειστόλας, Δαμάγητος, Χίονις, Μεταγένης, Ἄκανθος, Δάιθος, Ἰσχαγόρας, Φιλοχαρίδας, Ζευξίδας, Ἄντιππος, Ἀλκινάδας, Τέλλις, Ἐμπεδίας, Μηνᾶς, Λάφιλος· Ἀθηναίων δὲ Λάμπων, Ἰσθμιόνικος, Λάχης, Νικίας, Εὐθύδημος, Προκλῆς, Πυθόδωρος, Ἅγνων, Μυρτίλος, Θρασυκλῆς, Θεαγένης, Ἀριστοκράτης, Ἰώλκιος, Τιμοκράτης, Λέων, Λάμαχος, Δημοσθένης. *ὀνόματα τῶν ὀμοσάντων τὸν ὅρκον.*

2 Αὕτη ἡ ξυμμαχία ἐγένετο μετὰ τὰς σπονδὰς οὐ πολλῷ ὕστερον, καὶ τοὺς ἄνδρας τοὺς ἐκ τῆς νήσου ἀπέδοσαν οἱ Ἀθηναῖοι τοῖς Λακεδαιμονίοις, καὶ τὸ θέρος ἦρχε τοῦ ἑνδεκάτου ἔτους. ταῦτα δὲ τὰ δέκα ἔτη ὁ πρῶτος πόλεμος ξυνεχῶς γενόμενος γέγραπται. *οἱ αἰχμάλωτοι ἀποδίδονται.*

§ 6. Ἀθηνᾷ codd. Cf. ad. 10, 2.
Cap. 24. § 1. Ζευξίδας. Librorum praestantissimorum plurimi Ζευξίλας, sed 19, 2 omnes Ζευξίδας.

τὰ Ὑακίνθια. De his vid. Muell. Dor. I p. 353 sqq. Wachsm. Antiqu. Gr. II p. 582. Herm. Antiqu. Gr. II 53 adn. 16. Cf. adn. 41, 3.

§ 5. στήλην . . . στῆσαι. Cf. adn. 18, 10. — παρ' Ἀπόλλωνι. Similiter paulo post παρ' Ἀθηναίᾳ. Cf. adn. II 13, 5. IV 67, 2. — Ἀμυκλαίῳ. Cf. adn. 18, 10. — ἐν πόλει. Cf. ibid. adn. — παρ' Ἀθηναίᾳ. Aut in Parthenone vel Opisthodomo Parthenonis, aut „potest Ἀθηνᾶ πρόμαχος sub dio posita intellegi." Boeckh. Inscript. I p. 148.

§ 6. προσθεῖναι . . . εὔορκον. Haec et similia verba satis usitatae foederum formulae sunt. Cf. 18, 11. 29, 2. Ioseph. A. I. XII 10, 6. Polyb. VII 9, 17, de re etiam Diod. XII 75.

Cap. 24. § 2. μετὰ τὰς σπονδὰς (c. 18) οὐ πολλῷ ὕστερον. Similiter I 118, 1 μετὰ ταῦτα οὐ πολλοῖς ἔτεσιν ὕστερον. Cf. δέκα ἔτεσι ὕστερον μετὰ ταῦτα Herodot. IX 85 et alia eiusmodi apud eundem. Add. Thuc. I 111, 2. 114, 1. III 5, 4. — τοὺς ἐκ τῆς νήσου. Cf. IV 108, 7 et ibi adn. — ξυνεχῶς γενόμενος, quo ταῦτα τὰ δέκα ἔτη pertinet, praedicativum est: primum bellum, quod nunc scriptum habetur, hos decem annos continue gestum est.

ὅτι αὐτίκα πάλιν ταραχαὶ καὶ ὑποψίαι ἐγένοντο, ὕστερον δὲ αὖθις ἐς πόλεμον φανερὸν κατέστησαν.

25. *Μετὰ δὲ τὰς σπονδὰς καὶ τὴν ξυμμαχίαν* 1
τῶν Λακεδαιμονίων καὶ τῶν Ἀθηναίων, αἳ ἐγένοντο μετὰ τὸν δεκέτη πόλεμον ἐπὶ Πλειστόλα μὲν ἐν Λακεδαίμονι ἐφόρου, Ἀλκαίου δ' ἄρχοντος Ἀθήνησι, τοῖς μὲν δεξαμένοις αὐτὰς εἰρήνη ἦν, οἱ δὲ Κορίνθιοι καὶ τῶν ἐν Πελοποννήσῳ πόλεών τινες διεκίνουν τὰ πεπραγμένα· καὶ εὐθὺς ἄλλη <τε> ταραχὴ καθίστατο τῶν ξυμμάχων πρὸς τὴν
Λακεδαίμονα, καὶ ἅμα καὶ τοῖς Ἀθηναίοις οἱ Λακε- 2
δαιμόνιοι προϊόντος τοῦ χρόνου ὕποπτοι ἐγένοντο ἔστιν ἐν οἷς οὐ ποιοῦντες ἐκ τῶν ξυγκειμένων ἃ
εἴρητο. καὶ ἐπὶ ἓξ ἔτη μὲν καὶ δέκα μῆνας ἀπ- 3

Cap. 25. § 1. *δεκαετῆ* codd. Cf. III 104, 2. Arist. Ach. 188. 191. Soph. Phil. 715. Eur. El. 1153. Stahl. Quaest. gram. p. 15. *αὐτὰ* M.

Cap. 25. § 1. *Κορίνθιοι.* Vid. 17, 2. 27, 2. — *τῶν . . . τινές.* Mantinenses c. 29 et Elei c. 31. — *καὶ εὐθὺς ἄλλη <τε> ταραχὴ καθίστατο . . . καὶ ἅμα κ. τ. λ.* Verba *καὶ εὐθὺς . . . Λακεδαίμονα* post alios Class. ita ad superius enuntiatum leniore interpunctione adnexa rettulit, ut interpretaretur: et praeter turbas paci a Corinthiis paratas etiam aliud discidium sociorum cum Lacedaemoniis exstitit. Sed huic interpretationi Graece *καὶ εὐθὺς καὶ ἄλλη κ. τ. λ.* responderet. Deinde qualis haec sit alia perturbatio vix potest intellegi. Accedit quod *εὐθύς* adverbio, quod Class. interpretando non expressit, id afferri indicatur quod turbas a Corinthiis excitatas continuo secutum sit. Illa igitur sociorum irritatio non ita praeter turbulentam Corinthiorum machinationem exstitit, ut secreta atque diversa esset, sed ab hac ipsa profecta est. Neque minus hoc sententiarum conexu post compositam Lacedaemoniorum et Atheniensium discordiam alias statim turbas excitatas esse cogitare vetamur; praeterea de ipsa hac discordia in toto verborum circuitu sermo non fuit. Cum igitur *καὶ εὐθὺς ἄλλη ταραχὴ καθίστατο* verbis oppositum esse necesse sit quod sequitur *καὶ ἅμα καὶ . . . ὕποπτοι ἐγένοντο*, ex constanti scriptoris usu *τέ* addendum est. Eandem sententiarum rationem et iuncturam habes VII 29, 5. Ceterum *ἄλλη* ad solum *ταραχή*, non ad *ταραχὴ τῶν ξυμμάχων* pertinet, quoniam his quidem sociis Athenienses non adnumerantur. Cf. II 31, 2 *ὁ ἄλλος ὅμιλος ψιλῶν*, VIII 74, 2 *ἐς ἄλλην στρατιῶτιν ναῦν.*

§ 2. *ἔστιν ἐν οἷς.* Vid. 35, 2. Adde quod cum Boeotis *ξυμμαχίαν ἰδίαν* fecerunt 39, 3. — *οὐ ποιοῦντες . . . εἴρητο,* non praestantes ex conventis ea, quae (pactione seu foederum condicionibus) constituta erant. Paulo verbosior dicendi ratio est, quare Krueger *ἐκ τῶν ξυγκειμένων* deleta cupit. Cf. adn. IV 111, 2. Per se tamen illa prorsus respondent formulis Thucydideis *κατὰ τὰ ξυγκείμενα* (cf. adn. III 70, 2) et *καθάπερ ξυνέκειτο* (IV 28, 1), et *εἴρητο* potest esse *προσετέτακτο.*

§ 3. *ἐπὶ ἓξ . . . ἀπέσχον-*

έσχοντο μὴ ἐπὶ τὴν ἑκατέρων γῆν στρατεῦσαι, ἔξωθεν δὲ μετ' ἀνοκωχῆς οὐ βεβαίου ἔβλαπτον ἀλλήλους τὰ μάλιστα· ἔπειτα μέντοι καὶ ἀναγκασθέντες λῦσαι τὰς μετὰ τὰ δέκα ἔτη σπονδὰς αὖθις ἐς πόλεμον φανερὸν κατέστησαν.

26. *Γέγραφε δὲ καὶ ταῦτα ὁ αὐτὸς Θουκυδί-*
1 *δης Ἀθηναῖος ἑξῆς, ὡς ἕκαστα ἐγένετο, κατὰ θέρη*
καὶ χειμῶνας, μέχρι οὗ τήν τε ἀρχὴν κατέπαυσαν
τῶν Ἀθηναίων Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι καὶ
τὰ μακρὰ τείχη καὶ τὸν Πειραιᾶ κατέλαβον. ἔτη
δὲ ἐς τοῦτο τὰ ξύμπαντα ἐγένετο τῷ πολέμῳ ἑπτὰ
καὶ εἴκοσι. καὶ τὴν διὰ μέσου ξύμβασιν εἴ τις μὴ
2 *ἀξιώσει πόλεμον νομίζειν, οὐκ ὀρθῶς δικαιώσει.*
τοῖς [τε] γὰρ ἔργοις ὡς διῄρηται ἀθρείτω, καὶ
εὑρήσει οὐκ εἰκὸς ὂν εἰρήνην αὐτὴν κριθῆναι, ἐν ᾗ

ὅτι τῆς ξυμβάσεως οὐκ ἀληθοῦς εἰρήνης οὔσης ὁ πόλεμος ἑπτὰ καὶ εἴκοσι ἔτη ἐγένετο καὶ Θουκυδίδης διὰ παντὸς αὐτοῦ ἐπεβίω.

§ 3. *καθίσταντο* Vat. Cf. I 28, 6.

το. Cum tempus ex iis, quae VI 105, 2 vel VII 18 narrata sunt, definiendum sit, et in annorum et in mensium numero erratum esse intellegi videtur. „*Ἐπὶ ἑπτὰ ἔτη* legendum censet Acacius, cui assentitur Dodwellus in Annal. Thuc. ad ann. XVIII belli Pelop., sed putat legendum *ἐπὶ ἑπτὰ ἔτη μὲν καὶ δύο μῆνας*.“ Huds. et Duk. Qui ita statuunt, incertas indutias finitas esse volunt depopulatione Laconicae VI 105, 2 memorata. Sed eo tempore non in utrorumque terram incursio facta est, sed in solam Peloponnesum ab Atheniensibus. *Ἐπὶ ἑπτὰ ἔτη μὲν καὶ δ' (τέσσαρας) μῆνας* conicit Krueg. apud Clint. Fast. Hell. p. 80, quocum facit Clariss. l. d. p. 102. Is multo melius rationem duxit usque ad Peloponnesi depopulationem VII 18, 3 et munitionem Deceleae VII 19, 1 memoratam. Annorum numero servato *καὶ τέσσαρας μῆνας* legendum esse conicit Ullrich. Aristoph. Quaest. I p. 27 et Symb. ad expl. Thuc. p. 153 sqq. ad Atheniensium in Siciliam expeditionem respici existimans, quod propter verba *ἀπέσχοντο . . . στρατεῦσαι* non est probabile. De anno ex Krueg. computatione satis constat, mensium numerus parum certus est, cum quantum temporis inter pacem (19, 1) et societatem (25, 1) intercesserit satis accurate explorari nequeat et parum compertum habeamus, utrum VII 18, 3 an VII 19, 1 finem indutiarum significet. De *μή* cf. Krueg. Gr. § 67, 12 adn. 3. — *μετ' ἀνοκωχῆς* = *οὔσης ἀνοκωχῆς*. Nos: *bei, unter*. Cf. Polyb. I 49, 10 *ἤθροιζε μετὰ κηρύγματος*.

Cap. 26. § 1. *μέχρι . . . κατέλαβον*. Eo usque igitur Thucydides historiam perducturus erat; sed priusquam libros suos perficeret, morte abreptus esse existimandus est. Super perfecto *γέγραφε*, quod positum est, quia opus absolutum cogitatur, cf. ad I 1, 1 de aoristo *ξυνέγραψε* adnotata. — *ἑπτὰ καὶ εἴκοσι*. Cf. Krueg. ad Dion. p. 89 sq. Ullrich. Quaest. Arist. I p. 10.

§ 2. *διὰ μέσου*. Cf. adn. IV 20, 1. — *τοῖς [τε] γὰρ . . .*

οὔτε ἀπέδοσαν πάντα οὔτ᾽ ἀπεδέξαντο ἃ ξυν-
έθεντο ἔξω τε τούτων πρὸς τὸν Μαντινικὸν καὶ
Ἐπιδαύριον πόλεμον καὶ ἐς ἄλλα ἀμφοτέροις ἁμαρ-
τήματα ἐγένοντο καὶ οἱ ἐπὶ Θρᾴκης ξύμμαχοι οὐδὲν
ἧσσον πολέμιοι ἦσαν Βοιωτοί τε ἐκεχειρίαν δεχή-
μερον ἦγον. ὥστε ξὺν τῷ πρώτῳ πολέμῳ τῷ 3
δεκέτει καὶ τῇ μετ᾽ αὐτὸν ὑπόπτῳ ἀνοκωχῇ καὶ
τῷ ὕστερον ἐξ αὐτῆς πολέμῳ εὑρήσει τις τοσαῦτα

Cap. **26.** § 3. *δεκαετεῖ* vel *δεκαέτει* codd. Cf. sd. 25, 1.

διῄρηται. In his, quae ad *τὴν διὰ μέσου ξύμβασιν* referri perspicuum est, quoniam, si *τὰ ἔργα* cogitatur, dativus *τοῖς ἔργοις* ad *ἀθρείτω* relatus explicari nequit, obscurior est notio verbi *διῄρηται.* Haec enim (compositio) quomodo rebus gestis disiuncta (i. e. interrupta) sit interpretantur Heilm. et Haack. Sed huic explicationi obstat perfectum, quod praesentem rei perfectae statum indicat. Nam dum contemplatio fit (*ἀθρείτω*), rupta fuit pactio, cum deinde apertum bellum secutum sit. Aptissime autem h. l. verbo *διαιρεῖν* distinguendi (cf. Plat. Prot. 340a. 341c) sive definiendi (cf. I 84, 3. Plat. Hipp. mai. 285c. Prot. 339a. Dem. XX 28, XXIII 54. XLV 45) notio tribuitur. Ita enim haec evadit sententia: non spectandum est nomen *ξυμβάσεως*, quo medium hoc tempus definitur sive a priore et posteriore belli parte distinguitur, sed quomodo rebus gestis id definitum sive ab illis distinctum habeamus. Nam *τοῖς ἔργοις* h. l. oppositum cogitatur *ὄνομα.* Cf. VIII 48, 7. — Cum *ἀθρείτω καί εὑρήσει* sic inter se cohaereant, ut significent si quis spectaverit, inveniet, ad hoc *καί* non potest referri quae praecessit particula *τέ.* Sed non magis verbis infra scriptis *ἔξω τε τούτων . . . ἐγένοντο* respondere *τοῖς τε γὰρ ἔργοις . . . ἀθρείτω* potest. Nam non *ἔξω τούτων τῶν ἔργων* cogitandum est, quoniam ea quae praeterea afferuntur vel maxime *ἔργα* sunt, sed *ἔξω τούτων* ad *οὔτε ἀπέδοσαν πάντα οὔτ᾽ ἀπεδέξαντο* spectat et interpretandum est: praeterquam quod omnia neque reddiderunt neque recuperaverunt. Quare *τέ* hic non minus falso additum videtur quam II 29, 3. 100, 2, IV 12, 3. 24, 4. 85, 4. VI 44, 3. — *ἐν ᾗ* ad reliqua omnia huius periodi membra pertinet. — *οὔτε ἀπέδοσαν πάντα.* Velut Amphipolim c. 21 et Panactum c. 39. — *οὔτ᾽ ἀπεδέξαντο.* Pylum. Vid. c. 35. Bekker *οὐδ᾽* legendum suspicatur, quod ideo maxime reprobandum est, quia nusquam apud Th. *οὔτε — οὐδέ* exstat. Cf. L. Herbst. in Philol. XVI p. 330. — *Μαντινικόν.* Cuius initium vid. c. 33. — *Ἐπιδαύριον πόλεμον.* Vid. c. 53 sqq. — *ἐγένοντο.* Cf. sd. I 126, 5. — *οἱ ἐπὶ . . . πολέμιοι ἦσαν.* Noluerant enim foedus sancire. Vid. 21, 2. — *ἐκεχειρίαν δεχήμερον.* Hae indutiae non multo post foedus quinquaginta annorum factae decimo quoque die renovabantur, ut apparet ex 32, 5—33. Similes Chalcidensium cum Atheniensibus *δεχήμεροι σπονδαί* VI 7, 4 memorantur et utrarumque *δεχημέρων σπονδῶν* mentio fit in Niciae oratione VI 10, 3.

§ 3. *τῷ ὕστερον . . . πο-*

ἔτη, λογιζόμενος κατὰ τοὺς χρόνους, καὶ ἡμέρας
οὐ πολλὰς παρενεγκούσας, καὶ τοῖς ἀπὸ χρη-
σμῶν τι ἰσχυρισαμένοις μόνον δὴ τοῦτο ἐχυρῶς
4 ξυμβάν. ἀεὶ γὰρ ἔγωγε μέμνημαι, καὶ ἀρχομένου
τοῦ πολέμου καὶ μέχρι οὗ ἐτελεύτησε, προφερό-
μενον ὑπὸ πολλῶν ὅτι τρὶς ἐννέα ἔτη δέοι γενέ-
5 σθαι αὐτόν. ἐπεβίων δὲ διὰ παντὸς αὐτοῦ αἰσθανό-
μενός τε τῇ ἡλικίᾳ καὶ προσέχων τὴν γνώμην ὅπως
ἀκριβές τι εἴσομαι· καὶ ξυνέβη μοι φεύγειν τὴν
ἐμαυτοῦ ἔτη εἴκοσι μετὰ τὴν ἐς Ἀμφίπολιν στρα-
τηγίαν, καὶ γενομένῳ παρ' ἀμφοτέροις τοῖς πράγ-
μασι, καὶ οὐχ ἧσσον τοῖς Πελοποννησίων διὰ

§. 5. *Πελοποννησίοις* Aug. Ven. Cl. T. It. H. Reg. Mosqu. M.

λέμῳ, quod Deceleicum ab oratoribus vocatur. — *κατὰ τοὺς χρόνους*. Cf. 20, 2. — *παρενεγκούσας*. Vid. adn. 20, 1. — *καὶ τοῖς ... ἐχυρῶς ξυμβάν*, atque iis, qui ex oraculis aliquid affirmarunt, hoc unum firmiter evenisse (exitu comprobatum esse). Cf. II 17, 2.

§ 4. *ἀεὶ προφερόμενον* iunge.

§ 5. *ἐπεβίων*, superstes fui, hic propter adiecta *διὰ παντὸς αὐτοῦ* paulo aliter atque II 65, 6 legitur, praesertim cum haec per totum bellum (iam inde ab eo moto), non per totam reliquam eius partem (a pace Niciae) significent. Alterum enim refutatur mentione quam deinde facit exsilii sui. — Postquam scriptor anteriore huius cap. parte dixit se totum bellum conscripsisse, quod, cum pars eius ἡ διὰ μέσου ξύμβασις habenda sit, viginti septem annorum fuerit, iam quomodo ad cognoscendas res gestas instructus fuerit exponit. — *αἰσθανόμενος τῇ ἡλικίᾳ*, propter aetatem (cf. adn. 14, 1) rerum intellegentiam habens. Cf. I 71, 5. Dionysius p. 821 verba *ἐρρωμένος τε τὸ σῶμα καὶ τὴν διάνοιαν ὑγιαίνων* substituit. Ex hoc ipsius indicio quot annorum Th. initio belli fuisse censendus esset, non solum inter recentiores, sed iam inter veteres dissensio fuit. Pamphilae enim (apud Gell. XV 23) sive potius eius auctori Apollodoro (cf. Diels. in Mus. Rhen. XXXI p. 49) quadraginta videbatur annos natus fuisse, is autem, cuius sententiam Marcellin. 34 secutus est, cum Th., qui aliquot annos post bellum finitum mortuus est, vitam ultra quinquagesimum annum extendisse dicat, bellum autem viginti septem annorum fuerit, non plus viginti quinque annos eum natum fuisse putavit. — *φεύγειν τὴν ἐμαυτοῦ*. Cf. Marcell. 23 et ibi adn. — *μετὰ τὴν ... στρατηγίαν*. Vid. IV 104, 4. 5. 106, 3. 4. — *ἔτη εἴκοσι*. Cf. adn. ad Marcell. 32. „Eius exsilium incoeperit Ianuario a. 423, circa medium Isarchi annum.“ Clint. Fast. Hell. a. 423. — *γενομένῳ ... πράγμασι*, cum utrisque (i. e. utrorumque) rebus adessem. — *οὐχ ἧσσον*, potius magis quam minus, sicut *οὐχ ἥκιστα* pro *μάλιστα*. Cf. adn. I 82, 4. Itaque Th.

τὴν φυγήν, καθ' ἡσυχίαν τι αὐτῶν μᾶλλον αἰσθέσθαι. τὴν οὖν μετὰ τὰ δέκα ἔτη διαφοράν τε καὶ 6
ξύγχυσιν τῶν σπονδῶν καὶ τὰ ἔπειτα ὡς ἐπολεμήθη ἐξηγήσομαι.

Κορίνθιοι τοὺς Ἀργείους πείθουσι τοὺς βουλομένους τῶν Ἑλλήνων προκαλεῖσθαι ἐς ξυμμαχίαν.

27. Ἐπειδὴ γὰρ αἱ πεντηκοντούτεις σπονδαὶ 1
ἐγένοντο καὶ ὕστερον ἡ ξυμμαχία καὶ αἱ ἀπὸ τῆς Πελοποννήσου πρεσβεῖαι, αἵπερ παρεκλήθησαν ἐς αὐτάς, ἀνεχώρουν ἐκ τῆς Λακεδαίμονος, [καὶ] οἱ 2
μὲν ἄλλοι ἐπ' οἴκου ἀπῆλθον, Κορίνθιοι δὲ ἐς

Dion. Hal p. 838, ubi tamen quid ipse Dion. legerit incertum est. Cf. adn. III 82, 1. 3. Th. in talibus varietatem amat.

αἴσθεσθαι It. Vat. Pal. Aug. Cl. M. Male praesens *αἴσθομαι* Th. obtruditur, cuius nullum apud eum vestigium exstat, quin in accentus discrimine id consistat. Cf. II 93, 3. VII 75, 2. Idem in Xenophonte valet. Atque hic aoristus multo aptior. Nam praesens intellegendi (cf. supra *αἰσθανόμενος* et I 70, 1), aoristus percipiendi notioni aptus est. Cf. adn.

Cap. 27. § 1. *αἱ ξυμμαχίαι* codd. Cf. adn.

αἱ καὶ It. Vat. Laur. Aug. Cass. T. H.

ἐς αὐτά codd. Cf. adn.

§ 2. *καὶ* uncis inclusum om. Ar. Chr. Dan. Cf. adn.

aliquantum temporis cum Peloponnesiis iis locis, ubi bellum gerebant, versatus est. — *τὶ αὐτῶν*. Vid. Matth. Gr. § 487, 1. Modestum dicendi genus esse significans quidlibet earum rerum adnotat Arn. — *αἰσθέσθαι* sensu incohativo = rem percipere sive eius notitiam sibi parare.

§ 6. *ξύγχυσιν*. Cf. 39, 3. — *ὡς ἐπολεμήθη*. Cf. adn. I 1, 1.

Cap. 27. § 1. *ἡ ξυμμαχία* recte emendavit Herwerd. Stud. Thuc. p. 46. Nam hanc societatem, quae una erat, ceteris locis omnibus (22, 2. 23, 6. 24, 2. 25, 1. 27, 1) singulari Th. denotavit. Magis librariorum erroribus (cf. adn. III 65, 1. V 48, 1. 79, 1) quam ratione aut scriptoris usu traditam scripturam tueri studuit L. Herbst. adv. Cob. p. 5 sq. Neque huc afferri debebat *ὅρκοι* de uno iuramento a compluribus iurato dictum (I 9, 1. 78, 4. IV 86, 1). — *ἐς αὐτάς* emendavimus, quod legati ad *σπονδάς*, non simul ad *ξυμμαχίαν* acciti erant (22, 2), ut ad solas *σπονδάς* referri posset. Certe ad has solas *αὐτά* pertinere posse exemplis, quibus id tueri voluerunt (I 1, 2. VI 10, 2. 96, 1. ubi vid. adn.), non probatur. Idem hic omnium librorum error qui 25, 1 in solo M. — *ἀνεχώρουν ἐκ τῆς Λακεδαίμονος*, in itinere erant Lacedaemone domum redeuntes. — *οἱ μὲν ... ἀπῆλθον*. Ut hinc apodosis inciperet, *καί* auctore Campio (Philol. XI p. 52) Th. verbis exemimus. Hoc enim si retinetur, illa verbis *καὶ αἱ ἀπὸ ... Λακεδαίμονος* continetur, quod ideo fieri nequit, quia Peloponnesiorum legati iam ante factam societatem dimissi erant (22, 2). Class. Th. maluit balbutientem facere quam huic causae cedere. Verba enim *καὶ ὕστερον ἡ ξυμμαχία* tanquam in parenthesi dicta esse voluit, qualem sententiae inter-

Ἄργος τραπόμενοι πρῶτον λόγους ποιοῦνται πρός
τινας τῶν ἐν τέλει ὄντων Ἀργείων ὡς χρή, ἐπειδὴ
Λακεδαιμόνιοι οὐκ ἐπ' ἀγαθῷ ἀλλ' ἐπὶ καταδου-
λώσει τῆς Πελοποννήσου σπονδὰς καὶ ξυμμαχίαν
πρὸς Ἀθηναίους τοὺς πρὶν ἐχθίστους πεποίηνται,
ὁρᾶν τοὺς Ἀργείους ὅπως σωθήσεται ἡ Πελοπόν-
νησος, καὶ ψηφίσασθαι τὴν βουλομένην πόλιν τῶν
Ἑλλήνων, ἥτις αὐτόνομός τέ ἐστι καὶ δίκας ἴσας
καὶ ὁμοίας δίδωσι, πρὸς Ἀργείους ξυμμαχίαν ποι-
εῖσθαι ὥστε τῇ ἀλλήλων ἐπιμαχεῖν, ἀποδεῖξαι δὲ
ἄνδρας ὀλίγους ἀρχὴν αὐτοκράτορας καὶ μὴ πρὸς
τὸν δῆμον τοὺς λόγους εἶναι, τοῦ μὴ καταφανεῖς
γίγνεσθαι τοὺς μὴ πείσαντας τὸ πλῆθος. ἔφασαν
δὲ πολλοὺς προσχωρήσεσθαι μίσει τῶν Λακεδαι-
3 μονίων. καὶ οἱ μὲν Κορίνθιοι διδάξαντες ταῦτα
ἀνεχώρησαν ἐπ' οἶκον.

1 28. Οἱ δὲ τῶν Ἀργείων ἄνδρες ἀκούσαντες
ἐπειδὴ ἀνήνεγκαν τοὺς λόγους ἔς τε τὰς ἀρχὰς

αἰτίαι δι' ἃς οἱ Ἀργεῖοι τοὺς

positae conformationem neque apud Th. neque apud alium antiquioris aetatis scriptorem adhuc quisquam deprehendit. Neque satis apte diceretur, cum pax facta esset, legatos rediisse, cum aliquantum temporis intercesserit (22, 1). Ex ea autem quam nos nunc secuti sumus ratione οἱ μὲν ... ἀπῆλθον, si sententiarum conexum spectamus, proximo membro ut principali subiecta sunt: cum reliqui domum abirent, Corinthii Argos profecti sermones conferunt. Cf. Kuehn.Gr. max. §518, 9.

§ 2. πρῶτον, scil. priusquam domum redirent, διὰ μέσου collocatum ad τραπόμενοι et λόγους ποιοῦνται pariter refertur. Cf. adn. III 60, 1. Sequitur infra § 3 διδάξαντες ταῦτα (= ἔπειτα) ἀνεχώρησαν ἐπ' οἶκον. — πρός τινας ... Ἀργείων] ἤγουν πρός τινας ἄρχοντας τῶν Ἀργείων. Schol. Cf. adn. II 10, 3 et de Argivorum magistratibus V 47, 9. — καταδουλώσει. Cf. adn. III 10, 3. — δίκας ... δίδωσι. Sic iterum 79, 1. Δίκας constat esse causarum et controversiarum disceptationes. Cf. adn. I 28, 2. 140, 2. Cf. αὐτόδικος 18, 2. „Mihi hoc dicendi genere et eae aliis obnoxiae civitates, quae non erant αὐτόδικοι, et [quas solas intellegi voluit Haack.] tam potentes, ut omni aequa lege ac iure superiores essent, ... excipi videntur." Arn. — ξυμμαχίαν ... ἐπιμαχεῖν. Vid, adn. I 44, 1. Ἐπιμαχία nominatur infra 48, 2. — ἀποδεῖξαι ... εἶναι. Cf. IV 22 narrata. — ἀρχὴν αὐτοκράτορας, plenam omnino potestatem habentes. De τὴν ἀρχήν pariter dicto cf. adn. IV 98, 1 et de ἀρχήν in sententia affirmativa posito Maetzner. ad Lycurg. 125. — τοῦ μὴ καταφανεῖς ...] ἵνα μὴ φωραθῶσιν ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων οἱ συνθέμενοι τοῖς Ἀργείοις. Schol.

Cap. 28. § 1. ἐπειδή. De

τῶν Κορινθίων λόγους ἐδέξαντο.

καὶ τὸν δῆμον, ἐψηφίσαντο Ἀργεῖοι, καὶ ἄνδρας
εἵλοντο δώδεκα πρὸς οὓς τὸν βουλόμενον τῶν
Ἑλλήνων ξυμμαχίαν ποιεῖσθαι πλὴν Ἀθηναίων καὶ
Λακεδαιμονίων· τούτων δὲ μηδετέροις ἐξεῖναι ἄνευ
τοῦ δήμου τοῦ Ἀργείων σπείσασθαι. ἐδέξαντό τε 2
ταῦτα οἱ Ἀργεῖοι μᾶλλον, ὁρῶντες τόν τε τῶν
Λακεδαιμονίων σφίσι πόλεμον ἐσόμενον (ἐπ' ἐξ-
όδῳ γὰρ πρὸς αὐτοὺς αἱ σπονδαὶ ἦσαν) καὶ ἅμα
ἐλπίσαντες τῆς Πελοποννήσου ἡγήσεσθαι. κατὰ
γὰρ τὸν χρόνον τοῦτον ἥ τε Λακεδαίμων μάλιστα
δὴ κακῶς ἤκουσε καὶ ὑπερώφθη διὰ τὰς ξυμ-
φοράς, οἵ τε Ἀργεῖοι ἄριστα ἔσχον τοῖς πᾶσιν,
οὐ ξυναράμενοι τοῦ Ἀττικοῦ πολέμου, ἀμφοτέ-
ροις δὲ μᾶλλον ἔνσπονδοι ὄντες ἐκκαρπωσάμενοι.
οἱ μὲν οὖν Ἀργεῖοι οὕτως ἐς τὴν ξυμμαχίαν προσ- 3
εδέχοντο τοὺς ἐθέλοντας τῶν Ἑλλήνων·

Μαντινῆς πρῶτοι τοῖς Ἀργείοις προσχωροῦσι. τότε δὲ καὶ

29. Μαντινῆς δ' αὐτοῖς καὶ οἱ ξύμμαχοι αὐ- 1
τῶν πρῶτοι προσεχώρησαν δεδιότες τοὺς Λακε-
δαιμονίους. τοῖς γὰρ Μαντινεῦσι μέρος τι τῆς

collocatione huius coniunctionis cf. adn. III 4, 1. — *ποιεῖσθαι*. Ex superioribus repete *ἐψηφίσαντο*. Cf. Krueg. Gr. § 65, 11 adn. 9. — *ἄνευ*. Cf. adn. I 128, 3.

§ 2. *ἐδέξαντό τε*. Per *τέ* particulam h. l. Th. adiungit quod ad explicandam superiorem sententiam additur, ut II 8, 4. 18, 3. Frustra igitur *δέ* coniecit Class. — *ὁρῶντες τόν τε*. De hac collocatione particulae *τέ* cf. adn. I 16. — *ἐπ' ἐξόδῳ ... ἦσαν*. Idem iam 14, 4 dictum est. Quae repetitio sane ferenda est in scriptore, quem morte impeditum esse compertum habemus, quominus opus perficeret. Atque huius quidem libri aliis quoque locis non desunt indicia, quibus ei summam manum non impositam esse cognoscatur. Cf. adn. 14, 4. 31, 5. 32, 1. 2. 5. 35, 1. 39, 3. 77, 1. 80, 3. 83, 4. — *διὰ τὰς ξυμφοράς*, 14, 3. 4 enumeratas. — *ἄριστα ἔσχον*, opibus maxime florere coeperant eodem sensu incohativo quo antea *κακῶς ἤκουσε καὶ ὑπερώφθη*, in malam famam et contemptum venerat. Cf. adn. 26, 5. — *τοῖς πᾶσιν*. Cf. VII 50, 3 *τοῖς πᾶσι χαλεπώτερον ἴσχοντα*, Matth. Gr. § 266. Bernh. Synt. p. 83. — *ξυναράμενοι ... πολέμου*. Cf. adn. IV 10, 1. — *ἀμφοτέροις ... ἐκκαρπωσάμενοι*, cum fructus inde percepissent, quod cum utrisque pace utebantur. Cf. Diod. XII 75, 6 (*ἡ τῶν Ἀργείων πόλις*) *εἰρήνην ἔχουσα προσόδους μεγίστας ἐλάμβανε*. Et schol.: *ἐκκαρπωσάμενρι*] *τοὺς καρποὺς καὶ τὰς προσόδους λαβόντες ἀπὸ τῆς γῆς ἀκεραίους διὰ τὸ μὴ πολεμεῖν*. De *ἔνσπονδος* voce cf. adn. I 40, 3.

Cap. 29. § 1. *μέρος τι τῆς Ἀρκαδίας*. „Videtur esse *ἡ Παρρασική*. Vid. c. 33.“ Haack.

Ἀρκαδίας κατέστραπτο ὑπήκοον, ἔτι τοῦ πρὸς
Ἀθηναίους πολέμου ὄντος, καὶ ἐνόμιζον οὐ περι-
όψεσθαι σφᾶς τοὺς Λακεδαιμονίους ἄρχειν, ἐπει-
δὴ καὶ σχολὴν ἦγον· ὥστε ἄσμενοι πρὸς τοὺς
Ἀργείους ἐτράποντο, πόλιν τε μεγάλην νομίζον-
τες καὶ Λακεδαιμονίοις ἀεὶ διάφορον δημοκρατου-
2 μένην τε ὥσπερ καὶ αὐτοί. ἀποστάντων δὲ τῶν
Μαντινέων καὶ ἡ ἄλλη Πελοπόννησος ἐς θροῦν
καθίστατο ὡς καὶ σφίσι ποιητέον τοῦτο, νομίσαν-
τες πλέον τέ τι εἰδότας μεταστῆναι αὐτοὺς καὶ
τοὺς Λακεδαιμονίους ἅμα δι' ὀργῆς ἔχοντες, ἐν
ἄλλοις τε καὶ ὅτι ἐν ταῖς σπονδαῖς ταῖς Ἀττικαῖς
ἐγέγραπτο εὔορκον εἶναι προσθεῖναι καὶ ἀφελεῖν
ὅ τι ἂν ἀμφοῖν τοῖν πολέοιν δοκῇ, Λακεδαιμονίοις
3 καὶ Ἀθηναίοις. τοῦτο γὰρ τὸ γράμμα μάλιστα τὴν
Πελοπόννησον διεθορύβει καὶ ἐς ὑποψίαν καθ-
ίστη μὴ μετὰ Ἀθηναίων σφᾶς βούλωνται Λακεδαι-
μόνιοι δουλώσασθαι· δίκαιον γὰρ εἶναι πᾶσι τοῖς

ἡ ἄλλη Πελοπόννησος διαθορυβεῖται καὶ πρὸς τοὺς Ἀργείους ῥέπει.

— κατέστραπτο ὑπήκοον. Est usus adiectivi prolepticus, qualis affuit I 15, 2 ξυνεστήκεσαν ὑπήκοοι. Conf. ibi adn. Matth. Gr. § 446 adn. 2. Fritzsch. Quaest. Luci. p. 40. Class. I 8, 3 προσεποιοῦντο ὑπηκόους affert. Κατέστραμμαι autem ut I 75, 4 est passivum medii magis quam activi. — οὐ περιόψεσθαι σφᾶς . . .] οὐκ ἐπιτρέψειν τοῖς Μαντινεῦσι τοὺς Λακεδαιμονίους ἄρχειν τῶν κατεστραμμένων, καὶ ταῦτα σχολὴν ἄγοντας τοὺς Λακεδαιμονίους. Schol. De infinitivo ex περιορᾶν apto vid. adn. I 35, 4. — ἐπειδὴ . . . ἦγον, quoniam otium iis erat prohibendi. — δημοκρατουμένην ὥσπερ καὶ αὐτοί. Eadem verba redeunt 44, 1, ubi cf. adn. Videmus autem Lacedaemonios in Mantinensibus id nondum consecutos esse, quod eos in sociis efficere studuisse I 19 legimus.

§ 2. ἐς θροῦν καθίστατο, mussare coepit, Port. — πλέον τι εἰδότας, aliquid prae aliis scientes, rebus melius compertis, i. e. idoneam habentes quam ipsi (reliqui Peloponnesii) ignorarent causam. Cf. VII 49, 4 ὑπόνοια μή τι καὶ πλέον εἰδὼς ὁ Νικίας ἰσχυρίζηται, VI 90, 1. Appi. Civ. V 63. — ἐν ἄλλοις, i. e. δι' ἄλλα. Cf. adn. IV 106, 1. — ἐγέγραπτο. Vid. 18, 11. 23, 6.

§ 3. Γράμμα, condicio, clausula. — καὶ ἐς ὑποψίαν . . . δουλώσασθαι. Cf. Diod. XII 75, 2. — δίκαιον γὰρ εἶναι. Cf. adn. IV 3, 2. Non male γὰρ ἂν εἶναι, futurum fuisse, legeretur; cogitandum tamen in indicativo recte hic dici δίκαιον ἦν. Haec enim est sententiarum cohaerentia: si consilium ipsos subigendi non secuti essent, omnibus sociis, id quod revera iustum esset, eos concessuros fuisse illam condicionum mutationem. — πᾶσι, in usum omnium, ita ut

ξυμμάχοις γεγράφθαι τὴν μετάθεσιν. ὥστε φοβούμενοι οἱ πολλοὶ ὥρμηντο πρὸς τοὺς Ἀργείους καὶ αὐτοὶ ἕκαστοι ξυμμαχίαν ποιεῖσθαι. 4

Λακεδαιμόνιοι δὲ Κορινθίοις ἄλλως παρακελεύονται ἐσιέναι ἐς τὰς τῶν Ἀθηναίων σπονδάς.

30. Λακεδαιμόνιοι δὲ αἰσθόμενοι τὸν θροῦν τοῦτον ἐν τῇ Πελοποννήσῳ καθεστῶτα καὶ τοὺς Κορινθίους διδασκάλους τε γενομένους καὶ αὐτοὺς μέλλοντας σπείσασθαι πρὸς τὸ Ἄργος, πέμπουσι πρέσβεις ἐς τὴν Κόρινθον, βουλόμενοι προκαταλαβεῖν τὸ μέλλον, καὶ ᾐτιῶντο τήν τε ἐσήγησιν τοῦ παντὸς καὶ εἰ Ἀργείοις σφῶν ἀποστάντες ξύμμαχοι ἔσονται, παραβήσεσθαί τε ἔφασαν αὐτοὺς τοὺς ὅρκους, καὶ ἤδη ἀδικεῖν ὅτι οὐ δέχονται τὰς Ἀθηναίων σπονδάς, εἰρημένον κύριον εἶναι ὅ τι ἂν τὸ πλῆθος τῶν ξυμμάχων ψηφίσηται, ἢν μή τι θεῶν ἢ ἡρώων κώλυμα ᾖ. 1

Κορίνθιοι δέ, παρόντων σφίσι τῶν ξυμμάχων ὅσοι οὐδ' αὐτοὶ ἐδέξαντο τὰς σπονδάς (παρεκάλεσαν δὲ αὐτοὺς αὐτοὶ πρότερον), ἀντέλεγον τοῖς Λακεδαιμονίοις, ἃ μὲν ἠδικοῦντο οὐ δηλοῦντες ἄντικρυς, ὅτι οὔτε Σόλλιον σφίσιν ἀπέλαβον παρ' Ἀθηναίων οὔτε Ἀνακτόριον εἴ τέ τι ἄλλο ἐνόμιζον ἐλασσοῦσθαι, 2

Cap. 30. § 2. *Σόλλιον* Cl., vulgo *Σόλειον*, Bekk. *Σόλλειον*. Cf. sd. II 30, 1.

pateret omnibus. — *τὴν μετάθεσιν*, ius, facultatem immutandi. Cf. adn. I 52, 2. III 33, 3. IV 35, 3.

§ 4. *ὥρμηντο ... πρὸς ... ξυμμαχίαν ποιεῖσθαι.* De *πρός* praepositione eadem oritur dubitatio, de qua dictum est in adn. II 59, 2.

Cap. 30. § 1. *διδασκάλους.* instinctores, auctores (*τοῦ θροῦ*). — *καὶ αὐτούς*, et ipsos. — *μέλλοντας σπείσασθαι.* Cf. adn. III 92, 2. — *εἰ.* Cf. Krueg. Gr. § 65, 5 adn. 7. — *εἰρημένον.* Cf. adn. I 140, 2. — *τὸ πλῆθος.* Cf. adn. I 125, 1.

§ 2. *σφίσι.* Cf. adn. I 20, 1. — *ὅσοι ... τὰς σπονδάς.* Hi 17, 2 sunt nominati. — *παρεκάλεσαν δὲ αὐτοὺς αὐτοί*, non sua sponte venerant, sed ipsi eos acciverant. Ne *κακοφωνίαν* esse existimes *αὐτοὺς αὐτοί*, cf. II 36, 3. V 46, 3. VIII 90, 5. — *οὐ δηλοῦντες ἄντικρυς.* Id tamen iure videntur facere potuisse. Cf. adn. 18, 2. — *ὅτι ... Ἀνακτόριον εἴ τε ... ἐλασσοῦσθαι.* Explicatur *ἃ μὲν ἠδικοῦντο.* — *Σόλλιον.* Cf. II 30, 1 et ibi adn. — *σφίσιν ἀπέλαβον*, ipsis (Corinthiis) recepissent (*für sie wiedererlangt hätten*) Lacedaemonii. — *Ἀνακτόριον.* Cf. IV 49. — *τὶ ἄλλο.* Velut quod Epidamno et Potidaea coloni eorum

πρόσχημα δὲ ποιούμενοι τοὺς ἐπὶ Θρᾴκης μὴ προ-
δώσειν· ὀμόσαι γὰρ αὐτοῖς ὅρκους ἰδίᾳ τε, ὅτε
μετὰ Ποτειδαιατῶν τὸ πρῶτον ἀφίσταντο, καὶ
3 ἄλλους ὕστερον. οὔκουν παραβαίνειν τοὺς τῶν
ξυμμάχων ὅρκους ἔφασαν οὐκ ἐσιόντες ἐς τὰς τῶν
Ἀθηναίων σπονδάς· θεῶν γὰρ πίστεις ὀμόσαντες
ἐκείνοις οὐκ ἂν εὐορκεῖν προδιδόντες αὐτούς.
εἰρῆσθαι δ' ὅτι „ἢν μὴ θεῶν ἢ ἡρώων κώλυμα ᾖ“·
4 φαίνεσθαι οὖν σφίσι κώλυμα θεῖον τοῦτο. καὶ
περὶ μὲν τῶν παλαιῶν ὅρκων τοσαῦτα εἶπον, περὶ
δὲ τῆς Ἀργείας ξυμμαχίας μετὰ τῶν φίλων βου-
5 λευσάμενοι ποιήσειν ὅ τι ἂν δίκαιον ᾖ. καὶ οἱ
μὲν Λακεδαιμονίων πρέσβεις ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου.
ἔτυχον δὲ παρόντες ἐν Κορίνθῳ καὶ Ἀργείων πρέ-
σβεις, οἳ ἐκέλευον τοὺς Κορινθίους ἰέναι ἐς τὴν
ξυμμαχίαν καὶ μὴ μέλλειν· οἱ δὲ ἐς τὸν ὕστερον
ξύλλογον αὐτοῖς τὸν παρὰ σφίσι προεῖπον ἥκειν.

1 31. Ἦλθε δὲ καὶ Ἠλείων πρεσβεία εὐθὺς καὶ ἐποιήσαντο πρὸς Κορινθίους ξυμμαχίαν πρῶτον, ἔπειτα ἐκεῖθεν ἐς Ἄργος ἐλθόντες, καθάπερ προείρητο, Ἀργείων ξύμμαχοι ἐγένοντο. διαφερόμενοι γὰρ ἐτύγχανον τοῖς Λακεδαιμονίοις περὶ Λεπρέου.

καὶ μὲν Ἠλεῖοι Λακεδαιμονίοις περὶ Λεπρέου διαφερόμενοι γίγνονται Ἀργείων ξύμμαχοι. τοὺ-

§ 4. Ἀργείας Cass. Aug. Cl. Ven. Pal. It. H. Reg. Mosqu. M. Vall., vulgo et Bekk. Ἀργείων. Quanquam ἡ Ἀργείων ξυμμαχία item 32, 6 et 45, 1 legitur (cf. 30, 1. 3. 40, 2. 46, 2), tamen exquisitius dictum est τῆς Ἀργείας ξυμμαχίας neque ipsum a Th. sermone alienum. Cf. 29, 2 ἐν ταῖς σπονδαῖς ταῖς Ἀττικαῖς et 36, 1 τὰς Ἀττ. σπονδάς.

expulsi erant. — ὅτε ... ἀφίσταντο. Vid. I 58. — ἄλλους ὕστερον. Unam cum reliquis sociis, ut videtur propter oppositum ἰδίᾳ.

§ 3. θεῶν ... ἐκείνοις, cum enim iure iurando interposito, cuius dii testes fuissent, illis (τοῖς ἐπὶ Θρᾴκης) fidem dedissent. Pronomina ἐκείνοις et αὐτούς de iisdem accipienda sunt. Cf. adn. I 132, 5. — ὅτι. Cf. I 137, 4. IV 88, 3. — φαίνεσθαι ... κώλυμα scil. ὄν. Cf. Krueg. Gr. § 56, 4 adn. 5 et 6.

§ 5. προεῖπον ἥκειν, pronuntiaverunt, ut venirent. Cf. I 26, 5.

Cap. 31. § 1. Καθάπερ προείρητο, ut antea dictum, constitutum erat, i. e. ita ut condiciones iis cum duodecim viris 28, 1 creatis convenirent. — Λεπρέου. Hoc oppidum, cuius adhuc ruinae supersunt, in Triphylia meridionali situm testis est Strab. p. 344 (cf. Cic. ep. ad Att. VI 2) XL stadiis a mari

τοῖς δὲ ἕπονται Κορίνθιοι καὶ Χαλκιδῆς.

πολέμου γὰρ γενομένου ποτὲ πρὸς Ἀρκάδων τινὰς 2
Λεπρεάταις καὶ Ἠλείων παρακληθέντων ὑπὸ Λεπρεατῶν ἐς ξυμμαχίαν ἐπὶ τῇ ἡμισείᾳ τῆς γῆς καὶ λυσάντων τὸν πόλεμον, Ἠλεῖοι τὴν γῆν νεμομένοις αὐτοῖς τοῖς Λεπρεάταις τάλαντον ἔταξαν τῷ Διὶ τῷ Ὀλυμπίῳ ἀποφέρειν. καὶ μέχρι τοῦ 3
Ἀττικοῦ πολέμου ἀπέφερον, ἔπειτα παυσαμένων διὰ πρόφασιν τοῦ πολέμου οἱ Ἠλεῖοι ἐπηνάγκαζον, οἱ δ' ἐτράποντο πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους. καὶ δίκης Λακεδαιμονίοις ἐπιτραπείσης, ὑποτοπήσαντες οἱ Ἠλεῖοι μὴ ἴσον ἕξειν, ἀνέντες τὴν ἐπιτροπὴν Λεπρεατῶν τὴν γῆν ἔτεμον. οἱ δὲ Λακε- 4
δαιμόνιοι οὐδὲν ἧσσον ἐδίκασαν αὐτονόμους εἶναι Λεπρεάτας καὶ ἀδικεῖν Ἠλείους, καὶ ὡς οὐκ ἐμμεινάντων τῇ ἐπιτροπῇ φρουρὰν ὁπλιτῶν ἐσέπεμ-

afuisse. Cf. Curt. Pelop. II p. 83 sqq. Bursian Geogr. II p. 278.

§ 2. ἐπὶ τῇ . . . τῆς γῆς, ea condicione, ut dimidiam agri (Lepreatarum) partem obtinerent. — καὶ λυσάντων τὸν πόλεμον. Reliquis locis omnibus Th. καταλύειν τὸν πόλεμον dixit (I 24, 6. II 29, 5. 95, 2. IV 108, 7. V 47, 3. 4), nisi quod uno (VIII 46, 1) διαλύειν τὸν πόλεμον habet. Attamen traditae huius loci scripturae subsidio est Strab. p. 600 Περίανδρος διαιτητὴς αἱρεθεὶς ὑπὸ ἀμφοῖν ἔλυσε τὸν πόλεμον, ubi ἔλυσε nulla scripturae varietate legitur. Itaque non satis causae videtur esse, cur Krueg. sequamur καταλυσάντων scribentem eamque condicionem superiori membro subiungentem aut Meinek. (Herm. III p. 369) καταλύσαντες sive διαλύσαντες conicientem. Quod autem genet. absolutus subiectum cum enuntiato primario commune habet, excusatur simillimis exemplis III 13, 7. 112, 6. VIII 76, 4. — τὴν γῆν νεμομένοις αὐτοῖς. „Agri Lepreatarum dimidii dominium Elei consecuti erant, qui possessoribus agrorum non exturbatis talenti vectigal imposuerunt thesauro Iovis Olympii, cuius administrationem Elei habebant, solvendum.“ Arn. De νέμεσθαι cf. adn. I 2, 2. II 15, 2. — τάλαντον τοὐνιαυτοῦ suspicatur Meinek. l. l., quod ut etiam non addito τοὐνιαυτοῦ intellegatur, proxima verba cogunt. Cf. praeterea I 19. III 50, 2.

§ 3. ἐπηνάγκαζον. Id est ἐπὶ τὸ ἀποφέρειν (αὐτοὺς) ἠνάγκαζον. Cf. de προσαναγκάζειν adn. III 61, 2. Imperf. de conatu. — δίκης . . . ἐπιτραπείσης. Ex lege societatis Laconicae in foedere Argivo 79, 4 his verbis expressa εἰ δέ τις . . . δοκοίη. Conf. etiam adn. I 28, 2. Ἐπιτρέπειν solum, ἐπιτρέπειν τὴν δίκην, δίαιταν, et ἐπιτροπή propria de hac re verba sunt. De syntaxi cf. Krueg. Gr. § 52, 4 adn. 5. — ἀνέντες τὴν ἐπιτροπήν, relicto compromisso ab utrisque facto. Cf. § 4 οὐκ ἐμμεινάντων τῇ ἐπιτροπῇ. Male Meinek. l. l. ἀφέντες. Cf. 46, 2. 4.

§ 4. ἐμμεινάντων] τῶν Ἠλείων δηλονότι. Schol.

5 φαν ἐς Λέπρεον. οἱ δὲ Ἠλεῖοι νομίζοντες πόλιν
σφῶν ἀφεστηκυῖαν δέξασθαι τοὺς Λακεδαιμονίους
καὶ τὴν ξυνθήκην προφέροντες ἐν ᾗ εἴρητο, ἃ
ἔχοντες ἐς τὸν Ἀττικὸν πόλεμον καθίσταντό τινες,
ταῦτα ἔχοντας καὶ ἐξελθεῖν, ὡς οὐκ ἴσον ἔχοντες
ἀφίστανται πρὸς τοὺς Ἀργείους, καὶ τὴν ξυμμα-
6 χίαν, ὥσπερ προείρητο, καὶ οὗτοι ἐποιήσαντο. ἐγέ-
νοντο δὲ καὶ οἱ Κορίνθιοι εὐθὺς μετ' ἐκείνους καὶ
οἱ ἐπὶ Θρᾴκης Χαλκιδῆς Ἀργείων ξύμμαχοι. Βοι-
ωτοὶ δὲ καὶ Μεγαρῆς τὸ αὐτὸ λέγοντες ἡσύχαζον,
περιορώμενοι [ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων] καὶ νομί-

§ 5. *προφέροντες.* Cf. ad. III 59, 2. — *ἐν ᾗ εἴρητο* cet. Attende hanc rem aliunde non notam. Ad ea quidem verba, in quae inter Lacedaemonios et Athenienses atque utrorumque socios se compositionem facturos 17, 2 convenerit (*ξυνεχωρεῖτο ὥστε ... ποιεῖσθαι*), respici putat Thirlw. Hist. Gr. III p. 316, sed haec valde discrepare ipse fatetur, eoque minus intellegi possunt, quod in ipsum pactum recepta non sunt. Immo ita Lacedaemoniis cum sociis paulo ante exortum bellum Atticum (i. e. Archidamium) convenisse necesse est. Cf. Grot. Hist. Gr. VII p. 27 (vers. germ. IV p. 17). Quod autem scriptor hanc conventionem antea non commemoratam tanquam notam profert, eius rei causa in eo videtur sita esse, quod opus suum non perpolivit. — *τινές.* Cf. adn. 26, 5. — *προείρητο.* Cf. adn. § 1. — *καὶ οὗτοι.* Sicut Mantinenses 29, 1.

§ 6. *τὸ αὐτὸ λέγοντες*, consentientes (cf. adn. IV 20, 4) aut cum illis aut inter se. Illud propter c. 17 placet Haackio, hoc Arnoldo, qui haec adnotat: „Optimatium dominatus, quo utrique utebantur, et commune odium Atheniensium, sicut vicinia ipsorum, hos duos coniunxerunt. Ita 38, 1 de iisdem duobus populis Thuc. dicit *τὸ γὰρ αὐτὸ ἐποίουν*." — *περιορώμενοι [ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων]*. In his aliquid depravatum est. Nam si ea interpretamur cum a Lacedaemoniis contemnerentur, et hoc enuntiatum cum eo, quod sequitur, pro *καί* copula adversandi particulis *μὲν ... δέ* coniungendum erat (pro quibus positum *καί* exemplis talibus tragicorum, quale est Sophocleum Ant. 332 *πολλὰ τὰ δεινὰ κοὐδὲν ἀνθρώπου δεινότερον πέλει* aut Euripideum Heracl. 884, ubi vid. Herm. apud Pflugk., excusari nobis satis non videtur) et sententia oritur non apta. Nam Thirlwallus quidem l. d. Boeotos condicionibus pacis et praelata Atheniensium societate se contemptos esse existimasse suspicatur; sed nec illas ita interpretari poterant, cum Plataeas accepissent (cf. 17, 2) atque ipsi potius repudiata pace Lacedaemonios sprevissent, et altera res si intellegeretur (quod tamen vix fieri potest, cum ideo potius, quod socios pacem recusantes non contemnebant Lacedaemonii cum Atheniensibus societatem inierunt), certe *περιοφθέντες* scribendum erat, quoniam paulo post Boeotorum foedus a Lacedaemoniis diligentissime videmus coli c. 36 sqq. Sin autem, id quod plerique recentiores interpretes fecerunt, his vim cum studiose a Lacedaemoniis observarentur et

ζοντες σφίσι τὴν Ἀργείων δημοκρατίαν αὐτοῖς ὀλιγαρχουμένοις ἧσσον ξύμφορον εἶναι τῆς Λακεδαιμονίων πολιτείας.

Ἀθηναῖοι Σκιώνην μὲν αἱροῦσι, Δηλίους δὲ κατάγουσι. πόλεμος Φωκέων καὶ Λοκρῶν.

32. Περὶ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τοῦ θέρους 1
τούτου Σκιωναίους μὲν Ἀθηναῖοι ἐκπολιορκήσαντες ἀπέκτειναν τοὺς ἡβῶντας, παῖδας δὲ καὶ γυναῖκας ἠνδραπόδισαν, καὶ τὴν γῆν Πλαταιεῦσιν ἔδοσαν νέμεσθαι· Δηλίους δὲ κατήγαγον πάλιν ἐς Δῆλον, ἐνθυμούμενοι τάς τε ἐν ταῖς μάχαις ξυμ-

colerentur tribuimus, sententiam verbo **περιορᾶν** subiectam esse existimamus, cui similem nusquam apud Thuc. invenimus, cum IV 124, 4 **περιορᾶσθαι** cum genetivo iunctum curam significet rei adhibitam, cui timetur, et alibi non adiuncto nomine sit dubium circumspectare, rei alicuius eventum exspectare (cf. adn. IV 73, 1). Atque hoc satis causae est, cur haec quoque interpretatio improbetur; nam quod praesens **περιορᾶσθαι** passive cogimur explanare, cum alibi notiones curandi et circumspectandi habens sit medium, hoc dici non potest non licere (cf. Krueg. Gr. § 52, 10 adn. 11). Pessime Grot. l. l. p. 23 (vers. Germ. p. 15) neglecti a Lacedaemoniis (left to themselves by the Lacedaemonians) interpretatus est hanc vim eandem esse opinatus atque sinendi notionem, quam **περιορᾶν** cum participio iunctum I 24, 6. 69, 5 habet. Facillima autem emendatione locum sanavit Dobr., ut eventus exspectandi notio intellegi posset, delens **ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων**. Nam hoc interpretamentum adscripsit qui **περιορώμενοι** ita accepit, quasi esset **καταφρονούμενοι**, pariter atque schol. VI 93, 1. 103, 2 eventus exspectandi vim et ipse non percipiens **καταφρονοῦντες, κατεφρόνουν** interpretatus est. Non debebat hac correctura faciliorem habere suam Haas., qui Lucubr. p. 108 in eandem fere sententiam (confert IV 71, 1) **περιορώμενοι τὰ ἀπὸ τῶν Λ.** coniecit. — **αὐτοῖς ὀλιγαρχουμένοις.** Apud Megarenses rem publicam paucorum arbitrio permissam esse IV 74, 3 legimus. De Boeotorum **ὀλιγαρχίᾳ** cf. III 62, 3 et Herm. Antiqu. Gr. I § 180.

Cap. 32. § 1. **Σκιωναίους ... ἀπέκτειναν.** Sicut decretum erat. Vid. IV 122, 6. Cf. 18, 8. De hac caede cf. Diod. XII 76, 3. 4. Add. Isocr. IV 29. Crudelitatem Atheniensium male excusant Isocr. XII 63 et Aristid. I p. 174. Quae hic narrantur videri possunt repugnare iis quae IV 123, 4 memorata sunt. Sed aut Brasidas Atheniensium impetu proxime instante prohibitus est, quominus omnes Scionaeorum liberos et mulieres Olynthum subduceret, aut aliquot **γυναῖκες σιτοποιοί** cum liberis earum consulto relictae sunt. Cf. II 78, 3 et III 68, 3. Itaque aliquid deesse potius statuendum est scriptoris narrationi. — **Πλαταιεῦσιν.** Iis, qui patriae interitum effugerant. Cf. II 78, 3. III 24, 3. Isocr. IV 29 et 31. — **Δηλίους κατήγαγον πάλιν.** Cf. supra c. 1 et Diod. XII 77, 1. — **ἐνθυμούμενοι τάς τε ... ξυμφορὰς καὶ ... χρήσαντος.** Particula **τέ** ita collocata est, quasi sequatur **καὶ ὅτι** (cf. 111, 2. 5) **ὁ ... θεὸς ἔχρησεν.** Cf 28, 2 et adn. III 36, 2. Stein. ad Herod. I 85. — **ἐν ταῖς μάχαις.** Apud Delium et apud

2 φορὰς καὶ τοῦ ἐν Δελφοῖς θεοῦ χρήσαντος. καὶ
Φωκῆς καὶ Λοκροὶ ἤρξαντο πολεμεῖν.
3 Καὶ Κορίνθιοι καὶ Ἀργεῖοι ἤδη ξύμμαχοι ὄντες
ἔρχονται ἐς Τεγέαν ἀποστήσοντες Λακεδαιμονίων,
ὁρῶντες μέγα μέρος ὂν καί, εἰ σφίσι προσγένοιτο,
4 νομίζοντες ἅπασαν ἂν ἔχειν Πελοπόννησον. ὡς δὲ
οὐδὲν ἂν ἔφασαν ἐναντιωθῆναι οἱ Τεγεᾶται Λακε-
δαιμονίοις, οἱ Κορίνθιοι μέχρι τούτου προθύμως
πράσσοντες ἀνεῖσαν τῆς φιλονικίας καὶ ὠρρώδη-
σαν μὴ οὐδεὶς σφίσιν ἔτι τῶν ἄλλων προσχωρῇ.
5 ὅμως δὲ ἐλθόντες ἐς τοὺς Βοιωτοὺς ἐδέοντο σφῶν
τε καὶ Ἀργείων γίγνεσθαι ξυμμάχους καὶ τἄλλα
κοινῇ πράσσειν· τάς τε δεχημέρους ἐπισπονδάς,
αἳ ἦσαν Ἀθηναίοις καὶ Βοιωτοῖς πρὸς ἀλλήλους
οὐ πολλῷ ὕστερον γενόμεναι [τούτων] τῶν πεντη-
κοντουτίδων σπονδῶν, ἐκέλευον οἱ Κορίνθιοι τοὺς
Βοιωτοὺς ἀκολουθήσαντας Ἀθήναζε καὶ σφίσι

Κορίνθιοι οὔτε Τεγεάτας οὔτε Βοιωτοὺς οἷοί τε εἰσὶν ἐς τὴν Ἀργείων ξυμμαχίαν ἐσάγειν.

Cap. 32. § 3. *Τεγέαν*. Vulgo et Bekk. *Τέγεαν*, nec aliter c. 62. 64. 74. 76. Sed *Τεγέαν* scribendum esse inde, quod apud Herodotum et apud epicos semper *Τεγέη* legitur et *α* apud Pind. Nem. X 47 et alibi longum est, apparet. Cf. Herodian. I p. 284. Goettl. Doctr. accent. p. 128. Schoem. ad Plut. Ag. c. 8.

§ 5. *τῶν* om. Dan., sed potius *τούτων* abesse velis, cum eae *σπονδαί*, quae c. 23 expositae sunt, intellegantur. Itaque *τούτων* del. Dobr. et uncis inclusit Arn.

πεντηκονταετίδων codd. Cf. ad. 14, 4.

Amphipolim. Cf. c. 15. 16. — *καὶ Φωκῆς . . . πολεμεῖν*. Huius rei, de qua alibi nulla fit mentio, tam mancum atque abruptum est indicium, ut vix abstineas quin suspiceris scriptorem plura daturum fuisse, si opus suum omnibus numeris absolvisset. Inimicitiae Phocensium et Locrorum quam brevissime significatae sunt III 101, 2.

§ 3. *μέγα μέρος ὂν*] *τῆς Πελοποννήσου*. Schol. Cf. II 20, 4.

§ 4. *μέχρι τούτου*. Hic de tempore, aliter IV 135, 1, ubi cf. adn. — *ἀνεῖσαν τῆς φιλον*. Cf. VII 43, 7. *Φιλονικία* est ardor, studium.

§ 5. *ἐς . . . Βοιωτούς*. Cf. adn. I 107, 2. — *δεχημέρους*. Cf. adn. 26, 2. — *ἐπισπονδάς*. Paulo post § 6 et VI 10, 3 *σπονδαί* appellantur, 26, 2 *ἐκεχειρία*. Verbis quae sequuntur foedus post alterum factum exprimi Thuc. ipse videtur declarare, etsi *σπονδάς*, quarum aliae alias sequantur, interpretatur Dodwell. in Annal. Thuc. et paulo alia notio subiecta est verbo *ἐπισπένδεσθαι* 22, 2, ubi cf. adn. — Huius quoque rei valde memorabile est mentionem non suo loco et tempore factam esse, sed hic tantum fieri et tanquam in transcursu. — *τῶν πεντηκοντουτίδων*. De re vid. 23, 1. — *ἀκολουθήσαντας Ἀθή-*

ποιῆσαι [ὥσπερ Βοιωτοὶ εἶχον], μὴ δεχομένων δὲ
Ἀθηναίων ἀπειπεῖν τὴν ἐπεχειρίαν καὶ τὸ λοιπὸν
μὴ σπένδεσθαι ἄνευ αὐτῶν. Βοιωτοὶ δὲ δεομένων 6
τῶν Κορινθίων περὶ μὲν τῆς Ἀργείων ξυμμαχίας
ἐπισχεῖν αὐτοὺς ἐκέλευον, ἐλθόντες δὲ Ἀθήναζε
μετὰ Κορινθίων οὐχ ηὕροντο τὰς δεχημέρους σπον-
δάς, ἀλλ' ἀπεκρίναντο οἱ Ἀθηναῖοι Κορινθίοις
εἶναι σπονδάς, εἴπερ Λακεδαιμονίων εἰσὶ ξύμμαχοι.
Βοιωτοὶ μὲν οὖν οὐδὲν μᾶλλον ἀπεῖπον τὰς δεχη- 7
μέρους, ἀξιούντων καὶ αἰτιωμένων Κορινθίων ξυν-
θέσθαι σφίσι· Κορινθίοις δὲ ἀνοκωχὴ ἄσπονδος
ἦν πρὸς Ἀθηναίους.

Λακεδαιμονίων στρατεία ἐς Παρρασίους, οὓς ἐλευθεροῦσι.

33. Λακεδαιμόνιοι δὲ τοῦ αὐτοῦ θέρους παν- 1
δημεὶ ἐστράτευσαν, Πλειστοάνακτος τοῦ Παυσα-
νίου Λακεδαιμονίων βασιλέως ἡγουμένου, τῆς Ἀρ-
καδίας ἐς Παρρασίους, Μαντινέων ὑπηκόους ὄντας,
κατὰ στάσιν ἐπικαλεσαμένων σφᾶς, ἅμα δὲ καὶ τὸ

ὥσπερ Βοιωτοὶ εἶχον om. Valla. Tam languet quam supervacaneum est. Saltem ὥσπερ αὐτοὶ εἶχον dicendum erat.
Cap. 32. § 6. εὕροντο codd. Cf. ad. IV 54, 1.

ναζε, secum Athenas profectos. Cf. § 6. — μὴ δεχομένων, recusantibus. Cf. 94. — ἄνευ αὐτῶν, sine ipsis (Corinthiis). Cf. IV 78, 2 ibique adn. V 40, 2. VI 85, 1.

§ 6. περὶ τῆς Ἀργείων ξυμμαχίας, i. e. περὶ τοῦ σφᾶς (τοὺς Βοιωτοὺς) Ἀργείων γίγνεσθαι ξυμμάχους. — ἐπισχεῖν, exspectare paulisper, differre rem. Cum περί praepositione iterum iungitur VIII 5, 2. — ηὕροντο. Cf. adn. I 31, 2. — ἀπεκρίναντο. Ad hoc Atheniensium responsum decreti frustum refert Kirchhoff. in Suppl. Inscr. Att. n. 46 a exscriptum.

§ 7. ἀξιούντων καὶ αἰτιωμένων Κορινθίων] ᾐτιῶντο οἱ Κορίνθιοι δηλονότι τοὺς Βοιωτούς, ὅτι συνέθεντο αὐτοῖς ἀπειπεῖν τὰς πρὸς Ἀθηναίους σπονδάς. Schol. Recte igitur Portus: quamvis Corinthii hoc (τὸ ἀπειπεῖν) flagitarent et cum expostulatione dicerent ita inter se convenisse. — ἀνοκωχὴ ἄσπονδος, ut ἀνοχὴ ἄσπονδος Zon. Ann. VIII 24, indutiae sine foedere, i. e. solis verbis factae, non ritibus sacris confirmatae nec litteris consignatae.

Cap. 33. § 1. Παρρασίους. Horum agrum usque ad Laconicae regionem Sciritidem pertinuisse paulo post discimus. Cf. Curt. Pelop. I p. 279. Burs. Geogr. II p. 225. 235 sqq. — ὑπηκόους ὄντας. Cf. 29, 1. — ἐπικαλεσαμένων] τῶν Παρρασίων. Schol. Cf. Krueg. Gr. § 47, 8 adn. 2. — τὸ ἐν Κυψέλοις τεῖχος. Cypsela urbem in planitie ad Alpheum si-

ἐν Κυψέλοις τεῖχος ἀναιρήσοντες, ἢν δύνωνται, ὃ ἐτείχισαν Μαντινῆς καὶ αὐτοὶ ἐφρούρουν, ἐν τῇ Παρρασικῇ κείμενον ἐπὶ τῇ Σκιρίτιδι τῆς Λακωνικῆς.
2 καὶ οἱ μὲν Λακεδαιμόνιοι τὴν γῆν τῶν Παρρασίων ἐδῄουν, οἱ δὲ Μαντινῆς τὴν πόλιν Ἀργείοις φύλαξι παραδόντες αὐτοὶ τὴν ξυμμαχίαν ἐφρούρουν· ἀδύνατοι δ' ὄντες διασῶσαι τό τε ἐν Κυψέλοις τεῖχος καὶ τὰς ἐν Παρρασίοις πόλεις ἀπῆλθον.
3 Λακεδαιμόνιοι δὲ τούς τε Παρρασίους αὐτονόμους ποιήσαντες καὶ τὸ τεῖχος καθελόντες ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου.

1 34. Καὶ τοῦ αὐτοῦ θέρους, ἤδη ἡκόντων αὐτοῖς τῶν ἀπὸ Θρᾴκης μετὰ Βρασίδου ἐξελθόντων στρατιωτῶν, οὓς ὁ Κλεαρίδας μετὰ τὰς σπονδὰς ἐκόμισεν, οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐψηφίσαντο τοὺς μὲν μετὰ Βρασίδου Εἵλωτας μαχεσαμένους ἐλευθέρους εἶναι καὶ οἰκεῖν ὅπου ἂν βούλωνται· καὶ ὕστερον

τρόπος ὃν οἱ Λακεδαιμόνιοι τούς τε μετὰ Βρασίδου Εἵλωτας μαχεσαμένους καὶ τοὺς ἐκ Σφακτηρίας

tam fuisse testatur Nicias in Arcadicis apud Polyaen. I 17. „Steph. Byz. ad hunc locum respiciens Cypsela castellum Arcadiae vocat. At Thuc. non castellum Cypsela dicit, sed castellum Cypselis exstructum.“ Bloomf. Cf. VIII 20, 2 adn. Cf. Burs. l. l. p. 243. — ἀναιρήσοντες. Cf. 77, 1. VIII 24, 1. Frustra Meinek. (Herm. III p. 370) καθαιρήσοντες. — ἐπὶ τῇ Σκιρίτιδι] ἐπιτετειχισμένον ὥστε βλάπτειν τὴν Σκιρῖτιν. Schol. Cf. adn. I 40, 6. III 93, 1. Schweigh. ad Appi. III p. 241. De ipsa Sciritide inter Eurotam et Oenuntem sita cf. Curt. Pelop. II p. 263. Burs. l. l. p. 117; de eius incolis 67, 1. 68, 3.

§ 2. τὴν πόλιν, suam urbem, Mantineam. — τὴν ξυμμαχίαν, agrum sociorum, τὴν Παρρασικήν. Cf. adn. IV 118, 4. — τὰς . . . πόλεις. Oppida Parrhasiorum postea cum Megalopoli iuncta nominat Paus. VIII 27, 3, sed partim incerta sunt. Cf. Curt. Pelop. I p. 340. Burs. l. l. p. 241.

Cap. 34. § 1. τῶν ἀπὸ . . . στρατιωτῶν. De ἀπό praepositione cf. adn. II 80, 1, de tota formula infra 35, 6 et adn. I 56, 2, de re IV 78, 1. 80, 5. Noli de loci integritate dubitare, quod hic per attractionem ἀπό pro ἐς, non pro ἐν positum est. Nam item III 5, 1 οἱ ἐκ τῶν Ἀθηνῶν πρέσβεις ἦλθον dictum est pro οἱ ἐς τὰς Ἀθήνας (cf. III 26, 1) πρέσβεις ἦλθον, ut apparet ex III 4, 4. — οὓς . . . ἐκόμισεν. Cf. 21, 3. — τοὺς . . . Εἵλωτας μαχεσαμένους. De collocatione verborum cf. adn. I 90, 1. Ad τοὺς μέν postea § 2 referuntur verba τοὺς δέ, sed propter interposita καὶ ὕστερον . . . Ἠλείοις Thucydides alterum membrum noluit pendere ex ἐψηφίσαντο. — ἐλευθέρους εἶναι. Quod iis promiserant IV 80, 3. De numero eorum fallitur Diod. XII 76, 1. — ὅπου . . . βούλωνται, i.

αἰχμαλώτους διέθεσαν.

οὐ πολλῷ αὐτοὺς μετὰ τῶν νεοδαμώδων ἐς Λέπρεον κατέστησαν, κείμενον ἐπὶ τῆς Λακωνικῆς καὶ τῆς Ἠλείας, ὄντες ἤδη διάφοροι Ἠλείοις· τοὺς 2
δ' ἐκ τῆς νήσου ληφθέντας σφῶν καὶ τὰ ὅπλα παραδόντας, δείσαντες μή τι διὰ τὴν ξυμφορὰν νομίσαντες ἐλασσωθήσεσθαι καὶ ὄντες ἐπίτιμοι νεωτερίσωσιν, ἤδη καὶ ἀρχάς τινας ἔχοντας ἀτίμους ἐποίησαν, ἀτιμίαν δὲ τοιάνδε ὥστε μήτε ἄρχειν μήτε πριαμένους τι ἢ πωλοῦντας κυρίους εἶναι. ὕστερον δὲ αὖθις χρόνῳ ἐπίτιμοι ἐγένοντο.

Θυσσὸς αἱρεῖται.

35. Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους καὶ Θυσσὸν τὴν 1
ἐν τῇ Ἄθῳ Ἀκτῇ Διῆς εἷλον, Ἀθηναίων οὖσαν ξύμμαχον.

Cap. 34. § 1. νεοδαμωδῶν codd. plurimi. Cf. Herodian. I p. 428.

Cap. 35. § 1. Θῦσσον It., Θᾶσσον Ar., Θάσον Mosqu. Θύσσον reliqui. Cf. ad. IV 109, 3.

τῷ Ἄθῳ procul dubio ex correctura (Ἄθως masculinum est) ortum Mosq. Ar. Chr. Dan., reliqui τῇ Ἄθῳ.

Δικτηδιῆς Cass. Aug. Ven. Pal. Vat. Reg. Gr. Lugd. M. Δικτυδιεῖς vel Δικτιδιεῖς reliqui. Emend. Didot. Ἀθωίδι Ἀκτῇ Διῆς Meinek. Herm. III p. 356.

e. ubi (in agro Laconico habitare) rebus suis maxime conducere putarent. Helotes enim glebae adscripti erant. — ὕστερον οὐ πολλῷ. Cf. adn. I 18, 2. — νεοδαμώδων. „Neodamodes classem hominum ab Helotis nuper liberatis diversam fuisse ex hoc loco et altero 67, 1 clarum videtur, et Muelleri opinio (Dor. II p. 45) valde probabilis est hos illorum condicionem post aliquod tempus adeptos esse.“ Arn. Plura de iis quaere apud Mans. Spart. I 1 p. 234. Herm. Antiqu. Gr. I § 48, 7. Schoem. Antiqu. iur. p. 112 et 119. Antiqu. Gr. I p. 209 sq. — Λέπρεον. Cf. c. 31. — ἐπὶ τῆς Λακωνικῆς. Proprie ἐπὶ τῆς Μεσσηνίας, sed cf. adn. II 25, 1. Ἐπί eandem vim habet, quam in formulis οἱ ἐπὶ Θρᾴκης, τὰ ἐπὶ Θρᾴκης. — ὄντες ἤδη διάφοροι. Cf. 31, 3.

§ 2. τοὺς . . . νήσου. Cf. adn. IV 108, 7. — καὶ . . . παραδόντας. Vid. IV 38. — καὶ ὄντες ἐπίτιμοι. Cf. καὶ ἐλπίσας I 1, 1 ibique adn. — ἀτίμους ἐποίησαν. Hac re potestas eorum ita deminuta est, ut rempublicam turbare haud facile possent. De ἀτιμίᾳ universa cf. Wachsm. Antiqu. Gr. II p. 139 sq., de Lacedaemoniorum ἀτιμίᾳ praecipue huc pertinenti I p. 689 et II p. 155. Muell. Dor. II p. 223 sq. — ἀτιμίαν δὲ τοιάνδε cet. Talis ἀτιμία ab Atticis κατὰ προστάξεις dicebatur. Cf. Herm. Antiqu. Gr. I § 124, 6. — μήτε πριαμένους . . . κυρίους εἶναι. De participiis cf. VIII 51, 1. Matth. Gr. § 555 adn. 8. Polyb. Lex. Schweigh. in v. κύριος. — ὕστερον . . . ἐγένοντο. Cf. Appi. Libyc. 112 et de omni re Diod. XII 76, 1 et Thirlw. Hist. Gr. III p. 310.

Cap. 35. § 1. Θυσσόν. Cf.

2 *Καὶ τὸ θέρος τοῦτο πᾶν ἐπιμιξίαι μὲν ἦσαν*
τοῖς Ἀθηναίοις καὶ Πελοποννησίοις, ὑπώπτευον
δὲ ἀλλήλους εὐθὺς μετὰ τὰς σπονδὰς οἵ τε Ἀθη-
ναῖοι καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι κατὰ τὴν τῶν χωρίων
3 *ἀλλήλοις οὐκ ἀπόδοσιν. τὴν γὰρ Ἀμφίπολιν πρό-*
τεροι λαχόντες οἱ Λακεδαιμόνιοι ἀποδιδόναι καὶ
τἆλλα οὐκ ἀπεδεδώκεσαν, οὐδὲ τοὺς ἐπὶ Θρᾴκης
παρεῖχον ξυμμάχους τὰς σπονδὰς δεχομένους οὐδὲ
Βοιωτοὺς οὐδὲ Κορινθίους, λέγοντες ἀεὶ ὡς μετ'
Ἀθηναίων τούτους, ἢν μὴ θέλωσι, κοινῇ ἀναγκά-
σουσι· χρόνους τε προύθεντο ἄνευ ξυγγραφῆς
ἐν οἷς χρῆν τοὺς μὴ ἐσιόντας ἀμφοτέροις πολε-
4 *μίους εἶναι. τούτων οὖν ὁρῶντες οἱ Ἀθηναῖοι*
οὐδὲν ἔργῳ γιγνόμενον, ὑπώπτευον τοὺς Λακεδαι-
μονίους μηδὲν δίκαιον διανοεῖσθαι, ὥστε οὔτε
Πύλον ἀπαιτούντων αὐτῶν ἀπεδίδοσαν, ἀλλὰ καὶ

ὑποψίαι καὶ διαφοραὶ Ἀθηναίων καὶ Λακεδαιμονίων· διαμένει γε μέντοι η ἡσυχία, καὶ οἱ ἐκ Πύλου Εἵλωτες ἐξάγονται.

§ 2. *καὶ Λακεδαιμόνιοι* It. Laur. deterioresque aliquot.
§ 3. *πρότερον* M.
ἀποδεδώκεσαν codd. Cf. ad. III 28, 1.
§ 4. *ὑπεπώπτευον* Laur. Ar. Chr. E., *ὑπεπτώπευον* Vind., reliqui *ὑπετόπευον*. Verbum *ὑποτοπεύειν* hic et VIII 76, 2 ex confusis veris formis *ὑποπτεύω* et *ὑποτοπέω* ortum est. Emend. Meinek. in Herm. III p. 358.

IV 109, 3. — Res nimis obiter atque abrupte significatur. Quomodo enim Dienses, qui et ipsi etiam tum in Atheniensium societate erant (cf. IV 109, 5. V 82, 1) sociam Atheniensium urbem capere potuerint, prorsus in obscuro est. Etiam Thyssus quando sub Atheniensium imperium rediisset, Th. nullo loco dixit. Cum enim defecisse narretur IV 109, 5, non in earum urbium numero est, quae ex pace cum Lacedaemoniis facta Atheniensibus redduntur. Cf. 18, 5 ibique adn. Evitetur quidem haec difficultas, si *τὴν ἐν τῷ Ἄθῳ Χαλκιδῆς* scribatur. Sed hoc longius recedit a vera librorum memoria et ea quam nunc recepimus emendata scriptura ipsa propemodum codicibus tradita est. Similiter de hoc loco iudicamus atque de 32, 2.

§ 2. *ἀλλήλοις*. Cf. adn. 5, 1. — *οὐκ ἀπόδοσιν*. Cf. adn. I 137, 4.

§ 3. *τὴν γὰρ Ἀμφίπολιν* cet. Vid. c. 21. — *τἆλλα*. Urbes 18, 5 nominatas et Panactum 18, 7. — *παρεῖχον* = *ἀπεδείκνυσαν, καθίστασαν*. Cf. II 84, 3. — *ξυγγραφῆς*] *συμφωνίας γεγραμμένης*. Schol. — *προύθεντο*, praestituerunt. — *ἐσιόντας*] *εἰς τὰς σπονδάς*. Schol. Quod eo facilius cogitando suppletur, quod item ad *ἀναγκάσουσι* subaudiendum est *τὰς σπονδὰς δέχεσθαι*. Non audiendus igitur Meinek. (Herm. III p. 369), qui ipsum Th. *ἐσιόντας ἐς τὰς σπονδάς* scripsisse vult.

§ 4. *ἀπεδίδοσαν*. Imperf., quod identidem de hac re actum

τοὺς ἐκ τῆς νήσου δεσμώτας μετεμέλοντο ἀποδε-
δωκότες, τά τε ἄλλα χωρία εἶχον, μένοντες ἕως
σφίσι κἀκεῖνοι ποιήσειαν τὰ εἰρημένα. Λακεδαιμό- 5
νιοι δὲ τὰ μὲν δυνατὰ ἔφασαν πεποιηκέναι· τοὺς
γὰρ παρὰ σφίσι δεσμώτας ὄντας Ἀθηναίων ἀπο-
δοῦναι καὶ τοὺς ἐπὶ Θρᾴκης στρατιώτας ἀπαγα-
γεῖν καὶ εἴ του ἄλλου ἐγκρατεῖς ἦσαν· Ἀμφιπόλεως
δὲ οὐκ ἔφασαν κρατεῖν ὥστε παραδοῦναι, Βοιω-
τοὺς δὲ πειράσεσθαι καὶ Κορινθίους ἐς τὰς σπον-
δὰς ἐσαγαγεῖν καὶ Πάνακτον ἀπολαβεῖν, καὶ
Ἀθηναίων ὅσοι ἦσαν ἐν Βοιωτοῖς αἰχμάλωτοι
κομιεῖν. Πύλον μέντοι ἠξίουν σφίσιν ἀποδοῦναι· 6
εἰ δὲ μή, Μεσσηνίους τε καὶ τοὺς Εἵλωτας ἐξα-
γαγεῖν, ὥσπερ καὶ αὐτοὶ τοὺς ἀπὸ Θρᾴκης, Ἀθη-
ναίους δὲ φρουρεῖν τὸ χωρίον αὐτούς, εἰ βούλον- 7
ται. πολλάκις δὲ καὶ πολλῶν λόγων γενομένων ἐν
τῷ θέρει τούτῳ ἔπεισαν τοὺς Ἀθηναίους ὥστε
ἐξαγαγεῖν ἐκ Πύλου Μεσσηνίους καὶ τοὺς ἄλλους
[Εἵλωτάς τε καὶ] ὅσοι ηὐτομολήκεσαν ἐκ τῆς Λα-

§ 6. χωρίον αὐτοῖς It. Vat. Pal. Aug. M. Cass. F. G. H. K.

est. — τά τε ἄλλα χωρία. Quae 18, 7 enumerata sunt.

§ 5. τοὺς ἐπὶ Θρᾴκης στρατιώτας. Cf. adn. I 56, 2 et V 67, 1. — ἀπαγαγεῖν. Vid. 34, 1. — εἴ του ἄλλου ἐγκρατεῖς ἦσαν, si quid aliud ad exsequendas pacis condiciones praestare potuissent. Cf. supra τὰ δυνατὰ πεποιηκέναι. — ἀπολαβεῖν, scil. ἀπὸ τῶν Βοιωτῶν, qui Panactum antea ceperant. Vid. 3, 5 et adn. 30, 2. — κομιεῖν. Ut medium κομίζεσθαι est sibi recuperare (IV 14, 3. 108, 7), sic activum κομίζειν valet aliis recuperare. Cf. 42, 1. Ad futuri inf. κομιεῖν cogita ἦν . . . ἐς τὰς σπονδὰς ἐσαγάγωσιν.

§ 6. Μεσσηνίους τε καὶ τοὺς Εἵλωτας recte distinguit Th. τὲ . . . καί particulis. Sunt enim Messenii ex Naupacto, quos Pylum praesidium misisse IV 41, 2 narravit. De Helotibus cf. IV 41, 3. V 14, 3. Non opus est Reiskii coniectura Μεσσηνίους γε. Certe I 32, 1 ἀναδιδάξαι μάλιστα μὲν ὡς καὶ ξύμφορα δέονται, εἰ δὲ μή, ὅτι γε οὐκ ἐπιζήμια vel propter μάλιστα μέν paulo diversum est. — ὥσπερ . . . Θρᾴκης. Cf. 34, 1 et ibi adn.

§ 7. ὥστε. Cf. adn. II 101, 5. — Εἵλωτάς τε καὶ uncis inclusimus, quod ex § 6 apparet praeter Messenios et Helotes nullos eductos esse. Neque alios praeter hos in Pylum ab Atheniensibus captam se contulisse IV 41, 2. V 14, 3 comperimus. Cf. 56, 2. Temere Class. praeter Helotes de περιοίκοις transfugis cogitat, qui ex posterioribus quibusdam seditionibus graviter afflicti fuerint. Nam quae hac fuerint seditiones traditum non accepimus et frustra Class. IV 41,

κωνικῆς· καὶ κατῴκισαν αὐτοὺς ἐν Κρανίοις τῆς
3 Κεφαλληνίας. τὸ μὲν οὖν θέρος τοῦτο ἡσυχία ἦν καὶ ἔφοδοι παρ' ἀλλήλους.

1 36. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος (ἔτυχον γὰρ ἔφοροι ἕτεροι καὶ οὐκ ἐφ' ὧν αἱ σπονδαὶ ἐγένοντο ἄρχοντες ἤδη καί τινες αὐτῶν καὶ ἐναντίοι σπονδαῖς) ἐλθουσῶν πρεσβειῶν ἀπὸ τῆς ξυμμαχίδος καὶ παρόντων Ἀθηναίων καὶ Βοιωτῶν καὶ Κορινθίων καὶ πολλὰ ἐν ἀλλήλοις εἰπόντων καὶ οὐδὲν ξυμβάντων, ὡς ἀπῇσαν ἐπ' οἴκου, τοῖς Βοιωτοῖς καὶ Κορινθίοις Κλεόβουλος καὶ Ξενάρης, οὗτοι οἵπερ τῶν ἐφόρων ἐβούλοντο μάλιστα διαλῦσαι τὰς σπονδάς, λόγους ποιοῦνται ἰδίους, παραινοῦντες ὅτι μάλιστα ταὐτά τε γιγνώσκειν

Κλεόβουλος καὶ Ξενάρης πειρώμενοι τὰς σπονδὰς διαλῦσαι παραινοῦσι τοῖς πρέσβεσι τῶν Βοιωτῶν καὶ Κορινθίων τοὺς Βοιωτοὺς εἰς τὴν ξυμμαχίαν τῶν Ἀργείων ἐσάγειν, ὅπως μετὰ τούτων Λακεδαιμο-

Cap. 36. § 1. ταῖς σπονδαῖς Cl. Ven. Mosqu. Ar. Chr. Dan. Ξενάρκης It. Vat. H., quod nomen miramur a Bekkero receptum esse, cum vulgatum de eodem redeat c. 37. 38. 46 et apud schol. ad VI 10, 1, ut taceamus locum V 51, 2, ubi de diverso dici videtur.

ταῦτά τε vulgo et Bekk., ταὐτά τε schol. perperam interpretatus τὴν αὐτὴν τῇ προτέρᾳ γνώμην ἔχειν.

3 φοβούμενοι μὴ καὶ ἐπὶ μακρότερον σφίσι τι νεωτερισθῇ τῶν κατὰ τὴν χώραν affert, ubi non solum Helotum sed etiam aliorum seditiones timeri indicetur. Etenim de solis ipsorum Helotum seditionibus cogitari ex V 14, 3 clarissime apparet. Omnino cur περίοικοι transfugerint, de quibus tale quid nusquam traditur, causa vix explorari potest. Verba damnata orta esse possunt ex Εἵλωτάς τε καὶ Μεσσηνίους margini adscripto. Solum τε καὶ del. Krueg. — ἐν. Cf. adn. I 103, 3. — Κρανίοις. Cf. II 30, 2.

§ 3. ἔφοδοι παρ' ἀλλήλους. Simelime I 6, 1, ubi cf. adn.

Cap. 36. § 1. ἔτυχον γὰρ ἔφοροι cet. Ephori magistratum inibant aequinoctio auctumnali, quod erat initium anni Laconici. Cf. Herm. Antiqu. Gr. I § 45, 3. — ἔφοροι ἕτεροι. „Plistolae [quo ephoro foedera icta esse V 19. 25 vidimus] eponymum Clitomachum successorem fuisse docet Xenophon [Hist. Gr. II 3, 10]. Collegas habuit ille [praeter alios] Cleobulum et Xenarem [qui paulo post nominantur].“ Dodwell. — σπονδαῖς. Optime articulus abest. Nam Th. dicit eos omnino bellum quam pacem maluisse. Cf. IV 21, 1. 3. Non repugnat, sed inde consequens est quod iidem infra paci tum factae adversari dicuntur. Pro ταῖς σπονδαῖς melius αὐταῖς diceretur. — τῆς ξυμμαχίδος. Cf. adn. I 110, 4. — ἐν. Cf. adn. IV 25, 9. — ἰδίους. Cf. 39, 3. VIII 9, 1. — ταὐτά τε γιγνώσκειν una voluntate inter se consentire. Cf. Xen. Hist. Gr. II 3, 38. Pronomen ταῦτα, quod in codd. est, non habet quo referatur. Ita

νίοις ξύμμαχοι γένωνται.

καὶ πειρᾶσθαι Βοιωτούς, Ἀργείων γενομένους πρῶτον αὐτοὺς ξυμμάχους, αὖθις μετὰ ⟨τούτων⟩ [Βοιωτῶν Ἀργείους] Λακεδαιμονίοις ποιῆσαι [ξυμ-

autem cohaerent *ταῦτά τε γιγνώσκειν καὶ πειρᾶσθαι*, quasi scriptum sit *ταὐτὰ γιγνώσκοντας πειρᾶσθαι*. Cf. III 77, 1. — *αὖθις*, postea. Cf. adn. III 106, 2. — *μετὰ . . . [ξυμμάχους]*. Quae h. l. in codd. traduntur, nisi *Βοιωτούς* pro verbi *πειρᾶσθαι* subiecto habeamus, explicari nequeunt. Attamen sic non solum molestissimum est *μετὰ Βοιωτῶν* pro *μεθ' ἑαυτῶν* positum (quod ita defendere, ut *ἐμφαντικῶς* ipsa nomina afferri dicamus earum civitatum, ex quibus societas consistat, nimis artificiosum videtur), sed etiam sententiam nanciscimur huic loco parum convenientem. Iubentur enim Boeoti societate cum Argivis inita hos secum in Lacedaemoniorum societatem deducere, ita ut cogitandum sit Boeotorum maxime societati Lacedaemonios studere ideoque per hos facilius Argivos Lacedaemoniorum socios fieri. Sed contraria infra *ἑλέσθαι γὰρ ἂν κ. τ. λ.*) causa affertur, ad Argivorum imprimis societatem Lacedaemonios inclinare. Sequitur ephoros praecepisse, ut Boeoti per societatem cum Argivis initam Lacedaemoniorum, quippe qui horum societatem studiose appeterent, socii fierent. Itaque *Βοιωτούς* pro obiecto verbi *ποιῆσαι* habendum est et pro subiecto verbi *πειρᾶσθαι* perinde atque *γιγνώσκειν* cogitandum *Βοιωτοὺς καὶ Κορινθίους*. Hi igitur communi consilio (Corinthii, cum ipsi Argivorum sint socii (31, 6), his, Boeoti suae civitati persuadentes) id efficere iubentur, ut Boeoti per societatem prius cum Argivis initam postea in Lacedaemoniorum societatem veniant. Idem confirmant verba 38, 3 scripta *παραινοῦσιν* (scil. Boeotis) *Ἀργείων πρῶτον καὶ Κορινθίων γενομένους ξυμμάχους ὕστερον μετ' αὐτῶν Λακεδαιμονίων γίγνεσθαι*, quibus ipsa huius loci sententia repetitur. Quae cum ita sint, neque *Ἀργείους* neque *μετὰ Βοιωτῶν* ferri potest. Neque enim Argivi cum Boeotis, sed cum Argivis Boeoti Lacedaemoniorum socii fiunt. Apparet autem *Ἀργείους* pro verbi *ποιῆσαι* obiecto cogitandum fuisse, simulac *Βοιωτούς* perperam pro verbi *πειρᾶσθαι* subiecto habitum est, eodemque errore necessitatem exstitisse, ut cum Boeotis Argivi Lacedaemoniorum socii fierent, quoniam secum ipsis non poterant. Utrumque igitur loco male intellecto ex interpretamento ortum est. Quod ut *μετὰ Βοιωτῶν* possit, necesse est *μετ' αὐτῶν* vel *μετὰ τούτων* a Th. scriptum fuisse. Ita satis facile loci perturbatio explicatur, facilius certe quam si deleto *Βοιωτῶν* corrigamus *μετ' Ἀργείων*. Sed aliud etiam Th. verbis additum est. Male enim sonat *ξυμμάχους* bis deinceps in duorum membrorum fine collocatum. Quare alterum, cum non minus bene hic absit quam 38, 3, Th. verbis exemimus. Coaluit igitur cum Th. verbis *μετὰ τούτων Λακεδαιμονίοις ποιῆσαι* adscripta explicatio *μετὰ Βοιωτῶν Ἀργείους Λακεδαιμονίοις ποιῆσαι ξυμμάχους*. Illa si rescripta erunt, locum sanum esse iudicamus. Nam quod 38, 3 *Ἀργείων πρῶτον καὶ Κορινθίων γενομένους ξυμμάχους* dictum est, Boeotos Argivorum societate etiam Corinthiorum socios fieri cum hic per se intellegatur (cf. 31, 6), tum quae sequitur causa (*ἑλέσθαι γὰρ ἂν κ. τ. λ.*) ad solos Argivos pertinet. Cf. adn. 38, 3. Pronomini *αὐτούς* oppositum est *μετὰ τούτων*. Argivorum enim

μάχους]· οὕτω γὰρ ἥκιστ' ἂν ἀναγκασθῆναι Βοιωτοὺς ἐς τὰς Ἀττικὰς σπονδὰς ἐσελθεῖν· ἑλέσθαι γὰρ ⟨ἂν⟩ Λακεδαιμονίους πρὸ τῆς [Ἀθηναίων] ἔχθρας καὶ διαλύσεως τῶν σπονδῶν Ἀργείους σφίσι φίλους καὶ ξυμμάχους γενέσθαι. τὸ γὰρ Ἄργος ἀεὶ ἠπίσταντο ἐπιθυμοῦντας τοὺς Λακεδαι-

ἥκιστα codd. Cf. adn.

ipsi, i. e. sine aliis simul se applicantibus (cf. adn. II 65, 18), socii fiunt, Lacedaemoniorum cum Argivis. — *ἥκιστ' ἂν* emendavimus, quoniam subaudiendum est *ἣν Λακεδαιμονίοις ποιήσωσι ξυμμάχους*. Cf. Stahl. Quaest. gram. p. 7. — *Ἀττικὰς σπονδάς*. Cf. 29, 2. — *ἑλέσθαι γὰρ . . . ξυμμάχους γενέσθαι*. Hic quoque *ἂν* addendum est, cum cogitando suppleatur *ἢν πειρῶνται . . . ποιῆσαι*. Cf. Stahl. l. l. Ceteroqui verba in codd. tradita antehac Dobr. secuti sic fere interpretari solebant: pluris enim facturos esse Lacedaemonios Argivorum amicitiam et societatem quam Atheniensium inimicitias ac foederum cum ipsis iunctorum violationem, i. e. magis illa cupere quam haec metuere. Sed pluris facere huius amicitiam quam illius inimicitias nihil aliud valere potest quam magis illam quam has cupere, et quam efficere student sententiam, ut Lacedaemonii non vereri dicantur Athenienses sibi infensos habere, dummodo Argivorum amicitia utantur, ea secundum sermonis consuetudinem ac rationem sic potius exprimitur: *ἑλέσθαι γὰρ ἂν Λακ. πρὸ τῆς Ἀθηναίων φιλίας καὶ τῶν σπονδῶν κ. τ. λ.* Aliter nec tamen melius huius loci difficultatem Class. expedire studuit. Qui praepositioni *πρό* temporis significationem tribuens hoc dici putat: Lacedaemonios laeto animo accepturos esse, si Argivi amicitiam atque societatem secum facerent, priusquam (Lacedaemonii) Atheniensibus apertas inimicitias indicerent et pactionem renuntiarent. Sed *αἱρεῖσθαι πρό τινος* stabilis atque sollemnis est locutio, quae pariter atque *αἱρεῖσθαι ἀντί τινος* omnibus locis praeferendi vim habet. Cf. Herod. I 87. Plat. Crit. 52 c. Conviv. 179 a. de Rep. 366 b. 386 b. Xen. Memor. II 5, 3. Neque aliter ab ipso Th. III 59, 3 usurpatum est, quo loco temere ad suam opinionem confirmandam Class. usus est. Sed ne a sententia quidem haec interpretatio satis commendatur. Nam apertae inimicitiae quas indici et pax quam renuntiari vult ita adiecto articulo afferuntur, quasi talia instare atque exspectanda esse antea memoratum sit. Sed hoc ipsum non factum est, cum c. 35 de mutuis tantum utrorumque suspicionibus atque querelis sermo fuerit. Optima autem evadit sententia, si *Ἀθηναίων*, quod librarius locum male intellegens facile adscribere potuit, omittimus. Tum sic vertendum est: antepositūros esse Lacedaemonios simultati (Argivorum) atque foederis exitui, quae metuebant (14, 4. 22, 2. Cf. 28, 2), Argivorum amicitiam atque societatem, i. e. multo gratius fore Lacedaemoniis, si cum Argivis amicitiam et societatem haberent quam si eorum inimicitias susciperent et foedus

μονίους καλῶς σφίσι φίλιον γενέσθαι, ἡγουμένους τὸν ἔξω Πελοποννήσου πόλεμον ῥᾴω ἂν εἶναι. τὸ 2
*μέντοι Πάνακτον ἐδέοντο Βοιωτοὺς * ὅπως παραδώσουσι Λακεδαιμονίοις, ἵνα ἀντ' αὐτοῦ Πύλον, ἢν δύνωνται, ἀπολαβόντες ῥᾷον καθιστῶνται Ἀθηναίοις ἐς πόλεμον.*

ἡγούμενοι codd. Cf. adn.
§ 2. *παραδώσουσι* Cass. Cl. Pal. Gr. m. al., *παραδώσωσι* Aug. Mosqu. M., *παραδῶσι* It. Vat. H.

exiret nec iam renovaretur. Substantivum *διάλυσις* sic eandem vim habet quam IV 28, 1 verbum *διαλύειν*. — *καλῶς*, commode, opportune. Cf. I 124, 1. V 65, 5. Inutiles Meinekii, qui *ἁπλῶς* corrigere voluit (Herm. III p. 356), aliorumque coniecturae. — *ἡγουμένους . . . εἶναι*. Hoc iudicium esse causam Lacedaemoniorum cupiditatis unusquisque primo obtutu videt, qui quidem sana mente ac ratione hoc enuntiatum consideraverit. Itaque eam verbi formam scriptori nunc restituimus, quam sententia eius requirit. Scilicet *ἡγούμενοι* primus is scripsit, qui ad *ἠπίσταντο* id falso rettulit. Quo cum pertinere omnino nequeat, non admittitur ea excusatio, quam habet *δείσαντες* 44, 3 et *βουλόμενοι* VIII 82, 1. Illud autem artificium, quo *ἡγούμενοι* eo defenditur, quod ephori et ipsi inter Lacedaemonios fuerint, ii sibi habento, qui in librariorum erroribus ipsorum scriptorum elegantiam quaerunt. — *ἐδέοντο . . . παραδώσουσι*. Quod uno hoc loco apud Th. invenitur *δεῖσθαι ὅπως* licet eo excusationem habeat, quod item semel *δεῖσθαι ὥστε* apud eum exstat (I 119, 1) et *ὅπως* cum *δεῖσθαι* verbo pariter iunxerunt Herod. IX 117 et Plut. Ant. 84 (cf. Kuehn. Gr. max. § 478 adn. 6), tamen restat, quo locum corruptela infectum esse appareat, accusativus *Βοιωτούς* praeter Graeci sermonis legem *δεῖσθαι* verbo aptatus. Nam vix licet eum ad exemplum Aristoph. Av. 1269 sq. *δεινόν γε τὸν κήρυκα τὸν παρὰ τοὺς βροτοὺς — οἰχόμενον, εἰ μηδέποτε νοστήσει πάλιν* explicare, ubi in aperto est subita structurae mutatio, quae hic obscurissima esset. Neque huc pertinet III 51, 2, ubi cf. adn. Et qua tandem de causa Th. quod hic maxime in promptu erat solitum dicendi genus repudiasse censeamus? Attamen *Βοιωτούς* ex *Βοιωτῶν* ortum esse quominus putemus, eo prohibemur, quod vix quisquam pervulgatam vocabulorum structuram prorsus inaudita permutaverit. Accedit quod non ab ipsis Boeotis rem petunt ephori, sed Boeotorum et Corinthiorum legatos adeunt, ut hi eam a Boeotorum civitate impetrare studeant (cf. 37, 1). Atqui hanc ipsam qua indigemus sententiam praebet schol. interpretatio *τὸ μέντοι Πάνακτον ἐδέοντο Βοιωτοὺς οὕτω ποιῆσαι ὅπως παραδώσουσι Λακεδαιμονίοις* addito *οὕτω ποιῆσαι* a verbis apud Th. traditis discrepans. Quo evincitur excidisse apud Th. quod huic locutioni respondeat. Potest hic scripsisse *ἐδέοντο Βοιωτοὺς παρασκευάζειν ὅπως παραδώσουσι*, i. e. petebant, ut Boeotos sollicitarent ad oppidum tradendum. Cf. VIII 52, 1. Emendandi viam a schol. monstratam non sequitur et ipsa parum probabilis est Krueg. coniectura *ᾐτοῦντο* nec minus quod

1 37. *Καὶ οἱ μὲν Βοιωτοὶ καὶ Κορίνθιοι ταῦτα ἐπεσταλμένοι ἀπό τε τοῦ Ξενάρους καὶ Κλεοβούλου καὶ ὅσοι φίλοι ἦσαν αὐτοῖς τῶν Λακεδαιμονίων ὥστε ἀπαγγεῖλαι ἐπὶ τὰ κοινά, ἑκάτεροι ἀνε-*
2 *χώρουν. Ἀργείων δὲ δύο ἄνδρες τῆς ἀρχῆς τῆς μεγίστης ἐπετήρουν ἀπιόντας αὐτοὺς καθ' ὁδόν, καὶ ξυγγενόμενοι ἐς λόγους ἦλθον εἴ πως οἱ Βοιωτοὶ σφίσι ξύμμαχοι γένοιντο ὥσπερ Κορίνθιοι καὶ Ἠλεῖοι καὶ Μαντινῆς· νομίζειν γὰρ ἂν τούτου προχωρήσαντος ῥᾳδίως ἤδη καὶ πολεμεῖν καὶ σπένδεσθαι καὶ πρὸς Λακεδαιμονίους, εἰ βούλοιντο, κοινῷ λόγῳ χρωμένους, καὶ εἴ τινα πρὸς*
3 *ἄλλον δέοι. τοῖς δὲ τῶν Βοιωτῶν πρέσβεσιν ἀκούουσιν ἤρεσκε· κατὰ τύχην γὰρ ἐδέοντο τούτων ὧνπερ καὶ οἱ ἐκ τῆς Λακεδαίμονος αὐτοῖς φίλοι ἐπεστάλκεσαν. καὶ οἱ τῶν Ἀργείων ἄνδρες ὡς ᾔσθοντο αὐτοὺς δεχομένους τὸν λόγον, εἰπόντες ὅτι πρέσβεις πέμψουσιν ἐς Βοιωτούς, ἀπῆλθον.*
4 *ἀφικόμενοι δὲ οἱ Βοιωτοὶ ἀπήγγειλαν τοῖς βοιωτάρχαις τά τε ἐκ τῆς Λακεδαίμονος καὶ τὰ ἀπὸ τῶν ξυγγενομένων Ἀργείων· καὶ οἱ βοιωτάρχαι ἠρέσκοντό τε καὶ πολλῷ προθυμότεροι ἦσαν, ὅτι ἀμφοτέρωθεν ξυνεβεβήκει αὐτοῖς τούς τε φίλους*

οἱ Ἀργεῖοι δὲ δοκοῦσι τῶν αὐτῶν ἐπιθυμεῖν· καὶ δὴ καὶ οἱ βοιωτάρχαι ἀρέσκονται τοῖς λόγοις.

Class. facilius putavit *ἐπήγοντο*. Eidem quod veri simillimum visum est totum enuntiatum a librario additum esse, nullo modo probamus. Nam quod similia iterum 39, 2 leguntur, similia sane sunt, sed non eadem, quoniam ibi idem publice Lacedaemoniorum civitas a civitate Boeotorum petit quod hic privatim ephori a Boeotorum et Corinthiorum legatis. Et quod corrupta sunt verba, continuo non sunt pro spuriis habenda, praesertim cum inexplicabilis ille accusativus ne interpreti quidem tribui possit.

Cap. 37. § 1. *ταῦτα ἐπεσταλμένοι*. Cf. Krueg. Gr. § 52, 4 adn. 1. — *ἀπό*. Cf. adn. I 17, 1. — *τὰ κοινά*. Cf. adn. I 90, 5. II 12, 2.

§ 2. *τῆς ἀρχῆς τῆς μεγίστης*. Cf. 47, 9. — *Κορίνθιοι . . . Μαντινῆς*. Cf. c. 31 et c. 29. — *κοινῷ λόγῳ χρωμένους*] ὁμοφρονοῦντας, δηλονότι Ἀργείους τε καὶ Κορινθίους καὶ Βοιωτούς. Schol. — *τινὰ πρὸς ἄλλον*. Cf. adn. I 8, 3 et Krueg. Gr. § 68, 4 adn. 2.

§ 3. *αὐτοῖς*, i. e. *τοῖς τῶν Βοιωτῶν πρέσβεσι*, iungendum cum *ἐπεστάλκεσαν* verbo. — *ἐς Βοιωτούς*. Cf. adn. I 107, 2.

§ 4. *τοῖς βοιωτάρχαις*. De his cf. adn. IV 91. — *τῶν αὐτῶν*, i. e. *τοῦ Βοιωτοὺς Ἀργείοις ξυμμάχους γενέσθαι*. —

τῶν Λακεδαιμονίων τῶν αὐτῶν δεῖσθαι καὶ τοὺς Ἀργείους ἐς τὰ ὁμοῖα σπεύδειν. καὶ οὐ πολλῷ ὕστερον πρέσβεις παρῆσαν Ἀργείων τὰ εἰρημένα προκαλούμενοι· καὶ αὐτοὺς ἀπέπεμψαν ἐπαινέσαντες τοὺς λόγους οἱ βοιωτάρχαι καὶ πρέσβεις ὑποσχόμενοι ἀποστελεῖν περὶ τῆς ξυμμαχίας ἐς Ἄργος.

τῶν δὲ τεσσάρων βουλῶν τῶν Βοιωτῶν ἀντιστασῶν γίγνεται ἀμέλεια τοῦ παντὸς πράγματος.

1 38. *Ἐν δὲ τούτῳ ἐδόκει πρῶτον τοῖς βοιωτάρχαις καὶ Κορινθίοις καὶ Μεγαρεῦσι καὶ τοῖς ἀπὸ Θρᾴκης πρέσβεσιν ὀμόσαι ὅρκους ἀλλήλοις ἦ μὴν ἔν τε τῷ παρατυχόντι ἀμυνεῖν τῷ δεομένῳ καὶ μὴ πολεμήσειν τῳ μηδὲ ξυμβήσεσθαι ἄνευ κοινῆς γνώμης, καὶ οὕτως ἤδη τοὺς Βοιωτοὺς καὶ Μεγαρέας (τὸ γὰρ αὐτὸ ἐποίουν) πρὸς τοὺς Ἀργείους σπένδεσθαι.* 2 *πρὶν δὲ τοὺς ὅρκους γενέσθαι οἱ βοιωτάρχαι ἐκοίνωσαν ταῖς τέσσαρσι βουλαῖς τῶν Βοιωτῶν ταῦτα, αἵπερ ἅπαν τὸ κῦρος ἔχουσι, καὶ παρῄνουν γενέσθαι ὅρκους ταῖς πόλεσιν, ὅσαι βούλονται ἐπ' ὠφελίᾳ σφίσι ξυν-*

Cap. 38. § 1. *ἀμύνειν* codd. Emend. Bekk.

ἐς τὰ ὁμοῖα σπεύδειν. Praepositionem Krueger omissam cupit, cum reliquis locis Th. *σπεύδειν* cum nudo accusativo iungat. Sed non desunt praepos. exempla apud alios scriptores. Cf. Aesch. Prom. 192. Eur. Ion. 599. Xen. Cyr. I 4, 4.

§ 5. *τὰ εἰρημένα προκαλούμενοι*, hortantes ad ea perficienda de quibus dictum erat; id est de societate cum Argivis ineunda. Cf. II 72, 1. 78, 1. IV 20, 1. 22, 3. Krueg. Gr. § 46, 6 adn. 2.

Cap. 38. § 1. *ἐδόκει.* Imperf., quia res non decreta, sed commendata est. Cf. § 3. — *ἐν τῷ παρατυχόντι*, quotiens-cunque opus esset. Cf. III 82, 7. — *τὸ γὰρ αὐτὸ ἐποίουν*, communiter enim agebant. Cf. adn. IV 20, 4. V 31, 6. 36, 1. *Ἐποίουν* = *ἔπρασσον*. Contrarium § 3 *ἐναντία ποιήσωσι*. Frustra *ἐσκόπουν* Meinek. l. l. — *σπένδεσθαι* ex *ἐδόκει* verbo suspensum est.

§ 2. *ταῖς τέσσαρσι βουλαῖς τῶν Βοιωτῶν.* „Quattuor concilia [immo consilia s. senatus] in unum, si non concilium, certe locum contracta sint necesse est; ad haec de rebus gravioribus referebant boeotarchae; ceterum de iis accuratius nihil tenemus." Boeckh. Corp. Inscript. I p. 728. Cf. Kluetz. de Foed. Boeot. p. 75. Herm. Antiqu. Gr. I § 179, 11. — *ἅπαν . . . ἔχουσι.* Itaque omnia approbare et sancire debebant, ut rata essent. — *ἐπ' ὠφελίᾳ . . . ξυνομνύναι*, mutui auxilii gratia secum foedus adhibito iureiuran-

3 ὀμνύναι. οἱ δ' ἐν ταῖς βουλαῖς τῶν Βοιωτῶν ὄντες
οὐ προσδέχονται τὸν λόγον, δεδιότες μὴ ἐναντία
Λακεδαιμονίοις ποιήσωσι τοῖς ἐκείνων ἀφεστῶσι
Κορινθίοις ξυνομνύντες· οὐ γὰρ εἶπον αὐτοῖς οἱ
βοιωτάρχαι τὰ ἐκ τῆς Λακεδαίμονος, ὅτι τῶν τε
ἐφόρων Κλεόβουλος καὶ Ξενάρης καὶ οἱ φίλοι παρ-
αινοῦσιν Ἀργείων πρῶτον καὶ Κορινθίων γενο-
μένους ξυμμάχους ὕστερον μετ' αὐτῶν Λακεδαι-
μονίων γίγνεσθαι, οἰόμενοι τὴν βουλήν, κἂν μὴ
εἴπωσιν, οὐκ ἄλλα ψηφιεῖσθαι ἢ ἃ σφίσι προδια-
4 γνόντες παραινοῦσιν. ὡς δὲ ἀντέστη τὸ πρᾶγμα,
οἱ μὲν Κορίνθιοι καὶ οἱ ἀπὸ Θρᾴκης πρέσβεις
ἄπρακτοι ἀπῆλθον, οἱ δὲ βοιωτάρχαι, μέλλοντες
πρότερον, εἰ ταῦτα ἔπεισαν, καὶ τὴν ξυμμαχίαν
πειράσεσθαι πρὸς Ἀργείους ποιεῖν, οὐκέτι ἐσήνεγκαν
περὶ Ἀργείων ἐς τὰς βουλάς, οὐδὲ ἐς τὸ Ἄργος

§ 3. *μετὰ τῶν Λακεδαιμονίων* codd. Cf. adn.

do facere. Cf. adn. I 3, 2 et I 71, 6.

§ 3. *τοῖς ... Κορινθίοις.* Cf. c. 30 sq. — *τὰ ἐκ τῆς Λακεδ.* Vid. c. 36. — *καὶ Κορινθίων.* Ex Argivorum sociis soli Corinthii nominantur, non Mantinenses Elei Chalcidenses (29, 1. 31, 5. 6), quod cum illis solis consilium communicatum est (36, 1). — *μετ' αὐτῶν Λακεδαιμονίων γίγνεσθαι.* In codicum scriptura id omissum est, in quo rei cardo vertitur. Nam summa consilii haec fuit, ut in Argivorum societatem recepti Boeoti cum his Lacedaemoniorum socii fierent. Nempe ita rem explicatam vidimus 36, 1, cuius loci sententia hic redditur. Cf. ibi adn. Ac ne per se quidem *μετὰ τῶν Λακεδαιμονίων γίγνεσθαι* videtur satis aptum esse. Nam *μετά τινος γίγνεσθαι* significat ad alicuius partes se applicare (cf. Xen. Hist. Gr. IV 8, 16. Plat. Apol. 32 c) proinde atque *μετά τινος εἶναι* a partibus alicuius stare (III 56, 4). Sed quoniam adhuc manet Lacedaemoniorum et Atheniensium foedus ac societas, de diversis partibus vix cogitatur. Subaudiri autem *ξυμμάχους* non licet cum *ξύμμαχον μετά τινος γίγνεσθαι* exemplis non comprobatum sit. Optime autem potest rescripto *μετ' αὐτῶν.* De scribendi vitio cf. ad. 16, 1. — *ἃ σφίσι ... παραινοῦσιν.* De pronomine *σφίσι* ad *βουλήν*, verbi *ψηφιεῖσθαι* subiectum, relato cf. IV 118, 3. adn. I 20, 1. Sine idonea causa *σφεῖς* suspicatus est Bekk.

§ 4. *ἀντέστη.* Cf. adn. 4, 6. — *εἰ ταῦτα ἔπεισαν.* Cum verbis *μέλλοντες πρότερον πειράσεσθαι* indicatum sit eos rem non iam conari, huc ita *εἰ ταῦτα ἔπεισαν* refertur, quasi scriptum sit quo eadem indicatur sententia *πειρασάμενοι ἄν.* — *καὶ τὴν ξυμμαχίαν* cet. *Καί* ad totam enuntiationem et maxime ad vv. *πρὸς Ἀργείους* per-

τοὺς πρέσβεις οὓς ὑπέσχοντο ἔπεμπον, ἀμέλεια δέ τις ἐνῆν καὶ διατριβὴ τῶν πάντων.

Μηκύβερνα αἱρεῖται.

39. Καὶ ἐν τῷ αὐτῷ χειμῶνι τούτῳ Μηκύ- 1
βερναν Ὀλύνθιοι Ἀθηναίων φρουρούντων ἐπιδραμόντες εἷλον.

Λακεδαιμόνιοι Βοιωτοῖς ξυμμαχίαν ἰδίαν ποιοῦνται· τούτου δὲ γενομένου Πάνακτον καθαιρεῖται.

Μετὰ δὲ ταῦτα (ἐγίγνοντο γὰρ ἀεὶ λόγοι τοῖς 2
τε Ἀθηναίοις καὶ Λακεδαιμονίοις περὶ ὧν εἶχον ἀλλήλων) ἐλπίζοντες οἱ Λακεδαιμόνιοι, εἰ Πάνακτον Ἀθηναῖοι παρὰ Βοιωτῶν ἀπολάβοιεν, κομίσασθαι ἂν αὐτοὶ Πύλον, ἦλθον ἐς τοὺς Βοιωτοὺς πρεσβευόμενοι καὶ ἐδέοντο σφίσι Πάνακτόν τε καὶ τοὺς Ἀθηναίων δεσμώτας παραδοῦναι, ἵνα ἀντ' αὐτῶν Πύλον κομίσωνται. οἱ δὲ Βοιωτοὶ οὐκ 3
ἔφασαν ἀποδώσειν, ἢν μὴ σφίσι ξυμμαχίαν ἰδίαν ποιήσωνται ὥσπερ Ἀθηναίοις. Λακεδαιμόνιοι δὲ εἰδότες μὲν ὅτι ἀδικήσουσιν Ἀθηναίους, εἰρημένον ἄνευ ἀλλήλων μήτε σπένδεσθαί τῳ μήτε πολεμεῖν, βουλόμενοι δὲ τὸ Πάνακτον παραλαβεῖν ὡς τὴν Πύλον ἀντ' αὐτοῦ κομιούμενοι, καὶ ἅμα τῶν ξυγχέαι σπευδόντων τὰς σπονδὰς προθυμουμένων τὰ ἐς Βοιωτούς, ἐποιήσαντο τὴν ξυμμαχίαν, τοῦ χειμῶνος τελευτῶντος ἤδη καὶ πρὸς ἔαρ· καὶ τὸ Πάνακτον εὐθὺς καθῃρεῖτο. καὶ ἑνδέκατον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα.

tinet, id quod ex § 1 perspicuum est. — *οὓς ὑπέσχοντο*. Vid. 37, 5. — *ἔπεμπον*. Cf. adn. I 26, 1. — *ἐνῆν* = *ἐνεγεγένητο*, intercesserat. Cf. VIII 9, 2. — *διατριβή*. Similiter 82, 4.

Cap. 39. § 1. *Μηκύβερναν . . . εἷλον*. De re cf. Diod. XII 77, 5, de urbe ipsa vid. adn. 18, 6.

§ 3. *εἰρημένον*. Cf. adn. I 140, 2. — *ἄνευ . . . πολεμεῖν*. Haec erat condicio societatis inter Athenienses et Lacedaemonios factae, quae in ipsius foederis verbis c. 23 omissa est, de quo cf. adn. 23, 1. Eam non singularem fuisse, sed usitatam ex 38, 1. 80, 1 cognoscitur. — *ξυγχέαι . . . τὰς σπονδάς*, confundere foedus Verg. Aen. V 496. Cf. *ξύγχυσις τῶν σπονδῶν* 26, 6. De re vid. c. 36. — *προθυμουμένων τὰ ἐς Βοιωτούς*. Cf. III 63, 2 *τὰ πρὸς ἡμᾶς ἐπάγεσθαι αὐτούς*, V 46, 1 *ἐπισχόντας τὰ πρὸς Ἀργείους*, IV 85, 6 *τιμωρῆσαι τα πρὸς Ἀθηναίους* et ibi atque ad III 6, 2 adn. — *τοῦ χειμῶνος . . . ἔαρ*. Similiter 56, 5. 81, 2 et iam IV 135, 1. — *καθῃρεῖτο*. Id est incipiebat dirui, quae est vis imperfecti. Quare 40, 1 *ᾔσθοντο καθαιρούμενον*, non *καθαιρεθέν*, contra 42, 1 *καθῃρημένον ηὗρον*. Cum ex superioribus

1 40. Ἅμα δὲ τῷ ἦρι εὐθὺς τοῦ ἐπιγιγνομένου
θέρους οἱ Ἀργεῖοι, ὡς οἵ τε πρέσβεις τῶν Βοιω-
τῶν οὓς ἔφασαν πέμψειν οὐχ ἧκον, τό τε Πά-
νακτον ᾔσθοντο καθαιρούμενον καὶ ξυμμαχίαν
ἰδίαν γεγενημένην τοῖς Βοιωτοῖς πρὸς τοὺς Λα-
κεδαιμονίους, ἔδεισαν μὴ μονωθῶσι καὶ ἐς Λα-
2 κεδαιμονίους πᾶσα ἡ ξυμμαχία χωρήσῃ. τοὺς γὰρ
Βοιωτοὺς ᾤοντο πεπεῖσθαι ὑπὸ Λακεδαιμονίων
τό τε Πάνακτον καθελεῖν καὶ ἐς τὰς Ἀθηναίων
σπονδὰς ἐσιέναι, τούς τε Ἀθηναίους εἰδέναι ταῦτα,
ὥστε οὐδὲ πρὸς Ἀθηναίους ἔτι σφίσιν εἶναι ξυμ-
μαχίαν ποιήσασθαι, πρότερον ἐλπίζοντες ἐκ τῶν
διαφορῶν, εἰ μὴ μείνειαν αὐτοῖς αἱ πρὸς Λακε-
δαιμονίους σπονδαί, τοῖς γοῦν Ἀθηναίοις ξύμ-

Ἀργεῖοι, φοβούμενοι μὴ μονωθῶσιν, ἐς Λακεδαίμονα πρέσβεις ἔπεμψαν περὶ σπονδῶν.

Cap. 40. § 1. ἤκοντο Aug. Pal. Lugd. Gr. M. pr. man. Laur.; reliqui ἵκοντο. Sed si excipimus part. ἱκνούμενος pro adiectivo conveniens usurpatum (cf. I 99, 3), apud Atticos simplex ἱκνεῖσθαι poëticum est (Plat. Phaedr. 276 d poëticum colorem habet). In ηκοντο autem το ex articulo qui insequitur repetitum esse cognovit Krueg.

exspectemus Panactum a Boeotis Lacedaemoniis traditum esse, parum explicate id dirui coeptum esse dicitur. Cuius rei quae fuerit ratio, sero 42, 1 comperimus. Hunc quoque locum non perpolitum esse apparet.

Cap. 40. § 1. ἅμα . . . θέρους. Similiter IV 117, 1 ἅμα ἦρι τοῦ ἐπιγιγνομένου θέρους, VI 8, 1 τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους ἅμα ἦρι. Cf. VI 94, 1. VIII 7, 1. 61, 1 et adn. II 1 et III 116, 1. — ἔφασαν. Vid. 37, 5. — μὴ μονωθῶσι καὶ . . . χωρήσῃ, ne seiungerentur (i. e. a reliquorum societate excluderentur) atque omnis ad Lacedaemonios societas se converteret. Ut ex iis quae sequuntur intellegitur, non timent Argivi ne ea quam habent societate priventur, sed ne novos sibi socios adsciscere impediantur atque omnes, qui foedus iungere velint, non suam, sed Lacedaemoniorum societatem petant. Similis videtur differentia esse inter χωρεῖν πρός τινα et ἔς τινα (cf. III 112, 7) atque inter ἥκειν πρός τινα = accedere ad aliquem et ἥκειν ἔς τινα = se convertere ad aliquem (cf. Soph. Phil. 500. Dem. XLV 85).

§ 2. ὥστε οὐδὲ . . . ποιήσασθαι. Animadverte ad ὥστε cum infinitivo iunctum negationem οὐ additam esse contra vulgaria praecepta grammaticorum, de quibus vid. Matth. Gr. § 608 e p. 1448. In duobus apud Th. exemplis, hic et VIII 76, 6, infinitivus non propter ipsam consequentiam, sed propter orationem obliquam positus et negatio orationis rectae servata est. Cf. Kuehn. Gr. max. § 513, 4. — ἐκ τῶν διαφορῶν. Lacedaemoniorum et Atheniensium. — αὐτοῖς, i. e. σφίσι (τοῖς Ἀργείοις). Cf. adn. 32, 5.

μαχοι ἔσεσθαι. ἀποροῦντες οὖν ταῦτα οἱ Ἀργεῖοι 3 καὶ φοβούμενοι μὴ Λακεδαιμονίοις καὶ Τεγεάταις, Βοιωτοῖς καὶ Ἀθηναίοις ἅμα πολεμῶσι, πρότερον οὐ δεχόμενοι τὰς Λακεδαιμονίων σπονδάς, ἀλλ' ἐν φρονήματι ὄντες τῆς Πελοποννήσου ἡγήσεσθαι, ἔπεμπον ὡς ἐδύναντο τάχιστα ἐς τὴν Λακεδαίμονα πρέσβεις Εὔστροφον καὶ Αἴσωνα, οἳ ἐδόκουν προσφιλέστατοι αὐτοῖς εἶναι, ἡγούμενοι ἐκ τῶν παρόντων κράτιστα, πρὸς Λακεδαιμονίους σπονδὰς ποιησάμενοι ὅπῃ ἂν ξυγχωρῇ, ἡσυχίαν ἔχειν.

τούτων δὲ περὶ τῆς Κυνουρίας γῆς ἄτοπα αἰτούντων ὅμως ξυγγράφονται αἱ σπονδαί, οὐ μέντοι κῦρος ἔχουσιν.

41. Καὶ οἱ πρέσβεις ἀφικόμενοι αὐτῶν λόγους 1 ἐποιοῦντο πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους, ἐφ' ᾧ ἂν σφίσιν αἱ σπονδαὶ γίγνοιντο. καὶ τὸ μὲν πρῶτον 2 οἱ Ἀργεῖοι ἠξίουν δίκης ἐπιτροπὴν σφίσι γενέσθαι ἢ ἐς πόλιν τινὰ ἢ ἰδιώτην περὶ τῆς Κυνουρίας γῆς, ἧς ἀεὶ πέρι διαφέρονται μεθορίας

Cap. 41. § 2. *Κυνοσουρίας* Ven. It. Vat. H. Bekk. *Κινουσίας* M. Cf. sd. IV 56, 2.

§ 3. *ἀποροῦντες ταῦτα.* Cf. VII 48, 5. 55, 2. Xen. Hist. Gr. VI 1, 4. — *Τεγεάταις.* Cf. 32, 4. — *ἐν φρονήματι ὄντες*, animis elatis sperantes. Inest enim in his emphasis, cuius similia exempla legimus II 11, 2. III 83, 4. De re cf. 28, 2. — *Αἴσωνα.* Alteram huius nominis per ō flexionem poeticam dicit Herodian. II p. 731. — *ἡγούμενοι . . . ἡσυχίαν ἔχειν*] *ὡς ἐν τῷ παρόντι, φησίν, ἡγοῦντο κράτιστον εἶναι πρὸς Λακεδαιμονίους σπονδὰς ποιήσασθαι ὡς ἂν ἐνδέχηται καὶ ἡσυχάζειν.* Schol. De locutione *ἐκ τῶν παρόντων* cf. adn. III 29, 2; de verbis *ὅπῃ ἂν ξυγχωρῇ* = quoad liceret, cf. Xen. de re equ. 9, 11 *ἄριστα καὶ δεῖπνα, εἰ συγχωροίη, προσφέρειν.* Repudianda est Kruegeri coniectura *ἐγχωρῇ*, magis etiam Meinekii (Herm. III p. 356) *ξύμφορ' ᾖ.* Ut *ἡσυχάζειν* 22, 2. 31, 6, sic hoc loco *ἡσυχίαν ἔχειν* valet nihil novi moliri.

Cap. 41. § 1. *ἐφ' ᾧ*, i. e. *ἐφ' ὅτῳ.* Cf. adn. I 136, 4.

§ 2. *δίκης ἐπιτροπὴν . . . ἰδιώτην*, ut vel civitatis vel privati alicuius arbitrio permitteretur controversia. Dat. *σφίσι* Kruegero iniuria suspectus ut § 1 significat rem Argivis commodo esse. Ita recentioribus temporibus factum esse ex Paus. II 38, 5 docet Arn. De *ἐπιτροπῆς* voce cf. adn. 31, 3, de re Schoem. Antiqu. iur. publ. p. 367 et Meier de arbitris privatis et publicis Athen. p. 41 sqq. De praepositione ante *ἰδιώτην* non iterata vid. sd. III 21, 3 et adn. VII 47, 4. — *Κυνουρίας γῆς.* Cf. IV 56, 2. — *ἧς . . . διαφέρονται* Cf. Herod. I 82. Paus. l. d. Strab. p.

οὔσης (ἔχει δὲ ἐν αὐτῇ Θυρέαν καὶ Ἀνθήνην πόλιν, νέμονται δ' αὐτὴν Λακεδαιμόνιοι)· ἔπειτα δ' οὐκ ἐώντων Λακεδαιμονίων μεμνῆσθαι περὶ αὐτῆς, ἀλλ' εἰ βούλονται σπένδεσθαι ὥσπερ πρότερον, ἑτοῖμοι εἶναι, οἱ Ἀργεῖοι πρέσβεις τάδε ὅμως ἐπηγάγοντο τοὺς Λακεδαιμονίους ξυγχωρῆσαι, ἐν μὲν τῷ παρόντι σπονδὰς ποιήσασθαι ἔτη πεντήκοντα, ἐξεῖναι δ' ὁποτεροισοῦν προκαλεσαμένοις, μήτε νόσου οὔσης μήτε πολέμου Λακεδαίμονι καὶ Ἄργει, διαμάχεσθαι περὶ τῆς γῆς ταύτης, ὥσπερ καὶ πρότερόν ποτε, ὅτε αὐτοὶ ἑκάτεροι ἠξίωσαν νικᾶν, διώκειν δὲ μὴ ἐξεῖναι περαιτέρω τῶν πρὸς Ἄργος καὶ Λακεδαίμονα ὅρων.
3 τοῖς δὲ Λακεδαιμονίοις τὸ μὲν πρῶτον ἐδόκει μωρία εἶναι ταῦτα, ἔπειτα (ἐπεθύμουν γὰρ τὸ Ἄργος πάντως φίλιον ἔχειν) ξυνεχώρησαν ἐφ' οἷς ἠξίουν καὶ ξυνεγράψαντο. ἐκέλευον δ' οἱ Λακεδαιμόνιοι, πρὶν τέλος τι αὐτῶν ἔχειν, ἐς τὸ Ἄρ-

Ἀθήνην Cass. Aug. Cl. Ven. Pal. It. Vat. Reg. M., quod idem est apud Paus. II 38, 6 et Suid. s. v. Ἀθήνησιν. Contra Ἀνθήνη apud Harpocr. et Plin. H. N. IV 5, 16. Duplicem nominis formam fuisse cognoscitur ex Herodian. I p. 330. 381.

§ 3. φίλιον Ar. Chr. Dan. M., reliqui φίλον. Illud verum esse ostendit 36, 1 Ἄργος . . . σφίσι φίλιον γενέσθαι.

65. 376. — Θυρέαν. Cf. II 27, 2. IV 56 sq. — Ἀνθήνην. Oppidum a Thyrea versus meridiem situm, de quo cf. Bursian. Geogr. II p. 71. — μεμνῆσθαι περὶ αὐτῆς, eius rei memoriam, rationem habere. Cf. VI 12, 1. — ἑτοῖμοι εἶναι. Quoniam ad ἀλλά particulam ex verbis οὐκ ἐώντων depromendum est λεγόντων (cf. adn. IV 3, 2), aut ἑτοίμων εἶναι aut ἑαυτοὺς ἑτοίμους εἶναι debebant sequi. Sed Thucydides perrexit, quasi scripsisset ἐπειδὴ οὐκ εἴων Λακεδαιμόνιοι. Cf. Lob. ad Phryn. p. 756. Kuehn. Gr. max. § 475, 6 adn. 4. VIII 48, 6. 104, 4. Ioseph. A. I. XI 8, 6 τῶν δ' εἰπόντων Ἑβραῖοι εἶναι. — προκαλεσαμένοις, scil. ad pugnam. „Volunt et sibi et Lacedaemoniis liberum relinqui inter se bellum de Cynuria, ita tamen, ne bello provocentur, si morbo vel bello cum aliis impliciti sint." Duk. — διαμάχεσθαι, decertare. — ὥσπερ καὶ πρότερόν ποτε. „Hoc certamen fuit aetate Croesi a. 555 a. Chr." Bred. Cf. Herod. et Paus. l. d. — αὐτοὶ ἑκάτεροι. Cf. adn. I 105, 6. § 3. μωρία εἶναι ταῦτα. De grammatica horum verborum conformatione cf. Matth. Gr. § 440, 7. Krueg. Gr. § 61, 7 adn. 4. — ἐπεθύμουν . . . ἔχειν. Cf. 36, 1 ἐπιθυμοῦντας . . . ἔχειν. — ξυνεγράψαντο] συνθήκην ἔγγραφον δεδώκασι. Schol. Cf. adn. 35, 3. — τέλος . . . ἔχειν, i. e. κύριον εἶναι.

γος πρῶτον ἐπαναχωρήσαντας αὐτοὺς δεῖξαι τῷ πλήθει, καὶ ἢν ἀρέσκοντα ᾖ, ἥκειν ἐς τὰ Ὑακίνθια τοὺς ὅρκους ποιησομένους. καὶ οἱ μὲν ἀνεχώρησαν.

Ἀθηναῖοι δὲ τῇ Πανάκτου καθαιρέσει καὶ τῇ ἰδίᾳ Βοιωτῶν καὶ Λακεδαιμονίων ξυμμαχίᾳ ἀγανακτοῦσιν.

42. Ἐν δὲ τῷ χρόνῳ τούτῳ ᾧ οἱ Ἀργεῖοι 1
ταῦτα ἔπρασσον οἱ πρέσβεις τῶν Λακεδαιμονίων Ἀνδρομένης καὶ Φαίδιμος καὶ Ἀντιμενίδας, οὓς ἔδει τὸ Πάνακτον καὶ τοὺς ἄνδρας τοὺς παρὰ Βοιωτῶν παραλαβόντας Ἀθηναίοις ἀποδοῦναι, τὸ μὲν Πάνακτον ὑπὸ τῶν Βοιωτῶν αὐτῶν καθῃρημένον ηὗρον, ἐπὶ προφάσει ὡς ἦσάν ποτε Ἀθηναίοις καὶ Βοιωτοῖς ἐκ διαφορᾶς περὶ αὐτοῦ ὅρκοι παλαιοὶ μηδετέρους οἰκεῖν τὸ χωρίον, ἀλλὰ κοινῇ νέμειν, τοὺς δ᾽ ἄνδρας οὓς εἶχον αἰχμαλώτους Βοιωτοὶ Ἀθηναίων παραλαβόντες οἱ περὶ τὸν Ἀνδρομένη ἐκόμισαν τοῖς Ἀθηναίοις καὶ ἀπέδοσαν,

Cap. **42.** § 1. *Ἀνδρομέδης* Bekk. hic et infra ex optimis membranis. Vulgo et Valla *Ἀνδρομένης*, quod nomen solum exemplis probatur. Quod enim muliebre Andromedae nomen afferunt, huic masculinum *Ἀνδρομέδων* responderet. Cf. *Εὐρυμέδη*, *Εὐρυμέδων*. Ac praeter *-μέδων* masculina in *-μήδης* exeunt.
ηὗρον Cass. Aug. Pal. Vat. M., reliqui *εὗρον*. Cf. ad. 32, 6.

— *Ὑακίνθια*. Vid. adn. 23, 4. De tempore horum ludorum Manso Spart. III 2 p. 201 Dodwellum ter (Dissert. de cycl. VIII § 17. Annal. Thuc. ad h. l. Annal. Xenoph. ad a. 19) mentionem fecisse docens maxime probat ea, quae tertio loco scripserit, Hyacinthia fuisse mense Laconico Hecatombeo, Attico Hecatombaeone, extremo. Corsinii (Dissert. agon. IV 7 p. 123) iudicium inter Thargelionem, Scirophorionem, Hecatombaeonem fluctuat. Hecatombaeone mense Hyacinthia celebrata esse etiam Sieversius Hist. Gr. ab extr. bell. Pelop. usque ad pugn. Mantin. § 7 demonstrare studuit, sed is et Manso refutati sunt in Diurn. Hal. a. 1841 m. Febr. p. 288 sq. Cf. etiam Clint. Fast. Hell. ad a. 392.

Cap. **42.** § 1. *ἐν τῷ χρόνῳ τούτῳ ᾧ*. Cf. Krueg. Gr. § 51, 11 adn. 1. — *τοὺς παρὰ Βοιωτῶν παραλαβόντας*, i. e. *τοὺς παρὰ Βοιωτοῖς παρ᾽ αὐτῶν παραλ.* Cf. VIII 11, 3. 85, 2 et de *ἀπό* et *ἐκ* praepositionibus adn. II 80, 1. I 8, 2 al. De re cf. 39, 2. — *ὑπὸ τῶν Βοιωτῶν αὐτῶν*, a Boeotis, qui id tenebant, ipsis. Sententiam perdit Herw. Stud. Thuc. p. 74 *τῶν Βοιωτῶν* delens. — *κοινῇ νέμειν*] ἤγουν κοινὴν νομὴν ἔχειν ἐν αὐτῷ. „Schol. recte interpretatur [de iure compascendi]. Ager non saepiebatur neque in *κλήρους* dividebatur ad evitandas controversias de limitibus, et agro in hoc statu relicto semper ad pastum utebantur. Vid. adn. I 139.“ Arn. — *ἐκόμισαν*.

τοῦ τε Πανάκτου τὴν καθαίρεσιν ἔλεγον αὐτοῖς, νομίζοντες καὶ τοῦτο ἀποδιδόναι· πολέμιον γὰρ
2 οὐκέτι ἐν αὐτῷ Ἀθηναίοις οἰκήσειν οὐδένα. λεγομένων δὲ τούτων οἱ Ἀθηναῖοι δεινὰ ἐποίουν, νομίζοντες ἀδικεῖσθαι ὑπὸ Λακεδαιμονίων τοῦ τε Πανάκτου τῇ καθαιρέσει, ὃ ἔδει ὀρθὸν παραδοῦναι, καὶ πυνθανόμενοι ὅτι καὶ Βοιωτοῖς ἰδίᾳ ξυμμαχίαν πεποίηνται φάσκοντες πρότερον κοινῇ τοὺς μὴ δεχομένους τὰς σπονδὰς προσαναγκάσειν. τά τε ἄλλα ἐσκόπουν ὅσα ἐξελελοίπεσαν τῆς ξυνθήκης καὶ ἐνόμιζον ἐξηπατῆσθαι, ὥστε χαλεπῶς πρὸς τοὺς πρέσβεις ἀποκρινάμενοι ἀπέπεμψαν.

1 43. Κατὰ τοιαύτην δὴ διαφορὰν ὄντων τῶν Λακεδαιμονίων πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, οἱ ἐν ταῖς Ἀθήναις αὖ βουλόμενοι λῦσαι τὰς σπονδὰς εὐθὺς
2 ἐνέκειντο. ἦσαν δὲ ἄλλοι τε καὶ Ἀλκιβιάδης ὁ Κλεινίου, ἀνὴρ ἡλικίᾳ μὲν ἔτι τότε ὢν νέος ὡς

Ἀλκιβιάδης ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων ὑπεροφθεὶς τὰς σπονδὰς λύσων παραινεῖ Ἀργείοις

Cap. 43. § 2. ὢν ἔτι τότε It. Vat. H. Bekk.

Cf. adn. 35, 5. — *νομίζοντες . . . ἀποδιδόναι* scil. *εἶναι*. Existimabant etiam hoc (si oppidum dirutum esse nuntiarent) idem esse atque reddere eaque re pacis condicioni (18, 7) satisfieri. Eadem sententia dici poterat *νομίζοντες καὶ ταύτην εἶναι ἀπόδοσιν*.

§ 2. *δεινὰ ἐποίουν*, tumultuabantur. Paulo aliter *δεινὸν ποιεῖσθαι* (I 120, 4. VI 60, 4), quod indignari valet. Alterum ad agendi rationem, alterum ad animi sensum pertinet. Cf. Stein. ad Herod. II 121. Iacobitz. ad Lucian. Tox. 33. — *ὀρθόν*. Cf. 46, 2. Ἑστώς dicit Plut. Alc. 14. — *πυνθανόμενοι*. Mutata est oratio, cum haec respondere debeant superioribus *τοῦ Πανάκτου τῇ καθαιρέσει*. — *φάσκοντες...προσαναγκάσειν*. Vid. 35, 3. — *ὅσα ἐξελελοίπεσαν τ. ξ.* Vid. ibid. dicta *τὴν γὰρ Ἀμφίπολιν* cet.

Cap. 43. § 1. *ἐν ταῖς Ἀθήναις αὖ*, Athenis vicissim, ut Cleobulus et Xenaras fecerant Spartae.

§ 2. *ἡλικίᾳ . . . νέος*. „Triginta circiter annos vel fortasse plus eo tum natum fuisse colligit Acacius e Platonis Alcibiade primo, in quo Socrates Alcibiadem nondum prorsus XX annos implevisse dicit [c. 41] et de Pericle loquitur tanquam adhuc vivente. Pericles autem obiit anno tertio belli Pelop. [Thuc. II 65]. Si Diodorum Siculum et Cornelium Nepotem sequimur, Alcibiades tum nondum potuit habere XXX annos. Nam hic in vita illius c. 10 scribit eum occisum, cum annos circiter XL natus esset, Diodorus autem l. XIV [c. 11] mortem illius in annum secundum Olympiadis XCIV confert. Iam vero ea, quae hic narrat Thuc., incidunt in extremum annum quartum Olymp. LXXXIX, a quo usque ad mor-

πρεσβεύσασθαι ἐς Ἀθήνας.

ἐν ἄλλῃ πόλει, ἀξιώματι δὲ προγόνων τιμώμενος· ᾧ ἐδόκει μὲν καὶ ἄμεινον εἶναι πρὸς τοὺς Ἀργείους μᾶλλον χωρεῖν, οὐ μέντοι ἀλλὰ καὶ φρονήματι φιλονικῶν ἠναντιοῦτο, ὅτι Λακεδαιμόνιοι διὰ Νικίου καὶ Λάχητος ἔπραξαν τὰς σπονδάς, ἑαυτὸν κατά τε τὴν νεότητα ὑπεριδόντες καὶ κατὰ τὴν παλαιὰν προξενίαν ποτὲ οὖσαν οὐ τιμήσαντες, ἣν τοῦ πάππου ἀπειπόντος αὐτὸς τοὺς ἐκ τῆς νήσου αὐτῶν αἰχμαλώτους θεραπεύων διενοεῖτο ἀνανεώσασθαι. πανταχόθεν τε νομίζων ἐλασ- 3
σοῦσθαι τό τε πρῶτον ἀντεῖπεν, οὐ βεβαίους

ἑαυτὸν Cass. Aug. M. Cl. Ven. Reg. F. Lugd. Gr. E. Laur.

tem Alcibiadis sunt anni circiter XIV.“ Duk. Minimum XXVII annorum eum fuisse affirmat Clint. Fast. Hell. I p. 396 ed. Krueg., fere XXIX annorum Suevern. de Aristoph. Nub. p. 41, trigesimum annum excessisse Thirlw. Hist. Gr. III p. 324, minimum annum trigesimum tertium egisse Arn. ad h. l. Eum fere XXX—XXXII annos natum fuisse dicit Grot. Hist. Gr. VII p. 41 (vers. Germ. V p. 25); puerum quinque fere annorum fuisse, cum pater in pugna apud Coroneam facta occideretur. Multos, qui de aetate Alcibiadis disputaverunt, nominant Goell. ad h. l. et Krueg. ad Clint. l. d. a 423. Add. Baehr. ad Plut. Alc. p. 128 et 269 et Wiggers. de Corn. Nep. Alc. — ὡς ἐν ἄλλῃ πόλει, ut in alia civitate, i. e. pro alius quidem civitatis instituto. „In quibusdam [enim] civitatibus, fortasse in plerisque, non licuit civibus, antequam triginta annorum essent, suffragia ferre et ad rempublicam accedere. Apud Achaeos constituta fuit XXX annorum aetas (Polyb. XXIX 9). Item Lacedaemone (Plut. Lyc. c. 25). Atque ita fere apud plerosque populos (Vales. ad Polyb. XXIV 9). Dionysius Hal. Ant. IV p. 647 eam fere omnium gentium legem fuisse ait. Dionysium confirmat Thucydides de Alcibiade loquens; significat enim, quae consuetudo Athenis obtinuerit, eam singularem fuisse atque in alia civitate futurum fuisse, ut Alcibiades iunior videretur, quam qui ad rempubl. accederet.“ Clint. l. d. De ὡς particula vid. Matth. Gr. § 628, 1e et adn. IV 84, 2. — ἀξιώματι προγόνων. „Genus Alcibiadis copiose exponit Isocrates in oratione περὶ ζεύγους et Plutarchus in Alcib. Vid. etiam Meurs. Att. Lect. l. VI c. 12.“ Huds. „Vid. [etiam] interpr. ad Herodot. VIII [17], imprimis Valck.“ Gottl. Add. Grot. l. l. — οὐ μέντοι ἀλλά, verumtamen. Cf. Krueg. Gr. § 67, 14 adn. 2. — φρονήματι φιλονικῶν, quia elato animo erat, contendens, id est contentionis studio ex superbia orto. De superbia Alcibiadis vid. VI 16, 4. 5. — κατὰ τὴν παλαιὰν προξενίαν. De omni proxenia cf. adn. III 70, 2. Vid. VI 89, 2. Plut. Alc. 14. Nic. 10.

§ 3. τό τε πρῶτον ἀντεῖπεν . . . καὶ τότε . . . πέμπει iunge. — οὐ βεβαίους.

φάσκων εἶναι Λακεδαιμονίους, ἀλλ' ἵνα Ἀργείους σφίσι σπεισάμενοι ἐξέλωσι καὶ αὖθις ἐπ' Ἀθηναίους μόνους ἴωσι, τούτου ἕνεκα σπένδεσθαι αὐτούς, καὶ τότε, ἐπειδὴ ἡ διαφορὰ ἐγεγένητο, πέμπει εὐθὺς ἐς Ἄργος ἰδίᾳ, κελεύων ὡς τάχιστα ἐπὶ τὴν ξυμμαχίαν προκαλουμένους ἥκειν μετὰ Μαντινέων καὶ Ἠλείων, ὡς καιροῦ ὄντος καὶ αὐτὸς ξυμπράξων τὰ μάλιστα.

1 44. Οἱ δὲ Ἀργεῖοι ἀκούσαντες τῆς τε ἀγγελίας καὶ ἐπειδὴ ἔγνωσαν οὐ μετ' Ἀθηναίων πραχθεῖσαν τὴν τῶν Βοιωτῶν ξυμμαχίαν, ἀλλ' ἐς διαφορὰν μεγάλην καθεστῶτας αὐτοὺς πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους, τῶν μὲν ἐν Λακεδαίμονι πρέσβεων, οἵ σφίσι περὶ τῶν σπονδῶν ἔτυχον ἀπόντες, ἠμέλουν, πρὸς δὲ τοὺς Ἀθηναίους μᾶλλον τὴν γνώμην εἶχον, νομίζοντες πόλιν τε σφίσι φιλίαν ἀπὸ παλαιοῦ καὶ δημοκρατουμένην ὥσπερ καὶ αὐτοὶ καὶ δύναμιν

οἱ Ἀργεῖοι οὖν καὶ οἱ ξύμμαχοι αὐτῶν πέμπουσι πρέσβεις. αἰτίαι τούτου.

Vind. K. m. Ar. Chr. Dan., ἑαυτῶν indidem ortum Pal. It. Vat., αὐτὸν reliqui. Reflexivum ut III 78, 3. Cf. Krueg. Gr. § 51, 2 adn. 5.

Cf. II 102, 2. — σφίσι, scil. Atheniensibus. — ἐξέλωσιν, expugnent, evertant. Cf. adn. III 118, 6. — αὖθις. Cf. adn. 36, 1. — πέμπει ἐς Ἄργ. Cf. Plut. l. d. — ἐπὶ ... προκαλουμένους ἥκειν, (Athenas) venirent ad societatem provocantes, vel provocaturi. Cf. adn. III 52, 2. — ὡς καιροῦ cet. Ὡς non solum cum genetivo absoluto, sed etiam cum ξυμπράξων participio cohaeret.

Cap. 44. § 1. ἀκούσαντες . . . καὶ ἐπειδὴ ἔγνωσαν. Variata est oratio pro vv. καὶ γνόντες. Cf. IV 78, 4 et de inverso genere dicendi IV 116, 1, de τέ traiecto adn. I 16. — οὐ μετ' Ἀθηναίων, contra voluntatem Athen. Cf. de ἄνευ dicta ad I 128, 3 et de ipso μετά ad III 66, 2. IV 104, 4 et de negata praepositionis vi ad IV 130, 6. V 8, 3. — τὴν ... ξυμμαχίαν. Articuli vis haec est: eam societatem, quam (a Lacedaemoniis) cum Boeotis initam esse (39, 3) narravimus. Hanc consentientibus Atheniensibus factam esse Argivi prius opinati erant. Vid. 40, 2. — σφίσι. De dativo pronominis cf. adn. III 98, 1. IV 128, 2, de ipso pronomine adn. 38, 3. — ἀπὸ παλαιοῦ. Vid. I 102, 4. — δημοκρατουμένην ὥσπερ καὶ αὐτοί. Sic ad verbum 29, 1. Nominativus, ad quem ἐδημοκρατοῦντο simul audiendum esse patet, in talibus enuntiationibus comparativis, quae accusativis et infinitivis interpositae sunt, etiam I 32, 1. VII 48, 3. Xen. Comment. I 2, 29. 6, 4. Arist. Ran. 303 legitur (cf. Liv. XLII 37, 8 eodem se loco esse quo Messenii atque Elei); contra accusativus per at-

μεγάλην ἔχουσαν [τὴν κατὰ θάλασσαν] ξυμπολεμήσειν σφίσιν, ἣν καθιστῶνται ἐς πόλεμον. 2 *ἔπεμπον οὖν εὐθὺς πρέσβεις ὡς τοὺς Ἀθηναίους περὶ τῆς ξυμμαχίας· ξυνεπρεσβεύοντο δὲ καὶ οἱ Ἠλεῖοι καὶ Μαντινῆς.*

ἔρχονται δὲ καὶ Λακεδαιμονίων πρέσβεις.

3 *Ἀφίκοντο δὲ καὶ Λακεδαιμονίων πρέσβεις κατὰ τάχος, δοκοῦντες ἐπιτήδειοι εἶναι τοῖς Ἀθηναίοις, Φιλοχαρίδας καὶ Λέων καὶ Ἔνδιος, δείσαντες μὴ τήν τε ξυμμαχίαν ὀργιζόμενοι πρὸς τοὺς Ἀργείους ποιήσωνται, καὶ ἅμα Πύλον ἀπαιτήσοντες ἀντὶ Πανάκτου, καὶ περὶ τῆς Βοιωτῶν ξυμμαχίας ἀπολογησόμενοι ὡς οὐκ ἐπὶ κακῷ τῶν Ἀθηναίων ἐποιήσαντο.*

οὓς Ἀλκιβιάδης μηχανήματι ἐξαπατᾷ.

1 45. *Καὶ λέγοντες ἐν τῇ βουλῇ περί τε τούτων καὶ ὡς αὐτοκράτορες ἥκουσι περὶ πάντων ξυμβῆναι τῶν διαφόρων, τὸν Ἀλκιβιάδην ἐφόβουν μὴ καί, ἢν ἐς τὸν δῆμον ταὐτὰ λέγωσιν, ἐπαγάγωνται τὸ*

Cap. 45. § 1. *ταῦτα* codd. Cf. adn.

tractionem positus infra 99. VI 68, 2. 84, 2. Soph. Oed. Col. 870. Cf. Krueg. Gr. § 62, 4 adn. 3. — *τὴν κατὰ θάλασσαν.* Maritimam fuisse Atheniensium potestatem tam per se intellegitur, ut hic additum prorsus langueat. Si autem scriptor dicere voluisset ipsam maritimam Atheniensium potestatem praecipuo usui Argivis fore, hoc ipsum clarius indicare debebat, ut factum est 82, 5.

§ 2. *περὶ τῆς ξυμμαχίας,* de ea societate, quam eos meditatos esse diximus. Hoc articulo significatur.

§ 3. *ἐπιτήδειοι ... Ἀθηναίοις.* Id de Endio VIII 6, 3 dictis illustratur. — *δείσαντες.* Ad ipsos legatos facile refertur et adventus eorum causa fuisse dicitur quod Lacedaemoniorum civitati causa legationis mittendae fuit. Cf. VIII 82, 1. — *τήν τε.* In altero membro „ab initio fortasse voluerat dicere *καὶ Πύλον ἀντὶ Πανάκτου οὐκ ἀποδιδῶσιν ἀπαιτοῦσιν αὐτοῖς* vel *καὶ ἅμα Πύλον οὐκέτι ἐθέλωσιν ἀντὶ Πανάκτου ἀποδοῦναι.*" Haack. et Arn. Cf. adn. I 16.

Cap. 45. § 1. *λέγοντες ἐν τῇ βουλῇ* cet. Etenim „exterarum civitatum legatis primum ad senatum aditus dabatur; is autem cognitis mandatis eorum atque epistulis perscriptoque probuleumate in contionem eos producebat." Schoemann. de Comit. Athen. p. 283. De re cf. Plut. Alc. 14 et Nic. 10. — *μή καί ... πλῆθος.* Iunge *μὴ καὶ τὸ πλῆθος ἐπαγάγωνται* (*ὥσπερ καὶ τὴν βουλὴν ἐπηγάγοντο*), *ἢν ἐς τὸν δῆμον ταὐτὰ λέγωσιν.* Falso Class. *καί* ante *ἤν* transpositum ad *ἐς τὸν δῆμον* pertinere vult. Exemplis quidem, quae adscripsit (I 120, 3. III 5, 3. IV 68, 2), non probatur usquam pro *ἢν καί* dictum esse *καὶ ἤν.* — Scribendum esse *ἢν ... ταὐτὰ*

2 πλῆθος καὶ ἀπωσθῇ ἡ Ἀργείων ξυμμαχία. μηχα-
νᾶται δὲ πρὸς αὐτοὺς τοιόνδε τι ὁ Ἀλκιβιάδης·
τοὺς Λακεδαιμονίους πείθει πίστιν αὐτοῖς δούς,
ἢν μὴ ὁμολογήσωσιν ἐν τῷ δήμῳ αὐτοκράτορες
ἥκειν, Πύλον τε αὐτοῖς ἀποδώσειν (πείσειν γὰρ
αὐτὸς Ἀθηναίους, ὥσπερ καὶ νῦν ἀντιλέγειν) καὶ
3 τἄλλα ξυναλλάξειν. βουλόμενος δὲ αὐτοὺς Νικίου
τε ἀποστῆσαι ταῦτα ἔπρασσε καὶ ὅπως, ἐν τῷ δήμῳ
διαβαλὼν αὐτοὺς ὡς οὐδὲν ἀληθὲς ἐν νῷ ἔχου-
σιν οὐδὲ λέγουσιν οὐδέποτε ταὐτά, τοὺς Ἀργεί-
ους καὶ Ἠλείους καὶ Μαντινέας ξυμμάχους ποιήσῃ.
4 καὶ ἐγένετο οὕτως. ἐπειδὴ γὰρ ἐς τὸν δῆμον παρ-
ελθόντες καὶ ἐπερωτώμενοι οὐκ ἔφασαν, ὥσπερ ἐν
τῇ βουλῇ, αὐτοκράτορες ἥκειν, οἱ Ἀθηναῖοι οὐκέτι
ἠνείχοντο, ἀλλὰ τοῦ Ἀλκιβιάδου πολλῷ μᾶλλον ἢ
πρότερον καταβοῶντος τῶν Λακεδαιμονίων ἐσή-
κουόν τε καὶ ἑτοῖμοι ἦσαν εὐθὺς παραγαγόντες
τοὺς Ἀργείους καὶ τοὺς μετ' αὐτῶν ξυμμάχους

λέγωσιν cum loci cohaerentia ostendit tum Plut. Nic. 10 huc respiciens: *μὴ καὶ τὸν δῆμον ἀπὸ τῶν αὐτῶν λόγων ἐπαγάγωνται.*

§ 2. *μηχανᾶται δέ.* Opponitur id quod Alcibiades facit iis quae legati fecerunt. Non opus est coniunctione *δή*, ut putavit Class. — *πείθει* verbi obiectum facile ex iis quae sequuntur subauditur. Cf. 18, 5. — *πίστιν*, i. e. *ὅρκον*. Cf. Plut. — *ἀποδώσειν*, effecturum, ut iis redderetur. — *πείσειν.* Ex superiore *πείθει* ad hunc infinitivum repete *ἔλεγεν*. Cf. adn. IV 3, 2. — *ὥσπερ . . . ἀντιλέγειν.* In *καί* particula ne haereas, cogita Graecos dicere *ὥσπερ καὶ ἀντιλέγω, οὕτω καὶ πείσω.* Cf. Krueg. Gr. § 69, 32 adn. 13. Quemadmodum autem ante ad *πείσειν* simul audiendum *ἀποδοῦναι Πάνακτον*, ita hic audi *μὴ ἀποδοῦναι*. De infinitivo *ἀντιλέγειν* vid. Matth. Gr. § 538. Krueg. § 55, 4 adn. 9. Etiam Latini in orationis obliquae protasi comparativa post ut, quemadmodum, similes particulas interdum infinitivo utuntur. Ita Iust. XI 189 quemadmodum Dario maiorem turbam hominum esse sic virorum sibi. Cf. Liv. XXIII 12 ut delesse ita minuisse et Tac. Hist. I 17.

§ 3. *Νικίου τε.* Particula ita collocata est, quasi alterum quoque membrum a *καί* coniunctione incipiens a participio *βουλόμενος* pendeat. Cf. adn. 32, 1. — *ἀληθές.* Plut in Alc. *ὑγιές*, quod mavult Krueg.; sed Plut. in Nic. *περιφανῶς ψευδομένους.* — *ξυμμάχους ποιήσῃ.* Activum, quod eos socios non sibi, sed Atheniensibus facit.

§ 4. *ἐς . . . παρελθόντες.* Postridie factum esse testatur Plut. — *ἐπερωτώμενοι. Εἰ αὐτοκράτορες ἥκουσι.* Cf. Plut. in Nic. — *παραγαγόντες . . . ποιεῖσθαι*, in contionem introductos . . . socios fa-

ποιεῖσθαι· σεισμοῦ δὲ γενομένου πρίν τι ἐπικυρωθῆναι, ἡ ἐκκλησία αὕτη ἀνεβλήθη.

Νικίας δὲ πείθει Ἀθηναίους ἔτι πρέσβεις πέμψαι ἐς Λακεδαίμονα.

46. Τῇ δ' ὑστεραίᾳ ἐκκλησίᾳ ὁ Νικίας, καί- 1
περ [τῶν Λακεδαιμονίων αὐτῶν ἠπατημένων] καὶ αὐτὸς ἐξηπατημένος περὶ τοῦ μὴ αὐτοκράτορας ὁμολογῆσαι ἥκειν, ὅμως τοῖς Λακεδαιμονίοις ἔφη χρῆναι φίλους μᾶλλον γίγνεσθαι, καὶ ἐπισχόντας τὰ πρὸς Ἀργείους πέμψαι ἔτι ὡς αὐτοὺς καὶ εἰδέναι ὅ τι διανοοῦνται, λέγων ἐν μὲν τῷ σφετέρῳ καλῷ, ἐν δὲ τῷ ἐκείνων ἀπρεπεῖ τὸν πόλεμον ἀναβάλλεσθαι· σφίσι μὲν γὰρ εὖ ἑστώτων τῶν πραγ-

cere. — σεισμοῦ ... ἀνεβλήθη. Sunt enim terrae motus in numero διοσημιῶν, de quibus vid. Schoem. Comit. Athen. p. 148. „Cf. 50, 5. VIII 6, 5. Sed si terrae motus, postquam res quaedam iam incepta erat, accidit, signum, quo a diis ad perseverandum in ea excitarentur, esse interpretabantur. Vid. Xen. Hist. Gr. IV 7, 4." Arn.

Cap. 46. § 1. τῇ δ' ὑστεραίᾳ ἐκκλησίᾳ, in contione postridie habita. Cf. adn. VII 11, 2. — καίπερ ... ἐξηπατημένος. Si ullo elegantiae sensu Th. imbutus fuit, tam rude atque absonum dicendi genus quam hic librorum memoria traditum est ei tribui nequit. Sed non solum verba sordent, sed etiam sententia claudicat. Quid enim αὐτῶν sibi vellet, nemodum exploravit. Nam quod Class. eo indicari putavit Lacedaemonios eo adducendos fuisse, ut sibi ipsi repugnarent, id quod difficillimum fuisset, non repugnare illi sibi dicuntur, sed decepti esse. An repugnandi notio in ipso pronomine inest? Omnino obscura est haec explicatio et quae traditis verbis nequaquam conveniat. Nisi vero eorum sententiam interpretando augeamus aut mutemus, nihil potest praemisso τῶν Λακ. αὐτῶν ἠπατημένων dictum esse, quod idem non in verbis καὶ αὐτὸς ἐξηπατημένος insit. Nempe ipsum καὶ αὐτός ad fraudem Lacedaemoniis illatam aperte refertur. Cum igitur verba inepta simul inutilia sint, Herwerd. laudamus, quod (Stud. Thuc. p. 75) hunc locum turpi additamento exoneravit. Etenim primum ad καὶ αὐτός interpretandum αὐτῶν ἠπατημένων, deinde ad αὐτῶν, ut qui essent indicaretur, τῶν Λακεδαιμονίων adscriptum est. — περὶ τοῦ ... ἥκειν. Haec quoque verba Herwerd. l. l. Th. abiudicavit, quod Nicias deceptus esset non περὶ τοῦ, sed τῷ μὴ αὐτοκράτορας ὁμολογῆσαι ἥκειν. Attamen ipsa praepos. περί id afferri indicatur, in quo fraus Niciae illata constiterit (cf. II 70, 1), neque hoc tam facile per se intellegitur, ut commode eo careamus. — ἐπισχόντας τὰ πρὸς Ἀργείους, dilato Argivorum negotio, Port. Supra 32, 6 περὶ τῆς Ἀργείων ξυμμαχίας ἐπισχεῖν. Cf. adn. 89, 3 et 76, 2. — ὡς αὐτούς] τοὺς Λακεδαιμονίους. Schol. — λέγων, iubens, suadens. Cf. adn. II 7, 1. — ἐν μὲν ... ἀπρεπεῖ, cum ipsi statu uterentur bono, illi autem ignominioso. Cf. 59, 4. 60, 2 et cum verbis τῷ ἐκείνων ἀπρεπεῖ VI 11, 6. — σφίσι μὲν ... διακινδυνεῦσαι. Cf. Isocr. VI 50. — εὖ ἑστώτων. Plane

μάτων ὡς ἐπὶ πλεῖστον ἄριστον εἶναι διασώσα-
σθαι τὴν εὐπραγίαν, ἐκείνοις δὲ δυστυχοῦσιν ὅτι
2 *τάχιστα εὕρημα εἶναι διακινδυνεῦσαι. ἐπεισέ τε*
πέμψαι πρέσβεις, ὧν καὶ αὐτὸς ἦν, κελεύσοντας
Λακεδαιμονίους, εἴ τι δίκαιον διανοοῦνται, Πάν-
ακτόν τε ὀρθὸν ἀποδιδόναι καὶ Ἀμφίπολιν, καὶ
τὴν Βοιωτῶν ξυμμαχίαν ἀνεῖναι, ἢν μὴ ἐς τὰς
σπονδὰς ἐσίωσι, καθάπερ εἴρητο ἄνευ ἀλλήλων
3 *μηδενὶ ξυμβαίνειν. εἰπεῖν τε ἐκέλευον ὅτι καὶ σφεῖς,*
εἰ ἐβούλοντο ἀδικεῖν, ἤδη ἂν Ἀργείους ξυμμάχους
πεποιῆσθαι, ὡς παρεῖναί γ' αὐτοὺς αὐτοῦ τού-
του ἕνεκα. εἴ τέ τι ἄλλο ἐνεκάλουν, πάντα ἐπιστεί-
λαντες ἀπέπεμψαν τοὺς περὶ τὸν Νικίαν πρέσβεις.
4 *Καὶ ἀφικομένων αὐτῶν καὶ ἀπαγγειλάντων τά*
τε ἄλλα καὶ τέλος εἰπόντων ὅτι, εἰ μὴ τὴν ξυμ-
μαχίαν ἀνήσουσι Βοιωτοῖς μὴ ἐσιοῦσιν ἐς τὰς
σπονδάς, ποιήσονται καὶ αὐτοὶ Ἀργείους καὶ τοὺς
μετ' αὐτῶν ξυμμάχους, τὴν μὲν ξυμμαχίαν οἱ
Λακεδαιμόνιοι Βοιωτοῖς οὐκ ἔφασαν ἀνήσειν, ἐπι-

τούτων δὲ οὐδὲν διαπραξάντων οἱ Ἀθηναῖοι ξυμμαχίαν ἐποιήσαντο Ἀργείοις καὶ τοῖς τούτων ξυμμάχοις.

eodem modo loquuntur Germani, aliter Latini.

§ 2. **ὀρθόν.** Cf. adn. 42, 2. — **ἀνεῖναι.** Cf. adn. 31, 3. — **καθάπερ εἴρητο...** Cf. adn. 39, 3.

§ 3. **ὅτι ... πεποιῆσθαι,** se quoque ... iam Argivos societate sibi coniunctos habituros esse. De *ὅτι* ante infinitivum posito cf. Xen. Hist. Gr. V 4, 35. Cyr. II 4, 15. 1, 23. VIII 1 25. Stallb. ad Plat. Phaed. 63c. Matth. Gr. § 539 adn. 1. Krueg. Gr. § 55, 4 adn. 10. Similiter apud Th. *ὅτι* cum part. IV 37, 1, ubi cf. adn. Super *ἂν* perfecti infinitivo addito vid. adn. II 102, 6. Hic ideo legitur, quia hic infinitivus in plusquamperfectum cum *ἂν* iunctum resolvendus est. Denique de *σφεῖς* nominativo cf. Krueg. Gr. § 55, 2 adn. 1. Quoniam enuntiatum *σφεῖς* continens proprie non ex *ἐκέλευον* pendet, sed ex *εἰπεῖν*, quod refertur ad *τοὺς πρέσβεις*, pronomen ad universos Athenienses, proprie quidem accusativum exspectes; sed cum legati et eae civitates, quarum verbis loquuntur, non raro inter se commutentur, haec ita dicta sunt, ut si non *εἰπεῖν ἐκέλευον*, sed *εἶπον* scriptum esset. — **ὡς παρεῖναι.** De infinitivo vel ideo aptissimo, quia *ὡς* hic idem valet atque *γάρ*, cf. Matth. Gr. § 538. Krueg. Gr. § 55, 4 adn. 9. — **τοὺς περὶ ... πρέσβεις,** Niciam eiusque collegas. Cf. 42, 1. Krueg. Gr. § 50, 5 adn. 6.

§ 4. **τά τε ἄλλα.** *Τέ* ita collocatum est, ut si *εἰπόντων* non esset secuturum. Cf. adn. I 16. — **εἰ μὴ ... Βοιωτοῖς,** nisi Boeotis societatem remitterent, i. e. iis redderent, cederent tanquam re inutili. Cf. Matth. Gr. § 339 g 1. Kuehn. Gr. max. § 423, 24. —

κρατούντων τῶν περὶ τὸν Ξενάρη τὸν ἔφορον ταῦτα γίγνεσθαι καὶ ὅσοι ἄλλοι τῆς αὐτῆς γνώμης ἦσαν, τοὺς δὲ ὅρκους δεομένου Νικίου ἀνενεώσαντο· ἐφοβεῖτο γὰρ μὴ πάντα ἀτελῆ ἔχων ἀπέλθῃ καὶ διαβληθῇ, ὅπερ καὶ ἐγένετο, αἴτιος δοκῶν εἶναι τῶν πρὸς Λακεδαιμονίους σπονδῶν. ἀναχωρήσαντός τε αὐτοῦ ὡς ἤκουσαν οἱ Ἀθηναῖοι οὐδὲν ἐκ τῆς Λακεδαίμονος πεπραγμένον, εὐθὺς δι' ὀργῆς εἶχον, καὶ νομίζοντες ἀδικεῖσθαι (ἔτυχον γὰρ παρόντες οἱ Ἀργεῖοι καὶ οἱ ξύμμαχοι παραγαγόντος Ἀλκιβιάδου), ἐποιήσαντο σπονδὰς καὶ ξυμμαχίαν πρὸς αὐτοὺς τήνδε.

αἱ σπονδαὶ Ἀθηναίων καὶ Ἀργείων

47. „Σπονδὰς ἐποιήσαντο ἑκατὸν Ἀθηναῖοι 1 ἔτη καὶ Ἀργεῖοι καὶ Μαντινῆς καὶ Ἠλεῖοι <πρὸς

Cap. 47. Huius foederis fragmentum, quod ab initio usque ad § 8 ὀμόσαι δ' pertinet, in tabula marmoris Pentelici inscriptum nuper Athenis inter theatra Bacchi et Herodis erutum est. Quod fragmentum a tribus partibus mutilum, a dextra integrum cum litteras ex ordine accurate dispositas habeat, sagaciter A. Kirchhoffius comparato foedere apud Th. exscripto singulos versus septuagenas septenas litteras habuisse in Herm. XII p. 368 sqq. exploravit, nisi quod foederis partes vacuo singularum vel binarum litterarum spatio distinctae fuissent. Ad hunc autem versuum ambitum cum non omnibus locis verba apud Th. tradita revocare liceat, non ab omni parte integrum foedus apud eum servatum esse patet. Idem ex eo cognoscitur, quod in titulo aliquot verba exstant, quae apud Th. non inveniuntur. Cum autem credi nequeat ipsum Th. foederis verba ita consulto mutasse aut tam neglegenter exscripsisse, ut vocabula aut omitteret aut adderet aut alio ordine poneret, emendanda est codd. memoria ad genuinum foederis exemplar ex tituli reliquiis refectum. Quod quale fuerit ut appareat, in appendice huius libri subicimus

τῶν περὶ . . . γίγνεσθαι, cum Xenaras eiusque socius (Cleobulus, cf. c. 36 sq.; nam reliqui, qui eiusdem factionis erant, significantur verbis καὶ ὅσοι . . . ἦσαν) evincerent, ut haec fierent. De ἐπικρατεῖν cum inf. cf. VI 74, 1, de articulo τόν geminato adn. II 67, 2. Exempla hoc posteriore loco allata obstant, quominus cum Class. τὸν ἔφορον deleamus. — τοὺς δὲ ὅρκους . . . ἀνενεώσαντο. Cf. 18, 9. 23, 4. — αἴτιος . . . σπονδῶν. Vid. 16, 1.

§ 5. ἔτυχον γὰρ παρόντες, scil. in contione, ad quam Nicias de legatione sua rettulit. Nam eos Athenis adfuisse iam dictum est (cf. 44, 2. 45, 4. 46, 3), et Th. si hoc repetere voluisset, ἔτι γὰρ ἔτυχον παρόντες scribere debebat. — παραγαγόντες. Cf. adn. 45, 4. — αὐτούς ad nomina in parenthesi collocata relatum, ut III 70, 3. Cf. adn. 54, 2.

Cap. 47. § 1. ἑκατὸν Ἀθηναῖοι ἔτη. De traiectionibus similibus cf. adn. III 90, 4. —

ἀλλήλους>, ὑπὲρ σφῶν αὐτῶν καὶ τῶν ξυμμάχων ὧν ἄρχουσιν ἑκάτεροι, ἀδόλους καὶ ἀβλαβεῖς καὶ καὶ Μαντινέων καὶ Ἠλείων.
2 κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν. ὅπλα δὲ μὴ ἐξέστω ἐπιφέρειν ἐπὶ πημονῇ μήτε Ἀργείους καὶ Ἠλείους καὶ Μαντινέας καὶ τοὺς ξυμμάχους ἐπὶ Ἀθηναίους καὶ τοὺς ξυμμάχους ὧν ἄρχουσιν Ἀθηναῖοι, μήτε Ἀθηναίους καὶ τοὺς ξυμμάχους <ὧν ἄρχουσιν Ἀθηναῖοι> ἐπὶ Ἀργείους καὶ Ἠλείους καὶ Μαντινέας καὶ τοὺς ξυμμάχους, τέχνῃ μηδὲ μηχανῇ μηδεμιᾷ.
3 κατὰ τάδε ξυμμάχους εἶναι Ἀθηναίους καὶ Ἀργείους καὶ Μαντινέας καὶ Ἠλείους ἑκατὸν ἔτη. ἢν πολέμιοι ἴωσιν ἐπὶ τὴν γῆν τὴν Ἀθηναίων, βοη-

foederis reliquias quae in tabula supersunt ex Th. completas. Quod eo magis necessarium est, quod de restituendo ex titulo foedere non omnibus locis cum Kirchhoffio consentimus, qui post commentationem supra commemoratam fragmentum lapidi incisum in Suppl. corp. inscr. Att. n. 46b edidit completumque in litteras minusculas transscripsit. Quae igitur ante § 8 aut verbis in codd. traditis addita aut quadratis uncis inclusa leguntur, ea addita et seiuncta sunt ad exemplum eius partis ex tituli reliquiis restitutum; reliqua, quae praeter codd. memoriam eadem ratione mutata sunt, suis locis in sd. indicavimus. Intacta tamen apud Th. reliquimus ἢν, ἐπήν, θάλασσαν, de quibus cf. adn. 18, 4, et ante vocales positum ν ἐφελκυστικόν et ante consonantes omissum, in quo veteres sibi non constitisse multis inscriptionum exemplis demonstratur.

§ 3. Ἠλείους καὶ Μαντινέας utrobique inverso ordine codd., praeterquam quod altero loco Ἠλείους καὶ Ἀργείους b.

ἐς τὴν γῆν codd.

τῶν ξυμμάχων ὧν ἄρχουσιν ἑκ. Argivorum socii ὑπήκοοι erant Orneatae et Cleonaei (67, 2), Mantinensium aliquot Arcadiae civitates (29, 1), inter quas Parrhasii fuerant (33), Atheniensium enumerati sunt a Boeckh. Oec. civ. II p. 657 sqq. Koehler. de Foed. Deliaco-Attico p. 158 sqq. — ἑκάτεροι, Athenienses et Argiva societas Argivos et Mantinenses et Eleos complectens.

§ 2. ὅπλα δέ. Postquam primo enuntiato statutum est, ut societas centum annos sit, ad ipsas civitates eorumque socios subiectos pertineat, terra marique valeat, iam nova condicio additur. Optime igitur quadrat particula δέ a Krueg. deleta. Diversum infra § 3 ἢν πολέμιοι κ. τ. λ., ubi superius κατὰ τάδε explicatur, simile 18, 4. — πημονῇ. Cf. adn. 18, 4. — τέχνῃ μηδὲ μηχανῇ μηδεμιᾷ. Pro his etiam μήτε τέχνῃ μήτε μηχανῇ μηδ., ut 18, 4, ubi vid. adn., dici potuit. „Coniunctio μηδέ ad superius μή refertur ex notissima lege plerumque μὴ ... μηδέ et μήτε ... μήτε inter se respondere praecipiente.“ Arn. Cf. Elmsl. ad Eur. Med. v. 4. 5 et infra § 8.

§ 8. ξυμμάχους εἶναι. Infinitivi ex verbis σπονδὰς ἐποιήσαντο pendere possunt. Cf. tamen etiam adn. 18, 5. — ἐπὶ τὴν γῆν ut infra § 4. Cf. adn.

θεῖν Ἀργείους καὶ Μαντινέας καὶ Ἠλείους Ἀθή-
ναζε, καθ' ὅ τι ἂν ἐπαγγέλλωσιν ⟨οὗτοι⟩ [Ἀθη-
ναῖοι], τρόπῳ ὁποίῳ ἂν δύνωνται ἰσχυροτάτῳ κατὰ
τὸ δυνατόν· ἢν δὲ δῃώσαντες οἴχωνται, πολεμίαν
εἶναι ταύτην τὴν πόλιν Ἀργείοις καὶ Μαντινεῦσι
καὶ Ἠλείοις καὶ Ἀθηναίοις καὶ κακῶς πάσχειν ὑπὸ
ἁπασῶν τούτων τῶν πόλεων· καταλύειν δὲ μὴ
ἐξεῖναι τὸν πόλεμον πρὸς ταύτην τὴν πόλιν μηδε-
μιᾷ τῶν πόλεων, ἢν μὴ ἁπάσαις δοκῇ. βοηθεῖν 4
δὲ καὶ Ἀθηναίους ἐς Ἄργος καὶ ⟨ἐς⟩ Μαντίνειαν
καὶ ⟨ἐς⟩ Ἦλιν, ἢν πολέμιοι ἴωσιν ἐπὶ τὴν γῆν τὴν
Ἀργείων ἢ τὴν Μαντινέων ἢ τὴν Ἠλείων, καθ'
ὅ τι ἂν ἐπαγγέλλωσιν αἱ πόλεις αὗται, τρόπῳ ὁποίῳ
ἂν δύνωνται ἰσχυροτάτῳ κατὰ τὸ δυνατόν· ἢν δὲ
δῃώσαντες οἴχωνται, πολεμίαν εἶναι ταύτην τὴν
πόλιν Ἀθηναίοις καὶ Ἀργείοις καὶ Μαντινεῦσι καὶ
Ἠλείοις καὶ κακῶς πάσχειν ὑπὸ ἁπασῶν τού-
των τῶν πόλεων· καταλύειν δὲ μὴ ἐξεῖναι τὸν πό-
λεμον πρὸς ταύτην τὴν πόλιν ⟨μηδεμιᾷ τῶν πό-
λεων⟩, ἢν μὴ ἁπάσαις δοκῇ [ταῖς πόλεσιν]. ὅπλα 5
δὲ μὴ ἐᾶν ἔχοντας διιέναι ἐπὶ πολέμῳ διὰ τῆς γῆς
τῆς σφετέρας αὐτῶν καὶ τῶν ξυμμάχων ὧν ἄρχου-

πασῶν τῶν πόλεων τούτων codd. exceptis Ar. Chr. Dan., qui a reliquis omisso *πασῶν* discrepant. Cf. sd. § 4.

§ 4. *Ἠλείων ἢ τὴν Μαντινέων ἢ τὴν Ἀργείων* inverso ordine codd.

πασῶν τούτων τῶν πόλεων codd., nisi quod *πασῶν τῶν πόλεων τούτων* Vat. H. Veram verborum collocationem titulus ostendit.

§ 5. *ὧν ἄρχουσιν* E; reliqui *ὧν ἂν ἄρχωσιν*, nisi quod Pal. *ἂν* om. Cf. adn.

appendicis. — *ἐπαγγέλλωσιν*. „Hic notat denuntiare, poscere, *ankündigen*, Gall. sommer, réclamer.“ Bau. Cf. § 6 et *στρατιὰν ἐπαγγέλλειν* VII 17, 1. — *οὗτοι* ut infra § 4 *αἱ πόλεις αὗται*. Cf. adn. append. — *τρόπῳ ... δυνατόν*. Cf. adn. 23, 2. — *ἁπασῶν*. Longior et gravior huius vocabuli forma ubique in hoc foedere est. Cf. infra § 3. 4. 5. 7. 12.

§ 4. *ἐς Ἄργος ... Ἦλιν*. Singulis nominibus praepositio additur, quod singulis civitatibus, ut in quamque hostilis impetus factus est, Athenienses auxilium praestare debent. Cf. § 10 et adn. append.

§ 5. *ὧν ἄρχουσιν ἕκαστοι*. Falsum est quod in libris prope omnibus legitur *ὧν ἂν ἄρχωσιν*. Cur enim hic aliter atque reliquis locis (§ 1. 2) non de iis

σιν ἕκαστοι, μηδὲ κατὰ θάλασσαν, ἣν μὴ ψηφισαμένων τῶν πόλεων ἁπασῶν τὴν δίοδον εἶναι, Ἀθηναίων καὶ Ἀργείων καὶ Μαντινέων καὶ Ἠλείων.
6 τοῖς δὲ βοηθοῦσιν ἡ πόλις ἡ πέμπουσα παρεχέτω μέχρι μὲν τριάκοντα ἡμερῶν σῖτον ἐπὴν ἔλθωσιν ἐς τὴν πόλιν τὴν ἐπαγγείλασαν βοηθεῖν, καὶ ἀπιοῦσι κατὰ ταὐτά· ἢν δὲ πλείονα βούληται χρόνον τῇ

§ 6. ἔλθῃ codd. Cf. adn.
πλέονα codd. Cf. ad. IV 82.
βούλωνται codd., quo servato antehac post χρῆσθαι interpungebant. Cf. adn.

sociis, qui tum erant, sed de iis, qui aliquando futuri sint, paciscantur, prorsus non intellegitur. Praeterea sic repugnantia aliqua exsistit inter hunc locum et § 1, ubi totum foedus ad eos qui tum erant socios pertinere dictum est. Cf. adn. append. — μηδὲ κατὰ θάλασσαν, ne mari quidem, *auch nicht zur See*. Krueg. haec verba delevit, quod non convenirent ad 56, 2 et per se inepta essent. Sed 56, 2 aliter interpretandum est atque ille intellexit (cf. adn.) neque hoc ipso loco quicquam inepti relinquitur, si διὰ τῆς γῆς ... ξυμμάχων vertimus per fines ipsorum et sociorum (cf. 25, 3). Accedit quod foederis initio id terra marique valere dictum est. — ἢν μή ... εἶναι, nisi decreto ab omnibus civitatibus facto ut transitus liceret. Similiter ἢν μή dictum est a Dem. XXIV 46 οὐκ ἐῶν ... λέγειν οὐδὲ χρηματίζειν ... ἂν μὴ τῆς ἀδείας δοθείσης et pariter in praemissa ibidem 45 lege ἐὰν μὴ ψηφισαμένων τὴν ἄδειαν. Mente repetere licet apud Th. διίωσι, apud Dem. λέγωσι καὶ χρηματίζωσι; sed carere possumus tali supplemento, si ἢν μή, ut saepius εἰ μή, naturam adverbii (πλήν) plane induisse statuimus. Nam hac sola ratione explicatur Ath. 521 b νόμος ἦν ... τὴν ἐλευθέραν μὴ ἐκπορεύεσθαι ἡλίου δεδυκότος ἐὰν μὴ μοιχευθησομένην. Cf. Kuehn. Gr. max. § 988, 8 (qui perperam exemplum Th. a Dem. discrepare opinatur) et adn. append.

§ 6. ἐπὴν ἔλθωσιν. Quod in codd. est ἔλθῃ ita antehac interpretati sunt, ut e part. βοηθοῦσι nomen ἡ βοήθεια repetendum esse dicerent. Sed exempla, quibus nituntur, parum idonea sunt. Nam quod I 90, 2. 91, 1 ex τειχίζειν τὰ τείχη, τὸ τεῖχος subauditur (cf. Herod. IX 8), Plat. Theaet. 476 b ex ἐπιτηδευτέον ὁ ἐπιτηδεύων, Xen. Cyr. II 4, 24 ex τὰ βασίλεια ὁ βασιλεύς, Anab. III 3, 5 ex τῇ πολεμίᾳ οἱ πολέμιοι, inde potius consequitur ex βοηθεῖν vel βοήθεια repeti posse οἱ βοηθοῦντες, ὁ βοηθῶν. Emend. Kirchh. Cf. adn. append. Aptissime autem cohaeret ἐπὴν ἔλθωσιν cum verbis μέχρι τριάκοντα ἡμερῶν. Praebetur enim commeatus auxiliis usque ad tricesimum post adventum diem, i. e. inde a profectione usque ad id tempus. — κατὰ ταὐτά. Simul audi verba ἡ πόλις ἡ πέμπουσα σῖτον παρεχέτω. — βούληται. Si scriptum fuisset βούλωνται ad τὴν πόλιν τὴν ἐπαγγείλασαν βοηθεῖν paulo ante memoratam κατὰ σύνεσιν relatum, ne aliud vide-

στρατιᾷ χρῆσθαι ἡ πόλις ἡ μεταπεμψαμένη, διδότω σῖτον, τῷ μὲν ὁπλίτῃ καὶ ψιλῷ καὶ τοξότῃ τρεῖς ὀβολοὺς Αἰγιναίους τῆς ἡμέρας ἑκάστης, τῷ δ' ἱππεῖ δραχμὴν Αἰγιναίαν. ἡ δὲ πόλις ἡ μεταπεμ- 7 ψαμένη ⟨τῇ στρατιᾷ⟩ τὴν ἡγεμονίαν ἐχέτω, ὅταν ἐν τῇ αὐτῆς ὁ πόλεμος ᾖ· ἢν δέ ποι δόξῃ ⟨ἁπάσαις⟩ ταῖς πόλεσι κοινῇ στρατεύεσθαι, τὸ ἴσον τῆς ἡγεμονίας μετεῖναι ἁπάσαις ταῖς πόλεσιν. ὀμόσαι 8 δὲ τὰς σπονδὰς Ἀθηναίους μὲν ὑπέρ τε σφῶν αὐτῶν καὶ τῶν ξυμμάχων, Ἀργεῖοι δὲ καὶ Μαντινῆς καὶ Ἠλεῖοι καὶ οἱ ξύμμαχοι τούτων κατὰ πόλεις ὀμνύντων. ὀμνύντων δὲ τὸν ἐπιχώριον ὅρκον ἕκαστοι τὸν μέγιστον κατὰ ἱερῶν τελείων.

§ 7. τῇ αὐτῇ codd. „An τῇ αὐτῆς? ut alibi τὴν ἑαυτῶν, τὴν Ἀργείων et plura huiusmodi dicit." Duk., quem secutus est Bekk. Cf. adn. I 44, 1.

πάσαις It. Vat. Aug. Cass. Ven. M. C.

retur deinde subiectum esse, omissis verbis ἡ πόλις ἡ μεταπεμψαμένη sequi debebat διδόντων. Emend. Kirchh. Cf. adn. append. — σῖτον hic et supra = σιτηρέσιον, ut ex proximis patet. Cf. Boeckh. Oec. civ. I p. 377. 380. — καὶ ψιλῷ ... Αἰγιναίους. De distinctione ψιλῶν et τοξοτῶν vid. adn. IV 36, 1. Quinae drachmae Aeginaeae septenas Atticas valebant; itaque 3 ob. Aegin. = 4, 2 Att. Cf. Hultsch. Metrol. p. 135 sqq., qui Poll. IX 76. 86 errare docet, cui drachma Aeginaea pro decem obolis Atticis est. „Popularem autem civitatum paciscentium rationem id ostendit, quod sagittariis et levis armaturae militibus idem stipendium constitutum est atque gravi armaturae. Ita Athenis vel nautae idem stipendium quod gravis armaturae milites accipiebant. Vid. III 17. VI 31." Arn. De universis stipendiis militum Graecorum consule eos, qui in adn. ad III 17, 3 citati sunt.

§ 7. ⟨τῇ στρατιᾷ⟩ τὴν ἡγεμονίαν ἐχέτω eadem ratione dictum esse putamus atque Xen. Anab. VII 1, 40 ὡς οὐχ ἡγησόμενον τῇ στρατιᾷ, Hist. Gr. IV 2, 9 ἡγεῖσθαι τῇ στρατιᾷ ἐκέλευον. Nam his quoque locis de exercitus imperio sermo est. Cf. Hom. Il. II 816 Τρωσὶ μὲν ἡγεμόνευε ... Ἕκτωρ. Nos: *soll für das Heer den Oberbefehl haben.* Cf. Krueg. Gr. § 47, 20 adn. 2. Kuehn. Gr. max. § 423, 6. — τὸ ἴσον ... μετεῖναι. De casu cf. Matth. Gr. § 325 adn. 1, de infinitivo adn. 18, 5.

§ 8. τὸν μέγιστον. Cf. adn. 18, 9. — κατὰ ἱερῶν τελείων. „Quaenam sint ἱερὰ τέλεια et quid ὅρκος καθ' ἱερῶν τελείων, docet Demosthenes in oratione contra Aristocratem [XXIII 68], ubi agit de iure iurando, quo se obstringebat is, qui apud Areopagum caedis aliquem accusabat, quem iurare dicit στάντα ἐπὶ τῶν τομίων κάπρου καὶ κριοῦ καὶ ταύρου, καὶ τούτων ἐσφαγμένων. Plura vide in notis ad Appian. [t. III p. 218.]" Huds. Nonnulli ἱερὰ τέλεια voluerunt esse ὁλόκληρα, μὴ λελωβημένα. „Sed cum hoc commune fuerit omnibus sacris,

ὁ δὲ ὅρκος ἔστω ὅδε· „ἐμμενῶ τῇ ξυμμαχίᾳ κατὰ τὰ ξυγκείμενα δικαίως καὶ ἀβλαβῶς καὶ ἀδόλως, καὶ οὐ παραβήσομαι τέχνῃ οὐδὲ μηχανῇ οὐδεμιᾷ."
9 ὀμνύντων δὲ Ἀθήνησι μὲν ἡ βουλὴ καὶ αἱ ἔνδημοι ἀρχαί, ἐξορκούντων δὲ οἱ πρυτάνεις· ἐν Ἄργει δὲ ἡ βουλή καὶ οἱ ὀγδοήκοντα καὶ οἱ ἀρτῦναι, ἐξορκούντων δὲ οἱ ὀγδοήκοντα· ἐν δὲ Μαντινείᾳ οἱ δημιουργοὶ καὶ ἡ βουλὴ καὶ αἱ ἄλλαι ἀρχαί, ἐξορκούντων δὲ οἱ θεωροὶ καὶ οἱ πολέμαρχοι· ἐν

§ 8. ἐμμένω codd. Emend. Fr. Portus.
§ 9. αἱ ἀρτῦναι codd., οἱ ἀρτῦναι schol. Apud Herodian. I 56. II 653 est ἀρτύνας, quod parum recte pro nomine proprio

ne quid in iis mutilum, sed omnia integra ac perfecta diis offerrentur, . . . [cf. Schoemann. Antiqu. Gr. II p. 208], verius est . . . Graecis ἱερὰ τέλεια esse quae Latinis sunt maiores et eximiae hostiae; quales sunt quas memorat Demosthenes et alii apud Henr. Steph. ad Appian. [add. Wessel. ad Herodot. VI 68] et hecatombae, quas τελείας θυσίας vocat scholiastes parvus Homeri in Il. I 65." Duk. „Victimae debebant ad iustam magnitudinem pervenisse, non pulli esse; e. c. taurus aut bos, non vitulus. Cf. Herodot. I 183, ubi τὰ τέλεα τῶν προβάτων contraria ponuntur τοῖς γαλαθηνοῖς . . . Similiter Latine hostiae maiores ab hostiis lactentibus distinguuntur." Arn. Cf. Herm. Antiqu. Gr. II § 26, 21. De κατά praepositione vid. Matth. Gr. § 581a p. 1356 et Krueg. Gr. § 68, 24 adn. 1. Cf. Andoc. I 98.

§ 9. αἱ ἔνδημοι ἀρχαί. „Acacius: urbani magistratus. Ἔνδημον Thucydides I 70, 4 opponit ἀποδήμῳ, et lex Atheniensium apud Aeschin. in orat. advers. Timarch. non longe a principio [I 19] ἐνδήμους ἀρχὰς ὑπερορίοις his verbis: μηδὲ ἀρχὴν ἀρξάτω μηδεμίαν μηδέποτε, μήτε ἔνδημον μήτε ὑπερόριον, μήτε κληρωτὴν μήτε χειροτονητήν, i. e. Hieron. Wolfio interprete: nec ullo fungi magistratu ei liceat, sive domi sit sive peregre, sive sortito sive suffragio mandari solito." Duk. „Similiter Aristot. Pol. III 10." Arn. Et Xen. Anab. VII 1, 27. — οἱ ὀγδοήκοντα. Cf. Wachs. Antiqu. Gr. I p. 718 sq. et Schoem. Antiqu. iur. p. 81, 4. — οἱ ἀρτῦναι. „Artynae praesides consilii octoginta virorum fuisse putari possunt. [Quae Bloomfieldii coniectura est.] . . . Mueller artynas auctoritati regum civili, sicut strategos imperio eorum in bellis, arbitratur successisse. Dor. II p. 140." Arn. Cf. Wachsm. l. l. et Schoem. l. l. p. 81, 1 et 84, 1. — οἱ δημιουργοί. Δημιουργούς etiam apud Achaeos commemorari, ἐπιδημιουργούς a Corinthiis quotannis Potidaeam missos (Thuc. I 56) adnotat Duk. De aliis vid. Wachsm. l. l. p. 420 sq. Schoem. l. l. p. 84, 10. — οἱ θεωροί. „In nonnullis Doriensium civitatibus . . . theori erant magistratus sacerdotales, quasi quidam pontifices, quos commercia cum oraculo Delphico itidem ut Pythios Spartanorum exercuisse probabile est. Vid. Muell. Aegin. p. 134 sq. Dor. II p. 18 coll. Dissen. explic. Pind. Nem. III p. 376." Schoem. l. l. p. 395. — οἱ πολέμαρχοι. Hi c. 66 morarum Laconicarum du-

δὲ Ἤλιδι οἱ δημιουργοὶ [καὶ οἱ τὰ τέλη ἔχοντες]
καὶ οἱ ἑξακόσιοι, ἐξορκούντων δὲ οἱ δημιουργοὶ
καὶ οἱ θεσμοφύλακες. ἀνανεοῦσθαι δὲ τοὺς ὅρκους 10
Ἀθηναίους μὲν ἰόντας ἐς Ἦλιν καὶ ἐς Μαντίνειαν
καὶ ἐς Ἄργος τριάκοντα ἡμέραις πρὸ Ὀλυμπίων,
Ἀργείους δὲ καὶ Ἠλείους καὶ Μαντινέας ἰόντας
Ἀθήναζε δέκα ἡμέραις πρὸ Παναθηναίων τῶν
μεγάλων. τὰς δὲ ξυνθήκας τὰς περὶ τῶν σπον- 11
δῶν καὶ τῶν ὅρκων καὶ τῆς ξυμμαχίας ἀναγρά-
ψαι ἐν στήλῃ λιθίνῃ Ἀθηναίους μὲν ἐν πόλει,
Ἀργείους δὲ ἐν ἀγορᾷ ἐν τοῦ Ἀπόλλωνος τῷ ἱερῷ,

habet Lentz. Aut igitur corruptum est *οἱ ἄρτυνοι* Plut. mor. 291e (l. *ἀρτῦναι*) et Hesych. *ἄρτυνος· ἄρχων* (l. *ἀρτύνας*), aut duplex nominis forma fuit, *ἀρτύνας* et *ἄρτυνος*.

§ 10. *ἐς* ante *Ἦλιν* om. m. C. I. K. idemque ante *Ἄργος* b.

ces sunt. Hic „non tam duces quam summi rei bellicae curatores videntur esse, sicut Athenis tertius archon nomen polemarchi habebat.“ Heilm. Cynaethensium, alius Arcadum civitatis, polemarchos commemorat eorumque munus describit Polyb. IV 18, 2. Noti praeterea sunt polemarchi Boeotorum et Aetolorum, de quibus cf. Herm. Antiqu. I § 180, 15. 184, 11. — *οἱ τὰ τέλη ἔχοντες*. Cum omne munus publicum *τὸ τέλος* valeat (cf. I 58, 1. IV 15, 1. 86, 1. 88, 1. Wachsm. l. l. p. 815), non potest generalis haec significatio (cf. *οἱ ἐν τέλει* I 10, 4. 90, 5. II 10, 3. III 36, 5. IV 65, 2. V 27, 2. 60, 1. VI 88, 10. VII 73, 1. VIII 50, 4) pro certi cuiusdam magistratus nomine haberi. Cum Krueg. igitur ad *δημιουργοί* adscriptum esse censemus *οἱ τὰ τέλη ἔχοντες* et addito *καί* cum foederis verbis coniunctum esse. — *οἱ θεσμοφύλακες*. „Stephanus in Thes. bene legum et institutorum custodes explicat et idem valere atque *θεσμοθέτας* et *νομοφύλακας* existimat.“ Bloomf.

§ 10. *ἀνανεοῦσθαι δέ* cet. Haec eo spectasse, ut foedera ab utrisque ante anniversaria sollemnia magnorum et publicorum dierum festorum, qui Peloponnesiis essent Olympia, Atheniensibus Panathenaea, renovarentur, explicat Arn. — *Ὀλυμπίων*. „Coeperunt mensis Elei, qui Hecatombaeoni Attico respondet, die XI.“ Dodw. — *Παναθηναίων τῶν μεγάλων*. „Panathenaea maiora quarto quoque anno, tertio quoque Olympiadum, ab Hecatombaeonis die XXVIII celebrabantur. Vid. Boeckh. Oecon. civ. Athen. II p. 165 sqq. Clint. Fast. Hellen. Append. p. 293. A. Momms. Heortol. p. 131 sq.

§ 11. *τὰς ξυνθήκας τὰς περὶ τῶν σπονδῶν*, pacta foederum. Cf. VIII 37, 1 et *ὁμολογία ξυμβάσεως πέρι* V 5, 2. — *στήλῃ*. Cf. adn. 18, 10. — *ἐν πόλει*. Quod 23, 5 additum est *παρ' Ἀθηναίᾳ* hic non minus per se intellegitur quam *παρὰ Διί* infra post *Ὀλυμπίασι*. — *ἐν ἀγορᾷ*. Paulo post *ἐν τῇ ἀγορᾷ*, et similiter I 138, 5. IV 113, 2 al. Addi tamen articulum non magis quam in simili forma *ἐν πόλει* necesse esse docebunt te Schaef. ad Demosth. V p. 373 et Stallb. ad Plat. Theaet. init. — *ἐν τοῦ Ἀπόλλωνος*

Μαντινέας δὲ ἐν τοῦ Διὸς τῷ ἱερῷ ἐν τῇ ἀγορᾷ. καταθέντων δὲ καὶ Ὀλυμπίασι στήλην χαλκῆν κοινῇ
12 *Ὀλυμπίοις τοῖς νυνί. ἐὰν δέ τι δοκῇ ἄμεινον εἶναι ταῖς πόλεσι ταύταις προσθεῖναι πρὸς τοῖς ξυγκειμένοις, ὅ τι [δ'] ἂν δόξῃ ταῖς πόλεσιν ἁπάσαις κοινῇ βουλευομέναις, τοῦτο κύριον εἶναι.“*

1 48. *Αἱ μὲν σπονδαὶ καὶ ἡ ξυμμαχία οὕτως ἐγένοντο· καὶ αἱ τῶν Λακεδαιμονίων καὶ Ἀθηναίων οὐκ ἀπείρηντο τούτου ἕνεκα οὐδ' ὑφ' ἑτέ-*
2 *ρων. Κορίνθιοι δὲ Ἀργείων ὄντες ξύμμαχοι οὐκ ἐσῆλθον ἐς αὐτάς, ἀλλὰ καὶ γενομένης πρὸ τούτου Ἠλείοις καὶ Ἀργείοις καὶ Μαντινεῦσι ξυμμαχίας, τοῖς αὐτοῖς πολεμεῖν καὶ εἰρήνην ἄγειν, οὐ ξυνώμοσαν, ἀρκεῖν δ' ἔφασαν σφίσι τὴν πρώτην*

αἱ τῶν Λακεδαιμονίων καὶ Ἀθηναίων σπονδαὶ ἔτι διαμένουσι. Κορίνθιοι πρὸς ἐκείνους παλιντρέπονται.

§ 12. *δ'* om. Valla vertens: quod si quidpiam videatur satius his civitatibus addi ad conventa, quicquid cunctis communiter videbitur, id ratum sit. Cf. 28, 6.
Cap. 48. § 1. *αἱ ξυμμαχίαι* codd., cui repugnant 46, 5. 47, 8. 11. 78. 82, 5. Cf. adn. 27, 1. Emend. Herwerd. Stud. Thuc. p. 46.

τῷ ἱερῷ. Est Apollinis Lycei templum. Conf. Muell. Dor. I p. 249. — *ἐν τοῦ Διὸς τῷ ἱερῷ.* Duo templa Iovis Mantineae commemorat Paus. VIII 9, 1. — *καταθέντων ... χαλκῆν.* Hoc factum esse docet Paus. V 12, 7. Insolentius autem *κατατιθέναι* de colnmna est positum pro *στῆσαι* (V 18, 10. 23, 5). Cf. tamen Isocr. IV 180. Ceterum cum in Eleorum dicione Olympia sit, hi praeter columnam aeneam, quam hic communiter omnes sociae civitates statuunt, propriam in sua urbe non collocant.

Cap. 48. § 1. *αἱ μὲν σπονδαὶ καὶ ἡ ξυμμαχία.* Haec vocabula 24, 2. 25, 1. 27, 1 ita discreta videmus, ut *σπονδαί* sint pax, *ξυμμαχία* societas. Sed id hic et in ceteris locis fieri non potest. *Ἓν διὰ δυοῖν* igitur appellat Bloomf. ad c. 78. Similiter Caes. B. G. VI 2 Ambiorigem sibi societate et foedere adiungunt. Deinde *αὗται* conicit Krueg., quod pronomen reperitur in simillimis verbis 80, 1. Sed cf. II 101, 6. — *ἐγένοντο.* Ad similitudinem 80, 1. I 102, 4 facile *ἐγένετο* conicias. Sed hic praevalere *τὰς σπονδάς*, quippe quae proximi quoque enuntiati sint subiectum, recte animadvertit Class.

§ 2. *Κορίνθιοι ... ξύμμαχοι.* Cf. 31, 6. — *ἀλλὰ καὶ ... οὐ ξυνώμοσαν.* Societatis antea factae hic obiter atque posterius mentio inicitur, de qua supra nihil dictum est. Nam statim distinguitur a *τῇ πρώτῃ ἐπιμαχίᾳ*, de qua sola c. 29. 31 (cf. 27, 2) sermo fuit. Class. haec verba in parenthesim redegit, ut verbis *ἐσῆλθον ἐς αὐτάς* proxime oppositum esset *ἀρκεῖν δ' ἔφασαν κ. τ. λ.* Sed hoc cur verbo *ξυνώμοσαν* opponi nequeat cum neque ille dixerit neque nos perspiciamus, facilem et simplicem verborum structuram difficili et implicatae praeferimus. Super

γενομένην ἐπιμαχίαν, ἀλλήλοις βοηθεῖν, ξυνεπι-
στρατεύειν δὲ μηδενί. οἱ μὲν Κορίνθιοι οὕτως 3
ἀπέστησαν τῶν ξυμμάχων καὶ πρὸς τοὺς Λακε-
δαιμονίους πάλιν τὴν γνώμην εἶχον.

Λακεδαιμονίους Ἠλεῖοι τοῦ ἐν Ὀλυμπίᾳ ἱεροῦ εἴργουσιν. ἀμφιλογίαι αὐτῶν περὶ καταδίκης.

49. Ὀλύμπια δ' ἐγένετο τοῦ θέρους τούτου, 1
οἷς Ἀνδροσθένης Ἀρκὰς παγκράτιον τὸ πρῶτον
ἐνίκα· καὶ Λακεδαιμόνιοι τοῦ ἱεροῦ ὑπὸ Ἠλείων
εἴρχθησαν ὥστε μὴ θύειν μηδ' ἀγωνίζεσθαι, οὐκ
ἐκτίνοντες τὴν δίκην αὐτοῖς ἣν ἐν τῷ Ὀλυμπιακῷ
νόμῳ Ἠλεῖοι κατεδικάσαντο αὐτῶν, φάσκοντες
σφίσιν ἐπὶ Φύρκον τε τεῖχος ὅπλα ἐπενεγκεῖν καὶ
ἐς Λέπρεον αὐτῶν ὁπλίτας ἐν ταῖς Ὀλυμπιακαῖς

Cap. 49. § 1. σφᾶς codd. Cf. adn.

discrimine ξυμμαχίας et ἐπιμαχίας cf. adn. I 44, 1.

§ 3. οἱ μὲν Κορίνθιοι cet. Cf. Diod. XII 77, 3.

Cap. 49. § 1. παγκράτιον ... ἐνίκα. „Petrus Faber Agonist. III 23 observat Thucydidem hic designationi Olympiadis apponere nomen illius, qui pancratio vicerat, contra morem aliorum historicorum, qui ei plerumque nomen illius, qui stadio vicerat, addere soleant; quem [recentiorem] morem e Dion. Hal. et Diod. Sic. pluribus ostendit II 15. . . . Thucydides etiam III 8 nullam rationem habuit illius, qui stadio victor fuerat.“ Duk. Cf. ibi adn. et Kraus. Gymnast. I p. 340, qui Androsthenem ideo, quod clarissimus vir fuerit, nominatum putat. — ἐνίκα. Cf. adn. III 8. — Λακεδαιμόνιοι ... Ἠλείων. Historiam belli inter hos gesti breviter narrat Paus. III 8, 2. — ἐν τῷ... νόμῳ, ex lege Olympiaca. Ἐν non ita raro Latina praepositione secundum reddi posse aliquot exemplis, ex quibus simillimum huic est Thucydideum I 77, 1, docet Matth. Gr. § 577 p. 1348. — κατεδικάσαντο αὐτῶν, iis irrogandam curaverant. Haec certe alibi est vis medii καταδικάζεσθαι. Hic si Elei ipsi videntur fecisse, interpretandum est in suum commodum iis irrogaverant. — σφίσιν. Quod codd. praebent σφᾶς ad Lacedaemonios relatum vi reflexiva caret, quod licere certis exemplis demonstrari nequit. Nam VI 61, 5 recte Bekk. σφίσι emendavit. Idem h. l. facilius rescribitur quam σφῶν a Dobr. propositum. De dat. cf. III 98, 1. Krueg. Gr. § 48, 12 adn. 2. — Φύρκον τεῖχος. „Hesychii glossa φύρκος· τεῖχος . . . pertinet ad Thucydidis locum V 49, sed eo loco Φύρκος est nomen topicum, proprie idem significans quod φοῦρκος, ὀχύρωμα, sicut vocabula plurima ex communibus facta sunt certorum locorum propria.“ Lob. Paral. Gr. I p. 105. De situ cf. Muell. Dor. II p. 459. — ὅπλα ἐπενεγκεῖν. Additur aut, ut hic et 47, 2, ἐπί cum accusativo, aut, ut infra § 4 et IV 16, 1, solus dativus. — ἐς Λέπρεον cet. Cf. 31, 4. — ὁπλίτας mille fuisse ex insequenti enuntiato statim intellegitur. Temere χιλίους addit Class. — ἐν ταῖς Ὀλ. σπονδαῖς, tempore Olym-

σπονδαῖς ἐσπέμψαι. ἡ δὲ καταδίκη δισχίλιαι μναῖ ἦσαν, κατὰ τὸν ὁπλίτην ἕκαστον δύο μναῖ, ὥσπερ
2 ὁ νόμος ἔχει. Λακεδαιμόνιοι δὲ πρέσβεις πέμψαντες ἀντέλεγον μὴ δικαίως σφῶν καταδεδικάσθαι, λέγοντες μὴ ἐπηγγέλθαι πω ἐς Λακεδαίμονα τὰς
3 σπονδάς, ὅτ' ἐσέπεμψαν τοὺς ὁπλίτας. Ἠλεῖοι δὲ τὴν παρ' αὐτοῖς ἐκεχειρίαν ἤδη ἔφασαν εἶναι (πρώτοις γὰρ σφίσιν αὐτοῖς ἐπαγγέλλουσι), καὶ ἡσυχαζόντων σφῶν καὶ οὐ προσδεχομένων ὡς ἐν
4 σπονδαῖς, αὐτοὺς λαθεῖν ἀδικήσαντας. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι ὑπελάμβανον οὐ χρεὼν εἶναι αὐτοὺς ἐπαγγεῖλαι ἔτι ἐς Λακεδαίμονα, εἰ ἀδικεῖν γε ἤδη ἐνόμιζον αὐτούς, ἀλλ' οὐχ ὡς νομίζοντας τοῦτο δρᾶσαι· καὶ ὅπλα οὐδαμόσε ἔτι αὐτοῖς ἐπενεγκεῖν.
5 Ἠλεῖοι δὲ τοῦ αὐτοῦ λόγου εἴχοντο, ὡς μὲν οὐκ ἀδικοῦσι μὴ ἂν πεισθῆναι, εἰ δὲ βούλονται σφίσι Λέπρεον ἀποδοῦναι, τό τε αὑτῶν μέρος ἀφιέναι τοῦ ἀργυρίου καὶ ὃ τῷ θεῷ γίγνεται αὐτοὶ ὑπὲρ ἐκείνων ἐκτίσειν.

1 50. Ὡς δ' οὐκ ἐσήκουον, αὖθις τάδε ἠξίουν, Λέπρεον μὲν μὴ ἀποδοῦναι, εἰ μὴ βούλονται, ἀνα-

piacarum indutiarum seu feriarum (*des Olymp. Gottesfriedens*). Cf. adn. 1, 1. Boeckh. Explic. Pindar. p. 494 sq. et quos laudat Herm. Antiqu. Gr. I § 10, adn. 14. Add. infra VIII 10.

§ 2. *σφῶν καταδεδικάσθαι*. Cf. adn. I 95, 3. — *μὴ ἐπηγγέλθαι*. Per *σπονδοφόρους*.

§ 3. *τὴν παρ' αὐτοῖς ... εἶναι*, eas indutias, quae in ipsorum terra proclamari solerent, iam fuisse. De *παρ' αὐτοῖς* cf. VI 64, 3. Lys. XII 33. Isocr. II 30. — *ἐπαγγέλλουσι*, indicere solent. — *λαθεῖν*. Cf. adn. IV 30, 2.

§ 4. *οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι . . . ἐπενεγκεῖν*, Lacedaemonii autem respondebant non oportuisse eos etiam denuntiare indutias Lacedaemonem, si quidem iniuriam ipsos (Lacedaemonios) iam commisisse putavissent: at non quasi ita putarent (sed quasi non putarent), hoc fecisse; etiam arma nusquam se amplius (postquam indutiarum nuntium accepissent) illis intulisse. De *ἀδικεῖν* cf. adn. I 38, 4, de *ὑπολαμβάνειν* II 72, 1.

§ 5. *ὡς μὲν . . . πεισθῆναι*, se sibi persuadere non posse illos iniuriam non fecisse. De *μή* particula cf. I 139, 1. Krueg. Gr. § 67, 7 adn. 4. — *ἀφιέναι*, se remittere. — *ὃ τῷ θεῷ γίγνεται*, quae (pars) deo obveniret. Cf. Isae. XI 10.

Cap. 50. § 1. *ἐσήκουον*] οἱ Λακεδαιμόνιοι. — *ἠξίουν*]

τρόπος τῆς τότε πανηγύρεως. Λίχας.

βάντας δὲ ἐπὶ τὸν βωμὸν τοῦ Διὸς τοῦ Ὀλυμπίου, ἐπειδὴ προθυμοῦνται χρῆσθαι τῷ ἱερῷ, ἐπομόσαι ἐναντίον τῶν Ἑλλήνων ἦ μὴν ἀποδώσειν ὕστερον τὴν καταδίκην. 2 *ὡς δὲ οὐδὲ ταῦτα ἤθελον, Λακεδαιμόνιοι μὲν εἴργοντο τοῦ ἱεροῦ [θυσίας καὶ ἀγώνων] καὶ οἴκοι ἔθυον, οἱ δὲ ἄλλοι Ἕλληνες ἐθεώρουν πλὴν Λεπρεατῶν.* 3 *ὅμως δὲ οἱ Ἠλεῖοι δεδιότες μὴ βίᾳ θύσωσι, ξὺν ὅπλοις τῶν νεωτέρων φυλακὴν εἶχον· ἦλθον δὲ αὐτοῖς καὶ Ἀργεῖοι καὶ Μαντινῆς, χίλιοι ἑκατέρων, καὶ Ἀθηναίων ἱππῆς, οἳ ἐν Ἁρπίνῃ ὑπέμενον τὴν ἑορτήν.* 4 *δέος δ' ἐγένετο τῇ πανηγύρει μέγα μὴ ξὺν ὅπλοις ἔλθωσιν οἱ Λακεδαιμόνιοι, ἄλλως τε καὶ ἐπειδὴ καὶ Λίχας ὁ Ἀρκεσιλάου, Λακεδαιμόνιος, ἐν τῷ ἀγῶνι ὑπὸ τῶν ῥαβδούχων πληγὰς ἔλαβεν, ὅτι νικῶντος τοῦ ἑαυτοῦ ζεύγους καὶ ἀνακηρυχθέντος Βοιωτῶν δη-*

Cap. **50.** § 1. *ἀναβάντας* It. Vat. Aug., *ἀναβάντες* vulgo. Subaudiendum *αὐτούς* sive *τοὺς Λακεδαιμονίους*.
ἀπομόσαι codd. Cf. adn.
§ 3. *ἐν Ἄργει* codd. Cf. adn.

οἱ Ἠλεῖοι. Schol. — *ἐπομόσαι.* Non quadrat huc *ἀπομόσαι.* Nam *ἀπομνύασι* qui se aliquid non facturos esse iurant. De *ἐπομόσαι* cf. II 5, 6. Xen. Conviv. 9, 6. 7. Eustath. ad Hom. Il. X 332.

§ 2. *Λακεδαιμόνιοι . . . ἱεροῦ.* Cf. Paus. III 8, 2. Quae sequuntur verba *θυσίας καὶ ἀγώνων* pro appositione vulgo habentur. Sed cum supra in eandem sententiam solum *τῷ ἱερῷ* dictum sit, non intellegitur cur eiusdem vocabuli explicationem hic scriptor addiderit. Certe priore loco ea magis quam posteriore opus erat. Recte igitur Krueg. haec verba pro additamento habuit ex 49, 1 facto. — *ἐθεώρουν] τῆς θεωρίας μετεῖχον.* Schol. Cf. adn. 18, 1. Spectare certamina etiam *τοῖς μὴ θεωροῦσι καὶ εἰργομένοις τοῦ ἱεροῦ* licuisse inde apparet, quod Licham adfuisse paulo post audimus.

§ 3. *ξὺν ὅπλοις τῶν νεωτέρων*, cum iuventute armata. — *ἐν Ἁρπίνῃ.* Argos, quod in codd. legitur, multo longius ab Olympia aberat quam ut ibi commemorari possent qui ad adiuvandam Eleorum custodiam subsidio venirent. Emend. Ad. Michaëlis in Philol. XXIV p. 166. Harpina XX fere stadiis orientem versus ab Olympia aberat. Cf. Bursian. Geogr. II p. 287 sq.

§ 4. *Λίχας.* De hoc viro generosissimo cf. Krueg. ad Dion. p. 281. — *ὑπὸ τῶν ῥαβδούχων πληγὰς ἔλαβεν.* Hi *ῥαβδοῦχοι* erant ministri magistrorum certaminis, qui *Ἑλλανοδίκαι* vocabantur, quorum imperia exsequebantur. Cf. Herm. Antiqu. Gr. II § 50 adn. 20. De *ὑπό* cf. Matth. Gr. § 592 *β'*. — *Βοιω-*

μοσίου κατὰ τὴν οὐκ ἐξουσίαν τῆς ἀγωνίσεως, προελθὼν ἐς τὸν ἀγῶνα ἀνέδησε τὸν ἡνίοχον, βουλόμενος δηλῶσαι ὅτι ἑαυτοῦ ἦν τὸ ἅρμα· ὥστε πολλῷ δὴ μᾶλλον ἐπεφόβηντο πάντες καὶ ἐδόκει τι νέον ἔσεσθαι. οἱ μέντοι Λακεδαιμόνιοι ἡσύχασάν τε καὶ ἡ ἑορτὴ αὐτοῖς οὕτω διῆλθεν.

5 Ἐς δὲ Κόρινθον μετὰ τὰ Ὀλύμπια Ἀργεῖοί τε καὶ οἱ ξύμμαχοι ἀφίκοντο δεησόμενοι αὐτῶν παρὰ σφᾶς ἐλθεῖν (καὶ Λακεδαιμονίων πρέσβεις ἔτυχον παρόντες)· καὶ πολλῶν λόγων γενομένων τέλος οὐδὲν ἐπράχθη, ἀλλὰ σεισμοῦ γενομένου διελύθησαν ἕκαστοι ἐπ' οἴκου. καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα. *Κορινθίοις λόγοι προσφέρονται.*

1 51. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος Ἡρακλεώταις τοῖς ἐν Τραχῖνι μάχη ἐγένετο πρὸς Αἰνιᾶνας καὶ Δόλοπας καὶ Μηλιέας καὶ Θεσσαλῶν *Ἡρακλεῶται οἱ ἐν Τραχῖνι ἡσσῶνται τῶν προσχώρων.*

τῶν δημοσίου] τοῦ δημοσίου τῶν Βοιωτῶν. Schol. Is igitur commune Boeotorum significari censet. Quod quanquam alibi δημόσιον vocari non meminimus, id de republica certe dici e lexicis constat. Hic si id forte propter articulum omissum fieri posse neges, ad δημοσίου vocem audias ζεύγους. Attamen de aerario certe publico δημοσίου cum praepositione ἐκ sine articulo positum VI 31, 3 videbimus, et commune Boeotorum victorem renuntiatum esse (ἀνακηρυχθῆναι, quod proprium hac in re verbum est) aptius videtur dici quam bigas Boeotorum publicas. — κατὰ τὴν οὐκ ἐξουσίαν τῆς ἀγωνίσεως] διὰ τὸ μὴ ἐξεῖναι Λακεδαιμονίοις ἀγωνίζεσθαι. Schol. De hoc genere dicendi cf. adn. I 137, 4. Ἀγώνισιν aliquotiens legi apud Procopium testatur Abresch.; ab ἀγῶνι ita differt ut certatio a certamine. — προελθὼν ἐς τὸν ἀγῶνα. „Suidas ex hoc loco et ex Homero ostendit etiam locum ipsum, in quo certatur, vocari ἀγῶνα.“ Duk. Cf. Held. ad Plut. Tim. p. 460. Sic δρόμον etiam de loco, in quo curritur, χορόν apud Hom. de loco, in quo saltatur, dici notum est. — ἀνέδησε. Στεφάνῳ adiectum est IV 121, 1. — καὶ ἐδόκει τι νέον ἔσεσθαι pariter legitur apud Cass. Dion. XLV 7, 3. — ἡ ἑορτὴ αὐτοῖς . . . διῆλθεν, dies festi ita iis (sine turbis) praeterierunt. Αὐτοῖς ad πάντες refertur.

§ 5. μετὰ τὰ Ὀλύμπια. „Finis Olympiorum Hecatombaeonis die XVI, Iulii Iuliani die XVIII.“ Dodw. — αὐτῶν, Corinthiorum. — σεισμοῦ . . . διελύθησαν. Cf. adn. 45, 4.

Cap. 51. Cf. Diod. XII 77, 4. — § 1. Αἰνιᾶνας. De sedibus horum ad superiorem Spercheum cf. Bursian. Geogr. I p. 87. — Δόλοπας. Cf. adn. II 102, 2. — Μηλιέας. Cf. III 92. Cum autem ibi Trachinii, a quibus advocati erant coloni Heracleam condentes, pars Meliensium vocentur, hic duae reliquae eorun-

τινας. προσοικοῦντα γὰρ τὰ ἔθνη ταῦτα τῇ πόλει 2
πολέμια ἦν· οὐ γὰρ ἐπ' ἄλλῃ τινὶ γῇ ἢ τῇ τούτων τὸ χωρίον ἐτειχίσθη. καὶ εὐθύς τε καθισταμένῃ τῇ πόλει ἠναντιοῦντο, ἐς ὅσον ἐδύναντο φθείροντες, καὶ τότε τῇ μάχῃ ἐνίκησαν τοὺς Ἡρακλεώτας, καὶ Ξενάρης ὁ Κνίδιος, Λακεδαιμόνιος, ἄρχων αὐτῶν ἀπέθανε, διεφθάρησαν δὲ καὶ ἄλλοι τῶν Ἡρακλεωτῶν. καὶ ὁ χειμὼν ἐτελεύτα, καὶ δωδέκατον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα.

Ἡράκλειαν Βοιωτοὶ παραλαμβάνουσιν.

52. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους εὐθὺς ἀρχο- 1
μένου τὴν Ἡράκλειαν, ὡς μετὰ τὴν μάχην κακῶς ἐφθείρετο, Βοιωτοὶ παρέλαβον, καὶ Ἡγησιππίδαν τὸν Λακεδαιμόνιον ὡς οὐ καλῶς ἄρχοντα ἐξέπεμψαν. δείσαντες δὲ παρέλαβον τὸ χωρίον μὴ Λακεδαιμονίων τὰ κατὰ Πελοπόννησον θορυβουμένων Ἀθηναῖοι λάβωσι· Λακεδαιμόνιοι μέντοι ὠργίζοντο αὐτοῖς.

Ἀλκιβιάδης ἐς Πελοπόννησον στρατεύσας τείχη οἰκοδομεῖ.

Καὶ τοῦ αὐτοῦ θέρους Ἀλκιβιάδης ὁ Κλεινίου, 2
στρατηγὸς ὢν Ἀθηναίων, Ἀργείων καὶ τῶν ξυμμάχων ξυμπρασσόντων ἐλθὼν ἐς Πελοπόννησον μετ' ὀλίγων Ἀθηναίων ὁπλιτῶν καὶ τοξοτῶν, καὶ τῶν αὐτόθεν ξυμμάχων παραλαβὼν τά τε ἄλλα ξυγκαθίστη περὶ τὴν ξυμμαχίαν διαπορευόμενος Πελοπόννησον τῇ στρατιᾷ καὶ Πατρέας τε τείχη

dem partes a Trachiniis dissidentes significari videntur.

§ 2. **πολέμια ἦν· οὐ γὰρ ἐπ' ἄλλῃ** cet. Cf. III 93, 2 et ibi adn. — **Κνίδιος** a nominativo *Κνῖδις*. Cf. *Γοάξιος* IV 107, 3. *Κνιδίου* Meinek. in Herm. III p. 363. Sed hoc non magis notum est nomen.

Cap. 52. § 1. **παρέλαβον**, tuendi causa in potestatem suam acceperunt. Auxilio Boeotos vocatos esse narrat Diod. XII 77, 4. — **Ἡγησιππίδαν**. *Ἀγησιππίδαν* restitui vult. Dind. in Steph. Thes. Cf. adn. 56, 1. — **τὸν Λακεδαιμόνιον**. De articulo cf. adn. III 25, 1. — **τὰ κατὰ Πελοπ.** Cf. adn. III 6, 2.

§ 2. **μετ' ὀλίγων Ἀθηναίων**. Ducentos fuisse dicit Isocr. XVI 15. — **τῶν αὐτόθεν**. Cf. adn. I 62, 4. — **Πατρέας ... τείχη καθεῖναι**. „Dicendi genus idem est atque IV 103, 5 *τείχη καθεῖτο*, ubi vid. adn. Res a Plut. Alc. c. 15 [alieno loco] narratur. Ab Atheniensibus ideo commendata est, ut Patrenses classe tueri possent [cf. 82, 5]. Ex Paus. VII 6, 3 Achaeos hac in re Patrensibus studiose opem tulisse et erga Athenienses bene affectos fuisse intellegimus." Bloomf. Plu-

καθεῖναι ἔπεισεν ἐς θάλασσαν καὶ αὐτὸς ἕτερον διενοεῖτο τειχίσαι ἐπὶ τῷ Ῥίῳ τῷ Ἀχαϊκῷ· Κορίνθιοι δὲ καὶ Σικυώνιοι καὶ οἷς ἦν ἐν βλάβῃ τειχισθὲν βοηθήσαντες διεκώλυσαν.

53. Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους Ἐπιδαυρίοις καὶ Ἀργείοις πόλεμος ἐγένετο, προφάσει μὲν περὶ τοῦ θύματος τοῦ Ἀπόλλωνος τοῦ Πυθαέως, ὃ δέον ἀπαγαγεῖν οὐκ ἀπέπεμπον ὑπὲρ βοτανῶν Ἐπι- Ἐπιδαυρίοις καὶ Ἀργείοις πόλεμος, οὐ αἱ αἰτίαι λέγονται.

Cap. 53. Πυθέως codd. praeter Πιθέως Vat., Πυθέος Mosqu., Πυθαίως corr. Laur., Πυθιέως Reg. F. Gr., Πειθαίως E. — Πυθαέως Wesseling. ad Diod. XII 78, quem eundem genetivum habet Paus. II 35, 2. 36, 5.

ὑπὲρ βοταμίων codd. praeter βοταμένων C. D. I., παραβοταμίων F., παρὰ ποταμίων Gr., παραποταμίων Reg., ὑπὲρ ποταμίων Lugd. (sed in marg. βοταμίων) b. Vocabulum παραποταμίων, quod, sive pro masc. sive pro neutro accipis, sententiam non prae-

tarchus τείχη μακρά appellat, quod reprehendit Leak. Athen. ed. 2 p. 296 interpr. Germ., sed iniuria, ut videtur. — ἐς θάλασσαν. Priscam urbem Graecam, sicut eam, quae nunc ibi est, non ad mare usque pertinuisse, quo colonia Romana videtur spectasse, ex his verbis discimus. Cf. Burs. Geogr. II p. 325 sqq. — ἕτερον. Simul audi τεῖχος, sed ita, ut hoc nomen hic non murum, sed munitionem, castrum, significet, cum hoc τεῖχος in Rhio, non in Rhium versus exstructum esse Thuc. dicat. — Κορίνθιοι. Animadverte hos Atheniensibus et Argivis repugnantes. Cf. 48, 3 et adn. 55, 1. — οἷς . . . τειχισθέν, quibus exstructum (si exstructum erat) damnum afferebat. Cf. I 100, 3 οἷς πολέμιον ἦν τὸ χωρίον κτιζόμενον. Non debebant quaerere, an legendum esset ἦν ἂν βλάβη. Nam damnum illud revera instabat eoque refertur imperf. ἂν particula carens. — διεκώλυσαν. Simul audi τειχισθῆναι.

Cap. 53. Προφάσει μέν. Similiter VI 76, 2 προφάσει μὲν . . . διανοίᾳ δέ inter se respondent. Cf. de hoc dativo Bernh. Synt. p. 130. Add. VI 79, 2. Alibi accusativus sic legitur, ut III 111, 1. V 80, 3. VI 33, 2. — θύματος. Hostiam plerique interpretantur, alii sacrificium. Cf. 77, 4. Consentit in summa re Diod. XII 78, 1. — Πυθαέως. „Templum id, ad quod respicitur, ibi positum erat, ubi Larissam, Argorum arcem, ascendebant (Paus. II 24). Erant tamen alia eiusdem dei templa Hermionae et Asinae (Paus. II 35. 36) atque etiam Spartae (Paus. III 11). Pythaeum filium Apollinis fuisse, qui Delphis in Peloponnesum profectus cultum Apollinis introduxisset, et Argos primum, quem adisset, locum fuisse rumor erat.“ Arn. Non templum urbis Argorum, sed id, quod prope Asinen fuit (Paus. II 36, 5), significari nobis ex superlativo κυριώτατοι videtur apparere templum maxime in Argivorum, parva ex parte igitur etiam aliorum, velut Hermionensium aut ipsorum Epidauriorum, potestate fuisse demonstrante. — ἀπαγαγεῖν. Est nostrum *abführen*, *abtragen*. — ὑπὲρ βοτανῶν, pro pascuis, quae

δαύριοι (κυριώτατοι δὲ τοῦ ἱεροῦ ἦσαν Ἀργεῖοι)· ἐδόκει δὲ καὶ ἄνευ τῆς αἰτίας τὴν Ἐπίδαυρον τῷ τε Ἀλκιβιάδῃ καὶ τοῖς Ἀργείοις προσλαβεῖν, ἢν δύνωνται, τῆς τε Κορίνθου ἕνεκα ἡσυχίας καὶ ἐκ τῆς Αἰγίνης βραχυτέραν ἔσεσθαι τὴν βοήθειαν ἢ Σκύλλαιον περιπλεῖν τοῖς Ἀθηναίοις. παρεσκευάζοντο οὖν οἱ Ἀργεῖοι ὡς αὐτοὶ ἐς τὴν Ἐπίδαυρον διὰ τοῦ θύματος τὴν ἔσπραξιν ἐσβαλοῦντες.

Λακεδαιμόνιοι μὲν ἐς Λεῦκτρα ἐκστρατεύουσιν, Ἀργεῖοι

54. Ἐξεστράτευσαν δὲ καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι 1 κατὰ τοὺς αὐτοὺς χρόνους πανδημεὶ ἐς Λεῦκτρα τῆς ἑαυτῶν μεθορίας πρὸς τὸ Λύκαιον, Ἄγιδος

bet (quomodo enim aut pro fluvii accolis aut pro agris ad fluvium sitis hostiam miserint, non perspicitur), περ ex ὑπὲρ repetito ortum est. Pro antiqua igitur scriptura habendum est βοταμίων.

ab Apolline conducta habebant. Sic pro antiqua codd. lectione βοταμίων, quae nihili est, nunc emendavimus. Vocabulum autem βοτάνη non solum pabulum, sed etiam pascuum significare ostendunt Hom. Il. XIII 493. Eur. fragm. (ed. Nauck.) 775, 27. Plat. de Rep. 401 b. Scripturae (ἐννομίου) igitur loco hostiam Epidaurii Apollini mittere debebant. Cf. Harpocr. s. v. ἀπὸ μισθωμάτων: ἑκάστῳ γὰρ θεῷ πλέθρα γῆς ἀπένεμον, ἐξ ὧν μισθουμένων αἱ εἰς τὰς θυσίας ἐγίνοντο δαπάναι· οὐ γὰρ κατ' εὐσέβειαν ἔθυον τὰ ἱερεῖα, ἀλλὰ μισθούμενοι, Boeckh. Oec. civ. I p. 415 sqq. — ἄνευ τῆς αἰτίας. Articulus hic insolentius pro pronomine demonstrativo est positus quam in ὁ πόλεμος, de qua voce vid. adn. II 31, 3. — τῆς Κορίνθου ἕνεκα ἡσυχίας, ut Corinthus quiesceret, bello non immisceretur. — καὶ ... ἔσεσθαι τὴν βοήθειαν. Ad accus. cum inf. ex superiore ἐδόκει (cf. adn. IV 3, 2) repetendum est ἐνόμιζε, ut IV 3, 3, ubi cf. adn. Vide praeterea adn. I 110, 2. — ἢ Σκύλλαιον περιπλεῖν, quam si Scyllaeum circumnavigarent. Cf. IV 66, 3. De Scyllaeo promunturio inter Troezenem et Hermionen sito vid. Paus. II 34, 7. 8. Bursian. Geogr. II 86 sq. Hodie dicitur Scylli. — τοῖς Ἀθηναίοις. Haec iunge cum superioribus ἔσεσθαι τὴν βοήθειαν. — ὡς αὐτοὶ ... ἐσβαλοῦντες, quasi ad exigendam hostiam sua sponte (non simul ab Alcibiade moniti) irrupturi essent. Praep. διά hic posita est pro ἕνεκα. Cf. adn. II 89, 4.

Cap. 54. § 1. Λεῦκτρα. Hoc non potest esse oppidum maritimum Leuctra sive Leuctrum in finibus Laconicae et Messeniae sive inter Tylum et Cardamylen situm et postea Eleutherolaconibus tributum, de quo vid. Strab. 360 sq. et Paus. III 26, 3, sed illud, quod a Plutarcho in agrum Megalopolitanum transferri docet Schneid. ad Xen. Hist. Gr. VI 5, 24; verum tunc Laconicae, non Arcadiae fuisse ex iis intellegitur, quae § 2 ineunt. narrantur. Cf. Curt. Pelop. I p. 293. 336. Bursian. Geogr. II p. 243. — Λύκαιον. Cf. adn. 16, 2. —

τοῦ Ἀρχιδάμου βασιλέως ἡγουμένου· ᾔδει δὲ οὐ- δὲ τὴν Ἐπιδαυρίαν δῃοῦσι.
δεὶς ὅποι στρατεύουσιν, οὐδὲ αἱ πόλεις ἐξ ὧν
2 ἐπέμφθησαν. ὡς δ' αὐτοῖς τὰ διαβατήρια θυο-
μένοις οὐ προυχώρει, αὐτοί τε ἀπῆλθον ἐπ' οἴκου,
καὶ τοῖς ξυμμάχοις περιήγγειλαν μετὰ τὸν μέλ-
λοντα (Καρνεῖος δ' ἦν μήν, ἱερομηνία Δωριεῦσι)
3 παρασκευάζεσθαι ὡς στρατευσομένους. Ἀργεῖοι δ'
ἀναχωρησάντων αὐτῶν τοῦ πρὸ τοῦ Καρνείου

Cap. 54. § 1. στρατεύσουσιν Bas., ideo reprobandum, quia iam sunt in expeditione.

§ 2. ἱερομηνία Cl. Reg., ἱερομήνια reliqui. Hoc adhuc probaverunt editores, quod non festos mensis dies, sed totum mensem significaret. Sed cf. schol. Pind. Nem. III 4 τὸν οὖν Δημητριῶνα μηνά φησι Φιλόχορος ὅλον ψηφίσασθαι τοὺς Ἀθηναίους ἱερομηνίαν λέγεσθαι, οἷον ὅλον ἑορτήν. Neque Steph. in Thes. ἱερομήνια cum ἐπιμηνίων voce comparare debebat, quoniam non ut ἐπιμήνιος sic ἱερομήνιος adiectivum exstat. Cf. III 56, 2. 65, 1.

ᾔδει . . . στρατεύουσιν. Bloomf. inter iura regum Lacedaemoniorum ab Herodot. VI 56—59 explicata etiam hoc fuisse: πόλεμον ἐκφέρειν ἐπ' ἣν ἂν βούλωνται χώρην explicat. Cf. Muell. Dor. II p. 104. — αἱ πόλεις . . . ἐπέμφθησαν. Laconicae urbes videntur esse. Etenim τὰς πόλεις in rebus Laconicis non raro perioecorum esse Haasius ad Xen. Remp. Lac. p. 269 docet.

§ 2. ὡς . . . τὰ διαβατήρια . . . οὐ προυχώρει, cum iis sacra in transitu facta non prospere evenissent. De sacris, quae Lacedaemoniorum rex ad bellum profectus in confiniis terrae Iovi et Minervae facere solebat, cf. Xen. de Rep. Lac. 13, 2—5. Eadem infra 55, 3. 116, 1 memorantur. — τὸν μέλλοντα. Ex interiectione, quae sequitur, audi μῆνα. Cf. adn. 46, 5. — Καρνεῖος δ' ἦν μήν. Is nomen invenit ex Carneis, diebus festis Apollinis Carnei, cuius nominis varias caussas prodit Paus. III 13, 3. Cf. Preller. Mythol. Gr. (ed. 2) p. 198 sq. Herm. Antiqu. II § 53 adn. 30. 33. Carneum eundem fuisse mensem cum Atheniensium Metagitnione constat ex Plut. Nic. 28. Cf. adn. 76, 1. — ἱερομηνία Δωριεῦσι. „Quantum ex his verbis et iis, quae hic paulo post leguntur, τὸν μῆνα προυφασίσαντο, apparet, totus hic mensis, vel certe maxima illius pars, sacris ac diebus festis apud Lacedaemonios videtur destinatus fuisse.“ Duk. Etenim in eum „praeter Carnea [de quibus cf. 75, 5. 76, 1] plurimi alii festi dies incidebant. Cf. Dorv. ad Char. p. 516. Initium habebant Carnea inde a mensis Carnei die septimo et per nundinum continuabantur. Vid. Muell. Orchom. p. 327. Dor. I p. 355.“ Goell. Cf. Preller l. l.

§ 3. τοῦ πρὸ τοῦ Καρνείου μηνός. Hunc fuisse Atticum Hecatombaeonem ex iis, quae modo dicta sunt, liquet, et Attico Hecatombaeoni Spartiatarum mensem Hecatombeum videri respondisse adnotatum est

μηνὸς ἐξελθόντες τετράδι φθίνοντος καὶ ἄγοντες τὴν ἡμέραν ταύτην πάντα τὸν χρόνον, ἐσέβαλον ἐς τὴν Ἐπιδαυρίαν καὶ ἐδῄουν. Ἐπιδαύριοι δὲ 4
τοὺς ξυμμάχους ἐπεκαλοῦντο· ὧν τινες οἱ μὲν τὸν μῆνα προυφασίσαντο, οἱ δὲ καὶ ἐς μεθορίαν τῆς Ἐπιδαυρίας ἐλθόντες ἡσύχαζον.

λόγοι μάταιοι περὶ εἰρήνης. Λακεδαιμόνιοι μὲν ἐς Καρύας ἐκστρατεύουσιν, Ἀλκιβιάδης δὲ Ἀργείοις βοηθεῖ.

55. Καὶ καθ' ὃν χρόνον ἐν τῇ Ἐπιδαύρῳ οἱ 1
Ἀργεῖοι ἦσαν, ἐς Μαντίνειαν πρέσβειαι ἀπὸ τῶν πόλεων ξυνῆλθον, Ἀθηναίων παρακαλεσάντων. καὶ γιγνομένων λόγων Εὐφαμίδας ὁ Κορίνθιος οὐκ ἔφη τοὺς λόγους τοῖς ἔργοις ὁμολογεῖν· σφεῖς μὲν γὰρ περὶ εἰρήνης ξυγκαθῆσθαι, τοὺς δ' Ἐπι-

§ 3. ἐσέβαλλον Vat. H. Gr.

ad 41, 3. — καὶ ἄγοντες ... πάντα τὸν χρόνον. „Recte Bekk. comma post ταύτην sustulit, sed quae efficeretur sententia nemo praeter ipsum vidit (nam ipsum vidisse credo); itaque locum se intellegere negant. Argivi fraude, minime sane subtili, utentes, ne mense Carneo, ut adversarii, quiescere cogerentur, per totum tempus unum diem se agere finxerunt eodemque omnes numero nomineque signarunt τριακάδα [potius τετράδα] φθίνοντος mensis, qui Carneum praecedebat, appellantes. Simili artificio Alexander, ut Daesium mensem vitaret, alterum Artemisium egit (Plut. Alex. c. 16). Hoc est enim ἡμέραν τινά aut μῆνα ἄγειν." Madvig. Advers. crit. I p. 324. Pariter locum iam antea explicaverat Grot. Hist. Gr. VII p. 89 sqq. (vers. germ. IV p. 52 sqq.) keeping that day during the whole time interpretatus. — Ἐπιδαυρίαν. Pro hac Troezena male nominat Diod. XII 78, 2.

§ 4. τοὺς ξυμμάχους, scil. eas civitates, quae una cum ipsis foedere Laconico tenebantur. — ὧν τινες οἱ μέν. Additum τινές ita recte Krueg. interpretatus est, ut diceret ad utrumque quod sequitur membrum pertinere. Aliquot enim socios Epidauriis revera auxilio venisse. Confert VII 86, 4. Plat. Gorg. 499 c. Prot. 343 d. de Rep. 463 b. 560 a. Rem confirmat 55, 1 Ἐπ. καὶ τοὺς ξυμμάχους μεθ' ὅπλων ἀντιτετάχθαι. — προυφασίσαντο. Ὑποφέρειν dicere solet Xenophon, cuius interpretes vid. ad Hist. Gr. IV 7, 2. — ἡσύχαζον. Aut, quod Bloomf. putat, quia se infirmiores ducebant aut superstitione moti, cum coepto mense sacro finibus suis egredi non auderent.

Cap. 55. § 1. ἐν τῇ Ἐπιδαύρῳ. Cf. adn. III 91, 5. — ἀπὸ τῶν πόλεων. Ex sociis civitatibus, Port. Non has solas quidem intellegendas esse Corinthiorum et praesentia et verba videntur declarare. Alii tamen, qui ab Argivis dissiderent, praeter Corinthios non videntur adfuisse, Corinthii autem, quod eos, ut 50, 5, in suas partes pertrahere vellent, advocati esse. — ὁμολογεῖν hoc uno loco de rebus inter se congruentibus dictum. — σφεῖς. Cf. adn. IV

δαυρίους καὶ τοὺς ξυμμάχους καὶ τοὺς Ἀργείους
μεθ' ὅπλων ἀντιτετάχθαι· διαλῦσαι οὖν πρῶτον
χρῆναι ἐφ' ἑκατέρων ἐλθόντας τὰ στρατόπεδα, καὶ
2 οὕτω πάλιν λέγειν περὶ τῆς εἰρήνης. καὶ πεισθέν-
τες ᾤχοντο καὶ τοὺς Ἀργείους ἀπήγαγον ἐκ τῆς
Ἐπιδαυρίας. ὕστερον δὲ ἐς τὸ αὐτὸ ξυνελ-
θόντες οὐδ' ὣς ἐδυνήθησαν ξυμβῆναι, ἀλλ'
οἱ Ἀργεῖοι πάλιν ἐς τὴν Ἐπιδαυρίαν ἐσέβαλον
3 καὶ ἐδῄουν. ἐξεστράτευσαν δὲ καὶ οἱ Λακεδαιμό-
νιοι ἐς Καρύας· καὶ ὡς οὐδ' ἐνταῦθα τὰ διαβα-
4 τήρια αὐτοῖς ἐγένετο, ἐπανεχώρησαν. Ἀργεῖοι δὲ
τεμόντες τῆς Ἐπιδαυρίας ὡς τὸ τρίτον μέρος
ἀπῆλθον ἐπ' οἶκου. καὶ Ἀθηναίων αὐτοῖς χίλιοι
ἐβοήθησαν ὁπλῖται καὶ Ἀλκιβιάδης στρατηγός, πυθό-

Cap. 55. § 1. ἐφ' ἑκατέρων Cass. T., reliqui ἀφ' ἑκατέρων. Cf. adn.

§ 4. πυθόμενος in Laur. M. Cass. Aug. T. librisque mediocribus haud paucis, sed in solis D. I. Laur. ἀπῆλθε.

114, 5. — διαλῦσαι ... τὰ στρατόπεδα, dirimere (bellum) primum se debere ad utrorumque (scil. Epidauriorum cum sociis et Argivorum) profectos exercitus. Post ἀντιτετάχθαι pariter absolute dictum est διαλύειν III 83, 2, et verba ἐφ' ἑκατέρων ἐλθόντας τὰ στρατόπεδα haud aliter collocata sunt quam II 56, 6 ἐς ἐλπίδα ἦλθον τοῦ ἑλεῖν et VIII 37, 5 ἥν τις ἐπὶ τὴν βασιλέως ἴῃ χώραν. Librorum autem fere omnium scripturam ἀφ' primum ideo repudiavimus, quod ea recepta διαλῦσαι τὰ στρατόπεδα iungendum est, infra autem § 2 Argivorum exercitus non διαλύεται, sed ἀπάγεται; deinde quod ἀφ' ἑκατέρων non potest, ut interpretari solent, ab utrorumque amicis valere, praesertim cum ipsi Epidaurii et Argivi proxime antea nominati sint; ad hos autem ipsos μεθ' ὅπλων ἀντιτεταγμένους referri omnino nequit, quoniam ad eos mittendi sunt qui bellum componant.

§ 2. ἐς τὸ αὐτό. Cf. adn. III 91, 4. — ἐδυνήθησαν, assecuti sunt ut. Similiter ἐδύναντο III 83, 2. V 76, 2.

§ 3. Καρύας. Caryae, antiquiore tempore Tegeatarum, tunc perioecorum Lacedaemoniorum oppidum, sub Parnone monte inter Sellasiam et Tegeam sitae erant. Cf. Curt. Pelop. I p. 261. II p. 261. Burs. Geogr. II p. 118. — τὰ διαβατήρια ... ἐγένετο. Praeter adn. ad 54, 2 cf. Xen. Hist. Gr. IV 7, 2. Anab. VI 5, 2.

§ 4. πυθόμενοι ... ἐξεστρατεῦσθαι si servata δέ particula cum ἀπῆλθον iungitur, iure haereas in sententia; nam quod Lacedaemonios expeditionem suscepisse audivissent, tantum afuisse videtur, ut Athenienses ad abeundum impelleret, ut causa sola esset, cur Argivis auxilio venirent. Neque, si verum rerum ordinem scriptor narrando

μενοι [δὲ] τοὺς Λακεδαιμονίους ἐξεστρατεῦσθαι· καὶ ὡς οὐδὲν ἔτι αὐτῶν ἔδει, ἀπῆλθον. καὶ τὸ θέρος οὕτω διῆλθεν.

Λακεδαιμονίων ἐς Ἐπίδαυρον φρουροὺς ἐσπεμψάντων Ἀθηναῖοι τοὺς Εἵλωτας ἐς Πύλον ἀνακομίζουσιν. Ἐπιδαύρου Ἀργεῖοι ἀποπειρῶσιν.

56. *Τοῦ δ᾽ ἐπιγιγνομένου χειμῶνος Λακεδαι-* 1
μόνιοι λαθόντες Ἀθηναίους φρουρούς τε τριακοσίους καὶ Ἀγησιππίδαν ἄρχοντα κατὰ θάλασσαν
ἐς Ἐπίδαυρον ἐσέπεμψαν. Ἀργεῖοι δ᾽ ἐλθόντες παρ᾽ 2
Ἀθηναίους ἐπεκάλουν ὅτι, γεγραμμένον ἐν ταῖς σπονδαῖς διὰ τῆς ἑαυτῶν ἑκάστους μὴ ἐᾶν πολεμίους διιέναι, ἐάσειαν κατὰ θάλασσαν παραπλεῦσαι· καὶ εἰ μὴ κἀκεῖνοι ἐς Πύλον κομιοῦσιν ἐπὶ Λακεδαιμονίους τοὺς Μεσσηνίους καὶ Εἵλωτας,
ἀδικήσεσθαι αὐτοί. Ἀθηναῖοι δὲ Ἀλκιβιάδου πεί- 3
σαντος τῇ μὲν Λακωνικῇ στήλῃ ὑπέγραψαν ὅτι οὐκ ἐνέμειναν οἱ Λακεδαιμόνιοι τοῖς ὅρκοις, ἐς δὲ Πύλον ἐκόμισαν τοὺς ἐκ Κρανίων Εἵλωτας

retinuit, eo tempore, cum peracta Argivorum expeditione Atheniensibus non iam opus esset, Lacedaemonii etiam in expeditione erant, sed domum reverterant. Nam *ἐξεστρατεῦσθαι* in expeditione sive in itinere esse valet, non, ut Arnoldus putat, expeditionem finivisse significare potest. Cf. II 12, 2, ubi *ἐξεστρατευμένων* idem indicat quod paulo ante *ἐν ὁδῷ ὄντας*. Recte igitur Fr. Portus expuncto *δέ* verba ad superius enuntiatum aptavit. — *ὡς . . . ἔδει*, scil. Lacedaemoniis domum reversis.

Cap. **56.** § 1. *λαθόντες Ἀθηναίους*, quorum naves haud dubie in sinu Argolico ultro citro navigabant. — *Ἀγησιππίδαν*. Supra 52, 1 *Ἡγησιππίδαν*, si idem est. Sic *Ἀγησανδρίδας* pro *Ἡγησ.* Dorice VIII 91. 94. 95.

§ 2. *γεγραμμένον*. Cf. adn. I 125, 2. — *διὰ τῆς ἑαυτῶν . . . παραπλεῦσαι*. Maris imperium Atheniensium iuxta litora Peloponnesi ita agnosci patet. Aliter enim Argivi hanc conditionem huc referre non possent. Opposita autem sunt *διιέναι* et *παραπλεῦσαι*, ita ut vis sententiae in *παραπλεῦσαι*, non in *κατὰ θάλασσαν* collocata sit. Ita tollitur causa, qua commotus Krueg. in foederis formula *ὅπλα δὲ μὴ ἐᾶν ἔχοντας διιέναι ἐπὶ πολέμῳ διὰ τῆς γῆς τῆς σφετέρας αὐτῶν καὶ τῶν ξυμμάχων . . μηδὲ κατὰ θάλασσαν* 47, 5 verba *μηδὲ κατὰ θάλασσαν* pro spuriis habuit. — *τοὺς Μεσσηνίους καὶ Εἵλωτας*. Cf. adn. 35, 7.

§ 3. *τῇ Λακωνικῇ στήλῃ*] ἣν ἔστησαν οἱ Ἀθηναῖοι ἔχουσαν τὰς Λακωνικὰς σπονδάς. Schol. Cf. 18, '10. 23, 5. — *ὑπέγραψαν* cet. „Haec erat actio quaedam media ostendens eos foedus cum Lacedaemoniis ictum non prorsus tollere. Quod si fecissent, monumentum, in quo pactio insculpta erat, plane deletum esset. Vid. Demosth. XVI 27.“ Arn. — *τοὺς ἐκ Κρανίων Εἵλωτας*. De re vid. 35, 7, de praepositione adn. I 8, 2.

4 λῄζεσθαι, τὰ δ' ἄλλα ἡσύχαζον. τὸν δὲ χειμῶνα
τοῦτον πολεμούντων Ἀργείων καὶ Ἐπιδαυρίων
μάχη μὲν οὐδεμία ἐγένετο ἐκ παρασκευῆς, ἐνέδραι
δὲ καὶ καταδρομαί, ἐν αἷς ὡς τύχοιεν ἑκατέρων
5 τινὲς διεφθείροντο. καὶ τελευτῶντος τοῦ χειμῶνος
πρὸς ἔαρ ἤδη κλίμακας ἔχοντες οἱ Ἀργεῖοι ἦλθον
ἐπὶ τὴν Ἐπίδαυρον, ὡς ἐρήμου οὔσης διὰ τὸν
πόλεμον βίᾳ αἱρήσοντες· καὶ ἄπρακτοι ἀπῆλθον.
καὶ ὁ χειμὼν ἐτελεύτα, καὶ τρίτον καὶ δέκατον
ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα.

αἰτίαι δι' ἃς Λακεδαιμόνιοι ἐπ' Ἄργος στρατεύουσι καὶ καταρίθμησις τοῦ ξυλλεγέντος στρατεύματος.

1 57. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους μεσοῦντος
Λακεδαιμόνιοι, ὡς αὐτοῖς οἵ τε Ἐπιδαύριοι ξύμ-
μαχοι ὄντες ἐταλαιπώρουν καὶ τἄλλα ἐν τῇ Πελο-
ποννήσῳ τὰ μὲν ἀφειστήκει, τὰ δ' οὐ καλῶς εἶχε,
νομίσαντες, εἰ μὴ προκαταλήψονται ἐν τάχει, ἐπὶ
πλέον χωρήσεσθαι αὐτά, ἐστράτευον αὐτοὶ καὶ οἱ
Εἵλωτες πανδημεὶ ἐπ' Ἄργος· ἡγεῖτο δὲ Ἆγις ὁ
2 Ἀρχιδάμου, Λακεδαιμονίων βασιλεύς. ξυνεστρά-
τευον δ' αὐτοῖς Τεγεᾶται καὶ ὅσοι ἄλλοι Ἀρκά-
δων Λακεδαιμονίοις ξύμμαχοι ἦσαν. οἱ δ' ἐκ τῆς
ἄλλης Πελοποννήσου ξύμμαχοι καὶ οἱ ἔξωθεν ἐς
Φλειοῦντα ξυνελέγοντο, Βοιωτοὶ μὲν πεντακισχίλιοι
ὁπλῖται καὶ τοσοῦτοι ψιλοὶ καὶ ἱππῆς πεντακό-
σιοι καὶ ἅμιπποι ἴσοι, Κορίνθιοι δὲ δισχίλιοι

Cap. 57. § 1. ἀφεστήκει It. Vat. H. Cf. ad. IV 26, 7.
καταλήψονται Aug. It. Vat. H., quod male defendit L. Herbst. in Philol. XXIV p. 626. Neque occupandi neque obstringendi notio hic apta est. Cf. adn.
§ 2. ἄνιπποι male in plerisque membranis. Cf. adn.

§ 4. ἐκ παρασκευῆς] ἤγουν ἐκ φανερᾶς παρατάξεως. Schol. Cf adn. IV 94, 1.

§ 5. ὡς ἐρήμου οὔσης. „Copias Epidauriorum per totum agrum ad defendenda castella et loca munita propter populationes, quas facerent, dispersas et urbem hanc ob causam praesidio destitutam esse Argivi sperabant." Arn. Cf. adn. IV 14, 5. Particula ὡς simul ad αἱρήσοντες pertinet.

Cap. 57. § 1. εἰ μὴ προκαταλήψονται, nisi anteverterent. Cf. III 2, 3. 46, 6. — ἐπὶ πλέον, ulterius.

§ 2. ὅσοι ἄλλοι ... ἦσαν. Heraeenses et Maenalii. Vid. 67, 1. — ἅμιπποι. „Heilmannus intellegit equitibus intermixtos pedites, de quibus Xen.

ὁπλῖται, οἱ δ' ἄλλοι ὡς ἕκαστοι, Φλειάσιοι δὲ πανστρατιᾷ, ὅτι ἐν τῇ ἐκείνων ἦν τὸ στράτευμα.

Ἆγις τοὺς πολεμίους λαθὼν τρισὶ τάγμασιν ἐς τὴν Ἀργείαν ἐσβάλλει.

58. Ἀργεῖοι δὲ προαισθόμενοι τό τε πρῶτον 1
τὴν παρασκευὴν τῶν Λακεδαιμονίων καὶ ἐπειδὴ ἐς τὸν Φλειοῦντα βουλόμενοι τοῖς ἄλλοις προσμῖξαι ἐχώρουν, τότε δὴ ἐξεστράτευσαν καὶ αὐτοί. ἐβοήθησαν δ' αὐτοῖς καὶ Μαντινῆς ἔχοντες τοὺς σφετέρους ξυμμάχους καὶ Ἠλείων τρισχίλιοι ὁπλῖται.
καὶ προϊόντες ἀπαντῶσι τοῖς Λακεδαιμονίοις ἐν 2
Μεθυδρίῳ τῆς Ἀρκαδίας. καὶ καταλαμβάνουσιν ἑκάτεροι λόφον· καὶ οἱ μὲν Ἀργεῖοι ὡς μεμονω-

in Hist. Gr. VII 5, 23 *καὶ μὴν τοὺς ἱππέας οἱ μὲν πολέμιοι ἀντιπαρετάξαντο . . . ἔρημον πεζῶν ἁμίππων*, ubi Morus idem docuit collatis cum nostro loco Harpocratione, Valerio Max. II 3. Caesare B. G. I 48. [add. B. C. III 84] Curtio VII 7, distinguens ab his *ἁμίπποις* et desultores (*ἀμφίππους*) et *διμάχας* (equites peditesque simul), quos inter se confuderunt grammatici." Goell. Leviter armati necessitate iubente equum conscendebant et post equitem sedebant. Cf. Muell. Dor. II p. 242. Wachsm. Antiqu. Gr. II p. 316. Ruest. et Koechl. Hist. rei mil. Gr. p. 141 sq. — *οἱ δ' ἄλλοι.* „Megarenses, Sicyonii nonnullique alii Achaei." Bloomf. Vid. 59, 2. 3. 60, 3. — *ὡς ἕκαστοι.* Port.: pro cuiusque copia viribusque. Cf. adn. I 3, 4. — *ἐν τῇ ἐκείνων . . . στράτευμα*, i. e. *ἐς τὴν ἐκείνων ξυνεληλύθει τὸ* (*τῶν ξυμμάχων*) *στράτευμα.*

Cap. 58. § 1. *Ἀργεῖοι δὲ . . . ἐχώρουν.* Coniuncta sunt duo membra, quorum alterum participio enuntiatur, alterum ab *ἐπειδή* coniunctione incipiens verbo finito concluditur. Cf. 44, 1. IV 116, 1. Particula *τέ* autem ita traiecta est, quasi sententia ea deinde ratione conformetur, quam interpretando expressit schol.: *Ἀργεῖοι προαισθόμενοι τήν τε πρώτην τῶν Λακεδαιμονίων παρασκευὴν καὶ αὖθις προσχωροῦντας τοὺς Λακεδαιμονίους ἐπὶ Φλιοῦντος ὑπὲρ τοῦ τοῖς ἰδίοις συμμῖξαι συμμάχοις.* Cf. adn. IV 116, 1. V 44, 1. 45, 3. 61, 4. Class. *τότε πρῶτον* scribens coniunctionem *καί* delet, ne participio *προαισθόμενοι* subiectum sit *ἐπειδὴ . . . ἐχώρουν*, sed per se consistat. Sed idem nostra ratione fit. Neque *τότε πρῶτον*, quod ille interpretatur, statim ab initio, sed tum primum valet. Praeterea molestum est *τότε* in eiusdem sententiae circuitu bis diversa temporis significatione positum. Prius enim *τότε* ad *ἐστράτευον* 57, 1 refert. — *τοὺς σφετέρους ξυμμάχους.* Cf. adn. IV 134, 1. De numero Mantinensium cf. Diod. XII 78, 4.

§ 2. *ἐν Μεθυδρίῳ.* Hoc oppidum in media Arcadia ad confluentiam duorum rivorum (Maloetae et Mylaonis) situm erat. Cf. Curt. Pelop. I p. 306 sqq. Bursian. Geogr. II p. 229. De praepos. *ἐν* cf. 55, 1. Hoc autem circuitu Lacedaemonios profectos esse, ne Mantineam praeterirent, adnotat Arn. — *ὡς μεμονωμένοις*, quod a sociorum auxilio interclusi essent.

μένοις τοῖς Λακεδαιμονίοις παρεσκευάζοντο μάχεσθαι, ὁ δὲ Ἆγις τῆς νυκτὸς ἀναστήσας τὸν στρατὸν καὶ λαθὼν ἐπορεύετο ἐς Φλειοῦντα παρὰ
3 *τοὺς ἄλλους ξυμμάχους. καὶ οἱ Ἀργεῖοι αἰσθόμενοι ἅμα ἕῳ ἐχώρουν, πρῶτον μὲν ἐς Ἄργος, ἔπειτα ᾗ προσεδέχοντο τοὺς Λακεδαιμονίους μετὰ τῶν ξυμμάχων καταβήσεσθαι, τὴν κατὰ Νεμέαν*
4 *ὁδόν. Ἆγις δὲ ταύτην μὲν ἣν προσεδέχοντο οὐκ ἐτράπετο, παραγγείλας δὲ τοῖς Λακεδαιμονίοις καὶ Ἀρκάσι καὶ Ἐπιδαυρίοις ἄλλην ἐχώρησε χαλεπὴν καὶ κατέβη ἐς τὸ Ἀργείων πεδίον· καὶ Κορίνθιοι καὶ Πελληνῆς καὶ Φλειάσιοι ὄρθιον ἑτέραν ἐπορεύοντο· τοῖς δὲ Βοιωτοῖς καὶ Μεγαρεῦσι καὶ Σικυωνίοις εἴρητο τὴν ἐπὶ Νεμέας ὁδὸν καταβαίνειν, ᾗ οἱ Ἀργεῖοι ἐκάθηντο, ὅπως, εἰ οἱ Ἀρ-*

Cap. 58. § 3. *ἔπειτα* It. Vat. M. H., *ἔπειτα δὲ* reliqui. Cf. sd. I 18, 3.

μετὰ τῶν ξυμμάχων τοὺς Λακεδ. Aug. It. Vat. H., sed in Aug. literis β' α' vulgaris consecutio verborum est indicata.

§ 4. *ὄρθριον* codd. longe plurimi et optimi, pro quo certe *ὄρθριοι* (Vall. matutini) legendum esset. Sed cum in reliquis itineribus, quae hac § memorantur, diei tempus non indicatum sit, ne hic quidem est cur significetur.

καθῆντο Pal., *κάθηντο* It. Vat. Aug. Cass. M. H., *κάθηντο* (οι supra) Gr. Cf. sd. V 180, 7.

Cf. adn. IV 25, 10. — *ἐπορεύετο ἐς Φλειοῦντα.* „A Methydrio recta via Agidis per Orchomenum . . . Aleamque erat, unde in vallem Asopi, ubi Phlius erat, transiret.“ Arn.

§ 3. *ἐς Ἄργος*, Argos versus. — *καταβήσεσθαι*, scil. in planitiem Argivorum. — *τὴν κατὰ Νεμέαν* (paulo post *ἐπὶ Νεμέας*) *ὁδόν*. Viam per Tretum montem ferentem, de qua cf. Curt. Pelop. II p. 512.

§ 4. *ταύτην . . . οὐκ ἐτράπετο.* Cf. adn. III 24, 1. — *παραγγείλας* re denuntiata, nos: *nachdem er die Ordre gegeben.* — *Λακ. καὶ Ἀρκ. καὶ Ἐπιδ.*, quos ipse ducebat. Cf. 57, 1. 2. Qui ibi non memorantur cum Agide fuisse Epidaurii interim cogitandi sunt copias suas cum exercitu eius coniunxisse. — *ἄλλην . . . χαλεπήν.* Est via per Orneas et Lyrceam ferens, de qua cf. Curt. Pelop. II p. 479, qui ipse ibid. p. 583 falso de via Contoporia cogitat longius remota (haec enim brevissime Argis Corinthum ducebat). — *ὄρθιον.* Apud Euripidem quoque semel generis communis est. Cf. Matth. Gr. § 117, 8 p. 301. Valet *ἀνάντη, προσάντη.* Significatur via per saltum Celussae montis fe-

γεῖοι ἐπὶ σφᾶς ἰόντες ἐς τὸ πεδίον βοηθοῖεν,
ἐφεπόμενοι τοῖς ἵπποις χρῷντο. καὶ ὁ μὲν οὕτω 5
διατάξας καὶ ἐσβαλὼν ἐς τὸ πεδίον ἐδῄου Σάμινθόν τε καὶ ἄλλα.

οἱ δὲ Ἀργεῖοι βοηθοῦντες πανταχόθεν ἀποκλῄονται.

59. Οἱ δὲ Ἀργεῖοι γνόντες ἐβοήθουν ἡμέρας 1
ἤδη ἐκ τῆς Νεμέας, καὶ περιτυχόντες τῷ Φλειασίων καὶ Κορινθίων στρατοπέδῳ τῶν μὲν Φλειασίων ὀλίγους ἀπέκτειναν, ὑπὸ δὲ τῶν Κορινθίων αὐτοὶ
οὐ πολλῷ πλείους διεφθάρησαν. καὶ οἱ Βοιωτοὶ 2
καὶ οἱ Μεγαρῆς καὶ οἱ Σικυώνιοι ἐχώρουν, ὥσπερ εἴρητο αὐτοῖς, ἐπὶ τῆς Νεμέας, καὶ τοὺς Ἀργείους οὐκέτι κατέλαβον, ἀλλὰ καταβάντες, ὡς ἑώρων τὰ ἑαυτῶν δῃούμενα, ἐς μάχην παρετάσσοντο. ἀντιπαρεσκευάζοντο δὲ καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι. ἐν μέσῳ 3
δὲ ἀπειλημμένοι ἦσαν οἱ Ἀργεῖοι. ἐκ μὲν γὰρ τοῦ πεδίου οἱ Λακεδαιμόνιοι εἶργον τῆς πόλεως καὶ οἱ μετ' αὐτῶν, καθύπερθεν δὲ Κορίνθιοι καὶ Φλειάσιοι καὶ Πελληνῆς, τὸ δὲ πρὸς Νεμέας Βοιωτοὶ καὶ Σικυώνιοι καὶ Μεγαρῆς. ἵπποι δὲ αὐτοῖς οὐ παρῆσαν· οὐ γάρ πω οἱ Ἀθηναῖοι, μόνοι τῶν ξυμμάχων, ἧκον.

Cap. 59. § 3. καθύπερθεν H. Reg. D. I. E. K. m. Ar. Chr. Vulgo et Bekk. male καθύπερθε. Vid. Lob. ad Phryn. p. 285, cui

rens. Cf. Curt. l. l. — ἐπὶ σφᾶς, scil. Agidis exercitum.

§ 5. Σάμινθον. Hoc oppidum hoc uno loco memoratum inter Lyrceam et Argos situm erat. Accuratius locus definiri nequit. Cf. Bursian. Geogr. II p. 49.

Cap. 59. § 1. ἡμέρας ἤδη. Haec referuntur ad vv. ἅμα ἕῳ 58, 3. — αὐτοὶ οὐ πολλῷ πλείους ... διεφθάρησαν. „Reiskii correctio αὐτοῖς inutilis videtur. Cf. Liv. XXI 29 victi amplius ducenti ceciderunt. Infra 115, 1 Ἀργεῖοι . . . διεφθάρησαν ὡς ὀγδοήκοντα.“ Arn.

§ 2. ἀλλά ad superiorem negationem respicere, etsi re aliter cogitata etiam causalis particula poni potuerit, docet Dukas. — καταβάντες. Proelium § 1 commemoratum in itinere factum est, priusquam in planitiem advenerunt.

§ 3. ἐκ μέν. Ἐκ est a, a parte. — οἱ Λακεδ. scil. cum Arcadibus et Epidauriis. Cf. 58, 4. — τὸ δὲ πρὸς Νεμέας. Cf. III 6, 1. — ἵπποι . . . οὐ παρῆσαν. „Ex hoc loco colligo Argivos cum sociis Peloponnesiacis tunc omnino caruisse equitatu, cum eum hic et alibi (c. 50) Athenienses soli adduxisse dicantur, qui tunc nondum aderant.“ Haack. — μόνοι τῶν

4 Τὸ μὲν οὖν πλῆθος τῶν Ἀργείων καὶ τῶν ξυμμάχων οὐχ οὕτω δεινὸν τὸ παρὸν ἐνόμιζον, ἀλλ' ἐν καλῷ ἐδόκει ἡ μάχη ἔσεσθαι, καὶ τοὺς Λακεδαιμονίους ἀπειληφέναι ἐν τῇ αὐτῶν 5 τε καὶ πρὸς τῇ πόλει. τῶν δὲ Ἀργείων δύο ἄνδρες, Θράσυλλός τε, τῶν πέντε στρατηγῶν εἷς ὤν, καὶ Ἀλκίφρων, πρόξενος Λακεδαιμονίων, ἤδη τῶν στρατοπέδων ὅσον οὐ ξυνιόντων προσελθόντε Ἄγιδι διελεγέσθην μὴ ποιεῖν μάχην· ἑτοίμους γὰρ εἶναι Ἀργείους δίκας δοῦναι καὶ δέξασθαι ἴσας καὶ ὁμοίας, εἴ τι ἐπικαλοῦσιν Ἀργείοις Λακεδαιμόνιοι, καὶ τὸ λοιπὸν εἰρήνην ἄγειν σπονδὰς ποιησαμένους.

τότε δὴ Θράσυλλος καὶ Ἀλκίφρων ἀφ' ἑαυτῶν Ἄγιδι μόνῳ σπένδονται τέσσαρας μῆνας.

1 60. Καὶ οἱ μὲν ταῦτα εἰπόντες [τῶν Ἀργείων] ἀφ' ἑαυτῶν καὶ οὐ τοῦ πλήθους κελεύσαντος εἶπον· καὶ ὁ Ἆγις, δεξάμενος τοὺς λόγους αὐτὸς καὶ οὐ μετὰ τῶν πλειόνων οὐδὲ αὐτὸς βουλευ-

tamen non assentitur Schaef. Appar. ad Demosth. II p. 273. Cass. κάθυπερ Aug. et Pal.. καθύπερ, in Aug. tamen man. 2 add. θεν.

§ 4. αὐτῶν pars codd., fortasse recte. Cf. adn. I 17, 1. III 22, 6.

§ 5. προσελθόντες It. Vat. M. m. Cass. Vind. Ar. Chr. Ven. b. C. E. F.

Cap. 60. § 1. τῶν ante πλειόνων om. Gr., contra paulo post ἢ om. D. Cf. adn.

ξυμμάχων, scil. qui non venerant.

§ 4. οὐχ οὕτω. Non ita, non admodum. — ἐν καλῷ, opportune. Cf. 60, 2 et adn. 36, 1. — καὶ τοὺς Λακεδ. ἀπειληφέναι. Ex superiore ἐδόκει repetendum ἐνόμιζον. Cf. adn. 53.

§ 5. τῶν πέντε στρατηγῶν. E quinque ducibus, quibus uti solent, an quibus tunc utebantur? — ὅσον οὐ. Cf. adn. I 86, 1. — ποιεῖν. Cf. adn. II 86, 6. — δίκας ... ὁμοίας. Cf. adn. I 140, 2 et V 27, 2.

Cap. 60. § 1. τῶν Ἀργείων, postquam proxime (59, 5) praecessit τῶν δὲ Ἀργείων δύο ἄνδρες, hic tam per se intellegitur, ut additum prorsus langueat. Del. Herw. Stud. Thuc. p. 76. Temere Class. interpretatur quasi scriptum sit περὶ τῶν Ἀργείων. — ἀφ' ἑαυτῶν, sua sponte. Cf. Krueg. Gr. § 68, 16 adn. 7. — καὶ ὁ Ἆγις. Aut καί superiori μέν respondere aut, ut VIII 80, 3, omnino deesse particulam δέ, quae illi μέν respondeat, docet Haack. Illo modo explicat Hart. de Part. II p. 410. Cf. Kuehn. Gr. max. § 530, 1. — αὐτός, ipse, sua sponte. Cf. III 65, 2. IV 60, 2. Huic oppositum est μετὰ πλειόνων, consensu maioris (ducum) partis. Cf. adn. III 66, 2. — οὐδὲ αὐτὸς ... κοινώσας, et ne ipse

σάμενος ἀλλ' ἢ ἑνὶ ἀνδρὶ κοινώσας τῶν ἐν τέλει ξυστρατευομένων, σπένδεται τέσσαρας μῆνας, ἐν οἷς ἔδει ἐπιτελέσαι αὐτοὺς τὰ ῥηθέντα. καὶ ἀπήγαγε τὸν στρατὸν εὐθύς; οὐδενὶ φράσας τῶν ἄλλων [ξυμμάχων].

ὃ καὶ Λακεδαιμόνιοι καὶ Ἀργεῖοι ἀγανακτοῦσι. τοῦ Θρασύλλου δίκη.

Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι εἵποντο 2
*μὲν ὡς ἡγεῖτο διὰ τὸν νόμον, ἐν αἰτίᾳ δ' εἶχον
κατ' ἀλλήλους πολλῇ τὸν Ἆγιν, νομίζοντες, ἐν
καλῷ παρατυχὸν σφίσι ξυμβαλεῖν καὶ πανταχόθεν
αὐτῶν ἀποκεκλῃμένων καὶ ὑπὸ ἱππέων καὶ πεζῶν,
οὐδὲν δράσαντες ἄξιον τῆς παρασκευῆς ἀπιέναι.
στρατόπεδον γὰρ δὴ τοῦτο κάλλιστον Ἑλληνικὸν* 3
*τῶν μέχρι τοῦδε ξυνῆλθεν· ὤφθη δὲ μάλιστα ἕως
ἔτι ἦν ἀθρόον ἐν Νεμέᾳ, ἐν ᾧ Λακεδαιμόνιοί τε*

quidem consiliatus nisi uni viro re communicata. De *ἀλλ' ἤ* particulis cf. adn. III 71, 1. Non possunt eae referri ad verba *καὶ οὐ μετὰ τῶν πλειόνων*, quoniam sic praeter librorum memoriam paene omnium aut *τῶν* aut *ἤ* omittendum esset.— *τῶν ἐν τέλει ξυστρατευομένων.* Hos esse polemarchos, duos ephoros, *ὁμοίους*, duos Pythios explicat Arn. Cf. Muell. Dor. II p. 240. — *σπένδεται . . . μῆνας.* Cf. Diod. XII 78, 4. — *ξυμμάχων* recte Krueg. in suspicionem vocavit. Nam *τοὺς ἄλλους* oppositos esse oportet *ἑνὶ ἀνδρί*, qui non ex sociis fuit. Class. reliquos praeter Lacedaemonios intellegit, scil. socios eorum (cf. adn. I 128, 5). Sed cum de omnibus Lacedaemoniis antea nihil dictum sit, non possunt his *οἱ ἄλλοι* oppositi esse. Facilius *ξυμμάχων* adscriptum esse cogitaveris quam, quae altera est Krueg. coniectura, ex *ξυναρχόντων* factum esse.

§ 2. *διὰ τὸν νόμον.* Cf. 66, 3 *βασιλέως γὰρ ἄγοντος ὑπ' ἐκείνου πάντα ἄρχεται.* — *ἐν καλῷ.* Cf. adn. 59, 4. — *παρατυχόν.* Cf. adn. I 76, 2. — *αὐτῶν* obscurius ad Argivos referri adnotat Bau. Etenim ad *ξυμβαλεῖν* scriptor cogitari voluit *τοῖς Ἀργείοις* vel *τοῖς πολεμίοις.* — *καὶ πεζῶν.* De praepositione non iterata vid. ad. III 21, 3.

§ 3. *κάλλιστον . . . τῶν μέχρι τοῦδε.* De orationis conformatione cf. adn. ad *ἀξιολογώτατον* I 1, 1. Res, de qua ob eum exercitum, cui Pausanias apud Plataeas adversus Persas praefuerit, dubitat Dukas, ideo vera videtur, quia *κάλλιστον* dictum est, non *μέγιστον.* — *ἕως ἔτι . . . ἐν Νεμέᾳ* refertur ad id tempus, quo tres illi exercitus in ea campi Argivi parte, quae Treto monte a Nemeae valle disiuncta est, Argivorum exercitum circumcluserant (59, 3). Id enim, ut hic memoratur, prope Nemeam factum est, sed, ut 59, 2 significatum est, postquam Argivi in campum descenderunt. Haec autem campi Argivi pars eiusdem angulus erat ad septentriones longissime prominens. Cf. Bursian. Geogr. II p. 39. — *ἐν ᾧ*, in quo statu (*Stellung*). Cf.

πανστρατιᾷ ἦσαν καὶ Ἀρκάδες καὶ Βοιωτοὶ καὶ Κορίνθιοι καὶ Σικυώνιοι καὶ Πελληνῆς καὶ Φλειάσιοι καὶ Μεγαρῆς, καὶ οὗτοι πάντες λογάδες ἀφ' ἑκάστων, ἀξιόμαχοι δοκοῦντες εἶναι οὐ τῇ Ἀργείων μόνον ξυμμαχίᾳ, ἀλλὰ κἂν ἄλλῃ ἔτι
4 προσγενομένῃ. τὸ μὲν οὖν στρατόπεδον οὕτως ἐν αἰτίᾳ ἔχοντες τὸν Ἆγιν ἀνεχώρουν τε καὶ διελύ-
5 θησαν ἐπ' οἴκου ἕκαστοι. Ἀργεῖοι δὲ καὶ αὐτοὶ ἔτι ἐν πολλῷ πλείονι αἰτίᾳ εἶχον τοὺς σπεισαμένους ἄνευ τοῦ πλήθους, νομίζοντες κἀκεῖνοι μὴ ἂν σφίσι ποτὲ κάλλιον παρασχὸν Λακεδαιμονίους διαπεφευγέναι· πρός τε γὰρ τῇ σφετέρᾳ πόλει καὶ μετὰ πολλῶν καὶ ἀγαθῶν ξυμμάχων τὸν ἀγῶνα
6 ἂν γίγνεσθαι. τόν τε Θράσυλλον ἀναχωρήσαντες ἐν τῷ Χαράδρῳ, οὗπερ τὰς ἀπὸ στρατείας δίκας πρὶν ἐσιέναι κρίνουσιν, ἤρξαντο λεύειν. ὁ δὲ κατα-

§ 3. καὶ ἄλλῃ codd. Cf. adn.

§ 6. ἀπὸ στρατείας Ar. Chr. corr. Aug., atque ita legendum esse docuit Ae. Portus. Reliqui codd. ἀπὸ στρατιᾶς. Quod Bauer στρατιωτικὰς δίκας interpretatur, sed quae addit Latina: ad exercitum pertinentes, ad rem militarem, quasi inde oriundas, docent στρατείας praestare. Ceterum cf. ad. I 9, 3.

VII 14, 3. — πανστρατιᾷ, cum universis quas tum instructas habebant copiis, non πανδημεί, quoniam, ut infra dicitur, milites ex singulis delecti erant. Inter eos autem populos, qui πανστρατιᾷ in illo exercituum conventu fuerunt, non iam Epidaurii (cf. 58, 4) nominantur, fortasse quod non πανστρατιᾷ aderant. — προσγενομένῃ = εἰ προσγένοιτο. Quare Bekk. obtemperandum est κἂν ἄλλῃ scribi iubenti. Cf. Stahl. Quaest. gram. p. 5 sq.

§ 4. τὸ στρατόπεδον ... ἀνεχώρουν. Cf. adn. III 80, 1, de re Diod. XII 78, 5.

§ 5. μὴ ἂν ... παρασχόν. Port.: ea occasione sibi oblata, qua nullam aliam commodiorem sibi unquam oblatum iri putabant. De ipso παρασχόν cf. adn. I 120, 3, de addito ἂν Krueg. Gr. § 54, 6 adn. 6. — ἂν γίγνεσθαι, futurum fuisse.

§ 6. ἐν τῷ Χαράδρῳ, apud Charadrum vel „in alveo [sicco] Charadri, torrentis hiberni [cf. Paus. II 25, 2] proxime a moenibus Argorum fluentis, qui nunc Rema [τὸ ῥεῦμα τοῦ Ἄργους] vocatur. Vid. Leak. Pelop. II p. 364. 394.“ Arn. Cf. Curt. Pelop. II p. 363. — οὗπερ ... κρίνουσιν, ubi de causis militaribus, priusquam urbem ingrediuntur, iudicant. Etenim extra muros tantum lex militaris valebat. Pariter autem αἱ ἀπὸ στρατείας δίκαι nominantur atque δίκαι ἀπὸ συμβόλων. Complectuntur procul dubio omne genus causarum militarium, velut δίκας ἀστρατείας, λιποστρατίου, λιποταξίου, αὐτομολίας, δειλίας. — λεύειν. De

φυγὼν ἐπὶ τὸν βωμὸν περιγίγνεται· τὰ μέντοι χρήματα ἐδήμευσαν αὐτοῦ.

αἱ σπονδαὶ λύονται. Ἀργεῖοι καὶ οἱ ξύμμαχοι Ὀρχομενὸν μὲν αἱροῦσι,

61. *Μετὰ δὲ τοῦτο Ἀθηναίων βοηθησάντων* 1
χιλίων ὁπλιτῶν καὶ τριακοσίων ἱππέων, ὧν ἐστράτηγουν Λάχης καὶ Νικόστρατος, οἱ Ἀργεῖοι (ὅμως γὰρ τὰς σπονδὰς ὤκνουν λῦσαι πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους) ἀπιέναι ἐκέλευον αὐτοὺς καὶ πρὸς τὸν δῆμον οὐ προσῆγον βουλομένους χρηματίσαι, πρὶν δὴ Μαντινῆς καὶ Ἠλεῖοι (ἔτι γὰρ παρῆσαν) κατηνάγκασαν δεόμενοι. καὶ ἔλεγον οἱ Ἀθηναῖοι 2
Ἀλκιβιάδου πρεσβευτοῦ παριόντος ἔν τε τοῖς Ἀργείοις καὶ ξυμμάχοις ταῦτα, ὅτι οὐκ ὀρθῶς αἱ σπονδαὶ ἄνευ τῶν ἄλλων ξυμμάχων καὶ γένοιντο, καὶ νῦν (ἐν καιρῷ γὰρ παρεῖναι σφεῖς) ἅπτεσθαι

Cap. **61.** § 1. *πρὶν ἢ* codd., nisi quod *πρὶν οἱ* D. Sed *πρὶν ἢ* locutione Th. alibi non usus est. Emend. Haas. Lucubr. p. 88 idemque suspicatus est Krueg.
§ 2. *παρόντος* codd. Cf. adn.

verbo cf. I 106, 2. Lapidationis duo genera optime discreta et illustrata vide in Wachsm. Antiqu. Gr. II p. 793 sq. Apud Macedonas hoc usitatum supplicium in iudiciis militaribus fuisse docent interpretes Curtii VI 11, 38.

Cap. **61.** § 1. *τριακοσίων*. Ducentos commemorat Diod. XII 79, 1, qui cum toto hoc loco conferatur. — *ὅμως*, i. e. quanquam acie, ut modo narratum est, propemodum conflixerant. Cf. adn. III 28, 2. 80, 2. — *χρηματίσαι*, cum populo agere, verba ad populum facere. Cf. schol. I 87, 5. (Xen.) de Rep. Athen. 3, 1. Isocr. IV 157. — *πρὶν δή* (*bis schliesztich*) de postremo rei eventu Th. dicere solet. Cf. adn. III 29, 1. — *ἔτι παρῆσαν*. Cf. 58, 1.

§ 2. *ἔλεγον . . . παριόντος*. Quod in codd. est *παρόντος* ferri nequit, cum Alcibiades procul dubio non solum praesens fuerit, sed ipse ad dicendum processerit (cf. I 67, 4. VI 15, 1. 19, 1) atque pro Atheniensibus verba fecerit. Class., qui librorum scripturam defendit, uno saltem exemplo vellemus comprobasset *παρόντα* non solum praesentem, sed etiam eum qui praesens verba facit significare. Nihil ad *παρόντος* hoc l. tuendum VIII 86, 2 valet. — *ἔν τε τοῖς Ἀργείοις καὶ ξυμμάχοις*, quod Class. parum apte cum *παρόντος* iungit, ad *ἔλεγον* proxime pertinet. Nempe coram Argivis et sociis in eadem contione simul verba fecerunt. Itaque semel positus est artic. *τοῖς*, quoniam illi coniuncti cogitantur. — *ταῦτα* explicatur verbis quae insequuntur. Frustra *ταὐτά* Class., quod quadraret, si utrisque separatim Athenienses verba fecissent. — *καὶ γένοιντο, καὶ νῦν . . . χρῆναι.* Particula *καί* ante *γένοιτο* ita traiecta est quasi sequatur *καὶ νῦν ἔτι μένοιεν*. Sed simili sententia variatur structura. Cf. adn. III 67,

3 *χρῆναι τοῦ πολέμου. καὶ πείσαντες ἐκ τῶν λόγων τοὺς ξυμμάχους εὐθὺς ἐχώρουν ἐπὶ Ὀρχομενὸν τὸν Ἀρκαδικὸν πάντες πλὴν Ἀργείων· οὗτοι δὲ ὅμως καὶ πεισθέντες ὑπελείποντο πρῶτον, ἔπειτα* 4 *δ' ὕστερον καὶ οὗτοι ἦλθον. καὶ προσκαθεζόμενοι τὸν Ὀρχομενὸν πάντες ἐπολιόρκουν καὶ προσβολὰς ἐποιοῦντο, βουλόμενοι ἄλλως τε προσγενέσθαι σφίσι καὶ ὅμηροι ἐκ τῆς Ἀρκαδίας ἦσαν αὐτόθι* 5 *ὑπὸ Λακεδαιμονίων κείμενοι. οἱ δὲ Ὀρχομένιοι δείσαντες τήν τε τοῦ τείχους ἀσθένειαν καὶ τοῦ στρατοῦ τὸ πλῆθος καί, ὡς οὐδεὶς αὐτοῖς ἐβοήθει, μὴ προαπόλωνται, ξυνέβησαν ὥστε ξύμμαχοί τε εἶναι καὶ ὁμήρους σφῶν τε αὐτῶν δοῦναι Μαντινεῦσι καὶ οὓς κατέθεντο Λακεδαιμόνιοι παραδοῦναι.*

1 62. *Μετὰ δὲ τοῦτο ἔχοντες ἤδη τὸν Ὀρχομενὸν ἐβουλεύοντο οἱ ξύμμαχοι ἐφ' ὅ τι χρὴ πρῶτον ἰέναι τῶν λοιπῶν. καὶ Ἠλεῖοι μὲν ἐπὶ Λέπρεον ἐκέλευον, Μαντινῆς δὲ ἐπὶ Τεγέαν· καὶ προσέθεντο οἱ Ἀργεῖοι καὶ Ἀθηναῖοι τοῖς Μαντινεῦσι.* *βουλευσάμενοι δὲ παρασκευάζονται καὶ ὡς ἐπὶ Τεγέαν ἰόντες.*
2 *καὶ οἱ μὲν Ἠλεῖοι ὀργισθέντες ὅτι οὐκ ἐπὶ Λέ-*

6. *Καὶ τότε* coni. Rauchenstein. in Philol. XXXVI p. 236.
§ 3. ***πείσαντες*** (*οἱ Ἀθηναῖοι*). „Sequitur *ἐχώρουν πάντες*. Tamen, quia in his universis etiam Athenienses latent, eodem casu de utrisque usus est.“ Haack. Cf. Matth. Gr. § 562 adn. 1. Krueg. Gr. § 56, 9 adn. 1. — ***ἐκ τῶν λόγων***. Sic *πείθειν ἔκ τινος* VII 48, 3. VIII 47, 1. — ***τὸν Ἀρκαδικόν***. Cf. adn. III 87, 4. — ***ὅμως καὶ πεισθέντες***, quamvis iis persuasum esset, tamen. Cf. Soph. OC. 666. Krueg. Gr. § 56, 13 adn. 3. — ***ἔπειτα ὕστερον***. Vid. adn. II 9, 2.
§ 4. ***καὶ ὅμηροι . . . ἦσαν***. De *ὅτι* particula non adiecta vid. adn. I 110, 2. „Cf. Herm. de Ellips. et Pleon. p. 190.“ Goell. — ***κείμενοι***, i. e. *τεθειμένοι*, *κατατεθειμένοι*. Cf. Matth. Gr. § 495, 2. Buttm. Gr. max. § 109 adn. 8.
§ 5. ***προαπόλωνται***. Ante auxiliorum adventum. — ***ὁμήρους***. *Παῖδες* nominantur 77, 1. — ***οὓς κατέθεντο Λακεδαιμόνιοι***. Hos obsides Parrhasios fuisse tempore expeditionis c. 33 narratae acceptos non improbabiliter colligit Did. Hi igitur Mantinensibus imperium eorum sibi arrogantibus traduntur, postea autem a Lacedaemoniis, qui Parrhasiorum *αὐτονομίαν* 33, 1 proclamaverant, reposcuntur 77, 1, ubi *οἱ ἄνδρες οἱ ἐν Μαντινείᾳ* vocantur et a *τοῖς παισὶ τοῖς Ὀρχομενίοις* distinguuntur.
Cap. 62. § 1. ***χρή***. Cf. adn. I 91, 1. — ***προσέθεντο***. Cf. adn. I 20, 3.

*πρεον ἐψηφίσαντο, ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου. οἱ δὲ
ἄλλοι ξύμμαχοι παρεσκευάζοντο ἐν τῇ Μαντινείᾳ
ὡς ἐπὶ Τεγέαν ἰόντες, καί τινες αὐτοῖς καὶ αὐτῶν
[Τεγεα]τῶν ἐν τῇ πόλει ἐνεδίδοσαν τὰ πράγματα.*

Λακεδαιμόνιοι δὲ Ἆγιδι χαλεπαίνουσι καὶ δέκα αὐτῷ ξυμβούλους διδόασι.

63. *Λακεδαιμόνιοι δὲ ἐπειδὴ ἀνεχώρησαν ἐξ* 1
*Ἄργους τὰς τετραμήνους σπονδὰς ποιησάμενοι,
Ἆγιν ἐν μεγάλῃ αἰτίᾳ εἶχον οὐ χειρωσάμενον
σφίσιν Ἄργος, παρασχὸν καλῶς ὡς οὔπω πρότε-
ρον αὐτοὶ ἐνόμιζον· ἀθρόους γὰρ τοσούτους ξυμ-
μάχους καὶ τοιούτους οὐ ῥᾴδιον εἶναι λαβεῖν.
ἐπειδὴ δὲ καὶ περὶ Ὀρχομενοῦ ἠγγέλλετο ἑαλω-* 2
*κέναι, πολλῷ δὴ μᾶλλον ἐχαλέπαινον καὶ ἐβού-
λευον εὐθὺς ὑπ' ὀργῆς παρὰ τὸν τρόπον τὸν ἑαυ-
τῶν ὡς χρὴ τήν τε οἰκίαν αὐτοῦ κατασκάψαι καὶ
δέκα μυριάσι δραχμῶν ζημιῶσαι. ὁ δὲ παρῃτεῖτο* 3
μηδὲν τούτων δρᾶν· ἔργῳ γὰρ ἀγαθῷ ῥύσεσθαι

Cap. 62. § 2. *αὐτῶν τῶν Τεγεατῶν* It. Graecum est *αὐτῶν τῶν ἐν τῇ πόλει Τεγ. Τεγεατῶν* ortum est ex *τῶν* et adscripto *Τεγέᾳ*.

§ 2. *ἐψηφίσαντο*, scil. *ἰέναι*. Cf. adn. 63, 1. — *ἐνεδίδοσαν*. Idem eiusdem verbi tempus in simili re adfuit IV 76, 4, ubi cf. adn.

Cap. 63. § 1. *ἐξ Ἄργους*, i. e. *ἐκ τῆς Ἀργείας*. Vid. adn. II 2, 1. IV 118, 4 et de re supra 60, 1. — *χειρωσάμενον σφίσι*. Cf. adn. IV 28, 5. — *παρασχὸν καλῶς*. Cf. 60, 1. 5. — *ὡς οὔπω πρότερον αὐτοὶ ἐνόμιζον*, scil. *παρασχεῖν*. Cf. adn. VII 66, 3. Krueg. *αὐτοὶ ἐνόμιζον* melius abesse visum est. Sed consulto Th. ita scripsit respiciens ad contrariam Argivorum multitudinis opinionem (59, 4. 60, 5). Cf. Meinek. in Herm. III p. 370.

§ 2. *περὶ . . . ἠγγέλλετο ἑαλωκέναι*. Attende distractum genus dicendi pro solito *Ὀρχομενὸς ἠγγ. ἑαλ.* — *παρὰ τὸν τρόπον τ. ἑ.*, a quo iracunde et praepropere agere maxime alienum erat. Cf. I 132, 5. — *οἰκίαν . . . κατασκάψαι*. Hanc poenam et in Asia et apud Romanos usitatam fuisse adnotat Bloomf., et Ciceronis domus dirutae quis non meminit? — *δέκα μυριάσι δραχμῶν*. Aegineticas drachmas fuisse putat Muell. Dor. II p. 106. Tum haec pecunia valet 109000 M. Cf. Hultsch. Metrol. p. 184.

§ 3. *παρῃτεῖτο*, deprecabatur. Cf. Pflugk. ad Eur. Herc. 302. — *ῥύσεσθαι*] *ἀπολύσειν*. Schol. Hoc verbum quia prosae Atticae scriptoribus non usitatum est, *λύσεσθαι* Dobr., *ἀπολύσεσθαι* Herwerd. Stud. Thuc. p. 76 coni. Sed verbum Agidis, non Th. est. Ceteroqui ad hunc infinitivum dicendi, ad eum qui sequitur imperandi verbum ex *παρῃτεῖτο* subaudiendum est. Cf.

τὰς αἰτίας στρατευόμενος, ἢ τότε ποιεῖν αὐτοὺς
4 ὅ τι βούλονται. οἱ δὲ τὴν μὲν ζημίαν καὶ τὴν κατασκαφὴν ἐπέσχον, νόμον δὲ ἔθεντο ἐν τῷ παρόντι, ὃς οὔπω πρότερον ἐγένετο αὐτοῖς· δέκα γὰρ ἄνδρας Σπαρτιατῶν προσείλοντο αὐτῷ ξυμβούλους, ἄνευ ὧν μὴ κύριον εἶναι ἀπάγειν στρατιὰν ἐκ τῆς πόλεως.

Cap. 63. § 3. *στρατευσόμενος* It. Vat. Pal. Aug. M. Cass. Clar. Ven. H., vulgo *στρατευσάμενος*. Cf. adn.

adn. IV 3, 2. — *στρατευόμενος* emendata optimorum codd. lectione nunc scripsimus, quoniam inter expeditionem, non post eam (*στρατευσάμενος*) Agis crimina diluere volebat. Ita suasit Herw. l. l. — *ἢ τότε* = *εἰ δὲ μή, τότε*. Cf. Krueg. Gr. § 69, 29 adn. 1. Itaque *τότε* pariter dictum atque apud Dem. IV 1 *εἰ δὲ μή, τότ' ἂν αὐτὸς ἐπειρώμην*.

§ 4. *ἐπέσχον*. Cf. adn. II 76, 2. V 46, 1. — *ἐν τῷ παρόντι*, in praesentia; „nam privilegium istud fuit de uno Agide, non universa lex, quae ad omnes [reges] pertineret.“ Bau. Adeo Agis postea rursus maius imperium habuit. Vid. VIII 5, 3. Neque tamen ad hanc unam expeditionem legem latam verbis *ἐν τῷ παρόντι* significari adnotat Muell. Dor. II p. 105. Sed quoniam nusquam alibi fieret mentio *ξυμβούλων*, qui regi additi essent, contrariam sententiam professus est Haas. ad Xenoph. Remp. Lac. p. 268 et Lucubr. Thuc. p. 89. — *ὃς . . . αὐτοῖς*. Classium quidem ducibus iam prius *ξυμβούλους* additos esse vidimus II 85, 1 et III 69, 1, sed regi adulto nondum unquam decreti erant, etsi adulescenti Plistoanacti unum vel plures adiunctos esse docet Plut. Pericl. 22. Cf. Herm. Antiqu. Gr. I § 44, 16. — *κύριον εἶναι*] *τὸν Ἆγιν*. Schol. Ad infinitivum „facile subaudias *ἐκέλευσαν* vel tale verbum ex [superioribus] *νόμον ἔθεντο*.“ Haack. Similis locus est II 24, 2, ubi cf. adn. — *ἐκ τῆς πόλεως*. *Ἐκ τῆς πολεμίας* conicit Haas. Lucubr. Thuc. l. d. Sed nihil valet, quod dicit primum dubium non esse, quin antea quoque regi libera potestas non fuerit educendi exercitum; nam neque decernere bellum ipsum potuisse neque numerum exercitus definire. De quibus rebus hic non dicitur, sed de expeditionibus in bello suscipiendis, quarum arbitria reges agebant. Cf. adn. 54, 1. Quod deinde addit *ἀπάγειν* non dici de exercitu, qui primum educatur, sed vix aliter usurpari *ἀπάγειν στρατιάν* quam ubi exercitus ex hostico abducatur, ut 10, 4. 35, 5. 55, 2. 60, 1. 65, 3, alibi saepe, consulto hic Th. videtur non educere, sed abducere ex urbe exercitum dixisse, quod Agis sine consiliariis cum exercitu urbem relinquere ideo vetabatur, quia ut omnes belli leges ita haec quoque extra urbem, ubi legibus ceteroqui non adstricta erat regum potestas (cf. adn. 66, 3), valebat. Tum si *ἐκ τῆς πολεμίας* Th. scripsisset, *τὴν στρατιάν* potius exspectaremus. Neque probabile est regem consiliarios illos tum solum adhibere iussum esse, cum ex hostium finibus exercitum abducturus esset, sed omnino eorum consilio uti. Servata igitur codd.

ἔπειτα μετὰ τῶν ἐξ Ἀρκαδίας ξυμμάχων ἐς Τεγέαν ἀφικόμενοι ἐς τὴν Μαντινικὴν ἐσβάλλουσιν.

64. *Ἐν τούτῳ δ' ἀφικνεῖται αὐτοῖς ἀγγελία* 1
παρὰ τῶν ἐπιτηδείων ἐκ Τεγέας ὅτι, εἰ μὴ παρ-
έσονται ἐν τάχει, ἀποστήσεται αὐτῶν Τεγέα πρὸς
Ἀργείους καὶ τοὺς ξυμμάχους καὶ ὅσον οὐκ ἀφ-
έστηκεν. ἐνταῦθα δὴ βοήθεια τῶν Λακεδαιμονίων 2
γίγνεται αὐτῶν τε καὶ τῶν Εἱλώτων πανδημεὶ
ὀξεῖα καὶ οἵα οὔπω πρότερον. ἐχώρουν δὲ ἐς
Ὀρέσθειον τῆς Μαιναλίας· καὶ τοῖς μὲν Ἀρκάδων 3
σφετέροις οὖσι ξυμμάχοις προεῖπον ἀθροισθεῖσιν
ἰέναι κατὰ πόδας αὐτῶν ἐς Τεγέαν, αὐτοὶ δὲ μέχρι
μὲν τοῦ Ὀρεσθείου πάντες ἐλθόντες, ἐκεῖθεν δὲ
τὸ ἕκτον μέρος σφῶν αὐτῶν ἀποπέμψαντες ἐπ'
οἴκου, ἐν ᾧ τὸ πρεσβύτερόν τε καὶ τὸ νεώτερον
ἦν, ὥστε τὰ οἴκοι φρουρεῖν, τῷ λοιπῷ στρατεύ-
ματι ἀφικνοῦνται ἐς Τεγέαν. καὶ οὐ πολλῷ ὕστε-
ρον οἱ ξύμμαχοι ἀπ' Ἀρκάδων παρῆσαν. πέμπουσι 4
δὲ καὶ ἐς τὴν Κόρινθον καὶ Βοιωτοὺς καὶ Φωκέας
καὶ Λοκρούς, βοηθεῖν κελεύοντες κατὰ τάχος ἐς
Μαντίνειαν. ἀλλὰ τοῖς μὲν ἐξ ὀλίγου τε ¦ἐγίγνετο

scriptura locum ita interpretamur, ut Lacedaemonii, cum antea ducibus ad bellum profectis consiliarios cum certis mandatis misissent (cf. II 85, 1. III 69), Agidi iam ante susceptam expeditionem decem consiliarios addidisse dicantur, sine quibus illi non liceret exercitu ex urbe abducto ad bellum proficisci. Cf. L. Herbst in Annal. phil. a. 1858 p. 682 sqq.

Cap. **64.** § 1. *αὐτοῖς.* Cf. adn. I 13, 3. — *ὅσον οὐκ.* Cf. adn. I 36, 1.

§ 2. *πανδημεί.* Muellerum Dor. p. 232 adn. 6 perioecos domi remansisse suspicatum erravisse vel Sciritarum praesentia ostendit, qui ex perioecis erant (cf. 67, 1 ibique adn.), atque eandem quam hic *Λακεδαιμονίων* vocabulum vim habuit IV 8, 1. — *οἵα . . . πρότερον.* Simul audi *ἐγένετο* vel *γεγένητο.* Cf. 14, 3.

§ 3. *Ὀρέσθειον.* Vid. adn. IV 134, 1. — *Μαιναλίας.* Huius regionis circa Maenalum montem sitae (cf. Curt. Pelop. I p. 311 sq. Bursian. Geogr. II p. 225) oppidula enumerat Paus. VIII 27, 3. — *τοῖς ξυμμάχοις.* Ex Arcadibus socii Lacedaemoniorum erant Tegeatae, Heraeenses, Maenalii. Vid. c. 67. Sed Tegeatas hic non intellegi ex iis, quae sequuntur, cognoscimus. — *σφῶν αὐτῶν.* Cf. adn. IV 43, 4. — *τὸ πρεσβύτερον καὶ τὸ νεώτερον,* i. e. *τοὺς τῆς στρατευσίμου ἡλικίας πρεσβυτέρους καὶ νεωτέρους.* Cf. adn. I 105, 5 et de Lacedaemoniorum aetate militari, qua *ἔμφρουροι* et erant et appellabantur, a vigesimo ad sexagesimum annum pertinenti Muell. Dor. II p. 231 sq. Nonnullos tamen seniorum remansisse intellegimus ex 72, 3.

§ 4. *Φωκέας καὶ Λοκρούς.* Cf. adn. II 9, 2. — *ἀλλὰ τοῖς . . . ἐγίγνετο,* sed his subito res accide-

καὶ οὐ ῥᾴδιον ἦν μὴ ἀθρόοις καὶ ἀλλήλους περι-
μείνασι διελθεῖν τὴν πολεμίαν (ξυνέκληε γὰρ διὰ
μέσου), ὅμως δὲ ἠπείγοντο. Λακεδαιμόνιοι δὲ ἀνα-
λαβόντες τοὺς παρόντας Ἀρκάδων ξυμμάχους ἐσ-
έβαλον ἐς τὴν Μαντινικήν, καὶ στρατοπεδευσάμενοι
πρὸς τῷ Ἡρακλείῳ ἐδῄουν τὴν γῆν.

1 65. Οἱ δ' Ἀργεῖοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ὡς εἶδον
αὐτούς, καταλαβόντες χωρίον ἐρυμνὸν καὶ δυσ-
2 πρόσοδον παρετάξαντο ὡς ἐς μάχην. καὶ οἱ Λακε-
δαιμόνιοι εὐθὺς αὐτοῖς ἐπῇσαν· καὶ μέχρι μὲν
λίθου καὶ ἀκοντίου βολῆς ἐχώρησαν· ἔπειτα τῶν
πρεσβυτέρων τις Ἄγιδι ἐπεβόησεν, ὁρῶν πρὸς χω-
ρίον καρτερὸν ἰόντας σφᾶς, ὅτι διανοεῖται κακὸν
κακῷ ἰᾶσθαι, δηλῶν τῆς ἐξ Ἄργους ἐπαιτίου ἀνα-

ἐνταῦθα δὴ Ἆγις ὀλίγου δεῖ μάχεσθαι ἐν χωρίῳ ἀνεπιτηδείῳ· ἀναχωρεῖ μέντοι ἐς τὴν Τεγεᾶτιν, καὶ οἱ Ἀργεῖοι διώκοντες αὐτὸν προέρχονται ἐς τὸ ὁμαλόν.

bat. De verbis ἐξ ὀλίγου subito cf. adn. II 11, 4 et ad. V 65, 5. — καὶ οὐ ῥᾴδιον ... διελθεῖν, et facile non erat nisi coniunctis copiis et invicem praestolatis agrum hostilem transire. Ἀθρόοις = ἀθρόοις οὖσιν. Cf. σποράδες III 69, 1. Ἡ πολεμία est Argivorum et Orchomeniorum (cf. 61, 5) terra. — ξυνέκληε διὰ μέσου, intercludebat, proprie in medio (sive interposita) concludebat, i. e. vacuum non dabat spatium, per quod transire possent. Cf. 72, 3 κατὰ τὸ διάκενον καὶ οὐ ξυγκλῃσθέν, quod Class. ad hunc locum interpretandum adhibuit.

§ 5. Λακεδαιμόνιοι δέ. Locum, qui sequitur usque ad 75, 4, transtulit et illustravit Leak. Pelop. III p. 58 sqq. Herculis templum, quod iterum 66, 1 nominatur, in via Tegea Mantineam ferenti collocandum videtur, quam viam depingit Paus. VIII 10 sqq., nihil tamen commemorans earum rerum, quas habet Thucydides. Cf. Curt. Pelop. I p. 243.

Cap. 65. § 1. Χωρίον ἐρυμνόν. Colles (cl. § 4. 66, 1) videntur fuisse proximi Mantineae in orientem versus, quorum pars iuxta australe latus moenium Mantinensium sita, ut ex Pausania VIII 10, 2 discimus, Alesium vocabatur. Ita Leak. l. d. Pausaniae χωρίον ὀνομαζόμενον Φοίζων (VIII 11, 3), quod quidam huc rettulit, non potest esse; nam id in confinio agri Mantinensis atque Tegeatici videtur quaerendum. Cf. Curt. l. l. p. 234. 241. Bursian. l. l. p. 208. 216.

§ 2. Κακὸν κακῷ ἰᾶσθαι] τὸ προγεγονὸς τῷ νῦν δηλονότι. Schol. De hoc proverbio vid. Wessel. ad Herodot. III 53. Lob. ad Soph. Ai. 360. Respici simul ad superius dictum Agidis 63, 3 adnotat Dukas. — δηλῶν ... εἶναι, significans eum vituperati ex agro Argivo receptus compensationem esse velle intempestivum quod iam prae se ferret studium. Licet βουλομένην quod in codd. est ad προθυμίαν spectans ea ratione accipi possit, qua Plat. Crat. 414a γυνὴ δὲ γονή μοι φαίνεται βούλεσθαι εἶναι scripsit, recte tamen observavit Class. in hac dicti modo memorati explicatione διανοεῖται verbi sententiam apte non reddere nisi

χωρήσεως τὴν παροῦσαν ἄκαιρον προθυμίαν ἀνάληψιν βουλόμενον εἶναι. ὁ δέ, εἴτε καὶ διὰ τὸ 3
ἐπιβόημα εἴτε καὶ αὐτῷ ἄλλο τι [ἢ] κατὰ τὸ αὐτὸ δόξαν ἐξαίφνης, πάλιν τὸ στράτευμα κατὰ τάχος πρὶν ξυμμῖξαι ἀπῆγε. καὶ ἀφικόμενος πρὸς τὴν 4
Τεγεᾶτιν τὸ ὕδωρ ἐξέτρεπεν ἐς τὴν Μαντινικήν, περὶ οὗπερ ὡς τὰ πολλὰ βλάπτοντος ὁποτέρωσε ἂν ἐσπίπτῃ Μαντινῆς καὶ Τεγεᾶται πολεμοῦσιν.

Cap. 65. § 2. *βουλομένην* codd., *βουλόμενον* ipsa Th. verba afferens Plut. Mor. 797 c. Hoc recipi iusserunt Meinek. (Herm. III p. 370) et Herwerd. (Stud. Thuc. p. 77). Cf. adn.

βουλόμενον ad ipsum Agidem relatum. Itaque Plutarchi lectionem nunc praetulimus.

§ 3. *εἴτε καὶ . . . εἴτε καί.* Duplex *καί* ita positum est, ut in *ὥσπερ καὶ . . . οὕτω καί* et similibus. Cf. Krueg. Gr. § 69, 32 adn. 13 et *εἴτ' ἄρα καὶ . . . εἴτε καὶ οὗ* VI 60, 2. — *εἴτε καὶ αὐτῷ . . . ἐξαίφνης*, sive etiam quod ipsi aliud quid eadem de causa (qua unus ex senioribus Agidem increpuit, quod locum natura munitissimum aggrediens malum malo sanare vellet) subito visum est. Servato *ἢ* neque schol. interpretatio: *ἀντὶ τοῦ ἄλλο τι δόξαν ἥπερ τὸ αὐτό* neque Kruegeriana: aliud quid quam quod secundum initam rationem esset verbis convenit; omisso autem *κατὰ τὸ αὐτό* ut VIII 66, 4 (cf. *κατὰ τοῦτο* Herod. II 169. III 109. V 3) eadem de causa valet, quae quidem causa hic verbis *πρὸς χωρίον καρτερὸν ἰόντας σφᾶς* continetur. Dobr. del. *ἢ κατὰ τὸ αὐτό*, quod sic interpretandi causa adscribi non potuit; Meinekii coniectura *ἢ κατὰ τὸ πρότερον* (Herm. III p. 371) offensionem non tollit, nec melior Campei a Rauchensteinio (Phil. XXXVI p. 286) repetita *ἢ καὶ τὸ αὐτό*, quae neque ipsa sententiam distincte enuntiatam praebet neque ad disiunctionem *εἴτε — εἴτε* satis apta est. De vv. *ἄλλο τι δόξαν* vid. Matth. Gr. § 564. Krueg. Gr. § 56, 9 adn. 5.

§ 4. *τὸ ὕδωρ . . . τὴν Μαντινικήν.* Est fluvius, qui per convallem Tegeaticam septentrionem versus fluit (cf. Curt. Pelop. I p. 235), non Ophis, qui ex Alesio monte ortus Mantineam percurrit (cf. Bursian. Geogr. II p. 210). „Cuniculi [Plin. H. N. VI 27, 128], quibus nomina sunt *ζέρεθρα* (*βέρεθρα, ἃ καλοῦσιν οἱ Ἀρκάδες ζέρεθρα* Strab. VIII 8, 4) et [hodie] *καταβόθραι*, frequentissimi sunt in Arcadia, cum paene omnes rivi eius alicubi in cursu suo tali modo mergantur et ex solo post longius aut minus intervallum rursus erumpant. . . . Ita aquae agri Mantinensis antiquis temporibus plerumque eo specu, qui ad meridiem in extrema planitie est, in agrum Tegeaticum derivabantur. At Agis tunc in contrarium agrum Mantinensem avertit, ubi cum *ζέρεθρα* minora sint, siccatio minus facile effici potuit. Cf. Leak. Pelop. III p. 44 sqq. 158 sqq.“ Arn. Cf. Curt. l. l. p. 233. 235. Bursian. l. l. p. 209. — *ὡς τὰ πολλὰ βλάπτοντος*, ut quae (aqua) pleraque laederet. Cf. I 8, 3 *ὡς πλουσιώτεροι ἑαυτῶν*

ἐβούλετο δὲ τοὺς ἀπὸ τοῦ λόφου βοηθοῦντας ἐπὶ τὴν τοῦ ὕδατος ἐκτροπήν, ἐπειδὰν πύθωνται, καταβιβάσαι [τοὺς Ἀργείους καὶ τοὺς ξυμμάχους] καὶ ἐν τῷ ὁμαλῷ τὴν μάχην ποιεῖσθαι. καὶ ὁ μὲν τὴν ἡμέραν ταύτην μείνας αὐτοῦ περὶ τὸ ὕδωρ ἐξέτρεπεν· οἱ δ' Ἀργεῖοι καὶ οἱ ξύμμαχοι τὸ μὲν πρῶτον καταπλαγέντες τῇ ἐξ ὀλίγου αἰφνιδίῳ αὐτῶν ἀναχωρήσει οὐκ εἶχον ὅ τι εἰκάσωσιν· εἶτα ἐπειδὴ ἀναχωροῦντες ἐκεῖνοί τε ἀπέκρυψαν καὶ σφεῖς ἡσύχαζον καὶ οὐκ ἐπηκολούθουν, ἐνταῦθα τοὺς ἑαυτῶν στρατηγοὺς αὖθις ἐν αἰτίᾳ εἶχον τό τε πρότερον καλῶς ληφθέντας πρὸς Ἄργει Λακε-

§ 4. πείθωνται It. Vat. Laur. Pal. Aug. Vind. Gr. Ar. Clar. Chr. Dan. B. C. H.

§ 5. αἰφνιδίῳ om. Reg. Sed retinendum est, quia ἐξ ὀλίγου de spatio quam de tempore accipere praestat. Cf. adn.

γιγνόμενοι. — ἐβούλετο δὲ . . . καταβιβάσαι, volebat autem eos, qui in colle (§ 1) erant, accurrendo adversus aquae derivationem (sive cum auxilio venirent ad prohibendum, ne aqua averteretur) inde deducere. „Thucydides brevitatis studiosus τοὺς ἀπὸ τοῦ λόφου καταβιβάσαι dixit pro τοὺς ἐπὶ τοῦ λόφου (ἱδρυθέντας) καταβιβάσαι ἀπ' αὐτοῦ.“ Haack. Cf. adn. II 80, 1. Βοηθεῖν ἐπί τι hic, quoniam ἐκτροπή non loci nomen, sed abstractum quod vocatur est, ita scriptum videtur, ut alibi βοηθεῖν ἐπί τινα. (cf. adn. I 107, 5), etsi Bauer ἐπὶ τὴν ἐκτροπήν voluit esse „ad locum, ubi aqua deflecteretur, sane ad opus impediendum“. — τοὺς Ἀργείους καὶ τοὺς ξυμμάχους, verba non solum prorsus supervacanea sed etiam iniquo loco collocata, auctore Herwerd. (Stud. Thuc. p. 77) uncis nunc inclusimus.

§ 5. ἐξ ὀλίγου ad spatium refertur § 2 verbis μέχρι λίθου καὶ ἀκοντίου βολῆς significatum perinde atque αἰφνιδίῳ ad ἐξαίφνης § 3 respicit. — οὐκ εἶχον ὅ τι εἰκάσωσιν. De coniunctivo cf. ad. II 52, 3. — ἀπέκρυψαν. „Ἑαυτούς deesse putat schol. Sed videndum est, an potius suppleri debeat αὐτούς (nempe τοὺς Ἀργείους): e conspectu eorum evaserunt. Ita certe hoc verbo utitur Lucianus, qui non pauca a Thuc. sumpsit, Ver. Hist 38 ἐφεύγομεν ἀπολιπόντες αὐτοὺς μαχομένους . . . ἐπεὶ δ' ἀπεκρύψαμεν αὐτούς, ἰώμεθά τε τοὺς τραυματίας. Sic ἀποκρύπτειν γῆν dicuntur navigantes, qui tam longe in mare profecti sunt, ut terram conspicere non amplius possint.“ Duk. „Bauer commode allegavit Verg. Aen. III 291 Phaeacum abscondimus arcem, ubi vid. Heyn. Add. Heind. ad Plat. Protag. p. 338a.“ Goell. — καὶ σφεῖς. Insolentius hic extra orationem obliquam σφεῖς pro usitato αὐτοί positum est. Comparandus usus casuum obliquorum is, de quo dictum est ad I 20, 1. Solito more paulo post σφεῖς dictum est. — καλῶς. Cf. adn. 86, 1. — τό τε πρότερον . . . ἀφεθῆναι. Cf. 59, 4. 60, 5

*δαιμονίους ἀφεθῆναι καὶ νῦν ὅτι ἀποδιδράσκον-
τας οὐδεὶς ἐπιδιώκει, ἀλλὰ καθ' ἡσυχίαν οἱ μὲν
σῴζονται, σφεῖς δὲ προδίδονται. οἱ δὲ στρατηγοὶ 6
ἐθορυβήθησαν μὲν τὸ παραυτίκα, ὕστερον δὲ ἀπ-
άγουσιν αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ λόφου καὶ προελθόντες
ἐς τὸ ὁμαλὸν ἐστρατοπεδεύσαντο ὡς ἰόντες ἐπὶ
τοὺς πολεμίους.*

Λακεδαιμόνιοι δὲ τῶν πολεμίων ἐξαίφνης ἐπιφανέντων κατὰ τάχος ἐς κόσμον τὸν ἑαυτῶν καθίστανται.

66. *Τῇ δ' ὑστεραίᾳ οἵ τε Ἀργεῖοι καὶ οἱ ξύμ- 1
μαχοι ξυνετάξαντο, ὡς ἔμελλον μαχεῖσθαι, ἢν περι-
τύχωσιν· οἵ τε Λακεδαιμόνιοι ἀπὸ τοῦ ὕδατος
πρὸς τὸ Ἡράκλειον πάλιν ἐς τὸ αὐτὸ στρατόπεδον
ἰόντες ὁρῶσι δι' ὀλίγου τοὺς ἐναντίους ἐν τάξει
τε ἤδη πάντας καὶ ἀπὸ τοῦ λόφου προεληλυθό-
τας. μάλιστα δὲ Λακεδαιμόνιοι ἐς ὃ ἐμέμνηντο ἐν 2*

Cap. 66. §. 2. *μάλιστα δὴ* codd., nisi quod *μάλιστα δ' οἱ* Ven., *μάλιστα δὲ καὶ* Mosqu. Cf. adn.

et de infinitivo adn. VII 81, 1. — *καὶ νῦν ὅτι.* Ut saepe ab *ὅτι* ad infinitivum transitur (cf. adn. I 87, 4), ita interdum, sed multo rarius, ab infinitivo ad *ὅτι*. Cf. Matth. Gr. § 539 adn. 1. De praemisso *νῦν* cf. Krueg. Gr. § 54, 17 adn. 7.

§ 6. *ἐθορυβήθησαν.* Cf. adn. III 22, 6.

Cap. 66. § 1. *οἵ τε Ἀργεῖοι.* Huic *τέ* alterum ante *Λακεδαιμόνιοι* respondet. — *ἢν περιτύχωσιν*] τοῖς *Λακεδαιμονίοις*. Schol. — *Ἡράκλειον.* Cf. 64, 5. — *δι' ὀλίγου*, brevi intervallo. Vid. II 89, 9. III 21, 4. adn. II 29, 3. — *τοῦ λόφου.* Cf. 65, 1. 4.

§ 2. *μάλιστα δὲ . . . ἐξεπλάγησαν.* Ad restituendam sententiarum iuncturam *μάλιστα δέ* scripsimus. Servato *δή* Krueg. *ὡς* ante *ὁρῶσι* inserendum esse putavit, quod non solum propter iteratum in apodosi Lacedaemoniorum nomen displicet, sed etiam quia tollitur *τέ — τέ* particularum modo memorata responsio. Gravi praeterea labe infectum esse hoc enuntiatum interpellata sententiarum cohaerentia demonstrat. Quae enim causa subsequitur, ea non probat perturbatos esse Lacedaemonios, sed non perturbatos. Deinde recte Class. monuit de Lacedaemoniorum perturbatione omnino sermonem esse non posse, quoniam id factum esset, quod ipsos efficere voluisse Th. 65, 4 narrasset. Licet enim iis praeter opinionem acciderit, ut, cum ipsi in itinere essent, hostium aciem in campo instructam subito conspicerent, tamen, cum id ipsum efficere voluerint, ut hostes in planitie secum acie decernerent, certe non possunt ea re ita perculsi esse, ut tantum terroris sibi unquam iniectum esse non reminiscerentur. Neque hanc offendendi causam sustulit Herwerd. l. l., qui praeter rationem criticam *γάρ* particulae *δέ* substituit. Emendandi autem *ἐξεπλάγησαν* conatus adhuc frustrati sunt. Nam quod Meinek. l. l. p. 356 proposuit *Λακεδαιμόνιοι ἐξεφάνησαν* = Lacedaemonios se praestiterunt, Graece sic *ἐκφαίνεσθαι* dici non meminimus, neque ea

τούτῳ τῷ καιρῷ * * ἐξεπλάγησαν. διὰ βραχείας
γὰρ μελλήσεως ἡ παρασκευὴ αὐτοῖς ἐγίγνετο· καὶ
εὐθὺς ὑπὸ σπουδῆς καθίσταντο ἐς κόσμον τὸν
ἑαυτῶν, Ἄγιδος τοῦ βασιλέως ἕκαστα ἐξηγουμέ-
3 νου κατὰ τὸν νόμον. βασιλέως γὰρ ἄγοντος ὑπ'
ἐκείνου πάντα ἄρχεται, καὶ τοῖς μὲν πολεμάρχοις
αὐτὸς φράζει τὸ δέον, οἱ δὲ τοῖς λοχαγοῖς, ἐκεῖνοι

vi *διεφάνησαν* VI 17, 5 praeditum est, quod in eandem sententiam huc inferre Rauchenstein. (Phil. XXXVI p. 287) voluit. Madvig. in Advers. crit. I p. 325 *Λακεδαιμονίους ἐξεπλάγησαν* legens verbo *ἐκπλήττεσθαι* admirandi notionem tribuit, quam stupore carentem non habet; adeo autem non obstupefacti sunt Lacedaemoniorum hostes *ἐν τάξει ἤδη πάντες*, ut summa alacritate (70, 1) impetum in eos facerent. Class. dubitat, utrum *ἐξεπλάγησαν* vi passiva admirationem sive stuporem excitare valeat, an *ἐξηλλάγησαν* scribendum atque in excellendi sententiam accipiendum sit. Sed neutrum verbum eam quam Class. dubitanter statuit notionem habet. Nam quod ad *ἐξεπλάγησαν* attinet, rem exemplis neque confirmavit neque potuit confirmare; *ἐξηλλαγμένος* autem apud posterioris aetatis scriptores non excellentem, sed diversum aut insolitum significat, neque apud Eur. Iph. Aul. 564 *ἐξαλλάσσουσα χάρις*, de qua interpretes dissentiunt, aliud quid esse videtur quam insolita gratia; praeterea etiamsi aliter se haberet, valde dubium esset, num ad ceteras huius verbi formas et omnium scriptorum usum singularis excellendi significatio pertineret. Nobis cum persuasum sit probabilem *ἐξεπλάγησαν* verbi emendationem inveniri non posse, locum potius mutilatum esse rati lacunae signum ante *ἐξεπλάγησαν* nunc posuimus. Quid exciderit sciri quidem nequit, sed potest cogitari sic fere scriptum fuisse: *μάλιστα δὲ Λ. ἐς ὃ ἐμέμνηντο ἐν τούτῳ τῷ καιρῷ ἐξαναγκασθέντες εὐθὺς ἐκ πορείας μάχεσθαι οὐδ' ὣς ἐξεπλάγησαν.* Talia fere si omissa esse statuimus, etiam *ἐμέμνηντο* verbi subiectum non indefinitum est, ut putavit schol. interpretatus *μετὰ τὴν τῶν ἀνθρώπων μνήμην*, sed qui facilius cogitantur Lacedaemonii. — *ἐς ὅ*, quamdiu, dum. Cf. Matth. Gr. § 578b. Krueg. Synt. dial. § 54, 16 adn. 2. — *διὰ βραχείας μελλήσεως*, cum exigua cunctatione. Cf. Krueg. Gr. § 68, 22 adn. 2. — *ὑπὸ σπουδῆς*. Cf. adn. III 33, 3. — *κόσμον*] *σύνταξιν*. Schol. Cf. adn. III 108, 3. — *ἕκαστα ἐξηγουμένου*. Cf. adn. III 55, 4.

§ 3. *ὑπ' ἐκείνου πάντα ἄρχεται.* Porti iustam interpretationem omnia ab illo reguntur (cf. adn. III 36, 2) in omnia ab illo incipiunt depravavit Haasius, quasi *ἀπ'* legeretur, quod frustra coniecit Dobr. Fuit summa et absoluta regis Lacedaemoniorum in bello potestas, cum domi esset adstricta et angustioribus finibus circumscripta. Cf. Herm. Antiqu. Gr. I § 24, 12. — *πολεμάρχοις*. Universus Lacedaemoniorum exercitus ex sex moris constabat, quibus singulis singuli polemarchi praeerant, ut docet Xen. de Rep. Laced. 11, 4. — *λοχαγοῖς*. De

δὲ τοῖς πεντηκοντῆρσιν, αὖθις δ' οὗτοι τοῖς ἐνω-
μοτάρχοις, καὶ οὗτοι τῇ ἐνωμοτίᾳ. καὶ αἱ παρ- 4
αγγέλσεις, ἤν τι βούλωνται, κατὰ τὰ αὐτὰ χωροῦσι
καὶ ταχεῖαι ἐπέρχονται· σχεδὸν γάρ τι πᾶν πλὴν
ὀλίγου τὸ στρατόπεδον τῶν Λακεδαιμονίων ἄρχον-
τες ἀρχόντων εἰσί, καὶ τὸ ἐπιμελὲς τοῦ δρωμένου
πολλοῖς προσήκει.

τάξις ἀμφοτέρων.

67. *Τότε δὲ κέρας μὲν εὐώνυμον Σκιρῖται αὐ-* 1
τοῖς καθίσταντο, ἀεὶ ταύτην τὴν τάξιν μόνοι Λα-

§ 3. *ἐνωμοτάρχαις* codd. Cf. Stahl. Quaest. gram. 14.

lochis cf. adn. IV 8, 9. — *πεντηκοντῆρσιν.* Hi erant duces *πεντηκοστύων*, de quibus et de *ἐνωμοτίαις* cf. 68, 3 et ibi adn.

§ 4. *αἱ παραγγέλσεις.* Non omnia imperia possunt esse, cum discernantur ab *τῷ τὸ δέον φράζειν*. Videntur igitur singula imperia esse, quae post pugnam in universum ordinatam eduntur. — *κατὰ τὰ αὐτά*, eodem modo, i. e. per polemarchos, lochagos, reliquos duces ad enomotarchos. Cf. VIII 5, 5. — *ταχεῖαι*, i. e. *ταχέως*. Cf. *ὀξεῖς* IV 126, 6. — *ἐπέρχονται*, perveniunt. Cf. Soph. Ant. 700 *ἐπέρχεται φάτις*. Temere Cobet. Nov. lect. p. 735 *περιέρχονται*. — *σχεδὸν γάρ τι.* Cf. adn. III 68, 4. — *ἄρχοντες ἀρχόντων εἰσί.* Cf. Herm. Antiqu. Gr. I § 29, 2. — *τὸ ἐπιμελές*] *ἡ ἐπιμέλεια.* Schol. Cf. adn. I 6, 3.

Cap. 67. § 1. *κέρας εὐώνυμον.* Id unus Thucydides memoriae tradidit. Reliqui scriptores Sciritas seorsum nec permixtos cum reliquo exercitu militasse solum docent, atque ex Diod. XV 32 adeo eos in media acie consistere solitos esse collegit Abresch., qua de re vide plura in ed. mai. — *Σκιρῖται*] *λόχος Λακωνικὸς οὕτω καλούμενος.* Schol. *Λόχος* etiam a Diod. l. d. vocantur. De agro horum vid. supra 33, 1 adn. Perioeci erant, gens primitus Arcadica, sed melioribus condicionibus quam reliqui Lacedaemoniorum imperio subiecti. Cf. Bursian. Geogr. II p. 117. Equites eos fuisse e Xen. Cyr. IV 2, 1 non liquere iam Abresch. docuit. Neque Thucydides IV 55, 2 praeter consuetudinem a Lacedaemoniis equites constitutos narraret neque hic paulo post *οἱ ἱππῆς αὐτῶν ἐφ' ἑκατέρῳ τῷ κέρᾳ* scriberet neque Lacedaemonii ex paucis suis equitibus alios in cornu sinistro collocassent, si ibidem Sciritae equites essent. Quos pedites fuisse leviter armatos recte censent Mans. Spart. I 1 p. 228. Tittm. Respubl. Gr. p. 595. Muell. Dor. II p. 242 Haas. ad Xen. Remp. Laced. p. 235. Schoemann. Antiqu. Gr. I p. 214. Ruest. et Koechl. Hist. rei mil. Gr. p. 93 de iis conferendi. — *αὐτοῖς καθίσταντο*, *die Skiriten stellten sich ihnen als linker Flügel auf*. Praedicativam igitur appositionem *κέρας εὐώνυμον* efficit. — *μόνοι Λακεδαιμονίων*, soli Lacedaemoniorum. Sciritas quanquam origine Arcades (cf. Hesych. s. v.), tunc Lacedaemoniorum partem putatos esse ex 33, 1 et aliunde apparet. Cf. schol. paulo ante. Male Abreschius haec explicavit segregati a Laced., qua ratione *μόνος τινός* in Soph. Ai. 511 et Luci. Tim. 55 inveniri affirmat, quod de Luciano falsum, de Sophocle, quem in Phil. 183 *μοῦνον ἀπ' ἄλλων* sic dixisse

κεδαιμονίων ἐπὶ σφῶν αὐτῶν ἔχοντες· παρὰ δ' αὐτοὺς οἱ ἀπὸ Θρᾴκης Βρασίδειοι στρατιῶται καὶ νεοδαμώδεις μετ' αὐτῶν· ἔπειτ' ἤδη Λακεδαιμόνιοι αὐτοὶ ἑξῆς καθίστασαν τοὺς λόχους καὶ παρ' αὐτοὺς Ἀρκάδων Ἡραιῆς, μετὰ δὲ τούτους Μαινάλιοι, καὶ ἐπὶ τῷ δεξιῷ κέρᾳ Τεγεᾶται καὶ Λακεδαιμονίων ὀλίγοι τὸ ἔσχατον ἔχοντες, καὶ οἱ ἱππῆς
2 αὐτῶν ἐφ' ἑκατέρῳ τῷ κέρᾳ. Λακεδαιμόνιοι μὲν οὕτως ἐτάξαντο· οἱ δ' ἐναντίοι αὐτοῖς δεξιὸν μὲν κέρας Μαντινῆς εἶχον, ὅτι ἐν τῇ ἐκείνων τὸ ἔργον ἐγίγνετο, παρὰ δ' αὐτοὺς οἱ ξύμμαχοι Ἀρκάδων ἦσαν, ἔπειτα Ἀργείων οἱ χίλιοι λογάδες, οἷς ἡ πόλις ἐκ πολλοῦ ἄσκησιν τῶν ἐς τὸν πόλεμον

Cap. 67. § 1. αὐτοῖς οἱ ἐπὶ Θ. codd. Cf. adn.

constat, dubium est. Cf. Meinek. ad Oed. Col. 1250. A prosa certe oratione hic eius usus alienus est. Cf. Dind. in Steph. Thes. — *ἐπὶ σφῶν αὐτῶν*. Cf. adn. II 63, 3. — *παρὰ δ' αὐτούς*. Accusativum rescripsimus, quod Th. alibi, ubi de acie instructa sermo est, *παρά* cum acc. iungit. Cf. quod mox sequitur *καθίστασαν παρ' αὐτούς*, § 3 *παρ' αὐτοὺς ἦσαν*, II 2, 4. VI 67, 2. — *οἱ ἀπὸ Θρᾴκης* scribendum esse vidit Haas. Lucubr. Thuc. p. 61 comparans 34, 1 et 35, 6 et addens in altero quidem loco paulo ante *τοὺς ἐπὶ Θρᾴκης στρατιώτας ἀπαγαγεῖν* legi, sed qui abducatur, adhuc esse in Thracia, quod non cadere in hunc locum, ubi significantur milites e Thracia reducti. — *νεοδαμώδεις*. De his vid. adn. 34, 1. — *Λακεδαιμόνιοι αὐτοί*, Lacedaemonii ipsi, i. e. veri et proprii, qui discernuntur a superioribus hominibus, quos minus proprie Lacedaemonios nominaveris. — *Ἡραιῆς*. His nomen dedit Heraea prope fines Triphyliae in dextra Alphei ripa sita. Cf. Paus. VIII 1. Curt. Pelop. I p. 363 sqq. Bursian. Geogr. II p. 255 sqq. — *Μαινάλιοι*. Cf. adn. 64, 3. — *ἐπὶ τῷ δεξιῷ κέρᾳ Τεγεᾶται*. „Hunc locum suum vindicabant. Vid. Herodot. IX 26.“ Bloomf. Sed quoniam dextrum cornu erat locus honestior (cf. Wachsm. Antiqu. Gr. II p. 332), „ut suprema dignitas Lacedaemoniorum servaretur, locus omnium honorificentissimus, extremum cornu dextrum, a Lacedaemoniorum nonnullis tenebatur.“ Arn. — *οἱ ἱππῆς*. De equitatu Lacedaemoniorum praeter IV 55, 2 vid. Schneid. et Haas. ad Xen. Remp. Laced. 11, 2. — *ἐφ' ἑκατέρῳ τῷ κέρᾳ*. Ut plerumque equitatus Graecorum. Vid. IV 93, 4.

§ 2. *οἱ δὲ ἐναντίοι . . . Μαντινῆς*. Cf. adn. I 89, 3. — *ὅτι . . . ἐγίγνετο*. Ea enim de causa locum honestiorem tenebant. — *παρὰ δ' αὐτούς*. Cf. adn. § 1. Xen. Cyr. I 4, 18. Krueg. Gr. § 68, 36 adn. 1. — *οἱ ξύμμαχοι Ἀρκάδων*. Cf. 47, 1 et ibi adn. — *Ἀργείων οἱ χίλιοι λογάδες*. De his, qui nihil differebant a militibus perpetuis recentiorum temporum, vid. Diod. XII 75, 7. 80, 2. Plut. Alc. 15. Paus. II 20. Aristot. Pol. V 4. — *ἐκ πολλοῦ* verba, ut Latina iam dudum, de tempore

δημοσίᾳ παρεῖχε, καὶ ἐχόμενοι αὐτῶν οἱ ἄλλοι Ἀργεῖοι, καὶ μετ' αὐτοὺς οἱ ξύμμαχοι αὐτῶν, Κλεωναῖοι καὶ Ὀρνεᾶται, ἔπειτα Ἀθηναῖοι ἔσχατοι τὸ εὐώνυμον κέρας ἔχοντες καὶ ἱππῆς μετ' αὐτῶν οἱ οἰκεῖοι.

ἀριθμὸς Λακεδαιμονίων ἐκ λογισμοῦ τινος γιγνόμενος.

68. *Τάξις μὲν ἥδε καὶ παρασκευὴ ἀμφοτέρων* 1
ἦν, τὸ δὲ στρατόπεδον τῶν Λακεδαιμονίων μεῖζον ἐφάνη. ἀριθμὸν δὲ γράψαι, ἢ καθ' ἑκάστους ἑκα- 2
τέρων ἢ ξύμπαντας, οὐκ ἂν δυναίμην ἀκριβῶς· τὸ μὲν γὰρ Λακεδαιμονίων πλῆθος διὰ τῆς πολιτείας τὸ κρυπτὸν ἠγνοεῖτο, τῶν δ' αὖ διὰ τὸ ἀνθρώ-

Cap. 68. § 2. *ἐδυνάμην* codd. Cf. adn.

non nimis longo videntur intellegenda. — *οἱ ξύμμαχοι αὐτῶν.* Supra 47, 1 *οἱ ξύμμαχοι ὧν ἄρχουσιν.* — *Κλεωναῖοι.* Horum urbs VI 95, 1 memoratur. Strab. p. 377 *πόλισμα*, inquit, *ἐπὶ λόφου περιοικουμένου πανταχόθεν καὶ τετειχισμένου καλῶς. διέχουσι δ' αἱ Κλεωναὶ τοῦ μὲν Ἄργους σταδίους εἴκοσι καὶ ἑκατόν, Κορίνθου δὲ ὀγδοήκοντα.* — *Ὀρνεᾶται.* Horum agrum Strabo p. 376 inter Corinthum et Sicyonem, p. 382 *ὑπὲρ τοῦ πεδίου τῶν Σικυωνίων* collocat. Add. Paus. II 25. Curt. Pelop. II p. 478 sq. Bursian. Geogr. II p. 64. Orneatae cum primi Argivorum perioeci facti essent (quare omnes, qui ita Argivorum imperio subiecti erant, Orneatae appellabantur. Cf. Herod. VIII 73), quam eandem condicionem Cleonaei quoque subierunt, postea Argivis a Cleomene Lacedaemoniorum rege gravissima clade afflictis (Herod. VI 76—84) cum reliquis oppidis Argivorum imperio subditis aliquantum temporis in libertatem videntur restituti esse; deinde vero eodem tempore, quo Mycenae (cf. adn. I 10, 1) et Tiryns deletae sunt (circa Ol. LXXVII 3), facto *συνοικισμῷ* Argos sunt translati (Paus. VIII 27, 1. II 25, 5). Eorum oppidum autem cum etiam postea exstiterit, nisi coloniam Argivorum eo deductam esse statuamus, pars incolarum remansit. Restituto igitur Argivorum imperio Cleonaei et Orneatae Argivorum socii subditicii facta sunt. Qua de re post Mueller. Dor. I p. 159. 174 et Aegin. p. 48 sq. copiosius exposuit Busolt. in libro, quem de Peloponnesiis eorumque sociis scripsit, I p. 94 sqq. Deleverunt Orneas ab incolis derelictas sexto decimo belli anno Argivi (VI 7, 2), sed non ita ut plane perierint. Cf. Bursian. l. l. — *οἰκεῖοι.* Argivis enim nullos fuisse equites iam 59, 3 cognovimus.

Cap. 68. § 2. *ξύμπαντας.* Subtilius *ξυμπάντων* legeretur; nam universorum numerum perscribere aptius dicitur quam universos perscribere. — *οὐκ ἂν δυναίμην* pro codd. scriptura nunc emendavimus. Haec enim, licet *εἰ ἐβουλόμην* subaudiatur, falsa est, cum contrarii affirmationem ei tribuere sententia vetemur. Nudum *ἐδυνάμην* Th. scribere poterat, non *ἂν ἐδυνάμην*. Frustra Krueg. Gr. § 54, 3 adn. 10 affertur. — *διὰ τῆς πολιτείας τὸ κρυπτόν*] *διὰ τὸ ἔθος εἶναι Λακεδαιμονίοις πάντα κρύφα πράττειν.* Schol. — *διὰ τὸ ἀνθρώπειον κομπῶδες ἐς τὰ οἰκεῖα*, pro-

πειον κομπῶδες ἐς τὰ οἰκεῖα [πλήθη] ἠπιστεῖτο. ἐκ μέντοι τοιοῦδε λογισμοῦ ἔξεστί τῳ σκοπεῖν τὸ
3 Λακεδαιμονίων τότε παραγενόμενον πλῆθος· λόχοι μὲν γὰρ ἐμάχοντο ἑπτὰ ἄνευ Σκιριτῶν ὄντων ἑξακοσίων, ἐν δὲ ἑκάστῳ λόχῳ πεντηκοστύες ἦσαν τέσσαρες, καὶ ἐν τῇ πεντηκοστύι ἐνωμοτίαι τέσσαρες. τῆς τε ἐνωμοτίας ἐμάχοντο ἐν τῷ πρώτῳ ζυγῷ τέσσαρες· ἐπὶ δὲ βάθος ἐτάξαντο μὲν οὐ πάντες ὁμοίως, ἀλλ' ὡς λοχαγὸς ἕκαστος ἐβού-

pter humanam (i. e. hominum) de suis rebus magniloquentiam. De grammatica verborum τὸ ἀνθρώπ. κομπ. ratione cf. adn. I 37, 4 et de ἐς praep. adn. 75, 3. Patet multitudinem certo explorari non potuisse, quod homines suas res omnes iactando augere solent. Itaque πλήθη ab adiectivo οἰκεῖα separandum est. Class. τὰ πλήθη; sed cum plus centum triginta locis praeter hunc solum Th. singulari eius vocabuli utatur, maluimus Krueg. et Meinek. (Herm. III p. 357) obsecuti πλήθη Th. abiudicare. Subaudiendum τὸ πλῆθος.

§ 3. λόχοι . . . τέσσαρες. His verbis repugnare putatur Xen. de Rep. Lac. 11, 4 ἑκάστη δὲ τῶν πολιτικῶν τούτων μορῶν ἔχει πολέμαρχον ἕνα, λοχαγοὺς τέτταρας, πεντηκοντῆρας ὀκτώ, ἐνωμοτάρχους ἑκκαίδεκα, qui singulis λόχοις binas πεντεκοστῦς itemque singulis πεντεκοστύσι binas ἐνωμοτίας tribuere videatur. De hac repugnantia, ad quam accedit quod μόραις, quos binos λόχους habuisse aliunde (cf. Xen. Hist. Gr. VII 4, 20. 5, 10) cognovimus, quaternos λοχαγούς fuisse idem memorat, post alios Ruest. et Koechl. Hist. rei mil. Gr. p. 90 sq., Schoemann. Antiqu. Gr. I p. 297, Trieber in libelli, quem inscripsit Forschungen zur spartan. Verfassungsgeschichte, p. 1 sqq. exposuerunt. Ex his autem facillime rei difficultatem expedivisse nobis videntur Ruest. et Koechl., quippe qui neque Xenophontis neque Th. verba tradita mutaverint. Certe apud Th., qui infra numerum τῆς πρώτης τάξεως cum reliqua ratiocinatione accurate convenientem habeat, quicquam mutare temerarium est. — ἑξακοσίων. Hunc numerum Sciritarum constantem fuisse Suidae et Photii testimonia docent. — ἐν δὲ ἑκάστῳ . . .] ἔχει ἕκαστος λόχος πεντηκοστύας δ', καὶ γίνονται τῶν ζ' λόχων πεντηκοστύες κη'. ἔχει ἑκάστη πεντηκοστὺς ἐνωμοτίας δ', καὶ γίνονται τῶν κη' πεντηκοστύων ἐνωμοτίαι ριβ'. ἔχει ἑκάστη ἐνωμοτία ἄνδρας λβ', ὡς γίνεσθαι τὸν πάντα στρατὸν τρισχιλίους πεντακοσίους ὀγδοήκοντα τέσσαρας. Schol. — ἐν τῷ πρώτῳ ζυγῷ. Cf. Poll. I 126 τῶν μαχομένων τὸ μὲν ἔμπροσθεν μέτωπον καὶ ζυγὸν καὶ πρόσωπον καλεῖται. Suidas: ζυγὸς ἐν τοῖς τακτικοῖς τὸ ἐκ παρεστηκότων ἀλλήλοις πλῆθος. Est igitur ζυγόν nostrum *Glied* eique contrarium nomen στίχος. — ἀλλ' ὡς . . . ἐβούλετο. In his offendit Dobr. propterea, quod semel constituta enomotiae fronte τὸ βάθος definiretur numero militum, non e lochagi arbitrio penderet, eaque de causa ἀλλ' ὡς . . . ἐβούλετο vel potius τῆς τε ἐνωμοτίας . . . ἐβούλετο delere voluit assensusque est Aemil Mueller. in Annal. phil. a. 1857 p. 98. Quod comprobandum esset, si omnes λόχους eundem militum numerum

λετο, ἐπὶ πᾶν δὲ κατέστησαν ἐπὶ ὀκτώ. παρὰ δὲ ἅπαν πλὴν Σκιριτῶν τετρακόσιοι καὶ δυοῖν δέοντες πεντήκοντα ἄνδρες ἡ πρώτη τάξις ἦν.

παραινέσεις ἑκατέρων.

69. Ἐπεὶ δὲ ξυνιέναι ἔμελλον ἤδη, ἐνταῦθα 1
καὶ παραινέσεις καθ' ἑκάστους ὑπὸ τῶν οἰκείων στρατηγῶν τοιαίδε ἐγίγνοντο, Μαντινεῦσι μὲν ὅτι ὑπέρ τε πατρίδος ἡ μάχη ἔσται καὶ ὑπὲρ ἀρχῆς ἅμα καὶ δουλείας, τὴν μὲν μὴ πειρασαμένοις ἀφαιρεθῆναι, τῆς δὲ μὴ αὖθις πειρᾶσθαι· Ἀργείοις δὲ ὑπὲρ τῆς τε παλαιᾶς ἡγεμονίας καὶ τῆς ἐν Πελοποννήσῳ ποτὲ ἰσομοιρίας μὴ διὰ παντὸς στερισκομένους ἀνέχεσθαι, καὶ ἄνδρας ἅμα ἐχθροὺς καὶ ἀστυγείτονας ὑπὲρ πολλῶν ἀδικημάτων ἀμύ-

habuisse satis constaret. Sed cum in alio exercitu alius is numerus fuerit (cf. Ruest. et Koechl. l. l. p. 92, 9), facile credi potest etiam in uno eodemque exercitu non ita semper omnes *λόχους* inter se aequatos fuisse, ut nihil differentiae esset. Quod hic quoque ita fuisse inde suspicari licet, quod Th. non totius exercitus, sed primi ordinis numerum subduxit. — *ἐπὶ πᾶν*, in universum. — *ἐπὶ ὀκτώ*. Cf. adn. IV 93, 4. — *παρὰ δὲ ἅπαν*, in summa. — *τετρακόσιοι ... ἄνδρες* = 7 × 4 × 4 × 4 viri.

Cap. 69. § 1. *ξυνιέναι ἔμελλον ἤδη*] *ἀλλήλοις δηλονότι τὰ στρατεύματα.* Schol. — *τὴν μὲν ... ἀφαιρηθῆναι.* *Τὸ ἑξῆς, τὴν μὲν μὴ ἀφαιρεθῆναι πειρασαμένοις.* Schol. Cf. Herod. IV 125 *ἐς μὲν τοὺς Ἀγαθύρσους οὐκέτι ἀπείπαντας ἀπικνέοντο.* Dat. *πειρασαμένοις*, quod ad verba *ἡ μάχη ἔσται* licet *σφίσι* cogitari; *τὴν μέν* ad *ἀρχήν*, sociorum imperium, refertur, de quo cf. 29, 1. 47, 1; de infin. *ἀφαιρεθῆναι* cf. I 50, 1. VI 69, 3. Krueg. Gr. § 61, 6 adn. 9. — *τῆς δέ*, scil. *δουλείας*. — *αὖθις πειρᾶσθαι.* Haec invidiose et cum veri superlatione dicta sunt; nam servi Lacedaemoniorum Mantinenses antea non fuerant. — *Ἀργείοις δὲ ὑπὲρ ... ἰσομοιρίας.* Cogita *Ἀργείοις δὲ παραινέσεις ἐγίγνοντο ὅτι ὑπὲρ ... ἰσομοιρίας ἡ μάχη ἔσται.* — *παλαιᾶς ἡγεμονίας καὶ ... ἰσομοιρίας.* Cf. Herod. VII 148. 149. Duas aetates, alteram heroicam, alteram ad Persica bella pertinentem, his vocibus distingui recte existimat Bloomf. Nam apud Herodotum l. d. ipsi Argivi dicentes *καίτοι κατά γε τὸ δίκαιον γίγνεσθαι τὴν ἡγεμονίην ἑωυτῶν* (quod Agamemnonis aetate eam habuerint), *ἀλλ' ὅμως σφι* (belli Persici tempore) *ἀποχρᾶν κατὰ τὸ ἥμισυ ἡγεομένοισι*, utramque et rem et aetatem satis discernunt. *Ἰσομοιρία* igitur est par dignitas, par auctoritas. — *διὰ παντός.* Haec formula hic quoque, ut saepissime (I 88, 1. 76, 1. 84, 1. 85, 1), potest significare perpetuo, semper. Per omnia interpretatus est Haas., nescio quo iure. — *ἀνέχεσθαι ... ἀμύνασθαι.* Prior infinitivus ut supra *ἀφαιρεθῆναι* et *πειρᾶσθαι* positus est, alter e subaudiendo *παραινέσεις ἐγίγνοντο* aptus quod facere iubentur continet. — *καὶ ἀστυγείτονας.* Qui maxime observandi et cavendi sunt.

νασθαι· τοῖς δὲ Ἀθηναίοις, καλὸν εἶναι μετὰ πολλῶν καὶ ἀγαθῶν ξυμμάχων ἀγωνιζομένους μηδενὸς λείπεσθαι, καὶ ὅτι ἐν Πελοποννήσῳ Λακεδαιμονίους νικήσαντες τήν τε ἀρχὴν βεβαιοτέραν καὶ μείζω ἕξουσι καὶ οὐ μή ποτέ τις αὐτοῖς ἄλλος ἐς
2 τὴν γῆν ἔλθῃ. τοῖς μὲν Ἀργείοις καὶ ξυμμάχοις τοιαῦτα παρῃνέθη· Λακεδαιμόνιοι δὲ καθ' ἑκάστους τε * * καὶ μετὰ τῶν πολεμικῶν νόμων ἐν σφίσιν αὐτοῖς ὧν ἠπίσταντο τὴν παρακέλευσιν τῆς μνήμης ἀγαθοῖς οὖσιν ἐποιοῦντο, εἰδότες ἔργων ἐκ

Cf. IV 92, 4. — *ἐν Πελοποννήσῳ* ponderis causa primo loco positum est. — *οὐ μὴ ... ἔλθῃ*. Cf. IV 95, 2 ibique adn.

§ 2. *καθ' ἑκάστους* ad singulas partes exercitus Lacedaemoniorum et sociorum pertinere, ut § 1 ad singulas partes adversarii exercitus, vel eo patet quod, si de partibus ipsorum Lacedaemoniorum exercitus cogitamus, quid sibi velit *ἐν σφίσιν αὐτοῖς* non intellegitur. Quod comprobavit L. Herbst. in Annal. philol. a. 1858 p. 712 monens Lacedaemonios etiam exercitum, cui sociorum auxilia adiuncta essent, totum pro suo habuisse. Sed ne hac quidem interpretatione omnis difficultas remota est. Nam cum *ἑκάστους* ad solos socios spectare nequeat, sed etiam ipsos Lacedaemonios complectatur, *ἐν σφίσιν αὐτοῖς* non apte opponitur. Neque quicquam proficitur ad hanc difficultatem tollendam, si *τέ* particula deleta *καί* etiam vel idque significare volumus. Cum autem quae sequantur verba in solis Lacedaemoniis ipsis valere videantur, talia fere post *ἑκάστους τε* omissa esse putamus qualia *τῶν ξυμμάχων βραχείᾳ παραινέσει ἐχρῶντο*. — *μετὰ τῶν πολεμικῶν νόμων*] *νόμους πολεμικοὺς λέγει τὰ ᾄσματα ἅπερ ᾖδον οἱ Λακεδαιμόνιοι μέλλοντες μάχεσθαι· ἦν δὲ προτρεπτικά. ἐκάλουν δὲ ἐμβατήρια.* Schol. Plut. Lyc. 21 de Lacedaemoniorum carminibus haec habet: *ἔπαινοι γὰρ ἦσαν ὡς τὰ πολλὰ τῶν τεθνηκότων ὑπὲρ τῆς Σπάρτης εὐδαιμονιζομένων καὶ ψόγοι τῶν τρεσάντων ὡς ἀλγεινὸν καὶ κακοδαίμονα βιούντων βίον ἐπαγγελία τε καὶ μεγαλαυχία πρὸς ἀρετὴν πρέπουσα ταῖς ἡλικίαις.* Qui igitur hic memorantur *πολεμικοὶ νόμοι* (qui si revera *ἐμβατήρια* fuerunt, etiam ante impetum haec cantabantur) imprimis *ἐπαγγελίαν καὶ μεγαλαυχίαν πρὸς ἀρετήν* videntur continuisse. Neque vero ad haec carmina admonitiones fiebant, sed in ipsis erant. Etenim *μετά* praepos. saepius aliquid cum aliqua re ita fieri indicat, ut simul ea efficiatur. Cf. 103, 2. VI 28, 1. 65, 1. — *ἐν σφίσιν αὐτοῖς*. Cf. II 4, 1. IV 25, 9. — *ὧν ἠπίσταντο ... ἐποιοῦντο* schol. sic interpretatur: *αὐτοῖς παρεκελεύοντο ἀγαθοῖς οὖσι μεμνῆσθαι ὧν μεμαθήκεσαν καὶ ἠπίσταντο.* Sed primum ita articulus ante *παρακέλευσιν* vix ferri potest (nam de hac quidem admonitione antea sermo non fuit); deinde prorsus inepte interpositum est *τὴν παρακέλευσιν*; tum vero miramur, quo tandem consilio Th. absonum hoc et contortum dicendi genus sectatus sit, cum magis in promptu esset quod facile et simplex erat *ὧν ἠπίσταντο παρεκελεύοντο μεμνῆσθαι*; denique *ἀγαθοῖς οὖσιν* sic intel-

πολλοῦ μελέτην πλείω σῴζουσαν ἢ λόγων δι' ὀλίγου καλῶς ῥηθεῖσαν παραίνεσιν.

ξύνοδος τῶν στρατευμάτων.

70. Καὶ μετὰ ταῦτα ἡ ξύνοδος ἦν, Ἀργεῖοι μὲν καὶ οἱ ξύμμαχοι ἐντόνως καὶ ὀργῇ χωροῦντες, Λακεδαιμόνιοι δὲ βραδέως καὶ ὑπὸ αὐλητῶν πολλῶν νόμῳ ἐγκαθεστώτων, οὐ τοῦ θείου χάριν,

Cap. 70. νόμου codd. longe plurimi et optimi, ὁμοῦ H. I., quod non debebat commendare Meinek. Herm. III p. 371. Vulgo et legi vix potest, nisi addito ὡς ad sententiam eorum referatur, qui inter se ipsos adhortabantur (cf. adn. IV 10, 1). Class. ἀγαθοῖς οὖσιν post σῴζουσαν transponere vult interpretatus *dass, wenn man brav ist, mehr hilft*. Sed neque σῴζειν τινι sic dicitur neque omnino σῴζειν prodesse vel iuvare significat; πλείω τινὶ σῴζειν est plura alicui servare, quod hic vix idoneam sententiam praebet. Lenem sane ac certam huic loco adhiberi posse medicinam desperandum est; sed suspicari licet scriptum fuisse ὧν ἠπίσταντο [τὴν] παρακέλευσιν τὴν μνήμην ἀγαθοῖς οὖσαν ἐποιοῦντο: mentionem eorum faciebant, quorum mentionem viris fortibus adhortationem esse sciebant, vel, quod magis forsitan placeat, ἐν σφίσιν αὐτοῖς τὴν παρακέλευσιν ὧν ἠπίσταντο τῇ μνήμῃ ⟨ὡς⟩ ἀγαθοῖς οὖσιν ἐποιοῦντο: apud se ipsos earum rerum, quarum periti erant (scil. δι' ἔργων ἐκ πολλοῦ μελέτης), mentione adhortationem (sibi) ut viris strenuis (cf. § 1 παρεσκευασμένοις) faciebant. Ad loci sententiam cf. IV 95, 1 δι' ὀλίγου μὲν ἡ παραίνεσις γίγνεται, τὸ ἴσον δὲ πρός γε τοὺς ἀγαθοὺς ἄνδρας δύναται καὶ ὑπόμνησιν μᾶλλον ἔχει ἢ ἐπικέλευσιν. — εἰδότες ... παραίνεσιν. Similia dicta sunt IV 68, 1. Xen. Cyr. III 3, 50. 55. De verbis ἐκ πολλοῦ et δι' ὀλίγου cf. adn. II 85, 2.

Cap. 70. Ἀργεῖοι ... χωροῦντες, quasi praecesserit ξυνῇσαν. Cf. adn. IV 23, 2. Tac. Hist. I 19 patrum favor aderat, multi ... agitantes. — ἐντόνως, intentis viribus, summa virium contentione. — ὀργῇ. Cf. VII 68, 1 et ibi adn. — ὑπὸ αὐλητῶν ... ἐγκαθεστώτων, ad tibicines, qui multi ex legitima consuetudine interpositi erant. Cf. Xen. Hist. Gr. II 2, 23 τὰ τείχη κατέσκαπτον ὑπ' αὐλητρίδων et ὑπ' αὐλητῆρος ἀείδειν Theogn. 533. 825. Ita Gellii lectionem secuti nunc locum interpretari maluimus quam recepto νόμου vertere ad cantum multorum tibicinum. Nam νόμος non tam cantus est quam modus musicus; multorum autem tibicinum modus musicus is est quo multi tibicines utuntur, qui quidem ab hoc loco alienus est. Modus, ad quem Lacedaemonii in pugnam procedebant, Καστόρειον μέλος dicebatur, de quo Plut. de Mus. 26 αὐλοῖς ἐχρῶντο καθάπερ Λακεδαιμόνιοι, παρ' οἷς τὸ καλούμενον Καστόρειον ηὐλεῖτο μέλος, ὁπότε τοῖς πολεμίοις προσῄεσαν μαχεσόμενοι. Cf. Plut. Lyc. 22. Poll. IV 78. schol. Pind. Pyth. II 127. Muell. Dor. II p. 249. 333. Volkmann. ad Plut. l. l. De more Lacedaemoniorum hic memorato cf. praeterea Paus. III 17, 5. Polyaen. I 10. Luc. Salt. 10. Dio Chrys. XXXII 60. Cic. Tusc. II 16, 37. Val. Max. II 6. — οὐ τοῦ θείου χάριν.

ἀλλ᾽ ἵνα ὁμαλῶς μετὰ ῥυθμοῦ βαίνοντες προσέλθοιεν καὶ μὴ διασπασθείη αὐτοῖς ἡ τάξις, ὅπερ φιλεῖ τὰ μεγάλα στρατόπεδα ἐν ταῖς προσόδοις ποιεῖν.

1 71. Ξυνιόντων δ᾽ ἔτι Ἆγις ὁ βασιλεὺς τοιόνδε ἐβουλεύσατο δρᾶσαι. τὰ στρατόπεδα [ποιεῖ μὲν καὶ ἅπαντα τοῦτο] ἐπὶ τὰ δεξιὰ κέρατα αὐτῶν ἐν ταῖς ξυνόδοις μᾶλλον ἐξωθεῖται, καὶ περιίσχουσι κατὰ τὸ τῶν ἐναντίων εὐώνυμον ἀμφότεροι τῷ δεξιῷ, διὰ τὸ φοβουμένους προσστέλλειν τὰ γυμνὰ

ἱστορεῖται ὅτι Ἆγις ἐπενόησε πρὸς τὸ ἐξισῶσαι τὸ ἑαυτοῦ εὐώνυμον κέρας τοῖς πολεμίοις.

Bekk. νόμῳ confirmatum a Gellio I 11, 5, apud quem antiquissimum testem ipsa huius cap. verba afferuntur. Idem in suo libro habuit Valla, qui vertit: ad cantum tibicinum, qui inter ipsos multi ex lege interpositi erant, neque aliter legisse videtur schol., cuius haec est interpretatio: ὑπὸ αὐλητῶν] ἤγουν μετά.

προσέλθοιεν F. Gell. schol. προσέλθοιεν . . .] καὶ ὅπως, εἰ προσέλθοιεν, μὴ διασπασθείη αὐτῶν ἡ τάξις; reliqui codd. προέλθοιεν. Cf. adn.

προόδοις m. Ar. Chr. Dan. K., reliqui cum Gell. προσόδοις. Cf. adn.

Cap. 71. § 1. προστέλλειν codd. praeter Clar. Ven. περιστέλλειν et πρὸς πέλλειν Pal. factum ex προσστέλλειν, quod idem le-

Gellius: non ex aliquo ritu religionum neque *rei divinae gratia*. Frustra τοῦ ὁσίου Meinek. Herm. III p. 371. — μετὰ ῥυθμοῦ. De re cf. Herm. Antiqu. Gr. I § 30, 3. — προσέλθοιεν, scil. τοῖς πολεμίοις, auctore Gellio pariter scribendum est atque infra προσόδοις legitur. Cf. Plut. de Mus. 26 ὁπότε τοῖς πολεμίοις προσῄεσαν, quem locum supra attulimus. — διασπασθείη est medium passivum; nos: *sich auseinanderziehe*. Quare hoc infra ποιεῖν dicitur. — ἐν ταῖς προσόδοις. Cf. Plut. l. l. οἱ δὲ καὶ πρὸς λύραν ἐποίουν τὴν πρόσοδον τὴν πρὸς τοὺς ἐναντίους.

Cap. 71. § 1. ξυνιόντων δ᾽ ἔτι, interea vero dum acies adhuc congrediuntur. — τὰ στρατόπεδα ... τοῦτο. Quae usque ad § 2 sequuntur ad omnes exercitus spectare adeo ipsa sententiarum conformatione intellegitur, ut nominatim additum tam languidum quam supervacaneum sit. Praeterea in posterioribus verbis neque δέ neque alia particula invenitur, cuius sententia huic μέν respondeat, et ne cogitando quidem tale quid commode suppletur. Accedit quod nullum apud Th. quidem exstat exemplum τοῦτο pronominis ἀσυνδέτως oratione directa explicati; nam γάρ ubique additur et male huc affertur VI 36, 2, locus a Class. emendatus, ubi τοῦτο ad superiora, non ad posteriora spectat. Seclusa si omissa erunt, ad plenam sententiam nihil desiderabitur. Nam quod Class. καὶ τότε § 2 ad ἅπαντα respicere vult, non minus illud habet quo referatur, si superiora in omni exercitu valere per se intellegitur. — αὐτῶν collocatum ut IV 43, 4. — ἐξωθεῖται] ἐκτείνεται. Schol. Est nostrum *sie drängen sich*. — περιίσχουσι. Cf. adn. III 107, 3. — διὰ τὸ ... ἀσπίδι. Clipeum enim

ἕκαστον ὡς μάλιστα τῇ τοῦ ἐν δεξιᾷ παρατεταγ-
μένου ἀσπίδι καὶ νομίζειν τὴν πυκνότητα τῆς ξυγ-
κλῄσεως εὐσκεπαστότατον εἶναι· καὶ ἡγεῖται μὲν
τῆς αἰτίας ταύτης ὁ πρωτοστάτης τοῦ δεξιοῦ
κέρως, προθυμούμενος ἐξαλλάσσειν ἀεὶ τῶν ἐναν-
τίων τὴν ἑαυτοῦ γύμνωσιν, ἕπονται δὲ διὰ τὸν
αὐτὸν φόβον καὶ οἱ ἄλλοι. καὶ τότε περιέσχον 2
μὲν οἱ Μαντινῆς πολὺ τῷ κέρᾳ τῶν Σκιριτῶν, ἔτι
δὲ πλέον οἱ Λακεδαιμόνιοι καὶ Τεγεᾶται τῶν Ἀθη-
ναίων, ὅσῳ μεῖζον τὸ στράτευμα εἶχον. δείσας δὲ 3
Ἆγις μὴ σφῶν κυκλωθῇ τὸ εὐώνυμον, καὶ νομί-
σας ἄγαν περιέχειν τοὺς Μαντινέας, τοῖς μὲν Σκι-
ρίταις καὶ Βρασιδείοις ἐσήμηνεν ἐπεξαγαγόντας ἀπὸ

gendum apud Cass. Dion. XL 28, 3, qui hunc locum imitatus est. Cf. adn.

§ 2. τὸ κέρας Gr. et Valla, qui vertit: multum Sciritarum cornu superabant. „Τὸ κέρας recipiendum, ut περιέχειν, quod non potest cum genetivo iungi, habeat quo referatur. Et pro τῶν Ἀθηναίων fortasse legendum τὸ Ἀθην. vel τὸ τῶν Ἀθην.“ Haack. At dativum ob περιίσχουσι τῷ δεξιῷ § 1 et περιέχειν τῷ κέρᾳ III 108, 1 aegre sollicites, et mutationi eius obstant etiam illa τῶν Ἀθην., quae in omnibus libris sic leguntur. In genetivo igitur videtur scriptor analogiam verborum περιγίγνεσθαι et ὑπερέχειν secutus esse.

sinistra, dextra hastam gerebant. Ut ergo dextra esset munitior, singuli se applicabant sinistris proximorum militum, ut eorum clipeis tegerentur. Προσστέλλειν enim, ut apud Dion. Cass. XL 28, 3, habet notionem admovendi et ea re obtegendi (σκέπειν καὶ προσάγειν. Schol.), quare cum praepositione πρός copulatum est. Vid. sd. I 15, 1. De v. τὰ γυμνά vid. adn. III 23, 4. „De re cf. Muell. Dor. II p. 246.“ Goell. — τῆς ξυγκλῄσεως, coniunctionis, des sich an einander Anschliessens. Cf. ξυγκλῇσαι 72, 1. — εὐσκεπαστότατον. De flexione feminini, nisi forte neutrum hic esse vis, cf. adn. III 89, 5. — ἡγεῖται, primus auctor est, initium facit. — τῆς αἰτίας ταύτης, primam huius rei causam praebet. — ὁ πρωτοστάτης. Poll. I 127 ὁ μὲν ἐκ δεξιᾶς τοῦ πρώτου ζυγοῦ πρωτοστάτης. — ἐξαλλάσσειν ... γύμνωσιν] μὴ κατὰ δόρυ τοῦ ἐναντίου ἔχειν τὰ γυμνὰ τοῦ σώματος, τουτέστι τὰ δεξιά. Schol. Ἐξαλλάσσειν τινός est subducere alicui.

§ 2. περιέσχον ... τῷ κέρᾳ τῶν Σκιρ., suo cornu Sciritas circumvenerunt. Cf. sd. et adn. III 107, 3.

§ 3. σφῶν. Cf. adn. III 113, 2. — ἐπεξαγαγόντας ἀπὸ σφῶν. „Bauer praepositionem ἐπί ad hostes explanat, et eatenus, opinor, recte, quod ἐπεξάγειν [cui Haack. in ed. 2 proprie notionem seducendi adversus locum aliquem subiectam

σφῶν ἐξισῶσαι τοῖς Μαντινεῦσιν, ἐς δὲ τὸ διάκενον τοῦτο παρήγγελλεν ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ κέρως δύο λόχους τῶν πολεμάρχων Ἱππονοΐδᾳ καὶ Ἀριστοκλεῖ ἔχουσι παρελθεῖν καὶ ἐσβαλόντας πληρῶσαι, νομίζων τῷ θ' ἑαυτῶν δεξιῷ ἔτι περιουσίαν ἔσεσθαι καὶ τὸ κατὰ τοὺς Μαντινέας βεβαιότερον τετάξεσθαι.

1 72. Ξυνέβη οὖν αὐτῷ ἅτε ἐν αὐτῇ τῇ ἐφόδῳ καὶ ἐξ ὀλίγου παραγγείλαντι τόν τε Ἀριστοκλέα καὶ τὸν Ἱππονοΐδαν μὴ θελῆσαι παρελθεῖν, ἀλλὰ (δύο δὲ πολεμάρχων αὐτῷ οὐχ ὑπακουσάντων τὸ εὐώνυμον)

esse ait] de progrediendo et armis hosti inferendis, non de recipiendo se dicitur. Semperne significet [hoc consilio] in latus se convertere, dicere nonqueo; hic sine dubio ita accipiendum atque etiam VII 52, 2, ubi propositum fuit plane idem, περικλῄσασθαι τοὺς ἐναντίους: quo consilio acies intempestive exporrecta et ita extenuata est. Cf. etiam ἀντεπεξῆγον eadem vi dictum VIII 104, 4.“ Arn. Cf. VIII 105, 3 ἐπεξαγωγὴ τοῦ κέρως. Longius a se ad sinistram exporrecti interpr. Haas. — ἐξισῶσαι aut intransitive est positum (cf. Lob. ad Soph. Ai. 250) aut cum Krueg. τὸ εὐώνυμον cogitando supplendum. — τὸ διάκενον. Cf. adn. IV 135, 1. — παρήγγελλεν cet. Consecutio verborum haec est: παρήγγελλε τῶν πολεμάρχων Ἱππον. καὶ Ἀριστοκ. παρελθεῖν ἀπὸ τοῦ δεξ. κέρως ἐς τὸ διάκ. τοῦτο ἔχουσι δύο λόχους. Lochos autem duos duo polemarchi ideo adducere iussi sunt, quod, cum septem tantum lochi profecti essent, non poterant omnes sex polemarchi binis lochis praeesse, sed quinque singulis praeerant. Etiam ita cum fiebat, lochagi sub iis imperium gerebant. Cf. Ruest. et Koechl. l. l. p. 91. — ἐσβαλόντας. „Hic est insinuantes se, ingressos in locum illum a se explendum.“ Bau. — ἑαυτῶν. De plurali idem dicendum est, quod de superiore σφῶν; respicitur enim simul ad Lacedaemonios. Cf. VI 101, 6.

Cap. 72. § 1. ἐξ ὀλίγου, repente. — ἀλλὰ καὶ ... ἐκ Σπάρτης. „Hoc enuntiatum non ex ξυνέβη αὐτῷ, sed ex solo ξυνέβη pendere patet. Similis neglegentia I 95, 4 invenitur: ξυνέβη αὐτῷ καλεῖσθαί τε ἅμα καὶ τοὺς ξυμμάχους ... μετατάξασθαι, ubi μετατάξ. eodem modo ex ξυνέβη, non ex ξυνέβη αὐτῷ aptum est.“ Arn. Ibi tamen id statui minus necesse est. Ceterum etiamsi „ξυνέβη tantum respicimus, non αὐτῷ simul, in proelio tamen hic quid acciderit, memoratur [et] quid ad exitum eius momentum fecerit, non quid postea factum sit, quod in proelio quidem iam vim nullam haberet damnatos deinde eici. Debebat ergo Thuc. ἔφευγον non per infinitivum suspendere a ξυνέβη, sed per parenthesin, more alias suo, inserere.“ Bau. Alterum membrum ad posterius tempus spectare Thuc. ipse addito ὕστερον declaravit, quanquam, cum tertium rursus ad pugnam Mantinensem pertineat, parenthesi et recta oratione scriptorem usum esse malis. Ac profecto videndum, ne ipse Th. ἔφευγον ... δόξαντες scripserit. Nam φεύγειν facile oriri poterat, si obiter legens aliquis post ἀλλὰ καί sequi pu-

τῶν Λακεδαιμονίων ἡσσᾶται· τὸ δὲ μέσον τρέπει τοὺς ἐναντίους.

καὶ διὰ τοῦτο τὸ αἰτίαμα ὕστερον φεύγειν ἐκ Σπάρτης, δόξαντας μαλακισθῆναι, καὶ τοὺς πολεμίους φθάσαι τῇ προσμίξει, καὶ κελεύσαντος αὐτοῦ, ἐπὶ τοὺς Σκιρίτας ὡς οὐ παρῆλθον οἱ λόχοι, πάλιν αὖ σφίσι προσμῖξαι, μὴ δυνηθῆναι ἔτι μηδὲ τούτους ξυγκλῇσαι. ἀλλὰ μάλιστα δὴ κατὰ πάντα 2

tavit quod et ipsum ex *ξυνέβη* penderet; orto autem *φεύγειν* necesse erat *δόξαντας* scribi. — *τοὺς πολεμίους φθάσαι τῇ προσμίξει* scil. *τὸ παρελθεῖν*, accidit ut hostes congressu eorum (a dextro ad sinistrum cornu) transitum praevenirent. Cum igitur illi transire recusassent, ut ne possent quidem hostium congressu factum est. Similiter Dem. XXI 38 *ὀργῇ καὶ τρόπου προπετείᾳ φθάσας τὸν λογισμόν*, quem locum ad dat. *τῇ προσμίξει* a Krueg. suspicione defendendum sufficere credimus. Attende substantivum de congressione hostili, contra verbum paulo post de accessione amica et coniunctione positum esse. Etenim hoc quoque utroque modo dicitur. — *καὶ κελεύσαντος . . . ξυγκλῇσαι*, et cum, postquam ad Sciritas lochi illi non accesserunt, eos (Sciritas) rursus (*πάλιν αὖ* ut Soph. Trach. 1088) cum ipso (*σφίσι*, i. e. Agide *καὶ τοῖς περὶ αὐτόν*, sicut supra in verbis *μὴ σφῶν κυκλωθῇ τὸ εὐώνυμον*) se coniungere iussisset, (accidit, ut) iam ne hi (Sciritae) quidem se adiungere et aciem explere (*sich anschlieszen, die Linie schlieszen*) possent. Intransitive *ξυγκλῄειν*, quanquam paulo aliter, iam IV 35, 1 legimus, et meminerimus simul superioris capitis verborum *τὴν πυκνότητα τῆς ξυγκλήσεως*. De coniunctione *ὡς* postposita vid. adn. I 68, 1 et III 88, 3. Hic causa mutati ordinis est, quod Sciritarum nomen ad utrumque verbum, *παρῆλθον* et *προσμῖξαι*, pertinet, ad quorum alterum *τούτους* et addi eo minus necesse erat, quo saepius post *κελεύειν* infinitivus sine nomine legitur, et additum adeo propter proxima *μηδὲ τούτους* displiceret. Class. *μηδὲ τούτοις ξυγκλῇσαι* (ne his quidem se applicare) legens putat duos lochos, cum iam aliquantum a suis afuissent, ad Sciritas pervenire non potuisse; a rege igitur ad suos redire iussos ne cum his quidem se coniungere potuisse. Sed praeterquam quod *μηδὲ τούτοις* ad *σφίσι* relatum displicet, lochos locum suum non reliquisse eo efficitur, quod duces eorum in alterum cornu transire recusarunt (*μὴ θελῆσαι παρελθεῖν*) neque ipsi transierunt (*οὐ παρῆλθον*).

§ 2. *κατὰ πάντα τῇ ἐμπειρίᾳ ἐλασσωθέντες*, cum omnino peritia militari inferiores discessissent, i. e. cum peritia militari nihil effecissent nisi ut omnino inferiores discederent. Nos: *da sie mit ihrer Kriegserfahrung in jeder Hinsicht den Kürzeren gezogen.* De dat. instrumentali *καθ' ὑπερβολήν* posito cf. adn. IV 87, 3. Class. haec verba mirum in modum sic interpretatus est (vertit: *obschon durch Ungeschick in Nachtheil gerathen*), quasi *ἐμπειρία* imperitiam, non peritiam valeret. Haud minus inutiles sunt coniecturae, quibus hunc locum temptaverunt, nec magis idoneum quam Kruegeri *τῇ ἀπορίᾳ* aut Ad. de Velsen (Sched. crit. p. 16 sqq.) *τῆς ἐμπειρίας* quod nuper a compluribus propositum est *τῇ ἀπειθείᾳ*. Nempe peritiae exercita-

τῇ ἐμπειρίᾳ Λακεδαιμόνιοι ἐλασσωθέντες τότε τῇ
3 ἀνδρίᾳ ἔδειξαν οὐχ ἧσσον περιγιγνόμενοι. ἐπειδὴ
γὰρ ἐν χερσὶν ἐγίγνοντο τοῖς ἐναντίοις, τὸ μὲν
τῶν Μαντινέων δεξιὸν τρέπει αὐτῶν τοὺς Σκιρί-
τας καὶ τοὺς Βρασιδείους, καὶ ἐσπεσόντες οἱ Μαν-
τινῆς καὶ οἱ ξύμμαχοι αὐτῶν καὶ τῶν Ἀργείων οἱ
χίλιοι λογάδες κατὰ τὸ διάκενον καὶ οὐ ξυγκλη-
σθὲν τοὺς Λακεδαιμονίους διέφθειρον καὶ κυκλω-
σάμενοι ἔτρεψαν καὶ ἐξέωσαν ἐς τὰς ἁμάξας καὶ
τῶν πρεσβυτέρων τῶν ἐπιτεταγμένων ἀπέκτεινάν
4 τινας. καὶ ταύτῃ μὲν ἡσσῶντο οἱ Λακεδαιμόνιοι· τῷ
δ' ἄλλῳ στρατοπέδῳ, καὶ μάλιστα τῷ μέσῳ, ᾗπερ ὁ
βασιλεὺς Ἆγις ἦν καὶ περὶ αὐτὸν οἱ τριακόσιοι <οἱ>
ἱππῆς καλούμενοι, προσπεσόντες τῶν [τε] Ἀργείων
τοῖς πρεσβυτέροις καὶ πέντε λόχοις ὠνομασμένοις
καὶ Κλεωναίοις καὶ Ὀρνεάταις καὶ Ἀθηναίων τοῖς

Cap. 72. § 2. περιγενόμενοι codd. Cf. adn.
§ 4. τε om. Cass. Aug. Cl. Ven. T. Pal. It. Vat. M.
πεντελόχοις corr. Aug. m. schol. ἅμα ἀναγνωστέον πεντε-λόχοις ὡς ἀρχιλόχοις.

tione comparatae opponitur fortitudo natura ingenita: illa frustrati, hae victoria potiti sunt. — περιγιγνόμενοι scribendum est. Nam sententia postulat se superare ostenderunt, et satis constat particip. aoristi ex sentiendi verbis aptum ad rem praeteritam pertinere.

§ 3. ἐπειδὴ γάρ cet. Cum proximis cf. Diod. XII 79, 4—80. — οἱ χίλιοι λογάδες. Cf. 67, 2 et ibi adn. — τῶν ἐπιτεταγμένων, in subsidiis collocatorum. Cf. VI 67, 1.

§ 4. οἱ τριακόσιοι <οἱ> ἱππῆς καλούμενοι. Οἱ post τριακ. excidisse probabiliter conicit Krueg.; nam trecenti illi ii erant qui equites vocabantur. Cf. Herodot. VIII 124 τριηκόσιοι Σπαρτιητέων λογάδες, οὗτοι οἵπερ ἱππέες καλέονται. Neque tamen erant equites, sed lecti gravis armaturae milites, aetate et robore vigentes ephebi. Praesidio erant regi praeerantque iis tres hippagretae. De his trecentis vid. Mans. Spart. I 1 p. 163. Muell. Dor. I p. 241. Herm. Antiqu. Gr. I § 29, 15—18. Haas. ad Xen. Remp. Laced. 4, 3. Schoemann. Antiqu. Gr. I 262 sq. Quanquam plerumque pedites essent, interdum eos equis usos esse propter Herodot. VIII 124 et Dion. A. R. II 13 existimat Thirlw. Hist. Gr. I p. 352. Cf. Herm. l. d. — τοῖς πρεσβυτέροις καὶ πέντε λόχοις ὠνομ. Super quinque lochis Argivorum, de quibus omnes alii veteres tacent, quae acute commenti sunt Wachsm. Ant. Gr. I p. 719 et Arn. ad h. l., iis verba Thucydidis non satis congruunt, cum omissio articuli ante vv. πέντε λόχοις hos lochos a senioribus non destingui, sed ipsos seniores πέντε λόχους nominatos esse

παρατεταγμένοις, ἔτρεψαν οὐδὲ ἐς χεῖρας τοὺς πολλοὺς ὑπομείναντας, ἀλλ' ὡς ἐπῆσαν οἱ Λακεδαιμόνιοι, εὐθὺς ἐνδόντας καὶ ἔστιν οὓς καὶ καταπατηθέντας τοῦ μὴ φθῆναι τὴν ἐγκατάληψιν.

καὶ Ἄγιδος τῷ εὐωνύμῳ σφῶν βοηθήσαντος πᾶν τὸ στράτευμα τῶν ἐναντίων ἐς φυγὴν τρέπεται.

73. *Ὡς δὲ ταύτῃ ἐνεδεδώκει τὸ τῶν Ἀργείων* 1
καὶ ξυμμάχων στράτευμα, παρερρήγνυντο ἤδη ἅμα καὶ ἐφ' ἑκάτερα, καὶ ἅμα τὸ δεξιὸν τῶν Λακεδαιμονίων καὶ Τεγεατῶν ἐκυκλοῦτο τῷ περιέχοντι σφῶν τοὺς Ἀθηναίους, καὶ ἀμφοτέρωθεν αὐτοὺς κίνδυνος περιειστήκει, τῇ μὲν κυκλουμένους, τῇ δὲ ἤδη ἡσσημένους. καὶ μάλιστ' ἂν τοῦ στρατεύματος ἐταλαιπώρησαν, εἰ μὴ οἱ ἱππῆς παρόντες αὐτοῖς ὠφέλιμοι ἦσαν. καὶ ξυνέβη τὸν Ἆγιν, ὡς 2
ᾔσθετο τὸ εὐώνυμον σφῶν πονοῦν τὸ κατὰ τοὺς

Cap. 78. § 1. *ἐκυκλοῦντο* Aug. It. Vat. H. C. Sed alibi apud Thuc. *κέρας* cum plurali non reperitur iunctum. Cf. adn. III 80, 1.

evincat. Seniores autem non quod omnes aetatem constantem et mediam superaverint, sed ratione habita *τῶν χιλίων λογάδων* appellantur; nam sunt iidem, qui 67, 2 *οἱ ἄλλοι Ἀργεῖοι* vocati sunt. — *οὐδὲ ἐς χεῖρας*, i. e. *οὐδὲ μέχρι τοῦ ἐς χεῖρας ἐλθεῖν, οὐδ' ὥστε ἐς χεῖρας ἐλθεῖν*. Cui breviloquentiae similia exempla *ἐς χεῖρας δέχεσθαι* et *ἐς χεῖρας συμμῖξαι*. Deinde *τοὺς πολλούς* et *ἔστιν οὓς* sunt appositiones referendae ad *αὐτούς*, quod apud *ἔτρεψαν* simul auditur. — *καταπατηθέντας*, scil. a suis ex fuga nimis praecipiti. — *τοῦ μὴ φθῆναι τὴν ἐγκατάληψιν*, ne (cf. adn. I 4) se comprehensio (cf. *ἐγκαταλαμβάνειν* IV 85, 2) praeveniret. Itaque statim in fugam se converterunt, idque nonnulli tam praecipites, ut a suis obtererentur, ne ab hostibus, priusquam evaderent, comprehenderentur. Principalem sententiam *εὐθὺς ἐνδόντας* continet eoque potissimum *τοῦ μὴ φθῆναι τὴν ἐγκατάληψιν* refertur.

Cap. 78. § 1. *παρερρήγνυντο . . . ἐφ' ἑκάτερα*. „Manifestum est hoc verbum ad Argivos eorumque socios pertinere, qui ad utramque partem disiiciebantur perrupti ab Agide." Haack. Qui clarius debebat dicere, quid verbis ad utramque partem significaretur, quae in utriusque cornus ordinibus mediae aciei proximis videntur valere. Nam Arnoldus quidem haec acies perrupta est in utramque partem interpretatur; sed huic explicationi cum verbi *παραρρήγνυσθαι* et tempus et vera vis, de qua vid. adn. IV 96, 6, videntur obstare, tum enuntiatum *ὡς . . . στράτευμα* declarans aliquid post fugam mediae aciei factum. Itaque cum haec cessisset, tum simul etiam ab utroque latere vicinos ordines dissolutos esse Thucydides indicare censendus est. — *αὐτοὺς* (*τοὺς Ἀργείους καὶ ξυμμάχους*) *περιειστήκει*. Cf. adn. III 54, 5. — *παρόντες* = *παραγενόμενοι*. Cf. I 49, 6.

§ 2. *σφῶν* ut 71, 3.

Μαντινέας καὶ τῶν Ἀργείων τοὺς χιλίους, παρ-
αγγεῖλαι παντὶ τῷ στρατεύματι χωρῆσαι ἐπὶ τὸ νικώ-
3 μενον. καὶ γενομένου τούτου οἱ μὲν Ἀθηναῖοι ἐν
τούτῳ, ὡς παρῆλθε καὶ ἐξέκλινεν ἀπὸ σφῶν τὸ
στράτευμα, καθ' ἡσυχίαν ἐσώθησαν καὶ τῶν Ἀρ-
γείων μετ' αὐτῶν τὸ ἡσσηθέν, οἱ δὲ Μαντινῆς
καὶ οἱ ξύμμαχοι καὶ τῶν Ἀργείων οἱ λογάδες οὐκέτι
πρὸς τὸ ἐγκεῖσθαι τοῖς ἐναντίοις τὴν γνώμην εἶχον,
ἀλλ' ὁρῶντες τούς τε σφετέρους νενικημένους καὶ
τοὺς Λακεδαιμονίους ἐπιφερομένους ἐς φυγὴν ἐτρά-
4 ποντο. καὶ τῶν μὲν Μαντινέων καὶ ⟨οἱ⟩ πλείους
διεφθάρησαν, τῶν δὲ Ἀργείων λογάδων τὸ πολὺ
ἐσώθη. ἡ μέντοι φυγὴ καὶ ἀποχώρησις οὐ βίαιος
οὐδὲ μακρὰ ἦν· οἱ γὰρ Λακεδαιμόνιοι μέχρι μὲν
τοῦ τρέψαι χρονίους τὰς μάχας καὶ βεβαίους τῷ
μένειν ποιοῦνται, τρέψαντες δὲ βραχείας καὶ οὐκ
ἐπὶ πολὺ τὰς διώξεις.

1 74. Καὶ ἡ μὲν μάχη τοιαύτη καὶ ὅτι ἐγγύ- μέγεθος τῆς μάχης. ἀριθμὸς τῶν ἀποθανόντων.
τατα τούτων ἐγένετο, πλείστου δὴ χρόνου μεγίστη
δὴ τῶν Ἑλληνικῶν καὶ ὑπὸ ἀξιολογωτάτων πό-

§ 4. Pro καὶ πλείους Cl. Ven. Ar. οἱ πλείους habent, quae diversitas ab antiquiore et vera scriptura καὶ οἱ πλείους repetenda est. Cf. adn.

§ 3. παρῆλθε ut παρελθεῖν, παρῆλθον 72, 1. — τῶν Ἀργείων οἱ λογάδες. In hos potissimum impetum esse factum narrat Diod. XII 79, 5.

§ 4. καὶ ⟨οἱ⟩ πλείους. Non apta est sententia etiam plures, sed etiam plurimi, ut oppositum τὸ πολὺ ἐσώθη ostendit. Class. interpretatur: non solum fugerunt, sed etiam haud pauci necati sunt. Sed πλείους usquam haud paucos significare non meminimus. — βίαιος, praeceps hostibus acriter urgentibus. Cf. adn. II 33, 2. — χρονίους. I 12, 2 χρονία legitur. Cf. Matth. Gr. § 117, 8. — βραχείας ... τὰς διώξεις. Cf. eadem tradentem Plut. Lyc. 22.

Cap. 74. § 1. Τοιαύτη καὶ ὅτι ἐγγύτατα τούτων. Pro his VII 86, 5 τοιαύτη ἢ ὅτι ἐγγύτατα τούτων. Neque tamen idem hic scribendum esse ex adn. I 22, 4 intellegitur. Confirmat scriptor se quantum fieri posset ipsam rerum veritatem assequi studuisse. — πλείστου δὴ ... μεγίστη δή. De duplici δή in uno inciso consociato (alterum male del. Bekk.) vid. Herm. ad Soph. El. 1059 et Born. ad Xen. Anab. V 4, 25, de genetivo πλείστου χρόνου Krueg. Gr. § 47, 2 adn. 3. — ὑπὸ ... πόλεων ξυνελθοῦσα, ab urbibus commissa. Simile est I 15, 2 πόλεμος ξυνέστη, Herod. I 74 τῆς μάχης συνεστεώσης, Plat. Soph. 246c μάχη ξυνέστηκε,

λεων ξυνελθοῦσα. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι προθέμενοι 2
τῶν πολεμίων νεκρῶν τὰ ὅπλα τροπαῖον εὐθὺς
ἵστασαν καὶ τοὺς νεκροὺς ἐσκύλευον καὶ τοὺς
αὑτῶν ἀνείλοντο καὶ ἀπήγαγον ἐς Τεγέαν, οὗπερ
ἐτάφησαν, καὶ τοὺς τῶν πολεμίων ὑποσπόνδους
ἀπέδοσαν. ἀπέθανον δὲ Ἀργείων μὲν καὶ Ὀρνεα- 3
τῶν καὶ Κλεωναίων ἑπτακόσιοι, Μαντινέων δὲ δια-
κόσιοι, καὶ Ἀθηναίων ξὺν Αἰγινήταις διακόσιοι
καὶ οἱ στρατηγοὶ ἀμφότεροι. Λακεδαιμονίων δὲ
οἱ μὲν ξύμμαχοι οὐκ ἐταλαιπώρησαν ὥστε καὶ ἀξιό-

Cap. 74. § 2. *αὑτῶν* Cass. Aug. Cl. Ven. Pal. Gr. alii. Cf. adn. I 17, 1.

idem Ioseph. A. I. XVII 10, 2 *μάχη συνῄει καρτερά*. Propter passivam verbi vim *ὑπό* praep. Th. usus est, pro qua non debebat Krueg. *ἀπό* conicere. Neque magis probatur *ξυνελθουσῶν* ab Herwerd. (Stud. Thuc. p. 78) propositum.

§ 2. *προθέμενοι . . . τὰ ὅπλα*. „Hunc locum omnes, quod sciam, ita interpretantur, ut intellegant vel cum Porto et Duca caesorum hostium arma in patenti conspicuoque loco posita, vel cum Stephano in medium prolata. Cuius rei se scribit Bloomfieldius non meminisse alibi usquam mentionem esse factam. Nec sane intellegitur, quam ob causam arma ita exposita sint; quod si ad erigendum tropaeum factum esset, alio id certe modo dixisset Thucydides; maximum vero in illa ratione incommodum est, quod postea demum, expositis iam armis erectoque tropaeo, hostes spoliari narrantur. Quamobrem ego ita verba illa interpretor, ut genetivus non pendeat a nomine *ὅπλα*, sed a verbo *προθέμενοι*, nec arma intellegantur caesorum, sed Spartanorum; ut enim frequentissime dicitur *τίθεσθαι τὰ ὅπλα* in acie, quae certo loco consistit, ita hoc loco cum dici potuisset *θέμενοι τὰ ὅπλα πρὸ τῶν πολεμίων νεκρῶν*, dictum est illud eadem sententia *προθέμενοι τῶν νεκρῶν τὰ ὅπλα*. Nimirum ante caesorum corpora constitit acies, quo tutius et tropaeum erigere, et non solum hostium corpora spoliare, sed etiam suorum suscipere posset . . . Similem aciei instruendae cautionem in suscipiendis mortuis adhibitam narrat Xen. Anab. VI 5, 5 sq.“ Haas. Lucubr. Thuc. p. 7 sq. L. Herbst in Annal. phil. a. 1858 p. 693 allegato Xen. Ages. 2, 15 hoc factum esse docuit, quo magis hostes caesorum corpora repetere cogerentur. — *ἵστασαν*. Similiter hoc imperfectum VI 70, 3 legitur. Bene Class. adnotat rem non fuisse perfectam, donec hostes caesorum corpora repetentes eorum victoriam agnoverint. — *τοὺς νεκροὺς ἐσκύλευον*. Contra morem ipsorum hoc fecerunt. Cf. Ael. V. H. VI 6 *ὅτι οὐκ ἐξῆν ἀνδρὶ Λάκωνι οὐδὲ σκυλεῦσαι τὸν πολέμιον*.

§ 3. *Αἰγινήταις*. „Hi erant coloni Atheniensium . . . expulsis Aeginetis eo deducti. Vid. II 27.“ Bloomf. — *οἱ στρατηγοὶ ἀμφότεροι*. Cf. 61, 1 et Schol. Aristoph. Av. 13. — *οἱ μὲν ξύμμαχοι*. Cf. 67, 1. — *ὥστε καί*. *Καί* significat La-

λογόν τι ἀπογενέσθαι· αὐτῶν δὲ χαλεπὸν μὲν ἦν τὴν ἀλήθειαν πυθέσθαι, ἐλέγοντο δὲ περὶ τριακοσίους ἀποθανεῖν.

1 75. Τῆς δὲ μάχης μελλούσης ἔσεσθαι καὶ Πλει-
στοάναξ ὁ ἕτερος βασιλεὺς ἔχων τούς τε πρεσβυ-
τέρους καὶ νεωτέρους ἐβοήθησε· καὶ μέχρι μὲν
Τεγέας ἀφίκετο, πυθόμενος δὲ τὴν νίκην ἀπ-
2 εχώρησε. καὶ τοὺς ἀπὸ Κορίνθου καὶ ἔξω ἰσθμοῦ
ξυμμάχους ἀπέστρεψαν πέμψαντες οἱ Λακεδαιμό-
νιοι, καὶ αὐτοὶ ἀναχωρήσαντες καὶ τοὺς ξυμμά-
χους ἀφέντες (Κάρνεια γὰρ αὐτοῖς ἐτύγχανον ὄντα)
3 τὴν ἑορτὴν ἦγον. καὶ τὴν ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων τότε
ἐπιφερομένην αἰτίαν ἔς τε μαλακίαν διὰ τὴν ἐν τῇ
νήσῳ ξυμφορὰν καὶ ἐς τὴν ἄλλην ἀβουλίαν τε
καὶ βραδυτῆτα ἑνὶ ἔργῳ τούτῳ ἀπελύσαντο, τύχῃ
μὲν ὡς ἐδόκουν κακιζόμενοι, γνώμῃ δὲ οἱ αὐτοὶ
ἔτι ὄντες.

Λακεδαιμόνιοι οὐ χρῶνται τῇ νίκῃ, ἀνακτῶνταί γε μὴν τὴν παλαιὰν δόξαν.

cedaemoniorum socios non adeo pressos esse, ut praeter laborem praesentem etiam magnam iacturam facerent. Cf. etiam adn. II 54, 5. IV 48, 5 et de ἀπογενέσθαι adn. II 34, 2. 98, 3. — αὐτῶν ex πυθέσθαι suspensum est.

Cap. 75. § 1. ὁ ἕτερος βασιλεὺς ... ἐβοήθησε. Aut neglecta est igitur aut in subsidiis mittendis non valuit lex, quam Spartae latam esse Herod. V 75 narrat, μὴ ἐξεῖναι ἕπεσθαι ἀμφοτέρους τοὺς βασιλέας ἐξιούσης στρατιῆς. Cf. Muell. l. d. p. 105. — τούς τε πρεσβυτέρους καὶ νεωτέρους. Prius ab Agide remissos. Vid. 64, 3.

§ 2. τοὺς ἀπὸ ... ξυμμάχους. De his vid. 64, 4. — ἀπέστρεψαν. Cf. adn. IV 80, 1. — Κάρνεια. Cf. adn. 64, 2. — ἐτύγχανον. De plurali cf. ad. I 126, 5.

§ 3. ἔς τε μαλακίαν. „Ἐς hic est κατά, in Anselung, betreffend." Bau. Cf. VIII 88. adn. III 82, 3. De re cf. I 84, 1. IV 40, 2. — τῇ νήσῳ. Cf. adn. IV 24, 3. — τούτῳ per appositionem ad superiora adiectum esse omissio articuli ante ἑνί docet. — ἐδόκουν. Cf. adn. 9, 6. — κακιζόμενοι. Latino male rem gerere hic respondere vult Bauer. Certe perspicuum est distingui ab μαλακίᾳ, etsi apud Homerum et Euripidem κακίζεσθαι valet μαλακίζεσθαι (ignavum se praebere). Thucydidi autem cum alibi obiurgari significet (cf. adn. I 105, 7), nos hic quoque τύχῃ κακιζόμενοι exprimimus his: ex fortuna (adversa) reprehensi. Cf. 28, 2 ἡ Λακεδαίμων μάλιστα δὴ κακῶς ἤκουσε καὶ ὑπερώφθη διὰ τὰς ξυμφοράς. Partic. praesentis ad rem praeteritam refertur, quae diuturnitatem habeat, ut Xen. Mem. I 2, 61 βελτίους γὰρ ποιῶν τοὺς συγγιγνομένους ἀπέπεμπε. — γνώμῃ ... ὄντες. De sententia cf. II 87, 3.

Ἐπιδαυρίων δὲ ἐς τὴν Ἀργείαν ἐσβαλόντων Ἀργεῖοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ἄρχονται Ἐπίδαυρον τειχίζειν.

4 Τῇ δὲ προτέρᾳ ἡμέρᾳ ξυνέβη τῆς μάχης ταύτης καὶ τοὺς Ἐπιδαυρίους πανδημεὶ ἐσβαλεῖν ἐς τὴν Ἀργείαν ὡς ἐρῆμον οὖσαν. καὶ τοὺς ὑπολοίπους φύλακας τῶν Ἀργείων ἐξελθόντων [αὐτῶν] διαφθεῖραι πολλούς. 5 καὶ Ἠλείων τρισχιλίων ὁπλιτῶν βοηθησάντων Μαντινεῦσιν ὕστερον τῆς μάχης καὶ Ἀθηναίων χιλίων πρὸς τοῖς προτέροις, ἐστράτευσαν ἅπαντες οἱ ξύμμαχοι οὗτοι εὐθὺς ἐπὶ Ἐπίδαυρον, ἕως οἱ Λακεδαιμόνιοι Κάρνεια ἦγον, καὶ διελόμενοι τὴν πόλιν περιετείχιζον. 6 καὶ οἱ μὲν ἄλλοι ἐξεπαύσαντο, Ἀθηναῖοι δέ, ὥσπερ προσετάχθησαν, τὴν ἄκραν τὸ Ἡραῖον εὐθὺς ἐξειργάσαντο. καὶ ἐν τούτῳ ξυγκαταλιπόντες ἅπαντες τῷ τειχίσματι φρουρὰν ἀνεχώρησαν κατὰ πόλεις ἕκαστοι. καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα.

Λακεδαιμόνιοι ἐς Ἄργος

1 76. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος ἀρχομέ-

§ 4. τὴν Ἀργείων It. Vat. M. F. C. D. I. Mosqu., non falso quidem, sed consuetudini Thucydidis minus congruenter. Vid. 83, 2. 116, 1. αὐτῶν, quo melius caremus, cum deterioribus aliquot om. It. Pal. Videtur ad πολλούς (cf. adn.) adscriptum esse.

§ 4. τῇ δὲ προτέρᾳ ἡμέρᾳ. „Non minus recte dici τῇ προτέρᾳ ἡμέρᾳ quam τῇ προτεραίᾳ ostendit Steph. ex Hom. Il. XXI 5. Od. XVI 50 et ex Aristot. Polit. V 12 εἰ τῇ προτέρᾳ ἡμέρᾳ ἐγένετο τῆς τροπῆς, pridie solstitii vel brumae. Poll. I 65 φαίης δ' ἂν ... καὶ τῇ προτεραίᾳ καὶ τῇ προτέρᾳ." Duk. Cf. Abr. Dil. p. 548. ad. VII 51, 2. Xen. Cyr. IV 2, 6. L. Herbst. adv. Cob. p. 33 sqq. — καὶ τοὺς ὑπολοίπους ... πολλούς, et relictorum custodum multos occidisse. Frustra τοὺς πολλούς Dobr. Nam πολλούς praedicativum est et germanice vertendum *in grosser Zahl*. Cf. I 10, 2. IV 10, 4. VI 68, 3.

§ 5. διελόμενοι. Cf. adn. II 78, 1.

§ 6. ἐξεπαύσαντο] ἀντὶ τοῦ ἀπέκαμον τοῦ περιτειχίζειν. Schol. Ἐκ praepositione levis quaedam intendendi vis simplici videtur accedere. — τὴν ἄκραν τὸ Ἡραῖον. Pessime haec vulgo interpretantur arcem, in qua Iunonis templum erat. Veram vim patefacit Paus. II 29, 1 Ἀφροδίτης ἱερὸν πεποίηται· τὸ δὲ πρὸς τῷ λιμένι ἐπὶ ἄκρας ἀνεχούσης ἐς θάλασσαν λέγουσιν Ἥρας εἶναι. Situm erat in clivo a septentrionali portus parte in mare procurrenti. Cf. Curt. Pel. II p. 428. Burs. Geogr. II p. 74. — τὴν ἄκραν ... ἐξειργάσαντο = τὸ τείχισμα τῆς ἄκρας ἐξειργάσαντο. — ξυγκαταλιπόντες ἅπαντες ... φρουράν. Verbis *coniunctim* relicto praesidio *communi* exprimere studuit Bau. Cf. de talibus adn. I 23, 3. 138.

Cap. 76. § 1. χειμῶνος

νου εὐθὺς οἱ Λακεδαιμόνιοι [ἐπειδὴ τὰ Κάρνεια ἦγαγον] ἐξεστράτευσαν, καὶ ἀφικόμενοι ἐς Τεγέαν λόγους προύπεμπον ἐς τὸ Ἄργος ξυμβατηρίους.

ξυμβατηρίους λόγους πέμπουσιν. αἰτίαι τῶν σπονδῶν.

ἀρχομένου εὐθὺς... [ἐπειδὴ τὰ Κάρνεια ἦγαγον]. „Nota haec temporis admodum difficilis est ... [Nam] quis demum nexus est Carneorum exeuntium [vel potius exactorum] cum hiemis initio, si Carnea [id quod 54, 2 vidimus] mensi Metagitnioni Attico respondebant, qui secundus erat tantummodo mensis quadrantis aestivae? [Et Carnea certe non extremo mense aestivo facta esse ex ipsius Thucydidis narratione c. 54. 55 videtur apparere.]" Dodwell. Qui ad hanc difficultatem solvendam, cum hic annus intercalaris fuerit, duos eo fuisse Carneos, communem alterum, alterum intercalarem, et hoc Carnea celebrata esse conicit. Sed ne leviter quidem tale quid apud Th. significatum est, et praeterquam quod parum probabile est Carnea non proprio, sed intercalari mense celebrata esse, hunc mensem intercalarem fuisse vix credi potest, cum apud Dores Sicilienses intercalarem fuisse inveniamus Panamum, qui Carneum sequebatur. Cf. Herm. Antiqu. Gr. II § 68, 37. At Ullrichius Quaest. Aristoph. I p. 9 aestatem Thucydideam aequinoctio autumnali finitam esse ex h. l. putat apparere. Ea tamen sententia haud minus improbanda est, quia Th. non sex, sed quattuor menses hibernos numeravit (VI 21, 2) et autumnum (*φθινόπωρον*) pro aestatis parte habuit (II 31, 1. III 18, 3. 100, 2). Cf. adn. II 31, 1. Novam difficultatis expediendae rationem sibi excogitavit Mueller-Struebing. (Mus. Rhen. XXXIII p. 80 sq.), qui Lacedaemonios suspicatur, cum hostes denuo vires refecissent atque coniunxissent (75, 5), impeditos esse quominus suo tempore ferias illas peragerent; itaque, ut postea gymnopaedias (82, 3), Carnea quoque agi coepta interrupisse atque in posterius tempus distulisse. Sed vana haec sunt somnia et quae Th. narrationi prorsus repugnent. Nam is hostes Lacedaemoniorum, dum hi Carnea agunt, contra Epidaurum expeditionem fecisse tradens (75, 5) ne verbo quidem addit Lacedaemonios eo tempore aliquid contra eam incursionem molitos esse. Quomodo igitur ferias peragere impediti sunt? Praeterea, si ita fuisset, aut res obscurare voluit Th. vel legentes in errorem inducere aut eodem modo atque 82, 3 memorare debebat ferias dilatas esse. Neque enim cuivis contingit, ut sua sponte ea percipiat, de quibus nihil monitum sit. Class. spatio, quod inter Carnea et Lacedaemoniorum profectionem intercessit, minuendo offensionem sublevare studens sex fere hebdomades interfuisse opinatur. Sed si aestas Elaphebolione incipit (cf. adn. II 1) et hiems quattuor menses habet, haec a Maemacterione initium capit, inter quem et Carneum sive Metagitnionem duo menses intersunt. Nullo autem modo quod simpliciter post aliquid factum esse dicitur cogitari potest tanto interiecto temporis spatio factum esse. Et ne sex quidem hebdomadibus interpositis ita dicere aptum esset. Quare cum verba *ἐπειδὴ τὰ Κάρνεια ἦγαγον* explicationem non habeant, Kruegero assentiendum est, qui ea pro spuriis habuit. Adscripta sunt ab aliquo, qui *εὐθὺς* explicare voluit, quo indicari putabat Lacedaemonios, ubi primum iis licitum fuerit, ad bellum profectos esse.

Λίχου πρεσβεία.

ἦσαν δὲ αὐτοῖς πρότερόν τε ἄνδρες ἐπιτήδειοι καὶ 2
βουλόμενοι τὸν δῆμον τὸν ἐν Ἄργει καταλῦσαι,
καὶ ἐπειδὴ ἡ μάχη ἐγεγένητο, πολλῷ μᾶλλον ἐδύ-
ναντο πείθειν τοὺς πολλοὺς ἐς τὴν ὁμολογίαν.
ἐβούλοντο δὲ πρῶτον σπονδὰς ποιήσαντες πρὸς
τοὺς Λακεδαιμονίους αὖθις ὕστερον καὶ ξυμμα-
χίαν, καὶ οὕτως ἤδη τῷ δήμῳ ἐπιτίθεσθαι. καὶ 3
ἀφικνεῖται πρόξενος ὢν Ἀργείων Λίχας ὁ Ἀρκε-
σιλάου παρὰ τῶν Λακεδαιμονίων δύο λόγω φέ-
ρων ἐς τὸ Ἄργος, τὸν μὲν καθ' ὅ τι εἰ βούλονται
πολεμεῖν, τὸν δ' ὡς εἰ εἰρήνην ἄγειν. καὶ γενο-
μένης πολλῆς ἀντιλογίας (ἔτυχε γὰρ καὶ ὁ Ἀλκι-
βιάδης παρών) οἱ ἄνδρες οἱ τοῖς Λακεδαιμονίοις
πράσσοντες, ἤδη καὶ ἐκ τοῦ φανεροῦ τολμῶντες,
ἔπεισαν τοὺς Ἀργείους προσδέξασθαι τὸν ξυμβα-
τήριον λόγον. ἔστι δὲ ὅδε.

αἱ σπονδαὶ αὗται ἅς

77. „Καττάδε δοκεῖ τᾷ ἐκκλησίᾳ τῶν Λακε- 1

Cap. 77 et 79 eadem dialecto Dorica scripta sunt. Nam quod Ahrens. de Dial. Dor. p. 20. 480 sqq. Spartiatarum decretum dialecto Laconica, foedus vulgari Doride compositum esse voluit, sumpsit, non demonstravit. Etenim neque res ipsa probabilitatem habet neque eius certa vestigia in librorum memoria comparent. Favere quidem illi suspicioni videntur 77, 4 σιῶ σύματος, quod σ pro θ Laconicae dialecto propria est, atque 79, 4 ἐρίζοι et δικάζεσθαι, quod pro ζ in mediis vocabulis Laconicis δδ esse traditur (cf. Ahrens.

§ 2. ἐπιτήδειοι. Cf. adn. I 60, 2. Tum pro καὶ βουλόμενοι Krueger sine ulla necessitate conicit οἱ βουλ. — ἐδύναντο. Cf. adn. 55, 2. — πείθειν τοὺς πολλούς. Mille illos delectos iuvenes conspirasse docet Arn. ad 67, 2 cf. Diod. XII 80, 2—5. Plut. Alc. 15. Paus. II 20, 2. Aristot. Pol. V 4 (1304 a). — ἐς τὴν ὁμολογίαν. Rarissime sic πείθειν cum ἐς praep. iungitur. Cf. Hom. Il. XI 789 πείσεται εἰς ἀγαθόν περ. — ποιήσαντες. Inire male interpretatus est Port., cum sit efficere, conciliare. Cf. 32, 5. 38, 4. — ξυμμαχίαν, scil. ποιῆσαι. — καὶ οὕτως ἤδη, et ita demum. Cf. 88, 1.

§ 3. καθ' ὅ τι εἰ ... ὡς εἰ. Insolita verborum brevitas, quam tamen ex omisso ἔσται satis facile explicaveris. Cf. Dem. IV 29 ibique Rehdantz. Subaudiendum autem ἔσται et ad καθ' ὅτι et ad ὡς. — ἄγειν, scil. βούλονται. — ἔτυχε ... παρών. Cf. 61, 2. — τοῖς Λακεδαιμονίοις πράσσοντες. Cf. adn. I 131, 1. III 4, 6. — τολμῶντες. Cf. adn. II 48, 1.

Cap. 77. § 1. καττάδε = κατὰ τάδε ut ποττώς = ποτὶ (πρὸς) τώς. Cf. Krueg. Gr. dial. § 8, 8 adn. 8. — ἐκκλησίᾳ.

δαιμονίων ξυμβαλέσθαι ποττὼς Ἀργείως, ἀποδιδόντας τὼς παῖδας τοῖς Ὀρχομενίοις καὶ τὼς ἄνδρας τοῖς Μαιναλίοις, καὶ τὼς ἄνδρας τὼς ἐν Μαντινείᾳ τοῖς Λακεδαιμονίοις ἀποδιδόντας, καὶ

ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων προτεθείσας οἱ Ἀργεῖοι προσεδέξαντο.

l. l. p. 96). Sed haud iniuria coniciatur antiquiore tempore non magis illud *δδ* pro *ζ* quam *σ* pro *θ* a Lacedaemoniis pronuntiatum esse. Nam in titulis Laconicis, qui antiquiore litteratura scripti sunt, nullum invenitur illius *σ* exemplum, sed ubique *θ*, ita ut illius usus vix ante initium quarti ante Chr. n. saeculi legitimus factus sit. Cf. Kirchhoff. in Herm. III p. 451. Fick. in Bezzenbergeri Symb. (Beiträge zur Kunde der Indogerm. Sprachen) III p. 128. Non autem subito cogitari potest *σ* pro *θ* illatum esse, sed paulatim invaluisse. Fuit igitur tempus quo praeter *θ* litteram etiam illud *σ* exsisteret. Atque huic tempori probabiliter haec pacta tribuuntur. Nam in priore praeter *σιῶ σύματος*, quod ipsum antiquissimum est huius *σ* exemplum, si *Ἀθηναῖοι* omittimus, quia nomen proprium non mutatum aliquid excusationis habere ipse Ahrensius concessit, *ἁμόθεί* vel *ἁμόθι* traditum est, quo efficitur, ut ex *διακριθῆμεν*, quod in altero est, dialecti differentia non appareat. Si autem formas Doricas in libris ms. traditas accuratius contemplati erimus, mixtum quoddam ex dialecto Laconica (gen. sing. in ω, accus. pl. in ως, *σιῶ σύματος*) et communi Dorica (*εἶμεν, ἐσσοῦνται, ἀναιροῦντας*) genus facile agnoscemus. Cum igitur Ahrensium laudare nequeamus, quod praeter librorum fidem crebris mutationibus pactorum dialectum discrepantem fecerit, nolumus tamen Th. editores sequi, qui mira superstitione usi librorum scripturas etiam ibi servant, ubi eaedem vocabulorum formae vel terminationes, quas alibi ipsi libri Doricas atque ab Attico sermone diversas exhibent, Attice scribuntur. Licet enim in hoc genere ad certae rationis normam non omnia dirigi possint, hoc tamen pro certo affirmari potest easdem verborum formas non promiscue diversis dialectis aut in monumentis scriptas aut a Th. exscriptas esse. Itaque falsam hanc librorum memoriam ad ipsorum fidem omnibus locis correximus. Digamma ne Ahr. quidem *εἴκωντι, οἴκαδ', ἔτας* vocabulis addere ausus est, quoniam, si in monumentis scriptum erat, Th. litteram Atticis inusitatam omittere poterat. Accentus autem noluimus cum Ahr. veterum grammaticorum praeceptis accommodare, sed librorum auctoritatem secuti retinuimus Atticos, quod idem in Aristoph. Lysistr. partibus Laconicis fieri solet.

„In ipso decreto nescio an *ἁλίᾳ* fuerit pro *ἐκκλησίᾳ*." Ahr. de Dial. Dor. p. 180. At idem *ἐκκλησίαν* etiam in nonnullis titulis Doricis legi fatetur p. 68. De contione Lacedaemoniorum cf. adn. I 67, 3. — **ξυμβαλέσθαι**, compositionem facere. — **τὼς παῖδας τοῖς Ὀρχομενίοις**. Cf. 61, 5. Ubi enim legamus hos obsides in Mantinensium potestate fuisse, *ἀποδιδόναι* necesse est valeat efficere, ut reddantur, quemadmodum supra legimus 45, 2. — **τὼς ἄνδρας τοῖς Μαιναλίοις**. De his antea nihil dictum est. — **τὼς ἄνδρας τὼς ἐν Μαντινείᾳ**. Obsides Arcadum Lacedaemoniis datos et ab iis Orchomeni asservatos atque capta hac urbe ab Argivis

ἐξ Ἐπιδαύρω ἐκβῶντας καὶ τὸ τεῖχος ἀναιροῦν-
τας. αἰ δέ κα μὴ εἴκωντι τοὶ Ἀθηναῖοι ἐξ Ἐπι- 2
δαύρω, πολεμίως εἶμεν τοῖς Ἀργείοις καὶ τοῖς
Λακεδαιμονίοις καὶ τοῖς τῶν Λακεδαιμονίων ξυμ-
μάχοις καὶ τοῖς τῶν Ἀργείων ξυμμάχοις. καὶ αἴ 3
τινα τοὶ Λακεδαιμόνιοι παῖδα ἔχοντι, ἀποδόμεν
ταῖς πολίεσσι πάσαις. περὶ δὲ τῶ σιῶ σύματος 4

Cap. 77. § 1. Ἐπιδαύρω Vat., reliquorum plurimi Ἐπιδαύρου. ἀναιριόντας Ahrens.
§ 2. Ἐπιδαύρου Pal. M. m.
πολεμίους codd.
εἶμεν vel εἰ μὲν codd. plurimi et optimi, nisi quod μὲν εἰ M.; ἦμεν vulgo et Ahrens.
§ 3. ἔχωντι Vat., reliquorum plurimi ἔχοντι. Cf. adn.
πολίεσσι b., πολέεσσι Gr., πολίεσι reliqui.
§ 4. σύματος ἐμέλην It. Vat. M. H., σύγματος ἐμελην Mosqu., σύματος ἐμὲν λῆν Pal. Aug. Cass., μὰ τὸν σεμέλην Laur. Vind. K., μὰ τὴν σεμέλην E., συματόσαι μὲν λῆν F. G., συμβατόσαι μὲν λῆν Gr., σύματος αἰμὲν λῆν Lugd., σύγματος λῆν Ar., σύμτοιλην Dan., σύμτολην Chr., vulgo συμβατόσαιμεν λῆν. Cf. adn.

eorumque sociis traditos. Vid. 61, 4. 5. — ἐξ Ἐπιδαύρω, i. e. ἐκ τῆς Ἐπιδαυρίας, ut 80, 8 et fortasse 55, 1. Cf. adn. IV 118, 4. VI 105. — ἐκβῶντας = ἐκβαίνοντας. Cf. προβῶντες Cratin. fragm. 125. Matth. Gr. § 226. — τὸ τεῖχος. Τὴν ἄκραν τὸ Ἡραῖον 75, 6.

§ 2. τοὶ Ἀθηναῖοι. Cf. 75, 6. Saltem Ἀθαναῖοι exspectaveris. Sed nominis forma, qua ipsi de se utebantur, possunt appellati esse. Etiam Ahr. librorum scripturae hic pepercit.

§ 3. αἴ ... ἔχοντι, si ... habent. Non quadraret αἴ ... ἔχωντι, quod est si habebunt.

§ 4. περὶ δὲ ... [ὀμόσαι] in libris depravata esse cuivis primo obtutu apparet. Referuntur autem haec ad 53, 1 περὶ τοῦ θύματος τοῦ Ἀπόλλωνος τοῦ Πυθαέως, ὃ δέον ἀπαγαγεῖν οὐκ ἀπέπεμπον.. Ἐπιδαύριοι. Ac primum quidem Bekk. proposuit περὶ δὲ τῶ σιῶ σύματος, αἰ μὲν λῆν τὼς Ἐπιδαυρίως, ὅρκον δόμεναι αὐτοῖς ὀμόσαι. Sed cum id agatur, ut Epidauriis necessitas imponatur perpetrandi sacrificii deo debiti, non potest eorum arbitrio permissum esse, ut iuramento se obstringant. Tum Ahr. locum sic in integrum restituisse sibi visus est: περὶ δὲ τῶ σιῶ σύματος, αἰ μὲν λῆν, τοῖς Ἐπιδαυρίοις ὅρκον δόμεν· αἰ δέ, αὐτὼς ὀμόσαι atque haec verba sic interpretatus est: „de sacrificio Apollinis Argivi, si placet, iusiurandum in Epidaurios transferant; sin minus, ipsi iurent (cf. de εἰ δέ pro εἰ δὲ μή Plat. Symp. 212c. Alcib. I 114b)“. Sed cur iuraverint Argivi de sacrificio, quod Epidaurii praestare deberent, prorsus non intellegitur. Et quomodo Argivis placere poterat, ut ipsi potius quam Epidaurii iurarent? Quid omnino in hac re poterant iurare se facturos esse? An coacturos esse Epidaurios, ut debitum sacrificium perpetrarent? At hoc, ut

μέλην τοῖς Ἐπιδαυρίοις, ὅρκον δόμεν δὲ αὐτώς [ὀμόσαι]. τὰς δὲ πόλιας τὰς ἐν Πελοποννάσῳ, καὶ μικρὰς καὶ μεγάλας, αὐτονόμως εἶμεν πάσας

αὐτοῖς Vind. Parm. C. L., αὐτοὺς reliqui.

§ 5. Πελοποννάσσωι Aug. et pariter idem Πελοποννάσσου 77, 7. 79, 2. In titulis Doricis νᾶσος simplicem σ habet. Cf. Caueri Delect. inscript. Gr. n. 8, 38. 9, 102. 17, 10. 44, 44.

αὐτονόμους codd.

εἰ μὲν Vat. Aug. cum aliquot deterioribus, ἦμεν Ahrens.

intellegi posset, praesertim in pactione, claris verbis significandum erat. Proprio invento Ahrensii coniecturae subvenire Boehm. studuit. Dicit enim: „nimirum Ahr. putavit Epidauriis optionem dari, utrum sibi deferri iusiurandum (de onere sacrificii iniuste sibi imposito) an Argivos ipsos iurare vellent (esse illos sacrificio obligatos)“. Unde is sciat ita Ahr. locum a se reformatum explicavisse, nobis non liquet (nempe ipse Ahr. eiusmodi nihil dixit et αἰ μὲν λῆν necessario ad Argivos, non ad Epidaurios refertur); hoc tamen facile patet, hac interpretatione Ahrensii coniecturam peiorem quam meliorem factam esse. Nam de sacrificio iniuste imposito nihil usquam indicatum est. Et quomodo Epidauriis, cum illud officium iis abiurare liceat, placere potest quo commodo suo parum studeant, ut Argivi iureiurando affirment eodem illos officio teneri? Denique male profecto Apollini consultum esset, si tali iureiurando debitum sacrificium abdicare Epidauriis licuisset. Quod optimorum librorum scriptura leniter emendata nunc rescripsimus sic interpretamur: *dei sacrificium Epidauriis curae sit, iuramentum autem* (de ea re, i. e. sacrificium sibi curae fore) *praestent*. De μέλειν περί τινος cf. Herod. VI 101. Aesch. Choeph. 780. Arist. Lys. 502. Plat. Lach. 187 c. Legg. 923 b; δέ particulae collocatio eo excusatur, quod ὅρκον δόμεν unam efficit notionem (cf. I 6, 3. VII 84, 4); ad ὅρκον δόμεν autem (cf. III 82, 7) interpretandi causa ὀμόσαι adscriptum esse credimus. Huic emendationi quod obiecit Class., verbo μέλειν officium non exprimi, quid sibi velit non intellegimus. Frustra enim quaesivimus, cur μέλειν verbi infinitivus pro imperativo positus non eodem iure ad officium pacto impositum pertineret quam reliqui huius cap. infinitivi; deinde ipsum quoque μέλειν saepissime de munere ad aliquem delato accipiendum est (cf. Plat. Tim. 24 b. Legg. 849 a. 875 a). Quod autem idem Class. δόμεν a substantivo ὅρκον separans δόμεν δὲ αὐτὼς ὀμόσαι iungit in eam sententiam, ut Epidaurii iurare iubeantur se sacrificia daturos esse, non potest ad rem futuram spectare aor. infin. a verbo dicendi pendens, qui, nisi quid fieri debeat significet, ad rem praeteritam pertineat. Neque magis fructuosam huic loco Rauchenstein. (Philol. XXXVI p. 288) operam impendit, qui ὀμόσαι et ipse pro interpretamento habens περὶ . . . θύματος ὄφλην τὼς Ἐπιδαυρίως ὅρκον δόμεν αὐτώς coniecit vertens: *sie seien den Eid schuldig, dass sie es geben sollen*. Nam ὀφλεῖν non simpliciter *debere*, sed alicuius rei *poenam vel culpam commeruisse* (cf. III 70, 1. V 101) significat, quorum utrumque ab hoc loco alienissimum

καττὰ πάτρια. αἰ δέ κα τῶν ἐκτὸς Πελοποννά- 6 *σω τις ἐπὶ τὰν Πελοπόννασον γᾶν ἴῃ ἐπὶ κακῷ, ἀλεξέμεναι ἁμόθι βουλευσαμένως, ὅπᾳ κα δικαιό-*

§ 6. *Πελοποννάσω* Laur., reliqui *Πελοποννάσου*.
ἀλέξην Ahrens., qui de Dial. Dor. p. 303. 316. Doribus inf. in *μεναι* abiudicat. Propter eiusdem fere temporis titulorum Doricorum paucitatem confidenter assentiri non audemus, praesertim cum Alcman fragm. 100 (ed. Bergk.) *τὸ νέκταρ ἔδμεναι* habeat.

ῑ
ἁμόθι Pal. Aug., *ἁμόθει* M., *ἁμοθει* m., *ἁμοθεὶ* reliqui. Cf. adn.
βουλευσαμένους codd., *βωλευσαμένως* Ahrens. Propter mixtam dialectum satis habuimus terminationem secundum rationem supra explicatam mutare.

est, et cur Epidaurii se debere sacrificium ferre iurent, non se laturos esse, nos quidem perspicere nequimus.

§ 6. *ἁμόθι.* „Adverbium *ἁμοθεί*, quod a plerisque in suspicionem vocatum est, satis confirmatur testimoniis Theognosti Anecd. Ox. II 165, 7 et Favorini p. 103, 32 Dind., qui id ipsum inter adverbia in *ει* afferunt. Significatio obscurior est; vix tamen aliunde derivari potest quam a *μόθος*, quae vox cum ab Hesychio per *στάσις* explicetur, *ἁμοθεί* fere idem esse videtur quod *ἀστασιάστως*, sine seditione et dissensione". Ahr. Sed sine seditione non prorsus idem est atque sine dissensione, et num *μόθος* omnino possit *στάσις* esse, valde dubium est. M. quidem Schmidtius hanc Hesychii interpretationem ad v. *μῦθος* potius pertinere putat et, quantum ex usu vocabuli *μόθος* cognosci potest, nihil significat nisi ipsum proelii concursum ac strepitum. Neque satis *ἁμοθεί* adverbium grammaticorum illorum, qui illud ut *ἁμοχθεί* et similia per *ει* scribendum esse docent, testimoniis confirmatur. Nam ex Anecd. Ox. I p. 124, 21 *διὰ τῆς ει διφθόγγου γράφονται οἷον ἁμοθεί, τὸ ἄνευ μάχης παρὰ Θουκυδίδῃ, ἁμοχθεί* apparet grammaticos hoc vocabulum ex solo Th. cognitum habuisse et, cum ibi *ἁμοθεί* scriptum invenissent, a substantivo *μόθος* id deduxisse, ut *ἁμοχθεί* a *μόχθος* profectum est. Neque magis *ἁμόθι* tolerabilem sententiam praebet, si id ad similitudinem adverbii *ἁμόθεν* formatum esse volumus. Tum enim quovis loco vel quovis modo significat (Hesych. *ἁμόθεν· ἀπό τινος μέρους, ὁπόθεν θέλεις*. Cf. Hom. Od. I 10), quod hic ineptum est, quoniam deliberatio ut libet facta sana ratione carere potest. Iam vero satis elucet, quam vim hoc loco vocabulum habere oporteat, si I 87, 4 *ὅπως κοινῇ βουλευσάμενοι τὸν πόλεμον ποιῶνται*, V 47, 12 *κοινῇ βουλευομέναις*, VIII 54, 4 *κοινῇ βουλευσάμενοι* comparamus. Eam autem quam hi loci ostendunt sententiam nanciscimur, si nulla litterarum mutatione *ἁμόθι* legimus. Hoc enim ab eadem stirpe qua *ἅμα* descendere et eadem vi praeditum esse potest atque Doricum *ἁμᾷ* (= *ὁμῇ*. Cf. G. Curt. Etymol. p. 322) indidem derivatum (Pind. Ol. III 21. Pyth. V 86. Nem. V 11. VII 78. Theocr. IX 4). Cf. *ἄλλῃ ἄλλοθι*, quae pari vi et ad locum et ad modum pertinent. Eiusdem praeterea significationis et originis est *ὁμοῦ*

7 *τατα δοκῇ τοῖς Πελοποννασίοις. ὅσσοι δ' ἐκτὸς Πελοποννάσω τῶν Λακεδαιμονίων ξύμμαχοί ἐντι, ἐν τῷ αὐτῷ ἐσσοῦνται ἐν τῷπερ καὶ τοὶ τῶν Λακεδαιμονίων καὶ τοὶ τῶν Ἀργείων ξύμμαχοί ἐντι,*
8 *τὰν αὐτῶν ἔχοντες. ἐπιδείξαντας δὲ τοῖς ξυμμάχοις ξυμβαλέσθαι, αἴ κα αὐτοῖς δοκῇ· αἰ δέ τι δοκῇ τοῖς ξυμμάχοις, οἴκαδ' ἀπιάλλην."*

ὕστερον δὲ γίγνεται καὶ ξυμμαχία.

78. *Τοῦτον μὲν τὸν λόγον προσεδέξαντο πρῶτον οἱ Ἀργεῖοι, καὶ τῶν Λακεδαιμονίων τὸ στράτευμα ἀνεχώρησεν ἐκ τῆς Τεγέας ἐπ' οἴκου· μετὰ δὲ τοῦτο ἐπιμιξίας οὔσης ἤδη παρ' ἀλλήλους, οὐ πολλῷ ὕστερον ἔπραξαν αὖθις οἱ αὐτοὶ ἄνδρες ὥστε τὴν Μαντινέων καὶ τὴν Ἀθηναίων καὶ Ἠλείων ξυμμαχίαν ἀφέντας Ἀργείους σπονδὰς καὶ*

§ 7. *ὅσοι* codd. Cf. 79, 2.
Πελοποννάσου pars codd.
ἐσσοῦνται Vat. Aug. Cass. Gr. Cl. M., vulgo *ἐσοῦνται*; *ἐσσιόνται* Ahrens.
§ 8. *αἰ δέ τι καὶ ἄλλο δοκῇ* vulgo; *καὶ* om. H., *καὶ ἄλλο* om. It. Vat. Pal. Aug. Laur. M. m. Cass. Ven. Cl. Mosqu. Dan. Ar. Chr. Parm. C. D. I. E. K.; *αἰ δέ τί κα ἄλλο* Ahrens.
ἀπιάλλην Vat., reliqui *ἀπιάλλειν*.

(Hesych. *ὁμᾶ· ὁμοῦ*). Cum igitur *ἀμᾶ* et *ὁμοῦ* una, communiter valeant (cf. Soph. Trach. 210) *ἀμόθι* idem fere est atque *κοινῇ*. Cf. *ἅμα* 80, 1.
§ 7. *ἐν τῷ αὐτῷ*, eadem condicione.
§ 8. *ἐπιδείξαντας . . . αὐτοῖς δοκῇ*, conventione sociis monstrata compositionem faciant, si (re cum illis communicata) ipsis videbitur. Male Class. *αὐτοῖς* ad socios refert. Cui rationi non solum in proximo enuntiato *τοῖς ξυμμάχοις* ab *αὐτοῖς* distinctum obstat, sed etiam quid intersit inter *αἴ κα αὐτοῖς δοκῇ* et *αἰ δέ τι δοκῇ τοῖς ξυμμάχοις* vix intellegitur. — *αἰ δέ τι δοκῇ τοῖς ξυμμάχοις*, si quid (addendum vel mutandum esse) sociis videbitur. Cf. 47, 12. Nudum *εἰ* (*αἰ*) cum coniunct. (cf. 79, 3. 4), quod in Atticis titulis non invenitur, in Doricis aliquotiens deprehenditur. Cf. Caueri Delect. inscr. Gr. n. 38 D. 57, 35. 67 VII 16. — *οἴκαδ' ἀπιάλλην*, domum remittant sive referant, ut de ea re ab ipsorum civitatibus decernatur. Sed cum schol. *ἐπιπέμπειν, στέλλειν* (i. e. *ἐπιστέλλειν*) interpretetur, nobis suspicio incidit, an *ἐπιάλλην* scriptum fuerit. Cf. *ἐπιστέλλειν* VIII 38, 4 et *ἐφιέμενος* IV 108, 6.
Cap. 78. *πρῶτον*. Sic scripsit, quia *μετὰ τοῦτο καὶ σπονδὰς καὶ ξυμμαχίας ἐποιήσαντο*. — *ἐπιμιξίας οὔσης παρ' ἀλλήλους*. Substantivum cum *παρά* ita iunctum est, ut *ἐπιμίσγειν* et *ἐπιμίγνυσθαι παρ' ἀλλήλους* dicitur. Cf. adn. I 18, 5. — *σπονδὰς καὶ ξυμμαχίαν*. Cf. adn. 48, 1.

ξυμμαχίαν ποιήσασθαι πρὸς Λακεδαιμονίους. καὶ ἐγένοντο αἵδε.

ἡ ξυμμαχία αὐτή.

79. „Καττάδε ἔδοξε τοῖς Λακεδαιμονίοις καὶ Ἀργείοις σπονδὰς καὶ ξυμμαχίαν εἶμεν πεντήκοντα ἔτη, ἐπὶ τοῖς ἴσοις καὶ ὁμοίοις δίκας διδόντας καττὰ πάτρια· ταὶ δὲ ἄλλαι πόλιες ταὶ ἐν Πελοποννάσῳ κοινανεόντων τᾶν σπονδᾶν καὶ τᾶς ξυμμαχίας αὐτόνομοι καὶ αὐτοπόλιες, τὰν αὐτῶν ἔχοντες, καττὰ πάτρια δίκας διδόντες τὰς ἴσας καὶ ὁμοίας. ὅσσοι δὲ ἔξω Πελοποννάσω Λα- 1
κεδαιμονίοις ξύμμαχοί ἐντι, ἐν τοῖς αὐτοῖς ἐσσοῦνται τοῖσπερ καὶ τοὶ Λακεδαιμόνιοι· καὶ τοὶ τῶν Ἀργείων ξύμμαχοι ἐν τῷ αὐτῷ ἐσσοῦνται τῷπερ καὶ τοὶ Ἀργεῖοι, τὰν αὐτῶν ἔχοντες. αἰ δέ ποι 3

Cap. 79. § 1. κοινὰν ἐόντων vel κοινὰν δὲ ἐόντων codd. optimi; κοινὰν ἐχόντων Mosqu., κοιραννεόντων F., κοινᾶν ἐόντων vulgo. Emend. Valckenaer. ad Eur. Phoen. p. 65.

τᾶν σπονδᾶν καὶ τᾶν συμμαχιᾶν It., σπονδᾶν καὶ τᾶν ξυμμαχιᾶν Vat., τὰν σπονδὰν καὶ τὰν ξυμμαχίαν reliqui. Emend. Bekk. Cf. 80, 1. adn. 27, 1. sd. 48, 1.

§ 2. ὅσσοι It. Aug. Cass. Gr., ὅσοι reliqui.

Πελοποννάσω It. Vat. Laur. H. m., Πελοποννάσου vulgo et Ahrens.

ἐσσοῦνται utrobique codd. optimorum plurimi, vulgo ἐσοῦνται.

Cap. 79. § 1. πεντήκοντα ἔτη. In numero errasse Thucydidem putat Roscher de Vit. Thuc. p. 183, quod ex Xen. Hist. Gr. V 2, 2 haec foedera in triginta annos facta esse liqueat. At ibi Xenophon loquitur de foedere cum Mantinensibus inito, quod ab hoc diversum esse iam Dodwell. intellexit, etsi biennio post ictum esse male coniecit. Cum Mantinensibus paulo post indutias factas esse 81, 1 discemus, cum Argivis contra societas coniuncta est; illae in quot annos pactae sint, Thucydides tacet, hanc in quinquaginta annos fieri placuisse narrat; illas Ol. XCVIII 2 demum exisse ex Xen. l. d. cognoscimus, hanc iam proximo anno turbatam esse c. 82 sq. audiemus. — ἐπὶ τοῖς ἴσοις καὶ ὁμοίοις. Significatur neutram civitatem alterius imperio aut iudicio subiectam, sed utramque sui iuris esse. Cf. 27, 2 et infra § 4. — διδόντας, quasi praecesserit τοὺς Λ. ... ποιεῖσθαι. In directa oratione esset τοῖς Λ. ... ξυμμαχία ἔστω ... διδόντες. Cf. adn. III 86, 1. — κοινανεόντων, i. e. κοινωνούντων, ortum est ex Dorico κοινάν, κοινᾶνος. — αὐτοπόλιες, ut αὐτοπολῖται Xen. Hist. Gr. V 2, 14. Supra 18, 1 αὐτοτελεῖς καὶ αὐτοδίκους cum αὐτονόμοις coniunctos invenimus. — δίκας ... τὰς ... ὁμοίας. Cf. adn. I 28, 2 et V 27, 2.

§ 2. τοῖσπερ ... τῷπερ. Cf. adn. 42, 1.

στρατείας δέῃ κοινᾶς, βουλεύεσθαι Λακεδαιμονίως καὶ Ἀργείως ὅπᾳ κα δικαιότατα κρίναντας τοῖς
4 *ξυμμάχοις. αἱ δέ τινι τᾶν πολίων ᾖ ἀμφίλογα, ἢ τᾶν ἐντὸς ἢ τᾶν ἐκτὸς Πελοποννάσω, αἴτε περὶ ὅρων αἴτε περὶ ἄλλω τινός, διακριθῆμεν. αἱ δέ τις τῶν ξυμμάχων πόλις πόλει ἐρίζοι, ἐς πόλιν ἐλθῆν ἅντινα ἴσαν ἀμφοῖν ταῖς πολίεσσι δοκείοι. τὼς δὲ ἔτας κattὰ πάτρια δικάζεσθαι."*

§ 3. *στρατιὰς* Pal. Aug. M., *στρατιᾶς* reliqui. Emend. Aem. Portus.
δέοι Lugd. C. I. Cf. adn. 77, 8 et infra § 4.
Λακεδαιμονίους καὶ Ἀργείους Ahrens.
§ 4. *Πελοποννάσω* Laur., *Πελοποννάσου* vulgo et Ahrens.
ἄλλου codd.
πόλις πόλι Ahrens.
ἐλθεῖν codd. Cf. *ἀπιάλλην* 77, 8 et *μέλην* a nobis 77, 5 restitutum et Ahr. de Dial. Dor. p. 158, 5, qui tamen hic *ἐλθεῖν* propter dialecti quam statuit discrepantiam retinuit.
πολίεσσι Vat. Pal. Aug. M. Cass. Ven. b., *πόλεσι* Laur., *πολίεσι* reliqui.
δοκείοι optimi codd. omnes; vulgo *δοκοίη*, quod recepit Ahrens. Sed si *δοκέω* non, ut G. Curtius putat, ex *δόκjω*, sed ex *δοκέjω* a *δόκη* (Hesych. *δόκην· δόκησιν*) derivato ortum est, *δοκείοι* ex *δοκέjοι* pariter prodiit atque Ionicum *οἰκείοιτε* apud Theocr. XII 28 (cf. ibi Fritzsch.) ex *οἰκέjοιτε*
τοῖς δὲ ἔταις codd., *τὼς δὲ ἔτας* schol., qui interpretatur

§ 3. *βουλεύεσθαι ... Ἀργείως.* Duabus igitur his civitatibus imperium habentibus, sicut alias Spartiatis, „diiudicandum erat, quantum in bello futuro praestandum singulis sociis esset, quot milites tribuendi, quantum cibariorum." Haack. Infinitivi *βουλεύεσθαι ... διακριθῆμεν ... ἐλθῆν ... δικάζεσθαι* ex superiore *ἔδοξε* pendent. — *ὅπᾳ κα δικαιότατα*, scil. *κρίναντι*. Cf. adn. I 33, 1.

§ 4. *τινὶ τᾶν πολίων*, scil. *τῶν ξυμμάχων*. Eadem infra *τὶς τῶν ξυμμάχων πόλις*. — *ἀμφίλογα*, ambigua, res controversae. — *διακριθῆμεν*, inter se disceptent atque componant. Non est iudicio contendant, quoniam iudicium ad tertiam civitatem deferendum esse mox dicitur. Cf. Plat. Euthyph. 7 c. — *αἱ ... ἐρίζοι*, si compositio non successerit, sed res in contentionem veniat. Pro *αἴ κα* cum coniunctivo *αἰ* cum optat. positum est propter orationem obliquam ab *ἔδοξε* § 1 pendentem. Eodem modo mox *ἅντινα δοκείοι* pro *ἅντινά κα δοκῇ* (cf. 77, 8). — *ἐς πόλιν ἐλθῆν*, quae arbitri munere fungatur. — *ἅντινα ἴσαν ... δοκείοι* = *ἐς ἅντινα ἴσαν ἰέναι* (se ituros esse) *δοκείοι*. Similis orationis contractio atque III 43, 5 *πρὸς ὀργὴν ἥντιν' ἂν τύχητε ζημιοῦτε*, ubi *ἥντιν' ἂν τύχητε* = *πρὸς ἥντιν' ἂν τύχητε ζημιοῦντες*. Cf. Krueg. Gr. § 51, 11 adn. 1. § 56, 16. Adiectivum *ἴσαν* praedicative positum (cf. Krueg. Gr. § 57, 3 adn. 1 et 4) eam civitatem neutri parti favere significat. Verbis *αἱ δέ τινι ... δοκείοι* civitates sociae controversias armis dirimere vetantur. — *τὼς δὲ ἔτας*

Ἀθηναῖοι κελεύονται τῆς Πελοποννήσου ἐξελθεῖν. Περδίκκας καὶ οἱ Χαλκιδῆς ξυνομνύουσι. Δημοσθένους

80. *Αἱ μὲν σπονδαὶ καὶ ἡ ξυμμαχία αὕτη* 1 *ἐγεγένητο· καὶ ὁπόσα ἀλλήλων πολέμῳ ἢ εἴ τι ἄλλο εἶχον, διελύσαντο. κοινῇ δὲ ἤδη τὰ πράγματα τιθέμενοι ἐψηφίσαντο κήρυκα καὶ πρεσβείαν παρ' Ἀθηναίων μὴ προσδέχεσθαι, ἢν μὴ ἐκ Πελοποννήσου ἐξίωσι τὰ τείχη ἐκλιπόντες, καὶ μὴ*

τοὺς δὲ πολιτευομένους ἐν μιᾷ ἑκάστῃ πόλει δι' ἀλλήλων λύειν τὰ διάφορα.

. . . *δικάζεσθαι.* „*Ἔτας* (cum digamma) est civis, sed privatus (*ἰδιώτης*). Hesychius: *ἔται· ἑταῖροι, συνήθεις, πολῖται, δημόται, φίλοι, ἐπίκουροι*, ubi vid. interpr.“ Boeckh. ad Corp. inscr. I n. 11, in quo titulo Olympiae invento (cf. Ahrens. de Dial. Aeol. p. 280 sqq.) verbis *αἴτε Fέτας αἴτε τελέστα αἴτε δᾶμος* homo privatus magistratui et populo opponitur. Cf. Aesch. fragm. 368 (Nauck.) *οὔτε δῆμος οὔτ' ἔτης ἀνήρ.* Codicum scripturam Portus his verbis reddidit: civibus autem ius patrio ritu dicatur. Sed insolentior est oratio. Etsi enim, cum Graecis *δικάζειν τινί* sit iudicare alicui, ius dicere alicui, *δικάζεταί μοι* potest passive sonare ius mihi dicitur, exemplum tamen huius impersonalis loquendi generis desideramus. Dicendi autem consuetudini cum congruat *τὰς ἔτας δικάζεσθαι*, cives causas agant, restituimus hanc scripturam schol. auctoritate (cf. ad.) confirmatam. Postquam enim de civitatum controversiis sermo fuit, iam de privatis hominibus constituitur, ut causas patrio more agant, i. e. ut in suae quique civitatis iudiciis suis legibus contendant neve alienae civitatis iudicio pareant. Cf. Cic. in Verr. Act. II 13, 32. Siculi hoc iure sunt, ut quod civis cum cive agat domi certet suis legibus et ibidem 37, 90 ut cives inter se legibus suis agerent. Etenim haec condicio pariter atque ea, quae de civitatum controversiis est, ad *αὐτονομίαν* pertinet. Falso Class. *τοῖς δὲ ἔτας . . . δικάζεσθαι* scripsit, ut iudicium civitatis, cui causa committeretur, ex privatis hominibus consistere diceretur; sententiam esse: eius civitatis cives ius dicant. Sed *δικάζεσθαι* valet causam agere, non ius dicere (hoc enim *δικάζειν* est), et *ἔται*, cum proprie sint genere atque consuetudine propinqui, non possunt ex aliena civitate esse; praeterea causam, quae arbitrio civitatis alicuius committitur, non a privatis hominibus, sed a summis eius civitatis magistratibus aut iudiciis iudicari rei ipsi videtur consentaneum esse.

Cap. 80. § 1. *ἐγεγένητο.* De plusquamperfecto cf. adn. IV 13, 1. — *διελύσαντο.* „Verba *ὁπόσα ἀλλήλων εἶχον* proprie quidem non *διελύσαντο*, sed *ἀλλήλοις ἀπέδοσαν* requirebant. Vid. III 52, 2. V 17, 2. Sed quia *εἴ τι ἄλλο εἶχον* magis infinite dicta sunt et valent si quid aliud habebant, de quo quererentur, Thucydides verbo *διελύσαντο* utitur non sonante restituere seu reddere, sed proprie ad *αἰτίας* sive *ἐγκλήματα* spectante [cf. adn. I 131, 2] et significante dirimere.“ Arn. In illis *εἴ τι ἄλλο* fortasse ad agrum Cynurium respici ex 41, 2 colligit Haack. Potest etiam controversia Argivorum et Epidauriorum c. 53 intellegi. — *τὰ τείχη.* Infra § 3

2 ξυμβαίνειν τῷ μηδὲ πολεμεῖν ἀλλ' ἢ ἅμα. καὶ
τά τε ἄλλα θυμῷ ἔφερον καὶ ἐς τὰ ἐπὶ Θρᾴκης
χωρία καὶ ὡς Περδίκκαν ἔπεμψαν ἀμφότεροι πρέ-
σβεις καὶ ἀνέπεισαν Περδίκκαν ξυνομόσαι σφίσιν.
οὐ μέντοι εὐθύς γε ἀπέστη τῶν Ἀθηναίων, ἀλλὰ
διενοεῖτο, ὅτι καὶ τοὺς Ἀργείους ἑώρα· ἦν δὲ καὶ
αὐτὸς τὸ ἀρχαῖον ἐξ Ἄργους. καὶ τοῖς Χαλκιδεῦσι
τούς τε παλαιοὺς ὅρκους ἀνενεώσαντο καὶ ἄλλους
3 ὤμοσαν. ἔπεμψαν δὲ καὶ παρὰ τοὺς Ἀθηναίους
οἱ Ἀργεῖοι πρέσβεις, τὸ ἐξ Ἐπιδαύρου τεῖχος κε-
λεύοντες ἐκλιπεῖν. οἱ δ' ὁρῶντες ὀλίγοι πρὸς
πλείους ὄντες τοὺς ξυμφύλακας ἔπεμψαν Δημο-
σθένη τοὺς σφετέρους ἐξάξοντα. ὁ δὲ ἀφικό-

δόλος. Τὸ ἐν τῇ Ἐπιδαυρίᾳ τείχισμα ἀποδίδοται.

Cap. 80. § 3. ὄντες in Cl. man. ant. superscr., reliqui ὄντας. Illud restituit Abresch.

τὸ ἐξ Ἐπιδαύρου τεῖχος. Nisi forte praeter hoc etiam ad Pylum respicitur. Cf. c. 39, 56. Quod plurali videtur probari.

§ 2. θυμῷ ἔφερον, cum animi impetu administrabant. Cf. adn. I 31, 1. — διενοεῖτο. Cf. adn. I 1, 1. — καὶ τοὺς Ἀργείους ἑώρα] ἀποστάντας. Schol. Cf. adn. VII 69, 1. — ἦν δὲ . . . ἐξ Ἄργους. Vid. II 99, 3 et ibi adn. — τοῖς Χαλκιδεῦσι . . . ἀνενεώσαντο. Inter Argivos et Chalcidenses foedus ictum esse 31, 6 legimus, inter Lacedaemonios et Chalcidenses paulo post initium belli, cum hi ab Atheniensibus descivissent (I 58, 1), factum esse existimandum est.

§ 3. τὸ ἐξ Ἐπιδαύρου τεῖχος . . . ἐκλιπεῖν. Haec per attractionem, de qua vid. adn. I 8, 2, ideo recte scripta sunt, quia Graece non solum ἐκλιπεῖν τόπον, sed etiam ἐκλιπεῖν ἐκ τόπου dicitur. Vid. adn. V 4, 4. Ut hic, ita „Herodot. VII 37 ὁ ἥλιος ἐκλιπὼν τὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ὁδόν". Arn. De ipsa Epidauro pro agro Epidaurio nominata vid. 77, 1 et ibi adn., de munitione ibi facta 75, 6. — ὀλίγοι πρὸς πλείους ὄντες. Apparet facile ὄντες post πλείους ideo collocatum esse, ut contraria ὀλίγοι et πλείους alterum prope alterum ponerentur. Cf. ὀλίγοι πρὸς πολλούς II 100, 5 et adn. VII 57, 8. Pro suis autem in castello militibus ipsi reliquo praesidio pauciores esse dicuntur. Quod non tam difficile ad intellegendum videtur, ut nobis de eo suspicio moveatur. Certe quod Class. opinatur scriptum fuisse ὀλίγους . . . ὄντας etiam maiorem habet obscuritatem. Facilius enim ad τοὺς ξυμφύλακας quam ad τοὺς σφετέρους id referres. — τοὺς ξυμφύλακας, scil. Argivorum et Mantinensium et Eleorum. Cf. 75, 4—6. Metuebant enim Athenienses, ne propter paucitatem sui milites invitis Argivis, si Mantinenses et Elei horum voluntati parerent, contra reliquorum multitudinem locum tenere non possent. Ac revera paulo post Mantinenses ab Atheniensibus desciverunt (81, 1). —

μενος καὶ ἀγῶνά τινα πρόφασιν γυμνικὸν ἔξω τοῦ φρουρίου ποιήσας, ὡς ἐξῆλθε τὸ ἄλλο φρούριον, ἀπέκλῃσε τὰς πύλας. καὶ ὕστερον [Ἐπιδαυρίοις] ἀνανεωσάμενοι τὰς σπονδὰς αὐτοὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἀπέδοσαν τὸ τείχισμα.

Μαντινῆς ξυμβαίνουσι Λακεδαιμονίοις. ἐν Σικυῶνι καὶ ἐν Ἄργει ὀλιγαρχία καθίσταται.

81. Μετὰ δὲ τὴν τῶν Ἀργείων ἀπόστασιν 1
ἐκ τῆς ξυμμαχίας καὶ οἱ Μαντινῆς, τὸ μὲν πρῶτον ἀντέχοντες, ἔπειτ' οὐ δυνάμενοι ἄνευ τῶν Ἀργείων, ξυνέβησαν καὶ αὐτοὶ τοῖς Λακεδαιμονίοις καὶ τὴν ἀρχὴν ἀφεῖσαν τῶν πόλεων. καὶ 2
Λακεδαιμόνιοι καὶ Ἀργεῖοι, χίλιοι ἑκάτεροι, ξυστρατεύσαντες, τά τ' ἐν Σικυῶνι ἐς ὀλίγους μᾶλ-

φρουρικόν Cam. Gr. Lugd. marg. Steph. et ex emend. Ar.; reliqui φρούριον. Hoc recipiendum est. Nam de militibus in praesidio collocatis item dicitur Xen. An. I 4, 15 ὑμῖν χρήσεται εἰς φρούρια καὶ εἰς λοχαγίας, ubi vel propter iuxta positum εἰς λοχαγίας de castellis prudens nemo cogitabit. Et de personis etiam memoratis suo more Mueller-Strueb. Aristoph. p. 449 sqq. hariolatus est. Sane tam strictim eas scriptor percurrit, ut hic quoque extremam eius manum desiderare possis.

προφασιν, in speciem. Cf. adn. III 111, 1. — τὰς σπονδάς. Cum Epidauriis, qui omni tempore Atheniensium hostes fuerunt (cf. I 105, 1. 114, 1. II 56, 4. VIII 8, 2) his foedus fuisse nequit. Quare de renovato cum Argivis foedere cogitandum est. Atque hi ipsi, non Epidaurii postulaverant, ut Athenienses e castello cederent. Respicitur igitur ad rem, quae postea (82, 5. 6) narratur. Sed cum, si tradita verba omnia retineamus, vix fieri possit, quin cum Epidauriis foedus renovatum esse intellegamus, ipsum autem Ἐπιδαυρίοις tam facile abesse quam interpreti tribui possit, hoc Th. verbis eximendum esse duximus. — αὐτοί, sua sponte, postquam antea id frustra Argivi postulaverunt. Cum enim Athenienses Demosthenem misissent, ut milites suos educeret, hic proprio consilio usus mandatum non exsecutus est, sed reliquis custodibus dolo exclusis effecit, ut Athenienses soli munimentum obtinerent. Mira de rebus hac §

Cap. 81. § 1. ξυνέβησαν . . . τοῖς Λακεδ. In triginta annos. Vid. Xen. Hell. V 2, 2 et cf. adn. supra 79, 1. — οὐ δυνάμενοι, scil. ἀντέχειν. — τὴν ἀρχὴν . . . τῶν πόλεων. „Significatur imperium Parrhasiorum et aliorum parvorum Arcadiae tractuum, qui socii obnoxii Mantinensibus erant. Vid. c. 33. 58. 61. 67.“ Arn. Neglegentius de re loquitur Diod. XII 80, 2.

§ 2. καὶ Λακεδαιμόνιοι . . . ξυστρατεύσαντες. Nominativos posuit, quia Lacedaemonii subiectum, quod dicitur, sunt in utroque membro, etsi coniuncti cum Argivis in altero tantum, in priore soli. Saepius contrarium fit, ut participii nomen nomine finiti contineatur verbi. Cf. Krueg. Gr. § 56, 9 adn. 1. Cf. paulo post adn. — ἐς ὀλίγους μᾶλ-

λον κατέστησαν αὐτοὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐλθόντες, καὶ μετ' ἐκεῖνα ξυναμφότεροι ἤδη καὶ τὸν ἐν Ἄργει δῆμον κατέλυσαν, καὶ ὀλιγαρχία ἐπιτηδεία τοῖς Λακεδαιμονίοις κατέστη. καὶ πρὸς ἔαρ ἤδη ταῦτα ἦν τοῦ χειμῶνος λήγοντος, καὶ τέταρτον καὶ δέκατον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα.

1 82. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους Διῆς τε οἱ ἐν Ἄθῳ ἀπέστησαν Ἀθηναίων πρὸς Χαλκιδέας καὶ Λακεδαιμόνιοι τὰ ἐν Ἀχαΐᾳ οὐκ ἐπιτηδείως πρότερον ἔχοντα καθίσταντο. περὶ Διέων καὶ Ἀχαΐας.

2 Καὶ Ἀργείων ὁ δῆμος κατ' ὀλίγον ξυνιστά- Ἀργείων ὁ δῆμος τῶν

Aesch. Eum. 949 et Eurip. Or. 760 legitur. Falso ad tuendum φρουρικόν Cass. Dion. LVI 42, 2 τὸ ὁπλιτικὸν τὸ φρουρικόν afferunt, ubi φρουρικόν adiectivum est.

Cap. 81. § 2. ξυναμφότεροι It. Vat. Laur. Pal. Aug. Gr. Ar. F., ξαμφότερα M., ξυναμφότερα reliqui.

Cap. 82. § 1. Δικτυδιεῖς Laur. m. Dan. C. D. E. I., Δικτυεῖς Mosqu., Δικτιδιεῖς Ar. Chr. Cf. adn.

λον κατέστησαν. De tota formula vid. adn. II 87, 1. Μᾶλλον Dukas bene (cf. adn. I 5, 1) μᾶλλον ἢ πρότερον interpretatur. Sicyonii enim iam antea non statu vere populari, sed mixto quodam usi esse putandi sunt. — ξυναμφότεροι. „Lacedaemonii et Argivi, a quibus ita iunctis distinguuntur Lacedaemonii αὐτοί, i. e. soli per se.“ Bau. — ὀλιγαρχία. Aristot. Polit. V 4 (1304 a) et Diod. Sic. XII 80, 2 et Plut. Alc. 15 mille illos delectos, de quibus 67, 2, imperium arripuisse scribunt. — ἐπιτηδεία Λακεδαιμ. Cf. I 19.

Cap. 82. § 1. Διῆς. Dii urbis incolae, de qua vid. IV 109, 3. Add. adn. V 35, 1. — οὐκ ἐπιτηδείως πρότερον ἔχοντα, i. e. non optimates ibi summum imperium tenebant. Cf. 81, 2. Postea certe optimates aliquamdiu in Achaia videmus pollere. Cf. Xen. Hell. VII 1, 42. Simul Achaei praeter Patrenses antea non fuerant socii Lacedaemoniorum (cf. II 9, 2), tunc facti sunt (cf. II 9, 2. Xen. Anab. VII 1, 28).

§ 2. κατ' ὀλίγον ξυνιστάμενος, paulatim inter se coiens. De conspirantibus hoc verbum poni notum est (cf. adn. III 70, 6); κατ' ὀλίγον ut I 61, 5. 69, 3. Causam seditionis narrat Paus. II 20, 1. Nimium temporis optimatium imperio tribuit Diod. XII 80, 4, qui id octo menses durasse tradit. Nam cum vere appropinquante ortum sit (81, 2), gymnopaediae autem media aestate fuerint, vix plus quinque menses fuisse potest. Sine ulla causa Class. μετ' ὀλίγον scripsit. Nam quod dicit eam temporis significationem non posse ad solum ξυνιστάμενος pertinere, quid tandem impedit, quin populus paulatim animos recepisse dicatur? Neque cur aptius ad utrumque participium μετ' ὀλίγον sit,

ὀλίγων, οἷς οἱ Λακεδαιμόνιοι μέλλουσι βοηθεῖν, ἐπικρατεῖ καὶ Ἀθηναίοις πάλιν σπεισάμενος μακρὰ τείχη τειχίζει.

μενός τε καὶ ἀναθαρσήσας ἐπέθεντο τοῖς ὀλίγοις,
τηρήσαντες αὐτὰς τὰς γυμνοπαιδίας τῶν Λακε-
δαιμονίων. καὶ μάχης γενομένης ἐν τῇ πόλει
ἐπεκράτησεν ὁ δῆμος, καὶ τοὺς μὲν ἀπέκτεινε,
τοὺς δὲ ἐξήλασεν. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι, ἕως μὲν 3
αὐτοὺς μετεπέμποντο οἱ φίλοι, οὐκ ἦλθον, ἐκ
πλείονος * * ἀναβαλόμενοι δὲ τὰς γυμνοπαιδίας
ἐβοήθουν. καὶ ἐν Τεγέᾳ πυθόμενοι ὅτι νενίκηνται
οἱ ὀλίγοι, προελθεῖν μὲν οὐκέτι ἠθέλησαν δεομέ-
νων τῶν διαπεφευγότων, ἀναχωρήσαντες δὲ ἐπ'
οἴκου τὰς γυμνοπαιδίας ἦγον. καὶ ὕστερον ἐλ- 4
θόντων πρέσβεων ἀπό τε τῶν ἐν τῇ πόλει [ἀγ-
γέλων] καὶ τῶν ἔξω Ἀργείων, παρόντων τε τῶν
ξυμμάχων καὶ ῥηθέντων πολλῶν ἀφ' ἑκατέρων

possumus cognoscere. — *ἀναθαρσήσας ἐπέθεντο.* Eandem inter participium et verbum fin. numeri differentiam habes III 80, 1. — *τηρήσαντες... γυμνοπαιδίας*, i. e. observato eo tempore, quo gymnopaediae celebrari solebant, quibus, ut Carneis (54, 2. 75, 2), Lacedaemonii bello abstinebant. Mense Hecatombaeone has ferias fuisse colligitur ex Plut. Ages. 28 *τῇ δὲ πέμπτῃ τοῦ Ἑκατομβαιῶνος ἡττήθησαν ἐν Λεύκτροις* et 29 *γυμνοπαιδίαι γὰρ ἦσαν ... παρῆσαν δὲ ἀπὸ Λεύκτρων οἱ τὴν συμφορὰν ἀπαγγέλλοντες*, quocum cf. Plat. Legg. 633 c. Vide Herm. Antiqu. Gr. II § 53, 42. Schoemann. Antiqu. Gr. II p. 439.

§ 3. *ἐκ πλείονος* cum, nisi ad locum spectet (IV 129, 4), ex longiore tempore, iam dudum significet (IV 42, 3. 108, 4. VIII 88, 1. 91, 1), non diu vel aliquamdiu, ad *οὐκ ἦλθον* male aptatur; praeterea *ἀναβαλόμενοι δέ* non recte oppositum est praegresso *ἕως μὲν ... οἱ φίλοι*, cui posterioris alicuius temporis significationem in opposito respondere oporteat. Atque haec ipsa cum desit, locum mutilatum esse credimus. Scriptum fuisse sic fere potest: *ἕως μὲν αὐτοὺς μετεπέμποντο οἱ φίλοι, οὐκ ἦλθον, ἐκ πλείονος δ' ἐπεὶ οὐ τυχόντες ἐπαύσαντο* (scil. *μεταπεμπόμενοι*), *ἀναβαλόμενοι δὲ* (cf. adn. I 11, 1) *τὰς γυμνοπαιδίας ἐβοήθουν.* Male Class. locum tanquam integrum defendit *ἐκ πλείονος* haud magno studio interpretatus, quod aut loci aut temporis distantiam significare et ipsius usus et similia omnia, velut *ἐκ πολλοῦ, ἐκ πλείστου, ἐξ ὀλίγου, ἐξ ἐλάσσονος, ἐξ ἐλαχίστου*, apertissime ostendunt. Nec melius successit Rauchensteinio (Phil. XXXVI p. 238) emendandi conatus: *ἐκ πλείονος δὲ ἀναβαλόμενοι τὰς γυμν. ἐβοήθουν*, quo non significetur eos multo post, sed multo ante auxilio venisse. Cf. adn. IV 42, 3. — *ἀναβαλόμενοι τὰς γυμνοπ.*, dilatis gymnopaediis. — *ἐβοήθουν.* Imperf., quod Argos non pervenerunt.

§ 4. *πρέσβεων ... ἀγγέλων.* Alterum nomen merito suspectum est. Vulgatam lan-

ἔγνωσαν μὲν ἀδικεῖν τοὺς ἐν τῇ πόλει καὶ ἔδοξεν
αὐτοῖς στρατεύειν ἐς Ἄργος, διατριβαὶ δὲ καὶ
5 μελλήσεις ἐγίγνοντο. ὁ δὲ δῆμος τῶν Ἀργείων
ἐν τούτῳ, φοβούμενος τοὺς Λακεδαιμονίους καὶ
τὴν τῶν Ἀθηναίων ξυμμαχίαν πάλιν προσαγόμε-
νος [τε καὶ νομίζων μέγιστον ἂν σφᾶς ὠφελήσειν],
τειχίζει μακρὰ τείχη ἐς θάλασσαν, ὅπως, ἢν τῆς
γῆς εἴργωνται, ἡ κατὰ θάλασσαν σφᾶς μετὰ τῶν
6 Ἀθηναίων ἐπαγωγὴ τῶν ἐπιτηδείων ὠφελῇ· ξυνῄδε-
σαν δὲ [τὸν τειχισμὸν] καὶ τῶν ἐν Πελοποννή-

§ 5. ὠφελῆσαι corr. m.

guide interpretantur legatos, qui essent nuntii, aut deterius etiam nuntios, qui legatorum partes agerent. — ἀφ' ἑκατέρων. De praepositione cf. III 82, 7. IV 73, 4 et adn. I 17, 1. — διατριβαὶ δὲ καὶ μελλήσεις. Similiter ὄκνος καὶ μέλλησις VII 49, 4, διατριβαὶ καὶ μελλησμοί Alciphr. I 22.

§ 5. τὴν τῶν Ἀθηναίων ξυμμαχίαν πάλιν προσαγόμενος = τοὺς Ἀθηναίους ξυμμάχους πάλιν προσ. (III 55, 3). — καὶ νομίζων ... ὠφελήσειν. Etsi facili emendatione mutari potest fut. cum ἄν ab Atticorum scriptorum consuetudine alienum, tamen causae restant gravissimae, quibus haec verba Th. adscribere vetemur. „Non solum male iungitur προσαγόμενός τε καὶ νομίζων, cum opinio ea causa socios adsciscendi sit, sed etiam, quam utilitatem ab Atheniensium societate Argivi exspectent, accuratius postea dicitur. Cum igitur non credam ita verba τε καὶ ... ὠφελήσειν emendari posse, ut iis vis totius sententiae augeatur, delenda potius esse existimo. Talia saepius scriptoris verbis inserta esse ex iis suspicari licet, quae in optimis libris I 39, 3. 113, 1. II 78, 1. 91, 3 omittuntur." Stahl. Quaest. gram. p. 10. Profecto non solum nihil addunt ad sententiam haec verba, sed etiam eius ordinem ac progressum plane disturbant. Atque ad hanc quidem offensionem tollendam neque Meinekii (Herm. III p. 371) coniecturis μέγιστον δή vel μέγιστα quicquam proficitur neque Classeni interpretatione, qui τὸ τειχίζειν pro infinitivi ὠφελήσειν subiecto intellegit. — τειχίζει ... ἐς θάλασσαν. Id Alcibiadis opera effectum esse affirmat Plut. Alc. 15. Deinde de μετά cf. adn. VIII 78, 3.

§ 6. ξυνῄδεσαν ... πόλεων. Num quid attinebat huius munitionis ex Peloponnesiis aliquos conscios esse? Immo vero totius consilii, quo Argivorum populus a Lacedaemoniis ad Athenienses rursus desciscere animum induxerat, conscii erant, et ipsi data occasione ad eosdem se adiuncturi. Haec autem sententia omisso futtili interpretamento τὸν τειχισμόν facillime restituitur. Cf. IV 68, 4. Inter conscios illos procul dubio Mantinenses fuerunt, quos postea cum Argivis Atheniensibus auxilium praestare videmus (VI 29, 3. 43. 61, 5). Postquam Krueg.

σῳ τινὲς πόλεων. καὶ οἱ μὲν Ἀργεῖοι πανδημεί, καὶ αὐτοὶ καὶ γυναῖκες καὶ οἰκέται, ἐτείχιζον· καὶ ἐκ τῶν Ἀθηνῶν αὐτοῖς ἦλθον τέκτονες καὶ λιθουργοί. καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα.

Λακεδαιμονίων στρατεία, ἐν ᾗ τὰ Ἀργείων τείχη καὶ Ὑσιὰς λαμβάνουσιν.

83. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος Λακεδαι- 1
μόνιοι ὡς ᾔσθοντο τειχιζόντων, ἐστράτευσαν ἐς τὸ Ἄργος αὐτοί τε καὶ οἱ ξύμμαχοι πλὴν Κορινθίων· ὑπῆρχε δέ τι αὐτοῖς καὶ ἐκ τοῦ Ἄργους αὐτόθεν πρασσόμενον. ἦγε δὲ τὴν στρατιὰν Ἆγις
ὁ Ἀρχιδάμου, Λακεδαιμονίων βασιλεύς. καὶ τὰ 2
μὲν ἐκ τῆς πόλεως δοκοῦντα προϋπάρχειν οὐ προυχώρησεν ἔτι· τὰ δὲ οἰκοδομούμενα τείχη ἑλόντες καὶ καταβαλόντες καὶ Ὑσιὰς χωρίον τῆς Ἀργείας λαβόντες καὶ τοὺς ἐλευθέρους ἅπαντας οὓς ἔλαβον ἀποκτείναντες ἀνεχώρησαν καὶ διελύθησαν κατὰ πόλεις.

ξυνήνεσαν proposuit, quod ab ipso *ξυνῄδεσαν* sententia haud multum differt, Meinek. l. l. difficultatem ita tolli putavit, si toto hoc enuntiato post *ἐτείχιζον* transposito *ξυνήνυσαν* legeretur. Sed, ut Class. rectissime monuit, ea *τείχισις* non perfecta est, sed Lacedaemonii *τὰ οἰκοδομούμενα τείχη* (83, 2) ceperunt et destruxerunt. — *τέκτονες*. Hos fabros nonnulli tignarios volunt esse, quam notionem plerumque huic voci subiectam esse constat, Bloomf. olim ferrarios hic et VI 44, 1 et VII 43, 2, sed nunc sententiam mutavit propter *ξύλα* VI 99, 1 memorata.

Cap. 83. § 1. *Ἐστράτευσαν ἐς τὸ Ἄργος*. Cf. Diod. XII 81, 1. — *τι . . . ἐκ τοῦ Ἄργους αὐτόθεν πρασσόμενον*, aliquid, quod ex ipsis Argis struebatur. Cf. Theocr. XXV 170 *Ἄργεος ἐξ ἱεροῖο αὐτόθεν*, Arist. Ach. 116 *ἐνθένδ' αὐτόθεν*, adn. 22, 1. Aliquid differunt exempla II 25, 3. III 81, 3, ubi, cum adverbium praecedat, nomen explicativum est. Quanquam in hac quoque collocatione sensus idem esse potest, ac si adverbium subsequitur, ut Hom. Il. XIX 77 *αὐτόθεν ἐξ ἕδρης*, Od. XIII 56 *αὐτόθεν ἐξ ἑδρέων*. Schol., cuius est *αὐτόθεν] ἐκ τοῦ Ἄργους*, non habuisse in suo exemplari verba *ἐκ τοῦ Ἄργους* suspicatus est Duk. Sed etiamsi ea legit schol., ita interpretari poterat, si *ἐκ τοῦ Ἄργους* ad *ὑπῆρχε*, *αὐτόθεν* ad *πρασσόμενον* rettulit. Et sententiae convenientius est ex ipsis Argis quam inde vel indidem. Cf. L. Herbst. adv. Cob. p. 68 sqq.

§ 2. *τὰ οἰκοδομούμενα τείχη*. Parum accurate Diod. XII 81, 2 *τὰ κατεσκευασμένα τείχη*; nam quod supra 82, 6 legitur imperfectum *ἐτείχιζον* de incepto et duranti opere dictum est. — *Ὑσιάς*. Oppidum prope fines Arcadiae situm ad viam, quae Tegeam ferebat. Cf. Paus. II 24, 8. Curt. Pel. II p. 367. Bursian. Geogr. II p. 66. — *τοὺς ἐλευθέρους . . . ἀποκτείναντες*. Diod. τοὺς ἐνοι-

3 *Ἐστράτευσαν δὲ μετὰ τοῦτο καὶ Ἀργεῖοι ἐς τὴν Φλειασίαν καὶ δῃώσαντες ἀπῆλθον, ὅτι σφῶν τοὺς φυγάδας ὑπεδέχοντο· οἱ γὰρ πολλοὶ αὐτῶν ἐνταῦθα κατῴκηντο.* *Ἀργείων στρατεία ἐς τὴν Φλειασίαν.*

4 *Κατέκλῃσαν δὲ τοῦ αὐτοῦ χειμῶνος καὶ Μακεδόνας Ἀθηναῖοι, Περδίκκᾳ ἐπικαλοῦντες τήν τε πρὸς Ἀργείους καὶ Λακεδαιμονίους γενομένην ξυνωμοσίαν καὶ ὅτι παρασκευασαμένων αὐτῶν στρα-* *Μακεδόνες κατακλῄονται.*

Cap. 83. § 4. *Μακεδονίας* codd., nisi quod ex C. D. *Μακεδονίαν* affertur; *Μακεδόνας*, quod restituit Goeller, schol. *τῶν εἰσαγωγίμων τῆς θαλάσσης αὐτοὺς* (scil. *Μακεδόνας*) *ἀπέκλεισαν.* *Περδίκκαν* codd. Emend. Goell. Cf. adn.

κοῦντας ἀποκτείναντες dicens addit *τὸ φρούριον κατέσκαψαν.*

§ 3. *ὅτι* refer ad *ἐστράτευσαν* et *δῃώσαντες*, non ad *ἀπῆλθον.* — *κατῴκηντο.* Cf. adn. I 120, 2.

§ 4. *κατέκλῃσαν ... Περδίκκᾳ.* Codd. scripturam h. l. explicationem non habere non est cur pluribus exponatur. Cum *Περδίκκᾳ* a recentioribus editoribus omnibus probatum sit, dubitatum est de rescribendo *Μακεδόνας*. Sed schol. lectionem et interpretationem (cf. ad.) veram esse ex I 117, 2 apparet, ubi (οἱ *Σάμιοι*) *κατεκλῄσθησαν* oppositum est praegresso *ἐσεκομίσαντο καὶ ἐξεκομίσαντο.* Meinek. l. l. p. 357 *κατέλῃσαν* coniecit, cuius verbi activum nusquam exstat. Et navigationem hieme prorsus intermissam esse idem contendit, sed non demonstravit. Qua enim alia via tum Athenienses ad Macedones pervenerunt? — *τὴν ... ξυνωμοσίαν.* Cf. 80, 2 et de voce adn. III 64, 3. — *παρασκευασαμένων ... στρατηγοῦντος.* „Quo tempore id acciderit, non satis liquet. Neophytus Dukas respici putat expeditionem a Nicia a. 423 susceptam, quam tamen per Perdiccae proditionem successu caruisse haud facile crediderim. Nullum enim indicium est Macedonem iis temporibus Lacedaemoniis invisum eoque ipso Atheniensibus nuper reconciliatum his aliqua in re defuisse. Contra ea effecit, ut Lacedaemoniis itinere per Thessaliam interdiceretur (IV 132), et Cleon anno 422 magna cum securitate Perdiccae auxilia praestolabatur. Fuit cum putarem Thucydidem in re notissima, quam antea pluribus illustraverat, breviloquentia usum Niciae expeditionem eam vocasse, quae quidem illo duce emissa Cleonis clade finita fuerit. Neque enim Nicias cum exercitu domum redisse traditur; sed quo tempore Cleon ad Thraciam appulit, Scione adhuc obsidebatur (V 2). Iam vero [Cleon ad Perdiccam legatos misit, *ὅπως παραγένοιτο στρατιᾷ κατὰ τὸ ξυμμαχικόν* (V 6), et] notum cum sit Cleonis milites imperatorem [cum moram aegre ferrent] coegisse, ut, etiamsi Perdiccae auxiliarii nondum adessent, contra Amphipolim se duceret [(V 7), ibique ante auxiliorum adventum proelio decertatum esse (V 10, 3)], non veri absimilis coniectura in Perdiccam sero advenientem cladis culpam collatam esse . . . At [et contorta est excusatio, qua Cleonis expeditio Niciae attribuitur, et a criminantibus morantis Perdic-

τιὰν ἄγειν ἐπὶ Χαλκιδέας τοὺς ἐπὶ Θρᾴκης καὶ Ἀμφίπολιν Νικίου τοῦ Νικηράτου στρατηγοῦντος ἔψευστο τὴν ξυμμαχίαν καὶ ἡ στρατεία μάλιστα διελύθη ἐκείνου ἀπαρνηθέντος· πολέμιος οὖν ἦν. καὶ ὁ χειμὼν ἐτελεύτα οὗτος, καὶ πέμπτον καὶ δέκατον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα.

Ἀργείων τε οἱ ὕποπτοι ξυλλαμβά-

84. *Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους Ἀλκιβιά-* 1
δης τε πλεύσας ἐς Ἄργος ναυσὶν εἴκοσιν Ἀργείων

ἡ στρατιὰ codd. itemque, praeterquam quod ἀπαύραντος Pal., ἀπάραντος, quod vix legisse potest schol., qui interpretatur ἀντὶ τοῦ ἀναπεισθέντος. Neque ad hanc interpretationem ἀποστάντος a Pp. propositum satis convenit. Cf. adn.

οὗτος M. corr. Aug. Cass. cum deterioribus aliquot; vulgo οὕτω vel οὕτως. Cf. II 103, 2. III 25, 2. VIII 60, 3.

cae culpa Cleonis exercitus, etiamsi forsitan victus esse, certe non διαλυθῆναι dicatur. Et] verba Thucydidis παρασκευασαμένων αὐτῶν στρατιὰν κ. τ. λ. non adeo expeditionem revera susceptam significare videntur, sed potius paratam quidem illam nec tamen initam. Accedit quod illa Niciae Cleonisque expeditio longiori intervallo ab his temporibus distare videtur." Clariss. l. d. p. 80 sq., cuius de causa paratae rei suspicionem vide apud ipsum. Confidentius hic contendere poterat exercitum, qui pararetur, non in expeditionem eductum esse; nam hoc ex verbis παρασκευασαμένων αὐτῶν στρατιὰν ἄγειν clarissime apparet. Procul dubio Athenienses expeditionem omiserunt ea potissimum de causa, quod Perdiccam auxilium recusare compererunt. Cum autem expeditio revera non facta sit, partim excusatur, quod Th. huius rei non suo loco ac tempore et explicatius, sed posterius et ut in transcursu strictim mentionem iniecit. Cf. adn. 32, 5. — ἔψευστο, fefellisset. Medium enim hic esse, non passivum perspicuum est. — ἡ στρατεία ... ἀπαρνηθέντος, expeditio eo potissimum sublata sive ad irritum redacta est (cf. I 131, 2. V 36, 1), quod ille (eam) detrectaverat (cf. VI 56, 1). Recusatio Perdiccae in causa fuit, cur ipsam expeditionem, quam paraverant, non susciperent; exercitus, si convenerat, non tam ea de causa discessit quam quod Athenienses, cum expeditionem omitterent, eum dimiserunt. Itaque στρατεία scribendum erat. Magis etiam ἀπάραντος emendatione eget. Nam cum Atheniensium exercitus in Chalcidicam non pervenerit, Perdiccas non potest dici ab eo discessisse; deinde apud Th. quidem, quanquam simplex αἴρειν etiam de terrestri exercitu dicit (cf. II 12, 4), ἀπαίρειν ubique in classe valet. Quod autem restituimus ἀπαρνηθέντος cum sententiae satisfaciat, tum ad schol. interpretationis ἀναπεισθέντος notionem (cf. VI 89, 3) tam prope accedit, ut in hac quidem rerum narratione facile ea reddi potuerit. Etenim revera Perdiccas ideo auxilium recusavit, quod mentem ad Athenienses antea inclinantem mutaverat.

Cap. 84. § 1 Ἀλκιβιάδης ... Plenius enarrat Diod. XII 81. Ad τέ postea id καί refertur, quod ante ἐπί legitur. —

τοὺς δοκοῦντας ἔτι ὑπόπτους εἶναι καὶ τὰ Λακε-
δαιμονίων φρονεῖν ἔλαβε, τριακοσίους ἄνδρας, καὶ
κατέθεντο αὐτοὺς Ἀθηναῖοι ἐς τὰς ἐγγὺς νήσους
ὧν ἦρχον· καὶ ἐπὶ Μῆλον τὴν νῆσον Ἀθηναῖοι
ἐστράτευσαν ναυσὶν ἑαυτῶν μὲν τριάκοντα, Χίαις
δὲ ἕξ, Λεσβίαιν δὲ δυοῖν, καὶ ὁπλίταις ἑαυτῶν
μὲν διακοσίοις καὶ χιλίοις καὶ τοξόταις τριακοσίοις
καὶ ἱπποτοξόταις εἴκοσι, τῶν δὲ ξυμμάχων καὶ
νησιωτῶν ὁπλίταις μάλιστα πεντακοσίοις καὶ χι-
2 λίοις. οἱ δὲ Μήλιοι Λακεδαιμονίων μέν εἰσιν ἄποι-
κοι, τῶν δ' Ἀθηναίων οὐκ ἤθελον ὑπακούειν ὥσ-
περ οἱ ἄλλοι νησιῶται, ἀλλὰ τὸ μὲν πρῶτον οὐ-
δετέρων ὄντες ἡσύχαζον, ἔπειτα ὡς αὐτοὺς ἠνάγ-
καζον οἱ Ἀθηναῖοι δῃοῦντες τὴν γῆν, ἐς πόλεμον
3 φανερὸν κατέστησαν. στρατοπεδευσάμενοι οὖν ἐς
τὴν γῆν αὐτῶν τῇ παρασκευῇ ταύτῃ οἱ στρατηγοὶ
Κλεομήδης τε ὁ Λυκομήδους καὶ Τεισίας ὁ Τεισι-

νονται, καὶ Ἀθηναῖοι στρατεύουσιν ἐπὶ Μῆλον. αἰτίαι ταύτης τῆς στρατείας. πρέσβεις πρῶτον πέμπονται ἐς τὴν πόλιν.

Cap. 84. § 1. *Λεσβίαις* codd. multi et optimi. Sed cf. Wecklein. Cur. epigr. p. 16, qui ex inscriptionibus comprobat „quod statuit Elmsleius ad Eur. Med. 798 not., *δυοῖν* apud Atticos duali semper iungi, *δύο* vero interdum plurali, dummodo veteres Atticos intellegamus."

§ 2. *οὐδὲ μεθ' ἑτέρων* schol., qui adnotat *γράφεται μεθ' ἑτέρων*. Sed cf. III 86, 2.

§ 3. *Τισίας ὁ Τισιμάχου* codd. Idem vir *Τεισίας Τεισιμάχου* vocatur in Inscr. Att. I n. 181 (cf. n. 299). Ibidem *Τεισαμενός* n. 133, *Τείσανδρος* n. 446. 449. Qua ratione orta sit haec vocalis *ι* amplificatio, docet I. Schmidt. de Vocal. Indogerm. (zur Geschichte des indogerm. Vocal.) I p. 142, quocum cf. A. Kirchhoff. in Relat. menstr. acad. Berol. a. 1872 p. 239. Neque minus III 92, 2. 100, 1 *Τεισαμενόν* et *Τείσανδρον* scribendum erat, cum apud Dores, ut ex Ahrens. de Dial. Dor. p. 184 apparet, eadem vocalis amplificatio fuerit.

κατέθεντο . . . ἐς τὰς ἐγγὺς νήσους. Cf. adn. III 72, 1 et VI 61, 3. — *Λεσβίαιν δυοῖν*. Has naves a Methymnaeis, quae sola civitas Lesbi etiamtunc libera fuit, datas esse iure existimat Bloomf. Cf. III 50, 2. — *ξυμμάχων καὶ νησιωτῶν*, sociorum eorumque insulanorum.

§ 2. *Μήλιοι Λακεδαιμονίων . . . ἄποικοι*. Cf. Herodot. VIII 46. 48. Muell. Orchom. p. 317 et Dor. I p. 123. — *οὐκ ἤθελον ὑπακούειν*. Cognovimus iam III 91, 2. — *τὸ μὲν πρῶτον*. Conf. II 9. — *δῃοῦντες τὴν γῆν*. Vid. III 91, 3.

§ 3. *στρατοπεδευσάμενοι ἐς τὴν γῆν αὐτῶν*. Alibi *στρατοπεδεύεσθαι* cum *ἐν*

μάχου, πρὶν ἀδικεῖν τι τῆς γῆς, λόγους πρῶτον ποιησομένους ἔπεμψαν πρέσβεις. οὓς οἱ Μήλιοι πρὸς μὲν τὸ πλῆθος οὐκ ἤγαγον, ἐν δὲ ταῖς ἀρχαῖς καὶ τοῖς ὀλίγοις λέγειν ἐκέλευον περὶ ὧν ἥκουσιν.

Οἱ δὲ τῶν Ἀθηναίων πρέσβεις ἔλεγον τοιάδε.

λόγος τῶν Ἀθηναίων πρέσβεων.

85. „Ἐπειδὴ οὐ πρὸς τὸ πλῆθος οἱ λόγοι γίγνονται, ὅπως δὴ μὴ ξυνεχεῖ ῥήσει οἱ πολλοὶ ἐπαγωγὰ καὶ ἀνέλεγκτα ἐς ἅπαξ ἀκούσαντες ἡμῶν ἀπατηθῶσι (γιγνώσκομεν γὰρ ὅτι τοῦτο φρονεῖ

(I 47, 1. II 81, 4) autem ἐπί et dativo (I 30, 3. 51, 4) coniungitur. Neque vero ideo *στρατευσάμενοι* scribi necesse videtur, sed solo *στρατοπεδευσάμενοι*, ne participium participio adderetur, per emphasin id significatum esse, quod *διαβάντες ἐστρατοπεδεύσαντο* dictum est VIII 25, 1, *καταπλεύσαντες ἐστρατοπεδεύσαντο* VIII 79, 4. Cf. VII 71, 2. Krueg. Gr. § 68, 21 adn. 4. Populisciti, quo expeditio in Melum decreta est, reliquiae videntur exstare in Inscr. Att. I n. 54 et pensio imperatoribus in hanc expeditionem data ibid. n. 181 memoratur.

Cap. 85 sqq. Sequitur insignis dialogus Meliorum et Atheniensium, in quo Dionysius Hal. p. 906 sqq. non solum multa vitia orationis reprehendit, sed etiam vehementer scriptorem vituperat, quod neque rebus ac temporibus neque personarum ingeniis ac moribus hoc colloquium accommodaverit; neque enim decere Athenienses vim et iniuriam defendere, eosque, cum tot res praeclaras gesserint, honestate Meliis cedere, qui nullum memorabile facinus ediderint. De sermone quidem tantum Dionysio concedendum est, aliquotiens in hoc dialogo verba implicata atque contorta esse et saepius dilucidam sententiarum perspicuitatem desiderari; reliqua autem eius disputatio clarissime ostendit, quam non potuerit de historica Th. arte aequum ac verum iudicium facere. „Cuius in hoc colloquio proponendo consilium videtur illud fuisse, ut exemplo proposito, quibus artibus, ut rempublicam suam augerent, Athenienses tunc temporis usi essent, ostenderet, id quod eo potissimum assecutus est, quod legatos, qui totam civitatem repraesentant, huius rationes eloquentes induxit. Hi igitur non e sua, sed e reipublicae persona dicunt; non singulorum hominum, sed universae civitatis sentiendi agendique ratio declaratur. Quae quod prava et perversa apparet, non scriptori vitio verti potest. Qui vertit Dionysius, aut panegyricum voluit esse historiam aut nonnisi ex panegyricis et tragoediis Athenas noverat.“ Krueg. ad Dionys. p. 176. Conferendum colloquium Romanorum et Gothorum apud Procop. p. 220 sqq., quod ex hoc accurate expressum sit.

Cap. 85. *ὅπως δὴ μή*, scilicet ne. Cf. VII 18, 1. — *ἐς ἅπαξ*. Cf. adn. I 129, 3. Prorsus sic Germani. — *τοῦτο φρονεῖ*] *βούλεται· τοῦτό ἐστι σκοπὸς τῆς . . . προσαγωγῆς*. Schol.

ἡμῶν ἡ ἐς τοὺς ὀλίγους ἀγωγή), ὑμεῖς οἱ καθήμενοι ἔτι ἀσφαλέστερον ποιήσατε. καθ' ἕκαστον γὰρ καὶ μηδ' ὑμεῖς ἑνὶ λόγῳ, ἀλλὰ πρὸς τὸ μὴ δοκοῦν ἐπιτηδείως λέγεσθαι εὐθὺς ὑπολαμβάνοντες κρίνετε. καὶ πρῶτον εἰ ἀρέσκει ὡς λέγομεν εἴπατε."

86. Οἱ δὲ τῶν Μηλίων ξύνεδροι ἀπεκρίναντο. „Ἡ μὲν ἐπιείκεια τοῦ διδάσκειν καθ' ἡσυχίαν ἀλλήλους οὐ ψέγεται, τὰ δὲ τοῦ πολέμου παρόντα ἤδη καὶ οὐ μέλλοντα διαφέροντα αὐτοῦ φαίνετε. ὁρῶμεν γὰρ αὐτούς τε κριτὰς ἥκοντας ὑμᾶς τῶν λεχθησομένων, καὶ τὴν τελευτὴν ἐξ αὐτοῦ κατὰ τὸ εἰκὸς περιγενομένοις μὲν τῷ δικαίῳ καὶ δι' αὐτὸ μὴ ἐνδοῦσι πόλεμον ἡμῖν φέρουσαν, πεισθεῖσι δὲ δουλείαν." ἀπόκρισις τῶν Μηλίων.

Cap. 85. ἡμῶν Ar. et Dionys. p. 907, reliqui ὑμῶν. Cf. adn. ἐν ὀλίγῳ codd. longe plurimi, perpetua oratione Valla. Idem significatur atque supra locutione ξυνεχεῖ ῥήσει.

Cap. 86. φαίνεται codd.; φαίνετε Dionys. p. 908 Th., quod αὐτοῦ scripserit, his verbis vituperans: τοῦτο δ' οὔτε τῷ θηλυκῷ καὶ ἑνικῷ καὶ ὀνομαστικῷ προσαρμοττόμενον σώζει τὴν ἀκολουθίαν οὔτε τῷ πληθυντικῷ καὶ οὐδετέρῳ κατὰ τὴν αἰτιατικὴν ἐσχηματισμένῳ πτῶσιν. Putat igitur „non constare orationem, quia neque ἡ ἐπιείκεια nec τὰ τοῦ πολέμου illius formae admittat consequentiam. Quemadmodum femininum et singulare et nominati-

— ἡμῶν . . . ἀγωγή. Sententia est: ea de causa huc inducti sumus. Itaque ἡμῶν, non ὑμῶν scribendum. — ἔτι ἀσφαλέστερον ποιήσατε, tutius etiam agite. Τι igitur pro ἔτι male coniecit Bloomf. Nec melius ὅ ἔτι G. Hermann. in Philol. I p. 370. — πρὸς τὸ . . . ὑπολαμβάνοντες. Procop. p. 220 ὑπολαμβάνοντες, ἤν τι μὴ ἐπιτηδείως εἰρῆσθαι δοκῇ. Ὑπολαμβάνειν esse respondere vidimus ad II 72, 1.

Cap. 86. ξύνεδροι. Προβούλους appellat Dion. Hal. p. 906. Cf. adn. IV 22, 1. — ἡ ἐπιείκεια τοῦ διδάσκειν, aequitas docendi, i. e. posita in eo, ut doceamus. Cf. ἁμαρτίας ὄνειδος Soph. OC. 967. Ipsam ἐπιείκειαν scholiastes εὐγνωμοσύνην interpretatur. — οὐ ψέγεται, vituperationem non habet. — τὰ τοῦ πολέμου. Cf. adn. II 60, 1. — διαφέροντα αὐτοῦ. Poterat quidem αὐτῆς scribi, quod referretur ad τὴν ἐπιείκειαν, sed maluit αὐτοῦ dicere, quod spectat ad τὸ διδάσκειν καθ' ἡσυχίαν. Frustra igitur soloecismum in hoc repperisse sibi visus est Dion. Cf. ad. — φαίνετε. Eundem a passivo ad activum in altero membro transitum habes II 51, 8. — ἐξ αὐτοῦ. Pronomen rursus ad τὸ διδάσκειν καθ' ἡσυχίαν respicit. — περιγενομένοις, si superiores fuerimus.

87. *ΑΘ.* Εἰ μὲν τοίνυν ὑπονοίας τῶν μελλόντων λογιούμενοι ἢ ἄλλο τι ξυνήκετε ἢ ἐκ τῶν παρόντων καὶ ὧν ὁρᾶτε περὶ σωτηρίας βουλεύσοντες τῇ πόλει, παυοίμεθ' ἄν· εἰ δ' ἐπὶ τοῦτο, λέγοιμεν ἄν.

88. *ΜΗΛ.* Εἰκὸς μὲν καὶ ξυγγνώμη ἐν τῷ τοιῷδε καθεστῶτας ἐπὶ πολλὰ καὶ λέγοντας καὶ δοκοῦντας τρέπεσθαι· ἡ μέντοι ξύνοδος καὶ περὶ σωτηρίας ἥδε πάρεστι, καὶ ὁ λόγος ᾧ προκαλεῖσθε τρόπῳ, εἰ δοκεῖ, γιγνέσθω.

89. *ΑΘ.* Ἡμεῖς τοίνυν οὔτε αὐτοὶ μετ' ὀνο-

vum illud *ἡ ἐπιείκεια* est, quod iam antea dixerat *ἑνικὸν καὶ κατὰ τὴν ὀρθὴν ἐξενηνεγμένον πτῶσιν*, ita hoc plurale et neutrum et accusativo figuratum casu (*καί* enim addendum ante *κατά*) non potest esse nisi *τὰ δέ* et quae adhaerent. Sequitur Dionysium aliter paulo ac nos Thucydidea illa legisse, ubi nunc casus primus est, ibi invenisse quartum. Ergo in Dionysii exemplari fuit *φαίνετε*, non *φαίνεται*, nec quicquam ego morae habeo, quominus haec scriptura ipsi reddatur Thucydidi et vetustissima et varietati orationis et efficacitati aptissima. *Φαίνεται* in Th. codices irrepsit errore vulgari, deinde etiam in Dionysii libellum, quem ad Th. Byzantinos correxisse certum est.“ Buecheler in Annal. phil. a. 1874 p. 691. Cf. adn. III 82, 1. 3. 6. IV 10, 3. 78, 2.

Cap. 87 sqq. Nomina colloquentium, quae ab interpretibus addita esse ex hac scholiastae adnotatione: *ἐπεὶ δὲ ἐργάζεται τὴν ἀσάφειαν μάλιστα τὸ δύσκριτον τοῦ παρ' ἑκατέρων λόγου, διαιρετέον κατὰ πρόσωπα τὴν ῥῆσιν* apparet, aut omittit aut in marg. ponit Vat. In Pal. modo leguntur modo desunt. In m. ad marg. scripta sunt.

βουλεύσαντες Vat. Pal. Aug. Cass. Ven. F. G. H. Dionys. l. l. (hic procul dubio ex librariorum Byzantinorum correctura).

Cap. 87. *ὑπονοίας τῶν μελλόντων λογιούμενοι*, rerum futurarum suspiciones meditaturi. — *ἄλλο τι.* Cf. adn. III 85, 4 et III 89, 1. — *ξυνήκετε*] *συνεληλύθατε.* Schol. — *ἐκ τῶν παρόντων.* Vid. adn. III 29, 2. — *ὧν* = *ἐκ τούτων ἅ.* — *βουλεύσοντες.* Cf. adn. 111, 2 — *εἰ δ' ἐπὶ τοῦτο.* Audi *ξυνήκετε* et cf. IV 18, 1 *ἐφ' ἃ νῦν ἀφιγμένοι ὑμᾶς αἰτούμεθα*, I 59, 2 *τρέπονται ἐπὶ τὴν Μακεδονίαν, ἐφ' ὅπερ καὶ τὸ πρότερον ἐξεπέμποντο.* Add. IV 8, 2.

Cap. 88. *καθεστῶτας.* Sententia generalis est. — *δοκοῦντας.* „Minus invidiosa voce sententiam exprimunt eandem, quam Athenienses verbo *ὑπονοεῖν*.“ Krueg. — *καὶ περὶ σωτηρίας.* Particula *καί* ita collocata est, ut si in altero membro *καὶ τὸν λόγον . . . ἐχέτω γιγνόμενον* vel similia quaedam essent secutura. Conf. adn. III 67, 6.

Cap. 89. *μετ' ὀνομάτων καλῶν*] *λέξεων εὐπρεπῶν.* Schol. Cf. III 82, 8. Itaque verbis speciosis utentes. Bauer quidem *ὀνόματα*, cum infra sub-

μάτων καλῶν, ὡς ἢ δικαίως τὸν Μῆδον καταλύσαντες ἄρχομεν ἢ ἀδικούμενοι νῦν ἐπεξερχόμεθα, λόγων μῆκος ἄπιστον παρέξομεν, οὔθ' ὑμᾶς ἀξιοῦμεν ἢ ὅτι Λακεδαιμονίων ἄποικοι ὄντες οὐ ξυνεστρατεύσατε ἢ ὡς ἡμᾶς οὐδὲν ἠδικήκατε λέγοντας οἴεσθαι πείσειν, τὰ δυνατὰ δ' ἐξ ὧν ἑκάτεροι ἀληθῶς φρονοῦμεν διαπράσσεσθαι, ἐπισταμένους πρὸς εἰδότας ὅτι δίκαια μὲν ἐν τῷ ἀνθρωπείῳ λόγῳ ἀπὸ τῆς ἴσης ἀνάγκης κρίνεται,

iciatur *λόγων*, causas speciosas et vanas esse vult, quod etiam nomen saepe significet latine. Sed *λόγοι* est oratio, speciosi notio adiectivo *καλός* subiecta est, vanas autem has causas Athenienses non iudicabant. „Eadem quae hic scriptor Athenienses dicentes facit VI 83, 2 *οὐ καλλιεπούμεθα ὡς . . . τὸν βάρβαρον μόνοι καθελόντες εἰκότως ἄρχομεν.*“ Krueg. — *ἐπεξερχόμεθα*, ulciscimur, ut III 88, 1. — *λόγων μῆκος ἄπιστον*, longa verba, quae fidem non faciant. Cf. IV 62, 2 *ἐν μήκει λόγων* et V 16, 1 *ἀπιστότερος διαβάλλων*. — *οὔθ' ὑμᾶς*... Haec sic inter se necte: *οὔτε ἀξιοῦμεν ὑμᾶς λέγοντας ἢ ὅτι ... ἢ ὡς ... οἴεσθαι πείσειν*. — *οὐ ξυνεστρατεύσατε*] *τοῖς Λακεδαιμονίοις οὐ ξυνεστρατεύσατε*. Schol. „Recte, scil. e voce *Λακεδαιμονίων* repetitum supple *αὐτοῖς* . . . et [simul] *ὅμως* suppleveris.“ Bau. Assentitur Haack. lectores remittens ad II 9, 2. III 91, 2, poterat addere V 84, 2; sed ex his falsam esse Porti explanationem vos *nobiscum* non militasse non efficitur. Quae tamen ideo reicienda videtur, quod et *ἡμῖν* non est additum et *Λακεδαιμονίων* atque *ἡμᾶς* sunt contraria posita. — *τὰ δυνατὰ ... διαπράσσεσθαι*] *ἀπὸ κοινοῦ τὸ ἀξιοῦμεν*. Schol. Sed ut agatis (sive consequi studeatis) potius ea, quae possunt fieri pro iis, quae utrique revera in animo habemus. Ita haec intellegenda esse docuimus in ed. mai. Perperam Class. *ἑκατέρους διαπράσσεσθαι* intellegit. — *πρὸς εἰδότας*. Cf. adn. VI 77, 1. *Ἐπισταμένους* ad *ὑμᾶς* referri patet. Ab utroque participio *ὅτι* pendet. — *ἐν τῷ ἀνθρωπείῳ λόγῳ*. *Λόγον* schol. interpretatur *λογισμόν*. Significare haec posse secundum disceptationem, qua uti soleant homines, dicit Bau. (cf. de *ἐν* adn. V 49, 1); verbis in humana ratione expressit Haas. Procul habent eam iustitiae notionem, quae deorum, non hominum ratione contineatur. Cf. IV 116, 2. V 105, 2. — *ἀπὸ τῆς ἴσης ἀνάγκης*] *ὅταν ἴσην ἰσχὺν ἔχωσι*. Schol. „Cum neutra pars potentior ... perrumpere iura valet, utraque cogi ab utraque potest, ut iure agat, non vi.“ Bau. Proprie cum proficiscuntur a pari necessitate i. e. cum utrique in ea sunt condicione ut pari necessitate utantur, tum de iustitia fit iudicium. De hoc usu praepositionis *ἀπό* cf. adn. I 91, 7. Totam autem hanc sententiam barbaris regibus, non Atheniensibus convenire dicenti Dionysio vide quae responderint Acac. et Krueg. p. 176. Cf. I 76, 2. — *κρίνεται*, i. e.

δυνατὰ δὲ οἱ προύχοντες πράσσουσι καὶ οἱ ἀσθενεῖς ξυγχωροῦσιν.

90. *ΜΗΛ. Ἡμεῖς μὲν δὴ νομίζομέν γε χρήσιμον (ἀνάγκη γάρ, ἐπειδὴ ὑμεῖς οὕτω παρὰ τὸ δίκαιον τὸ ξυμφέρον λέγειν ὑπέθεσθε) μὴ καταλύειν ὑμᾶς τὸ κοινὸν ἀγαθόν, ἀλλὰ τῷ ἀεὶ ἐν*

Cap. **90.** *ἧι μὲν δὴ* Vat. Gr., quam scripturam distinctione post *νομίζομέν γε* posita probavit Hermannus (Phil. I p. 371); *ἥιμεν δὴ* Aug., *ηἷ μεν δὴ* Pal., in Cl. *ἢ* est sup. ras. unius literae, *ἢ μὲν δὴ* Lugd., *οἱ μὲν δὴ* Mosqu. Vulgo *ἢ μὲν δὴ νομίζομέν γε χρήσιμον.* Sed non Graeca est particularum *ἢ μὲν δὴ ... γέ* consociatio. *Ἡμεῖς δή* Corae suadente ex marg. Cass. recepit Bekk.
ὑμᾶς Cass. M. T. corr. Aug. corr. Cl., eamque scripturam melius videri convenire sententiae iam Duk. adnotavit. Vulgatum *ἡμᾶς* refellit Goell., quia Meliis tunc *τὸ κοινὸν ἀγαθόν* exercere non licuerit nec *ἡμᾶς* significare possit omnes mortales.

ἐξετάζεται. — *δυνατά* oppositum *τοῖς δικαίοις.* — *πράσσουσι*, exsequuntur, *setzen durch.* Parum accurate schol. *προστάσσουσι* secundum oppositum *ξυγχωροῦσιν.* Cf. I 128, 7. II 97, 4. — *ξυγχωροῦσιν*, scil. *ἃ πράσσουσι.*

Cap. **90.** *ἡμεῖς μὲν δή* in hac editione antehac propositum et Kruegero probatum nunc rescripsimus. Cum enim Melii suam sententiam Atheniensium opinioni opponant, pronomen aegre desideramus (parum simile est III 56, 4), et si scripturam ab Hermanno probatam sequimur, hanc nanciscimur sententiam parum idoneam: quo putamus modo utile est; nam *ᾗ* (cf. II 6, 1. 70, 4. VI 26, 1. Soph. OC. 1603) usquam pro *ὡς* = ut (cf. VI 60, 4) usurpari non meminimus. — *ἀνάγκη γάρ.* Audi ex proximis *τὸ ξυμφέρον λέγειν.* Quod cum difficultatem habeat (solent enim subaudiri notiones ex enuntiatis primariis), Krueg. *ὑπέθεσθε* post *οὕτω* collocatum cupit. Nobis magis placeret post *δίκαιον* positum. — *ὑπέθεσθε*, dicendum proposuistis. Cf. Plat. Charm. 171 d. Hipp. mai. 299 b. Quod autem cum hoc iungitur *παρὰ τὸ δίκαιον* non est contra aequum, sed seposita sive omissa aequitate, ut non de hac, sed de utilitate disputetur. Cf. 98. — *τὸ κοινὸν ἀγαθόν*, id, quod omnibus (hominibus) commune bonum est. Quid sit, illustratur proximis. — *ἀλλὰ τῷ ... ὠφεληθῆναι*, sed ei, qui quoque tempore in periculum venit, aequa obtingere et, etiamsi quis non exactissima subtilitate persuaserit, aliquid commodi eum inde percipere. Patet *πείσαντα* legendum esse, quoniam fructum percipimus ex iis, quae fecimus, non ex iis, quae facturi sumus; *ἐντός* ut Latinum intra, de quo cf. Kritz. ad Sal. Iug. 18, valet citra, itaque *ἐντὸς τοῦ ἀκριβοῦς* citra exactam subtilitatem; *ὠφεληθῆναι* autem aor. est incohativus. Si *καὶ δίκαια*, quod pauci codd. et schol. (*τὰ προσήκοντα καὶ τὰ δίκαια νέμεσθαι*) praebent, pro genuino habetur, non *παρὰ τὸ δίκαιον* Melii, ut professi sunt, sed *μετὰ τοῦ δικαίου* utilitatis rationem sequuntur. Atque idem fit, si cum plerisque codd. *καί* omittimus. Neque omnino quid hoc loco sibi

κινδύνῳ γιγνομένῳ εἶναι τὰ εἰκότα [δίκαια] καί τι καὶ ἐντὸς τοῦ ἀκριβοῦς πείσαντά τινα ὠφεληθῆναι. καὶ πρὸς ὑμῶν οὐχ ἧσσον τοῦτο, ὅσῳ καὶ ἐπὶ μεγίστῃ τιμωρίᾳ σφαλέντες ἂν τοῖς ἄλλοις παράδειγμα γένοισθε.

91. *ΑΘ.* Ἡμεῖς δὲ τῆς ἡμετέρας ἀρχῆς, ἢν καὶ παυθῇ, οὐκ ἀθυμοῦμεν τὴν τελευτήν· οὐ γὰρ οἱ ἄρχοντες ἄλλων, ὥσπερ καὶ Λακεδαιμόνιοι,

γενομένῳ Mosqu. Ar. Chr. Dan.
καὶ δίκαια Pal. m. schol. Cf. adn.
πείσαντα Ar. Chr., reliqui πείσοντα. Cf. adn.

velit aequa periclitantibus iusta esse, satis intellegitur. Nam vix significare potest aequa periclitantibus tribui iustum esse; quod autem potest, periclitantes aequa pro iustis habere (Krueg. Gr. § 48, 6 adn. 5), ab hoc loco maxime alienum est. Nimia interpretandi licentia Class. δίκαια defendens usus est; vertit enim: *dem Gefährdeten (wenn nicht Rechtsanprüche, doch) Rücksichten auf die Verhältnisse* (τὰ εἰκότα) *als Recht gelten zu lassen.* Ut mittamus τῶν εἰκότων interpretationem, certe pro εἶναι prorsus diversam hic notionem intutulit. Et nomne sic iustitiae aliquantum tribuitur? Nam si nihil tribueretur, frustra esset aequa sinere pro iustis valere. Quomodo igitur hoc est παρὰ τὸ δίκαιον λέγειν? Profecto Melii, ut Atheniensium voluntati obsecuti missam fecisse videantur omnem iusti rationem, iustitiae aequitatem callide substituunt, quae subtilitas sublata est, simulac δίκαια hic ullo modo toleraveris. Itaque G. Hermannum (Phil. I p. 371) secuti hoc τῶν εἰκότων interpretamentum esse credimus Th. verbis in aliis codicibus adiunctum, in aliis addito καί coniunctum. — καὶ πρὸς ὑμῶν . . . γένοισθε, et hoc eo magis e re vestra futurum est, quod per maximam saevitiae atque iniquitatis vestrae poenam, si offenderitis (i. e. si quando victi fueritis), ceteris mortalibus exemplo eritis, quo moniti clementiam et aequitatem discant. De πρός vid. adn. II 86, 5, de ὅσῳ adn. III 11, 1, de ἐπί rationem, qua aliquid efficitur, indicante cf. VI 85, 3 et adn. I 102, 4. Denique observandum est Melios, ne Athenienses minando offendant, sententiam suam verbis magis velare quam aperte eloqui.

Cap. 91. § 1. παυθῇ. Schol. καταλυθῇ. Cf. I 81, 6. — οὐκ ἀθυμοῦμεν τὴν τελευτήν. Ἀθυμεῖν πρᾶξιν (nam ἀθυμεῖν τοῦτο et similia a Bloomf. adscripta sunt vulgaria) compara cum τρέμειν τι, φρίσσειν τι, φοβεῖσθαί τι, ἐκπλήσσεσθαί τι. Latinis tremere aliquid, horrere aliquid, similibus. Plerumque tamen ἀθυμεῖν τινι dici aut nomini praepositiones adiungi disces ex lexicis. — οὐ γὰρ . . . νικηθεῖσιν. Ὅτι, κἂν καταλύσωσι Λακεδαιμόνιοι τὴν ἀρχήν, συγγνώμην ἕξουσι, καὶ αὐτοὶ πολλὰ τοιαῦτα πράσσοντες, . . . ὅτι παρὰ τοῖς τυράννοις [invidiosius dixit pro ἄρχουσιν] οὐ μισοῦνται τύραννοι. Dionys. p. 912. De pronomine οὗτοι cf. IV 44, 4. Matth. Gr. § 472, 1. Krueg. Gr. § 61, 7 adn. 5. Frustra Ullr. Symb. III

οὗτοι δεινοὶ τοῖς νικηθεῖσιν (ἔστι δὲ οὐ πρὸς Λακεδαιμονίους ἡμῖν ὁ ἀγών), ἀλλ' ἢν οἱ ὑπήκοοί που τῶν ἀρξάντων αὐτοὶ ἐπιθέμενοι κρατήσωσι.
καὶ περὶ μὲν τούτου ἡμῖν ἀφείσθω κινδυνεύεσθαι· 2
ὡς δὲ ἐπ' ὠφελίᾳ τε πάρεσμεν τῆς ἡμετέρας ἀρχῆς καὶ ἐπὶ σωτηρίᾳ νῦν τοὺς λόγους ἐροῦμεν τῆς ὑμετέρας πόλεως, ταῦτα δηλώσομεν, βουλόμενοι ἀπόνως μὲν ὑμῶν ἄρξαι, χρησίμως δ' ὑμᾶς ἀμφοτέροις σωθῆναι.

92. *ΜΗΛ. Καὶ πῶς χρήσιμον ἂν ξυμβαίη ἡμῖν δουλεῦσαι, ὥσπερ καὶ ὑμῖν ἄρξαι;*

93. *ΑΘ. Ὅτι ὑμῖν μὲν πρὸ τοῦ τὰ δεινότατα*

p. 8 *οὕτω* ut 59, 4. Revera Athenas prudentia civili et moderatione Lacedaemoniorum composito bello servatas esse e Xen. Hell. II 2, 19 docet Arn. — *ἔστι δὲ . . . ἀγών*, est tamen nullum nobis (vos subicientibus) cum Lacedaemoniis certamen. „Haec verba parentheseos notis inclusi; nam quae sequuntur *ἀλλ' ἢν . . . κρατήσωσιν* aperte respondent et opponuntur praecedentibus verbis *οὐ γὰρ . . . νικηθεῖσι*." Haack. Particula *δέ* autem refutationis est. Melii enim antea tecte significarunt Lacedaemonios gravissimam iniquitatis poenam ab Atheniensibus repetituros esse. Sine causa igitur Krueg. *ἔστι τε* mavult. Cf. 96. 98. — *ἀλλ' ἢν . . . κρατήσωσι*, sed sicubi ii, qui imperio subiecti fuerint, eos, qui (illos) sub imperium suum redegerint, ipsi aggressi superaverint. Ex superioribus audi *δεινοί εἰσι*. *Οὗτοι γὰρ (οἱ ὑπήκοοι), ἅτε οὐκ εἰωθότες ἑτέρων ἄρχειν, ἐπειδὰν κρατήσωσι τῶν ἀρχόντων, ὠμότατα αὐτοῖς χρῶνται.* Schol. Cf. ea, quae Cleon Mytilenaeos, quos *ἐπιθέσθαι οὐκ ἀδικουμένους* et *ἑκόντας ἀποστῆναι* dixit, victores Atheniensibus illaturos fuisse affirmat III 60, 5. 6. Male Class. *αὐτοῖς* conici posse putavit. Nam in *ἀρξάντων* aggrediendi notio latet, quoniam alios nisi aggressi sub imperium redigere non possumus. Huc autem refertur *αὐτοὶ ἐπιθέμενοι*. Cf. I 96, 5.

§ 2. *καὶ περὶ . . . κινδυνεύεσθαι*, et hac quidem de re periclitari nobis permissum sit. De passivo *κινδυνεύεσθαι* cf. adn. I 73, 2. — *ἀπόνως*, sine labore, „citra ullam molestiam; id est nihil nobis facessi negotii circa imperium, quod in vos obtinemus." Steph. — *ἄρξαι* sensu incohativo ut supra *ἀρξάντων* et *ὠφεληθῆναι* 90. — *ἀμφοτέροις* cum *χρησίμως* iunge.

Cap. 92. *χρήσιμον ἂν ξυμβαίη. Ξυμβαίνειν* nonnunquam, ut *γίγνεσθαι*, cum adiectivo iungitur. Ita iam I 74, 1 *τοιούτου μέντοι τούτου ξυμβάντος*. Simillime VI 34, 9 *τὸ . . . πράσσειν χρησιμώτατον ἂν ξυμβῆναι*. Cf. VI 90, 1. VII, 30, 4 et de Latino evenire Kritz. ad Sal. Cat. c. 26. — *δουλεῦσαι . . . ἄρξαι*, in servitutem redigi . . . imperio potiri. Cf. adn. 91, 2. — *ὥσπερ καί*. De *καί* vid. Krueg. Gr. § 69, 32 adn. 13.

Cap. 93. *ὅτι ὑμῖν . . . γέ-*

παθεῖν ὑπακοῦσαι ἂν γένοιτο, ἡμεῖς δὲ μὴ διαφθείραντες ὑμᾶς κερδαίνοιμεν ἄν.

94. *ΜΗΛ.* Ὥστε ἡσυχίαν ἄγοντας ἡμᾶς φίλους μὲν εἶναι ἀντὶ πολεμίων, ξυμμάχους δὲ μηδετέρων, οὐκ ἂν δέξαισθε;

95. *ΑΘ.* Οὐ γὰρ τοσοῦτον ἡμᾶς βλάπτει ἡ ἔχθρα ὑμῶν ὅσον ἡ φιλία μὲν ἀσθενείας, τὸ δὲ μῖσος δυνάμεως παράδειγμα τοῖς ἀρχομένοις δηλούμενον.

96. *ΜΗΛ.* Σκοποῦσι δ' ὑμῶν οὕτως οἱ ὑπή-

Cap. **94.** ὥστε δὲ Pal. M. m. cum deterioribus aliquot, idemque apud Dionys. p. 912 scriptum est procul dubio ex Byzantinorum corr. (cf. ad. 87). Cf. adn.

δέξαισθε It. Aug. Procop. (cf. adn.), δέξοισθε Vat. Pal. M., reliqui aut hoc aut δέξησθε. Cf. Stahl. Quaest. gram. p. 10 et adn.

νοιτο, quia vobis quidem continget, ut, antequam mala extrema patiamini, obedientes (nobis) fiatis et ita illa mala extrema omnino non patiamini.

Cap. **94.** ὥστε ... οὐκ ἂν δέξαισθε. Cum δέχεσθαι hic esse nequeat in foedus et societatem recipere (cf. I 33, 1. 34, 1. 35, 1. 4. 36, 1. 3. 37, 1), quoniam Melii neutrorum socii esse volunt, non relinquitur nisi ut adduci ut, velle significet (I 143, 2. 144, 3. III 53, 1). Hac autem vi praeditum cum ubique infinitivum, non ὥστε cum infinitivo secum habeat (cf. adn. III 53, 1), efficitur, ut ὥστε hic itaque (cf. VI 91, 4) valeat et δέ particula omittenda sit. Pariter legit atque intellexit Procop. p. 221 οὐκοῦν ... οὐκ ἂν δέξαισθε; Simillimum huic loco apud Th. est I 143, 2 οὐδεὶς ἂν δέξαιτο.

Cap. **95.** οὐ γάρ, i. e. οὐκ ἂν δεξαίμεθα· οὐ γάρ. Cf. Krueg. Gr. § 69, 14 adn. 7 infra 97. 99. Aliter talia explicat Hartung. de Partic. I p. 473 sq. Totum quod ita inducitur enuntiatum admodum difficile et contortum ex his verbis contractum est: οὐ γὰρ τοσοῦτον ἡμᾶς βλάπτει ἡ ἔχθρα ὑμῶν ὅσον ἡ φιλία ἀσθενείας μὲν παράδειγμα τοῖς ἀρχομένοις δηλουμένη, τὸ δὲ μῖσος δυνάμεως παράδειγμα δηλοῦται = neque enim tantum nobis nocet vestra inimicitia quantum amicitia, quae imbecillitatis nostrae documentum iis, qui nostro imperio subiecti sunt, apparet, cum odium vestrum potentiae nostrae documentum iis appareat. De membrorum μὲν — δέ particulis iunctorum inaequalitate atque vi diversa cf. II 41, 4 ὅστις ἔπεσι μὲν τὸ αὐτίκα τέρψει, τῶν δὲ ἔργων τὴν ὑπόνοιαν ἡ ἀλήθεια βλάψει et Krueg. Gr. § 69, 16 adn. 3. Facta contractione μέν transpositum est, de quo cf. Dem. II 7 ibique Rehdantz. Sententia igitur haec est: Si concesserimus vobis foedus et ea re amicitiam vestram nobis conciliaverimus, imbecilli esse videbimur; sin subactis vobis odium vestrum contraxerimus, potentiae documentum dederimus.

Cap. **96.** σκοποῦσι δ' ὑμῶν οὕτως . . .] εἰπόντων

κοοι τὸ εἰκός, ὥστε τούς τε μὴ προσήκοντας καὶ ὅσοι ἄποικοι ὄντες οἱ πολλοὶ καὶ ἀποστάντες τινὲς κεχείρωνται ἐς τὸ αὐτὸ τιθέασιν;

97. *ΑΘ.* Δικαιώματι γὰρ οὐδετέρους ἐλλείπειν ἡγοῦνται, κατὰ δύναμιν δὲ τοὺς μὲν περιγίγνεσθαι, ἡμᾶς δὲ φόβῳ οὐκ ἐπιέναι· ὥστε ἔξω καὶ τοῦ πλειόνων ἄρξαι καὶ τὸ ἀσφαλὲς ἡμῖν διὰ τὸ καταστραφῆναι ἂν παράσχοιτε, ἄλλως τε καὶ νησιῶται ναυκρατόρων καὶ ἀσθενέστεροι ἑτέρων ὄντες εἰ μὴ περιγένοισθε.

Cap. 97. πλεόνων codd. Cf. ad. IV 19, 2.

τῶν Ἀθηναίων ὅτι οἱ σύμμαχοι ἀσθένειαν ἡμῶν καταγνώσονται, οἱ Μήλιοι ὑποφέροντές φασιν, εἰ (malo ἦ, ut sit interrogatio recta) οἱ ὑπήκοοι ὑμῶν τοῦτο κρίνουσιν εὔλογον ὥστε ἐν τῷ αὐτῷ τιθέναι καὶ ὁμοίως ἀξιοῦν καταδουλοῦσθαι τούς τε μηδὲν προσήκοντας ὑμῖν, ὥσπερ ἡμᾶς, καὶ τοὺς ἀποίκους . . . χειρωθέντας. Schol. Qui quod ἐν τῷ αὐτῷ pro Thucydideis ἐς τὸ αὐτό substituit, non mirabere, cum Thucydides ipse utraque praepositione apud τιθέναι et τίθεσθαι usus sit, velut τιθέασιν ἐς τὸ δημόσιον σῆμα II 34, 5, at νομίζων ἐν γῇ φιλίᾳ τιθέναι III 58, 5, ἔθεντο ἐν τῷ Ἀνακείῳ τὰ ὅπλα VIII 93, 1, θέμενοι ἐς τὴν ἀγορὰν τὰ ὅπλα II 2, 3. — ὅσοι . . . οἱ πολλοὶ . . . τινές. „Ὅσοι est genus vel totum, οἱ πολλοί et τινές subiecta sunt ut partes; quasi sit: ὅσοι οἱ π. ἄποικοι [ὄντες], τινὲς δὲ [καὶ ἀποστάντες]." Bau.

Cap. 97. δικαιώματι . . . ἡγοῦνται, iusta enim causa neutros (neque τοὺς μὴ προσήκοντας neque τοὺς ἀποίκους ὄντας κ. τ. λ.) inferiores (alteris) esse putant. De δικαιώματι cf. adn. I 41, 1; de verbi ἐλλείπειν vi et structura Plat. de Rep. 484 d ἐμπειρίᾳ μηδὲν ἐκείνων ἐλλείποντας. — κατὰ δύναμιν, propter potestatem. Cf. II 97, 4. V 43, 2. — τοὺς μέν = τοὺς μὴ προσήκοντας. — περιγίγνεσθαι] ἐλευθέρους μένειν. Schol. Id recte ad rem, ad verbum accuratius incolumes evadere. Cf. adn. III 11, 5. IV 27, 1. — ἔξω καὶ . . . ἄρξαι, praeterquam quod plures sub imperium nostrum redigemus. Krueger pro καὶ τοῦ coniecit τοῦ καί. Sed intellegendum est: vos subicientes simul (cf. VIII 83, 2) imperium augebimus et praeterea securitatem nobis parabimus. — ἄλλως τε καὶ . . . περιγένοισθε, praesertim si insulani iique aliis (insulanis) infirmiores ex impetu maris dominorum non incolumes evadatis sive maris dominos non sustineatis. Hic locus multum negotii fecit interpretibus, qui non intellegerent περιγίγνεσθαι hic simili significatione cum genetivo iunctum esse atque paulo ante absolute dictum est. In eandem sententiam cum Class. accipiendum erat I 55, 2 Κέρκυρα οὕτω περιγίγνεται τῷ πολέμῳ τῶν Κορινθίων, quoniam, utri vicissent, dubium fuisse ex I 54 cognoscitur. Similiter etiam apud

98. *ΜΗΛ.* Ἐν δ' ἐκείνῳ οὐ νομίζετε ἀσφάλειαν; δεῖ γὰρ αὖ καὶ ἐνταῦθα, ὥσπερ ὑμεῖς τῶν δικαίων λόγων ἡμᾶς ἐκβιβάσαντες τῷ ὑμετέρῳ ξυμφόρῳ ὑπακούειν πείθετε, καὶ ἡμᾶς τὸ ἡμῖν χρήσιμον διδάσκοντας, εἰ τυγχάνει καὶ ὑμῖν τὸ αὐτὸ ξυμβαῖνον, πειρᾶσθαι πείθειν. ὅσοι γὰρ νῦν μηδετέροις ξυμμαχοῦσι, πῶς οὐ πολεμώσεσθε αὐτούς, ὅταν ἐς τάδε βλέψαντες ἡγήσωνταί ποτε ὑμᾶς καὶ ἐπὶ σφᾶς ἥξειν; κἀν τούτῳ τί ἄλλο ἢ τοὺς μὲν ὑπάρχοντας πολεμίους μεγαλύνετε, τοὺς δὲ μηδὲ μελλήσαντας γενέσθαι ἄκοντας ἐπάγεσθε;

Cap. 98. ἐκβιάσαντες It. Vat. Aug. Pal. Cass. Reg. M. Lugd. Mosqu. F. Sed Th. non magis ἐκβιάζω quam βιάζω dixit. Nam VI 64, 1 ἐκβιάζοιεν sententiae non minus repugnat quam quod III 81, 2 in paucis, sed optimis libris legitur ἐκβιάζοντες. Quod Plut. Mor. 662a huc affertur, iam Wyttenb. intellexit ibi ἐκβιβάζουσι legendum esse.

μελλήσοντας codd., μελλήσαντας schol. τοὺς μὴ διανοηθέντας.

Plat. Legg. 905a τῆς δίκης περιγενέσθαι iudicium evadere valet. Ad νησιῶται schol. recte adnotat: ἰσχύοντες ταῖς ναυσὶ μᾶλλον ἢ κατὰ τὴν ἤπειρον. Cum enim Athenienses opibus maritimis maxime floreant, de eorum fama atque existimatione plurimum detrahetur, si insulana civitas, quae mari et oppugnatur et defenditur, impetum eorum propulsaverit. Itaque propter notionum affinitatem ναυκρατόρων a περιγένοισθε traiectum et iuxta vocem νησιῶται collocatum est.

Cap. 98. ἐν δ' ἐκείνῳ, in illo, quod antea c. 94 propositum est. Recte schol. ἐν τῷ μὴ πειρᾶσθαι τοὺς μὴ προσήκοντας καταστρέφεσθαι. — δεῖ γάρ. Excusatur, cur in sententia antea prolata persistant; ipsius sententiae causa proximo enuntiato affertur. Prius igitur γάρ explicationem, alterum causam indicat. — αὖ, rursus, ut c. 90. — ὥσπερ ὑμεῖς . . . Vid. c. 89. — ἐκβιβάσαντες, quod abducendi vim habet (Herod. VII 130. Xen. Hipparch. 1, 18), hic translatum est, ut ἐμβιβάζειν Xen. Oec. 14, 4. Polyb. XXVII 6, 8. — τῷ ὑμετέρῳ ξυμφόρῳ ὑπακούειν, vestrae utilitati morem gerere. Cf. adn. IV 87, 3. — ξυμβαῖνον. Simul audi χρήσιμον. Cf. adn. 92. — πολεμώσεσθε, hostes vobis reddetis. Cf. adn. I 36, 1. — τί ἄλλο. Cf. adn. III 39, 2. — μεγαλύνετε, augetis, cum novi hostes pristinis illis se adiuncturi sint. De praesentibus μεγαλύνετε et ἐπάγεσθε cf. adn. IV 95, 2. — μελλήσαντας γενέσθαι. De μέλλειν cum aoristi infinitivo cf. 80, 1. VI 31, 1. Lob. ad Phryn. p. 745 sq. Pro μελλήσοντας cum schol. μελλήσαντας legendum esse inde patet, quod ad sententiam aptum est οἳ μηδὲ ἐμέλλησαν, non οἳ μηδὲ μελλήσουσιν. — ἐπάγεσθε, eo adducitis, ut fiant. Cf. 41, 2.

99. *ΑΘ.* Οὐ γὰρ νομίζομεν ἡμῖν τούτους δεινοτέρους, ὅσοι ἠπειρῶταί που ὄντες τῶν ἐλευθέρων πολλὴν τὴν διαμέλλησιν τῆς πρὸς ἡμᾶς φυλακῆς ποιήσονται, ἀλλὰ τοὺς νησιώτας τέ που ἀνάρκτους, ὥσπερ ὑμᾶς, καὶ τοὺς ἤδη τῆς ἀρχῆς τῷ ἀναγκαίῳ παροξυνομένους. οὗτοι γὰρ πλεῖστ' ἂν τῷ ἀλογίστῳ ἐπιτρέψαντες σφᾶς τε αὐτοὺς καὶ ἡμᾶς ἐς προὖπτον κίνδυνον καταστήσειαν.

Cap. 99. τῷ ἐλευθέρῳ codd. Aliud legit schol. Cf. adn.

Cap. 99. *οὐ γάρ.* Cf. adn. 95. — *τῶν ἐλευθέρων.* Quod in codd. est *τῷ ἐλευθέρῳ* pro *διὰ τὴν ἐλευθερίαν* positum esse volunt. At non videmus, quomodo quis libertate adduci possit, ut eidem cavere cunctetur. Manifestum est non libertatem eius rei causam esse, sed quod a maritima civitate minus periculi sibi impendere continentis incolae putant. Accedit quod, cum non omnes continentis incolae liberi sint, non omnes possunt propter libertatem securi esse. Quoniam igitur sententia ad eos tantum refertur, qui liberi sunt, hoc exprimi necesse est, perinde atque infra de iis insulanis sermo est, qui nullius imperio pareant. Quid restituendum sit, satis clare schol. interpretatio *τοὺς ἐλευθέρους τῶν ἠπειρωτῶν* ostendit, qui vix possit *τῷ ἐλευθέρῳ* legisse. Aptissime enim ad eam convenit *τῶν ἐλευθέρων*, quo rescripto ex liberis civitatibus eae significantur, quae in continenti sitae sunt. Cf. VII 44, 8 *ὅσοι ἦσαν τῶν προτέρων στρατιωτῶν.* Ita demum infra recte opponuntur ab altera parte liberi insulani, ab altera omnes ii, qui alieno imperio parent. Frustra Boehm. libertate sua freti interpretatur, quoniam hoc freti in Th. verbis non invenitur. Class. circumlocutione usus difficultatem magis obscuravit quam explicavit. Cuius ratione reiecta Rauchenst. (Phil. XXXVI p. 239) *τῷ ἐλευθέρῳ* significari putat continentis incolas credere libertati suae ab Atheniensibus mari potentibus minus periculi impendere. Sed haec omnia quomodo in *τῷ ἐλευθέρῳ* latere possint, non assequimur, et nihil profecto interpretibus non licebit, si scriptorum verbis ut quaelibet de suo addant sibi sumpserint. — *πολλὴν . . . ποιήσονται*, multum morae a nobis cavendi facient sive a nobis cavere multum cunctabuntur. — *τοὺς νησιώτας τέ που ἀνάρκτους* = *τούς τε* (cf. Krueg. Gr. § 68, 5 adn. 4) *νησιώτας ἣν που ἄναρκτοι ὦσιν.* Cf. Eur. fragm. 612 *τὰς ὁμιλίας ἐσθλὰς διώκειν, ὦ νέοι, σπουδάζετε.* Ita facile caremus Krueg. coniectura *τοὺς ἀνάρκτους*; nam *πού* vel propter simile *ἠπειρῶταί που ὄντες* aegre desideramus. — *τῆς ἀρχῆς τῷ ἀναγκαίῳ*, imperii necessitate, *durch den Zwang der Herrschaft.* — *πλεῖστ' . . . ἐπιτρέψαντες.* Cf. Herod. III 86 *μὴ πάντα ἡλικίῃ καὶ θυμῷ ἐπίτρεπε.* — Hoc cap. recte sic interpretatus est schol.: *οὐ γὰρ νομίζομεν τοὺς ἐλευθέρους τῶν ἠπειρωτῶν ἡμῖν ἔσεσθαι πολεμίους· μὴ δεδιότες γὰρ ἡμᾶς, ὡς ἂν κατὰ γῆν οὐ μέλλοντας αὐτοῖς ἐπιστρατεύειν, πολλὴν μέλλησιν τοῦ φυλάττεσθαί τε ἡμᾶς καὶ*

100. *ΜΗΛ.* Ἦπου ἄρα, εἰ τοσαύτην γε ὑμεῖς τε μὴ παυθῆναι ἀρχῆς καὶ οἱ δουλεύοντες ἤδη ἀπαλλαγῆναι τὴν παρακινδύνευσιν ποιοῦνται, ἡμῖν γε τοῖς ἔτι ἐλευθέροις πολλὴ κακότης καὶ δειλία μὴ πᾶν πρὸ τοῦ δουλεῦσαι ἐπεξελθεῖν.

101. *ΑΘ.* Οὔκ, ἤν γε σωφρόνως βουλεύησθε· οὐ γὰρ περὶ ἀνδραγαθίας ὁ ἀγὼν ἀπὸ τοῦ ἴσου ὑμῖν, μὴ αἰσχύνην ὀφλεῖν, περὶ δὲ σωτηρίας μᾶλλον ἡ βουλή, πρὸς τοὺς κρείσσονας πολλῷ μὴ ἀνθίστασθαι.

102. *ΜΗΛ.* Ἀλλ' ἐπιστάμεθα τὰ τῶν πολέμων ἔστιν ὅτε κοινοτέρας τὰς τύχας λαμβάνοντα ἢ κατὰ

Cap. **102.** *πολέμων* Mosqu. Vall. vertens fortunam belli; reliqui codd. *πολεμίων*.

. *καινοτέρας* Mosq. Dan. Stob. Flor. LIV 37, quod nonnullis placuit. „Speciosa lectio *καινοτ.*, sed falsa. Nam ne quid dicam de *ἑκατέρων* et *διαφέρον*, *κοινοτέρας* respondet istis *ἀπὸ τοῦ ἴσου* c. 101. Deinde aperta imitatio est Homeri Il. XVIII 309, ubi vid. Heyn." Dobr. Add. adn.

πολεμεῖν ποιήσονται. τοὺς δὲ ἐν ταῖς νήσοις ἐλευθέρους, ὥσπερ ὑμᾶς, καὶ τοὺς ὑπακούοντας μὲν ἤδη, διὰ δὲ τὸ ἐξ ἀνάγκης καὶ μὴ ἑκοντὶ ὑπακούειν παροξυνομένους καὶ ταραττομένους, τούτους ἡγούμεθα, εἰ περιίδοιμεν ἡμᾶς ἐλευθέρους, ἐπαρθέντας ἀλογίστως καὶ ἀντιστάντας ἡμῖν αὐτούς τε καὶ ἡμᾶς αὐτοὺς εἰς κίνδυνον καταστήσειν.

Cap. **100.** *ἦπου ἄρα*, *doch wohl also*. Cf. Plat. Gorg. 448a. — *μὴ παυθῆναι . . . ἀπαλλαγῆναι*. De infinitivis cf. Matth. § 542b γ'. — *δουλεύοντες ἤδη* respicit ad *τοὺς ἤδη . . . παροξυνομένους*. — *κακότης καὶ δειλία* non multum videntur differre. Cf. adn. 82, 4. VII 80, 3 et *δειλίᾳ καὶ κακανδρίᾳ* Soph. Ai. 1014, *δειλία καὶ κάκη* Eur. Iphig. Taur. 676, *δειλῷ καὶ κακῷ* Plat. Menex. 246e. *Κακότης* est vocabulum *ποιητικώτερον* nec tamen spretum ab Antiph. VI 1 et Axiochi scriptore 366a. — *πᾶν . . . ἐπεξελθεῖν*. Alibi *πάντα ποιεῖν*, *ἐπὶ πᾶν ἐλθεῖν*. Cf. Xen. Anab. III 1, 18. Memor. II 9, 6. — *πρό*, potius quam, *anstatt*. Cf. Soph. Ant. 883.

Cap. **101.** *μὴ αἰσχύνην ὀφλεῖν*, ne contumeliam commereamus. Cf. adn. 77, 4. Infinit. epexegeticus, quo *περὶ ἀνδραγαθίας* explicatur, ab *ὁ ἀγών* ⟨*ἐστι*⟩ similiter pendet atque 100 *παυθῆναι* a *τὴν παρακινδύνευσιν ποιοῦνται*. Pariter infra *ἀνθίστασθαι* ad *περὶ σωτηρίας* et *ἡ βουλή* ⟨*ἐστι*⟩ refertur.

Cap. **102.** *ἀλλ' ἐπιστάμεθα*. Refutant quod Athenienses dixerunt, deliberandum esse, ne quis multo potentioribus obsistat. — *τὰ τῶν πολέμων*. Cf. adn. II 11, 4. 60, 1. — *κοινοτέρας τὰς τύχας . . . πλῆθος*, aequabiliores pro imparibus utrorumque copiis casus bella recipere. Cf. *κοινοτέραν τὴν βλάβην* III 14, 1

τὸ διαφέρον ἑκατέρων πλῆθος· καὶ ἡμῖν τὸ μὲν εἶξαι εὐθὺς ἀνέλπιστον, μετὰ δὲ τοῦ δρωμένου ἔτι καὶ στῆναι ἐλπὶς ὀρθῶς.

103. *ΑΘ.* Ἐλπὶς δέ, κινδύνῳ παραμύθιον οὖσα, 1
τοὺς μὲν ἀπὸ περιουσίας χρωμένους αὐτῇ, κἂν βλάψῃ, οὐ καθεῖλε· τοῖς δὲ ἐς ἅπαν τὸ ὑπάρχον ἀναρριπτοῦσι (δάπανος γὰρ φύσει) ἅμα τε γιγνώσκεται σφαλέντων καὶ ἐν ὅτῳ ἔτι φυλάξεταί τις

Cap. 103. § 1. κινδύνου Stob. l. l. 36 et Procl. in Hesiod. p. 35 et schol. alterum.
ἔτι om. C. I. Vind. K. m. Chr. Dan.

et de ἢ κατά I 76, 3. II 50, 1. Sententia est: eventus bellorum interdum non tantum differe quantum utrorumque copias. — εὐθύς ad ἀνέλπιστον refer. — μετὰ τοῦ δρωμένου, cum agendi virtute. Cf. II 63, 3. VI 16, 2. — στῆναι . . . ὀρθῶς. Pari translatione dictum Soph. OR. 50 στάντες τ' ἐς ὀρθὸν καὶ πεσόντες ὕστερον. Inutiliter Herwerd. (Stud. Thuc. p. 79) ὀρθοῖς. Cf. Soph. l. l. et Polyb. XXXIII 12, 3 ὀρθῶς ἵσταντο.

Cap. 103. § 1. κινδύνῳ παραμύθιον οὖσα. Dativus, cui Krueg. genetivum praetulit, insolentior quidem est, sed similiter explicandus atque apud Liv. XXV 16, 20 egregium solacium suae morti inventurum. — τοὺς μὲν ... αὐτῇ, illos quidem, qui cum magna opum abundantia ea (spe) utuntur, ita ut, etiamsi spe frustrentnr, tamen non omnia amissuri sint. De praepos. ἀπό cf. adn. I 91, 7. — οὐ καθεῖλε, perdere (cf. 14, 3) non solet. Propter hanc aoristi vim (cf. Krueg. Gr. § 53, 10 adn. 2) in apposito enuntiato secundario generalis sententia non per optat., sed per coniunctivum cum ἄν exprimitur. Cf. Soph. El. 25. — τοῖς δὲ ... ἀναρριπτοῦσι, ab iis, qui omnes quas habent res in aleam dant. Cf. κίνδυνον ἀναρριπτεῖν IV 85, 4. 95, 2. VI 13, 1 et de dativo Krueg. Gr. § 48, 15 adn. 3; ἐς ἅπαν pro solito περὶ ἅπαντος dictum est, de quo cf. l. l. §. 68, 21 adn. 8 et adn. 68, 2. 75, 3. 105, 3. Qui propter inopiam sua omnia fortunae discrimini committunt apte iis opponuntur, quorum opum abundantia hoc discrimen excedit. Hac oppositorum ratione non intellecta Class. ἀναρριπτοῦσα coniecit τοῖς δέ apud reliquos omnes interpretatus. Nobis neque οἱ δέ reliqui omnes videntur esse posse neque sic ἀναρριπτεῖν τινι dici. Certe exemplis ille neutrum probavit. — δάπανος γὰρ φύσει. Spes, quae homines ad audendum incitat, natura prodiga eos adducit, ut quam plurima discrimini committant, quo fit ut ii, qui opibus non abundent, suarum rerum omnium periculum subeant. — ἅμα τε ... καί iungit γιγνώσκεται et οὐκ ἐλλείπει; ubi enim primum spei fallacia cognoscitur, nihil iam reliquum est, quod periculo committatur. Verborum collocatio obstat, quominus ἅμα auctore Class. cum σφαλέντων iungamus. — σφαλέντων, ut magis distinguatur, pro σφαλεῖσι dictum est. Cf. Krueg. Gr. § 47, 4 adn. 2. — καὶ ἐν ὅτῳ . . . οὐκ ἐλλεί-

2 αὐτὴν γνωρισθεῖσαν οὐκ ἐλλείπει. ὃ ὑμεῖς ἀσθενεῖς τε καὶ ἐπὶ ῥοπῆς μιᾶς ὄντες μὴ βούλεσθε παθεῖν, μηδὲ ὁμοιωθῆναι τοῖς πολλοῖς, οἷς παρὸν ἀνθρωπείως ἔτι σῴζεσθαι, ἐπειδὰν πιεζομένους αὐτοὺς ἐπιλίπωσιν αἱ φανεραὶ ἐλπίδες, ἐπὶ τὰς ἀφανεῖς καθίστανται, μαντικήν τε καὶ χρησμοὺς καὶ ὅσα τοιαῦτα μετ᾽ ἐλπίδων λυμαίνεται.

104. *ΜΗΛ.* Χαλεπὸν μὲν καὶ ἡμεῖς, εὖ ἴστε, νομίζομεν πρὸς δύναμίν τε τὴν ὑμετέραν καὶ τὴν τύχην, εἰ μὴ ἀπὸ τοῦ ἴσου ἔσται, ἀγωνίζεσθαι· ὅμως δὲ πιστεύομεν τῇ μὲν τύχῃ ἐκ τοῦ θείου μὴ ἐλασσώσεσθαι, ὅτι ὅσιοι πρὸς οὐ δικαίους ἱστάμεθα, τῆς δὲ δυνάμεως τῷ ἐλλείποντι τὴν Λακεδαιμονίων ἡμῖν ξυμμαχίαν προσέσεσθαι, ἀνάγκην ἔχουσαν, καὶ εἰ μή του ἄλλου, τῆς γε ξυγ-

πει, et apud eos non relinquit, in quo quis etiam caveat cognitam, i. e. quod fallaci spei diffisi etiam servent. Defendi satis videtur *οὐκ ἐλλείπει*, pro quo omisso *ἔτι* (cf. ad.) commodius *οὐκέτι λείπει* legi Bekk. adnotat, exemplis similibus Eur. El. 609 *ἐκ βάθρων γὰρ πᾶς ἀνῄρησαι φίλοις οὐδ᾽ ἐλλέλοιπας ἐλπίδα* et Apoll. Rhod. I 515 *τοῖόν σφιν ἐνέλλιπε θέλκτρον ἀοιδῆς*. De *ἐν ὅτῳ* cf. III 80, 4 *ἔν τε αὐτῷ φυλάσσοιτο*.

§ 2. *ἐπὶ ῥοπῆς μιᾶς ὄντες*, in uno discriminis momento versantes, quod, cum opibus haud multum valeant, *ἐς ἅπαν τὸ ὑπάρχον ἀναρριπτοῦσιν* ideoque uni discrimini sua omnia committunt. Ad hanc sententiae cohaerentiam aptum est *ἐπὶ ῥοπῆς μιᾶς*, non quod alibi (Eur. Hipp. 1163. Plut. Artax. 30) legitur *ἐπὶ σμικρᾶς ῥοπῆς*. Cf. Eur. Hel. 1090 *βλέπω δύο ῥοπάς*, quod ad bonum malumque rei eventum spectat. — *ἀνθρωπείως*. „Humanis artibus et consiliis, i. e. naturalibus, in humana potestate positis (non divinis, oraculis, rel.).“ Bau. — *καθίστανται*, se convertunt. Cf. II 74, 2. 78, 4. — *μαντικήν τε καὶ χρησμούς*. Cf. adn. VIII 1, 1. — *μετ᾽ ἐλπίδων*. Cf. adn. 69, 2.

Cap. 104. *τὴν τύχην*. Bloomf. *τὴν ὑμετέραν* repeti vult, singulis civitatibus et viris principibus suam fortunam attributam esse explicans. At huic explanationi obstat articulus ante *τύχην* positus, ante *δύναμιν* omissus. Cum fortuna autem sibi certandum esse Melii ideo videntur dicere, quia Athenienses eos *ἐπὶ μιᾶς ῥοπῆς* esse affirmaverant. — *εἰ μὴ . . . ἔσται*, scil. *ἡ τύχη*. — *τῇ μὲν τύχῃ . . . μὴ ἐλασσώσεσθαι*, fortuna quidem ob divinum auxilium nos non inferiores futuros. Cf. 112, 2 *τῇ . . . σῳζούσῃ τύχῃ ἐκ τοῦ θείου αὐτήν*. — *πρὸς . . . ἱστάμεθα*, adversamur, obsistimus. — *τῆς δὲ δυνάμεως τῷ ἐλλείποντι . . .* „Haec verba iunge cum *προσέσεσθαι*; alter autem dativus *ἡμῖν* ad *ξυμμαχίαν* pertinet.“ Haack. Cf. VI 51, 2. adn. V 5, 1. — *καὶ εἰ μή του . . . αἰσχύνῃ*. Dio-

γενείας ἕνεκα καὶ αἰσχύνῃ βοηθεῖν. καὶ οἱ παντάπασιν οὕτως ἀλόγως θρασυνόμεθα.

105. ΛΘ. Τῆς μὲν τοίνυν πρὸς τὸ θεῖον εὐ- 1
μενείας οὐδ' ἡμεῖς οἰόμεθα λελείψεσθαι. οὐδὲν γὰρ ἔξω τῆς ἀνθρωπείας τῶν μὲν ἐς τὸ θεῖον νομίσεως τῶν δ' ἐς σφᾶς αὐτοὺς βουλήσεως δι-
καιοῦμεν ἢ πράσσομεν. ἡγούμεθα γὰρ τό τε θεῖον 2
δόξῃ, τὸ ἀνθρώπειόν τε σαφῶς διὰ παντὸς ὑπὸ φύσεως ἀναγκαίας, οὗ ἂν κρατῇ, ἄρχειν. καὶ ἡμεῖς οὔτε θέντες τὸν νόμον οὔτε κειμένῳ πρῶτοι χρησάμενοι, ὄντα δὲ παραλαβόντες καὶ ἐσόμενον ἐς ἀεὶ καταλείψοντες χρώμεθα αὐτῷ, εἰδότες καὶ ὑμᾶς ἂν καὶ ἄλλους ἐν τῇ αὐτῇ δυνάμει ἡμῖν

Cap. 105. § 2. ἀναγκαίως apud Dionys. p. 915.

nys. p. 914 sententiam declarans εἰ καὶ διὰ μηδὲν ἄλλο, διὰ γοῦν τὴν αἰσχύνην. — οὕτως ἀλόγως. Cf. 59, 4.

Cap. 105. § 1. τῆς μὲν ... λελείψεσθαι, atqui bona cum diis gratia ne nos quidem putamus destitutos fore. De εὐμενείας vi cf. Eur. Hel. 813 πῶς δ' εὐμενείας τοισίδ' ἐν δόμοις ἔχεις; de πρός cum acc. cf. VI 80, 5 τὴν πρὸς ἡμᾶς ἔχθραν μὴ ἂν βραχεῖαν γενομένην διαφυγεῖν et Plut. Dem. 7 χάριν οὐκ ἔχειν πρὸς τὸν δῆμον, quibus exemplis refutatur et Krueg. coniectura πρὸς τοῦ θείου et Meinekii περὶ τὸ θεῖον (Herm. III p. 354); λείπεσθαι cum genet. eadem vi praeditum habes Soph. El. 474 γνώμας λειπομένα σοφᾶς. — οὐδὲν γὰρ ... πράσσομεν, neque enim quicquam praeter humanam vel de rebus divinis opinionem vel de suis (i. e. humanis) rebus voluntatem poscimus aut facimus, i. e. nihil expetimus aut perpetramus, quod non conveniat cum iis, quae homines, quod ad deos attinet, cogitant aut, quod ad ipsos attinet, esse volunt. Similis rerum divinarum et suarum distinctio apud Dem. III 26 τὰ δὲ πρὸς τοὺς θεοὺς εὐσεβῶς, τὰ δ' ἐν αὐτοῖς ἴσως διοικεῖν. De ἔξω cf. 97; praepositum ἀνθρωπείας et ad νομίσεως et ad βουλήσεως pertinet; τὰ ἐς τὸ θεῖον ut 67, 2 τὰ ἐς τὸν πόλεμον, II 40, 4 τὰ ἐς ἀρετήν.

§ 2. ἡγούμεθα γὰρ ... ἄρχειν, existimamus enim et deos ex opinione hominum et homines manifesto (ut apparet ex iis, quae fieri videmus, non tantum, ut de vi numinis, opinamur) naturae necessitate semper ei imperare, quod potestate superant. Δόξῃ et σαφῶς patet contraria posita esse et ἡγούμεθα ad utrumque pertinere. De collocatione τέ particulae in verbis τὸ ἀνθρώπειόν τε cf. 99 τούς νησιώτας τε ibique adn.; διὰ παντός = per omne tempus, ut I 88, 1. Cum sententiae posteriore parte Bloomf. iure comparari iubet I 76, 2, cum universa Plut. Cam. 17. — ὑμᾶς ἂν ... δρῶντας ἄν. Cf. adn. I 76, 4. 136, 3.

3 γενομένους δρῶντας ἂν ταὐτό. καὶ πρὸς μὲν τὸ θεῖον οὕτως ἐκ τοῦ εἰκότος οὐ φοβούμεθα ἐλασσώσεσθαι· τῆς δὲ ἐς Λακεδαιμονίους δόξης, ἣν διὰ τὸ αἰσχρὸν δὴ βοηθήσειν ὑμῖν πιστεύετε αὐτούς, μακαρίσαντες ὑμῶν τὸ ἀπειρόκακον οὐ
4 ζηλοῦμεν τὸ ἄφρον. Λακεδαιμόνιοι γὰρ πρὸς σφᾶς μὲν αὐτοὺς καὶ τὰ ἐπιχώρια νόμιμα πλεῖστα ἀρετῇ χρῶνται· πρὸς δὲ τοὺς ἄλλους πολλὰ ἄν τις ἔχων εἰπεῖν ὡς προσφέρονται, ξυνελὼν μάλιστ᾽ ἂν δηλώσειεν ὅτι ἐπιφανέστατα ὧν ἴσμεν τὰ μὲν ἡδέα καλὰ νομίζουσι, τὰ δὲ ξυμφέροντα δίκαια. καίτοι οὐ πρὸς τῆς ὑμετέρας νῦν ἀλόγου σωτηρίας ἡ τοιαύτη διάνοια.

αὐτό codd., ταὐτό schol. εἰδότες ὅτι καὶ ὑμεῖς καὶ ἄλλος ὁστισοῦν ἐν τῇ ὁμοίᾳ δυνάμει γενόμενος ἡμῖν τὸ αὐτὸ ἂν ἔπραττεν et Valla vertens idem esse facturos. Hanc scripturam solam ad sententiam aptam esse manifestum est.

§ 3. ἣν Cass. Cl. Ven. T. Reg. et postea Ven. πιστεύητε, quae recepit Holm. Sed ἢν πιστεύητε (*wenn ihr glauben solltet*), quoniam Melii sibi ea de re persuasum esse dixerunt, ferri nequit. In vulgata ἢ pro ἣν legi voluit Reisk. Cf. adn.

§ 3. πρός, quod attinet ad. — ἐκ τοῦ εἰκότος, ut probabile est. Cf. IV 17, 5. — οὐ φοβούμεθα ἐλασσώσεσθαι. Animus advertendus est ad infinitivi usum, de quo vid. Matth. Gr. § 520 adn. 1. Krueg. Gr. § 55, 3 adn. 13. Sint. ad Plut. Pericl. c. 7. — τῆς δὲ . . . δόξης. „Pendet ab [τὸ] ἄφρον, i. e. τὴν ἀφροσύνην. Τὸ ἀπειρόκακον si [cum eodem genetivo cohaerere] nolis, quia durius dicatur ἀπειρόκακον τῆς δόξης, . . . [iunge cum solo pronomine] ὑμῶν.“ Bau. Ὑμῶν τὸ ἀπειρόκακον τῆς δόξης tamen non multo durius dicta videntur quam τὸ ὑμέτερον ἀσθενὲς τῆς γνώμης II 61, 2. Ἐς fere idem est atque περί. Cf. adn. 68, 2. — ἥν. Hic δόξαν πιστεύειν idem atque πίστιν πιστεύειν valere vel potius ad horum similitudinem dicta esse existimandum est, qua ratione vulgatam defendunt Bernh. Synt. p. 108 et Krueg. Revera enim haec Meliorum opinio sive exspectatio non praeter eorum fiduciam est, sed hac continetur. Cf. Krueg. Gr. § 46, 5. — τὸ ἀπειρόκακον, *eure Harmlosigkeit*. Sic aptissime Class. — οὐ ζηλοῦμεν μείωσις est et superiori μακαρίζειν bene respondet.

§ 4. πλεῖστα, plurimum. — πολλὰ ἄν τις ἔχων εἰπεῖν, scil. εἰ βούλοιτο. Similiter Dem. III 27 τὰ μὲν ἄλλα σιωπῶ πόλλ᾽ ἂν ἔχων εἰπεῖν, VIII 52 εἰπὼν ἂν ἡδέως . . . τὰ μὲν ἄλλα ἐάσω. Hoc exemplum eo differt ab 9, 5, ubi vide adn., quod verbum primarium ἂν δηλώσειεν non ad eandem, sed ad suam condicionem (ξυνελὼν μάλιστα = εἰ ξυνέλοι μάλιστα) refertur. Cf. VI 80, 5. — καίτοι . . . διάνοια, atqui ta-

106. *ΜΗΛ.* Ἡμεῖς δὲ κατ' αὐτὸ τοῦτο ἤδη καὶ μάλιστα πιστεύομεν [τῷ ξυμφέροντι αὐτῶν] Μηλίους ἀποίκους ὄντας μὴ βουλήσεσθαι προδόντας τοῖς μὲν εὔνοις τῶν Ἑλλήνων ἀπίστους καταστῆναι, τοῖς δὲ πολεμίοις ὠφελίμους.

107. *ΑΘ.* Οὔκουν οἴεσθε τὸ ξυμφέρον μὲν μετ' ἀσφαλείας εἶναι, τὸ δὲ δίκαιον καὶ καλὸν μετὰ κινδύνου δρᾶσθαι· ὃ Λακεδαιμόνιοι ἥκιστα ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τολμῶσιν.

108. *ΜΗΛ.* Ἀλλὰ καὶ τοὺς κινδύνους τε ἡμῶν ἕνεκα μᾶλλον ἡγούμεθ' ἂν ἐγχειρίσασθαι αὐτοὺς

Cap. **107.** δρᾶσθαι M. et Valla fieri vertens; ex reliquis codd. δρᾶσαι aut δράσαι enotatum est.

lis animus (*Denkart*) non favet vestrae nunc saluti, cuius nulla ratio est (sive quae rationi convenienter exspectari non potest). Respicit ἄλογος σωτηρία ad 104 οὐ . . . ἀλόγως θρασυνόμεθα. De καίτοι cf. adn. II 64, 4, de πρός adn. II 86, 5.

Cap. **106.** ἡμεῖς δὲ κατ' αὐτὸ τοῦτο . . . πιστεύομεν, nos vero hac ipsa de causa (scil. quod τὰ μὲν ἡδέα καλὰ νομίζουσι, τὰ δὲ ξυμφέροντα δίκαια) nunc vel maxime credimus. Pro ἤδη Krueg. frustra δή coniecit. Cf. III 59, 3. IV 63, 1. — τῷ ξυμφέροντι αὐτῶν, ut stare possit, ad βουλήσεσθαι referendum est et interpretandum propter (cf. I 70, 8. II 39, 1. III 97, 2. 98, 5) ipsorum utilitatem. Sed sic aut τῷ αὐτῶν ξ. aut τῷ αὐτῶν ξ. (cf. adn. III 22, 6) exspectamus. Ut nunc verba scripta sunt, vix aliud significare possunt quam propter utilitatem eorum. Ita autem cum iungi nequeant nisi cum πιστεύομεν, quia eodem pertinet κατ' αὐτὸ τοῦτο, prorsus inutilia sunt. Neque legisse videtur ea schol.: διὰ τὸ ἴδιον συμφέρον τοὺς Λακεδαιμονίους πιστεύομεν καὶ μάλιστα ἥξειν ἡμῖν βοηθούς, qui verbis διὰ τὸ ἴδιον συμφέρον procul dubio κατ' αὐτὸ τοῦτο reddidit et τῷ ξυμφέροντι αὐτῶν prorsus omisit. Patet facillime ea ad κατ' αὐτὸ τοῦτο interpretandi causa adscribi potuisse. Suspecta iam Krueg. fuerunt.

Cap. **107.** οὔκουν, non ergo. Cf. Krueg. Gr. § 69, 51 adn. 1 et 2. — τὸ ξυμφέρον hoc loco τὰ ἡδέα et τὰ ξυμφέροντα (105, 4) complectitur, ut oppositum τὸ δὲ δίκαιον καὶ καλόν ostendit. — ὅ, i. e. μετὰ κινδύνου δρᾶν.

Cap. **108.** τοὺς κινδύνους τε. Particula copulativa ita collocata est, quasi nomen sequatur, quod τοῖς κινδύνοις oppositum sit. Atqui in βεβαιοτέρους vocabulo latet quae c. 107 κινδύνῳ opposita est ἀσφάλεια. Itaque Th. ita sententiam exorsus est, quasi perrecturus esset καὶ ἀσφάλειαν μᾶλλον εἶναι ἢ ἐν ἄλλοις νομιεῖν. De qua traiectione cf. adn. 11, 1. — ἂν ἐγχειρίσασθαι, suscepturos esse. Medium huius verbi Atticis scriptoribus non usitatum praeter hunc locum apud poste-

καὶ βεβαιοτέρους ἢ ἐς ἄλλους νομιεῖν, ὅσῳ πρὸς μὲν τὰ ἔργα τῆς Πελοποννήσου ἐγγὺς κείμεθα, τῆς δὲ γνώμης τῷ ξυγγενεῖ πιστότεροι ἑτέρων ἐσμέν.

109. *ΑΘ. Τὸ δ' ἐχυρόν γε τοῖς ξυναγωνιουμένοις οὐ τὸ εὔνουν τῶν ἐπικαλεσαμένων φαίνεται, ἀλλ' ἢν τῶν ἔργων τις δυνάμει πολὺ προύχῃ· ὃ Λακεδαιμόνιοι καὶ πλεῖόν τι τῶν ἄλλων σκοποῦσι (τῆς γοῦν οἰκείας παρασκευῆς ἀπιστίᾳ καὶ μετὰ ξυμμάχων πολλῶν τοῖς πέλας ἐπέρχονται);*

riores demum scriptores invenitur. Cf. Steph. Thes. s. v. — *καὶ βεβαιοτέρους . . . νομιεῖν*, et tutiora (pericula nostra causa) quam de aliis suscepta putaturos esse. Insolentius quidem dictum est *ἐς ἄλλους*, sed cum verbo a sententia *κίνδυνος* nomini simillimo 103, 1 *τοῖς ἐς ἅπαν τὸ ὑπάρχον ἀναρριπτοῦσι* legimus et a dicendi consuetudine similiter quod Class. affert 105, 3 *τῆς ἐς Λακεδαιμονίους δόξης* discrepat; similitudinis aliquid etiam Plat. Lach. 191d *ἐν τοῖς πρὸς τὴν θάλατταν κινδύνοις* videtur habere. Itaque non iam de loci integritate dubitamus. Quod enim olim Pp. *ἐς* expungi maluit, ut *βεβαιοτέρους* esse ipsos Melios intellegeremus, ita si fit, ut oppositorum ratio constet, *ἡμᾶς* ante *ἢ ἄλλους* addito non possumus carere. Tum vero quominus *βεβαιοτέρους* a *κινδύνους* vocabulo disiungamus, obstat similis locus III 39, 6 *τὸν μετὰ τῶν ὀλίγων κίνδυνον ἡγησάμενοι βεβαιότερον*, ex quo clarissime apparet hoc quoque loco tutiora pericula ea esse, a quorum eventu minus cavendum sit. — *ὅσῳ*. Cf. adn. III 11, 1. *πρὸς μὲν τὰ ἔργα*, ad res gerendas. Schol. interpretatur: *εἰς γὰρ τὰς χρείας ὠφέλιμοι τυγχάνομεν αὐτοῖς ἐγγὺς τῆς Πελοποννήσου κείμενοι.* Haec autem causa eo pertinet, quod Lacedaemonii Meliorum causa magis pericula suscepturi esse dicuntur: propter insulae enim propinquitatem illis facile usui et subsidio esse possunt. — *κείμεθα* = *ἡ ἡμετέρα νῆσος κεῖται*. Frustra Meinek. l. l. p. 372 *ᾠκήμεθα*. — *τῆς δὲ γνώμης τῷ ξυγγενεῖ*, propter animorum cognationem, i. e. propter cogitandi sentiendique aequalitatem ex communi genere ortam. Hanc causam ad *βεβαιοτέρους ἢ ἐς ἄλλους νομιεῖν* referendam esse in Atheniensium responsione *τὸ δ' ἐχυρόν γε . . . οὐ τὸ εὔνουν τῶν ἐπικαλεσαμένων φαίνεται* ostendit. Tutiores igitur et securiores Lacedaemonii se pro Meliis pericula subituros esse putabunt, quod de eorum fide et benevolentia certiores sunt. Summa autem totius cap. eo continetur, quod Melii pericula pro se suscepta Lacedaemoniis et utilitatem et securitatem habitura esse exponunt.

Cap. 109. *τὸ δ' ἐχυρόν . . .*] *τοῖς ἐπὶ συμμαχίαν, φησί, παρακαλουμένοις ἐχυρὸν φαίνεται πρὸς τὸ βοηθῆσαι οὐχ ἡ εὔνοια τῶν παρακαλούντων.* Schol. *Τὸ ἐχυρόν* igitur, firmum praesidium, est praedicatum. Cf. adn. II 43, 4. — *πλεῖόν τι*. Cf. VII 21, 4. — *μετὰ ξυμμάχων πολλῶν*. Cf. II 39, 2.

ὥστε οὐκ εἰκὸς ἐς νῆσόν γε αὐτοὺς ἡμῶν ναυκρατόρων ὄντων περαιωθῆναι.

110. *ΜΗΛ.* Οἱ δὲ καὶ ἄλλους ἂν ἔχοιεν πέμ- 1
ψαι· πολὺ δὲ τὸ Κρητικὸν πέλαγος, δι᾽ οὗ τῶν
κρατούντων ἀπορώτερος ἡ λῆψις ἢ τῶν λαθεῖν
βουλομένων ἡ σωτηρία. καὶ εἰ τοῦδε σφάλλοιντο, 2
τράποιντ᾽ ἂν καὶ ἐς τὴν γῆν ὑμῶν καὶ ἐπὶ τοὺς
λοιποὺς τῶν ξυμμάχων, ὅσους μὴ Βρασίδας ἐπ-
ῆλθε· καὶ οὐ περὶ τῆς μὴ προσηκούσης μᾶλλον ἢ
τῆς οἰκειοτέρας [ξυμμαχίδος τε καὶ γῆς] ὁ πόνος
ὑμῖν ἔσται.

Cap. **110.** § 2. Valla: ut vobis res sit non magis de terra nihil ad vos pertinente quam de vestra ipsorum, quasi ξυμμαχίδος τε καὶ γῆς non legerit. Neque ea legisse schol. videtur. Cf. adn.

— εἰκὸς ... περαιωθῆναι. Cf. adn. I 81, 6. IV 60, 2.

Cap. **110.** ἄλλους, i. e. socios, velut Corinthios. — πολὺ = μέγα. Cf. VII 18, 2 πολλὴ δ᾽ ἡ Σικελία. — τὸ Κρητικὸν πέλαγος. Cf. IV 53, 3 et ibi adn. — δι᾽ οὗ ... ἡ λῆψις, in quo iis, qui (maris) imperium tenent, difficilius est capere. Cf. IV 114, 3. De flexione ἀπορώτερος cf. adn. III 89, 5.

§ 2. τράποιντ᾽ ἂν καί, facile etiam se convertent. — ὅσους ... ἐπῆλθε. „Ἐπῆλθε [propter casum additum] ἐφίκετο verbi potius quam ἐπεστράτευσε vi instructum videtur: ad quos Brasidas non accessit, non progressus est, quos non adiit. Cf. VIII 54, 4 τὰς ξυνωμοσίας ἁπάσας ἐπελθών.“ Arn. Ἐπῄει Ἑλλησποντίους Appi. Syr. 1. Cf. adn. I 86, 5. Pro Thucydideo μή autem scholiastes substituit οὐκ. „Sed hoc de certis quibusdam civitatibus, quas Brasidas non aggressus esset, dici significaret, cum verba ὅσους μὴ ... ἐπῆλθεν si quos Brasidas non attigerit sonent, non singulos quosdam designantia, sed sumi esse nonnullos, quos non sit aggressus.“ Arn. Et hoc aptius est. Ceterum cf. Matth. Gr. § 608, 5 c. Krueg. Gr. § 67, 4 adn. 2. — τῆς μὴ προσηκούσης. Propter μή negationem non ad Melum solam respici, sed sententiam generalem esse debere, recte docet Arn. Cf. Matth. Gr. l. d. — ἢ τῆς ... ὑμῖν ἔσται. Schol.: ὑμῖν οὐ περὶ τῆς μὴ προσηκούσης, τῆς ἡμετέρας, ὁ ἀγὼν ἔσται, ἀλλὰ περὶ τῆς τῶν συμμάχων καὶ τῆς ὑμετέρας. Qui τῆς οἰκειοτέρας explanans verbis τῆς τῶν ... ὑμετέρας corrupta ξυμμαχίδος τε καὶ γῆς agnoscere non videtur. Duker καί deleri voluit. Sed eo deleto pro comparativo οἰκειοτέρας positivus requiritur. Cui causae, ut taceamus Bloomfieldium comparativum pro positivo collocatum censentem, ita occurrit Hofmannus, ut toto enuntiato sola καὶ τοὺς λοιποὺς τῶν ξυμμάχων illustrari atque ξυμμαχίδος τε γῆς non novam notionem adicere, sed explicandi vim habere diceret. At τῇ μὴ προσηκούσῃ sociorum terram solam contrariam poni non est consentaneum, cum antea ἐς τὴν

1 111. *ΑΘ.* Τούτων μὲν καὶ πεπειραμένοις ἄν
τι γένοιτο, καὶ ὑμῖν [καὶ] οὐκ ἀνεπιστήμοσιν ὅτι
οὐδ' ἀπὸ μιᾶς πώποτε πολιορκίας Ἀθηναῖοι δι'
2 ἄλλων φόβον ἀπεχώρησαν. ἐνθυμούμεθα δὲ ὅτι

Cap. 111. § 1. καὶ om. M. Ven. b. Cf. adn.

γῆν ὑμῶν καὶ ἐπὶ τοὺς λοιποὺς τῶν ξυμμάχων legerimus. Haasius in Luc. Thuc. p. 91 pro *ξυμμαχίδος* scribendum conicit *ξυμμαχίας.* Quam coniecturam Hofmanus quidem sic impugnat, ut et nudo *γῆς* nomine non apte patriam significari et durum videri ad *τῆς προσηκούσης* simul audiri *γῆς* ex *ξυμμαχίας τε καὶ γῆς* dicat. Sed neutrum magni momenti est. Nam *γῆς* non ex postremis verbis repeti debet, sed ex superioribus *τὴν γῆν ὑμῶν*, quanquam adeo, si haec non lecta sint, *ἡ μὴ προσήκουσα* non minus recte dicatur quam *ἡ φιλία, ἡ πολεμία*, similia; *γῆν* autem Haasius non vult esse patriam, sed terram, cum, ut antea Atheniensium terra et veteres socii distincti sint, ita hic *οἰκειοτέραν* et terram et societatem quam sit illa *μὴ προσήκουσα*, quam non iam habeant, sed occupare studeant, significari censeat. Sed nobis, quoniam antea sociorum nomine simul terra foederatorum designata est, haec ipsa distinctio societatis et terrae displicet, cum potius sociorum et Atheniensium agri fuerint discernendi. Class. verba spuria tuetur *ξυμμαχίδα* pro societate, non pro sociorum terra (cf. I 110, 4. II 80, 1. V 36, 1) accipiens. Sed etiam societati Melii non possunt terram, sed ipsorum (Atheniensium) terram opponere. Nempe terra etiam sociorum esse potest.

Cap. 111. § 1. *τούτων μὲν . . . ἀνεπιστήμοσιν.* *Τούτων* pendet ex pronomine indefinito et refertur ad 110, 2 *τράποιντ' ἂν ἐς τὴν γῆν ὑμῶν καὶ ἐπὶ τοὺς λοιποὺς τῶν ξυμμάχων.* Sed cum nihil eorum experti sint Melii, patet *καί* post *ὑμῖν* omittendum (cf. sd.) et post *γένοιτο* interpungendum esse, quo facto *πεπειραμένοις* ad Athenienses spectat. Quam rationem ita comprobavit Class., ut post *γένοιτο* oppositionis causa *ἡμῖν* adderet. Sed si ut 110, 2 priori *καί* alterum non respondet, scriptori in priore membro nondum obversatur quod in altero opponitur et *ἡμῖν* hic inserere non magis necessarium est quam IV 86, 5 *χαλεπωτέρα γὰρ τῆς ἀλλοφύλου ἀρχῆς εἴη καὶ ἡμῖν . . . οὐκ ἂν ἀντὶ πόνων χάρις καθίσταιτο* priori membro *ὑμῖν* addere. Totam orationem cum locutionibus *βουλομένῳ, προσδεχομένῳ τινί ἐστι* seu *γίγνεταί τι*, similibus, de quibus cf. adn. II 3, 2. 60, 1, componendam esse docet Matth. Gr. § 388 e. Sententia igitur eadem est ac si scriptum sit *τούτων εἴ τι γένοιτο, καὶ πεπειράμεθα αὐτὸ καὶ ὑμεῖς οὐκ ἀνεπιστήμονές ἐστε ὅτι κ. τ. λ.* = horum igitur si quid fiat, id etiam (*auch schon*, ut *καὶ βεβούλευνται* Soph. El. 385) experti sumus et vos non ignoratis etc. — *ὅτι οὐδ' . . . ἀπεχώρησαν.* Sententia haec est: ut nondum ab ulla unquam obsidione propter hostium impetum destitimus, ita ne vestrae quidem urbis oppugnationem omittemus, si Lacedaemonii, id quod nobis in metum ostentastis (110, 2), in nostram vel sociorum terram invaserint. — *οὐδ' ἀπὸ μιᾶς* = *ἀπ' οὐδεμιᾶς.* Cf. ad. 84, 2. adn. II 67, 4.

φήσαντες περὶ σωτηρίας βουλεύσειν οὐδὲν ἐν τοσούτῳ λόγῳ εἰρήκατε ᾧ ἄνθρωποι ἂν πιστεύσαντες νομίσειαν σωθήσεσθαι, ἀλλ' ὑμῶν τὰ μὲν ἰσχυρότατα ἐλπιζόμενα μέλλεται, τὰ δ' ὑπάρχοντα βραχέα πρὸς τὰ ἤδη ἀντιτεταγμένα περιγίγνεσθαι. πολλήν τε ἀλογίαν τῆς διανοίας παρέχετε, εἰ μὴ μεταστησάμενοι ἔτι ἡμᾶς ἄλλο τι τῶνδε σωφρονέστερον γνώσεσθε. οὐ γὰρ δὴ ἐπί γε τὴν ἐν 3
τοῖς αἰσχροῖς καὶ προύπτοις κινδύνοις πλεῖστα διαφθείρουσαν ἀνθρώπους αἰσχύνην τρέψεσθε.

§ 2. νομίσαιεν codd. Cf. ad. III 49, 3.
τὰ μὲν ἰσχυρὰ ὄντα ... τὰ δὲ παρόντα ... περιγενέσθαι apud Dionys. p. 916.
ἔτι om. apud Dionys. l. l.

§ 2. φήσαντες. Vid. c. 88. — βουλεύσειν. Activum de magistratibus aliorum civium saluti consulentibus dictum esse adnotat Arn. Cf. c. 87, sed etiam adn. IV 41, 1. — ὑμῶν ... μέλλεται, ea, in quibus firmissimum praesidium collocatis, cum sperentur (i. e. sola spe nitantur), futuri temporis sunt. Schol.: τὰ μὲν ἰσχυρότερα ὑμῶν ἐλπίδες εἰσὶ μέλλουσαι. Ut μέλλει qui aliquid facturus est, ita μέλλεται quod ut fiat futurum est. Cum cunctandi sensu pass. μέλλεσθαι legitur Xen. Anab. III 1, 47. Dem. IV 36. — τὰ δ' ὑπάρχοντα ... περιγίγνεσθαι] τὰ δὲ ὑπάρχοντα ὡς πρὸς τὰ ἡμέτερα παντελῶς εἰσι μικρά. Schol. Ex πρός igitur, cui comparandi vis tribuenda est, pendent τὰ ... ἀντιτεταγμένα. Βραχέα περιγίγνεσθαι, exigua ad vincendum sive (ex Matth. Gr. § 448b) tenuiora, quam ut salvi evadatis. — μεταστησάμενοι. Cf. adn. I 79, 1. — ἔτι cum γνώσεσθε iunge.

§ 3. οὐ γὰρ δὴ ... τρέψεσθε. Graviter id eos non facturos esse affirmant, quod ne faciant eos monere volunt. — ἐν τοῖς αἰσχροῖς ... κινδύνοις. Cur pericula turpia vocarentur, diu et a multis quaesitum est, et qui causam eius rei nullam intellegerent ad coniecturas (ἐσχάτοις, ἄκροις, ἰσχυροῖς) confugerunt. Sed αἰσχρός (ut nostrum schmählich = schlimm) saepius extremum aliquid mali videtur significare, ut III 59, 3 αἰσχίστῳ ὀλέθρῳ (miserrima pernicie. Cf. adn.) λιμῷ τελευτῆσαι et Dem. XVIII 178 αἰσχρὸς γὰρ ὁ καιρός (importunum enim tempus), cum quibus locis cf. Xen. Mem. III 8, 7, ubi id quod malum sive importunum est ad aliquid significat. Certe aliud quid hoc loco αἰσχροῖς est quam infra τὸ αἰσχρόν, quod ad αἰσχύνην respiciat. Nec miranda est haec eiusdem vocabuli discrepantia, cum etiam αἰσχύνην hic pudorem, infra contumeliam valeat. Quod autem ad αἰσχροῖς et in hoc eodem enuntiato scriptum αἰσχύνην attinet, in notionum diversitate verborum similitudinem scriptor consulto sectatus est, ut quae ratio pudori cum periculorum importunitate intercederet hoc modo distinctius exprimeret.

πολλοῖς γὰρ προορωμένοις ἔτι ἐς οἷα φέρονται τὸ
αἰσχρὸν καλούμενον ὀνόματος ἐπαγωγοῦ δυνάμει
ἐπεσπάσατο, ἡσσηθεῖσι τοῦ ῥήματος, ἔργῳ ξυμ-
φοραῖς ἀνηκέστοις ἑκόντας περιπεσεῖν καὶ αἰσχύ-
4 νην αἰσχίω μετὰ ἀνοίας ἢ τύχῃ προσλαβεῖν. ὃ
ὑμεῖς, ἢν εὖ βουλεύησθε, φυλάξεσθε καὶ οὐκ
ἀπρεπὲς νομιεῖτε πόλεώς τε τῆς μεγίστης ἡσσᾶ-
σθαι μέτρια προκαλουμένης, ξυμμάχους γενέσθαι
ἔχοντας τὴν ὑμετέραν αὐτῶν ὑποτελεῖς, καὶ δο-
θείσης αἱρέσεως πολέμου πέρι καὶ ἀσφαλείας μὴ

§ 3. *τύχης* codd., *τύχῃ* schol. *ἐν γὰρ τῷ ἢ τύχῃ ὁ ἢ σύνδεσμος ἀντὶ τοῦ ἤπερ κεῖται.* Cf. adn.

De simili in eodem vocabulo notionis diversitate cf. adn. III 13, 1. — *πολλοῖς γὰρ . . . ἐπεσπάσατο . . . περιπεσεῖν*, multis enim . . . efficere solet (cf. 108, 1) ut . . . incidant (*für viele . . . pflegt* . . . *nach sich zu ziehen dass sie* . . . *gerathen*). Medium *ἐπισπᾶσθαι* eadem vi praeditum esse putamus, qua saepius instructum *ἐφέλκεσθαι* invenimus, cum quo eandem notionem principalem habet. Cf. Eur. Med. 462 *κἀλλ' ἐφέλκεται φυγὴ κακὰ ξὺν αὐτῇ*, fragm. 364, 26 *ὃ καὶ σίδηρον ἀγχόνας τ' ἐφέλκεται*, Plat. de Rep. 544e *ἃ ἂν . . . τἆλλα ἐφελκύσηται*, Isocr. Ep. 4, 6 *αἳ πολλοὺς τοὺς ἀναγκαίους ἐφέλκονται κινδύνους*. Atque unum invenimus locum, ubi revera eandem vim ipsum *ἐπισπᾶσθαι* habeat, qui est Apollod. Biblioth. II 1, 3 *διό φησιν Ἡσίοδος οὐκ ἐπισπᾶσθαι τὴν ἀπὸ τῶν θεῶν ὀργὴν τοὺς γινομένους ὅρκους ὑπὲρ ἔρωτος*. Propter efficiendi autem vim infinitivus eodem iure sequitur quo post reliqua eius significationis verba. Itaque non probamus Herwerd. (Stud. Thuc. p. 80) coniecturam *ἐπέσπασε τὸ . . . περιπεσεῖν*, praesertim quod etiam articulus, cum *τὸ περιπεσεῖν* neque antea memoratum neque per se notum sit, hic apud inf. locum non habet. Dissimile est III 44, 4, quod ad hunc locum interpretandum Class. adhibuit. — *προορωμένοις ἔτι*, qui adhuc praevident, i. e. nondum adeo occaecati sunt, ut non iam praevideant. Iniuria igitur *ἔτι* Krueg. suspectum fuit. — *ῥήματος ἔργῳ* propter contrarias notiones iuxta sunt posita. — *μετὰ ἀνοίας*, per amentiam. Cf. adn. 69, 2. 103, 2. — *τύχῃ*, quod schol. praebet, praeferimus non solum propter variatam orationem vere Thucydideam, sed etiam quod Melii amentiam in dedecore suscipiendo ipsi adhibent, fortunam non item. — *προσλαβεῖν*, suscipere. Cf. adn. IV 61, 1.

§ 4. *ἡσσᾶσθαι*, cedere. Cf. IV 64, 3. — *ξυμμάχους γενέσθαι*. Infinitivus explicandi vim habet, et sunt haec illa *μέτρια*, quae commemorata sunt. — *καὶ δοθείσης αἱρέσεως . . . μὴ τὰ χείρω φιλονικῆσαι*, et optione data . . . non deteriora pertinaciter sectari. Cum igitur *καί* superiori *τέ* respondeat, hoc membrum

τὰ χείρω φιλονικῆσαι· ὡς οἵτινες τοῖς μὲν ἴσοις μὴ εἴκουσι, τοῖς δὲ κρείσσοσι καλῶς προσφέρονται, πρὸς δὲ τοὺς ἥσσους μέτριοί εἰσι, πλεῖστ᾽ ἂν ὀρθοῖντο. σκοπεῖτε οὖν καὶ μεταστάντων ἡμῶν καὶ ἐνθυμεῖσθε πολλάκις ὅτι περὶ πατρίδος βουλεύεσθε, ἧς μιᾶς πέρι καὶ ἐς μίαν βουλὴν τυχοῦσάν τε καὶ μὴ κατορθώσασαν ἔσται.

§ 5. ἣν codd. praeterquam quod ἢν It.; ἧς schol. καὶ πολλάκις πρὸ ὀφθαλμῶν λάβετε ὅτι περὶ πατρίδος ἡ σκέψις, μιᾶς οὔσης περὶ ἧς ἐν μιᾷ βουλῇ ἢ κατορθώσετε ἢ σφαλήσεσθε, ubi vulgo male post οὔσης interpungunt. Deinde μὴ om. Laur. E.; ἴστε Vind. D. Valla scitis interpretatus, quod ita recipere, ut ἐς ex οὐκ ἀπρεπὲς νομιεῖτε pendere perspicuum est. Cum solo accusat. φιλονικεῖν item habet Plat. Prot. 360e.

§ 5. καὶ μεταστάντων ἡμῶν, etiam semotis nobis (non solum praesentibus). Cf. § 2 extr. — ἧς μιᾶς πέρι... ἔσται, de qua una in unum quoque consilium sive feliciter sive perperam captum (deliberare) licebit. Itaque ad ἔσται = ἐξέσται (cf. III 46, 1) βουλεύεσθαι subauditur perinde atque λαμβάνειν III 83, 4 ἃ γνώμῃ ἔξεστι ad ἔξεστι. Cf. adn. 62, 2. Deinde ἐς de effectu dictum est ut VII 87, 1. VIII 1, 3. 86, 6. Tam simile autem est Homericum illud εἰ δέ ποτ᾽ ἔς γε μίαν (scil. βουλὴν) βουλεύσομεν (Il. II 379), ut Th. menti id obversatum esse suspicari liceat. Quanquam enim illud communiter potius quam semel captum consilium designat, utrumque tamen ad eandem sententiam tanquam originem revocatur, quae haec est: ita deliberare, ut unum consilium evadat. De τὲ—καί cf. II 85, 1 εὖ τε καὶ χεῖρον εἰπόντι. Superiore autem καί unum consilium cum una patria ex aequo componitur: ut una est patria, ita unum licebit consilium capere. De verborum τυγχάνειν et κατορθοῦν sententia cf. III 39, 7. 82, 5. Ita locum difficilem et multis desperatum satis enodatum esse putamus. Certe sententiam, quam effecimus, vix quisquam reprehendet; verborum quidem structuram fatendum est duram esse atque implicatam, sed aliae etiam in hoc colloquio asperiores sententiae inveniuntur neque haec nobis magis contorta videtur esse quam illa, quam c. 95 legimus, a Dionys. p. 912 non sine aliqua causa tanquam ἐνθύμημα σκολιῶς ἀπηγγελμένον vituperata. Praeterquam vero quod durum sermonem hoc loco tolerandum esse existimavimus, nihil nobis in interpretando concessimus, quod fieri posse non exemplis comprobatum esset. Neque coniectura usi sumus ad hunc locum explicandum, sed scriptura in schol. tradita, quae cum idoneam sententiam praeberet, propter solam sermonis duritiem coniectandi periculum facere temerarium esse duximus. Faciliorem quidem eadem adhibita ἧς scriptura (quam tamen Heilmanni emendationi tribuit) Rauchenst. ad Lys. XII 74 et Phil. XXXVI p. 241 loci explicationem sibi invenisse visus est. Interpretatur enim ἧς μιᾶς πέρι ἔσται de qua una agetur, ut Lys.

τελευταία ἀπόκρισις τῶν Μηλίων.

1 112. *Καὶ οἱ μὲν Ἀθηναῖοι μετεχώρησαν ἐκ
τῶν λόγων· οἱ δὲ Μήλιοι κατὰ σφᾶς αὐτοὺς γε-
νόμενοι, ὡς ἔδοξεν αὐτοῖς παραπλήσια καὶ ἀντ-*
2 *έλεγον, ἀπεκρίναντο τάδε. „Οὔτε ἄλλα δοκεῖ ἡμῖν
ἢ ἅπερ καὶ τὸ πρῶτον, ὦ Ἀθηναῖοι, οὔτ' ἐν ὀλί-
γῳ χρόνῳ πόλεως ἑπτακόσια ἔτη ἤδη οἰκουμένης
τὴν ἐλευθερίαν ἀφαιρησόμεθα, ἀλλὰ τῇ τε μέχρι
τοῦδε σῳζούσῃ τύχῃ ἐκ τοῦ θείου αὐτὴν καὶ τῇ
ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων [καὶ Λακεδαιμονίων] τιμωρίᾳ*
3 *πιστεύοντες πειρασόμεθα σῴζεσθαι. προκαλούμεθα
δὲ ὑμᾶς φίλοι μὲν εἶναι, πολέμιοι δὲ μηδετέροις,
καὶ ἐκ τῆς γῆς ἡμῶν ἀναχωρῆσαι σπονδὰς ποιη-*

deleamus, eo vetamur, quod inde pendens *τυχοῦσάν τε καὶ μὴ κατορθώσασαν* praeteriti, non futuri temporis esset; *ἵσταται* γρ. H. Cf. adn.

XII 74 *ὅτι οὐ περὶ πολιτείας ὑμῖν ἔσται ἀλλὰ περὶ σωτηρίας.* Sane illa verba sola ita intellegi posse concedendum est; sed repugnat adiunctum *ἐς μίαν βουλήν*. Quomodo enim hoc valere possit *auf einen einzigen Rathschlag hin es ankommen lassend*, ut ille dicit, aut cum reliquis apte coniungi, nobis quidem non liquet. De emendationibus ad hunc locum prolatis tacere praestat, quoniam nulla nisi auctori suo placuit.

Cap. 112. § 1. *μετεχώρησαν.* Respondet *τῷ μεταστῆναι* 111, 5. Cf. Aesch. Prom. 1060. — *κατὰ σφᾶς αὐτούς*, soli. Cf. adn. II 39, 2. III 78, 1. — *παραπλήσια καὶ ἀντέλεγον.* *Καί* hic est id atque, quod pro nostro *als* post vocabula similitudinis ponitur. Cf. VII 70, 1. 71, 7. Matth. Gr. § 620 p. 1481 b. Krueg. Gr. § 69, 32 adn. 5. Imperfectum *ἀντέλεγον* Latine hic plusquamperfecto exprimatur. Cf. adn. II 28, 2.

§ 2. *πόλεως ἑπτακόσια ... οἰκουμένης.* De Melo condita cf. Muell. Orchom. p. 317. — *τῇ ... αὐτήν.* Verba *ἐκ τοῦ θείου* iungenda esse cum *σῳζούσῃ* docet Held. ad Plut. Timol. p. 419 sq. Cf. Krueg. Gr. § 50, 10 adn. 2. De sententia vid. 104, ubi dicta iterantur. — *καὶ Λακεδαιμονίων* Thucydideis eximendum est, quod ab aliis hominibus quam a Lacedaemoniis Melii auxilium non exspectant (cf. 104). Tollitur quidem haec offensio, si *καί* pro et — quidem accipimus, sed aliud incommodum nascitur. Cum enim praeter contrariorum (*τῇ τύχῃ: τῇ τιμωρίᾳ, ἐκ τοῦ θείου: ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων*) aequalitatem verba addantur, mirum quantum languent. Neque ex eo quod infra 113 Athenienses Lacedaemonios, quos Melii hic tecte significant, aperte appellant, efficitur eos hic quoque nominatos esse. Nempe Meliis *οἱ ἄνθρωποι* ipsi sunt Lacedaemonii. — *τιμωρίᾳ.* Cf. adn. I 27, 2.

§ 3. *προκαλούμεθα ... εἶναι*, proponimus autem vobis, ut simus (vobis) ami-

σαμένους αἵτινες δοκοῦσιν ἐπιτήδειοι εἶναι ἀμφοτέροις."

τελευταία ἀπόκρισις τῶν Ἀθηναίων.

113. Οἱ μὲν δὴ Μήλιοι τοσαῦτα ἀπεκρίναντο· οἱ δὲ Ἀθηναῖοι διαλυόμενοι ἤδη ἐκ τῶν λόγων ἔφασαν· „Ἀλλ' οὖν μόνοι γε ἀπὸ τούτων τῶν βουλευμάτων, ὡς ἡμῖν δοκεῖτε, τὰ μὲν μέλλοντα τῶν ὁρωμένων σαφέστερα κρίνετε, τὰ δὲ ἀφανῆ τῷ βούλεσθαι ὡς γιγνόμενα ἤδη θεᾶσθε, καὶ Λακεδαιμονίοις καὶ τύχῃ καὶ ἐλπίσι πλεῖστον δὴ παραβεβλημένοι καὶ πιστεύσαντες πλεῖστον καὶ σφαλήσεσθε."

οἱ Μήλιοι πολιορκοῦνται.

114. Καὶ οἱ μὲν Ἀθηναίων πρέσβεις ἀνεχώ- 1
ρησαν ἐς τὸ στράτευμα· οἱ δὲ στρατηγοὶ αὐτῶν, ὡς οὐδὲν ὑπήκουον οἱ Μήλιοι, πρὸς πόλεμον εὐθὺς ἐτρέποντο καὶ διελόμενοι κατὰ πόλεις περιετείχισαν κύκλῳ τοὺς Μηλίους. καὶ ὕστερον φυ- 2
λακὴν σφῶν τε αὐτῶν καὶ τῶν ξυμμάχων κατα-

Cap. 114. ἐτρέποντο Gr. Dan. Bekk. tacitique apud hunc Pal. et m. „Cur recentiores editores omnes Wasii correctionem ἐτράποντο paucarum membranarum auctoritate nitentem probaverint, non intellego. Imperfectum mihi adeo aoristo melius videtur: incipiebant statim ad bellum se convertere; non tam enim

ci. Cf. 88, 1. 111, 4. — ἐπιτήδειοι. Alibi trium est generum, ut 21, 2. 81, 2. VIII 11, 2.

Cap. 113. διαλυόμενοι ἤδη ἐκ τῶν λόγων, e colloquio (actu loquendi, concilio) iam discedentes. — ἀλλ' οὖν . . . γε. Sunt particulae contra dicendi cum asseveratione, at profecto. Cf. Xen. Cyr. I 4, 19. Frequentior est alter earum usus, de quo explicat Devar. de Part. p. 12. — δοκεῖτε. Cf. adn. V 9, 6. — τὰ δὲ ἀφανῆ . . .] τὰ δὲ ἄδηλα διὰ τὸ βούλεσθαι οὕτως ἔχειν ὡς οἴεσθε καθάπερ τὰ παρόντα καὶ γιγνόμενα θεᾶσθε. Schol. Cum sententia cf. III 3, 1. IV 108, 4. — πλεῖστον δὴ . . . πιστεύσαντες, quam maxime dediti (cf. Arist. Plut. 243 πόρναισι καὶ κύβοισι παραβεβλημένος) atque confisi. Partic. perfecti quod moribus eorum insitum est, part. aoristi qua ratione iam consilium ceperint indicat; de qua diversitate cf. ἐλθόντας καὶ κεκτημένους VII 66, 2. Krueg. Gr. § 56, 14. Quare non est causa cur Herwerd. l. l. p. 80 secuti καὶ πιστεύσαντες aut Class. solum καὶ deleamus.

Cap. 114. § 1. διελόμενοι κατὰ πόλεις. Cf. adn. II 78, 1. Quae urbes fuerint, vide 84, 1. § 2. σφῶν αὐτῶν. Cf. adn. IV 43, 4.

λιπόντες οἱ Ἀθηναῖοι καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν ἀνεχώρησαν τῷ πλείονι τοῦ στρατοῦ. οἱ δὲ λειπόμενοι παραμένοντες ἐπολιόρκουν τὸ χωρίον.

1 115. *Καὶ Ἀργεῖοι κατὰ τὸν χρόνον τὸν αὐτὸν*
ἐσβαλόντες ἐς τὴν Φλειασίαν καὶ λοχισθέντες ὑπό
τε Φλειασίων καὶ τῶν σφετέρων φυγάδων διεφθά-
2 *ρησαν ὡς ὀγδοήκοντα. καὶ οἱ ἐκ τῆς Πύλου Ἀθη-*
ναῖοι Λακεδαιμονίων πολλὴν λείαν ἔλαβον. καὶ
Λακεδαιμόνιοι δι' αὐτὸ τὰς μὲν σπονδὰς οὐδ'
ὡς ἀφέντες ἐπολέμουν αὐτοῖς, ἐκήρυξαν δέ, εἴ τις
3 *βούλεται παρὰ σφῶν, Ἀθηναίους λῄζεσθαι. καὶ*
Κορίνθιοι ἐπολέμησαν ἰδίων τινῶν διαφορῶν ἕνεκα
τοῖς Ἀθηναίοις· οἱ δ' ἄλλοι Πελοποννήσιοι ἡσύ-
χαζον.

Ἀργείων ἐσβολὴ ἐς τὴν Φλειασίαν. Ἀθηναίων καὶ Λακεδαιμονίων λῃστεῖαι. Κορίνθιοι Ἀθηναίοις πολεμοῦσι.

4 *Εἷλον δὲ καὶ οἱ Μήλιοι τῶν Ἀθηναίων τοῦ*

Μηλίων ἐπέξοδος.

de uno et certo facinore cogitatur, quam de bellandi praeparationibus, quas uno temporis puncto longiores esse necessarium est. Compara simillimum locum II 75, 1 *καθίστη ἐς πόλεμον τὸν στρατόν, καὶ πρῶτον μὲν περιεσταύρωσεν αὐτούς.*" Arn.

Cap. **115.** § 1. *Ἀργεῖοι.* De nominativo vid. adn. 59, 1. — *κατὰ τὸν χρόνον τὸν αὐτόν.* Attende rariorem collocationem pronominis *ὁ αὐτός*. Cf. VII 39, 1 *τῇ ἐπιχειρήσει τῇ αὐτῇ*, Demosth. VIII 14. Xen. Cyr. IV 4, 10. — *τῶν σφετέρων φυγάδων.* Cf. 83, 3.

§ 2. *οἱ ἐκ τῆς Πύλου Ἀθηναῖοι.* In his erant maxime *οἱ ἐκ Κρανίων εἰσκεκομισμένοι Εἵλωτες*. Vid. 56, 3. Quare *Ἀθηναῖοι* deletum cupit Krueg. Sed illi rem ducibus Atheniensibus gesserunt. — *οὐδ' ὥς.* Negatio non solum ad participium, sed etiam ad verbum finitum pertinet. Apertum bellum propter rem VI 105, 2 narratam demum renovatum esse cognoscemus. — *ἐκήρυξαν δὲ . . . λῄζεσθαι.* De tota syntaxi cf. IV 87, 2, de *παρά* adn. II 41, 1. Ad rem quod attinet, „si compositio . . . frustra fuisset, non tamen statim propterea armis publice sumptis, sed saepe privati cuiusdam belli genere iniurias persequebantur, cum civibus suis praedas ex adversariis terra marique facere permitterent." Schoem. Antiqu. iur. p. 367, qui id alibi formulis *σῦλα διδόναι, λάφυρον ἐπικηρύττειν, ῥύσια καταγγέλλειν κατά τινος* significari demonstrat.

§ 3. *διαφορῶν.* Bekk. invitis membranis *διαφόρων*. Sed hic tam controversiae quam res controversae esse possunt.

περιτειχίσματος τὸ κατὰ τὴν ἀγορὰν προσβαλόντες νυκτός, καὶ ἄνδρας τε ἀπέκτειναν καὶ ἐσενεγκάμενοι σῖτόν τε καὶ ὅσα πλεῖστα ἐδύναντο χρήσιμα ἀναχωρήσαντες ἡσύχαζον· καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἄμεινον τὴν φυλακὴν τὸ ἔπειτα παρεσκευάζοντο. καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα.

Λακεδαιμόνιοι μέλλουσιν ἐς τὴν Ἀργείαν στρατεύειν.

116. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος Λακεδαιμόνιοι μελλήσαντες ἐς τὴν Ἀργείαν στρατεύειν, 1
ὡς αὐτοῖς τὰ διαβατήρια [ἱερὰ ἐν τοῖς ὁρίοις] οὐκ ἐγίγνετο, ἀνεχώρησαν, καὶ Ἀργεῖοι διὰ τὴν ἐκείνων μέλλησιν τῶν ἐν τῇ πόλει τινὰς ὑποπτεύσαντες τοὺς μὲν ξυνέλαβον, οἱ δ' αὐτοὺς καὶ διέφυγον.

Μηλίων μετὰ δευτέραν ἐπέξοδον ἅλωσις καὶ ὠμοτάτη τιμωρία.

Καὶ οἱ Μήλιοι περὶ τοὺς αὐτοὺς χρόνους αὖθις 2
καθ' ἕτερόν τι τοῦ περιτειχίσματος εἷλον τῶν

Cap. 115. § 4. χρήσιμα H. I. Valla vertens: quae ex usu forent; reliqui codd. χρήμασι, nisi quod Mosqu. Ar. χρήματα.

Cap. 116. § 1. ὑποτοπήσαντες codd., quod suspicati = opinati significat. Emend. Meinek. Herm. III p. 358.

§ 2. αὖτις codd. optimi omnes.

§ 4. τὸ κατὰ τὴν ἀγοράν. „Hoc vix potest intellegi de foro urbis Meliorum. Puto designari forum rerum venalium in munitionibus Atheniensium [cf. III 6, 2 et adn. I 62, 1] et locum, ubi asservabatur frumentum et alia ad usus militum, qui urbem obsidebant. Id indicant ea, quae mox de frumento et aliis rebus a Meliis raptis dicit Thucydides.“ Duk. — ἄνδρας. Cf. adn. IV 132, 3. VII 43. — χρήσιμα, utilia (ad obsidionem tolerandam). — τὸ ἔπειτα. Ita iam IV 107, 1.

Cap. 116. § 1. μελλήσαντες. Cf. adn. I 134, 4. — τὰ διαβατήρια ut 54, 2. 55, 3. Seclusa addita sunt, quasi Th. aequales nesciverint quid essent τὰ διαβατήρια. Certe si rem explicatius designare opus fuisset, quo primum commemorabatur loco (54, 2) id fieri debebat. Recte del. Cob. Nov. lect. p. 477. — οὐκ ἐγίγνετο. Cf. adn. 55, 3. — διὰ τὴν ... μέλλησιν. Recte Port.: quod illi in agrum suum invadere statuissent. Μέλλησις enim superiori μελλήσαντες respondet estque τὸ μελλῆσαι (στρατεύειν).

§ 2. καθ' ἕτερόν τι ... εἷλον. Ante εἷλον excidisse προσβαλόντες suspicatur Krueg. Sed iunge τι εἷλον; καθ' ἕτερον dictum est ut καθ' ἕτερα VII 42, 6.

Ἀθηναίων, παρόντων οὐ πολλῶν τῶν φυλάκων.
3 *καὶ ἐλθούσης στρατιᾶς ὕστερον ἐκ τῶν Ἀθηνῶν*
ἄλλης [ὡς ταῦτα ἐγίγνετο], ἧς ἦρχε Φιλοκράτης ὁ
Δημέου, καὶ κατὰ κράτος ἤδη πολιορκούμενοι,
γενομένης καὶ προδοσίας τινὸς ἀφ' ἑαυτῶν, ξυν-
εχώρησαν τοῖς Ἀθηναίοις ὥστε ἐκείνους περὶ αὐ-
4 *τῶν βουλεῦσαι. οἱ δὲ ἀπέκτειναν Μηλίων ὅσους*
ἡβῶντας ἔλαβον, παῖδας δὲ καὶ γυναῖκας ἠνδρα-

§ 3. *ὡς ταῦτα ἐγίγνετο.* Cum haec post has res gestas significare debeant, certe *ἐγένετο* videtur legendum esse. Sed totum hoc additamentum satis languidum et insolentius inter *ἄλλης* et *ἧς* interpositum est. — *καί.* De hoc cf. adn. I 65, 1. — *κατὰ κράτος ἤδη πολιορκούμενοι.* „*Πολιορκοῦντες λιμῷ,* inquit Hesych. laudato Thucydide [*ἐν τῇ πέμπτῃ* Suid. in v. *λιμὸς Μηλιαῖος.* Cf. Phot. ac Phav.]. Unde proverbium *λιμῷ Μηλίῳ* natum. Idem fere schol. Aristoph. *λιμῷ ἐπείσθησαν* [*ἐπιέσθησαν*] *ὡς Θουκυδ. ἐν τῇ πέμπτῃ* ad haec Av. 186: *θεοὺς ἀπολεῖτε λιμῷ Μηλίῳ.* Hoc factum a Nicia asserit schol. Sed de Nicia nulla post pacem V [19. 24. 43. 46] mentio, neque extra urbem cum imperio fuisse videtur. Diodorus quidem diserte [XII 80] *Νικίου στρατηγοῦντος εἷλον . . . Κύθηρα καὶ Νίσαιαν· τήν τε Μῆλον ἐκπολιορκήσαντες ἡβηδὸν ἀπέσφαξαν,* nempe Athenienses; non Melum quidem ductu Niciae, sed alio tempore atque Cyth. etc. . . . Nescio ergo, an reponendum apud schol. Aristoph. *Τισίας.* Vid. Thuc. V 84. Caute Strab. X 484.“ Wass. „Si Diodorus ea, quae de Niciae rebus gestis narrat, e Thucydide descripsit, neglegenter illum inspexerit oportet. [Quod deinde demonstratur.] . . . Nec video, quomodo Suidae in *λιμὸς Μηλιαῖος* et scholiastae Aristophanis Melios fame coactos ae Niciae dedidisse scribentibus contra disertam narrationem Thucydidis fides haberi possit. Nam in Aristophane ipso nihil est, e quo Melum a Nicia captam constet. Proverbium *λιμὸς Μήλιος* habent etiam Zenobius IV 94 et Diogenianus VI 14.“ Duk. — *ἀφ' ἑαυτῶν,* ab ipsis, a quibusdam ipsorum civibus.

§ 4. *ἀπέκτειναν Μηλίων . . . ἔλαβον.* Hoc atrocissimum et iniustissimum totius belli Peloponnesiaci facinus esse Bloomfieldius Mitfordii verbis docet culpam rei conferens in duces et in milites aerumnis obsidionis (cf. c. 84) irritatos. Atheniensium crudelitatem male excusare studet Aristid. I p. 174 sq. Cf. Isocr. XII 63 et Thirlw. Hist. Gr. III p. 361. Alcibiadem suasisse, ut Melios sub corona venderent (*ἐξανδραποδίζεσθαι*) Athenienses, scribit Andoc. personatus IV 22. Et Plutarchus in Alc. 16 de eo *τοῦ Μηλίους ἡβηδὸν ἀποσφαγῆναι,* inquit, *τὴν πλείστην αἰτίαν ἔσχε τῷ ψηφίσματι συνειπών.* Ceterum Melios, qui arma ferre possent, non multo plures quingentis, universos liberos vix plures quam tria milia fuisse ex numero obsidentium (c. 84) colligit Ross. It. per insul. Gr. III p. 9. Qui autem ex hac calamitate servati sunt Melii, iis patrium solum postea restituit Lysander. Vid. Xen. Hell. II 2, 9.

πόδισαν· τὸ δὲ χωρίον αὐτοὶ ᾤκισαν, ἀποίκους ὕστερον πεντακοσίους πέμψαντες.

§ 4. *ᾤκισαν* Vat. Cl. Reg. Ar. Dan. m. corr. Laur.; reliqui *ᾤκησαν*. Cum in aoristis *οἰκίσαι* et *οἰκῆσαι* propter itacismum nulla fere codd. sit auctoritas, quid quoque loco scribendum sit, totum ex sententia pendet. *Οἰκίσαι*, praeterquam quod colonos deducere significat (I 12, 4. VI 76, 2), de regionum vel urbium aut primis (I 7. VI 3, 3. 2, 1. II 17, 2) aut novis (VI 4, 6. I 12, 1. VI 5, 3) incolis dicitur. Urbium primi incolae earum conditores sunt, novi incolae urbes vel regiones occupant, postquam priores expulsi sunt vel emigraverunt. *Οἰκῆσαι*, quod in universum sedes collocare significat, de condendis urbibus dici nequit; ceteroqui multo latius patet quam *οἰκίσαι*, cum omnes qui aliquo loco sedes collocant, non primos aut novos tantum incolas significet. Hic de novis incolis sermonem esse, praeterquam quod veteres aut necati aut in servitutem venditi sunt, ex addito *αὐτοί* cognoscitur.

Foederis ula marmorea inscripti reliquiae

Quae i umerus facilius cognosceretur, spiritum asperu dhibuimus similiterque o, ubi in tabula

ΡΟΣΑΛΛΕΛΟΣΗ
ΑΤΑΛΕΝΚΑΙΚΑ
ΑΙΜΑΝΤΙΝΕΑΣ
ΑΙΟΣΚΑΙΤΟΣΧ
ΜΑΧΟΣΤΕΧΝΕΙ
ΤΙΝΕΑΣΚΑΙΕΛ
ΑΝΤΙΝΕΑΣΚΑΙ
Ί / ΓΟΙΚΑΤΑΤΟ
ΑΙΜΑΝΤΙΝΕΥΣ
ΤΑΛΥΕΝΔΕΜΕΕ
Κε ΙΒΟΕΘΕΝΔΕ
ΤΕΝΑΡΛΕΙΟΝΕ
ίο ΙΑΝΔΥΝΟΝΤΑ
ν ΤΕΝΠΟΛΙΝΑΘ
ν το ΥΤΟΝΤΟΝΠ
όλεο ||| ΕΑΝΜΕΗΑΠ
ρας α ΥΤΟΝΚΑΙΤ
πόλεον ΗΑΠΑΣΟΝΤ
ιν he ΠΟΛ ις ΗΕΠ
τὲν ἐ π α γ ΛΕΛΑΣ
χρε̃σθαι hΕΠΟΛΙΣ
ς ὀβολ ⊃ΣΑΙΛΙΝ
πεμφσαμέ ΝΞΤΕΙΣ
ι ⟨hαπάσα ΙΣΤΑΙΣ
πόλεσιν. ὀμ ∩ ΣΑΙΛ

ι (ἐχσεῖναι) Kirchh. Nos, cum nova condicio sequatur, omi d. In tabula hic pariter atque in v. superiore scriptum fui *Μαντινέας* inverso ordine codd. — 7. ἦν codd. itemque 9. 1 mula *ἐπὶ τὴν γῆν* scriptum est. — 7—8. *καὶ Ἠλείους καὶ* rus tribus excedatur, ὅτῳ (ὅτοι) pro *hoποῖοι*

Certe multo magis probatur eodem modo quo infra v. 13 n esse atque in codd. in locum pronominis οὗτοι superscriptum duabus litteris brevius codd., nisi quod Ar. Chr. Dan. πασῶν ıs Athenienses subvenire debent, praepositio repetenda est (cf. ıitur), quo facto simul litterarum numerus completur. Parum Ἀθεναῖος ἐς Ἄργος ἒ Μαντίνειαν ἒ Ἦλιν . . ἴοσιν) Kirchh., καὶ teris ad Kirchh. datis Foucart., quo ne iustus quidem littera-d. — 15. πασῶν duabus litteris brevius codd. — 16. μεδεμιᾶι isse litterarum numerus in codd. totidem litteris minor ostendit. m formula v. 11 legitur. Eo expuncto vacuum duarum litte-alia pars foederis incipiat, non adstipulamur. — 18. ὧν ἂν atum socii. Praeterea nimius sic evadit litterarum numerus. uod ὧν ἂν ἄρχωσιν ad sententiam parum aptum est, addito ni possit. Cf. adn. — 19. Duarum litterarum spatium vacuum, Nos similem hic valere excusationem putamus atque v. 3. 6. 17. codd., quod minorem efficit litterarum numerum. Praeterea am sententia postulat. Cf. adn. Verum vidit Kirchh. — 21. :ὰ τὰ αὐτά . . . πλέονα. — βούλωνται codd. Cum ad ἡ πόλις in lapide lectum esse certo cognoscitur) om. codd. Deinde :erarum numerum praebet et dativum τῇ στρατιᾷ etiam illa

THUCYDIDIS
DE
BELLO PELOPONNESIACO
LIBRI OCTO.

AD
OPTIMORUM LIBRORUM FIDEM EDITOS
EXPLANAVIT
ERNESTUS FRIDERICUS POPPO.

EDITIO ALTERA, QUAM AUXIT ET EMENDAVIT
IOANNES MATTHIAS STAHL.

VOL. III. SECT. II.

LIPSIAE
IN AEDIBUS B. G. TEUBNERI.
MDCCCLXXX.

LIPSIAE: TYPIS B. G. TEUBNERI.

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ ΞΥΓΓΡΑΦΗΣ Ζ.

XVI. *Ἕκτον καὶ δέκατον ἔτος τοῦ πολέμου.* — *Κεφ.* ζ'.

B. *Χειμών.* — *Κεφ.* ζ'.

3) *Ἀθηναῖοι διανοοῦνται μεγάλῃ παρασκευῇ ἐς Σικελίαν πλεῦσαι. παρέκβασις περὶ τοῦ μεγέθους καὶ τῆς οἰκίσεως τῆς Σικελίας. αἰτίαι τῆς τῶν Ἀθηναίων στρατείας καὶ πρεσβεία αὐτῶν. Κεφ.* α' — ς'.

4) *Λακεδαιμόνιοι μὲν στρατεύουσιν ἐς τὴν Ἀργείαν, Ἀθηναῖοι δὲ βοηθοῦσιν Ἀργείοις. τὰ ἐν Ὀρνεαῖς γενόμενα.* ζ'.

XVII. *Ἕβδομον καὶ δέκατον ἔτος τοῦ πολέμου. Κεφ.* η' — ϟγ'.

A. *Θέρος. Κεφ.* η' — ξβ'.

1) *Οἱ μὲν ἐκ Σικελίας πρέσβεις ἐπανέρχονται· οἱ δ' Ἀθηναῖοι ψηφίζονται στρατεύειν, καὶ Ἀλκιβιάδην Νικίαν καὶ Λάμαχον στρατηγοὺς καθιστᾶσιν.* η'. § α'. β'.

2) *Ἐκκλησία γίγνεται περὶ τῆς παρασκευῆς. Νικίας τοὺς Ἀθηναίους τοῦ στόλον ποιεῖσθαι ἔτι ἀποτρέψαι πειρᾶται.* § γ'. δ'.

Λόγος Νικίου. θ' — ιδ'.

3) *Νικίᾳ ἀντιλέγει Ἀλκιβιάδης. αἰτίαι δι' ἃς οὗτος ἐνῆγε τὴν στρατείαν. ὁ τρόπος αὐτοῦ.* ιε'.

Λόγος Ἀλκιβιάδου. ις' — ιη'.

4) *Ἀθηναίους ὡρμημένους στρατεύειν Νικίας ἔτι παρασκευῆς πλήθει μεταστῆσαι ἐπιχειρεῖ.* ιθ'.

Δεύτερος λόγος Νικίου. κ' — κγ'.

5) *Μεγάλη ὁρμὴ τῶν Ἀθηναίων πρὸς τὴν στρατείαν. Νικίας δηλοῖ ἥντινα δύναμιν αἰτεῖται. γίγνεται ἡ παρασκευή.* κδ' — κϛ'.

6) *Τῶν Ἑρμῶν περικοπή. ζήτησις τῶν δρασάντων· ὑπόνοια τοῦ δήμου. μήνυμα μετοίκων. Ἀλκιβιάδης μεταίτιος γίγνεται καὶ πρὶν ἐκπλεῖν κρίνεσθαι μάτην ἐπιθυμεῖ.* κζ' — κθ'.

7) *Ὁ στόλος ἀνάγεται. πολυτέλεια αὐτοῦ.* λ' — λβ'.

8) *Οἱ Συρακόσιοι βουλεύονται περὶ τοῦ ἐπίπλου τῶν Ἀθηναίων.* λβ'. § γ'.

α) *Λόγος Ἑρμοκράτους.* λγ'. λδ'.

β) *Οἱ Συρακόσιοι ἐρίζουσι. παρέρχεται οὖν Ἀθηναγόρας.* λε'. *λόγος Ἀθηναγόρου.* λϛ' — μ'.

γ) *Τῶν στρατηγῶν εἷς διαλύει τὴν ἔριν.* μα'.

9) *Ἐπεξέτασις καὶ ξύνταξις τῶν Ἀθηναίων ἐν Κερκύρᾳ. νῆες πρόπλοι. μέγεθος τοῦ στόλου.* μβ'. μγ'.

10) *Διαβαλόντες τὸν Ἰόνιον κόλπον παρακομίζονται τὴν Ἰταλίαν, οὐ μάλα δεχομένων αὐτοὺς τῶν Ἰταλιωτῶν, μέχρι ἀφίκοντο ἐς Ῥήγιον, ἐφ' ᾧ στρατοπεδεύονται.* μδ'.

11) *Συρακόσιοι παρασκευάζονται ἐκ παντὸς τρόπου.* με'.

12) *Αἱ πρόπλοι νῆες ἐπανελθοῦσαι Ἐγεσταίων τέχνασμα ἀγγέλλουσιν. ἀθυμία τῶν στρατηγῶν* μϛ', *οἳ πρὸς τὰ παρόντα βουλεύονται.* μζ' — μθ'.

α) *Νικίου γνώμη.* μζ'.

β) *Ἀλκιβιάδου γνώμη.* μη'.

γ) *Λαμάχου γνώμη.* μθ'.

13) *Οἱ Ἀθηναῖοι Νάξον καὶ Κατάνην προσποιοῦνται, Συρακούσας τε κατασκοποῦσιν, ἐς Καμάριναν δὲ εἰκῇ ἐπικηρυκεύονται.* ν' — νβ'.

14) *Ἡ Σαλαμινία ἔρχεται ἐπὶ Ἀλκιβιάδην, ἐπεὶ Ἀθηναῖοι ἔτι ζήτησιν ἐποιοῦντο τῶν ἀσεβησάντων, ὅτι διὰ τὴν τῶν Πεισιστρατιδῶν ποτὲ γενομένην τυραννίδα ὑπόπτως εἶχον.* νγ'.

Παρέκβασις περὶ τῶν Πεισιστρατιδῶν. νδ' — νθ'.

Ἐν τῇ οὖν τῶν ἀσεβησάντων ζητήσει εἷς τῶν δεδεμένων ἐγένετο μηνυτής. καὶ ὁ μὲν δῆμος τὴν Σαλαμινίαν ἐπὶ Ἀλκιβιάδην πέμπει, ὁ δὲ ἐς τὴν Πελοπόννησον οἴχεται. ξ'. ξα'.

15) *Ἀθηναίων στρατεία ἐς Ὕκκαρα, ἃ λαβόντες ἐπί τε Ἐγέστης πλέουσι καὶ Ὕβλης πειρῶνται.* ξβ'.

Β. *Χειμών.* *Κεφ. ξγ' — ϟγ'.*

1) *Πρώτη ἔφοδος τῶν Ἀθηναίων ἐπὶ Συρακούσας. ξγ'—οα'.*

α) *Θάρσος καὶ ὕβρις τῶν Συρακοσίων. οἱ δ' Ἀθηναῖοι διὰ μηχανῆς στρατόπεδον καταλαμβάνουσιν ἐγγὺς Συρακουσῶν. ξδ' — ξϛ'.*

β) *Μάχη τῶν Ἀθηναίων καὶ τῶν Συρακοσίων. ξζ' — ο'. παρεμβάλλεται λόγος Νικίου. ξη'.*

γ) *Οἱ Ἀθηναῖοι ἀποπλέουσιν ἐς Κατάνην. αἰτίαι τοῦ ἀπόπλου αὐτῶν. οα'.*

2) *Ἑρμοκράτους λόγος πρὸς τοὺς Συρακοσίους, οἳ πειθόμενοι αὐτῷ τρεῖς τε στρατηγοὺς ἀντὶ πολλῶν αἱροῦνται καὶ πρέσβεις ἀποστέλλουσιν ἐς Κόρινθον καὶ Λακεδαίμονα. οβ'. ογ'.*

3) *Ἀθηναῖοι μάτην ἐπὶ Μεσσήνην στρατεύσαντες ἐν Νάξῳ διαχειμάζουσι καὶ τριήρη ἀποστέλλουσιν ἐς Ἀθήνας. οδ'.*

4) *Συρακόσιοι τειχίζουσί τε καὶ ἐπὶ Κατάνην στρατεύουσιν. οε'.*

5) *Πρεσβεία ἑκατέρων ἐς Καμάριναν. οε'. § γ'.*
λόγοι τῶν πρέσβεων. οϛ' — πζ'.

α) *Ἑρμοκράτους λόγος. οϛ' — π'.*

β) *Εὐφήμου ἀντιλογία. πα' — πζ'.*

Οἱ Καμαριναῖοι ψηφίζονται μηδετέροις ἀμύνειν. πη'. § α'. β'.

6) *Ἀθηναῖοι καὶ πρὸς τοὺς Σικελοὺς πράσσουσί τε καὶ στρατεύουσι καὶ ἄλλοσε πέμπουσι περὶ ξυμμαχίας. πη'. § γ' — ϛ'.*

7) *Συρακοσίοις Κορίνθιοι ψηφίζονταί τε βοηθεῖν καὶ πρέσβεις ξυναποστέλλουσιν ἐς τὴν Λακεδαίμονα. ἐκεῖ δὲ καὶ Ἀλκιβιάδης παραγίγνεται. πη'. § ζ'. θ'.*

Λόγος Ἀλκιβιάδου. πθ' — ϟβ'.

8) *Λακεδαιμόνιοι πρός τε πόλεμον τὴν γνώμην ἔχουσι καὶ Γύλιππον κελεύουσι παρασκευάζεσθαι ὡς ἐς τὴν Σικελίαν πλευσόμενον. ἐς δ' Ἀθήνας ἀφικνεῖται ἡ ἐκ τῆς Σικελίας τριήρης. ϟγ'.*

XVIII. *Ὄγδοον καὶ δέκατον ἔτος τοῦ πολέμου. Κεφ. ϟδ' — Βιβλ. Η. Κεφ. ιη'.*

Α. *Θέρος. Κεφ. ϟδ' — Βιβλ. Η. Κεφ. θ'.*

1) *Στρατεία τῶν ἐν Σικελίᾳ Ἀθηναίων ἐπὶ Μέγαρα Κεντόριπα καὶ ἄλλα πολίσματα. ἐξ Ἀθηνῶν αὐτοῖς ἱππῆς παραγίγνονται. ϟδ'.*

2) *Στρατεῖαι Λακεδαιμονίων καὶ Ἀργείων. ϟε'. § α'.*

3) *Στάσις Θεσπιέων. ϟε'. § β'.*

4) *Πολιορκία Συρακουσῶν* ϟϛ΄ — ργ΄, αἱ τῶν τε Ἐπιπολῶν ληφθεισῶν (ϟζ΄), καὶ τοῦ τε ὑποτειχίσματος καὶ τοῦ σταυρώματος τῶν Συρακοσίων καθαιρεθέντος (ρ΄. ρα΄), εἰ καὶ Λάμαχος ἀποθνήσκει (ρα΄), διπλῷ τείχει ἀπὸ τῶν Ἐπιπολῶν μέχρι τῆς θαλάσσης ἀποτειχίζονται (ργ΄).

5) *Γύλιππος καὶ Πυθὴν Συρακοσίοις βοηθήσοντες* ἐς Τάραντα περαιοῦνται· ἐντεῦθεν δὲ ἄραντες χειμάζονται. ρδ΄.

6) *Καταδρομαὶ Ἀργείων καὶ Λακεδαιμονίων.* οἱ δ' Ἀθηναῖοι ἐς Ἐπίδαυρον τὴν Λιμηρὰν ἀποβάντες τὰς πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους σπονδὰς φανερῶς λύουσι. ρε΄.

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ

ΞΥΓΓΡΑΦΗΣ Ζ.

---

1 1. *Τοῦ δ' αὐτοῦ χειμῶνος Ἀθηναῖοι ἐβούλοντο αὖθις μείζονι παρασκευῇ τῆς μετὰ Λάχητος καὶ Εὐρυμέδοντος ἐπὶ Σικελίαν πλεύσαντες καταστρέψασθαι, εἰ δύναιντο, ἄπειροι οἱ πολλοὶ ὄντες τοῦ μεγέθους τῆς νήσου καὶ τῶν ἐνοικούντων τοῦ πλήθους καὶ Ἑλλήνων καὶ βαρβάρων, καὶ ὅτι οὐ πολλῷ τινι ὑποδεέστερον πόλεμον ἀνῃροῦντο ἢ τὸν πρὸς Πελοποννησίους.*

Ἀθηναῖοι διανοοῦνται μεγάλῃ παρασκευῇ ἐς Σικελίαν πλεῦσαι.

2 *Σικελίας γὰρ περίπλους μέν ἐστιν ὁλκάδι οὐ πολλῷ τινι ἔλασσον ἢ ὀκτὼ ἡμερῶν, καὶ τοσαύτη*

παρέκβασις. α) περίπλους Σικελίας.

Cap. 1. § 1. τὸ πλῆθος Aug. Pal. It. Vat. H. M.

Cap. 1. § 1. *τῆς μετὰ Λάχητος*. Cf. III 86, 1. — *καὶ Εὐρυμέδοντος*. Vid. III 115, 5. IV 2, 2. 65, 3. — *καὶ ὅτι* cet. Haec quoque pendere ex ἄπειροι ὄντες ex sententia liquet. Errat igitur Krueg. Gr. § 59, 2 adn. 5. Commemorari hoc exemplum potuit adn. 4. — *οὐ πολλῷ τινι*. Cf. § 2. 51, 2. Matth. Gr. § 487, 4. Krueg. Gr. § 51, 16 adn. 4. — *ἀνῃροῦντο*, suscepturi erant.

§ 2. *Σικελίας γάρ* —. In ea quae sequitur digressione antiquitates Siciliae illustrante a Thucydide „Antiochum Syracusanum consultum fuisse dubitari non potest.“ Goell. de sit. et orig. Syrac. p. VIII, quem vide ibi de hoc scriptore disserentem. Conf. Nieb. Hist. Rom. I p. 19 et Woelfflini libellum, quem inscripsit Antiochos von Syrakus und Coelius Antipater, p. 1—21. Γάρ dictum est, quod τὸ μέγεθος τῆς νήσου verbis περίπλους μέν sqq. explicatur, sicut c. 2 τῶν ἐνοικούντων τὸ πλῆθος. — *περίπλους ... ὁλκάδι*. De hac ambitus et magnitudinis Siciliae definitione cf. adn. II 97, 1. — *ἔλασσον*. De neutro cf. Matth. Gr. § 487 adn. 2. Krueg. Gr. § 49, 2 adn. 3. — *ὀκτὼ ἡμερῶν*. „Quinque diebus et totidem noctibus Ephorus apud Strabonem. Sed nave oneraria an

οὖσα ἐν εἴκοσι σταδίων μάλιστα μέτρῳ τῆς θαλάσ-
σης διείργεται τὸ μὴ ἤπειρος εἶναι.

β) ἔνοικοι ταύτης τῆς νήσου. αα) βάρβαροι. Κύκλωπες καὶ Λαιστρυγόνες. Σικανοί. Ἔλυμοι. Σικελοί. Φοίνικες.

2. Ὠικίσθη δὲ ὧδε τὸ ἀρχαῖον καὶ τοσάδε 1
ἔθνη ἔσχε τὰ ξύμπαντα. παλαιότατοι μὲν λέγονται
ἐν μέρει τινὶ τῆς χώρας Κύκλωπες καὶ Λαιστρυγό-
νες οἰκῆσαι, ὧν ἐγὼ οὔτε γένος ἔχω εἰπεῖν οὔτε
ὁπόθεν ἐσῆλθον ἢ ὅποι ἀπεχώρησαν· ἀρκείτω δὲ
ὡς ποιηταῖς τε εἴρηται καὶ ὡς ἕκαστός πῃ γιγνώ-
σκει περὶ αὐτῶν. Σικανοὶ δὲ μετ' αὐτοὺς πρῶτοι 2

§ 2. σταδίῳ Cass. Aug. Pal. F. et γρ. m., quasi unum nomen sit εἰκοσισταδίῳ; σταδίοις Cl. Vat. H. Lugd. Vind. idemque sine μέτρῳ schol. ἐν εἴκοσι σταδίοις] γράφεται ἐν εἴκοσι σταδίων μάλιστα μέτρῳ, ἔστι δὲ κατὰ ταύτην τὴν γραφὴν περιττὴ ἡ ἐν πρόθεσις. Cf. adn.

εἶναι H. Demetr. de Elocut. § 72 et imitatores Aristid. p. 238. Polyaen. II 2, 4. Procop. quater, p. 33. 166. 205. de Aedif. 43. Cf. adn. Vulgo et Bekk. οὖσα, quod explicari nequit.

Cap. 2. § 1. Pro ὧδε in libris mss. aut ἧδε aut ἥδε aut ἦδε aut ἤδη vel ἥδη. Vulgatum et concinnitate, cum sequatur τοσάδε, et extremis huius cap. verbis defenditur.

expeditiore aliqua?" Wass. „Si noctes aeque atque dies numerantur, discrimen exiguum est. Plutarchus de Exsil. 10 quattuor diebus circumvehenti opus esse dicit." Bloomf., qui de integritate numeri apud Plut. dubitat. De circuitu Siciliae vid. Holm. Hist. Sic. I p. 330 sq., qui hodie navem vapore actam non minus sexaginta horis insulam circumnavigare docet. — τοσαύτη οὖσα, cum tanta sit. — ἐν de locorum distantia sic saepius apud posterioris aetatis scriptores. Cf. Polyb. I 39, 12. 56, 11. II 66, 1. IX 8, 11. Diod. XIX 39, 6. XX 74, 3. — εἴκοσι. Numerum confirmat Aristid. p. 238. Strabo septem tantum stadia numerat, alii undecim vel duodecim. Cf. Mannert. Geogr. IX 2 p. 178. Hoffm. ad Agathem. p. 320. Holm. l. l. p. 7. 328. In quo dissensu varia freti loca spectari apparet. — μέτρῳ τῆς θαλάσσης, spatio maritimo. Cf. VIII 95, 3 ἀπέχει . . . θαλάσσης μέτρον ἑξήκοντα σταδίους et Cass. Dion. LIX 17, 11. 26, 9. — διείργεται τὸ μὴ . . . εἶναι. Cf. III 1, 1 εἶργον τὸ μὴ . . . κακουργεῖν et ibi adn.

Cap. 2. § 1. ἔσχε, accepit incolas, aor. incohativus. Similiter terra eos habere dicitur, qui eam incolunt, II 68, 4 et, qui locus huic simillimus est, Soph. Phil. 1147 ἔθνη θηρῶν οὓς ὅδ' ἔχει χῶρος. — ἐν μέρει τινὶ τ. χ. Ad Aetnam et in agro Leontino, ut vulgo putant. Aliter tamen Voelck. Geogr. Homer. § 58. 60. Vide Holm. l. l. p. 50. 52. 358 sq. — οἰκῆσαι, sedes collocasse, sensu incohativo. Cf. ad. III 116, 4. — ποιηταῖς, Homero maxime. Cf. adn. I 5, 2. — γιγνώσκει περὶ αὐτῶν, de iis existimat. Cf. II 22, 1. III 56, 7.

§ 2. Σικανοί. Hos nonnulli eosdem atque Siculos fuisse putant. Cf. Wachsm. Hist. Rom. p. 75. Diversos fuisse putant Cluv. Sic. ant. p. 21 sqq. et

φαίνονται ἐνοικισάμενοι, ὡς μὲν αὐτοί φασι, καὶ πρότεροι διὰ τὸ αὐτόχθονες εἶναι, ὡς δὲ ἡ ἀλήθεια εὑρίσκεται, Ἴβηρες ὄντες καὶ ἀπὸ τοῦ Σικανοῦ ποταμοῦ τοῦ ἐν Ἰβηρίᾳ ὑπὸ Λιγύων ἀναστάντες. καὶ ἀπ' αὐτῶν Σικανία τότε ἡ νῆσος ἐκαλεῖτο, πρότερον Τρινακρία καλουμένη· οἰκοῦσι δὲ ἔτι καὶ
3 νῦν τὰ πρὸς ἑσπέραν τὴν Σικελίαν. Ἰλίου δὲ

§ 2. ἐνοικησάμενοι M. Cass. Aug. Cl. Ven. It. Vat. H. G. F. Mosqu., quod praeferebat Duk. Sed medii οἰκεῖσθαι perfecto solo Thucydidem uti constat (cf. adn. I 120, 2); nam pariter vitiosum κατοικήσηται in parte codd. II 102, 5. Vulgatum ἐνοικισάμενοι tuetur Dind. in Steph. Thes. De medii aoristo huius verbi cf. adn. II 102, 5.

Dorv. Sic. c. 9, qua de re multa collegit Tzchuckius ad Pomp. Mel. II 7, 14. Ad eandem sententiam inclinat Nieb. Hist. Rom. I p. 186 sqq., ab eadem atque Siculos origine profectos ante hos ex Italia immigrasse censet Holm. l. l. p. 58 sq. 356 sq. — πρότεροι] τῶν [Κυκλώπων καὶ] Λαιστρυγόνων. Schol. — αὐτόχθονες εἶναι. Ita Timaeus (fragm. 2) apud Diod. V 6, 1. — Ἴβηρες ὄντες. Ita Philistus (fragm. 3) apud Diod. l. c., Ephorus (fragm. 51), ad quem vid. Marx. p. 194, Dion. Hal. I 22. Cf. Nieb. l. d. et Mannert. Geogr. IX 2 p. 246 et Holm. l. l. — Σικανοῦ ποταμοῦ. „Quod illud fuerit flumen, satis aperte ostendit Silius hisce versibus [XIV 35. 36]: Pyrene misit populos, qui nomen ab amne Adscitum patrio terrae imposuere vacanti. Hinc Servius ad Verg. Aen. l. VIII Sicani, inquit, secundum nonnullos populi sunt Hispaniae a fluvio *Sicori* dicti. Hic fluvius [hodie Segre] a Pyrenaeo monte in Iberum amnem defluit." Cluv. Sic. ant. p. 26. Sed iis, qui Sicorim volunt esse, iure repugnare videtur Mannert. l. d. p. 245. Add. Ukert. Geogr. II 1 p. 246 et p. 483, ubi id flumen, quod hodie Xucar dicatur, esse existimat. Sicanum fluvium probabile esse nihil nisi fluvium Sicanorum significare disputat Arn. Nihil probari exigua nominum similitudine iudicat Holm. l. l. — τοῦ ἐν Ἰβηρίᾳ. Cum Ligures nunquam Hispaniae partes tenuerint, Iberiae nomine hic, ut apud antiquissimos scriptores, latius patenti Galliam contineri, in qua olim inter Rhodanum et Alpes pars Ligurum habitaverit, censet Cluver l. d. p. 26. Et Niebuhrius quoque a Liguribus Pyrenaeos montes nunquam superatos et Sicanum Thucydidis inter hos et Rhodanum quaerendum esse arbitratur. Quae de Sicano flumine et Sicanis inde expulsis hic memorantur Thucydidis opinioni parum probabili tribuunt Holm. l. l. et Kiepert. Geogr. antiqu. § 401, 1. — ὑπὸ Λιγύων ἀναστάντες. Iam Niebuhr. l. d. p. 182 de hac re dubitavit. De ἀναστῆναι vid. adn. I 8, 2. — καὶ ἀπ' αὐτῶν ... καλουμένη. Cf. Iust. IV 2, 1 Siciliae primo Trinacriae nomen fuit; postea Sicania cognominata est. Neglegentius Plin. H. N. III 8, 86 Sicilia Sicania Thucydidi dicta. — τὰ πρὸς ἑσπέραν. Cf. Krueg. Gr. § 50, 5 adn. 13 et V 59, 3. — τὴν Σικελίαν. Τῆς Σικελίας, quod simplicius

ἁλισκομένου τῶν Τρώων τινὲς διαφυγόντες Ἀχαιοὺς πλοίοις ἀφικνοῦνται πρὸς τὴν Σικελίαν, καὶ ὅμοροι τοῖς Σικανοῖς οἰκήσαντες ξύμπαντες μὲν Ἔλυμοι ἐκλήθησαν, πόλεις δ' αὐτῶν Ἔρυξ τε καὶ Ἔγεστα. προσξυνῴκησαν δὲ αὐτοῖς καὶ Φωκέων τινὲς τῶν ἀπὸ Τροίας τότε χειμῶνι ἐς Λιβύην πρῶτον, ἔπειτα ἐς Σικελίαν ἀπ' αὐτῆς κατενεχθέντες. Σι- 4
κελοὶ δὲ ἐξ Ἰταλίας (ἐνταῦθα γὰρ ᾤκουν) διέβη-

τῆς Σικελίας cum paucis codd. schol. τὰ πρὸς ἑσπέραν τῆς Σικ.] ἤγουν πρὸς τὸ δυτικὸν μέρος τῆς Σικελίας. Cf. adn.

§ 3. Αἴγεστα hic et alibi pauciores codd. praebent pariterque Αἰγεσταῖοι 6, 2 et aliis locis. Idem legitur apud Strab. p. 254. 266. 272. 275. 608 et Dion. Hal. Antiqu. I 52. 53. Sed Ἔγεστα videatur, Th. scribere non poterat, quod non totam eam Siciliae partem Sicani habitabant. Cf. § 3. 6. Additum autem est τὴν Σικ. propter καὶ νῦν, quoniam antea aliter insula nominabatur. Cum igitur suam vim habeat, nolumus id auctore Weidnero (Parerga Dinarchea et Thuc., progr. gymn. Giessensis a. 1875, p. 20) delere.

§ 3. ἁλισκομένου cum διαφυγόντες iungendum esse praesentis participium docet. — Τρώων τινὲς ... Ἔλυμοι. „Ἔλυμοι sive, ut alii scribunt, cum adspiratione Ἕλυμοι ab Hellanico [fragm. 53] apud Dionysium l. c. traduntur prius sedes habuisse in Italia atque inde ab Oenotris anno ante bellum Troianum LXXXVI pulsi in Siciliam traiecisse. E diverso ipse Dionysius et cum eo Thucydides, Lycophron, Pausanias, Vergilius, Silius et Solinus Troia capta eos deducunt Troianos.“ Cluv. p. 34. Cf. Nieb. l. d. p. 188 et 203. Troianam Elymorum originem inter fabulas referendam esse Holm. l. l. p. 86 sqq. 374 sq. exponit ipseque eos Elymaeos fuisse suspicatur ex interiore Asia profectos et Phoenicum navibus in Siciliam transvectos. — πρὸς τὴν Σικ. frustra suspectum Weidnero l. l. Tam stare quam abesse potest. De πρός praep. cf. V 65, 4. — οἰκήσαντες aor. incohat., ut οἰκῆσαι § 1. — ξύμπαντες. Suntne soli Τρώων τινές? Vix credibile, sed hos et vicinos Sicanos cum iis mixtos significari probabilius est. Quod si est, τινὲς οἰκήσαντες — ξύμπαντες ἐκλήθησαν sunt σχῆμα καθ' ὅλον καὶ κατὰ μέρος. — Φωκέων τινές. Cf. Paus. V 25, 6. Nihilominus Elymos inter barbaros recenset, et quia pauci tantum Graeci se barbaris adiunxerant et quia lingua et instituta populi erant barbara. Ceterum pro Phocensibus Philoctetae comites ex Italia missos commemorat Strab. p. 254. 272. — τότε ad διαφυγόντες respicit. — χειμῶνι. Cf. IV 120, 1.

§ 4. Σικελοί. De tempore horum migrationis et de populo ipso vid. Dion. Hal. I 22. Nieb. l. d. p. 52 sqq. 64 sqq. 91 sq. Wachsm. Hist. Rom. p. 75 sqq. Holm. l. l. p. 62 sqq. — Ἰταλίας. Quem ambitum haec appellatio apud Thucydidem habeat, de eo vid. Nieb. p. 19 sq. et infra adn. VII 33, 4. — ἐνταῦθα ... ᾤκουν. Olim qui-

σαν ἐς Σικελίαν, φεύγοντες Ὀπικούς, ὡς μὲν εἰκὸς καὶ λέγεται, ἐπὶ σχεδιῶν, τηρήσαντες τὸν πορθμὸν κατιόντος τοῦ ἀνέμου, τάχα ἂν δὲ καὶ ἄλλως πως ἐσπλεύσαντες. εἰσὶ δὲ καὶ νῦν ἔτι ἐν τῇ Ἰταλίᾳ Σικελοί· καὶ ἡ χώρα ἀπὸ Ἰταλοῦ, βασιλέως τινὸς Σικελῶν, τοὔνομα τοῦτο ἔχοντος, οὕτως Ἰταλία ἐπωνομάσθη. ἐλθόντες δὲ ἐς τὴν Σικελίαν στρα-

Ἐγεσταῖος Steph. Byz. (cf. Herodian. I p. 228) et *Ἐγεσταίων* *Σεγεσταίων* in nummis et apud Latinos Segesta Egesta (Fest. p. 340, 5). Hoc igitur hic et librorum discrepantia non memorata reliquis locis scripsimus.

§ 4. *Ὄπικας* Cl. Vat. H., *Ὄπηκας* It. Ven. *Ὄπικοι* nominantur ab Aristot. Strab. Dion. Hal. Paus. Steph. Byz.

Ἰταλία om. D. I. Vall. Sed cf. adn.

dem in Latio atque adeo longius in septentrionem habitaverant; sed cum hae Thucydidi partes Italiae non videantur esse, ex iis expulsi antequam in Siciliam traicerent, inferioris Italiae tractus quosdam tenuisse existimandi sunt. Cf. Plin. H. N. III 10, 71. — *φεύγοντες Ὀπικούς*. Antiochus Syracusanus, cuius narrationem ceteris a Dion. Hal. l. d. et Wachsm. l. d. p. 77 sq. prolatis Thucydides antetulit, Oenotros addit Dionysii loco dicto. Quod idem a Thuc. factum esse Nieb. p. 92 falso tradit. De Opicis vid. Mannert. Geogr. IX 1 p. 697. Nieb. p. 71 sqq. Wachsm. l. d. p. 65 sqq. Cf. infra c. 4. Eos Opicos, a quibus Siculi expulsi sint, Cascos fuisse efficere studet Nieb. p. 91 sq. — *ἐπὶ σχεδιῶν*, ratibus vecti. Eadem ratione Spartacum totum suum exercitum in Siciliam traicere sibi proposuisse e Cic. Verr. V 2 docet Arn. — *τηρήσαντες τὸν πορθμόν*, observato traiectu, i. e. opportunitate et facultate traiciendi. De *πορθμοῦ* voce vid. adn. II 83, 3, *τηρεῖν* III 22, 1 et alibi sic legitur. — *κατιόντος τοῦ ἀνέμου*. Cf. adn. II 25, 4. 84, 3. — *τάχα ἄν*. „*Ἂν* fortasse potius abesse debet.“ Steph. Vide tamen Matth. Gr. § 599, 2 c et Schaef. et Brem. ad Demosth. IX 70. De *δέ* particulae collocatione cf. ad. 10, 4. — *εἰσὶ δὲ ... Σικελοί*. Haec propter Diod. V 6, 3 negavit Cluver. l. d. p. 29. At vid. Nieb. l. d. p. 70. — *βασιλέως ... Σικελῶν*. Italum Siculorum regem contra e Sicilia in Italiam venisse tradit Serv. ad Verg. Aen. I 2 et 537. Idem ad Aen. VIII 328 aliter hoc narrans locum hunc Thucydidis affert. Italum *βασιλέα τῆς Οἰνωτρίας* vocat Aristot. Polit. VII 9 (1329 b), *ἄνδρα δυνατὸν Οἰνωτρὸν τὸ γένος* secundum Antiochum Syracusanum Dion. Hal. Ant. Rom. I 35. Add. Paul. Encycl. in v. Italus. — *τοὔνομα τοῦτο ἔχοντος* additum est, ut significetur regem non gentis, sed suo nomine Italum dici. — *οὕτως*, ea de causa, ad *ἔχοντος* participium respicit. Cf. Krueg. Gr. § 56, 12 adn. 4. — *Ἰταλία ἐπωνομάσθη*. Antiochus ap. Dion. l. l.: *Ἰταλία δὲ ἀνὰ χρόνον ὠνομάσθη ἐπ' ἀνδρὸς δυνατοῦ, ὄνομα Ἰταλοῦ.* Aliter Timaeus in fragm. 12, quocum cf. Cass. Dio *ἐκ τῶν πρὸ τοῦ λς'* 4, 2. De origine nominis Italiae vid. porro Heyn. exc. 21 ad

τὸς πολὺς τούς τε Σικανοὺς κρατοῦντες μάχῃ
ἀνέστειλαν πρὸς τὰ μεσημβρινὰ καὶ ἑσπέρια αὐ-
τῆς καὶ ἀντὶ Σικανίας Σικελίαν τὴν νῆσον ἐποίη-
σαν καλεῖσθαι, καὶ τὰ κράτιστα τῆς γῆς ᾤκησαν
ἔχοντες, ἐπεὶ διέβησαν, ἔτη ἐγγὺς τριακόσια πρὶν
Ἕλληνας ἐς Σικελίαν ἐλθεῖν· ἔτι δὲ καὶ νῦν τὰ
μέσα καὶ τὰ πρὸς βορρᾶν τῆς νήσου ἔχουσιν.
ᾤκουν δὲ καὶ Φοίνικες περὶ πᾶσαν μὲν τὴν Σι- 6
κελίαν ἄκρας τε ἐπὶ τῇ θαλάσσῃ ἀπολαβόντες
καὶ τὰ ἐπικείμενα νησίδια ἐμπορίας ἕνεκεν τῆς
πρὸς τοὺς Σικελούς· ἐπειδὴ δὲ οἱ Ἕλληνες πολλοὶ
κατὰ θάλασσαν ἐπεσέπλεον, ἐκλιπόντες τὰ πλείω

§ 5. ἀπέστειλαν codd. et Constantin. Porphyrog. verba ἐλθόντες usque ad καλεῖσθαι Menippo male tributa commemorans de Themat. II 9 et epitomator Steph. Byz. s. v. Σικελία. Emend. Bekk. Cf. adn.

§ 6. ἕνεκα Lugd. Mosqu. Dan. Cf. ad. I 68, 2 et Wecklein. Cur. epigr. p. 36.

Verg. Aen. I. Fabric. ad Dion. Cass. p. 2. Nieb. l. l. p. 15 sqq. Mannert. IX 1 p. 20 sqq.

§ 5. πολύς. Cf. adn. I 105, 4. — τοὺς ... μάχῃ ἀνέστειλαν. Aliter Diod. V 6, 3. Cum aptior hic esse videatur reprimendi (cf. III 98, 1. VI 70, 3. Isocr. XII 44. Strab. p. 180) quam amovendi (cf. III 89, 5. Plat. de Rep. 607 b) notio, Bekkeri coniecturam recepimus. — ἐπεί. Cf. adn. I 6, 3. — ἔτη ... ἐλθεῖν. Hic Thucydidem errasse statuit Cluver. p. 29 itemque eius computationem annorum Wachsm. quoque reicit. Dissentiunt enim apud Dion. Hal. I 22 Hellanicus, qui tertiae ante bellum Troianum hominum aetati Siculorum emigrationem tribuit (fragm. 53), et Philistus, qui eos octogesimo ante id bellum anno in Siciliam transiisse tradit (fragm. 2). Nieb. l. l. p. 58 quod Th. in definiendo hoc tempore Antiochum secutum esse scribit, fallitur, quia hic teste Dion. l. l. tempus rei non indicavit; sed caute facit quod in hoc dissensu nihil discernendum esse iudicat. Cf. Holm. l. l. p. 63. — ἐγγὺς τριακόσια. Adverbium ἐγγύς (cf. 5, 2 et ἐγγύτατα 4, 4. 5, 3) numeralibus appositum non prorsus idem valet atque μάλιστα, de quo cf. adn. I 13, 3. Illud (cf. Xen. Anab. IV 2, 28. V 7, 9. VII 8, 18. Hist. Gr. II 4, 32. IV 2, 16. VI 4, 15. VII 4, 20. Ages. 7, 5) prope, hoc fere est.

§ 6. Φοίνικες. Intellegendos esse Phoenices Asiae, in quorum tamen locum postea Poeni seu Carthaginienses successerint, iure credit Cluver. p. 40. Cf. Heeren. de mercat. vet. pop. (ed. 4) I 2 p. 42 sqq. et II 1 p. 77. Movers. Antiqu. Phoen. II p. 309—362. Holm. l. l. p. 79—86. Aliter tamen statuit Paus. V 25, 3. — περὶ πᾶσαν ... τὴν Σικελίαν, per Siciliam passim. Cf. Matth. Gr. § 589 c et adn. II 23, 2. — ἀπολαβόντες. Vid. adn. I 7. — τα ἐπικείμενα νησίδια, Aegates, non Liparaeas. Cf. Holm. l. l. p. 91. — ἐπεσέπλεον. Ἐπί

Μοτύην καὶ Σολόεντα καὶ Πάνορμον ἐγγὺς τῶν Ἐλύμων ξυνοικήσαντες ἐνέμοντο, ξυμμαχίᾳ τε πίσυνοι τῇ τῶν Ἐλύμων καὶ ὅτι ἐντεῦθεν ἐλάχιστον πλοῦν Καρχηδὼν Σικελίας ἀπέχει. βάρβαροι μὲν οὖν τοσοίδε Σικελίαν καὶ οὕτως ᾤκησαν.

ββ) Ἕλληνες κεφ. γ΄ — ε΄. Πόλεις αὐτῶν Νάξος Συράκουσαι Λεοντῖνοι Κατάνη.

1 *3. Ἑλλήνων δὲ πρῶτοι Χαλκιδῆς ἐξ Εὐβοίας πλεύσαντες μετὰ Θουκλέους οἰκιστοῦ Νάξον ᾤκισαν καὶ Ἀπόλλωνος ἀρχηγέτου βωμόν, ὅστις νῦν ἔξω τῆς πόλεώς ἐστιν, ἱδρύσαντο, ἐφ᾽ ᾧ, ὅταν ἐκ*

συνοικίσαντες Laur. Aug. *B.* E. *K.* Cf. adn.

Cap. 3. § 1. *πρῶτον* pro *πρῶτοι* in libris deterioribus. Chalcidenses Graecorum primi erant, qui coloniam in Sicilia condiderunt.

valet insuper, ad veteres incolas. Addita *κατὰ θάλασσαν* languent, sed propter ea, quae supra § 4 de Siculis narrata sunt, videntur accessisse.—*Μοτύην*, prope Lilybaeum promunturium septentrionem versus. Cf. Holm. l. l. p. 83. — *Σολόεντα*, a Panormo orientem versus; cf. l. l. p. 85. Cum flexione cf. *Μαλόεντος* et *Μαλόεντα* III 3, 6. — *ξυνοικήσαντες*, cum coniunctim (in brevius spatium contracti) sedes collocassent. Oppositum est supra *ᾤκουν περὶ πᾶσαν τὴν Σικελίαν*. Cum Phoenices tria illa oppida iam antea condidissent, tunc neque primi neque prorsus novi incolae ibi consederunt. Itaque alienum ab hoc loco *ξυνοικίσαντες*. Cf. ad. V 116, 4. — *ἐντεῦθεν*, i. e. Motya potissimum. — *ἐλάχιστον πλοῦν ... ἀπέχει*. Cum verbis et sententia cf. VII 50, 2 et ibi adn. — *βάρβαροι ... τοσοίδε*. Adduntur a nonnullis Morgetes. Cf. Strab. p. 257. 270. Antioch. fragm. 3 (Dion. Hal. I 12). Sed hi pars quaedam Siculorum fuerunt. Cf. Holm. l. l. p. 64.

Cap. 3. § 1. *Ἑλλήνων δέ*. Graecorum coloniae in Sicilia fuerunt Ionicae eaeque Chalcidicae, Doricae eaeque aut Corinthiae aut Megaricae aut Rhodiae, mixtae. Cf. ed. mai. I 2 p. 502 sq. et Herm. Antiqu. Gr. I § 83. 84 et Holm l. l. p. 116—144. — *Χαλκιδῆς ... μετὰ Θουκλέους οἰκιστοῦ*. „De Chalcidensium migratione vid. Cluv. p. 37.“ Huds. Steph. Byz. v. *Χαλκίς· Θεοκλῆς ἐκ Χαλκίδος μετὰ Χαλκιδέων καὶ Ναξίων ἐν Σικελίᾳ πόλεις ἔκτισε*. Cf. Ephor. (fragm. 52) apud Strab. p. 267, qui *Θεοκλέα Ἀθηναῖον* appellat, Polyaen. V 5. Suid. in *ἐλεγείνειν* et de hoc loco Welcker. in Mus. Rhen. IV p. 481 et Bach. Histor. crit. poes. Graec. eleg. p. 22 sq. — *Νάξον ᾤκισαν*. De urbe ipsa cf. IV 25, 7. 8, de tempore eius conditae § 2 et ibi adn. Eusebius in Chron. rem factam dicit Ol. XI 1 a. 736 (duobus annis ante Syracusas, non, ut Thuc. § 2, uno).—*ἀρχηγέτου*. „*Ἀρχηγέτης* dicebatur Apollo, quia coloniae in Siciliam deducendae fuerat dux et auctor. Vid. Cluv. p. 93. 94.“ Huds. De signo huius Apollinis diu superstite cf. Appi. Bell. civ. V 109. — *ὅστις*, quod haec ara non una, sed cum aliis extra urbem erat. Imminutam enim Th. tempore urbem fuisse apparet, ita ut pars sacrorum, quae antea in ea fuissent, iam extra esset. Itaque

Σικελίας θεωροὶ πλέωσι, πρῶτον θύουσι. Συρα- 2
κούσας δὲ τοῦ ἐχομένου ἔτους Ἀρχίας τῶν Ἡρα-
κλειδῶν ἐκ Κορίνθου ᾤκισε, Σικελοὺς ἐξελάσας
πρῶτον ἐκ τῆς νήσου, ἐν ᾗ νῦν οὐκέτι περικλυ-
ζομένῃ ἡ πόλις ἡ ἐντός ἐστιν· ὕστερον δὲ χρόνῳ
καὶ ἡ ἔξω προστειχισθεῖσα πολυάνθρωπος ἐγένετο.
Θουκλῆς δὲ καὶ οἱ Χαλκιδῆς ἐκ Νάξου ὁρμηθέν- 3

§ 2. *ἐρχομένου* It. Vat. Pal. Aug. Cass. Clar. Ven. b. G. *περικλυζομένη* codd. Emend. Bekk.

non singularis unius arae habitus describitur. Cf. Matth. Gr. § 483 b. Kuehn. Gr. max. § 554, 1 adn. 1. — *θεωροί.* Cf. adn. V 16, 2. — *πρῶτον.* „Esse potest et vero videtur pro *πρότερον*, prius quam excurrant ad sacram pompam.". Bau. Cf. § 2.

§ 2. *τοῦ ἐχομένου ἔτους*, insequenti anno. Cf. Vig. p. 860. Syracusas Clinto Fast. Hell. p. 278 sq. Ol. XI 4, a. Chr. 733, Herm. Antiqu. Gr. I § 84 adn. 2 Ol. XI 2, a. Chr. 735, Muell. Dor. II p. 487, in cuius sententiam inclinat Boeckh. Inscr. II p. 335, Ol. V 3, a. Chr. 758, conditas esse censent. Rursus alii ponunt Ol. XI 3, a. Chr. 734, quem verum annum esse ex Chron. Euseb. Armen. ed. Venet. demonstratum esse a Fischero (Tab. chronol. Graec. Ol. XI 3) dicit Muenscher. de Reb. Platae. p. 34. Tacemus de Mannert. Geogr. IX 2 p. 307 sqq. Annum inter 769 et 703 fluctuare adeo demonstrare studuit Ed. Meyer in Comment. antiqu. stud. a. 1845 m. Oct., ubi de Syracusis conditis explicavit. Omnis quaestio pendet ex 4, 1. 2. 4. 5, 3. Novissimo tempore re diligenter disquisita Hermanno adstipulatus est Holm. l. l. p. 381 sqq. — *Ἀρχίας ... ᾤκισε.* „Huius ... multi ... meminerunt. Vid. Cluv. Sic. ant. p. 139. 140. . . Omnia, quae hic Thucydides de originibus urbium Siciliae tradit, latius exsequitur Cluv., qui de singulis consuli potest." Duk. De Syracusis conditis praeter Meyerum l. d. cf. Arnold. in Hist. Syrac. et Krebs. Lection. Diod. p. 208 sqq. et Holm. l. l. p. 120 sqq. — *ἐκ τῆς νήσου.* „Insulam intellegit Ortygiam, quintam [recentioribus temporibus] Syracusarum partem, ponte [Thucydidis tempore aggere] conexam, quae et arx et proprio nomine Ortygia dicebatur. Vid. Cluv. Sic. p. 155 etc." Huds. Cf. Letronn. Topogr. Syr. p. 14 sqq. Goell. de Sit. Syrac. p. 44 sq. Holm. l. l. p. 126. — *οὐκέτι περικλυζομένῃ.* Propter exstructum aggerem lapideum, qui post Thucydidis aetatem aut terrae motu destructus aut undarum vi perruptus est. Deinde Ortygia aggeris loco ponte cum continente iungebatur. „Cf. Strab. p. 59. 270. Cic. Verr. IV 52. 53." Wass. ad VII 23. Postea agger restitutus est. Cf. Holm. l. l. p. 388. — *ἡ ἔξω.* Thucydidi Acradina, quod nomen apud eum non legitur, maxime est, etsi Letronnius Tycam quoque, de qua vid. adn. 98, 2, Thucydidis aetate satis magnum aedificiorum numerum habuisse putat. Certe nec Temenites (cf. 75, 1) nec Epipolae (cf. 96) iis temporibus, de quibus hic dicitur, urbis partes erant. Vide Holm. l. l. II p. 3. 382. — *προστειχισθεῖσα*, muro (alteri urbi) adiuncta. De hoc muro a Gelone fortasse exstructo cf. Holm. l. l. I p. 128. 204.

τες ἔτει πέμπτῳ μετὰ Συρακούσας οἰκισθείσας Λεοντίνους τε, πολέμῳ τοὺς Σικελοὺς ἐξελάσαντες, οἰκίζουσι καὶ μετ' αὐτοὺς Κατάνην· οἰκιστὴν δὲ αὐτοὶ Καταναῖοι ἐποιήσαντο Εὔαρχον.

1 4. *Κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον καὶ Λάμις ἐκ Μεγάρων ἀποικίαν ἄγων ἐς Σικελίαν ἀφίκετο, καὶ ὑπὲρ Παντακύου τε ποταμοῦ Τρώτιλόν τι ὄνομα χωρίον οἰκίσας καὶ ὕστερον αὐτόθεν τοῖς Χαλκιδεῦσιν ἐς Λεοντίνους ὀλίγον χρόνον ξυμπολιτεύσας καὶ ὑπὸ αὐτῶν ἐκπεσὼν καὶ Θάψον οἰκίσας αὐτὸς μὲν ἀποθνῄσκει, οἱ δὲ ἄλλοι ἐκ τῆς Θάψου ἀναστάντες, Ὕβλωνος βασιλέως Σικελοῦ παραδόν-*

Μέγαρα τα Ὑβλαῖα Σελινοῦς Γέλα. Ἀκράγας. Ζάγκλη ἢ Μεσσήνη.

Cap. 4. § 1. *Παντακύου* ex optimis libris mss. Bekk. Vulgo *Παντακίου*, cui nomen *Παντακίας*, quod huic fluvio apud alios est (cf. Cluv. Sic. p. 136), patrocinatur; sed apud Vergilium Med. et Rom. Pantagyas Aen. III 689.

Πρώτιλόν pars codd. Apud Polyaen. V 5, 2 *Τρώιλον* libri habent.

προδόντος codd. Recepimus Class. coniecturam. Cf. adn.

§ 3. *μετὰ Συρακούσας οἰκισθείσας.* De hoc dicendi genere reliquis Atticis scriptoribus inusitato (usitatum habes 4, 3) cf. II 49, 4. Herod. I 34, 1. IV 44. VI 98, 1. VII 177. Simile est 80, 2 *δι' ὑμᾶς μὴ ξυμμαχήσαντας.* Cf. etiam adn. III 36, 2. — *αὐτοὶ Καταναῖοι ἐποιήσαντο.* Non igitur, ut plerumque, conditorem a maiore patria acceperunt.

Cap. 4. § 1. *κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον.* Et una cum Thucle, si fides Ephoro (fragm. 52) apud Strab. p. 267. — *ἐκ Μεγάρων ἀποικίαν.* Cf. Polyaen. V 5, qui plura de hac re tradit. — *ὑπὲρ Παντακύου ποτ.* Hodie Porcári. Vid. Cluv. Sic. p. 136. Dorv. Sic. p. 206. Holm. l. l. p. 29. Ceterum parum distincta est haec loci descriptio, quam ut situs Trotili accurate definiri possit. Cf. Holm. l. l. p. 131. — *τοῖς Χαλκιδεῦσιν ἐς Λεοντίνους ὀλίγον χρόνον ξυμπολιτεύσας.* Densata est oratio pro his: *ἐς Λεοντίνους μετοικήσας καὶ ἐνταῦθα τοῖς Χαλκιδεῦσιν ὀλ. χρ. ξυμπολιτεύσας.* Cf. Matth. Gr. § 578 a. „Trotilus circiter quinto anno post Syracusas [*κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον*] conditus est; sed restat, ut definiatur, quantum temporis inter Trotilum et Megara condita interfuerit, quaeque accurata sit verborum *ὀλίγον χρόνον* significatio.“ Clint. Fast. Hell. p. 278 ed. Krueg. Polyaeno si credimus, plus unius anni spatium intercessit, cum per hiemem eos Trotili et sex menses Leontinis habitasse memoret. Cf. Holm. l. l. p. 384 sq., ex cuius computatione Leontini Catana Trotilus Ol. XII 4 (729), Megara Ol. XIII 1 (728) condita sunt. — *Θάψον*, paeninsulam, quae describitur 97, 1. — *ἀναστάντες*, expulsi. Cf. Polyaen. V 5, 2. Holm. l. l. p. 131 sq. — *παραδόντος τὴν χώραν.* Ἡ *χώρα* est regio ea, in qua Megara Hyblaea con-

τος τὴν χώραν καὶ καθηγησαμένου, Μεγαρέας ᾤκισαν τοὺς Ὑβλαίους κληθέντας. καὶ ἔτη οἰκή- 2
σαντες πέντε καὶ τεσσαράκοντα καὶ διακόσια ὑπὸ Γέλωνος τυράννου Συρακοσίων ἀνέστησαν ἐκ τῆς πόλεως καὶ χώρας. πρὶν δὲ ἀναστῆναι, ἔτεσιν ὕστερον ἑκατὸν ἢ αὐτοὺς οἰκίσαι, Πάμμιλον πέμψαντες Σελινοῦντα κτίζουσι, καὶ ἐκ Μεγάρων τῆς

§ 2. *οἰκῆσαι* codd. longe plurimi. Cf. adn.
Πάμιλλον Cl. Ven. Pal. It. Val. H. Laur., *Πάμμιλλον* Cass. Aug. C. Bas. Cf. Herodian. I p. 162. II p. 446.
ἐς Σελινοῦντα aut *ἐς Ἐλινοῦντα* aut *ἐς Ἑλινοῦντα* codd. Cf. sd. I 66, 2. Emend. Bekk.

dita est. Eam tradidit Hyblo, non prodidit. Cur enim prodidisse censeamus? Et quid omnino est regionem prodere? — *Μεγαρέας ... τοὺς Ὑβλαίους.* De horum urbe Megara vid. 49, 4 et ibi adn. Non vocari eandem Hyblam Geleatidem seu Galeotidem docuimus in ed. mai. I 2 p. 524. Cf. Herm. Antiqu. Gr. I § 84 adn. 8. Holm. l. l. p. 390. De origine Megarae alia narrat Ephorus l. l. — *κληθέντας*, qui nomen acceperunt, sensu incohativo.

§ 2. *ὑπὸ Γέλωνος ... ἀνέστησαν.* Hoc non multo post factum esse quam Gelo Syracusis potitus est (Ol. LXXIII 4=485) apparet ex Herodot. VII 156. Factum est, si Megara condita est Ol. XIII 1 (728), Ol. LXXIV 2 (483). Cf. Muell. Dor. I p. 122 adn. 2. Clint. l. d. Herm. Antiqu. Gr. I § 85 adn. 1. Holm. l. l. p. 384. Respicitur huc infra c. 94. — *ἔτεσιν ὕστερον ἑκατόν.* A Thuc. dissentit Diod. XIII 59, 4. Vid. Cluv. Sic. p. 227. Reingan. de Selinunte p. 102. Krebs. Lect. Diod. p. 209. Herm. l. d. § 85 adn. 10. Holm. l. l. p. 383. 394. — *ἢ ... οἰκίσαι.* Infinitivus post *ὕστερον ἤ*, quemadmodum Plut. Lucull. 5, ita positus est ut post *πρότερον ἤ* I 69, 5, ubi vid. adn. In altera scriptura *ἢ αὐτοὺς οἰκῆσαι*, quam interpretantur postquam ipsi sedes collocaverunt, *αὐτούς* opposito caret. Nam *Σελινοῦντα* contrarium cogitare vetamur, quod iidem, qui Megaris sedes collocaverunt, Selinuntem condiderunt et habitaverunt. Deinde accurata rei significatio postquam Megara condiderunt postulat; respicitur enim ad *Μεγαρέας ᾤκισαν*. Cf. sd. V 116, 4 et Ullrich. Symb. III p. 10. — *πέμψαντες Σελινοῦντα κτίζουσι.* „An hoc [*πέμψαντες ἐς Σελ. κτίζουσι*] est: Pammilo in eum locum misso, ubi deinde Selinus fuit, urbem illam condiderunt? ut post *κτίζουσι* suppleatur *αὐτήν*, cuius pronominis ellipsis frequentissima est apud Thuc. Sed [cum Selinus non apte pro eo loco, in quo haec urbs condita est, nominetur] mihi suspicio est praepositionem *ἐς* huc irrepsisse e fine vocis praecedentis *πέμψαντες* et ea dempta legendum esse *πέμψαντες Σελινοῦντα κτίζουσι.*" Duk. *Ἐς* omisit Bekk. Coniecturam adiuvat scriptura *Ἑλινοῦντα*, de qua vid. sd. Proprie missus est solus coloniae dux; qui eum secuti sunt ex edicto sua sponte nomina dederunt. Cf. Schoemann. Antiqu. Gr. II p. 81 sq. —

μητροπόλεως οὔσης αὐτοῖς ἐπελθὼν ξυγκατῴκισε.
3 Γέλαν δὲ Ἀντίφημος ἐκ Ῥόδου καὶ Ἔντιμος ἐκ Κρήτης ἐποίκους ἀγαγόντες κοινῇ ἔκτισαν ἔτει πέμπτῳ καὶ τεσσαρακοστῷ μετὰ Συρακουσῶν οἴκισιν. καὶ τῇ μὲν πόλει ἀπὸ τοῦ Γέλα ποταμοῦ τοὔνομα ἐγένετο, τὸ δὲ χωρίον οὗ νῦν ἡ πόλις ἐστὶ καὶ ὃ πρῶτον ἐτειχίσθη Λίνδιοι καλοῦνται·
4 νόμιμα δὲ Δωρικὰ ἐτέθη αὐτοῖς. ἔτεσι δὲ ἐγγύτατα ὀκτὼ καὶ ἑκατὸν μετὰ τὴν σφετέραν οἴκισιν Γελῷοι Ἀκράγαντα ᾤκισαν, τὴν μὲν πόλιν ἀπὸ τοῦ Ἀκράγαντος ποταμοῦ ὀνομάσαντες, οἰκιστὰς δὲ ποιήσαντες Ἀριστόνουν καὶ Πυστίλον, νόμιμα

§ 3. καλοῦνται pr. Vat., reliqui καλεῖται.

καὶ ... ξυγκατῴκισε. Per *καί* particulam explicatio quaedam verborum *Πάμμιλον πέμψαντες* adnectitur. Cf. de causa eodem modo adiuncta adn. IV 52, 3. Megarenses enim Hyblaei eadem qua Corcyraei I 24, 2 pietate usi *οἰκιστήν* coloniae deducendae ex metropoli arcessiverunt. Pronomen *αὐτοῖς διὰ μέσου* collocatum et ad *οὔσης* et ad *ἐπελθών* refertur. Cf. adn. V 27, 2. *Ἐπέρχεσθαί τινι* autem saepius (cf. III 69, 1. VIII 20, 1) is dicitur qui ad aliquem muneris apud eum suscipiendi causa proficiscitur. Ita Pammilus ad Megarenses profectus est, ut ab iis dux coloniae constituendae mitteretur.

§ 3. *Γέλαν δέ.* De huius urbis origine vid. interpr. Herodot. VII 153. Muell. Dor. I p. 110. Herm. Antiqu. Gr. I § 85 adn. 8. Holm. l. l. p. 134 sq. — *πέμπτῳ καὶ τεσσαρακοστῷ.* Ergo, si Holmii rationes sequimur, Ol. XXII 4 (689). Eusebius uno anno prius rem factam esse ponit, cum quo consentit Boeckh. Explic. Pind. p. 115. — *Γέλα ποτ.* Hodie fiume di terra nuova et di Ghiozzo. Cf. Cluv. p. 199. Dorv. Sic. p. 127. Holm. l. l. p. 30. 135. — *ἡ πόλις*, arx. Cf. V 18, 10. Holm. l. l. p. 135. — *καὶ ὅ.* Attende rariorem syntaxin. Cf. Krueg. Gr. § 60, 6 adn. 4 et infra 89, 6. — *Λίνδιοι.* Haud dubie a Lindiis, quos praeter ceteros Rhodios urbi condendae adfuisse docet Herodot. l. d. De incolarum nomine loco imposito cf. adn. I 111, 3. — *καλοῦνται.* Cf. IV 102, 3. Krueg. Gr. § 63, 6. — *νόμιμα Δωρικὰ ... αὐτοῖς.* De his institutis Doricis vid. Muell. Dor. I p. 111. II p. 168. De universo more cf. III 34, 4, paulo post § 4 et infra 5, 1 *νόμιμα τὰ Χαλκιδικὰ ἐκράτησεν*, ob quae verba et § 4 hic articulum excidisse aliquis coniciat. Sed cf. III 112, 4.

§ 4. *ἔτεσι ... ἑκατόν*, i. e., si Holmii rationes sequimur, Ol. XLIX 4 (581). Ol. L rem tribuit Pindari schol. ad Ol. I 166. De Agrigento inter Acragantem (hodie S. Biagio vocatur) et Hypsam (hodie Drago nominatur) condito cf. Cluv. p. 204. Dorv. p. 88. Holm. l. l. p. 138 sqq. — *ὀνομάσαντες.* De partic. aor. cf. II 68, 3. Kuehn. Gr. max. § 389, 7 e.

δὲ τὰ Γελῴων δόντες. Ζάγκλη δὲ τὴν μὲν ἀρχὴν 5
ἀπὸ Κύμης τῆς ἐν Ὀπικίᾳ Χαλκιδικῆς πόλεως
λῃστῶν ἀφικομένων ᾠκίσθη, ὕστερον δὲ καὶ ἀπὸ
Χαλκίδος καὶ τῆς ἄλλης Εὐβοίας πλῆθος ἐλθὸν
ξυγκατενείμαντο τὴν γῆν· καὶ οἰκισταὶ Περιήρης
καὶ Κραταιμένης ἐγένοντο αὐτῆς, ὁ μὲν ἀπὸ
Κύμης, ὁ δὲ ἀπὸ Χαλκίδος. ὄνομα δὲ τὸ μὲν
πρῶτον Ζάγκλη ἦν ὑπὸ τῶν Σικελῶν κληθεῖσα,
ὅτι δρεπανοειδὲς τὴν ἰδέαν τὸ χωρίον ἐστί (τὸ
δὲ δρέπανον οἱ Σικελοὶ ζάγκλον καλοῦσιν), ὕστε-
ρον δ' αὐτοὶ μὲν ὑπὸ Σαμίων καὶ ἄλλων Ἰώνων
ἐκπίπτουσιν, οἳ Μήδους φεύγοντες προσέβαλον
Σικελίᾳ, τοὺς δὲ Σαμίους Ἀναξίλας Ῥηγίνων 6
τύραννος οὐ πολλῷ ὕστερον ἐκβαλὼν καὶ τὴν
πόλιν αὐτὸς ξυμμίκτων ἀνθρώπων οἰκίσας Μεσ-

§ 6. *αὐτοῖς* codd. Emend. Dobr. et Bekk. Cf. adn.

§ 5. *Ζάγκλη ἀπὸ Κύμης.* Aliter hoc referunt Strab. p. 268. Scymn. 284 sqq. Ad Th. narrationem proxime accedit Paus. IV 23, 8. Cf. Cluv. p. 82. Casaub. ad Strab. l. l. Herm. Antiqu. Gr. I § 83, adn. 4. 5. Holm. l. l. p. 132 sq. 390 sq. — *Κύμης ... Χαλκιδικῆς πόλεως.* De antiquissima hac Graecorum in Italia colonia cf. Strab. p. 243. Herm. l. d. § 82, adn. 1. Nieb. Hist. Rom. I p. 173. III p. 204 sqq. Curt. Hist. Gr. I p. 417. — *Ὀπικίᾳ.* „In geographia Graecorum Thucydidis aetate nomen erat orae maris Tyrrheni a Tiberi in meridiem versus usque ad fines Oenotriae, hoc est ad Paestum fere et Silarum fluvium, spectantis. Vid. Aristot. Polit. VII 10 [1329b]." Arn. Cf. Dion. Hal. Ant. I 72. Nieb. Hist. Rom. I p. 71 sqq. supra adn. 2, 4. — *ὁ μὲν ... Χαλκίδος.* Paus. IV 23, 3 *Κραταιμένης Σάμιος καὶ Περιήρης ἐκ Χαλκίδος.* — *κληθεῖσα, ὅτι .. ἐστί.* „Unus, opinor, Diodorus [IV 85, 1] prorsus a Thucydide dissentit, qui Zanclen a rege Zanclo nomen ait invenisse. Vid. Strab. p. 268. Cluv. Sic. p. 84." Huds. Verba *τὴν ἰδέαν* (specie) noli suspecta habere; nam frequens est is pleonasmus, quo vocabuli copulati, ut hic adiectivi *δρεπαν.*, notio vel clarius explicatur vel subtilius definitur. De ipsa voce *ἰδέας*, si placet, cf. Baehr. ad Plut. Flamin. 1, de *κληθεῖσα* cf. adn. § 1. — *ὑπὸ Σαμίων ... Σικελίᾳ.* Cf. Herodot. VI 23. *Προσέβαλον* est appulerunt, ut 44, 2. VIII 12, 1.

§ 6. *Ἀναξίλας.* De hoc vid. Herodot. l. d. Diod. XI 48, 2. Strab. p. 257. Herm. Antiqu. Gr. I § 82 adn. 12. Holm. l. l. p. 199 sq. — *ἐκβαλών.* Aliter Paus. IV 23, 4, qui idem in definienda Anaxilai aetate erravit. Cf. ibi Sieb. ad § 3 et Herm. l. d. § 83, adn. 9. Holm. l. l. p. 411. — *τὴν πόλιν αὐτὸς ... οἰκίσας.* Quod in codd. traditum est *αὐτοῖς* qui retinent pro dativo incommodi id accipiunt. Sed expulsis Samiis quid incommodi attulerit urbs denuo

σήνην ἀπὸ τῆς ἑαυτοῦ τὸ ἀρχαῖον πατρίδος αὐτὸ
ὠνόμασε.

Ἱμέρα, Ἄκραι καὶ Κασμέναι, Καμάρινα.

1 5. Καὶ Ἱμέρα ἀπὸ Ζάγκλης ᾠκίσθη ὑπὸ Εὐ-
κλείδου καὶ Σίμου καὶ Σάκωνος, καὶ Χαλκιδῆς
μὲν οἱ πλεῖστοι ἦλθον ἐς τὴν ἀποικίαν, ξυνῴκι-
σαν δὲ αὐτοῖς καὶ ἐκ Συρακουσῶν φυγάδες
στάσει νικηθέντες, οἱ Μυλητίδαι καλούμενοι· καὶ
φωνὴ μὲν μεταξὺ τῆς τε Χαλκιδέων καὶ Δω-
ρίδος ἐκράθη, νόμιμα δὲ τὰ Χαλκιδικὰ ἐκράτη-
2 σεν. Ἄκραι δὲ καὶ Κασμέναι ὑπὸ Συρακοσίων
ᾠκίσθησαν, Ἄκραι μὲν ἑβδομήκοντα ἔτεσι μετὰ

αὐτὸ ὠνόμασε It. Vat. Pal. Aug. M. Cl. Ven. C. F. G. H., ἂν τὸ ὠνόμασεν Cass., reliqui et vulgo ἀντωνόμασε. Cf. adn.

Cap. 5. § 1. ξυνώκισαν It. Vat. Cass. Cl. T. H., reliqui ξυνῴκησαν. Cf. adn. et ad. V 116, 4.

Μυλιτίδαι Cass. Mosqu., Μιλητίδαι Laur. m. D. I. K., Μυτιλίδαι M.

incolis frequentata, haud facile dixeris. Genetivos ξυμμ. ἀνθρ. aliter atque Bau., qui πόλιν bis cogitat, expedit Bern. Synt. p. 168. Cf. etiam Krueg. Gr. § 47, 8 adn. 3. — ἀπὸ τῆς ... πατρίδος. Haec illustrantur verbis Strab. l. d. et Paus. IV 23, 3. Cf. Herm. l. d. § 82 adn. 10 et 11. — Insolentior autem est neutrius adverbialis τὸ ἀρχαῖον usus pro adiectivo ἀρχαίας, qua ratione alibi adverbia vera et primitiva temporis et loci post articulum ponuntur. Cf. tamen adn. 80, 5. — αὐτὸ ὠνόμασε, scil. τὸ χωρίον, quod § 5 praecessit. Class. vulgatam scripturam ἀντωνόμασε servans de mutato nomine intellegit. Sed hoc esset μετωνόμασε (cf. I 122, 4). Cf. Meinek. in Herm. III p. 358.

Cap. 5. § 1. Ἱμέρα ἀπὸ Ζάγκλης ᾠκ. Cf. Mannert. l. d. p. 443. Herm. Antiqu. Gr. § 83, 6. Holm. l. d. 136. 393. De tempore rei, quod Thucydides non definit, praeterquam quod ante adventum Samiorum et aliorum Ionum coloniam deductam esse apparet, vid. Diod. XIII 62, 4, quo auctore condita est aut Ol. XXXII 4 (649) aut XXXIII 1 (648). Cf. Holm. l. l. p. 393. — ξυνῴκισαν ... φυγάδες, condendae urbis participes fuerunt ... exsules. Frustra rem a Diod. XI 49, 3 narratam huc refert Mannert. l. d. Cf. Holm. l. d. — στάσει νικηθέντες, a (contraria) factione superati. — οἱ Μυλητίδαι. Nomini ignoto Strabonis verba p. 272 τὴν Ἱμέραν οἱ ἐν Μυλαῖς ἔκτισαν Ζαγκλαῖοι minus lucem afferre quam ex hac appellatione et superioribus ἀπὸ Ζάγκλης orta videntur esse. Vid. Mannert. l. d. Ceterum cf. Arnold. Hist. Syr. p. 30. Huellm. Ius publ. antiqu. p. 101. Holm. l. l. p. 135 sq. — μεταξύ. Usitatius esset ἐκ.

§ 2. Ἄκραι. Hoc oppidum, de cuius situ disputat Cluv. Sic. ant. p. 353 sq., X stadia ab Anapo, XXIV milia pass. a Syracusis distans, apud Pallazolam situm fuit. Cf. Mannert. l. d. p. 437. Holm. l. l. p. 141 sq. 396. Cas-

Συρακούσας, Κασμέναι δὲ ἐγγὺς εἴκοσι μετὰ Ἄκρας.
3 *καὶ Καμάρινα τὸ πρῶτον ὑπὸ Συρακοσίων ᾠκίσθη, ἔτεσιν ἐγγύτατα πέντε καὶ τριάκοντα καὶ ἑκατὸν μετὰ Συρακουσῶν κτίσιν· οἰκισταὶ δὲ ἐγένοντο αὐτῆς Δάσκων καὶ Μενέκωλος. ἀναστάτων δὲ Καμαριναίων γενομένων πολέμῳ ὑπὸ Συρακοσίων δι' ἀπόστασιν, χρόνῳ Ἱπποκράτης ὕστερον Γέλας τύραννος, λύτρα ἀνδρῶν Συρακοσίων αἰχμαλώτων λαβὼν τὴν γῆν τὴν Καμαριναίων, αὐτὸς οἰκιστὴς γενόμενος κατῴκισε Καμάριναν. καὶ αὖθις ὑπὸ Γέλωνος ἀνάστατος γενομένη τὸ τρίτον κατῳκίσθη ὑπὸ Γελῴων.*

αἰτίαι τῆς τῶν Ἀθηναίων στρατείας. ἐξορμῶσιν αὐτοὺς μάλιστα Ἐγε-

1 6. *Τοσαῦτα ἔθνη Ἑλλήνων καὶ βαρβάρων Σικελίαν ᾤκει, καὶ ἐπὶ τοσήνδε οὖσαν αὐτὴν οἱ Ἀθηναῖοι στρατεύειν ὥρμηντο, ἐφιέμενοι μὲν τῇ ἀληθεστάτῃ προφάσει τῆς πάσης ἄρξαι, βοηθεῖν*

§ 3. *κατῳκίσθη ὑπὸ Γέλωνος* codd. Cf. adn.
Cap. 6. § 1. *ἄρξειν* codd. Cf. Stahl. Quaest. gram. p. 8. Nihil valent ad defendendum inf. fut. cum *ἐφίεσθαι* verbo iunctum exempla eiusdem inf. ex verbis pendentis, quorum volendi vis a principali cogitandi notione profecta est, de quibus dictum est adn. IV 115, 2.

menas inter Acras et Camarinam fuisse censet Cluv. p. 359. Cf. Holm. l. l. p. 143. 396.

§ 3. *ἔτεσιν ... ἑκατὸν μ. Σ. κτ.* Ol. XLV apud schol. Pind. Ol. V 16, Ol. XLV 3 apud Eusebium. Cf. Clint. Fast. Hell. p. 279. Krebs. Lect. Diod. p. 205. Holm. l. l. p. 384 sq., qui rem Ol. XLV 2 (599) tribuit. — *ἀναστάτων ... ἀπόστασιν.* Id scholiastes ad Pind. Ol. V 16. 19 factum dicit Ol. LVII, Scymnus 296 anno XLVI postquam condita fuit. Cf. Krebs. l. d. p. 207 et Herm. Antiqu. Gr. I § 84, 16 et Holm. l. d. p. 201. 412. — *χρόνῳ Ἱπποκράτης ὕστερον.* „Rem etiam Herodot. VII 154 narrat.“ Haack. De Hippocrate, successore fratris Cleandri, Gelonis decessore, vid. Herodot. VI 154. 155. Herm. l. d. § 85, adn. 5. Holm. l. l. p. 197 sq. 201 sq. — *λύτρα ... λαβὼν τὴν γῆν*, cum Syracusanos ad Helorum fl. vicisset. Cf. Herodot l. d. schol. Pind. Nem. IX 96. Holm l. d. p. 201. De plurali *λύτρα* vid. Bernh. Synt. p. 65. — *ἀνάστατος γενομένη.* Eodem fere tempore quo Megara. Cf. adn. 4, 2. — *κατῳκίσθη ὑπὸ Γελῴων.* Legendum esse *ὑπὸ Γελῴων* e Diod. XI 76, 5 docuit Wessel. ad hunc l., cui recte assentiuntur Mannert. l. d. p. 243. Krebs. l. d. p. 205. Boeckh. ad Pind. schol. p. 121. Facta res est Ol. LXXIX 4 (461) anno XVII post Gelonis mortem. Cf. Holm. l. d. p. 252.

Cap. 6. § 1. *ὥρμηντο.* Cf. adn. IV 74, 1. — *τῇ ἀληθεστάτῃ προφάσει.* Cf. adn. I 23, 6. — *τῆς πάσης ἄρξαι,*

δὲ ἅμα εὐπρεπῶς βουλόμενοι τοῖς ἑαυτῶν ξυγγε-
2 νέσι καὶ τοῖς προγεγενημένοις ξυμμάχοις. μάλιστα δ' αὐτοὺς ἐξώρμησαν Ἐγεσταίων [τε] πρέσβεις παρόντες καὶ προθυμότερον ἐπικαλούμενοι. ὅμοροι γὰρ ὄντες τοῖς Σελινουντίοις ἐς πόλεμον καθέστασαν περί τε γαμικῶν τινων καὶ περὶ γῆς ἀμφισβητή-

σταῖοι Σελινουντίοις πολεμοῦντες. κατάσκοποι οὖν πρῶτον πέμπονται ἐς Ἔγεσταν.

προγεγενημένοις Pal. M. m. cum deterioribus aliquot et Valla pristinis interpretatus; reliqui προσγεγενημένοις. Sed de sociis, qui accessissent, in superiore de bello Siciliensi narratione nihil memoratum est. Cf. adn.

§ 2. τε om. Cl. Ven. Ar. Cf. adn.

sensu incohativo totius imperio potiri. Cf. I 4. V 91, 2. VI 85, 3. — τοῖς ἑαυτῶν ξυγγενέσι. Sunt Chalcidicae civitates Siciliae. Cf. III 86, 3. VI 76, 2. — τοῖς προγεγεν. ξυμμ. Cf. infra § 2 τὴν γενομένην ἐπὶ τοῦ προτέρου πολέμου ξυμμαχίαν ibique adn. Articulus repetitur, quod non prorsus iidem fuerunt cognati et socii. Nam praeter cognatos Atheniensium socii fuerunt Camarinaei (III 86, 2) et Siculi (III 103, 1. 115, 1. IV 25, 9). Cf. Kuehn. Gr. max. § 451, 1.

§ 2. Ἐγεσταίων ... ἐπικαλούμενοι. Si servata τέ particula intellegimus παρόντες τε καὶ ἐπικαλούμενοι, eius traiectionis causa nulla potest inveniri. Si autem, ut ab aliquot interpretibus factum est, interruptam esse statuitur sententiam ea quae sequitur explicatione, repeti autem atque compleri verbis § 3 scriptis ὧν ἀκούοντες ... τῶν τε Ἐγεσταίων πολλάκις λεγόντων καὶ τῶν ξυναγορευόντων αὐτοῖς, itaque addita explicatione scriptorem adductum esse, ut quod additurus fuisset καὶ οἱ ξυναγορεύοντες αὐτοῖς post Ἐγεσταίων τε ... ἐπικαλούμενοι omitteret et post interpositam explicationem totam sententiam iteraret, eam quae intercedit explicationem ad solum Ἐγεσταίων τε ... ἐπικαλούμενοι pertinere exspectamus. Ut autem ex verbis ὧν ἀκούοντες ... τῶν τε Ἐγεσταίων πολλάκις λεγόντων καὶ τῶν ξυναγορευόντων αὐτοῖς apparet, easdem quae explicantur causas non solum legati, sed etiam οἱ ξυναγορεύοντες αὐτοῖς protulerunt. Cum igitur scriptori ante explicationem addere liceret καὶ οἱ ξυναγορεύοντες αὐτοῖς, causa non erat cur propositam sententiam non persequeretur. Itaque ne hac quidem ratione τέ defendi putamus. Aut errore additum est (cf. ad.) aut ex τότε factum. De comparativo προθυμότερον cf. Kuehn. Gr. max. § 542, 1 adn. 7. — Cum praeter Segestanorum etiam Leontinorum exsulum legatos adfuisse narret Diod. XII 83 nec ipse Thucydides taceat 19, 1, de his eum iam hic aliquid additurum fuisse putamus, nisi cum altera demum Segestanorum legatione (c. 8) advenissent. Commemorantur etiam a Plut. Nic. 12. — περί τε γαμικῶν, de rebus quibusdam conubialibus, quas accuratius describere a suo consilio alienum esse scriptor putavit. Cf. Aristot. Pol. VIII 4, 4 (1304 a) μετέβαλε δὲ καὶ ἐν Ἐπιδάμνῳ ἡ πολιτεία ἐκ γαμικῶν, 6, 10 (1306 a) ἐκ γαμικῆς μὲν αἰτίας αἱ εἰρημέναι πρότερον (στάσεις ἐγένοντο). — περὶ γῆς ἀμφισβητήτου. Hanc causam, quam solam novit, fusius enarrat Diod. XII 82, 3—

του, καὶ οἱ Σελινούντιοι Συρακοσίους ἐπαγόμενοι ξυμμάχους κατεῖργον αὐτοὺς τῷ πολέμῳ καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν· ὥστε τὴν γενομένην ἐπὶ Λάχητος καὶ τοῦ προτέρου πολέμου [Λεοντίνων] οἱ Ἐγεσταῖοι ξυμμαχίαν ἀναμιμνήσκοντες τοὺς Ἀθηναίους ἐδέοντο σφίσι ναῦς πέμψαντας ἐπαμῦναι, λέγοντες ἄλλα τε πολλὰ καὶ κεφάλαιον, εἰ Συρακόσιοι Λεοντίνους τε ἀναστήσαντες ἀτιμώρητοι γενήσονται καὶ τοὺς λοιποὺς ἔτι ξυμμάχους αὐτῶν διαφθείροντες αὐτοὶ τὴν ἅπασαν δύναμιν τῆς Σικελίας σχήσουσι, κίνδυνον εἶναι μή ποτε μεγάλῃ παρασκευῇ Δωριῆς τε Δωριεῦσι κατὰ τὸ ξυγγενὲς καὶ ἅμα ἄποικοι τοῖς ἐκπέμψασι Πελοποννησίοις βοηθήσαντες καὶ τὴν ἐκείνων δύναμιν ξυγκαθέλωσι· σῶφρον δ' εἶναι μετὰ τῶν ὑπολοίπων ἔτι ξυμμάχων ἀντέχειν τοῖς Συρακο-

83. — *ἐπαγόμενοι.* De partic. praes. cf. adn. III 34, 2. V 75, 8. — *κατεῖργον.* Cf. adn. IV 98, 6 et de re Diod. l. d. — *τὴν γενομένην ἐπὶ Λάχητος . . . ξυμμαχίαν.* Ad auxilium ab Atheniensibus impetrandum suae societatis ante cum iis factae Segestani eos admonere debent. Nam auxilium eos rogantes praestiti officii gratiam sibi reddi volunt. Itaque cum neque Leontinorum societas neque societas cum Leontinis huc quadret, *Λεοντίνων* ad *ξυμμαχίαν* non refertur, quod quominus fiat etiam verborum collocatio videtur obstare. Nec multo aptius cum *τοῦ προτέρου πολέμου* verbis iungitur. Nam prius bellum quod fuerit, ipsa rerum cohaerentia satis clarum est neque addito solo *Λεοντίνων* undique definitur; deinde etiamsi scriptor bellum quod respiceret distinctius designare voluisset, primo quo id tetigit loco, i. e. supra in verbis *τοῖς προγεγενημένοις ξυμμάχοις*, quae ad eiusdem belli tempus spectant, id facere debebat. Laudamus igitur Class., quod *Λεοντίνων* delevit, quo facto de ipsorum Segestanorum cum Atheniensibus societate sermonem esse continuo patet. Revera autem Segestanos, quanquam III 86 non significantur, inter socios Leontinorum fuisse, qui Athenienses in societatem arcessiverunt, eo apparet quod, nisi etiam inter *τοὺς λοιποὺς ἔτι ξυμμάχους αὐτῶν* fuissent, qui in proximis verbis memorantur, tota quae ibi profertur argumentatio ad ipsos Segestanos eorumque rogationem non pertineret. Accedit quod eos in Atheniensium societate fuisse etiam Nicias (10, 5, ubi cf. adn.) et Hermocrates (33, 2) indicant. — *ἀναμιμνήσκοντες* cum duplici accus. ut Xen. Anab. II 3, 11. Cf. Krueg. Gr. § 47, 11 adn. 3. — *Λεοντίνους ἀναστήσαντες.* Vid. V 4. — *τοὺς λοιποὺς ἔτι ξυμμάχους αὐτῶν*, reliquos Atheniensium socios praeter Leontinorum urbem Syracusanorum opera incolis orbatam.

σίοις, ἄλλως τε καὶ χρήματα σφῶν παρεξόντων
3 ἐς τὸν πόλεμον ἱκανά. ὧν ἀκούοντες οἱ Ἀθηναῖοι
ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τῶν τε Ἐγεσταίων πολλάκις
λεγόντων καὶ τῶν ξυναγορευόντων αὐτοῖς, ἐψη-
φίσαντο πρέσβεις πέμψαι πρῶτον ἐς τὴν Ἔγεσταν
περί τε τῶν χρημάτων σκεψομένους εἰ ὑπάρχει,
ὥσπερ φασίν, ἐν τῷ κοινῷ καὶ ἐν τοῖς ἱεροῖς, καὶ
τὰ τοῦ πολέμου ἅμα [πρὸς τοὺς Σελινουντίους]
ἐν ὅτῳ ἐστὶν εἰσομένους.

1 7. Καὶ οἱ μὲν πρέσβεις τῶν Ἀθηναίων ἀπ-
εστάλησαν ἐς τὴν Σικελίαν. Λακεδαιμόνιοι δὲ τοῦ
αὐτοῦ χειμῶνος καὶ οἱ ξύμμαχοι πλὴν Κορινθίων
στρατεύσαντες ἐς τὴν Ἀργείαν τῆς τε γῆς ἔτεμον
οὐ πολλὴν καὶ σῖτον ἀνεκομίσαντό τινα ζεύγη κο-
μίσαντες, καὶ ἐς Ὀρνεὰς κατοικίσαντες τοὺς Ἀρ-
γείων φυγάδας καὶ τῆς ἄλλης στρατιᾶς παρακα-

Λακεδαιμόνιοι μὲν στρατεύουσιν ἐς τὴν Ἀργείαν, Ἀθηναῖοι δὲ βοηθοῦσι. τὰ ἐν Ὀρνεαῖς γενόμενα.

§ 3. πέμψαι H.; decreverunt primum mittendos Egestam legatos Valla. Vulg. πέμψαντες, quod recte explicari non potest. Ita iam 1, 2 in uno H. infinitivum recte servatum esse cognovimus.

§ 3. ὧν ἀκούοντες. Rem exornat Iust. IV 4. De part. praes. cf. VII 48, 3. Herod. I 69. Krueg. Gr. § 53, 1 adn. 2, de genetivo rei IV 87, 1. V 44, 1; qui sequitur genet. τῶν Ἐ... λεγόντων κ. τ. λ. non obiectivus est, sed absolutus. Cf. Krueg. Synt. dial. § 47, 10 adn. 7. — τῶν ξυναγορευόντων αὐτοῖς. In his praecipuus erat Alcibiades. Cf. c. 15. Plut. Alc. 17. Nic. 12. — πρῶτον, priusquam decernerent. — τῷ κοινῷ. Cf. adn. I 80, 4. — τὰ τοῦ πολέμου ... ἐν ὅτῳ ἐστίν, res bellicae in quo statu essent. Verba seclusa tam supervacanea sunt quam omisso articulo suspecta. Neque enim meminimus πόλεμος a Th. aut ab alio scriptore usquam pro substantivo verbali haberi, ut huc afferri possit Krueg. Gr. § 59, 9 adn. 9.

Cap. 7. § 1. τοῦ αὐτοῦ χειμῶνος. Diodorum XII 81, 4 hanc expeditionem in Ol. XC 4 referre admonens Dodwell. Thucydidem in proximis, quod hieme terram devastatam et frumentum ablatum esse dicat, secum ipsum pugnare videri addit, cui in ed. mai. responsum est posse frumentum in horreis repositum et devastationem non eam fuisse, qua segetes succiderent. — τῆς γῆς ἔτεμον οὐ πολλήν. Cf. II 56, 4. Diod. l. d. πολλὴν τῆς χώρας δῃώσαντες. — σῖτον ... κομίσαντες, frumenti aliquantum secum reportarunt iumentis adductis. Parum elegans est sermo ἀνεκομίσαντο ... κομίσαντες et forsitan aliquid vitii hic lateat. — ἐς Ὀρνεάς. Hanc igitur urbem Argivis sociam, de qua vid. adn. V 67, 2, occupaverant. Eandem ἐπιτειχισθῆναι dicit Diod. — τοὺς Ἀργείων φυγάδας.

ταλιπόντες αὐτοῖς ὀλίγους καὶ σπεισάμενοί τινα χρόνον ὥστε μὴ ἀδικεῖν Ὀρνεάτας καὶ Ἀργείους τὴν ἀλλήλων ἀπεχώρησαν τῷ στρατῷ ἐπ' οἴκου. ἐλθόντων δὲ Ἀθηναίων οὐ πολλῷ ὕστερον ναυσὶ 2 τριάκοντα καὶ ἑξακοσίοις ὁπλίταις, οἱ Ἀργεῖοι μετὰ τῶν Ἀθηναίων πανστρατιᾷ ἐξελθόντες τοὺς ἐν Ὀρνεαῖς μίαν ἡμέραν ἐπολιόρκουν· ὑπὸ δὲ νύκτα, αὐλισαμένου τοῦ στρατεύματος ἄπωθεν, ἐκδιδράσκουσιν οἱ ἐκ τῶν Ὀρνεῶν. καὶ τῇ ὑστεραίᾳ οἱ Ἀργεῖοι ὡς ᾔσθοντο, κατασκάψαντες τὰς Ὀρνεὰς ἀνεχώρησαν καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ὕστερον ταῖς ναυσὶν ἐπ' οἴκου.

πόλεμος Ἀθηναίων καὶ Περδίκκου.

Καὶ ἐς Μεθώνην τὴν ὅμορον Μακεδονίᾳ ἱπ- 3 πέας κατὰ θάλασσαν κομίσαντες Ἀθηναῖοι σφῶν τε αὐτῶν καὶ Μακεδόνων τοὺς παρὰ σφίσι φυγάδας ἐκακούργουν τὴν Περδίκκου. Λακεδαιμόνιοι 4 δὲ πέμψαντες παρὰ Χαλκιδέας τοὺς ἐπὶ Θρᾴκης, ἄγοντας πρὸς Ἀθηναίους δεχημέρους σπονδάς, ξυμπολεμεῖν ἐκέλευον Περδίκκᾳ· οἱ δ' οὐκ ἤθελον. καὶ ὁ χειμὼν ἐτελεύτα, καὶ ἕκτον καὶ δέκατον ἔτος ἐτελεύτα τῷ πολέμῳ τῷδε ὃν Θουκυδίδης ξυνέγραψεν.

Cap. 7. § 2. ἐξελθόντων codd., egressi unum diem Orneas oppugnaverunt Valla. Cf. adn.
ἄποθεν pars codd. Cf. ad. III 111, 1.

Qui in agro Phliasio commorati erant. Vid. V 83, 3. — σπεισάμενοί τινα χρόνον, pacti in aliquod tempus. Cf. II 73, 1. IV 63, 1. V 60, 1.

§ 2. ναυσὶ . . . ὁπλίταις. Quadraginta triremes et mille ducentos ὁπλίτας memorat Diod. — ἐξελθόντες Th. scripsisse oportet, cum ἐξελθόντων nemo non ad τῶν Ἀθηναίων referret, quo referri nequit, et membrum participio enuntiatum non tantum ponderis ipsum habeat, ut hoc modo a nomine suo disiungi possit. Cf. Krueg. Gr. § 47, 4 adn. 2 et exempla adn. V 31, 2 allata. — ἐκδιδράσκουσιν. Alia narrat Diod. XII 81, 5.

§ 3. τὴν ὅμορον Μακεδονίᾳ. Alia enim Methone in Laconica erat, de qua cf. II 25, 1. Vicina Macedoniae vocatur, quod tunc Macedonibus, intra quorum fines erat (a Pydna stadia XL, ab Aloro LXX distans teste Strab. p. 330), nondum parebat. Vid. IV 129, 4. — τοὺς . . . φυγάδας. Amicos Philippi, Derdae, Amyntae, ut videtur. Cf. I 59, 2. II 95, 2.

§ 4. ἄγοντας . . . δεχημέρους σπονδάς. Cf. adn. V 26, 2. Quando inter Athenienses

1 8. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους ἅμα ἦρι οἱ τῶν Ἀθηναίων πρέσβεις ἧκον ἐκ τῆς Σικελίας καὶ οἱ Ἐγεσταῖοι μετ' αὐτῶν ἄγοντες ἑξήκοντα τάλαντα ἀσήμου ἀργυρίου ὡς ἐς ἑξήκοντα ναῦς μηνὸς μισθόν, ἃς ἔμελλον δεήσεσθαι πέμπειν.

2 καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐκκλησίαν ποιήσαντες καὶ ἀκούσαντες τῶν τε Ἐγεσταίων καὶ τῶν σφετέρων πρέσβεων τά τε ἄλλα ἐπαγωγὰ καὶ οὐκ ἀληθῆ καὶ περὶ τῶν χρημάτων ὡς εἴη ἑτοῖμα ἔν τε τοῖς ἱεροῖς πολλὰ καὶ ἐν τῷ κοινῷ, ἐψηφίσαντο ναῦς ἑξήκοντα πέμπειν ἐς Σικελίαν καὶ στρατηγοὺς αὐτοκράτορας Ἀλκιβιάδην τε τὸν Κλεινίου καὶ Νικίαν τὸν Νικηράτου καὶ Λάμαχον τὸν Ξενοφάνους, βοηθοὺς μὲν Ἐγεσταίοις πρὸς Σελινουντίους, ξυγκατοικίσαι δὲ καὶ Λεοντίνους, ἤν τι περιγίγνηται

οἱ μὲν ἐκ τῆς Σικελίας πρέσβεις ἐπανέρχονται, οἱ δ' Ἀθηναῖοι ψηφίζονται στρατεύειν καὶ Ἀλκιβιάδην τε καὶ Νικίαν καὶ Λάμαχον στρατηγοὺς καθιστᾶσι.

Cap. 8. § 2. ἐν τοῖς κοινοῖς codd. Emend. Herw. Stud. Thuc. p. 46. Cf. 6, 3, ubi de eadem re eadem verba. Neque τὰ κοινά aerarium, sed publicam pecuniam, publicos reditus significat. Cf. Dem. VIII 21. Arist. Plut. 569. Polyb. I 59, 6. Simile vitium habuimus II 65, 1. V 27, 1. 48, 1. 79, 1.

et Chalcidenses haec foedera icta sint, non liquet.

Cap. 8. § 1. τοῦ ... θέρους ἅμα ἦρι. Cf. adn. V 40, 1. — ὡς ἐς ἑξήκοντα ... μισθόν. „Haec multum nos adiuvant in definiendo stipendio et numero hominum, qui in triremibus Atticis fuerunt. Rationibus subductis a Segestanis ducenos in singulis navibus numeratos [cf. Boeckh. Oecon. civ. Athen. I p. 383 sqq. et VIII 29, 2] et stipendia [singulorum] singulis drachmis in dies aestimata esse apparebit.“ Bloomf. „Etenim 200 × 30 = 6000, i. e. sex milia drachmum sive talentum unum. Hoc stipendium erat alterum tantum quam usitatum, sed longinquitas Siciliae et timenda belli diurnitas, ut stipendium ita augeretur, requirere videbantur, id quod etiam prius in Potidaeae obsidione factum esse cognovimus. Vid. III 17.“ Arn. Cf. VIII 29, 1. 45, 2. Boeckh. l. d. p. 296 sq. Ὡς iungendum est cum μισθόν: tanquam stipendium, ut esset stipendium.

§ 2. ποιήσαντες. Conf. adn. I 67, 3. — περὶ τῶν χρημάτων. De his quomodo decepti fuerint, 46, 3 audiemus. — ἐψηφίσαντο. Huic decreto reliquias tituli tribuit in Inscr. Att. I n. 55 exscriptas Kirchhoff. — στρατηγοὺς αὐτοκράτορας. Thucydides ipse rem explicat 26, 1. Cf. adn. II 65, 4. — Ἀλκιβιάδην ... Λάμαχον. Cur hos tres duces constituerint, exponit Plut. Nic. 12 et Alc. 18. — ἤν τι περιγίγνηται αὐτοῖς τοῦ πολέμου, si quid ex bello commodi nacti essent, si res in bello prospere cessissent. Cf. adn. I 144, 3. II

αὐτοῖς τοῦ πολέμου, καὶ τἆλλα τὰ ἐν τῇ Σικελίᾳ πρᾶξαι ὅπῃ ἂν γιγνώσκωσιν ἄριστα Ἀθηναίοις.

ἐκκλησία γίγνεται περὶ τῆς παρασκευῆς, ἐν ᾧ καιρῷ παρέρχεται Νικίας.

Μετὰ δὲ τοῦτο ἡμέρᾳ πέμπτῃ ἐκκλησία αὖθις 3
ἐγίγνετο, καθ' ὅ τι χρὴ τὴν παρασκευὴν ταῖς ναυσὶ τάχιστα γίγνεσθαι καὶ τοῖς στρατηγοῖς, εἴ του προσδέοιντο, ψηφισθῆναι ἐς τὸν ἔκπλουν. καὶ ὁ 4
Νικίας ἀκούσιος μὲν ᾑρημένος ἄρχειν, νομίζων δὲ τὴν πόλιν οὐκ ὀρθῶς βεβουλεῦσθαι, ἀλλὰ προφάσει βραχείᾳ καὶ εὐπρεπεῖ τῆς Σικελίας ἁπάσης, μεγάλου ἔργου, ἐφίεσθαι, παρελθὼν ἀποτρέψαι ἐβούλετο καὶ παρῄνει τοῖς Ἀθηναίοις τοιάδε.

λόγος Νικίου. α΄. προοίμιον.

9. „Ἡ μὲν ἐκκλησία περὶ παρασκευῆς τῆς ἡμε- 1
τέρας ἥδε ξυνελέγη, καθ' ὅ τι χρὴ ἐς Σικελίαν ἐκπλεῖν· ἐμοὶ μέντοι δοκεῖ καὶ περὶ αὐτοῦ τούτου ἔτι χρῆναι σκέψασθαι, εἰ ἄμεινόν ἐστιν ἐκπέμπειν τὰς ναῦς, καὶ μὴ οὕτω βραχείᾳ βουλῇ περὶ μεγάλων πραγμάτων ἀνδράσιν ἀλλοφύλοις πειθομένους πόλεμον οὐ προσήκοντα ἄρασθαι. καίτοι 2

39, 4. 87, 6. — ξυγκατοικίσαι et πρᾶξαι infinitivi adiectivo βοιηθοὺς ex aequo positi consilium indicant, ut I 72, 1. 128, 8.

§ 3. ἡμέρᾳ πέμπτῃ. De articulo omisso vid. adn. IV 90, 3. Ex Aristoph. Lys. 391 sqq. Adoniis hanc concionem habitam esse docuit Droysen., etsi aliter de his loquitur Plut. Nic. 13. De ipsis Adoniis Atheniensium cf. Beck. Charicl. I p. 228. — καθ' ὅ τι, qua ratione, ut 9, 1. — προσδέοιντο, praeter ea quae decreverant § 2.

§ 4. προφάσει . . . εὐπρεπεῖ, causa levi (cf. I 141, 1) et speciosa. Sunt dativi instrumenti. Similiter εὐλόγῳ προφ. 79, 2. — τῆς Σικελίας . . . ἀποτρέψαι ἐβούλετο. Similiter Plut. Alc. 17 Νικίας ὡς χαλεπὸν ἔργον ὂν τὰς Συρακούσας ἑλεῖν ἀπέτρεπε τὸν δῆμον. — μεγάλου ἔργου. Cf. III 3, 1. De interpositis his verbis (pertinent enim ad τῆς Σικ. ἁπάσης ἐφίεσθαι) cf. Eur. Herc. 323.

Cap. 9 sqq. Summam huius contionis indicat Diod. XII 83, 6. Cf. etiam Plut. Nic. 12.

§ 1. ἄμεινον. Cf. Matth. Gr. § 457 d et adn. I 118, 3. — „Καὶ μή refertur ad infin. χρῆναι . . . Mihi videtur, inquit Nicias, de ipsa expeditione etiamnunc consultandum, non ita brevi deliberatione habita bellum suscipiendum.“ Bau.

§ 2. καίτοι ἔγωγε cet. Modo sibi adhuc consultandum videri, essetne bellum suscipiendum, dixerat. Et tamen, inquit, causae sunt, cur equidem minime adverser expeditioni Siculae; nam et honorem ex huiusmodi re consequor et minime vitae meae metuo. At non ideo contra senten-

ἔγωγε καὶ τιμῶμαι ἐκ τοῦ τοιούτου καὶ ἧσσον ἑτέρων περὶ τῷ ἐμαυτοῦ σώματι ὀρρωδῶ, νομίζων ὁμοίως ἀγαθὸν πολίτην εἶναι ὃς ἂν καὶ τοῦ σώματός τι καὶ τῆς οὐσίας προνοῆται· μάλιστα γὰρ ἂν ὁ τοιοῦτος καὶ τὰ τῆς πόλεως δι' ἑαυτὸν βούλοιτο ὀρθοῦσθαι. ὅμως δὲ οὔτε ἐν τῷ πρότερον χρόνῳ διὰ τὸ προτιμᾶσθαι εἶπον παρὰ γνώμην οὔτε νῦν ἄλλα ἢ ἃ ἂν γιγνώσκω βέλτιστα
3 ἐρῶ. καὶ πρὸς μὲν τοὺς τρόπους τοὺς ὑμετέρους ἀσθενὴς ἄν μου ὁ λόγος εἴη, εἰ τά τε ὑπάρχοντα σῴζειν παραινοίην καὶ μὴ τοῖς ἑτοίμοις περὶ τῶν ἀφανῶν καὶ μελλόντων κινδυνεύειν· ὡς δὲ οὔτε

Cap. 9. § 2. ἀλλὰ ᾗ ἂν codd., nisi quod ἀλλ' ᾗ ἂν Ven., ita nunc quae optima esse sentio dicam Valla; ἀλλ' ἃ ἂν Reiske. Cf. adn.

tiam meam dicam. — ἧσσον ἑτέρων. Quanquam alii, inquit, qui hanc expeditionem dissuadeant, ignaviae forsitan insimulentur (sicut infra 18, 1 seniores vereri affirmat, ne, nisi bellum suffragio suo comprobarint, μαλακοί esse videantur), me quidem, qui plurima stipendia fecerim et plurimis proeliis interfuerim, propterea quod vitae meae timeam, hanc expeditionem decerni nolle nemo ausit dicere. Proxima νομίζων ... ὀρθοῦσθαι addit, quod illos seniores ab Alcibiadis factione timiditatis incusatos ipse nequaquam vult reprehendere. — νομίζων. Participium concessivam hic vim habet, quasi additum sit καίπερ. Cf. adn. I 69, 5. — ὁμοίως. „Cui ergo? Nempe non ὀρρωδοῦντι, non metuenti, sibi non parcenti; aeque, inquit, s. non minus fuerit bonus civis, qui sibi quoque parcat et consulat, quam qui de hoc non laboret.“ Bau. — δι' ἑαυτόν. Haec illustrantur dicto II 60, 3. — οὔτε νῦν ... ἐρῶ. Qui codd. scripturam tuentur ad οὔτε νῦν mente παρὰ γνώμην repetere solent. At tum in opposita sententia non dicendum est quomodo optime sive optima existimabo (dicam), sed quae optima existimabo (dicam). Class. ad οὔτε νῦν subaudit λέγω conferens I 86, 2. III 40, 2. Tamen praeterquam quod hoc ad futurum ἐρῶ non satis convenit, ne sic quidem illud quomodo optime sive optima existimabo dicam aptum est. Nam diversum est ὅπῃ ἂν γιγνώσκωσιν ἄριστα 8, 2, ubi pro obiecto, quod hic prorsus desideratur, superius τἄλλα cogitandum est. Itaque nunc scripsimus quod Madvig. Advers. I p. 400 emendandum esse vidit. Nam quod Class. de coniunctivo cum ἄν post οὔτε ἄλλα ἢ posito dubitat, patet eum futuro enuntiati primarii respondere.

§ 3. τοὺς τρόπους τοὺς ὑμετέρους, indolem vestram, qui prompti estis ad audendum et novarum rerum cupidi. Cf. I 70. — τοῖς ἑτοίμοις . . . κινδυνεύειν. Τὰ ἑτοῖμα esse praesentia, quae quis iam teneat, vidimus I 70, 4. IV 61, 1. De verbis κινδυνεύειν τινί vid. adn. II 65, 7. —

ἐν καιρῷ σπεύδετε οὔτε ῥᾴδιά ἐστι κατασχεῖν ἐφ' ἃ ὥρμησθε, ταῦτα διδάξω.

β'. κεφάλαια ι'—ιβ'. αα'. ὅτι οὔτε ἐν καιρῷ σπεύδουσιν Ἀθηναῖοι ι' οὔτε ῥᾴδιά ἐστι κατασχεῖν ἐφ' ἃ ὥρμηνται ια' § α'.

10. *Φημὶ γὰρ ὑμᾶς πολεμίους πολλοὺς ἐνθάδε* 1
ὑπολιπόντας καὶ ἑτέρους ἐπιθυμεῖν ἐκεῖσε πλεύσαντας δεῦρο ἐπαγαγέσθαι. καὶ οἴεσθε ἴσως τὰς 2
γενομένας ὑμῖν σπονδὰς ἔχειν τι βέβαιον· αἳ ἡσυχαζόντων μὲν ὑμῶν ὀνόματι σπονδαὶ ἔσονται (οὕτω γὰρ ἐνθένδε τε ἄνδρες ἔπραξαν αὐτὰ καὶ ἐκ τῶν ἐναντίων), σφαλέντων δέ που ἀξιόχρεῳ δυνάμει ταχεῖαν τὴν ἐπιχείρησιν ἡμῖν οἱ ἐχθροὶ ποιήσονται, οἷς πρῶτον μὲν διὰ ξυμφορῶν ἡ ξύμβασις καὶ ἐκ τοῦ αἰσχίονος ἢ ἡμῖν κατ' ἀνάγκην ἐγένετο,

Cap. **10.** § 1. *ἡμᾶς* codd. plurimi. At praecedunt *σπεύδετε* et *ὥρμησθε*, sequitur *οἴεσθε*.
δεύτερον codd. longe plurimi, *δεῦρο* pauci et Valla huc interpretatus. Cf. 18, 1. 34, 3.
§ 2. *αὐτὰς* codd. satis multi, sed non optimi. Cf. adn.
§ 3. *δέ* om. codd. prope omnes, vertit Valla.

κατασχεῖν, assequi, sensu incohativo. Cf. II 62, 3.

Cap. **10.** § 1. *καὶ ἑτέρους*, etiam alios. — *ἐπαγαγέσθαι*, alibi arcessere, hic est allicere, attrahere. In tota paragrapho attende concursum diversorum accusativorum, qui in Latinis vituperaretur. Perspicuitati consuli poterat hac orationis conformatione: *φημὶ γὰρ ὅτι ὑμεῖς πολεμίους πολλοὺς ἐνθ. ὑπολιπόντες καὶ ἑτέρους ἐπιθυμεῖτε ἐκ. πλεύσαντες δεῦρο ἐπαγαγέσθαι.*

§ 2. *τὰς ... σπονδάς*, *τὰς πρὸς Λακεδαιμονίους*. — *αἵ*, cum vi adversativa ut *οὓς* I 89, 3. — *ὀνόματι*. Cf. Krueg. Gr. § 46, 4 adn. 3. — *οὕτω ... ἔπραξαν αὐτά*] *οὐ τοῦτο λέγει οτι συνθέμενοι περὶ τῶν σπονδῶν οὕτως ἐσπείσαντο ὥστε μὴ βεβαίους αὐτὰς τυγχάνειν (ἐπεὶ δόξειεν ἂν καὶ ἑαυτὸν διαβάλλειν· αὐτὸς γὰρ ἦν ὁ πράξας τὰς σπονδάς), ἀλλ' ἀποτείνεται πρὸς Ἀλκιβιάδην τε καὶ Κλεόβουλον καὶ Ξεναγόραν* [*Ξενάρην* legendum esse ex V 36 sqq. intellegitur]· *οὗτοι γὰρ ἠναντιοῦντο ταῖς σπονδαῖς καὶ οὕτως ἔπραττον ὥστε μὴ μένειν αὐτάς*. Schol. Ex hac autem interpretatione *αὐτά* legendum esse apparet. Nam *ἔπραξαν αὐτάς* illos ipsa foedera fecisse significaret. Verte eo enim rem adduxerunt. Weidneri coniectura *ἐτάραξαν* (l. l. p. 15) non opus esse putamus. Cf. adn. 18, 6. 40, 2. 79, 4. *Ἐνθένδε ἄνδρες* sunt *Leute von hier*. Sic rursus 38, 1. Cf. Krueg. Gr. § 50, 8 adn. 15. — *σφαλέντων ... δυνάμει*. Propr. sin autem usquam magno exercitu offenderimus, i. e. sin autem usquam magnus exercitus noster aliquam cladem acceperit. Pro *σφαλέντων*, ad quod ex superioribus *ὑμῶν* audiendum est, si *σφαλεῖσι* exspectes, cf. Krueg. Gr. § 47, 4 adn. 2. — *διὰ ξυμφορῶν ἡ ξύμβασις*. Vid. V 14, 3. 28, 2. — *ἐκ τοῦ αἰσχίονος η*

ἔπειτα ἐν αὐτῇ ταύτῃ πολλὰ τὰ ἀμφισβητούμενα
3 *ἔχομεν. εἰσὶ δ' οἳ οὐδὲ ταύτην πω τὴν ὁμολογίαν ἐδέξαντο, καὶ οὐχ οἱ ἀσθενέστατοι· ἀλλ' οἱ μὲν ἄντικρυς πολεμοῦσιν, οἱ δὲ καὶ διὰ τὸ Λακεδαιμονίους ἔτι ἡσυχάζειν δεχημέροις σπονδαῖς καὶ*
4 *αὐτοὶ κατέχονται. τάχα δ' ἂν ἴσως, εἰ δίχα ἡμῶν τὴν δύναμιν λάβοιεν, ὅπερ νῦν σπεύδομεν, καὶ πάνυ ἂν ξυνεπιθοῖντο μετὰ Σικελιωτῶν, οὓς πρὸ πολλῶν ἂν ἐτιμήσαντο ξυμμάχους γενέσθαι ἐν*
5 *τῷ πρὶν χρόνῳ. ὥστε χρὴ σκοπεῖν τινα αὐτὰ καὶ μὴ μετεώρῳ τῇ πόλει ἀξιοῦν κινδυνεύειν καὶ ἀρ-*

§ 4. *τάχα ἂν δ'* pars codd., ut 2, 4.
§ 5. *μετεώρῳ τε πόλει* codd., *τῇ* fortasse schol. Emend. Krueg. Cf. adn.

ἡμῖν κατ' ἀνάγκην ἐγένετο, maiore cum dedecore quam nos, quos minus necessitas premebat, ex necessitate pacem fecerunt. Cf. adn. I 51, 2. — *ἔπειτα ... ἔχομεν.* Cf. Krueg. Gr. § 59, 2 adn. 6. — *πολλὰ τὰ ἀφισβητούμενα.* Refertur ad Amphipolin Atheniensibus non redditam et ea, quae exponit V 35. 42.

§ 3. *οἱ μὲν ... πολεμοῦσιν.* Sunt Corinthii. His enim ab initio quidem *ἀνοκωχὴ ἄσπονδος* fuit cum Atheniensibus (vid. V 32, 7), postea autem palam adversus eos bellum gesserunt. Cf. V 52, 2. 115, 3. — *οἱ δὲ ... κατέχονται.* Sunt Boeoti (V 26, 2. 32, 5) et Chalcidenses Thraciae (7, 4) et fortasse Megarenses (V 17, 2. 31, 6). De priore *καί* cf. Krueg. § 69, 32 adn. 15. Super ipsis *δεχημέροις σπονδαῖς* consule adn. V 26, 2.

§ 4. *τάχα δ' ἂν ἴσως.* Similiter *τάχ' ἂν ἴσως* 34, 2 et 78, 3. Cf. Wolf. ad Demosth. Lept. p. 235. — *δίχα*] *διῃρημένην εἰς δύο μέρη* (alteris in Graecia remanentibus, alteris in Siciliam profectis). Schol. Addi poterat *οὖσαν* s. *γενομένην*. Vid. adn. I 64, 1. — *ὅπερ ... σπεύδομεν.* Cf. Matth. Gr. § 423. — *πρὸ πολλῶν*, scil. *ἀνθρώπων.* Aliter enim *πρὸ πολλοῦ* aut *πρὸ πολλῶν χρημάτων* (I 33, 2. Isocr. XIII 11) dicendum erat. Infin. autem *ξυμμάχους γενέσθαι* ad similitudinem eorum interpretandus, de quibus agit Krueg. Gr. § 61, 6 adn. 8. Cf. I 138, 2. III 6, 2. V 15, 1.

§ 5. *σκοπεῖν τινα αὐτά*, rem considerare. Cf. *αὐτά* § 2 et de pronom. indef. pro *ἡμᾶς* posito adn. V 14, 3. — *καὶ μὴ ... ἀξιοῦν κινδυνεύειν*] *καὶ μὴ ἀξιοῦν κινδυνεύειν τῆς πόλεως ἡμῶν οὐκ ἐν τῷ ἀσφαλεῖ ὁρμούσης. μετενήνεκται δὲ τὸ ὄνομα ἀπὸ τῶν πλοίων τῶν μήπω ὡρμισμένων.* Schol. Hanc navis et reipublicae comparationem apud scriptores et Graecos et Latinos saepissime reperiri nemo ignorat. De dicendi genere *κινδυνεύειν τῇ πόλει* cf. adn. II 65, 7. — Hoc membrum cum proximo *τὲ — καί* particulis iungi nequit. Nam non diversa significantur, sed quae una actione comprehendantur. Etenim urbs ipso imperii proferendi studio in periculum vocatur. Etiam schol. *τῇ* videtur

χῆς ἄλλης ὀρέγεσθαι πρὶν ἣν ἔχομεν βεβαιωσώμεθα, εἰ Χαλκιδῆς γε οἱ ἐπὶ Θρᾴκης, ἔτη τοσαῦτα ἀφεστῶτες ἀφ' ἡμῶν, ἔτι ἀχείρωτοί εἰσι καὶ ἄλλοι τινὲς κατὰ τὰς ἠπείρους ἐνδοιαστῶς ἀκροῶνται. ἡμεῖς δὲ Ἐγεσταίοις δὴ οὖσι ξυμμάχοις ὡς ἀδικουμένοις ὀξέως βοηθοῦμεν, ὑφ' ὧν δ' αὐτοὶ πάλαι ἀφεστώτων ἀδικούμεθα, ἔτι μέλλομεν ἀμύνεσθαι.

11. *Καίτοι τοὺς μὲν κατεργασάμενοι κἂν κατά-* 1
σχοιμεν· τῶν δ' εἰ καὶ κρατήσαιμεν, διὰ πολλοῦ γε καὶ πολλῶν ὄντων χαλεπῶς ἂν ἄρχειν δυναίμεθα. ἀνόητον δ' ἐπὶ τοιούτους ἰέναι ὧν κρα-

βεβαιωσόμεθα codd. plurimi et optimi. Sed apud Atticos quidem scriptores nusquam *πρίν* cum indicativo futuri exstat. Cf. Kuehn. Gr. max. § 568, 1 b adn. 2.
αὐτῶν codd. Emend. Reisk. Cf. adn.

legisse. — *πρὶν . . . βεβαιωσώμεθα.* Similiter 29, 2 *πρὶν διαγνῶσι,* VIII 9, 1 *πρὶν διεορτάσωσι,* ibid. 3 *πρίν τι καὶ ἰσχυρὸν λάβωσι.* Cf. Lob. ad Phryn. p. 14 sq. Stallb. ad Plat. Phaedon. 62 c. Stahl. Quaest. gram. p. 12. — *ἔτη τοσαῦτα,* sedecim. Cf. I 58, 1. — *κατὰ τὰς ἠπείρους,* in continentis variis partibus. Ita Arn., cui nunc Bloomf., qui antea de Europa et Asia interpretatus erat, assentitur. „Milesios, Erythrenses aliosque respicere videtur, qui primi post fractos in Sicilia Athenienses ad Lacedaemonios defecerunt.“ Acac. — *εἰ . . . γε,* si quidem, causam introducit, qua appareat eos imperium quod habent nondum confirmavisse. Cf. Soph. OR. 383. Class. praeter verum sententiarum conexum etiam *ἡμεῖς δὲ Ἐγ. κ. τ. λ.* ad *εἰ . . . γε* refert. Postquam enim expositum est, quam rationem Athenienses sequi debeant, his verbis ea quam revera sequuntur opponitur. Propriam igitur sententiam efficiunt toti superiori enuntiato contrariam. — *δή,* scilicet, nimirum, cum ironia dictum (cf. adn. III 10, 6), ut verborum collocatio ostendit, ad *βοηθοῦμεν,* non ad *οὖσι ξυμμάχοις* pertinet. Minime igitur hac particula eos revera non socios fuisse indicatur. Immo Segestanis, quos Athenienses socios habent, ii quos non iam habent (*πάλαι ἀφεστῶτες*) opponuntur. Cf. adn. 6, 2. — *βοηθοῦμεν.* Praesens de decreto auxilio. Cf. 8, 2. adn. V 18, 5. — *αὐτοί.* Patet iniuriam, qua ipsi Athenienses afficiuntur, opponi iniuriae, quae Segestanis inferri videtur.

Cap. 11. § 1. *τοὺς μέν,* i. e. *τοὺς πάλαι ἀφεστῶτας.* — *κἂν κατάσχοιμεν,* etiam sub imperio retineamus. Ne propter rei diuturnitatem *κατέχοιμεν* exspectes. Subigendi enim eventus exprimitur. Cf. 86, 3. I 114, 2. adn. III 82, 4. — *τῶν δέ*] *τῶν Σικελιωτῶν.* Schol. — *διὰ πολλοῦ . . . ὄντων,* quippe qui (cf. adn. IV 65, 4) longo intervallo distent (cf. adn. II 29, 3) et

τήσας τε μὴ κατασχήσει τις καὶ μὴ κατορθώσας
2 μὴ ἐν τῷ ὁμοίῳ καὶ πρὶν ἐπιχειρῆσαι ἔσται. Σικε-
λιῶται δ' ἂν μοι δοκοῦσιν, ὥς γε νῦν ἔχουσι,
καὶ ἔτι ἂν ἧσσον δεινοὶ ἡμῖν γενέσθαι, εἰ ἄρ-
ξειαν αὐτῶν Συρακόσιοι, ὅπερ οἱ Ἐγεσταῖοι μά-
3 λιστα ἡμᾶς ἐκφοβοῦσι. νῦν μὲν γὰρ κἂν ἐπέλ-
θοιεν ἴσως Λακεδαιμονίων ἕκαστοι χάριτι, ἐκείνως
δ' οὐκ εἰκὸς ἀρχὴν ἐπὶ ἀρχὴν στρατεῦσαι· ᾧ γὰρ
ἂν τρόπῳ τὴν ἡμετέραν μετὰ Πελοποννησίων ἀφ-
έλωνται, εἰκὸς ὑπὸ τῶν αὐτῶν καὶ τὴν σφετέραν

ββ'. ὅτι μὴ ἐκφέροντας πόλεμον Σικελιώταις οὐ δεῖ φοβεῖσθαι μὴ οὗτοι ἐπέλθωσι, σφαλέντες δὲ μάλα κινδυνεύσουσι.

Cap. 11. § 3. ἔλθοιεν codd. Cf. adn.

multi sint. — τὶς. Cf. adn. 10, 5. — καὶ μὴ κατορθώσας cet. Proprie pergere debebat καὶ πρὸς οὓς μὴ κατ. Sed cf. Krueg. Gr. § 59, 2 adn. 6 et adn. 10, 2. — μὴ ἐν τῷ ὁμοίῳ... ἔσται, non eadem atque antequam invaserimus condicione futuri simus. Ἐν τῷ ὁμοίῳ, alibi dicendi genus adverbiale (cf. 16, 4. 21, 2), hic cum εἶναι ita coniuncta sunt, ut fieri vidimus in adn. II 51, 6. Cf. Matth. Gr. § 577 p. 1342. Krueg. Gr. § 43, 4 adn. 4. Non fore autem eos ἐν τῷ ὁμοίῳ, quod clade afflictos Sicilienses etiam domum persecuturi sint, recte docet Haack. Cf. 10, 1 et VIII 2, 3.

§ 2. Σικελιῶται δ' ἂν ... Συρακόσιοι, Sicilienses autem, prout (cf. adn. III 45, 4) quidem nunc se habent (*im Verhältnisz wenigstens zu ihrem gegenwärtigen Zustand)*, cum nullius imperio subiecti sunt (cf. IV 65, 1), adeo etiam (*sogar noch*) minus mihi videntur nobis metuendi fore, si Syracusani eos sub potestatem suam redegerint, i. e. si quidem praesentem Siciliensium statum comparamus, minus etiam quam nunc nobis metuendi erunt, si Syracusani eos sibi subiecerint. Qualis ille sit praesens status, ex εἰ ἄρξειαν αὐτῶν Σ. verbis apparet, quibus hic νῦν pariter contrarium est atque infra ἐκείνως adverbio ad eadem verba spectanti. Falso post ὥς γε νῦν ἔχουσι Class. οὐ δεινοὶ εἶναι subaudit et, cum hoc commode fieri nequeat, lacunam ibidem exstitisse suspicatur. Prius ἂν proprie iam ad ἧσσον δεινοὶ γενέσθαι pertinet, sed parenthesi ὥς γε νῦν ἔχουσι interiecta particula iteratur. Cf. adn. I 136, 4. — ὅπερ... ἡμᾶς ἐκφοβοῦσι. Cf. Matth. Gr. § 421 adn. 2 a. Krueg. Gr. § 46, 11 adn. 2. infra 83, 6.

§ 3. ἐπέλθοιεν scripsimus, quoniam sententia aggrediendi notionem postulat. Aliud infra ἀφικοίμεθα, ubi cf. adn. Vix enim de Siciliensium in ipsam Atticam invasione cogitari potest. — ἐκείνως δέ] ἤγουν εἰ ἀρχθεῖεν ὑπὸ Συρακοσίων. Schol. — οὐκ εἰκὸς... στρατεῦσαι. Quod Syracusani imperio Siciliae potiti praevideant Lacedaemonios, quemadmodum Athenienses imperare nolint, ita his devictis in se quoque impetum facturos, ut se quoque principatu deiectis Graecas illius insulae civitates in libertatem scilicet vindicent. — τὴν ἡμετέραν... ἀφέλωνται. Simul audi ἡμᾶς vel ἡμῶν. Cf. II 92, 2. — τὴν σφετέραν. Cf. adn. ad σφίσιν

δράσι τε φυγάσι καὶ τοῖς φιλοτιμίας καὶ πλεονεξίας ἕνεκα ἐκπλεῖν παραινοῦσι δεῖ ἀπιστεῖν.

νόσου μεγάλης καὶ πολέμου βραχύ τι λελωφήκαμεν, ὥστε καὶ χρήμασι καὶ τοῖς σώμασιν ηὐξῆσθαι· καὶ ταῦτα ὑπὲρ ἡμῶν δίκαιον ἐνθάδε εἶναι ἀναλοῦν, καὶ μὴ ὑπὲρ ἀνδρῶν φυγάδων τῶνδε ἐπικουρίας δεομένων, οἷς τό τε ψεύσασθαι καλῶς

Cap. 12. § 1. *εἶναι* om. Laur. Gr. Bar. b. B. D. E. F. Sed hic facilius omitti quam addi poterat. Deinde totum hoc caput ad Niciae adhortationem pertinet, quae ne intermittatur, *εἶναι* servandum est. Cf. adn.

. . . *λελωφήκαμεν*. Cum sententia confer 26, 2. — *καὶ χρήμασι καὶ τοῖς σώμασιν*. Articulum si abesse malis, vid. Bornem. ad Xen. Anab. VII 8, 9 et Herod. Att. p. 33 Reisk. — *καὶ ταῦτα . . . ἀναλοῦν*, et haec pro nobis aequum esse hic (intra fines imperii nostri. Cf. 10, 1) impendere. Ex *μεμνῆσθαι* putandi verbum subaudiendum est. Quod fieri posse, quanquam ipsum *μεμνῆσθαι* ea qua hic dictum est notione praeditum infinitivus sequi nequeat (cf. Krueg. Gr. § 56, 7 adn. 10), exemplis quae IV 27, 1. 4. VI 78, 1. VIII 45, 6 leguntur certissime evincitur. Ut autem maiore vi *ἐνθάδε* efferatur, verbis *δίκαιον εἶναι* interpositum est. De vocabulis similiter collocatis cf. adn. V 55, 1. Schol. interpretatio *ἐξεῖναι* (scil. *δίκαιόν ἐστιν*), quam fuerunt qui sequerentur, intolerabilis est. Nam orator Atheniensibus non vult licere sua pro se impendere, sed hoc unum commendat. Neque Reizii ratio placet, qui apud Herm. ad Vig. p. 750 suspicatur *ἐνθάδε εἶναι* dici ut *ἑκὼν εἶναι*, *τὴν πρώτην εἶναι*, *τὸ νῦν εἶναι*. Nam praeterquam quod hic infinitivi usus non in universum valet, sed certis quibusdam locutionibus continetur (Krueg. Gr. § 55, 1 adn. 1. Kuehn. Gr. max. § 479, 4), in quibus *ἐνθάδε εἶναι* non invenitur (falso Herm. l. l. Pseudo-Dem. LX 2 affert), ne sententia quidem apta efficitur. Neque enim dici potest Atheniensibus iustum esse sua pro se consumere, quantum ad hanc regionem pertineat, quasi in alia regione suis pro se opibus uti vetentur, sed ad suum commodum eas convertere non possunt nisi in hac ipsa regione. Itaque Class. hanc rationem sequi non debebat parum accurate interpretatus: *innerhalb der Grenzen unsrer Machtsphäre*. Neque Useneri (in Annal. phil. a. 1872 p. 744) coniectura *ἔνθα δεῖν* (i. e. *δέον* scil. *ἐστίν*), pro qua facilius scriptor *ἔνθα δεῖ* dixisset, indigemus, quam etiam ideo reprobamus, quod *δεῖν* pro *δέον* Th. non magis tribui potest quam *πλεῖν* pro *πλέον* (cf. adn. III 113, 4). — *ὑπὲρ ἀνδρῶν φυγάδων*. Nicias oratorum more rem in maius auget, quasi non solum Leontini, sed etiam Segestani, quibus sane bello graviter oppressis eadem calamitas instabat (cf. 6, 2), urbe sua atque terra pulsi fuerint. Similem veritatis superlationem habes in Brasidae oratione IV 85, 7, ubi cf. adn. Itaque non admittimus neque Useneri (l. l. p. 746) coniecturam *φοιτάδων* neque quod ad rem aptius proposuit Weidner Parerg. p. 19 *ἀνδρῶν βαρβάρων καὶ φυγάδων τῶνδε*. — *καλῶς* cum *ψεύσασθαι* iungendum et ironice dictum est, ut I 84, 3. III 38, 4. — *οἷς . . . χρήσιμον*,

χρήσιμον, καὶ τῷ τοῦ πέλας κινδύνῳ, αὐτῶν λόγους μόνον παρασχομένους, ἢ κατορθώσαντας χάριν μὴ ἀξίαν εἰδέναι ἢ πταίσαντάς που τοὺς
2 φίλους ξυναπολέσαι. εἴ τέ τις ἄρχειν ἄσμενος αἱρεθεὶς παραινεῖ ὑμῖν ἐκπλεῖν, τὸ ἑαυτοῦ μόνον σκοπῶν, ἄλλως τε καὶ νεώτερος ἔτι ὢν ἐς τὸ ἄρχειν, ὅπως θαυμασθῇ μὲν ἀπὸ τῆς ἱπποτροφίας, διὰ δὲ πολυτέλειαν καὶ ὠφεληθῇ τι ἐκ τῆς ἀρχῆς, μηδὲ τούτῳ ἐμπαράσχητε τῷ τῆς πόλεως κινδύνῳ

αὐτῶν It. Vat. Aug. Reg. Lugd. H., αὐτους (ῶν superscr.) m., αὐτοὺς reliqui. Emend. Bekk. Cf. adn.

ξυναπολέσθαι codd., secum in perniciem trahere Valla. Emend. Reisk.

§ 2. ἔτι ὢν It. Vat. Pal., ὢν om. Aug. man. pr., ἔτι om. Laur. Gr. Bar. Bas. B. E. H., ὢν ἔτι ceteri.

denen . . . als nützlich gilt. Cf. I 5, 2 οἷς κόσμος καλῶς τοῦτο δρᾶν et Krueg. Gr. § 48, 6 adn. 5. Mirum in modum sententiam pessumdat Rauchenst. l. l. p. 248 παρόν post παρασχομένους addens idque explicans: *welchen es bei der Hand liegt, d. h. die sich nichts daraus machen.* — τῷ τοῦ πέλας κινδύνῳ. De singulari ὁ πέλας cf. adn. I 32, 1. Dativus ὀργανικῶς cum κατορθώσαντες copulandus est; praepositus est autem casus propterea, quod simul ad πταίσαντες inde repetenda sunt verba ξὺν τῷ τοῦ πέλ. κινδ. — αὐτῶν . . . παρασχομένους, cum de suis nihil suppeditent praeter verba. Αὐτῶν λόγους μόνον, *von sich nur Worte.*

§ 2. εἴ τέ τις, scil. Alcibiades. — ἄλλως τε . . . ἄρχειν. Haec cur interpretes putaverint non posse cum verbis τὸ ἑαυτοῦ μόνον σκοπῶν cohaerere non intellegimus. Cur enim absurdum esse censeamus iuniores, qui muneribus publicis fungantur, solere magis suo quam communi commodo studere? Neque obstat ὅπως . . . ἀρχῆς ad eadem verba relatum. — ὅπως θαυμασθῇ . . . ἀρχῆς, ut, cum admirationem excitet sumptu in alendis equis faciendo (de ἀπό praep. cf. adn. V 17, 1), propter impensae magnitudinem etiam fructum aliquem ex imperio percipiat, quo sumptum illum reparet (cf. 15, 2. 3). Impensae enim magnitudo in causa est, cur id cupiat. Duo autem membra tanquam aequalia μὲν — δέ particulis coniuncta sunt, quorum alterum alteri ut potiori ex logica ratione subiectum esse deberet. Cf. Krueg. Gr. § 69, 16 adn. 3. adn. V 95. Ἱπποτροφίαν documentum opulentiae et nobilitatis existimatam esse satis constat. Cf. Isocr. XVI 33 (Ἀλκιβιάδης) ἱπποτροφεῖν ἐπιχειρήσας, ὃ τῶν εὐδαιμονεστάτων ἔργον ἐστίν. Munerum autem publicorum administrationem opportunam fuisse ad quaestum faciendum uberius docet Boeckh. Oec. civ. I p. 638 sqq. — ἐμπαράσχητε, permittite. Cf. VII 56, 3. — τῷ . . . κινδύνῳ. Dativus cum eo ἐν, quod in ἐλλαμπρύνεσθαι inest, cohaeret.

ἰδίᾳ ἐλλαμπρύνεσθαι, νομίσατε δὲ τοὺς τοιούτους τὰ μὲν δημόσια ἀδικεῖν, τὰ δὲ ἴδια ἀναλοῦν, καὶ τὸ πρᾶγμα μέγα εἶναι καὶ μὴ οἷον νεωτέρους βουλεύσασθαί τε καὶ ὀξέως μεταχειρίσαι.

γ'. παρακελεύσεις αα' τῶν πρεσβυτέρων.

13. Οὓς ἐγὼ ὁρῶν νῦν ἐνθάδε τῷ αὐτῷ ἀνδρὶ 1
παρακελευστοὺς καθημένους φοβοῦμαι, καὶ τοῖς
πρεσβυτέροις ἀντιπαρακελεύομαι μὴ καταισχυνθῆναι, εἴ τῳ τις παρακάθηται τῶνδε, ὅπως μὴ

νεωτέρῳ codd. Cf. adn.

— οἷον νεωτέρους cet. Accusat. pro dativo, qui in codd. est, requiritur, neque ex Matth. Gr. § 479 adn. 2 a, ubi hic locus affertur, contrarium sequitur, cum οἷον per τοιοῦτον οἷον seu ὥστε solvendum esse auctor illius grammaticae confiteatur, ita autem solutis verbis, quoniam εἶναι notionem verbi ἐξεῖναι habens omitti posse grammatici negant, accusativus requiratur. Aliter res se haberet, si οἷόν τε legeretur; ita enim hoc enuntiatum simile esset verbis ἀπορώτατον τὸ μὴ οἷόν τε (i. e. ἀδύνατον) εἶναι ταῦτα ἐμοὶ κωλῦσαι VII 14, 2. Sed quanquam οἷον et οἷόν τε proprie vix quicquam differunt, tamen et usu discreta sunt et hic, si μὴ οἷον interpretaremur ἀδύνατον, ad βουλεύσασθαι adiecta vellemus verba περὶ αὐτοῦ καλῶς. Neque ea ratione traditam scripturam defendi posse putamus, ut post οἷον ex superiore εἶναι cum vi diversa εἶναι = ἐξεῖναι cogitando suppleatur. Nam ex ullo unquam vocabulo aliam notionem repeti posse quam eo quo scriptum est loco habeat non credemus, donec idoneis exemplis confirmatum erit. Certe ad dat. tuendum non recte Bernhard. Synt. p. 359 cum hoc loco composuisse Aesch. Sept. 713 χθόνα ναίειν διαπήλας ὁπόσαν καὶ φθιμένοισιν κατέχειν G. Hermanni ad h. l. adnotatio ostendit. Deinde dici vix potest, quam impedita et ad intellegendum difficilis sit illa subaudiendi ratio. Quid rescribendum sit, proximum οὓς ostendit ad ipsos iuniores relatum. — μεταχειρίσαι. Cf. adn. I 13, 2.

Cap. 13. § 1. ἐνθάδε = ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῇδε. — τῷ αὐτῷ ἀνδρί, Alcibiadi supra verbis τὶς ... νεώτερος ὢν ἐς τὸ ἄρχειν indicato. — παρακελευστοὺς καθημένους. Reiskius corrigi voluit παρακελευστάς, sed vulgatam tuentur Dio Cass. et Phot. „Cf. interpr. Dion. Cass. LII 15. Photius: παρακελευστοί· οἱ ἐκ παρακελεύσεως καὶ παρακλήσεως συλλαμβάνοντες καὶ οὐ στασιάζοντες (f. καὶ συστ.), et rursus παρακελευστοί· οἱ σπουδασταί· ὁ γὰρ σπουδαστὴς τὸν αὐστηρὸν καὶ σπουδαῖον οἰκεῖον δηλοῖ, i. e. acrem et strenuum asseclam.“ Goell. Ex his verbis cognosci in Atheniensium conciliis publicis eiusdem partis socios uno loco consedisse recte Class. animadvertit. — φοβοῦμαι, scil. ne sententia eorum vincat. — μὴ καταισχυνθῆναι, ne pudore affecti vereantur. Cf. Soph. OR. 1424. Phil. 1382. — εἴ τῳ, scil. τῶν πρεσβυτέρων. — ὅπως μὴ δόξει a verbo καταισχυνθῆναι pendet eodem modo quo interdum φοβεῖσθαι ὅπως μή dictum est. Cf. Krueg. Gr. § 54, 8 adn.

δόξει, ἐὰν μὴ ψηφίζηται πολεμεῖν, μαλακὸς εἶναι, μηδ', ὅπερ ἂν αὐτοὶ πάθοιεν, δυσέρωτας εἶναι τῶν ἀπόντων, γνόντας ὅτι ἐπιθυμίᾳ μὲν ἐλάχιστα κατορθοῦται, προνοίᾳ δὲ πλεῖστα, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς πατρίδος, ὡς μέγιστον δὴ τῶν πρὶν κίνδυνον ἀναρριπτούσης, ἀντιχειροτονεῖν καὶ ψηφίζεσθαι τοὺς μὲν Σικελιώτας οἷσπερ νῦν ὅροις χρωμένους πρὸς ἡμᾶς, οὐ μεμπτοῖς, τῷ τε Ἰονίῳ κόλπῳ, παρὰ γῆν ἤν τις πλέῃ, καὶ τῷ Σικελικῷ, διὰ πελάγους, τὰ αὑτῶν νεμομένους καθ' αὑτοὺς
2 καὶ ξυμφέρεσθαι· τοῖς δ' Ἐγεσταίοις ἰδίᾳ εἰπεῖν,

Cap. 13. § 1. δόξῃ pars codd. Cf. Krueg. Gr. § 54, 8 adn. 11. ἂν pro ἐὰν codd. Cf. sd. IV 46, 3. κατορθοῦνται codd. Cf. adn.

10 et 11. — *μαλακὸς εἶναι*, scil. cum timeat multa pericula cum expeditione in Siciliam facienda coniuncta. Cf. adn. 9, 2. — *ὅπερ ἂν αὐτοὶ πάθοιεν*, quod non per Alcibiadis amicos, sed ipsi (sua sponte. Cf. adn. IV 60, 2) facile videntur pati, *was ihnen von selbst widerfahren könnte.* — *δυσέρωτας εἶναι τῶν ἀπόντων*, mala cupiditate absentium (eorum, quae non habent) affectos esse. Cf. Xen. Oec. 12, 13 *οἱ τῶν ἀφροδισίων δυσέρωτες*. Cum sententia interpretes praeter alia nonnulla apposite comparant Pind. Pyth. III 20 *ἀλλά τοι ἤρατο τῶν ἀπεόντων, οἷα καὶ πολλοὶ πάθον.* — *ἐπιθυμίᾳ μὲν ἐλάχιστα κατορθοῦται, προνοίᾳ δὲ πλεῖστα.* Si codd. scripturam *κατορθοῦνται* sequimur, ipsa haec verba multo proclivius est ad *τοὺς πρεσβυτέρους* referre quam *οἱ ἄνθρωποι* cogitando supplere. Sententia autem cum generalis esse debeat, ne in verbis ambiguitas esset, Goelleri emendationem recepimus, quam Class. assensu suo comprobavit et reliqua passivi *κατορθοῦσθαι* apud Th. exempla (I 120, 5. II 65, 7. IV 76, 5) confirmant. — *μέγιστον τῶν πρίν.* Cf. adn. I 1, 1. — *κίνδυνον ἀναρριπτούσης*. Vid. adn. IV 85, 4. — *οἷσπερ νῦν ὅροις χρωμένους*, i. e. *χρωμένους οἷσπερ νῦν ὅροις χρῶνται.* Hi autem fines cum essent maria, quibus Sicilienses ab Atheniensibus satis discernerentur, hi non debebant rebus illorum implicari. Cf. IV 64, 3. 4. — *οὐ μεμπτοῖς*, qui reprehendi nequeunt (cf. VII 15, 1), i. e. in quibus utrique iure acquiescamus. *Ὅροι οὐ μεμπτοί* similiter Aristid. I p. 205. — *Ἰονίῳ κόλπῳ.* Vid. adn. I 24, 1. — *πελάγους*, scil. *ἤν τις πλέῃ.* Cf. adn. III 33, 1. — *καθ' αὑτοὺς καὶ ξυμφέρεσθαι*, res item suas inter se componant, ut vertit Portus.

§ 2. *τοῖς δ' ... ἰδίᾳ εἰπεῖν ... καταλύεσθαι.* Hoc membrum si pariter atque *τοὺς μὲν ... ξυμφέρεσθαι* a verbo *ψηφίζεσθαι* penderet, *ἰδίᾳ εἰπεῖν* omisso *τοὺς δ' Ἐγεσταίους ... καταλύεσθαι* Th. scripsisset. Sed proprium verbum, unde *καταλύεσθαι* pendeat, huic mem-

ἐπειδὴ ἄνευ Ἀθηναίων καὶ ξυνῆψαν πρὸς Σελινουντίους τὸ πρῶτον πόλεμον, μετὰ σφῶν αὐτῶν καὶ καταλύεσθαι· καὶ τὸ λοιπὸν ξυμμάχους μὴ ποιεῖσθαι, ὥσπερ εἰώθαμεν, οἷς κακῶς μὲν πράξασιν ἀμυνοῦμεν, ὠφελίας δ' αὐτοὶ δεηθέντες οὐ τευξόμεθα.

ββ' τοῦ πρυτάνεως. 14. Καὶ σύ, ὦ πρύτανι, ταῦτα, εἴπερ ἡγεῖ σοι προσήκειν κήδεσθαί τε τῆς πόλεως καὶ βούλει γενέσθαι πολίτης ἀγαθός, ἐπιψήφιζε καὶ γνώμας προτίθει αὖθις Ἀθηναίοις, νομίσας, εἰ ὀρρωδεῖς τὸ ἀναψηφίσαι, τὸ μὲν λύειν τοὺς νόμους μὴ

§ 2. τὸ πρῶτον D. Vall. a principio interpretatus atque, si quid silentio probatur, etiam Lugd. Vulgo τὸν πρῶτον; sed ὁ πρῶτος πόλεμος inepte hic dicitur.

Cap. 14. ἡγεῖ Aug. Pal. Gr.; reliqui ἡγῇ. Cf. Stahl. Quaest. gram. p. 18.

bro addidit perinde ac ψηφίζεσθαι ex superiore ἀντιπαρακελεύομεν aptum. Cf. adn. III 86, 2. Indidem infra ποιεῖσθαι suspensum est. — ἐπειδὴ ... καὶ ξυνῆψαν. Ἐπειδὴ καί valent *da ja auch*, et ἐπειδὴ καὶ ξυνῆψαν ... καὶ καταλύεσθαι comparanda sunt cum ὥσπερ καὶ ... οὕτω καί et similibus. Cf. adn. V 65, 3. — μετὰ σφῶν αὐτῶν. Hic fere idem atque ἐπὶ σφῶν αὐτῶν, καθ' ἑαυτούς, sed propter contraria ἄνευ Ἀθηναίων sic scriptum est. — ὠφελίας δ' ... οὐ τευξόμεθα. Proprie pergere debebat παρ' ὧν δ' ... οὐ τευξόμεθα. Cf. adn. 11, 1.

Cap. 14. πρύτανι. „Praesidem senatus alloquitur, qui et ἐπιστάτης dicebatur.“ Huds. Ergo illo tempore ὁ ἐπιστάτης τῶν πρυτάνεων ἐπεψήφιζε. Cf. Schoem. Comit. Athen. p. 90 sq. Antiqu. Gr. I p. 405. Herm. Antiqu. Gr. § 127 adn. 7 et 9. — ταῦτα iunge cum ἐπιψήφιζε. — κήδεσθαί τε. Τέ ita collocatum est, ut si βούλει in altero membro non esset secuturum. Vid. adn. I 16 et supra adn. VI 13, 2. Similiter infra 15, 2. — ἐπιψήφιζε. Vis verbi explanata est ad II 24, 1. Cf. Schoem. Comit. Athen. p. 120. Antiqu. Gr. I p. 407, 7. Herm. l. d. § 129, 16. Hic notio τοῦ ἀναψηφίζειν, seu denuo in suffragium mittendi, ad suffragia revocandi, inde oritur, quod proximum αὖθις et propter hoc Ἀθηναίοις quoque non solum cum προτίθει, sed etiam cum ἐπιψήφιζε iungendum est. — γνώμας προτίθει. Vid. adn. I 139, 3. — εἰ ὀρρωδεῖς τὸ ἀναψηφίσαι cet. Ex hoc loco Petitus ad Leg. Att. p. 212 colligit non licuisse prytanibus populum iterum in suffragia mittere de re, de qua iam psephisma scriptum esset. Cf. Schoem. Comit. Ath. p. 128. Herm. l. d. § 129, 18. Sed contra saepius factum esse, ubi populo id acceptum fore perspicuum esset, documento est mutatum de Mytilenaeis interficiendis decretum III 36. — τὸ μὲν ... αἰτίαν σχεῖν. Consecutio verborum haec est: τὸ λύειν τ. νόμ. μὴ

μετὰ τοσῶνδ' ἂν μαρτύρων αἰτίαν σχεῖν, τῆς δὲ πόλεως κακῶς βουλευσαμένης ἰατρὸς ἂν γενέσθαι, καὶ τὸ καλῶς ἄρξαι τοῦτ' εἶναι, ὃς ἂν τὴν πατρίδα ὠφελήσῃ ὡς πλεῖστα ἢ ἑκὼν εἶναι μηδὲν βλάψῃ."

1 15. *Ὁ μὲν Νικίας τοιαῦτα εἶπε· τῶν δὲ Ἀθη-*
ναίων παριόντες οἱ μὲν πλεῖστοι στρατεύειν παρῄ-
νουν καὶ τὰ ἐψηφισμένα μὴ λύειν, οἱ δέ τινες
2 *καὶ ἀντέλεγον. ἐνῆγε δὲ προθυμότατα τὴν στρα-*
τείαν Ἀλκιβιάδης ὁ Κλεινίου, βουλόμενος τῷ τε
Νικίᾳ ἐναντιοῦσθαι, ὢν καὶ ἐς τὰ ἄλλα διάφορος

Νικίᾳ ἀντιλέγει Ἀλκιβιάδης. δηλοῦνται αἱ αἰτίαι δι' ἃς οὗτος ἐνῆγε τὴν στρατείαν καὶ ὁ τρόπος αὐτοῦ.

κακῶς in codd. prope omnibus deest (ex solo Bas. et Gr. enotatum est); sed legit schol., qui interpretatur *μὴ εὐλαβοῦ μεταθεῖναι τὰ ἐψηφισμένα· λύσας γὰρ αὐτὰ μετὰ τοσούτων μαρτύρων αἰτίαν τε οὐχ ἕξεις καὶ τῆς πόλεως ἰατρὸς γενήσῃ κακῶς βουλευσαμένης*, et Valla, qui civitatis male consultae vertit. Et propter sententiae rationem abesse non potest. Neque enim *ἂν σχεῖν αἰτίαν μετὰ τοσ. μαρτ.* (*γενόμενον*): solvere leges, si cum tot testium consensu (cf. adn. III 66, 2) fiat, crimini non esse futurum. Itaque *τὸ λύειν* pro subiecto habemus. Neque enim obstare putamus quod quattuor reliquis apud Th. locis, ubi *αἰτίαν ἔχειν* accusari valet (I 83, 3. III 17, 7. IV 114, 5. VI 46, 5), ad personas refertur. Nam de re similiter Plat. Phil. 23 a *ἡδονὴ ἄν τινα καὶ ἀτιμίαν σχοίη*. — *ἄρξαι*, munere fungi. Aoristi infin., quod non ad totam publici muneris administrationem refertur, sed ad ea quae quoque tempore et loco ex magistratuum imperio geruntur. — *τοῦτ' εἶναι, ὃς ἂν* ... Cf. II 44, 1 *τὸ δ' εὐτυχές, οἳ ἂν ... λάχωσιν* et ibi adn. — *ἑκὼν εἶναι*. Cf. adn. II 89, 8.

Cap. 15. § 2. *ἐνῆγε ... Ἀλκιβιάδης*. Consentiunt Diod. XII 84 et Plut. Alc. 17. 18. — *τῷ τε*. De *τέ* ita collocato, quasi *ἐπιθυμῶν* non sequatur, cf. adn. 14. 61, 5. Respondent inter se *τῷ τε ... καὶ μάλιστα* et *καὶ ἐς τὰ ἄλλα ... καὶ ὅτι*. — *καὶ ἐς τὰ ἄλλα διάφορος* [*τὰ πολιτικά*]. Cum ei etiam in ceteris rebus ad reipublicae administrationem pertinentibus adversarius esset vertit Portus pariterque Germanice Class., quasi *ἐς τὰ ἄλλα πολιτικὰ διάφορος* scriptum esset. Vertendum autem erat cum etiam in ceteris rebus, iis (scilicet) quae ad reipublicae administrationem pertinent, ei adversarius esset. Neque enim significantur reliquae res ad rempublicam pertinentes, sed reliquae res eaeque ad rempublicam pertinentes. Ita si est, quod opponitur *ὅτι αὐτοῦ διαβόλως ἐμνήσθη* alienum esse oportet a rebus publicis. Revera autem de reipublicae administrandae ratione Nicias 12, 2 Alcibiadem incusavit, quod magis suam cupiditatem quam civitatis commodum sequeretur. Cum igitur huic incusationi reipublicae administratio opponi nequeat, Weidnero adstipulamur, qui Parerg. p. 21 *τὰ πολιτικά* deleri iussit. — *διαβόλως*, cum crimina-

[τὰ πολιτικὰ] καὶ ὅτι αὐτοῦ διαβόλως ἐμνήσθη,
καὶ μάλιστα στρατηγῆσαί τε ἐπιθυμῶν καὶ ἐλ-
πίζων Σικελίαν τε δι' αὐτοῦ καὶ Καρχηδόνα λή-
ψεσθαι καὶ τὰ ἴδια ἅμα εὐτυχήσας χρήμασί τε
καὶ δόξῃ ὠφελήσειν. ὢν γὰρ ἐν ἀξιώματι ὑπὸ 3
τῶν ἀστῶν ταῖς ἐπιθυμίαις μείζοσιν ἢ κατὰ τὴν
ὑπάρχουσαν οὐσίαν ἐχρῆτο ἔς τε τὰς ἱπποτροφίας
καὶ τὰς ἄλλας δαπάνας· ὅπερ καὶ καθεῖλεν ὕστε-
ρον τὴν τῶν Ἀθηναίων πόλιν οὐχ ἥκιστα. φοβη- 4
θέντες γὰρ αὐτοῦ οἱ πολλοὶ τὸ μέγεθος τῆς τε
κατὰ τὸ ἑαυτοῦ σῶμα παρανομίας ἐς τὴν δίαιταν
καὶ τῆς διανοίας ὧν καθ' ἓν ἕκαστον ἐν ὅτῳ
γίγνοιτο ἔπρασσεν, ὡς τυραννίδος ἐπιθυμοῦντι

civitas medico eget, quod consilium aliquod, sed quod malum consilium cepit.

tione. Cf. *τὴν διαβολήν* I 131, 2. — *στρατηγῆσαι*, exercitus imperium suscipere (*das Commando antreten*); nam dux creatus erat (8, 2). — *ἐλπίζων λήψεσθαι*. De re cf. 90, 2. Isocr. VIII 85. Plut. Alc. 17. *Διὰ τοῦ αὐτοῦ* est *διὰ τοῦ στρατηγῆσαι*. — *ἅμα* cum *ὠφελήσειν* iunge. — *εὐτυχήσας*, si feliciter rem bello gessisset.

§ 8. *ὢν ἐν ἀξιώματι ὑπό* ... Ita iam I 130, 1, ubi cf. adn. — *ἢ κατὰ ... οὐσίαν*. Quanquam facultates eius magnae fuerunt. Centum enim tal. aestimatae sunt. Cf. Boeckh. Oecon. civ. Athen. I p. 683. De *ἢ κατά* cf. II 50, 1. — *ἱπποτροφίας*. Cf. adn. 12, 2. 16, 2.

§ 4. *φοβηθέντες γὰρ ... δίαιταν*, metuentes enim plerique magnitudinem insolentiae, qua in corpore suo ad cultum victumque utebatur sive brevius qua in corporis sui cultu victuque utebatur. Praepositum *αὐτοῦ* ad *τῆς παρανομίας* et *τῆς διανοίας* pariter spectat; reflexivum *ἑαυτοῦ* scriptum est, quia dicitur *κατὰ τὸ ἑαυτοῦ σῶμα παρανομεῖ*. Cf. VIII 66, 5. Verba *ἐς τὴν δίαιταν*, quae delenda esse Weidner l. l. opinatur, neque supervacanea sunt (nam non solum in cultu victuque, sed in omni corporis functione *παρανομία* esse potest) et ad contrariorum aequabilitatem necessaria. Respondent enim inter se *τῆς κατὰ τὸ ἑαυτοῦ σῶμα παρανομίας* et *τῆς διανοίας*, *ἐς τὴν δίαιταν* et *ὧν ... ἔπρασσεν*. Accedit quod verba illa procul dubio Plut. legit, qui Alc. 6 ad hunc ipsum locum respiciens scribit *ἡ γὰρ ὑπὸ Θουκυδίδου λεγομένη παρανομία εἰς τὸ σῶμα τῆς διαίτης ὑποψίαν τοιαύτην δίδωσιν*. Cf. 28, 2 *τὴν ἄλλην αὐτοῦ ἐς τὰ ἐπιτηδεύματα παρανομίαν*. De Alcibiadis victu et luxuria cf. Plut. Alc. 6. 16. — *καὶ τῆς διανοίας ... ἔπρασσεν*, et magnitudinem consilii in iis propositi, quae in unaquaque re agebat, in qua gerenda versaretur. Cf. adn. IV 63, 1. — *ὡς τυραννίδος ... τὴν πόλιν*,

πολέμιοι καθέστασαν, καὶ δημοσίᾳ κράτιστα διαθέντι τὰ τοῦ πολέμου, ἰδίᾳ ἕκαστοι τοῖς ἐπιτηδεύμασιν αὐτοῦ ἀχθεσθέντες, καὶ ἄλλοις ἐπιτρέψαντες οὐ διὰ μακροῦ ἔσφηλαν τὴν πόλιν. τότε δ' οὖν παρελθὼν τοῖς Ἀθηναίοις παρῄνει τοιάδε.

1 16. „*Καὶ προσήκει μοι μᾶλλον ἑτέρων, ὦ Ἀθη-*
ναῖοι, ἄρχειν (ἀνάγκη γὰρ ἐντεῦθεν ἄρξασθαι,
ἐπειδή μου Νικίας καθήψατο), καὶ ἄξιος ἅμα
νομίζω εἶναι. ὧν γὰρ πέρι ἐπιβόητός εἰμι, τοῖς
μὲν προγόνοις μου καὶ ἐμοὶ δόξαν φέρει ταῦτα,
2 *τῇ δὲ πατρίδι καὶ ὠφελίαν. οἱ γὰρ Ἕλληνες καὶ*

λόγος Ἀλκιβιάδου, ὃς ἀπολογεῖταί τε ὑπὲρ τῆς αὐτοῦ μεγαλοπρεπείας καὶ φρονήματος καὶ τὰ δημόσια δι-

Cap. **15.** § 4. ***διαθέντι*** ex solo H. enotatum est, ***διαθέντα*** ex It. Val. Pal. Aug. m. (sed M. ***τὰ*** om.); de reliquis non satis constat. Recepimus ***διαθέντι***, quod licet non pro tradita scriptura, sed pro librarii coniectura habendum sit, coniectura tamen est ad sententiam apta (cf. adn.) et qua facilior inveniri nequeat.

quod dominationem affectaret (cf. adn. IV 14, 5. 25, 10), ei, quanquam publice res belli (Siciliensis) optime administraverat, inimici exstiterant, privatim singuli moribus eius offensi, et cum illas aliis commisissent, non multo post (cf. adn. 11, 4) rempublicam perdiderunt. Itaque ***καὶ*** ... ***διαθέντι*** ad ***πολέμιοι καθέστασαν*** referimus ***καί*** pro concessivo (cf. adn. 16, 6. V 7, 2) accipientes; altero autem ***καί*** volumus ***καθέστασαν*** et ***ἔσφηλαν*** iungi. Qua ratione nihil relinquitur, in quo quis iure offendat. Ad ***ἐπιτρέψαντες*** ex priore enuntiato ***τὰ τοῦ πολέμου*** repetenda sunt. — ***οὐ διὰ μακροῦ***. Cf. ***δι' ὀλίγου*** 11, 4 et ibi adn.

Cap. **16.** § 1. ***καὶ προσήκει μοι*** ... „Quandoquidem hoc per ***καί*** repetitum manifesto distinguit ab ***ἄξιός εἰμι***, intellegi debet de iure (*Competenz*, *Ansprüche*), quo repetat imperium ob rempubl. bene gestam domi, sumptus publice factos et dignitatem civitati inde auctam, familiae quoque splendorem. — Bene autem Thuc. reddit praefractum Alcibiadis ingenium et insolens a simplici postulatione veluti pro auctoritate exorsi." Bau. — ***μᾶλλον ἑτέρων***. Cf. adn. I 85, 1. — ***ἐπειδὴ*** ... ***καθήψατο***. Haec dicit: quoniam me Nicias perstrinxit, me hoc quod facio dicendi initium facere oportet. — ***ἐπιβόητός εἰμι***. „***Ἐπιβόητος*** inter ea, quae in malam partem accipiuntur, ponit Pollux V 159. Et Eustathius in Odyss. XIX p. 1856 ***ἐπιβόητος, ὁ μοχθηρὰν ἔχων φήμην, καθ' οὗ δηλαδὴ βοαὶ γίγνονται*** ... Idem tradit Thom. Mag. in ***διαβόητος*** ... [Et] haec ita recte accipi possunt: etenim ea, propter quae in sermones hominum incurro, propter quae male audio, vel ob quae (Nicias et alii) me infamant. Idem sentio de iis, quae in fine huius cap. dicit, ***διὰ ταῦτα τὰ ἴδια ἐπιβοώμενος***." Duk. Verba Terent. Prol. Adelph. 17 cum tota sententia bene comparat Bau.

δάσκει ὅτι καλῶς μεταχειρίζει.

ὑπὲρ δύναμιν μείζω ἡμῶν τὴν πόλιν ἐνόμισαν τῷ ἐμῷ διαπρεπεῖ τῆς Ὀλυμπίαζε θεωρίας, πρότερον ἐλπίζοντες αὐτὴν καταπεπολεμῆσθαι, διότι ἅρματα μὲν ἑπτὰ καθῆκα, ὅσα οὐδείς πω ἰδιώτης πρότερον, ἐνίκησα δὲ καὶ δεύτερος καὶ τέταρτος ἐγενόμην καὶ τἆλλα ἀξίως τῆς νίκης παρεσκευασάμην· νόμῳ μὲν γὰρ τιμὴ τὰ τοιαῦτα, ἐκ δὲ τοῦ δρωμένου καὶ δύναμις ἅμα ὑπονοεῖται.
καὶ ὅσα αὖ ἐν τῇ πόλει χορηγίαις ἢ ἄλλῳ τῳ 3

§ 2. *ἐνόμισαν*, in eam adducti sunt sententiam ut putarent. Aor. incohativus. — *τῷ ἐμῷ διαπρεπεῖ τῆς ... θεωρίας*. Port.: propter (apparatus) splendorem, quo ego ad ludos Olympiacos adii. Cf. adn. II 61, 2. De theoriis universis vid. adn. V 18, 1. De hac Alcibiadis theoria vide plura apud Pseudo-Andoc. IV 25 sqq. et Isocr. XVI 34. „Feriae hic memoratae a Thirlw. (Hist. Gr. III p. 383) Ol. LXXXIX (424), ab Hertzbergio (Alcib. p. 129 auctore Corsinio) Ol. XCI (416), a Grot. [Hist. Gr. VII p. 72 sqq. vers. Germ. IV p. 43 sqq.] Ol. XC (420) tribuuntur. Postrema sententia, qua primas post Niciae pacem ferias fuisse statuitur, mihi veri videtur esse simillima." Class. — *διότι* cet. Haec cum *μείζω ... ἐνόμισαν* liquet iungenda esse. — *καθῆκα*. „In certamen misi. Vid. Lob. ad Phryn. p. 398." Goell. Cf. Sieb. ad Paus. VI 2, 1. Similiter intransitive *καταβαίνειν* (cf. Schneid. ad Xen. Anab. IV 8, 27) et Lat. descendere in certamen dicitur. — *ὅσα οὐδείς πω ἰδιώτης πρότερον*. Privatus regibus et civitatibus opponitur. Nam factum esse conceditur, ut ab his plures currus mitterentur. At Isocr. l. d. oratorie *ζεύγη καθῆκε τοσαῦτα τὸν ἀριθμόν, ὅσοις οὐδ' αἱ μέγισται τῶν πόλεων ἠγωνίσαντο*. Cf. Plut. Alc. 11. — *ἐνίκησα δέ*. „Recte Schol. *τὰ πρῶτα*. Nam primam et secundam et quartam palmam rettulisse Alcibiadem ex hoc loco Thucydidis scribunt Plutarchus Alc. [l. d.] et Athenaeus [8 e]. At Euripides, quod iidem adnotarunt, eum primo et secundo et tertio curru victorem fuisse tradiderat. Euripidem secutus est Isocrates [l. d.] ... Victorias Olympicas Alcibiadis memorat etiam Demosthenes in Midiana [XXI 145], ubi etiam alia, quae ad Alcibiadis ingenium et res pertinent, leguntur. Quod ipse hic paulo post dicit *καὶ τἆλλα ἀξίως τῆς νίκης παρεσκευασάμην* eo pertinet, quod Athenaeus l. d. de eo prodit: *Ὀλύμπια νικήσας ... θύσας Ὀλυμπίῳ Διὶ τὴν πανήγυριν ἅπασαν εἱστίασε*. Vide P. Fabrum Agonist. III 21." Duk. De eadem re Suidam consuli iubet Dukas. Non male igitur proxima sic Portus interpretatur: et cetera apparavi pro victoriae dignitate. — *νόμῳ ... τιμὴ τὰ τοιαῦτα*, more talia honori sunt. Cf. Matth. Gr. § 309 b β'. Krueg. Gr. § 61, 7 adn. 5. Victores ludorum publicorum non solum sibi, sed etiam patriis urbibus honorem parasse ex Pindari carminibus notissimum est. — *δύναμις ἅμα ὑπονοεῖται*, de potestate simul coniectura fit.

§ 3. *ὅσα* accusativus ad *λαμπρύνομαι* ita adiectus est, ut similes accusativi saepe ad *δια-*

λαμπρύνομαι, τοῖς μὲν ἀστοῖς φθονεῖται φύσει, πρὸς δὲ τοὺς ξένους καὶ αὕτη ἰσχὺς φαίνεται. καὶ οὐκ ἄχρηστος ἥδ' ἡ ἄνοια, ὃς ἂν τοῖς ἰδίοις τέλεσι μὴ ἑαυτὸν μόνον, ἀλλὰ καὶ τὴν πόλιν ὠφελῇ,
4 οὐδέ γε ἄδικον ἐφ' ἑαυτῷ μέγα φρονοῦντα μὴ ἴσον εἶναι, ἐπεὶ καὶ ὁ κακῶς πράσσων πρὸς οὐδένα τῆς ξυμφορᾶς ἰσομοιρεῖ· ἀλλ' ὥσπερ δυστυχοῦντες οὐ προσαγορευόμεθα, ἐν τῷ ὁμοίῳ τις

Cap. 16. § 3. αὕτη Cl. Ven. It. Vat. Reg. Gr. M. corr. m., αυτη Aug. Pal., αὐτὴ vulgo.
ἥδ' ἡ ἄνοια Cass. Cl. Ven. M. T. marg. Laur. γρ. m. E., reliqui ἡ διάνοια. Illud legit schol. (cf. adn.) et Procop. p. 337, 20 ἄχρηστος ἄνοια καὶ προπετής scribens. Idem a sententia comferein. Cf. adn. I 70, 1. — χορηγίαις ἢ ἄλλῳ τῳ] ἑκουσίοις ἑορτασίμοις ἀναλώμασι. Schol. De χορηγίᾳ, quae proprie dicitur, vid. Herm. Antiqu. Gr. I § 161, 2. — λαμπρύνομαι. „Thomas dicit melius esse ἀγάλλεσθαι quam λαμπρύνεσθαι. Sane ἀγάλλεσθαι saepe est gaudere, se efferre et iactare aliqua re ... Neque tamen λαμπρύνεσθαι hac significatione improbandum est ut minus Atticum, si scholiasten Aristophanis sequimur, qui ad Equ. 553 μειρακίων θ' ἅμιλλα λαμπρυνομένων ἐν ἅρμασι λαμπρυνομένων exponit καυχωμένων ... Sed nihil obstat, quominus λαμπρύνεσθαι ibi de magnifico et splendido apparatu in curribus instruendis accipiatur, ut apud Thuc. VI 16.“ Duk. ad c. 41. Cf. ἐλλαμπρύνεσθαι 12, 2 et Lennep. ad Phal. Ep. 88 p. 280. — τοῖς μὲν ἀστοῖς φθονεῖται. Cf. Krueg. Gr. § 48, 15 adn. 8 et § 52, 4 adn. 1. — καὶ οὐκ ἄχρηστος] εἰρωνεύεται ὁ Ἀλκιβιάδης λέγων ὅτι, εἰ καὶ ἀνόητος φαίνομαί τισιν, ἀλλ' οὖν τῇ πόλει οὐκ ἄχρηστός ἐστί μου ἡ ἄνοια. Schol. „Ἥδ' ἡ ἄνοια sarcasmus est acerbus, q. d. quam vos vocatis insaniam.“ Bloomf. Idem infra 17, 1. Simile ironiae exemplum affult III 61, 1. Cf. etiam adn. 78, 1. — ὃς ἄν. Cf. adn. 14. — τέλεσι] δαπάναις. Schol.

§ 4. μὴ ἴσον εἶναι, i. e. eminere supra alios velle. — ἐπεὶ ... ἰσομοιρεῖ. Port.: siquidem et is, qui premitur adversa fortuna, nullum habet suae calamitatis socium, propr. cum nullo parem habet calamitatis partem. Cf. ἡ ἰσομοιρία τῶν κακῶν VII 75, 6. Ἰσομοιρῆσαι πρὸς ἀλλήλους, sed paulo alia vi dixit etiam Isocr. V 39; alibi dativus pro πρός legitur. — οὐ προσαγορευόμεθα, non salutamur. Falso de hac vi verbi προσαγορεύειν dubitans (cf. Plat. Charm. 164e) οὐ προσηγορούμεθα Krueg. Etiam peius loci sententia parum intellecta Madvig. Adv. crit. I p. 325 οὐ προσαρκούμεθα (non levamur ope et auxilio), quod verbo ὑπερφρονούμενος minus apte respondet. Sententia enim haec est: ut infelices ab aliis despiciuntur, ita felicibus despicere alios licet. Salutamus autem atque comiter appellamus quos colimus atque observamus, salutem non impertimus iis quos despicimus. — ἐν τῷ ὁμοίῳ, aeque, item. Cf. adn. 11, 1.

ἀνεχέσθω καὶ ὑπὸ τῶν εὐπραγούντων ὑπερφρο-
νούμενος, ἢ τὰ ἴσα νέμων τὰ ὁμοῖα ἀνταξιούτω.
οἶδα δὲ τοὺς τοιούτους καὶ ὅσοι ἔν τινος λαμ- 5
πρότητι προέσχον ἐν μὲν τῷ κατ' αὐτοὺς βίῳ
λυπηροὺς ὄντας, τοῖς ὁμοίοις μὲν μάλιστα, ἔπειτα
δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις ξυνόντας, τῶν δὲ ἔπειτα ἀν-
θρώπων προσποίησίν τε ξυγγενείας τισὶ καὶ μὴ
οὔσης καταλιπόντας, καὶ ἧς ἂν ὦσι πατρίδος,
ταύτῃ αὔχησιν, ὡς οὐ περὶ ἀλλοτρίων οὐδ' ἁμαρ-
τόντων, ἀλλ' ὡς περὶ σφετέρων τε καὶ καλὰ πρα-
ξάντων. ὧν ἐγὼ ὀρεγόμενος καὶ διὰ ταῦτα τὰ 6
ἴδια ἐπιβοώμενος τὰ δημόσια σκοπεῖτε εἴ του
χεῖρον μεταχειρίζω. Πελοποννήσου γὰρ τὰ δυνα-
τώτατα ξυστήσας ἄνευ μεγάλου ὑμῖν κινδύνου καὶ

mendatur. Neque enim de agendi consilio sermo esse potest, ubi ea, quae Alcibiades revera fecit, excusantur. Cf. adn.

§ 5. *οὖσαν* codd. Sed quomodo quis vindicationem, quae non sit, relinquere potest? Emend. Herwerd. Stud. Thuc. p. 83.

— *ἢ τὰ ἴσα ... ἀνταξιούτω*, i. e. aut affabilis atque communis infelicibus pariter esto atque felices sibi esse cupit. De verbis *τὰ ἴσα νέμειν* cf. adn. III 3, 1.

§ 5. *τοὺς τοιούτους*, scil. *τοὺς εὐπραγοῦντας*. — *καὶ ὅσοι ... προέσχον*] *καὶ ὅσοι ἔν τινος πράγματος λαμπρῷ κατορθώματι κρείττους ἐγένοντο*. Schol. — *ἐν μὲν ... βίῳ*] *ἤγουν καθ' ὃν χρόνον ζῶσι*. Schol. Cf. Bernh. Synt. p. 241 et de *αὐτούς* pronomine adn. I 17. Cum sententia cf. II 45, 1 et ibi adn. — *ξυνόντας*, cum versentur cum iis. Non multum differret *τοῖς ξυνοῦσι*, qui cum iis versantur. — *τῶν δὲ ἔπειτα ... καταλιπόντας*, posterorum autem nonnullis vindicationem cognationis cum ipsis, etiamsi non esset, tanquam hereditatem reliquisse (cf. IV 18, 5. V 16, 1), i. e. id effecisse ut post ipsorum mortem posterorum nonnulli cognationem cum ipsis, etiamsi revera non esset, sibi arrogarent. — *ὡς οὐ περὶ ... πραξάντων* cum *αὔχησιν* iungendum et inde explicandum est, quod dici potest *αὐχεῖν περί τινος*. Patria enim de iis gloriatur non alienos eos existimans et qui deliquerint, sed suos et qui res praeclaras gesserint.

§ 6. *ἐπιβοώμενος*. Vid. adn. § 1. Participia iungenda sunt cum *μεταχειρίζω*, de quo verbo cf. adn. I 18, 2. — *ξυστήσας*. Ut *ξυνίστασθαι* saepe valet se coniungere (cf. adn. I 1, 1), ita *ξυστῆσαι* hic sonat alios coniungere, societatem efficere. „Quae explicatio confirmatur ab Isocr. [XVI 15, ubi de Alcibiade haec leguntur:] *τὰς μεγίστας πόλεις τῶν ἐν Πελοποννήσῳ Λακεδαιμονίων μὲν ἀπέστησεν, ὑμῶν δὲ συμμάχους ἐποίησεν.*" Bloomf. *Ἀλκιβιάδης Μαντινεῖς καὶ Ἠλείους* (addere poterat *καὶ Ἀργείους*) *ἐπὶ τὴν Λακεδαίμονα συνέστησε*

δαπάνης Λακεδαιμονίους ἐς μίαν ἡμέραν κατέστησα ἐν Μαντινείᾳ περὶ τῶν ἁπάντων ἀγωνίσασθαι· ἐξ οὗ, καὶ περιγενόμενοι τῇ μάχῃ, οὐδέπω καὶ νῦν βεβαίως θαρσοῦσι.

1 17. *Καὶ ταῦτα ἡ ἐμὴ νεότης καὶ ἄνοια παρὰ φύσιν δοκοῦσα εἶναι ἐς τὴν Πελοποννησίων δύναμιν* β'. τὴν ἐς τὴν Σικελίαν στρατείαν ἀποφαίνει

Plut. de Glor. Athen. in fin. Cf. V 45. 46 sqq. — *ἐς μίαν ἡμέραν*, intra unum diem. Cf. Hom. Od. IV 86. Il. XIX 32. — *κατέστησα ... ἀγωνίσασθαι*, effeci, ut ... certarent. Cf. II 84, 3. — *περὶ τῶν ἁπάντων* est quod Latini dicunt de summa re. Cum omni sententia cf. Plut. Alc. 15. — *ἐν Μαντινείᾳ*. Cf. V 66—75. — *καὶ περιγενόμενοι*. Cf. adn. 15, 4.

Cap. 17. § 1. *καὶ ταῦτα ... ἔπεισε*, atque hac de re iuventus mea atque amentia (cf. adn. 16, 8), cum praeter naturam esse videretur, adversus (*gegenüber*. Cf. adn. III 83, 2) Peloponnesiorum potestatem in idoneis (cf. 25, 2) rationibus versata (sive idoneis rationibus usa) est et animi impetu fidem faciente persuasit. Accusat. *ταῦτα* eodem modo ad *ὡμίλησε* (= *ταύτην τὴν ὁμιλίαν ὡμίλησε*) quo ad *ἔπεισε* pertinet. Cf. II 37, 3 *τὰ ἴδια προσομιλοῦντες* et Krueg. Gr. § 46, 5 adn. 4. Deinde *παρὰ φύσιν δοκοῦσα εἶναι* ut non ad solum *ἄνοια*, sed ad *ἡ ἐμὴ νεότης καὶ ἄνοια* in unam tanquam notionem comprehensa refertur, ita ad duo quibus praepositum est membra *τὲ — καί* particulis iuncta pariter spectat, et *παρὰ φύσιν* inde explicatur, quod amentiae naturae contrarium est idoneis rationibus uti et iuventutis naturae contrarium persuadere animi impetu, quippe qui in adulescentibus temerarius atque inconsideratus esse videatur nec multum fidei habere soleat. Alteram huius cohaerentiae partem perspexit schol., qui loci sententiam circumlocutione usus sic liberius interpretatus est: *καὶ ταῦτα ἐγένετο δι' ἐμὲ τὸν νέον καὶ παρὰ φύσιν ἀνόητον λογιζόμενον* (i. e. et qui praeter naturam amens ratiocinarer), *λόγοις τε χρησάμενον πρέπουσι πρὸς Ἀργείους καὶ Μαντινέας καὶ ἀπειλήσαντα μετ' ὀργῆς αὐτοῖς, εἰ μὴ θέλοιεν προσχωρεῖν ἡμῖν*. Quem secuti *λόγους* rationes (cf. V 18, 11) esse maluimus quam verba, quo magis contrarium illud per ipsas contrarias amentiae et rationis notiones eluceret. Sed non solum *παρὰ φύσιν δοκοῦσα εἶναι*, sed etiam *ἐς τὴν Πελοποννησίων δύναμιν* ad utrumque quod sequitur membrum referri et hinc *ἔπεισε* verbi obiectum repetendum esse patet. Tum vero *τὴν Πελοποννησίων δύναμιν* nihil aliud esse cognoscitur quam supra 16, 6 *Πελοποννησίων τὰ δυνατώτατα*. Cum elegantia enim scriptor *τὴν Πελοποννησίων δύναμιν* et *ἡ ἐμὴ νεότης καὶ ἄνοια* quodammodo inter se opponi voluit, quod ut magis conspicuum esset, vocabulorum aequabilitate effecit. De *ὡμίλησε* verbi vi cf. Plat. de Rep. 410 c *οἳ ἂν γυμναστικῇ ὁμιλήσωσι*, 496 a *ὅταν αὐτῇ (τῇ παιδεύσει) πλησιάζοντες ὁμιλῶσι μὴ κατ' ἀξίαν*, 500 c *θείῳ δὴ καὶ κοσμίῳ ὅ γε φιλόσοφος ὁμιλῶν*, Thuc. I 122, 1 *ὁ μὲν εὐοργήτως αὐτῷ (τῷ πολέμῳ) προσομιλήσας βεβαιότερος*. Temere igitur de hoc verbo, quod mira sane licentia societatem

αα' οὐκ ἄγαν χαλεπὴν οὖσαν οὔτε διὰ τὴν τῶν Σικελιωτῶν δύναμιν οὔτε διὰ τοὺς Πελοποννησίους.

λόγοις τε πρέπουσιν ὡμίλησε καὶ ὀργῇ πίστιν παρασχομένῃ ἔπεισε. καὶ νῦν μὴ πεφόβησθε αὐτήν, ἀλλ' ἕως ἐγώ τε ἔτι ἀκμάζω μετ' αὐτῆς καὶ ὁ Νικίας εὐτυχὴς δοκεῖ εἶναι, ἀποχρήσασθε τῇ ἑκατέρου ἡμῶν ὠφελίᾳ. καὶ τὸν ἐς τὴν Σικελίαν πλοῦν μὴ 2
μεταγιγνώσκετε ὡς ἐπὶ μεγάλην δύναμιν ἐσόμενον. ὄχλοις τε γὰρ ξυμμίκτοις πολυανδροῦσιν αἱ πόλεις καὶ ῥᾳδίας ἔχουσι τῶν πολιτῶν τὰς μεταβολὰς καὶ ἐπιδοχάς· καί οὐδείς δι' αὐτὸ ὡς περὶ 3

Cap. 17. § 1. παρασχομένηι Pal. Aug., reliqui παρασχομένη, quod et ipsum dativus esse potest, cum antiquiores codd. quod nos subscribimus ι aut adscribant aut omittant.

πεφοβῆσθαι codd., nisi quod πεφοβεῖσθαι Laur. Cass. Ven. Gr., φοβεῖσθαι D. Infin. πεφοβῆσθαι olim cum verbo ἔπεισε iunxerunt; sed hoc ad ea pertinet, quae antea Alcibiades Peloponnesiis persuasit. Emend. Reisk.

§ 2. πολιτειῶν codd. Cf. adn.

efficere interpretatur, dubitavit Class., quod duobus locis, quibus praeter hunc apud Th. cum dat. rei iunctum est, assuescere (cf. tamen adn. 55, 3) significaret. Praeterquam enim quod exempla supra allata obstant, in tanta locorum paucitate nihil omnino tale concludere licet. Et verbum tuentur Bekk. Anecd. p. 110 Θουκυδίδης ἕκτῳ· καὶ λόγοις ὡμίλησα τρέπουσιν (leg. πρεπ.) ἀντὶ τοῦ συνεγενόμην et hunc locum imitatus Ioseph. A. J. XIX 1, 14 λόγοις καθωμίλησε χρηστοῖς. — καὶ νῦν, etiam nunc, oppositum est ταῦτα in init. huius § scripto, quod ad ea respicit, quae priore tempore ante pugnam Mantinensem (16, 6) Alcibiades contra Lacedaemonios fecit. — αὐτήν, scil. τὴν ἐμὴν νεότητα. Haec enim in superiore enuntiato principalis est notio, quae qualis sit addito καὶ ἄνοια indicatur. — Νικίας εὐτυχής. Cf. VII 77, 2. V 16, 1. Eam ob causam a Plutarcho cum Sulla comparatur. — ἀποχρήσασθε. Cf. adn. I 68, 4.

§ 2. ὄχλοις ... πολυανδροῦσιν. Cf. Wachsm. Antiqu. Gr. I p. 739. — καὶ ῥᾳδίας ... ἐπιδοχάς. „Res publicas [cf. ad.] facile ipsi mutant et facile accipiunt civitatum formas a peregrinis sibi impositas aut fortasse [ut Goell. interpretatus est] facile mutant rerum publicarum formas, facile novas adsciscunt, ita ut μεταβολάς ad temperatas civitatum formas referatur, cum ἐπιδοχάς plane novas substitutas esse significet. De Sicilia tamen haec parum vere dicta sunt, id quod, postquam Athenienses illuc advenerunt, apparuit.“ Arn. Revera Sicilienses ita alienam reipublicae formam aut ab aliis sibi impositam accipere aut ipsos suae substituere solitos esse rerum memoria non comprobatur. Nisi forte quis de Charondae Catinensis legibus ad alias Chalcidicas civitates propagatis (cf. Herm. Antiqu. Gr. I § 89. Holm. Hist. Sic. I p. 153 sqq.) cogitaverit. Sed eas ab ipso Charonda Chalcidicis civitatibus datas esse Aristot. Pol.

οἰκείας πατρίδος οὔτε τὰ περὶ τὸ σῶμα ὅπλοις ἐξήρτυται οὔτε τὰ ἐν τῇ χώρᾳ μονίμοις κατασκευαῖς, ὅτι δὲ ἕκαστος ἢ ἐκ τοῦ λέγων πείθειν

§ 3. *νομίμοις* codd. Cf. adn.

II 12 (1274a) tradit et magis ad ius privatum et mores emendandos quam ad rempublicam constituendam videntur pertinuisse (cf. Holm. l. l. p. 156). Neque uno exemplo talia facile facta esse ostenderetur. Accedit quod *ἐπιδέχεσθαι*, praeterquam quod excipere (*τὰς πρεσβείας* Dion. Hal. Ant. Rom. I 63) et permittere valet, quae notiones ab hoc loco alienae sunt, ad ea quae habemus adsumere significat. Quomodo autem civitas ad eam quam habet reipublicae formam aliam adsumere potest? Sed forsitan *πολιτειῶν* vocabulo hic civitates (cf. IV 126 2) significari putaveris. At cur civitates tantum receptas vel aliis civitatibus adiunctas esse credamus, cum saepius ex alia civitate in aliam etiam pars incolarum translata sit (cf. Herod. VII 156)? Itaque *πολιτειῶν ἐπιδοχαί* quae sint non expedimus. Persuasum autem habemus novos cives in civitatem receptos veterumque numero adiunctos designari, praesertim cum quae deinde exponuntur non tam ad mutatas civitatum formas quam ad incolarum varietates et vicissitudines respicere videantur, idemque sensit schol., qui *τὸ ἐγγράφειν ῥαδίως ταῖς πολιτείαις ξένους τε καὶ φυγάδας* interpretatus est. Haec autem sententia ut evadat, necesse est *πολιτῶν* scribatur, quod idem simili Herodoti loco VIII 75 *ὡς ἐπεδέκοντο οἱ Θεσπιέες πολιήτας* commendatur. Rem uberius describit Plat. Pol. 293d *ἐάν ... τινας ἐπεισαγόμενοί ποθεν ἄλλους πολίτας ποιοῦντες αὐτὴν* (scil. *τὴν πόλιν*) *αὔξωσιν*. *Τῶν πολιτῶν τὰς μεταβολάς* dictum est ut I 2, 3 *τὰς μεταβολὰς τῶν οἰκητόρων*. Fiunt autem tales *μεταβολαί*, ubi cives expelluntur vel emigrant aut in civitatem redeunt, *ἐπιδοχαί* novis civibus receptis exsistunt. Quibus de rebus cf. Herod. VII 156. Diod. XI 49. 76.

§ 3. *ὡς περὶ οἰκείας πατρίδος*, tanquam de sua patria agatur. Cf. adn. IV 63, 2. — *οὔτε ... ὅπλοις ἐξήρτυται*. Id de Syracusanis oratione ducis ipsorum 41, 3 confirmari adnotat Arn. — *οὔτε τὰ ἐν τῇ χώρᾳ μονίμοις κατασκευαῖς*. Crebris incolarum mutationibus non legitimi (cf. sd.), sed firmi ac stabiles (cf. *κρηπῖδος μονίμου* Plat. Legg. 736e) apparatus impediuntur. Neque Atheniensium interest, utrum legitimi sint belli apparatus necne, modo ne idonei sint ad ipsorum impetum propulsandum. Intellegenda enim sunt opera terrae defendendae causa exstructa, sicut castella aut ipsarum urbium munitiones. Ceterum dubitatum est, utrum *τὰ ἐν τῇ χώρᾳ* pro nominativo habendum esset an pro accusativo. Sed illud nimis durum est et verborum collocatio ostendit *οὐδείς* ad utrumque membrum pariter pertinere, nec III 96, 3. V 7, 5 afferri possunt, ubi suum verbum alterum membrum habeat. Per *ζεῦγμα* autem quoddam (cf. Kuehn. Gram. max. § 597, 2 adn. IV 24, 4) cum *ἐξήρτυται* ad utrumque membrum soli priori conveniens referatur, hinc simile aliquid quod ad alterum accommodetur mente repetendum est, velut facile cogitaveris *οὔτε τὰ ἐν τῇ χώρᾳ μονίμοις κατασκευαῖς χρῆται αἷς ἂν τοὺς πολεμίους ἀμύνοιτο*. — *ὅτι δὲ ἕκαστος ... ἑτοιμάζεται.* *Ὅτι* olim pro pro-

οἴεται ἢ στασιάζων ἀπὸ τοῦ κοινοῦ λαβὼν ἄλλην
γῆν, μὴ κατορθώσας, οἰκήσειν, ταῦτα ἑτοιμάζεται.
καὶ οὐκ εἰκὸς τὸν τοιοῦτον ὅμιλον οὔτε λόγου 4
μιᾷ γνώμῃ ἀκροᾶσθαι οὔτε ἐς τὰ ἔργα κοινῶς
τρέπεσθαι· ταχὺ δ' ἂν ὡς ἕκαστοι, εἴ τι καθ'
ἡδονὴν λέγοιτο, προσχωροῖεν, ἄλλως τε καὶ εἰ
στασιάζουσιν, ὥσπερ πυνθανόμεθα. καὶ μὴν οὐδ' 5
ὁπλῖται οὔτ' ἐκείνοις ὅσοιπερ κομποῦνται, οὔτε

nomine acceperunt, ad quod tanquam collectivum ταῦτα rettulerunt. Quod quanquam per rationem grammaticam fieri potest (cf. Xen. Cyr. I 6, 11 ὅ τι δ' ἂν πρὸς τοῖς εἰρημένοις λαμβάνῃ τις, ταῦτα τιμὴν νομιοῦσι et Matth. Gr. § 475 a), tamen quominus ita interpretemur sententia obstat. Nam quae quis ex aerario cepit, ea non parantur, sed parata sunt. Deinde hoc enuntiatum oppositum esse debet superiori (καὶ οὐδεὶς ... κατασκευαῖς). Quod ut fiat, si ea tantum ab urbium incolis comparari statuimus, quae emigrantes secum portaturi sint, nullo modo apparet, cur haec de publico sumantur. Itaque Usenerum (Mus. Rhen. XXV p. 587) secuti ὅτι coniunctionem esse volumus. Verba ἐκ τοῦ λέγων πείθειν et στασιάζων inter se respondent, ut Tac. Ann. II 81 modo semet afflictando modo singulos nomine ciens, et participio λαβών (cuius obiectum tam facile cogitatur quam II 97, 4) ita subiecta sunt, ut quibus modis publica pecunia avertatur indicent. Deinde μὴ κατορθώσας, si res ei non prospere successerit, idem valet ac si eius rei poena ab eo repetatur. Postremo ταῦτα, pro quo Class. τοῦτο mavult, ad ἄλλην γῆν οἰκήσειν refertur, de quo pluralis usu cf. 74, 1. 83, 2 adn. I 124, 1; medium autem ἑτοιμάζεται est sibi praeparat (*trifft Vorkehrungen dafür*), qua de significatione cf. VII 31, 5. Herod. VIII 24, deinde Pseudo-Xen. Apol. 8, ubi ipse infinitivus appositus est. Non opus igitur est Useneri coniectura, qui l. l. σχεδιάζεται ex Phot. ἐσχηδίαζον· ἡτοίμαζον pro ἑτοιμάζεται huc inferre voluit. Neque ad sententiam satis apta est. Cum enim antea scriptum sit illos armis et reliquo apparatu non instructos esse (huc enim ταῦτα refert), hic satis commode dici non potest hoc ipsum neglegentius et pro tempore fieri. Itaque loci sententia haec est: sed quia quisque peculatu vel oratione ad persuadendum composita vel per seditionem facto, si res non prospere successerit, se aliam terram habitaturum esse suspicatur, hoc praeparat.

§ 4. μιᾷ γνώμῃ, uno animo, uno consensu, ut I 122, 2.

§ 5. καὶ μήν, tum vero, alteram causam inducit, cur Siciliensium potestas non pro magna sit habenda (ὡς ἐπὶ μεγάλην δύναμιν ἐσόμενον § 2). Cf. Krueg. § 69, 39 adn. 1. Hanc cohaerentiam cum non intellegeret, Class. totum quod ab his particulis incipit enuntiatum spurium esse suspicatus est. — οὐδ' ὁπλῖται ... Hi soli commemorati sunt, quod Graeci eos in bellis maximi aestimabant. Nicias vero 20, 4 et πολλοὺς ὁπλίτας et magnas alias copias Syracusis esse respondet. —

οἱ ἄλλοι Ἕλληνες διεφάνησαν τοσοῦτοι ὄντες
ὅσους ἕκαστοι σφᾶς αὐτοὺς ἠρίθμουν, ἀλλὰ μέ-
γιστον δὴ αὐτοὺς ἐψευσμένη ἡ Ἑλλὰς μόλις ἐν
6 *τῷδε τῷ πολέμῳ ἱκανῶς ὡπλίσθη. τά τε οὖν*
ἐκεῖ ἐξ ὧν ἐγὼ ἀκοῇ αἰσθάνομαι τοιαῦτα καὶ
ἔτι εὐπορώτερα ἔσται (βαρβάρους [τε] γὰρ πολλοὺς
ἕξομεν οἳ Συρακοσίων μίσει ξυνεπιθήσονται αὐ-
τοῖς), καὶ τὰ ἐνθάδε οὐκ ἐπικωλύσει, ἢν ὑμεῖς
7 *ὀρθῶς βουλεύησθε. οἱ γὰρ πατέρες ἡμῶν τοὺς*
αὐτοὺς τούτους οὕσπερ νῦν φασὶ πολεμίους ὑπο-
λιπόντας ἂν ἡμᾶς πλεῖν καὶ προσέτι τὸν Μῆδον
ἐχθρὸν ἔχοντες τὴν ἀρχὴν ἐκτήσαντο, οὐκ ἄλλῳ
8 *τινὶ ἢ τῇ περιουσίᾳ τοῦ ναυτικοῦ ἰσχύοντες. καὶ*
νῦν οὔτε ἀνέλπιστοί πω μᾶλλον Πελοποννήσιοι
ἐς ἡμᾶς ἐγένοντο, εἴ τε καὶ πάνυ ἔρρωνται, τὸ

§ 5. *ὅσοι* codd. propemodum omnes, *ὅσους* soli G. marg. D., ex correctura, ut videtur, sed procul dubio recta.

ἡ om. It. Vat. Aug. Cl. T. pr. Cass.

§ 7. *ὑπολειποντας* Pal. It. Vat. H. m. At 10, 1, quo haec respiciunt, *φημὶ γὰρ ὑμᾶς πολεμίους πολλοὺς ἐνθάδε ὑπολιπόντας* cet. Cf. etiam 36, 4 et VIII 82, 2.

μέγιστον...Ἑλλάς, Graecia cum maxime eos (i. e. suos gravis armaturae milites) em entita sit, finxerit, falso praedicaverit. Cf. Xen. Anab. V 7, 35 *τὰ δὲ χρήματα ὅσα ὑπέσχοντο Τιμασίωνι καὶ Θώρακι ἐψευσμένοι ἦσαν*. De singulari *μέγιστον* vid. adn. III 36, 2. „Copias et opes superiorum temporum valde exaggeratas esse ex Thuc. prooem. I 11, 3. 21, 2 discimus." Bloemf. „Cf. V 68, 2 *τῶν δ' αὖ* (*τὸ πλῆθος*) *διὰ τὸ ἀνθρώπειον κομπῶδες ἐς τὰ οἰκεῖα ἠπιστεῖτο.*" Arn. — *ἐν τῷδε τῷ πολέμῳ*. Haec Thucydidis magis quam Alcibiadis sermoni convenire docet Ullrich. Symb. ad explic. Thuc. p. 57 sq. Cf. V 26, 2. Sed Th. ita Alcibiadem dicentem facere poterat, quod revera bellum non prorsus compositum erat. Nam neque pax per Niciam facta ab omnibus accepta est et hoc ipso tempore, quanquam inter ipsos Athenienses et Lacedaemonios arma quiescebant, in Peloponneso bellum erat. Cf. V 82. 83. 116. VI 7.

§ 6. *τά τε οὖν ἐκεῖ* ... His infra respondet *καὶ τὰ ἐνθάδε*. Itaque *τε* post *βαρβάρους* scriptum non habet quo referatur. Del. Bekk. Cf. adn. V 26, 2. — *ἐπικωλύσει*. Cf. adn. I 144, 2 et de copulato verbo Soph. Philoct. 1242.

§ 8. *καὶ νῦν* oppositum est supra scripto *οἱ πατέρες ἡμῶν*. Cf. adn. § 1. Sententiae enim caput hoc est: etiam nuno classe plurimum valemus. — *ἀνέλπιστοι*, spe destituti, sensu activo, ut ex opposito *εἴ τε καὶ πάνυ ἔρρωνται* patet. — *ἐς ἡμᾶς*. Cf. adn. § 1. — *εἴ τε ... ἔρρωνται*, et si vel maxime animos sump-

μὲν ἐς τὴν γῆν ἡμῶν ἐσβάλλειν, κἂν μὴ ἐκπλεύ-
σωμεν, ἱκανοί εἰσι, τῷ δὲ ναυτικῷ οὐκ ἂν δύ-
ναιντο βλάπτειν· ὑπόλοιπον γὰρ ἡμῖν ἐστίν ἀν-
τίπαλον ναυτικόν.

ββ'. τὰ προτρεπόμενα τοὺς Ἀθηναίους ἐς τὴν Σικελίαν πλεῖν ἐξαριθμεῖ καὶ τὸν Νικίου ὄκνον ἐξελέγχει.

18. Ὥστε τί ἂν λέγοντες εἰκὸς ἢ αὐτοὶ ἀπο- 1
κνοῖμεν ἢ πρὸς τοὺς ἐκεῖ ξυμμάχους σκηπτόμενοι
μὴ βοηθοῖμεν; οἷς χρεών, ἐπειδή γε καὶ ξυνωμό-
σαμεν, ἐπαμύνειν καὶ μὴ ἀντιτιθέναι ὅτι οὐδὲ
ἐκεῖνοι ἡμῖν. οὐ γὰρ ἵνα δεῦρο ἀντιβοηθῶσι προσ-
εθέμεθα αὐτούς, ἀλλ' ἵνα τοῖς ἐκεῖ ἐχθροῖς
ἡμῶν λυπηροὶ ὄντες δεῦρο κωλύωσιν αὐτοὺς
ἐπιέναι. τήν τε ἀρχὴν οὕτως ἐκτησάμεθα καὶ ἡμεῖς 2
καὶ ὅσοι δὴ ἄλλοι ἦρξαν, παραγιγνόμενοι προθύ-
μως τοῖς ἀεὶ ἢ βαρβάροις ἢ Ἕλλησιν ἐπικαλουμέ-
νοις· ἐπεί, εἴ γε ἡσυχάζοιεν πάντες ἢ φυλοκρινοῖεν

Cap. 18. § 2. η ante βαρβάροις om. Aug. It. Vat. Mosqu. K. Bar. Ar. Chr. Melius tamen servatur, quod hic sive ... sive dicendum est. Cf. c. 83 στόλοι ἢ Ἑλλήνων ἢ βαρβάρων.

serunt. Respondet εἴ τε superiori οὔτε. — τὸ ... ἐσβάλλειν ... ἱκανοί εἰσι. De articulo cf. adn. II 53, 3. — ἐκπλεύσωμεν, scil. ἐς τὴν Σικελίαν. — οὐκ ἂν δύναιντο βλάπτειν, scil. ἢν ἐκπλεύσωμεν. — ὑπόλοιπον, scil. praeter classem, quam in Siciliam miserimus.

Cap. 18. § 1. τί ἂν λέγοντες εἰκὸς ... μὴ βοηθοῖμεν, quid probabile dicentes ... auxilium ferre recusemus. Propter hanc recusandi vim in verbis μὴ βοηθοῖμεν latentem praeter consuetudinem μή positum est. Cf. Kuehn. Gr. max. § 518, 2. — αὐτοί, ipsi, quod ad nos ipsos pertineat. Oppositum est infra πρὸς τοὺς ἐκεῖ ξυμμάχους σκηπτόμενοι, adversus socios qui ibi sunt id excusantes, ubi ex τί pronomine ad σκηπτόμενοι subaudiendum est αὐτό. Cf. Plat. Soph. 217b ταῦτα ἐσκήπτετο πρὸς ἡμᾶς. Verba autem τί λέγοντες εἰκός ad utrumque quod sequitur membrum pariter pertinent. Alterius enim sententia haec est: nihil probabile afferre possumus, quod adversus socios excusantes auxilium ferre recusemus, sive quo adversus socios excusemus, quod iis auxilium ferre nolimus. — ἀντιτιθέναι, ἀντιλέγειν, obicere. — οὐδὲ ἐκεῖνοι ἡμῖν. Audi ἐπήμυναν. — προσεθέμεθα αὐτούς] ξυμμάχους ἐποιησάμεθα αὐτούς. Schol.

§ 2. οὕτως explicatur participio παραγιγνόμενοι. Cf. Krueg. Gr. § 59, 1 adn. 1. — ἦρξαν = ἀρχὴν ἐκτήσαντο. Cf. adn. V 91, 2. — φυλοκρινοῖεν. Hoc verbum agnosci ab Hesych. Poll. VIII 111 aliis docuit Abr. „Sensum explanant Anecd. Bekk. p. 71 φυλοκρινεῖν, κυρίως μὲν τὸ τὰς φυλὰς τὰς ἐν ταῖς

οἷς χρεὼν βοηθεῖν, βραχὺ ἄν τι προσκτώμενοι αὐτῇ περὶ αὐτῆς ἂν ταύτης μᾶλλον κινδυνεύοιμεν· τὸν γὰρ προύχοντα οὐ μόνον ἐπιόντα τις ἀμύνεται, ἀλλὰ καὶ μή πως ἔπεισι προκαταλαμβάνει.
3 καὶ οὐκ ἔστιν ἡμῖν ταμιεύεσθαι ἐς ὅσον βουλόμεθα ἄρχειν, ἀλλὰ ἀνάγκη, ἐπειδήπερ ἐν τῷδε καθέσταμεν, τοῖς μὲν ἐπιβουλεύειν, τοὺς δὲ μὴ ἀνιέναι, διὰ τὸ ἀρχθῆναι ἂν ὑφ' ἑτέρων [αὐτοῖς κίνδυνον εἶναι], εἰ μὴ αὐτοὶ ἄλλων ἄρχοιμεν. καὶ

μὴ ὅπως codd., quod ne dicam, non modo valet (cf. Xen. Cyr. I 3, 10), quae notio hic apta non est. Neque μὴ ὅπως pro ὅπως μὴ dictum esse I 5, 1 οὐ τῶν ἀδυνατωτάτων ostendit aut I 78, 1 ὡς οὐ περὶ βραχέων, qualia exempla Class. attulit. Emend. Haack.

πόλεσι διακρίνειν, σημαίνει δὲ καὶ τὸ ἄλλο τι διατάττειν καὶ διακρίνειν. Et sensu proprio et non proprio vocabulum hic usurpari poterat, sed sensu proprio dictum existima cum respectu ad gentes Doricam et Ionicam, Graecam et barbaram [nam barbaris auxilium ferri noluerat Nicias 11, 7]". Goell. — βραχὺ ἄν τι ... κινδυνεύοιμεν. De iterato ἄν diverso ab eo, de quo ad I 136, 4 dictum est, vid. adn. V 9, 5. Pro κινδυνεύοιμεν Wex. Epist. crit. p. 40 mavult κινδυνεύοιεν. Cf. tamen Bernh. Synt. p. 423. — προκαταλαμβάνει, antevertit.

§ 3. ταμιεύεσθαι, nostro arbitratu constituere. Cf. Xen. Cyr. III 3, 47. Anab. II 5, 18 et translationem nominis ταμίου 78, 3. — ἐπειδήπερ ἐν τῷδε καθέσταμεν. Schol.: ἤγουν ἐν τῷ ἄρχειν. Immo ἐν τῷ τὴν ἀρχὴν κεκτῆσθαι: cum eo pervenerimus ut imperio potiti simus. — ἀνιέναι, liberos dimittere. Cum reliquis novem apud Th. locis hoc verbum ad res, non ad personas pertineat, Class. ἐπιβουλεύειν vel ἐπιβουλεύοντας subaudit, quasi vero, hoc si fiat, τοὺς δέ non sit obiectum. Frequentissimum est ἀνιέναι τινά et τινάς apud reliquos Atticos scriptores. Cur igitur Th. abiudicetur? — διὰ τὸ ἀρχθῆναι ἂν ὑφ' ἑτέρων. Quae sequuntur αὐτοῖς κίνδυνον εἶναι del. Usener in Mus. Rhen. XXV p. 587. Non solum propter abundantiam (cf. VII 62, 2) suspecta sunt et ἄν si ad κίνδυνον εἶναι refertur male locatum et quod αὐτοῖς (ipsis) ponere non poterat qui statim εἰ μὴ αὐτοί dicturus erat, sed a reliqua Th. dicendi consuetudine aliena, qui nusquam κίνδυνον εἶναι pro κινδυνεύειν dixerit, et sententiae vim magis minuunt quam augent. Class. quidem ἂν ἀρχθῆναι iungit a κίνδυνον εἶναι locutione aptum, sed infinitivus cum ἄν in enuntiatis aliunde pendentibus non ponitur, nisi verbo dicendi vel putandi subiecta sunt. Cf. Stahl. Quaest. gram. p. 4. Itaque apud Platonem κινδυνεύειν ne iis quidem locis, ubi ad putandi notionem accedit et videri vertitur, qua vi praeditum apud Th. non invenitur, usquam inf. cum ἄν secum habet, quod ibi quoque principalem notionem quodammodo retinet. — ἄλλων perperam del. Usener l. l. Cf. II 11, 8. III 45, 6. V 91, 1. VIII

οὐκ ἐκ τοῦ αὐτοῦ ἐπισκεπτέον ὑμῖν τοῖς ἄλλοις
τὸ ἥσυχον, εἰ μὴ καὶ τὰ ἐπιτηδεύματα ἐς τὸ
ὁμοῖον μεταλήψεσθε. λογισάμενοι οὖν τάδε μᾶλλον 4
αὐξήσειν, ἐπ' ἐκεῖνα ἢν ἴωμεν, ποιώμεθα τὸν
πλοῦν, ἵνα Πελοποννησίων τε στορέσωμεν τὸ
φρόνημα, εἰ δόξομεν ὑπεριδόντες τὴν ἐν τῷ παρ-
όντι ἡσυχίαν καὶ ἐπὶ Σικελίαν πλεῦσαι· καὶ ἅμα
ἢ τῆς Ἑλλάδος, τῶν ἐκεῖ προσγενομένων, πάσης
τῷ εἰκότι ἄρξομεν, ἢ κακώσομέν γε Συρακοσίους,
ἐν ᾧ καὶ αὐτοὶ καὶ οἱ ξύμμαχοι ὠφελησόμεθα.
τὸ δὲ ἀσφαλές, καὶ μένειν, ἤν τι προχωρῇ, καὶ 5

§ 5. προχωρῇ Mosqu. E. Valla si quid proficiemus vertens; reliqui codd. προσχωρῇ. Parum tutum erit manere, si aliquid se adiunxerit, satis, si res aliquem successum habuerit.

68, 4. — καὶ οὐκ ἐκ τοῦ αὐτοῦ ἐπισκεπτέον . . .] καὶ οὐχ ὁμοίως ὥσπερ τοῖς ἄλλοις ἡσυχίαν ἡμῖν ἐπιτηδευτέον (τὸ γὰρ ἐπισκεπτέον ἀντὶ τοῦ ἐπιτηδευτέον τέθεικεν), εἰ μὴ καὶ κατὰ τὰ ἐπιτηδεύματα τοῖς ἄλλοις ἐξομοιωθήσεσθε. Schol. Dat. igitur τοῖς ἄλλοις cum locutione ἐκ τοῦ αὐτοῦ iungendus est. Cf. V 105, 2. Ἐπισκεπτέον tamen proprie non est ἐπιτηδευτέον, sed iudicandum, ratio habenda.

§ 4. τάδε] τὰ ἐνταῦθα πράγματα. Schol. — στορέσωμεν τὸ φρόνημα] τῶν παρὰ Θουκυδίδῃ τροπικῶν ὀνομάτων τὸ σκληρότατον τοῦτό ἐστιν· ἀλλὰ κατὰ Ἀλκιβιάδην [φησίν]. Schol. „Simile huic Aesch. Prom. 190 στορέσαι τὴν ὀργήν." Abr. „Thucydideam locutionem imitantur Liban. Epist. 125 ἐστόρεσε τὸ φρόνημα τῶν Σκυθῶν et Suid. (s. v. Διογένης) τὸν θυμὸν κατεστόρεσεν . . . Comparetur etiam Plut. Lucull. 5 κατεστόρεσε τὴν φιλοτιμίαν et Caes. 25 τὰς πολλὰς ἀποστάσεις κατεστόρεσε." Bloomf. Tacit. Hist. I 58 stratis militum odiis. — καὶ ἅμα cet. Ante haec non colon, ut apud Bekk., sed comma ponendum esse docet particula τέ post Πελοπονν. posita. Quare hoc quoque membrum cum ἵνα cohaerere debere existimes, et idcirco malis ἄρξωμεν et deinde κακώσωμεν; nam futuri cum ἵνα finali iuncti exempla antiqua aut nulla aut suspecta sunt. Cf. adn. VIII 74, 3. Sed conformatio verborum in altero membro hic ita mutata est, ut καὶ ἅμα cet. enuntiatum per se constans sit, qualis transitus exempla apud Latinos quoque reperiuntur. Cf. adn. V 14, 1. Heusing. ad Cic. de Off. I 3, 5. Brem. ad Cic. de Fin. I 7 et qui ab Ellendt. ad Cic. de Or. II 27, 116 citantur. Add. Bernh. Synt. p. 388. Maiorem autem vim verba eo habent quod per se constant. Cf. adn. III 36, 2.

§ 5. μένειν . . . καὶ ἀπελθεῖν explicandi causa ad τὸ ἀσφαλές apposita articulo carent, quod παρέχειν cum infini-

ἀπελθεῖν, αἱ νῆες παρέξουσι· ναυκράτορες γὰρ
6 ἐσόμεθα καὶ ξυμπάντων Σικελιωτῶν. καὶ μὴ ὑμᾶς
ἡ Νικίου τῶν λόγων ἀπραγμοσύνη καὶ διάστασις
τοῖς νέοις ἐς τοὺς πρεσβυτέρους ἀποτρέψῃ, τῷ
δὲ εἰωθότι κόσμῳ, ὥσπερ καὶ οἱ πατέρες ἡμῶν
ἅμα νέοι γεραιτέροις βουλεύοντες ἐς τάδε ἦραν
αὐτά, καὶ νῦν τῷ αὐτῷ τρόπῳ πειρᾶσθε προαγ-
αγεῖν τὴν πόλιν, καὶ νομίσατε νεότητα μὲν καὶ
γῆρας ἄνευ ἀλλήλων μηδὲν δύνασθαι, ὁμοῦ δὲ
τό τε φαῦλον καὶ τὸ μέσον καὶ τὸ πάνυ ἀκριβὲς
ἂν ξυγκραθὲν μάλιστ' ἂν ἰσχύειν, καὶ τὴν πόλιν,

παρέξουσιν ναυκράτορες M.; reliqui *παρέξουσιν αὐτοκράτορες*, quod correxit Valcken. ad Herod. V 36.

§ 6. *ἐπιστρέψῃ* Ar. Chr. Dan. m. I. K., *ἐπιτρέψῃ* D., *ἀποστρέψῃ* reliqui. Sed *ἀποτρέψῃ* requiritur propter 8, 4 (*Νικίας*) *ἀποτρέψαι ἐβούλετο* et 19, 2 *Νικίας γνοὺς ὅτι οὐκ ἂν ἀποτρέψειε*. Cf. adn. IV 80, 1.

tivo iungitur. Cf. III 63, 2. — *ναυκράτορες* ... *ξυμπάντων Σικελιωτῶν*. Cf. Herod. V 36 *ναυκρατέες τῆς θαλάσσης*.

§ 6. *ἡ ... τῶν λόγων ἀπραγμοσύνη*. „I. e. quam ponit, memorat in oratione, illam (*ἀπραγμ.*) laudans et commendans.“ Bau. — *διάστασις τοῖς νέοις ἐς τοὺς πρεσβυτέρους*. Insolens syntaxis. Neque enim huc afferendi sunt dativi ad substantiva verbalia applicati, quae a verbis, quae cum dativo iunguntur, derivata sunt, de quibus dativis Krueg. Gr. § 48, 12 adn. 4 loquitur. Nam licet cum eadem vi, qua hic *διάστασις* legitur, dictum sit *διαστῆναί τινι*, tamen *διάστασις τοῖς νέοις τῶν πρεσβυτέρων* scriptum esse deberet. Quae cum ita sint, procul dubio *οὖσα* cogitando supplendum est et hoc exemplum cum iis componendum, de quibus agit Kuehn. Gr. max. § 424, 3. Scite Krueg. animadvertit, cum *ἡ Νικίου τῶν λόγων* ad *διάστασις* quoque pertineat, *τῶν νεῶν* obscuritatem habiturum esse ideoque Th. maluisse dativum ponere. *Διάστασις* autem *ἐς τοὺς πρεσβυτέρους*, pro quo exspectaveris *πρὸς τοὺς πρ.*, dictum est ut *ἔχθρα ἔς τινα* II 68, 9. — *ἅμα νέοι γεραιτέροις* pro *νέοι ἅμα γεραιτέροις*, ut contraria iuxta ponantur. Cf. adn. V 80, 3 et de *ἅμα* VII 57, 6. — *βουλεύοντες*. Cf. adn. IV 41, 1. — *ἐς τάδε ἦραν αὐτά*, rem ad hanc magnitudinem auxerunt. De *αὐτά* pronomine indefinite posito neque ad certum quoddam substantivum relato cf. adn. 10, 2. — *καὶ νῦν*. Cf. adn. 17, 8. — *τό τε φαῦλον ... ἀκριβές*. „Manifesto refertur haec gnome ad triplicem aetatem, iuvenilem, virilem, senilem, ut dubium tamen sit, *φαῦλον* ad senilem (inutilem), *ἀκριβές* ad iuvenilem [spectet], an contra; nam *μέσον* quidem virilem esse sat liquet. *Πάνυ ἀκριβές* tamen senili dignius fuerit ...; senum enim *ἀκρίβεια* est, non iuvenum; et naturae ordinem sequatur enumeratio graduum.“ Bau. — *ἂν ξυγκρα-*

ἐὰν μὲν ἡσυχάζῃ, τρίψεσθαί τε αὐτὴν περὶ αὐτὴν ὥσπερ καὶ ἄλλο τι καὶ πάντων τὴν ἐπιστήμην ἐγγηράσεσθαι, ἀγωνιζομένην δὲ αἰεὶ προσλήψεσθαί τε τὴν ἐμπειρίαν καὶ τὸ ἀμύνεσθαι οὐ λόγῳ ἀλλ' ἔργῳ μᾶλλον ξύνηθες ἕξειν. παράπαν τε γιγνώσκω 7
πόλιν μὴ ἀπράγμονα τάχιστ' ἂν μοι δοκεῖν ἀπραγμοσύνης μεταβολῇ διαφθαρῆναι, καὶ τῶν ἀνθρώπων ἀσφαλέστατα τούτους οἰκεῖν οἳ ἂν τοῖς παροῦσιν ἤθεσι καὶ νόμοις, ἢν καὶ χείρω ᾖ, ἥκιστα διαφόρως πολιτεύωσιν."

Ἀθηναίους ὡρμημένους στρατεύειν Νικίας ἔτι

19. Τοιαῦτα μὲν ὁ Ἀλκιβιάδης εἶπεν. οἱ δ' 1
Ἀθηναῖοι ἀκούσαντες ἐκείνου τε καὶ τῶν Ἐγεσταίων καὶ Λεοντίνων φυγάδων, οἳ παρελθόντες

ἂν μὲν ἡσυχάζῃ codd. Cf. sd. IV 46, 3.

θὲν μάλιστ' ἂν ἰσχύειν. De repetito ἂν cf. adn. I 136, 4. VIII 46, 2. — τρίψεσθαι αὐτὴν περὶ αὐτήν, ipsam per se attritum iri. Cf. VIII 46, 2. — ὥσπερ καὶ ἄλλο τι. Cf. I 142, 9. — καὶ πάντων τὴν ἐπιστήμην ἐγγηράσεσθαι, et in eo (i. e. et cum per se ipsam atteratur) futurum esse, ut civitas omnium rerum intellegentia senesceret. Pro verbi ἐγγηράσεσθαι subiecto non ἐπιστήμην, sed πόλιν accipiendum est, ad quod deinde ἀγωνιζομένην referatur. Nam τὴν ἐπιστήμην ἐγγηράσεσθαι pariter intellegitur atque apud Herod. III 33 τὰς φρένας ὑγιαίνειν, et ἐγγηράσεσθαι est ἐν τῷ τρίβεσθαι sive τριβομένην γηράσεσθαι, ut in Xen. verbis εἰ ἀποδημοῖεν καὶ ἐναπόλοιντο (Hist. Gr. III 1, 4) ἐναπόλοιντο valet ἐν τῷ ἀποδημεῖν sive ἀποδημοῦντες ἀπόλοιντο. Verbum γηράσκειν autem non solum de rebus, sed etiam de personis sensu translato dici ostendit Soph. OR. 872 μέγας ἐν τούτοις θεὸς οὐδὲ γηράσκει. Cf. Liv. XXIX 3, 15 Hannibalem et fama senescere et viribus. — οὐ λόγῳ ἀλλ' ἔργῳ cum ἀμύνεσθαι iunge. — μᾶλλον, potius. — ξύνηθες ἕξειν, ut consuetum habere Sal. Jug. 85, 7.

§ 7. γιγνώσκω cum infin. iunctum est censeo (cf. adn. I 43, 2) neque solum ad eam quam quis habet, sed etiam ad eam quam quis dicit sententiam pertinet (*ich erkläre*). Cf. Xen. Hist. Gr. III 1, 12 ἀκούσας ταῦτα ὁ Φαρνάβαζος ἔγνω δεῖν τὴν γυναῖκα σατραπεύειν. Itaque non redundat quod sequitur μοὶ δοκεῖν. — πόλιν μὴ ἀπράγμονα ... μεταβολῇ, civitatem negotiosam, si negotium cum otio commutet. Ita recte Portus. — οἳ ἂν ... πολιτεύωσι. In eandem sententiam Cleo III 37, 3 χείροσι νόμοις ἀκινήτοις χρωμένη πόλις κρείσσων ἐστὶν ἢ καλῶς ἔχουσιν ἀκύροις. Dativi cum adverbio διαφόρως iungendi sunt: ratione constitutis moribus et legibus minime contraria.

Cap. 19. § 1. φυγάδων cum solo Leontinorum nomine coniunge. Nam Segestani exsules

ἐδέοντό τε καὶ τῶν ὁρκίων ὑπομιμνῄσκοντες ἱκέτευον βοηθῆσαι σφίσι, πολλῷ μᾶλλον ἢ πρότερον
2 ὥρμηντο στρατεύειν. καὶ ὁ Νικίας γνοὺς ὅτι ἀπὸ μὲν τῶν αὐτῶν λόγων οὐκ ἂν ἔτι ἀποτρέψειε, παρασκευῆς δὲ πλήθει, εἰ πολλὴν ἐπιτάξειε, τάχ' ἂν μεταστήσειεν αὐτούς, παρελθὼν αὐτοῖς αὖθις ἔλεγε τοιάδε.

μεταστῆσαι ἐπιχειρεῖ.

1 20. „Ἐπειδὴ πάντως ὁρῶ ὑμᾶς, ὦ Ἀθηναῖοι, ὡρμημένους στρατεύειν, ξυνενέγκοι μὲν ταῦτα ὡς βουλόμεθα, ἐπὶ δὲ τῷ παρόντι ἃ γιγνώσκω
2 σημανῶ. ἐπὶ γὰρ πόλεις, ὡς ἐγὼ ἀκοῇ αἰσθάνομαι, μέλλομεν ἰέναι μεγάλας καὶ οὔθ' ὑπηκόους ἀλλήλων οὐδὲ δεομένας μεταβολῆς ᾗ ἂν ἐκ

δεύτερος λόγος Νικίου, ὃς πρῶτον μὲν τὸ μέγεθος τῆς τῶν Σικελιωτῶν δυνάμεως ἐπεξέρχεται.

Cap. 19. § 2. αὐτοῖς αὖθις Cass. Aug. Cl. Ven. Pal. Vat. M. H. Reg. al. plerique. Vulgo αὐτοῖς sine αὖθις, αὖθις sine αὐτοῖς It. et Cam. „Nulla causa est, cur αὖθις omnibus libris scriptis consentientibus recipi non debeat. [Nam de κακοφωνίᾳ cf. adn. I 15, 2. V 30, 2.] Αὐτοῖς an retinendum sit, dubitari potest. Nam ... Thucydides multis aliis locis, quibus παρελθών adhibet, αὐτοῖς omittit (I 67, 5. 72, 2. 79, 2. 85, 3. 119. 139, 4 et alibi saepe); ubi autem eo vel alio dativo utitur, dativos plerumque ad verbum aliquod sequens ... refert (VI 15, 5. 32, 3. 35, 2)... Itaque et in hac scriptura, παρελθὼν αὐτοῖς αὖθις ἔλεγε τοιάδε, αὐτοῖς referendum [videatur] ad sequens verbum ἔλεγε, αὖθις autem ad praecedens παρελθών; quod aliquanto durius est... Sed quia infra 72, 2 dicit παρελθὼν αὐτοῖς Ἑρμοκράτης ἐθάρσυνε, ubi αὐτοῖς omnino referri debet ad παρελθών, ratio illa, ob quam id huic loco non convenire videri poterat, infirma est et numero msstorum aliquid dari potest." Duk. Cum loco 72, 2 cf. argum. Demosth. Olynth. II μέλλουσι δὲ περὶ τὴν ἔξοδον καὶ δεδιόσιν ... παρελθὼν ὁ Δημοσθένης πειρᾶται θαρσύνειν τὸν δῆμον, ubi huius syntaxis non memor Frankius argutatur. Dativus aut commodi est aut ex ipso verbo suspensus. Cf. Krueg. Gr. § 48, 11 adn. 9.

οὔτε pro οὐδὲ et deinde οὐδ' ἂν codd. Emend. Bekk. Cf. adn.

non erant. Cf. adn. 12, 1. Sed forsitan Th. Λεοντίνων τινῶν scripserit. — τῶν ὁρκίων ὑπομιμνῄσκοντες. Cf. III 86, 3. VI 6, 2. Diod. XII 83, 3. Plat. Menex. 243 a. — ὥρμηντο στρατεύειν. De re cf. Plut. Nic. 12.

§ 2. καὶ ὁ Νικίας cet. Cf. Aristid. I p. 381. — ἀπὸ τῶν αὐτῶν λόγων. „Ab eadem oratione progressus, eadem usus, τοῖς αὐτοῖς λόγοις." Bau. Cf. adn. II 77, 1. VII 29, 1. — μεταστήσειεν, de sententia deduceret. — ἔλεγε. Cf. adn. I 72, 3.

Cap. 20. § 1. ἐπὶ τῷ παρόντι idem atque ἐν τῷ παρόντι valent. Cf. adn. 46.

§ 2. οὔθ' ὑπηκόους ἀλλήλων. Ita ut αἱ ὑπήκοοι promptae sint ad Athenienses liberatores recipiendos. — οὐδὲ

βιαίου τις δουλείας ἄσμενος ἐς ῥᾴω μετάστασιν
χωροίη, οὔτ' ἂν τὴν ἀρχὴν τὴν ἡμετέραν εἰκότως
ἀντ' ἐλευθερίας προσδεξαμένας, τό τε πλῆθος, ὡς
ἐν μιᾷ νήσῳ, πολλάς, τὰς Ἑλληνίδας. πλὴν γὰρ 3
Νάξου καὶ Κατάνης, ἃς ἐλπίζω ἡμῖν κατὰ τὸ
Λεοντίνων ξυγγενὲς προσέσεσθαι, ἄλλαι εἰσὶν ἑπτά,
καὶ παρεσκευασμέναι τοῖς πᾶσιν ὁμοιοτρόπως μά-
λιστα τῇ ἡμετέρᾳ δυνάμει, καὶ οὐχ ἥκιστα ἐπὶ
ἃς μᾶλλον πλέομεν, Σελινοῦς καὶ Συράκουσαι.
πολλοὶ μὲν γὰρ ὁπλῖται ἔνεισι καὶ τοξόται καὶ 4
ἀκοντισταί, πολλαὶ δὲ τριήρεις καὶ ὄχλος ὁ πλη-
ρώσων αὐτάς· χρήματά τ' ἔχουσι τὰ μὲν ἴδια,

Cap. 20. § 2. προσδεξαμένας It. Vat. Aug. M. Cl. Ven., προσδεξομένας vulgo. Cf. Stahl. Quaest. gram. p. 10.

δεομένας μεταβολῆς κ. τ. λ. Distinguitur interna tanquam ac domestica libertas, qua urbes Sicilienses utuntur rerum mutatione non egentes (cf. VII 55, 2), a libertate externa, quam ab Atheniensium imperio defensuri sunt. Coniungenda igitur cum sint verba ὑπηκόους ἀλλήλων et δεομένας . . . χωροίη in eandem sententiam negativam, ab hac autem discernendum quod deinde cum negatione sequitur ἂν . . . προσδεξαμένας, Bekkeri emendatio (cf. sd.) vera est. Cf. L. Herbst. in Phil. XVI p. 329 sqq. — ἐς ῥᾴω μετάστασιν, in alium tolerabiliorem (cf. VII 75, 6) statum. Nam μετάστασις a μεταβολῇ discreta hic non est mutatio ipsa, sed mutatus reipublicae status. Cf. adn. II 48, 3. IV 74, 4. — ἂν προσδεξαμένας, non subituras esse. Cf. Plat. Tim. 52 a φθορὰν οὐ προσδεχόμενον. — τό τε πλῆθος . . . τὰς Ἑλληνίδας] καθ' ὑπερβατόν· (rectius τὸ ἑξῆς·) ἐπὶ γὰρ πόλεις . . . μέλλομεν ἰέναι μεγάλας τό τε πλῆθος, ὡς ἐν μιᾷ νήσῳ, πολλάς, τὰς Ἑλληνίδας. Schol. De ὡς restringente vid. adn. IV 84, 2. Τὰς Ἑλληνίδας autem sonant Graecas dico et significant ea quae de urbibus dicta sunt, contra quas sunt profecturi, ad Graecas tantum Siciliae urbes pertinere. Haec vis efficitur collocatione et articulo adiecto. Cf. 21, 2 et L. Herbst. l. l. p. 333 sq. Non abesse posse τὰς Ἑλληνίδας proxima ostendunt, ubi Graecae enumerantur urbes.

§ 3. τὸ Λεοντίνων ξυγγενές. Cf. c. 3. — ἄλλαι . . . ἑπτά] Συράκουσαι, Σελινοῦς, Γέλα, Ἀκράγας, Μεσσήνη, Ἱμέρα, Καμάρινα. Schol. — καὶ παρεσκευασμέναι, eaeque instructae. De hoc παρασκευάζειν verbi usu cf. adn. II 11, 6. — μᾶλλον, magis quam contra alias, praecipue.
§ 4. πολλοὶ . . . ὁπλῖται ἔνεισι. Refelluntur Alcibiadis verba 17, 5. — πολλαὶ τριήρεις. Syracusanorum LXXX

τὰ δὲ καὶ ἐν τοῖς ἱεροῖς ἐστι [Σελινουντίοις]· Συρακοσίοις δὲ καὶ ἀπὸ βαρβάρων τινῶν ἀπαρχὴ ἐσφέρεται· ᾧ δὲ μάλιστα ἡμῶν προέχουσιν, ἵππους τε πολλοὺς κέκτηνται καὶ σίτῳ οἰκείῳ καὶ οὐκ ἐπακτῷ χρῶνται.

§ 4. ἀπαρχῆς φέρεται It. Vat. Pal. Aug. M. Cl. Mosqu., ἀπαρχῆι φέρεται Cass., ἀπαρχὴ φέρεται Lugd. I., ἀπαρχὴ φαίνεται D., reliqui ἀπ' ἀρχῆς φέρεται, vulgo ἀπαρχὴ ἐσφέρεται Pro genuina librorum scriptura habendum est ἀπαρχῆς vel ἀπ' ἀρχῆς φέρεται. Cf. adn.

commemorantur VII 22, 1. — ἐν τοῖς ἱεροῖς] ἤγουν τὰ κοινά. ἔθος γὰρ τοῖς παλαιοῖς τὰ κοινὰ χρήματα ἐν τοῖς ἱεροῖς ταμιεύειν. Schol. Sed non solum publica pecunia intellegenda est, sed etiam donaria templorum et sacri thesauri. Alibi Th. quae ἐν τοῖς ἱεροῖς et ἐν τῷ κοινῷ sunt discernit. Cf. 6, 3. 8, 2. — Σελινουντίοις, ut vidit Weidner Parerg. p. 18, delendum est. Cur enim omnium illarum urbium opes in Selinuntiorum templis asservatas esse credamus? — ἀπὸ βαρβάρων τινῶν. Hi sunt Siculorum nonnulli. Cf. III 103, 1. VI 88, 4. — ἀπαρχὴ ἐσφέρεται. scil. τῶν ἐκ τῆς γῆς. Cf. Plat. Legg. 806 d γεωργίαι δὲ ἐκδεδομέναι δούλοις ἀπαρχὴν τῶν ἐκ τῆς γῆς ἀποτελοῦσιν, ubi de Helotibus Spartanorum sermo est. Itaque Syracusani regionis alicuius, qua potiti erant, agrum ita Siculis possidendum atque fruendum permiserant, ut hi pro vectigali certam quandam frugum partem conferrent. Neque enim de solis primitiis diis vel manibus oblatis ἀπαρχήν dici locus Platonis ostendit. Verbum autem ἐσφέρειν generalem conferendi vim habet, ut VIII 45, 5. Aliter III 19, 1, ubi cf. adn., similiter ἀπαρχὰς ἐπιφέρειν III 58, 4. Nihil contra nostram rationem efficitur Boeckhii disputatione (Oec. civ. II 623 sq.), cum ne nos quidem ἀπαρχήν pro tributo accipiamus. Vulgatam autem scripturam cum Bekk. secuti sumus, quod neque ἀπ' ἀρχῆς φέρεται neque ἀπαρχῆς φέρεται ullam habet explicationem. Nam illud qui esse volunt antiquitus vel iam diu (*von Alters her*) contribuitur, non satis respexerunt ἀπ' ἀρχῆς de tempore dictum diverso sensu ab initio significare; qui vero interpretantur propter imperium vel ex imperio (*in Folge ihrer Herrschaft*) alienam praepositioni ἀπό notionem tribuunt. Quod autem Class. dubitavit, an altera lectio defendi posset, si a primitiis nonnullorum barbarorum confertur verteremus, monendum est ἀπαρχήν eam ipsam esse partem, quae de toto, priusquam hoc consumatur, contribuendi causa demitur. — ἵππους ... πολλοὺς κέκτηνται. Contra atque Athenienses, qui equos ex Boeotia, Thessalia, aliunde commercabantur. Vid. Wachsm. Antiqu. Gr. II p. 47. — σίτῳ ... οὐκ ἐπακτῷ χρῶνται. At Athenienses frumentum ex Ponto maxime importasse constat. Cf. Boeckh. Oecon. civ. Ath. I p. 110 sqq. Wachsm. l. d. p. 44. Ἐπακτός similiter legitur VII 28, 1. Cf. ἐπάξονται I 81, 2 et nostrum *zuführen*, *Zufuhr*. Ἐπείσακτος de hoc frumento dixit Demosth. XX 31 et XVIII 87, ubi σίτῳ inquit πάντων ἀνθρώπων πλείστῳ χρώμεθ' ἐπεισάκτῳ.

ἔπειτα πρὸς τὴν τοιαύτην δύναμιν αἰτεῖ παρασκευὴν ἀξιόχρεων ὁπλιτῶν τε καὶ τοξοτῶν καὶ σφενδονητῶν καὶ νεῶν καὶ ἄλλων.

21. Πρὸς οὖν τοιαύτην δύναμιν οὐ ναυτικῆς καὶ φαύλου στρατιᾶς μόνον δεῖ, ἀλλὰ καὶ πεζὸν πολὺν ξυμπλεῖν, εἴπερ βουλόμεθα ἄξιον τῆς διανοίας δρᾶν καὶ μὴ ὑπὸ ἱππέων πολλῶν εἴργεσθαι τῆς γῆς, ἄλλως τε καὶ εἰ ξυστῶσιν αἱ πόλεις φοβηθεῖσαι καὶ μὴ ἀντιπαράσχωσιν ἡμῖν φίλοι τινὲς γενόμενοι ἄλλοι ἢ Ἐγεσταῖοι ᾧ ἀμυνούμεθα 1
ἱππικόν (αἰσχρὸν δὲ βιασθέντας ἀπελθεῖν ἢ ὕστερον ἐπιμεταπέμπεσθαι τὸ πρῶτον ἀσκέπτως βουλευσαμένους), αὐτόθεν δὲ παρασκευῇ ἀξιόχρεῳ ἐπιέναι, γνόντας ὅτι πολύ τε ἀπὸ τῆς ἡμετέρας αὐτῶν μέλλομεν πλεῖν, καὶ οὐκ ἐν τῷ ὁμοίῳ στρα- 2

Cap. 21. § 1. ἢν pro εἰ Ar. Chr. Dan. D. 48. Cf. adn. Krueg. ad. Dion. p. 271. Hart. de Part. II p. 301.
στρατευσάμενοι It. Vat. Pal. Aug. M. Cass. Reg. Lugd. Gr. Sed expeditionem non fecerunt, sed facturi sunt. Cf. adn.

Cap. 21. § 1. **φαύλου.** Infra 31, 3 feminina flexio est φαύλη. Cf. IV 9, 1. Matth. Gr. § 118 adn. 1. — **καὶ πεζὸν . . . ξυμπλεῖν.** „Mutata constructio; debebat enim pergere ἀλλὰ καὶ πεζοῦ πολλοῦ συμπλέοντος [ξυμπλευσομένου]. Sed δεῖ dupliciter sumitur, opus est et oportet.“ Gottl. secundum Abr. — **ἄξιον,** i. e. ἄξιόν τι, quod pronomen invitis membranis olim hic addebatur. Cf. adn. IV 60, 2. L. Herbst. l. l. p. 335. — **εἴργεσθαι τῆς γῆς,** prohiberi quominus in terram exeant (cf. VII 11, 4 οὐδὲ γὰρ τῆς χώρας ἐπὶ πολὺ διὰ τοὺς ἱππέας ἐξερχόμεθα) eaque ad commeatum faciendum utantur. Cf. III 86, 3. V 82, 5. adn. I 141, 4. — **εἰ ξυστῶσιν.** Cf. Soph. OT. 198. 874. OC. 1443. Ant. 710. Stahl. Quaest. gram. p. 11 sq. — **ἀντιπαράσχωσιν.** Vicissim suppeditatur equitatus adversus multos hostium equites.

§ 2. **αἰσχρόν.** Pro comparativo positum esse falso opinatur Matth. Gr. § 457 adn. 1. Utrumque turpe esse Nicias dicit, et vi repulsum discedere et postea novas copias arcessere. — **αὐτόθεν . . . ἐπιέναι,** illico (cf. adn. I 141, 1) . . . aggredi, a superiore quidem δεῖ pendet, sed oppositum est parenthesi, quae praecessit. Eodem modo δέ ad praegressam parenthesim refertur VIII 29, 2, ubi cf. adn. Post αὐτόθεν Herwerd. (Stud. Thuc. p. 83) et Madvig. (Advers. crit. I p. 325) δεῖ addunt, quo verbis αἰσχρὸν δὲ . . . βουλευσαμένους in parenthesim redactis facile caremus. — **καὶ οὐκ . . . στρατευσόμενοι** pariter atque ὅτι . . . μέλλομεν πλεῖν a γνόντας pendere volumus, pro quo cogitari possit ἐπειδὰν γνῶμεν. Cf. adn. V 41, 2. Parum considerate Class. στρατευσόμενοι verbis μέλλομεν πλεῖν subiungit, quasi vero Athenienses navibus profecturi id propositum habeant, ut iniquiore modo quam intra fines imperii sui expeditionem faciant; deinde notionum similitudo ostendit μέλλομεν

τευσόμενοι καὶ ὅτε ἐν τοῖς τῇδε ὑπηκόοις [ξύμμαχοι] ἤλθετε ἐπί τινα, ὅθεν ῥᾴδιαι αἱ κομιδαὶ ἐκ τῆς φιλίας ὧν προσέδει, ἀλλὰ ἐς ἀλλοτρίαν πᾶσαν ἀπαρτήσαντες, ἐξ ἧς μηνῶν οὐδὲ τεσσάρων τῶν χειμερινῶν ἄγγελον ῥᾴδιον ἐλθεῖν.

Pro *ὅτε* codd. *οὐκ* habent, quod non agnoscit schol. liberius tamen interpretatus quam ut quid legerit satis constet.
ἀπαρτήσοντες Laur. Pal. M. Cass. Gr. Ar. Cl. Chr. Dan. Ven. C. D. E. G. K. corr. Aug., *ἀπαρτίσοντες* F. Cf. adn.

πλεῖν et *στρατευσόμενοι* ex aequo posita esse. — *καὶ ὅτε* Portum secuti emendavimus. Nam cum iungendum sit *ἐν τῷ ὁμοίῳ καί* (pari condicione atque), *οὐκ* corruptum esse patet. Delevit negationem Herm. ad Vig. p. 772, *οὗ* coniecit L. Herbst. l. l. p. 337, *εἰ* Goeller. Postremum Class. praetulit, ne de facta re sermo esset. Sed si res pro condicione esset, non diceretur si profecti essetis contra aliquem, sed si proficisceremini. Nam *ἐπί τινα ἔρχεσθαι* idem est atque ipsum *στρατεύεσθαι*. Cur autem non dicatur eam quam Athenienses suscepturi sint expeditionem graviorem esse ac maius periculum afferre quam quas intra fines imperii sui fecerint? Etenim ab initio belli ipsis his finibus eorum expeditiones revera se continuerunt. — *ἐν τοῖς τῇδε ὑπηκόοις*, in regionibus hic (cf. *ἐνθάδε* 12, 1) vobis subiectis. Itaque *τοῖς ὑπηκόοις* neutrius generis est. — *ξύμμαχοι*, quod Valla vertendo non expressit, sententiae repugnat, cum Athenienses multo plures res sociorum auxilio usi quam ipsi aliis auxilium praestantes ibi gesserint. Neque intellegitur, cur altero genere excluso hae tantum res cum expeditione Siciliensi comparentur. Itaque *ξύμμαχοι* ad *ὑπηκόοις* videtur adscriptum esse. Hoc ut defenderet, Class. *εἰ τοῖς τῇδε ὑπηκόοις ξύμμαχοι κ. τ. λ.* scripsit et *ὅθεν* quod sequitur ad *τινά* rettulit, ita ut valeat ex cuius terra. Sed quae usui erant sibi supportaverunt non ex hostium, sed ex amicorum terra, idque dum in hostium terra bellum gerunt; deinde *ὅθεν* ad personam referri ulla ratione posse exemplis non probatur; denique maxime dubium est, num apte Athenienses dicantur subiectis sibi civitatibus socii esse (nam falsum est quod Class. putat *ὑπηκόοις* idem esse posse atque *ξυμμάχοις*). — *ὅθεν* ad *ἐν τοῖς τῇδε ὑπηκόοις* refertur. — *ἀπαρτήσαντες*] *ἀντὶ τοῦ ἀπαρτηθέντες, ἀπελθόντες, καὶ πολὺ τῆς οἰκείας χωρισθέντες*. Schol. Ad hanc intransitivam verbi vim comprobandam recte Class. attulit Dion. Cass. LI 4, 2 *ἅτε καὶ πολὺ ἀπὸ σφῶν ἀπαρτῶντος αὐτοῦ*. Repudianda igitur Popponis coniectura *ἀπάραντες* et Meinekii (Herm. III p. 359) *ἀπαντήσαντες*, quorum alterum, ut Class. recte animadvertit, ideo insuper non convenit, quia ad id potissimum tempus pertinet quo naves ancoram solvunt atque a terra discedunt, alterum ea de causa alienum est, quod in eo ubique obviam eundi notio latet. Oppositum autem cum sit *ἀλλὰ ... ἀπαρτήσαντες* verbis *οὐκ ἐν τῷ ὁμοίῳ καὶ ὅτε ... ἤλθετε ἐπί τινα*, pariter atque haec participio *στρατευσόμενοι* subiunctum est. Vertendum igitur est: intellegentes non pari

22. Ὁπλίτας τε οὖν πολλούς μοι δοκεῖ χρῆναι ἡμᾶς ἄγειν καὶ ἡμῶν αὐτῶν καὶ τῶν ξυμμάχων, τῶν τε ὑπηκόων καὶ ἤν τινα ἐκ Πελοποννήσου δυνώμεθα ἢ πεῖσαι ἢ μισθῷ προσαγαγέσθαι, καὶ τοξότας πολλοὺς καὶ σφενδονήτας, ὅπως πρὸς τὸ ἐκείνων ἱππικὸν ἀντέχωσι, ναυσί τε καὶ πολὺ περιεῖναι, ἵνα καὶ τὰ ἐπιτήδεια ῥᾷον ἐσκομιζώμεθα, τὸν δὲ καὶ αὐτόθεν σῖτον ἐν ὁλ-

condicione vos expeditionem facturos esse atque cum in regionibus hic vobis subiectis aliquem bello petivistis, sed in prorsus (cf. 37, 2. Plat. Prot. 317b) alienam aversos (scil. expeditionem facturos esse). — οὐδὲ . . . ἄγγελλον . . . ἐλθεῖν. Ne nuntium quidem, qui nova auxilia imploret, venire, nedum belli subsidia illuc mitti facile posse dicit. Οὐδέ igitur insolentius traiectum cum vv. ἄγγελον ῥᾴδιον ἐλθεῖν iungendum est. — τεσσάρων τῶν χειμερινῶν. Hos esse Pyanepsionem, Posideonem, Gamelionem, Anthesterionem docet Dodw. Annal. Thuc. ad VI 75. Cf. adn. II 1. V 76, 1. Herodot. II 68 τοὺς χειμεριωτάτους μῆνας τέσσαρας. Circumscribendi causa additum est τῶν χειμερινῶν, quod per aestatem breviore tempore nuntius transire poterat. Cf. τὰς Ἑλληνίδας 20, 2.

Cap. 22. καὶ τῶν ξυμμάχων, τῶν τε ὑπηκόων. Male Port. et Haas.: tum ex sociis tum etiam ex iis, qui nostro imperio parent; nam sociorum quoque plerique imperio Atheniensium subiecti erant. „Verte sociis, sive ex iis qui etc. sive quem alium. Vid. 43. 69, 3. VII 20, 1. 57, 9." Dobr. — τινὰ . . . προσαγαγέσθαι. Persuadendo Mantinenses et Argivos vult conciliari (29, 3. 43), mercede Arcades (VII 57, 9). — ναυσί τε . . . περιεῖναι a χρῆναι pendet. Perperam Bekk. et Krueg. ναυσὶ δέ malunt. Nam saepissime post τὲ — καί iuncturam (ὁπλίτας τε . . . καὶ τοξότας) apud Th. tertium aliquid per τέ particulam adnectitur. — τὸν δὲ καὶ αὐτόθεν σῖτον ἐν ὁλκάσι . . . ἄγειν, aliud autem etiam hinc frumentum in navibus onerariis . . . advehere. Hanc vim interdum ὁ δέ habet vocabulis quae ad praedicatum quod dicitur pertinent interpositis a nomine suo disiunctum. Scilicet hic quoque καὶ αὐτόθεν cum ἄγειν coniungendum est. Cf. Aesch. Prom. 782 τὴν μὲν τῇδε, τὴν δ' ἐμοὶ χάριν θέσθαι θέλησον, Choëph. 60 ῥοπὴ δ' ἐπισκοπεῖ Δίκας ταχεῖα τοὺς μὲν ἐν φάει, τὰ δ' ἐν μεταιχμίῳ σκότου μένει χρονίζοντας ἄχη, Soph. OR. 1229 ὅσα κεύθει, τὰ δ' αὐτίκ' εἰς τὸ φῶς φανεῖ κακά, Plat. Phil. 36e ψευδεῖς, αἱ δ' ἀληθεῖς οὐκ εἰσὶν ἡδοναί; = nonne falsae, aliae autem voluptates verae sunt? Aliud autem frumentum, quod huic opponatur, supra τὰ ἐπιτήδεια indicat. Mutato enim membrorum ordine cogitari potest ναυσί τε καὶ πολὺ περιόντας σῖτον τὸν μὲν ἐσκομίζεσθαι, τὸν δὲ καὶ αὐτόθεν ἐν ὁλκάσιν ἄγειν. Nam non diversa esse τὰ ἐπιτήδεια et τὸν σῖτον infra τὰ ἐπιτήδεια ostendit sententiae necessitate ad eundem frumenti commeatum pertinens. Quod vero μέν abest, ad quod τὸν δέ respiciat, cf. Krueg. Gr. § 50, 1

κάσι, πυροὺς καὶ πεφρυγμένας κριθάς, ἄγειν καὶ σιτοποιοὺς ἐκ τῶν μυλώνων πρὸς μέρος ἠναγκασμένους ἐμμίσθους, ἵνα, ἤν που ὑπὸ ἀπλοίας ἀπολαμβανώμεθα, ἔχῃ ἡ στρατιὰ τὰ ἐπιτήδεια (πολλὴ γὰρ οὖσα οὐ πάσης ἔσται πόλεως ὑποδέξασθαι), τά τε ἄλλα ὅσον δυνατὸν ἑτοιμάσασθαι καὶ μὴ ἐπὶ ἑτέροις γίγνεσθαι, μάλιστα δὲ χρήματα αὐτόθεν ὡς πλεῖστα ἔχειν. τὰ δὲ παρ' Ἐγεσταίων, ἃ λέγεται ἐκεῖ ἑτοῖμα, νομίσατε καὶ λόγῳ ἂν μάλιστα ἑτοῖμα εἶναι.

1 23. Ἢν γὰρ αὐτοὶ ἔλθωμεν ἐνθένδε μὴ ἀντί- καὶ ὅτι μόλις οὕτως οἷοί
παλον μόνον παρασκευασάμενοι, πλήν γε πρὸς τε ἔσονται

adn. 12. Kuehn. Gr. max. § 527 adn. 4. Non licet intellegere frumentum hic paratum, ita ut *αὐτόθεν* per notissimam attractionem pro *αὐτόθι* positum sit (cf. adn. I 62, 4). Nam cum paratum Athenis tum fuisse frumentum, quo ad expeditionem faciendam uterentur, neque antea memoratum neque per se notum sit, articulus explicari nequit, tum vero etiam orator omnino non de iis loquitur, quae ad bellum parata, sed paranda sint. Emendatione tamen hunc locum non egere (*τοῦ δὲ . . . σίτου* coni. Arn., *τὰ δέ* Krueg., *πρὸς δέ* Herw. Stud. Thuc. p. 83) nostra ostendit interpretatio. — *πεφρυγμένας κριθάς*. Pro his *κάχρυς* rescribere vult Pierson. ad Moer. s. v., ubi legitur *κάχρυς Ἀττικοί, κριθαὶ πεφρυγμέναι Ἕλληνες*. Sed cur Attici alterum non dixerint, non liquet, cum neque *κριθή* neque *φρύγειν* ab eorum usu alienum fuerit. — *σιτοποιούς*. Cf. adn. II 78, 3. — *πρὸς μέρος ἠναγκασμένους ἐμμίσθους*. „Pistores *ἠναγκασμένοι ἔμμισθοι* appellantur, quia mercedem quidem accipiebant, sed vi comparabantur. Is, cui hoc dicendi genus scrupulum iniecit, multos homines invitos mercede militare ignoravit. *Πρὸς μέρος* Duk. recte pro rata portione interpretatur; neque vero ad copiam frumenti [aut hominum navibus impositorum], sed eo refertur, quod pro portione ex singulis pistrinis comprehendendi erant, „*ἐκ τῶν μυλώνων πρὸς μέρος*“. Boeckh. Oecon. civ. Athen. I p. 395. — *ἀπολαμβανώμεθα*, intercepti teneamur. Cf. Wessel. ad Herodot. II 115. — *πολλὴ γὰρ . . . ὑποδέξασθαι*. „Magnus cum sit exercitus, non erit cuiusque urbis, i. e. cuivis commodus (Germ. *keine Sache für jeden Ort*), ut eum recipiat.“ Bau., qui deteriores explicationes addidit. Hanc iure probat Matth. Gr. § 316b. Cf. etiam Krueg. Gr. § 61, 6 adn. 8. Madv. Synt. § 150 adn. 2. — *μὴ ἐπὶ ἑτέροις γίγνεσθαι*, non aliis obnoxios fieri eorum auxilio egentes. — *τὰ παρ' Ἐγεσταίων*. Cf. Krueg. Gr. § 50, 8 adn. 14. — *ἃ λέγεται . . . ἑτοῖμα*. Vid. 8, 2. — *λόγῳ*] λόγῳ, φησίν, ἑτοῖμα εἶναι, ταῖς δ' ἀληθείαις οὔ. Schol. Praepositum *καί* ad superius *λέγεται* referri recte existimat Haack.

Cap. 23. § 1. *αὐτοί* = *μὴ ἐπὶ ἑτέροις γενόμενοι*. — *ἀντίπαλον*. Cf. Krueg. Gr. § 46, 5 adn. 6. 7. — *πλήν γε . . . τὸ ἱππικόν*. Patet hic partem

περιγίγνεσθαι δείκνυσιν.

τὸ μάχιμον αὐτῶν τὸ ἱππικόν, ἀλλὰ καὶ ὑπερ-
βάλλοντες τοῖς πᾶσι, μόλις οὕτως οἷοί τε ἐσό-
μεθα τῶν μὲν κρατεῖν, τὰ δὲ καὶ διασῶσαι. πόλιν 2
τε νομίσαι χρὴ ἐν ἀλλοφύλοις καὶ πολεμίοις
οἰκιοῦντας ἰέναι, οὓς πρέπει τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ ᾗ
ἂν κατάσχωσιν εὐθὺς κρατεῖν τῆς γῆς ἢ εἰδέναι
ὅτι, ἢν σφάλλωνται, πάντα πολέμια ἕξουσιν. ὅπερ 3
ἐγὼ φοβούμενος καὶ εἰδὼς πολλὰ μὲν ἡμᾶς δέον

excipi, qua Athenienses Siciliensibus pares esse nullo modo possint. Sed vitio in codd. hic locus infectus est, sive *ὁπλιτικόν* adiectivum esse volumus iterato articulo substantivo suo *τὸ μάχιμον* adiunctum, sive *τὸ ὁπλιτικόν* pro obiecto accipimus subaudientes *μὴ ἀντίπαλον παρασκευασάμενοι.* Nam illud si ponimus, non militibus gravis armaturae, sed equitibus maxime superare Sicilienses in hac ipsa oratione dicuntur (20, 4. 21, 1) neque quicquam huc pertinet quod 37, 1 *ὁπλίτας ἰσοπλήθεις* Athenienses habituros esse Athenagoras negat, quippe cuius consilio conveniat eorum opes et copias dicendo quam maxime deminuere. Neque magis dici potest, id quod Class. opinatur, Siciliensium copiis Athenienses non pares posse gravis armaturae milites opponere, quoniam haec non iusta est exceptio. Nam etiamsi gravi armatura omnibus Siciliensium copiis Athenienses pares non essent, possunt toto exercitu, et si hoc quoque non possent, omnino pares esse non possent, quod tamen Nicias sumit. Profecto ita copiarum comparatio instituenda est, ut pars cum parte, non pars cum toto componatur. Quid enim, si gravis Atheniensium armatura par sit Siciliensi? Nonne tum *ἀντίπαλος* est, etiamsi omnes Siciliensium copias non aequiparet? Si vero ne tum quidem est, quid tandem ab Atheniensium parte *ἀντίπαλον* Siciliensibus esse potest, cum de comparando pari equitatu omnino non cogitetur (cf. 22)? Verum procul dubio Urlichsius vidit, qui in Phil. XVII p. 347 *τὸ ἱππικόν* emendavit. Ita enim exceptio ea est, ut Athenienses equestres Siciliensium copias non aequaturi esse dicantur. Similiter *τὸ μάχιμον* dixit Herod. VII 186. Plat. Tim. 25d. Legg. 830c; articulus iteratur, ut de equestri tantum copiarum parte sermonem esse distinctius enuntietur (cf. IV 77, 2 *τὸ ξυμμαχικὸν τὸ ἐκείνῃ* et adn. 20, 2. 21, 2). — *τῶν μὲν ... διασῶσαι*, aliis potiri, alia (quibus potiti erimus) etiam in tuto collocare (aor. incohat.) Falso schol. *τὰ μὲν οἰκεῖα διασῶσαι, τῶν δὲ ἐκεῖ πραγμάτων κρατῆσαι.*

§ 2. *πόλιν τε νομίσαι χρὴ ... οἰκιοῦντας ἰέναι*, et cogitare oportet profecturos esse qui urbem ... conditURI sint. Cf. VII 75, 5. Ita *οὓς* quod sequitur habet quo commode referatur. Nam *ἡμᾶς* subaudiri *κατάσχωσιν* et *σφάλλωνται*, quae tertiae personae sunt, vetant. Non posse *κατοίκισιν Λεοντίνων* (33, 2. 77, 1) verbo *οἰκίζειν* significari recte Krueg. monuit. Neque eius potissimum rei causa Athenienses expeditionem susceperunt. — *κατάσχωσιν*, appulerint. — *κρατεῖν τῆς γῆς*. Contrarium *εἴργεσθαι τῆς γῆς* 21, 1. Cf. III 6, 2. 18, 3.

εὖ βουλεύσασθαι, ἔτι δὲ πλείω εὐτυχῆσαι (χαλε-
πὸν δὲ ἀνθρώπους ὄντας), ὅτι ἐλάχιστα τῇ τύχῃ
παραδοὺς ἐμαυτὸν βούλομαι ἐκπλεῖν, παρασκευῇ
4 δὲ ἀπὸ τῶν εἰκότων ἀσφαλής [ἐκπλεῦσαι]. ταῦτα
γὰρ τῇ τε ξυμπάσῃ πόλει βεβαιότατα ἡγοῦμαι καὶ
ἡμῖν τοῖς στρατευσομένοις σωτήρια. εἰ δέ τῳ ἄλ-
λως δοκεῖ, παρίημι αὐτῷ τὴν ἀρχήν."
1 24. Ὁ μὲν Νικίας τοσαῦτα εἶπε, νομίζων τοὺς μεγάλη ὁρμὴ τῶν Ἀθηναίων πρὸς τὸ στρατεύειν.
Ἀθηναίους τῷ πλήθει τῶν πραγμάτων [ἢ] ἀπο-
τρέψειν, ἤ, εἰ ἀναγκάζοιτο στρατεύεσθαι, μάλιστ'
2 ἂν οὕτως ἀσφαλῶς ἐκπλεῦσαι. οἱ δὲ τὸ μὲν ἐπι-

Cap. 23. § 3. εὖ, quod etsi non necessarium aptum tamen est ad sententiam, om. It. Vat. Aug. Cass. Cl. Ven. G.
Cap. 24. § 1. μάλιστα οὕτως codd. Cf. ad. III 24, 1.

§ 3. πλείω εὐτυχῆσαι. Similiter IV 17, 4. VII 77, 3. Cf. οὐκ ἐλάσσω πταίει I 122, 1, τὸν βάρβαρον τὰ πλείω σφαλέντα I 69, 5. — χαλεπὸν ... ὄντας, i, e. χαλεπὸν δὲ ἡμᾶς ἀνθρώπους ὄντας εὐτυχῆσαι πολλά. — παρασκευῇ ... ἐκπλεῦσαι. „Ἀπὸ τῶν εἰκότων refer ad ἀσφαλής pro εἰκότως, ... tutus, quantum ... conici sperarique possit, *nach Möglichkeit, nach aller menschlichen Wahrscheinlichkeit.*" Bau. Cf. adn. I 141, 1. Praeter necessitatem ἀσφαλεῖ Dobr. Cf. II 11, 5. Ἐκπλεῦσαι a Valla non iteratum probabiliter impugnant Dobr. et Krueg. Turpiter enim verbum repetitur, et cur hic aoristum positum esse credamus? Class., ut ἐκπλεῦσαι servari possit, ἀσφαλεῖ scribit eoque refert ἐκπλεῦσαι apparatum intellegens qui securitatem praebeat. Sed Niciae sufficere non potest securitas navibus proficiscendi (rem perficiendi notionem licentius Class. supponit), sed tutum praestare vult totius expeditionis eventum.

§ 4. παρίημι αὐτῷ τὴν ἀρχήν. Idem fecit IV 28, 3.

Cap. 24. § 1. τῷ πλήθει τῶν πραγμάτων, rerum quas postularet multitudine. — [ἢ] ἀποτρέψειν. Propter intolerabilem collocationem ἢ delet Cob. Mnemos. XI p. 258. Namque τοὺς Ἀθηναίους ad alterum membrum pertinere non potest, et dissimilia sunt exempla, in quibus ut I 16. III 67, 6. 96, 3. V 7, 5. VI 18, 1. VIII 46, 1 praeter rationem ab initio institutam proprium deinde alteri membro verbum additur. — ἢ ... ἐκπλεῦσαι, sin aliter, se, si expeditioni interesse cogeretur (i. e. si Athenienses se imperium deponere non sinerent), maxime ita tuto profecturum esse. Itaque ἢ idem est quod εἰ δὲ μή (cf. adn. V 63, 3) et quae huic voculae inest condicioni altera deinde subiungitur; στρατεύεσθαι autem de duce exercitus pariter dictum est V 63, 3. Temere Weidner Parerg. p. 10 ἢ servans εἰ ἀναγκάζοιτο στρατεύεσθαι delet, quo ne efficitur quidem, ut τοὺς Ἀθηναίους ad alterum membrum pariter pertineat; nam prioris obiectum, alterius subiectum esset. — οὕτως, i. e. si tot res postularet, ad τῷ πλήθει τῶν πραγμάτων respicit.

§ 2. τὸ μὲν ἐπιθυμοῦν

θυμοῦν τοῦ πλοῦ οὐκ ἐξῃρέθησαν ὑπὸ τοῦ ὀχλώδους τῆς παρασκευῆς, πολὺ δὲ μᾶλλον ὥρμηντο καὶ τοὐναντίον περιέστη αὐτῷ· εὖ τε γὰρ παραινέσαι ἔδοξε καὶ ἀσφάλεια νῦν δὴ καὶ πολλὴ ἔσεσθαι. καὶ ἔρως ἐνέπεσε τοῖς πᾶσιν ὁμοίως ἐκ- 3
πλεῦσαι· τοῖς μὲν γὰρ πρεσβυτέροις ὡς ἢ καταστρεψομένοις ἐφ' ἃ ἔπλεον ἢ οὐδὲν ἂν σφαλεῖσαν μεγάλην δύναμιν, τοῖς δ' ἐν τῇ ἡλικίᾳ τῆς τε ἀπούσης πόθῳ ὄψεως καὶ θεωρίας, καὶ εὐέλπιδες ὄντες σωθήσεσθαι· ὁ δὲ πολὺς ὅμιλος καὶ στρατιώτης ἔν τε τῷ παρόντι ἀργύριον οἴσειν καὶ

§ 2. νῦν δὲ It. Vat. Pal. Aug. Cass. C. G. pr. Cl. Cf. adn.
§ 3. γὰρ om. Vat. F. Cf. adn.

. . . οὐκ ἐξῃρέθησαν. De participio vid. adn. III 10, 1. 43, 4, de ἐξῃρέθησαν, cui hic, ut Eur. Alc. 69, syntaxis similis verbi ἀφῃρέθησαν data est, Matth. Gr. § 424, 1. — ὑπὸ τοῦ ὀχλώδους τῆς παρασκευῆς, propter molestam apparatus magnitudinem. Idem fere est atque § 1 τὸ πλῆθος τῶν πραγμάτων. — περιέστη. Cf. adn. I 76, 4. — νῦν δὴ καὶ, *jetzt erst recht*. Cf. Plat. Lach. 179 a.

§ 3. ὁμοίως cum τοῖς πᾶσι iunge. — τοῖς μὲν γὰρ πρεσβυτέροις, scil. ἔρως ἐνέπεσε. Cf. Vahlen. ad Aristot. Poët. p. 93 sqq., qui multa ex Aristot. huiusmodi exempla collegit. Nec dissimile 68, 3, ubi pariter sententiae partes singillatim explicentur. — οὐδὲν ἂν σφαλεῖσαν . . ., δύναμιν. De accusativis absolutis cum ὡς cohaerentibus vid. Matth. Gr. § 568, 3. Krueg. Gr. § 56, 9 adn. 10. Οὐδὲν σφάλλεσθαι ita dictum est ut σφάλλεσθαί τι. Denique placere quidem potest Kruegeri coniectura οὐδέν γ' ἂν; sed pro necessaria ne ipse quidem habuit. — τῇ ἡλικίᾳ. Hic, ut saepe, est aetas iuvenilis, militaris Cf. VII 60, 3. VIII 75, 3. — ὄψεως καὶ θεωρίας. Res significantur quae in remota terra videntur et spectantur. Cf. I 10, 3. II 88, 3. Aesch. Prom. 802. — καὶ εὐέλπιδες ὄντες. Haec verba κατὰ σύνεσιν conformata sunt, quasi praecesserit καὶ ἐπεθύμησαν οἱ πάντες ὁμοίως ἐκπλεῦσαι· οἱ μὲν γὰρ πρεσβύτεροι . . ., οἱ δ' ἐν ἡλικίᾳ κ. τ. λ. Cf. adn. III 36, 2. Eadem deinde ratione nominativo usus pergit ὁ δὲ πολὺς ὅμιλος, ad quae subaudiendum est εὔελπις ὤν. — στρατιώτης cum ἀργύριον οἴσειν iungendum est. Multitudo sperabat se etiam (i. e. praeter ea, quae supra de omnibus senioribus et iunioribus dicta sunt) militantem (nos *auch als Soldat*) et in praesenti mercedem habituram et in perpetuum stipendia sibi comparaturam esse. Legitimus tamen sententiae progressus in altero membro aliquanto mutatus est, quem si retinuisset, scribere poterat καὶ προσκτησάμενος δύναμιν αἴδιον τὴν μισθοφορὰν καταστήσειν. — οἴσειν. Cf. adn. III

προσκτήσεσθαι δύναμιν, ὅθεν ἀίδιον μισθοφο-
4 ρὰν ὑπάρξειν. ὥστε διὰ τὴν ἄγαν τῶν πλειόνων ἐπιθυμίαν, εἴ τῳ ἄρα καὶ μὴ ἤρεσκε, δεδιὼς μὴ ἀντιχειροτονῶν κακόνους δόξειεν εἶναι τῇ πόλει ἡσυχίαν ἦγε.

Νικίας λέγει ἥντινα δύναμιν αἰτεῖται.

1 25. Καὶ τέλος παρελθών τις τῶν Ἀθηναίων καὶ παρακαλέσας τὸν Νικίαν οὐκ ἔφη χρῆναι προφασίζεσθαι οὐδὲ διαμέλλειν, ἀλλ' ἐναντίον ἁπάντων ἤδη λέγειν ἥντινα αὐτῷ παρασκευὴν Ἀθη-
2 ναῖοι ψηφίσωνται. ὁ δὲ ἄκων μὲν εἶπεν ὅτι καὶ μετὰ τῶν ξυναρχόντων καθ' ἡσυχίαν μᾶλλον βουλεύσοιτο, ὅσα μέντοι ἤδη δοκεῖν αὐτῷ, τριήρεσι μὲν οὐκ ἔλασσον ἢ ἑκατὸν πλευστέα εἶναι (αὐτῶν δ' Ἀθηναίων ἔσεσθαι ὁπλιταγωγοὺς ὅσαι ἂν δοκῶσι, καὶ ἄλλας ἐκ τῶν ξυμμάχων μεταπεμπτέας εἶναι), ὁπλίταις δὲ τοῖς ξύμπασιν Ἀθηναίων καὶ τῶν ξυμμάχων πεντακισχιλίων μὲν οὐκ ἐλάσσοσιν,

προσκτήσεσθαι Ar. Chr. m., reliqui προσκτήσασθαι. Cf. Stahl. Quaest. gram. p. 7.
Cap. 25. § 1. ψηφίσονται It. Pal. Aug. M. Cass. Cl. Ven. Reg. Mosqu. T. Cf. adn.

17, 4. — ὅθεν ἀίδιον μισθοφορὰν ὑπάρξειν, qua re (i. e. facultatibus ea re auctis) futurum esse, ut in perpetuum stipendia sibi suppeditarent. De infin. cf. Krueg. Gr. § 55, 4 adn. 9.

§ 4. τῶν πλειόνων. Nimiae plurimorum cupiditati reliqui resistere non audebant.

Cap. 25. § 1. τὶς τῶν Ἀθηναίων. Hunc fuisse Demostratum oratorem, τὸν μάλιστα τῶν δημαγωγῶν ἐπὶ τὸν πόλεμον παροξύνοντα τοὺς Ἀθηναίους, tradit Plut. Nic. 12. — ἤδη, statim. Cf. 29, 2. — ψηφίσωνται. De coniunctivo vid. Matth. Gr. § 516, 3. Krueg. Gr. § 54, 7.

§ 2. ἄκων μὲν εἶπεν. Acute Krueg. ἄκων μέν, εἶπε δ'. Certe haec dicta sunt pro plenioribus ἄκων μὲν εἶπεν, εἶπε δέ. Cf. ἄκων μέν, κατοίσω δέ Luci. D. D. 8, ἄκοντες μέν, ἔφερον δέ Herodi. VIII 6, 2. adn. VII 15, 2. Similiter tamen atque hic sine δέ Plut. Alc. 18 ὁ δὲ Νικίας ἄκων μὲν ᾑρέθη στρατηγός. Latine scripseris ille, quamvis invitus, dixit. Cf. Herm. ad Vig. adn. 584. Matth. Gr. § 622, 3. — ὅσα ... δοκεῖν. Cf. Aristoph. Pac. 857. Matth. Gr. § 545, 2. Kuehn. Gr. max. § 585, 5 adn. 3. — αὐτῶν δ' Ἀθηναίων ... εἶναι. Comparatis locis 31, 3 et 43 sententiam hanc esse cognoscitur, de centum triremibus Atticis quot ipsi videantur ad milites transportandos idoneas debere esse, praeter illas centum autem alias ex sociis arcessendas esse. De ipsis navibus ὁπλιτ-

ἤν δέ τι δύνωνται, καὶ πλείοσι· τὴν δὲ ἄλλην
παρασκευὴν ὡς κατὰ λόγον καὶ τοξοτῶν τῶν
αὐτόθεν καὶ ἐκ Κρήτης καὶ σφενδονητῶν καὶ ἤν
τι ἄλλο πρέπον δοκῇ εἶναι ἑτοιμασάμενοι ἄξειν.

ψήφισμα Ἀθηναίων. ἡ παρασκευὴ γίγνεται.

26. Ἀκούσαντες δὲ οἱ Ἀθηναῖοι ἐψηφίσαντο 1
εὐθὺς αὐτοκράτορας εἶναι καὶ περὶ στρατιᾶς πλή-
θους καὶ περὶ τοῦ παντὸς πλοῦ τοὺς στρατηγοὺς
πράσσειν ᾗ ἂν αὐτοῖς δοκῇ ἄριστα εἶναι Ἀθη-
ναίοις. καὶ μετὰ ταῦτα ἡ παρασκευὴ ἐγίγνετο, 2
καὶ ἔς τε τοὺς ξυμμάχους ἔπεμπον καὶ αὐτόθεν
καταλόγους ἐποιοῦντο. ἄρτι δ' ἀνειλήφει ἡ πόλις
ἑαυτὴν ἀπὸ τῆς νόσου καὶ τοῦ ξυνεχοῦς πολέμου
ἔς τε ἡλικίας πλῆθος ἐπιγεγενημένης καὶ ἐς χρη-
μάτων ἄθροισιν διὰ τὴν ἐκεχειρίαν, ὥστε ῥᾷον
πάντα ἐπορίζετο. καὶ οἱ μὲν ἐν παρασκευῇ ἦσαν.

τῶν Ἑρμῶν περικοπή.

27. Ἐν δὲ τούτῳ ὅσοι Ἑρμαῖ ἦσαν λίθινοι 1

αγωγοῖς vid. ibi adn. — *ἤν δέ τι δύνωνται*, sed si qua ratione possent. Cf. III 63, 2. Frustra *δ' ἔτι* Abr. et Dobr. — *ὡς κατὰ λόγον*, scil. *ἂν ἑτοιμάσαιντο*, pro rata parte. Similiter apud *ὡς ἕκαστος* verbum subauditur, de quo cf. Krueg. Gr. § 69, 63 adn. 7. — *τοξοτῶν τῶν αὐτόθεν*. Cf. II 13, 8. — *σφενδονητῶν*. Ex Rhodo. Vid. 43, 2. — *ἑτοιμασάμενοι*. In nominativo pluralis noli haerere. „Nicias tam de se quam de ceteris ducibus loquitur.“ Haack. Aliquotiens hunc transitum a singulari ad pluralem reperiri, cum de imperatore eiusque collegis diceretur, vidimus ad I 91, 5. Cf. etiam adn. 49, 2.

Cap. 26. § 1. *ἐψηφίσαντο . . . αὐτοκράτορας εἶναι*. Demostrato auctore. Vid. Plut. Nic. 12 et Alcib. 18, ubi *αὐτοκράτορας εἶναι καὶ τῆς παρασκευῆς καὶ τοῦ πολέμου παντός*. Cf. Diod. XIII 2, 2.

§ 2. *καταλόγους ἐποιοῦντο*. Cf. 31, 3. — *ἀπὸ τῆς νόσου*] ἤγουν τῆς λοιμώδους. Schol. Cf. II 47. — *ἐς χρημάτων ἄθροισιν*. Septem milia talentum in thesauro reposita esse affirmant Andoc. III 8 et Aeschin. II 175. Iusto maiorem autem summam pecuniae memorasse oratores censet Krueger ad Andoc. Becker. p. 266. Vid. tamen Manso Spart. II p. 499 et Boeckh. Oecon. civ. Athen. I p. 586 sq. — *διὰ τὴν ἐκεχειρίαν* cum *ἀνειλήφει* iunge. — *ἐν παρασκευῇ ἦσαν*. Cf. adn. II 80, 3.

Cap. 27. § 1. *ἐν δὲ τούτῳ*. „Et quidem mensis *ἕνῃ καὶ νέᾳ*, ut docet Plut. in Alcib. [20], *νουμηνίᾳ* autem, ut vult Diod. [XIII 2, 3.] Proinde mensis, quicunque demum is fuerit, civili novilunio. Certe Thargelionis vel Scirophorionis.“ Dodw. „Novissima nocte aut Elaphebolionis (10—11 Apr.) aut Munychionis (10—11 Mai.) aut Thargelionis (8—9 Iun.).“ Droysen. Mus. Rhen. III p. 164, ubi vide plura. Contra rem novilunio factam esse negat fidem Plutarchi et Diodori narrationi derogans Grot. Hist. Gr. VII p. 271 (vers. germ.

ἐν τῇ πόλει τῇ Ἀθηναίων (εἰσὶ δὲ κατὰ τὸ ἐπιχώριον, ἡ τετράγωνος ἐργασία, πολλοὶ καὶ ἐν ἰδίοις προθύροις καὶ ἐν ἱεροῖς) μιᾷ νυκτὶ οἱ πλεῖ-
2 στοι περιεκόπησαν τὰ πρόσωπα. καὶ τοὺς δρά-

ζήτησις τῶν δρασάντων. ὑπόνοια τοῦ δήμου.

IV p. 153) eique in hac re adstipulatur Weisweiler de Causa Hermocopidarum (dissert. Monasteriensis a. 1878) p. 67 sqq., qui scelus medio fere Scirophorione patratum esse contendit. — ὅσοι Ἑρμαῖ... De omni hoc flagitio et causa Hermocopidarum exposuerunt Wachsm. Antiq. Gr. I p. 626 sqq. Droysen. Mus. Rhen. III p. 161 sqq. Grot. l. l. p. 229 sqq. (vers. germ. p. 129 sqq.) Hertzberg. Alcibiad. p. 162 sqq. Goetz. in Annal. phil. suppl. VIII, Weisweiler libello modo memorato. De Hermarum forma vid. Winckelm. Hist. art. antiqu. I c. 1 § 9. 10 et Muell. Enchirid. archaeol. § 97. — ἐν τῇ πόλει. Maxime in foro ad Dipylum versus, ubi Hermarum vicus. Conf. Leak. Topogr. Athen. ed. germ. 2 p. 89. 185 sqq. Add. Krus. Hell. II 1 p. 112. 114. Bursian. Geogr. I p. 286 sq. Curt. Wachsmuth. de Urb. Athen. I p. 203 sq. — ἡ τετράγωνος ἐργασία. „Themistius Orat. XXVI p. 316 πρὸ μὲν Δαιδάλου τετράγωνος ἦν οὐ μόνον ἡ τῶν Ἑρμῶν ἐργασία, ἀλλὰ καὶ τῶν λοιπῶν ἀνδριάντων. Vid. ibi Petav. et Menag. ad haec Diogenis Laert. V 82: ἰδοὺ τετράγωνος Ἑρμῆς ... Ἐργασία et ἐργάσασθαι θεόν apud Poll. I 11 et 15 sunt inter vocabula propria de his, qui statuas deorum faciunt." Duk. Formam quadratam horum Hermarum confirmari compluribus locis Pausaniae, qui saepe eos nominans plerumque addat τετράγωνος, eundemque IV 33, 4 hanc formam quadratam Ἀθηναίων εἶναι ab iisque reliquos Graecos didicisse tradere pluribus demonstrat Bloomf. in transl., ubi propter hunc locum Pausaniae κατὰ τὸ ἐπιχώριον (more domestico) mutata interpunctione ad vv. ἡ τετράγωνος ἐργασία referri iubet, quod per collocationem fieri posse negat Krueg. Articuli ἡ vim Arn. hanc esse docet: notum illud opus ex lapide quadrato, seu notae illae figurae quadratae. Quod denique tota interiectio non satis suo loco legitur, de eo cf. adn. III 57, 1. — οἱ πλεῖστοι. Omnes praeter unum ante Phorbantis heroum positum, τὸν Ἑρμῆν τὸν Ἀνδοκίδου. Ita certe oratores. Cf. Andoc. I 62. Pseudo-Lys. VI 11. 12. Hi tamen fortasse rem auxerunt; nam illum inter perpaucos integrum mansisse scribit Plut. Alc. 21, quod Thucydideo οἱ πλεῖστοι congruentius est. Cum oratoribus tamen facit Nepos Alc. 3 et ipse Plut. Nic. 13. — περιεκόπησαν τὰ πρόσωπα] ἰστέον ὅτι Παυσανίας ἐν τῇ διαπεπονημένῃ αὐτῷ τῶν Ἀττικῶν ὀνομάτων συναγωγῇ [de quo grammatico Pausania cf. Suid. et Phot. Biblioth. cod. 153] τοὺς τραχήλους καὶ τὰ αἰδοῖα τοὺς Ἑρμᾶς περικοπῆναί φησι καὶ τοὺς τοῦτο δράσαντας Ἑρμοκοπίδας [„cf. Suid. h. v. et schol. Aristoph. Av. 767 atque ad Lysistr. 1095." Duk.] καλεῖσθαι. Schol. „Diodorus Sic. XIII 2, 3 nihil aliud quam τοὺς Ἑρμᾶς περικοπῆναι dicit [cf. Andoc. l. d. et 15. 34. 37. Demosth. XXI 147]; Plutarchus in Alc. 18 itidem ut Thuc. τὰ πρόσωπα περικοπῆναι [sive ἀκρωτηριασθῆναι]. De αἰδοίοις ex historicis, quod sciam, non constat; sed e Pausania grammatico apud schol. et ex Aristoph. Lysistr. 1095 intellegitur." Duk. Cf. Phot. v. Ἑρμοκοπίδαι. Περικοπῆναι sit-

σαντας ᾔδει οὐδείς, ἀλλὰ μεγάλοις μηνύτροις δη-
μοσίᾳ οὗτοί τε ἐζητοῦντο καὶ προσέτι ἐψηφίσαντο,
καὶ εἴ τις ἄλλο τι οἶδεν ἀσέβημα γεγενημένον,
μηνύειν ἀδεῶς τὸν βουλόμενον καὶ ἀστῶν καὶ
ξένων καὶ δούλων. καὶ τὸ πρᾶγμα μειζόνως ἐλάμβα- 3
νον· τοῦ τε γὰρ ἔκπλου οἰωνὸς ἐδόκει εἶναι, καὶ
ἐπὶ ξυνωμοσίᾳ ἅμα νεωτέρων πραγμάτων καὶ δή-
μου καταλύσεως γεγενῆσθαι.

μήνυμα μετοίκων.

28. *Μηνύεται οὖν ἀπὸ μετοίκων τέ τινων καὶ* 1

ne decuti, an circumcidi, mutilari, dubitans Heilm. iure alterum praefert, addens a Nepote rem aliter narrari haec scribente [Alc. 3]: accidit una nocte, ut omnes Hermae deicerentur.

§ 2. *ᾔδει οὐδείς.* „*Ἐλέχθη ὅτι Κορίνθιοι διὰ τοὺς Συρακουσίους ἀποίκους ὄντας, ὡς ἐπισχέσεως ἐσομένης πρὸς τῶν οἰωνῶν ἢ μεταγνώσεως τοῦ πολέμου, ταῦτα δράσειαν.* Plut. in Alc. [l. d.]“ Huds. Cf. Philochor. apud schol. Aristoph. Phot. v. *Ἑρμοκοπίδαι*, Plut. de X orat. p. 317. — *μεγάλοις μηνύτροις.* Cf. Andoc. I 27 *ἦσαν (τὰ μήνυτρα) κατὰ τὸ Κλεωνύμου ψήφισμα χίλιαι δραχμαί, κατὰ δὲ τὸ Πεισάνδρου μύριαι.* Dativi similes sunt dativo *τῷ κινδύνῳ* 12, 1, ubi cf. adn. — *οἶδεν.* Modus et tempus orationi rectae consentanea sunt. — *μηνύειν.* De *μηνύσει* cf. Herm. Antiqu. Gr. I § 133, 4. Schoem. Antiqu. iur. p. 281, 1. — *ἀδεῶς.* De hac *ἀδείᾳ* accuratius disputavit Weisweil. l. l. p. 12 sq.

§ 3. *τὸ πρᾶγμα μειζόνως ἐλάμβανον*, rem gravius accipiebant, *sie nahmen die Sache ernstlicher auf.* Cf. 53, 3. Plut. Alc. l. c. *ὀργῇ ἅμα καὶ φόβῳ τὸ γεγονὸς λαμβάνοντες*, res ... in maius accipitur Tac. Hist. II 7. Bernh. Synt. p. 338. sd. IV 106, 1. — *τοῦ τε ... οἰωνός.* Plutarchum in Nic. 13 aliarum complurium rerum, quae ominosae existimatae sint, mentionem facere adnotat Bloomf. — *ἐπὶ ξυνωμοσίᾳ ... καταλύσεως*, propter coniurationem rerum novarum statusque popularis evertendi causa factam. Paulo post 28, 2 *ἐπὶ δήμου καταλύσει* et Andoc. I 36 *ἐπὶ τῇ τοῦ δήμου καταλύσει*; Plut. Alc. 20 *ὡς ἀπὸ μιᾶς ἐπὶ νεωτερισμῷ συνωμοσίας πεπραγμένα.* Add. Nep. Alc. 3 et infra 60, 1.

Cap. 28. § 1. *μηνύεται οὖν ἀπὸ ...* De *ἀπὸ* cf. adn. I 17, 1. L. Herbst. adv. Cob. p. 50. „Andocides loco indicato scribit primum [I 12 a Pythonico testem producente Andromachum servum] de mysteriorum imitatione, deinde [15] a Teucro inquilino de Hermis truncatis et sacris pollutis, [tum 16 ab Agariste de mysteriis factis, postea 17 a Lydo Phereclis servo de eadem re,] denique [37] a Dioclide de Hermis indicium factum. Horum igitur [qui post Pythonicum detulerunt] indicia secundum Thucydidem posteriora fuerunt discessu Alcibiadis in Siciliam [idque confirmat Plut. Alc. 20. Neque igitur alium indiciorum ordinem statuere debebat Droys. p. 171 sqq., cuius rationes refutavit Weisweil. l. l. p. 39 sqq.] Servos illos *ἀκολούθους* vocat Thucydides, i. e. pedisequos, qui dominos

ἀκολούθων περὶ μὲν τῶν Ἑρμῶν οὐδέν, ἄλλων δὲ ἀγαλμάτων περικοπαί τινες πρότερον ὑπὸ νεωτέρων μετὰ παιδιᾶς καὶ οἴνου γεγενημέναι, καὶ τὰ μυστήρια ἅμα ὡς ποιεῖται ἐν οἰκίαις ἐφ' ὕβρει· ὧν καὶ τὸν Ἀλκιβιάδην ἐπῃτιῶντο. *Ἀλκιβιάδης μεταίτιος γίγνεται.*

2 καὶ αὐτὰ ὑπολαμβάνοντες οἱ μάλιστα τῷ Ἀλκιβιάδῃ ἀχθόμενοι ἐμποδὼν ὄντι σφίσι μὴ αὐτοῖς τοῦ δήμου βεβαίως προεστάναι, καὶ νομίσαντες, εἰ αὐτὸν ἐξελάσειαν, πρῶτοι ἂν εἶναι, ἐμεγάλυνον καὶ ἐβόων ὡς ἐπὶ δήμου καταλύσει τά τε μυστικὰ καὶ ἡ τῶν Ἑρμῶν περικοπὴ γένοιτο καὶ οὐδὲν εἴη

sectati testes et fortasse adiutores eorum petulantiae ac lasciviae fuerant; nam *ἀκόλουθοι* proprie dicuntur servi, qui dominos sectantur. Vid. Casaub. . . ad Theophr. Charact. c. 11. . . et Periz. ad Aelian. Var. Hist. XIV 14." Duk. — *ἄλλων δὲ ἀγαλμάτων περικοπαί.* Hinc petiit Plut. Alc. 19. Apud oratores de hac re quicquam nos legere non meminimus. — *μετὰ . . . οἴνου.* Cf. adn. V 69, 2. — *ἐν οἰκίαις.* In Polytionis domo, ut tradunt Isocr. XVI 6. Andoc. I 12. Plut. Symp. 1, 4, 3. Et illam quidem domum nominaverat Andromachus, sed Charmidis et Phereclis postea addiderunt Agariste et Lydus. Vid. Andoc. I 16. 17. Quo pluralis numeri usus satis explanatur. Male Nep. Alc. 3 in domo *sua* facere mysteria dicebatur.

§ 2. *τὸν Ἀλκιβιάδην ἐπῃτιῶντο.* Quo iure id factum sit, explicant Droys. Mus. Rhen. III p. 184 sqq. et IV p. 36 sqq. Weisweil. l. l. p. 34 sqq. Certe violatorum Hermarum culpa vacuus fuit. Cf. Grot. Hist. Gr. VII p. 240 (vers. germ. IV 186). — *καὶ αὐτὰ ὑπολαμβάνοντες* . . . „Si vulgatam retines, verte: atque haec (indicia) excipientes ii, qui A. oderant, quod ipsis impedimento esset . . . et quod putarent. De *ὑπολαμβάνω* vid. V 49, 4 et schol. VIII 105, 3. Herodot. VI 27." Dobr. Qui verba *καὶ νομίσαντες* non recte cum ceteris iunxit. Debent cohaerere *ὑπολαμβάνοντες καὶ νομίσαντες.* Neque vero in temporum diversitate haerebis, cum *νομίσαι* sensu incohativo sit opinionem concepisse, in eam opinionem adductum esse, ut putarent. *Ὑπολαμβάνειν* autem utique hic est in usum suum, pro occasione arripere (*aufgreifen*). Simile est Luci. Calumn. 17 *ὑπολαμβάνοντες τὴν ἐπιθυμίαν προσεξέκαιον εὐθὺς καὶ ἀνεζωπύρουν*; dissimilia exempla a Dobr. allata nec schol. satis accurate *προσδεχόμενοι ὥστε πιστεύειν* interpretatus est. — *οἱ . . . ἀχθόμενοι.* Ex his Androclem *τὸν δημαγωγὸν ὄντα ἐχθρὸν ἐν τοῖς μάλιστα τοῦ Ἀλκιβιάδου* nominat Plut. Alc. 19. Cf. Andoc. I 27. De eo vid. Thuc. VIII 65, 2. Droys. l. d. p. 208. Weisweil. l. d. p. 31 sq. 66. — *ἐμποδὼν ὄντι σφίσι μὴ αὐτοῖς . . . προεστάναι,* quod sibi impedimento esset, quo minus ipsi . . . praeessent, *weil er sie hinderte ihrerseits vorzustehen.* Cf. Krueg. Gr. § 51, 6 adn. 4. — *ἐμεγάλυνον*, scil. *αὐτά.* —

αὐτῶν ὅ τι οὐ μετ' ἐκείνου ἐπράχθη, ἐπιλέγοντες τεκμήρια τὴν ἄλλην αὐτοῦ ἐς τὰ ἐπιτηδεύματα οὐ δημοτικὴν παρανομίαν.

καὶ πρὶν ἐκπλεῖν κρίνεσθαι μάτην ἐπιχειρεῖ.

29. *Ὁ δ' ἔν τε τῷ παρόντι πρὸς τὰ μηνύματα ἀπελογεῖτο καὶ ἑτοῖμος ἦν πρὶν ἐκπλεῖν κρίνεσθαι [εἴ τι τούτων εἰργασμένος ἦν] (ἤδη γὰρ καὶ τὰ τῆς παρασκευῆς ἐπεπόριστο), καὶ εἰ μὲν τούτων τι εἴργαστο, δίκην δοῦναι, εἰ δ' ἀπολυθείη, ἄρχειν.* 1 *καὶ ἐπεμαρτύρετο μὴ ἀπόντος περὶ αὐτοῦ διαβολὰς ἀποδέχεσθαι, ἀλλ' ἤδη ἀποκτείνειν, εἰ ἀδικεῖ, καὶ ὅτι σωφρονέστερον εἴη μὴ μετὰ τοιαύτης αἰτίας, πρὶν διαγνῶσι, πέμπειν αὐτὸν ἐπὶ τοσούτῳ στρατεύματι.* 2 *οἱ δ' ἐχθροὶ δεδιότες τό τε στράτευμα μὴ εὔνουν ἔχῃ, ἣν ἤδη ἀγωνίζηται,* 3

Cap. 29. § 3. Pro verbis *μὴ εὔνουν ἔχῃ* schol., qui adnotat *φοβού-*

ἐπιλέγοντες, praeterea afferentes. — *τὴν ἄλλην . . . παρανομίαν.* Vid. 15, 4.

Cap. 29. § 1. *ἑτοῖμος ἦν . . . κρίνεσθαι.* De re cf. Xen. Hist. Gr. I 4, 14. — *εἴ τι τούτων εἰργασμένος ἦν* interpretandi causa factum est ex eo quod mox legitur *εἰ μὲν τούτων τι εἴργαστο* et male scriptoris verbis additum. Si enim pro condicione id accipis, non si id fecisset, in iudicium venire paratus erat, sed hoc ipsum iudicio disceptandum committere volebat. Si vero interrogationem obliquam esse statuis, cum indicativo *εἰ εἰργασμένος ἐστίν* dicendum erat. Nam huc afferi neque III 32, 2 potest *εἰ ἄνδρας διέφθειρεν* (significat enim quod (cf. adn.) viros interfecisset) neque I 134, 1 *γνῶναι ἐφ' ᾧ ἐχώρει*, ubi pariter atque in reliquis exemplis a Kuehn. Gr. max. § 595, 3 allatis non obliquam habemus enuntiationem relativam. Recte igitur verba del. Herw. Stud. Thuc. p. 83. — *ἤδη γὰρ . . . ἐπεπόριστο*, omnia enim iam parata erant et profectio proxime instabat. Itaque haec rei explicatio ad *πρὶν ἐκπλεῖν* refertur. De verbis *τὰ τῆς παρασκευῆς* cf. VIII 77. adn. II 60, 1. — *εἰ μὲν . . . εἴργαστο . . . εἰ δ' ἀπολυθείη*, si quid horum fecisset (at nihil se commisisse) . . ., sin absolutus fuerit (idque facile sperari posse). — *ἄρχειν*, scil. *ἠξίου*, quod ex *ἑτοῖμος ἦν* repetendum est. Cf. adn. § 2.

§ 2. *καὶ ἐπεμαρτύρετο.* De re hic et ad § 3 cf. Plut. Alc. 19 et Nep. Alc. 4. „*Ἐπεμαρτύρετο* . . . ad infinitivos subiectos [relatum] notat obsecrabat, obtesta[batur], . . . ad *ὅτι σωφρ. εἴη* significat [aut inde secundum adn. IV 8, 2 repetendum est] affirmabat, demonstrabat." Bau. — *ἀπόντος περὶ αὐτοῦ.* Attende insolentiorem collocationem ideo tamen non damnandam, quod *περὶ* etiam alibi genetivo postponitur. Cf. II 36, 4. — *πρὶν διαγνῶσι.* Cf. adn. 10, 5. — *ἐπὶ . . . στρατεύματι*, scil. *ἄρχοντα.* Cf. Xen. Cyr. I 2, 5. Matth. Gr. § 586 *β'*.

§ 3. *μὴ εὔνουν ἔχῃ*, ne

ὅ τε δῆμος μὴ μαλακίζηται, θεραπεύων ὅτι δι' ἐκεῖνον οἵ τ' Ἀργεῖοι ξυνεστράτευον καὶ τῶν Μαντινέων τινές, ἀπέτρεπον καὶ ἀπέσπευδον, ἄλλους ῥήτορας ἐνιέντες, οἳ ἔλεγον νῦν μὲν πλεῖν αὐτὸν καὶ μὴ κατασχεῖν τὴν ἀναγωγήν, ἐλθόντα δὲ κρίνεσθαι ἐν ἡμέραις ῥηταῖς, βουλόμενοι ἐκ μείζονος διαβολῆς, ἣν ἔμελλον ῥᾷον αὐτοῦ ἀπόντος ποριεῖν, μετάπεμπτον [κομισθέντα] αὐτὸν ἀγωνίσασθαι. καὶ ἔδοξε πλεῖν τὸν Ἀλκιβιάδην.

1 30. Μετὰ δὲ ταῦτα θέρους μεσοῦντος ἤδη ἡ ἀναγωγὴ ἐγίγνετο ἐς τὴν Σικελίαν. τῶν μὲν οὖν

οἱ Ἀθηναῖοι ἐς τὸν Πειραιᾶ καταβαίνουσιν ὡς.

μενοι τὸ στράτευμα ὡς οὐκ εὔνουν αὐτοῖς· γράφεται δὲ ἔν τισι μὴ εὔνουν ἔχῃ, καὶ ἀκουστέον μὴ ἄρα εὔνουν ᾖ τὸ στράτευμα τῷ Ἀλκιβιάδῃ, in parte librorum aliam scripturam invenisse apertum est. Sed quid pro illis ibi legerit, satis certo cognosci nequit; fortasse μὴ εὔνουν οὐκ ᾖ. Servandum utique est quod nunc libri omnes praebent. Cf. adn.

ἀγωγήν It. Vat. Aug. M. m. Cass. Gr. Cl. Ven. B. C. G. H. Cf. adn. IV 29, 1.

sibi faventem haberet exercitum, i. e. ne exercitus a partibus eius staret. Cf. III 30, 3. 47, 2. IV 78, 2. — ἀγωνίζηται, i. e. δικάζηται, ut extr. cap. iterum. — μαλακίζηται. Plut. περὶ τὴν κρίσιν ἀμβλύτερος γένηται. Cf. de hoc usu verbi μαλακίζεσθαι III 37, 2. 40, 7. — θεραπεύων, colens illum. — δι' ἐκεῖνον. Cf. V 45 sqq. VI 16, 6. — οἵ τ' Ἀργεῖοι ... Μαντινέων τινές. De numero utrorumque vid. c. 43. Neglegentius Plutarchus l. d. ambos mille fuisse dicit. Add. Paus. VIII 8, 4. — ἀπέτρεπον καὶ ἀπέσπευδον, rem (τὸ ἤδη ἀγωνίζεσθαι αὐτόν) avertebant atque contra nitentes impediebant. Imperf. de conatu. Cf. Cass. Dion. XLVI 17, 7 ἀπέτρεψεν ἀπ' αὐτῶν καὶ ἀπέσπευσεν. — ἐνιέντες, immittentes (in contionem), subornantes. — ἔλεγον, iubebant, suadebant. Cf. adn. II 71, 4 et de similibus verbis adn. I 131, 1. II 24, 1. III 15, 1. — ἐλθόντα, reversum. Cf. IV 65, 3. Plat. Prot. 310c. — κρίνεσθαι ἐν ἡμέραις ῥηταῖς. Rogaverunt, ne accusatio admitteretur, sed iudicium de ea faciendum in aliud tempus differretur. Cf. Weisweil. l. l. p. 33 sq. — κομισθέντα propter inanem molestiam (nihil enim ad sententiam addit) pro interpretamento habendum est. Del. Herwerd. l. l.

Cap. 30. § 1. θέρους μεσοῦντος ἤδη. Scirophorione mense rem factam esse arbitratur Dodw. Idque eo confirmat Droys. l. d. p. 170, quod Isaeus VI 14 Arimnesto archonte classem in Siciliam profectam esse dicat. Cf. Clint. Fast. Hell. ad a. 415. — ἡ ἀναγωγὴ ἐγίγνετο. Similiter imperfectum ἀνήγοντο legitur 32, 2. Scriptor in re describenda commoratur. Cf. infra

ἀναξόμενοι. προπέμπει δ' αὐτοὺς ὁ ὅμιλος ἅπας ὁ ἐν τῷ ἄστει.

ξυμμάχων τοῖς πλείστοις καὶ ταῖς σιταγωγοῖς ὁλκάσι καὶ τοῖς πλοίοις καὶ ὅση ἄλλη παρασκευὴ ξυνείπετο πρότερον εἴρητο ἐς Κέρκυραν ξυλλέγεσθαι, ὡς ἐκεῖθεν ἀθρόοις ἐπὶ ἄκραν Ἰαπυγίαν τὸν Ἰόνιον διαβαλοῦσιν· αὐτοὶ δ' Ἀθηναῖοι καὶ εἴ τινες τῶν ξυμμάχων παρῆσαν ἐς τὸν Πειραιᾶ καταβάντες ἐν ἡμέρᾳ ῥητῇ ἅμα ἕῳ ἐπλήρουν τὰς ναῦς ὡς ἀναξόμενοι. ξυγκατέβη δὲ καὶ ὁ ἄλλος 2
ὅμιλος ἅπας ὡς εἰπεῖν ὁ ἐν τῇ πόλει καὶ ἀστῶν καὶ ξένων, οἱ μὲν ἐπιχώριοι τοὺς σφετέρους αὐτῶν ἕκαστοι προπέμποντες, οἱ μὲν ἑταίρους, οἱ δὲ ξυγγενεῖς, οἱ δὲ υἱέας, καὶ μετ' ἐλπίδος τε ἅμα ἰόντες καὶ ὀλοφυρμῶν, τὰ μὲν ὡς κτήσοιντο, τοὺς δ' εἴ ποτε ὄψοιντο, ἐνθυμούμενοι ὅσον πλοῦν ἐκ τῆς σφετέρας ἀπεστέλλοντο·

31. Καὶ ἐν τῷ παρόντι καιρῷ, ὡς ἤδη ἔμελλον 1
μετὰ κινδύνων ἀλλήλους ἀπολιπεῖν, μᾶλλον αὐτοὺς ἐσῄει τὰ δεινὰ ἢ ὅτε ἐψηφίζοντο πλεῖν· ὅμως δὲ

Cap. 30. § 2. υἱεῖς codd. Emend. Wecklein. Cur epigr. p. 21.
Cap. 31. § 1. ἀπολείπειν Ven. Reg. Sed cf. adn. III 92, 2. V 98.

ἐπλήρουν. — τοῖς πλοίοις] τοῖς μικροῖς, ἃ δὴ καὶ λεπτὰ ἄλλοθι εἶπεν. Schol. — ἄκραν Ἰαπυγίαν. Hoc promunturium, quo longissime in maria excurrere Italiam Plinius dicit, ab aliis Salentinum, hodie Capo di St. Maria di Leuca appellatur. Sine articulo ἄκρα Ἰαπ. legitur etiam c. 33. 44. VII 33 et apud alios. — τὸν Ἰόνιον διαβαλοῦσιν. De ellipsi κόλπου nominis vid. ad. III 107, 1, de hac notione διαβάλλειν verbi adn. II 83, 3.

§ 2. ξυγκατέβη, cum iis descenderat. Cf. Diod. XIII 3, 1. — ὡς εἰπεῖν. Cf. adn. I 1, 2. — οἱ μὲν ἐπιχώριοι. Huic μέν respondet id δέ, quod legitur 31, 1 in verbis οἱ δὲ ξένοι καὶ ὁ ἄλλος ὄχλος. — ἰόντες. Iunge προπέμποντες καὶ ἰόντες et μετ' ἐλπίδος τε ἅμα καὶ ὀλοφυρμῶν. — τὰ μὲν ... ὄψοιντο. Sic interpretare: illa quidem (res Siculas) in suam potestatem se redacturos esse (sperantes), hos (suos) vero num unquam rursus essent visuri, (dubitantes). Prius enim enuntiatum ὡς κτήσοιντο ex ἐλπίδος pendet, alterum εἴ ὄψοιντο cum ὀλοφυρμῶν cohaeret. Pariter ἰδεῖν rursus videre significat Soph. OR. 824. Phil. 1392. — πλοῦν ... ἀπεστέλλοντο ita dicta sunt ut ὁδὸν ἐλθεῖν, ὁδὸν στέλλεσθαι, similia.

Cap. 31. § 1. καὶ ... ἐσῄει. Rem ita persequitur scriptor, ut a participiis ad enuntiationem primariam et per se constantem

τῆς παρούσης ῥώμης [διὰ τὸ πλῆθος ἑκάστων ὧν
ἑώρων] τῇ ὄψει ἀνεθάρσουν. οἱ δὲ ξένοι καὶ ὁ
ἄλλος ὄχλος κατὰ θέαν ἧκεν ὡς ἐπὶ ἀξιόχρεων
καὶ ἄπιστον διάνοιαν. παρασκευὴ γὰρ αὕτη, πολυτέλεια τῆς παρασκευῆς.
πρώτη ἐκπλεύσασα μιᾶς πόλεως δυνάμει Ἑλληνικῇ,
πολυτελεστάτη δὴ καὶ εὐπρεπεστάτη τῶν ἐς ἐκεῖ-
2 νον τὸν χρόνον ἐγένετο. ἀριθμῷ δὲ νεῶν καὶ
ὁπλιτῶν καὶ ἡ ἐς Ἐπίδαυρον μετὰ Περικλέους καὶ
ἡ αὐτὴ ἐς Ποτείδαιαν μετὰ Ἅγνωνος οὐκ ἐλάσσων
ἦν· τετράκις γὰρ χίλιοι ὁπλῖται αὐτῶν Ἀθηναίων
καὶ τριακόσιοι ἱππῆς καὶ τριήρεις ἑκατὸν καὶ Λεσ-

τῇ παρούσῃ ῥώμῃ codd., aspectu praesentis potentiae Valla. Cf. adn.

transeat. Cf. IV 55, 3. — *τῆς παρούσης ῥώμης . . . τῇ ὄψει ἀνεθάρσουν.* Molestam et inanem quam in codd. habemus verborum abundantiam Class. artificiosa ratione excusare studet. Dicit enim vocabulum *ῥώμη* apud Th. non robur significare, sed roboris sensum eaque de causa *τὴν παροῦσαν ῥώμην* et *τὸ πλῆθος ἑκάστων* diversa esse. Sed quid hic sibi velit praesens roboris sensus (licentius Class. vertit *das Bewusztsein des gegenwärtigen Uebergewichts*) non assequimur, cum animi confidentia propter multitudinem earum rerum, quas ante oculos habebant, concepta prorsus eadem res sit. Deinde vero ex hac interpretatione Class. *τῇ ὄψει* cum *ἑώρων* iungere coactus est, ubi cum omni vi careat (longe diversum est propter oppositionem (cf. adn.) III 112, 4 neque quicquam cum hoc loco simile habet II 11, 7), quam maxime languidum est. Atque ad *ἀνεθάρσουν* id referri cum collocatio tum similitudo verborum *τῇ ὄψει τοῦ θαρσεῖν τὸ πλεῖστον εἰληφότες* IV 34, 1 ostendit. Leni facta emendatione, quam ipsa verborum structura postulat (nam duo dativi hic in idoneam sententiam cum verbo *ἀνεθάρσουν* iungi nequeunt), continuo interpretamentum scriptoris verbis insertum esse cognoscitur. Apud Th. autem vocabulum *ῥώμη* etiam robur valere IV 18, 3. VII 63, 4 ostendunt, ubi nisi interpretandi artificiis uti malis, aliter id intellegere non possis. — *κατὰ θέαν.* Cf. adn. V 7, 3. — *ὡς ἐπὶ . . . διάνοιαν*, tanquam ad contemplandum memorabilem atque incredibilem conatum. — *πρώτη . . . Ἑλληνικῇ*, qui primus unius urbis (apparatus. Cf. Krueg. Gr. § 47, 9 adn. 5) profectus est copiis Graecis, i. e. hic apparatus primus fuit unius urbis (apparatus), in quo copiae ex universa Graecia collectae profectae sunt. Falso igitur *ἡ πρώτη* Dobr.

§ 2. *ἡ ἐς Ἐπίδαυρον . . . καὶ ἡ αὐτὴ ἐς Ποτείδαιαν.* Vid. II 56, 2. 58, 1. — *πολλοί.* Sic, non *ἄλλοι*, quod Krueg. coniecit, scribens non ad proxima superiora *Λεσβίων καὶ Χίων*, sed ad remotiora *τετρακισχίλιοι ὁπλῖται αὐτῶν Ἀθηναίων* videtur respicere. Significantur enim socii, qui naves non praebebant. Ceterum hi socii II 56, 2 commemorati non sunt.

βίων καὶ Χίων πεντήκοντα καὶ ξύμμαχοι ἔτι πολ-
λοὶ ξυνέπλευσαν· ἀλλὰ ἐπί τε βραχεῖ πλῷ ὡρμή- 3
θησαν καὶ παρασκευῇ φαύλῃ, οὗτος δὲ ὁ στόλος
ὡς χρόνιός τε ἐσόμενος καὶ κατ' ἀμφότερα, οὗ
ἂν δέῃ, καὶ ναυσὶ καὶ πεζῷ ἅμα ἐξαρτυθείς, τὸ
μὲν ναυτικὸν μεγάλαις δαπάναις τῶν τε τριηράρ-
χων καὶ τῆς πόλεως ἐκπονηθέν, τοῦ μὲν δημο-
σίου δραχμὴν τῆς ἡμέρας τῷ ναύτῃ ἑκάστῳ δι-
δόντος καὶ ναῦς παρασχόντος κενὰς ἑξήκοντα μὲν
ταχείας, τεσσαράκοντα δὲ ὁπλιταγωγοὺς καὶ ὑπ-
ηρεσίας ταύταις τὰς κρατίστας, τῶν δὲ τριηράρ-

Cap. 31. § 3. τῶν δὲ τριηράρχων Ven. et in marg. Cl.; reliqui δὲ om. Illud legendum esse primus docuit Heilm.

§ 3. ἐπὶ βραχεῖ πλῷ ... καὶ παρ. φαύλῃ, ad brevem expeditionem et cum tenui apparatu. Dativus παρασκευῇ igitur non pendet ex ἐπί. — οὗτος δὲ ὁ στόλος. Ex superioribus repetendum est ὡρμήθη. Class. mavult mutilum esse enuntiatum et verbo finito carens, quale nullum apud Th. invenitur, ea ut videtur de causa, quia hic ὡρμήθη posterioris temporis sit quam supra ὡρμήθησαν. Sed cur non de posteriore tempore ipse aor. subaudiatur, cum 9, 2 (cf. adn.) etiam futurum ex aoristo supplendum sit? — οὗ ἂν δέῃ. Haec cum prout opus fuerit significare non possint, aut, id quod Iacobs. fecit, de loco explicanda sunt: εἴτε κατὰ γῆν εἴτε κατὰ θάλασσαν, aut, quoniam haec notio vv. κατ' ἀμφότερα καὶ ναυσὶ καὶ πεζῷ satis expressa est, convertenda quocunque opus est. — τὸ μὲν ναυτικόν. His multo post τὸ δὲ πεζόν patet respondere. — τῶν τριηράρχων. De his vid. Boeckh. Oecon. civ. Athen. I p. 699 sqq. Herm. Antiqu. Gr. I § 162, 7 sqq. Schoem. Antiq. Iur. p. 326 sq. Antiqu. Gr. I p. 489. Thucydidis aetate, nt ipse docet, „respublica naves et stipendium ordinarium virorum eas complentium dabat; trierarchae eas instruebant seu armabant et, ut bonos gubernatores et remiges haberent, publicum stipendium augere consueverant.“ Arn. — δραχμὴν ... διδόντος. Cf. adn. III 17, 2. VI 8, 1. VIII 45, 2. Manso Spart. II p. 457 sq. dubitat, qui hic sint nautae. Ex illis autem locis, sicut ex proximis τοῖς θρανίταις τῶν ναυτῶν, hoc nomen hic non angustius valere, sed complecti remiges apparet. — ναῦς ... κενάς. Id est armamentis carentes seu navium alveos (*den Rumpf der Schiffe*). Vid. Boeckh. l. d. p. 712. Qui ibidem III p. 201 dubitari posse dicit, an magna pars armamentorum ligneorum (ξυλίνων, non κρεμαστῶν) navium vocabulo iam significetur. Aliter νῆες κεναί (i. e. ἀνδρῶν κεναί VII 77, 7) dicuntur I 27, 2. II 90, 6. 93, 4. — ταχείας ... ὁπλιταγωγούς. De differentia triremium ταχειῶν, quas πρὸς ναυμαχίαν ἐπιτηδείους explicat schol. 43, et στρατιωτίδων (43) sive ὁπλιταγωγῶν vid. Boeckh. Oec. civ. I p. 386 sq. Cf. interpr. Demosth. IV 16 et 22 et de ὁπλιταγωγοῖς adn. 43. — ὑπηρεσίας. Cf. adn. I 143,

χων ἐπιφοράς τε πρὸς τῷ ἐκ δημοσίου μισθῷ διδόντων τοῖς θρανίταις τῶν ναυτῶν [καὶ ταῖς ὑπηρεσίαις] καὶ τἄλλα σημείοις καὶ κατασκευαῖς πολυτελέσι χρησαμένων, καὶ ἐς τὰ μακρότατα προθυμηθέντος ἑνὸς ἑκάστου ὅπως αὐτῷ τινι εὐπρεπείᾳ τε ἡ ναῦς μάλιστα προέξει καὶ τῷ ταχυναυτεῖν, τὸ δὲ πεζὸν καταλόγοις τε χρηστοῖς ἐκκριθὲν καὶ ὅπλων καὶ τῶν περὶ τὸ σῶμα σκευῶν
4 μεγάλῃ σπουδῇ πρὸς ἀλλήλους ἁμιλληθέν. ξυνέβη δὲ πρός τε σφᾶς αὐτοὺς ἅμα ἔριν γενέσθαι, ᾧ

Seclusa non legit schol., cuius verba infra in adn. attulimus. Si omni remigio merces aucta esset, non possent praeter hoc quibus idem factum esset summi ordinis remiges commemorari. Cf. A. de Velsen Sched. crit. p. 19 sqq.

1. VIII 1, 2. — ἐκ δημοσίου. Similiter κοινόν sine articulo legitur I 80, 4 οὔτε ἐν κοινῷ ἔχομεν, ubi cf. adn. Add. adn. V 50, 4. Aliter infra § 5. — τοῖς θρανίταις τῶν ναυτῶν. Summo remigum ordini. Cf. adn. IV 32, 2. „Οἱ δὲ θρανῖται μετὰ μακροτέρων κωπῶν ἐρέττοντες πλείονα κόπον ἔχουσι τῶν ἄλλων· διὰ τοῦτο τούτοις μόνοις ἐπιδόσεις ἐποιοῦντο οἱ τριηράρχαι, οὐχὶ δὲ πᾶσι τοῖς ἐρέταις." Schol. — σημείοις. „Potest cogitari de παρασήμοις et tutelis [quas tutelas omissas cupit Bloomf.] navium." Duk. „Wesselingius [quoque] ad Diod. Sic. XIII 3, 2 dubitat, an sint quaedam ornamenta ex prora prominentia, cuiusmodi ἀκροστόλιον aut παράσημον. Quae interpretatio haud dubie optima est." Bloomf., apud quem vide plura de insignibus navium. Cf. praeter alios Heyn. ad Verg. Aen. X 171. Schuetz. ad Aesch. Sept. 210. Guhl. et Koner Vit. Graec. et Rom. I p. 287. Deinde κατασκευαί sunt armamenta. — ἐς τὰ μακρότατα] ἐπὶ πλεῖστον. Schol. Aptior videtur significatio summopere quam in longissimum, et μακρός non raro est μέγας. Cf. adn. III 39, 3. Paulo aliter ἐπὶ μακρότατον dicitur. Cf. adn. I 1, 2. — καταλόγοις χρηστοῖς ἐκκριθέν] καταλόγοις ἀκριβέσι δοκιμασθὲν καὶ προκριθέν. Schol. Et idem: χρηστοῖς] ἀληθέσι, βεβασανισμένοις. „Dubium est, intelleganturne κατάλογοι delectus ipse, opus scribendorum militum, an indices et commentarii, *Listen*, *Rollen* ... Utrumque [enim] notat κατάλογος, indices tamen magis." Bau. Cf. adn. 43. Alteri tamen interpretationi magis favet dativus. — σκευῶν, vestitus. Cf. adn. I 8, 1. — ἁμιλληθέν, cum inter se certasset (peditatus). Nonnullis quidem scriptoribus hoc deponens medium est, ut Eur. Hel. 1471 et Dioni Cass. XLIII 23 et Aristidi I p. 149, sed Eur. Hel. 165 et Plat. Legg. 968b ut hic Thucydidi deponens passivum. Cf. Matth. Gr. § 496, 5b p. 1109, ubi semper hoc verbum deponens passivum esse male traditur, et Krueg. Gr. § 40.

§4. ἔριν ... προσετάχθη, ut certarent in eo munere (s. de eo negotio), cui quis-

κρατῆράς τε κεράσαντες παρ' ἅπαν τὸ στράτευμα
καὶ ἐκπώμασι χρυσοῖς τε καὶ ἀργυροῖς οἵ τε ἐπι-
βάται καὶ οἱ ἄρχοντες σπένδοντες. ξυνεπηύχοντο 2
δὲ καὶ ὁ ἄλλος ὅμιλος ὁ ἐκ τῆς γῆς τῶν τε πο-
λιτῶν καὶ εἴ τις ἄλλος εὔνους παρῆν σφίσι.
παιανίσαντες δὲ καὶ τελεώσαντες τὰς σπονδὰς
ἀνήγοντο, καὶ ἐπὶ κέρως τὸ πρῶτον ἐκπλεύσαν-
τες ἅμιλλαν ἤδη μέχρι Αἰγίνης ἐποιοῦντο. καὶ
οἱ μὲν ἐς τὴν Κέρκυραν, ἔνθαπερ καὶ τὸ ἄλλο
στράτευμα τῶν ξυμμάχων ξυνελέγετο, ἠπείγοντο
ἀφικέσθαι.

Συρακόσιοι βουλεύονται περὶ τοῦ ἐπίπλου τῶν Ἀθηναίων.

Ἐς δὲ τὰς Συρακούσας ἠγγέλλετο μὲν πολλα- 3
χόθεν τὰ περὶ τοῦ ἐπίπλου, οὐ μέντοι ἐπιστεύετο
ἐπὶ πολὺν χρόνον οὐδέν. ἀλλὰ καὶ γενομένης ἐκ-
κλησίας ἐλέχθησαν [τοιοίδε] λόγοι ἀπό τε ἄλλων,

Cap. 32. § 2. ξυνεπεύχοντο codd. Cf. sd. IV 54, 1. παιανίσαντες Ar. Chr. C. corr. Aug., reliqui παιωνίσαντες. Cf. sd. IV 43, 3.

43 adn. 1. — κρατῆρας ... σπένδοντες. Hunc morem veterum illustrari locis Arri. Anab. VI 3, 1. Diod. XIII 3, 2 aliis docent interpretes. De ἐπιβάταις vid. adn. III 95, 2. Cum naves πλήρεις essent, remiges iam in iis erant nec simul libabant.

§ 2. ὁ ἐκ τῆς γῆς. De attractione cf. adn. I 8, 2. Krueg. Gr. § 50, 8 adn. 13. — σφίσι. Cf. adn. I 20, 1. — ἐπὶ κέρως, longa navium serie. Cf. adn. II 90, 4. — ἅμιλλαν ἐποιοῦντο, „i. e. naves ... cum in altum pervectae essent, non suum quaeque locum in illa longa serie servabant, sed inter se certabant, quae prima Aeginam perveniret.“ Arn.

§ 3. τὰ περὶ τοῦ ἐπίπλου. Similiter paulo post πιστεύειν τὰ περὶ τῆς στρατείας et εἰδέναι τὰ περὶ αὐτῶν. Cf. Bernh. Synt. p. 262 et adn. VIII 14, 2. — [τοιοίδε] λόγοι ita collocatum est, ut ad ἀπό τε ἄλλων et καὶ Ἑρμοκράτης ... ἔλεγε ... τοιάδε (= καὶ ἀπὸ Ἑρμοκράτους) pariter pertineat. Id tamen per sententiam fieri nequit, cum neque aliorum orationes praeter Hermocratis et unius Athenagorae deinde afferantur neque ipsa Hermocratis oratio talis fuerit quales omnium aliorum orationes, sed cum iis tantum consenserit, qui nuntio de Atheniensium expeditione allato fidem habebant. Neque haec repugnantia ita tollitur, si cum Class. τοιοίδε verbis τῶν μὲν ... λεγόντων explicari volumus. Nam non solum haec verba ad hanc rationem non conformata sunt,. sed ne sic quidem fieri potest, quin sententiae atque orationes aliorum cum Hermocratis contione convenire dicantur. Sed satis apparet τοιοίδε a stolido quodam librario interpretandi causa ex inferiore τοιάδε adscriptum esse. Cf. VIII 14, 2. — ἀπό τε ἄλλων. De ἀπό vid. adn. I 17, 1. Post τέ

τῶν μὲν πιστευόντων τὰ περὶ τῆς στρατείας [τῆς τῶν Ἀθηναίων], τῶν δὲ τὰ ἐναντία λεγόντων, καὶ Ἑρμοκράτης ὁ Ἕρμωνος παρελθὼν αὐτοῖς, ὡς σαφῶς οἰόμενος εἰδέναι τὰ περὶ αὐτῶν, ἔλεγε καὶ παρῄνει τοιάδε.

1 33. „Ἄπιστα μὲν ἴσως, ὥσπερ καὶ ἄλλοι τινές,
δόξω ὑμῖν περὶ τοῦ ἐπίπλου τῆς ἀληθείας λέγειν,
καὶ γιγνώσκω ὅτι οἱ τὰ μὴ πιστὰ δοκοῦντα εἶναι
ἢ λέγοντες ἢ ἀπαγγέλλοντες οὐ μόνον οὐ πείθου-
σιν, ἀλλὰ καὶ ἄφρονες δοκοῦσιν εἶναι· ὅμως δὲ
οὐ καταφοβηθεὶς ἐπισχήσω κινδυνευούσης τῆς
πόλεως, πείθων γε ἐμαυτὸν σαφέστερόν τι ἑτέρου
2 εἰδὼς λέγειν. Ἀθηναῖοι γὰρ ἐφ' ἡμᾶς, ὃ πάνυ
θαυμάζετε, πολλῇ στρατιᾷ ὥρμηνται καὶ ναυτικῇ
καὶ πεζῇ, πρόφασιν μὲν Ἐγεσταίων ξυμμαχίᾳ καὶ

λόγος Ἑρμοκράτους, ἐν ᾧ πρῶτον μὲν τοὺς Ἀθηναίους ἐν τάχει μὲν παρέσεσθαι § α'—γ', οὐ μέντοι ἄγαν γε φοβεροὺς δεῖν εἶναί φησιν § δ'—ς'.

Cap. 33. § 2. ὑμᾶς in plurimis et optimis libris. „Bened. malebat ὑμᾶς propter sequens θαυμάζετε. Sed hoc argumentum non valet, cum sane ad omnes Syracusanos Athenienses accederent, ergo etiam ad Hermocratem, non autem omnes de ea re mirati dubitarent, certe non idem Hermocrates.“ Haack.

πεζικῇ vulgo, πεζῇ ex solo G. enotatum. Sed πεζικόν apud Atticos quidem scriptores id est quod ad exercitum vel pugnam pedestrem pertinet. Quare πεζὴ στρατιά I 141, 4. V 2, 3. VII autem rursus in altero membro leviter mutata est oratio. Cf. adn. I 16. III 36, 2. — τῆς τῶν Ἀθηναίων non solum inutilia et absurda sunt, postquam nudum περὶ τοῦ ἐπίπλου de eadem re dictum praecessit, sed ita addita, quasi etiam de aliorum hic expeditione cogitari possit (cf. adn. 15, 2). — παρελθὼν αὐτοῖς. Cf. ad. 19, 2. — ὡς . . . οἰόμενος εἰδέναι. Si aut ὡς omittendum aut εἰδώς scribendum fuisse, cum illo ὡς notio verbi οἰόμενος iam contineatur (cf. Matth. Gr. § 568), putes, haec exempla meliora te docebunt: VII 40, 3 τά τε ἄλλα διεπράσσοντο καὶ τὰ ἀμφὶ τὸ ἄριστον, ὡς τῆς γε ἡμέρας ταύτης οὐκέτι οἰόμενοι ἂν ναυμαχῆσαι, IV 114, 4 ὡς ἡγούμενος. Cf. Herod. VII 213. Plat. Ap. 35a. Luci. Di. Mort. 14. Latine coniunctivo quia crederet expresseris.

Cap. 33. § 1. περὶ τοῦ ἐπίπλου τῆς ἀληθείας, i. e. περὶ τῆς τοῦ ἐπίπλου ἀληθείας, ut μετὰ τῆς ξυμμαχίας τῆς αἰτήσεως I 32, 2. Cf. Bernh. Synt. p. 54. — λέγοντες ad ea pertinet, quae ex suo indicio dicunt, ἀπαγγέλλοντες ad ea, quae comperti renuntiant. — ὅμως δέ . . .] ἤγουν, ὅμως οὐ καθέξω ἐμαυτὸν ἤδη κινδύνου ἐπερχομένου τῇ πόλει, καταφοβηθεὶς τὸ δόξαι ἄπιστα φθέγγεσθαι καὶ ἐκ τούτου ἄφρονα (rectius ἄφρων) ὑπειλῆφθαι. Schol. — πείθων γε. Cf. adn. IV 65, 4.

§ 2. πρόφασιν. Cf. adn. III 111, 1. — ξυμμαχία . . . κατοικίσει. „Dilogiam habet

Λεοντίνων κατοικίσει, τὸ δὲ ἀληθὲς Σικελίας ἐπιθυμίᾳ, μάλιστα δὲ τῆς ἡμετέρας πόλεως, ἡγούμενοι, εἰ ταύτην σχοῖεν, ῥᾳδίως καὶ τἆλλα ἕξειν.
ὡς οὖν ἐν τάχει παρεσομένων, ὁρᾶτε ἀπὸ τῶν 3
ὑπαρχόντων ὅτῳ τρόπῳ κάλλιστα ἀμυνεῖσθε αὐτοὺς καὶ μήτε καταφρονήσαντες ἄφρακτοι ληφθήσεσθε μήτε ἀπιστήσαντες τοῦ ξύμπαντος ἀμελήσετε. εἰ 4
δέ τῳ καὶ πιστά, τὴν τόλμαν αὐτῶν καὶ δύναμιν μὴ ἐκπλαγῇ. οὔτε γὰρ βλάπτειν ἡμᾶς πλείω οἷοί τε ἔσονται ἢ πάσχειν, οὔθ' ὅτι μεγάλῳ στόλῳ ἐπέρχονται ἀνωφελές, ἀλλὰ πρός τε τοὺς ἄλλους Σικελιώτας πολὺ ἄμεινον (μᾶλλον γὰρ ἐθελήσουσιν ἐκπλαγέντες ἡμῖν ξυμμαχεῖν), καὶ ἢν ἄρα ἢ κατεργασώμεθα αὐτοὺς ἢ ἀπράκτους ὧν ἐφίενται

7, 2. 12, 1. 15, 1. 16, 1. 22, 1. 79, 1 (cf. IV 6, 2. VI 103, 1. VII 42, 6) et *πεζὴν μάχην* Plat. Legg. 707c, sed *ὅπλα πεζικά* Plat. Legg. 753b, *ἀγαθοὺς τὰ πεζικά* Xen. Cyr. I 3, 15. Nihil valet quod Thom. Mag. hic *πεζικῇ* legit, quippe qui multo posterior fuerit antiquioribus codd. Th.

κατοικήσει perperam in optimis libris.

§ 4. *ἀνωφελεῖς* codd. Cf. adn.

dativi structura: in *ξυμμαχίᾳ* est ob societatem, iure, officio societatis, in *κατοικίσει* est pro *ἐπί* consilii nota. Causam tamen indicat utrobique, impellentem alteram, alteram consilii." Bau. Cf. *κακώσει καὶ* ... *προσποιήσει* III 82, 1. Matth. Gr. § 398b. Frustra igitur *ἐπ' Ἐγ. ξυμμαχίᾳ* Herw. Stud. Thuc. p. 84. — *τὸ δὲ ἀληθές*, revera autem. Cf. Plat. Parm. 128c. Tim. 22c.

§ 3. *ἀπὸ τῶν ὑπαρχόντων* ... *ἀμυνεῖσθε αὐτούς*, quomodo opibus quas habetis (cf. adn. 31, 6) usi eos repellatis. Relativa non raro postponi vidimus ad III 39, 2 (cf. adn. IV 4, 1); de verbis *ἀπὸ τῶν ὑπαρχόντων* cf. adn. II 62, 5. IV 18, 2. — *ληφθήσεσθε*, deprehendamini. Cf. V 65, 5. VI 10, 4. — *τοῦ ξύμπαντος*, rerum summam.

§ 4. *πιστά*, scil. *αὐτά ἐστι*. Remotius est quam quod ex initio orationis, quo sane hic respicitur, repetatur *δόξω λέγειν*. — *ἀνωφελές*. Codd. scriptura *ἀνωφελεῖς*, nisi ad sequentia animum advertimus, defendi quidem potest simili exemplo 84, 3 *ὁ Χαλκιδεὺς ξύμφορος ἡμῖν ἀπαράσκευος ὢν* (= *ὅτι ἀπαράσκευός ἐστι*), de quo cf. Krueg. Gr. § 61, 5 adn. 8; sed cum *ὅτι μεγάλῳ στόλῳ ἐπέρχονται* pro subiecto sit posterioris *πολὺ ἄμεινον*, etiam in priore membro non potest esse enuntiatio causalis, sed item pro subiecto habendum est. Quod ut fiat, *ἀνωφελές* emendavimus, de quo restituendo Dobr. cogitavit. — *πρός τε τοὺς ἄλλους Σικ.*, quasi infra secuturum sit *καὶ πρὸς*

ἀπώσωμεν (οὐ γὰρ δὴ μὴ τύχωσί γε ὧν προσδέχονται φοβοῦμαι), κάλλιστον δὴ ἔργον ἡμῖν ξυμ-
5 βήσεται καὶ οὐκ ἀνέλπιστον ἔμοιγε. ὀλίγοι γὰρ δὴ στόλοι μεγάλοι ἢ Ἑλλήνων ἢ βαρβάρων πολὺ ἀπὸ τῆς ἑαυτῶν ἀπάραντες κατώρθωσαν. οὔτε γὰρ πλείους τῶν ἐνοικούντων καὶ ἀστυγειτόνων ἔρχονται (πάντα γὰρ ὑπὸ δέους ξυνίσταται), ἤν τε δι' ἀπορίαν τῶν ἐπιτηδείων ἐν ἀλλοτρίᾳ γῇ σφαλῶσι, τοῖς ἐπιβουλευθεῖσιν ὄνομα, κἂν περὶ σφίσιν αὐτοῖς τὰ πλείω πταίωσιν, ὅμως καταλείπ-
6 ουσιν. ὅπερ καὶ Ἀθηναῖοι αὐτοὶ οὗτοι, τοῦ Μήδου παρὰ λόγον πολλὰ σφαλέντος, ἐπὶ τῷ ὀνόματι ὡς ἐπὶ Ἀθήνας ᾔει ηὐξήθησαν, καὶ ἡμῖν οὐκ ἀνέλπιστον τὸ τοιοῦτο ξυμβῆναι.

ἔργον Cl. Ven. C. F. Lugd. Mosqu. K. Ar. Chr. corr. Aug. M., vulgo ἔργων. „Ἔργον cum Bened. praetulimus, nam sic solet loqui ubique Thucydides; altera ratio ab eo aliena, si recte memini." Haack. Ex ea τὸ κάλλιστον τῶν ἔργων potius diceretur.

§ 6. τοιοῦτον Cl. Ven. Reg. Bas. Gr. D. I. E. Laur. K. m. Ar. Chr. Thom. Mag., quod apud Atticos multo frequentius est. Apud Thuc. tamen τοιοῦτο legitur etiam III 89, 5 (ubi unus Cl. τοιοῦτον) in iisdem verbis τὸ τοιοῦτο ξυμβῆναι et e libris restitutum est VII 86, 4. Et cum ne tragicis quidem prorsus abiudicandum sit (cf. Wecklein. Cur. epigr. p. 29), apud Th. quoque videtur tolerandum esse.

ἡμᾶς. Cf. adn. 32, 3. — οὐ γὰρ . . . φοβοῦμαι = οὐ γὰρ δὴ τοῦτό γε φοβοῦμαι μὴ κ. τ. λ., nam id quidem certe non vereor ne etc. — καὶ οὐκ ἀνέλπιστον ἔμοιγε adiectum est extra eam rationem, quae inter κάλλιστον . . . ξυμβήσεται et praegressam condicionem intercedit.

§ 5. ἀστυγειτόνων. Cum sententia generalis sit, nec ceteri Σικελιῶται praeter Syracusanos nec Carthaginienses et Ἰταλιῶται, quorum alterutros schol. significari putat, intellegendi sunt. — πάντα, scil. omnes incolae et vicini. — περὶ σφίσιν αὐτοῖς τὰ πλείω πταίωσιν. Cf. adn. I 69, 5.

§ 6. ὅπερ . . . ηὐξήθησαν, i. e. ἥνπερ αὔξησιν ηὐξήθησαν. Cf. adn. 11, 2. 17, 1. — ἐπὶ τῷ ὀνόματι . . . ηὐξήθησαν] καὶ γὰρ τὸν Μῆδον, ὑπὸ πάντων νενικημένον τῶν Ἑλλήνων, ὑπὸ μόνων τῶν Ἀθηναίων ἡττῆσθαι νενομίσθαι [λέγει] διὰ τοῦτο, ὅτι ἐπ' Ἀθήνας λόγος ἦν στρατεύειν αὐτόν. Schol. Pro ᾔει noli ἴοι propter Porti et Haasii interpretationes desiderare; Athenienses enim non ideo, quia fama erat a Medo Athenas (unas) bello peti, sed finito bello quia eas (unas) bello petitas esse praedicabatur, incrementa ceperunt, id quod et historia docet et superioribus τοῖς ἐπιβουλευθεῖσιν . . . ὄνομα καταλείπουσιν, quae hoc exemplo confirmantur, con-

ἔπειτα Συρακοσίοις παραινεῖ ξυμμάχους τε σφίσι ποιεῖσθαι § α' — γ' καὶ ἀπαντῆσαι Ἀθηναίοις ἐς Τάραντα καὶ ἄκραν Ἰαπυγίαν, οὗπερ τὰς ὠφελίας λέγει § δ' — η'.

34. *Θαρσοῦντες οὖν τά τε αὐτοῦ παρασκευαζώμεθα καὶ ἐς τοὺς Σικελοὺς πέμποντες τοὺς μὲν μᾶλλον βεβαιωσώμεθα, τοῖς δὲ φιλίαν καὶ ξυμμαχίαν πειρώμεθα ποιεῖσθαι, ἔς τε τὴν ἄλλην Σικελίαν πέμπωμεν πρέσβεις, δηλοῦντες ὡς κοινὸς ὁ κίνδυνος, καὶ ἐς τὴν Ἰταλίαν, ὅπως ἢ ξυμμαχίαν ποιώμεθα [ἡμῖν] ἢ μὴ δέχωνται Ἀθηναίους.* 1

δοκεῖ δέ μοι καὶ ἐς Καρχηδόνα ἄμεινον εἶναι πέμψαι. οὐ γὰρ ἀνέλπιστον αὐτοῖς, ἀλλ' ἀεὶ διὰ φόβου εἰσὶ μή ποτε Ἀθηναῖοι αὐτοῖς ἐπὶ τὴν πόλιν ἔλθωσιν, ὥστε τάχ' ἂν ἴσως νομίσαντες, εἰ τάδε προήσονται, κἂν σφεῖς ἐν πόνῳ εἶναι, ἐθελήσειαν ἡμῖν ἤτοι κρύφα γε ἢ φανερῶς [ἢ] ἐξ ἑνός γέ του τρόπου ἀμῦναι. δυνατοὶ δ' εἰσὶ μάλιστα τῶν νῦν, βουληθέντες· χρυσὸν γὰρ καὶ ἄργυρον πλεῖστον κέκτηνται, ὅθεν ὅ τε πόλεμος καὶ τἆλλα εὐπορεῖ. 2

πέμπωμεν δὲ καὶ ἐς τὴν Λακεδαίμονα καὶ ἐς Κόρινθον, δεόμενοι δεῦρο κατὰ τάχος 3

sentaneum est. Cf. adn. 29, 1. Ceterum attende diversam vim vocis *ὄνομα* supra atque hic.

Cap. 34. § 1. *τοὺς μὲν... τοῖς δέ.* Illi sunt *ὑπήκοοι*, hi *αὐτόνομοι*. Cf. 88, 4 et III 108, 1. — *ἔς τε τὴν ἄλλην Σικελίαν*] *οὐχὶ πᾶσαν, ἀλλὰ τὴν ὑπὸ Ἑλλήνων οἰκουμένην. προεῖπε γὰρ περὶ τῶν βαρβάρων.* Schol. Ergo *πρὸς τοὺς Σικελιώτας.* — *ποιώμεθα [ἡμῖν]* perperam vertunt nobis conciliemus, quod esset *ξυμμαχίαν προσποιώμεθα*, et ne sic quidem *ἡμῖν* adderetur. Immo cum dativo scribendum erat ξ. *ποιώμεθα αὐτοῖς.* Sed *ἡμῖν* aut ex insequentibus litteris errore repetitis factum esse putamus (cf. adn. V 14, 4) aut in margine ad *ὡς κοινὸς ὁ κίνδυνος* adscriptum fuit et alieno loco in scriptoris verba immigravit. Class. vulgatam *ποιῶνται* reduxit nulla codd. auctoritate confirmatam; nec facile, ut putat, *ποιώμεθα* ad similitudinem *πειρώμεθα* longius remoti scribi poterat. Lenius *ξυμμαχίδα* Coraes; sed etiam sic *ἡμῖν* abundat. — *μὴ δέχωνται*, scil. *οἵ τε Σικελιῶται καὶ Ἰταλιῶται.*

§ 2. *ἄμεινον.* Cf. adn. I 118, 3. — *οὐ γὰρ ... αὐτοῖς*, non enim praeter opinionem id (*ἡ στρατεία τῶν Ἀθηναίων*) iis accidit. — *τάχ' ἂν ἴσως.* Cf. adn. 10, 4. — *τάδε*] *τὰ καθ' ἡμᾶς.* Schol. Cf. adn. 36, 2. — *ἤτοι κρύφα γε ἢ φανερῶς.* De particulis *ἤτοι ... γε ... ἢ* cf. adn. II 40, 2. — *[ἢ] ἐξ ἑνός γέ του τρόπου*, una certe aliqua ratione. Cf. *ἑνί γέ τῳ τρόπῳ* Plat. Phaedr. 242b. Men. 96d. Recte schol. *ἐν δὲ τῷ ἢ ἐξ ἑνός γέ ⟨του⟩ τρόπου περιττὸς ὁ ἢ σύνδεσμος· παρὰ γὰρ τὸ ἢ κρύφα ἢ φανερῶς ἀμῦναι τρίτον οὐδέν ἐστιν.*

4 *βοηθεῖν καὶ τὸν ἐκεῖ πόλεμον κινεῖν. ὃ δὲ μάλιστα ἐγώ τε νομίζω ἐπίκαιρον, ὑμεῖς τε διὰ τὸ ξύνηθες ἥσυχον ἥκιστ' ἂν ὀξέως πείθοισθε, ὅμως εἰρήσεται. Σικελιῶται γὰρ εἰ θέλοιμεν ξύμπαντες, εἰ δὲ μή, ὅτι πλεῖστοι μεθ' ἡμῶν, καθελκύσαντες ἅπαν τὸ ὑπάρχον ναυτικὸν μετὰ δυοῖν μηνοῖν τροφῆς ἀπαντῆσαι Ἀθηναίοις ἐς Τάραντα καὶ ἄκραν Ἰαπυγίαν, καὶ δῆλον ποιῆσαι αὐτοῖς ὅτι οὐ περὶ τῆς Σικελίας πρότερον ἔσται ὁ ἀγὼν ἢ τοῦ ἐκείνους περαιωθῆναι τὸν Ἰόνιον, μάλιστ' ἂν αὐτοὺς ἐκπλήξαιμεν καὶ ἐς λογισμὸν καταστήσαιμεν ὅτι ὁρμώμεθα μὲν ἐκ φιλίας χώρας φύλακες (ὑποδέχεται γὰρ ἡμᾶς Τάρας), τὸ δὲ πέλαγος αὐτοῖς πολὺ περαιοῦσθαι μετὰ πάσης τῆς*

Cap. 34. § 4. *τῇ Σικελίᾳ* codd. Cf. adn.

§ 3. *τὸν ἐκεῖ πόλεμον*, bellum illic nondum prorsus compositum (cf. 36, 4), illic gerendum ac iam tumens. Cf. 78, 2.

§ 4. *ἐγώ τε . . . ὑμεῖς τε.* De duplici *τέ . . . τέ* cf. adn. III 54, 4. — *πείθοισθε.* Cum hoc quoque verbo superius *ὅ* cohaeret. — *ὅτι πλεῖστοι.* Ex superioribus *εἰ θέλοιμεν* repete *εἰ θέλοιεν*.—*καθελκύσαντες . . . ναυτικόν*, deducta . . . classi. — *ἄκραν Ἰαπυγίαν.* Cf. 30, 1. — *οὐ περὶ τῆς Σικελίας . . . ὁ ἀγών.* Non *περί τινι*, sed *περί τινος μάχεσθαι* (II 41, 5. VI 68, 3), *πολεμεῖν* (I 140, 4), *ἀγωνίζεσθαι* (II 63, 1. VI 16, 6. 78, 1. VIII 52, 1), *ἀγῶνα εἶναι* (II 42, 1. III 44, 1. 53, 2. V 9, 10. 101. VI 11, 6. 68, 3. VII 61, 1) Th. dixit pariterque reliqui prosae orationis scriptores. Praeterea hic dat. in codd. traditus in genetivum mutandus erat propter proximum *τοῦ ἐκείνους περαιωθῆναι*, quippe quod item a praepositione *περί* pendeat. — *τὸν Ἰόνιον.* Cf. ad. III 107, 1. — *ὁρμώμεθα.* Ne rationis contrariae causa hic *ἡμεῖς μὲν ὁρμώμεθα* et deinde *αὐτοῖς δὲ τὸ πέλαγος* exspectes, monemus in opposita sententia duo membra ex aequo collocata esse, quorum si logicam rationem sequamur, alterum alteri subiciendum sit. Cogitaveris enim *ὅτι ὁρμώμεθα μὲν . . . φύλακες, τὸ δὲ πέλαγος ἐπεὶ αὐτοῖς πολύ ἐστι . . ., ῥᾳδίως ἂν ἐπιθοίμεθα κ. τ. λ.*, i. e. quanquam ex amica terra proficiscamur custodiendi atque defendendi causa, tamen, cum tam longinquum sit iis iter maritimum, ut naves vix una contineri possint, nos facile classem eorum aggressuros esse, si lente et disiuncta paulatim accedat. — *ὑποδέχεται ἡμᾶς* = *ὑποδοχὴ* (receptaculum, statio) *ἡμῖν ἐστι.* Cf. Krueg. Gr. § 53, 1 adn. 3. — *μετὰ πάσης* = *μετ' ἀθρόας.* In iis quae sequuntur verbis oppositum est *κατ' ὀλίγον* (cf. V 9, 2 *κατ' ὀλίγον καὶ μὴ ἅπαντας κιν-*

παρασκευῆς (χαλεπὸν δὲ διὰ πλοῦ μῆκος ἐν τάξει μεῖναι) καὶ ἡμῖν ἂν εὐεπίθετος εἴη, βραδεῖά τε καὶ κατ' ὀλίγον προσπίπτουσα· εἰ δ' αὖ τῷ ταχυναυτοῦντι ἀθροωτέρῳ κουφίσαντες προσβάλοιεν, εἰ μὲν κώπαις χρήσαιντο, ἐπιθοίμεθ' ἂν κεκμηκόσιν, εἰ δὲ μὴ δοκοίη, ἔστι καὶ ὑποχωρῆσαι ἡμῖν ἐς Τάραντα, οἱ δὲ μετ' ὀλίγων ἐφοδίων ὡς ἐπὶ ναυμαχίᾳ περαιωθέντες ἀποροῖεν ἂν κατὰ χωρία ἐρῆμα, καὶ ἢ μένοντες πολιορκοῖντο ἂν ἢ πειρώμενοι παραπλεῖν τήν τε ἄλλην παρασκευὴν

βραχεῖά τε It. Vat. Pal. Aug. Mosqu. Parm. C. G. H. pr. Cl. γρ. m.

κατὰ λόγον codd. nisi quod κατ' ολίγον Ven. marg. Cl. Praeterea κατ' ὀλίγον schol. legit, qui interpretatur βραδέως τε πλέουσα διὰ τὸν ἐν τῷ πελάγει κάματον καὶ οὐκ ἀθρόα.

δυνεύειν) et huc refertur ἀθροωτέρῳ. — ἐν τάξει μεῖναι, ordinem servare nec disiungi. — εὐεπίθετος εἴη, scil. ἡ παρασκευή.

§ 5. ἀθροωτέρῳ. Id est ἀθροωτέρῳ ὄντι, γενομένῳ. Cf. adn. I 49, 5. Non videtur igitur opus esse Kruegeri coniectura ἀθροώτεροι. Accedit quod ἀθροωτέρῳ magis accommodatur ad μετὰ πάσης (= ἀθρόας) τῆς παρασκευῆς, quo hic respicitur. — κουφίσαντες, sensu intransitivo impedimentis exonerati, expediti. Cf. Cass. Dion. L 33, 4 ὅπως κουφίσαντες διαφύγωσι. — ἔστι = ἔξεστι. Indic. praesentis, quod etiam praeter appositam condicionem utique iis Tarentum se recipere licet. Cum autem haec omnia a locutione ἐς λογισμὸν καταστήσαιμεν pendeant, pro praesenti tempore id cogitatur quo Sicilienses Atheniensibus Tarentum obviam erunt profecti. — κατὰ χωρία ἐρῆμα. Oram Tarento vicinam. — πολιορκοῖντο ἄν. „Abr. ad πολιορκοῖντο ex ἀποροῖεν supplet τῇ ἀπορίᾳ, inopia prementur, vexabuntur et oppugnabuntur.“ Beck. Eam sane oportet esse vim vulgatae. Nam includi atque obsideri nullo modo possunt, quoniam Sicilienses Tarentum se receperunt. Fatendum tamen, etsi ipsa notio verbo πολιορκεῖν ab Abr. attributa apud Xen. Comm. II 1, 13. 17. Plat. de Rep. 458 a. Legg. 708 b. Plut. Caes. 39 invenitur, apud Thucydidem, ut ea efficeretur, Abreschianum supplementum aut simile non videri bene omitti potuisse, quia sine eo nimia oritur orationis ambiguitas. Bloomfieldius significationem partim propriam partim translatam esse vult, quia Syracusani Athenienses, etsi non proprie obsidere, tamen circumvolitare naviglis et ita premere et commeatu intercludere potuerint. Quae solo verbo πολιορκεῖν significari multo minus possunt. Class. dubitat, an Th. ταλαιπωροῖντο scripserit. Sed malumus ambiguam translationis tolerare obscuritatem quam audaciorem admittere coniecturam. — τὴν ἄλλην παρασκευήν. Praeter τὸ ταχυ-

ἀπολίποιεν ἂν καὶ τὰ τῶν πόλεων οὐκ ἂν βέβαια
6 ἔχοντες εἰ ὑποδέξοιντο ἀθυμοῖεν. ὥστ' ἔγωγε
τούτῳ τῷ λογισμῷ ἡγοῦμαι ἀποκλῃομένους αὐτοὺς
οὐδ' ἂν ἀπᾶραι ἀπὸ Κερκύρας, ἀλλ' ἢ διαβου-
λευσαμένους καὶ κατασκοπαῖς χρωμένους ὁπόσοι
τ' ἐσμὲν καὶ ἐν ᾧ χωρίῳ, ἐξωσθῆναι ἂν τῇ ὥρᾳ
ἐς χειμῶνα, ἢ καταπλαγέντας τῷ ἀδοκήτῳ κατα-
λῦσαι ἂν τὸν πλοῦν, ἄλλως τε καὶ τοῦ ἐμπειρο-
τάτου τῶν στρατηγῶν, ὡς ἐγὼ ἀκούω, ἄκοντος
ἡγουμένου καὶ ἀσμένου ἂν πρόφασιν λαβόντος,
7 εἴ τι ἀξιόχρεων ἀφ' ἡμῶν ὀφθείη. ἀγγελλοίμεθα
δ' ἂν εὖ οἶδ' ὅτι ἐπὶ τὸ πλεῖον· τῶν δ' ἀνθρώ-
πων πρὸς τὰ λεγόμενα καὶ αἱ γνῶμαι ἵστανται,
καὶ τοὺς προεπιχειροῦντας ἢ τοῖς γε ἐπιχειροῦσι
προδηλοῦντας ὅτι ἀμυνοῦνται μᾶλλον πεφόβηνται,
8 ἰσοκινδύνους ἡγούμενοι. ὅπερ ἂν νῦν Ἀθηναῖοι
πάθοιεν. ἐπέρχονται γὰρ ἡμῖν ὡς οὐκ ἀμυνου-

νοῦντων. — καὶ τὰ τῶν πόλεων ...] καὶ οὐκ εἰδότες βεβαίως εἰ αἱ πόλεις ὑποδέξονται αὐτοὺς ἀθυμοῖεν ἄν. Schol.

§ 6. τούτῳ τῷ λογ. ... ἀποκλῃομένους, hac ratiocinatione cohibitos sive deterritos. — διαβουλευσαμένους, re diu multumque deliberata. — ᾧ, i. e. ᾧτινι. Cf. adn. I 136, 3. — ἐξωσθῆναι ἂν τῇ ὥρᾳ ἐς χειμῶνα, fore, ut anni tempore exclusi in hiemem incidant, i. e. „a rebus opportuno tempore gerendis eos (sera) anni tempestate prohibitum et illas in hiemem extrahere coactum iri. Cf. Herodot. I 131 ἐκκληϊόμενοι τῇ ὥρῃ et Caes. B. G. VII 11 diei tempore exclusus in posterum oppugnationem differt.“ Arn. Sermonem imitari Appianum I 778 verbis ἐξωσθῆναι ἕως χειμὼν ἐπέπεσεν adnotat Bloomf. — πρόφασιν, scil. τοῦ καταλῦσαι τὸν πλοῦν. — τι ἀξιόχρεων. De copiis intellexit Portus, quod fieri posse iniuria negat Bloomf.

§ 7. ἀγγελλοίμεθα ... ἐπὶ τὸ πλεῖον. Ἀγγέλλεσθαι insolentius personaliter quod dicunt sic positum est, ut ei nec infinitivus additus sit nec participium. Ἐπὶ τὸ πλεῖον autem idem valent atque alibi ἐπὶ τὸ μεῖζον. Cf. adn. I 10, 3. Add. Dion. Cass. XLI 21, 4, ἐπὶ τὸ μεῖζον ἀγγέλλεσθαι, XLVII 24, 1 ἐπὶ τὸ φοβερώτερον ἀγγέλλεσθαι, Plut. Crass. 18 πρὸς τὸ δεινότερον ἐξαγγέλλεσθαι. De εὖ οἶδ' ὅτι verbis medio sermoni hic ut § 9 et 38, 1 interpositis vid. Matth. Gr. § 660 g. — ἵστανται, constituuntur, adaptantur. „A vento ductum, ad quem vela conversa consistant, constituantur.“ Bau. Cf. IV 56, 2. — ἢ ... γε, aut certe, aut saltem, non quam. — ἰσοκινδύνους, pares periculo (sustinendo).

§ 8. ὅπερ, i. e. τὸ πεφοβῆσθαι. — ἂν ... πάθοιεν

μένοις, δικαίως κατεγνωκότες ὅτι αὐτοὺς οὐ μετὰ Λακεδαιμονίων ἐφθείρομεν· εἰ δ' ἴδοιεν παρὰ γνώμην τολμήσαντας, τῷ ἀδοκήτῳ μᾶλλον ἂν καταπλαγεῖεν ἢ τῇ ἀπὸ τοῦ ἀληθοῦς δυνάμει.
ἐπίλογοι. πείθεσθε οὖν, μάλιστα μὲν ταῦτα τολμήσαντες, 9
εἰ δὲ μή, ὅτι τάχιστα τἄλλα ἐς τὸν πόλεμον ἑτοιμάζειν, καὶ παραστῆναι παντὶ τὸ μὲν καταφρονεῖν τοὺς ἐπιόντας ἐν τῶν ἔργων τῇ ἀλκῇ δείκνυσθαι, τὸ δ'. ἤδη τὰς μετὰ φόβου παρασκευὰς ἀσφαλεστάτας νομίσαντας ὡς ἐπὶ κινδύνου πράσσειν χρησιμώτατον ἂν ξυμβῆναι. οἱ δὲ ἄνδρες καὶ ἐπέρχονται καὶ ἐν πλῷ εὖ οἶδ' ὅτι ἤδη εἰσὶ καὶ ὅσον οὔπω πάρεισιν."

οἱ Συρακόσιοι ἐρίζουσι. παρέρχεται οὖν Ἀθηναγόρας. 35. Καὶ ὁ μὲν Ἑρμοκράτης τοσαῦτα εἶπε. τῶν 1
δὲ Συρακοσίων ὁ δῆμος ἐν πολλῇ πρὸς ἀλλήλους ἔριδι ἦσαν, οἱ μὲν ὡς οὐδενὶ ἂν τρόπῳ ἔλθοιεν

(εἰ πείθοισθέ μοι). — κατεγνωκότες, contemptim de nobis sentientes, contemnentes. — παρὰ γνώμην] παρὰ τὴν δόξαν αὐτῶν. Schol. — τολμήσαντας. Cf. adn. II 48, 1. — τῷ ἀδοκήτῳ ... Cf. II 89, 6. — τῇ ἀπὸ τοῦ ἀληθοῦς, i. e. τῇ ἀληθεῖ.

§ 9. πείθεσθε ... τολμήσαντες, oboedite mihi ... haec ausi, i. e., ne in aoristo haereas, his audacter susceptis. — ἑτοιμάζειν, καὶ παραστῆναι a πείθεσθε pendent: oboedite mihi in eo, ut quam celerrime reliqua ad bellum gerendum paretis et quisque sibi persuadeat vel in animum inducat. Saepius sic παραστῆναι Th. dixit. Cf. IV 61, 2. 95, 2. VI 68, 3. 78, 1. — καταφρονεῖν τοὺς ἐπιόντας. Cf. Matth. Gr. § 378 adn. 2. Krueg. Gr. § 47, 24 adn. 3. VIII 82, 1. — ἐν τῶν ἔργων τῇ ἀλκῇ] ἐν αὐτῷ τῷ πολέμῳ καὶ τῇ κατ' αὐτὸν ἀνδρείᾳ. Schol. Heilmannus quidem verbis *in der Stärke seiner wirklichen Gegenanstalten* expressit; sed diligentissime bellum parandum esse proximis satis declaratur, coutemptio hostium autem quomodo hac re demonstretur, non liquet. — ἤδη. Cf. adn. 25, 1. — τὰς μετὰ φόβου παρασκευάς. Cf. II 11, 5. — ἐπὶ κινδύνου in periculo, tempore periculi, cum periculum adest valere docet Arn., et hac praepositione cum genetivo iuncta condiciones, in quibus homines versentur, significari similiter, sed copiosius explicat Haas. Lucubr. Thuc. p. 65 comparans exempla ἐπ' εἰρήνης, ἐπὶ σχολῆς, ἐφ' ἡσυχίας. Add. ἐπὶ κινδύνων Xen. Mag. Equ. 4, 5. — χρησιμώτατον ξυμβῆναι. Cf. adn. V 92. — ὅσον οὔπω. Cf. adn. IV 125, 1.

Cap. 35. § 1. ὁ δῆμος ... ἦσαν. Hanc structuram, qua vix ullus scriptor Graecus non utitur, immerito vituperat Dionys. Hal. p. 802. Cf. adn. III 80, 1. — οἱ μέν. Ex superioribus

*οἱ Ἀθηναῖοι οὐδ' ἀληθῆ ἐστιν ἃ λέγεται, οἱ δέ,
εἰ καὶ ἔλθοιεν, τί ἂν δράσειαν αὐτοὺς ὅ τι οὐκ
ἂν μεῖζον ἀντιπάθοιεν; ἄλλοι δὲ καὶ πάνυ κα-
ταφρονοῦντες ἐς γέλωτα ἔτρεπον τὸ πρᾶγμα· ὀλί-
γον δ' ἦν τὸ πιστεῦον τῷ Ἑρμοκράτει καὶ φο-*
2 *βούμενον τὸ μέλλον. παρελθὼν δ' αὐτοῖς Ἀθη-
ναγόρας, ὃς δήμου τε προστάτης ἦν καὶ ἐν τῷ
παρόντι πιθανώτατος τοῖς πολλοῖς, ἔλεγε τοιάδε.*
1 36. *„Τοὺς μὲν Ἀθηναίους ὅστις μὴ βούλεται
οὕτω κακῶς φρονῆσαι καὶ ὑποχειρίους ἡμῖν γε-
νέσθαι ἐνθάδε ἐλθόντας, ἢ δειλός ἐστιν ἢ τῇ
πόλει οὐκ εὔνους· τοὺς δὲ ἀγγέλλοντας τὰ τοιαῦτα
καὶ περιφόβους ὑμᾶς ποιοῦντας τῆς μὲν τόλμης*

ὃς διδάσκει πρῶτον μὲν ὅτι οὐκ εἰκὸς τοὺς Ἀθηναίους, ἄνδρας ξυνετούς, ἐς τὴν Σικελίαν ἐλθεῖν.

Cap. 35. § 1. Pro *οὐδ'* in multis libris mss. male *οἱ δ'*. *ἃ λέγει, τοῖς δέ* codd. Cf. adn.

ἐν ἔριδι ἦσαν repete *ἐρίζοντες*, i. e. *ἐριστικῶς λέγοντες*, contendentes. — *οἱ μὲν ... ἃ λέγεται, οἱ δέ.* Codd. scripturam (cf. ed.) sic excusat Duk: „est durum nominativis *οἱ μέν* et *ἄλλοι δέ* interponi dativum *τοῖς δέ*. Sed quia primo nominativo *οἱ μέν* non apponitur verbum, sed supplendum relinquitur, hic quoque orationem potius apto aliquo ad sententiam verbo explendam quam scripturam receptam mutandam arbitror.“ Itaque Abr. audiri iubet *ἦν ἔρις*, i. e. *λόγος ἐριστικός, ἐρώτησις ἐριστική*. Sed invenitur quidem nominativus ita ad casum obliquum appositus, si pro hoc cum alio eiusdem sententiae verbo nominativus cogitari potest (cf. adn. III 36, 2. VI 24, 3. Eur. Phoen. 1463; V 79, 1 propter orationem obliquam pro nominativo accusativus positus est), sed desunt exempla casus obliqui sic ad nominativum appositi. Deinde Athenienses venturos esse non ipse Hermocrates indicavit, sed eius rei nuntius allatus est (32, 3), quem ille verum esse contendit (33, 1—4). Itaque aptius hic nuntius verus non esse dicitur. Quae cum ita sint, recepimus Madvigii emendationem (Adv. crit. I p. 326), quam assensu suo comprobavit Class. — *αὐτούς*, ipsos, i. e. *τοὺς Συρακοσίους*. Quare etiam *σφᾶς* scribi potuit. Cf. adn. V 32, 5. 40, 2. — *ὅ τι ... ἀντιπάθοιεν.* Krueger. *ὅτου* legendum conicit, quo opus esse non videtur. Interpretare *was sie nicht in einem höhern Grade ihrerseits erleiden würden.* Cf. 40, 1. — *ὀλίγον δ' ἦν τὸ πιστεῦον.* Cf. adn. II 45, 1.

§ 2. *δήμου προστάτης.* Cf. adn. III 70, 3. — *πιθανώτατος τοῖς πολλοῖς.* Cf. III 36, 5 et ibi adn.

Cap. 36. § 1. *τοὺς μὲν ... οὕτω.* Hexameter. Cf. adn. II 49, 5. — *τοὺς μὲν Ἀθηναίους* relativo praecedit propter oppositum *τοὺς δὲ ἀγγέλλοντας*. Cf. adn. III 39, 2. — *καὶ ὑποχειρίους ἡμῖν γενέσθαι = ὥστε ... γενέσθαι.* Pariter nos: *so thöricht sein und sich in unsere Gewalt geben.*

οὐ θαυμάζω, τῆς δὲ ἀξυνεσίας, εἰ μὴ οἴονται
ἔνδηλοι εἶναι. οἱ γὰρ δεδιότες ἰδίᾳ τι βούλονται 2
τὴν πόλιν ἐς ἔκπληξιν καθιστάναι, ὅπως τῷ
κοινῷ φόβῳ τὸν σφέτερον ἐπηλυγάζωνται. καὶ νῦν
αὗται αἱ ἀγγελίαι τοῦτο δύνανται, ⟨αἳ⟩ οὐκ ἀπὸ
ταὐτομάτου, ἐκ δὲ ἀνδρῶν οἵπερ ἀεὶ τάδε κινοῦσι

Cap. 36. § 2. τὸ σφέτερον codd., τὸν σφέτερον schol. explicans ὅπως κοινῇ φοβήσαντες ἅπαντας τὸν ἴδιον φόβον ἀποκρύψωνται et Valla vertens ut publico metu suum occultent, idemque videtur legisse Dexippus, qui (in Histor. Gr. min. ed. Dindorf. I p. 196) hunc locum imitatus ὅπως ἂν τὸ σφέτερον δέος ἐπηλυγάζησθε scribit. Cf. adn.

§ 2. οἱ γὰρ δεδιότες ... ἐπηλυγάζωνται. Postquam orator eos, qui Atheniensium adventum nuntiantes Sicilienses perterrerent, audacia minime excellere declaravit, iam generali sententia usus hoc ita comprobat, ut qui privatim aliquid timeant eos civitatem dicat studere in eundem metum conicere, ut communi timore suum obtegant, i. e. ut omnium timorem excitantes efficiant, ut ipsorum ignavia non cognoscatur; deinde proximis verbis hanc causam ita proposito iudicio applicat, ut etiam in nuntiis illis eam valere diserte significet. Perperam igitur Class. de vi demonstrativa articuli cogitat. Neque enim hic articuli ante γάρ usus poëticus et Herodoteus (cf. Stein. ad I 172) Atticis prosae orationis scriptoribus tribui potest et falso Class. I 69, 2 allegat, de quo cf. adn. et Annal. phil. a. 1863 p. 472. a. 1868 p. 178. Codd. scriptura τὸ σφέτερον idonea sententia caret. Nam grammaticis legibus repugnat quod δέος ex φόβῳ vel participio δεδιότες repetere volunt, neque omnino sensum, animum, commoda, consilia sua cogitare possumus, quod talia qua ratione ad privatum timorem pertineant haud facile intellegitur. Verbum ἐπηλυγάζεσθαι derivatur ab ἠλύγη, quae est σκιά (Hesych.), σκότος (Suid.). — τοῦτο δύνανται. Cf. adn. I 141, 1. Post haec verba „qui structurae hiatum eo explicari aut tolerari posse existimant, quod pronomen τοῦτο verbis insequentibus (οὐκ ἀπὸ ταὐτομάτου ... ξύγκεινται) illustretur, ii haud dubie falluntur. Nam verba τοῦτο δύνανται (hoc valent, eo tendunt) aperte ad nihil aliud respiciunt quam ad id quod modo dictum erat: βούλονται τὴν πόλιν ἐς ἔκπληξιν καθιστάναι. Ea autem quae sequuntur: οὐκ ἀπὸ ταὐτομάτου ... ξύγκεινται non consilium aliquod, quo falsi nuntii tendant, sed originem indicant, unde nati sint. Quam ob rem cum nullo modo ad explicandum illud τοῦτο possint referri, mihi quidem pronomen αἵ post verbum δύνανται, cuius postrema syllaba facile absorberi potuit, inserendum esse videtur.“ Class. Symb. crit. p. 12. Cf. adn. V 71, 1. — ἐκ δὲ ἀνδρῶν. Cf. adn. III 69, 1. — οἵπερ ἀεὶ τάδε κινοῦσι, qui iidem semper haec (nostras res) turbant, hic turbas excitant. Cf. adn. 34, 2. Rem orator ipse infra 38, 2 sic explicat: οὓς ... ἀεὶ ἐπίσταμαι ἤτοι λόγοις γε τοιοῖσδε καὶ ἔτι τούτων κακουργοτέροις ἢ ἔργοις

3 ξύγκεινται. ὑμεῖς δὲ ἢν εἶ βουλεύησθε, οὐκ ἐξ ὧν οὗτοι ἀγγέλλουσι σκοποῦντες λογιεῖσθε τὰ εἰκότα, ἀλλ' ἐξ ὧν ἂν ἄνθρωποι δεινοὶ καὶ πολλῶν ἔμπειροι, ὥσπερ ἐγὼ Ἀθηναίους ἀξιῶ, δρά-
4 σειαν. οὐ γὰρ αὐτοὺς εἰκὸς Πελοποννησίους τε ὑπολιπόντας καὶ τὸν ἐκεῖ πόλεμον μήπω βεβαίως καταλελυμένους ἐπ' ἄλλον πόλεμον οὐκ ἐλάσσω ἑκόντας ἐλθεῖν, ἐπεὶ ἔγωγε ἀγαπᾶν οἴομαι αὐτοὺς ὅτι οὐχ ἡμεῖς ἐπ' ἐκείνους ἐρχόμεθα, πόλεις τοσαῦται καὶ οὕτω μεγάλαι.

1 37. Εἰ δὲ δή, ὥσπερ λέγονται, ἔλθοιεν, ἱκανωτέραν ἡγοῦμαι Σικελίαν Πελοποννήσου διαπολεμῆσαι ὅσῳ κατὰ πάντα ἄμεινον ἐξήρτυται, τὴν δὲ ἡμετέραν πόλιν αὐτὴν τῆς νῦν στρατιᾶς, ὥς φασιν, ἐπιούσης, καὶ εἰ δὶς τοσαύτη ἔλθοι, πολὺ κρείσσω εἶναι· οἷς γ' ἐπίσταμαι οὔθ' ἵππους ἀκολουθήσοντας οὐδ' αὐτόθεν πορισθησομένους εἰ μὴ ὀλίγους τινὰς παρὰ Ἐγεσταίων, οὔθ' ὁπλίτας ἰσο- *ἔπειτα δὲ ὅτι, εἰ καὶ ἔλθοιεν, νικηθήσονται.*

Cap. 37. § 1. οὐδ' ὁπλίτας codd. Emend. Haack. et Bekk.; nam οὔθ' ἵππους . . . οὔθ' ὁπλίτας inter se respondere perspicuum est.

ἰσοπληθεῖς multi libri. Cf. Herodian. II p. 851.

βουλομένους καταπλήξαντας τὸ ὑμέτερον πλῆθος αὐτοὺς τῆς πόλεως ἄρχειν. — ξύγκεινται. Cf. adn. 32, 1.

§ 3. ἐξ ὧν. Cf. adn. III 38, 4. VI 83, 8. — ἄνθρωποι ... ἔμπειροι. Cf. Isocr. XII 229 ἄνδρα δεινὸν καὶ πολλῶν ἔμπειρον. — ὥσπερ ... ἀξιῶ, scil. ἂν δρᾶσαι. Dicit se existimare Athenienses eodem modo quo homines sollertes multarumque rerum peritos acturos esse. Itaque non opus est Kruegeri coniectura οἵουσπερ.

§ 4. ὑπολιπόντας. Cf. 10, 1. 17, 7. — καταλελυμένους. Medium de bello quod ipsi habeut nondum composito. Cf. Herod. VII 146.

Cap. 37. § 1. εἰ δὲ δή, si vero utique, si vero nihilominus. Cf. III 40, 4. — διαπολεμῆσαι, ad debellandum, ad bellum profligandum. — ὅσῳ. Cf. adn. III 11, 1. — τῆς νῦν στρατιᾶς ἐπιούσης = τῆς νῦν ἐπιούσης στρατιᾶς. Cf. adn. I 90, 1. — οἷς γε = ἐπεὶ ἐκείνοις γε (τοῖς Ἀθηναίοις). Cf. adn. IV 26, 4. 61, 1. — οὔθ' ἵππους ἀκολουθήσοντας. Cf. adn. 23, 1 et 34. — οὔθ' ὁπλίτας ... ἐλθόντας, neque gravis armaturae milites nostris numero pares, quippe qui navibus advenerint (quoniam navibus vecti erunt). Itaque Athenienses secum non habituros esse peditatum graviter armatum suo parem inde orator concludit, quod navibus haud facile tantae copiae

πλήθεις τοῖς ἡμετέροις ἐπὶ νεῶν γε ἐλθόντας (μέγα
γὰρ τὸ καὶ αὐταῖς ταῖς ναυσὶ κούφαις τοσοῦτον
πλοῦν δεῦρο κομισθῆναι), τήν τε ἄλλην παρα-
σκευήν, ὅσην δεῖ ἐπὶ πόλιν τοσήνδε πορισθῆναι,
οὐκ ὀλίγην οὖσαν. ὥστε (παρὰ τοσοῦτον γιγνώ- 2
σκω) μόλις ἄν μοι δοκοῦσιν, εἰ πόλιν ἑτέραν τοσ-
αύτην ὅσαι Συράκουσαί εἰσιν [ἔλθοιεν ἔχοντες]
καὶ ὅμορον οἰκήσαντες τὸν πόλεμον ποιοῖντο, οὐκ

transportantur quantae terra proficiscuntur. Cf. adn. IV 85, 7. Cur Class. spreta legitima et simplici ratione ἐλθόντας non ad ὁπλίτας, sed contra sermonis leges (longe diversum est V 79, 1) ad οἷς rettulerit, non intellegimus. Ceterum Athenagoram id sequi apparet, ut Atheniensium copias ac vires dicendo quam maxime deminuat. Cf. adn. 23, 1. — μέγα γὰρ... κομισθῆναι antehac in unum enuntiatum cum proximis verbis τήν τε ἄλλην... οὖσαν coniunximus, ut difficile esse diceretur tantum exercitum simul cum tanto apparatu transportare. Sed repugnat κούφαις, quoniam, si reliquus apparatus simul vehitur, naves non sunt impedimentis vacuae (cf. adn. 34, 5); deinde debilior est τέ iunctura, pro qua potius καὶ ἅμα exspectes. Itaque Abr. et Class. secuti nunc haec verba in parenthesim redegimus, ita ut insequentibus τήν τε ἄλλην... οὖσαν tertium membrum ad οὐθ᾿ ἵππους κ. τ. λ. et οὐθ᾿ ὁπλίτας κ. τ. λ. adiungatur item ab ἐπίσταμαι verbo pendens. Verba καὶ αὐταῖς ταῖς ναυσὶ κούφαις, etiam ipsis navibus expeditis, idem valent atque ipsis navibus, etiamsi impedimentis non sunt oneratae (cf. adn. V 99); πλοῦς autem copiarum navalium expeditionem significat (cf. 26, 1). — τήν τε ἄλλην ... οὖσαν, et reliquum apparatum, quantum opus sit contra civitatem tam potentem instrui, haud exiguum esse ideoque haud facile ab iis comparari posse. Hoc membrum liberiore modo enuntiationi relativae adnexum est, de quo cf. adn. 10, 2. 11, 1.

§ 2. παρὰ τοσοῦτον γιγνώσκω, cum tanta differentia iudico, tantum sententia differo ab iis, qui vobis nuntiato Atheniensium adventu terrorem incutere student (schol. παρὰ τοσοῦτον διαφέρομαι τοῖς τὰ ἕτερα διαγγέλλουσι). Cf. adn. III 49, 4. Omni probabilitate caret quod Herwerd. (Stud. Thuc. p. 84) coniecit παρ᾿ ὅσον γιγνώσκω. — μόλις ἄν ... οὐκ ἄν. De iterato ἄν cf. adn. I 136, 4. — [ἔλθοιεν ἔχοντες]. In ἔλθοιεν primus offendit Class. idque suo iure. Quomodo enim in Siciliam ita aliquis venire potest, ut urbem ibi habeat in eaque sedes collocaverit? Videlicet qui in urbe, quam ibi habeat, consederit, eum iam antea eo venisse oportet. Sed etiam deleto ἔλθοιεν molestum remanet ἔχοντες. Certe multo aptius quam πόλιν ἔχοντες καὶ ὅμορον οἰκήσαντες inverso ordine πόλιν ὅμορον οἰκήσαντες καὶ ἔχοντες diceretur. Cum autem nullo sententiae damno abesse possit, simul cum ἔλθοιεν id ex interpretamento irrepsisse et Th. verbis eximendum esse putamus. Dicit orator Athenienses ne tum quidem perniciem effugituros esse, si in urbe aeque magna et finitima consederint indeque tanquam ἐξ ὁρμητηρίου

ἂν παντάπασι διαφθαρῆναι, ἤ πού γε δὴ ἐν πάσῃ πολεμίᾳ Σικελίᾳ (ξυστήσεται γάρ) στρατοπέδῳ τε ἐκ νεῶν ἱδρυθέντι καὶ ἐκ σκηνιδίων καὶ ἀναγκαίας παρασκευῆς οὐκ ἐπὶ πολὺ ὑπὸ τῶν ἡμετέρων ἱππέων ἐξιόντες. τό τε ξύμπαν οὐδ' ἂν κρατῆσαι αὐτοὺς τῆς γῆς ἡγοῦμαι· τοσούτῳ τὴν ἡμετέραν παρασκευὴν κρείσσω νομίζω.

1 38. Ἀλλὰ ταῦτα, ὥσπερ ἐγὼ λέγω, οἵ τε Ἀθηναῖοι γιγνώσκοντες τὰ σφέτερα αὐτῶν εὖ οἶδ' ὅτι σῴζουσι, καὶ ἐνθένδε ἄνδρες οὔτε ὄντα οὔτε ἂν
2 γενόμενα λογοποιοῦσιν, οὓς ἐγὼ οὐ νῦν πρῶτον, ἀλλ' ἀεὶ ἐπίσταμαι ἤτοι λόγοις γε τοιοῖσδε καὶ ἔτι τούτων κακουργοτέροις ἢ ἔργοις βουλομένους καταπλήξαντας τὸ ὑμέτερον πλῆθος αὐτοὺς τῆς

εἶτα ὅτι ταῦτα λογοποιοῦσιν ἄνδρες νεωτεροποιοὶ καὶ ἄρχειν ἐφιέμενοι.

§ 2. τὸ δὲ ξύμπαν codd. Cf. adn. III 40, 4.

profecti bellum gerant. — ἤ πού γε δή. Cf. adn. I 142, 3. — ἐν πάσῃ πολεμίᾳ Σικελίᾳ = ἐν Σικελίᾳ, ἣ πᾶσα πολεμία ἔσται. Cf. 21, 2 ἐς ἀλλοτρίαν πᾶσαν ibique adn. — ξυστήσεται γάρ, coniunget enim se contra eos tota Sicilia. — στρατοπέδῳ . . . ἱδρυθέντι, castris ex navibus (navalibus) constitutis si bellum gerant. Subaudiendum enim est εἰ τὸν πόλεμον ποιοῖντο, ad quod στρατοπέδῳ ἐκ νεῶν ἱδρυθέντι et ἐκ σκηνιδίων . . . ἐξιόντες inter se τὲ — καί particulis iuncta pariter pertineant. Neque enim hic dativus etiam ab ἐν praepositione pendere potest, quoniam non in castris, sed extra castra bellatur. Cum autem castris navalibus pro statione utantur, unde profecti bellum gerant, pro instrumento belli gerendi illa accipi possunt. Falso Class. obscura atque contorta interpretatione usus στρατόπεδον hic exercitum esse statuit, quod et ἱδρυθέντι vetat et oppositum πόλιν, cui non exercitus, sed castra ex adverso respondeant. — ἀναγκαίας. Cf. adn. V 8, 18. — ὑπὸ τῶν ἱππέων. Cf. VII 78, 7. — τὸ ξύμπαν. Cf. adn. I 145. — — οὐδ' ἂν κρατῆσαι αὐτοὺς τῆς γῆς ἡγοῦμαι] οὐδ' ἂν ἀποβῆναι αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν νομίζω δυνήσεσθαι. Schol. „Potituros terra Portus vertit, poteratque per se vel ex illo Vergilii Aen. I 171 egressi optata potiuntur Troes arena. Sed ibi ambiguitas nulla.“ Bau. Hic aliam vim his subiecit Did., cui est *devenir maître de la campagne*, qua significatione sane legimus κρατεῖν τῆς γῆς 23, 2; sed si hic eodem modo interpretamur, illud μὴ κρατεῖν τῆς γῆς nihil fere differt a τῷ μὴ πολὺ ἐξιέναι ὑπὸ τῶν ἱππέων, cum tamen non modo illud, sed ne hoc quidem Athenienses effecturos esse Athenagoras asseveret.

Cap. 38. § 1. ἐνθένδε ἄνδρες. Cf. 10, 2. — οὔτε ὄντα οὔτε ἂν γενόμενα = ἃ οὔτε ἔστιν οὔτ' ἂν γένοιτο. — λογοποιοῦσι] ψευδέσι λόγοις συντιθέασι. Schol. Cf.

πόλεως ἄρχειν. καὶ δέδοικα μέντοι, μή ποτε πολλὰ
πειρῶντες καὶ κατορθώσωσιν· ἡμεῖς δὲ κακοί, πρὶν
ἐν τῷ παθεῖν ὦμεν, προφυλάξασθαί τε καὶ αἰσθό-
μενοι ἐπεξελθεῖν. τοιγάρτοι δι' αὐτὰ ἡ πόλις ἡμῶν 3
ὀλιγάκις μὲν ἡσυχάζει, στάσεις δὲ πολλὰς καὶ
ἀγῶνας οὐ πρὸς τοὺς πολεμίους πλείονας ἢ πρὸς
αὐτὴν ἀναιρεῖται, τυραννίδας δὲ ἔστιν ὅτε καὶ
δυναστείας ἀδίκους. ὧν ἐγὼ πειράσομαι, ἤν γε 4
ὑμεῖς ἐθέλητε ἕπεσθαι, μήποτε ἐφ' ἡμῶν τι πε-
ριδεῖν γενέσθαι, ὑμᾶς μὲν τοὺς πολλοὺς πείθων
τοὺς [δὲ] τὰ τοιαῦτα μηχανωμένους κολάζειν, μὴ

Cap. 38. § 4. κολάζων codd. Cf. adn.

Dem. IV 10. 49. VI 14. Hesych. λογοποιήσαντες· πλασάμενοι λόγους ψευδεῖς, Theophr. Char. 8 ἡ δὲ λογοποιία ἐστὶ σύνθεσις ψευδῶν λόγων καὶ πράξεων.

§ 2. καὶ δέδοικα μέντοι, et vero metuo. — πολλὰ πειρῶντες. Valentne multa temptantes an multum (i. e. saepe) temptantes? Ideo, quod hoc propter superiora οὐ νῦν πρῶτον, ἀλλ' ἀεί probabilius videtur, Krueger. πολλάκις videtur coniecisse, sed frustra. Vid. Stallb. ad Plat. Phaedon. 61c et Pflugk. ad Eur. Alc. 187. — καὶ κατορθώσωσιν, rem etiam assequantur. — κακοί, scil. ἐσμέν. — πρὶν ... ὦμεν. De omisso ἄν cf. adn. 10, 5. — ἐπεξελθεῖν, insectari, *gegen sie angehen*. Cf. III 88, 1. 40, 6.

§ 3. ὀλιγάκις μὲν ἡσυχάζει. Contra Hermocrates 34, 4 τὸ ξύνηθες ἥσυχον memorat. — ἀναιρεῖται, suscipit. Cf. adn. 1, 1. — τυραννίδας δὲ ... καὶ δυναστείας. Illae sunt Gelonis et eius successorum dominationes, haec quae deinde secuta sunt paucorum imperia. Cf. Holm. Hist. Sic. I p. 251. De vi vocis δυναστείας cf. III 62, 3. IV 78, 2. Frustra τυραννίδας τε coni. Krueg.; nam diversum aliquid et maius adiungitur.

§ 4. ἐφ' ἡμῶν, nostra aetate. Cf. II 15, 1. — περιιδεῖν γενέσθαι. Cf. Matth. Gr. § 553 adn. 2. Krueg. Gr. § 56, 6 adn. 3. — ὑμᾶς μὲν τοὺς πολλούς, vos, populum, vos, qui populus estis. Ita ὑμᾶς τοὺς πολλούς Demosth. VIII 1 et alibi ὑμεῖς ὁ δῆμος. — τοὺς ... κολάζειν. Quod in codd. legitur τοὺς δὲ ... κολάζων tribus potissimum de causis ferri nequit. Primum quid multitudini orator persuasurus sit, neque per se satis apparet neque dictum est; deinde in eo non est sana distinctio, quod discernuntur multitudo et ea pars paucorum, quae rerum potiri studeat, et omnes optimates, et etiamsi, quod per verba scriptoris non licet, reliqui optimates intellegi possent, οἱ τὰ τοιαῦτα μηχανώμενοι a reliquis non sunt diversi, quoniam, ut ἐλέγχων (convincens, si quid moliti erunt) et φυλάσσων (observans, ne quid moliantur) ostendunt, hi quoque talia moliuntur; denique nimium sibi videtur orator arrogare, quod se ipsum talia machinantes puniturum esse dicit, non populo persuasurum, ut hic poenas ab iis repetat.

μόνον αὐτοφώρους (χαλεπὸν γὰρ ἐπιτυγχάνειν), ἀλλὰ καὶ ὧν βούλονται μὲν δύνανται δ' οὔ (τὸν γὰρ ἐχθρὸν οὐχ ὧν δρᾷ μόνον, ἀλλὰ καὶ τῆς διανοίας προαμύνεσθαι χρή, εἴπερ καὶ μὴ προφυλαξάμενός τις προπείσεται), τοὺς δ' αὖ ὀλίγους τὰ μὲν ἐλέγχων, τὰ δὲ φυλάσσων, τὰ δὲ καὶ διδάσκων· μάλιστα γὰρ δοκῶ ἂν μοι οὕτως ἀποτρέ-
5 πειν τῆς κακουργίας. καὶ δῆτα, ὃ πολλάκις ἐσκεψάμην, τί καὶ βούλεσθε, ὦ νεώτεροι; πότερον ἄρχειν ἤδη; ἀλλ' οὐκ ἔννομον· ὁ δὲ νόμος ἐκ τοῦ μὴ δύνασθαι ὑμᾶς μᾶλλον ἢ δυναμένους ἐτέθη ἀτιμάζειν. ἀλλὰ δὴ μὴ μετὰ πολλῶν ἰσονομεῖσθαι; καὶ πῶς δίκαιον τοὺς αὐτοὺς μὴ τῶν αὐτῶν ἀξιοῦσθαι; ἕπεται δίδαξις τῶν ὀλιγαρχικῶν
1 39. Φήσει τις δημοκρατίαν οὔτε ξυνετὸν οὔτ'

Quae cum ita sint recipiendam esse ducimus palmarem Weilii emendationem in Ephem. philol. Francogall. (Revue de philol.) II p. 92 propositam. — *κολάζειν ... ὧν βούλονται.* Cf. Matth. Gr. § 368. Bernh. Synt. p. 141. Krueg. Gr. § 47, 22. adn. II 74, 3. Similiter paulo post *ὧν δρᾷ ... προαμύνεσθαι.* Cf. I 96, 1. — *εἴπερ ... προπείσεται*, si quidem etiam, qui prior sibi non caverit, prior detrimentum accipiet. — *τὰ δὲ καὶ διδάσκων*, partim docens, ut de talibus consiliis omnino desistant. Hoc dicendo fit, convincere et observare agendo.

§ 5. *καὶ δῆτα*, ac profecto. Cf. Kuehn. Gr. max. § 501, 4. In iis quae usque ad c. 40 sequuntur ex optimatibus qui maxime novis rebus studeant iuniores et divitiis potentes (*οἵ τε δυνάμενοι καὶ οἱ νέοι* 39, 2) compellat, quorum illi ante legitimam aetatem honoribus fungi aut certe praecipuo aliquo in civitate iure uti velint, hi propter opulentiam se maxime idoneos esse putent ad rempublicam administrandam. — *τί καὶ βούλεσθε.* De *καί* vid. Matth. Gr. § 620. Krueg. Gr. § 69, 32 adn. 16. — *ἀλλ' οὐκ ἔννομον.* Quia Syracusis, ut in plerisque civitatibus, lege constitutum erat, a quo anno aetatis ad rempublicam accedere liceret. Vid. adn. V 43, 2 et memento legum annalium Romanorum. — *ὁ δὲ νόμος* cet. Id est: *ὁ δὲ νόμος διὰ τὸ μὴ δύνασθαι ὑμᾶς ἄρχειν μᾶλλον ἐτέθη ἢ ἀτιμάζειν δυναμένους* (*ἄρχειν*). Infinitivum *ἀτιμάζειν* ex *ἐτέθη* pendentem consilium significare vidit Bau. nec opus est Reiskii coniectura *ἀτιμάζων*. Ceterum *ἀτιμάζειν* hic non est ignominia afficere, sed honoribus privare (*ἀτίμους ποιεῖν*). Cf. Plat. Legg. 762d. — *ἀλλὰ δή*, at vero. De hoc *ἀλλά* cf. adn. I 80, 4. Ceterum simul audi *βούλεσθε*. — *μετὰ πολλῶν ἰσονομεῖσθαι.* Schol. *ἰσότιμοι εἶναι μετὰ τῶν πολλῶν*, quasi *τῶν πολλῶν* scriptum sit. Sed hoc scriptor dicit, nolle eos iisdem cum multis hominibus legibus vivere, sed praecipuo quodam cum paucis iure uti.

Cap. 39. § 1. *οὔτε ξυνετὸν οὔτ' ἴσον.* De neutris cf.

ἶσον εἶναι, τοὺς δὲ ἔχοντας τὰ χρήματα καὶ ἄρχειν
ἄριστα βελτίστους. ἐγὼ δέ φημι πρῶτα μὲν δῆμον
ξύμπαν ὠνομάσθαι, ὀλιγαρχίαν δὲ μέρος, ἔπειτα
φύλακας μὲν ἀρίστους εἶναι χρημάτων τοὺς πλου-
σίους, βουλεῦσαι δ' ἂν βέλτιστα τοὺς ξυνετούς,
κρῖναι δ' ἂν ἀκούσαντας ἄριστα τοὺς πολλούς,
καὶ ταῦτα ὁμοίως καὶ κατὰ μέρη καὶ ξύμπαντα ἐν
δημοκρατίᾳ ἰσομοιρεῖν. ὀλιγαρχία δὲ τῶν μὲν κιν- 2
δύνων τοῖς πολλοῖς μεταδίδωσι, τῶν δ' ὠφελί-
μων οὐ πλεονεκτεῖ μόνον, ἀλλὰ καὶ ξύμπαντ'
ἀφελομένη ἔχει· ἃ ὑμῶν οἵ τε δυνάμενοι καὶ οἱ

Cap. 39. § 1. *κατὰ τὰ μέρη* contra sermonis usum Aug. Pal. M. Cass. Cl. Ven. T. Reg. Lugd. F. C. m. Cf. adn.
§ 2. *ξύμπαν* codd. Cf. adn.

adn. III 37, 1. — *ἄρχειν ἄριστα βελτίστους* (*εἶναι*), aptissimos ad optime imperandum esse. Temere Herwerd. Stud. Thuc. p. 85 *τὰ χρήματα* et *ἄριστα* delet. — *ἐγὼ δέ φημι* ... Cum omni laude populi imperii cf. Herm. Antiqu. Gr. § I 66 et qui ibi in adn. 1 citantur. — *ὀλιγαρχίαν*, i. e. *τοὺς ὀλίγους*. Cf. VIII 68, 3. — *κρῖναι* ... *πολλούς*. Idem ab Aristotele docetur. Cf. Herm. l. l. adn. 3. Ita Athenienses *κρίνειν γε ὀρθῶς τὰ πράγματα* Pericles contendit II 40, 2. — *καὶ ταῦτα* ... *ἰσομοιρεῖν*, atque hos (*ταῦτα* propr. *τὰ τῶν πλουσίων, τῶν ξυνετῶν, τῶν πολλῶν*, i. e. *τοὺς πλουσίους κ. τ. λ.*) pariter et per partes et universos ... aequalem reipublicae partem habere (aequabiliter) reipubl. participes esse). Haec *ἰσομοιρία* aperte in eo consistit, quod *κατὰ τὴν ἀξίωσιν, ὡς ἕκαστος ἔν τῳ εὐδοκιμεῖ, ἐς τὰ κοινὰ προτιμῶνται* et eo ab *ἰσονομίᾳ* (*ἰσονομεῖσθαι* 38, 5) differt, quod ex hac *πρὸς τὰ ἴδια διάφορα πᾶσι τὸ ἴσον μέτεστιν* (II 37, 1). Cf. Cass. Dion. fragm. 23, 5 *δημοκρατία ἐστὶν οὐ τὸ πάντας τῶν αὐτῶν ἁπλῶς τυγχάνειν, ἀλλὰ τὸ τὰ κατ' ἀξίαν ἕκαστον φέρεσθαι* et LII 4, 3, ubi *ἐν μηδενὶ πλὴν ἀπ' ἀρετῆς προτιμᾶσθαι* ad *ἰσομοιρίαν* refertur. *Ταῦτα* de hominibus dixit etiam Demosth. IV 8. XVIII 318. Xen. Oec. 6, 13. — *καὶ κατὰ μέρη καὶ ξύμπαντα*, et singillatim (ita ut in unoquoque civium genere sit aequabilitas) et universa (ita ut eadem sit inter ipsa genera). De locutione *κατὰ μέρη* cf. Plat. Theaet. 182 b. de Rep. 344 b. Tim. 55 e. Legg. 824 a. 944 a.

§ 2. *ὀλιγαρχία δέ* ... Quo certior sententia videatur, transit ad orationem rectam. — *ξύμπαντ' ἀφελομένη ἔχει*. Cf. adn. I 29, 5. Scripsimus autem *ξύμπαντ'* Herwerd. l. l. secuti, quod hic non omnes in universum res, sed omnes res utiles (*ξύμπαντα τὰ ὠφέλιμα*) designantur. — *οἵ τε δυνάμενοι καὶ οἱ νέοι*. Porti et Haasii interpretationi qui inter vos sunt et potentes et iuvenes iteratus articulus obstat. Ceterum *χρήμασι δυναμένους*

νέοι προθυμοῦνται, ἀδύνατα ἐν μεγάλῃ πόλει κατασχεῖν.

1 40. *Ἀλλ' ἔτι καὶ νῦν, ὦ πάντων ἀξυνετώτατοι, εἰ μὴ μανθάνετε κακὰ σπεύδοντες, [ἢ ἀμαθέστατοί ἐστε] ὧν ἐγὼ οἶδα Ἑλλήνων, ἢ ἀδικώτατοι, εἰ εἰδότες τολμᾶτε, ἀλλ' ἤτοι μαθόντες γε ἢ μεταγνόντες τὸ τῆς πόλεως ξύμπασι κοινὸν αὔξετε, ἡγησάμενοι τοῦτο μὲν ἂν καὶ ἴσον καὶ πλέον οἱ ἀγαθοὶ ὑμῶν [ἧπερ τὸ τῆς πόλεως πλῆθος] μετασχεῖν, εἰ δ' ἄλλα βουλήσεσθε, κἂν τοῦ παντὸς κινδυνεῦσαι στερηθῆναι· καὶ τῶν τοιῶνδε ἀγγε-* καὶ νουθέτησις αὐτῶν.

Cap. **40.** § 1. *καὶ* ante *ἴσον* cum paucis deterioribus om. It. M. Sed *καὶ* ... *καί* iuncturam defendit *τὲ καὶ* IV 32, 3 pariter usurpatum. Cf. adn.

καὶ pro *κἂν* codd. Cf. adn. IV 117, 1.

significari ex § 1 patet. — *κατασχεῖν*, assequi. Cf. 9, 3. Diversa sunt 11, 1. 86, 3, ubi cf. adn.

Cap. **40.** § 1. *ἀλλ' ἔτι καὶ νῦν κ. τ. λ.* Verba Madvigio (Advers. crit. I p. 326) auctore seclusa pro interpretamento habenda sunt verborum *ὦ πάντων ἀξυνετώτατοι* non solum propter intolerabilem eiusdem sententiae repetitionem, sed etiam quod *ἔτι καὶ νῦν* cum illis iunctum idoneam sententiam non praebet, quoniam antea nihil dictum est, unde exspectari possit eos non iam stultissimos esse; accedit quod *εἰ μὴ μανθάνετε κακὰ σπεύδοντες* ita duobus membris *ἢ ἀμαθέστατοί ἐστε ἢ ἀδικώτατοι* praepositum est, quasi ad utrumque pertineat, quod ne cogitari quidem potest. Profecto qui accuratius totam sententiam examinaverit, facile intelleget verba *ἀλλ' ἔτι καὶ νῦν* adhortationem quae sequitur inducere et post interpositas compellationes *ἀλλ'* infra per epanalepsin iterari. — *ἤτοι* ... *γε* ... *ἤ*, ut 34, 2. — *μαθόντες*, ne sitis *ἀξυνετώτατοι.* — *μεταγνόντες*, ne sitis *ἀδικώτατοι.* — *τὸ* ... *κοινόν*, commune omnibus reipublicae commodum. — *τοῦτο μὲν ἂν* ... *μετασχεῖν*, hanc quae in augendo communi commodo consistit partem reipublicae bonos ex vobis cives aequabilem vel etiam maiorem habituros esse, i. e. hanc quam boni ex vobis cives habituri sint reipublicae partem aequabilem vel etiam maiorem fore. Cf. adn. IV 78, 2. Itaque *τοῦτο*, scil. *τὸ αὔξειν τὸ* ... *κοινόν*, est accusativus interioris quem dicunt obiecti. Cf. I 84, 3. II 40, 2. VII 63, 3 et adn. 17, 1. De verbis *καὶ ἴσον καὶ πλέον* cf. IV 32, 3 *κατὰ διακοσίους τε καὶ πλείους*, VII 80, 4 *τὸ ἥμισυ μάλιστα καὶ πλέον.* Nominativus *οἱ ἀγαθοί* legitur, quod hi boni pars sunt eorum, quos orator alloquitur. Cf. Matth. Gr. § 562 adn. 1. — [*ἧπερ τὸ* ... *πλῆθος*] Krueg. damnavit, quod *ἧπερ* Atticis inusitatum esset (cf. eius Synt. dial. § 69, 36) et Th. nusquam *τὸ τῆς πόλεως πλῆθος* [pro *οἱ πολλοί, τὸ πλῆθος*] dixisset. Utique genetivus interpositus sua vi (cf. Krueg. Gr. § 50, 8 adn. 7) caret.

λιῶν ὡς πρὸς αἰσθομένους καὶ μὴ ἐπιτρέψοντας
ἀπαλλάγητε. ἡ γὰρ πόλις ἥδε, καὶ εἰ ἔρχονται 2
Ἀθηναῖοι, ἀμυνεῖται αὐτοὺς ἀξίως αὑτῆς, καὶ
στρατηγοί εἰσιν ἡμῖν οἳ σκέψονται αὐτά. καὶ εἰ
μή τι αὐτῶν ἀληθές ἐστιν, ὥσπερ οὐκ οἴομαι, οὐ
πρὸς τὰς ὑμετέρας ἀγγελίας καταπλαγεῖσα καὶ
ἑλομένη ὑμᾶς ἄρχοντας αὐθαίρετον δουλείαν ἐπι-
βαλεῖται, αὐτὴ δ' ἐφ' αὑτῆς σκοποῦσα τούς τε

ὡς προσαισθομένους Vat. Pal., ὡς προαισθομένους It. M. H. pr. Cass., ὡς πρὸς αἰσθανομένους Laur. Aug. Gr., ὥσπερ αἰσθανομένους Cl. Ven., ὡς προαισθανομένους m. Frustra de ὡς προαισθομένους recipiendo et ἡμᾶς addendo cogitat Class. Nam de praesentiendis nuntiis in tota hac oratione nihil indicatum est. Cf. adn.

§ 2. μή om. pr. Pal., εἴ τι μὴ rec. Pal., μέν pro μή Mosqu. Cf. adn.

ἀφ' ἑαυτῆς Mosqu. K. m. Ar. Chr. Dan. Cf. adn.

Accedit quod ne schol. quidem, cuius haec sunt: οἱ ἀγαθοὶ ὑμῶν ἡγείσθωσαν τοῦτο καὶ ἴσον εἶναι καὶ πλέον τοῦ ἴσου, τὸ τῶν αὐτῶν μετασχεῖν ὧν καὶ πᾶσα ἡ πόλις, ea videtur legisse. Nam ad πλέον aliud quid (τοῦ ἴσου) subaudit et postrema eius verba τὸ τῶν αὐτῶν . . . ἡ πόλις seclusa nihil attingunt, sed τοῦτο (quod schol. vult τὸ . . . κοινόν esse) ἂν μετασχεῖν reddunt. — ὡς πρὸς . . . ἐπιτρέψοντας, tanquam adversus homines (arbitrati vobis rem esse cum hominibus), qui nuntii illi quales sint perspexerint neque eos admissuri sint. Cf. adn. 68, 2. — ἀπαλλάγητε, abstinete vos. Cf. Aristoph. Plut. 316 τῶν σκωμμάτων ἀπαλλαγέντες.

§ 2. ἔρχονται, in itinere sunt. — στρατηγοί. Quini deni. Vid. 72, 4. Officia eorum eadem fere atque praetorum Atheniensium fuisse ex his verbis et ex proximo capite cognoscimus. — οἳ σκέψονται αὐτά, qui rem providebunt. Cf. adn. 18, 6. 79, 4. — εἰ μή τι αὐτῶν . . .] τοῦτο ἀνταποδίδοται πρὸς ἐκεῖνο, „ἡ γὰρ πόλις ἥδε, καὶ εἰ ἔρχονται Ἀθηναῖοι, ἀμυνεῖται.“ Schol. „Εἰ μή τι αὐτῶν est quidem inusitata loquendi ratio pro εἰ μηδὲν αὐτῶν; sed negationem requirere videtur sententia contraria, id quod schol. recte observavit, illis εἰ ἔρχονται Ἀθηναῖοι.“ Arn. Cf. I 126, 1. II 15, 1. Particula καί, quae his verbis praecedit, copula est. Falso Class. hoc καὶ εἰ eodem modo accipiendum esse dicit quo superius, quod est etiamsi. Ibi enim orator adversariorum sententiam concedit, hic suam ponit. — ὥσπερ οὐκ οἴομαι, scil. τι ἀληθὲς εἶναι. Pariter nos: wie ich denn nicht daran glaube. Inutiliter igitur ὥσπερ οὖν Franz. ad Lys. p. 258. — οὐ πρὸς . . . καταπλαγεῖσα. Negatio ad totam sententiam πρὸς . . . ἐπιβαλεῖται pertinet. De πρός praep. cf. adn. II 22, 1 et II 59, 3. 88, 3. III 60. — ἐπιβαλεῖται, sibi imponet ut iugum. — ἐφ' αὑτῆς. Ἀφ' ἑαυτῆς, quod est in paucis et depravatis libris, non contemnendum visum

*λόγους ἀφ' ὑμῶν ὡς ἔργα δυναμένους κρινεῖ καὶ
τὴν ὑπάρχουσαν ἐλευθερίαν οὐχὶ ἐκ τοῦ ἀκούειν
ἀφαιρεθήσεται, ἐκ δὲ τοῦ ἔργῳ φυλασσομένη μὴ
ἐπιτρέπειν πειράσεται σῴζειν."*

1 41. *Τοιαῦτα μὲν Ἀθηναγόρας εἶπε. τῶν δὲ
στρατηγῶν εἷς ἀναστὰς ἄλλον μὲν οὐδένα ἔτι
εἴασε παρελθεῖν, αὐτὸς δὲ πρὸς τὰ παρόντα ἔλεξε*

τῶν στρατηγῶν εἷς διαλύει τὴν ἔριν.

2 *τοιάδε. „Διαβολὰς μὲν οὐ σῶφρον οὔτε λέγειν
τινὰς ἐς ἀλλήλους οὔτε τοὺς ἀκούοντας ἀποδέ-
χεσθαι, πρὸς δὲ τὰ ἐσαγγελλόμενα μᾶλλον ὁρᾶν
ὅπως εἷς τε ἕκαστος καὶ ἡ ξύμπασα πόλις καλῶς*
3 *τοὺς ἐπιόντας παρασκευασόμεθα ἀμύνεσθαι. καὶ
ἢν ἄρα μηδὲν δεήσῃ, οὐδεμία βλάβη τοῦ τε τὸ
κοινὸν κοσμηθῆναι καὶ ἵπποις καὶ ὅπλοις καὶ*
4 *τοῖς ἄλλοις οἷς ὁ πόλεμος ἀγάλλεται (τὴν δ' ἐπι-
μέλειαν καὶ ἐξέτασιν αὐτῶν ἡμεῖς ἕξομεν) καὶ τῶν
πρὸς τὰς πόλεις διαπομπῶν ἅμα ἔς τε κατασκο-*

Cap. **41.** § 2. *παρασκευασώμεθα* Cass. Cl. Ven. T. M. Reg. Lugd. F. C. B. K. m. Ar. Chr. Bar.

est Dukero. Sed recte Abr. contendit *ἐφ' ἑαυτῆς* esse per se, sola, *ἀφ' ἑαυτῆς* instinctu suo, non alterius hortatu, ultro, idque hic repudiandum esse. Cf. Matth. Gr. § 584 γ'. — *τούς τε . . . κρινεῖ*, considerabit sermones vestros, tanquam facta valeant (cf. adn. I 141, 1. VI 36, 2), ut facta, et perinde eos coërcebit. De *ἀπό* cf. adn. I 37, 1. Usitatius *κρινεῖ δύνασθαι* diceretur, ut scholiastes *τοὺς λόγους ὑμῶν ἴσα ἔργοις δύνασθαι κρινεῖ* scripsit; vide tamen Matth. Gr. § 569. — *ἐκ τοῦ ἀκούειν*, scil. *τοὺς λόγους ἀφ' ὑμῶν*. — *οὐχὶ . . . ἀφαιρεθήσεται*. Nos: *wird sich nicht rauben lassen*. — *ἐκ δὲ . . . ἐπιτρέπειν*, sed eo, quod factis sibi cavens non permittet id (*ἀφαιρεθῆναι ἐλευθερίαν*). Cf. I 71, 1 *οἳ ἂν . . . ἢν ἀδικῶνται δῆλοι ὦσι μὴ ἐπιτρέψοντες*, ubi, ut hic, infinitivus *ἀπὸ κοινοῦ* repetendus est.

Cap. **41.** § 1. *πρὸς τὰ παρόντα*. Cf. adn. III 43, 4. Pariter § 2 *πρὸς τὰ ἐσαγγελλόμενα*.

§ 3. *τοῦ τε . . . κοσμηθῆναι*. Huic infra *καὶ τῶν . . . διαπομπῶν* adiungendum atque *τὴν δ' . . . ἕξομεν* in parenthesi collocandum esse Class. vidit. Antea cum novum enuntiatum a verbis *τὴν δ' ἐπιμέλειαν* inciperent, ex Abreschii coniectura *τοῦ γε* scribebant, quo ne tollitur quidem omnis eius comprehensionis offensio, cum *ἐξέτασιν τῶν διαπομπῶν* intellegere nequeamus. — *οἷς ἀγάλλεται*] *οἷς χαίρει*. Schol.

§ 4. *ἡμεῖς*, *οἱ στρατηγοί*. — *τῶν . . . διαπομπῶν*, quales Hermocrates 34, 1 commendavit. — *ἔς τε κατασκοπήν*,

πὴν καὶ ἤν τι ἄλλο φαίνηται ἐπιτήδειον. τὰ δὲ καὶ ἐπιμεμελήμεθα ἤδη, καὶ ὅ τι ἂν αἰσθώμεθα ἐς ὑμᾶς οἴσομεν."

Καὶ οἱ μὲν Συρακόσιοι τοσαῦτα εἰπόντος τοῦ στρατηγοῦ διελύθησαν ἐκ τοῦ ξυλλόγου.

ἐπεξέτασις καὶ ξύνταξις τῶν Ἀθηναίων ἐν Κερκύρᾳ. νῆες πρόπλοι.

42. *Οἱ δ' Ἀθηναῖοι ἤδη ἐν τῇ Κερκύρᾳ αὐτοί* 1 *τε καὶ οἱ ξύμμαχοι ἅπαντες ἦσαν. καὶ πρῶτον μὲν ἐπεξέτασιν τοῦ στρατεύματος καὶ ξύνταξιν ὥσπερ ἔμελλον ὁρμιεῖσθαί τε καὶ στρατοπεδεύεσθαι οἱ στρατηγοὶ ἐποιήσαντο, καὶ τρία μέρη νείμαντες ἓν ἑκάστῳ ἐκλήρωσαν, ἵνα μήτε ἅμα πλέοντες ἀπορῶσιν ὕδατος καὶ λιμένων καὶ τῶν ἐπιτηδείων ἐν ταῖς καταγωγαῖς, πρός τε τἆλλα*

Cap. **42.** § 1. ἓν Cl. corr. Aug., reliqui ἐν.
ἀναπλέοντες codd., cui verbo, sive in altum vehi significat, *ἐν ταῖς καταγωγαῖς* repugnat (cf. adn.), sive revehi intellegitur, rei veritas contraria est; *ἅμα πλέοντες* Valla vertens si pariter (debebat coniunctim) navigarent, quod restituit Valcken. ad Herod. VII 49.

ad explorandum, quo animo civitates in hac rerum condicione affectae sint. — *ἤν τι . . . ἐπιτήδειον*, scil. ut aut in fide eas retineamus aut ad belli societatem impellamus. Cf. 34, 1. — *τὰ δὲ καί*, aliqua ex parte vero etiam. Accusativus est idem atque in *τοῦτο μετασχεῖν* 40, 1, ubi cf. adn. — *ἐπιμεμελήμεθα* respicit ad *ἐπιμέλειαν*, *ὅ τι ἂν αἰσθώμεθα* ad *κατασκοπήν*. — *ἐς ὑμᾶς οἴσομεν*] *μηνύσομεν ὑμῖν*. Schol. Est ferre ad populum, ut alibi *ἀναφέρειν*. Frequenter apud tragicos simplex *φέρειν* nuntiare, referre valet eodemque cum sensu apud Dem. VI 28 *τοὺς ἐνεγκόντας τὰς ὑποσχέσεις* legitur. Quare non opus esse putamus Krueg. coniectura *ἀνοίσομεν* aut Herwerdeni *ἐσοίσομεν* (Stud. Thuc. p. 154). Similiter atque hic *ἐς* usurpatum est dicitur *ἔς τινα λέγειν* (I 72, 2. VI 89, 1), *ἀποφαίνεσθαι* (Dem. XIX 117), *ἀπαγγέλλειν* (ibid. 23), *διαβάλλειν* (IV 22, 3), similia.

§ 5. *διελύθησαν*, discesserunt. Cf. V 113.

Cap. **42.** § 1. *ἐπεξέτασιν*, iteratam recensionem s. lustrationem. Quanquam non commemoratum est, per se intellegitur ut in omni expeditione sic, priusquam haec classis proficisceretur, recensionem factam esse. — *ὁρμιεῖσθαί τε καὶ στρατοπεδεύεσθαι*. *Στρατοπεδεύσεσθαι* scribi non est necesse. Nam praesens secundum Krueg. Gr. § 53, 1 adn. 3 videtur interpretandum esse, ita ut non valeat castra ponere, sed habere. Cf. *ὑποδέχεται* 34, 4 ibique adn. Ac similiter *μέλλειν* inf. fut. et praes. sequitur 99, 2. Dem. XXI 55. — *τρία μέρη νείμαντες*. *Νέμειν* hic est distribuendo efficere. Cf. Krueg. Gr. § 46, 5. — *ἐκλήρωσαν*, sorte assignarunt. De quo more sortiendi cf. 62, 1 et VIII 30, 1. — *ἵνα . . . κατ-*

εὐκοσμότεροι καὶ ῥᾴους ἄρχειν ὦσι, κατὰ τέλη στρατηγῷ προστεταγμένοι.
2 ἔπειτα δὲ προύπεμψαν καὶ ἐς τὴν Ἰταλίαν καὶ Σικελίαν τρεῖς ναῦς εἰσομένας αἵτινες σφᾶς τῶν πόλεων δέξονται. καὶ εἴρητο αὐταῖς προαπαντᾶν, ὅπως ἐπιστάμενοι καταπλέωσι.

43. Μετὰ δὲ ταῦτα τοσῇδε ἤδη τῇ παρασκευῇ Ἀθηναῖοι ἄραντες ἐκ τῆς Κερκύρας ἐς τὴν Σικελίαν ἐπεραιοῦντο, τριήρεσι μὲν ταῖς πάσαις τέσσαρσι καὶ τριάκοντα καὶ ἑκατὸν καὶ δυοῖν Ῥοδίοιν πεντηκοντόροιν (τούτων Ἀττικαὶ μὲν ἦσαν ἑκατόν, ὧν αἱ μὲν ἑξήκοντα ταχεῖαι, αἱ δ' ἄλλαι στρατιώτιδες, τὸ δὲ ἄλλο ναυτικὸν Χίων καὶ τῶν ἄλλων ξυμμάχων), ὁπλίταις δὲ τοῖς ξύμπασιν ἑκατὸν καὶ πεντακισχιλίοις (καὶ τούτων Ἀθηναίων μὲν αὐτῶν ἦσαν πεντακόσιοι μὲν καὶ χίλιοι ἐκ μέγεθος τοῦ στόλου.

Cap. 43. Ῥοδίαιν C. corr. Aug. Cf. adn.

αγωγαῖς, ut neque coniunctim navigantes, si classem in itinere (cf. 44, 2. 3) appellerent (*bei ihren Landungen*), aquae et portuum, qui tantam navium multitudinem caperent, et commeatus inopia laborarent. — ῥᾴους ἄρχειν, faciliores ad regendum. — τέλη. Cf. adn. I 48, 3.

§ 2. εἰσομένας αἵτινες ... δέξονται. Alteram causam earum profectionis cognoscemus 44, 4. 46, 1. — ἐπιστάμενοι. Simul audi τίνες αὐτοὺς τῶν πόλεων δέξονται.

Cap. 43. τοσῇδε τῇ παρασκευῇ. Sic articulus ideo est collocatus, quia sententia haec est: τοσήδε ἦν ἡ παρασκευὴ μεθ' ἧς cet. — τριήρεσι ... A Th. paulo discrepat Diod. XIII 3, 7, qui triremes 140 numeret; militum omnium numerum dicit plus 7000 fuisse, quod cum Th. ratione, apud quem sunt 7180, convenit. Cum Th. consentit Plut. Alc. 20. De numero navium et copiarum ab Atheniensibus in Siciliam tramissarum vid. Boeckh. Oecon. civ. Athen. I p. 370 sq. 401. — Ῥοδίοιν. Usitatius esset Ῥοδίαιν, ut Κορινθίαιν VI 104, 1, Λεσβίαιν V 84, 1. Ῥοδίους ναῦς tamen Memnon apud Phot. Bibl. II p. 224 col. b. Cf. ἁρμονία Δώριος καὶ Φρύγιος ἄλλη καὶ Λύδιος Dio Chrys. II p. 21 Reisk. et Matth. Gr. § 117, 8. Dualis licentia igitur minus recte excusat Krueg. Gr. § 58, 1 adn. 3. — ὧν αἱ μὲν ἑξήκοντα. De articulo cf. adn. I 116, 1. — ταχεῖαι. Cf. adn. 31, 3. — στρατιώτιδες. Cf. schol. adscr. ad I 116, 1. „Illae στρατιώτιδες sunt eaedem, quas 31, 3 ὁπλιταγωγούς dixerat Thucydides." Duk. Νῆες igitur illic sunt τριήρεις, ut τριήρεις ἱππαγωγοί commemorantur apud Demosth. IV 16, ubi cf. Saupp. — ἐκ καταλόγου, ex albo militari delecti, in quo exceptis thetibus tres priores civium classes

καταλόγου, ἑπτακόσιοι δὲ θῆτες ἐπιβάται τῶν νεῶν, ξύμμαχοι δὲ οἱ ἄλλοι ξυνεστράτευον, οἱ μὲν τῶν ὑπηκόων, οἱ δ' Ἀργείων πεντακόσιοι καὶ Μαντινέων καὶ * * μισθοφόρων πεντήκοντα καὶ διακόσιοι), τοξόταις δὲ τοῖς πᾶσιν ὀγδοήκοντα καὶ τετρακοσίοις (καὶ τούτων Κρῆτες οἱ ὀγδοήκοντα ἦσαν), καὶ σφενδονήταις Ῥοδίων ἑπτακοσίοις, καὶ Μεγαρεῦσι ψιλοῖς φυγάσιν εἴκοσι καὶ ἑκατόν, καὶ ἱππαγωγῷ μιᾷ τριάκοντα ἀγούσῃ ἱππέας.

ταύτη δὴ τῇ παρασκευῇ διαβαλόντες τὸν Ἰόνιον

44. Τοσαύτη ἡ πρώτη παρασκευὴ πρὸς τὸν 1
πόλεμον διέπλει. τούτοις δὲ τὰ ἐπιτήδεια ἄγουσαι ὁλκάδες μὲν τριάκοντα σιταγωγοί, καὶ τοὺς σιτο-

conscriptae erant. Cf. VII 20, 2. Wachsm. Antiqu. II p. 312. Schoem. Antiqu. iur. p. 258. Antiqu. Gr. I p. 448. — θῆτες, infima Atheniensium classis. — ἐπιβάται τῶν νεῶν. „Itaque ἐπιβάται, quanquam in gravis armaturae militibus numerantur, ex thetibus delecti sunt. Semel naves Athenienses ἐπιβάταις superiorum classium sive ἐκ καταλόγου completae sunt (VIII 24, 2), sed huius rei mentio fit, quia inusitata erat et tempore periculosissimo facta. [Cf. Herm. Antiqu. Gr. § 108 adn. 15.] Thetes cum gravis armaturae militum stipendia facerent, publice armatos esse credibile est. Vid. Boeckh. Oecon. civ. Athen. I p. 650. [De ἐπιβάταις sive classiariis ipsis cf. adn. III 95, 2.] Iam in adn. ad III 95 autem, quomodo septingentorum classiariorum numerus in classe centum navium explicandus esset, me ignorare confessus sum. Navibus milites transvehentibus classiarii in ipso traiectu non opus fuisse videantur, et quod magna copia gravis armaturae militum ἐκ καταλόγου fuit, qui, si necesse esset, naves implerent, id ipsum forsitan Athenienses, ut pro denis septeni in singulis navibus essent, adduxerit." Arn. — ξύμμαχοι. „Scil. ὡς ξ. vel ξύμμαχοι ὄντες, ut (tanquam) socii." Bau. ὑπηκόων. Hos fuisse 2150 ex reliquis numeris per se liquet. Itaque hunc numerum, quem hic excidisse putat Krueg., addi non erat necesse. — Μαντινέων καὶ μισθοφόρων. Cum in enumeratione sociorum Atheniensium VII 57, 9 afferantur Μαντινῆς καὶ ἄλλοι Ἀρκάδων μισθοφόροι, Mantinenses mercennarios fuisse et hic post καί aliquid excidisse cognoscitur, quod fuisse ἄλλων Ἀρκάδων ex eodem loco probabiliter coni. Class. — οἱ ὀγδοήκοντα, octoginta illi, qui erant praeter quadringentos. — φυγάσι. De his cf. IV 74, 2. — ἱππαγωγῷ. De his navibus cf. adn. II 56, 2. Duk. semper discerni ὁπλιταγωγούς sive στρατιώτιδας (apud Diod. alicubi στρατιωτικάς) et ἱππαγωγούς sive ἱππηγούς demonstrat.

Cap. 44. § 1. ἡ πρώτη παρασκευή. Nam postea altera classis priori subsidio missa est. Cf. VII 16. 20. — τούτοις. Referri ad παρασκευήν per synesin, quia constet e navibus et hominibus, adnotat Bau. Cf. Matth. Gr. § 434, 2b. — τοὺς σιτοποιούς. Quorum

ποιοὺς ἔχουσαι καὶ λιθολόγους καὶ τέκτονας καὶ ὅσα ἐς τειχισμὸν ἐργαλεῖα, πλοῖα δὲ ἑκατὸν [ἃ] ἐξ ἀνάγκης μετὰ τῶν ὁλκάδων ξυνέπλει· πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα πλοῖα καὶ ὁλκάδες ἑκούσιοι ξυνηκολούθουν τῇ στρατιᾷ ἐμπορίας ἕνεκα· ἃ τότε πάντα ἐκ τῆς Κερκύρας ξυνδιέβαλλε τὸν Ἰόνιον κόλπον.

2 καὶ προσβαλοῦσα ἡ πᾶσα παρασκευὴ πρός τε ἄκραν Ἰαπυγίαν καὶ πρὸς Τάραντα καὶ ὡς ἕκαστοι ηὐπόρησαν, παρεκομίζοντο τὴν Ἰταλίαν, τῶν μὲν πόλεων οὐ δεχομένων αὐτοὺς ἀγορᾷ οὐδὲ ἄστει, ὕδατι δὲ καὶ ὅρμῳ, Τάραντος δὲ καὶ Λοκρῶν οὐδὲ τούτοις, ἕως ἀφίκοντο ἐς Ῥήγιον τῆς Ἰταλίας

3 ἀκρωτήριον. καὶ ἐνταῦθα ἤδη ἠθροίζοντο, καὶ ἔξω τῆς πόλεως, ὡς αὐτοὺς ἔσω οὐκ ἐδέχοντο, στρατόπεδόν τε κατεσκευάσαντο ἐν τῷ τῆς Ἀρτέ-

παρεκομίζοντο τὴν Ἰταλίαν οὐ μάλα δεχομένων αὐτοὺς τῶν Ἰταλιωτῶν, ἕως ἀφίκοντο ἐς Ῥήγιον, ἐφ' ᾧ στρατοπεδεύονται.

Cap. 44. § 1. ἃ om. Cl. Ven., quo aptior et facilior fit verborum structura. Nam ne servato pronomine infra scriptum ξυνηκολούθουν ad ὁλκάδες quoque et πλοῖα cogitemus, cum eius verbi collocatio tum τῇ στρατιᾷ abundanter additum dissuadet.

§ 2. εὐπόρησαν codd. Cf. ad. IV 54, 1.

§ 3. εἴσω codd. Cf. ad. 57, 3.

c. 22 mentio est facta. — λιθολόγους καὶ τέκτονας. Sic iterum VII 43, 2. Τέκτονας καὶ λιθουργούς appellavit V 82, 6, ubi de τέκτοσι vid. adn. — ἐξ ἀνάγκης, necessario. „Non liquet, quae illa necessitas fuerit. An hoc vult Thucydides, haec privatorum navigia fuisse et auctoritate publica classem sequi coacta, quod comprehendere naves dicunt Latini? Ita sane verum; nam si publica fuissent, nulla causa esset, cur id magis de his solis diceret quam de omnibus aliis. Eodem modo fortassis intellegendum est quod supra c. 22 dicit σιτοποιοὺς ἐκ τῶν μυλώνων ἠναγκασμένους ἐμμίσθους.“ Duk. Recte. Haec ἐξ ἀνάγκης autem non ad sola centum navigia, sed etiam ad triginta onerarias naves referri vidit Abr. Id enim fieri debere inde, quod paulo post non solum πλοῖα, sed ὁλκάδες quoque ἑκούσιοι commemorantur, certum est. — ἐμπορίας ἕνεκα. Cf. adn. 31, 5. — ξυνδιέβαλλε] συνδιεπεραιώθη. Schol. Cf. adn. II 83, 3.

§ 2. προσβαλοῦσα. Cf. adn. 4, 5. — ἄκραν Ἰαπυγίαν. Cf. adn. 30, 1. — ηὐπόρησαν. Simul audi ex superioribus προσβάλλειν. — Ἰταλίαν. Cf. adn. VII 38, 4. — τῶν μὲν πόλεων . . . καὶ ὅρμῳ, urbibus non vendentibus iis commeatum nec intra moenia recipientibus, sed permittentibus aquam et stationem (*Rhede*). Illustrat Diod. XIII 3, 4. Ceterum dativo ὕδατι confirmantur quae de verbis δέχεσθαί τινά τινι adnotata sunt ad IV 103, 4. — Ῥήγιον . . . ἀκρωτήριον. Cf. IV 24, 4.

§ 3. ἐνταῦθα ἤδη. Non opus est δή rescribi. Postquam,

μιδος ἱερῷ, οὗ αὐτοῖς καὶ ἀγορὰν παρεῖχον, καὶ τὰς ναῦς ἀνελκύσαντες ἡσύχασαν. καὶ πρὸς [τε] τοὺς Ῥηγίνους λόγους ἐποιήσαντο, ἀξιοῦντες Χαλκιδέας ὄντας Χαλκιδεῦσιν οὖσι Λεοντίνοις βοηθεῖν· οἱ δὲ οὐδὲ μεθ' ἑτέρων ἔφασαν ἔσεσθαι, ἀλλ' ὅ τι ἂν καὶ τοῖς ἄλλοις Ἰταλιώταις ξυνδοκῇ, τοῦτο ποιήσειν. οἱ δὲ πρὸς τὰ ἐν τῇ Σικελίᾳ 4
πράγματα ἐσκόπουν ὅτῳ τρόπῳ ἄριστα προσοίσονται· καὶ τὰς πρόπλους ναῦς ἐκ τῆς Ἐγέστης ἅμα προσέμενον, βουλόμενοι εἰδέναι περὶ τῶν χρημάτων εἰ ἔστιν ἃ ἔλεγον ἐν ταῖς Ἀθήναις οἱ ἄγγελοι.

Συρακόσιοι δ' ἐν τούτῳ παρασκευάζονται ἐκ παντὸς τρόπου.

45. Τοῖς δὲ Συρακοσίοις ἐν τούτῳ πολλαχόθεν τε ἤδη καὶ ἀπὸ τῶν κατασκόπων σαφῆ ἠγγέλλετο ὅτι ἐν Ῥηγίῳ αἱ νῆές εἰσι, καὶ ὡς ἐπὶ τούτοις παρεσκευάζοντο πάσῃ τῇ γνώμῃ καὶ οὐκ-

τε om. Cl. Ven. Non potest καὶ ... τέ pro καὶ ... δέ dictum esse, ut explicavit Matth. Gr. § 626 p. 1504 eumque secutus Class. Nam cum eius rei apud reliquos Atticos scriptores certa exempla desint, quoniam saepissime in libris ms. τέ et δέ inter se mutata sunt, non nimis confidendum est eorum memoriae I 9, 3 et VIII

ex quo Corcyra profecti erant, fuerunt disiuncti, ibi iam congregabantur. — ἱερῷ. Non νεῷ. Cf. adn. IV 90, 2 et de re III 96, 1. — ἀγορὰν παρεῖχον] οἱ Ῥηγῖνοι δηλονότι. Schol. Quod idem iam ad ἐδέχοντο potuit adnotari. De re cf. adn. I 62, 1. — Χαλκιδέας ὄντας. Cf. Strab. p. 257 et Herm. Antiqu. Gr. I § 82, 9. — Χαλκιδεῦσι ... Λεοντίνοις. Cf. 3, 3. — οὐδὲ μεθ' ἑτέρων. Cf. adn. II 67, 4. — Ἰταλιώταις, Graecis in Italia habitantibus.

§ 4. πρὸς τὰ ... πράγματα cum προσοίσονται iunge. Cf. V 105, 4. — τὰς πρόπλους ναῦς. „Tres naves ad speculandum missas. [Vid. 42, 2 et 46, 1.] Lembos fuisse opinato [Dorvillio ad Char. p. 698] adstipulari non possum; nam his confidere non poterant; sed potius tres velocissimarum triremium videntur fuisse, quae classem Syracusanam, si altum teneret, effugerent.“ Bloomf. — εἰ ἔστιν, num revera adessent. Cf. 6, 3 εἰ ὑπάρχει.

Cap. 45. σαφῆ ἠγγέλλετο, i. e. σαφεῖς ἀγγελίαι ἠγγέλλοντο. Σαφῆ pro σαφῶς dictum esse male defendit Bloomf. — ὡς ἐπὶ τούτοις παρεσκευάζοντο. „Puto hoc ita dici ut παρασκευάζεσθαι, ἑτοιμάζεσθαι, διατάσσεσθαι ὡς ἐπὶ μάχῃ, ναυμαχίᾳ et alia huiusmodi, quae centies in Thucydide leguntur.“ Duk. At in his ἐπί de consilio rei gerendae legitur, quod hic non est aptum. Interpretandum igitur est ut in hac rerum condicione (ita rem esse persuasum habentes) bellum parabant. Similiter infra ὡς ἐπὶ ταχεῖ πολέμῳ. Praeterea de ἐπί praepos. cf. I 70, 3. VI 20, 1. Eur. Iph. Taur. 471. — πάσῃ τῇ γνώ-

ἔτι ἠπίστουν. καὶ ἔς τε τοὺς Σικελοὺς περιέπεμπον, ἔνθα μὲν φύλακας, πρὸς δὲ τοὺς πρέσβεις, καὶ ἐς τὰ περιπόλια τὰ ἐν τῇ χώρᾳ φρουρὰς ἐσεκόμιζον, τά τε ἐν τῇ πόλει ὅπλων ἐξετάσει καὶ ἵππων ἐσκόπουν εἰ ἐντελῆ ἐστι, καὶ τἆλλα ὡς ἐπὶ ταχεῖ πολέμῳ καὶ ὅσον οὐ παρόντι καθίσταντο.

1 46. Αἱ δ' ἐκ τῆς Ἐγέστης τρεῖς νῆες αἱ πρόπλοι παραγίγνονται τοῖς Ἀθηναίοις ἐς τὸ Ῥήγιον, ἀγγέλλουσαι ὅτι τἆλλα μὲν οὐκ ἔστι χρήματα ἃ ὑπέσχοντο, τριάκοντα δὲ τάλαντα μόνα φαίνεται.
2 καὶ οἱ στρατηγοὶ εὐθὺς ἐν ἀθυμίᾳ ἦσαν ὅτι αὐτοῖς τοῦτό τε πρῶτον ἀντεκεκρούκει καὶ οἱ Ῥηγῖνοι οὐκ ἐθελήσαντες ξυστρατεύειν, οὓς πρῶτον ἤρξαντο πείθειν καὶ εἰκὸς ἦν μάλιστα, Λεοντίνων τε ξυγ-

αἱ δὲ πρόπλοι νῆες ἐπανελθοῦσαι Ἐγεσταίων τέχνασμα ἀγγέλλουσιν, ὅθεν ἀθυμία γίγνεται τῶν στρατηγῶν, οἳ βουλεύονται.

68, 2, sed *καὶ . . . δέ* rescribendum; VI 45, 1. 103, 4 autem item a Class. allata huc non pertinent. Quod vero L. Herbst. (Philol. XXIV p. 720) verbis *πρός τε . . . ἐποιήσαντο* infra variata structura *οἱ δὲ . . . ἐσκόπουν* pro *καὶ . . . ἐσκόπουν* respondere putat, talis enormitatis apud Th. exempla neque nos novimus neque ille attulit.

μῃ, toto animo, i. e. omni studio. — *οὐκέτι*. Cf. 32, 8. — *ἔνθα μὲν . . . πρὸς δὲ τούς*, i. e. *πρὸς μὲν τοὺς ὑπηκόους . . . πρὸς δὲ τοὺς αὐτονόμους*. Cf. 34, 1 *ἐς τοὺς Σικελοὺς πέμποντες τοὺς μὲν μᾶλλον βεβαιωσώμεθα, τοῖς δὲ φιλίαν καὶ ξυμμαχίαν πειρώμεθα ποιεῖσθαι* et ibi adn. De collocatione verborum *πρὸς δὲ τούς* vid. adn. III 61, 1. Pro *ἔνθα μέν* frustra *ἐς τὰ μέν* conicit Krueg. Cf. Matth. Gr. § 289 adn. 6 et quae de similibus inaequalitatibus adnotantur ab Herm. ad Vig. § 14. 15. 258. — *περιπόλια*. Cf. adn. III 99. „Templum Iovis Olympii unum fuit ex his castellis. Vid. c. 70. [75.] Dionysius Hal. hoc vocabulo de variis castellis agri Romani, in quae incolae inter irruptiones Aequorum, Volscorum aliorumque confugere solebant, utitur. Vid. Antiqu. Rom. IX 56.“ Arn. — *ὅπλων . . . καὶ ἵππων*. Hoplitarum et equitum magis quam armorum et equorum lustrationem sibi significari videri adnotat Bred. Cf. adn. IV 74, 3 et I 81, 1. — *ταχεῖ*] *ἐν συντόμῳ ἐσομένῳ*. Schol.

Cap. 46. § 1. *αἱ δ' ἐκ τῆς Ἐγέστης . . .* Vid. 44, 4 et de *ἐκ* cf. adn. I 8, 2. — *φαίνεται*, comparent, ut § 4 *φαινομένων*.

§ 2. *ἀντεκεκρούκει*] *παρὰ γνώμην ἀπηντήκει, ἀπεβεβήκει*. Schol. Cf. Bloomf. — *καὶ οἱ Ῥηγῖνοι . . . ξυστρατεύειν*, et quod Rhegini una cum iis militare recusaverant. Cf. adn. IV 68, 1. — *πρῶτον ἤρξαντο*. Herwerd. Stud. Thuc. p. 85 *πρώτους* coni. Sed significatur hoc primum fuisse persuadendi initium. Cf. I 103, 4. II 86, 1. — *εἰκὸς ἦν*] *συστρατεύειν δηλονότι*. Schol. Nisi mavis *πεί-*

γενεῖς ὄντας καὶ σφίσιν ἀεὶ ἐπιτηδείους. καὶ τῷ μὲν Νικίᾳ προσδεχομένῳ ἦν τὰ παρὰ τῶν Ἐγεσταίων, τοῖν δὲ ἑτέροιν καὶ ἀλογώτερα. οἱ δὲ 3
Ἐγεσταῖοι τοιόνδε τι ἐξετεχνήσαντο τότε ὅτε οἱ πρῶτοι πρέσβεις τῶν Ἀθηναίων ἦλθον αὐτοῖς ἐς τὴν κατασκοπὴν τῶν χρημάτων. ἔς τε τὸ ἐν Ἔρυκι ἱερὸν τῆς Ἀφροδίτης ἀγαγόντες αὐτοὺς ἐπέδειξαν τὰ ἀναθήματα, φιάλας τε καὶ οἰνοχόας καὶ θυμιατήρια καὶ ἄλλην κατασκευὴν οὐκ ὀλίγην, ἃ ὄντα ἐπάργυρα πολλῷ πλείω τὴν ὄψιν ἀπ᾽ ὀλίγης δυνάμεως χρημάτων παρείχετο, καὶ ἰδίᾳ ξενίσεις ποιούμενοι τῶν τριηριτῶν τά τε ἐξ αὐτῆς Ἐγέστης ἐκπώματα καὶ χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ ξυλλέξαντες καὶ τὰ ἐκ τῶν ἐγγὺς πόλεων καὶ Φοινικικῶν καὶ Ἑλληνίδων αἰτησάμενοι ἐσέφερον ἐς τὰς ἑστιάσεις ὡς οἰκεῖα ἕκαστοι. καὶ πάντων ὡς ἐπὶ 4

Cap. 46. § 3. ὄντα ἀργυρᾶ codd. Cf. adn.

σαι ξυστρατεύειν audire. — τῷ μὲν Νικίᾳ. Cf. 22 extr. — προσδεχομένῳ ἦν. Cf. adn. II 3, 2. 60, 1. — καὶ ἀλογώτερα, etiam magis inopinata (*gegen ihre Rechnung*) quam Rheginorum recusatio. Frustra Herw. l. l. superlativum requirit.

§ 3. τοιόνδε τι. De re cf. Polyaen. VI 21. — οἱ πρῶτοι πρέσβεις. Vid. 6, 3. 8, 1. — ἔς τε. Ad τέ refertur id καί, quod ante ἰδίᾳ legitur. — τὸ . . . Ἀφροδίτης. De hoc templo dixerunt Polyb. I 55, 8. Diod. IV 83, 2 sqq. Strab. p. 272. interpr. Tac. ad Annal. IV 43. — κατασκευήν. Cf. adn. I 10, 2. — ἐπάργυρα. In codd. argentea sunt. Sed quomodo, si revera argentea fuerunt, cum parvi pretii essent, multo maioris speciem praebere potuerint, nequaquam liquet. Recepimus igitur Meinek. (Herm. III p. 372) emendationem. Quae contra dicit Class. quid valeant, non intellegimus. — ἀπ᾽ ὀλίγης δυνάμεως. De δυνάμεως voce cf. adn. II 97, 3, de ἀπό praepos. adn. I 91, 7. V 89. — ξενίσεις. „Hoc τραχύ, inquit Pollux VI 7.“ Wass. „Thom. Mag. in ξενίζω inter Attica vocabula numerat ex h. l.“ Duk. Cf. Lob. ad Phryn. p. 351. — τά τε . . . ἐκπώματα καὶ χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ, cum articulus ante adiectiva non repetitus sit, valent pocula sive aurea sive argentea erant. Pariter nos: *die Trinkgefäsze sowohl goldene als silberne*. Pariter infra καὶ Φοινικικῶν καὶ Ἑλληνίδων. Cf. 61, 5. VIII 28, 4. adn. V 99. VI 37, 1. — αἰτησάμενοι] χρησάμενοι. τὸ δὲ αἰτήσαντες ἀντὶ τοῦ λαβόντες ἄνευ τοῦ μέλλειν ἀποδώσειν. Schol. De quo discrimine activi et medii, quod alii quoque grammatici tradunt, vid. Valck. Animadv. ad Ammon. p. 12 sq.

το πολὺ τοῖς αὐτοῖς χρωμένων καὶ πανταχοῦ πολλῶν φαινομένων μεγάλην τὴν ἔκπληξιν τοῖς ἐκ τῶν τριήρων Ἀθηναίοις παρεῖχε, καὶ ἀφικόμενοι ἐς τὰς Ἀθήνας διεθρόησαν ὡς χρήματα πολλὰ ἴδοιεν. καὶ οἱ μὲν αὐτοί τε ἀπατηθέντες καὶ τοὺς ἄλλους τότε πείσαντες, ἐπειδὴ διῆλθεν ὁ λόγος ὅτι οὐκ εἴη ἐν τῇ Ἐγέστῃ τὰ χρήματα, πολλὴν τὴν αἰτίαν εἶχον ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν. οἱ δὲ στρατηγοὶ πρὸς τὰ παρόντα ἐβουλεύοντο.

47. Καὶ Νικίου μὲν ἦν γνώμη πλεῖν ἐπὶ Σελινοῦντα πάσῃ τῇ στρατιᾷ, ἐφ' ὅπερ μάλιστα ἐπέμφθησαν, καὶ ἢν μὲν παρέχωσι χρήματα παντὶ τῷ στρατεύματι Ἐγεσταῖοι, πρὸς ταῦτα βουλεύεσθαι, εἰ δὲ μή, ταῖς ἑξήκοντα ναυσίν, ὅσασπερ ᾐτήσαντο, ἀξιοῦν διδόναι αὐτοὺς τροφήν, καὶ παραμείναντας Σελινουντίους ἢ βίᾳ ἢ ξυμβάσει διαλλάξαι αὐτοῖς, καὶ οὕτω, παραπλεύσαντας τὰς ἄλλας πόλεις καὶ ἐπιδείξαντας μὲν τὴν δύναμιν τῆς Ἀθηναίων πόλεως, δηλώσαντας δὲ τὴν ἐς τοὺς φίλους καὶ ξυμμάχους προθυμίαν, ἀποπλεῖν

α'. Νικίου γνώμη.

§ 4. **πανταχοῦ πολλῶν φαινομένων . . . παρεῖχε.** Ad *παρεῖχε* simul audi *αὐτά*, i. e. *τα φαινόμενα*, et de genetivis absol. cf. Krueg. Gr. § 47, 4 adn. 2. — **τοῖς ἐκ τῶν τριήρων.** Sunt quos paulo ante *τριηρίτας* dixerat. Et *ἐκ* scriptum est, quod illi tunc e triremibus egressi erant. — **διεθρόησαν**, i. e. *διεθρύλησαν*. Cf. VIII 91, 1 et de re vid. 8, 2.

§ 5. **διῆλθεν**, dimanavit, ut aliquotiens hoc verbum legitur apud Xenoph. — **πολλὴν τὴν αἰτίαν εἶχον ὑπὸ τῶν στρ.** Ὑπό positum est propter vim passivam verborum *αἰτίαν ἔχειν*, de quibus vid. adn. III 13, 7. Cf. Plat. Apol. 38c *ὄνομα ἕξετε καὶ αἰτίαν ὑπὸ τῶν βουλομένων τὴν πόλιν λοιδορεῖν*, Xen. Anab. VII 6, 15. Krueg. Gr. § 52, 3 adn. 3. Contra *ἐν αἰτίᾳ ἔχειν* activam vim habent. Vid. adn. II 59, 2. — **πρός.** Cf. adn. c. 47.

Cap. 47. **Νικίου ἦν γνώμη πλεῖν.** Paulo aliter *ὑμῖν γνώμη ἐστί* sq. inf. I 53, 2, ubi cf. adn. Haec comparanda sunt cum I 62, 3 *ἦν ἡ γνώμη τοῦ Ἀριστέως . . . ἐπιτηρεῖν*. De articulo omisso cf. adn. II 12, 2. — **ἐφ' ὅπερ.** Cf. adn. I 59, 2. — **πρὸς ταῦτα βουλεύεσθαι.** *Πρός*, quod interdum de apud hoc verbum interpretati sunt, esse **pro**, **ad**, ex hic perspicuum est. Cf. adn. 41, 1 et VII 47, 1. — **ὅσασπερ ᾐτήσαντο.** Vid. 8, 1. *Ὅσος* autem recte dictum est, quia hunc numerum navium, non ipsas illas, quas Athenienses miserunt, Segestani petiverant. — **αὐτοῖς]** *τοῖς Ἐγεσταίοις*. Schol. — **καὶ οὕτω . . .** Cum his cf. Plut.

οἴκαδε, ἢν μή τι δι' ὀλίγου καὶ ἀπὸ τοῦ ἀδοκήτου ἢ Λεοντίνους οἷοί τε ὦσιν ὠφελῆσαι ἢ τῶν ἄλλων τινὰ πόλεων προσαγαγέσθαι, καὶ τῇ πόλει δαπανῶντας τὰ οἰκεῖα μὴ κινδυνεύειν.

β'. *Ἀλκιβιάδου γνώμη.*

48. *Ἀλκιβιάδης δὲ οὐκ ἔφη χρῆναι τοσαύτῃ δυνάμει ἐκπλεύσαντας αἰσχρῶς καὶ ἀπράκτους ἀπελθεῖν, ἀλλ' ἔς τε τὰς πόλεις ἐπικηρυκεύεσθαι πλὴν Σελινοῦντος καὶ Συρακουσῶν τὰς ἄλλας, καὶ πειρᾶσθαι καὶ τοὺς Σικελοὺς τοὺς μὲν ἀφιστάναι ἀπὸ τῶν Συρακοσίων, τοὺς δὲ φίλους ποιεῖσθαι, ἵνα σῖτον καὶ στρατιὰν παρέχωσι, πρῶτον δὲ πείθειν Μεσσηνίους (ἐν πόρῳ γὰρ μάλιστα καὶ προσβολῇ εἶναι αὐτοὺς τῆς Σικελίας, καὶ λιμένα καὶ ἐφόρμησιν τῇ στρατιᾷ ἱκανωτάτην ἔσεσθαι), προσαγαγομένους δὲ τὰς πόλεις, εἰδότας μεθ' ὧν τις πολεμήσει, οὕτως ἤδη Συρακούσαις*

Cap. 48. *ἀπράκτως* codd. Cf. adn. *ἔχωσι* codd. Cf. adn.

Nic. 14. — *δι' ὀλίγου*, brevi, intra breve tempus. Cf. adn. 11, 4. — *ἀπὸ τοῦ ἀδοκήτου* = *ἀδοκήτως*. Cf. adn. I 35, 4. — *καὶ τῇ πόλει ... μὴ κινδυνεύειν*, et ne rempublicam in periculum adducerent domestica (i. e. ipsorum reipublicae bona, quibus ex adverso cogitantur aliorum, quibus auxilium ferunt, bona) consumentes. De verbis *κινδυνεύειν τῇ πόλει* cf. adn. II 65, 7.

Cap. 48. *ἀπράκτους* rescribendum est; nam *ἄπρακτοι ἀπῆλθον* (*ἀπεχώρησαν*), *ἀπράκτους ἀπέπεμψαν*, similia, dicit Thuc. Neque obstat quod *αἰσχρῶς* praecedit. Cf. adn. III 4, 2. — *ἐπικηρυκεύεσθαι*, legatos mittere *περὶ σπονδῶν*. Cf. 52, 1 et adn. VII 48, 2. — *ἵνα ... παρέχωσι*. Quod in codd. legitur *ἵνα ... ἔχωσι* scil. *οἱ Ἀθηναῖοι* ita dictum est, quasi sine frumento (cf. 22. 30, 1) et exercitu Athenienses advenerint. Neque hanc offensionem Class. sustulit *ἔχειν* licentius interpretatus semper paratum habere (*immer zur Verfügung haben*). Nam haec neque potest esse verbi *ἔχειν* sententia neque, si posset, satis apta esset, quoniam ab ipsis Siculis frumentum et copias praeberi significandum est. Facillima emendatione *παρέχωσι* de Siculis dictum restituit Madvig. Adv. crit. I p. 327. — *ἐν πόρῳ ... Σικελίας*, habitare enim eos ubi facillimus esset in Siciliam traiectus (cf. I 120, 2) atque appulsus (cf. IV 1, 2. VII 4, 7). — *ἐφόρμησιν* a verbo *ἐφορμεῖν* derivatum valet stationem, unde hostes observarent iisque insidiarentur. Cf. adn. II 89, 9 et infra adn. 49, 4. — *μεθ' ὧν τις πολ.*] *τίνας ἔχουσι* (immo *ἕξουσι*) *συμμάχους*. Schol. De pronomine indefinito cf. adn. IV

καὶ Σελινοῦντι ἐπιχειρεῖν, ἢν μὴ οἱ μὲν Ἐγεσταίοις ξυμβαίνωσιν, οἱ δὲ Λεοντίνους ἐῶσι κατοικίζειν.

1 49. Λάμαχος δὲ ἄντικρυς ἔφη χρῆναι πλεῖν ἐπὶ Συρακούσας καὶ πρὸς τῇ πόλει ὡς τάχιστα τὴν μάχην ποιεῖσθαι, ἕως ἔτι ἀπαράσκευοί τέ εἰσι
2 καὶ μάλιστα ἐκπεπληγμένοι. τὸ γὰρ πρῶτον πᾶν στράτευμα δεινότατον εἶναι· ἢν δὲ χρονίσῃ πρὶν ἐς ὄψιν ἐλθεῖν, τῇ γνώμῃ ἀναθαρσοῦντας ἀνθρώπους καὶ τῇ ὄψει καταφρονεῖν μᾶλλον. αἰφνίδιοι δὲ ἢν προσπέσωσιν, ἕως ἔτι περιδεεῖς προσδέχονται, μάλιστ' ἂν σφεῖς περιγενέσθαι καὶ κατὰ

γʹ. Λαμάχου γνώμη.

Cap. 49. § 2. αἰφνίδιον codd. longe plurimi. Sed in talibus Th. aut adiectivo utitur ad subiectum applicato (IV 75, 2. 78, 4. VIII 14, 1. 28, 2) aut adverbio αἰφνιδίως (II 53, 1. IV 96, 5. V 8, 4. 9, 7. VII 3, 1. 23, 1). Neque αἰφνίδιον adverbialiter positum invenitur nisi apud posterioris aetatis scriptores, qui ita saepius neutris adiectivorum utuntur.

σφᾶς codd. Emend. Bekk. Cf. adn.

18, 4. V 14, 4. — οἱ μέν, scil. Σελινούντιοι. — οἱ δέ, scil. Συρακόσιοι. Cf. Krueg. Gr. § 58, 4 adn. 2.

Cap. 49. § 1. ἄντικρυς... „Male Port. palam dixit; cur enim dissimularet, aut quid? Immo ἄντικρυς refer ad πλεῖν, recta." Bau. Cf. adn. II 4, 5. Cum tota sententia cf. Plut. Nic. 14. — πλεῖν ἐπὶ Συρακούσας. Id optimum fuit consilium; nam quod non statim Syracusas adorti essent, maxime nocuisse Atheniensibus docet Aristid. I p. 363 sq. Cf. infra VII 42, 3. — καὶ πρὸς τῇ πόλει.. τὴν μάχην ποιεῖσθαι. Portus: et primo quoque tempore proelium [quod committendum esset: τὴν μ.] ad urbem committendum. Significare potius et portis Syracusarum ... bellum admovendum, ad urbem bellum gerendum suspicantur Bau. et alii. Sed sic τὸν πόλεμον ποιεῖσθαι dicendum erat. Plutarchus l. d. μάχην ἔγγιστα τῆς πόλεως τιθέναι scripsit.

§ 2. τὸ γὰρ πρῶτον cet. Cf. Aristid. I p. 381. — καὶ τῇ ὄψει utrum cum ἀναθαρσοῦντας sic, ut καί sit et, an cum καταφρονεῖν sic, ut καί sit etiam, iungenda sint, dubitant interpretes. Illud probat Krueg. ad Dion. p. 185 comparans IV 84, 1 et VI 81, 1. At non ipso aspectu, sed tardato aspectu animum capiunt. Itaque cum alterum, cui etiam concinnitas faveat, praeferendum sit, interpretamur etiam aspectu contemnere (contemptione affici). Cf. adn. III 97, 2. 98, 5. Bloomfieldius, qui τῇ ὄψει pro ἐν τῇ ὄψει, cum viderint, positum censens id recte fieri demonstratione non egere existimat, satis neglegenter doctrinam casuum tractavit. Cf. Krueg. Gr. § 48, 2 adn. 6. — προσδέχονται. Audi οἱ Συρακόσιοι. — σφεῖς. Cf. adn. V 114, 5. Nominativus rescribendus erat, quod huic soli quod

πάντα ἂν αὐτοὺς ἐκφοβῆσαι, τῇ τε ὄψει (πλεῖστοι γὰρ ἂν νῦν φανῆναι) καὶ τῇ προσδοκίᾳ ὧν πείσονται, μάλιστα δ' ἂν τῷ αὐτίκα κινδύνῳ τῆς μάχης (εἰκὸς δὲ εἶναι καὶ ἐν τοῖς ἀγροῖς πολλοὺς 3
ἀποληφθῆναι ἔξω διὰ τὸ ἀπιστεῖν σφᾶς μὴ ἥξειν), καὶ ἐσκομιζομένων αὐτῶν τὴν στρατιὰν οὐκ ἀπορήσειν χρημάτων, ἢν πρὸς τῇ πόλει κρατοῦσα καθέζηται· τούς τε ἄλλους Σικελιώτας οὕτως ἤδη 4
μᾶλλον καὶ ἐκείνοις οὐ ξυμμαχήσειν καὶ σφίσι προσιέναι καὶ οὐ διαμελλήσειν περισκοποῦντας ὁπότεροι κρατήσουσι. ναύσταθμον δὲ ἐπαναχωρήσαντας καὶ ἐφόρμησιν τὰ Μέγαρα ἔφη χρῆναι

§ 3. *ἀπολειφθῆναι* It. Vat. M. Lugd. Dan. Cl. Ven. H. I. Sed hic non apta est relinquendi, sed intercipiendi notio.
§ 4. *ἐφορμηθέντας Μέγαρα* codd. Cf. adn.

sequitur *πλεῖστοι* convenit. Nam quod post *σφᾶς* in libris traditum ideo *πλεῖστοι* scriptum esse volunt, ne ambiguum esset, an *πλείστους* ad superius *αὐτούς* referretur, ipsa haec casuum discrepantia mutatione tam facili et paene nulla evitatur, ut Th., si pronominis accusativum scripsisset, molestum atque hiulcum dicendi genus consulto sectatus esse videretur.

§ 3. *εἰκὸς δὲ ... μὴ ἥξειν* non cum insequentibus verbis *καὶ ἐσκομιζομένων ... καθέζηται.* novum enuntiatum efficiunt, sed in parenthesim sunt redigenda. Nam qui extra urbem intercipientur, cum non credant Athenienses venturos esse, ex numero eorum, qui *περιδεεῖς προσδέχονται* excipiuntur; qui autem *ἐσκομίζονται* iidem sunt, qui timidi exspectant, atque hac ipsa de causa id faciunt. Praeterea qui rationem a nobis nunc improbatam sequuntur *ἐσκομιζομένων* verti solent etiamsi importarent, quod nudum participium, cui *καί* etiam valens non adiunctum sit, significare non potest (potest quod hic non quadrat quamquam importarent, ut 9, 2); deinde sic haud commode opponuntur *τὸ ἀποληφθῆναι* et *τὸ ἐσκομίζεσθαι.* — *ἀποληφθῆναι.* De aoristi infinitivo vid. adn. III 10, 6. — *ἔξω* frustra expunctum cupit Krueg. Cf. Hom. Od. XXIII 138 *ἐλθέμεν ἔξω ἀγρὸν ἐς ἡμέτερον.* — *ἀπιστεῖν ... μὴ ἥξειν.* Cf. adn. I 10, 1. — *καὶ ἐσκομιζομένων ... καθέζηται,* et si sua in urbem importaturi essent (de conatu enim praesentis partic. dictum est, de quo cf. adn. III 18, 1), exercitui res necessarias (cf. VII 24, 2. 25, 1) non defuturas esse, si prope urbem superior consideret eoque, quominus illud perficerent, prohiberet.

§ 4. *ἐκείνοις,* Syracusanis. — *ναύσταθμον,* stationem, ubi naves onerariae (*πλοῖα*) in tuto collocantur. Cf. adn. III 6, 2. — *ἐπαναχωρήσαντας,* cum eo, postquam pugna commissa (§ 1) exercitus terrester prope Syracusas consedit (§ 3), classe se recepissent. — *ἐφόρμησιν,* stationem, unde naves longae (*τριήρεις*) hostes obser-

ποιεῖσθαι, ἃ ἦν ἐρῆμα, ἀπέχοντα Συρακουσῶν οὔτε πλοῦν πολὺν οὔτε ὁδόν.

1 50. *Λάμαχος μὲν ταῦτα εἰπὼν ὅμως προσ-*
έθετο καὶ αὐτὸς τῇ Ἀλκιβιάδου γνώμῃ. μετὰ δὲ
τοῦτο Ἀλκιβιάδης τῇ αὑτοῦ νηὶ διαπλεύσας ἐς
Μεσσήνην καὶ λόγους ποιησάμενος περὶ ξυμμαχίας
πρὸς αὐτούς, ὡς οὐκ ἔπειθεν, ἀλλ' ἀπεκρίναντο
πόλει μὲν ἂν οὐ δέξασθαι, ἀγορὰν δ' ἔξω παρέξειν,
2 *ἀπέπλει ἐς τὸ Ῥήγιον. καὶ εὐθὺς ξυμπληρώσαν-*
τες ἑξήκοντα ναῦς ἐκ πασῶν οἱ στρατηγοὶ καὶ τὰ
ἐπιτήδεια λαβόντες παρέπλεον ἐς Νάξον, τὴν ἄλλην

Ἀλκιβιάδου πρῶτον ἄλλως ἐς Μεσσήνην διαπλεύσαντος ἑξήκοντα νῆες ἔς τε Νάξον, ἣ δέχεται αὐτούς, καὶ ἐς Κατάνην παραπλέουσι, καὶ δέκα αὐτῶν Συρα-

Cap. **50.** § 1. *προσέθετο αὐτὸς* omisso *καὶ* plerique codd. praeter It. M. Cf. adn.

vant iisque insidiantur. Cf. adn. 48. Codd. scriptura *ἐφορμηθέντας* tolerari non potest. Primum enim neque *ἐφορμᾶσθαι* verbum antiquis prosae orationis scriptoribus usitatum neque ea qua praeditum est notio irruendi (*anstürmen*. Cf. Hom. Il. VI 410. Pind. Nem. X 69. Aesch. Pers. 462) ad hunc locum apta est. Deinde apertum est Lamachum Megara Athenieusibus eidem usui esse velle atque Alcibiadem c. 48 Messanam, quam hic dicit *λιμένα καὶ ἐφόρμησιν τῇ στρατιᾷ ἱκανωτάτην ἔσεσθαι*. Hanc autem *ἐφόρμησιν* non esse repetendam a verbo *ἐφορμᾶν*, sed *ἐφορμεῖν* clarissime VIII 15, 1 ostendit, ubi *ἐφορμουσῶν* et *ἐφόρμησιν* ad eandem rem spectent. Itaque ad eam quam Alcibiades esse vult *ἐφόρμησιν* hic non convenit *ἐφορμηθέντας*. Eadem causa in Schaeferi (ind. Pors. Advers. p. 845) coniecturam *ἐφορμισθέντας* (cf. IV 8, 5) valet praeterea vel propter ineptam verborum abundantiam (cum eo se recepissent et appulsi essent) reiciendam. Ut autem, quod necesse esse cognovimus, Lamachi de Megaris consilium accommodaretur Alcibiadis de Messana sententiae, scitam Boehmii emendationem nunc recepimus, quam veram esse certis rationibus primus Class. demonstravit. — *Μέγαρα*, Hyblaea. Cf. 4, 1. „Ex h. l. aeque atque ex VI 94, 1 et VII 25, 4 Megara ad oram fuisse apparet. Cf. Cluv. Sic. ant. p. 133." Arn. De addito articulo cf. 75, 1. 97, 5. VII 25, 3. — *ἃ ἦν ἐρῆμα*. Vid. 4, 2. Agrum urbis Syracusani tenebant (94, 1), a quibus Atheniensium causa castellum ibi exstructum esse 75, 1 audiemus.

Cap. **50.** § 1. *καὶ αὐτός*, praeter Alcibiadem, qui suam sententiam retinebat, et ipse Alcibiadis sententiae accessit. — *τῇ αὑτοῦ νηΐ*. Cf. adn. 61, 6. — *ὡς οὐκ ἔπειθεν*. De hoc imperfecto et altero § 3 cf. Madv. Synt. § 114c. — *αὐτούς*. Cf. adn. I 136, 1. — *ἂν δέξασθαι*. Cf. adn. III 38, 2. 95, 1.

§ 2. *ξυμπληρώσαντες . . . ἐκ πασῶν*. „Refertur eo, quod hae naves compositae sunt ex tribus illis agminibus, in quae classem distributam esse supra [42, 1] audivimus." Bloomf. — *παρέπλεον ἐς Νάξον*. Cf. Diod. XIII 4, 3 et de Naxo supra 3, 1.

κούσας κατασκοποῦσι.

στρατιὰν ἐν Ῥηγίῳ καταλιπόντες καὶ ἕνα σφῶν
αὐτῶν. Ναξίων δὲ δεξαμένων τῇ πόλει παρέπλεον 3
ἐς Κατάνην. καὶ ὡς αὐτοὺς οἱ Καταναῖοι οὐκ
ἐδέχοντο (ἐνῆσαν γὰρ αὐτόθι ἄνδρες τὰ Συρακο-
σίων βουλόμενοι), ἐκομίσθησαν ἐπὶ τὸν Τηρίαν
ποταμόν, καὶ αὐλισάμενοι τῇ ὑστεραίᾳ ἐπὶ Συρα- 4
κούσας ἔπλεον ἐπὶ κέρως, ἔχοντες τὰς ἄλλας ναῦς,
δέκα δὲ [τῶν νεῶν] προύπεμψαν ἐς τὸν μέγαν
λιμένα πλεῦσαί τε καὶ κατασκέψασθαι εἴ τι ναυτι-
κόν ἐστι καθειλκυσμένον, καὶ κηρῦξαι ἀπὸ τῶν
νεῶν προσπλεύσαντας ὅτι Ἀθηναῖοι ἥκουσι Λεον-
τίνους ἐς τὴν ἑαυτῶν κατοικιοῦντες κατὰ ξυμμαχίαν
καὶ ξυγγένειαν· τοὺς οὖν ὄντας ἐν Συρακούσαις
Λεοντίνων ὡς παρὰ φίλους καὶ εὐεργέτας Ἀθη-
ναίους ἀδεῶς ἀπιέναι. ἐπεὶ δ' ἐκηρύχθη καὶ κατ- 5
εσκέψαντο τήν τε πόλιν καὶ τοὺς λιμένας καὶ

§ 4. *Ἀθηναίους* Dan. et Valla vertens ad amicos et bene meritos Athenienses; *Ἀθηναίων* reliqui codd. „Non intellego, quomodo Athenienses, qui per praeconem haec Leontinis denuntiaturi et eos ad se evocaturi erant, possint dici illos hortaturi, ut ad amicos Atheniensium veniant. Scriptura cod. Dan. *Ἀθηναίους* plana est.“ Duk.

§ 3. *τὰ Συρακοσίων βουλόμενοι.* Infra 51, 2 *τὰ τῶν Συρακοσίων φρονοῦντες*, quae usitatiora verba sunt. Cf. adn. III 63, 2. — *Τηρίαν ποτ.* Cf. 94, 2. „Terias is est, qui a mille passibus Leontinos praefluens vulgo nunc Fiume di Santo Leonardo cognominatur.“ Cluv. Sic. ant. p. 124. Cf. Holm. Hist. Sic. I p. 28.

§ 4. *ἔπλεον ἐπὶ κέρως*, ut *ἐπὶ κέρως παραπλέοντας* II 90, 4, *ἐπὶ κέρως ἐκπλεύσαντες* VI 32, 2. Cf. adn. II 90, 4. — *ἔχοντες τὰς ἄλλας ναῦς*, scil. praeter decem, quae deinde memorantur, quas in magnum portum praemiserant. — *δέκα δέ...* Cf. Plut. Nic. 14. — [*τῶν νεῶν*] tam facile cogitatur, ut additum molestiam faciat. — *τὸν μέγαν λιμένα.* De hoc cf. VII 4, 4. 36, 3. 59, 3. Vocatur etiam *ὁ λιμήν* sine ullo additamento. Cf. adn. VII 4, 4. — *κηρῦξαι ἀπὸ τῶν νεῶν*, ex navibus per praecones pronuntiare. — *τὴν ἑαυτῶν.* *Ἑαυτῶν* ad obiectum quod dicitur proximum ita relatum est, ut in verbis Ciceronis reipublicae testem relinquerem meae perpetuae erga se voluntatis (Phil. I 4, 10) et similibus exemplis Latinis. Cf. Krueg. Gr. § 51, 2 adn. 6. — *ξυμμαχίαν.* Cf. III 86, 3. — *ξυγγένειαν.* Leontini a Theocle Atheniensi conditi et ipsi Iones erant. Vid. VI 3, 3. — *τοὺς ... ἐν Συρακούσαις Λεοντίνων.* Cf. V 4, 3. — *ὡς παρὰ ... Ἀθηναίους.* Cf. Matth. Gr. § 595, 4b. Krueg. § 68, 3.

§ 5. *τοὺς λιμένας.* Praeter magnum portum enim erant

τὰ περὶ τὴν χώραν ἐξ ἧς αὐτοῖς ὁρμωμένοις πολεμητέα ἦν, ἀπέπλευσαν πάλιν ἐς Κατάνην.

1 51. Καὶ ἐκκλησίας γενομένης τὴν μὲν στρατιὰν οὐκ ἐδέχοντο οἱ Καταναῖοι, τοὺς δὲ στρατηγοὺς ἐσελθόντας ἐκέλευον, εἴ τι βούλονται, εἰπεῖν. καὶ λέγοντος τοῦ Ἀλκιβιάδου καὶ τῶν ἐν τῇ πόλει πρὸς τὴν ἐκκλησίαν τετραμμένων οἱ στρατιῶται πυλίδα τινὰ ἐνῳκοδομημένην κακῶς ἔλαθον διελόν-
2 τες καὶ ἐσελθόντες ἠγόραζον [ἐς τὴν πόλιν]. τῶν δὲ Καταναίων οἱ μὲν τὰ τῶν Συρακοσίων φρονοῦντες ὡς εἶδον τὸ στράτευμα ἔνδον, εὐθὺς περιδεεῖς γενόμενοι ὑπεξῆλθον οὐ πολλοί τινες, οἱ δὲ ἄλλοι ἐψηφίσαντό τε ξυμμαχίαν τοῖς Ἀθηναίοις καὶ τὸ ἄλλο στράτευμα ἐκέλευον ἐκ Ῥηγίου
3 κομίζειν. μετὰ δὲ τοῦτο πλεύσαντες οἱ Ἀθηναῖοι ἐς τὸ Ῥήγιον, πάσῃ ἤδη τῇ στρατιᾷ ἄραντες ἐς

ἐκκλησία τῶν Καταναίων. ἡ πόλις αὐτῶν λάθρα αἱρεῖται, καὶ ἔπειτα τὸ πᾶν στράτευμα τῶν Ἀθηναίων ἐκεῖ μετακομίζεται.

Cap. 51. § 3. διαπλεύσαντες Vat. M., quod verbis 50, 1 non satis confirmari videtur. Nam hic „Thucydides tantum de traiciendo freto Rhegio Messanam loquitur, quod est proprie διαπλεῦσαι; contra Catina Rhegium proficiscens classis oram Siciliae per maximam huius spatii partem lectura et demum extremo cursu fretum traiectura erat. Simplex πλεύσαντες igitur melius quam iunctum διαπλεύσαντες sententiae videtur convenire, siquidem Athenienses primum παρέπλευσαν τὴν Σικελίαν, postea διέπλευσαν ἐς τὸ Ῥήγιον.“ Arn.

duo alii, minor (ὁ ἐλάσσων λιμήν VII 22, 1) et portus Trogili vel Trogiliorum apud vicum eiusdem nominis (VI 99, 1. VII 2, 5). Cf. Cluv. l. l. p. 152. 167. Letronn. Syrac. p. 64 sqq. Goell. de Sit. Syrac. p. 67 sqq. Holm. Hist. Sic. I p. 11. 124.

Cap. 51. § 1. τὴν μὲν στρατιάν cet. Cf. Diod. XIII 4, 5. Polyaen. I 40, 4. Frontin. III 2, qui magna incuria haec narrat. Similiter Brasidas solus ab Acanthiis in urbem est receptus. Vid. IV 84. — ἐνῳκοδομημένην κακῶς, male (parum firmiter) in murum instructam. Non licet vertere male obstructam et huc affere Diod. XI 45, 7 ἐνοικοδομῆσαι τὴν εἴσοδον aut Caes. Bell. civ. I 27 vicos plateasque inaedificat, cum utrobique locum aliquem mole in eo exstructa occludi significetur. — ἠγόραζον] ἀντὶ τοῦ ἐν ἀγορᾷ διέτριβον. Schol. Cf. Herod. III 137. 139. Ar. Lysistr. 634. „Significat congregatos eos esse in forum ibique stetisse aut obambulasse, ut, quid ageretur, discerent.“ Arn. — [ἐς τὴν πόλιν] interpretamentum esse perversa collocatio ostendit. Et supervacaneum est. Quid enim aliud per portulam illam intrare poterant quam urbem?

§ 2. τὰ ... φρονοῦντες. Cf. 50, 2. — οὐ πολλοί τινες. Cf. adn. 1, 1.

§ 3. πάσῃ ἤδη, i. e. non iam parte exercitus ut 50, 2.

*έδουν, χρησιμώτερον ἡγούμενοι εἶναι βασανίσαι τὸ
πρᾶγμα καὶ εὑρεῖν ἢ διὰ μηνυτοῦ πονηρίαν τινὰ
καὶ χρηστὸν δοκοῦντα εἶναι αἰτιαθέντα ἀνέλεγκτον
διαφυγεῖν. ἐπιστάμενος γὰρ ὁ δῆμος ἀκοῇ τὴν* 3
*Πεισιστράτου καὶ τῶν παίδων τυραννίδα χαλεπὴν
τελευτῶσαν γενομένην καὶ προσέτι οὐδ' ὑφ' ἑαυτῶν
καὶ Ἁρμοδίου καταλυθεῖσαν, ἀλλ' ὑπὸ Λακεδαι-
μονίων, ἐφοβεῖτο ἀεὶ καὶ πάντα ὑπόπτως ἐλάμβανε.*

ταύτῃ γάρ, περὶ ἧς ἐκεῖται παρέκβασις, δι' ἐρω-

54. *Τὸ γὰρ Ἀριστογείτονος καὶ Ἁρμοδίου* 1
τόλμημα δι' ἐρωτικὴν ξυντυχίαν ἐπεχειρήθη, ἣν

1. III 3, 1. 4, 3. 57, 1. VI 29, 2. 41, 2. VII 48, 3 habet, quam hic secutus Lindavius sine necessitate *ἀνυπόπτως* coniecit. — *βασανίσαι*, accurate explorare. — *καὶ χρηστὸν δοκοῦντα εἶναι*, etiamsi probus esse videretur, non ad *αἰτιαθέντα*, sed ad *διαφυγεῖν* refertur. — *αἰτιαθέντα* passive dictum est. Cf. VIII 68, 2 et adn. III 61, 1. I 123, 1. — *ἀνέλεγκτον*. Schol. *ἀνεξετάστως*.

§ 3. *τελευτῶσαν*] *ἐν τοῖς τελευταίοις χρόνοις*. Schol. Cf. Krueg. Gr. § 56, 8 adn. 5. — *ἑαυτῶν* ad *δῆμον* collectivum referri liquet. Cf. adn. 35, 1. — *οὐδ' ὑφ' ... Ἁρμοδίου καταλυθεῖσαν*. Neglegentius igitur de hac re loquuntur Plat. Conviv. 182c. Arrian. Anab. IV 10, 3. Aelian. Var. Hist. XI 8. — *ὑπὸ Λακεδαιμονίων*. Cf. Herod. V 64. 65. 91, qui in eo quoque, quod VI 123 auctoribus Alcmaeonidis Athenienses a Lacedaemoniis dominatu liberatos esse dicit, cum Th. consentit, qui 59, 4 utrosque iungit. *πάντα ὑπόπτως ἐλάμβανε*. De hoc usu *λαμβάνειν* verbi cf. adn. III 56, 3. VI 27, 3. Populus autem tunc ubique tyrannidis parandae molimina et coniurationes odorabatur. Cf. Aristoph. Vesp. 488 *ὡς ἅπανθ' ὑμῖν τυραννίς ἐστι καὶ ξυνωμόται*, Lysistr. 619 *καὶ μάλιστ' ὀσφραίνομαι τῆς Ἱππίου τυραννίδος*. Add. ibid. 630.

Cap. 54 sqq. Sequitur digressio de Pisistratidis, quae cur a Thucydide interposita sit, de eo diversa iudicia protulerunt Dahlmann. de Herodot. p. 226 sq. Bloomf. ad h. l. alii. Nobis propter versum Aristophanis Lysistr. modo allatum revera Atheniensibus illo tempore praesentem memoriam Pisistratidarum dominationis fuisse multumque de ea locutos esse et, ne similis tunc iterum efficeretur, timuisse veri simillimum videtur. Voluit igitur Thucydides falsa popularium iudicia de re tunc crebris sermonibus iactata redarguere. Cf. 54, 1 et I 20, 2, ubi ex iis erroribus, qui huc spectant, unus iam breviter confutatus est. De Hippiae autem et Hipparchi dominatu tres maxime quaestiones exsistunt, primum quinam Pisistrati filiorum fuerit maximus, deinde quaenam vera caedis Hipparcheae causa, tum Hippiasne solus an Hipparchus etiam et Thessalus dominationem exercuerint.

Cap. 54. § 1. *δι' ἐρωτικὴν ξυντυχίαν*. Parum fidei habent quae aliter de Hipparchi caedis causa memorat Pseudo-

ἐγὼ ἐπὶ πλέον διηγησάμενος ἀποφανῶ οὔτε τοὺς
ἄλλους οὔτε αὐτοὺς Ἀθηναίους περὶ τῶν σφετέ-
ρων τυράννων οὐδὲ περὶ τοῦ γενομένου ἀκριβὲς
2 οὐδὲν λέγοντας. Πεισιστράτου γὰρ γηραιοῦ τελευ-
τήσαντος ἐν τῇ τυραννίδι οὐχ Ἵππαρχος, ὥσπερ
οἱ πολλοὶ οἴονται, ἀλλ' Ἱππίας πρεσβύτατος ὢν
ἔσχε τὴν ἀρχήν. γενομένου δὲ Ἁρμοδίου ὥρᾳ
ἡλικίας λαμπροῦ Ἀριστογείτων, ἀνὴρ τῶν ἀστῶν,
3 μέσος πολίτης, ἐραστὴς ὢν εἶχεν αὐτόν. πειραθεὶς
δὲ ὁ Ἁρμόδιος ὑπὸ Ἱππάρχου τοῦ Πεισιστράτου
καὶ οὐ πεισθεὶς καταγορεύει τῷ Ἀριστογείτονι. ὁ
δὲ ἐρωτικῶς περιαλγήσας καὶ φοβηθεὶς τὴν Ἱππ-
άρχου δύναμιν μὴ βίᾳ προσαγάγηται αὐτόν, ἐπι-
βουλεύει εὐθὺς ὡς ἀπὸ τῆς ὑπαρχούσης ἀξιώσεως
4 κατάλυσιν τῇ τυραννίδι. καὶ ἐν τούτῳ ὁ Ἵππαρ-
χος ὡς αὖθις πειράσας οὐδὲν μᾶλλον ἔπειθε τὸν
Ἁρμόδιον, βίαιον μὲν οὐδὲν ἐβούλετο δρᾶν, ἐν

τικὴν ξυντυχίαν Ἀριστογείτων καὶ Ἁρμόδιος κατάλυσιν ἐπεβούλευσαν.

Plat. Hipparch. 229c. d. Cum Th. consentiunt Aristot. Pol. V 10, 9 (1311 a). Aelian. Var. Hist. XI 8. Maxim. Tyr. Dissert. 24. — *τοὺς ἄλλους*. De Hellanico cogitandum esse conicit Dahlmann. l. d. — *οὐδέ*. Est id neque, pro quo Latine etiam aut dici potest. — *τοῦ γενομένου*, i. e. *ἐκείνου τοῦ τολμήματος*.

§ 2. *Πεισιστράτου γηραιοῦ τελευτήσαντος*. Id factum esse Ol. LXII 4 probare aggreditur Wessel. ad Diod. II p. 557, Ol. LXIII 2 (a. Chr. 527) Clint. Fast. Hellen. ad illum annum et in Append. II de Pisistratidis. Ol. LXIII 1 (a. Chr. 528) ponit Wachsm. Antiqu. Gr. I p. 858. Cf. adn. 59, 4. — *Ἱππίας πρεσβύτατος ὤν*. Hipparchum natu maximum dicunt Pseudo-Plat. l. l. 228b. Aelian. l. l. VIII 2; Th. sequuntur schol. Arist. Vesp. 502. Polyaen. V 14. — *μέσος πολίτης*] *οὔτε ἐπιφανὴς δηλονότι οὔτε ἄδοξος*. Schol. Ergo mediae condicionis. Differunt *τὰ μέσα τῶν πολιτῶν* III 82, 8, ubi vid. adn. Tum ad *εἶχεν* conferri iubent interpr. Ter. Andr. I 1, 58.

§ 3. *πειραθείς*] *ἐρωτικὴν πεῖραν δεξάμενος*. Schol. — *ἐρωτικῶς*, more amatorum. — *περιαλγήσας*. Cf. adn. IV 14, 2. — *προσαγάγηται*. Cf. adn. III 63, 2. — *ἐπιβουλεύει*, insidiose struit vel omnino meditatur, ut III 109, 3 et infinitivo addito III 20, 1, ubi cf. adn. — *ὡς ἀπὸ τῆς ὑπαρχούσης ἀξιώσεως*] *ὡς κατὰ τὴν ὑπάρχουσαν αὐτῷ δύναμιν· ἦν γὰρ μέσος πολίτης*. Schol. Est igitur pro sua auctoritate, ut in sua dignitate poterat. Cf. adn. I 138, 2. II 34, 6 et *ἀπὸ τῶν ὑπαρχόντων* 33, 3, *ὡς ἐκ τῶν ὑπ.* VII 76.

§ 4. *ἐν τρόπῳ . . . ἀφανεῖ*. De hoc usu *ἐν* praepositio-

τρόπῳ δέ τινι ἀφανεῖ ὡς οὐ διὰ τοῦτο δὴ παρεσκευάζετο προπηλακιῶν αὐτόν.

οὐ γὰρ ὠμῶς ἦρξαν οἱ τύραννοι.

Οὐδὲ γὰρ τὴν ἄλλην ἀρχὴν ἐπαχθὴς ἦν ἐς τοὺς πολλούς, ἀλλ' ἀνεπιφθόνως κατεστήσατο· καὶ ἐπετήδευσαν ἐπὶ πλεῖστον δὴ τύραννοι οὗτοι ἀρετὴν καὶ ξύνεσιν, καὶ Ἀθηναίους εἰκοστὴν μόνον πρασσόμενοι τῶν γιγνομένων τήν τε πόλιν αὐτῶν

Cap. 54. § 4. *τόπῳ* codd. nisi quod *τούτῳ* Cl. M. b. *Τρόπῳ* scripsimus e Levesquii coniectura, quam clarissima horum verborum imitatione Dion. Cass. XLIII 18, 2 *ἐν τρόπῳ δή τινι ἀφανεῖ* stabilimus. Vulgatae „adversantur ab ipso scriptore narrata; nam in publico et festo Panathenaeorum die virginem contumelia affecit." Goell.

nis vid. adn. I 97, 2. — *ὡς οὐ διὰ τοῦτο δή*] *ὡς δι' ἄλλην αἰτίαν τινὰ καὶ οὐ διὰ τὸ μὴ τυχεῖν αὐτοῦ* (proprie *μὴ πείθειν αὐτόν*). Schol. Vertendum igitur quasi vero non propter hoc fieret. Cf. adn. 17, 3 et de *ὡς δή* Plat. Conviv. 222c. Detrimentum affert sententiae Cob. Mnemos. nov. ser. VII p. 44 haec verba delens. Indicant enim, quo tectus insultandi modus valuerit. Qualis hic fuerit, c. 56 narratur.

§ 5. *οὐδὲ γὰρ τὴν ἄλλην ἀρχήν* cet. His, cur violenti nihil facere voluerit, explicatur. In re consentit Paus. I 23, 1. Cf. Thirlw. Hist. Gr. II p. 70. — *τὴν ἄλλην ἀρχήν*, in reliquo imperio vel ceteroqui in imperio. Cf. adn. I 128, 5 et V 75, 3. Quanquam Hippiam, ut qui maximus natu esset filius et familiae caput, principem dominationis fuisse Th. contendit (I 20, 2. VI 54, 2. 55), tamen etiam reliquos Pisistratidas imperii exercendi aliquam partem habuisse ex insequenti narratione cognoscitur. Eadem ratione explicatur quod Th. 53, 3 *τὴν Πεισιστράτου καὶ τῶν παίδων τυραννίδα* memorat et quod Herod. V 64 (cf. VI 123) tyrannos Athenis eiectos esse dicit, ubi tyranni pariter atque apud Th. paulo post sunt tota gens tyrannica, genus Pisistratidarum dominationem tenens. *Κοινῶς δέ*, inquit schol. Aristoph. Vesp. 502, *πάντες οἱ Πεισιστρατίδαι τύραννοι ἐλέγοντο*. Similiter aliquotiens plurali reges utitur Livius, ut II 2, 11 reges eiecerat. — *ἀνεπιφθόνως κατεστήσατο*, scil. *τὴν ἀρχήν*, ita rem instituit, ut imperio eius non invideretur. — *ἐπετήδευσαν ... διεκόσμησαν*. Aor., quod scriptor non rerum diuturnitatem designat, sed suum de iis comprehendit indicium. — *ἐπὶ πλεῖστον*, per longissimum tempus. Cf. 53, 3. 59, 2. — *τύραννοι*, *als Tyrannen*. Cf. *ἄρχων* § 6. — *εἰκοστὴν μόνον ... τῶν γιγνομένων*, vicesimam tantum exigentes proventuum s. fructuum. „Erat haec dimidia pars eius vectigalis, quod a Pisistrato ipso exactum erat et regibus [barbaris] pendi solebat, qui tanquam domini terrae decimam omnis agrorum proventus postulabant." Arn. Cf. Boeckh. Oecon. civ. Ath. I p. 443 sq. et Wachsm. Ant. Gr. I p. 505. Postea Hippias avarior factus est. Vid.

καλῶς διεκόσμησαν καὶ τοὺς πολέμους διέφερον
6 καὶ ἐς τὰ ἱερὰ ἔθυον. τὰ δὲ ἄλλα αὐτὴ ἡ πόλις
τοῖς πρὶν κειμένοις νόμοις ἐχρῆτο, πλὴν καθ'
ὅσον ἀεί τινα ἐπεμέλοντο σφῶν αὐτῶν ἐν ταῖς
ἀρχαῖς εἶναι. καὶ ἄλλοι τε αὐτῶν ἦρξαν τὴν ἐνι-
αυσίαν Ἀθηναίοις ἀρχὴν καὶ Πεισίστρατος ὁ Ἱπ-
πίου τοῦ τυραννεύσαντος υἱός, τοῦ πάππου ἔχων
τοὔνομα, ὃς τῶν δώδεκα θεῶν βωμὸν τὸν ἐν τῇ
ἀγορᾷ ἄρχων ἀνέθηκε καὶ τὸν τοῦ Ἀπόλλωνος ἐν
7 Πυθίου. καὶ τῷ μὲν ἐν τῇ ἀγορᾷ προσοικοδο-
μήσας ὕστερον ὁ δῆμος Ἀθηναίων μεῖζον μῆκος

Wachsm. l. d. II p. 74. — *καλῶς διεκόσμησαν.* Eius rei exemplum II 15, 5 cognovimus. — *τοὺς πολέμους διέφερον*] *διήνυον.* Schol. Cf. I 11, 2. VIII 75, 2. Hemsterh. ad Luci. Dial. Mort. XII 1 p. 551. Ut autem sententia hic constet, Bau. et Bloomf. ex superioribus mente repetunt *καλῶς*, quod Bloomf. etiam ad *ἔθυον* referri iubet; sane recte, si ad *διέφερον* pertinet, sed neutrum per collocationem verborum videtur fieri posse. Neque eo opus est, cum ipsis vocabulis *τοὺς πολ. διαφέρειν*, bella perferre, ad exitum perducere, notio perseverantiae et debellandi contineri possit; id quod intellexit Haack. His non tam bonum Pisistratidarum imperium, ut superioribus, laudari quam regum officia maxima eos sibi reservasse dici videtur, quorum unum fuit, ut duces belli summi essent, alterum, ut sacra publica facerent. Ceterum de his bellis vid. Herodot. V 78 cl. VI 108. — *ἐς τὰ ἱερὰ ἔθυον*, in templa sacrificatum ibant. Cf. III 104, 3. VIII 10, 1. (Lys.) VI 5. Vide praeterea de hac emphasi et brachylogia in praepositionibus usitata adn. II 4, 3.

§ 6. *τινὰ ἐπεμέλοντο . . . εἶναι.* Apud *ἐπιμέλεσθαι* Matth. Gr. § 531 adn. 1 solum infinitivum poni negat, sed aut addi articulum in genetivo aut sequi *ὅπως, ὡς*. Verum, ut hic, Xen. Comm. IV 7, 1 *αὐτάρκεις αὐτοὺς εἶναι ἐπεμελεῖτο*, Appi. Civ. V 78 *ἐπιμελήσεσθαι γὰρ αὐτὸς μηδένα διαφυγεῖν*. Etiam Latinum curandi verbum contra ea, quae Krebsius in Antibarb. s. h. v. docet, interdum apud optimos scriptores cum accusativo et infinitivo iungi demonstrat hoc exemplum Cic. de Fin. III 19, 62: natura . . . diligi procreatos non curaret. — *ἦρξαν . . . ἀρχήν*: Cf. adn. I 93, 3. — *ὅς* male del. Bekk. Nam Pisistratus praecipue propter administratum archontis munus commemoratur; deinde adiungitur hunc eum fuisse, qui duas illas aras constituerit. — *τῶν δώδεκα θεῶν βωμόν.* Haec ara asylum erat ab eaque viarum distantiae numerabantur. Cf. Bursian. Geogr. I p. 281. C. Wachsmuth. de Urb. Ath. I p. 200 sq. — *ἄρχων*. Inter Ol. LXIII—LXVI, ubi fasti vacui essent, fuisse recte iudicat Boeckh. — *Ἀπόλλωνος ἐν Πυθίου.* Hoc templum Apollinis a fonte Callirrhoë (cf. II 15, 5) versus meridiem situm erat. Cf. E. Curtium in Herm. XII p. 492 sqq. Ut autem hic *ἐν Πυθίου*, sic infra VIII 94, 1 *ἡ ἐν Διονύσου*

[τοῦ βωμοῦ] ἠφάνισε τοὐπίγραμμα· τοῦ δὲ ἐν Πυθίου ἔτι καὶ νῦν δῆλόν ἐστιν ἀμυδροῖς γράμμασι λέγον τάδε·

μνῆμα τόδ' ἧς ἀρχῆς Πεισίστρατος Ἱππίου υἱὸς
θῆκεν Ἀπόλλωνος Πυθίου ἐν τεμένει.

οὐδὲ Ἵππαρχος ἦρξεν, ἀλλ' Ἱππίας.

55. Ὅτι δὲ πρεσβύτατος ὢν Ἱππίας ἦρξεν, 1 εἰδὼς μὲν καὶ ἀκοῇ ἀκριβέστερον ἄλλων ἰσχυρίζομαι, γνοίη δ' ἄν τις καὶ αὐτῷ τούτῳ· παῖδες γὰρ αὐτῷ μόνῳ φαίνονται τῶν γνησίων ἀδελφῶν γενόμενοι, ὡς ὅ τε βωμὸς σημαίνει καὶ ἡ στήλη περὶ τῆς τῶν τυράννων ἀδικίας ἡ ἐν τῇ Ἀθηναίων ἀκροπόλει σταθεῖσα, ἐν ᾗ Θεσσαλοῦ μὲν οὐδ' Ἱππάρχου οὐδεὶς παῖς γέγραπται, Ἱππίου δὲ πέντε, οἳ αὐτῷ ἐκ Μυρσίνης τῆς Καλλίου τοῦ

Cap. 55. § 1. *μόνον* codd. longe plurimi et optimi; *μόνῳ* vulgo. Hoc patet verum esse. Solus enim legitimorum fratrum Hippias liberos habuisse dicitur.

Μυρίνης Reg., reliqui *Μυρρίνης*. Scribendum *Μυρσίνης*, ut

ἐκκλησία. Cf. Krueg. Gr. § 43, 3 adn. 6. Bernh. Synt. p. 184.

§ 7. [*τοῦ βωμοῦ*] stolido alicui librario debetur. Arae enim illimaior longitudo, non maior arae vel ipsius longitudo adstruitur. Del. Krueg. — *τάδε*. Cymatium arae cum ipsa hac inscriptione tota paene servata nuper haud procul a Callirrhoë fonte erutum est. Vide Suppl. Inscr. Att. n. 373e. Kaibel. Epigr. Gr. p. XVI. Quod autem hic non evanidae, sed clarae sunt litterae, ipsi antiqui litterarum ductus post Th. possunt refecti esse.

Cap. 55. § 1. *εἰδὼς . . . ἄλλων*, accuratius aliis vel rei memoria mihi tradita compertum habens. Propter suam cum Pisistratidis cognationem scriptorem hanc accuratiorem notitiam habuisse crederemus, si modo de illa satis constaret (cf. adn. ad vit. Marc. 18). Sed non minus propter necessitudinem, quae cum Pisistratidis Miltiadi intercessit (cf. Herod. VI 39), in huius familia, cui cognatum fuisse Th. certum est, eius rei memoria vigere poterat. — *αὐτῷ τούτῳ*] τῷ ῥηθησομένῳ. Schol. — *τῶν γνησίων ἀδελφῶν*. Quattuor Pisistrati filios memorat schol. ad Aristoph. Vesp. 502. Lys. 619, ex quibus unus nothus fuit, Hegesistratus. Quod autem Plut. Cat. mai. 24 Iophontem cum Thessalo ex altera uxore natum affert, hic ante maturam aetatem morte videtur abreptus esse. — *ὅ τε βωμὸς σημαίνει*, scil. eo quod in eius inscriptione Pisistratus Hippiae filius memoratur. Nam praeter duos versus supra allatos nihil in Apollinis Pythii ara inscriptum legebatur. — *περί*. „An ἡ περί“. Bekk. Sed quanquam non satis simile est I 51, 4, quod huc afferre solent (cf. sd.), tamen hic omissio articuli propter insequentem articulum videtur tolerari posse. — *Θεσσαλοῦ*. Cf. I 20, 2. Heraclid. Pont. I 6. Theophr. Hist. plant. II 3, 3. Diod. X 16, 1. Plut. l. l. — *Μυρσίνης τῆς*

Ὑπεροχίδου θυγατρὸς ἐγένοντο· εἰκὸς γὰρ ἦν τὸν
2 πρεσβύτατον πρῶτον γῆμαι. καὶ ἐν τῇ αὐτῇ στήλῃ πρῶτος γέγραπται μετὰ τὸν πατέρα, οὐδὲ τοῦτο ἀπεικότως διὰ τὸ πρεσβεύειν τε ἀπ' αὐτοῦ καὶ
3 τυραννεῦσαι. οὐ μὴν οὐδ' ἂν κατασχεῖν μοι δοκεῖ ποτε Ἱππίας τὸ παραχρῆμα ῥᾳδίως τὴν τυραννίδα, εἰ Ἵππαρχος μὲν ἐν τῇ ἀρχῇ ὢν ἀπέθανεν, αὐτὸς δὲ αὐθημερὸν καθίστατο· ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ πρότερον ξύνηθες τοῖς μὲν πολίταις φοβερόν, ἐς δὲ τοὺς ἐπικούρους ἀκριβές, πολλῷ τῷ περι-

dialectus Thucydidea et Aristophanis *Βυρσίνη* (Equit. 449) flagitat. Cf. Herodian. II p. 484 *Βυρσίνης Μυρσίνης*. *ἦν δὲ αὕτη γυνὴ Ἱππίου τοῦ τυράννου. ἐν τοῖς Ἱππεῦσι.*

Ὑπερεχίδου codd. optimi et plurimi, *Ὑπεροχίδου* vulgo et Valla. Hoc ab *Ὑπέροχος* derivatum verum est. Cf. Meinek. in Herm. III p. 372.

§ 2. *ἐν τῇ πρώτῃ* codd., quod nihili est, cum una columna commemorata sit; *ἐν τῇ αὐτῇ* Valla parum accurate vertens in ipso titulari lapide.

ἀπεοικότως codd. Reliquis locis omnibus Th. *εἰκότως* et *ἀπεικότως* (I 73, 1. II 8, 1. VIII 68, 4) habet.

Καλλίου. Aliam Hippiae uxorem commemorat Athen. 609c.

§ 2. *διὰ τὸ πρεσβεύειν . . .*] *διὰ τὸ τῶν ἐξ αὐτοῦ πρεσβύτατος εἶναι.* Schol. Qui aut *τῶν ἀπ' αὐτοῦ* legit aut quae scripta invenit perperam interpretatus est. Nos, cum *ἀπ' αὐτοῦ* idoneam explicationem habere videatur, alterum factum esse putamus. Nam *ἀπό* cum genet. iunctum ad id referri potest, a quo profecti rerum ordinem atque numerum constituamus. Itaque *πρεσβεύειν ἀπ' αὐτοῦ* valere potest inde ab eo (*von ihm an*) maximum natu esse. Pariter enim Plato Legg. 745c dixit *τὸ δεύτερον ἀπὸ πόλεως τῷ ἀπ' ἐσχάτων δευτέρῳ.*

§ 3. *οὐ μὴν οὐδ'*, neque vero etiam. Cf. adn. I 3, 3. — *καθίστατο.* Imperf. de conatu. Simul audi *ἐν τῇ ἀρχῇ* seu inde *ἄρχων*. Cf. Aristid. I p. 58 *οὔτε καθιστάμενος (βασιλεὺς) οὔτε ἐν ἀρχῇ τῆς βασιλείας.* — *ἀλλὰ καί. Καί* significat Hippiam non solum imperium accepisse, sed adeo maxima cum securitate obtinuisse. — *διὰ τὸ . . . φοβερόν*, propter iam antea usitatum civibus metum. Nam ne, quod deinde *τὸ ἀκριβές* sit Hippiae, explicemus propter iam antea usitatam (Hippiae) in cives severitatem, prohibemur iis, quae de horum tyrannorum imperio legimus 54, 5. Ceterum cf. adn. I 37, 4. — *ἐς δὲ τοὺς ἐπικούρους ἀκριβές*, et (propter iam antea usitatam) in satellites diligentiam (ut Cicero cognita in rempublicam diligentia scribit pro Mur. 40, 86). *Ἐπίκουροι*, ut ex 56, 2. 57, 1 cognoscitur, satellites sunt, qui iidem 58, 2 *ἐπίκουροι* tam diserte appellantur, ut de sensu satis constet. Satellites quidem iam Pisistrato fuisse notum est, sed hi cives

όντι τοῦ ἀσφαλοῦς κατεκράτησε, καὶ οὐχ ὡς ἀδελ-
φὸς νεώτερος ὢν ἠπόρησεν, ἐν ᾧ οὐ πρότερον
ξυνεχῶς ὡμιλήκει τῇ ἀρχῇ. Ἱππάρχῳ δὲ ξυνέβη 4
τοῦ πάθους τῇ δυστυχίᾳ ὀνομασθέντα καὶ τὴν
δόξαν τῆς τυραννίδος ἐς τὰ ἔπειτα προσλαβεῖν.

ὁ δ' οὖν Ἁρμόδιος καὶ Ἀριστογείτων προπηλακισθέντες ξυνομνύασι.

56. Τὸν δ' οὖν Ἁρμόδιον ἀπαρνηθέντα τὴν 1
πείρασιν, ὥσπερ διενοεῖτο, προυπηλάκισεν· ἀδελ-
φὴν γὰρ αὐτοῦ κόρην ἐπαγγείλαντες ἥκειν κανοῦν
οἴσουσαν ἐν πομπῇ τινι ἀπήλασαν, λέγοντες οὐδὲ
ἐπαγγεῖλαι τὴν ἀρχὴν διὰ τὸ μὴ ἀξίαν εἶναι.

fuerunt, οἱ δορυφόροι μὲν οὐκ ἐγένοντο Πεισιστράτου, κορυνηφόροι δέ (Herod. I 59). Sed filii eius mercennariis usi videntur, qui alibi quoque ἐπίκουροι vocantur. Cf. adn. II 33, 1. Ἀκριβές autem vel ἀκρίβεια circa stipatores severitas disciplinae est, qua eos coercebat atque in officio retinebat. — πολλῷ ... ἀσφαλοῦς = πολλῇ τῇ περιουσίᾳ τῆς ἀσφαλείας, cum multo maiore quam opus erat securitate. — κατεκράτησε, (post Hipparchum interfectum) imperium retinuit, absolute dictum ut Plat. Legg. 840e. — ἠπόρησεν, difficultatibus laboravit. — ἐν ᾧ ... τῇ ἀρχῇ, quod tum non antea continue in imperio administrando versatus erat, i. e. quod eo tempore nullam habebat imperii antea continue administrati experientiam. De ὁμιλεῖν cf. adn. 17, 1. 70, 1; de ἐν ᾧ = ὅτι ἐν τούτῳ adn. IV 26, 4 et de vi eius temporali 92, 4. VII 29, 4.

§ 4. τῇ δυστυχίᾳ ὀνομασθέντα ...] διὰ τὴν συμπεσοῦσαν αὐτῷ δυστυχίαν ὀνομασθέντα, ὀνομαστὸν γενόμενον, ὑποληφθῆναι ὅτι ἐτυράννησεν. Schol. Τῇ δυστυχίᾳ τοῦ πάθους = τῇ δυστυχίᾳ τούτου ὃ ἔπαθε. Ὀνομάζεσθαι est celebrari, nobilitari. De accusativo cf. adn. VII 57, 9. Πρός denique in προσλαβεῖν significat πρὸς τῷ ὀνομαστῷ γενέσθαι. — ἐς τὰ ἔπειτα. Haec insolentiora sunt; nam alibi aut ἐς ἔπειτα (I 130, 1. cf. adn. I 129, 3) aut ἐς τὸ ἔπειτα (IV 64, 5 ut ἐς τὸ λοιπόν et sim.) legimus. (Ἐς τὸν ἔπειτα χρόνον III 114, 3.)

Cap. 56. § 1. δ' οὖν. Cf. adn. I 3, 4. — ἀπαρνηθέντα, aspernatum, recusantem. — πείρασιν. „Non sane usitatum vocabulum, sed πεῖρα aliud notaret.“ Bau. — ἀδελφὴν ... αὐτοῦ. Significatne unam ex eius sororibus? At Aristot. Polit. V 10, 9 (1311 a) προπηλακίσαι τὴν Ἁρμοδίου ἀδελφήν, et cf. Kuehn. Gr. max. § 465, 3. — ἐπαγγείλαντες ... ἀπήλασαν. Singularem propter superius προυπηλάκισεν exspectari, sed communiter tribui Hippiae et Hipparcho, adnotat Bau. — κανοῦν οἴσουσαν ἐν πομπῇ τινι. „Non solum Panathenaeis, sed etiam aliis quibusdam diebus festis virgines canistra gestabant apud Athenienses. [Nam] τοῖς τε Παναθηναίοις καὶ ταῖς ἄλλαις πομπαῖς, dicit Philochorus apud Harpocrat. in κανηφόροι, et [idem] apertum est ex hoc loco Thucydidis, in quo πομπή, in qua soror Harmodii prohibita est canistrum ferre, a Panathenaeis distinguitur.“ Duk. Cf. Herm. Antiqu. II § 54, 30. — τὴν ἀρχήν, omnino. Cf. adn. IV 98, 1. — διὰ τὸ μὴ ἀξίαν

2 χαλεπῶς δὲ ἐνεγκόντος τοῦ Ἁρμοδίου πολλῷ δὴ μᾶλλον δι' ἐκεῖνον καὶ ὁ Ἀριστογείτων παρωξύνετο. καὶ αὐτοῖς τὰ μὲν ἄλλα πρὸς τοὺς ξυνεπιθησομένους τῷ ἔργῳ ἐπέπρακτο, περιέμενον δὲ Παναθήναια τὰ μεγάλα, ἐν ᾗ μόνον ἡμέρᾳ οὐχ ὕποπτον ἐγίγνετο ἐν ὅπλοις τῶν πολιτῶν τοὺς τὴν πομπὴν πέμψοντας ἀθρόους γενέσθαι· καὶ ἔδει ἄρξαι μὲν αὐτούς, ξυνεπαμύνειν δὲ εὐθὺς τὰ πρὸς
3 τοὺς δορυφόρους ἐκείνους. ἦσαν δὲ οὐ πολλοὶ οἱ ξυνομωμοκότες ἀσφαλείας ἕνεκα· ἤλπιζον γὰρ καὶ τοὺς μὴ προειδότας, εἰ καὶ ὁποσοιοῦν τολμήσειαν, ἐκ τοῦ παραχρῆμα, ἔχοντάς γε ὅπλα, ἐθελήσειν σφᾶς αὐτοὺς ξυνελευθεροῦν.

1 57. Καὶ ὡς ἐπῆλθεν ἡ ἑορτή, Ἱππίας μὲν ἔξω ἐν τῷ Κεραμεικῷ καλουμένῳ μετὰ τῶν δορυφόρων Ἵππαρχος ἀποκτείνεται.

Cap. 56. § 2. πέμψοντας C. Mosqu. Ar. Chr. et e corr. Aug; reliqui πέμψαντας. Cf. adn.

§ 3. ἕνεκα Cass. T. Bas. Gr. Vulgo et Bekk. οὕνεκα, quod a Thucydidis dialecto alienum est. Cf. Wecklein Cur. epigr. p. 88.

εἶναι. „Etenim αὗται (αἱ κανηφόροι) τῶν ἀστῶν καὶ τῶν εὐγενῶν ἦσαν [Philoch. l. l. dicit.] Atqui Herodotus [V 55] testatur percussores Hipparchi ex Phoenicio genere [Gephyraeorum] esse ortos et, cum maiores eorum ex Boeotia Athenas migrassent, etiamtum iuribus quibusdam germanorum Atheniensium propriis fuisse privatos.“ Arn. Hanc ob causam igitur sororem Harmodii ad fungendum hoc officio deligi non potuisse simulasse videntur tyranni.

§ 2. Παναθήναια τὰ μεγάλα. „Itaque Hipparchus interfectus est Hecatombaeone, i. e. Iulio vel Augusto, arguente Panathenaeorum tempestate, quae Hecatombaeone tertii Olympiadis cuiusque anni celebrata sunt.“ Clint. Fast. Hell. ad a. 514. Cf. adn. V 47, 10. — ἐν ᾗ μόνον ἡμέρᾳ. Sententia est; quo die unus qui non suspectus esset in armis conventus fiebat. Itaque non cogitandum est de rescribendo μόνῃ. Cf. IV 53, 3. — ἐν ὅπλοις. Etiam apud alias gentes morem fuisse, ut sollemnibus quibusdam sacris pompae ab armatis ducerentur, e Dion. Hal. VII 72 et Polyb. IV 85 ostensum esse docet Duk. — τοὺς τὴν πομπὴν πέμψοντας, qui pompam ducturi erant. Ante pompam conventum factum esse ex 57, 1. 78, 1 cognoscitur. — τὰ πρός. Vid. adn. IV 85, 6. — ἐκείνους, τοὺς ξυνεπιθησομένους τῷ ἔργῳ.

§ 3. ὁποσοιοῦν, quamvis pauci. — τολμήσειαν. Cf. adn. II 48, 1. — ἔχοντάς γε, quippe qui haberent. Cf. adn. IV 65, 4.

Cap. 57. § 1. ἔξω, scil. τῆς πόλεως, τῶν πυλῶν. Oppositum est infra § 3 ἔσω τῶν πυλῶν. — ἐν τῷ Κεραμεικῷ.

διεκόσμει ὡς ἕκαστα ἐχρῆν τῆς πομπῆς προϊέναι·
ὁ δὲ Ἁρμόδιος καὶ ὁ Ἀριστογείτων ἔχοντες ἤδη τὰ
ἐγχειρίδια ἐς τὸ ἔργον προῇσαν. καὶ ὡς εἶδόν τινα 2
τῶν ξυνωμοτῶν σφίσι διαλεγόμενον οἰκείως τῷ
Ἱππίᾳ (ἦν δὲ πᾶσιν εὐπρόσοδος ὁ Ἱππίας), ἔδεισαν
καὶ ἐνόμισαν μεμηνῦσθαί τε καὶ ὅσον οὐκ ἤδη
ξυλληφθήσεσθαι. τὸν λυπήσαντα οὖν σφᾶς καὶ δι' 3
ὅνπερ πάντα ἐκινδύνευον ἐβούλοντο πρότερον, εἰ
δύναιντο, προτιμωρήσασθαι, καὶ ὥσπερ εἶχον ὥρμη-
σαν ἔσω τῶν πυλῶν, καὶ περιέτυχον τῷ Ἱππάρχῳ
παρὰ τὸ Λεωκόριον καλούμενον, καὶ εὐθὺς ἀπερι-
σκέπτως προσπεσόντες καὶ ὡς ἂν μάλιστα δι' ὀργῆς,

Cap. 57. § 3. *προτιμωρήσεσθαι* codd. longe plurimi et optimi. Cf. sd. 6, 1.

εἴσω codd. Ut in *ἐς* sic in *ἔσω* Th. sibi constitisse credimus.

περὶ H., quod propter I 20, 2, ubi eadem fere verba leguntur, praefert Arn. Sed defensionem habet *παρά*, quod praeter *κατὰ* in Mosqu. reliqui omnes libri tuentur. Cf. VIII 102, 2. Herod. IV 87. Xen. Anab. V 3, 13. VII 1, 12.

Ceramici duo erant, quorum unus intra urbem, alter extra. Vide Harpocr. s. v. De exteriore cf. adn. II 34, 5. Ex eo igitur pompa proficiscebatur, quae per interiorem Ceramicum et forum in templum Minervae Poliadis in arce deducebatur. Cf. Plat. Euthyph. 6 c. Isae. ap. Harpocr. in v. *πέπλος*. Plut. Demetr. 12. A. Momms. Heortol. p. 188 sqq. C. Wachsmuth. de Urb. Ath. I p. 285 sqq. Praecipue autem Ceramici nomine exterior vicus vocabatur (cf. Aristoph. Equit. 772. Av. 395 ibique schol.) eademque appellatione hic quoque Th. usus est, quod infra 58, 1 *τὸν Κεραμεικόν* ostendit pariter dictum. Frustra igitur Class. *ἐν τῷ ἔξω Κεραμεικῷ* coniecit. — *τὰ ἐγχειρίδια*, pugiones. Hi non ad sollemnem armaturam pertinebant, sed caedis causa comparati erant. Cf. Plat. Gorg. 469 d. Alc. II 143 e.

§ 2. *τῶν ξυνωμοτῶν σφίσι*, i. e. *τῶν σφίσι ξυνομοσάντων*. Cf. I 63, 2. Krueg. Gr. § 48, 12 adn. 5. — *ὁ Ἱππίας*. Observa nomen proprium iteratum more familiaris sermonis. — *ὅσον οὐκ ἤδη*. Sic iterum VIII 96, 3.

§ 3. *πάντα ἐκινδύνευον*. Cf. 77, 4 *τὰ δεύτ. κινδ.* — *πρότερον ... προτιμωρήσασθαι*. De hac abundantia cf. adn. I 23, 5. — *ὥσπερ εἶχον*. Cf. adn. III 30, 1. — *τῶν πυλῶν*. Dipylum significatur, quod exteriorem et interiorem Ceramicum iungit. Vid. Leak. Descript. Athen. p. 162 sqq. Burs. Geogr. I p. 290. 322. C. Wachsmuth. l. l. p. 260. — *τῷ Ἱππάρχῳ* et ipsi *πομπὴν διακοσμοῦντι*, ut I 20, 2 legimus. — *Λεωκόριον*. Vid. adn. I 20, 2. Fuit non procul a Dipylo in interiore Ceramico. Cf. Harpocr. s. v. Burs. l. l. p. 287. — *ὡς ἂν μάλιστα δι' ὀργῆς*, scil. *προσπέσοιεν*. Cf. adn. I 38, 1.

ὁ μὲν ἐρωτικῆς, ὁ δὲ ὑβρισμένος, ἔτυπτον καὶ
4 ἀποκτείνουσιν αὐτόν. καὶ ὁ μὲν τοὺς δορυφόρους τὸ αὐτίκα διαφεύγει, ὁ Ἀριστογείτων, ξυνδραμόντος τοῦ ὄχλου, καὶ ὕστερον ληφθεὶς οὐ ῥᾳδίως διετέθη· Ἁρμόδιος δὲ αὐτοῦ παραχρῆμα ἀπόλλυται.

1 58. Ἀγγελθέντος δὲ Ἱππίᾳ ἐς τὸν Κεραμεικόν, οὐκ ἐπὶ τὸ γενόμενον ἀλλ' ἐπὶ τοὺς πομπέας τοὺς ὁπλίτας, πρότερον ἢ αἰσθέσθαι αὐτοὺς ἄπωθεν ὄντας, εὐθὺς ἐχώρησε, καὶ ἀδήλως τῇ ὄψει πλασάμενος πρὸς τὴν ξυμφορὰν ἐκέλευσεν αὐτούς, δείξας

Ἱππίου τέχνασμα δι' οὗ κατέχει τὴν ἀρχήν.

Cap. 58. § 1. αἴσθεσθαι aliquot codd. Cf. ad. V 26, 5. ἄποθεν It. Vat. H. Mosqu. m. Cf. ad. III 111, 1.

— ὑβρισμένος, i. e. ὅτι ἦν ὑβρισμ.

§ 4. τοὺς δορυφόρους. Cum § 1 Hippiam μετὰ τῶν δορυφόρων in exteriore Ceramico fuisse legerimus, hic Hipparchi satellites dici videntur. — ὁ Ἀριστογείτων. De hac appositione vid. Matth. Gr. § 288 adn. 5. — ξυνδραμόντος τοῦ ὄχλου. Haec iungenda esse cum διαφεύγει, non cum οὐ ῥᾳδίως διετέθη perspicuum est. — οὐ ῥᾳδίως διετέθη, non leniter tractatus, i. e. misere trucidatus est. „Χαλεπῶς διετέθη ἢ οὐ ῥᾳδίως οὐδὲ εὐκόλως ἀνῃρέθη· ἤγουν οὐ διάθεσιν τιμωριῶν ἐλάμβανε ῥᾳδίαν ἐνεγκεῖν." Schol. Et „οὐ ῥᾳδίως, κακῶς, Θουκυδίδης." Hesych. Phot. Aristogiton enim cruciatus est, ut conscios caedis nominaret. Vid. Iust. II 9. Polyaen. I 22. De Leaena meretrice quae fabulantur recentiores vid. apud Polyaen. VIII 45. Plut. de Garrul. p. 18. Cf. Siebel. ad Paus. I 23, 1.

Cap. 58. § 1. Ἀγγελθέντος. Cf. δηλωθέντος I 74, 1 et ibi adn. — ἐπὶ τὸ γενόμενον. „Ad locum facinoris, illuc, ubi facta esset caedes." Bau. — τοὺς πομπέας τοὺς ὁπλίτας. „I. e. τῶν πολιτῶν τοὺς ἐν ὅπλοις τὴν πομπὴν πέμποντας, ut paulo ante loquitur." Steph. in Thes. Hoc uno loco sic πομπεύς videtur legi. Temere Herwerd. Stud. Thuc. p. 86 τοὺς ὁπλίτας delet. Nam non omnes, qui pompae intererant, armati erant. Certe 56, 2 nihil dictum est nisi his eo die arma ferre sine suspicione fuisse. Praeterea in exteriorem tantum Ceramicum, ubi Hippias pompam disponebat, armati videntur convenisse. Cf. A. Momms. Heortol. p. 189. — πρότερον ἢ αἰσθέσθαι. Cf. adn. I 69, 5. — ἐχώρησε, se convertit. — ἀδήλως τῇ ὄψει πλασάμενος πρὸς τὴν ξυμφ.] ὑποκρινάμενος φαιδρὸς εἶναι τῷ προσώπῳ. ἤγουν ἀσύγχυτον τὴν ἑαυτοῦ ὄψιν τηρήσας καὶ μὴ ὑπεμφαίνουσαν τεκμήριον τοῦ πάθους. Schol. Vertas igitur: ita ut nihil sentiretur vultu adversus (*gegenüber*. Cf. VII 68, 1. VIII 58, 2) calamitatem mentitus. Medium πλάσσεσθαι eodem modo dicitur quo ψεύδεσθαι, dedita opera decipere. Cf. Krueg. Gr. § 52, 7 adn. 4 et 5. Pariter atque hic obiecto caret apud Herodian. hist. V 3, 10 εἴτε πλασαμένη εἴτε καὶ ἀληθεύουσα.

τι χωρίον, ἀπελθεῖν ἐς αὐτὸ ἄνευ τῶν ὅπλων. καὶ 2
οἱ μὲν ἀπεχώρησαν οἰόμενοί τι ἐρεῖν αὐτόν, ὁ δὲ
τοῖς ἐπικούροις φράσας τὰ ὅπλα ὑπολαβεῖν ἐξ-
ελέγετο εὐθὺς οὓς ἐπῃτιᾶτο καὶ εἴ τις ηὑρέθη ἐγ-
χειρίδιον ἔχων. [μετὰ γὰρ ἀσπίδος καὶ δόρατος
εἰώθεσαν τὰς πομπὰς ποιεῖν.]

ἡ οὖν τυραννὶς μετὰ τοῦτο χαλεπωτέρα γίγνεται, παύεται δὲ ὑπὸ Λακεδαιμονίων.

59. Τοιούτῳ μὲν τρόπῳ δι' ἐρωτικὴν λύπην ἥ 1
τε ἀρχὴ τῆς ἐπιβουλῆς καὶ ἡ ἀλόγιστος τόλμα ἐκ
τοῦ παραχρῆμα περιδεοῦς Ἁρμοδίῳ καὶ Ἀριστο-
γείτονι ἐγένετο. τοῖς δ' Ἀθηναίοις χαλεπωτέρα μετὰ 2

§ 2. *ἀνεχώρησαν* codd. Cf. adn.
εὑρέθη codd. nisi quod *εὑρεθείη* Ar. Cf. ad. IV 54, 1.
γρ. πέμπειν (pro *ποιεῖν*) H., quam posteriorem soloeci sermonis (cf. adn.) correcturam esse patet.

§ 2. *ἀπεχώρησαν* legendum esse *ἀπελθεῖν* ostendit. Idem enim faciunt quod ille iubet. — *οἰόμενοι ... αὐτόν.* „Usitatum videtur fuisse, ut, antequam ad orationem audiendam congregarentur, arma deponerent.“ Bloomf. Cf. IV 91. Polyaen. I 21, 2. — *ἐπικούροις.* Cf. adn. 55, 3. — *ὑπολαβεῖν*] *ὑφαρπάσαι.* Schol. — *ἐξελέγετο*, sibi eligebat ad interficiendum. Cf. Iust. II 9. Polyaen. I 22. — *οὓς ἐπῃτιᾶτο*, quos crimini obnoxios putabat. — *ἐγχειρίδιον ἔχων.* Pugionem enim praeter solitum morem habebat. Cf. adn. 57, 1. — *μετὰ γὰρ ... ποιεῖν* spuria esse cum *ποιεῖν* ostendit vitiose scriptum pro *ποιεῖσθαι* (qui enim pompae intersunt *πομπὴν ποιοῦνται.* Cf. adn. II 86, 6) tum inde apparet quod idem iam 56, 2 memoratum est. Exempla, quae Class. ad tuendum *ποιεῖν* affert, tantum abest ut sententiam eius comprobent, ut redarguant. Nam ne II 15, 1 quidem de civibus Atheniensibus sermo est, qui ferias agant, sed de civitate, quae eas publico sumptu apparet (*veranstaltet*). Multo magis etiam III 104, 2. V 80, 3 haec activi *ποιεῖν* notio elucet. Adscripta sunt verba seclusa ab aliquo, qui indicare voluit, quod indicio non egebat, pugionem non *ἐν τοῖς ὅπλοις* (56, 2) esse.

Cap. 59. § 1. *δι' ἐρωτικὴν λύπην ... περιδεοῦς* traiecta esse putant pro *διά τε ἐρωτ. λύπην ἡ ἀρχὴ τῆς ἐπιβ. καὶ ἐκ τοῦ παραχρ. περιδεοῦς ἡ ἀλόγιστος τόλμα ... ἐγένετο*; nam initium coniurationis propter indignationem amatoriam factum, inconsideratam rei perfectionem ex repentino metu ortam esse. Sed si consentaneum est consilio capto non cessisse illam indignationem, etiam ad rem perpetrandam valuit. Atque hoc ipsum 57, 2 verbis *τὸν λυπήσαντα οὐν σφᾶς ἐβούλοντο προτιμωρήσασθαι* indicatur. Itaque ut rem perpetrarent, dolor amatorius eos impulit, ut temere id facerent, repentino metu factum est. Hoc autem modo, ut verborum collocatio suadet, *δι' ἐρωτικὴν λύπην* ad utrumque quod sequitur membrum refertur.

§ 2. *χαλεπωτέρα ... κατέστη.* Rem confirmat Herodot.

τοῦτο ἡ τυραννὶς κατέστη, καὶ ὁ Ἱππίας διὰ φόβου ἤδη μᾶλλον ὢν τῶν τε πολιτῶν πολλοὺς ἔκτεινε καὶ πρὸς τὰ ἔξω ἅμα διεσκοπεῖτο, εἴ ποθεν ἀσφάλειάν τινα ὁρῴη μεταβολῆς γενομένης ὑπάρχουσάν
3 οἱ. Ἱπποκλοῦ γοῦν τοῦ Λαμψακηνοῦ τυράννου Αἰαντίδῃ τῷ παιδὶ θυγατέρα ἑαυτοῦ μετὰ ταῦτα Ἀρχεδίκην, Ἀθηναῖος ὢν Λαμψακηνῷ, ἔδωκεν, αἰσθανόμενος αὐτοὺς μέγα παρὰ βασιλεῖ Δαρείῳ δύνασθαι. καὶ αὐτῆς σῆμα ἐν Λαμψάκῳ ἐστὶν ἐπίγραμμα ἔχον τόδε·

ἀνδρὸς ἀριστεύσαντος ἐν Ἑλλάδι τῶν ἐφ' ἑαυτοῦ
  Ἱππίου Ἀρχεδίκην ἥδε κέκευθε κόνις·
ἣ πατρός τε καὶ ἀνδρὸς ἀδελφῶν τ' οὖσα τυράννων
  παίδων τ' οὐκ ἤρθη νοῦν ἐς ἀτασθαλίην.

4 τυραννεύσας δὲ ἔτη τρία Ἱππίας ἔτι Ἀθηναίων καὶ παυθεὶς ἐν τῷ τετάρτῳ ὑπὸ Λακεδαιμονίων καὶ

V 55. 62. VI 123. — διὰ φόβου ... ὤν. Cf. Matth. Gr. § 580 e. — μεταβολῆς γενομένης, rerum commutatione ex seditione facta.

§ 3. γοῦν. Male δ' οὖν coniecit Krueg. Cum commemoretur exemplum praesidii ab Hippia quaesiti, rectissime hic legitur γοῦν, quidem certe, nam certe. Cf. I 2, 5. — αἰσθανόμενος ... δύνασθαι. De infin. cf. adn. V 4, 6. — ἐπίγραμμα. Hoc epigramma Simonidi adscribit Aristot. Rhetor. I 9, qui tertium versum affert. Vide in Bergkii Poet. Lyr. Simonid. fragm. 111. — ἀδελφῶν. „Unus tantum nobis notus est Pisistratus, Hippiae filius, cuius mentionem fecit Thucydides supra c. 54." Haack. — τυράννων. Partim Athenarum, partim Lampsaci.

§ 4. ἔτη τρία ... ἔτι. „Totidem Plato [personatus] in Hipparch. 229 b nihil admodum Herodoti quattuor annis officientes, modo ... tres integri et quartus incohatus Hippiae tyranno post Hipparchi violentam mortem relinquantur." Wessel. ad Herodot. V 55. Add. Boeckh. ad Inscr. II p. 318. — ἐν τῷ τετάρτῳ. „Antequam quartus Hippiae annus completus fuit ideoque ante Hecatombaeonem s. Iulium a. 510 [cf. adn. 56, 2], et tamen viginti annis ante pugnam Marathoniam, proinde non ante Boedromionem s. Septembrem. Haec ut inter se concilientur, statuendum est aliquamdiu inter factiones pugnatum esse. Hippias imperio privatus est ante Hecatombaeonem, sed abiit Athenis (ἐχώρει ὑπόσπονδος) demum post Boëdromionem. [At Boeckh. l. d. annum vicesimum ideo recte dici posse, quia magis de universa expeditione eiusque initio quam de ipsius pugnae mense vel die intellegenda verba scriptoris sint, probabilius existimat.] Pisistratidae expulsi sunt octodecim annis post Pisistrati mortem (Aristot. Polit. V 9) et circiter centum annis (ἔτει ἑκατοστῷ μάλιστα Thuc. VIII 68) ante quadringentorum virorum imperium." Clint. Fast. Hell. ad a. 510. — ὑπὸ Λακεδαιμονίων

Ἀλκμεωνιδῶν τῶν φευγόντων ἐχώρει ὑπόσπονδος ἔς τε Σίγειον καὶ παρ' Αἰαντίδην ἐς Λάμψακον, ἐκεῖθεν δὲ ὡς βασιλέα Δαρεῖον, ὅθεν καὶ ὁρμώμενος ἐς Μαραθῶνα ὕστερον ἔτει εἰκοστῷ ἤδη γέρων ὢν μετὰ Μήδων ἐστράτευσεν.

τούτων μὲν δὴ μιμνησκομένου τοῦ δήμου ἐν τῇ τῶν ἀσεβησάντων ζητήσει εἷς τῶν δεδεμένων γίγνεται μηνυτής· ὁ δὲ δῆμος τοὺς μὲν καταιτιαθέντας τιμωρεῖται.

60. Ὧν ἐνθυμούμενος ὁ δῆμος ὁ τῶν Ἀθη- 1
ναίων καὶ μιμνῃσκόμενος ὅσα ἀκοῇ περὶ αὐτῶν
ἠπίστατο, χαλεπὸς ἦν τότε καὶ ὑπόπτης ἐς τοὺς
περὶ τῶν μυστικῶν τὴν αἰτίαν λαβόντας, καὶ πάντα
αὐτοῖς ἐδόκει ἐπὶ ξυνωμοσίᾳ ὀλιγαρχικῇ καὶ τυραν-
νικῇ πεπρᾶχθαι. καὶ ὡς αὐτῶν διὰ τὸ τοιοῦτον 2
ὀργιζομένων πολλοί τε καὶ ἀξιόλογοι ἄνθρωποι
ἤδη ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ ἦσαν καὶ οὐκ ἐν παύλῃ
ἐφαίνετο, ἀλλὰ καθ' ἡμέραν ἐπεδίδοσαν μᾶλλον ἐς
τὸ ἀγριώτερόν τε καὶ πλείους ἔτι ξυλλαμβάνειν,

Cap. 59. § 4. Ἀλκμαιωνιδῶν codd. praeter Laur. Cf. Inscr. Att. I n. 438.

καὶ Ἀλκμεωνιδῶν. Vid. maxime Herodot. V 55 sqq. Cf. quos citat Boeckh. de Alcmaeonidis disputans in Explic. Pind. ad Pyth. VII p. 301. — ὑπόσπονδος. Hac condicione, ut tradita arce reciperet liberos ab adversariis captos. Cf. Herodot. V 65. — ἔς τε Σίγειον. Ibi enim dominabatur Hegesistratus, Hippiae frater nothus, cui pater Pisistratus eius urbis imperium tradiderat. Cf. Herod. V 65. 94. 95.

Cap. 60. § 1. ὧν ἐνθυμούμενος. Cf. adn. I 42, 1. — μιμνῃσκόμενος ... ὑπόπτης. Ad narrationem cum superioribus nectendam repetit scriptor 53, 3 dicta. — αἰτίαν λαβόντας. Cf. adn. II 18, 3. — ὀλιγαρχικῇ καὶ τυραννικῇ. Cf. 27, 3. 53, 3.

§ 2. καὶ ὡς ... Rem illustrat Andoc. I 48 sqq. — οὐκ ἐν παύλῃ ἐφαίνετο] οὐδεμία ἀπόπαυσις τοῦ συλλαμβάνειν τοὺς ἄνδρας [ἐφαίνετο]. Schol. „Male Thomas Mag. in ἀνάπαυλα· τὸ δὲ παῦλα ἀδόκιμον. Usi sunt praeter Thucydidem etiam Plato, [Xenophon,] Aristoteles, Socrates apud scholiasten Aristoph. Nub. 94." Duk. „Add. Soph. Philoct. 1329 et Aristoph. Lysistr. 772." Bloomf. De tota formula cf. adn. 1 137, 4. III 33, 3. IV 73, 3, quibus apparet non opus esse Reiskii coniectura οὐκ ἀνάπαυλα. — ἐπεδίδοσαν ἐς τὸ ἀγριώτερον. Similiter VIII 24, 4 ἐπεδίδου ἐπὶ τὸ μεῖζον. Dicitur enim ἐπιδιδόναι ἔς τι, πρός τι, ἐπί τι. Cum ipsis verbis ἐς τὸ ἀγριώτερον cf. ἐς τὸ τρυφερώτερον I 6, 3 et adn. VI 34, 7. — καὶ ... ξυλλαμβάνειν. Post καί cogitando repetendum est ἐς τό. Cf. VIII 83, 2. Plat. de Rep. 526 b. Neque enim ipsum infinitivum ex ἐπεδίδοσαν pendentem facere licet, cum eius rei exempla desint. Nostrae rationi cur τέ particulae collocatio obstare Class. videatur, non perspicimus. Cf. VII 36, 6 τὴν

ἐνταῦθα ἀναπείθεται εἷς τῶν δεδεμένων, ὅσπερ
ἐδόκει αἰτιώτατος εἶναι, ὑπὸ τῶν ξυνδεσμωτῶν
τινος εἴτε ἄρα καὶ τὰ ὄντα μηνῦσαι εἴτε καὶ οὔ·
ἐπ' ἀμφότερα γὰρ εἰκάζεται, τὸ δὲ σαφὲς οὐδεὶς
οὔτε τότε οὔτε ὕστερον ἔχει εἰπεῖν περὶ τῶν δρα-
3 σάντων τὸ ἔργον. λέγων δὲ ἔπεισεν αὐτὸν ὡς χρή,
εἰ μὴ καὶ δέδρακεν, αὐτόν τε ἄδειαν ποιησάμενον
σῶσαι καὶ τὴν πόλιν τῆς παρούσης ὑποψίας
παῦσαι· βεβαιοτέραν γὰρ αὐτῷ σωτηρίαν εἶναι
ὁμολογήσαντι μετ' ἀδείας ἢ ἀρνηθέντι διὰ δίκης
4 ἐλθεῖν. καὶ ὁ μὲν αὐτός τε καθ' ἑαυτοῦ καὶ κατ'
ἄλλων μηνύει τὸ τῶν Ἑρμῶν· ὁ δὲ δῆμος [ὁ τῶν

Cap. 60. § 4. καθ' ἑαυτὸν It. Vat. Laur. Pal. Aug. M. Cf. Krueg. § 68, 24 adn. 2.

ἐπίπλευσιν ἀπὸ τοῦ πελάγους τε καὶ ἀνάκρουσιν. — εἷς τῶν δεδεμένων. Erat Andocides orator. Cf. Andoc. l. l. Plut. Alcib. 21. Wachsm. Antiqu. Gr I. p. 629. — ὅσπερ ... εἶναι. Causam explicat Plut. l. d. — τῶν ξυνδεσμωτῶν τινος. Eum Plutarchus Timaeum vocat. At Andocides ipse a Charmide Aristotelis filio sibi persuasum esse affirmat. — εἴτε ἄρα καὶ τὰ ὄντα (i. e. τὰ ἀληθῆ)... εἴτε καὶ οὔ. Haec verba scriptoris, non persuadentis sunt. Vera indicasse Andocidem existimant Droys. Mus. Rhen. IV p. 36. Weisweil. de Caus. Hermoc. p. 55 sqq. De particulis εἴτε καὶ ... εἴτε καί vid. adn. V 65, 3. — ἐπ' ἀμφότερα. Cf. adn. I 83, 3. — οὔτε τότε ... ἔχει, i. e. οὔτε τότε εἶχεν, οὔτε ὕστερον (καὶ μέχρι τοῦ νῦν) ἔχει. Cf. adn. I 86, 2 et Krueg. Gr. § 62, 4 adn. 2. Cur Th. nihil de hac re exploratum fuerit, explicat Weisw. l. l. p. 62.

§ 3. εἰ μὴ καί, i. e. εἰ καὶ μή. Cf. adn. II 11, 6. — ἄδειαν ποιησάμενον, sibi comparata securitate, impetrata securitate. Cf. adn. IV 51, 1 et I 25, 1 τιμωρίαν ἀπ' αὐτῶν ποιεῖσθαι. Sub impunitatis condicione indicium offertur. Cf. Weisw. l. l. p. 12. — βεβαιοτέραν γὰρ ... ἐλθεῖν, certiorem enim ipsi salutem fore securitate impetrata rem fasso, quam si negans iudicium subiret. „Rursus variavit Thuc. per particip. et infinit. [quorum illud ad αὐτῷ referendum, infinitivus subiectum est praedicati σωτηρίαν εἶναι. Nam] e σωτηρίαν εἶναι, non a διὰ δίκ. ἐλθεῖν pendere ὁμολογήσαντι vel ex eo appareat, quod absolutum statim, immo custodia liberatum sine iudicio refert Thuc.; non ergo ἦλθε διὰ δίκης ὁμολογήσας.“ Duk. Cf. Plutarch. l. d. ὁμολογήσαντι γὰρ ἄδειαν εἶναι κατὰ ψήφισμα τοῦ δήμου, τὰ δὲ τῆς κρίσεως ἄδηλα πᾶσι. De verbis διὰ δίκης ἐλθεῖν cf. adn. II 11, 8.

§ 4. αὐτός τε καθ' ἑαυτοῦ ... μηνύει. Ita Plut. l. d. Oratores Andocidem contra semet ipsum indicium professum esse non narrant. Cf. Droys. Mus. Rhen. IV p. 33 sq. Eum consilii Hermarum mutilandorum partem se habuisse confessum esse, non facinoris iudicat Weisw. l. l. p. 58. — τὸ τῶν Ἑρμῶν. Sic iterum

Ἀθηναίων] ἄσμενος λαβών, ὡς ᾤετο, τὸ σαφὲς καὶ
δεινὸν ποιούμενοι πρότερον εἰ τοὺς ἐπιβουλεύοντας
σφῶν τῷ πλήθει μὴ εἴσονται, τὸν μὲν μηνυτὴν
εὐθὺς καὶ τοὺς ἄλλους μετ᾽ αὐτοῦ ὅσων μὴ κατ-
ηγορήκει ἔλυσαν, τοὺς δὲ καταιτιαθέντας κρίσεις
ποιήσαντες τοὺς μὲν ἀπέκτειναν, ὅσοι ξυνελήφθη-
σαν, τῶν δὲ διαφυγόντων θάνατον καταγνόντες
ἐπανεῖπον ἀργύριον τῷ ἀποκτείναντι. κἀν τούτῳ 5
οἱ μὲν παθόντες ἄδηλον ἦν εἰ ἀδίκως ἐτετιμώ-
ρηντο, ἡ μέντοι ἄλλη πόλις ἐν τῷ παρόντι περι-
φανῶς ὠφέλητο.

ἐπὶ δὲ Ἀλκιβιάδην ὕποπτον ὄντα ἡ Σαλαμινία

61. Περὶ δὲ τοῦ Ἀλκιβιάδου ἐναγόντων τῶν 1
ἐχθρῶν, οἵπερ καὶ πρὶν ἐκπλεῖν αὐτὸν ἐπέθεντο,
χαλεπῶς οἱ Ἀθηναῖοι ἐλάμβανον· καὶ ἐπειδὴ τὸ

§ 5. ἐνδίκως Ar. Chr. Dan. et olim Cl. Quod probandum esset, nisi post verba dubitandi et considerandi εἰ etiam an *(ob nicht)* valeret. Cf. Krueg. ad Dion. p. 135 et ad Xen. Anab. III 2, 22 et Popp. ad Cyr. VIII 4, 16, ne ab Elmsl. ad Eur. Med. 911 in errorem inducare.

61, 1. — ὁ τῶν Ἀθηναίων apte ad ὁ δῆμος. § 1 additur, ubi post digressionem ad interruptam narrationem scriptor redit; hic, postquam § 1 additum est, molestiam facit. Del. Krueg. — ὡς ᾤετο ad τὸ σαφές pertinet. Quod acceperunt verum esse putabant. — δεινὸν ποιούμενοι. Transitum in pluralem non mirabere. Cf. 53, 3 et de ipsis verbis δεινὸν ποιεῖσθαι adn. I 102, 4. — τοὺς ἄλλους. Eos, quorum nomina ex trecentis detulerat Dioclides et qui comprehensi erant. Vid. Andoc. I 37 sqq. et 66. — κρίσεις ποιήσαντες, iudiciis constitutis, quod qua ratione factum sit, uberius exponit Weisw. l. l. p. 17 sqq. — καταιτιαθέντας. Passive, ut simplex 53, 2. — ἐπανεῖπον . . . τῷ ἀποκτείναντι. „Ad hunc locum fortassis respexit Pollux II 128 ἐπανειπὼν ἀργύριον, οἷον ἐπικηρύξας. Videtur pro eodem habuisse ἐπανειπεῖν et ἐπικηρύττειν ἀργύριόν τινι. Sed est inter haec discrimen. Nam in illo dativus refertur ad eum, cui praemium promittitur, in hoc ad eum, in cuius caput pecunia statuitur; nam usitatius est de hac re ἐπικηρῦξαι.“ Duk. Ceterum ἐπανεῖπον est praetera (praeterquam quod capitis eos damnaverunt) pronuntiabant. „Talentum publice decretum est proscriptorum aliquem trucidanti. Vid. Wessel. ad Diod. XIII 2.“ Goell.

§ 5. ἀδίκως ἐτετιμ. Id factum censet Plutarchus Alc. 21. Ceterum cf. sd. — ἡ μέντοι . . . ὠφέλητο. Cf. Andoc. I 68.

Cap. 61. § 1. τῶν ἐχθρῶν. Androcle et Thessalo. Cf. Plut. Alc. 22. Thuc. VIII 65, 2, supra adn. 28, 2. Weisw. l. l. p. 65 sq. — ἐπέθεντο, aggressi erant, alibi de hostibus in pugna, hic de inimicis in re civili

τῶν Ἑρμῶν ᾤοντο σαφὲς ἔχειν, πολὺ δὴ μᾶλλον καὶ τὰ μυστικά, ὧν ἐπαίτιος ἦν, μετὰ τοῦ αὐτοῦ λόγου [καὶ τῆς ξυνωμοσίας] ἐπὶ τῷ δήμῳ ἀπ'
2 ἐκείνου ἐδόκει πραχθῆναι. καὶ γάρ τις καὶ στρατιὰ Λακεδαιμονίων οὐ πολλὴ ἔτυχε κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον ἐν ᾧ περὶ ταῦτα ἐθορυβοῦντο μέχρι Ἰσθμοῦ

ναῦς πέμπεται· ὁ δὲ ἐς τὴν Πελοπόννησον οἴχεται.

Cap. 61. § 1. σαφῶς D. K. m. Ar. Chr. Dan. et int. vers. Cass., quod recepit Did. Sed forsitan Graece non magis dicatur σαφῶς ἔχειν quam Latine aperte se habere. Verte Hermarum scelus manifestum habere, tenere, et cf. Aesch. Sept. 40 σαφῆ τἀκεῖθεν φέρων.

dicitur. De re cf. 28, 2. — μετὰ τοῦ αὐτοῦ λόγου, cum eadem ratione (eodem consilio) atque Hermarum detruncatio, quae quidem ratio significata est verbis ἐπὶ ξυνωμοσίᾳ ὀλιγαρχικῇ καὶ τυραννικῇ 60, 1 et ἐπιβουλεύοντας σφῶν τῷ πλήθει 60, 4. Verba quae sequuntur uncis inclusa non solum, quod μετὰ τοῦ αὐτοῦ λόγου ad 60, 1 ἐπὶ ξυνωμοσίᾳ ὀλιγαρχικῇ καὶ τυραννικῇ respicit, supervacanea sunt, sed etiam falsa iunctura superioribus adnexa. Nam coniuratio ipsa illa ratio est, cum qua mysteriorum violatio facta esse videbatur. Neque ita hanc causam tollimus, si cum eadem ratione eaque coniuratione in populum facta vertimus, cum non addita terminatione circumscribatur ea ratio, sed ipsa significetur. Ad eam autem significationem sine καί particula simplici appositione utendum erat. Neque Class. interpretatione haec verba defenduntur. Dici enim vult mysteriorum violationem eadem ratione factam esse atque coniurationem. Sed hoc non satis convenit ad 60, 1, ubi ipsam coniurationem consilium fuisse indicatur, quod in mysteriis violandis secuti sint. Tum vero Class. quae in codd. leguntur scripta esse putat pro his: μετὰ τοῦ αὐτοῦ λόγου καὶ ἡ ξυνωμοσία . . . ἐδόκει πραχθῆναι, attractionem quandam genetivi statuens, qualis in Graeco sermone nulla est. Itaque τῆς ξυνωμοσίας interpretandi causa adscriptum a librario aliquo ad sententiam parum intento cum scriptoris verbis addito καί coniunctum esse putamus. Herw. Stud. Thuc. p. 86 etiam ἐπὶ τῷ δήμῳ delet, quod, cum stare possit, propter exquisitiorem ἐπί praepositionis usum servandum esse putamus. Cf. adn. 79, 1. I 40, 6. Kock. ad Aristoph. Equit. 286. Krueg. Gr. § 68, 41 adn. 7. — ἀπ' ἐκείνου. Cf. adn. I 17, 1. IV 76, 2.

§ 2. καὶ γάρ τις καὶ στρατιὰ Λ. κ. τ. λ. Cum Andoc. I 45 Βοιωτοὶ δὲ πεπυσμένοι τὰ πράγματα ἐπὶ τοῖς ὁρίοις ἦσαν ἐξεστρατευμένοι dicat, hoc ipsum ex consilio cum Lacedaemoniis, qui usque ad Isthmum accesserunt, communicato videtur factum esse. Nam nihil impedit, quin rerum scriptoris et oratoris narrationes ad eandem rem pertinere credamus. Quod enim Andocides hoc post Dioclidis denuntiationem et ante ipsius indicium factum esse dicit, cum hac temporis significatione satis convenit quod Th. tempus in universum designans dicit κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον ἐν ᾧ περὶ ταῦτα ἐθορυβοῦντο. Neque audiendus est Leak. Athen. p. 300, qui sine idonea causa ex eo, quod Ando-

παρελθοῦσα πρὸς Βοιωτούς τι πράσσοντες. ἐδόκει
οὖν ἐκείνου πράξαντος καὶ οὐ Βοιωτῶν ἕνεκα ἀπὸ
ξυνθήματος ἥκειν, καὶ εἰ μὴ ἔφθασαν δὴ αὐτοὶ
κατὰ τὸ μήνυμα ξυλλαβόντες τοὺς ἄνδρας, προδο-
θῆναι ἂν ἡ πόλις. καί τινα μίαν νύκτα καὶ κατ-
έδαρθον ἐν Θησείῳ τῷ ἐν πόλει ἐν ὅπλοις. οἵ τε ξένοι 3
τοῦ Ἀλκιβιάδου οἱ ἐν Ἄργει κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον
ὑπωπτεύθησαν τῷ δήμῳ ἐπιτίθεσθαι· καὶ τοὺς
ὁμήρους τῶν Ἀργείων τοὺς ἐν ταῖς νήσοις κει-
μένους οἱ Ἀθηναῖοι τότε παρέδοσαν τῷ Ἀργείων
δήμῳ διὰ ταῦτα διαχρήσασθαι. πανταχόθεν τε 4
περιειστήκει ὑποψία ἐς τὸν Ἀλκιβιάδην. ὥστε
βουλόμενοι αὐτὸν ἐς κρίσιν ἀγαγόντες ἀποκτεῖναι,
πέμπουσιν οὕτω τὴν Σαλαμινίαν ναῦν ἐς τὴν

§ 3. *διαχρήσεσθαι* pars codd.
§ 4. *περιεστήκει* codd. plurimi. Cf. ad. IV 26, 7.

cides *τοὺς ἐν μακρῷ τείχει εἰς τὸ Θησεῖον* excubitum ivisse refert, hoc Theseum non ut apud Th. in urbe, sed intra longos muros fuisse efficere vult. — *πρὸς Βοιωτούς τι πράσσοντες*, cum Boeotis aliquid agentes, in aliquid conspirantes. Cf. adn. I 131, 1. De plurali cf. adn. 60, 4. — *ἀπὸ ξυνθήματος* ut IV 67, 4. — *δή*, revera. Cf. Plat. Gorg. 481 b. Xen. Mem. II 6, 20. — *μήνυμα*, scil. Andocidis. — *τινα μίαν*. Cf. adn. 31, 4. Similiter *τὶς εἷς* Soph. OT. 246. — *κατέδαρθον ... ἐν ὅπλοις*, pernoctaverunt, excubias egerunt ... in armis. De hac urbis custodia multo accuratiora tradidit Andoc. l. l. Quod hic memoratur Theseum non templum esse quod vulgo putant ad Colonum agoraeum situm hodieque servatum (cf. Leak. l. l. p. 362 sqq. Burs. Geogr. I p. 288) C. Wachsmuth. de Urb. Ath. I p. 357 sqq. demonstravit, simul docens hoc templum potius Herculi *ἀλεξικάκῳ* sacrum fuisse. Idem l. l. p. 218 sq. Theseum urbanum a foro orientem versus prope gymnasium Ptolemaeum situm fuisse suspicatur. Quattuor Thesei templa (*τεμένη*) fuisse Plut. Thes. 35 indicat, quorum unum in ipsa urbe fuisse hoc Th. loco efficitur. De articulo apud *πόλει* omisso dictum est ad I 10, 2.

§ 3. *οἵ τε ξένοι* cet. Rem clarius narrat Diod. XIII 5, 2. — *ὑπωπτεύθησαν ... ἐπιτίθεσθαι*. Passivum *ὑποπτεύομαι* personaliter quod dicunt iam II 62, 1 positum legimus. — *τοὺς ὁμήρους ... κειμένους*. De re cf. V 84, 1 et de verbo *κειμένους* adn. V 61, 4. — *διὰ ταῦτα*, *ὡς οἰκείους ὄντας τῶν τοῦ Ἀλκιβιάδου ξένων*. Schol.

§ 4. *περιειστήκει ὑποψία ἐς τὸν Ἀλκ.*, suspicio conversa erat in Alcibiadem. Cf. adn. I 78, 2. Krueg. tamen *ἐς* ad *ὑποψίαν* refert. De re vid. adn. VI 28, 2. — *πέμπουσιν ... τὴν Σαλαμινίαν ναῦν*. „Post mediam aestatem (80, 1) itaque Chabriae anno. Non

Σικελίαν ἐπί τε ἐκεῖνον καὶ ὧν πέρι ἄλλων ἐμεμή-
5 *νυντο. εἴρητο δὲ προειπεῖν αὐτῷ ἀπολογησομένῳ*
ἀκολουθεῖν, ξυλλαμβάνειν δὲ μή, θεραπεύοντες τό
τε πρὸς τοὺς ἐν τῇ Σικελίᾳ στρατιώτας τε σφετέρους
καὶ πολεμίους μὴ θορυβεῖν, καὶ οὐχ ἥκιστα τοὺς
Μαντινέας καὶ Ἀργείους βουλόμενοι παραμεῖναι,
δι' ἐκείνου νομίζοντες πεισθῆναι σφίσι ξυστρα-
6 *τεύειν. καὶ ὁ μὲν ἔχων τὴν ἑαυτοῦ ναῦν καὶ οἱ*
ξυνδιαβεβλημένοι ἀπέπλεον μετὰ τῆς Σαλαμινίας

§ 5. *ἀπολογησαμένῳ* male in optimis libris.
σφᾶς codd. Cf. adn.

accurate igitur argum. [Aristoph.] Av. II (*ἐπὶ Ἀριμνήστου τοῦ πρὸ Χαβρίου*) *Ἀθηναῖοι πέμπουσι τὴν Σαλαμινίαν Ἀλκιβιάδην μεταστελλόμενοι*. Rectius Philochorus apud schol. Av. 767 (*οἱ Ἑρμοκοπίδαι*) *ἐπὶ Χαβρίου θανάτῳ κατεγνώσθησαν*." Clint. in Fast. Hellen. Extremo Iulio mense vel ineunte Augusto factum putat Droysen. Mus. Rhen. III p. 174. Cf. Weisw. l. l. p. 67 sqq. *Πάραλον* missam esse dicit Suidas in v. *Πάραλος*, sed vid. ibi Gaisf. De Salaminia cf. adn. III 33, 1, de *οὕτω* adn. III 96, 2. — *ἐπί τε ἐκεῖνον καὶ ὧν πέρι . . . ἐμεμήνυντο*. Cf. Krueg. Gr. § 51, 13 adn. 5.

§ 5. *εἴρητο . . . θεραπεύοντες*. Ita perrexit, ut si *εἰρήκεσαν* scripsisset. Cf. adn. IV 28, 2. V 70. VII 42, 2. — *θεραπεύοντες τό τε πρὸς . . . μὴ θορυβεῖν*, curantes, ne apud (adversus. Cf. adn. 40, 1. 68, 2) milites in Sicilia suos et hostiles turbas excitarent (*Aufsehen erregen* Heilm.), i. e. curantes, ne vehementer commoverent suorum animos irritantes, hostium erigentes. Itaque a verbo *θεραπεύοντες* pendet *τὸ μὴ θορυβεῖν* et ad *θορυβεῖν* pertinet *πρὸς τοὺς . . . πολεμίους*. Verbum autem *θορυβεῖν* intransitive dictum est ut III 78, 1. Super v. *θεραπεύειν* cf. adn. IV 67, 3 et VII 70, 3. Prius *τέ* ita collocatum est, quasi alterum participium non esset secuturum (cf. adn. 15, 2), alterum sic ut *στρατιώτας* mente repetendum esse ante *πολεμίους* significet. De articulo ante *τὲ σφετέρους* non iterato cf. adn. 46, 3. Hunc locum non satis intellegens Class. *τό τε πρός* delendum esse suspicatur, quod unde huc immigrare potuerit, ne ipse quidem sibi videtur probabiliter explicare posse. — *πεισθῆναι σφίσι ξυστρατεύειν*. Perperam in codd. *σφᾶς*. Sententia postulat, ut cui auxilientur indicetur. Nec potest pro subiecto infinitivi *πεισθῆναι* esse. Sic enim *αὐτούς* scribendum erat. Emend. Bekk. De Mantinensibus et Argivis vid. 43, 2.

§ 6. *τὴν ἑαυτοῦ ναῦν*. „I. e. quam ipse armaverat et regebat; quanquam eandem ab eo praebitam esse probabile est. Ita de avo [immo patre] Alcibiadis dicitur a Plut. Alcib. [c. 1] *ἰδιοστόλῳ τριήρει περὶ Ἀρτεμίσιον ἐνδόξως ἐναυμάχησεν*. Et sic Herod. VIII 17 [de patre Alcibiadis] *ὃς δαπάνην οἰκηΐην παρεχόμενος ἐστρατεύετο καὶ οἰκηΐῃ νηΐ*. [Vid. ibi Baehr.]" Bloomf. Cf. Diod. XIII 5, 4. — *οἱ ξυνδιαβεβλημένοι*. Cf. 53, 1. Hos quoque Alcibiadis nave vectos esse recte docet Bred. —

ἐκ τῆς Σικελίας ὡς ἐς τὰς Ἀθήνας· καὶ ἐπειδὴ ἐγένοντο ἐν Θουρίοις, οὐκέτι ξυνείποντο, ἀλλ' ἀπελθόντες ἀπὸ τῆς νεὼς οὐ φανεροὶ ἦσαν, δείσαντες τὸ ἐπὶ διαβολῇ ἐς δίκην καταπλεῦσαι. 7 *οἱ δ' ἐκ τῆς Σαλαμινίας τέως μὲν ἐζήτουν τὸν Ἀλκιβιάδην καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ· ὡς δ' οὐδαμοῦ φανεροὶ ἦσαν, ᾤχοντο ἀποπλέοντες. ὁ δὲ Ἀλκιβιάδης ἤδη φυγὰς ὢν οὐ πολὺ ὕστερον ἐπὶ πλοίου ἐπεραιώθη ἐς Πελοπόννησον ἐκ τῆς Θουρίας· οἱ δ' Ἀθηναῖοι ἐρήμῃ δίκῃ θάνατον κατέγνωσαν αὐτοῦ τε καὶ τῶν μετ' ἐκείνου.*

Ἀθηναίων στρατεία ἐς Ὕκκαρα, ἃ λαβόντες ἐπί τε Ἐγέστης

62. *Μετὰ δὲ ταῦτα οἱ λοιποὶ τῶν Ἀθηναίων* 1 *στρατηγοὶ ἐν τῇ Σικελίᾳ, δύο μέρη ποιήσαντες τοῦ στρατεύματος καὶ λαχὼν ἑκάτερος, ἔπλεον ξύμπαντι ἐπὶ [Σελινοῦντος καὶ] Ἐγέστης, βουλό-*

Cap. 62. § 1. *ξὺν παντὶ* codd. Emend. Krueg. propter similem locum III 95, 1 et quod Th. nusquam videretur ita *ξύν* addidisse. Et sane ad sententiam aptissimum est universo exercitu.

ἐν Θουρίοις, in finibus Thurinorum. Nam apud Th. *Θούριοι* ubique (104, 3. VII 33, 6. 35, 1. 57, 11. VIII 84, 2) est nomen gentis. — *οὐ φανεροὶ ἦσαν*, non comparebant. In urbe aut eius vicinia paulisper videntur delituisse, donec profecta esset Salaminia. Cf. Plut. Alc. 22 *ἔκρυψεν ἑαυτόν* et Diod. XIII 5, 5. — *ἐπὶ διαβολῇ*, cum calumnia. Rei condicionem *ἐπί* significat. Cf. adn. 45, 1.

§ 7. *οἱ δ' ἐκ τῆς Σαλαμινίας*. Cf. adn. 46, 4. — *ἐπὶ πλοίου*. *Στρογγύλης νεὼς ἐπιβάς* Polyaen. I 40, 6. Cf. infra 88, 9, ubi *ἐπὶ πλοίου φορτικοῦ*. — *ἤδη*, iam i. e. ex hoc tempore. Cf. I 49, 7. — *ἐκ τῆς Θουρίας*. [Complures interpretes] „his agrum Thurinum putant significari. Sed 104, 2 [et VII 33, 5] *τὴν Θουρίαν* urbem esse oportet et ager VII 35, 1 *ἡ Θουριάς* vocatur. Stephanus Byz. nomen non minus *Θουρία* et *Θούριον* quam *Θούριοι* exarari dicit et Eckhel. nummum, cuius inscriptio est *ΘΟΥΡΙΑ*, depingit.“ Arn. Cf. 88, 9. Accedit quod hoc unum urbis nomen scriptori relinquitur, cum *Θούριον* non habeat et *Θούριοι* apud eum ubique sit nomen gentis. — *ἐρήμῃ δίκῃ*, absentem damnaverunt. Cf. Herm. Antiqu. Gr. I § 144, 10. — *θάνατον κατέγνωσαν αὐτοῦ*. Praeterea bona eius publicata sunt et sacerdotes eum devoverunt eiusque devotionis exemplum in pila lapidea incidendum curaverunt. Vide Plut. 22. Corn. Nep. Alc. 4, 5. Iust. V 1, 3, cum quibus cf. VIII 53, 2. Isocr. XVI 9. Accusationis formulam Plut. l. l. tradit. — *τῶν μετ' ἐκείνου*. De his cf. adn. 88, 9, de ipso pronomine adn. I 132, 5.

Cap. 62. § 1. *Μετὰ δὲ ταῦτα* cet. Res proximas ducum Athen. Plutarchus in Nicia 15 iure vituperat. Cf. infra 63, 2. — *λαχὼν ἑκάτερος*. Cf. adn. 42, 1. — *ἐπὶ ... Ἐγέστης*.

πλέουσι καὶ Ὕβλης πειρῶνται.

μενοι μὲν εἰδέναι τὰ χρήματα εἰ δώσουσιν οἱ
Ἐγεσταῖοι, κατασκέψασθαι δὲ καὶ τῶν Σελινουν-
τίων τὰ πράγματα καὶ τὰ διάφορα μαθεῖν τὰ πρὸς
2 Ἐγεσταίους. παραπλέοντες δ' ἐν ἀριστερᾷ τὴν
Σικελίαν, τὸ μέρος τὸ πρὸς τὸν Τυρσηνικὸν κόλπον,
ἔσχον ἐς Ἱμέραν, ἧπερ μόνη ἐν τούτῳ τῷ μέρει τῆς
Σικελίας Ἑλλὰς πόλις ἐστί· καὶ ὡς οὐκ ἐδέχοντο
3 αὐτούς, παρεκομίζοντο. καὶ ἐν τῷ παράπλῳ αἱ-
ροῦσιν Ὕκκαρα, πόλισμα Σικανικὸν μέν, Ἐγε-
σταίοις δὲ πολέμιον (ἦν δὲ παραθαλασσίδιον), καὶ
ἀνδραποδίσαντες τὴν πόλιν παρέδοσαν Ἐγεσταίοις
(παρεγένοντο γὰρ αὐτῶν ἱππῆς), αὐτοὶ δὲ πάλιν
τῷ μὲν πεζῷ ἐχώρουν διὰ τῶν Σικελῶν, ἕως ἀφ-

§ 2. παραπλεύσαντες Ven. It. Vat. H. et corr. Cl., cui etiam Diod. XIII 6, 1 favet. Verum non finita hac expeditione, sed in ea res proximae evenerunt.

Seclusa insiticia esse putamus non solum propter inversam oppidorum collocationem (nam prius utique Segestam profecti sunt. Cf. adn. 72, 1) sed etiam quod in sequenti narratione non memoratur Athenienses Selinuntem appulsos esse et Diod. XIII 6, 1 solius Segestae mentionem facit. Addita sunt ab aliquo, qui, cum infra duces dicantur etiam Selinuntiorum opes inspicere voluisse, hoc Selinunte factum esse putaret. — *τὰ χρήματα.* Cf. 46, 1. — *κατασκέψασθαι* volebant Selinuntiorum opes (cf. VII 27, 3) et cum Segestanis controversias ubi optime poterant Segestae, quam urbem Selinuntii bello premebant (6, 2). Eodem consilio iam antea legati Segestam missi sunt (6, 3). Cf. adn. § 4. — *τὰ διάφορα . . . Ἐγεσταίους.* Vid. 6, 2.

§ 2. *παραπλέοντες δ' ἐν ἀριστερᾷ τὴν Σικελίαν.* Frustra Class. *ἐν ἀριστερᾷ ἔχοντες* (III 106, 1. VIII 101, 1) vel *λαβόντες* (VII 1, 1) desiderat, quod Th. scribere potuisset si Siciliam a dextra habentes aliam terram praeternavigassent. Sequitur appositio partitiva. — *ἔσχον.* Cf. adn. I 110, 4. — *μόνη.* Idem VII 58, 2 affirmatur. Etenim Mylae, quam Scylax 13 urbem Graecam vocat, Thucydidi sunt castrum Messeniorum. Vid. III 90, 2. — *Ἑλλὰς πόλις.* Ἑλλάς adiectivum, ut aliquotiens apud Herodot. Cf. adn. I 131, 1. — *οὐκ ἐδέχοντο*] οἱ Ἱμεραῖοι. Schol.

§ 3. *αἱροῦσιν Ὕκκαρα.* Cf. Diod. Plut. Nic. l. d. Occupatum autem id esse oppidum Chabria archonte significare scholiastam Aristoph. Plut. 179 adnotat Wessel. De situ huius oppidi cf. Cluv. Sic. p. 272. Holm. Hist. Sic. I p. 60. — *Σικανικόν.* Σικελικὸν πολισμάτιον seu φρούριον appellant Diod. l. d. schol. Thuc. VII 18, 2. Athen. 588c, sive Sicanos et Siculos non distinxerunt (cf. adn. 2, 1), sive latius accipientes voc. Σικελικός neglegentius locuti sunt. — *αὐτοί,* οἱ Ἀθηναῖοι. — *διὰ τῶν Σικελῶν . . . Κατάνην.*

ἵκοντο ἐς Κατάνην, αἱ δὲ νῆες περιέπλευσαν τὰ
ἀνδράποδα ἄγουσαι· Νικίας δὲ εὐθὺς ἐξ Ὑκκάρων 4
ἐπὶ Ἐγέστης παραπλεύσας καὶ τἆλλα χρηματίσας
καὶ λαβὼν τάλαντα τριάκοντα παρῆν ἐς τὸ στρά-
τευμα. καὶ τἀνδράποδα ἀπέδοσαν, καὶ ἐγένοντο
ἐξ αὐτῶν εἴκοσι καὶ ἑκατὸν τάλαντα. καὶ ἐς τοὺς 5
[τῶν Σικελῶν] ξυμμάχους περιέπεμψαν, στρατιὰν

§ 5. περιέπλευσαν codd. Cf. adn.

„Iter formidolosum, cum CXXX vel CXL mil. per terram clivosissimam fuerit et octo dies ... in eo consumendi fuerint. Ac tamen hoc facere quam circumvehi maluerunt, quod est documentum navigationis illorum temporum imperfectae.“ Bloomf. — περιέπλευσαν, insulam circumvectae sunt. Cf. Plut. l. l. ἐκπεριπλέων Σικελίαν.

§ 4. εὐθύς, i. e. statim postquam Hyccara advenerunt. Itaque Nicias oppidi expugnationi non interfuit. — παραπλεύσας. Class. προπλεύσας, quod propter εὐθύς non putamus necessarium esse et ideo displicet, quia reliqua classis Segestae non videtur commorata esse. — τἆλλα χρηματίσας, cum reliqua peregisset (cf. adn. I 87, 5), i. e. κατασκεψάμενος τῶν Σελινουντίων τὰ πράγματα καὶ τὰ διάφορα μαθὼν τὰ πρὸς Ἐγεσταίους (§ 1.). — παρῆν ἐς τὸ στράτευμα. Cum classis insulam circumvecta Catinam veniret, Nicias ibi aderat apud exercitum pedestrem, qui eo per Siculos profectus pervenerat. De ἐς praep. cf. 88, 9. VII 50, 1. Matth. Gr. § 578a. — ἀπέδοσαν. Ἀπέδοντο coniecit Bekk. et recepit Class., quod vendendi notio medio exprimenda esset; ἀπεδόθησαν Madvig. Adv. crit. I p. 327. Nobis nunc ἀπέδοσαν tolerari posse videtur propter Eur. Cycl. 239 ἀποδώσειν τινί, ubi activum cum eadem significatione dictum metri necessitate defenditur. Nomen autem verbi est τὸ στράτευμα sive οἱ στρατιῶται. — ἐγένοντο. Sic omnes libri, non ἐγένετο. Cf. ad. I 126, 5. — εἴκοσι καὶ ἑκατόν. Ἑκατόν commemorat Diod. l. d.

§ 5. τοὺς ... ξυμμάχους. Cum de Siculorum sociis hic omnino sermo esse nequeat, genetivum τῶν Σικελῶν partitivum esse volunt. Sed apud Th. talis genetivus non interponitur nisi inter articulum et participium (I 126, 11. III 22, 5. 36, 5. VI 102, 1) vel adiectivum (III 65, 3), cuius rei causa in eo posita est, quod genetivus cum participio vel adiectivo substantivi vice fungente iunctus non potest possessivus esse. Cf. Krueg. Gr. § 47, 9 adn. 9—11. Congruunt quidem haec verba legitimae dicendi consuetudini, si Krueg. coniecturam secuti τῶν Σικελῶν τοὺς ξυμμάχους legimus; sed revera etiam ad alios Athenienses misisse ex 65, 2 ὅσοι Σικελῶν αὐτοῖς ἢ ἄλλος τις προσεληλύθει, quibus verbis auxilia quae impetraverunt significantur, videtur apparere. Neque intellegitur, cur a Naxiis et Catinensibus, quos ad eorum partes se applicavisse 50, 3. 51, 2 comperimus, auxilia impetrare non studuerint. Itaque τῶν Σικελῶν a librario adscriptum esse putamus, qui omnes Siciliae incolas intellegeret. Ac profecto ex interpretamento facilius iniquo loco in Th. verba irrepere poterat quam transponi, si ab ipso Th. scriptum fuisset. — περιέπεμψαν. Quod in codd. legitur περι-

κελεύοντες πέμπειν· τῇ τε ἡμισείᾳ τῆς ἑαυτῶν ἦλθον ἐπὶ Ὕβλαν τὴν Γελεᾶτιν πολεμίαν οὖσαν καὶ οὐχ εἷλον. καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα.

1 63. *Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος εὐθὺς τὴν* *θάρσος καὶ ὕβρις τῶν Συρακοσίων.*
ἔφοδον οἱ Ἀθηναῖοι ἐπὶ Συρακούσας παρεσκευάζοντο, οἱ δὲ Συρακόσιοι καὶ αὐτοὶ ὡς ἐπ' ἐκεί-
2 *νους ἰόντες. ἐπειδὴ γὰρ αὐτοῖς πρὸς τὸν πρῶτον*
φόβον καὶ τὴν προσδοκίαν οἱ Ἀθηναῖοι οὐκ εὐθὺς

ἔπλευσαν ad rerum condicionem non convenit. Cum enim Siculi maximam partem mediterranea habitaverint (2, 5. 62, 3. V 4, 6) et ex his ipsis plurimi Atheniensium socii fuerint (88, 4), ad hos pervenire navibus non poterant; cur autem ad reliquos tantum naves miserint (nam a Siculis eos auxilia arcessivisse ex 65, 2 certo cognoscitur), nullo modo cogitari potest. Nec videtur opus fuisse classem vel partem classis ad sociorum auxilia petenda circumnavigare, cum alias ad eandem rem legatis vel singulis navibus usi sint (88, 6). Omnis autem difficultas sublata est, simulac *περιέπεμψαν* legimus, cui verbo eandem vim (*umherschicken*) tribuimus, quam III 78. VI 45, 1 habet. Ne a Th. elegantia alienum esse putes *περιέπεμψαν* ante *πέμπειν*, cf. 88, 6 *πέμψαντες ἐκέλευον . . . πέμπειν*. Ante nos iam Class. *περιέπεμπον* emendavit; sed *περιέπεμψαν* faciliore scribi putamus litterarum mutatione. — *Ὕβλαν τὴν Γελεᾶτιν.* Incolas Steph. Byz. *Γαλεώτας* vocat, cognomen urbis apud Paus. V 28, 5 *Γερεᾶτις* est. Cum autem tres fuerint in Sicilia urbes, quibus nomen erat Hybla, vulgo propter verba quaedam Stephani Byz. in v. *Ὕβλαι*, quanquam valde corrupta, Cluverium secuti statuerunt unam circa Aetnam sitam maiorem, alteram circa Syracusas parvam et Geleatidem vel etiam Megara, tertiam apud Pachynum minorem seu Heraeam nominatam esse. Quod male tradi et Hyblam Geleatidem non esse Megara, sed Hyblam maiorem e Thucydide perspicue demonstrari potest. Nam Megara tunc fuisse deserta 49, 4 legimus, et munitionem quandam postea demum ibi exstructam esse 75, 1 audiemus. Nihilominus, antequam haec munitio aedificatur, Athenienses impetum faciunt in Hyblam Geleatidem eamque non possunt expugnare. Adde quod hic narrantur res contra Sicanos et Siculos gestae, ad quos nihil pertinet Megara urbs, et quod minime diligentiae huius scriptoris conveniret eandem urbem alibi semper Megara, bis autem (hic et ne addito quidem epitheto 63, 2) Hyblam Geleatidem nominare. Cf. Dorv. Sic. p. 172. Holm. Hist. Sic. I p. 68. 363. — Res inde a § 3 tam strictim atque breviter scriptor percurrit, ut extremam eius manum desiderare possis. Nam Niciae neque a reliquo exercitu discessus neque reditus satis clare significatus est neque, utrum insulam circumnavigaverit an (quod sane probabilius est) eadem qua profecti erant via redierit, comperimus, neque magis traditur, utrum Lamachus cum pedestri exercitu an cum classe Catinam reverterit.

Cap. 63. § 2. *πρὸς τὸν πρῶτον φόβον*, secundum (cf. Liv. VIII 10, 9) primum terrorem. Ad rerum continuationem indicandam pariter *πρός* praepos. adhibuit Herod. I 38.

*ἐπέκειντο, κατά τε τὴν ἡμέραν ἑκάστην προϊοῦσαν
ἀνεθάρσουν μᾶλλον, καὶ ἐπειδὴ πλέοντές τε τὰ
ἐπ' ἐκεῖνα τῆς Σικελίας πολὺ ἀπὸ σφῶν ἐφαίνοντο
καὶ πρὸς τὴν Ὕβλαν ἐλθόντες καὶ πειράσαντες οὐχ
εἷλον βίᾳ, ἔτι πλέον κατεφρόνησαν καὶ ἠξίουν τοὺς
στρατηγούς, οἷον δὴ ὄχλος φιλεῖ θαρσήσας ποιεῖν,
ἄγειν σφᾶς ἐπὶ Κατάνην, ἐπειδὴ οὐκ ἐκεῖνοι ἐφ'
ἑαυτοὺς ἔρχονται. ἱππῆς τε προσελαύνοντες ἀεὶ* 3
*κατάσκοποι τῶν Συρακοσίων πρὸς τὸ στράτευμα
τῶν Ἀθηναίων ἐφύβριζον ἄλλα τε καὶ εἰ ξυνοική-
σοντες σφίσιν αὐτοὶ μᾶλλον ἥκοιεν ἐν τῇ ἀλλοτρίᾳ
ἢ Λεοντίνους ἐς τὴν οἰκείαν κατοικιοῦντες.*

Cap. 63. § 2. *πλέοντες τά τε* codd. Cf. adn.
§ 3. *τε* post *ἱππῆς* male om. Cass. Aug. It. Vat. G. Gr. Lugd. B. C. D. E. (in quo s. v. exstat) K. m. et, si Bekkero fides, Pal., ex quo tamen adnotavit Frommel; *δὲ* Cl. Ven., *καὶ* Mosqu. Ar. Chr.
σφίσιν αὐτοῖς codd. Cf. adn.

III 52. — *τὴν ἡμέραν ἑκάστην.* Frustra Krueg. articulus suspectus est. Cf. IV 98, 2 et eius Gr. § 50, 11 adn. 28. — *πλέοντές τε τὰ ἐπ' ἐκεῖνα* leni mutatione scripsimus pro *πλέοντες τά τε ἐπ' ἐκεῖνα.* Nam *τέ* particulae traiectio ita excusari nequit, ut eam scriptorem ita collocasse dicamus, quasi non secuturum esset *ἐλθόντες καὶ πειράσαντες* (cf. adn. 61, 5). Etenim ne cogitando quidem *πλέοντες* simul ad *πρὸς τὴν Ὕβλαν* referri potest, quoniam terrestri exercitu contra Hyblam, quippe quae non ad mare sita esset (cf. 62, 5), profecti sunt. Ceteroqui autem coniecturis (*πλέοντες ἔς τε τά* Reisk., *πλέοντές τε ἐς τά* Dobr., *παραπλέοντες τά τε* Popp., *πλέοντες τότε ἐς τἀπέκεινα* Arn.) abstinendum esse ducimus. Nam *πλέοντες τὰ ἐπ' ἐκεῖνα τῆς Σ.* pariter dictum esse potest pro *πλέοντες τὸν ἐπ' ἐκεῖνα τῆς Σ. πλοῦν* atque I 39, 2 *τἀκεῖ ἁμαρτόντες* pro *τὴν ἐκεῖ ἁμαρτίαν ἁμαρτόντες.* Cf. Krueg. Gr. § 46, 5 adn. 4. De *ἐπ' ἐκεῖνα*, ultra (*jenseits*), cf. VII 58, 1. VIII 104, 5. — *πολὺ ἀπὸ σφῶν ἐφαίνοντο*, longe ab ipsis comparebant. Cf. V 7, 5. Plat. Phaed. 72c *οὐδαμοῦ ἂν φαίνοιτο*, de Rep. 528b *τὰ πόρρωθεν φαινόμενα*, Xen. Hist. Gr. VI 5, 25 *εἰ μόνον φανείησαν εἰς τὴν χώραν.* — *πειράσαντες*, scil. *αὐτῆς.* Cf. adn. I 61, 4. — *κατεφρόνησαν*, sensu incohativo contemnere coeperunt.

§ 3. *εἰ ἀντὶ τοῦ πότερον κεῖται.* Schol. Sed praestat *ἤ* quod sequitur ad *μᾶλλον* referre. — *σφίσιν αὐτοί* pro *σφίσιν αὐτοῖς* scripsimus, quod oppositio non fit inter Syracusanos et Leontinos, sed inter Athenienses et Leontinos. Sententia enim haec est: num apud se ipsi potius sedes collocaturi venissent in aliena terra quam Leontinis suas restituturi. A Th aliquanto discrepat Plut. Nic. 16 *εἰ Καταναίοις συνοικήσοντες ἢ Λεοντίνους κατοικιοῦντες ἥκουσι.*

1 64. Ἃ γιγνώσκοντες οἱ στρατηγοὶ τῶν Ἀθηναίων καὶ βουλόμενοι αὐτοὺς ἄγειν πανδημεὶ ἐκ τῆς πόλεως ὅτι πλεῖστον, αὐτοὶ δὲ ταῖς ναυσὶν ἐν τοσούτῳ ὑπὸ νύκτα παραπλεύσαντες στρατόπεδον καταλαβεῖν ἐν ἐπιτηδείῳ καθ' ἡσυχίαν, εἰδότες οὐκ ἂν ὁμοίως δυνηθέντες, [καὶ] εἰ ἐκ τῶν νεῶν πρὸς παρεσκευασμένους ἐκβιβάζοιεν ἢ κατὰ

οἱ δ' Ἀθηναῖοι διὰ μηχανῆς στρατόπεδον καταλαμβάνειν ἐγγὺς Συρακουσῶν βούλονται, ἥπερ μηχανὴ δηλοῦται.

Cap. 64. § 1. καὶ om. schol. εἰδότες ὅτι οὐχ ὁμοίως οἱ Ἀθηναῖοι δυνήσονται στρατόπεδον καταλαβεῖν, οὔτ' εἰ κατὰ θάλασσαν φανερῶς καὶ προησθημένων τῶν Συρακοσίων ἐπιπλέοιεν (χαλεπὴν γὰρ ἔσεσθαι τὴν ἀπόβασιν ἀντιταχθησομένων τῶν ἐναντίων καὶ οὐκ ἀπαρασκευών ὄντων) οὔτ' εἰ κατὰ γῆν ἐπίοιεν ἐκ τοῦ φανεροῦ et Valla vertens non perinde se valituros, si aut... descenderent aut... cognoscerentur; καὶ οἱ Vat. H., εἰ om. M. Mosqu. Cf. adn.

ἐκβιάζοιεν codd. multi et boni. Cf. ad. V 98 et adn.

Cap. 64. § 1. ἐν τοσούτῳ, interea. Cf. Arist. Equ. 420. — παραπλεύσαντες, oram praetervecti, quod tutissimum erat. Id sub noctem facere volebant, quoniam interdiu facile animadverti potuissent. Sine causa προσπλεύσαντες Class. — ἐν ἐπιτηδείῳ. Cf. adn. II 81, 4. — οὐκ ἂν ὁμοίως δυνηθέντες, fore ut id (στρατόπεδον καταλαβεῖν ἐν ἐπιτηδείῳ) haud perinde (i. e. multo minus. Cf. I 2, 6. V 11, 1) possent. Quod deinde in codd. legitur καὶ εἰ cum superioribus iungi non potest, nisi intellegamus ea quam inituri erant ratione duces se idoneum castris locum haud perinde occupaturos esse cognovisse atque si adversus paratos hostes escenderent aut terra proficiscentes animadverterentur, i. e. multo minus illo, quem secuturi erant, modo id fieri posse quam hoc, quem non secuti sunt. At clarissime patet contrariam sententiam veram esse. Eam autem praebent schol. et Valla καί omittentes. Nam frustra Class. contra dicit, quae Athenienses evitare voluerint magis ad cladis periculum pertinuisse quam quominus castra collocarent impeditura fuisse. Quid? Nonne hoc ipsum Th. designavit, multo difficilius Atheniensibus visum esse idoneum locum occupare, si hostibus ad se prohibendos paratis copias exponerent aut terra iter facientes conspicerentur atque equitum impetu laborarent? Inutilis igitur est quam illo argumento fulsit Class. mutatio λυπηθέντες (cf. 66, 1) καὶ εἰ. Cur enim coniectandi periculum faciamus, cum traditam acceperimus idoneam scripturam? — εἰ ... ἐκβιβάζοιεν, si adversus eos, qui in promptu essent ad se prohibendos, exercitum exponerent, ex adverso respondet verbis βουλόμενοι ... ὅτι πλεῖστον. Nam ne hoc fieret, hostes quam longissime ex urbe abducere volebant. Ad ἐκβιβάζοιεν tam facile στρατόν auditur quam ad ἄγειν, ἐλαύνειν, similia. Cf. Xen. Hist. Gr. II 1, 24. Class. ἐκβιάζοιεν recepit vertens *die Landung forcieren*. Sed etiamsi hoc verbum exstaret, ipso appulsu non significato eam vim habere non posset. — ἢ ...

γῆν ἰόντες γνωσθεῖεν (τοὺς γὰρ ἂν ψιλοὺς [τοὺς]
σφῶν καὶ τὸν ὄχλον τῶν Συρακοσίων τοὺς ἱππέας
πολλοὺς ὄντας, σφίσι δ' οὐ παρόντων [ἱππέων],
βλάπτειν ἂν μεγάλα· οὕτω δὲ λήψεσθαι χωρίον
ὅθεν ὑπὸ τῶν ἱππέων οὐ βλάψονται ἄξια λόγου·
ἐδίδασκον δ' αὐτοὺς περὶ τοῦ πρὸς τῷ Ὀλυμπιείῳ
χωρίου, ὅπερ καὶ κατέλαβον, Συρακοσίων φυγάδες
οἳ ξυνείποντο), τοιόνδε τι οὖν πρὸς ἃ ἐβούλοντο
οἱ στρατηγοὶ μηχανῶνται. πέμπουσιν ἄνδρα σφίσι 2
μὲν πιστόν, τοῖς δὲ τῶν Συρακοσίων στρατηγοῖς
τῇ δοκήσει οὐχ ἧσσον ἐπιτήδειον· ἦν δὲ Κατα-
ναῖος ὁ ἀνήρ, καὶ ἀπ' ἀνδρῶν ἐκ τῆς Κατάνης
ἥκειν ἔφη ὧν ἐκεῖνοι τὰ ὀνόματα ἐγίγνωσκον καὶ
ἠπίσταντο ἐν τῇ πόλει ἔτι ὑπολοίπους ὄντας τῶν

γνωσθείημεν E., reliqui γνωσθείησαν. Cf. sd. III 42, 4.

γνωσθεῖεν ad αὐτοὶ δὲ ... παραπλεύσαντες ex adverso refertur. Nam ne terra proficiscentes, ubi eorum iter per equites facile explorari poterat, animadverterentur, navibus sub noctem praetervecti sunt. — τοὺς γὰρ ... βλάπτειν ἂν μεγάλα, scil. εἰ κατὰ γῆν ἰόντες γνωσθεῖεν. Τοὺς ψιλοὺς σφῶν καὶ τὸν ὄχλον obiectum, τῶν Σ. τοὺς ἱππέας subiectum est huius enuntiati. Articulus ante σφῶν repetitus neque exemplis comprobatur neque eo excusari potest, quod σφῶν cum graviore pondere pro σφῶν αὐτῶν dictum sit, cum ne ante hoc quidem ita articulus iteretur. Cf. Kuehn. Gr. max. § 455, 6c. Ortus hic est ex terminatione praecedentis vocabuli. Τὸν ὄχλον calones cum impedimentis esse puta. Cf. Xen. Anab. III 2, 36. 3, 6. Deinde πολλοὺς ὄντας, σφίσι δ' οὐ παρόντων = οἳ πολλοὶ ἦσαν, σφίσι δ' οὐ παρῆσαν. Cf. Krueg.. Gr. § 56, 14 adn. 2 et § 69, 16 adn. 3. Quod additum est ἱππέων non solum facillime subauditur, sed etiam, cum brevi post idem vocabulum sequatur, molestius est. Ad infinitivum βλάπτειν ἂν et qui sequitur λήψεσθαι ex εἰδότες audiendum est ἐγίγνωσκον vel ἐνόμιζον. — οὕτω δέ, scil. εἰ ταῖς ναυσὶν ἐν τοσούτῳ ὑπὸ νύκτα παραπλεύσειαν. — λήψεσθαι χωρίον ὅθεν ... οὐ βλάψονται, se capturos esse locum idoneum ex ea parte, ubi ... damnum non acciperent. De ὅθεν = ἐκεῖθεν ὅπου cf. Soph. Trach. 701. adn. I 89, 3. — Ὀλυμπιείῳ. Templum cum oppidulo fuit prope magnum Syracusarum portum MD passus ab urbe distans (Liv. XXIV 33, 3). Cf. Cluv. Sic. p. 179. Holm. Hist. Sic. I p. 129. — ὅπερ καὶ κατέλαβον. Cf. 65, 3. 66, 1. — οὖν particula scriptor se ad enuntiationem parenthesi interruptam reverti indicat. Cf. adn. III 95, 1.

§ 2. πέμπουσιν ... Cf. Diod. XIII 6, 2. Hoc Alcibiadis fuisse commentum perperam tradunt Frontin. Strat. III 6, 6. Polyaen. I 40, 5. — τῇ δοκήσει. Cf. III 45, 2 et adn. II 35, 2. — ἐπιτήδειον. Cf. adn. I 60, 2. — καὶ ἠπίσταντο = καὶ οὓς ἠπίσταντο. Cf. III 55, 3. Krueg. Gr. § 60, 6. — ἐν τῇ πόλει

3 σφίσιν εὔνων. ἔλεγε δὲ τοὺς Ἀθηναίους αὐλίζεσθαι ἀπὸ τῶν ὅπλων ἐν τῇ πόλει, καὶ εἰ βούλονται ἐκεῖνοι πανδημεὶ ἐν ἡμέρᾳ ῥητῇ ἅμα ἕῳ [ἐπὶ τὸ στράτευμα] ἐλθεῖν, αὐτοὶ μὲν ἀποκλῄσειν τοὺς παρὰ σφίσι καὶ τὰς ναῦς ἐμπρήσειν, ἐκείνους δὲ ῥᾳδίως [τὸ στράτευμα] προσβαλόντας τῷ σταυρώματι

§ 2. εὐνόων codd. plurimi. Cf. Wecklein. Cur. epigr. p. 26.
§ 3. αὐτοὺς παρὰ σφίσι Cass. Aug. Pal. It. Vat. M. H. Reg. F. E. Mosqu. K. m. Ar. Chr. Dan. „Cum credibile sit neque omnes Athenienses castra et stationem deseruisse neque, si hoc fecissent, Catinenses proditores toti Atheniensium exercitui retinendo pares existimari, vulgatam adhuc praefero, praesertim cum ita verba sequentia magis quadrare videantur.“ Haack. Vulgatam confirmat Polyaen. I 40, 5 δύνασθαι τοὺς ἐν τῇ πόλει γυμνοὺς ἀποκλεισθέντας ἁλῶναι ῥᾳδίως et Diod. XIII 6, 2 συχνοὺς τῶν Ἀθηναίων αὐλιζομένους ἀπὸ τῶν ὅπλων ἐν τῇ πόλει νυκτὸς ἄφνω λαβόντες τὰς ἐν τῷ λιμένι ναῦς ἐμπρῆσαι, ob quae in αὐτούς latere ἄφνω (αὐτίκα) τούς suspicere, quanquam αὐτούς et τούς etiam alibi confunduntur.
τῷ στρατεύματι pro τῷ σταυρώματι F. Lugd. Gr. I. E. Laur.

ἔτι ὑπολοίπους. Quanquam, cum Athenienses intrassent, οἱ τὰ τῶν Συρακοσίων φρονοῦντες ὑπεξῆλθον οὐ πολλοί τινες (51, 2).

§ 3. ἀπὸ τῶν ὅπλων ἐν τῇ πόλει. „Castra igitur stativa Atheniensium, in quibus lanceae et clipei, ut fieri solebat, in loco aperto ordine composita erant, extra urbem Catinam erant; sed milites plerique [custodibus scilicet in castris aliquot relictis] in urbe deversari et pernoctare consueverant.“ Arn. Polyaen. Ἀθηναίους καταλιπόντας τὸ στρατόπεδον ἀόπλους εἴσω Κατάνης αὐλίζεσθαι. De τῶν ὅπλων verborum sententia cf. I 121, 1. III 1, 1. — καὶ εἰ βούλονται cet. Cf. Plut. Nic. l. d. — [ἐπὶ τὸ στράτευμα] Th. abiudicamus. Nam ex iis, quae infra dicuntur, patet Syracusanis consilium datum esse, ut in castra Atheniensium, dum hi in Catinensium urbe versantur, impetum faciant. Itaque non potest de exercitu qui in castris fuerit cogitari. Nam licet aliquot custodes remanserint, hi tamen non possunt, cum reliqui milites longe plurimi in urbe pernoctasse dicantur, pro exercitu haberi. Herw. Stud. Thuc. p. 87 ἐπὶ τὸ στρατόπεδον proponit, quo propter προσβαλόντας τῷ σταυρώματι facile caremus. Plut. l. l. scribens πρὸς Κατάνην παραγενέσθαι hoc certe non legit. — αὐτοὶ μὲν ἀποκλῄσειν. „Nempe ipsos (Catinenses) hoc facturos, quorum unus cum fuerit interpres ille, de se quoque dicturus quod de reliquis civibus suis diceret, apparet, cur nominativo utatur αὐτοί.“ Bau. Cf. IV 114, 5. — ἐκείνους δὲ ... αἱρήσειν. Sententiam oportet hanc esse: illos autem, si vallum adorti essent, id (seu castra) facile capturos. Cf. Plut. l. d. εἰ βούλονται λαβεῖν ἔρημον ἀνδρῶν τὸ στρατόπεδον. Polyaen. l. d. εἰ καταλάβοιεν Ἀθηναίων τὸ στρατόπεδον. Omisso accusativo τὸ στράτευμα (cf. sd.) oritur ea forma sermonis, de qua dicit Krueg. Gr. § 60, 5 adn. 2.

αἱρήσειν· εἶναι δὲ ταῦτα τοὺς ξυνδράσοντας πολλοὺς Καταναίων καὶ ἡτοιμάσθαι ἤδη, ἀφ' ὧν αὐτὸς ἥκειν.

οἱ μὲν οὖν Συρακόσιοι ἐπὶ Κατάνης πορεύονται, οἱ δ' Ἀθηναῖοι ἐς τὸ κατὰ τὸ Ὀλυμπιεῖον ἀποβαίνουσιν.

65. *Οἱ δὲ στρατηγοὶ τῶν Συρακοσίων μετὰ* 1
τοῦ καὶ ἐς τὰ ἄλλα θαρσεῖν καὶ εἶναι ἐν διανοίᾳ καὶ ἄνευ τούτων ἰέναι [παρεσκευάσθαι] ἐπὶ Κατάνην ἐπίστευσάν τε τῷ ἀνθρώπῳ πολλῷ ἀπερισκεπτότερον καὶ εὐθὺς ἡμέραν ξυνθέμενοι ᾗ παρέσονται ἀπέστειλαν αὐτόν, καὶ αὐτοὶ (ἤδη γὰρ καὶ τῶν ξυμμάχων Σελινούντιοι καὶ ἄλλοι τινὲς παρῆσαν) προεῖπον πανδημεὶ πᾶσιν ἐξιέναι Συρακοσίοις. ἐπεὶ δὲ ἑτοῖμα αὐτοῖς καὶ τὰ τῆς παρασκευῆς ἦν καὶ αἱ ἡμέραι ἐν αἷς ξυνέθεντο ἥξειν ἐγγὺς ἦσαν, πορευόμενοι ἐπὶ Κατάνης ηὐλίσαντο

m. Ar. Chr. Dau. marg. Cass., quam scripturam etiam schol. affert. Valla interpretatus Syracusanos autem facile Atheniensium adortos exercitum deleturos aut dativum aut accusativum non videtur legisse. Et exercitus omnino hic non aptius commemoratur quam supra. Itaque aeque falsae atque languidae voci uncos (ut Bloomf.) apposuimus. Cf. adn.

Cap. 65. § 1. *παρασκευάσασθαι* Cl. Ven. E. F., *παρασκευᾶσθαι* Laur., *παρασκευάσθαι* M. m.

— *ταῦτα τοὺς ξυνδράσοντας*, i. e. *τοὺς ταῦτα ξυνδρ.* Cf. adn. II 7, 2. III 82, 4. — *καὶ ἡτοιμάσθαι . . . ἥκειν*] *καὶ ἑτοίμους εἶναι τοὺς ἄνδρας παρ' ὧν αὐτὸς ἥκει.* Schol. De infinitivo *ηκειν* cf. adn. 24, 3.

Cap. 65. § 1. *μετὰ τοῦ . . . θαρσεῖν*, cum etiam alioqui bonum animum haberent. De vi praep. *μετά* cf. adn. V 69, 2. 111, 3. — *εἶναι ἐν διανοίᾳ*] *ἤγουν διανοεῖσθαι.* Schol. Cf. adn. II 80, 3. — *καὶ ἄνευ τούτων*, etiam sine his nuntiis. — [*παρεσκευάσθαι*]. Ire in animo habebant, non ad eundum parati esse, quoniam, ut ex verbis infra scriptis *ἐπεὶ δὲ ἑτοῖμα αὐτοῖς καὶ τὰ τῆς παρασκευῆς ἦν* intellegitur, revera parati iam erant. Patet *παρεσκευάσθαι* verborum *εἶναι ἐν διανοίᾳ* interpretamentum esse. Del. Krueg. — *ἀπερισκεπτότερον.* Ad comparativum illustrandum Bau. haec adscripsit: „Faciebat illorum universa fiducia et consilium iam captum Catinae occupandae, ut per id essent proniores et incautiores ad fidem illi proditori habendam.“ — *ἡμέραν.* *Νύκτα* commemorat Diod. XIII 6, 3. — *αὐτοί* ad insequentem parenthesim respicit: cum pars sociorum iam adesset, ipsi totum Syracusanorum exercitum evocaverunt. — *ἄλλοι τινές.* Vid. 67, 2. — *ἐπεὶ δὲ ἑτοῖμα . . . ἦν*, cum autem in promptu iis esset etiam apparatus bellicus, qua de re dictum est 63, 1. Cf. de verbis *τὰ τῆς παρασκ.* supra 29, 1. — *αἱ ἡμέραι.* Plurali aut tempus universum aut potius non solum

2 ἐπὶ τῷ Συμαίθῳ ποταμῷ ἐν τῇ Λεοντίνῃ· οἱ δ' Ἀθηναῖοι ὡς ᾔσθοντο αὐτοὺς προσιόντας, ἀναλαβόντες τό τε στράτευμα ἅπαν τὸ ἑαυτῶν καὶ ὅσοι Σικελῶν αὐτοῖς ἢ ἄλλος τις προσεληλύθει καὶ ἐπιβιβάσαντες ἐπὶ τὰς ναῦς καὶ τὰ πλοῖα, ὑπὸ
3 νύκτα ἔπλεον ἐπὶ τὰς Συρακούσας. καὶ οἵ τε Ἀθηναῖοι ἅμα ἕῳ ἐξέβαινον ἐς τὸ κατὰ τὸ Ὀλυμπιεῖον ὡς τὸ στρατόπεδον καταληψόμενοι, καὶ οἱ ἱππῆς οἱ Συρακοσίων πρῶτοι προσελάσαντες ἐς τὴν Κατάνην καὶ αἰσθόμενοι ὅτι τὸ στράτευμα ἅπαν ἀνῆκται, ἀποστρέψαντες ἀγγέλλουσι τοῖς πεζοῖς, καὶ ξύμπαντες ἤδη ἀποτρεπόμενοι ἐβοήθουν ἐπὶ τὴν πόλιν.

1 66. Ἐν τούτῳ δ' οἱ Ἀθηναῖοι, μακρᾶς οὔσης τῆς ὁδοῦ αὐτοῖς, καθ' ἡσυχίαν καθῖσαν τὸ στράτευμα ἐς χωρίον ἐπιτήδειον καὶ ἐν ᾧ μάχης τε

ἐνταῦθα μὲν δὴ τὸ στρατόπεδον ὀχυροῦνται. ἀφικνοῦνται

§ 3. ἐς τὸ Pal. K. (et ita legendum esse coniecit Duk.); ἐς τὸν reliqui. Quare in H. Reg. Lugd. superscr. μέγαν λιμένα, sed temere. Bernh. Synt. p. 184 ut alii nonnulli τόπον audiens comparat Soph. OC. 1061 τὸν ἑφέσπερον. At hoc Sophoclis loco ex superioribus χῶρον repetendum esse elucet nec magis alibi admittenda est ellipsis τόπος.

Cap. 66. § 1. καθῖσαν multi codd., ἐκάθισαν It. Vat. vulgo. Cf. ad. IV 130, 7.

adventus, sed etiam profectionis dies significatur. — Συμαίθῳ. Est maximus Siciliae fluvius, qui nunc dicitur Giaretta. Cf. Cluv. Sic. p. 124. Holm. Hist. Sic. I p. 27 sq.

§ 2. Σικελῶν. Cf. 62, 5. — τὰς ναῦς καὶ τὰ πλοῖα. Cf. adn. IV 116, 2.

§ 3. καὶ οἵ τε Ἀθηναῖοι cet. Cf. Diod. XIII 6, 4, qui Athenienses Olympieo potitos esse falso narrat. Vid. infra 70, 4. — ἐς τὸ κατὰ τὸ Ὀλυμπιεῖον. Ad neutrum illustrandum Duker comparat 66, 1 τῇ μὲν τειχία τε καὶ οἰκίαι εἶργον . . . παρὰ δὲ τὸ κρημνοί, 75, 1 παρὰ πᾶν τὸ πρὸς τὰς Ἐπιπολὰς ὁρῶν, 64, 1 περὶ τοῦ πρὸς τῷ Ὀλυμπιείῳ χωρίου. Add. Krueg. Gr. § 50, 5 adn. 12. De Olympieo cf. adn. 64, 1, de loco escensionis plura in adn. 66, 1. — τὸ στρατόπεδον. Articulum addens „aperte respicit Thuc. antecedentis capitis verba βουλόμενοι στρατόπεδον καταλαβεῖν ἐν ἐπιτηδείῳ." Bened. — πρῶτοι, i. e. antequam reliquus exercitus eo adveniret. — ἀποτρεπόμενοι] ὀπίσω ἐπανερχόμενοι. Schol. — ἐβοήθουν ἐπὶ τ. π. Cf. adn. I 107, 5.

Cap. 66. § 1. αὐτοῖς] τοῖς Συρακοσίοις. Schol. — καθῖσαν τὸ στράτευμα. Cf. IV 93, 1 ἐς χωρίον καθίσας et V 7, 4 καθίσας ἐπὶ λόφου καρτεροῦ τὸν στρατόν. De re cf. Plut. l. d. — μάχης ἄρξειν

δὲ καὶ οἱ Συρακόσιοι.

ἄρξειν ἔμελλον ὁπότε βούλοιντο καὶ οἱ ἱππῆς τῶν
Συρακοσίων ἥκιστ' [ἂν] αὐτοὺς καὶ ἐν τῷ ἔργῳ
καὶ πρὸ αὐτοῦ λυπήσειν· τῇ μὲν γὰρ τειχία τε
καὶ οἰκίαι εἶργον καὶ δένδρα καὶ λίμνη, παρὰ δὲ
τὸ κρημνοί. καὶ τὰ ἐγγὺς δένδρα κόψαντες καὶ 2
κατενεγκόντες ἐπὶ τὴν θάλασσαν παρά τε τὰς ναῦς
σταύρωμα ἔπηξαν καὶ ἐπὶ τῷ Δάσκωνι ἔρυμά τε,
ᾗ εὐεφοδώτατον ἦν τοῖς πολεμίοις, λίθοις λογά-

§ 2. *ἐνεφοδώτατον* Gr., *ἐφοδώτατον* reliqui. Sed *ἔφοδος*

ἔμελλον. Recte Port.: proelii initium erant facturi. Cf. IV 73, 2. — *ἐν τῷ ἔργῳ,* in pugna. — *λυπήσειν,* afflictaturi erant. Cf. IV 53, 3 *λῃσταὶ τὴν Λακωνικὴν ἧσσον ἐλύπουν.* De deleto *ἄν* cf. Stahl. Quaest. gram. p. 9 sq. Servato *ἄν λυπήσειαν* coni. Meinek. (Herm. III p. 372) vel propter aor. reiciendum. Neque enim unum aliquem, sed omnem quo pugnam committentes vel commissuri afflictentur equitum impetum Athenienses evitare volunt. — *τῇ μὲν γὰρ . . . κρημνοί.* Dubitant interpretes, utrum hic locus ad dextram an ad sinistram Anapi ripam fuerit. Illud praeter alios nonnullos probat Arn. Cui sententiae paludem, quae non videretur alia nisi Lysimelea esse, obstare olim credidimus; eam enim, quam solam cum aliae tabulae a nobis inspectae tum Didotiana continent, in sinistra Anapi ripa collocant. At Arnoldiana tabula ceteris plerumque accuratior adeo nullas in sinistra ripa paludes, ubi fuisse ex VI 101, 1 atque aliunde utique constat, sed complures in dextra exhibet. Atque ad eandem dextram ripam eas paludes, quae nunc Pantano vocentur, esse dicit Kephalidas It. II p. 46. Et cum reliqua omnia sententiae eorum, qui Atheniensium castra ibi collocant, faveant, etiam in dextra Anapi ripa prope illas domus et arbores seu prope sinistrum cornu Atheniensium locum quendam palustrem fuisse statuere malumus quam aliis difficultatibus inextricabilibus impediri. Accedit, quod, si maior illa palus Lysimelea intellegeretur, Thucydidem non *λίμνη,* sed *ἡ λίμνη ἡ Λυσιμέλεια καλουμένη,* ut VII 53, 2 scripturum fuisse probabile est. Cf. Holm. Hist. Sic. I p. 129. II p. 26. *Κρημνοί* videtur esse rupes iuga Olympiei finiens, saxa praerupta ab Olympieo in mare excurrentia. De *παρὰ δὲ τό* verborum collocatione vid. adn. III 61, 1.

§ 2. *σταύρωμα.* Hoc vallum utrum a mari an a terra cogitandum sit, quaerunt interpretes. Nobis ut Bloomfieldio illud placet. Cf. VII 38, 2. — *ἐπὶ τῷ Δάσκωνι.* „Dasconis [vici vel sinus, qua de re cf. Goell.] situs in universum tantum definiri potest. In recessu portus eum fuisse novimus [ex VII 52, 2 cl. cum Diod. XIII 13, 3] et prope sinus Magdalenae [qui ab aliis Marina di Melocca vocatur] partem extremam ad septentriones spectantem, ubi iuga Olympiei ad litus decurrunt et rupem prominentem propter ipsum aquae angulum efficiunt, fuisse verisimile est.“ Arn. Certe ad dextram Anapi ripam fuisse omnes praeter Goell. in ed. 2 concedunt. Cf. Holm. Hist. Sic. II p. 26. — *ἔρυμά τε.* Krueg. *ἔρυμά τι* coniecit, quod reciperemus, si nobis satis constaret *ἐπὶ*

δην καὶ ξύλοις διὰ ταχέων ὤρθωσαν καὶ τὴν τοῦ
3 Ἀνάπου γέφυραν ἔλυσαν. παρασκευαζομένων δὲ
ἐκ μὲν τῆς πόλεως οὐδεὶς ἐξιὼν ἐκώλυε, πρῶτοι
δὲ οἱ ἱππῆς τῶν Συρακοσίων προσεβοήθησαν,
ἔπειτα δὲ ὕστερον καὶ τὸ πεζὸν ἅπαν ξυνελέγη.
καὶ προσῆλθον μὲν ἐγγὺς τοῦ στρατεύματος τῶν
Ἀθηναίων τὸ πρῶτον, ἔπειτα δέ, ὡς οὐκ ἀντι-
προῇσαν αὐτοῖς, ἀναχωρήσαντες καὶ διαβάντες τὴν
Ἐλωρίνην ὁδὸν ηὐλίσαντο.

1 67. Τῇ δ' ὑστεραίᾳ οἱ Ἀθηναῖοι καὶ οἱ ξύμ-
μαχοι παρεσκευάζοντο ὡς ἐς μάχην καὶ ξυνετά-
ξαντο ὧδε. δεξιὸν μὲν κέρας Ἀργεῖοι εἶχον καὶ

παρασκευαζομένων οὖν ἀμφοτέρων ὡς ἐς μάχην δηλοῦται ἡ

non magis adiectivum est quam *δίοδος*, *εἴσοδος*, *πάροδος* *ἔξοδος*, *πρόσοδος*, *σύνοδος*. Veram lectionem praebet schol. *εὐπρόσιτον* interpretatus. Cf. adn.

§ 3. *Ἐλωρινὴν* vel *Ἑλωρινὴν* multi codd. Cf. Herodian. II p. 867.

τῷ Δάσκωνι non posse etiam ad *καὶ τὴν τοῦ Ἀ. γέφυραν ἔλυσαν* referri. — *εὐεφοδώτατον*. Cf. Xen. Cyr. II 4, 13. Bekk. *εὐοδώτατον*, quod potius pervium, expeditum quam aditu facile significare Class. monet. — *λίθοις λογάδην*. Cf. adn. IV 4, 2. 31, 2. — *τὴν τοῦ Ἀνάπου γέφυραν ἔλυσαν*. „Hunc pontem non ita multum ab ostio Anapi [ubi in Leakii tabula recentior pons est] afuisse inde apparet, quod Nicias [eum interscindendo] id agitabat, ut hostem a fronte, id est ab Olympieo, progredientem se aggredi cogeret.“ Arn. Itaque a ponte ad Olympieum prope Cyanes et Anapi confluentes ferente hic distinguendus, etsi aliter statuere videtur Leakius apud Bloomf. ed. 2. II p. 675 sq. (cf. Holm. l. l.); illum remotiorem interscindendi potestatem Atheniensibus fuisse Arn. negat, et deletum non esse ex 70, 4 extr. videtur intellegi. Et nisi supra cum Krueg. *ἐρυμά τε* legimus, ipsis Th. verbis indicatur hunc pontem propius Dasconem fuisse. Et plures Anapi pontes memorat Plut. Nic. 16. Anapus hodie Alfeo nominatur.

§ 3. *παρασκευαζομένων*. Genetivum accusativo praelatum esse a Thuc., ut participium etiam alteri verbo *προσεβοήθησαν* conveniret, adnotat Bau. — *προσεβοήθησαν*. Port.: ad opem (suis rebus) ferendam occurrerunt. — *ἔπειτα ὕστερον*. Cf. adn. II 9, 2. — *τὴν Ἐλωρίνην ὁδόν*. „Haec via Heloro [de qua urbe vid. Cluv. Sic. ant. p. 184 sq.] profecta oram usque maritimam legens procurrebat ad fluvium Cacyparim (VII 80, 5). Tum occasum versus usque ad radices Olympiei vergens [ibique denuo mari appropinquans, de quo vid. l. l.] trans Anapum per portas Temenitidas in urbem duxit. Letronn. p. 58 sq.“ Goell. de sit. Syrac. p. 81. Eam Olympieum transisse et per vallem humilem in aggere stratam esse ex 70, 4 cognosci docet Arn. Hanc viam versus septentrionem Syracusani transgressi castra posuerunt.

Cap. 67. § 1. *δεξιὸν κέ-*

τάξις ἑκατέρων.

Μαντινῆς, Ἀθηναῖοι δὲ τὸ μέσον, τὸ δὲ ἄλλο οἱ
ξύμμαχοι οἱ ἄλλοι. καὶ τὸ μὲν ἥμισυ αὐτοῖς τοῦ
στρατεύματος ἐν τῷ πρόσθεν ἦν, τεταγμένον ἐπὶ
ὀκτώ, τὸ δὲ ἥμισυ ἐπὶ ταῖς εὐναῖς ἐν πλαισίῳ,
ἐπὶ ὀκτὼ καὶ τοῦτο τεταγμένον· οἷς εἴρητο, ᾗ ἂν
τοῦ στρατεύματός τι πονῇ μάλιστα, ἐφορῶντας
παραγίγνεσθαι. καὶ τοὺς σκευοφόρους ἐντὸς τού-
των τῶν ἐπιτάκτων ἐποιήσαντο. οἱ δὲ Συρακόσιοι 2
ἔταξαν τοὺς μὲν ὁπλίτας ἐφ' ἑκκαίδεκα, ὄντας
πανδημεὶ Συρακοσίους καὶ ὅσοι ξύμμαχοι παρ-
ῆσαν (ἐβοήθησαν δὲ αὐτοῖς Σελινούντιοι μὲν μά-
λιστα, ἔπειτα δὲ καὶ Γελῴων ἱππῆς, τὸ ξύμπαν
ἐς διακοσίους, καὶ Καμαριναίων ἱππῆς ὅσον εἴκοσι
καὶ τοξόται ὡς πεντήκοντα), τοὺς δὲ ἱππέας ἐπ-
ετάξαντο ἐπὶ τῷ δεξιῷ, οὐκ ἔλασσον ὄντας ἢ δια-
κοσίους καὶ χιλίους, παρὰ δ' αὐτοὺς καὶ τοὺς
ἀκοντιστάς. μέλλουσι δὲ τοῖς Ἀθηναίοις προτέροις 3
ἐπιχειρήσειν ὁ Νικίας κατά τε ἔθνη ἐπιπαριὼν
ἕκαστα καὶ ξύμπασι τοιάδε παρεκελεύετο.

ρας. De articulo omisso vid. adn. I 48, 4. — τὸ δὲ ἄλλο. Cf. adn. III 107, 4. — ἐν τῷ πρόσθεν, in prima acie. — ἐπὶ ὀκτώ, in octo militum altitudinem. Cf. adn. IV 93, 4. — ἐπὶ ταῖς εὐναῖς, ad tentoria. Cf. adn. III 76. — ἐν πλαισίῳ. „Πλαίσιον, ut scribit Aelianus, proprie est ὅταν ἐκ τεσσάρων πλευρῶν γένηται ἡ παράταξις οὐκ ἐν τετραγώνῳ, ἀλλ' ἑτερομήκει σχήματι.“ Huds. Ita aciem instructam esse, quia, cum Athenienses castra nondum plane munivissent, calones inter pugnam periculo obiecti essent, nisi in aciem oblongam sive quadratum cavum recepti essent, adnotat Arn., qui intra quadrata exercitus partes ad proeliandum non idoneas receptas esse demonstrat etiam ex IV 125, 2. VII 78, 2. Xen. Anab. III 2, 36. 3, 6. 4, 19. — ἐφορῶντας, observantes. Cf. IV 132, 3. Xen. Anab. VI 3, 14. Frustra τάχιστα ἐφορμῶντας Meinek. l. l. Ne usitatum quidem Th. est vocabulum ἐφορμᾶν. — ἐντὸς . . . ἐποιήσαντο, intra hos, qui in subsidiis collocati erant, receperunt. Cf. II 83, 5. Xen. Anab. VII 8, 16.

§ 2. ἐφ' ἑκκαίδεκα. Item in altitudinem. — πανδημεί. Stephanus in Thes. v. πανδ. male interpretatur in universum. Rectius Haas.: qui erant omnis Syracusanorum populus. Cf. 68, 2. — μάλιστα, praecipue. Ante hoc numerum, qualis in reliquis additus sit, excidisse suspicatur Class., quod nobis parum certum videtur. — τὸ ξύμπαν. Cf. adn. I 145. — ὅσον. Cf. Matth. Gr. § 86 adn. 1b extr. — ἔλασσον. Vid. adn. 1, 2.

§ 3. ἐπιπαριών. Cf. adn. IV 94, 2. V 69, 2.

1 68. „Πολλῇ μὲν παραινέσει, ὦ ἄνδρες, τί δεῖ χρῆσθαι, οἳ πάρεσμεν ἐπὶ τὸν αὐτὸν ἀγῶνα; αὐτὴ γὰρ ἡ παρασκευὴ ἱκανωτέρα μοι δοκεῖ εἶναι θάρσος παρασχεῖν ἢ καλῶς λεχθέντες λόγοι μετὰ
2 ἀσθενοῦς στρατοπέδου. ὅπου γὰρ Ἀργεῖοι καὶ Μαντινῆς καὶ Ἀθηναῖοι καὶ νησιωτῶν οἱ πρῶτοί ἐσμεν, πῶς οὐ χρὴ μετὰ τοιῶνδε καὶ τοσῶνδε ξυμμάχων πάντα τινὰ μεγάλην τὴν ἐλπίδα τῆς νίκης ἔχειν, ἄλλως τε καὶ πρὸς ἄνδρας πανδημεί τε ἀμυνομένους καὶ οὐκ ἀπολέκτους ὥσπερ καὶ ἡμᾶς, καὶ προσέτι Σικελιώτας, οἳ ὑπερφρονοῦσι μὲν ἡμᾶς, ὑπομενοῦσι δὲ οὔ, διὰ τὸ τὴν ἐπιστή-
3 μην τῆς τόλμης ἥσσω ἔχειν. παραστήτω δέ τινι καὶ τόδε, πολύ τε ἀπὸ τῆς ἡμετέρας αὐτῶν εἶναι καὶ πρὸς γῇ οὐδεμιᾷ φιλίᾳ ἥντινα μὴ αὐτοὶ μαχόμενοι κτήσεσθε. καὶ τοὐναντίον ὑπομιμνῄσκω ὑμᾶς ἢ οἱ πολέμιοι σφίσιν αὐτοῖς εὖ οἶδ' ὅτι παρακελεύονται· οἱ μὲν γὰρ ὅτι περὶ πατρίδος ἔσται ὁ ἀγών, ἐγὼ δὲ ὅτι οὐκ ἐν πατρίδι, ἐξ

Νικίου λόγος πρὸς τοὺς στρατιώτας.

Cap. 68. § 1. οἳ πάρεσμεν, i. e. ἡμᾶς οἳ π. Cf. Krueg. Gr. § 51, 13. — ἐπὶ τὸν αὐτὸν ἀγῶνα. Cum omnibus idem propositum sit certamen, non multa ac varia opus est oratione. — αὐτὴ γὰρ ... λεχθέντες λόγοι. Similia legimus V 69, 2, ubi cf. adn.

§ 2. πρὸς ἄνδρας, adversus viros, cum vobis res sit cum viris. Cf. adn. 40, 1. 61, 5. — πανδημεί τε ἀμυνομένους pariter atque adiunctum καὶ οὐκ ἀπολέκτους universam defendendi rationem indicat, non ad solam quam facturi sunt pugnam pertinet. Itaque non probamus Meinek. (Herm. III p. 359) coniecturam ἀμυνουμένους. „Vis τοῦ πανδημεί non est in universis, quod augendae sit formidini, non minuendae, sed in colluvie promiscua, incondita multitudine.“ Bau. Cf. adn. 67, 2. — ὥσπερ καὶ ἡμᾶς. De accusativo vid. adn. V 44 1 et de addito καί Krueg. § 69, 32 adn. 18. — ὑπερφρονοῦσι ... ἡμᾶς. Similiter iam III 89, 5.

§ 3. παραστήτω. Cf. adn. IV 61, 2. VI 84, 9. — ἡμετέρας. Class. mavult ὑμετέρας. Sed non videmus, cur pronomen potius ad κτήσεσθε convenire debeat quam ad proxime praegressum ἡμᾶς. Atque ex arbitrio alternare solent oratores primam et secundam pers. plur. — ἥντινα ... κτήσεσθε. Temere Rauchenst. (Phil. XXXVI p. 244) οὐ ante κτήσεσθε inserit. Sententia enim haec est: non venistis ad amicam terram, qua sine pugna (ipsi non pugnantes) potituri sitis. — εὖ οἶδ' ὅτι. Cf. adn. 84, 7. — οἱ μὲν γάρ. Cf. Madv. Synt. § 214 adn. 3. — οὐκ ἐν πατρίδι. Ἐν οὐ πατρίδι, de quo loquendi genere vid. adn. I

ἧς κρατεῖν δεῖ ἢ μὴ ῥᾳδίως ἀποχωρεῖν· οἱ γὰρ ἱππῆς πολλοὶ ἐπικείσονται. τῆς τε οὖν ὑμετέρας 4
αὐτῶν ἀξίας μνησθέντες ἐπέλθετε τοῖς ἐναντίοις προθύμως καὶ τὴν παροῦσαν ἀνάγκην καὶ ἀπορίαν φοβερωτέραν ἡγησάμενοι τῶν πολεμίων."

τὼ στρατὼ ἀλλήλοιν ἐπίασιν. ἀκροβολισμοί.

69. Ὁ μὲν Νικίας τοιαῦτα παρακελευσάμενος 1
ἐπῆγε τὸ στρατόπεδον εὐθύς. οἱ δὲ Συρακόσιοι ἀπροσδόκητοι μὲν ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ ἦσαν ὡς ἤδη μαχούμενοι (καί τινες αὐτοῖς ἐγγὺς τῆς πόλεως οὔσης καὶ ἀπεληλύθεσαν, οἱ δὲ καὶ διὰ σπουδῆς προσβοηθοῦντες δρόμῳ ὑστέριζον μέν, ὡς δὲ ἕκαστός πῃ τοῖς πλείοσι προσμίξειε καθίσταντο· οὐ γὰρ δὴ προθυμίᾳ ἐλλιπεῖς ἦσαν οὐδὲ τόλμῃ οὔτ' ἐν ταύτῃ τῇ μάχῃ οὔτ' ἐν ταῖς ἄλλαις,

Cap. 69. § 1. ἀπεληλύθεσαν D. I. idemque Valla vertens abierant; reliqui codd. ἐπεληλύθεσαν. Cf. adn.

137, 4, scribendum putat Dobr.; nam in alieno solo dicendum est. Transpositione tamen non est opus. Cf. Krueg. Gr. § 67, 10 adn. 4. Multo minus quicquam excidisse conicias. — ἐξ ἧς . . . ἀποχωρεῖν. Haec verba iam schol. negotium facessiverunt, qui adnotat ἤτοι λείπει τὸ [ἐξ ἧς] ὁρμωμένους ἢ τὸ ἐξ ἧς ἀντὶ τοῦ ἐν ᾗ. Sed neutra quam proposuit ratio probatur. Verum κρατεῖν δεῖ interpositum tanquam per se constat et ἐξ ἧς ad solum ἀποχωρεῖν refertur. Cf. Plat. Prot. 327a ἐδίδασκε καὶ ἐπέπληττε τὸν μὴ καλῶς αὐλοῦντα ... οὐδεὶς φθονεῖ οὐδ' ἀποκρύπτεται ὥσπερ τῶν ἄλλων τεχνημάτων ibique Saupp. Inter hunc enim locum et exempla Platonica hoc maxime interest, quod hic vocabula ad remotius verbum relata in initio, apud Platonem in fine enuntiati collocata sunt. Temere ἐξ del. Reisk., quod profecto, si afuisset, adscribere nemini in mentem venisset. — πολλοί, i. e. πολλοὶ ὄντες. Aliter πολὺς ἐνέκειτο IV 22, 2, ubi cf. adn. Vid. adn. V 75, 4.

§ 4. ἀξίας, dignitatis. Cf. VII 77, 1. 3.

Cap. 69. § 1. ἀπροσδόκητοι ... ἦσαν ὡς ἤδη μαχούμενοι, non exspectabant ... se iam pugnaturos esse. Cf. Kuehn. Gr. max. § 488bβ adn. 4. — καί τινες ... προυδίδοσαν in parenthesim ideo redegimus, quod verbis ἀπροσδόκητοι μὲν ... μαχούμενοι contraria sunt ὅμως δὲ ... ἀντεπῆσαν. — καί τινες ... καὶ ἀπεληλύθεσαν, atque aliqui ... etiam eo (in urbem) abierant. Falso Class. ἐπεληλύθεσαν tuetur, quod verbum non significat se conferre aliquo, sed accedere (I 36, 2. III 69, 1. IV 25, 9. 44, 5. 72, 2). — διὰ σπουδῆς, similiter atque paulo post διὰ τάχους. Alibi κατὰ σπουδήν, ὑπὸ σπουδῆς, festinanter. — προσβοηθοῦντες, subsidio venientes (ex

ἀλλὰ τῇ μὲν ἀνδρείᾳ οὐχ ἥσσους ἐς ὅσον ἡ ἐπιστήμη ἀντέχοι, τῷ δὲ ἐλλείποντι αὐτῆς καὶ τὴν βούλησιν ἄκοντες προυδίδοσαν)· ὅμως δὲ [οὐκ ἂν οἰόμενοι σφίσι τοὺς Ἀθηναίους προτέρους ἐπελθεῖν καὶ] διὰ τάχους ἀναγκαζόμενοι ἀμύνασθαι,
2 ἀναλαβόντες τὰ ὅπλα εὐθὺς ἀντεπῇσαν. καὶ πρῶτον μὲν αὐτῶν ἑκατέρων οἵ τε λιθοβόλοι καὶ

ἀνδρίᾳ aliquot codd. Cf. Herodian. I p. 292 τὸ δὲ ἀνδρεία διὰ τῆς ει διφθόγγου γράφει ἡ παράδοσις, II p. 476 ἀνδρεία ἰσχύς: ει, cuius doctrinam et Ionicum ἀνδρηίη (Herod. VII 99) et poetarum scaenicorum usus confirmat, apud quos unus locus (Aristoph. Nub. 510) diphthongum postulat, reliqui (Aesch. Sept. 52. Soph. El. 983. Eur. El. 845. Troad. 674. Arist. Equ. 268) tolerant (nam Eur. Herc. 475 nunc pro certa habetur Elmsleii emendatio εὐανδρίᾳ pro ἐπ' ἀνδρίᾳ). Itaque reliquis quoque Th. locis,

urbe). — ἀλλὰ τῇ μὲν ἀνδρείᾳ ... προυδίδοσαν, sed fortitudine quidem non inferiores (cum fortitudine quidem non inferiores essent), quatenus peritia sufficeret, defectu vero eius (ubi vero peritia eos defecerat) etiam animi voluntatem inviti prodebant sive ad irritum redigebant (cf. Arist. Nub. 1500). De μὲν ... δέ iunctura cf. adn. III 82, 1 et Buttm. ad Plat. Crit. 44 b. Class., qui ad ἥσσους quoque superius ἦσαν pertinere vult, sententiae conexum pessumdat. Neque enim dici potest: non indigebant animo atque audacia, sed fortitudine non inferiores erant, quatenus peritia suppeteret, quoniam huius sententiae partes non sunt inter se contrariae; pergendum erat: neque fortitudine inferiores erant, quatenus peritia suppeteret. — ὅμως δὲ ... ἀντεπῇσαν. Verba seclusa neque novi quicquam ad sententiam addunt (eadem res enim § 1 init. indicata est) neque apte cum reliquis iungi possunt. Cum enim οὐκ ἂν οἰόμενοι ... ἐπελθεῖν pro enuntiatione concessiva, διὰ τάχους ἀναγκαζόμενοι ἀμύνασθαι autem pro causali habendum sit (alterum enim verbo principali ἀντεπῇσαν contrarium est, alterum non contrarium), non possunt haec duo membra, quippe quae et ipsa inter se contraria sint, καί particula iungi. Tolleretur quidem haec offensio deleta hac particula; sed quomodo Syracusani eo ipso tempore, quo Atheniensibus ad pugnam progressis captis armis obviam ibant, opinari poterant hos non priores aggressuros esse? Tum profecto suis oculis rem, quam non exspectaverant, videbant. Itaque οὐκ ἂν οἰόμενοι ... ἐπελθεῖν superiorem sententiam ἀπροσδόκητοι ... μαχούμενοι non potest repetere. Nam diversa ratione cum ἀντεπῇσαν cohaeret. Simulatque autem perspectum est illa verba cum reliqua sententia non coire, ex eo quod nullo sententiae damno abesse possunt continuo cognoscitur ea ad ὅμως δέ interpretandi causa adscripta et deinde cum scriptoris verbis copulata esse. Petitum autem est προτέρους ἐπελθεῖν ex 67, 3 προτέροις ἐπιχειρῆσαι.

§ 2. οἱ λιθοβόλοι. „A funditoribus distincti ... Unde

σφενδονῆται καὶ τοξόται προυμάχοντο καὶ τροπάς, οἷα εἰκὸς ψιλούς, ἀλλήλων ἐποίουν· ἔπειτα δὲ μάντεις τε σφάγια προύφερον τὰ νομιζόμενα καὶ σαλπιγκταὶ ξύνοδον ἐπώτρυνον τοῖς ὁπλίταις.
οἱ δ' ἐχώρουν, Συρακόσιοι μὲν περί τε πατρίδος 3
μαχούμενοι καὶ τῆς ἰδίας ἕκαστος τὸ μὲν αὐτίκα σωτηρίας, τὸ δὲ μέλλον ἐλευθερίας, τῶν δ' ἐναντίων Ἀθηναῖοι μὲν περί τε τῆς ἀλλοτρίας οἰκείαν

ubi pariter librorum memoria variat (II 39, 4. 87, 4. III 82, 4. V 72, 2. VI 72, 2. 4), *ἀνδρεία* rescribendum est.

§ 2. *οἷα* Cass. Aug. Cl. Ven. T. Pal. It. Vat. H. M. Reg. I. Mosqu.; vulgo *οἵας*. Cf. adn.

§ 3. *δὲ ἀντίων* Cass. Aug. Pal. It. M. Lugd. Sed alienus a prosae orationis scriptoribus hic *ἀντίος* vocabuli usus.

apud Poll. I 131 *σφενδονῆται, λιθοβόλοι, τοξοφόροι* ... Aesch. Pers. 459 *ἐκ χερῶν πέτροισιν ἠράσσοντο.* Eur. Phoen. 1142 *ἐμαρνάμεσθα σφενδόναις θ' ἑκηβόλοις πετρῶν τ' ἀραγμοῖς* ... Veget. I 16 ad lapides vero vel manibus vel fundis iaciendos exerceri convenit iuniores. ... Plato Legg. 834a *τόξοις καὶ λίθων βολῇ ἐκ χειρὸς καὶ σφενδόναις.*" Wass. „Ex his igitur liquet eos fuisse, qui lapides manibus iacularentur. Ex locis tamen a Wass. allatis in uno solo distincta *λιθοβόλων* mentio fit ... Ego addo Polyb. VIII 7, 2 et IX 41, 8." Bloomf. A Tacito libratores aut libritores appellantur cum funditoribus coniuncti Ann. II 20. XIII 39. Cf, Ruest. et Koechl. Hist. rei milit. Gr. p. 129. — *οἷα εἰκὸς ψιλούς.* Ex proximo *ἐποίουν* repete *ποιεῖν.* Cf. Krueg. Gr. § 55, 4 adn. 11. De *οἷα* cf. 103, 4. II 54, 2. — *ἐποίουν.* Dicitur *τροπὰς ποιεῖσθαι* (II 19, 2. VII 54, 1) et *τροπὰς ποιεῖν* (Herod. I 30. Xen. Hist. Gr. VII 2, 20). Illud si fit, *τροπή* vocatur *τὸ τρέψασθαι*, si hoc, *τὸ τραπέσθαι.* — *μάντεις τε σφάγια προύφερον.* „Cf. Eur. Phoen. 1110 *ἐχώρει σφάγι' ἔχων ἐφ' ἅρμασιν ὁ μάντις Ἀμφιάραος.* Eundem ritum a Brasida instante pugna non neglectum esse [ex V 10, 2] recordemur." Bloomf. Cf. Herm. Antiqu. Gr. II § 33, 9. Haruspices exercitus sequi solitos esse adnotat Goell. cf. Dorv. ad Char. p. 605, et ex Xenoph. Anab., ubi saepe nominantur, notissimum est. Ex iis, qui in Siciliam exercitum comitati erant, Stilbidis nomen est servatum. Vid. Krueg. ad Dion. p. 273. — *ξύνοδον ἐπώτρυνον τοῖς ὁπλίταις.* Exquisitior dicendi ratio, quasi utare verbis congressum instigabant gravis armaturae militibus pro usitatis ad congressum milites. *Ἐποτρύνειν τινί τι* tamen etiam Homerus (Od. XXII 152) dixit et irritare proelium Tacitus Hist. II 24.

§ 3. *πατρίδος.* Saepe sine articulo legitur, ut modo 68, 3. Cf. Krueg. Gr. § 50, 3 adn. 8. — *τὸ μὲν αὐτίκα ... τὸ δὲ μέλλον.* Cf. Krueg. l. d. 5 adn. 13. — *περί τε τῆς ἀλλοτρίας οἰκείαν σχεῖν*] ἡ διάνοια· *περὶ τῆς ἀλλοτρίας μαχούμενοι ὥστε αὐτοὺς τὴν ἀλλοτρίαν ποιῆσαι οἰκείαν.*

σχεῖν καὶ τὴν οἰκείαν μὴ βλάψαι ἡσσώμενοι, Ἀργεῖοι δὲ καὶ τῶν ξυμμάχων οἱ αὐτόνομοι ξυγκτήσασθαί τε ἐκείνοις ἐφ᾽ ἃ ἦλθον καὶ τὴν ὑπάρχουσαν σφίσι πατρίδα νικήσαντες πάλιν ἐπιδεῖν· τὸ δ᾽ ὑπήκοον τῶν ξυμμάχων μέγιστον μὲν περὶ τῆς αὐτίκα ἀνελπίστου σωτηρίας, ἢν μὴ κρατῶσι, τὸ πρόθυμον εἶχον, ἔπειτα δὲ ἐν παρέργῳ καὶ εἴ τι ἄλλο ξυγκαταστρεψάμενοι ῥᾷον αὐτοῖς ὑπακούσονται.

ξυγκαταστρεψάμενοι Pal. teste Frommel., συγκαταστρεψόμενοι teste Bekk., reliqui ξυγκαταστρεψαμένοις, ξυγκαταστρεψομένοις, συγκαταστρεψομένοις; deinde ὑπακούσεται omnes praeter ὑπακοῦσαι Mosqu., ὑπακούσονται schol. ὅπως συγκαταστρεψαμένων αὐτῶν τὴν Σικελίαν οἱ Ἀθηναῖοι πρᾳότερον τῶν συναγωνισαμένων ἄρχοιεν· τοῦτο γάρ ἐστι τὸ ῥαδίως ὑπακούσονται. Cf. adn.

Schol. Lugd. De syntaxi vid. Matth. Gr. § 589a. Krueg. Gr. § 61, 6 adn. 9, de infinitivo etiam Matth. Gr. § 532 f. — τὸ δ᾽ ὑπήκοον. Cf. adn. II 45, 1. — μέγιστον μὲν περὶ τῆς αὐτίκα ...] μάλιστα μὲν διὰ τὴν ... σωτηρίαν προθύμως ἐμάχοντο, ἥτις ἦν ἀνέλπιστος αὐτοῖς, εἰ μὴ κρατοῖεν. Schol. — ἔπειτα δὲ ... ὑπακούσονται. Nemo, qui vulgatam olim huius loci scripturam εἴ τι ἄλλο ξυγκαταστρεψαμένοις ῥᾷον αὐτοῖς ὑπακούσεται „ab omni parte accurate expenderit, haec verba ab interpretibus ad liquidum perducta esse sibi persuadebit. Nam eam explicandi rationem, in qua Poppo et Boehm., quanquam diffidenter, acquieverunt, formam futuri quae est ὑπακούσεται pro passiva posse accipi, ne ipsi quidem probarunt et sanus grammaticae usus omnino repudiat. Krueg. autem inter diversas duas interpretationes dubius haeret: cum enim dativum participii ξυγκαταστρεψαμένοις diserte ad socios referendum esse dicat, continuo tamen simili exemplo allato eam rationem defendere conatur, qua ad verbum ὑπακούσεται subiecti loco nomen τὸ ὑπήκοον intellegatur: quae quomodo inter se consentiant, non video. Equidem hoc loco alterum librarii errorem, qui participium terminatione immutata male cum sequenti pronomine coniunxerit, alterum traxisse suspicor, quo finitum quoque quod dicunt verbum a nomine suo deflexum sit. Quare cum Haackio Th. scripsisse existimo εἴ τι ἄλλο ξυγκαταστρεψάμενοι ... ὑπακούσονται. Haec enim vera huius loci sententia videtur esse: tum etiam eam ob causam alacriores erant, si forte, quoniam ipsi ad alios subigendos operam navassent, illis (Atheniensibus) in posterum facilius (h. e. leviore condicione) essent oboedituri.“ Class. Symb. crit. p. 19 sq. Revera autem nominativum participii etiam nunc cod. Pal. servat et ὑπακούσονται schol. legit. Itaque coniecturis ad hunc locum in integrum restituendum opus non est. De εἰ coniunctionis vi cf. III 20, 1 et quod huic loco simillimum est Xen. Anab. VI 4, 22 ἐδεήθη προθυμεῖσθαι, εἴ τι ἐν τούτῳ εἴη et Matth. Gr. § 526; αὐτοῖς proxime ad

ξυμβολή. οἱ Συρακόσιοι ἡσσῶνται.

70. *Γενομένης δ' ἐν χερσὶ τῆς μάχης ἐπὶ πολὺ* 1
ἀντεῖχον ἀλλήλοις, καὶ ξυνέβη βροντάς τε ἅμα
τινὰς γενέσθαι καὶ ἀστραπὰς καὶ ὕδωρ πολύ, ὥστε
τοῖς μὲν πρῶτον μαχομένοις καὶ ἐλάχιστα πολέμῳ
ὡμιληκόσι καὶ τοῦτο ξυνεπιλαβέσθαι τοῦ φόβου,
τοῖς δ' ἐμπειροτέροις τὰ μὲν γιγνόμενα καὶ ὥρᾳ
ἔτους περαίνεσθαι δοκεῖν, τοὺς δὲ ἀνθεστῶτας
πολὺ μείζω ἔκπληξιν μὴ νικωμένους παρέχειν.
ὠσαμένων δὲ τῶν Ἀργείων πρῶτον τὸ εὐώνυμον 2
κέρας τῶν Συρακοσίων καὶ μετ' αὐτοὺς τῶν Ἀθη-
ναίων τὸ κατὰ σφᾶς αὐτούς, παρερρήγνυτο ἤδη

ἐκείνοις respicit, qui sane sunt Athenienses.

Cap. 70. § 1. *Γενομένης ... τῆς μάχης.* Tempus huius pugnae quodammodo ex verbis *βροντὰς ... ὥρᾳ ἔτους περαίνεσθαι* et inde colligi potest, quod „*τῇ ὑστεραίᾳ* cadavera Syracusanis fide publica concedunt et ad Catinam [propter hiemem] redeunt (*χειμών τε γὰρ ἦν* 71, 2). Haec ratio cum redditur, [quoniam ineunte demum hieme (63, 1) ipsam expeditionem paraverant], eam plane hiemem supponit, quae fuerit rebus bello gerendis prorsus intempestiva. Proinde Naxum et Catinam *διαχειμάσοντες* navigant Athenienses (72, 1) *ὀλίγων ἡμερῶν διαγενομένων* (Plut. Nic. 16).“ Dodw., qui Novembri mense hanc pugnam commissam esse conicit. — *ὕδωρ.* Cf. adn. III 22, 1 et Krueg. Gr. § 61, 4 adn. 4. — *ὥστε ... ξυνεπιλαβέσθαι τοῦ φόβου*, ut iis, qui primum pugnabant et minime in bello versati erant (cf. adn. 55, 3 et qui et ipsi *πολέμῳ ὁμιλεῖν* dixerunt Plut. Luc. 28. Dexipp. 18), praeterquam quod nondum pugnaverant et belli ignari erant, etiam haec res ad timorem faciendum simul contribueret. Cf. Bekk. Anecd. p. 173 *ξυνεπιλαμβάνομαι γενικῇ Θουκυδίδης ἕκτῳ· καὶ τοῦτο συνεπιλαμβάνεσθαι τοῦ φόβου.* Schol. *αἴτιον φόβου γενέσθαι* explicat. Aptissime cum hoc loco componitur VIII 26, 1 *ξυνεπιλαβέσθαι καὶ τῆς ὑπολοίπου Ἀθηναίων καταλύσεως*, ubi schol. *συνεφάψασθαι ὥστε καὶ τὴν ὑπολειπομένην δύναμιν τῶν Ἀθηναίων καταλῦσαι* interpretatur. Pariter enim hic explicari potest *συνεφάψασθαι ὥστε αὐτοὺς φοβῆσαι.* Dativus autem *τοῖς ... ὡμιληκόσι* non a praep. *ξύν* in *ξυνεπιλαβέσθαι* pendet, sed is est quem incommodi dicere consuevimus. Inter hunc autem locum et eum quem allegavimus hoc maxime intereat, quod hic verbum paulo audacius ita translatum est, ut non persona, sed res *ξυνεπιλαβέσθαι* dicatur. — *τὰ μὲν γιγνόμενα ... δοκεῖν*, (ut) quae fierent etiam (*schon.* Cf. Krueg. Gr. § 69, 32 adn. 19) anni tempore effici viderentur. De verbis cf. adn. II 52, 2, de re VII 79, 3. — *τοὺς δὲ ἀνθεστῶτας ... μὴ νικωμένους*, quod (*der Umstand dass*) autem adversarii non vincebantur. Cf. adn. IV 29, 3.

§ 2. *τὸ κατὰ σφᾶς αὐτούς* = *τὸ μέσον.* Cf. 67, 1. — *παρερρήγνυτο.* Cf. adn. IV 96, 6.

καὶ τὸ ἄλλο στράτευμα τῶν Συρακοσίων καὶ ἐς
3 φυγὴν κατέστη. καὶ ἐπὶ πολὺ μὲν οὐκ ἐδίωξαν οἱ Ἀθηναῖοι (οἱ γὰρ ἱππῆς τῶν Συρακοσίων πολλοὶ ὄντες καὶ ἀήσσητοι εἶργον καὶ ἐσβαλόντες ἐς τοὺς ὁπλίτας αὐτῶν, εἴ τινας προδιώκοντας ἴδοιεν, ἀνέστελλον), ἐπακολουθήσαντες δὲ ἀθρόοι ὅσον ἀσφαλῶς εἶχε πάλιν ἐπανεχώρουν καὶ τροπαῖον
4 ἵστασαν. οἱ δὲ Συρακόσιοι ἀθροισθέντες ἐς τὴν Ἑλωρίνην ὁδὸν καὶ ὡς ἐκ τῶν παρόντων ξυνταξάμενοι ἔς τε τὸ Ὀλυμπιεῖον ὅμως σφῶν αὐτῶν παρέπεμψαν φυλακήν, δείσαντες μὴ οἱ Ἀθηναῖοι τῶν χρημάτων ἃ ἦν αὐτόθι κινήσωσι, καὶ οἱ λοιποὶ ἐπανεχώρησαν ἐς τὴν πόλιν.

1 71. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι πρὸς μὲν τὸ ἱερὸν οὐκ ἦλθον, ξυγκομίσαντες δὲ τοὺς ἑαυτῶν νεκροὺς καὶ ἐπὶ πυρὰν ἐπιθέντες ηὐλίσαντο αὐτοῦ. τῇ δ' ὑστεραίᾳ τοῖς μὲν Συρακοσίοις ἀπέδοσαν ὑποσπόνδους τοὺς νεκρούς (ἀπέθανον δὲ αὐτῶν καὶ τῶν ξυμμάχων περὶ ἑξήκοντα καὶ διακοσίους), τῶν δὲ σφετέρων τὰ ὀστᾶ ξυνέλεξαν (ἀπέθανον δὲ αὐτῶν καὶ τῶν ξυμμάχων ὡς πεντήκοντα), καὶ τὰ τῶν

οἱ δ' Ἀθηναῖοι ἀποπλέουσιν ἐς Κατάνην. αἰτίαι τοῦ ἀπόπλου.

Cap. 70. § 4. Ἑλωρινὴν vel Ἐλωρινὴν codd. Cf. ad. 66, 3.

§ 3. προδιώκοντας, longius insequentes. — ἀνέστελλον. Cf. adn. III 98, 1. — ἐπανεχώρουν, eo, unde ad persequendos Syracusanos profecti erant, redibant. Cf. adn. III 33, 3.

§ 4. Ἑλωρίνην ὁδόν. Vid. adn. 66, 3, unde patet Syracusanos, antequam cum Atheniensibus congrederentur, hanc viam rursus meridiem versus transgressos esse. — ὡς ἐκ τῶν παρόντων. Cf. adn. III 29, 2. — ὅμως, i. e. quanquam victi erant. Cf. adn. III 28, 2. — παρέπεμψαν φυλακήν. Diod. XIII 6, 4. Polyaen. I 40, 5 tunc statim Athenienses Olympieum occupasse narrant. Sed cum Th. facit Plut. Nic. 16. Rem etiam memorat Paus. X 28, 6. — τῶν χρημάτων ... κινήσωσι. De his cf. adn. I 143, 1.

Cap. 71. § 1. ξυγκομίσαντες δὲ τοὺς ἑαυτῶν νεκρούς. „Ita mos erat in bello. Liv. XXVII 2 spolia per otium legere et *congestos in unum locum* cremavere suos. Et c. 42 spolia legi caesorum hostium et suorum corpora *collata in unum* sepeliri iussit. Add. XXXVI 8.“ Duk. — περὶ ἑξήκοντα καὶ διακοσίους. At οἱ Ἀθηναῖοι τετρακοσίους τῶν ἐναντίων ἀνελόντες Diod. XIII 6, 5. — τὰ ὀστᾶ ξυνέλεξαν. „Ut in patriam relata ibi sepelirentur, ut arbitror; quod et de Themistoclis

πολεμίων σκῦλα ἔχοντες ἀπέπλευσαν ἐς Κατάνην.
χειμών τε γὰρ ἦν καὶ τὸν πόλεμον αὐτόθεν ποι- 2
εῖσθαι οὔπω ἐδόκει δυνατὸν εἶναι, πρὶν ἂν ἱπ-
πέας τε μεταπέμψωσιν ἐκ τῶν Ἀθηνῶν καὶ ἐκ τῶν
αὐτόθεν ξυμμάχων ἀγείρωσιν, ὅπως μὴ παντάπασιν
ἱπποκρατῶνται, καὶ χρήματα δὲ ἅμα αὐτόθεν τε
ξυλλέξωνται καὶ παρ᾽ Ἀθηναίων ἔλθῃ, τῶν τε
πόλεών τινας προσαγάγωνται, ἃς ἤλπιζον μετὰ
τὴν μάχην μᾶλλον σφῶν ὑπακούσεσθαι, τά τε
ἄλλα, καὶ σῖτον καὶ ὅσων δέοι, παρασκευάσωνται,
ὡς ἐς τὸ ἔαρ ἐπιχειρήσοντες ταῖς Συρακούσαις.

Ἑρμοκράτους λόγοι πρὸς τοὺς

72. Καὶ οἱ μὲν ταύτῃ τῇ γνώμῃ ἀπέπλευσαν 1
[ἐς τὴν Νάξον καὶ Κατάνην διαχειμάσοντες]· Συ-

Cap. 71. § 2. ὥστε pro ὡς ἐς plurimi et optimi codd.; tanquam sub vernum tempus Valla.

ossibus quidam prodiderunt I [138] et de Eumene Plutarchus et Corn. Nepos Eum. in fin." Dük. Cf. II 34, 5. — ἀπέπλευσαν ἐς Κατάνην. Nicias ideo a Plut. l. d. tarditatis et ignaviae accusatur.

§ 2. αὐτόθεν ποιεῖσθαι. „Ἐκ τοῦ κατὰ τὸ Ὀλυμπιεῖον sive ex magno portu." Haack. Contra alterum αὐτόθεν omnino ex Sicilia valet. — ἱππέας τε ... καὶ χρήματα δὲ ἅμα iunge. — μεταπέμψωσιν. Cf. adn. I 112, 3. — ἔλθῃ. Cf. Matth. Gr. § 428, 2. — πόλεών τινας. Velut Camarinaeos. Vid. 75, 3. — καὶ σῖτον καὶ ὅσων δέοι, et frumentum et quae praeterea (cf. 76, 3. V 115, 4) opus erant, ad τὰ ἄλλα explicandi causa appositum est. — ἐς τὸ ἔαρ. Super ἐς cf. Matth. Gr. § 578b et adn. III 84, 2.

Cap. 72. § 1. [ἐς τὴν Ν. ... διαχειμάσοντες] nullo modo tolerari possunt. Primum enim non Naxum profecti sunt ταύτῃ τῇ γνώμῃ, sed Catinam, ut apertissime significatum est 71, 1 verbis ἀπέπλευσαν ἐς Κατάνην, quo tota quae deinde (71, 2) exponitur quaeque eadem hic ταύτῃ τῇ γνώμῃ verbis comprehenditur Atheniensium deliberatio refertur. Atque adeo hac deliberatione non tam causa continetur, cur Catinam se contulerint quam cur Syracusis discesserint (ἀπέπλευσαν). Deinde Athenienses non Catinam hiemandi causa vecti, sed continuo inde Messanam profecti sunt (74, 1) et spe huius urbis potiundae frustrati non Catinae, sed Naxi hiberna collocaverunt (74, 2). Denique ne nominum quidem collocatio eorum situi contraria hic offensione videtur carere. Nam quod III 29, 1. VIII 88, ubi cf. adn., prius remotior itineris quidam terminus significatur, deinde propior locus ad regionem qua eo perventum sit indicandam adiungitur, non prorsus eadem neque hic neque 62, 1 res est. Nam 62, 1 non, ut Selinuntem se conferant, Segestam Athenienses attingunt, sed in hac urbe proprio consilio atque negotii causa commorantur, et hic non Naxum supra Catinam proficiscuntur, sed hinc Messanam expeditionem suscipiunt (74, 1). Itaque hoc loco

ρακόσιοι δὲ τοὺς σφετέρους αὐτῶν νεκροὺς θά- Συρακοσίους.
2 ψαντες ἐκκλησίαν ἐποίουν. καὶ παρελθὼν αὐτοῖς
Ἑρμοκράτης ὁ Ἕρμωνος, ἀνὴρ καὶ ἐς τἆλλα ξύν-
εσιν οὐδενὸς λειπόμενος καὶ κατὰ τὸν πόλεμον
ἐμπειρίᾳ τε ἱκανὸς γενόμενος καὶ ἀνδρείᾳ ἐπιφα-
νής, ἐθάρσυνέ τε καὶ οὐκ εἴα τῷ γεγενημένῳ ἐν-
3 διδόναι· τὴν μὲν γὰρ γνώμην αὐτῶν οὐχ ἡσσῆ-
σθαι, τὴν δὲ ἀταξίαν βλάψαι. οὐ μέντοι τοσοῦτόν
γε λειφθῆναι ὅσον εἰκός [εἶναι], ἄλλως τε καὶ τοῖς
πρώτοις τῶν Ἑλλήνων ἐμπειρίᾳ, ἰδιώτας ὡς εἰπεῖν
4 χειροτέχναις, ἀνταγωνισαμένους. μέγα δὲ βλάψαι

Cap. 72. § 2. ἀνδρίᾳ hic et similiter § 4 ἀνδρίας aliquot codd. Cf. sd. 69, 1.

§ 3. εἰκὸς ἦν Gr. Cf. adn.

ἄλλως τε καὶ Bas. m. corr. H., reliqui καὶ om. Sed praesertim ubique est ἄλλως τε καί.

χειροτέχναις corr. Aug. itemque Cl. et γρ. m et Valla vertens praesertim rudes cum ... operariis bellorum dimicantes; reliqui codd. χειροτέχνας. Cf. adn.

interpretamentum deprehenditur ex c. 74, ubi ipsum διαχειμάζειν verbum legitur, satis negiegenter confectum. — θάψαντες. Cf. adn. II 52, 4. — ἐποίουν. De activo vid. adn. I 67, 3.

§ 2. παρελθὼν αὐτοῖς. Cf. sd. 19, 2. — Ἑρμοκράτης. Cf. IV 58. — ξύνεσιν ... λειπόμενος. Usitatius esset ξυνέσει. Cf. Matth. Gr. § 401, 7. — οὐκ εἴα, non sinebat, i. e. prohibere studebat, dissuadebat.

§ 3. τὴν ... γνώμην ... οὐχ ἡσσῆσθαι. Cf. II 87, 3. Infinitivi pendent ex ἔλεγε repetendo ex οὐκ εἴα. Cf. adn. IV 8, 2. — οὐ μέντοι τοσοῦτόν γε λειφθῆναι ὅσον εἰκός [εἶναι]. Cum servato εἶναι ex legitima dicendi consuetudine ὅσον εἰκὸς εἶναι pro enuntiatione consecutiva, non relativa, qualem sententia postulat, habendum sit (cf. III 49, 4. Krueg. Gr. § 55, 3 adn. 5. Kuehn. Gr. max. § 585, 5), ne scriptor consulto ineptam ambiguitatem sectatus esse videatur, nolumus hic infinit. εἶναι in oratione obliqua secundum rariorem usum pro verbo finito quod dicitur positum esse, qua de re cf. adn. 24, 3. 64, 3, sed cum Th. post ὅσον sive ὅσα εἰκός (IV 64, 1. VII 87, 2), ὡς εἰκός (II 21, 2. III 104, 6. VI 2, 4. VIII 2, 3. 88), ὥσπερ εἰκός (V 9, 9), οἷα εἰκός (II 54, 2. VI 69, 2. 103, 4), ὅπερ εἰκός (I 141, 5) verbum substantivum omittere soleat, εἶναι hic a librario suppletum esse putamus. Eiusdem rei nobis indicium est cod. Gr. scriptura ὅσον εἰκὸς ἦν, quippe ubi ἦν pari modo a librario additum sit atque in Vat. VIII 2, 3, ubi cf. sd., post ὡς εἰκός. — ἰδιώτας, rei militaris imperitos, oppositum est χειροτέχναις, opificibus sive iis qui bellicam artem callent (*die sich auf das Handwerk verstehen*). Similiter Plat. Soph. 221c πότερον ἰδιώτην ἤ τινα τέχνην ἔχοντα θετέον εἶναι τὸν ἀσπαλιευτήν, Legg. 916b ἐὰν δέ

καὶ [τὸ πλῆθος τῶν στρατηγῶν καὶ] τὴν πολυαρχίαν (ἦσαν γὰρ πεντεκαίδεκα οἱ στρατηγοὶ αὐτοῖς) τῶν τε πολλῶν τὴν ἀξύντακτον ἀναρχίαν. ἢν δὲ ὀλίγοι τε στρατηγοὶ γένωνται ἔμπειροι καὶ ἐν τῷ χειμῶνι τούτῳ παρασκευάσωσι τὸ ὁπλιτικόν, οἷς τε ὅπλα μὴ ἔστιν ἐκπορίζοντες, ὅπως ὡς πλεῖστοι ἔσονται, καὶ τῇ ἄλλῃ μελέτῃ προσαναγκάζοντες, ἔφη κατὰ τὸ εἰκὸς κρατήσειν σφᾶς τῶν ἐναντίων, ἀνδρείας μὲν σφίσιν ὑπαρχούσης, εὐταξίας δ' ἐς τὰ ἔργα προσγενομένης· ἐπιδώσειν γὰρ ἀμφότερα αὐτά, τὴν μὲν μετὰ κινδύνων μελετωμένην, τὴν δ' εὐψυχίαν αὐτὴν ἑαυτῆς μετὰ τοῦ

τις ἰδιώτῃ τι τῶν τοιούτων ἀποδῶται δημιουργός. Male a quibusdam editoribus, inter quos Class., *χειροτέχνας* praefertur, quod *χειροτέχνης* vocabulum non tam peritiam quam humilem atque contemptam vitae condicionem designet (Plat. de Rep. 405a. Herod. II 167). Fatendum sane est Graecis prae iis, qui rebus publicis et artibus liberalioribus vacabant, despicatui fuisse eos, qui manuum labore victum quaerebant; sed hinc non efficitur illos opificum sollertiam omnino non aestimasse, verum ipsum vocabulum *χειροτέχνης* documento est opificium pro *τέχνῃ* esse habitum. Itaque Plat. Pol. 258e *τὴν χειρουργίαν* dicit *πρακτικὴν ἐπιστήμην* esse et 259d distinctionem facit *τῆς γνωστικῆς* et *τῆς χειροτεχνικῆς καὶ ὅλως πρακτικῆς (ἐπιστήμης)*. Deinde ipse Th. VII 27, 4 inter servos fugitivos magnam partem opifices fuisse ea de causa memorat, quod horum opera atque peritia maxime desiderabatur. Apud Dion. Cass. L 16, 1 autem pariter atque hic ad pugnandi peritiam vocabulum transfertur; laudat enim ibi Antonius milites suos, quod *παντὸς εἴδους μάχης χειροτέχναι* sint. Nec aliter hoc ipso loco Pollux I 156 intellegit, cum dicit *πολέμου δὲ χειροτέχνας στρατιώτας εἴρηκε Θ.*; nam vocabuli notionem a Th. ad belli peritiam translatam esse vult indicare. Quae cum ita sint, causa, quam contra hanc interpretandi rationem protulerunt, sane nulla est. Neque eadem *χειροτέχνας* ullo modo commendatur. Quomodo enim Hermocrates, qui civium suorum animos erecturus est, eos cum contemptu *χειροτέχνας* appellare potest? Eorum in se potius indignationem movisset.

§ 4. *μέγα δὲ βλάψαι καὶ . . . τὴν πολυαρχίαν.* Seclusa ex interpretamento fluxisse cognovit Pluygers. Mnemos. XI p. 92. Errat Class. quod hic duas res significari putat, a multis et multa sine consensu imperari. Nam *τὴν πολυαρχίαν* nihil aliud esse quam *τὸ πλῆθος τῶν στρατηγῶν* ostendunt *μοναρχία, ὀλιγαρχία*, Homericum illud *πολυκοιρανίη*. Cf. Xen. Anab. VI 1, 18. — *πεντεκαίδεκα.* Consentit Plut. Nic. 16. — *καὶ . . . προσαναγκάζοντες*, et praeterea ad exercitium eos adigentes. Cf. adn. II 14, 1. — *ἔφη* propter collocationem del. Krueg., vix recte. — *ἀμφότερα αὐτά*, haec ambo. De neutro vid. adn. III 97, 3 et Krueg. Gr. § 58, 3 adn. 5. — *τὴν δ' εὐψυ-*

πιστοῦ τῆς ἐπιστήμης θαρσαλεωτέραν ἔσεσθαι. τούς τε στρατηγοὺς καὶ ὀλίγους καὶ αὐτοκράτορας χρῆναι ἑλέσθαι καὶ ὀμόσαι αὐτοῖς τὸ ὅρκιον ἦ μὴν ἐάσειν ἄρχειν ὅπῃ ἂν ἐπίστωνται· οὕτω γὰρ ἅ τε κρύπτεσθαι δεῖ μᾶλλον ἂν στέγεσθαι καὶ τἄλλα κατὰ κόσμον καὶ ἀπροφασίστως παρασκευασθῆναι.

1 73. Καὶ οἱ Συρακόσιοι αὐτοῦ ἀκούσαντες ἐψηφίσαντό τε πάντα ὡς ἐκέλευε καὶ στρατηγὸν αὐτόν τε εἵλοντο τὸν Ἑρμοκράτη καὶ Ἡρακλείδην τὸν Λυσιμάχου καὶ Σικανὸν τὸν Ἐξηκέστου,
2 τούτους τρεῖς, καὶ ἐς τὴν Κόρινθον καὶ ἐς τὴν Λακεδαίμονα πρέσβεις ἀπέστειλαν, ὅπως ξυμμαχία τε αὐτοῖς παραγένηται καὶ τὸν πρὸς Ἀθηναίους πόλεμον βεβαιότερον πείθωσι ποιεῖσθαι ἐκ τοῦ προφανοῦς ὑπὲρ σφῶν τοὺς Λακεδαιμονίους, ἵνα ἢ ἀπὸ τῆς Σικελίας ἀπαγάγωσιν αὐτοὺς ἢ πρὸς τὸ ἐν Σικελίᾳ στράτευμα ἧσσον ὠφελίαν ἄλλην ἐπιπέμπωσι.

οἱ δὲ τρεῖς τε στρατηγοὺς ἀντὶ πολλῶν αἱροῦνται καὶ πρέσβεις ἀποστέλλουσιν ἐς Κόρινθον καὶ Λακεδαίμονα.

1 74. Τὸ δ' ἐν τῇ Κατάνῃ στράτευμα τῶν Ἀθη-

Ἀθηναῖοι μὲν μάτην ἐπὶ

χίαν. Εὐψυχίας et ἀνδρείας nomina inter se commutari vides, ut II 87, 4. — μετὰ τοῦ πιστοῦ τῆς ἐπιστήμης, cum peritiae fiducia (coniunctam). — ἔσεσθαι. Exspectes ἐσομένην; sed quasi antea τὴν μὲν γὰρ ἐπιδώσειν, non ἀμφότερα ἐπιδώσειν scriptum esset, oratio continuata est. Cf. III 94, 3.

§ 5. ὀλίγους καὶ αὐτοκράτορας praedicativa sunt. Cf. adn. IV 78, 2. Krueg. Gr. § 57, 3 adn. 3. — ἀπροφασίστως, sine tergiversatione. — παρασκευασθῆναι. Huc quoque ἂν pertinet. Cf. Stahl. Quaest. gram. p. 7.

Cap. 73. § 1. τούτους τρεῖς scriptor addidit, quo magis attenderetur quindecim ducum (72, 4) numerus adeo deminutus. De re vid. Plut. l. d.

§ 2. ξυμμαχία, auxilia. Cf. Xen. Hist. Gr. IV 8, 24 συμμαχίαν ἔπεμπον. — τὸν πρὸς ... πόλεμον. Articulum ideo addidit, quia „clam et occulte jam tumebat bellum.“ Bau. Sic iam supra τὸν ἐκεῖ πόλεμον κινεῖν 34, 3 et infra 88, 8 τὸν αὐτοῦ πόλεμον σαφέστερον ποιεῖσθαι et 91, 5 τὰ ἐνθάδε χρὴ ἅμα φανερώτερον ἐκπολεμοῦν. — βεβαιότερον utrum ad πείθωσι an ad ποιεῖσθαι referendum sit, ambigit Bau.; sed alterum confirmatur locis ad τὸν πόλεμον modo adscriptis. — ἀπαγάγωσιν, abducerent, ad abeundum permoverent. — ἄλλην ἐπιπέμπωσι. Similiter VII 15, 1 et Aristid. I p. 379 στρατιὰν ἄλλην ἐπιπέμψομεν. Est redundantia quaedam orationis, de qua cf. adn. I 23, 3. 138. V 75, 6, infra 91, 5 vitata.

Μεσσήνην στρατεύσαντες ἐν Νάξῳ διαχειμάζουσι καὶ τριήρη ἀποστέλλουσιν ἐς Ἀθήνας.

ναίων ἔπλευσεν εὐθὺς ἐπὶ Μεσσήνην ὡς προδοθησομένην. καὶ ἃ μὲν ἐπράσσετο οὐκ ἐγένετο· Ἀλκιβιάδης γὰρ ὅτ' ἀπῄει ἐκ τῆς ἀρχῆς ἤδη μετάπεμπτος, ἐπιστάμενος ὅτι φεύξοιτο, μηνύει τοῖς τῶν Συρακοσίων φίλοις τοῖς ἐν τῇ Μεσσήνῃ ξυνειδὼς τὸ μέλλον· οἱ δὲ τούς τε ἄνδρας διέφθειραν πρότερον καὶ τότε στασιάζοντες καὶ ἐν ὅπλοις ὄντες ἐπεκράτουν μὴ δέχεσθαι τοὺς Ἀθηναίους
οἱ ταῦτα βουλόμενοι. ἡμέρας δὲ μείναντες περὶ 2
τρεῖς καὶ δέκα οἱ Ἀθηναῖοι, ὡς ἐχειμάζοντο καὶ τὰ ἐπιτήδεια οὐκ εἶχον καὶ προυχώρει οὐδέν, ἀπελθόντες ἐς Νάξον καὶ ὅρια καὶ σταυρώματα περὶ τὸ στρατόπεδον ποιησάμενοι αὐτοῦ διεχεί-

Cap. 74. § 2. *ὅρια καὶ* schol. *ὅρια περὶ τὸ στρατόπεδον ποιησάμενοι· οἱ μὲν τὰ νεώρια ἤκουσαν ... οἱ δ' ἀποθήκας*, cum quo conspirat Hesych. *ὅρια· τὰ νεώρια, ἔνιοι ἀποθήκας*; *ὅρα καὶ* praebet haec scholiorum Patmensium (Revue de phil. I p. 182 sqq.) adnotatio: *ὅρα καὶ σταυρώματα περὶ τὸ στρατόπεδον ποιησάμενοι*] *ὅρα οἱ πεφραγμένοι τόποι καὶ οἷον ὅροις τισὶ διειλημμένοι καὶ εἰς ἀπόθεσίν τινος πεποιημένοι· καὶ ἴσως ἐστὶ τὰ νῦν ἐν τῇ συνηθείᾳ λεγόμενα ὅρια*, ex eoque factum est quod in codd. legitur *θρᾶκας* (*ΟΡΑΚΑΙ* : *ΘΡΑΚΑC*). Scripturam *ὅρια* primus detexit Pluygers. (Mnemos. XI p. 92 sq.), qui *καὶ σταύρωμα* (cf. infra sd.) tanquam interpretamentum delevit.

Cap. 74. § 1. *εὐθύς*. Postquam ad Olympieum victores Catinam redierunt. Cf. adn. 72, 1. — *ὡς προδοθησομένην*. Cf. adn. III 18, 1. — *ἐπιστάμενος ὅτι φεύξοιτο*, cum exploratum haberet se fugiturum esse ideoque Atheniensium iram non timeret, rem indicavit. — *μηνύει ... τὸ μέλλον*. Sententiam recte expressit Portus verbis futuram urbis proditionem, cuius erat conscius, indicavit. Cf. Plut. Alc. 22. — *οἱ δέ*, scil. *Μεσσήνιοι*. Cf. adn. 48. 75, 2. — *τούς τε ἄνδρας*] *τοὺς ὑπόπτους ὡς προδιδόντας*. Schol. — *πρότερον*, post Alcibiadis indicium. — *τότε*, cum Athenienses advenissent. — *οἱ ταῦτα βουλόμενοι*. Appositio partis ad totum. Cf. adn. I 2, 6. Frustra haec verba del. Herwerd. Stud. Thuc. p. 88.

§ 2. *ἡμέρας δὲ μείναντες*. „Haec respondent enuntiationi incipientis capitis *ἃ μὲν ἐπράσσετο, οὐκ ἐγίγνετο*. Reliqua interiecta sunt.“ Arn. — *περί*. De collocatione verborum *ἡμέρας περὶ τρεῖς καὶ δέκα* cf. I 117, 1. — *ὅρια καὶ σταυρώματα ... ποιησάμενοι*, cum saepta (ad condendum belli apparatum) atque vallos castris circumdedissent. Vim quam uno hoc loco habet vocabulum *ὅριον* praeter schol. Patm. (cf. sd.) aperit Hesych. *ὅριον· τείχισμα, φραγμόν*. De plurali *σταυρώματα* (supra 64, 3. 66, 2 singularem legimus) cf. VII 53, 1. Xen. Anab. V 2, 15. 19.

μαζον· καὶ τριήρη ἀπέστειλαν ἐς τὰς Ἀθήνας ἐπί τε χρήματα καὶ ἱππέας, ὅπως ἅμα τῷ ἦρι παραγένωνται.

1 75. Ἐτείχιζον δὲ καὶ οἱ Συρακόσιοι ἐν τῷ χειμῶνι πρός τε τῇ πόλει, τὸν Τεμενίτην ἐντὸς ποιησάμενοι, τεῖχος παρὰ πᾶν τὸ πρὸς τὰς Ἐπιπολὰς ὁρῶν, ὅπως μὴ δι' ἐλάσσονος εὐαποτείχιστοι ὦσιν, Συρακόσιοι δὲ τειχίζουσί τε καὶ ἐπὶ Κατάνην στρατεύουσι.

Retinuit καὶ σταυρώματα Class., cuius sententiam et schol. Patm. confirmat et quod ὅρια et σταυρώματα non tam similes habent notiones, ut alterum facile alterius interpretatio esse possit. Alter autem schol. in adnotatione sua καὶ σταυρώματα videtur omisisse, quod haec verba interpretatione non egebant. Itaque nunc repudianda est F. Porti coniectura, qui θρᾶκας ex χάρακας ad σταύρωμα adscripto ortum esse putavit, et G. Hermanni, qui, ut memorat M. Haupt. (Herm. III p. 151), id similiter ex θαίρακας (cf. schol. Arist. Vesp. 385) factum esse suspicatus est. Profecto σταύρωμα, quo iam 64, 3. 66, 2 Th. usus erat, hoc l. interpretatione vix egebat. Cf. adn.

σταυρώματα plures codd. et schol. Patm., reliqui codd. σταύρωμα. Cf. adn.

Cap. 75. § 1. τὸν Τεμενίτην. „Ea Syracusarum pars, quam posteriores dixere Neapolin, a Thuc. appellata est Temenites . . . ab Apollinis Temenitae fano, quemadmodum altera . . . pars ἀπὸ τῆς Τύχης, id est a Fortunae fano, Tyche. Vid. Cluv. Sic. p. 151 [et Letr. Syrac. p. 38 sqq.]" Huds. „Τὸν Τεμενίτην, signum Apollinis Temenitae maximum et pulcherrimum, quod erat in hac regione. Vid. Cic. Verr. IV 53. Suet. Tib. 74. Cum domus in hac regione nondum essent, ambitus novorum moenium melius significari non potuit quam sic, ut murus satis longe ad hoc signum includendum sive comprehendendum ductus esse diceretur. Super hac ratione de simulacro loquendi, quasi sit ipse deus, consule adn. [II 13, 5.] IV 67, 2 et 118, 4." Arn. Non totam eam regionem, quae postea Neapolis appellata sit, sed solum signum vel fanum Apollinis cum luco sacro muro protectum eumque murum, quoniam non περιετείχιζον legatur, non circa Temenitem (usque ad magnum portum) factum videri explicat Dunbar „*An attempt to ascertain the positions of the Athenian lines and the Syracusan defences*" p. 7. Illud tamen περιετείχιζον propter verba ἐντὸς ποιεῖσθαι minus necessarium est, quae, si murus ille, id quod Dunbar statuit, ne incepisset quidem ab ipsa urbe, omnino non apta essent. Cf. adn. II 83, 5. Et Temenitem iam tunc regionis, non solius dei nomen fuisse ex ἄκρᾳ Τεμενίτιδι VII 3, 3 colligit Goell., addens incertum esse, num Thucydidis aetate nobile illud signum iam ibi exstiterit. Cf. Holm. Hist. Sic. II p. 384 sq., qui explicat hunc murum, cum ultra Epipolas non perductus sit, non portum magnum, sed veterem Achradinae murum attigisse, qui ad portum magnum pertinuerit (cf. ibid. I p. 128). Paulo post ποιησόμενοι frustra coniecit Krueg. — τεῖχος . . . ὁρῶν. Portus: murum (excitaverant) a tota illa parte, quae Epipolas spectat. De Epipolis vid. 96, 1, de ὁρᾶν adn. II 55, 1. — δι' ἐλάσσονος. Cf. adn. II 29, 3.

ἣν ἄρα σφάλλωνται, καὶ τὰ Μέγαρα φρούριον καὶ ἐν τῷ Ὀλυμπιείῳ ἄλλο· καὶ τὴν θάλασσαν προεσταύρωσαν πανταχῇ ᾗ ἀποβάσεις ἦσαν. καὶ 2 τοὺς Ἀθηναίους εἰδότες ἐν τῇ Νάξῳ χειμάζοντας ἐστράτευσαν πανδημεὶ ἐπὶ τὴν Κατάνην, καὶ τῆς τε γῆς αὐτῶν ἔτεμον καὶ τὰς τῶν Ἀθηναίων σκηνὰς καὶ τὸ στρατόπεδον ἐμπρήσαντες ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου.

πρεσβεῖαι ἑκατέρων ἐς Καμάριναν, ὅπου γίγνονται λόγοι ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ.

Καὶ πυνθανόμενοι τοὺς Ἀθηναίους ἐς τὴν 3 Καμάριναν κατὰ τὴν ἐπὶ Λάχητος γενομένην ξυμμαχίαν πρεσβεύεσθαι, εἴ πως προσαγάγοιντο αὐτούς, ἀντεπρεσβεύοντο καὶ αὐτοί· ἦσαν γὰρ ὕποπτοι αὐτοῖς οἱ Καμαριναῖοι μὴ προθύμως σφίσι μήτ' ἐπὶ τὴν πρώτην μάχην πέμψαι ἃ ἔπεμψαν, ἔς τε τὸ λοιπὸν μὴ οὐκέτι βούλωνται ἀμύνειν, ὁρῶντες τοὺς Ἀθηναίους ἐν τῇ μάχῃ εὖ πράξαντας, προσχωρῶσι δ' αὐτοῖς κατὰ τὴν προτέραν φιλίαν πεισθέντες. ἀφικομένων οὖν ἐκ μὲν Συρακουσῶν 4 Ἑρμοκράτους καὶ ἄλλων ἐς τὴν Καμάριναν, ἀπὸ δὲ τῶν Ἀθηναίων Εὐφήμου μεθ' ἑτέρων, ὁ Ἑρμοκράτης, ξυλλόγου γενομένου τῶν Καμαριναίων, βουλόμενος προδιαβάλλειν τοὺς Ἀθηναίους, ἔλεγε τοιάδε.

Cap. 75. § 4. προδιαβαλεῖν pauci neque optimi codd.

— καὶ τὰ Μέγαρα φρούριον, i. e. καὶ τὰ Μέγαρα ἐτείχιζον φρούριον = ἐτείχ. ὥστε εἶναι φρούριον. Cf. II 32. Locus enim tunc desertus erat. Cf. 49, 4 et adn. 62, 5. Hoc autem castellum Syracusani ideo videntur exstruxisse, ne Athenienses Megara navium stationem caperent. Cf. 49, 4. — ἐν τῷ Ὀλυμπιείῳ ἄλλο. Causa rei cognoscitur ex 70, 4. — πανταχῇ . . . ἦσαν. Neque tamen prope Leontem et Thapsum, ut 97, 1 videbimus; ergo maxime in magno portu.

§ 2. αὐτῶν, i. e. τῶν Καταναίων. Similiter § 2 αὐτοὺς = τοὺς Καμαριναίους. Cf. adn. 74, 1. — τὸ στρατόπεδον, i. e. τὸ στρατόπεδον τὸ ἐρῆμον, τὰ σταυρώματα καὶ ὅμοια.

§ 3. κατὰ τὴν . . . ξυμμαχίαν. Vid. III 86, 2. — πέμψαι ἃ ἔπεμψαν. De re vid. 67, 2, de oratione Matth. Gr. § 486 adn. 2. — μὴ . . . βούλωνται. De hoc usu μή particulae vid. adn. II 13, 1, de mutata oratione cf. VIII 78.

§ 4. προδιαβάλλειν, „priusquam Athenienses se venditarent, occupare criminando et praevertere." Bau. — ἔλεγε. De tempore vid. adn. I 72, 3.

1 76. „Οὐ τὴν παροῦσαν δύναμιν τῶν Ἀθη- Ἑρμοκρά-
ναίων, ὦ Καμαριναῖοι, μὴ αὐτὴν καταπλαγῆτε τους λόγος,
δείσαντες ἐπρεσβευσάμεθα, ἀλλὰ μᾶλλον τοὺς ὃς πρῶτον
μέλλοντας ἀπ' αὐτῶν λόγους, πρίν τι καὶ ἡμῶν μὲν κατηγο-
2 ἀκοῦσαι μὴ ὑμᾶς πείσωσιν. ἥκουσι γὰρ ἐς τὴν ρεῖ Ἀθη-
Σικελίαν προφάσει μὲν ᾗ πυνθάνεσθε, διανοίᾳ ναίων, ων
δὲ ἣν πάντες ὑπονοοῦμεν· καί μοι δοκοῦσιν οὐ τὴν διάνοιαν
Λεοντίνους βούλεσθαι κατοικίσαι, ἀλλ' ἡμᾶς μᾶλ- δι' ἣν ἐς τὴν
λον ἐξοικίσαι. οὐ γὰρ δὴ εὔλογον τὰς μὲν ἐκεῖ Σικελίαν
πόλεις ἀναστάτους ποιεῖν, τὰς δὲ ἐνθάδε κατοι- ἦλθον δηλοῖ.
κίζειν, καὶ Λεοντίνων μὲν Χαλκιδέων ὄντων κατὰ
τὸ ξυγγενὲς κήδεσθαι, Χαλκιδέας δὲ τοὺς ἐν
Εὐβοίᾳ, ὧν οἵδε ἄποικοί εἰσι, δουλωσαμένους ἔχειν.
3 τῇ δὲ αὐτῇ ἰδέᾳ ἐκεῖνά τε ἔσχον καὶ τὰ ἐνθάδε
νῦν πειρῶνται· ἡγεμόνες γὰρ γενόμενοι ἑκόντων
τῶν τε Ἰώνων καὶ ὅσοι ἀπὸ σφῶν ἦσαν ξύμμα-

Cap. 76. § 1. *οὐ τὴν ... δείσαντες.* Sicut saepe, id quod notissimum est (cf. adn. II 21, 1), subiectum enuntiationis secundariae in obiectum primariae mutatur, ita hic obiectum illius in hanc relatum et simul illic pronomine *αὐτήν* indicatum est. Cf. adn. II 42, 4 et Krueg. Gr. § 61, 6 adn. 2. — *τοὺς μέλλοντας ἀπ' αὐτῶν λόγους*, futuram eorum orationem (cf. adn. I 37, 1), pariter in enuntiatione primaria collocatum est atque *τὴν παροῦσαν δύναμιν.* — *πρὶν ... μή.* Usitatior collocatio esset *μὴ πρίν* cet. Cf. adn. IV 4, 1.

§ 2. *προφάσει μὲν ... διανοίᾳ δέ.* Herodot. II 100 *τῷ λόγῳ, νόῳ δέ.* Cf. ibi Valck. Supra 33, 2 *πρόφασιν μὲν ... τὸ δ' ἀληθές*, sed hic addita enuntiata relativa accusativis repugnant. — *ᾗ πυνθάνεσθε*, scil. *ἥκειν αὐτούς.* — *κατοικίσαι ... ἐξοικίσαι.* Adnominatio, quae figura in Hermocratis orationibus aliquotiens legitur (vid. § 4 extr., 79, 2. 3. IV 62, 2), sed eadem alibi quoque delectatur Thuc. Cf. adn. I 33, 3. Frigidam eam hic apellat Dion. Hal. p. 985. — *ἐκεῖ*, in Graecia. — *Λεοντίνων ... Χαλκιδέων ὄντων.* Vid. 3, 3. — *κατὰ τὸ ξυγγενές.* Cf. adn. 50, 4. — *δουλωσαμένους ἔχειν.* Cf. adn. I 29, 5.

§ 3. *ἰδέᾳ*] *τρόπῳ, διανοίᾳ.* Schol. — *ἐκεῖνα*, i. e. *τὰ ἐκεῖ.* — *πειρῶνται.* Audi *σχεῖν.* — *ἡγεμόνες γὰρ γενόμενοι* cet. De re vid. I 94 sq. — *καὶ ὅσοι ἀπὸ σφῶν ἦσαν ξύμμαχοι*, et qui praeterea (cf. adn. 71, 2) ab ipsis orti erant socii. Etenim imperium Atheniensibus non soli Iones tradiderunt, sed *Ἴωνες καὶ ὅσοι ἀπὸ βασιλέως νεωστὶ ἠλευθερῶντο* (I 95, 2). In his fuerunt maxime Cyclades et aliae insulae, quae coloniae erant Atheniensium; nam *Ἴωνας μὲν Ἀθηναῖοι καὶ νησιωτῶν τοὺς πολλοὺς ᾤκισαν* (I 12, 4, ubi cf. adn.). Ad quos insulanos praeter Iones et Hellespontios maxime hic respicl etiam ex

χοι ὡς ἐπὶ τοῦ Μήδου τιμωρίᾳ, τοὺς μὲν λιπο-
στρατίαν, τοὺς δὲ ἐπ' ἀλλήλους στρατεύειν, τοῖς
δ' ὡς ἑκάστοις τινὰ εἶχον αἰτίαν εὐπρεπῆ ἐπ-
ενεγκόντες κατεστρέψαντο. καὶ οὐ περὶ τῆς ἐλευ- 4
θερίας ἄρα οὔτε οὗτοι τῶν Ἑλλήνων οὔθ' οἱ
Ἕλληνες τῆς ἑαυτῶν τῷ Μήδῳ ἀντέστησαν, περὶ
δὲ οἱ μὲν σφίσιν ἀλλὰ μὴ ἐκείνῳ καταδουλώσεως,
οἱ δ' ἐπὶ δεσπότου μεταβολῇ οὐκ ἀξυνετωτέρου,
κακοξυνετωτέρου δέ.

ἔπειτα αἰτιᾶται τοὺς Σικελιώτας ὅτι οὐ ξυστραφέντες Ἀθηναίοις πολεμοῦσιν.

77. Ἀλλ' οὐ γὰρ δὴ τὴν τῶν Ἀθηναίων εὐκατ- 1
ηγόρητον οὖσαν πόλιν νῦν ἥκομεν ἀποφανοῦντες
ἐν εἰδόσιν ὅσα ἀδικεῖ, πολὺ δὲ μᾶλλον ἡμᾶς αὐτοὺς
αἰτιασόμενοι ὅτι ἔχοντες παραδείγματα τῶν τ' ἐκεῖ

Cap. 76. § 3. λειποστρατίαν aliqμot codd. Cf. ad. IV 12, 1.
Cap. 77. § 1. τ' om. M. Ar. Chr. Dan. librariique (cf. adn. III 82, 1) Dion. Hal. p. 932. At vid. adn. Tum Aug. Pal. It. Vat.

prox. cap. § 1 extr. et 82, 3 apparet. Kruegeri coniectura ὅσοι ἄλλοι σφῶν opus non est. De ἀπό cf. VII 57, 4 Ἴωνες ὄντες καὶ ἀπ' Ἀθηναίων et II 15, 4. — τοὺς μὲν λιποστρατίαν. Accusativus τούς ex κατεστρέψαντο, alter ex ἐπενεγκόντες suspensus est. De re cf. I 99, 1. — ἐπ' ἀλλήλους στρατεύειν. Quod fecerant Samii et Milesii. Vid. I 115. — τοῖς δ'. „Ad dativum transiit, qui regatur ab ἐπενεγκόντες, et subaudiendum reliquit accusativum αὐτούς mutata structura. Similis locus exstat 77, 2 ὥστε τοὺς μὲν . . . κακουργεῖν, quem vide.“ Haack. — τινὰ . . . αἰτίαν εὐπρεπῆ. Sicut τὰς τῶν φόρων καὶ νεῶν ἐκδείας I 99, 1. Sine idonea causa εἶχον del. Krueg. Nam recte ipse ἐπιφέρειν subaudit.

§ 4. περὶ δὲ οἱ μὲν . . . καταδουλώσεως] Ἀθηναῖοι δὲ περὶ τοῦ ἑαυτοῖς, ἀλλὰ μὴ τῷ Μήδῳ καταδουλωθῆναι τοὺς Ἕλληνας. Schol. Egregie conferta est oratio, de qua cf. Matth. Gr. § 390 et adn. VIII 21 et de praepositione a casu suo avulsa insuper adn. I 69, 5. — ἐπὶ δεσπότου . . . οὐκ ἀξυνετ., κακοξυνετ. δέ. *Um einen (andern) zwar listigern, aber (zugleich) arglistigern Herrn einzutauschen;* nam prius incisum per λιτότητα in negationibus frequentem dictum est. Possumus quidem etiam sic reddere: *einen andern nicht (etwa) minder listigen, sondern (nur) arglistigern Herrn.* Quod confirmatur usu particularum οὐ . . . δέ eo, qui 78, 1 86, 3. IV 86, 5 alibi invenitur. Sed obstat, quod ξύνεσιν Persarum nusquam praedicatam audimus. Iure autem tacemus eius interpretationem, qui οὐ . . . δέ pro non tam . . . quam et comparativum pro positivo positum esse fingit.

Cap. 77. § 1. Ἀλλ' οὐ cet. Haec magnis laudibus ornat Dion. Hal. p. 892. — τὴν . . . πόλιν . . . ὅσα ἀδικεῖ = ὅσα ἡ πόλις ἀδικεῖ. Cf. adn. 76, 1. — ἐν εἰδόσιν. Ita aliquotiens Thuc. Cf. adn. II 36, 4. — ἡμᾶς αὐτούς, i. e. πάντας τοὺς Σικελιώτας. De colloca-

Ἑλλήνων ὡς ἐδουλώθησαν οὐκ ἀμύνοντες σφίσιν αὐτοῖς, καὶ νῦν ἐφ' ἡμᾶς ταὐτὰ παρόντα σοφίσματα, Λεοντίνων τε ξυγγενῶν κατοικίσεις καὶ Ἐγεσταίων ξυμμάχων ἐπικουρίας, οὐ ξυστραφέντες βουλόμεθα προθυμότερον δεῖξαι αὐτοῖς ὅτι οὐκ Ἴωνες τάδε εἰσὶν οὐδ' Ἑλλησπόντιοι καὶ νησιῶται, οἳ δεσπότην ἢ Μῆδον ἢ ἕνα γέ τινα ἀεὶ μεταβάλλοντες δουλοῦνται, ἀλλὰ Δωριῆς ἐλεύθεροι ἀπ' αὐτονόμου τῆς Πελοποννήσου τὴν Σικελίαν οἰκοῦντες.
2 *ἢ μένομεν ἕως ἂν ἕκαστοι κατὰ πόλεις ληφθῶμεν, εἰδότες ὅτι ταύτῃ μόνον ἁλωτοί ἐσμεν καὶ*

H. M. Cass. Lugd. Mosqu. *ἐκεῖσε*. Sed omnia exempla, quibus *ἐκεῖσε* pro *ἐκεῖ* legi defendunt, scriptorum non Atticorum sunt. Vid. Steph. Thes. ed. rec. v. *ἐκεῖσε* p. 411. Cum emphasi autem dicta sunt verba *ἐκεῖσέ εἰσιν αἱ χεῖρες* Demosth. IV 40, ubi vid. interpret.

tione pronominum cf. adn. IV 38, 3. — *οὐκ ἀμύνοντες σφίσιν αὐτοῖς.* *Σφίσιν αὐτοῖς* pro *ἀλλήλοις*. Vid. Bernh. Synt. p. 273 et adn. IV 25, 9. De re cf. III 10, 5. — *ἐφ' ἡμᾶς ταὐτὰ . . . σοφίσματα,* easdem artes nobis admotas. Non solum *ἔχοντες* sed, ut *τὲ* — *καί* particularum collocatio ostendit, *ἔχοντες παραδείγματα* huc pertinet. Documento (*Warnung*) enim iis est non solum Graecorum servitus, sed etiam eaedem fallaciae ipsis atque illis intentae. Male Herwerd. l. l. *ὁρῶντες* post *παρόντα* inserit. Artes in Sicilia ab Atheniensibus adhibitae statim quidem ab ipso scriptore explicantur, in universum tamen eaedem fuere atque in Graecia; nam in utraque terra discordiis effectis singulas civitates aggressi sunt. — *κατοικίσεις . . . ἐπικουρίας.* Haec vocabula Thuc. ideo in plurali posuit, quia significare vult tales fallacias quales sunt Leontinorum restitutio et Segestanorum defensio. — *ξυστραφέντες.* Non, ut plerumque, conglobati, conferti (cf. adn. II 4, 1), sed coniuncti, sociati. Cf. 91, 2. — *οὐκ Ἴωνες τάδε εἰσίν.* Verbum ad praedicatum accommodatum est. Cf. adn. III 26, 5. De pronomine vid. Matth. Gr. § 440, 7. Krueg. § 61, 7 adn. 6. De Ionibus a Doribus contemptis cf. adn. I 124, 1. — *Ἑλλησπόντιοι.* Hi una cum Ionibus a Medis defecerant (I 89, 2) et una Atheniensibus se adiunxerant, I 95, 1 comprehensi verbis *καὶ ὅσοι . . . ἠλευθέρωντο.* — *νησιῶται.* Cf. adn. 76, 3. — *μεταβάλλοντες δουλοῦνται.* „Brevitas haec est pro . . . *κατὰ μεταβολὰς* (per vices) *ἔχοντες δ.*; unus enim non mutatur, sed plures deinceps . . . *Δουλοῦνται* verteris patiuntur se in servitutem redigi [cf. adn. I 120, 3] . . . *Μεταβάλλοντες* pro medio est.“ Bau. Cf. Held. ad Plut. Timol. p. 308.

§ 2. *ἢ μένομεν,* an ideo coniunctis viribus iis non resistimus, quod exspectamus. Itaque hic non exspectandum est futurum aut coniunctivus dubi-

ὁρῶντες αὐτοὺς ἐπὶ τοῦτο τὸ εἶδος τρεπομένους ὥστε τοὺς μὲν λόγοις ἡμῶν διαστάναι, τοὺς δὲ ξυμμάχων ἐλπίδι ἐκπολεμοῦν πρὸς ἀλλήλους, τοῖς δὲ ὡς ἑκάστοις τι προσηνὲς λέγοντες [δύνανται] κακουργεῖν; καὶ οἰόμεθα τοῦ ἄπωθεν ξυνοίκου προαπολλυμένου οὐ καὶ ἐς αὐτόν τινα ἥξειν τὸ δεινόν, πρὸ δὲ αὐτοῦ μᾶλλον τὸν πάσχοντα καθ' αὐτὸν δυστυχεῖν;

εἶτα δεικνυσιν ὅτι οὐ δεῖ Συρακου-

78. *Καὶ εἴ τῳ ἄρα παρέστηκε τὸν μὲν Συρα-* 1

§ 2. *ἄποθεν* aliquot libri. Cf. ad. III 111, 1.

tativus. — *εἶδος*. Cf. adn. II 41, 1. Deinde *ἡμῶν* iunge cum vv. *τοὺς μέν*. — *τοῖς δὲ ... κακουργεῖν*. Haec vulgo audacius traiecta esse putant pro his: *τοῖς δέ τι προσηνὲς λέγοντες ὡς ἑκάστοις δύνανται κακουργεῖν* (scil. *αὐτούς*). Sed cum *ὡς ... δύνανται* propriam efficiat enuntiationem, *τὶ προσηνὲς λέγοντες* hinc separari atque ad *τοῖς δέ* referri nullo modo potest. Neque enim huic loco simile est 76, 3, ubi ex communi dicendi consuetudine *τοῖς δ' ἐπενεγκόντες* iungitur. Itaque aut *τοὺς δέ* scribendum est, quod tamen si scriptum fuisset, vix quisquam in *τοῖς δέ* mutavisset, aut ita verba conformanda sunt, ut *τοῖς δέ* ad *λέγοντες* pertineat. Nam sic demum huc afferri potest Krueg. Gr. § 60, 5 adn. 2. Alterum autem ut fiat, aut transponendum est *δύνανται λέγοντες* aut *δύνανται* delendum. Posterius nobis magis placet, cum *δύνανται* facillime ad complendum *ὡς ἑκάστοις* (cf. adn. I 3, 4) adscribi potuerit atque alieno loco in scriptoris verba inseri. Ipsa perversa collocatio additamentum arguit. — *καὶ οἰόμεθα*. Interrogatio continuatur et superius *ἦ* huc quoque pertinet. — *τοῦ ἄπωθεν ξυνοίκου*] *τοῦ συνοικοῦντος μὲν Ἕλληνος [ἐν] τῇ Σικελίᾳ, πολὺ δὲ διεστῶτος*. Schol. Paulo post *ἐς* insolentius dictum est. Vid. adn. I 137, 3. — *αὐτόν τινα*. Cf. Bernh. Synt. p. 440 et adn. III 55, 3. VI 10, 5. Similis sententia legitur I 120, 2. — *πρὸ δὲ αὐτοῦ ... δυστυχεῖν*. Nisi scriptor praeposito *πρὸ αὐτοῦ*, quod ad *τινά* refertur, maius pondus addere voluisset, hic esset verborum ordo: *μᾶλλον δὲ* (sed potius) *τὸν πρὸ αὐτοῦ πάσχοντα καθ' αὐτὸν δυστυχεῖν*. De praeposito *πρὸ αὐτοῦ* cf. adn. II 7, 2. VI 64, 3, de interposito *μᾶλλον* IV 98, 1. VI 86, 2. Neque igitur propter collocationem verborum *ἤ* ante *καθ' αὐτόν* inserere debebat Madvig. Adv. crit. I p. 327 vertens eumque qui patiatur magis ante ipsum quam per se et solum miserum esse. Nam eo quoque fallitur quod, nisi *ἤ* addatur, *καθ' αὐτόν* potius primo loco ponendum fuisse putat.

Cap. 78. § 1. *Καὶ εἴ τῳ* cet. „Haec quomodo Dionysio Hal. [p. 936] videri potuerint adeo obscura, negat Abr. se intellegere. Priora [certe] verba usque ad *τόν τε Ἀθην.* esse plana.“ Beck. Cum sententia compara IV 61, 2, ubi de *παραστῆναι* cf. adn. In proximis „Dionysius l. d. reprehendit in Thucy-

κόσιον, ἑαυτὸν δ' οὐ πολέμιον εἶναι τῷ Ἀθηναίῳ, καὶ δεινὸν ἡγεῖται ὑπέρ γε τῆς ἐμῆς κινδυνεύειν, ἐνθυμηθήτω οὐ περὶ τῆς ἐμῆς μᾶλλον, ἐν ἴσῳ δὲ καὶ τῆς ἑαυτοῦ ἅμα ἐν τῇ ἐμῇ μαχούμενος, τοσούτῳ δὲ καὶ ἀσφαλέστερον ὅσῳ οὐ προδιεφθαρμένου ἐμοῦ, ἔχων δὲ ξύμμαχον ἐμὲ καὶ οὐκ ἐρῆμος ἀγωνιεῖται· τόν τε Ἀθηναῖον μὴ τὴν τοῦ Συρακοσίου ἔχθραν κολάσασθαι, τῇ δ' ἐμῇ προφάσει

σας φθόνῳ ἢ φόβῳ ἀπολιπεῖν,

Cap. 78. § 1. *μαχόμενος* male in optimis libris. *ἐρῆμος* m. Vind. Mosqu. Valla vertens ope non destitutus suscipiet bellum, reliqui codd. *ἐρῆμον*. Cf. adn.

dide *τὸ κατακορές*, ut ait, *τῆς μεταγωγῆς ἐκ τοῦ πληθυντικοῦ εἰς τὸ ἑνικόν*. Et Epist. II ad Ammaeum. p. 134 [798] hoc inter idiomata Thucydidis refert. [Sed] H. Stephanus Append. ad Script. al. de Dial. Att. p. 46. 130 negat hoc peculiare esse Thucydidi et Aristophanem ac Demosthenem quoque non raro singularibus pro pluralibus uti ostendit." Duk. „*Τὸν Ἀθηναῖον* Herodot. VIII 136 fin., *τὸν Σπαρτιήτην* IX 12, *ὁ Χαλκιδεύς* Thuc. VI 84, 3 . . . Vid. VV. DD. ad Greg. Cor. D. A. § 61." Dobr. Hic augetur eo concinnitas. Nam cum propter singularem pronominis indefiniti positum sit *ἑαυτόν*, huic accommodatur *τὸν Συρακόσιον* et *τῷ Ἀθηναίῳ*. Ceterum cf. adn. IV 10, 3 et Krueg. Gr. § 44, 1 adn. 4 et de Latinis Drakenb. ad Liv. III 2. V 50. VII 33. „In reliquis singul. *ἐμῆς, ἐμοῦ*, rel. est pro *ἡμῶν* per *ἰδιοποίησιν*." Bau. Cf. adn. IV 64, 1. — *ἐν ἴσῳ*. Cf. adn. II 53, 4. Deinde de praepositione ante verba *τῆς ἑαυτοῦ* non iterata vid. adn. VII 47, 4. — *ὅσῳ* = *ὅτι*. Cf. adn. III 11, 1. — *ἐρῆμος* codd. paene omnium scripturae *ἐρῆμον* praeferimus. Cum enim de tuto praesidio agatur, quod ii habituri sint qui Atheniensium consiliis una cum Syracusanis obsistant, non hos, sed illos dicendum est auxilio non destitutos fore. Idem ea quoque de causa necessarium putamus, quod *ἐρῆμος* is est qui in periculo vel calamitate amicorum atque sociorum auxilio caret. Cf. I 32, 4. II 51, 5. III 57, 4. Accedit quod *καὶ οὐκ ἐρῆμος* ad Th. elocutionem maxime convenit. Nonnunquam enim eandem notionem et ipsam affirmans et contrariam negans dupliciter effert (III 40, 3. IV 108, 5. V 60, 1. 86. VII 44, 6. 49, 2). — *τόν τε Ἀθηναῖον . . . βούλεσθαι*. Ex *ἐνθυμηθήτω* repetendum simile verbum *νομιζέτω*, ob quam causam etiam IV 27, 1 post *ὁρῶντες* participium transiit in infinitivum. Cf. adn. 12, 1. De medio *κολάσασθαι* cf. III 40, 4. Cum sententia cf. IV 61, 3. — *τῇ δ' ἐμῇ προφάσει*, me praetexendo, simulans me peti. — *τόν τε Ἀθηναῖον . . . βούλεσθαι*. Haasius Lucubr. Thuc. p. 98 sq. decem codd. scripturam *οὓς* pro *οὐχ* probat *κολάσασθαι* ad *ἐνθυμηθήτω* referens idemque ad *τὴν ἐκείνου φιλίαν* repetens et *οὓς* pronomine Syracusanos et reliquos Siculos simul comprehendi censens, sic ut enuntiati *οὓς . . . βούλεσθαι* sententia haec sit: quos (Syracusanos et reliquos

τὴν ἐκείνου φιλίαν οὐχ ἧσσον βεβαιώσασθαι βού-
λεσθαι. εἴ τέ τις φθονεῖ μὲν ἢ καὶ φοβεῖται (ἀμ- 2
φότερα γὰρ τάδε πάσχει τὰ μείζω), διὰ δὲ αὐτὰ
τὰς Συρακούσας κακωθῆναι μέν, ἵνα σωφρονισ-
θῶμεν, βούλεται, περιγενέσθαι δὲ ἕνεκα τῆς
αὑτοῦ ἀσφαλείας, οὐκ ἀνθρωπίνης δυνάμεως βού-
λησιν ἐλπίζει. οὐ γὰρ οἷόν τε ἅμα τῆς τε ἐπι-
θυμίας καὶ τῆς τύχης τὸν αὐτὸν ὁμοίως ταμίαν

οὓς ἧσσον It. Laur. Aug. Pal. M. H. K. D. I. E. Cf. adn.

Siculos) nolit (Atheniensis) inter se adiuvare et confirmare. Sed nec βεβαιώσασθαι potest id sonare, quod ille eo significari, quanquam nullo exemplo demonstrari posse non negat, credit, et pro ἧσσον exspectaretur οὐ et οὓς nimis obscure dictum esset et minus bene particula γέ (οὕς γε = ἐπεὶ τούτους γε) careret. Accedit quod aoristi infin. ex putandi verbo aptus non praesentis temporis est, ut Haas. intellegit, sed praeteriti. Eadem causa in L. Herbstii (Phil. XVI p. 296 sq.) rationem valet, qui ab Haasio eo tantum differt, quod violenta interpretatione aliam ex postremis verbis sententiam extorsit, quippe quae sic intellegenda esse sibi persuaserit quasi scriptum esset τὸν δ' Ἀθηναῖον τῇ ἐμῇ προφάσει κολάσασθαι τούτους οὓς βούλεσθαι ἧσσον βεβαιώσασθαι τὴν ἐκείνου φιλίαν. Dobr. autem atque Pp. verba depravata esse suspicati βιάσασθαι coniecerunt. Sed etiam haec emendandi opera frustra consumpta est. Neque enim cognoverunt acerbam ironiam verborum τὴν ἐκείνου φιλίαν βεβαιώσασθαι idem atque ἐκεῖνον καταδουλώσασθαι valentium; nam subigendo Athenienses illorum amicitiam sibi confirmare volunt. Sententiae igitur cohaerentia haec est: si cui in mentem venit Syracusanos, non se Atheniensibus hostem esse, reputato hos non tam Syracusanorum hostilitatem punire velle quam hac causa simulata cavere, ne ipse hostis sibi exsistere possit. Frustra Weidner (Parerg. p. 12) hanc rationem vituperans postulat, ut ipsa subigendi notio exprimatur, quo sane sublata esset omnis ironia. De οὐχ ἧσσον, multo magis, cf. 88, 1.

§ 2. ἀμφότερα τάδε, i. e. τὸ φθονεῖσθαι καὶ τὸ ἄλλους αὐτὰ φοβεῖσθαι. Cf. Krueg. Gr. § 58, 3 adn. 8. — τὰ μείζω, maiores civitates. — διὰ . . . αὐτά, i. e. διὰ ταῦτα. Cf. adn. IV 64, 1. — περιγενέσθαι, i. e. σωθῆναι. — οὐκ ἀνθρ. δυν. βούλησιν ἐλπίζει. „Ad verbum non humanae facultatis [i. e. non tale, quod in humanam potentiam cadat] desiderium (vel votum) sperat.“ Steph. Recte. Cf. Lob. Paral. Gr. II p. 535. — οὐ γὰρ οἷόν τε . . . γενέσθαι, fieri enim non potest, ut idem simul suae voluntatis atque fortunae pariter sit arbiter, i. e., ut quis, quemadmodum concupiscere potest quae velit atque temperare cupiditatem, ita in potestate fortunam suam habeat, ut ne aliud quid aut plus quam quod concupiverit eveniat. Similem sententiam legimus IV 64, 1 μηδὲ μωρίᾳ φιλονικῶν ἡγεῖσθαι τῆς τε οἰκείας γνώμης ὁμοίως αὐτοκράτωρ εἶναι καὶ ἧς οὐκ ἄρχω

3 γενέσθαι. καὶ εἰ γνώμῃ ἁμάρτοι, τοῖς αὐτοῦ κα-
κοῖς ὀλοφυρθεὶς τάχ' ἂν ἴσως καὶ τοῖς ἐμοῖς ἀγα-
θοῖς ποτε βουληθείη αὖθις φθονῆσαι. ἀδύνατον
δὲ προεμένῳ καὶ μὴ τοὺς αὐτοὺς κινδύνους, οὐ
περὶ τῶν ὀνομάτων ἀλλὰ περὶ τῶν ἔργων, ἐθε-
λήσαντι προσλαβεῖν· λόγῳ μὲν γὰρ τὴν ἡμετέραν
δύναμιν σῴζοι ἄν τις, ἔργῳ δὲ τὴν αὐτοῦ σω-
4 τηρίαν. καὶ μάλιστα εἰκὸς ἦν ὑμᾶς, ὦ Καμαριναῖοι, καὶ ὅτι πρὸ πάντων τοὺς Καμαριναίους εἰκὸς ξυμμαχεῖν,
ὁμόρους ὄντας καὶ τὰ δεύτερα κινδυνεύσοντας,
προορᾶσθαι αὐτὰ καὶ μὴ μαλακῶς ὥσπερ νῦν

τύχης. Cf. ibi adn. et de ταμιεύεσθαι VI 18, 3. De impersonali οἷόν τε cf. adn. IV 53, 3.

§ 3. εἰ γνώμῃ ἁμάρτοι, i. e. si non superstites maneamus. Ut hic γνώμῃ ἁμαρτεῖν, ita σφαλῆναι γνώμῃ legimus IV 18, 2, ubi vid., et τῇ γνώμῃ ἁμαρτ. Arri. Anab. I 18, 12, γνώμῃ διαμαρτ. Aristid. II p. 252. Cf. Bernh. Synt. p. 182. — τοῖς αὐτοῦ κακοῖς ὀλοφυρθείς. „Male Port. vertit ob sua ipsius mala deploratus. A quo ergo? Aut hoc quid ad causam, ut alii eum deplorent? Medium est ὀλοφύρεσθαι, sign. suis malis dolens, sua incommoda deflens.“ Bau. Ita magno consensu recentiores interpretes. Passive tamen accipi vult Elmsl. ad Eur. Heracl. 757 eique assensus Krueg., et cum hoc verbum deponens medium sit et aliis et ipsi Thucydidi VII 80, 4. II 46, 2. VIII 81, 2, in ὀλοφυρθείς sane passiva vis exspectatur. Quod autem non additum est a quo deploretur, ὀλοφυρθείς potest esse ab omnibus deploratus, in lamentabilem statum adductus. — τάχ' ἂν ἴσως [cf. adn. 10, 4] ... φθονῆσαι. Scilicet si secundis rebus Syracusani uterentur, horum auxilio a malis se defendere posset. Haec verba non sine ironia dicta sunt. — ἀδύνατον δέ. Audi τοῖς ἐμοῖς ἀγαθοῖς ποτε αὖθις φθονῆσαι, id est per consequens me aliquando denuo florentem videre. — οὐ περὶ ... ἔργων, cum non de verbis, sed de rebus agatur sive cum non agatur de rebus quales esse dicuntur, sed quales revera sunt. De περί cf. adn. 17, 3. IV 63, 2. — λόγῳ μὲν γὰρ ... σωτηρίαν explicationem continent verborum οὐ περὶ ... ἔργων. Sententia enim haec est: non agitur de rebus quales esse dicuntur, sed quales sunt; nam dixerit aliquis se nostram potestatem servaturum esse, sed revera suam servabit salutem. Dionys. Hal. p. 986 hoc οὐδὲ μειρακίῳ προσῆκον ἐπιφώνημα dicit, procul dubio propter obscurum dicendi artificium. Nam superioris quoque enuntiati verba ei visa sunt μειρακιώδη καὶ περίεργα καὶ τῶν λεγομένων αἰνιγμάτων ἀσαφέστερα. Quaesita sane est et iusto obscurior contrariorum ratio.

§ 4. καὶ τὰ δεύτερα κινδυνεύσοντας] ἀντὶ τοῦ καὶ μεθ' ἡμᾶς εὐθὺς κινδυνεύσοντας. Schol. Cf. adn. 57, 3. — προορᾶσθαι αὐτά, rem providere. Cf. adn. 40, 2. — ὥσπερ νῦν. Vid. 67, 2 et 75,

ξυμμαχεῖν, αὐτοὺς δὲ πρὸς ἡμᾶς μᾶλλον ἰόντας, ἅπερ, εἰ ἐς τὴν Καμαριναίαν πρῶτον ἀφίκοντο οἱ Ἀθηναῖοι, δεόμενοι ἂν ἐπεκαλεῖσθε, ταῦτα ἐκ τοῦ ὁμοίου καὶ νῦν παρακελευομένους, ὅπως μηδὲν ἐνδώσομεν, φαίνεσθαι. ἀλλ' οὔθ' ὑμεῖς νῦν γέ πω οὔθ' οἱ ἄλλοι ἐπὶ ταῦτα ὥρμησθε.

οὐδὲ ἀρκεῖ δειλίᾳ ἀλογίστῳ μηδετέροις βοηθεῖν.

79. Δειλίᾳ δὲ ἴσως τὸ δίκαιον πρός τε ἡμᾶς 1 καὶ πρὸς τοὺς ἐπιόντας θεραπεύσετε λέγοντες ξυμμαχίαν εἶναι ὑμῖν πρὸς Ἀθηναίους· ἥν γε οὐκ ἐπὶ τοῖς φίλοις ἐποιήσασθε, τῶν δὲ ἐχθρῶν ἤν τις

§ 4. ἀφίκοιντο male in optimis libris.

3. — αὐτοὺς δὲ ... „Hic verborum ordo: αὐτοὺς δὲ μᾶλλον φαίνεσθαι παρακελευομένους ταῦτα ἐκ τοῦ ὁμοίου καὶ νῦν ἰόντας πρὸς ἡμᾶς ἅπερ, εἰ οἱ Ἀθην. πρῶτον ἀφίκοντο ἐς τὴν Καμαριναίαν, δεόμενοι ἂν ἐπεκαλεῖσθε." Ae. Port. Latine ad verbum exprimas: sed potius ipsos (sua sponte) ad nos venientes, quae, si in agrum Camarinaeum primum invasissent Athenienses, rogantes nos imploravissetis (vel arcessivissetis), haec similiter nunc quoque hortari, ne quid cederemus. Ad ἅπερ ut refertur ταῦτα, ita ταῦτα παρακελευ. ipsa illustrantur enuntiatione ὅπως (dasz nämlich) μηδ. ἐνδ. Deinde ἅπερ ex δεόμενοι pendet (cf. adn. I 82, 1), ταῦτα autem ex παρακελευομένους; dici enim saepe παρακελεύεσθαί τινι τοιάδε, τοιαῦτα, similia notum est. Cf. IV 125, 4. De ἐκ τοῦ ὁμοίου verbis cf. adn. I 51, 2.

Cap. 79. § 1. Δειλίᾳ δ' ἴσως ... θεραπεύσετε, sed ignavia (cf. 75, 8 ὁρῶντες τοὺς Ἀθηναίους ἐν τῇ μάχῃ εὖ πράξαντας) forsitan iustae causae et adversus nos et adversus adventantes consulturi sitis (cf. III 56, 2. 82, 8). Non significatur Camarinaeos a neutrorum partibus stare velle. Nam hoc si voluisset scriptor, utrorumque societatem pro causa afferre debebat atque posthac λέγοντες ξυμμαχίαν εἶναι ὑμῖν καὶ πρὸς Ἀθηναίους (praeter nos etiam cum Atheniensibus) scribere; deinde proximis non explicatur Camarinaeos iniuste facturos esse, si neutrorum partes sequantur, sed si ad Atheniensium causam se adiunxerint; denique non ea maxime erat suspicio, ne Camarinaei medii essent, sed ne ad Athenienses accederent (75, 3 μὴ προσχωρῶσι αὐτοῖς κατὰ τὴν προτέραν φιλίαν πεισθέντες), et τὸ μηδετέροις βοηθεῖν infra (80, 1) demum dissuadetur. Itaque perspicuum est veram verborum sententiam hanc esse: forsitan ignavia ad Athenienses vos applicantes iustitiam erga utrosque exhibituri sitis. Absurda sane est haec iustitiae ratio, cum apertum sit in Syracusanos quidem eos nequaquam ita se iustos praebituros esse, sed acerba ironia (cf. adn. 78, 1. 3) usus scriptor ipsam ignaviae iniquitatem oblique hac absurditate castigat. — ἐπὶ τοῖς φίλοις] ἤγουν κατὰ τῶν φίλων. Schol. Cf. adn. I 40, 6. VI 61, 1. — τῶν δὲ ἐχθρῶν ἤν τις, i.

ἐφ' ὑμᾶς ἴῃ, καὶ τοῖς γε Ἀθηναίοις βοηθεῖν, ὅταν
ὑπ' ἄλλων, καὶ μὴ αὐτοὶ ὥσπερ νῦν τοὺς πέλας
2 ἀδικῶσιν, ἐπεὶ οὐδ' οἱ Ῥηγῖνοι ὄντες Χαλκιδῆς
Χαλκιδέας ὄντας Λεοντίνους ἐθέλουσι ξυγκατοι-
κίζειν. καὶ δεινὸν εἰ ἐκεῖνοι μὲν τὸ ἔργον τοῦ
καλοῦ δικαιώματος ὑποπτεύοντες ἀλόγως σωφρο-
νοῦσιν, ὑμεῖς δ' εὐλόγῳ προφάσει τοὺς μὲν φύσει
πολεμίους βούλεσθε ὠφελεῖν, τοὺς δὲ ἔτι μᾶλλον
φύσει ξυγγενεῖς μετὰ τῶν ἐχθίστων διαφθεῖραι.
3 ἀλλ' οὐ δίκαιον, ἀμύνειν δὲ καὶ μὴ φοβεῖσθαι
τὴν παρασκευὴν αὐτῶν· οὐ γάρ, ἢν ἡμεῖς ξυστῶ-
μεν πάντες, δεινή ἐστιν, ἀλλ' ἤν, ὅπερ οὗτοι
σπεύδουσι, τἀναντία διαστῶμεν, ἐπεὶ οὐδὲ πρὸς

Cap. 79. § 3. ὅπερ om. Cass. Aug. Cl. T. Pal. It. Vat. H. M. G., sed in Cass. Cl. Pal. M. G. rec. man. int. vers. scriptum est.

c. ἢν δέ τις τῶν ἐχθρ. Causam traiectionis patet esse vocabula contra posita. Cf. adn. I 10, 2. 68, 1. — *βοηθεῖν*. Est infinitivus consilii pendens ex *ἐποιήσασθε ξυμμαχίαν*. — *ὅταν ὑπ' ἄλλων*. Ex proximo *ἀδικῶσιν* repete *ἀδικῶνται*. Cf. Xen. Cyr. IV 4, 18. Kuehn. Gr. max. § 597, 2i. — *τοὺς πέλας*. Vid. adn. I 32, 1.

§ 2. *Ῥηγῖνοι*. Vid. 44, 3. — *δεινόν, εἰ ἐκεῖνοι μέν* ... Plane ut I 85, 3, ubi vid. adn. — *τὸ ἔργον τοῦ καλοῦ δικαιώματος ὑποπτεύοντες*, veritatem (veram sententiam) speciosae qua rei (*τοῦ ξυγκατοικίζειν*) aequitas probatur causae suspicantes. *Καλός* cum ironia dictum est ut apud Dem. IX 66 (cf. adn. 12, 1). De *δικαιώματος* vocabuli vi cf. adn. 80, 2. V 97. — *ἀλόγως σωφρονοῦσιν*, praeter (cognationis) rationem cauti sunt. Cf. adn. 84, 3. — *εὐλόγῳ προφάσει*, utentes speciosa excusandi ratione. Haec secundum superiora debet esse τὸ *ξυμμαχίαν ὑμῖν εἶναι πρὸς Ἀθηναίους*. Dativi *εὐλόγῳ προφάσει* comparandi sunt cum similibus 8, 4, ubi vid. adn., nec videntur sine praepositione *ἐν*, quae a libris mss. paene omnibus abest, significare posse cum habeatis probabilem excusationem. — *τοὺς μὲν φύσει πολεμίους*] ἤγουν τοὺς Ἀθηναίους [ὡς Ἴωνας ὄντας]. Schol. Cf. 80, 3 *ἐπιβουλευόμεθα ὑπὸ Ἰώνων ἀεὶ πολεμίων* et adn. IV 60, 1. — *ἔτι μᾶλλον φύσει ξυγγενεῖς*. Cf. 5, 3.

§ 3. *ἀμύνειν δέ*. Simul audi *τοῖς φύσει ξυγγενέσι*, quod non intellexisse Bloomfieldium et alios mirum est. — *μὴ φοβεῖσθαι*. Hic non ipsum *δίκαιον*, sed ex eo *εἰκός* repetendum aut certe illius significationem paululum . . . inflexam esse docet Bau. Quare non opus est Bloomfieldii coniectura *φοβεῖσθε*. Deinde redit adnominatio in *ξυστῶμεν* et *διαστῶμεν*. Cf. adn. 76, 2. — *τἀναντία*, contra, *umgekehrt*. Cf. adn. III 67, 4.

ἡμᾶς μόνους ἐλθόντες καὶ μάχῃ περιγενόμενοι
ἔπραξαν ἃ ἐβούλοντο, ἀπῆλθον δὲ διὰ τάχους.

80. Ὥστε οὐκ ἀθρόους γε ὄντας εἰκὸς ἀθυμεῖν, 1
ἰέναι δὲ ἐς τὴν ξυμμαχίαν προθυμότερον, ἄλλως
τε καὶ ἀπὸ Πελοποννήσου παρεσομένης ὠφελίας,
οἳ τῶνδε κρείσσους εἰσὶ τὸ παράπαν τὰ πολέμια·
καὶ μὴ ἐκείνην τὴν προμηθίαν δοκεῖν τῳ ἡμῖν
μὲν ἴσην εἶναι, ὑμῖν δὲ ἀσφαλῆ, τὸ μηδετέροις
δὴ ὡς καὶ ἀμφοτέρων ὄντας ξυμμάχους βοηθεῖν.
οὐ γὰρ ἔργῳ ἴσον ὥσπερ τῷ δικαιώματί ἐστιν. 2
εἰ γὰρ δι᾽ ὑμᾶς μὴ ξυμμαχήσαντας ὅ τε παθὼν
σφαλήσεται καὶ ὁ κρατῶν περιέσται, τί ἄλλο ἢ
τῇ αὐτῇ ἀπουσίᾳ τοῖς μὲν οὐκ ἠμύνατε σωθῆναι,
τοὺς δὲ οὐκ ἐκωλύσατε κακοὺς γενέσθαι; καίτοι
κάλλιον τοῖς ἀδικουμένοις καὶ ἅμα ξυγγενέσι

ἐβούλοντο Ven., vulgo *ἠβούλοντο*. Cf. sd. II 2, 3 et Stahl. Quaest. gram. p. 17.

Cap. 80. § 1. *προμήθειαν* pars codd. Cf. sd. IV 62, 4. *δοκεῖν τῷ* codd. Emend. Duker.

Cap. 80. § 1. *ἀθρόους γε ὄντας* ad utrosque, *ἀθυμεῖν* ad Camarinaeos potissimum spectat. Cf. adn. I 100, 3. — *ἐς τὴν ξυμμαχίαν*, ad praestandum auxilium sociale. Cf. V 83, 4 *ἔψευστο* (per fraudem detrectaverat) *τὴν ξυμμαχίαν*. False igitur Class. in eandem sententiam *ἐς τὸ ξυμμαχεῖν* scripsit. Aliter dictum est *ἰέναι ἐς τὴν ξυμμαχίαν* V 30, 5. — *οἳ*, scil. *Πελοποννήσιοι*. Cf. adn. 74, 1. — *τὰ πολέμια*. Cf. adn. IV 80, 3. — *καὶ μὴ . . . ἀσφαλῆ*, et (decet; *εἰκός* enim ex superioribus repetendum est) non illam prudentiam videri cuiquam et nobis (i. e. in nos, erga nos) aequam et vobis tutam esse. Qualis sit haec prudentia proximis verbis *τὸ μηδετέροις . . . βοηθεῖν* explicatur. Articulum *τήν* deleri frustra iussit Dobr. Vid. Krueg. Gr. § 61, 7 adn. 2. Xen. Comm. IV 6, 15. — *μηδετέροις δή*. „Ironiam habet *δή*, nimirum, si diis placet." Bau. Qui post schol. eandem ironiam seu facetam irrisionem § 2 in verbis *φίλους δὴ ὄντας* iubet attendi. Cf. adn. III 10, 6.

§ 2. *δικαιώματι*, *nach dem Rechtsgrunde*. Cf. adn. 79, 2. — *δι᾽ ὑμᾶς μὴ συμμαχήσαντας*. Schol.: *διὰ τὸ ὑμᾶς μηδετέροις συμμαχεῖν*. Cf. adn. 3, 3. 70, 1. — *ὁ παθών*, is qui victus fuerit, *ὁ κρατῶν*, victor. — *τί ἄλλο ἤ*. Cf. adn. III 39, 2. — *ἠμύνατε . . . ἐκωλύσατε*. Futura *ἀμυνεῖτε* et *κωλύσετε* substituit schol., Latini futuris exacti hic utentur; nam de re, quae olim Syracusanis victis peracta fuerit, dicitur, non de ea, quae huius contionis tempore iam praeterierit. Aoristis igitur transferimur in tempus verborum *σφαλήσεται καὶ*

προσθεμένους τήν τε κοινὴν ὠφελίαν τῇ Σικελίᾳ
φυλάξαι καὶ τοὺς Ἀθηναίους φίλους δὴ ὄντας
μὴ ἐᾶσαι ἁμαρτεῖν.
3 Ξυνελόντες τε λέγομεν οἱ Συρακόσιοι ἐκδι- δεήσεις καὶ
δάσκειν μὲν οὐδὲν ἔργον εἶναι σαφῶς οὔτε ὑμᾶς παραινέσεις.
οὔτε τοὺς ἄλλους περὶ ὧν αὐτοὶ οὐδὲν χεῖρον
γιγνώσκετε· δεόμεθα δὲ καὶ μαρτυρόμεθα ἅμα,
εἰ μὴ πείσομεν, ὅτι ἐπιβουλευόμεθα μὲν ὑπὸ
Ἰώνων ἀεὶ πολεμίων, προδιδόμεθα δὲ ὑπὸ ὑμῶν
4 Δωριῆς Δωριέων. καὶ εἰ καταστρέψονται ἡμᾶς
Ἀθηναῖοι, ταῖς μὲν ὑμετέραις γνώμαις κρατήσουσι,
τῷ δ' αὐτῶν ὀνόματι τιμηθήσονται, καὶ τῆς νίκης
οὐκ ἄλλον τινὰ ἆθλον ἢ τὸν τὴν νίκην παρασχόντα
λήψονται· καὶ εἰ αὖ ἡμεῖς περιεσόμεθα, τῆς αἰτίας
τῶν κινδύνων οἱ αὐτοὶ τὴν τιμωρίαν ὑφέξετε.
5 σκοπεῖτε οὖν καὶ αἱρεῖσθε ἤδη ἢ τὴν αὐτίκα

περιέσται. — φίλους δὴ ὄντας. Cf. adn. III 26, 2.

§ 3. οὐδὲν ἔργον εἶναι, minime opus esse. Cf. Herod. I 17. III 127. — δεόμεθα, scil. ὑμῶν ταῦτα (ἃ αὐτοὶ οὐδὲν χεῖρον γιγνώσκετε). Deinde μαρτυρόμεθα similiter dictum est ac testari Tac. Hist. II 38. — Δωριέων. Si ante Δωριῆς legeretur, cur praepositio non esset iterata, appareret. Nunc alter genetivus postpositus est concinnitatis et ὁμοιοπτώτου causa, quae perirent, si post ὑπὸ Ἰώνων ἀεὶ πολεμίων aut ὑπὸ ὑμῶν Δωριέων aut ὑπὸ ὑμῶν Δωριέων Δωριῆς legeretur.

§ 4. καὶ εἰ καταστρέψονται. Ante haec minorem distinctionem posuit Class., quod omnia quae usque ad σκοπεῖτε sequuntur verba a μαρτυρόμεθα ὅτι penderent. Nobis in transitu ab oratione obliqua in rectam facto dicendi varietas videtur esse vere Thucydidea. — ταῖς μὲν ὑμετέραις γνώμαις, vestris consiliis. — τιμηθήσονται. Sollemne est eum passivo sensu futurum τιμήσομαι (II 87, 9). Sed cf. τιμηθήσεται Inscr. Att. II n. 575, τιμηθήσονται ibid. n. 594. Stahl. Quaest. gram. p. 20. — ἆθλον. „Cave pro mascul. acceperis, deceptus τῷ ἄλλον; ἆθλος enim est certamen, ἆθλον praemium certaminis, ut notum.“ Bau. Eum ipsum pro praemio victoriae capient, qui victoriam iis paravit. — τῆς αἰτίας τῶν κινδύνων, i. e. τοῦ ἡμῖν αἴτιοι τῶν κινδύνων (δι' ὑμᾶς μὴ ξυμμαχήσαντας vel τῇ ὑμετέρᾳ ἀπουσίᾳ § 2) γεγονέναι.

§ 5. τὴν αὐτίκα ἀκινδύνως δουλείαν. „Τὴν ἀκίνδυνον nunc quidem, in praesenti ... Neque enim ἀκίνδυνον per se diceret δουλείαν.“ Bau. Insolenter hic adverbium qualitatis ab adiectivo usitato ductum pro hoc adiectivo post articulum positum est, quod alibi in adverbiis loci, temporis, gradus fit. Aliquotiens sic ὡς ἀληθῶς, ut Plat. Alc. I 119d τοὺς ὡς ἀληθῶς ἀνταγωνιστάς. Cf. τὰ δικαίως ἔργα Aristot. Rhet. I 9 et Krueg. Gr. § 50, 8

ἀκινδύνως δουλείαν ἢ κἂν περιγενόμενοι μεθ' ἡμῶν τούσδε τε μὴ αἰσχρῶς δεσπότας λαβεῖν καὶ τὴν πρὸς ἡμᾶς ἔχθραν μὴ ἂν βραχεῖαν γενομένην διαφυγεῖν."

Εὐφήμου ἀντιλογία,

81. *Τοιαῦτα μὲν ὁ Ἑρμοκράτης εἶπεν· ὁ δ' Εὔφημος ὁ τῶν Ἀθηναίων πρεσβευτὴς μετ' αὐτὸν τοιάδε.*

ὃς πρῶτον μὲν ἀπολογεῖται περὶ τῆς ἀρχῆς ὡς εἰκότως οἱ Ἀθηναῖοι ἔχουσιν.

82. „*Ἀφικόμεθα μὲν ἐπὶ τῆς πρότερον οὔσης* 1
ξυμμαχίας ἀνανεώσει, τοῦ δὲ Συρακοσίου καθ-
αψαμένου ἀνάγκη καὶ περὶ τῆς ἀρχῆς εἰπεῖν ὡς
εἰκότως ἔχομεν. τὸ μὲν οὖν μέγιστον μαρτύριον 2
αὐτὸς εἶπεν, ὅτι οἱ Ἴωνες ἀεί ποτε πολέμιοι τοῖς
Δωριεῦσίν εἰσιν. ἔχει δὲ καὶ οὕτως· ἡμεῖς γὰρ
Ἴωνες ὄντες Πελοποννησίοις Δωριεῦσι καὶ πλείο-
σιν οὖσι [καὶ] παροικοῦντες ἐσκεψάμεθα ὅτῳ τρόπῳ .
ἥκιστα αὐτῶν. ὑπακουσόμεθα· καὶ μετὰ τὰ Μη- 3

Cap. 82. § 2. **παροικοῦσιν** codd., nisi quod **καὶ παροικοῦσιν** om. Mosq. Cf. adn.
ἥκιστ' ἂν Aug. Cass. Mosqu. C. G. T. pr. Cl.

adn. 15. Non plane similia sunt verba *χρημάτων βιαιότερον φορά* 85, 2, ubi vid. adn. — *κἂν περιγενόμενοι μεθ' ἡμῶν*, cum nobiscum etiam facile superaturi sitis. Particula *ἄν*, ut infra, ad solum participium pertinet. Cum enim *αἱρεῖσθαι* sit verbum volendi, non dicendi aut putandi, ex eo infinitivus cum *ἄν* pendere nequit. — *τὴν πρὸς ἡμᾶς ἔχθραν*, nostras inimicitias, ut *τὴν πρὸς ὑμᾶς ἀπέχθειαν*, vestram invidiam, Demosth. VI 3. Cf. adn. V 105, 1. — *μὴ ἂν . . . γενομένην*, i. e. *ἢ οὐκ ἂν . . . γένοιτο.*

Cap. 81. *ὁ δ' Εὔφημος.* De articulo, in quo respicitur ad 75, 4, vid. adn. II 67, 2. Euphemi orationem non totam probat Dion. Hal. p. 922.

Cap. 82. § 1. *Ἀφικόμεθα.* De aoristo cf. adn. I 73, 1. II 60, 1.

§ 2. *αὐτὸς εἶπεν.* Cf. 80, 3. — *οὕτως.* Hoc explicatur iis, quae sequuntur. — *Πελοποννησίοις . . . αὐτῶν ὑπακουσόμεθα.* Qui codd. scripturam tuentur, mutatam esse putant in gen. *αὐτῶν* figuram orationis post interpositionem *ἐσκεψάμεθα ὅτῳ τρόπῳ*, quae verba ideo non statim post *ὄντες* collocata sint, ut contraria contrariis, *Ἴωνες ὄντες Πελοποννησίοις Δωριεῦσι*, clarius opponantur, propter illam interiectionem autem postea pronomen *αὐτῶν* additum esse, idque in genetivo, quia *ὑπακούειν* et cum hoc casu et cum dativo coniungatur. Sed quanquam variare posse eiusdem verbi structuram in unius enuntiationis continuitate non omnino negamus (cf. adn. 85, 2), tamen exempla desunt, quibus probetur id licere ubi notio aliqua post interpositionem alio verbo repetatur. Ut

δικὰ ναῦς κτησάμενοι τῆς μὲν Λακεδαιμονίων ἀρχῆς καὶ ἡγεμονίας ἀπηλλάγημεν, οὐδὲν προσῆκον μᾶλλόν τι ἐκείνους ἡμῖν ἢ καὶ ἡμᾶς ἐκείνοις ἐπιτάσσειν, πλὴν καθ' ὅσον ἐν τῷ παρόντι μεῖζον ἴσχυον, αὐτοὶ δὲ τῶν ὑπὸ βασιλεῖ πρότερον ὄντων ἡγεμόνες καταστάντες οἰκειούμεθα, νομίσαντες ἥκιστ' ἂν ὑπὸ Πελοποννησίοις οὕτως εἶναι, δύναμιν ἔχοντες ᾗ ἀμυνούμεθα, καὶ ὥς τὸ ἀκριβὲς εἰπεῖν οὐδὲ ἀδίκως. καταστρεψάμενοι

§ 3. *οἰκοῦμεν* codd. Cf. adn.
ἀμυνόμεθα codd. multi et optimi. Cf. Matth. Gr. § 507, 1.
ἐς pro *ὡς* codd. Hoc reponendum esse et schol. *ἀντὶ τοῦ ὡς ἀληθῶς εἰπεῖν* ostendit et Cassii Dionis imitatio XLVI 35, 2. LI 22, 6. Emend. Krueg.

enim cognoscatur eiusdem notionis repetitio, non differre consentaneum est casus eorum vocabulorum, quibus illa contineatur. Deinde hic interposita verba adeo non interrumpunt enuntiati ordinem atque progressum, ut additum *αὐτῶν* molestum sit, omissum minime desideretur. Itaque vitio infectum esse hunc locum nobis persuasum est. Iam Burges *ἥκιστα πάντων*, omnium minime, coniecit. Sed hoc ad sententiam non satis aptum est, cum de aliis, quorum imperium minus aversati sint Athenienses, hic cogitari nequeat; accedit quod in prosa oratione potius *πάντων ἥκιστα* quam *ἥκιστα πάντων* dicitur. Deinde Madv. in Advers. crit. I p. 327 *ἥκιστα αὐτοί* proposuit. Sed cum hoc quod explicandi causa addit: „primum tantum suam ipsorum libertatem se tueri voluisse Athenienses dicunt, deinde hinc ad principatum et imperium progressos" ipse Th. non dixerit, *αὐτοί* opposito caret. Eandem quam Madv. mutavit vocem Herw. in Stud. Thuc. p. 89 praeter rationem delet. Contra Class. *αὐτῶν* non temptandum esse contendit, quod de civitatibus, quae aliarum imperio pareant, *ὑπακούειν* cum dat. Th. non dixerit. Quod quanquam verum non esse exemplum ab ipso allatum 69, 3 demonstrat, tamen probamus quod *αὐτῶν* servandi causa *παροικοῦντες* rescripsit. Nam post *οὖσι* hoc facile in *παροικοῦσιν* transiit. Non autem assentimur in eo quod *καί* particulam ante *παροικοῦσιν* scriptam violentius ante *Πελοποννησίοις* transponit. Orto enim *παροικοῦσιν* haec facillime ex correctura addi poterat. Itaque omissa ea vertas: nos enim, qui Iones sumus, Peloponnesiis, qui Dores et plures sunt, vicini habitantes providimus, ut minime eorum imperio oboediremus.

§ 3. *μετὰ τὰ Μηδικά.* Haec non tam cum *ναῦς κτησάμενοι* (cf. I 14, 3 et ibi adn.) quam cum *τῆς μὲν . . . ἀπηλλάγημεν* cohaerere existimanda sunt. — *οὐδὲν προσῆκον.* Cf. 84, 1. adn. IV 64, 3. — *τῶν ὑπὸ . . . ἡγεμόνες καταστάντες.* Cf. I 95. — *οἰκειούμεθα.* Quod codd. habent *οἰκοῦμεν* dictum esse volunt pro *διάγειν*, vitam degere, conferentes II

τούς τε Ἴωνας καὶ νησιώτας, οὓς ξυγγενεῖς φασιν
ὄντας ἡμᾶς Συρακόσιοι δεδουλῶσθαι. ἦλθον γὰρ 4
ἐπὶ τὴν μητρόπολιν ἐφ' ἡμᾶς μετὰ τοῦ Μήδου
καὶ οὐκ ἐτόλμησαν ἀποστάντες τὰ οἰκεῖα φθεῖραι,
ὥσπερ ἡμεῖς ἐκλιπόντες τὴν πόλιν, δουλείαν δὲ
αὐτοί τε ἐβούλοντο καὶ ἡμῖν τὸ αὐτὸ ἐπενεγκεῖν.

83. Ἀνθ' ὧν ἄξιοί τε ὄντες ἅμα ἄρχομεν, ὅτι 1
τε ναυτικὸν πλεῖστόν τε καὶ προθυμίαν ἀπροφάσιστον παρεσχόμεθα ἐς τοὺς Ἕλληνας, καὶ διότι καὶ τῷ Μήδῳ ἑτοίμως τοῦτο δρῶντες οὗτοι ἡμᾶς ἔβλαπ-

§ 4. δουλεύειν H., quod, licet τὸ αὐτό sequatur, noli praeferre. Cf. adn. et Krueg. Gr. § 58, 3 adn. 7.

87, 1. VI 92, 5. Sed haec notio non solum hic nullius est ad sententiam momenti, sed etiam, ut recte animadvertit Class., exemplis allatis non satis comprobatur. Illis enim locis significatur, quo statu atque rerum condicione aliquis in republica habitet, isque rerum status addito epitheto adverbiali expressus est. Coniecturae tamen, quas fecit Class., ἰσχύομεν vel ἡρκοῦμεν, prorsus displicent. Alterum enim sic per se dictum vix intellegitur (aliud enim est 84, 3 αὐτοὶ ἀρκοῦμεν πρὸς τοὺς πολεμίους), neutrum litterarum similitudine commendatur aut sententia, quippe quae parum definita sit neque accuratam verbis τῆς μὲν Δ.... ἀπηλλάγημεν oppositionem efficiat. Multo leniore autem mutatione reponitur quod idem sententiae satisfaciat οἰκειούμεθα, scil. αὐτούς (cf. 76, 3. 77, 2). Sic enim orator dicit Athenienses eos, qui antea Persis subditi fuerint, impetrato summo imperio sibi vindicare, pro suis (sibi subiectis) habere. Cf. Herod. I 4 Ἀσίην οἰκηιεῦνται οἱ Πέρσαι, Plat. de Rep. 466c ἅπαντα τὰ ἐν τῇ πόλει οἰκειοῦσθαι. Non licet etiam minore mutatione οἰκειοῦμεν scribere, quod οἰκειοῦν est alicui proprium tribuere, non sibi proprium tribuere (cf. III 65, 3). Medii passivum habes I 36, 1. — φασίν. Vid. 76, 3. — δεδουλῶσθαι. Medii perfectum est.

§ 4. ἐπὶ τὴν μητρόπολιν. Cf. adn. 76, 3. — ἐφ' ἡμᾶς. De praepositione ante appositionem iterata cf. adn. III 53, 1. Matth. Gr. § 595, 4 d. Krueg. Gr. § 57, 10 adn. 4. Kuehn. Gr. max. § 451, 2. — οὐκ ἐτόλμησαν, non sustinuere, a se impetrare non potuerunt. — δουλείαν... ἐβούλοντο. Simile est IV 29, 2, ubi cf. adn.

Cap. 83. § 1. ἄξιοί τε ὄντες κ. τ. λ., nostro iure utentes (*indem wir dazu berechtigt sind*) etc. Cf. I 70, 1. Cur utantur, duobus quae sequuntur membris ὅτι τε ... Ἕλληνας et καὶ διότι ... ἔβλαπτον explicatur, ubi inter se referuntur ὅτι τε ... καὶ διότι. Praeterea inter se respondent τὲ ἅμα ... ἅμα δέ, ut saepius τὲ ... δέ (cf. adn. III 52, 2) et τὲ ... ἅμα δὲ καί I 25, 3. — καὶ διότι καί, et propterea etiam quod. — τοῦτο δρῶντες, i. e. ναυτικὸν πλεῖστόν τε καὶ προθυμίαν ἀπροφάσιστον παρεχόμενοι. Ad hanc quae τοῦτο δρῶντες verbis subest sententiam accommodatur dativus τῷ Μήδῳ.

τον, ἅμα δὲ τῆς πρὸς Πελοποννησίους ἰσχύος
2 ὀρεγόμενοι. καὶ οὐ καλλιεπούμεθα ὡς ἢ τὸν βάρ-
βαρον μόνοι καθελόντες εἰκότως ἄρχομεν ἢ ἐπ'
ἐλευθερίᾳ τῇ τῶνδε μᾶλλον ἢ τῶν ξυμπάντων τε
καὶ τῇ ἡμετέρᾳ αὐτῶν κινδυνεύσαντες. πᾶσι δὲ
ἀνεπίφθονον τὴν προσήκουσαν σωτηρίαν ἐκπορί-
ζεσθαι. καὶ νῦν τῆς ἡμετέρας ἀσφαλείας ἕνεκα καὶ
ἐνθάδε παρόντες ὁρῶμεν καὶ ὑμῖν ταὔτα ξυμφέ-
3 ροντα. ἀποφαίνομεν δὲ ἐξ ὧν οἵδε τε διαβάλλουσι
καὶ ὑμεῖς μάλιστα ἐπὶ τὸ φοβερώτερον ὑπονοεῖτε,
εἰδότες τοὺς περιδεῶς ὑποπτεύοντάς τι λόγου μὲν

ἔπειτα δείκνυσιν ὅτι νῦν τῆς αὐτῶν ἀσφαλείας ἕνεκα ἐς τὴν Σικελίαν πάρεισι,

Cap. 83. § 2. οὐ καλλιεπούμεθα F. Bas. Gr. rec. Lugd., οὐ καλλοεπούμεθα T. pr. Lugd., reliqui οὐκ ἄλλο vel οὐκ ἄλλῳ ἐπόμεθα. Cf. Valck. Diatr. in Eur. p. 291.

ταὐτὰ Pal., quod Bauero probatum receperunt Haack. et Class. Sed cf. adn.

Cf. Plat. Legg. 713d οἷον νῦν ἡμεῖς δρῶμεν (i. e. οἵους νῦν ἡμεῖς ἄρχοντας ἐφίσταμεν) τοῖς ποιμνίοις et II 49, 5 τοῦτο ἔδρασαν (i. e. σφᾶς αὐτοὺς ἔρριψαν) ἐς φρέατα. — τῆς ... ἰσχύος. Articulo significatur ea potentia, qua opus est.

§ 2. οὐ καλλιεπούμεθα cet. Cf. V 89 ἡμεῖς τοίνυν οὔτε αὐτοὶ μετ' ὀνομάτων καλῶν, ὡς ἢ δικαίως τὸν Μῆδον καταλύσαντες ἄρχομεν κ. τ. λ. De verbo καλλιεπεῖσθαι cf. Pseudo-Plat. Hipparch. 225c. — εἰκότως ἄρχομεν. Duae causae, cur iure imperent, afferuntur enuntiatis ἢ ... καθελόντες et ἢ ... κινδυνεύσαντες. — τῶνδε. Significantur Iones atque insulani (82,3). — ταὔτα, i. e. τὸ ἡμᾶς παρεῖναι. De neutr. plur. cf. adn. 17, 3. Hoc modo intellegendum esse ex ea quae infra (§ 4) sequitur explicatione cognoscitur, ubi Athenienses eo venisse dicuntur securitati suae atque amicorum libertati consulturi. Ita si est, ne praeter sententiae conexum de communibus in universum commodis cogitetur, scriptura ταὐτά repudianda est.

§ 3. ἀποφαίνομεν δὲ ἐξ ὧν ... ὑπονοεῖτε, contendimus autem haec ex iis (*wir sprechen dies aus auf Grund dessen*), quae hi calumniantur et vos maxime cum nimio metu suspicitis, i. e. non negamus quae hi nobis crimini vertunt et vos maxime timetis atque suspecta habetis (nos socios, qui Persarum imperio subiecti fuerunt, non in libertatem restituisse, sed sub nostram redegisse dicionem), sed concedentes iis ipsis probamus nos incolumitatis tuendae causa cum vestra utilitate huc venisse. De vi verbi ἀποφαίνειν cf. VIII 45, 6. Plat. Parm. 129b; ἐξ ὧν = ἐκ τούτων ἃ et de praepos. ἐκ cf. 36, 3; de verbis ἐπὶ τὸ φοβερώτερον vid. adn. 34, 7. — εἰδότες ... πράσσοντας. Orator generali enuntiatione exprimit quod de ipsis Camarinaeis cogitat. Cf. adn. 36, 2. De λόγου

ἡδονῇ τὸ παραυτίκα τερπομένους, τῇ δ' ἐγχειρήσει
ὕστερον τὰ ξυμφέροντα πράσσοντας. τήν τε γὰρ 4
ἐκεῖ ἀρχὴν εἰρήκαμεν διὰ δέος ἔχειν, καὶ τὰ ἐνθάδε
διὰ τὸ αὐτὸ ἥκομεν μετὰ τῶν φίλων ἀσφαλῶς
καταστησόμενοι, καὶ οὐ δουλωσόμενοι, μὴ παθεῖν
δὲ μᾶλλον τοῦτο κωλύσοντες.

καὶ ὅτι προσήκουσι σφίσιν οἱ Σικελιῶται,

84. Ὑπολάβῃ δὲ μηδεὶς ὡς οὐδὲν προσῆκον 1
ὑμῶν κηδόμεθα, γνοὺς ὅτι σῳζομένων ὑμῶν καὶ
διὰ τὸ μὴ ἀσθενεῖς ὑμᾶς ὄντας ἀντέχειν Συρα-
κοσίοις ἧσσον ἂν τούτων πεμψάντων τινὰ δύναμιν

§ 4. ἥκειν codd. Cf. adn.

ἡδονῇ cf. III 88, 7 et ad παραυτίκα τερπομένους II 41, 4 ὅστις ἔπεσι μὲν τὸ αὐτίκα τέρψει; τῇ ἐγχειρήσει idem fere est quod τῇ πράξει: ubi rem aggressi sint, actione. Iam vero si scriptoris consilium secuti quae in universum dicuntur ad ipsos Camarinaeos applicamus, haec fere est totius comprehensionis sententia: declaramus nos huc venisse nostrae securitatis causa idque cum vestro commodo atque ea re id probamus, quae ab his crimini nobis datur et vobis maxime timorem ac suspicionem affert, cum persuasum habeamus vos, ubi agendum sit, non speciosis horum criminationibus, sed vestris quae demonstraturi sumus commodis obtemperaturos esse.

§ 4. εἰρήκαμεν spectat ad 82, 3 νομίσαντες ἥκιστ' ἂν ὑπὸ Πελοποννησίοις οὕτως εἶναι, δύναμιν ἔχοντες ᾗ ἀμυνούμεθα. — διὰ δέος] ... δέος λέγει τὸ περὶ τῆς ἑαυτῶν ἀσφαλείας· ταύτης γὰρ ὀρεγόμενοι ὥρμησαν ἐπὶ τὸ ἄρχειν. Schol. Cf. adn. 75, 3. — καὶ τὰ ἐνθάδε ... κωλύσοντες cum antea orator non dixerit (vix enim quisquam τῆς πρότερον οὔσης ξυμμαχίας ἀνανεώσει 82, 1 haec omnia contineri putaverit, et quod supra § 2 τῆς ἡμετέρας ἀσφαλείας ἕνεκα legitur, hoc ipsum hic uberius explicatur), non ἥκειν, quod in libris traditum est, sed ἥκομεν legendum esse apparet. Deinde μᾶλλον valet potius et τοῦτο est τὸ δουλωθῆναι. Si vero sententiae rationem spectamus, duae totius enuntiati partes sic sunt conectendae: ut antea diximus nos illic imperium metu commotos obtinere, ita eadem de causa huc venimus res cum amicis tuto constituturi etc. Argumentandi enim quam supra indicavit rationem ita instituit, ut dicat eodem metu, quo illic securitatis causa socios sibi subiecerint, se hic eorum libertatem tuituros esse eamque sententiam deinde explicatius proximo cap., ubi quod contra dici potest refellit, persequitur.

Cap. 84. § 1. Ὑπολάβῃ μηδείς. Cf. adn. III 13, 5. — οὐδὲν προσῆκον, ut 82, 3. — γνοὺς ὅτι κ. τ. λ. Causa infertur cur ita opinari vetentur. Itaque negatio non ad participium pertinet. — καὶ διὰ τὸ ... Συρακοσίοις, et quia vos non debiles resistatis Syracusanis. Variavit orationem, ut eius molestiam (καὶ ... ὄντων ἀντεχόντων) vitaret. — ἧσσον ad πεμψάντων et βλαπτοίμεθα simul pertinet. — πεμψάντων

2 Πελοποννησίοις ἡμεῖς βλαπτοίμεθα. καὶ ἐν τούτῳ
προσήκετε ἤδη ἡμῖν τὰ μέγιστα. διόπερ καὶ τοὺς
Λεοντίνους εὔλογον κατοικίζειν μὴ ὑπηκόους ὥσπερ
τοὺς ξυγγενεῖς αὐτῶν τοὺς ἐν Εὐβοίᾳ, ἀλλ' ὡς
δυνατωτάτους, ἵνα ἐκ τῆς σφετέρας ὅμοροι ὄντες
3 τοῖσδε ὑπὲρ ἡμῶν λυπηροὶ ὦσι. τὰ μὲν γὰρ ἐκεῖ
καὶ αὐτοὶ ἀρκοῦμεν πρὸς τοὺς πολεμίους, καὶ ὁ
Χαλκιδεύς, ὃν ἀλόγως ἡμᾶς φησι δουλωσαμένους
τοὺς ἐνθάδε ἐλευθεροῦν, ξύμφορος ἡμῖν ἀπαρά-
σκευος ὢν καὶ χρήματα μόνον φέρων, τὰ δὲ ἐνθάδε
καὶ Λεοντῖνοι καὶ οἱ ἄλλοι φίλοι ὅτι μάλιστα
αὐτονομούμενοι.

1 85. Ἀνδρὶ δὲ τυράννῳ ἢ πόλει ἀρχὴν ἐχούσῃ
οὐδὲν ἄλογον ὅ τι ξυμφέρον οὐδ' οἰκεῖον ὅ τι μὴ
πιστόν· πρὸς ἕκαστα δὲ δεῖ ἢ ἐχθρὸν ἢ φίλον μετὰ
καιροῦ γίγνεσθαι. καὶ ἡμᾶς τοῦτο ὠφελεῖ ἐνθάδε,
οὐκ ἢν τοὺς φίλους κακώσωμεν, ἀλλ' ἢν οἱ ἐχθροὶ

in oratione recta respondet futuro exacto Latinorum.

§ 2. *προσήκετε . . . ἡμῖν.* „Non alieni estis nobis, non neglegendi, quia, ut Liv. inquit, per vestrum latus nos petimur.“ Bau. Callide orator hoc verbo hic paulo aliter (personaliter, ut dicunt) usus est atque antea, fingens quodammodo ex illa periculi communione necessitudinem quandam oriri utrorumque, cum cognationis necessitudo, ob quam Camarinaeorum res Atheniensibus curae essent, nulla esset. — *μὴ ὑπηκόους* praedicative = *ὥστε μὴ ὑπηκόους εἶναι.* Pariter *ὡς δυνατωτάτους.* — *τοῖσδε*, i. e. *τοῖς Συρακοσίοις.*

§ 3. *τὰ ἐκεῖ*, in rebus illic (in Graecia) gerendis. — *καὶ αὐτοί. Καί* hic esse vel, *auch wohl*, *schon*, adnotat Bau. Deinde de singulari *ὁ Χαλκιδεύς* vid. adn. 78, 1. — *ὃν ἀλόγως . . . ἐλευθεροῦν.* Vid. adn. 76, 2, unde apparet *ἀλόγως* cum tota sententia cohaerere eamque hanc esse: *ὃν ἡμᾶς δουλώσασθαι καὶ τοὺς ἐνθάδε ἐλευθεροῦν ἄλογόν φησι.* Cf. adn. 79, 2. — *ξύμφορος.* Personaliter, ut dicunt, positum est. Cf. VIII 96, 5. — *χρήματα μόνον φέρων.* Non naves. Cf. I 96, 1. Milites tamen suppeditaverunt. Vid. VII 57, 4. — *καὶ Λεοντῖνοι καὶ οἱ ἄλλοι φίλοι.* Repete ex superioribus *ξύμφοροι ἡμῖν* (*εἰσι*).

Cap. 85. § 1. *Ἀνδρὶ δὲ . . . ξυμφέρον.* Similia legimus in colloquio Atheniensium et Meliorum. Vid. maxime V 89. — *οἰκεῖον.* „Oportet hic significet cognatum; nam respicitur ad Chalcidenses Euboeae, quibus quamvis cognatis parum confidere ideoque arma committere non poterant.“ Bloomf. — *πρὸς ἕκαστα*, i. e. *πρὸς ἑκάστους*, ut Dukas. — *μετὰ καιροῦ.* Schol.: *ἐν καιρῷ.* Propr. ita ut observes opportunitatem. Cf. VIII 27, 3. — *τοῦτο.* Hoc illustratur iis, quae sequuntur.

καὶ ὅτι καὶ τοῖς Σικελιώταις λυσιτελεῖ ἡ ξυμμαχία καὶ οὐ σφίσιν ἀπιστεῖν χρή, ἀλλὰ τοῖς Συρακοσίοις.

διὰ τὴν τῶν φίλων ῥώμην ἀδύνατοι ὦσιν. ἀπιστεῖν 2
δὲ οὐ χρή· καὶ γὰρ τοῖς ἐκεῖ ξυμμάχοις ὡς ἕκαστοι
χρήσιμοι ἐξηγούμεθα, *Χίους* μὲν καὶ *Μηθυμναίους*
νεῶν παροκωχῇ αὐτονόμους, τοὺς δὲ πολλοὺς
χρημάτων βιαιότερον φορᾷ, ἄλλους δὲ καὶ πάνυ
ἐλευθέρως ξυμμαχοῦντας, καίπερ νησιώτας ὄντας
καὶ εὐλήπτους, διότι ἐν χωρίοις ἐπικαίροις εἰσὶ
περὶ τὴν *Πελοπόννησον*. ὥστε καὶ τἀνθάδε εἰκὸς 3
πρὸς τὸ λυσιτελοῦν καὶ ὃ λέγομεν ἐς *Συρακοσίους*

Cap. 85. § 2. *τοῖς ἐκεῖ ξυμμάχοις* codd. plurimi et optimi; quod vulgo legitur *τοὺς ἐκεῖ ξυμμάχους* exigua nititur auctoritate. Cf. adn.

παροχῇ codd. Phot. *παροκωχή· παροχή παρὰ Θ.* Cf. Stahl. Quaest. gram. p. 14.

§ 2. *τοῖς ἐκεῖ ξυμμάχοις ... ἐξηγούμεθα.* De dat. cf. III 55, 4. adn. V 47, 7. Quod vero in appositione *Χίους* κ. τ. λ. est accusativus, de quo cf. I 71, 7, nolumus ideo hic quoque ex vulgata lectione accusativum recipere. Nam multo proclivius erat dat. in accus. quam hunc in illum mutare et certa exstant talis casuum variationis exempla. Cf. enim II 11, 7 *πᾶσι γὰρ ἐν τοῖς ὄμμασι ... πάσχοντάς τι ἄηθες ὀργὴ προσπίπτει*, ubi *πᾶσι* et *πάσχοντας* pariter ad *προσπίπτει* pertinere Class. intellexit, Eur. Med. 57 *ἵμερός μ' ὑπῆλθε γῇ τε κοὐρανῷ λέξαι μολούσῃ δεῦρο δεσποίνης τύχας* quaeque ibi a Weckleinio afferuntur exempla Iph. A. 491. Soph. OR. 353. Minus simile est 91, 7. — *Χίους καὶ Μηθυμναίους.* De illis cf. I 19. III 10, 5. VII 57, 4, de his III 50, 2. VII 57, 5. — *νεῶν παροκωχῇ αὐτονόμους.* Iidem verbis *οὐχ ὑποτελεῖς ὄντες φόρου, ναῦς δὲ παρέχοντες* designantur VII 57, 5. *χρημάτων βιαιότερον φορᾷ.* Significantur socii *φόρου ὑποτελεῖς*. *Βιαιότερον* cum *ἐξηγούμεθα* iunge. Cf. adn. 77, 2. — *ἄλλους δέ.* Intellegit Zacynthios et Cephallenios. Vid. VII 57, 7. — *ἐλευθέρως*, „i. e. *ἐλευθέρους ὄντας* vel *ὥστε εἶναι ἐλευθέρους*." Bau. Cf. VII 68, 4 et adn. II 64, 2.

§ 3. *καὶ ὃ λέγομεν ἐς Συρακοσίους δέος.* Ex superioribus repetenda sunt verba *πρὸς τό*. Quaeritur autem, quae sit vis verborum *δέος ἔς τινα*. Nam cum Xenophon Anab. I 2, 18 *Κῦρος δὲ ἥσθη τὸν ἐκ τῶν Ἑλλήνων εἰς τοὺς βαρβάρους φόβον ἰδών* sic scripserit, ut ὁ *εἰς τοὺς βαρβάρους φόβος* sit metus, qui barbaris incutitur, etiam hic *δέος ἐς Συρακοσίους* interpretere timorem Syracusanis iniciendum. Sed huic explicationi obstat et quod inania relinquuntur verba ὃ *λέγομεν* et quod secundum superiora non id egerunt Athenienses, ut in timorem Syracusanos conicerent, sed ut caverent tantum, ne sibi essent metuendi. Respicitur enim ad 83, 4 *τὰ ἐνθάδε διὰ τὸ αὐτὸ (δέος) ἥκομεν μετὰ τῶν φίλων ἀσφαλῶς καταστησόμενοι.* Ergo teneamus Baueri explicationem: et propter metum de Syracusanis, ut *ἐς* sit quod attinet ad. Cf. Matth. Gr. § 578 c. Similiter dixit *αἰδὼς ἐς Μυκη-*

δέος καθίστασθαι. ἀρχῆς γὰρ ἐφίενται ὑμῶν καὶ βούλονται ἐπὶ τῷ ἡμετέρῳ ξυστήσαντες ὑμᾶς ὑπόπτῳ βίᾳ ἢ καὶ κατ' ἐρημίαν, ἀπράκτων ἡμῶν ἀπελθόντων, αὐτοὶ ἄρξαι τῆς Σικελίας. ἀνάγκη δέ, ἢν ξυστῆτε πρὸς αὐτούς· οὔτε γὰρ ἡμῖν ἔτι ἔσται ἰσχὺς τοσαύτη ἐς ἓν ξυστᾶσα εὐμεταχείριστος, οὔθ' οἵδ' ἀσθενεῖς ἂν ἡμῶν μὴ παρόντων πρὸς ὑμᾶς εἶεν.

1 86. Καὶ ὅτῳ ταῦτα μὴ δοκεῖ, αὐτὸ τὸ ἔργον ἐλέγχει. τὸ γὰρ πρότερον ἡμᾶς ἐπηγάγεσθε οὐκ ἄλλον τινὰ προσείοντες φόβον ἤ, εἰ περιοψόμεθα ὑμᾶς ὑπὸ Συρακοσίοις γενέσθαι, ὅτι καὶ αὐτοὶ

§ 3. In plerisque libris male καθίσταται legitur, in Cass. Aug. Reg. Dan. καθίστανται.
Cap. 86. § 1. In optimis libris mss. male προσιόντες.

ναίους Eur. Or. 101. Cf. de πρός praep. adnotata 80, 5. — καθίστασθαι. Pro subiecto cogites ἡμᾶς. — ὑμῶν. Non de solis Camarinaeis, sed de omnibus praeter Syracusanos Siciliensibus orator cogitat (cf. 87, 1), ut ostendit ξυστήσαντες ὑμᾶς, postquam vos consociaverunt. — ἐπὶ τῷ ἡμετέρῳ ... ὑπόπτῳ, i. e. ἐπὶ τῇ ἐς ἡμᾶς ὑποψίᾳ. Cf. adn. 89, 1 et de ἐπί praep. adn. V 90. — βίᾳ ἢ καὶ κατ' ἐρημίαν, vi aut etiam nullo resistente. Significatur enim ἐρημία τῶν κωλυσόντων (Dem. IV 49), quo sensu vocabulo usus est Dem. III 27. Ita recte interpretatus est Class. — ἄρξαι. Cf. adn. 6, 1. — ἀνάγκη δέ] ἀνάγκη τὸ ἄρξαι Συρακουσίους τῆς ὅλης Σικελίας. Schol. — ἢν ξυστῆτε πρὸς αὐτούς, si cum iis consociati eritis. — οὔτε γὰρ ... εὐμεταχείριστος. „Nec enim tantae in unum collatae [rectius coniunctae] vires facile a nobis expugnari poterunt." Acac., cuius explanationem iure commendavit Bau. Εὐμεταχείριστος esse propr. *manageable, easy to be handled, easy to deal with* recte docent Bloomf. et Arn., ex quibus ille Xen. Anab. II 6, 20 ἐπεβούλευον ὡς εὐμεταχειρίστῳ ὄντι, hic δυσμεταχείριστος Herodot. VII 236 comparat.

Cap. 86. § 1. τὸ γὰρ πρότερον. Vid. III 86. — προσείοντες φόβον. „Προσείειν dicuntur pastores, cum frondem manu quatientes pecus quo volunt ducunt. Vid. Casaub. ad Athen. I 19. Hinc fortassis potest duci προσείειν φόβον, quasi dicas metu ostenso aliquo compellere; vel ab iis, qui ad terrorem hosti incutiendum gladios et hastas vibrant, quod τὰ ξίφη καὶ τὰ δόρατα προσείειν dicit Aelian. V. H. XII 23." Duk. „Abr. quoque censet obversatam Thucydidi esse locutionem προσείειν θαλλόν." Beck. Id „ostendi verbo ἐπηγάγεσθε monet Ruhnken. ad Timae. p. 187, qui est de hac formula uberrimus." Goell. Praeter illum exempla huius usus verbi προσείειν adscripserunt Matth. et Pflugk. ad Eur. Hel. 445. Quod autem ad originem translationis attinet, „alienior ab

κινδυνεύσομεν. καὶ νῦν οὐ δίκαιον, ᾧπερ καὶ ἡμᾶς 2
ἠξιοῦτε λόγῳ πείθειν, τῷ αὐτῷ ἀπιστεῖν, οὐδ᾽ ὅτι
δυνάμει μείζονι πρὸς τὴν τῶνδε ἰσχὺν πάρεσμεν
ὑποπτεύεσθαι, πολὺ δὲ μᾶλλον τοῖσδε ἀπιστεῖν.
ἡμεῖς μέν γε οὔτε ἐμμεῖναι δυνατοὶ μὴ μεθ᾽ ὑμῶν, 3
εἴ τε καὶ γενόμενοι κακοὶ κατεργασαίμεθα, ἀδύ-
νατοι κατασχεῖν διὰ μῆκός τε πλοῦ καὶ ἀπορίᾳ
φυλακῆς πόλεων μεγάλων καὶ τῇ παρασκευῇ ἠπει-
ρωτίδων· οἵδε δὲ οὐ στρατοπέδῳ, πόλει δὲ μείζονι
τῆς ἡμετέρας παρουσίας, ἐποικοῦντες ὑμῖν ἀεί τε
ἐπιβουλεύουσι καί, ὅταν καιρὸν λάβωσιν ἑκάστου,
οὐκ ἀνιᾶσιν (ἔδειξαν δὲ καὶ ἄλλα ἤδη καὶ τὰ ἐς
Λεοντίνους), καὶ νῦν τολμῶσιν ἐπὶ τοὺς ταῦτα 4

h. l. fuerit notio *τοῦ προσείειν θαλλόν* ut rei gratae atque ad se allicientis, cum hic de re horribili magis et periculosa dicatur.“ Bloomf. Accedit quod alia quoque cum *σείω* copulata verba, in quibus de *θαλλῷ* cogitari non quit, *ἀνασείειν* et *ἐπισείειν*, cum subst. *φόβον* iungi Duk. docuit. Add. Iacobs. ad Attic. p. 16 ed. VI, qui ab aegide quassa hoc dicendi genus repetit. Cf. Lat. incutere metum et adn. V 17, 2. Cum *φόβον* huic explanationi, superius *ἐπηγάγεσθε* alteri convenientius sit, Thucydides duas translationes diversas non bene coniunxisse videatur; *ἐπάγεσθαι* tamen translatum verbum dici vix potest. — *ὅτι*. Cf. Matth. Gr. § 520 adn. 1 et de coniunctionis collocatione Krueg. Gr. § 56, 1 adn. 6. Paulo ante de infin. cf. adn. I 35, 4.

§ 2. *ᾧπερ καί*. Cf. Krueg. Gr. § 69, 32 adn. 13. — *πρὸς* iunge cum comparativo *μείζονι*, ut sit ratione habita, si comparaveris. — *ὑποπτεύεσθαι*, scil. *ἡμᾶς*.

§ 3. *ἡμεῖς μέν γε*. De *γέ* particula sententias iungente cf. adn. III 63, 2. — *μὴ μεθ᾽ ὑμῶν* = *ἄνευ ὑμῶν* (cf. adn. IV 130, 6), scil. *τῶν Σικελιωτῶν* (cf. adn. 85, 3). — *κατεργασαίμεθα*, scil. *ὑμᾶς, τοὺς Σικελιώτας*. — *κατασχεῖν*. Cf. adn. 11, 1. — *καὶ ἀπορίᾳ φυλακῆς ... ἠπειρωτίδων*] *καὶ οὐ δυνάμενοι φυλάττειν πόλεις μεγάλας καὶ παρασκευὴν ἠπειρωτικὴν παρεσκευασμένας, τουτέστιν ἱππεῦσι καὶ πεζῷ ἰσχυούσας, αὐτοὶ ναυτικοὶ ὄντες.* Schol. Similiter *ἠπειρῶτις* I 35, 5. — *τῆς ἡμετέρας παρουσίας*. „Est abstractum pro concreto *ἡμῶν παρόντων*.“ Bau. — *ἐποικοῦντες*. De infesta et hostili vicinitate, ut VII 27, 3. — *ἑκάστου*, scil. *τοῦ ἐπιβουλεύματος*. Cf. adn. V 47, 6. Non probamus rationem eorum, qui interpretantur cum in quemque occasionem nacti sunt. Nam gen. *ἑκάστου* hic in quemque valere posse non credimus. Sed forsitan *ἕκαστον* legendum sit. — *ἔδειξαν ... Λεοντίνους*, ediderunt autem iam eius rei et alia documenta et ea quae ad Leontinos pertinent. De accusativis cf. adn. 17, 1 et de *τὰ ἐς* adn. V 89, 3.

§ 4. *ἐπὶ τοὺς ταῦτα κωλύοντας ... εἶναι*, contra eos qui haec impe-

κωλύοντας καὶ ἀνέχοντας τὴν Σικελίαν μέχρι τοῦδε μὴ ὑπ' αὐτοὺς εἶναι παρακαλεῖν ὑμᾶς ὡς ἀναισθήτους. πολὺ δὲ ἐπὶ ἀληθεστέραν γε σωτηρίαν ἡμεῖς ἀντιπαρακαλοῦμεν, δεόμενοι τὴν ὑπάρχουσαν ἀπ' ἀλλήλων ἀμφοτέροις μὴ προδιδόναι, νομίσαι τε τοῖσδε μὲν καὶ ἄνευ ξυμμάχων ἀεὶ ἐφ' ὑμᾶς ἑτοίμην διὰ τὸ πλῆθος εἶναι ὁδόν, ὑμῖν δ' οὐ πολλάκις παρασχήσειν μετὰ τοσῆσδε ἐπικουρίας ἀμύνασθαι· ἣν εἰ τῷ ὑπόπτῳ ἢ ἄπρακτον ἐάσετε ἀπελθεῖν ἢ καὶ σφαλεῖσαν, ἔτι βουλήσεσθε καὶ πολλοστὸν μόριον αὐτῆς ἰδεῖν, ὅτε οὐδὲν ἔτι περανεῖ παραγενόμενον ὑμῖν.

1 87. *Ἀλλὰ μήτε ὑμεῖς, ὦ Καμαριναῖοι, ταῖς τῶνδε διαβολαῖς ἀναπείθεσθε μήτε οἱ ἄλλοι· εἰρήκαμεν δ' ὑμῖν πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν περὶ ὧν ὑποπτευόμεθα, καὶ ἔτι ἐν κεφαλαίοις ὑπομνήσαντες ἀξιώσομεν* *ξυγκεφαλαιώσεις καὶ δεήσεις.*
2 *πείθειν. φαμὲν γὰρ ἄρχειν μὲν τῶν ἐκεῖ, ἵνα μὴ ὑπακούωμεν ἄλλου, ἐλευθεροῦν δὲ τὰ ἐνθάδε, ὅπως μὴ ὑπ' αὐτῶν βλαπτώμεθα, πολλὰ δ' ἀναγκάζεσθαι*

diverunt et adhuc Siciliam sustentarunt, ne sub eorum dicione esset. Praesentis participia propter rei praeteritae diuturnitatem. Cf. adn. V 75, 3. — *ὡς ἀναισθήτους*, tanquam insipientes ac rerum socordes.

§ 5. *πολὺ δὲ ἐπὶ ἀληθεστέραν . . . σωτηρίαν.* De collocatione verborum cf. adn. I 85, 4. Deinde *ἀπ' ἀλλήλων ἀμφοτέροις* iunge cum part. *ὑπάρχουσαν.* — *διὰ τὸ πλῆθος*, propter eorum multitudinem, per quam sociis carere possunt. — *παρασχήσειν.* Impersonaliter. Cf. adn. I 120, 3. — *τῷ ὑπόπτῳ*, ob suspicionem. — *ἔτι*, *noch einst*. Schol. *ποτέ*. Cf. Xen. Cyr. IV 2, 10. — *περανεῖ*, proficiet.

Cap. 87. § 1. *εἰρήκαμεν δ' ὑμῖν πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν.* Similiter *πᾶσαν ὑμῖν τὴν ἀλήθειαν ἐρῶ* Plat. Apol. 20d et *ἐμοῦ ἀκούσεσθε πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν* ibid. 17b et iam Hom. Il. XXIV 407 *μοὶ πᾶσαν ἀληθείην κατάλεξον.* Latinos aliter loqui constat. — *ὑποπτευόμεθα*, scil. a vobis ex horum calumniis. Cf. 84, 3. — *ἀξιώσομεν πείθειν*, volemus (id est fere idem quod conabimur. Cf. adn. IV 66, 2) vobis persuadere.

§ 2. *πολλὰ δ' ἀναγκάζεσθαι πράσσειν.* „Erat quidem in hac expeditione Atheniensium in Sicilia *πολυπραγμοσύνη* [ob quam saepe male audiebant] reprehendenda; sed legatus Atheniensis hic *πολλὰ πράσσειν* et paulo post *πολυπραγμοσύνην* Atheniensium non magis in vitio videtur ponere quam cum *πολυπράγμονες* prima et propria significatione vocabuli dicuntur quos reipublicae vel cuiusque muneris administratio multis negotiis implicat et multarum re-

πράσσειν, διότι καὶ πολλὰ φυλασσόμεθα, ξύμμαχοι
δὲ καὶ νῦν καὶ πρότερον τοῖς ἐνθάδε ὑμῶν ἀδι-
κουμένοις οὐκ ἄκλητοι, παρακληθέντες δὲ ἥκομεν.
καὶ ὑμεῖς μήθ' ὡς δικασταὶ γενόμενοι τῶν ἡμῖν 3
ποιουμένων μήθ' ὡς σωφρονισταί, ὃ χαλεπὸν ἤδη,
ἀποτρέπειν πειρᾶσθε, καθ' ὅσον δέ τι ὑμῖν τῆς
ἡμετέρας πολυπραγμοσύνης καὶ τρόπου τὸ αὐτὸ
ξυμφέρει, τούτῳ ἀπολαβόντες χρήσασθε, καὶ νομί-
σατε μὴ πάντας ἐν ἴσῳ βλάπτειν αὐτά, πολὺ δὲ
πλείους τῶν Ἑλλήνων καὶ ὠφελεῖν. ἐν παντὶ γὰρ 4
πᾶς χωρίῳ, κἂν ᾧ μὴ ὑπάρχομεν, ὅ τε οἰόμενος
ἀδικήσεσθαι καὶ ὁ ἐπιβουλεύων διὰ τὸ ἑτοίμην

Cap. 87. § 4. καὶ pro κἂν codd. Cf. adn. Deinde γρ. ἄρχομεν H. s. v. Cf. schol., qui ἐν πάσῃ γὰρ γῇ καὶ ἧς οὐκ ἄρχομεν, et Valk., qui etiam ubi non imperamus interpretatur. Sed hi fortasse vulgatae hanc sententiam subiciendam esse putaverunt; certe illi scripturae parum favet compositio verborum.

rum varietate distrahit." Duk. — οὐκ ἄκλητοι, παρακληθέντες δέ. „Perissologiam vocat Abr. et exemplis illustrat. Hic tamen non redundabat infitiatio diversi, sed inserviebat opprobrio revincendo. Nec magis haec fuerit perissologia quam dicentis: non mea, sed tua causa facio; ... aut: non solus, sed cum pluribus adest ... Hanc perissologiam quis dixerit? Immo oratorium plane sit et consilio aptum ... Cic. Ep. ad Qu. Fr. I 1 init. superioribus litteris non unis, sed pluribus. [Strab. p. 146 οὐχ ἥκιστα, ἀλλὰ καὶ μάλιστα.] Amplificationis hoc genus est per diversum." Bau. „Aesch. Choeph. 825 ἥκω μὲν οὐκ ἄκλητος, ἀλλ' ὑπάγγελος." Bloomf.

§ 3. σωφρονισταί. Cf. adn. III 65, 3. — πολυπραγμοσύνης. „Multarum rerum studium πολυπραγμοσύνην appello, quae non potest uno exprimi vocabulo Latino, ut A. Gellius XI 16 docet. Is ibidem πολυπραγμοσύνην ait esse ad multas res aggressionem earumque actionem." Acac. „Utitur autem vocabulo ab inimicis Atheniensium usurpato." Bloomf. Cf. adn. III 61, 1, sed etiam paulo ante adn. — τὸ αὐτό. Ut Lat. idem est item, simul. Cf. IV 17, 1. — τούτῳ ἀπολαβόντες χρήσασθε. Ἀπολαβεῖν esse decerpere, excerpere ex re quod sit in rem tuam adnotat Bau. Cf. Plat. Gorg. 495e περὶ ὅτου βούλει τοῦ σώματος ἀπολαβὼν σκόπει, de Rep. 392e. 420c. Τοῦτο est τὸ προθύμως τοὺς Ἀθηναίους βοηθεῖν. Ceterum pro τούτῳ usitatius erat τοῦτο. Vid. adn. I 1, 2 extr., sed etiam ad. II 42, 4 et adn. V 69, 1 et VIII 87, 4.

§ 4. ἐν παντὶ γὰρ πᾶς χωρίῳ. Collocatio verborum iterato πᾶς effecta est. Cf. 79, 2. VII 57, 5. — κἂν ᾧ μὴ ὑπάρχομεν, vel in eo loco, in quo non praesto sumus, non adsumus. Alia hic est praepositionis omissio quam I 28, 2 (plane alienum est quod Class. affert I 6, 5), quod, cum

ὑπεῖναι ἐλπίδα τῷ μὲν ἀντιτυχεῖν ἐπικουρίας ἀφ' ἡμῶν, τῷ δέ, εἰ ἥξομεν, μὴ ἀδεὲς εἶναι [κινδυνεύειν], ἀμφότεροι ἀναγκάζονται ὁ μὲν ἄκων σωφρονεῖν, ὁ δ' ἀπραγμόνως σῴζεσθαι. ταύτην οὖν τὴν κοινὴν τῷ τε δεομένῳ καὶ ὑμῖν νῦν παροῦσαν ἀσφάλειαν

ἀδεεῖς codd. Cf. adn.

καί particula gradatio accedat, hoc enuntiatum per se accipiendum, non cum superioribus arcte coniungendum est. Quare κἂν ᾧ recte coniecit Krueg. — ὑπεῖναι ἐλπίδα. Ἐλπίς hic vox media est et exspectationem et boni et mali eventus significat; *Subesse* spem etiam Latini dicunt. De infinitivis qui sequuntur cf. adn. IV 70, 2. — ἀντιτυχεῖν. Ἀντί Haack. explicat spectare ad iniuriam adversarii compensandam auxilio Atheniensium. — μὴ ἀδεὲς εἶναι, rem metuendam, periculosam fore. Cf. Dem. XVI 22 οὐ γὰρ ἔγωγ' ἀδεὲς τοῦθ' ὑπολαμβάνω τῇ πόλει. Quod in libris mss. traditum est ἀδεεῖς εἶναι κινδυνεύειν magna laborat obscuritate. Dubitatur enim, utrum ἀδεεῖς ad Athenienses relatum non metuendos significet, an ad eos qui insidiantur applicatum non metuentes valeat. Sed illud si statuamus, cum interpretandum sit: periculum fore, ne Athenienses metuendi sint, κινδυνεύειν sententiam attenuat. Nam insidiantes exspectant profecto Athenienses, si venerint, sibi metuendos fore, non eius rei tantum periculum futurum esse. Altera autem ratione non solum molestissimus est accus. plur. ἀδεεῖς, qui licet κατὰ σύνεσιν explicetur, tamen sententiae perspicuitati inutiliter officit, sed etiam infinitivus κινδυνεύειν, si eum secundum Krueg. Gr. § 55, 3 adn. 18 positum putas (se verituros esse periclitari. Cf. Xen. Anab. II 4, 3), ad sententiam non convenit, et etiamsi hic κινδυνεύειν idem sit atque μὴ κινδυνεύωσι, ne sic quidem quae evadat sententia idoneam vim habeat, cum insidiantes ipsum periculum exspectent, non periculi metum; nec minus sententia debilitetur, si cum eadem significatione ἀδεεῖς εἶναι a κινδυνεύειν pendere velimus. Accusativi quidem plur. difficultatem sustulerunt Reisk. et Dobr. ἀδεές conicientes, sed restat quod sententiae vim infringat κινδυνεύειν. Nam quod Dobr. intellegit: periculum fore, ne id sit formidabile, tam incerta exspectatione haud facile quisquam, nisi ignavus sit, a conatu desistat. Class. ἀδεεῖ scripsit κινδυνεύειν item servans. Sed licentius interpretatur: sibi timendum esse ne in periculosum nobiscum certamen incidat. Sane vellemus nobis exemplis demonstrasset post verba timendi infinitivum idem valere atque enuntiatum a μή coniunctione pendens (V 108, 3 φοβεῖσθαι in putandi sensum transit, ut ostendit qui sequitur infin. futuri) et ἀδεᾶ εἶναι non solum esse eum qui non timeat (III 10, 4), sed etiam eum cui non timendum sit, et κινδυνεύειν valere posse in periculosum certamen incidere. Nobis ἀδεές placet, modo deleatur quod sententiae vim inepte deminuit κινδυνεύειν, quippe quod locutionis μὴ ἀδεὲς εἶναι interpretamentum esse manifestum sit.

§ 5. ταύτην οὖν τὴν . . . ἀσφάλειαν — ταύτην οὖν τὴν ἀσφάλειαν ἣ κοινὴ . . . πάρεστι, hanc igitur potenti

μὴ ἀπαώσησθε, ἀλλ' ἐξισώσαντες τοῖς ἄλλοις μεθ' ἡμῶν [τοῖς Συρακοσίοις] ἀντὶ τοῦ ἀεὶ φυλάσσεσθαι αὐτοὺς καὶ ἀντεπιβουλεῦσαί ποτε ἐκ τοῦ ὁμοίου μεταλάβετε."

οἱ Καμαριναῖοι ψηφίζονται μηδετέροις ἀμύνειν.

88. Τοιαῦτα δὲ ὁ Εὔφημος εἶπεν. οἱ δὲ Καμαριναῖοι ἐπεπόνθεσαν τοιόνδε. τοῖς μὲν Ἀθηναίοις 1
εὖνοι ἦσαν, πλὴν καθ' ὅσον [εἰ] τὴν Σικελίαν ᾤοντο αὐτοὺς δουλώσεσθαι, τοῖς δὲ Συρακοσίοις

Cap. 88. § 1. *καὶ* pro *εἰ* Lugd. Cf. adn.

et vobis communiter nunc oblatam securitatem. — *ἐξισώσαντες*, scil. *τὴν ἀσφάλειαν τῷ τε δεομένῳ καὶ ὑμῖν*: postquam eam utrisque aequalem (communem) reddidistis, i. e. postquam nobis pariter atque vobis tutum praesidium societate nobiscum renovata paravistis. Non apte iungitur *ἐξισώσαντες τοῖς ἄλλοις*. Nam quod intransitivum esse volunt *ἐξισώσαντες*, duobus nititur exemplis. Alterum est Soph. El. 1194 *μήτηρ καλεῖται, μητρὶ δ' οὐδὲν ἐξισοῖ*, ubi *ἐξισοῦν* est aequare aliquem, quae significatio hic non admittitur. Alterum V 71, 3 dubium est (cf. adn.), sed licet ad eius similitudinem *ἐξισώσαντες* hoc loco significare possit *ἐξισωθέντες καὶ ὁμοιωθέντες*, ut interpretatur schol., tamen postquam pares facti estis reliquis vix tantum valere potest quantum postquam pariter atque reliqui nobiscum societatem fecistis. Nam quod *τοὺς ἄλλους* ceteros esse volunt, qui cum Atheniensibus societatem inierint (Leontinos Segestanos Catinenses), id ipsum quod explicandi causa addunt nullo modo neque hic indicatum est neque ex reliqua oratione cognoscitur. Quare cum *τοῖς ἄλλοις* ab *ἐξισώσαντες* separandum sit, cum *ἀντεπιβουλεῦσαι* id iungi necesse est et *τοῖς Συρακοσίοις* scriptoris verbis eximi. Cum enim *τοῖς ἄλλοις* dicit, ipsos Syracusanos praecipue designat. Nam aliis quoque locis Th. de aliis hominibus in universum loquitur, ubi de certis quibusdam cogitat. Sic 12, 1 *τοῦ πέλας* ad Athenienses spectat et IV 64, 2 *τοὺς ἄλλους* potissimum Sicilienses esse quod sequitur *ὑφ' ὑμῶν αὐτῶν* ostendit. Herw. Stud. Thuc. p. 89 *ἐξ ἴσου σωθέντας* coniecit, quod propter aoristi participium sententiae male convenit. — *ἀντεπιβουλεῦσαι . . . μεταλάβετε*, vicissim insidias aliquando pari modo facere ratione mutata instituite. *Ἀντεπιβουλεῦσαι* dicit, quod *φυλάσσεσθαι αὐτοὺς ἐπιβουλεύοντας* cogitatur; *ἀντί τινος μεταλαμβάνειν* proprie est aliquid aliqua re permutare (cf. I 120, 3. Isocr. VII 71) et infinitivus hoc verbum similiter sequitur atque *μεταγιγνώσκειν* I 44, 1, in cuius sententiam hic transit.

Cap. 88. § 1. *Τοιαῦτα δέ*. Cf. adn. I 44, 1. — *πλὴν καθ' ὅσον εἰ*. „Redundat *εἰ* post *καθ' ὅσον*, ut in *εἰ μὴ εἰ*." Bau. Neque hoc simile neque quod facilius compares *καθ' ὅ τι εἰ* V 76, 3, ubi vid. adn. *Εἰ* Reisk. deleri iussit et Haack. uncis inclusit ex scholio, ubi *πλὴν εἰ*, ortum ratus. Mire Class. putat *εἰ* ideo necessarium esse, ne Camarinaei credant Athenienses

ἀεὶ κατὰ τὸ ὅμορον διάφοροι· δεδιότες δ' οὐχ ἧσσον τοὺς Συρακοσίους ἐγγὺς ὄντας μὴ καὶ ἄνευ σφῶν περιγένωνται, τί τε πρῶτον αὐτοῖς τοὺς ὀλίγους ἱππέας ἔπεμψαν καὶ τὸ λοιπὸν ἐδόκει αὐτοῖς ὑπουργεῖν μὲν τοῖς Συρακοσίοις μᾶλλον ἔργῳ, ὡς ἂν δύνωνται μετριώτατα, ἐν δὲ τῷ παρόντι, ἵνα μηδὲ τοῖς Ἀθηναίοις ἔλασσον δοκῶσι νεῖμαι, ἐπειδὴ καὶ ἐπικρατέστεροι τῇ μάχῃ ἐγένοντο, λόγῳ ἀπο-
2 κρίνασθαι ἴσα ἀμφοτέροις. καὶ οὕτω βουλευσάμενοι ἀπεκρίναντο, ἐπειδὴ τυγχάνει ἀμφοτέροις οὖσι ξυμμάχοις σφῶν πρὸς ἀλλήλους πόλεμος ὤν, εὔορκον δοκεῖν εἶναι σφίσιν ἐν τῷ παρόντι μηδετέροις ἀμύνειν. καὶ οἱ πρέσβεις ἑκατέρων ἀπῆλθον.
3 Καὶ οἱ μὲν Συρακόσιοι τὰ καθ' ἑαυτοὺς ἐξηρ- Ἀθηναῖοι καὶ πρὸς τοὺς

δοκῶσιν εἶναι codd. Emend. Bekk. ex coniectura Dukeri et Valck. ad Eurip. Fragm. p. 77. Valla: ne minoris facere viderentur Athenienses. Vulgatam male tuetur Bernh. Synt. p. 337. Ex ea excidisse εὖνοι ab εἶναι absorptum minus probabiliter coniecit Dobr.

§ 3. **τὸ καθ'** M. Reg. D. m. Dan. pr. Cass. corr. Aug. „In scriptura manuscriptorum, qui habent τὸ καθ' ἑαυτούς, hic sensus est: pro virili vel omni ope, ut hic Valla; ut in τὸ κατ' ἐμέ et aliis huius generis. [Cf. Matth. Gr. § 283.] Vulgata tamen satis defendi potest. Herodianus III 1 ὁ μὲν δὴ Νίγρος οὕτως ἐξήρτυε τὰ καθ' ἑαυτὸν ἀσφαλέστατα καὶ προμηθέστατα.“ Duk. Respondere infra τὰ πρὸς τ. Σ. adnotat Bau.

revera Siciliam subacturos esse. Nam eam opinionem illis non omnino constitisse ipsum καθ' ὅσον, quatenus, ostendit. Καί, quod pro eo Lugd. habet, pariter non aptum videtur. Πλὴν καθ' ὅσον sine illo εἰ legimus VI 54, 6. 82, 3. — **κατὰ τὸ ὅμορον διάφοροι.** Solito inter accolas odio Tac. Hist. V 1. Cf. supra IV 92. — **οὐχ ἧσσον.** Cf. adn. 78, 1. — **τοὺς ὀλίγους ἱππέας.** Cf. 67, 2, ubi cum praeter hos sagittarii commemorentur, καὶ τοξότας excidisse Krueger coniecit. — **ἔργῳ, ὡς ἂν δύνωνται.** „Ἔργῳ δ' ὡς Valla.“ Krueg. Ὡς δ' ἂν malebat Abr. Neutra coniectura opus videtur, si superius μέν non ad unum ὑπουργεῖν, sed ad totum enuntiatum spectare censemus, sic ut τὸ λοιπὸν ὑπουργεῖν μὲν ἔργῳ et ἐν δὲ τῷ παρόντι λόγῳ ἀποκρίνασθαι inter se respondeant, ubi non redundare λόγῳ ex contrario ἔργῳ apparet. — **ἔλασσον . . . νεῖμαι,** minus tribuisse. Cf. adn. III 8, 1. Ita igitur Camarinaei respondere instituerunt, ut, cum Syracusanis auxilium mitterent, Athenienses non posthabuisse viderentur.

§ 2. **ἀμφοτέροις . . . ξυμμάχοις.** Cf. 75, 3.

Σικελοὺς πράσσουσί τε καὶ στρατεύουσι καὶ ἄλλοσε πέμπουσι περὶ ξυμμαχίας.

τύοντο ἐς τὸν πόλεμον, οἱ δ' Ἀθηναῖοι ἐν τῇ Νάξῳ ἐστρατοπεδευμένοι τὰ πρὸς τοὺς Σικελοὺς ἔπρασσον, ὅπως αὐτοῖς ὡς πλεῖστοι προσχωρήσονται. καὶ οἱ μὲν πρὸς τὰ πεδία μᾶλλον τῶν Σικελῶν, 4
ὑπήκοοι ὄντες τῶν Συρακοσίων, οὐ πολλοὶ ἀφεστήκεσαν· τῶν δὲ τὴν μεσόγειαν ἐχόντων αὐτόνομοι οὖσαι καὶ πρότερον ἀεὶ ⟨αἱ⟩ οἰκήσεις εὐθύς, πλὴν ὀλίγοι, μετὰ τῶν Ἀθηναίων ἦσαν, καὶ σῖτόν τε κατεκόμιζον τῷ στρατεύματι καὶ εἰσὶν οἳ καὶ χρή-

§ 4. *οἱ πολλοὶ* codd. Cf. adn.
ἀφεστήκεσαν codd. multi. Cf. ad. IV 26, 7.
μεσόγεαν Mosqu. *μεσόγαιαν* reliqui. Cf. L. Dindorf. praef. ad Polyb. I p. L.

§ 3. *ἐν τῇ Νάξῳ ἐστρατ.*, dum apud Naxum in castris sunt. De re cf. 74, 2, de perfecti participio IV 129, 3. adn. V 55, 4. — *τὰ πρὸς τοὺς Σικελούς*. Cf. II 17, 4. Krueg. Gr. § 50, 5 adn. 12.

§ 4. *πρὸς τὰ πεδία μᾶλλον*. Audi ἢ ἐν τῇ μεσογείᾳ καὶ τοῖς ὀρεινοῖς. — *οὐ πολλοὶ ἀφειστήκεσαν*. Servata codd. lectione *οἱ πολλοὶ ἀφίστασθαι* hic non posse sonare deficere et e sententia a contraria *εὐθὺς . . . ἦσαν* non satis diversa colligi potest et ex iis, quae 103, 2 leguntur, certissimum est. Quare hoc verbum interpretantur abhorrere, alienum esse, ut genetivo rei addito dici vidimus ad IV 118, 9. „Omissio genetivi", inquit Arn., „est quidem memorabilis, sed *τῶν Ἀθηναίων* audiendum est ex iis quae sequuntur *μετὰ τῶν Ἀθηναίων ἦσαν*. Cf. Demosth. XIX 45 *ἐγὼ δὲ ἀφίσταμαι*." Sed cum hoc supplementum dure nec sine ambiguitate ex iis quae sequantur repetatur et *ἀφίστασθαι*, cuius tempus esse *ἀφειστήκεσαν* Bloomfieldium non vidisse mirum est, ubicunque aut solum aut addito genetivo nationis legitur, deficere apud Thucydidem significet, „omnino considerandam opinor coniecturam Guil. Canteri, qui Nov. Lection. VIII 16 pro *οἱ πολλοί* reponendum censet *οὐ πολλοί*. Nam verisimile ait esse eos, qui aliorum imperio parebant, difficulter dominos mutare potuisse, eos autem, qui libertate fruebantur, multo se facilius ad quascunque vellent partes contulisse." Duk. Hanc emendationem nunc recepimus. — *τῶν τὴν μεσόγειαν ἐχόντων*. Ex his nonnulli nominantur VII 32, 1. — *αὐτόνομοι . . . καὶ πρότερον ἀεὶ ⟨αἱ⟩ οἰκήσεις* cet. „Sic [secundum Abr.] ordinaverim: [αἱ] δὲ οἰκήσεις τῶν ἐχόντων τὴν μεσόγειαν, οὖσαι καὶ πρότερον ἀεὶ αὐτόνομοι, εὐθὺς ἦσαν μετὰ τῶν Ἀθηναίων, πλὴν ὀλίγοι (ἄνθρωποι, per synesin.)" Bau., qui de *οἰκήσεως* voce comparat I 6, 1. Recte Dukas: *οἰκήσεις δὲ εἶπεν καὶ οὐχὶ πόλεις διὰ τὸ μὴ ἔχειν ἴσως τείχη, ἀλλ' ὡς ἔτυχον ἦσαν τυχὸν τοῖς σκηνώμασι*. Arn. Platonem (de Legg. 681 a) hoc vocabulo usum esse docet de iis domiciliis, quae in primordiis societatis et vitae civilis homines coniunxerint. Articulus Bekk. auctore addendus est, quod numero plurali hic singula Sicu-

5 ματα. ἐπὶ δὲ τοὺς μὴ προσχωροῦντας οἱ Ἀθηναῖοι στρατεύοντες τοὺς μὲν προσηνάγκαζον, τοὺς δὲ καὶ ὑπὸ τῶν Συρακοσίων, φρουρούς τε πεμπόντων καὶ βοηθούντων, ἀπεκωλύοντο· τόν τε χειμῶνα μεθορμισάμενοι ἐκ τῆς Νάξου ἐς τὴν Κατάνην καὶ τὸ στρατόπεδον, ὃ κατεκαύθη ὑπὸ τῶν Συρα-
6 κοσίων, αὖθις ἀνορθώσαντες διεχείμαζον. καὶ ἔπεμψαν μὲν ἐς Καρχηδόνα τριήρη περὶ φιλίας, εἰ δύναιντό τι ὠφελεῖσθαι, ἔπεμψαν δὲ καὶ ἐς Τυρσηνίαν, ἔστιν ὧν πόλεων ἐπαγγελλομένων καὶ αὐτῶν ξυμπολεμεῖν. περιήγγελλον δὲ καὶ τοῖς Σικελοῖς καὶ ἐς τὴν Ἔγεσταν πέμψαντες ἐκέλευον ἵππους σφίσιν ὡς πλείστους πέμπειν, καὶ τἆλλα ἐς τὸν περιτειχισμόν, πλινθία καὶ σίδηρον, ἡτοίμαζον, καὶ ὅσα ἔδει, ὡς ἅμα τῷ ἦρι ἑξόμενοι τοῦ πολέμου.

7 Οἱ δ' ἐς τὴν Κόρινθον καὶ Λακεδαίμονα τῶν Συρακοσίων ἀποσταλέντες πρέσβεις τούς τε Ἰτα-

Συρακοσίοις δὲ Κορίνθιοι ψηφίζονται

§ 5. ἀπεκώλυον codd. Emend. de Doederleinii coniectura in Symb. philol. Helvet. I p. 244 facta Bekk. Activum a Krueg. ad Dion. p. 118 non recte audito προσαναγκάζεσθαι defensum est.

lorum domicilia omnia comprehenduntur. Atque eo nomine diversi sunt loci a Class. ad excusandam articuli omissionem allati (I 3, 1. 11, 1. 12, 3. 23, 1. 4. 56, 2. IV 12, 2. VI 82, 1), ubi post praegressum genetivum articulus abest. Etiam propter interpositum participium hic locus cum illis non est comparandus. Transitus ad masculinum ὀλίγοι, in quo adeo haesit Bloomf. in ed. 2, ut temeraria coniecerit, in vv. πλὴν ὀλίγοι non durior est quam I 7 et in exemplis ibi adscriptis. — εἰσὶν οἵ. „Saepius dicitur ἔστιν οἵ. Sed εἰσὶν οἵ etiam VII 44, 8 et intercedente particula II 49, 8 εἰσὶ δ' οἵ." Dok. Cf. Matth. Gr. § 482 adn. 1. Krueg. Gr. § 61, 5 adn. 1.

§ 5. τοὺς δὲ καὶ ... ἀπεκωλύοντο. Ad sermonis integritatem efficiendam audienda esse verba (μὴ) προσαναγκάζειν docet Goell. comparans 102, 2 τὸ μὲν προτείχισμα αἱροῦσι ... αὐτὸν δὲ τὸν κύκλον Νικίας διεκώλυσεν, ubi audi αἱρεῖν. Cf. 91, 4. — ὃ κατεκαύθη. Vid. 75, 2.

§ 6. Τυρσηνίαν. Hoc nomen falso nonnulli intellexerunt. „Est Etruria, id est regio ad septentrionem a Tiberi spectans; in meridiem versus a Tiberi generale nomen fuisse Ὀπικὴν supra vidimus 4, 5." Arn. — σίδηρον. Cf. adn. IV 69, 2. — καὶ ὅσα ἔδει cum verbis πλινθία καὶ σίδηρον iunge. Cf. adn. 71, 2. 76, 3.

§ 7. Οἱ δ' ἐς ... ἀποσταλέντες πρέσβεις. Vid. 73, 2.

τε βοηθεῖν καὶ πρέσβεις ξυναποστέλλουσιν ἐς τὴν Λακεδαίμονα. ἐκεῖ δὲ καὶ Ἀλκιβιάδης παραγίγνεται.

λιώτας ἅμα παραπλέοντες ἐπειρῶντο πείθειν μὴ
περιορᾶν τὰ γιγνόμενα ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων, ὡς
καὶ ἐκείνοις ὁμοίως ἐπιβουλευόμενα, καὶ ἐπειδὴ
ἐν τῇ Κορίνθῳ ἐγένοντο, λόγους ἐποιοῦντο ἀξιοῦν-
τες σφίσι κατὰ τὸ ξυγγενὲς βοηθεῖν. καὶ οἱ Κο- 8
ρίνθιοι εὐθὺς ψηφισάμενοι αὐτοὶ πρῶτοι ὥστε
πάσῃ προθυμίᾳ ἀμύνειν, καὶ ἐς τὴν Λακεδαίμονα
ξυναπέστελλον αὐτοῖς πρέσβεις, ὅπως καὶ ἐκεί-
νους ξυναναπείθοιεν τόν τε αὐτοῦ πόλεμον σα-
φέστερον ποιεῖσθαι πρὸς τοὺς Ἀθηναίους καὶ ἐς
τὴν Σικελίαν ὠφελίαν τινὰ πέμπειν. καὶ οἵ τε ἐκ 9
τῆς Κορίνθου πρέσβεις παρῆσαν ἐς τὴν Λακεδαί-
μονα καὶ Ἀλκιβιάδης μετὰ τῶν ξυμφυγάδων, πε-
ραιωθεὶς τότ' εὐθὺς ἐπὶ πλοίου φορτικοῦ ἐκ τῆς
Θουρίας ἐς Κυλλήνην τῆς Ἠλείας πρῶτον, ἔπειτα
ὕστερον ἐς τὴν Λακεδαίμονα αὐτῶν τῶν Λακεδαι-
μονίων μεταπεμψάντων ὑπόσπονδος ἐλθών· ἐφο-
βεῖτο γὰρ αὐτοὺς διὰ τὴν περὶ τῶν Μαντινικῶν

§ 9. *φορτηγικοῦ*, *φορτητικοῦ*, *φορτικοῦ* libri, nisi quod *φορτηκοῦ* M., *φορτήγου* Lugd. F. Cf. Poll. I 83 *φορτίς*, *φορτηγός*, *φορτηγικόν πλοῖον καὶ ὡς Θουκυδίδης φορτικόν*.

— *ἐπιβουλευόμενα*. De hoc usu passivi vid. Krueg. Gr. § 52, 5 adn. 5.

§ 8. *ὥστε*. Cf. V 17, 2. VIII 79, 1. Matth. Gr. § 531, 1 adn. 2. — *τὸν . . . αὐτοῦ πόλεμον*. Cf. adn. 34, 8. 73, 2.

§ 9. *μετὰ τῶν ξυμφυγάδων*. Qui supra 61, 6 *οἱ ξυνδιαβεβλημένοι* et paulo post *οἱ μετ' αὐτοῦ* vocantur. Ex his unum eodem nomine utentem consobrinum eius fuisse docet Arn. cf. Xen. Hell. I 2, 13. — *τότ' εὐθύς*. *Τότε* est eo quo dixi tempore, et respicitur ad 61, 7. — *ἐς Κυλλήνην . . . Λακεδαίμονα*. Argos eum prius se contulisse et inde expostulantibus Atheniensibus Lacedaemonem confugere coactum esse dicit Isocr. XVI 9. Vid. Plut. Alc. 23. Diod. XIII 5, 7. Polyaen. I 40, 6. Iust. V 1. At Nepos Alc. 4 primum Elidem, deinde *Thebas* venit. — *ἔπειτα ὕστερον*. Cf. adn. II 9, 2. — *μεταπεμψάντων*. Cf. adn. I 112, 3. — *τὴν περὶ τῶν Μαντινικῶν πρᾶξιν*. Vid. V 61 sqq., etsi Haack. et Bloomf. ad V 43 sqq. putant respici, quod quanquam propter prox. cap. § 8 non improbabile videatur, quae illic geruntur *Μαντινικά* appellari vix possunt. Add. VI 16, 6. „Usitatior constructio *περὶ τὰ Μαντινικά*, ut mox 89, 2.“ Dobr. *Περί* cum accusativo et *περί* cum genetivo iungendum etiam alibi inter se permutantur. Cf. 53, 1. 2. Xen. Memor. I 1, 20. Bernh. Synt. p. 261.

10 πρᾶξιν. καὶ ξυνέβη ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῶν Λακεδαι-
μονίων τούς τε Κορινθίους καὶ τοὺς Συρακοσίους
τὰ αὐτὰ καὶ τὸν Ἀλκιβιάδην δεομένους πείθειν
τοὺς Λακεδαιμονίους. καὶ διανοουμένων τῶν τε
ἐφόρων καὶ τῶν ἐν τέλει ὄντων πρέσβεις πέμπειν
ἐς Συρακούσας κωλύοντας μὴ ξυμβαίνειν Ἀθη-
ναίοις, βοηθεῖν δὲ οὐ προθύμων ὄντων, παρελθὼν
ὁ Ἀλκιβιάδης παρώξυνέ τε τοὺς Λακεδαιμονίους
καὶ ἐξώρμησε λέγων τοιάδε.

1 89. „Ἀναγκαῖον περὶ τῆς ἐμῆς διαβολῆς πρῶ-
τον ἐς ὑμᾶς εἰπεῖν, ἵνα μὴ χεῖρον τὰ κοινὰ τῷ
2 ὑπόπτῳ μου ἀκροάσησθε. τῶν δ' ἐμῶν προγόνων
τὴν προξενίαν ὑμῶν κατά τι ἔγκλημα ἀπειπόντων,
αὐτὸς ἐγὼ πάλιν ἀναλαμβάνων ἐθεράπευον ὑμᾶς
ἄλλα τε καὶ περὶ τὴν ἐκ Πύλου ξυμφοράν. καὶ
διατελοῦντός μου προθύμου ὑμεῖς πρὸς Ἀθη-

λόγος Ἀλκιβιάδου, ὃς πρῶτον μὲν περὶ τῆς ἑαυτοῦ διαβολῆς λέγει.

§ 10. κωλύσοντας pauci nec boni codd. Cf. adn.
Cap. 89. § 2. τῶν δ' ἡμῶν codd., mei Valla. Cf. adn.

§ 10. ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῶν Λακεδαιμονίων. De hac cf. adn. I 67, 3. — τὰ αὐτὰ ... δεομένους. Cf. adn. I 32, 2. — καὶ τῶν ἐν τέλει ὄντων. „Intell. τῶν ἄλλων τῶν ἐν τ. Quippe et Ephori ἐν τέλει.“ Bau. Est igitur figura orationis ad I 116, 3 illustrata. — κωλύοντας. De praesentis participio cf. adn. III 52, 2. — παρώξυνέ τε ... καὶ ἐξώρμησε. De synonymorum per τὲ καί iunctura cf. ad. IV 41, 2.

Cap. 89. § 1. περὶ τῆς ἐμῆς διαβολῆς, de mea criminatione, *von meiner persönlichen Verunglimpfung*, de quo usu possessivi cf. adn. I 38, 2. — ἐς ὑμᾶς iunge cum εἰπεῖν. Cf. adn. I 28, 6. — τῷ ὑπόπτῳ μου] ... διὰ τὸ ὑποπτεύειν με, τῇ κατ' ἐμαυτὸν ὑποψίᾳ. Schol. Cf. 85, 3.

§ 2. τῶν δ' ἐμῶν προγόνων. In codd. scriptura, quam interpretantur nostrorum maiorum, offensioni est collocatio pronominis personalis ἡμῶν, quae ad I 144, 1 et III 22, 6 adnotatis non satis defenditur, atque de gente sua universa Alcibiades aptius infra quam hic loquitur, simpliciter pro singulari autem alibi certe pluralis ἡμεῖς apud Thuc. non legitur. Ob quae omnia placet Haackii coniectura ἐμῶν. In δὴ ἐμῶν, quod Reisk. proposuit, haud iniuria Class. δή displicet. De δέ idem confert I 37, 2. — τὴν προξενίαν ... ἀπειπόντων. Cf. V 43, 2 et Plut. Alc. 14. — ἀναλαμβάνων. Ut imperfectum (vid. adn. I 134, 1), ita praesentis participium non raro de re incepta, quae eventu caruerit, legitur. Cf. adn. 49, 3. Bernh. Synt. p. 370. — τὴν ἐκ Πύλου ξυμφοράν. De ἐκ praepos. cf. VII 27, 2. Krueg. Gr. § 50, 8 adn. 13. Τὴν περὶ Πύλον ξυμφοράν vocat VII 18, 1. — διατελοῦντος ... προθύμου. Cf. adn. I

ναίους καταλλασσόμενοι τοῖς μὲν ἐμοῖς ἐχθροῖς
δύναμιν, δι' ἐκείνων πράξαντες, ἐμοὶ δὲ ἀτιμίαν
περιέθετε. καὶ διὰ ταῦτα δικαίως ὑπ' ἐμοῦ πρός 3
τε τὰ Μαντινέων καὶ Ἀργείων τραπομένου καὶ ὅσα
ἄλλα ἠναντιούμην ὑμῖν ἐβλάπτεσθε. καὶ νῦν, εἴ
τις καὶ τότε ἐν τῷ πάσχειν οὐκ εἰκότως ὠργίζετό
μοι, μετὰ τοῦ ἀληθοῦς σκοπῶν ἀναπειθέσθω· ἢ
εἴ τις, διότι καὶ τῷ δήμῳ προσεκείμην μᾶλλον,
χείρω με ἐνόμιζε, μηδ' οὕτως ἡγήσηται ὀρθῶς
ἄχθεσθαι. τοῖς γὰρ τυράννοις ἀεί ποτε διάφοροί 4
ἐσμεν, πᾶν δὲ τὸ ἐναντιούμενον τῷ δυναστεύοντι
δῆμος ὠνόμασται· καὶ ἀπ' ἐκείνου ξυμπαρέμεινεν
ἡ προστασία ἡμῖν τοῦ πλήθους. ἅμα δὲ τῆς πό-
λεως δημοκρατουμένης τὰ πολλὰ ἀνάγκη ἦν τοῖς
παροῦσιν ἕπεσθαι. τῆς δὲ ὑπαρχούσης ἀκολασίας 5
ἐπειρώμεθα μετριώτεροι ἐς τὰ πολιτικὰ εἶναι.
ἄλλοι δ' ἦσαν καὶ ἐπὶ τῶν πάλαι καὶ νῦν οἳ

34, 3, nisi quod hic de interpretatione dubitari non potest. — *τοῖς ... ἐμοῖς ἐχθροῖς*, Niciae et Lacheti. Cf. V 43, 2. — *δι' ἐκείνων πράξαντες*, cum per illos (inimicos meos) de pace egissetis. — *περιέθετε*. Cf. adn. IV 87, 6.

§ 3. *πρός τε ...* Cohaerent inter se *ἐβλάπτεσθε ὑπ' ἐμοῦ ... τραπομένου τε καὶ (ἐβλάπτεσθε) ὅσα ἄλλα ἠναντιούμην*. — *ὅσα ἄλλα*. Velut de Epidauro. Cf. V 53 sqq. — *εἰ ... οὐκ εἰκότως*. De negatione cf. adn. III 42, 2. Temere Class. *οὐκ ἀπεικότως*. Nam proxima ostendunt eos, cum Alcibiadi irascerentur, non *μετὰ τοῦ ἀληθοῦς* rem considerasse et modo de causa irae dixit *δικαίως ἐβλάπτεσθε*. — *διότι καί*, i.e. *διότι οὐ μόνον ἠναντιούμην ὑμῖν, ἀλλὰ καί*. — *τῷ δήμῳ προσεκείμην μᾶλλον*] τὰ τοῦ δήμου μᾶλλον (audi ἢ τὰ τῶν ὀλίγων) ἐφρόνουν. Schol.

§ 4. *διάφοροί ἐσμεν*. Gentem Alcmaeonidarum designat, ex qua oriundus erat. Cf. Plut. Alc. 1 et Herod. VI 123. — *ἀπ' ἐκείνου*, ex ea re, scil. *τοῦ ἡμᾶς ἀεί ποτε διαφόρους εἶναι τοῖς τυράννοις*. — *ξυμπαρέμεινεν*, una cum tyrannorum odio permansit. Cf. *ξυναπόλλυται* II 60, 3. Male interpretantur *ἡμῖν τε καὶ τοῖς προγόνοις ξυμπαρέμεινεν*. Nam ipsi quidem *πρόγονοι* antea non sunt memorati. — *τοῖς παροῦσιν ἕπεσθαι*, praesenti rerum statui obsequi.

§ 5. *τῆς ὑπαρχούσης ἀκολασίας ... μετριώτεροι*, moderatiores quam pro ea intemperantia, quae in populari imperio erat, invaluerat. Cf. I 76 *δικαιότεροι ἢ κατὰ τὴν ὑπάρχουσαν δύναμιν*. De genetivo vid. I 84, 3 et ibi adn. Wund. ad Soph. OC. 434, de *ἀκολασίᾳ* cf. adn. VIII 64, 5. — *ἄλλοι δ' ἦσαν ...* Hos esse eos, qui optimatium causam egerint (nam a Thessalo, Cimonis filio, Alcibiadem accusatum esse) cl. Plut.

ἐπὶ τὰ πονηρότερα ἐξῆγον τὸν ὄχλον· οἵπερ καὶ
6 ἐμὲ ἐξήλασαν. ἡμεῖς δὲ τοῦ ξύμπαντος προέστημεν, δικαιοῦντες ἐν ᾧ σχήματι μεγίστη ἡ πόλις ἐτύγχανε καὶ ἐλευθερωτάτη οὖσα καὶ ὅπερ ἐδέξατό τις, τοῦτο ξυνδιασῴζειν· ἐπεὶ δημοκρατίαν γε καὶ ἐγιγνώσκομεν οἱ φρονοῦντές τι, καὶ αὐτὸς οὐδενὸς ἂν χεῖρον, ὅσῳ καὶ **, λοιδορήσαιμι· ἀλλὰ περὶ ὁμολογουμένης ἀνοίας οὐδὲν ἂν καινὸν

Alc. 22 existimat Arnoldus. Sed id iure parum probabile videtur Thirlwallio, qui in Hist. Gr. vol. III p. 467 veram interpretationem petendam docet ex VIII 65, 2, ubi de Androcle contionatore leguntur verba ὅσπερ καὶ τὸν Ἀλκιβιάδην οὐχ ἥκιστα ἐξήλασεν. Significari igitur eos, qui plebi summam licentiam concesserint. Neque tamen separanda est in hac re Thessali accusatio ab Androclis insidiis. Nam hic ipsam illius accusationem adeo consilio et auctoritate sua adiuvit, ut per eum maxime Alcibiades expulsus sit. Cf. Grot. Hist. Gr. VII p. 286 (vers. Germ. IV p. 161). Weisweil. de Caus. Hermoc. p. 66. De ἐξάγειν vid. adn. III 45, 4.

§ 6. τοῦ ξύμπαντος, totius reipublicae, non plebis (ὄχλου). — ἐπεὶ . . . φρονοῦντές τι, nam popularem quidem statum (qualis esset) intellegebamus omnes, qui sapimus aliquid. Cohaerere ἐπεὶ καὶ ἐγιγνώσκομεν videntur, ut καί valeat ja auch. — καὶ αὐτὸς . . . λοιδορήσαιμι. Licet ad οὐδενὸς ἂν χεῖρον cogitetur γιγνώσκοιμι atque aut nudus optativus λοιδορήσαιμι explicationem habeat aut ἄν ex superiore membro audiri possit (ut ne hoc quidem ad sententiam aptum esse credimus), tamen hiat oratio. Quid enim? Num conviciando populare imperium quale sit cognoscimus? Immo non quo magis id obiurgabimus eo magis cognoscemus, sed quo magis cognoverimus, eo magis obiurgabimus. Si vero, quod ipsa verba indicant, οὐδενὸς ἂν χεῖρον λοιδορήσαιμι iungimus, post ὅσῳ καί lacuna statuenda est. Eandem ostendit schol. καὶ αὐτὸς ἂν ἐγὼ οὐδενὸς ἧττον λοιδορήσαιμι αὐτήν, ὅσῳ καὶ μέγιστα ὑπ' αὐτῆς ἠδίκημαι. Apte Herw. Stud. Thuc. p. 90 μέγιστα ἐγκλήματα ἔχω supplet. Nimirum cogitari possunt etiam alia similis sententiae verba non minus apta. Facillimo negotio Class. huius loci nodum expedivit delens ὅσῳ καί, sed quid sibi vellent vocabula eiecta et unde orta essent non prodidit. Idem eum, qui lacunae signum posuerit, locum non sanasse dicit. Sed ubi locum aliquem mutilatum esse certis causis cognitum est, quid tandem editori restat nisi ut ipsam lacunam denotet? Nempe ipsa scriptoris verba se coniectura assequi posse prudens nemo in talibus de se praedicabit. — περὶ ὁμολογουμένης ἀνοίας, de vecordia, de qua inter omnes constat. Similiter Dion. Hal. Ant. VI 61 δημοκρατίαν τὴν ἀμαθεστάτην τῶν ἐν ἀνθρώποις πολιτειῶν. Et ὁμίλου οὐδέν ἐστι ἀξυνετώτερον Megabyzus apud Herodot. III 81. — καὶ τὸ μεθιστάναι αὐτήν . . . Haec vulgo ita interpretantur, ut si pro καί adversandi particula debeat collocari. Quare καίτοι

λέγοιτο· καὶ τὸ μεθιστάναι αὐτὴν οὐκ ἐδόκει ἡμῖν ἀσφαλὲς εἶναι ὑμῶν πολεμίων προσκαθημένων.

ἔπειτα, περὶ ὧν βουλευτέον διδάξων, πρῶτον μὲν τὴν διάνοιαν τοῦ ἐς τὴν Σικελίαν πλοῦ δηλοῖ.

90. Καὶ τὰ μὲν ἐς τὰς ἐμὰς διαβολὰς τοιαῦτα 1
ξυνέβη· περὶ δὲ ὧν ὑμῖν τε βουλευτέον καὶ ἐμοί,
εἴ τι πλέον οἶδα, ἐσηγητέον μάθετε ἤδη. ἐπλεύ- 2
σαμεν ἐς Σικελίαν πρῶτον μέν, εἰ δυναίμεθα,
Σικελιώτας καταστρεψόμενοι, μετὰ δ' ἐκείνους
αὖθις καὶ Ἰταλιώτας, ἔπειτα καὶ τῆς Καρχηδονίων
ἀρχῆς καὶ αὐτῶν ἀποπειράσοντες. εἰ δὲ προχωρή- 3
σειε ταῦτα ἢ πάντα ἢ καὶ τὰ πλείω, ἤδη τῇ Πε-
λοποννήσῳ ἐμέλλομεν ἐπιχειρήσειν, κομίσαντες ξύμπασαν μὲν τὴν ἐκεῖθεν προσγενομένην δύναμιν τῶν Ἑλλήνων, πολλοὺς δὲ βαρβάρους μισθωσάμενοι, καὶ Ἴβηρας καὶ ἄλλους τῶν ἐκεῖ ὁμολογουμένως νῦν [βαρβάρων] μαχιμωτάτους, τριήρεις τε πρὸς ταῖς ἡμετέραις πολλὰς ναυπηγησάμενοι, ἐχού-

Cap. **90.** § 3. *μαχιμωτάτων* Mosqu. ex *βαρβάρων* proxime praegresso natum. Contra reliquorum librorum consensum nequaquam recipiendum est ad evitandam *ὁμολογουμένως νῦν* vocabuorum traiectionem, quam deleto *βαρβάρων* sustulimus. Cf. adn.

coniecit Krueger ignorans scilicet Bloomfieldii doctrinam, qui *καί* adeo non raro sic apud optimos Atticos scriptores legi in ed. 2 audet affirmare! Sed „his proprie pergitur in sententia *δικαιοῦντας . . . τοῦτο ξυνδιασώζειν*; omnia reliqua interpositio quaedam sunt." Arn. Itaque minorem interpunctionem ante *ἀλλά* posuimus.

Cap. **90.** § 1. *εἴ τι πλέον οἶδα.* Cf. adn. V 29, 2. — *ἐσηγητέον.* Cf. adn. III 20, 1.

§ 2. *ἐπλεύσαμεν* cet. De re cf. Plut. Nic. 12. Alc. 17 et supra 15, 2. — *αὖθις*, porro, item. — *τῆς Καρχηδονίων ἀρχῆς.* *Τοὺς ὑπηκόους τῶν Καρχηδονίων* interpretatur schol. Esse Sardiniam et Corsicam provincias atque fortasse civitatium Africae Carthaginiensibus obnoxiarum nonnullas adnotat Arn. Hispaniam addi vult Bloomf.; sed eam tunc Carthaginiensibus nondum paruisse satis constat.

§ 3. *πολλοὺς δὲ βαρβάρους.* Significari eos, quos Carthaginienses mercede conducere consueverint, apparet ex iis, quae sequuntur. — *ἄλλους.* „Od. Mueller Etrusc. I p. 154 adn. intellegit Celtas." Goell. — *τῶν . . . μαχιμωτάτους.* Quod uncis auctore Bekk. inclusimus *βαρβάρων* non solum abundat, sed etiam quominus *ὁμολογουμένως νῦν* commode ad *μαχιμωτάτους* referatur impedit. Licet enim Th. vocabula interponere amet (cf. adn. 85, 2), tamen tam implicatae et molestae quam hic habemus interpositionis exemplum nos quidem aliud

σης τῆς Ἰταλίας ξύλα ἄφθονα, αἷς τὴν Πελοπόν-
νησον πέριξ πολιορκοῦντες καὶ τῷ πεζῷ ἅμα ἐκ
γῆς ἐφορμαῖς τῶν πόλεων τὰς μὲν βίᾳ λαβόντες,
τὰς δ' ἐντειχισάμενοι ῥαδίως ἠλπίζομεν καταπολε-
μήσειν καὶ μετὰ ταῦτα καὶ τοῦ ξύμπαντος Ἑλλη-
4 νικοῦ ἄρξειν. χρήματα δὲ καὶ σῖτον, ὥστε εὐπο-
ρώτερον γίγνεσθαί τι αὐτῶν, αὐτὰ τὰ προσγενό-
μενα ἐκεῖθεν χωρία ἔμελλε διαρκῆ ἄνευ τῆς ἐνθένδε
προσόδου παρέξειν.

1 91. Τοιαῦτα μὲν περὶ τοῦ νῦν οἰχομένου
στόλου παρὰ τοῦ τὰ ἀκριβέστατα εἰδότος ὡς δι-
ενοήθημεν ἀκηκόατε· καὶ ὅσοι ὑπόλοιποι στρατηγοί,
ἢν δύνωνται, ὁμοίως αὐτὰ πράξουσιν. ὡς δέ, εἰ
μὴ βοηθήσετε, οὐ περιέσται τἀκεῖ μάθετε ἤδη.
2 Σικελιῶται γὰρ ἀπειρότεροι μέν εἰσιν, ὅμως δ' ἂν
ξυστραφέντες ἀθρόοι καὶ νῦν ἔτι περιγένοιντο· Συ-
ρακόσιοι δὲ μόνοι μάχῃ τε ἤδη πανδημεὶ ἡσσημένοι
καὶ ναυσὶν ἅμα κατειργόμενοι ἀδύνατοι ἔσονται
3 τῇ νῦν Ἀθηναίων ἐκεῖ παρασκευῇ ἀντισχεῖν. καὶ

εἶτα ὡς, εἰ μὴ βοηθήσουσιν οἱ Πελοποννήσιοι, ταῦτα γενήσεται ἀποφαίνει.

οἷς libri inde ortum, quod librarii falso relativum ad proximum ξύλα rettulerunt. Cf. adn.

non novimus. — αἷς pro οἷς rescribendum est, ut fecit Bekk., quod relativum ad τριήρεις refertur. Id et πέριξ πολιορκοῦντες ostendit et oppositum τῷ πεζῷ. — καὶ τῷ πεζῷ ... ἐφορμαῖς, et peditatu pariter a terra impetu facto, i. e. et simul impressionibus a terra peditatu factis. „Consilium Atheniensium fuisse dicit simul et a mari Peloponnesum undique classibus circumdare et a terra pedestribus copiis, per Isthmum scilicet, invadere.“ Duk. Rarum quidem esse nomen ἐφορμῆς, sed praeter Hesych. etiam apud Hom. et Apollon. Rhod. et Oppian. locis in Steph. Thes. ed. rec. indicatis legi adnotat Bloomf. Πολιορκεῖν similiter dictum est atque πολιορκία II 77, 2, ubi vid. adn. Cum πέριξ πολιορκεῖν de Sphacteria IV 14, 5 dicta comparat Bloomf. — ἐντειχισάμενοι, circumvallantes, Britannice *having walled in*. Cf. Dion. Hal. Ant. III 43 ἐντειχίσας τὸν Αὐεντῖνον. — καταπολεμήσειν. Audi αὐτήν.

§ 4. ὥστε εὐπορώτερον ... αὐτῶν, ut aliqua (*manches*. Cf. adn. V 26, 5) ex his commodius peragerentur. Εὔπορος ut 17, 6. Class. αὐτῶν ad χρήματα καὶ σῖτον refert. Sed harum rerum copiam multo gravius διαρκῆ significat.

Cap. 91. § 1. οἰχομένου. Cf. adn. II 65, 11.

§ 2. ξυστραφέντες ἀθρόοι, in unum coniuncti. Cf. adn. 77, 1.

εἰ αὕτη ἡ πόλις ληφθήσεται, ἔχεται καὶ ἡ πᾶσα
Σικελία, καὶ εὐθὺς καὶ Ἰταλία· καὶ ὃν ἄρτι κίν-
δυνον ἐκεῖθεν προεῖπον, οὐκ ἂν διὰ μακροῦ ὑμῖν
ἐπιπέσοι. ὥστε μὴ περὶ τῆς Σικελίας τις οἰέσθω 4
μόνον βουλεύειν, ἀλλὰ καὶ περὶ τῆς Πελοποννή-
σου, εἰ μὴ ποιήσετε τάδε ἐν τάχει, στρατιάν τε
ἐπὶ νεῶν πέμψετε τοιαύτην ἐκεῖσε οἵτινες αὐτ-
ερέται κομισθέντες καὶ ὁπλιτεύσουσιν εὐθύς, καὶ ὃ
τῆς στρατιᾶς ἔτι χρησιμώτερον εἶναι νομίζω, ἄνδρα
Σπαρτιάτην ἄρχοντα, ὡς ἂν τούς τε παρόντας ξυν-
τάξῃ καὶ τοὺς μὴ θέλοντας προσαναγκάσῃ. οὕτω
γὰρ οἵ τε ὑπάρχοντες ὑμῖν φίλοι θαρσήσουσι
μᾶλλον καὶ οἱ ἐνδοιάζοντες ἀδεέστερον προσίασι.
καὶ τὰ ἐνθάδε χρὴ ἅμα φανερώτερον ἐκπολεμοῦν, 5

ἔτι δὲ ἅτινα ἀντιμηχανᾶσθαι δεῖ ἐξηγεῖται.

Cap. 91. § 4. ὃς ἂν Cl. Ar. Chr. Ven., quod probat Krueg. ad Dion. p. 332. Sed in sententia finali enuntiata relativa indic. futuri habent. Cf. Kuehn. Gr. max. § 568, 3b.

§ 5. ἐκπολεμεῖν codd. Hoc verbum apud Th. non videtur

§ 3. ἔχεται = εἴληπται (cf. Krueg. Gr. § 53, 8 adn. 4), capta tenetur. — διὰ μακροῦ. Cf. δι' ὀλίγου V 14, 1 ibique adn. — ἂν . . . ἐπιπέσοι. Cf. adn. III 38, 2.

§ 4. περὶ τῆς Σ. . . . βουλεύειν, de Sicilia hac consultatione agi. Cf. V 111, 5. Περί praepositione autem cum genetivo iuncta hoc loco indicatur in ea consultatione non solum Siciliam, sed etiam Peloponnesum periclitari atque in discrimine versari (cf. 17, 3) indeque intellegitur subiuncta condicio εἰ μὴ ποιήσετε κ. τ. λ. — τάδε explicatur verbis στρατιάν τε πέμψετε καὶ ἄνδρα Σπαρτιάτην ἄρχοντα. Cf. Matth. Gr. § 630, 2a. Krueg. Gr. § 59, 1 adn. 5. — οἵτινες ad στρατιάν refertur. Cf. adn. 80, 1. — αὐτερέται. Cf. adn. I 10, 4. Paulo post καί est etiam. — ὡς ἂν cum coniunct. hoc uno loco apud Th. in sententia finali. Item semel ὅπως ἂν cum optat. VII 65, 2. — τοὺς παρόντας ξυντάξῃ. Ad Syracusanos, qui disciplinae et arti militari adsuefaciendi erant (cf. 72, 4), refertur. — μὴ θέλοντας. Simul audi παρεῖναι. Deinde de προσαναγκάζειν cf. adn. III 61, 2.

§ 5. τὰ ἐνθάδε . . . ἐκπολεμοῦν, hic (in Graecia) apertius bellum excitare. Idem quod hic nunc rescripsimus verbum in Xen. Hist. Gr. V 4, 20 Hude, in Dionys. Antiqu. IX 16 Kiessl., apud Polyb. XV 6, 6 L. Dindorf. restituit idemque apud Dem. I 7. III 7, quamvis utrobique cod. Σ. ἐκπολεμῆσαι habeat idque in Attici exemplaribus Harpocr. (cf. ed.) invenerit, praeferendum est, cum notio ad bellum excitandi ibi necessaria sit. Quod vero Class. ἐκπολεμοῦν gravius esse vult quam πολεμεῖν interpretatus bellum redintegrare, cum πολεμεῖν bellum gerere valeat, aucta vi ἐκπολεμεῖν esset acriter

ἵνα Συρακόσιοί τε νομίζοντες ὑμᾶς ἐπιμέλεσθαι
μᾶλλον ἀντέχωσι καὶ Ἀθηναῖοι τοῖς ἑαυτῶν ἧσ-
6 σον ἄλλην ἐπικουρίαν πέμπωσι. τειχίζειν δὲ χρὴ
Δεκέλειαν τῆς Ἀττικῆς, ὅπερ Ἀθηναῖοι μάλιστα
ἀεὶ φοβοῦνται καὶ μόνου αὐτοῦ νομίζουσι τῶν
ἐν τῷ πολέμῳ οὐ διαπεπειρᾶσθαι. βεβαιότατα
δ' ἄν τις οὕτω τοὺς πολεμίους βλάπτοι, εἰ, ἃ
μάλιστα δεδιότας αὐτοὺς αἰσθάνοιτο, ταῦτα σα-
φῶς πυνθανόμενος ἐπιφέροι· εἰκὸς γὰρ αὐτοὺς
ἀκριβέστατα ἑκάστους τὰ σφέτερα αὐτῶν δεινὰ
7 ἐπισταμένους φοβεῖσθαι. ἃ δ' ἐν τῇ ἐπιτειχίσει
αὐτοὶ ὠφελούμενοι τοὺς ἐναντίους κωλύσετε, πολ-
λὰ παρεὶς τὰ μέγιστα κεφαλαιώσω. οἷς τε γὰρ
ἡ χώρα κατεσκεύασται, τὰ πολλὰ πρὸς ὑμᾶς τὰ
μὲν ληφθέντα, τὰ δ' αὐτόματα ἥξει· καὶ τὰς τοῦ
Λαυρείου τῶν ἀργυρείων μετάλλων προσόδους καὶ
ὅσα ἀπὸ γῆς καὶ δικαστηρίων νῦν ὠφελοῦνται

agnoscere Harpocr., apud quem haec leguntur: ἐκπολεμῶσαι Δημοσθένης Φιλιππικοῖς ἀντὶ τοῦ εἰς πόλεμον καταστῆσαι, ὡς καὶ παρὰ Θ. πολλάκις. ἐν μέντοι τοῖς Ἀττικιανοῖς διὰ τοῦ η γράφεται, ὡς καὶ παρὰ Ξενοφῶντι ἐν ϛ' (leg. ε') Ἑλληνικῶν, quoniam ἐκπολεμεῖν ex solo Dem. et Xen. affert. Certe sententia hic ἐκπολεμοῦν postulat. Cf. adn.

ἐπιμελῆσθαι Aug., ἐπιμελησθαι M., ἐπιμελεῖσθαι reliqui. Cf. ad. IV 118, 3.

§ 7. Λαυρίου multi codd. Cf. Herodian. II p. 542.

bellum gerere. At bellum, quod acriter geritur, non potest non in aperto geri.

§ 6. τειχίζειν ... Δεκέλειαν. Vid. VII 19. — διαπεπειρᾶσθαι, plane expertos esse.

§ 7. ἐπιτειχίσει. Cf. adn. I 122, 1. — κωλύσετε. Simul audi ὠφελεῖσθαι. Cf. adn. 88, 5. — οἷς τε γὰρ ... κατεσκεύασται, nam et ea, quibus ipsorum ager instructus est. Contineri his servos, iumenta, greges, villas, arbores, similia recte affirmat Arn. Cf. VII 27, 5. Ad servos potissimum spectare verba τὰ δ' αὐτόματα ἥξει ex eodem loco apparet. Et inanima non posse dici sua sponte ad aliquem vel in alicuius potestatem venire per se satis patet. — τοῦ Λαυρείου ... μετάλλων. De his cf. adn. II 55, 1. — ἀπὸ ... δικαστηρίων] ... ταύτης τῆς πάσης προσόδου στερήσεσθαι ἔμελλον οἱ Ἀθηναῖοι, πολεμίων αὐτοῖς ἱδρυμένων ἐν τῇ χώρᾳ καὶ σχολὴν οὐ παρεχόντων δικάζεσθαι. Schol. Haec interpretatio si vera est, significantur prytanea cum parastasi et paracatabole atque multae. Cf. Boeckh. Oec. civ. I p. 461 sqq. Wachsmuth. Ant. Gr. II p. 101 sq.

εὐθὺς ἀποστερήσονται, μάλιστα δὲ τῆς ἀπὸ τῶν ξυμμάχων προσόδου ἧσσον διαφορουμένης, οἳ τὰ παρ' ὑμῶν νομίσαντες ἤδη κατὰ κράτος πολεμεῖσθαι ὀλιγωρήσουσι.

Herm. Ant. Gr. I § 140. Schoem. Ant. Gr. I p. 513. Sed „de iustitio cogitari cum scholiasta, quem Boeckh. [l. l. p. 461] secutus est, vetat cum probabilitate historia. Cogites velim causam praetorum, qui pugnarunt ad Arginusas. Litium numerum post munitam Deceleam decrevisse iure forsitan [propter continuam militiam, qualis VII 28, 2. VIII 69, 1 describitur, cum Class.] statuas. Verum hoc nihil ad rem. Dicit enim Th. *ὅσα* ... *ὠφελοῦνται* [i.e. omnem quem ... habent reditum]". Herwerd. Stud. Thuc. p. 155. Accedit quod praepositione semel posita coniunctum esse hunc reditum cum eo quem agri praebent indicatur. Plane diversa autem atque separata est pecunia, quae ex iudiciis conficitur. Quae cum ita sint, nobis probabilitatem videtur habere Meinekii (Herm. III p. 359) et Madvigii (Adv. crit. I p. 328) coniectura *δεκατευτηρίων*. Volumus autem haec esse portitoria (*τελώνια*), ubi decumae, quae ex locatis agris publicis redibant (cf. Boeckh. l. l. p. 415 sq. 443 sq. II p. 51 sq.), solvebantur. Nam de portoriis maritimis ideo cogitari nequit, quod mari Athenienses munita Decelea intercludi non poterant. Atque pariter de agro publico, qui praeter decumam etiam pecunia locabatur, *ἀπὸ γῆς* accipiendum est, quoniam toto hoc loco de publico reditu agitur. Quod autem Boeckh. l. l. I p. 443 *δεκατευτήρια* dicit ad sola portoria maritima pertinuisse, quia ad haec tantum accipienda talibus opus fuerit, non intellegimus, cur ad reliqua vectigalia minus opus fuerint *τελώνια*. Pollux quidem ubi (IX 28) de his, in quibus etiam *δεκατευτήρια* affert, exposuit, pergit *καὶ οἱ τούτοις ἐφεστηκότες τελῶναι*, ita ut ea omnibus publicanis destinata fuisse facile appareat. Decumae autem ex agris publicis ut reliqua vectigalia publicanis locabantur. — *μάλιστα δὲ τῆς* ... *προσόδου*. De diversa verbi *ἀποστερεῖσθαι* structura cf. Eur. Troad. 374 *ἔθνησκον οὐ γῆς ὅρι' ἀποστερούμενοι οὐδ' ὑψιπύργου πατρίδος* et adn. 85, 2. — *διαφορουμένης*. „Schol. recte explanat *διηνεκῶς φερομένης*. Propemodum eadem significatione 100, 3 legitur. [At ibi est nihil nisi perferre, transferre.] Apud alios scriptores praeter Th. *διαφορέω* semper significat diripio [vel dissipo], nisi quod Dio Cass. L 34, 6 eo usus est vi Thucydidea respiciens, ut videtur, ad 100, 3". Bloomf. Itaque hic aut est constanter ferre aut omnino perferre, afferre. Pessime Madv. l. l. *διαπορευσομένης*, *εἰ*. Neque futuro opus est, quoniam *διαφορουμένης* eiusdem temporis est atque *ἀποστερήσονται*, neque apta condicio, cum intellegendum sit *οἵ*, *ἢν Δεκέλειαν τειχίσητε*, . . . *ὀλιγωρήσουσι*, et *διαπορεύειν πρόσοδον* non minus singulare quam *διαφορεῖν*. — *τὰ παρ' ὑμῶν* ... *πολεμεῖσθαι*, bellum a vobis acriter iam administrari. Cf. adn. III 6, 2 et Krueg. Gr. § 52, 3 adn. 4. Ad *ὀλιγωρήσουσι* audi *ἐκείνων* (*τῶν Ἀθηναίων*) aut *τοῦ διαφορεῖν τὴν πρόσοδον*.

1 92. Γίγνεσθαι δέ τι αὐτῶν καὶ ἐν τάχει καὶ
προθυμότερον ἐν ὑμῖν ἐστιν, ὦ Λακεδαιμόνιοι,
ἐπεὶ ὥς γε δυνατά (καὶ οὐχ ἁμαρτήσεσθαι οἶμαι
2 γνώμης) πάνυ θαρσῶ. καὶ χείρων οὐδενὶ ἀξιῶ
δοκεῖν ὑμῶν εἶναι, εἰ τῇ ἐμαυτοῦ μετὰ τῶν πο-
λεμιωτάτων, φιλόπολίς ποτε δοκῶν εἶναι, νῦν
ἐγκρατῶς ἐπέρχομαι, οὐδὲ ὑποπτεύεσθαί μου ἐς
3 τὴν φυγαδικὴν προθυμίαν τὸν λόγον. φυγάς τε
γάρ εἰμι τῆς τῶν ἐξελασάντων πονηρίας καὶ οὐ
τῆς ὑμετέρας, ἤν πείθησθέ μοι, ὠφελίας· καὶ
πολεμιώτεροι οὐχ οἱ τοὺς πολεμίους που βλά-
ψαντες ὑμεῖς ἢ οἱ τοὺς φίλους ἀναγκάσαντες
4 πολεμίους γενέσθαι. τό τε φιλόπολι οὐκ ἐν ᾧ
ἀδικοῦμαι ἔχω, ἀλλ' ἐν ᾧ ἀσφαλῶς ἐπολιτεύθην.

ἐπίλογοι, ἐν οἷς τήν τε ἑαυτοῦ προθυμίαν ἀνεπίκλητον εἶναι πάλιν διὰ βραχέων διδάσκει καὶ Λακεδαιμονίοις παραινεῖ.

Cap. 92. § 2. χεῖρον Cass. Aug. Pal. It. Vat. aliique nonnulli, quod minus aptum videtur.

Cap. 92. § 1. ἐν ὑμῖν, in vestra potestate.

§ 2. φιλόπολις. Cf. adn. II 60, 5. — ἐγκρατῶς] ἀντὶ τοῦ καρτερῶς. Schol. — οὐδέ. Ἀξιῶ repetendum ἀπὸ κοινοῦ. — ἐς τὴν φυγαδικὴν προθυμίαν, *wegen meines Emigranteneifers.* De ἐς cf. VIII 88 ἐς τὴν Ἀθηναίων φιλίαν διαβάλλειν et Matth. Gr. § 578d.

§ 3. φυγάς ... ὠφελίας, exsul enim sum improbitatis illorum, qui me expulerunt, non vestrae... utilitatis, i. e. effugi improbitatem illorum, sed a vestra utilitate non sum alienus, vestrae utilitati non adversus, οὐ φεύγω τὸ ὠφελεῖν ὑμᾶς. (Schol.) Lusum verborum hic habemus satis frigidum et magis argutum quam ad probandum aptum, sed quo fraudulenta oratoris calliditas egregie exprimatur. Cf. adn. III 13, 1. — καὶ πολεμιώτεροι ...] οὐχ οὕτως ὑμᾶς ἡγοῦμαι πολεμίους ὡς Ἀθηναίους· ὑμεῖς μὲν γὰρ εἴ τι ἐβλάψατε, ἐχθροὶ ὄντες ἐλυπήσατε· οἱ δ' Ἀθηναῖοι φίλον ὄντα κατηνάγκασαν ἐχθρὸν γενέσθαι. Schol. Proprie aut in altero enuntiato ἀλλ' οἱ sequi debebat aut verba sic collocanda erant: καὶ οἱ ... βλάψαντες, ὑμεῖς, οὐ πολεμιώτεροι ἢ οἱ ... Sed cf. IV 62, 2. Ceteroqui animadvertendus est inversus refutationis ordo. Nam haec verba ad μετὰ τῶν πολεμιωτάτων respiciunt.

§ 4. τό τε φιλόπολι ...] φιλόπολις [φησίν] οὐ νῦν εἰμι, ἡνίκα ἀδικοῦμαι, ἀλλὰ τότε (audi ἦν) ὅτε ἀσφαλῶς ἐπολιτευόμην. Schol. „Hoc ... probarim vel propter ἐπολιτεύθην praeterito sensu ad Athenas referendum; neque enim Spartae iam ἐπολιτεύθη, ut civis egerat, Alcibiades; ... ἀδικοῦμαι autem praesens recte habet, quia cum maxime vexabatur Athenis. Et patriam quasi duplicem et tempora bina distinguit, aequam illam antehac, nunc iniquam, tuta haec olim, iam infesta." Bau. De πολιτεύειν et πολιτεύεσθαι cf. Krueg. Gr. § 52, 8 adn. 7. —

οὐδ' ἐπὶ πατρίδα οὖσαν ἔτι ἡγοῦμαι νῦν ἰέναι,
πολὺ δὲ μᾶλλον τὴν οὐκ οὖσαν ἀνακτᾶσθαι. καὶ
φιλόπολις οὗτος ὀρθῶς, οὐχ ὃς ἂν τὴν ἑαυ-
τοῦ ἀδίκως ἀπολέσας μὴ ἐπίῃ, ἀλλ' ὃς ἂν ἐκ
παντὸς τρόπου διὰ τὸ ἐπιθυμεῖν πειραθῇ αὐτὴν
ἀναλαβεῖν. οὕτως ἐμοί τε ἀξιῶ ὑμᾶς καὶ ἐς κίν- 5
δυνον καὶ ἐς ταλαιπωρίαν πᾶσαν ἀδεῶς χρῆσθαι,
ὦ Λακεδαιμόνιοι, γνόντας τοῦτον δὴ τὸν ὑφ'
ἁπάντων προβαλλόμενον λόγον ὡς, εἰ πολέμιός
γε ὢν σφόδρα ἔβλαπτον, κἂν φίλος ὢν ἱκανῶς
ὠφελοίην, ὅσῳ τὰ μὲν Ἀθηναίων οἶδα, τὰ δ'
ὑμέτερα ᾔκαζον, καὶ αὐτοὺς νῦν, νομίσαντας περὶ
μεγίστων δὴ τῶν διαφερόντων βουλεύεσθαι, μὴ
ἀποκνεῖν τὴν ἐς τὴν Σικελίαν τε καὶ ἐς τὴν Ἀτ-
τικὴν στρατείαν, ἵνα τά τε ἐκεῖ βραχεῖ μορίῳ
ξυμπαραγενόμενοι μεγάλα σώσητε καὶ Ἀθηναίων
τήν τε οὖσαν καὶ τὴν μέλλουσαν δύναμιν καθ-
έλητε, καὶ μετὰ ταῦτα αὐτοί τε ἀσφαλῶς οἰκῆτε
καὶ τῆς ἁπάσης Ἑλλάδος ἑκούσης καὶ οὐ βίᾳ, κατ'
εὔνοιαν δὲ ἡγῆσθε."

§ 5. ἔμοιγε codd. „Legendum ἐμοί τε, quod opponatur illi καὶ αὐτούς." Bekk.

κἂν Vat. H., καὶ ἂν reliqui. Ceterum quoniam illae duae membranae inde ab hoc loco non raro ab omnibus reliquis dissentiunt, quae in iis leguntur, etiam ubi improbanda videntur, diligentius adnotabimus quam aliarum membranarum dissensum in hac editione commemorandum putavimus.

ἡγῆσθε Vat. H., reliqui ἡγήσησθε aut ἡγήσεσθε. Praesens aoristo in actione vel condicione diuturna praestat et aeque cum οἰκῆτε convenit atque καθέλητε cum σώσητε.

τὴν οὐκ οὖσαν. Herw. l. l. p. 90 οὐκέτ' οὖσαν, quo vel propter ἀνα— non opus esse putamus. Ceteroqui ne quis de Sparta pro patria recuperanda cogitet, monemus et obstare totius argumentationis rationem (vult enim demonstrare se non iniuste facere Athenas cum infestissimis hostibus aggredientem) et quod sequitur αὐτὴν (τὴν ἑαυτοῦ, ἣν ἀπώλεσεν) ἀναλαβεῖν. — καὶ φιλόπολις... Cum argumentatione Isocratem XVI 12—14 confert Arn.

§ 5. οὕτως. Cf. adn. I 76, 2. — προβαλλόμενον. Προβάλλειν hic est proferre, iactare, dictitare. Cf. adn. I 73, 2. — εἰ ... ἔβλαπτον. Cf. adn. III 32, 2. — ὅσῳ. Cf. adn. III 11, 1. — τά τε ἐκεῖ βραχεῖ μορίῳ..., i. e. βραχεῖ μορίῳ τῶν ὑμετέρων στρατιωτῶν ξυμπαραγενόμενοι τὰ ἐκεῖ σώσητε μεγάλα, i. e.

Λακεδαιμόνιοι πρός τε πόλεμον τὴν γνώμην ἔχουσι καὶ Γύλιππον κελεύουσι παρασκευάζεσθαι ὡς ἐς τὴν Σικελίαν πλευσόμενον.

1 93. Ὁ μὲν Ἀλκιβιάδης τοσαῦτα εἶπεν. οἱ δὲ
Λακεδαιμόνιοι διανοούμενοι μὲν καὶ αὐτοὶ πρό-
τερον στρατεύειν ἐπὶ τὰς Ἀθήνας, μέλλοντες δ'
ἔτι καὶ περιορώμενοι, πολλῷ μᾶλλον ἐπερρώσθη-
σαν διδάξαντος ταῦτα ἕκαστα αὐτοῦ καὶ νομί-
σαντες παρὰ τοῦ σαφέστατα εἰδότος ἀκηκοέναι·
2 ὥστε τῇ ἐπιτειχίσει τῆς Δεκελείας προσεῖχον ἤδη
τὸν νοῦν καὶ τὸ παραυτίκα καὶ τοῖς ἐν τῇ Σι-
κελίᾳ πέμπειν τινὰ τιμωρίαν. καὶ Γύλιππον τὸν
Κλεανδρίδου προστάξαντες ἄρχοντα τοῖς Συρακο-
σίοις ἐκέλευον μετ' ἐκείνων καὶ τῶν Κορινθίων
βουλευόμενον ποιεῖν ὅπῃ ἐκ τῶν παρόντων μά-
3 λιστα καὶ τάχιστά τις ὠφελία ἥξει τοῖς ἐκεῖ. ὁ
δὲ δύο μὲν ναῦς τοὺς Κορινθίους ἤδη ἐκέλευέν
οἱ πέμπειν ἐς Ἀσίνην, τὰς δὲ λοιπὰς παρασκευά-
ζεσθαι ὅσας διανοοῦνται πέμπειν καί, ὅταν και-
ρὸς ᾖ, ἑτοίμας εἶναι πλεῖν. ταῦτα δὲ ξυνθέμενοι
ἀνεχώρουν ἐκ τῆς Λακεδαίμονος.

grosz erkaltet. De βραχεῖ μορίῳ copiarum partem significante cf. II 39, 2 ἢν δέ που μορίῳ τινὶ προσμείξωσι et Xen. Cyr. V 4, 20 ἐλάττονι ἔτι μορίῳ. Similiter Germani *Abteilung* dicunt sine ullo complemento. De adiectivi usu proleptico, qui invenitur in αὔξειν μεγάλα, cf. adn. II 75, 6. V 29, 1. — οἰκῆτε. Vid. adn. 82, 3.

Cap. 93. § 1. μέλλοντες ... καὶ περιορώμενοι, sed adhuc cunctantes et circumspectantes. Nam sic „si vertes, apte hoc dicetur de illis, quorum a Thuc. fit mentio, qui ss. dubio erant animo et haesitabant. Sic Cic. Tusc. I [30, 73] dubitans, circumspectans, haesitans.“ Steph. in Thes. s. h. v. Cf. adn. IV 73, 1 et VI 103. — διδάξαντος ... καὶ νομίσαντες. Cf. adn. I 65, 1 et de καί adn. I 1, 1.

§ 2. πέμπειν. Infinitivus similiter hic post νοῦν προσέχειν atque post νοῦν ἔχειν Soph. El. 1014. — Κλεανδρίδου. De hoc vid. adn. 104, 2. — προστάξαντες ἄρχοντα. Cf. adn. III 26, 1. — μετ' ἐκείνων καὶ τῶν Κορινθίων. Cum legatis Syracusanorum et Corinthiorum tunc Spartae commorantibus. Vid. 88, 7—9. — ποιεῖν ὅπῃ, propr. operam dare quomodo, i. e. ut. Sic I 65, 2 ἔπρασσεν ὅπῃ γενήσεται, ubi cf. adn. — ἐκ τῶν παρόντων. Cf. adn. III 29, 2. — μάλιστα, optime, certissime.

§ 3. Ἀσίνην. Messeniam (IV 13, 1) an Laconicam (IV 54, 4)? Illud probabilius. — τὰς δὲ λοιπάς. De his vid. 104, 1. VII 18, 4. 19, 5. — ἀνεχώρουν, scil. legati Syracusanorum et Corinthiorum. Super imperfecto, nisi eo paulatim alios post alios legatos redisse significatur, consule adn. I 26, 1.

ἐς δ' Ἀθήνας ἀφικνεῖται ἡ ἐκ τῆς Σικελίας τριήρης.

Ἀφίκετο δὲ καὶ ἡ ἐκ τῆς Σικελίας τριήρης 4
τῶν Ἀθηναίων, ἣν ἀπέστειλαν οἱ στρατηγοὶ ἐπί
τε χρήματα καὶ ἱππέας. καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἀκούσαντες ἐψηφίσαντο τήν τε τροφὴν πέμπειν τῇ στρατιᾷ καὶ τοὺς ἱππέας. καὶ ὁ χειμὼν ἐτελεύτα, καὶ ἕβδομον καὶ δέκατον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα τῷδε, ὃν Θουκυδίδης ξυνέγραψεν.

στρατεία Ἀθηναίων ἐπὶ Μέγαρα, Κεντόριπα καὶ ἄλλα πολίσματα Σικελίας. οἱ ἐξ Ἀθηνῶν ἱππῆς παραγίγνονται.

94. Ἅμα δὲ τῷ ἦρι εὐθὺς ἀρχομένῳ τοῦ ἐπι- 1
γιγνομένου θέρους οἱ ἐν τῇ Σικελίᾳ Ἀθηναῖοι
ἄραντες ἐκ τῆς Κατάνης παρέπλευσαν ἐπὶ Μεγάρων [τῶν ἐν τῇ Σικελίᾳ], οὓς ἐπὶ Γέλωνος τοῦ
τυράννου, ὥσπερ καὶ πρότερόν μοι εἴρηται, ανα-
στήσαντες Συρακόσιοι αὐτοὶ ἔχουσι τὴν γῆν. ἀπο- 2
βάντες δὲ ἐδῄωσαν τούς τε ἀγροὺς καὶ ἐλθόντες ἐπὶ ἔρυμά τι τῶν Συρακοσίων καὶ οὐχ ἑλόντες αὖθις καὶ πεζῇ καὶ ναυσὶ παρακομισθέντες ἐπὶ τὸν Τηρίαν ποταμὸν τό τε πεδίον ἀναβάντες

Cap. **94.** § 2. τοὺς ἀγροὺς Vat. H. Gr. Cf. adn.

§ 4. *ἡ ἐκ . . . τῶν Ἀθηναίων.* Vid. 74, 2. — *τὴν . . . τροφήν*, pecuniam alimentariam (*χρήματα*). Infra 94, 4 pro *τροφῇ* commemorantur CCC talenta. Cf. Diod. XIII 6, 6. 7. Sic Demostheni (IV 28) quoque *τροφή* valet idem quod *σιτηρέσιον*.

Cap. **94.** § 1. *Ἅμα δὲ . . . θέρους.* Cf. adn. V 40, 1. — *τῶν ἐν τῇ Σικελίᾳ* suspecta sunt Kruegero. Sane hoc adeo per se intellegitur, ut additum molestiam faciat. — *οὕς*, scil. Megarenses. Cf. adn. 74, 1. — *ὥσπερ . . . εἴρηται.* Vid. 4, 2.

§ 2. *τούς τε ἀγρούς.* Leviter traiecta est particula, quasi sine verbo *καὶ . . . τὸ πεδίον* secuturum sit. Cf. adn. I 16. — *ἔρυμά τι.* „Illud *ἔρυμα* esse *φρούριον τῆς Μεγαρίδος* existimat Cluver, quem vide in Sic. p. 134.“ Huds. Cf. 75, 1. — *Τηρίαν.* Cf. adn. 50, 3. — *ἀναβάντες.* Pervenerant Athenienses iam *πεζῇ* ad ostia Teriae, in cuius convalle ascenderunt, i. e. aliquantum in interiora regionis profecti sunt. *Τὸ πεδίον* est *τὸ τοῦ Τηρίου πεδίον*. Class. *ἀποβάντες* scripsit, quod verbum *κομίζεσθαι* ostenderet copias rursus in naves impositas esse itaque *πεζῇ* iter a castello ad oram significaret; etiam *αὖθις* demonstrare *παρακομισθέντες* idem esse atque supra *παρέπλευσαν*. Sed *αὖθις* ad *παρά* refertur utrique verbo commune; *κομίζεσθαι* autem etiam de terrestri itinere dicitur (III 114, 4), et etiamsi non diceretur, tamen simile zeugma statuere possemus atque IV 24, 4; deinde *παρακομισθέντες* non potest simul iter ad oram et praeter oram factum indicare, ita ut illud significet *πεζῇ παρακ.*, hoc *ναυσὶ παρακ.* Patet *ἀναβάντες* ad solas ter-

ἐδῄουν καὶ τὸν σῖτον ἐνεπίμπρασαν· καὶ τῶν
Συρακοσίων περιτυχόντες τισὶν οὐ πολλοῖς καὶ
ἀποκτείναντές τέ τινας καὶ τροπαῖον στήσαντες
3 ἀνεχώρησαν ἐπὶ τὰς ναῦς. καὶ ἀποπλεύσαντες ἐς
Κατάνην, ἐκεῖθεν δὲ ἐπισιτισάμενοι πάσῃ τῇ στρα-
τιᾷ ἐχώρουν ἐπὶ Κεντόριπα, Σικελῶν πόλισμα,
καὶ προσαγαγόμενοι ὁμολογίᾳ ἀπῇσαν, πιμπράν-
τες ἅμα τὸν σῖτον τῶν τε Ἰνησσαίων καὶ τῶν
4 Ὑβλαίων. καὶ ἀφικόμενοι ἐς Κατάνην καταλαμ-
βάνουσι τούς τε ἱππέας ἥκοντας ἐκ τῶν Ἀθηνῶν
πεντήκοντα καὶ διακοσίους ἄνευ τῶν ἵππων μετὰ
σκευῆς, ὡς αὐτόθεν ἵππων πορισθησομένων, καὶ
ἱπποτοξότας τριάκοντα καὶ τάλαντα ἀργυρίου
τριακόσια.

1 95. Τοῦ δ' αὐτοῦ ἦρος καὶ ἐπ' Ἄργος στρα- στρατεῖαι
τεύσαντες Λακεδαιμόνιοι μέχρι μὲν Κλεωνῶν ἦλ- Λακεδαιμονίων καὶ Ἀρ-
θον, σεισμοῦ δὲ γενομένου ἀπεχώρησαν. καὶ Ἀρ- γείων. στάσις
γεῖοι μετὰ ταῦτα ἐσβαλόντες ἐς τὴν Θυρεᾶτιν Θεσπιέων.
ὅμορον οὖσαν λείαν τῶν Λακεδαιμονίων πολλὴν
ἔλαβον, ἣ ἐπράθη ταλάντων οὐκ ἔλασσον πέντε
2 καὶ εἴκοσι. καὶ ὁ Θεσπιέων δῆμος ἐν τῷ αὐτῷ
θέρει οὐ πολὺ ὕστερον ἐπιθέμενος τοῖς τὰς ἀρ-
χὰς ἔχουσιν οὐ κατέσχεν, ἀλλὰ βοηθησάντων

restres copias spectare. — τισὶν οὐ πολλοῖς. Vid. adn. IV 72, 4.

§ 3. Κεντόριπα. De huius oppidi situ cf. Strab. p. 272 κεῖται δ' ὑπὲρ Κατάνης τὰ Κεντόριπα συνάπτοντα τοῖς Αἰτναίοις ὄρεσι καὶ τῷ Συμαίθῳ ποταμῷ ῥέοντι εἰς τὴν Καταναίαν et Holm. Hist. Sic. I p. 68. — ἅμα, i. e. dum discedunt. — Ἰνησσαίων. De Inessa vide supra III 103, 1. — Ὑβλαίων, Hyblae Geleatidis seu maioris incolarum. Cf. adn. 62, 5.

§ 4. τούς τε ἱππέας. Cf. 93, 4. — ἄνευ τῶν ἵππων, sine equis *suis*. — ὡς . . . πορισθησομένων. Cf. adn. IV 14, 5.

Cap. 95. § 1. Κλεωνῶν. Vid. adn. V 67, 2. Ut autem bene hic nominari Cleonas potuisse intellegas, Lacedaemonii non recta ex suo agro per Thyreatidem in Argolidem, sed, ut V 58, 2, per Arcadiam Phliuntem profecti esse existimandi sunt. — σεισμοῦ . . . ἀπεχώρησαν. Cf. III 89, 1. — Θυρεᾶτιν. Cf. II 27, 2. — οὐκ ἔλασσον. Cf. Matth. Gr. § 455 adn. 4. Krueg. Gr. § 49, 2 adn. 3. Frustra igitur ἢ πέντε Herw. Stud. Thuc. p. 90.

§ 2. οὐ κατέσχεν, non obtinuit, propositum assecutus est. Cf. adn. 39, 2. Lys.

Θηβαίων οἱ μὲν ξυνελήφθησαν, οἱ δ' ἐξέπεσον Ἀθήναζε.

οἱ μὲν Συρακόσιοι τῶν Ἐπιπολῶν τὰς προσβάσεις διανοοῦνται φυλάσσειν.

96. Καὶ οἱ Συρακόσιοι τοῦ αὐτοῦ θέρους ὡς 1
ἐπύθοντο τούς [τε] ἱππέας ἥκοντας τοῖς Ἀθηναίοις καὶ μέλλοντας ἤδη ἐπὶ σφᾶς ἰέναι, νομίσαντες, ἐὰν μὴ τῶν Ἐπιπολῶν κρατήσωσιν οἱ Ἀθηναῖοι, χωρίου ἀποκρήμνου τε καὶ ὑπὲρ τῆς πόλεως εὐθὺς κειμένου, οὐκ ἂν ῥᾳδίως σφᾶς, οὐδ' εἰ κρατοῖντο μάχῃ, ἀποτειχισθῆναι, διενοοῦντο τὰς προσβάσεις αὐτῶν φυλάσσειν, ὅπως μὴ κατὰ ταῦτα λάθωσι σφᾶς ἀναβάντες οἱ πολέμιοι· οὐ γὰρ ἂν ἄλλῃ γε αὐτοὺς δυνηθῆναι. ἐξῆρται γὰρ 2

Cap. 95. § 2. *Ἀθηναίων* pro *Θηβαίων* multi codd.
ἐξέφυγον Vat. H. pro *ἐξέπεσον*, sed ex interpretatione. Cf. schol. in adn. adscriptum et adn. VII 71, 6.

Cap. 96. § 1. *τε* om. Vat. H., tuetur tamen Hartung. de Part. I p. 117. Sed non memorantur ut supra 94, 4 alii, de quibus quid compererint, et si ita interpretaris, quasi post *ἥκοντας* particula scripta sit, non Thucydidea est haec traiectio. Itaque nisi *καὶ ἱπποτοξότας* (cf. 94, 4) excidisse mavis, lectio Vat. H. praeferenda est.

ταῦτα Cass. Aug. Cl. T. Pal. It. Reg. Gr. E. Mosqu. M., reliqui *ταύτας*, quo non est opus. Vid. adn. II 69, 1 et V 27, 1.

§ 2. *ἐξήρτηται* codd., *ἐξῆρται* schol. Cf. adn.

III 42. — *ἐξέπεσον*, evaserunt. *Ἐξελθόντες ἔφυγον εἰς τὰς Ἀθήνας* recte schol.

Cap. 96. § 1. *Ἐπιπολῶν.* Epipolarum descriptionem exhibent Cluv. Sic. p. 148 sq. Letronn. Syrac. p. 44 sqq. Goell. de sit. Syrac. p. 58 sqq. Holm. Hist. Sic. II p. 31 sq. Ab Achradina occidentem versus triangulari forma haec elata planities paulatim assurgit in acuminatum Euryeli cacumen fastigata atque septentrionem et meridiem versus in praecepe abrupta. — *εὐθύς* insolentius de loco dictum est pro *εὐθύ*. Cf. tamen adn. VIII 1, 2. Similiter *ἄντικρυς* de loco positum vidimus 49, 1. — *τὰς προσβάσεις αὐτῶν.* His aditibus in Epipolas per rupes hunc locum circumdantes ascendebatur. Tres esse in Neapoli recentiore sive Temenite docet Leak. apud Bloomf. ed. 2 vol. II p. 676. Sed per hos ne Athenienses ascenderent, timendum non erat. Alios, de quibus hic maxime cogitandum, ad Euryelum pertinuisse ex 97, 2. VII 2, 4. 43, 3. 45, 1 apparet. Pendet diligentior loci definitio ex situ Euryeli, prope quem hos aditus fuisse ex 97, 2 iure conicimus. — *δυνηθῆναι.* Simul audi *ἀναβῆναι ἐνόμισαν*, hoc ex *διενοοῦντο*. Cf. adn. IV 3, 2.

§ 2. *ἐξῆρται.* Hic schol. adnotat: *μὴ ἐπὶ τοῦ ἐξῆρθαι καὶ μετεωρίσθαι ἀκουστέον, οὔσης τῆς διανοίας τοιᾶσδε· τὸ γὰρ ἄλλο χωρίον πλὴν προσβάσεων ἅπαν ὑψηλόν ἐστι καὶ κρημνῶδες καὶ ἐπικέκλιται πρὸς τὴν πόλιν ὥστε καταφανὲς ἔσωθεν εἶναι.* Sed ea

τὸ ἄλλο χωρίον καὶ μέχρι τῆς πόλεως ἐπικλινές τέ ἐστι καὶ ἐπιφανὲς πᾶν ἔσω· καὶ ὠνόμασται ὑπὸ τῶν Συρακοσίων διὰ τὸ ἐπιπολῆς τοῦ ἄλλου
3 εἶναι Ἐπιπολαί. καὶ οἱ μὲν ἐξελθόντες πανδημεὶ ἐς τὸν λειμῶνα ⟨τὸν⟩ παρὰ τὸν Ἄναπον ποταμὸν ἅμα τῇ ἡμέρᾳ (ἐτύγχανον γὰρ αὐτοῖς καὶ οἱ περὶ τὸν Ἑρμοκράτη στρατηγοὶ ἄρτι παρειληφότες τὴν ἀρχήν) ἐξέτασίν τε ὅπλων ἐποιοῦντο καὶ ἑξακο-

§ 3. sexcenti Vall.; ἑπτακοσίους codd. si non omnes,

explicatio ad traditam scripturam ἐξήρτηται male applicatur. Nam ἐξηρτῆσθαι nusquam altum et proclivem esse significat et omnibus locis, ubi aliquid ἐξαρτᾶσθαι dicitur, unde illud pendeat aut indicatur aut cogitari potest. Afferuntur quidem ad defendendam librorum scripturam Plut. Ant. 46 τὰ μεγάλα πεδία τῶν λόφων τούτων ἐξήρτηται et Strab. p. 290 ἐξήρτηται γὰρ ἡ χώρα (Germania) πρὸς νότον; sed apud Plut. ἐξήρτηται vim cohaerendi habet et apud Strab. ex certissima Casauboni emendatione (nam elata quidem est Germania versus meridiem, sed non proclivis, verum talis septentrionem versus) editores ἐξῆρται receperunt. Neque Latinorum suspensus, quod item allegatur (cf. Verg. Aen. VIII 190), proclivem, sed sublimem altitudinem indicat. Verum schol. ne legisse quidem ἐξήρτηται credimus, sed ἐξῆρται. Nam errat Class., cum eum ne ἐξῆρται legatur monere dicit. Neque enim falso legi, sed intellegi vetat. Non autem timendum erat, ne quis ἐξήρτηται eadem atque ἐξῆρται vi acciperet, quoniam sententia plane diversa sunt ἐξαίρω et ἐξαρτάω. Tum vero ita demum perspici potest, quid sibi velit schol. interpretatio, si eum ἐξῆρται legisse statuimus, ita ut animadvertat hoc verbum hic non altitudinem aequaliter elatam (haec enim est μετέωρος), sed descendentem atque inclinantem significare. Atque hoc modo et vera et perspicua est schol. adnotatio. Quod autem Krueg. dici censet reliquam regionem cum Epipolis cohaerere, τὸ ἄλλο χωρίον ipsas Epipolas praeter τὰς προσβάσεις esse ex § 1 elucet. Quae cum ita sint, scripturam a schol. memoratam Thucydidi reddidimus. — ἐπιφανὲς ... ἔσω. Schol. καταφανὲς ἔσωθεν, ut V 10, 2 ἐπιφανὴς ἔξωθεν. Neque vero ideo verba temptanda sunt; recte enim Port. introrsus patens, *nach innen hin sichtbar;* namque mutatus est spectantis locus, ut aliquotiens. Vid. adn. I 64, 1 et VII 19, 2. — ἐπιπολῆς, supra. Cf. Lob. ad Phryn. p. 126.

§ 3. τὸν λειμῶνα ⟨τὸν⟩ παρὰ τὸν Ἄναπον. Cum παρὰ τὸν Ἄ. non ad ἐξελθόντας, sed ad τὸν λειμῶνα pertineat, articulus iterandus est. Dissimile est propter insequens αὗται I 51, 4 itemque VI 55, 1, de quo cf. adn. De hoc prato ad sinistram Anapi ripam („adversus ostium Cyanae, opinor, et paludes“ Goell.) ponendo praeter 97, 2. 3 vid. Cluv. Sic. p. 176. Dorv. Sic. p. 191. Letr. Syr. p. 61. De Anapo ipso cf. 66, 2. — αὐτοῖς. Cf. adn. III 98, 1. — οἱ ... στρατηγοί. Vid. 72, 5. 73, 1. — ἐξέτασιν ... ὅπλων. Cf. adn. IV 74, 3.

σίους λογάδας τῶν ὁπλιτῶν ἐξέκριναν πρότερον, ὧν ἦρχε Διόμιλος, φυγὰς ἐξ Ἄνδρου, ὅπως τῶν τε Ἐπιπολῶν εἶεν φύλακες καί, ἢν ἐς ἄλλο τι δέῃ, ταχὺ ξυνεστῶτες παραγίγνωνται.

οἱ δ' Ἀθηναῖοι φθάνουσι καταλαβόντες τὰς Ἐπιπολὰς καὶ μετὰ τοῦτο φρούριον ἐπὶ τῷ Λαβδάλῳ

97. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ταύτης τῆς νυκτὸς ⟨ᾗ⟩ 1
τῇ ἐπιγιγνομένῃ ἡμέρᾳ ἐξητάζοντο [καὶ] ἔλαθον αὐτοὺς παντὶ ἤδη τῷ στρατεύματι ἐκ τῆς Κατάνης σχόντες κατὰ τὸν Λέοντα καλούμενον, ὃς ἀπέχει τῶν Ἐπιπολῶν ἓξ ἢ ἑπτὰ σταδίους, καὶ τοὺς πεζοὺς ἀποβιβάσαντες ταῖς τε ναυσὶν ἐς τὴν

certe plurimi, etsi hoc ex solo m. affert Bekk. in ed. ster. Cf. 97, 3. VII 43, 4.

εἴησαν codd. Cf. sd. III 42, 4.

παραγίγνοιντο F. Sed cf. Matth. Gr. § 518, 3 p. 1182 et adn. III 22, 8.

Cap. 97. § 1. ταύτης τῆς νυκτὸς ⟨ᾗ⟩ τῇ ἐπιγιγνομένῃ ἡμέρᾳ. Cum ex ea quae sequitur narratione clarissime cognosceretur Athenienses ea nocte, quae diem quo Syracusani copias recensebant praecessit, ad Leontem toto exercitu profectos esse, iam in ed. mai. Poppo ᾗ excidisse suspicatus est; deinde καί, quod admissa hac coniectura ἐξητάζοντο et ἔλαθον non iam iungere potest, Madv. Adv. crit. I p. 328 deleri iussit haec addens: „Nocte, quam insecuto die (insecutus est dies, quo) Syracusani copiarum recensum superiore capite commemoratum fecerunt, iam Athenienses cet. Omisso errore ᾗ additum est καί. Quod quidam post ἐξητάζοντο verbum excidisse putarunt (ἀνήγοντο), prorsus eam coniecturam evertit ἐκ τῆς Κατάνης adiunctum ad σχόντες, quod cum ἀνήγοντο coniungendum necessario fuerat". Parum nobis probabilitatis videtur habere ἐκεῖνοι pro καί a Class. substitutum. Et ἐξητάζοντο de Syracusanis dictum esse ex superiore sententia sine mora perspicitur. — κατὰ τὸν Λέοντα. „Letronnius [Syr. p. 62 sq.] inter Thapsum et Catinam collocans diligenter refutatus est a Goellero, Leontem inter Thapsum et portum Trogiliorum fuisse recte defendente." Bloomf. De loco Livii XXIV 39, 13, in quo quinque milia passuum ab Hexapylo abesse dicitur, vide hic disputantes interpretes. „Si Leon sex septemve stadiis ab Epipolis distabat, ubi in terram egressi sint, satis diligenter definiri potest; fuit enim locus propemodum recta ad septentrionem a Targia spectans, ubi sinus, qui hodie Magnisi dicitur, inter ortum brumalem et meridiem vergit, medio circiter itinere a Thapso ad St. Panagiam ferenti, quo loco versantes a Syracusanis conspici omnino non poterant." Arn. Parvum portum infra Targiam in via ex eo loco, qui l' Aguglia vocetur, Targettam ferenti situm dicit Leak. apud Bloomf. (ed. 2) II p. 677. Ut Holm. Hist. Sic. II p. 385 sq. eundem loci situm describens dicit, hodie prope est Casa delle finanze. De σχεῖν κατά, in quo Arn. argutatur, cf. adn. I 110, 4. — ταῖς τε ναυσὶν ...

οἰκοδομουσιν.

Θάψον καθορμισάμενοι· ἔστι δὲ χερσόνησος μὲν ἐν στενῷ ἰσθμῷ προύχουσα ἐς τὸ πέλαγος, τῆς δὲ Συρακοσίων πόλεως οὔτε πλοῦν οὔτε ὁδὸν
2 *πολλὴν ἀπέχει. καὶ ὁ μὲν ναυτικὸς στρατὸς τῶν Ἀθηναίων ἐν τῇ Θάψῳ διασταυρωσάμενος τὸν ἰσθμὸν ἡσύχαζεν· ὁ δὲ πεζὸς ἐχώρει εὐθὺς δρόμῳ πρὸς τὰς Ἐπιπολὰς καὶ φθάνει ἀναβὰς κατὰ τὸν Εὐρύηλον πρὶν τοὺς Συρακοσίους αἰσθομένους ἐκ τοῦ λειμῶνος καὶ τῆς ἐξετάσεως παραγενέσθαι.*
3 *ἐβοήθουν δὲ οἵ τε ἄλλοι ὡς ἕκαστος τάχους εἶχε καὶ οἱ περὶ τὸν Διόμιλον ἑξακόσιοι· στάδιοι δὲ πρὶν προσμῖξαι ἐκ τοῦ λειμῶνος ἐγίγνοντο αὐτοῖς*
4 *οὐκ ἔλασσον ἢ πέντε καὶ εἴκοσι. προσπεσόντες οὖν αὐτοῖς τοιούτῳ τρόπῳ ἀτακτότερον καὶ μάχῃ νικηθέντες οἱ Συρακόσιοι ἐπὶ ταῖς Ἐπιπολαῖς ἀνεχώρησαν ἐς τὴν πόλιν· καὶ ὅ τε Διόμιλος*
5 *ἀποθνῄσκει καὶ τῶν ἄλλων ὡς τριακόσιοι. καὶ μετὰ τοῦτο οἱ Ἀθηναῖοι τροπαῖόν τε στήσαντες*

καθορμισάμενοι. Cf. Plut. Nic. 17. Thapsus nunc (Isola) delli Magnisi. Pro *ταῖς τε* Krueger coniecit *ταῖς δέ*. At cf. adn. III 23, 1. — *ἐν . . . ἰσθμῷ.* De praepos. vid. adn. IV 113, 2.

§ 2. *Εὐρύηλον.* Cf. infra VII 2, 4. 43, 3. Liv. XXV 25, 2 tumulus est in extrema parte urbis versus a mari viaeque imminens ferenti in agros mediterraneaque insulae, qui Dorice Euryalum vocat. Utrum nunc sit Belvedere, quod statuunt Cluv. p. 148. Letr. p. 48. Dorv. Sic. I p. 186, an Mongibellisi, medius ex tribus tumulis recta linea deinceps inter se excipientibus, quorum summus Belvedere, quod post Kephalid. It. II p. 37 sq. probat Goell., an locus ab his duobus diversus, dissentiunt. Leak. l. d. hic Mongibellisi esse ideo censet, quia ibi solus aditus sit pulvini Epipolarum ab occidente. Ceterum nomine („*the broad knob or knoll*“) putat significari totum locum editum Bufalari („*the entire hight of Bufalaro*“) ab extremo termino, qui ad orientem a lautumiis spectet, ad Mongibellisi alterum finem pertinentem. Veri multo similius Holm. l. l. p. 386 Euryelum esse putat extremam occidentem versus Epipolarum partem inde a Mongibellisi usque ad Belvedere pertinentem. — *ἐκ τοῦ λειμῶνος καὶ τῆς ἐξετάσεως*, e prato et e lustratione, i. e. e prato et post recensionem ibi factam.

§ 3. *ὡς . . . τάχους εἶχεν.* Cf. adn. II 90, 4. — *στάδιοι . . . πέντε καὶ εἴκοσι*, emetienda autem iis erant, priusquam advenirent (cf. adn. I 46, 3), . . . XXV stadia. *Ἐκ τοῦ λειμῶνος* cum *ἐγίγνοντο* iunge.

§ 4. *αὐτοῖς, τοῖς Ἀθηναίοις.*

καὶ τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀποδόντες τοῖς Συρακοσίοις, πρὸς τὴν πόλιν αὐτὴν τῇ ὑστεραίᾳ ἐπικαταβάντες, ὡς οὐκ ἐπεξῇσαν αὐτοῖς, ἐπαναχωρήσαντες φρούριον ἐπὶ τῷ Λαβδάλῳ ᾠκοδόμησαν ἐπ᾿ ἄκροις τοῖς κρημνοῖς τῶν Ἐπιπολῶν ὁρῶν πρὸς τὰ Μέγαρα, ὅπως εἴη αὐτοῖς, ὁπότε προΐοιεν ἢ μαχούμενοι ἢ τειχιοῦντες, τοῖς τε σκεύεσι καὶ τοῖς χρήμασιν ἀποθήκη.

ὕστερον δ' ἄλλων ἱππέων ἐλθόντων αὐτοῖς τὸν κύκλον τειχίζουσι καὶ ἱπποκρατοῦσι.

98. Καὶ οὐ πολλῷ ὕστερον αὐτοῖς ἦλθον ἔκ 1
τε Ἐγέστης ἱππῆς τριακόσιοι καὶ Σικελῶν καὶ Ναξίων καὶ ἄλλων τινῶν ὡς ἑκατόν· καὶ Ἀθηναίων ὑπῆρχον πεντήκοντα καὶ διακόσιοι, οἷς ἵππους τοὺς μὲν παρ' Ἐγεσταίων καὶ Καταναίων ἔλαβον, τοὺς δ' ἐπρίαντο, καὶ ξύμπαντες πεντήκοντα καὶ ἑξακόσιοι ἱππῆς ξυνελέγησαν. καὶ κατα- 2
στήσαντες ἐν τῷ Λαβδάλῳ φυλακὴν ἐχώρουν πρὸς τὴν Συκῆν οἱ Ἀθηναῖοι, ἵναπερ καθεζόμενοι ἐτείχι-

Cap. 97. § 5. προσίοιεν codd., prodirent, quod solum ad sententiam convenit, Valla.

Cap. 98. § 1. ἱππῆς Vat. H. Valla, reliqui codd. om.

§ 2. Τυκὴν corr. Aug., Συκὴν Gr. Cf. Steph. Byz. s. v. ἔστι καὶ ἄλλη Συκῆ (sic optimus cod. Rhedig., reliqui Συκὴ) πλησίον Συρακουσῶν.

§ 5. ἐπὶ τῷ Λαβδάλῳ ... Ἐπιπολῶν. Ἄκρος essetne hic summus an extremus et Labdalum cui loco nunc responderet, utrum ei, qui nunc Belvedere, an ei, qui Latomie del Buffalaro diceretur, an tertio cuidam non procul ab hoc imo illorum trium tumulorum sito, disceptarunt. Vid. Letr. p. 46. Kephalid. l. d. Dorv. l. d. p. 182. Sed ἄκρος hic non posse summus esse ex eo cognoscitur, quod Athenienses Labdalum ex Syca, quae in medio Epipolarum erat, conspicere non poterant (cf. VII 3, 4). Hinc effici, ut Labdalum in extremo margine septentrionali Epipolarum paulo depressiore situm fuerit, docet Holm. l. l. p. 387. De re cf. Diod. XIII 7, 4. — ὁρῶν πρὸς τὰ Μέγαρα. Hinc in semptentrionali margine Labdalum situm fuisse cognoscitur. De Megaris vid. 94, 1. 4, 1. — τοῖς χρήμασιν. Cf. adn. 49, 3 et VII 24, 2.

Cap. 98. § 1. ἔκ τε Ἐγέστης ... ὡς ἑκατόν. De Segestanorum equitum numero consentiens Diodorus XIII 7, 4 Siculorum equites ducentos quinquaginta advenisse scribit; quare universos equites tradit fuisse octingentos.

§ 2. Συκῆν. Tycham, quae postea fuit Syracusarum pars, quam, quod in ea Fortunae fanum antiquum fuerit, ita nominatam esse Cicero dicit Verr. IV 53, 119, significari post Cluv. Sic. p. 151 et Letr. Syr. p. 85 sq. opinati sunt multi. Sed primum

σαν τὸν κύκλον διὰ τάχους. καὶ ἔκπληξιν τοῖς Συρακοσίοις παρέσχον τῷ τάχει τῆς οἰκοδομίας·

quoniam Thucydides cetera eiusmodi nomina Attice flexit, sicut Nesum et Euryelum de aliis Syracusarum partibus dixit, eum in hoc nomine Doricam flexionem retinuisse non est verisimile. Deinde si hoc fecisset, praeter consonantes etiam vocalem eum servare consentaneum erat. Denique, quod gravissimum est, Dores, si a singulari σά, quod Megarensium proprium esse docet Ahrens. de Dial. Dor. p. 277, discesseris, non ponunt σ pro τ, immo sexcenties τ pro σ. Cf. Ahr. l. d. p. 59 sqq. Itaque certe Τυκήν requiri videtur. Cf. ad. Sed quanquam κιτών et κύτρα Siculis adscribuntur a Greg. Cor. p. 341, haec ad vitiosam plebis pronuntiationem referri Ahr. l. d. p. 82 suspicatur. Et commentum doctorum de nomine Tyca solo Livio XXIV 21, 7 niti videtur, ubi libri fluctuant et nunc Tycha legitur, ut constanter apud Cic. l. d. et Steph. Byz. in v. Τύχη. „Ego“, inquit Ahr. l. d. p. 64 hanc partem Syracusarum, ut oppidum e regione Byzantii situm, e ficu nomen invenisse coniciens, „aut Ciceronem de appellationis origine errare aut ipsos Siculos mala etymologia deceptos nominis formam paululum immutasse et fortasse ea ipsa de causa Fortunae sedem in ea parte exstruxisse certum habeo. Nam e Τύχα neque Τύκα fieri poterat et multo minus Σύκα.“ Leakius apud Bloomf. l. l. p. 678 Sycam prope meridionales Epipolarum scopulos collocandam esse putat. Sed hic falsa verborum 99, 1 (cf. adn.) interpretatione ut ita statueret adductus est, eiusque opinio ideo reicienda videtur esse, quia Athenienses demum 101, 1 ἀπὸ τοῦ κύκλου τειχίζειν τὸν κρημνὸν ὃς τῶν Ἐπιπολῶν ταύτῃ πρὸς τὸν μέγαν λιμένα ὁρᾷ legemus.

In medio fere Epipolarum Sycam sitam fuisse consentiunt Arn. Grot. Hist. Gr. VII p. 340. 557 (vers. germ. IV p. 191. 701. Holm l. l. p. 387. Cf. 99, 3. 101, 1. — ἐτείχισαν. De omnibus operibus, quibus Syracusas claudere (ἀποτειχίζειν) et circummunire (περιτειχίζειν) Athenienses temptarunt (ἀποτειχίσμασι, περιτειχίσμασι), et de tota hac obsidione Syracusarum vid. maxime Letr. Syrac. p. 78 sqq., Goell. Syrac. p. 92 sqq. et ad c. 96, Arn. in excursibus vol. II, Popp. in Syracusarum obsidionis bello Pelop. factae parte priore (Francof. 1837), Dunbar in libello „*an attempt to ascertain the positions of the Athenian lines and the Syracusan defences*“, Leak. apud Bloomf. l. d. p. 675 sqq. Grot. Hist. Gr. cap. 59 et 60 cum appendice, Meinshausen. in libello vol. I p. LIV nominato, Holm. Hist. Sic. II p. 31—61. 382—401. — ἐτείχισαν τὸν κύκλον διὰ τάχους. Hic κύκλον non circummunitionem universam, sed castellum quoddam esse in similitudinem orbis aedificatum, quod effecerit mediam partem operum ab Atheniensibus contra Syracusas exstructorum, cum aor. ἐτείχισαν ostendit opus perfectum indicans, cum circummunitio non perfecta sit, tum 102, 2, ubi Nicias propter infirmitatem in eo relictus esse dicitur. Rem uberius explanavit Did. Cf. Holm. l. l. p. 387 sq. Articulum inde nobis videmur explicare posse, quod urbium circummunitiones a talibus castellis ordiri soliti sint. Cf. τὴν πυλίδα 100, 1. Alioqui in promptu est ἐτειχίσαντο κύκλον conicere. Cf. I 11, 1. III 105, 1. — ἔκπληξιν. Φόβον substituit Diod. XIII 7, 4; consternationem interpretatur Bloomf. Cf. adn. IV 14, 3.

καὶ ἐπεξελθόντες μάχην διενοοῦντο ποιεῖσθαι καὶ
μὴ περιορᾶν. καὶ ἤδη ἀντιπαραταδσομένων ἀλλήλοις 3
οἱ τῶν Συρακοσίων στρατηγοὶ ὡς ἑώρων σφίσι τὸ
στράτευμα διεσπασμένον τε καὶ οὐ ῥᾳδίως ξυνταδ-
σόμενον, ἀνήγαγον πάλιν ἐς τὴν πόλιν πλὴν μέρους
τινὸς τῶν ἱππέων· οὗτοι δὲ ὑπομένοντες ἐκώλυον
τοὺς Ἀθηναίους λιθοφορεῖν τε καὶ ἀποσκίδνασθαι
μακροτέραν. καὶ τῶν Ἀθηναίων φυλὴ μία τῶν 4
ὁπλιτῶν καὶ οἱ ἱππῆς μετ' αὐτῶν πάντες ἐτρέψαντο
τοὺς τῶν Συρακοσίων ἱππέας προσβαλόντες, καὶ
ἀπέκτεινάν τέ τινας καὶ τροπαῖον τῆς ἱππομαχίας
ἔστησαν.

τῶν δ' Ἀθηναίων τὸ πρὸς βορέαν τεῖχος τειχιζόντων οἱ

99. Καὶ τῇ ὑστεραίᾳ οἱ μὲν ἐτείχιζον τῶν Ἀθη- 1
ναίων τὸ πρὸς βορέαν τοῦ κύκλου τεῖχος, οἱ δὲ
λίθους καὶ ξύλα ξυμφοροῦντες παρέβαλλον ἐπὶ τὸν

§ 3. διεσπασμένον non esse dissipatum, sed disiunctum, distractum contra Portum docet Bau. — μακροτέραν. Cf. Aristid. I p. 278 μακροτέραν ἀπογίγνεσθαι. Ita dictum est, ut in positivo saepe μακράν, cuius comparativus Xenophonti est μακρότερον, quod vulgo hic quoque invitis membranis legebatur. De ἀποσκίδνασθαι cf. Lob. ad Buttm. Gr. II p. 70.

§ 4. φυλὴ μία. „Adnotat hic Acacius e Sigonio de Republ. Athen. IV 5 Athenienses in sua quemque tribu instructos in acie adversus hostes pugnasse. Hoc bene ostendit Sigonius ex Herodot. VI 111 de pugna Marathonia et ex Plut. Arist. [c. 5]. . . . Eandem rationem etiam alios in bellis secutos esse credibile est. Cf. de Messeniis Thuc. III 90, 2 et paulo post hic 100, 1 de Syracusanis." Duk. Cf. Herm. Ant. Gr. I § 152, 11. Schoemann. Antiqu. Gr. I p. 450. — τινάς. Συχνούς dicit Diod. XIII 7, 5.

Cap. 99. § 1. οἱ μέν cet. Haec non ita intellegenda esse, ut alios τὸ πρὸς βορέαν τοῦ κύκλου τεῖχος, alios in Trogilum versus murum fecisse existimemus, quam explicationem secutus est Leakius l. d. p. 678, inde apparet, quod etiam Trogilus ad septentrionem spectabat et quod circummunitionis brachium meridionale exstruere Athenienses coepisse 101, 1 demum discemus. Peius etiam Dunbar in tabula addita lapides a septentrionali brachio circummunitionis in meridiem versus proiectos esse significat, quod adiectis verbis ἐπὶ τὸν Τρώγιλον prorsus refutatur. Recte igitur Arnoldus sententiam hanc esse arbitratur, alios murum ipsum exstruxisse, alios per id spatium, quo duceretur, lapides et materiam deposuisse in Trogilum versus. Imperfectis designatur initium operis non absoluti. — τὸ πρὸς βορέαν τοῦ κύκλου τεῖχος, murum ab orbe castelli ad septentrionem spectantem. Cf. adn. 98, 2. Itaque Athenienses a Syca, ubi κύκλον exstruxerant, in septentrionem, i. e. Trogilum versus, munitionem ducere coeperunt. — ξύλα. Materia eos maxime ad excitandas turres, quales in Syra-

Τρώγιλον καλούμενον ἀεί, ᾗπερ βραχύτατον ἐγίγνετο αὐτοῖς ἐκ τοῦ μεγάλου λιμένος ἐπὶ τὴν ἑτέραν
2 θάλασσαν τὸ ἀποτείχισμα. οἱ δὲ Συρακόσιοι οὐχ ἥκιστα Ἑρμοκράτους τῶν στρατηγῶν ἐσηγησαμένου μάχαις μὲν πανδημεὶ πρὸς Ἀθηναίους οὐκέτι ἐβούλοντο διακινδυνεύειν, ὑποτειχίζειν δὲ ἄμεινον ἐδόκει εἶναι ᾗ ἐκεῖνοι ἔμελλον ἄξειν τὸ τεῖχος καί, εἰ φθάσειαν, ἀποκλῄσεις γίγνεσθαι, καὶ ἅμα καὶ ἐν τούτῳ, εἰ ἐπιβοηθοῖεν, μέρος ἀντιπέμπειν αὐτοὺς τῆς στρατιᾶς· καὶ φθάνειν ἂν αὐτοὶ σταυροῖς

Συρακόσιοι ὑποτειχίζουσιν ἐγκάρσιον τεῖχος ἄγοντες.

cusanorum munitione § 3 memorantur, uti voluisse conicit Bloomf. Sed probabiliter primum aditum obsaepturi et vallum magis quam murum exstructuri erant. Cf. II 75. — *παρέβαλλον*. Cf. adn. II 77, 3. — *τὸν Τρώγιλον καλούμενον*. „Scala Graeca est Trogiliorum portus, qui commemoratur a Livio [XXV 23, 10], et Trogilum probabile est nomen fuisse totius suburbii adiacentis septentrionali Syracusarum muro infra vicos recentiores Targiam et Targettam, quae nomina ex illo potuerunt corrumpi.“ Leak. l. d. p. 678. — *ᾗπερ . . . ἀποτείχισμα*, i. e. qua parte brevissime murus urbem circumvallaturus a magno portu ad alterum mare (quod est e regione Trogili) effici ab iis poterat. *Ἀποτείχισμα* est murus aedificandus, quo urbs circumvalletur, qui murus *περιτείχισμα* dicitur in simillimis verbis 101, 1.

§ 2. *ὑποτειχίζειν*, exstruere murum, qui intercipiat hostilem. Primum ex Syracusanorum operibus quia infra *κύκλον* Atheniensium ductum est aut certe incepit (cf. § 3 et ibi adn.), *ὑποτείχισμα* 100, 1 bis appellatur, complectens *ἐγκάρσιον τεῖχος* (§ 3) et *σταύρωμα* (100). Alterum *σταύρωμα καὶ τάφρος* erat sine muro (101, 3); tertium constans ex muro simplici sine vallis (VII 4, 1. 11, 3), quia *παρῳκοδομήθη καὶ παρῆλθε τὴν τῶν Ἀθηναίων οἰκοδομίαν*, nominatur *παρατείχισμα* (VII 11, 3 42, 4. 43, 1. 5), quod non recte quartum a nonnullis dicitur. Vid. adn. VII 5, 1. — *εἰ φθάσειαν*, scil. *ἄγοντες τὸ τεῖχος*, i. e. si murum, priusquam impedirentur, perficerent. — *ἀποκλῄσεις γίγνεσθαι*, scil. *σφῶν* (Syracusanorum) *ἔμελλον*. Cf. adn. 42, 1. Non significatur murum Atheniensibus obstrui, quod ii volunt, qui ab *ἄμεινον εἶναι* haec verba pendere volunt. Nam ad impediendam Atheniensium *τείχισιν* ea referri vocabuli *ἀπόκλησις* significatio non patitur (cf. IV 85, 3. VII 60, 1). Cum universum Syracusanorum consilium significetur, non ea tantum quae mox narratur *ὑποτείχισις* spectetur, quoniam a castelli orbe in utramque partem Syracusae intercludi poterant, non opus esse putamus Class. coniectura *ἀπόκλησις*. — *ἐν τούτῳ*, *ἐν τῷ ὑποτειχίζειν*. — *εἰ ἐπιβοηθοῖεν*, si contra se (ad impediendam *ὑποτείχισιν*) copias mitterent. Cf. 100, 1. — *μέρος ἀντιπέμπειν* ab *ἄμεινον εἶναι* pendet. Inutilis igitur est Bekkeri coniectura *αὐτοῖς* et Kruegeri *αὐτοί*. — *καὶ φθάνειν ἂν . . . τὰς*

προκαταλαμβάνοντες τὰς ἐφόδους, ἐκείνους δὲ ἂν παυομένους τοῦ ἔργου πάντας [ἂν] πρὸς σφᾶς τρέπεσθαι. ἐτείχιζον οὖν ἐξελθόντες ἀπὸ τῆς σφε-

Cap. 99. § 2. φθάνειν αὐτοὶ προκαταλαμβάνοντες τοῖς σταυροῖς Vat. H., φθάνειν ἂν τοῖς σταυροῖς προκαταλαμβάνοντες reliqui. Cf. adn.

ἀναπαυομένους pro ἂν παυομένους Vat. Sed ineptum est requiescentes.

ἂν uncis inclusum om. Vat. H.

ἐφόδους, atque se ipsos prius vallis Atheniensium impetus facile praeversuros esse, i. e. si ita facerent, se ipsos vallis defixis prius muro obstruendo praesidium parare posse quam hostes facto impetu quominus obstrueretur impedirent. De καί coniunctione cf. adn. IV 52, 3, de pleonasmo verborum φθάνειν προκαταλαμβάνοντες adn. 57, 2, de verbo προκαταλαμβάνειν I 57, 6. Nolumus ἐφόδους esse faciliores aditus. Nam in Epipolarum quidem edita planitie, ubi primum hostibus circummunientibus occurrendum erat, locorum facilium et difficilium diversitatem non novimus. Cf. Grot. l. l. p. 348 (vers. germ. p. 193). Codicum autem discrepantiam revocandam esse putamus ad scripturam a nobis nunc restitutam. Nam αὐτοί aptissimum est ad oppositum ἐκείνους et, cum non omnes eiusmodi muros vallis firmatos fuisse tertium Syracusanorum opus ostendat, quod vallis caruisse modo diximus, τοῖς σταυροῖς propter articulum displicet. Ceterum ex αμεινον ἐδόκει εἶναι hic audiendum est ἐνόμιζον. Cf. adn. IV 52, 3.

§ 3. ἐτείχιζον ... ἐγκάρσιον τεῖχος ἄγοντες. De situ huius muri multum atque in contraria est disputatum. Aut enim eum in partem a cyclo ad meridiem spectantem ductum putant idque aut per ipsas Epipolas aut infra eas, ut Leak. Arn. Grot. l. l. et in append., Holm. l. l. p. 389 sqq. eumque secutus Class., aut in partem a cyclo ad septentriones spectantem directum esse, ut Goeller, Didot., Dunbar, Meineshaus. Nobis hoc posterius extra omnem videtur positum esse dubitationem. Nam cum Syracusani ὑποτειχίζειν vellent ᾗ ἐκεῖνοι ἔμελλον ἄξειν τὸ τεῖχος, Athenienses autem tum septentriones versus murum ducerent, huic procul dubio suum illi obstruxerunt. Neque quicquam valet quod contra dicunt. Nam quod arbores τοῦ τεμένους exciderunt ad turres erigendas, hoc non minus fieri poterat, si in aversum latus murus ducebatur. Quod vero postea custodes Syracusani a muro repulsi ἐς τὸ προτείχισμα τὸ περὶ τὸν Τεμενίτην confugerunt, non in ipsum Temenitam hac fuga illi pervenerunt, sed in exteriorem urbis munitionem, intra quam Temenites erat quaeque secundum totum Epipolarum latus extendebatur (τεῖχος παρὰ πᾶν τὸ πρὸς τὰς Ἐπιπολὰς ὁρῶν 75, 1). Atque eo ipso quod in hanc exteriorem munitionem, non in ipsum Temenitam Th. eos confugisse dicit, in reliquum illius spatium septentrionale eos se recepisse indicat. Restat ut unde murus initium ceperit accuratius definiamus. Patet κάτωθεν τοῦ κύκλου ita accipiendum esse, ut a Syracusanorum parte regio descripta sit. Cum autem Athenienses urbem ab occidente oppugnarent, Syracusani ab oriente iis obviam iverunt. Si autem ad ipsam Syra-

τέρας πόλεως ἀρξάμενοι, κάτωθεν τοῦ κύκλου τῶν Ἀθηναίων ἐγκάρσιον τεῖχος ἄγοντες, τάς τε ἐλάας ἐκκόπτοντες τοῦ τεμένους καὶ πύργους ξυλίνους
4 *καθιστάντες. αἱ δὲ νῆες τῶν Ἀθηναίων οὔπω ἐκ τῆς Θάψου περιεπεπλεύκεσαν ἐς τὸν μέγαν λιμένα, ἀλλ' ἔτι οἱ Συρακόσιοι ἐκράτουν τῶν περὶ τὴν θάλασσαν· κατὰ γῆν δὲ ἐκ τῆς Θάψου οἱ Ἀθηναῖοι τὰ ἐπιτήδεια ἐπήγοντο.*

1 100. *Ἐπειδὴ δὲ τοῖς Συρακοσίοις ἀρκούντως ἐδόκει ἔχειν ὅσα τε ἐσταυρώθη καὶ ᾠκοδομήθη τοῦ ὑποτειχίσματος, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι [αὐτοὺς] οὐκ ἦλθον κωλύσοντες, φοβούμενοι μὴ σφίσι δίχα γιγνομένοις ῥᾷον μάχωνται καὶ ἅμα τὴν καθ' αὐτοὺς περιτείχισιν ἐπειγόμενοι, οἱ μὲν Συρακόσιοι φυλὴν μίαν καταλιπόντες φύλακα τοῦ οἰκοδομήματος ἀνεχώρησαν ἐς τὴν πόλιν· οἱ δὲ Ἀθηναῖοι*

τῶν δὲ πλείστων ἐς τὴν πόλιν ἀπελθόντων ἥ τε ὑποτείχισις αὐτῶν καθαιρεῖται καὶ τὸ σταύρωμα ἀνασπᾶται.

Cap. **100.** § 1. *αὐτοὺς* om. Vat. H. Dan. *φοβούμενοι οἱ Ἀθηναῖοι* Vat. H. schol. ex interpret.

cusanorum urbem *κάτωθεν τοῦ κύκλου* determinare mavis, eadem regione inter hanc et castellum Atheniensium minimum erat intervallum et rectam regionem in talibus indiciis sequi solemus. Itaque *κάτωθεν τοῦ κύκλου* nobis est ex loco, qui i n f r a c a s t e l l i o r b e m o r i e n t e m v e r s u s e r a t. Neque vero recta via ad ipsum orbem murus dirigebatur, sed, ut hostium munitionem hinc exorsam praecluderet, obliquus (*ἐγκάρσιος*) inter occasum solis et septentriones spectabat. Simili modo ad eiusdem partis circummunitionem impediendam postea tertium Syracusanorum opus exstructum est. Ita si res est, non ab ipsius urbis moenibus Syracusanorum murus initium cepit, sed ab eius munitione exteriore, quod idem de tertio eorum opere certissimum est (cf. VII 4, 1). Nimirum ipsa urbs illa tanquam parte adiecta amplificata erat neque minus hoc *προτείχισμα* ad urbem pertinebat quam cycli *προτείχισμα* (cf. adn. 102, 2) ad cyclum.

§ 4. Iis quae hac § narrantur explicatur, cur tum quidem Syracusanis non cavendum fuerit, ne ab altera parte portum magnum versus circumcluderentur. Nam mare etiam iis liberum erat et Athenienses murum ad magnum portum tum demum perducere poterant, postquam eum classe occupaverunt. Cf. 103, 1.

Cap. **100.** § 1. *Ἐπειδὴ δέ* cet. Apodosis incipit a verbis *οἱ μὲν Συρακ.* — *ὅσα τε ἐσταυρώθη καὶ ᾠκοδομήθη τοῦ ὑποτειχίσματος.* Ex his verbis atque extremis huius capitis totum munimentum Syracusanorum hostili muro oppositum (*ὑποτείχισμα*) partim vallum (*σταύρωμα*) partim opus saxeum sive murum (*οἰκοδόμημα, τεῖχος ἐγκάρσιον*) fuisse cognoscitur. — *ἐπειγόμενοι.* Cf. adn. III 2, 3. — *φυλήν.* Cf. adn. 98, 4. Numerus

τούς τε ὀχετοὺς αὐτῶν, οἳ ἐς τὴν πόλιν ὑπονομηδὸν ποτοῦ ὕδατος ἠγμένοι ἦσαν, διέφθειραν, καὶ τηρήσαντες τούς τε ἄλλους Συρακοσίους κατὰ σκηνὰς ὄντας ἐν μεσημβρίᾳ καί τινας καὶ ἐς τὴν πόλιν ἀποκεχωρηκότας καὶ τοὺς ἐν τῷ σταυρώματι ἀμελῶς φυλάσσοντας, τριακοσίους μὲν σφῶν αὐτῶν λογάδας καὶ τῶν ψιλῶν τινας ἐκλεκτοὺς ὡπλισμένους προύταξαν θεῖν δρόμῳ ἐξαπιναίως πρὸς τὸ ὑποτείχισμα· ἡ δὲ ἄλλη στρατιὰ δίχα, ἡ μὲν μετὰ τοῦ ἑτέρου στρατηγοῦ πρὸς τὴν πόλιν, εἰ ἐπιβοηθοῖεν, ἐχώρουν, ἡ δὲ μετὰ τοῦ ἑτέρου πρὸς τὸ σταύρωμα τὸ παρὰ τὴν πυλίδα. καὶ προσβαλόντες 2

ἐπιλέκτους Vat. H.
πυραμίδα Vat. H.

tribuum Syracusanarum, quas commemorant etiam Plut. Nic. 14 et Liv. XXV 23, 14, non est notus. — *τούς τε ὀχετοὺς ... ἠγμένοι ἦσαν*. De transpositis genetivis *ποτοῦ ὕδατος* cf. adn. II 45, 1. Horum aquae ductuum etiam nunc reliquiae satis multae exstant, ex quibus eorum situs descripsit Schubring. in Philol. XXII p. 577 sqq. Aqua ex Thymbride monte in Epipolas prope Euryalum deducta per complures deinde fistulas dividebatur. Has tum Athenienses interciderunt. — *τούς τε ἄλλους Συρακοσίους*, tribus ad murum et vallum custodiendum relictae reliquos homines praeter *τοὺς ἐν τῷ σταυρώματι*. — *τῷ σταυρώματι*. „*Σταύρωμα* patet fuisse vallum praeiacens *ὑποτειχίσματι* atque aditum eius defendens. Cf. 99, 2.“ Arn. — *ὡπλισμένους*, cum eos gravi armatura instruxissent. Cf. adn. III 27, 1. — *προύταξαν*, a fronte collocarunt, primam aciem fecerunt. Sequitur infinitivus consilii. — *ἐπιβοηθοῖεν*, scil. *οἱ ἐν τῇ πόλει*. Cf. adn. 99, 2. — *τὸ σταύρωμα τὸ παρὰ τὴν πυλίδα*. Aut in muro a Syracusanis obstructo haec portula fuit aut in eo quo Temenitam incluserant (75, 1), qui infra *προτείχισμα τὸ περὶ τὸν Τεμενίτην* vocatur. Sed huius *προτειχίσματος* vallum alibi non commemoratur; et etiamsi exstitit, id obsidere eius exercitus partis erat, quae *πρὸς τὴν πόλιν* contendebat. Cf. Holm. l. l. p. 391. Si vero *ὑποτειχίσματι* portulam tribuimus, articulus facile ita explicatur, si in omni tali muro portulam fuisse statuimus (cf. adn. 98, 2). Atque id ipsum vel ea de causa consentaneum est, quod aliter ab altera muri parte ad alteram pervenire non potuissent nisi ipso muro aut transcenso aut circumito. Huius autem portulae exitum peculiari quadam valli parte munitum fuisse ideo probabile est quod haec a reliquo vallo discernitur. In qua *ὑποτειχίσματος* parte portula fuisset, ne levissimo quidem indicio Th. significavit. Sed vix errabimus, si haud procul ab eo loco, ubi *ὑποτείχισμα* et *προτείχισμα* inter se contingebant, eam fuisse statuemus. Nam in medio muro, quem trecenti

οἱ τριακόσιοι αἱροῦσι τὸ σταύρωμα· καὶ οἱ φύλακες αὐτὸ ἐκλιπόντες κατέφυγον ἐς τὸ προτείχισμα τὸ περὶ τὸν Τεμενίτην. καὶ αὐτοῖς ξυνεσέπεσον οἱ διώκοντες, καὶ ἐντὸς γενόμενοι βίᾳ ἐξεκρούσθησαν
3 πάλιν ὑπὸ τῶν Συρακοσίων· καὶ τῶν Ἀργείων τινὲς αὐτόθι καὶ τῶν Ἀθηναίων οὐ πολλοὶ διεφθάρησαν. καὶ ἐπαναχωρήσασα ἡ πᾶσα στρατιὰ τήν τε ὑποτείχισιν καθεῖλον καὶ τὸ σταύρωμα ἀνέσπασαν καὶ διεφόρησαν τοὺς σταυροὺς παρ' ἑαυτούς, καὶ τροπαῖον ἔστησαν.

1 101. Τῇ δ' ὑστεραίᾳ ἀπὸ τοῦ κύκλου ἐτείχιζον οἱ Ἀθηναῖοι ⟨ἐς⟩ τὸν κρημνὸν τὸν ὑπὲρ τοῦ ἕλους, ὃς τῶν Ἐπιπολῶν ταύτῃ πρὸς τὸν μέγαν λιμένα

οἱ Συρακόσιοι μὲν οὖν αὖθις ἀποσταυροῦσι

§ 2. περιπροτείχισμα Vat. H.

aggressi vallum ceperunt (§ 2), eam fuisse ea de causa non probatur, quod ad eam qua saepta erat valli partem alia exercitus pars separatim missa est. Certe huius rei quae fuerit ratio facilius cognoscitur, si in extrema hac muri parte portula fuit. Occupata autem portula Athenienses procul dubio impedire volebant, ne, cum trecenti a fronte murum aggrederentur, οἱ κατὰ σκηνὰς ὄντες, quos pone murum in tentoriis fuisse credimus, per portulam muri custodibus auxilio venirent. Pariter alia exercitus pars, ne ab urbe succurrentes murum aggredientibus a tergo supervenirent, obsistebat.

§ 2 τὸ σταύρωμα, scil. τοῦ ὑποτειχίσματος. — τὸ προτείχισμα τὸ περὶ τὸν Τεμενίτην. Esse murum, quo Temenites circumdatus fuerit (cf. 75, 1), consentiunt recentiores interpretes. Differt προτείχισμα 102, 2. — οἱ διώκοντες. Inter hos etiam aliquot ex iis videntur fuisse, qui ad portulae vallum contenderant. Nam Argivi quidem, quos cecidisse mox comperiemus, cum milites gravis armaturae essent (43, 2), non cum trecentis Atheniensibus fuerunt, quos delecti tantum levis armaturae milites comitati sunt (§ 1).

§ 3. ἐπαναχωρήσασα. Post eiectos persequentes totus exercitus se recepit. Cf. adn. III 108, 3. — τὴν . . . ὑποτείχισιν. Cum hic discernatur a σταυρώματι, non potest complecti τὸ οἰκοδόμημα et τὸ σταύρωμα, ut ὑποτείχισμα § 1, sed solum oportet sit οἰκοδόμημα, i. e. τεῖχος ἐγκάρσιον, potior munitionis pars. Ita recte Did. — διεφόρησαν, transtulerunt. Cf. adn. 91, 7. Schol. διεκόμισαν.

Cap. 101. § 1. Τῇ δ' ὑστεραίᾳ cet. „Postridie pugnam commissam Athenienses, qui prius brachium circummunitionis in septentrionem . . . spectans et ad Trogilum perducendum (τὸ πρὸς βορέαν τοῦ κύκλου τεῖχος 99, 1) exstruere coeperant, ab altera parte . . . profecti alterum [s. meridionale] brachium erigere orsi sunt.“ Did. — ἀπὸ τοῦ κύκλου, a cyclo profecti, procedentes. Cf. adn. 98, 2. — τὸν κρημνόν. Est pars crepidinis australis Epipolarum valde praerupta, Temeniti contigna. Sed accusativus obiecti cum ἐτείχιζον iunctus hic ferri

διὰ τοῦ ἕλους, οἱ δὲ Ἀθηναῖοι τὸ σταύρωμα πάλιν αἱροῦσι. μάχη ἐπὶ τῷ Ἀνάπῳ, ἐν ᾗ Λάμαχος ἀποθνήσκει.

ὁρᾷ καὶ ᾗπερ αὐτοῖς βραχύτατον ἐγίγνετο καταβᾶσι διὰ τοῦ ὁμαλοῦ καὶ τοῦ ἕλους ἐς τὸν λιμένα τὸ περιτείχισμα. καὶ οἱ Συρακόσιοι ἐν τούτῳ ἐξελ- 2
θόντες καὶ αὐτοὶ ἀπεσταύρουν αὖθις ἀρξάμενοι ἀπὸ τῆς πόλεως διὰ μέσου τοῦ ἕλους· καὶ τάφρον ἅμα παρώρυσσον, ὅπως μὴ οἷόν τε ᾖ τοῖς Ἀθηναίοις μέχρι τῆς θαλάσσης ἀποτειχίσαι. οἱ δ', 3
ἐπειδὴ τὸ πρὸς τὸν κρημνὸν αὐτοῖς ἐξείργαστο, ἐπιχειροῦσιν αὖθις τῷ τῶν Συρακοσίων σταυρώματι καὶ τάφρῳ, τὰς μὲν ναῦς κελεύσαντες περιπλεῦσαι ἐκ τῆς Θάψου ἐς τὸν μέγαν λιμένα τὸν τῶν Συρακοσίων, αὐτοὶ δὲ περὶ ὄρθρον καταβάντες ἀπὸ τῶν Ἐπιπολῶν ἐς τὸ ὁμαλὸν καὶ διὰ τοῦ ἕλους ᾗ πηλῶδες ἦν καὶ στεριφώτατον, θύρας καὶ ξύλα πλατέα ἐπιθέντες καὶ ἐπ' αὐτῶν διαβαδίσαντες,

Cap. **101.** § 3. *δι'* pro *ἐπ'* Vat. H. Ceterum cf. adn.

nequit. Nam quod Class. vertit murum per crepidinem ducere, *τειχίζειν τι* de loco dictum est aliquid munire, moenibus circumdare (91, 6. VII 4, 4. 26, 2), et murum non per crepidinem, sed ad crepidinem ductum esse infra § 3 *ἐπειδὴ τὸ πρὸς τὸν κρημνὸν αὐτοῖς ἐξείργαστο* ostendit. Hinc postea (103, 1) usque ad magnum portum duplicem murum exstruxerunt. — *ὃς ... ὁρᾷ*. Port.: quae (rupes) ab hac Epipolarum parte magnum portum versus vergit. In proximo *καί* haesit Bau., quia non nova designatio loci afferretur. Sed nova est brevissimi intervalli significatio. — *τοῦ ἕλους*. „Lysimelea palus est [cf. VII 53, 2], quae quanquam olim maior quam nunc fuerit, mensibus sex hibernis adhuc satis late patet et cum mari in medio circiter eo spatio, quod est inter angulum magni portus eum, ubi Achradinae murum puto finitum esse, et ostium Anapi, coniungitur." Leak. p. 679.

§ 2. *αὖθις*. Ut supra 99, 2. 3. — *ἀπὸ τῆς πόλεως*, i. e. ab ipsius urbis moenibus. Nam eius *προτείχισμα* ultra Epipolas non extendebatur. Cf. 75, 1. adn. 99, 3. Quod hac § describitur opus ex vallo et fossa constabat nec murum habebat. Quare in insequenti § *σταύρωμα καὶ τάφρος* dicitur.

§ 3. *τὸ πρὸς τὸν κρημνόν*, scil. *τοῦ περιτειχίσματος*. — *αὖθις*. Sicut primam Syracusanorum *ὑποτείχισιν* aggressi erant. — *καὶ διὰ τοῦ ἕλους*, idque (cf. adn. 103, 1. IV 16, 1) per paludem. Male haec proprie cohaerere putant cum *διαβαδίσαντες*, quod quominus fiat, additum *καὶ ἐπ' αὐτῶν* obstare; ita perrexisse scriptorem, ut si *διὰ τοῦ ἕλους* cum *ἐπιθέντες* cohaererent, quod tamen hoc compositum non concedat. Sed cogitandum est *τούτῳ* (*τῷ πηλώδει καὶ στεριφωτάτῳ*) *ἐπιθέντες*. Temere Herw. Stud. Thuc. p. 91 *διά* delet. — *ξύλα πλατέα*. Significantur asses.

αἱροῦσιν ἅμα ἕῳ τό τε σταύρωμα πλὴν ὀλίγου καὶ
τὴν τάφρον, καὶ ὕστερον καὶ τὸ ὑπολειφθὲν εἷλον.
4 *καὶ μάχη ἐγένετο, καὶ [ἐν αὐτῇ] ἐνίκων οἱ Ἀθη-*
ναῖοι· καὶ τῶν Συρακοσίων οἱ μὲν τὸ δεξιὸν κέρας
ἔχοντες πρὸς τὴν πόλιν ἔφευγον, οἱ δ' ἐπὶ τῷ
εὐωνύμῳ παρὰ τὸν ποταμόν. καὶ αὐτοὺς βουλό-
μενοι ἀποκλῄσασθαι τῆς διαβάσεως οἱ τῶν Ἀθη-
ναίων τριακόσιοι λογάδες δρόμῳ ἠπείγοντο πρὸς
5 *τὴν γέφυραν. δείσαντες δὲ οἱ Συρακόσιοι (ἦσαν*
γὰρ καὶ τῶν ἱππέων αὐτοῖς οἱ πολλοὶ ἐνταῦθα)
ὁμόσε χωροῦσι τοῖς τριακοσίοις τούτοις, καὶ τρέ-
πουσί τε αὐτοὺς καὶ ἐσβάλλουσιν ἐς τὸ δεξιὸν
κέρας τῶν Ἀθηναίων. καὶ προσπεσόντων αὐτῶν
6 *ξυνεφοβήθη καὶ ἡ πρώτη φυλὴ τοῦ κέρως. ἰδὼν*
δὲ ὁ Λάμαχος παρεβοήθει ἀπὸ τοῦ εὐωνύμου τοῦ
ἑαυτῶν μετὰ τοξοτῶν τε οὐ πολλῶν καὶ τοὺς Ἀρ-
γείους παραλαβών, καὶ ἐπιδιαβὰς τάφρον τινὰ καὶ
μονωθεὶς μετ' ὀλίγων τῶν ξυνδιαβάντων ἀποθνή-
σκει αὐτός τε καὶ πέντε ἢ ἓξ τῶν μετ' αὐτοῦ. καὶ

καὶ ὕστερον ex Vat. H. Vall. addidit Bekk.

§ 4. *ἐν αὐτῇ* om. Pal., ante *καὶ* ponit Vat., *καὶ* om. H. Dicitur *μάχῃ νικᾶν, κρατεῖν*, non *ἐν μάχῃ*. Cf. praeterea I 105, 1. 2. III 74, 1.

ἔφευγον Vat. H., *ἔφυγον* reliqui. Certe de iis, qui ad amnem fugiebant, illud aptius dicitur. Nam horum fugae eventus posthac demum narratur.

§ 5. *φυλακὴ* codd. „Velim doceri, quaenam in pugna sit *πρώτη φυλακή* cornuum. Interim suspicari licebit fortassis legendum esse *φυλή*. Vid. adn. ad 98, 4. Valla et Portus hic vertunt cohortem, ut supra *φυλήν*." Duk. Hanc suspicionem recentiores editores assensu suo confirmarunt.

§ 4. *ἔφευγον*, in fugam se convertebant. — *παρὰ τὸν ποταμόν*, propter fluvium, iuxta fl. Anapum, ut confugerent in Olympieum a Syracusanis occupatum (cf. 75, 1). — *πρὸς τὴν γέφυραν*. Non est is pons, quem Athenienses prius interciderant, sed is, qui Olympieum via Helorina ferebat. Cf. adn. 66, 2.

§ 5. *ἐσβάλλουσιν*. Ita dictum est, ut 70, 3.

§ 6. *ἑαυτῶν*. Pluralis respicit simul ad Athenienses. Cf. adn. V 71, 3. — *τοὺς Ἀργείους*. Cf. 43, 2. — *ἐπιδιαβάς*. Abr. recte explicat *διαβὰς ἐπ' αὐτούς*, Syracusanos scil. — *μονωθεὶς μετ' ὀλίγων*. Talia verba aliquotiens coniungi docent Wessel. ad Herodot. VI 15 et Blomf. Gloss. ad Aesch. Pers. 740. — *ἀποθνήσκει*. Diod. XIII 8, 1 et Iust. IV 4, 9 eum post Gylippi adventum cecidisse memorant, cum Th. consentit rem fusius narrans

τούτους μὲν οἱ Συρακόσιοι εὐθὺς κατὰ τάχος φθάνουσιν ἁρπάσαντες πέραν τοῦ ποταμοῦ ἐς τὸ ἀσφαλές, αὐτοὶ δὲ ἐπιόντος ἤδη καὶ τοῦ ἄλλου στρατεύματος τῶν Ἀθηναίων ἀπεχώρουν.

ἐν τούτῳ δὲ καὶ τῷ κύκλῳ προσβάλλουσιν οἱ Συρακόσιοι, ἀλλ' ἀποτυχόντες ἐς τὴν πόλιν πάντες ἀποχωροῦσι.

102. *Ἐν τούτῳ δὲ οἱ πρὸς τὴν πόλιν αὐτῶν* 1
τὸ πρῶτον καταφυγόντες ὡς ἑώρων ταῦτα γιγνό-
μενα, αὐτοί τε πάλιν ἀπὸ τῆς πόλεως ἀναθαρσή-
σαντες ἀντετάξαντο πρὸς τοὺς κατὰ σφᾶς Ἀθη-
ναίους, καὶ μέρος τι αὐτῶν πέμπουσιν ἐπὶ τὸν
κύκλον τὸν ἐπὶ ταῖς Ἐπιπολαῖς, ἡγούμενοι ἐρῆ-
μον αἱρήσειν. καὶ τὸ μὲν δεκάπλεθρον προτεί- 2
χισμα αὐτῶν αἱροῦσι καὶ διεπόρθησαν, αὐτὸν δὲ
τὸν κύκλον Νικίας διεκώλυσεν (ἔτυχε γὰρ ἐν αὐτῷ
δι' ἀσθένειαν ὑπολελειμμένος)· τὰς γὰρ μηχανὰς
καὶ ξύλα ὅσα πρὸ τοῦ τείχους ἦν καταβεβλημένα

§ 6. *ἀναρπάσαντες καὶ διαβιβάσαντες* Vat. H., alterum ex interpr. Cf. adn.

Plut. Nic. 18. — *εὐθὺς κατὰ τάχος.* Cf. *εὐθὺς παραχρῆμα* in Schaef. Appar. ad Demosth. IV p. 451 et apud Haas. ad Xen. Remp. Lac. 8, 4, repente subito, subito ex tempore, repente e vestigio Plaut. Mil. Gl. II 2, 21. Cic. de Div. I 33, 72. in Caecil. 17, 57. — *ἁρπάσαντες* raptim tollendi vim habet. Cf. Xen. Anab. VI 1, 8 *ἁρπάσας τὰ ὅπλα* = armis raptim sublatis. Per breviloquentiam autem adiuncto *πέραν τοῦ ποταμοῦ ἐς τὸ ἀσφαλές* simul cogitatur *καὶ κομίσαντες*. Cf. adn. 4, 1.

Cap. **102.** § 1. *οἱ πρὸς τὴν πόλιν αὐτῶν . . . καταφυγόντες.* Genetivus non ad *πόλιν* referendus est, sed ad vv. *οἱ καταφ.* Cf. adn. III 22, 5. VI 62, 5. Respicitur autem ad 101, 4. — *τὸν κύκλον τὸν ἐπὶ ταῖς Ἐπιπ.* Cf. adn. 98, 2.

§ 2. *προτείχισμα*, exteriorem munitionem (*τοῦ κύκλου*). Did.: *un retranchement avancé du cycle.* Polyaenus I 39, 3 *προπύργιον* minus apte vocat. Aliud *προτείχισμα* cognovimus 100, 2. Hoc cur exstructum videatur, de eo cf. paulo post adn. — *διεκώλυσεν.* Simul audi *αἱρεθῆναι καὶ διαπορθηθῆναι.* Cf. adn. 88, 5. — *ἔτυχε γάρ* cet. Hoc enuntiato, cur Nicias rem prohibere potuerit, altero ab *γάρ* incipienti, quomodo prohibuerit, explicatur. Cf. adn. I 91, 3. III 2, 2. — *δι' ἀσθένειαν.* Vid. VII 15, 1. — *τὰς γὰρ μηχανάς* cet. De hoc stratagemate cf. Polyaen. l. d. et Plut. Nic. 18. Machinae sunt scalae atque alia instrumenta ad *τειχισμόν* necessaria; neque enim oppugnationem, sed obsidionem parabant. Scalas hoc nomine etiam V 7, 5 maxime significari vidimus. — *ὅσα . . . καταβεβλημένα.* Ea intellegenda sunt ligna, quibus munitionem ad Trogilum usque perducturi erant. Cf. 99, 1. Et illas machi-

ἐμπρῆσαι τοὺς ὑπηρέτας ἐκέλευσεν, ὡς ἔγνω ἀδυνάτους ἐσομένους ἐρημίᾳ ἀνδρῶν ἄλλῳ τρόπῳ
3 περιγενέσθαι. καὶ ξυνέβη οὕτως· οὐ γὰρ ἔτι προσῆλθον οἱ Συρακόσιοι διὰ τὸ πῦρ, ἀλλ' ἀπεχώρουν πάλιν. καὶ γὰρ πρός τε τὸν κύκλον βοήθεια ἤδη κάτωθεν τῶν Ἀθηναίων ἀποδιωξάντων τοὺς ἐκεῖ ἐπανῄει, καὶ αἱ νῆες ἅμα αὐτῶν ἐκ τῆς Θάψου, ὥσπερ εἴρητο, κατέπλεον ἐς τὸν μέγαν
4 λιμένα. ἃ ὁρῶντες οἱ ἄνωθεν κατὰ τάχος ἀπῇσαν καὶ ἡ ξύμπασα στρατιὰ τῶν Συρακοσίων ἐς τὴν πόλιν, νομίσαντες μὴ ἂν ἔτι ἀπὸ τῆς παρούσης σφίσι δυνάμεως ἱκανοὶ γενέσθαι κωλῦσαι τὸν ἐπὶ τὴν θάλασσαν τειχισμόν.

1 103. Μετὰ δὲ τοῦτο οἱ Ἀθηναῖοι τροπαῖον ἔστησαν καὶ τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀπέδοσαν τοῖς Συρακοσίοις καὶ τοὺς μετὰ Λαμάχου καὶ αὐτὸν ἐκομίσαντο. καὶ παρόντος ἤδη σφίσι παντὸς τοῦ στρατεύματος, καὶ τοῦ ναυτικοῦ καὶ τοῦ πεζοῦ, ἀπὸ τῶν Ἐπιπολῶν καὶ τοῦ κρημνώδους ἀρξάμενοι ἀπετείχιζον μέχρι τῆς θαλάσσης τείχει διπλῷ

Συράκουσαι οὖν μέχρι τῆς θαλάσσης διπλῷ τείχει ἀποτειχίζονται. Ἀθηναίων μὲν εὐθήνεια, Συρακοσίων δὲ ἀπορία.

Cap. **102.** § 3. *ἀποδιωξόντων* It. Aug. Pal. M. Cl. Ven. Cass. Bas. Gr. E. K. m. Cf. adn.
§ 4. *κατὰ τάχος* verba post *ἀπῇσαν* collocantur in Vat. et H.

nas atque materiam non intra propugnaculum, quod Polyaenus l. d. tradit, sed inter hoc et *κύκλον* fuisse ex ipsa Thucydidis narratione cognoscitur. Est tamen verum eodem propugnaculo illas res atque operarios a Syracusanis defensos esse, quo ipso consilio exstructum putant Arn. et Leak. — *τοὺς ὑπηρέτας*. In munitione relicti ministri *ὁπλιτῶν* videntur esse. Cf. adn. III 17, 3. — *ὡς ἔγνω . . . περιγενέσθαι.* Dicit scriptor, quia non affuerint milites (*ἄνδρες*), ministros non aliter nisi incendio potuisse *τὸν κύκλον* servare.

§ 3. *κάτωθεν* = *ἀπὸ τῆς πόλεως*. Cf. § 1. — *ἀποδιωξάντων τοὺς ἐκεῖ*, cum reppulissent eos qui ibi (*πρὸς τῇ πόλει* § 1) se iis opposuerant. — *ὥσπερ εἴρητο*, ut imperatum erat. Cf. 101, 3.

§ 4. *οἱ ἄνωθεν*. De similibus cf. adn. I 62, 4. — *μή*. Cf. adn. V 49, 5. — *ἀπό*. Vid. adn. I 91, 7 et V 89.

Cap. **103.** § 1. *καὶ αὐτόν* frustra deleta cupit Krueg. Cf. 101, 6 *αὐτός τε καὶ πέντε ἢ ἓξ τῶν μετ' αὐτοῦ*. — *σφίσι*. Cf. adn. I 20, 1. — *τοῦ ναυτικοῦ*. Classis stationem cepit in recessu (*μυχῷ*) portus. Vid. VII 4, 4. — *ἀπετείχιζον . . . τείχει διπλῷ*. „Interpretes confundunt *διπλοῦν τεῖχος* cum nominibus *κύκλος*, *ἀποτείχισμα*,

τοὺς Συρακοσίους. τὰ δ᾽ ἐπιτήδεια τῇ στρα- 2
τιᾷ ἐσήγετο ἐκ τῆς Ἰταλίας πανταχόθεν. ἦλθον
δὲ καὶ τῶν Σικελῶν πολλοὶ ξύμμαχοι τοῖς Ἀθη-
ναίοις, οἳ πρότερον περιεωρῶντο, καὶ ἐκ τῆς Τυρ-
σηνίας νῆες πεντηκόντοροι τρεῖς. καὶ τἆλλα πρου-
χώρει αὐτοῖς ἐς ἐλπίδας. καὶ γὰρ οἱ Συρακόσιοι 3
πολέμῳ μὲν οὐκέτι ἐνόμιζον ἂν περιγενέσθαι, ὡς
αὐτοῖς οὐδὲ ἀπὸ τῆς Πελοποννήσου ὠφελία
οὐδεμία ἧκε, τοὺς δὲ λόγους ἔν τε σφίσιν αὐτοῖς
ἐποιοῦντο ξυμβατικοὺς καὶ πρὸς τὸν Νικίαν· οὗτος
γὰρ δὴ μόνος εἶχε Λαμάχου τεθνεῶτος τὴν ἀρχήν.
καὶ κύρωσις μὲν οὐδεμία ἐγίγνετο, οἷα δὲ εἰκὸς 4

Cap. 103. § 2. *Σικελιωτῶν* male Vat. H.
πάντα προυχώρει Vat. H., quod Class. sine idonea causa praefert. Alia, quae iis prospere successerunt, proximis verbis afferuntur.
ἐλπίδα Vat. H. F., quod probandum esset, si Abresch. recte *κατὰ γνώμην, κατὰ νοῦν*, ex animi sententia, interpretaretur. Sed bene Portus et Bau.: reliqua sic succedebant, ut spes ipsis ostenderent seu eos prospera etiam in posterum sperare iuberent. Itaque *ἐς* de effectu dictum est, de quo usu cf. adn. V 111, 5.

al. Cf. ad c. 98. Ita in imagine Syracusarum a Letr. delineata ... duplicem murum a Trogilo usque ad oram maritimam magno portui vicinam indicatum videmus. At hic primum Thucydides mentionem facit *τοῦ διπλοῦ τείχους*, qui murus parva erat pars operum Atheniensium ab Epipolarum praeruptis partibus (*ἀπὸ τῶν Ἐπιπολῶν καὶ τοῦ κρημνώδους*) incipiens atque paene usque ad mare magni portus pertinens; totum spatium duplici muro occupatum non amplius quam septem vel octo stadiorum erat (VII 2.)" Did. Cf. adn. VII 2, 4. Per planitiem autem, in qua iam Olympiei praesidium tergis obsidentium imminebat, quia facillime auxilia advenire possent, ibi duplicem murum Athenienses exstruxisse sunt existimandi. *Ἀπὸ τῶν Ἐπιπ. καὶ τοῦ κρημν.* vertas ab Epipolis et quidem earum praeruptis partibus. Cf. 101, 1. 3.

§ 2. *τὰ δ᾽ ἐπιτήδεια* cet. De re cf. Plut. Nic. 18. — *ἐκ τῆς Ἰταλίας πανταχόθεν*. Cf. Plat. Phaed. 67c *πανταχόθεν ἐκ τοῦ σώματος*. Frustra *ἐκ* del. Herw. l. l. — *οἳ πρότερον περιεωρῶντο*. „Qui antea circumspectabant ... tanquam eventum exspectantes vel tanquam incerti, utris se adiungerent, q. d. circumspectantes cunctabantur." Steph. Cf. adn. V 31, 6. VI 93, 1. VII 33, 2. De re vid. supra 88, 3. 4. — *Τυρσηνίας*. Cf. 88, 6.

§ 3. *σφίσιν αὐτοῖς*. Cf. adn. IV 25, 9. VI 77, 1. — *ἐποιοῦντο ξυμβατικούς*, ita instituerunt, ut ad pacem conciliandam tenderent.

§ 4. *κύρωσις*. Hoc vocabu-

ἀνθρώπων ἀπορούντων καὶ μᾶλλον ἢ πρὶν πολιορκουμένων, πολλὰ ἐλέγετο πρός τε ἐκεῖνον καὶ πλείω ἔτι κατὰ τὴν πόλιν. καὶ γάρ τινα καὶ ὑποψίαν ὑπὸ τῶν παρόντων κακῶν ἐς ἀλλήλους εἶχον, καὶ τοὺς στρατηγούς τε ἐφ' ὧν αὐτοῖς ταῦτα ξυνέβη ἔπαυσαν, ὡς ἢ δυστυχίᾳ ἢ προδοσίᾳ τῇ ἐκείνων βλαπτόμενοι, καὶ ἄλλους ἀνθείλοντο, Ἡρακλείδην καὶ Εὐκλέα καὶ Τελλίαν.

1 104. Ἐν δὲ τούτῳ Γύλιππος ὁ Λακεδαιμόνιος καὶ αἱ ἀπὸ τῆς Κορίνθου νῆες περὶ Λευκάδα ἤδη ἦσαν, βουλόμενοι ἐς τὴν Σικελίαν διὰ τάχους βοηθῆσαι. καὶ ὡς αὐτοῖς αἱ ἀγγελίαι ἐφοίτων δειναὶ καὶ πᾶσαι ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἐψευσμέναι ὡς ἤδη παντελῶς ἀποτετειχισμέναι αἱ Συράκουσαί εἰσι, τῆς μὲν Σικελίας οὐκέτι ἐλπίδα οὐδεμίαν εἶχεν ὁ Γύλιππος, τὴν δὲ Ἰταλίαν βουλόμενος περιποιῆσαι αὐτὸς μὲν καὶ Πυθὴν ὁ Κορίνθιος ναυσὶ δυοῖν μὲν Λακωνικαῖν, δυοῖν δὲ Κορινθίαιν ὅτι τάχιστα ἐπεραιώθησαν τὸν Ἰόνιον ἐς Τάραντα,

ἐν δὲ τούτῳ Γύλιππος καὶ Πυθὴν Συρακοσίοις βοηθοῦντες ἐς Τάραντα περαιοῦνται, ἐντεῦθεν δὲ ἄραντες χειμάζονται.

§ 4. ἀπὸ M. Cl. Ven. C. Lugd. corr. Ang. At vid. Matth. Gr. § 592 β' p. 1394.
τε post στρατηγούς om. Ar. Cf. adn.
Εὐρυκλέα Vat. H. Cf. adn.

lum Gorgiae et Leontinis scholiastam Plat. Gorg. 450b non recte tribuere et ex hoc loco et ex usu recentiorum (vid. Pap. Lex.) intellegitur; quare errat Stallb. ibid. ad 450d καὶ τὸ κῦρος. — τοὺς στρατηγούς, nominatos 73, 1. Καὶ ... τέ Class. falso interpretatur et etiam (cf. ad. 44, 3). Nam τέ ad totam enuntiationem τοὺς στρατηγοὺς ἔπαυσαν pertinens (cf. 70, 4) insequenti καί respondet. — Ἡρακλείδην. Eundem, qui 73, 1 commemoratus sit, Lysimachi filium, esse credit Schneid. ad Xen. Hell. I 2, 8. Quod verum esse non potest, quia alios in locum eorum, quibus imperium abrogatum est, surrogasse dicuntur Syracusani. Videtur igitur esse is, qui a Xen. l. d. Heraclides Aristogenis filius, collega Euclis Hipponis filii, quem Euclem Thucydideum esse vix dubium est, appellatur.

Cap. 104. § 1. ἐν δὲ τούτῳ Γύλιππος cet. Cum his quoque cf. Plut. Nic. 18. — ὁ Λακεδ. Cf. ad. VII 11, 2. — αἱ ... νῆες. Cf. 93, 3. — ἐφοίτων. Attende hoc verbum de re inanimi positum. Cf. VIII 18, 1 et adn. I 4. — ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἐψευσμέναι, in idem mendacium congruentes, in eundem modum ementitae. — Πυθήν. A Diodoro Πύθης vocatur. Thucydides sibi constat VII 1, 1. — τὸν Ἰό-

οἱ δὲ Κορίνθιοι πρὸς ταῖς σφετέραις δέκα Λευκαδίας δύο καὶ Ἀμπρακιώτιδας τρεῖς προσπληρώσαντες ὕστερον ἔμελλον πλεύσεσθαι. 2 *καὶ ὁ μὲν Γύλιππος ἐκ τοῦ Τάραντος ἐς τὴν Θουρίαν πρῶτον πρεσβευσάμενος καὶ τὴν τοῦ πατρὸς ἀνανεωσάμενος πολιτείαν καὶ οὐ δυνάμενος αὐτοὺς προσαγαγέσθαι, ἄρας παρέπλει τὴν Ἰταλίαν, καὶ ἁρπασθεὶς ὑπ᾽ ἀνέμου [κατὰ τὸν Τεριναῖον κόλπόν],*

Cap. **104.** § 1. *πληρώσαντες* It. M. F. Sed cf. adn. § 2. *καὶ τὴν τοῦ πατρὸς ἀνανεωσάμενος πολιτείαν* Vat. H. idemque Valla perperam interpretatus est renovata prius memoria patris in administranda republica; reliqui codd. *κατὰ τὴν τοῦ πατρός ποτε πολιτείαν.* Cf. adn.

νιον. Vid. sd. III 107, 1. — *πρὸς ταῖς σφετέραις δέκα . . . προσπληρώσαντες.* „*Προσπλ.* pleonasmum habet, quia iam praecedit *πρὸς ταῖς σφετέραις*; tametsi et nos *auszer, über ihre Schiffe noch dazu.*“ Bau. Sic *προσπληροῦν ἔτι* VII 34, 1, *προσπληροῦν ἄλλας* VIII 10, 3. Cf. adn. I 28, 4. 133. VI 73, 2. Ceterum decem Corinthiorum navibus duas cum Gylippo profectas contineri apparet inde, quod infra VII 7, 1 praeter Gongyli navem adveniunt tantum duodecim. Add. VIII 13.

§ 2. *Θουρίαν.* In hac urbe erat factio Atheniensibus contraria. Cf. VII 33, 6 et ibi adn. et de ipso nomine supra ad 61, 7 dicta. — *πρεσβευσάμενος.* Errant qui putant ipsum Gylippum legatum profectum esse. An suus ipsius legatus fuit? Et verum est Ammonii (p. 120) praeceptum, qui *πρεσβεύεσθαι* esse legatos mittere, *πρεσβεύειν* legatum esse, legatum profisci docet. Nam ad illam significationem revocandum est quod *πρεσβεύεσθαι* nonnunquam in universum agere valet (I 31, 3. V 39, 2. VIII 89, 2); proprie enim est per legatos agere. — *καὶ . . . πολιτείαν.* Recepimus Vaticani scripturam, quam non interpolatam esse similia exempla V 43, 2 *ἣν (τὴν παλαιὰν προξενίαν) διενοεῖτο ἀνανεώσασθαι* (cf. VI 89, 2 *τὴν προξενίαν ἀναλαμβάνων*) et VII 33, 4 *ἀνανεωσάμενοί τινα παλαιὰν φιλίαν* ostendunt. Atque ex genuina hac scriptura ad *οὐ δυνάμενος αὐτοὺς προσαγαγέσθαι* interpretandi causa *κατὰ τὴν τοῦ πατρός ποτε πολιτείαν* videtur adscriptum esse et in scriptoris verba illatum illam loco suo movisse. Ad *πρεσβευσάμενος* vero id minus aptum est. Quod rem attinet, Gylippi pater Cleandridas, qui in expeditione in Atticam facta (I 114, 2. II 21, 1) Plistoanacti adulescenti consiliarius adiunctus fuerat, postea accusatus est, quod pecunia corruptus regi ut devastato campo Thriasio rediret suasisset, et capitis damnatus Thuriae profugus vitam degit (Plut. Per. 22. Nic. 28. Diod. XIII 106, 10) ibique civitate donatus est. — *ἄρας*, scil. *ἐκ Τάραντος.* — *κατὰ τὸν Τεριναῖον κόλπον.* Sinus Terinaeus, de quo vid. Plin. H. N. III 5 72, est pars maris Tyrrheni (hodie *Golfo di S. Eufemia*). Gylippus igitur repente Tarento in hunc sinum pervenire non potuit, ubi neque quicquam ei erat negotii et quo si volebat

ὃς ἐκπνεῖ ταύτῃ μέγας κατὰ βορέαν ἑστηκώς, ἀποφέρεται ἐς τὸ πέλαγος, καὶ πάλιν χειμασθεὶς ἐς τὰ μάλιστα τῷ Τάραντι προσμίσγει· καὶ τὰς ναῦς ὅσαι μάλιστα ἐπόνησαν ὑπὸ τοῦ χειμῶνος ἀνελκύσας ἐπεσκεύαζεν.
3 ὁ δὲ Νικίας πυθόμενος αὐτὸν προσπλέοντα ὑπερεῖδε τὸ πλῆθος τῶν νεῶν, ὅπερ καὶ οἱ Θούριοι ἔπαθον, καὶ λῃστικώτερον ἔδοξε παρεσκευασμένους πλεῖν καὶ οὐδεμίαν φυλακήν πω ἐποιεῖτο.

μάλιστα ante *ἐπόνησαν* om. omnes praeter Vat. H.

§ 3. *προσπλέοντα* Vat. H., reliqui *πλέοντα*. Illud confirmatur verbis Plut. Nic. 18 *οὐδένα τοῦ Γυλίππου λόγον ἔσχε προσπλέοντος οὐδὲ φυλακὴν ἐποιήσατο καταίροντος.*

ἐποιοῦντο Vat. H. Sed vulgata ad Niciam referenda comprobatur verbis Plutarchi modo adscriptis.

tendere, aut circa universam Siciliam aut per fretum Siculum navigandum erat. Tam periculosum autem iter, quod navibus tempestate quassatis denuo ei suscipiendum fuisset, ut Tarentum rediret, ne uno quidem verbo a Thucydide significatum esse prorsus non est credibile, praesertim cum diligenter secundam navigationem Gylippi exponat VII 1. Itaque Gylippum non fuisse in sinu Terinaeo omnes interpretes fatentur. At Arnoldus, ne quid hic depravatum putandum sit, vulgatam interpretatur: cum esset e regione sinus Ter. Concedit quidem mentione sinus Terinaei in contraria Italiae parte siti narrationem mire esse perplexam, sed suspicatur rem explicandam esse peculiaribus quibusdam illorum locorum rationibus, de quibus, nisi oram Calabriae atque ventorum flatus in hac regione diligenter noveris, nihil dixeris. Isque persuasit Bloomfieldio in ed. 2. At licet *κατά* eam vim habeat (cf. ad. I 33, 3) tamen ineptum est locum, quem naves Gylippi in sinu Tarentino tenuerint, definire mentione facta sinus Terinaei in contrario litore Italiae siti. Itaque quod ne haec quidem interpretatio librorum memoriae praesidio esset, Poppo antehac *Ταραντῖνον* coniecit. Sed id vix quisquam hoc loco aut consilio aut errore in *Τεριναῖον* mutavisset. Quare nihil restare videtur nisi ut cum Goellero haec verba secludamus, quo simul pronomen relativum ad nomen suum propius accedit. Aut ad *ταύτῃ* aut ad *κατὰ βορέαν* ab interprete parum prudenti videntur adscripta esse. — *ὃς ἐκπνεῖ . . . μέγας.* Ita Soph. Ai. 1148 *ἐκπνεύσας μέγας χειμών*, Pseudo-Eurip. in Rhes. 323 *ἐξώστης Ἄρης . . . μέγας πνέων.* Cf. adn. II 5, 2. — *κατὰ βορέαν ἑστηκώς*, *στάσιμος ὢν καὶ διηνεκής*, ut recte interpretatur schol., constanter e boreae regione spirans. „Cf. Aristaen. II 11 *τοῦ δὲ πνεύματος ἔνθεν ἑστηκότος*, Herodot. VI 140 *ἐτησίων ἀνέμων κατεστηκότων*, Poll. I 110 *ἀνέμου ἑστηκότος.*“ Bloomf. — *ἀποφέρεται ἐς τὸ πέλαγος*, defertur in altum. — *καὶ πάλιν χειμασθεὶς ἐς τὰ μάλιστα*, et rursus (*in der entgegengesetzten Richtung* Class.) acerrima tempestate iactatus.

§ 3. *τὸ πλῆθος*, paucitatem. Cf. adn. IV 10, 5. — *παρεσκευασμένους.* Trans-

καταδρομαὶ Ἀργείων καὶ Λακεδαιμονίων. οἱ δ' Ἀθηναῖοι ἐς Ἐπίδαυρον τὴν Λιμηρὰν ἀποβάντες τὰς πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους σπονδὰς φανερῶς λύουσιν.

105. *Κατὰ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τούτου τοῦ θέρους καὶ Λακεδαιμόνιοι ἐς τὸ Ἄργος ἐσέβαλον αὐτοί τε καὶ οἱ ξύμμαχοι καὶ τῆς γῆς τὴν πολλὴν ἐδῄωσαν. καὶ Ἀθηναῖοι Ἀργείοις τριάκοντα ναυσὶν ἐβοήθησαν, αἵπερ τὰς σπονδὰς φανερώτατα τὰς πρὸς Λακεδαιμονίους αὐτοῖς ἔλυσαν.* 1 *πρότερον μὲν γὰρ λῃστείαις ἐκ Πύλου καὶ περὶ τὴν ἄλλην Πελοπόννησον μᾶλλον ἢ ἐς τὴν Λακωνικὴν ἀποβαίνοντες μετά τε Ἀργείων καὶ Μαντινέων ξυνεπολέμουν, καὶ πολλάκις Ἀργείων κελευόντων ὅσον σχόντας μόνον ξὺν ὅπλοις ἐς τὴν Λακωνικὴν καὶ τὸ ἐλάχιστον μετὰ σφῶν δῃώσαντας ἀπελθεῖν οὐκ ἤθελον· τότε δὲ Πυθοδώρου καὶ Λαισποδίου καὶ Δημαράτου ἀρχόντων ἀποβάντες ἐς Ἐπίδαυρον τὴν Λιμηρὰν καὶ Πρα-* 2

Cap. **105.** § 1. *τὰς* post *φανερώτατα* om. omnes praeter Vat. H.

§ 2. *ξυνεπολέμουν* Vat. H.; reliqui *ἐπολέμουν*. Sed *ξυμπολεμεῖν μετά τινος* cum alii dicunt tum ipse Thucydides alibi. Cf. adn. II 67, 3. *Πολεμεῖν μετά τινος* quidem etiam saepius de auxiliando legitur, velut I 59, 2. II 15, 1; sed hanc ob causam praepositio facile hic omitti potuit, ut paulo ante *πρός* in *προσπλέοντα*.

ἔχοντας male Vat. H.

Λιμέραν aliquot libri. Cf. ad. IV 56, 2.

Πρασιὰς Vat. recte, ut videtur; nam ita II 56, 6. VII 18, 3. Aristoph. Pac. 241 et Atticae urbs VIII 95, 1 vocatur, quanquam alii nonuulli, ut Scylax § 47 et Ptolemaeus III 16, 10, etiam singularem tuentur. Cf. Herodian. I p. 294. Singularis autem vulgo

itus a navibus ad nautas Gylippi. Vid. adn. I 110, 4.

Cap. **105.** § 1. *τὸ Ἄργος*, i. e. *τὴν Ἀργείαν*, ut § 3. Cf. adn. II 2, 1 et IV 118, 4. — *αἵπερ . . . ἔλυσαν.* Ad hanc rem respicit Andoc. III 31.

§ 2. *λῃστείαις ἐκ Πύλου.* Cf. V 115, 2. — *ὅσον . . . ἀπελθεῖν*, ut appulsi tantum armata manu in Laconicam et minimam eius partem secum populati abirent, i. e. ut, priusquam abirent, appellerentur tantum . . . et . . . popularentur. „Ne forte *μόνον* putes esse glossema adverbii praecedentis, cf. Arist. Vesp. 1288. Lys. 732.“ Herw. l. l. p. 92. Orta haec locutio videtur ex contracto dicendi genere. Cf. adn. I 111, 1 de *ὅσα μή*. De totius autem enuntiati conformatione cf. Madv. Synt. § 176b. — *Πυθοδώρου.* Estne is, qui post expeditionem Siculam exsilio multatus erat an alius? Cf. IV 65, 3. — *Λαισποδίου.* Cf. VIII 86, 9. „Ad hunc, ut puto, alludit Aristophanes Av. 1568.“ Hude. — *ἀρχόντων*, i. e. *ἡγουμένων, στρατηγούντων.* — *Ἐπίδαυρον τὴν Λιμηράν.* Vid. adn. IV 56, 2. — *Πρα-*

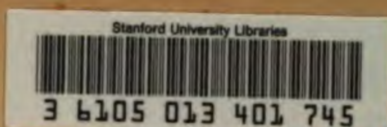
σιὰς καὶ ὅσα ἄλλα ἐδῄωσαν τῆς γῆς, καὶ τοῖς Λακεδαιμονίοις ἤδη εὐπροφάσιστον μᾶλλον τὴν αἰτίαν [ἐς τοὺς Ἀθηναίους] τοῦ ἀμύνεσθαι ἐποίη-
3 σαν. ἀναχωρησάντων δὲ τῶν Ἀθηναίων ἐκ τοῦ Ἄργους ταῖς ναυσὶ καὶ τῶν Λακεδαιμονίων οἱ Ἀργεῖοι ἐσβαλόντες ἐς τὴν Φλειασίαν τῆς τε γῆς αὐτῶν ἔτεμον καὶ ἀπέκτεινάν τινας, καὶ ἀπῆλθον ἐπ' οἶκον.

hic Πρασιὰν pingitur, sed in Aug. Ven. Pal. It. Gr. m. Ar. Chr. melius Πρασίαν, quemadmodum apud Scyl. et Ptolem., ut proprium ab appellativo πρασιά distinguatur. Vid. Arcad. de Accent. p. 99, 9 et Goettl. Doctr. accent. p. 186.

ἄλλα ἄττα pro ὅσα ἄλλα Vat., ut videtur, ex librarii correctura, qui ὅσα ἄλλα non satis intellegeret. Cf. adn.

§ 3. ἀπέκτεινάν τε Vat. H. Cf. ad. 44, 3.

σιάς. Vid. adn. II 56, 6. — καὶ ὅσα ἄλλα, i. e. καὶ ἐς ὅσα ἄλλα ἀπέβησαν. — ἐδῄωσαν τῆς γῆς. Cf. I 30, 2 τῆς γῆς ἔτεμον ibique adn. Idem infra § 3. — εὐπροφάσιστον ... ἐποίησαν = ὥστε εὐπροφάσιστον τὴν αἰτίαν ... εἶναι ἐποίησαν. Verba seclusa, pro quibus potius ἐς ἑαυτούς dicendum erat, non solum propter inanem abundantiam molesta sunt, sed etiam aptam verborum τὴν αἰτίαν τοῦ ἀμύνεσθαι cohaerentiam interposita disturbant. Qui ea in margine addidit pertinere voluit ad εὐπροφάσιστον τὴν αἰτίαν ἐποίησαν.

Stanford University Libraries
3 6105 013 401 745

